NAZIONALE
13
1 M
22
BIBLIOTECA

R. P. M. IO. BAPTISTÆ
DE LEZANA,
HISP. MATRITENSIS,
SOCII GENERALIS CARMELITARVM,
S. CONGR. INDICIS CONSVLTORIS, BENEFICIORVM Examinatoris, ac in Sapientia Romana Publici Lectoris.

CONSVLTA VARIA THEOLOGICA, Iuridica & Regularia,

Pro Conscientiarum instructione circa Controuersias in Alma Vrbe, etiam apud sacra Tribunalia agitatas; duabus Partibus distincta: Quarum Pars posterior nunc primum in lucem prodit.

Quorum vltimum pro coronide prioris Partis est de singularissimo D. Petri Papatu in Ecclesiam; D. Paulo Apostolo etiam excluso:

Conformiter ad mentem, Decreta, Declarationes & Decisiones S. Sedis Apostolicæ, & SS. Congregationum.

Omnium Operum Tomus Quartus.

LVGDVNI.
Sumpt. PHILIP. BORDE, LAVR. ARNAVD, & CL. RIGAVD.
M. DC. LVI.
CVM SVPERIORVM PERMISSV.

EMINENTISSIMO PRINCIPI, *ET REVERENDISSIMO DOMINO* CARDINALI DE LVGO,

Fr. JOANNES BAPTISTA DE LEZANA Carmelita, F. P.

DESTINATVM diu, Tibique addictum, opus, demum iam sistitur, prompto animi affectu, *Cardinalis Amplissime*, Promiseram supplex, patrocinium quærens; reddo cliens Patronum inueniens: omni sanè iure debitum. Cui etenim Consulta *Theologica*, *Iuridica*, & *Regularia* pro conscientiarum quiete exarata, nuncupari debeant, nisi illi, qui in similis, & Eminentioris Hierarchiæ præstandis consiliis ad Theologicam œconomiam, Iuridicam lancem, & Asceticam disciplinam spectantibus, vt sydus in Alma Vrbe præfulget? Tibi, inquam, in quo veluti in Sacrarum Litterarum penu tot scientiarum peritia reconditur. Tibi equidem, qui sapientia, & prudentia pollens, Apostolicæ Sedis gloriæ amplificandæ sedulò studes: solicitus de ipsa tuenda apud Orthodoxos, & apud Acatholicos propaganda. Hoc in te æternæ memoriæ Vrbanus VIII. Pontifex agnoscens, talem Consultorem sacris Purpuratorum Patrum congressibus dignum diiudicans, Cardinalitia infula, nihil de tanto honore præ molestia, & religiosa humilitate, cogitantem, prouidè, nec sine speciali Numinis flatu, decorauit. Vt iure Tibi illud Cypriani *lib. 4. ep. 2.* adaptari videatur, dum de Cornelio Papa ageret. *Episcopatum ipsum nec postulauit, nec voluit, nec vt cæteri, quos arrogantiæ, & superbiæ suæ tumor inflat, inuasit, sed quietus, & modestus, & quales esse consueuerunt, qui ad hunc locum diuinitus eliguntur, pro pudore virginalis conscientiæ suæ, & pro humilitate ingenitæ sibi, & custoditæ verecundiæ, non, vt quidam, vim fecit, vt Episcopus* (Cardinalis) *fieret sed ipse vim passus est, vt Episcopatum susciperet.* Equidem, vt singulari doctrina, ex iugi studio mentis acie, ac quotidiana praxi adepta, communia S.R.E. negotia dispiceret, dispiciendo iuuaret, iuuando ad debitum finem, maiorem Dei videlicet gloriam (quod in votis semper veræ sapientiæ cultoribus est) promoueret. Consultè quoque in tuis pono manibus mea *Consulta*, quia tua alioquin sunt, conformia quidem sanæ illi doctrinæ, quam in Hispania (quæ Te protulisse meruit) primum; Romæ deinde in Lycæo Romano, toti Orbi postea voluminibus non paucis editis euulgasti. Memor vtique illius Syracidis gnome cap. 20. *Sapientia absconsa, & thesaurus inuisus, quæ vtilitas in vtrisque?* ac Gregoriani alterius 1. Pastor. cap. 9.

ã 2 *Pecuniam*

Pecuniam in sudario ligare est percepta dona sub otio lenti torporis abscondere. Toceant ergo qui sub humilitatis (vtilitatis forsan)pallio segnitiem celant, nec audiunt sponsum cœlestem dicentem : *Amici auscultant, fac me audire vocem tuam.* Non sic primi Monastici germinis frutices (Essenos Alexandræos dico) à Philone commemorati; non sic Anachoretæ,& Eremitæ vetusti,prout in libris *Vit.Patr.* legitur; non sic Monachi S.Martini Turonensis comites, Seuero teste:hi namque omnes libris pro communi vtilitate conscribendis,& si mundo altiores, & Deo ecstatici, diligenter vacabant Idem obseruatum in Monasteriis S.Epiphaniis,& Venerabilis Bedæ,prout ipsorum Acta referunt.Monachorum ergo propria librorum scriptio.

Nec titulus *Regularia*,quem Consulta hæc præseferunt præsentiam tuam abhorret,iure quin potissimo Te tutelarem efflagitat, qui ab incunabulis pubertatis asceticam , & regularem vitam sub toti Orbi celeberrimæ Societatis ferula peregisti, & nunc extra claustrum australiter (qua decet) viuens religiosa parsimonia collætariis. Quidni ergo ex asceteriis nisi tam conspicuus pro Ecclesia Doctor, & virtutis merito Purpuratus euaseris? Vnde enim Hieronymus, Augustinus, & Gregorius ex quatuor Ecclesiæ columnis, nisi è cœnobiis prodierunt? Vnde Aquinas Angelicus,& Bonauentura Seraphicus? Vnde Cyrillus, nisi ex Eliç Carmelo? Vnde Basilius, Nazianzenus, Chrysostomus, Epiphanius, & vnde Scriptorum ac Doctorum myriades nisi ex Monachis, & Monasteriis? Quis Hispaniæ nostræ Isidorum, Leandrum,Illefonsum,ac plerosque alios, nisi Monachismus peperit? Quis Galliæ Hilarios,Martinos, Lerinenses, & innumeram Sacrorum Doctorum progeniem nisi Monastica conuersatio dare potuit? Taceo Italiæ Orbis Reginæ, Asiæ, Africæ, Græciæ Germaniæ, & Angliæ Sapientissimorum Virorum cohortem ex Mônachis progenitam; dum tamen taceant ij, qui hęc ob oculos cunctis opposita obliuisci videntur.

Singularia porrò à Te mihi exhibita beneficia,quę in mente sunt,& semper erunt, leuidense hoc munusculum in grati animi obsequium postulabat; quod eo gratius pręsto,cum sciam Te facilem aditu,comitate affabilem, humanitate benignum esse, nec humilia solitum fastu respuere, sed cunctos amplecti, qui protectionis vmbram quęrunt. Charitas enim *multitudinem operit.* At quia omni laude superiora hęc sunt & sic Tu in eis enites, vt explicare nequeam, cohibenda est oratio, ne grauitas epistolaris in panegyrim diffluat,reddaturque tuis auribus eò molestior, quò huiusmodi pręconiis audiendis ad fastidium vsque peruenerunt; meâ que simplicitas, qua nulli mortali assentari; nihil terrenum appetere, sed soli Deo placere quęro,extra metas prosilisse videatur.Haud tamen temperare me possum, quin cum Te in S. Inquisitionis Tribunali cum primis aliis Ecclesię Proceribus coram Patre Patrum Iudicem agere conspiciam,quo Catholici gloriam, & Hęretici confusionem exhauriunt,illud accinam quod olim Paulinus Augustino ep. 31. *O lucerna dignè super Ecclesiæ candelabrum posita,quæ latè Catholicis de septiformi lychno pastum oleo lætitiæ lumen effundens, densas licet Hæreticorum caligines discutis, & lucem veritatis è confusione tenebrarum, splendore clarifici luminis enubilas.* Deumque optimum maximum oro, & obtestor, vt, quò facilius quę agis agere possis,ac semper de sacris studiis, & studiosis benè merearis,firmam corporis valetudinem, & vitam longęuam largiatur,ac postea ęternam, iuxta illud à Daniele promissum : *Qui docti fuerint fulgebunt tamquam splendor firmamenti & qui ad iustitiam erudiunt multos quasi stellæ in perpetuas æternitates.* Hoc & mihi ipsi,modulum iuxta meum,etiam exopto;& non terrenum aliud,ad pedes Eminentissimę Reuerendissimę tuę dignitatis. Amen.

ADMO

ADMONITIO AVTHORIS ad Lectorem.

MONENDVS, Mi Lector, *quod etsi aliqua ex his Consultis scripta à me sint, occasione litium, seu Controuersiarum, quæ in Vrbe, apud Sacra etiam Tribunalia, agitabantur; partibus etiam, vel aliis interesse habentibus id postulantibus: nihilominus absit vt credas, me Aduocatum, Causidicum, aut Patronum harum forensium causarum agere voluisse. Memor etenim sum eorum, quæ* cap. 1. & 2. de postulando *ex Concilio Lateranensi, & Innocentio III.* & cap. multa, & cap. non magnoperè, Ne Clerici vel Monachi. *ex Concilio Moguntino, & Alexandro III. ac aliis iuribus statuta fuerunt contra personas Ecclesiasticas huiuscemodi fori externi causarum patrocinium assumentes. Ergo pro* veritate, conscientię foro, *&* conscientiarum instructione *à me dictata existimes: quod Religiosis extraneum munus non esse prudens nemo refragabitur.*

APPROBATIONES.

IVssv Reuerendissimi Patris Magistri Ioannis Antonij Philippini nostri S. Carmelitarum Ordinis Generalis, librum qui titulus *Consulta Varia, &c.* à nostro Reu. Adm. P. Magistro Ioanne Baptista de Lezana compositum, qua potui diligentia euolui, ac perlegi, in quò cùm nihil, quod orthodoxæ, catholicæque fidei, ac moribus Christianis obesse, bene tamen quod vtrique plurimùm prodesse potest, repererim, opus dignum censeo, quod typis mandetur vt vel sic faciliori negotio quod doctissimus, piissimusque Author theoricam iam in lucem editam ad praxim trahens, Theologicæque ius vtrumque mirabiliter connectens sapientissimè pro omnium vtilitate docet, ad omnium manus deueniat. Dat. Romæ in nostro Conuentu Sanctæ Mariæ Transpontinæ die 3. Augusti 1650.

Fr. Vincentius Iustus Carmelita.

Nos Fr. Io. Antonius Philippinus Magister Generalis Ordinis Carmelitarum antiquæ Obseruantiæ Regularis.

AVctoritate nostra tenore præsentium, Tibi dilecto Nobis in Christo Adm. R. P. Mag. Ioanni Baptistæ de Lezana nostræ Prouinciæ Castellæ professo Sacerdoti, licentiam impertimur, quantum ad Nos spectat, typis mandandi librum, cui titulus est *Consulta Varia*, à Magistris Theologis nostri Ordinis, quibus id commisimus, perlectum, & approbatum. In fidem, &c. Dat. Romæ die 22. Iulij 1650.

Fr. Io. Antonius Philippinus Generalis Carmelitarum.

Fr. Gauinus Cattayna Secretarius.

Imprimatur si videbitur Reuerendissimo D. Sac. Pal. Apost. Magistro.

Ascanius Rinaldus Vicesgerens.

Imprimatur.

Fr. Vincentius Candidus Sacri Pal. Apost. Mag. Ord. Prædic.

EX commissione Reuerendissimi Patris Magistri Matij Venturini totius nostri sacri Ordinis Carmelitici Generalis, vidi, & magna animi propensione, ac mentis attentione perlegi *Noua Consulta cæteris variis*, Theologicis, *Iuridicis*, *& Regularibus editis addenda* ab admodum Reuerendo Io. Baptista Lezana elucubrata, & reperi non solum fidei orthodoxæ, Christianisque moribus consona esse, verum in his, sicut in prioribus Auctorem solita sua pietate, & eximia doctrina veri Consiliarij munus exactè adimpleuisse; Ita enim per disquisitionum discussionem occulta scrutatur, obscura elucidat, ac dubia examinat, & firmat (quæ videntur boni, & sani consilij partes) vt quid amplectendum, quidque omninò faciendum sit, ab his, qui ipsum adeunt, & pro conscientia intentant clarissimè, & sapientissimè doceat, & ostendat, ideò publici iuris fieri censeo. Romæ in Conuentu S. Mariæ Transpontinæ die 22. Februarij 1656.

Fr. Hieronymus Ari Carmelita, in Vrbe Sancti Officij Qualificator.

Frater Marius Venturinus S. Theolog. Mag. ac humilis Prior Generalis Ord. Carmelitarum antiq. Obseruantiæ Regulans.

AVctoritate nostra, & harum serie facultatem concedimus admodum R. P. Mag. Ioanni Baptistæ de Lezana nostri Ordinis Professo Sacerdoti, Prouinciali Terræ Sanctæ &c. typis mandandi additiones quasdam ad Tomum Consultorum ab ipso aliàs editum; de ordine nostro visas, & approbatas: Seruatis tamen aliàs seruan. In quorum fidem præsentes dari iussimus Romæ apud Transpontinam 16. Martij 1656.

Fr. Marius Venturinus, Generalis Carmelit.

Imprimatur si videtur Reuerendissimo Patri Magistro Sacri Palatij Apostolici.

M. A. Oddus, Vicesg.

Imprimatur.

Fr. Georgius Raineldi Magister & R. P. Sac. Apost. Pal. Mag. Socius.

INDEX

INDEX CONSULTORUM,
QVÆ IN PRIORE HVIVS OPERIS
parte continentur.

De

INDEX.

SYNOPSIS

CONTENTORVM IN PARTE POSTERIORI

nunc primùm in lucem edita.

CONSVLTA

CONSVLTA VARIA THEOLOGICA, IVRIDICA, ET REGVLARIA.

PER

P. M. IOAN. BAPTISTAM DE LEZANA.

CONSVLTVM PRIMVM.

De conditionibus requisitis ad Canonizationem, seu Beatificationem Sanctorum eorum præsertim, qui Religiosi fuerunt, maximè propter decreta fælic. recordat. Vrbani VIII.

SVMMARIVM.

Casus, seu factum. num. 1.
Sedis Apostolica, & Sacra Congregationis Rituum praseruatio. ibid.
Negotium Canonizationis, seu Beatificationis spectat ad Papam. num. 2.
Non ad Episcopos. num. 3.
Nec ad legatos etiam de latere. num. 4.
Etiam ex commissione Papa. num 5.
Definire res fidei non est delegabile. num. 6.
An concilium id facere possit. num. 7.
Antiquitus id spectabat ad Episcopos. num. 8.
Testimonio D. Cypriani. ibid.
Cur solum ad Sedem Apostolicam. num. 9.
Qua requirantur ad Beatificationem, & Canonizationem. num. 10.
Bulla Gregorij IX. pro Sancto Antonio Patauino. num 11.
Cur requirantur miracula. num. 12.
Secus de potentia absoluta Papa. num. 13.
Qualia debent esse miracula. num. 14.
Quas conditiones debeant habere. num. 15.
Pro Martyribus an sint necessaria. num. 16.
Saltem modus passionis inuestigandus. num. 17.
Plures mortem passi pro falsa secta. n. 18. & 19.
Multiplicata preces Magnalium requisita. n. 20.
Decreta varia S. Congregationis. num. 21.
Per illa moderanda Molfesij doctrina. ibid.
Decretum S. Inquisitionis. num. 22.
Quid de illo remissinè. num. 23.
Alia eiusdem decreti. num. 24.
Ipsorum explicatio. num. 25.
Declaratio Vrbani VIII. num. 26.
Alia eiusdem. num. 27.
Altera concessio ipsius. n. 28.
Alia decreta. num. 29.
Quomodo accipienda. num. 30.
Decreta alia sub eodem Vrbano. n. 31.
Notatio circa illa. num. 32.
Littera in forma Breuis eiusdem Papa. n. 33.
Declaratio. num. 34. & 35.
Longissimum tempus quod. num. 36.
An per aquipollentia suppleri possint. n. 37.
In hoc negotio proceditur cum magna maturitate. num. 38.
Requiruntur certa, & euidentes probationes numero. 39.
Fama non sufficit. num. 40.
Maximè dum agitur de miraculis. num. 41.

Vt

IESVS MARIA

Casus, seu Factum.

1 CONTIGIT sæpius, vt Serui, vel Ancillæ Dei, Religiosæ etiam vel Religiosi, cum opinione Sanctitatis (accedentibus etiam signis, vel miraculis) è vita decedant, & à Sede Apostolica pro ipsorum, vel ipsarum Canonizatione, seu Beatificatione postuletur, ac proindè inquiratur de conditionibus requisitis pro tali Canonizatione, vel Beatificatione, & in processibus formatis, multæ, ipsæque grauissimæ occurrant difficultates, idcircò hoc consultum, de cuius materia sæpius interrogatus fui, primò discutiendum est; ea tamen protestatione præmissa, vt omnia subdita sunto Sedis Apostolicæ, & Sac. Congregationis Rituum sapientissimæ, & prudentissimæ censuræ.

Responsio.

2 PRimò negotium Canonizationis, seu Beatificationis seruorum Dei spectat hoc tempore
ad Sedem Apostolicam. Ita enim habetur ex
Alexandro III. *in cap. Audiuimus*, & Innocentio
III. *cap. Cùm ex eo de reliq. & venerat. Sanct.* vbi
Innocentius, Ioannes Andreas, Hostiensis, & alij
Canonistæ, Summistæ, *verbo Canonizatio*, & alij
Doctores communiter. Id etiam supponitur ab
Vrbano VIII. in Bulla seu Breui *Cœlestis Hierusalem* anno 1634. Vnde ad Episcopos nullatenus
3 Id spectat Iacobus Castellan. *de Canonizat Sanct.*
q. 3. art. 1. Felix Contilorius cum ipso *n. 17.* Troilus Maluetius *de Canonizat. Sanctor dub. 5 n. 1. &*
seqq. Augustinus Triumphus *de potest. Eccles. qu.*
14. n. 2. & alij communiter. Neque etiam ad Legatum de latere Castellanus *d. q. 3. art. 5. n. 3.* Illustrissimus, & Reuerendissimus Episcopus
Vgentinus Barbosa *in Collect. Doct. in d. ca. Au-*
4 *diuimus de reliquiis n. 7.* Et quod maius est, nec
etiam ex commissione Pontificis, vt tenent Al-
5 phonsus de Castro *de iust. hæret. punit. l. 2. c. 6. col.*
4. vers. Rursus, Contelorius *in addit. ad Iacob. Ca-*
stellan. d. qu. 3. art. 5. n. 4. Probatur quia Papa non
potest delegare potestatem definiendi res fidei
6 alteri Aragon. *in 2. 2. q. 5. art. 10. in tract. de Concil.*
vers. Tertia conclusio in fin. & vers. ad primum argumentum. Bannez etiam *in 2. 2. q. 1. art. 10. dub. 4.*
vers. Quapropter. Et quod etiam Concilium vniuersale non possit per se solùm Sanctos Canonizare, nisi interueniente Romani Pontificis auctoritate, resoluunt Iacob. Castellan. *d. qu. 3. art. 5. à*
7 *princ.* vbi Contelor. *à n. 10.* Angelus Rocca *de Ca-*
8 *noniz. Sanct. c. 4. vers. Quod ad solum.* Dixi autem
hoc tempore; quia antiquitus canonizare seruos
Dei, saltem Canonizatione particulari, pro vna
scilicet Prouincia, natione, vel Regno spectabat
ad Episcopos, prout ex nostro Thoma Vualdensi
tom. 3. de Sacrament. tit. 14. c. 122. eliciunt Bellarm.
tom. 2. l. 1. de Beatitud. & Canon. Sanc. c. 8. Laym.
l. 4. tr. 7. c. 5. n. 1. Baldellus *tom. 2. l. 3. disp. 12. n. 2.*
& alij plures, qui id maximè colligunt ex eo
quod D. Cypr. Carthag. Episcopus *l. 3. ep. 6.* præcipit, vt sibi scribatur si quis martyr de nouo occumbat, vt eius memoria celebretur.

Ratio porrò cur Canonizatio, seu Beatificatio 9
ad Sedem Apostolicam dumtaxat spectet ea est;
quod sit publicum Ecclesiæ testimonium de vera
sanctitate, & gloria alicuius iam defuncti, & simul iudicium, ac sententia, qua ei decernuntur
honores illi, qui debentur sanctis cum Deo regnãtibus Bellar. *supr. c. 7.* Fort. Scacc. *de cult. & vener. seru. Dei l. 1. sec. 1. c. 8.* Bald. *supr.* Ex hoc autem
sequitur solùm spectare hoc negotium ad Summum Pontificem, cùm ipse solus sit caput, & supremus Iudex in Ecclesia, & is ad quem spectat
tales honores decernere, & tale testimoniũ dare.

Secundò ad Canonizationem, seu Beatifica- 10
tionem requiruntur communiter in canonizando, seu beatificando vitæ sanctitas, & miracula.
Ita n. expressè Greg. IX. in Can S. Antonij de Padua in sua Constitut. quæ incipit: *Cùm dicat Dominus*, (& refert Cherubin. *to. 1. Bul. in const. eius*
4. in cuius §. 3.) ait: *Nos attendentes quod licet ad*
hoc, vt aliquis sanctus sit apud Dominum in Eccle- 11
sia triumphante, sola sufficit finalis perseuerantia
iuxta illud: esto fidelis vsque ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ. Ad hoc tamen, vt Sanctus habeatur
apud homines in Ecclesia militante duo sunt necessaria. Virtus morum, & veritas signorum, merita videlicet, & miracula, vt hæc & illa sibi ad inuicem contestentur, cùm nec merita sine miraculis, nec miracula
sine meritis plenè sufficiant ad perhibendum inter homines testimonium sanctitatis. Sequne tenent communiter DD. Mascardus *de probat. volum. 1. conclus. 260.* Contilorius *de Canon. SS. c. 19. ex aliis,*
Carena *in tr. de offic. S. Inquis. p. 2. tr. 17. §. 13. n. 42.*

Requiruntur autem vltra bonam vitam mira- 12
cula ad Canonizationem, seu beatificationem,
quia licèt vt dixit Gregorius IX. *supra* bona vita
sufficiat ad sanctitatem erga Deum, seu pro Ecclesia triumphante, non tamen ad sanctitatem erga
homines, & Ecclesiam militantem. Et quia potest contingere quod ij qui secundum apparentiam vitam gerunt bonam, in occulto tamen improbi sint. Innocentius *in cap. Audiuimus de reliquiis, & veneratione, n. 1. in fin.* Peirinis *tom. 1. Priuileg. Minim. in Constit. 16. Leon. X. n. 8.*

Dixi autem *communiter* requiri miracula ad 13
Canonizationem &c. quia absolutè, & de potentia veluti absoluta Papæ potest canonizari aliquis
ex sola Sanctitate vitæ, & finali perseuerantia benè constita. Sic enim colligitur ex Leone X. in
Canonizatione S. Brunonis, vt refert Surius *in vita ipsius*, & Sixt. IV. in Bulla Canonizationis S.
Bonauenturæ. Triumphus *supra q. 15. art. 2.* Contelorius *de Canoniz. sanct. c. 19.* Baldellus *sup. n. 13.*
Molfesius infra referendus *n. 59.*

Miracula porrò ista, quæ requiruntur, debent 14
esse post mortem patrata; nam quæ solùm in vita
gesta sunt non plenè conuincunt. Constat enim
plures improbos dum viuerent mirabilia patrasse, vel ex dono, & gratia gratis data, quæ potest
haberi etiam sine charitate, prout colligi videtur ex illis reprobis, qui, vt dicitur Matth. 7. dicturi sunt in die Iudicij: *Domine in nomine tuo*
prophetauimus, & in nomine tuo dæmonia eiecimus,
& in nomine tuo virtutes multas fecimus. Et tamen,
vt benè notat S. August. *in Ps. 103. vers. Qui tegis.*
Et

Et habetur *cap. Prophetauit* 1.*q.*1. non illis dice-
tur *mentimini*, sed dicetur, *non noui vos*. Quia sci-
licet potuit contingere quod illa patraoerint
opera dæmonum, vt Magi Pharaonis, Simon
Magus, & alij S. Thom. 2.2.*q.*178 *art.*2. Contilo-
tus *supr. c.*10. Baldellus *supr. disp.*14.*n.*2. Castel-
linus *de Dilation. Canonizat pag.*134.

15 Miracula etiam, quæ requiruntur ad Cano-
nizationem, vel beatificationem quatuor condi-
tiones debent habere. Prima quod ex Deo, non
ex aliqua arte contingant, nec ex diabolo. Nam
miracula fiunt quandoque, vt diximus, per ma-
los, *cap. teneamus* 1.*q.*1. & *cap. Prophetauit* 2.*q.*7.§.
item Balaam. Secundò quod sint supra naturam,
idest, supra facultatem omnium causarum natu-
ralium. S. Thom 1.*p.q.*110.*art.*4. & 2.2.*q.*178 *a.*
2. Theologi, & Canonistæ communiter. Talia
sunt resuscitatio mortui, restitutio visus excinati,
& similia De quo vlterius *num.*101. & *seqq* dice-
tur. Tertiò quod non ex vi verborum, sed homi-
nis meritò contingant: nam panis, & vinum vir-
tute verborum miraculosè transubstantiantur, in
corpus & sanguinem, vt in *cap. quia corpus de con-
secr. dist* 2. Quartò secundum plures quod sint ad
corroborationem fidei. Hostiensis *in Summa tit. de
relig. & vener. Sanct. lib.* 3.*a.*3. Peirinis *sup num.* 7.
Mascardus *sup. à n.* 23. Licet alij id negent, quoa
sequitur Molfesius *tom.* 2. *Addit. ad qq. vsual.
cons.* 46 *num.* 85. Vide Castellinum *de Dilatione
Canoniz. pag.*55.

16 Pro Martyribus autem non esse necessariam mi-
raculorum comprobationem tenent Augustin.
Triumphus *q.*16 *art.*3. Angelus Rocca *de Cano-
nizat. Sanct. c.*35. Baldellus *supr. disp.*14.*n.*4. &
14. afferens decisionem Rotæ, stylum Curiæ in
pluribus Canonizationibus, & plura alia funda-
menta, Flauius Cherubinus *in compend. Bullar.
schol.*1. *ad Constit.*4. *Alexandri* 3. & *schol.*1. *ad
Constit.*11. *Innocentij* 4. & Carena *in tract. de
offic. S. Inquisit. part.*2 *tract.*17.§.12.*num.*42 Re-
quiritur tamen probatio causæ propter quam
passi sunt. Quia causa non pœna facit martyrem,
vt inquit S. August, *Epist.*61. & 166. Quæ qui-
dem causa debet esse defensio, seu confessio fidei
Christianæ prout regulariter contingit. Vel etiã
eorum quæ fidei annectuntur, siquidem constat
S. Ioannem Baptistam pro Martyre haberi, eo
quod occisus fuerit ab Herode ob reprehensio-
nem adulterij. Augustinus Triomphus, Rocca,
17 Cherubinus, & Carena telati. Modus enim, seu
causa patiendi diligenter inuestigari debent,
prout ijdem Triumphus, Rocca, & Cherubinus.
Maximè Mascardus *de probationibus volum.*1.
*conclus.*261.*n.*10. vbi sic rectè: *Non est respici-
endum ad suppliciij genus, vel tormentorum aspe-
ritatem nisi causa, propter quam quis patitur à San-
cta Romana Ecclesia approbata, & confirmata sit.
Quot enim hisce nostris felicissimis, ac deplorandis
temporibus blanditiis, falsisque hæreticorum doctri-
nis in fraudem pellecti, & seducti, laqueisque diabo-
licis irretiti, quoduis etiam crudelissimum genus
mortis perpeti non dubitarunt, quam vel latum qui-
dem vnguem à peruersa sua hæretica scabie discedere.*
18 Quod probat exemplia Georgij Cella Noua-
riensia, cuiusdam alterius Angelici, & aliorum
hæreticorum (etiam fœminarum) qui pertinacis-
simè vitam pro sua secta exposuerunt. Casu au-
tem quod causa martyrij non constet sufficien-
19 ter, tunc videntur necessaria miracula, prout pro-
bat Baldellus *d. disp.*14. *n.*15.

Quia etiam veneratio Sanctis exhibita vna est
de maioribus Ecclesiæ causis, ideò ante beatifica-
nem, ac maximè ante Canonizationem requi-
runt pontifices præter vitæ sanctitatem, ac mira-
cula, multiplicatas preces magnatorum interce-
dentium, cõstantem famam de sanctitate, conti- 20
nuationem miraculorum, & plura alia, de quibus
Canonistæ *in c.*1. & 2. *de reliq. & vener. Sanct.* Iaco-
bus Castellanus, Zoylus, Rocca, & alij in libris
de Canoniz. Sanctorum. ac Peña *in vita S. Didaci,
& in vita S. Raimundi*, ac ita supponitur in decre-
tis *pro Canoniz. & beatificatione Sanctorum*, iussu
Vrb VIII. editis, de quibus modò dicetur. Nota
tamen, quòd licet regulariter requirantur Princi-
pum, & Magnatum preces, sufficere tamen pos-
sunt ea quæ fiunt ab Episcopis, vel Prælatis Re-
ligionum, vt probat Molfesius *eo consil.*46. *num.*
78. Panuino.

Extant etiam plura, & varia decreta Sacrarum 21
Congregationum Sanctissimæ Inquisitionis, &
Rituum iussu, vel approbatione fel. rec Vrbani
VIII. edita circa cultũ, aut venerationem defun-
ctorum, *qui cum sanctitatis, vel martyrij fama, vel
opinione decesserunt*, & circa processus in causis
Canonizationis, vel beatificationis Sanctorum,
& modum procedendi in illis, ac circa alia con-
cernentia, quorum notitia maximè necessaria
est pro dictis causis Canonizationis, vel beatifi-
cationis. Animaduertendo primò, Molfesium
supra cons. 45. plura doctè dicere de huiusmodi
viris sanctitate insignibus debito, quæ tamen
moderanda sunt ad mentem horum decretorum,
quæ ipse videre non potuit.

Primò ergo ex decreto Sac. Congregationis 22
Sanctissimæ Inquisitionis iussu eiusdem Vrbani
die 13. Martij 1625 edito præcipitur. *ne quorun-
nuis hominum cum sanctitatis, seu martirij fama
(quantacunque illa sit) defunctorum Imagines cum
laureolis, aut radiis, seu splendoribus, & quodcun-
que aliud, venerationem, & cultum præseferens, &
indicans in Oratoriis, aut locis publicis seu priuatis,
vel Ecclesiis tam secularibus, quàm Regularibus
cuiuscunque Religionis, Ordinis, Instituti, Congre-
gationis, aut Societatis apponantur, antequam ab
Apostolica Sede Canonizentur, aut Beati decla-
rentur, & (si quæ apposita sunt) amoueantur, prout
eas statim amoueri mandant*. De cuius decreti 23
materia Diana *tom.*4. *verb. Sanctorum cultus num.*7.
& de ipso Catena *supra num.*49. & 50. Baldel-
lus etiam *suprà num.*27. & *disputat.*13 *num.*5.
Additur autem in aliis decretis de anno 1642.
editis non posse apponi tales imagines, neque
in altari priuato, aut quocunque alio loco.

Habentur etiam in eodem decreto sequentia.
*Ac pariter imprimi de cætero inhibuit libros, eo-
rundem hominum, qui sanctitatis, siue martyrij fa-
ma, vel opinione (vt præfertur) celebres è vita mi- 24
grauerint, gesta, miracula, vel relationes, seu quæcun-
que beneficia tanquam eorum intercessionibus à Deo
accepta continentes, sine recognitione, atque appro-
batione ordinarij, qui in iis recognoscendis, Theolo-
gos, aliosque pios, ac doctos viros in consilium adhi-
beat, & ne deinde fraus aut error, aut aliquid no-
uum, ac inordinatum in rerum graui committatur,
negotium instructum ad Sedem Apostolicam trans-
mittat, eiusque responsum expectet. Reuelationes ve-
rò, & miracula aliaque beneficia supradicta, quæ in
libris horum hominum vitam, & gesta continenti-
bus hactenus sine recognitione, atque approbatione
huiusmodi impressa sunt nullo modo approbata cen- 25*

fieri vult mandatque sua Sanctitas. Additur etiam
in aliis decretis de anno 1642. Responsum quod
à Sede Apostolica in vim prædictorum decreto-
rum expectare debent ordinarij &c. non detur
nisi cum infrascriptis protestationibus in dictis
libris, & historiis referendis. Declarando expres-
sè quod tales libri, seu historiæ, licet ab ordina-
riis reuisæ, & post Sedis Apostolicæ responsum
approbatæ, non faciant maiorem gradum proba-
tionis in ordine ad Canonizationem, seu beatifi-
cationem quàm quæ alias absque tali approba-
tione de iure fecissent, non obstante quocunque
longissimi temporis cursu. Has verò protestatio-
nes habet Rector in nostro 4. *tom. Summæ verbo
Sanctorum cultus num.* 9. *&* 10.

Non obstante autem huiusmodi decretis ex-
tat iuridica declaratio eiusdem Vrbani in gene-
26 rali Congregatione Sacræ Romanæ, & vniuer-
salis Inquisitionis Romæ habita in Palatio Apo-
stolico Montis Quirinalis die 5. Iunij anno
1631. coram Eminentissimis ac Reuerendissimis
Cardinalibus Inquisitoribus, &c. Cum enim
Vicarius Generalis Capuccinorum, nomine to-
tius Definitionis generalis per memoriale exhi-
bitum Sanctitati suæ exponeret, *quod in Anna-
libus dictæ Religionis iuxta communem modum, at-
que vsum loquendi, & scribendi, plures dicuntur,
& narrentur fuisse viri sancti & perfecti, & san-
ctæ vitæ, & sanctarum operationum, & plura gessis-
se, quæ videntur miracula; absque eo tamen, quod
illi pronuncientur, & declarentur absolutè Sancti,
& hæc pronuncientur, & declarentur absolutè mi-
racula, sed omnia solùm referantur, vt habita à per-
sonis fide dignis, & ex fama, & dictis multorum, &
super his omnibus idem Vicarius Generalis humili-
ter supplicaret, vt Sanctissimus dignaretur declara-
27 re mentem sui decreti, & Bullæ super his editæ.* Idem
Sanctissimus dicto memoriali audito declarauit
non debere admitti elogio Sancti, aut Beati ab-
solutè, & quæ cadant super personam; benè ta-
men posse admitti per Magistrum S. Palatij ea,
quæ cadunt supra mores, & opinionem (eorum
videlicet, cum protestatione in principio, quod
iis nulla adsit authoritas ab Ecclesia Romana,
sed fides sit tantùm penes authorem. Sic refert
Baldell. *sup. disp.* 13. *num.* 21. qui etiam addit in
vim huius declarationis fuisse posteà à PP. Ie-
suitis Romæ sæpius impressas litteras Indicas
super martyrio aliquorum, cum sola protestatio-
ne, quòd non intenderent vllam authoritatem,
aut fidem illis præbere, nisi purè humanam. Et
quod iterum de anno 1640. vi eiusdem declara-
tionis obtenta sit facultas ab eodem Vrbano
28 VIII. & Congregatione Rituum imprimendi
Cathalogum scriptorum Societatis, præmissa di-
cta protestatione. Ex quo etiam infert hoc modo
non esse dicendum prohiberi miracula contra
antiquissimum Ecclesiæ vsum, & voluntatem
Dei volentis, vt sciantur; & prudentissimè ca-
ueri ne maior fides illis adhibeatur, quàm debeat,
& ne paulatim per ea irrepat cultus publicus si-
ne authoritate Ecclesiæ. Quare decreta relata
intelligi videntur tum generaliter de omnibus
Ordinariis, non verò de Magistro S. Palatij de
quo specialiter est sermo in declaratione illa
eiusdem Vrbani pro Patribus Capuccinis, tum
quando non adsunt limitationes in ea declara-
tione positæ. Adde quòd hoc modo videntur
practicata præfata decreta in aliquot libris im-
pressis, præsertim extra Vrbem.

Habentur etiam in eodem decreto sequentia:
*Ad horum hominum sepulchra vetuit etiam ac in- 29
hibuit tabellas, atque imagines ex cera, aut argento,
seù ex alia quacunque materia tam pictas, quàm
fictas, atque exculptas appendi, seu affigi, & lampa-
des, seù alia quacunque lumina accendi sine recogni-
tione ab Ordinario, omnino, prout supra facienda,
Sedique Apostolicæ referenda, ac probanda.* De cu- 30
ius etiam decreti materia Carena *supra num.* 50.
dicens cauendum esse ab Andrea Molfessio *cons.*
45. *num.* 33. *& seqq.* vbi voluit ad sepulchra &
imagines non Canonizatorum posse deferri ta-
bellas, & alia dona receptarum gratiarum indi-
tia. Dixi etiam de eadem materia *eo verbo San-
ctorum cultus num.* 12. Et quod attinet ad prohi-
bitionem lampadum Baldellus *sup disp.* 13. *n.* 22.
latè.

Postea verò die 2. Octobris eiusdem anni
1625. ab eodem Vrbano in eadem S. Congrega-
tione statutum est, *vt quoties ad aliquam Eccle- 31
siam, aut Oratorium, locumve alium publicum se-
cularem, seu regularem tabellas, & imagines, aliud-
ve simile quispiam detulerit ac intercessione homi-
num inter Sanctos, vel Beatos non ascriptorum,
quamuis cum martyrij, vel Sanctitatis fama demor-
tuorum, optata sese impetrauisse dixerint, liceat Ec-
clesiasticis personis Ecclesiarum, locorumve prædi-
ctorum curæ Præpositis, tabellas, & imagines siue
pictas, siue ex quauis materia fictas, atque alia qua-
cunque collata gratia fidem facientia simul cum de-
ferentis, aliorumque qui conscij fuerint attestationi-
bus recipere, atque, approbantibus Ordinariis, ad
quos referre statim omnia teneantur, in secreto ali-
quo seorsum ab Ecclesia loco custodire, ibidemque
amota collocare, & asseruare, vt si quando Dominus
talium virorum merita Beatificationis, seu Canoni-
zationis honore in terris decorare voluerit; extent
huiusmodi sanctitatis qualescunque probationes, Apo-
stolicæ Sedis iudicio tunc examinanda, contrariis
quibuscunque non obstantibus.*

Nota autem quod quamuis in hoc decreto 32
præcipiatur, quod si prædictæ tabellæ, imagines,
&c. deferantur, custodiri debeant in secreto ali-
quo seorsim ab Ecclesia loco; nihilominus in no-
uissimis decretis de anno 1642. permittuntur
custodiri in Sacrario secreto tamen, & eo mo-
do, quo cultum, & venerationem non præsefe-
rant.

Præterea idem Vrbanus in litteris sub forma 33
Breuis datis die 5. Iulij 1634. quæ incipiunt:
Cælestis Hierusalem, pro obseruantia horum De-
cretorum, hæc habet; *Deniùm verè, vt eiusmodi
decreta obseruarentur indubiè, ac omnimodam sorti-
rentur executionem, cum eisdem Cardinalibus re
pariter communicata, deque eorundem consilio, præ-
missis addidimus, statuimus, decreuimus, atque de-
clarauimus, ne ex tunc deinceps quispiam Ordina-
riorum, aut ab Apostolica Sede ad hoc specialiter
delegatorum super alicuius vtriusque sexus cum
sanctitatis, aut martyrij fama vel opinione defuncti
miraculis, reuelationibus, aliisve eiusmodi sanctita-
tem redolentibus ex integro informationes quo-
quomodo reciperet, aut processum instrueret, vel
hucusque receptas informationes, instructumque
processum vlterius prosequeretur, nisi postula-
tor prius per legitimas iuridicè susceptas pro-
bationes circa personam eius, de eiusque mira-
culis, reuelationibus, aliisque rebus gestis san-
ctitatem præseferentibus ageretur, præscriptam
in*

in præfato nostro decreto formam omninò seruatam
extitisse docuerit, & nisi postea successiuè idem Or-
dinarius, aut ab Apostolica Sede ad hoc specialiter
delegatus diligenti prahabita disquisitione circa
eandem personam supracitato decreto nullatenus
contrauentum esse ritè pronunciauerit. Vtque id in-
uiolabiliter obseruetur statuimus insuper, & decre-
uimus ne transmissi ad Vrbem vndecumque huius-
modi processus à Congregationis Sacrorum Rituum
Secretario, minusue à Sancta fidei Promotore (imò
etiam à Prothonotario Apostolico, vel quocunque
alio deputato, prout additur in decretis de an-
no 1642.) quomodolibet aperiantur, nisi prius in
ipsa Sacrorum Rituum Congregatione alio seiunctim
oblato authentico processu, ex eo Ordinarium, aut
ab Apostolica Sede specialiter delegatum ritè, ac re-
ctè, vt præmittitur cognouisse, ac pronunciasse pra-
libato decreto nequaquam contrauentum esse plenè con-
stiterit, ac deinde à nobis iudicialiter aperiendi eos
processus facultas indulta fuisset. Declaratum au-
tem etiam est in posterioribus decretis de anno
34 1642. huiusmodi processum super cultu non ad-
hibito faciendum etiam esse quando aliquis po-
stulator allegaret se versari in vno ex casibus ex-
ceptuatis; nempe quod cultus fuerit adhibitus ex
indulto Summorum Pontificum, vel permissione
Sacra Congregationis, vel per communem Ecclesiæ
consensum, vel per immemorabilem temporis cur-
sum, aut per Patrum, virorumque Sanctorum scripta,
vel longissimi temporis scientia, atque tolerantia
Sedis Apostolica, vel Ordinarij, vt semper appa-
reat in primis fuisse satisfactum supradictis de-
cretis.
35 Quia autem idem Vrbanus in præfatis decre-
tis de die 13. Martij 1625. declarauit, quod per
suprascripta præiudicare in aliquo non vult, neque
intendit iis, qui aut per communem Ecclesiæ consen-
sum, vel immemorabilem temporis cursum, aut per
Patrum, virorumque Sanctorum scripta, vel longis-
simi temporis scientia, ac tolerantia Sedis Apostoli-
ca, vel Ordinarij coluntur, ex eo sanè quia hæc
æquiualent, vel æquipollent Canonizationi, vel
beatificationi, vt notant Sanchez l. 2. in Decalog.
c. 43. n. 11. Bonacina in primum præcept. Decalog.
36 disp. 3. q. 1. punct. 2. n. 3. Baldellus sup. disp 12. n. 26.
& disp. 13. n. 4 ideo ad huius decreti explicatio-
nem posteà declarauit, prout habetur in dictis
litteris sub forma Breuis de die 5. Iulij 1634 tale
longissimum tempus, illudue immemorabilem cursum
de quo in prædicto decreto, esse tempus centum anno-
rum metam excedens. Quare huiusmodi declara-
tione soppofita non potest sustineri sententia
Bonacinæ supra §. Excipiendum tamen in impres-
sione Lugdun. dicentis tempus 30. aut 40. anno-
rum ad id sufficere. Baldellus supr. eon. 4.
Ex quo obiter dicendum videtur ea quæ in
huiusmodi decretis, & aliis infra referendis con-
37 tinentur suppleri posse per æquipollentia. Si-
quidem Æquipollentium eadem est disciplina.
l. si mater cum Glossa, & Bartolo, C. de inst. & sub-
stit. sub cond. fact. Bertachinus in Repertor. Quod
tamen limitandum, vt non intelligatur de iis,
quæ pro forma in ipsis statuuntur: forma nam-
que, cùm sit de genere indiuisibilium l. si veritas,
C. de fideico. Tiraquellus de iur. mar. glos. 6. num. 4.
Gonzalez ad reg. 8. Cancell. glos. 18. num. 76. non
potest suppleri per æquipollentia l. 3. §. fin. l. qui
per salutem ff. de iureiur. Surdus cons. 318. n. 10.
Scaccia de conuent. glos. 5. num. 12. & §. 1. qu. 1. nu.
251. Boërius decis. 1. n. 45. Nisi forsan quando
forma respicit certum effectum, qui per æquipol-
lens potest effectualiter consequi. Scaccia supr. n.
152. Barbosa in axio. iur. axiom. 100. n. 16. Quæ
valdè pro praxi dictorum decretorum obseruari
debent. De quibus vlterius infrà n. 128.
In causis Canonizationum, & Beatificationum 38
propter earum grauitatem solet Sedes Apostolica
procedere cum magna maturitate. Ita in decretis de
anno 1642. Et merito sanè, quia circa maiora
maius periculum versatur, ideo cautius est agen-
dum, diuturna tarditate, & considerata maturita-
te. c. quiescamus 40. dist. cap. miramur 61. dist. cu. nu-
per 7. q. 2. c. vbi periculum in principio de elect. in 6.
& in l. 1. § Sed etsi quis ff de carbon. edit. Mascardus
de probat. vol. 1. concl. 261. n. 61. Rocca supr. c. 31.
Pasqualigus in qq. moral. Canonic. centur. 1. q. 69.
n. 10. Canonizationis autem, seu Beatificatio-
nis negotium est de maioribus Ecclesiæ causis,
vt habet Glossa cap. vnico verbo Sedis Apostolica
de reliq. & vener. Sanct. in 6. & communiter Do-
ctores. Propterea, vt habetur in eisdem decretis
Vrbanus 8. præcepit S. Rituum Congregatio-
ni ne deinceps procedat in præfatis causis nisi la-
psis quinquaginta annis ab obitu, & tunc nisi habitu
prius, & expressè obtenta licentia à Sanctitate sua,
vel eius successoribus. Lucas etiam Castellinus li-
brum scripsit de dilatione Canonizationis Sancto-
rum. vbi ex professo de hac maturitate maximè
à pag. 30.
Propterea etiam in causis Canonizationis,
vel Beatificationis requiruntur certæ, & euiden-
tes probationes, nec sufficiunt præsumptiuæ, &
coniecturales, quia hæ non sunt veræ probatio-
nes. l. Lucius ff. de condit. & demonstr. vbi Barto- 39
lus, & Imola Romanus l. 1. C. de test. milit. Rui-
nus cons. 128. n. 2. lib. 4. Natta cons. 29 n. 5. & cons.
581. n. 9. Baldus cap. 1. §. cum autem de controu. in-
uestit. Pasqualigus supr. n. 1. Etiam si simus in
antiquis; propter grauitatem materiæ, quæ per-
tinet ad regimen vniuersalis Ecclesiæ. Petrus,
Gallesinus p. 3. de Canonizat. S. Didaci c. 6. § cuius
singularis, & c. 8. 10. & seqq. Iacobus Castellinus
de Canonizat SS. q. 7. § quæro qualiter, Troylus de
Canoniz. c. 1. n. 15. & c. 4. n. 64. Castellinus supr. à
pag. 86.
Fama regulariter, & communiter non sufficit
pro probatione in huiusmodi causis, quia non fa-
cit plenam probationem. l. 3. § eiusdem quoque ff. 40
de testib Accursius verb. confirmat. Bartolus ibid.
Cardinalis Alban. n. 2 Decius c. 1. de probat. Ca-
stellinus supr. à pag. 101. Maximè si agatur de
probandis miraculis, quia circa ipsa debet fieri
diligens & exacta inquisitio, itaut de singulis
circumstantiis innotescat, de quibus in c. Causam 41
de testib. vt notat, & firmat Bart. tr. de testib. § qua-
litas sine substantia, n. 56. Et proinde debent te-
stes interrogari vnus seorsim ab alio, vt notat
Ioannes Andreas cap. venerabilis, verb. singillatim
de testib. Troylus Maluetius tr. de Canoniz. Sanc.
§. Aggredior, n. 54. Mascardus sup. n. 41. & 42. Pas-
qualigus sup. n. 14. Castellinus sup. multa habens
de huiusmodi testibus pagin. 87. 94. 96. & seqq.
Molfesius eo cons. 46. in n. 62 plura de his testibus
congerens.
Nihilominus quando fama miraculorum est 42
notoria, & probabilibus coniecturis, aut ve-
risimilibus argumentis innititur, præstat indi-
cium efficacissimũ ad effectũ beatificationis, seu
Canonizationis Sanctorum. Hoc enim colligitur
ex Bullis, seu diplomatibus Summorum Pontifi-

cum pro Canonizatione, vel Beatificatione ; vt
patet in litteris *Dominum excelsum* Paschalis
II. pro Beatificatione Petri Episcopi Ananien-
sis , Alexandri III in litteris *Redolet Anglia*
pro Canonizatione S. Thomæ Cantuariensis ;
Gregorij IX. in litteris *Mira circa nos* pro Ca-
nonizatione S.Francisci ; Honorij III. in litteris
pro Canonizatione S Laurentij Episcopi Dubli-
nensis,quas, & alias refert ad intentum hoc For-
tunatus Scacchus *de cultu,& veneratione Sancto-
rum lib.1.sect 9.cap.7.* Quod idem patet in nouis-
simis Canonizationibus, & Beatificationibus,vt
patet in Instrumentis Canonizationis S.Andreæ
Corsini , & litteris Beatificationis B. Mariæ
Magdalenæ de Pazzi, & aliis similibus. Vide in-
fra *n.116.*

43 Nec etiam sufficiunt scripturæ priuatæ , vel
tabellæ etiam in publico expositæ ad probandam
sanctitatem alicuius,seu miracula ; quia cùm non
sint authoritate publica confectæ,non excludunt
terminos scripturæ priuatæ secundum doctri-
nam Innocentij *cap.1. de fid. Instrum.* Vnde de se
nullam fidem faciunt,iuxta ea,quæ tradunt com-
muniter Doctores *in Authent. At si contractus
c.de fid. Instrum.& in l. scripturas C.qui potior. in
pign. habean.* & per adducta à Maranta *p. 6. Spe-
culi , vers. Et producuntur scriptura , & num.34.*
44 Quod verum est etiam si scripturæ in aliquo ar-
chiuio reperiantur,nam tunc solùm scripturis in
Archiuio repertis fides adhibetur,quando archi-
uium est publicum, in quo solùm scripturæ pu-
blicæ,& authenticæ recondi soleant *cap.Ad au-
dientiam de præscriptionib. & l Census,* vbi Gloss.
ff.de prob & notat Bart. *l.1. ff. si certum petatur.*
Corneus *cons.333. n.7. volum.1.* cum Glossa *cap.
peruenit verb. Archiuiis 30. qu.1.ex Authent. Ad*
45 *hæc.C.de fide Instr.* Imò etiamsi in Archiuio quo
solùm scripturæ authenticæ seruari solent repe-
riretur aliqua scriptura narrans alicuius sancti-
tatem,aut miracula , non sufficeret in ordine ad
Canonizationem , aut Beatificationem , nisi si-
mul exprimeretur , quod sanctitas, & miracula
illa auctoritatiuè & eo modo , quo debent exa-
minari, fuissent examinata , aut approbata ; ne
nisi per modum processus exprimerentur omnia
necessaria pro iuridica examinatione , itaut pos-
set procedi ad examinandum : quia cùm talis
scriptura se habeat vt purum testimonium testi-
ficans de sanctitate & miraculis , nisi sufficien-
ter testificetur pro examine instruendo , vt in-
sufficiens reiiciendum est,sicut reiicerentur pro-
cessus insufficientes. Ita Pasqualigus *supra num.*
46 15. Idem subiungens *num.* 16. pro casu quo ali-
cuius vitæ sanctitas,vel miracula in lapidibus in
publico expositis incisa essent,nisi authenticè &
authoritatiuè id factum comprobaretur , prout
ex iuribus, & Doctoribus comprobat. Quid ve-
rò dicendum de historiis , de quibus videtur ra-
tio esse diuersa, cum sint scripturæ publicæ , di-
cetur infra *num.* 135. Maximè si sint antiquæ,
propter eandem rationem,iuxta dicenda *ibidem.*

47 Statuitur etiam in eisdem decretis de anno
1642.editis, quot Congregationes fieri debeant
pro huiusmodi causis tractandis ; quinam eisdem
assistant ; qui modus in eis seruandus ; & quod
iuramentum præstari solitum in Congregatio-
ne SS. Inquisitionis sub pœna excommunicatio-
nis latæ sententiæ Papæ reseruata præstetur
etiam in huiusmodi causis de non reuelandis &c.
quod ab hac excommunicatione nullus , nec
etiam summus Pœnitentiarius , absoluere pos-
sit ; quæ forma commissionis generalis seruanda;
quibus committendæ litteræ Remissoriales;quæ
sit forma ipsarum ; & quomodo formandi pro-
cessus.

Extat etiam sequens decretum circa prohibi- 48
tionem capiendi informationes super sanctita-
te,aut miraculis alicuius defuncti. *Cum in tota
Ecclesiæ gubernatione nihil maius , nihil sit augu-
stius Beatificatione , & Canonizatione Sanctorum,
vtpote homines iam demortuos etiam cum fama san-
ctitatis,ac miraculorum declarare pro sanctis,eosque
vti tales colendos , & venerandos decernere. Sacra
Rituum Congregatio,vt res hæc planè amplissima at-
que grauissima ritè, sanctéque conficiatur , prohibet
omnibus,& singulis personis Ecclesiasticis tam secu-
laribus,quàm Regularibus etiam Sancti Ioannis Hie-
rosolymitani,Societatis Iesu,vel aliorum quantumuis
speciali nota dignorum , ne audeant ipsi per se , aut
per alios capere informationes super sanctitate , aut
miraculis alicuius defuncti, neque vllo modo exqui-
rere , aut obtinere ad hunc effectum extraiudicia-
les testificationes , aut subscriptiones sub pœnis ar-
bitrio S. Congregationis infligendis. Quod si supe-
riori,Sacristæ, seu alteri officiali illius Ecclesiæ , in
qua requiescit corpus ipsiusmet defuncti,vel alterius
etiã Ecclesiæ,fuerint reuelata aliqua miracula , seu
prophetiæ dona , possint ea recipere sub sigillo secretò
ab ipsis tantùm relatoribus, in quorum gratiam con-
tigisse narrabitur ; teneantur tamen quamprimùm
commodè poterunt , eadem deferre , vel obsignata
transmittere Episcopo loci cum expressa declaratio-
ne,quod reuelationes sic,vt supra recepta,non faciant
aliquem probationis gradum , etiam cuiusuis longis-
simi temporis cursu.* Vnde infertur quod superio-
res Religionum nullam habent facultatem ad
fabricandum processus super sanctitate vitæ ,
aut miraculis alicuius Religiosi , nec talibus
processibus fidem aliquam adhiberi debere.
Quod etiam habetur ex Rota *in relatione S. Hia-
cinthi fol.37.* & notat Contelorius *de Canoniza-
tione cap.4.num 24.*

Meritò etiam in his & aliis decretis indiscri- 49
minatim,& indistinctim fit sermo de Canoniza-
tione,& Beatificatione, quia quamuis secundum
Fortunatum Scacchum supra *sect.1 c.8.* Canoni-
zatio essentialiter distinguatur à Beatificatione
in eo quod in Canonizatione Papa procedit vt
Iudex vniuersalis Ecclesiæ , & per sententiam
diffinitiuam decernens alicui cultum deberi in
Ecclesia militanti ; in Beatificatione autem non
procedit vt Iudex , neque definiendo , sed vt
Princeps in Ecclesia priuilegium concedendo
huic vel illi Ecclesiæ , Regioni , vel Religioni,
vt absque incursu pœnarum latarum contra
superstitiosos , & eos qui absque licentia Se-
dis Apostolicæ alicui præstant cultum, liceat il-
lis talem , vel talem cultu Sanctorum venera-
ri. Nihilominus communior sententia est non
differre essentialiter , cùm ordinentur ad cul-
tum, & venerationem sanctis exhibenda , quod 50
videtur essentialis ratio ipsarum , sed solùm ac-
cidentaliter , in quantum Beatificatio est quæ-
dam veluti via ad Canonizationem ; prior illa,
minus solemnis,& magis particularia; ac veluti
pars ipsius.Canonizatio verò sit posterior,gene-
ralior,solemnior,& veluti totum quoddam. Vn-
de beatificatio vocatur *particularis Canonizatio* ;
immò ab aliquibus vocatur *semicanonizatio* , seu
Canonizatio secundum quid,& ab aliis videlicet à
Carena

Carena *in tract. de offit. Sanc. Inquiſit. par. 2. tit. 17.*
§ 12. num. 51. ſpecies veræ Canonizationis. De
quibus Angelus Rocca *de Canonizat. cap.* 38.
Peytinis *ſupr in conſtit. illa* 16. *Leonis X. num.* 1.
Contilorius *de Canonizat. cap.* 2. *num.* 4. *& ſeqq.*
ex Peña Toſcho, & aliis Baldellus *d diſp.* 12. *n.* 18.
Caſtrus Palaus *p.* 1. *oper. moral. tract.* 4. *diſp.* 1.
punct. 5. §. 5. Secundò quia cultus omnes qui Ca-
nonizatis deferuntur, vt in plurimum, & ma-
gna ex parte etiam deferri poſſunt beatificatis,
51 vt probat Baldell *ſupr. nu.* 59. & colligitur ex Ca-
ſtro Palao *ſupra*. Tertiò, quia probabile eſt eadem
certitudine tenendum eſſe Pontificem errare
non poſſe in beatificatione Sanctorum, ſicut
52 neque in Canonizatione: Tum quia Doctores
antiqui loquentes de Canonizatione quantum
ad hoc nullam diſtinctionem inter ipſam &
beatificationem fecerunt: Tum quia eo ipſo
quod Pontifex beatificans aliquem Miſſæ ſacri-
ficium in illius honorem celebrari concedit, cùm
Miſſa nomine totius Eccleſiæ offeratur, ipſique
tota Eccleſia medio Sacerdote veluti aſſiſtat,
proponitur toti Eccleſiæ vt Sanctus venerandus.
53 Caſtrus Palaus *ſup. n.* 4. Ludouicus Caſpenſis *in*
curſu Theologic. tomo poſter. tract. 15. *diſp* 2. *ſect.*
8. *num.* 82. *&* 83. Caſtellinus ſupra à pag. 114.
aliis inhærens. Quartò, quia beatificator reſpi-
cit futuram Canonizationem, & habet conne-
xionem cum illa, & ad illam dirigitur à Papa,
vt patet in Bullis Beatificationis tam antiquis,
quàm modernis, præſertim B. Petri Anagni edi-
ta à Paſchali II. B. Philippi Benitis à Leon. X.
quas refert Fortunatus Scacchus *ſupra ſect.* 1. *ca.*
8. & B. Mariæ Magdalenæ de Pazzi Carmelitæ,
vbi dicitur: *Vt donec Canonizationis honor dicta*
ancilla Dei Mariæ Magdalena ob eius excellentia
merita, diuina inſpirante gratia, ab Apoſtolica Sede
decernatur, eadem ancilla Dei Maria Magdalena
Beata nuncupari, atque officium, & Miſſa de ea,
vt infra, recitari, & celebrari poſſit. Pro aliis
differentiis Canonizationis, & Beatificationis
legendus Lucas Caſtellinus *ſupra pagina* 10. *&*
ſeqq.

54 Hinc tam pro beatificandis, quàm pro Cano-
nizandis requiruntur virtutes non communes,
& ordinariæ; ſed illæ, quæ à Theologis appel-
lantur *heroica*, ſeu in gradu heroico, veluti diui-
næ, & ſuper humanæ, per quas, quantum fieri po-
teſt homo coniungitur Deo. De quibus Ariſto-
teles *lib. 7. moral. c.* 1. S. Th. *ibi*, Bonauentura *in* 3.
diſt. 34 *q* 1. Gerſon. 4. *part.* Piccolomineus *in lib.*
de moribus gradu 6 c. 1. 2. *&* 3. Fortunatus relatus
ſect. 2. *cap* 4. exemplis explicans aliquas actio-
nes Sanctorum in quibus hæ virtutes heroicæ
reluxerunt.

55 Specialiter tamen pro Canonizatione, ſeu
beatificatione alicuius perſonæ Regularis, ſeu
Religioſæ præter miracula, virtutes etiam in
gradu heroico, & alia relata, requiritur quoque
exactiſſima, & vigilantiſſima obſeruantia, & cu-
ſtodia illorum omnium, quæ ad ſtatum Religio-
ſum ſpectant, ſcilicet votorum Regulæ, & ſtatu-
56 torum, ſeu Conſtitutionum ſui Ordinis. Primò
quidem, quia qui ab Eccleſia beatificantur, ſeu
Canonizantur proponuntur fidelibus imitandi,
vt norma morum, & virtutum ac per conſequens
vt exacti & perfecti obſeruatores ſuarum obli-
gationum, quales requirit Chriſtus ſuos ſpe-
ciales diſcipulos, dum dicit Matth. 5. *Eſtote*
perfecti ſicut & pater veſter cæleſtis perfectus eſt.
Molfeſius *tom.* 2. *Add. ad qq. vſual. conſ.* 46. *num.*
5. *&* 6. ex Patribus, & Doctoribus. Secun- 57
dò, quia heroicitas virtutum pro illis requiſita
ſtare non poteſt ſine iſta rigoroſa obſeruantia
ſuarum obligationum. Tertiò, quia ita eſt
ſtylus Summorum Pontificum in Bullis Cano-
nizationis, prout ex Innocentio IV pro S. Pe- 58
tro martyre, Eugenio IV pro S. Nicolao Tolen-
tino, Sixto V. pro S. Didaco, & Clemente VIII.
pro SS Hyacintho, & Raymundo affert Fortu-
natus non ſolùm *ſectio.* 6. *cap.* 3. ſed maximè *cap.*
4. Non tamen pro illis requiruntur illa opera,
quæ illis competere non poſſunt, vt ſunt, v. g.
peregrinationes reſpectu Monialium, largitiones
eleemoſynarum reſpectu paupertatem profiten-
tium, & ſimilia. Non enim requiritur aliud exer-
citium virtutum, niſi illud quod ipſi ſecundum
ſuum gradum competere poteſt. Contelorius *ſu-*
pra cap. 15. *num.* 10. ex variis Rotæ relationibus
pro Sanctis.

Illud præterea notandum, quod licèt iuxta di- 59
cta in ſuperioribus ex Caſtro Palao, & Ludo-
uico Caſpenſi, quod etiam Doctiſſimis viris
Vrbis arridet videlicet, quod probabile ſit ea-
dem certitudine tenendum eſſe Papam non poſ-
ſe errare in Beatificatione Sanctorum ſicut ne-
que in eorum Canonizatione, ac proinde quod
vtronque ſit de fide, nihilominus multo maior,
& exactior diligentia fieri debet pro Canoni-
zatione alicuius Sancti, quàm pro ipſius Bea
tificatione. Primò, quia ſiue dicamus Cano- 60
nizationem, & beatificationem eſſentia iter
differre iuxta opinionem Fortunati Scacchi ſu-
perius relatam, ſiue non differre, iuxta com-
muniorem aliorum, vt ſuperiùs etiam diximus,
nihilominus negari non poteſt, Papam diuerſo
modo procedere in Canonizatione, quàm in
Beatificatione Sanctorum: nam in Beatificatio-
ne non procedit vt Iudex (ſtricte loquendo) de-
finiendo, aut decernendo, ſed vt Princeps con-
cedendo facultatem, indultum, ſeu priuilegium
alicui Eccleſiæ, Prouinciæ &c. particulari, vt
poſſit facere officium &c. de tali Sancto, &c At
verò in Canonizatione Papa procedit vt Iudex
vniuerſalis Eccleſiæ per definitiuam ſententiam
ſtatuendo, vel determinando, quod de tali San-
cto fiat officium, Miſſa. &c. in vniuerſali Eccle-
ſia &c. Dicit enim in Bullis Canonizationis, vt
patet in Inſtrumento Canonizationis S. Andreæ
Corſini *Decernimus, & diffinimus bonæ memoriæ*
Andream &c. Sanctum eſſe, ac Sanctorum Catalo- 61
go adſcribendum, ipſumque Sanctorum Catalogo
aſcribimus, ſtatuentes, vt ab vniuerſali Eccleſia an-
no quolibet in die obitus ipſius feſtum deuotè, & ſo-
lemniter celebretur. In Bullis autem Beatificatio-
nis ſolum dicit, vt patet in Bulla Beatificationis
B M. Magdalenæ de Pazzi; *vt ipſa ancilla Dei* 62
Beata nuncupari, officiumque, & Miſſa de ea, &c. in
tali, vel tali loco, *recitari, & celebrari poſſit conce-*
dimus, & indulgemus. Notat hanc differentiam
inter Canonizationem, & Beatificationem For-
tunatus Scacchus *ſup. lib.* 1. *ſect.* 1. *c.* 8. 6. *nec ali-*
quem ex ea inferens, quod eum iuxta Iuriſperi-
torum ſententiam. *Vnuſquiſque poſſit renunciare*
priuilegio ſibi conceſſo, ideò illa Religio, Eccle-
ſia, vel Prouincia, cui conceſſum fuerit de ali- 63
quo Beatificato officium facere, poteſt id omit-
tere, Indicans oppoſitum de Sancto Canonizato,
quia ſcilicet Sancto Canonizato officium, & cul-
tus præſcribuntur ex neceſſitate. Ex eo autem
ſequitur

sequitur ad intentum quod multò maior, &
exactior diligentia fieri debet pro Canonizatio-
64 ne, quàm pro Beatificatione. Secundò ad idem:
Nam in Canonizatione procedit Pontifex cul-
tum præscribendo Sancto Canonizato per mo-
dum legis vniuersalis; in Beatificatione verò per
modū concessionis indulti, & priuilegij particu-
laris. Certum autē est, quod exactior diligentia
requiritur in Principe pro concedenda lege vni-
uersali, quàm pro concedendo speciali priuile-
gio: quia in primò attenditur ad bonum com-
mune, in secundò autem ad bonum particulare.
65 *l. 1 ff. de legib. cap. Abbate de verb. signif.* DD. *ibid.*
Tertiò, ex nomine ipso *Canonizatio*, quod ortum
habet à voce græca *Canon*, idest *Regula*; nam
Sanctus Canonizatus est ad totius perfectionis
regulam examinatus, atque probatus, ac ex om-
ni parte perfectus, & verè Sanctus inuentus.
Angelus Rocca *de Canonizat Sanct. c. 2.* Quæ si-
ne dubio maiorem indaginem indigitant neces-
sariam pro Canonizatione, quàm pro Beatifica-
66 tione. Quartò, quia Canonizatio est quædam
protestatio fidei prout habet idem Rocca *supr.*
c. 4. Et colligitur ex D. Thoma *quodlibet. 9. art.*
vlt. & Bannez 2. 2 *q. 1. art* 10 *dub. 7.* quemadmo-
dum ergo pro definitione alicuius propositionis
de fide requiritur exactissima diligentia; sic &
67 pro Canonizatione. Præsertim quia ex eo vi-
detur, quod Canonizatio sit fidei protestatio,
quia quemadmodum fides habet pro obiecto im-
mediatè Deum; sic Canonizatio respicit *Deos*,
id est *Sanctos*, quos Ioann. 10. Christus vocauit
Deos, id est, specialissimè participantes Dei bo-
nitatem Vnde Canonizatio vocatur à Græcis
Apotheosis, latinè, *Deificatio*, & ipsi Sancti vo-
cantur *Diui*, & *Indigetes*, quasi in Diis agentes,
vel nulliusrei indigentes. D. Augustin. *l. 9. de Ciu.*
68 *Dei c. 20.* Rocca *supr. c. 2.* Quintò, quia in de-
creto Canonizationis, quod extat *in libro Cære-
moniarum*, dicit Pontifex se in Canonizatione
talis Sancti procedere. *De venerabilium fratrum
nostrorum S.R.E. Cardinalium, omniumque Pa-
triarcharum, Archiepiscoporum, & Episcoporum in
Romana Curia existentium consilio, & vnanimi con-
sensu, matura deliberatione prahabita, summaque di-
ligentia ex maiorum institutis, etiam abundantiùs
adhibita.* Et infra: *De cuius puritate fidei, excellen-
tia vitæ, & miraculorum in vita, & morte factorum
claritate nobis plenissimè constat.* Quæ omnia de-
notant exactissimam diligentiam pro Canoni-
zatione requisitam, supra eam quæ adhibita est
69 in Beatificatione. Demum sextò & principaliter,
quia Sanctus qui Canonizatur ab Ecclesia non
quomodolibet declaratur Sanctus, sed specia-
liori, & singulari modo proponitur toti Eccle-
siæ, vt verum sanctitatis exemplum cunctis imi-
70 tandum. Vnde in nouissima Canonizatione S.
Andreæ Corsini Pontifex in Oratione, seu Col-
lecta dixit: *Deus, qui in Ecclesia tua noua sem-
per instauras exempla virtutum, da populo tuo, &c.*
Et in oratione S. Catharinæ Senensis: *Tanta
virtutis proficiamus exemplo. In aliis autem oratio-
nibus: Per eius ad te exempla gradiamur.* Quo
sensu in decreto Canonizationis dicit Pontifex
se Sanctum illum Canonizare *ad exaltationem
fidei Catholica, & Christiana Religionis augmen-
tum.* Quæ omnia cùm non procedant in Beatifi-
catione Sanctorum, manifestant maiorem, & ma-
gis exquisitam diligentiam adhibendam esse in
Canonizatione, quàm in Beatificatione. De quo
quo etiam Contelorius *d. cap. 2. n. 5. & sequentib.*
conformiter ad doctrinam Peñæ, Maluetij, &
aliorum.

Ne tamen curiosus lector desideret aliqua, 71
quæ iuxta ritum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ fieri
solent in Canonizatione Sanctorum, ideo aliqua
hic apponenda ex iis quæ ex sacris cæremonia-
libus scripsit Angelus Rocca superius relatus,
& verbis ipsius, Præmittendo prius hanc for-
mam antiquitus variam fuisse, prout ostendit
Contelorius relatus *c. 3. num. 5.* ex testimonio Ma-
gistri cæremoniarum tempore Leonis X. *Fiunt
tria consistoria. In primò, quod secretum vocant,
vnus ex tribus Cardinalibus delegatis Iudicibus in
Congregatione, antiquior, siue primarius, oratio-
nem habet, in qua de viri Canonizandi vita sancti-
tate, fideique integritate (qua in re totius negotij
summa consistit) necnon de laudabili eiusdem obitu,
deque miraculis siue in vita, siue in morte factis ver-
ba facit: Iis omnibus recitatis, Cardinales sententias
rogantur num in iis, quæ ad Canonizationem perti-
nent, sit vlterius progrediendum. Postremo iuxta
Cardinalium consilium, & assensum, quid hac in re
faciendum sit, decerni solet. In secundo consistorio,
quod publicum appellatur, Aduocatus Consistorialis
orationem habet, in qua vel alicuius Regis aut Prin-
cipis, qui virum illum Canonizandum curat, arden-
tissimum, ac perpetuum desiderium cum Christiano
zelo coniunctum egregiè commendatur, eiusdem viri
Canonizandi sanctimonia, admirabilis virtutum pro-
gressionis, & miracula præsertim insignia enarrantur.
In peroratione autem vel Regis, ac Regni, seu Princi-
pis ac Prouinciæ, necnon Ciuitatis nomine postulatur,
vt vir ille, tantoperè in sanctitate vitæ laudatus, in
sanctorum numerum referatur. Tum demum Secreta-
rius Apostolicus ex præscr. pro Summo Pontifice re-
spondet, Christianamque postulantis pietatem, diu-
turnamque rei tam piæ postulationem laudat, ac tan-
dem propensam Papæ in eo Canonizando volunta-
tem declarat: Sed huius generis negotium tam gra-
ue, tamque arduum, cuiusmodi est sancti alicuius Ca-
nonizatio, maturius ac diligentius considerandum es-
se ostendit. Hinc sacrum denique Cardinalium Col-
legium, Patriarchas, item Archiepiscopos, & Abba-
tes hortatur, vt in eam tanti ponderis rem pro suf-
fragiis ferendis toto mentis conatu incumbant, ac
Deum in primis orent, vt sanctitatis suæ mentem lu-
mine diuino illustret quo rectius actionem tantam di-
rigat, tum ad ipsius Dei gloriam, tum etiam ad Eccle-
siæ Sanctæ amplitudinem Christianæque pietatis fru-
ctus vberrimos. In tertiò Consistorio, quod semipubli-
cum nuncupatur, suffragia feruntur, num ille, de quo
agitur, in sanctorum numerum sit referendus Ad hoc
Consistorium non solum S.R.E. Cardinales; Verum
etiam Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi, & Ab-
bates pro suffragiis ferendis acciti conueniunt. Proto-
notarij Apostolici eidem Consistorio intersunt, ad fidem
circa ea, quæ ibi decernuntur, exhibendam. Auditores
autem Rotæ, & præsertim illi, quibus curam iudican-
di processum in rem tantam præstitum demandata
fuit ad idem Consistorium admittuntur, vt, si in
processu aliqua orirétur controuersia vel difficultas,
eam explicent, ac declarent. Antea verò quam suffra-
gia ferantur, Summus Pontifex è solio suo habet ora-
tionem, in qua de re ad tam grauem, tamque arduam
actionem pertinente, verba facit: deinde pro Sancto
Canonizando sententias dici iubet; tum suo quique
statim ordine sententias dicunt.* Hæc Angelus Roc-
ca supra *cap. 37.* Subiungens postea qualiter
sententiis, seu suffragiis auditis, Pontifex diem

Canonizationis faciendæ, ac locum in quo fa-
cienda eſt, denunciat.

72 Forma autem decreti pro Canonizatione San-
cti Confeſſoris, prout Rocca relatus ex Sacra-
rum cæremoniarum libris refert, talis eſt. *Ad
honorem ſanctæ, & indiuiduæ Trinitatis, gaudium,
& exultationem ſupernæ ac triumphantis Hieruſa-
lem matris noſtræ, & exaltationem fidei catholicæ,
& chriſtianæ Religionis augmentum, auctoritate
eiuſdem ſanctæ Trinitatis, Patris, & Filij, & Spiritus
Sancti; Beatorum Apoſtolorum Petri, & Pauli,
ac noſtra, de Venerabilium fratrum noſtrorum S. Ro-
manæ Eccleſiæ Cardinalium, omniumque Patriar-
charum, Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum in Ro-
mana Curia exiſtentium conſilio, & vnanimi conſen-
ſu, matura deliberatione præhabita, ſummaque dili-
gentia ex maiorum inſtitutis, etiam abundantiùs ad-
hibita, Beatum N. N. (de cuius puritate fidei, excel-
lentia vitæ, & miraculorum in vita, & in morte fa-
ctorum claritate, nobis pleniſſimè conſtat) decernimus
ſanctorum confeſſorum catalogo adſcribendum, prout
nunc adſcribimus, eumque ſanctum à fidelibus vene-
randum eſſe mandamus, ſtatuentes, vt ab vniuerſali
Eccleſia, anno quolibet, in die N. feſtum ipſius, &
officium ſicuti pro vno ſancto confeſſore tantùm de-
uotè, & ſolemniter celebrentur; vtque in eius hono-
rem Eccleſiæ, & Altaria, in quibus Deo ſacrificia
offerantur, erigi, & fundari poſſint.*

73 Aliam etiam formam canonizationis breuio-
rem ex Codice Rituali cæremoniarum Sacrarij
Pontificij extractam, quæ eſt huius tenoris, ſic
damus. *Ad honorem ſanctæ, & indiuiduæ Trinita-
tis, & exaltationem fidei Catholicæ, ac Chriſtianæ
Religionis augmentum, authoritate eiuſdem Dei om-
nipotentis, Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, &
Beatorum Apoſtolorum Petri, & Pauli, & noſtra,
de fratrum noſtrorum conſilio decernimus, & defini-
mus, bonæ memoriæ N. N. ſanctum eſſe, & ſancto-
rum Catalogo adſcribendum, ipſumque Catalogo
huiuſmodi adſcribimus, ſtatuentes, vt ab vniuerſali
Eccleſia anno quolibet in die N. feſtum ipſius, & of-
ficium ſicut pro vno confeſſore* (ſi ſit confeſſor) *vel
martyre* (ſi ſit Martyr) *deuotè, & ſolemniter cele-
brentur.* De iis quoque Troilus Maluitius *in
tract. de Canon. Sanct.* & Maſcardus *de probat. vol.
1. concl.* 261.

74 Ex his porrò Sanctorum canonizationis ſa-
cris, & Apoſtolicis formis, adiunctis decretis
Pontificis, & Sacrarum Congregationum, de
quibus ſuprà, elici poteſt enodatio quorumdam
dubiorum, quæ in formatione proceſſuum pro
iiſdem Sanctis canonizandis emergere ſolent;
maximè pro Regularibus, qui in hoc negotium
quàm ſæpiùs incumbunt. Etenim in huiuſmodi
cauſis procedit Eccleſia ordine iudiciario, prout,
& B. Auguſtino *in libell. de pœnitent. Medicina
cap.* 3. elicitur, & conſtat ex praxi S. Congregat.
75 Rituum, vt videre eſt in Auguſtino Triumpho
qu. 16. art. 1. Angelo Rocca *de Canoniz. Sanctor.
c.* 34. & aliis. Hac enim de cauſa Pontifex in for-
ma canonizationis dicit: *De cuius* (ſcilicet ca-
nonizandi) *puritate fidei, excellentia vitæ, & mira-
culorum in vita, & in morte factorum claritate, no-
bis pleniſſimè conſtat*; declarans etiam ſe procede-
76 re, *matura deliberatione præhabita, ſummaque dili-
gentia ex maiorum inſtitutis, etiam abundantius ad-
hibita.* Et merito ſanè, quia ſi in omnibus rebus
ordo ſeruari debet, iuxta Ariſtotelem *l.* 2. *Metaph.*
Diu. Ambroſium relatum à Baldo *in prohemio
Digeſtorum*, & totum titulum de *Ordine cognitio-
num lib.* 2 *decretal.* multo magis in re arduiſſima,
& grauiſſima. Idcirco pro SS. Canonizatione
obſeruanda ſunt, quæ ad ordinem iudiciarium
ſunt neceſſaria.

Vnde primò Iudex coram quo formantur pro- 77
ceſſus debet eſſe legitimus, id eſt, habere verum,
& legitimam iuriſdictionem. Tum quia hoc eſt
de ratione, & eſſentia ordinis iudiciarij, ſeu iu-
dicij, quod eſt iuxta S. Thom. 2. 2. *qu.* 60 *art.* 1.
& Expoſitores ibidem, *Actus iudicis in quantum
iudex eſt.* Tum quia Iudex eſt idem, quòd ius di-
cens, & iudicium eſt iuriſdictio. *ca. forus de verbor.
ſignificat.* & Doctores *ibid.* Tum quia iudicium
vbi adeſt Iudex incompetens, ſeu non habens
iuriſdictionem eſt nullum. *cap. At ſi Clerici de iu-
diciis.* Et dicitur vſurpatum. *De pœnitentia diſt.
6. §. fin.* Sylu. *in Summa verbo iudicium qu.* 3. & 4. 78
& talis nullitas adeò exoſa regibus eſt, vt quam-
uis aliquis iuraſſet non oppoſiturum de nullita-
te, nihilominùs hanc nullitatem de defectu iu-
riſdictionis opponere poſſet. Crauetus *conſ.* 583.
num. 16. ex Felino, Ruino, & aliis. Imò talis nul-
litas eſt inſanabilis. Verallus *deciſ.* 38. *num.* 2. *lib.*
3. Thomas Triuiſanus *Venet. deciſ.* 11. *n.* 2. *lib.* 2.
Barboſa *in collectan. DD. in d. cap. At Clerici de
iudiciis*, plura ad intentum afferens. Accedit
quod, & communiter dicitur, ad hoc, quod Iudex 79
ſit verus, quatuor debet habere, ſcilicet poteſta-
tem, veritatem, formam, & vim executionis.
Toletus *in Summ. lib.* 5. *c.* 56. ex S. Th. 2. 2. *q* 60.
art. 2.

Specialiter etiam id conſtat ex Decretis, &
forma conficiendi proceſſus pro cauſis beatifica-
tionis, & Canonizationis Sanctorum iuſſu Vr-
bani VIII. anno 1642. editis. Ibi enim in petitio- 80
ne facta Papæ pro Remiſſorialibus concedendis
petitur ab ipſo, vt hanc cauſam committat ali-
quibus Epiſcopis cum *facultatibus opportunis* ad
faciendum in genere inquiſitionem *de fama, mi-
raculis*, &c. & etiam in ſpecie ad *inquiſitionem ſpe-
cialem*, &c. & in Remiſſorialibus ipſis datur talis
commiſſio per verba *committimus, & mandamus*,
& cum clauſulis *decernentes irritum, & inane*, &c.
& aliis ſimilibus, quæ ſecundum iura, & Docto-
res important iuriſdictionem. In litteris quo-
que ad Nuncios, & ad Patriarchas, Archiepiſco-
pos, & Epiſcopos, quarum forma habetur inter
prædicta decreta idem ſupponitur. Vnde For-
tunatus Scacchus *de cultu, & veneratione ſeruor.
Dei lib.* 1. *cap.* 5. *ſect.* 1. §. *in quo tria* ad ſolemnita-
tem, ſeu eſſentiam proceſſuum in hac materia
primò requirit, quod ſint fabricati à Iudice com-
petenti.

Colligitur id etiam ex eo, quod tales commiſ- 81
ſiones præſentantur illis, ad quos diriguntur, &
mox ab illis acceptantur, quod eſt ſignum for-
matæ iuriſdictionis. *cap. præterea, cap. quamuis de
offic. delegat.* Abbas *in cap. venerabilis nu.* 2. *de te-
ſtibus.* Gabr. *de execut. rei iudic. concl.* 3. *in princip.*
Rota coram Coccino *in relatione ad Vrb. VIII.
pro Canon. B. Philippi.* Ex hoc porrò infertur hoc
Iudices commiſſarios neceſſario debere habere
iuriſdictionem.

Si autem, prout contingere ſolet, S. Congrega- 82
tio Papæ nomine deſignet tres Epiſcopos pro
proceſſibus, & informationibus conficiendis, vi-
delicet Epiſcopum A. Epiſcopū B. & Epiſcopum
C. & quia Epiſcopi B. & C. ſunt impediti, eorum
loco deputet, & ſubroget Epiſcopus D. & E. in
tali caſu dicti Epiſcopi B. & C. non ſunt legitimi
Iudices

Iudices iam io talibus causis. *cap.ex litteris de of-*
fic.& potest.iudic.deleg. §. si verò constiuerit Rota
decis. 8. eod.tit.in antiquis. Nam rescriptum se-
cundum prioris reuocatorium reddit illud nul-
83 lum. Innocentius *in d.cap. ex litteris verbo reuo-*
catas, Hostiensis *col.vlt.num.6.in verbo per secun-*
das, & num.7. & alij, quos refert, & sequitur
Rendina *in promptuar.recept.sentent.tit.105.num.*
3. Et per subrogationem censetur reuocata com-
missio illorum, in quorum locum subrogantur.
Eo quod talis subrogatio est in plenum ius, &
subrogatum sapit naturam eius, in cuius locum
subrogatur *l. eum qui ita §. qui iniuriarum ff. si*
quis caution. vbi Iason *num.* 4. Ancharanus *consf.*
84 110.*num* 3. Cardin.Thuscus *practicar. concl.tom.*
7. littera S. concl.757.num 54. Imo ipsa subroga-
tio videtur noua commissio, quia est deputatio
cum eisdem facultatibus. Ita enim declarari so-
let à Sac. Congregatione in similibus causis.
Quæ maximè procedunt quando subrogatum
habet easdem qualitates, quas habet is in cuius
locum subrogatur. Menoch. *consf.784 num.* 12.
Barbosa *in Axiom. iur. axiom.* 213. *num.* 1. & 2.
Quod contingit in præsenti, siquidem subroga-
ti sunt etiam Episcopi, sicut. & illi, in quorum
locum sunt subrogati. Et (quod valdè notan-
dum) non subrogantur quasi conditionatè, &
dum durauerit impedimentum aliorum Episco-
porum; sed absolutè, & simpliciter, eo quod S.
Congregationi compertum est, tales Episcopos
habere illud impedimentum.

Secundò debet constare pro legitimatione
processuum, seu informationum de legitimatio-
85 ne etiam Actoris in huiusmodi causis. Certum
enim est, quod ad essentiam Ordinis iudiciarij,
seu iudicis requiratur legitimus actor S Thom.
2.2.*qu.67.artic.* 3. & alij Theologi. Vnde, quan-
do actor est minor, & agit sine licentia curato-
rum, vel est seruus, vel Monachus, excommuni-
catus, &c. quia isti agere non possunt, iudicium
est nullum. *C.de iudic.l properandum, & C.qui leg.*
86 *person in iudic.l.1.* Syluester *ver. iudicium q* 4 Spe-
cialiter de huiusmodi iudiciis, in quibus agitur
de canonizatione, seu beatificatione Sancto-
rum id probatur, quia in illis petitur, seu postu-
latur ab Ecclesia cultus aliquis, seu veneratio
pro aliquo, ergo necessariò debet interuenire
Actor. Patet hæc consequentia, quia Actor est
qui agit, & pulsat rem aliquem à Iudice petens
in iudicio. *l. in tribus ff. de iudic. l. iudicium. ff. si*
regum. Syluest. *supra verbo actio, actor, & actu.*
Tertiò etiam specialissimè, nam, vt constat ex
præfatis decretis Romæ impressis anno 1642. ad
huiusmodi processus formandos non solùm re-
motè requiruntur preces Regum, Principium,
87 & aliarum grauium personarum, qui Actores re-
moti dici possunt, sed etiam proximè. Nam in
libello supplici ad Papam porrecto pro conce-
dendis Remissorialibus siue in genere, siue in
specie, fit mentio Procuratoris; & in ipsis litte-
ris Remissorialibus dicitur; *Quamobrem pro par-*
te N.de N.Procuratoris in huiusmodi causa deputa-
ti, prout de eius legitime mandato docuit; & infra:
A personis legitima mandata Procura habentibus re-
cipiatis. Inferius etiam in alio decreto dicitur:
Positione, & articulos infrascriptos dat, exhibet, &
producit Procurator, & cet. Procurator autem est
Actor, vel gerit vices Actoris.

88 Maximè etiam tertio pro legitimatione ta-
lium processuum debet etiam constare de legiti-
ma citatione Promotoris, seu subpromotoris fi-
dei; Promotoris quidem si fiant in Curia, sub-
promotoris verò si fiant in partibus. Quod pro-
batur ratione generalissima S. Thom. 2. 2. *qu 67.*
art. 3 quam prosequuntur Caietanus *ibid.* Sotus
lib.5.de iustitia qu.4.art.3. Nam in omni iudicio
requiruntur tria. Primò, quidem Iudex, quia ab 89
ipso petitur iustitia, & ipse est iustitia quædam
animata; deinde, quia iustitia est inter duos, in-
tercedere debet is qui petit, scilicet Actor, & is
à quo petitur, scilicet Reus in criminalibus, in
ciuilibus verò pars aduersa. Promotor autem fi-
dei, seu Subpromotor gerit vicem partis aduer-
sæ, quia est contradictor legitimus, & Procu-
rator, & defensor Ecclesiæ à qua petitur cultus, 90
vel veneratio pro Sancto canonizando. Neces-
sario ergo debet citari, sicut in iudiciis aliis
Reus, vel pars contraria citari debet. Id etiam
supponitur, & præcipitur in relatis decretis de
anno 1642 Romæ editis. Nam in libello suppli-
ci ad Sanctissimum porrecto dicitur proceden-
dum in his causis *citato, & audito fidei Promotore*;
& infra: *audito R.P.D. fidei Promotore*; & infe-
rius: *audito pariter, & citato Domino Promotore*
fidei. Clarius inferius *Præuia citatione, & cum in-*
teruentu D. Promotoris, vel eius Subpromotoris.
Vnde postea adiungitur hoc decretum: *Aduer-*
tendum est, quod, in omnibus actis citari debet in
Vrbe Promotor fidei, iuxta formam Breuis à San-
ctissimo D.N. eidem concessi, & extra Vrbem Sub-
promotor, &c. Item in litteris Remissorialibus
siue in genere, siue in specie, in quibus conce-
ditur facultas fabricandi huiusmodi processus di-
citur: *Citato in omnibus actis D.N. Subpromotore*
fidei per Promotorem in Curia nominato, & non
aliàs, aliter, nec alio modo. Quod etiam inculcatur
postea in aliis decretis. Clausula autem ista *non*
aliàs, aliter, nec alio modo indicat præcisam neces-
sitatem, vt censuit Rota apud Cencium *post tra-*
ctatum de Censibus decis. 113.*num.*4. & necessita-
tem facit, vt dixit etiam Rota in Bononiensi *bo-*
norum de Berris coram Millino 20 Februarij
1598. & inducit formam. Boerius *decis.* 243.
*num.*11.*post medium*, Cenedus *singular.*65.*num.*1.
& actus contra eam factus ipso iure est nullus,
ac si nihil actum fuisset. Iaso. *in l.fin.C. de iure*
emphyteut num. 142. Rolandus *consil.* 42. *num.*
82.*lib.*2 Menoch. *de arbitr.cas.*237.*num.* 34. &
plures alij apud Barbosam *de clausul.clausula* 81.
num. 9. *& seqq.* Quorum omnium ratio est, quia 91
Promotor, seu Subpromotor fidei est constitu-
tus à Sede Apostolica in huiusmodi causis, velu-
ti pars interesse habens in illis, ac proindè ipso
non citato, nihil decidi potest; cùm citatio par-
tis, vt se defendat omni iure in causis contro-
uersis necessaria sit. *cap.* 1. *de caus. possess.* Panor-
mit. *ibid. num.*4. Ioan. Andreas, Innocent. Imo-
la, Hostiens. & alij *ibid.* Clementina Pastoralis
de sent.& re iudic.& 2.*quæst.*5.*Can.Deus, & Can.*
caueant. & Can. omnia 3. *qu.*9. Cum innumeris
aliis Iuribus, & Doctoribus. Audio tamen Dom.
Contelorium virum doctissimum contendere
non esse ita necessariam huiusmodi citationem
Promotoris, vel Subpromotoris, vt ea non præ-
missa processus sit nullus, conformiter ad ea, quæ
ipse scribit in d. Tractatu de Canonizat. *cap.*25.
*num.*40. *& seqq.* Cæterum esto de iure communi
id dici possit, post publicationem tamen talium
decretorum, & in vim illorum oppositum est as-
serendum.

Præsertim

92 Præsertim quoque in dictorum processuum formatione obseruandum est, vt testes omnes pro illis inducti examinentur. Ita enim supponitur tum in d. Memoriali relato, tum in dictis litteris Remissorialibus ibi: Omnes, & singulos testes. Et cum clausula *Omnia*, *& singula*, seu *omnes & singuli* ita geminata, includit prorsus omnia, & omnes absque vlla limitatione Glossa *verb. omnia, & singula in cap. vt circa de elect. lib. 6.* Marius Alterius *de censur. tom. 1. disput. 15. lib. 5. c. 1. litt. C. & disp. 5. cap. 2. litt. D.* Et operatur, quod omnia simul singulariter censeantur comprehensa, prout ex Baldo, Deciano, & Oldrado concludit Cardinal. Thuscus *pract. conclus. tom. 1.*
93 *litt. C. concl. 296. num. 1.* Imò sigillatim esse examinandos non solùm colligitur ex prædictis decretis, sed etiam ex *cap. venerabilis de testibus*, Gotfredus *in Sum. de Reliquiis, & venerat. Sanctor.* Franciscus Curtius *in tractat. de testib. conclus. 17. num. 80.* quos cum aliis in hac causa Canonizationis affert Mascardus *de probationib. volum. 1. conclus. 261. num. 39.* Quorum omnium ratio desumitur non solùm ex arduitate, & grauitate causæ istius, sed etiam, quia si omnes testes semel producti aut inducti non examinentur timeri potest hoc ita contingere, quia timet actor, quod sint vacillaturi aut destructuri sua, vel aliorum dicta, & sic veritatem patefacturi. Quæ omni conatu indaganda est in causa Canonizationis. Aretinus *cons. 140. n. 2.* Aymon *de antiq. temp. par. 1. §. quæritur.* Baptista de Toro *in Compend. decis. Neapol. par. 1. verb. testes citati.*

94 Propter eandem etiam causam est quoque necessarium, vt dicti testes *per extensum* examinentur super articulos contentos in litteris Remissorialibus. Ita enim habetur in formula dd. Litterarum, ibi: *Super quibus examinabuntur primò iuxta dicta interrogatoria, & deinde super positionibus, & articulis prædictis per extensum coram vobis.* Et infrà; *Vt iidem testes quæcumque habent, explanatè, & per extensum deponant, nec se referant ad attestationes aliàs redditas, neque eis recitentur, quæ aliàs ipsi deposuerunt.* Colligitur etiam ex *cap. Per tuas de testib.* vbi Honorius III. definit testes non esse repetendos, nisi à principio non fuerint interrogati super omnibus Capitulis. Ex quo elicitur testes de omnibus, & singulis Capitulis interrogandos esse. Contilotus *de Canon. cap. 25. n. 81.* Caualcant. *de testib. part. 5 n. 132.* Quorum etiam ratio est tum arduitas, & grauitas huius causæ, tum quia Pontifex in forma decreti Canonizationis dicit eam decernere *summa diligentia etiam abundantius adhibita*, & constare de sanctitate vitæ, & miraculorum talis Canonizandi *plenissimè.*

95 Præ omnibus etiam, & generaliter obseruandum est, quòd cum Iudices deputati pro fabricatione processuum sint delegati, & Commissarij Sedis Apostolicæ debent adamussim, & ad vnguem obseruare omnia, quæ in litteris dimissorialibus illis præscribuntur. Quia ea omnia habentur pro forma, & forma consistit in indiuisibili, & ad vnguem est obseruanda, iuxta commune placitum DD *in cap. cum dilecta de rescript. cap. venerabilis de offic. delegati. & in l. cum his §. Præter. ff. de transact.* Et vnusquisque tenetur seruare for-
96 mam suæ commissionis. Rota *dec. 39. num. 1.* apud Farinacium *part. 1. recent.* Caputaquensis *dec. 152. num. 2. p. 1. & decis. 250. num. 4 p. 2.* Et si non seruat, corruit actus. Felinus *in ca. cum dilecta relatum num. 6. circa medium.* Tuschus *practicar. conclus. tom. 3. litt. F. concl. 415.* Rota apud Farinac. *decis. 671. num. 2. tom. 2. par. 1.* Etiamsi in minimis deficiat, saltem loquendo de substantialibus, nam de accidentalibus infra dicetur *num. 127. & sequentibus.* Rota apud eundem Farinacium *decis. 345. num. 1. part. 2. recent.* Caputaquensis *decis. 143. num. 5. par. 4.* Tiraquell. *de retract. lignag. §. 1. glos. 21 num. 11.* Vnde quemadmodum procurator excedens formam mandati non obligat principalem *lib. 5. ff. mandati.* Angelus *consil. 388.* Tuschus *practicar. conclus. tom 5. littera M. concl. 39. num. 55.* sic Iudices isti deputati pro processibus formandis in causis Canonizationis si excedant formam mandati, non obligant Papam, seu Sedem Apostolicam ad Canonizationem faciendam. Vide quæ dixi *tom. 4. Summa verbo mandatum quoad Regulares.* Et pro dictis de formatione processuum Contelor. *sup. c. 23. 24. & 25.*

Nec prætereà prætermittendum, quod cùm 97
in huiusmodi processibus sæpissimè de miraculorum comprobatione agatur, maximè noscendam esse naturam miraculi, & conditionum, quæ pro verò miraculo requiruntur. Est autem miraculum, *pignus quoddam omnipotentiæ Dei*, vt dixit Chrysostomus *homil. 14. in Matth.* quia est proprium opus eius, iuxta illud Psalm. 71. & 135. *Qui facit mirabilia magna solus.* Ratio est, quia de ratione miraculi est, vt sit opus extraordinarium, & rarum præter legem ordinariam Dei, & supra omnem virtutem causarum naturalium, vt sumitur ex D. Thom. *1. par. qu. 105. art. 7. & 8. & lib. 3. contra Gentil. cap. 101.* & ex August. *libr. 3. de Trinit. cap. 4. & 5. & lib. 16. contr. Faustum cap. 3. & seqq. & lib. 6. de Genes. ad lit. cap. 13.* Vnde ipse August. *tom. 6. lib. de vtilitate credendi cap. 16.* *Miraculum* inquit *voco quidquid arduum, aut insolitum supra spem, vel facultatem mirantis apparet.* Quod amplius declarans S. Thom. *1. par. qu. 105. art. 7.* ait, quòd *nomen miraculi ab admiratione sumitur.* Et infra: *Miraculum autem dicitur quasi admiratione plenum, quod scilicet habet causam simpliciter, & omnibus occultam. Hæc autem est Deus. Vnde illa, quæ à Deo fiunt præter causas naturales nobis notas, miracula dicuntur.* Vnde patratio miraculorum virtutem infinitam requirit. De quo Delrius *Disquis. Magicar. lib. 2. q. 7* Binsfeldius *de confes. Magor. & Sagar. prim. par. fol. 157.* cum aliis. Hinc miracula merito dicuntur *quædam Dei locutio.* Ideò enim Paulus ad Hebr. 2. mi- 99
racula dixit esse quandam Dei locutionem: *Contestante*, inquit, *Deo signis, & portentis*: vbi Theodoretus ait, *Deum per miracula ferre prædicationis testimonium.* Sunt ergo miracula ipsa aliquo modo vox Dei; vnde Augustin. *Epist. 49. qu. 6.* absolutè dixit, *Deus mirabilibus operibus loquitur*, & D. Thom. *2. 2. qu. 178. art. 2. ad 3.* inquit, *quod semper miracula sunt vera testimonia eius, ad quod inducuntur.* Imò dici possunt *sigillum diuinum*, quo Deus confirmat, vel sigillat aliquam doctrinam, prout ex illo ad Hebr. 2. *Contestante* 100
Deo signis, & portentis, & Marci vlt. *Domino cooperante, & sermonem confirmante sequentibus signis*, colligit D. Cardinalis Lugo *de virt. fid. disput. 2. sect. 1. num. 20.*

Ex quibus omnibus infertur aliquas esse no- 101
tas, seu conditiones ad verum miraculum requisitas. Prima est esse effectum supernaturalem quoad substantiam, vel saltem quoad modum,

quià cum proprium miraculum ſit illud, quod
ſuperat facultatem naturæ eo ipſo eſt illi indebi-
tum, ac proinde ſupernaturale. Ita enim col-
ligitur ex D. Auguſtino, & S. Thoma, quos
Theologi communiter ſequuntur. Erit autem
ſupernaturale quoad ſubſtantiam, ſi effectus ſit
ſecundum ſuam ſubſtantiam ſupernaturalis, vt
ſi daretur ſubſtantia ſupernaturalis, prout ſe-
cundum aliquos Theologos dari poteſt; vel ſi
duo corpora ponerentur in eodem loco, aut
102 corpus mortale fieret impaſſibile, & immorta-
le, prout continget in gloria. Erit verò ſuper-
naturalis quoad modum, ſi ſecundum ſuam ſub-
ſtantiam, & entitatem naturalis eſt, & ſolum ex
parte eius, in quo efficitur eſt ſupernaturalis,
prout eſt ſuſcitatio mortui, reſtitutio viſus cæco
nato, & ſimilia. Vel quia modus in ſe ſupernatu-
ralis eſt, vt ſubitanea immutatio aëris, pluuia,
103 &c. S. Thom. 1 *p. q.* 105. *art.* 8. Vnde illa quæ Ma-
gi Pharaonis geſſerunt *Exod.* 7. & quæ alij Magi,
ſeu Incantatores ſuis Magicis artibus efficiunt,
non ſunt vera miracula, cùm ſint effectus natura-
les, & non excedant facultatem naturalem homi-
nis, vel Angeli. Etſi quia magna celeritate, vel
modo extraordinario fiunt ſunt res mirabiles. De
quibus infra etiam dicetur. Et dicunt aliqui de
columba in aëra volante, quæ dicitur fabricata ab
Archita Tarentino, & de ſerpentibus æneis ſibi-
lantibus, & auibus garrientibus fabricatis à Bohe-
tio Philoſopho. Troylus *de Canoniz. Sanct. dub.* 3.
n. 39. Contelorius *de Canonizat. cap.* 17. *n.* 1. Mol-
feſius *d. conſ.* 46. *n.* 5.

104 Secunda nota, ſeu conditio miraculi eſt, quod
ſit effectus rarus, & inſolitus, prout ex D. Au-
guſtino, & D. Thoma relatis elicitur. Immò
propterea miraculum dicitur tale ab *admiratione*,
vt inquit S. Thomas; nam id quod eſt rarum,
& inſolitum ſui admirationem generat. Vnde
præſentia Chriſti Domini in Euchariſtia, etiamſi
105 ſupernaturaliſſima ſit, nihilominus propriè, &
rigoroſè loquendo miraculoſa non eſt, quia
non eſt rara, ſeu inſolita, ſed quotidie contin-
gens. Similiter iuſtificatio peccatoris, ſeu re-
miſſio peccatorum, quamuis ſit etiam ſuperna-
turaliſſima, nihilominus, quia non eſt rara, &
inſolita, ſed conſueta, ideo propriè, & rigoroſè
miraculoſa non eſt Sotus *in* 4 *diſt.* 34. *qu. vnic. art.*
3 *col.* 6. *verſic. vnum autem*, Sanchez *l.* 7. *de matrim.*
diſp. 93. *n.* 8. Iacobus Granados *in* 1. 2. *contron.* 8.
ſect. 7. *nu.* 57. Addunt alij non eſſe iſta miracula,
quia non fiunt interceſſione Sanctorum, aut ex
merito operantium, ſed ex opere operato. Iacobus
Caſtellanus *de Canonizat. Sanctor. qu.* 6. *in princip.*
Troylus *ſup. n.* 41. Contelor. *c.* 7. *num.* 3. De quo
etiam dixi *ſup. n.* 15.

106 Specialiter etiam ſigna, ſeu effectus mirabi-
les facta à viris ſanctis his notis diſtinguuntur à
factis à peccatoribus. Primò, quia, vt inquit
Auguſt. *lib.* 83 *quæſt. qu.* 79. *Magi mira faciunt per
priuata commercia cum dæmone. Sancti verò ea
faciunt publica adminiſtratione, & iuſſu eius cui
omnis creatura ſubiecta eſt. Magi ergo per priuatos
contractus; Sancti verò per publicam iuſtitiam hæc*
107 *operantur.* Secundò, quia quæ faciunt Magi, ſeu
peccatores ſæpè ſunt tantùm phantaſtica, & ſi-
mulata, ideoque non ſunt diuturna, ſed mox de-
tegitur eorum falſitas, & vanitas, prout conti-
git in illis ſignis, quæ Magi Pharaonis fece-
runt in Ægypto *Exod.* 7. & notat Theodoret. *ibid.*
vel ſunt planè inutilia, immò etiam pernicioſa,

At verò, quæ fiunt à viris ſanctis ſunt opera ve-
ra, ſolida, & vtilia hominibus, nec niſi magna
quapiam vtilitate, aut neceſſitate facta. Tertiò 108
Magi, ſeu peccatores in huiuſmodi effectibus
vtuntur multis præſtigiis, mendaciis, ludificatio-
nibus hominum, variiſque ſignis, & figuris v. g.
litteris, & verbis, vel nihil, vel abſurda ſignifi-
cantibus, aliiſque ſuperſtitioſis cæremoniis, mi-
ſcentque ſacra profanis, itaque ea profanant, &
contaminant: nihil tale faciunt Sancti, ſed per
preces, ſignum Crucis, aliaſque res ſacras mira-
cula operantur. Quartò Magi, & peccatores mi- 109
ra faciunt malo fine, puta ob lucrum, vanam
oſtentationem, gloriam, vel honorem, vt diui-
num nomen, & cultum ſibi concilient, vel vt
peruertant veram fidem, falſamque hominibus
perſuadeant, vel ad patranda maleficia, & ſcelera,
vti ſunt furta, adulteria, neces hominum, & ani-
malium. Sancti verò ea faciunt, vt Deum hono-
rent, & glorificent; vtque Sanctam Eccleſiam ædi-
ficent, & illuſtrent, atque homines tum in corpo-
re, tum magis in animo, & ſpiritu adiuuent. *Magi*,
inquit S. Auguſtinus ſupra, *faciunt, quæ videntur
miracula quærentes gloriam ſuam Sancti verò faciunt
miracula quærentes gloriam Dei.* De his Cornel. à
Lapide *in locum Exodi relatum.*

Quia tamen circa huiuſmodi proceſſus pro 110
Canonizatione Sanctorum fabricatos ſæpiſſimè,
Sanctiſſimo etiam præcipienti, præter validi-
tatem ipſorum, quæ deſumitur ex iuriſdictione
Iudicis, legitimatione actoris, legitima citatio-
ne Illuſtriſſimi Promotoris, vel Subpromoto-
ris, & ex obſeruantia ſolemnitatem à iure, vel
decretis Summorum Pontificum, præſertim Vr-
bani VIII. requiſitarum, agitur etiam de re-
leuantia ipſorum: ideo notandum proceſſuum
huiuſmodi releuantiam ex multis probari. Pri- 111
mò, quidem ex certa probatione contentorum
in talibus proceſſibus. Certa enim res eſt, quod
probatio dubia, & incerta non releuat proban-
tem iuxta text. *in cap. In præſentia de probationib.*
& l. neque tales, C. de probat. Ægidius *conſ.* 2.
num. 37. Ioannes de Imola *conſ.* 95. *per totum* Hip-
polytus *conſ.* 10. *num.* 8. & Rota coram Seraphi- 112
no *deciſ.* 1103. *num.* 2. Secundò ſi teſtes, qui ſuum
teſtimonium proferunt in dictis proceſſibus ſint
idonei, & concludentes. Tales enim teſtes ha-
bent eandem vim, quam inſtrumenta legitima, *l.
in exercendis, C. de fid. inſtrum. C. cum Ioannes eod.
tit.* Alexander *conſ.* 64. *verſ. corroborantur libro* 2.
Maſcardus *de probat. in proœmio qu.* 6. *concl.* 1095.
num. 3. Tuſchus *tom.* 6 *litt. P concluſ.* 771. Tertiò, 113
ſi ſint in numero copioſo, quia *integrum eſt iudi-
cium, quod plurimorum ſententiis comprobatur.* Iu-
xta *cap. prudentiam, de off. deleg. Clem.* 1 *de ſent. ex-
communic. cap. de quib.* 20. *diſt.* & *per plures homi-
nes perfectiſſima veritas reuelatur, l. fin. C. de fidei-
comm.* & Prouerb. 4. *ibi ſalus, vbi multa conſilia*, &
15. *diſſipantur cogitationes, vbi non eſt conſilium, &
vbi plures ſunt conſiliarij, confirmantur.* Quartò, 114
quoad miracula, ſi ea probentur facta à Deo, non
quomodolibet, ſed propter interceſſionem ſer-
uorum Dei, de quorum ſanctitate agitur in di-
ctis proceſſibus, & propter ipſorum bonita- 115
tem. Non ſolùm, quia miracula aliquando fiunt
per malos, & peccatores arte quadam magica,
& diabolica. *Can. teneamus* 1. *qu.* 1. *cap. nec mirum
in* 2. *columna* 26. *quæſt.* 5. Inter quos numeratur 116
Apollonius Tyanæus, qui plurima prædixit fu-
tura, quæ ita vt prædixit euenerunt, qui cæcos,
claudos

claudos atque ab immundis spiritibus vexato qui-
busdam præstigiis sanauit. Hic Ephesum vr-
bem graui peste laborantem liberauit. Hic cum
in Palatio publicè custodiretur apud Domitia
num accusatus, ab eis conspectu euanuit, atque
Puteolis eo die inuentus est, quo Comitem præ-
miserat, atque vt illic se expectaret, mandarat.
Hic etiam imperante Nerone, cùm in Tiglini
manu libellus esset, in quo eius accusatio conti-
nebatur, prodigiosè effecit, vt apertus liber
nulla in parte scriptus inueniretur. Fulgos. *lib.* 8.
cap. 2. Philostratus *in vita Apollony lib.* 13. *cap.* 4.
Huiusmodi fuerunt etiam Arphaxat, & Zoroes
Magi, qui se pro Diis venditarant in Nadauer
vrbe Æthiopiæ fictis miraculis clari. Mascardus
de probat. conclus. 261. *n.* 55. *& seqq.* ex Troylo,
117 & aliis. Non inquam solum propter hoc, sed
etiam, quia etsi mali homines operentur miracu-
la vera, nihilominùs hoc fit à Deo propter fi-
dem Ecclesiæ confortandam, quo sensu D. Tho-
mas 1. *part quæst.* 110. *art.* 4. *ad* 2. inquit: *Mali au-
tem Christiani faciunt miracula per signa publicæ
iustitia,* & 2. 2. *quæst.* 178. *artic.* 2. inquiens: quod
*ad veritatis prædicatæ confirmationem miracula pos-
sunt fieri per quemcumque, qui veram fidem præ-
dicat, & nomen Christi inuocat, quod etiam inter-
dum per malos fit. Et secundum hunc modum etiam
mali possunt miracula facere. Vnde super illud
Matth.* 7. *Nonne in nomine tuo prophetauimus, &c.
dicit Hieron. Prophetare, vel virtutes facere, & dæ-
monia eiicere interdum non est eius meriti, qui ope-
ratur Sed inuocatio nominis Christi hoc agit, vt
homines Deum honorent ad cuius innocationem fiunt
tanta miracula.* Item Albertus Magnus *in Sum-
ma part.* 2. *tract.* 8 *qu.* 30. *& in* 2. *dist.* 18. *artic.* 1. in-
quiens, quod mali homines operantur miracula
in sanctitate Ecclesia, non in sanctitate persona.
118 Ex quibus colligitur, quod ad releuantiam pro-
cessuum huiusmodi requiratur, quod miracula in
illis comprobata facta fuerint intuitu bonitatis,
& sanctitatis seruorum Dei. Quia vt inquit S.
Thomas relatus *hoc modo non fiunt miracula nisi
à Sanctis, ad quorum sanctitatem denunciandam
miracula fiunt, vel in vita eorum, vel etiam post*
119 *mortem.* Quintò si probentur facta non solùm
in vita, sed etiam post mortem. Prout ex Troylo,
Hostiensi, Ioanne Andrea, & aliis probat Ma-
scardus *supr. num.* 43. Immò quamuis plures Ca-
nonistæ æquè videantur requirere pro Canoni-
zatione miracula pro vita, & morte; nihilominus
verior est sententia asserens sufficere sola mira-
cula post mortem iuxta dicta *supr. num.* 14. Ita
enim colligitur ex verbis relatis S. Thomæ: *Mi-
racula fiunt vel in vita eorum, vel etiam post mor-
tem.* Castanæus *in Catalog. Glor. Mund. p.* 3. *consi-
der.* 49. *in princip.* Troylus *de Canoniz. Sanct. dub.*
3. *num.* 73. & patet ex diplomate Canonizationis
S. Homoboni ibi: *Duo tamen, &c. Opera scilicet
pietatis in vita, & miraculorum signa post mortem,
vt quis reputetur Sanctus in militari Ecclesia requi-
runtur.* Pro quo plures affert Rotæ decisiones in
relationibus pro Canonizationibus Sanctorum
120 Contelorius *de Canoniz. Sanct. cap.* 20. *num.* 2. Et
ratio omnium est, quia miracula post mortem
sunt certa, & indubitata signa sanctitatis, vt col-
ligitur ex Sancto Thoma *supra art.* 1. & habet
Contelorius *supra nu.* 3. Miracula autem in vita
non hoc habent, quia potuit qui ea fecit mori in
peccato, & damnari, Troylus *loc. rel.* Contelor.
sup. num. 8. Castellinus *supr. pag.* 134. ex pluribus
Rotæ relationibus, & Doctoribus. Sextò, &
maximè si talia miracula fuerint plura, itaut 121
qui ea patrauerint in multis fuerint gloriosi.
Tunc enim releuatur causa pro ipsorum Canoni-
zatione, iuxta illud Ecclesiast. 44. *Laudemus vi-
ros gloriosos, &c.* adiuncto eo quod subiungitur
veluti pro causa: *multam gloriam fecit Dominus
magnificentia sua à seculo,* &c. *Homines magni
virtute.* De quo Mascardus *supr. num.* 45. Troy-
lus *num.* 6. Contelorius *cap.* 20. *num.* 9. ex rela-
tionibus Rotæ pro Sanctis Hiacintho, & Andrea
Corsino.

Maximè septimò colligitur releuantia ex di- 122
ctis processibus, quatenus ex illis habetur publi-
ca vox, & fama de Sanctitate, & in virtutibus in
gradu heroico, iuxta *ca. si testes* 4. *q.* 2. *&* 3. ac ma-
ximè iuxta Bullas Canonizationis S. Homoboni,
& S. Antonij Patauini. Et quia actus Canoniza-
tionis fundatur in excellenti Sanctitate illius, qui
debet Canonizari, prout *ex cap. Venerabili de te-
stib.* Butrio, Aretino, & pluribus aliis affert Con-
telorius *supr. cap* 14. *à num.* 2. Vide dicenda *n.* 126.
De quo etiam Fortunatus Scacchus *lib.* 1 *de notis,
& signis Sanctitatis sect* 9. *c.* 5.

Item octauò ex cultu, & veneratione talibus 123
Dei seruis exhibitis à populo Christiano, lam-
padibus, & cereis accensis ad eorum sepul-
chra, & imagines, votis, & tabellis appensis ex
argento, ligno, cera, &c. ad sepulchrum, si ad
assensu Sedis Apostolicæ fiant, & publicè, id est
publicitate loci, & personæ illa admittentis no-
mine Ecclesiæ, seu Ecclesiæ illa instituentis, vt
benè Contelor. *de Canoniz. Sanct. cap.* 22. *num.* 7.
& Fortunatus Scacchus *lib.* 2. *de not. & sign. Sanct.
sect.* 10. *c.* 1. Quia tunc sunt quædam publica ve-
neratio, prout colligitur ex Rota *in relatione S.
Caroli in* 2 *p. arg.* 14. Hæc enim omnia præser-
tim in magno numero arguunt tum famam San-
ctitatis, tum miraculorum, seu gratiarum inter-
cessione eorum obtentarum, propter quæ popu-
lus Christianus veluti dicet illud Euangelij: *Ne-
mo potest hæc signa facere, quæ tu facis, nisi fue-
rit Deus cum eo.* Ita enim habetur ex illo Psalm.
38. *Nimis honorificati sunt amici tui Deus*, vbi
Hieronymus. *Quàm honorabiles facti sunt amici
tui.* Quis scilicet honor iste solum amicis Dei est
debitus, & proportionatus. Item ex decretis Vrb.
VIII. *de Canoniz. Sanct.* vbi talis cultus solùm con-
ceditur Canonizatis, vel Beatificis. Item ex ver-
bis S. Thomæ *quodlib.* 9 *qu.* 7 *art.* 16. videlicet; *Ho-
nor quem Sanctis exhibemus quadam professio fidei
est, qua Sanctorum gloriam credimus.* Ex tali ergo
honore rectè infertur Sanctitas ipsorum, siqui-
dem ille, vt inquit S. Thomas est *professio fidei*, cui
non potest subesse falsum. Ita etiam colligitur ex
Rot *in relat. S. Hiacynthi §. istis miraculis*, & *in
relat. S Ignatij de temperantia §. quinto continuata.*
Contelor. *sup. cap.* 14 *nu.* 41. Videndus Baldellus
sup disp. 13. *num* 11. *&* 12. vbi plura de huiusmo-
di tabellis appensis in cultum, & honorem San-
ctorum.

Nono etiam ex deuotione populi circa reli- 124
quias ipsorum. Hoc enim etiam arguit genus
quoddam cultus, & venerationis illorum. Prout
colligitur *ex cap. Audiuimus de reliq. & vener. SS.
& cap. non oportet de consecrat dist.* 1. Peña *in vit.
S. Didaci lib.* 2. *cap.* 5. *&* 6. Molfesius *in addit. ad
qq. vsual. tom.* 2, *consil.* 45. *num* 10. *& seqq.* ac ma-
ximè Rota *in relat. B. Thoma de Villanoua §. qui
quidem honor.* Dummodò tamen id fiat de Sedis

Apostolicæ, vel Ordinatij legitimo consensu, aliàs non; cùm constet aliquando vel ex malitia, vel simplicitate quorundam venerationem habuisse corpora, & reliquias etiam hæreticorum, scilicet cuiusdam Petri Ioannis Ordinis N de quo *in 2. p.direct. Inquis. comm.* 51. & Guidon. de Luca, de quo Scacchus *supr.* ex Prateulo.

125 Præcipuè verò decimò huiusmodi processuum releuantia probatur ex cultu publico, & anniuersario festiuo, & solemni cum officio, & Missa, ac concursu populi in illis diebus, quibus tales serui Dei ex hac vita ad cælestem migrarunt. Hic enim est maximus cultus, qui ab Ecclesia illis tribui potest, & per quem veluti constituuntur in vltima, seu proxima dispositione ad Canonizationem. Et ita colligitur ex praxi Ecclesiæ apud Clementem *lib. 8. Constitut. Apostolic.* Tertullianum *in libr. de corona militis,* & Cyprianum *Epist.* 37. & ex Leone X. pro B. Philippo Benitio, & Paulo V. pro Sancta Francisca Romana, quibus innititur Fortunatus Scacchus *supr. sect.* 10. *cap.* 2. ac ex relationibus Rotæ pro S. Hyacintho; Sancto Raymundo; S. Andrea Corsino; S. Carolo; Sancto Ignatio; S. Isidoro Mantuensi, quibus etiam innititur Contilor. *d.c.14.n.*40.

126 Attenditur etiam pro releuantia processuum ad publicam, & constantem vocem, & famam Canonizandi. Primò quidem, quia, iuxta illud Prouerb. 10. *Memoria iusti cum laudibus, & nomen impiorum putrescet.* Seu vt 70. Interpretes legunt: *Memoria iusti cum encomio; nomen verò iniusti extinguitur.* Id est, memoria iusti est constans, perpetua, & æterna; memoria autem peccatoris labilis, fragilis, corruptibilis, &c. Cùm ergo per Canonizationem serui Dei declaretur iusti ab Ecclesia, oportet, quod constet de publica, constante, & perpetua fama eius sanctitatis, & quod non fuerit solùm ad tempus. Secundò ad idem, quia cùm iuxta illud Psalm. 111. *In memoria æterna erit iustus, ab auditione mala non timebit,* & è contra Psal. 9. dicatur de peccatoribus: *Periit memoria eorum cum sonitu,* vt Ecclesia aliquem æstimet iustum necesse est cognoscat an fama illius sanctitatis sit perpetua constans, & immutabilis; an vero perierit, aut desierit esse. Tertiò, quia *consentiens fama confirmat rei, de qua quæritur, fidem,* prout ex rescripto Hadriani ad Valerium *l. 22. digest. tit. de testib. l. testium fides* affert ad hoc intentum Fortunatus Scacchus *l. 1. de notis, & signis sanctitatis sect. 9. cap. 5.* Quartò, quia talis fama est tantæ efficaciæ, vt expurget omnem suspicionem contrariam. Cravetus *cons. 145. in fin.* quem referunt Cardin. Tuschus *practicar. concl. tom. 3. littera F. concl. 69. num.* 17. & Barbosa *in Axiomatib. Axiomate* 95. Quintò, quia famæ probatio cum adminiculis sufficit pro iustificatione. Prout habetur ex Rota in Clusina *Pensionis* 28. Ianuar. 1575. coram Blanchetto, & in Neritonensi *Pensionis* 24. Nouembris 1606. coram Gregor. XV. inter eius decisiones *n.* 277. Quæ maximè procedunt quando talis fama est notoria notorietate facti, quia tunc ex ea sumitur efficacissimum probationis argumentum, & nulla alia indiget probatione. Surdus *decis.* 159 *nu.* 14. & *decis.* 326. *num* 82. Farinac. *in praxi crimin. part. 1. q. 11. à num.* 80. Scacchus *supra eo c. 5. §. Sed longè* Maximè Castellinus *supra pag.* 104. vbi multa ad intentum.

127 Non videtur autem derogari validitati, seu releuantiæ dictorum processuum, quod in illis sit aliquis defectus quoad res minimas non substantiales, sed accidentales. Nam minima non sunt in consideratione, siue de minimis non curat Prætor *l. Scio ff. de in integr. restit. l. 4. in fin. ff. de ædilit. edic.* Iason *in l. sciendum num. 7. cum seqq. ff. qui satisd. cog.* Bald. *in cap. Cum adeo num. 3. cum seqq. de rescript.* latè Cravet. *cons. 182. num. 14. & 15. cum seqq.* Etiamsi illa minima sint data pro forma, quia talis defectus in minimo formæ non vitiat actum. Angelus Aretinus *cons. 68. num. 6. §. Quinimò.* Barbosa *in Axiom. iur. Axiom.* 150. *n.* 3. Multo magis quando illud minimum pertinet ad solemnitatem Lancellot. *lib. 2. num.* 2. Aretinus, & Barbosa *supra.* Fauet etiam illud aliud axioma iuris. Modica non nocent, *cap. Si proponente 42.* vbi *gloss. 1. de rescript.* Tiraquellus *in l. si vnquam, verb. donatione largitus num.* 107. *C. de reuocand. donat.* & *in tract. de iudicio in reb. exig. vers.* 29. quia de modico non est curandum, *l. si oleum, §. fin. cum l. seq. ff. de dolo l. in rebus, §. possunt, ff. commodati,* Thomas de Thomassettis *in florib. leg. reg.* 422. Quod benè limitat nisi modica essent essentialia, Bertazolus *in repet. l. si quis maior, Cod. de transact. n.* 422. Aloysius Riccios *in prax. rerum fori Ecclesiast. decis. 39. n. 3. in 1. edit.* aliàs *resolut.* 36. *in 2. edit.*

128 Nec etiam derogatur d. validitati, seu releuantiæ si defectus illi circa minima suppleantur per æquipollentia, quia nihil refert aliquid ex æquipollentibus fieri, dum adimpletur factum, & conditio, *vulg. l. fin. vbi glos. fin. C. de donat. quæ sub mod. l. si mater, vbi glos. in verb. sua causa C. de instit. glos. in l. Gallus, §. Et quid si tantum in verb. Emancipatus ff. de liber. & posthum.* vbi Bartolus, & alij communiter, & est regula vulgata. Et terminis Canonizationis Sanctorum, & processuum pro illa efformatorum Andreas Molfesius *in Addit. ad qq. vsual. tom. 1. conf. 46. num.* 37. Quod etiam est verum pro casu, quo aliqui esset faciendum in forma specifica; itaut sufficiat fieri per æquipollens. Quia ita credi debet de intentione talia præcipientis, seu Summi Pontificis. Andreas *in cap. Imperialem sub n. 11. vers. Semper enim fit, ac prob. feud. alien. per Federic.* vbi Camerar. *fol. 52. littera K. aliàs fol. 76. litt. P.* de Ponte *cons. 37. vol. 1. num.* 27. vbi *num.* 29. rationem assignat, quia in his magis sensum, quàm verba spectare debemus, iuxta Glos. communiter receptam *in l. sed, & Celsus, §. in emptis, ff. de contrahend. empt.* cum vulgatis aliis, de quibus Molfesius *sup. num.* 39.

129 Similiter non derogatur tali validitati, vel releuantiæ si defectus isti sint in rebus minimis, quæ valdè difficile obseruari possint. Quoniam secundum iura valdè difficile æquiparatur impossibili *l. nepos procul. ff. de verb. signif. l. si seruus ff. de noual. l. diuortio ff. negot. gest.* Albericus *in l. qui ex liberis ff. de bon. possess.* Baldus *cons. 101. lib.* 1. Decian. *cons. 39. num. 125. & seqq. lib.* 2. Sebastianus Medices *de casib. fortuit. 1. part. q. 4. n.* 13. Farinac. *Frag. criminal. par. 2. litt. E. n.* 143. Impossibilium enim, & valdè difficilium idem est iudicium, *l. apud Iulianum §. constat ff. de legat.* 1. Lucas Castellinus *de dilatione Canon. Sanct. pag.* 50.

130 Vnde etiam non derogatur d. validitati, & releuantiæ, quod Ordo præscriptus in Remissorialibus non obseruetur ad vnguem in prædictis rebus minimis. Sic colligitur ex Hostiensi, Ioanne Andrea, Cardinali, & aliis *in cap. 1. de reliq. &*

vener.

vener. Sanctor. & ex Panuino in Relatione Canonizat. S. Bonauent. *p. 2. art. 7. circa fin.* quos refert, & sequitur Molfesius *sup. num. 21.* Extat autem hæc relatio inter opera eiusdem Sancti in fine quarti tomi.

131 Multo magis hæc procedunt, quando Canonizandus nunquam laborauit infamia, sed semper notoriè bonus fuit bonum testimonium populi semper habens. Hæc enim notitia excludit necessitatem tam exacti, & rigorosi examinis processuum pro ipsius Canonizatio. Qui enim notus est non examinatur, sed sine probatione recipitur. *Can. valdè, distin. 94. cap. Ad Apostolicæ de regular.* Panuinus *in d. Relat. Canoniz. S. Bonauentura par. 2. art. 9.* Molfesius *supra num. 30. & 41.*

132 Pariter hæc omnia dici debent in casu quo dd. processibus adiuncta sit aliqua superflua, seu non necessaria in rebus modicis, & non magni momenti. Etsi enim superfluitas semper euitanda sit, vt per Cardinalem Thuscum *pract. conclus. tom. 7. litt. S. conclus. 895. n. 36.* Menochium *cons. 81. num. 31.* & alios habetur; nihilominus potiùs toleratur superfluitas, quàm quod quis damnum indebitè patiatur. Thuscus *ibid. n. 56.* Surdus *dec. 36. num. 19 & 10.* Gonzales *ad regul. 8. Cancell. glos. 6. num. 32.* Præsertim quia hic intrat axioma illud commune: vtile per inutile non vitiatur *l. 1. §. Item quaritur, ff. de aqua quotidiana, & astiua,* & communiter apud Iuristas.

133 Quorum omnium ratio est, quia ad alicuius serui Dei Canonizationem duo tantùm sunt substantialiter necessaria, scilicet Sanctitas ipsius, ac miracula per ipsum patrata. *Can. teneamus 1. quæst. 1.* Troylus *de Canoniz. Sanct. dub. 3. num. 73.* Panuinus *supra* relatus. Cùm hæc ergo duo consistere possint sine dd. minimarum circumstantiarum obseruantia, vtique defectus illarum non irritabit validitatem, seu releuantiam processuum. Cuius signum est sæpissimè Summos Pontifices ad Canonizationem Sanctorum processisse sine prædictis minimis, & etiam maximis circumstantiis obseruatis. Vt probat Molfesius *supr. à num. 25.* in Leone III. quoad Canonizationem Sanctis Suisberti, Gregor. IV. in Canonizatione Solæ Abbatis, Adriano II. in Canonizatione S. Vualburgis, Alexandro III. in Canonizatione S Eduardi Regis, Ioanne XV. in Canonizatione S. Vdaltici. Et fuit obseruatum in Canonizatione S. Bonauenturæ, vt dicit Panuinus in relatione de hac re *par. 2. art. 7. præcipuè circa fin. §. Hic autem Ordo.*

134 Est etiam notandum, quod in dubio facti, an sint vel non sint obseruatæ omnes circumstantiæ etiam minimæ pro fabricatione processuum, stat præsumptio pro parte Commissariorum, qui illum fabricarunt. Non solùm propter vulgarissimum principium iuris, quod in dubio de validitate actus iudicari debeat pro ipsas, sed specialiter, quia *in ca. bona memoria de elect.* expressè habetur: *Pro his, quæ à Iudice sunt acta, præsumitur.* Vnde *pro Iudice semper iura præsumunt*, vt per Marantam *de ordin. iudic. 2. p. 6. princip. tit. 9. num. 21.* Menoch. *cons. 100. nu. 1. & seqq. & de præsumptionibus lib. 2. præsumpt. 67.* & alios plures. Quod maximè procedit in Iudice qualificato, qualis est Episcopus, cui regulariter demandari solet hoc negotium.

135 Quis etiam pro qualificatione processuum formatorum pro seruorum Dei Canonizatione postulari solet à Summo Pontifice *relementia historiarum*, ideo notandum eam probari. Primò ex eo, quod authores ipsarum veridici existimentur. Etenim *quicquid verè, & grauiter explicatur historia dici potest.* Budeus *in Commentar. linguæ Græcæ.* Anima namque omnis historiæ est veritas. Vnde rectè Strabo *lib. 1. Geographiæ: Historiæ finis est veritas, nec ostentationi, sed fidei veritatique componitur. Ergo historia*, inquit ille, *non debet egredi veritatem: & honestè factis veritas sufficit.* Et Polyb. *lib. 1. histor. Perinde ac si quis oculos animantis effoderit, quicquid superest corporis inutile fit: ita dempta ex historia veritate, narratio omnis inutilis est.* Fortunatus Scacchus *de not. & sign. Sanctit. lib. 1. sect. 11. cap. 6.* Secundò ex eo, quod Authores illarum sint noti, & certi; nec ignotentur ipsorum nomina. Ita enim colligitur ex decreto Concilij Trident *sess. 4.* vbi prohibentur libri incerti authoris, Et *cap. Sancta Romana Ecclesia, dist. 15.* quod est Gelasij primi Et decreto Concilij 70. Episcoporum Romæ habiti, in quo cùm agerentur de gestis aliquorum Sanctorum Martyrum acta, quæ de ipsis loquebantur reiecta fuerunt eo quod, vt ibidem dicitur: *Quia eorum, qui conscripsere nomina penitus ignorantur.* Fortunatus etsi nec hoc admittatur ab omnibus, prout colligitur ex Ioanne Andrea *in cap. 2. tum. sub num. 12. de regul. iur. in 6.* Felinus *in cap. 2. num. 49. in fin. de rescriptis* Et in terminis Chronicæ S. Francisci ex Panuino *in relat. S. Bonauentura part. 2. cap. 18.* ac ex Bellarmino *tom. 1. lib. 1. cap. 2. de libris Apocriph.* Tertiò, si à maioribus fides illis adhibita fuerit. Bart. *in l. 1. num. 22. ff. si cert. petat.* Felinus *in cap. 2. num. 49. de rescript.* Cassaneus *in Catalog. gloriæ mundi par. 10. considerat. 45.* Rota *decis. 718. num. 2. par. 4. diuers. & decis. 353. num. 27. par. 5. recent.* Quartò, si tales historiæ communi applausu receptæ fuerint. *cap. cum causam de probat.* Abbas *ibi in principio,* Pannuinus *in Relatione S. Bonauentura par. 2. art. 8.* Contilorus *cap. 14. num. 11.* & Rota *dicta decis. 353. num. 28. & 80.* Quintò, si tales historiæ scriptæ sint ab eis, qui res in eis narratas videre, vel audire potuerunt. Iuxta illud Christi Ioan. 18. *Interroga eos, qui audierunt.* Et quia testes de visu, & auditu sint maximè idonei. Fortunatus *supr.* Idque colligitur ex *l. qui testamento §. fin.* vbi latè Bartholus, & Doctores *ff. de testament.* Mascardo *de probation. conclus. 656. num. 2.* & aliis. Sextò, si longissimo tempore fuerint approbatæ Felinus *cap. ex parte num. 146. ff. de rescriptis, & cap. Inter dilectos de fid. instrum. num. 13.* Mascardus *de probat. conclus. 287. n. 10.* post Bartholum, & Romanum. Multò magis si fuerint solemniter receptæ, aut in iudicio pro legitimis habitæ. Rota *decis. 101. num. 1. & decis. 146. num. 2. par. 7. & decis. 403. numer. 2. & decis. 496. num. 1. p. 4. tom. 2. Recent.* Mascardus *supra concl. 1294.* Quod ampliandum itaut Chronicarum, & historiarum exemplum intellige, si habeant conditiones assignatas, etiam fidem faciat. Bartholus, & Alexander *in l. 1. ff. si certum pet.* per *text. in cap. Cum causam de probat.* Mascard. *dicta concl. 287. num. 1.* ex pluribus aliis. Qui etiam *num. 2.* amplias hoc procedere etiamsi author huiusmodi historiarum ex aliorum sententia loquatur. Soccin. *in l. 1. ff. si cert. pet.* & ibi Purpurat. *num. 156.* affatim. Felinus *in cap. cum causam col. 1. num. 1. sub fin. extra de probat.* Septimò generaliter, si tales historiæ antiquæ fuerint, id est excedentes spatium centum an-

norum, tunc enim ratione antiquitatis venerabiles sunt; inducentes præsumptionem; exacta, & plena probatione non egentes; coniecturis, & adminiculis sufficienter suffultæ; & cum debita solemnitate factæ existimandæ. Prout ex pluribus iuribus, & Doctoribus probat Mascardus *de probationib. concl.* 103.104.105. & *sequentibus*.

136 Nec obstat historiarum releuantiæ, quod in ipsis aliqui errores reperiantur, & quia, vt habet Parisius *cons.* 13. *numer.* 253. *lib.* 1. *Historicus in vno falsus in reliquis reputatur falsus.* Hoc enim solum tenet verum quando est error in parte substantiali, prout loquitur Parisius relatus, vel quando est error ex malitia non de erroribus accidentalibus ob inaduertentiam incursis. Alias nulla humana historia etiam à Sanctis Patribus, & Doctoribus antiquis scripta fidem mereretur, cùm plus æquo constet historiis omnes legentibus nullam omninò esse, præter Sacras, & Canonicas, in quibus non vnus, sed plures errores per incuriam irrepserint. Vnde Baronius *in not. ad Martyrolog. die* 9 *Octobris*, inquit: *Quod si ob vnum errorem, vel alterum in vitis sanctorum emenentum, cætera quæ remanent fide carere dixerimus, profectò omnes ferè Sanctorum Vitas in maximum discrimen inducimus, cùm penè in omnibus aliquid notari possit, quod corrigendum videatur; sitque Canonicarum tantum scripturarum singularis prærogatiua, vt in eis cuncta vera, inconcussaque narrentur, & præsertim quando in reliquis aliis habeant Adstipulatores.*

137 Nec etiam obstat, quod sola antiquitas non præbeat plenam fidem scripturis. Hoc enim solùm est verum de historiis antiquis non authenticis, neque adminiculatis, non verò de illis, ad quarum authenticationem non solùm concurrunt superiùs adducta, sed vlteriùs, quòd Sancti, de quibus in illis est sermo publico, & continuo cultu, veneratione, celebratione festi, electione Cappellarum, & Altarium, approbatione Sedis Apostolicæ coluntur, eorumque historia multorum scriptorum sequela comprobatur. Mascardus *de probat. conclus.* 287. Gratianus *discept. forens. cap.* 893. *numero* 7. Rota *decis.* 718. *num.* 2. *par.* 4. *diu.* & *decis.* 351. *num.* 11. *par.* 5. *recent.*

138 Nec etiam tollet releuantiam harum historiarum, quod quandoque illarum authores sint de hæresi, vel simili macula suspecti. Si enim hoc esset, profectò corruet authoritas historiarum Origen. Tertulliani, Eusebij Cæsariensis, Ruffini, Palladij, Socratis, Sozomeni, Cassiani, & aliorum; siquidem Origenes, & Tertullianus inter hæreticos censentur; Eusebius creditur Arrianus; Ruffinus, & Palladius suspecti sunt de Origenismo; Socrates, & Sozomenus existimantur Nouatiani; & Cassianus Pelagianus. Nihilominus Ecclesia non reiicit historias, & vitas Sanctorum, quas scribunt, sed illis vtitur etiam in Breuiariis, Martyrologiis, Menologiis, & aliis Tabulis communibus.

139 Casu etiam dato, quod in formatione processus pro Canonizatione alicuius serui Dei aliqui defectus reperti fuerint, potest peti, & concedi noua Remissoria pro supplendis talibus defectibus. Primò generalissimè, quia Ecclesia procedit in huiusmodi causis ordine iudiciario, pro-
140 vt ex D. Augustino *in libello de pænit. medicin.* elicit Angelus Rocca *de Canoniz. Sanct. cap.* 34. & constat ex praxi, & stylo Sac. Congregationis Rituum; Ordo autem Iudicialis postulat vt parti concedantur probationes, quando eas postulauerit, & fuerint necessariæ ad ostensionem suæ iustitiæ. Prout ex multis quæ affert Farinacius *in prax. q.* 77. *cap.* 1. elicitur. Ex eo etiam quia aliàs veritas occultaretur. Secundò, & generaliter, 141
quia ista causa Canonizationis comparatur causæ ciuili, licet in ea cautissimè procedatur. Maluetius *de Canoniz. dub.* 3. *numer.* 65. Panuinus *in relat. S. Bonauentura p.* 2. *art.* 4. Contelorius *de Canoniz. c.* 18. *num.* 25. In causis autem ciuilibus concedendas esse Remissorias pro examine, testium tam absentium, quàm præsentium habet latissimè idem Farinacius *supra*. Addens *ibid. num.* 142
4. quod à negatione talis Remissoriæ, si eam Iudex in causa ciuili denegauerit, detur appellatio. Et *n.* 22. quod Remissoria est concedenda, quando petitur ex iusta causa, iuxta *l. Iudices*, vbi DD. *C. de fide Instrument.* Tertiò, & specialiter, 143
quia in causa Canonizationis non agitur de præiudicio alicuius personæ, animæ, vel fidei, sed potius è contrario de augmento deuotionis, fidei, &c. Maluetius *supr. num.* 68. Contelorius *supr. num.* 26. Quartò, quia testis, qui nulliter est exa- 144
minatus potest repeti, vt habent Felinus *in cap. per tuas* 48. *num.* 2. *in fin. de testib.* Butr. *ibid. numero* 9. Imola *num.* 3. & Rota *dec.* 710 *num.* 1. & *fin. par.* 2. *recent.* Similiter quando examinatus est sine 145
interrogatorio, permittitur parti petere, quod repetatur, vt habent Speculator *de testib.* §. 6. *num.* 21. *part.* 1. Innocentius, Bellamera, Francus, & multi alij apud Contelorium *supr. cap.* 25. *num.* 84. Multò ergo magis in causa pia, qualis est ista, repeti etiam possunt iidem testes ad supplendum defectus, si qui fuerunt in primo processu, & dari Remissoria ad illum de nouo formandum.

Consequenter etiam quando iura vigore pri- 146
mæ Compulsationis, seu priorum litterarum Compulsorialium extracta, non fuerunt legitimè compulsata, concedi debet noua Compulsoria, seu nouæ litteræ Compulsoriales. Ita enim expressè Rota coram Buratto *dec.* 553. in Sa- 147
lernitana *prætensa contributionis.* Quia, vt ibi dicitur, & applicari potest ad causas Canonizationis Sanctorum *iniquum prorsus esset Moniales succumbere ob defectum non iuris, sed compulsationis non benè factæ* Excipit tamen Rota casum, in quo esset vehemens suspicio, seu præsumptio de malo iure. Sed specialiter concedendam esse nouam Compulsoriam. quando testes sunt nulliter examinati affert ex Boccacio, Farinacio, & aliis Rotæ decisionibus.

Pro quorum intelligentia nota, quod hoc 148
nomen *Compulsatio* deriuatur à verbo *Compulso* quod, iuxta Calepinum significat *vrtare vna cosa con l'altra.* Vnde secundum vsum Curiæ sumitur pro extractione, seu exemplatione Iurium, Instrumentorum, seu scripturarum ad causam pertinentium. Et processus compulsorialis est ille, qui datur ad effectum compulsandi, & exemplandi omnes, & quascunque scriptu- 149
ras, documenta, & iura ad causam facientia. Contelorius *de Canoniz. Sanct. cap.* 24. *in princ.* Atque ita litteræ Compulsoriales solent dari quando concurrunt hæc duo, videlicet existentia Iurium extrahendorum, & releuantia eorum, prout habet Rota supra relata coram Buratto. Hinc etiam clausula *Iuribus compulsatis* denotat 150
Iura,

luta, Instrumenta, scripturas, seu documenta ad causam spectantia extracta esse, exemplata, & verificata. Ita colligo ex Rotæ decisione coram Coccino in Compostellanen. *Thesaurariæ* de ann. 1608: inter decisiones Coccini *dec.404. num.2.* & ex alia Burgensi *Beneficij* coram Coccino de ann.1605. *num.1.* inter decisiones ipsius *dec.262.* ac ex alia Perusina *Beneficij* coram Remboldo de ann.1619.

151 Quia tamen plura ex his, quæ à nobis dicta sunt, plura quoque alia perutilia ad intentum continentur in grauissima, & omni eruditione plena S. Rotæ Romanæ relatione ad Summum Pontificem Paulum V. facta pro Canonizatione nostri S. Andreæ Corsini, quam ad litteram refert Abraham Bzouius *tom.14. Annal. circa ann. Christi 1575. num.9.* Ideo operepretium, & pro studiosis vtilissimum iudicaui, dictam relationem hic apponere. Quæ talis est.

RELATIO S. ROTÆ,

Quam Paulo V. Pontifici Maximo dederunt tres Rotæ Auditores deputati, videlicet Franciscus Sacratus Archiepiscopus Damascenus, Ioannes Baptista Coccinus Decanus, Alphonsus Mançanedo. Super Processu Canonizationis B. Andreæ Corsini Episcopi Fesulani.

152 Beatissime Pater. Relaturi S. V. vt ea nobis mandauit per suum rescriptum, quid gestum, quidque probatum sit in causa Canonizationis bon. mem. Serui Dei Andreæ Corsini Episcopi Fesulani, animaduertimus sæpè euenire in huiusmodi relationibus, vt vna eademque propositio pluribus locis vsurpetur repetitis rationibus, & argumentis quibus ea confirmetur, quem laborem aut fastidium, vt nos euitaremus expedire visum est præmittere generalia quædam principia huius materiæ, quæ verè totam Canonizationis rationem, in eo quod ad praxim spectat constituunt, quibus semel adductis, ac probatis vteremur deinde quoties opus esset, & suo loco exhiberemus quasi regula quadam, & lapide lydio ad discernenda omnia quæ nobis oblata sunt circa vitam, & miracula præclari huius famuli Dei, quo S.V distinctiùs, & faciliùs rem totam cognoscere, & quid sibi super Canonizatione viri istius statuendum sit deliberare possit. Erunt igitur sex partes relationis nostræ. In prima agemus de Sanctitate Canonizandorum. In secunda de eorum miraculis. in tertia de modo probandi vtrumque. In quarta de Sanctitate B. Andreæ. In quinta de eius miraculis. In sexta de actis huius causæ, & legitima illorum confectione.

PRIMA PARS.

De Sanctitate Canonizandorum.

153 Vt quis pro Sancto Canonizari possit sanctum fuisse oportere indubitatum videtur, quandoquidem Canonizatio non dat Sanctitatem, sed illam tantùm, quæ prius fuit in Canonizando declarat, & facit obseruari, qua ratione, vt ad Canonizationem deueniri possit probandam esse in primis sanctitatem concludunt omnes *in cap.1. de reliq. & vener. Sanct. in cap. Venerabilis de test. & in cap. nec mirum 26. quæst.5.* Videndum igitur quod primo loco se offert quid sit ista sanctitas, in quo consistat, & quanta requiratur ad effectum, vt sit locus Canonizationi.

Sanctitas ram quoad comprehensionem, quàm 154
quoad intensionem siue excellentiam largè, &
& strictè accipitur; Etenim quoad comprehensionem sanctitatis aliquando importat virtutem generalem continentem omnes virtutes S. Aug. *lib. de doctrin. Christ.* S.Thom. 2.2. *quæst.81. art.8.* vbi latè Caietan. *in Comment.* aliquando refertur ad solam charitatem. S. August. *lib.1. de doctrin. Christ. cap.27.* ibi *ille sanctè viuit, qui ordinatam habet charitatem, &c.* Aliquando ad solam iustitiam, idem S.August. *lib. de salut. docum.* ibi: *Sanctitas consistit in operibus iustitiæ.* 155
Aliquando ad solam munditiam, & temperantiam à sordibus carnis. S.Thom. *d. quæst.81. art.8.* Aliquando videtur consistere in renunciatione bonorum temporalium, & distributione illorum inter pauperes. Matth. cap.19. *Si vis esse perfectus vade, & vende omnia, &c.* Aliquando denique distinguitur inter sanctitatem animæ, & sanctitatem corporis. S. August. *lib. de salut. docum. cap.9.* *Sanctitas*, ioqnit, *corporis est castitas, animæ verò charitas, & humilitas.*

Quo autem ad intensionem siue excellentiam 156
sanctitatis aliquando capitur ita strictè, vt solus Deus Sanctus dici possit, iuxta illud quod canit Ecclesia: *Quoniam tu solus Sanctus: Tu solus Dominus: Tu solus altissimus Iesu Christe.* Aliquando 157
verò ita largè, vt quilibet iustus Sanctus dicatur. Psalm.17. ibi *cum Sancto Sanctus eris.*

Quod spectat ad rem nostram Canonistæ locis 158
supra citatis capiunt sanctitatem largè quoad *comprehensionem*, vt scilicet canonizandus fuisse debeat præditus omnibus virtutibus, & strictè
quoad *excellentiam*, vt scilicet in illis fuerit valdè 159
excellens. Fundant autem eorum intentionem præcipuè Hostiens. Innoc. Ioan. Andr. & Butr. *in d.cap.1. de reliq. & vener.Sanct.* in illo Ecclesiast. cap 44. *Laudemus viros, gloriosos, & parentes nostros in generatione sua, multam gloriam fecit Dominus magnificentia sua à seculo. Dominantes in potestatibus suis, homines magni virtute, & prudentia
sua præditi, &c.* *Laudemus viros*, ecce Canonizatio 160
Sanctorum, quam facit Ecclesia, quia non iubet Spiritus Sanctus laudari mortuos ad finem humanum. *Parentes nostros*, ecce quod soli fideles canonizantur, quia paucissimis exceptis, soli parentes Hebræorum tunc fuerant fideles. *Multam gloriam*, ecce excellentiam canonizandorum, quos non sufficit esse simpliciter gloriosos, id est bonos, sed debent esse multum gloriosi, id est plus-
quam boni. *Fecit Dominus*, Ecce, quod bonitas, & 161
excellentia debet esse à Domino, hoc est circa virtutes infusas, nec sufficiunt merè naturales, aut habituales. *Magnificentia sua*, Ecce necessitas gratiæ plusquam sufficientis, & particularis electionis, quia aliàs Dominus cum eis magnificè non egisset, sed secundum suam ordinariam bonitatem. *A sæculo*, quod exponunt, id est ab initio eorum conuersionis vsque ad finem, ecce necessitas perseuerantiæ. *Homines magna virtute, & prudentia sua præditi*, ecce multiplicitas virtutum.

Rursus quod Canonizandus pro Sancto de- 162
beat fuisse præditus omnibus virtutibus, & in gradu excellenti quoad omnes virtutes, sic pro-

batur,

batur, Sancti sunt membra Christi, S. Hyerony-
mus *relat. in cap. Si quis hominem* 11. *quæst.* 13.
membra verò debent esse benè ordinata erga
suum corpus, aliàs esset monstrum, iuxta illud
Humano capiti ceruicem pictor equinam iungere si
163 *velit*, &c. vt quis autem dicatur bene ordinatus
erga Christi tanquam suum corpus debet non
solum esse bene ordinatus erga illum immediatè,
sed etiam mediatè, nempè erga proximum, & er-
ga seipsum propter Deum, vt patet ex præceptis
Decalogi quorum aliqua ducunt hominem im-
mediatè ad Deum, vt illud: *Non habebis Deos alie-*
nos coram me, &c. aliqua verò ad proximum, *vt*
164 *non furtum facies*, &c. aliqua demum ordinant
illum erga se ipsum siue in se ipso tantum, vt *non*
concupisces, &c. Sola enim concupiscentia non
nocet proximo, sed ipsum tantum concupiscen-
tem inordinat. Erga Deum immediate ordina-
mur per virtutes Theologicas, quæ propter hoc
à verbo θεος, Theologales dicuntur, erga proxi-
mum autem, & nosmetipsos per morales, quæ, &
Cardinales, id est principales vocantur, quarum
vna præcipuè respicit proximum, quæ est iustitia,
aliæ duæ nosmetipsos, nempè fortitudo, & tem-
perantia, quarta tanquam moderatrix, & electiua
medij in quo consistit virtus, vt per Philosoph. 2.
Ethic. cap 6. respicit omnes tres. Quin etiam
ipsisimet Theologalibus famulatur, nam circa
fidem possumus errare, porrigendo imprudenter
aures falsis magistris, & sophisticis eorum argu-
mentis; circa spem præsumendo de bonitate Dei
plusquam conuenit, puta quod nec etiam perse-
uerantes in peccato sit puniturus; circa charita-
tem per Zelum indiscretum, velut si quis priua-
tus existimaret se licitè posse occidere blasphe-
mantem Sanctissimum Christi nomen, vel posse
cum vno peccato etiam veniali conuertere ad fi-
dem christianam totum mundum.
165 Rursus etiam tertiò probatur necessitas om-
nium virtutum, quia virtutes sunt arma, quibus
armamur contra tela hostis generis humani. S.
Paulus XIII. ad Rom. *Induamur arma lucis*, & 6.
ad Ephes. *Induite in loricam sumentes scutum fidei.*
Latius D. Hyeronymus relat. *cap. nisi* 23. *quæst.* 5.
Cæterum, quia tela hostis generis humani non
166 sunt omnia vnius naturæ, sed septemplicis, sin-
gulæ enim virtutes habent sua vitia opposita, vt
docet S. Anton. *in sum. part. tit.* 1. *cap.* 1. ideo sunt
necessariæ omnes virtutes, quibus aduersus sin-
gula vitia nosmetipsos tueamur, quia aliàs sicut
vulnus illatum ab vno telo occidit totum corpus,
ita per lapsum in vno vitio omnium rei essemus,
iuxta illud S. Iacob relat. *in cap. Consideret, d.* 5.
167 Vnde vnam virtutem sine aliis esse non posse,
concludit S. Thom. 1. 2. *quæst* 65. *art.* 1. & hunc
sensum habuerunt maiores nostri in relatione
S. Franciscæ *in fin. 1. art. pars.* 2. vbi concluserunt,
illum verè sanctum dici posse, qui omnium vir-
tutum generibus decoratur.
168 Quod autem præmisimus de necessitate om-
nium virtutum explicauimus solum in Theologi-
cis, & moralibus, nam virtutes merè intellectua-
les, vt sapientia scientia, & similes impropriè, &
largo modo dicuntur virtutes, cum non perficiant
hominem quoad voluntatem, in quo consistit ve-
ra virtus, & sanctitas, sed tantùm quoad intelle-
ctum vnde illas habentes possunt esse mali, vt
latè explicat S. Anton. *in sua sum. p.* 4. *in princ*
169 Illud etiam non prætereundum existimamus
circa necessitatem omnium virtutum, nempe,
quod circa Theologicas quisque Christianus ne-
dum Sancti, est obligatus operari, ex quo nun-
quam defuit obiectum hoc est ipse Deus, circa
verò morales distinguendum est inter abstinen-
tiam, & operationem in quibus consistunt istæ
virtutes iuxta illud Psalm 33. *Diuerte à malo, &* 170
fac bonum. Circa abstinentiam quisque est obli-
gatus semper, & in omnibus esse virtute præditus,
hoc est nunquam cogitatione, verbo, vel opera
declinare in aliquod, quod sit vni ex prædictis
virtutibus contrarium, aliàs omnium reus esset,
per ea, quæ diximus supra. Circa operationem,
subdistinguendum est, quia ad aliquas operatio-
nes tenemur sub pœna peccati puta ex præcepto
Ecclesiæ, officio assumpto, necessitate proximi. &
similibus, & tunc non solum perfecti, sed quilibet 171
Christianus tenetur operari, alias diuinam gra-
tiam, & inde habitum virtutis amittit, aliquæ
verò operationes non sunt nobis iniunctæ sub
pœna peccati, & tunc abstinendo ab illis non
amittimus habitum virtutis, sed benè deficimus
in excellentia, quæ requirit bonam operationem
quotiescumque se offert occasio, vt mox dice-
tur.
Circa excellentiam in virtutibus non est du- 172
bium singulas virtutes habere suos gradus, itaut
in illa vnus dicatur excellentior altero, quin vna,
& eadem persona potest in dies proficere in ea-
dem virtute, vt latè per S. Anton *in sum. p.* 4. *tit.* 1.
cap. 4. & habetur *in cap. Cum Sanctam d.* 1.
Quod autem pro sanctis non debeant canoni- 173
zari nisi perfecti, & excellentes in virtutibus ap-
paret, quia Canonizatio fit vel immediatè ob
gloriam Dei, iuxta illud Psalm. 67. *Mirabilis*
in Sanctis suis, vel mediatè, nempe vt illos innoce-
mus pro nostris mediatoribus apud Deum, vel
vt imitemur eorum virtutes non diffidentes posse
homines ope diuina ad perfectionis gradus per-
uenire, vel denique propter retributionem, nem-
pe in præmium, & retributionem ipsorummet
Canonizandorum, quæ omnia tandem resultant
in gloriam Dei, & hæc singula requirunt excel-
lentiam in virtutibus, & speciale meritum, quia
aliàs in simplici virtute, & ordinario merito Deus
non esset admirabilis plusquam sit in numero in-
finito Beatorum, quos certi scimus esse in Cœlis,
iuxta illud Ioan. in Apoc. cap. 7. *Post hæc vidi tur-*
bam magnam, quam dinumerare nemo poterat. Nec
isti essent meliores intercessores, quàm illi, aut
magis imitabiles, vel merentur istam particula-
rem gloriam.
Remanet igitur difficultas, vt videatur in quo 174
consistat ista excellentia. Et certum est illam con-
sistere in charitate, quia *vinculum perfectionis est*
charitas, vt dicit S. Paulus III. ad Coloss. quod
repetit Sanctus Gregorius *lib.* 7. *mor.* & alibi di-
cit idem D. Paulus finem præcepti charitatis esse
verum, quia in hac Ecclesia militanti sunt neces-
sariæ operationes Iacob. cap. 2. & latè prosequi-
tur Sotus 2. *de nat. & grat. à cap.* 3. *vsque ad* 8. &
de occultis non iudicat nostra Ecclesia cap. 1. *de clan-* 175
destinis despons. Rom. *consil.* 106 *num.* 11. Ideò il-
lum dicemus habere maiorem charitatem, atque
inde perfectionem, qui meliores operationes fa-
cit, quam praxim nos docuit Christus magister
in Euangelio Matth. cap 7. *Ex fructibus eorum*
cognoscetis eos. Illas verò dicemus esse meliores
operationes, quæ nobis minus sunt communes
cum ethnicis, vt nos docuit idem Magister noster
apud Matth. cap. 5. ibi: *Nam, & hoc ethnici faciunt.*
Istæ

Istæ autem, quæ nobis minimè sunt communes ethnicis, erunt in primis omnes operationes, quæ
176 spectant ad virtutes Theologicas, quarum peritiam minimè habent ethnici, & inter morales etiam sunt nonnullæ species, seu gradus virtutum ad quos non peruenerunt ethnici. Dominus apud Matth. cap. 5. ibi: *Ego autem dico vobis diligite, &c.* Item profunda humilitas, quæ virtus fuit ignota ethnicis, vt docet Caietan. super D. Thom. 2. 2. *quæst.* 161. *art.* 1. *in solut.* 1. & S. August. *de Virgin. cap.* 31. dicit solùm Christum fuisse illius magistrum, & doctorem. Item Virginitas virtus christiana appellari potest, quandoquidem non modo apud Ethnicos minimè fuit in pretio, sed neque apud Hebræos, vt docet S. Thom. 3. *p. q.* 8. *art.* 4. per illud Exod. 23. *non erit infæcunda, nec sterilis in terra tua.* Et Deuteron. *Non erit*
177 *apud te sterilis vtriusque sexus.* Item maceratio carnis, & castigatio proprij corporis sunt virtutes, quas non habuerunt ethnici, & signanter perseuerantia, & quod quis fuerit in omnibus sui similis est proprium virtutis christianæ; nam infidelis homo benè potest viribus naturalibus facere aliquos actus virtutis, & etiam acquirere habitum in aliqua specie virtutis, sed non semper, & in omnibus, vt docet S. Anton. *in sua Sum. p.* 4. *tit.* 1. *c.* 1. §. De quo latè per eum.

Rursus quod diximus de necessitate omnium virtutum, & perseuerantia in illis intelligimus quoad illos, qui post suam conuersionem habue-
178 runt tempus operandi; nam certum est multos ob vnum actum perfectissimæ charitatis in hora mortis fuisse canonizatos, vt de bono latrone, Sancto Maximo, & Ianitore 40. Coronatorum, & aliis qui eodem tempore fuerunt conuersi ad fidem Christianam, & passi martyrium legimus in martyrologio.

179 Adest alia species sanctitatis illorum scilicet, qui nullum omninò actum virtutis operati sunt, sed adhuc infantes propter Christum passi fuerunt martyrium, prout S. Innocentes, qui sub Herode passi sunt, de quibus per S. August. *lib. serm. de Sanct. serm.* 8. *cum tribus seqq.* & de causa illorum venerationis, Specul. *in rational. diuin. lib* 7. *cap.* 42. super quibus non insistimus, cùm non faciant ad casum nostrum; sed iam ad miracula properamus.

PARS SECVNDA.

De miraculis Canonizandorum.

180 VLtrà excellentiam in virtutibus requiri etiam quod canonizandus fecerit miracula concludunt omnes *in d. cap.* 1. *de reliq. & vener. Sanctor. & in cap. venerab. de testib.* vbi satis hoc indicat littera in verbo *miracula*, & ibi etiam not.
181 glos. cuius rei duplex assignari potest ratio. Prima est, quod multi in hac vita incedunt, induti pellibus ouium, cùm tamen intus sint lupi rapaces. Matth. 7. adeo vt nec martyrium sub prætextu Christi nominis supportatum sit concludens argumentum sanctitatis, cùm & hoc possit fieri ob vanam gloriam indicet S. Paulus relatus *in cap. Vide* 1. *quæst.* 1. vbi glos. Et proinde vbi magis est periculum deceptionis euidentiora argumen-
182 ta requirunt. *cap. vbi periculum de elect. in* 6. *cap. nam.* 7. *quæst.* 1. *cap. quiescamus* 42. *d.* Secunda ratio est, quia etiam supposita sanctitate non omnes sanctos vult Deus in hoc sæculo canonizari, id est nominatim coli pro sanctis, forte ne cultus; qui per homines debetur Sanctis multitudine Sanctorum, & assiduitate exercitij vilescat, iuxta not. *in cap. Epist.* 80. *d. & in cap. legimus ad finem* 93. Hostiens. *in d. cap.* 1. *num.* 10. *de reliqu. & vener. Sanctor.* glos. *in cap. vnic. verb. Sedis, vers.* 5. *ne in infinitum, eod. tit. in* 6. Vnde infinitorum martyrum, & aliorum Sanctorum nominà sunt nobis adhuc incognità.

Nec propterea tales sancti non canonizati definunt habere suam mercedem in cœlis, iuxta Augustinum relatum *in cap. teneamus* 1. *quæst.* 1. *Erant quidam Christiani*, &c. Expectandum igitur est, vt Deus suis signis ostendat, & quis verè 183
fuerit sanctus, & quem velit pro tali in hac suà Ecclesia militanti nominatim coli.

Miraculum alij aliter diffiniere, nos autem diffinimus, vt sit *factum insolitum supra vires, vel præter ordinem totius naturæ creatæ.* Diximus *factum* ad exclusionem nonnullarum illusionum, per quas Dæmones, ac etiam homines vafri faciunt nobis videri factum, quod verè non est factum, de 184
quo per S. Thom. 2. 2. *quæst.* 128. *art.* 1. *& in lib.* 3. *contra Gentil. cap.* 103. *&* 104. *Insolitum*, quia solita nec re, nec nomine conueniunt miraculo. Non re, quia miracula præcipuè fiunt ad duplicem effectum, nempe vel ad confirmationem prædicationis verbi Dei, iuxta illud Matth. cap. 16. *Illi autem profecti prædicauerunt vbique Domino cooperante; & sermonem confirmante sequentibus signis.* Vel fiunt ad denunciandam facientis sanctitatem, vt infra dicetur; solita autem neutrum operantur, nam ex apparentia solitorum neque confirmaretur sermo verbi Dei; nec ostenderetur sanctitas 185
facientis, vt de se patet. Non etiam conueniunt nomine, quia miracula dicuntur ab admiratione, quam secum afferunt, vt per Archid *in d. cap. Nec mirum num.* 6. 16. *quæst.* 5. Bartol. *tract. de testib. verf. qualitas siue substantia num.* 57. solita autem non mouent admirationem, vnde S. Augustinus *lib.* 10. *de Ciuit. Dei* dicit *miracula visibilium naturarum licet maiora sint iis, quæ rarò fiunt, attamèn propter illorum assiduitatem non mouere admirationem. Supra* non contra, vt dicit glos. *in cap. vnic. verb. Sedis Apostolicæ verf. secundo*, quòd *sit contra naturam de reliq. & vener. Sanct. in* 6 *cum concord.* quia miracula fiunt à solo Deo, vt infra dicetur: Natura autem non contrariatur suo creatori, sed cum illo est in ordine obedientiali, & illi libenter cedit, *cap. Cum Marta* §. *requisisti* ibi, cedit natura miraculo *de celebr. Miss.* not. specie S. Thom. *p.* 1. *q.* 110. *art.* 2. S. August. *lib.* 3. *de Trinit. cap.* 8. Archid. *in cap. nec mirum num.* 6. *verf.* Et dicitur miraculum Bellam *num* 3. 26. *quæst.* 5. Ioan. Andr. *in cap.* 1. *num.* 4. Butr. *num.* 7. *de reliq. & vener. Sanct.* Ioan. Monach. *in cap.* 1. *num.* 11. *de Confess. in* 6. Castellin. *in Tract. de Canoniz. Sanct. quæst.* 6. *princ. verf. secundum quod sit*, Simonett. *in relat.* 186
S. Francisci de Paula §. *Illud tamen. Vires* quis nihil est, quod possit facere natura, quod miraculum dici possit, siue hoc procedat ex singulari artificio hominis, prout de columba lignea volanti Architæ, & æreis serpentibus sibilantibus Boëtij, legitur apud Gellium *lib.* 10. *cap.* 12. Cassiad *lib.* 1. *variar. epist.* 45. siue hoc fiat ex veloce operatione facta per dæmonem applicando actiuà passiuis; de quo per S. Thom. *p.* 1. *quæst.* 114. *art.* 4. *ad* 2. *Præter ordinem*; nam multa sunt miracula, quæ propriè non possunt dici supra vires naturæ, sed tantùm

tantum præter ordinem, nam natura in dies illud, facit, ſed non eo ordine: exemplum eſt in febricitante in inſtanti ſanato, quo pro miracolo eſt canonizatum, & in ſocru Petri, de quo Luc. 4. & in
187 multis modernis canonizationibus. Natura enim in dies pellit febrim, ſed non illo ordine, hoc eſt in inſtanti, de quo infra in gradibus miraculorum agetur *Totius naturæ*, quia multa præter ordinem vnius naturæ contingunt, quæ non ſunt miracula, cùm ſint ſecundum ordinem alterius naturæ, vnde non fuit miraculum eleuatio Simonis Magi per aëra, de quo per Egeſip. *lib. 3. de excid. Hieroſolym. cap.* 2. Sur. *de vita Sanct. de vita Sanct. Petri*, neque minus corporalis tranſpor-
188 tatio ſtrigarum, de quo latè per bon. memor. Peniam collegam noſtrum *in Direct. p* 2. *comm* 68. *litt. R* nam licet hoc ſit præter, vel ſuper naturam humanam, non eſt tamen præter, vel ſupra naturam dæmonis, qui hoc operatur. *Creatæ*, quia nihil eſt ſupra vires naturæ increatæ, id eſt Dei omnipotentis, vnde reſpectu illius nihil poteſt dici miraculum, vt concludunt S. Thom. *part.* 1. *quæſt.* 105. *art.* 8. Caſtell. *de Canoniz. Sanct. qu.* 6. *verſ. interdum in fin.* & maiores noſtri *in relatione ſuper proceſſu S. Raymundi art.* 6. *verſ. Alterum p.* 2. Item diximus *creata*, quia non eſt dubium, quod Deus poteſt creare nouas naturas, iuxta illud Auguſtini *lib.* 21. *de Ciuit. Dei: Sicut non fuit Deo impoſſibile, quas voluit naturas inſtituere, ita ei non eſt impoſſibile,* inquit, *quod voluerit, quas inſtituit mutare.* Hæc ille. Vnde infertur, quod licet quando Dominus noſter Ieſus Chriſtus inſtituit Sanctiſſimum Sacramentum Euchariſtiæ, Baptiſmi, & aliorum fecerit maximum miraculum, dando illam admirabilem naturam ſiue vim illis, *Hoc eſt corpus meum*, & illis *Ego te baptizo*, & aliis quæ in confectione Sacramentorum, quaſi non poſſunt dici nouum miraculum, quia ſunt effectus reſultantes ex antiqua inſtitutione illius Sanctiſſimi Sacramenti.

189 Ex quibus poſſet reſolui quæſtio, quæ aliàs occurrit de facto, nempe an ebullitio ſanguinis S. Ianuarij in Ciuitate Neapolitana, vel fluxio mannæ ex ſepulchro S. Nicolai Baren, vel excreſcens vnguis S. Catharinæ Bono. ſeu mirabilis incorruptio, & ſuauis odor, qui ex corpore plurimorum Sanctorum in dies emanat poſſit dici vnum miraculum, vel plura.

190 Item per præfata includuntur omnia requiſita ad miraculum, de quibus Gloſſ. *in cap.* 1. *de reliq. & venerat. Sanct.* Hoſtienſ. & Goffr. *in Summ. d. tit. num.* 3. Bellam. *in cap. Venerabilis de teſtib. num.* 3. Caſſan. *in Cathal. gloriæ mundi p.* 3. *conſid.* 49. Nam primum, quod ſit *ex Deo* reſultat eo ipſo, quod eſt verum miraculum, quia ſolus Deus poteſt facere miracula, vt ſupra dictum eſt. Secundum requiſitum, quod ſit *ſupra vires naturæ* comprehenditur in verbis noſtræ diffinitionis. Tertium, quod non *ex vi verborum* includitur per illud, quod iam diximus ſuper verbo *creatæ*; Quartum, quod ad corroborationem fidei veræ non videretur neceſſarium, cùm poſſit dari caſus, quod miracula fiant ad alium finem, nempe ad denunciandam intercedentis ſanctitatem. Beda relat. *in cap. Quærendum de pœnit. diſt.* 2. S. Thom. 2. 2. *quæſt.* 178 *art.* 2. Bellam. *in cap. nec mirum* 26. *q.* 5. *num.* 10. qualia videntur eſſe miracula, quæ in dies fiunt inter Catholicos, quorum reſpectu miracula non eſſent neceſſaria, iuxta illud Iſidor.
191 *lib.* 1. *de ſummo bono, miracula,* inquit ille, *in ſignum ſunt non fidelibus, ſed infidelibus, quia ſignum fidelibus non eſt neceſſarium, qui iam crediderunt, ſed infidelibus, vt conuertantur, vnde Paulus pro non credentium infidelitate patrem Publij de Infirmitate febris curat; infirmantem verò Timotheum fidelem non oratione ſed medicinaliter curat, vt noueris miracula pro incredulis non pro fidelibus fieri.* Hæc ille.

Controuerſia eſt inter Doctores, an de ſub- 192
ſtantia miraculi ſit quod fiat in inſtanti, de quo per Archid. *in cap. nec mirum, num.* 8. *verſ. ſed quæro an ſit neceſſe.* Bellam. *num.* 5. *quæſt.* 5. Gemin. *in cap. vnic. num.* 17. *de reliq. & vener. Sanct. in* 6. Troil. Maluet. *tract. de Canon Sanct. dub.* 3. *num.* 51. latè Caſtell. *eod. tract. quæſt.* 6. *verſ. quæro an ſit*
neceſſe. Nos fœdere diſtinctionis opiniones con- 193
ciliari poſſe exiſtimamus, nempe quod aut natura cum proceſſu temporis poterat cauſare illud factum, de quo quæritur, an ſit miraculum, puta ſanare infirmitatem, & tunc de ſubſtantia miraculi eſt, quod fiat continuo, ac ſtatim, aliàs non erit miraculum, cùm poſſit eſſe, quod ſanatio proceſſerit ex operatione naturæ. Ex qua poſſibilitate excluditur miraculum ſaltem quoad probationem *ad l. non hoc C. vnde legit. cum concordant.* vltra quod in iſto modo operandi non concurrit *inſolitum*, quod eſt vnum ex requiſitis pro miraculis, vt ſupra demonſtratum eſt. Quod tamen diximus neceſſarium eſſe, quod fiat illico, intelligendum eſt cum temperamento, nempe ſufficere,
quod incontinenti recedat morbus principalis, 194
licet remaneat conſequentia morbi, puta laſſitudo, cicatrix, & ſimilia, vt fuit ponderatum in pluribus relationibus in hac materia factis, & ſignanter *in relatione S. Raymundi part.* 2. *art.* 5. *verſ. quod ſi quandoque*, aut verò factum non erat tale, quod poſſet per naturam ex interuallo temporis contingere, puta illuminatio cæci à natiuitate, reſurrectio mortui, & ſimilia, & tunc, etiamſi intercedat interuallum temporis, non videtur ceſſare vis miraculi, quia qualitas corporis cùm minimè conferat ad actum nullius eſt conſiderationis, iuxta not. per Abb. *in cap. Ad aures num.* 2. Dec. *num.* 3. *de reſcript.* Calder. *conſ.* 10. *eod. tit.*

Et eadem diſtinctione ſolui poteſt alia quæ- 195
ſtio: An de ſubſtantia miraculi ſit, quod nullum remedium humanum omnino fuerit adhibitum, nempè, vt inſpiciatur an illud remedium eſſet aliquo modo proportionabile ad producendum illum effectum, quod ſi non eſt, minimè tollit vim miraculi, & proindè nec puluis, qua vſus fuit Dominus noſter in illuminatione cæci, de qua per Ioan. *cap* 9. necnon pallium quo vſus fuit S. Franciſcus de Paula, & S. Raymundus in transfretando mari, ſuſtulerunt miraculi vim, quia nullam habebant proportionem ad illa facta, & multo minùs tollent vim miraculi remedia adhibita poſt ſubſtantiam facti ad tollendum reliquias morbi, de quo per Maluet. *tract. de Canon Sanct.* 3. *dub. num.* 91.

Similiter occurrit dubitare, an dolor, qui ple- 196
rumque interuenit in miraculoſa ſanatione, vt eueniſſe in modernis proceſſibus, in hac materia factis paſſim legitur tollat vim miraculi, & pro affirmatiua allegatur, quod Deus, qui ſolus facit miracula non habet opus ſeruare modum, quo natura plerumque vtitur in expulſionis morborum, vt ſcilicet fiant cum dolore, vt ad propoſitum animaduertit Troyll. *tract. de Canoniz. Sanct. dub.* 3.

dub. 3. num 52. *&* 54. Item quod Deus solet esse in suis liberalissimus, & Spiritus Sanctus cui principaliter attribuuntur miracula *cap. de Spiritu de Consecrat. d.* 5. *cap. quærendum de pœnit. d.* 1. Cassan. *Catal. glor. mund. consf.* 49. *versic.* 1. quod ex Deo dicitur Spiritus consolationis; dicitur enim Paracletus quasi consolator, *gloss. interlinealis super Ioan. cap.* 14. Vnde posset dubitari, an tale factum processerit operatione diuina.

196 Contrarium tamen resoluerunt maiores nostri in relatione super processu S. Caroli *p.* 3. *mirac.* 2. *post mortem in fin.* & nosmetipsi in relatione super processu B. Theresi *part.* 4. *super* 11. *mirac. post mortem in fin.* quod scilicet dolor non tollat vim miraculi, ex quo nec cum dolore potest natura operari illud factum, & dolor ea fortè ratione relinquitur, vt in memoria peccatorum, iuxta illud Genes. *cap.* 3. *in dolore paries filios*; quasi quod sic sanati, debeant recordari morbum illum sibi contigisse ratione peccati, si non actualis saltem originalis.

197 Solent etiam Doctores ponderare gradus miraculorum, vt scilicet illud maius dicatur miraculum, quod magis excedit vires naturæ. S. Thom. 1. *part. quæst.* 105. *art.* 8. & maiores nostri in relatione super processu S. Raymundi *art.* 6. *de grad. mirac. vers. alterum part.* 2. S. Franciscæ *part.* 3. *vers. quartò permittendum est*, & S. Caroli *p.* 3. *de mirac.* Et consequenter quanto maiora erunt miracula concurrente probatione sanctitatis, vt diximus supra, tantò euidentiùs constabit, & de sanctitate Canonizantium, & de voluntate Dei, quod Ca-
198 nonizetur. Canonistæ constituunt duos gradus miraculorum, vt primus sit quoad factum, id est illud, cui natura penitus repugnat, quod fiat, puta quod sol stet; alterum quoad modum, puta quod febricitans confestim sanetur, non enim repugnat naturæ, quod febricitans sanetur, cùm mille febricitantes singulis mensibus sanentur, sed repugnat modo, hoc est, quod exemplo sanetur, ita Archid. *in cap. nec mirum* 26. *quæst.* 5. quem alij passim sequuntur. Theologi autem inter istos duos constituunt vnum gradum medium, quod vocant *in subiecto*, siue *in eo.*

199 In quo exemplum dant in resuscitatione mortui, & illuminatione cæci; potest enim natura dare vitam, & lumen, sed non cæco, aut mortuo. Ita S. Thom. *p* 1. *quæst.* 105. *art.* 8. vbi Dominicus Bannes, idem S. Thom. *lib.* 3 *contra Gent. cap.* 100. Priorem opinionem scilicet, quod duæ sint tantùm species sequutus fuit Ias. Simonet. *in relat. super process. S. Francisci de Paula.* Sed posterior, quod scilicet sint tres placuit maioribus nostris in relatione S. Raymundi *p.* 2. *art.* 6. & S. Franciscæ *p.* 3. *art.* 1. *vers. quartò præmittendum est*, & S. Caroli *part.* 3. *de mirac. in genere vers. quartò licet*, & nobismetipsis *in relat. B. Theresiæ*, vnde nunc illam sequimur.

200 Vlterius per S. Thom. *p.* 1. *q.* 114. *art.* 4. *ad* 3. *arg.* datur praxis discernendi vera miracula à non veris, nempe *efficacia, vtilitate*, & *fine*, quam differentiam benè explicat Tostatus in Exod. *cap.* 7. *quæst.* 11. *vers. differunt signa*, quibus credimus addi posse qualitatem personæ, quæ facit miraculum, nempe si sit aliundè probata in Catholica fide, præstans in operibus, iusta, in moribus excellens, quia tunc faciliùs concludi potest, quod sit miraculum Dei, non autem opus Diaboli, cum quo tales homines non habent commercium; immò, vt dicit S. Gregorius *lib.* 24. *moral. Diabolus illis tanto est infestior, quantò videt illos posse sua virtute aliis prodesse.* Et hæc in quantum dubitatur an sit opus Diaboli. Sed quando dubitatur an sit opus naturæ; exempli gratia, quidam præcedente inuocatione alicuius, qui pro Sancto datur, reperitur sanatus, dubitatur an sit miraculum. Hoc pendet ab eo an infirmitas secundum ordinem naturæ esset absolutè incurabilis, vel saltem non eo modo curabilis, tunc dicimus, esse recurrendum ad peritos, & illis standum, iuxta notata per Scribentes *in cap. fin. de frigid. & malefic.* etsi alia miracula eiusdem inuocati fuerunt clarè probata, faciliùs admittitur, & hoc fuisse miraculum, arguendo à consuetis, vt per Scribentes *in cap. prudentia in princ. de offic. deleg. & in l. Si quis donatus*, vbi gloss. *verb. vsitatum ff. de vsufr.*

Amplius quæritur, an miracula possint fieri per malos. 201 Super quo illud in primis aduertendum, quod licet Doctores, & textusmet *in cap.* 1. *de reliq. & vener. Sanct.* passim vtantur hoc modo dicendi, quod homines faciant miracula; veritas tamen est, quod solus Deus facit miracula, & homo; cuius intercessione fit, deseruit tantùm pro instrumento. S. S. Thom. 2. 2. *quæst.* 178. *art.* 1. *ad* 3. *& art.* 2. *in corpor. & ad* 1. & facit illud *Psalm.* 135. *Qui facit mirabilia solus.* Quod pertinet ad propositam quæstionem, concluditur etiam malos quandoque facere vera miracula. *cap. teneamus*, vbi Archid. *num.* 3. Turrecrem. *num.* 1 Bellam. *num.* 2. *prim. quæst.* 2. S. Thom 2. 2. *quæst.* 178 *art.* 2. glos. *in cap. vnico vers. Sedes Apostolica vers.* 1. *quod ex Deo de reliq. & venerat. Sanct in* 6. Host. & alij *supr. alleg. cap.* 1. *eod. tit.* Aretin. *in cap. venerabil. num.* 2. *de testib.* Cassan. *Catalog. glor. mund. consider.* 49. *versic.* 1.

Quod prouenit, vel ex omnimoda fide, quæ 202 potest sine charitate operari miracula, iuxta illud D. Pauli 1. *ad Corinth. Et si habuero omnem fidem, itaut montes transferam, charitatem autem non habuero, nihil sum*, vel ob virtutem Sanctissimi nominis Christi inuocati, vt per Hieron. super illo Matth. cap. 7. *Nonne in nomine tuo multas virtutes fecimus.* Vel ob confusionem, & iustiorem condemnationem facientis, vt de prophetia Caiphæ. S. Hieronymus, vbi proximè *supra.* Quod tamen procedit in vita, nam post mortem nonnisi Sancti faciunt miracula, vt infra dicetur.

Occurrit etiam dubitare, an sufficiat Canoni- 203 zandum fecisse vnum miraculum, vel potius requirantur plura. Et quicquid de iure dici posset, placuit praxis, quod debeant expectari plura, vt per Archid. *in cap. nec mirum* 26. *quæst.* 5. *num.* 7. vbi Bellam. *num* 4. *vers. & nota*, Maluet. *tract. de Canoniz. Sanct. dub.* 3. *num.* 60. Et tenuerunt maiores nostri *in relat. super processu S. Hyacinthi tit. de mirac. vers. Iure etiam merito.* Cuius ratio esse potest, quia *in geminatis non cadit error*, sicut potest cadere in vno actu, vel circa ipsum factum; nempe quod verè sit miraculum, vel circa intercessorem, vel circa causam intercessionis, quod scilicet miraculum minimè fuerit factum ad denotandam intercedentis sanctitatem. Ad quæ faciunt *not. in l. Balista ff. ad Trebell. gloss. in §. Et hoc vero auth. vt mille Iud. & in cap.* 1. *vers. noscatur de constitut in* 6. Rursus disputari solet, an sufficiant 204 miracula facta per Canonizandum in eius vita, absque eo quod probentur facta post mortem. Et in hoc placuit, quod non sufficiant miracula in vita, quàm etiam maiores nostri sequuti fuerunt *in relatione super processu S. Hyacinthi cap.* 2. *versu*

quibus

quibus addimus, & *S. Francisca part. 3. art. 1. vers. quinto premitten.* Et ratio est, quia in vita etiam mali quandoque faciunt miracula, vt supra dictum est, vnde non est concludens argumentum sanctitatis; post mortem autem non nisi sancti faciunt miracula, vt videtur sentire S. Thom. 2. 2. *quaest.* 178. *art.* 2. Cessant enim rationes supra ponderatae, ob quas mali faciunt vera miracula, possent enim esse, quod non fuerint vera miracula, sed illusiones diabolicae, vt mediante illo ad cuius intercessiones fiunt, homines adducuntur in aliquem errorem, vt de gestis per Simonem Magum, & de gerendis per Antichristum legitur. Post mortem autem cessat istud periculum, quando ille ad cuius inuocationem fiunt nullum relinquit malum dogma, vel exemplum, per quae possent fideles in errorem adduci. Praeterea dato, quod miracula in vita fuerint vera miracula, & qui fecit fuerit illo tempore in statu perfectionis, potuit recedere à via salutis ante mortem, vnde legimus 3. *Reg. cap.* 3. de Propheta misso ad Roboam. qui apud illum fecit tria miracula, & postea seductus à quodam falso Propheta contra praeceptum Dei manducauit apud eundem Roboam, propter quam inobedientiam paulò post in
205 itinere occisus fuit à leone. Propterea concluditur requiri miracula, quae arguant sanctitatem de tempore mortis. Ad illum autem, quod diximus miracula non fieri per malos post mortem non obstat, quod textus *d. cap.* 1. *de reliqu. & vener. Sanct.* loquens de occiso in ebrietate, subdat illa verba ibi, *etiamsi per eum miracula fierent.* Vnde videtur supponere, quod miracula per malos etiam post mortem possint fieri, quia textus ibi accipit *miraculum* largo modo, nempe pro portento, & illusione diabolica, quae videntur miracula, cùm verè non sint. Quod sentit Glos. *ibi* super verbo *miraculum.* quae alleg. pro concordan. *text. in cap. teneamus* 1. *quaest.* 1. qui textus expressè loquitur de miraculis Magorum Pharaonis, & Simonis Magi, quae certè non erant miracula. Demum illud omninò iudicari volebat Papa *d. cap.* 1. non fuisse venerandum pro Sancto illum occisum in ebrietate, etiamsi per eum sibi viderentur fieri miracula, quia verè non fuerint miracula, sed illusiones diabolicae fortè operatae eo fine, vt populi non haberent pro malo ebrietatem, in qua ille homo occisus fuerat; vel etiam Papa vius fuit verbo *miraculo* ad tollendas iaculationes, quasi dicat, siue sit, siue non sit verum miraculum, non licet vobis quemquam venerari pro Sancto sine auctoritate Sedis Apostolicae; sed non propterea ex supposito inferendum est ad assertionem affirmatiuam, quando sequeretur absurdus intellectus, *ad l. nam absurdum ff. de bon. libert. cap. in Gen. de elect.*

206 Verùm licèt miracula in vita non sint omninò concludens argumentum sanctitatis illorum, tamen fuit semper habita magna ratio in Canonizationibus nostri temporis, quia miracula regulariter non fiunt per malos, iuxta illud Ioan. *c.* 9. *relat. in cap. verum. dist.* 2. *Scimus, quia peccatores non exaudit Deus*, & dicit Beda relat. *in cap. querendum de poenitent. dist.* 2. quod Spiritus Sanctus illa operatur, vt intercessores, quales intus sunt fores appareant; vnde quando operationes non discrepant sunt magnum argumentum Sanctitatis, vt dicit Anchar. *in cap. Venerabilis num.* 2. *de*
207 *testib.* Qua occasione oritur alia dubitatio: An vitta miracula post mortem de necessitate requirantur ad Canonizationem ista miracula in vita, & licet glos. *in cap. vnic. verb. Sedis Apostolicae, vers. quaerendum etiam est de reliqu. & vener Sanct. in* 6. Syluest. *in sum. verb. Canonizatio num.* 1. *vers. requiritur etiam.* Hostiens. *in sum. de reliq. & vener. Sanct. num.* 3. *vers. item quaerendum est.* Bellam *in cap. Venerabilis num.* 1. *vers* 4. *nota de testib.* Troyl. Maluet. *tract. de Canon. Sanct. dub.* 3. *num.* 73. tenuerint pro affirmatiua, nos tamen credimus veriorem esse negatiuam, quam S. Thom. 2. 2. *quaest.* 178. *art.* 1. *vers.* 2. Cassan. *Catal. glor. mundi p.* 3. *consf.* 49. *in princip.* Pacin. *in relat. Canonizat.* S. *Bernard. Senen. part.* 1. *art.* 3. & maiores nostri *in relatione super proc. S. Hiacynthi cap.* 3. *vers. quibus addimus*, *S. Raymundi p.* 2. *art.* 7. *vers. nos licet*, *S. Francisca, part.* 3. *art.* 1. *vers.* 5. *permittendum*, & *S. Caroli part.* 3. *vers. veritas est*, quam etiam nos ipsi sequuti fuimus in relatione super processu B. Theresiae *in princ. vers. Et quamuis.* Cuius ratio 208 esse potest illud, quod dicit S. Augustinus *lib* 83. *quaest.* 79. *tom.* 4. nempe quod in vita *Deus de facili non operatur miracula per intercessionem Sanctorum, ne infirmi decipiantur aestimantes esse maius bonum miraculum, quam opera iustitiae, quae idem Sancti faciunt.* Vnde veneramur pro Sanctis Alexium Romanum, & alios quoque, quorum Sanctitas fuit incognita, eorum vita durante, quod esse non posset si necessaria esset operatio miraculorum in vita, quod si illa fuissent, innotuisset illorum Sanctitas. Vnde prudenter etiam ecclesia laudat virtutes Sanctorum in vita, & miracula post mortem illis carminibus:

Qui pius, prudens, humilis, pudicus,
Sobrius, castus fuit, & quietus,
Vita dum praesens vegetauit eius
Corporis artus.
Ad sacrum cuius tumulum frequenter
Membra languentum modò sanitati
Quolibet morbo fuerint grauata
Restituuntur.

PARS TERTIA.

De modo probandi Sanctitatem, & miracula.

Satis diximus de iis, quae requiruntur in illo, 209 qui pro Sancto debet Canonizari. Caeterum, quia in iure nostro paria sunt non esse, & non apparere *l. penult. ff. de probat. cap.* 1. *iun. cap. laudabili de frigid. & malef.* & quod non est de actis rectè negatur esse mundo. Castren. *in l. an praetor §. si Iudex, vers. Et probo ff. de re Ind.* Ideo ne quid in hac quaestione desideretur necessarium videtur agere de probatione non quidem in genere, & prout ista materia est communis cum aliis, quia esset reuoluere immensum pelagus probationum, sed de quibusdam singularibus, quae occurrunt in materia Canonizationis.

In probationibus tria solent praecipuè considerari. Primum, quod probatio sit legitimè proposita nempè coram habente potestatem illam recipiendi citatis citandis cum Similibus. Secundum, quod sit perfecta in genere suo. Tertium est, quod est materia de cuius probatione agitur sit probabilis per illud genus seu gradum probationis.

***

§. I.

§ I.

De prima consideratione.

210 Circa primum, quod scilicet probatio sit legitime proposita. Primò occurrit dubitare, an probationes factæ coram Ordinariis suffragentur ad effectum Canonizationis. Rationem dubitandi facit, quod actus Canonizationis sine dubio est de reseruatis Papæ *cap.* 1. *& ibi glos. vers. miracula Innoc. num.* 2. Hostien. *num.* 3. *& 7. cum pluribus seqq.* Put. *num.* 7. *de reliq. & vener.* Gemin. *in cap. vnic. num.* 11. *eodem. tit. in* 6. Bellam. & Aret. *in cap. Venerabilis in* 1. *not. ante nu.* 1. *de testib.* Castell. *trac. de Canoniz. Sanct. qu.* 1. *vers. per Papam*, & latius *qu.* 3 *vers. contrarium cum plur. seqq.* Troyl. Maluet. *eod. tractat dub.* 2. Vnde videtur, quod processus tanquam necessarium antecedens Canonizationis (regulariter enim iudicatur, secundum acta, & probata, *l. illicitas, §. veritas*, vbi Bart. & alij, *ff. de offic. præsid.*) sit, & ipse reseruatus, necessarium enim antecedens solet determinari sicut suum consequens, *l.* 2. *ff. de iurisd. omn. Iud. l. illud ff. de acquir. hæred.* Item causa propter quam Summis Pontificibus sit reseruata Canonizatio videtur esse
211 ne in materia tam graui concomitetur error, verùm error Canonizationis potest oriri etiam ex processu, quia regulariter Canonizationes fiunt secundum acta, & probata, vt dictum est, ergo id ius debet constitui circa processum, quod circa Canonizationem *ad l. illud ff. ad l. Aquil. cum concord.* In contrarium dicitur, quod Episcopus est Iudex competens in qualibet causa occurrente in sua diœcesi, *cap. cum contingat de foro compet. c. conquerente*, & ibi glos. *vers. Iurisd. de offic. Iud. ord. in. cap. cum Episc. eodem tit. in* 6. *c. omnes Basilic.* 16. *quæst.* 7. Bellam. *cons.* 6. *numer.* 4. Verall. *decis.* 306 *p.* 1. Et proindè cùm non reperiatur Papæ fuisse reseruatum plusquam actum Canonizationis cætera remanent in dispositione Iuris, & sic coram ordinario *ad l. commodissimè ff. de liber. & posthum.* Nec esse eandem rationem in processu, quàm in Canonizatione, quia in Canonizatione potest dici, quod ideò Papæ sit reseruata, quia debet facere ius in vniuersa Ecclesia Catholica; Vnde non erat conueniens, quod fieret per particulares Episcopos, quibus extra suam diœcesim nulla debetur obedientia; & propterea potuisset conuenire, quod quis in vna Diœcesi fuisset cultus pro Sancto, & in alia fuisset detestatus pro malo, quod esset mali exempli in Ecclesia Dei, & durum videtur dicere, quod diffidere debeamus de omnibus ordinariis, quibus ex dispositione Diuina salus tot millium animarum est commissa. Et ad illud, quod ordinarij possint errare circa processum respondetur, quod ideo non errabit Papa in Canonizatione, quia verior videtur opinio, quod Papa cui assistit Spi-
212 ritus Sanctus in iis, quæ concernunt ordinationem vniuersalem Ecclesiæ Catholicæ non possit errare in faciendis Canonizationibus, de quo per Troyll. Maluet. *de Canoniz. §. Aggredior num.* 46. latè Ambros. Cat. *de certa Sanct. glor. lib.* 1. *per tot.* Domin. Bañes 2. 2. *qu.* 1. *art.* 10. *dub.* 3. Cardinal. Bellarm. *de Sanct. beatit. lib.* 1. *cap.* 9. Et propterea processus Ordinarij poterunt deseruire pro illa diligentia humana. quàm Papa tenetur facere etiam circa ea in quibus non potest errare, de quo per Bañes 2. 2. *quæst.* 1. *d. art.* 10. *dub.* 3.

Nos in hoc articulo sequimur mediam opinionem, quam in effectu postremo loco sequuti sunt maiores nostri *in relatione super Canonizatione S Caroli in vers. Quia Mediolan.* quod scilicet probationes factæ coram ordinariis non reiiciantur, sed cum illis solis non fiat Canonizatio, sed addatur processus Apostolica auctoritate fabricatus, qui si correspondeat probatis coram Ordinario ex omnibus simul iunctis procedetur ad Canonizationem. Hoc tamen, quod diximus habendam esse rationem processus fabricati coram ordinario intelligendum est nisi Papa iam apposuisset manus, quia tum non potest amplius inferior se intromittere. Mohed. *dec.* 9. *n.* 5. *&* 6. *de preben.* Put *dec.* 158. *l.* 1. Cres. *dec.* 2 *de Paroc.* Quod autem diximus de non reiiciendis probationibus factis coram ordinario procedere etiam in factis coram Vicario tenuerunt maiores nostri *in relat. super processu S. Raymundi p.* 1. *art.* 2. *versic. quia omitto, & vers. Ideoque, & vers. Quod decretum.*

Secundò quæritur quis sit ordinarius in istis 213
materiis, nempè vel ille in cuius diœcesi seruatur corpus Canonizandi, vel in cuius diœcesi extat fama Sanctitatis, siue successit miraculum examinandi. Nos credimus vtrumque esse competentem Iudicem, quia materia Canonizationis est publica, cum respiciat gloriam diuinam iuxta illud *Psalm.* 67. *Mirabilis Deus in sanctis suis*, & proindè videtur, quod iure ordinario possit recipere probationes, quæ occurrunt in sua Diœcesi, cum quælibet Diœcesis sit sub dominio illius, de cuius gloria agitur, iuxta illud Psalmistæ. *Domini est terra, & plenitudo eius.*

Tertiò quæritur, an delegati per Summum 214
Pontificem in hac causa possint subdelegare. Et in hoc non recedimus à regula Iuris, quod subdelegatus à Principe potest subdelegare *l. a Iudic. C. de Iudi. Clem. vnic. de offic. deleg. c.* 11. *cui eod. tit. in* 6 nedum extraneum Iudicem, vt quotidie subdeleganτur in remissoriis, sed etiam possunt Iudices subdelegati se ad inuicem subdelegare, vt in specie tradit *Castell. tract. de Canon. Sanct. q.* 8 *princ. § quomodo iuxta prædicta*, & fuit seruatum in processu S. Didaci, de quo *in princ. relat. super d. proc.* S. Franciscæ *in eius relat. p.* 1. *art.* 3. *vers.* 1. *Itaque.*

Quartò quæritur, an in formando isto 215
processu aliquis sit citandus, & signanter Procurator Fiscalis. Et in hoc sequimur decisionem. Ægidij 31. *impr. Extra Rotam*, quam sequuti fuerunt maiores nostri, nempè in S. Hiacynthi, Raymundi, & aliis relationibus, & vltra rationes alias allegatas non mouet, quod ista materia respicit cultum diuinum, non autem interesse Fisci repræsentatum per Procuratores Fiscales.

Quintò quæritur, an Notarij Imperiali tan- 216
tum authoritate possint rogari de processibus Canonizationum. Quod dubium occurrit de facto in causa S. Didaci, S. Raymundi, & S. Franciscæ, in quibus fuit tentum pro affirmatiua, ea ratione, quod rogatus non est actus Iurisdictionis cuius sunt incapaces laici in materia Ecclesiastica, qualis est Canonizatio, sed est mera probatio, vnde sicut possunt laici testificari in causis Ecclesiasticis, ita in eisdem potest Notarius

tarius laicalis facere fidem de actitatis *ad l. Dominus ff. de testib* Et quia istud non est nisi nudum ministerium, quod laici præstare possunt in causis Ecclesiasticis *c. 1. de preben. in 6.* Et quicquid dicendum foret si Notarius Imperialis propria auctoritate se ingereret interrogando de actu Ecclesiastico cessat difficultas in istis processibus, in quibus semper interuenit auctoritas Iudicis Ecclesiastici, qui illum videtur approbare, vt considerarunt maiores nostri in relatione S. Raymundi *p. 1. art. 2. in fin.*

217 Sextò quæritur, an possit in hac materia committi Notario examen, & receptio iuramenti testium. Et licet stylus sit quod delegati examinent per ipsos, vt fuit dictum in relatione S. Caroli, & passim fieri consueuit, tamen soluitur examen testium factum à solo Notario, qui etiam recepit iuramentum, vt in relatione processus S. Raymundi *p. 1. art. 2. vers. Quia consueuimus*, & S. Franciscæ *p. 1. art. 4. in fin.* Ea fortè ratione, quod Notarius secundum regulas Iuris potest hoc facere in aliis materiis. Mohed *dec. 4. de test.* Ægid. *dec.* 43. Bald *in l. Iudices n. 1. vers. Quæro nunc quid C. de fid. Instr.* Abb. *in cap. cum causam n. 2. in fin de testib.* Veste. *in prax. lib. 6. cap. 2. n.*.... ergo, & in materia Canonizationis cum non reperiatur prohibitum *ad l. Commodiss. ff. de liber. & posth.*

§. II.

De secunda consideratione.

218 Circa secundam principalem considerationem, an probatio sit perfecta in genere suo, vel suo gradu ponderandum est, quod imperfectio potest contingere aut ex vitio extrinseco, puta quod non adsit sufficiens numerus testium, vel quod patiantur exceptiones, per quas de Iure non debebant admitti ad probandum; vt quia vel commodo, vel quæstu, vel studio diuturno, aut alia quacunque de causa, præterquam Sanctitatis, & diuinæ gloriæ; aut verò ex vitio intrinseco, nempè, quia testes non concludunt in dicto, vel articuli non complectantur omnia probanda. Circa primum defectum occurrit dubitare, an testes de Religione Canonizandi sint admittendi, & reperimus fuisse admissos in pluribus Canonizationibus, nempè S. Hiacynthi, S. Franciscæ, & aliis, ea ratione, quia vel hæc non est causa particularis sui Conuentus sed vniuersæ Ecclesiæ Catholicæ, vel etiamsi esset, de Iure possunt Religiosi examinari in causa sui Monasterij. Gloss. *in §. cogitandum verb. testes, auth. de Monach.* Bald. *in c. tert. loc. num 4. de probat.* Henric. Bœce *in cap. Insuper n. 11. & 15. de testib.* Dec. *cons. 61 in princ.* Afflict. *decis.* 400. *num.* 2. Verum quidem est liberum esse Iudici propter præsumptam affectionem, vel circumstantias facti, aliquid minus tribuere illorum depositioni, sicut dicimus de testibus in causa suæ vniuersitatis, qui propter præsuppositum illorum affectionem minus probant. Dec. *in cap. Insuper num. 7. de testib.* Crauett. *de antiq. temp. p. 1. vers quod in libro n.* 18. Menoch. *de arbitr. cas.* 106. *in princ. & num.* 9 Afflict. *d. dec.* 400. *num.* 4.

Quoad secundum quæritur primò, an sit per-
219 fecta probatio, quod testes deponunt in genere super sanctitate, puta quod quis fuerit communiter habitus Sanctus, vel potius sit necessarium, quod descendant ad aliquas species virtutum. Pro affirmatiua fecit quod positionem generis, sequitur positio speciei *l. si Chorus in princ. ff. de leg. 3. l. si ita vsu ff. de vsu, & habit.* Et proindè probato in genere, quod quis fuerit Sanctus, erunt probatæ singulæ species virtutum contentæ sub nomine Sanctitatis, vt diximus *supr. in 1. part.* Contra est, quod in extimanda hac Sanctitate populi de facili decipiuntur non solum circa intrinseca propter hypocrisim multorum, verum etiam circa extrinseca: nam omissis gentilibus quorum insania illuc vsque deuenit, vt cui adulteria, stupra, & alia peiora attribuerent (scilicet Ioui) eundem optimum maximum appellarent, de populis fidelibus dicit Ecclesiast. cap. 8. *Vidi impios sepultos, qui etiam cum adhuc viuerent in loco Sancto erant, & laudabantur in Ciuitate quasi bonorum operum.* Et Papa *in d. cap de reliq. & vener. Sanct.* reprehendit quosdam Christianos, qui occisum in potationibus, & ebrietate pro Sancto venerabantur. Nobis placuit praxis modernorum processuum quod descendatur ad speciem per rationes proximè ponderatas, vt Summus Pontifex possit meliùs arbitrari an fuerit vera Sanctitas, vel ficta, aut à populis malè extimata, probatio enim specialis est magis certa, vnde semper præfertur generali. Ioan. *in cap. auditis num. 4. de præscript.* Alex. *cons.* 148. *num. 4. lib.* 2. Cagnol. *in l. in tot. nu.* 2. *ff. de reg. iur.* Crau *cons. 94 n. 3.*

Non tamen est omninò reiicienda ista proba- 220
tio generica, quia in iis, quæ referuntur ad virtutem nominis multum defertur communi reputationi. Bald. *in l. prouidendum Cod. de postul.* propterea illius semper magnam rationem habuerunt nostri maiores in modernis relationibus, maximè quando est continuata per magnum temporis spatium, quia non est verisimile, quod in materia tam graui Deus permittat populos fideles errare per magnum temporis spatium, vt dixerunt maiores nostri in relatione super processu S. Hiacynthi *ad fin. vers. Cæterum*, & S. Raymundi *part. 1. art. 2. vers. pro quibus.* Et sicut ad probandum delicta in specie multum defertur genericæ diffamationi *l. de minore §. tormenta.* & ibi glos. *verb. examinationis* Bart. *num. 4. ff quæst. cum aliis* per Gomez *var. resol. lib. 3. c. 13. num.* 20. ita è conuerso ad probandum virtutes in specie multum confert fama sanctitatis in genere, vt contrariorum eadem sit disciplina, iuxta *not. in l. 1. ff. de iis, quæ sunt sui vel alieni iur. & in l. & si contra ff. de vulg. & pupil.*

Secundò è conuerso dubitatur, an sit necessa- 221
rium probare, quod Canonizandus excelluerit in singulis speciebus virtutum, vel potius sufficiat probare aliquam virtutem in specie, & postea sanctitatem in genere. In hoc placuit nobis sententia posterior; quia pro sanctitate non est necessarium, quod Canonizandus se exercuerit in omni specie virtutum, vt exemplo S. Pauli primæ Eremitæ, & aliorum latè probat Simoneta vir nostri Collegij *in relat. S. Francisci de Paula vers postremò non omitten.* Et proindè si Canonizandus se non exercuit in omnibus impossibile est probare omnes species, & excellentiam, quæ non nisi per actus exteriores dignoscitur.

Tertiò ex istis resultat quæstio, an scilicet 222
adsit aliqua virtus priuilegiata itaut sit in specie

proban

probands. Nos fuimus in voto, quod saltem excellentia virtutum Theologicarum sit in specie probanda, cum in illis consistar sanctitas, vt latè explicauimus *supr. p.* 1. & sigoanter visa fuit necessaria probatio fidei; non quia fides sit maior cœteris, cum immò charitas sit maior illa S. Paul. 1. *Corinth. cap.* 3. & probauimus *d. p.* 1. sed quia etiam insideles prætendunt se habere virtutes tam Theologicas, quàm morales, amant enim illum, quem credunt esse Deum, & ab illo sperant bona, & propter hoc etiam aliquando benè se habent circa mores: cum tamen ex præfatis veras virtutes minimè consequantur, nam sine fide impossibile est habere veram spem, & veram charitatem, &c. quomodo enim posset quis sperare in Deum, quem non credit, nec illum amare, vt dicit S. Gregor. *in Ezechiel*, & quoad mores, vltra quod sine fide impossibile est multum proficere in illis, vt probauimus *sup. p.* 1. etiamsi viderentur optimi sine fide non erant virtutes, sed falsa species illarum, vt probat S. Augustinus relat. *in cap. penult.* 28. *quæst.* 1. Ex quibus apparet probationem fidei esse admodum necessariam in cognoscendis aliis virtutibus. Vnde Canonistæ passim explicant excellentiam fidei, cœteras verò virtutes sub vno nomine sanctitatis vitæ, vel excellentiæ vitæ pertranseunt. Ita Innoc. in sæpe alleg. *cap.* 1. *de reliq. & vener. Sanct.* vbi Hostiens. *num* 5. Ioan. Ands. *num.* 4. Butr. *num.* 7. & alij. Cœterum, quia excellentia fidei sicut aliæ virtutes tanquam consistentes in animo Canonizandi non possunt probari nisi per signa exteriora, quæ signa in eo quod specialiter spectat ad fidem de facili non occurrunt, quando Canonizandus vixit inter Catholicos, quandoquidem inter istos non occurrit ostendere separatum martyrio, vel ardenter insectari hæreses, & similia, quæ propriè spectant ad fidem, existimamus sufficere, quod appareat de Baptismo, & professione nominis Catholici. Ex quibus probatur fides Catholica. Simonet. in relat. super processu S. Francisci de Paula *vers. quod si aquus rerum Iudex.* Excellentiam autem fidei petendam esse, vel ex magna spe, & confidentia, vnde Centurio, & Cananæa, qui illas habuerunt per Christum fuerunt laudati de fide Matth. *cap.* 8. Luc. *cap.* 7. & è conuerso Petrus, qui ambulans super aquas in ea defecit reprehenditur à Domino tanquam *modicæ fidei*, Matth. *cap.* 8. vel ex contemptu rerum temporalium. S. Augustinus *super illo Paul. ad Hebræos* 2. *fide Moyses grandis factus*. S. Anton. *part.* 4. *cap.* 3. §. 7. Denique per excellentiam operum. Nam si verum est, vt est verissimum, quod *fides sine operibus mortua est*. S. Iacobus *in epist.* & *qui bona opera non facit, Christum dicatur negare*. S. Gregor. *in homil. Ascensionis* super illo Marc. *cap.* 16. *Qui verò non crediderit condemnabitur*, vbi refert Paulum, & Ioannem sic dicentes, erit etiam verum, quod quanto maiora erunt opera maior erit fides arguendo à contrariis, vt idem operetur oppositum in opposito, quod propositum in proposito, de quo *in l. fin.* & ibi Bart *ff. de legat.* 3. Bald. *in l.* 1. *numer.* 3. *quando liceat ab emptore disc.* Ias. *in l. si ex tot. num.* 1. *ff. de leg.* 1. Et quod fides se extendat ad operationem docet S. Thom. 1 2. *qu.* 9. *art.* 3. Et signanter ad probandam excellentiam fidei multum conferunt miracula operata per Canonizandum in vita, quæ regulariter procedunt à magna fida iuxta illud Marci 11. & D. Pauli 1. *ad Corinth. c.* 13. *Et si habuero omnem fidem, itaut montes transferam*, iuxta ponderata vbi supra. S. Chrysost. *homil.* 29. dicit *fidem esse matrem signorum.*

Non omittimus, quod fama sanctitatis, & 223
virtutum Canonizandi debet esse continuata post mortem Vnde in processu super Canonizatione Sanctæ Franciscæ, licet in processibus fabricatis per multum tempus ante esset plenè probata fama sanctitatis, & deuotio populorum erga illam, voluerunt tamen maiores nostri, quod probaretur continuatio vsque ad diem assumpti negotij, & proindè super hoc fabricarunt nouum processum, moti fortè ea ratione, quod licèt Deus per aliquod tempus permittat populos fideles errare in existimatione sanctitatis, vt exemplo ebriosi de quo *in cap.* 1. *de reliqu. & vener. Sanct.* supra demonstratum, & legitur de quodam institurore hæresis Fraticellorum, non tamen permittit hoc per valdè longum tempus. Simonet. *in d. relat.* super proc. S. Francisci de Paula § *Vltra hæc quæ ratione.* Nec esse properandum in Canonizationibus Sanctorum docent Hostien. Io. Andr. Butr. & Abb. & alij in *d. c. de reliq. & venerat.* S. August. Triumph. *tr. de Ecclesiast. potest. qu.* 16. *art.* 12. & fuit dictum in relat. super processu S. Franciscæ *p.* 3. *art.* 7. & hic applicatur, quod dicit Paulus *relat. in cap. quid est* 78. *dist. nemini citò manus imponas*, & Leonis Papæ *in cap. Miramur.* 60. *dist.* quod *cælestes dignitates, & diuina munera non sunt nisi spatio temporis dispensanda.* Et hæc quantum ad Sanctitatem, sed circa miracula in hoc secundo cap. occurrit.

Primò videre, quomodo testes possint con- 224
cludere miracula in dicto, cum miraculum non habeat sua principia, ex quibus perficitur cognitio, vt per Ioan. Andr. *in cap.* 1. *num.* 4. Monac. *num.* 12. *vers. quia direc.* Gemin. *num.* 8. *vers. nam probatio de confess. in* 6. Archid. *in c. nec mirum num* 6. *vers. quia directa.* Bellam. *n.* 3. *eod. vers.* 26. *q.* 5. Ad hoc respondetur, quod miracula non probantur directè, sed indirectè, quippe, cum videmus aliquid quod ad principia naturalia seduci non potest indirectè, & per consequentiam miraculum dicimus. Ita Archid. *in d. cap. nec mirum num.* 6. Bellam. *num.* 3. *vers. sed dico quod indirectè* 26. *quæst.* 5. Ioan Monach. *d. cap.* 1. *nu.* 12. & 13. Gemin. *n.* 8. *de confes. in* 6. Castell. *tract. de Canoniz. quæst.* 7. *in princ.* Simonet. *in relat. S. Francisci de Paula*, §. *Illud tamen.* Hinc infertur non sufficere, quod testis dicat N. miraculosè fecit talem rem, sed debet referre circumstantias facti; ex quibus S. V. possit arbitrari an verè illud factum fuerit miraculum, & hoc etiam non interrogatus, ex quo res non est perceptibilis sensu corporis ipsius testis, iuxta not. per Abb. post Innoc. *in l. Cum causam* 1. 12. *num.* 6. Felyn. *num.* 3. *vers. fallit.* 2. *de testib.* Alex. *cons.* 198. *numer.* 5. *lib.* 2. & tradunt in specie Bald. *in lib. Solam numer.* 11. *C. de testib.* Aut. *in c. vener. in fin. eodem tit.* Castell *tract. de Canoniz. quæst.* 7. *vers. Adde etiam præfatis.*

Vnde etiam potest negatiuè resolui alia 225
quæstio, an scilicet sufficiat, quod testis deponat se scire, vel publicam vocem, & famam esse, quod N. fecit miracula absque eo quod deueniat ad miracula indiuidua. Pro quo faciunt ea quæ diximus supra circa probationem sanctitatis in genere in principio huius §. *in vers. quoad* 2.

Maiores tamen nostri habuerunt sempet rationem famæ miraculorum, & multitudinis tabellarum votiuarum, & donariorum, existimantes impossibile esse, quod in excessiua quantitata illorum non adsint vera miracula, & quod tot fideles in eadem re fuerint decepti. Ita in relatione S. Hiacinthi *fol.24. vers. & quamuis ac fol. 51. vers. postremo*, & Sanct. Raimundi *part. 2. art. 2. vers. quæ continuata.*

226 Item quæritur quomodo probetur miracula fuisse facta ad intercessionem talis, vel talis, nam certum est non sufficere ad effectam Canonizationis N. probare, quod fuerit factum miraculum sed oportet probare, quod fuerit factum ad intercessionem dicti N. Respondetur intercessionem probari quocunque modo dictus N. fuerit inuocatus, & statim fuerit sequutum miraculum, siue in persona inuocantis, siue tertij super quo fuerit facta inuocatio, etiam in absentia illius, iuxta illud Ioannis *c. 4. de filio reguli* in eius absentia à Christo Domino nostro sanato : quin ex solo contractu Canonixandi probatur intercessio ad exemplum Domini Nostri Iesu Christi. Luc. *c. 6. Virtus de illo exibat, & sanabat*, &c. & in relatione Sanctæ Franciscæ *pars. 3. art. 2. mirac. 10. in fin. & mirac. 11.* & B Theresiæ *mirac. 2. in vita.* Item ex contractu vestium inuocati, vt in relatione super procur. Sanctæ Francilcæ *par. 3. art. 2. mirac. 11.* & S. Caroli *part. 3. mirac. 14. post mortem.*

§. III.

De tertia consideratione.

227 Remanet tertia, & vltima considelatio, quod scilicet materia sit probabilis per illum gradum probationis, vnde occurrit videre, qui gradus probationis requirantur in hac mareria. Et quidem quod sufficiat minor semiplena non est qui asserat, sed an sufficiat semiplena, stat difficultas. Pro affirmatiua adducitur, quod hic non agitur de præiudicio tertij, vt latè per Ægid. *decis. 672. & 673.* vbi autem non agitur de præiudicio tertij solet sufficere semiplena probatio. Innoc. *in rubr. de consecr. Eccles. num. 1.* Butr. *in cap. proposuisti numer. 7.* Ioan. Andr. *numer. 8.* Abb. *num. 6. eod tit.* seu dictum vnius Testia, qui aliàs non facit nisi semiplenam probationem, vt per Bart. *in l. admonendi num. 36. ff. de liber. & posth.* tradiderunt in specie Bald. *in cap. licet vniuersi num. 4.* Felin. *in fin. de Test.* Iaf. *in repet. l. admonendi num. 198. ff. de iureiur* Lap. *alleg. 104. in fin.* Cuius dicti illa ratio assignari potest, quod cessat omnis suspicio subornationis, cum non adsit cuius intersit fieri Canonixationem, cessante verò commodo, debet cessare omnis præsumptio doli, & simulationis *l. & eleganter §. final.* vbi Bart. *in summ. ff. de dol.* Alex. *cons. 127. num 11. lib. 4.* Crauett. *cons. 319. num. 3.* Ruin. *consil. 8. in fin libr. 4.* Cornel. *cons. 3. num. 9. lib. 3.* Menoch. *de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 130. num. 42.* Confirmantur præfata : quia illa, quæ ad Canonizationem requiruntur, regulariter non nisi inter Catholicos eosdem magis deuotos, ac Dei timorosos eueniunt, vnde fit verisimile, quod non velint peccare in eo, quod principaliter profitentur. *l. 1. C. de præd de Cur. lib. 10. l. 2. de offic. ciuil. iud.* Bald. *in l. accusationis num. 2. C. quod met. caus. 3.* habemus exemplum Sancti Leonis Papæ Tertij, qui Canonizauit Sanctum Guibertum cum solo libro scripto per Marcell. Pieb. de quo testatur Sanctus Lugedlus *in Epist. ad Perfridum Episcopum Traiecten. cap. 9.*

In contrarium, quod requiratur plena proba- 228 tio suadet imprimis grauitas causæ, quia agitur de violando Christi corpore, nam vt dicit S. Hieronymus *relat.* in cap. *Si quis dixerit. 11. quæst. 1. Si quis dixerit non iustum, iustum, abominabilis est Deo, si verò non Sanctum, Sanctum, Christi corpus violat*, vbi ponderanda est illa distinctio inter Sanctum, & iustum, vt cognoscamus non solum errare, qui dixerit non Sanctum, hoc est hominem præditum bonitate ordinaria, Sanctorum, id est, perfectum : quod probatur ratiocinando secundum similitudinem corporis, & membrorum, de quibus *in dict. cap. Si quis* : etenim sicut violaretur corpus humanum non solum per appositionem membri, quod non esset membrum humanum, sed etiam per appositionem membri humani loco tamen incongruo, puta, si pes collocaretur loco manus, ita quantum in nobis est vitiaretur corpus Christi non solum, si non iustus inter iustos collocaretur : Verum etiam si 229 simpliciter iustus inter Sanctos, hoc est perfectos, & electissimos poneretur.

Secundò, quod requiratur plena probatio facit, quia multi in hac vita sunt hypocritæ, & incadunt induti vestimentis ouium, cum tamen intus sint lupi rapaces. Matth. *cap. 7.* & propterea sicut simulant sanctitatem, ita possent etiam confingere miracula, nisi cautè procederetur.

Tertiò iste videtur sensus Doctorum dum ponunt antequam committatur causa super Canonizatione faciendum esse processum informationem, an causa sit committenda, & alia plura, de quibus per Hostien. *in d. cap. 1. num. 2.* quem sequuntur Ioan. Andr. *num. 3.* Butr. & Abb. *num. 5. de reliqu. & vener. Sanct.* Cassan. *Catal glor. mund. consider. 50 lat.* Troil. Malu *de Canoniz. dub. 4. n. 7. cum plur. seqq.* quæ quidem diligentiæ minimè fiunt in causis ordinariis. Signum ergo est euidens, quod ista materia non est leuiter tractanda, & cum semiplena probatione concludenda

Ad primum contrarium argumentum, quod 230 non agatur de præiudicio tertij respondetur non agi de præiudicio hominis particularis, sed Christi, & eius Ecclesiæ, cuius interest, ne quantum in nobis est apponamus membrum Christo, quod verè non sit, vel apponamus loco incongruo, & deformetur Ecclesiastica Hierarchia, vnde dicitur agi de præiudicio omnium, quia causa Religionis, & pietatis dicitur causa publica *l. sunt personæ*, vbi Albert. & alij *ff. de relig. & sumpt. funer.*

Ad secundum, quod non sit verisimile te- 231 stes in hac materia, in qua nihil temporale possunt lucrari, vel ex se ipsis deieraturos, vel ab aliis subornandos, Respondetur, hanc veri similitudinem non procedere respectu malitiæ, & pecuniæ, sed respectu affectionis, & imperfectæ deuotionis aliquorum, qui existimant bonum opus agere si addant aliquid de suo, in honorem illius, quem iam animo suo conceperunt pro Sancto. Præterea testis vnicus non cessat facere plenam probationem, ex eo solum quod dubitetur de illius fide, sed etiam, quia dubitatur de eius sensu, & intellectu quandoquidem docet experientia

pericutia plures homines, vel propter copiam humoris melancolici, vel aliàs propter imbecillitatem humanam existimaro se vidisse, quod non viderunt. Vnde propter hanc etiam causam attestatio plurium desideratur, vt considerauit Rota in causa Calaguritana *liquidationis* 9. Iunij 1614. coram me Sacrato.

232 Ad tertium de exemplo Papæ Leonis Tertij, respondetur non constare, quod non adesset alia probatio, quam illa, quæ habebatur in illo libro. Item posse esse, quod Papa fuerit ductus particulari impulsu Spiritus Sancti in illo casu, iuxta illud Paul. relat. *in cap. dudum*. Vnde casus non extrahendus ad exemplum, & nos cum hac posteriori opinione transimus, cum moderamine tamen, quod sufficiat semiplena in casu, in quo duo concurrunt nempè, quod plena haberi non possit, & quando miraculum est certum, & quæritur tantùm de intercessore, vel circumstantia, prout quando inuocatur Sanctus in corde solum per illum, qui obtinuit miraculum, vel quando illi soli apparet visio. Ita in relatione S. Franciscæ *part. 3. art. 5. mirac. 8. ead. part. 3. artic. 3. mirac. 9.* Sancti Caroli *part. 3. mirac. 4. & 78 post mortem.* S. Raymundi *part. 2. artic. 2. vers. nos autem*, quæ distinctio fundatur duplici ratione, prima, quia quando materia de sui natura est difficilis probationis, admittuntur probationes, quæ aliàs non admitterentur. Iaso *in l. 1. in 2. lect. num. 48. in fin. & num. 50. C. de sum. Trinit. & de fid. Cath.* Dec. *cons. 342. num. 2. & 9.* Grammat. *cons. ciuil. 50. num. 14.* Secundò quia circumstantia, & qualitates faciliùs probantur, quam ipsa rei substantia, hoc est miraculum Angel. *in l. si cert. annus num. 11. C. de pact.* Soc. *cons. 164. num. 10. lib. 2.* Dec. *cons. 442. num. 12.* Surd. *dec. 322. num. 7.*

233 Non tamen requiri plenissimam probationem existimamus, sed sufficere vnum Testem de certa scientia cum duobus de publica voce, & fama, vt fuit sæpè firmatum per maiores nostros in relatione S. Francisci de Paula §. *videri* S. Hiacynthi *fol. 51. vers. Superioribus annis*, & in relatione S. Caroli, ac aliis.

234 Et propterea non requiri in hac materia qualitatem, quod testes probent omni exceptione carentes, sed sufficere, quod non appareat Canonicum impedimentum, & eueniens relatione S. Hiacynthi *fol. 15. vers. quatenus ad testium qualitatem*, & alibi, & signanter fuit sæpiùs reiecta opinio Vincentij, quod sit necessarium omnes testes deponere de omnibus miraculis. Ita in relat. S. Francisci de Paula §. *non omitto* in S. Hiacynthi *fol. 50. vers. nam præterquam*. Satis etiam fuit, & de bono, & de æquo in huiusmodi causis, vt semper actum reperimus per maiores nostros, & quantum fieri potuit fuerunt saluati processus, & probationes. Vnde in causa S. Hiacynthi fuerunt saluati testes, qui non concordabant de anno miraculi, vt legitur *fol. 48. vers. sed leuem*, & in relat. S. Franciscæ, qui non concordabant de verbis dictis à Canonizando, vt *p. 3. art. 2. mirac. 4.* & ibidem *p. 1. art. 6. vers. nec obstare diximus*, & super singulis articulis posse Notarium scribere, quod dixerunt omnes testes, & sic scindere in partes depositionem in eadem S. Franciscæ *d. vers. neque obstare*, & in S. Caroli *p. 1. super valid. processus vig. remiss. vers. 3. respectu iuramenti fuerunt saluati testes*, in quorum iuramento Notarius non dixerat *tactis*, non obstante, quod iuramentum fuerat præstitum in præsentia Iudicum sicut etiam *ibid. vers. 2. Consuimus cum tribus seqq.* fuerunt saluati testes non examinati super omnibus interrogatoriis, ex quo interrogatoria erat irrelevatoria, quod ad articulos super quibus illi testes erant examinandi, non obstante, quod regula sit, quod testes debeant examinari super omnibus interrogatoriis *cap. per tuas*, vbi Abb. *numer. 1. vers. & nota in quantum.* Felin. *numer. 20. vers. item fallit nisi dolo de testib.* Alex. *cons. 104. in fin. lib. 5.* & in *ead. part. 1. super valid. proc. vig. remiss. vers. Cæterum consider.* admissi sunt testes examinati super articulis additionalibus datis in partibus pro explicatione cuiusdam articuli dati in Curia. Rursus *in eadem part. 3. mir. 18. post mortem* habetur ratio dicti cuiusdam sanati de iis, quæ ibi euenerunt in infantia, & S. Didaci, & S. Hiacynthi *fol. 12.* multum defertur libro scripto de vita Canonizandi, & in eadem S. Hiacynthi *fol. 4. cum trib. seqq.* Saluatus processus non existens in forma probanti ex quibusdam tantùm circumstantiis, vt in S. Hiacynthi *fol. 22. vers. nec est nouum cum seqq.* & in S. Franciscæ *p. 2. art. 12.* enumerantur multæ Canonizationes factæ ex solitis libris.

PARS QVARTA.

De Sanctitate Beati Andreæ Corsini principium.

Dicturi de Sanctitate huius serui Dei proponemus primò loco argumenta, ex quibus probatur sanctitas in genere, quod quidem genus probationis multum confert ad probandum Sanctitatem in specie, vt diximus supra *part. 2. §. 2. vers. quoad secundum*. Secundò proponemus argumenta super particularibus virtutibus. Tertiò agemus in specie de excellentia fidei. 235

§. I.

De Sanctitate in genere.

Sanctitas igitur in genere probatur primò ex communi opinione totius populi; & deuotione fidelium erga hunc Dei famulum, & concursu ad eius sepulturam, & inuocatione illius intercessionis pro habendis gratiis cum affixione tabularum votiuarum, & signorum pro gratiis receptis, quæ omnia fuerunt continuata per spatium 240. annorum; quod factum probant 7. 8. 13. 22. 25. 33. 37. & plures testes iuata 10. & super 38. 39. & 40. de visu, & certa scientia, quoad nostræ memoriæ tempora; & publica voce, & famæ, quoad antiqua; quæ publica vox, & fama sufficit quoad antiqua. Bald. *in l. proprietatem. C. de probat.* Alexand. *in l. rem quia numer. 16. de test.* Crauett. *de antiq. tempor. §. viso in hac prima parte.* Cassad. *decis. 2. de probat.* Verall. *decis. 344. num. 3. & 347. num. 4. part. 3.* Rot. *decis. 171. numer. 3. part. 1. diuers.* accedente maximè pro adminiculo instantia Reipublicæ Florentinæ, quod iste Canonizaretur pro Sancto; de qua constat ex diuersis litteris missiuis scriptis, & instructionibus datis eius Oratoribus *in Proc. actor. fol. 194. & seqq.* & etiam præ- 236 237

fata

fata communis reputatio ſanctitatis, probatur ex quamplurimis hiſtoriis, quarum aliquæ ſunt antiquæ, vltra 100. annos, & aliæ grauiſſimorum virorum, vnde illis multum defertur in hac materia *cap. 1. §. in fin de Sac. Vnct.gloſſ. in cap.inter dilectos §.ſed contra verb magis*, & ibi Abb *num.13.in fin.de fid.Inſtrum.* Bart.*in l.1. num.* 22.Iaſ.*num.25.*Dec.*num.2.in fin.*Bologn.*num. 49. ff.ſi cert.pet.*Felin.*in c.ſecundò,num.49, de reſcript. mill.in verſ.ſcriptura noua,& veteris, verſ. quadam enim,*Soc.*reg.* 238.*incip.Liber ſeu ſcriptura Fall. 2.* Natt.*conſ.636.num.91.lib.* 3. & ſignanter in hac materia Canonizationis Caſtell.*tract.de Canoniz. qu. 7. verſ. quæro an in Canonizatione Sanctorum Chronicis*, & maiores noſtri in relatione ſuper proceſſu S.Hiacynthi *fol. 28.verſ.nec.prædictorum fides*,& S.Raymundi *p.2.art. 2. verſ. hic verò cum duobus ſeqq.*

238 Secundò habemus cultum publicum, & non niſi ſanctis debitum ſiquidem dies eius obitus tanquam feſtus cum Miſſa, & officio proprio ante annum 144. vſque in præſens fuit ſemper celebratus in Eccleſia B. Mariæ de Monte Carmelo Florentiæ in tota diœceſi Feſulana, vt probatur ex d.officio relato in librum aſſeruatum in Sacrario Eccleſiæ Feſulanæ, & indè extractoin dicto proceſſu actorum *fol.* 252. & 138. & per 7.8.15.22.25. 33. 37. & alios teſtes ſuper 37. quin hoc idem fuit obſeruatum in toto ordine Carmelitano, vt habetur in eius Miſſali, & Breuiario impreſſo vſque de anno ...... Et cum Epiſcopus Feſulanus anno 1538. (neſcitur de qua cauſa) conſuluerit fel. record. Gregorium XIII. ſuper celebratione huius feſti, Cardinalis Sirletus per ſuas literas reſpondit, Papam annuiſſe, vt poſſet celebrari Miſſa, & officium proprium iuxta Miſſale, & Breuiarium Carmelitanum, quod factum probatur ex literis eiuſdem Cardinalis Sirleti in proceſſu actorum *fol.* 271. aliàs 280. vt per teſtes ſupracitatos. Vlterius de anno 1440. Reſpublica Florentina ob memoriam Victoriæ partæ per huius ſerui Dei interceſſionem, vt commemorabimus infra cum de miraculis agetur, de licentia Eugenij Papæ quarti cum multis Cardinalibus tunc Florentiæ degentis, decreuit ſolemnem proceſſionem tam Eccleſiaſticorum, quam ſæcularium ab Eccleſia maiori ad Eccleſiam S. Mariæ de Carmine, vbi extat ſepulchrum huius Sancti viri, vbique celebrari Miſſam ſolemnem, prout hæc omnia facta cum concurſu populi, & Miſſæ aſtiterunt plures Cardinales, & fuit habita ſolemnis oratio de vita, & miraculis B. Andreæ, in qua orator de conſenſu Summi Pontificis Andream Sanctum, & Beatum ſemper nominauit, & denique cum luminaribus, & thurificationibus, cantibus, & ſono organorum fuit oſtenſum corpus huius Beati, acclamante populo *Sancte Andrea ora pro nobis, S. Andrea intercede pro nobis*, hoc factum referunt dict. Caſtan. Raz.*pag.penult.*& teſtes de publica voce, & fama *dict. art.* 29. quæ probatio ſufficit per ſupra allegata, & præbent maximum adminiculum iuxta mox dicenda.

239 Non contenta Reſpublica ordinauit, quod ſingulis annis in ſecunda Dominica Iunij, Domini Priores liberati, vexillifer iuſtitiæ, & alij Magiſtratus deberent accedere ad Eccleſiam B. Mariæ de Carmine, & ibi cum cereis accenſis offerre donarium in honorem B. Andreæ. Cumque de anno 1466. per aliquot paucos annos dicta oblatio fuiſſet intermiſſa, fuerunt in Conſilio narrata hiſtoria reuelationis, & effectus victoriæ, ac dicta decreta tunc in memoriam beneficij in Conſilio facta, & fuit decretum ne memoria dictæ reuelationis omitteretur, quod loco dictæ oblationis veſtirentur 10. Nouitij dicti Monaſterij B. Mariæ de Carmine, qui proceſſionaliter ire deberent ad Eccleſiam S. Petri maioris, & indè ad dictam Eccleſiam de Carmine, quod vſque ad præſens ſeruatur, vt in dicto decreto de quo *in d. proceſſ. fol.* 289. & referunt Caſtan.*pagin. fin. verſ. & appreſſa ordinata*, & vt deponunt 7.8.15.22.25. 33. 37. & alij teſtes ſub 29.& 30.

Inſuper adeſt in d.Eccleſia B. Mariæ de Car- 240
mine Altare cum icone huius B. in quo apparet pictum miraculum illuminationis cæci, vbi etiam conſeruantur mitra, baculus paſtoralis, & calceamenta, & catena ferrea, quibus vtebatur iſte Dei vir, & tanquam reliquiæ à populo habentur in veneratione, vt conſtat ex viſitatione dd. Iudicum Remiſſoriæ, de qua in prima parte *proceſſ.remiſſ fol.*147. quæ omnia tendunt ad cultum publicum, vt habetur ex S.Trident. Concil. *ſeſſ.25.tit.de Innoc.& venerat.reliqu. Sanct.* & per D.Cardinalem Bellarminum *de Sanct. Beatid.cap.* 20 *lib.*1. Ex hoc cultu publico huic B. exhibito de conſenſu Summorum Pontificum inſurgit magnum fundamentum ſanctitatis; ſiquidem cultus publicus non debetur niſi Sancto *cap.* 2. *de reliqu.& vener.Sanct.*& vbi DD. Cardinal. Bellarminus *de Sanct, Beat.lib.*1.& Pontifices, qui illum permiſerunt non feciſſent hoc niſi tunc fuiſſent ſibi exhibita magna ſigna ſanctitatis, vt fuit ponderatum *in relat.S. Hyacinthi fol.* 33. *verſ. & quamuis.*

Tertium generale argumentum ſanctitatis hu- 241
ius Beati præbent miracula per illum tam in vita, quàm in morte operata, de quibus infra ſuo loco. Licet enim miracula in vita non ſint concludens argumentum ſanctitatis, vt *ſupra in* 2. *part.* demonſtratum eſt, attamen, vt ibi diximus, magno argumento ſunt miracula verò poſt mortem, ſi verè ſunt miracula, concludunt ſanctitatem, vt ibidem latè explicauimus.

Quartum generale argumentum ſunt duo, 242
quæ præceſſerunt natiuitatem huius ſerui Dei, quorum primum illud eſt, quod cum Nicolaus, & Peregrina eius parentes Nobiles Florentini, Dei timoroſi, per multum tempus ſimul cohabitarent ſine prole, vterque, altero inſcio, eadem die, & anno, ſcilicet circa principium anni 1301. & in eadem Eccleſia Carmelitarorum ante eandem Iconem B. Virginis orauit pro ſuſcipienda prole, & vouit ſe Deo, & ipſi B. Virgini dicarunt primum filium, quem ſuſcipere contingeret, domumque reuerſi votum ſimul cum admiratione communicauerunt, & ratum eſſe voluerunt, nec ita multò poſt Peregrina prægnans huius partus euaſit Secundum fuit, quod ipſa Peregrina dum eſſet prægnans orans ad Deum obdormiuit, viſaque eſt ſibi in ſomnijs apparere lupum, qui ingrediens Eccleſiam ſtatim candidus agnus euaſit. Hoc factum probatur per eos, qui eius vitam ſcripſerunt, videlicet Caſtan.*in d.proc.act.fol.*304. *in fin.verſ.Cum igitur,& ſeq.*Vorag. *circa princip.* Sur. *cauſa princ.* Flam. *cauſa princip. verſ. Erant*

quaſi.

questi. Franc. Archid. *fol. 34. in princ. Maff. post princ. vers. Ma vn giorno innanzi.* Raz *causa princ. vers. Onde hauendo vna volta.* Et de fama per 4. 5. 7. 8. 15. & alios testes super 2. & 3. vtrinque ex prædictis effectus est subsequutus; nam B. Andreas ex illa prægnantia natus anno decimoquinto suæ ætatis ante Iconem B. Virginis antequam fuerit factum dictum votum præsentibus, & auctorizantibus eisdem parentibus se Deo, & B. Virgini, ingrediens Religionem Carmelitanorum dicauit, & etiam idem Andreas vsque ad ingressum Religionis lupus fuit, siquidem parentibus inobediens, canes alere, conuersationes parare, rixas quærere consueuit, vt tradunt iidem, de quibus proximè supra. Post ingressum verò agnus candidus fuit, vt infra, cum de eius virtutibus in particulari egetur, demonstrabitur, huiusmodi signis natiuitatem Sanctorum suorum solet Deus omnipotens præmonstrare, vt legimus de S. Dominico, S. Brigida, S. Arnulpho, S. Alberto Carmelita, S. Elia, pariter Carmelita, S. Nicolao, & aliis.

243 Quintum argumentum est admirabilis vocatio huius serui Dei ad munus Episcopale, quæ sic se habuit, anno 1348. vacante Ecclesia Fesulana per obitum sui Prælati Capitulum nemine discrepante elegit B. Andream, quo audito per Andream humiliter existimans se tanto oneri imparem fugit ad Carthusienses ibique latitauit, facta autem per electores diligentia de illo reperiendo, cum eum non inuenissent cogitauerunt de alio, quamobrem dum essent denuò congregati, puer 3. annorum dixit eis. *Elegit Deus Andream in Sacerdotem sibi, de alio non cogitetis, ad Carthusienses iter arripite, & ibi orantem inuenietis.* Et ita præcisè euenit, & Andreas agnoscens Dei voluntatem, onus suscepit. Hoc factum probatur ex relatione eorumdem historicorum videlicet. Castan. *fol. 314. tit. quomodo factus fuit Episcopus.* Vorag. *col. 3. vers. Onde essendo morto, &c.* Suri *pag. 3. vers. non longè post, &c.* Flam *pag. 4. vers. dopo, ch'egli hebbe, &c.* Alar. *pag. 2. ante fin. vers. 4. ast vt extremum.* Maff. *pag. 11. vers. Era in quei giorni, &c.* Razz. *p. 6. vers. Passato poi certo tempo, &c.* & de fama per dd. 4. 5. 7. 8. 15. & alios testes sub 16. &c. quæ specie a probationis sufficit per ea, quæ diximus supra in primo argumento, vbi illud etiam addunt puerum candidum apparuisse B. Andreæ, illumque adhortatum fuisse, ne timeret subire onus Episcopale, quia ipse illius custos & Maria in adiutorium futuri erant.

244 Sextum argumentum sanctitatis facit qualitas mortis huius serui Dei, cum enim in principio anni 1374. in nocte Natiuitatis Domini B. Andreas antequam primam Missam cantasset in Ecclesia Beatæ Mariæ Fesulan. post celebrationem Missæ dum oraret, apparuit ei B. Virgo, prædixitque illi futurum, vt in nocte Epiphaniæ immediatè sequenti, esset animam Deo redditurus, promisitque se ad eum venturam, & eius animam ad Cœlum associaturam, quo nuncio B. Andreas tanto gaudio perfusus est, vt statim facies eius rosæ, & Cherubino similis euaserit. Cum autem die sequenti febris superuenisset visionem cuidam Canonico reuelauit, in nocte autem Epiphaniæ, cum ciues suos ad pacem hortatus fuisset, symbolumque fidei deuotè recitasset, cubiculum in quo iacebat factum fuit luminosum sicut in meridie, & post spatium vnius horæ dicto Cantico *Nunc dimittis* anno 73. suæ ætatis obdormiuit in Domino, eiusque anima ab aliquibus deuotis visa fuit ascendere ad cœlum, hoc factum probatur ex d. vita Beati Andreæ, & in specie Castan. *fol. 318. tit. de suo gloriosa obitu.* Vorag. *col. 4. vers. Con questo sorte, &c.* Suri *pag. 4. vers. anno igitur, &c.* Fiam. *pag. 5. vers. nell'anno, &c.* Alarez *ante finem, vers. anno igitur ætatis, &c.* Maf. *pag. 14. vers. Con simil passi, &c.* Raz. *pag. 8. vers. l'anno adunque, &c.* & de fama per dd. 7. 8. 15. 22. 25. 53. 57. & alios testes super 26. & 27. & ex lib. D. Monasterij S. Mariæ de Carmine in *d. proc. act. fol.* 303. releuantia de se patet.

Vltimum generale argumentum pro sanctitate huius serui Dei deducitur ex miraculoso odore, & incorruptione illius corporis, nam testes & historiæ supra proximè citatæ dicunt corpus B. Andreæ post mortem remansisse ita odoriferum, vt ex tali odore multi ex suis infirmitatibus fuerint liberati, & ad hoc adest visitatio corporis per peritos ex ordine delegatorum Apostolicorum facta, de qua in primo *processu remiss. fol.* 149. in qua fuit dictum corpus repertum integrum, & immaculatum perindè ac si hodie defunctus fuisset, & præterea esse odoriferum, quæ omnia medici, qui partes dicti corporis diligenter inspexerunt, & tetigerunt, non sine miraculo fieri posse retulerunt. Hoc factum maximè ad sanctitatem pertinere videtur, quia hoc signo solet Deus post mortem honorare corpora, quæ in vita præbuerunt illi fidele ministerium, vt legitur de cadauere Sanctæ Euphemiæ apud Nicephor. *lib. 15. cap.* 14. Sancti Ottimarij. S. Alberti Rothomagensis, S. Maximi Regioen. & fuit ponderatum in relatione Sancti Raymundi *par. 2. art. 11. miracul.* 8. & nouissimè per nosmetipsos *in Relat. Beatæ Theresiæ.* 245

§. II.

De virtutibus particularibus B. Andreæ.

Circa virtutes particulares Andreas post suam conuersionem ad Deum, cum lacrymis, & singultibus, vt dicunt Castag & alij authores, & testes supra relati *comprobat.* 4. *argumenti generalis* sanctum Monasterium ingressus tanta fuit humilitate, vt viliora quæque Monasterij officia inseruiendo, vel ipsi etiam coquo obiret, per ciuitatem cum sporta ostiatim quærere eleemosynam à notis præcipuè, & consanguineis non erubescens, quas ob res cùm ab ipsis irrisiones, iniurias, & probra pateretur, non solùm non irascebatur, sed etiam gaudebat, & se illis vltro ob Dei amorem offerebat. Pluribus visionibus B. Virginis, & Angelorum quas habuit non modo non elatus est, sed in humilitate sua magis confirmatus euasit. In oratione fuit semper assiduus, & contemplationi deditus, itaut sæpè fratres coram se astantes, & Psalmos canentes neque videret, neque audiret; contra mundi, carnis, & diaboli tentationes fortis, & inuictus; vnde legitur diabolum illi quandoque in forma humana apparuisse, multisque argumentis vitæ mutationem suasisse, sed signo Crucis expulsum abiisse, quod, & ipsum accidit eius consanguineis illum ab incepto abducere studentibus, contra quos illud Psalmistæ S. vir pronunciauit, *discedite à me omnes, qui* 246

operationes iniquitatem, quoniam exaudiuit Dominus
vocem fletus mei. Nullus fuit vnquam maior er-
ga superiores suos obedientia, sicut nec maior ab-
stinentia, & maceratio carnis, quandoquidem non
tantum ieiunia ab Ecclesia, & Religione sua in-
dicta obseruauit, sed ex septem præterea diebus
hebdomadæ in 2. 4. & 6. ferijs, & in die Sabbathi
in honorem B. Mariæ Virginis in pane, & aqua
247 continuò ieiunauit; addidit insuper lectum stra-
mineum disciplinas, & cilicia, & catenam ferream
quæ ad hæc vsque tempora piè conseruantur.
Obseruator regulæ ante omnes alios; primus si-
quidem fuit semper in choro, & alijs regulæ suæ
functionibus, quibus non reperitur, quod vna
tantum vice defuerit. Illius castitas, & pudicitia
eò vsque euasit, vt nedum exterarum mulierum,
sed etiam propriæ sororis colloquia extimesceret,
quod si alloqui illam necessitas ferret, hoc non-
nisi defixis ad terram oculis exequeretur, vnde
cæcus, surdus, & mutus à fratribus suis fuit quan-
doque appellatus. Silentium, & solitudinem præ-
cipuè adamauit, sola cella, chorus, & hortus fue-
runt eius delitiæ, nunquam sine necessitate ver-
bum fecit cum aliquo. Non caruit etiam S. vir
literarum præcipuè sacrarum scientia, & bona-
rum artium disciplina, quibus nedum per ali-
quod tempus nempe grammaticæ, & humanitati
ante ingressum Religionis operam dedit, sed
etiam post ingressum alijs scientijs, ac Theologiæ
præsertim per triennium Parisijs. Quantum fue-
rit contemptor rerum huius seculi ex eo facilè
dignosci potest, quod vitam nobilis, & diuitis,
vnde primarios Reipublicæ Florentinæ honores
præsidio amicorum, & consanguineorum, quibus
affluebat, sperare poterat, cum humili, inopiaque
obedientiali vita commutauit, quin etiam Apo-
stolicæ Sedis honores de facili sperare potuisset,
sicut alios de eadem familia ad illa vsque tempo-
248 ra consequutos fuisse legimus. Quandoquidem
de Petro Cardinali Corsino per illa tempora
in Ciuitate Auenionensi commorante, ad quem
causa visitationis accessit iste Deo amabilis à
studio Parisiorum reuertens, mentionem faciunt
in eius vita Castag. *in proc. fol.* 312. *vers. eo tempo-
re.* Sur. asserens D. Cardinalem ibi legationis of-
ficio functum fuisse in *vers. post paucos annos,
&c.* Idem Vorag *in vers. Studiò nell' Vniuersita.*
Ioan. Auer. *in versic: post paucos autem annos*, &
Flam *in vers. Di là non molto.* Rax. *in vers. Passati
poi non molt' anni.* Et Maff. *in versic. De quali fa-*
249 *uers.* Nec mediocre fuit indicium oblatam sibi
dignitatem Episcopalem respuisse, fugaque, &
latebris, quantum in se fuit, euitasse sicut supra
demonstratum est. Indicibile est quanta fuerit
illius charitas in curandis infirmis, & sedandis
fratrum etiam ciuium controuersiis, cui negotio
specialiter semper incubuit; in distribuendis
postquam Episcopus factus fuit redditibus suis
inter Christi pauperes etiam iis, quibus egebat
pro vsu proprio, qua occasione contigit insigne
miraculum multiplicationis panis, de quo infra
suo loco. Vnde etiam, & ex contemptu rerum se-
cularium, & alacritate in morte de quibus supra
firmissima eius spes, & confidentia in Deo col-
ligi potest. Admirabilis fuit semper istius viri
prudentia; singularisque in rebus gerendis dex-
teritas, qua ratione, & media, in quibuscunque
rebus semper inuenit, & Prælaturas suæ Religio-
nis, & Episcopale munus summa cum omnium
comprobatione administrauit, ciuilesque popu-
lorum controuersias penitus extinxit, edocuitque
hæc esse opera dæmonum quod, & signis com-
probauit. Etenim quodam die cum in platea Fe- 250
sulana astantibus quibusdam Florentinis ver-
bum Dei prædicaret, & incidisset in sermonem
de Florentinorum discordiis. *Surgite*, inquit, *&
leuate capita vestra, & videte vnde Florentinorum
discordia procedunt.* Et surgentes viderunt infi-
nitam coruorum & miluorum super Ciuitate
Florentiæ præliantium quantitatem, quos esse
dæmones non fuit qui dubitaret. Hanc viri pru-
dentiam, & specialem dexteritatem agnoscens
Vrbanus Papa Quintus illum ad sedandas Bo-
noniensium controuersias destinauit. Verùm
cùm altera pars in non parendo mandatis Apo-
stolicis se nimium pertinacem ostenderet, san-
ctus vir, cui pectus virile non deerat, contuma-
ces excommunicauit, verùm illi nequiores facti
B. Andream in carcerem, & compedes coniece-
runt, eiusque familiares extra Ciuitatem eiece-
runt, quam iniuriam vir Dei summa cum pa-
tientia pertulit, sed Deus Opt. Max. sceleris au-
thores intensissimo renum, & brachiorum dolo-
re percussit, itaut nulla humana arte posset do-
lor leuari, vel aliqua ex parte diminui, quamo-
brem illi in se reuersi virum Dei è carcere edu-
xerunt, illique obedientiam præstantes corpo-
ris, & animæ medelam obtinuerunt. In prædicto
vitæ tenore famulus Dei perseuerauit ab eius
conuersione vsque ad obitum, quin in virtuti-
bus semper auxit, nam postquam creatus fuit
Episcopus non solùm remisit aliquid de sua hu-
militate, & maceratione, seu vitæ austeritate,
(quod plerique faciunt,) sed in illis semper ma-
ior factus lauando in qualibet feria quinta pe-
des pauperum, eisdemque propriis manibus ci-
bum ministrando, panemque distribuendo. Soli-
tis ieiuniis addidit totalem abstinentiam ab esu
carnium, & certum pondus cibo, & potui, qui
erat aquæ modico vino tinctæ, ordinauit lectulus
qui erat prius straminum, factus fuit sarmento-
rum, silicia nouo cingulo ferreo, catenaque strin-
xit, & ligauit. Hæc facti series circa virtutes par-
ticulares B. Corsini modo supra immediatè nar-
rato probatur ex Castag. Vorag. Turio. Nar. Flam.
Maff. Raz. & multis aliis, qui eius vitam scripse-
runt Hier Plat. *de bon. stat. Relig. lib.* 2. *cap.* 29. *reg.
in il. process att. fol.* 304 & ex fama publica, de qua
per 4. 5. 7 8. 15. 21. 25. 33. 37 & alios testes super
8. 9. 10. 12. 14. 15. 19. 21 & 23. Quæ species pro-
bationum sufficiunt in materia antiquissima, vt
probauimus *supra*, ac *eadem par.* 4.

251 Quod autem ex istis proximè recitatis, vltra
latè deducta in superiori § remaneat probata
Sanctitas, iuxta requisita, de quibus per nos *in* 1.
par. huius nostræ relationis, res ipsa demonstrat.
Siquidem ex hac facti serie apparet, in hoc Dei
viro omnes virtutes, & quidem in gradu excel-
lenti emicuisse.

---

§ III.

De excellentia fidei B. Andreæ Corsini.

EX deductis *in* 1. § satis patet, in hoc seruo Dei 252
emicuisse omnes virtutes, & præcipuè
spem, & charitatem, restat vt de excellentia in fi-
de, iuxta ordinem per nos *sup. p.* 3. §. 5. præscri-
ptum

ptum aliquid dicamus. Quod igitur fuerit Christianus, & Catholicus nullum dubitandi locum relinquunt hæc quæ sequuntur, oempe ipsum natum fuisse inter Catholicos, ex piis, & Catholicis parentibus, & se talem vbique professum, & pro tail ad Sacros ordiues, culmenque Episcopalis dignitatis admissum, quandoquidem ex istis maximè simul iunctis probatur fides Catholica. *c. veniens de presb non baptiz.* Hostien. *in sum. eod. tit. n. 2. vers. Sed quis.* Castell. *de Canoniz. at. qu. 4. princ vers. 2. per textum.* Simonett. *in relat. Sancti Francisci de Paula §. quod si aquus rerum iudex.*

253 Quod verò ad excellentiam in fide, illa personaliter remanet probata ex generali probatione sanctitatis ex multitudine bonorum operum, & ex miracolis quibus simul iunctis probatur excellentia in fide, vt latè demonstratum est *sup. part 3. § 3.* sed vlterius concurrunt in isto seruo Dei quatuor argumenta, quæ specialiter inferunt ad excellentiam io fide, iuxta S. Anton. *sum. 4. p. tit. 8 cap. 3. §. 7.* nempè primò, quod quis alta de Dro seotiat. Secundò, quod transitoria pro præmio æterno contemnat. Tertiò, vt in aduersis in Deo coofidat. Quartò, vt à bono opere non desistat nam quantum ad primum sicut Centurio, (qui datur pro exemplo per S. Antou. *vbi sup.*) crediderit Filium Dei potuisse sanare puerum suum, absque eo quod tectum suom ingrederetur, ita credidit iste Beatus, posse euodem Dominum sanare plures infirmos, ex cum modico pane satiare turbas, vt infra eum de miraculis huius serui Dei agetur. Quod iste contempserit transitoria pro præmio æterno *supra in proximo §. demonstratum est.* Tertiò de confidentia in aduersis, patet ex dictis *in eodem §.* tam circa superatas tentationes, quàm circa sopportatas carceres, & compedes & alacritate in morte. Quartò de perseuerantia vsque ad extremum vitæ spiritum pariter probatum remanet ex iis, quæ diximus supra ab ingressu Religionis, vsque ad felicem obitum.

PARS QVINTA.

De miraculis Beati Andreæ Corsini principium.

254 EXpediti de Sanctitate B. Andreæ Corsini, deueuimus ad illius miracula, & licet probatio miraculorum in genere non sufficiat, & miracula in vita non sint necessaria, vt diximus supra *in 3. par.* nihilominus cum vtrumque conducat ad effectum, de quo agitur, vt ibidem explicauimus, de vtroque agemus, & sic ista 5. pars erit diuisa in 3. §. in quorum primo agemus de miraculis io genere, *in 2.* de miraculis particularibus in vita, *in 3.* de miraculis particularibus post mortem.

§. I.

De miraculis in genere.

255 PRobatur in genere istum Dei famulum multa fecisse miracula. Primò, ex pluribus historiis supra narratis, quæ voo ore affirmant istum Beatum multa fecisse miracula, quæ historiæ in antiquissimis plenè probant, vt diximus *sup. p. 4. §. 1.*

Secundò confirmatur ista probatio ex epitaphio antiqoo super eios Beati sepulchro *in proc. fol. 336.* quod inter alia babet hæc carmina. 256

Qui qualis fuerit miracula multa fatentur,
Quæ Deus ostendit corporis ad tumulum.

Istis enim epitaphiis de iure m[illegible]um defertur. Barr & Bald. *in l monumentum, C. de relig. & sumpt. funer.* Angel Aret. *in §. nihil autem inst de testam.* Calcan. *cons. 90. n. 7.* Rot. *in caus. Viterbien. Castror.* 29. Aprilis 1613. coram me S ctato, & in istia termiois Paoiu *in relat super Canoniz. S. Bonauenturæ p. 2. art.* B. Iacob. Castel *tract. de Canoniz. quæst. 7. c. fin.* & Auditores nostri in Canonizat. S. Raymondi *p. 3. art. 2.* huius rei in nostris terminis specialis ratio assignari potest nempè quod Ordinarij, qoi præsumuntor esse soliciti de his, quæ spectant ad eorum officium, Rot. *decis. 6. num. 2. 3. & 11. de iur. patr. in nou.* Put. *decis. 243. in fin. l. 2.* non permisissent istas assertiones affigi in loco publico, & per longissimum tempus permanere, si non essent veræ prout in simili de signia, & matboribus enunciantibus iospatro. atom Ecclesiæ tradunt Bald. *in cons. 310. lib. 5.* Dec. *cons. 105. num. 1.* Ioan de Anna *cons. 86. cap. fin.* Ferret. *cons. 293. num. 9.* 257

Tertiò conducit ad probationem miraculorum in geoere magnus numerus votiuarum tabellarum, & signorum æreorum, & argentorum ad sepulcbrum buius Beati appensatorum, vt constat ex visitatione, de qua *in proc. ati. fol. 318.* quibus illi qni affixerunt testantur se per intercessionem huius Dei viri fuisse miraculosè à diuersis infirmitatibus sanatos, licet enim non sit credendum omnia fuisse vera miracula, attamen è contra redditur omninò inuerisimile, quod inter illa non adsiot aliqua, quæ verè fuerint miracula, & quod tot homines in eadem re fuerint decepti, vel Deus omoipotens, qui custodit mentes, & corda fidelium permiserit illos errare, vt ponderauimus *sup. p. 4. §. 1.* 258

Quartò adest communis opinio, publica vox, & fama, quod iste Beatus fecerit miracola, quod genus probationis in antiquissimis planè probat, vt diximus *sup. d p. 4. §. 1.* & præbent insigne adminiculum antiquissimæ litteræ Reipublicæ Florentinæ, de quibus *in proc. act. fol. 198. & seqq.* in quibus asseritur, istum Beatum fecisse multa miracula, & etiam quoddam instrumentum extractum ex prothocollo Ser. Pauli Laurentij Notarij publici Florent. de qoo *in proc. act. fol. 218.* vbi narrantur duo miracula intercessione huius famuli Dei facta, alterum scilicet de anno 1438. & alterum de anno 1440. 259

§. II.

De particularibus miraculis B. Andreæ Corsini in vita.

INter miracula in vita illud primo loco se offert, quod B Andreas cum Ioanne Corsino agnato suo lupæ morbo laborante operatus est. Cum enim dictus Ioaones a præfato morbo in cruce per dies, noctesque vehementer cruciaretur, vt minus sentiret cruciatum, quocunque genere ludorum vti cooslueuerat, itaut eius domus ludorum porticus appellaretur; huius rei misertus vir Dei sic fertur fuisse Ioannem alloquutus; Ioannes si meis consiliis acquiesces pristinæ saluti restitueris, & ab hostium tuorum insidiis 260

insidiis diuino numine liberaberis. Ioannes licet vix crederet Andream in conspectu Dei talem gratiam inuenisse, vt eius intercessione tales infirmitates curari possent: attamen motus desiderio recuperandæ sanitatis, pollicitus est se facturum quidquid Andreas imperaret; tunc ait Andreas: Opus imprimis est, vt omnes has ludorum consuetudines abiicias, post hæc, vt ieiuniis vocando Virginem Mariam summis precibus dies 8. flectere nitaris. Ioannes perfecit, quod sibi imperatum fuit, & finitis 8. diebus à sua infirmitate omninò liber coasit, itaut sicut per prius in lecto semper iacebat, ita postea sine aliqua difficultate, vbique liberè ambularet, & vbi prius carnes erant corrosæ vsqua ad os factæ fuerunt veluti pueri paruuli. Hoc factum referunt Pet. Casta. *fol.* 309. *in fin.* Iacob. de Volág. *fol.* 103. *in princ. Auctor.* Am. *relat. per Sur. tom.* 1. *de Vit. Sanct. die* 6. *Ian. pag.* 148. *aliàs* 144. *vers. ea tempestate.* Gab. Flam. *lib.* 1. *de Vit. Sanct. die* 6. *Ian. fol.* 29. *vers. Era allhora in Fiorenza,* Sylua Razz. *fol.* 560. *vers. in quei tempi,* & nouissimè Ioan. Pet. Maff. *de vit.* 17. *confess. Christi fol.* 490. *vers. E non lasciaua, &c.* & testes de publica voce, & fama super 11. articulo; ex quibus simul iunctis in materia antiquissima erit plena probatio, per ea, quæ diximus *supr. p.* 4. §... Hoc idem asseritur in Breuiario Carmelitano in festo huius serui Dei *in* 5. *lect.* Et præbet adminiculum lata probatio miraculorum in genere, de quibus in proximo §. & probatio aliorum miraculorum in specie de quibus infra, quia vnum factum alteri eiusdem speciei adminiculatur, vt considerauimus *sup. p.* 5. §. 2. Quod autem hoc factum sit miraculum, non videtur dubitandum, quia hoc genus morbi inueteratum non videtur curabile saltem per breue tempus 8. dierum, vt tradit Galen. *lib. de atra bile c.* 1. & signanter non videtur, quod iam breui spatio caro potuerit crescere, & fieri quasi pueri paruuli vnde hoc pro magno prodigio in curatione Nahaman connumeratur à scriptura *l.* 4. *Reg. c.* 5. *n.* 14. Quod autem fuerit operatum intercessione huius serui Dei probatur ea præcedenti illius promissione cum effectu subsequuto.

261 Pro secundo miraculo in vita illud refertur, quod cum in Ciuitate Florentiæ quidam nobilis, & diues ciuis vnicam haberet filiam hectica febri laborantem, pro qua sananda, cum iuata consilium medicorum omnia possibilia fecisset, nihilque profuisset, tandem ad puellam conuersus, illam percunctari cœpit num aliquod aliud remedium amplius desideraret eius anima, se enim nullo pacto eius desiderio de futurum, tunc puella respondit se in solo auxilio, & gloriosæ Virginis præsidio spem salutis habere, & propterea desiderare, vt Frater Andreas de Corsinis aduocaretur, vt manibus suis sanctissimis sibi cibum prepararet seruus Dei accersitus venit, & præuia oratione propinauit cibum puellæ, & statim obdormiuit puella, & paulo post excitata petit vestimenta, quoniam ab Andrea vocabatur, illis itaque induta pedibus suis sine alicuius auxilio Deo gratias actura libera, & sana, cunctis mirantibus, & Deum laudantibus, properauit, Andreas verò, vt fieret monialis S. Annæ curauis, & obtinuit.

Hoc factum referunt auctores supra in proximo miraculo relati, & testes de publica voce, & fama *super* 13. *art.* & concurrunt eadem adminicula de quibus proximè supra. Quod hoc factum fuerit miraculum apparet, quia per prius fuerunt adhibita omnia remedia, quæ non profuerant; item quia morbus agnoscebatur pro incurabili. Item quia curatio fuit in instanti, quod non facit natura, vt ponderauimus *supr p.* 3. Et denique, quia nedum incontinenti recessit febris, sed infirma recuperauit vires, & facultatem ambulandi, quod non solet contingere in morbis longis, & diuturnis. Quod autem miraculum contigerit per intercessionem huius serui Dei apparet ex firma spe infirmæ, quod per illius intercessionem erat liberanda ex propinatione cibi, & oratione super infirma per B. Andream facta; per ea, quæ diximus *sup. p.* 3. §. 2.

Tertium locum obtinet insigne miraculum illuminationis cœci, quod sic se habuit: Cum 262 reuerteretur seruus Dei à studio Parisiense, applicuissetque Auenionem visendi causa Petrum Cardinalem Corsinum gentilem suum, cuius mentionem fecimus *supra p.* 4. §. 2. visitaretque Ecclesias, & loca pia eiusdem Ciuitatis In Ecclesia S. Mariæ de Donis, hora meridiei inuenit ante ostium dictæ Ecclesiæ cœcum quendam eleemosynam petentem, quem cum interrogasset, quomodo cœcus euasisset, respondit cœcus, artem suam fuisse purgare aurum, & argentum, qua vxorem, & filios sustentare consueuerat, cumque vt ars ferebat, fixis oculis in igne continuò permanere cogeretur, se calore, & nimio lumine offensum cœcum euasisse, seque dolere vehementer non iam propter se, quàm propter filios, qui tam paruuli erant, vt non possent sibi victum quærere, & propterea se rogare Andream, vt pro eo ad Dominum intercederet. Non potuit seruus Dei continere lacrymas, respondit que: *Deus qui est vera lux te illuminare dignetur, vt valeas ad sui laudem filios tuos nutrire.* Quibus prolatis, cum Ecclesiam introisset, & ante altare maius prætentus per modum Crucis procubuisset, ac per spatium vnius ferè horæ permansisset, indè consurgens ad hominem cœcum properauit quem aqua benedicta aspersit, dixitque: *Deus, & Dominus noster Iesus Christus, qui cœcum à natiuitate illuminauit, & lumen cœco in via reddidit, sua virtute, & potentia lumen tibi reddat.* Istis verbis prolatis, statim cœcus aperuit oculos, & clarè vidit, & gratias Deo agens per vniuersam Ciuitatem, vt debuit publicauit. Hoc factum tanquam verum miraculum recensesit Pets. de Castag. Auct. ann. relat. per Sur. Iacob. de Vorag. Gap. Flam. Sil. Mag. Io. Petr. Maff. *locis supra allegatis,* & vltra illos Franciscus Nar. *de vit. Sanct. fol.* 35. *vers. post paucos annos,* & concurrit publica vox, & fama per testes super 14. art. quæ probationes sufficiunt per ea quæ diximus in proximis miraculis. Quod illuminatio cœci sit miraculum non indiget probatione; & quod euenerit per intercessionem huius serui Dei, constat ex serie facti, videturque hoc miraculum commemorandum in secundo gradu miraculorum per ea, quæ diximus *sup. p.* 2. *vers. solent etiam.*

Quartum non minus illustre, quam tertium 263 se offert nempe de multiplicatione panis, quod sic refertur. Postquam B. Andreas Episcopus fuit in quadam magna annonæ penurie singulis diebus panem inter pauperes dispensare consueuerat, cum quadam die pauperes in tanto numero multiplicassent, vt solitus panis non sufficeret,

pluriesque

plutiesque ad locum vbi panis asseruabatur reuerti opus fuisset:cumque neque hoc sufficeret, seruus Dei custodi panis, vt denuò panem afferret impetrauit,custos respondit se 15. tantum panes reseruasse,qui erant necessarij pro prandio, & propterea illos afferre recusauit. Seruus Dei quasi non crederet deesse panem, suum custodem ad aream panis venire iussit, quo vbi fuit peruentum, cum custos aream claue aperuisset, inuenta fuit area plena pane recenti, & calido, qui panis inter pauperes dispensatus fuit. Hoc factum recensent auctores in proximo miraculo citati,& habetur in Breuiario Carmelitano in facto huius serui Dei in octaua lectione.

Et super hoc adsunt testes super 18.art. de publica voce, & fama, quæ probationes sufficiunt per ea,quæ diximus in proximis miraculis, nec videtur elaborandum in probando, quod multiplica to panis sit miraculosa,cum inter insignia, & illustria miracula referatur tam in veteri,quam in nouo testamento, vt habetur de multiplicatione panis facta per Eliseum *lib.4 reg c 4 in fin.* & per D.N.Iesum Christum *Matth.c.* 14. *Marc. cap 6.Luc.c 9.* Vnde non immeritò similem multiplicationem in altiori gradu miracolorum coonumerauimus in relatione B. Theresiæ *cap.* 4. Quod miracolum euenerit intercessione B. Andreæ,agnouit ipsemet custos, & referunt prædicti auctores, deponunt iidem testes super 8. art.& habetur in Breuiario Carmelitano, & ipsamet facti series ostendit.

264 Quintum miraculum de paupere habente tibias putrefactas integrè sanatnnon videtur omittendum,cum maximè patefaciat profundam serui Dei humilitatem, & possit non magis iuuare exemplo, quam mouere admirationem miraculo. Consueuit B. Andreas, vt dictum fuit *in* 4. *part.* §. 2 in singulis quibuscunque hebdomadis in 5. feria lauare pedes pauperum, & illis propriis manibus cibum subministrare, quadam die cum seruus Dei postquam lauasset pedes aliquorum, ad vnum deuenisset recusauit ille se posse ab Episcopo lauari, interrogatus de causa,respondit se habere tibias adeo putrefactas,vt indignum sit tantum virum illas videre,nedum tangere,aut lauare,cui Beatus Episcopus, veni, inquit, frater, & confide de potentia, & misericordia Dei, qooniam ipse sanabit omoes infirmitates tuas;obediuit pauper, misitque pedes, & tibias in peluim, Episcopus autem eas lauit,tersit, & cum lachrymis osculatus fuit, quo pretioso lacbrymarum vnguento æger statim sanus euasit. Hoc factum legitimè probant aoctores in proximis miraculis citati, & concludunt testes de publica voce,& fama super 1 art.& habetur in eodem Breuiario Carmelitano in festo hoius B. *in 9. lection.* Quod sit miraculum denotat subitanea sanatio, quod ex intercessione Beati de quo loqoimur ipsa facti series demonstrat.

§ III.

De particularibus miraculis B.Andreæ Corsini post mortem.

265 Restat,vt iuxta ordinem per nos in principio huius quintæ partis præscriptum agamus de miraculis, quæ post felicem Andreæ obitum D. O. M. per eius intercessionem operari dignatus est,& ad hæc vsque tempora operatur, ita tamen vt prius referantur miracula antiqua,deinde verò recentiora.

Primo loco se offert, quod concorditer scribunt historici supra in hac quinta parte enumerati de suaui odore,qui ex corpore B. Andreæ defuncti emanauit,itaut non solum mirum in modum oblectaret sensum odoratus, verum etiam multi ex diuersis languoribus, ac morbis fuerint liberati.Hoc factum videtur legitimè probatum auctoritate prædictorum auctorum, & ex testibus de publica voce, & fama super 27.art. qui etiam deponont de odore, qui exalauit ex eodem corpore tempore translationis eius de Ecclesia Fesulana ad Ciuitatem Florentiæ, quod genus probationis in antiquissimis concurrentibus adminiculis,continuationis, deuotionis, & aliorum sufficere latè probauimus *sup.p.*4. Quod autem sit miraculum, quod corpus defuncti exhalet suauem odorem,& talem per quem curentur infirmi satis per se patet, cum ex cadaueribus pessimus odor,& ex illo infirmitates, & pestilentiæ oriri soleant, & similis casus inter miracula fuit computatus in relat S.Raymundi *p.* 2. *art.* 10. *mirac.*8.& nouissimè per nos in alia B.Theresiæ *art.* 4.*mirac.post mortem.*

266 Secundum miraculum recensetur in persona cuiusdam D.Bettæ quæ cum anno 1440. careret vsu brachij sinistri, & similiter parte sinistra capitis,quod non poterat erigere, nec aure sinistra audire dum in Ecclesia plebis Sanctæ Mariæ de Prato audiret quendam Magistrum Petrum prædicantem miracula serui Dei Andreæ Corsini firma spe concepta eius se meritis liberari posse, mente conuersa ad Beatum Corsinum, illum ex toto corde rogauit, vt apud Deum pro sua sanitate intercedere dignaretur, quo facto fuit somno correpta, & obdormiuit per spatium medietatis horæ dum præfatus Magister Petrus persequitur suam concionem, dumque obdormiret,visum sibi fuit aliquid descendere de capite,& brachio, & expergefacta sanam se esse deprehendit, quoniam sanitatem tanquam miraculosè acceptam per intercessionem huius serui Dei agnouit, & propalauit, & desuper instrumentum publicum rogatis Notario, & testibus confici voluit, quod fuit registratum in hoc processu Factum igitur probatur per assertionem infirmæ, de qua in præfato processo,& hoc idem recensuit Casta in vita huius serui Dei circa finem, quod genus probationis in materia antiquissima visum fuit sufficere; miraculum apparet ex instantanea sanatione sine remedio humano; quod per intercessionem serui Dei operatum, ipsa facti series demonstrat, nempè inuocatio, & statim subsequuta liberatio.

Tertium miraculũ nobilitate operis, multiplicitate

citate factorum,& claritate probationis, superat omnia alia,& sic se habet. *Anno Incarnationis Domini 1440. Eugenio Papa IV. Florentia commorante, Philippus Maria Mediolani Dux Summo Pontifici,& Florentinis bellum intulit, ac per Nicolaum Piccininum prafectum sua militia Florentinorum oppida deuastare cœpit. Cùmque multa deuastasset, & tamtam exercitus loca Ciuitati Florentina propinqua occupasset, iamque Florentinos, Cardinalesque ac Summum Pontificem magnus terror inuaderet, hisque rebus formosa Ciuitas trepidare, armisque diffidere cepisset; fuerunt electi decem viri, qui rebus bellicas prapositi darent operam, ne quid mali Respublica pateretur. Collectis itaque per eos vndique militibus, paratisque quantum pro temporis angustia fieri potuit legionibus, cùm iam tanto belli discrimine eorum animi in ambiguo versarentur, quippe, quia videbant se imperatos aduersus magnas, fortesque hostium copias, euenit, vt cum ex maxima deuotione, quam tunc temporis vniuersa Ciuitas habebat erga istum seruum Dei, populus ad Ecclesiam, vbi illius corpus requiescit, & adolescens quidam pracipua ergailium deuotionis vna cum cateris adueniret, apparuit ei B. Antistes dicens. Adolescens propera ad viros belli prafatos, meaque hac verba referas: Deus qui Israel de manu Pharaonis eripuit ipse confringet aduersarios vestros, ne timeatis cum hoste congredi, nam Deus dissipabit vires illorum, itaque audaller 5. die à proximo festo S. Ioannis Baptista, quod intra dies 8. celebrabitur cum hoste congredimini, quia de illis victoriam reportabitis. Paruit adolescens, & prafectis militarum, qua Sanctus apparens sibi dixit, nunciauit prasentibus auditis, Magistratibus fidem adhibuit, & die prafixo cum hoste conflixit, cùmque multum hinc indè pugnatum fuisset, tandem pro Florentinis stetit victoria, hostiumque copia vndique fusa sunt, pracipuè ex magno hostium exercitu fuga euaserunt, vixque Piccininus eorum Dux; quam victoriam tanquam miraculosam, & per intercessionem huius serui Dei agnoscentes Florentini duxerunt processionem ad Ecclesiam Carmelitarum, vbi fuit habita solemnis oratio de sanctitate vita huius serui Dei, & illius corpus cum funalibus, & thurificatione ostensum*, vt dictum est *supra in 4. p. in §. 1.* Hoc factum sicut supra narratum concorditer referunt scriptores vitæ huius serui Dei, nempe Andr. Cast. Iacob Deuerard. Gabr. Flam. Sil. Raz. Franc. Catan. Sur. & Io. Tomag. *p. 2. hist. mundi lib.* 9. narrat factum de magno exercitu exiguis Florentinorum copiis fuso, licet non narret intercessionem serui Dei, tanquam illud, quod non erat sui instituti. Corroboratur probatio istius facti per decretum Reipublicæ Florentinæ factum anno 1446. & sic post 6. annos post, de quo *supr. p. 4. §. 1.* per quod fuit ordinatum magistratibus, quod in memoriam accepti beneficij à seruo Dei Corsino, singulis annis impensis communitatis 20. pauperes vestirentur, quòd paulò post fuit etiam ordinatum vt decem Nouitij professi Conuentus S. Mariæ de Carmine, vbi asseruatur corpus istius Beati, vestirentur, & quædam alia præstarentur, de quibus in processu actorum *fol.* 289. *alias* 199. & testes super 29. & 31. Quod autem factum contineat miraculum, immò plura miracula, non videtur posse negari, consideratis circumstantiis, nempe apparitione serui Dei, prædictione victoriæ, quæ successit in die præfixo, & quod cum paruo exercitu ex gentibus collectitiis, & in expartis comparato superatus fuerit exercitus magnus, & veteranus, & illuc vsque victor, & ductus ab Imperatore inter insignes illius temporis, & quod mirabile est minimo victorum damni, adeò vt refert Tarcad. decem, & secundum alios vnus tantum vir, nec quidem armis inimicorum, sed casu perierit, sunt enim illius verba hæc *Dell'esercito vincitore non ne moriron più che dieci, alcuni vogliono, che in tutta la battaglia più che vno solo huomo non si morisse ne già di ferite, ma caduto da cauallo, e calpestrato dagli altri.* In sacris litteris extant exempla similia, inter quæ nobis retulisse sat erit de exercitu Gedeonis *lib.* 1. *Iud. cap.* 7. vbi paruus exercitus innumerabilem fudit gentium copiam, nullo de victore interfecto, quod miraculo attributum est. Vt similiter miraculo tribui potest prophetia, siue prænunciatio huius facti in die præciso, cùm prophetare sit miraculum, iuxta illud Petri *cap.* 1. *non enim voluntate humana allata est aliquando prophetia, sed Spiritu sancto inspirati loquuti sunt sancti Dei homines*, S. Thom. 2. 2. *quæst.* 172. probat etiam adminiculum, quod fuerit miraculum illud, quod pro tali à maioribus vsque ad minores habitum fuit, vt apparet ex solemni gratiarum actione, de qua supra, etenim plusquam inuerisimile est, quod tantus numerus, qui interuenit facto, & vidit circumstantias, errauerit in habendo pro miraculo illud, quod non erat. Quod autem miraculum successerit intercessione serui Dei apparet per præfatam eius visionem, prædictionem, & communem totius Senatus, populique Florentini reputationem, quin etiam D D. Cardinalium, Prælatorum, & Curiæ, qui interuenerunt præfatæ solemni gratiarum actioni, vt dictum est *sup.* 4. *p.* §. 1. ac etiam ipsiusmet Pontificis, qui eas modo ita solemni agi permisit, & signanter ex præcedenti totius populi inuocatione, & concursu ad illius sepulchrum pro gratia habenda, cùm iste sit vnus ex modis probandi intercessionem, vt diximus *supr. p.* 1. Alia itidem miracula inter antiqua narrat *Petr. Andr. Casta lib. de quo supr.* nempè de quadam Bilia muliere Florentina, graui infirmitate sanata; de quodam Petro Victorio ab alta Turri cadente ope serui Dei liberato; & de infantula patiente morbum vermium; & de punitione cuiusdam Nicolai, qui irridebat eos, qui venerabantur seruum Dei; & de curatione cuiusdam Leonardæ ab infirmitate brachij; & de liberatione Marci Antonij ab infirmitate, & dolore decennali in tibia; & liberatione Prouincialis Carmelitani à febri, & à dolore capitis, quæ non fuerunt per nos reiecta, sed tanquam minus necessaria, & non ita clara, vt superiora probata, illa voluntariè prætermissa iudicauimus tamen posse seruire pro adminiculo.

Quartum locum, licet longo interuallo inter 268
miracula post mortem obtinebit sanatio Bonauenturæ infantis duorum annorum filij Cassandræ quondam Angeli Ricci. Quandoquidem iste de mense Augusti 1607. stetit per dies septemdecim in cuna, & in vltimis tribus diebus, neque cibum, neque potum sumpsit, adeo vt Parochus, & Medicus illum pro mortuo declarauerint; quibus permota eius mater curauit ad puerum perferri reliquias B. Andreæ prout factum fuit 25. eiusdem mensis Augusti, admotis ad puerum reliquiis, & recitatis nonnullis orationibus, puer statim experrectus fuit, vocando *Mamma*, quæ puerum in brachiis accepit suis, & cum tunc per viam transiret quidam dicens: *pira cotta*, puer subiunxit

subiunxit: *Mamma pere cotte*, cumque mater dedisset illi vnum ex dictis piris, puer illud manducauit, & alios deinde cibos suscepit, voluit vestiri, & in viam adduci ad ludendum cum aliis pueris, & nullum aliud malum amplius sensit. Hoc factum probant tres testes iuxta 12 & deponunt de visu, nempè Cassandra mater pueri Catharina mater Cassandræ, & Gineura soror eiusdem Cassandræ, qui testes plenè probant factum, iuxta illud in ore duorum vel trium, &c. nec illud quod sint consanguinei pueri liberati tollit aliquid de earum fide, cum non agatur de interesse liberati iuxta not. per Bald. *in l. qui testam. §. quacunque col. 2. in fin. vers. tu autem dic.* Alb. *n. 5.* Aret. *pariter n. 5. ff. de testam.* Abb. *in c. super eo il 2. n. 2. & nota 4. de testib.* Gabr. *concl. 17. n. 11. eod. tit.* Miraculum resultat ex instantanea liberatione à longa infirmitate sine aliquo remedio humano, & totali abstinentia à cibo per tres dies, & signanter ex subita recuperatione virium, itavt potuerit se regere pedibus, & ludere cum aliis. Intercessio probatur ex deuotione matris, & admotione reliquiarum.

269 Quintum miraculorum locum obtinet casus sororis Angelicæ de Castro de Rio. Hæc mulier portauerat manus leprosas per 30. annos continuos, & pro sanatione adhibuerat omnia remedia medicinalia, assumendo vsque aquam ligni, sed frustra omnia fuerunt; quo viso, cum audiret fieri multa miracula per B. Andream recurrit ad eum, & rogauit, vt vellet à Deo impetrare sanitatem, promittens illaturam se duas manus votiuas, quæ statim cæpit conualescere, & infra octo dies fuit penitus mundata, & nunquam amplius malum huiusmodi sensit. Hoc factum recenset ipsa Soror Angelicæ 18. testis, omnes iuxta 12. nempe Angelica de facto proprio, & aliæ de visu. Probatio legitima oritur ex depositione trium testium. Miraculum ex instantanea liberatione à morbo habituali 30. annorum, non curato per remedia medicinalia adhibita, & licet intercesserint octo dies, attamen attenta subita melioratione, & quod octo dies non erat tempus sufficiens ad curationem tanti morbi, nullo maximè adhibito remedio exteriori, visum fuit non cessare vim miraculi per ea quæ diximus *t. p. a. vers. nos fadere distinctionis.* Intercessio probatur per eosdem testes.

270 Sextò loco succedit liberatio Gineuræ q. Angeli Ricci de anno 1596. quæ in partu filij masculi incidit in infirmitatem, quæ durauit per tres menses, & curatio medicorum priuauit eam lacte, & beneficio menstruorum, & consequenter mentis sanitate, itavt amiserit omnium cognitionem, & faceret multas fatuitates, in quo statu medicus consuluit mutationem aëris, & Cassandra eius soror illam portare fecit ad locum Camalduli, vbi ipsa habitabat, & dicta Gineura ibi adducta faciebat maiora, & omnia proiiciebat per terram, & retineri non poterat, quæ videns d. Cassandra recurrit pro auxilio ad Beatum Andream, & eius sanctas reliquias ad d. locum portari curauit, quibus supradictam Gineuram positis, incontinenti recuperauit cognitionem, & in spatio trium horarum penitus liberata fuit. Hoc factum probant ipsa Gineura 31. testis, quantum sibi licuit percipere, & clariùs Cassandra 3. testis, Catharina 10. testis omnes iuxta 12. & deponunt de visu, quia fuerunt præsentes, factum legitimè probatur ex præfato numero testium; miraculum ex instantanea liberatione, intercessio ex depositione eorundem testium.

Septimum miraculum contigit in persona Elisabethæ de Cenanella infirma febri continua, 271
& morbo comitiali, quo cadebat per quatuor vices in qualibet die cum omni asperitate; cumque hæc mala portasset per 30. menses, nulle adhibito remedio ob sui paupertatem, quadam die audiens, quod in domum vicinam debebant portari reliquiæ B. Andreæ pro quadam puella infirma, rogauit vt postea etiam ad ipsa portabantur, & interim toto corde orauit ad B Andream, vt dignaretur pro ea impetrare à Deo sanitatem, & portatæ fuerunt reliquiæ ad orantem, & positæ super lectulo, super quo iacebat infirma, quæ statim remansit libera à febri, & morbo comitiali, & sanata surrexit, & sic per annos quatuor cum dimidio vsque ad examen transactos conseruata fuit. Factum sic vt supra narratum est, deponunt ipsamet Elisabetha 65. testis Dominicus q. Thomæ eius maritus 92. testis, Magdalena Nicolai 67. testes omnes de visu, & præsentia iuxta 12. factum probatur ex præfato numero testium; miraculum ex instantanea liberatione à longo morbo præsertim comitiali, & hæc absque vllo remedio humano, intercessio Beati ex illius inuocatione, & admotione reliquiarum.

Octauum miraculum successit in persona Flammettæ Iacobi Ferri Florentini. Hæc mulier 272
in vesperis D. Petri anno 1603. in propria domo cadens in terram confregit suum brachium sinistrum, & pro eo curando, stante sua paupertate, accessit ad hospitale S. Mariæ nouæ, vbi dictum brachium fuit illi curatum, & data illi quædam medicamenta, cum quibus mederi brachium deberet, cum istis domum suam reuersa expectauit per septem hebdomadas, & cum non solum dicta medicamenta brachium non solidauerint, verum etiam manum extraxerint, & dolores extremos induxerint, postquam pluries se B. Andreæ commendauerat, quadam die audiens Missam in Ecclesia de Carmine ad Altare eiusdem B. Andreæ posuit dictum Brachium confractum super d. Altari, & ex corde eum rogauit, vt vellet à Deo impetrare, vt posset cum d. brachio laborare, & sua negotia peragere, quo facto refert ipsa, vt infra *all'hora mi senti vna cosa, che mi toccò il bracchio, e mi pareua, che mi dicesse va vià, che adoperarai il tuo braccio, e sei guarita*; Et sic rediit domum, & vsa fuit d. brachio in suis negotiis, & nihil aliud mali in eo habuit, de hoc facto deponit ipsa Flammetta 169. testis, & sunt contestes Iacobus Ferrus eius maritus 82. testis, & Magdalena q. Iacobi 71. testis, omnes iuxta 12. factum probatur ex præfato sufficienti numero testium, miraculum ex subitanea liberatione à morbo, cui non profuerant remedia humana; Intercessio ex eisdem testibus, & signanter admotione brachij super Altare eius Beati.

Postremum miraculorum legitimè probatorum locum obtinet illud, quod contigit in Catharina vxore Iulij del Garbo. Hæc per longum 273
tempus surda, & nihil audiens permansit, cumque illi per nutus significatum fuisset, quod in die Ascensionis proxima, debebat ostendi populo corpus B. Andreæ in Vigilia de sero contulit se ad Ecclesiam Carmelitarum, & fratri qui ascendebat ad sepulchrum ad admouendas

coronas cum maxima deootione, & fidocia dedit suam coronam, & postquam frater descendit, il'am sibi restitutam deuolura fuit, & facta ratione granum illius immisit in suas aures, & incontinenti *si senti vna cosa, che le calò abbasso*, & auditum recoperauit, & nuoquam dum vixit surditatatem passa fuit. De huiusmodi facto depobont Soror Maria Hiacyntha eius filia 95. testis Margarita Ioan. eius famula 98. testis, & Benedictus de Raistors 108. testis, omnes iuxta 12. qui sufficiunt quoad numerum, & concludunt miraculum, in subitanea liberatione à morbo inuetetato sine remedio humano, & probatur iotercessio ex ipsamet serie facti.

PARS SEXTA.

De actis causa, & legitima illorum confectione.

275 Diximus supra in principio tertiæ partis circa probationes tria solere coosiderari. 1. quod sint legitimè propositæ. 2. quod sint perfectæ in genere suo. 3. quod materia sit probabilis per illud genus, seo gradum probationis. De iis quæ pertinent ad 2. & 3. considerationem diximus in 4. & 5. parte, dum dissernimus de sanctitate, & Miraculis B. Corsini, vnde restar tantum prima consideratio, sub qua cadit legitima ratio processuum in hac causa factorum.

276 Duo tantum reperiontur fabricsti processus io hac causa, primus de anno 160 a. coram Ordinario Fesulano ex sua potestate, coram quo fuerunt extracta plura iora, & examinati 181. testes. Secuodus fuit fabricatus per Subdelegatos ab Auditorib. Rotæ à fel record. Clemente VIII. in hac causa deputatos, nempeà bon. mem Penia, & iusto & D Mellino nunc S R E. Cardinali meritissimo in quorum locum successiuè fuimus postea nos tres per S. V. subdelegati.

277 Super primo processu non potuit per oos fieri fundamentum, quia fuit repertum fel. rec. Paulum PP. II. & Sixtum PP. IV. prius in hac caosa apposoisse manus committendo illum tribus Cardinalibus, vi patet ex ploribus litteris, & instructionibus Reipublicæ Florentinæ per illa tempora datis, de quibus in 2. processu actorum fol. 294. vsque ad fol. 300. quæ in materia antiquissima visa fuerunt probare dictam manus appositionem ad trad. per Alex. *cons.* 90. *num.* 1. *lib* 6. Aretin. *cons* 41. *num.* 1. Soc. *cons.* 86. *num.* 2. *lib.* 1. Dec. *cons.* 13 *num.* 8. Crauett *de antiqu. tempor. p.* 1. *vers. ampliatur nunc, n.* 12. *cum duobus seqq* quæ manos appositio operatur, vt inferior ex post non possit se iotromittere, vt diximus *sup. p.* 3. §. 1. *in* 1. *dub.* nec potest dici instantiam per lapsum 150. annorum fuisse peremptam, quis de iure Canonico per lapsum temporis minimè perimitur instantia *c. venerab. de iudic.* existimarunt tamen prædecessores nostri, per quos iste articolus fuit disputatus sub die Sabbati 11. April. 1607. priusrum processum posse deseruire pro adminiculo.

278 Circa secundom processum adfuit modica difficultas, qoia concurrunt omnia per nos firmata *super p.* 3. §. 1. *per tot.* Etenim de iurisdictiooe præfatorum Rotæ Aoditorum constat ex commissionibus Apostolicis, de quibus in d. proc. fol. 11 & in actis Notarij causæ, & præfatas commissiones præcesserunt magnæ instantiæ apud Sedem Apostolicam, nempe Henrici IV. Francorum Regis, & Mariæ eius vaoris, necnon Ferdinandi Magni Etruriæ Ducis, totins Carmelitarum religionis, & denique nobilis Corsinorum familiæ, vbi patet ea dictis commissionibus. Ad fuit etiam in substantia dicti processus generalis ioformatiuus, cum pro illo deseruierit fabricatus potestate ordinario, & interuenerunt alia de quibus per scribentes *in c.* 1. *de reliq. & vener. Sanct.* licet non sint omninò necessaria, & tenear processus etiamsi talis ordo non fuerit seruatus, vt per Hostien. *d. c.* 1. *n.* 5. & Io. Andr. *n.* 3. *circa fin.* qoos alij sequuti fuerunt.

De subdelegatione facta per dd. Auditores de Iudicibos, qui examinarunt testes, & extrxeruor iura, super quibus est fundata quarta, & quinta pars huius nostræ relationis, constat ex litteris Remissorialibus de quibus *in d. proc. fol.* 11. Aduertendum est, quod vnus ex tribus se excusaoit, vt poterat iuxta formam Remissoriæ, vt in eius requisitione, de qua *in proc. fol.* 8. & in litteris missiuis 16. *fol.* 36. De deputatione Notarij, qoi de prædicto processu fuit rogatus, coostat io eius actis. De acceptione facta per Iudices circa examen testium reperimus fuisse per dd. Iudices processum seruatis seruandis, nempè præoio iuramento, congruis modo, loco, & tempore præstito, ioxta *not. in l. Iurisiurandi cum ibi not. C. de test.* citatio verò fisci, vel alterius pro illo non fuit habita pro necessaria per ea, quæ diximus supra *in* 3. *p.* §. 1. Testes fuerunt examinati, primò soper interrogatoriis, & postea super articulis iuxta formam Remissoriæ, & quilibet de per se, & secretò, iuxta not. *in c. cum venerabili de test.* & fuit per nos dictum *d p.* 3. §. 1. 279

Quod extractionem iurium cum lo processu actorum ordinarij salusto pro adminiculo, vt diximus supra reperiuntor omnia iura ad caussam facientia, Procurator Religionis cum DD. de Corsinis die 14. Aprilis 1606. produxit d. processom coram præfatis Dominis Archiepiscopo Florentino, & Episcopo Fesolano Iudicibus Remissorialibus, ac petiit, ac ab eis obtinuit mandari coram se exhiberi originalia iurium, instromentorum, literarum, aliarumque scripturarum in d. processu registratarum, illaque recognosci, & cum eis exempla d. processus collationari, vt in d. processo Remissoriali *p.* 3. *fol.* 1. 280

Et die 17. eiusdem in archiuio publico reformationum Florentin. à custodibus fuerunt præfatis DD. Iudicibos exhibiti liber prouisionum, & liber minutarum literarum Reipublicæ Floreotinæ de anno 466. & à duobus testibus medio iuramento fueront recogniti pro libris in dicto archiuio conseruatis pro libris Reip. & legalibus, & soccessiuè tenores literarum, & decretorum d. Reipublicæ io d. processu inserti fuerunt collationati cum dd. originalibos, & cooeordantes reperti *in d.* 3. *p. fol.* 5. *& seq.* 281

Postea die 19. eiosdem coram eisdem DD. Iudicibus scriba. & custos Curiæ Episcopalis Fesulan. & eius scripturarum exhibuit librum memoriale Episcopi nuncupatum, scriptum manu B. Andreæ, & alios libros dictæ Curiæ, & litteras missiuas à B. Andrea eius Vicario scriptas. Instrumentum duorum miraculorum de anois 1438. & 1440. 282

& 1440. & transumptum literarum bonæ memoriæ Cardinalis Sirleti, quæ iura pariter à duobus saltem testibus eo modo, quo potuit, fuerunt recognita, & cum illis copiæ registratæ in d. processu fuerunt collationatæ, & concordatæ vt *in d. 3. p. fol.* 10 *& seqq.* 14 *&* 16.

283 Deinde eadem die D. Gaudentius Canonicus Fesulanus exhibuit coram DD. Iudicibus præfatis librum Sacristæ Ecclesiæ Fesulanæ, in quo relatum est officium B. Andreæ, qui à legitimo numero testium fuit recognitus, & copia dicti officij scripta in d. processu fuit collationata, & concordata cum d. originali, vt *in d. 3. p. fol.* 19. Quod autem d. Iudices habuerint facultatem non solum examinandi testes super dictis articulis, sed etiam compellendi ad exhibenda iura, examinandi testes super illorum recognitione, eademque transumptandi patet ex literis Remissorialibus de quibus *in 1. p. proc. fol.* 11.

284 Neque obstare visum fuit, quod testes in recognitione dd. scripturarum antiquarum non dicant cognouisse manum, quia fuit responsum, quod impossibilitas ob maximam antiquitatem operatur, quod sufficiat recognitio librorum Archiuij, & per comparationem literarum, de quibus agitur ad trad. per Bald. *in auth. quas actiones numer.* 18. *C. de sacros. Eccles.* Alex. *consil.* 101. *numer.* 9. *&* 10. *lib.* 7. Afflict. *decis.* 251. *num.* 7. Put. *decis.* 151. *lib.* 1. Roc. *decis.* 54. *p.* 1. *diuers.*

285 Historias verò impressas quas allegauimus *supr. in* 4. *&* 5. *part.* non visum fuit esse opus producere, vel recognoscere, cùm sint notoriæ, ex quo omnes illas sciunt, vel de facili scire possunt iuxta not. per Bart. *in l. scriptus num.* 2. *vers. sed dicas ff. de reliqu. & sumpt. fun. quod verum notorium.* Menoch *de arbit. cas.* 166. *num.* 7. Et propterea sufficit illas simpliciter allegare, non opus est probare illarum existentiam. Glos. *in Clem. appellanti verb. alias causa de appell.* Innoc. *in cap. tua nos num.* 3. *& de cohabit. Cler.* Bald. *in l. si verò §. qui pro rei num.* 1. *ff. qui satisd. cog. cum concord.*

286 Ex quibus concludimus processus esse legitimè confectos, & generaliter causam esse in eo statu, vt possit S.V. quotiescunque sibi placuerit, deuenire ad solemnem huius serui Dei Canonizationem, & in Albo Sanctorum descriptionem ad laudem Dei omnipotentis, &c.

CONSVLTVM II.

De Sanctis Religionum non Canonizatis, nec expressè beatificatis, quoad celebrationem Officij de ipsis.

SVMMARIVM.

De consuetudine faciendi officia de Sanctis Religionum. num. 1.
Cultus Sancti non tribuitur sine Papa authoritate. num. 2.
Hæc est ex causis maioribus Ecclesiæ. n. 3.
Competebat olim, sed non modò Episcopis. n. 4.
De Canonizatis nō fit officium sine nouo decreto. n. 5.
Etiamsi in Bulla Canonizationis id videatur concessum. num. 6.
Quia non præscribitur ritus. n. 7.
De beatificatis qui facere possint officium. n. 8.
Dubium est de alijs n. 9
De illis, de quibus est consuetudo fieri potest. n. 10.
Consuetudo æquipollet veritati. n. 11.
Parem habet vim cum lege. n. 12.
Potest introducere, quod Princeps. n. 13.
Et quod priuilegium n. 14.
Aliæ ipsius proprietates. n. 15.
Maximè respectu vtentium Breu. Rom n. 16.
Et gregorio XIII. n. 17.
Quid de Religiosis vtentibus alio Breuiario. n. 18.
Quid de Carmelitis. n. 19.
Ex decreto S. Congregationis. n. 20.
Maximè si inserti sint Martyrologio Romano. n. 21.
Quid de non insertis. n. 22.
De alijs Martyrologijs. n. 23.
Obstantia ex Bulla Pij V. n. 24.
Dispositio generalis restringitur ex ratione particulari. num. 25.
Rescripta Summorum Pontificum, quomodo exponenda. num. 26.
An hæc consuetudo sit rationabilis. n. 27.
Semper cautum est in Ecclesia ne de falsis sanctis fiat officium. num. 28.
Quid in præsenti. n. 29.
Si Sanctis Prouinciarum, Ecclesiarum, &c. n. 30.
Consuetudinis legitima conditiones. n. 31.
Vrbani VIII decretum. num. 32.
Ordinarij nomen in illo, quid importet. n. 33.
Quæ festa dicantur solemniter *celebrari. n.* 34.
Vbi verba non conueniunt dispositio non habet locum. n. 35.
Verbum solemniter *quid importet. n.* 36.
Singularem aliquem cultum. num. 37.
Quæ officia facienda. num. 38.
Opinio Rodriguez. num. 39.
De Sanctis Carmelitarum. num. 40.
Decretum Capituli Generalis. num 41.
Antiqua Ordinis consuetudo. num. 42.
Pij V. Bulla. num. 43.
Institutio Religionis. num. 44.
Ordinis historia. num. 45.
Sancti contenti in Martyrologijs. n. 46.
Resumpti sub Paulo V. n 47.
Kalendarium Romæ impressum. n. 48.
Non obstantia ex Bulla Gregorij XIII. n. 49.
Solutio illius. num. 50.
Bullæ verba. num. 51.
Breuiarij Carmelitani correctio quomodo facta. numer. 52.
Quem ob finem. num. 53.
Plures Sancti omissi. num. 54.
Ratio omissionis. num. 55.
An propter officium paruum B. Virginis. n. 56
An Religio renunciauerit iuri suo num. 57.
Quid requiratur ad renunciationem. n. 58.
Quomodo sibi derogauerit. n. 59.
Renunciatio strictè explicanda n. 60.
S. Rotæ decisio. n. 61.
Exemplum PP. Discalceatorum. n. 62
Auditorum Rotæ vota. n. 63.
Sacræ Congregationis decretum. n. 64
Verba talis decreti. num. 65.
Inserta ea officia in Breuiarijs. n. 66.
Sanctitas quid sit. n. 67.
Sanctitatis signa multa recensentur. n. 68.

Quia sunt supra naturam.num.69.
Quomodo id accipiendum.num.70.
Votum DD Auditorum S.Rota.num.71.

IESVS MARIA

1 VÆRSTVR an consuetudo recitandi officium, & dicendi Missam de de Sanctis Religioonum, qui Canoonizati non sunt ab Ecclesia, aut expresse Beatificati, retineri possit.

Responsio.

2 PRæmittendum primò, cultum, aut reuerentiam Sancti non posse alicui tribui, quantumuis miracula per eum fieri dicantur, sine Papæ authoritate. Ita enim habetur expressè *cap. Audiuimus, & cap.cum ex eo de Reliquiis, & venerat. Sanct.* vbi DD. communiter. Specialiter Ionoccntius, Butriua, Hostiensis, & Ioannes Andreas *in d.cap. Audiuimus*, & docent S. Antoninus *in Sum.par.3.tit.22.c.5.§.5.* Tabiena, & alij Summistæ *verbo Canonizatio.* Bellarmin. *de Sanct. Beatitud.tom.1.p.2.lib 1. cap.* 8. Contilorius *de Canonizatione cap.8.num.1. & 2. & c.* 22. afferens duo Diplomata Vrbani V. quibus præcipit acriter procedendum contra quosdam Religiosos, qui cultum Sancti tribuebant aliquibus sine consensu Papæ. Vide Directorium Inquisitor. *part.* 2.
3 *comment.* 51. Et meritò, quia hæc est vna ex caosia maioribus, quæ ad Sedem Apostolicam spectare debent, iuxta *cap.maiores de Baptismo*, cum Ecclesiæ esset valdè nocens publicè colere, vt Sanctum, qui verè sanctus non est. S. Congregatio Rituum die 12. Martij, teste Sellio *in Select. Canonic.c.1.num.22.* Gloss *in cap. vnic. de Relig. & venerat. Sanctor.in 6.* Layman. *lib. 4. tract.7.cap.5. numer.* 1. Vnde esto olim id competeret Episcopis ea tacito consensu Ecclesiæ Romanæ. Bellar-
4 minus, & Laymanos *supra.* Modò tameo hoc nequeunt facere. Iacobus Castellanus *de Canonizat. Sanctor.qu.3.art.1.* fœlix Contelorus *in Addit. ad illum*, apud Barbosam *in collectan. DD. ad d.cap. Audiuimus num. 6. & in tract. de Canonizatione Sanctor.cap.4.num.4. & sequentib.* Nec etiam legati à latere. Iacob. Castellanus *supr art.2.n.* 3. Barbosa *num.7.*

5 Præmittendum secundò, quod nec de sanctis Canonizatis fieri potest officium, aut celebrati Missa sine nouo decreto S. Congregationis distinctio à Bulla, seu decreto Canonizationis, prout diai *tom.1.Summa c. 2. num.* 17. Ex Gauanto, & Barbosa afferentibus decretum eiusdem S. Congregationis sub die 9. Decembria 1618. circa hoc.

6 Non obstante, quod in Bullis Canonizationia concedi soleat generaliter facultas celebrandi officium eorum quolibet anno in die obitus ipsorum; prout in Instrumento Canonizationis S. Andreæ Corsini his verbis expressit Vrbanus VIII. anno 1629. *Ad honorem S. & indiuidua Trinitatis, & exaltationem fidei Catholica, & Christiana Religionis augmentum, authoritate eiusdem Dei omnipotentis Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, Beatorum Apostolorum Petri, & Pauli, & nostra, de Fratrum nostrorum consilio decernimus, & definimus bona memoria Andream Corsinum Florentinum Ordinis Carmelitarum, & Episcopum Fesulanum Sanctum esse, ac Sanctorum Cathalogo ascribendum, ipsumque Cathalogo huiusmodi ascribimus, statuentes, vt ab vniuersali Ecclesia anno quolibet in die obitus dicti Andrea festum, & officium ipsius sicut pro vno Confessore Pontifice deuote, & solemniter celebretur.* Ratio verò huius est, quia quamuis ea vi decreti, 7
seu Bullæ Canonizationia concedatur generaliter cunctis facultas celebrandi officium, & festum Sancti Canonizati, non tamen præscribitur ritus, quo celebrari debeat, an scilicet sub duplici, semiduplici, & c. nec id exprimitur in Rubricis Breuiarij, & propterea necessarium est nouum Papæ decretum de tali ritu; quia iuxta *cap gloriosus Deus de reliq & vener.Sanctor.* solus Papa potest vnum Sanctum præ aliis extollere, ac proindè facere decretum de tali ritu. Contelorius *supra cap. 1.n 22.* Gauant. *Commentar.in Rubric.Breuiar Rom sect.2. c.2.n.30.* referens decretum S. Congregat. Rituum de hoc ipso casu interrogatæ. Et ita praxi receptum est in tota Ecclesia, cum constet non fieri generaliter ab omnibus officia de Sanctis omnibus Canonizatis, sed solum de aliquibus.

Præmittendum tertiò, quod de Sanctis Beatificatis nec ab aliis personis, nec alio die, aut loco quam designantur in Bulla Beatificationis fieri potest officium, aut celebrari Missa. Ratio est, quia cultus Sancti Beatificati omnibus est prohibitus, nisi iis, quibus expressè est concessus, nam inclusio vnius est exclusio alterius *l.cum prater ff de iudic. & l. Maritus C. de procurat.* Torres 2.2. *tom 3. cap.13.dub* 8. Molfesius *in Summ tom. 2.tr.11. c.6. n.51.* Diana *part.2.tr.15. resol.* 55. & ego loco relato ex *tom.1.Summa*; sicque determinatum dicitur per Theologos Salmaoricenses. Fauet Bordoo. *Resol. 30.num.26.* 8

Dubium ergo præsens solùm est de Sanctia non Canonizatis, nec speciali Bulla, aut decreto Beatificatis, de quibus tamen ea consuetudine Religionum fieri solet officium, an scilicet talis consuetudo retineri possit 9

Et respondendum affirmatiuè. Prout tenent Thomas de Iesu *in Regul.Carmelitar, part. 4.cap.7. dub. 3.* Rodriqu *tom.2.quæst.Regular quæst.69. art. 5.* referentea ex Doctoribus Complutensibus Franciscum Martinez, Vasquez, Salzedum, & Feliciaoum Idem sequitur alter Rodriguez *in Compend Resolut.* 65. *num.* 10. & fauet Bordonus *sup. num.36.* & Anellus *tract.de Horis Canonic. cap. 6. dub.3.n.25.* Ac etiam Molfesius *to.2.in Addition. ad qq.vsual.conf.45 num.75. & seqq.* afferens responsiones Clementis VIII. & Pauli V. circa similea consuetudines colendi Sanctos non Canonizatos. 10

Constat id primò ex vi, & natura consuetudinia, quæ Primò æquipollet veritati *l.1.ff.de fornic. & aqua.* Bald. *conf.* 289. *in princip. lib.* 4. Cardio. Thusc. *concl.806.num.17.* 11

Secundò, parem vim habet cum lege *l de quibus ff.de legibus § ex non scripto. Instit. de iur.nat.gentium, c.fin.de consuet c.consuetudo 1 dist.lib.2.C.qua sit longa consuetudo* Guido *singular.* 83. Bellerros *disquis.Cleric.p 1.tit.de fauore Clericor.§.3 n.10.* 12

Tertiò, quidquid potest Princeps concedere potest consuetudo inducere. *l.si quisquam ff.de diuersi & tempor.præscript. & lib.1.C.de feud cap. super quibusdam §.præterea de verbor.significat.* Henricus Boich. *in cap.quanto de iure iuran dist.2.* Mising. *centur. 4. sing. obseru.* 24. Moroo *in responsis responso 1.num.7.* 13

14 Quartò

14 Quartò ad idem, potest introducere quidquid potest priuilegio concedi. Oldradus *consil.* 172. *in princip.* & *cons.* 146. *in fin.* & *cons.* 254. *num.* 8. Ancharan. *consil.* 50. Baldus *cons.* 49. *lib.* 1. Ex quibus, & aliis proprietatibus consuetudinis, scilicet; quod *faciat de non licito licitum*, quod *sit optima legis interpres*; quod *tollat omne ius*, *quod non sit naturale, vel diuinum*, & similibus, de qui-
15 bus Doctores, rectè eliciunt, quod de sanctis, de quibus est consuetudo faciendi officium possit fieri, etiamsi Canonizati, aut beatificati non fuerint.

16 Id maximè constat respectu Religiosorum vtentium Breuiario Romano ex ipsomet Breuiario, *vbi in Rubrica* 1. *de officio duplici* sic dicitur: *Officium fit duplex*, &c. & post alia: *Et in festis Sanctorum, qui apud quasdam Ecclesias, Religiones, vel Congregationes consueuerunt solemniter celebrari, cum officiis propriis a Sede Apostolica approbatis, aut ex eiusdem Sedis authoritate receptis, vel recipiendis (seruata tamen forma huius Breuiarij) alioquin de communi, etsi prædicta festa in hoc Kalendario non sint descripta.* Et iam quomodo ipsummet Breuiarium approbat consuetudinem faciendi Officium (etiam sub ritu duplici) de Sanctis, qui *apud Religiones consueuerunt solemniter celebra-*
17 *ri*, quales sunt Sancti earum Religionum. Thomas de Iesu, & Rodriguez cum aliis *supra*. Idem quoque supponitur in Bulla Gregorij XII. quæ præmittitur Martyrologio Romano, & de qua infra.

18 Respectu autem Religiosorum vtentium aliis Breuiariis distinctis à Breuiario Romano, procedunt ea quæ diximus de consuetudine. Hæc enim etiam extenditur ad diuinorum officiorum celebrationem, & ritum (accidentalem) Sacramentorum. Abbas *in cap. pastoralis n.* 9. *de offic. ind. ordinar.* Moronus *in Responsis Responso* 47. *num.* 10.
19 iuxta *cap. Trina. de consecrat. dist.* 4. Et respectu nostrorum Carmelitarum vtentium Breuiario particulari iuxta vsum antiquum Ecclesiæ Hierosolymitanæ specialiter ex rubrica 1. gener. eiusdem Breuiarij, vbi dicitur: *Item fit officium duplex minus de Sanctis tam contentis in Kalendario, quam non contentis, quorum corpora, aut notabilis reliquia est in Ecclesiis nostris: vel quibus intitulatæ fuerint. Capellæ, seu quorum festa in nostris celebrantur solemniter Ecclesiis.* Per quæ posteriora verba denotari videntur Festa Sanctorum Religionum, cum illa sint, quæ principaliter celebrantur solemniter in Ecclesiis Regularium.

20 Generaliter etiam ex decreto S. Congregationis Rituum, quod referunt Sellius *in select. Canonic. c.* 33 *n.* 18. & Barbosa *in Collect. Bullar. verbo officium diuinum* 1. & *in Apostolic. dec collectan. collectan.* 531. *num.* 11. vbi in vna Visensi 21. Iunij 1605. sic diait eadem S. Congregatio. *Officium pro sanctis etiam non Canonizatis potest recitari de communi, vbi viget consuetudo immemorialis recitandi.* Vidi etiam eiusdem Sac. Congregationis decretum pro fratribus tertij Ordinis S. Francisci, in quo idem, quod in Rubrica Breuiarij Romani conceditur ipsis indulgetur. Fauet etiam Decretum Vrbani VIII. in generalis, & vniuersalis Inquisitionis Congregatione de anno 1625. quod retuli *tom.* 1. *Summæ cap.* 12. *num.* 39. & cuius verba referam infra.

21 Quod maximè procedit si tales sancti inserti sint in Martyrologio Romano; eo enim ipso censeri debent approbati, vt de illis fiat officium respectiuè in Ecclesiis, Religionibus, &c. Vnde Gregorius XIII in Bulla *emendatio iam* præmissa eidem Martyrologio præcipit omnibus. *Vt in peragendo diuino in choro officio* eo tantum vtantur. Quod etiam, vt inquit idem Pontifex, cupit vt fiat ab iis, qui horas Ecclesiasticas priuatim dicunt
Ne autem è contra existimaretur, quod non pos- 22
sit fieri officium de sanctis, qui non sunt in Martyrologio adiungit Pontifex: *Si quos alios habuerint sanctos in suis Ecclesiis aut locis celebrari solitos eos in hunc librum ne inferant, sed separatim descriptos habeant.* Quo etiam approbat id quod diximus, scilicet celebrari posse in Ecclesiis, aut lo-
cis Sanctos *celebrari solitos*. 23

Idem quod diximus de Martyrologio Romano dici etiam potest non solùm de Martyrologiis antiquis Bedæ, Flori. Vsuardi, Adonis, &c. sed etiam respectiuè de modernis Ioannis Molani, & Philippi Ferrarij Alexandrini; quia, & à viris doctis conscripta, & conformiter ad Ecclesiarum, & Religionum laudabilem consuetudinem. Licet enim in ordine ad Canonizationem vel beatificationem seruorum Dei, qui in ipsis referuntur, parum efficax argumentum desumi testetur Fortunatus Scacchus *in lib. de cult. & venerat. seruor. Dei sect.* 11. *c.* 4. nihilominus quoad recitationem officij Sanctorum, si adsit talis consuetudo, procedit eadem ratio.

Nec obstat contra dicta, quod Pius V. in Bul-
la *Quod à nobis* anno 1568. edita decreuerit, 24
quod recitantes officium conformari deberent Breuiario Romano, non obstantibus quibuscunque consuetudinibus in contrarium. Nam primò, solùm loquitur cum eis, qui receperunt illud Breuiarium, non cum aliis, quos in eadem Bulla excipit. Secundò, idem Pontifex in eodem Breuiario apponit Rubricam, de qua supra, & in qua conceditur celebratio Sanctorum, qui ex consuetudine celebrantur: Ne ergo dicamus Pontificem sibi ipsi esse contrarium in eadem dispositione, dicendum non excludere
consuetudines illas positas in ea Rubrica. Quia 25
dispositio generalis restringitur ea ratione particulari. *l. cum prator* §. *dulcissimis ff. de legat.* 2. *l. si de certa re*, *C. de transact.* Gironda *de priuileg. seu exempt. significat. num.* 277. Surdus *cons.* 389. *numer.* 9. & *seqq.* Et non comprehendit casum specialiter definitum *lib. cum in testamento* §. *final. ff. de hæred. instit. l. seruo manumisso ff. de pecul. leg.*
Barbosa *in Axiomat. iur. Axiom.* 73. *n.* 9. Tertiò, 26
quia rescripta Summorum Pontificum exponi debent, iuxta iuris communis regulas. *c. cum causam de rescript. cap. licet de prabend.* Rubricæ autem Breuiarij sunt veluti iuris communis totius Ecclesiæ regulæ. Thomas de Iesu *sup.* §. *Secundò, quia rescripta.*

Nec etiam obstat si secundò dicatur huius- 27
modi consuetudines Religionum faciendi officium de Sanctis non Canonizatis, aut Beatificatis ab Ecclesia, expositas esse magno periculo falsitatis, & cultus falsi exhibiti iis, qui verè sancti non sunt, nec in cœlo, Prout sæpè contigit in Ecclesia, specialiter in casu *c. Audiuimus de reliquiis, & vener. Sanctor.* relato, qui fuit de quibusdam, qui hominem quendam in potatione, & ebrietate occisum quasi sanctum venerabantur: & in alio, quem refert Seuerus Sulpitius *in vita S. Martini Turonensis* de aliis, qui colebant, vt Martyrem quendam latronem; ad quod accedit illud S. Augustini: *Multorum corpora hono-*

28 *rantur in terris, quorum animæ torquetur in gehen-*
na. Vnde propterea semper in Ecclesia magna di-
ligentia cautum est, vt falsis sanctis veneratio ali-
qua non exhibeatur; vt patet ex Concil. Carthag.
1.c.2. Laodiceno *cap.9. & 34.* Grangrensi *cap.20.*
Carthag 5.*c.*14. Bracarensi *c.5. alias* 6. Mogunt.*c.*
51. Lateranensi sub innoc III. & maximè Tridẽo-
tino *sess.* 25. *in tit. de Inuocat. Venerat. & reliqu.*
Sanctorum, quæ refert Carena *de off. S. Inquisit.*
p.1. tit. 17. *§.* 12. *num.* 41. Hoc inquam non ob-
29 stat, non solùm, quia casus relati, & alij similes
fuerunt particulari Dei prouidentia manifesta-
ti, & verba illa S. Augustini vel in ipso non re-
periuntur, & casoquo reperiantur, intelligi de-
beot de peccatoribus qui sumptuosissimis sepul-
chris honorantur in terris, cum eorum animæ
ardeant in infernis; vel de Donatistis hæreticis,
qui suos colebant vt Martyres, vt habet Bellar-
minus *tom.2. lib.1. de Beatitudine Sanctorum cap.9.*
sed etiam, quia si argumentum propositum effi-
cax esset, probaret etiam solùm canonizatos, aut
beatificatos ab Ecclesia Romana, & eius capite
Summo Pontifice haberi debere, vt sanctos,
cum infallibilitas proponendi ea, quæ pertinent
ad cultum vniuersalem Sanctorum solùm ad
Romanam Ecclesiam, & Summum Pontificem
spectet; constat autem innumeros coli, vt sanctos
in particolaribus Ecclesiis, Prouinciis, Regnis,
&c. sine canonizatione, aut beatificatione Eccle-
siæ Romanæ, imò sine expresso consensu eius-
dem Ecclesiæ, aut Pontificis, sed sulum tacito,
& implicito, quem etiam dici potest adesse cum
adest consuetudo legitima, prout in præsenti lo-
quimur. Nam, iuxta dicta *tom.4. verbo leges Re-*
31 *gularium num.* 55. ad consuetudinem legitimam
introducendam requiritur non solum, quod sit
rationabilis, vniuersalis, voluntaria, longæua,
& inducta ab iis, qui legem seruare tenentur,
sed etiam, quod adsit consensus, saltem tacitus
Principis. Et sanè, cum ista consuetudo in Re-
ligionibus non sit introducta nisi per totam
Religionem, ac per consequens sit vniuersa-
lis, & consuetudines vniuersales non censean-
tur ignoratæ à Principe *cap.* 1. *de constitut. in* 6.
fundari debent in scientia, & tacito consensu
Papæ; ac per consequens habent eam moralem
32 certitudinem, quæ in hac re esse potest. Vnde
Vrbanus VIII. in Congregatione S. & vniuersa-
lis Inquisitionis ann. 1625. habita, quam retuli
supra, prohibens venerationem, & cultum homi-
nibus cum sanctitatis, vel martyrij fama defun-
ctis, expressè declarauit: *Quod per suprascripta præ-*
iudicare in aliquo non vult, neque intendit iis, qui
aut per communem Ecclesiæ consensum, vel immemo-
rabilem temporis cursum, aut per patrum, virorum-
que Sanctorum scripta, vel longissimi temporis scien-
33 *tia ac tolerantia Sedis Apostolicæ, vel Ordinarij*
coluntur. Ecce iam quomodo absque expressa Ca-
nonizatione, aut beatificatione alicuius San-
cti permittitur ipsi cultus, & veneratio, propter
longissimi temporis scientiam, ac tolerantiam
Sedis Apostolicæ, vel Ordinarij. Cuius, scilicet,
Ordinarij nomine venire possont Prælati supre-
mi Religionis scilicet Generalis, ac maximè Ca-
pitula Generalia propter dicta tum ex iure com-
muni, tum ex aliquibus priuilegiis Religionum
tom. 5. *mea Summa in Marimagno Carmel. numer.*
399. & 479.
34 Qui tamen tam in Rubricis Breuiarij Roma-
ni, quam Carmelitani dum conceditur facul-
tas celebrandi festa Sanctorum, quæ consueue-
runt celebrari etiam si in Kalendariis contenta
non sint, est sermo de festis, quæ *solemniter* ce-
lebrantur, ideò hæc concessio suffragari non po-
terit Religionibus, nisi talia festa *solemniter* ce-
lebrare consueuerint. Siue enim dicamus hoc
esse ius commune, siue priuilegium, commune
est omni dispositioni, quod vbi verba non con- 35
ueniunt dispositio non habet locum, *l.4. §. toties,*
ff. de damno infecto, l. quod constitutum, ff. de mi-
lit testam. Bartol, *in d. l. 4. §. Prætor. ait*, Gemin.
*cons.*65. *in princ. num.* 2. latè Tiraq. *in l. si vnquam*
verb. Libertis, num. 2. *C. de reuocand. donat.* vbi *nu-*
*mer.*5. *cum seqq.* intelligit in legibus, statutis, &
omni alia dispositione, Cardin. Tusch. *tom.* 8. *litt.*
V. concl. 89. *à princ.* Mari. Anton. *var resol. lib.* 3. *re-*
*sol.*9. *num.* 4. Quid autem importet verbum *so-*
lemniter. Gauant. *supr. numer.* 29. inquit, quod re- 36
spectu Cleri sæcularis significat festiuitatem, aut
populi, aut Cleri cum pompa exteriori; puta
processione, apparatu, concursu, & huiusmo-
di, & ita declarauit Sacra Rituum Congregatio
die 28. Augusti 1628. Respectu verò Regula-
rium, & Congregationum significat singularem
quendam cultum communem aliis Festia de Ca-
lendario. Cæterum credo dicendum significare 37
singularem aliquem cultum vltra communem
aliis Sanctis, alias esset superfluum tale verbum:
cum tamen verba debeant aliquid operari, & non
esse superflua in omni dispositione *l.* 3. *in princ. ff.*
de iureiur. l. si quando 109. *de legat.* 1. *l. fin. ff. ne quid*
in loco publico, c. si Papa in fin. de priuil. lib. 6. *c. si à*
Iudice, de appell. eod. lib. Felin. *in cap. qualiter, &*
quando, num. 25. *de accus.* Alex. *cons.* 214. *Pondera-*
tis, num. 11. *& seqq. lib.*6.

Quia etiam in dicta Rubrica Breuiarij Ro- 38
mani dicitur: *Cum officiis propriis à Sede Aposto-*
lica approbatis, aut ex eiusdem Sedis authoritate re-
ceptis, vel recipiendis, alioquin de communi, ideò of-
ficia dictorum Sanctorum, qui apud Religiones
consueuerunt celebrari, accipienda sunt de com-
muni, nisi adsint officia propria à Sede Apostolica
approbata. Quod enim inquit Rodriguez non
solùm *tom.* 2. *quæst. regular. quæst.* 69. *art.* 5. relatu,
sed etiam *tom.* 1. *quæst.* 42. *art.* 11. scilicet *posse in* 39
Religionibus recitari officia propria de his Sanctis,
etiam si hæc officia à Sede Apostolica non sint ap-
probata, dummodò digna sint, vt approbentur, vel Re-
ligio eis vtatur animo ea à Sede Apostolica confir-
mandi: probans id ex prædictis verbis Rubricæ, in
qua dicitur, *ex eiusdem Sedis authoritate receptis,*
vel recipiendis. Defendinon potest; nam illa ver-
ba prædictæ Rubricæ *recipiendis* non intelligun-
tur, antequam recipiantur, sed pro tunc quando
officia fuerint recepta, & non ante. Ita docet Lay-
man. *tom.* 2. *lib.*4. *tract.* 1. *cap.*5. *num.*6. *dicto* 2. quem
sequitur Bonacina *tom.* 1. *tract. de Hor. Can. disp.* 1.
qu. 3. *punct.* 2. *num.* 12. in impressione Lugdunensi,
& Annellus *supra num.* 13.

Ex quibus omnibus obiter colligitur quo 40
iure Carmelitæ officium faciant de Sanctis Elia,
Eliseo, Dionisio Papa, Gerardo Episcopo, &
Martyre, Petro Thoma Episcopo etiam, &
Martyre, Angelo Martyre. Anastasio Martyre,
Cyrillo Alexandrino, Andrea Corsino, Serapio-
ne, Spiridione, & Alberto Episcopis; Alberto
quoque alio, Cyrillo Doctore, Bertholdo, Bro-
cardo, Simone, Auertano Confessoribus; Eu-
phrasia, Euphrosina, Theresia, & Magdalena
de Pazzi Virginibus. Vt enim prætermittamus
Theresiam,

Theresiam,& Magdalenam posteriores,(ex qui-
bus Theresia non solùm ratione Canonizationis,
sed, & specialis concessionis Sedis Apostolicæ;
Magdalena verò ratione specialis beatificatio-
nis a nostris celebrantur) pro aliorum Sancto-
rum celebrando officio in Capitulo Generali
Ordinis Romæ celebrato anno 1564. in Con-
41 uentu S. Martini in Montibus factum fuit de-
cretum huiusmodi : *Sancti Ordinis nostri redigan-
tur in Catalogum seu Calendarium Sanctorum,& de
illis fiat officium duplex.* Ex vi cuius decreti eodem
anno Romæ apud Antonium Bladum Impresso-
rem Cameralem typis mandatum est Calenda-
rium officiorum recitandorum in ordine, in quo
42 prædicta Festa Sanctorum continentur. Ea eo
autem, quod prædicta Sanctorum Festa in Ca-
talogum redacta sint Romæ apud Impresso-
rem Cameralem, venia à superioribus concessa,
vt dicitur in fine illius libelli, infertur antiquam
fuisse Ordinis consuetudinem ex antiquioribus
Capitulis, vsuque Religiosorum receptam,
prædicta officia recitare, neque enim alio modo
Capitulum Generale id præciperet, aut Ro-
mani Reuisores illud Calendarium imprimi
permitterent, maximè sub S. Cardinali Borro-
meo Ordinis tunc Protectore,& Romæ existen-
te, sine cuius assensu, & consilio nihil à Capitu-
lo actum(maximè in rebus tanti momenti) credi
debeat.

43 Deinde ex Pio V. in Bulla *Quod à nobis* anno
1568.edita(tribus scilicet annis post prædictum
decretum,& Calendarium, in quo prædicta fe-
sta Sanctorum erant, typis mandatum.) In qua
cum Breuiarium Romanum reformasset Papa,
& alia Breuiaria non approbata reprobasset, ea
tamen permisit,quæ erant in vsu in Religioni-
bus,seu Monasteriis, *quæ ab ipsa prima institutio-
ne à Sede Apostolica approbata, vel consuetudine,
quæ, vel ipsa institutio ducentos annos antecedat,
44 aliis certis Breuiariis vsa fuisse constiterit.* Cum ergo
institutio nostræ Religionis supra ducentos, &
multò plures annos ante Pium quintum fuerit;
Breuiarium nostrum, in quo prædicta festa San-
ctorum ex decreto relati Capituli Generalis in-
serta, vel inserenda erant,& ipsa festa Sanctorum,
ab ipso Pio V approbata virtualiter dici debent.
Vnde Didacus de Curia nostri Ordinis eo tem-
pore Scriptor *lib.* 12.*cap.* 10. affirmat Pium V. ap-
probasse, & confirmasse prædicta festa Sancto-
45 rum Ordinis nostri illi à Generali Baptista Ru-
beo præsentata;& in Bulla pro Breuiario Roma-
no recipiendo,& aliis reprobandis,nostrum Bre-
uiarium excepisse,& approbasse, abs dubiè pro-
pter dicta.

46 Accedit, quod prædicti sancti,vel continen-
tur in Martyrologio Romano, prout sunt Elias,
Eliseus, Angelus, Cyrillus Alexandrinus, Alber-
tus, Anastasius. Dionisius Papa, Gerardus, Sera-
pion, Spiridion, Euphrasia, & Euphrosina; vel
in Martyrologio Ioannis Molani Antuerpiæ
apud Philippum Nutium anno 1583. vt sunt
Albertus Episcopus, Petrus Thomas Martyr,
Cyrillus, Bertholdus, Brocardus,& Simon. Con-
fessores. Auctarius autem in Catalogo San-
ctorum Philippi Ferrarij Alexandrini doctissimi
Authoris, qui dicit ex Molano *in addit.* illum
sumpsisse. Iure ergo de prædictis Sanctis offici-
um celebrari potest, siquidem eo ipso, quod in
Martyrologiis recensentur digni videntur isto
cultu

Præsertim tertio, quia quamuis in correctio- 47
ne Breuiarij Carmelitani, & illius restitutione,
& accommodatione ad Breuiarium Romanum
facta sub Gregorio XIII. anno 1585. plures ex
prædictis Sanctis sint prætermissi, nec positi in
dicto Breuiario, vt infrà dicetur, propter rationes
ibi assignandas nihilominus sub Paulo V. anno
1610. illos resumpsit Religio authoritate Apo-
stolica, prout constat ex breui Catalogo, seu Ka-
lendario Romæ Impresso eo anno apud Iacobum
Mascardum superiorum permissu, cuius titu-
lus est : *Officium Sanctorum Ordinis gloriosissimæ* 48
*Virginis Mariæ de Monte Carmelo, quod olim in
dicto Ordine recitabatur, nunc denuò authoritate
Apostolica, reassumptum.* Quod obtinuisse Hen-
ricum Siluium eo tempore Ordinis Genera-
lem supponunt Franciscus Cherascus in vita ip-
sius,& Augustinus Biscaretus in M. S. cui titu-
lus est *Palmites vineæ Carmeli* dum agit de Hen-
rico Siluio.

Nec obstat si dicatur, quod cum in Breuiario 49
Carmelitano, de quo dictum est correctum, &
restitutum fuisse ad normam Breuiarij Romani,
& quod authoritate Gregorij XIII. approbatum
fuit per Bullam *Vt Breuiarij* anno 1584. prædi-
cto Breuiario præmissam, non contineantur mul-
ti ex prædictis Sanctis aut festiuitates ipsorum,
imò in dicta Bulla præcipiatur Carmelitis, vt
illo solo Breuiario vtantur, nec illi aliquid ad-
dere præsumant, nullatenus fuit postea in po-
testate Religionis reassumere Sanctos illos
Apostolica authoritate illis sublatos, aut eos
Breuiario inserere. Nam hæc ablatio Sanctorum
ex dicto Breuiario non fuit facta ab ipso Gre-
gorio, quasi ipse Pontifex ex se ipso voluerit
de prædictis Sanctis celebrari non posse à Car-
melitis. Constat enim euidenter contrarium ex
ipsa Bulla; in qua habetur, ex decreto Capituli
Generalis tunc proximè Romæ celebrati statu-
tum fuisse, quod Ioannes Caffardus tunc tempo-
ris Prior Generalis Ordinis curam susciperet 50
Breuiarij corrigendi, idque egisse, adhibitis aliis
piis,& doctis eiusdem Ordinis Professoribus, il-
lud restituendo ad normam Breuiarij Romani,
quantum fieri potuit, cum antea prædictum Bre-
uiarium iuxta Hierosolymitanæ Ecclesiæ consue-
tudinem confectum fuerit, Pontificemque Gre-
gorium prædictam restitutionem, correctionem,
& emendationem approbasse, Breuiarioque sic
restituto, & emendato solum in posterum illis
vti præcepisse. Hæc enim sunt verba Bullæ : *In* 51
*Generali Capitulo postremò Romæ celebrato statu-
tum fuit, vt dilectus filius Ioannes Baptista Caffar-
dus Prior Generalis dicti Ordinis tunc electus Bre-
uiarij ipsius corrigendi curam susciperet. Quod
cum ipse (sicut nobis relatum est) adhibitis aliis piis,
& doctis eiusdem Ordinis Professoribus diligenter
sit exequutus, &c.* Et infra : *Nos restitutionem præ-* 52
dictam, &c. Ex quibus manifestè elicitur corre-
ctionem prædicti Breuiarij, restitutione ipsius ad
normam Romani, & omissionem festiuitatum
prædictorum Sanctorum, de quibus in præsenti,
non fuisse facta præcipiente, mouente, aut cogen-
te Summo Pontifice, sed spontanea, libera, & vl-
tronea voluntate Religionis volentis complacere
Summo Pontifici, qui Breuiarium Romanum à
cunctis Ecclesiis recipi cupiebat. Ac per conse-
quens, re posteà melius perspecta, potuisse dictas
festiuitates reassumere non solum accedente au-
thoritate Apostolica, qua ea reassumptio dicitur

facta in relato Kalendario, sed etiam authoritate propria, vt inferius dicetur. Prædictas autem festiuitates Sanctorum non ideò omissas, aut prætermissas esse à Religione Carmelitarum eo quod dubitaret de ipsorum Sanctorum sanctitate constar.

53 Primò, ex eo quod inter illos multi sunt indu-
bitatæ sanctitatis, vt sunt Dionisius, Serapion, Spiridion, Euphrasia, Euphrosina, & Gerardus, qui propterea in Martyrologio Romano collocantur; aliorum autem sanctitas, etsi non tam manifesta sit, veruntamen tam ex historiis, quam ex miraculis ab ipsis respectiuè factis, vsuque antiquo illos colendi, tacito, vel expresso Ecclesiæ accedente consensu, sufficienter constat
54 etiam.

Secundò, ex eo, quod etiam omiserunt, seu prætermiserunt in prædicta correctione Breuiarij quamplures alios Sanctos indubitatæ Sanctitatis, qui in antiquo Calendario Carmelitanorum decreto prædicti Capituli generalis anno 1564. edito continebantur, vt sunt Telesphorus Papa, & Martyr; Paulus primus Eremita; Barbasianus Episcopus, & martyr; Leander Episcopus; Herculanus Episcopus, & martyr; Victor Papa, & martyr; Anastasius Papa, & martyr; Ioannes Papa, & martyr; Honuphrius Heremita, Melchiades Papa, & Martyr; Lazarus Episcopus, & martyr; & alij plures quos etiam omiserunt.

55 Ratio ergo talis omissionis Sanctorum ea fuit,
quam diximus, scilicet, vt conformarentur Breuiario Romano, quod Ecclesia Romana, quæ est mater aliarum Ecclesiarum suscipit, & vt complacerent Summo Pontifici Gregorio, qui prædictam reductionem desiderabat; insuper vt iuxta intentionem Ecclesiæ officia feriarum celebrare
56 possent. Nisi etiam dicatur ideò Sanctos illos
tam sui Ordinis, quam alios omisisse, quia Carmelitas, vt veros filios Virginis Mariæ adstringere volebant ad recitandum officium paruum ipsius Virginis, quod aliàs non recitarent, saltem ex obligatione, & præcepto, si de illa multitudine Sanctorum, quam omiserunt, officia facerent.

57 Nec obstat si dicatur Religionem renunciasse iuri suo in omissione talium Sanctorum, quando suum Breuiarium corrigens non posuit in eo
58 ipsorum officia, ac proindè posteà nequiuisse iterum reassumere eorum festiuitates. Primò enim responderi potest, quod cum recitatio prædictorum Sanctorum fuerit ex vi decreti Capituli generalis, consuetudinis Religionis, & Bullæ Pij V. (prout dictum est) talis omissio non fuit renunciatio priuilegij, atque ita non procedere in præsenti communem regulam, scilicet, *quod priuilegia*
59 *amittantur per ipsorum renunciationem.* Secundò
dicendum, esto quod Religio derogauerit sibi prædicta omissione quoad ad hoc, quod est dictos Sanctos in corpore Breuiarij collocari,
60 non tamen quoad hoc, quod est de illis posse facere officium. Renunciatio enim strictè est interpretanda, vt minus lædat renunciatorem, quàm fieri possit. *l. si domus, ff. de seru vrb. præd.* Becc. *conf.* 111. *sub num.* 31. Surd. *conf.* 446. *num.* 22. Rot in vna Alexandrina *Archipresbyteratus* coram Merlino anno 1627. Quæ etiam addit sequentia, quæ
61 ad intentum nostrum deseruiunt. *Liberè cedens, & renuntians licet dicatur perdere dominium, & possessionem saltem de iure: attamen si posteà incumbat de facto, & realiter inhæreat possessioni, adhuc ad statum est manutenendus, imò, & reintegrandus, si spolietur,* Innoc *in c. super hoc de renuntiat.* Calderin. *conf.* 4 *eod. tit* & sequitur Rota *decis.* 1. *num* 2. *in nouis* Cassad *decis.* 4. *de restit. spoliat. n.* 2. & 4. *vers. credit tamen.*

Accedit ad hæc, saltem è simili, quod cum Pa- 62
tres nostri Discalceati ex vi Quinterni Sanctorum Religionis illis sub Sixto V. concessi non possent facere officium de omnibus illis Sanctis Ordinis, de quibus modo est sermo, sed solùm de aliquibus, illis scilicet, qui in dicto Breuiario Carmelitano sub Gregorio XIII. ad normam Breuiarij Romani restitutum erat continebantur: nihilominus posteà innitentes tum ipsorum sanctitati, vsui, seu consuetudini faciendi festa ipsorum, & authoritati Capitulorum generalium, eosdem vt beatos approbantium, ac præcipuè
voto Illustrissimorum Dominorum Auditorum 63
Rotæ Francisci Peñæ, Horatij Lancellotti, & Dionisij Simonis de Marquemont (quod apud me habeo authenticum) officia etiam aliorum Sanctorum, qui in dicto Quinterno non continebantur, celebrare cœperunt. Potuit ergo etiam totum corpus Religionis id efficere propter similes rationes. 64

Denique iis omnibus prætermissis, præfata officia à nostris Carmelitis celebrari posse, & debere constat clarè ex concessione, & approbatione S. Congregationis Rituum sub Vrbano VIII die XII. Iunij anni 1628. in qua cum Quinternum Sanctorum Religionis, inter quos hi, de quibus est controuersia, erant, eidem Sacræ Congregationi proponeretur, edidit hoc decretum in fine dicti Quinterni Impressum. *Officia supra scripta Sanctorum Ordinis Carmelitarum ad instantiam Generalis eiusdem Ordinis, & fratrum Reformatorum, quos Discalceatos vocant, qui Breuiarium Ro-*
manum acceptarunt, ad vsum dicti Breuiarij Romani 65
reformata, ab Illustrissimo, & Reuerendiss. Cardinali de Torres recognita, & subscripta, & quorum aliqua aliàs sub. die 20. Iunij 1609. ab Illustriss. ac Reuerendiss. Cardinali Bellarmino de mandato Sac. Rituum Congregationis remissa, & approbata fuerunt, eadem S. Congregatio, vt ab vniuerso Carmelitarum ordine liberè, & licitè recitari, ac etiam pro maiori commoditate imprimi possint, licentiam, & facultatem dedit, & concessit. Die 12. Iun. 1628. Cos. Cardinalis de
Torres. F. Fuluius Benign. Secret. locus † sigilli. Ex cu- 66
ius decreti vi non solum ea recitat tota Religio, sed, & iuxta concessionem in ipso factam, inserta sunt in Breuiariis Carmelitanis posteà impressis.

Quia autem sæpius de istorum Dei seruorum 67
non Canonizatorum, nec beatificatorum ab Ecclesia sanctitate inquiritur, & dubitatur an de ipsis officium fieri possit, præter dicta Consulto primo, quæ ad hoc intentum deseruiunt; monendi Religiosi, quod, etsi sanctitas secundum D. Dionysium *c.* 12. *de diuin. nominib.* sit omninò immaculata munditia ab omni immunditia libera; seu, secundum S. Thomas 2. 2. *quæst.* 81. *art.* 8 *ad* 1. sit generalis virtus complectens omnium virtutum actus, in Deum relatos. Troilus Maluetius *de Canonizat. Sanctor. dub.* 1. *num.* 5. Felix Contelo-
rius *de Canonizat. Sanctor. cap.* 14. *num.* 3. Nihilo- 68
minus signa sanctitatis non solum sunt miracula, & Martyrium, vt alibi diximus; sed etiam primò, odor suauis è corpore defuncti manans. Rota *in relatione B. Paschalis Bailon, & in relatione S. Isidori Matritensis, & in relatione S. Theresiæ.*

Graffius

Graffius *lib. 5. consil. de sent. excommunicat. cons.* 17. Contel. *supr. num.* 19. Secundò, liquor odoriferus manans è corpore serui Dei. Rota *in relatione B. Paschalis, & in relatione S. Andreæ Corsini*, & constat in eo liquore manante è corpore S. Nicolai Barensis. Contelorius *supr. n.* 20. Tertiò, conuersatio in vita cum Angelis. Rota *in relatione S. Raimundi, & in relatione S. Franciscæ, & in relatione S. Isidori*. Contelorius *supr. num* 21. Quartò, splendor, seu fulgor in facie relucens dum viueret. Rota *in relatione S. Ignatij, & in relatione B. Bertrandi*. Contelorius *supr. n.* 22. Quintò, & multò magis, si id contingat post mortem Rota *in relatione B. Bertrandi*. Graffius, & Contelorius *supr.* Sextò, Harmonia cælestis audita in loco vbi defuncti corpus post mortem asseruatur. Rota *in d. relatione B. Bertrandi*. Contelorius *n.* 25. Septimò, estasis, raptus, seu eleuatio à terra. S. Thomas 2. 2. *q.* 175. *art.* 1 & 5. Rota *in relatione S. Xauerij*, Contelor. *n.* 27. Octauò Prophetia. S. Thom 2. 2. *qu.* 172. *art.* 4. Augustinus Triumphus *de potest. Eccles. qu* 15. *art.* 5. Rota *in relatione B. Paschalis*. Nonò, habere reuelationes diuinas. S. Thom. 2. 2. *qu.* 172. *art.* 6. Tostatus *in Math c.* 23. *q.* 244. Antiochus Brondos *in Apocalyps. disp.* 2. *q.* 1. Decimò, quod irrationalia obediant seruis Dei contra naturalem inclinationem, vt si aues, pisces, arbores, flumina, vel alia huiusmodi aliquid agant, vel patiantur supra ipsorum naturas. Rota *in relatione S. Raimundi*, Pannius in relatione S. Bonauenturæ. Vndecimò, ebullitio sanguinis, vel fluxus illius longo tempore post mortem, vel quod corpus sit ita flexibile, vt possit in quamcunque partem verti. Vnguium, vel capillorum continua augmentatio. Rota *in relatione S. Xauerij*, Contelor. *sup. n.* 35. 36. & 37, Et illi qui loquuntur de S. Ia-

69 nuario, cuius sanguis ebullit sæpius Neapoli. Hæc porrò omnia, & similia sunt signa sanctitatis. eo quod cum sint supra naturam debent ascribi miraculo, iuxta Rotam *in relationibus S. Franciscæ, S. Caroli, S. Andreæ Corsini, & S Hiacinthi* ex doctrina S. Thomæ, & aliorum Theologorum, ac Glossæ *in cap. 1. verb. Sedis. Apostolica de reliq. & venerat. Sanctor. in 6.* & Pannini *in relatione S. Bonauentura.*

70 Hæc porrò signa non esse semper infallibilia, nisi quando sunt adminiculata, & ex circumstantiis manifestatiua sanctitatis, eo quod ferè similia contingere possint per illusionem, aut arte dæmonis, seu magorum, rectè ostendit Fortunatus Scacchus *in libro relato de notis, & signis sanctitatis*, Vnde non propter aliquod, vel aliqua ipsorum moueri possunt Religiosi ad faciendum officium pro aliquo putato Dei seruo, nisi seruatis aliàs seruandis, præsertim Sedis Apostolicæ consensu. Pro qua materia legendus est Andreas Molfesius *in Addit. ad quæstiones vsuales consil.* 45. Vbi multa eruditè, etsi cautè legenda, quia author non vidit decreti nouissima S. Congregationis sub Vrbano VIII.

71 Votum porrò Illustrissimorum DD. S. Rotæ Romanæ Auditorum per Auditorem Cameræ authenticatum, de quo *supr. n.* 63. mentionem fecimus, hic placuit adiungere, quia ex ipso nonnulla ad intentum nostrum depromere poterit studiosus lector.

VOTVM DD. AVDITORVM

S. Rotæ Romanæ.

IN nomine Sanctissimæ, & Indiuiduæ Trinitatis Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen. Nouerint Vniuersi, & singuli hoc præsens publicum transumpti Instrumentum visuri, lecturi, pariterque audituri. Quod Nos Petrus Paulus Crescentius Prothonotarius Apostolicus, vtriusque signaturæ Sanctissimi Domini Nostri Papæ Referendarius, necnon Curiæ Causarum Cameræ Apostolicæ Generalis Auditor, Romanæque Curiæ Iudex ordinarius, sententiarumque, & causarum tam in eadem Romana Curia, quam extra eam latarum ac litterarum Apostolicarum quarumcumque vniuersalis, & merus Exequutor ab eodem Sanctissimo Domino Nostro Papa specialiter deputatus ex parte, & ad Instantiam R. Patris Ferdinandi à Sancta Maria Vicarij Generalis ordinis Discalceatorum Beatæ Mariæ de Monte Carmelo per publicum edictum, vt moris est citari mandauimus, & fecimus omnes, & quoscumque sua Communiter, vel diuisim interesse putantes ad dicendum contra infra dicenda iura in actis exhibita, & excipiendus quicquid volunt, & possunt illaque adiecti videndus, ac per Infrascriptam Curiæ Nostræ Notarium transumi, & exemplari, & in publicam transumpti formam redigi mandari, qua quidem citatione coram Nobis reproducta, & in ter. illius comparuit. Idem R. Pater Ferdinandus Vicarius Generalis, & repetiit. Dubium propositum cum resolutionibus factis à Reuerendissimo Domino Francisco Peuia vtriusque Signaturæ Sanctissimi Domini Nostri Papæ referendario, & Sacræ Rotæ Auditore, & Decano, & Reuerendissimis DD. Horatio Lancellotto, & Dionysio Simone de Marquemont. Pariter vtriusque Signaturæ Sanctissimi D. N. Papæ Referendariis, ac Sacræ Rotæ Auditoribus in calce dicti dubij annotatis sub infrascripto tenore V. S. in Religione Carmelitana sunt plures Sancti diuturna temporum serie existimati, & ita in Chronicis eiusdem antiquis in Martyrologio Vsuardi, & aliis auctoribus vocati nondum tamen Canonizati, de quibus in Breuiariis eiusdem ordinis à quadraginta circiter annis ex auctoritate expressa, vel Capitulorum generalium, vel ipsorum generalium fuerunt recitata Diuina officia, & ab auctoritate Apostolica, non constat quæ consuetudo celebrandi eorum festa perseuerauit vsque ad annum 1584. quo dum Breuiarium Carmelitanum ad normam Romani emendaretur nullo monente, vel cogente omissi sunt ab ipsis Religiosis Correctoribus plures ex eisdem sanctis; & auctoritate fel. rec. Gregorij Papæ Decimi tertij fuit dicta Correctio ita confirmata, vt nihil addi, detrahi, vel immutari liceret; Regolares verò eiusdem ordinis Discalceati accepto Breuiario Romano, & auctoritate Apostolica retentis iisdem Sanctis in dicta Breuiarij Carmelitani correctione positis vi Rubricæ primæ eiusdem Breuiarij Romani, quod eo vtentes Regulares possint etiam ritu duplicis officij celebrare festa Sanctorum, qui apud ipsorum Religiones consueuerunt solemniter celebrari, licet prædicta festa in

Calendario

Calendario Romano non sint descripta reassumpserunt dictorum Sanctorum emissorum festa, & in eorum postremò Capitulo generale statuerunt de illis tantùm celebranda festa, quorum certa haberetur fides fuisse Carmelitanæ Religionis professores, posteà anno 1602. Clem. Papa octauus facultatem faciens generali dicti Ordinis Calceatorum Breuiarium Carmelitanum prædictum de nouo corrigendi, & conformandi quantum fieri poterit ad normam noui Breuiarij Romani concessit, quod præfati ordinis Breuiarium noua adhibita diligentia accuratius debeat inspici, examinari, & si quæ deprauata aut omissa præsertim circa festa Sanctorum dicti ordinis esse, & recognitione indigere videbitur ad prædicti Noui Breuiarij Romani normam emendari, & restitui procuretur. Quæritur an in huiusmodi emendatione liceat restituere prædictos Sanctos, de quibus recitabatur Diuinum officium, & an, licet non sint Canonizati, vi gore tamen prædictæ consuetudinis ex decreto Capitulorum generalium, vel ipsorum fortè tantum generalium inductæ, liceat etiam, vt prius de illis horas Canonicas, & Diuinum officium recitare. Pro affirmatiua videtur sentiendum, quia nihil de nouo inducitur, sed solum, quod olim obseruabatur in Religione B. M. de Monte Carmelo retinetur, licet non appareant Apostolica diplomata super eorum Canonizatione, concurrunt tamen tria, quæ eam arguunt, Chronici vetusta, & aliquot martirologia eos Sanctos appellantia, auctoritas Capitulorum generalium eosdem beatos approbantium, nec est verisimile, quod leuiter fuerint inducti patres ad eos recipiendos, & eorum officium recitandum, & denique obseruantia subsecuta, quia sine contradictione multis temporibus eorum officium fuit receptum, & recitatum, noua disputatio, & inquisitio à Sanctissimo D. N. Clemente Papa Octauo institutum super præcauenda veneratione hominum mortuorum, nondum Canonizatorum, aut Beatificatorum non comprehendit beatos, de quibus hic quæritur, quia Sanctissimus expressè præseruat antiquos, atque ita sentio in hoc facti specie, Ego Franciscus Penia Rotæ Auditor sub censura tamen Sanctissimi, & Sanctæ Sedis Apostolicæ. Romæ die 11. Augusti 1603. Et ego Horatius Lancellottus Rotæ Auditor sub censura Sanctissimi subscribo me supradictæ sententiæ R.P. & D. mei Decani, maximè respectu Congregationis Fratrum Discalceatorum, apud quos fuit semper in vsu, & consuetudo, quæ etiam huc vsque seruatur recitandi prædicta officia, & prædictorum Sanctorum festiuitates celebrandi, quod videtur conforme Rubr. primæ, & secundæ Breuiarij Romani die 16. Martij 1609. Horatius Lancellottus, &c. Et ego Dionysius Simon. de Marquemont Rotæ Auditor sub censura Sanctissimi subscribo me supradictæ sententiæ RR. PP. & DD. mei Decani, & Lancellotti, maximè respectu Congregationis Fratrum Discalceatorum ex ratione per D. M. Lancellottum, considerata die 18. Martij 1609. Dionisius Simon de Marquemont. D. Ioan. Maria Lucidus de Calderola medietatis recognouit manus retroscriptorum RR. PP. DD. Francisci Peniæ, & Horatij Lancelloti in forma hac die 30. Augusti 1610. Illustr. Bartolomæus Francus Ticalonen. Diœcesis medietatis, &c. recognouit supradictas manus retroscriptorum. RR. PP. DD. Francisci Peniæ, & Horatij Lancellotti S. Rotæ Auditorum in forma omni, &c. Illustriss. & R. D. Ioan. Lumbrer. presbyter Cæsaraugustanus Medietatis, &c. recognouit per similitudinem manus retroscriptorum RR. PP. DD. Francisci Peniæ, & Horatij Lancellotti in forma sub die 30. Augusti 1610. Illustriss. & Excellentiss. P. D. Baldus Morscius de Camerino V. I. D. Franciscus Sassola Clericus Linconensis med. &c. recognouerunt manum retroscriptorum DD. Dionisij, Marci Montij in forma dicta die. Postmodum verò Idem R. Pater Vicarius petiit prædicta omnia transumi, & exemplari, & in publicam transumpti formam redigi, mandari. Nos igitur attendentes requisitionem huiusmodi fore iustam, & rationi consonam, quodque iuxta petenti non est denegandus assensus, prædicta omnia transumi, & exemplari, & in publicam transumpti formam redigi mandauimus, decernentes, & statuentes, quod huic Nostro publico transumpto talis, & tanta fides in iudicio in Curia, & extra, & vbique locorum detur, & adhibeatur quanta daretur, & adhiberetur si ipsamet originalia in medium exhiberentur, super quibus omnibus, & singulis tanquam ritè, rectè, & legitimè gestis, & factis nostram, nostrique officij auctoritatem pariter, & decretum interponendum duximus, & interposuimus. Et in quorum omnium; & singulorum fidem, &c. Datum Romæ ex Ædibus Nostris anno Domini. Millesimo sexcentesimo decimo, Indictione octaua, die verò Vigesima Mensis Septemb. Pontific. Sanctiss.io Christo Patris, & D N. D. Pauli Diuina Prouidentia Papæ Quinti. Anno sexto subscr. M. Buratius, &c.

Loco ✝ Sigilli appensi Iolius Oliuellus Curseorum Cameræ Apostolicæ Notarius.

Præsens copia extracta fuit ex suo originali in carta pergamina scripto propter R. P. Vicarium generalem ordinis Discalceatorum B. M. de Monte Carmelo existen. cum quo collationata concordat.

In fidem hac die 12 Septembris 1635.

Ita est Franciscus M Belgius Notarius.

CONSVLTVM III.

De officio S. Eliæ Prophetæ.

SVMMARIVM.

Senibus reuerentia debita num. 1.
Ex Cicerone, Solone, & aliis num. 2.
Elias quasi in ima vocatus n. 3.
Qua notare deberent, qui eum vocant n. 4.
Honor Regis iudicium diligit n. 5.
Facultas faciendi eius officium antiqua n. 6.
Approbatum à Gregorio XIII. n. 7.
Breuiarium Carmelitarum iuxta Ierosolymitanum num. 8.
Et à Sixto V num 9.
Consuetudine Religionis n. 10.
A Clemente VIII n. 11.
Pro Græcis num. 12.
Sub Paulo V num. 13.
A S. Congregatione num. 14.
Iterum ab eadem n. 15.
Consequenter à Sede Apostolica n. 16.

IESVS MARIA.

Occaſio ſcribendi hoc Conſultum.

SENES noo debere in ius *ſine* 1
venia vocari lex eſt, ad quam, non
tam docti,quàm facti, noo inſti-
tuti,ſed imbuti ſumus. Præſcribi-
tur hoc *in l. generaliter ff. de in ius*
*voc.*Hinc apud Homerum *lib.3. Iliad.* Neptunus
Iouis ex vtroque parente frater ipſum Iouem
reueretur,nec audet illi palam obſiſtere, quod
eſſet maior natu. Et Cicero diſertè dixit, *miſeram*
eſſe ſenectutem, quæ ſe oratione defenderet, quaſi
indiga non ſit huiuſmodi adminiculis, quæ de ſe
venerabilis eſt. Solon Athenienſis legiſlator, cum 2
ex eo aliquando Piſiſtratus quæreret, qua tan-
dem ſpe fretus ſibi tam audacter obſiſteret, *ſene-*
ctute,reſpondit: Authore Tullio *de Senec.* Marcus
Caſtritius, dum Placentiæ magiſtratum gereret,
Cn. Carbone Conſule iubente decretum fieri,
quo ſibi obſides à Placentinis darentur, nec ſum-
mo eius Imperio obtemperauit, nec maximis vi-
ribus ceſſit,atque etiam dicenti, *ſe multos gladios*
habere,reſpondit: *Et ego annos.* Teſtis eſt Valerius
lib.6.cap. 2. Tarteſij adeò ſenectutem venerabau-
tur, non liceret minori contra natum maiorem
teſtimonium dicere. Tradit Stobæus *cap.* 42. Sed,
& Phariſæi,vt à Philone proditum, maiores natu
ſic venerabantur, vt nec contrarium alicui reſ-
pondere auſi eſſent. Elias tamen venerabiliſſimus 3
ſenex,

ſenex,lougæuus,annoſus,probatus , quaſi in ius vocatus his diebus. Sed non *ſine venia*, quia oou niſi à piis , doctiſque dum in dubium vertitur, quo iure Carmelitana familia eiuſdem Eliæ feſtum, Miſſarumque ſollennia, titu annuo celebret. optari ſanè deberet per doctos Theologos aſpe-
4 xiſſe, quæ Liuius quodam 1. *Dec. lib.* 1. dixit, *Antiquitas humana diuinis miſcuit, & lib.* 5. *Antiquis in rebus, ſi qua veris ſimilia pro veris accipiuntur, & 4. Dec. lib. 4. nihil notum ex antiquo probabile eſt.* Ac ſi diceret, antiqua omnia certa, quod dixit Papa Gregorius *ſuper 7. Pſ. antiquorum geſta nobis Prophetia ſunt.* Hæc enim animaduertentes facilè crederent, antiquum ritum celebrandi Eliana ſollemnia in Carmelitana familia non ſine magno fundamento viguiſſe. *Nobilia ingenia* (Baronius dicebat) *tom.* 12. *in Appendic. ad tom.* 1. *magis laborent quomodo, quod per tot annos oſtenditur in Ecclesia eſſe receptum conſtare poſſit; & vt firmum perſiſtat, quæque aduerſantia recepta conſuetudini corrigant, & emendent.* Quia, vt ipſe *ibid.* ex Auguſt. *epiſt.* 118. optimo. *Ipſa mutatio conſuetudinis etiam qua adiuuat vtilitate, nouitate perturbat. Quapropter qua vtilis non eſt, perturbatione infructuoſa conſequenter noxia eſt.* Quid ſi dicamus vetuſtatem ipſam vim probationis habere, vel teſte Ouidio *lib. 4. Faſtor.*

Pro magno teſte vetuſtas
Creditur

Et *lib.* 1. *Metamorf.*

Saxa quis hoc credat? niſi ſit pro teſte vetuſtas
p onere duritiam capere.

Quia tamon boni zelatores rationem petunt fidei, qua hueuſque Elianum feſtum Canonicis præcibus celebrauimus, totique Eccleſiæ Eliam inuocandum egimus; rationem reddere fas ſit. *ho-*
5 *nor enim Regis iudicium diligit. Pſ.* 98. Maximèque ſi cauſa agatur paterna, de qua *cura habenda vſque ad vltimum ſpiritum*, (inquit Chryſoſtomus *hom.* 24 *in Ioan.*)

Reſponſio.

6 DIcimus, quod Antiqua eſt, & venerabilis, ſæpiuſque confirmata facultas à Sede Apoſtolica, facta Patribus Carmelitanis, recitandi officium Sancti Prophetæ Eliæ, prout ex Breuiariis, Quinternis, & aliis antiquis monimentis Religionis conſtare poterit. Primò enim in Breuia-
7 rio antiquo Venetiis apud Iuntas anno 1585. approbato à Gregorio Decimo tertio, & iuſſu Prioris Generalis Magiſtri Ioannis Baptiſtæ Caſardis de Senis edito, inter alia feſta, & officia Sanctorum, Elianum hoc officium, etiam cum octaua à fol. 80. reperitur. Approbatio autem Gregorij Decimi tertij eſt in Bulla *Vt Breuiarij* in principio eiuſdem ſita, anno 1584. edita, vbi inter alia ſic habetur. *Nos reſtitutionem prædictam à diligentibus, & ſcientia præditis viris, quibus eius recognoſcenda munus demandauimus, probari intelligentes, ne eiuſdem ordinis Fratres in diuino officio, alio, atque alio modo, recitando vagentur, eorumque quaſi fluctuet deuotio; prædictum Breuiarium, ſicut præfertur, recognitum, & reformatum Authoritate Apoſtolica, tenore præſentium approbamus, omni alio vſu deinceps omnibus inter-*
8 *dicto.* Cum verò conſtet prædictum Breuiarium Carmelitanum iuxta Hieroſolymitanæ Eccleſiæ conſuetudinem à multis ſeculis fuiſſe in vſu Religionis, (vt ipſemet Gregorius Decimus tertius in principio prædictæ Bullæ teſtatur dicens. *Vt Breuiarij, quo dilecti filij Fratres Ordinis Beatæ Mariæ Carmelitarum, iuxta Hieroſolymitanæ Eccleſiæ conſuetudinem multis ſæculis vtuntur, &c.* videtur inferri officium Sancti Eliæ recitatum fuiſſe à tota Religione Carmelitana à tot ſeculis, vt horum principium propter antiquitatem aſſignari non poſſit.

Quidquid hoc ſit. Deinde Sixtus Quintus in 9
bulla, *Eximium, quod in nobis, anno* 1589. *die* 27. *Iunij* edita, & habetur *in* 2. *tom. Bullar. pag.* 665. approbat officia Sanctorum Ordinis Carmelitarum pro Patrib. Diſcalceatis eiuſdem Ordinis, *dummodò* (inquit Pontifex) *tam in Miſſa, quàm in recitandis horis Canonicis diurnis, ac nocturnis, modum, & formam deſcriptam in Quinterno, ſeu libello per dilectos Filios noſtros Antonium Sanctorum Ioannis, & Pauli Garrafam, & vincentium Sanctæ Mariæ in via titulorum Preſbyteros Cardinales Montis Regalis nuncupatos, de mandato noſtro reuiſo, correcto, & approbato, inde obſeruetis, & nihil penitus addatis, aut minuatis.* Cum autem in hoc Quinterno, ſeu libello Officium Sancti Patris Eliæ reperiatur fol. 38. in impreſſione Segobienſi pro comperto eſt, prædictum officium à Sixto Quinto approbatum eſſe, vtpotè de mandato ipſius reuiſum, correctum, & approbatum. Similiter cum in 10
prædicta bulla dicatur. *Quia vetus iam diu viget in veſtro ordine laudabilis conſuetudo dies feſtos in honorem Beatæ Mariæ, & quorundam Sanctorum ſollemniter celebrandi.* Cum inter illa prædictum feſtum Sancti Eliæ contineatur, conijcitur id quod, & ſupra diximos, ex antiqua, & laudabili Religionis conſuetudine tale feſtum celebratum fuiſſe.

Præterea Clemens Octauus in bulla, quæ inci- 11
pit, *Romanus Pontifex*, ſub datis Ferrariæ *die* 30. *Iulij* 1598. conceſſit, & indulſit Præſbbyteris, & Monachis Græcis, præſertim Ordinis S. Baſilij, vt vti poſſent Breuiario quodam Græco, græciſque litteris, & characteribus impreſſo, in quo officium Sancti Eliæ Prophetæ *pag.* 459 continetur. Fuit autem prædictum Breuiarium ab Antonio Arcudio Archipreſbytero Soleri Hydrunt. Diœceſis ex mandato Cardinalis Iulij Antonij S. Seuerinæ in compendium redactum, & abſolutum, ad ipſumque Clementem Octauum per prædictum Arcudium Archipræſbyterum dedicatum, vt ex Epiſtola ipſius in principio talis Breuiarij
conſtat. Ex hoc autem habetur Elianum officium, 12
præter approbationes ſupradictas, habere etiam illam à Sede Apoſtolica, & Clemente Octauo pro Præſbyteris, & Monachis Eccleſiæ græcæ.

Præſertim qoartò, ſub Paulo Quinto anno 13
1609. Sac. Rituum Congregatio pro eiſdem Patribus Carmelitanis Diſcalceatis approbauit Officia propria Sanctorum Ordinis Carmelitarum contenta in quodam libello, ſeu Quinterno Romæ impreſſo apud Goilielmum Faciotum prædicto anno 1609. de mandato eiuſdem Sacræ Congregationis diligenter recognita, & ſubſcripta à Cardinali Bellarmino, prout in fine prædicti Quinterni habetur. In eo autem *pag.* 65. reperitur feſtum, & Officium Sancti Eliæ Prophetæ cum ſua Octaua pro vigeſima die Iulij,
& ſequentibus. Ac per conſequens clarè con- 14
ſtat illud à Sede Apoſtolica, & Sac. Congregatione Rituum iam iterum approbatum, recognitum, & reuiſum.

15 Poſt

15 Post quæ ad instantiam Patris Generalis nostri Ordinis Magistri Gregorij Canalis Veneri eadem Sacra Rituum Congregatio approbauit alium Quinternum, seu libellum Romæ ex typographia Rcu. Cameræ Apostolicæ 1659. vt constat ex ipsius Sacræ Congregationis decreto die 12. Iunij 1628. edito, & subscripto à Cosma Cardinali de Torres. In eo autem à pag. 107. reperitur idem officium, ac festum Sancti Eliæ cum octauo pro vi-
16 gesima die Iulij, & sequentibus. Vnde clarè constat officium hoc non semel, aut bis sed sæpius à Sede Apostolica, Sacravè Congregatione approbatum extitisse, re maturissimè, vt solitum est, reuisa, & discussa.

17 Veruntamen, de alio quoque Eliano officio, antiquo sanè, vtpotè, quod ante Concilium Florentinum in vsu apud incolas Cretensis Insulæ videtur fuisse, agit Gregorius Hieromonachus Magnus protosincelus *in responsionibus ex variis Sanctorum sententiis ad Epistolam Marci Ephesij in responsione ad obiectionem contra Beatitudinem Sanctorum*, asserens, Incolas prædictæ Insulæ rogasse Venerabilem Ephesi Præsulem, *vt sermonem scriberet, quem annua Sancti Eliæ celebritate in officio legerent*, annuisseque petitioni ipsorum, *non absque mercede*, inquit, *tum à Sancto ipso exigenda, tum exacta per vinum in vase, quod vulgo Barilem vocant*, scripsisseque sermonem cuius principium tale est. *Opus profecto, &c.* Huius vero Authoris liber 41. *Concil. impressionis Colonniensis* post acta Concilij Florentini extat impressus. Quo, sine dubio plusquam medioeris Authoritatis esse declaratur, & officium Elianum apud veteres illos Ecclesiæ græcæ Christianos in vsu fuisse, sine Ecclesiæ Romanæ assensu, & permissu, siuè suorum Antistitum Catholicorum concessu, vt moris antiquitùs erat.

18 Quod tamen celebrati officij, solemnisque festi Eliani apud veteres christianos maximum indicium præstat, id est, quod antiquissimus Ecclesiæ Doctor. S. Ioannes Chrysostomus, qui circa ann. Dom 400. floruisse noscitur, homilias, conciones, seu sermones tres de Elia Sancto scripserit, vt ex 1. *tom. oper.* eiusdem Chrysostomi, vbi habentur, liquescit. Harum enim homiliarum, seu concionum declamatio fiebat in Sanctorum solemniis, quæ populus ritu annuo celebrabat, in natalitiis præsertim diuorum. Simeon quoque Metaphrastes, qui ante ann. 859. Sanctorum homilia, aut sermones scripsit, pro Eliæ quoque natali homiliam scripsisse constat, quam Surius latinam pro die 20. Iulij habet. In ea autem de Eliano festo verba faciens dicit: *Hunc diem habentes admirabilem, nobis complanantem iam, quæ ad ipsum ducit semitam, & ad cælestia deducentem tabernacula.* Quibus Elianum festum, & officium publicè ab Ecclesia receptum fuisse, non incongruè elicitur. Nec indè parum roboris nostrum intentum desumit.

19 Hinc fortè ortum habere potuit, quod in Breuiario Ecclesiæ Angriensis in Hungaria, quod in Bibliotheca Collegij S. Alberti Carmelitarum Hispali reseruatur, fuitque Venetis ann. 1514. typis editum, pro die 20. Iulij Antiphonæ, & Orationes sequentes, quas refert Munozius *in propugnaculo Eliæ lib. 3. tit. 2 cap. 2. art. 3. n. 5.* habentur Antiph. ad Benedict. *Cælestis lætitiæ fac nos quæsumus participes tuis sanctis precibus, Iordanis, qui flumina sicco pede transmeasti, & in curru igneo per turbinem cælum ascendere meruisti.* Antiph. ad Magnif. *Vatum summè, in hoc mundo qui fuisti vir pilosus, zona pellicea cinctus renibus, nos ad summa trahe post te superna gratia.* Oratio. *Deus, qui Beatum Eliam Prophetam tuum variis virtutibus decoratum igneo curru ad cælum subleuasti, tribue fidelibus tuis ipsius meritis adiuuari, & patrociniis communiri*, &c. Alia in fine huius consulti ex Ecclesia Sclauonica habebit lector ad intentum.

Sed quoad sollemnia Missarum de ipso San- 20
cto Propheta Elia, præter Missas Officiis supra relatis respondentes, quæ in Missalibus, seu Quinternis à Sede Apostolica approbatis in vsu Carmelitanæ Religionis sunt. Extant quoque antiquiora Missalia, in quibus Missa de eodem Sancto Propheta sæpius recepta conspicitur. Primò enim in antiquo Missali Carmelitano, quod in Biblioteca S. Mariæ Transpontinæ de Vrbe 21
reseruatur, Venetiis impresso tempore Iulij tertij anno 1551. habetur Missa de eodem Sancto Propheta Elia folio 230. Cum autem in principio Missalis dicatur illud *secundum vsum Hierosolymitanæ Ecclesiæ* confectum fuisse, percipi datur hanc Missam antiquam in Ecclesia esse. Eadem quoque Missa habetur in alio eiusdem 22
ordinis antiquo Missali sub Ioanne Baptista Rubeo Generali Venetiis impresso, ad ritum etiam, & secundum vsum Ecclesiæ Hierosolymitanæ, Cum autem prædicta Missa, etiam ante tempora Gregorij decimi tertij in vso fuerit in ordine, manifestò liquet Gregorium Decimum tertium, aut Sixtum Quintum non fuisse primos, qui hanc Missam Religioni concesserant, sed credi par est, ab aliis antiquioribus illam accepisse, nisi dicamus à tempore, cuius principij memoria non extat hanc inoleuisse consuetudinem,

Sed quod maioris antiquitatis euidentiora 23
signa præstat, illud, est, quod in antiquissimo Missali in Sacra, & Apostolica Bibliotheca Vaticana reperto, antiquis & vetustis literis manuscripto, & membranis compacto, Missa in natali S. Eliæ Prophetæ sub die 17. Iunij habetur. Ipsius verò introitus est idem, qui pro Missis SS. Confessorum assignatur ab Ecclesia, videlicet: *Os iusti meditabitur sapientiam.* Vers. *Noli æmulari*, &c. Numerus folij, seu paginæ est 159. Oratio-
nes quoque illius non leuiter S. Eliam compre- 24
hensorem esse indicant, vt infra ostendetur. Quo autem tempore Missale hoc descriptum fuerit, aut in prædicta Bibliotheca ad custodiam repositum, nec suspicari licet; Credere tamen fas est, ipsum ex vsu communi (non incerto, aut apochrypho) extractum, prædictæ Bibliothecæ ad custodiam traditum fuisse. Nec de authoritate huius Missæ, & Missalis dubitet quispiam; quod pro 17. Iunij assignetur, cum alias frequenter pro 20. die Iulij talis Missa Eliana in aliis Missalibus conspiciatur. Hoc enim euenire potuit ex varietate opinionum circa diem, quo raptus Eliæ ad Paradisum contigit, licet enim tam in Græca, quam in latina Ecclesia communiùs die 20. Iulij euenisse credatur, hoc tamen apud omnes certum non est, cum constet in Martyrologio Molani sub die 17. Iunij reponi. Hac ergo forsan de causa prædicta die talis Missa in dicto Missali fuit posita. De hoc tamen quidquid sit, negari non potest Missam in vetustissimo Missali repertam, & in Vaticana Bibliotheca asseruatam, magnum au-

thoritatis

thoritatis pondus, pro causa, quam disquirimus,
habere.
25 Nrc omitti inte potest, quod supposita Eliæ
notissima sanctitate, quam solus Hærrticus ne-
gare poterit, cum ex Sacia Scriptura sæpissimé,
Ecclesiæ traditiona, Patrum, Theologorum-
que testimonio toborata, liquido cunctis inno-
tescat; cum Carmelitana Religio eum, vt sin-
gularissimum Ordinis Patrem, & patronum
semper habuerit, vt ex Summorum Pontificum
bullis officiis approbatis, aliisque ex bumana au-
thoritate petitis fundamentis, facilè demon-
strari potest, videtur potuisse, etiam seclusa spe-
ciali concessione Ecclesiæ, de ipso officium
Ecclesiasticum celebrare, in eoque inniti con-
suetudinem ipsius frstum colendi, ritnque Ec-
26 clesiastico honorandi. Ex rubricis namque Brr-
uiarij Romani *in 9. de officio duplici* festum du-
plex celebrari conceditur de Patronis Titula-
ribus, vel Sanctis, *qui apud quasdam Eccle-
sias, Religiones, vel Congregationes consueuerunt sol-
lemniter celebrari*. Adiungiturque id fieri posse *et-
iam si prædicta festa in Calendario non sint descripta.*
In Carmelitano quoque Breuiario *in rubr. 1. de
officio duplici maiori* tale festum celebrare præci-
pitur: *In festo Patroni vnius, vel plurium alicuius
loci, vel titularis Ecclesia.* Vnde Emanuel Rodri-
27 guez *tom 1. quæst. Regul. q 41. art. 21.* asserit posse
Religiones recitare officia Sanctorum, qui Pa-
troni, vel Titulares Ecclesiæ fuerint, etiamsi præ-
dicta officia à Sede Apostolica non sint appro-
bata (intellige specialiter) dummodò digna sint,
vt approbentur, & consuetudo sir talia officia
celebrandi. Quæ omnia in Sancti Eliæ officio
concurrunt, cum & ipse sit Religionis Patro-
nus multarum Ecclesiarum titularis dignus, vt
tali officio decoretur, (vt constat ex adductis,
& adducendis) sitque consuetudo in Religio-
ne illud recitandi. Ac perindè videtur, etiam
cessante speciali Ecclesiæ concessione, posse de
ipso Ecclesiasticum officium celebrari. Pro quo
etiam faciunt dicta. Consulto secundo.
28 Habetur iam ex dictis, Elianum officium,
Missarumque solemnia in Carmelitana Familia
celebrari solita, Summorum Pontificum, Sacra-
rumque Congregationum conerssionibus ac
Breuiarium Rubricis inniti, roburque, & firmi-
tatem longa consuetudine id faciendi accepisse.
Cum enim antiqua sit vim præscriptionis qua-
si induit, quæ vt Iurisconsultis perspicuum est,
*Excludit omnem actionem contra rem præscri-
ptam*, habet vim assensus Superioria, ipsa est Ti-
tulus, vel ita efficax, ac si titulus esset, ac tandem
habet vim Priuilegij à Principe concessi. Satisfa-
ctumque putetur piis zelatoribus de titulo, quo
Carmelitanus Ordo prædictum officium celebra-
29 te consuenit. Nunc iam in sequentibus, qualiter
Sanctus Elias dignus sit tali officij celebratione
tot Iuribus illi, nobisque concessa, enucleatiùs ex-
pendamus.
30 Inter buius autem priuilegij titulos ptimum
obtinere locum potest, quod, iuxtà plurium sen-
tentiam (quos inferiùs adducimus) visione frua-
tur beatifica in Paradiso, seu alio loco, in quo à
Deo viuus seruatur; de quo quid sentiendum in-
ferius quoque dicemus.
31 In præsenti autem extremos duos errores fu-
gere compellimur, vt per illorum medium per-
meantes tanquam inter Carybdim, & Scyllam,
32 varitatis portum attingere possimus. Primus
est, quorumdam Rabinorum, qui (vt Genebrar-
dus de illis scribit *lib. 1. Chronolog.*) putant, *Eliam
in illo suo raptu, laxatum corpore, & in sua solutum
elementa, vbi ad ignis spheram peruenisset.* Vnde ve- 33
rè mortuum iam esse Hebræi isti credunt. Eorum
tamen error non modò aliis peritioribus ex
Hebræis contrarius est, sed, (quod ponderis)
Ecclesiæ Patrum venerandæ cohorti contra-
dicit. Hi sunt Irenæus *lib. 5. aduersus hæreses cap. 5.
& lib. 4. cap. 30.* Iustin. Philosoph. & Mart. *in
quæst. ad Orthodoxos q. 85.* Tertull. *lib. aduers. Iudæos
cap. 2. & libro de anima, cap. 35. & 50. & lib. de re-
surrectionis cap. 58.* Clemens Romanus *lib. 5.
constit. Apost. cap. 8.* D. Cyprian. *lib. de montibus
Sion, & Sina.* D. Hieron. *epist. 61. ad Pammachium,
& lib. 3. contra Pelagianos, & in epist. ad Marcell.*
D. Basil. *hom. 11 in Hexamer.* D. Chrysost. *hom. 21. in
Genesim, & hom. 22. in epist. ad Hebr.* D. Ambros.
*lib. de Paradiso cap. 3. lib. 4. de fide cap. 1. & lib. 2.
in Luc.* Epiph. *lib. 1. aduers. hæreses, Hæresi 64.* D.
Aug. *lib. 9. de Gen. ad litteram cap. 6. & lib. 1. de
peccatorum meritis, & remissione cap 3.* Theodor.
lib. quæst. in Gen quæst. 45. D. Gregor. *lib 9. Moral.
cap. 4. & lib. 21. Mor. cap. 36.* Euchar. *lib. 1. in Gen
c. 18.* D. Anselmus, Theophyl. Oecum. D. Thom.
in cap. 11. epist. ad Hebræos, & alij Hystoriographi
etiam, qui res in mundo gestas diligentissimè ex-
quisierunt, veritatem hanc communiter ample-
xati sunt. Ex millibus vnum, vel alterum pro-
feram. Videlicet Otton. Frisingens. *in Chron. cap.
30.* & Herman. Contrac. *circ. ann. mundi* 3064.
Quod ille prior conceptis sic expressit verbis.
*Elias igneo curru in aera viuus transuectus, ad-
huc manere creditur superstes.* Et posterior sic.
Elias curru igneo rapitur quasi in vsque cælum. Cla-
riùs Gotfridus Viterbiansis in Chron. p. 8. sic. *Ig-
neus est currus submissus ab Æthera cæli, viuus
Elias, quo, scripto perhibente, resedit, viuere perpetuò
cui Deus ipse dedit.* Et merito sanè prædicti om-
nes Eliam Sanctum nondum mortuum tradide-
runt; cum Sacra scriptura id non obscurè subindi-
cet, cum eum *4. Reg. 2.* in Cœlum translatum re-
ferat, *& Ecclesiast. 48. receptum* dicat *in turbine,
& inscriptum in Iudiciis temporum, lenire iracun-
diam Domini*, &c. Accedit, quod de communi Pa- 34
trum, Doctorúque sententia, duo illi testea Chri-
sti, de quibus *Apoc. 11.* dicitur. *Hi sunt duæ oliuæ, &
duo Candelabra in conspectu Domini terræ stantes,*
Elias, & Enoc sunt. De illis autem paulò post do-
cet à bestia, idest Antichristo, occidendos. *Et cum
finierint testimonium suum, bestia, quæ ascendit de
abysso, faciet aduersum eos bellum, & vincet illos,
& occidet eos.* Si autem occidendi sunt, ergo nunc
superstites, & inter viuos numerantur, non-
dum vita priuati. Melius ergo sapiunt Hebræo-
rum alij, qui Eliam, *septimum humanæ vitæ con-* 35
tinuatorem dicunt, estque illorum traditio, sep-
tem viris omnem à mundi principio vsque in fi-
nem, vitam humanam continuatam esse. Primus
est Adam, cuius vita vsque ad Mathusalem per-
uenit. Secundus hic Matusalem, qui vixit vsque
ad Sem filium Noè. Sem iste, qui fuit tertius per-
uenit vsque ad Iacob. Quartus Iacob vsque ad
Amram patrem Moysis. Hic Amram quintus in
hac continuatione Ahiam Silonitem attigit.
Sextus Ahias vsque ad Eliam, qui septimus vs-
que in finem mundi est victurus. Ita ex Sixto
Senense *in Bibliotheca Sancta lib. 2. in verbo, Elias*
extraximus.
Quin etiam, si hæc de re hostium Christianæ 36
Religionis

Religionis Iudæorum, testimonia audire cupi-
mus (nam veritas quæ ab inimico pectore, & ore
interdum extorquetur, gratior esse solet) qui post
alios scribens suam, & præcedentium senten-
tiam explicauit, Rabbinus Dauid Pomarius,
hæc habet in Tsemach. Dauid: *Sapientes locum vbi
delectantur Iusti, necnon, & acceptionem merce-
dis ipsorum, Gan Eden, idest Deliciarum hortum vo-
cauerunt. Alij Pardes, seu paradisum appellitant,
eo quod Hortus ille, quem Deus plantauit in Eden
fuit, in quo collocauit primum Hominem. Et locus
iste eligibilior est toto mundo proculdubio, idcirco
istas delicias Gan Eden, idest Deliciarum hortum
nominarunt. Et sunt, qui interrogant dicentes, post-
quam notum est locum illum in terra esse, qui Eden
appellatur, de quo, & signa prodit Scriptura, quod sit
in Eden versus Orientem, qui fiat, quod non extite-
rit vllus homo, qui eo in loco fuerit, videritque hunc
locum, & hortum istum? Responsio. Non est. Chanoch,
& Elia, verum quotquot eò venerunt, non sunt reuer-
si propter multas delicias, quæ inueniuntur ibi. Quis
enim tam stultus, qui indè denuò descenderet? Quin
potius eo in loco remanent. Aut fortassis accessum
prohibet flamma gladij versatilis, vt in Genesi habe-
tur, qui adhuc hodie ibi perseuerat, vnde nemo est
(nolente Deo) qui possit ingredi.* Hæc ille. Ex quibus
ad intentum nostrum id solum accipimus, nugis
alijs Iudaicis explosis, quod Elias noster, etiam
Hebræis assentientibus, terrestris Paradisi inco-
la superstes sit. Quod etiam Galilæos quos-
dam (circumcisorum abs dubiè) Monachos tra-
didisse, qui post longam trium annorum naui-
gationem ad terrestris Paradisi mœnia vti fabu-
losè narratur peruenire ex libro quodam in
Ecclesia Sancti Matthæi vltra Brittaniam reper-
to apud Gotfridum Viterbiensem *in Chronic p. 2.*
habetur.

37 Secundus error in hac parte vitandus est quo-
rundam, qui nedum mortuum Eliam dicunt, sed
anima, & corpore glorificatum, cælestem Ci-
uem credunt. A Caluinistis forsan hunc hau-
sit errorem Iacobus sextus Angliæ Rex, qui de
Enoc, & Elia hæc protulit. *Qui possit hoc, cum
Theologia, vel ratione consistere, vt hæc duo glorifi-
cata corpora de Paradiso, cælove descendant, prædi-
cent, pugnent contra Antichristum, & interficiantur
ab eo?* Quod rursus confirmat hoc dilemmate.
*Nunc oportet illos, aut in Cælo esse, aut in Paradiso, si
in Cælo (quod haud dubiè verum est) glorificata
sint corpora eorum oportet, cum nihil corruptibile eo
possit penetrare. Apoc. 21. Quod si sunt in terre-
stri Paradiso, primum scire oportet, vbi sit ille Para-
disus?* Hoc vero Regis dogma sine errore non
38 posse defendi, conuincitur ex vniuersali Sacræ
Scripturæ Regula, qua clarè habetur, nullum ho-
minem cælestem gloriam cælestemve Paradisum,
aut patriam ante Christum primum propalato-
rem ascendisse, id docuit ipse Christus Ioan. 3.
dicens. *Nemo ascendit in Cælum, nisi qui descendit
de Cælo*, & Paulus ad Hebr. 10. *Habentes itaque
fratres fiduciam in introitu Sanctorum in sanguine
Christi, quam initiauit nobis viam bonam*, idest vt
Theofilatus exponit. *Nouam viam fecit, per quam
primus iuit*, vnde ipse Christus Apostolis, & om-
nibus fidelibus Ioan 14 dixit. *Vado parare vobis
locum.* Ac si Christus pro ingressu Hominum
in Cœlos ipsorum præcursor esset, prius conce-
ptis verbis id expressit Paulus ad Hebr. 6 *vbi præ-
cursor pro nobis introiuit Iesus*: Meritò ergo Inno-
centius tertius in cap. Maiores de Baptismo, *re-*

*gnum Cælorum vsque ad mortem Christi fuisse om-
nibus obseruatum* Et Ecclesia in hymno *Te Deum
laudamus*, quem Lutherus hæreticorum omnium
impudentissimus reijcere non est ausus, dicit:
*Tu deuicto mortis aculeo aperuisti credentibus re-
gna cælorum* Immeritò ergo Rex Iacobus Eliam 39
nostrum cælestem incolam credit. Si verò quæ-
ras vbi nam sunt? In primis dicimus, quæstio-
nem hanc curiosam plusquam necessariam esse.
Sic respondet Augustinus *lib. 2. de pecc. orig.
cap. 23.* Et Chrysost. *hom. 21. in Gen.* de Enoc. lo-
quens. Ne tamen Eliam, & Enoc *viridariorum
more vltro, citroque Cælum inter, & terram cursi-
tantes*, vt Rex, quasi irridendo dixit, faciamus;
dicimus ipsos Paradisi Terrestris incolas esse,
in eoque nunc existere. Quod præterquam 40
ab innumeris Patribus, Sacrisque Theologis as-
seritur, quos longum esse recensere, ex eo con-
uincitur, quod D. Irenæus 5. *aduersus Hæreses
cap. 5.* dixit, *hanc traditionem se à Præsbyteris, qui
Apostolos audierunt accepisse* Quare mirum est,
quod Rex Iacobus, qui antiquam fidem Eccle-
siæ dicit se profiteri hanc veritatem reijciat.
Sed, inquit, *blasphemum esse credere, ex quo Adam
ab illo Paradiso eiectus est aliquem ex Adami 41
posteris illuc peruenisse.* Hoc verò si de acces-
su ad Paradisum propria virtute dicerent, to-
lerabile foret; De ascensu tamen non propria
virtute humana, sed diuina, vel saltem Angelica,
qua Ecclesia, & Patres, Eliam in Paradisum
subuectum fuisse credunt, non blasphemum, sed
pium, & religiosum dogma à fidelium cætu repu-
tatur.

Nec refert si dicant, Patres quosdam Enoc, 42
& Eliam immortalitate donatos credere, sic
enim Tertullianus *lib. de resurr. Car. cap. 58* ipsos
appellat. *Æternitatis candidatos*. Iren. *lib. 5 cap. 5.
coauspicantes incorruptelam*, & Iustinus Martyr
q. 85. ad Orthodoxon, manere *in immortalitate*. Ho-
rum enim Patrum sensus est, Diuos istos etsi
mortali carne vestitos, mortalitatis tamen 43
ærumnis, fame scilicet, siti, æstu, intemperie-
que orbatos. Ideo enim Tertullianus ipsos *Æter-
nitatis candidatos* dixit, non Consules vt Bellar-
min. *in Apolog.* aduertit, Irinæus *coauspicantes*,
non habentes, idest auspicia, non perfectionem
incorruptelæ possidentes, & Iustinus *in immor-
talitate* non immortales. Nec etiam quem-
quam moueat, quod Elias *in cælum* raptus 4. Reg.
2. describatur: verbum enim *cælum*, vel aëris re-
gionem, quæ supra nos est, designat, vt cuique
aut mediocriter in sacris Paginis edocto visum
est, vel idem est *in cælum*, ac *quasi vsque in cæ-
lum*, vt graphicè Hermannus contractus in suo
Chronicon circa ann. mundi 3064 edixit. Abeant
ergo protestantes, qui cum Rege Eliam, & Eno-
chum cælestis Paradisi Colonos, corporeque glo-
riosos efficiunt; nos enim Catholicæ Ecclesiæ
traditioni credentes, illos Paradisi terrestris so-
lummodo incolas veneremur.

In hoc ergo loco (vel esto sit in alio extra cæ- 44
lum, si alicui placuerit) graues quidam Theo-
logi astruunt Diuos istos Eliam, & Enochum
animæ beatitudine, visione scilicet, fruitioneque
beata gaudere. Hi sunt Procopius Gazæus *in
Genes.* Ambrosius Catharinus *in libello de consum.
Gloria Christi*. Augustinus Eugubinus *in cap. 2.
Genes.* Quam etiam sententiam Benedictus Pere- 45
rius *lib. 7. in Gen. q. 5.* probabilem putat, licet
vt probabiliorem sibi oppositam teneat. Clarè

etiam Eliam Sanctum visione Dei, vt verum comprehensorem, modò potiri probat Petrus Thomas Saracenus de Bononia *in vita S. Eliæ.* Qui tamen clarissimè hanc sententiam defendunt, Sanctos Eliam, & Enoch verè beatos, & comprehensores esse probantes, sunt ex recentioribus duo grauissimi, qui soli, si alij authores non essent, illam probabilem redderent. Primus
46 est Alphonsus Salmeron *t.* 11. *tract.* 12. circa illa verba *Ioan,* 24 *Sic eum volo manere, &c.* vbi clarè docet Enoc, & Eliam *in Paradiso terrestri fermatos iam beatitudine visionis Dei, ac fruitionis secundum Animas donatos esse,* (sic enim loquitur.) Referens pro eadem sententia Beatum Antoninum, & alios Probaosque illam tum ex eo, quod ab Ecclesia inuocantur, tum quia illis esset iniuria, quodammodo à Deo irrogata, si post tanta merita Beatitudinis, remunerationem tanto tempore ipsis distulisset. Eam etiam probat ex testimonio D. Augustini *lib. de Assumpt. Mariæ* inferius ad-
47 ducendo. Secundus est Sebastianus Barradas 4. *t. hist. Euang. lib.* 9. *cap.* 4. vbi eandem sententiam eisdem quoque fundamentis comprobat, concludens, non voluisse Deum *priuare Sanctissimos hos viros visione sua, qua dignissimi sunt per tot annos.*

48 His adde, nobilis notæ Theologos, & inter alios Thom. de Malucnda Dominicanum *lib.* 9. *de Antichristo cap.* 5. Franciscum Suarez *t.* 2 *in* 3. *p. disp.* 55. *sect.* 1. & Gabriel. Vasquez 1. 2 *disp.* 216 *n.* 37 asserentes Enoc, & Eliam esse extra statum merendi, neque modò quicquam apud Deum mereri, donec tempore Antichristi aduersus ipsum pugnaturi in mundo conspiciantur. Hoc enim illorum Theologorum assertum nescio, qua probabilitate affirmari possit, nisi dicatur Sanctos istos viros, Eliam præsertim, facie li Dei visione potiri: si enim vt Patres, & Theologi ferè communiter astruunt in altissima Dei contemplatione, & quod ex indè sequitur feruidissimis charitatis actibus viri isti sancti, ad minus semper insistunt, quo iure merendo dignitatem ab illis tollunt? & quod communibus iustis Catholici contra Caluinistas concedunt, iustissimis, sanctissimis heroicisque viris denegare præsumunt. Certè non alio, nisi quia ipsos credunt extra communem hominum etiam Sanctorum Regulam viuere, quasi cælicos ciues illos reputantes, nec communi mensura aliorum iustorum, communibusque regulis Sacræ scripturæ metiendos. Quod sanè odorasse visus est Gotfridus Viterbiensis *in suo Chronico part.* 2. loquens de Enoch, de quo sic metricè cantat *Inter iniquorum turbas, & gesta malorum, gemma Beatorum fit Enoch, & forma bonorum, quem legimus solum tunc meruisse polum*

49 Nec mirum hos Theologos in hanc sententiam de Beatitudine Sancto Eliæ concedendam iruisse (quidquid sit de ipsius veritate, de qua posteà) cum ipsa non leuiter à Patribus indicata fuerit. Primò enim Sanctus Epiphanius
50 *hæres.* 64 de Elia sic loquitur. *Assumptus est in curru igneo, & est adhuc in carne. Carne autem spirituali, & non opus habente, vt per Coruos nutriatur velut cum in hoc mundo fuit, & vt de torrente Chorat bibat, & pellem ouilem induat: sed vt nutriatur alio quodam spirituali alimento, cuius suppeditator est, qui occulta cognoscit, & inuisibilia creauit, Deus, Ambrosium, quemdam, ac incorruptibilem cibum habens.* Gregorius Nazianz. *orat.* 2. *de Theolog* de Enoc (de quo eadem quoad hoc militat ratio, ac de Elia,) sic loquitur. *Enochus autem translatus est ille quidem, nondum tamen liquet, naturam ne Dei iam comprahenderit, an adhuc comprahensurus sit.* Diuus Hieronym. clarius loquitur 52
in Epist ad Pamachium, sic. *Enoc translatus est in carne, Elias carneus raptus est in Cælum, nec dum mortui, & Paradisi iam coloni, habent quoque membra, cum quibus rapti sunt, atque translati. Quod nos mutamur ieiunio, illi possident Dei consortio. Vescuntur calesti pane, & saturantur omni verbo Dei, eundem habentes Dominum, quem, & cibum.* Sequitur Bern. *sermone* 2. *Ascens. Domini.* Sic de Elia, & Enoc sermonem instituens. *Felices nimi-* 53
rum viri illi, per quos Dominica ascensio legitur præsignata, Enoc raptus, translatus Elias. Felices planè, qui soli iam Deo viuunt, soli vacant intelligendo, diligendo, fruendo Neque enim corpora, quæ corrumpuntur illas aggrauant animas, aut terrena inhabitatio sensus eorum, tanquam multa cogitantes deprimit, qui cum Deo ambulasse noscuntur. Factum est impedimentum omne de medio, occasio vniuersa sublata; materia nulla relicta est, quæ eorum affectum aggrauet, vel deprimat intellectum Nec modus loquendi Augustini sententiam istam reijcit, sed potius amplecti videtur, dum *lib* 9. *de Genesi ad lit-*
teram de Elia sic loquitur *c.* 6. *Neque arbitrandum* 54
est, Eliam vel sic esse iam sicut erunt Sancti quando peracta operis die denarium accepturi sunt, vel sic quemadmodum sunt homines, qui nondum ex hac vita migrarunt, de qua tamen ille non morte, sed translatione migrauit. Vbi cum Eliæ medium quemdam statum concedat, illo, quem habent Sancti in Terris superiorem, eo autem, quem habent in cœlis inferiorem, non leuiter suspicari permittit, ipsum beatitudinem Animæ, non verò corporis, Eliæ Sancto tribuere. Hoc etiam indicare videtur in iis, quæ immediatè subiungit, videlicet. *Iam itaque aliquid melius habet, quàm in hac vita posset*; non ergo Dei sola contemplatione, quæ est per fidem, fruitur, cum illa sæpius in hac, vita potitum fuisse credatur. Quæ verò subiecit, scilicet: *Quamuis nondum habeat, quod ex hac vita rectè gesta in fine habiturus est; pro nobis enim meliora prouiderunt, vt sine nobis perficerentur,* ex se ipsis manifestat loqui de gloria corporis, qua simul omnes in cœlo donabimur. Clarius id habet idem Augustin. *in li. de Assumpt. Mariæ.* (Alphons. Salmer. referente vt supr.) per hæc ver-
ba. *Nihil,* inquit, *de Elia, & Enoch, postquam rapti* 55
sunt, vita felicitate commendat, cunctis liquido scientibus eos beatè viuere, quos Dominus ex hinc in futurum saluandos voluit rapere. Hæc Augustinus. Fauet, & Ambrosius, qui *lib. de Nabuth cap* 15. Cum Elia curru, & equitibus quasi ad cœlum
vecto sic fatur. *Constantia merito hos accepisti currus* 56
hos equos ad diuina currentes, qui a moderatorem te humanarum mentium Dominus comprobauit, ideo tamquam boni auriga certaminis victor æterno præmio coronaris. Quorum verborum vltima sententiæ præiactæ abs dubiè adstipulantur. Idem etiam Ambrosius *lib. de Paradiso cap.* 3 inter eos, *qui operati iustitiam perceperunt repromissiones* Eliam connumerat *Et lib.* 1. *de Cain, & Abel. c.* 2. dicit, *Eliam cum Deo Filio esse.*

Possumus his Patribus alios adiungere idem 57
propositum amplectentes, eo quod Enoch, & Eliam in Cœlum esse receptos, atque ibidem nunc degere, existimare visi sint. Cum enim de vero Cœlo Empyreo intelligi non possint, (cum

ea

ea, quæ adduxi mus erroneum hoc dogma esse ostendant, metaphoricè loquuntur credendum est itavt per Cœlum, locum in quo Deus faciliter, & sine ænigmate cognoscitur denotare velint. Hoc in sensu prooerbialiter apud multos dicitur, *vbi Rex, ibi aula regia*. Et (secundum aliquos) Christus ad latronem dixit, *Hodie mecum eris in Paradiso* Quod est, vt illi volunt, *clarè Dei videbis essentiam*. Hoc etiam forsan sensu loquitur Hermanus Contractus *in suo Chron. circa ann.* 3064. *Elias curru igneo rapitur quasi vsque in cœlum.* Verbum enim *quasi in cœlum* iouare pro præsenti causa videtur. Clariusque opitulantur quæ supra ex Gotfrido Viterbiensi attulimus. Ergo ad intentum, bos Diuus assumptos in Cœlom ideo isti Patres dicent, quia eo loco, in quo
58 sunt, Dei visione fruantur. Horum primus est Sanctus Ambrosius loco adducto *ex libro de Paradiso, & Epist. ad Simplicianum* diceos, *Diues Enoch, qui quod habuit secum transtulit, & omnem illum sua bonitatis censum cælestibus intulit receptaculis. Diues Elias, qui virtutum suarum thesauros curru igneo sublimis sedibus æthereis inuexit.* Et *libro de Pœnitentia cap.* 5. *Quia descensurus erat è Cælo, & in Cælum ascensurus, Eliam ad Cælum leuauit, indè cum terris placito tempore rediturum.* Le-
59 gatur etiam *serm.* 84. Secundus est Diu. Hieronymus *Epist.* 152. *ad Minerium; & Alexandrum,* vbi refert Theodorum quendam Heracleotem sic loquentem. *Enoch, & Elias mortis necessitate superata, ita vt erant in corporibus de terrena conuersatione ad cælestia regna translati sunt.* Idem quoque de Apollinario referens ibidem, subiungit Hieronymus: *quod nunc de Enoch, & Elia credimus,* quo non longè abesse ab hac sententia de-
60 monstrare videtur. Accedit tertius Chrysostomus verbis inferiùs afferendis. *Homilia* etiam *de Ascensione Eliæ,* sic loquitur. *Mirum prorsus, & incredibile penè spectaculum equos currere supinis, vtique ad regna cælestia tendentibus.* Item ibidem clarissimum se huius partis fautorem ostentat, inquiens; *Quod si, quod credere magis libet, quia hoc iter ad Cælum est, summam Regem visurus ascendis?* Rursus, Deum cum Elia ante raptum sic loquentem inducit. *Impeccabiles contuberniones posthac habiturus es, inter Angelorum Choros habitare te faciam.* Quæ si rectè librentur non leniter huic parti fauent. Clarissimè quoque Dorotheus
61 *in synopsi Proph. in Vita Eliæ* inquiens. *Hic Elias primus ex hominibus est, qui hominibus cursum ad cælos submonstrauit, primus, & ex hominibus, vnam Angelorum, & hominum viam ostendit; qui terræ fuerat fortitus domicilium, Cælum quoque subitò penetrauit, qui mortalis factus fuerat, cum immortalibus conuersatur, qui humi incedebat, instar spiritus cum Angelis in Cælis agit.* Mirum fanè est, quam clarè, & lucolenter Eliam cœli incolam, Angelorumque collegam credat Dorotheus. Sanctus etiam Ephrem. Syrus *ferm. de Transfigurat.* sic ait.
62 *Imperauit Christus Cælo, & Eliam deduxit: innuit terræ, & Moysen suscitauit.* Fauet, & S. Augusti-
63 nus *ferm.* 1. *de Dominic.* 1. *Quadrages.* per hæc. *Elias post quadraginta dierum iciunia ad superna cælorum de hoc mundo translatus est.* Et S. Gre-
64 gorius *lib.* 20. *moral cap.* 16. dicens. *Ad cælum raptus Elias esse perhibetur.* Quo etiam loquendi modo sybillina oracula sic de Elia ratiocinabantur.

Tunc quoque cælesti curru deuectus ab his,
Terras de cælo Thesbytes, signaque trina
Ostendet toti mundo vita pereuntis.

Alij quoque authores in Ecclesia celebres, 65
inteque inter Patres numerandi, eadem phrasi Eliam cœlum, cœlique sedes ascendisse credunt. Et vt omittatur Michaël Psellus non satis notus author, de quo apud Steueum in *cap.* 2. *Genesis.* Sedulius insignis Christianus Poëta assumptionem Eliæ hoc pacto metricè describit *lib.* 1. *oper.* 66
Paschal.

Aurea flammigeris euectus in astra quadrigis;
Qua leuis æthereos non exprimit orbita sulcos;
Sidereum penetrans iter, curruque corusco
Dexteriora petens, spatio maiore triumphum
Duxit, & humani metam non contigit aui.

Alcimus Auitus de Elia, & Enoch canens, in 67
cœlestes, & supernas habitationes subuectos sic dicit, & primo de Enoch. *l.* 4. *de dilun. c.* 6.

——— Quem prisca fides, & conscia virtus
In cœlum sine morte tulit, sic cessa petenti.

De Elia autem;

Quamquam quo Noë proauus conscenderat Enoch
Elias cursu post tempora longa secutus
Scribitur ignitis scandens penetrasse quadrigis.

Claudius quoque Marius Victor de Enoch 68
hæc carmina cecinit *lib.* 2. *Carm. in Genes.* quæ etiam Eliæ aptè congruunt; cum vterque, Ecclesia plaudente, in eodem loco ascenderit.

Casus de serie pollens virtutibus Enoch
Descendens, meritis non etiam imparauit iis;
Redditus in sedes Patrias, orbemque beatum
Viuit adhuc, & habet vita iam regna futura.

Sed liceat quoque inter huiusmodi Patres 69
alium speciatim referre, qui nedum Eliam cœli incolam credit, sed & ipsum Dei visione, & fruitione gaudere, clarissimè tuetur. Gregorium scilicet Hyeromonachum magnum Protosyncellom, & à confessionibus Summi Pontificia, qui posteà Patriarcha, & Romæ sepultus miraculis claruisse dicitur. Hic *in responsionibus ad Epistolam Marci Ephesij,* prout habetur in fine Concilij Florentini 4. *t. Concilior.* ex typis Coloniensibus, cum Marcus ille beatitudinem Sanctorum, velut hæreticus, & schismaticus negare videretur, ac proinde Sanctorum intercessionem refragari, illum impugnans, & vtrumque errorem falsitatis conuincere contendens, hæc habet de Elia nostro, cuiusdam quoque Ephesij Præsulis, quem ipse venerabilem vocat, verba referens. *Opus professò esset nobis sermo grandiitate verborum turgidus, atque in cælestia peruolans, dum cupimus per eum vnà cum Sancto Dei aspectu dignato* (Elia scilicet) *sublimia petere.* Et inferiùs. *Ego verò licere quidem ipsi, sicut, & animabus Sanctorum quocunque voluerit per tempus sese conferre, vbique dicata templa inuisere, atque ad eos accedere, qui eius opem implorant, necessariam arbitror, & veram esse. Non tamen propterea dixerim abesse illum à Cælis; & micantibus illic splendoribus, ut cum Angelis, & ipsum non assistere Domino, ita enim fieret, vt cæteris Sanctis minus haberet, qui ferè omnibus antiis, si quia carnem gestat, orbatus esset eorum consortio, & clara Dei visione non frueretur, cuius præcipua fruitionis non caruit per totum vitæ curriculum.* Hæc ille inter alia, à quibus si tollas hoc solum, quod Eliam Cœli incolam facere videatur (quod solum metaphoricè intelligendum credo) quoad reliqua, & pium Theologum, Eliæque propugnatorem istum Patrem ex Græcis habemus.

70 His porrò Patribus, & Theologis consonant
etiam aliorum quoque Patrum dicta, quibus
Sanctum Eliam sæpius *Beatum* appellare solent;
Beati autem nomen veram animæ beatitudinem
sonare omnibus innotescit. Ex quibus Chryso-
stomus *hom.* 2. *ad populum Antiochenum* sic de
Elia. *Nonne quod iustum illum Beatum putatis, & vel-
letis quisque esse vt ille* Et *homil.* 15. *ex variis in
Matthaeum. Abiit ergo Beatus Elias.* Deinde *hom.*
42. *in Genesis cap.* 18. *Talis erat*, inquit, *Beatus
Elias.* Item *serm. in Eliam Prophetam, qui eomo
primo habetur. Violentia, quam Beato Eliæ, Deus
omnium Dominus propter illos fecit.* Sanctus Am-
brosinus *lib.* 2. *Officiorum cap.* 4. de Elia loquens.
71 *Numquid ideo minus Beatus, quia pauper erat sibi?
Minimè. Immò eò magis Beatus, quia Deo diues.*
Quæ si libeentur non parum adstipulantur, &
cum sequentibus cohærent: *Meritò ibi volebat
Petrus esse vbi istos videbat. Meritò in monte cum
Christo in gloria apparuerunt.* Item *lib.* 1. *de Iacob
cap.* 8. *Neque enim*, inquit, *minus Beatus Elias
quàm Moyses.* D. Hieronymus etiam in vita Pau-
li Eremitæ titulo *Beati* Eliam nominat. Ioannes
quoque Hierosolymitanus Patriarcha in libro
72 sæpius à nobis inferiùs afferendo *de Institutione
Monachorum cap.* 2. eodem *Beati* titulo ipsum
exornat. Cyrillus etiam Alexandrinus *lib.* 3. *con-
tra Iulianum*, Enoch, cui semper consors est Elias,
Beatissimum appellat Basilius Seleuciensis Chry-
sostomi coætaneus *oratione* 11. *de Elia* illum vocat,
Beatum illum, & magnum Eliam. Et inferius, *O
beate Elia* Veniamus ad Augustinum, qui mirus
est in hac parte pro titulo hoc Elianæ magnitu-
dinis, sermone enim 201. *de Tempore, qui est ser-
73 mo secundus de Dominica tertia post Trinitatem,*
vix duabus lineis interiectis, eodem Beati nomi-
ne ipsum bis compellat dicens *Beatus enim Elias
typum habuit Domini Saluatoris. Sicut enim Elias
a Iudæis persecutionem passus est, ita & verus Elias
Dominus noster ab ipsis reprobatus est, & contem-
ptus Elias reliquit gentem suam, & Christus deser-
uit Synagogam. Elias abiit in desertum, & Christus
venit in Mundum. Elias in deserto coruis ministran-
tibus pascebatur, & Christus in deserto Mundi hu-
ius gentium fide reficitur. Corui enim illi, qui Beato
Eliæ, iubente Domino, ministrabant, gentium populum
figurabant.* Sed quid moramur idem *Beati* cogno-
men ab Augustino Eliæ esse concessum octies,
aut decies in illo vno sermone legenti compro-
74 batur Diuus Eucherius etiam 4. *lib. in libros Re-
gum* eodem titulo cohonestat Eliam. *Habebat*, in-
quit, *Beatus Elias.* Rupertus quoque Abbas *in li-
bros Reg. lib.* 5. *cap.* 19. explicans illud, *Currus Is-
rael*, simili *Beati* titulo Eliam decorat. *Currus*, in-
quit, *quo moris erat Reges, ac Principes vecturi, dig-
nitatem significat Beati viri.* Ex Patribus alia cu-
riosus inuestigator non difficilè eliciet, nobis au-
tem adducta sat erunt. Ex eis verò non contem-
nendum pro hac parte de Beatitudine Eliæ ar-
gumentum confici videtur. Etsi enim Beati no-
men non modò apud prophanos, sed & apud sa-
75 cros etiam authores, pro illo sæpius inculcetur,
qui fœlix, vel Fortunatus alioquin dicitur, quo
sensu Iuuenal *Satyr.* 1.

Nunc vin processus vetulæ vesica beata.

Ex Horat. *l.* 2. *Carm. od.* 4.

Nescias an te generum beati
Phyllidis flauæ decorent parentes.

Et *in Odis.*

Nihil est ab omni parte beatum.

In Sacra quoque Pagina non rarò idem conspici
posset. *Luc.* 2. *Beati steriles & ventres.* Et 3. *Reg.*
10. *Beati serui tui.* Esa. *Beati qui seminant super
omnes aquas* Ex vsu tamen Ecclesiæ, quem non 76
ignorant Patres; quin ex illis, Augustino præser-
tim, loquendi modulos aucupari soleat, *Beati*
nomen crebrius pro animæ gloria, & Deum vi-
dentium felicitate vsurpatur. Ea enim sola est,
quæ strictiori titulo (forsan, & pro priori) hoc
sibi nomen vendicat. Cum iuxta Boëtium sit ip-
sa *status omnium bonorum aggregatione perfectus.*
Quod etiam subodorari visus est, sapiens ille, li- 77
cet ethnicus, Seneca *lib.* 6 *epist.* dicens. *Hoc nos
docet beatum non eum esse, quem vulgus appellat, ad
quem pecunia magna confluxit. Sed illum, cui bonum
omne in animo est erectum, & mirabilia calcantem.
Qui neminem videt, cum quo se commutatum velit,
qui hominem ea solum parte existimat, qua homo est,
qui natura magistra vtitur, ad illius leges componi-
tur, sic viuit quomodo illa praescripsit, cui bona illa
nulla vis excutit, qui mala in bonum conuertit, cer-
tus iudicij, inconcussus, intrepidus quem si aliqua vis
mouet, nulla perturbat, quem fortuna cum in eum,
quod habuit telum nocentissimum vi maxima inter-
sit, pungit, non vulnerat. Sed talem hactenus videre
haud licuit. Nemini enim summa illa Beatitudo, nisi
exuto corporis impedimento potest contingere*; *adeo
vt verissima videatur Solonis illa apud Poetam sen-
tentia, scilicet*

Vltima semper
Expectanda dies homini est, dicique beatus
Ante obitum nemo, supremaque funera debet.

Hæc ille. Ergo cum Patres non hoc ignorent,
cum *Beati* titulum Eliæ concedunt, animæ glo-
riam per illum tuncre videntur.

Sed soli Patres hoc *Beati* titulo Sanctum insi- 78
gniunt Eliam? Nonnè, & Ecclesiæ officia Si illa
namque consulamus, idem quoque reperiri pro
comperto erit. Ergo in Missa S. Eliæ in Missali
illo antiquo apud Transpontinæ Bibliothecam
reperto in collecta Missæ sic habetur. *Deus, qui
Beatum Eliam Prophetam per turbinem mirabili-
ter curru igneo sublimasti ad Cœlum, quique Beato
Elisæo Spiritum duplum petenti tribuisti, interue-
niente Magistro, da nobis ita viuere, vt ad eandem
requiem mereamur peruenire.* Ecce non solum *Bea-
ti* titulum Eliæ concessum, sed, & per illum deno-
tari animæ gloriam, quam omnes ambimus, ex-
positum. In oratione etiam, quæ *secreta* dicitur,
in eadem Missa, sic legitur. *Præsta nobis quæsumus
omnipotens Deus, vt nostræ humilitatis oblatio, &
pro tuorum grata sit honore Sanctorum, & interce-
dente Beato Elia*, &c. In oratione etiam post com-
munionem sic, *Clementissime Deus nostra ignosce
delicta, qui Beato Elia orante*, &c. Insuper in offi- 79
cio Eliano sæpius, vt diximus, ab Ecclesia appro-
bato, oratio, quæ pro laudibus, Vesperis, & aliis
horis habetur, sic dicit. *Præsta quæsumus omnipo-
tens Deus, vt sicut Beatum Eliam Prophetam tuum
ante communem mortem curru igneo nereum eleuasti
ad cœlum, ita nos facias, eo interueniente, dum viui-
mus à terrenis semper ad celestia spiritu sublimari,
& cum eo in resurrectione iustorum pariter gaudere.*
Eadem oratio pro collecta Missæ reperitur. Insu-
per in illa, quæ post communio vocatur, sic ha-
betur. *Deus, qui per Sanctum Angelum tuum Beato
Eliæ Prophetæ tuo cibum, & potum tribuisti, &c.* 80
Idem etiam reperiri constat in Missa quoque alia
extraordinaria, & votiua pro SS. Prophetis Elia,
& Eliseo in Missali quoque Carmelitano ab Ec-
clesia

elesia approbato reperta; in orationibus etenim eodem titulo *Beati* decoratur. Cum ergo *Beati* nomen à Beatitudine, quæ sanctis viris conceditur, vsurpetur, propriè, illam tribuere videtur Ecclesia, Sancto Eliæ competere, cum simili nomine illum insignit.

81 Maximi tamen momenti, grauissimæque Auctoritatis pondus affert, quod in Missali illo vetustissimo in Sacra, & Apostolica Bibliotheca Vaticana reperto, de quo supra diximus, in Oratione quadam Missæ Sancti Eliæ, quæ sub die 17. Mensis Iunij in prædicto Missali reponitur, incipit autem, *Quæsumusque æterna Deus*, (quæ an significet per orationem, vel præfationem liquido constare non potest ob antiquitatem Missalis, insolitosque Caracteres) in fine ipsius sic habet, præcedentibus prætermissis, quæ nullatenus intelligi valuerunt. *Vbi etiam beatissimus Prophetas tuus Elia*, (manifestus est hic error scribentis pro *Beatissimus Propheta tuus Elias*) *sociatus exultat. Petimus ergo vt memor sit misericordiarum tuarum, & de tua misericordia nobis impetret beatitudinis suæ consortium*. Vbi cum Elias Sanctus non modò *beatissimus* compelletur, sed etiam *suæ Beatitudinis consortium* à nobis per ipsius intercessionem petatur, manifestum videtur, antiquissimam videri, & in Ecclesia receptam sententiam illam, quæ ipsum visione, & fruitione Beatifica potiri sustinet. Alioquin nec prædicta verba in sano sensu dici potuissent, nec Missale antiquitatis maximum monumentum ea contineret.

82 Nec minoris ponderis est, quod in officio, seu Menologio Græcorum (quod quantæ auctoritatis apud omnes sit, doctis in promptu est) in Hymno, seu Oratione, vbi Sancti Eliæ laudes referuntur, sic dicitur. *Propheta preco Christi, qui numquam à Throno Maiestatis separaris*, seu vt Gregorius ille supra adductus legebat, *Propheta Christi preco, tu numquam à Sede Maiestatis abiungeris*. Hæc verò thematri nostro fauere ambiget nemo. Quid enim de Diuo aliquo, cum in eius officio, seu precibus ab Ecclesia receptis dicitur, *à Sede, Throno Maiestatis non separari*, aut *non abiungi*, intelligi valet, nisi illum Dei præsentia consortioque frui? Nec credi difficile erit verba hæc, vel similia ex Sacra Scriptura mendicare potuisse Græcorum Ecclesiam *Zachar*. namque 4. sic de

83 Elia, & Enoch iuxta D. Hieronym. Gregorium, Aretam, & alios vaticinatur Propheta. *Isti sunt duo filij Dei, qui assistunt dominatori vniuersæ terræ*. Et *Apocalyps*. 11. *Hi sunt duæ oliuæ, & duo candelabra in conspectu Domini terræ stantes*. Quid enim est assistere, aut stare *in conspectu Domini*, quod in his locis describitur, quàm à *Throno Maiestatis* non separari, aut abiungi, vt Græci laudes Eliæ referentes canunt? An autem ex his Zachariæ, & Ioannis testimoniis id quod in præsenti intenditur elicíatur, S. videlicet Eliam, Dei præsentia, visioneque beata potiri, doctiores iudices sunto. Hoc solum addimus, si prædicta testimonia hoc sensu accipiantur, propriissimè, & rigorosè sumi, cum verbum *assistere*, & *in conspectu Domini stare*, luculenter visioni beatorum adaptari possit.

84 Ad idem quoque intentum de Eliæ beatitudine Ecclesiæ Martyrologia non leuiter iuuant, cum in illis solùm de verè comprehensoribus Diuis memoria nobis proponi soleat. Martyrologium ergo Romanum authoritate Greg. XIII. roboratum, & ad hoc (vt Pontifex inquit) institutum, *vt in peragendo diuino officio* ipso vti possint Ecclesiæ, die 20 Iulij sic habet. *In Monte Carmelo S. Eliæ Prophetæ*. In Martyrologio Molani, & additionibus ad Vsuardum die 17 Iunij, sic. *In Arabia raptus in cælum S. Elia Propheta Domini, & Carmelitanæ Religionis Patriarcha, qui tantam inuenit coram Domino gratiam, vt verbo clauderet, & aperiret cælum*. In Menologio etiam Græcorum ex Bibliotheca, & interpretatione Guilielmi Sirleti Cardinal die 20. Iulij sic dicitur. *Natalis B. Prophetæ Eliæ, qui de cælo ignem deduxit, pluuiam detinuit annis tribus, & mensibus sex, duos quinquagenarios combussit, in monte Choreb Deum vidit, Iordanem sicdis melote, & in cælum curru igneo assumptus est* Item in Kalendario Ruthenorum, quo Russia, & Moscouia vtitur, & de quo Posseuinus *in Appar. tom. 3. verbo Rutheni* pro ea die 20. Iulij etiam habet *S. Elia Propheta*. Ex alio etiam Græcorum Menologio die 20. Iulij, hæc accepimus. *Elias Thesbites Propheta*. Idemque haberi in veteribus Menologiis, & Martyrologiis Græcorum ex relatu Reuerendiss. Dom. Fortunati Scacchi Sanctiss. D. N. Sacristæ, traditum tenemus Ex eo autem redit argumentum factum de Eliana beatitudine non leuiter comprobanda eo, vel maximè, quod ex Menologio Sirleti Cardinalis nomen Beati Eliæ concessum, conspiciatur.

Fauet prætereà, quod de S. Elia non modò Ecclesiasticum officium, vt vidimus, sed & solemne festum ab Ecclesia Græca, nec quoad hoc a Latina correcta, celebretur. Vt enim constat ex Emmanuelis Imperatoris constitut. apud Theodorum Balsamonem *in nomoc. Photii tit. 7 c. 1 1.* & refert Baronius *in addition. ad Martyrolog. Rom. die 20. Iulij*, Græci prædictum diem sic colunt, vt in eo abstineant ab operibus seruilibus. Vnde Simeon Metaphrastes in homil. huius diei, illum *admirabilem* appellat, *nobis complanantem eam, quæ ad illum ducit semitam, & ad cælestia deducentem tabernacula*. Quibus non modò Eliam comprehensorem facit, sed diem quoque natalem ipsius à multis sæculis in Ecclesia solemnem ostendit, cum Metaphrastes circa ann. Dom. 800. claruerit. Eodem die festum hoc commendant Genebrardus in Calendario, & Thomas Maluend *l. 9. de Antichr.* c. 12 Luitprandus quoque, seu, ti mauis, Eutrandus *in lib. sue legat.* refert se inuitatum ab Imperatore Nicephoro interfuisse Constantinopoli solemnissimæ celebritati Eliæ incredibili pompa, spectaculis, & iubilo demonstratæ. Ex eo autem ad intentum sic elicitur Eliana beatitudo. Nam festa Sanctorum, ea maximè in quibus fideles ab operibus seruilibus vacant, ideo ab Ecclesia statui, & definiri solent, vt ipsorum Diuorum beatitudine, Deique visione, qua perfruuntur allecti, *imitari non pigeat, quod celebrare delectat*. Etenim, vt inquit Augustinus serm. 47. de Sanct. *Qui Sanctos vel in quantum potuerit, noluerit imitari, ad eorum beatitudinem non poterit peruenire*. Solum ergo Sanctorum verè beatorum festa ab Ecclesia celebranda proponuntur, ac perindè cum Ecclesia Latina (vt ex Gregorij XIII. Sixti V. &

86 Sacrarum Congregationum approbationibus, quæ adductæ sunt, constat) & Græca, festum S. Eliæ celebrandum à fidelibus statuant, credi par est, ipsum verè visione beatifica fruentem reputari, veréque comprehensorem esse Vnde Franciscus Suarez *tom 2 in 3. p. disput. 15. sect. 3.* probat S. Ioannem Euangelistam esse Beatum, quia Ecclesia celebrat festum ipsius: *Cum tamen*, inquit,

neminem colat, nisi beatum, Deoque fruentem. Quæ verba accuratè sunt perlibranda ad intentum nostrum, vtpotè à doctissimo huius temporis Theologo prolata.

87 Ad quod prætetea deseruit, quod cum, nedum in Græca, sed in Latina quoque Ecclesia, templa Deo sub titulo S.Eliæ dedicata sint (quasi in hoc sensu accipiens illud Petri ad Christum Matth. 17. *Faciamus hic tria tabernacula, tibi vnum, Moysi vnum, & Eliæ vnum*) ipso facto eadem Ecclesia innuere videtur ipsum beatitudine animæ gaudere, Deique præsentia intuitiua frui, in loco sibi ad Dei beneplacitum designato. Ea enim est, & semper fuit, Ecclesiæ consuetudo, vt nunquam templa Deo, nisi in honorem Sanctorum verè beatorum erigerentur (loquor de illis, qui ex hominum consortio sunt assumpti; nam aliquibus inter viuos commorantibus templa, & Ecclesia dicata fuisse constabit ex dicendis.) Idemque argumentum fit de altaribus ipsi S. Eliæ dedica-
88 tis, quorum multa in Christiano Orbe reperiuntur; numquam enim Deo altaria, sicut nec templa eriguntur in honorem eorum, quos nondum visione ipsius Dei potiri credat Ecclesia, vt patebit per singula discurrenti. Porrò templa S. Eliæ dedicata fuisse euidens est, de Æde namque Eliæ, nomine *Dominicum* nuncupata extat Epigramma S.Gregorij Nazianz. *in edit. Leunencl.* Deinde de templo Eliæ per Basilium Imperatorem restituto meminit Cedreous in *Compendio Hist. in Basil.* & Genebrardus *Chronolog.* lib. 1. anno 3184 de Elia loquens sic : *Et post raptum Synagoga, siue Sacellum in Carmelo monte (vulgato ipsius habitaculo) habitum est, in quo vigebat oraculum, de quo Sueton. in Vespas. cap. 5. apud Iudæam Carmeli, Dei oraculum consulentem Vespasianum ita confirmauere sortes, vt quidquid cogitaret polliceretur.* Hic, vt credo Philosophatus quondam fuit Pythagoras, Gamblico auctore apud Lypomanum (*in ps.* 4.) De hoc autem templo Eliæ post raptum erecto Ioannes de Iesu *in Comp. vit. S. Theresiæ ad Paul. V.* & Thomas Sarrazenus *in Menolog. de Elia.* Insuper Nicephorus Calliatus *lib. 8 hist. c.* 30 scripsit Imperatricem Elenam Ædem siue Ecclesiam Eliæ Thesbytæ dedicasse, quod & tradidit Andricomus *in Theatro Terræ Sanctæ in Tribu Issachar num.* 91. In tribu etiam Ephraim de Torrente Carith loquens, dicit eo loco eandem Elenam postea Ecclesiam erexisse, quam abs dubiè in Eliæ honorem dicatam locus tanto Prophetæ sacer demonstrat. Insuper in Tribu Zabulon. *n.* 95. de Thabor monte, vbi transfiguratus est Christus loquens, Elenam Petro, Iacobo, & Ioanni Apostolis templum extruxisse affirmat. sub-
89 iungitque: *huic templo accesserunt postea duo monasteria, vt hic essent quasi tria ex Petri desiderio tabernacula. Quorum vnum inuenio esse Græcorum, atque D. Eliæ consecratum, verisimile autem est, alterum fuisse Moysi dedicatum Vtrumque autem videtur habuisse Abbatem.* De hoc autem Græcorum monasterio Eliæ sanctitati erecto forsan loquitur Nicolaus Eluchen *in suo Itinerario* dum illud cum pulchra Ecclesia, in loco, vbi raptus fuit Elias extructum fuisse commemorat. Præterea Hierosolymorum ciuitatem describens Adricomius *n.* 221. de alia quadam Ecclesia proculdubio etiam in honorem Eliæ erecta hæc dicit : *Domus Eliæ, in qua Elias Propheta aliquando habitasse perhibetur, vbi etiam postea constructa est Ecclesia.* Sed & de celebri alio templo, & monasterio Græcorum Monachorum sub insigni etiam titulo Eliæ instituto in itinere Hierosolymæ versus Betlehem mentio fit apud quosdam. Videantur Sacerdor Galiicus in *suo Percleriu*, & Ægidius Camart. *l. de gest. Eliæ c.* 1. *sect.* 9. In Concilio quoque Constantinopolitano de Monasterio Eliæ habetur mentio, quod forsan fuit aliquod ex prædictis. Inter Patrum namque illius Concilij subscriptiones hæc habetur. *Silas Dei misericordia Presbyter, & Prior monasterij Eliæ.* Beniaminus quoque Iudæus *in Itiner. p.* 38. sic habetur: *Latere* 90
maris ex latere vno mons Carmeli imminet, ad montisque radices Israelitarum quamplurimorum sepulchra sunt; inquè ipso monte Eliæ Prophetæ antrum visitur, iuxta quod Christiani sacellum construxerunt S.Eliæ dictum. Legatur Salianus *in Annal. ann.* 3157. Ea fideli quoque relatu Reuerendissimi nostri D.Petri Vespæ in Cypri partibus Episcopi, & Sedis Apostolicæ ibidem Legati accepimus in prædicta Cypri Insula Ecclesiam Sancto Eliæ dicatam reperiri; quod etiam de Insula Zanthes sub dominio Veneto, & de alia Ecclesia sub titulo S Eliæ in possessione Patrum Dominicanorum ibidem existenti retulit. In Insula etiam Sardiniæ, & Diœcesi Turritana duas alias Ecclesias rurales sub inuocatione S. Eliæ esse, & eas maximo populorum concursu, deuotionis ergo, frequentari, ex authentico testimonio Illustrissimi illius Archiepiscopi, quod apud me habeo compertum est. Alia quoque templa in Eliæ honorem dicata fuisse pro certo est; cum & Iranceosia Archiepiscopalis Ecclesia in Appulia sub Eliæ nomine insignis extet, & apud Litium eiusdem Appuliæ ciuitatem ad quatuor milliaria Ecclesiam aliam Eliæ Sancto erectam ea fide digno relatu acceptum sit. Quin ad hanc Elianam domum populum ariditate terræ saucium, pluuiam postulantem accedere solitum, non sine fructu Propheticæ intercessionis, ab illius Religionis incolis haud ignoratur. Quod idem asseritur de Terra Cryptalearum in eadem Prouincia propter similem Ecclesiam eidem magno Eliæ dicatam.

Quàm iustè vetò templa, aut oratoria Deo in Eliæ Sancti honorem dedicata sint, vbi pro pluuia, aut imbre Dominum precentur fideles, eiusdem Eliæ patrociniis innixi, nunc obiter ex quadam, nec inepta Hebræorum traditione, ex magno apud illos Doctore Rabbi Salomone, Lyra, & aliis non refragantibus, emendata, placuit confirmare. Asserit enim Rabbinus iste, quod cum Elias 3. *Reg.* 18. in celebri illa contra Baalistas pro Dei cultu suscepta palestra, curauit, accedente ad se populo, altare quod destructum fuerat, *fecitque* (vt sacer textus loquitur) *aquæductum quasi per duas aratiunculas in circuitu altaris*, in- 91
bens, vt ibidem etiam habetur, vt duodecim hydriæ aquæ super holocaustum funderentur; tunc Eliseo ministro Eliæ vnam ex illis hydriis effundente, aquam super manus Eliæ cecidisse, quæ sic diuinitus multiplicata est, vt cum magno incremento in fossam decidens, nedum ipsa impleretur, sed & aquæ circum altare abundè effluerent. Sic enim textus sacer loquitur: *Et currebant aquæ circum altare, & fossa aquæductus repleta est.* Qui enim tam paucæ hydriæ aquæ alueos efficere, & magnam fossam implere abundè possent (inquit Salomon) nisi quia aqua ipsa Eliæ manus primò tangens, indè sic diuinitus aucta effluxeret, vt affluens, & redundans per altare, & fossam eetuere-tur?

92 tur. Patet hui Hebræorum placito, quod dum Vulgatus noster loco adducto habet, fecitque aquæductum quasi *per duas aratiunculas in circuitu altaris*, ex Hebræo sic legat iste Salomon: *Fecit in circuitu fossam quinquaginta cubitos patentem* Tam grandis enim, seu profunda cauerna impleri duodecim aquæ hydriis neutiquam posset. Hoc etiam sensu illud 4. *Reg.* 3 quando seruus Iosaphat Regis tribus Regibus sitientibus, & Prophetam, qui aquam præberet quærentibus dixit; *Est hic Eliseus filius Saphat, qui fundebat aquam super manus Eliæ*, accipiendum esse dicunt. Quasi diceret: Quemadmodum iste Eliseus olim aquam in manus Eliæ fundes, aquæ fluenta inundare fecit, sic & nunc aquam e terræ latebris erumpentem nobis ministrabit Traditio hæc Hebræorum à Lyrano, Petro Thoma Sarrac. in *vit. S. Eliæ* Francisco Mendoza *in* 1. *Reg. c.* 4. *n.* 11. & aliis relata uedom confirmat Ecclesiæ vsum pluuiam à Deo Eliæ meritis postolantem, sed, & iure quoque ad illam obtinendam templa in ipsius honorem dicata fuisse. Ex quo etiam, & ad nostri capitis intentum, meritò dixisse comprobatur S. Chrysostom. *serm.* 2. *de Elia*: *Clauus cæli fit sermo Eliæ, iubet, & clauditur cælum, orat postmodum, & aperitur, vt Sanctorum meritum monstraretur, non solùm in terris posse, quod volunt, sed in cælestibus posse impetrare quodcunque petierit.*

93 Ad quod præterea expendi oportet, nullam vnquam, Ecclesiam, inter Sanctum Eliam, aliosque Diuos Dei visione gaudentes, distinctionem fecisse, discrimenvè apposuisse, neque aliquod signum, quo Sanctum Eliam nondum Beatum crederet, adhibuisse. Sicut enim beatis aliis Canonica officia præstitit, sic & Eliæ, vt constat ex dictis. Si sub Diuorum aliorum titulis templa, aras, & altaria Deo dicauit sic quoque sub titulo Eliæ. Si aliis Sanctis imagines cum radiis, Diadematibus, insignibusque Beatitudinis apposuit, idem permisit Eliæ. Sanctos alios inuocandos esse Ecclesia concedit, Sanctum quoque Eliam inuocandum fidelibus proponit, præsertim Carmelitis, qui in litaniis in Breuiario à Gregorio Decimo tertio approbato illum inter Prophetas post Sanctum Ioannem Baptistam retinent. Aliorum Diuorum reliquias religiosè veneratur Ecclesia, & Eliæ nostri partem pallij summa obseruantia custodit arca Ouetana, quæ in Hispaniam per S. Fulgentium Episcopum Astigianum fuit adducta, authore Sebastiano Episcopo Salmanticensi *in sua historia* septingentis, & plus annis retrò li-
94 teris commendata. Videtur ergo quasi per traditionem ab Ecclesia receptum indicari, Sanctum Eliam eo loco quo à Deo reseruatus creditur, sicut, & Diuos alios in Cœlo, Dei visione quidditatiua perfrui. *Si autem est traditio* (inquit Chrysostomus *hom.* 4. *sup. c.* 2. *ad Thessalonic.* 2.) *nihil aliud quæras.*

95 Ad in vltimò deseruit, quod cum Deus, iuxta Theologicum proloquium, *promtior sit ad præmiandum, quam ad puniendum, promptior ad misericordiam, quam ad iram*, cur per tam longum tempus Sanctissimum, sibique charissimum Eliam beatitudinis mercede, tot tantis, namque eximiis operibus pro merita priuabit? Quorsum tanta, tamque diuturna, & longæua debiti denarij procrastinatio apud eum, qui *Leuitici* 19. dixit, *Non morabitur opus mercenarij tui apud te vsque mane*, & *Tobiæ* 4. *Quicunque tibi aliquid operatus fuerit, statim & mercedem restitue, & merces mercenarij tui apud te omninò non remaneat*; Et *Ecclesiast.* 7. *Non lædas seruum in veritate operantem, neque mercenarium dantem animam suam?* Hac autem ratione vtuntur Salmeron, & Barradas superius adducti, & verè efficax videtur ad intentum. Quorsum enim munificentissimus, & misericordiarum 96
Pater Deus per duo millia, & quingentos annos, & eo fortè amplius, quo Eliam ab hominibus transtulit visione sui, tantopere desiderata orbari permisit Rei amatæ absentis quancumque temporis moram vnum sæculum æstimat. Hinc noster temporis Poëta.

Si credis amans
quolibet in spatio sæculo mille traho.

Quid supra duo mille, & quingentos annos superstes dicet Elias? Iure, & meritò Gregorius ille Hieromonachus fidei Catholicæ Concilij Florentini propugnator iam adductus dixit. *Ita fieret, vt cæteris Sanctis minus haberet, qui ferè omnibus antest, si quia carnem gestat, orbatus esset eorum consortio, & clara Dei visione non frueretur* Absdubiè clamare posset Elias Sanctus cum Dauide. *Heu mihi quia incolatus meus prolongatus est, quando veniam, & apparebo ante faciem Dei?* Et, si longitudine dierum repleuit me Deus quare non est mihi ostensum salutare ipsius? & similis. Vnde 97
Metaphrastes 20 *die Iuly in sermone de Elia* hunc locum psalmi in ipso adimpletum fuisse, & sententiam quam intendimus de eius beatitudine sic profitetur: *Elias ne in hodiernum quidem diem mortis fecit periculum, sed assumptus manet expers senij, qui vt arbitror, vna versatur cum Angelis, quorum incorruptionem, & materiæ vacuitatem per puram vitam est imitatus, de quo maximè à Dauide quoque dictum est, longitudine dierum eum esse impletum, & Dei salutare ei esse ostensum.*

Sed tandem pro Eliæ causa Chrysostomum 98
patronum producamus; eiusque verba ex homilia quadam de ipso Elia, ex tom. 1. operum eiusdem Chrysostomi excerpta, nostroque proposito conuenienter apta audiamus. *Apud quosdam veteres Reges moris erat, vt si quis fortiter pro Rege fecisset in bello, & corpus, & animam periculis obiicere non timuisset, curru atque aliis Regiæ dignitatis insignibus donaretur. Igitur Reges terreni, atque mortales, ita sibi deuotissimos remunerare consueuerunt. Quanto magis omnipotens Deus, quia Rex Regum, & Dominus Dominorum est, Eliam suum, tota se corporis, & animæ deuotione zelantem, post multorum laborum sudores, post dirarum persecutionum grauissimas fatigationes, post tantorum bellorum magnas, illustresque victorias, opima de mundo, & Diabolo spolia referentem, igneo curru, atque equis flammantibus impositum, triumphali gloria præfulgente ad sua regna voluit peruenire? Oportebat namque errantis populi rectorem, gubernatorem sacrorum, moderatorem discrepantium voluptatum, Israelis aurigam, qui ad iugum timoris Dei lasciuos, & vagos animos reuocanit, frænis, lorisque astrinxit, & ad iter disciplinæ recto tenore currendum concordi quadam copulatione composuit, ad regna cælestia, curru, atque equis transuolare euectus* Si ex his Chrysostomi verbis illa, *sua regna*, & *regna cælestia*, beatitudinem solum animæ Eliæ demonstrent, & nostræ intentioni, & veritati congrua, facilè æstimari possunt.

Quamuis autem probabiliter sanè fundamenta adducta comprobare videantur Eliam nostrum, quoad animæ gloriam comprehensorem 99
esse,

esse, prout etiam relati authores tenuerunt; meritoque proinde in publicis disputationibus, & grauissimis Gymnasiis in offenso pede sententia hæc à nostris sit propugnata; Quia verò multi, nec infimæ notæ Theologi, propter generales S. Paginæ locutiones, quibus Dei visio negatur hominibus in hac vita degentibus, & quia hoc videtur fuisse peculiare Christi Saluatoris priuilegium, sicut quod simul esset viator, & comprehensor, Dei visionem Beatam Eliæ, & Enoch concedere renuunt, nos huius litis decisionem fidei Censoribus remittimus, iudicium nostrum interponere nolentes, sed Vaticani Responsa expectare. Ne tamen prædicta Pontificia concessio de officio Eliæ dubiæ opinioni inniti credatur, ideò in sequentibus, etiamsi Elias Sanctus comprehensor nullo modo sit, nec Dei fruatur intuitiua, claraque visione, nihilominus tali Officio Canonico ab Ecclesia honestari potuisse, pro virili ostendetur, ex eo sanè fundamento, quod in eo statu, quo est ab Ecclesia coli, venerari, & inuocari possit.

100 Cum enim Elias (vt communis consensus Ecclesiæ tenet, omnesque Theologi, etsi non explicitè, implicitè tamen suffragantur) in altissimo sanctitatis gradu, donoque perseuerantiæ, & confirmatione in gratia (prout specialiter tradunt Franciscus Suarez *3 p. disp* 55. *sect.* 1. *t.* 2. & Blassius Viegas *in Apocalyp. c.* 11. *sect.* 4. Ægidius Camartus *de gestis Eliæ cap* 3. *sect.* 17. Sanch *l.* 4. *Reg. cap.* 2. *n.* 33. & ante eos Abulensis *ibid. q.* 14) constitutus sit, & à Spiritu sancto in Sacra scriptura sæpius ob signa, miracula, & portenta prodigiosa ab ipso patrata Canonizatus, dubium non erit, quin possit ab Ecclesia nedum coli, venerari, & inuocari, sed medio quoque Canonico eius intercessio apud Deum pro nobis piè postulari.

101 Id etiam indicant ex Patribus non modò illi, qui Sanctum Eliam cælicolam, cælique ciuem putare videntur, quales sunt Ambrosius, Hieronymus, Chrysostomus, Dorotheus, Augustinus Ephrem, Gregorius, Sedulius, Alcimus, & Marius Victor relati, (si enim Eliam cum Beatis aliis cœli palatia ascendisse credunt, abs dubiè, eadem qua Diuorum cæteros veneratione colendum affirmabunt) sed & alij quoque, qui etsi Eliam terrestris Paradisi colonum æstiment, eum tamen statu quasi cœlesti potiri profitentur, ac proindè quasi cælestem hominem venerari posse. Ex quibus. Author Augustini nomine gloriosus *de mirab Sac Script. l.* 2. Eliam dicit, *ab omnibus commutatum ad sublimiorem statum euectum.* Abulensis 4 *Reg. c. q.* 14. sic ad intentum. *Elias, & Enoch assumpti sunt, ad statum tam perfectum, & tam ootius sunt cælestes, quàm humani viri* Fauet. & Tertullian *de resurrect carn cap.* 58. sic. *Enoch, & Elias nondum resurrectione dispuncti, quia nec morte functi, quo tamen de orbe translati, & hoc ipso iam æternitatis candidati, ab omni vitio, & ab omni damno, & ab omni iniuria, & contumelia immunitatem carnis edi scunt*, Et infra *Credi oportet hæc futura integritatis esse documenta.* Adstipulatur etiam Sanctus Martyr Irinæus *lib.* 5. *c.* 5. sic habens. *Plantauit, Deus Paradisum in Edem contra Orientem, & posuit ibi Hominem, quem plasmauit, & vndè proiectus in hunc mundum non obediens; quapropter dicunt Presbyteri, qui sunt Apostolorum discipuli, eos qui translati sunt, scilicet Enoch, & Eliam, illuc translatos esse, Iustis enim hominibus, & Spiritum habentibus præparatus est Paradisus, & ibi manere eos, qui translati sunt vsque ad consummationem conspicantes incorruptelam.* Dorotheus *in Synopsi. Elias, qui terra sortitus fuerat domicilium, cælum quoque subito penetrauit, qui mortalis factus erat, cum immortalibus conuersatur; qui humi incedebat, instar Spiritus cum Angelis in cælis agit.* Lege Hieronymum, Epiphan. & Bernardum supra relatos. Hæc ergo, & alia, quæ ex Patribus, cuique obuia erunt, cum statum cælestem, aut quasi cælestem, & supra terrigenas Eliæ concedant, abs dubiè indicant, illum, sicut, & cælites alios à nobis venerari posse.

102 Porrò ipsum posse pro illis, qui eius intercessionem petunt intercedere, ac perindè ab omnibus inuocari, à Theologis supponitur. Ex quibus Thomas Maluenda iam relatus de illo, & Enoch sic loquitur *Quod autem ad bona animi attinet, non hæsitamus asserere, eosdem vitam innocentissimam traducere, in precibus, Orationibus, Meditationibus, ac laudibus Dei perpetuò versantes pro Ecclesiæ statu continuas ad Deum preces effundere.* Et eosdem *lib cap.* 14. explicans vaticinium. *Zachariæ* 4. *Isti sunt duo filij olei, qui assistunt Dominatori vniuersæ terræ*, de Enoch, & Elia, sequens Diuum Hieronymum, Victorinum, Gregorium, Andream, Aretam, & alios, dicit, *Ideo hos Diuos dici assistere Domino, quia stant in conspectu Domini orantes pro gente Iudæorum, pro felici statu Ecclesiarum Christi, &c.* Si tamen ab illo petamus, vnde preces ad ipsos fusas percipere possunt Enoch, & Elias, quasi respondens subiungit. *Frui frequenter colloquiis Angelorum diuinis imbui reuelationibus*; ac si diceret mediis illustrationibus, & reuelationibus diuinis preces ad ipsos fusas cognoscere posse. Cui accinit Franciscus Suarez *vt supra*, sic inquiens *Tertiò collige, maximis Dei consolationibus, diuinisque illustrationibus, ac frequentibus reuelationibus gaudere, de iis saltem rebus quæ eorum statui consentanea sunt.* Cum autem nihil magis consentaneum Eliæ statui videatur, quàm quod preces illæ, & orationes, quibus ipsius intercessio, & patrocinium apud Deum postulatur, exaudiat mediis reuelationibus, & illustrationibus diuinis, quibus à Deo decoratur; certum videtur tales orationes exaudire, precesque, quæ ad ipsum funduntur, cognoscere, ac proindè posse vicem pro illis rependendo, Dominum exorare Optimè etiam, & maximè ad intentum nostrum Gaspar Sanchez doctus, & pius Bibliorum interpres *sup. lib* 4 *Reg. cap.* 2. hæc scripsit. *Satis ergo habent viri illi sanctissimi* (scilicet Enoch, & Elias) *dum Angelicis fruuntur alloquiis, mirisquè rerum illustrationibus fruuntur, quo se oblectent, & quo diuturnam illam moram non solùm patienter, sed etiam perquàm suauiter ducent. Quod si illi humana curant adhuc, neque humanarum rerum statu edocentur ab Angelis, qui non semper optimus est, semper varius, neque deesse poterit materies, de qua familiaris instituatur sermo, neque quid doleat, aut curet, Dei, & gentis suæ maximus zelator Elias, qui licet abstractus à suis, non tamen de illorum salute curam abiecit.* Et paucis interiectis, quæ nos inferius inseremus. *Nec est verisimile ignorare duos hosce Principes, quid rerum fiat in mundo, in quo adhuc ipsi morabantur.* Habeatur ergo ex hisce Theologis, Eliam, & Enoch in eo statu esse, quo mundiales non ignorent res, quin de illis, diuinis illustrationibus irradientur, ac perindè preces nostras exaudire, & illos dirigi posse.

Ex

103 Ea patribus id quoque supponit D. Basilius *homil.* 40. dicens: *Fortassis aliquem pium aduocabis, vt precibus, velut Propheta Thesbytes Elias remissionem tibi malorum impetret.* Clarius S. Gregorius *in 9. cap Iob cap.* 12. Hoc de Elia encomium pruferens. *Qui furorem Dei placat aliis per intercessionem.* Adhuc clarius antiquus author Meraphrastes *in serm de Elia* apud Surium *die* 20. *Iuly. Scit enim ille, vel assumptus magna largiri iis, qui ei germanè, & sincerè adhærent: quoniam ille accepit à Deo omnium maxima.* Vnde in eodem sermone sic ab ipso inuocatur. *Is quoque adsit orationi, & proponatur argumentum, & maximè cum sit eius dies, quem iam celebramus.* Idque indicare visus est Drogus Hostiensis Episcopus *in serm.* 1. *de passion.* dum dicebat. *Noli oblivisci pallium Eliæ, alioquin torreas tibi sine illo non diuidetur.* Alludens sanè ad factum Elisei, dum fluenta Iordanis pallio Eliæ, ipsiusque inuocarione diuisit, vt & dicemus inferius *n.* 8. Omnium tamen enucleatius rem attigir Gregorius ille Hieromonachus *cap. præcedenti num.* 10. relatus, verbis illis, *ex* 4. *s. Concil.* post Concilium Florentinum depromptis. *Ego verò licere quidem ipsi, sicut de animas sanctorum quocunque voluerit per tempus se se conferre, sibique dicata templa inuisere; atque ad eos accedere, qui eius opem implorant, necessarium arbitror, & verum esse.* Quæ si librentur, nostrum intentum elarè roborare cernuntur.

104 Idipsum confirmat communis plurium Theologorum consensus *circa q.* 1 a. 1. *p. S. Th.* asserentium, preces, & orationes, quæ ad Beatos in cœlo existentes à nobis viatoribus funduntur ab ipsis cognosci, non qoidem ex vi visionis beatæ, vt dicitur, quasi id necessariò talis visioni natura exigatur. com posset bene sine illo consistere; sed, vel per particulares reuelationes extra visionem factas, vel per eandem concomitanter visionem, itaur, quæ, suaptè natura ad Dei essentiam solùm terminabatur, ea voluntate, & peculiari Dei concursu ad tales orationes cognoscendas terminetur. Hocque ita contingat, eo quod talium precum, & orationum notitia ad statum Beatorum pertineat. Cum ergo ad statum etiam Sancti Eliæ Prophetæ spectet, preces, quæ ad ipsum funduntur, cognoscere; illas dicendum erit intelligere ex illis reuelationibus, & illustrationibus, quibus à Deo perfruitur. Non enim apparet cuius alterius obiecti congruentius diuinæ reuelationes ipsi fiant, nisi de illis, quæ ab ipso per orationes postulantur. Si autem illas cognoscit, eur non pro postulantibus exorare poterit, cum id & eximia ipsius charitas, & nostra necessitas efflagitare videatur?

105 Deinde ipsum Sanctum Eliam pro nobis intercedere, præcesque nostras, & orationes, exaudire posse ex iis, quas Ecclesia in officiis pro ipso approbatis ad ipsum fundit, intelligere possumus. Neque enim cum illo loquens petitiones suas vnquam Ecclesia proferret, nisi eas noscere, & audire certò putaret. Ex iis autem plura ex prædictis officiis excipi valent. Primò enim in officio ipsius sæpè, vt diximus, ab Ecclesia Carmelitanis concesso, in hymno ad primas Vesperas sic dicitur.

O Pater salue, placidus tuosque
excipe alumnos.

Clarius in hymno laudum.

Nos nunquam auxilium destituat Pater,
Optatus que tuus perpetuò fauor,
Nobis quin potius munera spiritus
Augeri prace postula.

Et in hymno pro secundis Vespetis.

Nos tui presens clypeo fauoris,
Ac tua magna bonitate fretos.
Supplices dextra famulos benigna
Protege semper.

In officio etiam B. Petri Thomæ ab Ecclesia quoque, & Sanct. Congregatione Eminentiss. DD. approbatu lect. 5. dicitur, quod cum ille pro sui Ordinis conseruatione, & augmento frequentius exoraret, responsum acceperit à B Virgine. *Confidite Petre, Religio enim Carmelitarum in finem vsque seculi est perseueratura. Elias namque eius institutor iam olim etiam à filio meo id impetrauit.* Ecce Eliam pro suis exorantem deuotis.

In Menologio etiam Græcorum, vbi sunt orationes, præces, & lectiones pro Sanctis, quorum festiuitates celebrantur, (inter quas,) vt diximus ex approbatione Clementis Octaui habetur de Sancto Elia sub die 20. Iulij) in quadam oratione quæ ad Christum dirigitur, sic subditur. *Huius deprecationibus salua nos.* Et in alia, de qua etiam mentionem facit Gregorius ille Hieromonachus iam adductus sic dicitur. *Propheta præco Christi, qui numquam à Throno Maiestatis separaris, & vnicuique infirmo præsto es in altissimis ministrans, mundum benedicis, vbique glorificatus, pete propitiationem animabus nostris.* Alij aliter vertere videntur sic.

Propheta Christi præco
Tu numquam à Sede maiestatis abiungeris.
Et singulis ægrotantibus semper ades.
In Ecclesiis fundens pro omnibus præces
Orbi terrarum beneficia tribuis
Et laudibus vbique celebraris.

Et post dictum *Gloria Patri,* &c. in alia oratione, quæ subditur, sic habetur. *Eius præcibus* idest Eliæ) *Christe Deus miserere nostri.* Et in oratione quæ sedendo dicitur. *Propterea ad te clamamus* (supple ad Eliam) *intercede apud Christum Deum, vt delictorum remissionem concedat.* Demum in alia Oratione hæc habentur. *Propheta, & præuisor magnalium Dei nostri, Elia celeberrimè, qui tuo dicto firmasti imbriferas nubes, intercede pro nobis, vnicum hominum amatorem,* idest Christum, vel Deum. Omittimus, quod in oratione, seu collecta pro officio latino, & eius Missa, eius intercessio postulatur dum Deum petimus: *Eo interueniente dum vinimus à terrenis semper ad cælestia spiritu subleuari, & cum eo in resurrectione iustorum pariter gaudere.* Idem conspicitur in aliis orationibus Missarum eiusdem. Omitti tamen non debet, quod in Missa, quæ in antiquo illo Missali in Bibliotheca Transpontinæ reperto sic habetur in versu post Alleluia. *Propheta venerande obsecra Omnipotentem, vt pluuiam nobis tribuat congruentem.* Multóque minus omittendum erit, quod in antiquissimo Missali illo in Vaticana Bibliotheca reperto, de quo superius diximus, Orationes Elianæ Missæ etiam ipsius intercessionem apud Deum interpellant. Vnde in illa, quam retulimus, *vt nobis impetret sua Beatitudinis consortium,* ab eo postulatur. Quantum verò ipsius oratio pro vbertate terræ, seu pluuia pro ipsa postulanda fidelibus proficiat, ex allatis ex veteri illa Rabbi Salomonis

lomonis traditione à Catholicis non reiecta, conspici valet, vt meritò exclamare cum D. Chrysostomo *serm. 2. de Elia* possimus. *Clauis cœli fit sermo Eliæ Sanctissimi, iubet enim, & clauditur cœlum, orat postmodum, & aperitur.* Quod expenditur *Iacobi* 5. dum dicitur *Elias homo erat similis nobis passibilis, & oratione orauit vt non plueret super terram, & non pluit annos tres, & menses sex, & rursum orauit, & Cœlum dedit pluuiam, & terra dedit fructum suum.*

106 Item Eliam nostrum in eo statu, in quo modò est, post raptum, curam de suis amicis, & deuotis habere, non incongruè ex Sacra scriptura habetur 2. *Paralip.* 21. vbi ad Regem Ioramum allatæ sunt litteræ ab Elia Propheta missæ, in quibus, (vt Hebræi tradunt,) quæ ipsi euentura erant, explicabat, nimirum plagam totius Populi, & Vxorum, ac filiorum, morbum viscerum ipsius, & quemadmodum etiam tradunt Iosephus *lib. 2. Antiquitatum cap. 2.* Aben:Exora *in 4. Malach.* Lyranus in prædictum locum, Genebrardus *libro 1. Chronolog.* Acosta *lib. 3 de nouis temp. cap. 7.* Tornellius *in 5. ætat. circa annum* 3139. Sacer autem textus sic habet. *Allatæ sunt autem ei litteræ ab Elia Propheta, in quibus scriptum erat; Hæc dicit Dominus Deus,* &c. Ex quibus litteris ab Elia Missis inferunt Sebastianus Barradas *tom. 1. lib 5. cap.* 11. Gaspar. Sanchez 4. *lib. Reg. cap.* & Thomas Maluenda *vt supra cap.* 2. curam habere Sanctum Eliam in eo statu, in quo est, de rebus ad se spectantibus. Ex quo etiam infertur necessario, eas cognoscere, ac per consequens ad ipsum posse preces nostras fundi, vt intercessio Ipsius fit apud Dominum Imò, & Genebrardus vt supra, ex iis Elianis literis infert: *Ita Sanctis mortuis res viuorum sunt curæ*; manifestè subindicans Eliam nostrarum curam gerere rerum.

107 Efficaciùs tamen, vt credimus, Eliæ in Paradisum euecti merita, & intercessionem ab hominibus implorari posse, ex alio loco Sacræ scripturæ, quem vt Herculeum nodum Aduersariis soluendum offerimus, animaduertere possumus. Ergo, cum Eliseus Sanctus pij parentis Eliæ in cœlum euectioni testis oculatus astitisset, ne quid bonus hæres ex intestati bonis non susciperet, vt ait Sacra pagina 4. *Reg.* 2. *leuauit pallium Eliæ, quod ceciderat ei.* Postque: *Reuersusque stetit supra ripam Iordanis, & Pallio Eliæ, quod ceciderat ei, percussit aquas, & non sunt diuisæ, & dixit, vbi est Deus Eliæ Etiam nunc.* Seu, vt Caldæus habet; *Suscipe petitionem meam Domine Deus Eliæ, etiam ipse.* His enim conspicuè sanè demonstratur, Eliseum, cum pallio Eliæ sibi derelicto Iordanis aquas in prima percussione non scidisset, ad Deum orando meritis, & fauore Eliæ fidenter recurrisse, vt quod propriis demeritis sibi à Deo, sancta humilitate, denegatum credebat, Eliæ Sanctissimi opitulatione adipisceretur. Neque enim alia de causa Deum Eliæ compellaret, nisi quia Eliæ opem, & auxilium apud Deum profutura non diffidebat. Hæc est expositio Carthusiani verba illa, *Vbi est Deus Eliæ?* Sic Interpretantis. *Hoc est, non meritis meis, sed pietate, & gratia Dei, meritisque Eliæ precor hanc Iordanis impetrare diuisionem.* Quidam etiam ex 70. legunt. *Vbi est Deus & Elias?* in quo conspicuè Eliæ intercessio à Discipulo postulatur. Fauet huic expositioni Ambrosius *in psalmum* 37. Ex eo enim putat Eliseum Deum Eliæ inuocasse, quia *præsentiam eius in beneficiis requirebat.* Clarius Tostatus *quæst.* 28. *super hunc textum*, quærens enim cur in prima percussione non fuerint diuisæ Iordanis aquæ, causam subiungit, *Vt compelleretur orare ad Dominum, non fuerunt diuisæ in prima vice. Item factum est hoc, vt crederet Eliseus non meritis suis se ista obtinere, sed meritis Eliæ, ideo non diuisæ sunt aquæ, quousque dixit, Vbi est Deus Eliæ? Et tunc illico diuisæ sunt; In quo manifestè apparuit sanctitas Eliæ.* Idem sequitur Iacobus Salianus 4. *tom. Annal. super hunc locum lib. Reg.* Cœteris tamen breuiùs, & clariùs Cardinalis Caietan. ibidem. *Quia non fuerant*, inquit, *aquæ Iordanis diuisæ à Pallio Eliæ, ad merita Eliæ inuocanda apud Deum confugit, & sic altera percussione diuisæ sunt aquæ.* Dixerat autem Idem Caietanus superius, ideò Deum per Eliam Eliseo petenti duplicem Spiritum ipsius respondisse. *Si videris me erit tibi, quod petisti*, scilicet, *vt accenderetur magis Elisei mens, & præpararetur ad tantum donum, & ipsius Eliæ preces crescerent pro Eliseo.* Quo nihil maius pro Eliæ intercessione extollenda dici potuit, vtpotè cum Deus, quasi illius desiderio ardeat, ipsamque cupide expetat.

Nec minus fauet themati nobis præfixo locus 108
ille 4. *Reg.* 2. Vbi parentem Eliam per Æthera volantem suspiciens Eliseus clamabat, *Pater mi, Pater mi currus Israel, & auriga eius*; quo celebri Encomio nihil aliud vt putamus, significari, aptius potest, quam Eliam Sanctum, magnum, summumque præsidium, amicorumque columen, & anchoram, siue dum cum viuis moraretur, siue cum modò extra illorum contubernium existit, esse Explorarunt hoc doctè huius loci interpretes, Hebræorum istud esse prouerbium putantes, simile illi Horatij *lib. 2. Ode* 17. quod de suo Mæcenate dixit.

Grande decus, columenque rerum.

Quod multis Maro assecutus non est verbis *l.* 12. *Æneid.* apud quem sic Latini vxor ad Turnum.

—— Spes tu nunc vna senectæ
Tu requies miseræ, decus imperiumque Latini
Te penes, in te omnis domus inclinata recumbit.

Id etiam clarè, concinnè, & aptè ad intentum expressit Caldæus, quem sequitur Vatablus, dum ita reddit. *Qui melior eras Israeli oratione tua curribus, & Equitibus.* Fauet Caietanus, adstipulaturque Theodoretus, dum *quæst.* 8. inquit. *Ea de causa magnum Eliam appellauit, & currum, & equitem Israel, vt qui solus sufficeret ad profligandos, & fundendos hostes, & ad dandam alienigenis victoriam.* Auspicem quoque habemus Gregorium hom. 12. *in Ezech.* aientem. *Quid est quod Elias Currus, & Auriga Israël dicitur, nisi quia Auriga agitat, currus portat?* Et rursus; *Currus quia tolerando portat, Auriga quia exhortando agitat; Currus quia mala sustinet, & Auriga quia Populum bonis admonitionibus exercet.* Fauet quoque huic prouerbiali formæ loquendi verbum, *Currus.* Is enim languidos portat, lassos subleuat, frumenta conuehit, in acie milites sustinet, ac demum humanæ naturæ magna, multaque subsidia subministrat. Ergo Eliam Currum, & Aurigam (idest *Equitem* prout Hebraica vox sonat ab Eliseo nuncupatum, idem sonat, ac ipsius intercessionis, fauorisque erga populum fidelem sibi deuotum explicatissimum Encomium. Adstipulatur hebræus textus ex Abulensi 4. *Reg.* 2. *q.* 19. sic legens. *Currus est Israël, militia eius.* Quod sic exponit Rabbi Salomon apud eundem Abulens. *Quod ipse Elias erat currus Israel, & militia eius.*

Quasi

*Quasi dicat, Gentes quando pugnant confidunt in cur-
ribus, & in militia; Israel autem habebat Eliam, dum
viueret inter eos loco curruum, & militia, quia preces
eius erant sufficientes magis ad defendendū Israel quā
currus, & arma.* Ex quo quantum roboris nostri
capitis intentū resumat, cunctis liquido notescit.
109 Nec minus corroborat intentum eiusdem Rab-
bi Salomonis hebręorum pręcipui sententia affir-
mans (vt apud Abulensem *q.18.* liquet) ideo Eliseo
ab Elia magistro duplicem spiritum petenti res-
ponsum esse, *Si videris me; erit tibi, quod petisti. In-
nuens Elias* (inquit Salomon.) *quod quando mane-
bat cum ipso non poterat ei conferre gratiam; postquam
vero recederet, poterat conferre. Motiuum autem est,
quia Elias quando manebat inter homines erat in mi-
nori statu; cum verò raptus esset erat in excellentiori
gradu, ideo poterat aliqua facere, quæ prius non pote-
rat. Hoc autem intelligendum est* (inquit Abul.) *per
modū orationis, & meriti.* Ex iis verò maximè con-
eluditur, ex Hebręorum etiam mente Eliam, in
loco, quo modò est posse pro nobis intercedere,
necdum vt antea poterat, sed, & plus etiam, &
110 effieaciùs.

Ad id quoqoe deseruiunt aliæ Hebræorum tra-
ditiones, quibus apud eos notissimum esse constat
Eliam Sanctum rerum nostrarum non paruam,
aut modicam gerere curam; ac perindè iure à no-
bis in nostrarum miseriarum subsidium interpel-
lari posse. Primò ergo *in Seder olam c.17.* (Gene-
brardo referente) sic habēt. *Elias post raptum scri-
bit gesta omnium ætatum, & temporum.* In Chrono-
logia autem maiori, quæ *Seder Olam Rabba* ins-
cribitur, sic legitur. *Reconditus est Elias, neque
comparebit, donec veniat Christus. Tunc etiam appa-
rebit, & recondetur secundo, donec prodeat Gog, &
Magog Nunc interim singularum ætatum res, & acta
conscribit.* Adeo quoque recepto consensu tenent
Eliam Sacræ scripturæ modos, ac difficultates ex-
planaturum, vt vulgariter hoc prouerbium vsur-
pent: *Thisbi soluet duras;* hoc est quæstiones, & du-
bia, perpleaitares, & ambiguitates paginæ sacræ,
vt notant Ioannes Cellarius, & Ioannes Quin-
quarboreus *in abbreuiationibus Hebræorum.* Insu-
per recepta traditione putant Hebræi Eliam
cunctis Iudæorum circumcisionibus præsen-
tem assistere. Tradunt enim Deum hac gratia
Eliam ornasse, vt nulla circuncisio apud ipsos
111 fieri contingeret, cui Elias præsens inuisibiliter
non adesset. Quapropter statuisse Magistros He-
bræorum, vt quoties circuncisio alicuius In-
fantis facienda esset, duæ ornatissimæ sedēs para-
rentur, vna pro infante recepturo, alia pro Elia
futuro ibidem præsenti. Mentionem huius tradi-
tionis faciunt Thalmudici *in tract. Beracboth,*
Kimchius *in Malachia 4. & alibi*; & aliquot ex
nostris, vt Galatinus *lib.10. de Arc. Cath. ver. cap.6.*
Genebrardus *lib 1. Cronograph. pag.*1 t5. Vnde in-
signis quidam Rabbinus Iudas exponens, cur
dicatur à Mosè panis ille, qui coram Domino
proponebatur, *Panis faciei,* hæc ait apud Gala-
tinum *lib.10. cap. 6. Quia transmutabitur ex sub-
stantia Panis, cum sacrificabitur in substantiam Cor-
poris Messiæ, qui descendet de Cælis, eritque inuisi-
bilis, & impalpabilis. Cuius rei fidem facit sedes
Eliæ.* Hæc ipse acutè sanè; nam sicut Elias præsens
in Sella sed. bat. (vt isti putant) diuersis simul lo-
cis, vbi contingebat fieri infantium circuncisio-
nes, ita Christus simul præsens adest diuersis Ho-
stiis, in diuersis locis sub Eucharistia. Hæc ex He-
bræis attulimus, non quia ipsorum traditiones
apud nos indubitatam generent fidem, cum con-
stet eas solùm veritatem continere posse, quæ fi-
dei normæ non aduersantur, sed vt ex eis liquidò
innotescat, totum hunc Populum Iudaicum in
hoc vnum confluere videri, vt credant, Eliam
Sanctum in Paradiso degentem nostratum rerum
sollicitum indagatorem, prouisoremque esse, ac
proindè piè, & rectè ab Ecclesia eius intercessio-
nem apud Deum inuocari posse.

Nec omitti debet id non leuiter ex Sacræ 112
paginæ contextu, si rectè expendatur elici posse.
Constat enim *ex Matth. cap.* 27. Christo Domi-
no in Cruce posito voce magna clamante *Eli
Eli lammasabacthani,* hoc est latinè, *Deus meus,
Deus meus vt quid dereliquisti me? Quidam illic
stantes, & audientes dicebant, Eliam vocat iste, &
continuò currens vnus ex eis acceptam spongiam
impleuit aceto, & imposuit arundini, & dabat ei
bibere; cæteri verò dicebant, sine videamus an
veniat Elias liberans eum.* Ex qua Euangelica
hystoria non incongruè credi potest Ecclesiam
illam populi hebraici putasse, Christum iam
ferè exanimem Eliæ adiutorium postulasse,
ideoque illorum vnum acceptam spongiam, &
aceto plenam Christi ori obtulisse, vel vt ci-
tiùs moreretur, vt Theophilactus, & Recen-
tiores volunt antequam Elias suppetias Christo
dedisset, vel, vt accepto aceto recrearetur, vi-
tamque vsque ad Eliæ aduentum differret, vt
Maldonatus exponere visus est. Quodcunque au-
tem horum dicatur, intentum nostrum non leui
suspicione suadetur, nempè, vt credamus Eliam
in eo statu à populo Iudaico semper reputa-
tum esse, quo ab hominibus inuocari, & illis opi-
tulari posset. Quod adhuc corroborat sententia 113
à Hieronymo, & Beda non improbata existi-
mantium verba illa, *Eliam vocat iste,* non ab im-
perito Hebræorum vulgo, vt Theophilactus as-
seruit, sed à Doctis Iudæorum Sacerdotibus, nem-
pè Scribis, & Pharisæis prolata fuisse. Quin,
etsi diceremus Romanos milites, qui inter Iu-
dæos morabantur, Eliam inuocasse Christum cre-
didisse, vt putant Hieronymus, Beda, Strabus, &
Euthimius, adhuc suspicioni adductæ locus
relinquitur. Cùm enim gentiles illi Hebræorum
opinionem cognitam haberent de Eliæ inuoca-
tione, & patrocinio postolando, poterant simul
cum illis, cum Christus *Eli Eli lammasabacthani*
protulit, credidisse, Eliam compellasse, vt sibi ad-
iutorium moribundo præberet. Ex quo vt dixi-
mus, non leuidense indicium habetur, Iudæo-
rum Synagogam constanti semper traditione te-
nuisse, Eliam ab illis compellari, & ipsis in angu-
stiis positis suffragari posse. Maximè quoque hoc
confirmat intentum, quod cum Christus seruator
in Transfiguratione de morte, & passione sibi fu-
tura in Hierusalem cum Moyse, & Elia collo-
queretur, Petrus ob nimiam erga Christum dile-
ctionem ipsum à morte eripere contendens, dixit
Domine, bonum est nos hic esse. Matth. 17. Ac si cla- 114
riùs, vt Theophilactus hìc exponit; *Bonum est hoc
loco manere, & non descendere, & occidi; Nam si quis
huc venerit, habemus, & Moysem, & Eliam nos ad-
iuuantes. Moyses quidem Ægyptios deuicit, Elias
autem ignem è cælo deduxit. Tales erunt in inimicos,
si qui huc contra nos venturi sunt.* Ecce concordem
populi hebraici mentem, Eliam hominibus opi-
tulari, & patrocinari posse.

Sed quid plura Nonnè id liquidò constat ex 115
Diuorum precationibus, quas populus iste in-

eredulus,& recutitus adhuc retinent. In illis namque, prout videre est apud Genebrardum, qui illaa collegit, post finem fuæ Chronologiæ, sic habet. *Iniquitatis in proximum, & prauaricationis in Deum, ne recorderis; recordare autem obsecro Elia, atque Elisei.* Et rorsus. *Qui exaudisti Eliam in monte Carmelo, exaudisti nos.* Adeò quoque Eliæ nomen Iudæi venerantur, vt cum ventorum, & gloriosum Messiam futurum credant, apud Ioannem Pfeferkor olim Iudæum. Hinc diebus Sabbathi ei mensam stratam relinquunt, vt refert Antonios Margarita. Mirabilis quoque est versio illa Caldæi circa locum *Thren.* 4. *Impleta est iniquitas tua filia Sion, non addet vltra vt transmigrare te faciat,* Sic enim vertit Caldęus. *Postea finire faciet iniquitatem tuam, ô Synagoga Sion, & redimeris per Christum, & Eliam sacerdotem Magnum* Quibus nedum huius capitis intentum, sed qualiter Elias apud Hebræos in maxima quoque veneratione semper fuerit, liquescit.

116 Sed hæc ex Hebraicis traditionibus missa facientes, ex aliis capitibus propositum nobis thema, videlicet de officio Ecclesiastico iure Eliæ Sanctitate ab Ecclesia concesso, quin esto quod visionis beatæ præmio à Deo decoratus non sit nihilominus, & a fidelibus coli, & honorari, officioque prædicto ipsius intercessionem postulari posse, ex simili ferè alio exemplo in Ecclesia reperto non leuiter confirmare liceat. Cum enim de fide certum non sit, Sanctum Ioannem Euangelistam mortuum esse, ac perindè nec verè diuinitatis compræhensorem, (quod est apud Antigonistas nostros euidens argumentandi genus) nihilominus Ecclesia festum ipsius indubitanter celebrat; abs dubiè credens, ad hoc, quod aliquis Sanctus ab Ecclesia solemni ritu officij diuini colatur, necessarium non esse, illum esse mortuum, compræhensorem, aut beatum; sed verè Sanctum, in gratia confirmatum, & in tali statu, quo fidelium præces, quæ ad Deum per eius intercessionem funduntur exaudire possit. Quæ cum Sancto Eliæ, vt probatum est in superioribus competant, neutiquam videtur negandum, illum tali honore ab Ecclesia decorari posse. Si verò obnixè aliquis contendat de fide
117 certum esse Ioannem Euangelistam è viuis excessisse, non verò Eliam, attendant obsecro tot Patres, & Theologos nondum mortuum esse Ioannem asserere, vt dogma istud de fide non esse manifestè conuincant. Hi sunt Hippolytus Martyr *oratione de consum Mundi.* Sanc. Ambros. *in 1. c. Lucæ* indicantque Theophilactus *Ioan.* 21. illis verbis. *Sic eum volo manere donec veniam,* & Euthim. *in Matth.* 17. Eandemque sententiam docuisse inueniuntur Theophilus, & Ioannes Dominici Cardinalis vir sanctitate, & doctrina suo tempore clarus apud Sanctum Antoninum *4. p. Theolog tit.* 13. *cap.* 4. §. 2, Abbas Ioachim *in* 10. *Apocalip.* Treculphos *in Chronico t.* 2. *lib.* 2. *c.* 9 Sabellicus *lib.* 1. *de dictis, & factis memorabilib. cap.* 8. Georgios Trapezuntius *peculiari libello in dictum Domini Ioan.* 11. *Sic eum volo manere, &c.* Catherinus *in* 2. *Genes.* Vielmius *de sex dieb. conditi orbis lectione* 20. Pineda *in Ecclesiastica Monarchia lib.* 10. *c.* 38 §. 4 & alij, Inter quos Alphonsus Salmeron, & Sebastianus Barradas relati superius id clarius defendunt.

118 Hoc idem confirmat non dissimile argumentum ex variis, & antiquis Historiarum monumentis desumptum; Ex quibus liquidò innotescit, Hominibus Sanctis adhuc in hac vita degentibus, templa, & Ecclesias à fidelibus dedicata fuisse, vel vt melius, & rigorosius loquamur, Deo in honorem ipsorum. Primò enim de Ecclesia Beato Petro viuenti Senonis erecta mentionem facit Lyranus *in ps.* 18. *& Matth.* 24. & adstipulantur Adrianus Phinus *lib.* 5. *flagelli c.* 10. Petrus Canis. *lib.* 5. *de Maria cap.* 23. Deinde Martham, & Sororem eius Mariam intemeratæ Deiparæ adhuc viuenti Ecclesiam apud Massiliam extruxisse annales Francorum referunt, & notant Canisius *vt sup.* & Vincentios Bellouacensis *lib.* 8. *Specul. c.* 29. Apud Antaradum insulam in mari Phæniceo, Sanctum Petrum Apostolum ædificasse sacellum Diuæ Virgini adhuc in humanis agenti, in quo primum idem Apostolus Missæ sacrificium peregerit, ex incolarum fideli et ditione acceperunt, qui cum Gotth. fredo Bollonio in memorabilem illam Terræ Sanctæ expeditionem profecti sunt, & literis commendarunt Marinus Sanutus Torsellus *in lib.* 3. *part.* 14. *cap.* 2 & Iacobus de Vitriaco *in hist Ierosolymit. c.* 46. Iam quis nescit, quam certa, constansque sit Cæsaraugustana Ecclesia, ac totios cum primis Hispaniæ fidelis traditio, Sacrosanctam Deiparentem cum adhuc Ierosolymis in vita superstes esset Iacobo Apostolo Zebedæi filio in Hispaniis prædicanti, & ad ripas amnis Iberi Cæsaraugustæ oranti super Iaspideam columnam apparuisse, moxque ab eodem Apostolo Matiæ monitu, ipsi Diuæ Deiparæ Templum, seu Sacellum constructum, consecratum fuisse, quod nunc dicitur *Nuestra Señora del Pilar*, ac totius orbis veneratione celebratur: vt cuncti Hispaniarum Annales etiam testantur. Præterea Sanctum Marcum primum Alexandriæ Episcopum in eadem Vrbe Ecclesiam nomine Sancti Petri sui Magistri nondum defuncti fundasse, testatur Gelasius Papa Primus *in Concil. Rom* & Petrus etiam Damianus *serm. de S. Marco* Apud Clementem quoque Romanum Pontificem *lib.* 10. *Recognit. cap. cap. vlt* legitur, Theophilum nobilem quendam Ciuem Antiochenum à Petro Apostolo ad fidem conuersum, domum suam Ecclesiam in honorem eiusdem Apostoli viuentis consecrari fecisse, in eaque Petri Cathedram collocasse. Ad hæc celebrem apud Germanos vigere traditionem, veteresque Coloniensis, & Treuerensis Ecclesiæ docere Annales, maternum ex primis Petri Apostoli discipulis non procul à Molsheim propè Argentinam, templum in eiusdem Petri nondum defuncti honorem extruxisse, *domum Petri*, siue Germanicè *Thompeter*, appellatum, Canisius testatur *lib.* 5 *de B. Virgine c.* 23. Agit de Materno Rom. Martyrolog. 14. *Septemb.* Denique Ephesi Basilicam Ioanni Apostolo, & Euangelistæ in terris adhuc viuenti erectam, auctor apud Abdiam Babylonium *in vitis Apostolorum* narrat. Ex his autem non incongruum pro causa quam defendimus sumitur patrocinium; Si enim Hominibus adhuc in hac vita degentibus eò præcisè, quia ipsos Sanctos, & in gratia confirmatos Ecclesia putabat, Aræ, & templa dedicata fuerunt, quidni de Elia idem affirmari possit

Nec contemptibilis ea ratio habebitur, quæ 119
à similitudine animarum Purgatorij sumitur. Etsi enim illarum status, cum satisfactorius, & pœnalis sit, iure non mereatur, vt Ecclesia illis festum, aut sollemnitatem officij Ecclesiastici concedat,

cedat, verumtamen piè inuocari posse à fidelibus multi Theolog affirmant, vt Gabriel *in Can. lect.* 58. Medina *Codice de Orat. q* 4. *&* 5. Bellarm. *lib.* 2. *de Purg. c.* 15. Valent 3. *1 disp.* 6. *q.* 2. *punc.* 6. Quod fieri credibile constat ex D. Greg. *lib* 4 *Dialog. c.* 40 Apud quem animæ Paschasij, & Seuerini miracula operabantur, etiam in Purgatorio existentea, quod euidens indicium affert, ipsas fidelium præcibus motas Dei auxilium impetrasse pro illiis. Legatur Petrus Damianus Cardin. *in Epist. de miraculis sui temporis.* Si autem Sanctorum Animæ in Carcere, & tribulationibus detentæ eo apud Deum ponderis, & valoris habentur, vt propter earum intercessionem beneficia sua aliis elargiatur, quid dicendum sit de Sanctissimo Propheta Elia, non in Carcere tribulationis sed in Paradiso exultationis, non in terra miseriæ, & tenebrarum, sed in splendidissimo, & amænissimo totius orbis habitaculo constituto, dicere fas est? Certè nullus, (vt credimus) Theologus, inficiari poterit, quin ipsius intercessio apud Deum plurimum, & pro plurimis donis à
120 Deo impetrandis valeat. Idem argumentum, vel simile conficere licet ex eò quod Animæ Sanctorum non in Paradiso, sed in Limbo Patrum detentæ ante Christi Aduentum pro fidelis Populi statu, & augmentum Dominum exorabant, vt fidei Dogma est ex Sacra pagina 2. *Machab. cap.* 15. vbi de Onia summo Sacerdote dicitur, *orare pro omni Populo Iudæorum*, & de Ieremia Propheta. *Hic est fratrum amator, & populi Israel: hic est, qui multum orat pro populo, & vniuersa Sancta Ciuitate.* Liceat ergo, Pij Theologi, idem de altero Sancto Dei Propheta non in Limbi custodia, sed in terrestris Paradisi gaudio existente Catholicè sentire. Ac proinde dignum æstimare quod ab Ecclesia officij Canonici præcibus intercessio ipsius apud Dominum interpellari possit. Quod expendens Gaspar Sanchez egregius Bibliorum interpres, *Reg* 4 *c.* 2. dicebat. *Si enim Ieremias in loco, & statu non magis ad orandum idoneo, in sinu videlicet Abrahæ, orabat tamen pro laborante populo, cur non idem de Elia, qui adhuc erat in viuis, licet à viuis procul, existimandum?*

121 Nec nullam a Thematis propositi tramite deuiare censebimur, si vt intentum anteà præiactum de cura videlicet, ingentique sollicitudine, qua Sanctus Elias totius mundi res, acta, gestaque librat, aliquid vlterius adiungamus. Est enim peruulgata quædam, cælebrisque traditio, Eliam Sanctum de fine, consummatione, & duratione mundi prophetasse. De hac ex monumentis Hebræorum accepta agens Rabbi Iacob filius Salomonis, hæc ait; *Docet domus*, hoc est Schola, vel Academia, seu secta Eliæ: *Sex mille annis erit mundus. Duobus mille inanitas: Duobus mille lex: Duobus mille dies Christi. At propter iniquitates nostras, quæ multiplicata sunt elapsi sunt hi quos præteriisse cernimus.* Ita ex Talmud *trac. Sanhedrin cap. Helec*, interprete Genebrardo accipitur. Etsi enim Eliam istum, non Tesbytem, & Prophetam nostrum fuisse, sed Rabbinum quemdam Caballicum, aut Thalmudicum, seu vt alij credunt, grammaticum. plures existimarint cum Genebrardo *lib.* 1. *Cronol. p.* 1 & alij cum Fino *lib.* 5. *cap.* 11. & ... esto *in typo Messia*, prædictam traditionem adscribant Filio viduæ Sareptanæ ex mortuo ad vitam ab Elia reuocato, posteaque ipsius socio, & discipuli, qui secundum Hieronymum *in præfatione Commentarij ad Ionam*, fuit ipse Ionas Propheta; aliorum tamen sententia est nec contemnendæ authoritatis, Eliam Tesbytem, Prophetam magnum, huius propheticæ traditionis primum authorem extitisse. Hi sunt inter alios Stratonicus Cumarum Episc *in Collectaneis*. Franc. Georgius *Harmonia Mundi Cant.* 3. *tomo* 7. *cap.* 7. Ludou. Viues *in l.* 20. *de Ciuitate Dei cap.* 7. Sixtus Senensis *lib.* 2. *Biblioth in Helia & lib.* 5. *annot.* 190. & alij. Valeat ergo istorum assertio, non vt certa, & indubitatæ fidei (sed vt probabilis dumtaxat.) Eò præsertim, quod inter Thalmudica dogmata reperitur descripta, inter quæ nugas, & mendacia multa conspici Catholicis pro comperto est. Illud tamen annotare lice- 122
bit, in ora quoque magnorum Ecclesiæ Patrum traditionem hanc de sex millenaria duratione mundi irrepsisse, hi sunt Iustin. Martyr *in quæst. ad Gentiles quæst.* 71. Irenæus *libr.* 5. *aduersus Hæreses cap.* 28. Andreas Cesarien. *in Apoc.* Lactantius Firm. *lib.* 7. *c.* 14. D. Hieronym. *in Epis. expositione ps.* 89 *ad Ciprianum* clarissimè; elucidans namque illud Dauidis. *Quoniam mille anni ante oculos tuos sicut dies hesterna, quæ præterijt*, hæc scribit: *Ego arbitror ex hoc loco, & ex Epistola, quæ nomine Petri inscribitur, mille annos pro vna die solitos appellari, vt scilicet quia mundus in sex diebus fabricatus est, sex millibus tantum annorum credatur subsistere, & postea venire septenarium numerum, & octonarium, in quo verus exercetur Sabbatismus, & Circumcisionis puritas redditur:* Nec de- 123
sunt rationes, aut coniecturæ probabili apparentia non penitus destitutæ, quibus sex millenaria hæc mundi duratio suaderi videatur. Prodit eas magni nominis Rabbinus Isaac. *Gen.* 1. in hanc fermè sententiam. *Primam, quia primus versus Genesis, qui continet summam operis Domini, & fabrica mundi, Hebraicè conscriptus, sexies litteram Aleph exprimit Aleph autem in notis numerorum mille significat. Deindè sicut Deus sex diebus fabricauit, & absoluit mundum, & septimo requieuit, ac Sabbatum consecrauit, ita cum mille anni apud Deum sint vna dies, par est, vt labor generationis humanæ, & mundi opificij in sex millibus annorum consummetur, & septimo millenario conquiescat. His accedit quod senarius laboris, & septenarius requiei, tam in diebus, quam in annis diuina lege corroboratur; nam sex dies hebdomada ad opera exercenda lege conceduntur, septimus vero requiei dedicatur: sex annis pro agris colendis, indultis, septimo tam agro, quam cultori requies inducitur. Non mirum igitur si postquam per sex millia annorum variis ærumnis, ac diuersis magnisque agitationibus conuulsum laborauerit genus humanum, atque adeo ipsa Christi Ecclesia sub gladio Satanæ vehementer ingemuerit; tandem in septimo millenario sub felici illo venturi seculi statu sabbatizet. Denique sex primi parentes humani generis Satores, nempè Adam, Seth. Enos, Cainan, Malaleel, Iared mortui sunt, septimus vero Enoc viuit ad hunc vsque diem in quempiam locum translatus, sic etiam post sex millenarios annorum quibus labor, & mors in mundo viguerit septimus millenarius erit iustium quieta, immortalis, atque beata vita.* Hæc 124
ideo à nobis adducta sunt, non vt credamus mundi consummationem alicui vnquam sine Dei reuelatione innotuisse, cum *de die illo vel hora nemo sciat, neque Angeli in Cælo*, sed ne laneis, aut arundineis nixa fundamentis appareat sententia tenens Eliam Sanctum Dei Propheta authorem esse traditionis de sex millenaria Mundi duratione. Ex ea verò id solum ad nostrum intentum

tum deducimus, prædictum S. Eliam, & nostrarum rerum curam, memoriamque retinere, nec omninò à mundi consortio extorrem, aut exulem putandum, ac perinde, (quod consecta reum erit) nostris precibus iure ipsius fauorem interpellari posse.

125 Propius ad thema propositum accedere volentes, quæ ex fideli traditione pij, & Religiosi viri accepimus, hic placuit inserere. Ex eis enim liquidò innotescere quibit, qualiter Elias Sanctus, huius mundi, sibique deuotorum præcipuè, curam sollicitè gerat, vt meritò proinde ab Ecclesia possit eius patrocinium apud Deum precibus, & officio Canonico postulari. Ergo, vt ex prædicti Religiosi, qui apud Persas diù commoratus est, relatu, testimonioque subscripto, & sigillato à R. P. sacerdote Arabum, vel Caldæorum apud Persidem quoque commorantium, sub datis die 17. Martij 1608 hic Romæ commorantes perspeximus, celebris est, & peruulgata opinio apud Gentes illas S. Eliam illis sæpe apparuisse, sub eiusque tutela quendam locum ibi existentem, esse, multis indicijs crebrò submonstrasse. Est autem apud illam Persidis Regionem ciuitas quædam nobilis vulgò *Aspahana* nominata, Regis, & Principum magnifica sedes. Extra quam versus meridianam partem à tergo hortorum Regis, *Charbach* vulgò, parua quædam habitatio, seu domus (*ferraglio* apud illos) sub dominio Emir Raffadir Mahomed Califfæ est, quam Rex, protetinendis quibusdam Caldæorum familijs in bello Turcico captis, concesserat. Ad cuius ianuam, & manum læuam à parte interiori, est locus quidam aptus ad sedendum, vbi, illis hominibus testimonium ferentibus, sæpius varijs sub formis S. Elias apparuit. Primò enim vnus ex maioribus, *Anna* nomine, in quiete vidit S. Eliam cum duobus alijs versus portam illius habitationis venientem, tresque papiliones, cortinas, seu vela coloris viridis indè quasi remouentem; ipsique præceptum, locum luminibus, & incenso in posterum venerari. Quidam alius *Abdal Æt* relato somnio illudens, nocte sequenti ab Elia Sancto strangulari se vidit: veniam poposcit, subitòque liber extitit. *Nuri* quidam ab alio saxo percussus, & auriculæ vulnere infirmatus, morbo inualescente, voluit in loco Eliæ dicato, vel paululum requiescere, vt ab infirmitate liber esset: illum ergo veste viridi indutum, & tribus vicibus pedem supra læsam auriculam ponentem in modum crucis vidit, & sanus factus est continuò. Fæmina etiam quædam nomine *Chan Beck* Sanctum vidit Prophetam venientem cum alio quodam, vestibus albis indutos lanceas manibus gestantes, & equos super quos ascenderant ipsi tradentes: ingressosque prędictum locum disparuisse. Quædam alia *Sanaz* nomine testata est se vidisse Eliam supra pellem quandam sedentem; legentique Euangelium duos alios astitisse manus supra pectus cancellatas in signum obedientiæ tenentes: Eliamque protulisse: *Ego sum Elias ille, adhuc viuens; curatè ne huic loco incensa, aut lumen desint.* Quidam nomine *Iusuf* cum alio litigans, pro arbitrio iusiurandum in loco Eliæ dicato elegere: vbi cum *Iusuf* falsò iurasset, os sibi versus collum, & posteriorem capitis retortum pro supplicio recepit: donec post sex menses humiliter in eodem loco sanctum deprecatus ad pristinam sanitatem restituitur. Mulier etiam quædam Suriana *Anna* nomine, inter Christianos illos solita cognatos inuisere, dum per portam domus exiret, Sanctum Eliam habitu, & barba albicantibus obuium habuit, interrogatusque quis esset, respondit: *Ego sum Elias, meus locus est iste.* Cum quidam iuuenis Armænus, loci sancto sacri inscius, rem ibi indecoram facere aggressus esset, ab Elia sub specie iuuenis robusti reprehensus per vnum mensem infirmatus, & ferè moribundus, cum facti pœnituisset, sanus effectus fuit. *Abdalla* quoque quidam cum alio altercatus, domumque suam mæstus reuersus, cum dormitum iret, vidit S. Eliam barbam prælongam, & albam habentem, candidaque veste indutum: cui duo alij socij assistebant, imberbis vnus, alter nigra barba, vesteque albicante ornatus, cereisque accensis in manu. Illum Elias consolatus quod post *Annam* locum sibi sacrum venerari cœperit, vindictam de inimico promisit: quod post decem dies euenit. Demum illorum Christianorum Pater, seu Parochus, nomine *Cassis Petrus*, qui horum miraculorum examen (cum P. Ioanne Carmelitano ex Discalceatis qui Sedis Apostolicæ benedictione in illis Persiæ partibus ad Christi Euangelium prædicandum assistunt) faciebat, cum locum S. Eliæ sacrum inuiseret quadam die ad auroram de illo exeuntem, habitu Carmelitano indutum, & versus Ciuitatem iter facientem, recognouit. Hæc verò cum alijs, quæ ex prædictorum Patrum Discalceatorum relato accepimus non incongruè, S. Eliam huius mundi rerum curam gerere, ipsiosque auxilium postulantibus præsto assistere, suadere videntur. Rectéque ab Ecclesia vniuersali inuocari posse, & per officium Canonicum eius intercessionem exorari, confirmant.

Accedit quod in hymno quodam, seu sequentia d. S. Patritio Hyberno ex vetusto Missali manuscripto deprompto, quem in florilegio Sanctorum Hyberniæ Thom. Mesingamus transcripsit, sic dicitur. 126

Opprimens per triduum
Satan hunc vexauit,
Sed Elias artuum.
Robur reparauit.

Quorum verborum hic est sensus, quod cum semel S. Patritius Satanæ vexatione in membris suis torqueretur, Eliam Prophetam inuocans, ad eum veniens ab inimici pressura liberauit, artuum, sensuum, & membrorum robur restituendo. Habetur hoc *in vita eiusdem S. Patritij cap. 15.* prout à prædicto Mesinghamo scribitur. Ex quo intentum de fauore Eliam inuocantibus ab ipso præstito clarè innotescit.

Audiatur circa hos os aureum Ecclesiæ (Chrysostomum dico) cuius hæc sunt notanda verba 127 *in sermone quodam de S. Elia*, quibus quantum apud Deum ipsius intercessio ponderis sit, liquidò innotescet. *Stabat* (inquit) *Elias medius inter Deum, & populum; stabat inquam inter sacrilegos Sanctus, inter peccatores iustus, inter prophanos deuotus: Aduocationem populis cunctis præstaturus, obiurgat populum, exorat Deum, iram Domini auertit, & erraneum populum à Dei cultura ad Dei latriam reuocauit. Coniungit Dominum populo, & Deo populum. Fit per Eliam vna concordia inter Deum, & hominem, inter populum, & genitorem. Et vt vniuersi dicerent: Verè Dominus Deus ipse est Deus. Claues cœli sit sermo Eliæ Sanctissimi. Iubet enim, & clauditur,*

clauditur, orat postmodum, & aperitur. Claudit; inquam, cœlum, & aperit, ligat, & soluit, reserat quod conclusit vt Sanctorum meritum monstraretur, non solum in terris posse quod voluit, sed & in cœlestibus posse impetrare quodcunque petierit. Expendantur illa, *Aduocationem populis cunctis prestaturis.* Et *Clauis cœli fit sermo Eliæ*, quibus nihil aptius aut desiderari potest. Ex sermone quoque alio eiusdem Chrysostomi adeò eximia extrahi possent, vt seipsum in Elianis laudibus energia verborum, efficaciaque Eliæ intercessionis memoranda superare credatur. En pauca: *Viuit Dominus, inquit, & non erunt per annos illos ros, & pluuia. Deinde enim Deus ei responderet: Quid ergo si pœnitentes illi mihi blandientur, si lachrymas afferentes spectem, si à delictis resipiscentes videam, statim ne debeo dare pluuiam? Minimè, inquit viuit Dominus, nisi per os meum. Non viuit Dominus, illi Idolis se addixerunt; ego per deitatem tuam iuro. Ostende mihi, quod iuramentum hoc, & contra te valeat, vt & per hoc Idolorum infirmitas declaretur Non viuit Dominus, non erit tribus annis ros, & pluuia, nisi per sermones oris mei. Non quando tibi videbitur pœna finem facias. Tibi enim pro clementia tua semper videtur misericorditer agendum. Sed tunc quando ego pro eis orauero, & iudicauero, quod dignam animæ suæ curam gerant probeque resipiscant. Igitur propheticam sententiam veneratus est Deus, & honorem iuramento illi dedit.* O verè singulariter miranda verba? quibus similia in laudem alicuius apud nollum ex Patribus reperiri queant. *Propheticam sententiam* (scilicet Eliæ) *veneratus est Deus, & honorem iuramento illi dedit.* Et rursum. *Non quando tibi videbitur pœna finem facias* (inquit Elias) *sed quando ego pro eis orauero, & iudicauero.* Quibus, ni fallimur, summa ferè efficacitas orationis, & intercessionis Eliæ, clarè demonstratur, simulque quanto iure à fideli populo inuocari possit, ac debeat, & quod exinde sequitur Ecclesiastico officio decorari non leuiter suadetur.

128 Rem concludit, quod Catholicè loquendo Sanctus Dei Propheta Elias à Deo Canonizatus censeri debet: ac proindè quod nullus remaneat scrupulus quominus à fidelibus inuocari possit, & ab Ecclesia officio Canonico celebrari. Canonizatum porrò Eliam esse sic habemos ex Bellarmino *tom. 2. lib. 1. de Sanctor. beatitud. c. 7. §. His ergo*, vbi sic: *Vtiles esse Sanctos Canonizari, his argumentis demonstrari potest. Primò, quia Deus ipse voluit à Sanctis scriptoribus annotari in particulari gloriosam vitam, mortem eorum, qui tempore ipsorum floruerunt, vt patet de Ecclesiastico qui cap. 44. & sequentibus Canonizans plurimos Sanctos, vt Henoch, Noè, Abraham Isaac, Iacob, Moysem, Aaron, Phineen, Iosue, Chaleb, Samuelem, Dauidem, Heliam, & Helisenm*, &c. Ergo ex mente Bellarmini Elias Canonizatus est ab Ecclesiastico *cap 44. & sequentib.* vbi illum, & prædictos numerando præmisit eorum laudes dicens: *Laudemus viros gloriosos, & parentes nostros in generatione sua &c.* quod etiam tenet Contelorius *de Canoniz. Sanctor cap. 3.* & Gaspar Sanch *in d. c. 44. Ecclesiastici vers. 1. §. Triplex hac gloria*, loquens de commendatione hac Sanctorum veteris testamenti relata ab Ecclesiastico, & inquiens: *Hæc fuit prima martyrum sanctorumque Canonizatio, quam deindè secuta est particularis illa, & solemnis, quæ de more fit à Pontificibus.* Prudenter etiam Iacobus Granados *in 2. 2. contron. 1. de fide tract. 7. disp. 3. sect. 2. n. 16.* de Enoch, & Elia inquit *Si attendatur quod de illis S. Scriptura testatur, & quod habet perpetua Ecclesiæ traditio constat eos gratos esse Deo, & in loco speciali nunc degere vitam sanctissimam, à qua nunquam excident, licet in fine mundi redituri sint ad conuersationem humanam, & nouo triumpho nouam coronam reportaturi, quod satis superque est, vt Dei testimonio canonizati censeri debeant.* Pro quo refert se ad Azorium *tom 2. lib. 5. cap. q. 4.* & ad se ipsum *3. p. in contron. de nouissimis ferè in initio.* Fauet etiam Lucas Castel. *de dilatione Canonizatione pag. 16.* sequens Iacobum Castellanum, & Iansenium.

129 Immò potest Elias Sanctus ab Ecclesia Canonizati canonizatione illa solemnissima, qua alios Sanctos Canonizare solet. Ita enim de ipso, & aliis sanctis veteris testamenti, & si lustrali lauacro regenerati non fuit, tenet Panuinus *in Relatione S. Bonauentura*, quem refert Castellan. *de Canonizat. q 4. §. quaro*, & sequitur Contelor *supra cap. 11 nu. 11.* Eo quod in Cantico Ambrosij, & Augustini nominentur ibi: *Te Prophetarum laudabilis numerus*, Et in Litaniis inuocentur ibi: *Omnes Sancti Patriarchæ, & Prophetæ orate pro nobis*; & quia ab Ecclesiastico 44. illis verbis: *Laudemus viros gloriosos, & parentes nostros in generatione sua*; &c. canonizantur, vt dictum est.

130 Nec obuiat huic Canonizationi faciendæ, sicut nec cultui, aut officio Canonico illi ab Ecclesia concesso, quod adhuc in vita superstes sit. Nam translatio illius in Paradisum, separatio à communi consortio hominum, vitæque incorruptio, eum fecit quasi ciuiliter moraliter & politicè mortuum, seu defunctum, vt optimè Abulensis *4. Reg. 2 qu. 24.* de ipso, & Enoch dixerit: *Elias, & Enoch assumpti sunt ad statum tam perfectum, & iam potius sunt cælestes, quàm humani viri.* Et Iacobus Salian. *4 tom Annal circa annum mundi 3139.* ista de ipso Elia: *Abiit ab hominibus, & quamuis sine morte, perindè tamen fuit tam suis, quam alienis, ac si iam vitam sicut cæteri, cum morte commutasset.* sequitur Bonacina *de Incarnat. disp. ut. 3. qu. 1 punct. 2. §. secundo*, dicens de Elia, & Enoch: *Non sunt propriè viatores, & quodammodo sunt extra viam.* Rectè etiam Iacobus Granados *supra disp. 3. sect. 1.* reiicit definitionem Canonizationis traditam à Bellarmino, videlicet: *Canonizatio est publicum Ecclesiæ testimonium de vera Sanctitate, & gloria alicuius hominis iam defuncti; &c.* inquiens *In hac definitione illud non omninò placet, quod minus generalis sit; complectitur enim solos Canonizatos ab Ecclesia, cum tamen alij sint ipsius Scriptura, aut traditionis authoritate Canonizati: & præterea nullum adhuc viuentem comprehendit, cum tamen Enoch & Elias, qui adhuc viuunt, sint absolutè Sancti, & de hoc secundo recitetur, in illiusque honorem offeratur sacrificium à religiosis Ordinis Carmelitarum, & licet S. Ioannes Euangelista nondum mortuus fuisset, vt aliqui, licet falsò putauerunt, censeri deberet Canonizatus.* Quibus etiam fauent plurima Patrum, & Doctorum testimonia de ipso Elia, quorum aliqua sunt iam relata, alia verò in Patribus, & Doctoribus aliisque Sacræ paginæ Expositoribus obuia sunt; ipsorum autem quædam in *tom. 1* nostrorum Annal. habet Lector.

131 Tituli porrò, motiua, seu rationes, quibus Ecclesia Sancta permota Canonizationis solemnissimæ, & vsualis gratiam Eliæ concedere potuit; sicut etiam cultum, & officium Canonicum iàpridè, vt sæpius ostensum est, concessit, ferè innumera sunt: ita vt Ouidianum illud *Metam. 15. Me-*

vitis expendite causam, dieere possimus. Præsertim cum Ecelesiastieus 48. *cap.* de ipso dicat: *Quis potest similiter sic gloriari tibi? Et* alibi: *Amplificatus est Elias in mirabilibus suis.* Fuit etenim expressissima Christi figura; Sacerdos, & Propheta; Virgo, & Virginitatis in veteri lege primos Archimandrita; zelantissimus diuinæ legis prædicator, insigniumque miraculorom patrator. In fine quoque mundi Christi præcursor futurus est, & Martyr: Immò, iuxta plures Apostoli quoque munere dignus. Hæc, & alia passim in Patribus reperiet Lector, & aliqua io nostris Aonalibus loco relato.

132 Quibus rectè, & diligenter reeognitis, & expensis à Sacra Congregatione sancitum est, vt præfarum officium S. Eliæ à nostris qootanois, more solito, celebraretur imposito veluti perpetuò silentio piis zelatoribus, qui in illud impegerant. *Trepidauerunt timore, vbi non erat timor.* Nec sine specialissimæ Dei prooidentiæ sigoo, vt dicebatur; Quod iustis de causis silentio inooluimus. In tantæ ergo victoriæ trophæum hymnum eiusdem S. Eliæ ex Sclauonico idiomate in latinum translatom, qui vel ob singularem raritatem Lectori placebit, hîc apponimus.

H Y M N V S

DE S. HELIA PROPHETA

Ex Sclauonico in Latinum Translatus.

Cuilibet Stcophæ accinitur versiculus.

Propheta Dominiora Deum pro nobis.

133 VIDERE cupientes Heliæ miracula, ignitam virtutem; in fortitudine Spiritus specie ignis apparentis linguæ merito conuenimus.

O Deifer, aperi os ignorantis lingoæ, homilitatem quoque, & paupertarem vocis, virtute illius, qui in te est, Spiritus, & perfice ad cantanda miracula tua.

O Sanctissime, vox fuisti verbi. Propterea voces nostras ad te directas suscipe Propheta Helia, liberans nos à malis intereessione tua.

O Prophet, vt electus ciborum Mioister, ipse à Coruis sustentatus omnes eibos procurrentes ad te.

Gratias agimus Benefactori, & Dispensatori, qui Viduam, & Prophetam eibauit indicibili prouisione.

Ille, qui conclusit plenas imbribus nubes ne pluerent; deficiente cibo Sareptæ, reliquias ciborum indefinenter manare fecit.

Sapientissime Propheta, malitiam ad radicem exeidisti, bona opera vero plantasti, propterea Te benedicimus.

Reprehendit te verbis fœmina, & exprobrauit mortem, Pueri Resurrectionem eredens.

Figurans Gloriam Trinitatis expressè, terna inspiratione, Matri filium viuum donauit.

O Helia, lex Patrum te laudat, vt Deprecatorem, conoertentem naturas rerum, & Sanctum sacrificium aquis comburentem.

Confudisti excellenter, vt seruus veritatis, Prophetas abominabiles; Sanctissime Helia, expressè designans Trinitatis virtutem.

Verbo gratiæ sanctificans, oceidisti Sacerdotes improbos, Innocentibus manibus, Sieut igne Zelo consumptus.

O Helia, Deifer, miraculosissime, fuisti columna Pietatis, & Castimoniæ, Plantator Castitaris, Similis Archangelis.

O miraculosè Helia, ita commutus es in Propheticidam fœminam, qui potuiste ligare, & soluere.

Ascendisti, genua incuruasti, (intellectus altissimus oculus) prece excellenti soluens Cœlos, & glebas terræ inebriasti tempestate.

Gloriosè induisti tibi præparatam Diuinam virtutem, Ieiunio quadraginta dierum; reliquisti falsam viam. Atque ita in monte Horeb cecinisti: *Benedictus Deus Patrum nostrorum.*

Sibilum auræ tenuis ostendit tibi Dominus, dum Zelas pro omnipotente: neque Te terret Spiritus vehemens, neque terræ motus, neqoe ignis. Propterea mitissimo Iesu accinuisti: *Benedictus Deus Patrum nostrorum.*

Dignos factus es visionis Diuinæ, & Prophetiæ vt magnus Moyses, Prophetas, & Reges vngens Spiritu, & gloriam Christi in monte Tabor videns clamasti. *Benedictus Deus Patrum nostrorum.*

Excellentem probauit Acbab Heliæ gloriam, de homicidio Ptopbetæ reprebensionem, turpis homieidij abominabilem iouentionem Thesbites vero Ignito intellectu Creatorem laudabat.

Ignis Te Cælestis glorificauit Helia, comburens quinquagenarios, vt Dei electum seruum.

Secretarium Te fecit Christus, vt Plantatorem Castitatis, Virginitatis diuina propago. Diuinæ Incarnationis, & Diuinitatis lux incomprehensibilis, in sua carne, in monte Tabor, seipsum tibi reuelauit.

Innocentes vias cum homioibus in terra absoluens, virtute Pallij flumina Iordanis transit Thesbites, per aërem viam in Cœlum reperit.

Pietatis Zelo correptus Thesbytes, supra igneum currum assumitur palliom verò relinquens, & Eliseum cooperiens dat illi gratiam Diuinam.

Miraculum, Thesbytes Deum videns cum Moyse vider, qood oculus non vidit, nec auris, audiuit, nec in cor terrigeoarum ascendit, Incarnatum Deom omnipotentem in monte Tabor.

C O N S V L T V M IV.

De Episcopo intromittente se in guberno cuiusdam Monasterij Monialium Mendieantium, & aeceptante obedientiam ipsarum.

SVMMA

SVMMARIVM.

Casus.seu factum num.1.
Monasterium de Scotiis sub Generalis potestate institutum.num.2.
Bona Mendicantium subiciuntur Papæ immediatè num.3.
Contra ius Papæ est subiicere dictum Monasterium Episcopo.num.4.
S.Rota pulchra decisio num.5.
Bona Mendicantium sunt in ius, & proprietatem Sancti Petri.num.6.
Non potuerunt Moniales subiicere se Episcopo. n.7.
S.Rota decisio.num.8.
Oblata efficiuntur Ecclesiæ cui offeruntur.n.9.
Quid si Episcopus esset Legatus Sedis Apostolicæ. numer.10.& 11.
Monasterium illud semper fuit sub Generali.num. 12.& 13.& 14.
Priuilegium Sixti IV.num.15.
Concessum dicitur, quod non prohibetur.num.16.
Exceptio firmat regulam n.17.
Inclusio vnius est exclusio alterius.n.18.
Latè patet hoc axioma.n.19.
Authoritas ordinarij valdè priuilegiata.n.20.
Exemptio ab Ordinario odiosa.n.21.
Bulla Sixtina.n 22.
Praxis Religionis.n. 23.
Decretum Vrbani VIII.& S. Congregationis. n.24.
Breue eiusdem Vrbani.n.25.
S.Congregationis declaratio.n.26.
Sixtina declaratio.n.27.
Protectio quid denotet.n.27.& 28.
Plenam iurisdictionem.n.29.
Ordinario solet demandari causa sui subditi.n.30.
Tunc excitatur iurisdictio ipsius n.31.
Exponitur Sixtina.n.32.
D.Episcopus est conseruator.n.33.
Conseruatoris iurisdictio est delegata.num.34.
An sit Iudex Apostolicus.n.35.
An sit reuocata per Gregorium XV.n.36.
Non est sublata iurisdictio Generalis num.37.
Non censetur Papa deregare Ordinario nisi, &c. num.38.
Moniales non se potuerunt subiicere Episcopo n.39.
Etiamsi esset simplex Legatus.n.40.
Est illi mandata iurisdictio solum sub conditione. numer 41.
Clausula aliis necessariis *quid importet.n.42.*
Clausulæ generales restringuntur ad expressa.n.43.
Non ad non verisimilia n.44.
Dictio alius *est repetitiua similium.n.45.*
An D.Episcopus transgressus fuerit Bullas.n.46.
De electione Priorissæ n 47. 49.& 50.
De admissione Monialium ad professionem. num 48. & 51 ac sequentibus.
De ingressu in dictum Monasterium.n. 55. & seq.
Quid de Confessariis designatis pro dictis Monialibus.num.63 & sequentibus.
Authoritas Dom. Episcopi solum subsidiaria.n.67.
De facultate concessa cum qualitate.n.68.
Debebat requiri à Monialibus per modum collegij. num 69.
Decretum Concilij Tridentini.n.70.
Authoris protestatio num.71.

IESVS MARIA.

Casus, seu factum.

MONASTERIVM Moonialium de Scotiis nuocuparum in partibus Galliarum à prima seo fundatione fuir sub obedientia Generalia Ordinis N. cuiua Ordinis 1
sunt dictæ Monialea. Volentes aotem aliquæ ipsarum à Generalis obedientia se eximere D. Episcopi N.se subiecere, & ipse aliquos actus iurisdictionis in dictum Monasterium exercuit, vt propterea res ad S. Congregationem Episcoporum,& Regularium venerit, pluresque declarationes circa eam emanauerint. Quæritur de iura dicti D.Episcopi,& Monialium.

Responsio.

SVbsistit immobiliter, parte etiam aduersa,id, 2
licet inuita,fatente,monasteriom de Scotiis in Galliis nominatum sub Generalis potestare institutum fuisse. Ex qoo proindè sequitur, nec moniales d.monasterij sobmittere se potuisse iurisdictioni D. Episcopi N. Ordinarij illins diœcesis,nec ipsum D. Episcopum potuisse acceptare hoiusmodi submissionem. Certi eoim iuris quoad bona,loca, monasteria, ac personæ ordinum mendicantium immediatè subiiciuntur Papæ,piovt constat ex Matemagno Eremitarom S. Augustini §.31.propter prioilegiom Bonifacij Papæ confirmatum à Sixto IV. *ibidem* §. 42. & ex 3
Marimagno Carmelitarum, propter priuilegia Ioannis XXII.& Clementis VI.*ibid.*§.5. & 6.relata,& approbata à Sixto IV.*ibid.* §. 60. Ex hoc enim inferiur contra ius Papæ esse dictum monasterium,aut sanctimoniales ipsius iurisdictioni Episcopi se subiicere.Sicut esset cõtra ius Epi- 4
scopi quod Clerici, aut Ecclesia aliqoa illi subiecta immediatè alteri Episcopo subiicerentur. *cap.significasti de for.compet.* Pro quo maximè iuuat Rotæ decisio in vna Vlisipponen. *monasterij* coram Coccino 19. Nouemb. 1615. vbi in casu 5
renonciationis cuiusdam monasterij monialium Ordinis minorom deciditur,& probatur non solom ipsas moniales non potuisse se subiicere iurisdictioni Ordinarij,sed neque Prælatum regularem illins Monasterij potuisse illud renuociare, ex eo scilicet quod illæ moniales exemptæ essent à iurisdictione Ordinarij, & sedi Apostolicæ immediatè subiectæ.Confirmatur, qoia personæ, bona, & loca Mendicantium non solum sunt immediatè subiecta Sedi Apostolicæ, sed etiam sunt in ius,& proprietatem B.Petri, & Apostolicæ Sedi assompta, prout coostat ex Marimagno Eremitarum S. Augustini § 31. propter Prioilegium Bonifacij VIII.& ex Marimagno Carmelitarum §. 5 propter priuilegium Ioannis XXII. & ex Marimagno Seruitarum § 6. propter priuilegium Vrbani VI.Ex hoc enim infertur non potuisse dd.moniales subiicere se Episcopo, aut Episcopum illas recipere quia hoc est cootra 7
ius ipsius Sedis Apostolicæ,& S.Petri,cui traditæ sunt.Ad quod iuuat Sac.Rotæ decisio in vna Sa- 8
lisburgen *exemptionis Præpositura* coram Seraph. anno 1593.vbi ex eo quod aliquod monasteriom

fundatum sit sub tuitione Sedis Apostolicæ infertur acquisitum fuisse Ecclesiæ Romanæ, cui oblatum fuit, ad *text. in c. dilectissimis §. omnes vera, &c. Videatur 12. qu. 1.* ac proindè esse effectum iuris B. Petri, & Ecclesiæ Romanæ per hanc oblationem, ita quod ad aliam Ecclesiam spectare
9 non potest. Oblata enim efficiuntur eius Ecclesiæ cui offeruntur. *cap. 1. de stat. Monach. c. cum inter vos, de verb. sig. ff.* Fauet valdè *cap. cum tempore de arbitr. in fin. & cap. 2. de in integr. restitut. & cap. cum olim de priuilegiis* Glossa, Butrius, Panormitanus, Felinus, Ioannes Andreas, Iason, Mandosius, Tuschus, Rodrigu. Cochierus, & Tamburinus, quos retuli *tom. 5. meæ Summæ* in Marimagno Carmelitarum *num. 264.* Et nouissimè Franciscus Cepedes *in tract. de exempt. Regular. cap. 23.* ex Portello.

10 Quod etiam verum esset adhuc pro casu quo D. Episcopus simplex Legatus Sedis Apostolicæ esset. Propter eadem fundamenta, & exemptionem, quam ab huiusmodi legatis habent in suis priuilegiis Mendicantes, Carmelitæ præsertim, vt patet ex Marimagno Prædicatorum §. 17. Minorum §. 15. 16. & 17. Carmelitarum nostrorum §. 5. 46 & 88. Seruitarum §. 60. & Minimorum §. 10. Quod etiam ex *c. Si Abbatem de elect. in 6. & cap. 1. de verbor. significat. in 6.* firmat Sanch. *tom. 2. consil. moral. lib. cap. 9. dub. 1. numer. 19.* post Siluestrum, Angelum, Tabienam, Rosellam, Antoninum, Imolam, Panormitanum, Hostiensem, Francum, & alios, quos refert. Iungo Rodriguez *to. 2. q. Regul. q. 6. art. 4.* vbi affert priuilegium Sixti IV pro Carmelitis quod *nullus Ordi-*
11 *narius, seu legatus quauis authoritate vtens quamcumque superioritatem super prædictos fratres sibi vendicare præsumat*, (quæ etiam affert nouissimè Pellizza *to. 1. tr. 8. c. 6. sect. 1. n. 2.*) & *art. 5.* vbi refert priuilegium Eugenij IV. pro Monialibus Minoritis, quo per communicationem fruuntur Carmelitanæ, & quo eximuntur *ab omni iurisdictione, ac dominio, & potestate quorumcunque legatorum, & Prælatorum Ecclesiasticorum*

12 Quod autem, prout supponitur, dictum Monasterium sit, semperque sub obedientia, gubernio, & iurisdictione Generalis Ordinis Carmelitarum factum, omnino compertum est, nec vnquam sub lite. Constat enim ex litteris Sixti IV datis Romæ apud S. Petrum ann. 1485. Franciscam Beltramiæ quondam Ducissam, & tunc temporis Priorissam dicti Monasterij, aliasque Sorores exposuisse Papæ, qualiter dicta Francisca Monasterium fundasset prope Ciuitatem Venetensem *sub dicto Ordine B. Mariæ de Monte Car-*
13 *meli obseruantia*, dicto namque *sub* potestatem, & iurisdictionem indicat, vt colligitur ex *l. Pronunciatio §. 1. ff. de verbor. signif.* & ex vsu communi latinorum. Subiungitur etiam in dictis litteris expressius eandem Franciscam *professionem per Sorores eiusdem Ordinis emitti solitam emisisse.* Quod, & deootat intentum; nam professio fratrum, & soro-
14 rum Carmelitarum est sub expressa obedientia Generalis, illis verbis *Deo, & B. M. Virgini de Monte Carmelo, & Reuerend. P. N. Priori Generali, &c.* Clarius inferiùs: Cum enim dixisset dictum Monasterium authoritate Apostolica translatum fuisse ad locum *de Scotiis* nominatum, vbi modo est subiunxit: *Et præfata Francisca, quæ iam ad senium vergit, quando dictum Ordinem intrauit, per Priorem Generalem, & Religiosos dicti Ordinis de vera obseruantia, &c. reformari, & visitari intendebat.* Reformatio enim, & visitatio facienda à Generali proculdubio veram ipsius potestatem, & iurisdictionem in tale Monasterium demonstrat. Adhuc pressius, & clariùs inferiùs: cum enim propter dubium, quod habebant dicta Francisca, & aliæ sorores quod præfatum Monasterium per Prouincialem, & fratres Conuentuales visitari, & reformari deberet à Papa postulasset, *Vt eas, & earum quamlibet, nec non domum de Scotiis huiusmodi, & quascumque personas tam intra,* 15
quam extra dictam domum nunc, & pro tempore existentes sub generalis Prioris dicti Ordinis protectione perpetuò ponere, & deputare, & ipsas, ac earum quamlibet, necnon personas prædictas ab omni iurisdictione, & superioritate Prouincialium Priorum, & quorumcunque aliorum inferiorum dicti Ordinis pro tempore existentium perpetuò eximere, & liberare dignaretur; Pontifex hoc totum illis concessit eisdem verbis, quibus ab ipso postulatum fuit. Ex hoc enim, nisi cæci simus, manifestè colligitur dictum Monasterium, & personas illius relictas esse sub obedientia, iurisdictione, & gubernio Generalis, exclusis solum Prouincialibus, & aliis inferioribus dicti Ordinis. Quod euidenter demonstratur. Primò, quia concessum dicitur quidquid expressè non prohibetur *l. nec-* 16
non § quod eius ff. ex quibus causis maiores, Campanile *in diuersor iur. Canonic. rubr. c. 7. c. 5. n. 1.* Cum ergo hic non prohibeatur expressè Generali authoritas, & iurisdictio quam alias habebat, censetur ea concessa. Secundò, quia exceptio firmat regulam in contrarium, *l. quæsitum §. deni-* 17
que ff. de fundo instrum. Glossa *in rubric. de regul. iur. in 6.* vbi Dynus Bartolus *in l. 1. in fin.* vbi Dec. *num. 20.* & Cagnolus *num. 31. & 34. ff. eod. tit.* Exceptio ergo Prouincialium, & inferiorum Religiosorum à potestate, & iurisdictione super dictas Moniales firmat eam quam habet iure communi Generalis. Tertiò ad idem, quia *inclusio vnius est exclusio alterius l. Cum Prætor ff. de iudic.* 18
l. cum maritus, C. de Procuratorib. l. Quamuis C. de pignorib. cum ergo in ista exemptione Monialibus his concessa solum includantur Prouinciales, & inferiores alij Generali, rectè infertur Generalem non esse comprehensum, sed relictum in suo iure. Præsertim cum hoc axioma in omni 19
dispositione, priuilegio, & præscriptione includente certum locum, tempus, rem vel personas locum habeat, vt ex pluribus firmat Barbosa *in Axiomatib. iuris axioma 110. n. 2.* Ad quod ma- 20
ximè quartò deseruit, quod cum authoritas ordinarij Prælati sit priuilegiatissima, tum iure communi, *cap. cum contingat de foro compet. cap. 1. de offic. ordinar. cap. cum venerabilis de Religiosis domib.* & aliis iuribus, tum etiam propter innumera priuilegia Mendicantium, nunquam censeri debet exclusa, nisi expressè id di- 21
catur. Eò etiam quintò, quia cum exemptio à iurisdictione Ordinarij, qualis est Generalis, sit valdè odiosa, & strictè interpretanda, vt quam fieri possit minus noceat, nunquam est admittenda nisi sit clara, & manifesta. *cap. pastoralis de priuilegiis.* Francus *in cap. 1. de priuileg. in 6. not. 3.* Cokier *de iurisdict. exemptor. par. 1. q. 3. n. 7.* cum aliis multis.

Vnde propterea in eadem Sixtina expressè de- 22
claratur hæc authoritas Generalis supra dictum Monasterium illis verbis. *Cum omnimoda potestate, quam præfatus Prior Generalis in eas* (scilicet Moniales illius Monasterij) *habet.* Et illis: *Possitque*

que nihilominus Prior Generalis præfatus per se ipsum,&c. *visitare*, intellige, dictum Monasterium. Et in casu amotionis fratrum pro seruitio dicti Monasterij infra. *Solum per Priorem Generalem, vel Visitatorem præfatos amoueantur*. Ac inferiùs. *Quodque in euentu quo præfatus Prior Generalis commodè non valeret, aut non vellet in præmissis, vt præmittitur, prouidere*. Propterea etiam à tergo talis diplomatis hæc potestas Prioris Generalis, eiusque iurisdictio etiam ex vi illius sic declaratur. *Exemptio monasterij Monialium de Scotiis Ordinis B. M. de Monte Carmelo Nametensis Diœcesis de Obseruantia à Iurisdictione Prouincialium, & omnium inferiorum, & repositio sub protectione, & iurisdictione solius Generalis Prioris, & Magistri dicti Ordinis.*

23 Tollitur autem omnis scrupulus, si quis potest esse, non solum, quia ab eo tempore, per 170. circiter annos Monasterium illud semper fuit sub obedientia, regimine, & iurisdictione Generalium, illud visitando, prout personaliter fecit Generalis Nicolaus Audeth, vel Visitatorem mittendo prout fecit Generalis Ioannes Baptista Caffardus, qui anno 1587. Petrum Beriault Prouincialem Turoniæ pro Visitatore designauit, vt narrat Augustinus Biicarretus in libro, cui titulus *Palmites vineæ Carmeli*, dum de eadem Francisca loquitur, vbi etiam expressè habet, quod à Sixto IV. (vtique propter hoc diploma) constitutæ sunt illæ Moniales *sub immediata obedientia Prioris Generalis*; sed etiam, & præcipuè, quia Vrbanus VIII. anno 1639. litteris datis Romæ apud Sanctam Mariam Maiorem, pro die 7. Iun. approbauit, & confirmauit decretum S. Congregationis Episcoporum, & Regularium, in quo inter alia dicebatur: *Dictas Moniales cum fratribus illis*
24 *inseruientibus iuxta formam dictorum priuilegiorum immediatè subiectas fore, & esse Patri Generali pro tempore dicti Ordinis*. Priuilegia autem ista, de quibus Pontifex, & S. Congregatio sunt ea, de quibus in hac Bulla Sixti IV. & in aliis Innocentij VIII. Alexandri VI. Iulij II. Leon. X. & Pauli III. de quibus ibi est mentio. Additur etiam in eadem Vrbani Bulla: *Decretum prædictum cum omnibus, & singulis ad quos spectat*, &c. *non obstantibus*, &c. *priuilegiis, indultis, & litteris Apostolicis eisdem Monialibus*, &c. *concessis, confirmatis, & innouatis*. Quibus verbis derogaretur Bullæ Sixtinæ, si in ipsa exemptæ essent dictæ Moniales à iurisdictione Generalis

25 Item in alio Breui eiusdem Vrbani de ann. 1641. edito, vbi hæc sunt verba ad eundem Episcopum directa: *Cum aliàs debuisses temerarios præfatarum monialium rebellium, & inobedientium ausus reprimere, & pro earundem priuilegiorum tuitione, & conseruatione tuam authoritatem interponere, occasionem sumpsisti vsurpandi eiusdem monasterij iurisdictionem*, &c. *Memineris te non posse in eiusdem monasterij gubernio ingerere; & non posse superiores præfatos iure sibi attributo spoliari*. Quæ cum cla-
26 rissimæ sint expositione non egent. Quibus etiam accessit declaratio alia S. Congregationis Episcoporum, & Regularium, quæ, Eminentiss. D. Cardinali de Spada referente ann. 1646 die 27. Iulij, dixit Moniales illas esse subiectas Generali Ordinis sui, & ordinetur tribus Episcopis, vt eas protegerent, & defenderent à molestiis per Ordinarium illatis, seu inferendis

27 Nec contra hanc certissimam Generalis authoritatem obstat, quod in ea Sixtina dicatur *Sorores prædictas, & earum quamlibet, necnon domum, & personas huiusmodi sub Generalis Prioris dicti Ordinis protectione perpetuo ponimus, & deputamus*. Ea enim quæ adducta sunt, tum ex ipsa Bulla Sixti, tum ex aliis Vrbani, & decreto S. Congregationis, tum ex vsu, & praxi Religionis, qua constat Generales semper exercuisse authoritatem, & iurisdictionem in prædictum monasterium, manifestè conuincunt hâc protectionem non debere sumi eo modo, & cum ea restrictione, & natura, qua accipitur in DD. Cardinalibus Protectoribus Religionum, qui delegatam in certis tantum casibus authoritatem habent super Religiosos ipsarum, de iure speciali, & exorbitanti, vt constat ex eorum Protectoriis, seu Bullis, quarum plures extant in Bullario communi; sed accipi debere in latiori acceptione, pro speciali scilicet commendatione facta potestati, & iurisdictioni ordinariæ, & quæ de iure ordinario competit ipsi Generali, & propterea latius interpretanda, vtpotè de iure communi competens. Ad eum sanè modum quo subditus aliquando dicitur recipi sub protectione sui superioris, non quidem vt excludat subiectionem, sed vt superior promptius, & diligentiùs attendat ad eius defensionem quoties ab aliquo iniu-
stè grauatus fuerit. Ita pulchrè Abbas *in cap. recepimus num. 5. de priuileg*. Et Ancharanus *ibi num.* 28
4. notans propterea quod licet omnes Ecclesias subsint Papæ, tamen Papa quandoque recipit aliquas sub sua protectione speciali, vt magis timeantur, & gaudeant aliquo speciali priuilegio, vtque Sedes Apostolica promptius excitetur ad eis succurrendum. Nec talis protectio est inutilis, quia vt Glossa *cap. Ex parte de priuileg. verbo subtrahuntur*, inquit: *Solet plus timeri quod specialiter pollicetur, quam quod generaliter impetratur*. Et sanè si poni præfatum Monasterium sub protectione Generalis arguit excludi ab eius potestate, & iurisdictione, pari licentia dicere posset aliquis, quod cum Papa recipit Religiones (prout de facto recipit plures) sub sua protectione, cesserit dominio iurisdictioni, & potestati, quas super illas habet, quo nihil absurdius.

Vnde protectio hoc loco designat plenam iu- 29
risdictionem Generalis in d. Monasterium iuxta doctrinam Baldi *in l. vnic. num. 9. C. si quis prædit. potest.* vbi notat, quod nomine protectionis plena iurisdictio continetur. Et ita Baldum intelligit Natta *cons. 136. num* 98. & colligitur ex Rota apud Seraphinum *decis.* 1015.

Accedit nouum non esse quod Papa mandet 30
seu committat alicui Ordinario cognitionem causarum suarum subditorum in quibus alias iurisdictionem ordinariam habebat, ac proindè mirum non esse quod Sixtus Papa in illa Bulla committat, seu mandet Generali Carmelitarum specialem protectionem illius Monasterij. Quemadmodum ergo per tale mandatum, aut commissionem nullatenus censetur derogari iurisdictioni Ordinarij, nec illi delegare iurisdictionem, seu nouam ipsi concedere; sed potius antiquam, & ordinariam ipsius excitare, prout ex *cap. licet de offic. ordinar.* communiter eliciunt DD specialiter ibi Abbas *num* 3. Felinus *num.* 1. & 4. Idem Abbas in *cap relatum de offic. delegati*, Iason *in l. ius ciuile num. 2. ff de iust. & iure*. Cenedus *ad decret. collect.* 157. *num.* 1. Menoch. *de præsumpt. lib.* 2. *præsumpt.* 16. *num.* 24. sic etiam in præsenti per
protectionem demandatam Generali à Papa nul- 31
latenus

latenus alterata, aut diminuta est eius potestas, aut iurisdictio ordinaria, sed solum excitata, & vocata ad specialem protectionem, & curam illius Monasterij. Præsertim, cum non addat Pontifex clausulam *authoritate nostra*, vel *tanquam delegatus à nobis*, aut similem, per quam quandoque superior solet iurisdictionem ordinariam inferioris mutare in delegatam, iuxta textum *in l. 1. §. si quis simpliciter vers. cum adicitur ff. de verb. oblig.* & DD. quos refert, & sequitur Barbos. *de clausul. vsu frequent. clausul. 12. num. 3.*

32 Pariter nec obstat quod idem Sixtus in ea Bulla post quædam priuilegia dictis Monialibus concessa, (quorum aliqua sublata sunt à S. Congregatione, & Vrbano VIII. in Bullâ relata) dicat: *Quodque in euentu quo præfatus Prior Generalis commodè non valeret, aut non vellet in præmissis, vt præmittitur, prouidere, Episcopus Nannetensis pro tempore existens, quoties pro parte Priorissæ, & Sororum prædictarum super hoc requisitus fuerit, in omnibus, & singulis præmissis, & aliis necessariis authoritate Apostolica, & sub censuris Ecclesiasticis prouidere valeat, eadem authoritate tenore præsentium concedimus pariter, & indulgemus.* Etenim ex his solum habetur præfatum Nannetensem Episcopum constitutum esse à Papa Sixto Conseruatorem

33 rem dicti Monasterij, & Monialium ipsius pro executione dictorum priuilegiorum illis concessorum. Quod luce clariùs constat ex sequentibus ibi: *Eisque tam in præmissis quam quorumcunque priuilegiorum, libertatum, & iurium dictæ domus conseruatione, efficacis defensionis præsidio assistens faciat Priorissam pro tempore, & Moniales ac personas præfatas, &c. pacifica possessione gaudere, non permittens eas, seu ipsarum aliquam contra exemptionem, liberationem, &c. impediri, seu molestari,* &c. Si enim expendatur clausula illa *in Conseruatione*, & quod omnes aliæ clausulæ ibi contentæ generaliter, & communiter apponuntur in aliis Bullis Conseruatoriis Religionum euidentissimè constabit solum præfatum Episcopum designatum à Papa fuisse Conseruatorem dicti Monasterij pro suorum priuilegiorum executione.

34 Quod clarè etiam denotatur in Breui illo relato Vrbani de anno 1642. ibi: *Cùm aliàs debuisset,* &c. *Pro eorumdem priuilegiorum tuitione, & conseruatione tuam authoritatem interponere.* Cum autem iurisdictio Conseruatorum sit delegata, & determinata solum pro certis causis particularibus *cap. 1. & vlt. de offic. delegat. in 6* vbi DD communiter, quorum plures allegat Barbosa *de offic. & potest. Episc. alleg.* 106 *num* 2. & 3. Quo iure, aut fundamento affirmare potest pars contraria Episcopum constitutum esse superiorem Ordinarium dicti

35 Monasterij? Vnde nec in rigore potest vocari Iudex delegatus à Sede Apostolica, propter multas, & varias differentias, quæ sunt inter Iudices Conseruatores, & Iudices delegatos, de quibus DD. *in d. cap. 1. & vlt. de offic. deleg. in 6.* Azorius *tom. 2. Instit. moral. lib. 5. c. 34. quæst. 5.* Ludouic. Miranda *in Man. Prælat. tom. 2. quæst. 47. art. 3. concl. vnic.* & Barbosa *supr. num. 6.* Imò cum authoritas hæc Episcopo concessa solùm sit Iudicis Conseruatoris, videtur dici posse (quod tamen sapientissimo iudicio S. Congregationis relinquo)

36 renocatam, & cassatam esse per Gregorium XV. in Bulla *Sanctissimus*. vbi reuocantur, & cassantur omnes electiones Iudicum Conseruatorum Religionum, Monasteriorum, &c. vsque ad illud tempus factas in vim quorundam priuilegiorum, etiam Apostolica auctoritate concessorum, & additur: *Seu aliàs quocunque iure, vel titulo hactenus factas.* Quibus denotari videtur cassari, & annullari etiam conseruatorias à Papa datas, qualis est, de qua in præsenti.

Casu etiam dato, & nullatenus concesso, quod 37
per verba relaxata in Sixtina fingeremus concessam esse præfato Episcopo authoritatem, & iurisdictionem ordinariam in dictum Monasterium, adhuc tamen nullo pacto conseri deberet sublata iurisdictio, & potestas etiam ordinaria, quam Generalis habet in illud. Certi enim iuris est, quod semper in dubio iurisdictio censetur data *cumulatiuè*, & non *priuatiuè* respectu superioris ordinarij; cum Papa nunquam censeatur derogare voluisse Ordinarij iurisdictioni, nisi hoc
exprimat quod non facit in præsenti. Ita Abbas 38
in cap. Cæterum num. 7. de iudic. Bartolus *in l. 1. ff. de offic. præfecti Vrb.* Afflictus *decis.* 41. Menochius *de arbitr. q. 10. à num. 1.* Rota apud Farinacium *dec.* 121 *n. 4. p. 1. rec. & dec. 30. n. 3 p. 2.* & plures alij DD. apud Barbosam *de offic. & potest. Episc. alleg.* 124. *n. 1.* Ac propterea in tali casu daretur locus præuentioni, prout ex Guttier. *l. 3 pract. qu.* 24. & aliis habet idem Barbosa.

Ex quibus penitus corruit existimatio partis 39
contrariæ dicentis potuisse Moniales d. Monasterij subiicere se præfato Episcopo, cum, vt ostensum est, hoc sit in præiudicium non solum Religionis, & legitimorum Prælatorum eiusdem, sed etiam ipsius Sedis Apostolicæ, & talis Episcopus sit merus conseruator, & solum pro causa particulari, scilicet conseruatione priuilegiorum Monasterij, ita vt nec debeat vocari propriè loquendo Iudex delegatus Apostolicæ Sedis, & casu quo esset talis Iudex, imò Ordinarius, nihil agere possit in præiudicium Generalis, qui est magis legitimus ordinarius, vtpotè qui praxi, & vsu habet fundatam suam intentionem, quam non habet Episcopus, cum numquam illam exercuerit. Vnde non releuat quod dicitur ab aduersariis,
quod quamuis exemptus non possit se subiicere 40
simplici Ordinario, potest tamen se subiicere Papæ delegato, eo quod iste Papam repræsentet; hoc etenim solum admitti potest de Papæ delegato ad vniuersitatem causarum, seu sine limitatione, qualis solet esse legatus à latere, non de eo, qui est merus conseruator, & non delegatus nisi pro aliqua causa particulari, & indiuidua, scilicet pro aliqua causa particulari, & indiuidua, scilicet pro priuilegiis alicuius Monasterij executioni man-
dandis, prout contingit in præsenti. Eò etiam 41
quod talis limitata auctoritas non est ipsi demandata, nisi, prout dicitur in d. Sistina. *In euentu, quo præfatus Prior Generalis commodè non valeret, aut non vellet in præmissis, vt præmittitur, prouidere.* Cum enim ista conditio faciat dispositionem conditionalem, ea non subsistente, nec dispositio sortitur suum effectum. *l. qui heredi. l. Meuius ff. de condit. & demonstrat.* DD. ibid. Tiraqu. *de retract. tit. 1. §. 2. gloss. 1. num. 3. & 4.* Rota *decis.* 315. *num. 3.* apud Farinacium *p. 1. recent.* Non subsistit autem ista conditio, quia semper Generalis vult conseruari dicto Monasterio sua priuilegia, & semper potest, saltem per Vicarios, aut Commissarios suos, qualis est in præsenti P. Leo à S. Ioanne Commissarius tum Apostolicus, tum Generalis in illis partibus. *Posse enim dicitur qui facit quo minus possit. l. si bona fide 12. ff. de noxalib. actionib.*

Minimè

42 Minimè etiam obstat clausula illa d. Siatinæ.
& aliis necessariis, ea qua nimia abusiuè pars con-
traria prætendit præfatum Episcopum esse verum
superiorem illius Monasterij, & potuisse acceptare
obedientiam, quam aliquæ Moniales per igno-
rantiam, forsan per dolum illi exhibere volue-
runt. Non solum, quia, vt dictum est solum id
posset esse pro casu quo Generalis non posset,
aut nollet prouidere, quod non subsistit, quia
43 semper vult, & potest. Sed etiam, quia clausulæ
generales, qualis est ista, restringuntur solum ad
expressa, & enunciata. Riccius *in collect. decis. p. 4.*
collect. 1100. Gratian. *discept. forens. cap.* 795. *num.*
18. Rota in Romana *societatis officij* 13. Ianua.
1600. coram Iusto. Marta *de clausulis p. 4. clausul.* 1.
44 *num* 8. *&* 9. Et non extenduntur ad non verisimi-
lia, quale est intentum partis aduersæ, prout ex
pluribus probat Barbosa *in tract. de clausul. clausul.*
62. *num.* 14 Eo quoque quod dictio *aliis* denota-
45 ta ibi *aliis necessariis* est relatiua, & repetitiua si-
milium in substantia, & qualitate, pro quo sunt
innumeri DD. apud Barbosam *in Tract. de dictio-
nib. dict.* 26 *num* 1. 3. 4. *&* 9. Quod, & notatur sæ-
pissimè à Rota. Vt in vna Romana *Censuum* 24.
Februarij 1612. coram Gregorio XV. & apud
Paulum de Rub. *dec.* 104. *n.* 10 *to.* 3. *diu.* & in alia
Rom. *Mensa nummularia* 30. Iun. 1614. coram
Cocc. & in Carpenctoraten. *pensionis* 29. Maij
1602. coram Lancellotto, Videant ergo modo ad-
uersarij quo iure clausulam illam *Aliis necessariis*
ex determinata materia, quæ est executio priui-
legiorum illius Monasterij, amplient ad rem tam
diuersam in substantia, & qualitate, & tam exor-
bitantem, qualis est quod propter illam dictus
Episcopus censeatur habere posse iurisdictionem
ordinariam, & acceptare obedientiam Monialium
aut eam ipsi dari posse.

46 Vnde, salua reuerentia tum S. Congregationi,
tum huic Domino Episcopo debita, videtur di-
cendum quod exigendo aut etiam recipiendo
obedientiam à prædictis Monialibus, imò vsur-
pando, vt colligitur ex verbis Vrbani in Breui
de anno 1642. relatis transgressus fuerit præce-
ptum Alexandri Quarti in Marimagno Carmeli-
tarum *n.* 38 quo præcepit Prælatis Ecclesiarum;
ne ab ipsis obedientiam contra tenorem suorum
priuilegiorum exigere, vel accipere præsumerent,
sub pœna *indignationis Dei, & Apostolorum Petri,
& Pauli*, quæ peccatum mortale arguit, prout di-
xi *tom.* 3. *verb. clausula n.* 34. *&* 35. Imò etiam in-
currisse excommunicationem Papæ reseruatam,
quam imposuit Eugenius IV. in fauorem Con-
gregationis Montis Oliueti contra perturbantes
Iurisdictionem. Religionis; & Iulij Secundi pro
Augustinianis contra occupantes ipsorum bona;
quæ priuilegia propter communicationem priui-
legiorum competunt etiam Religioni ad quam
pertinet Monasterium Monialium, de quo in præ-
senti, & de illis dixi *tom.* 2. *c.* 19. *n.* 51. ex Rodri-
guez. & Portello.

47 Ex quo etiam patet quid respondendum sit ad
aliquos casus, qui propter obedientiam accepta-
tam ab hoc Domino Episcopo contigerunt. Pri-
mus est, quod, cum Generalis præcepisset di-
ctis Monialibus ne procederent ad electionem
Priorissæ sub pœna excommunicationis latæ
sententiæ ipsis intimata, nihilominus ad electio-
48 nem processerunt. Secundus, quod admisit aliquas
ex dictis Monialibus ad professionem. Tertius,
quia extra casum visitationis ingressus fuerit
clausuram dicti Monasterij. Quartus, quod il-
lis designauit confessarios sibi beneuisos, non
approbatos, neque receptos à superioribus Re-
ligionis.

Etenim ad primum dicendum, Moniales istas 49
contra præceptum formale sui Generalis ad ele-
ctionem procedentis transgressas fuisse dictum
præceptum, ac proindè incidisse in excommuni-
cationem latæ sententiæ à Generale impositam.
Ratio est, quia cum Generalis sit verus, & legiti-
mus ipsarum, superior, ac Prælatus, & id quod
præceperit, fuerit de materia licita, & honesta, ac
conuenienti ipsarum regimini: & alia parte Præ-
lati Regulares, maximè Generales; qui sunt supre-
mi Prælati Religionum, propter Iurisdictionem,
quam habent in vtroque foro, possint per censu-
ras procedere contra sibi subditos, iuxta ea, quæ
dixi *tom.* 1. *mea summa c.* 18. *n.* 22. *& to.* 3. *verb. Cen-
sura Ecclesiastica. n.* 2. nullus relinquitur locus du-
bitandi, quin potuerit Generalis imponere illud
præceptum sub pœna excommunicationis latæ
sententiæ, & quod Moniales illud transgredien-
tes in illam inciderint.

Per accidens tamen, aliquæ illarum, simplicio- 50
res præsertim, excusari poterunt, saltem in foro
conscientiæ, ab excommunicatione, si ex igno-
rantia, vel timore cadente in virum constantem,
ad electiones processerunt, iuxta doctrinam ge-
neralem de requisitis ad incurrendas censuras, de
quibus aliqua dixi eo *verbo Censura Ecclesiastica,
num.* 11.

Ad secundum dico, professiones illas emissas à 51
dd. Monialibus omninò inualidas, & irritas esse.
Ratio est, quia, iuxta ea, quæ dixi *tom.* 1. *cap.* 2. *num.*
25. *& tom.* 4. *verbo professio Regularis. num.* 13. ad
validitatem professionis requiritur authoritas,
seu potestas in admittente, seu acceptante; Do-
minus autem Episcopus talem authoritatem non
habebat, non solum, quia illi denegata est per
Breuia relata Vrbani Octaui, quibus declaratur
non debere se in eius Monasterij gubernio inge-
rere, & præcipitur, ne vsurpet iurisdictionem
Ordinis, aut ipsum expoliet iure, quod habet
suprad. Monasterium; sed etiam, quia professio,
cum sit contractus onerosus vltro, citroque obli-
gatorius, quo professus fidem suam astringit
Deo, obligaturque Religioni, & Religio ipsa
obligatur Religioso ad retinendum eum, & alen-
dum, & tractandum iuxta Religionis institu-
tum, sola Religio, vel ex ipsius commissione
aliquis alius habet talem authoritatem, seu po-
testatem.

Confirmatur, quia cùm d. Dominus Episcopus 52
non sit Prælatus illius Monasterij, vtpotè exempti
omninò ab ipsius iurisdictione, nullum omnino
ius habet ad recipiendum moniales ad ipsum,
prout constat ex cap. *Porrectum de Regularibus.*
Et *cap ad Apostol. eod. tit.* & docent Abbas. *& cap.
porrectum num.* 12. Rosella *verbo nouitius num.* 21.
Angel. *verb. Professio num.* 1. Syluest. *verbo Religio.*
3. *q.* 14 Armilla *ver Nouit. num.* 11. Et ibi Tabie-
na *q.* 8. *n.* 9. Nauarr. *lib.* 3 *cons. tit. de Regularib. in* 1.
edit. cons. 6. *à n.* 2. *vsque ad* 6. *in* 2. *cons.* 40. *à n.* 2. *vs-
que ad* 6. Antonius Cuchut *lib.* 3. *Institution. tit.* 1.
n. 62. Rodriguez *tom.* 3 *qq. reg. q.* 17. *art.* 11. Axor.
lib. 12. *Instit. moral. cap.* 5 *q* 4. Sanch *in Decalog.
lib* 3. *cap.* 4. *num* 74. Præsertim, quia admittere no- 53
uitias ad professionem solùm est illius superioris,
qui potest illas Religioni incorporare, quod so-
lùm competit superiori Regulari, non autem
Episcopo,

Episcopo, vt docent Rodriguez *supra articul.11.* Azot.*supr.*Bonacina *de clauſ. quæst. 2.punct.* 10.§. 6.*diſſ.2.num.4.* Tambur. *de Iur. Abbatiſſ. diſp. 6. quæſt. 5.num 6.*

54 Confirmatur secundò, ex pluribus priuilegiis
Religiouibus concessis, quibus gaudeot, vel pro-
pter communicationem amplissimam priuilegio-
rum moniales dicti Monasterij, & quibus subii-
ciuntor solum Prælatis Religionum, & eximun-
tur omnimodè à subiectione Episcoporum. Spe-
cialiter Greg. XIII. pro Monialibus S. Benedicti
in Bulla quæ incipit *Ex nostri*, & Pij V. pro Ci-
stercienſibus in Bolla quæ incipit *In eminenti*, &
Pauli V. pro Fulienſibus reformatis in Bolla,
quæ incipit *Quæ Regulares*, & pro Monialibus
ordinis Minorum ex dioersis priuilegiis Summo-
rum Pontificum apud Confectium *in Eugenio IV.
Bulla* 1.& 2.Rodriguez *tom.1.qq.regul.qu.17.art.*
8.Lucam Vuadingum *tom.1.Annal. in fin. in regi-
str. Pontific.Constit.45.Innocentij IV.* Et Tamburi-
num, *de iure Abbatiſſ.diſp.14.q.1.num. 4.5.6.& 7.*
Fauet, & priuilegium Nicol. V.apud Mirandam
tract de Monialib. qu. 8.*art.* 1. Hieron. Rodrig.*in
Compend.resolut.*101.*n.* 2. Ex qoo habetur nullam
fœminam admitti posse ad habitum, vel profes-
sionem, nisi de suorum superiorum licentia. Vnde
in vna S.decisione Rotæ Vlisbonensis *Monasterij*
coram Coccino 19. Nouembris 1625. expresſè
habetur Moniales S. Claræ esse exemptas à iuri-
sdictione Ordinarij Sedi Apostolicæ immediatè
subiectas, & sub gubernio Prælatorum Ordinis.
Et in alia Marsicana *Iuriſdictionis* coram Comi-
tolo ann. 1589. inter decisiones ipsius *n.*83.de-
ciditur illas esse sub gubernio Abbatis priuatiuè
quoad Episcopum. Hinc etiam Rodriguez eius
Compendiator *d.resolut.* 101.*n.* 2. expresſè aiont
receptionem Monialium omnium Religionum
pertinere ad superiores illarum, intellige, priuati-
uè ad alios quoscunque.

55 Ad tertium dico. Videri vnum Episcopum in-
gredientem præfatum Monasterium sine necessi-
tate, & legitima licentia Superioris Regularis
eiusdem Monasterij incidisse in excommunica-
tionem positam à Concilio Trident.*ſeſſ.25.cap.5.*
illis verbis: *Ingredi autem intra ſcpta Monaſterij
nemini liceat cuiuſcunque generis, aut conditionis,
ſexus, vel ætatis fuerint ſine Epiſcopi, vel Superioris
licentia in ſcriptis obtenta ſub excommunicationis*
56 *pœna incurrenda.* Etenim sub Decreto isto Con-
cilij includi Episcopos ingredientes Monialium
Monasteria sibi non subdita sine Superioris li-
centia in scriptis, resoluunt Nauar. *Comment.* 4.
de regular.in cap Statuimus 19. *q.* 3. *num.* 39. *verſ.
quartus* Gratianus *diſcept forenſ.cap* 393.*num.*5.&
ab Barbosa *de offic.& poteſt Epiſc. alleg.* 101. *num.*
41.& *in collect.ſuper hunc locum Concilij num.*61.
Tamburinus *de Iure Abbatiſſ.diſp.*24.*q.* 9. *n.* 1. &
resolutum esse in vna Ianuensi 10.Maij 1631. re-
soluit Aldana *in Compend. Canonic. reſolut. lib.3.*
57 *tit.25.num* 8.Similiter personæ aliæ cuiuscunque
sexus fuerint ingressæ dictam clausolam incurre-
runt eandem excommunicationem. Cùm ea ge-
neraliter omnes comprehendat, prout paret ex
58 verbis relatis. Quamuis autem hæc excommuni-
catio à Concilio imposita reseruata non sit ab
ipso Concilio, reseruata tamen postea fuit à Gre-
gorio XIII.io Bulla: *Vbi gratiæ.* Vbi etiam contra
transgressores imponuntur pœnæ *priuationis di-
gnitatum, beneficiorum, & officiorum ſuorum, ac in-
habilitatis ad illa, & alia in poſterum obtinenda.*

Additur etiam in eadem Bulla: *Quin etiam ſub* 59
*eiſdem pœnis ipſo facto incurrendis prohibemus, at-
que interdicimus omnibus, & quibuſcunque perſonis
Eccleſiaſticis, & ſecularibus, ac etiam Ordinum quo-
rumcumque etiam Mendicantium Regularibus, ne
prætextu licentiarum ab Epiſcopis, vel Superiori-
bus quibus illas concedendi in caſibus neceſſariis tan-
tum ex decreto Concilij Tridentini tribuitur, ne Mo-
naſteria ipſa Monialium pro libito, ſed neceſſitatibus
vrgentibus dumtaxat ingredi, neuè Moniales ſub
eiſdem pœnis illos aliter admittere præſumant.* Ex 60
iis sotem vltimis verbis elicitur easdem pœnas
incurrisse Moniales ianuas aperientes, & con-
sentientes ingressui. Quia tamen Pontifex vtitur
verbo præſumant, ideò personæ seculares ingre-
dientes, & Moniales illas admittentes ex bona fi-
de licentiæ Episcopi non incurrent illas. Cum 61
enim in aliqua lege, seu Constitutione ponitur
hoc verbum, denotatur solum per dolum, & præ-
sumptionem, non per bonam fidem incurri cul-
pam, & pœnam talis Constitutionis, vt benè no-
tant Rodrig. *tom. 3.qq.regul. q.* 47. *art.* 1. Suarez
*de Cenſur.diſp.*12.*ſect.*6.*n.*14 Nauarr. *in Manual.
cap.*27.Azor.1.*part.inſtit.moral.lib.*13.*cap.* 8.*qu.*6.
Ludoouicus Beia *reſponſ.caſ.conſcient.part.*1.*caſ.*30.
Campanile *in diuerſ.iur.can.rubr.*12.*cap.* 16. Ar-
mend.*in addit.ad recopil.leg.Nauar.lib.*2.*tit.*18.*lib.
7.de religionibus, n.* 10. Vgolin. *de offic.Epiſcopi
cap.*11.§.3.

Addo etiam, quod casu quod Episcopus præ- 62
tenderet curam, & regimen illius Monasterij ad
se pertinere non potuisset ingredi ipsius clauso-
ram, nisi in casibus necessitatis, & à paucis, iisque
senioribus, ac religiosis personis comitatum sub
grauissimis pœnis, & censuris impositis ab eo-
dem Gregorio XIII.io Bulla *Dubiis quæ emergunt*
anno 1581. vbi sic: *Declaramus Prælatos omnes
tam ſeculares, quam regulares, quibus cura, & regi-
men monaſteriorum Monialium quouis modo in-
cumbit facultate ſibi ex officio attributa ingrediendi
Monaſteria prædicta ita demum vti poſſe ſi id faciant
in caſibus neceſſitatis, & à paucis, iiſque ſenioribus,
ac religioſis perſonis comitati. Quocirca vniuerſos,
& ſingulos Epiſcopali, ſeu maiori, ac etiam Cardina-
latus dignitate præditos, nec non quorum vis Ordi-
num Abbates, Priores, Miniſtros, & alios quoſcun-
que Superiores regulares ſeriò monemus, vt facultate
huiuſmodi, qui eam habent, præterquam in caſibus, vt
refertur, neceſſariis, nequaquam vtantur. Quod ſi
contra fecerint ſtatuimus qui Pontificalis dignitatis
fuerint pro prima vice qua contra fecerint Eccleſiæ
ingreſſu interdictos, pro ſecunda, à munere Pontificali
& à diuinis ſuſpenſos, ac deinceps ipſo facto abſque
alia declaratione excommunicatos exiſtere, regulares
verò omni officio, ac miniſterio priuatos excommuni-
cationi ſimiliter ſubiacere.*

Ad quartum constat ex dictis Episcopum nul- 63
latenus potuisse designare Confessarios dd. Mo-
nialium, nec ipsos Confessarios earum confes-
siones audire, aut ipsas com ipsis confiteri, &
confessiones factas irritas, & nullas esse. Certi
enim iuris est Monialium Confessarios eos so-
lùm esse, qui à suis legitimis Superioribus liceo-
tiam habent ad earum Confessiones audiendas,
Dominus Episcopus autem iste non solom oon
erat legitimus earum soperior, eo quod ipsæ es-
sent sub gubernio Religioois, sed, & specialiter
ex Declaratione Vrbani Octaui in Breui relato.
Ergo non potuit in eius Monasterij gubernio se
ingerere, ac proindè nec de Confessariis illis pro-
uidere.

64 uldere. Accedit ad hoc concessio Sixti Quarti
in Marimagno Prædicatorum §. 29. & 30. Et in
Marimagno Minorum § 31 & 32. Et in Marima-
gno Carmelitarum §. 97 & 98. Et Iulij Secundi
in Marimagno Minimorum §. 14. in quibus lo-
ci Pontifices præcipiunt vt subditi dd. Religio-
num solùm Prælatis ipsarum, & ab eis facultatem
habentibus confiteri possint sua pecca-
ta, & inhibent Prælatis Ecclesiarum, ne circa
eorum Confessiones se intromittant. Quæ con-
cessiones de iure communi competunt ipsis Præ-
65 latis Religionum, cum ipsi sint legitimi Pasto-
res sibi subditorum, & non Episcopi. Casu verò
quo illæ aliquod priuilegium continerent, ex-
tenditur etiam ad Moniales, etsi ibi non expri-
mantur, quia certum est ipsas gaudere Priuilegiis
fratrum, prout ex variis Declarationibus, & Do-
ctoribus dixi *5. tomo, p. 2. in Marimagno Carmeli-
tarum. num.* 385. Et specialiter circa confessiones
faciendas *in eodem Marimagno Carmelitarum §.
371. & 372.* Idque manifeste supponitur à Gre-
gorio XV. in Bulla *Inscrutabili*, vbi solum decla-
ratur dictos Confessarios Monialium subditarum
Religionibus non posse earum confessiones au-
dire; nisi præmisso examine, & approbatione
Episcoporum. Legantur Sorbus *in Annotationib.
ad Compend. Mendicantium, verb. Quod prater*,
Azor. *p. 1. lib. 13 c. 9. qu. 2.* Campan. *in diuers. Iuris
Canon lib. 16. rubr. 1. num* 53. Tamburin. *de Iur.*
66 *Abbatiss. disp. 16. q. 1.* Quod adeò verum est, vt nec
Confessarius extraordinarius assignari possit ab
Episcopo, Monialibus exemptis è sua Iurisdictio-
ne, sed solum à Prælatis ipsarum, vt probant Li-
pæus *de Iur. Pontif. nouo, lib. 3. n. 3.* Polacc. *de Con-
fessariis Monial. n. 4. vers. Monialibus*, etiam ex De-
creto S. Congregationis ad Episcopum Antuer-
piensem anno 1609. & sequitur Tamburinus *d.
disp. 16. quæst. 2. num. 3.* dicens: *In hac re non am-
plius immorandum est, cum praxis hodierna vbique
obseruata, & Roma præsertim doceat, vt diximus,
Confessarium tam ordinarium, quam extraordina-
rium dandum, proponendum, & præsentandum esse
à propriis Prælatis Monialium Ordinario loci, à
quo debent approbari, & admitti ad præscriptum
supradictæ Bullæ.*
67 Addendum pro coronide casu, quo D. Episco-
pus intromittere se posset in gubernium d. Mo-
nasterij, hoc solum esset subsidiariè, & conditio-
naté id est, posito quod generalis non posset, aut
nollet id facere Vt dictum est, & patet ex illis ver-
bis Sixtinæ: *In euentu quo præfatus Prior Generalis
commodè non valeret, aut non vellet in præmissis pro-
uidere.* Vnde oporteret quod constaret D. Episco-
po de impossibilitate, aut non voluntate Genera-
68 lis. Quia facultas alicui data cum certa qualitate,
aut conditione, antequam constet de illa qualita-
te, seu adimpletione conditionis, non potest exer-
ceri Felinus *in c. 1. num. 1. vers. dicant de offic. delega-
ti*, Soccinus *in cap. significasti num. 21. de for. com-
pet.* Eo quod facultas data sub conditione ante
impletionem conditionis non subsistit actu, sed
habitu, vèl spe Glossa *in cap. cum plures de offic.
delegati in 6.* Soccinus *consil. 99. num. 10. lib. 3.*
Hoc autem non constabat, nec constare potuit D.
Episcopo.
69 Similiter, cùm in dicta Sixtina dicatur *Quoties
pro parte Priorissæ, & Sororum prædictarum super
hoc requisitus fuerit.* quæ verba referuntur ad Prio-
rissam, & Moniales coniunctim, & in eis agatur
de commodo, seu interesse totius Monasterij, vti-

que denotant, quòd Capitulariter, & non vt sin-
gulæ deberent facere huiusmodi requisitionem,
iuxta pulchram doctrinam Antonij de Butrio *in
cap. si diligenti num. 12. de foro compet.* & Rotæ in
Toletana *Iuris celebrandi* 20. Februarij 1620.
Quia ergo non est facta secundum hanc formam,
sed à nonnullis Monialibus, particularibus nulla-
tenus suffragari potest D. Episcopo. Quia ipsæ
non constituunt aliquod corpus nisi insimul con-
ueniant. Abbas *in cap. scriptum num. 6. in fin. de
elect.* Imola *ibi num. 6.* Felinus *in ca. Pastoralis n. 9.
de constit.*
Claudat hoc consultum decretum Sacri Con- 70
cilij Trident. *sess. 25. de Regul. c. 9.* ibi *Monasteria
sanctimonialium, &c. quæ à deputatis in Capitulis
Generalibus, vel ab aliis Regularibus reguntur, sub
eorum cura, & custodia relinquantur.*
Quia tamen hæc causa in S. Congregatione 71
Episcoporum, & Regularium agitata est; etiam
si non viderim eiusdem Sac. Congregationis
decisionem, protestor nihilominus nullatenus ab
ipsa velle discedere, sed promptè, & humiliter ac-
quiescere tali decisioni, siquæ fuerit, iuxta ipsius
Sac. Congregationis mentem, quam semper sequi
desidero.

CONSVLTVM V.

De quadam professione cuiusdam nobilis Equitis S. Ioannis Ierosolymitani.

SVMMARIVM

Casus, seu factum. num. 1.
Videtur sustinenda professio in vtroque foro. n. 2.
Actus in dubio debet interpretari validus n. 3.
Omnis interpretatio admittitur vt sustineatur. numer. 4.
Interpretatio quæ fit pro validitate actus est Regina interpretationum. n. 5.
Superat hæc præsumptio omnes alias præsumptiones. num 6.
Maximè cùm agitur de validitate professionis. n. 7.
S. Rota consentiente num. 8.
Verbum Oportet *denotat decentiam n. 9.*
Quid de dictione Necesse est. *n* 10.
Circa subiectam materiam interpretanda. n. 11.
Non ponitur in statuto clausula irritans. n. 12.
Vnde solum denotatur prohibitio actus n. 13.
Quid si denotetur forma n. 14
Procedet in forma substantiali, non accidentali, numer. 15.
Cingulus militiæ, aut ensis solùm ad accidentalem formam videtur spectare. n. 16.
Datur per hoc statutum facultas faciendi quod aliàs fieri poterat. n. 17.
Solum videtur notari vsum, & consuetudinem Religionis. n. 18.
Quod est de substantia professionis in ipsius actu exerceri debet. n. 19.
An ab aliquo Principe eo cingulo fuerit decoratus nobilis N. n. 20.
Præfatio, seù procemium in legibus maximè ponderanda. num. 21.

IESVS MARIA.

Factum, seu Casus.

1 OBILIS professionem fecit in Religione militari Hierosolymitana,& per quinquennium, & vltra, in ea secundum propria statuta, sicut & caeteri Religiosi militares,vixit. Quia tamen in emissione professionis non illi impositerunt ensem super femur, habita restitutione in integrum à Sanctissimo, praetendit professionem eius nullam esse, eò quod in statutis eius Religionis, in titulo, de receptione fratrum Cap. 2. sic habetur: *Hora chi trouandosi atto, & idoneo secondo la forma degli Statuti, e consuetudine, dimanderà di essere riceuuto alla professione dell'Ordine nostro in grado di Caualiere; prima che pigli l'habito, e faccia la professione, è necessario che sia ornato del Cingolo della Militia.*

2 Et videtur omninò sustineri debere in vtroque foro dictam professionem. Primò quidem, quia generalis regula iuris est, tam pro conscientiae quam pro externo foro, quod quando pensaris pensandis dubitatur de validitate actus, censendum sit validum esse, & interpretari validum. Ex hac enim regula manifestè sequitur professionem hanc censeri debere validam in vtroque foro,praesertim propter adminicula inferius expendenda. Regula autem illa,scilicet, quod actus in dubio debeat interpretari validus habetur 3 *ex l. quoties ff. de reb. dub. l. quoties ff. de verbor. oblig.l.si quando ff. de legat. 1. Abb. in conf. 65. in controu. col. 1. num. 7. vers. Tertiò, lib. 1. Roland.à Vall consil 61. num. 23. & seq.vers. Quintò considerandum,lib.3.* vbi extendit ad omnem actum, late *Roman. consil. 180. si admittimus, num. 4. cum seqq.* vbi extendit ad omnem dispositionem, videlicet contractum,testamentum, iuramentum, attestationes, & priuilegia. *Bertaz.ol.de clausul.instr. clausul.1.glos 4.num.5.& in repet.l.si quis maior C.de transact.num.506. Pichard. ad §. si quis alium n.4. instit.de inutil.stipul.Ferrer.in Constit. Cath. glos.1. num.151. Scace de appell.q.5.num.29. & qu.3.num. 3 & 4. & q. 15.num.125.in fin.Rot decis.469.n.5. part.2.recent. Cardin.Tusch.tom. 1. litt. A. conclus. 136.Mar. Ant. var. resolut lib.1.res. 20.num.16. Surd.conf.44.num.2.Giurb decis 36. num. 18.* Nam omnis interpretatio admittitur ad sustinendum 4 actum. *Rot. decis. 469. num. 3. part. 2. recent Roland à Valle dicto consil. 61.num. 26. lib. 3. Card. Tusc.dicta litt. A.conclus.136.num.14* Et ista quae 5 fit pro validitate actus,est Regina aliarum interpretationum.*Ceph.consil.51.num 39 Cardin. Mantic.de coniect.vltim.volunt lib. 12. titul. 17. numer. 13.* etiamsi aliquid quandoque disponatur praeter intentionem agentium. *cap.1. §.idem quoque in fin. de desponsat. impub.lib. 6. Federic.de sen.conf. 15.num.4 vers. Item contra;* vel quatenus verba improprientur *Fulgos. conf. 87. visis superius allegatis col.2.vers ex illa quoque vulgari. Abb. consil. 62.in controuersia col.3.num 7.vers. Tertiò principaliter lib.1. Roman.dicto conf.180.num.4. in fin & num seq. Cardin. Tusc.dicta concl 136.num. 32.& 6 seq.* Nam tanta est praesumptio, quae oritur propter validitatem actus,vt omnes alias vincat praesumptiones. *Dec. in c. quoniam Abbas num. 49. vers secundo limita de offic. deleg. & cons. 77. num. 5.Ruin.conf.72.num.4. lib. 2. Alciat de praesumpt. reg.1.praesumpt. 30.num. 5. Roland. à Vall. conf.61. num. 27. lib. 3.* Vnde si verba possunt referri ad actus validos,& inualidos,etiam quod sint prolata in genere,& in certa scientia,referri debent ad actus validos. *Bolognin.con.30.num. 54. vers. Tertiò, quem refert Cardin. Tusch tom. 4.litt. I.concl. 330 num.60 Rot. decis. 643.num. 4. p. 2. in posth. Farin.alias p.4.recent.* Haec omnia *Barbos.in tractat var in tract.de Axiomat.Iur. Axiomat.12.num.17. 18.& 19.*

7 Procedit autem efficacius haec regula in praesenti, quia agitur de validitate, non cuiuslibet actus,sed professionis, quae instar matrimonij est omnino indissolubilis, nisi propter vrgentissimas

simas causas: Itavt in dubio de validitate pro-
fessionis iudicandum sit, qood valear, vt docent
*Barbat. conf. 59 n. 1 .post med vol. 2. Nau. lib. 3. conf.
13. n. 10. in 2. edit. de regul. Sanchez de matrim lib.
7 disp. 37. n. 12 ad fin. Steph. Grat. to. 3. discept. foren.
c. 413. n. 17 Suarez tom. 2. de Relig. lib. 7. c. 2. num. 6.
Less. lib. 2. c. 41 .dub. 7. n. 66.* Idcircò Rota adhærena
huic opinioni dixit, professionem in dubio præ-
8 sumi validam, nisi contrarium probetur. Ita habe-
tur *in dec. 1361. n. 7. coram Cardin. Seraph.* & di-
ctum etiam fuit in vna *Roman. Professionis 23. Iunij
1613. coram R. P. D Remboldo* Quæ omnia *Barthol.
de Vecch. in prax nouit. disp. 13. dub. 12. n. 22.*

Casu autem dato, & non concesso, quod pro
validitate actus, etiam professioois, iudicari non
debear in dobio illius; adhuc suppetunt plura,
propter quæ dici debet professiouem præfatam
validam fuisse. Primò, quia cum solum in eo sta-
9 tuto habeatur illud verbum, *E necessario*, illud-
que sit idem quod, *oportet*; & verbom, *Oportet*, de-
notet solum deceotiam, & honestatem, *vt per
Glos. etiam verb. oportere in can. 1. 25. quæst. 1. vbi
Archid. num. vnic. Turrecrem. num. 2. & post. Felin &
Socc. notat Steph. Gratian cap 146. n. 18. Salon. 2. 2.
quæst 77 art 1. controu. 8. col. 5. vers. ex quibus se-
quitur Carbo de legib. lib. 7. disputat. 4. ad fin. San-
chez in præcept. Decalog. tom. 2. lib. 6. cap. 4. n. 37.
vers. At verum:* Solum ex eo infertur, congruum,
decens, & consentaneum fuisse id quod ibi dici-
tur de ense accingendo. Idem dicendum est, si ver-
bum illud, *E necessario*, idem importet, quod *ne-
cesse est*. Dictio enim ista potius indicat consilium
10 & bonestatem, quàm præceptom, & necessitatem
simpliciter, prout colligitur ex *cap. Tua fraterni-
tatis, de spons. Suar de legib. lib. 3. cap. 15. num 10.
Sanchez de matrim lib. 2. disputat. 31. nu. 6. & alij.*
Casu verò quo tam dictio, *necesse est*, importare
11 deberet omnimodam necessitatem præcepti, id
solùm esset iuxta subiectam materiam, & in re
grauissima, qualis non est ceremonia ista acciden-
talis de ense accingendo, de quo *Gimb. decision.
13. num. 2*

Admisso etiam quod verbum illud, *è necessa-*
12 *rio*, importaret necessitatem, obligationem, &
præceptum; cum in dicto statuto non appona-
tur clausula irritans, & annullans professionem
factam non aceincto ense, aut cingulo militari
professuro, non est aliqood fundamentun. ad
credendum eam esse nollam. Tritum enim est il-
lud *ex c. Ad Apostolica, de Regul. desumptum: Mul-
ta fieri prohibentur, quæ si facta fuerint, obtinent ro-
boris firmitatem. glos. in c. penult. de despons. impub.
Suarez de legib. lib. 5. c 29. num. 1.* Eò præsertim,
quod non solum in dicto statuto nolla sit clauso-
la irritans, sed quod *in statut. 17. de receptione fra-
trum*, etiam habetur idem verbum, *è necessario*, vt
petens admitti ad *gradum militarem probet se ge-
nitum parentibus nobilibus*: & nihilominus est
certum, quod si iste talis profiteatur in eo gradu
cum falsis probationibus nobilitatis, non propte-
rea corruit eius professio simpliciter; vt colligi-
tur ex *statuto 24. & 25.* Ex hoc enim manifestè
colligitur, verbum illod solum denotare prohi-
bitionem actus, non autem ipsius irritationem.
Eò qooque præcipuè, quod quando in illis statu-
13 tis decernitur aliquid cum irritatione actus con-
trarij, id decernitur cum clausula irritanti: ergo
dum hic non apponitur, signum est talem cere-
moniam non esse essentialem, aut substan-
tialem professioni, sed posse sine illa constare.

Nec dici potest, in eo statuto positam esse for-
mam recipiendi Professoros ad professionem, ac 14
proindè deberi obseruari ad vnguem, itavt si non
seruetur, actus corruat *l. cum hi §. si Prætor ff. de
transact. l. traditionibus, C. de pact. c. cum dilecta de
rescript. c. quia propter de elec. c. 1 de reb Eccles. non
alien. in 6. c. quæ contra de reg iur in 6.*

Hæc enim procedunt in forma substantiali, &
essentiali, non in accidentali: accidentalis namqoe 15
forma solum est quædam solemnitas, aut circum-
stantia extrinseca, quæ etiamsi deficiat, non
propterea corruit actus, vt patet in Sacramen-
tis, matrimonio, electione, iuramento, &c.
Hunc aotem cingolum militiæ, aut ensem, &c.
præscriptum in tali statuto non pertinere ad for-
mam substantialem, sed solùm ad accidentalem,
colligitor ex eo, quod quoties dator alicui fa-
cultas ad faciendum id, quod antea poterat face- 16
re, præscribendo modom, seu formam, quo id fieri
deber, talis modus, seu forma est accidentalis. *c.
dilectus 2. de præbend. l. 1. C. de appell l. penult. Cod.
de sent Glos. in Clem. 1. de surepatr. verb. Inhibentes.
Felin.* & alij, quos refert, & sequitur *Suar. de legib.
lib. 5. c. 31. n. 10.* qoos, & alios sequutus sum 4 *tom.
Sum. verb. leges Regularium num. 46.* Per huius-
modi autem statutum dari facoltatem faciendi 17
aliquid, quod antea fieri poterat, & præscribi
solum in illo modom, quo id fieri deberet, cer-
tò constat, cum sit factum pro Religione, quæ à
primæua sui institutione facultatem habebat re-
cipiendi ad illam, & admittendi ad professiouem
equites.

Ex ploribus etiam aliis capitibus colligitur
mentem illius statuti non fuisse præscribere in eo
aliquam formam substantialem pro professione, 18
& sine qua non subsisteret; sed solum acciden ta-
lem solemnitatem Primò quidem, quia vt patet
ex illis verbis statuti, *secondo la forma de gli statu-
ti, e consuetudine*, solum videtur mens illius, hunc
esse vsum, & consuetudinem laudabilem Reli-
gionis; non autem formam substantialem profes-
sionis Secundò expendendo illa verba, *E neces-
sario che sia ornato del Cingolo della Militia:
se però da alcuno Principe Cattolico, ò vero da altro,
che habbia auttorità di concedere il grado di Caual-
leria, non hauer à ottenuti gli ornamenti della Mi-
litia.* Ex his enim infertur manifestè, talem im-
positionem cinguli non esse de substantia profes- 19
sionis, cum id quod de substantia professionis
est, solum in professionis actu exerceri debeat,
non antea. Videndum ergo, quoad factum spe-
ctat, An N. ab aliquo Principe eo cingulo fuerit
antea decoratus. Quod factum non fuisse, ab ipso
est probandum, qui se fundat in negatiua, maxi-
mè cum Religio sit in possessione suæ professio-
nis, & validitatis illius. Tertiò, quia cum ad le- 20
gis, seu constitutionis explicationem maximè
conducat procemium, seu præfatio, quibus le-
gislator in ea condenda vtitur, quia vt plurimum
causam finalem illius continet. *l. fin ff. de hæred.
instit. l. Titia §. idem respondit, ff de verb. oblig. &
l. Item quia §. fin. ff. de pact.* Cum in hoc statuto in
principio solum exprimatur agere de differentia 21
graduum, qoi sunt in Religione Herosolymitana.
*Triplice è la differenza de nostri fratelli; percioche
alcuni sono Caualieri, altri Sacerdoti, & altri Ser-
uenti. Di più l'ordine de' Sacerdoti e Seruenti, è diui- 22
so in due gradi, cioè quello de' Sacerdoti conuentuali,
e Sacerdoti d'obedienza; e quello de Seruenti in
seruenti d'arme, cioè ricevuti in Conuento, e seruenti*

d'ostaggio, *ò sia d'offitio*. Colligi videtur mentem huius statuti solum fuisse, assignare huiusmodi distinctionem graduum, munera, & fines, ad quæ sunt instituti, non aliud spectans ad formam sub-
23 stantialem professionis. Idem quoque colligitur ex titulo talia statuti: qui talis est: *Della divisione d'egradi d'esia telli dell'Ordine nostro*. Quartò, quia
24 cum habitus non faciat Monachum, prout habetur *cap. Porrectum de regul. Conc. Trid sess.* 14. *de Reform. cap* 6. designatio habitus pro professione religiosa (quod maximé procedit in eo quod est solum pars habitus, & non totus habitus, prout in præsenti casu contingit) non potest denotare formam substantialem professionis, sed merè accidentalem, & extrinsecam. Vnde communiter DD.
25 post *Abb. in d. cap. Porrectum num.* 13. *specialiter Sylvest. verb. Religio* 3. *q* 1. *&* 18. *in fin. Azor. tom.* 1. *instit. mor lib.* 12. *cap.* 5. *qu.* 7. *in fin. Sanch. in Decal. lib* 5 *cap.* 3 *num.* 4 post alios. & *Barbos in d. cap. Porrectum num* 9. expressè tenent, quod quamuis Religionis regula certam profitendi formam præscribat, non sunt ea verba ita necessaria, vt alias facta professio sit irrita, sed quibuscunque aliis facta valebit.

26 Quintò, nec minus efficaciter colligitur non esse mentem illius statuti, talem cinguli positionem esse substantialem, aut essentialem formam professionis, ex eo quod non solum professio dumtaxat supponit pro emissione trium votorum ex deliberatione, & oblatione spontanea voluntaria in manibus superioris, & non pro alio quocumque, prout habetur ex *cap. Cum ad monasterium de stat. Monach. & cap vnic de voto in* 6. *& cap.* 2. *de regul. eod. lib. Rota in Tirasonen. Pensionis coram Seraphino anno* 1570. *num.* 8. *& in Neapolitana professionis coram Bubalo anno* 1584 *n.* 4. *& in Meten. professionis coram Vbaldo anno* 1614. *num.* 1. *& in alia eiusdem tenuit coram Carillo anno* 1636. Sed maximè ex vsu, acceptatione, stylo, & consensu Religionum. Etsi enim apud omnes ferme sint statuta, quibus decernitur forma professionis cum tali vel tali habitu, tali vel tali modo, aut talibus ceremoniis, aut benedictionibus, benedicto, aut consecrato, nihilominus vix auditum vnquam fuit quod propter defectum impositionis alicuius partis habitus benedictionis, vel consecrationis ipsius professio censeatur nulla, vel irrita, aut professus propterea reclamauerit. Cur ergo hoc tam scrupolosé accipiendum est in sola Religione Hierosolymitana sancti Ioannis, quæ in genere Religionis minus stricta, & rigorosa est quàm plurimæ aliæ?

27 Accedit, quod in Religionibus, in quibus est distinctio habitus Clericorum, & Conuersorum, vt in Dominicana, in qua Clerici gestant Scapulare album, & Conuersi nigrum; si ex aliquo accidenti contingeret quod in professione Clerici non daretur illi scapulare album, sed nigrum, nullo Theologus diceret professionem illam esse inualidam: sicut nec è contra, quando Conuersus in sua professione reciperet Scapulare album pro nigro ex aliquo accidenti. Idem dico, si casu aliquo Clericus non profiteretur cum corona clericali, vel Conuersus cum illa. Et sanè cum Eques Hierosolymitanus possit à Religione propter culpas priuari gradu militari, manente nihilominus vero religioso; sicut in aliis Religionibus propter culpas possunt ex statu Clericorum deiici ad statum, & habitum Conuersorum; manifeste conuincitur gradum, & habitum in Religione Sancti Ioannis, & gradum, habitumque particularem in aliis Religionibus, non diuersificare essentialiter illas, ac proinde nec designationem determinati habitus in ordine ad gradum importare conditionem intrinsecam, aut essentialem.

Insuper accedit, quod ceremonia ista creandi 28
Equites Sancti Ioannis cum ense, calcaribus, &c. non est præscripta in vltimis Ceremonialibus pro Pontificatibus Clementis VIII. Leonis XI. Pauli V Gregorij XV, & Vrbani VIII. (quo tempore dictus N. professionem suam fecit) nec practicata saltem generaliter, id testante Magistro Ceremoniarum Sanctiss. D. N. Innocentij X. ex hoc enim manifestè infertur, Romam, quæ est Caput Vrbis, magistra veritatis, & in qua resider & gubernat Summus Pontifex qui est Generalissimus omnium Religionum, qui & potest tollere, abrogare, & præsertim explicare, & declarare omnium illarum statuta, non existimasse hanc ceremoniam dandi cingulum militare, seu ensem Equitibus Religionis S. Ioannis, esse essentialem, aut substantialem, sed potius accidentalem, nec necessariam.

Nec releuatur inualiditas professionis ex eo, 29
quod in noua ordinatione reformatorum statutorum huius Religionis innouetur *statutum de receptione fratrum*, supra relatum, & dicatur quod si secus fiat, *ita nullum fore, vt semper de inualiditate, & nullitate professionis impugnari possit, &c.* quod denotare videtur irritationem professionis aliter factæ, ac per consequens istius, in qua deficit ceremonia illa de cingulo, vel ense, de qua in dicto statuto. Hoc enim nihil probat: quia cum illud statutum habeat duas partes; in quarum prima tractat de gradibus huius Religionibus, in quibus fratres sunt recipiendi: in altera de mo-
do seu ceremoniis, quibus recipi debent: d. or- 30
dinatio solum innouat illud statutum, quantum ad primum, non quantum ad secundum, ac proindè clausula illa irritans trahi non debet nisi solùm ad primum: ita scilicet, vt qui recipiuntur in ea Religione, solum recipi debeant in aliquo ex tribus gradibus ibi assignatis: non verò ad secundum, scilicet de ceremoniis, quibus recipi debent ad illos gradus. Et quod hoc sit ita di-
cendum, colligitur primò ex his quæ dixi tom. 31
3 *verb clausularum.* 3 scilicet quod clausula in fine posita (qualis est ista de irritatione) *refertur ad omnia præcedentia, quando est eadem ratio in ipsis, & quando salua recta ratione ad illa referri potest, aliàs solùm refertur ad id quod potest de Iure determinari.* de quo etiam *Surd decis.* 88. *num.* 13. *Pereir. de potest. elig. cap.* 11. *num.* 17. *Tusc. concl.* 291. *num.* 7. *Rot. decis.* 231. *num.* 1. *par.* 1. *diuers. & decis.* 767 *num.* 5. *part.* 2. *recent.* Manifestum autem est non esse eandem rationem de distinctione graduum in hac Religione, ac de Ceremoniis, quibus ad illos recipi debent fratres; cum primum sit substantialissimum, & essentialissimum Religioni, secundum verò nimis extrinsecum, & accidentale. Secundò, quia salua recta ratione non potest dicta clausula irritans referri ad illud secundum: nam si referretur, vtique necessario dici deberet ipsamet statuta sibimet contraria esse. siquidem Cap. 24. decernunt, *vt qui præter formam statutorum receptus fuerit, si fuerit frater miles, redigatur in fratrem seruientem armorum, sitque inhabilis ad bona Religionis.* Hoc enim statutum pœnale manifestè, & sine tergiuersa-

tione

tione denotat defectum formæ commissum in receptione fratrum, culpabilem quidem esse, sed non irritare professionem: quomodo ergo fieri potest, vt irritetur in d. ordinatione talis professio, quæ à Religione aliàs admittitur? Præsertim cum iura iuribus debeant concordare, & iurium
32 correctio semper sit vitanda *cap. cum expediat de elect. in 6. Surd. decis. 21. numer. 19. Tusc. pract. concl. tom. 2. litt. C. conclus. 1036 Pichard. ad princip. instit. de leg. Falcid. num. 14 Cephal. cons. 323. num. 18. vol. 3.* Omitto id colligi ex verbis ipsius ordinationis ibi. *Declarant, & mandant, ne de cætero tam in Conuentu, quam extra, aliquis ad habitum nostrum suscipiendum alio quocumque modo, gradu, seu denominatione admittatur, nisi in tribus distinctis gradibus declaratis in statutis 2. 29. & 30. de recept. fratr.* Et postea ponitur clausula irritans.
33 Item quod finis talis legis, vt colligitur *ex statuto 29.* solum fuit reprimere aliquos, qui prætextu alicuius seruitij in suis commendis, exhibiti recipiebant ad habitum Ordinis in gradibus insolitis & diuersis à tribus assignatis. Item quod Appostill d. ordinationis cognoscendo, substantiam illius solum consistere in prohibitione recipiendi fratres in gradibus non expressis, sic epilogauit ipsum. *Veruno può essere riceuuto nella Religione, se non in grado di fra Caualiere, ò di fra Cappellano, ò di fra Seruente; altrimente sia nulla*
34 *la professione, e sia costretto à depor l'habito.* Quod cum fuerit impressum de mandato Capituli Generalis, optimè ostendit qualis fuerit eius sensus in d. ordinatione. Clarè ergo ex dictis elicitur d. ordinationem, quatenus clausuram irritatoriam continet, solum trahi debere ad statutum relatum, quantum ad id, quod in eo habetur de non admittendis fratribus, nisi solum in tribus illis gradibus; non verò quantum ad alia, quæ solum accessoriè in eo ponuntur.

35 Eneruatur etiam vis d. ordinationis non solum ex eo, quia non fuit facta à toto Capitulo, seu Religione, sed à sexdecim Capitularibus (condere autem legem perpetuam solum spectat ad totam Communitatem, vel ad eum qui authoritatem habet ab ipsa, iuxta doctrinam *S. Thom. 1. 2. q. 90. art. 3.* Sexdecim verò illi nec constat ab illa habuisse hanc facultatem; vnde Rota in vna Meleuitana *Commenda de Mazara 15 Iunij 1635 coram Motmanno numer. 23.* expressè habet quod Religio Hierosolymitana solum per Capitulum Generale, non verò per sexdecim Equites Capitulares repræsentatur) sed etiam, & specialiter eo quod dato quod illi sexdecim Equites possent d. ordinationem facere, adhuc ipsa non subsistet: nam ordinationes factæ in ista Religione in vno Capitulo generali, solum durant vsque ad aliud Capitulum generale, nec trahuntur vltra nisi rursus in nouis Comitiis confirmentur, vt tradit Rota *in vna Meleuitana Pensionis 29. May 1637. coram Ghisterio*
36 *n. 1.* Et quamuis confirmata fuerit in vltimo Capitulo generali anni 1631. hæc tamen confirmatio eodem modo claudicat sicut prima ordinatio, quia fuit facta non à toto Capitulo, sed à sexdecim illis: & præsertim quia talis confirmatio robur non habet, nisi à Sede Apostolica confirmetur, eo quod Vrbanus VIII. solùm sub ista conditione id concessit, & idem Capitulum eam expressè reseruauit; nunquam autem hæc confirmatio à Sede Apostolica facta est, & constans veritas est, quod cum beneplacitum Apostolicum est reseruatum (maximè si aliàs est de iure necessarium: prout contingit in proposito, propter Vrbani VIII. decretum) si non habeatur, decisio frustratur, vt colligitur *ex Rota in Pisana Bonorum 28. Octobris 1585. coram Brauo, & in Aretina Capellania 16. Ianuarij 1616. coram Buratto, & in Ferrarien. Decimarum 23. Iunij 1617. coram D. Patriarcha Pamphilio, & coram Greg decis. 192. num. 1.* Et in materia alienationis bonorum Ecclesiæ, supponitur communiter ab eadem Rota specialiter in *Treueren. bonorum coram Dunozetto 15. Martij 1621. numer. 11. & 12. & in Romana, seu Viterbien. Cessionis bonorum coram Buratto anno 1619 num 1.*

Ne prætermittendum; sed expendendum ad intentum, quod casu dato, & nullatenus concesso, quod præfatus N ratione defectus Cinguli militaris legitimus professus non esset, nec professio ipsius valeret in ratione professionis Equitis militaris; nihilominus valere deberet in ratione professionis in altero gradu, & è tribus, qui reperiuntur in dicta Hierosolimitana in Religio-
ne. Verissima enim est regula illa, quæ sumitur 37
ex *C. vni. de desponf. impub. in 6.* scilicet, *quod quando actus non valet eo modo quo fit, valet eo modo quo valere potest*, quam approbat *Sanch. libro 5. in Decalog. cap. 4. num. 104.* in professione inualida: & necessario admitti debet in casu matrimo- 38
nij inualidi, quia hic est casus illius textus. Ex hac autem regula ad intentum applicata elicitur, quod etiam professio à N. facta non valeret in ratione professionis ad gradum Equitis, propter illum defectum; nihilominus deberet valere in ratione professionis ad aliquem alium gradum Religionis. Quod maximè corroboratur ex eo, quod in dictis statutis *stat. 24. de recept. fratr.* dicatur *admissum ad gradum contra formam statutorum, esse reducendum ad inferiorem gradum.* Ex hinc enim euidenter infertur, quod si professio inualida ad aliquem gradum ob defectum aliquem, debeat censeri valida in ordine inferiorem gradum, ad quem non requiritur illa forma.

Quibus omnibus addendum, quod casu gra- 39
tis dato, quod professio expressa ab N. ob dictum defectum inualida esset, nullatenus tamen negari potest tacitam professionem emisisse, quæ per Conc. Trid. sublata non est, & sæpissimè à S. Rota Canonizata, specialiter in vna coram *Greg. XV. decis. 385. num. 6.* & *in Meten professionis coram Vbaldo ann. 1615. & in Vlixbonen professionis coram Merlino anno 1622 num. 7. & in alia Meten professionis coram Carillo anno 1636 n. 2. & 7.* Hanc verò tacitam professionem emisisse N. euidenter constat, ex eo, quod illam emisit duplici il-
lo modo, quo iure commodi inducitur, scilicet, 40
delatione habitus professorum, iuxta *cap. ad nostrum, de Regul. & cap. constit. eod. tit. in 6* & per exercitium actuum, qui proprij sunt professorum, iuxta *cap vidua, de regul.* Etenim prædictus N. Crucem gestauit in Pallio: Crux autem illa est habitus professorum, & per quam distinguuntur à Nouitiis, vt in *statut. 3. de recept. fratr.* habetur Similiter actus proprios professorum fecit, vocando se in actibus publicis, & priuatis fratrem Religionis Hierosolymitanæ, & acceptando eum titulum à Religione, & Religiosis ipsi concessum. Item acceptando commissionem 41
ipsi delegatam à Religione pro faciendis proba-

tionibus nobilitatis cuiusdam petentis admitti ad illam. Delegationem autem istam, & acceptationem, solis professis propriam esse colligitur *ex ordinatione* 19. Similiter cùm vocatus esset ad Insulam Melitensem, & non comparuisset, Religio eum adnotauit inter professos contumaces: ipse verò non negans, se esse professum, sed potius id admittens, excusationes adduxit. Prætrerea iudicialiter confessus est se esse professum, etiam facto ipso, petendo, & obtinendo assignationem sibi debitam in casu emissæ professionis. Partis autem confessionem efficacissimam esse ad probandum, constat ex *Paul. l. 1. ff. & C. de Confess.* vbi quod *confessus pro iudicato est*: ipsamque esse fortissimam probationem, elicitur ex *l. generaliter de probat. c per tuas de offic. ordin. cap. si sacerdos de inter. ac l. 1 §. fin.*

42 Nec potest dici, non intrare in hoc casu tacitam professionem, eo quod N. ignorauerit nullitatem expressæ. Constat enim ipsum esse virum scientem, & prudentem, & per consequens nullatenus præsumendum de ipso, ignorate ea, quæ substantialiter spectabant ad professionem suam. Eò vel maximè, quod ex litteris per ipsum receptis ab Equite quodam Vecchierto, sciuerit ob prætensum defectum non fuisse suam professionem à Vicecancellario registratam inter alias cum cingulo emitti solitas. Habuit ergo ipse sufficientem causam dubitandi de validitate professionis. Cum ergo perseuerauerit in ills, deferendo habitum, & exercendo opera propria professorum per quinquennium; procul dubio intrauit de plano ratificatio professionis, & professio tacita. Hæc enim est causa, quare Concil. Trid. *sess. 25. de regul. cap.* 19. non admittit reclamationem professi post quinquennium; quia scilicet præsupponit, ac præsumit, illum eo tempore ratificasse suam professionem, seu tacitè illam emisisse; prout dixi *tom. 4. vers. Profess. regul. numer.* 21.

Dato etiam quòd ad validitatem huiusmodi ratificationis; seu tacitæ professionis, requisitus sit nouus consensus Religionis (de quo variæ extant DD. sententiæ) procul dubio adfuit in præ-
43 senti. Tum quia, vt constat ex præfatis litteris Equitis Vecchierti, fuit hoc delatum ad Cancellarium; & Officiales Religionis, & nihilominus Religio non solum permisit N in ea manere, sed etiam illi tribuit ea, quæ solùm professis conuenire poterant: scilicet, delegare illi commissionem ad faciendum informationes pro nobilitate cuiusdam: vocare seu citare illum ad comparendum ad Insulam Melitensem, adnotando illum inter professos contumaces ob non comparitionem; & admittendo postea ipsius excusationem. Tum etiam, quia cùm eademmet Religio cap. 24. *de recept. fratr.* disponat, *quòd receptus contra formam statutorum, si fuerit Eques, reducatur ad statum fratris Serunentis: Si frater Capellanus ad fratrum Obedientiæ; Si frater Seruiens, ad seruitutem
44 officij: quodque sit inhabilis ad omnem administrationem, & bona Ordinis*; manifestè supponit vnum de duobus: vel quod ex inobseruantia formæ statutorum Ordinis non erat inducta nullitas professionis; vel quod ipsa Religio approbat tacitam professionem illius, qui illam expresè emisit; non obseruata forma statutorum. Aliàs enim, quomodo non professum expresè, aut tacitè puniret, redigendo illum ad statum inferiorem, & inhabilitando ipsum ab bona communia Ordinis?

Expressio enim dictæ pœnæ & supponit, eum, cui 45
infligitur, subditum esse; & declarat validè professum. Bald. *in l. non dubium C. de legib. num.* 28. Abb. *in cap. 1. n. 5. circa med. vers. si autem nullitas*, ibique Felin. *sub n. 1. vers. sed inter alios, de testib. Card. in Clem. 1. n. 2. post med. versic. sed si punit factum, de rescript.* Syluest. *in sum. verb. lex n.* 28. *ante fin. vers. secundò Cardinalem.*

Nec aliquid refert, quod Vicecancellarius (vt 46
dicitur) noluerit registrare professionem factam à N. propter defectum in ea assertum cinguli militiæ, aut Insignium militarium. Cùm enim hoc sit factum particulare cuiusdam personæ, non potest derogare professioni factæ, & acceptatæ auctoritate Apostolica, & ratificatæ tum ab ipso profitente, tum à Religione ipsa, vt ostensum est; præsertim cùm pro illa facienda non desideraretur essentialiter talis ceremonia, vt etiam ostensum est ex statutis eiusdem Religionis. Sicut nec derogat baptismo, aut matrimonio aliquorum, quod Parochus propter aliquam causam non scripserit illos, prout tenetur, in libris ad hoc designatis. Ad quod accedit, quod ipse Vicecancellarius, prout constat ex litteris ipsius da- 47
tis Melitæ 2. Decembris 1645. videtur id fecisse authoritate propria, non vero supremi Generalis Religionis, prout requirebatur pro re tanti ponderis, qualis est reprobare professionem factam in Religione, quæ professiones factas cum simili defectu approbat, & ratificat, taliter professos, vt legitimè professos tractans, & reputans. Quod clarius, & manifestius procedit, loquendo de professione tacita, ad quam nullatenus requiruntur tales, aut similes ceremoniæ registrationis, &c.

Sic pro conscientia, & veritate interrogatus sentio, Doctiorum censuræ me submittens. Romæ apud Transpontinam 6. Ianuarij 1647.

Quia tamen pro contraria parte adducebatur 48
nouum motiuum, ideo iussus illi satisfacere hoc etiam votum scripsi.

Interrogatus pro conscientia, An subreptiones, 49
vel obreptiones prætensæ in Breui fel. record. Vrbani VIII. concesso ad instantiam N. Illustrissimi Equitis Ordinis S. Ioannis Hierosolymitani, vt posset emittere professionem in manibus Eminentissimi Cardinalis Antonij Barberini, illud reddant irritum, & cassum, ac per consequens etiam professionem ea vi illius emissam nullam, & irritam faciant. Censeo dicendum contrarium; ita vt Breue illud Vrb. VIII. legitimum credam, & professionem ea vi illius factam validam. Quod sic ostendo.

Nam tales subreptiones, vel obreptiones (si 50
fuerunt in tali Breui) vtique essent affectatæ, malitiosæ, & dolosæ; quia erant de rebus, quas impetrans ignorare non poterat, scilicet de complemento Nouitiatus, & conditionibus requisitis ad professionem faciendam, quæ quidem notissima sunt Nouitiis Religionum ex praxi quotidiana illarum, lectione statutorum, & instructione suorum Magistrorum. Hoc autem nullatenus credi debet de viro probo, qualis est prædictus Illustris- 51
simus, non solum quia bonus quilibet in dubio præsumitur *l. merito ff. pro socio. l. quoties §. qui dolo ff. de probat. cap. vnic. de scrutin. in ordin. fac. cap. Dudum, & cap. vlt. de præsumpt.* & ibi DD. sed etiam, quia delictum in dubio non præsumitur, & ideo actus qui potest sonare in delictum, & non delictum semper interpretatur vt absit delictum.

52 ctum *l. merito ff. pro socio l. Prætor §. docere ff. de vi bon. rap. cap. Estote de reg. iur. in decret.* & ibi etiam DD. Adeo vt, interpretatio semper facienda sit,
53 vt excludat delictum, Abbas *in cap. Cum tu de testibus*. Mascard. *de probat. conclus.* 496. Farin. *in prax. crimin. p. 3. q. 85. num. 1.*

54 Quod maximè procedit, cum agitur de persona de bono genere nata, qualis est prædictus Illustriss. Thomas da Thom. *in florib. leg. reg.* 67. Et bonæ educationis, qualis etiam est. Farinacius *in prax. p. 1. qu. 47. num.* 282. Ac præcipuè cum agitur de salute animæ. Menochius *de præsumpt. lib. 5.*
55 *præsumpt. 1. num. 29.* Et magis ad intentum nostrum, quando agitur de professione religiosa, quæ est veluti alter baptismus, & per quam plenissima omnium criminum commissorum condonatio conceditur, vt D. Hieronymus, Bernardus, Anselmus, & alij Patres, & Doctores demon-
56 strant. Prorsus ergo incredibile est prædictum Illustriss. ea occasione voluisse grauissimè peccare mortaliter, Papam decipiendo, prædictos defectus dolosè, & malitiosè in Breui permittendo, aut professionem fictè emittendo.

57 Secundò, quia tales defectus dolosi, & malitiosi proculdubio nihil iuuare possunt ipsum ad intentionem inualiditatis suæ professionis. Dolus enim nemini debet patrocinari, *l. nec ex dolo ff. de dol. l. 3. ff. de transact. l. is qui dolo ff. de rei vendic. l. pen. in fin ff. de iur. dot. l. Si ex dolo ff. de re iudic. l. etiam §. 1 ff. solut. matrim. c. audiuimus. de col-*
58 *lus. deteg.* Et casu quo illi aliquatenus patrocinari possent hoc non potest esse si id cadat in damnum alterius; Religionis videlicet Hierosolymitanæ, & alterius patris interesse habentis in validitate professionis illius, propter renunciationem illi factam de bonis ipsius. Dolus enim vnius non debet alteri nocere. *l. eleganter in princ. ff. de dol.* Card. Tuscus *pract. conclus. tom 2. litt. D. conclus.* 582. vbi *num* 2. post Castr. *cons.* 412. *viso facto*
59 *n. 3. lib. 1.* Verum quidem est Religionem potuisse non acceptare dictam professionem factam ex vi Breuis sic dolosi (si tale esset,) & cogere impetrantem ad ratificandum illam, iuxta doctrinam Basilij Pontij de Leone *lib. 2. de matrim. c. 5. num. 11. & lib. 4. cap. 15. num.* 10. & si id non fecerit, sed potius acceptauerit, vt dixi in alio scripto de hac re. Ipsi tamen impetranti dictum Breue dolus, & malitia ipsius nullatenus suffragari possunt.

60 Tertiò arma retorquendo contra eundem Illustrissimum. Si enim Breue concedens gratiam emittendi professionem extra Conuentum in manibus Eminentissimi Cardinalis Antonij redditur nullum, & subreptitium ob falsitatem ab eo expositam; vel ex eo quod non expressit ea quæ exprimere debebat, sequitur etiam manifestè subreptitium quoque esse aliud Breue eiusdem met Summi Pontificis Vrbani VIII. quo illi concessit gratiam restitutionis in integrum ad reclamandum contra professionem non obstante lapsu quinquennij ad id requisiti à Concilio Tridentino, ac proindè nullatenus audiri posse in hac
61 causa inualiditatis professionis suæ. Etenim in postulatione gratiæ huius secundi Breuis exponere debebat subreptiones, & obreptiones, quæ erant in primo Breui, vel saltem (quod sine dubio videtur) exponere se velle impugnare professionem propter nullitatem prouenientem ex dolo, malitia, & fraude sua. Procul dubio namque si hoc exposuisset sinistrum aliquod de illo suspicatus fuisset Summus Pontifex, & non concessisset facultatem reclamandi contra professionem ex vi illius factam, potius illum puniret pœnis à iure taxatis. *cap. ad falsariorum in fin. de crimin. fals.* contra decipientes Papam, & impetrantes malitiosè, & dolosè literas Apostolicas.

Et casu quo non puniret, ad minus non con- 62
cederet nouam gratiam, non solùm quia indignus esset ea, sed etiam quia in eo quo quis peccat in ipsa puniri debet. *C. quanto de translat. Episc. c. Cum olim de offic. & potest. Iudic.* & ibi DD.

Sine autem dicatur prædictos defectus Breuis
contigisse ex dolo, & malitia postulantis, siue ex 63
ignorantia, & bona fide ipsius adhuc dicendum perseuerare illius validitatem propter consensum eiusdem impetrantis, qui ex vi illius professionem emisit, & millies postea ratificauit, verbis, & factis continuatis per quinquennium, appellando se fratrem, gerendo Crucem in pallio (qui est proprius, & characteristicus habitus professorum) commissiones sibi, vt professo delegatas acceptando, & exequendo, ac reum se cognoscendo in transgressione præceptorum Religionis circa accessum ad Insulam pro illius defensione, & demum ab eadem Religione supplicando pro absolutione à contumacia incursa propter transgressionem talium præceptorum, vt
patet in Summariis. Etenim, vt habet Thesaurus 64
vir doctissimus, & Pœnitentiarius Apostolicus S. Petri de Vrbe *in prax. Eccles. p. 2. verb. Gratia c. 8. §. Limita etiam*, subreptio literarum Apostolicarum in præiudicium tertij sanatur consensu eius de cuius interesse agitur, ad quod adfert Rotam Seraphini *decis.* 268. vbi *n. 6.* habetur, eum qui acceptauit gratiam sibi factam, ea vtendo sibi præiudicasse, & hoc præiudicium non tam ex Principis dispositione, quam ex ipsius consensu oriri, iuxta doctrinam Parisij, & Socini. & *n. 7.* quod gratia etiam in præiudicium tertij facta teneat, ipso tertio volente, etiamsi superueniat voluntas post gratiam, iuxta doctrinam Deciani,
Antonij de Butrio, & aliorum. Ad quod deseruit 65
regula illa factum proprium nemo impugnare potest *l. post mortem ff. de adopt. l. & per fundum ff. de seruit. rustic. præd. l. sicut ff. de action. & obligat. l. cum à matre, C. de rei vendic. l. generaliter §. fin. ff. de van muner. pecun l. non idcirco, C. de contrah. empt. l. si creditoribus Cod. de seru. cam. pig. dat. l. cum profitearis C. de reuoc. donat. l. 1. C. de remiss. pign. c. veniens de fil. Presbyt. c. cum super de concess. præbend.* Thomas de Thomass. *in florib. leg. regul.* 16.

Maximè etenim procedit hæc regula *factum* 66
proprium nemo impugnare potest in præsenti, eo quod prorsus euidens videatur quod casu dato, & nullatenus concesso quòd professio expressa istius Illustrissimi valida non fuerit propter hos, vel alios defectus prætensos; nihilominus negari non potest quin propter ratificationem illius, & tacitam professionem, quam fecit modis suprà assignatis, de quibus in alio meo scripto de hac professione (accedente præsertim consensu Religionis eandem professionem approbantis, primò eum adnotando inter Professos in libris communis Ærarij. Secundò eidem delegando commissionem vti Professo. Tertiò, & imperando tanquam professo, vt ad Insulam veniret. Quartò eum inter contumaces referendo ob non acces-

sum;ac demum.Quintò cum ab'soluendo,& inter Professos absolutos referendo)sit verè, & legiti-
67 mè professus, & pro tali semper iudicandus, & habendus:maximè cum agatur de validitate professionis,in qua quando res est dubia, aut probabilis semper iudicandum est pro valore illius, vt ostendi in meo scripto relato.

68 Rebus tandem vtrinque diligentissimè disputatis, & prout decebat maturissimè discussis, S. Rota die Veneris 10. Decembris 1646. coram Illustrissimo D. Roxas hanc edidit decisionem. In causa Meleuitana *nullitatis Professionis.*

Ob defectum integri anni Nouitiatus requisiti à Sacro Concilio Trident.sess. 25. cap. 15 de regul & per Statutum Religionis Hierosolymitanæ cap.18. sub tit. de recept fratr. ac ob omissionem ornatus Cinguli Militaris contra dispositionem dicti Statuti sub cap 1.eod tit. diu controuersa professione D. Petri Corsini coram Eminentissimis DD. Ginetto, Cæsiu, & Vidman; placuit Sanctissimo committere, vt ipsi procederent de voto Rotæ, & hodie discussa causa professionem esse validam DD. responderunt.

Nam defectus integri anni Nouitiatus ex facto tollitur, dum certum est profitentem permansisse ante professionem non solum spatio vnius anni iuxta disposita per Sacrum Concilium Tridentinum,& Statutum prædictum, sed spatio 21.mensium.ex quo admissus fuit in Conuentu 6. Februarij 1637. à quo solum discessit 4. Nouembris 1638. Et licèt dicatur à Petro, quod post dictum tempus discesserit è Conuentu non emissa professione cum licentia Magni Magistri habente conditionem redeundi infra terminum duorum annorum ad Nouitiatus annum peragendum, & cum tempus probationis fuerit prorogatum, debebat ante professionem nouum annum perficere;Nihil obstat, dum prædicta conditio in omnibus licentiis apponi solita non importat obligationem peragendi nouum annum,sed solùm illum perficiendi, quatenus non esset completus, cum hoc denotet verbum peragere, quod significat perfectionem,& complementum anni suscepti, non autem reiterationem,vt notat *glos.in l. qui procuratorem sub verb. peragere, & ibi Angel. & Castr ff. de procurat.* & probat *text. in l. non distinguimus §. Item si quis Romæ ff de recept. arbitr. l. filius §.multo magis de inoffic.testam Rebuf.in l. 3. verb. peragendum ff.de verb.signif.* Stante perfectione anni Nouitiatus, & vltrà validè poterat professionem emittere, maximè quia recessus à Conuentu etiam sine licentia Superioris, non tamen animo dimittendi habitum; non obligat ad reiterandum annum Nouitiatus, vt firmant *Silvest.in verb.Religio 5. q.4.Roderig.quæst.regul 15 art 10. ad fin. Sanch.ad decalog.lib.5.c.4.n.34.*sed admittitur ad professionem qui peracto Nouitiatus anno extra Conuentum commoratus fuit,nisi alius obstet, vt censuit Sacra Congregatio Concilij relata per Barb. *de iur. Eccles.lib.1. cap. 41. num.129. & collect. decis. collect. 525.num.8.& collect 612. num 4* Imò nec minus per huiusmodi recessum annus interrumpitur,vt admittit *Suar. de Religion. tom. 3. lib. 5. cap 5.num.6.ad fin. Dian part. 3 tract. 1.ref.84. ad fin.& part. 5.tract.5 ref 19 circa fin.vers.si verò. Bordon.de profess.regul.cap 14.q.13. sub vers. Galnanus, & quæst. 19.* Hocque comprobatur ex fide Equitum attestantium huiusmodi licentias cum hac conditione solitas esse expediri tam pro Nouitiis,qui impleuerant annum Nouitiatus, quàm pro illis,qui eum non perfecerant, sed illa conditio arctat solum eos ad Nouitiatus annum perficiendum,qui eum non compleuerunt,non autem alios,qui illum iam perfecerunt; Idcircò non obligat in casu proposito, dum prædictus annus perfectus remansit.

Defectus verò Cinguli Militaris, quem prætendebant esse necessarium in actu professionis emittendæ nullo modo illius omissio reddere potest inualidam ipsam professionem ex duplici ratione. Primò, quia dictus Cingulus non est de substantia professionis, quæ consistit solum in obligatione directa Deo per emissionem trium votorum,non autem in habitu, vel aliis actibus extrinsecis *cap. porrectum de regul. vbi Abb. num. 13.Suarez de relig.tom.3.lib.6.c.12.n.24. Castropal. oper. moral p. 3.tr. de suscept.relig stat disp. 2. punct.1.n 1.in fin.& punct. 6. n 9. cum aliis relatis per Rotam decis.216.n.3.p.2.diuers.& in Vlixbonen. nullitatis professionis 29. Ianuar. 1646. coram R. P. D.meo Arguelles.*

Nec refert,quod statutum in *dicto cap. 1.de recept fratr.*disponat,quod Eques ante receptionem habitus.& emissionem professionis necesse est, vt decoratus sit Cingulo militari, vnde dicta solemnitas ornatus vti de necessario requisita omitti non poterat absque vitio nullitatis,attento præsertim decreto irritanti apposito in *ordinatione 2.de recept frat.*Tum quia dd.verba vti præceptiua non sufficiant pro nullitate professionis *Abb in cap.quia in Insulis n 4.& c.porrectum n.13. de regul. Azor instit.moral par.1.lib.12.cap.5.q.7. in fin Sanch.in decalog lib. 5 cap. 3. n.4.Suarez.de legib.lib.5.cap.29.num.7.Mirand. in manual. Prælat quæst 24 conclus.2.num. 2.cum aliis per modernum de profess.cap 2.q 49.*& hanc sententiam amplexa fuit Sac Congregatio Concilij Tridentini, vt refert *Peyrin de prælat.reg.q. 3.c. 1. §.6.n.178. tom.1.Barbos de potest. Episc. part 3. allegat. 101. num.103.& in collect.ad Concil. dicta sess 25. cap. 15.num.12.& seq.* vt in simili dicitur de Coniugibus absque licentia Episcopi profitentibus contra dispositionem *cap. si vir, & vxor 27.quæst.1.* vbi profitentibus contra dispositionem *cap.si vir, & vxor 27. quæst. 1* vbi prohibetur huiusmodi professio sine licentia, & tamen absque illa facta valet, vt refert *Sanchez de matrim. lib 7. disp.32. num 3. vers. quantum ad primum*, & de Nouitia professionem emittente non præcedente examine suæ voluntatis contra formam traditam à Sacro Concilio Tridentino sess.25 cap.17.de reg.& tamen dicta professio est valida, vt aduertit *Menoch.consil 396.num.11.Sanch in decalog lib. 5.c.4. num. 84. Pelizzar de monial.cap. 3. session. prima num.1.*

Tum etiam quia dicta solemnitas Cinguli, vt Domini ponderarunt, inducta dumtaxat fuit ad distinctionem graduum militum, non autem pro validitate professionis, dum in *c.1. dicti statuti de recept.fratr.*vbi tribuitur certa forma in professione facienda à Militibus numquam legitur, quod profitens debeat esse Cingulo militari decoratus, vel decorandus, in secundo verò capite ordinato solummodò ad distinctionem graduum militum dicitur,quod solum Eques Iustitiæ decoratus sit dicto Cingulo, quem non requirit in aliis Equitibus Sacerdotibus,& seruientibus; Vnde infertur,

tur, quod dictus Cingulus requisitus solùm ad distinguendos milites, vt apparet ex lectura tam rubricæ dicti cap. ibi, *della diuisione de gradi de fratelli del nostro Ordine*, ex hac enim colligitur quænam fuit mens disponentis, & causa dispositionis, vt firmant *Romaa cons.16 num.4. Curt.iun. consil.107.num.2. Hoaded.consil. 14. num. 13.lib.1. Mascard.de gen.statut.interpr.conclus.2.num. 192. & dixit Rota coram me in Fanea. nullitatis apocæ 13.Martij 1648.§.Prima enim.* Quam ex verbis dicti cap.ibi, *Triplice è la differenza de nostri Fratelli, percio che altri sono Sacerdoti, altri Seruenti, & altri Caualieri, Hora chi trouandosi idoneo domandarà d'esser riceuuto in grado di Caualiero, prima che pigli l'habito è necessario, che sia ornato del Cingolo della militia, però li Cappellani, e Seruenti non è necessario ornarsi di tali Insegne militari.* Idcirco dici debet, quod ornatus Cinguli necessarius non est pro validitate professionis faciendæ, sed solum ad distinctionem militum, maximè quia de illo nulla prorsus fit mentio in dicto primo cap. quod dat certam formam profitendi; Ideo non potest ex illius omissione induci nullitas professionis, vt dicitur de profitente absque habitu Religionis, cuius omissio non inualidat professionem, cum non habitus, sed professio faciat Monachum *ad text.in d.cap porrectum de regular.*

Itaque non afficit decretum irritans appositum in *ordinat. prima de recept. fratr.* vbi cum decreto irritanti prohibetur, ne aliquis ad habitum admittatur, nisi in tribus distinctis gradibus recensitis *in dicto cap. 2.* ac factis, & exhibitis probationibus Nobilitatis, & legitimitatis; Quia dictum decretum respicit solum casum admissionis in alio, quam in tribus gradibus relatis, & non facta legitima, & valida probatione Nobilitatis, & legitimitatis de quibus dumtaxat in illo fit mentio, ideo dictum decretum non est extendendum ad omissionem Cinguli, sed solum ad casum expressum, cum agatur de annullatione actus in qua strictissima fieri debet interpretatio *l. sancimus C.de testam. Duran.decis. 48.num. 14. Seraphin.decis.6:7.num.10.* præsertim quia decretum irritans non egreditur terminos casus expressi, sed regulatur secundum naturam dispositionis, cui adiicitur *Pus.decis. 301.num.2. lib. 1. Mantica de tac.*[?] *159.sub num. 4 Comitul. decis. 19. num. 12. Duran.dicta decis. 48.num. 22. & decis.632 num. 45.part.1. diuers.* ac firmatum fuit *in Tarraconen. Parochialis 10. Nouembris 1634. coram Eminentissimo Panzirolo §. quibus non obstat, in Hispalen.matrimonij 22 Ianij 1644.coram Reu. P. D meo Corrado, §. Quoniam ille, ac in Monasterien. Canonicatus 10. Iunij 1648. coram Reuerendissimo Dom. Terracinen. §. non obstat*; Idque comprobatur ex fide Episcopi Meliten. & Prioris Ecclesiæ, ac ex depositionibus Testium attestantium, professos omissa etiam dicta solemnitate ornatus Cinguli pro veris Religiosis habitos fuisse, & haberi.

Secundò, quia quamuis omissio prædictæ solemnitatis irritaret professionem factam, quod tamen ex deductis expresse refellitur, nihilominus prædicta locum sibi vendicant solummodò in solitis professionibus faciendis in Conuentu, non autem in hac professione in Vrbe emissa coram Eminentissimo Cardinali Antonio Barberino Delegato Apostolico, in qua satis fuit pro eius validitate obseruare formam præscriptam in Pontificali Romano confirmato per Clementem Octauum de anno 1596. in quo sub *tit. de creat. milit. regul.* non requiritur dicta solemnitas in actu professionis, quod comprobauit subsequuta obseruantia, vt testantur Magistri Ceremoniarum. Quapropter quamuis non interuenerit dicta solemnitas Cinguli, illa tamen necessaria non erat ex recepta conclusione, quod in solemnitatibus attendenda est dispositio Constitutionis illius loci, vbi actus celebratur *Anchar. in repet cap.1.de Constit.quæst. 12.in prin. Mascard. de gener.statut.interpr.concl 7.n.41.vers. sexto quia solemnitas.*

Et ita vtraque, &c.

CONSVLTVM VI.

De statutis Religionum à Papa confirmatis.

SVMMARIVM

Casus seu factum. num.1.
Breue Vrbani VIII. ibidem.
Dubium circa illud. num. 2.
In rebus leuibus, frequentibus, & propriis dispensant Prælati Religionum. n. 3.
Authores id fatentur. num. 4.
Colligitur ex Concilio Tridentino. n. 5.
Item ex D. Bernardo. n. 6.
Tales Prælati dispensant in præceptis Ecclesiasticis. num. 7.
Voluntas Papæ præsumitur. n. 8.
Dispensatio in istis est necessaria pro bono regimine religionis. n. 9.
Quæ causæ sunt necessariæ ad istam dispensationem. num. 10.
Prima est tempus. *n. 11.*
Secunda vtilitas. *n. 12.*
Tertia qualitas personæ. *n. 13.*
Quarta necessitas. *n. 14.*
Quinta pietas. *n. 15.*
Sexta euitatio scandali. *n. 16.*
Septima euitatio offensæ *n. 17.*
De obseruantia aliis Regulæ, & constitutionum à Sede Apostolica confirmatarum. n. 18.
A quibus dispensari possint. Ibidem.
Inferior non potest in legibus suorum superiorum. num. 19.
Regula est veluti anima religionis. n. 20.
Constitutiones ordinantur ad obseruantiam regulæ. num. 21.
Priuilegia quoad hoc. n. 22.
Priuilegia Congregationis Casinensis. n. 23.
Quomodo intelligenda. n. 24.
An sublata per breue Vrbani Octaui. n. 25.
Clausula derogatoriæ quid respiciant. n. 26.
Regula Sanctorum, etiamsi sint dispensata, dici possunt obseruari. n. 27.
Differentia inter abrogationem, seu derogationem, ac dispensationem. n. 28.
Dispensatio non est cassatio legis. n. 29.
Dictæ Constitutiones dici possunt perpetuò obseruari; quamuis dispensentur. n. 30.
An in vim Iuris communis. n. 31.

Obligatio

IESVS MARIA.

CASVS.

1 CONGREGATIO Casinensis Ordinis S. Benedicti habet quasdam Constitutiones,ac declarationes super Regulam S. Benedicti, factas in quodam Capitulo Generali eiusdem Congregationis;approbatas,& confirmatas ab Vrbano VIII. litteris datis Romæ apud S. Petrum 27.Martij 1642. his verbis:*Constitutiones,& declarationes prædictas in d. Capitulo generali,vt petitur,correctas,& declaratas, dummodo tamen S.Canonibus,ac Concilij Tridentini decretis, ac Constitutionibus Apostolicis non aduersentur, neque sint reuocatæ aut sub aliqua reuocatione comprehensæ, Apostolica auctoritate tenore præsentium confirmamus, & approbamus, illisque inuiolabilis Apostolicæ firmitatis robur adiicimus, ac omnes, & singulos,tam iuris,quam facti defectus, si qui desuper quomodolibet interuenerint supplemus, atque Constitutiones,& declarationes huiusmodi in eadem Congregatione perpetuò obseruari, sicque per quoscunque Iudices ordinarios, & delegatos etiam causarum Palatij Apostolici Auditores iudicari, & diffiniri debere,ac irritum, & inane si secus super his à quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari decernimus. Non obstan.&c.*

2 Quæritur modo an alia Congregatio Generalis,seu Diffinitores Capituli, seu Congregationis Generalis eiusdem Congregationis Casinensis possint, non obstante dicta approbatione, seu confirmatione dictarum Constitutionum, & declarationum à Papa obtenta, sine Sedis Apostolicæ authoritate in iisdem dispensare, si aliquando ratio publici boni, vel alia vrgens, & rationabilis causa super illas dispensari postulauerit.

Responsio.

DIcendum primò, quod si sermo sit de rebus *leuibus*,id est, paruis obseruantiis, siue in Regula, siue in constitutionibus huius Religionis à Sede Apostolica modo relato approbatis, & simplici ordinatione intimatis; siue de rebus *frequentibus*,iis videlicet,quæ ordinariè, & fermè quotidie contingunt;siue *de propriis*, illis nempè, quæ sunt propria peculiaria, & veluti municipalia alicuius conuentus, non solum Congregatio Generalis,sed etiam inferiores Prælati,& Abbates respectiuè possunt in ipsis dispensare, causa iusta,& rationabili subsistente. 3

Ita communiter DD. specialiter Caietanus 1. 2.*q.97.art.4.* Sotus *lib.1.de iust.* 1 *q.7. art.3.* Rodrigu.*tom.1.q Regular q.27.art 5.*Val.*tom.2. disp. 7.q.5.punct.9.*Suar *de legibus lib.6.cap. 14 à num. 9.*Pellinia *tom 1.de subdito q.1.cap.8.§.5.*Tamburinus *de iure Abbat.tom 3. disp. 4 quæst.8.*& alij. 4
Colligitur primo ex Concil.Trid *sess. 25. cap. 1. de Regularib.*vbi præcipiens Religiosis, Superioribus præsertim,obseruantiam Regulæ,& præceptorum subiungit. *Cùm compertum sit ab eis non posse eam quæ ad substantiam Regularis vitæ pertinent relaxari. Si enim illa,quæ bases sunt, & fundamenta totius Regularis disciplinæ exactè non fuerint conseruata, totum corruat ædificium necesse est.* Ex quibus,cum,iuxta commune illud: *Exceptio firmat regulam in contrarium*, & à contrario sensu (ex quo validum sumitur argumentum *l.1. § huius rei ff de officio eius,l. qui testamento §. mulier ff. de testament.l si procuratorem §.si ignorantes ff.mandati*,& aliis iuribus, & DD.)colligitur Superiores Religionum dispensare posse in illis,quæ non pertinent *ad substantiam Regularis vitæ*, nec sunt *bases,aut fundamenta Regularis disciplinæ*, prout sunt ista *leuia,frequentia, & propria*. Secundò ex D.Bernardo *in lib.de precept. & dispensat.*ibi:*Patet ergo quod magna ex parte Regularis traditio subest ei,qui præest,etsi non voluntati, certè discretioni*. Intellige,quoad ista minoris momenti. Vnde de illis etiam habet:*Ita necessaria dixerim, vt eis minimè præiudicetur necessitatis,rationabilibusque dispensationibus*. Tertiò, quia tales Prælati dispensant cum suis subditis in præceptis Ecclesiasticis, ieiunij videlicet,abstinentiæ, &c. prout communiter docent Theologi, præsertim Suarez infra referendus *c.12.à num.* 18. Ioannes de Cruce *lib.1. de Voto obedientia cap 6.dub.*21. Tamburinus *supr. q.8.n.8.*& ego *tom.1. Summæ cap. 18.num. 51.*tum propter ius commune, quia scilicet habent iurisdictionem veluti Episcopalem supra subditos; tum propter multa priuilegia Religionum Multò ergo magis possunt in huiusmodi obseruantiis dispensare. Quartò, ratione, quia eo ipso quod huiusmodi sunt *leuia frequentia*, & non communia toti Religioni,sed *propria* alicuius Monasterij prudentissimè creditur nolle Papam (multo magis alios Prælatos)esse sibi reseruata, sed commissa cuicunque Prælato etiam inferiori eo ipso quod illi commissa est cura Religiosorum, qui de ipsis, vtpotè accidentibus, quæ possunt adesse, vel abesse Religioni, pro bono communi, vel malo aliquo euitando,*vt prudens,& fidelis dispensator,quem constituit Dominus super familiam suam.* Luc 12. prouidere possit. Rodriguez *supr q. 16.* 5 6 7 8

art.1.

9 *art.* 1. Tambur. *supr.* innitentes D. Bernardo, D.
Thomæ, Siluestro, & Soto. Quæ omnia eo vel
maximè procedunt, quia dispensatio in istis fre-
quenter est necessaria pro bono regimine Reli-
gionis, & si ea non esset Prælatis concessa non es-
set sufficienter Regulari vitæ prouisum. Suarez
4. *tom. de Relig. tr.* 8. *lib.* 2. *c.* 12. *n.* 26. ex his ergo
poterit Congregatio Casinensis, & Prælati ipsius
dispensare, non obstante dicta confirmatione ab
Vrbano Papa emanata.

10 Portò causæ istæ ad dispensandum super hu-
iusmodi obseruantiis Regulæ, vel Constitutio-
num *leuibus*, scilicet, *frequentibus*, & *propriis*, pro-
11 ut relati DD. loquuntur, communiter sunt prima,
tempus, quando videlicet propter solemnitatem
12 alicuius festi oporteat Regulæ rigorem mitigari.
Secunda, *vtilitas*, maximè spiritualis, vt si contin-
gat quod si cum aliquo Religioso rigidus, iuxta
Regulam, vel Constitutiones procedatur, time-
tur desperatio, vel aliquod magnum peccatum
ipsius; tunc enim mitius cum iplo est agendum.
13 Tertia, *qualitas personæ*, sic enim cum Religioso
graui, & benemerito de Religione dispensari po-
test in aliquibus punctis, v.g. de cœna in refecto-
rio; & cum occupato in studiis de assistentia ad
chorum, prout Clemens VIII. ordinauit *in decre-*
14 *tis pro Reformat. Regular.* Quarta, *necessitas*, ipsa
enim sicut caret lege, sic petit vt quando adest
dispensetur in ieiuniis, abstinentiis, & similibus.
15 Quinta, *pietas*, sic enim dispensari potest cum
Religioso vt in vtilitatem propriorum paren-
tum aliqua efficiat, quæ alias secundum Regu-
16 lam, & constitutiones fieri non deberent. Sexta,
euitatio scandali, propter quam prudenter Præla-
tus parcit alicui Religioso pœnam ipsi debitam,
17 ne scilicet in ciuitate scandalum oriatur. Septima
euitatio offensæ, alicuius nempe extranei magnæ
authoritatis, qui offenderetur si rigor Religionis
in aliquibus casibus obseruaretur. De his tamen
& similibus Syluester, Angelus, Armilla, Rosells,
Pisanella *verbo dispensatio*. Miranda *in Manual.
Prælator. tom.* 2. *qu.* 10. *art.* 5. Salas *de legibus disp.*
20. *sect.* 8. Peirinis *supra* §. 5. *conclus.* 4. Tamburinus
sup. p. 10.

18 Loquendo autem de aliis obseruantiis tam
Regulæ, quam Constitutionum prædictarum à
Sede Apostolica modo dicto approbatarum, &
confirmatarum, quæ non sunt *leues*, *frequentes*, &
propriæ alicuius Monasterij, sed graues, notabiles,
extraordinariæ, & communes toti Congregatio-
ni; quamuis dispensari non possint à commu-
nibus Prælatis ipsius, probabilius tamen censeo
(sub eiusdem S. Sedis censura) posse dispen-
sari à Congregatione Generali, non obstan-
te dicta confirmatione, seu approbatione Vr-
bana.

19 Primæ partis ratio est, quia inferior non potest
in legibus suorum superiorum dispensare *Can.
Inferior* 21. *dist. cap. Cum inferior de maior. & obed.
Clem. ne Romani de elect. l. fin. C. de legibus, l. formam
Cod. de officio Præfecti*, & ibi Doctores communi-
ter. Regulæ autem, & Constitutiones Religionum
maximè à Sede Apostolica approbatæ sunt leges
Superiorum, scilicet fundatoris, vel institutoris;
vel Capitulorum Generalium, non ergo possunt
in illis inferiores Prælati dispensare. Salas *de le-
gib. disp.* 8. *sect.* 16. *num.* 68. Bonacina *de legib. disp.*
1. *q.* 2. *punct.* 1. *n.* 12. Tamburinus *supr. q.* 7. *num.* 15.
20 Procedit autem hoc præcipuè in Regula, eo quod
ipsa sit veluti anima, seu forma substantialis Re-
ligionum. Etenim S. Gregorius Nazianzenus
Iambl. 15. Officium religiosi complexus dicebat:
Quid est monachus? Est qui viuit, & regula, & Deo.
Vt propterea communiter teneant DD. Præla-
tum non posse dispensare super regulam, nisi
quantum illi à Regula permittitur, vel priuile-
gio, vel à iure. Innoc. *in cap.* 2. *de eo qui fur. ord. re-
cept. & in cap. fin. de postul. Prælat.*, *fine* Abbas *in
cap. At si Clerici* §. *de adulteriis n.* 13. *de iudic.* Et
cap. Officij de elect. num. 4. Angelus *verb. Dispensa-
tio num.* 7. Syluester *eod. q.* 14. *num.* 20. *& q.* 4. *n.* 8.
D. Thomas *prima* 2. *quæst.* 97. *art.* 4. *ad* 3. Rosellas
verb. Dispensatio num. vlt. Peirinis *supr.* §. 5. *concl.* 1.
Suo etiam modo procedit in Constitutionibus, 21
seu statutis Religionum, eo quod ordinata sint
ad Regulæ obseruantiam, & pertineant ad perfe-
ctionem, seu complementum Religionum.

Ratio autem secundæ partis desumi potest 22
ex priuilegiis non solum aliarum Religionum,
cum quibus (vt credo,) communicationem habet
Congregatio Casinensis, sed specialiter tum ex
priuilegio amplissimo Eugenij IV. sub Dat. anno
Incarnationis Dominicę 1432. quod incipit *Etsi 23
ex sollicitudinis debito.* Tum ex altero consimili, &
maiori Alexandri VI. datum anno 1501. incipiente
Inter cæteros Religionis Monasticæ professores. Qui
duo Summi Pontifices concedunt diffinitoribus
Capitulum Generale repræsentantibus non so-
lum facultatem instituendi, ordinandi, interpre-
tandi, declarandi omnia, & singula, quæ regulæ
statum, obseruantiam, & indemnitatem tam in
spiritualibus, quam in temporalibus concernunt,
verum etiam sic instituta, ordinata, interpretata,
vel declarata in toto, vel in parte, prout rerum,
ac temporum qualitas exegerit *alterandi*, & *amo-
uendi*, absque tamen ipsius Regulæ variatione
substantiæ. Ex his enim elici datur concedi dicto 24
Capitulo Generali facultatem dispensandi in iis,
quæ pertinent ad Regulæ statum, qualia sunt di-
ctæ constitutiones. Verba enim *alterandi*, & *amo-
uendi* hæc important, cum dispensatio sine dubio
sit quædam legis alteratio, & amotio illius, quoad
obligationem.

Nec dicatur, hæc, & similia priuilegia sublata 25
esse in d. Breui Vrbani VIII. illis verbis: *Non ob-
stantibus constitutionibus, & ordinationibus Aposto-
licis, & quatenus opus sit quibusuis aliis Ordinis, &
Congregationis huiusmodi etiam iuramento, confir-
matione Apostolica, vel alia quauis firmitate robora-
tis statutis, & consuetudinibus, cæterisque contrariis
quibuscunque.* Etenim, præter dicenda inferius,
(& omisso, an per clausulas tam generales dero- 26
gari possit priuilegiis, priuilegiatissimis Religio-
num, quæ requirere videntur specificam deroga-
tionem) huiusmodi derogatoriæ clausulæ solùm
respiciunt contenta in ipso Breui, scilicet, tollere
ea quæ impedire possent, quod dictæ constitu-
tiones non sint approbatæ, & confirmatæ à Sede
Apostolica, quod non habeant Apostolicæ fir-
mitatis robur, &c. Non tamen quod in aliqua
illarum rationabili subsistente causa dispensari à
Capitulo generali non possit. Etsi enim decerna-
tur dictas Constitutiones, & declarationes in ea
Congregatione *perpetuè obseruari*, hoc tamen
non tollit dictam dispensationem. Certum enim 27
est regulas Sanctorum Basilij, Augustini, Benedi-
cti, Francisci, & Alberti dici *perpetuò obseruari*
à Religiosis, quæ sub illis militant, etiamsi,
vt constat, obseruentur cum aliquibus dispensa-
tionibus.

18 Declara

28 Declaratur hoc ex differentia quæ est inter
abrogationem, seu derogationem legis ex vna parte,ac dispensationem ex alia: quod videlicet abrogatio est cessatio totius legis tam quoad materiam,quam quoad personas. Derogatio verò est cessatio legis pro aliquo tempore, vel pro aliqua parte communitatis,vel legis. Constat ex *l. derogatur* 102.*ff. de verbor. signific.* & *ex l. derogatur ff. de regul. Iuris*, ibi *derogatur legi cum pars detrahitur, abrogatur cum prorsus tollitur.* Sanch. *lib.* 8. *de matrim disp.* 1. *num* 1. Salas *de legib. disp.* 20. *sect.* 1. Basilius Legioneñ *de matrim. lib.* 8.*cap.*1. *num.*5. At verò dispensatio nullo pacto est cassa-
29 tio legis,neque in toto,neque in parte, sed relaxatio illius, seu exemptio ab ipsius obligatione. Sic colligitur *ex cap. de multa de praben. cap. necessaria,cap. dispensationes, cap. tanta, cap. Si qui* 1.*q.* 7. quibus in locis vocatur dispensatio relaxatio,seu moderatio Canonum,& *in cap. ipsa pietas §.si inquirat* 23. *q.* 4. vocatur ab Augustino *vulnus contra integritatem seueritatis.* Denotans sanè quod per dispensationem solùm vulneratur lex,non corrumpitur;relaxatur non cassatur; moderatur non tollitur. Salas *supr.* Legioneñ *sup.n.*3.
30 Suarez *lib.*6.*de legib.c* 10 *n.* 7. Castrus Palaus *p.*1. *tr.*3.*disp.*6.*punc.*1.*n.*1.& alij communiter. Ergo ad intentum nostrum etiamsi aliqua Constitutio ex prædictis dispensari possit, aut dispensetur, non propterea tollitur quominus dictæ Constitutiones dici possint *perpetuò obseruari*, prout Pontifex Vrbanus decernit.

31 Quicquid tamen sit de hac dispensatione in vim Priuilegiorum, nihilominus in vim iuris communis posse Capitulum generale d. Congregationis in dictis Constitutionibus, aliquibus videlicet ipsarum dispensare colligitur ex eo quod certi iuris est potestatem dispensandi in le-
32 gibus competere legislatori ipsarum. Quia obligatio legis humanæ inducitur pro voluntate legitimi Superioris præcipientis. Ergo etiam per ipsius voluntatem potest auferri; iuxta illud *Res per quas causas nascitur, per easdem dissoluitur.* Quod habetur ex *Can. omnis* 27. *quæst.* 2. Et *cap. Omnis res de reg. Iur.* Et sic tenent communiter omnes specialiter Vasqu. *de legib. disp.* 178.*cap* 2. Azor *tom.*1.*lib.*5.*c.*25.*q.*5. Salas *sup. disp.* 20 *sect.* 3.*n* 16 Bonacina *de legib. disp.*1.*quæst.* 2. *punct.* 1.
33 *num.*3 & 4. Castrus Palaus *supr.pun.* 4 *n.* 1. Cùm ergo Capitulum Generale d.Congregationis has leges, seu constitutiones condiderit, poterit in illis in iure communi stando dispensare. Colligitur etiam hinc ex *cap. Cum ad Monasterium de stat. monach §. In Refectorio verò*, vbi postquam esus carnium monachis prohibetur, subditur: *Quamuis ex indulgentia possit Abbas interdum aliquos fratrum, nunc hos, nunc illos (prout necessitas postulauerit) aduocare, ipsosque secum in Camera sua me-*
34 *lius,& plenius exhibere.* Vnde Glossa ibi *verb. Indulgentia* non solum in hoc casu,sed etiam in aliis posse dispensare Abbatem. Dicit enim: *Sic ergo Abbas potest dispensare in regula Monachali quantum ad esum carnium, vt hic,& argum. de Consecrat. dist.* 5. *Carnem. Item in Cella speciali constituenda.* 20 *q. vlt. Monachum. Item dispensat in Ordine infra de eo qui fur. ar. recepit cum Hostien. Item dispensat cum eo qui excommunicatus ordines suscepit, infra de*
35 *sent. excomm. cum illorum Io* Ex quibus efficax argumentum desumitur ad intentum. Si enim Abbas, qui est Prælatus particularis, potest in Regula Religionis, & aliis assignatis à Glossa dispensare, certè, & multò magis Capitulum generale, quod totam Religionem repræsentat id poterit facere Fauet etiam *Can Monacha* 20. *q.*4. vbi conceditur Abbati facultas tollendi, siue dispensandi in votis factis à suis subditis. Si enim 36
in obligatione voti, quæ est de iure diuino, & veluti naturali, potest dispensare Abbas, cur non generalis Congregatio, quæ est Superior omnibus Abbatibus non poterit dispensare legibus à se latis?

Accedunt ex axiomatibus Iuris commune illud: 37
Prohibitum quod non inuenitur per legem concessum censetur. l. necnon 28. *post princ.* ibi: *Sed si lex non prohibeat,& §. quod eis*, iuncta glos. *verb. prohibeant, ff. ex quibus causis l. maior l.* 1. *ff. de testib. mutus §. quæritur, ff. de procur. l ab ea parte, ff. de probat. l. Statuas, c. de relig. & sumpt. funer. cap. omnes*, & ibi glos. 3. *distinct. cap.* 1. *de translat. Prælat.* vbi glos. *verb. non inuenitur, cap. nuper* 29. *vers in secundo. c. cum illorum* 31. *de sentent. excomm.* & ibi DD. ex quibus plurimos refert Barbosa *in axiom. Iuris axiom.* 193. *n.* 7. Item aliud ipsi simile, videlicet: *Permissa esse censentur omnia, quæ non sunt prohibita.* Oldradus *conf.* 118 Anchar. *conf.* 243. Alexand. *conf* 57.*n.*2.*lib.*1. quos refert Tusch. *pr. concl. ta.* 6. *litt. P. concl.* 298.*n.*1. Quod adeo inualuit inter Doctores, vt lege non prohibitum censeri prohibitum superstitiosa prætensio dicatur, prout ex Surdo *conf.* 173.*n.*72.& *conf.* 222.*n.*5 elicit Barbosa *supr. axiom.* 178 *num.*1. Ex his porrò validum etiam argumentum pro præsenti desumitur.
Nam cum talis dispensatio nullo modo sit pro- 39
hibita in aliquo Iuris Canonici loco, censeri debet permissa,& tolerata Capitulo generali, quod habet summam authoritatem in Religione post Papam: Non solum de iure communi, sed & ex particulari religionum iuxta priuilegia Innocentij VIII. pro Cistertiensibus, Martini V. Eugenij IV & Leonis X. pro Camaldulensibus. Rodriguez *tom.*1 *quæst Regular q.*41. *artic.* 2. Suar. 4. *tom. de Relig tr.* 10.

Accedit prætetea sententia plurium DD. qui 40
generaliter loquentes volunt quemlibet Prælatum posse dispensare in legibus suorum Superiorum etiam Papæ, quando necessitas reuera magna est,& est periculum in mora, vel impotentia adeundi Superiores, vel Papam; tunc enim ex rationabili interpretatione voluntatis eorum Superiorum, & etiam Summi Pontificis censentur habere eam potestatem. Prout tradunt Panormitanus, Felinus, Rebuffus, Syluester, Angelus, Armilla, Nauarrus, Sanchez,& alij, quibus subscribit Suar. *de legib. lib.* . *cap* 14 *in fin.* Ex hac enim do-
ctrina, saltem elici valet posse d Congregationem 41
Casinensem in prædictis casibus magnæ necessitatis, periculi in mora, & impotentiæ adeundi Papam in aliqua ex prædictis constitutionibus dispensare.

Quod præcipuè firmatur ex alia doctrina ge- 42
nerali S.Th. 1.2.*q.*97.*art.*4. vbi etiam Expositores ipsius, quod scilicet Doctores multitudinis possint in legibus dispensare. Hæc enim generalis doctrina ad minus applicari potest ad casus *leues, frequentes,& proprios*, iuxta dicta superius, & etiam ad casus extraordinarios, in quibus dictæ circumstantiæ necessitatis, periculi, & impotentiæ concurrunt.

Generaliter autem,& extra istos casus posse d. 43
Congregationem, Capitulum videlicet Generale ipsius in dictis constitutionibus, aliquo videlicet,
vel

vel aliquibus ipsarum dispensare, non obstante
approbatione, seu confirmatione illorum à Sede
Apostolica, & Vrbano VIII. facta, colligitur ex
44 multis. Primò quidem, quia dicta confirmatio
solum est in forma communi, non in forma spe-
ciali, id est, ex certa scientia, motu proprio, ac de
plenitudine potestatis, vt patet ex contextu Bul-
læ, seu Breuis; ac proinde etiam si faciat quod
dictæ constitutiones sint maioris authoritatis,
intra limites constitutionum Religionis, & ma-
gis timeantur *cap. quamquam 23. dist.* quia funi-
culus triplex difficile rumpitur *cap. 1. de tregua,*
45 *& pace*; non tamen propterea facit quod illa
censeantur leges Papales; aut eas extrahit à ra-
tione constitutionum Religionis. Eo quod habet
rationem causæ accessoriæ, ac per consequens
sequitur naturam principalis, cui adiungitur,
iuxta illud commune: *Accessorium sequitur natu-
ram sui principalis*, quod desumitur ex *l. etiam
C. de iure dotium.* & ex *Regula Accessorium de
regulis iuris in 6.* Sic fermè Rodrigu. *to. 1. quæst.
Regular. quæst. 68. art. 5.* iuxta doctrinam Baldi, &
Decij, & eius Compendiator alter Rodriguez
in Comp. qq. regul. resol. 90. num. 35. ac Suar *lib. 6.
de legib cap 26. num 22.* Secundò id colligitur ex
eo quod dicta confirmatio non tam videtur fa-
cta in fauorem Religionis, quam in fauorem eo-
rum, qui tales constitutiones fecerunt, scilicet
Capituli Generalis, vt patet ex contextu Breuis
Vrbani.

46 Postquam enim in eo retulit Pontifex Grego-
rium de Parma Ordinis Procuratorem Genera-
lem illi exposuisse dictas constitutiones, & Re-
gulæ declarationes factas fuisse in quodam Capi-
tulo Generali, subiungit: *Nos igitur eundem Grego-
rium specialibus fauoribus, & gratiis prosequi vo-
lentes, & à quibusuis excommunicationis, &c. ab-
soluentes, &c huiusmodi supplicationibus inclinati,
Constitutiones, & declarationes prædictas, in d. Ca-
pitulo Generali, vt petitur, editas, &c. confirma-*
47 *mus, & approbamus*, &c. Hæc ergo confirmatio, &
approbatio constitutionum fauor, gratia, & pri-
uilegium est concessa à Papa illis qui dictas con-
stitutiones, & declarationes fecerunt, scilicet
Capitulo Generali, in quo id factum est. Si au-
tem est gratia seu priuilegium, ergo potest illi re-
nunciari ab eo cui est concessum. Generaliter
enim quilibet potest priuilegio, & fauori suo re-
nunciare, *cap. si terra, cap. accedentibus de priuileg:
cap. ad Apostolic de Regularib. l. si quis in conscriben-
do C. de pactis.* DD *ibid.* & Summistæ *verbo pri-
uilegium.* Cum ergo concessum sit Capitulo Ge-
nerali dictæ Congregationis poterit illi renun-
ciare, & dispensare in suis constitutionibus ac si
48 non essent à Sede Apostolica confirmatæ. Ita in
terminis Rodrigu *tom. 1. qu Regular. qu. 10. art. 4.*
iuxta doctrinam Bartoli. Miranda 2. *tom. Man:
Prælat. qu. 29 a r. 8.* quos sequor *tom. 1. meæ Sum-
mæ cap. 8. num 22.* Emmanuel Sà *in Summa verbo
lex num. 30* Portellus *in Dub. Regular. verbo sta-
tutum num. 11* Tertiò, & ad idem, quia dicta con-
firmatio non est, vt inquiunt DD. essentialis, sed
tantum accidentalis. Quod est dicere non est
talis, vt per ea velit Pontifex vt dictæ consti-
tutiones obseruentur veluti nomine suo, & vt ab
ipso factæ; prout essent si per modum decreti,
49 aut mandati ab ipso confirmarentur; sed solum
laudauit, approbauit, & confirmauit illas, prout
factas à Religione, ac proinde non sunt leges
Papales, sed merè municipales, & Religiosæ,

Sic colligo ex Bonacina *de legibus disp. 1. quæst. 2.
punct. 2. n. 15. & 16.* Tamburino *de iure Abbat.
tom. 3. disp. 3 quæsit. 7. num 6.* quos etiam retuli
loco citato in vltimis impressionibus Venetis.
Iunge Suarez *de legibus lib. 6. c. 26. nu. 16.* ex mul-
tis aliis Salas *de legibus disp. 20 sect. 3. n. 29.* Basi-
lium de Leone *lib. 8 de matrim. cap. 5. num. 6.* Ca-
strum Palaum *par. 1. tract. 3. disp 6. punct. 4 num. 6.*
Confirmationis autem accidentalis; & non sub- 50
stantialis signum est quod tales leges fieri potue-
runt à Religione, & ab illa habere potestatem
obligandi. Tunc enim denotatur confirmationem
non fuisse à Papa petitam ad hoc quod ipse di-
ctas Constitutiones suas faceret, sed ad hoc quod
illæ maiorem authoritatem, & robur acciperent
intra limites tamen Constitutionum municipa-
lium. Sic fermè Suarez, Bonacina. Castrus Palaus
ex aliis.

Nec obstat, quod Pontifex in huiusmodi con- 51
firmatione decernat dd. Constitutiones, & de-
clarationes *perpetuò obseruari.* Hæc enim clausu-
la, vt tactum est in Superioribus nullatenus tol-
lit facultatem dispensandi in illis, sed solum de-
notat perpetuitatem dictarum Constitutionum.
Primò quidem prout emanatarunt à Religio-
ne, & secundum obligationem, quam à Religio-
ne participant. Secundò, quantum ad abroga-
tionem, seu totalem mutationem ipsarum;
Ita videlicet vt à Religione non possint abroga-
ri, inconsulto Rom. Pontifice. Tertiò, si quoad
dispensationem quoad illam faciendam illegiti-
mè, vt sine causa, vel à Prælatis particularibus;
non verò quoad dispensationem faciendam le-
gitimo modo, vt dictum est. Quod, præter alia, 52
ex eo colligitur, quod si Pontifex voluisset au-
ferre à Religione facultatem dispensandi in il-
lis constitutionibus id expressisset, quod nul-
latenus fecit. Verissimum namque est illud iuris
axioma *lex si voluisset, expressisset*, quod desumi-
tur ex *l. vnic. §. Sin autem ad deficientis C de caduc.
tollend. l. si seruus §. Prætor ait ff. de adquirend.
heredit. cap. ad audientiam 2. de decim. cap. 2. de
translat. Prælat.* Quod axioma exornant Tiraquel-
lus, Menochius, Surdus; Gutiertez, Gonzalez;
Thuscus, & alij Iuristæ. Cum ergo nullum ver-
bum sit in Breui Pontificio, quo exprimatur hæc
ablatio potestatis dispensandi, & illa alias com-
petat Religioni tum iure communi, tum ex priui-
legiis, vt dictum est, vtique ex hoc habetur abla-
tam non fuisse.

Pariter nec obstat quod in Breui post illa *per-* 53
petuò obseruari apponantur illa verba: *Irritum, &
inane, si secus super his à quodam quauis authori-
tate scienter, vel ignoranter contigerit attentari de-
cernimus*: Ex his enim colligi videtur non esse in
potestate Religionis statuentis dictas constitu-
tiones eas immutare; dicta enim clausula *Irritum,* 54
& inane eam vim habet, vt statuta à Papa con-
firmata cum ipsa non possint ab eisdem statuen-
tibus reuocari, prout colligitur ex *cap. dilecto
de præbend. verbo huiusmodi clausula*, Glossa *ibi*,
Abbas *num. 14* Baldus *l ex placito C. de rerum per-
mutatione, & l omnium C. de testamentis*, facit Ro-
ta coram Seraphino *decis. 538. num. 1.* Salas *disp.
18. sect. 5. num. 11. & disp. 20 sect. 3. num. 18.*
Suar *dict. cap. 16. num. 14.* Bonacina *supr. n. 16 § hoc
tamen limita*, & alij. Hoc inquam non obstat pri- 55
mò, quia dici potest clausulam illam *irritum,
& inane*, &c. non referri ad omnia præcedentia,
ac per consequens non ad illa *perpetuò obser-
uari,*

uari, ſed tantum ad immediata, & proxima illa: *Sicque; et quoſcunque Iudices ordinarios, & delegatos, etiam cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores iudicare, ac diffinire debere.* Etſi enim clauſula in fine poſita referri ſoleat ad omnia præcedentia, hoc tamen intelligi debet quando eſt eadem ratio in omnibua, proot dixi *tom. 3. Summa verbo clauſula num. 3. & 4.* Ex Decio, Nauarro, Sanchez, & alija, in propoſito autem non eſt eadem ratio in omnibus præcedentibua dictam clauſulam *irritum, & inane*; ac propterea non eſt, quod cogat dicere referri debere ad omnia præcedentia, ſed ſufficit quod referatur ad proxima, & immediata.

56 Deinde, gratia admiſſo quod ea referri debeat ad omnia præcedentia, ac perindè ad illa *perpetuò obſeruari*, ea hoc tantum elicitur, vt dictum eſt, dictas conſtitotiones non poſſe abrogari, aut in totum tolli, ſeu immutari à ſola Religione, ſine Papæ conſenſu, quo ſenſu intelligi debent *dict. cap. dilecto*, & DD. relati, non verò, qood in eia noo poſſit diſpenſari quod vnam vel alteram legitimo modo, prout etiam eſt dictum.

CONSVLTVM VII.

De quadam cauſa ciuili quorumdam Religioſorum in qua quidam D. Epiſcopus ſe intromiſit.

SVMMARIVM.

Caſus, ſeu factum. num. 1.
D. Epiſcopus non potuit ſe immiſcere in hac cauſa num. 2.
Religioſi iſti ſunt exempti ab illo n. 3.
Exemptione perſonali, locali, & reali. n. 4.
Ex Sixto IV. n. 4 & 5.
Decretum Sac. Congregationis ſub Paulo V. n. 6.
Bulla Pauli V n. 7.
Nullus prætextus iuuat D. Epiſcopum n. 8.
Declarationes S. Congregationis. n 9. & 10.
Nec excuſat ignorantia. n. 11.
Non ig orantia iuris. n. 12.
Non facti n 13 & 14.
Priuilegia ſolemnia non cadunt ſub dubium. numer. 15.
Nauarri doctrina. n. 16 & 17.
Exemptio illa eſt notoria. n. 18.
Notorium quid ſit n. 19.
Non refert non allegaſſe ſuam exemptionem. numer 20.
Quia erat notoria. n. 21.
Et quia ſolus Papa de ipſa iudicare poterat. numer. 22.
Nec requirebatur probatio illius. n. 23.
Notorium probatione non eget n 24.
Num renunciauerint Religioſi dicta exemptioni. numer. 25.
Iuri ſuo quilibet renunciare an poſſit. n. 26.
Renuncians an habent regreſſum ad ius renunciatum. num. 27.
An iure communi competat iſta exemptio. n. 28.
An iure diuino. ibid.
Quando poteſt quis ſuo iuri renunciare. n 29.
Priuatum commodum, non commune eſt ſub dominio. num. 30.
Priuilegia conceſſa vniuerſitati non perdit ſubditus. num 31.
Exemptus non prorogat iuriſdictionem Ordinarij. ibid.
Exemptionis renunciatio eſt præiudicialis Papæ. numer. 32.
Per illam Papa ſe facit ordinarium n. 33.
Intereſt Papæ habere ſibi immediatè ſubiectos numer. 34.
Exponitur cap. cum tempore de arbitr. *n. 35.*
Doctorum ſententia. n. 36.
S. Rota deciſio. n. 37.
Aliæ deciſiones n. 38. & 39.
Quid pro caſu quo Epiſcopus eſſet in poſſeſſione. numer. 40.
In cuius manibus fieri debebat renunciatio n. 41.
Sententia lata eſt nulla. n. 42.
Religioſi poſſunt reſilire ab illa. n 43.
Quomodo poſſunt ſe tueri. n. 44.
Interpretatio priuilegiorum ad quem ſpectat. n 45.
Cauſa auocanda eſt ad Prælatos Ordinis. n. 46.
An peccauerit D. Archiepiſcopus. n 47.
Incurrit ne aliquas pœnas n. 48.
Doctrina ad intentum. n. 49.

IESVS MARIA.

Caſus, ſeu Factum.

CVM quidam ſecularis litem mouiſſet quibuſdam religioſis Ordinis Carmelitarum ſuper quadam ſumma pecuniarum, quam ab ipſis prætendebat coram D. Archiepiſcopo N. ipſi coram ipſo reſpondiſſent, ab eo condemnati ſunt ad ſoluendam dictam ſummam. Quæritur de validitate huius cauſæ proceſſus, & ſententiæ datæ. 1

Reſponſio.

IN primis D. Archiepiſcopus nullatenus potuit ſe intromittere in huiuſmodi cauſa, aut formare proceſſum, multoque minos ſententiam ferre contra dictos religioſos. Primò, qoidem quia certiſſimi iuſia eſt eos exempros omnioo eſſe in omoibus, & quibuſcunque cauſis à iuriſdictione Ordinariorum, paocis caſibus exceptis per Conc Trid. ſcilicet *ſeſſ. 6 c. 3. ſeſſ. 7. c. 14. ſeſſ. 25. c. 4. & 14.* propter ampliſſima priuilegia Innoc IV. Alexand. IV. Innoc. VI. Greg. XI. Ioannis XXII. & Clementis VI. quæ approbat, & confirmat Sixtus IV. in Bulla *Dum attenta*, quæ eſt Maremagnum hoius Religioois anno Domini 1476. & habetur *in noſtro 3. tom. Sum. qu. Regul.*

(margin: a … 3, beside the 1st and 4th lines of this paragraph)

Eſt autem huioſmodi exemptio tum perſonalis, tum localis; ſeu realis, & vnioerſalis non ſolum quoad principalia, ſed etiam qooad acceſſoria. Vt patet ex dicta Bulla §. 60. vbi ſic: *Exemptionem quoque Ordinis domorum fratrum, & bonorum prædictorum per Innoc. IV. Alex. IV. Innoc. VI. Greg. XI. Ioan. XXII. & Clement. VI. prædeceſſorum eorundem* 4

eorundem litteras prædictas concessum, & illius approbationem, & extensionem in Clementis VI. prefatis litteris prædictis contentam, vtpotè notorias, allegatione, & probatione non indigere, ac quaslibet excommunicationis, suspensionis, & interdicti sententias, & quoscunque processus quasuis pœnas, & sententias generales, vel speciales continentes, quos, & quas promulgari vel haberi, & omnia, quæ contra Fratres, domos, loca, ac personas oblatas, & mantellatas d. Ordinis, & in illius exemptione huiusmodi quomodolibet comprehensa, etiam ratione cuiuscunque contractus, vel delicti, seu rei de qua ageretur, vbicunque ineatur contractus, committatur delictum, & res ipsa consistat, fieri vel haberi contigerit, etiam exemptione huiusmodi aliter non allegata, vtpotè notoria, nullius roboris, vel momẽti, & pro infectis haberi debere pari motu, scientia, & authoritate decer-
5 *nimus.* Et etiam §. 71. vbi sic etiam Pontifex derogando Constitutioni Innocentij IV. quæ incipit *Volentes: Et ne prætextu Constitutionis Innocentij IV. prædecessoris nostri, quæ incipit* Volentes, *locorum diœcesani, & alij Ordinarij, ac alij quicunque legati, aut quauis authoritate vtentes in personas, aut loca, & alia quauis bona dictorum fratrum quouis iusto titulo ad eos pertinentia contra Ioannis XXII. & Clementis Sexti prædecessorum nostrorum Ordinationem sibi quamcumque iurisdictionem, vel superioritatem vendicare præsumant, districtius inhibemus, ne quis absque Sedis Apostolicæ speciali commissione, & authoritate huiusmodi, & aliorum prædecessorum nostrorum non in genere, sed verbo ad verbum specialem faciente mentionem, in personas, domos, loca, aut alia dictorum Fratrum Beatissimæ Dei Genitricis semperque Virginis Mariæ de Monte Carmeli bona, vtpotè prorsus exempta aliquas excommunicationis, suspensionis, & interdicti sententias specialiter, vel generaliter quomodolibet promulgare, aut in personas, domos, aut loca huiusmodi aliquam præeminentiam, aut superioritatem, & iurisdictionem quomodolibet exercere præsumant, etiam ratione contractus, vel delicti, seu rei de qua ageretur vbicunque ineatur contractus, committatur delictum, vel res ipsa consistat. Decernimus quoque ex nunc quoslibet excommunicationis; suspensionis, & interdicti sententias, & quoscunque processus quasuis pœnas, & sententias generales; vel speciales continentes quos, & quas promulgari, vel haberi, & omnia quæ contra fratres, domos, & loca dicti Ordinis quomodolibet fieri contigerit, etiam eorum exemptione, vtpotè notoria, non aliter allegata nullius roboris, vel momenti esse, & pro infectis prorsus haberi debere.*

6 Accedit secundò decretum Sac. Congregationis sub Paulo V. & eiusdem Pauli V. Bulla illud approbantis; quæ retuli *tom. 1. Summa quæst. Regular cap. 11. num.* 10 & quæ hîc transcribere libet ex *3. tom.* Bullarij *in Paulo V. Constit. 34. aliàs 23. Religiosorum sub suaui Religionis iugo Altissimo*
7 *famulantium quieti prospicere cupientes, quæ illam quoquo modo perturbare posse videntur opportuna nostra declaratione è medio tollere; ac alias desuper opportunè prouidere curamus, prout in Domino salubriter conspicimus expedire. Cum itaque nomine dilecti filij Basilij Anguissola Procuratoris generalis Ordinis Fratrum Carmelitarum in Congregatione Venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium Tridentini Concilij interpretum expositum fuerit in Hispaniarum Regnis, quosdam Ordinarios locorum contendere Religiosos intra claustra degentes coram ipsis Ordinariis conuenire debere in causis ciuilibus cap. Volentes de priuileg. in 6 comprehensis, propter illius innouationem à Concilio Tridentino factam sess. 7. cap. 14. quo præfatos Religiosos eorum priuilegiis abrogatis defendunt comprehendi. Præterea eosdem locorum Ordinarios pariter contendere eosdem Religiosos intra claustra degentes in prima instantia coram ipsis conueniri debere ex decreto eiusdem Concil. Tridentini sess. 24. cap. 20 de reformat. Cumque ab eodem Basilio Procuratore generali in eadem Congregatione supplicatum fuerit, vt super vtraque re responsa darent. Ab eadem verò Congregatione fuerit responsum; Neque constitutione in generali Concilio Lugdunensi edita, quæ incipit Volentes, neque decreto Concilij Trident. cap. 14. sess. 7. comprehendi regulares, ideoque eos iuxta eorum priuilegia coram suis Superioribus, vel Conseruatoribus esse conueniendos. Necnon decretum eiusdem Concilij Triden. dicto cap. 20. sess. 24. ad regulares non pertinere, nec eorum Conseruatorias imminuere, nec quoad primam illarum instantiam aliquid noui inducere, ipseque Basilius Procurator generalis nobis humiliter supplicari fecerit vt pro sui Ordinis quiete, supradictas declarationes ab eisdem locorum Ordinariis seruari debere, Apostolica auctoritate præcipere dignaremur. Nos illius huiusmodi supplicationibus inclinati omnibus, & singulis locorum Ordinariis, in virtute Sanctæ Obedientiæ, per præsentes districtè præcipiendo mandamus, ne Fratres, & Religiosos d. Ordinis Carmelitarum contra dispositionem declarationum prædictarum perturbare, vel inquietare quoquo modo audeant, vel præsumant, irritum nihilominus, & inane decernentes quicquid secus super his à quoquam quauis auctoritate, scienter, vel ignoranter contigerit*
attentari. Ex qua Paulina, & decreta Sac. Congre- 8
gationis non solum infertur illicitè, & inualidè D. Archiepiscopum Iudicem se in prædicta causa constituisse, sed etiam nullius momenti esse prætextus, quibus id facere potuisse prætendere poterat post priuilegia superius relata, scilicet decreta Concilij Tridentini, quibus innouari videtur *cap. Volentes* relatum, & concedi Episcopis primam instantiam omnium causarum:

Accedit tertiò; præter innomera priuilegia 9
Prædicatorum, Minorum, Eremitarum S Augustini, Seruitarum, & Minimorum, quæ retuli *tom. 5. in Marimagno ipsorum*, vbi etiam de aliis diuersarum Religionum in materia exemptionis; declaratio S. Congregationis anno 1573. in hæc verba: *Dubitatum fuit an Regulares possint ciuiliter coram Episcopo à creditoribus suis conueniri. Et fuit responsum quod possint conueniri, si non sint sub Regulari obseruantia; at si sint sub Regulari obseruantia non possunt conueniri coram Episcopo, quia habent proprium Superiorem, & nihil habent cum eis commune Episcopi propter exemptionem.* Item 10
alia declaratio per Paulum Quintum anno 1607. quam refert Gauantus *in Manual. Episcop. verb. Regularium iura sub Episcopis, num. 55.* vbi sic: *In causis ciuilibus conueniantur Regulares coram Superioribus vel eorum Conseruatoribus.* Videantur etiam Nauarrus *com. 2. de Regul. num. 63.* Rodriquez *tom. 2. quæst. regul. quæst. 1. artic. 8.* Peirinis *tom. 1. Priuileg. Minim. in Constitut. 2. Sixti IV. §. 11. num. 30.* Barbosa *in Summ. Apostol. decis. verb. regularis, n. 45.*

Nec excusatur D. Archiepiscopus propter ig- 11
norantiam prætensam talium priuilegiorum. Non solùm ex parte ipsius, quia est & præsumitur vir doctus; sed nec ex parte ipsorum pri-

uilegiorum. Si enim illa ad ius pertineant non
præsumitur ignorantia ipsorum, quia ignorantia
iuris non præsumitur, nec excusat, *cap ignorantia*
12 *de reg. Iuris lib.6.* Gaill. *obseruat* 48. *num.* 12. Ga-
briel *sub tit. de regulis iuris, conclus.* 7. *num.* 1. Pa-
risius *consil* 68 *à num.* 30 *a. lib.* 4. Menochius *præ-
sumpt.* 23. *à num.* 10. Si verò pertineant ad fa-
ctum, licet regulariter excuset ignorantia illo-
13 rum, quia ignorantia facti alieni in dubio præsu-
mitur regulariter, & excusat, *l. verius ff. de probat.
l. hoc autem ff. de administr. tutor. l. fin. in fin. ff. pro
socio*, cum aliis citatis per Hondedeum *cons.* 9.
num. 35. *& cons.* 55. *n.* 48. *& cons.* 109. *num.* 26.
lib. 1. Gabriel *comm. sub tit. de regul. Iur. concl.* 5.
14 *num.* 11. Menochius *d. præsumpt.* 23. *à n.* 51. Nihi-
lominus non excusat vbi aliquid proponitur,
quod, & potuit, & debuit sciri per mediocrem di-
ligentiam, vt quia factum vel est publicum, *cap.
1. de postulat. Prælat. & cap. Cum illorum de sentent. ex-
commun.* Gabriel *d. concl.* 5 *à num.* 18. Mascardus
concl. 879. *à num.* 11. Menochius *supra à num* 68.
15 cum aliis, quos refert, & sequitur Barbosa *de
axiomat. Iur. axiomat* 113 *num.* 6. Ad quod accedit
quod cum illa priuilegia sint solemnia de his
non venit dubitandum, sicut de casu legis, &
non indigent fori disceptatione, vt notant Bal-
dus *l.* 1 *ff. de stat. homin.* Tiraquellus, & alij quos
refert Rolandus *cons.* 57. *à num.* 1. *vol.* 3. Sanchez
16 *tom.* 2. *cons. moral. lib* 6. *cap.* 9. *dub.* 5. *n.* 9. Vbi refert,
& approbat sententiam Nauarri, qua respondit
Vicarium cuiusdam Episcopi non potuisse co-
gnoscere de quodam censu, qui à Fratribus mi-
nimis petebatur, quia habent priuilegium exem-
ptionis.

17 Item quod in quadam causa, in qua monaste-
rium S. Augustini Cordubensis conuenit Con-
uentum S. N. eiusdem ciuitatis coram Ordinario
Cordubensi, pronunciatum fuit à Prætorio Gra-
natensi, Conseruatorem electum à Conuentu S.
18 N. non intulisse vim ordinario Cordubensi illum
inhibendo. Præsertim accedit quod cum dicto-
rum Carmelitarum exemptio sit notoria, vt con-
stat ex priuilegij adductis, & aliis per commu-
19 nicationem de quibus *in* 5. *to. Sum* dixi non po-
tuit esse, aut præsumi ignorantia illius. Etenim
notorium est illud quod nulla tergiuersatione ce-
lari potest Clarus §. *fin. qu.* 9. *n.* 1 Menochius *de
arbitr. casu* 1 6. *n.* 4. Card. Tusch *pract. conclus. tom.
6 lit. N. concl.* 104. *n.* 2.

20 Consequitur etiam nec potest excusari D. Ar-
chiepiscopus, ex eo quod dicti Religiosi ab eo
citati, & à parte conuenti non allegauerint suam
exemptionem. Nam vt constat ex dictis priuile-
giis, cum ea sit notoria, non requiritur ipsius al-
legatio. Quia iuxta dicta *tom.* 3. *verbo Exemptio
Regularium n.* 14. etsi quando exemptio non est
notoria, teneantur exempti exhibere ordinariis
intra terminum ab illis præscriptum priuilegia
suæ exemptionis, quia ita habetur ex *c. cum per-
21 sonæ de priuil in* 6. Et quia cum ordinarij habeant
suam intentionem iure communi fundatam,
qui se exempti esse prætendunt debeant exhi-
bere priuilegium exemptionis, vt probent il-
lam Syluest. *in Sum. verb. Exemptio q.* 7. Sanchez
tom. 2. *cons. moral. lib.* 6. *dub.* 4. quando tamen ea
est notoria, id non tenentur facere, prout colli-
gi videtur ex Clement. *pastoralis de sentent. &
re iudic. § Notorium.* Et ratio est non solùm quia
22 hoc esset facere Ordinarium Iudicem in sua
causa, quod non licet per text. *in l. qui iurisdi-
ctio ff. de iurisd omn. Iud. & C. ne quis in sua causa*,
sed etiam quia cum dare exemptionem solum ad
Papam spectet, ideò solum ipse debet de priuilegio
exemptionis iudicare Syluestr & Sanchez *supr.* &
Tambur. *de Iur. Abbat. to.* 1. *disp.* 15. *quæsit.* *n.* 3.
Multo minus requirebatur probatur talis exem-
ptionis. Siquidem, vt priuilegia adducta clamant, 23
est notoria, & iuxta commune proloquium, *No-
torium probatione non eget.* Bellacombus *tom. primo
commun. opinion lib.* 4. *tit* 9. *num.* 265. Surdus *deci-* 24
sio 259. *num.* 14. *& decis.* 326. *num.* 82. Farinacius
in praxi crim. par. 1. *quæs.* 21. *à n* 80 & alij plures. 25

At dicet, prædictos Religiosos renunciasse
priuilegiis suæ exemptionis eo ipso quo ab eo-
dem D. Archiepiscopo citati comparuerunt, ad
obiecta responderunt, aliaque acta in processu
posita egerunt; Siquidem certi iuris est priuile-
gia amitti per contrarium vsum, & contra-
rium vsum esse veluti renunciationem ipsorum,
iuxta dicta in mea Summa *tom.* 4. *verbo Priuile-
gia Regularium num.* 16. Præsertim, cum iuri suo 26
quilibet renunciare possit, *l. si quis in conscriben-
do. C. de Episcopis, & Cleric. l. penult. Cod. de pa-
ctis, cap. eius* 39. *versic. nisi de testibus, cap. ad
Apostolicam de Regularib. cap. si de tertia de pri-
uilegiis.* Tiraquellus *de iure primogenit. quæs.* 14.
num 4. *cum seq.* Azor. *to.* 1. *instit. moral lib.* 5 *c.* 22. *q.*
10. Card Tusch. *tom.* 6. *litt. R. concl.* 170. *cum seq.*
Ioan. Franc. Leo *in thesau. fori Ecclesiast. p.* 2. *c.* 7.
n. 49. Ex quibus sequi videtur sententiam prola-
tam à D. Archiepiscopo validam, ac legitimam
fuisse, ac sustineri debere, nec potuisse postea de-
clinari forum ipsius.

Eo quod Ius suum cedens, vel renuncians non
habet amplius regressum ad illud, *l. quæritur §. si* 27
*vendita, ff. de ædilit. edicto, l. si maritus §. si negaue-
rit, ff. de adulter. l.* 1 *§. qui semel ff. de success. edicto.*
Dec, *cons* 389 *Visa longa, n.* 10. Romanus *cons.* 369.
circa primum, n. 16 Afflictus *decis.* 220 *n.* 19. Iason.
cons. 133. *in princip. lib* 4. Crauetta *cons.* 74. *n.* 4. *&
cons.* 166. *n.* 6. *& cons.* 191. *n.* 3.

Hæc verò nullatenus conuincunt intentum. 28
Primò, quidem si dicamus cum quibusdam exem-
ptionem Religiosorum non esse priuilegium, ac
per consequens nec posse renunciari, sed esse iure
communi exemptos à Prælatis Ecclesiarum. *Can.
Quam sit necessarium, cap nullam* 18. *q* 2. *c. ne aliqui
de priuileg. in* 6. exceptis grauissimis criminibus
per quæ venirent deponendi, vt ait Glossa *in cap.
quod de offic. Ordin.* & alij multi, qui eam sequun-
tur, & communem testatur Romanus *cons.* 375. *n.*
2. & Boërius *dec.* 271. *n.* 4. qui mouentur aucto-
ritate *c. Sicut il.* 2. *de Simon.* vbi probatur Abbates
aliquando suos Monachos iudicasse. Sed hoc
omisso, & alio etiam, quod quidam dicunt asse-
rentes, hanc exemptionem esse de iure diuino,
ac per consequens irrenuntiabilem; ex aliis Ca-
pitibus ostenditur hanc obiectionem nullam vim
habere.

Primò quidem, quia esto quod quilibet suo 29
iuri, aut priuilegio renunciari possit, id tamen
solùm procedit in iis quæ singulorum priua-
tam respiciunt vtilitatem, non ita si publicam,
prout contingit in præsenti. Nam renunciatio
exemptionis dictorum religiosorum totam
Religionem offendit cum talis exemptio non
sit ipsorum, sed Religionis *l. ius publicum ff. de pa-
ctis, & in l.* 2. *§. sed quia veremur, C. de iureiur. prop-
ter cal & in cap. Si diligenti de foro compet.* Fortun.
in l. 1. *§. huius studij à n.* 9. *ff. de iustit. & iure.* Couar.

in

in cap quamuis pactum p. 2. §. 1. num. 5. & 6. Gutier. *de iuram. confirm p 1. cap. 1. à n. 1. & cap. 16. n.*
50. Suarez *de legib. lib 8. cap. 6. num. 2. & 3.* vbi id
probat ex *cap. si diligenti, & cap. contingit. de sent.*
30 *excomm* & ex *d. l. ius publicum ff. de pactis.* Et ratione quia priuatum ius, & commodum est sub dominio vniuscuiusque, & ideo potest illi cedere
per se loquendo: bonum autem commune non
ita pendet ex vniuscuiusque voluntate. Atque
ita hæc doctrina communis est, quam locupletant
Panormit. *in d. cap Si diligenti, n. 7.* & latius *ibi*
Felinus, & ibi alij, & in *l. Si quis C. de pactis*, vbi
præsertim Bartol. Baldus, & Iason. Vnde priuile-
31 gia concessa vniuersitati non amitti per actus
subditorum, neque actus particularium subditorum nocere vniuersitati, colligitur ex *c. accedentibus de priuil.* Glossa *ibid in verb. renunciasse.* Innocentius similiter *n. 7. in fin.* Iason *in l fin. n. 58 ff. de
const. princ.* Natta *cons. 160. n. 46. incip. in causa quæ
agitur.* Moronus *in respons respons. 21. n. 52. & 53.*
Et ad intentum exemptionis Rota coram Cresceutio *in tit. de foro compet. decis. 3.* vbi habetur
exemptum à iurisdictione Ordinarij non posse prorogare iurisdictionem, nec inconsultum
Iudicem consentire, cum non de suo tantum, sed
etiam superioris præiudicio tractetur, iuxta doct. Abbatis *in c. cum tempore 5. not de arbitr.*

32 Secundò, & principaliter, quia dato, & non
concesso quod etiam priuati, aut particulares Religiosi possent renunciare cuicunque iuri competenti suæ religioni adhuc non possent renunciari huiusmodi exemptioni, eo quod talis renunciatio esset iniuriosa ac præiudicialis Papæ, vel
Sedi Apostolicæ concedenti ipsis dictam exem-
33 ptionem. Nam per ipsum Papa, seù Sedes Apostolica constituit se immediatum superiorem Iudicem Ordinarium, & quasi Episcopum diœcesanum eorum; ac proindè sicut Clericus absque
diœcesani licé ia nequit se alieno Episcopo subijcere, & eius iurisdictionem protogare *cap significasti de foro comp.* quia consequenter noceret iurisdictioni proprij Episcopi; sic nec dicti religiosi
possunt se subijcere Ordinario, quia hoc esset
nocere iurisdictioni immediatè, quam habet Papa
supra ipsos.

34 Interest enim Papæ habere religiosos sibi immediatè subiectos, & sub iure, & proprietate ipsius: qualiter sunt Religiosi Mendicantes, propter innumera ipsorum priuilegia de quibus
tom. 5. diximus. Quod expressè probatur ex *cap.
Cum tempore de arbit vbi §. fin.* Summus Pontifex
approbat quoddam compromissum inter Ecclesiam exemptam cum quodam Episcopo, &
35 excipit quæ contra libertatem illius Ecclesiæ
exemptæ in eo compromisso continentur, hanc
reddens rationem: *Cum, etsi spontè volueris, de iure
tamen nequiueris sine licentia Romani Pontificis renunciare priuilegiis, vel indulgentiis libertatis, quæ
monasterium illud indicant ad ius, & proprietatem
Romanæ Ecclesiæ pertinere.* Idem probatur ex *cap.
2. ad fin. de integr. restit.* ibi: *Non tam ius suum,*
36 *quàm nostrum,* & *cap. Cum olim il 2. de priuileg.* ibi:
Ius nostrum, & Ecclesia Romana tuebatur. Atque
ita tenent Glossa *fin in Clement. penult. de sent excomm.* Anton. de Butr *in c. Significasti n. 12.* & ibi
etiam Panorm. *num. 10 & 11.* & Marian. Soccin. *n. 42. de for. compet.* idem Panorm. *in d. c. Cum
tempore n 2. & 7. de Arbitr.* Felin. *in cap. Cum accessissent in princ de constit.* Ioan. Andr. *in reg. sciente
de reg iur. in Mercurial.* Iason. *in l. si quis in conscri-*

benda, Mandos *de signat grat verb. Exemptiones ab
Episcopis, vers. Exemptus à iurisdictione* Cardin.
Tusch *verb. renunciare concl. 171 n. 9* Cokier *de
iurisdict. ordin. in exempt. p 3. q. vltim.* Rodriguez
qq. regul. tom. 2 q. 63. art. 10. Sanch. *in decal lib. 4.
cap. 39. n. 29. & aliis seqq.* Galerat. *de renunciat.
tom. 2. cent. 2. renunciat. 140. num 18.* Tamburin *de
Iure Abbat. tom. 1 disp 35. quæsit. 12.* Hieronymus
Rodriguez *in Compendio Resolutione 18 num.
20. & Resolut. 63. nu. 23.* nos *tom. 5. in Mar. Magn.
Carmelit. n 280.* Confirmat latè Rota in Vlizbouen *Monasterij* 2. Iunij 1626. coram Remboldo, & in eadem causa 19 Nouembris 1625. coram
Coccino, in quibus contrarium respondet, subditque non esse veram sententiam, Glossæ *verb. li- 37
bertatis, in cap Cùm tempore*, asserentis priuilegio
exemptionis renunciari posse in præiudicium
exempti, non verò eximentis, quia non potest
considerari aliquis effectus quantum ad exemptum; nam ius libertatis est ita coniunctum inter exemptum, & Superiorem, vt commodè separatio fieri non possit, prout obseruat Abbas
in d. cap. Cùm tempore num. 7. & idem firmauit
Rota coram Greg. XV. *decis. 325. num. 23.* & in 38
Leodien. *Decaniæ* 15. Ianuarij 1629. coram Pirouano. Maximè verò, & clariùs ac nouissimè eadem Rota in Gandauensi *Exemptionis* coram D.
Celso 10. Maij 1647. vbi in simili casu de renunciatione exemptionis quorumdam Religiosorum,
quam prætendebat D. Episcopus Gandanensis,
Rota dixit. *Renunciationem prædictam non sustineri
ex quo non potest exemptus sine consensu Pontificis
cui immediatè subiectus est renunciare priuilegiis
Apostolicis, & iurisdictionem alterius prorogare.* Et
infra *Cum etsi spontè volueris, de iure tamen nequiueris sine licentia Romani pontificis renunciare, &c.*
Item infra. *Quia interest superioris ne subditus ab
alio iudicetur.*

Est autem adeo efficax hæc ratio in Doctoribus, 39
vt etiam pro casu quo Episcopi essent in possessione iudicandi de Religiosis exemptis suam
vim haberet. Prout tenent Diana *3. p tract. 2. de* 40
regular. resol. 134. Barbosa *de offic. & potest. Episcop. alleg. 105. n. 76.* Bordonus *resolut. 7. num. 100.*
innitentes relatæ Rotæ decisioni sub Coccino.
Quos etiam sequimur *tom. 5. in Marimagno Carmelitar. n. 420.*

Quibus pro maiori cautela addendum quod 41
casu quo prædicti Religiosi renunciare vellent
aut possent huic priuilegio exemptionis, id deberet esse non in manibus d. Archiepiscopi, aut cuiuslibet alterius Prælati, sed in manibus Papæ quia
hic solum est, illorum Superior. Sic Mandosius *in
signat. grat. tit. resignationes vers. exempti, & tit.
exemptiones ab Episcopis verb exempti*, & ex ipso
Sanchez *to 2. consil. mor l. 6 c 9 dub. 1. n. 15.* Fauet.
c final. de renunciat. c. Cum venerabilis de consuet.
Sanch *supra.*

Consequenter etiam ad dicta non solum sen- 42
tentia lata à D Archiepiscopo censeri debet irrita cassa, & inanis, propter priuilegia adducta, in
quibus id exprimitur, nec transit, nec transire
potuit in rem iudicatam, nec debet exequutioni
mandari. Ad quod intentum Federicus *cons. 14.
n. 4. q. 2.* Caldetinus *consil. 13. de Iudiciis.* Castrens.
consil. 342. in 2 lib 1 Cou. *pract cap. 6. & 7.* Nauar. *cap 23. num. 13.* Villalobos *1. p. Sum. tract.
35. diffic. 4.* Hieronymus Rodriguez *in Compend.
resolut 61. n. 17.* & nos *tomo 3. ver. Exemptio Regularium n. 8.*

43 Item cum ex negligentia, passi sint dicti Religiosi subici D. Archiepiscopo, adhuc possunt redire, & se tueri ex iure, quod Papæ competit, contra quem non præscribitur nisi per spatium 100. annorum *c. ad audientiam de præscript.* vbi Panorm. *n.* 12. Socinus *in c. significasti de foro compet. n.* 42. Perez *in l.* 2. *tit.* 1. *lib.* 3. *ordinamen. glos.* 1. *quvlt.* Mandosius *de signatur. gratia tit. de exempt. ab Episcop. p.* 2. Rodrigu. *tom.* 2. *quæst. Regular. q.* 63. *art.* 10. Alter Rudriguez eius Compeodiator *d. resol.* 63. *n.* 23.

44 Secundò etiam se possunt tueri ex priuilegiis aliis quæ adduximus *tom.* 4. *verbo Priuilegia Regularium num.* 27. ex quibus habetur non perdi exemptionem Religiosorum ex eo quod per ignorantiam, vel negligentiam contra ipsam egerint.

45 Quod si hæc vel alia priuilegia voluerit D. Archiepiscopus interpretari agendum est contra ipsum ex aliis quæ adduximus eo verbo *Priuilegia Regularium n.* 11. & 12. ex quibus constat interpretationem priuilegiorum Ordinis non spectare ad Dominos ordinarios, sed ad Sedem Apostolicam, vel Prælatos Regulares.

46 Causa ergo, de qua in præsenti auocanda est ad Prouincialem, vel Generalem, qui sunt Superiores legitimi eius Conuentus, cum quo agitur, vel saltem ad Conseruatorem illius, iuxta dicta supra ex Bulla Pauli V. & declarationibus S. Congregationis relatis, ac aliis adductis *tom.* 3. *verbo causa iudicialis Regularium n.* 4.

47 Quia autem in relata Bulla Pauli V. præcipitur omnibus ordinariis in virtute S. Obedientiæ, ne Religiosos Carmelitas *contra dispositionem declarationum prædictarum perturbare, vel inquietare audeant*, ideo timeodum ne dictus D. Archiepiscopus culpam mortalem commiserit aliter faciendo.

48 Pro pœnia autem, seu censuris, quas propterea incurrere potuit, consulat lectot, quæ diximus *to.* 5. in Marimagno Prædicatorum *n.* 570. in Marimagno Minorum *n.* 158. & *sequentib.* in Bulla Aurea *n.* 20. in Marimagno Eremitarum Sancti Augustini *n.* 93. & *n.* 154. Specialiter in Marimagno Carmelitarum *n.* 526. & Seruitarum *n.* 214. Maximè verò quæ Pater Thesaurus Pœnitentiarius Apostolicus in praxi Ecclesiastica *par.* 2. *verbo iurisdictio c.* 19. dixit, quibus etiam ea quæ adduximus illustrantur, his verbis. *Si ordinarius Ecclesiasticus vsurpare contendat iurisdictionem in exemptos, v. gr. Regulares, aut alios Sedi Apostolicæ immediatè subiectos.*

49 *Primò incurrit in excommunicationes contra vsurpantes iurisdictionem Ecclesiasticam latas in Trident. & Bulla Cœna Domini, de quibus dixi c. præcedent. & in Trident. continentur etiam vsurpationi consentientes. Secundò secundum aliquot doctores incurrit in excommunicationem latam in Bulla in Cœna Domini, c.* 20. *contra occupare, aut detinere præsumentes iura ad Romanam Ecclesiam pertinentia, vel supremam iurisdictionem Romanæ Ecclesiæ competentem, aut illam perturbare, aut vexare, aut in his auxilium, consilium, vel fauorem præstantes. Vnde etiam incurrunt in hanc pœnam ipsi exempti vsurpationi consentientes secundum eosdem authores. Ita tenet Erasm. Cokier tract. de Iurisd. in exempt. p.* 4. *qu.* 25. *n.* 1. & 7. *Sed contra est, quia communiter DD. intelligunt in dicto c.* 20. *agi de vsurpatione iuris, & iurisdictionis temporalis ad Romanam Ecclesiam alicubi pertinentis. Ita Sayr. lib.* 3. *c.* 24. *num.* 5. *Suarez de censur. disp.* 21. *sect.* 2. *n.* 104. & *de communi testatur Bonacin. qu.* 27. *punct.* 5. *n.* 15. *Illud verum est, quod Religiosi Prælati, seu officiales consentientes vsurpationi iurisdictionis in exemptos, seu subiectos illi. Itemque Prælati vsurpantes talem iurisdictionem incurrunt in pœnas extrau. Ambitiosè, de quibus dixi verbo alienatio c.* 1. *quia hæc renunciatio exemptionis est alienatio prohibita rei Ecclesiasticæ cap. cum tempore de arbitris ibi Host. & Abbas num.* 3. & *quia hoc ius reputatur inter immobilia per d. c. & gloss. in cap.* 2. *verbo, iura, de rebus Eccles. non alien. in* 6. & *text. in c. nulli extra eod. tit. & ibi Imola, & Redoan. eod. tract. tit. de alienat. redituum, & iurium, numer.* 22. & *talis renunciatio est nullius momenti d. cap. cum tempore, & cap. si diligenti de foro compet.* Hæc Thesaurus, satis ad nostrum intentum conformiter.

CONSVLTVM VIII.

De quodam Nouitiatu interrupto.

SVMMARIVM

Casus, seu factum num. 1.
Valida fuit professio n. 2.
Doctores id tenentes num. 3.
Hic Nouitius adimpleuit totum necessarium pro Nouitiatu num. 4.
In dubio de professione præsumitur pro illa n. 5.
S. Congregationis decisio n. 6.
Regula Eum qui certus est certiorari vlterius non oportet. *n.* 7.
Nouitiatus quare introductus n. 8.
Glossa in d. Regulam n. 9.
Nullo iure cauetur continuitas Nouitiatus cum professione n. 10.
Decretum Concilij Tridentini n. 11.
Quomodo accipiendum ex mente DD. n. 12.
Hæc interruptio habuit causam rationabilem. numer. 13.
Decretum Concilij non est irritatiuum n. 14.
Nouitius iste non renunciauit iuri suo n. 15.
Habitus non facit Monachum n. 16.
Adfuit consensus Religionis n. 17.
Censetur mansisse in Religione n. 18.
Non obstant authores contrarij n. 19.
Quas ob causas n. 20.
Nec immutatio personæ prætensa n. 21.
Non fuit ea quæ obstare poterat n. 22.
Fuit ex consensu Religionis n. 23.
Admittens eum ad professionem n. 24.
Impediri non potuit n. 25.
Habuit ius ad professionem n. 26.
Peccat qui retrahit aliquem à professione. numer. 27.
Rota decisio, quæ contraria videtur n. 28.
Non est contraria n. 29.
Dubium aliud soluitur n. 30.

IESVS

IESVS MARIA.

CASVS.

1 PGst completum integrum annum
Nouitiatus, & obrentam approbatio-
nem à Religiosis vt posset admitti ad
professionem, antequam illam emitteret
egiessus ex illo Conueotu dereliquit habitum
eius Religionis, causa peragendi quædam nego-
tia sibi vtilia; & illis peractis, cum esset in alia
Ciuitate postulauit à Religiosis Conuentus eius-
dem Ordinis in ea existeotibus professionem;
quibus annuentibus eam eo io loco emisit Quæ-
ritur de valore huius Professionis.

Responsio.

Dicendum, quod si nihil aliud obstet valori
2 dictæ professionis, nisi quod illam non emi-
serit immediate post completum aonum Noui-
tiatus, sed mediante egressu ea illo Coouentu,
vbi Nonitiatum peregetar; & dereliction habi-
tus, ac profectione in aliam Ciuitatem, suorum
negotiorum agendorum gratia, posessio valida
est. Sic tenet Glossa *in Regulam iuris* 31. *Eum qui
certus est, &c.* referens Ber. Brix. *in suis quæstionib.*
Ita etiam Lapus, Francus, D. Antooious, An-
3 gelus, Syluestes, Tabiena, Armilla, ac Gregorius
Lopez relati, & citati à Sanehez *in pracept. deca-
log. lib. 5. c. 4. n.* 34 *&* 31. Speculator à Syluestro,
& Sanchez relatus, Rodriguez *tom.* 2. *Summ. c.* 8.
n. 3. & 3. to. quæst. Regular q. 15. *art.* 10. *ad fin.* ipse
Sanchez *eo n.* 34. Layman *lib. 4. de stat. Relig. Tract.*
5. *c. 5. n.* 2. Bonacina de clausura *q. 2. punct.* 10. §. 1.
difficult. 2. n. 4 Pellizzarius *in Man. Regular. Tract.*
2. *c. 1. n.* 17. & ego *to.* 4. *mea Summa verbo professio
Regularis num.* 10.
Potissimum fundamentum sumitur ea eo, quod
4 hic reuera adimpleuit totum, quod erat necessa-
rium ad professionem emittendam. Etenim inte-
grum annum Nouitiatus peregit, in ipsoque au-
steritates omnes Religionis expertos est, & Con-
uentus ille, in quo Nouitiatum peregit digoum,
& idoneum professione iudicauit, hæcque omnia
nullatenus immutata fuerunt per dimissionem
habitus, & egressum à Religione, & profectio-
nem ad aliam Ciuitatem ea rationabili, scilicet
causa concludendi negotia sibi conuenientia;
quid igitur aliud desiderari poterit, vt professio
5 ipsi ab alio Conuentu eiusdem Religionis con-
cessa valida fuerit? Præsertim cum certi iuris sit
quod in dubio de validitate professionis iudican-
dum sit in fauorem illius. Rota *dec.* 1361. coram
Cardin. Seraph. & dictum etiam fuit in vna Ro-
mana *Professionis* 13. Iun. 1613. coram Remboldo.
Et communiter DD specialiter Sanch. *de matri-
mon. lib. 7. disp. 37. n* 12. *ad fin.* Stephanus Gratia-
nus *tom. 3. discept. forens. cap.* 413. *num.* 17. Suar. *to.*
2. *de Relig. lib.* 7. *cap.* 2. *num.* 6. Lessius *lib. 2. c.* 41.
dub. 7. n. 66. Sanctatellus *variar. resolut. tom.* 1. *quæst.*
48. *num.* 48.
6 Accedit clarissima decisio S. Congregationis
Concilij sub die 10. Martij 1621. quam refert Il-
lustrissimus Barbosa *in Collectan. Bullar. verb. Pro-
fessus*, videlicet: *profiteri potest in Religione ille, qui
cum esset duodecim annorum, & permanserit per an-
num integrum in nouitiatu, postmodum habitu reten-
to fuit commoratus domi sua vsque ad tempus* 16.
*annorum requisitum ad professionem emittendam &
cum fuerit reuersus ad Religionem, petit admitti ad
professionem, si aliud illa non opponat.* Eandem af-
fert idem Barbosa *de Iur. Ecclesiast. lib. 1. c. 42. num.*
129. *& in Summa Apostolic. decis. verb. Professio re-
gularis nu* 4. & ante ipsum Sellius *in Select. Canon.
cap. 18. n.* 51.
Secondum fundamentum sumi potest ex regu- 7
la illa inter regulas iuris *num.* 31. videlicet: *Eum
qui certus est certiorari vlterius non oportet*, quæ
desomitur *ex l. 1. ff. de action. empt.* tradunt *Gloss.
verb. cognouerunt, in princ. in cap. Cum inter* 18 *de
elect.* Tiraquellus *de retract. lign. glos.* 2. §. 36. *n.* 24.
Geminianus *consil.* 33. *num.* 5. vbi ampliat in acti-
bus de sui natura prohibitis. Cum enim Noui- 8
tiatus introductus sit in Ecclesia pro professuris
Religionem, vt scilicet illi experiaotur Religio-
nis austeritates, Religio verò an sibi conueniat
habere tales Religiosos, *cap. ad Apostolicam de Re-
gul. cap. non solum eod. tit. in* 6. Rota *decis.* 175 *num.*
2. *p. 1. recent.* Item *decis.* 121. *n.* 2. Coram Seraphino.
Regulæ D. Basilij, Serapionis, Macarij, Panuphij,
& D. Benedicti, ac aliorum, apud Vecchium *de
nouitiat. disp.* 11. *dub.* 1. Cùm in casu præsenti to-
tum hoc adimpletum fuerit, nihil desiderari po-
test ad rationem legitimi Nouitiatus necessa-
rium, ac per consequens ad professionem subse-
cutam. Vode Gloss *in d. Regul. Iur.* Inquit: *Et est* 9
*hæc regula in argumentum ad quæstionem, qua quæ-
ritur an is qui ingressus Religionem ingreditur an de-
beat habere annum, & satis videtur quod non, per
hanc regulam.*
Tertium, est, quia nullum ius extat, quod pe- 10
tat Nouitiatum continuari cum professione, aut
quod vetet fieri professionem, si inter Nouitia-
tum, & illam tempus aliquod vitæ secularis io-
tercedat. Etsi enim Concilium Tridentinum 11
sess. 15. *de Regularib. cap.* 16. dicat: *Finito tempore
Nouitiatus superiores Nouitios, quos habiles inuene-
nerint, ad profitendum admittant, aut è monasterio
eos eiiciant.* Nihilominus Prælatum, & Conuen-
tum, vel Capitulum dilationem ad profitendum
Nouitio post annum nouitiatus probato à se pro
idooeo, non obstante hoc decreto, iusta de causa
concedere posse, resoluont Naoarrus *cons.* 29. *in
antiq. aliàs* 31. *in nouis de Regular.* Sayrus *in floris. 12
decis. sub illo tit. dec.* 35. Enriquez *in Summ. p. 2. c.* 8.
nu. 3. & qq. regul. tom. 3. q. 15. *art.* 10 *in fin. & q.* 17.
art. 6. Bartholomæus à S Fausto *lib. 5. q.* 168. Les-
sius *de Iust. lib. 2. c.* 41. *dub.* 7. Sanchez *in præcept.
Decal. lib. 5. c. 4. num.* 6. Hieronymus Roderiquez
in Compend. qq. regular. resol. 101. *num.* 85. qui duo
posteriores asserunt in Ordine Minorum vsque
ad decimum octauum posse dilatari professionem,
iuxta eorum regulam. Hæc autem ratio procedit 13
in præsenti, si quidem dilatio huiusmodi profes-
sionis, ac interruptio inter Nouitiatum, & ipsam
habuerunt causam rationabilem, scilicet quod
iste Nouitius perageret negotia illa sibi vtilia. 14
Immò etiam casu dato quod nulla causa talis di-
lationis, aut interruptionis extiterit, adhoc valor
professionis subsisterèdeberet, non obstante di-
cto Concilij decreto. Quia illud tantum est præ-
ceptiuum, non autem irritatiuum professionis, vt
benè Diana 3. *p. tr.* 2. *res.* 128. iuxta doctrinam
Suarez, Castri Palai, & aliorum.
Quartum sumitur ex eo quod per talem in-
terruptionem nullatenus existimari debet Noui-

15 tium hunc renunciasse suo iuri, quod habebat
ad professionem emittendam. Cuius ratio est,
quia tali iuri non renuntiauit propter dimissio-
nem habitum, cum certum sit iuris illud axioma
quod *habitus non facit monachum.c. Porrectum* 13.
de regular. vbi Gloss.*verb non faciat,cap. Consulinte*
qui Clerici,vel vouentes, Concilium Trident.*sess.*
16 24 *de reform cap.6.* Cardinal. Tuschus *pract.con-*
*clus.tom.4 litt.H.concl.*12.n.1.Campanil.*in diuers.*
*Iur.Canon.rubr.*12.*cap* 4.*n.*5. Belletus *disquis.cle-*
rical p.1.tit.de disciplina clerical.§. 15.*n.* 10. Bar-
tholomæus de Vecchis *in prax. Nouit. disp.* 11.
17 *dub.*10 *sub num.* 1. Nec propter egressum a Con-
uentu,& professionem in aliam Ciuitatem. Nam
hoc fuit,vt supponitur,factum ex consensu Præ-
lati Conuentus in quo habuit Nouitiatum, ac
per consequens de licentia ipsius, vt proindè
moraliter censeatur fuisse intra Religionem.
Quia in Monasterio dicitur esse Monachus,
etiamsi alibi existat de consensu sui Prælati.
18 Vt docent Panormitanus *in cap. Ex rescripto de*
*Iureiur numer.*5. Syluester *verb.Religio 3.quæstion.*
19.*vers.Secundo inducitur*, Nauarrus *Comm.* 4.*de*
regul num. 74. *vers. Aduertendum* 3. Passarellus
*in Schol ex Genuensi n.*21. Entiquez *lib* 7.*de In-*
*dulg.cap.*14 *n.*3.*in comm.litt. O.* & Peirinis *tom.*1.
priuileg. Minim in Constitut. 2. *Sixti IV.* §. 11.
*num.*22.

19 Nec obstat quod aliqui Authores, scilicet
Suarez *tom 3 de Relig.lib* 5. *c.* 5.*n* 8. Peytinis *de*
*Relig Prælat.q.*3 *c.*1 *n.*99. Bartholomæus de Vec-
chis *supra dub.*3.Et Castrus Palaus,*p.* 3. *oper. mo-*
*ral.tr.*16.*disp.*1.*punct.*12.§.2.*n.*10. Oppositum su-
20 stineant. Tum quia sunt numero pauciores, quam
ij quos pro nostra sententia attulimus. Tum quia
loqui videntur generaliter, & non subsistente ra-
tionabili causa, & consensu Religionis prout in
præsenti contingit, vt diximus. Tum quia non vi-
dentur habuisse notitiam declarationis S. Con-
gregationis, quam adduximus, & quæ clarè pro-
bat nostram sententiam.

21 Nec etiam obstat secundò, quod plures ex au-
thoribus nostræ sententiæ sequentes Glossam in
d.Regulam *Eum qui certus*, cum limitent solùm
pro casu quo conditio personæ illius, qui Nouo-
tiatum illum peregit, & ante professionem habi-
tum, & Conuentum dimisit mutata non sit, in
præsenti autem casu videtur, mutata conditio ta-
lis personæ.

22 Respondeo enim hanc immutationem perso-
næ debere intelligi quantum ad experientiam
morum, seu asperitatum Religionis, vt benè Bo-
nacina, & Pellizzarius relati quos, & sequor ego
23 *d.n.*10. Deinde tollitur hic scrupulus. Tum ex eo
quod præfatus Nouitius hæc egerit ex consensu
Religionis. Tum quia Prælatus illius Conuen-
tus, in quo postea professionem emisit id sciuit,
24 aut scire poterat, & eum nihilominus professio-
nem illi concesserit censendus est existimasse nul-
lam talem mutationem interuenisse. Quia in fa-
uorem Iudicis, seu Prælati iudicandum esse om-
nia iura clamant.

Dici etiam potest, quod posito Nouitiatu legi-
timè peracto, & quod post illum Nouitius à
25 Conuentu legitimè per suffragia pro professione
emittenda dignus, & idoneus approbatus fuerit,
non potuisse licitè impediri quominus professio-
nem emitteret quando illam postulauit in alio
Conuentu Non solum propter decretum Conci-
lij Tridentini adductum quo Superioribus præ-
cipitur admittere ad professionem Nouitios, quos
habiles, expleto Nouitiatu inuenerint; sed etiam 26
quia per approbationem illam, seu electionem ad
emittendam professionem habuit ius ad rem re-
spectu illius emittendæ. Ius autem ad rem resul-
tans ex electione, seu præsentatione considerabi-
le esse, habet Rota in Tyrasconensi *eleemosinaria*
coram Lancellotto 28. Ianuarij 1602. apud Fari-
nacium *decis* 52.*n.*3.*p.*2. *recent* & Aloysius Ric-
cius *in praxi rerum for. Eccles dec.*195. *n.* 204. Ad 27
quod facit quod retrahens aliquem absque iusta
causa à professione emittenda peccat mortaliter,
prout colligitur ex Paludano, Caietano, Soto,
Nauarro, Azorio, Sayro, Miranda, Suarez, & Les-
sio, quos ad simile intentum refert Vecchius ci-
tatus *disp* 12 *dub.*2.*n.*1.& 2.

Nec dictis obuiat quod nouissima Rota de 28
hoc anno 1649. in vna Burgensi *nullitatis profes-*
sionis coram Illustriss. D. meo Arguelles dicat, vi-
delicet quod *possessio per momentum temporis per-*
ditur, & quod *possessio semel amissa non continuetur*
cum possessione de nouo adquisita Item quod *duæ*
possessiones diuersæ speciei non possunt coniungi. Pro-
ut ea variis iuribus, & DD probat. Quæ ad inten- 29
tum huius casus applicata probare videntur nul-
litatem istius professionis, propter dictam discon-
tinuationem. Sed nihilominus, non solum quia
casus huius decisionis Rotæ est valdè diuersus à
nostro præsenti, quia est de Nouitiatu disconti-
nuato, & professione violenter omissa; sed etiam
quia separatio Nouitiatus à professione, de qua
est in præsenti casu sermo, cum facta fuerit de
consensu Religionis, & propter vtilem, & ratio-
nabilem causam ab ipsamet Religione approba-
tam non efficit possessionem Religionis deper-
ditam, ammissam, diuersæ speciei, aut non conti-
nuatam moraliter cum professione.

Si ex alio capite obiiciatur talem Nouitiatum 30
validum non fuisse, quia professio non fuit facta
in eodem Monasterio vbi habitus fuit nouitiatus.
Respondeo parum ad rem id facere: nam nullo
iure cautum est, vt professio fiat in eodem loco,
vbi factus est Nouitiatus. Vt probat P Diana *p.*9.
tract 7.*resol* 44. ex Bordono, & Pellizzario, contra
Franciscum Syluium.

CONSVLTVM IX.

De quodam Religioso prouiso in Abbatem cuiusdam Monasterij cum onere emittendi professionem in ea Religione.

SVMMARIVM

Casus, seu factum. num. 1.
Assumendus ad Prælatiam debet esse profes-
*sus.num.*2.
*Consuetudine in contrarium non obstante.n.*3.
In ea Religione.n 4.
*Homines disparis professionis non admittuntur.n.*5.
Professio hæc censetur valida n 6.
*Iudicandum pro validitate actus.n.*7.
*Omnis interpretatio ad id admittenda.n.*8.
*Quæ fit pro validitate actus est regina aliarum. n.*9.

Vincit

*Vincit omnes præsumptiones.n.*10.

Maximè in casa validitatis professionis. numero 11.

*Hic videtur tacitè professus.n.*12.

*Per exercitantem actuam qui sunt propry professorum num.*13.

*Tacita professio non est sublata à Conc. Trident. numer.*14.

*Quæ gesserit iste Abbas.n.*15.

*Ad Abbatiam an requiratur expressa professio. num.*16.

*Quando prouidetur per electionem.n.*17.

Exponitur cap.nullus de elect.*in* 6.*n.*18.

*Electio an parificetur cum prouisione.n.*19.

*An obstet assumptio habitus.n.*10.

*Obstare non videtur.n.*21.

*Gestans habitum teaetur ad obseruantias.n.*22.

*Gestans habitum extra Monasterium.n.*23.

*Quid si stat legitima licentia.n.*24.

*Quando interrumpatur Nouitiatus.n.*25.

*Declaratio S.Congregationis.n.*26.

*Nauarri doctrina.n.*27.

*Monachus quamdia censeatur esse in Monasterio. nam.*28

*Professio emissa post Nouitiatum iam pridem finitum.n.*19.

*Valida censetur.n.*30.

*Declaratio S.Congregationis.n.*31.

*Etiam si dilatio sit ob leuissimam causam.n.*32.

*Quid de statuto precipienti aliquid fieri determinato tempore.a.*33.

*Professio ista facta in manibus Episcopi.n.*34.

*Pauli IV.Bulla.n.*35.

*Intentio ipsius.n.*36.

*Episcopi assumpti ex Religionibus an tolerandi in officiis.a.*37.

*Acceptatio ad Religionem an actus iurisdictionis. num.*38.

An competat Abbatissis,& fratribus laicis.n 39.

*Non requiritur dignitas.n.*40.

*Admittitur à suspenso.n.*41.

Ad quem spectat.n 41.& 43.

Non infert legitimo Prælato magnum præiudicium. num 44.

*Scientia,& patientia operatur consensum.n.*45.

*Tacita licentia an sufficiat.n.*46.

*An fuerit hic professio tacita.n.*47.

*Retrohabitio comparatur mandato.n.*48.

*De Conuentu vacante Prælato.n.*49.

*S Rota decisio in simili materia.n.*50.

*Alia Rota decisio.n.*51.

IESVS MARIA.

Factum, seu Casus.

1 VACANTE Abbatia cuiusdam Monasterij Ordinis Præmonstratensis in Regoo Poloniæ, qood est de iore Regis, prouisus est in Abbatem D.N.cum onere tameo emittendi professionem. Is, accepto Ordinis habitu, non contentus loco, qui sibi pro Nouitiatu per agendo designatos erat, de illo discessit,& abiens in Aulam extitit ibi per quinque fermè menses; postea verò rediit in locum quendam sibi pro Nouitiatu designatum, vbi post septem circiter menses à Nouitiatu solutus est,& post alios quinque emisit professionem in manibus cuiusdam Religiosi delegati à qoodam Episcopo, & sic munus Abbatis exercere cæpit. Quæritur, an valida sit hæc professio.

Responsio.

IN primis iure optimo ab isto D.N. requisitum 1
fuit onus emittendi professiooem in ea Religione, cuius erat illud Monasterium, ad quod assumebatur pro Abbate. Assumendus enim in Abbatem, seu Prælatum Regularem debet esse Religiosus professus, *cap. cum causam cap. cum ad nostram, cap.cum in magistrum de elect.* Doctores *ibidem.* Ex quibus habetur quod noo debet in magistrum assumi, qui non fuit discipulus, in ea scilicet facoltate; nec præesse, qui non nouit subesse. Imò Glossa *in c.cum causam* relatum *verbo irritetis* dicit in hoc oon præoalere posse consuetodinem, quia est contra *can. Abbatem,& can.quam sit.*18.
*q.*2. ac per consequens contra ios commune, & 3
receptum. Miraoda *in Man.Prælat tom.*1.*q.* 3.*art.* 11.Rodrig.*tom.*2.*qu Regular q.*52.*art.*8.Suarez *de Relig tom.*4 *tr.*8.*lib.*2.*c.*3.*n.*11.Gonzal.*ad regal.*8. *cancell.gloss.*8.*n.*7.Barbosa *in collectan. D D.ad iara relata.* Nec sufficit assumendum in Abbatem esse 4
professum in alia Religione, sed oportet quod profiteatur in illa, ad cuius Monasterij regimen assumitor. Clem.1. *de elect.* vbi prohibetur *ne Religiosus aliquis in Abbatem, vel Prælatum alterius Religionis vel habitus de catero eligatur, quod si secus actum extiterit, sit eo ipso irritum, & inane*, Cuius 5
ratio assignatur à Pontifice, quia non congruit, *vt homines disparis professionis vel habitus simul in eisdem Monasteriis socientar.* Et ab Innocentio III. in *cap.cum causam* relato: *Cum secundum legem diuinam non sit in bouea randum, &.asino, nec quisquam debeat vestem induere de lana linoque contextam* Id est, non debere coniungi homines, quibus vota,& studia sunt diuersa. *Canon. Noua* 16 *q.*7. Panormit.*in cap.Cum in magistrum in fin. de elect.* & Sacra Congregatio, teste Gonzal.*sap.* die 12. Decembris 1585. Tamburious *de iure Abbat.to.*1. *disp.*5. *quæsit.* 11. post Rodriguez, Suar. & Sigismundum de Bononia adde Coocil. Trideotinum *sess* 14.*de reform.c.*10.& Rotæ decisiones, quas ibi refert Barbosa.*n.*11.

Deinde existimo sustineri debere professiohem 6
factam de qua in præsenti. Primò, propter generalem regulam, quæ tam pro conscientia, quam pro foro externo procedit, qood qoando pensatis pensandis dubitator de validitate actus censeodum sit validum esse, *l.quoties ff de reb.dubiis.l quo-* 7
*ties ff.de verb.signif.l.si quando ff de legat.*1. Abbas *consil.*61.*in contron col.*1.*n.*7.*vers.Tertiò,lib.*2. Rolaodus à Valle *cons.*61.*n.* 23. *& seq. vers. Quintò considerandum lib.*3. vbi extendit ad omnem actū; latè Romanus *cons.* 180. *Si admittimus, n.*4. *cum seqq.* vbi extendit ad omnem dispositionem, videlicet contractum, testamentum, iuramentum, attestationes,& priuilegia. Bertazolus *de clauf.instr. clauf.*1.*glos.*4.*n.* 5. *& in repert.l.si quis maior. C. de transact. n.*506. Pichard *ad §.Si quis alium n.* 4. *Instit.de inutil.stipul.* Ferrer. *in coastit. Cathol. glos.*1. *n.*151. Scaccia *de appell.q.*2.*a.*29 *& q.*3.*n.*3.*&* 4.*q.* 15.*a.*225.*in fin.* Rota *decis.*469 *a.*3.*p.*2.*rec.* Card. Tosch *tom.*1 *litt.A concl.*136. Marc. Anton. *var. res.lib* 1.*res.*20.*n.*16. Surd.*cons.*44.*n.*2. Giorba *decis.*36.*n.*18. Nam omois iotcrpretatio admittitur 8
ad sustineodum actum. Rota *dec.*469.*n.*3.*p.* 2.*rec.* Rolandus à Valle *d.cons.* 61.*n.* 26.*lib.*3. Cardin. Tosch.

Tusch *d.litt. A concl.* 136.*n.*14. Et ista quæ fit pro
validitate actûs, est Regina aliarum interpretat o-
num. Cephal. *conf.*51.*n.* 39. Card. Mantica *de con-*
9 *iect.vltim volunt.l.*12 *tit.*17.*n.*13. Etiamsi aliquid
quandoque disponatur præter intentionem agen-
rium. *cap.*1.§.*idem quoque in fine de despons.impub.*
*lib.*6. Federic. de Senis *conf.*15.*n.* 4 *vers. Item con-*
tra. Vel quatenus verba improprientur. Fulgos.
*conf.*83.*visis superius allegatis col.*2.*vers.ex illa quo-*
que vulgari. Abbas *conf* 62.*in controu.col.* 3. *num.*7.
*vers. Tertio principaliter lib.*2. Roman. *d.conf.*180.
*n.*41. *fin.& n seq.* Card Tusch *d.concl.* 136. *n.* 32.
10 *& seq* Nam tanta est præsumptio, quæ oritur pro-
pter validitatem actus, vt omnes alias vincat præ-
sumptiones Decius *in c. quoniam Abbas*, *n.* 49.
vers. Secundo limita de offic. deleg. & conf. 77. *n.* 5.
Ruinus *conf.*72.*n.*4.*lib.*5. Alciat. *de præsumpt. reg.*
2.*præsumpt.*30 *n.*5. Roland. à Valle *conf.* 61. *n.* 27.
lib 3. De his omnibus Barbosa *in tr. de Axiom. Iur.*
Axiom 12.

11 Hæc porrò regula fortius procedit in casu de
validitate professionis, quæ cum instar matrimo-
nij sit indissolubilis, nisi propter vrgentissimas
causas, ideo in dubio de validitate illius iudican-
dum est quod valeat. *l. sunt personæ ff. de relig. &*
sumptib. funerum. in qua dicitur. *Summa est ratio*
quæ pro Religione facit. Rota coram Seraphino *de-*
cis. 1361. & in vna Romana *Professionis* coram
Remboldo 23. Iunij 1633. Nauarrus *lib.*3.*conf.*13.
*n.*10.*in* 1.*edit.de regul.* Sanchez *de matrim. lib.* 7.
disp. 37.*n.*12.*ad fin* Stephan. Grat. *tom.*3. *discept.*
*forens c.*413.*n.*17. Suar. *tom.*3.*de Relig.lib.* 7.*c.*3.*n.*
6. Lessius *lib* 2 *cap* 41.*dub.*7.*n.*66 Bartholomæus
de Vecchis *in praxi Nouit. disp.* 13. *dub.* 11. *num.*
12. Sanctarellus *var. resolut. part.* 1. *quæst.* 48.
num 49.

12 Deinde secundò, quia saltem videtur iste Do-
minus Abbas tacitè professus in dicta Religione.
Nam cum tacita professio inducatur per delatio-
nem habitus professorum *c.ad nostram de regular.*
& cap.constitutionem eod tit in. 6. & Clem. *Fin. de*
regular & tradunt Abbas *in d.cap ad nostram n.* 3.
Nauarr. *conf.*43.*de regul n.*2.*& Comment.*4. *de re-*
*gular.n.*74.*notab.*3. Rodriguez *tom* 3.*qq. regul. qu.*
17.*art.*1 Angelus *vers. Nouitius n.*11. Tabiena *eod.*
13 *verb.q.*5 *n.*6. Syluester. *verb. Religio* 3.*q.*19. Secun-
dò etiam inducatur per exercitium actuum qui
sunt proprij professorum, iuxta *c. Vidua de regul.*
Abbas *ibid.n.*6 Azor. *tom.*1.*lib.*12.*c.*4.*q.*3. Armilla
verbo Nouitius n 7. Angelus *eod.verb.n.*12. Tabie-
na *quæs.*5 *n* 6. Syluest *verb Religio* 3.*q.*19.*vers. Pri-*
14 *mò ergo* Sanctarellus *supr.n.*53. Et professio tacita
non fit vllo modo per Concilium Trident. subla-
ta, quin potius postea sæpius à Sac. Rota Canoni-
zata, specialiter in vna coram Gregorio XV. *decis.*
385.*in* 6 & in Meren *professionis* coram Vbaldo
an. 1615. & in Vlixbonen *professionis* coram Mer-
lino ann 1622. *n.* 7. & in alia Meren *professionis*
coram Carillo ann. 1636 *n.* 3. & 7. vt communiter
Doctores, maximè Azor *tom.*1 *lib.*12.*c.*4.*q.*6 Na-
uarrus *conf.*28.*de regul.n.*5 Rodrigu. *in Sum. to.* 2.
*c.*8.*n.*1.*& to.*3.*qq.regular q* 17.*art.*1.*in fin.* Meno-
chius *vol.*4.*conf.*396.*num.*75. Sorbus *in Compend.*
*priuileg Mendicant.verb Nouitius notabil.*3.§.*Pri-*
mo aliquid operatur. Palacius *in* 4 *dist.* 38. *disp.*1.
15 *col* 32.*vers. Porrò autem.* Siquidem iste Abbas ha-
bitum professorum per vnum annum, & aliquot
menses portauit, & officium Abbatis, (quod est
etiam proprium professorum, vt ex relatis iuris
habetur) per aliquod tempus exercuit, videtur
tacitam professionem emisisse. Præsertim quia
eum de illo credi debeat spontaneè, voluntariè, &
scienter id gessisse, proculdubio non videtur sal-
tem à tacita professione solutus.

Nec contra hoc obstat quod ad obtinendam d. 16
Abbatiam requiratur expressa professio, nec suffi-
ciat tacita, vt colligitur ex *c.nullus de elect.in* 6. &
ex Clement vnica §. *Cæterum Prioratus vers. sanè*
de stat. Monach. & firmauit Rota *decis.* 647. *n.*1.
coram Seraphino, ac confirmant Gloss. *in d.c.nul-*
lus verb. nullus religiosus, & in d. Clem. verb. expressè.
Panormit. *in d.c.cum causam n.*6. Gemin. *in d. cap.*
*Nullus n.*1.*&* 6 Franch. *in c. Ex eo num.* 1.*de elect.*
Bartholomæus de Vecch. *de Nouitiatu disp.* 14. 17
*dub.*7.*n.*2. & alij plures. Hoc enim intelligi debet
quando talis Abbas, seu Prælatus regularis assu-
mitur ad id munus per electionem, non autem
quando assumitur per collationem, seù postula-
tionem prout contigit in præsenti. In prouisione
enim quæ fit per viam collationis, vel postula-
tionis, sufficit professio tacita, nec requiritur ex-
pressa. Vnde collatio Abbatiæ facta non expressè
professo valeret, vt post Ioannem Andr. notat Pa-
norm. *in c. Quia ingredientibus, n.* 4 *de testam* Ra-
tio autem est, quia *d.c.nullus* loquens de electio- 18
ne, cum sit ius pœnale, non debet extendi ad pro-
uisionem, vel postulationem. Tamburinus *supr.*
quæsit 10.*n.*8 Vnde generaliter loquendo in odio- 19
sis prouisio, non parificatur cum electione *c. cum*
illis §.*illis verò de præbend. in.* 6. vbi Panormit. &
Franch *n.*6.*&* 7.*& Clem.*1.*eo tit.* Panorm. *in Clem.*
*de elect.n.*1. Cosm. *in pragm sanct. tit. de reseruat.*
verb dispositionem. Felynus *in c. in nostra n.* 18. *ad*
fin. de rescrip & nouissimè multis relatis Garzia *de*
*benef p.*1.*c.*6.*n.*33 & Sigismund. de Bonon. *de elec.*
Prælat. dub 18.*n.*7.

Generaliter quoque contra dicta non obstat 20
id quod supponitur in casu, scilicet quod cum
habitum assumpsisset die 6 Augusti 1644. &
fuisset illi assignatus locus pro Nouitiatu per-
agendo, qui ipsi non placebat, discessit de illo cum
licentia Commissarij generalis, manens in Aula
vsque ad mensem Decembris. Ex quo videtur se-
qui non inchoasse tunc Nouitiatum, ac perindè
quod eum postea eadem 16. Augustini 1645. à
Nouitiatu solutus sit non peregerit integrum an-
num Nouitiatus, qui tam pro professione expres-
sa, quam pro tacita requiritur è Concilio Triden-
tino *sess.* 25 *de regul. c.* 15. Respondetur enim, 21
quod si vt supponitur d. Abbas eo tempore fuit
cum habitu Religionis, & cum licentia Superio-
ris, illud tempus computandum est pro Nouitia-
tu Nam eo ipso quod aliquis est cum habitu ali-
cuius Religionis, & sub obedientia Superioris
illius censetur esse in probatione talis Religio-
nis, & experiri austeritates præcipuas ipsius, scili-
cet præstationem habitus, & subiectionem ad
Superiorem potentem reuocare illum de loco, in
quo est, & constituere in alio, & præscribere
illum modum vitæ quem gerere debet in quo-
cumque loco sit. Et etiam quia ipse gestans talem 22
habitum ne credatur mundum decipere tenetur
quoad posse obseruare Religionis obseruantias,
itaut si illas, non obseruat ipsi imputetur, non Re-
ligioni, quæ ex rationabili causa illi licentiam
concessit extra Religionem manendi.

Colligo hoc ex Doctoribus asserentibus quod 23
si Nouitius de licentia Superioris cum habitu
aliqua iusta de causa intra annum probationis
extra Monasterium egrediatur, & ibidem per
aliquos

aliqoos dies commoretur, post reuersum potest licite profiteri, aonusque per hoc non dicitur discontinuus. Ita Nauartus *cons.* 10 *n.* 3. *de cler. non resid.* & *cons.* 42 *de regular* Iacobus de Graff. *p.* 1. *lib.* 3. *c.* 5. *post n.* 18. Flam n. Paris. *q.* 13. *n.* 12. Ludouiceus Beia *resp. casuum const. p.* 4 *cas. vltim. in fin.* Saytus *in florib. decis sub tit. de regul. dec.* 15. Lotich. *in thesauro tit. de Regularib.* §. 9, *vers.* 4. Aloys. Riec. *in prax. rer. flor. Eccles. decis.* 501. *in* 1. *edit. aliàs res.* 392. *n.* 3. *in* 2 *edit.* Armend. *l.* 7. *de relig. n.* 13. Booac. *de clausura q.* 2 *punc.* 10. *diffic.* 2. §. 2. *n.* 26. Stepb. Grat. *disi ept. for. c.* 66. *n.* 14. Soarez *to.* 3. *de relig. lib.* 5 *c.* 14 *n.* 13. Bartholom. de Vecchis *disp.* 11. *dub.* 3.
24 *n.* 10. Adde, hoc etiam intelligi etiamsi licentia illa illicitè, & sine rationabili causa concessa esset, qnia licet Superior præstans indebitè licentiam peccet, talis tamen culpa sicut non derogat quominus Nouitius maneat sub obedientia Superioris, sic neque ipsius Nouitiatui. Suar. *supr. n.* 14. *post med.* Vecchius *n.* 11. Barb. *de Iure Eccles. lib.* 1.
25 *c.* 42. *n.* 125. Generaliter quoque non interrumpi Nouitiatum etiamsi Nouitios per multum tempos sit extra Monasteriom, de licentia tamen sui Superioris, causa scilicet peregrinationis, loeorum piorum visitationis, parentum, vel cognatorum inuisionis, seu morbi curationis; propter idem fundamentum, colligitur ex eisdem Authoribus, & aliis, quos refert idem Barbosa *sup. n.* 116. Imò
26 ex declaratione quadam S. Congregationis apud Armendai *supr. n.* 13. & Vecchium *sup. n.* 13. in qoa dicitur: *Si nouitia curanda valetudinis causa de licentia Superiorum à Monasterio exierit, & postea reuertatur, eodem tempore professionem emittet, perindè ac si nunquam egressa esset.* Specialiter, & in terminis huius casus Suar. *eo n.* 13. approbat ex
27 Nauarto *consil* 32. *de Regul.* quod si Nouitios de mandato Prælati per magnam partem anni extra Monasterium versetur, etiam in Curia Principis tractans negotia semper intelligitur esse sub probatione, ac propterea possit suo tempore professionem emittere.

28 Hæc purò omnia fundantur in receptissima doctrina Doctorum asserentium, quod Monachus censeatur esse in suo Monasterio, quando de licentia Prælati manet extra illud. Ex hoc enim infertur quod d Abbas, siquidem extra Monasteriom manebat de licentia sui Superioris, censeri debeat veluti manens intra illud, ac proindè oon discontinuasse Nouitiatum Illom autem doctrinam docent Abbas ant quus *c. cum illorum de sentent. excomm.* Panorm. *c. ex rescripto de Iureiur. n.* 5. Angelus *verb. Nouitius n.* 12. Syluest. *v. Religio* 3. *p. q.* 19. *dict.* 2. Naoarr. *c. m.* 4. *de Regul.* Henriqo *l.* 7. *de Indulg. c.* 24 *n.* 2. *in Comment. lit. O.* & *c.* 25. *n.* 11. Suar. *eo n.* 13. Sanchez *to.* 2, *consil moral. lib.* 6. *c.* 9. *dub.* 2. *n.* 4. Vecchius *supr. n.* 10 Et Peisinis, quem sequor *to.* 1. *mea Summa c.* 11. *n.* 0.

29 Minus obstat validitati dicti Nouitiatus aut professionis, quod illa non fuerit emissa finito anno Nouitiatus, sed aliquot postea transactis mensibos, scilicet mense Ianuarij anni 1646.
30 Certi enim iuris est non requiri quod professio fiat immediatè post Nooitiatum completum, sed sufficere quod fiat etiam post aliquod tempus. Vt obseruant Nauarros *consil.* 30. *de Regul.* Emmanuel Sà *verb. Religion.* 3. Rodrigu. *to.* 3. *qq. regul. q.* 17. *art.* 10. Miranda *in Man. Prælat. to.* 1. *q.* 25. *art.* 1. Sanchez *in præcept. Decal. to.* 2. *lib.* 5. *c.* 4 *n.* 21. afferens ad id exemplum Ordinum Minorum, Minimorũ, Societatis Iesu, & pluriũ Monialiom.

Colligiturque ex declaratione qoadam S. Congregationis quam refert idem Sanchez, maximè 31
verò ex alia quam refero ex Barbosa *in Collectan. verb Professio* 4. *to. mea Summa verb Professio Regularis n.* 10. & quam etiam refert idem Barbosa *supra n.* 129. In ea namque dicitur, posse profiteri in Religione illom, *qui cum esset duodecim annorum, & permanserit per annum integrum in Nouitiatu, postmodum habitu retento commoratus fuit domi sua vsque ad tempus sexdecim annorum quo reuersus fuit ad Religionem, & petiit professionem.* Addo, quod et- 32
iamsi talis dilatio professionis facta fuerit ob leuissimam, aut etiam nullam caosam non propterea professio censebitur nulla. Quia licet Concilium Tridentinum *sess* 25. *c* 16. *de Regul.* præcepetit, quod finito anno probationis Nouitius statim ad professionem admittatur; nihilominus quia illam non annullat, aut irritat; ideò etiamsi talis dilatio fuerit illicita, non tamen propterea annullabitur professio. Quia quando Statutum mandat fieri aliqnid certo tempore actus contrafactos 33
non est irritus, com non intelligatur circumstantia illa temporis, vt forma apposita. Ita in terminis similis casus tenet Diana 3. *par. tr.* 2. *de dub. Regul. res.* 128. dicens ita etiam sensisse aliquos Theologos Iesuitas, & Theatinos, & conformiter ad doctrinam Suarez, & Castri Palai, quos ibi refert.

Magis videtur obstare contra istam professio- 34
nem D. Abbatis, quod ea facta fuerit in manibus cuiusdam Religiosi ex authoritate delegata per quendam Episcopum, ex eo ordine assumptum, quem Religiosi eius Religionis in suum Commissarium generalem confirmauerant. Talis enim Episcopus non videtur habuisse aliquam authoritatem ad acceptandum d professionem, & multo minus ad ipsam delegandam eo quod Paulos IV. in Bulla: *In sacra*, inter Bullas huius Pontif. *tom* 1. *Bullar n.* 21. Statuit nullum Episcopum ex 35
quocunque Ordine assumptum eligi posse ad dignitates, officia, seu superioritates eiusdem Ordinis, aut ea assequi, vel obtinere. Ex quo sequi videtur non fuisse legitimum Commissarium d. Religionis Cæterum multa sunt propter quæ dici potest huiusmodi professionem non vitiari ex hoc capite. Primò, quidem quia, vt patet ex titulo ipsius Bullæ, qui talis est: *Archiepiscopi, & Episcopi cuiuscunque Ordinis Professores ad claustra suorum Ordinum redeuntes, ad eius officia, & dignitates assumi non possint.* Intentio ipsios solum esse vi- 36
detur, ne illi qui ad Episcopalem dignitatem assumpti fuerunt si ad Religionem redeant possint habere talia officia, seù dignitates. Iste autem Commissarius non probatur redisse ad Religionem.

Secondò, quia Bulla solùm prohibet, ne tales 37
eligantur, aut prædicta munera per electionem assequantur aut obtineant, non verò quod nequeant confirmari, aut tolerari à Religione in ea dignitate aut officio quod antea habebant; prout contigit in proposito, siqoidem iste Episcopus antea erat Commissarius Generalis dictorum Religiosorum, & post assumptionem ad Episcopatum in eo monere confirmatus, & toleratus ob rationabilem causam.

Præterea. Tertiò, quia cum acceptatio Mona- 38
chi ad professionem non sit propriè actus iurisdictionis, sed Superioritatis, vt docent Dominicus *in c. Constitutionum*, §. *in aliis*, *n.* 6. Franch. *n.* 7. *de Regul. in* 6. Rosella *tit. Nouitius num.* 15. *in fine.*

Tabiena *eod.tit.n.8.in fine.* Sanchez *lib. 5. in pra-*
cept.decalog.c 4.n. 78. & Vecchius *supra disp. 12.*
dub.1.n 2 quod adeo verum est, vt etiam frater
39 laicus, imò, & Abbatissæ recipere possint ad pro-
fessionem, vt docent Archidiac. *in cap. Constitutio-*
num n. 1. de regular. in 6. Franch. *ibi n. 7.* Rosella
Nouitius in 6. Azorius *p.1.lib.12.c.5.q. 6.* & Vec-
40 chius *supra n.14.* quod, & sequor loquens de Ab-
batissis *tom. 1. c. 26. n. 18.* Ideo ad acceptandum
Monachum ad professionem non requiritur dig-
nitas, aut officium aliquod iurisdictionem im-
portans, sed superioritatem tantummodo, qualem
supponitur habuisse saltem de facto dictum Epi-
41 scopum.

Quod etiam robur accipit ex eo quod pro-
fessio admissa à superiori à iure vel ab homine
suspenso est valida, vt docent Sanchez *lib. 5. in*
decal. c. 4. n. 79. Et sequitur Vecchius *supra n. 5.*
quod deseruit ad intentum, etiamsi admittatur ta-
lem Episcopum propter assumptionem ad Epis-
coparum suspensum fuisse à Commissariatu, quem
antea habebat. Quartò cessat difficultas si accep-
tatio ad professionem in ea Religione spectat
ad Abbatem, & Monasterium. Nam si ad vtrum-
42 que spectabat extat decisio *cap. si ad solum*
de elect. in 6. vbi Pontifex decernit, quod vacan-
te Monasterio si creatio Monachi spectabat ad
Abbatem, & Conuentum possit Conuentus no-
uum recipere Monachum. Ex qua decisione colli-
gitur quod etiamsi admittatur acceptationem
huius professionis ex parte Episcopi gerentis vi-
ces Abbates fuisse inualidam, non tamen ex par-
te Conuentus tacitè vel expresse consentientis
in dictam acceptationem. De iure autem commu-
43 ni creationem Monachorum spectare ad Abba-
tem, & Conuentum habetur ex Nauarro *cons. 9.*
n. 12. sub tit. de Constit. in 1. edit. alias cons. 17. num.
2. de voto in 2. edit. & Barbosa *in Collectan. DD.*
44 *ad d cap. si ad solum.* Præterea. Quintò quia estò
præfatus Episcopus non asset legitimus Prælatus
illius Monasterij, aut illorum Religiosorum, nihi-
lominus, quia acceptatio ad professionem nullum,
aut modicum præiudicium intulit legitimo Præ-
lato eius Religionis, Generali videlicet, vel alij
eius Vicemgerenti, & scientia, & patientia in his
quæ sunt modici præiudicij operatur consensum,
45 vt tradunt Bartolus *in l. qua dotis n. 24 ff. sol ma-*
trim. Panorm. *in c. nonne n. 3. de præsumpt.* & quam-
plures alij, quos cumulat, & sequitur Mascardus
de prob. concl. 1258. num. 34. ideo ratione huius ta-
citi consensus legitimi Prælati eius Religionis,
quisquis is fuerit, sufficiet ad validitatem accep-
tationis.

46 Tacitam autem licentiam sufficere in præsenti
tenet Vecchius *sup. n. 18.* & Sanctorus de Melfi *in*
Comment moral in Statut. Minor. c. 1. Statut. 20 dub.
2. loquens pro casu longæ absentiæ Prælati ex
Hugone de Dina, & Sorbo qui casus similis est
ei de quo in præsenti.

47 Addendum vltimò, quod cum D. Abbas, da
quo in præsanti, saltem emiserit professionem ta-
citam propter dicta in Superioribus, & Prælati
non reclamauerint contra ipsam, censeri debere
48 ratam ex ratihabitione de præsenti. Eo quod
ratihabitio contrahatur, & mandato comparetur,
Regul. ratihabitionem, de reg. iur. in 6. atque
ita docent Innoc. *cap. porrectum num. 5. de regular.*
& ibi Hostiens. Ioan. Andr. *num. 4.* Henricus *num.*
5 Abbas *num. 6. & cap finali ad fin. eod. tit in*
6 vbi Francus *num 6* Rosella *verb. Nouitius num.*
24. & ibi Angel. *num. 13.* Syluest. *verb. Religio 3.*
q. 16. & q. 18. dec. 2. idem Angel. *verb. professio n. 1.*
vbi Armill. *n 1.* Tabien. *q. 1. n. 2.* Nau. *l. 3. cons. tit. de*
reg. in 1. edit. cons. 6. n. 7. cons. 40. n. 7. Anton. Cuccus
l. 3. Instit. maior tit. 1. n. 56. & 77. Azor. *l. 12. Instit.*
mor. c. 5. q. 7. Rodrig. *1. to. Sum. c. 8. n. 13. concl. 12. &*
qq. regul. to. 3. in q. 17. art. 12. Sanch. *sup. n. 80.* Spe-
cialiter approbans doctrinam Franci de Conuen-
tu vacante Prælato, quod scilicet posset nomine
Prælati futuri admittere ad professionem, & eo
postea ratam eam habente, valeret. Quod valdè
deseruit ad intentum.

Deseruiunt etiam ad illud, & hanc materiam 49
duæ decisiones Sac. Rotæ Rom. vna coram Puteo,
& alia coram Seraphino, quas propterea huic loco
adiungere operæ pretium videtur.

Nouitij electi in Prælatum.

Coram Domino Iacobo Puteo.

SVMMARIVM

50 *Non potest quis eodem tempore habitum suscipere, professionem emittere, & in Abbatem eligi.*

Decisio.

FVit resolutum in vna Melitensi Monasterij pro Reuerendissimo Parisio, coram D. Fabio 23. Martij 1545. quod eodem tempore, non poterat quis suscipere habitum, professionem emittere, & in Abbatem eligi. Quia qui non fuerat esse discipulus, non poterat esse Magister. Per text. *in c. Officij in fine, de elect.* & non obstat quod poterat ante susceptionem esse instructus in Regula, & ideò in Abbatem poterat eligi: quia non sufficit quod quis sit instructus, sed prius debet discere subesse, quàm præesse, vt ibi dicit text.

Habetur hæc decisio inter decisiones Iacobi Putei *decis. 254. lib. 2.*

Vrgellen. Abbatiæ.

Coram D. Seraphino anno 1583. 50

SVMMARIVM.

1 *Electio Abbatis, qui non est professus est nulla, & vigore Concilij Trident. Abb. debet saltem per annum stetisse in probatione antequam ad professionem admittatur.*

2 *Non debet admitti in Abbatem ille qui Monasticam regulam prius non didicit.*

3 *Electio Abbatis qui non sit in Sacris ordinibus constitutus, non tenet.*

4 *Dispositio* c. quia propter. de electio. *procedit etiam in Abbatiis.*

FVit resolutum pro nullitate electionis Fran- 1
cisci sine aliqua difficultate primò, quia non erat expressè professus, *cap. nullus, de election. in 6.* quod autem non esset professus probatur, ex

ipsomet

ipsomet instrumento electionis, & etiam ex, eo quod die decima Iunij 1577. ipse petiit sibi dari habitum regularem, qui fuit ei traditus, nulla tamen facta professione, & in omnem euentum etiam quod tunc fuisset professus, tamen cùm iste actus præcedat electionem per sex tantum dies non suffragatur propter decretum Sacri Concilij Trident. *sess. 25. cap. 15. de Regular.* vbi disponitur, quod suspiciens habitum stet in probatione per annum, antequam ad professionem admittatur, aliàs professio sit nulla, & tales non
2 debent admitti in Abbates, qui prius Monasticam regulam non didicerint, *c. officij, §c. cum in Magistrum de elect.* Put. *decis. 261. lib. 2.* Præterea non
3 tenet electio, quia non erat in ordinibus Sacris constitutus, *tuam de etat. & qual.* vbi Anton. de Butr. *n. 4.* & Abb. *ibid in 5. notab.* Tertiò, ex alio non tenet electio, quia non fuit seruata forma *c. quia propter de election.* quod procedit etiam in
4 Abbatiis. *Abb. ibid. num. 7.* & 8. Et ea hisconclusum pro nullitate electionis semoto etiam articulo Simoniæ, de qua in præsenti discussione non fuit habita ratio.

Habetur hæc decisio apud Seraphinum *decis. 647.*

CONSVLTVM X.

De confirmatione postulata cuiusdam Capituli Prouincialis, & electionum in ipso factarum.

SVMMARIVM

Casus seu factum. n. 1.
Capitulum non debet confirmari. n. 2.
Celebratum est in discordia. n. 3.
Cum violentiis, & metu. n. 4.
Suspicio metus habetur pro metu. n. 5.
Iura pro Iudice præsumunt n. 6.
Ad electiones admissi inhabiles n. 7.
Non potuerunt reualidari. n. 8.
Extraneus quomodo posset admitti. n. 9.
Quid importet admitti, Si, & in quantum. *n. 10.*
Admissus est alius inhabilis. n. 11.
Effectus protestationis. n. 12.
Admissi electores illegitimi. n. 13.
Electio trina vice repetenda erat n. 13. & 14.
Forma actus obseruari debet. n. 15.
Etiam quoad minima. n. 16.
Est de genere indiuisibilium. n. 17.
Quid de forma accidentali. n. 18. & 19.
Quando talis censeatur. n. 20.
Trina repetitio electionis vt quid petita. n. 21.
Quod pertinet ad obseruantiam iis communis. numer. 22.
Generalis interpretatur constitutiones n. 23.
Quomodo possit vnusquisque cedere iuri suo. n. 24.
Non si petatur vt forma. n. 25.
In rebus fauorabilibus. n. 26.
Et quæ respiciunt priuatam vtilitatem. n. 27.
Constitutio confirmata authoritate Apostolica. numer. 28.
Electores se opposuerunt. n. 29.
Omnes de collegio admitti debere. n. 30.
In Capitulis agendum de custodia ordinis. n. 31.
Duo fuerunt electi n. 32.
An sibi quis dare votum possint n. 33.
Ambitiosi indigni, etiamsi Sancti. n. 34. & 35.
An hoc esset certum. n. 36.
Violenta suspicio coarctat Iudicem. n. 37.
Præcipuè in rebus secretis. n. 38.
Electiones facta in discordia. n. 39.
Dare sibi votum non licet. n. 40.
Constitutio ordinis. n. 41.
Regula singula quæ non prosunt, &c. *quando cur rit. 42. & 43.*
An requisitus legitimus oppositor. n. 44.
Generalis ex officio procedit n. 45.
Quomodo id facere possit. n. 46. & 47.
Simpliciter, Summariè, & de plano, &c. *n. 48.*
Quid si electores consentiunt in electiones. 49.
Quid quando cum protestatione n. 50.
Electio etiam digni an cassari possit n. 51. & 52.
An in casu metus. n. 53.
An in casu reclamationis. n. 54.
Regula Tacens consentire videtur. *numero 55. & 56.*
Dispensatio inhabilitate quantum iuuat. num. 57. & sequentibus.
Præses Capituli non admisit inhabiles. n. 60.
De suffragatoribus ignoranter admissis. numero 61. & 62.
Electio ante confirmationem indecisa. n. 63.
Exceptio à Iudice post eo poni n. 64.
Approbatur votum à S. Congregatione. n. 65.

IESVS MARIA.

Casus, seu Factum.

IN quodam Capitulo Prouinciali Ordinis N. contigerunt aliqua, propter quæ meritò dubitatum fuit, à Reuerend ss. Generali eiusdem Ordinis potuerit, aut debuerit confirmari. 1

Responsio.

CApitulum Prouinciale Prouinciæ Ordinis N. celebratum in Conuentu N. ac electiones Prouincialis, Diffinitorum, aliorum Officialium in eo factæ, non potuerunt, nec debuerunt confirmari à Reuerendissimo Generali eiusdem Ordinis 2

Primò, quia d. capitulum, ac per consequens electiones in ipso factæ celebratæ sunt in discordia, & tumultu notabili Religiosorum; itaut proindè nullatenus debeant confirmari. *Argum. cap Indemnitatibus §. Postremo de elec in 6. & cap. Ossius eod. tit.* Et quia vt inquit S. Basil. in quoddam serm. *Iustitia violatur quotiescunque in communi Conuentu priuata aliqua coitiones reperiuntur, aut sodalitates.* Fauet maximè *Can. si duo dist. 79.* infra expendendus. Et ex Doctoribus Laurentius de Peirinis, qui *in Formulario littera C. cap. 18.* ex Azorio, & Castellino approbat quod *electio facta in magna discordia, & sine magno excessu votorum possit à confirmatore cassari ad euitandas futuras discordias.* Quæ quidem pro casu præsenti valdè deseruiunt. 3

Secundò, quia celebratum est cum violentiis, 4 & metu graui cadente in virum constantem incussis Præsidi Capituli, & electionum pro admissione ad suffragandum aliquorum, qui de iure Ordinis admittendi non erant. Electiones autem sic factas non solùm irritari debere, sed etiam pro ipso iure irritas esse colligitur ex *cap. Bona memoria de elect.* Nauarr. *cons.* 5. *n.* 2. *hoc tit.* Ludou. Miran. *in Man. Pral. tom* 2. *quæst.* 23. *art.* 1. Laurent. de Peirin *tom.* 1. *de Relig. subd. qu.* 1. *de obedient. cap* 31. §. 8. Castellino *de elect. c.* 4. *num.* 56. Tambur. *de Iur. Abbat. tom.* 1. *disput.* 5. *qu.* 12. *num.* 7. *&* 8. Sigism. à Bonon. *de elect. dub.* 54. Lanorio *var. lucubrat. tom.* 1. *tit.* 4. *cap.* 21. *ex n.* 4. Barbosa *in Collect. Doct. in d. cap. Bona mem. num.* 3. *&* 5 11. Quod adeò verum est, vt sola iusta, & probabilis suspicio metus ad id sufficiat, quia illa habetur pro metu. Bald *in l. fin num.* 7. *C. de iur. delib.* Rimin. sen *cons.* 15. *num.* 6. Alban. *con.* 77. *num.* 11. quos refert, & sequitur Rota *decis.* 374. *num.* 18. coram Greg XV. & Sigism. de Bon. *sup. n.* 15. In hoc autem Capitulo hunc metum interuenisse habetur, tum ex processu, tum ex litteris Præsidis Capituli ad generalem missis, cui maximè fidendum, vtpote Legato misso ab eodem Generali, cuius actis credendum *cap Bon. mem.* relato, & quia vt ex Crau. *cons.* 6. *n.* 24. approbat Moronus *in Respons. respons.* 72. quæ est *de elect. num.* 28. De eo qui publicè *aliquem actum gessit non est præsu-* 6 *mendum voluisse falsum committere.* Præsertim cùm iura semper pro Iudice præsumant. *l.* 1. *in fin. ff. de offic. Præsid. l.* 2. *§ Publicanus ff de vi bonor. rapt. l. nimis, C de adquir. poss. cap in præsentia de renunciat.* DD. ibid. & latè Tusch *pract. conclus tom.* 6. *litt. P. conclus.* 621. Ac maximè quia de facto proprio, scilicet metu, quem patiebatur tempore Capituli, deponit. Quo fit, vt magis ei credendum sit Rota 4. *p. diuersor. decis.* 25 *n.* 2. ex Innocentio *in cap. inquisit. de accusat.* & Aymone *cons* 2 *n.* 9. *& cons* 73. *num.* 30.

Tertiò, quia ad electiones admissi fuerunt plures inhabiles, & non habentes vocem in illis contra *cap Quia propter.* & alia iura *de elect.* DD. ibidem, dicentes solùm habentes vocem actiuam, vel qui sunt de Collegio admitti posse in electionibus. Primò Prior Conuentus N. falsificator schedularum pro electione sui socij, qui Prior legitimè auditus, clarè conuictus, confessus, 7 & insufficienter se excusans, & defendens validè exclusus per Decretum Definitorij à voce actiua habenda altera die extra tempus sine vlla figura iudicij illegitimè fuit reintegratus contra constitutiones Ordinis *part.* 4 *cap.* 11. *num.* 2. vbi agitur de forma celebrandi Capitulum Prouinciale, & exclusi à voce Capituli non permittuntur admitti nisi in fine Capituli de consensu Definitorum.

8 Vnde non potuit tunc rehabilitari contradicentibus Ordinis Constitutionibus. Nec erat sufficiens causa ad id faciendum, etiamsi posset; cum potius ratione boni communis, & in exemplum aliorum deberet manere punitus. Castellinus *de elect cap.* 20 *num.* 13. *&* 16. Nec refert, 9 quod vt dixi *tom.* 1. *Summ. cap.* 15. *num.* 20. ex doctrina Nauarri, quæ etiam est aliorum, possit omninò extraneus admitti ad eligendum: ex quo videtur potuisse dictum Priorem etiam si aliàs priuatus esset voce admitti ad electiones. Tum quia, vt ibi dixi, id intelligitur ex vi iuris communis; cùm ergo ius particulare istius. Religionis, vt dictum est, contradicat, non potuit id fieri. Tum quia, vt ibi etiam dictum est, id intelligitur, quando omnes de Capitulo, nemine discrepante, consentiunt, quod non contigit in admissione talis Prioris, quia aliqui reclamauerunt contra illam. Tum præterea, quia quamuis extraneus admitti possit ad electionem modo dicto, id intelligitur de extraneo capaci non habente iuris resistentiam, qualis non erat dictus Prior; siquidem ad eius admissionem resistebant eius incapacitas, & Ordinis constitutiones. 10 Barb. *de Episc. elec. tit.* 1 *cap.* 3. *n.* 24. ex aliis. Præsertim quia admissus est, atque dispensatus, seu reintegratus non absolutè, sed solum cum protestatione *Si, & inquantum*, idest eatenus, quatenus eius acceptatio ad votum valida visa fuisset postea Iudici electionis, scilicet Confirmatori. Hæc enim clausula nihil ponit in esse, sed introducta est ne retardetur electio, & eius valor pendet à futuro iudicio Iudicis Ricc. *in prax. rer for. Eccl dec* 517. *num.* 1. *aliàs resol* 413. Viuianus *in prax. Iurisp at p* 2. *lib.* 9. *c.* 1. *n.* 3 Marta *de claus. p.* 1. *claus.* 162. *n.* 1. Vnde operatur vt si ea est rationabilis censetur admissa secus si irrationabilis. Felinus *in cap. Cùm contingit de offic. deleg.* Marta *supr. n.* 4 Barbosa *de claus. claus.* 149. *n.* 8. Cum ergo à Reuerendissimo Confirmatore iudicatum sit iustè exclusum esse à gremio Capituli dictum Priorem, procul dubio ratione voti ipsius electiones erunt inualidæ, Iustè autem priuatum fuisse voce Capitulari (esto aliis pœnis puniri posset) ex eo colligitur quod deliquerit in materia electionis, & quod in eo quis debet puniri in quo deliquit. *cap. quanto de translat Episc. cap Ausit de appell* Bordonus *resolut.* 26. *n* 4.

Secundò admissus est ad suffragium dandum 11 Prior Conuentus N. qui falsificauerat litteras sui socij circa diem electionis à qua pendebat validitas, vel inualiditas illius, & qui clarè conuictus, & confessus est hoc delictum licet eum qualitate insufficienter excusante, vt propterea admissus sit cum præfata protestatione. Vnde sicut dictum est de alio Priore, potuit, & debuit declarari à Reuerendiss. Confirmatore vt illegitimus suffragator, & infirmari electiones ad quas ipse concurrit, maximè electio Prouincialis, cum effectus huius protestationis sit saluare Capitulum, seu protestantes à præiudicio, quod 12 illis poterat contingere si electiones fierent sine illa, scilicet quod essent illegitimæ, & non Canonicæ. Seraphinus *decis.* 1303. *n.* 7. Vnde iuxta doctrinam Ricardi *in* 4. *dist.* 18. *art.* 7. *q* 7. *ad* 3. quæ innititur rationi naturali, quam explicat Suarez *in* 5 *tom disp.* 14. *sect.* 2. *num.* 11. *&* 12. & defendit Sigism de Bon *de elect dub.* 66. *n.* 7. *&* 8. quando aliqui admittuntur cum d. protestatione ad aliquam electionem, attendendum est si excessus suffragiorum ex parte electi tantus sit, vt etiam illis deficientibus adhuc supersit numerus sufficiens ad electionem illius, vel non; si enim non supersit talis numerus, prout contingit in præsenti, in qua solum per excessum vnius suffragij Prouincialis fuit electus) tunc ea electio non valet; si autem supersit talis sufficiens numerus, tunc ea electio valida erit. Quo posteriori sensu dixi *tom.* 1. *Summ. quæst. reg. cap.* 15. *num.* 7. *& tom.* 3. *verb. Clausula num.* 64. electiones factas cum admissione suffragatorum cum ea clausula valere; non in priori, prout aduersarij non rectè interpretantur.

13 Tertiò

13 Tertiò admissi sunt ad suffragium dandum
Socij Conuentuum N.& N.illegitimè electi, eo
quod eorum electio non fuerit in paritare voto-
rum tertia vice facta, iuxta formam necessariam
14 assignatam in Constitutionibus huius Ordinis
p.4.c.23.n.2. & consuetudinem antiquissimam
Religionis;ac nunquam interruptam, quod ma-
gis est,contra decreta *pro Reformat. Regular.* edita
à Clem. VIII. & confirmata à Sac. Congregat.
Concilij sub Vrban. VIII. illis verbis. *In Supe-
riorum, & Officialium omnium electionibus forma
præscripta à S. Concil. Trident. & ordinis Constitu-
tionibus inuiolabiliter obseruetur.* Nec relenst quod
eo loco non apponatur clausula irritans electio-
nes sine prædicta trina repetitione factas. Nam
præterquam quod,cum iste modus electionis ibi
præcipiatur, & Generalis Confirmator potuerit,
ac debuerit transgressores Constiturioonum pœ-
na proportionata,qualis est, quod in eo quis pu-
niatur in quo delinquit, vt dictum est *sup.* Sine
dubio potuit id facere.
15 Præter hoc inqoam,cum in eo *cap.*33 præscri-
batur forma faciendi electionem Socij Prioris
ituri,ad Capitolum Prouinciale,& eo *n.*2.dicatur
in margine: *Qualiter sit Prioris socius eligendus,*
proculdubio non erat necessatiom adiungere
clausulam irritantem tali Constitutioni. Certi
namqoe iuris est apud omnes quod quando lex
præscribit aliquid,vt formam,etiamsi talem clau-
sulam non adiungat,ea debeat ad vnguem obser-
uari, aliàs actus nullus omninò erit *l. Mauius, l.
qui heredi,ff de condit.& demonstr.l.1.& 2.C.quan-
do prouocare non est necess.* Glossa *verb irritum in c.
delicta*, & ibi Panorm.*num.*4.& Felin.*num 6.de
16 rescrip.*& plures alij DD.apud Barbosam *in Axio-
matib. Iur. Axiomat.*100.*num.*3. Adeo quod non
seruata forma, etiam in parte quantumuis mini-
ma totos actus corruit. *l. cum hi, § si Prætor, ff. de
transact.l.qui Romæ §. Flauius, ff. de verbor.oblig.*
Bald.*in c.1.in verb.vocationem,& de milite vassallo.*
Bartolus *in l.1.§.ait Prætor.ff. ne quid in flum. pu-
blic.* Alex. Dec. Tiraquell. Calderin. & innumeri
17 alij apud eundem Barbos.*sup.n.*15.Vnde forma est
de genere indiuisibilium,*l.si veritas, C.de fideicom.*
Tiraquel.*de iure mar.gloss.6.n.* 4. Molina *de pri-
mog.lib.1.c.9.n.*17.Rota *dec.*30.*n.*5. apud Farinac.
p.1.recen.
18 Nec etiam releuat si dicatur hæc intelligenda
de forma substantiali, quæ dat esse rei, *l. Diuus
ff de in integr. restit. l. Iulianus §. si quis rem, ff.ad
exhibendum.l.qui heredi l.Mauius,*& aliis iuribos,
& DD.Non autem de forma accidentali,quia ip-
sa non dat esse rei, & ideo solemnitas non vitiat
si in modico sit omissa Angel. Aretin. *consil.*68.
num.6.vers. quinimò, Abbas *consil.*7.*col.* 2. *lib.*2.
Suarez *de legib.lib.5.cap.*31.*num.* 2. Salas *de legib.
19 quæst.*96. *tract.*14.*disp.*16.*sect.*9. *num.* 3. Nam
præterquam quod in dubio forma præsumitur
substantialis, non accidentalia. Marches.*singul.*
130.& 131. Roland. *consil.*43. *num.*13 *lib.*2. &
*consil.*30.*num.*1.& *consil.*55.*num.*26.*lib.*3. Vantic.*de
nullitat. numer* 55. hanc repetitionem electionis
socij substantialem, & non accidentalem esse ex
eo conuincitur. quod est propter obseruantiam
20 iuris communis,quod statuit quod in nulla ele-
ctione aliquis censeatur legitimè electus nisi
habuerit maiorem partem suffragiorum Capituli,
itaut non sufficiat habere maiorem partem suf-
fragiorum comparatiuè ad minorem partem,
sed comparatiuè ad totum Capitulum, *c. Eccle-
sia vestra,cap. quia propter de elec. c. cum in cunctis
de iis quæ fiunt,*vbi Abb.& alij DD. communiter;
& ita fuit resolutum in Tarraconen̄ *Abbatia* 14.
Ianuar.1650. coram D.Durano. Ad huius enim 21
iuris communis obseruantiam petitur in dd.Con-
stitutionibus trina repetitio electionis; vt scili-
cet vel electus habeat maiorem partem suffra-
giorum Capituli, vel saltem sistatur in tertia,ne
detur processus in infinitum. Id autem quod
pertinet ad obseruantiam iuris communis sæ- 22
pius in ipso inculcatam nullus dicere poterit
non esse substantiale, sed solùm pertinere ad so-
lemnitatem; & formam accidentalem. Tollitur
autem omnis difficultas in hoc ex eo quod in
Constitutionibus eius Religionis *p.*2.*c.*1.*n.*9.da-
tur facultas Generali interpretandi illas,immò,&
faciendi omnia quæ Capitula Generalia facere
possunt,paucissimis exceptis;ex hoc enim infertur 23
nonnisi temerè negari posse ipsum potuisse in-
terpretari d.Constitutionem,intelligendo eam de
forma substantiali, & simpliciter necessaria, non
de accidentali tantùm.
Minùs releuat, si dicatur, quod cum repetere 24
scrutinium tribus vicibus quando vota sunt pa-
ria sit in fauorem eligentium, & vnusquisque
possit cedere iuri suo.*l.si quis in conscribendo, C.de
Episcop.& Cleric.l.pen.C.de pact. cap.suis 30. vers.
nisi de testibus, c. ad Apostolicam de regular. cap si
terna de priuileg.* Idcircò potuerunt electores iuri
suo cedentes electum ante repetitionem trinam
habere pro electo, vel ad abbreuiandam electio-
nem. Hoc,inquam,nihil iuuat adintentum. Tum 25
quia id quod petitur vt forma non potest omitti,
etiamsi id fiat ad faciliorem actus expeditionem.
Glossa *in c solet de sent. excommun.in 6.* Mascard.
*de gener.statut. interpret. concl.*9.*num.* 57. Barbosa
Axiom 100.*n.*3. Tum quia id procedit etiam in 26
rebus fauorabilibus Tiraquel *de retract. lign.§.1.
gloss.*21.*n.*11.Gram *decis.*79.*n.*11. & 14. Roland.
*consil.*72.*n.*59.*lib.*3. Mascard.*supra n* 64. Tum præ-
cipuè quia regula illa: *Liberum est vnicuique iuri
suo cedere,* solùm debet intelligi de iis quæ priua-
tam respiciunt vtilitatem,non de iis, quæ respi- 27
ciunt publicum commodum, iuxta text. *in l. ius
publicum ff.de pact.& in l.3.§.sed quia veremur, C.
de iureiur.*Fortun.*in l 1.§. huius studij à n.9. ff. de
iust.& iur.* Couar.*in c Quamuis pactum par.*2. §.1.
*n.*5.& 6.Guttierr.*de iur.confirm.p.*1.*c.*1. à *n,* 2. &
*c.*16.*n.*50. Suar. *lib.* 8. *de leg. cap.* 6. *à princ.*Barb.
Axiom 135.*n.*14 latè. In præsenti autem trina ista
repetitio electionis adinuenta est ad obseruan-
tiam Iuris communis, vt dictum est, & ad hoc
quod electiones fiant maiori consideratione quàm
fieri possint,non pro vtilitate eligentium, saltem
principaliter.
Addi potest quod cum hæc constitutio sit 28
confirmata authoritate Apostolica Clem. VII.
prout patet in constitutionibus Soretanis eius-
dem Religionis *part.* 5. *de capit. Conuent. cap.* 3.
nullatenus fuit in potestate eligentium illam
omittere propter quemcunque finem. Maxi- 29
mè addendum, & pro potiori cautela, quod,vt
constat ex litteris testimonialibus Romam ad
Generalem confirmatorem missis,electores se op-
posuerunt electioni ob defectum trinæ repeti-
tionis.
Quartò, non potuit, aut debuit confirmari d. 30
Capitulum eo quod ab ipso indebitè exclusus
fuit socius Conuentus N. prout probatur

in processu. Etenim certissimi iuris est electiones ad quas non admittuntur omnes, qui sunt de collegio, vel debent habere vocem in illis, esse irritas, & inualidas. *cap. quod sicut, cap. coram, cap. bona c. in genere, & c. quia propter de elect.* vbi Doct. communiter. Etiamsi vel vnus solus excludatur. Bellam. *in cap. Quia propter §. nisi forte vers. tertio quaero* Garzia *de benef. part. 5. c. 4. n. 184* Azor. *2. tom. instit. moral. lib. 6. c. 14. q. 7.* Sigism. de Bonon. *de elect. dub. 3. n. 8.* Rot. *in Treueren. Abbatia §. 2. principaliter circa fin.*

31 Quintò, insuper non potuit d. Capitulum confirmari, sed potius infirmari, & cassari, eo quod in ipso nihil prorsus actum sit de custodia Ordinis, & animarum salute, qui est finis celebrationis Capitulorum, vt colligitur ex Regula d. Religionis, vbi *c. 11.* dicitur: *Dominicis quoque diebus, vel aliis vbi opus fuerit de custodia Ordinis, & animarum salute tractetur: vbi etiam excessus, & culpa fratrum si qua in aliquo fuerint deprehensa charitate media corrigantur.* Vel in poenam ergo tantae negligentiae, & vt aliis esset exemplum potuit, & debuit Reuerendissimus confirmator ex vi sui officij Capitulum non approbare.

32 Specialiter electionem Prouincialis confirmari non debuisse praeter dicta confirmat *Can. si duo dist. 79* vbi Honorius Augustus ad Bonifacium Papam haec scribit: *Si duo fortè contra fas temeritate concertantium fuerint ordinati, nullum ex his futurum penitus Sacerdotem, sed illum solum in Sede Apostolica permansurum quem ex numero Clericorum noua ordinatione diuinum iudicium, & vniuersitatis consensus elegerit.* Qui Canon manifestè applicatur casui praesenti, cum in illo *concertantibus gremialibus* fuerint duo electi, itaut vnus solùm vnico voto alium superauerit, vt dicetur. Sigism. de Bonon. *de elec. dub 47. n. 5. & dub 100. n 4* post Panorm. Butr & alios.

33 Maximè verò, & principaliùs eo quod cum in electione Prouincialis essent 27. eligentes solum duo ex ipsis habuerunt vota pro Prouincialatu, videlicet M. D. vota 14. & M. T. vota 13. ex quo colligitur morali euidentia, (siquidem isti duo tantum competitores erant Prouincialatus) vnumquemque sibi votum dedisse. quod propterea computandum non est. Glossa *in cap. Cumana de elec.* Castellinus *de elect. cap 5. n. 45.* Dare namque electorem in electione secreta si votum est signum intolerabilis ambitionis vtroque iure damnatae & irritantis electionem. Iure quidem ciuili ex *l. 1 lanè*, & ibi post DD Gloss. *ff. quod cuiuscunque, l. si mandauero § si tibi*, & ibi Bartol *ff. mandati.* Iure autem Canonico *c. per nostras de iurepatr. c in scrips. 8. q. 1. cap. fin. de Inst.* Anton. à Burr. *in c. vbi periculum de elect. in 6.* Innoc. quem refert, & approbat Panormit. *in cap cum post, num. 5. de elect. &* DD quos citat Bertach. *in suo repertor. verb. electio à quibus versic. Secundo* Gonzal. *sup. reg. 8. Cancell gloss 2. n. 57.* & Rot *dec. 6. de elec. in antiq.* Sigism. de Bonon. *de elec. dub. 24. & dub. 115.* Barbosa *in Collect in lib. 1. Decret. super cap. cum in iu-*
34 *re de elect. num. 3.* Si autem tales electi ambitiosi fuerunt vtique indigni reputantur. Indignus autem nedum confirmari, sed potius (vt per hyperbolem dixit Sigism de Bonon *supra num. 61.*) decapitari mereretur. Gloss. *in l. qui cum vno verb. temporalium ff. de re milit.* Felin. *in c. si quando n. 7. de rescript* Rebuff *in praxi tit. poena contra collatores indignis conferentes, nu. 16.* Gonzal. *sup. reg. 8.*
35 *Cancell gloss 4. n. 59.* Ambitiosus denique etiamsi aliàs esset Sanctus (prout de istis PP. religiosis existimari debet) ex ambitione redditur indignus, vt dixi *tom. 3 verb. Ambitio, n. 2.* ex *cap. principatus 1. qu. 1.* & Barbos. *de iure Eccles. lib. 1. cap. 19. num. 135.*

Nec obstat si dicatur non constare certò, & eui- 36
denter praedictos PP. M. D. & M. T. sibi dedisse votum pro Prouincialatu, cum dici possit vnum dedisse alteri suum suffragium. Nam cum vehementissima suspicione omnium fratrum illius Prouinciae consensu firmata, ac ex eo fulcita quod totis neruis, & viribus ad inuicem contendebant sibi procurare vota, & à competitore auferre, id compertum sit, morali euidentia constat ita con-
tigisse. Violentam autem, seù vehementem suspi- 37
cionem arctare Iudicem ad credendum delictum, itaut tergiuersetionibus non excusetur, tenent Vmbert Locat. *in Iudicial Inquis. verb. Suspicio n. 4.* Eimericus *in Direct. Inquisit p. 2 q. 55 n. 6* Farin. *de haeres. q. 187. n. 45.* Vnde in delictis occultis, & difficilis probationis, quale est istud, sufficit ad condemnandum, vt post Bald. Alex Hercul. Paris. & plures alios DD. tenet idem Farin. *in pr. crim q.*
86. n. 29. & 32. & 51. Praecipuè in tractatibus se- 38
cretis, qualis est electio, vt etiam post Bald. Brunum, Carret. Menoch. & alios affert idem Farin. *ibi num. 36.*

Specialiter quoque debuit cassari, & infirma- 39
ri d. Capitulum quantum ad electiones Diffinitorum, & Sociorum pro Capitulo Generali, quia factae in discordia, & tumultu cum violentia, & metu, & quia in eis etiam habuerunt votum dicti Priores, & Socij inhabiles, & illegitimi suf-
fragatores. Praeterquam quòd vnus ex Diffinito- 40
ribus vt primus Definitor eligeretur sibi ipsi proprium votum dedit, & vnus ex sociis pro Capitulo Generali multiplicauit supra numerum sibi ipsi suffragia, electionem dehonestando. Propter quae meritissimè Reuerendissimus confirmator nec potuit nec debuit in conscientia pro bono regimine Religionis, & scandalo, ac prauo exemplo in ea euitando, dictum Capitulum confirmare, sed potius cassare, & irritare, prout sententia diffinitiua data etiam de iurisperitorum consilio fecit.

Nec contra hoc obstat quod in constitutioni- 41
bus huius Religionis *par. 4. c. 15. n. 4.* dicatur dum est sermo de confirmatione Prouincialis electi: *Quem etiam praedictus Prior Generalis confirmare tenebitur, nisi in ipso, vel electoribus, aut electione error euidens appareret.* Tum quia ibidem subiungitur. *Quem errorem ab ipso Priore Generali iudicandum determinamus.* Ex quo infertur ad ipsum, & non ad alium spectare iudicium de euidentia talis erroris.

Tum quia ea quae adduxi sufficienter probant euidentes errores in ea electione interuenire. Qui enim euidentiores errores esse possunt, quàm discordia, tumultus, metus, violentie, & admissio inhabilium? Et dato ac non concesso, quod quoad aliquos probabiliter defendi possit, nihilominus hîc intrat *regula illa singula quae non possunt simul collecta iuuant*, quae desumpta est *ex l. Spadonum, §. qui intra ff. de excus tutor. l. rationes, &* 42
l. Instrumenta C. de probat. cap. causam quae eodem tit. l. stipulatus in principio ff. de vsuris. Quae procedit praesertim in Ciuilibus, idest quando iudex non procedit ad vindictam, seù punitionem sed pro bono regimine, & vtilitate publica, vt in praesenti. Hippolyt. *cons. 20. num. 48.* & Alex. *cons. 21.*

quos

quos refert Card. Tusch *pract. concl to 7. lit. S. concl. 276 n. 14.* vbi *n. 15.* post Alex. subdit procedere vbicunque agitur de re difficilis probationis.

44 Nec etiam obstat quod non adsit in hac causa legitimus oppositor, seu contradictor, siquidem nullus contra illud reclamauit, aut protestatus est, vel si id aliquis fecit, non fuit seruata forma *cap. non licet de elect in 6. cap. si quis contra eod. cap. vt circa etiam eod. & cap. concertationi de appellat.* Hoc etenim non obstat non solùm quia in ipso Capitulo fuit vnus ex grauioribus PP. Prouinciæ, scilicet M. S. qui se opponeret, & protestaretur contra illud, & eam oppositionem Romæ prosequeretur coram Reuerendissimo Generali, sed etiam, quia esto quod per modum appellationis non adsit legitimus oppositor; tamen per modum recursus, & querelæ semper adest aditus ad postulandam retractationem actus inualidi, & qui fuit contradictum. Vt supponit Rota *dec. 289. in p. 6. num. 55.* & ego *in Relectione Capituli Prouincialis Vallisoletani. n. 19.* Et præcipuè, ac dato, & non concesso, quod nullus legitimus adesset oppositor, seù contradictor quia d. Reuerendissimus ex vi sui officij, & muneris Generalis poterat, & tenebatur sine respectu ad oppositorem, & contradictorem aliquem, immò eo excluso, diligenter examinare electionis processum, personas electi, & eligentium, etiamsi nihil contra illas obiiceretur, & confirmare, vel cas-
45 sare illud vt sibi videretur expedire, prout colligunt communiter DD. *ex c. cum nobis, & c. venerabilem vers. est enim generaliter de elect. & c. fin. de transact. Episc. in fin. Clement. Exiui §. demum de verb signif.* illis verbis *prius tamen ex officio, prout spectat ad ipsum diligenti examinatione præmissa confirmetur, vel infirmetur.* Et tradunt DD. nemine quoad vider in dempto in contrarium specialiter Nauarr. *cons. 1. in antiq. aliàs 2. in nouis hoc tit.* Sayr. *in flor ib. dec. sub eodem tit dec. 1.* Sigism. à Bonon. *in tr. de elec dub. 46. n. 8. & dub. 47. n. 7. cum seqq* Iul. Labor. *var lucubrat. tit. 4 c. 25. n. 59.* Barb *in c. postquam de elect.* Peirin. *tom 1. de subd q. 1. c. 31. §. 1 t. concl. 2. & in formulario litt. C. c. 18. n. 3.* post alios quos referunt.

46 Potuit ergo Reuerendissimus Confirmator independenter ab oppositore, seu contradictore, viso processu procedere ad confirmationem, vel infirmationem d. Capituli. Immò id potuit facere siue iudicialiter in contradictorio iudicio, siue extraiudicialiter, prout habet relatus Sigismundus *eo dub. 46.* & Peirinus *in formulario* loco relato *num 7* ex variis Doctoribus, & praxi Religiosorum id comprobans. Pro quo videndus Barbosa nouissimè *in vot decis. Canon. lib. 1. vot. 4. dub. 2.* vbi in casu simili probat ex multis Doctoribus potuisse Generalem Minimorum cassare electionem cuiusdam Prouincialis, vel per viam Iudicij
47 cum processu compilato, & oppositores, vel extraiudicialiter, & priuata scientia definiendo circa cassationem, vel confirmationem talis electionis, vnde sub lit *Cuius animum, & voluntatem in hac parte nullus Superior quacunque querela non obstante immutare poterit.* Ex quo infert quod à sententia cassationis prædictæ electionis non detur appellatio, id probans ex variis iuribus, & DD.
48 Quibus iungitur quod Prælati regulares ex multis priuilegiis Summorum Pontificum possunt, imò sæpius debent, procedere *simpliciter, summariè, de plano, & sola veritate facti inspecta,* prout sæpius dixi in summa.

49 Nec prætereà obstat quod cum electores consenserint in electiones factas in d. Capitulo, vt Prælatus, & Superiores agnoscendo eos, qui electi fuerant, non possint contra illas, seù illos se opponere; propter multa, quæ in defensione cuiusdam Capituli Ordinis Carmelitarum Vallis Oleti in Hispania celebrati dixi *in relectione quadam de eo Capitulo dub. 1. n 6.* ex variis iuribus, regulis, & DD. ac casibus Romæ contingentibus coram S. Congregationibus, & Eminentissimis Cardinalibus. Tum quia vt constat *ex c. nulli de elect. in 6.* & aliis DD. ea *relect. n. 7.* relatis, etiam consentientes electioni se possunt illi opponere propter causas de nouo emergentes, & priùs ignoratas, plura autem ex adductis ignorabantur ab electoribus tempore electionis.

50 Tum quia quemadmodum electores inhabiles admissi fuerunt non absolutè, sed cum protestatione, ita eodem modo, & retenta eadem protestatione, scilicet *si, & in quantum*, &c. admissi sunt electi, cum protestatio semper durauerit, nec opus esset illam in singulis actibus replicare. Felinus *in c. cum M. Ferrarien. n. 70. & sequentib de constit.* Afflictus *decis. 78. num. 5.* Achiles de Grassis *decis. 11. super Regul Cancellar. tit de pensionib.* Tum quia quicquid de hoc fuerit id non tollit authoritatem Confirmatoris, vt possit ex officio, etiam extraiudicialiter, prout sibi placuerit cassare, & annullare, dd. electiones, & Capitulum ob defectus in ipsis repertos, etiamsi nullus contradictor adsit, vt dictum est. Præsertim (quod est valdè ponderandum,) quia cum electi sint obedientiarij, & subordinati Reuerendissimo Confirmatori, vtpotè ipsorum supremo Prælato possunt rationabili causa subsistente non confirmari, prout Rota in vna Legionen. *Confirmationis* coram Sanctissimo D. N. Innocentio X. 13. Febr. ann. 1612. & in alia eiusdem tituli 7. Nouembris 1616. cor. eod. Sanctissimo decreuit, quod saltem est verum in iure communi stando, & posito quod ex vi voti obedientiæ religiosi non habent
51 *velle, neque nolle.* Propter quam causam Dominicus Bañez *de iust. & iure 2. 2. q. 67. art. 2 ad 2.* expresè ait posse confirmatorem cassare electionem etiam digni sine iniuria ipsius Quod ad minus est verum posita rationabili causa, prout doctrinam Bañez limitant Lauorius *de elect. tit 4 c. 25. num. 59.* Castellinus *de elect. cap 14. num 56.* & Peirinus *in formulario lit. C. c. 18. n. 6.* Tum etiam quia cum d. Capitulum eiusque electiones cum violentia, & metu graui incusso celebrata fuerint in principio, durauit hoc per totum Capitulum. Metus enim, seu violentia tandiù durat; quandiù durat eius causa, quamuis in actu externo appareat omnimoda libertas; vnde quicunque actus fiat etiam si præseferat liberam voluntatem, & lætum, iucundumque animum, nedum metum non purgant, Panorm, *in c. 1. de his quæ vi met.* Natta *consil. 451. num 3.* Couar. *in epit 4. decret. p. 2. cap. 3 §. 5 num. 1.* Menochius *præsump. 4. n. 13. lib. 3.* Rota *dec. 705. num. 1. dec. 465. n. 3. p. 2. in rec.* & præsertim *dec. 643. num. 4 p. 1. in rec. dec. 771. num 8. & dec. 863. n. 1. 2. & seqq* coram Card.
52 Seraph. Sed potius eum magis confirmant, vt dixit eadem Rota in Neapolitana *professionis* 26. Iun. 1598. coram Orano, & *dec. 392 n. 3.* coram Greg. XV. & hoc procedit quamuis quodcun-
53 que temporis spatium intercedat inter actum, & metum incussum ad illius effectum. Bald. Aret. Dec. & alij, & Rot. *decis.* 392. coram Greg. XV.

Quæ omnia Sigismund de Bonon. *supr dub.* 54. *num.* 14

54 Similiter non obstat quod gremiales d. Capituli interrogati post electiones tribus vicibus: *Est ne qui se opponat?* nullus reclamauerit. Tum quia Axioma illud *tacens consentire videtur* desumptum ex *l.* 2. §. *voluntatem ff. solut. matrim.* & ex *l. qui tacet*, non procedit quando ius resistit, prout contingit in proposito; siquidem contra ius, & fas admittebantur inhabiles ad electiones, & excludebantur aliqui ex inhabilibus, vt dictum est. Glossa *in c. per hunc* 2. *q.* 7. Masch *de probat. concl.*
55 1153. *num.* 52. Barb. *in Axiom. Iur. axiomat.* 217. *num.* 6. Tum præcipuè quia quando tacens contradicendo actum impedire non potest tunc etiam si taceat non censetur consentire *l. Cauus ff. de pign. act. l. sæpe §. cum autem ff. de re iud.* Gloss. *in l. sicut §. non videtur ff quibus modis pignus, vel hypotheca*, Menoch. *consil.* 120. *num.* 10. Surd. *dec.* 294. *num* 13. *& decis.* 302. *num.* 2. Pereira *de empt. & vend. cap.* 33 *num.* 81. Steph Grat *discept. forens. c.* 38. *num.* 21. *& cap.* 68 *num.* 16. Rota *dec.* 513. *n.* 5. apud Farinac. *p.* 1 *rec.* Idem Grat. *cap.* 730. *num.* 41. At verò Gremiales huius Capituli ratione metus, & violentiæ illis incussæ, & perseuerantis, vt dictum est, secure reclamare non poterant.
56 Adde axioma istud intelligi in fauorabilibus, non in odiosis, maximè contrariis bono communi, quale est admittere electiones non Canonicas. *l.* 1. §. *penult ff. nautæ, caupones. l. qui patitur ff. mandati. l. si fideiussor. in fin.* & aliis iuribus & DD. apud Barbosam *supra n.* 2. Maximè adde, quod cum ante prædictam interrogationem protestatum fuerit à M. S. de nullitate Capituli propter admissionem inhabilium, per talem taciturnitatem nihil derogatum protestationi. Quia vt habet Rota coram Seraphino in Romana *Prælationis* ann. 1576. *decis.* 195. *n.* 18. per taciturnitatem non receditur à prioribus protestationibus. Nec arguit renunciationem protestationis. Idem Seraphinus *decis.* 1312. *n* 4.

57 Nihil etiam obstat quod contradicta opponitur, scilicet, quod cum à Præside Capituli gremiales illius absoluti, & dispensati fuerint ab omnibus, & in omnibus sententiis, pœnis, & irregularitatibus incursis ad effectum legitimæ electionis faciendæ, censeri debent omninò absoluti, & dispensati à quibuscunque impedimentis, & inhabilitatibus, ac proindè tam Capitulum, quàm electiones in illo factas confirmari debuisse. Hoc, inquam, nihil obstat. Prout enim habetur in forma absolutionis præstanda à Præside, & quam præstitit Præses huius Capituli, & si gremiales absoluti fuerint à censuris, & dispensati in pœnis, & irregularitatibus, id tamen intelligitur, prout dicitur in d. forma absolutionis *exceptis censuris sententiis, pœnis, & irregularitatibus ob defectus ad electiones faciendas in isto Capitulo pertinentes contractis, vel ad forum contentiosum deductis.* Solùm ergo pro foro conscientiæ, non pro externo, & multò minus pro defectibus commissis in electionibus Capitularibus absoluti, & dispensati fuerunt gremiales.

58 Quod adeò certum est, vt etiamsi id non exprimeretur in forma prædicta adhuc eo dumtaxat sensu recipiendæ sunt huiusmodi absolutiones, & dispensationes, quia illæ nihil obsunt foro contentioso, vt ex Panorm Marches. Suar. Enriqu Bonacin. & aliis tenet Sigism *supr. dub.* 9. *num.* 6. &
59 7. Et sanè, si hæc absolutio, & dispensatio operaretur totalem abolitionem omnium inhabilitatum, superfluum omninò esset, quod confirmator inquisitionem faceret de habilitate Gremialium Capituli; quam tamen semper facit, & facere debet ex iure, & consuetudine Religionis. Casu verò dato, & non concesso, quod foro externo obesse possunt, & propter illas liberarentur à pœnis priuationis vocis actiuæ, seù passiuæ, quas propter aliquas culpas incurrere potuissent, non proptereà liberari possent ab irregularitatibus, seù defectibus inhabilitatis negatiuæ, quas habebant plures ex illis, scilicet socij Conuentuum Cassani, & Moutifleonia, qui non erant legitimi suffragatores, vt dictum est; nec sanaretur Capitulum à libertate qua carebat, aut ab indebita ex- 60
clusione Socij N. & multominus ab aliis erroribus, qui in processu Capituli contigerunt. Cum nec Præses Capituli, nec ipsum Capitulum facultatem haberent admittendi inhabiles, quibus nullo pacto competebat ius eligendi. Castellinus *de elec. c.* 10. *n.* 30.

Pariter nec obstat quod dixi *tom.* 1 *Summ. c* 15. 61
n 6 *& to.* 2. *c* 12. *n.* 29 quod scilicet suffragatores inhabiles ignoranter admissi non vitiant electionem, etiam si postea constet de eorum inhabilitate; ex quo videtur colligi non posse cassari dictum Capitulum propter inhabiles suffragatores in eo ignoranter admissos, & postea de nouo cognitos.

Doctrina enim eo loco tradita intelligitur, si- 62
cut alia similis de excommunicato tolerato ad eligendum admisso, quando videlicet non interponitur exceptio, iuxta dicta *tom.* 3. *verb Excommunicatio quoad Regulares num.* 31. ex *cap. denique, & cap. exceptionem de exceptionib.* Quæ quidem exceptio in quacumque iudicij parte opponi potest. Peregrinus *de iure fisci lib.* 3. *tit.* 11. *num.* 14. Ricciulus *de iure personar. extra gremium Eccles. lib* 4 *cap.* 31 *num.* 24. Etiam post conclusum in causa. Surdus *de aliment. tit* 8 *priuileg.* 83. *num.* 4.
Ricciulus *n.* 24. Quod maximè procedit in ele- 63
ctione ante confirmationem; cum electio antecedenter ad confirmationem maneat indecisa non sit perfecta; & non tribuat electio ius in re, sed tantum ius ad rem; ac proindè (vt inquit Azorius *tom.* 2. *instit. moral. lib.* 6. *cap.* 14. *q.* 4.) ius illud est
reuocabile. vel confirmabile. Præsertim adhuc, & 64
magis ad intentum nostrum, quia talis exceptio non solum opponi potest à parte, sed etiam à Iudice ex officio. Socinus *in c. Sacris n.* 337. *de sent. excomm.* Peregrinus *d. tit.* 11. *num.* 16. Sanchez *de Matrimon. lib* 3. *disp* 22 *n.* 36. Ricciullus *d. cap.* 31. *n.* 29. Barbosa *in Collect. DD. in cap. Exceptionem de exceptionib. num.* 5. Potuit ergo ritè, & legitimè Reuerendiss Confirmator opponere dictam exceptionem dictis suffragatoribus inhabilibus admissis ignoranter, tum ad instantiam partis, tum ex officio, & proptereà cum aliis adiunctis cassare, & irritare dictas electiones, & Capitulum.

Sic sentio sub censura, &c. & approbatum est 65
à S. Congregatione Episcoporum, & Regularium die 10. Ianuar. 948. declarante irritum, & inualidum fuisse dictum Capitulum.

❦❦❦❦❦❦❦❦❦❦❦❦❦❦

CONSVLTVM XI.

De dispensatione cuiusdam Equitis S. Ioannis Hierosolymitani ad matrimonium.

SVMMARIVM.

IESVS MARIA.

Facti relatio.

1 OBILIS valdè N. Ierosolymitanæ Religionis S. Ioannis Eques desiderans à SS. D. N obtinere dispensationem ad contrahendum matrimonium non obstante voto solemni dictæ militaris Religionis S. Ioannis, consilium petit de iure, & facto in hac materia.

Responsio.

ET primò dicendum, in genere, & vniuersaliter loquendo, posse SS. si sibi bene visum fuerit dispensare cum isto Equite, vt validè, & licitè possit matrimonium contrahere. Nam sententia asserens posse Papam dispensare in solemni voto Religionis adeò grauissimorum DD. tum Theologorum, tum Iurisprudentium authoritate vallatur, fundamentis fulcitur, & Ecclesiæ praxi roboratur, vt non nisi temerè dici possit eam non esse probabilissimam. Ad quam etiam firmandam accedit robustissimum illud, & Achilleum fundamentum, scilicet quod authoritati Pontificiæ nil denegandum sit, quod absque absurditate aliqua concedi ei valeat: atque ad Ecclesiæ regimen expediens esse possit. Quippe credendum est Christum Dominum suauiter omnia disponentem, sic Ecclesiæ consuluisse, ne necessariis eius bono deficere videretur. At hanc potestatem in Ecclesia expedire in aliquo euentu, manifestum est, & constabit ex dicendis. Præsertim, quia in ea concedenda Summo Pontifici nulla est repugnantia, neque ex parte promissionis iure diuino, & naturali obligantis, cùm hæc eadem obligatio in voto simplici castitatis reperiatur; nihilominus ipse, & sæpius inferiores Prælati, in eo dispensent: neque ratione solemnitatis; quia ipsa sicut est ab Ecclesia introducta, sic ab ipsa pendet in conseruari: neque ex traditione, quæ in voto solemni reperitur, cùm illa etiam pendeat à voluntate rationabili summi Vicarij Christi, qui in his rebus spiritualibus maximè, suprema administratoris potestate qua fruitur, potest illas ex vno ad alium possessorem transferre, rationabili causa peturgente. De his plura Azor. *tom. 1. instit moral. lib. 12. c. 7 q. 1.* & Sanch. *lib. 8 de matrimon. disp. 8. n. 7.* & Diana *part. 8. Tract. 1. Resolut. 73.* post innumeros alios. 2 3

Hæc autem multò magis procedunt in dispensatione voti solemnis castitatis, quod in Religione S. Ioannis Ierosolymitani emittitur. Talia namque Religio, etsi essentiam veræ Religionis participet, nihilominus inter eas, quæ laxiores vocantur iure recensetur. Cum constet Religiosos illius, Equites videlicet, etsi aliàs clarissimos ob nobilitatem, & egregia facta in Ecclesiæ Sanctæ obsequium, nihilominus fermè vt sæculares Equites, se gerere, in priuatis domibus degere, sæcularium vestibus vti, Principibus in bello deseruire, lautis conuiuiis pasci, amplis reditibus perfrui, & vix vllis austeritatis obseruantiis vacare, quàm illis, quæ necessariæ sunt pro bello contra infideles gerendo, quod est proprium ipsorum institutum. Vnde à multis obseruantiis Religiosis omnibus communibus sunt exempti. 4 5

6 Prout sunt à contributione pro seminariis, de qua in Concil. Triden. *sess. 23. c. 18* ex Greg XIII. Bulla Quo magis ann. 1580. A pœnis contentis in Bulla Pij V. *De salute gregis* contra Regulares agitationibus taurorum, aliarúmve bestiarum assistentes, ex eodem Gregorio XIII A Constitutione *de largitione munerum* Regularibus interdictas, ex Clemente Octauo in eademmet Constitutione. Item à Constitutionibus Pontificiis, quibus cauetur, vt bona Regularium vbique decedentium ex illicita. Nec comprehenduntur Religiosorum nomine, quoties in institutione maioratuum apponitur clausula exclusiua Religio- 7

forom. Etenim illicita negotiatione adquisita vri spolia ad Cameram Apostolicam spectent;ea Pio IV in Constitutione *Romani* ann 1561.Præterea oon afficiuntur Bulla Gregor. XV. *De Conseruatoribus*, quoad Iudices ordinarios habentes ordinariam iurisdictionem intra limites suorum Prioratuum;vt declarauit Sac. Congregatio Concilij in vna *Melenitana* de ann.1627. De quibus nmnibos Ioannes Maria Nouarius *in Lucerna Regularium verbo milites*, Ioannes Antonius Nouarius *in Summa Bullarij verbo de milit bus D.Ioannis*, & ego sparsim *in mea Summa quæst. Regular.* præsertim *tom.1.c.5* Paupertas, quam profitentur, est amplissima, nec in eis procedunt rationes, quæ in aliis Religiosis, & ita capaces sunt obtinendi maioratus.Molina *tom.3.de iustit.disp.623.num.5.* Sanch *lib.7.in Decalog cap.15.num.5.47.& 49.*

9 Item succedunt in feudis, cùm tamen Religiosi omnes à successione feudorum excludantur. Baldus,Afflictus,Barbarius,Curtius, & alij quos sequitur Genuensis *in Tract practicabil. Ecclesiast. qu. 20.* Quæ omnia, & alia, quæ afferri possent, manifestè concludunt Religionem Militum S. Ioannis à multis obseruantiis aliis Religionibus commuoibus liberam,& exemptam esse, ac proinde inter laxiores connumerandam, sicque faciliùs in voto solemni castitatis dispensari posse cum ipsius alumnis.

10 Quod autem Ecclesiæ,& Summorum Pontificum praxis sit in solemni voto castitatis Religiosorum, etiam arctiorum, & strictiorum Religionum,quàm sit Religio Militum S.Ioannis,dispensare,quamuis ex multis historiis, & authoribus comprobari posset,placuit tamen, quæ grauis authot Ioannes Azorius supra relatus scripsit,hic apponere, hisce ipsios verbis. *Legimus in vita B. Laurentij Iustiniani. Iustinianos omnes ad vnum,aut ferro,aut morbo extinctos fuisse præter aliquos senes, qui ad sobolem procreandam apti non erant;euenisse tamen vt vnus tantum superesset adolescens Nicolaus nomine apud Monachos S Nicolai. Tunc Vitalis Dux Venetus impetrauit ab Alexandro III.Pontifice Romano,vt liceret adolescenti Monacho soluere vinculum Religionis;ad reparandam sobolem gentis, eique vnicam filiam nomine Annam despondet: fausta fuere nuptia:dotauit eum Dominus sex filiis masculin,& tribus fæmellis: lætus tam prospera sobole Nicolaus,& Deo gratias agens voti veteris,& Religionis non immemor,edificato prius apud Amianum Cœnobio Virginum sub nomine S. Adriani,in quo Anna vxor ipsa quoque monasticam vitam cæpit,ad monasterium reuersus est: multis miraculis in eo claruerunt.Item est etiam litteris consignatum, ac proditum Ramirum Aragonia Regem Monachum factum,cum pater eius sine prole decessisset, Romani Pontificis auctoritate è cœnobio eductum purpura,& regio sceptro ornatum vxorem duxisse, & ex ea filiam suscepisse. Legimus quoque Casimirum huius nominis primum Polonia Regem Cluniacensem Monachum S.Benedicti Religionem professum, & Diaconum effectum auctoritate Benedicti IX. vel Clementis II. Romani Pontificis à voto, & professione monastica absolutum, ad regnum maiorum suorum euectum,vxorem accepisse,& liberos procreasse. Constantia Rogerij regis Sicilia filia iam ferè quinquagenaria Calestini III Romani Pontificis consensu,& indulgentia à Cœnobio Panormitano educta,& votiua virginitate soluta Henrico VI.nupsit. Auctoritate itidem Clementis VII. multis religiosis Equitibus professis in ordinibus Militaribus Calatrana,& Alcantara concessum est,vt si vellent,vxores acciperent.* Hæc Azorius, meritò carpens Dominicum Sotum,quod de his historiis dubitauerit, vel Summos Pontifices non iure, sed facto in hac causa processisse dicere velit. Vtrumque enim valde licentiosum est,& indignum Doctore grauissimo. Refert similes dispensationes à Papa factas in solemni voto castitatis ex pluribus authoribus Barbosa *in Collect. DD. in cap. Cum ad Monasterium de stat. Monach.num.13.*& addit duas alias.Prima est ex Cenedo *Collect.134. num. 5.* de Alexandro VI.dispensante cum Cæsare Diacono Cardinali, vt vxorem duceret filiam Ducis Valentiniani.Secunda,& quæ est magis ad intentum,quam refert Bartholomæus à. S. Fausto *in Thesauro Religiosor. lib.3.q.36.à n.* 8. de Gregorio XIII. dispensante cum religioso quodam Capuccino, Sacerdote,& Prouinciali eius Religionis fratre Cardinalis Ioyusæ Galli,vt matrimonium contraheret. Easdem quoque dispensationes refert Pyrrus Corradus *in praxi dispensationum Apostolicarum lib. 8.c. 10.num.27.*

Sic opponatur authoritas S.Thomæ, qui *2.2. q 88.art.11.* negat Romanum Pontificem id facere posse. Respondeo cum Azorio ipso eidem S. Thomæ ipsummet S. Thomam opponi, qui *4.d. 38 q.1.art.4.*ad 3.apertè ait, Papam posse dispensare in voto solemni Religionis. Et reuera S. Thomas ipsimet contrarius non est:cum enim negat Ecclesiam posse in solemni voto castitatis dispensare solùm intendit non posse consistere Religionem cum matrimonij vsu: non verò quod quis Pontificis auctoritate à Religione solutus nuptias contrahere, & matrimonio vti non possit. Quam expositionem voluntariam non esse, sed genuinam duo celeberrimi Thomisticæ scholæ sectatores Paludanus,& Caietanus, quos ipse Azorius refert,securitatem faciunt. 11

Sic etiam opponatur authoritas Innocentij III.*in cap.Cum ad Monasterium de stat Monachor.* illis verbis: *Abdicatio proprietatis sicut, & custodia castitatis adeo est annexa regula Monachali:vt contra eam nec summus Pontifex possit licentiam indulgere* Respondetur, quod quemadmodum abdicatio proprietatis, seu votum paupertatis non consistit in indiuisibili, sed habet magnam latitudinem,ita vt non solùm veram paupertatem obseruent,qui proprio carent in communi,& in priuato,vt Minores de Obseruantia,& Capuccini, sed & Mendicantes,& Monachi qui in communi proprio fruuntur, etsi non priuatim, imò etiam Patres Iesuitæ post biennalem professionem proprium in communi,& in particulari habentes salua Religionis essentia iuxta Summorum Pontificum declarationem: sic pariter custodia castitatis in indiuisibili non consistet, sed suam latitudinem habere poterit,ita vt ad Religionis substantiam non solùm sufficiat ea castitas,quæ omni venereo actui siue intra, siue extra coniugium renunciat,prout communiter in Religionibus claustralibus obseruatur, sed etiam ea, quam præfati PP.Iesuitæ post biennij professionem obseruant, & à qua possunt liberari à Superioribus,& vxores ducere,si ad sæculum dimittantur:Imò,(& ad intentum nostrum)ea quæ intra cancellos legitimi connubij continetur,prout in istis Ordinibus Militaribus contingit, quæ vocatur castitas coniugalis. Ad rem ergo obiectæ oppositionis respondeo Innocentium III. solummodò velle non posse essentiam Religionis consistere,etiam Papæ 12

Indulgeotia

Indulgentia accedente, sine aliqua abdicatione proprietatis,& custodia castitatis, coniugalis saltem,non cum omnimoda. Atque ita salueri Militarea Ordines veras Religiones esse cum sibi proportionata abdicatione proprietatis, & custodia castitatis. Secondò respondeo Innocentium Papam eo in loco, hanc facultatem cum Monacho dispensandi Romano Pontifici denegasse,Monacho manente in statu Monachali:non enim Romanus Pontifex potest proprietatem cum paupertatis voto, matrimonium cum voto castitatis, & libertatem cum obedientiæ voto vnà,& simul coniungere. Non tamen ibi Romano Pontifici potestas denegatur, quo minus possit id facere successiuè ex aliqua vrgentissima causa,videlicet faciendo de Monacho non Monachum,& sic exemptum à Religione, vxorem ducere, proprium habere, & nulli in particulari esse subiectum. Quæ interpretatio ex dicti cap. contextu apertè colligitur;quia ibi Innocentius contra illum Abbatem Sublacen qui existimabat ipsum habere facultatem concedendi Monacho, vt haberet proprium sic argumentatur. Pontifex non potest cum Monacho in hoc dispensare:ergo neque Abbas. At ibi non fuit dubitatum an Abbas posset Monachum facere non Monachum, sed tantùm an posset Monacho tali existenti proprietatem aliquam indulgere, quod Innocentius negat,ea motus ratione, quia hoc nec Romanus Pontifex potest Monacho tali permanenti indulgere. Ita Bartholomæus à S.Fausto *d.q.36. nu.*11. Addit vlterius *num.*10.nomine Summi Pontificis quo vtitur Papa Innocentius intelligi Episcopos, qui hoc titulo olim nuncupabantur, vt habetur ex Anacleto Papa *epist.* 2. *ad Episcopos Italiæ*, & Melchiade Papa *in epist. ad Hispanos Episcopos*, & tradit Isidorus *lib. 7.Etymol.cap.*12.Addit quoque *n.*12. Pontificem Innocentium eo loco rem non diffiniuisse,sed vt priuatum Doctorem suam sententiam sequutum fuisse. Cœterum his prætermissis, solutiones aliæ relatæ solidiores sunt,& difficultatem euacuant.

13 Si autem aliqua reperiatur ratio,propter quam Sanctissimo non placeat dispensare cum N. Equite relato vt ad statum merè laicalem, seu sæcularem transeat, aut vt matrimonium contrahere possit,nihilominus nullo pacto, nullove iure dici potest non posse eundem Sanctissimum cum ipso dispensare, vt possit ad Ordines alios militares, videlicet S. Iacobi,Alcantaræ, Calatrauæ, vel similes transire. Ratio est,quia aliàs dici deberet, absurdè valdè, Papam non posse dispensare in transitu Religiosi ad laxiorem ordinem. Etenim
14 præfatos Ordines S.Iacobi, Alcantaræ,Calatrauæ, & similes, qui tria vota essentialia Religionis, scilicet obedientiam, castitatem, & paupertatem profitentur,veras Religiones esse, communior,& probabilior DD sententia tenet. Prout sunt duo grauissimi Nauarrus,& Suarez, quos sequor *tom. 2.mea Summæ c.5.num 6.* Fortonius Garcia, Couarrobius,Medina,Auendatio,Velluga, Bouadilla,& Rodriguez, quos etiam sequitur Sanchez *tom.*1.*Summæ lib.*4.*cap.*16.*num.* 11. Hieronymus Cenedo, & Basilius Pontius de Leone magnæ æstimationis author, qui *in Tract. de impedimen. matrimon.caus.*17.*q.*2.§ 4.non solum tenet dictos Equites verè, & substantialiter religiosos esse, sed etiam addit esse sibi tam certum, vt oppositum credat *nimis licentiosè dictum*, & subiungit *ne dicam grauius.* Adde nostrum Michaëlem de Carranza, Ioannem Sancium,& alios,quos etiam refert, & sequitur P. Diana *p.*1 *tr.*2.*de Immunit. Eccles.res.*50.& *p.*3.*tract.*2. *de dub. Regular. resol.* 30.*& p.*4.*tract.*5.*resolut.* 86 & Ioannem Mariam Nouarium *in Lucerna Regularium verb. Milites num.*16.*&* 17.Franciscum Bordonum *tom.* 1. *Resolut.*28.*num.*23.*& tom.*2.*Resolut.*52.*num.* 330 ac Pellizzarium *in Man. tom.* 1. *tract.* 1.*cap.*3.*n.*28. alios referentes. Plures quoque congerit Mota *de confirmat.Ordin. D. Iacobi lib.* 2.*cap.*2.§.29.& Ambrosius Machin Archiepiscopus Callatensis *in Defens.pro Iurisdict.trium Ordin. Equit. Milit. art.*1.*num.* 10. addens eandem sententiam tenere triginta,& vnum authores nostri temporis, quos consuluit.Ea porrò non solum tot Doctorum authoritate firmatur,sed etiam grauibus aliis ex ratione petitis fundamentis; qualia sunt primò, quod Summi Pontificis in suis litteris, seu diplomatibus eos *religiosos* appellent. Vnde Ambrosius Machinus relatus de quibusdam aduersæ partis fautoribus loquens(quod etiam affert Illustrissimus Didacus Trasmiera Siciliæ Inquisitor *lib.* 3. *de Polygam.q.*12.*n.*26.)inquit: *Si legissent Bullas Summorum Pontificum in fauorem istorum Ordinum emanatas,vtique hanc opinionem secuti fuissent, quod Equites horum trium Ordinum sint verè Religiosi.*Secundò,quia profitentur vitam altiorem,& 15
perfectiorem supra statum viæ sæcularium cum obseruantia consiliorum Euangelij, scilicet obedientiæ,castitatis, & paupertatis, cum perpetua sui traditione ad obsequium Dei, & professione in manibus Prælatorum,quæ sine dubio sunt manifesta signa status religiosi.Tertiò, quia viuunt, & profitentur viuere sub regulis Religiosorum, & à Sanctis Religiosis institutis. Nam Ordo S. Iacobi de Spatha sub regula S. Augustini, prout Tamburinus *de Iur. Abb.tom.*2 *disp.*24. *quæst.* 4. habet,militat. Et ordines de Alcantara, & Calatraua sub regula S.Benedicti, vt Idem Tamburinus *ibid.quæs.*5 *num.*73.*&* 79.Quartò, quia cum Clemens VIII.*in Constit.de largit. muner.* omnes religiosos sub illa comprehendi declarasset, nihilominus Equites militares expresè exclusit, quod necessarium non erat, si ipsi veri religiosi non essent. Quintò, quia filij ipsorum ex copula fornicaria procreati,sunt sacrilegi:In confessione explicare tenentur circumstantiam professionis emissæ: Si dimittunt temerariè Crucem peccant mortaliter,sicut alij Religiosi habitum dimittentes.Possunt quoque esse veri apostatæ si Ordinem, quem professi sunt,dereliquerint. Gaudent priuilegio fori,& Canonis. De quibus omnibus Mota *in lib.relato.* Addunt secatò aliqui cum Ioanne Sancio,Riccio,Nouario,Martino de Sancto Ioanne,ac aliis posse confiteri sua peccata Confessori idoneo etiam non approbato ab Episcopo sicut alij Religiosi possunt; & si hoc non admittam propter praxim,& consuetudinem, quam in contrarium esse puto.Addi tamen potest; in ipsorum Ordinum professionem commutari vota simplicia aliàs emissa, quod est singularissimum priuilegium veræ Religionis. Id porrò supponit Sac. Rota in vna Cauriensi *Iurisdictionis* coram Blancheto ann. 1582 dom de ordine de *Alcantara*, qui prius vocabatur de *Pereiro* dicit: *Commutatio voti continentiæ in castitatem coniugalem non mutat Regulæ substantiam.* Et ad intentum præcipuum nostrum, approbans in eadem decisione reseruationem Magistratuum Ordinum S. Iacobi de Spatha,& de Calatraua, & Alcantara *gloriosissimo*

(vt

...itur) *Carolo V.* subiungit: *Quæ Pontificiorum enunciationes, cum sint super re, ... ificiam authoritatem spectant, cum Papa ... nium Religionum, & ipse sit bene infor... mus sub qua Regula Religiosi viuant, faciunt plenam fidem.* Quibus satis clarè Ordines istos *Reli-*
16 *giones* vocat, & ipsorum *Religiosos*, & *Regulares*. Nec de eo dubitare potest, qui animaduerterit habitum Militum de Calatraua fuisse à principio Scapulare Cistertiensium Monachorum, vt habet Innocentius III. in Bulla *Quoties à nobis*, apud Tamburinum *sup. n. 73.* & refert Barbosa *in Summ. Apostolicar. decision. collect. 306. n. 3.* & militum de Alcantara fuisse cucullum Cistertiense, vt idem Barbosa *ibid. Collect. 308. num. 5.* Vnde de illis Iacobus Bossius *in Historia Ierosolimitana Religionis part. 1. lib. 8 circa ann. 1177.* inquit: *Portarono lungamente questi Caualieri per habito de la loro Religione vno scapulare da Frati.* Sic etiam Religiosorum more, quibus secundum iura nec in lectis habitum religiosum relinquere permittitur, tenebantur Equites Militiæ de Calatraua vestiti, & cincti dormire, vt habet Innocentius III. in Bulla relata, nihilominus à Clem. VII instante Carolo V. Imperatore dispensati sunt in hac obseruantia religiosa, & concessum, vt nudi, & sine cingulo dormirent prout constat ex Bulla *Apostolicæ Sedis* eiusdem Clementis VII. in Bullario communi Laertij *num. 18.* Ne autem vel minimus scrupulus restet de veritate Religionis in
17 ordine isto Militari de Calatraua attendat Lector Innocentium III in Bulla relata eos *veros fratres* Ordinis Cisterciensis appellare, regulamque illis sicut veris fratribus assignare illis verbis: *Vestes quoque moderatas, honestas, & commodas secundum consilium Morimundensis Abbatis, & Magistri vestri, cum scapulari pro habitu Religionis habebitis; vestiti, & cincti dormietis; & in Oratorio, dormitorio, refectorio, & in coquina silentium iuge tenebitis. Cauebitis autem ne qualicunque veste ac superfluitatis argui, aut curiositatis notari possitis Tribus verò in hebdomada diebus, scilicet feria tertia, quinta, & Dominica die cum præcipuis solemnitatibus vobis carnibus vesci licebit; vno tantum ferculo, & vnius generis, quod ad carnes pertinet contenti eritis, & ad mensam silentium iuge tenebitis. Ab exaltatione S. Crucis vsque ad Pascha tribus diebus, scilicet, feria secunda, quarta, & sexta, præter Natale Domini, Epiphaniam, Hypapante, & festiuitates omnium Sanctorum Apostolorum omnes qui præsentes domi fuerint in septimana qualibet ieiunabunt; qui autem in castris militiæ fuerint, pro Magistri arbitrio ieiunium obseruabunt.* Sanè, qui hanc Regulam perspexerit, eis, quibus data est, leuiter nimia Religiosum statum denegabit.

18 Ex quibus omnibus tale, nec inefficax, ad intentum depromitur argumentum Certi enim Iuris est Papam posse transitum ex arctiori Religione ad minus strictam, seu laxiorem concedere. Ita enim colligitur ex *cap. statuimus, cap. mandamus 19. q. 3. cap. non est, cap. sanè, cap. significatum,* & potissimè *cap. licet de Regularib.* & Concil. Trident. *sess. 25. de Regularib. c. 19.* ac ex communi DD. Atqui, vt abundè probatum relinquitur, Ordines isti militares sunt veræ Religiones: quamuis ergo Ierosolymitana strictior illis sit propter totale castitatis votum, quod in ea emittitur, hoc non tollet quominus Papæ authoritate ex ea ad istas transire Equites possint.

19 Ad hæc, si quid obstaret id esset quod castitatis votum quod Ierosolymitani milites emittunt sit perfectum, & totale, quod verò Iacobæi, Alcantarenses, & Calatrauenses faciunt, imperfectum sit, & veluti partiale, castitatis nempè coniugalis dumtaxat. Hoc tamen non ligat Summi Pontificis manus, nec eius supremam auctoritatem (causa rationabili præsupposita) obliquat; cum passim, & quotidie cernatur dispensasse in transitu ex Religione arctiori, & perfectiori ad laxiorem, & imperfectiorem; ex ea, in qua plura quàm tria vota substantialia emittuntur, ad eam in qua tria dumtaxat; & ex illa, in qua obseruantia viget, ad eam, quæ laxiorem vitam profitetur. Quæ omnia efficacius euincunt, si expendatur, quod secundum Philosophos, *Inter symbola facilis est transitus*, & secundum Iuristas. *A simili ad simile valet argumentum* sicuti docent Euerardus *in topic legal. loc. 10.* Petrus Andreas Gammarus *in Dialect. legal. lib. 2. in loco à simili.* Et quia de similibus idem est iudicium, *l. non possunt, & l. seq. ff. de leg. §. rectè, Instit. mandati* Albert *in tract. de heretic. qu. 24 n. 9.* vix restat dubium de Summa Papæ auctoritate in hoc negotio, cùm Hierosolymitani Equites prorsus similes sint in vitæ ratione Alcantarensibus, & Calatrauensibus, ac Iacobæis, vno solo voto castitatis magis vel minus perfecto excepto.

Ne autem vltra chorum progrediamur, sed in 20
casu simili fortioribus etiam terminis Papam dispensasse cum Equitibus Ordinum Militarium Alcantaræ, & Calatrauæ, vt non obstante solemni voto suarum Religionum vxores ducere possent pro certo apud omnes est. Id etenim constat primò in Clemente VII. qui vt Azorius supra relatus dixit: *Concessit multis Religiosis Equitibus professis in Ordinibus militaribus Calatrauæ, & Alcantaræ, vt si vellent, vxores acciperent.* Secundò, & solemnius in Paulo III qui votum castitatis perpetuum, & perfectum quod isti Equites in suis militaribus Ordinibus emittebant dispensatoriè commutauit in votum dumtaxat castitatis coniugalis Rem sic exprimit Iacobus Bossius celebris Chronologus Ierosolymitanæ S Ioannis Religionis dum *par. 1. eius historia lib. 8. circa annum 1177.* de Calatrauæ Ordine loquens, inquit: *Faceuano i Religiosi di quest'Ordine, à principio, ad imitatione de' nostri di S Giouanni Gerosolimitano nella professione loro voto di osseruare perpetua castità. Ma furono anch'eglino come quei di Calatraua da Papa Paolo III. à prieghi dell'Imperatore Carlo V dispen-* 21
sati in modo, che quelli che per l'auuenire farebbono professione in detto Ordine, non potessero essere astretti à tal voto, ma solamente promettessero di osseruare castità matrimoniale. Idem supponunt Dominicus Sotus *de Iust. & Iur. lib. 7. q. 5. art. 3.* Rota Cauriensis supra relata, eidem Soto inhærens, Rodrigu *tom. 1 qq. regular. q. 62. art. 13.* Azor. *tom. 1. Instit. Moral. lib. 13 cap. 3 §. Deinde illud*, vbi loquens de Militibus Calatrauæ, & Alcantaræ inquit: *Consultus Romanus Pontifex, sua auctoritate constituit, vt Milites deinceps coniugalem solummodò castitatem, regulam profitendo, vouerent, ac proindè vxores possent ducere, & habere, à Magistro Ordinis facultate impetrata. Iis verò Militibus, qui tunc temporis viuebant, & castitatem simpliciter promiserant, priuilegium concessit vt si vellent, vxores ducerent; eorum enim votum sua Pontificia potestate relaxauit.* Ascanius Tamburinus *loc. relat. num 73.* loquens de Ordine Calatrauæ, & dicens vouere tantùm castitatem coniugalem *indulto Pauli III.*

anno

anna 1540. *cum hoc* *t.men*, *quod semel tantùm nubere possint*. Idemque dicit *n.m.* 75 de Equitibus de A:cantara. . .rolus de Tapia *super authent. Ingressi verb Monasteria, cap.* 49. *num.* 5. vbi de Calatrauensibua sic habet: *Abstinebant etiam ab vxoribus, donec Paulus III die 4 Augusti 1544. dispensauit vt illas ducere possent, & sic castitatis perpetua votum in coniugale commutaretur, & in omnibus Militibus S. Iacobi æquiparauit.* Et alia prætermissia Ambros. Ma.hinus supta relatus *art.* 2. *n.* 11. Ex his autem clarè cuincitur posse Sanctissimum cum vno solo Equite Icrosolymitaoo facere quod cum pluribus aliis eiusdem similis Militaris profe ssionis Equitibus suos Prædecessores effecisse constat.

22 At inquient aliqui ! Ad hoc quod Summus Pontifea in solemni voto castitatis dispensatoriam exerceat potestatem publicam causam desideratì, prout plutea DD. sensisse videntur, & creditur affuisse in dispensationibus Ramiti Regis Ar goniæ, Casimiri Regis Poloniæ, & Constantiæ Regis Rogerij Siciliæ filiæ, scilicet Regnorum conseruationem, tranquillitatem, & pacem. Cœterum ex multis hoc obstaenlum authoritati Pontific æ obiectum debilitari in propatulo erit. Primò quidem (omittentea Hostiensem, & Pyrrhum Coradum, superius relatum, qui nullam causam præter supremam Papæ potestatem ad hoc requirunt,) quia plures, & graoes DD. causam istam publicam non exigunt sola causa boni priuati ipsius cum quo dispensatur couenti. Hi sunt Ricardus *in* 4. *d.* 38 *art.* 9. *q.* 1. *in corp. & ad* 5. Caieta relatua à Sanch. *lib* 8. *de matrim. disp.* 8. *n.* 8 Et ex recentioribus multi, qui cum Ochagauia, Raphaële de la Torre, Laymano, & Lessio admittunt ad voti castitatis dispensationem causam priuatam sufficere, scilicet periculum damui spiritualis vouentis, qui propter suam fragilitatem moraliter loquendo caste viuere non potest. Quæ causa in præsenti militar, ipsom et Oratore fatente. Adde Franciscum Bordonum *in decisian. Miscell. dec.* 61. dicente sufficere pro causa vtilitatem vnius ciuitatis insignia; quæ etiam iu præseuti inueniri potest.

23 Secundò, quia qui ita loquuntur oportet, vt probent Alexandrum III. in dispensatione Nicolai Monachi ex familia Iustinianorum, & Clement. VII. in dispensatione Nicolai Monachi ex familia Iustinianorum, & Clement. VII. in dispensatione Eqirom Militatium Calatrauæ, & Alcantaræ, a. Gregorium XIII in dispensatione religiosi Capuccini Fratris Cardinalis Iuyosæ, & Paulum III. io dispensatione tot militum regularium ad matrimonia contrahenda causam ali-
24 quam publicam respexisse. Quod facilè non obtinebont. Quin potius reperient causas harum dispensationum fuisse vel priuatæ fragilitati voto astrictorum consulere, vel saltem subuenire nobilissimis familiis successione carentibos ne Ipsarum bona ad cateros perueniant. Quæ causæ in nostro etiam milite Oratore æquè procedunt. Vnde audiendus Dominicua Sotus superius relatus de similium militarium voto solemni, eiusque dispensatione loquens: *Commoditas autem dispensationis hac est, quod castitas in eiusmodi vitæ instituto si humano loquamur more non est seruatu possibilis. Viuunt enim lautè, & splendidè, domi seruitrices habentes, forisque cum aulicis mulieribus inge habentes commercium; torneamenta aliaque militaria exercitia meditantes. Qua erga ratione isti voto castitatis astringendi essent?* Tertiò, quia estu 25
priuata hæc vtilitas sufficiens haud esset pro dispensatione in solemni voto castitatis Equitum Militarium S. Ioannis ad contrahendum matrimonium, prout aliqui cum Stephano Gratiano *discept.* 457. *num.* 16. tenere videntur, hoc solum esset pro casu, quo sic dispensati ad aliam Religionem non transirent, sed merè secularium more matrimonium contraherent. At noster Orator nonoabsolutam dispensationem in suo voto à Sanctissimo postulat, sed contentus est commutatione in Religionem aliam Militarem ex assignatis. Commutationem autem voti multò minorem causam quam eius dispensationem exigere certa veritas est, adeò vt pro ipsa confirmanda authores, & rationes afferre superuacaneum sit.

Sed ne oneri succumbere videamur causam 26
publicam, & non dumtaxat priuatam in hac dispensatione seu commutatione reperiri ex eo constat, quia agitur de interesse vniut Illustrissimæ, & clarissimæ familiæ Regni Maioricensis, quæ tota perit, & in nihilum vergit, si præfatus N. Orator matrimonio contracto prolem non habeat. Hanc autem esse legitimam causam dispensationis, seu commutationis huiusmodi refragabitur nemo, si aspexerit eandem ob causam cum Iustinianeis dispensatum fuisse ab Alexandro III. & cum Religioso Capuccino à Gregorio 27
XIII. imò ob similem causam non in vno, sed in multis matrimonij impedimentis dispensari solitum à Sede Apostolica traduut multis specialiter Henriguez *lib.* 12. *cap.* 13. *num.* 9. *in gloss. litt. D.* afferens exemplum nobilissimæ cuiusdam Comitissæ Hispanæ. Esse autem hauc causam publicam ex eo quoque notum est, quia nobilitas est *fulcrum Republica.* Et vt inquit Cicero in Orat. pro Sextio *vtile est Republica nobilis esse homines dignos maioribus suis.* De quo Tiraquellus *de nobil. c.* 31. *n.* 193. *& c.* 47. *n.* 80. Vnde ad bonum publicum spectare ne nobilissima familia extincta remaneat, vno ferè ore testantur DD. specialiter moderni, vt sunt Sanchez, Hurtadus, Conink; Palaus, Trullenk, & innumeri alij qui præ manibus omnium habentur, loquentea pro casibus dispensationis à Papa in impedimentis matrimonij obtinenda, iuxta *l.* 1. *§. denunciare ff. de ventre inspiciendo.*

Huic etiam rationi similis alia est quæ petitur 28
ex ennuenientia quæ omnium communi opinione est ne diuitiæ vnius familiæ ab ipsa eiusque alumnis procuratæ ad alienos transferantur; quod necessario eueniet si cum Oratore non dispensetur, prout postulat. Vnde hanc causam inter eas, quæ mouere possunt Summum Pontificem ad dispensandum in Matrimonij impedimentis colligitur ex Gutier *consil.* 18. *num.* 11. *in fin.* Castro Palao infra referendo, dum inquit: *Ad pietatem pertinet fauere patienti iacturam in propriis bonis.* Et ita Catholicus Rex in litteris infra referendis, quibus Marchioni de Castel Rodrigo præcipit, vt talem dispensationem à Sanctissimo sollicitet, inter alia habet: *Vendra cessar la successian de su casa para los mayorazgos de sus padres, y pasaria à otros, de que se signiria el descansuelo que se dega considerar, por ser hazienda adquirida por sus padres.* Est enim familiis, nobilibus præsertim, huiusmodi translatio diuitiarum, seu bonorum valdè opptobriosa. Prout colligitur ex illo Threnor. 5. vbi Ieremias gemebundus ad Dominum dicebat.

bat *Recordare Domine quid acciderit nobis: intuere & respice opprobrium nostrum. Hereditas nostra versa est ad alienos: domus nostra ad extraneos.* Et ideò tanquam ignominiosum vulnus illud plangebat Isaias *cap.* 1. ibi: *Regionem vestram coram vobis alieni deuorant.* Et prophanis Maro Ecloga 1.

Impius hæc tam culta noualia miles habebit?
Barbarus has segetes? en quò discordia ciues
Perduxit miseros: en queis consenimus agros.

29 Adest,& alia ratio, etsi priuata, non prætermittenda, quod videlicet Orator professionem suam in Ierosolymitana Religione emiserit non solùm leuiter,& inconsideratè, sed ex timore reuerentiali Nam reuerentialis timor vel omninò irritat professionem, prout tenent Nauarrus, Rodriguez, Pontius, & plures quos refert Sanch. *lib* 4 *de Matrimon. disp* 6. *n.* 17. & sequitur P. Diana *part.* 3. *tract.* 2 *res.* 91. & non semel in Sacris Romæ Tribunalibus decisum est, satis conformiter ad *Capuella* 20. *q* 1. *cap. cum virum de Regul. cap. præsens* 20 *qu.* 3. vel saltem, quod intendimus, reddit faciliorem talis professionis dispensationem, aut commutationem, quæ in casu præsenti à Sanctissimo postulatur. Esto enim in causa propria testificanti Oratori credendum in foro fori non videatur, quia tamen de facto proprio deponit, nec res aliter probari potest, ipsi fides adhibetur, iuxta doctrinam Castrensis *in l. quicu que num.* 11. *C. de seru. fugitiu. & consil.* 331. *n.* 1. *par.* 1. Bartoli *de testibus n.* 57. *ad fin.* Gabriel. *de test. b. concl.* 1. *n.* 18. *limit* 3. & aliorum. Maximè, propter ingenuam valdè ipsius nobilitatem. Pro nobilitate etenim maximè præsumi probat Mascardus *de probat. volum.* 2. *concl.* 1091. *n.* 1. ex Angelo, Ioanne Andrea, Romano, Corseto, Socino, Tiraquello, & aliis.

30 Accedit vltima, sed non vltimo loco habenda, huius dispensationis, seu commutationis causa; postulatio videlicet, & intercessio pro ipsa concedenda, Catholici Monarchæ Hispaniarum, de tota Ecclesia, ac Sede Apostolica vltra quam dici potest optimè meritissimi Regis. Quam maximi ponderis esse cordatus nullus vel in dubium reuocare poterit. Constat enim in grauissima, & arduissima Canonizationis, & Beatificationis Sanctorum causa vix vllum vel minimum passum Sedem Apostolicam facere solitam nisi Regum, vel Magnorum Principum precibus illectam. Vt videre facile est in nouissimis decretis pro eadem causa ab Vrbano VIII. fel. rec. record. editis, relationibus S. Rotæ pro Sanctorum Canonizatione, Troylo Maluctio, Iacobo Castellano, Felice Contilorio. & aliis qui de simili causa scripserunt. Et in causis dispensationis matrimonij hanc in magno pretio habent communiter DD. Quia expedit Summum Pontificem remunerari Principes de Sede Apostolica benemeritos, vt vel sic alij animosiores reddantur ad similia exercenda Id etiam probat textus *c. tali coningio* 1. *q.* 7. ibi: *Vel euidens meritorum prerogatiua commendet.* Huc facit Centurionis historia Luc. 7. ibi: *Dignus est, vt hoc illi præstes; diligit enim gentem nostram.* Sic Gallego *de cogn. spir. cap.* 21. *numer.* 17 Sanch. *lib.* 8. *de matrim. disp.* 19. *num.* 31. Castrus Palaus post Conink, & Basilium Poncium *de sponsal disp.* 4. *punc. vlt.* §. 2 *n.* 5. Adesse autem in præsenti Regis Catholici pro præfato N. Oratore intercessionem constat ex literis ipsius datis Matriti 6. Decembris 1637. ad Marchionem de Castel Rodrigo eius Oratorem apud Sanctissimum quæ tales sunt.

El Rey.

ILlustre Marques de Castel Rodrigo, Primo, de mi Consejo, y mi Embaxador. En nombre de Pelaio Quinct del habito de S. Ioan natural de Mallorca, me ha sido representado, que por haber muerto el Capitan Nicolas Quinct su hermano sin dexar succession, y no poderse casar conforme al voto de su orden, vendra à cessar la succession de su casa para los Mayorasgos de sus padres, y pasaria à otros, de que se seguiria el des consuelo, que se dega considerar, por ser hazienda adquirida por sus padres. Y assi desea que su Sanctidad mande dispensar con el dicho voto paraque pueda casarse Supplicaseme que attento esto; y particularmente lo que me sirvio su hermano en la occasion de la toma de las Islas de S. Honorato y S. Margarita, y lo que el se ha señalado en seruirme en las leuas de infanteria, que se han hecho en dicho Reyno de Mallorca sea seruido mandar escribiros sobre ello. Y considerando sus seruicios he tenido por bien en premio dellos, y por la iustificacion de las razones referidas, en cargar, y mandaros, que siempre y quando por parte del dicho Fr. Pelaio Quinct se à cudiere a su Sanctidad sobre la pretension que tiene de que mande dispensar con el voto de su Religion para poderse casar, hagais con su Sanctidad y sus ministros todos los officios y diligentias, que fueren necessarios mi conuengan para que mande concederle dicha dispensacion, representando las razones que concorren, y obligan a esto. En que me seruireis, &c. Yo el Rey. Pedro de Villanueua Secretario. 31

Poterat etiam Rex in fauorem Oratoris repræsentare quod ipsius familia est ex Illustrissimis, & Clarissimis Regni Maioricæ; bene merita de Regia Corona ob seruitia illi exhibita, etiam cum propriis triremibus, quas olim habuit; ac specialiter de Imperatore Carolo V. gloriosæ memoriæ, qui in Palatio eiusdem commoratus fuit, dum Maioricæ versaretur. 32

Esto autem aliquæ ex huiusmodi assignatis causis seorsim acceptæ non sufficerent ad inclinandam SS. D. N. benignitatem, pro concessione gratiæ ab Oratore postulatæ; nihilominus copulatim sumptæ efficacissimæ videntur. Commune namque illud iuris axioma *Singula, quæ non prosunt, multa collecta iuuant* desumptum ex *l. Spadonem § qui iura ff. de excusat. tutor. l. rationes, & l. instrumenta C. de probat. cap. causam quæ eod. tit.* & aliis iuribus, & DD. cum procedat in ciuilibus, in quibus agitur de modico præiudicio, Hippolyt. *cons.* 20 *n.* 48. Alexand. *cons.* 21. *repetitio. in princip. lib* 4. quos refert Tuschus *litt. S. concl.* 276. *numero* 14. Secundùm stylum curiæ applicatur ad dispensationes, quæ à SS. postulantur, ita vt legitima dispensationis causa consurgat ex pluribus simul sumptis, etiam si ipsæ sigillatim sumptæ insufficientes putarentur. Sic Gallego *de cogn. spir. cap.* 24. *numer.* 8. Sanchez *d. disp.* 59. *numer.* 34. Conink *disp.* 33. *dub.* 5. Hurtadus *disput.* 26. *difficult.* 3. Palaus *supra*, & alij post ipsas. 33

34 Nec dictis obstat Concilium Tridentinum, non solum, quia ex ipso nihil colligi potest pro contraria

contraria parte expressè; sed etiam quia ex *cap. significasti de elect.* habetur potestatem Pontificiam excipiendam esse à Conciliaribus decretis; & maximè, quia ipsummet Concilium *sess.* 25. *cap.* 18. *de reformat.* statuit rigores Canonum exactè ab omnibus obseruandos esse; sed excipitur *quando vrgens, iustaque ratio, & maior vtilitas* dispensandos postulauerint. Pro quo Franciscus Zipæus *in suo nouo Pontificio lib. 4. tit. de ee qui consanguin. n.* 7. Gutierrez *de matrim. cap.* 128. *numer.* 4. Aversa *de Matrim. q.* 19. *sect.* 4. *in fin.* Diana 7. *p. tract.* 12. *res.* 56 *in fin.*

CONSVLTVM XII.

De Prælato Regulari, cui manifestatum fuit quendam suum subditum hæreticum esse.

S V M M A R I V M.

Factum num. 1.
Prælati regulares non possunt de causis pertinentibus ad S. Officium iudicare. n. 2.
Antiquitus id poterant propter priuilegia. n. 3.
Hæc facultas quoad hoc reuocata. n. 4.
Cui solum concessa. n. 5.
Quando dicitur aliquod crimen ad Prælatos tanquam ad Patres deferri. n. 6.
Talis Prælatus tenetur suum subditum manifestare. num. 7.
Ex S. Scripturæ testimoniis. n. 8.
Hæresis æquiparatur Idolatriæ. n. 9.
Quisquis est obligatus manifestare hæreticum quomodo neque sibi notum. n. 10.
Etiam sub excommunicationis sententia. n. 11.
Ex Patrum testimoniis. n. 12.
Ex Decreto S. Inquisitionis. n. 13.
Quod decretum obligat etiam pro casibus occultis. num. 14.
Denuntiare hæreticos etiam occultos est necessarium ob bonum commune. n. 15.
Bonum commune præponendum bono particulari. numer. 16.
Hæresis pestiferum est venenum. n. 17.
Denuntiare hæreticos occultos est etiam necessarium pro bono ipsorum n. 18.
Error cui non contradicitur approbatur. n. 19.
An talis Prælatus possit procedere ad illius hæretici punitionem. n. 20.
Manifestare aliquid Prælato vt patri, non est manifestare sub secreto. n. 21.
Quilibet tenetur reuelare hæresim alterius quamuis sub secreto strictissimo, excepto Sacramentali. n. 22.
Et de hoc ratione n. 23.
Etiam si quis sub iuramento promisit se non reuelaturum. n. 24.
Iuramentum de re mala non obligat. n. 25.
Iuramentum, quod est contra bonos mores non est obligatorium n. 26.
In malis promissis fides non est seruanda. n. 27.
Iuramentum non debet esse vinculum iniquitatis. num. 28.
Leges, & edicta publica priuatorum pactis, & promissionibus non possunt mutari. n. 29.
Quid si quis alteri diceret: manifesto tibi hoc sub confessione num. 30.
Pater naturalis tenetur etiam denuntiare suum filium hæreticum. n. 31.
Multò magis Prælatus, qui se lùm velut metaphoricè dicitur pater. n. 32.
Tenetur Prælatus denuntiare, nulla præcedente secreta admonitione. n. 33.
Et de hoc rationes, & authoritates. n. 34.
Rarissimè hæreticus per correctionem resipiscit. n. 35.
Quid quando constaret aliquem incidisse in hæresim ex ignorantia. n. 36.
Qui non paruerit edictis huiusmodi non leuiter peccat. n. 37.
Hæretici subdoli sunt. n. 38.
Denuntiandum est etiam si probari non possit hæresis ab ipso Prælato denuntiante. n. 39.
Huius rei rationes. n. 40.
Quilibet tenetur Superiori peccatum alterius manifestare, per quod infertur proximo grauis iniuria, & damnum. n. 41.
Et hoc maximè procedit in hæresi. n. 42.
An tenetur aliquis denuntiare in aliis delictis, quod probare non potest. n. 43.
An denuntiator reputari debeat calumniator. n. 44.
De iure denuntiator tenetur probare denuntiationem, secus tamen de consuetudine n. 45.
Quando aliquis excusari potest à denuntiatione talis hæretici. n. 46. *& seqq.*
Et quomodo hoc sit accipiendum, & quid obseruandum. n. 50.
Quid dicendum sit de Consiliariis, Aduocatis, & Procuratoribus. n. 51.
An teneantur denuntiare. n. 52.
Seruare secretum est de iure naturæ n. 53.
Hoc non obstat in crimine hæresis. n. 54.
Quid dicendum de iisdem Consiliariis, Aduocatis, &c. qui sub sigillo secreti sciunt furem detinere bona alterius furto sublata. n 55.
Secreti, fidei, promissionis, aut iuramenti seruandi obligatio, non potest esse in præiudicium alterius. num 56.
Huius rei limitatio. n. 57.
Et quid aliud est attendendum. n. 58.
Doctrina P. Dianæ. n. 59.
Expenditur. n. 60.
Quid pro Societate Iesu n. 61.

IESVS MARIA.

Occasio scribendi hoc Consultum.

PRÆLATO cuidam regulari manifestatum est, non vt Iudici sed vt Patri dumtaxat, Religiosum quemdam sibi subditum hæreticum esse, vel in hæresim incidisse: & à me quæsitum, an talis Prælatus teneretur Religiosum illum Dominis Inquisitoribus denuntiare, an verò illum punire aut contra ipsum procedere, vel saltem paternè corrigere posset, vel ad quid teneretur.

Responsio.

PRæmittendum primò Prælatos regulares non posse his temporibus de causis suorum subditorum pertinentibus ad S. Officium, qua- 1

2 les sunt hæresis, & similia iudicare Et si enim antiquitus plura essent quoad hoc ipsis concessa à Summis Pontificibus priuilegia, specialiter à Clemente VII.Carmelitis, & Innocentio VIII.
3 Seruitis, nihilominus propter Constitutiones Pauli V. ann. 160 . editam, vbi reuocat omnes facultates Superioribus Ordinum quoad hoc
4 concessas, & similes causas ad Tribunal. S. Inquisitionis solùm pertinere decernit, præcipitque sub magnis pœnis tam Prælatis religionum
5 quam religiosis subditis, quod religiosos de hæresi suspectos denuntient Inquisitoribus, vel Ordinariis locorum vicinioribus, nullo pacto possunt Prælati regulares dictis priuilegiis vti, sed tenentur subditos suos de talibus criminibus sibi notos ad S. Tribunal Inquisitionis deferre. Peña *3.p.Direct.q. 18 commentar.* 77. Castrus Palaus *tom 1.tract.4 disp 3 punc.4. n. 19.* Et ego *tom. 1. Sum.c.18.n.18 & tom.3 verb. Hæresis, & Hæreticus num.1.*

6 Præmittendum secundò, tunc dici aliquod crimen ad Prælatos tanquam ad Patres deferri, quando illis manifestatur non ad inquisitionem, vel punitionem, sed ad emendam, correctionem, & medelam, Ouandus *in 4 dist. 19. post proposit. 18.§.Concludendo dico*, Sanch.*lib. . in Decal. cap. 18 num. 50.& 56.* Cardin Lugo *tom. 2. de Iust. & iur disp 38 sect 2.num. 1* Reuerendissimus Vincentius Candidus *tom. 1. Disquisit. moral. disqu. 5.art. 2. dub. 1.* Et ego *tom. 3. verb. Denunciatio num. 1.*

7 His positis dicendum talem Prælatum, cui vt patri manifestatum est aliquem subditum ipsius
8 hæreticum esse, teneri illum manifestare fidei censoribus Colligitur primò ex *Deuteron.cap.13. vers.6.* vbi dicitur: *Si tibi persuadere voluerit frater tuus, vel filius, vel vxor, vel amicus clam dicens: Eamus, & seruiamus diis alienis, non acquiescas ei, nec audias aut parcat ei oculus tuus, vt miserearis, & occultes eum: Sed statim interficias. Sit primum manus tua super eum, & postea omnis populus mittat manum* Quorum verborum sensus est, eum qui ad idola colenda alterum sollicitat esse statim accusandum, vt interficiatur, quando nempè publicè à Iudice fuerit condemnatus, tunc enim qui illum accusauit, debet primum in eum lapidem mittere, & postea totus populus.

9 Totum autem hoc optimè ad hæresim accomodatur, quæ idolatriæ æquiparatur à S.Hieronymo *Ezech* 18. & *Osea* 10. Quare ait Simanchas *de Cathol. Instit. tit. 19. num. 5. Ne putes hanc legem loqui de apostasis dumtaxat, & idolatris cum Hieronymus, & Augustinus, & Vincentius Lirinensis hæreses, & aliena ab Ecclesia dogmata vocent Deos alienos.* Idem etiam colligitur ex *Deuteron. 17.in princ.* vbi dicitur. *Cum reperti fuerint apud se vir, aut mulier, qui seruiant diis alienis, & hoc sibi fuerit nunciatum, audiensque inquisieris diligenter, & verum esse repereris, lapidibus obruentur.* Quæ verba eundem sensum habent quem præcedentia *cap.13.* Nam vt notat Caietan. *in d. cap. 13.* hæc verba intelligenda sunt seruato rectæ rationis ordine, & seruatis debitis circumstantiis Sunt enim isti non occultandi, sed denunciandi. & postquam à Iudicibus fuerint condemnati lapidibus sunt obruendi.

10 Colligitur secundò *ex cap. 2. de Hæret. & cap. Quapropter 2. quæst. 7.* Quos textus ad hoc intentum de obligatione generali omnium ad manifestandum hæreticum quomodocunque sibi notum inducunt Gloss. *in d.cap.2.* Farinac. *de Hæres.q.197.num.35* Sanctarellus *tract.de Hæres c.9. dub.vnic.n.2.*

Maxime tertiò, id colligitur ex Bullis Summorum Pontificum præcipientium denunciare hæreticos quomodocumque notos etiam sub excommunicationis sententia. Hi sunt Gregorius IX. Innocentius IV. & Nicolaus III quos communiter referunt Peña Farinac. Sanctarell. Catena *de offic.S.Inquis p.2.tit 9.§.1* & alij. 11

Quartò, ex Patribus, & specialiter S.Leone *ser.4.de Collectan* vbi ait: *Manichæos vbicumque latentes vestris presbyteris publicate, magna est enim pietas prodere latebras impiorum, & ipsum in eis cui seruiunt diabolum debellare* Et infra: *Non sinantur*, inquit, *latere homines, qui Prophetis, & S. Spiritui contradicunt.* Et infra: *Cauendi sunt ne in aliqua Ciuitatis nostra parte consistant.* Idem S Leo *serm. 5.de Ieiun ex 10 mens.* *Illud moneo*, inquit, *dilectissimi, vt si cui vestrum innotuerit vbi habitent hæretici, vbi doceant, quos frequentent, & in quorum societatem requiescant, nostræ solicitudini fideliter indicetis contra communes hostes pro salute communi vna communis debet esse vigilantia, ne de alicuius membri vlcere etiam alia possint membra corrumpi, & qui tales non prodendos putant, in iudicio Christi inueniuntur rei de silentio etiam si non contaminentur assensu* S Ambrosius *lib.2.offic.cap 24* *In causa Dei*, inquit, *vbi contaminationis periculum est, etiam dissimulare peccatum est non leue.* Alia ex Patribus omittimus. 12

Præsertim quintò, ex Decreto, seù edicto DD. Cardinalium S.Romanæ, & Vniuersalis Inquisitionis generalium Inquisitorum, quod tale est: *Vniuersis, & singulis Christi fidelibus tam Ecclesiasticis, quam secularibus vtriusque sexus, cuiusuis status, gradus, ordinis, conditionis, & præeminentiæ existentibus, & quacunque dignitate, & auctoritate, & maxima fulgentibus harum serie, ac tenore auctoritate nostri, & huiusmodi nostri officij, quo fungimur præcipimus, & mandamus quatenus infra duodecim dies proximè computandos, quorum primos quatuor pro primo, & reliquos quatuor proximis quatuor immediatos pro secundo, & vltimos quatuor pro tertio termino, & peremptorio, ac trina monitione Canonica assignamus omnes, & singulos hæreticos, seù de heresi quomodolibet suspectos, de quibus notitiam habuerint, debeant nobis, vel Romano Commissario nostro quoad habitantes in Vrbe, quo verò ad habitantes extra Vrbem, & vbiuis locorum degentes Inquisitoribus, vel locorum Ordinariis, vel eorum Vicariis generalibus sub excommunicationis maioris lata sententia pœna, quam in contrarium facientes ipso facto incurrant, iudicialiter propalare, cuius excommunicationis maioris absolutionem S. D. N.PP & nobis reseruamus* Hoc enim decretum, seu edictum comprehendit omnes Regularium Prælatos etiam respectu suorum subditorum, & omnes, & quascunque personas etiam Reges, Principes, & Duces, Suarez *de fid disp.20.sect.4.num.24.* Car.*supr. n.28* Illud verò, & similia decreta seù edicta à 13
particularib. Inquisit. promulgata omninò licita, 14
& honesta esse, & obligare respectiuè etiam pro casibus occultis, ex quo etiam sequitur idem dicendum in præsenti casu, colligitur ex Simancha, Sigismundo, Scaccia, Azor. & aliis, quos refert, & sequitur Farinac.*supr.num. 39.* Sanchez, Rozas, Suarez. Bonacina & alij, quos, & refert, & sequitur Castr. Palaus *tom.1.tr.4 disp. 3. punct. 4.num.2.* Genuensis, Sanctarellus, Lelios Zecch.

Lazarius

Lazarius, & alij apud Carenam *sup. n.* 18. Specia-
liter Cardinalis Lugo *to.* 1 *de Iust. & Iur. disp.* 38.
15 *sect.* 1. *n.* 21 & Candido *sup dub.* 5.

Probatur primò, quia denuntiare tales hæreti-
cos etiam occultos est necessarium ob bonum
commune aliorum fidelium, ergo anteponendum
est cuicunque obligationi propter particulare bo-
num, cum bonum commune præponendum sit
16 bono particulari, & quilibet magis teneatur con-
sulere Communitatis incolumitati, quàm vnius
priuati hominis famæ, *l. Sed illud, vers. Quæ est d.*
45. ex l. penult. C. de Primipilo l. 12. l. Actione §. La-
beo ff pro socio, cap. ratio nulla de prabend. Præser-
tim cum hæresis sit pestilentissimum venenum,
17 quod citò, & facilè Prouincias, & Regna inficit.
Antecedens, autem probatur; quia si quantumuis
occulti hæretici denunciari debent, timore huius
denunciationis non audebunt suos errores pro-
palare, multominus aliis persuadere, vt eos se-
quantur; necessarium ergo est ob commune bo-
num aliorum fidelium hæreticos quantumuis oc-
cultos manifestare.

18 Secundò, quia denuntiare tales hæreticos oc-
cultos, etiam est necessarium pro bono ipsorum,
ergo non obstante, quod sint occulti debent de-
nunciari; Consequentia patet, quia semper quoad
fieri potest attendi debet ad bonum spirituale
proximi. Antecedens autem patet: tum quia ti-
more huius denunciationis multi non amplectun-
tur errores hæreticales. Tum quia, quando de-
nunciantur sæpissimè redeunt ad bonam frugem,
& fidem Catholicam, quod aliàs rarò faciunt.
Tum quia aliàs non credent suos errores repro-
19 bari, etenim error cui non contradicitur appro-
batur, *c. error q* 83. & negligere quod potest per-
turbari est idem quod fouere, *c. negligere* 2. *q.* 7.
Interest ergo hæreticis occultis, vt errores eorum
manifestentur.

Tertiò, & maximè ad intentum casus nostri:
Nam vel talis Prælatus non potest manifestare
hæresim sui subditi, quæ sibi solùm, vt patri pro-
palata fuit, quia illa est occulta. aut quia solùm vt
patri sibi manifestata est, aut quia manifestata sibi
20 sub secreto. Non primum, vt ostensum est. Non
secundum; quia ex eo quod talis hæresis manife-
stata est Prælato, vt patri, solùm infertur iuxta di-
cta, vt non possit procedere ad illius punitionem,
aut inquisitionem, vt iudex, præsertim cum Præ-
lati regulares non possint hoc tempore id facere,
vt dictum est.

21 Non tertium; quia manifestare aliquid Præla-
to vt patri non est formaliter loquendo manife-
stare sub secreto. Tum quia solùm per talem ma-
nifestationem fit quod Prælatus non possit, vt
Iudex agere, non verò quod non possit de illo lo-
qui quando oportuerit, aut fuerit necessarium.
22 Tum quia esto quod manifestari aliquid Prælato
vt patri sit, manifestari sub secreto, nihilominus
quilibet tenetur reuelare hæresim alterius quam-
uis sub secreto strictissimo, excepto Sacramentali
illam sciat. Primò quidem quia alioquin præ-
ceptum de manifestando hæreticum occultum
esset inutile cum quilibet alteri sub tali secreto
suam hæresim possit detegere ad eamque trahe-
23 re. Secundò, quia Ecclesiastici Superiores iustissi-
mis de causis præcipiunt vt hæretici denun-
cientur quamuis occulti, & de hoc edicta, & le-
ges ferunt, ergo credendum hanc legem esse iu-
stissimam, ac illi standum non obstante quocun-
que humano secreto. Tertiò, denunciatio hæreti-
ci fit ob bonum commune, & spirituale tum alio-
rum, tum etiam ipsius hæretici, vt dictum est; at
seruare secretum ordinatur ad bonum priuatum,
& temporale, ergo denunciatio hæretici est an-
teponenda. Quartò, quia quilibet tenetur quæ si-
bi sub secreto commissa sunt reuelare, si vergant
in damnum publicum, vel tertiæ personæ com-
minentis in futurum, vt ait S. Th. 2. 2. *q.* 70. *art.* 2.
communiter receptus, at hæresis vergit in dam-
num publicum. Quintò, hîc agitur de vitandis
malis grauissimis imminentibus Ecclesiæ, & de
consulendo communi bono fidelium, ergo cum
hæc sint rebus omnibus anteferenda lex de de-
nunciando hæreticum tanquam fortior vincit le-
gem de seruando secreto. Quæ doctrina etiam est 24
vera quando quis sub iuramento promisit se non
reuelaturum, ita S. Th. 2. 2. *q.* 70. *art.* 1. *ad* 2. Guido
Fulconinaqui fuit postea Clem. IV. *in Consultat.*
ad Inquisit. q. 8. Roias *sing.* 3. *n.* 23. Peña *in direc. In-*
quis p. 2. *comm.* 18. *vers. Et obligat.* Roder. à Cnohà
de confes. solicit. q. 8 *n.* 16. Farin. *sup.* § 2. *n.* 5c. Suar.
de fide disp. 20 *sect.* 4. *n.* 17. Sylu. *verb. Denunciatio*
in fine. Nam tale Iuramentum est de re mala, & 25
consequenter non obligat, immò non est seruan-
dum, *c. Quintauallis, c. Sicut il Secondo, c. Tua nos*
de iureiur cap. 1. 22. *q.* 4. *cap. Intimauit de testibus,*
& Iuramentum quod est contra bonos mores 26
non est obligatorium, *de regul. Iur. in* 6. & regul.
In malis promissis fides non est seruanda, *l. ge-* 27
neraliter ff. de verbor. significat. l. Iuris gentium, §.
& generaliter ff. de pactis, & iuramentum non de-
bet esse vinculum iniquitatis, *cap. Quanto de iu-*
reiuran cap. Inter cætera 22. *qu.* 4. Deinde tale iu- 28
ramentum includit tacitam conditionem nisi
Superior aliud præceperit, alioquin iuramentum
esset iniquum.

Prætereà edita, & leges feruntur, vt hæretici 29
etiam occulti denuncientur, si leges, & edicta pu-
blica priuatorum pactis, & promissionibus non
possunt mutari, *l. Ius publ. cum l. Inter debitorem ff.*
de pactis, l. testamenti facio ff. de testam c. Si diligen-
ti de foro compet. cap. Contingit in princip. de sentent.
excommunicat. l. nec pignus ff. de reg. Iuris. Est etiam 30
hæc doctrina vera quando quis alteri diceret;
manifestando tibi hoc sub confessione; nam at-
iam in hoc casu tenetur homo reuelare occultam
hæresim; nam hæc confessio non est Sacramenta-
lis, nec ille habet animum confitendi, ita Nauarr.
in Summ. c. 17. *num* 55. Caietan. 2. 1. *qu.* 70. *art.* 1.
ad 2 Sot. *de figil. memb.* 7 *q.* 7. *concl.* 4. Aragon. 2. 2.
quæst. 70. *artic.* 1. *ad* 2. Victor. *in Summ. de Confess.*
num. 190. Armil. *verb. Confessor. num.* 6. Sanctarell.
sup num. 10.

Maximè id suadetur ex eo quod pater natura- 31
lis tenetur etiam denuntiare filium hæreticum;
ex hoc enim manifestè colligitur multo magis
patrem spiritualem, scilicet Prælatum, cui dela-
tum est crimen sui subditi, vt patri, & qui solum 32
veluti metaphoricè pater dicitur, teneri suum
subditum hæreticum denunciare. Porrò patrem
naturalem teneri denunciare filium hæreticum
habent Peña *part.* 2. *Direc. Comm.* 15. Petrus Bins-
feld. *de Confess. malefic membr.* 2. *versic. Pro parte*
negatiua, Vmbertus Locat *post. Iudicial. Inquis.*
quæst 5. Lelius Zecch. *in Summ. p.* 1. *tit. de fide in*
Rubric. de heresi cap. 11. *num.* 12. Castrus *lib.* 2. *de*
iusta heresis punit cap. vltim. Roias *singular.* 3 *num.*
29. *& seqq & singul.* 12. *numer.* 1. Mascardum *de*
probat. lib. 2. *conclus.* 857. *numer.* 18. Ludouicus
à Paramo *de orig. S. Inquisit. lib.* 3. *qu.* 98. *num.* 85.

Suarez *sup sect 4 numer.* 21. Caietan. *in cap.* 13.
Deuteron. Farinac. *supra numer.* 40. Azor. *tom* 2.
lib. 2.*cap.*8.*quæst.* 13. Sanctarellus *supra num.* 14.
Sanch.*lib.6.consil cap* 2.*dub.*19 *num.*3. Lugo *supr.*
num. 34.

33 Addendum teneri prædictum Prælatum de-
nunciare illum subditum nulla præcedente secre-
ta admonitione, seu correctione prout in praxi
obseruandum dixi *tom* 3.*vers denunciare numer.*4.
ita Suarez *sup sect.* 4. *numer.* 11. Auila *de Censur.*
p 2.*cap.*5.*disp* 4.*dub.*3.*concl.*1. quia inquit, nun-
quam spectandum est eum qui ausus est oppone-
re se Ecclesiæ vniuersali corrigendum esse per
34 meam monitionem, qua ratione vsus fui eo lo-
co, Salmeron *tom.*4.*in Euangel. p.* 3. *tractat.* 11.§.
Deinde, Scaccia *de Iudic.caus. cap.* 16.*numer.* 13.
vbi ait de consuetudine sic seruari, nec tales mo-
nitiones esse in vsu, Farinac. *supr.*§.1.*numer.*39.
Hæreticum, inquit, *quis denunciare tenetur etiam
non præcedente monitione secreta* Bañez 2. 2. *quæst.*
33.*artic.*7.*ad* 4. Simanch *de Catholic. Institut. tit.*
19.*num.*10.vbi ait, *Hæreticus quantumuis occultus
protinus est Iudicibus indicandus, neque opus est, vt
antecedat vlla fraterna correctio, id enim nec legibus
cautum, & multi Theologi, & Iurisperiti magno
consensu tradunt necessariam non esse correctionem
fraternam ante hanc denunciationem*, & citat Al-
bertin.*lib.de secret. num.* 81. Castr *lib.* 2. *de iust.*
35 *hæret punit.c.*25.*qui ait:* Quarta rarissimè accidit,
vt per correctionem hæreticus resipiscat ideò
securius censeo, vt in crimine hæresis sine vlla
admonitione procedatur ad denunciandum, præ-
sertim si hæreticus non est quiuis homo ple-
36 beius, & idiota, quando verò constaret aliquem
incidisse in hæresim ex ignorantia, tunc hic es-
set prius secretò admonendus, imò etiam igno-
retur an ex ignorantia, vel malitia peccauerit,
nam de proximo bonum semper, & non malum
debemus præsumere quod præsertim verum
est de homine idiota, aut parum docto; tunc
enim præsumendum est per ignorantiam errasse,
& ità secretò admonendus; citat deinde Si-
manchas Sotum *de rat.tegen secret.membr.* 2. *quæst.*
4. Idem Simanch. *num.* 11. *quando*, inquit, *est
magna spes quod hæreticus resipiscat, & nulli obsit,
tunc quidam putant correctionem fraternam fieri de-
bere, sed tamen nihilominus aiunt non esse fidendum
huic correctioni, sed tutius esse, vt ad Inquisitores
deferatur.* quam sententiam sequitur, & citat Ca-
num *lib* 12. *de loc.cap.*19 *versus fin.* Idem Siman-
chas *d tit.*19 *numer.*12. *Hodiè*, inquit, *in Hispa-
nia occulti hæretici ad Inquisitores deferendi sunt
37 nulla præcedente correctione fraterna.* Id enim iu-
stissimis edictis præceptum est ex auctoritate Apo-
stolica sub pœna excommunicationis, & quicun-
que illis non paruerit, peccatum non leue com-
mittit. Adde quod hæretici subdoli sunt, & me-
38 tu pœnæ fingunt se esse correctos, & nulla est
lex, quæ iubeat hæreticum corrigendum prius-
quam Iudicibus indicetur. Idem asserit in *Enchi-
rid.tit.*23.*num.*5.& *seqq* Mandos *in Addit. repert.
Inquisit.verb. Denunciator*, vbi *talem*, inquit, *esse
vsum*, Ruyas *singul.* 3.*num.*11.ait, *tutius, & rectius
esse, vt confestim absque monitione aliqua denuncie-
tur hæreticus.* Sanctarellus *supr.n.* 5. Diana etiam
qui *p.*1.*tract.*4 *resolut.* 2. variis relatis sententiis
hanc dicit se sequi.

39 Addendum secundò, deberi denunciari etiam-
si probari non possit hæresis ab ipso Prælato
denunciante. Ratio est primò, quia etiamsi ta-
lis hæresis probari non possit à denunciante, nec
eius testimonium sufficiat, vt inquisitores pos-
sint contra illum procedere, aperit tamen illis
viam ad vigilandum, & præcauendum, & ad hoc 40
quod accedente alio denunciatore, vel aliis in-
diciis sint plenè informati de tali delicto, & ita
hæreses profligentur, & caueantur Genuensis *in
prax. Archiepisc. op. Neapol.cap.*18.*n.*5.& alij apud
Farinac.*sup.n.*36.& Catenas *sup n.* 18. Lupo *sup.
n.*25.& 26.

Tertiò, quia quilibet tenetur Superiori pec- 41
catum alterius manifestare per quod infertur
proximo grauis iniuria, & damnum, præsertim
quando Superior id præciperet, quamuis illud
probare non possit, vt tradunt *Dried. lib.* 2. *de li-
bert Christian.cap.*7.*in princip.* Nauar *in Summ.c.*
21.*n.*83. Henriq.*lib.*11.*cap.*14 *n.* 5. Couarr.*in* 4.
Decret p 2 *cap* 6.§.10.*n.*11. Vega *in Summ. lib.* 3.
*cas.*136. At ex non manifestatione hæresis occul- 42
tæ alterius infertur grauissima iniuria Deo, &
Ecclesiæ, & redundat in notabilissimum damnum
fidelium, vt patet ex dictis, ergo quilibet sub
peccato mortali tenetur hæresim occultam alte-
rius manifestare Inquisitoribus id præcipienti-
bus per sua edicta, quamuis illam nequeat pro-
bare. Tertiò, quia in aliis delictis propterea, non 43
tenetur quis denunciare, quod probare non po-
test, quia per tale testimonium non potest vita-
ri aliquod peccatum, at si denuntietur hæresis
occulta alterius, potest illi obuiam iri; sic enim
timebunt hæretici suas hæreses prodere, cum
sciant posse, & debere eorum hæreses manifestari,
nec requiri, vt probentur, ergo, cum per huius-
modi denunciationem vitentur hæreses, tenetur
quilibet sub graui culpa eas manifestare, quam-
uis sufficienter illas probare non possit. De hoc
tamen latè Diana 7 *p.tract.*12.*res.*21. vbi plura ad
intentum.

Neque obstat denunciatorem, qui delictum 44
improbabile defert reputari calumniatorem, &
de iure denunciatorem denunciationem proba-
re debere, & ei assistere, quia loco accusatoris ha-
betur, *l. ab accusatore §.numciatores ff. ad Turpilia-
num*, & tradit Repert *ver. Denunciatio vers. An eo
ipso*, Vmbert. Locat. *in Indic Inquis.eodem verb. De-
nunciatio num.* 1. Non inquam obstat, quia licet 45
de iure denunciator teneatur probare denun-
ciationem, de consuetudine tamen contrarium
seruatur, etiam in Tribunali S. Inquisitionis iux-
ta dicta *tom.* 3. *verb. Accusare n.* 12. Et facit *cap.
super his de accusat.* quia denuncians potest dice-
re solo Zelo boni communis motus delictum de-
clarare, quod præcipuè locum habet in delicto
hæresis ob eius grauitatem, & periculum infe-
ctionis, & bonum commune, & ita tradit Cymer.
Direct. 2 *part. de secundo modo procedendi in causa
fidei n* 68 *in princip.*& ibi Peña *comm.* 15. Scaccia
in tr de Iudic caus c. 21.*n.* 4. Ludouicus à Paramo
de Orig.S Inquis lib 3.*q.*8 *n* 21. & 22. Suarez *su-
pr.* Sanctarellus *supr.n.*13 Diana *part.* 1.*tr.* 4.*res.*1.
Castr. P. Laus *sup n* 2.

Excusari tamen potest à denunciatione talis 46
hæretici si certò credat illum pertinacem non
esse, sed quod per ignorantiam, in hæresim
incidit, tunc enim prius corrigendus est, & ex-
periendum an resipiscat. Tolet. *lib.*4. *Summ. cap.*
5.*numer.*1. Farinac.*supr.numer.*39. Bonacina *disp.*2.
*de Censur q.*6.*punc.*1.*n.* 10. Castr. Pal.*sup.* Secun- 47
dò, si id sibi reuelatum est à persona non fide
digna; non enim tenetur illi credere, nam leuis
tunc

tunc haberetur iuxtà doctrinam Cordubæ *lib. 1.*
quæst.42 dub.2.§.Sexto quando,& in Summ.q. 64.
in fin §.il sexto, Petrus Nauar.*lib.2.de restit.cap.*
4.part.2.dub.10 n.108. Rodrigu. *de ordin. Iudic.*
*cap.4.conclus.10.n.12.*Gutier.*lib.1.qq. Canon. cap.*
*11.n.71.*qui docent quod cum quis tenetur ali-
quid sub peccato mortali denunciare, seu reue-
lare excusari ab hac denuntiatione si id audiuit
à persona leui, & indigna, cui habeatur fides.
48 Tertiò, si forsan ipse sit socius talis criminis. Si-
cut enim hæreticus ipse non tenetur se prodere,
vt habent S.Thom.2.2.*q.69.art.1.* Simanchas *de*
Catholic.Instit.tit. 42. num. 13. Peña *in Director.*
part.3 comm.12. Suar. *supr. sect.4 n.18.* Auila *de*
*Censur.p.1.cap.5. disp. 4. dub.3.concl.9.*Rojas *sin-*
gul.3.n. 33. Rodericus à Cunha *de confess. solicit.*
*q.10.*Sot.*de rat.teg.secret.memb.2.q. 7.* Bald.*in l.1.*
C.in quib.caus. & integr. restit. non est necess. in fin.
Alex.*in l.Cum quidam §. quod dicitur ff. de acquir.*
*haredit.n 13.*Felyn *in cap. Cum olim de accusat. a.*
3.& patet *ex cap.Quis aliquando de pænit.d. 5.* de-
sumpto ex Chrysostomo *super Epist.Paul.ad He-*
bræos homil.31.& 41. ad Populum, vbi dicitur,
Non dico tibi, vt te prodas, sed reuela ante Deum
*viam tuam.*Quod in casu hæresis, etiam procedere
asserit Nauarr.*cons.5.n.3.de heret.incip. Est pæni-*
*tens;*sic nec ipse complex, aut socius, quia non po-
test manifestare alium, quin etiam se ipsum mani-
festet. Si enim postea denunciatus interrogatur,
vt debet interrogari, tenebitur denunciatorem
Socium criminis manifestare Sanctarel.*sup.n.16.*
49 Castr.Pal.*supr.n.15.* Quartò, si ob denunciatio-
nem timeat se interimendum, aut notabiliter, &
grauiter male tractandum. Peña *2.p. Direct. q.*
53.Comm 78. Scaccia *de Iudic. caus. c. 56.num. 4.*
quos refert, & sequitur Farinac *sup.a 53.* Sancta-
rell.*sup.num. 16.* Barbosa *de potest. Episcop. alleg.*
50 *96.num.70.*Cum grano tamen satis hoc accipien-
dum, si enim nocumentum, quod Reipublicæ ob-
uenire potest sit valdè graue, nec alia via impe-
dire potest, nisi denunciatione facta, tenetur illam
facere, quia sine dubio bonum commune debet
præferri priuato. Rojas *singul.3.n.30. vers.Septimo*
ampliatur Castr.Pal *supr.n.10.* Quintò excusabi-
tur à denunciatione si illi certo constat subdi-
tum hæreticum se manifestasse, aut manifestan-
dum fidei censoribus, quia iam cessat finis de-
nunciationis, qui est certioratio Iudicis de crimi-
ne, & ex quo Iudex factus est certus fieri certior,
cap. Eum qui de reg. Iur. in 6. & plures DD. apud
Barbosam *supr.n 68.*
51 Ex quibus patet quid dicendum sit de Consi-
liariis, Aduocatis, & Procuratoribus, quibus cri-
men hæresis fuit communicatum sub sigillo se-
52 creti ab aliquo ad petendum consilium. Dicen-
dum enim est eodem modo, quod scilicet tenen-
tur illud denunciare, nisi adsit aliqua causa ex su-
pra allatis ad omittendum denunciationem. Ratio
53 est, quia licet seruare secretum alicui sit de iure
naturæ, maximè accedente promissione illius cui
concreditum est secretum, idque sit necessa-
rium pro commercio humano inter homines
conseruando, præsertim in casu præsenti, quia
aliàs arcerentur homines à petendo consilio pro
sua conscientia, quod cederet in magnum detri-
mentum animarum; nihilominus quando serua-
54 re secretum cedit, aut cedere potest in graue
detrimentum Reipublicæ prout contingit in
præsenti, quia hæresis est cancer, & venenum
Reipublicæ Christianæ, tunc ad præcauendum
tale damnum non debet seruari, sed potius pro-
palari, etiamsi adesset iuramentum, vt dictum est
ex parte audientis secretum, cum iuramentum, vt
dictum est, non sit vinculum iniquitatis nec pos-
sit esse contra bonos mores, nec debeat obstare,
vt damnum commune caueatur. Ita Nauarrus,
Salon. Aragon. Sayrus, Filiuccius, Bonacin. Azor.
& alij quos refert, & sequitur Barbosa *supr. n.63.*
Quibus iunge Sanchez *lib.6 cons.moral. c. 2.dub.*
20.num.1. Cardinal. Lugo *sup. num. 37.* & Reue-
rendissimum Candidum *supr.art 4.dub.7. §. Dico*
duodecimo.
Idem quoque dicendum de iisdem Consiliariis, 55
Aduocatis, Procuratoribus, &c. qui sub Sigillo
secreti sciunt furem detinere bona alterius furto
sublata, & iubentur à Iudice per censuras, aut alio
modo reuelare tale furtum.
Tenentur enim id facere propter rationem ad- 56
ductam, quia scilicet secreti, fidei, promissionis,
aut iuramenti seruandi obligatio, non potest
esse in præiudicium innocentis, aut contra iura
alterius, tunc enim esset vinculum iniquitatis.
Ita Authores relati, qui etiam loquuntur pro ca-
su quo obseruatio secreti esset non solum in
damnum commune Reipublicæ sed etiam in
damnum alicuius tertij, licet Candidus solum
videatur loqui quando esset contra vitam inno-
centis.
Limitant hoc bene Nauarrus *in Manual. cap.* 57
25.numero 44.& cap. Inter verba Corollar. 65. nu-
mero 805. & Sanchez *supr.* Vt id solum sit ve-
rum quando alia via damno illi tertiæ personæ
consuli nequit. Si enim alia via id fieri potest,
seruandum est ius secreti. Attendendum etiam 58
est, & prudenter considerandum an damnum
quod sequitur furi sit magni momenti, infamia,
v.g fustigatio, &c. Et quod sequitur innocenti sit
parui ponderis, scilicet restitutio rei parui pre-
tij, tunc enim non videtur detegendum tale
secretum, quia damnum parui ponderis inno-
centis non videtur præponendum iuxta chari-
tatis regulam damno magni momenti peccato-
ris. Sic videntur intelligendi Nauarrus, &
Sanch. relati, & fauet Candid.*sup.art.4 dub. 1. §.*
Dico tertio.
Noret lector post hæc scripta me incidisse in
septimam partem grauissimi Authoris P. Dianæ,
vbi *tract.3. resol. 63.* latè disputatum video. An 59
Hæretici sunt denuntiandi Inquisitoribus ante
præuiam correctionem paternam, & quid de aliis
criminibus contentis in edictis DD. Inquisito-
rum, Et post relatos Duuallium, Caspensem, Pa-
laum, Fagundez, Castillum, vtrumque Hurtadum,
Petrum Lorcam, & alios sic resoluisse quæstio-
nem: *Dicendum est igitur quod sententia Doctorum*
asserentium esse præmittendam correctionem fra-
ternam cum certa, & firma spe emendationis in
delicto hæresis, vel hæresim sapiente si est probabilis
erit probabilis stando in iure naturæ, & commu-
ni, secus autem stantibus edictis, & præcepto DD.
Inquisitorum, nam amplius non videtur admitten-
da, sed statim omnia delicta in dictis Edictis conten-
ta sunt sine præuia correctione ad Iudices fidei defe-
renda, & maximè delictum hæresis, Confessariorum
*sollicitantium, & sagarum.*Postea verò §. *Hinc in*
omnium refellit sententiam quam dicit esse meam
in Summa qq regul.c.10.n.34. scilicet quod Con- 60
fessarius sollicitans (intellige ad inhonesta) de
quo probabiliter speratur emendatio, non de-
beat denuntiari ante præuiam correctionem.

Cœterum diligentiſſimus Author non animaduertit me non dixiſſe *de quo probabiliter ſperatur*, ſed de quo creditur eſſe fraternè corrigibilem, quod eſt aliquid maius quam probabiliter ſperari. Deinde me adiunxiſſe ad maiorem cautelam. *Cautiſſimè tamen procedere debent Confeſſarij circa pœnitentes ab alijs ſolicitatos.* Quod ſanè explicabatur doctrina antea tradita. Ac maximè, quia in poſterioribus alijs editionibus (ſunt autem tres poſt illam, quam P. Diana citat) ad tollendum omnem ſcrupulum, & denotandum ſententiam illam ſolum ſpeculatiuè fuiſſe probabilem, eo quod eam plures Doctores defenderint, vt ſunt Pœtinis quem ibi retuli, & plures alij, quos ipſa Diana affert *part. 1. tract. 4. reſol. 2.* non autem practicè, aut in praxi ſequendam dixi: *Et nota quod in praxi non debent ſolicitati credere Confeſſarios ſolicitantes eſſe fraternè corrigibiles, aut emendatos cum ſint de hæreſi ſuſpecti.*

Propterea tenentur illos ante quamcumque monitionem, ſeu correctionem Sancto Officio Inquiſitionis denuntiare. Quid clarius pro mea mente exponenda dici potuit? Omitto errore Typographi dici me *c. 1 0. Summa* id ſcripſiſſe cum non niſi *c. 1 9.* ea ſcripſerim. Hæc porrò ſalua venia ſapientiſſimi, & communis magiſtri dicta ſint.

61 Hæc autem doctrina de manifeſtatione hæretici vel de hæreſi ſuſpecti ad S. Tribunal Inquiſitionis etiam ante correctionem fraternam facienda procedit etiam poſita ſententia, quæ in Societate Ieſu recepta eſt, ſcilicet licitum eſſe reuelare Prælato vt patri peccatum occultum fratris abſque præuia correctione, quando melius ſit per ipſum Prælatum corrigendus.

Et ſi enim dicta ſententia admitti debeat, prout probant Suarez, Caſtrus Palaus, Trullenck, ConinK, Hurtadus, Caſpenſis, quos refert, & ex parte ſequitur P. Diana *p. 7. tract. 3. reſol. 44.* nihilominus in caſu hæreſis, vel ſuſpicionis hæreſis talis denuntiatio non ad Prælatum Societatis, ſed ad S. Tribunal deferri debet prout probant adducta in ſuperioribus, & Authores relati.

CONSVLTVM XIII.

Circa controuerſiam Romæ acriter agitatam de validitate cuiuſdam Capituli Prouincialis, & electionum in ipſo factarum. In qua multa ad materiam de electione Prælatorum Regularium ſpectantia.

Notet lector huiuſmodi Conſultum typis editum fuiſſe in calce quarti tomi Quæſtionum Regularium authoris; quia tamen illud continet notabilem doctrinam, ideo in hoc etiam loco, veluti magis proprio reponi debuit.

SVMMARIVM.

Caſus cuiuſdam Capituli, & electionum. num. 1.
Oppoſitores contra ipſum. ibid.
Ad quem pertinebat hæc cauſa ibid.
An potuerit impugnari. n. 2. & 3.
Ad quos id pertinebat n. 4
Quibus conditionibus. n. 5.
Prima, quod ſubeſſet magna, & notabilis cauſa. ibid.
Secunda, quod non conſenſerint oppoſitores in dictum Capitulum. n. 6.
Tertia, ex cauſis poſtea emergentibus n. 7.
Quarta, intra certum terminum. n. 8.
Quinta, ſeruata forma à Iure præſcripta. n. 9.
Sexta, præſuppoſito iuramento. n. 10.
Quid quando oppoſitio eſt contra electum. n. 11.
Quid quando res eſt iam deciſa. n. 12.
Forma oppoſitionis contra electum. n. 13.
Quidam Religioſi non erant legitimi oppoſitores. numer. 14.
Quia conſenſerunt in Capitulum. n. 15.
Quid de alio Religioſo. n. 16.
Electio inualida an ratificetur per conſenſum. numer. 17.
Cauſa oppoſitionis non debent eſſe antiquæ. numer. 18.
Appellatio debet fieri in tempore n. 19.
Seruata forma Iuris. n. 20.
Non debent variare oppoſitores n. 21.
Nec cauſa debet eſſe deciſa. n. 22.
Citari debuit pars. n. 23.
Specialiter in materia electionis. n. 24.
Quid quando caſus eſt notorius. n. 25.
An potuerit cauſa decidi extraiudicialiter. numer. 26.
Agitari potuit per Procuratorem. n. 27.
A quibus debuit eligi. n. 28.
Procurator legitimus qui ſit. n. 29.
Repræſentans Capitulum potuit eligere Procuratorem. num. 30.
An omnes Gremiales Diffinitorij. n. 31.
Per modum Diffinitorij. n. 32.
Conſtitutus in Procuratorem potuit renuere. numer. 33.
Quid de Procuratore Generali Ordinis. n. 34.
Clerici omnes admittuntur ad electiones. n. 35.
Iure Prouincia Caſtellæ non omnes. n. 36.
An in hoc audiri potuerint Patres oppoſitores numer. 37.
Modus eligendi Socios in dicta Prouincia. numer. 38.
Confirmatus eſt à Generali n. 39.
An ſit contra Breue SS. D. N. Vrbani. n. 40.
An contra Ius commune, & Regulam Ordinis. numer. 41.
Vota abſentium ſuppleri non poſſunt. n. 42.
An rectè id probauerint Patres oppoſitores. numer. 43.
Quid ex vi cuiuſdam conditionis vnionis n. 44
Non fuit ſuppletio votorum abſentium. n. 45.
An talis conditio confirmata fuerit. n. 46.
An poſſit fieri additio votorum in electione. numer. 47.
An ſi fiat auctoritate totius Gremij. n. 48.
Forma cap Quia propter, *ſeruanda in electionum. num. 49.*
Quot Scrutatores requirantur. n. 50.
An id contigerit in dicto Capitulo. n. 51.
Redigere vota in ſcriptis ad quem pertineat. numer. 52.
Non contigit aliquis error in electionibus. n. 53.
Pro quibus requirantur tres Scrutatores. n. 54.
An alio modo fieri potuerint electiones. n. 55.
Potuit ſanè ex vi Conſtitutionis approbatæ à Sede Apoſtolica ibid.
An obſtet decretum Generalis Stratij. n. 56.
Nihil obſtabat. num. 57.

An

IESVS MARIA.

CASVS.

1 VALLISOLETI in Hispania de anno 1642.celebratum fuit Capitulum Prouinciale Carmelitarum quietè, & pacifice, nemine reclamante, aut contradicente. Postea verò, sex, vel septem circiter mensibus transactis, PP. aliquot graues eiusdem Prouinciæ obedientiam negarunt Prouinciali, & Priori Matritensi, prætendentes ipsos non esse legitimos Prælatos,ac propterea abstinere debere ab exercitio suorum officiorum. Cum autem ipsi contradicerent, & contra illos veluti rebelles procederent, eos etiam à Prouincia authoritate Illustrissimi Nuncij eiicientes, Romam idcircò venerunt, plures nullitates contra præfatum Capitulum,& electiones opponentes, primò coram Generali,deinde coram Sanctissimo,& ipsius delegatione,coram Eminentissimo,& Reuerendiss. Domino Cardinali Ginetto Ordinis Protectore, quo cum Reuerendissimis aliis coniudicibus in duabus Congregationibus in ipsius Palatio habitis,lis,& controuersia decisa fuit. Quia tamen circa ipsam multa,grauiaque dubia discussa fuerunt,ideo hic proponenda. Primum est, an contra Capitulum præfatum, & eius electiones aliqua opponi possent. Secundum, dato quod possent, opponi, an Patres prædicti legitimi oppositores essent. Tertium, an in eo casu contra inauditam partem Capituli aliquid decidi posset. Quartum, quod mandatum,vel procuratio requireretur, vt aliquis esset legitimus Procurator Romæ pro Capituli defensione. Quintum, an prædictum Capitulum,& eius electiones nullæ,& irritæ censeri deberent,eo quod socij Conuentuum,qui in illo erant Gremiales, non essent electi ab omnibus Religiosis Conuentuum in Sacris constitutis. Sextum, an rectè impugnaretur prædictum Capitulum propter vota quædam in ipso adiuncta. Septimum, an propter non seruatam formam *cap. Quia propter de electione* quoad numerum Scrutatorum. Octauum, an electiones Priorum factæ in ipso Capitulo, & non in Conuentibus validæ essent. De quibus omnibus sigillatim agendum,Notando primò,quod quamuis cognitio supra nullitate prædicti Capituli pertineret ad Reuerendiss.Generalem Ordinis, & non ad Emin.Protectorem,prout in simili declarauit Sacra Congregatio Episcoporum, & Regularium 17. Augusti 1640. in causa, & pro Patribus Augustinianis: nihilominus hæc lis, & controuersia specialiter pertinebat ad Eminentissimus ex delegatione SS.

DVBIVM PRIMVM.

An prædictum Capitulum,& electiones in ipso factæ impugnari possint.

RESpondeo, tam prædictum Capitulum, & electiones in ipso factas, quam omnia, & quæcunque Capitula,cum electionibus ipsorum, impugnari posse ab iis,ad quos interest, seruatis tamen conditionibus, de quibus infra. Ita enim colligitur ex toto ferè titulo *de elec. in primo, & sexto Decretalium*,vbi id supponitur, & constabit ex Iuribus inferiùs referendis. Accedit, quod si impugnatio electionis de aliquo Officiali ad inseruiendum Reip.competit cuilibet de populo, vt per Auendaño *de Exequendis mandatis p.* 1.*cap.* 19.*n.*17. Azeuedo *l.*1.*n.* 6.*tit* 4.*lib* 5 *noua recop.* Burgo de Pace *cons.*10.*n* 20.Maticozo *l.* 1. *Gloss* 8. *tit.*14.*l.*5.*noua recop.* Bobadilla *in sua politica l.* 3. *c.*8.*n.*17. Cabedo *p.*1. *decis.*112. *& p.* 2. *decis.*84. *num.*16.*cum seq.*tenet Barbosa *in cap. vt circa de elect.in* 6.*num.* 12. multò magis impugnatio cuiuslibet Capituli, seu electionis competet cuilibet Religioso,cum ad illum spectet, vt Prælatus vel Officialis suæ Religionis sit talis qualis decet. Layma.*in quæstionib.Canonic.de Prælator. elec. cap.*11.*q.*115. 2

Adde, etiam contra electionem confirmatam 3

fieri posse obiectionem, seruatis etiam conditionibus seruandis. Quia si electio est inualida, confirmatio subsequens non dat illi validitatem. Abbas *in c. accedens de accusat.* Petrus Biaxius *in Direct. elect. p. 3. cap. 45 n. 2. & 3.* Sigismundus de Bononia *de Elec. Prælat part. 1. c. 7. dub. 44. n. 19.* Quare quod idem Abbas *in cap. fin. qui matri accus. & in cap cum olim de caus. possess.* & idem Biaxius *ibid* dicunt, neminem esse audiendum post confirmationem factam, intelligi debet iuxta dicenda, & formam *ca. fin de elect. in 6.* quando præcessit oppositor, & non comparuit termino præfixo ad opponendum. Sigismundus de Bononia *supr dub. 46. n. 3.*

4 Dixi autem supra, ab iis, *ad quos interest*, quia alij non interesse habentes non possunt se opponere, nisi nomine Ecclesiæ, seu eorum, ad quos id spectat. *c. cum inter c. de elect. l. 1. ff. de appell.* Castellinus *de elect. canon. c. 16. n. 4* Layman. *supr.* ex Innocentio, & Abbate. Adde Iulium Lauorium *de Elect. tit. 4. c. 19. n. 119.*

5 Dixi etiam *seruatis tamen conditionibus, &c.* quia aliquæ sunt ad id faciendum necessariæ. Prima, quod subsit magna, & notabilis causa. Tum quia Ius Canonicum maximè auersatur huiusmodi oppositiones *cap. fin. de dolo, & contumac.* Laym. *supr. q. 117.* Tum etiam, quia cum litium introductio criminum occasionem, & magna alia detrimenta præbeat, quæ videri possunt apud Tiraq *de Retract. lign. § 8 glos. 7. à num. 20.* Rebuff. *in Probem. Concordata verbo sumptibus. pag. 511. & in l. litis nomen 56. ff. de verb. significat.* Gonzales *ad reg 8 Cancell §. 7. Proœm. num. 12. cum seqq.* Barbosam *de Offic. & potest Episcop. allegat. 79. à num 10 & in dict cap finem num. 1.* quæ maximè procedunt in Religiosis, qui omninò ab huiusmodi forensibus negotiis abstinere debeant; proculdubio non sine magna causa huiusmodi oppositiones, seu impugnationes electionum fieri debent.

6 Secunda est, quod non consenserint tales oppositores in dictum Capitulum, & eius electiones. Quia si consenserunt, repelluntur ab oppositione, seu impugnatione illorum. Etenim, vt habetur ex Reg. Iuris *in 6 num. 21.* & sumitur ex *l sicut C. de actionib. & obligat. Quod semel placuit, amplius displicere non potuit.* quod Glossa *ibidem* intelligit etiam in electo, iuxta *can. dilectissimi 8. quæst 2.* Idemque confirmat Regula alia etiam Iuris *in 6. num. 33.* quæ desumitur ex *l. nemo potest mutare ff hoc titulo*, scilicet, *mutare consilium quis non potest in alterius detrimentum.* Quam Regulam procedere etiam in electione probat Barbosa *ibid.* ex Iuribus, & Doctorib. Fauet etiam Regula illa generalis, scilicet, *nullus potest venire contra factum suum.* Argument. *c. diuersis fallaciis de Cleric. coniugat & c proposuit de fil. Præsbyt.* Glossa *in d. Regul, quod semel* Layman. *supr. quæst. 116 in margine.* Consonat etiam *c. concertationi de appell. in 6* vbi appellanti ab electione præscribitur spatium dierum decem, & iis transactis solum conceditur vti Iuris remediis, si tamen electioni non consenserit.

Ita colligunt ex textu Lapus, Abbas, Archidiaconus, & alij DD. quos ibi refert, & sequitur Barbos. Pro quo maximè facit declaratio quædam nouissima Sac. Congregationis Episcop. & Regularium die 2. Decembris 1643 vbi sic. *Proposita fuit causa Prouincia Apuliæ, inter PP. electores eiusdem Prouinc. necnon Patrem Thomam à Grumo electum, & P. Magistrum Felicianum à Polignano eius Procuratorem ex vna, & P. Magistrum Gregorium Capullum, &c. & DD. negotio maturè discusso, fuerunt in voto institutionem P. Capulli non posse, nec deberi ab eis impugnari, cum semel in eam consenserint, nec obstare Constitutiones, &c.* Facit etiam quod cum Eminentiss. & Reuerend. D. Cardinalis Ginettus Ordinis nostri Protector sciuisset quemdam Religiosum, qui ex vi Breuis SS. D. N. Vrbani institutus fuerat Prouincialis cuiusdam Prouinciæ, consensisse in electionem alterius, hunc, & non illum, vt legitimum Prouincialem hoc anno 1643. declarauit.

Tertia est, & veluti limitatio præcedentis, videlicet, quod, iuxta dicta *tom. 1. cap. 15. num 37.* eligentes aliquem, vel consentientes ipsius electioni, non possunt illi se opponere, nisi ex causis postea emergentibus, vel propter defectus electi prius ignoratos. Ita enim habetur expressè *cap. nullı licere de elect. in 6.* vbi Doctores communiter. Quibus iunguntur Iulius Lauorius *supradicto cap. 19. num. 115.* Sigismundus de Bonon. *supr. dub 46. num. 6.* Peirinis eo loco à me relatus, & Barbosa *super hoc cap.* Consonat etiam specialiter pro Ordine nostro, quod in Formula celebrandi Capitula Prouincialia à Reuerendissimo Theodoro Stratio Generali edita, & typis mandata Neapoli 1635. & quæ mitti solet ad Præsides Capitulorum Prouincialium, vt iuxta ipsam ea celebrari faciant, sic dicitur §. 21. *Qui in elect. expressè, vel tacitè, consenserint, illam postea secundum Sacros Canones impugnare nequeunt, nisi ex noua causa, vel veteri, sed nouiter eis pandita, & manifesta.* In margine autem notatur dictum caput *Nulli.* 7

Quarta est, quando talis oppositio, vel impugnatio electionis fit per modum appellationis, tunc enim, vt dixi supra *n. 6.* ex *c. concertationi de appell* solùm admittitur talis appellatio intra decem dies, nec post illos vllo modo permittitur. Verum quidem est, quod ex *c. statuimus de elect. in 6 & c. cupientes eod tit.* extendi id potest ad vnum mensem. De quo Doctores *ibid.* & Sigismundus *supr. n. 21.* & Castellinus *supr. n. 5. 6. & 9.* ac Iulius Lauorius *supr. n. 122.* 8

Quinta est conformiter ad dicta *tom. 1. eo cap. 15. num 47.* circa formam seruandam in oppositione, seu appellatione contra electionem. Taliter enim appellantes tenentur exprimere in Instrumento publico coram personis authenticis, quæ super hoc testimonium perhibeant, omnia, & singula, quæ obiiciunt, & simul iurare quod credunt ea esse vera, & se posse illa probare, alioquin non possunt alia obiicere, nisi, iuxta dicta *supr. n. 7* ex *cap. nulli de elect. in 6* forsan essent aliqua de nouo emersa, vel quæ verisimiliter ignorare potuissent. 9

Ita enim habetur expressè *in cap. vt circa de elect. in 6.* & tradunt ibi communiter Doctores. Quibus iunge Peirinis eo loco à me relatum Castellinum *supr. num. 2. 13 14. 15. & 16.* & Sigismundum *supr. dub. 46. num. 15.* Notans *num. 12.* hanc formam esse ad vnguem obseruandam, ita vt sine illa opponens audiri non debeat. Nota tamen aliquo modo limitatam esse per Clement. *Constitutionem de elect. in 6.* quando quæ opponuntur directè respiciunt ius Ecclesiæ, vel opponentes. De quo Doctores *ibid.* maximè idem Sigismundus *supra* plura afferens ad intentum *num. 18. & sequent.*

10 Sexta

10 Sexta, & veluti explicatio præcedentia, est, quod, qui se opponit alieni electioni, & ad Sedem Apostolicam appellat, ita debet iurare quod omnia, quæ opponit, credit esse vera, & se posse illa probare vt non sufficiat iurare se credere esse vera, & posse probare ea quæ de ipsis deberent sufficere. Ita enim expressè habetur in *cap. is qui contra de elect. in 6.* vbi Doctores communiter, & Sigismundus *supr. d. dub. 46. num. 12.* Addens *num. 14* id etiam esse verum in Procuratore appellantis ab electione. Maximè etiam addendum, in d. Clement. *Constitutionem §. cæterum* sic haberi. *Cæterum cum circa crimina, vel defectus debitam circumstantiarum specificationem prædictus omittit appellans, non est postmodum in prosecutione negotij super his audiendus, etiamsi circumstantias huiusmodi, vel probationes earum per iuramentum asserat ad se peruenisse de nouo.* De quo DD. sup. d. Clementinam, & Sigismund. *sup. num. 15.*

11 Nota autem, quod impugnata electione ante confirmationem, si contra formam sit oppositum, electus tenetur probare se ritè electum; si autem post confirmationem contra formam opponatur, opponens probare tenetur; si verò oppositum sit contra personam, semper onus probandi incumbit opponenti. *cap. 1. de elec. in 6. & cap. si compromissarius* Thesaurus *in Praxi p. 2. verb. Electio c. 4 §. nota* 2. ex Buttio, Innoc. Compostel. & Mascardo.

12 Adde etiam, quod quando id quod opponitur post confirmationem, ante illam propositum, & discussum fuit, ac super eo pronunciatum, non debet admitti talis oppositio, quia iam taliter discussum, & pronunciatum transit in rem iudicatam. Cochus *Instit. maior tit. de confirm potest. num. 4* Braxius *supra cap. 45.* Sigismundus *sup. dub. 46. num 5.*

13 Quando verò oppositio est non contra electionem, sed contra electum, observandum est quod habetur *in cap. si fortè de elect. in 6.* videlicet, *si fortè inter cætera, quæ obiiciuntur electo, aut postulato, seu aliàs promouendo ad aliquam dignitatem, euidentem scientia, vel alium personæ defectum opponi contingat, in discussione obiectorum illum statuimus ordinem incommutabiliter obseruandum, vt promouendus super defectu ipse ante omnia subiiciatur examini, cuius euentus examinandus, aliis, aut dabit initium, aut negabit. Cæterum, si præmissi examinis exitus huiusmodi oppositiones docuerit veritate destitui, opponentes omnino à prosecutione causæ, in qua talia obiecerunt, excludimus, & proindè puniri decernimus, ac si penitus in probatione omnium, quæ obiecerunt, defecissent.* Castellin. *sup. n. 8* Et quod magis est, non esse locum pœnitentiæ oppositori falso, *in c. ab eo, de elec. in 6.* sic decernitur. *Ab eo, qui contra electum, vel postulatum seu promouendum ad aliquam dignitatem, inter cætera quæ obiicit, euidentem, notorium, seu manifestum scientiæ, vel alium personæ defectum opponit: ipsius defectus oppositio, vel eius qualitas nequeunt postea reuocari.*

Cum enim opponens, si quid de defectu opposuit huiusmodi, destitui veritate contingat, à prosecutione causæ debeat omnino excludi, & puniri perindè ac si probatione omnium, quæ obiecerat, defecisset: iustum est, vt postquam ad oppositionem eamdem procedit nequeant in præiudicium eius, contra quem opposuit, vlterius pœnitere. Doctores ibidem, & Sigismund. *sup. n. 8. 9. & 10.* Pro huiusmodi etiam oppositionibus contra electiones factas, quod illis non obstantibus, electiones validæ censeantur, extant aliquæ declarationes Sac. Congregat. Episcop. & Regular. specialiter vna pro Minoribus Conuentualibus 7. Maij 1656.

DVBIVM SECVNDVM:

An prædicti Patres legitimi fuerint oppositores contra electiones factas in prædicto Capitulo.

Respondendum est negatiuè, prout manife- 14
stè colligitur ex adductis in dubio præcedenti. Primò quidem, quia ea, quæ contra præfatas electiones opposuerunt, non sunt magni, aut notabilis momenti, prout constat in dubiis sequentibus ea euacuando. Nec talia credi possent cum præfatum Capitulum, eiusque electiones celebratæ fuerint à Religiosis grauibus, & valdè doctis, Doctoribus, & publicis lectoribus in Sacra Theologia in clarioribus Vniuersitatibus Hispaniæ ac S. Tribunalis Inquisitionis Censoribus, & consultoribus sub Præside Magistro Ioanne de Orbea viro nedum nobilissimo, & magnæ authoritatis, sed & magnæ quoque experientiæ in agendis, qui quinquies idem munus exercuit, & de quo proindè bona præsumptio semper haberi debeat. Cum pro Iudice semper intra præsumant. *l. vir bonus ff. iudicatum solui l. fin. C. ad l. Iul. repet.*

Secundò, quia prædicti Patres oppositores con- 15
senserunt in dictum Capitulum, eiusque electiones, non repugnantes, contradicentes, reclamantes, aut aliquid contra ipsum, vel ipsas protestantes, quinimò, vt in Actis authenticis Capituli f. iam ergo habetur, *acceptata fuit electio Prouincialis nemine reclamante*, & infra: *tandem solitam obedientiam nouo Prouinciali electo omnes Gremiales exhibent.* Eamdemque obedientiam præstiterunt Diffinitoribus & Patribus tunc electis, à mense Maij, quo celebratum est dictum Capitulum vsque ad mensem Decembris, quo insurgere cœperunt contra Prouincialem, & Priorem Matritensem. Vnde propter regulas, & textus, de quibus supr. *dub. 1 n. 6.* manifestè excluduntur prædicti Patres à munere oppositorum, seu impugnatorum talium electionum.

Idem porrò, quæ dico de prædictis Patribus 16
oppositoribus, qui fuerunt Gremiales ipsius Capituli, intelligendum etiam est de quodam alio Religioso, qui cum de gremio Capituli non fuerit, nihilominus etiam illud, & electiones in ipso factas impugnauit; & de quibusdam aliis eiusdem Prouinciæ alumnis. Illi enim omnes à mense Maij vsque ad mensem Decembris, Prouinciali, Diffinitoribus, & Prioribus obedientiam, & sommissionem debitam multis actibus positiuis hinc, indéque, præstiterunt, quo gratum, & ratum habuisse comprobantur præfatum Capitulum cum gestis in ipso. Regula enim Iuris, quæ est 10. videlicet, *Ratihabitionem retrotrahi, & comparari mandato* in omni actu obtinet, vt notat Glossa *ibi* & maximè Glossa *in c. auditis de elect. verf. ex post facto*, vbi inquit, *ratihabitionem habere etiam locum in electionibus.*

Nec obstat si contra dicta obiiciatur, quod ex 17
dicto *cap. auditis de elect.* electio inualida non ratificetur

tificetur per subsequentem consensum. Ibi enim manifeste est sermo de electione facta per minorem partem Capituli, electiones verò, de quibus in præsenti, factæ fuerunt concorditer, vt ex ipsis Capituli Actis authenticis constar

18 Tertiò, & maximè repelluntur dicti Patres à munere oppositorum, seu impugnatorum Capituli, & electionum in ipso factarum, quia scilicet causæ, quas contra ipsa obiiciebant, non fuerunt de nouo emergentes, aut de nouo panditæ, aut cognitæ, sed antiquæ, & tempore celebrationis Capituli ipsis manifestæ, & euidenter notæ. Clarè enim, & manifestè videbant, & sciebant quando Capitulum celebrabatur, quod admittebantur vt legitimi suffragatores Socij Conuentuum, qui solum ab habentibus viginti annos in professione erant electi, & aliqui de nouo adiuncti, & quod erat sufficiens numerus scrutatorum, ac tandem, quod Priores Conuentuum eligebantur in Diffinitorio ipsius Capituli, non in ipsis Conuentibus, quæ sunt causæ propter quas contendebant de nullitate Capituli, & electionum. Ex hoc autem manifestè infertur eos non potuisse admitti, vt oppositores, seu impugnatores illius, propter dicta sup *dub* 1.*n* 7. ex *cap. nulli licere, de elec. in* 6. & ex decreto Reuerendiss. Generalis Straij ibi relato.

19 Similiter quartò expelli debuerunt à tali munere oppositorum, seu impugnatorum Capituli per modum appellationis, eum constet non solum post decem dies, aut vnum mensem à celebratione Capituli, sed post sex, & amplius menses, eam appellationem fecisse. Ex hoc enim constat repellendos necessariò fuisse, cum ex *cap. concertationi de appellat.* supra *dub.* 1. *num* 8. relato manifestè habeatur solùm intra decem dies admitti posse appellationem ab electione. Et ex *ca. statuimus de elect. in 6. & cap. cupientes eodem tit.* id extendatur ad vnum mensem. Nec illis suffragari potuit, quod dicerent se non fuisse appellantes, sed merè ad Sedem Apostolicam recurrentes. Oppositum enim constat tum ex Memorialibus ab ipsis porrectis, tum ex responsione ad Decretum Illustrissimi Hispaniarum Nuncij, nunc Eminentiss. D. Cardinalis Panzirolæ, vbi sæpiùs se appellantes ad Sedem Apostolicam vocant.

20 Quintò etiam, repelli debuerunt à dicto munere ob non seruatam formam præscriptam in *cap ut circa de elect. in 6.* quam retulimus *supr dub.* 1. *num.* 9. Constat enim ex prædictis Memorialibus, & aliis scriptis, in quibus suam oppositionem manifestarunt, non seruasse dictam formam, nec id fecisse instrumento publico coram authenticis personis, nec sub iuramento eu loco præscripto

21 Idem dico propter defectum sextæ conditionis pro oppositoribus contra electionem requisitæ, de qua *supr. dub.* 1. *num.* 10. *ex cap. is qui contra de elec. in* 6. Constat enim prædictos Patres oppositores variasse in oppositione causarum contra validitatem Capituli, & electionum ipsius. Si quidem in scripto oblato Matriti die 4. Decembris 1641. Prouinciali dictæ Prouinciæ Castellæ solùm obiecerunt quod Socij Priorum non fuerunt legitimi, eo quod electi non fuerint nisi solùm ab habentibus 20 annos in professione. In Memoriali autem postea ab ipsis porrecto Reuerendissimo Patri Ordinis quando Romam venerunt, non solum prædictam causam nullitatis, sed plures etiam aliàs obiecerunt.

In Memoriali verò postea Eminentissimo D. Cardinali Protectori oblato vlteriùs addiderunt aliam causam nullitatis Capituli, & electionum ipsius, videlicet quod pro illis fuerint adiuncti aliqui suffragatores, qui de iure tales non erant. Ac demum, postes post duos circiter menses opponere cœperunt, defecisse tres scrutatores in dicto Capitulo, & ipsius electionibos. Ex quo manifestè elicitur ipsos varios in opponendo extitisse, ac propterea repelli debuisse: tum ex dicto *cap. is qui contra*, cum ex communi dicterio de teste, scilicet *testis varius, testis falsus.* Quod etiam oppositori, seu impugnatori electionis applicari potest.

Repelli etiam debuerunt prædicti Patres oppositores, iuxta dicta supr. *dub* 1. *num.* 12. à munere impugnatorum, propterea quod eum ante confirmationem Capituli à Generali per litteras postulasset ne illud confirmaret, ipseque Generalis rem maturè discussisset, causasque, propter quas confirmationem negandam esse dicebant, considerasset, nihilominus ipsum confirmauit litteris datis eodem anno 1642. die 15. mensis Nouembris. Ex quibus omnibus liquidò patet præfatos PP. legitimos oppositores non fuisse in causa præsenti. 22

DVBIVM TERTIVM.

An in casu quo prædicti Patres legitimi oppositores Capituli essent potuisset decidi causa non citata, vel audita parte Capituli.

RESpondeo id nullo modo fieri posse. Primò ex *cap* 1. *de causa posses.* vbi Gregorius Papa dicit, *nec Nos contra in auditam partem aliquid possumus definire.* Vbi verbum (*potest*) negatione præposita, importat necessitatem, vt ibi Panorm. *num.* 4 & Iason *l. Gallus ff. de liber. & posthum. n.* 17. Glossa *cap.* 1. *de reg. Iuris in 6. versic. non potest.* De quo DD. in *d cap* 1. specialiter Ioann. Andr. Innocent. Imola, Hostiensis, & Anchatanus. Secundò, ex *cap.* 1. *de feudis sine culp. non amit.* vbi dicitur, *non debet quis priuari feudo etiam per Principem antequam de culpa sit conuictus.* Et Clement. *pastoralis de senten. & re iud. versic. nec prædicta suppletio,* vbi dicitur, *Imperatorem non posse supplere citationem, quia est de iure naturali, &* 2. *quæst* 1. *cap. Deus,* vbi dicitur, *Deum noluisse punire peccata Sodomorum, nisi descenderet, & videret, nec Adam, nisi prius eo vocato, & eius defensione audita,* Et *c. caueant, & c. omnia* 3 *qu.* 9. vbi habetur, *sententiam absque citatione nullam esse.* Tertiò, ratione, quia citatio partis, vt se defendat, est radix, & initium omnium litium. *Inst. de pœn. temp. litig. §. finali, & p.* 3. *tit.* 7. *initio.* Ergo velle sententiam ferte contra partem inauditam, est fundamentum totius processus iudicialis euertere. 23

Quartò, quia citare partem vt se defendat est de iure naturæ, quod dictat, vnicuique locum se tuendi concedendum esse. Item ius naturæ dictat, ante sententiam esse plenè, & perfectè cognoscendam culpam, quod effici non potest nisi pars citetur, & audiatur, an aliquid habeat quo à culpa

culpa purgetur Sed Princeps immutare nequit ius naturæ, ergo non potest contra inauditam partem procedere. Hanc proinde conclusionem tenet Glossa *Extravag 1. de dolo, & contum. verbo Non obstantibus*, vbi dicit, *partis citationem esse de iure natura, contra quam nullus Princeps procedere potest*. Panorm *cap 1. de causa possess. num. 4. & 5.* vbi hæc dicit: *Etiam Princeps non potest supplere defectum citationis, nec valet sententia per Principem sine citatione lata, quia est contra ius natura non citare partem, & citatione pracedente, & causæ cognitione præsumendum est pro Principe, & non aliter* Hæc Panormit. Qui & refert Cardinal. Et idem Panormit. *cap. inter quatuor de maior. & obed ent num. 1.* vbi inquit: *De absoluta potestate potest Princeps procedere absque citatione in iis, quæ sunt in potestate ipsius Principis, secus in quibus non habet plenam dispositionem, quia tollere citationem est tollere defensionem, quæ est de iure natura.* Et Iason *dicta l. Gallus num. 18.* vbi dicit: *Nec Papam posse de plenitudine potestatis omittere citationem, quia est contra ius natura.* vbi Angel. *l. si accusatorib. C. de accusat.* & Glossa *l. fin. C. de legib. vers. quo minus*, & ibi Bald. *num. 1. & l. cum Fratrem C. de iis qu bus, vt indig.* Con. *quæst. practic cap. 23 n. 6.* Rebuff *repetition. cap. 1. de possess. versic. sextò nota.* Pinellus plures referens *C. de rescind. vendit. 11. p. rubrica cap. 2. num. 21.* Alexan. *cons. 5. volum. 2. num 2.* Oldradus, Maraota, Aretinus, Felinus, & alij Iuristæ.

Quibus iunge ex Theologis Sotum *l. 5. de inst. q. 1. art. 3. ad 1 versic. at vero vtrum*, vbi inqoit, *si Princeps citra iudicij formã, & ordinem aliquid imperet, nefas est nec parendum est illi, quia Princeps tenetur ordine iudiciario procedere.* Caiet. *verb Homicidium*, Mirand. *de ordine iudic. q. 14.* & alios.

24 Specialiter in materia electionis quod ea non possit cassari nisi citatis, & auditis electis, habetur ex *cap. vlt. de elect. in 6.* vbi Doctores communiter. Viuianus *de Iure patronat. l. 9. cap. 1. numer 24* maxime Rota in vna Illerdensi *electionis Abbatissæ* coram D. Roxas 2. Iunij 1636. ex Canalet. *decis. 376. num. 1.* De quo etiam Rotæ decisio *in recent decis. 139. num. 7. p. 7.* & Portell. *in Respons p 2. cas. 4 n 3.* Ad minus idest clarissimum quando electio est in conformitate facta, confirmata, & in possessione posita, ac reclamantibus electis, prout erat in præsenti.

25 Nec obstat, Panorm. *c. cum olim de sentent. & re indicat. n. 10. & c. causam de rescrips. n. 3.* Rebuff. *vbi supr.* Felin *dicto c cum olim n. 1.* Marant. *de Ordin. iudic. 6. par verbo Citatio n. 3.* & quosdam alios, quos retuli, & ex parte secutus sum *tom. 3. Summ. verbo Iudex, & iudicium Regular n. 17.* dixisse, posse aliquando Iudicem contra partem non citatam, nec auditam procedere. Nam, vt ipsos legenti constabit, loquuntur in casu, quo crimen est notorium, & liquidò, ac certo constat nullam defensionem esse reo, quod non procedit in proposito, vt euidenter constabit, euacuando ea, quæ Patres oppositores Capituli obiiciebant.

26 Quare audiri non meruerunt aliqui insinuantes potuisse Eminentissimum D. Cardinalem Protectorem huius causæ Iudicem, vel etiam Reuerendissimum Generalem, electiones in dicto Capitulo factas extraiudicialiter, & sine strepitu iudicij, non auditis electis irritare, & cassare. Id enim contra Ius naturale, diuinum, & humanum esset.

Cum enim tales electiones non solùm in concordia factæ fuissent, sed etiam à Superiori confirmatæ essent, & per confirmationem adquisiuerint electi Ius in officiis, ad quæ fuerunt electi, & in ipsorum possessione per multos menses fuerint, & contradicerent tali causæ discussioni ipsis non citatis, aut non auditis; proculdubio nihil potuit in causæ decisione agi sine ipsorum citatione *cap. nostri, & cap. qualiter de elect. & cap. dudum de praebend. cap fin. de elec. l. 6.* Petrus Gregorius *in partit. 1 tit. cap. non erat. de elect. num. 4.* Portellus *sup.*

DVBIVM IV.

Quod mandatum, vel procuratio requirebatur, vt aliquis esset legitimus procurator Romæ pro Capituli defensione.

27 SVppono, causas electionis agitari posse per procuratores tam partis impugnantis quam defendentis. Ita enim habetur ex *c 1. de elect. in 6.* vbi etiam terminus illis præfigitur ad prosequendam appellationem. Doctores communiter ibi Layman. *sup. q. 117. & q. 118.*

28 Quo posito ad dubium propositum respondeo, procurationem, seu mandatum, quod requirebatur, vt aliquis esset legitimus procurator Romæ pro dicti Capituli defensione debere esse ab omnibus electis in ipso ad aliquod officium, videlicet Prouinciali, quatuor Diffinitoribus, Prioribus &c. vel saltem ab iis, qui repræsentant totam Prouinciam, scilicet Diffinitorio ipsius, quod conflatur ex Prouinciali, quatuor Diffinitoribus, & Socio, seu Secretario.

29 Ratio primæ partis est, quia procurator legitimus est ille, qui à parte principali interesse habente accepit mandatum. Etenim iuxta Vlpianum *in l. 1. ff. de procurat.* procurator est, *qui aliena negotia mandato Domini administrat* Et infra. *Qui rebus suis ipsi superesse, vel nolunt, vel non possunt, per alios possunt, vel agere, vel conueniri.* Certum autem est principalem partem interesse habentem in dicto Capitulo fuisse electos in illo ad aliquod officium. Ergo. Confirmatur ex Regula illa 29. inter Regulas iuris, quæ sumitur ex *l. 1. & vlt. C. de auth præst & ex per fundum 11. ff de seruit. rustic. præd* videlicet, *Quod omnes tangit debet ab omnibus approbari.* Constat autem negotium illius Capituli tangere omnes illos, qui in eo electi fuerunt ad aliquod officium in Religione, ac proindè procuratorem legitimum in hac causa illum fuisse, qui ab illis habuisset mandatum, seu procurationem.

30 Ratio etiam secundæ est, quod idem, quod fit à principali, fieri etiam potest ab eo, qui ipsum repræsentat, vt patet in Vicario, Delegato, Commissario, Procuratore, &c. Cum autem Diffinitorium repræsentet totam Prouinciam, vt colligitur ex nostris Constitutionibus *par. 4. cap. 19. num. 12. 21. 13. & 14.* ac *cap. 20.* præsertim *num. 4.* ideo habens procurationem, seu mandatum à dicto Diffinitorio censeri debuit habere illud à tota Prouincia, ac per consequens ab Officialibus in dicto Capitulo electis.

31 Videtur autem necessarium fuisse in tali

casu

casu quod omnes Gremiales Diffinitorij, Prouincialis scilicet, & Diffinitores, conuenirent in designatione procuratoris; nec sufficere quod maior pars ipsorum id faceret. Ratio est, quia, licet ad statuendum ea, quæ pertinent ad omnes vt vniuersos, vel in communi, sufficiat consensus maioris partis *cap. cum in cunctis de iis quæ fiunt à maiori parte Capituli, & cap. auditis de elect.* nihilominus ad statuendum ea, quæ spectant ad omnes vt singulos, seu in particulari, quale est in hoc casu constitutio procuratoris; siquidem omnes de Gremio Diffinitorij sunt electi in tali Capitulo, requiritur consensus singulorum, ita vt in his habeat verum Regula iuris *in 6.* adducta *Quod omnes tangit, debet ab omnibus approbari, cap. cum omnes de constit. l. per fundum ff. de seruit. rustic.* Glossa *in d. cap. cum omnes verbo Constitutum* Angelus Syluester, & alij Summistæ *verbo Capitulum*, & DD communiter, quos refert Barb. *in d. cap. cum omnes, & super d. Regulam quod omnes tangit.*

32 Imò etiam videtur necessarium fuisse ad designationem talis procuratoris, quod fieret à dicto Diffinitorio per modum Diffinitorij, congregato scilicet ad sonitum campanellæ, loco, & aliis circumstantiis, quæ secundùm consuetudinem Religionis obseruantur ad actiones Diffinitoriales. Hoc enim commune est omnibus, quæ fiunt à Collegio, Capitulo, Diffinitorio, & e. vt talibus. Vbi enim actus expediendus est de consensu alicuius Collegij, seu Communitatis non sufficit illos de collegio separatim consentire, sed necessario requiritur vt in vnum congregati collegialiter consentiant alias actus est nullus. *c. in gener. de elect. & l. 1. C. de decim. lib. 10.* Panormitan. *cap. cum Eccles. à n. 14. de caus. possess. c. Eccles. 1. n. 2. de sortileg. c. quia propter n. 12. de elect. & c. cum omnes n. 5 de constit.* vbi latè Felin. *n. 24.* Gonzal. *sup. Regul. 8 cancell glos. 4. n. 64.* Sigismund de Bononia *de elect. dub. 11. n. 2.* ex Rotæ decisione, & aliis authoribus. Quod etiam ex eisdem fundamentis sequitur Tamburio *de iure Abbat. tom. 3. disp. 5. quæst. 2. num. 7.*

33 Illud certiùs, procuratorem taliter constitutum potuisse tenuere acceptare talem procurationem, & illam recusare. Ratio est, quia mandatum est contractus à mandatore, & mandatario sponté initus, & nemo inuitus cogitur ad procurandum pro alio. *l. 1. ff. mandat. l. inuitus C. de Procuratorib.* Azor *tom. 1 Instit. moral. l. 9. c. 5.* Bonacina *de Contractibus disp. 1. q. 2. punct. 6. n. 15.* Layman *lib. 3 sect. 5. Tract. 4. cap. 26. num. 9.* Barbosa *de offic. & potest. Episc. Allegat. 79. num. 35.* post alios, quos refert. Credo nihilominus, quod si talis procurator esset eiusdem Religionis posset cogi à Superiori ipsius ad acceptandum tale mandatum, eo quod, iuxta dicta *tom. 1. cap. 4* ex vi voti obedientiæ obligatur Religiosus ad obediendum in rebus licitis, & honestis, & quæ concernunt Regulam, quale est hoc, vt munus Procuratoris gereret pro defensione Capituli suæ Religionis.

34 Credo etiam Procuratorem Generalem nostri Ordinis potuisse suscipere talis causæ defensionem, tum ex vi sui muneris, quod est defendere Religionem, tum propter priuilegium Bonifacij Noni pro prædicatoribus quod retuli *tom. 4. verbo Procuratores Religionum num. 4.* in quo Procuratoribus Generalibus conceditur facultas assumendi quascunque causas Ordinis, etiam in iis, in quibus requiritur speciale mandatum, perindè ac si ab iis, ad quos interest, data esset omnimoda potestas. Idque supponitur à Rota in vna Theatina *Iurisdictionis* coram D. Coccino anno 1614. vbi habetur, Procuratores Generales Religionum communicantium in priuilegiis cum Dominicanis posse vti concessione Bonifacij IX. relata. Oporteret tamen rectè instructum esse in causa ipsa, aliàs non posset nec licitè, nec validè eam assumere.

DVBIVM V.

An prædictum Capitulum, & eius electiones annullari deberent eo quod Socij Conuentuum, qui in eis vocem habuerunt, non fuissent electi ab omnibus in Sacris constitutis.

SVppono ex dictis *tom. 1 cap. 15 num. 4* ad ele- 35
ctiones, quæ fiunt inter Regulares, admitti vt electores Clericos omnes in Sacris constitutos, prout ex *c. ex eo de electio. in 6.* & Clementin. *Ne y de ætat. & qualit.* ac Concilio Tridentino *sess. 22. cap. 4.* dixi eo loco. Id etiam videtur esse de iure communi Religionis. Nam *part. 4. cap. 24. numero primo* dicitur excludendos esse ab electionibus professos, qui in Sacris non existunt. Ex quo denotatur quod omnes in Sacris existentes admitti debeant.

Nihilominus dicendum, propter ius particu- 36
lare illius Prouinciæ non potuisse, nec debuisse ad electionem Sociorum Priorum iturorum ad Capitulum Prouinciale admitti omnes in Sacris constitutos, sed solùm illos qui 10. annos in professione habebant, ac proinde non propterea Capitulum Prouinciale prædictum, aut electiones in ipso factas impugnari posse.

Et primò, antequam id probetur, nullatenus 37
audiendos fuisse prædictos Patres oppositores in hoc, non solum liquido habetur ex dictis toto dubio primo, & secundo; sed specialiter ex eo quod in actis prædicti Capituli in authentica forma ad Generalem Romam transmissis § *Tunc Reuerendus Pater* sic habetur. *Et statim rationem posuit* (scilicet Præsidens) *cum Sociis Conuentuum, & ipsi litteras, in quibus status eorum, & honorum eorumdem continebantur, exhibuerunt, quibus iam examinatis interrogauit: An quis esset qui impedimento aliquo Canonico, voce actiua, aut passiua esset priuatus, & nemine reclamante omnes habiles inuenti sunt, & vt talia reputati à Reu. P. Præside.* Nullo ergo iure dicti Patres oppositores dicere potuerunt præfatos Socios Priorum illegitimos suffragatores fuisse, siquidem expressè, vel tacitè, ipsi qui erant Gremiales Capituli, eos in eodem Capitulo *nemine reclamante* habiles inuenerunt. Procedunt enim contra illos adducta supra dubio primo, & secundo, & præsertim Regulæ illæ Iuris: *Quod semel placuit amplius displicere non potuit*, & illa *Mutare consilium quis non potest in alterius detrimentum*, ac illa, *Nullus potest venire contra factum suum.*

Deinde planè conuincitur quod hic modus 38
eligendi Socios debuerit omnino obseruari in Prouincia Castellæ. Cum enim prius diuisa esset in duas Prouincias, quarum vna Castellæ nouæ,

&

& altera Castellæ veteris vocabatur, vnitæ fuerunt authoritate Pontificia, Regia, & ordinaria Generalis in vnam Prouinciam Castellæ cum certis pactis, & conditionibus, quarum vna fuit *n.* 13. quòd solùm haberent vocem in electione Sociorum Priorum iturorum ad Capitulum Prouinciale illi, qui habuissent viginti annos in professione, & quòd si alio modo fieret talis electio esset irrita, & omnino nulla ipso facto. Hæc autem conditio habebat robur, & firmitatem. Primò, quia facta est à Commissarijs vtriusque Prouinciæ nomine Religiosorum ipsius, qui proindè cesserunt iuri suo, si quod habebant, ad oppositum. Secundò, quia facta est authoritate ordinaria Generalis, qui, iuxta constitutiones Ordinis *part.* 5. *cap.* 1. *n.* 9. *&* 11. non solùm habet facultatem dispensandi in constitutionibus Ordinis ex legitima causa; sed etiam (quod est maximè notandum) habet totam authoritatem, quam habet Capitulum Generale, præterquam in tribus casibus, in quibus non includitur iste. Constat autem euidenter potuisse Capitulum Generale facere prædictam conditionem pro bono regimine Religionis. Terriò, & præcipuè, ex eò quòd prædicta conditio facta fuit ex vi Breuis Sanctissimi D.N. Vrbani 30. Augusti 1636. in quo conceditur authoritas dicto Theodoro Generali eligendi aliquem Religiosum in Vicarium generalem cũ authoritate Prouinciales vtriusque prædictæ Prouinciæ absoluendi à suis Prouincialatus Officiis, si illa spontè renunciare *recusauerint, dictasque duas Prouincias in vnam Castella Prouinciam vnire cum illis pactis, & conditionibus, in quibus Fratres vnius, & alterius Prouincia Castella conuenerint.* Et postea in fine additur; *Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, dictique Ordinis &c. statutis, & constitutionibus, &c.*

Quartò, quia huiusmodi conditio cum aliis recepta, & approbata fuit à Gremialibus vtriusque Prouinciæ Congregatis in Capitulo Prouinciali Matriti celebrato 17. Octobris 1638. instrumento etiam facto coram Illustrissimo Domino Nuncio Hispaniarum tunc temporis Domino Campeggio, & eius Notariis. Gremiales autem Prouinciæ omnes Fratres ipsius repræsentant, ac per consequens potuerunt recipere, & approbare prædictam conditionem cum aliis.

Denique quintò, quia Magister Michael Nauarrus eo tempore Prouincialis curare debebat prædictam conditionem simul cum aliis seruari ex vi iuramenti præstiti in Capitulo Prouinciali Matritensi anni 1638. in quo fuerat electus. Vt enim constat ex Actis authenticis eiusdem capituli §. *Deinde* post suam in Prouincialem electionem genuflexus in conspectu omnium Capitularium fecit iuramentum iuxta formam præscriptam in pactis, & conditionibus vnionis seruandi inuiolabiliter in vtroque foro prædicta pacta, & conditiones, inter quas erat ista.

39 Et si autem confirmatione à Generali non egeret, vt potè, quia facta fuit authoritate Apostolica Papæ, authoritate etiam ordinaria Generalis, authoritate insuper Vicarij Apostolici, & Generalis, consentientibus, & approbantibus Gremialibus vtriusque Prouinciæ, qui illam totam repræsentant, vt præmissum est; nihilominus ab eodem Generali confirmata fuit Litteris patentibus datis 8. Ianuarij 1639. Constat enim ex Actis authenticis capituli intermedij eiusdem prouinciæ celebrati in conuentu Vallis morensi 28. Aprilis 1640. §. *Deinde.* Prouincialem exhibuisse Diffinitorio litteras eiusdem Generalis continentes confirmationem vnionis inter vtramque Castellam, & confirmationem legum, & conditionum sub quibus facta fuit vnio. Cui consonant Epistolæ eiusdem Generalis ad Prouincialem eiusdem Prouinciæ, & ad Magistrum Orbeam Præsidem capituli, de quo est controuersia, & ipsorum ad Generalem, quæ partim apud illos, partim in Registris litterarum pro Hispania reperiuntur; ex quibus habetur hanc conditionem confirmatam fuisse cum cæteris à prædicto Reuerendissimo, simulque voluisse, vt ea executioni mandaretur. Idem etiam corroborat quòd huiusmodi etiam conditio innouata fuit in Capitulo Prouinciali, de quo est controuersia §. *tertia conditio*, quod nullatenus fieret, si ea à præfato Generali reprobata fuisset, vel non confirmata. Imò cum innouatio dictæ conditionis facta sit annuentibus, consentientibus, & subscribentibus dictis PP. oppositoribus, vt patet ex Actis dictis capituli, ideo nullatenus audiri poterant contra ipsam, propter dicta *sup. dub.* 1. *&* 2.

Nec obstat quod obiiciebant Patres oppositores contra præfatam, & alias conditiones vnionis, esse videlicet contra præfatum Breue Sanctissimi, eo quòd in ipso Papa concedat facultatem Vicario Generali à Generali deputato vniendi dictas Prouincias, & conuocandi ad Capitulum Prouinciale *pro noui Prouincialis electione, aliisque omnibus, & singulis faciẽ, quæ in Capitulis Prouincialibus dicti Ordinis iuxta illius Constitutiones Apostolica auctoritate confirmatas fieri solent.* 40

Ex eo inferentes hanc conditionem inualidam esse, eo quòd contraria sit constitutionibus Ordinis. Sed futilem fuisse hanc obiectionem constat primò, quia, vt manifestè liquet ex ipso Breui ibi solùm loquitur Pontifex de Capitulo Prouinciali celebrato anno 1638. in quo completa fuit vnio Prouinciarum, non de capitulo celebrato ann. 1642. de quo modò est controuersia. Secundò, quia ibi nihil præcipit, aut disponit, sed solùm refert, quæ fieri solent in capitulis Prouincialibus, nec in verbis adductis dicitur *fieri debent*, sed *fieri solent.* Vnde argumentum ex prædicto Breui SS. sumptum nullius momenti esse comprobatur.

Nec etiam obstant adducta in principio huius dubij ex Iure communi, & constitutionibus nostræ Religionis; non solùm, quia ibi, maximè in Iuribus relatis ex Iure communi, solùm videtur permitti, aut concedi quòd omnes Clerici adsint electionibus, non verò præcipi; sed etiam, & præcipuè, ex eo quòd, vt patet ex Breui Sanctissimi adducto supra *n.* 38. idem Sanctissimus concedit facultatem reuniendi dictas Prouincias in vnam, cum illis pactis, & conditionibus, *in quibus Fratres vnius, & alterius Prouincia conuenerint:* addendo in fine, *non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, dictisque Ordinis statutis, & consuetudinibus.* Per hæc enim satis denotatur ex vi authoritatis à Papa concessæ potuisse dictos Religiosos statuere hanc conditionem pro vnione Prouinciarum, non obstantibus Iure communi, aut constitutionibus Ordinis. 41

DVBIVM VI.

An praedictum Capitulum, & eius electiones inualida fuerint propter vota quaedam in illo adiuncta.

41 EXtollant praeterea Patres oppositores obiectionem aliam contra validitatem capituli, videlicet, quòd, vt constat ex Actis ipsius, in eo numerantur quinquaginta Gremiales; cùm tamen, iuxta ipsorum computationem, tot nequiuerint esse. Vnde dicebant suppletum fuisse numerum aliquorum absentium contra Concilium Tridentinum *sess. 25. cap. 6. de Regularibus*, ac per consequens electiones inualidas fuisse, & suffragatores adiunctos inhabiles postea ad omnia officia Ordinis. Dicit enim Concilium. *Nec in posterum liceat Prouinciales, aut Abbates, Priores, aut alios quoscunque titulares ad effectum electionis faciendae constituere, aut voces, & suffragia absentium supplere. Si verò contra huius decreti Constitutionem aliquis electus fuerit, electio irrita, sit; & is, qui ad hunc effectum se in Prouincialem, Abbatem, aut Priorem creari permiserit, deinceps ad omnia officia in Religione obtinenda inhabilis existat, facultatesque super his concessae eo ipso abrogata censeantur, &, si in posterum aliae concedantur, tanquam subreptitiae habeantur.*

43 Hanc tamen obiectionem nullius momenti esse I. quòd suadetur. Et primò quidem, cum nihil constaret de eo quod opponebatur, nec per testes idoneos, instrumenta authentica, aut processum formatum, proculdubiò Patribus oppositionibus credendum non erat. Sed si circa id fuisset aliquod dubium, etiamda, & audienda esset pars Capituli, prout Iuris est, iuxta d sup. *dub. 3.* Interim tamen secundò, audiri non debuisse praefatos Patres, conuinciter, tum propter superiùs dicta *dub. 2.* tum specialiter, quia ipsimet personaliter assistentes electioni Prouincialis, in qua vocem habuerunt praedicti quinquaginta suffragationes, eam, legitimam, & Canonicam (idem dico de electione Diffinitorum) acceptarunt, & approbarunt.

Vt enim constat ex verbis dictorum Actorum authenticorum capituli § *tam ergo*, facta electione Prouincialis, *acceptatur* electio à R. P. *Praeside, nemine reclamante, & vt canonica est habita.* Subditur postea, *& tandem solitam obedientiam nouo Prouinciali electo omnes Gremiales exhibent.* Quam etiam exhibuerunt per sex menses post capitulum celebratum. Et sanè tertiò, cum, iuxta Iura, & antiquam Ordinis consuetudinem, prout colligitur ex Formula celebrandi capitula Prouincialia §. 11. & 16 quam retuli supra *num. 7.* finito Scrutinio pro electione Prouincialis, & Diffinitorum, Praesidens capituli ter interroget Gremiales, an habeant illam electionem, vt legitimam, & praedicti Patres, qui Gremiales etiam erant, nihil dixerint, quin potiùs praedictas electiones acceptauerint, & approbauerint, proculdubio signum euidens est nullum illegitimum suffragatorem ad praefatas electiones admissum fuisse.

44 Ad maiorem etiam abundantiam, & tollendum omnem scrupulum, dico, potuisse Patres illius capituli ex vi vnius conditionis praefatae vnionis *num. 9.* (quae erat quòd, vt in Capitulis Prouincialibus essent semper paria vota vtriusque Prouinciae vnitae, scilicet, Castellae nouae, & veteris, possent Patres illius partis Prouinciae, quae habebat minora vota eligere sibi tot suffragatores, quot esset necessarij ad adaequandum vota, seu suffragatores alterius partis) eligere, seu, creare aliquot suffragatores.

Quod fecerunt vtentes iure praefatae conditionis factae authoritate Apostolica Papae, ordinariâ Generalis, & delegata Vicarij Generalis Apostolici, consentientibus non solùm Commissarijs vtriusque Prouinciae, sed etiam Gremialibus illius totam Prouinciam repraesentantibus, vt dictû est sup. *dub. 5. num* 38. Hoc autem licitum esse constat ex declaratione quadam Sacrae Congregationis, quae habetur simul cum alijs in Codice xoriquo in Biblioteca Transpontinae de Vrbe reseruato, vbi sic: *Cum Fratres Sancti Augustini postulassent declarari an institutio vocum, qua non fit per creationem nouorum titularium, neque per supplementum vocum absentium, sed per habitationem eorum, qui cum non essent vocales efficientur vocales sit contra Concilium. Congregatio inclinauit non esse contra Concilium.*

Quod ergo dicebant huiusmodi adiunctionem votorum esse suppletionem votorum absentium 45 sine ratione dicebatur, cum pariter dicere possent factam fuisse ad supplenda vota eorum, qui è vita discesserant Non enim talis electio, seu institutio illorum suffragatorum fuit ad supplendum vota absentium (quod prohibet Concilium, & non ignorabant docti illi Patres Capitulares) nec ad supplendum vota defunctorum, sed praecisè, solùm, & formaliter ad adaequandum vota vnius partis Prouinciae cum votis alterius, prout, poterant, & debebant facere, ex vi praefatae conditionis.

Nec obstat si dicatur hanc conditionem non 46 fuisse confirmatam à Generali Stratio, quin potius fuisse ab eo reprobatam, quia videbatur contraria Concilio Tridentino. Respondeo enim non constasse de tali non confirmatione, seu reprobatione; & dato quòd de illa constasset adhuc executioni mandari potuisset. Tum quia cum illa facta fuerit ex vi Breuis Sanctissimi, de quo supra, authoritate etiam Generalis, & Vicarij Generalis ab ipso instituti, ac acceptata, & recepta à toto Gremio Capituli, non videbatur necessaria confirmatio Generalis, cum nullo Iure id probetur; & dato quòd ab ipso reprobata fuisset, solùm censeri debebat reprobata quatenus contraria praesumebatur esse Concilio Tridentino, videlicet, si per illam intenderetur supplere voces absentium, non alio modo. Quare, cum praedicta votorum adiunctio facta non fuerit ad supplendas voces absentium, cessaret praesumptio Generalis reprobantis illam, ac per consequens executioni mandari posset. Vt enim dixi *4. tom. verbo Leges Regularium num. 61.* quando lex fundatur in praesumptione alicuius facti, vel defectus, seu delicti si praesumptio cessat, eo quòd de contraria veritate constat, cessat etiam obligatio legis.

Addendum ad maiorem etiam abundantiam 47 quòd casu dato, & non concesso, quòd Patres illi capitulares supplerent votum alicuius absentis, cum id non fecerint propria authoritate, sed legitimè, & ex vi praefatae conditionis, authoritate

ritate Pontificia, ordinaria, & delegata, vt præmissum est, nihil omnino contra mentem Concilij fecissent. Concilij enim intentio, dum negat vota absentium suppleri posse, solùm est, ne id fiat illegitimè, & authoritate solius Præsidentis Capituli, prout habent Rodrigu. *tom. 2. quæst. Regul. quæst. 51 art. 6.* Miranda *1. tom. Manual. Prælator. quæst. 23. artic. 7.* Iulius Lauorius *cap. 17 numer. 33.* Franciscus Bordonus *Resolut. 26. num. 6.* Thesaur. *in Praxi part. 2. cap. 11. §. nota tertiè* Referam autem Rodriguez, & Mirandæ verba, quos alij sequuntur. Rodriguez ergo sic habet: *Concilium enim solùm tollit consuetudinem quamdam antiquam, qua in aliquibus Religionibus Præsidentes in Capitula vota absentium propria authoritate supplebant, dicendo, hic loco talis Prouincialis substituatur, & hic loco alterius, ad effectum electionis faciendæ, quod in magnum Religionis vertebatur detrimentum; cum hoc modo electiones non secundum Deum fieri contingeret.* Miranda verò sic: *Mens ergo, atque intentio supradicti Concilij loco præallegato tantum fuit tollere, ac penitus amouere deprauatam quamdam antiquam consuetudinem, quam habebant Superiores, & Præsidentes in Capitulis ad effectum suarum faciendarum electionum, absentium vota supplendi, & votum, & vocem cui volebant tribuendi propria sua authoritate dicendo illi: Tu esto Prouincialis talis Prouinciæ loco absentis, nam ego te substituo, & sic de aliis, &c. Quod quidem vergebat in magnam electionum fraudem, atque Religionum omnium detrimentum. Hoc itaque tantummodo fuit vetitum, atque prohibitum per supradictum Concil. Trident.*

48 Adde tamen, etiam ad maiorem abundantiam, prædictam adiunctionem votorum licitam, & legitimam fuisse. Quod probatur ex Reg. quadam à Doctoribus recepta ex *cap. vnico de despansat. impub. in 6.* scilicet, quod *quando actus non valet eo modo quo fit, valet eo modo, quo valere potest.* Propterea enim ibi deciditur Matrimonium impuberum, quod ratione ætatis non valet, valere vt sponsalia; quia hoc modo valere potest. Vbi Glossa *ibid. versic. Matrimonium* ait, *si non valet vt ago, valet vt valere potest.* Et ita hanc Regulam vt certam supponit Sanchez *lib. 5. in Decalog. cap. 4. num. 104. & 105.* ex aliis, & ex ea deduci *tom. 1. cap. 2. numer. 28.* professionem nullam ex defectu facultatis in acceptante illam, vel propter seruitutem, aut similes causas, saltem valere, vt votum simplex. Quod si professio ob defectum ætatis, aut anni Nouitiatus nulla, non valet, neque, vt votum simplex, ideo est, quia Concilium Tridentinum ita disposuit, iuxta dicta eo loco; si enim ita non disposuisset, valeret vtique ex vi dictæ Regulæ. Ex ea autem ad propositum efficaciter sic argumentari licet. Admisso, & non concesso illam adiunctionem votorum non valuisse præcisè, vt talem, nec ex vi conditionis factæ in vnione Prouinciarum, nihilominus quia facta est à toto gremio Capituli, nemine reclamante, aut contradicente, proculdubio valere debuit propter Regulam adductam in quantum valere potuit. Potuit autem valere in ratione institutionis, seu creationis nouorum votorum, ergo valuit hoc modo. Potuisse autem valere dictam adiunctionem votorum in ratione creationis, seu institutionis nouorum votorum, constat non solùm ex declaratione Sacræ Congregationis relata supra *num. 44.* vbi id claré habetur, sed etiam, quia iuxta communem doctrinam quam tradidi *tom. 1. cap. 15. num. 20.* omnes vnanimiter de Capitulo nemine discrepante possunt admittere extraneum ad eligendum cum eis; prout tenent Panormitanus *in cap. scriptum de elect. n. 3. & in cap. cum Vintauiensis eod. num. & tit.* Nauarrus *l. 5. Consilior. de Simonia Consil. 9.* Passarellus *in Scholiis de elec. dub. 6.* & Peyrinis *tom. 1. de Subdit. quæst. 1. cap. 31. §. 8. conclus. 9.* Et ratio est, quia sicut omnes vnanimiter de capitulo possunt totam potestatem eligendi in compromissarios transferre, iuxta dicta eo *c. 15. n. 11.* ex *cap. Quia propter de elect.* multo magis poterunt communicare aliis, vt cum eis colligant. Valuit ergo prædicta adiunctio votorum saltem isto modo, ac per consequens oppositio ex hoc capite petita nulla censeri debuit.

DVBIVM VII.

An tale Capitulum, & electiones in ipso factæ annullari deberent ob non seruatam formam. Capitis Quia propter de elect. *maximè quoad numerum Scrutatorum.*

SVppono ex dictis *tom. 1. cap. 15. num. 11. & tom. 2. cap. 12. num. 25.* & præsertim *tom. 3. verbo Electio inter Regulares n. 2.* in electionibus Prælatorum Regularium obseruari debere formam præscriptam in *c. Quia propter de elect.* Videlicet, de tribus Scrutatoribus assumendis pro ipsis, qui singulorum eligentium vota exquirerent; & postea publicarent; propter plures Sac. Rotæ decisiones eo loco relatas, vbi etiam, & eodem *3. tom verbo Capitulum num. 4.* qualiter nullum Capitulum possit alterare, immutare, aut supplere dictam formam eo *cap. Quia propter* designatam. 49

Ex quo magnum sibi argumentum contra validitatem Capituli, de quo modò agitur, & electionum in ipso factarum, desumere videbantur Patres oppositores. Credebant enim tantùm in eo fuisse vnum Scrutatorem designatum, & non tres, eo quod in actis Capituli ipsius *§. Sabbato adueniente*, dicatur, cum esset sermo de electione Diffinitorum, *Et statim ad ipsam proceditur per suffragia secreta, instituto iam scrutatore R. P. M. Ioanne de Erias ad ipsa suffragia regulanda* 50

Hanc verò prætensam nullitatem multa eneruant. Primum quidem, quia ibi non dicitur hunc tantum Scrutatorem institutum esse, sed illum fuisse institutum ad *suffragia regulanda*, quod denotatur institutos esse alios duos Scrutatores simul cum ipso, sed huic soli commissum fuisse, vtpotè viro ætate, grauitate, & morum probitate claro, regulare suffragia, idest; vel scribere in cartula nomina eorum, qui eligebantur, vt postea constaret quinam haberet plura vota, vel extrahere vota ex vrna, numerare, & euoluere, quod vni ex Scrutatoribus committitur in formula celebrandi Capitula, de qua *supra numero 7. §. 19.* esto alij Scrutatores cum ipso vota suffragantium exquirerent, viderent, & in scriptis redacta publicarent, quæ sunt duo munia Scrutatorum ex eodem *c. Quia propter.* 51

52 Redigere autem vota in scriptis, seu scribere nomina eorum, qui eliguntur, quod potest dici illa regulare, per vnum ex Scrutatoribus fieri debet, vt aduertunt Abbas *in d. cap. Quia propter num. 9.* & Sigismundus de Bononia *supr. dub. 21. num.* 16. Non explicatur autem hoc in prædictis Actis Capituli, quia in ipsis non referuntur per extensum, & ad longum gesta in ipso, sed solum strictè, summarie, & imperfectè. Constat enim ea ipsis ea non esse perfecta, & completa, sed manca, mutila, & imperfecta (in quo sanè reprehensione digni, qui in causa fuerunt quod sic fierent.) Secundò, quia, cum Patres illius Capituli in celebratione ipsius obseruauerint formulam dictam celebrandi Capitulum Prouinciale à Generali Stratio illis tradita procul dubio designarunt tres Scrutatores pro electionibus, quia ita præscribitur in dicta formula §. 16.

53 Tertiò, quia cum electiones factæ in dicto Capitulo celebratæ fuissent de consensu omnium eligentium, nemine reclamante, contradicente, aut protestante in contrarium, quin potius cunctis verbo, & opere acceptantibus, & recipientibus electiones, & electos per ipsas, non solùm tempore Capituli, sed multo etiam post illud, euidenter etiam denotatur non contigisse hunc errorem in electionibus ipsius, alias Patres aduersarij, nisi cæci essent, reclamassent, vel monuissent Præsidem, ne committeretur tam grandis error, quod nullatenus fecerunt, nisi solummodo Romæ existentes, & nouas oppositiones contra Capitulum quæritantes.

54 Quartò, quia id quod dicitur de vno Scrutatore designato in prædictis actis Capituli solùm est pro electione Diffinitorum, non pro electione Prouincialis, aut aliorum Prælatorum; quia pro horum electione in dictis Actis, vtpote imperfectis, & mutila (vt dictum est) nihil habetur circa numerum Scrutatorum. Formam autem iure communi præscriptam *cap. Quia propter* relato solum esse attendendam in electione Prælatorum, non in electione Diffinitorum, Sociorum, Discretorum, &c. colligitur ex ipso *cap. Quia propter*, quia ibi solùm est sermo de electione eorum, quorum defectu Ecclesiæ manent viduatæ, quod solum competit Prælatis, quia sunt sponsi ipsarum. Fauet *cap. Ne pro defectu, eod. tit. de elec.* Glossa *in d. cap. Quia propter*, verbo *Ecclesiis viduatis* Glossa *in cap. Sicut de elect. in* . post alios, Syluester *in summa verbo Electio 2. q. 1.* Laymann *sup. c. 7. q. 78.* Item Iulius Lauorius *supr. c. 19. n. 7* & Barbosa *de Iur. Ecclesiastic. l. 1. c. 19. n. 154.* expressè asserentes formam dicti *c. Quia propter* non esse attendendam in electione Diffinitorum. Vnde infertur, quod hæc nullitas à præfatis Patribus prætensa ob defectum Scrutatorum nullatenus ipsis fauere poterat, si quidem in actis Capituli solum id habetur pro electione Diffinitorum, pro quibus ipsi non sunt ex iure communi necessarij.

15 Quamuis autem ex dictis sufficienter euacuata fuerit obiectio à præfatis PP. oppositoribus facta contra electiones dicti Capituli, ob defectum Scrutatorum; nihilominus ad maiorem abundantiam, & pro veritatis explicatione addendum, quod, quamuis formula illa celebrandi Capitula Prouincialia à Reuerendiss. Generali Stratio pro celebratione illorum facta, iure obseruari debuerit in præfato Capitulo, & in aliis, si tamen non obseruaretur eo modo quo ab ipso præscripta fuit, vel in posterum non obseruetur (eo quod cùm fuerit solùm decreto ipsius facta per illius mortem iam cessauerit eius obligatio) nihilominus electiones validæ essent, & in posterum validæ erunt, si Præsidens in ipsis simul cum duobus antiquioribus Gremialibus exerceant munus Scrutatorum, vota suffragatorum exquirendo, & postea publicando. Ratio est, quia iste modus celebrandi electiones antiquissimus est in Religione, & consuetudine receptus. Tum quia est introductus authoritate Apostolica Clementis VII. in Bulla *Cum acceperimus* per modum Breuis data Romæ 2. Aprilis 1524. in qua in virtute Sanctæ Obedientiæ præcepit motu proprio, & ex certa scientia, Generali, ac Diffinitoribus Capituli Generalis Venetiis eo anno celebrandi, vt Reformationem vniuersalem Religionis, tam quoad mores, quam quoad Ordinis instituta procedere deberent, dando illis omnimodam potestatem ad ea, ipsaque authoritate Apostolica confirmando, & roborando Ex vi cuius facultatis prædicti Generalis, & Diffinitores constitutiones antiquas Ordinis per d. Reuerendissimum Generalem Ioannem Soreth, & Diffinitores Capituli Generalis Bruxellis celebrati ann. 14, 6. approbatas, & publicatas de nouo correxerunt, & emendarunt, atque ad meliorem, & probationem formam redegerunt, ipsasque toti Ordini obseruandas tradiderunt, vt patet ex *cap. vnico de Reformatione*, quod est in prædictis constitutionibus in principio. In prædictis autem constitutionibus Ioannis Soreth approbatis, & confirmatis a dicto Clemente VII. ea vi prædicti Breuis; imò ex vi eiusdem receptis *part. 5. de elect. Capituli Prouincialis cap 6* sic dicitur: *Electio autem Prouincialis fiat modo, & forma, quibus electio prioris Generalis fit.*

De qua supr. cap. 1. & diligenter obseruentur omnia illa, quæ ibi ponuntur, excepto quod Prouincialis est per Priorem Generalem confirmandus antequam Officium exequatur. Quia ergo cum agitur de electione Prioris Generalis in eisdem Constitutionibus sic dicitur. *Electio autem eius fiat hoc modo. Præsidente in Capitulo iuxta declarata cum duobus Diffinitoribus primarum Prouinciarum conscribat voces singulorum Gremialium, ita quod ipse qui præsidet primò vocem suam aliis nescientibus scribat; Deinde secundus solo Præsidente audiente; postmodum tertius audientibus duobus primis. Deinde singuli aliorum coram illis tribus*; ideo, vt dixi hæc forma celebrandi capitula, itavt prædicti Præses, & duo antiquiores capituli Patres, gerant munus Scrutatorum, seruari potuit in capitulo Prouinciali, de quo est controuersia, & in aliis sequentibus totius Religionis.

Nec obstat Reuerendissimum Stratium in dicta formula celebrandi capitula §. 16. statuisse, vt Præsidens de assensu Diffinitorum assumemere deberet tres ex Gremialibus capituli ad Scrutatorum munus exequendum, quo visus est sopponere ipsum Præsidem, & duos antiquiores Patres Gremij non debuisse exercere hoc munus. 56

Respondeo enim (quod bona venia Reuerendissimi Generalis, & doctissimi viri dictum sit) ipsum non potuisse alterare, aut immutare modum præscriptum in præfatis constitutionibus Ioannis Soreth authoritate Apostolica, vt visum 57

visum est approbatum Ratio est, quia iuxta dicta a me *tom* 1. *cap.* 8. *num.* 22. ex doctrina Nanarri ibi adducta, constitutiones, seu statuta Religionum authoritate Papæ confirmata quando id fuit per modum decreti, mandati, aut ordinationis, non possunt, etiam à capitulis Religionum mutari. Quod multo magis procedit in Generali. Prædictam autem constitutionem, & omnes alias dicti Reuerendissimi Soreth hoc modo confirmatas fuisse à Clemente VII. constat ex verbis ipsius Breuis, quod habetur ante dictas constitutiones, & alias Reuerendissimi Generalis Audeth, quæ talia sunt: *Motu proprio, & ex certa nostra scientia vobis in virtute Sanctæ obedientiæ iniungimus, & mandamus, vt ad reformationem vniuersalem dictæ Religionis tam quoad mores quàm quoad reliqua dicti Ordinis instituta procedere velitis, & debeatis. Dantes vobis facultatem, & omnimodam potestatem reformandi omnia, & singula, quæ vobis ratione praua in dicta Religione indigere reformatione videbuntur Quæ omnia ex nunc, prout ex tunc, & è conuerso authoritate Apostolica confirmamus, & roboramus.* Ex quo habetur prædictam constitutionem, & alias eiusdem Soreth approbatas, & confirmatas fuisse per modum decreti, mandati, & ordinationis authoritate Apostolica; ac proindè non potuisse alterari, aut immutari sola authoritate Religionis.

58 Ex quo etiam cessat obiectio, quam aliqui facere possent, videlicet: prædictam constitutionem Ioannis Soreth reuocatam fuisse per posteriores constitutiones, quales sunt Reuerendissimi Baptistæ Caffardi de Senis, & Capituli Generalis Romani de anno 1580. iussu editæ, *part.* 4 *cap.* 6. *num.* 5. & *cap.* 15. *num.* 4. aliæ etiam nouissimæ Reuerendissimi Gregorij Canalis, ac Capituli Generalis Romani de anno 1625. *part.* 4. *c.* 6 *n.* 5 & *c.* 15 *n.* 14 In eis enim omnibus Constitutionibus nulla fit mentio de prædictis tribus Præside, & duobus primis Diffinitoribus, sed solùm habetur quod datis suffragiis per schedas, *vnus de præcipuis Gremialibus ad nutum Præsidentis, singulatim dictas schedulas extrahat, & euoluat, & alius audiente toto Gremio, vota singulorum eligentium legat, & pronunciet.* Additurque in omnibus illis *p.* 5. *c. vlt.* *Quæcunque autem Statuta prædictis Statutis contraria, aut Regulæ nostræ dissonantia, in quibuscunque Capitulis præteritis edita, penitus reuocamus, & præsentia Statuta confirmamus. Prioribus Prouincialibus præcipientes per salutarem obedientiam, quatenus in singulis Conuentibus suarum Prouinciarum istas Constitutiones diligenter faciant custodiri omnibus aliis reuocatis.*

59 Respondeo enim nullatenus per prædictas Constitutiones posteriores censeri debere reuocatas priores illas Ioannis Soreth. Tum quia, vt dixi, id fieri non poterat sine authoritate Apostolica, cum priores illæ Ioannis Soreth Apostolica authoritate per modum mandati, & ordinationis editæ, & confirmatæ fuerint. Tum quia non sunt contrariæ ipsis, sed quod in prioribus illis Ioannis Soreth non exprimebatur de duobus illis, quorum vnus extraheret, & euolueret vota, & alius ea legeret, aut pronunciaret, exprimitur in posterioribus Baptistæ Caffarda, & Gregorij Canalis Cuius signum est quod, secundum consuetudinem etiam immemorabilem Religionis id soleant facere, vel ipse Præsidens, vel antiquiores Patres, seu Diffinitores, qui munus scrutatorum exercent, iuxta præscriptum dictæ Constitutionis Soreth.

Maximè videtur obstare contra prædictam Constitutionem Soreth, quod videatur reuocata per Concilium Tridentinum *sess* 25. *de Regularib.* *c.* 6. vbi decernitur, electiones omnes inter Regulares debere fieri *per vota secreta, ita vt singulorum eligentium nomina numquam publicentur.* In præfata autem Constitutione oppositum habeatur, videlicet; *Præsidens in Capitulo iuxta declarata cum duobus Diffinitoribus primarum Prouinciarum conscribat voces singulorum Gremialium, ità quod ipse qui præsidet primò vocem suam aliis nescientibus scribat. Deinde secundus solo Præsidente audiente, postmodum tertius audientibus duobus primis. Deinde singuli aliorum coram illis tribus.* Et infertiùs in decreto electionis sic habetur: *Ego talis nomine meo, & nomine aliorum mecum in nominatione, & publicatione vocum in talem Fratrem concordantium eligo, & denuncio talem Fratrem esse Priorem Generalem Ordinis nostri, in quem tales, & tales consentiunt.* 60

Respondeo enim, quod, etsi prædicta Constitutio Ioannis Soreth censeri debeat reuocata à Concilio quantum ad hoc vltimum, videlicet, quod ille qui facit Decretum electionis dicat Generalem, vel Prouincialem electum fuisse illum *in quem tales, & tales consentiunt*, illos notando, quia hoc est expressè contra Concilium, & propterea sublatum in posterioribus constitutionibus Ioannis Caffardi, & Gregorij Canalis: nihilominus non est reuocata quantum ad primum; videlicet, quod Scrutatores audiant, vel sciant illum cui Gremiales suffragatores præbent suum votum, seu suffragium viua voce: Concilium enim solum præcipit quod electiones fiant per vota secreta, *ita vt eligentium nomina nunquam publicentur.* Vnde non prohibet quod Scrutatores sciant, vel audiant nomina eligentium, seu illum quem eligunt electores viua voce; cum adhuc id censeatur secretum, cum paucis fit cognitum, nec possint illud postea manifestare; imò ad id secretum astringi debeant iuramento, prout habetur in dicta Formula celebrandi Capitula §. 16 & consultum ac consuetum esse tenet Layman *de elect. cap.* 7. *q.* 7 2 ex Rodriguez *tom* 2. *quæst. Regular. q.* 52. *art.* 2. Consonant, quæ dixi *tom.* 3. *verbo Electio quoad Regulares n.* 11. *in fine* ex declarationibus Sacræ Congregationis, & ex Garzia. & Castellino, & *verbo Abbatissa, seu Priorissa n.* 3. ex declaratione etiam Sacræ Congregationis apud Naldum, & Barbosam eo loco relatos. Maximèque consonat, quod habet Rota in Netensi *Monasterij* 5. Iulij 1611. coram D. Coccino §. *vltim.* allegans Rodrigu Zerol. & Azorium, asserendo, scilicet, dispositionem *cap. Quia propter; de elect* non esse sublatam per Concilium Tridentinum *vbi supra*, dum petit electiones fore secretas. 61

Fulcitur etiam ab eodem Concilio *cap.* 7. vbi decernitur, vt ille, qui electioni Abbatissarum, &c. præest, *vota singularum audiat, vel recipiat.* Super quem locum Concilij Sac. Congregatio sic censuit, teste relato Garzia *de Benefic. p.* 5. *cap.* 4. *n.* 190 & Barbosa *ibid.* *Superior, qui electioni Abbatissarum preest, potest vnà cum Vicario, vel Secretario, vel alio ab Episcopo assumpto vota singularum Monialium oretenus audire.* Item super *c.* 6. eiusdem Concilij, eodem Garzia *ibidem n.* 189. & Barbosa *super illud cap.* testantibus, sic habet

eadem Sac. Congregatio *Si electi fuerint à Superioribus aliqui, vt puta quatuor, qui vota omnium recipiant, electio reputabitur Canonica, & secreta.* Et iterum eisdem Authoribus testibus, *In electionibus Abbatissarum vota ore tenus accipi possunt à suis Superioribus, licet quatuor aut quinque ea sciant,* prout Garzia *num.* 190 refert, vel prout Barbosa *ibid. cum duobus testibus.* Vnde non obstante Concilio Tridentino posse fieri electiones per vota viua voce data Scrutatoribus, tenent Garzia relatus Suar. 4 *tom. de Relig. Trac.* 8. *l.* 2. *cap.* 5. *num.* 10. afferens etiam aliquas ex declarationibus relatis. Sigismundus de Bononia *supr. dub.* 26. *n.* 11. & 12. referens vlterius aliam Decisionem Rotæ in vna Treuecten. coram D. Coccino, & Tamburinus *de Iure Abbat. to.* 1. *disp.* 5 *q.* 6. *n.* 10.

62 Quamuis autem hæc ita sint, tutius tamen, & securius est, vt suffragia, seu vota per schedulas scriptas, & clausas Scrutatoribus tradantur, ita vt nec ipsis notum sit, quisnam à suffragatoribus eligatur. Tum quia iste modus approbatissimus, & receptissimus est in Religionibus, vt Authores relati restantur. Tum quia conformior videtur secreto requisito *in c. Quia propter*, & maximè in Concilio Tridentino relatis, adeò, vt aliqui Authores, videlicet Miranda *in Manuali Prælator. tom* 1. *q.* 23. *art.* 15. *concl.* 2. & *art.* 29. *§. septimo,* quem sequitur Peirinis *tom.* 1. *de Subdito q.* 1. *cap.* 21. *§. Nota sexto.* dicant dictum *cap. Quia propter* derogatum esse per Concilium Tridentinum. Tum quia declarationes Sacræ Congregationis, & decisiones Rotæ præcipuè videntur loqui de electionibus inter Moniales, eo quod inter ipsas, vt notaui 3. *tom. verbo Abbatissa num.* 3. aliquæ Moniales scribere nesciant, ac per consequens nec votum dare possint, nisi oretenus. Idque, maximè obseruari debet, in Ordine nostro, propter constitutiones Cassardi, & Gregorij Canalis dicta *part.* 4. *cap.* 6. *num.* 1. dictamque Formulam Stratij 9. 14. & 17. Vnde propter idem secretum exactius seruandum, quamuis in dictis constitutionibus Cassardi statutum esset, vt scriba à Præside capituli designatus ea vota scriberet, cautius tamen & prudentius in constitutionibus Canalis, & dicta Formula Stratij statuitur, vt vnusquisque propria manu votum suum scribat.

63 Præcipuè etiam videtur contra dictam constitutionem Sorethi obstare quod illa contraria appareat dicto *cap. Quia propter*. siquidem in illo statuitur, quod tres dicti Scrutatores *assumantur de Collegio fide digni*, quo denotari videtur solùm ab ipso Collegio posse assumi dictos Scrutatores, & illos, qui sunt de Collegio, & in eo præsentibus committi examen, & cognitionem de tali qualitate Scrutatorum; ac per consequens quod non possint esse antea assumpti, seu electi, etiam ex vi alicuius constitutionis, cuius contrarium habetur ex dicta constitutione Sorethi. Respondeo enim, iuxta dicta *tom.* 2. *cap.* 12 *num.* 28. & praxim multorum, talem designationem Scrutatorum per legem, seu constitutionem factam, & non ab ipsis, qui sunt præsentes in capitulo, non censeri contrariam dicto *cap. Quia propter*. Quia *persona designata per legem præsumuntur esse fide digna; ordinariè enim designari solent, qua ratione muneris, vel antiquitatis digniores censentur, vel certè quia nunquam excluditur consensus tacitus, vel expressus præsentium in tali Congregatione; quia illis non negatur ius suspicionem obiiciendi, si talem personam non reputent fide dignam.* Ita bene Suar. *sup. dicto c.* 5. *n.* 7. quæ procedunt in præsenti, & maximè deseruiunt ad intentum nostrum.

Fauet etiam Panormit. *in dictum cap. Quia propter*. Quem etiam sequuntur Tamburinus *dicto quæsito* 6. *num.* 6. & Layman. *de elec. cap.* 7. *q.* 72. asserens quod si tres aliqui inciperent scrutari, aliis videntibus, & tacentibus, electio valida esset, aliis seruatis, quia cum agatur de re meritoria, & concupiscibili sicut est, vt per canonicam electionem Ecclesiæ viduatæ de Pastore prouideatur, tacentes habentur pro consentientibus, non item in re onerosa, vel odiosa, tunc enim requiritur consensus expressus, vt in simili notant Glossa *in cap. Sicut. eodem tit. in* 6. *annotat.* Innoc. *in cap. in Genesi de elect.* & præfati Layman. & Tamburinus. Quæ doctrina probabilis est, quamuis Suarez supra de ea dubitet. Cessat præterea omnis difficultas in præsenti, cum præfata constitutio Sorethi facta sit, & confirmata auctoritate Apostolica Clementis VII. qui potuit hoc modo explicare mentem dicti *c. Quia propter*.

Sed ad maiorem abundantiam supposito quod verum esset id, quod Patres oppositores capituli opponebant, scilicet tantùm fuisse vnum Scrutatorem in electionibus ipsius, quod tamen falsum esse diximus; adhuc tamen probabile est, sustineri posse prædictas electiones, si cũ dicto vno Scrutatore duo alij testes assisterent, qui viderent vota, ne fieret aliqua fraus. Primò ex declaratione Sac. Congregationis, quam refert Barbosa *in cap.* 6 *sess.* 25. *de Regular.* videlicet, *in electione Abbatissarum vota oretenus accipi possunt à Superioribus cum duobus testibus* per quod denotatur numerum Scrutatorum suppleri posse per testes. 64

Nec obstat alia declaratio eiusdem Sac. Congregationis huic contraria, quam refert Garzia *sup. num.* 191. quia, vt ipse Garzia testatur, procedit solum quando testes adhiberentur per quos posset publicari electio. Secundò id colligo ex alia declaratione S. Congregationis, quam refert Peyrinis *in Formulario littera E. cap.* 3. *num.* 2. vbi consuetudinem suæ Religionis, quod in electionibus solùm sit vnus scrutator dicit approbatam esse à Sac Congregatione respondente, quod Religio continuaret in dicto modo eligendi. Tertiò, quia opinio est aliquorum, scilicet Vincentij Tancredi, Abbatia antiq. *num.* 17. Mandagot *de elec. c.* 13. *ver. Irritari.* Asserentium substantialia formæ *cap. Quia propter* non incipere à verbis illis, *assumantur tres de Collegio*, sed à verbis immediatè sequentibus, *qui vota cunctorum, secretè, & sigillatim diligenter exquirant, &c.* Ex hac enim opinione sequitur, quod etiamsi vnus tantum Scrutator in electionibus fuerit, maximè si fuerint etiam duo alij testes, vt dictum est, non propterea irritæ fiat. Quartò, id expresse tenet ipse Peyrinis ibi, & fauet Portellus *in dub. Regular. verbo Electio num.* 14. dicens non esse de substantia electionis, quod Scrutatores fiat tres, dummodo adsint, qui sufficiant ad fraudem impediendam. Quintò, ratione, quia, iuxta dicta *tom.* 4 *verbo Leges Regularium num.* 36. in legis interpretatione attendendum est ad mentem, seu intentionem legislatoris, ea enim est veluti anima legis, prout ibi ex variis textibus ostendi. Cum autem intentio Ecclesiæ in dicto *cap. Quia propter* in designandis scrutatoribus solùm fuerit, vt negotium electionis fideliter, & faciliùs perageretur, prout tenent Sigismundus *supra dub.* 19. *num.* 1. Barbosa *in Collectan. DD. in d. cap. Quia propter n.* 13.

n. 13. ex Hostiensi, Petro Biaxio, Butrio, & Bertrando, idque saluetur eum vno Scrutatore, & duobus testibus, qui videant ne fiat aliqua fraus, ideo hoc videtur sufficere.

65 Dixi autem solùm probabile id esse, quia in praxi tenenda est communis sententia docens tres Scrutatores, & non paociores, adhiberi debere in electionibus Regularium. Prout tenent Panormitanus, Imola, Baldus, Ioannes Andreas, Butrius, Hostiensis, Cardinalis, Ancharanus, Gofredus, Hostiensis, Petrus Biaxius, Bertrandus, Rebuffus, Angelus, Syluester, Tabiena, Rosella, Azor, Rodriguez, & alij, quos referuntur, & sequuntur Sigismundus *d. dub.* 19. *n.* 1. Tamburin. *d. q.* 6. & Barb *sup.*

66 Idem porrò quod dixi de vno Scrutatore (seu etiam de duobus tantum) intelligi etiam debet de pluribus quam tres, ita scilicet, vt quamuis communis opinio quod tantùm in electionibus futuri sint tres Scrutatores, prout Authores relati supra tenent; cui fauent plures Sac. Rotæ decisiones, in praxi tenenda sit; nihilominus tamen probabile videtur, conformiter ad dicta *tom.* 2. *cap.* 12. *num.* 28. quod si quatuor Scrutatores fuerint non propterea electiones irritæ erunt. Primò propter declarationes Sac. Congregationis, quas ex Suarez eo loco adduximus, quæ videntur eædem, vel similes cum illis, quas supra *num.* 61. retulimus.

Secundò, propter doctrinam Glossæ in dicto *cap. Quia propter verbo Sanior.* quæ talis est. *Quod tres tantum debeant esse Inquisitores, non credo esse de substantia, dummodò tot sint Inquisitores quod fraus fieri non possit. Argum. sup. eod. cum dilecti. Quia qui plus facit non videtur facere contra. ff. de ser. Vrb. præd. Si arborem. Et superflua non vitiant, necessaria verò prætermissa diminuunt contractum. C. de testam l. testamentum, & ff. de sup. leg. legatus in princip. & l. Labeo* Hæc Glossa. Tertiò, quia, vt habet Laymanus *d. q.* 72. referens Abbatem, probabile est, & vsu receptum, quod Capitulum communi consensu alios viros idoneos præter dictos tres Scrutatores ad prædictum scrutinium faciendum adhibere possit.

Quartò, quia, vt dicitur, in Curia confirmata fuit electio Abbatis Tullensis, licet in ea fuissent electi sex Scrutatores, prout ex Mandagoro, Boëtio, Menochio, & Cardinali, referunt Sigismund. *dicto dub.* 19. *num* 8. Barbosa *num.* 15. Non constat autem an talis electio approbata fuerit ex benignitate Apostolica, an quia de iure posset sustineri Quod magis sustineri potest, si electiones fiant per schedulas scriptas, ita vt nec nomina eligentium pateat Scrutatoribus, prout diximus supra fieri debere, saltem, vt tutius, & securius. Tunc enim nec contra secretum electionum, nec contra earum fidelitatem, quod est intentum *c. Quia propter* aliquid fiet.

67 Id quoque vltimò addendum, quod licet dispositio *cap. Quia propter* seruanda sit in omnibus electionibus Prælatorum Regularium, etiam Conuentualium, iuxta dicta *tom.* 3. *verbo Electio inter Regulares num.* 2. nihilominus tamen, ad intentum nostræ Religionis, iuxta dicta 4. *tom. verbo Prælatus Regularis num.* 2. quando Priores Conuentuales eliguntur non à Conuentibus ipsis, sed solùm à Diffinitoribus in Capitulo Prouinciali, non videtur necessaria talis forma, eo quod tunc non eliguntur dicti Priores ab Ecclesiis Viduatis, seu à Collegiis ipsarum, de quibus solùm loquitur *cap. Quia propter*, sed à Præside Capituli, & Prouinciali electo cum suis Assistentibus, scilicet Diffinitoribus. Præsertim, quia dispositionem prædicti capitis *Quia propter* non procedere quando Electores sunt pauci, prout contingit in præsenti, quia illi solum sunt quinque, aut sex, tenent non solùm Layman. eo loco relatus ex Gotfrido, & Abbate, sed etiam Tamburinus *dicta quæstion.* 6. *numero* 8. post Innocentium, Angelum, & Syluestrum.

DVBIVM VIII.

An electiones Priorum factæ in dicto Capitulo, & non in Conuentibus validæ fuerint.

Obiiciebant maximè prædicti Patres oppositores contra præfatum Capitulum, quod in Diffinitorio ipsius, quod vt dixi supra *dub. præcedenti num. vlt.* constat ex Præside Capituli, Prouinciali electo, & quatuor Diffinitoribus, factæ fuissent electiones Priorum Conuentuum, ex quo illas irritas, & nullas esse existimabant, quia dicebant solùm in Conuentibus, & à Fratribus ipsorum fieri posse 68

Sed primò quidem, etsi admitteretur (quod omnino negamus) tales electiones inualidas esse, non propterea indè sequeretur Capitulum ipsum in quo factæ sunt irritum esse, aut inualidum. Talea enim electiones solum sunt actiones quædam Capitulares particulares. Deindè, legitimas omnino, & validas esse ex eo colligitur, quod factæ fuerint iuxta constitutionem antiquam Ordinis approbatam à Clemente septimo, imò iussu ipsius factam, correctam, seu emendatam inter alias Ioannis Sotethi per Nicolaum Audeth, & Diffinitores Capituli generalis Venetiis celebrati iuxta dicta supr. *dub. præced. n.* 55. In prædictis enim constitutionibus 5. *part.* dum agitur de electione Prouincialis *cap.* 10. (quod est de processu Capituli Prouincialis, & terminatione eiusdem) sic habetur. *Volumus quod Prouincialis cum Diffinitoribus liberè possint absoluere Priores locales, & cæteros officiales, quorum institutio ex consuetudine, aut aliàs ad Prouinciale spectat Capitulum, seruato illæso indulto Apostolico in fauorem Obseruantiæ dato, quia Fratribus in Obseruantia efficaciter viuere studentibus non poterunt Priorem dare alium ab eo, quem elegerunt, sed habebunt confirmare. In cæteris autem poterunt ipsos Priores instituere, prout eis videbitur expedire.* His enim posterioribus verbis manifestè conceditur Prouinciali, & Diffinitoribus, seu (quod idem est) Diffinitorio, posse instituere Priores in aliis Conuentibus, præter illos, de quibus loquitur Indultum Apostolicum, ac per consequens infertur Diffinitorium præfati Capituli validè, & licitè potuisse eligere Priores Conuentuum. Indultum autem Apostolicum, de quo est sermo in dicta constitutione, non comprehendere Conuentus Prouinciæ Castellæ, in qua celebratum fuit præfatum Capitulum, constabit ex dicendis infra. 69

70 Nec obstat si dicatur, quod in constitutionibus posterioribus Ioannis Caffardi de Senis *part.* 4. *cap.* 19. *num.* 1. videatur correcta præfata constitutio. Dicitur enim ibi. *Volumus quod Prouincialis*

cum Dissinitoribus liberè possint absoluere Priores locales, & cæteros officiales, quorum institutio ex consuetudine, aut aliàs ad Prouinciale spectat Capitulum; seruato illæso Indulto Apostolico in fauorem Regularis Obseruantiæ dato, vt in Conuentibus scilicet, in quibus extat vetusta, & laudabilis consuetudo quod Priores ab eorum Gremialibus eligantur, non alius instituatur Prior, sed illum, quem ipsi Gremiales elegerint Prouinciales, & Dissinitores habeant confirmare. Tum propter dicta supr. *dub. præced. num.* 57. scilicet, quod, cum prædicta constitutio Ioannis Soreth facta sit ex mandato Sedis Apostolicæ, corrigi, aut abrogari non potuit ex sola authoritate Religionis. Tum etiam; quia ex eo quod ibi dicatur quod *absoluere possint Priores, quorum institutio spectat ad Capitulum, non autem illos qui ex consuetudine ab eorum Gremialibus eligi solent* colligitur in præfato Capitulo potuisse Dissinitorium ipsius eligere præfatos Priores; ex eo videlicet quod in dicta Prouincia fuerit talis consuetudo. Extare autem illam testantur Patres ipsius Prouinciæ in Actis authenticis præfati Capituli §. *Sancitum est.* Item Patres Compromissarij, seu Commissarij pro conditionibus vnionis Prouinciarum Castellæ nouæ, & veteris in vnam Prouinciam Castellæ, de quibus *supr. dub.* 1. *num.* 18 In eis enim *cap.* 1. *num.* 1. expressè asseritur fuisse antiquam consuetudinem Prouinciarum faciendi Priores in Definitorio Capituli Prouincialis Item Illustrissimus, & Reuerendissimus Dominus Hieronym. Dominim Episcopus Caetanus, qui in litteris testimonialibus ad Eminentiss. Cardinalem Protectorem missis etiam sub iuramento attestatur, qualiter in Ordine nostro (ea quo ad Episcopatum fuit assumptus,) tam in partibus Hispaniæ, quàm in aliis, in quibus diuersa munia pro Religione egerat, semper viderit, & audierit, electiones Priorum fieri in Dissinitoriis Capitulorum Prouincialium; etiam post constitutionem editam anno 162. Quod etiam in Prouinciis Italiæ, & aliis Religionis contingere testantur per litteras testimoniales eidem Eminentissimo porrectas, Reuerendissimus Vicarius Generalis Apostolicus, & Reuerendus admodum Sebastianus Massius Prouincialis Romæ, ac Reuerendi adm. Magistri einsdem Prouinciæ ex Prouinciales, Ioannes Antonius Philippinus, & Gregorius de Marchis.

Secundò, validas fuisse prædictas electiones
71 Priorum constat ex eo quod factæ fuerunt ex vi constitutionis, seu Statuti à Reuerendiss. Generali Chizzola edito auctoritate Apostolica Clemen. VIII. in Breui *Cum in prope diem*; vbi facultatem ipsi concessit faciendi quascunque constitutiones. Constitutio autem, prout habetur in c. 10 dictarum constitutionum talis est *Priorum electiones deinceps non fiant nisi à Capitulo Prouinciali. Ita enim existimamus Fratres nostros maiors cum quiete Domino seruire, & à multis molestiis, & iniuriis liberari, quibus, & verbo, & facto aliqui Priores indiscreti afficere solent eos, quos in prædicta electione sibi suffragia non dedisse, vel leuiter suspicantur, vtque omnis subornationis occasio tollatur, & tumultus, & factiones, & fraudes, & alia, quæ in eiusmodi electionibus solent euenire plerumque, quæ maximam pariunt perturbationem, penitus extinguantur.*

Tertiò, ex nouissima Formula celebrandi Ca-
72 pitula Prouincialia, de qua *supr. num.* 7. quam Reuerendiss. Generalis Stratius typis edi curauit Neapoli 1635. & quæ mittitur ad Præsides Capitulorum, vt iuxta eam capitula celebrari faciant, & de qua ipse Generalis Theodorus in ipsa Formula dicit: *Necessarium duximus breuem hanc tradere methodum* à nostris Præsidentibus in celebrandis capitulis obseruandam; quamque Reuerendissimus Generalis Massarius litteris testimonialibus datis 17. Iunij 1641. etiam sub iuramento testatus est esse vniuersalem formulam in tota Religione obseruandam. In ea autem §. 15. 39. 40. 43. & 44. manifestè præscribitur, & supponitur electiones Priorum fieri debere in Dissinitorio capituli.

Nec obstat primum caput Regulæ nostræ, in
quo dicitur, *Vnum ex vobis Priorem habeatis qui ex* 73
vnanimi omnium assensu ad hoc officium eligatur. Euidens enim est loqui ibi Regulam de electione Prioris Generalis, tum quia Beatus Brocardus, cui Regula data est, vt patet ex *cap.* 17. ipsius illis verbis: *Tu autem Frater Brocarde*, Prior Generalis totius Ordinis fuit, vt nostri Ordinis Historici communiter tenent, specialiter Ioannes Paleonydorus *l. 3. cap.* 2. Didacus Coria Maldonatus *in Chronicis Carmelitarum l.* 10. *cap.* 3 Michaël Muñozius *in propugnaculo Eliæ l. 2. tit.* 3. *cap.* 1. *art.* 2. Tum quia id colligitur ex ipso *cap.* 1. Regulæ, etenim post illa verba, *ad hoc officium eligatur*, subiungitur, *cui obedientiam promittat quilibet aliorum &c.* Constat autem certò Religiosos nostros numquam promittere obedientiam Priori locali, sed solùm Priori Generali, vt patet ex verbis professionis illorum. Tum denique, quia hic est vsus, praxis, consuetudo, acceptatio, & stylus totius Religionis, vt Priores Generales semper eligantur à Fratribus. locales verò, vel ab ipso Generali solo, vel à Dissinitoribus in Capitulo Prouinciali Quod saltem de Conuentibus paruis, & non habentibus octo voces admittebant aduersarij Patres & constitutiones, quas ipsi afferebant; cum tamen verba Regulæ ad omnes Conuentus extendi deberent, si de electione Priorum localium in illis esset sermo. Consuetudinem autem, seu acceptationem Religionis attendendam esse ad obligationem Regularum, sicut ad obligationem aliarum legum Ecclesiasticarum, habetur ex Abbate *cap. nam concupiscentiam num* 4. *de Constitut. & Rubric. de obseruat. ieiun. in fine & cap. relatum num.* 6. *ne Clerici, vel Monachi*, ex Syluestro *in Summa verbo Religio* 1. *quæst.* 8. *in fine, &c.* Sanch *lib.* 6. *in Decalog. cap* 4. *num.* 23. & 27.

Idem dicendum ad Ius commune, quod iidem
Patres afferebant, eo quod ex illo haberi videatur 74
electionem Abbatis ad Monasterium pertinere. Esto enim ita sit, iuxta dicenda infra *num.* 86 consuetudo tamen nostræ, & aliarum Religionum, quæ est optima legum interpres. *c. cum dilectus de consuetudine l. si de interpretat ff. de legib.* accedentibus constitutionibus authoritate Apostolica factis, & Decreto Reuerendissimi Generalis Stratij *n.* 71. relatis, prædicto Iuri communi sufficienter derogarunt,

Explodenda pariter est obiectio alia, quam
Patres aduersarij sumebant ex Breui Calixti ter- 75
tij, in quo dicitur, Conuentus reformatos eligere sibi debere Priores. Nam, vt constat ex ipso Breui, quod, etsi non extet, refertur tamen in alio Pauli secundi. quod habetur in Marimagno Ordinis, & ipsum Maremagnum extat apud Rodrig. *in Bullar. tom* 1. *Bulla* 37 tam ipse Calixtus, quam Pius II. & Paul. II. ibi relati, loquuntur de Conuentibus

uentibus strictioris, & specialissimæ Obseruantiæ, ac Reformationis, quales sunt aliqui Prouinciæ Bœticæ, & Lusitaniæ in Hispania, plures etiam in Prouinciis Italiæ, Galliæ, & Flandrio, non autem in Prouincia Castellæ, prout Reuerendiss. Generalis Massarius declarauit Eminentissimo Domino Cardinali Protectori Idque luce clariùs colligitur ea dicto Breui. Loquitur enim de illis Conuentibus Reformatis, qui non possunt per Vicarium Prouincialem visitari, sed personaliter per ipsum Prouincialem, & de Conuentibus, in quibus Priores dum eliguntur promittunt tam confirmanti, quam Conuentibus ipsis, fideliter obseruare, obseruari facere Regulam Ordinis, quæ omnino inaudita sunt in Prouinciæ Castellæ Conuentibus Nota vlterius Breue Calixti tertij, de quo supra repertum fuisse post hæc scripta, & repositum *quinto tomo Summa* in Martmagno Carmelitarum *num.* 241.

76 Aliam quoque obiectionem ex nouissimis constitutionibus Gregorij Canalis *part.* 4. *cap.* 19. *n.* 1. *& part.* 2. *cap.* 2. *num.* 4. vbi habetur electiones Priorum Conuentuum maiorum, in quibus scilicet de familia fuerint vltra Priorem octo Fratres vocem, & locum habentes, debere fieri ab ipsis Conuentibus, quam Patres oppositores afferebant contra electiones Priorum in Diffinitorio prorsus inanem esse facilè ostenditur. Primò quidem, quia ea constitutio, vt potè noua, & non facta in capitulo generali, ad quod solùm pertinet condere leges generales, non fuit recepta in Religione, vt constat euidenter in Prouinciis Italiæ & aliarum Nationum.

Esto antem quod in Prouinciis Hispaniæ aliquando executioni mandata fuerit, non tamen semper, ac proindè non fuit in viridi obseruantia. Constitutionem autem, seu legem humanam non acceptatam generaliter non obligare, saltem ex eo quod legislator humanus esto possit, non tamen præsumitur velle obligare populum resistentem suæ legi, colligitur ea *cap in istis dist.* 4. *& ex l. de quibus ff. de legib* de quo Nanarrus *lib* 1. *Consilior. tit. de constit. cons.* 1 *q.* 5. *& in Man. c.* 23. *n* 41 Rodsigu. *tom.* 1. *quæst. Regul. quæst.* 6. *art.* 10. Toletus *lib* 8. *cap* 18. Azor. *tom.* 1. *Instit. l.* 5. *c.* 4. *qu.* 1. Valentia 1. 1. *disp.* 7. *qu.* 5 *punct.* 5. Naldus *in Summa verbo Lex n.* 9. Sanch. *l.* 3. *de Matrimon. disp.* 18. *num.* 1. & alij plures quos sequutus sum 4. *tom. mea Summa verbo Leges Regularium num.* 16. *&* 17.

77 Secundò, infirma est prædicta constitutio, eo quod, dato quod recepta esset, ea non potuit abolere consuetudinem immemorialem, quæ semper fuit, etiam in Prouinciis Hispaniæ, ante annum 1616. quo facta fuit, faciendi electiones Priorum in Diffinitorio Capituli & non in Conuentibus Eisdem, iuxta verissimam doctrinam Doctorum, consuetudo immemorabilis, cum sit priuilegiatissima, tantæ firmitatis, & roboris est, vt nullo modo abrogetur per legem contrariam, nisi id exprimatur in ipsa; quod nullatenus fit in præfata constitutione. Couarruuias *lib.* 3. *var. res. cap.* 13. *num.* 5. Naldus *supr. verbo Consuetudo n.* 22. & alij plures. Fuisse autem talem consuetudinem in Prouincia Castellæ constat ex dictis sup. *numer.* 70.

78 Tertiò, quia esto quod talis constitutio recepta esset, & posset abrogare consuetudinem immemorialem in contrarium, non tamen posset abrogare constitutiones illas antiquiores Ioannis Soreth, & Generalis Chizzolæ, de quibus *supra num.* 69. *&* 71. Tum quia eæ fuerunt authoritate Apostolica factæ, ac per consequens maioris roboris, & firmitatis, quam quod possent à lege ordinaria authoritate, & extra Capitulum Generale facta abrogari. Quia, vt dixi 4. *tom verbo Leges Regularium num.* 55. lex generalis non extenditur ad ea quæ specialiter prouisa sunt. Sanch. *lib.* 2. *de Matrim disp.* 24. *num.* 6. *& lib.* 7. *in Decalog. cap.* 7. *num.* 34. Naldus *in Summa verbo Lex numer.* 18. Thesaurus *in Praxi p.* 2. *verbo Munera cap.* 10. *num* 6.

Quartò, quia etiam dato, quod præfata constitutio nullum ex prædictis defectibus haberet, 79
adhuc tamen non propterea sequeretur electiones prædictas Priorum factas contra eam fuisse irritas, aut nullas. Etenim in dicta constitutione nulla est clausula irritans, aut cassans electiones aliter factas, nec in ea traditur forma substantialis talis electionis, nec apponitur pœna irritationis, aut cassationis, aut alia quantumuis minima contra transgressores ipsius, quod est signum solùm esse legem simpliciter præceptiuam, nullo autem modo irritatiuam actus contrarij.

Imò si rectè expendatur, neque lex præceptiua videtur, sed solùm permissiua, solùm enim in ea dicitur posse Conuentus primarios sibi eligere Priores. Legem autem simpliciter permittentem, aut prohibentem actum, nec præscribentem formam substantialem illius, non irritare ipsum, dixi dicto *verbo Leges Regularium n.* 45. ex trito illo, *Multa fieri prohibentur, quæ tamen facta tenent.* Glossa *in c. penult. de sponsal impuber.* Suar. *de legib. lib.* 5. *cap.* 29. *num.* 1. Portellus *in Dub. Regular. verbo Lex num.* 9.

Denique quintò, quia constitutio illa si quomodolibet obligare poterat, dispensata fuit, tum 80
per Illustrissimum D. Nuncium Hispaniarum, nunc Eminentiss. D. Cardinalem Fachinettum, tum etiam ad maiorem abundantiam per Reuerendiss. Generalem Stratium, prout constat ex litteris ab ipso missis ad Magistr. Orbeam Præsidem Capituli, & Magistrum Nauarrum Prouincialem, quas apud se habent, & quarum copia in Registro litterarum pro Hispania habetur, quod esse authenticum agnouit Reuerendiss. Generalis Massarius.

Nec obuiat, quod Patres aduersarij dicebant, 81
videlicet, Generalem non potuisse dispensare in dicta constitutione per litteras missiuas, aut familiares, sed tantùm per litteras patentes Vt enim Reuerendissimus Generalis Massarius, & R. Adm. Magister Franciscus Montius Prouincialis Saonæ, & Secretarius Ordinis, ac R. Ioannes de Colonia Secretariæ Coadiutor, & Amanuensis, testantur in litteris testimonialibus perillustri Domino Ludouico de Gratia Eminentissimi D. Protectoris Auditori ostensis, Reuerendissimi Generales Ordinis, iuxta stylum, & praxim Ordinis (quæ proculdubio legem faciunt) soliti sunt, iuxta temporis, locorum, & negotiorum indigentiam super constitutionibus dispensare, non solùm per litteras patentes verum etiam per litteras familiares, & missiuas, & quod talibus dispensationibus per prædictas litteras missiuas, & familiares factis, fides adhiberi soleat à nostri Ordinis Religiosis, sicut si per litteras Patentes datæ essent.

Minus etiam obstat, quod Aduersarij obiiciebant, 82

bant, scilicet talem dispensationem exhibitam non esse in Capitulo Prouinciali. Etenim sine fundamento id asserebatur; cum Magister Orbea Præsidens Capituli, & Magister Nauarrus ex Prouincialis, qui eam habebant, eam propalauerint non solùm aliis Patribus Diffinitorij, ad quos ex consuetudine Prouinciæ, constitutionibus authoritate Apostolica factis, & Formula celebrandi Capitula Prouincialia à Reuerendissimo Generali edita, vt præmissum est, id spectabat, sed etiam Conuentibus ipsis, ad quos Magister Nauarrus Prouincialis in Litteris vocatoriis ad Capitulum scripsit ne procederent ad electiones Priorum, quia faciendæ erant in Diffinitorio. Vltra quod præsumitur quod fuerint productæ Litteræ talis dispensationis, dum nullibi probatur talis negatiua non productionis, ex quo enim facta fuit electio, & acceptata ab omnibus, præsumitur omnia præcessisse, quæ requiruntur pro validitate electionis, vt latissimè firmat Rota *in Recent. decis.* 289. *num.* 16. *p.* 6. & in Toletana *Canonicatus Pœnitentiariæ* 25. Iunij 1640. coram D. Coccino.

Casu autem dato, & non concesso, quod prædictam dispensationem Conuentibus præfati Patres Magistri non ostendissent, cum Conuentus, eisdem, vt par erat fidem in hoc adhibuerint, proculdubio cesserunt iuri suo, si quod habebant eligendi sibi Priores, maximè cum non reclamauerint, contradixerint, aut aliquid protestati fuerint. Ex quo proindè talium Priorum electio ad capitulum Prouinciale, seu Diffinitorium, iure deuoluta fuit.

83 Infirmum valdè quoque erat id, quod dicti PP. aduersarij obiiciebant, scilicet, necessarium fuisse, quod in electione talium Priorum declararetur eam fieri in vim talis dispensationis.

Primò, quia non constat id omissum fuisse, etsi in Actis Capituli Romam missis, quia non omnia in Capitulo gesta in illis referuntur, nihil de hoc habeatur Et sanè si id necessarium fuit, à vitiis tllis doctis prætermissum non eredendum, vel saltem interrogandi erant, quo titulo id fecerint, & ipsis eredendum, quia vbi ille qui est causa efficiens, & formalis interpretatur se ipsum, non est opus extraneo interprete, seu extrinseco intellectu. *l. cum de indebite* §. *fin. ff. de probat. l. ex facto, ff. de vulgari cap. inter alia, de sentent. excommunic.* Baldus *consf.* 458. *num.* 1 *vol.* 3. & *in auth. nisi rogatus num.* 9. *C. ad Trebel* Bart. *in l. pro hærede n.* 3. *ff. de acquir hæred.* Tibet Decian. *cons.* 7. *à num.* 100. *volu.* 1. Idem Bald. *cons.* 513. *num* 1 *versic. de animo autem suo interrogari quis potest*, & *statur eius responsioni vol.* 4 Barb. *in Voto decisiuis Canonicis lib.* 1. *voto* 4. *num.* 2. & 3.

Secundò, quia etiam electio talium Priorum de iure Ordinis pertineret ad Diffinitorium, propter consuetudinem Prouinciæ, constitutiones authoritate Apostolica factas, & Formulam celebrandi Capitula Prouincialia, de quibus supra absque dubio necessarium non erat dicere electiones talium Priorum fieri in vim talis dispensationis.

84 Pariter etiam est valdè debile, quod aduersæ partis Patroni obiiciebant, scilicet dictam dispensationem à Generali dari non potuisse, eo quod electio Priorum per Conuentum sit præscripta in Regula, in qua Generalis dispensare non potest, cum sit à Summis Pontificibus confirmata. Iam enim probaui supra *n.* 37. Regulam solum loqui de electione Prioris Generalis, non verò Prioris localis. Addo, communissimum, & certum esse inter Doctores, posse etiam Prælatos dispensare in Regula, saltem pro particularibus casibus. Angelus *in Summa verb. Dispensatio num.* 8. Syluester. *in Summa verb. Dispensatio qu.* 14. Suarez 4. *tom. de Relig. Tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 12. *à num.* 15. & alij communiter.

Talis porrò dispensatio, etsi necessaria non esset propter dicta, postulata tamen meritò est, & concessa à Generali, tum quia aliqui ex ignorantia credere poterant talem constitutionem, etsi non legitimam, cum alia tamen legitimis insertam, obligare. Tum ad pacandas conscientias scrupulosorum, & obstruendum ora inquietorum, & ad maiorem, & abundantiorem cautelam, quæ nulli nocere potest, & qua prudentiores Prælati vti solent. Cui consonat praxis, & stylus Curiæ, sæpè enim videmus à Summo Pontifice, & Sacria Congregationibus peti, & concedi solitas dispensationes, facultates, & licentias in casibus non necessariis, ad obuiandum ignorantiæ, scrupulis vel malignitati aliquorum. Ex quo cessat obiectio, quam aduersarij afferebant ex ista dispensatione petita, & obtenta. 85

Obiectio etiam alia, quam præfati Patres non omittebant, scilicet, quod electiones prædictæ Priorum debebant fieri à Conuentibus, & non à Diffinitorio capituli, inspecto iure communi, iam est reiecta *supr. num* 74. Etsi enim id verum sit propter *cap primum de electione*, & *cap. congregatio* 15. *quæst. vltim.* & alia Iura, ac Doctores, quorum plures refert Barbosa *in Collectan. Doctorum in d. cap.* 1. *de elect.* nihilominus iuxta dicta *supr. num.* 74. consuetudine, vsu, & praxi nostræ Religionis (sicut, & plurium aliarum Religionum) constitutionibus authoritate Apostolica factis, & aliis relatis, oppositum habetur. Idque esse rationi magis conforme propter magna inconuenientia, quæ ex electionibus ab ipsis Fratribus factas oriuntur, tenent doctissimus Nauar. *Commentario* 1. *de Regularibus num.* 3. §. *septimò confirmatur.* Perez *in Regulam S. Benedicti cap.* 64. Suar *tom.* 4. *de Religione tract.* 8 *lib.* 2. *cap* 7. *num.* 8 & *tract.* 10. *lib.* 10 *c.* 1. *à numer. quinto.* Vbi non sine peculiari Dei prouidentia, & Spiritus Sancti inspiratione, hunc modum prouidendi Prælatos in Societatem Iesu, ait esse introductum. 86

Quibus fauent ex Patribus Basilius, Chrysostomus, & Gregorius ab eodem Suarez relati. Iniurij ergo sunt tum prædictis Patribus, tum toti Religioni nostræ, in qua est more introductum, vt Priores locales aliter quam à Fratribus Conuentuum eligantur, ij, qui solùm volunt à Conuentibus eligi debere Priores, parum curantes de magnis incommodis, quæ ex exoriri, vel ipsi restari possunt. Vnde Commissarij Apostolici (inter quos erat Generalis Stratius) deputati pro examine Statutorum Prouinciæ Turoniæ, quam perfectè reformatam nouit totus Ordo, limitarunt articulum, in quo dicta Prouincia statuerat electiones Priorum fieri debere à Conuentibus, ita scilicet, vt posset Diffinitorium Capituli Prouincialis legitima de causa non confirmare Priorem electum à Conuentu, & tunc subrogandus in locum non confirmati eligeretur à Capitulo Prouinciali. Et licet pauci quidem contra dictam Prouinciam id humiliter acceptantem, litem excitassent, contendentes huiusmodi electiones remitti

remitti debere ad Conuentus;sent ntia tamen in iudicio contradictorio data per Reuerendissimum Generalem Massarium p onunciatum fuit, eas,non Conuentibus remittendas,sed à Capitulo Prouinciali faciendas. Quæ quidem sententia vt æquissima fuit ab Eminentissimo Domino Protectore,& posteà à Sede Apostolica, confirmata die 2.Iunij 1643.

87 Adiungebant etiam Patres aduersarij electionem Priorum per Conuentus esse vnam ex conditionibus vnionis Prouinciarum, de quibus *sup. num.* 38. Nam *cap.* 2. prædictarum conditionum *n.* 1. dicitur, quod constitutio generalis, scilicet, loquens de electione Priorum per Conuentus, relinquatur in suo vigore in posterum. Sed hoc nihil ipsis suffragabatur, non solùm quia id non statuitur ibi per modum conditionis, sed solùm per modum permissionis, seu tullerantiæ dictæ constitutionis,si, & in quantum valere posset.

Sed etiam,quia ibi expressè dicitur,relinquendam esse dictam constitutionem quoad dispensationem faciendam in ipsa ab habente legitimam potestatem ad id faciendum Cum ergo dicta constitutio(qualiscunque vigoris sit)dispensata fuerit pro Capitulo,de quo est controuersia à Domino Nuncio,& P.Generali Ordinis, vt dictum est superiùs sine fundamento talem conditionem pro sua parte adducebant.

88 Expendebant quoque,quod tam in dicta conditione, quàm in aliis dispensationibus super præfata constitutione datis dicatur id fieri *pro vna vice*,ex quo validum sibi argumentum desumere credebant,vt probarent legitimam esse.Sed & hoc infirmum est. Nam cum ea constitutio, esto inualida sit,& incerta,cum tamen reperiatur cum aliis legitimis constitutionibus, ideo prudenter,modestè,& Religiosè,vt veri obedientes, solum pro illa vice dispensationem postulare debebant, Superiores, propter eandem rationem, solùm pro singulis vicibus eam concedere, ne se faciles ostenderent in dispensatione legis quantumuis dubiæ Præsertim, quod isto modo, inferiores maiorem subordinationem ad Superiores suos haberent,nec præcluderetur aditus ad ipsos, & ad Curiam pro aliis occasionibus.

Decretum Eminentissim. Cardinalis Protectoris.

89 Rebus ergo diligenter, maturéque discussis Eminentiss ipse Cardinalis cum Reuerendissimis aliquot Generalibus virisque grauissimis die 18. Decembris præsens Decretum, ac definitiuam sententiam in hac causa promulgauit in Capituli & electionum in ipso factarum fauorem.

Die 18. Decembris 1643.

In Congregatione habita coram Eminentissimo, & Reuerendissimo Domino Cardinali Ginetto Sanctissimi D.N. Vrbani Papa VIII. Vicario, ac Religionis Carmelitana Protectore in qua interuenerunt.

R.P. Magister Ioannes Baptista Berardus Generalis Fratrum Minorum Sancti Francisci.

R P Magister Hippolitus de Monte Generalis Religionis S. Augustini.

R.P. Magister Leo Bonfiliolus Vicarius Generalis Carmelitanorum.

P. Magister Dominicus Campanella Procurator Generalis eorundem Carmelitanorum.

P. Ioseph à Matre Dei Procurator Generalis Discalceatorum Carmelitanorum Congregationis Hispania, & D. Ludouicus Gratia ab Eminentia suâ deputati ad dandum eorum votum super nullitatibus oppositis contra electiones Prouincialis, Diffinitorum & Priorum Carmelitani Ordinis factas in Capitulo Prouinciali, eiusque Diffinitorio de mense Maij 1642. In Ciuitate Vallisoletana Prouincia Castella, rebusque aliis,&c. super quibus pluries auditis, ac informantibus etiam in scriptis, Patribus Magistris Laurentio de Osorio, & Celedonio de Aguero, necnon R P. Magistro Ioanne Baptista Lezana Socio,& Assistente dicti R.P.Vicarij Generalis, ac dicti Capituli defensore, illisque maturè discussis, omnes fuerunt concordes in voto, dictas electiones impugnari non posse, & super dictis nullitatibus illarum oppositoribus perpetuum imponendum esse silentium.

M.Cardinalis Ginettus Protector.

Luco † sigilli.. Felix de Luco Secretarius. 90

Motiua verò,seu causæ, aut rationes, quibus permotus Eminentissimus, cum Reuerendissimis aliis,& grauissimis Consultoribus præfatum Decretum edidit,non solùm fuit, quod nullitates contra præfatum Capitulum,& eius electiones prætensæ,sufficienter ex dictis euacuabantur, sed etiam doctrina celeberrimi Doctori Nauarri *qui lib.* 5. *Consilior.de Iudais consilio primo num.*6. dum quærit, quæ probatio sit necessaria ad excludendum aliquem ab aliqua electione hæc habet. *Respondeo,quod ad impediendam electionem videtur sufficere semiplena probatio.arg.text. sing. in c. praterea il 2.de sponsalib. qui probat propter dictum vnius testis,& semiplenam probationem impedimenti affinitatis, impediendum esse matrimonium nondum contractum,ne contrahatur, si autem est iam electus, & confirmatus requiritur plena probatio ad reiiciendum,& exauctorandum.arg cap super his de accusat. & pro vtroque dicto facit cap. quemadmodum de iureiur. quatenus probat, quod turpius eiicitur quam non admittitur hospes.* Quam etiam doctrinam recipit Iulius Lauorius *supr.dict. c.*19.*n.* 121. & fauet Rodriguez *tom.*1.*Quast.Regul q.*14 *art.*3. Accedebant etiam plurimæ tùm Iuris, tum Iuristarum Regulæ.

Primò illa, *Reus in dubio est absoluendus l. Arrianus ff. de act. & obligat. cap. ex litteris de probatio.l.qui accusare C.de eden.* Secundò illa, *Reus est absoluendus cum actor minus probauit. § commodum Instit.de interdic.c.ex litteris de probat l.qui accus.C. de eden.* Tertiò illa, *In dubio de validitate actus debet interpretari quod valeat.ff. de iniur. l. apud Labeonem §.si communem ff.de ser.cor. l. si quis seruum in fin* Barthol. post Gloss. *in l.non solùm § sed vt probari,in* 1 *colu in fin.ff.de ope.no.n* Bald. *in Rubr. C. de fid. Instr.* 4. *column.in verb.iuxta hoc quaritur.* Quartò illa, *Dubia in meliorem partē interpretanda.* Bertachinus *in Reperter.* 2. *p. verbo Dubium.* Quintò illa, *Possessoris conditio melior est in pari causa.c in p.de Reg Iur.* vbi Dynus, & alij Sextò illa, *Possessor etiam iniustus debet citari quando est expellendus l.*1.*in fin. & ibi* Bartul. *in* 1. *not. C. si propter pub.pen. l. fin.* & ibi Bald. *Cod si per vim, vel alio modo l meminerit.* Septimò illa, *Cum iura partium sunt obscura pro possessore iudicandum est l.* 2.*C.de prob. l. fin. C. de rei vend.cap.inter dilectos de fide Instrumentor.*

CONSVL

CONSVLTVM XIV.

De quodam Religioſo qui post profeſſionem matrimonium contraxit.

SVMMARIVM.

Aſus, ſeu factum. num. 1.
*Profeſſio iſtius fuit valida.n.*2.
*Actus in dubio exiſtimatur validus.n.*3.
*Profeſſio eſt priuilegiatiſſima.n.*4.
*S.Congregationis deciſiones n.*3.
*Doctores id approbantes n.*6.
*Decreta S.Congregationis.n.*7.
*Pro ordine SS.Trinitatis.n.*8.
*Pro Clericis miniſtrantibus infirmis. n.*9.
*Alia ſtatuta Religionum ſic intellecta.n.*10.
*In Societate Ieſu.n.*11.
*In ordine Prædicatorum.n.*12.
*Circa decreta Clement. VIII. & Vrban. VIII. numer.*13.
Ex c.Quia in inſulis.*num.*14.
*Ex matrimonij exemplo.num.*15.
*Profeſſio eſt ſpirituale matrimonium n.*16.
*Iura,& Doctores.num.*17.
*Maximè in materia tam graui.n.*18.
*Actus contra legis formam factus an validus, numer.*19.
*Quid contra formam accidentalem.n.*20.
*An obſtet confirmatio Apoſtolica.n.*21.
*Non obſtat ad intentum.n.*22.
*Clauſula in fine ad quã refertur.n.*23.
*Fugienda eſt abſurditas.n.*24.
*Quid in præſenti.n.*25.
*Poterant Superiores diſpenſare in hoc ſtatuto. numer.*26.
*Quando cenſentur diſpenſare.n.*27.
*Non obſtat permiſſio Superiorum n.*28.
*Iudices de validitate profeſſionis qui ſint. numer.*29.
Deciſio cap. prudentiam.*n.*30.
*Quid fieri poſſit in hoc caſu.n.*31.
*Maximè accedente ſumma Papæ authoritate. nu.*32.

IESVS MARIA.

CASVS.

1 IN Religione N. extat ſtatutum, ſeu conſtitutio, vbi habentur hæc, *Ætatem attendant, choro enim aſſignandi niſi annum 18. egerint, & 40. non exceſſerint, non recipiantur, niſi iuſta de cauſa Præpoſitus, vel Prouincialis diſpẽſauerit.* Quo non obſtante N. habitum eiuſdem Ordinis ſuſcepit, & probationis anno elapſo, cum ſolum 17. ætatis haberet annos, profeſſionem emiſit. Cognito poſtea defectu ætatis, & conſiderato tali ſtatuto, contra profeſſionem factam intra quinquennium reclamauit coram Ordinario, & Superiori Ordinis. Quia tamen hi à Magiſtratibus ſæcularibus impediti fuerunt ne ad ſententiam diffinitiuam procederent, Superiores prædicti Ordinis habitum ipſi deponere permiſerunt, eumque ad profeſſionem non eſſe obligatum declararunt. Quapropter, adhibito etiam Doctorum, & piorum virorum conſilio, matrimonium contraxit cum honeſta, & illuſtri fœmina, ex qua tres filios ſuſcepit, & per ſex annos cum ea vixit. Quia tamen adhuc dubitat de valore præfatæ profeſſionis, ideo petit reſolutionem, & quid agendum caſu quo illa profeſſio valida cenſeatur.

Reſponſio.

QVod attinet ad profeſſionem ab iſto emiſſam 2
ante 18. annum in ſtatuto illius Ordinis præfiſum credo exiſtimari debere validam, & firmam. Ducor primò ex generaliſſimo Iuris principio, & axiomate. *Actus in dubio debet interpre-* 3
tari validus l. quoties ff. de rebus dub. l. quoties ff. de verbor. obligat. l. ſi quando ff. de legat. 1. Abbas *conſ.* 62. *in controuerſia column.* 1. *num.* 7. Rolandus à Valle *conſil.* 61. *num.* 23. *lib.* 3. Quod principium, ſeu axioma adeo latè accipitur à Doctoribus, vt propterea dicant: *Omnis interpretatio admittitur ad ſuſtinendum actum.* Rota *dec.* 469. *num.* 3. *part.* 1. *Recent.* Rolandus à Valle *d. conſil.* 61. *numer.* 26. Cardinalis Tuſchus *pract. concluſion. littera A. concluſ.* 136. *num.* 14. Barboſa *in Axiomatib. iuris axiomat.* 12. *num,* 17. 18. *&* 19. Vbi 4
multa ad intentum. Ducor ſecundò, ſpecialiter in hac materia profeſſionis, ex eo quod, cum priuilegiatiſſima ſit, & inſtar matrimonij indiſſolubilis, in dubio de validitate ipſius iudicari debeat in ipſius fauorem quod ſit valida. Ita enim communiter ſentiunt Doctores, ſpecialiter Sanchez *lib.* 7. *de matrimon. diſp.* 37. *num.* 12. *in fin.* referens etiam Nauarrum; Bartholomæus de Vecchis *in prax. nouit. diſp.* 13. *dub.* 12. *n.* 22. plura iura, Rotæ deciſiones, & authores ad intentum adducens.

Tertiò, & magis ſpecialiter, quia ex communi 5
etiam DD. conſenſu, approbante etiam ſæpius Sac. Congregatione, profeſſiones factæ contra ſimilia ſtatuta Religionum, in quibus præcipitur ne aliqui in ipſis admittantur niſi ſint conſtituti in tali, vel tali ætate ſupra 16. annum à Concilio requiſitum *ſeſſ.* 25. *de Regularib. cap.* 15. Si non habeant clauſulam expreſsé irritantem profeſſiones, validæ, & firmæ cenſentur. Ita enim loquendo de Religione Minimorum, in qua eſt ſimile ſtatutum tenent Rodrigu. *tom.* 3. *quæſt Regular. qu.* 17. *art.* 20. Sanch. *lib.* 5. *in præcept. Decalogi cap.* 4. *num.* 6. Miranda *in Man. tom.* 1. *q.* 24. *art.* 2, Portellus *in dub. Regular. verbo Profeſſio num.* 14. Paſſarellus *in ceremoniali Minimor. notab.* 8. Peyrinis *tom.* 1. *de Prælato qu.* 3. *cap.* 1. *§.* 6. vbi latè id probat contra Nauarrum, Sorbum, & Caſtillum. Tenent id quoque Hieronymus Venero *in Exa-* 6
min. Epiſcopor. lib. 6. *cap.* 15. Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcopi allegat.* 102. *num.* 15. *& in collectan. ad Concilium Trident. loco relato num.* 12. & nouiſſimè poſt illos Caſtrus Palaus *part.* 3. *Tract.* 16. *diſput.* 2. *punct.* 2. *§.* 1. *n.* 2. Franciſcus Bordonus *to.* 1. *Reſolut.* 21. *num.* 11. Pellizzarius *tom.* 1. *Man. Regular. Tract.* 3. *c.* 1. *num.* 37. & plures alij quos ſequor *tom.* 4. *mea Summa verbo Nouitij, & Nouitia num.* 16.

Quam ſententiam firmauit Sac. Congregatio declarans profeſſionem in eo Ordine Minimorum

murum emissam post decimum sextum annum ante 18.annum in statuto eiusdem requisitum validam esse,prout refert Armendariz *in Addit. ad recopilat.leg.Nauarr.lib.* 2.*tit.* 18.*l.* 7. *de Relig. num.* 14.& Peirio.supra *num.* 176 referens decla-
7 ratiooem Sac.Congregationis Concilij,& *num.* 178 referens decretum eiusdem S. Congregationis de anno 1582.in quu id deciditur, & ex quu colligit haoc sententiam esse omnino certam.

8 Similiter,cum in Religione Sanctissimæ Trinitatis habeatur in constitutionihus ipsius à Sede Apostolica approbatis quod in illa non recipiatur aliquis ante 20.annum ætatis, & quæreretur per Superiores Religioois an pro validitate professionis in illa sufficeret emissam esse post 16.annum iuxta dispositionem Concilij,S.Congregatiudie 2.Augusti 1635.& 24.Aprilis 1642. censuit professiones emissas iuxta dispositionem Concilij esse validas.Ita Sellius *in Select. Canon. c.*18 *num.*3. & Barbosa *loco allegato super Concilium num.*13.

9 Quamuis autem hæc sufficienter conuineant idem dicendum esse in casu præsenti, quod scilicet professio istius,de quo est sermo,valida fuerit,non obstante quod fuerit facta contra statutum dictæ Religionis, siquidem eadem difficultas procedit in Religionibus Sanctissimæ Trinitatis,& Minimorum, vbi sunt similia statuta, & nihilominus Sac Congregatio approbauit vt validas professiones factas contra illa;verumtamen idem intentum magis roboratur ex casu simili secuto in Religione Clericorum Regularium ministrantium Infirmis,quem refert Peirinis *sup. n.*179. Cum enim in ea Religione sit statutum in Regula à Sede Apostolica approbata, quod nullus recipiatur ad Religionem,qui in Minori sit 18 annorum ætate constitutus, nisi aliud Generali, & consultoribus propter aliquam euidentem vtilitatem visum fuerit, & casus occurrerit quod quidam Fabritius, qui à multis annis in ea religione professus erat, prætenderet dictam professionem fuisse nullam, eo quod illam emisisset ante dictum 18. annorum absque dispensatione Generalis,& consultorum,nihilominus Sac. Congregatio Regularium declarauit non esse audiendum. Quam declarationem approbauit Paulus V. die vltima Augusti 1620. Cum igitur hoc statutum simile sit ei, quod habet Religio,de qua agitur in præsenti dicendum videtur professionem contra ipsum factam validam esse.

10 Fauet ad intentum quod alia statuta similia aliarum Religionum eodem modo intellecta sint ab ipsarum professoribus Etenim testante Bordono *supr.n.*12. quamuis Fratres Flandienses eius Religionis,scilicet Tertianorum L.Francisci habeant statutum de non admittendo aliquem ad professionem nisi habeat 18 annos,nihilominus(inquit idem Bordonus) quod si non habet decretum irritans,professio in minori ætate *sine dubio tenet*.

11 Similiter,quamuis in Societate Iesu iure Religionis vota biennij non emittantur ante 17. annum completum cum in ea non admittatur Nouitius ante 15.annum expletum,si tamen Generalis dispenset quod aliquis admittatur ante 15.annum, eo ipso absque noua dispensatione, talis,expleto biennio probationis emittere poterit illam biennalem professionem, etsi nondum expleuerit 17. annum. Ita Pellizzarius *supra* dicens talem esse praxim Societatis.Idem dicit ibidem *num.*39.sequens Suarez *to.* 3.*de Relig.lib.*6.*c.*
3.*n.* 8. de alia constitutione Ordinis Prædicato- 12
rum excludente Fratres Conuersos à professione emittenda ante annum 18. si nòn habet clausulam irritantem.

Ac demum, quamuis in decretis Clement. 13
VIII. & Vrbani VIII. *pro reformatione Regularium,& receptione Nouitiorum* habeatur non esse recipiendos Conuersos ad habitum, vel professionem ante 20.& 21.annum ætatis, quia tamen ibi non apponitur clausula irritans receptionem, aut professionem ideo *to.* 4. *Summæ verbo Nouitij*, *& Nouitia n.*16. dixi me sæpè respondisse,validas esse tales receptiones, aut professiones ante dictam ætatem factas, quod etiam tenet Bordonus *supr. n.* 13. & fauet Pellizaarius *num.* 40.

Hoc ipsum confirmat caput *Quia in Insulis de* 14
*Regularib.*vbi quamuis caueatur ne quis ante 18. annum ad Religionem in illis Insulis recipiatur, quia tamen ibi non apponitur clausula irritans ideo,non obstante ea prohibitione, si aliqui in eis reciperentur ante annum 18.ad Religionem, receptionem validam esse tenent Abbas ibidem *n.*4.Syluest.*verbo Religio* 3.*q* 4.Rosella, Angelus Armilla. & Tabiena *in Summis verbo Nouitius*, Sanch *lib.*5.*in Decalog.c.*4.*n.*2. Suarez *supr. n.* 7. veluti reprehendens Hostiensem,& alios oppositum existimantes,Peirinis *supra n.*189. Palaus, Bordonus,& alij.

Quorum omnium fundamentum desumitur ex *c. Ad Apostolicam de Regular.* ex quo habetur illud axioma *Multa fieri prohibentur, quæ si facta fuerint,tenent.* Cum enim ibi sit sermo de professione Religiosa, manifestè deducitur quod quamuis facta fuerit contra simplicem prohibitionem, adhuc esset valida si talia prohibitio
non habuerit clausulam irritantem. Quod, & 15
confirmat exemplum de Matrimonio, quod non
redditur irritum ex eo quod sit factum contra 16
quodcunque simplex interdictum Ecclesiæ, vt probat Sanch.*lib.*7.*de Matrim.disp.*2.cum enim professio sit quoddam spirituale Matrimonium valet in ipsa argumentum desumptum ex carnali,vt habet idem Sanchez *d.c.*4. *n.* 2. Confirmant etiam plura exempla, quæ ad intentum affert Passarellus *supra*, & ex ipso Peirinis etiam
*supr.n.*170 Confirmant etiam multa iura,& Do- 17
ctores apud Barbosam *in Axiomatib. iuris axiom.* 93.*n.* 30 & quæ adduxi *tom* 4. *Summæ verbo leges Regularium num.* 45. *&* 47. vbi in terminis fortioribus dixi, quod etiam si prohibitio fiat cum clausula *non potest* (quod non contingit in proposito) adhuc sæpius actus contra illam factus
non censetur irritus. Quod maximè procedit, 18
(& est valdè notandum)in materia tam graui, & quæ ius diuinum attingit, qualia est professio,si enim in lege ipsam prohibente non adsit clausula,vel verbum irritans, semper debet valida existimari.Suarez *eo num.*7. Ex his autem omnibus coniunctim sumptis liquido innotescit professionem,de qua agitur in præsenti validam existimari debere.

Vnde non obstat quod dicatur facta contra 19
legem præscribentem formam professionis, ac per consequens censeri debere irritum, quia *forma legis omissa corruit actus*, vt habetur ex *l.*

cum his §. si Prætor ff. de transact. l. traditionibus C. de pactis, c. cum dilecta de rescript. c. quia propter de elect. & aliis iuribus, Rotæ decisionibus, & Doctorib. apud Barb. *in Axiomatib. iuris Axiom.* 12. *n.* 24. *& Axiom.* 100. *n.* 17. Nego etenim probibitionem illam, de qua in præsenti est sermo, habere vim legis præscribentis formam.

20 Eadem enim, vel similis prohibitio extat in
aliis Religionibus, & tamen, vt vidimus, ex declarationibus S. Congregationis, & Doctoribus
quod actus factus contra illam non censetur irritus. Deinde (quod ad idem tendit) dicendum
solum censeri de iure vt formam accidentalem,
prout Peyrinis *supra* sæpius repetit de simili illa
prohibitione in ordine suo Minimorum existente, non de substantiali. Actum autem factum contra legem solùm præscribentem formam accidentalem validum esse dixi ex Suarez, & Portello eo verbo *leges Regularium n.* 46.

21 Nec etiam obstat quod in confirmatione
Apostolica à Papa facta illorum statutorum inter
quæ est illud, de quo in præsenti, habeatur in fine hæc clausula: *Decernentes easdem constitutiones ab omnibus, & singulis dictæ Congregationis fratribus perpetuo, & inuiolabiliter obseruari debere, ac irritum, & inane si secus à quodam quauis authoritate fulgente, siue scienter, siue ignoranter contigerit attentari, &c.* Ex ea enim inferri videtur dictum statutum habere clausulam irritantem. Hoc
inquam minimè obstat, tum quia constitutiones aliarum etiam Religionum habentium
similia statuta, siquidem confirmatæ sunt à Sede
22 Apostolica, habebunt etiam in fine Bullæ Confirmatoriæ eandem, vel similem clausulam, qua
non obstante S. Congregationes declararunt
professiones Religiosorum earumdem factas
contra dicta statuta validas esse, prout visum est.
Tum quia licet regulariter loquendo clausula
in fine dispositionis posita referatur ad omnia
præcedentia, hoc tamen maximè limitandum,
23 vt non referatur ad ea quæ longè distant prout
est statutum, de quo in præsenti, prout ex Antonio Gabriele, Menochio, Moneta, & Sanchez affert Barbosa *in Tract. de clausulis clausula* 70. *num.* 15. Tum maximè, quia clausula in fine posita non refertur ad omnia præcedentia,
24 quando sequeretur absurditas, prout ex Gabriele, Menochio, Marta, Moneta, Thusco, & aliis
affert idem Barbosa *supr num.* 9. atqui si diceretur dictam clausulam referri ad omnia contenta in statutis huius Religionis, de qua est sermo sequeretur manifesta absurditas, cùm tam
in illis, quam in aliis aliarum Religionum comprehendantur innumeræ prohibitiones rerum,
quæ si in contrarium fiant, non nisi absurdè, &
ridiculè dicerentur irritari, eo quod sunt res
quæ consistunt in facto, & postquam factæ sunt,
irritari nequeunt. Tum denique quia sensus legitimus illius clausulæ *ac irritum, & inane si secus super his, &c.* appellat supra illa, quæ immediatè præcedunt, scilicet *Easdem constitutiones ab omnibus, & singulis dictæ Congregationis fratribus perpetuè, & inuiolabiliter obseruari debere*, id est,
eosdem fratres viuere debere sub dictis constitutionibus, & non sub aliis, & si aliter prætenderent, aut facerent, id *irritum* esset, & *inane.* Non
ergo necesse est quod hæc irritatio cadat super
singula statuta illarum constitutionum, aut super
illud, de quo est controuersia præsens, irritando
facta contra illa.

Casu etiam dato, & non concesso, quod præ- 26
fatum statutum irritaret receptiones, seu professiones aliter factas, adhuc sustineri deberet vt
valida professio religiosi de quo in præsenti est
sermo Eo quod in tali statuto dispensare poterant Superiores eius Religionis, prout patet ex
verbis ipsius, & eo ipso quod ad professionem
admiserunt illum cum scientia, & notitia prout
debebant habere, tum defectus ætatis illius, tum
præfati statuti prohibentis admissionem habentis talem defectum, censeri debent facto ipso dispensasse. Certi enim iuris est quod cum Præla- 27
tus admittit ad aliquem actum aliquem habentem impedimentum, in quo potest dispensare,
si saltem adest scientia talis impedimenti, censeatur facto ipso dispensare, prout tenent innumeri authores quos referunt, & sequuntur Sanc.
l. 8. *de matr. disp.* 4 *per tot.* Sigism. de Bon. *de elec. dub* 81. Ascan. Tamburin. *de Iur. Abb. to.* 1. *disp.* 5. *q.* 17. Nauar. & Rodrig quos sequor *to.* 1. *Sum. c.* 18. *n.* 63. loquentes in terminis fortioribus, &
grauioribus materiis, scilicet dispensationis in
irregularitatib. & cum illegitimis, & eo principio innixi, quod dispensatio non requirit certa
verba, sed sufficiunt ad ipsam siue facta, siue verba, ex quibus sufficienter cognosci possit voluntas dispensandi, quæ omnia huic casui applicari
possunt.

Nec suffragatur pro inualiditate prætensa 28
professionis huius, de quo in præsenti, quod, vt
supponitur Superiores ipsius permiserint illi habitum regularem deponere, & ipsam inualidam
iudicauerint per sententiam. Cùm enim per
Tridentinum Concilium *sess.* 25. *de Regularib. c.* 19 Iudices de validitate, seu inualiditate professionis debeant esse copulatiuè Ordinarius, & Superior Religionis, vt decisum fuisse die prima
Decembris 1593. testantur Armendariz *lib.* 7. *de Relig. n.* 18. quem refert Barb. *de authoritat. Episcop. allegat.* 104. *num.* 12. *& super eum locum Concilij num.* 12. & magis specialiter resolutum fit
à Sac. Congregatione mense Ianuarij 1618. vt
refert Aloysius Riccius *in praxi aurea res.* 20. &
ex eo Tamburinus *de iure Abbat. tom.* 3. *disp.* 6. *quæst.* 2 *num.* 3. quod si Superior Regularis per
se solum professionem nullam declararet, inualidè faceret, & teneretur ad Religionem reuocare,
vtique parum curandum videtur de sententia
data à dictis Superioribus sine Ordinarij assistentia

Contra quod nihil facit, quod affert Bordo- 29
nus *tom.* 2. *Resolut* 69. *num.* 8. & 9 scilicet quod
cùm Ordinarius non concurrit ad declarandam
nullitatem professionis potuerit solus Superior
id facere, quod colligit ex *cap. prudentiam de offic. delegat.* Cùm enim pro forma iudicij de nullitate professionis assignauerit Concilium concursum Ordinarij, & Superioris Religionis,
vnus sine alio non potuit ad causam procedere,
vt per Menochium *de arbitrar. casu* 187. *num.* 11. *& cons.* 1. *num* 207. Peregrinum *variar. lib.* 1. *ad Rubric. de effic. & potest. delegat. num.* 30. & alios
affert Barbosa *in Collectan. ad d. cap. prudentiam num.* 2. 3. *&* 4. Decisio autem *cap prudentiam* non
fauet Bordono, quia, vt patet ex textu ibi est ser- 30
mo pro casu in quo causa committitur pluribus cum clausula *Quod si omnes interesse nequiuerint, alij eam exequantur*, Concilium autê Tridentinum non delegat istam causam de nullitate
professionis cum hac clausula, sed absolutè vult
quod

quod fiat coniunctim coram Superiori, & Ordinario.

31 Vt autem magis directè respondeam ad dubium propositum, dico, quod licet eosdem dictam professionem validam fuisse, propter adducta, ac per consequens non potuisse Superiores Religionis sic professum dimittere, & multo minus ipsum matrimonium contraxisse, aut vxo-
32 rem duxisse; nihilominus, quia non caret probabilitate dicere eam professionem fuisse irritam, & legitimè declaratam, vt talem à solis Superioribus Religionis, siquidem Ordinarius nolebat, aut non poterat ad talem sententiam concurrere, & quia in foro externo orator est securus, eo quod id acciderit in patria, vbi non est receptum Concilium Tridentinum, ac præcipuè propter damnum notabile, quod sequi potest vxori contrahenti cum bona fide, & filiis qui reputati debent illegitimi, censeo etiam S. Congregationes S. Inquisitionis, vel Pœnitentiariæ (annuente Sanctissimo Domino Innoc. Papa X. pro summa authoritate quam habet ad dispensandum etiam in votis solemnibus Religionis, & legitimandi prolem susceptam in matrimonio inualido) permittere posse permanere dictum oratorem in Matrimonio quod contraxit, prout alias audio factum in similibus casibus; monitum tamen de obligatione, quam habet ad obseruantiam castitatis extra matrimonium, redeundum ad Religionem post mortem vxoris, & de aliis quæ eisdem Sac. Congregat. bene visa fuerint.

CONSVLTVM XV.

De quibusdam Religiosis Ordinis Minorum bona stabilia possidentis.

SVMMARIVM.

Casus, de quo est dubitatio. num. 1.
Videtur quod licitè possideantur talia bona stabilia. num. 2.
Quia non est contra substantiam voti paupertatis. num 3.
Maximè in Monialibus. n. 4.
Essentia paupertatis qua. n. 5.
Habere bona in communi licitum. n. 6.
Ex cap. insinuante qui Clerici vel vouentes. numer. 7.
Quia non aduersatur Concilio. n. 8.
An priuatis Religiosis id liceat. n. 9.
An obstet Concilium Tridentinum. n. 10.
Non videtur obstare. n. 11.
Dispositio ipsius, & valdè fauorabilis. n. 12.
Dictio concedit quantum valeat. n. 13.
Ex mente cuiusdam Episcopi. n. 14.
Concilium an deroget priuilegiis. n. 15.
Priuilegiis non derogatur, nisi id exprimatur. n. 16.
Princeps non præsumitur auferre ius tertij. n. 17.
Præfati religiosi habebant priuilegium. n. 18.
An perdiderint illa. n. 19.
Decretum Capituli generalis. n. 20.
Confirmatum à Paulo III. n. 21.
An potuerint priuari d. priuilegio. n. 22.
Obstantia ex cap. recolentis de stat. Monachor. num. 3.
Ecclesia alteri vnita assumit naturam illius. n. 24.
Quilibet se conformat Ecclesia in qua conuersatur. num. 25.
Non obstant prædicta. n. 26.
Actus agentium non operantur vltra intentionem eorum. n. 27.
Vniti sunt hi Religiosi cum præseruatione priuilegiorum. n. 28.
An sit contraria regula S. Francisci. n. 29.
Videtur quod non. n. 30.
Pontifex dispensat in illa. n. 31.
Id constat ex Concilio. n. 32.
An per consuetudinem, aut præscriptionem. n. 33.
Ex magna congruentia. n. 34.
Profitentur vitam mixtam. n. 35.
Religiones excludentes bona immobilia, quæ patiantur. num. 36.
Minorem habent libertatem. n. 37.
Minus bene consulunt indigentiis Religiosorum. numer. 38.
Euitatur singularitas. n. 39.
Humilis protestatio authoris. n. 40.

IESVS MARIA.

Casus, de quo est dubitatio.

FRATRES Minores Prouinciæ
Aquitaniæ in Gallia cùm essent ex 1
Conuentualibus eiusdem Religionis transierunt ad Obseruantes, & illis aggregari fuerunt in Capitulo quodam Generali Niciæ celebrati de anno 1535. cum pacto acceptato ab eodem Capitulo vt retinerent priuilegia quæ antea habebant. Quo titulo hactenus obtinuerunt bona stabilia, seu annuos reditus in communi. Quæritur an potuerint id facere, & modo retinere talia stabilia, &c.

Responsio.

CRedo licitè, & tutè in conscientia posse re-
tineri ista bona stabilia in communi à dictis 2
Religiosis, & manutenendos in possessione illorum. Quod hoc argumento concludo. Vel enim talis retentio, seu possessio bonorum stabilium creditur illicita, quia est contra substantiam seu essentiam voti paupertatis, vel quia est contra perfectionem, seu modum eiusdem voti præscriptum à Concilio Trident. *sess. 25. c. 2.* & decretis Summorum Pontificum Clem. VIII. & Vrbani VIII. *pro reformatione Regularium* editis, vel denique quia est contra Regulam Sancti Francisci. Sed nihil istorum est. Ergo. Minor propositio quoad singulas partes probanda.

Et quidem quoad primam, quod scilicet
talis retentio, seù possessio bonorum stabilium 3
non sit contra essentiam, seu substantiam voti paupertatis euidentissimum est. Primò, quia alias sequeretur Religiones habentes dicta bona immobilia in communi quales sunt omnes præter Religionem Minorum de Obseruantia, & Capuccinorum, quæ excluduntur à Concilio loco relato *c. 3* & aliquæ domus PP. Iesuitarum, & nostrorum PP. Discalceatorum, iuxta ea quæ dixi *tom. 2. Summ. c. 1. num. 2. & 7.* non obseruare

substantiam voti Paupertatis, aut id quod est de ipsios essentia. Quod non solum est absurdum, sed etiam erroneum, vt colligi videtur ex Suar. *tom 3. de Relig lib 8. cap. 8. n. 13. in fin* Quod ar-
4 gumentum efficacius probat de Monialibus. Si enim contra essentiam voti paupertatis esset habere stabilia bona in communi dicendum esset nullas Moniales esse veras Religiosas, siquidem omnes habent, vel saltem habere possunt bona prædicta, etiam post Concilij decretum, & ipso non obstante. Prout determinatum est à Sac. Congregatione Episcoporum, & Regularium in Parmen. 16. Ianuarij 1596. referente Sellio *in Select. Canonic c. 16. n. 3.* & Barbosa ex ipso *in*
5 *Collectan. Concil sess. 25. cap. 3. num. 7.* Secundò, quia essentia paupertatis solùm consistit in abdicatione priuati dominij rerum temporalium, vt dixi *tom. 1. c. 6. n. 5.* Et propterea S. Tho. 1. 2. q. 188. *art. 7.* & communiter DD. astruunt saluari essentiam Religionis cum proprietate, seu possessione bonorum in communi; prout etiam definitum videtur à Ioan. 22. in Extrauaganti *Quia quorundam de verbor. signific at.* Aliàs sequeretur Apostolos, & ipsorum discipulos Hierosolymitas primitiuæ Ecclesiæ non obseruasse veram, & essentialem rationem paupertatis religiosæ, prout communiter eredunt Theologi, & Doctores, siquidem etiamsi carerent in particulari bonis
6 temporalibus nihilominus in communi ea habebant, vt colligitur ex illo *Act. 4. Multitudinis credentium erat cor vnum, & anima vna, nec quisquam eorum quæ possidebat, aliquid suum esse dicebat, sed erant illis omnia communia.* Et infra. *Neque enim quisquam egens erat inter illos Quotquod enim possessores agrorum, aut domorum erant, vendentes afferebant pretia eorum, quæ vendebant, & ponebant ante pedes Apostolorum. Diuidebatur autem singulis prout cuique opus erat.*
7 Fauet maximè tertio textus in c. Insinuante, qui Clerici vel vouent. Vbi Innoc. III. approbat professionem cuiusdam fœminæ factam ea conditione vt in domo propria maneret cum omni substantia sua ex eo videlicet quod talis conditio retinendi ea bona, dependenter tamen à Superioris vo'untate non est contra substantiam voti paupertatis. Prout tenent ibi Innocentius *n. 1.* Ioan. Andr. *num. 9.* Abbas *num. 6* Bartolus, Paulus, Decius, Iason, Imola, & innumeri alij DD quos referunt, & sequuntur Sanchez *lib. 5. in Decal. c. 4. n 97.* & Barbosa *in illud c. Insinuante n. 1 & 4. in Collect DD* Ex hoc antem, & à fortioribus terminis colligitur nullo pacto esse contra substantiam voti paupertatis possessio bonorum etiam stabilium in communi quam isti Religiosi retinent.
8 Quoad secundam verò partem, scilicet nec hoc aduersarij decreto Concilij Trident. *sess. 25. cap. 3.* aut decretis Summorum Pontificum Clementis VIII & Vrbani VIII. *pro Reform. Regula.* editis etiam est certissimum; Siquidem in eis solum prohibetur priuata possessio dictorum bonorum immobilium particularibus Religiosis etiam ad vsumfructum administrationem, seu commendam, non autem Monasteriis, seu Conuentibus, aut domibus Religiosorum, prout ex ipsis patet, & communiter ab omnibus intellecta sunt.

Præsertim, cùm expressè in dictis decretis Clementis VIII & Vrbani VIII. quæ extant *in 3 to. Bullar. in Clem. VIII. constit. 60.* supponatur Monasteria, seu Conuentus Regularium habere prædicta bona stabilia, seu redditus §. 6. & 7. Ad quod accedit quod illis non obstantibus, 9 atque etiam Concilio Tridentino, est plurimorum DD. sententia, quos retuli *tom. 5. in Marmagno Carmelit. n. m. 101.* quibus fauet nouissimè Pellizzarius *in Manual. Regular. tr. 4. c. 2. sect. 3. n. 237.* asserentium posse priuatos religiosos bona stabilia, seu peculium habere, de licentia tamen Superiorum, & amouibiliter, sc dependenter ab ipsorum volontate. Ex hac enim sententia (& si eam non recipiam propter decreta Clemen. VIII. & Vrbani VIII. relata) à fortioribus terminis, vt superius dixi, sequitur posse Religiosos, de quibus in præsenti, habere dicta bona immobilia in communi, accedente præsertim consensu Religionis, de quo infra

Nec obstat contra illos, quod in eodem Tri- 10 dentino *sess. 25. cap. 3.* dicatur. *Concedit S. Synodus omnibus Monasteriis, & tam virorum, quam mulierum, & Mendicantium, exceptis domibus Fratrum S. Francisci Capuccinorum, & eorum qui minorum de Obseruantia vocantur, etiam quibus aut ex constitutionibus suis erat prohibitum, aut ex priuilegio Apostolico non erat concessum, vt deinceps bona immobilia eis possidere liceat.* Ex his enim inferri videtur non posse dictos Religiosos, cum modo sint ex Minoribus de Obseruantia, præfata bona immobilia etiam in communi possidere. Hoc inquam non obstat, propter multa. Primò, quidem quia intentio Concilij non videtur fuisse tollere huiusmodi bonorum stabilium possessionem illis Monasteriis Minorum de Obseruantia, quæ iusto titolo, aut ratione illam habebant, vt infra dicetur, sed solùm non cōcedere illa iis qui ipsa non habebant. Tum quia dispositio istius 12 e ipsis est valdè fauorabilis, vt per se patet ex verbis relatis, & ex iis quæ adiungit Concilium, videlicet: *Quod si aliqua loca ex prædictis, quibus authoritate Apostolica similia bona possidere permissum erat, eis spoliata sint, eadem omnia illis restituenda esse decernit.* Fauores autem amplіandos esse omnia iura clamant, *l. cum quidam ff. de liber. & posthum. c. odia de Regul. iuris n 6.* Tum 13 quia dictio *concedit* qua vtitur Concilium, cùm sit verbum generale, sumens vim à natura rei cui adiicitur. Baldus *in l. non ambigitur in fin. ff de legib* Socinus *sen. consil. 93. n. 1. l. 4.* Iason *in l quod principali n. 4* post Glossam. *ff. de constitut. pecun.* arguit animum Concilij propensum potius in fauorabilia, quam in odiosa.

Secundò, quia, vt colligitur ex Rodriguez *to.* 14 *3. Quæst. Regul. q. 59 art. 14 §. denique,* iuxta mentem cuiusdam D Episcopi, qui Concilio interfuit, intentio eiusdem Concilij fuit, vt omnis Monasteria tam virorum, quam mulierum cuiuscunque Religionis essent, haberent dicta bona stabilia, à qua generali concessione excepti sunt primò Capucini, quia id primò petiit Generalis Capuccinorum; deinde Minores de obseruantia, quia id etiam postularunt aliqui Patres ipsorum. Ex quo videtur sequi talem petitionem, & exceptionem factam ad istorum Patrum instantiam non potuisse præiudicare Religiosis, de quibus in præsenti est sermo. Præsertim tertiò, quia cùm Concilium in ista sua exceptione Fra- 15 trum Minorum de Obseruantia non derogauerit priuilegiis particularibus Monasteriorum huiusmodi Religiosorum, proculdubio videtur noluisse

noluiſſe illos comprehendere, ſed alios dumtaxat
16 nullum habentes priuilegium. Certi enim iuris
eſt Reſcripta, Conſtitutiones, ſeù decreta etiam
Pontificia non comprehendere priuilegiatos, ni-
ſi expreſsè ipſorum priuilegiis derogetur. *cap.*
Cum ordinem de reſcript. & ibi Doctores. De
quo Felynus *in cap. 1. num. 14. verſic. tertio reſtrin-*
17 *ge*, & Bero. *num 72. hoc tit.* Imò præſumitur Prin-
cipis reſcriptum noluiſſe auferre ius tertij. Maſ-
cardus *de probat. concluſ.* 1003. *num.* 22. Cabedus
Luſita *deciſ.* 93. *n.* 2. *p.* 2. cum in eo ſemper intelli-
gatur clauſula, *ſaluo iure tertij*, Brunon. à Sole
in locis communibus verbo reſcriptum num. 1. Et
in terminis Decretorum Concilij Trident. Na-
uarrus *in Man. cap.* 25. *num.* 138. Corduba *ſuper*
priuil. Mendic. verb. diſpenſatio in fine referens do-
18 ctorem Ortiz, Sanchez *conſil mor lib. 7. cap. 1. dub.*
21. *num.* 6. Præfatos autem Religioſos habuiſſe
priuilegium habendi bona ſtabilia in communi
ante d. decretum Concilij Tridentini conſtat
ex Martino V. in Bulla circa ann. Dom. 1430. to-
to Ordini Minorum conceſſa, quæ incipit *Ad*
ſtatum Ordinis, & ex Alexandro VI. qui in Gene-
rali Ordinis Capitulo Interamnæ habito anno
1501. prædictum priuilegium confirmauit, vt
patet per ſtatuta *Alexandrina* ſic dicta, quia illic
tunc eius authoritate facta ſunt, & ab eodem
confirmata per Breue quod incipit, *Nuper atten-*
19 *dentes, &c.* Et habetur in Firmamentia 3. Ordi-
num S P Franciſci 2. *part. tr* 2. *fol.* 8. Quæ priui-
legia non amiſerunt per incorporationem cum
fratribus de obſeruantia: quinimò ab illis accep-
tata, & recepta fuerunt in Capitulo Generali Ni-
ciæ celebrato anno 1535. vbi prædicti Religioſi
admiſſi, & incorporati fuerunt cum aliis Obſer-
uantibus cum omnibus priuilegiis, immunitati-
bus, & exemptionibus quibus gaudere ſoliti
20 erant. Dicitur enim ibi; *Nos igitur attendentes vni-*
tati Ordinis, & ſaluti animarum, atque deuotiom
Principum, veſtriſque deſideriis deuotis volentes con-
deſcendere, ſerie præſentium, vos omnes Patres, &
Fratres vnà cum tota veſtra Prouincia Aquitania,
& fratres omnes nunc, & pro tempore in eadem exi-
ſtentes, ad noſtram, & reliquorum Miniſtrorum Gene-
ralium pro tempore exiſtentium curam, & obedien-
tiam ad inſtar dictarum Prouinciarum Franciæ, Tu-
roniæ, & Burgundiæ, cum priuilegiis, immunitatibus,
& exemptionibus, quibus gaudere ſoletis, tanquam
fratres, & filios chariſſimos, ac in Domino Benedictos
recipimus, admittimus, & capiti noſtro tanquam
membrum proficuum, & vtile incorporamus, receptoſ-
que, & admiſſos, ac incorporatos per præſentes decer-
21 *nimus.* Quod quidem decretum, & concordatum
confirmatum, & approbatum fuit à Paulo III. an-
no 1538 per Bullam *Exponi nobis*.
22 Ex quibus quartò reſpondetur ad decretum
Concilij adductum, quod cum præfati Religioſi
aggregati fuerunt Obſeruantibus eius Ordinis
cum præſeruatiua ſuorum priuilegiorum, quo-
rum vnum erat habendi bona ſtabilia in com-
muni, non potuerunt priuari illo niſi per ipſum
Concilium id expreſſum fuiſſet. Hæc enim eſt
natura præſeruationis, vt conſeruet ius præſer-
uantis. Decius *conſ.* 160. *num.* 4. Martha *de clauſ.*
tr. 4. clauſ. 8 Et conſtat in clauſulis præſeruatiuis,
de quibus Barboſa *in tr. de Clauſulis*, & alij. Et
conſtat ex cap. *Inſinuante qui Clerici, vel vouent*
relato de profeſſione illius fœminæ facta cum
præſeruatione ſuorum bonorum, & approbata à
Summo Pontifice.

Nec contra hanc doctrinam obſtat *cap. Reco-* 23
lentes de ſtat. Monach. vbi habetur quod Religio-
ſi, qui alicui Ordini, ſeù Congregationi ſtrictio-
ris obſeruantiæ aggregantur debeant ſe confor-
mari moribus illius præſertim quoad poſſeſſio-
nem bonorum. Dicit enim Pontifex Alexandr III.
loquens cum Abbatibus, & Conuentibus Ciſter-
cienſis Ordinis; *Cæterum domus illa, quæ de aliis*
Inſtitutionibus ad iuſtum ordinem ſe tranſtulerint
veſtris omninò ſe ſatagunt vſibus conformare, & reli-
ctis poſſeſſionibus vel etiam commoditatis, quas inſti-
tutio veſtra non recipit, ſic ſe in omnibus Religioni
veſtræ coaptent, vt quemadmodum gaudent ſe in So-
cietatem Ordinis, & habitus identitatem aſſum-
ptas, ſic etiam in paupertate ſecularium rerum ſe læ- 24
tentur veſtris inſtitutionibus conformatas. Ex cuius
Capitis deciſione habetur quod ſi vna Eccleſia,
vel Monaſterium alteri vnitur, aſſumit naturam,
& conſuetudinem illius, vt per Gregor. Lopez
l. 7. verb. Determino in princ. tit. 20. *p.* 3. Notat Bar-
boſa *in d. cap. recolentes*, & quod qui ſimilem vi-
tam cum aliis ſuſcipiunt ſimilem debent ſentire
in legibus diſciplinam, vt per Tiraquellum *de re-*
tract. lign. §. 1. Gloſ. 8. num. 25. Rodrigu. *tom.* 3. *qu*
58 *art.* 15.
Quilibet enim debet ſe conformare moribus 25
Eccleſiæ in qua conuerſatur. Zabarella *in Cle-*
ment. fin. de celebrat. Miſſar. num. 1. *verſ quarto.*
Vbi Vitalin. *numero* 52. Albert de Ferrariis *de*
horis Canon. num. 36 Rot. apud Farinac. *deciſ.* 79. 26
num. 2. *p.* 2. *recent.* Hæc, inquam, non obſtant quia
ſolùm verificantur pro caſu, in quo talis vnitio,
ſeù aggregatio fit abſolutè, & ſine vllo pacto præ-
ſeruatiuo, aut conditione, maximè à Sede Apo-
ſtolica confirmatis, prout contingit in præſenti. 27
Etenim cum actus agentium non operentur vltra
intentionem eorum, *l. non omnis, ff. ſi certum pet.*
l. in agris, ff. de acquir rerum dominio Et actus ſem-
per iudicetur à principali intentione agentium, *l.*
ſi quis nec cauſam, in princ. & ibi Bald *ff ſi certum*
petat. l qui exceptionem, ff. de condict. indeb. l. 1. *C. ad*
leg. Cornel. de Sicar. Cum præfati Religioſi non 28
vniti fuerint aliis de Obſeruantia, niſi cum d. præ-
ſeruatione ſuorum priuilegiorum approbata non
ſolùm à tota Religione, ſed etiam à Summo Pon-
tifice Paulo III. vt dictum eſt, procuIdubio non
eſt vllo modo derogatum eorum priuilegiis, ſed
manere debent in ſuo vigore. 29
Quoad tertium verò, ſcilicet quod talis reten-
tio bonorum ſtabilium non ſit contraria Regulæ
S. Franciſci, imò quod, ipſa non obſtante, retineri
poſſint, conſtat primo, quia regula Sancti Franciſ-
ci ſolùm præſcribit ne fratres habeant aliquid,
neque in communi, neque in particulari: huic au-
tem modo paupertatis non contrariatur habere
dicta bona ſtabilia in communi; eo quod ius, &
proprietas illorum, non pertinet ad ipſos Reli-
gioſos ſed ſolùm ad Papam, ſeù Sedem Apoſtoli- 30
cam iuxta declarationes Martini V. Alexandri VI.
Innocentij VIII. Pauli III. & aliorum Summo-
rum Pontificum.
Secundò, quia eſto talis poſſeſſio bonorum
ſtabilium Regulæ puritati contraria eſſet, quia ta-
men in hoc eſſet diſpenſata à Summo Pontifice,
ſeù Sede Apoſtolica vt patet ex adductis ideo,
illa non obſtante poſſunt prædicti Religioſi di-
cta bona poſſidere. Compertum namque eſt in-
ter D D. poſſe Summum Pontificem diſpen-
ſare in Regula Religioſorum: itaur quemadmo-
dum ad ipſum ſpectat approbare illam *capite*

ne nimia de Relig. domib. & cap. de Relig. eod. tit. in 6 ita etiam ipsi competat, cum sibi visum fuerit, eam relaxare, reprobare, aut abolere. Sylvest. *in*
31 *Sum. verb. Casus, qu. 1. cas. 45.* ex Paludano Azor. *tom. 1. Instit. moral. lib. 13. cap. 11. q. 14.* Miranda *in Manual. Prælat. tom. 2. quæst. 9. art. 6. concl. 1.* Peyrinis *tom. 1. de subdito, q. 1. cap. 8. §. 5.* & communiter Doctores. Idque constat euidenter ex Concilio *Sess. 25. de Regular. cap. 3.* vbi Ecclesia dispensa-
32 uit in possessione bonorum stabilium cum illis Religiosis, quibus ex Regula prohibitum erat illa possidere.

Tertiò, quia cum hoc priuilegium retentionis bonorum stabilium in communi fuerit à dd. Fratribus, totaque Prouincia legitimè præscriptum cursu temporis, etiam immemorabilis, seu spatio 100 annorum, & eo amplius, scilicet ab anno 1531. quo vniti fuerunt cum Fratribus de
33 Obseruantia, proculdubio tenendum est derogatum fuisse Regulæ; si quidem per consuetudinem aut præscriptionem legitimam ipsi derogari potest, prout etiam est communis sententia Doctorum, quorum plures refert, & sequitur Sanch. *tom. 2. in Decal. lib. 6. cap. 2. num. 26.* specialiter loquens de modo paupertatis de quo in præsenti; Et magis in particulari *lib. 7. c. 25 n. 16.* expressè asserens probabilius esse posse consuetudine induci, vt Fratres Minores habeant bona immobilia in communi. Quod etiam sequitur Pelizzarius *in manuali Regular. trac. 4. cap. 2. sect. 2 num 69.*

34 Videtur id etiam ex magna congruentia admittendum, non solùm quia sine dicta retentione bonorum immobilium vix possunt dicti Religiosi exequi alia munia, quæ ex suo instituto exequi tenentur quia illa sunt manutenere studentis Parisiis, recipere gradus Doctoratus, habere Conuentus in Ciuitatibus hæreticorum, qui parum, aut nihil illis eleemosynæ tribuunt pro sua sustentatione, & similia.

35 Quibus accedit quod Religiosis profitentibus vitam mistam, quales sunt hi de quibus in præsenti, expediens satis videatur habere bona immobilia in communi. Primò, quia certa experientia constat ordines, qui tale genus paupertatis ab initio suæ institutionis professæ sunt, melius se conseruasse in regulari disciplina, minusque indiguisse reformari, cum aliàs non desint in Ecclesia Religiones ex instituto strictissimam sectantes paupertatem, quæ & minus diu se conseruarunt in primitiuo spiritu, & repetitis indi-
36 guerunt reformationibus. Secundò, quia ex ipsæ Religiones, quæ etiam modò excludunt bona immobilia in communi, necessitate cogente, plures adinuenerunt modos, quibus habere possint aliqua bona immobilia per æquiualentiam; plures admiserunt Pontificum declarationes circa obseruantiam propriæ paupertatis ipsius moderatorias; plures excogitarunt formalitates quibus habeant bona ad subleuandam propriam indigentiam. Tertiò, quia posito quod religiosi cogantur viuere ex eleemosynis hinc indè emendicatis minorem habent libertatem in vsu ministeriorum spiritualium, quæ exercent ergà proximos, in reprehendendis eorum vitiis, in deregendis eorum excessibus, in procuranda eorum salute, idque ex metu ne ipsi offendantur, sicque illi postea priuentur solitis eleemosy-
37 nis. Quartò, quia tefrigescente fidelium charitate, ac primitiuo Religionum feruore, nisi adsint bona immobilia in communi, minus benè consuluntur indigentiis religiosorum à Monasteriorum Prælatis, sicque subditi coguntur aliundè sibi parare necessaria siue à consanguineis, siue ab amicis, siue ab aliis; & quidem interdum etiam aliqua præstando, quæ minus decent conditionem status religiosi, & apertè repugnant propriis Ordinis institutis. Quintò, quia sic in Religionibus pau- 38
latim inducitur particularium singularitas, & cum ea regularis disciplinæ omnimoda destructio; quod in specie aduertit Peyr. *de R. S. quæst. 2. cap. 2. §. 2.* hæc fermè Pelizzarius *supra tract. 4. c. primo sect. 1. num. 13.* quæ prudentium iudicio relinquuntur.

Id porrò quod diximus, qua decet animi submissione, totum subiicimus Sac. Congregationis censuræ, & correctioni. Neque enim animus 39
noster est vel leuiter veræ obseruantiæ Religiosorum contrarius esse, cum potius ipsam in nostro, & aliis Regularium Ordinibus animitus exoptemus, nec Sacr. Congregationis menti vllatenus aduersari.

CONSVLTVM XVI.

De quodam nominato in Episcopum, cui opponebatur impuritas sanguinis.

SVMMARIVM

Dubij occasio. num. 1.
Eneruatur oppositio probatione de puritate. n. 2
Testibus eiusdem patriæ. n. 3.
Nobilibus qui sunt aduersarij patientibus istum defectum. n. 4.
Probatio illius pertinebat ad opponentes. n. 5.
Quilibet præsumitur bonus si non probetur malus. num. 6.
Probatio impuritatis debet esse euidens. n. 7.
Maximè cum agatur de priuatione. n. 8
Casu negato non posset excludi. n. 9.
Capacitas est capax iure communi ex c. eam te de rescript. *num.* 10.
Iuuat c. Venerabilis de præbend. *n.* 11.
Facit c. Ad decorem de institut. *n.* 12.
Et Concilium Toletanum n. 13.
Et Extrauag 2. de Iudæis. *n.* 14.
Item Concilium Basiliense. n. 15.
Maximè Nicolaus V. n. 16.
Approbant ordinationes quasdam Regias. n. 17.
Probat in fortioribus terminis. n. 18.
Præcipuè Paulus III n. 19.
Sunt conformes ea Constitutiones Sacræ Scripturæ. num. 20.
Maximè D. Paulo. n. 21.
Item Patribus. n. 22.
Chrysostomo, & Gregorio. n. 23.
Praxis Summorum Pontificum. n. 24.
Præsertim Pij V. & Gregorij XIII. n. 25.
Item Clementis VIII. n. 26.
Exemplis aliorum. n. 27.
Hæreticorum liberi irregulares, & infames. n. 28.
Statuta contraria an sint valida. n. 29.
Præsertim in Religionibus. n. 30.
Videntur talis esse neophytos. n. 31.

Non

Non sunt veri neophyti. num.32.
Quid si essent. num.33.
Non obstat Can.constituit. *num.34.*
Quomodo intelligendus. num.35.
Nec Constitutio Clementis VIII. num.36.
Non est extendenda. num.37.
Est odiosa. num.38.
An sit in viridi obseruantia. num.39.
Magis obstat suspicio. num.40.
Quia filij præsumuntur imitari mores parentum. num.41.
Quia in concernentibus animarum salutem pars securior tenenda. num.42.
Multa, licent, sed non expediunt. num.43.
Ex Clemente Alexandrino, & D. Bernardo. n.44.
Possunt tales assumi, sed non decet. num.45.
Hebræorum impræcatio sanguis eius super nos, & super filios nostros. *ibid.*
Opprobria sempiterna Hebræorum. num.46.
Quando Deus misericors cum illis. num.47.
Limitanda doctrina vt tẽporis cursu purgetur. n.48.
Et ex actibus positiuis contrariis. num.49.
Doctrina Antonij de Corduba. num 50.
Præsumptio facti quomodo tollatur num.51.
Prudens, & rationabilis esse debet num 52.
Quid in hac causa verificetur. num.53.
In fauorem consulentis decisum num.54.

IESVS MARIA.

Controuersiæ occasio.

1 Contingit quod cum N. designatus fuisset ad quendam Episcopatum obtinendum, antequam ad eam dignitatem à Sanctissimo assumeretur, oppositum illi fuit esse ex Hebræorum sanguine ac proindè neophytum, & talis dignitatis incapacem. Propterea quid de iure in hac parte sentiendum mihi propositum.

Responsio.

2 IN casu præsenti, in quo N. nominato ad Episcopatum N. opponitur impuritas sanguinis, responderi potest primò, omninò eneruari hanc oppositionem, eo quod ipse ex testimoniis nobilium, & qualificatarum personarum suæ patriæ in Vrbe existentium probet contrarium; videlicet se ex parentibus honestis, Christianis, nullatenus Hebraica, aut Mahumetana labe vitiatis natum esse. Hæc namque probatio, cùm sit ex testibus nobilibus deprompta, efficax est, vt probat textus *in cap. in nostra de testib. & attestat.* DD. *ibid.* specialiter Felynus *num.12.* Tiraquellus *de nobilit. cap.20. num.30. cum seqq.* Meno-
3 chius *de præsumpt. lib.6. præsumpt. 59. num.9.* Eò etiam quod sunt ex eadem patria, quibus tanquam magis informatis magis creditur. Felynus *supr.* Farinacius *de testibus qu 65. num.166.* post
4 alios, quos refert. Eò similiter quod nobiles in illa Patria sunt veluti inimici, & aduersarij ignobilium, & eorum, qui in sua familia habent prædictum defectum; ac per consequens magis credendum illis, & ex illis oritur non modica præsumptio veritatis, vt dixit Farinacius *supr. q.54. num.67.*

Similiter secundò dici potest, quod probatio 5
dicti defectus pertineat ad opponentes illum. *l. ei qui, ff. de probat. l. actor. C. eod.* quia quilibet præ-
sumitur bonus donec probetur malus. *cap. vnic.* 6
de scrutin. in ord. faciend. cap. Dudum de præsumpt. l. seruos ff. de manu. testa. & l. cum pater §. rogo, ff. de legat. Et innumeri alij textus, & DD. apud Barbosam *in Axiomat. iuris axioma 77. num.4* Et quia nemo natus inter Christianos grauatur onere probandi se esse natum ex puris Christianis, sed hoc in dubio præsumitur. *cap. Veniens in fin. de presbyt. non baptiz.* vbi Cardinalis, & Anchatanus *num.6.* Butrius *num.5.* Abbas *num.1.* Imò quod talis probatio debeat esse clara, quia dubia nihil probat. Surdus *cons.5. numer.47. & 48. & cons 127. num.40.* Carena *de offic. S. Inquisit. p.3. tit.6. §.1. num.2.* Et quia exceptio impuritatis 7
sanguinis cum sapiat obiectum debeat plenè, & concludenter probari. *cap. super his de accusat. cap. accedens de elect. cap.1. & cap vt circa eod. tit in 6.* Rota in Legionensi *denegatæ possessionis* coram Blanchero, in Toletana *Portionis* coram Millino.
Maximè cùm agatur de priuatione Episcopatus, 8
ad quem dictus N. destinatus erat. *cap. veniens 1. vbi Abbas num.4.* & Decius *num.8. de testibus.* Alciatus *cons.2. num.41. lib.1.* Natta *consil.299. num.15. lib.2.* Genuensis *in prax. Neapolitan. cap. 37. num.8.*

Nihilominus ad maiorem abundantiam etiam 9
casu dato, & non concesso, quod prædictus N. fuerit ex genere Hebræorum, aut Saracenorum, non posse excludi ab Episcopali dignitate obtinenda validissimè comprobatur ex iure communi, Pontificum diplomatibus, & aliis fundamentis. Ea tamen limitatione in sequentibus adhibenda, & comprobanda, quod si id rationabili suspicione comprobatum fuerit, non deceat ipsum ad talem dignitatem promoueri.

Præfata autem capacitas ex iure communi 10
probatur primò ex *cap. Eam te de rescript.* vbi Alexander III. præcipit Tornacensi Episcopo, vt exequeretur quod præceperat idem Pontifex eiusdem Ecclesiæ Capitulo, Sede Vacante; scilicet quod admitteret quendam P. *qui de gente Iudæorum originem duxit, & diuina gratia fidem suscepit.* Et infra. *Pro eo verò quod Iudæus extiterit eum dedignari non debes.* Ea quo textu communiter DD. inferunt descendentes ex Iudæis esse capaces beneficiorum Ecclesiasticorum, vt dixit Rota in Vlixbonensi *Quartenariæ* 15. Ian. 1624. coram Coccino. Quæ iuris Canonici dispositio fundatur in illa iuris diuini ad *Rom.* 10. *Omnis qui Credit in illum non confundetur; non enim est distinctio Iudæi & Græci, nam idem Dominus omnium diues in omnes qui inuocant illum.* Et in eo quod, vt Glossa *d. cap. Eam te verb. Iudæus,* dixit: *De Iudæis conuersis Ecclesia fundata est.* Ex ea etiam colligitur intentum de capacitate talis N. ad Episcopatum.

Iuuat, & Gregorius IX. *in cap. Venerabilis de* 11
præbend. vbi cùm Capitulum Ecclesiæ Argentinæ, admittere ad præbendas nollet, nisi illos, in quibus secundum Ecclesiæ instituta nobilitas, & eminens scientia concurrerent, ibi, *Consuetudinem allegans antiquam inuiolabiliter obseruatam, iuxta quam nullum nisi nobilem, & liberum, & ab vtroque parente illustrem honestæ conuersationis, ac eminentis scientiæ in suum consortium hactenus admiserunt; nihilominus ipse Pontifex ita consultationi sibi factæ respondit: Ne igitur attendentes quod*
non

non generis, sed virtutum nobilitas, vita quoque honestas gratum Deo faciunt, & idoneum seruitorem. Discretioni vestra mandamus quod ipsum ad eam recipi faciatis. Vbi mirabiliter Glossa *verb. Consuetudinem* habet: *Hac consuetudo quantumcunque fuerit obtenta, & etiam antiqua, non est obseruanda. quia in talibus nulla distinctio nobilitatis est consideranda, sed vndecunque nati fuerint legitimè, dummodo honesta vita fuerint, admittendi sunt.* Quod probat ex variis iuribus, & DD.

12 Facit *cap. Ad decorem de Institutionib.* vbi Innocentius III. reprehendit Patriarcham Constantinopolitanum, quod in Ecclesiis solùm prouideret Clericos certæ nationis, & præcipit Cardinalibus S. Marcelli, & S. Susannæ, vt eum monerent, *vt viros litteratos, & aliàs idoneos vndecunque originem duxerint*, instituerent. Et ratio reprehensionis est quia, vt ibi dicitur id faciebat *non attendens quod in omni gente qui facit iustitiam acceptus est Deo.* Et quia quantum ad collationem, & prouisionem beneficiorum non est attendenda exceptio personarum Rota *dec. 24. numer. 2.* apud Farinacium *in 1. Collect. nouiss. alias p. 4. diuers.* Mallobrius *in prax. habendi concursum Prælat. 7. dub. 21. n. 37.*

13 Facit etiam Concilium Toletanum de anno 643. quod cap. 1. statuit hæc: *Qui ex Iudaeis ad Christum plena mentis intentione se conuerterint, & fidem Catholicam absque aliquo infidelitatis fuco seruauerint, ab omni ex actione, quam fisco persoluere consueti sunt, securi, extorresque permaneant, & suis vt litatibus vt cateri ingenui vacent, nam id æquitatis ordo deposcit vt qui fide decorantur coram hominibus nobiles, atque honorabiles habeantur.* Cui etiam consonat lex Regia Hispanica *numer. 6. tit. 24. p. 7.* vbi cautum est præfatos capaces esse officiorum, & dignitatum, quibus alij Christiani.

14 Facit quoque Extrauag. 2. *de Iudaeis* inter communes, vbi Pontifex inquit, *Dignum arbitrantes, & iuri consonum fonte renatos baptismatis, Iudaica cacitate dimissa, amplioribus fauoribus, aut gratiis quam antea abundare.*

15 Item Consilium Basiliense *sess. 19.* vbi de Iudæis, & Neophytis ad finem conuersis, inquit: *Quoniam per gratiam baptismi ciues Sanctorum, & domestici Dei efficiuntur, longèque dignius sit regenerari spiritu, quàm nasci carne, hac edictali lege statuimus, vt ciuitatum, & locorum, in quibus sacro baptismate regenerantur, priuilegiis, libertatibus, & immunitatibus gaudeant, qua ratione duntaxat natiuitatis, & originis alij consequuntur.* Quæ lex, & ratio legis etiam in hoc casu procedunt.

16 Maximè Nicolaus V. qui deprehenso, quòd in Regnis Castellæ, & Legionis quidam, quod vocat *nouus seminatores zizania* affirmassent, quod qui *ex Gentilitate, aut Iudaismo, aut ex alio quouis errore christianam fidem agnouerunt, & baptizati sunt, & quod grauius est, eorum filios, propter nouam assumptionem fidei, non debere ad honores, dignitates, officia, tabellionatus, ad testimonium in Christicolarum causis perhibendum admitti*, in Bulla *Humani generis*, quam ex Ioanne Mariana *de reb. Hispan. lib. 22. cap. 8* refert ad verbum Bzonius 17. *tom. Annal. ad ann. 1449. num. 6.* approbauit, & confirmauit ordinationes quasdam Alphonsi Regis cognomento Sapientis, Henrici, & Ioannis regũ Castellæ, & Legionis, quibus san-
17 xerunt, *vt inter nouiter ad fidem conuersos, maximè de Israelitico populo, & antiquos Christianos, nulla in honoribus, dignitatibus, officiis tam Ecclesiasticis, quàm sacularibus suscipiendis, & habendis discretio fieret*, adiungens etiam sequentia; *Ac omnibus, & singulis cuiuscunque status, gradus, aut conditionis fuerint, Ecclesiasticis, vel sacularibus, sub excommunicationis pœna mandamus, vt omnes, & singulos ad Christianam fidem conuersos, aut in futurum conuertendos seù ex Gentilitate, vel Iudaismo, aut ex quauis secta venerint, aut venire contigerit, ac eorum posteros tam Ecclesiasticos, quàm seculares catholicè, & secundum quod Christianos decet, viuentes, ad omnes dignitates honores, officia, tabellionatus, testium depositiones, & ad omnia alia, ad quæ alij Christiani quantumcunque antiqui admitti solent admittant: nec propter fidei nouam receptionem inter eos, & alios Christianos discretionem faciant: nec verbis aut facto contumeliis afficiant, nec affici permittant; sed omni eorum possibilitate contradicant, & opponant, & eos anni charitate prosequantur; & prosequantur sine personarum acceptione, omnes Catholicos vnum esse corpus in Christo, secundum fidei nostra doctrinam, quos omnes tales esse, & pro talibus ab omnib. haberi harum serie decernimus, & declaramus.*

18 Hæc porrò Pontificia constitutio in fortioribus terminis probat intentũ in nostro casu, cùm ea loquatur de nouiter conuersis ad fidem, & filiis ipsorum; is verò, de quo in præsenti, & eius parentes, aui, proaui, & progenitores Christiani veteres fuerint, adeo vt nullus in toto orbe sit, qui principium Christianitatis in ipsius familia designare queat, solumque ipsi (etsi omninò falsè) opponatur ex antiqua Hebræorum progenie ortum duxisse.

19 Præcipuè etiam Paulus III. in Bulla *illius vices* anno 1535. edita *in 1. tom. Bullar.* Laertij in hoc Pontifice *Constitut. 8.* qui approbans constitutionem aliam Clem VII. in qua prædictos nouos Regni Portugalliæ, & Algarbiorum, eorumque successores ad dignitates habilitauit, & indultis aliorum Christianorum gaudere decreuit, inquit: *Ac omnibus, & singulis alijs priuilegijs, exemptionibus, fauoribus, gratijs, immunitatibus, libertatibus, & concessionibus in dictis litteris venia contentis, & quibus alij Christi fideles, eorumque filij, & nepotes, ac ab eis descendentes vtuntur, potiuntur, & gaudent, ac vti, potiri, & gaudere poterunt quomodolibet in futurum, vti, potiri, & gaudere, liberè, & licitè valeant, in omnibus, & per omnia perindè, ac si ipsi, eorumque aui, proaui, parentes, & alij genitores veri Christiani fuissent, & numquam à fide Catholica deuiassent, de specialis dono gratia plenissimè dispensamus, eisque pariter indulgemus: omnemque inhabilitatis, & infamia maculam siue notam circa eos, pramissorum occasione, tam ex proprijs, quàm illorum parentum, consanguineorũ, & affinium culpis, & sententiis, earumque executionibus, & alijs quomodolibet insurgentes, ab eis penitus, & omninò abolemus.* Qua generalissima concessione manifestè concluditur intentum de capacitate N. ad dictum Episcopatum, etiam hypothesi data quod ex Israelitico populo originem habuisset.

20 Porrò huiusmodi iuris Ecclesiastici sanctiones conformes valdè esse iuri diuino in S. Scriptura expresso constat. Non solùm enim apud S. Paulum ad Rom. 10. verbis illis superius relatis: *Non enim est distinctio,* (intellige apud Deum, & Ecclesiam) *Iudæi, & Graci,* &c. sed etiam in veteri testamento Exod. 12. v. 48. ibi: *Si quis peregrinorum*

grinorum in vestram volueris transire coloniam, &
facere Phase Domini, circumcidetur prius omne
masculinum eius, & tunc ritè celebrabit: eritque si-
cut indigena terræ Et vers. sequent. Eadem lex erit
indigena, & colono qui peregrinatur apud vos. Item
Leuitici 19. v. 33. & 34. ibi: Si habitauerit adue-
na in terra vestra, & moratus fuerit inter vos non
exprobretis ei, sed sit inter vos quasi indigena, &
diligetis eum quasi vosmetipsos, Maximè ex eodem
Paulo ad Rom 2. v. 10. & 11. ibi: Gloria autem, &
honor, & pax omni operanti bonum, Iudæo primum,
& Græco: non enim est acceptio personarum apud
Deum. Quo testimonio, sicut, & illo ad Rom. 10.
vtitur Nicolaus V. in Bulla relata. Et cap. 3. v. 22.
ibi: Iustitia autem Dei per fidem Iesu Christi in
omnes. & super omnes qui credunt in eum, non enim
est distinctio. Et 1. ad Corinth. 7 v. 19. illis verbis:
Circumcisio nihil est, & præputium nihil est, sed ob-
seruatio mandatorum Dei. Item ad Galat. 6. v. 15.
in Christo enim Iesu neque circumcisio aliquid va-
let, neque præputium, sed noua creatura. Ex Actor.
Apostol. cap. 10. v. 34. vbi S. Petrus Apostolo-
rum Princeps, & primus Christi Vicarius dixit:
In veritate comperi, quia non est personarum acce-
ptator Deus.

22 Item SS. P. testimoniis, dum prædicta loca
Sac. Scripturæ exponunt, & nobilitatem non
in alio quam in virtute, & probitate constituunt,
Specialiter D. Hieronym. in Epist. ad Celantiam
dixit; Summa nobilitas est clarum esse virtute. D.
Ambrosius de Noè. cap. 4. affirmans: Probati vi-
ri genus virtutis prosapia est, quia sicut hominum
genus homines, ita animarum genus virtutes sunt.
D. Augustinus lib. de bono coniug. cap. 16. relatus
in cap. vndecunque dist. 56. ibi: Vndecumque ho-
mines nascantur, si parentum vitia non sectentur, &
Deum rectè colant, honesti, & salui erunt. Ex
quo, & aliis probat Gratianus peccata parentum
non imputari filiis. Vnde idem Augustinus su-
per Matthæum: Numquam de vitijs erubescamus
parentum. Deinde: Non est omnino nec de virtu-
te, nec vitio parentum aut laudandus quis, aut vi-
tuperandus, nemo indè verè aut obscurus, aut cla-
rus est. Rursusque: Non ergo contemni debet filius
probus ex infimo patre natus, nam splendidum lu-
men de fumo, lilium candens de sentibus, rubens ro-
sa de spinis exoritur.

23 Plura ex Chrisostomo habeat lector ead. dist.
56. cap. numquam. Et homil. 3. ac 20. in Mat-
thæum. Sed ex D. Gregorio lib. 10. Epist. 8. ad Co-
lumbum, quod. & refertur d. dist. 56. can. satis
non omittendum illud aptissimum ad intentum
nostrum: Satis peruersum, & contra Ecclesiasti-
cam probatur esse censuram, vt frustra pro quorun-
dam voluntatibus quis priuetur, quem sua culpa, vel
facinus ab officij, quo fungitur gradu non deijcit.
Quod etiam ad praxim reduxisse refertur indi-
scriminatim, & indistinctè dignitates Ecclesia-
sticas, & priuilegia recenter conuersis ad fidem
distribuendo.

24 Praxi etiam Summorum Pontificum idem
comprobatur. Etenim Pius V. familiam quan-
dam ex primariis Iudæorum, vt testantur Gene-
brardus in Chronic. & Surdus in Compend. histor.
ad fidem Christi conuersam in Ecclesia S. Petri
magno populorum concursu, & apparatu manu
propria baptizauit, stemmate nobilitatis, priui-
legiis insignioribus, proprioque cognomine in-
25 signiuit. Postquam Greg XIII. Salomonem
quendam Corcossum inter Iudæos primarium
ad fidem venientem baptizauit, propriumque
nomen, cognomen, arma, & nobilitatem pro
se, suisque donauit, vt propterea postea velut
verus nobilis Vrbis conseruator electus fuerit.
Sic Barbosa de Episcop. muner. tit. 2. glos. 17. n. 10.
Ex quo etiam num. 9. & totius Vrbis fama con-
stat magis ad intentum nostrum Clem. VIII. ad
Episcopatum Foroliuiensem assumpsisse Alexan-
drum de Franciscis vulgò Hebræum nuncupa- 26
tum, in Hebraismo natum, postea tamen ad fi
dem conuersum, & PP. Dominicanorum Sacram
Religionem professum. Quod de aliis pluribus
ad Episcopatus, & maiores dignitates assumptis
fama fert; prout in Catholica Hispania, quæ 27
propterea, & meritò, plus cœteris nationibus
Hebraicam detestatur, & auersatur perfidiam,
ceroitur. Etenim Iulianus Pomerius Archiepi-
scopatum Toletanum; Paulus de Carthagena,
Burgensis dictus, Episcopatum Burgensem; Al-
phonsus etiam de Carthagena eiusdem Pauli fi-
lius, etiam Burgensem; Gonsaluus similiter de
Carthagena alter Pauli filius, Placentinum;
Franciscus, Curiensem, ascenderunt, sic narran-
tibus Historiis. Saltem in aliquibus Christia-
nitatis partibus plures hæreticorum filios ad eas-
dem dignitates Ecclesiasticas euectos esse, Sum-
mis Pontificibus scientibus, & consentientibus,
pro comperto est. Ex quo magnum sumitur ar-
gumentum pro casu præsenti, tales enim hæreti-
corum liberi vsque ad secundam generationem
per lineam paternam, & vsque ad primam per
maternam sunt irregulares cap. 2. de hæret. in 6. c. 28
statutum 2. eod. tit. in 6. imò infames, secundum
aliquos propter l. quisquis C. ad legem Iuliam, de-
scendentes autem ex Hebræis nec sunt irregula-
res, nec infames.

Hinc plures, & graues authores dicunt quòd 29
leges, seu statuta prohibentia ne tales ad digni-
tates Ecclesiasticas promoueantur, sint inualida,
nec subsistant. Huiusmodi sunt Turrecremata
in cap. constituit 17. qu. 4. Abulensis in Leuitic.
cap. 19. qu. 32. Henricus Monroi in Apolog. con-
tra Archiepiscopum Toletan Couarruuias in Clem.
si furiosus par. 1. §. 2. concl. 6. & plures alij apud
Barbosam sup. num. 22. Item quamplurimi idcirco 30
negantes in Religionibus posse fieri statuta in-
terdicentia ne illis conferantur officia Religio-
num, quales sunt Suarez, Rodriguez, Nauarrus,
Miranda, & alij plures; quorum omnium placi-
tum (quidquid de eo sit, de quo alibi) eatenus
ad intentum nostrum deseruit, quatenus, ideo
præcipuè in ea sententia versantur, quia in iure
communi stando nullatenus extat talis prohibi-
tio, & ideo putant ab inferioribus legislatoribus
non posse aliter ordinari.

Nec obstat primò, si dicitur tales esse Neo- 31
phytos, quibus prohibitum est ad dignitates,
præsertim Episcopalem, assumi, non solum ex
illo Pauli. 1. ad Timoth. 3. Oportet Episcopum,
&c. non Neophytum, &c. Sed etiam ex Canon.
Apostolico 80. & cap. Neophytus 61. & aliis iuri-
bus. Primò, enim quia, certum est, & indubi-
tatum descendentes ex genere maculato Hebræo-
rum, Sarracenorum, &c. non esse Neophytos,
nec tales vocari posse, nisi iniuriosè, & contu-
meliosè; non enim sunt, aut dici debent Neo-
phyti, nisi qui de recenti conuersi sunt ex repro-
bata secta ad fidem.

Non illi, qui à multo tempore, vel ab infantia 32
sunt Christiani. Turrecremata in Summ. 48. dist.
num.

*num.*2 Nauarrus *in Man.cap.*27.*num.*105.Sanch.
*lib.*2. *in Decaleg. cap.* 28. *numer.*11. Miranda *in*
Man. tom. 1. *qu.* 19. *art.*7. Secundò, dato, quod
tales Neophyti essent, aut dici possent, nihilo-
minus quemadmodum cum veris Neophytis
quando morum probitate, integra legis Euange-
licæ instructione, & illibata Christianæ Religio-
nis professione sunt conspicui, dispensatur etiam
33 ab Episcopo, vt ad Ordines, & beneficia assu-
mantur, vt colligitur ex *cap.* 1. *dist.* 57. & tenent
Couarruuias *supra num.* 8. *concl.* 3. Auila *de censur.*
p. 7. *disput* 4. *dub.* 4 Sanchez *lib.* 2. *in Decalog. cap.*
28. *num.* 12. & plures alij, sic possunt etiam ad
Episcopatum saltem à Papa, prout contigit an-
tiquitus cum D. Ambrosio, & aliis veris Neo-
phytis dispensari, Quæ ratio efficaciter Procedit
in nostro casu, cum præfatus N. moribus, & do-
ctrina sit conspicuus, ac Religione Christiana,
eo quod ad ipsam plures hæreticos, & alios infi-
deles conuerti fecerit, optimè meritus.

34 Nec etiam obstat *c. constituit* 17. *q.* 4 ex Con-
cilio Tolerano quarto desumptus, vbi sacrilegi
vocantur illi, qui Iudæis, aut ex Iudæis descen-
dentibus publica officia committunt. Canon
enim iste vel intelligitur de Iudæis, aut descen-
dentibus ipsorum, qui ritus, & obseruantias le-
gis Mosaicæ seruabant, prout Antonius Fuerres.
Canon lect. lib. 1. *cap* 4. putat, quo etiam sensu
explicatur à Nicolao V. in Bulla relata. Vel quod
attinet ad descendentes ex Iudæis intelligitur de
illis, qui nuper ad fidem ex Iudaismo sunt con-
uersi, prout ex aliis autumant Suarez 5. *tom. in* 3.
par. disput. 41. *sect.* 3. *num.* 9. Sanch. *sup. num.* 15.
35 quibus fauet Glossa *in d. cap constituit verbo qui*
ex Iudais. Nullatenus ergo tangit casum præsen-
tem de viro moribus, & doctrina, vt dictum est,
conspicuo, etiam pro casu negato, quod ex vitia-
ta progenie oriundus esset.

36 Nec pariter obstat Constitutio seu Breue
Clem. VIII. 18. Octobr. ann. 1600. vbi prohibi-
tur ne descendentibus ex Hebræorum genere
per lineam paternam, vel maternam vsque ad
septimam generationem aliqua collatio, seu pro-
uisio fiat de Canonicatibus, præbendis, ac digni-
tatibus Ecclesiarum, Parochiis, Vicariis perpe-
tuis, cæterisque Ecclesiasticis beneficiis curam
animarum habentibus in Regnis Portugalliæ va-
cantibus.

37 Quod postea ampliauit Paul. V. 17. Ianuar.
1612. ad Vicarias amouibiles, & ad Ecclesias cu-
ram animarum habentes. Cum enim in huius-
modi constitutionibus, seu Breuibus non sit ser-
mo de Episcopatibus, sed de inferioribus digni-
tatibus, vel beneficiis, & tantum restringantur
ad Regna seu, Regnum Portugalliæ, sintque in
materia odiosa, & exorbitante à iure communi,
quod, vt dictum est, talem exceptionem non ad-
38 mittit in prouisionibus beneficiorum, dignita-
tum, Episcopatum, &c. nullo pacto ampliari de-
bent ad Episcopatus à solo Papa conferendos in
aliis Regnis, aut ditionibus, iuxta commune
iuris axioma *Odia sunt restringenda. l. cum quidam*
ff. de liber. & posthum. cap. renouantes 12. *dist. cap.*
39 *Odia. de Regul. iur. in* 6. Inspici etiam oportet
an dictæ constitutiones in viridi obseruantia
sint an vero legitima consuetudine abrogatæ.

40 Magis obstat, (& valdè notandum) quod etiam
si in iure communi stando, & in fauore præfato-
rum diplomatum Summorum Pontificum, possit,
& debeat concedi prædictum N. admitti posse ad
præfatam Episcopalem dignitatem; nihilominus,
si constet ipsum ex deprauato illo genere ortum
habuisse, attenta malitia temporum, & pluribus
scandalis, quæ in ipsius patria per similis farinæ
homines perpetrata fuerunt, nullatenus expe-
diat eam ipsi conferri, quin potius congruum
valdè, & conueniens sit ne conferatur Primò,
quia iura præsumunt filios imitari mores suorum
parentum. *l. quisquis* §. *filij C. ad leg. Iul. maiest.* 41
ibi: *Paterno enim debent perire supplicio, in qui-*
bus paterni, hoc est hæreditarij criminis exempla me-
tuuntur, quod probant Tiraquellus *lib.* 7. *Connub.*
p. 7. *glos.* 1. Cassanæus *in Catal. gloria Mundi p.* 11.
consid. 25. Sanch. *in præcepta Decal. tom.* 1. *l.* 2. *cap.*
27. *num* 7. & 8. Antonius de Corduba *quæst.* 54.
concl. 3. Augustinus Salutius *in cap.* 1. *sui discurs.*
Marius Cutellius *ad leg. Feder cap.* 63. *not.* 73.
num 5. ac maximè Chrysostomus *in c.* 15 *Matth.*
tom. 2. *hom.* 45 *in medio* dicens: *Natura regula di-*
cit, quia non potest fieri vt de bonis parentibus mali
nascantur, aut de malis boni, sed quales fuerunt
parentes, tales erunt, & nati, vnde versus illi.

Qui viret in foliis venit à radicibus humor,
Et patrum innatos abeunt cum semine mores.

Secundò, quia in his, quæ animarum salutem 42
respiciunt pars securior tenenda est, prout ex va-
riis iuribus probat Glossa in *Clem Exivi de verb.*
signif. verb. Item quia, & approbat in simili casu
Portellus *in responsionibus moral. tom.* 2. *cas* 73.
Episcopale autem munus ad animarum salutem
præcisissimè ordinatur, cùm Episcopus sit Pa-
stor, & Superintendens ipsarum, ipsisque do-
ctrinæ pabulum verbo, & opere præbere debeat.
Ergo in ipsius prouisione securior pars attenden-
da; qualis videtur ne conferatur suspectis de san-
guine Hebraico. Cum (prohdolor) non semel
acciderit, quod similes de dignitatibus Ecclesia-
sticis prouisi, ipsis postea ore proprio fatentibus,
Christiano populo Sacra solum fictè ministraue-
rint, cum maximo animarum detrimento.

Ad quod accedit illud à Paulo non semel, sed 43
bis (energiæ causa) repetitum, *Omnia mihi licent,*
sed non omnia expediunt 1. Corinth. 6. 1. Corinth.
10. adiungens vlterius versu sequenti: *Omnia*
mihi licent, sed non omnia ædificant. Quæ mirè, &
ad amussim huic casui aptantur. Etsi enim, iure
communi, & Diplomatibus Pontificijs inspectis
liceat præfatum N. ad Antistitis dignitatem pro-
uehi, nihilominus, circumstantijs prædictis at-
tentis, *non expediat*, quia, etsi res hæc inter *adia-*
phoras, & lege non prohibitas censeatur, est ta-
men ex illis, quæ *non ædificant*. Prout enim appo-
sitè valdè dixit Stromatæus Clemens *lib.* 3. *Stro-* 44
mat. post principium: *Qui faciunt quidquid licet,*
facilè dilabuntur vt faciant quod non licet. Et
aptius ad intentum D. Bernardus *lib.* 1. *de conside-*
rat. ad Eugenium Papam huiusmodi charismatum
dispensatorem: *Spiritualis homo omne opus suum*
trina consideratione præueniet; primò an liceat, dein-
de an deceat, postremò an expediat. Nam etsi con-
stat, in Christiana vtique philosophia non decere
nisi quæ licent, non expedire nisi quæ decent, & li-
cent; non continuo tamen omne quod licet, decere,
aut expedire consequens erit. Etsi ergo res, quæ in
præsenti, inter licitas recenseri possit, inter
eas tamen, quæ decent, & expediunt non nume-
randa.

Licet namque huiusmodi recutitorum san- 45
guine impuris, Christianitatem professis, com-
munibus vti Ecclesiæ fauoribus; sed hoc liberta-
tem

rem largieotis denotat, non necessitatem, vt in *l. diem preferre § si plures ff. de arbit. l. ff de interro. action.* & notant Menochius *cens* 381. *numer.* 23. Ceuallos *commun. contron. commun. qu.* 750. *&* *q.* 757. Etenim oon *expedit*, neque *adificat* id facere Imputentqoe hoc suis progenitoribus Matth. 27. dicentibus: *Sanguis eius super nos, & super filios nostros*, quoad pœnam videlicet, qoalis est ista. Quia, vt prædixit Psalmographus ps. 77. *Percussit inimicos suos in posteriora, opprobrium sempiternum dedit illis.* Et vt prædixit Daniel *cap* 9. *Vsque ad consumationem, & finem perseuerauit desolatio.* Sicut propter eandem imprecationem: *Sanguis eius super nos, & super filios nostros* aliqui apud Hugonem Cardinalem *in Psal.* 77. volunt hoc opprobrium sempiternum pati Iudæos, vt hæmorhoides, siue fluxum sanginis habeant, ideoqoe pallescant; & S. Vincentios *in serm de Parasceues* referat quod quando masculi eorum nascuntur, habeant manum dexteram sanguine plenam capiti innixam, exemplo Zaram, qui natus est filo rubro
46 alligato ad digitum. Et alij addant solere pati ipso
die Parasceues fluxum sanguinis, totosque pallescere. Nec mirum id statuerit Deus ille, qui *Exod.* 20. dixit: *Ego sum Dominus Deus tuus fortis, zelotes, visitans iniquitatem patrum in filios in tertiam, & quartam generationum eorum qui oderunt me.* Quidni enim Deus faceret pro iniqoitate maxima occisionis Christi vindicanda?

47 Quia verò ipsemet misericors Deus *Ezech.* 18. quasi (humano modo loquendo) retractans hanc rigidam seotentiam contra Iodæos illatam, dixit: *Quid est quod inter vos parabolam vertitis in prouerbium istud in terra Israel dicens; Patres comederunt vuam acerbam, & dentes filiorum obstupescunt? Viuo ego dicit Dominus Deus, si erit vltra vobis parabola hac in prouerbium in Israel*, hancque piissimam Dei dispensationem velori audientes dicant ipsi *Psal.* 84. *Non in æternum irasceris nobis.* Idcircò piè limitanda videtur tradita doctrina.

48 Primò qoidem, vt sospicio ista, quæ oritur ex progenie Iudaica temporis cursu porgetot, seu purgata intelligatur. Qualiter de iure Canonico vltra secundum gradum per lineam paternam, & vltra primum per lineam maternam purgata censetur. *cap. quicunque* 2. *§. heretici*, ibi: *Vsque ad secundam generationem ad nullum Ecclesiasticum beneficium, seu officium admittatur, cap. statutum* 15, *iuncto §. hoc sanè de heret. lib.* 6. ibi: *Ipsorumque filij vsque ad secundam generationem ad aliquod beneficium Ecclesiasticum, seu publicum officium admittantur primum, & secundum gradum per paternam lineam comprehendere declaramus, per maternam verò ad primam duntaxat*, &c. De quo Cooarrub. Claros, Gom. Corduba, Molina, Suarez. Azorins, Sanchez, & alij.

49 Secundò, vt ista mala suspicio ex actibus positiuis contrariis sanam, & Catholicam doctrinam denotantibos purgetur, vt probat *text. in Can. laici* 6. *dist.* 34. & faciunt *l. desertorem* 3. *§. is qui ff. de re milit.* ibi: *Inspecta vita eius præcedenti tempore, &c l. non omnes* 5. *§. à barbaris, ff. eod.* ibi; *Etsi bonus miles ante æstimatus fuit*, &c. *l. famosi, ff. ad l. Iul. maiest.* ibi: *nam, & personam spectandam esse an potuerit facere & ante quid fecerit.* Pro quo in simili de hæreticis legendus Farinacius *de heresi, qu.* 187. *§.* 1. *num.* 20. post Simanchas, Peñam, & alios. Et in terminis nostris Antonius de Corduba *qu.* 54. vbi loquens de huiusmodi suspicione inquit: *Purificari igitur, vel*
auferri potest non solum per diuturnitatem temporis, 50
sed etiam per id omne per quod habilitas, seu idoneitas, & illustratio personæ, & generis secundum leges acquiri potest, puta per excellentes litteras, per heroica gesta ad vtilitatem Reipublica, per notabilem fidei, vel morum profectum ex tali persona prouenientem, per qua, & per alia huiusmodi persona, aliàs vilis cum sua etiam posteritate, secundum leges, & rectam rationem in mundo apud homines illustris aptusque homo ille, & genus eius ad talem dignitatem, societatem, seu munus obeundum efficeretur.
Quibus addendum quòd cùm hæc præsumptio 51
non sit ioris, cùm potius iura contrarium canant, sed solùm facti, opoitet quod tollatur per facta contraria: cùm præsumptio vna tollat aliam *l. Diuus ff. integr. restit. l. quidam testamento ff. de vulgar. & pupil. substit. l.* 1. *C. qui, & aduersus quos*, & innumeri alij textos, & DD. apud Barbosam *axiom.* 186. *num.* 2. Præsertim, quia præsumptio quæ ducitur ex facto tollit præsumptionem ductam ex non facto. Abbas *in cap. veniens de filijs presbyt.* Menochios *de præsumpt. lib.* 1. *qu* 29. *num.* 17. Carena *de offic. S. Inquis. p.* 3. *tit.* 3. *§.* 11. Et quia præsumptio exclusiua delicti præfertur præsumptioni delictum includenti, Romanus *cons.* 68. *num.* 8. vbi Mandosius *in addit.* Gramm. *cons. crim.* 31. *num.* 12. Battazzolus *cons.* 261. *num.* 11. *vol.* 2. Farinacios *de reo confesso qu.* 85. *num.* 1 *&*
seq. Catena *supra.* Quatenus etiam talis adesset 52
præsumptio ea tam rationabilis, & prudens esse deberet, vt nullam pateretur exceptionem. Etenim, prudenter animaduertit Suarez 5. *tom in* 3. *p. disp.* 43. *sect.* 3. *num.* 8. *Hoc suspicionis genus quod alicubi generale est in opinione vulgi per se non sufficit ad reddendas irregulares personas, licet possit sufficere, vt interueniente Pontificis authoritate possint condi statuta, quibus excludatur.* Item *ibid. Oportet tamen, vt suspicio sit rationabilis, & prudens, & indiuiduo de tali persona alioquin iniuria illi fiet.*

Cùm ergo omnia ista adamassum in præsenti 53
casu verificeotur. Neque enim præfatus N. caiumoiam istam patitur propter originem à paocia annis, sed à multis forsan seculis eamque suspicionem ex actibus positiuis contrariis, bonis moribus, saoa doctrina, laboribusque pro Ecclesia Catholica exantlatis, processuqne formato iuridicè de suo poro, & immaculato sanguioe, vtiqoe præsumptio cedet veritati, iuxta *l. nuptura filio, ff. de iure dotium, l. fin. in princip. ff. quod metus causa, l. cum de indebito ff. de probat l. in rebus C. de iure dotium.*

Rebus ergo vtrinque maturissimè perpensis, 54
acerriméque discussis, processuque de sanguinia puritate diligenter examinato, S. Congregatio N. cui causæ decisionem sanctissimot D. N. commisit, declaraoit præfatum N. assumi potuisse ad Episcopalem dignitatem, si eidem Sanctissimo placuisset. Placuit ergo eidem; & ritè, ac legitimè electionem, & consecrationem, plurium applausu, nemineque contradicente, per litteras in forma cooIueta obtiouit.

CON

CONSVLTVM XVII.

De quodam tranſeunte ad Religionem ſtrictiorem ſine legitima licentia Superioris Ordinis minus ſtricti.

SVMMARIVM

*Caſus ſeu factum.num.*1.
*In quo eſt dubium. num.*2.
*Profeſſio iſtius inualida. num.*3.
Breue ſubreptium,etiamſi ex ignorantia impetratum fuerit. num 4.
Conſtat ex verbis ipſius. num. 5.
*Quando contingit ſubreptio,vel obreptio num.*6.
*Quid de cauſa impulſiua.num.*7.
Dictio idcircò *quid denotet.num.*8.
*Cauſa non iuſtificantur num.*9.
*Licentia non fuit obtenta. num.*10.
Qualis debebat eſſe talis licentia. num. 11. *&* 12.
*Num obſeruata fuerit. num.*13.
*Debebat præcedere interrogatio Superioris. num.*14.
*Quando ſufficeret licentia ſolum petita.n.*15.
*Superior non contradixit.num.*16.
*Prudenter ſe geſſit.num.*17.
*Conformitèr ad decretum S. Congregat. numer.*18. *&* 19.
*Qualiter ſecundum Canones deberet fieri is tranſitus. num.*20
*An fuerit cum legitima licentia. n.*21.*&* 22.
*Tranſitus an conſulendus. n.*23.
*Priuilegia circa hoc.n.*14.
*Conceſſio S.Congregationis. n.*25.
*Aliud priuilegium. n.*26.
*An iſta licentia ſit reſeruata S. Congregationi. numer.*27.
Notanda circa illam ex authoribus.n. 28.
*Religio an poſſit reuocare ſic tranſeuntem.n.*19.
Fundamentum ex cap. licet. *deſumptum.* 30.
*An ipſe Religioſus tranſiens. n.*31.
*An teneatur id facere. n.*32.
*An ſuffragetur illi licentia petita num.*33.
Qualis licentia requiratur. num. 34.
An defectus illius irritet tranſitum. num. 35.
In hoc tranſitu quæ requiſita à Pontifice.n. 36.
*An ſufficeret licentia cuiuſquam ſuperioris.n.*37.
*Hoſpites quibus ſubdantur.num.*38.
*In rebus arduis. num.*39.
*Quæ alij requirant. n.*40.
*An licentia Generalis eſſet neceſſaria. n.*41.
*An Epiſcopi. n.*42.
*Tranſitus ad ſtrictiorem an de iure naturæ licitus. num.*43.
*Aliquid i dnegant. n.*44.
*Maximè propter abdicationem à Religioſis factam. numer.*45.
*Saltem ſeruatis ſeruandis. n.*46.
*Quid in præſenti caſu. num.*47.
*P.Theſauri votum.num.*48.

IESVS MARIA.

Caſus, ſeu factum.

N. Ordinis N. volens tranſire ad ſtrictio- 1
rem Ordinem N. petuit licentiam à ſuperiori locali cuiuſdam Ciuitatis,in qua morabatur, & antequam d. Superior licentiam illi concederet, aut negaret, aut aliquid ipſi reſponderet,aſſumpſit habitum eius Religionis, & poſt quatuor menſes Nouitiatus profeſſionem in illa emiſit ex vi cuiuſdam Breuis Pontificij in quo illi id concedebatur ſuppoſito quod talem tranſitum feciſſet de licentia Superiorum vtriuſque Religionis, & Canonicè.

Quæritur de validitate talis tranſitus, & pro- 2
feſſionis. & an poſito quod inualida fuerit, poſſint Superiores eius Religionis à qua tranſitum fecit illum reuocare, vel ipſe propria authoritate ad illam redire.

Reſponſio.

INcipiendo primò à profeſſione facta ab iſto 3
Religioſo in ea Religione ſtrictiori videtur dicendum omninò inualidam fuiſſe,& irritam. Ducor ex eo quod Breue Sanctiſſimi D.N Innocentij X. ſub Dat. Romæ apud S Mariam Maiorem 28. Auguſti 1 4 . cuius vigore profeſſionem emiſit poſt quatuor menſes Nouitiatus(cum tamen alias ex decreto Concilij Tridentini *ſeſſ.* 25. *de Regular. cap.*15. per annum integrum eſſe deberet) fuit ſubreptitiè, & obreptitiè obtentum, ac perindè nullius valoris, & momenti ad effectum talis profeſſionis eo tempore faciendæ *cap. ad aures. cap. Conſtitutus. cap. Super litteris de reſcript.* & *cap. vltim.de fil. Presbyt.in* 6. Doctores 4
*ibid.*etiamſi prætendatur ignorantia, vel bona fides in impetrante. Eo quod hæc vitiatio gratiæ obtentæ non tam eſt pœna obtinentis illam,quàm defectos intentionis, & voluntaris concedentis eam gratiam. Theſaur. *in prax par.* 2. poſt Sanch. Layman, & Filliucium.

Fuiſſe autem d. Breue ſubreptitiè, & obrepti- 5
tiè impetratum conſtat facilè ex verbis,ſeu narratiua ipſius,videlicet: *Cùm itaque ſicut nobis nuper exponi feciſti,&c.* Et poſt alia, nominatis Ordinibus à quo, & ad quem tranſire deſide at: *De illius hinc indè Superiorum licentia,ac aliàs Canonicè transferis,* ac poſt alia:*Idcirco nos,&c.*Cum enim his verbis Papa aſſignet cauſas conceſſionis abbreuiati Nouitiatus (nam dictio *Idcirco* cauſam denotat,& cauſaliter ponitur, vt ait Barthol. *in l.demonſtratio falſa §. quod autem, ff. de condit. & demonſtrat.*Barboſ.*de diction.dict.*141.) Nempè quod orator tranſierit ex illa Religione ad aliam de licentia Superiorum vtriuſque, & *Canonicè*: & tales cauſæ minimè ſubſiſtunt, ſed falsò ſint ſuppoſitæ Papæ, manifeſtè infertur quod gratia conceſſionia corruat omninò,vt ſubreptitia, vel obreptitia.

Tunc enim ſubreptio,vel obreptio contingit 6
quando vel exponitur falſum, vel reticetur verum in petitione gratiæ. Prout de communi ſententia tradunt Nicolaus Garzia *lib. 6. de benefic. c.*2. *n.*192. *& ſeqq.*& S.Rota apud ipſum ſæpius, ac Sanchez *lib* 8. *de matrim. diſp.*21. *ferè per tot.* Conformiter ſanè ad comune illud Iuris axioma.

Cauſa

*Ca uſa ceſſante ceſſat eius effectus l.adigere §. quam-
uis ff. de iurepatron. l. ſi pater, ff. de heredit. Inſtit.
l. generaliter C. de Epiſcop. & Cleric.* & aliis iuri-
bus, ac Doctoribus. Quod etiam ampliatur ad
7 cauſam impulſiuam, eam ſcilicet propter quam
mouetur Princeps ad concedendam gratiam aliàs
facturus ſed non facilè, ſed cum aliqua limitatio-
ne, aut conditione ſicut in præſenti contingit.
Prout tenent Garzia *ſup. n.* 200. ex S. Rotæ deci-
ſionibus, & Doctoribus, & ferè innumeri alij
apud Sancbez ca *diſp.* 21. *n.* 10. Præterquam quod
8 dictio *Idcirco* qua vtitur Pontifex denotare vide-
tur non ſolùm cauſam impulſiuam ſed etiam fina-
lem, ac per conſequens ea non iuſtificata corruit
gratia, iuxta communem ſententiam, & indubi-
tatam Doctorum.

Porrò cauſas illas à Pontifice aſſignatas pro
9 hac gratia concedenda non iuſtificari, aut veri-
ficari in præſenti, manifeſtum eſt. Et primò de
illa: *De illius hinc inde Superiorum licentia.* Etſi
enim ſic tranſiens habuerit beneplacitum Supe-
riorum Religionis, ad quam tranſiit, quod po-
teſt vocari licentia, & de qua inferius conſtabit,
an fuerit legitima; nihilominus pro comperto
eſt non habuiſſe licentiam ſuperiorum Religio-
nis, à qua tranſire volebat. Tum quia licet illam
à Superiori locali Conuentus illius Ciuitatis po-
ſtulauerit, non tamen obtinuit; nomine autem li-
10 centiæ regulariter debet intelligi obtenta, & non
tantum petita. Caſſaneus *in Conſuetud. Burgun-
diæ rubric.* 1. §. 8. Barboſa *de dictionib. dict.* 371.
num. 2. Tum quia eſto ſufficiat licentia petita,
etſi non obtenta, nihilominus, hæc licentia, quæ
ſecundum Canones poſtulari debet à volente
tranſire ad Religionem ſtrictiorem à ſuo Supe-
riore, debet eſſe *cum humilitate, ac puritate.* Et
11 infra: *Nec bonum obedientia contemnere videatur,*
prout expreſsè habetur *in cap licet de Regular* Re-
ligioſus autem iſte petiuit hanc licentiam ma-
nendo in domo cuiuſdam ſecularis, & ſcriben-
do ad Superiorem, quæ non arguunt humilita-
tem, aut puritatem, ſed potius (quod bona ve-
nia dictum) ſuperbiam, & obedientiæ contem-
ptum, ac quod veluti pro cæremonia poſtularet
illam. Vnde Suarez *tom.* 4. *de Relig. tract.* 8 *lib.* 3.
cap. 10. *numer* 31. propterea credit non ſufficere
petere licentiam per litteras, quod maximè
procedit quando Prælatus à quo petitur eſt in
eadem Ciuitate, prout in præſenti caſu contin-
gebat.

12 Tum præcipuè, quia licentia petita quæ poſſet
dicere ſufficere, deberet eſſe licentia quæ expe-
ctaret reſponſum Superioris, à quo petita fuit.
Quia qui debet conſilium, vel licentiam petere,
eodem iure cogitur expectare reſponſum debito
tempore; vt expreſsè habetur *cap. cum in veteri
ad fin de elect.* Atque ita docent Ioannes Andreas,
Antonius, Abbas, Cardinalis, Ancharanus,
Roſella, Angelus, Syluester, & Azorius, quos
refert, & ſequitur Sanchez *lib.* 6. *in Decal. cap.*
7. *n.* 3 Sanctarell *in tract. de Apoſtaſia cap.* 8. *dub.
vnic. n.* 14. Bonacin. *de clauſur. q.* 5. *punct.* 9. §. 3.
difficult. 1. *n.* 6 Barthol. à S. Fauſto *li.* 5. *quæſt.* 239.
Barboſa *de Iur. Eccleſ. lib.* 1. *cap.* 42. *num.* 67. Ca-
ſtrus Palaus *tract.* 16 *diſp.* 4. *punct.* 16. §. 3. *num.* 4.
Tamburin. *de Iure Abb. tom.* 3. *diſp.* 3. *q.* 1. *num.* 11.
Pelizzar *in Manual. Regular. tom.* 1. *tract.* 3. *c.* 5.
13 *ſect.* 3. *num.* 93. Hoc verò non contigit in præ-
ſenti caſu, ſiquidem iſte Religioſus antequam
d. Superioris reſpōſum accepiſſet ad Conuentum
illius Religionis ſtrictioris ſe contulit, & habi-
tum ſuſcepit illius. Tum præterea quia ſi quæ
licentia petita ſufficeret ad eum tranſitum ea eſſe
deberet, quam præcederet interrogatio Superio-
ris de cauſa faciendi talem tranſitum, an ſcilicet
eſſet maioris perfectionis deſiderium, vel propo-
ſitum diuinitus inſpiratum, aut zelus; an verò
leuitas aliqua, temeritas, ſeu inconſtantia poſtu-
lantis talem licentiam. Sic enim colligunt Do- 14
ctores ex *d. cap. Licet* Sanchez *num.* 36. poſt In-
nocentium, Ioannem Andream, Hoſtienſem, &
Cardinalem, Suarez 4. *tom de relig. tract.* 8. *lib* 3. *c.*
10. *n.* 30. Caſtr. Palaus *ſup. n* 3. Cum ergo in præ-
ſenti non fuerit iſta interrogatio notitia ſeu in-
formatio, licentia illa ſolum pro forma petita
nullatenus ſufficere potuit, vt ratione illius fieret
tranſitus. Tunc etiam maximè quia tunc in caſu
præſenti ſufficere poterat licentia petita quando
Superior eam proteruè, & indiſcretè negaret; 15
prout etiam habetur expreſsè in *d. cap. licet* ibi:
*Non obſtante proterua indiſcreti contradictione Præ-
lati*, & docent communiter DD. ſpecialiter In-
nocentius Hoſtienſis, Ioannes Andreas, Anto-
nius, Abbas, Cardinalis, Ancharanus, Roſella,
Syluester, Tabiena, Azor, & Sanchez *ſup. n* 37. 16
At verò in præſenti caſu Superior ille à quo po-
ſtulata eſt hæc licentia non indiſcretè, aut pro-
teruè, contradixit, ſed ſolum diſtulit eam conce-
dere. Nullatenus ergo potuit poſtulantem iuua-
re ab illo poſtulata nomine tenus licentia

Prudemet autem, & diſcretè ſe geſſiſſe de Præ- 17
latum conceſſionem d. licentiæ differendo; Immò
ita debuiſſe facere, vt legitimè ſe gereret in ea
concedenda, non ſolum colligitur ex dictis, ſed
ſpecialiter conſtat ex communi doctrina Docto-
rum, quorum plures refert & ſequitur idem San-
chez *ſupr. n.* 38 Sanctarell *ſup. n.* 13. Barb. *ſup.* 69.
Caſtr. Palaus inferius referendus, aſſerentium,
etiam poſita iuſta cauſa tranſitus ad ſtrictiorem
Religionem non eſſe concedendam licentiam ad
illum niſi prius conſtet eam Religionem paratam
eſſe ad recipiendum tranſeuntem, ne ſcilicet de-
tur ipſi, vel alijs occaſio vagandi, ſeu apoſtatandi.

Quod etiam ſtatuit Sac. Congregatio Conci- 18
lij 21. Septembris de anno 1624. quæ in decre-
tis de Regularibus *Apoſtatis, & eiectis* Iuſſu Vr-
bani VIII. editis. Et quæ etiam ad hoc intentum
adducunt Bartholom. de Vecchis *de Nouit diſp.*
15. *dub.* 2. *num.* 9. Barboſ. *ſupr. n.* 70. Theſaur. *in
Prax. p.* 2. *c.* 4 §. 1. ſic habet. *Vt Apoſtatandi op-
portunitas Regularibus præripiatur, ſtatuit vt de cæ-
tero nullus permittatur ad arctiorem Religionem
tranſire, niſi prius Superiori legitimè conſtiterit eam
Religionem paratam eſſe illum recipere, qui licen-
tiam petit, tumque Regularis recta ſe transferat via
ad arctiorem. Quod, vt re ipſa adimpleatur idem
Superior omni ſtudio, ac diligentia inuigilet.*

Vt ergo Superiori à quo poſtulata eſt hæc li- 19
centia conſtare poſſet *legitimè*, vt dicitur in hoc
decreto, quod Religio illa ſtrictior eſſet parata
ad recipiendum talem Religioſum, prudenter, &
legitimè, ac conformiter ad decretum Sac. Con-
gregationis debuit differre conceſſionem talis li-
centiæ, ac per conſequens illa ſimplex poſtulatio
illius non poteſt pro vera licentia etiam petita
computari. Præſertim quod præfatum Sac. Con-
gregationis decretum habet in fine clauſulam ir-
ritantem, ibi: *Sit irritum, & inane quidquid
ſecus à quoquam actum extiterit.*

Ex alio præterea capite deducitur tran- 20
ſitum

situm hunc non fuisse ea legitima licentia factum, ac per consequens subreptitium esse Breue obtentum à sanctissimo, in quo oppositum narratur. Etenim ca Vrbano II. *in Can. Statuimus* 19, *quæst.* 3. habetur, quod transiens ad strictiorem Religionem, non solum non possit id facere inconsulto suo Superiori, sed etiam quod illum *nullus Abbatum, vel Episcoporum, nullus Monachorum sine communi litterarum cautione suscipiat.* Prout etiam tradunt DD. quos Sanchea *supra numero* 39. sequitur, Bonacina *supra numero tertio.* Castr. Palaus *tractat.* 16. *disputat.* 4. *punct.* 16. §. 3. *numero quarto.* Tamburin. *supr. numer.* 15. Cum ergo Religiosus, de quo in præsenti, admissus fuerit sine talibus litteris, solùm ex suo testimonio, dicendum est non adfuisse in eius transitu licentiam legitimam *hinc indè Superiorum*, prout narratum fuit in Breui, ac proindè illud fuisse subreptitium. Immò nullam ibi adfuisse licentiam, quia cum licentia à verbo *licet* deriuetur, *importat facultatem rationi consentaneam*, vt cum Bartol. *l. alio, num.* 8. *ff. de alim. & cibar. legat.* & multis alijs tradit Menochius *de arbitr. libro primo quæst.* 8. *numero* 45. non est autem rationi consentaneum, quod est contra Sacros Canones. Maximè cum ibi dicatur: *De illius hinc inde, &c.* Dictio etenim *De* denotat substantiam, ad differentiam dictionis *Cum*, quæ illam non denotat. Cenedus *singular.* 10. *numero septimo.* Bursatus *consil.* 90. *à numer.* 42. *volum.* 1. Tuschus *tom.* 2. *littera D. conclus.* 291. *num.* 21. Defuit ergo in hoc transitu substantialis, conditio licentiæ.

21 Quod verò etiam sit subreptio in illis verbis; *Et alias Canonicè transieris*, ac per consequens omninò corruat gratia concessa clarissimè constat ex dictis cùm talis transitus, & ingressus in Religionem illam arctiorem non fuerit ea vera, & legitima licentia, nec obtenta, nec etiam legitimè postulata, iuxta Canones, & decreta relata, nec ex parte Religionis, à qua fuit transitus, nec ex parte illius ad quam fuit factus: spectata præsertim qualitate, & grauitate negotij, & quod transitus de vna Religione ad aliam etiam sub

22 prætextu perfectionis vitæ gerendæ, non sit laudabilis nisi in ipso feruentur ad vnguē conditiones ex sacris Canonibus requisitæ. Vtpotè quia videtur esse contra illud Apostoli 1. Corinth. 7.

23 *Quisque in vocatione, qua vocatus est permaneat*, & mentem Patrum, specialiter Cassiani *collat.* 14. *c.* 5 & D. Bernardi *de præcept. & dispensat.* Vbi sic transeuntes vocare videtur *vagos instabiles, fluctuantes, tumultuantes, quod non habeat cupientes, & quod habent fastidientes.*

24 Præterea hunc transitum, & professionem ex illo sequutam Canonica non fuisse, ac proindè subreptitium Breue propter illa verba ibi narrata *Canonicè transieris*, colligitur ex eo quod Religio à qua fuit factus fruitur multis priuilegiis Summorum Pontificum, quibus interdicitur transitus absque licentia Superiorum obtenta.

Eo enim ipso quod est contra priuilegia non censetur Canonicus, vt potè contra contra Ius Religionis habentis illa. Hæc porrò priuilegia sunt Pij IV. & Pij V. pro Societate Iesu concedentium ne ab ipsa transiri possit absque licentia Superiorum obtenta, nisi solum ad Carthusiam. Illud referunt Sanchez *supra numer.* 28. Pellizar. *sup. num.* 74. dicentes eo frui omnes Mendicantes per participationem, & *numer.* 88. addit Sanchez ea vi talium priuilegiorum irritam esse professionem aliter transeuntium. Fauet etiam concessio Sac. Congreg. Episcop. & Regular Generali Ordinis Sanctissimæ Trinitatis quam re- 25 ferunt Barbos. *sup num.* 59. & Tamburin. *q.* 2. *numer.* 9. vbi habetur fratres eius Ordinis transire non posse ad alium quēcumque, nisi petita licentia à Superioribus, cognitaque, & approbata prius ab eadem Sac. Congregatione. Et alia quam refert ibi Barbosa *numer.* 56. Tamburin. *supr. q.* 2. 26 *num.* 1. ex Eugenio IV. pro Monachia Benedictinis, & Cistereiensibus, quod non possint transire ad quamcumque Religionem sine Consensu Capituli generalis, seu Præsidentia, aut Visitatorum.

Item alia, quam ibi referunt idem Barbosa & Tamburin. *numer* 2. ex eodem Eugenio IV. pro Benedictinis Hispaniæ de non transeundo ad alias Religiones nisi ex licentia obtenta. Fouet etiam doctrina Laurentij de Peytinis *tom.* 1. *de* 27 *de subd. q.* 1. *cap.* 14. §. *Cæterum cum omnes* quatenùs ea Bulla Sixti, V. quæ incipit *Immensa*, probabiliter infert, facultatem transeundi ad Religionem etiam strictiorem reseruatam esse Sac. Congregationi ea eò quòd Pontifex in ea Bulla istam facultatem d. Sac. Congregationi concedit. Ad quid enim eam concederet S. Congregationi, si de iure communi eam haberent Prælati Regularea Fauet quoque Portellus *tom.* 1. *respon-* 28 *sion. mor. par.* 2. *cas.* 6. Vbi multa de simili transitu cuiusdam Religiosi, & de priuilegiis Religionum circa hoc, Item Pellizarius *supra.* Postquam enim plura priuilegia Religionum ad intentum nostrum *num.* 74. & 75. retulit, & dixit ea communicari aliis Religionibus subiungit: *Vnum hic notandum est quod quamuis supradicta priuilegia aliqualiter videantur retrahere Religiosos à maiori perfectione acquirenda, hoc ipso quod modus supra relatis limitant transitum ad Religionem strictiorem; nihilominus ea censeri debent, & iusta, & licita, & valida cùm in re adeo graui, & spectante ad salutem animarum non possit Papa errare, & per ea non impeditur simpliciter ascensus ad statum perfectiorem, sed solum prohibeatur ne fiat sine maturo consilio, ac directione, & concessa propriȷ Prælati, aut etiam Sedis Apostolicæ quod vtique est valdè conueniens ad bonum commune, ad stabilitatem singularum Religionum, pacemque, ac vnionem Religiosorum inter se.*

Consequenter etiam ad dicta tenendum, posse 29 Religionem istam à qua Religiosus, de quo in præsenti discessit, ipsum reuocare, prout ex quàmpluribus DD. Canonistis, & Theologia docet Sanch. *sup. numer.* 95. Quod etiam tenent Bartholomæus à Sancto Fausto *sup qu.* 341. Barbosa *in Collect. D.D. ad cap. Licet de regular. numer.* 31. pluribus relatis. Quorum fundamentum est desumptum ea relato *cap. licet*, Vbi dicitur non esse reuocandum eum qui bono animo transiit, à 30 contrario enim sensu colligi videtur esse reuocandum eum qui non bono animo transit, qualiter præsumitur is qui legitimè non postulat licentiam, contemnit bonum obedientiæ, & Prælatus non negat illam ex proteruia, aut transit contra Canonum decreta, prout de isto Religioso dictum monet. Ita Sanch. *eo num.* 95. *adnun. num.* 13. ea Lapo, Hostiensi, Abbate, Abulensi, & aliis, quos etiam sequuntur Sanctarellus *sup. n.* 4. Barbosa *sup. n.* 31. Et fauet Portellus loco relato.

Videtur

31 Videtur etiam religiosum ipsum sic illegitimè
transeuntem, & professum propria authoritate
posse redire ad suam primam Religionem. Eo
quod prima professio in priori Religione valida
fuit, hæc autem posterior in posteriori Religio-
ne irrita, sicut, & transitus. Ita Abbas *conf.* 95.
num. 2. *vol.* 1. & ex eo Sanch. *sup.n* 98. Addens
etiam teneri redire si commodè, & absque scan-
32 dalo id facere possit. Ad minus tamen credo tene-
ri innocare prælatos prioris Religionis, ipsi enim
quasi iure vendicationis, quemadmodum Domi-
minus vendicat seruum vbicumque illum inue-
nerit; maximè si seruus, ipse reclamauerit, *l. in
rem, ff de rei vendicat.* tenebuntur illum vendica-
te, & ad propriam Religionem afferre.

33 Quia tamen pars aduersa in eo innititur quod
ille Religiosus exierit è sua Religione cum li-
centia petita a Superiori Conuentus in quo mo-
rabatur, eamque licentiā credit fuisse sufficientem
saltem ad validitatem transitus; si quidem etiam
talis licentia non esset petita, adhuc tamen tran-
situs validus esset, eo quod iura quæ talem li-
centiam exigunt scilicet *cap. Mandamus*, *&
cap Statuimus*, *& cap. Licet de Regular.* non ha-
bent clausulam irritantem, aut irritant transi-
tum sine illa factum, & iuxta *ca. Ad Apostoli-
cam de Regular. multa fieri prohibentur, quæ tamen
facta tenent*, quod maximè procedit in ijs quæ
iure naturæ aliàs sunt permissa, quale est transi-
tus ad arctiorem Religionem *c. peruenit* 2. *de iu-
reiurando*, *cap. Scriptura de voto*, idcircò vt hoc
fundamentum funditus, & omninò euertatur,
animaduersione valdè dignum est ad transitum
34 Religiosi ad strictiorem etiam Religionem adeò
strictè in iure exigi licentiam Superioris, vt eo
cap. mandamus præceperit. Vrbanus II. vt Cano-
nicus Regularis, qui ad Monachales Ordines
transiret sine illa redire cogatur, & in pœnam
sui delicti vltimum locum habeat in choro, &
cucullam Monachalem in memoriam videlicet
suæ præsumptionis (vt Glossa ait) differret. Vnde
sic transiens dicitur indebitè translatus, vt tenent
Glossa *in cap. intelligimus de ætat. & qualit.* Bu-
trios *in d. cap. licet. n.* 13. Ancharanus *n.* 12. Ab-
bas *n.* 2 Lapus *Allegat.* 130. *n.* 2. Roman. *conf.*
341. *n.* 4. Riccinl. *c.* 8. *n.* 17. *lib.* 8. *de Iure persona-
rum*, & Barbosa *supr. n.* 65, & secundum Sylue-
strium, Caietanum, & Nauarr. est excommunica-
tus, & apostata.

33 Esto autem positum sit sub opinione an talis
transitus sit inualidus, quibusdam affirmantibus,
vt sunt Abbas *conf.* 35. *n.* 2. Rosella *verbo Reli-
gio* 4. *num* 6. Mandosius *in Addit. ad Lap. Alle-
gat.* 61. Sanch. *eo cap.* 7. *num.* 96. Layman *lib.* 4.
Trac. 5. *cap* 6. *n* 9. relatos authores referens, The-
saurus *in Praxi p.* 2 *verb. Religiosi cap.* 4. & Bordo-
nus *resolut.* 19. *n* 49. Alijs verò negantibus, vt
sunt Syluester *verbo Religio* 4. *quæst.* 1. Suar. *tom.* 4.
de Relig. tract. 8. *lib.* 3. *c.* 10. *n.* 22. Castrus Palaus
sup. §. 4. & alij.

36 Nihilominus quidquid de hoc sit, cum Pon-
tifex in Breui relato pro concessione facultatis
professione emittendi post quatuor menses No-
uitiatus assignet duas illas causas relatas, scilicet
quod *de licentia* vtriusque Religionis, & *Cano-
nicè* factus fuerit hic transitus, & istæ sint veluti
conditiones, quibus talis concessio innititur, &
illis non iustificatis Breue sit surreptitium, &
gratia illa corruat, ac ea alia parte Religio à
qua transitus factus est, fruatur priuilegiis à Sede
Apostolica concessis, vt is non fiat sine licentia
etiam obtenta ipsius; idcircò (quidquid sit de
Iure communi) stando in terminis casus præsen-
tis nullatenus talis transitus, & professio inde se-
quuta tolerari possunt, propter adducta.

Ad quod accedit magni ponderis ratio, & est: 37
quod esto gratis admitteretur sufficere pro præ-
præsenti transitu quamcumque, & qualemcum-
que licentiam Superioris Religionis, tamen
quod hic Superior non sit alius nisi eius Mona-
sterij, Conuentus in quo præfatus N. non erat
Conuentualis, aut de familia, sed solum hospes,
& quasi peregrinus per aliquod tempus, veluti
casualiter in eo commorans, non videtur vllo
modo sustineri posse. Etsi enim fratres hospites
quantum ad obseruantias communes, quotidia- 38.
nas, & ordinarias Religionia subditi sint Præla-
tis Monasteriorum, in quibus hospites ad tem-
pus morantur, hoc enim exigit bonum regimen,
& consuetudo Religionum; nihilominus quoad
ea quæ concernunt extraordinariam aliquam di-
spositionem, seu mutationem Religiosorum, vt 39
sunt habere dimissorias pro Ordinibus suscipien-
dis transire de statu Conuersorum ad Clerico-
rum facere longam peregrinationem tradere se
seruitio alicuius Principis, vel exercitus, & si-
milia, propter arduitatem quæ continent, vel
sola ratione duce manifestatur Religiosos subdi-
tos esse Prælatis illorum Monasteriorum vbi sunt
de familia, seu Conuentuales, non illorum in
quibus sunt hospites, & veluti peregrini ac tran-
seuntes. Quod in terminis fortioribus dici de-
bet de licentia transeundi ad aliam Religionem.
Etenim Religiosus transiens de vna Religione ad
aliam omnino se alienat ab ea quam delegit per
totam suam vitam.

Et sanè si propter rei grauitatem ad transi- 40
tum etiam ad strictiorem Religionem requirunt
multi, quos referunt Innocent. *cap. final. num.* 1.
de renunciat. Hostiensis *n.* 3. Ioannes Andr. *n.* 7.
Anton. *num.* 13. & sequuntur Turrecremata *cap.
Statuimus n.* 2. 19. *q.* 3. Bordonus *d resolut.* 29. *n.* 16.
& 17. conformiter satis ad illa eiusdem *cap. Sta-
tuimus*, videlicet *Sine patris*, *& totius Congrega-
tionis permissione* licentiam non solum prælati, sed
etiam Conuentus, seù Monasterij, eò quòd ne-
gotia grauia tractari, & perfici debent cum con-
silio, & consensu Religiosorum. *cap. nouit. cap.
quanto cap. ea noscitur de ijs quæ fiunt à Prælatis*;
maximè quando agitur de alienatione alicuius
rei, quæ erat sub dominio ipsius Conuentus,
cap. placuit, cap. sine exceptione 12 *q.* 2. Similiter
alij, & Antonius Cuccus *lib.* 3. *Instit. maior. tit.*
1. *num.* 137. Rebuffus *in prax. beneficior. tit. de
translat. Monach. n.* 5. & Rodrigu. *tom.* 3. *qq. Re-
gul* *q.* 52. *art.* 3. non sine magno fundamento di- 41
cunt hanc licentiam postulandam esse à Generali,
eò quòd hîc agitur de alienatione religiosi à tota
Religione, ad quam capitis totius religionis con-
sensus exigi videtur: Immò alij quoque requi-
rere videantur licentiam Episcopi, vt Anton. 42
sup. Cardin. *cap. fin. de renunt. num.* 2. *q.* 3. Abb.
num. 1. Ancharan. *cap. cum singula de prabend. in*
6. *n* 2. Henricus *cap. licet, num.* 9. *de Regular.* cer-
tè iuxta horum sententiam, & veritatem ipsam
dicendum vtique est adminus non satisfecisse
præfatum N hanc licentiam postulando ab vno
Prælato immediato Conuentus, in quo ipse ho-
spes erat.

Nec releuat si dicatur quod cum transitus ad 43

strictiorem Religionem sit de Iure naturali, &
diuino, quacunque, & qualicunque licentia fa-
ctus fuerit validus saltem reputari debet. Primò,
quia multi nec leui fundamento id negant, di-
centes solum esse de Iure positiuo in locis rela-
tis, non de Iure naturali, aut diuino; tum quia
potius est de Iure diuino, *vt vnusquisque perma-*
44 *neat in sua vocatione* 1. *Corinth.* 7. & de Iure na-
turali quod conseruetur ius adquisitum Religio-
ni primæ; tum quia licet sit de iure naturæ, &
diuino quod quis possit capere viam maioris
perfectionis, hoc tamen videtur fallere in Re-
ligiosis, qui per professionem hoc ius à se abdi-
carunt, & se per totam vitam tradiderunt Reli-
gioni.
45 Sic enim colligitur ex Azor. *tom.* 1. *Instit. Mo-*
ral. lib. 11. *c.* 17. *qu.* 18. Sayro *in Claui lib.* 6. *c.* 10.
n. 9. & Bordono *supr. num.* 44. Deinde esto id sit
de iure naturali, & diuino, vt volunt Caietanus
2. 2. *q.* 88. *ar.* 12. Sanch. *sup. num.* 3. Sanctarellus
46 *num.* 33. & alij intelligitur tamen cum grano sa-
lis, seruatis seruandis, & cum conditionibus, ac
47 circumstantiis ex iure requisitis Etiandem quid-
quid de omnibus illis sit cum Pontifex pro pro-
fessione facienda illius, de quo in præsenti, re-
quisierit quod de vtriusque Religionis licen-
tia, & Canonicè transierit, eum non purificen-
tur huiusmodi conditiones semper absistere de-
bet quod talis professio fuerit irrita & inualida.
48 Placet præterea hic apponere votum, quod
circa hunc eundem casum P. Antonius Thesau-
rus Pœnitentiarius Apostolicus Sancti Petri, vir
doctissimus, & de re litteraria optimè meritus
scripsit in hunc modum.

In casu proposito censeo transitum præfati Religiosi ad arctiorem fuisse illegitimum, eiusque professionem factam in secunda Religione nullam, & irritam extitisse, eumque teneri ad primam redire, & ab eius superiore esse reuocandum.

Primò, quia text. *in c. licet de regul.* concedit professis transitum ad arctiorem, venia seu licentia petita etiam non obtenta, quia non debet resisti motioni Spiritus Sancti vocantis ad maiorem perfectionem; qui autem inordinatè transijt, & bonum obedientiæ contempsit, exiens à conuentu ante petitionem licentiæ, & transiens non expectato responso superioris, eiusque causæ cognitionem, non censetur motus à Spiritu Sancto sed ex leuitate, aut ira, aut contemptu, aut alia mala passione, & cum præiudicio, & scandalo suæ Religionis, quibus stantibus tex. in dicto *c. licet* non permittit transitum, vt patet ex dicto text. & ideo in tali casu transitus est illegitimus, & professio in secunda Religione est nullius momenti. Ita tenet glos. *in ca.* 2. *ver. Monachus* 19. *qu.* 3. & Glossa *in c. intelleximus ver. curam in fide et. & qual.* Innoc *in d. c. intelleximus n.* 1. Host. *n.* 5. Io. And. *in d. c. licet n.* 11. Butr. *n.* 13. Anchar. *n.* 12. Abb. *n.* 10. Zabar. *n.* 3. Henric. *n.* 8. Barbosa *n.* 31. Lapos *alleg.* 130. *n.* 2. Rosel. *ver. Religio* 4. *n.* 6. Sanch. *lib.* 6. *in dec. ca.* 7. *num.* 89. Laym. *lib.* 4. *de stat. relig ca.* 6. *num.* 9. Nauarr. *conf.* 52. *vel* 59. *n.* 2. *de regular.* Azor. *tom* 1. *lib.* 12. *c.* 14. *q.* 6 Less. *lib.* 2. *cap.* 41. *n.* 101. & dixi *in praxi Ecclesiast. par.* 2. *ver. Religiosi. c.* 4. *n.* 2. Et hanc esse communem sententiam testantur Nau. *loco cit.* Abb. *conf* 95. *n.* 2. *lib.* 1. *& in d. c. licet n.* 10 Roman. *conf.* 341. Mand. *in addit. ad Lap. loco cit. lit. K.* Quidquid aliqui dd. in contrarium dixerint, quos allegat Sanch. *loc. cit.* Et sequitur Suar. *tom.* 4. *de relig. lib.* 3. *ca.* 10. *n.* 22. Sanctarel. *tract. de Apost. c.* 8 *n.* 6. Bonac. *de Clausur q.* 2. *punc.* 9. *n.* 7. Castro Palao *tom.* 3 *tract. de stat relig. disp.* 4. *punc* 16. §. 4. *n.* 2. Quorum sententia caret solido fundamento; & in materia tam ardua non est recedendum à communi, saltem pro foro externo.

Immò maior pars dd. qui allegantur pro hac secunda sententia, dicit tunc solùm fore professionem validam transeuntis venia non petita, vel non expectato responso, quando constaret quòd bono zelo, & non ex leuitate, & sine iniuria suæ Religionis transisset ita tenet gloss. *in d. c. licet ver. licentiam*, & ibi Abb. Antiquus, Silu. *ver. Relig.* 4. *q.* 1. §. *aduerte* 4. Sanctarell. *loco cit.* & alij apud eundem Sanctarell. In casu autem nostro contrarium apparet: nempè quòd ex leuitate, & cum iniuria Religionis transierit. Ideo firmum remanet quod eius professio sit nulla, & quod debeat reuocari iuxta communem sententiam.

Secundò probatur, quia decreto Sacræ Congregationis Conc. Trid. quod est in Bullario inter constitutiones Vrbani VIII. *num.* 26. §. 3 statutum est vt nullus permittatur ad arctiorem transire, nisi prius legitimè constet superiori trãseuntis, illam religionem paratam esse eum recipere, & tunc recta via transferatur, idest immediatè de conuentu in conuentum. Et irritum, & inane decernitur quidquid secus fuerit attentatum. Vnde cùm iste religiosus non seruauerit prædictam formam, eius transitus nullum ius tribuit secundæ Religionis, eiusque professio nulla remanet.

Tertiò probatur, quia dictus religiosus professionem emisit in secunda religione non impleto ibi anno integro Nouitiatus; ergo nulliter professus est, quia decretum Trident. Concilij *sess.* 25. *ca.* 16. *de regular.* requirens annum Nouitiatus ad validitatem professionis sine dubio procedit etiam in casu transeuntis ad arctiorem, quando religiones à qua, & ad quam habent diuersas regulas seu constitutiones, seu obseruantias præsertim austeriores, & sunt sub diuerso regimine. Ita Sanch *in decal. lib.* 5. *ca* 4. *n.* 12. cum communi sententia, & melius P. Lezana *tom.* 4. *ver. transitus n.* 13. *& tom.* 1. *ca.* 11. *n.* 16. & est text. *in c. Abbate Sancti Syluani § cum quadam vice*, & ibi Abb. *notat n.* 5. *de verb. signif*

Non obstat breue Sanctissimi D. N. Papæ Innocentij Decimi, quo fuit indultum dicto Religioso translato vt post quatuor menses posset professionem emittere. Quia respondetur illud breue fuisse subreptitium, & obreptitium, ex reticentia veri, & falsa narratione quòd de vtriusque superioris licentia, & aliàs Canonicè transisset, cùm certum sit eum sine licentia sui superioris, & contra formam Sacrorum Canonum vt dictum est transisse. Narratiua enim oratoris expressa in litteris per particulam vt asseris seu vt exponi fecisti, est verificanda de iure ad valorem gratiæ tanquam pars gratiæ eiusque conditio. Gonzal. *in reg.* 8. *gl.* 9. *in annot. contra nullit. num* 228. & 231. Caualer. *decis.* 133. *num.* 5. Quia omnis gratia principis ad supplicationem concessa habet tacitam conditionem, si preces veritate nitantur *l. fin. C. de diuer. rescr. c.* 2. ibi glos. *ver. conditio de rescr.* Gonzal. *num.* 228. *cit.* Et quia narratiua præsumitur facta ad faciliùs mouendum Papam ad gratiam; & ideo verificari

debet

[illegible] in omni parte narratorum, aliàs est subre- [illegible] gl. ver. ad omnia, & ibi Abb. n.3 Rot. nouiss. part. 8. dec. 418. n.2 & procedit etiam si falsa narratio si facta sit ex simplicitate vel ignorantia, Mandos. supr. reg. 12. q. 25. num. 7. Rot. rec. par. 1. decis. 451. num. 4. Quare apparet Nouitiatum dicti Religiosi fuisse irritum ad omnem effectum iuxta Trident. loco cit. & ideo reuocandum ad suam Religionem.

Thesaurus Pœnitentiarius Apostolicus.

CONSVLTVM XVIII.

De quadam hæreditate, quæ contingere credebatur quibusdam.

SVMMARIVM.

Casus, seu factum n. 1.
Arbor consanguinitatis. n. 2.
Filius vel idem cum patre. n. 3.
Pars patris num. 4.
Quid stando in iure diuino. n. 5.
Filiorum appellatione an veniant filia. n. 6.
In quacunque materia. n. 7.
Ius ciuile Authent. cessante. n. 8.
Authentic. post fratres, &c. num. 9.
Instituta de hæredit. ab intestato. n. 10.
Ratio legis est anima legis. n. 11.
In illa potius ratio quam verba spectanda. n. 12.
Authenticum de hæredib. ab intestato. n. 13.
Cognati qui dicantur. n. 14
Textus eiusdem Authentici n. 15.
Qua graduum computatio secundum ius ciuile. numer. 16.
S. Rota decisio contraria. n. 17.
Quanta authoritatis. n. 18.
Casus est diuersus. n. 19.
Priuilegium repræsentationis quam latè pateat. numer. 20.
Clausula secundum vniuscuiusque gradus prærogatiuam. n. 21.
An in hoc casu procedat. n. 22. & 23.
Filius non est deterioris conditionis quam pater. numer. 24.
Quid de repræsentatione. n. 25.
An detur ad quartum gradum. n. 26.
Cassanei doctrina. n. 27.
Quid ex l. iubemus. n. 28.
De Bartoli doctrina. n. 29.
De Rota quadam decisione. n. 30.
De authentic. cessante. n. 31.
De authentic. post fratres. n. 32.
De Bartolo, & aliis DD. n. 33.
Authenticum de hæredib. ab intest. n. 34.
Priuilegium repræsentationis. n. 35.
Successio extraordinario modo. n. 36.
Æquitas præfertur omni iuri humano. n. 37.
Rota decisiones. n. 38.
Nihilominus acquiescendum iurisperitis. n. 39.
Qui excludantur ab hæreditate ab intestato. numer. 40.

IESVS MARIA.

Casus, seu factum.

Mortuo ab intestato quodam Alexandro prætendebant ipsius hæreditatem non 1
solum aliqui ipsius consobrini, vel amitini, sed etiam filij cuiusdam consobrinæ titulo repræsentationis, quia scilicet repræsentabant ipsorum matrem defuncti consobrinam. Quæritur ergo de iure partium ad dictam hæreditatem, eò præsertim quòd quidam Religiosus ratione suæ matris illam quoque prætendebat.

Responsio.

Videtur quòd omni iure attento D. Angela 2
succedere debeat in bonis D. Alexandri ab intestato præmortui. Præmittendo primò arborem consanguinitatis, quæ in præsenti contingit. Et est talis. Camilla, Peregrina, & Sigismunda erant germanæ sorores. Ex Camilla orta est Hortensia, & ex Hortensia Simon, & Angela. Ex Peregrina ortus est Alexander. Ex Sigismunda verò natæ sunt Victoria, & Calidonia. Ita quod Hortensia, Alexander, Victoria, & Calidonia sunt consobrini, vel amitini, vulgò *fratelli cugini*, & in secundo gradu secundum ius canonicum, Simon autem, & Angela cum sint filij Hortensiæ, sint in tertio, cum prædictis, Alexandro, Victoria, & Calidonia secundum idem ius Canonicum; esto secundum ciuile, quod alio modo huiusmodi gradus numerat, aliter sit dicendum. Mortuo ergo Alexandro, præfatos Simonem, & Angelam admitti debere ad hæreditatem illius loco Hortensiæ eorum matris, omni iure, vt dixi, attento comprobari videtur.

Primò ex naturali, quod constat filium esse ve- 3
luti vnam personam cum patre. Signorolus *cons.* 169. *num* 1. Castrensis *cons.* 164. *num.* 3 & præsertim *num.* 4 *lib.* 2. vbi notat quod cum iura dicunt patrem, & filium esse vnum id est accipiendum non per fictionem iuris positiui, sed secundum veritatem iuris naturalis. Vnde pater, & filius vocantur vna indentitas Baldus *cons.* 294 *num.* 1. *libro primo.* Menochius *cons.* 124. *num.* 100. *& sequentib. lib.* 2 Rota *dec.* 315. *num.* 6 *post. cons. Farinacij.* Et filius dicitur pars corporis patris *l. cum*
scimus de agr. & censi. lib. 11. *l. final.* § *si quis C. de* 4
nupt. Franciscus Aretin. *in l. quod dicitur in princip.* 1. *colum. de verb. oblig.* Marian. Socin *in consil.* 31. *incip. prosequendo, vers. circa tertiam quæstionem* Et filij vox dicitur patris. Ioannes Bertachinus *in Repertorio verbo filius* ex aliis. Vbi etiam quod filij caro dicitur quodammodo caro patris augmentata. Propterea filius apud Hebræos vocatur *Ben*, à radice *Bana*, quod est fabricare, quia filius est fabrica patris, vt habet Cornelius *in Epist. ad Ephes. cap.* 4. *vers.* 13. Hæc autem ad intentum comprobant quod quemadmodum Hortensia præmortua admittenda esset ad hæreditatem dicti Alexandri, si viueret, sic & Angela, & Simon eius filij admitti debent. Quia eodem iure censendi sunt filij, & parentes quoad effe-

ctum fucc:ssionis, vt in specie tenent Castrensis *loco cit.* Menochius *supr.n.*106.

5 Iure etiam diuino id constar ex illo Pauli ad Galat. 4. *Quod si filius, & heres per Deum*, vbi, etiam sub iuramento, quod denotat illud *per Deum*, iuxta aliquos DD. affirmat Apostolus quod qui est *filius* est etiam *heres*. Et ex illo Ecclesiastici 30. *Mortuus est pater eius, & quasi non est mortuus, similem enim reliquit sibi post se.* Ex quibus etiam ad intentum præsens elicitur, quod si Angela, & Simon sunt filij Hortensiæ, succedere debeant in iis, in quibus ipsa si superstes esset, successisset, imò quod quoad istam considerationem non sit mortua, quia filij eius ipsam repræsentant.

6 Appellatione etiam filiorum filias contineri probat receptissima sententia DD & textus *in l. si quis ita 16 ff. de testam. tutel. l. si ita scriptum ff. de legat.* 1. *l. iusta* 201. *ff. de verbor. significat.* Cum aliis, ex quibus hanc regulam constituunt Ruinus *cons.*140. *numero tertio libro secundo, & cons.*168.*n.*13.*libro* 3. Antonius Gabriel *commun. tit. de verbor. signific. con.*6. Cardinalis Mantica *de coniectur. vltimar. voluntat. lib.*8.*tit.*7.

7 Quod procedit in materia quacumque etiam pœnali, & odiosa, *l. cum lege ff. de testam. l.* 1. *§. quod autem ff de aleatorib* Barbosa *in Tract. de appellat verb. iur. appellat* 99. *num.*54. Et etiam in contractibus, *cap. ex litteris de sponsalib.* Barbosa *supra num* 56 *&* 57. ex aliis. Quæ dixerim vt loco Hortensiæ demortuæ non solum Simon filius, sed etiam Angela filia substitui debere credatur.

8 Iure præterea ciuili id non incongruè suadetur. Etenim in *Authentic. Cessante Cod. de legitim. heredib.* deciditur quod cessante successione descendentium, & ascendentium, (prout in præsenti contingit) *vocantur primo fratres, fratrisque præmortui filij*, ad hæreditatem videlicet. Cum enim fratris nomine aliquando veniant filij fratrum; vt ex Coletio *de alim lib.*1.*cap* 9.*num.*28. *in fin.* & Mari. Giurba *decis.* 5.*num* 25. *p.*1. affert Barbosa *de appellat. verb. iur. signific. appellat.*102. *num.*7. Et tenet Decianus *cons* 43. *n.*3.*& cons.*60. *n* 37.*vol* 3 restat videre cur non applicari id possit huic casui, aut cur in præsenti Hortensia, Alexander, Victoria, & Calidonia, qui sunt filij fratrum, vel sororum, nequeant etiam fratres appellari, & Simon, ac Angela filij fratrum, & propterea simul ad hæreditatem vocari.

9 Similiter in Authentic. *Post fratres, fratrumque filios eod tit* deciditur quod post fratres, fratrumque filios vocandi sint ad hæreditatem *quicumque gradu sunt proximiores.* Per hos autem *gradu proximiores* denotantur procul dubio Simon, & Angela, non solum quia repræsentant Hortensiam eorum matrem, quæ est consobrina, vel amitina Alexandri defuncti, de cuius successione agitur, quæ repræsentatio non excluditur ibi; sed etiam quia *proximiorum* nomine veniunt agnati, & cognati vsque ad septimum gradum iuxta Baldum *cons.*80. *alias* 76. *circa fin. lib.*4. prout refert Tuschus *practicar. conclus. tom.*7. *littera S, conclus.*913. *num.*9. Et vsque ad decimum, prout Glossa *in Authentico de heredib. ab intestato verbo cognatos*, & Peregrinus *de fideicomm. art.*22. *num.*33. Præsertim quia *proximiorum* appellatione veniunt etiam *proximi*; prout ex Baldo *cons.*146. *in fin. lib* 2. affert Rota in Bononiensi *fideicommissi* coram Pirouano apud Farinacium *part.* 2. *decis.*693. *num.*2. *in fine*, quæ etiam refert Surdum *decis.* 189. *numero septimo, & decis.* 203. *n.*11. nullus autem negare poterit præfatos Simonem, & Angelam esse proximos Alexandri præmortui, ac perindè proximiorum appellatione venire posse.

Fauet, & §. *Cum filius instit. de heredit. quæ ab intestato deferuntur*, ibi: *Cum filius, filiaue, & ex altero filio nepos, neptisve existunt pariter ad hereditatem aui vocantur, nec qui gradu proximior est vlteriorem excludit. Æquum enim esse videtur nepotes, neptesque in patris sui locum succedere.* Quæ si expendantur ad intentum, vel per similitudinem illud comprobant, præsertim cum ratio illa legis: *Æquum videtur nepotes, neptesque in patris sui locum succedere.* 10

Prorsus, & omninò adaptari videatur Simoni, & Angelæ, vt videlicet in matris suæ Hortensiæ *locum succedant*; cum ratio legis sit anima legis, *l. cum oratio ff. de bonis damnat.* Et ratio vbi est eadem ibi debeat esse eadem iuris dispositio, *l. illud ff. ad legem Aquiliam, l. si postulauerit §.* 2. *ff. ad legem Iuliam. de adulter. l. quidam nummularios ff. de edendo.* Non solum extensiuè, sed etiam comprehensiuè, *l his solis vers. satis etiam cautè putamus Cod. de reuocand. donat. l. illud Cod. de Sacrosancta Ecclesia, l. item veniunt §. ait Senator ff de petit. heredi.* Ita vt generaliter loquendo ratio potius legis, quam verba est spectanda, *l. scire §. aliud ff. de excusat tutor.* de quibus iuribus, & authoribus circa illa Barbosa *in Axiomat. iuris axiom.*197. Quæ porrò omnia comprobant intentum, vel à simili, etiamsi *d. §. Cum filius* loquatur solum de successione aui. 11 12

Maximè fauet, & videtur textus irrefragabilis Authenticum *de heredib. ab intestato § Si verò neque fratres*, vbi sic. *Si verò neque fratres neque filios fratrum sicut diximus, defunctus reliquerit, omnes deinceps à latere cognatos ad hereditatem vocamus secundum vniuscuiusque gradus prærogatiuā, vt viciniores gradu ipsi reliquis præponantur.* Cum ergo in præsenti casu nostro non sint *fratres, neque filij fratrum.* Alexandri defuncti, cum omnes à latere cognati vocentur ad hæreditatem, vtique admittendi etiam ad illam Simon, & Angela relati. Glossa *in authentic. cessante in additione.* Molina *de iustit. & iure tomo primo Tract.* 2. *disput.*164. *conclus.*9. dicens esse communem Doctorum, quam referunt Antonius Gemez, & Couarruuias. 13

Quamuis autem Molina dicat solum dictos proximiores succedere debere, ex quo ad intentum nostrum colligi videtur solum Victoriam, & Calidoniam, quæ sunt in proximiori gradu cum defuncto, non autem Simonem, & Angelam qui sunt in remotiori comprehendi; quia tamen textus vocat *omnes à latere cognatos secundum vniuscuiusque gradus prærogatiuam, vt viciniores reliquis præponantur*, ideo omnes prædictos, & singulos eorum tangit. Vnde Cassaneus *de consuetudinib. Burgund. de successian. Rubric.*7. *§.* 1. *num* 9. dicit quod volens venire ad successionem *solum probet quod est in tertio, vel quarto gradu, nec tenetur probare quod nullus ante eum est proximior.* Quæ maximè deseruiunt pro prædictis Simone, & Angela. Eò etiam quòd propriè, & in rigore iuris sunt, & dicuntur cognati, siquidem sunt consanguinei ex parte fœminarum, qui dicuntur cognati, vt patet ex *§. vltim. instit. de successian. cognator.* Fauet & Rota in Firmana *Bono-*

rum

rum par. 1. diuersorum decis. 78. *n* 7. vbi quod *in dispositione legis, siue statuti vocantis proximiores in gradu non excluditur repræsentatio* De quo etiam innumeri authores idem testificantes, quos inferius referam. Quibus etiam fauet Rota Vrbeuetana *Hæreditatis* inter decisiones Duran. *decis.* 36.*n.*17. ibi: *Vbi proximiores vocantur à statuto filij fororum concurrunt cum patruis.*

15 Afferri etiam potest textus eiusdem Authentici *in §. si igitur* ibi: *Illud palam est quia Thieois defunctis masculis, & fœminis siue à patre, siue à matre, præponuntur, si etiam illi tertium cognationis similiter obtineant gradum*, quibus verbis, adiunctis etiam antecedentibus *soli in tertio constituti grada, &c.* videntur comprehendi præfati Simon, & Angela, cum sint in tertio gradu consanguinitatis cum defuncto Alexandro.

Hoc tamen non vrget, quia esto quod secundum Iuris Canonici computationem sint in tertio gradu, cæterum iuxta iuris ciuilis computum sunt in remotiori. *leg.* 1. *§.* 4 *grada, l. Iurisconsultus*
16 *§* 4. *gradu ff. de grad* Quæ graduum computatio secundum ius ciuile attendenda est in hæreditatibus, & successionibus deferendis, tam ex dispositione iuris communis, quam ex mente Doctorum. Glossa *in §. hactenus verbo generata propè finem instit. de grat. cognad.* Albert. Brun. *consil.* 70. *num.* 2. Marescotus *variar. res. lib.* 2. *cap.* 80. *num.* 23. *&* 24. D. Cardinalis Lugo *de iustit. & iur. tom. secundo, disp.* 24. *sect.* 8. *§.* 3. *numero* 184. & alij.

17 Sed contra hæc dicta valdè obstare videtur Sac. Rotæ decisio in vna Romana *Hæreditatis* coram Ghisilerio 13. Iunij 1631. *in* 6. *tom. recentior. dec.* 48. ex qua plura elici videntur traditæ doctrinæ contraria. Primò, quod in ea *nu.* 16. *&* 17. dicatur, quod *priuilegium repræsentationis inter collaterales duntaxat habet locum quando agitur de successione patrui, & propterea non debet ad alios gradus extendi* Per quod omninò euerti videtur id quod dictum manet, videlicet quod Simon, & Angela repræsentent eorum matrem Hortensiam, siquidem hîc non agitur de successione patrui, sed de successione Alexandri qui non est patruus prædictorum, sed consobrinus, vel amitinus etsi in superiori gradu.

Secundò, quia etiam dicitur quod *non egreditur gradum fratrum, & sororum*, quo etiam euertitur casus noster, cum in illo non agatur de fratribus, aut sororibus. Tertiò, quia subiungitur quod ad quartum gradum *repræsentatio non datur*, præfati autem Simon. & Angela sunt plusquam in quarto grado, iuxta computum iuris ciuilis cum præfato Alaxandro. (Computationi autem secundum ius ciuile standum esse cum agitur de successionibus dixit Rota in Farrariensi *fideicommissi* coram Merlino *dec.* 436. *num.* 14. *par.* 5. *recent.* Præterea quartò, quia pro prædicta doctrina referuntur in eadem decisione *l. iubemus C. ad Senatus Consult Trebel.* Bartol. *in l. liberorum* 2. *num.* 6. *vers. vbicumque ff. de verbor. signific.* Rota in Romana *Iuris succedendi* 10. April. 1592. coram Cardin. Blanchetto, Textus *in authent. cessante C. de legit. hered.* Authentica *post fratres* 2. Et ibi Bartolus, & Salycetus, Gutier. *lib.* 3. *practicab. qu.* 166. *n.* 2. *Mantica de coniect. vlt. volunt. lib.* 8. *tit.* 9. *n.* 4.

18 Cæterum non propter ista discedendum videtur à decisis superius. Et prætermisso, quod quamuis S. Rotę decisionibus valdè, multumque deferendum sit, nihilominus eas non esse sequendas, vbi liquidò constat de rationibus in contrarium habetur ex Franco *cap duobus de rescript. in* 6. *n.* 10. Iason. *in l.* 1. *num.* 10. *ff. si certum pet.* ibidem Decio *column.* 6 *num.* 25. Felinu *in c. qualiter, & quando* 2. *post numerum* 3. *de accusat.* & aliis apud Mascardum *de probat. volum.* 1. *concl.* 484. *in princip.* Hoc inquam prætermisso, di- 19
cendum primò casum huius decisionis diuersum valdè esse à nostro, ac perindè, quia vt ibi Mascardus *Decisio dominorum non constituit ius, nisi quoad partes inter quas iudicatur*, ideo in aliis *non constituit ius.* Casum porrò nostrum diuersum esse à casu dictæ decisionis euidenter monstratur, nam in ea agitur de successione consobrini in eodem gradu, concurrentibus matertetis, noster autem casus est de successione consobrini in superiori gradu (qui est veluti patruus, vt dicetur,) & concurrentibus aliis consobrinis.

Deinde priuilegium repræsentationis inter 10
collaterales solum habere locum quando agitur de successione patrui, prout Rota decidit, non videtur subsistere. Primò, ab exemplo de descendentibus, in quibus repræsentationi locus est in infinitum, *§. fin. ibi. & alias deinceps inst. it. de hæreditat. b. qua ab intestat deferuntur*, & latè probat post multos alios Salzedo *in Tract. de repræsentat. lib.* 2. *c.* 18. Cur ergo etiam in transuersalibus non dabitur dicta repræsentatio in infinitum, vt sic dicam.

Secundò, in fideicommissis, saltem pluribus, & perpetuis maioratibus, vt probat idem Salzedo *supra c.* 29. Tertiò, quia cum ex dictis superius ex *§ si verò neque fratres Authentic. de hæredib. ab intestato* constet omnes collaterales vocari ad hæreditatem defuncti ab intestato *secundum vniuscuiusque gradus prærogatiuam*, cum hæc 21
clausula admittat repræsentationem, prout tenent Castrensis *cons.* 454 *in fin. lib.* 2. Socinus iunior. *cons.* 126. *n.* 13. *volum.* 1. Simon. de Prætis *cons.* 37. *à n.* 25. *& de interpret. vltim. volunt. lib.* 3. *interpret.* 3. *dub* 4. *solut. vltim. n.* 23. Portius *cons.* 54. *n.* 14. *Cephal. cons.* 489. *n.* 80 *lib.* 4 Decian *cons.* 14. *n.* 18. *volum.* 5. Menoch *cons.* 668. *n.* 10. *volum.* 6 Gutier. *lib.* 3. *pract. quæst.* 67. *alias* 68. *à n.* 43. & alij, quos refert Salzedo *sup. lib.* 3. *c.* 10. *à principio*, non videtur vllo modo restringi posse istam repræsentationem eo modo quo Rota relata illam restringit. Quartò, quia cum ius repræsentationis sit priuilegium à iure concessum, debet instar legis ampliari ad omnes casus similes, prout probat ex multis. Andress Molfesius *in Comment. ad Consuet. Neapolit. p.* 4. *q.* 33. *n.* 4.

Esto autem tale priuilegium solum in suc- 22
cessione patrui habeat locum, nihilominus quoad præsentem casum spectat iste Alexander habetur loco patrui respectu dictorum Simonis, & Angelæ Tum quia etiam secundum vulgarem vsum consobrini in superiori gradu, qualis est Alexander respectu aliorum consobrinorum in inferiori gradu, quales sunt Simon, & Angela, Vocantur *patrui consobrini*, Italicè *Zy cussini.* Sicut filij fratrum, vel sororum vocantur *fratres consobrini*, Italicè *fratelli cussini.*

Tùm quia, cum in isto casu non sint aliqui 23
proximiores in gradu; quemadmodum Victoria, & Calidonia intrant veluti sorores Alexandri, quo etiam modo intraret Hortensia si viueret, sic etiam præfati Simon, & Angela filij Hortensiæ intrant vt nepotes Alexandri, ac per conse-

quens ipse est veluti patruus, & illi dici possunt succedere ipsi vt patruo, filius enim non debet esse deterioris conditionis suo patre, *l. maximum vitium vers. sancimus C. de liber. præter* & ibi Bald.

24 Cornens, Castrensis, & alij scribentes, & facit idem Baldus *in l. illam C. de collat.* quem sequitur Castrensis *cons.* 119 *col.* 2. *lib.* 3. Imò debet assumere gradum succedendi, qui patri competebat, & omnia iura gradui cohærentia, & quæ competerent parentibus si viuerent, vt dixit Rota in Clusina *hæreditatis* coram Merlino 18. Februarij 1633. *in* 6. *tom Recent. decis.* 180. *n.* 3. ex varijs iuribus, & Doctoribus. Propter quod Cassaneus *cons.* 51. *n.* 19. citans Aretinum *cons.* 164. dicit hoc contingere, quia de secundo gradu fit primus Et fundatur in eo quod iure naturæ filius repræsentat Patrem, & est imago naturalis ipsius Nec hoc potest tolli per ius positiuum.

25 Ex quo etiam ad illud quod dicitur in Rota relata, quod scilicet priuilegium repræsentationis *non egrediatur gradum fratrum, & sororum.* Cum enim constet non solum ex S. Scriptura, sed etiam ex Patribus, & Doctoribus, specialiter ex D. Hieronymo *contra Heluidium*, quod appellatione fratrum venitur etiam consobrini, & cognati, qui vocantur fratres *cognatione*, quemadmodum qui sunt ex eisdem parentib orti vocantur fratres *natura*, non est cur non extendatur hoc priuilegium etiam ad dictos consobrinos, & cognatos; præsertim, vt dictum est, non existentibus veris fratribus defuncti. Neque hoc per fictionem iuris, sed per præsumptionem iure inductam. Menochius *cons.* 357. *n.* 33. *lib.* 4. post Parisium *cons.* 38. *n.* 14 *lib.* 1. Cephal. *cons.* 489. *n.* 57. *lib.* 4.

26 Illud etiam quod repræsentatio non detur ad quartum gradum corruit ex dictis, siquidem isti, de quibus in præsenti, eo quod deficiant alij proximiores, in gradu ipsis subst. tuuntur loco ipsorum, quia, vt dictum est, Victoria, & Calidonia intrant vt sorores Alexandri, Simon autem, & Angela, vt filij sororis, ac per consequens non vt in quarto gradu. Quia scilicet succedunt in persona dictæ sororis præmortuæ, siue id dica-

27 tur esse *remotiuè*, siue *transmissiuè*. Ad quod deseruit optima doctrina, quam ex Iasone, Baldo, & Salicet. affert Cassaneus *de consuetudinib. Burgund. Rubric.* 7. *de successión* 8. *n* 6. videlicet quod quando aliquis succedit loco alterius remotiuè, id est, remoto eo qui erat in primo gradu tunc succedit non ex persona primi, sed ex sua persona; quando verò succedit per transmissionem, quia scilicet primus transmisit illi hoc ius, tunc succedit ex persona primi. *l. qui in alterius ff. de Regul. iuris. l. Caius ff. de manumiss.*

28 Quod præterea adducitur ex *l. iubemus C. ad Senat. Consult. Trebell.* parum probare videtur; quia solum ibi §. *illud etiam* habetur ad intentum hoc: *Illud etiam admonemus ea quæ de falcidia portione non per reditus, sed per ipsas res hæreditatis retinenda, & de satisdatione fideicommissorum (sicut supra dictum est) concedenda diximus, non vlterius quam in his personis, & casibus, quorum superius mentio facta est, oportere produci.* Quorsum ergo ad diuersam materiam, qualis est præsens hæc allegantur?

29 Bartolus à Rota citatus nihil loquitur de repræsentatione, sed disputans an filiorum nomen extendatur ad nepotes, dicit extendi, nisi per legem aliter restringatur, & limitetur; ad quod affert *Liuberius* relatam, & cum ea nihil necat nobis, sic nec Bartolus.

Rota in Romana *iuris succedendi* coram Blanchetto quæ etiam allegatur non extat inter typis mandatas, & ita non potest constare de legitimo ipsius sensu. 30

Authentica *cessante de legitim. hæredib.* quæ etiam allegatur, nihil continet de casu præsenti, sed solum disponit quod cessante successione lineæ descendentis, & ascendentis vocentur fratres, & fratris præmortui filij in stirpes Quod, vel per similitudinem fauet casui præsenti, iuxta dicta superius. 31

Authentica autem *post fratres, fratrumque filios* iam vidimus fauere nobis, dum decidit vltra fratres, & filios fratrum vocari gradatim prox miores in capita, & non in stirpes. Vlterius, non excludit repræsentationem. 32

Bartolus, Salicetus, Mantica, & Gutierrez à Rota relati eodem pacto debent intelligi. Specialiter Mantica relatus loquitur in casu testati, non in nostro. 33

Magis fauet præfatæ decisioni Romæ authenticum, *de hæredib. ab intestato* §. *si igitur*, vbi expressè priuilegium repræsentationis in ordine cognationis præbetur fratrum, & filiorum filiis aut filiabus solis, vt inquit textus, *& nulli alij omnino personæ.* Sed responderi potest tum iuxta dicta Alexandrum haberi pro patruo, Victoriam, & Calidoniam ac Hortensiam defunctam vt sorores, & Simonem, & Angelam vt veros filios sororis, ac proinde casum nostrum non esse exclusum hac lege, sed potius illa comprehensum. Tum quod dictio illa *Solis* qua vtitur textus, sicut, & dictio *solùm* non excludit casus similes, vt per Stephanum Gratianum *discept. forens. cap.* 121. *n.* 20. affert Barbosa *in Tract. de dictionib. dictione* 3. 8. *num.* 4 Et loquens de dictione *Dumtaxat*, & de dictione *Tantum* ex quamplurimis iuribus, & Doctoribus, quæ ad casum præsentem applicari possunt. Tum præcipuè (quod est maximè notandum) quia à priuilegio repræsentationis solum excluduntur *eo* §. *si igitur* illi, qui sunt in ordine fratrum, patruorum, & nepotum, exceptis illis, qui ibi nominantur, textus enim dicit *in hoc ordine*, & postea *ex hoc ordine*, eum ergo non excludat alios collaterales, quin potius omnes illos vocet ad hæreditatem *in* §. *Si verò* sequenti, & hoc sine exclusione repræsentationis dicendum videtur quod in hoc ordine cognatorum collateralium, in quo sumus in casu præsenti, admittatur repræsentatio Eo vel maximè quod lex vtitur clausula illa *secundum vniuscuiusque gradus prærogatiuam*, quæ, vt dictum est, ex pluribus doctoribus non excludit repræsentationem. 34 35

Addendum pro potiori cautela, quod esto non concedatur successio in hæreditatem Alexandri dictis Simoni, & Angelæ, communi, & ordinario modo, scilicet per stirpes, vel etiam per capita, propter iura, quæ in contrarium adducuntur; nihilominus videtur negari non posse quin eis concedi debeat successio in tali hæreditate, extraordinario modo, & per partes inæquales cum dictis suis concurrentibus Victoria, & Calidonia. 36

Tum ex æquitate, & ratione, quæ præferri debet omni iuri humano; tum ex voluntate præsumpta prædefuncti Alexandri, quæ sine dubio esset, vt præfati sui consanguinei participes essent 37

esse. i suorum bonorum, saltem quoad aliquam portionem,& quotam. Sic enim quilibet sapiens vir bonus, & secundum charitatis regulas statuisset. *l Lucius 2.in fin.ff.de heredit.instit.* Baldus *cons.40.num 1. versic.item in materia.* Socinus iunior *cons.75.num 20.lib.3 & cons. 112. num. 23. & 25 eodem volum.* Rota *dec.181.num. 8. part.2. diuers.& part 1.ibid.decis 640 num. 4.* Vnde Rota coram Merlino 26. Nouembr. 1 29. in Narniensi *Successionis num. 60.* dicit quod *regulariter*
38 *ab intestate succeditur per quotas*, cui etiam fauere videtur Rota coram Caualerio *inter decisiones ipsius decis.339.n.1.* Et Mantica *de ambigue.lib. 23.tit.31.num.9. & seqq.* & præsertim *sub nu.13.* vbi dicit beneficium repræsentationis vltra fratrum filios excludi non quoad successionem simpliciter, sed quoad successionem in stirpes, siue in capita, de quo etiam *num.* 22. id concludit.

39 His tamen non obstantibus, quia oppositum non solum in præfata Rotæ decisione, coram Ghisilerio, sed in aliis quoque, & communiter à Doctoribus recipitur, ideo Theologo iurisperitis in re merè iuridica acquiescendum. Rotæ porrò decisiones id tenentes sunt Bononiensis *fideicommissi* coram Matmanno 15. Maij 1634. *in 6.par.decis.279.* vbi *n.5.* deciditur priuilegium repræsentationis filiis fratris defuncti, non autem nepotibus in linea collaterali esse concessum, ex dict. *Authentic. de heredib.ab intestate*, Aretino, Brunone, Curtio, & Bursatio, & in hoc casu nomine filiorum non comprehendi nepotes ex Alexandro, & Menochio. Ex Vrbeuetana *Successionis* coram Verospio *in eadem 6. part. decis.349. numer* 27. vbi quod locus repræsentationi non datur in transuersalibus in vlteriori gradu à tertiò, ex Authentic. *post fratres C.de legit.heredit.* Angelo, & Menochio,

40 Item quod fratres, vel sorores patrueles, consobrinæ, vel amitinæ in successione ab intestato prædefuncti fratris, vel sororis consobrinæ, vel amitinæ præferuntur, & excludunt filios alterius fratris, vel sororis patruelis, consobrinæ, vel amitinæ vti vno gradu remotiores in terminis consuluerunt quamplurimi celebres Iurisconsulti, videlicet Corneus *cons.18. per tot. signanter n. 3.* Curtius Iunior *cons. 5. in princip.* Gabriel. *cons. 135.præsertim n.1.* Peregrinus *cons. 5.num. 6. & cons.43. num. 1. lib. 3.* Albertus Brunus *cons.70. nu.2.& seqq.* & alij. Legendus etiam Salzedo *de repræsentatione* vbi plura ad intentum.

CONSVLTVM XIX.

De quodam Iuramento emisso ab Alumnis cuiusdam Collegij.

SVMMARIVM

Casus seu factum de tali Iuramento.num 1.
Dubium circa illud.n.2.
Validum videtur.num.3.
Comites seu conditiones Iuramenti.n.4.
Quomodo hic interueniant.n.5.
Etiam in ratione voti.n.6.
Maius bonum est illud quod concernit communitatem.num.7.
Hoc votum concernit Ecclesia communitatem. n.8.
Conuersio infidelium media Euangelij prædicatione res vtilissima in Ecclesia.n.9.
Ioannis Chrysostomi testimonia.n.10.
Gregorij Nazianzeni,& Gregorij Magni. n.11.
Abbatis Berongosij, Bede,& Alberti Magni n.12.
An conuersio Infidelium excedat professionem Religiosam n.13.
Testimonium Chrysostomi.ibid.
Paphnutij Abbatis visio.n 14.
S.Thomæ doctrina.n.15.
Nauarri doctrina de comparatione cum martyrio. num.16.
Martyrium præponitur Religioni.n.17.
Testimonium Chrysostomi n.18.
Tale votum est iuramentum præstitum Sacra Congregationi.n.19.
Non est commutabile.n.20.
An in professionem seu ingressum Religionis. n.21.
Præstitum est in gratiam S.Congregationis.n.22.
Iuramentum homini præstitum debet omninò seruari num.23.
Authores pro hac parte.n.24.
Iuramentum hoc est validum,& firmum.n.25.
Etiam si alias à lege non obligante ad culpam prohibitum esset.n.26.
Quid quando esset illicitum.n.27.
A fortiori sequitur esse obligatorium.n.18.
Expenditur c.commissum de sponsalib.*n.29.*
Verba Pontificis.n.30.
Est per modum contractus onerosi.n.31.
Explicatio d c.Commissum *genuina n.32.*
Qui aliis sunt obstricti vinculo iustitia an possint ingredi Religionem.n 33.
Authores huius sententia.n.34.
Fauet valdè S.Thomas.n.35.
Est de mente S.Congregationis.n.36.
Obstant Rodriquez,& alij.n 37.
Quamuis in casu diuerso.n 38.
Expositio c.Scripturæ de voto.*n.39.*
Differentia inter votum Deo factum, & iuramentum homini præstitum.n.40.
Authores pro hac parte,& intra.n.41.
Expositio c.Peruenit secundo de Iureiur.*n.41.*
Attendendum est ad opus melius.n.43.
An hoc iuramentum præstitum sit in vtilitatem Collegij.num.44.
Responsio affirmatiua concluditur.n.45.
Testimonium Chrysostomi.n.46.
D.Bernardi.n 47.
Gregorij XV n.48.
An melius sit ingredi Religionem.n.49.
Prædicatio Euangelij munus Apostolicum.n.50.
Optimum testimonium Innocentij III. in c. licet de Regularib.*n.50.*
Impedit hoc iuramentum Religionis ingressum solùm ad tempus.n.51.
Et sine speciali Sedis Apostolica licentia.n.52.
Conditio iustificatissima n.53.
Papæ authoritas quanta in hoc.n.54.
Conditio hac in omni voto.ibid.
Papa Generalissimus omnium Religionum.n.55.

IESVS

IESVS MARIA.

In Venerabili Collegio de Propaganda fide præstatur ab alumnis ipsius iuramentum talis forma.

1 *EGO .... Filius ..... Diœcesis .:...
plenam habens instituti huius Collegij notitiam, legibus, & Constitutionibus ipsius, quas iuxta Superiorum explicationem me spontè subiicio, easque pro posse obseruare promitto. Insuper spondeo, & iuro, quod dum in hoc Collegio permanebo, & postquam ab eo quocunque modo, siue completis, siue non completis studiis exiero ante elapsum triennium nullam Religionem, Societatem, aut Congregationem Regularem amplectar, vel ingrediar sine speciali Sedis Apostolicæ licentia, neque in earum aliqua professionem emittam.*

Item spondeo, & iuro, quod volente Sac. Congregatione de Propaganda fide, statum Ecclesiasticum complectar, & ad omnes Sacros, etiam Presbyteratus Ordines, cum Superioribus visum fuerit promouebor. Denique spondeo, & iuro quod iussu eiusdem Sac. Congregationis de Propaganda fide sine mora in Prouinciam meam reuertar, vel ad aliam Prouinciam arbitrio eiusdem Sac. Congregationis proficiscar, vt ibi perpetuò in Diuinis administrandis laborem meum, ac pro salute animarum impendam. Quod etiam præstabo, si cum prædicta Sedis licentia, aut post triennium prædictum sine dicta licentia Religionem, Societatem, aut Congregationem Regularem ingressus fuero, & in earum aliqua professionem emisero, nec è dicta Prouincia sine aliqua vrgenti causa, & cum expressa S. Congregationis prædicta licentia discedam. Sic me Deus adiuuet, & hæc Sancta Dei Euangelia, &c.

2 Quæritur ergo de valore huius iuramenti, & quid faciendum pro ipsius subsistentia, & vt ex ipso fœliciores progressus per illud intenti, proueniant.

Responsio.

3 QVoad valorem, videtur dicendum, proculdubio tale iuramentum validum esse. Seruantur enim in illo trea illi comites, seu circumstantiæ liciti, & validi iuramenti, scilicet veritas, iustitia, & iudicium, quæ habentur *Ierem* 4. ibi:
4 *Iurabis viuit Dominus in iustitia, in iudicio, in veritate* Et tenent D. Hieronymus ibi, qui refertur *c.* 2. 1 2 *q.* 2 *& cap. vlt* 2 2. *q.* 4. Et D. Thom. 2. 2. *qu.* 89. *art.* 3. eius expositores, & Summistæ *Verbo Iuramentum. Nam veritas*, quæ in iuramento promissorio consistit in voluntate rei promissæ adimplendæ. (S. Thom *sup. art.* 7. *ad* 1. Caieta-
5 nus *ibidem.*) Supponitur in hoc iuramento ab his Alumnis emisso, ne dicantur periurij, & falsitatis rei. Similiter *iustitia*, quæ in eo consistit, vt actus iurandi sit iustus, & rectus. (Sanch *in præcept. Decalog. lib.* 3. *c.* 4 *n.* 3.) etiam conspicitur in hoc iuramento, siquidem ordinatur ad obsequendum Ecclesiæ in re maximè necessaria, qualia est propagatio fidei, prædicatio Euangelij, & conuersio infidelium. Demum *iudicium* quod denotat discretionem, & prouidentiam, seu piam, aut necessariam causam emittendi iuramentum. (Sotus *l.* 8. *de Iustitia q.* 1. *art.* 3. Sanch. *sup. n.* 4.) proculdubio non desideraretur in hoc Iuramento, propter dicta, & quia illud existimatur necessarium pro fine S. Congr. de Propaganda Fide consequendo.

Id etiam constat, si per verbum *Spondeo* deno- 6
tetur, prout denotari videtur, *votum*. Cum enim votum, iuxta S Thom. 2. 2. *q.* 88. *art.* 1. & 2. Et communiter Doctores, *sit promissio Deo facta de meliori bono*, & in hoc casu interueniat ista promissio, absque dubio etiam valebit vt votum, siquidem seruantur in eo ea quæ sunt de essentia voti. Præsertim, quia esse *de meliori bono*, & non impeditiuum melioris boni sic ostenditur.

Nam certum est apud omnes maius, aut me- 7
lius bonum esse illud quod concernit communitatem, præsertim Ecclesiæ, quam quod concernit quamcunque priuatam personam; Vt enim S. Thomas *opusc.* 18. *c.* 14. inquit: *Bonum gentis perfectius est, & diuinius quam bonum vnius.* De quo etiam Innocent. 3. *in cap. licet de Regularib.* inferius expendendus atqui hoc votum concernit totam Ecclesiæ communitatem, assumptio
autem status Religiosi solum salutem spiritua- 8
lem priuatæ personæ Minor subsumpta ex eo liquet quod id votum ordinetur ad conuersionem infidelium media Euangelij prædicatione, quo nihil vtilius toti Ecclesiæ esse potest.

Etenim S. Ioannes Chrysostom. *homil.* 79. *in* 9
Matth inquit: *Nulla res Deo gratior est, quam vt vniuersam vitam ad commune commodum conferas.* Et hom. 40. in Genesim: *Nihil adeo gratum est*
Deo, vt salus animarum. Et Homil. 3. *Nihil ita* 10
gratum est Deo, & ita curæ vt animarum salus, sicut clamat Paulus dicens: Qui vult omnes saluos fieri, & ad agnitionem veritatis venire. Clarius Orat. de B. Philogono. *Si quis voluerit illi* (scilicet Christo) *commendatus esse, curam habeat omnium illius, publicam quærat vtilitatem, fratrum suorum saluti prospiciat. Nullum enim officium hoc Deo charius.* Et Gregorius Nazianz *orat. in* 5 *lumin.* dicit: *Nulla re perindè Deus delectatur, vt hominis*
emendatione, & salute. Et alter Gregorius magnus 11
iure vocatur *lib.* 1. *in Ezechielem homil.* 12. sic: *Nullum quippe omnipotenti Deo tale est sacrifi-*
cium, quale est zelus animarum. Quæ etiam di- 12
xit Abbas Berengosius in serm. de vno confessore. Beda allegatus ab Alberto Magno *c.* 26 *Parad.* hæc antea: *Quænam sublimior, & Deo gratior conuersatio esse potest quàm eorum, qui quotidiano exercitio alios ad authoris sui gratiam student conuertere, & crebra animarum fidelium acquisitione*
gaudium cælestis patriæ semper augere. Specialiter 13
autem hoc opus conuersionis infidelium excedere professionem status Religiosi sic videtur Chrysostom. relatus *homil* 25. *in epist.* 1. *ad Corinth* expressisse: *Licet ieiunando, humi dormiendo corpus maceraueris, nullam autem proximi curam habueris, nihil egregium feceris.* Ac *orat.* 5. *contra Iudæos* sic: *Quod neque ieiunium, neque humi peracta cubationes, neque peruigilia, neque aliud quidpiam potest efficere efficit fratris procurata salus.*
Hinc 8. *lib. vit Patr. c.* 63. Paphnutius Abbas ma- 14
gnæ sanctitatis Monachus non præfertur tibicini cuidam aliàs scelerato homini, qui tamen pro salute spirituali quarundam fœminarum opera charitatis exercuerat.

Hinc quoque D. Thom. 2. 2. *q.* 91. *art.* 2 *ad* 3. quamuis laudare Dominum hymnis, & Canticia, prout

prout Religiofi faciunt Angelicum ministe-
riom fit nihilominos inquit : *Nobilior modus eſt*
15 *prouocandi homines ad deuotionem per doctrinam,*
& prædicationem, quàm per cantum. Et *q.* 188. *art.*
6. dicit : *Sicut maius eſt illuminare quàm lucere ſo-*
lum, ita maius eſt contemplata alijs tradere, quàm
ſolùm contemplari. Accedit qood Nauarrus *eo*
conſ. 1. *de Regularib.* relato munus, ad quod ordi-
16 natur miniſteriom horum Alumnorum æquipa-
rat Martyrio, dicit enim : *Reſpondetur primò ne-*
gando quod votum Religionis excedat omne aliud
bonum, quia Martyrium eſt eo maius, vt tradit
S.Thom. 2. 2. *queſt.* 24 *art.* 3. *& iuramentum fa-*
ctum videtur ſatis obligare ad Martyrium ſi res
penſetur.
17 Cum ergo Martyrium præponatur Religio-
nis profeſſioni, quia iuxta illud Chriſti Ioan.
15. *Maiorem charitatem nemo habet vt animam*
ſuam ponat, &c. Rectè infertur votum hoc, per
quod exponuntur Alumni Martyrio eſſe maius
bonum qoàm Monaſtica profeſſio. Præſertim
etiam, quia ipſe labor conuertendi infideles ad
Chriſtum, ipſisque annunciandi veritatem fidei,
videatur à D. Chryſoſt. *hom.* 78. *in cap.* 24. *Math.*
18 anteponi Martyrio. Dicit enim : *Ponatur quem-*
piam ieiunare, & martyrium comprobare, ac cremа-
ri; alium verò ad ædificationem proximi martyrium
differre, nec differre modo, ſed etiam abſque marty-
rio diſcedere; vter igitur poſt hanc peregrinationem
maior erit? Non eſt nobis multis in hoc loco rationi-
bus opus, cum B. Paulus magna voce ſententiam iam
protulerit dicens. Cupio diſſolui, & eſſe cum Chri-
ſto; melius mihi autem in carne permanere propter
vos. Ex iis aotem omnibus elicitur votum hoc
ab iis alumnis emiſſum eſſe de meliori bono, ac
per conſequens vt validum ſoſtineri debere.
19 Tertiò, quia tale votum, ſeu iuramentum, vel
votum ioratum eſt præſtitum S. Congregationi,
prout ex verbis ipſius conſtare videtur. Ex eo
namque elicitur validum, & licitum cenſeri de-
bere, nec poſſe in melius commutari. Quia iu-
ramentom qood per modum contractus, ſeu pa-
cti onerofi præſtatur in gratiam, ſeu vtilitatem
alienius Communitatis, ſeu Eccleſiæ, quando eſt
de opere honeſto perficiendo, ſemper obligat;
20 oeque in aliod, quamuis melius, arbitratu iorsn-
tis commutari poteſt. Ita enim ex communi do-
cet Syluester *in Summa verbo iuramentum.* 4. *q.*
20. Molina *to* 1. *tr.* 2. *diſp.* 149 § *prioris verò partis,*
Suar. *l.* 2. *c.* 12. *n.* 14. Sanch. *lib.* 3 *in præcept. decalog.*
c. 9. *n.* 19. quos refert, & ſequitor Laymanos *li.* 4.
Tract. de iuramento c. 6 *n.* 6. Irem Abbas, Paluda-
nus, Rebellos, & Leſſius, qoos refert Sanchez
ibid. Vnde nec poſſe commutari in profeſſio-
nem, ſeu ingreſſom Religionis habet expreſsè
21 idem Sanchez *eo lib.* 3. *c.* 21. *n.* 3. Ex Abbate An-
gelo, & Syluestro; quod etiam clarius tuetur *lib.*
5. *c.* 5. *n.* 45. eo fundamento, qnod per tale iura-
mentum eſt ios acquiſitum tertiò. Quod, & ſe-
qoontur Hieronymus Rodriquez *in Compendio*
Ref. 140. *n.* 6 Bartbolomæus Vechis *in prax. No-*
uit. diſp. 13. *dub.* 4. *n.* 5. Dominus Barboſa *in Collect.*
DD. ad c. Scriptura de voto n. 2. Cum ergo Alum-
ni, de quibus in præſenti hoc votom, ſeu iura-
mentum præſtiterint in gratiam, ſeu vtilitatem
S. Congregationis, & in ordine ad finem ab ipſa
intentum ſcilicet fidei propagationem, validom
erit, & neque in melios, aut etiam profeſſionem
22 Religionis commutari poterit. Præſertim, cum
per modum contractus, ſeu pacti onerofi, ſaltem
impliciti, de alendis, & conſeruandis dictis alom-
nis io conuictu, & aliis neceſſariis pro ſuis ſtu-
diis fuerit præſtitum.
Quod maximè quartò elicitur ex iure cano- 23
nico, *cap. quamuis pactum de pactis in* 6. *& c. cum*
contingat de iureiurando, vbi tanquam generalis
regula traditur, quod iuramentum homini præ-
ſtitum, quod abſqoe ſalutis æternæ diſpendio
ſeruari poteſt, debeat ſeruari. Vt propterea 24
hanc regulam generalem tradant Abbas eo *cap.*
cum contingat n. 7. Molina *d. diſp.* 149. § *his exem-*
plis, & *eod. diſp* 17. § *hoc tamen loco*, Suarez *to.*
2. *de Relig. tract. de iurament. lib.* 2. *c.* 12. *n.* 5. San-
chez *ſupr. & lib.* 1. *de matrim. diſp.* 32. *n.* 1. Bar-
boſa *in collectan. DD. ſuper dicta capita.* Ex quo ad
intentum colligitur, quod iuramentum præſti-
tum ab his alumnis S. Congregationi ſit vali-
dum, & firmum, vt potè, quod abſqoe ſalutis
æternæ diſpendio ſeruari poteſt. Nomine enim 25
diſpendij ſalutis æternæ intelligitur ſecundùm
omnes quod ſine peccato ſeruari non poteſt, hoc
autem iuramentum abſque vllo peccato ſeruari
poteſt. Quod à fortiori confirmatur ex Doctrina,
quam idem Laymanus *ſupr. n.* 7. affert ex Abbate
Syluestro, Molina, Azor, Leſſio, & aliis, quod ſci-
licet, iuramentum de faciendo in alterius gra-
tiam, ſeu vtilitatem opere, etiam aliàs à lege ci- 26
uili noo obligante ad culpam, prohibito, obliget
ſaltem, & virtute Religioois. Com enim hoc
obſequium qood promittunt iſti alumni non ſit
vllo modo lege ciuili probibitum, vtique à for-
tiori, vt dari obligationem pariet. Item, quia et- 27
iam in caſu quo iuramentom illicitum eſſet, dum-
modo materia per illud promiſſa in fauorem al-
terius poſſet abſque peccato obſeruari, obliga-
ret ad ſui adimpletionem. Prout conſtat ex *c. Etſi*
Chriſtus de iureiur. & c. Mouet 21. *q.* 1. Vbi dici-
tur quod iuramentum per creaturas etiamſi ſit
illicitum, & peccaminoſom, nihilominus obliga-
gare ſi ſit de re licita; & tenent Abbas, Alexan-
der de Neuo, Molina, & Suarez, quos ſequitur
Sanchez *ſup n.* 22. Ex hoc enim, etiam à fortiori, 28
ſequitur hoc iuramentum, de quo in præſenti
eſſe obligatoriom, com non ſolùm ſit de re licita,
& honeſta, ſcilicet ſobiectione, & obſequio ad
S. Congregationem, ſed etiam in ſe bonum, &
nulla prava circunſtantia vitiatum.
Specialiter etiam deſeruit ad intentum, *cap.* 29
commiſſum de Sponſalib. Vbi, eum caſus eſſet quod
quidam iouenis promiſiſſet matrimooium cui-
dam fœminæ, & promiſſionem iuramento fir-
maſſet; cum poſtea vellet intrare Religionem,
Pontifex reſpondit dicens: *Tutius eſt ei, Religio-* 30
ne iuramenti ſeruata, prius contrahere, & poſtea, ſi
elegerit ad religionem migrare. Ex hoc enim vide-
tur inferri ad propoſitum, eum qui alicui ſe obli-
gauit iuramento, teneri illud adimplere, præter-
miſſo etiã ingreſſu in Religionem, quandò vide-
licet ex tali iuramento orta eſt obligatio ex iu-
ſtitia, prout in præſenti caſu de iorsmento ho-
rum alumnorũ dici poteſt, cum ſit præſtitum per
modum contractos, & pacti onerofi, ſcilicet de
ſuſtentandis, & alendis dictis alumnis in ſuis ſtu-
diis, conuictu, &c. Sic colligo ex Azor. *to.* 3. *l.* 11. 31
c. 5. *q* 4 Fagundez *in* 2. *præcept. Decalog. lib.* 2 *cap.*
16. *n.* 5. *&* 6. Explicatio autem hæc *d cap. com-* 32
miſſum Magis genuina videtur, quàm aliæ, quas
Abbas, Henriquez, Baſilius Legionenſis, Sua-
rez, Sanchez, & Castrus Palaus adducunt. Con-
firmatur, quia vt habeot Nauarrus *conſil.* 1. *de*
Regularib.

33 *Regularib.*. & Fagundez *ſup.n.* 5. Procuratores,
tutores,& debitores aliorum non poſſunt ingre-
di Religionem, quia ſunt vinculo iuſtitiæ aliis
adſtricti;cum ergo iſti alumni ſint etiam vinculo
iuſtitiæ aſtricti S.Congreg propter emolumenta
quæ ab ipſa recipiunt in ſui ſuſtentatione, &
manutentione in ſtudiis, neque etiam poterunt
ad religionem tranſire.

34 Vnde huiuſmodi iuramentum licitum, & va-
lidum eſſe acriter tuetur Nauarrus *ſup.* quem ſe-
quitur etiam Azorius *ſup.§.ex his liquet*, Fagun-
dez etiam *ſup.n.*5. Laymanus etiam *ſupra §. Ex-
inde patet.* item Baſilius Legionenſis, & Caſtrus
Palaus inferius referendi, dum inquiunt iura-
mentum de non ingrediendo in Religionem,
niſi monito ſuperiori Collegij,(quale eſt hoc,de
quo in præſenti)eſſe obligatorium. Tenent id et-
iam viri alij docti de hac re conſulti. Et quod
35 magis eſt videtur eſſe conformis Doctrinæ S.
Th.qui *quodlib.*3.*ar.*14. hæc habet:*Contingit au-
tem in aliquo caſu quod abſque peccato aliquis po-
teſt aſtringere aliquem iuramento ad hoc quod reli-
gionem non intret, puta ſi eſſet matrimonio ligatus,
& vellet abſque conſenſu vxoris Religionem intrare;
vel in caſibus ſimilibus.* Vbi per caſus ſimiles in-
telligi videtur iſte,de quo in præſenti, quia eſt
ſimilis illi quem affert S. Th. de eo qui eſt liga-
tus Matrim. Siquidem iſti alumni ſunt etiam li-
gati obſequio S.Congreg.imò totius Eccleſiæ ad
propagationem fidei. Eſt etiam de mente S.Con-
greg. olim circa hoc negotium habitæ, in qua,
ablatis quibuſdam aliis, quæ etiam iuramento
promittebant dicti Alumni, ſcilicet de fugienda
vita aulica;adiuuando *Clero Eccleſia*, in qua eſ-
ſent;*in ſeruiendo populo, &c.* Relictum eſt eorum
iuramentum in terminis,& iuxta formam illius,
quod retulimus. Ex quo videtur ab eadem S.
Congreg. approbatum iuxta formam dictam;ſi-
cut generaliter loquendo cùm lex corrigit aliam
approbat illam in eo,quo non immutat.

37 Sed contra traditam Doctrinam obſtare vi-
dentur Emanuel Rodriquez *tom.*3. *Qu. Regul.q.*
10.*art.*10. Baſilius Legionenſia *l.* 12. *de Sponſal.
c.*8.*n.*27. Et Caſtrus Palaus *par.*3.*diſp.*2.*punct.*14.
*n.*15. Quatenus contra Nauarrum dicunt, quod
non obſtante iuramento, quod emittunt Alum-
ni quorumdam Collegiorum eundi ad prædican-
dum Euangelium in certas Prouincias, & Re-
giones, poſſint nihilominus ingredi Religionem.
38 Quamuis enim iuramentum,de quo hi Autho-
res agunt diuerſum ſit ab eo, de quo nos in præ-
ſenti, quia illud ſolum eſt de eundo in dictas
Religiones ad Euangelij prædicationem,ſine ex-
cluſione expreſſa ingreſſus Religionis; hoc au-
tem iuramentum, de quo nos in præſenti, &
quod amittunt Alumni Collegij de propaganda
fide,eſt expreſsè de non ingrediendo, aut profi-
tendo in aliqua Religione, durante Alumnatu,
& poſt illum intra triennium, rurſus eſt præſti-
tum Sedi Apoſt.ſeu S.Congregationi,quæ illam
repræſentat; vt patet ex verbis in principio hu-
ius Conſulti relatis; nihilominus quia funda-
menta,quæ affert Rodriquez aliquo modo con-
traria videntur noſtræ Doctrinæ, ideo ſigillatim
expendenda,nam ea eorum enucleatione veri-
tas magis eluceſcet.

39 Primum eſt ex *c.Scriptura de voto*, vbi decidi-
tur,quod omne temporale obſequium, ac omne
votum poſſit commutari in religionis ingreſſum
quia vt ibi Gloſſa:*Non frangit votum, qui illud in
melius commutat.* Hoc verò argumentum nimis
debile eſt, quia non ſumus in caſu voti dumta-
xat, ſed in caſu iuramenti facti in commodum,
ſeu obſequium Collegij,& totius S.Congreg.de
propaganda fide,ac per conſequens incommuta-
bilia etiam in ingreſſum Religionis, propter
Doctrinam traditam, & Authores relatos. Etſi
enim votum,ſeu iuramentum ſoli Deo præſtitum 40
commutari poſſit in melius, ac maximè in in-
greſſum Religionis, etiam propria authoritate
vouentis,vel iurantis;iuramentum tamen homi-
ni(multò magis communitati grauiſſimæ,qualis
eſt S.Congregatio) præſtitum, propter ius illi
acquiſitum, nullo pacto commutari poteſt in
quodcunque bonum melius, etiam ingreſſum
Religionis. Cuius differentiæ ratio eſt, quia Deo
iuſtiſſimo ſemper placet,id quod melius eſt,ho-
mini verò non ita,ſed quod commodius, & vti-
lius,aut ſibi eſt promiſſum. Sic fermè ex Abbate, 41
Angelo & Siluestro, Sanchez *l.*3.*in Decal.c.*21.
*n.*5. Caſtro Palaus *p.*3.*oper.mor.diſp.* 3. *punct.* 1.*n.*
6 Vnde de eo,quod homini debetur intelligitur
*l.mutuam,ff ſi certum petatur,& inſt. quibus modis
tollatur obligatio in princip.* Vbi habetur, quod
vnum pro alio,inuito creditore,ſolui nequit. Et Au-
thentic. *Sacramenta puberum C. ſi aduerſus vendi-
tionem*, vbi de ſimilibus iuramentis dicitur,quod
inuiolabiliter cuſtodiantur. Idem reſponderi poteſt 42
ad *c.peruenit* 2. *de iureiurando*, vbi dicitur: *Non
enim propoſitum aut promiſſum infringit,qui in me-
lius illud commutat.* Intelligitur enim de voto,aut
iuramento ſoli Deo præſtito,non de illo, quod
in commodum, & vtilitatem tertij factum eſt,
prout Authores relati rectè ſupponunt. De quo
Abbas *eo c peruenit n.*2 Deindè,etiam dato,quod
in iis iuribus ſermo eſſet de votis, aut iuramen-
tis in commodum,ſeu vtilitatem tertij præſtitis,
adhuc tamen nihil inde fieret contra reſolutio-
nem noſtram. Quod hoc argumento clarè euin-
citur. Eatenus in iis iuribus ſupponitur quācun- 43
que promiſſionem,votum,ſeu iuramentum com-
mutari poſſe in ſtatum Religionis, quatenus ta-
lis ſtatus profeſſio cenſetur opus melius, & Deo
gratius,quam quodcunque aliud. Ita enim com-
muniter ſupponunt DD. circa illa. Cùm autem
hoc non procedat in caſu noſtro, quia,vt oſten-
ſum eſt,opus conuerſionis infidelium, & prædi-
cationis Euangelij, ad quod deſtinantur dicti
Alumni, maximè cum occaſione Martyrij, ad
quod exponuntur,eſt opus maius, & excellen-
tius, quàm ingreſſus in Religionem, gratius
Deo,& vtilius Eccleſiæ, vt inferius oſtendetur,
manifeſtè ſequitur dicta iura nullatenus eſſe
contraria nobis.

Secundum fundamentum Rodriquez in eo in- 44
nititur, quod huiuſmodi iuramentum non eſt
præſtitum in gratiam,& vtilitatem Collegij,ſed
in honorem Dei,ac per conſequens induit ratio-
nem voti,& non iuramenti homini facti,& pro-
pterea commutari poteſt in melius bonum,qua-
le eſt ſtatus Religionis, conformiter ad Doctri-
nam,quam refert ex Soto *l.*8.*de iuſtitia q.* 1.*art.* 9.
Cæterum hoc fundamentum in multis claudicat.
Eſto enim hoc iuramentum principaliter in Dei 45
gloriam,& honorem præſtitum ſit, quis tamen
negare poterit,quin etiam in commodum,& vti-
litatem S.Congreg. de propaganda fide ſit, præ-
ſtitum. Cum enim S. hæc Congregatio ad eum
finé ab Eccleſia inſtituta ſit, vt fides in vniuerſo
mundo propagetur,& Domini Cardinales qui in

ea

ea sunt, *missionibus omnibus ad prædicandum, & docendum Euangelium, & Catholicam Doctrinam superintendant, ministros necessarios constituant, & mutent*, prout habet Gregor. XV. *in Bulla inscrutabili*, anno 1622. edita luce. clarius sequitur interesse valdè S. Congreg habere talea Alumnos, & necessarios esse potius quàm vtiles ipsi, vtpotè ministros, & operarios veluti cōductos ab illa, itaut ipsi dicere possint cū D. Chrisostomo hom.
46 24. in Matth. *Mercenarij sumus conducti: si ergo mercenarij sumus, cognoscere debemus, quæ sunt opera nostra; mercenarius enim sine opere non potest esse: Opera autem nostra sunt opera iustitiæ, non vt agros nostros colamus, & vineas: non vt diuitias congregemus, & acquiramus honores, sed vt proximis proximus.* Quod argumentum maiores vires habet si animaduertatur, quod iuxta piam quorumdam existimationem totus fermè orbis in extrema veluti necessitate sit similium ministrorum: vt propterea D. Bernardus *lib. 2. de consideratione cap. 6.* Eugenium Pontificem vrgeat dicens;
47 *Tu leua oculos quosdam considerationis tuæ, & vide Regiones, si non sunt magis siccæ ad ignem, quam albæ ad messem. Nonne si ex iis, & cerais ista, pudebit otiosam iacere securim?* Et Greg. XV. in Bulla
48 relata: *Quantum verò his calamitosis temporibus excreuerit errantium, & dispersarum ouium numerus, qui Ecclesiam Sanctam eius Catholicam, Christi ouile, vel nunquam cognouerunt, vel cognitam Sathanæ dolis deseruerunt, sine lacrymis commemorari non potest. Si enim mentis nostræ aciem conuertimus ad innumerabilem populorum multitudinem, iam tot sæculis Agarenorum impurissima dementia captam, insaniæque erroris, ac mendacij tenebris obcæcatam, miseratione commouentur viscera nostra, cernentes, tam multis ac variis cælestibus donis olim celebres nationes, per ignorantiæ, & pestilentis persuasionis stuporem, humanitatem in bestiarum naturam ferè mutasse, atque ad æterna incendia, Diabolo, & Angelis eius parata, ali, ac propagari. Et licet inter eas aliquæ sint gentes in iustitia detentæ, quæ Christi nomen inuocant; tamen ita antiquarum hæresum veneno sunt infectæ, vt sinceram veritatem paucissimæ agnoscant, ac ferè omnes, in multis, nedum in vno peccantes, factæ sint omnium reæ. Vbi verò peccatis nostris facientibus, inimicus homo super bonum semen in Septentrionalibus partibus seminauit hæresum zizania, ita dira contagia grassata sunt, vt animas innumerabiles iam diù perdiderit, ac Prouincias, & Regna Christo per summam iniuriam erepta, suæ tyrannidi mancipauerit.*

49 Præterea falsò supponit Rodriguez melius, aut maius bonum esse Religionem ingredi, quam Sac. Congregationi *de Propaganda Fide* in prædicatione Euangelij, & conuersione infidelium, quæ sunt propria eiusdem Congregationis munia, ministrare, & deseruire. Oppositum enim constat ex dictis, conformiter ad Patrum doctrinam. Vnde Franciscus Bordonus *decis. 62.* ex Pe-
50 tro de Ancharano approbat, *quod Deo plus erit placitura conuersio creaturæ rationalis, pro qua Christus subire mortem voluit, quam continentia Monachalis.* Et de eo dubium vix esse potest cum tale munus Apostolicum sit, imò, & Angelicum, prout colligitur ex illo ad Hebræos 1. *Omnes sunt administratorij spiritus in ministerium missi propter eos, qui hæreditatem capiant salutis.* Vnde ibi Chrysostomus: *Hoc est Angelicæ functionis officium, ad salutem hominum ministerium Deo persoluere. Proinde hoc est opus Angelicum omnia* 51
facere pro salute proximorum. Optimè etiam ad hoc intentum quadrat illud Innocent. III. *in c. licet de Regularib.* videlicet: *Sicut maius bonum minori bono præponitur, ita communis vtilitas speciali vtilitati præfertur.*

Et in hoc casu rectè præponitur doctrina silentio, sollicitudo contemplationi, & labor quieti. Ad quod vtique designandum vnigenitus Dei filius Iesus Christus non de Rachele secundum carnem natus est, sed de Lia; nec legitur eum in domum suam Maria recepisse, sed Martha. Hæc ponderanda contra illos, qui statum Religiosum horum alumnorum præferri volunt prædicationi Euangelij, & conuersioni infidelium, quæ ab illis peragi possunt, & solent.

Tollitur prætetea omnis difficultas, quæ in hoc voto, seu iuramento poterat esse, ita vt de illo nullatenus locutum fuisse Rodriguez meritò censeri possit; eo quod illud non impediat Religionis ingressum, nisi solùm ad tempus, videlicet, dum alumnus permanet in Collegio, aut postquam ab illo exierit, *ante elapsum triennium, & sine speciali Sedis Apostolicæ licentia*, vt dicitur in forma iuramenti.

Vtraque enim conditio rationabilissima est, 52
& prudentissimè addita, vtpotè deseruiens ad hoc quod talis ingressus in Religionem in maturiori ætate, & maturiori consilio fiat. Præser- 53
tim secundam conditionem de licentia Sedis Apostolicæ iustificatissimam esse negari non potest; tū quia est præseruatiua iuris, seu Authoritatis, quam Summus Pontifex habet in vniuersos fideles, ad interpretandum præsertim ea, quæ spectant ad animarum salutem, cùm, D. Bernardus *lib. 4. de considerat. c. 10.* eum appellet *Sancti-* 54
moniæ speculum, assertorem veritatis, fidei defensorē, Doctorem gentium, Pastorem plebium, Magistrum insipientium, Sal terræ, Orbis lumen, &c. Et à Patribus, & Doctoribus vocitetur *Regula viua in rebus fidei, & morum.* Tum quia talis conditio inest in omni voto, seu iuramento, non solum propter dicta, sed speciatim, quia Summus Pontifex est Generalissimus omnium Religionum, prout eum Theologi compellant.

Vnde quemadmodum licitè quis posset emit- 55
tere votum de non ingrediendo in aliquam Religionem sine licentia Superioris illius, quia ad eum spectat admittere recipiendos in Religionē. sic etiam, & potiori iure licitè vouebunt Alumni non ingredi aliquam Religionem *sine speciali Sedis Apostolicæ licentia*, quia ad illam, vtpotè supremum caput omnium Religionum spectat admissio recipiendorum.

CONSVLTVM XX.

De Episcopo volente renunciare suo Episcopatui.

SVMMARIVM.

CAsus, seu dubium. num. 1.
Resolutio num. 2.
Textus cap. nisi cum pridem. *num.* 3.
Capitis inter corporalia. *num.* 4.

Argumentum eiusdem capitis.num.5.
Renunciationis definitio.n.6.
Legitimitas ipsius. n.7.
Interest ne dimittatur officium ei qui contulit. numer.8.
Episcoporum institutio ad Papam spectat. numer.9.
Natura resignationis quæ sit.n.10.
Est veluti quædam dilapidatio.n.11.
De electo in Episcopum, & non confirmato. numer.15.
Causa renunciationis quæ sint.n.13.
An,& quando senectus.n.14.
Dupliciter renunciare quis potest Episcopatui. numer.15.
Renuncians quoad locum quod possit facere. numer 16.
Ordines conferre.n.17.
Renuncians quoad dignitatem.n.18.
An possit ordinare.n.18 & 19.
In dubio an renunciatio sit quoad locum, vel dignitatem.num.20.

IESVS MARIA.

Casus.

1 QVIDAM Episcopus volebat renunciare suo Episcopatui Papa nesciente. De quo quæritur an id facere potuerit.

Responsio.

2 NVllo modo potest Episcopus sine Papæ licentia suo Episcopatui renunciare,sic communiter Theologi,Sanchez *in precep.Decal.to.1.l.4.c.17.n.6.*Suar.*tom.3.de Relig. lib.1.c.20. n. 1.* Bartholom.de Vecch. *in prax.obseruanda in admittentis ad Religionis statum Nouit.disp.5. dub.3. n.3.*Valer.Regin.*l.30.tr.3.n. 331.* Illustrissimus Episcopus Barb.*Iur Eccles.l.1.c.11.n.238.*

3 Colligitur primò ex *cap. Nisi cum pridem de renuntiatione*, vbi innocentius III. Archiepiscopo Calaritano petenti licentiam renuntiandi Archiepiscopatui inquit *propter conscientiam enim criminis, cedendi potest licentia postulari.* Et infra: *Pro defectu quoque scientiæ plerumque potest quis petere cessionem.* Et inferius: Personæ verò irregularitas, &c. *propter quam petere potest licentiam aliquis resignandi.* Ex quibus eliciunt communiter DD. Papæ licentiam requiri ad renunciationem seu cessionem Episcopatus. Lege Glossam huius *c.verb.Forsitan*,& *verb. Sed duntaxat.*

4 Clarius secundò ex *c. Inter corporalia de translat.Episcop.* vbi idem Innocentius III. scribens Decano,& Capitulo Andegauensi inquit; *Non enim humana,sed potius diuina potestate coniugium spirituale dissoluitur,cum per translationem, depositionem,aut cessionem auctoritate Romani Pontificis (quem constat esse Vicarium Iesu Christi) Episcopus ab Ecclesia remouetur: Et ideo tria hæc quæ præmisimus; non tam constitutione Canonica, quam institutione diuina soli sunt Romano Pontifici reseruata.* Vnde ex hoc c. colligunt communiter DD. translationem, depositionem, seu cessionem Episcopi ab Episcopatu fieri non posse sine Papæ licentia.

Colligitur id tertiò ex argum.eiusdem *c.*quod est desponsationem Episcopi cum sua Ecclesia assimilari coniugio maris, & fœminæ. Itaut quemadmodum coniugium viri, & fœminæ dissolui non potest nisi Papæ auctoritate,(quando videlicet matrimonium non est consummatum) sic etiam neque coniugium spirituale Episcopi cum sua Ecclesia. 5

Colligitur quartò,ex natura ipsius renunciationis,quæ est *Res,vel iuris proprij legitima refutatio, vel dimissio Can.quàm periculosum 7.q.1.* Angelus, 6
Syluester,& alij Summistæ *verb.renunciatio*,Parisius *de resignat.l.1.q.1.n. 34.* Legitimitas autem renunciationis consistit in hoc, quod fiat in manibus illius,ad quem spectat institutio illius dignitatis,vel officij, cui renunciatur. *c. Admonet de renunciat.* Et ratio est nam illi interest ne dimittatur officium, vel beneficium quod ad eum pertinet,sine ipsius licentia;aliàs præiudicaretur. *c.Significasti de foro compet.Can.Clericum 11.q 1. Can.Non liceat 3 q.6.*Syluester *sup.q. 3* Peyrinis *in Formular.litt.R cap.8 n.4.* Tamburinus *de Iur. Abbat.tom.1.disp.13 quæsit.1.num.3.* Certum autem est institutionem Episcoporum solùm ad Papam pertinere in manibus ergo ipsius renuntiatio fieri debet. 7 8 9

Quintò id colligitur ex natura resignationis, quæ est idem cum renunciatione, vel saltem parùm ab ea differt Est enim *voluntaria beneficij abdicatio facta coram legitimo Superiore.*Bonacina *de Simonia quæs.4.§.14.in princip.*post alios. Legitimus autem Superior Episcopi proculdubio est Papa 10

Sextò,quia renunciatio, vt habent Decianus *respons.45.n.4.*& Mascard *de probat. concl. 1563. n.8.*est quædam dilapidatio. Non ergo fieri potest ab Episcopo sine licentia Papæ,qui est Episcopus Episcoporum. 11

Nota verò quod electus in Episcopum ante confirmationem potest sine Papæ licentia iuri suo renunciare in manibus eligentium,prout colligitur ex *c.Inter corporalia de translat.Episc.* Rota *decis.8.n.3.de Iurepatr.in nou.* Parisius *de resignat.lib.7.qu.1 n.78.* 12

Causæ verò renunciationis, quas latè declarant Fuschus *de visitat.lib.1.*Parisius *sup.l.5.q.3.* Dominus Barbosa *de Potest.Episc.par.3.alleg 113.* 13
sunt istæ,prout ex *c.Nisi cum pridem de renunciat.* relato habetur,ibi:*Conscientia criminis, debilitas corporis,defectus scientiæ,malitia plebis,graue scandalum,irregularitasque personæ.* c

De senectute etiam quæ reddat Episcopum impotentem ad exequendum officium Pastorale arbitrio Summi Pontificis id etiam habent Menochius *de arbit.cas.53.n.3.*Parisius *supr.q. 3. n. 56.& q.6 à n. 5.* Rendina *in Promptuar recept. sentent.tom 1.propè fin.in Miscellan.n.4.* 14

Huiusmodi autem renunciatio Episcopatus dupliciter fieri potest, vel renunciando loco tantùm,vel renunciando loco simul,& dignitati. Loci renunciatio fit, quoties renunciatur cura, & administratio illius Ecclesiæ *cap. ad supplicationem,de renunc.*Et sic renuncians potest appellari Episcopus, quia retinet dignitatem,& ea, quæ sunt Ordinis Episcopalis:*cap.1.de ordinatis ab Episcopo, qui renunciauit Episcop.* vbi omnes Fuschus *de visitat.lib.1.cap.18.numer. 10.* ac auctoritate Sedis Apostolicæ poterit ad Ecclesiam eandem redire, vel aliam, siue per viam electionis,siue per viam postulationis, siue per viam collationis 15 16

collationis habere Parisius *de resignat.lib.* 1.*quaes.*
17 17.*n.* 13.Porest etiam cum licentia Episcopi Ordines conferre.*d. c.* 1. *de ordinat.ab Episcopo qui renunciauit.* Thesaurus *in Prax.par.* 2.*verb. Orde, cap.* 22.*num.* 1.

18 At Episcopus qui renunciauit etiam digoirati Episcopali non potest Sacros Ordines conferre licitè, quamuis validè conferat: & ab ipso promotus in sacris non recipit Ordinis executionem Maiolus *de irregul.lib.* 3.*c.* 6. Parisius *supr.lib* 1. *quaes.*17.*àn.*19.Axor.*tom.*2.*lib.*3. *c.* 48. *q.* 13. Si autem in minoribus promotos est, etiam scienter
19 habet liberam Ordinis executionem. Ita ex *d.c.* 1. *de ordinat. ab Episcopo qui renunciauit* elicit idem Thesaurus *supra.*

20 Nota præterea qood in dubio an Episcopus loco, vel dignitati renunciauerit, regulariter censeri debere tantum loco renunciasse. Tum quia renunciatio est stricti iuris, ac ita strictè accipienda, tum quia regulariter ita contingit, vt nullus velit dignitati renunciare. Sanchez *lib.* 7. *cons. moral. cap.* 1. *dub.* 20. *num* 34. post alios, Thesaurus *supra.*

CONSVLTVM XXI.

De celebrante Missam non constituto in Sacerdotio, aut audiente Confessiones.

SVMMARIVM

Casus.num. 1.
Iste contraxit irregularitatem. n. 2.
Quid si sit laicus.n. 3.
*Et falsarius.n.*4.
Falsitas quomodo probanda n 5.
*Puniendus à DD.Inquisitoribus.n.*6.
*Ex Bulla Greg.XIII.n.*7.
*Quæ obseruatur in Inquisitionibus.n.*8.
*Et aliis constitutionibus Pontificiis.n.*9.
*Præsertim Clem.VIII.n.*10.
*Ac Vrbani VIII n.*11.
*Et Epistola Cardinalis Millini.n.*12.
*Incurrit iste pœnas harum Constitutionum n.*13.
Ad incurrendas pœnas sufficit vnus actus.n. 14.
*Et ad irregularitatem, & pœnam falsi.n.*15.
*Vbi est eadem ratio est eadem lex.n.*16.
*Ex verbis Constitutionis Vrbanæ.n.*17.
*Singularis locutio vno contenta est.n.*18.
*Ratio legis est anima illius.n.*19.
*Ex constitutione Vrbani.n.*20.
*Et Clementis VIII.n.*21.
*Hoc delictum facit suspicionem in fide.n.*21.
*Non obstat Constitutio Greg.XIII.n.*23.
*Tollitur hic scrupulus.n.*24.
*Pluralis numeri appellatione venit etiam singularis. num.*25.
*Resoluitur in singularem.n.*26.
*Exemplum ex Bulla Cœnæ.n.*27.
*Roboratur ex Vrbano VIII.n.*28.
*Lex posterior corrigit priorem.n.*29.
*Pœna istarum Constitutionum est rationi consona. num.*30.
*Indicata in lege veteri.n.*31.
*An sit in vsu n.*32.
*Casus forsan erant diuersi n.*33.
Casus prodigiosi de hac re num 34.
*Alius ex Prato spirituali.n.*35
*Consulens monetur quid debeat facere.n.*36.
*Quibus conditionibus debeat spontè comparere. num.*37.
*An si iudiciis est præuentus.n.*38.
*Quid de non vocato, nec citato, sed ducto ad S. Officium.num.*39.
Quid de iudiciis præuento.n 40.
*Spontè veniens quis dicatur.n.*41.
*An qui scit rumorem esse de suo delicto.n.*42.
*An qui aliàs est querelatus.n.*43.
*An qui ignorat se esse præuentum.n.*44.
*Quid de præuento ex alio crimine.n.*45.
*Debet fateri integrè delictum.n.*46.
*Comparatur hæc confessio confessioni Sacramentali. num.*47.
*Cum grano salis id accipiendum.n.*48.
*Iudicis arbitrium intrat.n.*49.
*Quando præsumatur obliuio.n.*50.
*Quid si diminutio non probetur.n.*51.
*Quomodo hæc applicanda ficto Sacerdoti incipienti Missam, & non perficienti.n.*52.
*Quid de ficto Sacerdote audiente confessionem, sed non absoluente.n.*53.
Sententia quorundam.ibid.
*Opposita probabiliori.n.*54.
*Iste puniendus à S.Officio iuxta Constitutiones Pontificias.num.*55.
*Quia dicitur ministrare Sacramentum.n.*56.
*Ex Constitutionibus Clemen.VIII. & Vrbani VIII. num.*57. & 58.
*Malitia huius criminis.n.*59.
*Exemplo celebrare incipientis Missam n.*60.
*Ad fundamenta contraria.n.*61.62.63.64. & 65.
*Talis an sit tradendus brachio sæculari.num.*66.
*Est grauissima hæc pœna.n.*67.
*Pœna commensuratur culpæ.n.*68.
Attentatum an puniendum vt consummatum.n 69.
*Conatus in delictum quomodo puniendus n.*70.
*Iste quomodo.n.*71.

IESVS MARIA.

Casus.

NON constitutus in sacerdotio Missam 1
celebrauit; quæritur an incurrerit pœnas Constitutionum Gregorij XIII. Clementis Octaui, & Vrbani Octaui, & quas alias.

Responsio.

PRimò iste contraxit irregularitatem, si Cleri- 2
cus, vel Religiosus est, quia exercuit ordinem, quem non habebat, prout communiter DD. ex *c.* 1. & 2. *de Clerico non ordin.ministran.* Syluest. *in Summa verbo Irregularitas q.* 14. Nauarrus *in Man.cap.* 27. *numer.* 242. Cornexo *de Irregularis.disp.*7.*dub.*2. Dixi *si Clericus, vel Religiosus est* quia, etsi, iuxta ea quæ dixi *tom.*3. *Summæ verbo*
Irregularitas num. 59. valdè probabilis sententia 3
sit affirmans etiam laicos actus Ordinis, quem non habent, exercentes esse irregulares, prout tenent S.Antoninus, Syluester, Sotus, Nauar-

rus, Suarez, Auila, Valentia, & alij; tenendom
tamen est propositũ tanquam benignius in ma-
teria odiosa, & quia non est id expressum pro
Laico, sicut pro Clerico in iuribus relatis, & ro-
to eo titulo, qui est de Clerico non ordinato
ministrante. Sayrus *lib. 7. c. 10. n. 6* Cornejo *de
irregularitate disput. 7. dub. 2.* Laymanus etiam
de irregularitate cap. 3. n. 3. referens Couarru-
uiam, Angelum, Sà, Rosellam, Henriquez, &
Armillam.

4 Secundò, dicens se esse Sacerdotem, cum ta-
lis non fuerit, est falsarius, & falsariorum pœna
puniendus. Baldus *in l. qui sub prætextu C. de Sa-
cros. Eccles.* Bernardus Diaz, Salzedo, Franciscus
Leo & plures alij, quos referunt, & sequuntur
Barbosa *in d. cap. 2. de Cleric. non ordin. ministr.
num. 3.* Farinacius *de falsit. & simulat. q. 150. n. 85.*
Sousa *in Aphorism. l. 1. c. 32. n. 11.* & Carena *de of-
fic. S. Inquisit. part. 2. tit. 11 § 2. n. 8.* Huiusmodi
5 autem falsitas probari potest recurrendo ad Ma-
triculam, si ex ea non constet esse descriptum in
Catalogo Ordinatorum. Ex traditis per Co-
uarruuiam *practic. cap. 19. vers. 4.* Menochium *re-
med. 4 adipiscendæ n. 736. & de arbitr. cas. 187. n.
431.* & Barbosam *supra.*

6 Tertiò, iste talis puniendus est à Dominis In-
quisitoribus. Etsi enim olim de hoc posset esse
controuersia propter *d. cap. 2. de Cleric. non ordin.
ministr.* vbi hæc causa committi videtur Epis-
copo; eo etiam quod Ordinarius Ecclesiasticus
est Iudex in crimine falsi, vt notant DD. *in tit.
de crimine falsi*; nihilominus hoc tempore cer-
tum est DD. Inquisitores Iudices esse in hac cau-
sa, etsi non priuatiuè ad Ordinarios, sed cumu-
latiuè, prout habet Sousa *sup. n. 1.* Ita enim defi-
nitum fuit à Gregorio XIII. in Bulla *Officij no-
stri*, inter Bullas huius Pontificis *n. 21. in tom. 2.*
7 *Bullarij*, vbi hæc: *Nos itaque vt omnibus difficul-
tas, dubitatioque tollatur, animaduertentes eos qui
Presbyteratus non sunt insigniti, & se in admini-
strandis dictis Sacramentis ingerunt facto Catholi-
cam veritatem impugnare, quo solos Presbyteros mi-
nistros eorundem Sacramentorum constituendo, illis
dumtaxat quibus eadem munera congruere existi-
mauit, committi voluit eorum qui in Presbyteratus
ordine non constituti Missas celebrant, ac confessio-
nes audiunt, vt præfertur cognitionem, & punitio-
nem ad Inquisitoris Officium, & Inquisitores ante
dictos pertinere, & quod huiusmodi delicti ratione
aduersus eos inquirere, procedere, & culpabiles re-
pertos punire officium, & Inquisitoris prædicti va-
leant Apostolica authoritate præsentium tenore per-
8 petuò declaramus, & definimus.* Quæ constitutio
licet directa solum videatur ad Inquisitores Hi-
spaniæ locum sibi vendicat in aliis Inquisitori-
bus aliarum Prouinciarum, prout ex Bartholo-
mæo Spino, Peña, & Flauio Cherubino probat
Carena *supr. n. 10 & 11.*

9 Sunt etiam aliæ Constitutiones præter di-
ctam Gregorij, videlicet Clementis Octaui quæ
incipit *Etsi alias*, quæ extat *3. to. Bullarij* inter
Bullas huius Pontificis *n. 81.* vbi Pontifex in-
hærens aliis Constitutionibus Pauli Quarti, &
Sixti V. de quibus Locatus *in Iudiciali Inquisit.
inter decreta facta in Congregatione S. Officij Romæ*
10 *fol. 475. & 476.* hæc inquit: *Nos igitur animad-
uertentes huiusmodi perditos, & nefarios homines ad
Sacrum Presbyteratus ordinem non promotos Mis-
sarum celebrationem vsurpare præsumentes non so-
lum actus idolatriæ saltem extrinsecè, seu per exter-
na & visibilia religionis, & pietatis signa exercere,
sed etiam quantum in ipsis est efficere, vt Christi fi-
deles, qui credunt eos ordinatos esse, & rite conficere
Sacramentum Eucharistiæ, idolatriæ crimen igno-
ranter incurrunt purum videlicet panem, & vinum
tanquam verum Christi Domini nostri Corpus, &
Sanguinem eisdem adorandum proponentes, confes-
siones autem audientes non solum Sacramenti Pœni-
tentiæ dignitatem contẽnere, verum etiam Christi fi-
deles decipere, dum scilicet iniquè sibi assumunt gra-
dũ Sacerdotalem, & auctoritatem absoluendi à pec-
catis magno cum periculo, & scandalo plurimo-
rum.*

*Propterea, vt grauissima hæc scelera committen-
tes posthac debito supplicio puniantur. Motu pro-
prio, & ex certa nostra scientia, ac matura delibe-
ratione, deque Apostolicæ potestatis plenitudine S.
Inquisitionis iudicium conscientia consulere. Et ne in
futurum de pœna hisce delinquentibus imponenda
dubitari possit, prouidere volentes supradictorum
Prædecessorum nostrorum vestigiis inhærentes, hac
perpetuo valitura Constitutione decernimus, atque
statuimus, vt quicunque non promotus ad Sacrum
Presbyteratus ordinem, repertus fuerit Missarum
celebrationem vsurpasse, vel Sacramentalem confes-
sionem audiuisse à Iudicibus S. Inquisitionis, vel lo-
corum Ordinariis tanquam Ecclesiæ misericordia
indignus à foro Ecclesiastico abiiciatur, & ab Ordi-
nibus Ecclesiasticis, si quos habuerit ritè degrada-
tus, statim Curiæ sæculari tradatur per Iudices secu-
lares debitis pœnis plectendus.* 11

Postea Vrban. VIII. in Constitutione *Aposto-
latus* inter Bullas ipsius *n. 79.* prædictas constitu-
tiones amplians, & extendens inquit: *Vt de cætero
perpetuis futuris temporibus, qui imposterum ad sa-
crum Presbyteratus Ordinem non promotus Missam
celebrare, aut Sacramentalem confessionem audire
præsumpserit, ætate minoris annis 25. non excusetur,
quominus eidem Clementis constitutioni subiiciatur,
dummodò vigesimum suæ ætatis annum compleuerit.
Ipseque non promotus sit delinquens, nulla habita
consideratione præfatæ minoris ætatis, siue laicus, si-
ue Clericus sæcularis, aut cuiusuis Ordinis, Congre-
gationis, Societatis, etiam de necessitate exprimenda
Regularis, aut cuiusuis alterius instituti, etiam quan-
tumuis exempti, & priuilegiati, nobisque, & Apo-
stolicæ Sedi immediatè subiecti, necnon Militiarum
quarumcumque, etiam Sancti Ioannis Hierosoly-
mitani fuerit, tradatur Curiæ sæculari pœnis debi-* 12
tis plectendus. Quibus etiam addi potest, quod
vt refert Sousa *supra numer. 12.* idem Papa Vr-
banus VIII. per Epistolam Cardinalis Millini
ad Inquisitorem Generalem Lusitaniæ quinta
die Martij anno 1622. datam præceperit, vt
prædicta pœna traditionis Curiæ sæculari ple-
cterentur isti, qui hoc crimen commisisse reperti
fuerint.

Quibus præiactis dicendum quartò, præfatum 13
N. qui non constitutus in Sacerdotio celebrauit,
etiam si fortè vnam tantùm Missam dixerit, vel
celebrauerit, incurrisse pœnas dictarum Consti-
tutionum. Ita expressè Sousa *in Opusc. de sollicit.
tr. 1. c. 9 n. 8 & in Aphorismis Inquisitor. l. 1. c. 32.
n. 9.* Et Franciscus Bordonus *in Sacro Tribunali c.
22. q. 8. num. 12.*

Primò, quia ad incurrendas pœnas contra 14
transgressores aliorum præceptorum, siue natu-
ralium, siue Ecclesiasticorum sufficit vnus actus
contrarius dictis præceptis. Præcepta namque
negatiua, (quale est hoc de non celebrandu nisi
à

à constituto in Presbyteratus Ordine,)solo vnico actu violantur,& ita per solum vnum actum incurruntur pœnæ contra transgressores illorum taxatæ. Ita vt illud Iacob. 2. *Qui in vno offenderit factus est omnium reus*, intelligatur quantum ad pœnam, secundum Hugonem, & alios.

15 Secundò specialiter, nam ad incurrendam irregularitatem,& pœnam criminis falsi,quas iste fingens se sacerdotem, & celebrans incurrit, sufficit vnus actus,vt omnes admittunt;ergo etiam ad incurrendas taxatas pœnas à Summis Pontificibus.

16 Est enim eadem ratio, & vbi est eadem ratio est eadem lex. *l. illud ff. ad legem Aquiliam. l. si postulauerit §. 2. ad legem Iuliam de adulter. l. quidam nummularios ff. de edendo*,& aliis iuribus, & DD. *ibid.*

17 Tertiò ex verbis Constitutionis Vrbani VIII. per quàm declarat suorum prædecessorum Constitutiones,videlicet: *Qui in posterum ad Sacrum Presbyteratus Ordinem non promotus Missam celebrare, aut Sacramentalem confessionem audire præsumpserit*,&c. *tradatur Curiæ sæculari*, vbi expressè loquitur de celebratione vnius Missæ tan-
18 tum. Vtitur enim verbo *Missam*,quod est singulare,& singularis locutio vno contenta est. *l. bones d. hæ sermone ff. de verbor. significat.* Ioannes Andreas *c. pluralis de Regulis iuris in 6. & in c. 1. de reb. Eccles. non alienand. in 6.* vbi exemplum ponit in alienatione rei Ecclesiasticæ, In qua vnus tantum requiritur tractatus, quia textus vtitur verbo singulari.

19 Quartò ex ratione motiua huius legis, seu Constitutionis, ex qua debet desumi sensus ipsius, cum ratio legis sit anima legis *l. cum ratio ff. de bonis damnat.* Alexander. *cons* 32. *n.* 5. Thuscus *practic. concl. tom 6. litt. R. conclus.* 31. *nu.* 15. Ratio autem motiua huius legis, seu Constitutionis præcipientis vt qui non constitutus in gradu Sacerdotali celebrauerit tradatur brachio sæculari,ea est, prout colligitur ex constitutione Gregorij XIII. *Officij nostri* relata, & ex consti-
20 tutione Vrbani VIII. *Apostolatus* etiam relata, quia tales *Catholicam veritatem, quæ solos Presbyteros dictorum Sacramentorum ministros esse docuit, facto impugnant.* Vel ea, qua vsus est Clemens VIII. in constitutione *Etsi aliàs* similiter relata,quia scilicet tales. *Non solum actus idolo-*
21 *latriæ, saltem extrinsecè, seu per externa, & visibilia religionis, & pietatis signa* exercent; *sed etiam quantum in ipsis est*, efficiunt, *vt Christi fideles idololatriæ crimen incurrant*, &c. vtraque autem ratio ex istis saluatur, & verificatur in casu celebrationis vnius tantum Missæ Ex quo sequitur comprehendi sic facientem dictis constitutionibus,& pœnis ipsarum.

22 Quintò,quia talis pœna infligitur isti delicto quia illud committens redditur vehementer suspectus de hæresi hæreticorum nostri temporis asserentium,quod etiam Laici, & seculares sint ministri Sacramanti Eucharistiæ,vel quia abutitur Sacramento venerabili Eucharistiæ, saltem facto ipso,vt Pontifices dixerunt;Vel quia facit opus malum ab hæreticis laudatum, & commendatum Hæc enim omnia causant huiusmodi vehementem suspicionem hæresis, vt latè Carena, Sousa,& Bordonus relati; Quibus adhæret Castrus Palaus *p. 1. tr. 4 disp 8. punct.* 16. § 9. quæ etiam procedunt in casu celebrationis vnius tantum Missæ,prout ex se patet.

Sextò, id maximè suadetur tollendo scrupu- 23
lum, propter quem oppositum affirmari posset. Videlicet, quia in constitutione relata Gregorij XIII dicatur in numero plurali *eos qui in Presbyteratus ordine non constituti Missas celebrant*, verbum enim *Missas* in plurali sumptum plures Missas,& non vnam tantum exigere videtur *l. vbi numerus de verbor. significat.* Et in constitutione Clement. VIII. dicatur etiam in numero plurali *Missarum celebrationem vsurpare præsumentes*, quo etiam excludi videatur vnica celebratio Missæ.

Tollitur autem hic scrupulus. Primò, quia vt 24
benè considerant ad alium casum similem infra referendum Vgolinus loquens de Censura Bullæ Cœnæ contra legentes libros hæreticorum *in glossa, ac eorundem libros num.* 1. & Farinacius *de hæresi q.* 180. *num.* 29. Ideo vterque Pontifex vsus est plurali numero *Missas*, quia loquebantur de transgressoribus etiam in numero plurali, videlicet ibi: *Qui in Presbyteratus Ordine non constituti*,& ibi: *Non promoti celebrationem Missa-*
rum vsurpare præsumentes. Secundò,quia certa res 25
est quod pluralis numeri appellatione venit etiam singularis,quando eadem est ratio in vno ac in pluribus,prout contingit in proposito, & ex variis Iuribus, & Doctoribus probat Barbosa *de appellanti. verb. Iur. signif. appell.* 169. *n.* 1. Itaut nu- 26
merus pluralis resoluatur in singularem quando eadem est ratio vtrobique, prout ex iuribus etiam,& Doctoribus probat Illuminatus Moron. *in respons. resp.* 18. *n.* 4.& plures pro vno reputentur,& habeantur,prout etiam ex iuribus,& DD. probat Mascardus *de probat. volu* 3. *concl.* 1249. *n.* 52. Ex quo sequitur idem esse in his Pontificiis constitutionibus *Missas* celebrasse,ac vnam tantum *Missam* dixisse.

Quod tertiò roboratur appositissimo exem- 27
plo ab Vgolino,& Farin. supra relato,multis alila quæ adduci possent prætermissis; Nam in Bulla Cœnæ Domini excommunicantur *retinentes, seù legentes libros hæreticorum* in numero plurali. & tamen certum est, & indubitatum apud omnes, quod ad incurrendam huiusmodi excommunicationem suffi iat retinere, aut legere vnum librum alicuius hæretici.

Pariter ergo in præsenti dicendum numerum
pluralem *Missas* denotare etiam singularem 28
Missam. Quartò, etiam dato, & non concesso, quod Gregorius,& Clemens plurium Missarum celebrationem ad præfatas pœnas incurrendas requisierint,quia tamen Vrbanus VIII. ipsorum Constitutiones amplians,& extendens, vt patet illis verbis *ampliantes, & extendentes* cum expressè dixerit in numero singulari: *Non promotus Missam celebrare præsumpserit*, censendus est extendisse dd. Constitutionos ad vnam tantum
Missam celebrantes; quod præsertim maiorem 29
vim accipit ex eo quod quando sunt duæ leges contrariæ posterior corrigit, & emendat priorem,prout communiter DD.

Rigidissam porrò hanc pœnam his constitu- 30
tionibus Papalibus pro hoc crimine designatam satis rationi consonam esse, non solum confirmat quod hoc nefas tam grauissimum ab Ecclesia reputatum fuerit,vt propterea antiqui Pontifices eidem pœnam non statuisse videantur, vt habent Bern Diaz *pr. c.* 12. *in princ.*& Palaus *sup.* sed etiam,quia stando in iure diuino veteris testamenti non obscurè indicata fuerit.

31 Primò, in Core, Dathan, & Abiron, ac 250. viris *Numeror. 16* qui propter affectatum Sacerdotij munus viui in terra absorpti, vel igne interfecti. Secundò in Ozia Rege Iuda, qui, prout habetur 2. *Paralipomen. 26.* quia *adolere voluit incensum super altare thymiamatis,* (Sacerdotali more, & prout Iosephus addit. *sumpto sacerdotali habitu*) *orta est lepra in ore eius coram Sacerdotibus*, &c, & *fuit leprosus vsque ad diem mortis sue.*

32 Nec obstat quod prædicta pœna relaxationis ad brachium sæculare non sit in vsu in aliquibus Inquisitionibus, vt in Hispanica, vt testatur Palaus *supra*, neque in Lusitanica, prout Sousa *d. cap. 31. num. 12.* nec in Sicula, prout refert Diana
33 *4. part. tract. 7. resolut. 114.* Credendum enim est ideo hoc esse, quia casus qui contigerunt in his partibus haberent aliquas circumstantias minuentes delictum, vt propterea à pœna ordinaria recedendum iudicarent DD. Inquisitores illorum Tribunalium, prout colligitur ex casibus, quos hi authores referunt, & ex iis quæ habet Carena *sup. §. 7* adiungens etiam *ibid. n. 13.* hæc: *Si enim nulla huiusmodi circumstantia interuenisset, vtique decretum SS. Domini* (scilicet Vrbani VIII. iam tel tum) *debuisset ad vnguem obseruari, & illud sine dubio obseruassent Hispani, qui semper fuerunt, & pissimi, & Sedi Apostolicæ obsequentissimi.* Addimus nos, id quod diximus de seueritate huius pœnæ saltem esse de iure communi, quidquid sit de consuetudine aliquarum Prouinciarum.

34 Id etiam confirmant duo casus, quos Tilmannus Bredembacus *lib. 1. sacrar. collat. c. 60. & l. 9. etiam 60.* refert, videlicet primò, quod cum in Parisiensi Vrbe in Ecclesia S. Mariæ quidam non Sacerdos sacrilego ausu Sacrum celebrare tentasset, in ipso accessu ad altare sordidas, & impuras eius manus Sacro Sacerdotali chrismate non delibutas flamma de cœlo cadens assumpserit. Item quod cum in Vrbe Goduccosi Hollandiæ Caluiniani quidam Missam ioco, & ludibrio facerent, cùm ad illa verba *Agnus Dei* peruenissent, nuncius venit, vxorem illius qui sacerdotium fingebat dicens acerbissimis doloribus partus excruciari, & quod, cum re cognita, domum perrexisset, vxorem binos masculos peperisse inuenerit, & Missam exibilauerit; sed Deus iusto furore percitus, paulò post ambobus filiis, deinde vxori, & ficto Sacerdoti necem inopinatam intulerit.

35 Item alius qui refertur in prato spirituali *c. 196.* de tribus pueris Apamiensibus, qui cum ioco verba consecrationis, Sacerdotum more, proferrent, ignis cælitus delapsus saxum super quod id faciebant, panem, & vinum, quod apposuerant omnino consumpserit; ipsosque semimortuos (quia puerili leuitate id gesserant) reliquerit. Quæ sanè confirmant flagitium de quo in præsenti agimus, dignum morte, etiam iure diuino censeri debere.

36 Monendus ergo est consulens, vt spontè compareat coram Tribunali S. Inquisitionis, & ibi fateatur suum delictum humiliter veniam petens; sicque illam consequetur, iuxta praxim, & benignitatem huius Sacri Tribunalis, quam referunt Guido Fulcodius Cardinalis, & postea Papa Clemens IV. dictus *q. 2. ad Inquisitores*, Concilio Bitterensi, quod Fulcodius appellat Tholosanum, Peña *in Commentar. ad Eimericum in directór. 3 par. Commentar* 12. Baiola *in Aphorismis suis verbo spontè*, & communiter alij, qui de S. Inquisitionis rebus tractant.

Sunt autem aliquæ conditiones necessariæ, 37
vt prædictus N. & alij gaudere possint hoc beneficio spontè comparentium Prima, & præcipua est, quod nullis præuenti indiciis coram fidei Iudicibus compareant. Colligitur *ex l. spontè de muneribus, & honoribus. l. 4. §. fin. C. de Si. ar. l. 2. C. de his qui latron.* Fulcodius autem relatus allegat *l. fin. vers. Domus C. de his qui latron. & text. in l. 2. §. si modo ff. ad Tertull.* Archidiaconus *in c. vt commissi verbo obedientes de heret. in 6.* Peña *ad Director. p. 3. comment.* 12. Farinacius *de hæres.*
q. 193. num. 28. Carena *part. 2. tit.* 18. *n.* 1. Vnde 38
qui indiciis præuenti fuerint pro spontè comparentibus non habentur, nisi fortè indiciorum nullam eos habuisse scientiam constiterit. Farinacius *supra*, & alij communiter. Vnde patet solutio plurium casuum, qui contingere possunt.

Primus est de eo qui non est vocatus, nec ci- 39
tatus, sed est ductus ad S Tribunal propter aliud crimen ad idem Tribunal spectans, & in eodem instanti ipse fatetur delictum suum. Etsi enim tunc mitiùs cum illo agendum videatur, prout colligitur ex Paulo Garzia *in praxi fol.* 13. & Carena *part. 3. tit. 8. §. 7.* & etiam ex Locato *inter casus decisos Placentiæ cas.* 7. Nihilominus simpliciter, & absolutè non debet dici spontè comparens.

Primò, quia iam est inditiis præuentus; siqui- 40
dem est perductus ad S. Officium propter delictum ad ipsum spectans. Secundò quia iure de illo suspicari potest metu probationum confessum fuisse suum delictum, nempè quia suspicabatur,
vel suspicari poterat se præuentum. Tertiò, quia 41
vt habet Peña relatus, & ex ipso Farinacius eo *n.* 18. spontè veniens dicitur is qui nullo præcedente stimulo Iudicem adit; hic autem de quo in præsenti, non Iudicem adiit, sed ad Iudicem est ductus, nec operatus est sine stimulo. Nam conscientia stimulabat ipsum. Etenim conscientia quasi gladius pungit Prouerb. 12. Ad quod deseruit satis apposite illud Sapientiæ 17. *vers.* 10 *Cùm sit timida nequitia dat testimonium condemnationis; semper enim præsumit sæua perturbata conscientia* Vnde illud commune: *Nocens metuit pœnam.* Congruit, & illud Iac. *c.* 15. de mala conscientia: *Sonitus terroris semper in auribus illius, & cum pax sit, ille semper insidias suspicatur. Non credit quod reuerti possit de tenebris ad lucem circumspectans vndique gladium.*

Quartò, quia quando aliquis scit rumorem 42
esse, quod sit accusandus, & quod aliquis se preparatus ad accusandum illum, tunc etiam si Ipse se accuset non censetur spontè comparens, Decian *in tr. crim. l. 5. c. 56. n.* 12. post Alphons. de Castro, quem refert, Farinac. *sup. n.* 37. post Ludouicum à Paramo. Hic autem de quo in præsenti videns se in Sancto Officio facilè credere poterat rumorem esse de suo delicto.

Quintò, quia quærelatus in S. Officio non
censetur spontè comparens. Eymericus *p. 3. direct. n.* 56. Peña *Comm.* 12. Bordon. *de S. Tribun. c.* 30. *n.* 24 Iste autem, siquidem perductus est ad Sanctum Officium, censetur quærelatus in ipso. Secus est de illo, qui ignorat se esse præuentum, 43
cum tamen reuera præuentus sit, vel denun- 44
ciatione, vel alio modo; talis enim pro spontè

comparenti

compareoti haberi debet, & talium beneficio gaudere. Ratio est, quia quantum est ex se, & ex parte sua ipse omnino spontè comparet, & per accidens est respectu illius ea præuentio Farinacius *sup. n.* 28. 36. *&* 37. Catena supra *tit.* 18. *relat. n* 9. Animaduertens *n.* 3. ex circumstantiis conijcere posse iudicem an reuera ignorans præuentionem censeri debeat.

45 Ex quo patet quid dicendum sit, cum quis comparet præuentus de aliquo crimine, v.gr. de blasphemia aliqua, & ipse spontaneè fatetur alias blasphemias, de quibus nullo modo est præuentus, aut indiciatus, tunc enim distinguendum est. Aut enim dubitat se præuentum esse etiam quoad illas; aut non dubitat, quia certo scit eas protulisse quando nulli aderant testes. In primo casu non debet haberi pro spontè compareoti, sed eius confessio credenda facta metu probationis, & non omnino spontaneè, iuxta dicta superius. Secus verò in secundo casu, propter oppositam rationem, scilicet, quia quoad has blasphemias nec est præuentus nec potest præueniri, cum sint omnino occultæ. Carena *sup. n.* 6. *&* 7. ex Farinacio, & Peña.

46 Secunda conditio, vt is, & alij frui possint beneficio sponte comparentium, est, vt fateantur integrè, & perfectè suum delictum. Ita enim habetur in Concilio Bitterensi *c.* 2. illis verbis: *Infra quem terminum venientes pœnitentes, & dicentes plenam de se, & de alijs veritatem, habeant impunitatem, &c.* Colligitur etiam ex *cap. quem pœnitet de pœnit. dist.* 1. illis. *Quem pœnitet omninò pœniteat.* Et *de pœnit. dist.* 3. *Can.* 42. illis *Quedam enim impietas infidelitatis est ab illo qui iustus, & iustitia est, dimidiam sperare veniam. Iam enim foret sine pœnitentia inuenire gratiam.*

47 Tertiò colligitur ex eo quod hæc confessio spontanea quæ fit in S. Officio comparatur quātum ad hoc confessioni Sacramentali, per quam non obtinetur venia, nisi fuerit plena, & completa. Peña *part.* 2. *Direct. q.* 34 *comm.* 9. Bordonus *de Sac. Tribun. c.* 30. *n.* 23 & 24.

48 Cum grano tamen salis hæc accipienda, quia agitur de vita hominis. Accipi enim debent quando obliuio non præsumitur, & diminutio plenè probatur Symanch. *Cath. Instit. tit.* 48. *num.* 27. Roxas *de heret. p.* 2. *n.* 235. Peña *in comm. ad* 3. *p. Direct. comm.* 59. Sousa *in aphorism. lib.* 1. *c.* 48. *num.* 11. In hoc tamen Iudicis prudens ar-
49 bitrium attendendum est. Roxas *de her. p.* 1. *n.* 90. Peña *d. comm.* 59. Sousa *supr. n.* 9. Ad hoc autem vt prudens sit, attendere debet ad delinquentis iogenium, an sit obliuiosus, stupidus, an verò tenax, & memoratus. Peña *sup.* Sousa *sup.* Præ-
50 sumi etiam potest obliuio in factis antiquis, & in numero eorum criminum quæ delinquens habet in consuetudine. Peña *sup.* Sousa *lib.* 1. *ca.* 16.
51 *n.* 6 *&* 7. Si diminutio non plenè probetur, & considerabilis sit danda est reo tortura iuxta probationis qualitatem. Cantera *in qq. crimin. rubr. de haret. ca.* 1. *num.* 57. Farinacius *de haresi quæst.* 185. *n.* 133. Sousa *dict. cap.* 48. *n.* 12.

52 Hæc porrò, quæ dicta sunt applicari proportionaliter debent etiam pro casu quo celebrans non sacerdos incipiat celebrare Missam, quamuis illam non perficiat, nec verba consecrationis proferat. Prout tradunt Sousa *in opuscul. de sollicitant. tract.* 1. *cap.* 9. *num.* 19. Et *in aphorism. Inquisit. lib.* 1. *c.* 32. *num.* 6. Carena *de offic. S. Inquisit. p.* 2. *tit.* 11. *§.* 3. *numer.* 15. *in fine* Bordonus *de S. Tribunali cap.* 22. *dub.* 10. *num.* 5. Et Illustrissimus Inquisitor Trasmiera *in stimulo fid. quæst.* 4. *cap.* 5. *numer.* 7. Ratio est, quia etiam in tali casu reperitur abusus Sacramenti, scilicet Venerabilis Eucharistiæ, quod in Missa celebratur. Etenim confessio, introitus, collecta, Epistola, & alia quæ sunt ante consecrationem sunt partes integrales Missæ, & non desinunt esse tales etiam si Missa non perficiatur. Vnde sic faciens redditur suspectus de fide, quia facto ipso denotat illa fieri posse à non Sacerdote, prout hæretici contendunt.

Si verò dicatur ex hoc etiam sequi quod qui 53
non sacerdos sed fingens se sacerdotem audiat confessionem alicuius non proferendo verba absolutionis incurrat etiam pœnas dictarum Constitutionum Summorum Pontificum, cuius oppositum tenent Rodriguez *tom.* 1. *qq. regul q.* 18. *art.* 2. Rodericus à Cunha *de confessar. sollicit. qu.* 53. *nu.* 14. Sanctarellus *de hæres. cap.* 42. *dub. unic. num.* 5. Barbosa *ca.* 1. *numer.* 7. *in fin. de Clerico non ordin. ministran.* Catena *p.* 2. *de offic. S. Inquis. tit.* 11. *§.* 3. *num.* 14. Quibus etiam fauet Ioannes Sancius *in select. disp.* 11. *n.* 36. Quorum præcipuum fundamentum est, quia Clemens VIII. in sua Constitutione comprehendit *confessiones audientes*, & qui sibi assumunt *authoritatem absoluendi à peccatis*, vtrumque ergo requiritur. Clarius Gregorius XIII. in sua constitutione super hac re edita: solùm enim videtur loqui de illis, qui non solùm audiunt confessiones, sed etiam absolutionem impendunt. Dicit enim: *Ad aures nostras si quidem nuper peruenit, multos esse qui dubitent, an contra eos, qui in sacro Presbyteratus ordine non constituti, Missas celebrare confessiones audire, ac absolutionem impertiri*, &c. Etenim dictio illa *ac* posita cum illo verbo *absolutionem impertiri* est copulatiua, & ponitur pro *&*, prout ex iuribus, & Doctoribus probat Barbosa *in Tract. de diction. dict.* 3. *num.* 1. Copulatiua autem copulatorum requirit concursum secundùm regulas Iuris. Prout de dictione, *&* dixit Gintba *cons. crim.* 77. *num.* 3. & Barbosa *in Tr. de dict. dict.* 110. *nu.* 9. Secundò, quia talis non conficit Sacramentum siquidem non absoluit, in quo posita est huius Sacramenti perfectio.

Nihilominus probabilius videtur oppositum, 54
scilicet eum qui Sacerdotem se fingens audit confessionem alicuius etiam si illum non absoluat nec verba absolutionis super ipsum proferat comprehendatur in dictis constitutionibus. Prout tenent Freytas *in edit. nouiss. sollicit. qu.* 13. *num.* 36. Sousa *in aphorism. Inquis. lib.* 1. *cap.* 33. *numer.* 3. *&* *in opusc. de sollic. tract.* 2. *cap.* 9. *numer.* 3. 4. *&* 7. Bordonus *de S. Tribun. cap.* 21. *qu.* 10. *num.* 5. Et Illustrissimus Trasmiera *in stimulo fidei q.* 4. *cap.* 5. *n.* 7. referens etiam Alberghinum *cap.* 25. *n.* 6.

Consequenter ergo ad hanc sententiam dico 55
primò. Non sacerdos fingens se sacerdotem, & audiens confessionem alicuius etiamsi illum non absoluat, aut verba absolutionis super ipsum proferat punitur à Dominis Inquisitoribus, & comprehenditur in Pontificiis Constitutionibus. Ita colligitur ex Constitutionibus Pontificiis Pauli IV. Gregorij XIII. Sixti V. & Clement. VIII. quas affert, & explanat Scortia *in Bulla Pontif. epit.* 162. *theorem.* 403. Zipæus *in iure Pontif. lib.* 5. *tit. de Cleric. non ordinato celebrante*, Franciscus Leo *in Thesaur. fori. Eccles. p.* 3.

*c 4.num.*58.Emanoel de Moura *de incant.opusc.*1. *sect.*3.*cap.*3. *num.*9.Sanctarellus *de heres.cap.*42. *dub. vnic. num.*5. Homobonus *in consult. part.*1. *resp.*150. *volum.*1. Aldrete *de relig. discipl lib.*2. *cap.*20. *n.*14. Barbosa *de potest. Episc.part.*3.*alleg.* 110.*num.*18. Soosa *opusc. de sollic. tract.*1. *cap.*9. *num.*1. & Diana *p.*4.*tract.*7.*resolut.*11.

56 Ratio est, quia talis etiamsi non absoluat, audiendo tamen confessionem dicitur esse minister talis Sacramenti, eo quod confessio ipsa etiam seclusa absolutione est pars sacramentalis, cuius signum est non solùm quia pœnitens ea intentione manifestat sua peccata, vt suppono, sed etiam, quia ipse audiens illa secundum communem sententiam tenetur sub sigillo sacramentali seruare secretum. Ex quo sequitur abuti Sacramento Pœnitentiæ quia abutitur Sacramentali confessione, quæ est pars tali Sacramenti.

57 Secundò ex constitutione Clementis VIII. illis verbis: *Statuimus vt quicunque non promotus ad Sacrum Presbyteratus Ordinem repertus fuerit Missarum celebrationem vsurpasse, vel sacramentalem confessionem audiuisse*, &c. Tertiò ex Constitutione Vrbani VIII. vbi amplians constitutio-
58 nes Gregorij, & Clementis, inquit: *Vt de cætero perpetuis futuris temporibus qui in posterum ad sacrum Presbyteratus Ordinem non promotus Missam celebrare, aut Sacramentalem confessionem au-*
59 *dire præsumpserit*, &c. Quartò, quia, vt inquit Sousa supra. *Malitia huius criminis consistit in abusu Sacramenti cum notabili detrimento proximi, & qui hoc facit est de fide suspectus, factoque approbat quod hæretici huius temporis falsè asseuerant.* Quæ omnia verificantur solum per auditionem confessionis, etiam si absolutio non tribuatur.

60 Quintò à simili, quia non sacerdos, qui celebraret tantum partem Missæ, scilicet introitum, collectam, Epistolam, Euangelium, &c. etiam si non proferret verba consecrationis, aut perficeret Missam, esset transgressor dictarum constitutionum Pontificiarum, vt tradunt Sousa, Catena, Bordonus, & Transmiera, quos retuli supra *num.* 51. Pariter ergo non sacerdos qui tantum audiret confessionem alicuius, etiam si ipsum non absolueret reus esset talium constitutionum. Sicut enim introitus, collecta, Epistola, Euangelium, &c. sunt partes Missæ, sic etiam confessio sine absolutione est pars Sacramenti pœnitentiæ.

61 Quare ad fundamentum contrarium desumptum ex constitutione Clementis VIII. dico quod licet in parte narratiua constitutionis sic loquatur Pontifex; in parte tamen dispositiua solum loquitur, prout vidimus, de audientibus cōfessionem, nulla facta mentione de proferentibus verba absolutionis. Quamuis autem pars narratiua considerari debeat ad intelligentiam constitutionis, quia influit in dispositiuam, eo quod legislator mouetur ad disponendum ex iis quæ narrauit; nihilominus multò magis attendi debet ad dispositiuam, quia in ipsa legislator declarat expressè suam mentem. Vnde verba narratiua non efficiunt plenam probationem, *l. ex hac ff. de donat.l.ex his verbis Cod de testament. milit.* cum similibus, de quibus Mascardus *de probat. conclus.*622. & alij, & generaliter habetur pro axiomate iuris: *facti narratio non facit ius*, de quo ex variis iuribus, & Doctoribus Barbosa *in axiomat.iuris axiomat.*93 *n.*1.

62 Deinde dico, ideo Papam posuisse in narratiua suæ constitutionis vtrumque scilicet audire *confessiones*, & assumere *authoritatem absoluendi*, quia regulariter, & vt in plurimum ita contingit. Isti enim ficti sacerdotes ne manifestent suam fictionem, & delictum cum audiunt confessiones, etiam solent proferre absolutionis verba. Et, vt habet axioma iuris desumptum ex *l. si cui ff. de annuis legat.* pro quo plures extant Doctores apud Barbosam *supr. numer.* 26. *factum præsumitur quod fieri consueuit.* Vide Bordonum *supra.*

Idem dicendum ad verba constitutionis Gre- 63
gorianæ, scilicet ideo vtrumque posuisse Gregorium in dicta constitutione, quia regulariter, & vt in plurimum vtrumque fit ab huiusmodi fictis sacerdotibus seu confessariis. Addendum etiam dictionem *ac* qua vtitur illis verbis *ac absolutionem impertiri* regulari posse per dictionem, *&*, cui est similis: dictio autem, *&* quamuis regulariter sit copulatiua, sæpius tamen sumitur pro *vel*, & est disiunctiua; vt patet manifestè in constitutione Gregorij XIV. super immunitate Ecclesiarum, vbi Pontifex dicit ea frui non posse illos, *qui homicidia, & mutilationes membrorum in ipsis Ecclesiis* commiserint: ea enim dictio, *&* sumitur disiunctiuè pro *vel*, prout dixi 3. *tom. Summæ verbo immunitas Ecclesiarum num.*11. & ita recipitur communiter. Id etiam probat Barbosa *in Tract. de dictionib. dict.*110. *num.*28. ex Oldrado, Portolo, Bursatio, & Thesauro, in casu quo quis diceret: *Concedo tibi omnia, quæ talis exercere potest de iure, & consuetudine*, quia tunc declaratur talis concessio, ac si diceretur *de iure, vel consuetudine.* Sic ergo in præsenti nostra constitutione Gregorij XIII. dictio *ac* declarari potest pro *vel*. Cuius signum est, quod ipsemet Gregorius in eadem constitutione ante verba relata in argumento solùm loquitur de illis qui *se in administrandis dictis sacramentis ingerunt.*

Secundum fundamentum corruit ex dictis. 65
Non solum enim dicitur conficere hoc Sacramentum qui verba absolutionis profert, sed etiam qui audit confessionem peccatorum: siquidem talis confessio est sacramentalis, & pars ipsius Sacramenti, vt dictum est.

Dico tamen secundò prædictis non obstanti- 66
bus, fictus sacerdos audiens confessionem alicuius, & eum non absoluens non est rigorosè puniendus pœna ordinaria dictarum constitutionum quoad traditionem brachio seculari. Ita expressè Bordonus *sup. n.*16 fauet Sousa *d.c.*34. *n.* 4. & *in opusc. de sollicit. tract.*1.*cap.*9. *num.*10. dum inquit, quod qui solùm generalem confessionem audit, non autem specialem peccatorum etsi subiiciatur iudicio Inquisitorum, mitius tamen puniri debere.

Eadem refert, & non impugnat Diana *p.* 4. *tract.*7.*resol.*11. §. *sed difficultas.* Magis fauet Illustrissimus Trasmiera relatus ex Alberghino loquens de isto qui fingens se esse Sacerdotem eius confessionem audit, sed non absoluit. Dicit enim: *Vel saltem certum est puniendum esse ab Inquisitoribus pœna extraordinaria si non ea, quæ est decreta in Pontificijs Constitutionibus, vt rectè docet Alberghinus numer.* 10. Hu-
ius autem ratio est, quia tradere aliquem Cu- 67
riæ, seu brachio seculari est summa, & grauissima pœna, cum sit idem ac tradere morti, seu vltimo supplicio, ac per consequens debet esse propter delictum consummatum in illo genere, vt seruet

uet proportionem cum illo, iuxta illod Deoie-
ton. 25. *Pro menſura delicti erit, & plagarum mo-*
68 *dus.* Præſerrim quia pœna deber commeoſurari
dicto, *l. Paulus reſpondit ff. ad Trebell. l. reſcriptum,*
ff. de his quibus vt in deb. Et non debet vltra deli-
ctum protrahi. *cap. quaſiuit 2. de hys quæ fiunt à*
maior. part. Com ergo Sacerdos iſte fictus non
perfecerit, aot conſomauerit delictum admini-
ſtrationis Sacramenti Pœnitentiæ, ſed domtaxar
illud inchoaoerit puoiendos ooo erit ea pœna,
qua ille qui illud compleuerit, & perfecerit ab-
ſoluendo videlicet.
69 Deiode, qoia vt benè Farinacius *in pract. cri-*
min. qu. 17. num. 49. inquit: *Ex communi, & ge-*
nerali totius mundi conſuetudine hodie nunquam pu-
nitur attentatum, ſicut conſumatum in quocunque
etiam grauiſſimo, & atrociſſimo crimine. Pro qoo
affert Alexandrum, Iaſonem, Angelum, Boe-
rium, Gomez, afflictom, & quamplures alios.
70 Item quia conatus io delicto oon punitur pœ-
na ordinaria, ſed mitiori, & extraordinaria, proot
ex Afflicto, Claro, Farinacio, Qoaranta, & Na-
uarro affert Bordonus *ſupr. num. 17. & 18.* Con-
cludens qood in caſu noſtro auditionis confeſ-
ſioois *imponenda ſolum eſt ſuſpenſio, ſeu depoſitio*
71 *ab exercitio horum Sacramentorum in perpetuum*
cum pœna triremium ad quinquennium, plus, aut
minus iuxta qualitatem delicti probati. Vel vt Sou-
ſa *ſupra c. 32. num. 13. Pœna ſic arbitrari poteſt, vt*
ſi fictus Sacerdos fuerit laicus, ac vilis perſona, fu-
ſtigetur, ac triremes mittatur, & aliqua ſpiritua-
les pœnitentia ei addantur. Si verò fuerit perſona ho-
neſta, aut religioſa damnetur ad triremes. Quod ſi
talis ſit qualitatis vt ad triremes mitti non debeat, in
exilium mittatur, & ſi fuerit in aliquo ordine, ab
eo ſuſpendatur toto exily tempore. Si delictum ali-
quas circumſtantias habuerit aggrauantes addantur
alia pœna ſecundum earum qualitatem. Dicit etiam
Diana *ſupra: ſupradicti rei ſi ſint religioſi, vel Sa-*
cris Ordinibus initiati, non fuſtigantur, quod genera-
liter dictum eſſe volo pro omnibus alys delictis.

CONSVLTVM XXII.

De exemptione cuidam Monacho conceſſa.

SVMMARIVM.

Dubium ex facto ortum n. 1.
Abbatis titulus in quibus Religionibus conceditur. num. 2.
Inſolita aggredi non debent. n. 3.
Abbas ſolo nomine ventoſam dignitatem repræſentat. n 4.
Titulus aliquando eſt non titulus. n. 5.
Titulus Reuerendiſſimi an tolerandus. n. 6.
Eſt proprius Epiſcoporum, vel Abbatum. ibid.
Sunt in dignitate conſtituti. n. 7.
Et Dominorum inquiſitorum. n. 8.
Et generalium. n. 9.
Hoc priuilegium exemptionis an concedi potuerit. num. 10.
Eſt contra bonum regimen Religionis. n. 11.
Decreta Summorum Pontificum. n. 12.
Hac exemptio videtur quadam diſpenſatio in voto numer. 13.
Doctores huius ſententia. n. 14.
Concedi poſſet pro aliquibus caſibus. num. 15.
Et cum quadam limitatione. n. 16.
Maximè ſi talis Abbas eſſet Abbatia deperdita. num. 17.
Declaratio S. Congregationis. n. 18.
Hac exemptio contraria intentioni Summorum Pontific. num. 19.
An contradicat voto obedientia. n. 20.
Derogat valdè ipſi. num. 21.
De conſtitutionibus Religionis. n. 22.
Bulla Pauli III. n. 24.
Præfatus Monachus non fruitur priuilegiis veri Abbatis. n. 25.
Decretum Sac. Congregationis Concily circa facultatem conceſſam Abbatibus ad conferendam tontonſuram, & minores ordines. n. 26.
S. Rota Rom. deciſio ad intentum. n. 27.
Alia ad idem. n. 28.

IESVS MARIA.

Caſus.

QVidam Monacho Præſidens Capituli 1
generalis conceſſit titulom Reueren-
diſſimi, & Abbatis, eximens illum ab
obedientia Soperioris immediati, &
facultatem concedens vt eligeret ſocium qui ea-
dem exemptione gauderet.

Quæritur autem an licitè, vel validè fuerit
facta huioſmodi cooceſſio numqoam antea in il-
la Religone viſa.

Reſponſio.

QVod attinet ad titulum Abbatis quamuis 2
admitti poſſet hæc conceſſo in Religioni-
bos, quibos talis vſos iocreboit, vt de Benedicti-
na dicitur; præſertim, quia hoc poteſt eſſe con-
ueniens ad bonum regimen Religionis, & hono-
randos viros graoes, & benemeritos illius; nihi-
lomioos tamen inconueniens videtur illom in-
troducere.

Inſolita enim aggredi oon debent, *Argument.* 3
l. ſi negotia ff. de negot. geſtor. Et huiuſmodi priui-
legia inſolita ſolent in Religionibus turbas, &
tragedias excitare Præſertim, quia vt dixit Ro-
ta in vna Hiſpalenſi *Praeminentiarum* coram Peña
24. Octob. 1611. *Abbas ſolùm nomen Abbatis,*
non autem dignitatem, ſeu adminiſtrationem cum 4
iuriſdictione habens ſolùm impropriè, & abuſiuè Ab-
bas vocatur, ex eo quod quandam ventoſam digni-
tatem repræſentat. Et ſecundùm Bordonum *in de-*
ciſionib. deciſ. 418. ſolùm æquiuocè eſt Abbas. 5
Vnde de tali titulo Abbatis verificatur id quod
inqoiunt Speculator *de inſtrum edi. §. 1.* & Berta-
chinus *in repertor. verb. Titulus,* Titulos aliquan-
do eſt non titulus.

Idem dicendom de titulo Reuerendiſſimi etſi 6
enim tolerandus eſſet io Religiooibos, vbi eſt
talis vſus, vbi tamen non fuerit, reiiciendus vi-
detur. Eo quod eſt proprius Epiſcoporum, vel
ſaltem Abbatum veram, & legitimam admini-
ſtrationem, & iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem
habentiom, *l. in contractib. §. in omni verò tempo-*
re C. de non numer. pecun. ibi per virum Reueren-
diſſimum

dissimum Episcopum, aut Vicariorum generalium
Episcoporum, quia tales sunt in dignitate Ecele-
7 siastica constituti, suntque Prælati veram iurisdi-
ctiunem habentes *cap. non putamus*, iuncta Gloss.
verb. videatur de consuetnd. lib. 6. cap. Romana in
princip. de appellat. eod lib. pes Pauin. *in tr. de offic.*
& potest. cap. Sede vac. p. 2. q. 10. num. 16. vers. an
aut in Vicarius, Fuseus *de Visit. lib. 1. cap 15. n.*
32. Anton. de Pretis *in tract. de iurisd. Episco. cap.*
6 num. 50. vbi inquit Vicarium dici spectabilem,
& de mediis magistratibus. Barbosa *de iur. Ec-*
8 *cles. lib. 1. cap. 15. num. 16 & 27.* Vel etiam Domi-
norum Inquisitorum, quia sunt delegati Summi
Pontificis, & quidem in causis maioribus, &
illius locum tenent, cuius personam repræsen-
tant. *ca procipimus*, 93. *dist.* Ludouicus à Paramo
de Orig. S. Inquis. lib. 3. qu. 9. num. 23. & 24. Ca-
9 tena *de offic. Sanctissimæ Inquisit p. 1. tit* 4. §. 6.
Vel denique Generalium, aut Abbatum veram,
& propriam administrationem, & iurisdictio-
nem habentium, vt ex vsu, praxi, & stylo Curiæ
constat.

Quod attinet etiam ad priuilegium exemptio-
nis cum suo socio ab obedientia immediati, &
localis Superioris, seu Abbatis consequenter ad
10 ea quæ dixi *tom. 1. Sum. cap.* 18. *num.* 23. dicen-
dum non potuisse concedi præfato religioso à
Præside de Capituli. Primò ex *Can. Frater noster.*
16. *q.* 1. vbi supponitur quod exemptio Episcopi
à iurisdictione Archiepiscopi solum spectet ad
Summum Pontificem, ex hoc. n. idem videtur
dicendum de exemptione religiosi à suo Prælato
locali propter eandem, vel similem rationem. Se-
11 cundò, quia vt ibidem dixi, hoc est contra bonum
regimen & obseruantiam religionum: maximè
enim illis aduersatur quod religiosus aliquia in
aliquo Conuentu, seu Monasterio commoretur,
vbi non habeat Superiorem à quo in spirituali-
bus, & temporalibus dirigatur, & gubernetur,
& sit acephalus.

12 Tertiò, quia talis exemptio videtur contraria
menti Summorum Pontificum Clem. VIII. &
Vrbani VIII quia in Decretis *pro reformat. Re-*
gular. præcipiunt, vt *nullus è Conuentu egredi au-*
deat, nisi ex causa, & licentia singulis vicibus im-
petrata, ac benedictione à Superiore accepta, intelli-
ge à locali, de quo subiungitur: *Qui non aliter*
eam concedat, nisi causa probata. sociumque exituro
adiungat, non petentis rogatu, sed arbitrio suo. Et
inferius: *Licentia verò generales, exeundi nulli om-*
no concedantur. Quæ omnia deficere videntur in
exemptione de Monachi.

13 Quartò, quia illa videtur vetuli quædam di-
spensatio in voto obedientiæ. Cum enim illud
non solùm sit respectu Prælatorum maiorum, sed
etiam & forsan præcipuè, respectu immediato-
rum, & localium, sanè si aliquis eximitur ab obe-
dientia Prælati localis, multum propterea dero-
gatur voto obedientiæ, ac perinde idcircò videtur
dispensari in illo. Nullũ autem Papa inferiorem
posse in votis solemnibus dispensare pro com-
perto est, & certum in Sacris Canonib & Con-
ciliis. Adde, quod Abbas vt Abbas non excludit
subiectum, vt probat Pater Pasqualigus *in decis.*
moral. decis. 35. & 38.

14 Vnde hanc sententiam communius tenent
Theologi specialiter Syluester *in Sum. verb. Casus,*
qu. 1. cas. 2 Rodriguez *tom. 1. qq. regul. qu. 23. art. 3.*
Miranda *in Man. Prælat. tom. 2. q. 7. art. 6.* à S. Fau-
sto *in suo Thesauro lib 6. qu.* 146. Peregrinus *p. 2.*
Constit. c. 1. litt. D. §. 6. Fernandez *4 p sui exam.*
cap. 15 §. 2. num. 1. dic. 5. Peyrinia *tom. 1. priuil.*
Minim. in Constit. 5. Iulij II. n. 6. & in Constit. 15.
numer. 1. in fin. ac in formular. Prælat. litt. E.
cap. 35. num 3. & alij plures quos refert, & sequi-
ter P. Diana *p. 9. tract. 8. resol.* 38.

Aduertunt tamen plures hoc esse intelligen- 15
dum de exemptione totali subditi ab obedientia
sui prælati ordinarij, non autem pro aliquibus
casibus in particulari, ex rationabili causa, ve-
luti ab aliqua sententia contra ipsum ferenda,
auocando illam ad Prælatum Superiorem, & in-
hibendo inferiorem ne de illa cognoscat, Man-
dosus *de inhibit. quæst. 4. num. 2. & qu. 100. num.*
2. tom. 5. tractat. Romanus *cons. 37. in princip.*
Tuschus *ver exemptio, conclus. 554. num. 7.* & ha-
betur *in l. 2 ff. de his qui sunt sui, vel alieni iuris, vt*
Instit. eodem tit. §. sed hoc tempore. Peyrinis *loc. re-*
lat ex formular

Posset etiam fieri d exemptio, prout practica- 16
ri audio in Religione Societatis Iesu, si Genera-
lis; causa rationabili subsistente, eximeret ali-
quem Religiosum ab obedientia sui Prælati im-
mediati, & subiiceret ipsum alij Religioso
eiusdem Monasterij. Tunc enim non censeretur
exemptus ab obedientia Prælati localis, seu im-
mediati, sed esset illi assignatus aliquis pro Præla-
to immediato, seu locali diuersus ab eo, quem
cæteri Religiosi eiusdem Monasterij habent.

Præterea aduertendum, quod si præfatus Abbas 17
esset, vel fieret Abbas alicuius Abbatiæ, quæ de-
perdita esset, & maneret sub ditione infidelium
in partibus v.g Angliæ, Scotiæ, Vngariæ, &c.
posset sustineri institutio illius, vti veri Abbatis
habentis per se administrationem, & iurisdictio-
nem, licet per accidens impeditam, ad modum
quo illam habent Episcopi Titulares in suis Ec-
clesiis.

Quod colligitur tum ex vsu Religionis Car- 18
melitaræ, & aliarum, quæ habent Prouinciales
titulares Prouinciarum quæ sunt in manibus in-
fidelium Tum ex declaratione S Congregationis
apud Barbosam circa *sess. 25. ca. 6. de regular.* vbi
cum Concilium ibidem prohibuisset *Prouin-*
ciales, Abbates, Priores, aut alios quoscunque ad effe-
ctum electionis facienda, S. Congregatio declara-
non excludi *titulares perpetuos habentes veros titu-*
los suarum Ecclesiarum, à quarum possessione vi ex-
cluduntur, vt sunt Priores Angliæ, Vngaria, Hie-
rosolyma.

Demum quod huiusmodi priuilegia officio- 19
rum Religionis concessa iis, qui illa non exer-
cent contraria sint intentioni Summorum Pon-
tificum, vt propterea aboleri debeant, ex vno il-
lorum Vrb. VIII. in Bulla *Inter cæteras* ann. 1629.
edita *in 4. tom. Bullarij num.* 99. vbi sub pœna ex-
communicationis ipso facto incurrendæ. & aliis
etiam, prohibet concedi exemptiones officiorum
quæ non exercentur Fratribus Eremitis Ordinis
S. Augustini, satis constat. Ex quo etiam ad hu-
ius casus intentum colligi videtur reprobari de-
bere præfatam Abbatis institutionem.

Nec obstat, si dicatur institutionem talis Ab- 20
batis non contradicere voto obedientiæ ab ipso
emisso, cum per illam non eximatur ab obedien-
tia omnium Superiorum Religionis, sed tan-
tum ab obedientia huius vel illius superioris
immediati, vel localis. Esto. n. per talem in-
stitutionem non eximatur simpliciter omnino,
vel totaliter ab obedientia Religionis, nihilomi-

nus

vt dictum est, per illam valde, multumque de-
21 rogatur Voto obedientiæ, siquidem eximitur ab
obedientia Superioris immediati Monasterij, in
quo degit, cui de Iure communi, & ordinario
competit gubernare, & regere omnes commo-
rantes in dicto Monasterio.

Maxime, quia cum ipse alatur, & sustenetur à Prælato dicti Monasterij, oporter etiam, quod illi subiiciatur, quia serendus non est, qui commoda amplectitur, & incommoda recusat. *l. manifestissimi §. penult. C. de furtis.* Stephanus Gratianus *disceptatione forensium tom. 5. cap. 916. numer. 35.* Barbosa *in Axiomatibus, axiomate 44. num. 6.*

22 Nec etiam obstat, quod Iura, & Constitutio-
nes, seu statuta Religionis id non prohibeant, ac
per consequens, quod sit permissum; siquidem;
ea omnia censentur permissa, quæ non sunt pro-
hibita. Oldradus *conf.* 218. Ancharan. *conf.* 143.
Alexan. *conf.* 57. quos refert Cardinalis Tuschus
practic. conclusion. tom. 6. litt. P. conclus. 298. Nam
23 sufficit, quod ius commune, ratio, & honestas
religionis contradicant, prout dictum est præser-
tim, quia cum Paulus Tertius in Bulla *Exposcit
debitum* in primo tom. Bulla *num.* 38. expressè
prohibuerit, ne Priores dictæ Congregationis
instituerentur vltra triennium, & in constitutio-
nibus per reformationem Apostolicam factam
tempore Sixti Quinti ann. 1586. cassentur, & an-
24 nullentur Priores Titulares, idem videtur dicen-
dum de huiusmodi Abbatibus, qui solo nomine
differunt à Prioribus, & illis succedunt.

25 Illud certissimum, Monachum istum, cui titulus Abbatis concessus est, cum iuxta dicta ex Rota coram Peña *solum impropriè, & abusiuè Abbas vocetur, & quandam ventosam dignitatem repræsentet*, hoc est non habeat dignitatem, seu administrationem cum iurisdictione; idcircò propriorum Abbatum priuilegiis, de quibus communiter Summistæ *verb. Abbas*, & ego *tom. 3. eodem verbo*, nullatenus frui posse.

26 Qui tamen inter priuilegia hæc Abbatum numerari solet facultas conferendi primam tonsuram, & minores Ordines, de qua plura dixi *tom. 1. cap. 18. num 64 & cap. 14. num. 13. & 4. tom. verb. Ordines Sacri num. 6.* Vbi etiam dixi, posse aliquos Abbates habentes quasdam conditiones dictam tonsuram, & minores ordines conferre secularibus Episcopi iurisdictioni subiectis, & Regularibus aliorum Ordinum, si dimissorias speciales ab Episcopis, & suis Superioribus habuerint.

Cùm tamen postea sub anno 1642. decretum exierit à Sac. Congregatione Concilij, quo prædicta moderantur, vel abrogantur: eo etiam quod Illustrissimus Dominus Franciscus Paulucius einsdem S. Congregationis Secretarius dignissimus, meus benignissimus Patronus, & inter Curiæ Prælatos antiquitate, & integritate egregius, mihi præcipit, vt dictum decretum meis operibus intersererem, typisque mandari curarem; ideo morem gerens tanto prælato, illud hoc loco apponere libuit. Quod tale est.

In vna Catanien. Die 23. Nouembris 1641. Sacra Congregatio Eminentissimorum Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum, vtraque parte informante, ore & scriptis, ac rationibus hinc indè deductis maturè perpensis inherendo decisioni Rotæ Romanæ sub die 27. Aprilis 1592. coram bon. mem. Cardinali Seraphino, necnon declarationibus ipsius Sacræ Congregationis dictæ decisioni conformibus subsequutis, censuit, improbata opinione contraria Abbates Regulares etiam Benedictos Congregationis Cassinensis, seu alterius Congregationis, vel Ordinis, aut Instituti habentes etiam iura Episcopalia, seù quasi Episcopalia, vsumque Mitræ, & Baculi, & benedicendi, ac facultatem primam tonsuram, minoresque Ordines conferendi, non posse dictam primam tonsuram nec alios minores ordines nisi suis subditis Regularibus conferre, non autem Regularibus alterius Congregationis, Ordinis, vel Instituti etiam si habeant litteras dimissorias suorum Superiorum Regularium, & consensum Ordinariorum intra quorum Diœcesum fines ipsi Regulares ordinandi existunt, & multominus personis secularibus etiam habentibus litteras dimissorias à suis ordinariis: Ac propterea inhibuit Archiepiscopis, & aliis Prælatis inferioribus tam secularibus, quàm Regularibus, vt in futurum concedere non audeant supradictas dimissorias huiusmodi Abbatibus directas, nec ab istis recipi, quod si secus fiat tam concedentes, quàm ordinantes à collatione ordinum suspensi ipso iure remaneant præter alias pœnas arbitrio eiusdem Sacræ Congregationis reseruatas.

Quam declarationem Sanctissimus Dominus noster die 17. Ianuarij 1642. ad se cum rationibus relatam, approbauit, & inuiolabiliter obseruari iussit.

Petrus Aloysius Cardinalis Carafa.
Gratia etiam quo ad scripturam.
Franciscus Paulutius, S.C.C. Secretarius.

Deseruiunt ad intentum duæ Sacræ Rotæ decisiones, vbi de simili materia, & ideo hic adiungendæ.

Hispalensis.

Præeminentiarum.

Coram Domino Pénia, anno 1610.

ARGVMENTVM.

Abbas vt dicatur habere dignitatem quæ requirantur.

SVMMARIVM.

1 *Dignitas ex quibus indiciis dignoscatur.*
2 *Abbatis nomen præsefere dignitatem.*
3 *Dignitatem ad constituendam non sufficit solum nomen, nisi etiam prærogatiuæ concurrant.*

DECISIO.

INter alias contentiones beneficiatorum Ecclesiarum Parochialium ciuitatis Hispalen. cō-

tra

tra Canonicos Collegiatæ S. Saluatoris eiusdem ciuitatis, hæc etiam deducebatur; quod beneficiatus, quem Clerici pro capite Vniuersitatis sibi eligunt; & vulgo nuncupatur Abbas, ratione prædictæ dignitatis Abbatialis esset præferendus Canonicis collegiatæ in processionibus, & actibus, quos simul inire contingit. Et cum pro parte collegiatæ id negaretur, dubitaui an constaret, beneficiatum ita electum in Abbatem non habere Ecclesiasticam dignitatem Abbatialem ad prædictum effectum. Et Rota (informante solum collegiata Sancti Saluatoris) non esse dignitatem censuit, quia non concurrebant in eo tria signa requisita ad dignitatem constituendam.

1 Primò, quod haberet administrationem rerum Ecclesiasticarum cum iurisdictione sibi perpetuò assignatam. Alterum quòd haberet nomen dignitatis, & prærogatiuas in Ecclesia, tam in Choro, quàm in Capitulo, licet non haberet veram administrationem, vel iurisdictionem.

Tertium quod ex Ecclesiæ consuetudine haberetur pro dignitate. Archidiaconus *in cap. 1. num. 2. consuetud. lib. 6.* quem ibi refert, & sequitur Gemin. *num. 7.* Sylu. *in tract. de benef. par. 1. qu. 1. num. 42.* Aret. *cons. 23.* incipit *in præsenti consultatione num. 1. & multis seqq.* Papa I I. *add. decis. 9.* Rota *de præb. in nouo super verbo, Dignitas.* In casu proposito testes deponebant quod nullum haberet iurisdictionem aut præeminentiam nisi inter eosdem beneficiatos ad ordinandum, quid esset faciendum inter eos, consequenter non erat dignitas: & maximè cum pro non dignitate reputaretur.

4 Nec refert quod Abbatis nomen præseferat dignitatem, & Abbatia dicatur dignitas Felin. *in cap. 2. in princ. de iudicijs.* Dec. *in repet. cap. Decernimus num. 10. & 12. de iudicijs,* vbi Rip. *n. 30.*
5 *& sequent.* testatur de communi: quia id non prouenit à sola nominatione; sed ab effectu, id est, à prædictis requisitis concurrentibus ad veram dignitatem.

Neque enim sufficit solum nomen nisi vlteriùs prærogatiua concurrat. Hostien. *in cap. De multa num. 11. vers. Sed nec est de preben.* Anchar. *in Clem. si dignitatem num. 1. vers. A nomine autem, eod. tit.* Ias. *cons. 192.* incipit. *In præsenti consultatione num. 25. vers. Ex omnis ergo lib. 2.* Latè Decian. *cons. 16.* incipit *Quoad primum dico, num. 119. & 120. lib. 3.* Et maximè quia in multis locis, simplices, & Clerici vocantur Abbates; & tamen notum est nullam eos habere dignitatem. Ideo & cætera.

Habetur hæc decisio apud Tamburinum *in 3. c. de Iure Abbatum decis. 4.*

Hispalens.

Praeminentiarum.

28 Coram Domino Penia anno 1611.

ARGVMENTVM.

Abbas vt dicatur habere dignitatem quæ requirantur.

SVMMARIVM.

1 *Dignitas ex quibus dignoscatur.*
2 *Dignitatem an, & quando habere dicatur deputatus pro capite personarum Ecclesiasticarum.*
3 *Collegium non constituitur ex solis Clericis, nisi adsint alia requisita, de quibus remissiuè.*
4 *Abbatis nomen sonat in dignitatem, & Abbatia dicitur dignitas.*
5 *Dignitas non prouenit à sola nominatione, sed ab effectu, qui colligitur ex exercitijs.*
6 *Dignitatem ad dignoscendam non solum nomen; sed substantia inspicienda est.*
7 *Abbas non habens administrationem perpetuam cum iurisdictione, non dicitur habere dignitatem.*
8 *Abbates de iure communi præcedunt Canonicos Cathedralis Ecclesiæ.*
9 *Dignitatem habere non dicitur habens nudum nomen absque præeminentia inter alios in Choro, & Capitulo.*
10 *Dignitas illa censetur, quæ communiter reputatur pro dignitate in loco, & Ecclesia; quamuis de iure communi pro tali non haberetur, & è contra.*
11 *Dignitatem non habet qui non eligitur à Collegio; sed ab alijs personis administratione, & iurisdictione carentibus.*

DECISIO.

Is 3. Decembris 1610. Collegiata S. Saluatoris solùm informante, fuit in hac causa decisum beneficiatum, quem Clerici pro capite Vniuersitatis sibi eligunt qui vulgo dicitur Abbas nec esse, nec habere dignitatem. Cæterum, quia pro parte beneficiatorum prætendebatur recedendum esse à decisis vtraque parte informante iterum causa proposita, Rota in decisis mansit ex eisdem rationibus, & potissimum ex eo quod non concurrebant tria requisita ad constituendam dignitatem, videlicet quod haberet administrationem 2
cum iurisdictione; quod haberet nomen dignitatis, & prærogatiuas, tam in Choro, quàm in Capitulo; & quod ex Ecclesiæ consuetudine haberetur pro dignitate.

Nec obstabat, quòd concurreret requisitum a
administrationis, cum Abbas iste deputetur pro capite beneficiatorum. Gloss. *in cap. Cum ab Ecclesiarum in verb. Ecclesiastica in fine, vers. Et illum dico Prelatum de offic. Ordin.* Quia fuit responsum, quod cum iste Abbas deputetur pro Præside, & velut capite beneficiatorum non facientium Collegium prout sequitur Gloss. *in dicto c. Cum ab Ecclesiarum* de constituto ab Episcopo, Abbas ab eis deputatus non consequitur dignitatem.

Nam non sufficit, quod adsint Clerici in Ecclesia, vt faciant Collegium nisi concurrant requisita

quisita ad constituendum collegium, de quibus fuit latè dictum in Verulana Abbatiæ dio 11. Martij 1601. coram me.

4 Et licet nomen Abbatis sonet in dignitatem, & Abbatia dicatur dignitas, Felin. *in cap.* 2. *in princ. de iudic.* Dec. *in cap. Decernimus num.* 10. & 12. vbi Ripp. de communi *num.* 30. & *seq. eod. tit.* tamen hoc non prouenit à sola nominatione, sed ab effectu, qui colligitur ex exercitiis Ao-
5 char. *in Clem. Si dignitatem num.* 1. *vers. A nomine autem de prabend.* Silu. *in tract. de benef. pars.* 1.
6 *qu.* 2. *num.* 37. *vers. A nomine autem.* Quia ad dignoscendum an sit dignitas, non solùm nomen, sed substantia inspicienda est hostien. *in cap. De multa numer.* 11. *vers. Sed nec est de prabend.*

7 Quod autem hic non sit verus Abbas, & cum effectu, patet; quia non habet administrationem perpetuam cum iurisdictione. Aretio. *cons.* 23. incip. *In præsenti consultatione, num.* 5. & 6. Anchar. *in d. Clemen. Si dignitatem num.* 1. *vers. A nomine autem, de prabend.* Supradictis accedebant testium depositiones affirmantium Canonicos Cathedralis Ecclesiæ in deambulando illum præcedere.

8 Et tamen veri Abbates de iure communi præcedunt Canonicos Cathedralis Ecclesiæ. Bald. *in cap. Pastoralis num* 3. *vers. Extra quæro*, & ibi Felin. *num.* 9 *de offic. delegat.* Dec. *consil.* 61. incip. *Pro D. præposito num. primo.*

9 Addebant præterea testes hunc Abbatem, nec habere præeminentiam inter alios in Choro, & Capitulo; & propterea non poterat dici dignitas. Boer. *decis.* 286. incip. *Præsuppono, quod in Ecclesia Cathedrali num* 9. Nec in Ecclesia reputati pro dignitate, quod magni momenti erat contra præ-
10 tensionem istius Abbatis, & beneficiatorum: quia sicut illa censetur dignitas, quæ communiter reputatur pro dignitate in loco, & Ecclesia, quamuis de iure communi pro tali non haberetur. Innoc. *in cap. De multa num.* 6. *de prabend.* vbi communiter Hostien. Ioan. Andr. & alij. Rota *decis.* 9. incip. *De thesauria propè fin. de prabend.* & *decis.* 4. incip. *Fuit dubitatum, num.* 2. & *seq de elect. in nou.* Sylu. *in tract. de benef. d. q.* 2. *num.* 36. *vers. Item secundum eum Abbatem.* Ita è conuerso illa censeri debet non dignitas quæ pro non dignitate reputatur licet habeat nomen, quod de iure communi videatur sonare in dignitatem.

11 Et eo minus iste Abbas censeri debet habere dignitatem: quia non eligitur à Collegio, sed à beneficiatis, administratione, & iurisdictione carentibus. Gemin. *in ca.* 1. *num* 9. *vers. Si non sunt*, & *vers. Item non est signum. de consuetud. lib.* 6.

Habentur hæ decisio *in* 3. *tomo apud* Tamburinum, *de iure Abbatum decis.* 5. vbi etiam aliæ ad intentum scilicet decisio 2. 3. 6. & 7. coram eodem Penia, & decisio 8. coram D. Pamphilio, ac 9. coram D. Lancellotto seniore.

CONSVLTVM XXIII.

De quodam Religioso, de quo supponitur quod pulsando campanam cuiusdam Ecclesiæ sitæ in quadam Terra occasionem dedit, vt vicini illius occiderent aliquos milites, qui illam inuadere, & deprædari minabantur.

SVMMARIVM.

Casus, seu factum. n. 1.
Excusabilis videtur iste ab irregularitate. n. 2.
Ex cap. peritio tua. *num.* 3.
Rota decisio. n. 4.
Communis D D. *sententia. n.* 5.
Posita iniusta inuasione. n. 6.
Quia respublica erat in necessitate magna. n. 7.
Quid si pugnaret mutilando, &c. n. 8.
Ratio cap. 2. de Immunit. Eccles. *n.* 9.
Exemplum de bannitis. n. 10.
Quia agebatur pro defensione. n. 11.
Quia timeri posset occasio innocentium. n. 12.
An posset hortari pro occisione alicuius particularis. num. 13.
Si milites arma iam assumpsissent. n. 14.
Quid ad cautelam per dispensatione. n. 15.

IESVS MARIA.

Casus, seu factum.

CVM quidam milites cum suo Duce minarentur inuadere, deprædari, & depopulari Terram N. Religiosus (vt supponitur) quidam sonuit campanã Ecclesiæ illius Terræ, suadens conciuibus, vel vicinis illius, vt curarent defendere illam etiam scoplettis, & bellicis tormentis, prout fecerunt, secutis proindè homicidiis, mutilationibus, &c. Quæritur an iste Religiosus irregularitatem contraxerit. 1

Responsio.

REspondeo probabile satis esse hunc Religiosum excusari posse ab irregularitate, nullamque contraxisse. Primò quidem, quia etsi iuxta communem sententiam, quæ colligitur ex *cap. Clericum cap. de his Clericis dist.* 50. *cap. eos qui* 20. *qu.* 3. *cap. quicunque Clericus, cap. Clerici, cap. quicunque ex Clero* 23. *q.* 8. *cap. ex multa §. vltim de voto*, & docet S. Thom. 2. 2. *qu.* 40. *art.* 2. & alij Theologi communiter, Clerici, aut Religiosi nequeant etiam in bello iusto pugnare, mutilando aut occidendo per se ipsos immediatè. Nihilominus possunt in bello iusto sine vllo periculo irregularitatis exhortari ad pugnandum, occidendum, &c. Sumitur ex *c. petitio tua de homic.* vbi Sacerdoti pugnanti aduersus inimicos Christianæ Religionis, vbi multi extiterunt occisi, mandatur à celebratione abstinere, si de interfectione alicuius in illo conflictu dubium habeat. 2 3

Ergo à contrario sensu si ei constaret nullum interfecisse non obligabatur à celebratione abstinere

4 Pro quo etiam stat Rota in vna Cæsaraugustana *Status* coram Bubalo, quæ est decisio 3. inter collectas à Farinacio *par. 2. rec. tom. 3.* vbi in fine sic: *Si Clericus exerceat militiam in Bello iusto etiam adhortando ad victoriam generaliter, & percutiendo non efficitur irregularis, nisi ipse occidat, vel deformet*, vt per Abb. *in d. c. petitio num. 3.* Nauart. *in suo Manual. cap. 27. num. 215.* Et ita ea communi docent Panormit. *cap. penult. & vlt. de*
5 *Cleric. percusser.* Nauarr. *dicto cap. 27. num. 215.* Henriqu. *lib. 14. cap. 12. num. 4. & cap. 13. n. 2.* Couarru. *Clement. Si furiosus 2. p. §. 3. n. 2.* Molina *tract. 1. disp. 110 concl. 2.* Auila *7. p. disput. 6. sect. 3. dub. 2.* Bonacina *disput. 7. de irregular. qu. 4. pun. specialiter. num. 7.* Layman. *lib. 1 Sum. sect. 5. tract. 3. part. 3 cap. 8.* Gaspar Hurtado *de irreg. difficult. 12* Castrus Palaus *de censur. disput. 6. punct. 14. § 5 n. 2* & alij.

6 Procedunt autem ista in præsenti casu, quia posita iniusta inuasione, & commotione deprædationis facta ab istis militibus, titulo belli iusti posset illa Tertia contra ipsos militare, & Religiosus ille ipsos ad id exhortari sine periculo irregularitatis, si aliquem per se ipsum immediatè non interfecit, aut mutilauit.

7 Secundò, quia etiam ex communi ferè sententia quando Respublica est in extrema, vel grauissima necessitate licitum est Ecclesiasticis, & religiosis pro ea defendenda pugnare, mutilare, & occidere, quia tunc lex naturæ id præscribit, & ius Ecclesiasticum pro casu tantæ necessitatis non obligat.

8 Ac proindè etiam si tunc pugnando mutilent, aut occidant excusantur ab irregularitate, prout dixi *tom. 3 meæ Sum. ver. Bellum. num. 12.* & tenent Valentia *tom. 3. disput. 3. qu. 16. punct. 4* Suarez *tom. . in 3. p. disp. 47. sect. 6. n. 2.* Coninck *de irregular. disp. 18 dub. 10. n. 97.* Bonacina *de censur. disp. . q. 4. punct. 4 num. 11.* Hurtadus *supra difficult. 12. n. 44* Castrus Palaus *supr. n. 5.* & alij quibus fauet text. *in c. 2. de Immunit. Eccles.* vbi in casu necessitatis etiam Clerici non excusantur à Vigilia, & custodia Ciuitatis.

9 Et ratio illius text. scilicet: *Quatenus cunctis vigilantibus melius valeat Ciuitatis custodia procurari* Et etiam quia expedit Reipublicæ plures habere defensores *ff de no. oper. nun.* Multo ergo magis excusati poterit ab irregularitate iste, qui in ista tam notabili necessitate suæ Reipublicæ non interfecit, aut mutilauit quemquam, sed solum exhortatus est ad defensionem, & occisionem in generali.

10 Tertiò, quia cum banniti obsident aliquam Ciuitatem, vel Oppidum, personæ Ecclesiasticæ pro defensione patriæ pugnare etiam mutilando, & occidendo, prout ea specialiter de bannitis tenet Tamburinus *de Iur. Abbat. tom. 3. disp. 12. q. 5. n. 5.* Idem ergo dicendum in proposito cum milites illi fuerint veluti banniti, volentes inuadere, & deprędari Terram illam. Ac proindè à fortiori excusabitur ab irregularitate iste, qui nec pugnauit, mutilauit, aut interfecit aliquem, sed solum excitauit Ciues ad victoriam, & pugnam in genere, quod admittit etiam Lauretus de Franch. *in Controu. Episcop. & Regular. pag. mihi 432. in fine.*

11 Præterea quartò, quia certi iuris videtur posse etiam Ecclesiasticas personas pro defensione vitæ alicuius proximi, maximè innocentis, quando aliter vitam illius tueri non possunt iniustos inuasores occidere. Cum enim ad talem defensionem ex præcepto charitatis teneantur, non censentur obligari lege Ecclesiastica de non occidendo. Couarrubias, Maior, & Suarez, quos citat, & sequitur Turrianus *de Censur. lib. 9. disp. 65. dub. 4.* noster Cornexo, Mercerus, Tanderus, Hurtadus, Coninck, Villalobos, & Filliucius, quos etiam citat, & sequitur Diana *part. 4. tract. 2. de irregular. resolut. 5.* Quæ sententia procul- 12
dubio in casu posito procedit, cum propter huiusmodi inuasionem militum iure, & cum magno fundamento timeri posset occisio alicuius, vel aliquorum innocentium, qui pro suorum bonorum defensione illis se opponerent. Potuit ergo præfatus Religiosus præuenire huiusmodi damna & pro illis euitandis populum ad defensionem incitare.

Nec nimirum id cuiquam, cum posita iniusta 13
inuasione horum militum, iustaque defensione à Ciuibus illius Terræ contra ipsos veluti infensos hostes, in grauissima necessitate, in qua plurium innocentium vita periclitabatur, posset hic Religiosus non solùm in genere, & in communi, hortari, & incitare ad occidendum aliquem determinatè, sine vllo periculo irregularitatis; prout ex Vasquez, Turriano & Hurtado de Mendosa tenet Diana *part. 5. tract. 14. resolut. 98.* & Summa Diana *verb. irregularitas ex homicidio num. 46.*

Quæ magis procedunt, si præfati milites ma- 14
nus ad arma prius posuerint. Nam ex tali actu censebantur prouocatores, & ita ad sui defensionem possent homines illius populi arma etiam sumere, & interficere illos, si alio modo se defendere non possent. Iuxta doctrinam Blancardi *in pract. criminal. §. 3.* & Cæpollæ *cons. 18. n. 5. 7. & 9.* quos refert, & sequitur Moron. *in Responsis Responso 12. num. 22.* Qui enim manus ponit ad arma semper dicitur habere præsumptionem iuris contra se. Aretinus *consil. 34. col. 1. vers. 2.* Moron. *supra.* Et ex ista præsumptione dicitur probata necessaria defensio, cum non sit expectanda actualis percussio. Baldus *in l. 1. num. 17. Cod. vnde vi.* Bartholus *cons. 101. num. 1. & seqq. & cons. 1. n. 18.* post alios. Moron. *supra* Ad quod etiam deseruiunt quæ nouissimè affert Bordonus *in decisionib. Miscellan. decis. 80.*

Si tamen adhuc scrupulis agitetur is Religio- 15
sus, consulat pro dispensatione in huiusmodi irregularitate, ad maiorem scilicet cautelam, & pro quiete suæ conscientiæ, quæ dixi *tom. 3. Summa* verbo *Bannitus*, verbo *Bellum*, verbo *Irregularitas*, & quinto tomo circa Maremagnum Mendicantium.

CON

CONSVLTVM XXIV.

De Capellano cuiusdam Oratorij seu Capellæ cuiusdam confraternitatis.

SVMMARIVM.

IESVS MARIA.

Casus.

1 IN quudam Oraturiu, seu Capella cuiusdam confrateenitatis Ordinis Carmelitarum est quidam Capellanus, qoi Confratribus administrat per anoum Sacrum Eucharistiæ Sacramentum; reclamante tamen Rectore Parochialis Ecclesiæ qoi dicit id non posse fieri sine cius licentia. Quæritur quid iuris.

Responsio.

2 DIco tamen Capellanum pusse administrare dictia confraternitatibua Sacram Eucharistiam etiam contradicente Parochialis Ecclesiæ Recture seu Parochu; Si tamen Sac. Cungregatiuni, à cuios mente nullatenus discedere iutendu, uppositum visum non fuerit.

Ratio est, quia licet stando in iure cummuni administratiu hoius venerabilis Sacramenri pertineat ad Parochos, eo quod ipsi sint pastures, ad quos spectat prouidere de pastu spirituali, qualis est Eucharistia, qua fideica spiritoaliter pascuntur, Vasquez *de Eucharistia disputat.* 219. *ca.* 2. Vgolious *de offic. Episcop. cap.* 15. §. 7. *num.* 1. Bonacins *de Sacrament. disp* 4. *q.* 5. *punct.* 1. *num* 4. & 6. Layman. *in Theolog. moral. libro* 5. *Tract.* 4. *ca.* 7. *num.* 1. Barbosa *de offic. & potest Parochi par.* 2. *c.* 20. *num.* 2. nihilominus ex priuilegiis Sedis Apostolicæ id fieri porest.

Primò quidem si tale Oraturium, seu capella fuerit sub dominiu Ordinia Carmelitaium porest 3
dictus Capellanus, si fuerit eiusdem urdinis Regularis id facere propter priuilegia Niculai V. Sixti IV. Iulij II. & Pij V. quæ retuli *tom.* 1. *Summa quast. Regular. ca.* 21. *num.* 8. de quibua etiam & aliis Miranda iu *Man. tom.* 1. *q.* 42. *art.* 1. & 2. Tamburinus *de iure Abbat. tom.* 2. *disp.* 5. *qu.* 3. Barbosa *supra num.* 8. Qui omnes, & alij plu 4
res cuncluduot, quod nun *obstante Clementina* 1. *de priuilegijs*, vbi id prohibetur Religiosis sub pœna excommunicationis, possiot id facere ex vi dictorum priuilegiorum in suis Ecclesiis. Ex huc enim sequitur quud si dictum Oratorium vel capella fuerit ordiuia Carmelitarum poterit aliquis Religiuioa eiusdem Ordinis in eis administrare Eucharistiam quibuscunque sæcularibus, saltem extra Paschæ tempus.

Si autem dictum Oratorium, vel capella nou 5
fuerit sub potestate horum Religiosorum, sed sub duminio dictorum confratium, vel confraternitatis ipsorum, adhuc poterit quilibet Sacerdos siue sæcularis, siue Regularis administiare dictis coofratribus Euchatistiam quocumque tempore etiam interdicti.

Ratio sumitur ex priuilegiu Clementis Septimi iu Bulla *Ex Clemenei* anno 1530. edita, quæ habetur io 1. tum. Bull. *num.* 31. inter constitutiunes Clemenis VII. vbi post plura priuilegia 6
tum Ordini Carmelitarum, tum eius confraternitati, ac confratribus concessa hæc cuncedit: *Liceatque omnibus, & singulis vtriusque sexus confratribus prædictis, & cuilibet eorum habere altare portatile cum debitis renerentia, & honore, super quo in laicis ad hoc congruentibus, & honestis, etiam non sacris, & quauis etiam Apostolica auctoritate interdictis, seu tempore cessationis à diuinis, dummodo causam non dederint huiusmodi interdicto, seu cessationi, & per eos non stet quominus pareatur Apostolico interdicto, etiam antequam illucescat dies, circa tamen diurnam lucem, seu circa meridiem cum qualitas negotiorum pro tempore ingruentium id exegerit, in eorum præsentia clausis ianuis excommunicatis, & interdictis exclusis, non pulsatis campanis, & submissa voce Missas & alia diuina officia per Sacerdotes seculares, vel Regulares huiusmodi celebrare, ac quocunque tempore Eucharistiam, & alia Sacramenta Ecclesiastica à quocunque maluerint presbytero idoneo, & vbicunque sine rectoris parochialis Ecclesia præiudicio recipere, & administrare liberè, & licitè valeant.*

Quæ priuilegia licet quoad id quod in eis ha- 7
betur de presbytero illu idoneu moderata sint à Conciliu Tridentinu *sess.* 23. *cap.* 15. itaut ille debear esse appiubatus ab ordinariu, & quoad illud de facultate celebrandi cum altari portatili in lucis nun sacris res sit dubia au illud sit reuocatum, vel non, iuxta dicta *tom* 2. *mea Sum. cap.* 15. *n.* 37. Nihilominus quuad alia in eis cuntenta omninò mancnt in sua vi.

Cum autē in ipsis confedatur dictis confrat ri- 8
hus cclebeare vel administrare, seu recipere Sacrā Eucharistiam in locis etiam authoritare Apustolica interdictis, vt patet illis verbis: *Etiam non sacris, & quauis etiā Apostol. authoritate interdictis, &c.*

& c. Ad quemcunque maluerint presbytero idoneo, &c. manifestè colligitur posse dictum Cappellanum, si presbyter idoneus fuerit secularis, vel Regularis in dicto Oratorio, seù cappella celebrare, & ministrare Eucharistiam dictis confratribus omni tempore siue interdicti, siue non.

9 Certi enim iuris est dictionem illam *Etiam* esse extensiuam, augmentatiuam, & ampliatiuam, vt in *l.1. C. de testib* notant Rimin. *cons. 246.num.83.vol.3.* Paris. *cons.46.num 30 cum seqq. & cons.144. num.15. vol.4.* Staphil. *de lit. gratia tit. de prarogat.expectatiuar. num. 2. & in tit. de form.expectat.num.3.* Menoch. *cons.331.num.7.& cons.356. num.17.* Rota apud Farin. *decis.567. n. 2.p.1.rec* Rot. apud Paul. de Rubeis *decis.193.n. 3. & 4. tom. 3. diuers.* vbi quod hæc dictio stat extensiuè, augmentatiuè, & duplicatiuè eadem Rot. *decis.30. numer. 22. p.5. recen.* Mens ergo huius Clementinæ ea est vt talis celebratio, & administratio Eucharistiæ possit fieri à dicto presbytero iduneo omni tempore, etiam interdicti.

10 Quod adhuc declaratur magis ex natura eius dictionis *Etiam*, est enim implicatiua, & explicatiua, exprimit enim casum magis dubitabilem, & implicat, seù includit minus dubitabilem *l.etiam ff de verbor. signif. l. conuentiuncula C.de Epi,cop. & Cler.l.etiam C. si tutor, vel curator*, Dec. *in l. quanquam num. 10. C. de testam. milit. cap. vnic. de commodato*, vbi Panormit. *num. 3. Clem. religiosi*, & ibi Zabarel *num.2.de prascrip.Clem.vnica, §. fin. in prin.* Gemin. *in cap. cum de beneficio, num.7.de praben. in 6.* Corn. *in pragm. Sanct. tit. de elect.verb. etiam fol.67.* Corn. *cons.163.num.4. vol.3.* Socin. *cons. 23. num. 7. vol. 1.* & innumeri alij, quos cum variis Rotæ decisionibus refert Barbosa *in tract. de dict.112.n.2.*

11 In hoc ergo casu explicat, seù exprimit casum magis dubitabilem, & implicat, seù includit minus dubitabilem scilicet pro omni alio tempore. Alias dicendum esset Pontificem concedere hoc priuilegium pro re magis dubitabili, & non pro minus dubitabili, quod valdè inconuenit Et
12 si enim in priuilegiis argumentum non sumatur à maiori ad minus *ca. cus non de Sacerdotali de praben. in 6.* quando tamen maius, & minus sunt eiusdem qualitatis, qualia sunt celebrare, aut recipere Eucharistiam tempore interdicti, & tempore non interdicti, valet argumentum de maiori ad minus. Tuschus *pract. conclus. tom.1. litt. A concl. 501. num. 10.* Barbosa *in loc. com-*
13 *mun. loco 67. num.4.* alios referentes. Præsertim cum agatur de re fauorabili, & concernente spirituale commodum animarum, prout est dicta celebratio, & administratio Eucharistiæ. Ex communi sententia apud Barbosam supra *numer. 7.*

14 Tollitur autem difficultas ex illis verbis *ac quocunque tempore Eucharistiam, & alia Sacramenta, &c.* eis enim conceditur, vt quocunque tempore dictus presbyter idoneus possit supradictis confratribus ministrare Eucharistiam. Cum autem dictio *quocunque* sit vniuersalissima, & nihil excipiat, vt per Narbona *de appell. à Vicario ad Episcop.p. 2. fundam.1.num.33.* tenet Barbosa *in tract. de dictionib. dict.317.num.16.* & dictio *quicunque* omnia includat, & nihil excludat,
15 prout ex quamplurimis iuribus, Doctoribus, & Rotæ decisionibus affert ipse Barbosa *ibi n.primo* manifestè colligitur, nisi extortè, diminutè, & nimis strictè contra naturam priuilegiorum Regularibus concessorum sumatur ea de ratione posse dictum Capellanum præfatis confratribus omni tempore, siue intra, siue extra interdictum, Eucharistiam ministrare.

Nec obstant illa verba *sine Rectoris parochialis* 16
Ecclesia praiudicio. Tum quia tale priuilegium est potius in iuuamen pastoris, & in illo præcipuè considerari debet fauor animarum, prout rectè Doctissimus, & Reuerendissimus Theodorus Stratius Generalis Ordinis *in Instructione pro Fratribus Carmelitis cap.5.in fine.* Tum etiam
quia vt habet idem author *ibid.cap.6. n.8.* expli- 17
cans hanc clausulam iuxta mentem Sixti IV. in Marimagno Carmelit. ea intelligitur quoad decimas, & primitias dumtaxat, quæ à Laicis solent Parochis exiberi.

Tum denique quia quemadmodum de simili 18
clausula dixi *tom. 5. in Marimagno Carmelit. n. 523.* ne censeatur esse inutilis, & in ea sibi Pontificem contradicere, intelligi debet de alio præiudicio, quam expresso. Quemadmodum ex Sac. Rotæ decisionibus, & pluribus DD. dixi eo loco, & affert. Barbosa *in tract. de claus.157.*

Minus obstat declaratio Sac. Congregationis 19
Cæsaraogustana 14. Ianuarij 1612. & in Neapolitana 18. Maij 1602. apud eundem Barbosam *in Collectan. Bullary verbo Confraternitas*, vbi sic habetur: *Confraternitates non possunt in eorum Ecclesiis per suos Capellanos facere solemniter celebrare, confessiones audire, sepelire, Sacramenta ministrare, & similia, qua ad solum Parochum spectant, absque expressa licentia ordinary Parochi.* Nam præterquam quod de huiusmodi declaratione authenticè non constat, & cum talis est, ipsi fides non debeat adhiberi, prout eadem Sacra Congregatio alias expressè decreuit, certi iuris est, ergo quod authentica esset intelligi debere in terminis iuris communis, & seclusis priuilegiis in contrarium, cum illis nullo modo deroget Sac. Congregatio, & priuilegiis Regularium non derogetur nisi hoc in decisione exprimatur. Seclusis autem talibus priuilegiis, decisio Sac. Congregationis certissima est. *cap. Ecclesia 43. cap. Quicunque 44.16. quæs.1. cap. ad audientiam 3. de Eccles adifican. cap. pastoralis de ys qua fiunt, & in Rubric. de Paroch.* Bordonus *in decisionib. Miscellan decis 421.*

Legat lector sequentes Sacræ Rotæ decisiones 20
circa Capellanos huiusmodi Confraternitatum, & ipsarum institutionum.

Eugubina.

Beneficy.

22 Coram Domino Buratto anno 1619.
Veneris 1. Martij.

ARGVMENTVM.

Abbas est manutenendus in quasi possessione deputandi Capellanos ad nutum amouibiles in Ecclesiis Abbatiæ subiectis: probata quasi possessione eiusdem Abbatiæ, & potest illos ad sui libitum amouere etiam sine causa, cessante tamen odio, & malitia.

SVM

SVMMARIVM

1 *Manutentio datur Abbati in quasi possessione deputandi Capellanos ad nutum amouibiles in aliqua Ecclesia Abbatiæ subiecta probata generali quasi possessione respectu aliarum Ecclesiarum eidem subiectarum.*

2 *Manutentio datur, vbi causa est vniuersalis, licet non probetur exercitium particulare.*

3 *Pertinentia loci ad aliquam Ecclesiam ex quibus probetur.*

4 *Capellanus ad nutum amouibilis potest etiam sine causa amoueri cessante tamen odio, & malitia in amouente, & an hac arguatur ex amotione Capellani ab Ecclesia in qua commoratus fuerat per triginta annos. n. 7.*

5 *Inuerisimilitudo deducitur ex diuturnitate temporis.*

6 *Insalubritas aeris Monasterij non potest allegari à Monaco ibi professo cum ei proprius obstet consensus.*

DECISIO.

1 Omini perstiterunt in decisis 4. Iunij præteriti videlicet dandum esse D. Abbati S. Mariæ de Sitria mandatum de manutenendo in quasi possessione deputandi Capellanos ad nutum amouibiles in Ecclesia, de qua agitur, ex generali quasi possessione respectu omnium Ecclesiarum eidem Abbatiæ subiectarum optimè in alia positione probata per testes, scripturas, declarationes Sacri Concilij, & decisiones Rotales: quæ sufficit, quia (vt dictum fuit) vbi causa est vniuersalis datur manutentio, licet non probetur exercitium particulare. Rota *decis. 17. n. 2. & seq par. 2. diuers.*
2 Hodie tamen etiam ad probationem particolaris quasi possessionis quoad istam Ecclesiam exhibita fuit pro D. Abbate visitatio de eius ordine, & mandato in illa facta anno 1592 tanquam in Ecclesia dependente à dicta Abbatia, vti Manuali membro, & cum assertione, quod Rector est R. D. Gherardus Philanga Monachus prædicti Monasterij prouisus à bon. mem. Cardinali Vastauillano tunc Abbate, ad prædicti Commendatarij, & successorum suorum beneplacitum, prout per litteras patentes expeditas sub anno 1584. Ex qua etiam corroboratur probatio pertinentiæ huius Ecclesiæ ad d. Abbatiam firmatæ in decisione ex testibus tunc datis *in Summario n. 3.* qui adminiculantur per duos ex infra scriptis testibus examinatis per Gherardum, deponentibus de auditu ab ipso, quod recognoscebat dignum beneficium à dicto Cardinali tunc Abbate, vt *in nouo Summario n. 3.* Et contra hanc quasi possessionem Abbatis nihil releuans deductum fuit per Fratrem Gherardum hodie informantem.

4 Sed quia in decisione fuit dictum, posse amoueri etiam sine causa cessante tamen odio, & malitia in amouente, prout aliàs declarauit Rota *in illa Regien. Spoly 14 Ianuary 1611. coram R. P. D. meo Manzanedo inter impress. nouissimas diuers. decis. 325. n. 2. par. 1.* Ideo ipse adduxit testes deponentes de quadam contradictione, & resistentia per ipsum facta à Ministris Abbatis, ne delerent quædam insignia bonæ memoriæ dicti Illustrissimi Cardinalis Vastauillani in pariete Ecclesiæ depictæ, & indè deducebatur causa odij; tum de asperitate loci, & insalubritate aeris d. Abbatiæ, ad quam reuocari prætenditur, in vertice montium sitæ, & expositæ prædonibus ibi continuò morantibus, adeo vt d. Frater Gherardus octogenarius subiiciatur certo mortis periculo, vt dicunt iidem testes super sexto: maximè cum triginta ab hinc annis commoratus fuerit in Ecclesia Sanctæ Mariæ sita (vt deponunt iidem testes super quarto) in plano, ac commodiori loco, ibique per totum dictum tempus laudabiliter animarum curam exercendo inseruierit; quæ in simili considerata fuerunt, *in dicta Regien. Spoly.* Verum hæc DD. visa fuerunt leuissima; nam 5
quoad prædictam contradictionem illa, (vltra quod non sufficienter probator per duos testes de auditu tantum, & præsertim per secundum ab ipsemet Gherardo,) est nimis friuola, & remota, vt enim apparet ex altero teste, qui est tertius super 11. dum deponit de auditu ab eius patre, dictum impedimentum præstitum fuerat longo tempore elapso, & inuerisimile est, Abbatem si illud ægrè tulisset tandiu distulisse.

Quoad alia verò non videbantur Gherardus 6
posse allegare prauitatem loci, & aeris Abbatiæ in cuius Ordine ipse professus est, & si proprium ei concensum obstare, & alterius coniecturam, si quæ hinc mala desumi posset, purgari omnino per oblationem Abbatis de illi prouidendo de alio consimili loco; seruitium verò per eum præ- 7
stitum in dicta Ecclesia ab annis triginta ex se solo non fuit receptum pro sufficienti coniectura malitiæ in amouente, prout, nec super eo voluit se firmare, Rota *in allegata Regien. Spoly,* Sed transiuit ad aliam partem.

Et ideo ex præmissis DD. steterunt in decisis, &c.

Habetur hæc decisio inter decisiones Buratti *tomo secundo decis. 382.*

Tolana, seu nullius. Iuris celebran.

22 Coram Domino Buratto anno 1623.

ARGVMENTVM.

Confraternitas Sanctissimi nominis Iesu instituta in aliquo oppido in quo Fratres Prædicatores Ecclesiam non habent de licentia Superioris eiusdem Ordinis, ob constructionem nouæ Ecclesiæ dicti Ordinis non debet extingui, & ad eam transferri, sed perpetuò manere, vbi prius erecta fuerat.

SVMMARIVM.

1 *Iniustitia, licet non notoria, est sufficiens causa restitutionis in integrum.*

2 *Sententia quæ non iustificatur ex actis, dicitur notoriè iniustitia*

3 *Confraternitas Sanctissimi nominis Iesu instituta debet in Ecclesiis Ordinis Prædicatorum, vbi aderunt, vbi verò non, de licentia Prioris Prouincialis, seu Conuentualis dicti Ordinis, in cuius districtu Societas est erigenda; alias Confratres indulgentias non lucrantur.*

4 *Monacho asserenti, se habere licentiam à suo Prælato aliquid faciendi, non creditur, sine exhibitione prædicta licentia.*

5 *Notario licet non credatur, nisi in his, de quibus*

nit coram testibus rogatus, tamen eius assertio, iunctis alys, magnum facit adminiculum.

6 *Confessio in supplicatione probat contra Oratorem.*

7 *Probationes imperfecta iungi debent ad faciendam probationem perfectam.*

8 *Actus perfectus, & consumatus non vitiatur etiamsi deueniat ad casum, à quo incipere non potuit.*

D E C I S I O.

Atia in partibus duabus sententiis conformibus ad fauorem Monasterij S. Hiacynthi Ordinis Prædicatorum per quas Confratres Sanctissimi Nominis Iesu fuerunt condemnati ad transferendam dictam Societatem ab Ecclesia Parochiali S. Mariæ, in qua fuit recta, ad dictam Ecclesiam S. Hiacynthi, quæ sententiæ, (vt supponitur) transitum fecerunt in iudicatum, & fuit processum ad plures actus pro illarum executione; & commissa pro dicta confraternitate in Rota causa restitutionis in integrum, *& coram Reuerendissimo Seleucien. praua decisione, die* 11. *February* 1620. expedito mandato de Manutenen. ad fauorem prædictæ Confraternitatis; fuit dubitatum, an constaret de causa restitutionis in integrum; & per DD. affirmatiuè responsum, & fundamentum fuit iniustitia dictarum sententiarum de par-
1 tibus, quæ sufficit, etiam non notoria, vt quotidie seruat Rota Cæsar. de Graff *decis.* 10. *n.* 12. *de sent. & re ind.* Serap. *decis.* 251. *num.* 2. Rota *decis.* 492. *nu.* 1. *par.* 1 *recent. & fuit dictam in Tirasonen.*
2 *beneficij* 26. *Decembris* 1621. *coram me*; Iniustitia autem fuit visa DD. patens, quia dictæ sententiæ sunt condemnatoriæ ad facien. dictam translationem, & non iustificantur ex Actis; sed pro RR. Fratribus Prædicatoribus deducitur Bulla Sanctæ memoriæ Pij V. ad fauorem illorum Ordinis edita in eorum Summario *n.* 10. quæ est *in Bullario*
3 *nouissimo* 130 *volum.* 2. In quo etiam Motu proprio expressè disponitur, quod in ciuitatibus, oppidis & locis totius orbis Christiani, in quibus fuerint Ecclesiæ Ordinis Prædicatorum, vbi tantum, vel in huiusmodi ciuitatibus, Oppidis, & locis, & in dictis Ecclesiis prædictorum dumtaxat dicta Societas seu Confraternitas huiusmodi instituatur; in ciuitatibus verò, & Oppidis, & locis, in quibus non fuerit dicti Ordinis Dominus, aut in finitimis Ecclesiis cum licentia Prioris Prouincialis, seù Conuentualis dicti Ordinis in cuius districtu sita fuerit Ecclesia, in qua dicta Confraternitas, seu Societas est, vel erit erigenda; quod si secus factum fuerit, Confratres pariter admissi Indulgentias non consequantur, sicque volumus, & præcipimus, nihilominus dilectis filiis Conseruatori dicti ordinis per præsentes motu simili mandamus, vt contradictores nostra authoritate prohibeant. Quæ tamen Bulla non videtur posse conuenire, nec applicari, quia dicta Confraternitas fuit instituta de anno 1588. in qua parte conueniunt.

De quo tempore Ordo prædicatorum non habebat Monasterium, & locum in dicto oppido, vt probant testes dictæ Confraternitatis *in eius Sum. n.* 1. 2. *&* 3. Sed cæpit habere de ann. 1610. Vnde aut Monasterium prætendit, non præcessisse licentiam, aut illam præcessisse, sed fuisse temporalem, donec erigeretur Monasterium dicti Ordinis in eodem loco, etiam quod tunc ad illud Confraternitas transferri deberet.

Primum non subsistit, quia satis visum fuit DD. constare de licentia concessa per Fr. Didacum, qui asseruit, se habere licentiam à suo Generali, & deputauit Vicarium Capellanum, & illius Priorem cum omnimoda facultate, quam iste habet à suo Prælato, vt possit facere totum illud, quod ipse facere posset, si præsens esset, & dictam licentiam etiam per publicum Notarium rogatam propria manu subscripsit, *Summario Confraternitatis n.* 2. & quamuis illi non credatur sine exhi- 4
bitione prædictæ licentiæ ex alleg. Tamen id visum fuit DD. non procedere, pluribus concurrentibus adminiculis in prædicta decisione ponderatis. Primum videlicet ex assertione Notarij, 5
qui in ipso instrumento institutionis dicit, talem facultatem vidisse; & quamuis Notario non credatur, nisi in his, de quibus fuit coram testibus rogatus: tamen negari non potest, quin iunctis aliis magnum faciat adminiculum. Secundum ex verisimilitudine, quia prædicta licentia concessa fuit à dicto Fratre Didaco in loco de Malrideros in quo non aderat tunc temporis Monasterium Prædicatorum, & verisimiliter ad dictum locum se non transtulisset ad dictum actum faciendum sine licentia Generalis, & Superioris, cum eius incommodo populos decipien. Tertium ex obseruantia vltra viginti annos, quibus ibi Confraternitas fuit administrata, etiam cum interuentu Fratrum, qui ibi in festiuitatib. concionabantur, 6
vt dicto Summar. n. 3 & addebatur constare de dicta licentia ex confessione procuratoris dd. Fratrum Prædicatorum facta in commissione reformatoria *Summario Archiconfraternitatis n.* 6. quæ contra ipsos probat ad *l. cum precum, C. de liber. caus.* & passim dicitur.

Ex quibus saltem simul iunctis prout iungi 7
debent visum fuit DD saltem probari, Confraternitatem erectam fuisse de Superiorum licentia, iuxta formam dictæ Bullæ, qua licentia supposita, per constructionem nouæ Ecclesiæ Ordinis Præ- 8
dicatorum non debet extingui, & ad illam transferri, sed perpetuò ibi manere, cum actus perfectus, & consumatus non vitietur, etiam si deueniat ad casum à quo incipere non possit, *ca. factum legitimè de regul. iur. in 6.* latè Tiraquell. *in tract. cessante causa limit.* 22. *n.* 1. *&* 15. Molin. *de primogen. Hispan lib.* 5. *ca.* 10 *n.* 12. Quatenus verò de dicta licentia non constaret, adhuc dictæ sententiæ ab iniustitia saluari non possent; quia ea non petita, & obtenta solum, in dicta Bulla disponitur, vt ex tenore supra relato, Confratres Indulgentias non consequi.

An autem Confraternitas aliàs erecta, quamuis nulliter, sit transferenda cum omnibus bonis quæsitis ad Ecclesiam dicti Ordinis, ex verbis dictæ Bullæ colligi non videbatur, nec valet consequentia, Confraternitas est nulliter erecta, ergo est transferenda cum omnibus bonis.

Et ita &c.

Habetur hæc decisio inter decisiones Burrati Romæ impressos *anno* 1637. *decisione* 681, *in tom.* 3.

CON

CONSVLTVM XXV.

De quadam alienatione cuiusdam boni stabilis ad Ecclesiam pertinentis.

SVMMARIVM.

IESVS MARIA.

Casus, seu factum.

Nte 60. & plures annos quidam Episcopus Ecclesiæ Vratislaniensis in Polonia quoddam Mensæ suæ Episcopalis bonum stabile tanquam desertum, & incultum nobili Laico oppignorauit pro 6000.talerorum ad creditoris, & aliquot suorum hæredum vitam assignando vsufructum oppignorati boni pro interesse acceptæ pecuniæ sub conditione, vt idem bonum cum prædiis, ædificiis, piscinis, oppidis, & aliis emolumentis deberet meliorari, & reparari, accedente quidem Capituli consensu, sed non Sedis Apostolicæ. Deinde quatuor, vel quinque Episcopi succedentes, vnus pro 6000. alter pro 10000. alter pro 7000. & consequenter vsque ad 36000. idem bonum primi creditoris hæredibus oppignorarunt ad plures vitas, eisdem conditionibus; Et quidem intuitu tam meliorationum, quàm meritorum, quæ illi apud Episcopos, & Capitulum habebant, conuersis acceptis pecuniis in contributiones belli Turcici, vel aliarum extremarum necessitatum Episcoporum, & Capituli cum Capituli quidem consensu, sed Sedis Apostolicæ non requisito. 1

Cum verò iam instet præ foribus finis d. oppignorationis, & tempus recipiendi dictum bonum, & 36000.tal. creditori restituendi, creditor instat, vt memoratæ oppignorationis tempus ad quinquaginta annos alios iisdem conditionibus extendatur, offerens suo credito 36000. tal. Episcopo, & Capitulo superaddere 5000 taler. Hinc iam quæritur an modernus Serenissimus Episcopus cum Capitulo absque Sedis Apostolicæ consensu instantiæ creditoris deferre possit, an verò rectius idem Serenissimus renuerit id facere.

Responsio.

PRæmittendum primò his temporibus omne a genus alienationis bonorum Ecclesiasticorum etiam per modum oppignorationis, aut hypothecationis prohibitum esse per text. express. *in cap. nulli liceat de rebus Eccles. alien.* maximè iuncto *c. Ambitiosa eodem tit. in extr. communib. seu extr. Ambitiosa* vbi Paulus II. sub grauissimis pœnis prohibet *omnium rerum, & bonorum Ecclesiasticorum alienationem, omneque pactum, per quod ipsorum dominium transferatur, concessionem, hypothecam, locationem, & conductionem vltra triennium, necnon infeudationem, vel contractum emphyteuticum, præterquam in casibus à iure permissis, ac de rebus, & bonis in emphyteusim ab antiquo concedi solitis, & cum Ecclesiarum euidenti vtilitate, ac de fructibus, & bonis, quæ seruando seruari non possunt.* Et *l. fin. C. de reb. alienis non alien. Sancimus* (inquit Imperator) *siue lex alienationem inhibuerit, siue testator hoc fecerit, siue pacto contrahentium admiserit non solum dominij alienationem, vel mancipiorum manumissionem esse prohiberi. sed etiam vsufructus dationem, vel hypothecam, vel pignoris, nexum penitus prohiberi, &c.* Et rectè cum enim in hypotheca, & pignore constituendo hoc

principaliter agatur, vt debitore in solutione moram faciente, pignus, & hypotheca distrahatur *tot.tit. ff. & C. de distract. pign.* vel creditori iure dominij addicatur, iuxta formam præscriptam *in l.fin.C.de iur.domin.impetran.* Hinc est, vt is Iuris interpretatione alienare censeatur, qui talem contractum celebrat, quo mediante ex tacita conuentione contrahentium potest ad vlteriorem alienationem, & dominij translationem perueniri.

3 Præsertim, quia quamuis nomine alienationis propriè significetur actus quo transfertur dominium directum *l.1.C.de fundo dotal.* Nihilominus nomine alienationis latè acceptæ in materia fauorabili pro Ecclesia, qualis est ista, venit etiam actus, quo traditur dominium vtile. Vt communiter tradunt D D. & ex Molina, Quaranta, Rodriguez, Couarubia, & aliis affert Bonacina *de contract.disput. 3. quæst. 8 punct. 4.num.31.*

4 Præmittendum secundò, quod si huiusmodi boni stabilis distractio concessa fuisset à dicto tempore per modum emphyteosis, tunc non requireretur consensus Sedis Apostolicæ seruatis tamen illis conditionibus in Extr. *Ambitiosæ* relatis, videlicet, *in casibus à iure permissis, ac de rebus & bonis in Emphyteusim ab antiquo concedi solitis, & cum Ecclesiæ euidenti vtilitate*, sed sine tali consensu posset dicta Ecclesia Vratislauiensis iterum illud in emphyteusim tradere. Ita enim colligitur ex d. Extr. *Ambitiosæ*, & docent communiter Doctores, specialiter Clar. *de emphyt.q. 6.* Couar. *lib. 2. var.c.17.n.4* Less. *de Iust. & Iur.lib. 2. c. 24. dub. 11.n.59.* Marc. Anton. Genuen. *in pract. Eccles. quæst.459.num 2.* Franc. Leo *in Thes.for Eccles.p.2. c.15.n.9.* Barb. *de offic. & potest. Episcop. alleg. 95.*
5 *n.22.& seqq.*& alij. Cuius etiam ratio est; quia id non censetur noua alienatio, sed continuatio alienationis antefactæ; maximè cum vt bona in emphyteusim concedi solita dicantur sufficit vnica concessio, & esse elapsos 40. annos. Iason. *cons.155.col.2.lib.1.* Decius *cons.142.n.4.* Afflict. *dec.305.n.10.* Clarus *§ feudum, qu. 13.n 4.* Ruin. *cons.35.n.30.lib.1.* Cephal. *cons. 155.n. 30. lib. 5.* Rebuffus *de reb. Eccles. non alienan. n. 33.* Gama *decis.345.n.4.* Imò secundum plures in isto casu Prælatus solus, sine consensu Capituli posset facere istam alienationem, sicuti docent Baldus *in c.1.col 1 qui feud.dare poss.* vbi Iaso *n. 7. vers. an autem* Felinus *in c.cum causa n.14 de iudic. & in c. Edoceri sub n.2.de rescript.* Feder. de Senis *cons. 109. incip. Quidam Prælatus*, Castrens. *cons. 134. lib. 1.* Curt. Iun. *in tr.de feud.p.2.q. 1.n. . & p. 2.* Menoch. *cons.79 n.6.*

6 Quia tamen hoc dubium non est in terminis Emphyteusis, sed vel hypothecationis, prout supponit Capitulum Vratislauiense in supplicatione facta ad Serenissimum Episcopum, vel oppignorationis, prout supponunt Decanus, & Professores facultatis Iuridicæ Praghensis, & Decanus, Doctores, & Professores Iuridicæ facultatis Catholicæ vniuersitatis Ingolstadiensis; ideo in his terminis resoluendum.

7 Nec obstat, quod secundum aliquot Doctores hypothecatio, seu oppignoratio præsertim ad multum tempus coincidat cum Emphyteosi, ac proindè idem dici debeat de hypothecatione, & oppignoratione ac de Emphyteusi. Nam præterquam quod certum est distingui huiusmodi contractus quidquid de hoc sit, cum intentio contrahentium non sit dare, aut accipere illud bonum stabile per modum Emphyteusis, sed per modum oppignorationis, seu hypothecationis, vt præsuppositum est; ideo in terminis istis re- 8
soluendum est dubium. Cum certum sit, quod actus agentium non operantur vltra intentionem eorum, *l. non omnis, ff. si certum pet. l. in agris, ff. de acquir.rerum domin.* Ægid. Bellam. *cons. 33. n.38.* vbi subdit maximè procedere in iis, quæ pendent à potestate. Soccin. *reg. 10.* Alex. *cons. 146. in causa, n. 10 & seq. l. 5* Mantica *dec. 567.n. 3.* Fauet, & aliud Iuris axioma: *Actus semper indicatur à principali intentione agentium, de quo l. si quis nec causam in princ.* & ibi Bald. *ff. si certum pet. l. qui exceptionem ff. de condict.indeb. l. 1. Cod. ad legem Cornel de Sicar.* Tiraq *de retract. lig. §. 30 glos. 1.n.4.* Couar. *lib. 1. var c.4 n.5.*

Respondeo ergo non posse fieri d. alienationē, 9
seù distractionem dicti boni immobilis sine consensu Sedis Apostolicæ, ac proindè rectè fecisse Serenissimum D. Episcopum suum consensum præbere renuendo, non præhabito eius Sedis Apostolicæ. Colligitur manifestè ex d. Extrauag. *Ambitiosæ*, in qua omnis alienatio prohibetur verbis relatis, & in sequentibus adiungitur:
Alienanti verò bona Ecclesiarum, monasteriorum, 10
locorumque piorum quorumlibet, inconsulto Romano Pontifice, aut contra præsentis Constitutionis tenorem si Pontificali, vel Abbatiali præfulgeat dignitate, ingressus Ecclesiæ sit penitus interdictus, & si per sex menses, &c. Ita etiam communiter supponunt DD. Gaetan. *in Summ. verb. Excommunicatio*, Nauar. *c.75. de alienat n.14. vers. 2.* Quaranta *in Summ. Bullar. verb. alienatio, n.5.* Franciscus Leo *in thesaur. for. Eccles. p.1.c 15. n. 54. & 57.* Filliucius *tr.44. de alienat. c.5. §. 5. n. 8.* qui testatur de stylo Curiæ, & alij, quos refert, & sequitur Barbosa *de offic. & potest. Episcop. alleg 95.n. 5.* Cum enim olim nullus posset res, aut bona Ecclesiæ inconsulto Episcopo alienare, *c. Abbatibus, & c. placuit 12. q. 2.* Et id posset facere Episcopus 11
quando tales res Ecclesiæ incommodum potius quam vtilitatem afferrent, *c. sine exceptione cum seqq. c. non liceat ead. causa, & 9.* aut si tantum Ecclesiæ contulisset, quantum alienare voluerat *c. si quis qualibet ex ead. caus. & 9.* cum consensu tamen Capituli *d.c. placuit*; nihilominus quoniam non recto iudicio, cum detrimento Ecclesiarum, quandoque etiam ex ambitionis motiuo, id fiebat, ideo Paulus II. his malis obuiare desiderans omnem alienationem rerum Ecclesiæ prohibuit, inconsulto Pontifice Summo.

Præsertim secundò id non posse, aut potuisse 12
fieri ex solo consensu D. Episcopi ex eo elicitur, quod Præsules omnes Papæ authoritate creati, seu confirmati hoc iuramento tenentur, prout patet ex Pontif. Rom. fol. 81. & 110. vbi sic: *Possessiones verò ad mensam meam pertinentes, non vendam, &c. vel aliquo modo alienabo, etiam cum consensu Capituli Ecclesiæ meæ, inconsulto Romano Pontifice.* Etsi ad aliquam alienationem deuenero pœnas in quadam super hoc edita Constitutione contentas incurrere volo. Gloss. *cap. vltim. de Eccles. ædific. & c. super de rebus Eccl. alien.* Abbas *ibi, & c. ad nostram* Redoan. *de alienat. q. 55.* Quod iuramentum adeò annexum est Episcopi consecrationi, seu Episcopali dignitati, vel officio, quod etiamsi non emittatur præsumitur tamen semper interuenisse.

13 Nam quæ fieri folent,& debent,facta effe creduntur. *l.vlt.C.de fideiuffor.* Nauarr *de alienat. n.* 12. Filliucius *fup.c.* 1. *n.* 13. Indultum porrò eft hoc iuramentum ob reuerentiam Sedis Apoftolicæ,& vt fi alicubi Paulina *Ambitiofa* non erat vfu recepta,Prælati tamen ea tenerentur, vt docet Filliucius *fup.n.* 15. Nec hoc iuramentum de non alienando inconfulto Papa extenditur fo-
14 lùm ad alienationes illicitas, fed etiam ad illas, quæ alias fecundum ius licitè fieri poffent:tum ne dicatur fruftraneum effe, & nihil operari; tum quia illicitæ alienationes fieri non poffunt nec à Papa, nifi de abfoluta potentia. Nau. *fup. n.* 12 Azor *tom.* 1. *Inftit.Moral.lib.*9.*c.*9 *q.*9.*§. altera fententia*, Molina *Tract.* 2.*difp.*468. Quaranta *fup. n.* 6. & verifimilius exiftimant Doctores Ingloftadienfes pro contraria parte interpellati. Vnde quod Barbofa *fup. n.* 30. ex aliis refert, quod fcilicet hoc iuramentum non contineat folita alienari, intelligendum eft in terminis d. Conftitutionis *Ambitiofæ*, id eft de folitis alienari per modum Emphyteufis,prout permittitur in ea conftitutione, non de aliis ibi non permiffis.

15 Accedit tertiò, meritò huiufmodi alienationem fieri non debuiffe, nec fieri poffe fine confenfu Sedis Apoftolicæ eo quod, vt audio,contractus ifte cum hæreticis initus eft. Contrahere autem cum hæreticis non eft facilè permittendum fine magna caufa à Sede Apoftolica iudicanda. Primò, propter periculum fubuerfionis Catholicorum, quæ ex huiufmodi contractibus oriri folet,iuxta illud Ecclefiaft. 12. *Qui tetigerit picem, inquinabitur ab ea,& qui communicauerit fuperbo, induet fuperbiam.* Quod maximè verum eft de fuperbia hæreticorum;fpeciatim verò propter illud 2.Timoth.17. *Prophana autem, & vaniloquia deuita, multum enim proficiunt ad impietatem & fermo eorum,vt cancer ferpit:* vbi loquitur de hæreticis, quos ait *fubuerterunt quorun-*
16 *dam fidem.* Et ratio eft, quia hærefis eft inftar morbi cuiufdam contagiofi; ficut ergo nemo prudens facile agit cum homine habente morbum contagiofum, ne veniat in periculum falutis corporalis ita nemo prudens facilè debet agere cum hæretico, ne det fe in difcrimen falutis animæ.

17 Secundò ratione fcandali. Conftat enim multos rudiores, & fimpliciores fcandalum pati,& in errorem induci cum vident fuos Principes, nobiles,aut potentes,aut doctrina excultos, maximè Antiftites, & perfonas Ecclefiafticas cum hæreticis contrahere, pacifci, matrimonia inire, & fimilia agere, Putant enim eos hac fua conuerfatione doctrinam,& mores hæreticorum approbare;ac proindè fe quoque errare non poffe, fi ipforum exemplum imitentur. Vnde paulatim fit vt apertè incipiant hærefim pro vera doctrina amplecti,& propugnare, nec alio argumento tueri fe poffint,quàm quod prætendant tales viros errare non poffe, feque bona confcientia illorum veftigiis poffe infiftere.

18 Tertiò propter improbitatem hæreticorum. Sunt enim illi,de quibus 2. ad Timot. 3. inquit Apoftolus: *Erunt homines fe ipfos amantes, cupidi, elati,fuperbi,blafphemi, parentibus non obedientes, ingrati,fcelefti,fine affectione, fine pace, criminatores,incontinentes,immites, fine benignitate,proditores,proterui,tumidi,& voluptatum amatores, magis quam Dei,habentes fpeciem quidem pietatis, virtu-*
tem eius abnegantes Et propterea fubiungit idem 19
Apoftolus. *Et hos deuita.* Vnde D. Cyprianus *lib.* 1. *Ep.* 3. *ad Cornel.* quomodo Catholici confortia hæreticorum declinare debeant fic habet: *Declinent fortiter,& euitent dilectiffimi Fratres noftri verba,& colloquia eorum, quorum fermo vt cancer ferpit,nulla cum talibus commercia,nulla conuiuia, nulla colloquia mifceantur,fintque ab eis tam feparati,quàm funt ifti ab Ecclefia profugi.* Cuius rationem veluti reddens S.Leo *ferm.* 5 *de Ieiun.* 10. *menf.* inquit: *quia fermo eorum ferpit vt Cancer, humiliter irrepunt,blandè capiunt,molliter ligant, latenter occidunt.*

Nec obftat quod contra dicta obiicitur per 20
vniuerfitatem Pragenfem, & Ingloftadienfem, fcilicet dictam alienationem vtiliffimam effe d. Ecclefiæ Vratiflauienfi, quia aliàs fi non fiat, oportet bonum illud oppignoratum diluere, & foluere pro illo creditori 36000 taleros, quod eft impoffibile propter Ecclefiæ neceffitates, & præfertim quod bonum illud propter bellicas calamitates eft valdè deterioratum,& inutile Ecclefiæ, cui è contra valdè commodum eft acceptare fuperadditionem illorum 5000. talerum, quos creditor vult fuper adiungere ac proindè neceffarium non effe ad hoc faciendum Sedis Apoftolicæ confenfum. Siquidem *cap. vt fuper aliqua de reb. Ecclef. alien vel non*, exprefsè ait Cæleftinus III Rauennenfi Archiepifcopo. *Poffeffiones verò, quæ tuæ Ecclefiæ minus vtiles funt pro aliis vtilioribus de fratrum tuorum,& fanioris partis confilio,& affenfu,alienandi, feu commutandi liberam concedimus facultatem.* Et *c.ea enim* 10. *q.*2. vbi res immobiles permittuntur dari pignori, quando mobiles non fufficiunt, prohibetur rei fterilis poffeffio,& prædium inutile alienari permittitur.

Hæc,inquam,& fimilia,non obftant, non fo- 21
lum quia hæc omnia, prælertim de vtilitate Ecclefiæ in facienda alienatione debet plenè probari,& effe euidens, clara, & indubitata, ita ut non ftetur affertioni alienantis. Bartol *in l fi facto ff.de Caftrenf pecul.* Bald *conf.* 256. *circa med. verf. præterea*, Feder de Sen. *conf.* 143. *circa fin.* Alex. *conf.* 160.*n.*5.*lib.*6. Roland. *conf.* 15.*n.*19.*l.*1. Barb. *de Iure Ecclef lib.*3.*c.*30 *n.*16.& 17. Maximè Rota t.p. diuerf.decif. 181. num. 3. vbi exprefsè: *Certum eft quod non ftatur affertioni par-*
tium circa caufam vtilitatis. Sed etiam, quia efto 22
euidenter conftet de vtilitate huiufmodi alienationis,& damno de retentione talis boni adhuc requiritur iudicium Sedis Apoftolicæ, quo iudicet de tali vtilitate,& damno,& fi ita inuenerit confentiat in alienationem. Tum propter iuramentum ab Epifcopo emiffum, & d. Extrauag. *Ambitiofæ*,quæ vt dictum eft, extenduntur etiam ad cafus aliàs ex iure licitos ratione vtilitatis.

Tum denique,quia intentio,& finis Ecclefiæ 23
in d.Extrau eft impedire alienationes factas prætextu vtilitatis fine confenfu Summi Pontificis, eo quod,experientia docente, fimiles alienationes licet apparenter vtiles, reperiæ poftea funt inutiles, & damnofæ Ecclefiis Quaranta *fupr. n.*5.maximè *n.*44 Filliucius *fup c.*5.*qu.* 8. Franc. Bordon. *in ref.ref.*27.*n.*33. Moron. *refp.*62.*n.*7. Et ego *tom.* 3. *meæ Summæ verbo alienatio n.*26. in impreffione Veneta anni 1646. Et conftat manifeftè ex ftylo Curiæ,nam in refcriptis, in quibus conceditur facultas ad alienandum additur hæc claufula:

clausula: *Si in euidentè vtilitatem, &c* Et casu quo
non addatur tacitè subintelligitur. Rota *diuers.*
dec. 178. *n.* 1. *vol.* 8. Filliuc. *sup. q.* 12. Bonac. *de alie-*
nat disp. 8. *q* 1. *punct.* 4. *n.* 7. post Redoan. & alios.
Ex quo liquidò constat præter vtilitatem Eccle-
siæ & adhuc ipsa posita requiri ad alienationem
consensum Sedis Apostolicæ.

24 Nec releuat clausula illa posita in d. Extra-
uag. scilicet, *præterquam in casibus à Iure permis-*
sis, per quam videtur concedi alienationes fieri
posse sine consensu Sedis Apostolicæ in casibus
vtilitatis Ecclesiæ, vel ad euitandum aliquam in-
commoditatem, vel inutilitatem. Siquidem isti
casus sunt in iure permissi. Respondeo enim
25 clausulam istam exceptiuam non esse referen-
dam ad omne genus alienationis relatum in d.
Extrauag. Sed solum ad eam quæ fit per mu-
dum Emphyteusis vt constat manifestè ex ver-
bis ipsius Extrauag. sicque communiter intelli-
gitur à Doctoribus, estque secundum praxim
Curiæ. Quaranta *sup. n.* 39. Barbos. *de offic. & po-*
test. Episcop alleg. 95. *n.* 22. *& seqq.* Bordon. *sup.* &
alij ferè communiter.

26 Ex quo etiam patet quid dicendum ad aliud
quod tangitur pro parte aduersa, præsertim ab
Vniuersitate Pragensi, scilicet de necessitate quæ
dicitur esse in huiusmodi alienatione, ita vt ra-
tione ipsius, & iurium, in quibus propter neces-
sitatem permittitur alienatio permitti etiam
possit ista, inconsulta Sede Apostolica. Primò
27 enim, cum necessitas, & vtilitas in iure æquipa-
rentur *c.* 1. *de reb. Eccles. non alien. in* 6. Clement.
1. *eod. tit.* Glossa *ibid. verb. necessitas, aut vtilitas* ex
aliis etiam iuribus id comprobans. Abbas in *cap.*
vt super de reb. Eccles. non alienand & c. fin. de Ec-
eles. ædific. Motonus *d. resp.* 62. *n.* 4. ideo quæ dicta
sunt de vtilitate applicanda etiam ad necessita-
28 rem. Secundò specialiter, quando iura concedunt
aliquas alienationes rerum Ecclesiasticarum
propter necessitatem Ecclesiæ non seruatis de-
bitis solemnitatibus (inter quas vna, & præcipua
post d. Extrauag *Ambitiosa* est expectare consen-
sum Sedis Apostolicæ) solum intelliguntur quan-
do necessitas est adeo vrgens, vt non patiatur
eas seruari, vt alios notant Cardinalis *in Clem. de*
reb. Eccles. non alien. n. 19. Villadiego *tr. de leg. q.*
11. *in fin.* Abbas *in cap. fin. de Eccles. ædific.* Tur-
recremata *in Summa lib.* 12. *q* 8. Redoan. *qu.* 19. *n.*
34. Pasqualigus *in qq moral. canon. cent.* 2. *q.* 174.
29 *n.* 4. Propterea DD. dicunt quod quando neces-
sitas instat, & est periculum in mora si Papa ad-
eatur, vt pro alimonia pauperum, redemptione
vrgente captiuorum, tunc alienari possint res
Ecclesiæ inconsulto Papa. Abbas *in c. fin. n.* 8. *de*
Eccles. ædific Redoan. *q.* 13. *n.* 13 Quaranta *supr. n.*
41 Vgolin. *de potest. Episcop. c.* 14. §. 7. *n.* 5. Hæc
autem summa necessitas non vrget in præsenti
casu, vt de se patet.

30 Tertiò, cum hæc necessitas non sit legalis, aut
iuridica qualis esset si bonum illud, de quo est
controuersia peruenisset ad Ecclesiam cum con-
ditione, quod alienaretur; aut cum Ecclesia non
esset capax habendi illud aut quando illud alie-
nare esset necessarium ex voluntate testatoris,
aut ex lege contractus propter pactum de retro-
uendendo, in quibus, & similibus casibus autho-
res communiter negant requiri consensum Se-
dis Apostolicæ, vt videre est in Quaranta, Bona-
cina, Barbosa, & aliis relatis, ac in Castropalao
tom. 2. *tr.* 12. *disp.* 1. *punc.* 15. & Thesauro *in prax.*
p. 2. *verb alienatio c.* 1. sed sit quædam necessitas 31
orta ex indigentia Ecclesiæ volentis facere hanc
alienationem, debet examinari à Sede Apostolica
an sit sufficiens, & debet esse ab ipsa authorizata,
& declarata quod sit ex illis, quas iura requirunt
ad alienationes bonorum Ecclesiæ. *c. Diaconi c. si*
qua c. alienationes c. sine exceptione 12. *q.* 2. Pas-
qualig *supr. n.* 5. Vnde id quod dicitur ex c. *Quod*
non est licitum de reg. iur. scilicet necessitas facit
licitum, quod alias licitum non erat, & quod ha- 32
betur ex *l. si quis propter. C. de patribus qui filiis,*
scilicet *necessitas non habet legem*, intelligenda
sunt de necessitate ita vrgente, quæ nullo modo
permittat legem, vel solemnitatem, maximè quæ
spectat ad consensum Sedis Apostolicæ pro
ea requisitum, obseruari Archidiacon. *in cap. Ea*
enim § hoc ius verb. constata 10 *quæs.* 2. Pasqualig.
supra.

Ad id verò quod pro aduersa parte tangitur 33
in litteris Capituli Vratislauiensis ad Sereniss.
Episcopum, & in responso Vniuersitatis Inglo-
stadiensis, scilicet d. Extrauag. *Ambitiosa* vsu re-
ceptam non esse in Partibus Poloniæ, ac pro-
indè nullam vim habere ad obligandum volen-
tes alienare ad petendum consensum Sedis
Apostolicæ.

Respondeo primo ipsam Vniuersitatem In- 34
glostadiensem supra de hoc dubitare, quin potius
dicere, quod si esset recepta in locis vicinis, præ-
sumendum esset, quod etiam Diœcesi Vratisla-
uien. recepta sit, ac proindè quod onus proban-
di contrarium in dominos consulentes (scilicet
Canonicos eius Ecclesiæ) retorquendum sit. Et
rectè sanè, cum hoc ad factum pertineat. Secun- 35
dò, debere præsumi esse receptam, quia est inser-
ta in corpore iuris, & est ipsum ius commune;
prout in terminis resoluit Rota *in vna Brixien. si*
locationis coram Pegna inter decisiones Farina-
cij *p.* 1. *decis.* 30. *n.* 5. vbi sic: *Satis quoque leue vi-*
sum fuit quod de non vsu Extrauagantis Ambitiosæ
opponebatur; cum enim esset lata, & publicata, &
passim iam impressa circumferatur vsu præsumitur
etiam recepta. Et ita tenent Beniutend. *dec.* 13. *n* 9.
Redoan *supr. q.* 6. *n.* 15. *& qu.* 35. *n.* 1. Berous *conf.*
8. *n.* 9 *lib.* 3. Gutier. *lib.* 1. *Can. qq. c.* 8. Riccius *in*
Collect. dec. p. 5. *collect.* 1673. *& in prax. rerum for.*
Eccles. decis. 95. Et plures alij, quos sequitur, &
refert Barbos. *d. alleg* 95. *n.* 49. *& in Collect. DD. ad*
d. Extrauag. n. 3. allegans etiam alias Rotæ deci-
siones ad intentum.

Maximè ex illa Brixiensi iam relata clarè ha- 36
betur Rotam non seruare decisionem Mohedani
8. *de locato*, dicentis probandum esse vsum huius
Extrauagantis *quinimo*, inquit Rota, *cum vsu re-*
cepta præsumatur neganti vsum incumbit onus pro-
bandi. Anton. August. *in epit tit. de constit. num.* 3.
Becc *conf.* 9. *n.* 1. Plott. *conf.* 19. *n.* 62. Imò genera-
liter esse receptam, saltem quoad nullitatem con-
tractus in illa positam contra alienantes, etsi non
quoad censuras colligitur ex pluribus DD. rela-
tis à Barbosa *supra d. numer.* 3. In dubio autem
de receptione præsumi debere esse receptam, 37
eo quod possessio, & præsumptio stat pro ipsa,
ita vt in fauorem ipsius debeat iudicari, & qui
eam in sui fauorem allegat habeat suam inten-
tionem fundatam, colligitur ex iis, quæ dixi
tom. 4. *mea Summa qq. regul. verb. leges regular.*
numer. 17. & habent Sanch. *lib.* 1. *in Decal. cap.* 10.
num. 35. Salas *in* 1. 2. *quæst.* 21. *tract.* 8. *disp. vnic.*
sect. 26. *n.* 265. *in fin.* Laym. *lib.* 1. *tract.* 4. *cap.* 3.
num. 6.

num.6. cum Rodriguez, Naldo, & Bonacina, quos ibi retuli.

38 Tertiò respondeo, quod siue hæc Paulina recepta sit, siue non in partibus Poloniæ, aut alibi, & quidquid sit de illa controuersia an lex humana non recepta, seu non acceptata obliget, de qua dixi loco relato *n.16.* & abstrahendo ab his omnibus, nihilominus eam obligare vbique gentium.

39 Ratio est, quia Papa potest obligare suos lege fideles, etiamsi illam non acceptent, & independenter ab eorum acceptatione; & ex multis coniecturis colligitur habere hanc intentionem circa obseruantiam huius Paulinæ. Primum constat ex eo quod hæc facultas competit illi ex potestate à Christo concessa illis verbis *Pasce oues meas*, & quia alias maioris potestatis esset grex quàm pastor, & quia aliàs etiam dici deberet quod potestas ipsi à Christo concessa non esset absoluta, & efficax, sed inefficax, & conditionata, scilicet si subditi voluerint obedire, sic colligitur ex Suar. *lib.4. de legib. c.16. n. 2* dicente hoc esse de fide, & referente pro eo Castr. & ex Turrecrem. & ex Vasqu. *t.2. disp. 156. cap. 5.* Rodriguez *tom. t. qq reg. quæst. 6. art. 6.* & Bonac. *de legib. disp. 1. quæst. 1. punct. 4. n. 28. & 29.* alios etiam referente.

40 Secundum verò, tum ex iuramento quod ex præcepto Papæ emittunt Episcopi de non alienando, inconsulta Sede Apostolica per illud enim, vt dixi, intendit Papa obseruantiam huius Paulinæ, non obstante eius non acceptatione; tum quia ad hunc finem inserta videtur in corpore iuris, cum plures aliæ Pontificiæ Constitutiones etiam pro re grauissima editæ ibi non inserantur; tum quia passim iuxta eam in Curia iudicatur tam in foro externo, quàm in interno conscientiæ, puniendo, absoluendo, & dispensando transgressores illius; tum denique quia ita est praxis, & stylus Dataríæ, & Pœnitentiariæ Romanæ. Quaranta *sup. n. 49* Filliuc. *supra cap. 1. dubio sexto.* Hieronym. Mainaf. *in Consulto de spol. n. 276.* vt testes experti loquentes.

41 Pro maiori autem abundantia, & corroboratione eorum, quæ dicta sunt, placuit hic adiungere tres Sacræ Rotæ Romanæ decisiones coram Illustriss. DD. Mantica, Seraphino, & Dunozetto, ex quibus pleraque de hac materia elucidantur.

Romana siue Tiburtina.

Horti.

42 Coram Domino Mantica 12. Decembris 1588.

ARGVMENTVM.

Alienatio rei Ecclesiasticæ facta absque solemnitatibus debitis, inualida est, & reuocanda, licèt facta sit ex necessitate soluendi æris alieni.

SVMMARIVM.

1 *Alienatio rei Ecclesiasticæ vt subsistat quæ requirantur*

2 *Gratia Papalis in forma simplicis commissionis non præsentata, morte Pontificis expirat, & num. 7.*

3 *Gratia non suffragatur, si Breue, quod ex forma commissionis erat expediendum, non fuerit expeditum.*

4 *Gratia si in euidentem, locum habet, etsi Ecclesiæ vtilitas euidens non sit probata, & numer. 5.*

8 *Alienatio facta pro soluendis debitis hereditariis, beneplacitum Papæ non requirit.*

9 *Gratia præsentari debet etsi emptori lis fuerit mota.*

DECISIO.

Placvit Dominis alienationem non valere ex defectu solemnitatis. Nam in alienatione rei Ecclesiasticæ duo copulatiuè requiruntur, solemnitas, & causa. *cap. 1. & 2. de reb. Eccles. non alien. l. 6. Clem. 1. eod. tit. c. sine exception. 12. q. 2.* & communem hanc opinionem profitetur, & quamplurimos adducit Dec. *in consil. 142. n. 4. & Couarrn. var. resol. l. 2. c. 17. n. 2.* Et hoc in Rota sæpius decisum fuit. 1

Vnde quamuis alienatio facta fuerit ex necessitate æris alieni, non potest tamen sustineri, quia deficit forma requisita, hoc est, assensus, & authoritas Superioris.

Nec obstat supplicatio à fælic. record. Greg. XIII. obtenta, quia illa est in forma simplicis commissionis, nec fuit præsentata, & ideo per mortem Summi Pontificis expirauit. Bald. *in l. vlt. n. 3. vers. sed pone, ff. de const.* Dec. *in c. relatum, n. 22. vers. Et ista conclusio intelligitur, de off. deleg.* Gabr. *in concl. 1. n. 7. de prab. l. 6.* 2

Quod multo magis Dominis placuit quia in casu proposito posita est clausula, *& per Breue*, quæ facit vt sit necessaria expeditio Breuis, quod cum non fuerit expeditum, gratia non potest suffragari, quia obstat regula de non iudicando iuxta formam obligationis. 3

Neque ad rem pertinet, quod gratia *si in euidentem*, statim locum habeat, etiam priusquam Ecclesiæ euidens vtilitas probetur, vt aliàs dictum fuit in Rota, quia illud procedit, quando rescriptum fuit præsentatum, & res est in eo statu, vt confirmatio fieri possit, aliud est, si rescriptum non sit præsentatum, quia mandatum de re integra morte Pontificis expirat. *cap. licet, de offic. deleg.* Et perindè est ac si non esset obtentum. 4 5

Neque etiam refragatur quod hæc gratia facta fuerit simpliciter, & ideo quamuis non sit præsentata executori per mortem Papæ non expiret. *cap. si super gratia, de off. deleg. lib. 6.* Guido Pap. *decis. 491.* quia hoc non habet locum quando executor debet adhibere causæ cognitionem. Rota *decis. 12. de off. deleg. in nou.* Gemin. *in d. c. Si super gratia n. 7. vers. Sed pone quod Papa, de offic. deleg.* Felin. *in d. c. relatum, n. 8. vers. Limita istam limitationem, de offic. deleg* Et sequitur Gabr. qui alios consonantea refert *in d. concl. 2. n. 13. de prab lib. 6.* 6 7

In proposito autem executor debuit adhibere causæ cognitionem, ergo ea non adhibita per mortem Pontificis expirauit, & cum Breuis etiam expeditio fuerit necessaria cessat omnis dubitatio.

8 Neque

8 Neque etiam dici potest beneplacitum Papæ non fuisse necessarium ex eo quod alienatio facta fuit pro soluendis debitis hæreditariis, quia per aditionem hæreditatis bona fuerunt acquisita à monasterio *l. sed si plures. §. filio. de vulg. & pupil. subst. & instit. de hered. qual. & differ. in pr.* quem textum meliorem de Iure dicit Crot. *in leg. stipulatio hoc modo concepta, n. 55. verb. oblig glos.* & DD. *in l. 1. §. veteres, ff. de acqu. poss.*

9 Neque etiam obstat quod emptori lis fuerit mota, & ideo gratia non fuerit præsentata, quia hoc nullum præstitit impedimentum, & quia Breue etiam nihilominus potuit, & debuit expediri, & præsentari. Ita, &c.

Habetur hæc decisio inter decisiones Manticæ *decisione* 41.

Romana.

Domus.

43 Coram Domino Seraphino anno 1604. Die Lunæ 16. Februarij.

SVMMARIVM

1 *Ad validitatem alienationis bonorum Ecclesiæ requiruntur copulatiuè solemnitas, & causa.*

2 *In alienatione bonorum Ecclesiæ solemnitas non requiritur quando res est solita locari.*

3 *Res dicitur solita locari, quando præcedit vna locatio solemnis, vel duæ minus solemnes cum cursu quadraginta annorum, vt n. 5.*

4 *Locatio non potest dici solemnis in qua non constat de beneplacito Apostolico, etiam quod ex lapsu temporis possit præsumi, ad effectum vt vnica sufficiat pro solito.*

6 *Locationes licet duæ, factæ iisdem personis habentur pro vna tantum maximè si posterior sit prioris confirmatio.*

7 *Locatio non potest esse eadem cum prima quæ fuit alterata respectu nominationis in defectum generationis cum requirat nouam solemnitatē, & debet continere eandem causam concessionis.*

8 *In considerandа vtilitate in alienatione bonorum Ecclesiæ debet haberi ratio sextæ partis.*

9 *Non dicitur sufficiens causa alienationis bonorum Ecclesiæ ex quo domus sit ruinosa, quando cum parua impensa reparari potest.*

10 *In alienatione bonorum Ecclesiæ facta propter merita illa sunt probanda aliter quàm ex attestatione alienantis, & debent esse ratione obsequiorum Ecclesiæ præstitorum.*

11 *Melioramenta facta in re locata ab Ecclesia sine solemnitate, & sine causa, liquidari, & refici debent.*

DECISIO.

1 VIT resolutum sententiam extra Rotam latam esse iustam, & confirmandam, cum locatio facta Sebastiano corruat ex defectu solemnitatis, & causæ, quæ tamen ad validitatem alienationis bonorum Ecclesiæ copulatiuè requiruntur, *cap. 1. de reb. Eccl. non alienan cap. sine exceptione. 12. quæst. 2.* vbi latè Laurent. de Rodulph. *in 3. quæst.*

Neque obstat limitatio quæ pro Sebastiano de- 2
ducitur ad sustinendam alienationem quod solemnitas non requiratur in re solita alienari, *c. a.* 3
& ibi Doctor. *de feud.* & allegatur vna locatio, quam affirmant fuisse solemnem facta anno 1515. Mariæ, & Paulæ, quæ fuit confirmata per sententiam duorum Canonicorum Ecclesiæ Lateranensis.

Nam neque hæc locatio potest dici solemnis, 4
cum non constet de beneplacito Sedis Apostolicæ, nec de Iurisdictione illorum Canonicorum, qui sententiam tulerunt, & licet ista possint præsumi stante lapsu tanti temporis, tamen ad hunc effectum non sufficit allegare præsumptionem vt fuit decisum coram me in causa Romana deuolutionis domus 30. Octobris 1602. neque sententia per dictos Canonicos lata fuit in exequutionem alicuius gratiæ, *Si in euidentem*, sed in lite mota per Priorem de, & super domo, & illius deuolutione, & euacuatione, itaut non possit deseruire pro confirmatione alienationis, & beneplaciti Apostolici, immò arguit hanc locationem non fuisse pacificam, Minus potest sustineri ex 5
eo quod adsint duæ locationes cum cursu annorum quadraginta allegando prædictam factam anno 1515. & aliam factam anno 1540. quia ha- 6
benda est pro vna tantum, cum factæ sint iisdem personis: & hæc posterior non est noua locatio, sed prioris confirmatio, cum eiusdem insertione facta à successore prioris, qui priorem concesserat.

Sed difficultatem tollit quod locatio de qua 7
nunc agitur facta Sebastiano est alterata respectu nominationis in defectum generationis, quo casu requiritur noua solemnitas, vt notatur *in Auth. Qui rem, C. de Sacrosanct. Eccles.* Et fuit decisum in causa *Imolen̄ bonorum* 21. *May* 1593. *coram R. P. D. meo Pamphilio.* Et etiam requiritur vt adsit eadem causa concessionis. Curt. *de feud. p. 5. quæst. 1. num.* 10. Visum fuit etiam Dominis adesse defectum causæ, fatetur enim Sebastianus, quod eo tempore quo domus locabatur pro scutis quadraginta, & concessio fuit facta pro scutis sex, & pro summa 300. scutorum, cum obligatione expendendi scuta centum in melioramentis; adeo quod etiam 8
habita ratione sextæ partis, nulla adest Ecclesiæ vtilitas.

Nec refert quod dicatur, domum fuisse rui- 9
nosam, quia poterat Prior cum centum scutis illam reparare absque aliquo eius incommodo, & sic ista non erat sufficiens causa alienationis vt fuit alias decisum coram me in causa *Placentina bonorum de Puteobonellis*, & in pluribus aliis causis. Neque hic cadit contemplatio meritorum 10
Sebastiani, tum quia essent aliunde probanda quam ex attestatione alienantis, Ias. *cons. 73. lib. 3.* Federic *cons.* 143. tum quia necessarium esset, vt hæc merita essent ratione obsequiorum præstitorum Ecclesiæ, cuius bona alienantur, Ac coram bona *decis.* 43. & fuit dictum *coram R. P. D. meo Lancellotto in causa Posnamens. bonorum* 15. *Februarij* 1599. Quantum ad meliora- 11
menta, ea sunt reficienda Sebastiano, facta illorum liquidatione, & in hoc fuit benè gestum per Reueren. D. Verospum, qui præfixo termino ad liquidandum, & nihil interim acto, processit ad exequutionem, præstita cautione *iuxta decis.* Put. 471. *lib.* 2. Et ita conclusum pro nullitate concessionis.

Habetur

Habetur hæc decisio inter decisiones Seraphini *decisione* 1490.

Treueren

Bonorum.

44 Coram Reuerendissimo Dunozetto. Lunæ 15. Martij 1621.

ARGVMENTVM.

In alienatione bonorum Ecclesiæ copulatiuè requiritur causa, & solemnitas Beneplacitum Apostolicum in alienatione bonorum Ecclesiæ hodie vigore Paulinæ est necessarium sub pœna nullitatis alienationis. Alienatio bonorum Ecclesiæ, licet fiat in aliam Ecclesiam, nihilominus requiruntur solemnitates

SVMMARIVM.

1 *Bona Ecclesiæ, quando alienantur, duo copulatiuè requiruntur causa scilicet, & solemnitas.*

2 *Beneplacitum Apostolicum hodie requiritur in alienatione bonorum Ecclesiæ.*

3 *Alienatio bonorum Ecclesiæ facta sine beneplacito Apostolico est nulla.*

4 *In alienatione bonorum Ecclesiæ si interuenerint solemnitates de iure requisita, non requiritur beneplacitum Apostolicum, sed ista fuit opinio Beroi semper à Rota reprobata, & in quo D. Beroius fallatur. n. 5.*

6 *Constitutiones frustratoriæ essent si se non extenderentur vltra terminos iuris communis.*

7 *Ecclesia quando alienat in aliam Ecclesiam, an sint necessaria solemnitates requisita in alienationibus bonorum Ecclesiæ, & n. 8.*

9 *Cultus diuinus potest esse maior in vna, quàm in alia.*

10 *Ecclesiæ vni non est danda occasio, alteram spoliandi.*

11 *Alienatio bonorum Ecclesiæ si fiat in alteram Ecclesiam etiam de iure communi sunt necessaria solemnitates.*

12 *Beneplacitum Apostolicum si in alienatione bonorum Ecclesiæ de consensu partium requiratur, & sub hac conditione fuerit conclusum.*

Tunc illo deficiente contractus dupliciter est nullus.

13 *Gratia Papæ quando est in forma simplicis commissionis, & non est præsentata expirat per mortem Papæ.*

14 *Iudicandum non est iuxta formam supplicationis*

15 *Gratia forma si non seruetur irrita redditur ipsa gratia.*

DECISIO.

1 DOMINI vnanimiter venditionem fuisse nullam, & inualidam responderunt, est enim clara iuris conclusio in alienatione rei Ecclesiæ duo copulatiuè requiri causam, & solemnitatem *c. sine exceptione* 12. *q.* 2. *c.* 1. & 1. *de reb. Eccl. non alienan. in* 6 Card. Mant. *decis.* 43. *n.* 1. Et fuit sæpissimè decisum, quicquid enim sit vtrum adsit causa tamen cum deficiat beneplacitum Apostolicum quod hodie requiritur vigore consti- 2
tutionis Pauli Secundi. Cæsar de Grass. *decis.* 4.
in fin. de rebus Eccl. num. 14. *vers. at in casu nostro,*
Cardin. Mant. *decis.* 41. Ricc. *in praxi resolutione* 383. *numer.* 1. & fuit sæpissimè resolutum, se- 3
quitur pernecesse istam venditionem fuisse ex
defectu beneplaciti nullam, præcipuè cum agatur de bonis iurisdictionalibus, & magnæ considerationis.

Non obstat quod vbi interuenerunt solemni- 4
tates de iure requisitæ, non requiritur beneplacitum, vt dicit Ber. *cons.* 91. *n.* 18. *lib.* 1. vltra quod de hoc Domini multum dubitabant, eius opinio semper fuit à Rota reprobata, fallit enim Beroius, dum ponderat verba Constitutionis ibi præterquam in casibus à iure expressis, nam illa important limitationem, quando debet seruari
solemnitas Paulinæ, vt patet ex lectura Consti- 5
tutionis, & declarat Caiet. *in summ. vers. excommunicatio c.* 75. Steph Quarant. *in Compen Bullary in ver. alienationes Eccles. num.* 5. & 19. qui casus connumerantur à Barr. Peret. *in d. extrauag. ambitiosa in ver. præterquam in casibus à iure ex-*
pressis n. 1. & *seq.* frustratoria enim esset constitu- 6
tio Paulina, si non extenderetur vltra terminos iuris communis.

Minus etiam visum fuit obstare, quod Paulina non habeat locum quando vna Ecclesia alie-
nat ad fauorem alterius, vt latè deducebant in- 7
formantes pro Collegio, ponderando verba illa Paulinæ prophanis vsibus applicare quæ non
possunt conuenire, quando vna Ecclesia alie- 8
nat in aliam Ecclesiam, cum fuit responsum constitutionem non vti hac sola ratione, sed vlterius progredi, ibi, *aut cum maximo illarum, ac di-*
uini cultus detrimento exquisitis modis vsurpare 9
præsumunt; quæ verba possunt conuenire vbi fit
alienatio in aliam Ecclesiam, quia cultus diuinus 10
potest esse maior in vna, quam in alia Ecclesia, & daretur occasio vni Ecclesiæ, aliam spoliandi, vt notat Hostien. *in cap.* 1. *de reb. Eccl. non alien.* & ibi Ioan. Andr. *n.* 2. & in terminis alienationis
inter duas Ecclesias respondit Rota *in Neapolitana Spoly, Mercurij* 3. *Iuny* 1601. coram bon. 11
mem. Card Lancellotto, & optima ratione quia etiam de iure communi requiritur solemnitas, vbi fit alienatio in aliam Ecclesiam *c.* 1. *de reb. Eccles. non alien. in* 6. Abb. *in cap. tua n.* 4. & ibi Dec. *de his qua fiunt à maiori parte c.* Dec. *cons.* 174. *n.* 1. Rota *decis.* 1 *de reb. Eccles. non alien in nouis cum alleg.*

Et quod omnem sustulit scrupulum, illud est quod ex partium conuentione illud beneplacitum fuit requisitum. Nam Capitulum dedit mandatum procuratoribus ad videndum sub beneplacito Apostolico, & Patres illud obtinere
propriis sumptibus promiserunt, ex quo sequi- 12
tur contractum fuisse inualidum, non solum ex defectu solemnitatum, sed etiam consensus, qui censetur deficere eo ipso, quod deficit beneplacitum consensui correspectiuum Aym *cons.* 461. *num.* 29 *in fin.* Rota *in recent decis* 428. *num.* 6. & 7. *tom.* 1.

Nec visa fuit suffragari supplicatio à fel. re- 13
cord. Clementis Octaui signata quia illa est in forma simplicis commissionis, neque fuit præsentata, & ideò per eius mortem expirauit. Beec. *in cap. relatum num.* 22. *vers.* & *ista conclusio de offic. deleg* Et in terminis Cardin. Mantic. *d. decis.* 41. *num.* 2. Et postea fuit dictum in vna *Ferrarien.*

varten. bonorum 19 Ianuarij 1613 coram me Quod
multò magis hoc casu Domini dixerunt esse re-
cipienda, quia fuit apposita clausula in Litteris
latissimè extendeñ. quæ operatur vt fuerit ne-
cessaria litterarum expeditio, vnde illis non ex-
peditis obstat regula de non iudicañ. iuxta for-
14 mam supplicationis, vt respondit Rota *in d. de-
cis.* Card Mant. 41. *num.* 3.

Nec etiam supplicatio signata in actis exhi-
bita vllo modo potest seruire pro confirmatione
venditionis, nam in ea expressè Papa mandaue-
rat, vt vnico contextu inuestiretur pretium in
15 rebus stabilibus vtilioribus mensæ Capitulari,
quæ forma cùm non doceatur adimpleta redditur
irrita gratia beneplaciti, *c. cum dilecta, de rescrip.*
Et in term. fuit decisum in vna *valentina Ba-
ronia* 10. *Martij* 1613. *coram Reuerendissimo At-
trebaten.*

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

Habetur hæc decisio inter decisiones recent. Rubei 4 *p. tom.* 2. *num* 277.

CONSVLTVM XXVI.

De Monasterio cuiusdam Religionis occupato per fratres alterius Congregationis.

SVMMARIVM

Casus, aut factum, num. 1.
Congregatio ista separata à Religione. n. 2.
Sub certa conditione n. 3.
An cessauerit separatio. n. 4.
Dispositio conditionalis, omissa conditione, non habet effectum. num. 5.
Deficiente conditione contractus resoluitur. n. 6.
Non obstat cessio, & renuntiatio Religionis. n. 7.
Cessio, & renuntiatio sub conditione, ipsa non purificata, reuertitur ad sua iura. n. 8.
Res de facili reuertitur ad suam primæuam naturam. num. 9.
Reditus ad ius commune facilis. n. 10.
Feuda quando ad primum patronum deuoluuntur. num. 11.
Priuilegium Innocentij VIII. pro seruatis. n. 12.
An suffragetur titulus reformationis. n. 13.
Ea spectat ad Generalem, & Prælatos Ordinis. num. 14.
Talis attentata occupatio non fuit legitima. n. 15.
Impedimentum fuit legitimè reformationi. n. 16.
Non potuerunt in illam consentire Frat. d. Conuentus. num. 17.
Dictio Quicunque *comprehendit omne genus personarum. num.* 18.
Extenditur ad casus, & personas. n. 19.
Conditio apposita adimpleri debet in forma specifica. num. 20.
Videtur dd Fratres in excommunicationem incidisse num. 21.
Non releuat consensus Principis. n. 22.
Nec creditur voluisse spoliare Religionem. n 23.
Vtitur priuilegio notabili Sixti IV. n. 24.
Dictio Quoquomodo *quam vim, & energiam habeat. num.* 25.
Bona d. Religionis ad Sedem Apostolicam immediatè pertinent. n. 26.
Clementis VI. confirmatio. n. 27.

IESVS MARIA.

Casus, seu Factum.

QVIDAM Religiosi Congregationis 1
N. separatæ à iurisdictione, & obedientia Ordinis N. cuius Regulam profitentur, occuparunt quoddam Monasterium eiusdem Ordinis in partibus Germaniæ existens sub prætextu quod quidam fratres in eo degentes ipsis illud concedebant, ea occasione qua Generalis Ordinis ipsum reformare per suum Visitatorem, & Commissarium conabatur. Quæritur quid iuris in hoc.

Responsio.

SEparatio d. Congregationis à corpore Reli- 2
gionis facta fuit consentiente Religione
per decretum factum in Capitulo quodam Ge-
nerali Cremonensi de anno 1593. & confir-
matum à Clem. VIII. eodem anno in Bulla *Pa-
storalis officij*, eo pacto, & conditione, *vt* (prout
dicitur in d. Bulla) *dicta Congregatio N. vel eius
Superiores omnino in perpetuum non præsumerent
accipere loca, vel Conuentus huius Religionis N. et- 3
iam sponte à Ciuitatibus, vel Principibus, seu qui-
buscunque aliis eis exhibenda, vel offerenda: quod si
contrarium aliquando eos fecisse compertum foret,
nulla esset, & irrita ista concessio, & nullum ius om-
nino adquisitum eis intelligeretur.* Cum ergo ex fa- 4
cto constet Religiosos d. Congregationis præ-
sumpsisse accipere tale Monasterium, proculdu-
bio manifestè sequitur quod *concessio* talis sepa-
rationis iam omnino cessauerit, non subsistet,
nulla sit, & *irrita*, ac per illam *nullum ius omnino*
dictis Religiosis *adquisitum* intelligatur; prout
exprimitur in d. Decreto, & Bulla confirmatio-
nis ipsius. Certi enim iuris est quod dispositio
conditionalis omissa conditione non sortitur 5
effectum *l. qui hered l. Manius ff. de condit. & de-
monstrat* Rota *decis.* 315. *num.* 3. *apud Farinacium
part.* 1. *recent.* Tiraquellos *de retract. tit.* 2. §. 2.
gloss. 1. *num.* 3. & 4. Thuscus *pract. conclus. tom.* 2.
litt. C. conclus. 493. *num.* 8. Et quod conditione 6
deficiente contractus celebratus censetur reso-
lutus ab initio *l. necessario* §. 1. *ff. de peric. & com-
mod rei vend. l. pecuniam* vbi Alexander. *num.* 4.
ff si cert. pet. Menochius *cons.* 134. *nu.* 30. & 31. &
consil. 139. & *seqq* & *cons.* 312. *n.* 39. Tiraquellus
in l. si vnquam verbo reuertatur n. 277. *C. de reuo-
cand. donation.* vbi quod *defectus conditionis habet
oculos retro ad tempus dispositionis.* Episcopus Bar-
bos. *in Axiom. iur. Axio.* 48 *n.* 6. Nec obstat quod 7
Religio cesserit, & renunciauerit iuri, seu iurisdi-
ctioni, quam habebat sopra Religiosos D. Con-
gregationis, ac perindè quod ad illam amplius
regressum non habeat, iuxta *l. quæritur* §. *si vendi-
ta ff. de ædilit. edicto, l. si maritus* §. *si negauerit ff. de
adulter.* Et alia iura. Etenim potius ex hoc firma-
tur quod dicimus.

Qui enim cessit, & renunciauit iuri suo sub 8
conditione, ipsa non purificata, reuertitur ad
iura sua. Caruetus *cons.* 127. *numer.* 13. Barbosa
supra

supra Axiomat. c 35.*num.*12.cum ergo non fuerit purificata conditio noo accipiendi Conuentus Religioois reuertitur Religio ad iura sua,& iurisdictionem,quam habebat supra d. Congregationem. Et d. Coogregatio nullatenus iam perfrui potest iure exemptionis, seu separationis à Religione. Quia resoluto iure datoris resoluitur iua acceptoria.*l.si ex duobus* 6.§ *sed*, & *Marcellus ff.de in diem adiectione.* Sanchez *lib. quarto de Matrimonio disputat.*8. *num.* 11. Moronus *respons.*59 *num.*25.

9 Id ipsum corroborat, quod cum, iuxta Iuris axioma *Res de facili reuertitur ad suam primauam naturam*, conformiter ad *l. filio quem pater ff. de liber & posthu cap.ab exordio dist.*35.de quo Felinua *in c.cum omnes n* 8 & *c.cum accessissent num.*5. *de Constit.* Stephanus Gratianus *discept. forens. cap.*544.*num.*31.Moronus *Respons.*8 a.*n.* 36. Et reditua ad ius commune facilessit,& fauorabiles. Moneta *de option.Canon c.*8. *n.* 39. Barbosa *in d.*

10 *c.ab Exordio n.*1.Cum d. Congregatio membrum sit d.Religionis;io ea, & sub obedientia Superiorum ipsiua fundata,multisque annis, (& cum fælicibus progressibua) à Generalibus eiusdem gubernata;& per viros,ac fœminas eiusdem alumnos,& vitæ sanctitate illustres,propagata, vt ad eam veluti ad matrem,& fontalem originem reuertatur, ob noo obseruatam conditionem separationia à Capitulo Generali impositam, à Papa confirmatam, & ab ipsa Congregatione semper acceptatam. Sicut propter similem caussam feuda omnia ad primum patronom deuo-

11 luuntur. Quia sunt de gratia, & ideo faciliter reuocantur. Innocent. *in cap.* 2. *de feud.* Baldus *in Marg. verbo feudum.* Bertachinua *in Repertor. verbo feudum.* Quæ ratio militat etiam ad intentum.

12 Accedit quod ex priuilegio Innocentij VIII. pro Seruitis in eorum Marimagno §.59.quo Religio de qua in præsenti per commuoicationem priuilegiorum, quàm cum illis, & aliis Mendicantibua habet.fruitur, constat non potuisse præfatos Religiosos *procurare, quarere, seu tentare*,quod dictum Monasterium à Religione auferretur, aut aliis Religiosia traderetur, sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, nisi hoc fieret apud Generalem Ordinis. Vnde videtur dictos Religiosoa in excommunicationem hanc incidisse, & receptiouem dicti Monasterij irritam, & inanem fuisse, etiamsi per ignorantiam id fecisse dicant, prout ex dicto priuilegio etiam habetur.

13 Nec suffragatur illis quod titulo reformationis, seu reformandi dictum Monasterium id fecerior. Primò quidem, quia reformatio legitima dicti Monasterij debebat fieri iuxta Regulam,quæ in illo obseruabatur, & decreta Summorum Pontificum pro Reformatione Regolarium edita,non iuxta obseruantias,quas dicti Patres,qui illud occupare tentabant, tenent, quia illæ non præscribuntur à Regula. Hinc Sorbus *in Annotationib. ad Compend.priuilegior. Mendicant.verb. Reformatio* inquit. *Reformatio debet fieri iuxta Regulam promissam.*Secundò, quia reformatio dicti Monasterij specialiter, & priuatiuè ad quoscunque alios spectat solùm ad Generalem Religionis, non solùm ex iure communi Concilij Trid *sess.*25 *de Regularib. cap.* 1. & ex Sixto IV. in Bulla, quam refert Casarubius *in Compend.priuilegior.Mendicantium verb. Reform.* *n.*1.sed maximè ex Pio II in Bulla, *Pontificalis authoritas* in Marimagno huius Religionis *n.*2, vbi non solum iniungit Generali, & Prouincialibus Ordinis reformationem, sed etiam omoibus aliis extraneis siue Ecclesiasticis, siue sæcu- 14
laribus vt ad eam faciendam præbeant auxilium fauorem, & præsidium. Ac etiam ex Leone X. qui pro Minoribus in alia Bulla concessit, & in virtute S. Obedientiæ præcepit, quod nullæ reformationes fierent in ordine nisi de Generalia, & Prouincialium assensu, vt refert Casarubius supra,Rodriguea *tom.* 3.*quæst.Regular.q.*41.*art* 1. & *tom.*2 *qu.*73.*art.*1.& 3 Et alter Rodrigu. eius Compendiator *in Compend.resolut* c 23. *num.* 50. Quo etiam priuilegio fruitur hæc Religio. Malè ergo dicti Religiosi titulo reformandi præfatum Monasterium illud occupare tentarunt.

Tertiò,quia talia attentata occupatio non so- 15
lum non fuit legitima introductio reformationis vtpoté cum non fuerit facta à Prælatis Religionis,ad quoa ipsa spectabat.vt dictum est, sed ex opposito fuit oppositio,obstaculum, & impedimentum veræ,& legitimæ reformationi, quam Generalis Ordinis eodem tempore curabat iotroduci in dicto Conuentu per suum Commissarium, & Visitatorem Generalem ad id munus faciendum ab ipso specialiter designatum. Ex quo proindè sequitur Religiosos istos machinan- 16
tea hoc obstaculum, & impedimentum veræ, ac legitimæ reformationi,quæ erat veluti in ianuis, & proximè introducendæ incidisse, in pœnam excommunicationis latæ sententiæ Papæ reseruatæ impositæ à Pio II.in Bulla relata *quibuscunque Ecclesiasticis,& sacularibus personis cuiuscunque dignitatis,gradus,status,ordinis,vel conditionis existant*, quæ, *quouis quasito colore* reformationi introducendæ à Generali, & Prælatis Religionis se opponunt, aut eam impedire præsumunt, quam etiam confirmauit, & approbauit Paulus II.in Bulla *Circa quorundam*, quæ extat in Marimagno huius Religionis *n.*17.

Nec etiam suffragatur prædictis Patribus, 17
quod aliqui, etsi pauci,frattea inhabitaotes in dicto Conuentu ipsis illum concedere, & exhibere voluerunt. Eteoim ex conditione illa pro ipsorum separatione à corpore Religionis à Capitulo Generali facta, à Papa confirmata, & à Congregatione dictorum Religiosorum acceptata habetur non potuisse talem donationem, concessionem, seu exhibitionem acceptare. Vt patet ex illis verbis: *Non prasumerent accipere loca vel Conuentus huius Religionis,etiam spontè à Ciuitatibus,vel Principibus, seu quibuscunque aliis eis exhibenda,vel offerenda* Dictio enim *Quicunque*,cuius ablatiuum est illa *Quibuscunque* comprehendit omne genus personarum propter sui 18
maximam vniuersalitatem. Rota *decis.*368. *nu.*5. *part.* 1. *diuersor.* Menochius *cons.* 224. Barbosa *de dictionibus dict.* 317. *num.* 5. Includit etiam omnes,& quascunque personas, etiam priuilegiataa. Farinacius *in prax.crimin.p.* 3. *q.* 108.*n.*6. Gutierez Canonicat.*lib.* 2 *c* 34.*n.* 57. Extenditur etiam ad omnes casus, & personas. Menochius *de prasumptionib. lib.* 4. *prasumpt.* 198. *nu.* 21.Farinacius *in prax.p.*4 *cons.*65.*n.*8. & quamplures alij apud Barbos.*d.dictione* 317. *prasertim nu.* 12. Ex quo proindè etiam infertur, etiam si aliqui fratres dicti Conuentus eum exhibere voluerint dictis Religiosis, nihilominus

non propterea vitari, quod propter acceptationem illius ipsi inciderint in dispositionem illam, quod scilicet *concessio* separationis eorum à corpore Religionis sit reddita *nulla*, & *irrita*, pro-
20 pter dicta in Superioribus, & quia conditio appnsita cuicunque contractui, concessioni, legato, &c. debet adimpleri in forma specifica. *l. qui heredib. Maximus ff de conditio & demonstr.* Bald. *consil.* 437. *in princip.* Oldradus *consil.* 244. *n.* 3. Angelus *consil.* 373. *num.* 2.

21 Ex eo potius quod præfati fratres commorantes in dicto Conuentu voluerint tradere illum dictis Religionis Congregationis N. cum talis concessio, seu traditio sit quædam alienatio bonorum immobilium, seu stabilium Religionis, sequitur clarè incidisse in excommunicationem maiorem, & alias pœnas etiam Sedi Apostolicæ reseruatas, quas incurrunt alienantes bona Ecclesiastica, & Regularium. Extrauag Pauli II. *Ambitiosæ*. Decretum S. Congregat. Concilij de ann. 1614. sub Vrbano VIII. & alia iura. Imò esse omnino nullam, & irritam, prout in d. Extrauaganti, Decreto, & iuribus relatis habetur.

22 Nec etiam iuuat si dicatur ad fuisse consensum Principis sæcularis pro donatione d. Conuentus præfatis Religiosis Non solum quia is consensus fictitius præsupponitur, seu casu quod esset, sollicitatus, & procuratus à dictis Religiosis; & prorsus inutilis ad eorum intentum, cum in conditione separationis habeatur, vt supra relatum est: *Etiam sponte à Ciuitatibus, vel Principibus exhibenda, vel offerenda* Monasteria acceptari ab illis non potuisse. Imò nullatenus credi debeat Principem illum, vtpotè pissimum, voluisse spoliare Religionem dicto Conuentu contra priuilegia illius, & aliarum, cum quibus habet communicationem priuilegiorum, & quibus sub grauibus censuris, & pœnis prohibetur
23 similis violentia Maximè eo tempore, & occasione, quando Generalis illam reformare per suum Commissarium Generalem curabat. Pro quo casu extat prohibitio Innoc. VIII. in Bulla pro Seruitis iam relata, qua prohiber Principibus quibuscunque quod *in faciendis huiusmodi reformationibus nullatenus se intromittant, aut ne fiant, opponant, vel contradicant, & c. sub excommunicationis sententia si contra fecerint eo ipso ex tunc incurrenda.*

24 Quæ omnia maius firmitatis robur accipiunt si animaduertatur Religionem, cui facta est hæc violentia, vti, & gaudere notabili priuilegio ipsi concesso à Sixtu IV. in suo Marimagno *numer.* 100. scilicet quod nulla *persona Ecclesiastica, vel sæcularis prædicta loca* (scilicet Monasteria Religionis) *seu bona, occupare, accipere, vel vsurpare, aut quoquomodo sibi vendicare præsumat absque dictæ Sedis* (scilicet Apostolicæ) *licentia speciali.* Ex eo enim habetur præfatos Religiosos huius præcepti transgressores extitisse occupando dictum Monasterium, vel etiam ab aliis quibuscunque oblatum accipiendo, aut quoquomodo sibi vendicando, id est quocunque titulo, prætextu, motiuo, aut causa id fecerint, exclusa *Sedis Apostolicæ licentia speciali.* Et eo enim dictio
25 illa *Quoquomodo*, qua vtitur Pontifex in hoc priuilegio tantam vim, energiam, & efficacitatem habet; vt comprehendat omnem modum excogitabilem, seu qui excogitari possit. Rota *decis.* 505. *num.* 19. *par.* 1. *diuersor.* Et apud Farinacium *decis.* 68. *num.* 3 *p.* 1. *recent.* Cardin. Thuscus *practicar. conclus. tom.* 2. *littera D. concl.* 559. *num.* 4. Et extendatur ad omnes modos, & casus similes, & dissimiles, proprios, & improprios, iuxta tradita per Menochium *consil.* 344. *num.* 19. Mascardum *de probat. concl.* 1131. *num.* 16. Imò etiam ad casum imaginabilem, quod talis vsurpatio Monasterij esset licita, aut secundum ius, prout colligitur ex Cardinali Thusco *d. concl.* 359. *num* 8. 9. & 15. Ruinum *consil.* 32. *num.* 7. *lib.* 2. & *consil.* 77. *num.* 8. & alij, quos refert, & sequitur Barbosa *de dictionib. dict.* 334. *numer.* 14. 15. & 16.

Intentum tamen concludit ratio, qua Summus Pontifex vtitur in dicto priuilegio præfatæ Religioni concedendo de non accipiendis, nec vsurpandis bonis, & locis illius à quacunque persona, quia scilicet *loca fratrum* (dictæ Religionis) *ad Apostolicam Sedem, & ad prædictum ordinem specialiter, & immediatè pertinere noscantur*, vt Papa loquitur Cui si adiungatur quod Ioannes 22. in Bulla *Sacer ordo vester* in Marimagno huius Religionis *n.* 5 dicat: *Vos, & prædictum ordinem, personas, & Ecclesias, Oratoria, domos, res alias, & loca vestra, ac specialiter ad eadem, in quibus inhabitatis ad præsens, vel inhabitabitis in futurum, cum omnibus iuribus, & pertinentiis suis ac personis degentibus in eis, in ius, & proprietatem B. Petri, & Apostolicæ Sedis assumimus:* eaque confirmet Clem. VI. in Bulla *Sacer Ordo* in eodem Marimagno *nu.* 6. inefragabiliter sequitur præfatos Religiosos occupatores dicti Monasterij non modò iniustè egisse contra dictam Religionem, tale Monasterium occupare attentantes, sed etiam contra Sedem Apostolicam, ius, & proprietatem D. Petri, sub quibus loca, & bona dictæ Religionis sunt posita, & sub quorum protectione sunt assumpta, vt ex eodem Marimagno etiam habetur. 26

CONSVLTVM XXVII.

De quodam Religioso à sua Religione eiecto, eo quod celauerit morbum quendam, quem habebat, ante professionem.

SVMMARIVM

Casus, seu factum num. 1.
Statutum Religionis validum est. n. 2.
Quæcunque Religio habet facultatem faciendi statuta. num. 3.
Liberum est illi non recipere nisi habentes aliquas conditiones. n. 4.
Non obstat ius commune. n. 5.
Nec quod defectus non sit contra substantiam Religionis. num. 6.
Licita, & valida fuit hæc eiectio. n. 7.
Quibus de causis. n. 8.
Petens Religionis ingressum ad quid teneatur. n. 9.
Maximè quando agitur de defectu substantiali. n. 10.
Tenetur tamen postea Religio ipsum eiectum admittere. num. 11.
Cessante causa cessat effectus. n. 12.
Professio instar matrimonij indissolubilis. n. 13.

In

IESVS MARIA.

Casus, seu Factum.

1 IN Religione Carthusiensium est statutum, quo præscribitur quod si Nouitius taceat morbum aliquem incurabilem, quem habeat, possit etiam post professionem expelli. Cùm autem contigisset quod in quodam Nouitio post professionem repertus esset morbus quidam secundùm opinionem quorundam Medicorum incurabilis, & propterea expulsus fuisset à Religione, post expulsionem tamen plures alij Medici insignes deponerent talem morbum incurabilem non esse, ideo quæritur an Religio teneatur illum acceptare, & de nouo recipere.

Responsio.

2 SVppono tale statutum validum esse non solùm si sit confirmatum à Sede Apostolica, vt credo esse, sed etiam si sit solum factum à Reli-
3 gione. Cum omnis Religio habeat generalem potestatem condendi leges, vt colligitur ex Innoc. *in c. singulis, v. istus fin. de stat. Monach.* Caietano *in opuscul. tom. 1. tract. 31. resp. 6.* Vasqu. *1. disp. 153. cap. 3. num. 5.* Salss *1. 2. resp. 8. sect. 18.* Suar. *tom. 4. de Relig. tr. 10 lib. 2. c. 3.* Vech. *in prax. Nouit. disp. 3. dub. 1. n. 4. & 5.* Et quia sicut liberum est, & gratuitum Religioni recipere, vel non recipere aliquem ad illam, ita etiam liberum est illi non recipere nisi habentem tales, vel tales conditiones.

4 Sic enim, vt dixi *tom. 4. verb. Neophitus regularis num. 6.* valida sunt statuta quarundam Religionum non admittentium ad illas descendentes ex genere infecto, & Rota *dec. 197. num. 1. p. 1. recent.* non est inualidum statutum Religionis Hierosolymitanæ, quo cauetur vt in eo ordine pro Fratribus militibus non admittatur ille qui ex patre, aut auo scriba Notario, aut tabellione publico natus fuerit. Similis quoque statuta sæpius eadem S. Rota approbauit. Nec obstat si dicatur esse contra ius commune: tum quia si à Papa approbatum est, vt suppono, cùm Papa sit supra ius commune, eo ipso quod illud approbauit in iure communi dispensasse censetur. Tum etiam quia prout dixi loco relato *ex 4. tom.* hoc, & similia statuta non debent censeri contraria iuri communi. Non enim sunt contraria iuri communi positiuè, sed tantum negatiuè. Hoc est, ius commune non præcipere quod tales recipiantur, aut quod non possint excludi ab aliqua religione, sed tantum permittere quod recipiantur ad religionem, & ita non recipere illos aut prohibere ne recipiantur non est contra, sed præter ius commune.

Nec etiam obstat quod defectus, seu morbus
corporalis non repugnat substantiæ Religionis, 6
non irritet professionem prout dixi *tom. 1. Sum. c. 2. n. 23.* ex Nauarro, & aliis; quia hoc solum probat quod iure communi non sit irrita talis professio, non verò attento iure particulari Religionis nolentis admittere habentem talem defectum, ob defectum consensus in professionem illum habentis.

Ex quo colligo licitè, & validè potuisse eiici 7
à Religione Carthusiensium talem morbum habentem, vel iuxta opinionem Medicorum existimatum habere. Primò quidem ratione prædi- 8
cti statuti id præscribentis, adiuncta opinione Medicorum, cui vti probabili prudenter conformari potuit Superior illum eiiciens. Secundò, nam quemadmodum ordinandus habens aliquod vitium occultum tenetur, vel ab ordinibus abstinere, vel pandere vitium, quod reddit eum ordinis incapacem, vt si patiatur ætatis defectum, vel sit irregularis, vel habeat aliud simile impedimentum, vt constat *ex c. nisi cum pridem, de renunciat, vers. per grani, cap. innotuit, vers. multa enim, & can. ex pœnitentibus distinct. 50.* Et confirmatum est à Glossa *in d. c. nisi cum pridem, verbo non poterit, & in d. c. innotuit, verbo reatum.* Archidiac. *in d. can. pœnitentibus.* Innoc. *in cap. Inquisitionis n. 4. de accusat.* Panormit. *in d. c. innotuit, num. 6* Felin. *in cap. Suscitatus num. 8. de rescriptis,* D. Antonin. *3. p. tit. 14 cap. 16. §. 13.* Angel. *tit. ordo 7. n. 1.* Syluest. *Ordo 2. qu. 5.* & Tabiena *ordo 6.*
n. 1. in fin. 9. Ita eodem prorsus modo petens reli- 9
gionis ingressum, & habens aliquod impedimentum tenetur vel desistere ab ingressu Religionis, vel illud Superioribus aperire.

Nam quotiescunque proceditur non ad punitionem, sed vt vitetur peccatum, tenetur interrogatus aperire impedimentum occultum, quod procedit etiam si non sit de eo rogatus dummodò illud aduertat, vel saltem de eo dubitet. Nauarr. *lib. 3. consil. 25. de regul. & in 1. edit. cons. 48.* Suar. *to. 3. de relig. l. 5. c. 4 in fin.* Miranda *in Manual. Prælat. tom. 1. qu. 19. art. 2.* & Sanch *in præcept. Decal. lib. 4. c. 16. n. 35.* Vecchius *disp. 6. dub.*
1. num. 7. & 8. Quæ omnia maximè procedunt 10
quando celatur defectus, qui secundum statuta Religionis saltem est substantialis, qualis est iste de quo in præsenti.

Nihilominus comperto postea ex opinione 11
aliorum Medicorum insignium quod morbus ille non sit incurabilis, sed curabilis, existimo
teneri religionem illum admittere. Ad quod in- 12
duci potest primò commune illud axioma Iuris: *Cessante causa, cessat eius effectus, l. adigere §. quamuis ff. de iurepatron. l. si pater ff. de heredit. instit. l. generaliter, C. de Episcop. & Cler. l. cum te, C. de pactis inter empt. c. magnæ in fin. de voto. c. cum cessante 60. de appellat.* Cum enim causa electionis istius professi fuerit morbus incurabilis putatus solùm probabiliter propter opinionem quorundam Medicorum; cum postea, iuxta aliorum eiusdem facultatis peritiorum sententiam constet contrarium, vtique cessauit causa dictam ex-
pulsionem iustificans. Secundò, & præcipuè quia 13
cùm agatur de validitate, seu inualiditate professionis, & illa instar matrimonij consummati sit indissolubilis, nisi propter certas, & indubitatas causas, ita vt in dubio de validitate

professionis sit iudicandum quod valeat,vt do-
cent Barbat.*cons.59.num.11.post med. vol.1.* Na-
uarr.*lib.1.cons.13.num.10.in 2.edit de reg.*Sanch.
de matrimon.lib.7.disp.37.num. 12 ad fin. Steph.
Gratian.*tomo 1.discept.forens. cap. 413. num. 17.*
Suar.*tom 2 de Relig.lib.7.cap. 2.num. 6.* Less. *lib.*
2.cap.41.dub.7. numero 66. Et idcirco Rota ad-
14 hærens huic opinioni dixerit , professionem in
dubio præsumi validam nisi contrarium probe-
tur,prout habetur *in decis.* 1361. *num.* 7. coram
Card. Seraphino, & dictum etiam fuit in vna
Romana *Professionis* 23.Iuni. 1623.coram Rem-
boldo. (Quæ omnia Bartholom. de Vecchis *in*
prax.Nouit disp.13.dub.12.)Cum constet de no-
15 uo causam dictæ expulsionis non fuisse certam,
sed potius dubiam , siquidem circa incurabilita-
tem illius morbi sunt variæ sententiæ Medico-
rum , quibusdam asserentibus esse incurabilem,
aliis id negantibus,proculdubio non potest sub-
sistere eiectio istius professi , sed veluti iniustè
16 eiectus debet reuocari ad Religionem. Maximè
ipso reclamante.

17 Tertiò , quia licet sententia expulsionis data
illi professo ob celatum illum morbum fuerit ex
parte iudicis iusta , & valida,eo quod pruden-
ter iudicauerit propter opinionem illorum Me-
dicorum eum esse incurabilem, ac proinde pro-
fessum expellendum ab Ordine propter statu-
tum illius nihilominus re ipsa fuit iniusta , cum
non fuerit certa,& iustificata causa talis expul-
sionis siquidem iuxta aliorum Medicorum opi-
18 nionem morbus ille non est incurabilis. Ergo
non transit in rem iudicatam , iuxta tradita per
Vantium *de nullitat.tit quoties, & intra quod tem-*
*pus n.*8.Magonium Lucensem *dec 61.n.15.& de-*
*cis.98.n.5.*Surd.*cons.61.n.53.*Azeuedo *lib. 2. nu.*
23.tit.17.lib.4.nou. recopil. Mar Anton. *var.res.*
lib.7.res. 77 n. 14. Sed datur exceptio contra il-
19 lam *l.4.§.condemnatum ff.de re iudic.*Tiraq *de re-*
tract ligu.§.1 gloss.2.à n.5 Rebuff.*ad leges Gallia*
to.1.tit.de senten.execut.art vlt n.4. Barb.*in axio-*
20 *mat iuris axiom.*200.*n.* 6. Vnde sententiam Au-
ditoris Cameræ super executione Breuis latam
non præcedente illius iustificatione esse nullam,
& spoliatiuam censuit Rota in Maioricensi *Sa-*
cristia 16.Decembr 1602.coram Pamphilio. Er-
go similiter hæc sententia expulsionis, vt nulla,
& spoliatiua censeri debet.

21 Obiter hîc notandum sententiam Iosephi Gi-
ballini *in Disquis.Canon.de clausur.regul.disquisit.*
2.c.4 §. 13. dicentis non obstante decreto Sacræ
Congregationis sub Vrbano VIII. quod prohi-
bet quemquam, nisi propter incorrigibilitatem
21 à Religione expelli, & declarat neminem incor-
rigibilem censeri debere , nisi vnius anni spatio
in ieiunio,& pœnitentia probetur in carceribus
posse aliquem expelli propter vnum aliquod
crimen graue , & scandalosum semel tantum
commissum,non posse in praxi teneri : est enim
expresè contra dicta decreta Sacræ Congrega-
tionis legitimè promulgata , & praxi recepta,&
derogantia priuilegiis Religionum , vt benè P.
Diana *p.9.tr.8.res.57.* post Pellizzarium , & me
relatos.Vnde concludit,quod dictus P.Giballinus
non est prorsus audiendus.

22 Est ad intentum huius Consulti vna S. Rotæ
decisio coram Vbaldo 1611.& ideo adiungenda,
sicut,& alia coram Puteo.

Bononien.

Professionis.

Coram D Vbaldo. Veneris 9. Decem-
bris 1611.

ARGVMENTVM.

Professio Monachi numquid vitietur propter morbum comitialem, & quomodo talis morbus probetur per testes.

SVMMARIVM.

Monachus quando dicatur in sua Religione fecisse legitimam professionem .n.1.

Professio non vitiatur ex quolibet grauissimo morbo de iure communi, & an vitietur propter morbum caducum iuxta formam Constitutionis Religionis.num.2.

Professionis actus est vltro , citròque obligatorius. num.2.

Professionis impedimentum probari debet ab allegante.num.3.

Morbus caducus quomodo per testes probari debeat. num.4.

Testes habentes affectionem ad causam repelluntur, vel saltem in concursu aliorum multum minuitur de eorum fide.n.5.

Medici periti deponentes super infirmitate alicuius, quem non viderunt,nec curarunt, an, & quando probent.num.5.

Medicis peritis in eorum arte standum est.n.6.

Confessio extraiudicialis probata per testes satis probat.num.7.

Morbus Comitialis an sit medicabilis.n.8.

DECISIO.

DOMINI dixerunt professionem à 1
Iosepho Maria emissam in Venera-
bili Religione Fratrum Minorum
fuisse validam , cum esset ab eo fa-
ctam in ætate legitima,& post annum probatio-
nis cum solemnitatibus requisitis, *c.1. de reg.lib.*
6 c.ad Apostolicam,eod tit. c.cum Gonsaldus 17.q.
*2.*Speculat.*in tit.de reg.n.1.& seq.*Rota *dec. 116.*
n.3.p.2.diuers Et habetur per S.Concil.Trident.
sess.25 de regul.c.15. & seqq.

Neque de iure communi obstare videbatur 2
allegatus morbus caducus in Iosepho,cum quili-
bet morbus etiam grauissimus non vitiet profes-
sionem,vt dixit gloss.*in cap. sicut tenor, in verb.*
extra mentem,de regular.& probatur *in c.Sicut no-*
*bis,*vbi Butr.Abb.& alij communiter, *cap.porre-*
ctum,eodem titulo. Vnde difficultas oriebatur ex
Constitutionibus d. Religionis , quatenus es-
sent confirmatæ à Papa , per quas expresè ca-
uetur , vt Nouitij professio laborantis tali mor-
bo sit prorsus irrita , iuxta consil. Nauarr.25.*de*
Regular. num.2.lib.2.& eiusdem decis 3c.Et ex eo
quod protestatio dicebatur emissa à Fratribus in
ipso actu professionis , iuxta formam dictarum
Constitutionum , ex quo videbatur deficere
consensus fratrum,& Religionis,casu , quo iste
professus

professus laboret morbo caduco, qui tamen consensus necessariò debet interuenire, cum actua professionis sit, vltrò, citróque obligatorius, Abb. *in cap. porrectum*, *sub numero* 10. *de Regul.* Nauarr. *conf.* 26. *num.* 16. *eodem titulo*, *& consil.* 57. *num.* 2. *de voto.* Ruyn *conf.* 128. *numer* 3. *lib. primo.* Menoch *de præsumpt. lib.* 6. *præsumpt.* 83. *num.* 15. *& seq.* cum aliis per Hond. *conf.* 78. *n.* 5. *lib.* 2.

3 Sed hæc non videbantur DD. obstare, quia non fuit probatum Iosephum laborasse tali morbo tempore professionis, prout erat necessarium, gloss. *in d. ca. Sicut tenor*, *in verb. extra mentem*, & ibi Doctor. supra allegati Bero. *conf.* 29. *numer.* 12. *lib.* 1. Rota *decisi.* 107. *n.* 24. *p.* 2. *diuers.* Honded. *d. consil.* 78. *n.* 72. *libro secundo.*

4 Neque obstant testes examinati pro parte Iosephi ad probandum, quod ipse etiam ante professionem, & de tempore pueritiæ laborabat dicto morbo, & quod viderunt eum in terram cadere, & alia signa eiusdem morbi; quia fuit responsum eos non necessariò concludere de morbo comitiali, vel caduco, cum adsint alij morbi similes, & causantes eadem ferè accidentia, vt est vertigo, quam appellant tenebricosam, quæ facit patientem in terram cadere, vnde ex hoc non infertur morbus caducus, vt fuit resolutum in causa Leodie *Fructuum* 31. *May* 1604. coram bon. mem. Litta, cuius copia data fuit, sed solùm similitudo dicti morbi, vel ad eum propensio, vt fuit dictum in Panopilonem *Abbatia* 20. *Iunij* 1603. R. P. D. meo Ludouisio.

5 Accedit, quod dicti testes partim sunt Fratres eiusdem Monasterij, & ideo aliquo modo interessati, Natta *conf.* 672 *num.* 58. *lib.* 4 Præsertim cum dicant se habere affectionem ad causam *in Summario Antonij num* 3. quo casu testes repelluntur, Paris. *conf* 15 *num* 30. *lib.* 2 Rot. *decis.* 336. *nu.* 4 *p.* 1 *diuers.* vel saltem in concursu aliorum multum minuitur de eorum fide. Afflictus *d.* 400. *num.* 8. Præterquam quod cum non sint periti non videntur posse deponere de tali infirmitate, Ancharan. *conf.* 330. *num.* 6. Aretin. *conf.* 142. *num.* 14. *vers. sed tamen his non obstantibus*, Rota *in ead.* Leodi. *Fructuum* 14. *April.* 1606. coram Litta, partim verò licèt sint Medici, & periti tamen non deponunt nisi per modum responsi super facto eis proposito, non autem per sensum corporis, quia viderint patientem, & eius infirmitatis qualitatem diiudicare potuerint, quæ ex accidentibus potissimum dignoscitur, iuxtà tradita *in cap. communiter* 33. *dist.* & ibi Archidiacon. & alij, & inde Leodien. *Fructuum.* 30. Maij 1604. nec verificatur quod accidentia expressa in illo casu concurrant in hoc Fratre, & tamen ad effectum inualidandi professionem requiritur plena probatio, Mohed. *decis.* 3. *de Regular.*

6 Tolli autem videbatur omninò fides dd. testium ex aliis pro contraria parte inductis, qui sunt numero plures contestes, & periti in arte, nec constat eos habere aliquam affectionem ad causam; nam in primis plures testes dicunt hunc fratrem solitum præsentire morbum suum, eique occurrere vel aliqui rei inhærendo, vel comedendo, vel aliud simile faciendo, & solitum recordari accidentium, quæ sibi occasione d. morbi euenerant.

Et tamen Medici deponunt in Summario Antonij, *n.* 8. quod patiens talem morbum non recordatur de eius initio, sicut etiam Medici, qui dictum Fratrem visitarunt deponunt illius accidentia non fuisse morbi caduci, sed vertiginis, vt supra, quorum iudicio tanquam in arte peritorum standum videtur, *l. septimo mense*, vbi Bald. *ff. de statu hominis.* Bart. *in l.* 1. *n.* 4. *ff. de ventr. inspic.* Rota *decis.* 107. *n.* 6. *p.* 2. *diuers.* & fuit in nostris terminis dictum in dicta Pampilon, *Abbatia* coram Ludouisio.

Accedit confessio ipsius Iosephi Mariæ ante litem motam, quod ipse tali morbo non laborabat, sed finxit se laborare, vt de religione exiret, vt in Summario Antonij *n.* 2. quæ confessio probata per tres testes, satis videtur probare secundum magis communem opinionem, de qua Hieronym. Gabriel *conf.* 40. *num.* 57. *lib.* 2. præsertim cum duo ex dictis testibus sint Religiosi, & ex iis vnus ex eadem Religione Minimorum, quibus magis creditur, Castren. *conf.* 143. *viso processu col. vlt vers. dictum ergo*, *lib.* 2. Aym. *consil.* 569. *num.* 3. & ista confessio etiam redditur verissimilis ex eo, quia iste frater aliàs aufugit ex septis Religionis, & fuit eo nomine condemnatus, vt *in d. Summ. n.* 13. 7

Vltimò considerabant DD. testes, qui dicunt d. Fratrem per triennium, & vltrà ante professionem aliquid non fuisse passum, ex quo sequitur, vel quod ille non esset morbus caducus, quo patientes impossibile est non cadere frequentissimè, & exacto vigesimo secundo ætatis anno augentur vehementius, vt deponunt testes periti *d. Summ. num.* 11. & talis morbus vix vlla arte est medicabilis, vt ex mente Hipocratis, & Galeni fuit dictum in causa Salamantina *dimidiæ portionis* 23. Ianuarij 1609. Marcomontio, & propter eius vim, & magnitudinem morbus Herculeus à veteribus appellabatur, teste Galeno *in lib.* 6. *Hippocratis de morb. vulg. comm* 6. quem refert pluribus aliis & propositum congestis, Brison. *lib.* 3. *de verbor. signific. in verb comitialem morbum*, vel quod tali morbo, quicunque ille esset fuisset liberatus, vt fuit dictum in d. Pampilonem *Abbatia* 30. Iunij 1603. coram Ludouisio. 8

Non obstat prædicta protestatio, quia videbatur non sufficienter probari, cum de ea deponant tantùm fratres ipsi interessati, & affectantes victoriam causæ, vt supra dictum est, cum tamen in illo actu professionis adfuerint plures Laici, quorum nullus hoc deponit, vt in dicto Summario *nu.* 12. Vltra quod non probato morbo caduco, vt supra dictum est, protestatio illa nihil operatur. Ex quibus, & aliis allegatis per informantes DD. concluserunt pro validitate professionis, quæ etiam videbatur tutior opinio pro exoneratione conscientiæ d. Fratris, & animæ salute.

Habetur hæc decisio inter decis. Farinac. *conf. lib.* 2. *num.* 346.

Eiecti à Religione.

Coram Domino Iacobo Puteo.

SVMMARIVM.

Alimenta an debeantur eiecto à Religione, praetendenti se iniustè eiectum dum causa disputatur.

DECI

DECISIO.

GEorgius Bergomenfis Frater S. Saluatoris per Superiores inquifitus fuerat priuatus habitu, & facta priuatione proceffus fecundum ftatuta, & confuetudinem Religionis erat combuftus ita vt decaufa priuationis non apparebat Agebat Georgius ad reftiturionem, & dicebat fe fine caufa priuatum, quia de ea apparere non poterat. Ex aduerfo fuit articulata, & vt prætendebatur, probata confuetudo ita procedendi, per quadraginta annos. Sed ante quam fuper dicta probatione difputaretur, petebat Georgius alimenta, & exp nfas litis, per not. per Abb. *in cap. Si quis contra in repet. col. 20. verficul. Sed quam formam fequetur Abbas, & in cap. Cum contingat. col. 10. verf. Sed quam formam fequetur Abbas &c. de foro compe.* & Guid. Papæ *decif. 561.* & Afflict. *decif. 10. cum feq.* & per decif. Rotæ 305. *alias 10. de indic. in nouis*. In contrarium inclinauit maior pars Dominorum die 28. Nouembris 1541. quia confiderabatur quod Georgius non erat in poffeffione Monachatus, per not. per Bart. *in l. Si neget. ff. de alen. liber.* Et in ifto cafu procedunt decifiones fuperius allegatæ. Et dum dicebatur quod Georgius prætendebat fe effe iniuftè eiectum, & fpoliatum; refpondebatur, quod ex quo fratres prætendebant, fecum iuxta Conftitutiones, & confuetudinem Religionis proceffiffe, quam confuetudinem prætendebant probaffe, quod in primis erat videndum, an verum effet, quod talis confuetudo effet probara, & ad hoc benè facit *dec.* Ægidij 88. & fuit allegatus Felin. *in cap. Cum dilecta col. 19. verf. Monachus non agit, &c. cum fequent. column. de refcript.*

Habetur hæc decifio inter decifiones Iacobi Putei decifione 202.

CONSVLTVM XXVIII.

De præcedentia in feffione in Capella Papæ inter Reuerendiffimum P. Generalem Carmelitarum, & Reuerendiffimum P. Vicarium Generalem Eremitarum S. Auguftini.

SVMMARIVM

CAfus, feu factum. n. 1.
Generalis præcedit Vicarium Generalem. n. 2.
Ex Cæremoniali, feu Rituali Romano. n. 3.
Quæ funt per fe anteponi debent ijs quæ funt per accidens. n. 4.
Ex Marimagno Mendicantium. n. 5.
Maior dignitas præcedit minorem n. 6.
Caufa naturalis attenditur in concurfu, non accidentalis. n. 7.
Bartholi doctrina. n. 8.
Si Vicarius effet Generalis maiorem dignitatem haberet. n. 9.
Varia exempla. n. 10.
De oratoribus Principum. n. 11.
Ludouici Regis Galliarum factum. n. 12.
De Procuratoribus Epifcoporum n. 13.
De Concilijs Prouincialibus. num. 14.
De coadiutoribus Canonicorum. n. 15.
De Archipresbyteris. n. 16.
De Vicario Generali Epifcopi. n. 17.
Habet eandem iurifdictionem cum ipfo. n. 18.
Non præcedit Epifcopos. n. 19.
Ita in praxi feruatum n. 20.
Axioma vincens vincentem te, *&c. n. 21.*
Factum non præfumitur nifi probetur. n. 22.
Factum non attenditur, fed quod fieri debuit. numer. 23.
Subrogatum fapit naturam fubrogantis *quomodo intelligendum. n. 24.*
Quomodo limitandum. n. 25.
Honor debitus Generali an tribuendus Vicario. numer. 26.
Quantum ad iurifdictionem. n. 27.
Iacobi doctrina. n. 28
Baldi doctrina. n. 29.
Alia exempla. n. 30.
Effe Vicarium Apoftolicum an releuet n. 31.
Cum quibus, & in quibus. n. 32.
Vrbis praxis n. 33.
Inftitutus à Papa quam prærogatiuam habeat. numer. 34.
Quando Pontifex manum apponit. n. 35.
An ex eo tribuatur maius ius. n. 36.
Non alteratur, aut mutatur natura dignitatis, vel officij. n. 37.
Breue SS. D. N. Innocentij X. n. 38.
Generalis Carmelitarum an Apoftolicus dici poffit. num. 39.
Quid de facto quod refertur Generalis Seruitarum. num. 40.
An Abbates præcedere debeant Generales Regularum n. 41.

IESVS MARIA.

Cafus, feu factum.

CVM Generales, & Procuratores Generales Ordinum Mendicantium Prædicatorum, Minorum, Eremitarum Sancti Auguftini, Carmelitarum, & Seruitarum habeant locum in Capella Papæ, ex priuilegijs, & antiqua confuetudine, contingeretque quod propter obitum Generalis Eremitarum S. Auguftini loco illius à SS. creatus fuiffet Vicarius Generalis eiufdem Religionis, orta eft controuerfia inter Reuerendiffimum P. Generalem Carmelitarum, & præfatum Reuerendiffimum P. Vicarium Generalem Eremitarum circa præcedentiam in feffione. Quæritur ergo quid iuris in præfenti, & quid facti. 1

Refponfio.

CErti omninò iuris videtur P. Generalem Carmelitarum præcedere debere in feffione in Capella Papæ P. Vicarium Generalem Ordinis Sancti Auguftini. 2

Primò ex Ceremoniali Romano, feù Rituum Ecclefiafticorum *lib. 3. fect. 2. cap. 1.* quod eft de ordine fedendi in Capella Papæ. Ibi enim folùm 3

nume

numerantur inter eos qui in ea Capella sedent,
Generales, non autem *Vicarij Generales*. Ea hoc
enim infertur vel Vicarios Generales non habe-
re locum in Capella, vel si illum habent ea con-
suetudine nullatenus tamen debere esse ante
Generales, sed post illos; siquidem ea, quæ sunt
per se, quales sunt *Generales*, pro dicta sessione
iure anteponi debent illis, quæ sunt solùm per
accidens, prout sunt Vicarij Generales cùm pro
4 Generalibus substituantur. Ad quod accedit,
quòd si intentio huius legis esset nomine Gene-
ralium intelligere etiam Vicarios Generales, vti-
que idea primeret, vel nomine Vicarij Genera-
5 lis, aut Vices gerentis ipsius, prout sæpius con-
tingit in Priuilegiis Mendicantium, vt in Mari-
magno Prædicatorum §. 14. 41. & 42. Minorum
§. 12. & 13. ac 40. Eremitarum S. Augustini §.
44. Carmelitarum § 55. vel nomine capitis su-
premi Ordinis, prout facit Concilium Tridenti-
num *sess. 25 de Regular. cap.* 11. Quod etiam con-
stat ex innumeris aliis Bullis, & Priuilegiis Reli-
gionum.

6 Secundò, quia certi etiam iuris est, quod ma-
ior dignitas præcedit minorem *cap. placuit*. 18. *d.*
& cap. Episcopus d 95 & tradunt communiter Do-
ctores cum glossa *instit. de bonor. possess. §. Aliam*,
Rota diuers. *part. 2. decis.* 316. *num*. 4. Et Rota
coram Seraph. *decis.* 1323. ac S. Congregatio
Rituum in vna Sanseuerini, Atqui Generalis
dignitas maior est quàm Vicarij, siquidem illa
est veluti qualitas principalis, primordialis, &
per se; hæc verò, vt ex ipso nomine Vicarij, quod
(vt Calepinus inquit) significat id quod Vices
alterius gerit, est veluti accessoria, per accidens,
subrogata, & veluti nomine alterius; ac per con-
sequens illa isti præferenda. Collegium Bonon.
cons. 1. *n.* 10. Menochius *cons.* 51. *num.* 37. Quia
scilicet causa naturalis debet attendi in concursu,
7 non accidentalis *l.* 3. vbi Bartol. *de tutel* Tiraqu.
de tract. lignag § 30. *glos.* 1. *num.* 20. Menochius
sup. num. 38 Felix Contelorius *in qu de preceden-*
tia n. 26. Vnde Rota illa diuersor. 316. relata in
similibus ferè terminis determinauit, quod Ar-
chipresbyteri sunt præferendi Vicariis Parochia-
lium, quia nomen Archypresbyteri sonat digni-
tatem. *Vicarius verò* (inquit Rota) *non dicitur*
8 *possidere nomine proprio.* Quo etiam sensu dicebat
Bartholus *in l. si quis in bello ff. de capat.* Quod
firmius retinetur illud quod quis habet ex pro-
pria acquisitione, quàm ex aliena, & Rota
inter *decis. nou. decis.* 2. *num.* 1. quod minus ius,
& minorem vtilitatem habet Vicarius in Ec-
clesia, quàm Rector, quod probat ea variis iu-
ribus.

9 Et sanè id nullo modo negari posse videtur,
cùm pro comperto sit, quod si præfatus P. Vica-
rius Generalis fuisset à Papa, vel à Religione in-
stitutus absolutus Generalis, maiori dignitate, &
auctoritate frueretur tunc quàm modò, tantum
est Vicarius.

10 Tertiò ex variis exemplis, ex quibus constat,
quod illi, qui aliorum personas repræsentant,
prout sunt Vicarij Procuratores, Vicesgerentes,
vel similes non sedent in eodem loco, in quo sui
principales sedere debent, sed in inferiori. Pri-
mum desumitur ex ceremoniali relato *lib.* 1. *ca.* 3.
quod est de ordine sedendi in Conciliis. Ibi enim
statuitur, quòd Oratores Principum non sedeant
11 in Conciliis in eo loco, vbi sederent ipsi princi-
pes, quos repræsentant, idest inter Cardinales,
sed in sedibus humilioribus pro Dominorum
suorum dignitate.

Secundum de eisdem Oratoribus Principum, 12
qui in Capellis Regum non habent locum Prin-
cipum, quos repræsentant, sed inferiorem: Vn-
de Rex Galliæ Ludouicus XII. voluit quod Dux
Sabaudiæ, qui aderat ipsi, præferretur Legatis
Venetorum. Decius *in cap. sanè* 11. *n.* 12. *de offic.*
delegat. quod refert, & laudat Franc. Purpur. *in*
lib. 1. *n.* 533. *ff. de offic. eius, cui mandata est iurisdi-*
ctio. Tertium de Conciliis Generalibus, in qui-
bus prout ex vltimo illorum, scilicet Tridentino 13
constat, Vicarij, seù Procuratores Episcoporum
absentium non admittuntur, nec scribuntur in
locis Episcoporum, quos repræsentant, sed in
alio inferiori, & separato. Immò, quod valdè de-
seruit ad intentum, nomenclator eiusdem Con-
cilij numerat post Generalem Seruitarum Vica-
rium Carmelitarum, proculdubio, quia licet Ge-
neralis Carmelitarum præcedat Generalem Ser-
uitarum, Vicarius tamen Carmelitarum non ita.

Quartum de Conciliis Prouincialibus, in qui- 14
bus etiam Vicarij, seù Procuratores Episcopo-
rum, seù Abbatum absentium non admittuntur
in locis eorum, quos repræsentant, sed in aliis in-
ferioribus, & diuersis. Nauarrus *cons.* 107. *de*
maior. & obed. Franc. Leo *in Thesaur. for. Eccles.*
p. 1. *cap.* 9. *n.* 4. Barbosa *in Collect. Doct. ad Con-*
cil. Trident. sess. 24. *de reformat. cap.* 2. *n.* 14. Quin- 15
tum de coadiutoribus Canonicorum, qui non se-
dent in loco Canonicorum, quorum sunt coadiu-
tores sed in inferiori post omnes Canonicos, pro-
ut tenuit Rota in vna Salamantina *Coadiutoria*
25. Iunij 1593. coram Peña. Eo quod Canonici
propria dignitate fulgeant, sintque verè Cano-
nici, coadiutores autem solùm aliena, sintque fi-
ctè Canonici quæ ratio etiam militat in præsen-
ti. Nicol. Garzia *de benef. p* 4 *cap.* 5 *n* 66. *& seqq.*
Gonzalez *in reg.* 8. *Cancell.* §. 9. qui idem dicunt
de coadiutoribus portionariorum. Diana 4. *p.*
Tract. 4 *resolut.* 88. & Barbosa *de Canonic. & di-*
gnit. cap 29. *n.* 22. referens in seqq. quamplures
declarationes S. Congregationis Rituum. Sex-
tum de Archipresbyteris, qui præferuntur Vica-
riis Parochialium, quamuis Curati quos repræ- 16
sentant tales Vicarij præcedant Archipresbyteros
Rota illa diuers. relat. *decis.* 326. referens etiam
Rotam *decis* 9. *de prabend. in nou. &* 1. *de offic. Ar-*
ch presb. in antiq. Barbosa *de Iur Eccles lib.* 1. *cap.*
25. *n.* 28. *& seqq.* ex illis principiis, quod Vica-
rius non dicitur possidere nomine proprio, &
quod potentius est ius quòd quis habet iure pro-
prio, quam alieno. Quod extendunt etiam Na-
uarrus, & Gonzalez relati ad Archipresbyteros
rurales, qui præcedunt etiam Vicarios Parochia-
les.

Vrget maximè ad intentum exemplum Vica- 17
rij Generalis Episcopalis. Et enim etiamsi ordi-
nariam, & non delegatam habeat iurisdictionem.
Glossa *verb. officialem in cap.* 2. *de offic Vicar. lib.* 6.
& verb. Generaliter in cap. Romana de appel. eod. lib.
& verb. Iurgia in ca. Perlectis dist. 25 ita vt æqua- 18
lis, immò, & eiusdem iurisdictionis sit cum Epi-
scopo, cum eò vnum tribunal, & auditorium
constituens, adeo vt de vno ad alium appellari
non possit, *cap.* 2. *de consuet. in* 6. Bart. *in l.* 1.
in fin. ff. quis, & à quo appell. Abbas *in ca. Si quis,*
lect. 1. *num.* 36. *& lect.* 2. *n.* 31. *de for. compet.* &
ipsius Episcopi repræsentet personam, & autho-
ritatem, eique debeatur idem honor, & easdem
prærog

prærogatiua, Menochius *conf.51. n.16.* Sbrozza
19 *libro 2.quæſ.24.* Nihilominus numquam Vicarius Epiſcopi antiquioris præſumpſit habere præcedentiam ſupra Epiſcopos minus antiquos, aut accipere Sedem Epiſcopi etiam abſentis. Quinimò, referente Aldana *in Compend. Canonic. reſolut. lib. 1. tit. 45. num.19.* S. Congregatio Rituum in vna Brundulina 16. Iulij 1605 declarauit, non licere Vicario Generali occupare locum Epiſcopi, ſed eundem locum debere habere ipſo abſente, quem illo præſente habere conſueuit. Ex iis autem per manifeſtam conſequentiam infertur idem iuris eſſe de Vicario Generali regulari, quòd ſcilicet non poſſit prætendere locum Generalis, quem repræſentat, aut præcedentiam ſupra Generales.

Quoad factum verò ita ſeruatum fuiſſe refert
20 D. Contelorius in Conſulto de hac re tempore Iulij II in quo Generalis Seruorum fuit Prælatus, & ſedit in Capella Pontificia ante Vicarium Generalem Carmelitarum de anno 1510. Et ſub Innocentio VIII. Vicarius Generalis Prædicatorum ceſſit aliis Generalibus in eadem Capella. Immò etiam de præſenti id contingit: nam Vicarius Generalis Dominicanorum, qui eſt authoritate etiam Apoſtolica inſtitutus Reuerendiſſimus Magiſter Dominicus Merino cedit in præcedentia omnibus Generalibus Mendicantium, præcedere debet præfatum Vicarium Generalem
21 Auguſtinianorum.

Ex quo per euidentem conſequentiam deducitur Generalem Carmelitarum præcedere etiam debere ipſum Vicarium Generalem Auguſtinianorum iuxta verum illud axioma iuris: *Vincens vincentem te multò magis vincit te, l. de acceſſionib. ff. de diuerſ. & temporal. præſcript. l. æquiſſimum ff. ad Tertul.* Gloſſa *verb. proximis in auth. defuncto. C. ad Oreſic.* Soccin. *conſ 512. in princip. lib. 2.* vbi id declarat per plures caſus, Romanus *conſ. 383. in propoſito caſu, verſ. Secundo principaliter, lib. 2.* Caſtrenſ. *conſ. 2. col penult. in princip verſ.*
22 *eodem ergo modo, lib 5.* Si autem aliquando oppoſitum contigit, quod non admittendum, ſiquidem factum non præſumitur niſi probetur, *l. in bello, §. facta, ff. de captiuis, & poſtlim. reuerſ. l ſi emancipati 9.* vbi Iaſo. & alij nihil indè inferri poteſt. Tum quia factum contra ius pro non facto habetur. *l. iubemus §. prædia. C. de Sacroſanct. Ec-*
23 *cleſ. ca. quæ contra ius 64. de reg. iur. li. 6.*

Tum quia factum non attenditur, ſed quod debuit fieri, *l. nemo, C. de ſent. & interlocut.* Et ita de facto reuocandum, quia facta de facto etiam ſunt reuocanda de facto, iuxta not. *in l. 1. §. nunciatio ff. de nou. oper. nunciat. & in c. 1. vt lite pend.*
24 Alex *conſ. 179.*

Nec obſtat contra dicta axioma illud iuris: *Subrogatum ſapit naturam eius in cuius locum ſubrogatur l. ſi eum §. qui iniuriarum, ff. ſi quis caut.* vbi Bart. Bald. Angel. & alij. Primò quidem, quia id procedit quando ſubrogatus eſt æqualis conditionis cum eo, cui ſubrogatur. Menoch. *conſ. 784. n. 15.* Barboſa *in axiomat. Iur. axiom 273. n. 1.* Atqui vt oſtenſum eſt, aliud eſt eſſe Generalem, aliud verò eſſe Vicarium Generalem. Secundò, quia id intelligitur quantum ad ſubſtantialia, non ad accidentalia. Surd. *de alim. tit. 9. qu. 51. numer 22.* Tertiò, in ſubrogato per legem, non per hominem, ex Rimin. Ion. *conſ. 18. numer. 88 & conſ. 113. numer. 128. & ſeq.* quem refert Cardin. Tuſchus *litter. S. concluſion. 757. n 49.* Vicarius autem Generalis de quo in præſenti non eſt à lege ſed ab homine ſubrogatus.

Quartò limitatur in eo quod eſt ſpecialiter at- 25
tributum; tunc enim in eo ſubrogatum non ſapit eandem naturam, nec ſubrogationis regula id extendit, quod fuit ſpecialiter conceſſum. Surdus *ſupra qu. 51. n. 21.* Barboſa Senior. *in l. cum prætor, §. 1. num. 421. de Iudic.* & Barb. Iun. *ſup. n. 5.* Quintò limitatur in priuilegiis (quale eſt hoc de ſeſſione in Capella Papæ) vt ſcribunt Azeuedo *l. 1. n. 57. tit. 1. lib. 6. noua recopil.* Garc. Gironda *de priuileg. ſeu exempt. explicat. n. 1313.*

Nec etiam obſtat, quod idem honor, qui de- 26
betur generali Auguſtinianorum debeatur etiam eius Vicario, vt quemadmodum generalis Auguſtinianorum viuens præfertur generali Carmelitano, ita eo defuncto, ipſius Vicarius etiam Generali Carmelitarum præferatur, ex cap. *Grandi de ſuppleud. neglig. Prælat & c. præcipimus d. 93.* Quia ſcilicet vices alterius gerens, repræſentat perſonam illius, & eodem iure vti debeat, ſicut principalis.

Hæc enim omnia ſolùm probant d. P. Vica- 27
rium Generalem debere vti eodem iure, & eodem honore quantum ad iuriſdictionem erga ſubditos, non autem quantum ad prærogatiuam dignitatis, & ordinis; vt patet euidenter in exemplis adductis, maximè illo de Vicariis Epiſcoporum, qui etiamſi habeant eandem cum ipſis iuriſdictionem, nihilominus non habent eandem prærogatiuam dignitatis aut eundem locum in Conciliis, Synodis, Choro, &c. pro quo egregiè Decius *cap. Sanè de offic. Deleg.* dicens contra Abba-
tem, *dum ex hoc infert, quod Vicerector debet hono-* 28
rari ſicut Rector, hoc benè inferri non videtur, quia licèt quis debeat honorari tanquam repræſentans delegantem, vel Rectorem, non tamen ſequitur quod debeat honorari tantum, quantum principalis, quem repræſentat. Nec etiam in ſe hoc verum videtur, quia maior reuerentia debetur principali, vt probatur *in l Sed etſi, § fin. ff. de in ius voc.* vbi reuerentia quæ debetur patrono, non debetur adminiſtratori. Immò dicit Baldus *ibi in d. l. Sed etſi hus §. prætor ait ver. Semper autem*, quod maior honor debetur Epiſcopo, quàm Vicario eius.

Et ad hoc facit, quod fortior, & maior vide- 29
tur dignitas quam quis habet iure proprio, quàm dignitas, quæ competit ex perſona alterius, vt notat Barr. *in l. quod Principi in fin. de leg. 2.* facit etiam quod notat Bald. de Epiſcopo, & Vicario eius in *l. 5. ver. not. ergo arg. ff. de offic. procon. & leg.* Et infra: ſimiliter videtur, quod Vicerector non ſit honorandus ſicut Rector. Legendi Gonzal *in reg. 8 Cancell gloſ. 5. §. 9. num. 105.* Menoch. *conſ. 51. n. 103.* Gratian. *diſcep. forenſ. 111. n. 27.*
Nauarr. *conſ. 7. de maior. & obed.* vbi quod Procu- 30
rator Epiſcopi in Concilio Prouinciali non admittitur inter Epiſcopos, neque præfertur Abbatibus. A Ponte *deciſ. 15.* vbi quod Balij titulorum in Regno non tenent locum principalis Domini in ſeſſionibus, Gama *dec. 2. n. 48. & ſeq.* vbi quod ſubſtitutus, & Locumtenens Patriarchæ, vel Metropolitani debet honorari prout Patriarcha, vel Metropolitanus, in pertinentibus ad iuriſdictionem, non autem in aliis, quæ competunt reſpectu dignitatis, vel ordinis. Manriqu. *de præced. Eccleſ. p. 1. n. 17. & ſeqq.* vbi quod Procurator Epiſcopi, vel Abbatis non ſedet in Concilio inter Epiſcopos, & Abbates. Maximè legendus

Nauarr.

Nauarr. *eo conf.7.* commendans valdè doctrinam
Decij relatum.

31 Nec releuat causam P. Vicarij Generalis Ere-
mitarum, quod sit Vicarius Apostolicus vtpote
institutus immediate à Papa, Generalis autem
Carmelitarum non nisi à Capitolo Generali sui
Ordinis. Ex quo videtur sequi præeminentiam
deberi tali Vicario, cum à maiori, vel digniori
institutus sit iuxta doctrinam glossæ *in c. 1. vers.
maior de maior. & obed.* Monachi *in cap. Statutum
n.20. de rescript.in 6* Decij *in l.cum quid ff.si cer-
tum petat.* & aliorum. Primò enim responderi
potest id procedere cæteris paribus, & eum
æqualibus; itaut dictus P. Vicarius Generalis,
32 quia est Apostolicus præcedat omnes alios Vica-
rios Generales, non Apostolicos, non autem ma-
iores in dignitate, quales sunt Generales. Con-
telorius *d.q. de precedent. num. 43.* Monach. *sup.*
dicens id esse verum nisi ordinati ab inferiori
sint constituti in maiori dignitate. Dec.*sup.n.12.*
dum dicit hoc procedere inter Doctores eiusdem
professionis. Immò addendum ad intentum nec
id obseruari in Papæ Capella. Sæpissimè namque
33 contingit, quod aliquis Generalis, vel Vicarius
generalis Mendicantium sit institutus auctorita-
te Apostolica, ac per consequens Apostolicus,
nihilominus non propterea vllam præcedentiam
habet super alios generales, val Vicarios genera-
les iure Ordinum suorum institutos.

34 Secundò, quidquid de hoc sit, illud certum, &
compertum apud omnes, quod licet institutus à
Papa ad aliquam dignitatem, vel officium, Ca-
nonicatum videlicet, Archidiaconatum, Vica-
riatum, vel similia habeat hanc prærogatiuam,
quod inferior non possit cognoscere de tali insti-
tutione, aut illam in dubium reuocare, nisi titu-
lo subreptionis, iuxta *cap. 5. & 8. de Confirmat.*
35 *vtil. vel inutil.* Eo quod vbi Pontifex in aliquo
negotio manum apponit, censetur ad se illud
auocare, ac subinde inferioribus auferre pote-
statem cognoscendi de illo, *argum, ca. Ve nostrum
56.de appellat.* cum his quæ Gigas *de pens.qu 69.
num.1.* Couarru. *pract. cap.9. num.1.* & alij Do-
ctores *in d.cap.*ac per consequens talis dignitas,
vel officium habeant maiorem firmitatem, itaut
ab inferioribus reuocari non possint, saltem sine
causa legitima, iuxta doctrinam Abbatis *cap.Po-
stulasti, num. 10. de Cler.excommun.minist.* De-
cij *cap. Ad nostram num.16 & 17.de confirm.vtil.
& cap.Cum accepissent n.47. de Const.* Mandosij *de*
36 *priuileg. ad instar. glos.6. n.4.* Nihilominus insti-
tutio facta à Papa talis Canonicatus, Archidiaco-
natus, Vicariatus, &c. nullum maius ius, nullum
maius priuilegium, prærogatiuam, aut præemi-
nentiam præbet, quam si fieret ab Ordinario, &
lege ordinaria.

Tum quia Pontifex in illa concurrit cum Or-
dinariis, & in defectum ipsorum, iuxta *cap. 2.de
preben. in 6.* Tum quia in tali prouisione, seu in-
37 stitutione nullo modo alterat, seù immutat na-
turam dignitatis officij, seu beneficij, quod pro-
uidet. Pro quo faciunt plures Doctores, quos re-
fert Sanch. *lib 7. in Decal.cap.29. n.133. & seqq.*
Peyrin. *in Additam. ad Constit. Clementis VIII.
ca.9.n.22.*Et ad intentum nostrum patet in Breui
à Sanctissimo N.Innocentio dato pro institutio-
38 ne d. P.Vicarij Generalis, in quo solum ipsi con-
cedit iura, & priuilegia aliorum Vicariorum ge-
neralium, non verò prerogatiuas generalium, aut
alia speciali forma præter communem.

Adde ad maiorem abundantiam quod si præ- 39
dictus P. Vicarius generalis Eremitarum S. Au-
gustini est Vicarius generalis Apostolicus insti-
tutus, generalis Carmelitarum est generalis Apo-
stolicus confirmatus, vt habet Sixtus IV. in Bul-
la. Cum attenta quæ est Maremagnum Carmelit.
§. 68. vbi decreuit generalem Carmelitarum le-
gitimè electum à Sede Apostolica esse confirma-
tum.

Minus adhuc releuat quod, vt dicitur, genera- 40
lis Seruitarum locum cesserit eidem Vicario ge-
nerali Augustinianorum. Pro comperto namque
est quod factum vnius non debet alteri nocere
*l. Si vnus §. ante omnia ff. de pact. l. de pupillo §.Si
plurium ff. de non. oper. nunc l. paterfamil. ff. de
hered. instit. l. non debet alteri ff. de reg. iur. l co-
herendi C.famil. hercisc.l.heredes §. in illa ff. eodem.*
Thom. de Thomass. *in floribus leg.reg.125.* Me-
nochius *cons. 346. n. 26.* Et facto alterius nemo
debet prægrauari, *l. Si quis in suo §. legis C. de
inoffic. testamen.* Surdus *cons. 173. num. 84.* aut
alieno facto onerari, *l. in causa ff.de procurator.*

Ea dictis porrò elici posset decisio quæstiunis 41
inter aliquos controuersæ, an scilicet Abbates
debeant præcedere Generales Regularium. De
qua benè Zacharias Pasqualigus *in dec. moral.
dec.505.* post D. Contelorum *in opusc. de praced.*
& alios.

CONSVLTVM XXIX.

De comminante se infamaturum aliquam Religionem.

SVMMARIVM.

CAsus, seu factum. n 1.
Sententia cuiusdam Theologi. n. 2.
Secundum dictum illius.n.3.
Tertium dictum.n.4.
Fama est maximum, & pretiosum bonum.n.5.
*Religiosi non renunciant suo honori, aut famæ. nu-
mer.6.*
Honor est connaturalis virtuti.n.7.
*Differentia inter seculares, & Ecclesiasticos. nu-
mer. 8.*
*Ecclesiastici an pro defensione honoris possint ali-
quem occidere. n.9.*
*Honor Ecclesiasticorum consistit in exercitio virtu-
tum. n.10.*
Sunt specialiores imitatores Christi.n.11.
Textus Alexandri Papæ cap. suscepimus de ho-
micid. *n.12.*
Fortius procedit in casu nostro.n.13.
Sententia S.Thom.n.14.
Quorundam doctorum placitum.n.15.
Tertium placitum huius Theologi reijcitur.n.16.
Fundamenta huius. n.17.
An liceat occidere minantem mortem.n.18.
*Et eum qui paratus est falsum testimonium dicere.
num.19.*
*Solum licet occidere aggressorem cum moderamine,
&c. num.20.*
Minæ attendendæ non sunt.n.21.
Non præstatur fides detractoribus n.22.

super

ab Altaris ministerio, *&c.* Et infra tam de alio,
ipsius socio: *Vterque peccatum suum ad arbitrium*
suum studeat expiare. Constat enim eos contra man-
suetudinem Ecclesiasticam ex vtriusque ope inter-
emptos. Quæ Papalis dispositio habet adhuc ma-
iorem vim in nostro casu, quàm in illo de quo in
eo *cap. Suscepimus.* Nam ibi Pontifex loquitur in
casu inuasionis vitæ, nos autem in casu inuasio-
nis honoris, seu famæ, quæ minoris prætij sunt
quàm vita. Vnde Glossa huius *cap. Suscepimus,*
verb. Ligauerunt sic habet. *Clericus verò sua defen-*
dendo non debet armis resistere, nec aliquem propter
res interficere, argum. 23. quæs 8. cap. 1. &c. con-
uenior, & argum. 36. dist. Si quis vult, argum. con-
tra supra eo cap. 2. Laicus verò potest res suas, &
patriam armis tueri, & preuenire hostem, argum. C.
vnde vi, l. 1. & 23. qu. 2. Dominus. Sed Clericus cum
armis pugnare non debet etiam contra Saracenos sup.
de vo. ex multa. & 50. dist. Clericum qui paga-
num.

Quartò, idem argumentum efficitur ex mente
Sancti Augustini, qui *in lib. 1. de lib. arbitr. ca. 5.*
14. & 15 & Epist. 154. ad Publicolam, & lib. 1.
de Ciuit. Dei c. 21. adeò clarè damnat occisionem
inuasoris, vt Sotus 5. *de Iust. qu. 1. art.* 8. Vasqu.
tract. de restit. c. 2. §. 1. dub. 6. nu. 18. Turrianus *de*
Iust. & Iur. disp. 27. dub. 1. num. 11. Layman. *lib. 3.*
sect. 5. tract. 3. p. 3. cap. 3. n. 1. credant hanc fuisse
sententiam S. Augustini. Si ergo secundum tanti
Doctoris sententiam non licet communibus fi-
delibus occidere inuasorem vitæ, multò minus
licebit Ecclesiasticis, & religiosis inuasorem fa-
14 mæ, seu honoris interficere.

Quintò ex mente S. Thomæ qui 2. 2. *qu. 64.*
art. 4. dum quæsiuisset *vtrum occidere malefactores*
liceat Clericis, Respondet: *Respondeo dicendum,*
quod non licet occidere duplici ratione. Primò qui-
dem sunt electi ad Altaris ministerium, in quo re-
præsentatur passio Christi occisi, qui cum percutere-
tur, non repercutiebat, vt dicitur prima Petri 2.
Et ideo non competit, vt Clerici sint percussores, aut
occisores. Debent enim ministri suum Dominum
imitari secundum illud Ecclesiast. 10. Secundum iu-
dicem populi sic, & ministri eius. Alia ratio est,
quia Clericis committitur ministerium noua legis, in
qua non determinatur pœna occisionis, vel mutilatio-
nis corporalis. Et ideo vt sint idonei ministri noui te-
15 *stamenti, debent à talibus abstinere.*

Sextò ex eo quod plures Doctores malè sen-
tiunt de opposita sententia. Etenim Andreas
Gail *obseruat.* 100. *num* 8 dixit ita sentientes *ma-*
gis politicè, quàm christianè scribere, & disputare.
Couarrubias in Clementina *Si furiosus par. 3. §.*
vnic. num. 4. eam appellare videtur immoderatam,
inhumanam, & barbaria potius, quam Christia-
nis conuenientem. Alij verò dixerunt id licere
in foro fori, sed non in foro Dei. Ita Accursius
apud Molinam *tom. 4. disput. 11. num. 2.* Et Augu-
stinus de Ancona *tract. de potest. Eccles. q. 52. artic.*
3. Gerson. *tract. de Eucharist.* Ricardus de Sancto
Victore *in Opusc. de Carit.* Et Bassolis relatus ab
Abulensi *in c. 5. Matth. q. 109.* Layman *verò libro*
tertio sect. 5. tract. 3. p. 5 ca. 3. §. Dicendum 3. ad si-
milem alium casum dicit: *Res plena scandali &*
pessimi exempli erit, si innotescat hominem de ca-
16 *lumnia non conuictum per insidias occisum esse.*

Tertium verò dictum huius Authoris omni-
nò videtur reprobandum, quatenus asserit licere
Clerico, vel Religioso occidere calumniatorem
grauia crimina de se, vel sua religione minan-
tem spargere. Et multò magis dum dicit tunc
non videre suppetere alium modum defendendi
honorem quando calumniator est paratus infa-
mare publice, ac coram grauissimis viris religio-
sum, vel religionem. Primò, quidem propter di- 17
cta, quæ in hoc puncto efficacius probant, cùm
multò minus sit minari, quam inuadere. Secun-
dò, quia non licet occidere minantem mortem, 18
vt benè Malder. *in 2. 2. tract. 3. c. 8. dub. 7.* & Dia-
na *sup. resol.* 10. Ergo multò minus licebit occi- 19
dere minantem infamare. Tertiò, quia adhuc de
communibus fidelibus loquendo probabilissima
sententia est, & in praxi sequenda, non licere
occidere eum, qui paratus est falsum testimonium
contra aliquem dicere, aut eum falsò apud Iudi-
cem accusare etiamsi alio modo obuiari id non
possit. Prout tenent Sotus, Cord. Solon. Tur-
rian. Sylu. Vasq. Lessius, Rodrig. Coninck, quos
referunt Card. Lugo *de iust. & iur. tom. 1. disput.*
10. *sec. 7.* & Diana *3. p. tract. 5. resol. 97. & 5 p.*
tr. 4. resol. 7. & par. 8 *tr. 7. resol.* 51. Multò ergo
minus licebit Ecclesiasticis, qui mansuetudinem 20
Christi imitari debent, propter minas solum in-
famiæ inferendæ aliquem occidere. Quartò, quia
ex communi DD. tunc solum licet occidere ag-
gressorem in sui defensionem quando id fit cum
moderamine inculpatæ tutelæ, & tunc obserua-
tur hoc moderamen, quando spectatis circum-
stantiis loci, temporis, & personarum, nullum
aliud medium superest ad euitandum illud dam-
num, quod iniustus aggressor infligere vult, nisi
illud occidere. Tunc enim iura id permittunt *l.*
vt vim ff. de iust. & iur. l. vim vi, & l. 3. §. qui cum
aliter, ff. ad l. Aquil. c. signif. 3. §. vlt. de homic. c.
Si verò primo. de sent. excom. vbi Alexander Papa
dicit *vim vi repellere omnes leges, omniaque iura*
permittunt. Sed in casu præsenti, & de quo hic
author plures modi suppetunt ad euitandam ig-
nominiam, & infamiam præter occisionem ipsius,
ergo non potest occidi. Minor patet. Tum quia
potest minator minas non implere: & ideo minæ
solùm inducunt iustum metum si fiant à tyranno,
vel homine pestilentioso. Bart. *in l. 3 ff. ex quibus*
caus. ma. vel à persona verisimiliter timenda.
Glossa, & Bart. *ibid.* vel à persona potente, &
consueta malè facere; non si sit solita multa dice-
re, & pauca facere, nec si sit elusor, cuius minæ nõ
sunt timendæ Bart. *in l. metum quod met. caus.* Vn-
de si is qui minatus est sit abiecti, & demissi ani-
mi non præsumitur contra ipsum, vt est textus
in l. 1. C. si quis Imper. maled. Et ita communiter te-
neri dixit Imola *in l. fin. col. penultim. vers. vltimò*
inducit ff. de hæredi instituen. quem sequitur Anto-
nius Blanchus *in l. fin n. 183 ff. quæst* & Menoch.
de arbitr. iudic. cas. 361. n. 39 ac Mascard. *de probat.*
vol. 1. concl. 98. n 9. & 10. Tum secundò, quia po- 21
tuit iste minari ex iracundia: Minæ autem quib.
aliquis ira feruens, & iracundia impulsus vsus
est, attendendæ non sunt *l. 1. vbi* Angel. *C. Si quis*
Imper. maled. facit l. ob hæc verba ff. de his qui no.
infam. traditur in l. quod calore ff. de reg. iur. in c.
Si quis iratus §. notandum 2. quæs. 3 Paris. *consil.*
54. *numer. 32. vol. 4.* Tum tertiò, quia esto quod 22
adimpleat promissum, nihilominus viri graues
regulariter loquendo non præstant fidem de-
tractoribus, maximè de personis Ecclesiasti-
cis detrahentibus; sed potius cordatè, & matu-
rè animaduertunt eos sæpè decipi, & decipere,
inuidia, & passione agi, rem exagerare, & ex mus-
ca elephantem fingere; ac propterea timent

illud Ecclesiast. 19. *Qui credit cito lenis corde est, & minorabitur*, id est, erit *modicus mente*, vt ait Arabicus, vel *amens*, vt vertit Syrus. Non ergo propter vanum istum timorem de contrahenda infamia apud graues viros licere poterit Religioso occidere sic minantem.

23 Præterea quartò, quia esto quod illi credant detractori, adhuc supersunt multa media ad tollendam hanc ignominiam; asserendo videlicet dixisse falsum, constare oppositum, esse maledicum, &c. non ergo ad tollendam illam suppetit vnicum solum medium, scilicet mors calumniatoris, quæ alioquin est malum irremediabile, &

24 priuatio maioris boni, quam ignominia ipsa. Ad quod etiam quintò deseruit Doctrina Suarez *in com. de fide, spe, & charitate disp. 13. de bello sect. vlt. n. 5.* vbi inquit quod *calumnia non propulsatur vi sed veritatis manifestatione*. Calumnia ergo quæ timetur inferenda Religioso non debet propulsari tam violenta, & truculenta vi qualis est occisio suspecti calumniatoris *sed veritatis manifestatione*.

25 Vnde meritò propter hæc subdit author, quem impugnamus, sequentia: *Verum quoniam hac apud alios scripta non legimus nolumus ita à nobis sint dicta, vt communi sententiæ aduersentur, sed solum disp. gratia proposita maturo iudicio relicto penes prudentem Lectorem*. Dixerat autem *n.* 17. præcedenti oppositam sententiam esse communem, quam præter gloss. *in Clement. Si furiosus de homicid.* & Gloss. *in cap Suscepimus de homicid.* Mordicus defendit Syluius *in* 2. 2. *D. Thom. q.* 64 *art.* 7. *quæst.* 9. *concl.* 2. Binsfeldius *in Comment. de iniuriis*, & damno dato *c.* 1. *q.* 5. *concl.* 8. Bald. *lib.* 4. *cons.* 312. & alij, qui etiam loquentes de communibus fidelibus negant posse occidere aliquem ob defensionem honoris.

26 Est etiam conformis praxi sanctorum Monachorum. Etenim magnus ille Macharius Abbas, prout referunt Ruffinus *lib.* 3. *nu* 90. & Auctor. *lib.* 5. *vitarum Patrum libello.* 15. *de humilitate. num.* 25. cum illi imputata esset fornicatio, & corruptio cuiusdam puellæ, propria fama contempta, patienter sustinuit. Idem fecit Marina Virgo sub Marini viri nomine in monasterio quodam degens; cui imputata etiam falso fuit corruptio cuiusdam adolescentulæ. Prout *in Vitis Patrum lib.* 1 habetur. Item S Eugenia quæ cum etiam sub Monachi habitu in quodam monasterio lateret, falsam sibi calumniam à quadam fœmina melanthia nomine irrogatam, etiam patientissimè sustulit Prout ex historia ipsius *in* 1. *de Vitis Patrum* eliciet lector. Mille alia huius rei exempla curiosus quisque reperiet, quæ saltem suadent Monasticæ perfectioni contrarium videri propriam famam morte alterius vindicare, maximè cum iactura talis famæ incerta sit & recuperatio moraliter possibilis.

27 Præterea Zacch Pasqu. nouissimè à me visus *in qq. mor. cent.* 1. *q.* 32. conformiter ad ea quæ dixerat *in decision moral. decis.* 441. acriter impugnat Authorem istum, quem nos etiam impugnamus, primò ex Doctoribus scilicet Cespedes, Bocero, Obrechto, Kremberg, Io. Harpprechto, Volzio, Romuleo, & aliis.

Secundò, quia leges Permittunt solam defensionem, non autem vindictam. *l. scientiam, § qui cum aliter ff. ad l. Aquil & l. furem ff. ad leg. Cornel. de Sicar. & l.* 1. *C. vi de vi, & Clement. vnic. de homic.* ibi: *Qui mortem aliter vitare non valens.*

Incidentet tamen quæri potest, an saltem posset Religiosos qui audit aliquem infamantem suam religionem dicere ipsi: *mentiris*. Et quidem 28 quæstio procedit in iure interno conscientiæ, non in externo, & ciuili. Nam in iure ciuili stando id esse licitum desumitur ex *l. quæ omnia* ibi *Dicat Dominum mentiri*, & infra: *Ferendus pudorem suum purgans, ff. de procur. & l. Quicum*, ibi: *Si ab eo petitus retorsit, ignoscendum est ei, si voluit se vlcisci pronocatus ff. de Bonis libert.* & tradit Bart. *in l. Quæ omnia n.* 1. *ff de procur.* Farin. *in prac. crimin. p.* 2. *q.* 125. *de homicid. p.* 7. *§.* 4. *num.* 526. Bald. *cons.* 45. *per tot. lib.* 4. quem sequitur Franciscus Corona apud Crispolitum *in casib. militar. post casum* 12 *n.* 12. *sui voti*, quia hoc non est aliud quam vim repellere. 29

In foro etiam conscientiæ stando posse talem religiosum dicere suæ Religionis contumelioso: *Mentiris*, colligitur ex plurium Doctorum sententia, quales sunt Sà *verb Infamare n.* 4. Aragon. 2. 2. *q* 70. *art.* 3 *conclus.* 3. Valent. *to.* 3. *disp.* 5. *q.* 16. *punct.* 3. Sayr *l.* 12 *Claui reg c.* 4. *n.* 12. *& seq.* Felin. *in c. Dilecti n.* 10 *de except.* Pitigian. *in pract. crimin. can in* 3. *substant. iud c.* 4. Peregrin *qu.* 3. *de duell n.* 1. *ver. Quartò. & n.* 6. *ver. quartum.* Sotus *lib* 5. *de Iustit. & iur. qu.* 9. *art.* 2. *paulo ante resp. ad* 1. idem Franciscus Corona *apud Crispoleum cit. vot. n.* 16. Hurtadus de fid. sp. & Chae. *tom.* 2. *disp.* 170. *sect.* 14. *§.* 116. & Pasqualigus *in decisionib. moral. dec.* 434.

Verumtamen hæc sententia quamuis probabilis valdè sit respectu secularium, quorum honor apud vulgi æstimationem præsertim consistit in simili propulsatione iniuriæ per verbum *Mentiris*, nihilominus loquendo de religiosis, 30 qui specialiori modo lenitatem, & mansuetudinem Christi imitari debent, & quorum præcipuus honor etiam apud seculares probos, & prudentes in exercitiis humilitatis, & patientiæ, aliarumque virtutum positus est, non videtur nisi in casu raro admittenda.

Primo, exemplo Christi Domini religiosi status Antesignani, & certissimi Prothotypi, qui 31 cum *Ioa.* 8. à Iudæis audiisset *Samaritanus es tu, & dæmonium habes*, ipse solum respondit: *Ego dæmonium non habeo, sed honorifico Patrem meum.* Cur ergo religiosus non posset dicere sic contumelioso, *non dicis verum*, siue: *non est verum, quod mea Religioni obiicis?* Secundò, ex doctrina Patrum id inferentium ex hoc loco Ioan. Etenim Gregorius 32 *homil.* 18. *Ecce*, inquit, *iniuriam suscipiens Deus, non contumeliosa verba respondet cum d. proximis contumeliam accipis, etiam eorum vera mala tacere debes, ne ministerium iustæ correptionis in arma vertatur furoris.* Et Chrysostomus: *Vbi oportebat Dominus nos docere, & contra eorum superbiam inuehi, asper erat, vbi verò exprobrantes sufferre, multa mansuetudine vtebatur, vt scilicet disceremus quæ ad Deum pertinent vindicare, quæ verò ad nos, despicere.* Et Augustinus: *Imitemur eius patientiam, vt perueniamus ad potentiam.* Tertiò, quia 33 saltem dicendo contumelioso, quod *fallitur, & falsum dicis* sufficienter depelleretur contumelia ipsius, & cum maiori ædificatione eorum qui ipsam audierunt. Fortassis etiam expediens erit obiicere ipsi contumelioso crimina ipsius publica, & notoria. Quia si hæc illi obiiciantur non læditur id honore propter eorum notorietatem, sed retunditur ipsius audacia, & ostenditur adstantibus quod ipsius authoritas nihil sit habenda

habenda, eo quod malè audit apud omnes. Quo sensu accipendi Sotus, & Hurtadus *sup.* & Pasqualigus *dec.* 438.

CONSVLTVM XXX.

De quadam fœmina coniugata volente ingredi Religionem de consensu mariti.

SVMMARIVM.

Casus, seu factum. n. 1.
Si matrimonium fuit ratum solum, transire potest ad Religionem. n. 2.
Quo iure id introductum. n. 3.
Quid si tale matrimoniũ fuerit consummatum. n. 4.
Decisio cap. cum sis de conuers. coniug. *n.* 5.
Decisio cap. ad Apostolicam eod. tit. *n.* 6.
Quomodo intelligendum cap. 1. eod. tit. *n.* 7.
Maritus est iuuenis, sed incapax Religionis. n. 8.
An professio valida possit esse. n. 9.
Plura prohibentur quæ facta tenent. n. 10.
Decisio cap. Agathosa. n. 11.
Decisio cap. ex parte. n. 12.
Tria circa ipsum ponderanda. n. 13.
Doctores id tenentes. n. 14.
Quando erit licita talis professio. n. 15.
In quo casu licet coniugi transire ad Religionem. num. 16.
Quibus in casibus id non licet. n. 17.
Recensentur. n. 18.
Expendenda in hoc casu. n. 19.
Dispensari tamen potest. n. 20.
Propter quas causas n. 21.
Semel malus semper præsumitur malus. n. 22.
Causa ex parte mariti n. 23.
Sententia Palatij. n. 24.
An obligari possit ad clausuram. n. 25.
Æquipollentium eadem disciplina. n. 26.
SS. D. N. Innocentij X. decisio. n. 27.
Sapientissimè facta. n. 28.

IESVS MARIA.

Casus, seu Factum.

1 Qvædam fœmina coniugata habens maritum iuuenem non tamen potentem ob quandam infirmitatem quam patitur fieri Religiosũ, aut suscipere Ordines sacros, commisit forsan adulterium, sed pœnitens facti vult ex consensu mariti ingredi Religionem, & fieri Monialis. Quæritur quid iuris.

Responsio.

2 Si matrimonium inter istos coniuges solum est ratum, & non consummatum, certa res est posse dictam fœminam, coniugere relicto, etiam inuito, ingredi Religionem, & professionem in illa emittere. Ita enim habetur definitum ab Eusebio Papa *ca. despons.* 27. *q.* 2. Et à D. Gregorio Papa *cap. decreta legalia* 27. *qu.* 2. à Ioann. 22. in Extrauaganti *Antiqua de voto*, ab Alexand. III. *cap.* 2. *& cap. ex publice de conuers. coniug.* Et ab Innocent. III. *cap. ex parte tua eod. tit.* & nouissimè à Trident. *sess.* 24. *de matrim. can* 6. vbi anathematizatur contrarium dicens. Constat id etiam ex traditione, & vsu Ecclesiæ, exemplisque SS. præsertim S. Theclæ, S. Cæcil. S. Alexij, S. Valer. S. Iuliani, & aliorum, imò etiam, secundum aliquos S. Ioannis Euangelistæ, de quibus historiæ. Item ex communi consensu DD. vno vel altero
3 excepto. Etsi enim inter eos cõtrouersia sit de iure quo per professionem Religiosam dissoluitur matrimoniũ ratum, non consummatum; quibusdã asserentibus id esse ex iure naturæ, seu ex naturæ, rei, scilicet ipsius professionis, prout D. Thom. Durandus, Paludanus, Altisiodorensis, Arboreus, Bellarminus, Turrecremata, Couarrubias, Ludouicus Lopez, Ledesma, & alij; quibusdam verò dicentibus solum ex iure Pontificio, prout Hostiensis, Ioannes Andreas S. Antonius, Ancharanus, Gaudanus, Medina, Lessius, Couinch, Hurtadus, Layman, Castrus Palaus, & alij; alijs autem id esse ex iure diuino positiuo, prout Scotus, Abulensis, Victoria, Sotus vterque, Gutierex, Basilius Pontius, Cornexo, Sanchez, & plures apud ipsum; nihilominus in doctrina tradita conueniunt communiter.

4 Si autem matrimonium horum coniugum fuit consummatum, certissimum videtur non posse vxorem ingredi Religionem etiam consentiente viro, nisi etiam vir pariter religionem ingrediatur; eo quod ipse non sit senex, quo casu, sufficeret emittere votum continentiæ; sed iuuenis de quo iura decernunt debere similiter ingredi religionem. Ita enim habetur expresè de ingressu viri in religionem, *cap Cum sis de controuers. coniug.* ibi: *prohibemus ne virum, vel vxorem (nisi vterque ad religionem migrauerit) transire permittas.*
5 *Verum si ita vxor senex est, & sterilis, quod sine suspicione possit se in seculo, dissimulare poteris, vt ea in seculo remanente, & castitatem promittente, ad religionem transeat vir eiusdem.* Et idem definitur *cap. vxoratus eod tit.* Atque de alterutrius coniugis ingressu *deciditur idem c. Ad Apostolicam eod.*
6 *tit.* ibi: *Non vt alter coniugum recipiendus ad obseruantiam regularem, nisi reliquus perpetuam continentiam repromittat, sed, & vitam debet mutare; nisi fortè sit eius ætatis, vt sine suspicione incontinentia valeat in seculo remanere.* Et iuxta honorum textum distinctionem debet intelligi *c.* 1. *eod. tit.*
7 vbi virum de Monasterio reuocandum decernitur nisi vxor ad religionem transierit, aut continentiam in seculo vouerit, non enim alterutrum horum semper sufficit, sed cum manens in seculo est iuuenis, necessarius est vtriusque ingressus; si verò senex satis est, vt in seculo voueat continentiam.

Prout alij textus expressere. Atque ita vniuersi Doctores in hoc conueniunt, conformiter etiam ad *ca. Agathosa* 27. *q.* 2. Quia ergo, vt in casu supponitur, licet maritus, de quo in præsenti sit iuuenis, nihilominus quia in nulla Religio-
8 ne recipietur, propter infirmitatem, quam patitur; ideo non poterit eius vxor, etiam de consensu illius licitè ingredi religionem. Quia iura relata manifestè supponunt quod non possit aliquis coniux religionem ingredi, altero in sæculo manente qui sit iuuenis.

9 Si tamen aliter fiat quòd scilicet vxor de consensu

sensu mariti religionem ingrediatur, & in ea professionem emittat, professio valida erit etiamsi maritus sit iuuenis, & de incontinentia suspectus. Tum quia iura relata solum prohibent ne id fiat, non tamen irritant factum; plura autem prohibentur fieri, quæ tamen contra facta tenent, *l.*
10 *parte furiosi, l. de his quæ sunt sui, l. circa ff. de inoffic. testam. l. 1. §. biduum ff. quando appellandum sit, cap. Ad Apostolicam de Regularib. cap. 1. de matrimon. contract. contr. interdict. Eccles. cap. fin. de diuortio cap. rursus qui Clerici vel vouentes.* Tum
11 magis in particulari ex *cap. Agathosa* relato, vbi ad valorem professionis coniugis considerat textus distinctè, vel licentiam alterius coniugis, vel ipsius conuersionem, ibi: *Experientiæ tuæ præcipimus, vt diligenti inquisitione discutiat, ne fortè eum eius voluntate conuersus sit, vel ipsa se mutare promiserit, & si hoc reperierit illum in Monasterio manere prouideat.* Tum denique ex *cap. ex*
12 *par. 1 de conuers. coniug.* vbi consultus Pontifex de quodam, qui graui morbo laborans vxore spontè consentiente, in religione professus est, ac postea sanitatem adeptus vxorem retinuit, & ea defuncta aliam duxit, sic ait; *Quia verò prædictus D. licet vxore sua remanente in sæculo de iure ad Religionem nequiuerit proficisci; ea tamen sublata de medio, votum sine salutis suæ periculo non potuit violare, mandamus vt prædictum D. capellas v. muliere dimissa ad suum Monasterium reuertatur.* Vbi tria ponderanda.

13 Primum, illud *de iure*, quo denotatur talem professionem fuisse contra iuris ordinem, non verò fuisse inualidam. Secundum, illud *votum non potuit violare*, de quo denotatur valuisse professionem. Tertium, illud *vt muliere dimissa*, &c. quo denotatur secundum matrimonium non valuisse, vtique quia professio antea facta valida fuit. Et ita tenent non solum pro casu, quo coniux manens in sæculo votum continentiæ emittit, sed etiam quando illud non emittit, ex Theologis Durandus, Maior, Ricardus, Adrianus, Palacius, Henriquez, & Azor. & ex Canonistis, ac Summistis Gofredus, Hostiensis, Abbas, Astensis, Rosella, & Syluester, quos, & alios sequitur, & refert Sanchez *lib. 7. de Matrim. disp. 33. nu. 4.*
14 Quibus iunge Gutierez *de Matrimon. c. 95. n. 11. & seqq.* Basilium Pontium *lib. 9. de Matrimon. c. 12. num. 4.* Castrum Palaum *de sponsalib. disput. 3. punct. 6. §. 11. num. 14.* Bartholomæum à S. Fausto *in Thesaur. Religiosor. lib. 5. qu. 65. & 66.* Bonac. *de Matrimon. q. 3. punct. 4. num. 12. §. secunda conditio.* Et Barbosam *in Collectan. DD. in d. ca. Agathosa n. 1.*

15 Imò etiam erit licita professio talis fœminæ accedente consensu sui mariti, in casu quo fuerit adultera, (prout in casu supponitur (etiam si maneat in sæculo ipse sine vllo voto continentiæ. Ratio est, quia iura prohibentia professionem, seu mutationem status alterius coniugis, altero in sæculo manente, saltem absque voto continentiæ loquuntur pro casibus, in quibus matrimonium integrum, & illæsum perseuerat, & illius iura manent integra, & illæsa, non pro casibus, in quibus sunt læsa, & diminuta, qualis est præsens de adulterio commisso à fœmina. Nam cum ratione talis adulterij licitum sit diuortium, ita vt liceat coniugi innocenti separari à coniuge adultero quoad thorum, & habitationem, prout certa veritas est desumpta ex illo, Matth. 5. Omnis qui dimiserit vxorem suam excepta fornicationis causa facit eam mœchari, & Math. 19. ibi: *Quicumque dimiserit vxorem suam nisi ob fornicationem, & aliam duxerit mœchatur.* Ad quæ accedunt *cap. Significasti cap. Gaudemus cap. Ex litteris de diuortiis*, & communis consensus DD. sicut licitum est in tali casu coniugi in- 16
nocenti ad Religionem transire, etiam inuito adultero ex *cap. Constitutus, & cap. Veniens de Conuers. coniug. & Canon. Agathosa 27. qu. 2.* Eo quod adulter propter adulterium omne ius coniugale amisit; ita etiam licitum erit innocenti concedere facultatem adultero vt transeat ad Religionem prout ex D. Antonio, Syluestro, Tabiena, & multis aliis tradit Sanch. *lib. 10. de diuortio disp. 10. n. 13. & 14.* sine vlla obligatione innocentis ad transeundum in Religionem, seu votum castitatis emittendum. Prout tenent Sotus *in 4. dist. 36. q. vnic. art. 5. ad 3.* Sanchez *sup. n. 15.* Layman *lib. 5. Summ. Tract. 10. 3. p. cap. 7. num. 11.* ConincK *disp. 35. dub. 5. in initio concl. 1.* Castr. Palaus *sup. § 7. n. 4.*

Est quidem verum quod cum sint aliqui casus 17
in quibus sicut non est licitum facere diuortium propter adulterium coniugis, sic nec erit licitum quod ingrediatur adulter Religionem, etiam de licentia coniugis innocentis. Primus est, *iuxta cap. fin. de adult.* quando vterque coniux commisit adulterium.

Secundus quando vir dedit vxori causam pro- 18
ximam adulterandi, vt quando expressè, vel tacitè concessit vxori facultatem adulterandi, aut quãdo conscius adulterij vxoris, non vult prohibere, cum possit absque suo graui detrimento. Tertius, quando vxor commisit adulterium tantum materialiter, credens illum cum quo commisit adulterium esse proprium virum, aut credens mortuum esse priorem virum. Quartus, quando vxor carnaliter est cognita per violentiam. Quintus, quando coniux innocens condonauit alteri adulterium expressè per verba aut tacitè per signa, vt quando vir probabiliter sciens vxorem commisisse adulterium, adhuc illi spontè debitum reddit, vel petit, vel illam adhuc retinet, vel recipit, cum illam antea dimisisset.

De quibus casibus, & illis concernentibus latè Sanchez, Gutierez, Ledesma, Basilius Pontius,
Layman, ConincK, Sà, Bonacina, & Castrus Pa- 19
laus. Vnde ad intentum nostrum diligenter considerandum an in casu præsenti aliquid ex prædictis contigerit, quia si ita est, non poterit vir concedere licentiam suæ vxori adulteræ ad ingrediendum Religionem, manente ipso cum solo voto continentiæ extra Monasterium; cum vt dictum est, sit iuuenis, & iura id non concedant, nisi quando maritus est senex.

Casu autem quòd aliqua ex prædictis conti- 20
gerint in præsenti adulterio vxoris, adhuc tamen plures suppetunt rationes, propter quas dispensari facilè possit, vt Religionem ingrediatur. Prima sumitur ex eo quòd causa religionis est valdè fauorabilis, & ita, quantum fieri potest, pro illa iudicandum. Nam summa ratio est quæ pro Religione facit, vt dicitur *l. sunt personæ ff. de Relig. & sumpt. fun.* Secunda ex eo quod vt sup- 21
ponitur non semel, sed pluries adulterata est, vnde valdè timendum in simile delictum casuram si maneat in sæculo, & non ingrediatur Religionem. Quia à solitis fieri validum est argumentum. *l. si quis donaturus ff. de vsufructu, l. quod*

si

si nolit §. qui assidua ff. de adilit. edicto, l. certi condictio §. si nummos ff. si certum pet. Castrensis *cons. 466. num. 3. lib. 2. & consil. 333. dubium videtur num. 3. vers. licitum est.* Euerardus *in Topicis legal. loco* 63. Decianus *cons. 46. sub num. 36. vol. 2.*
22 *& cons. 66. num.* 18. Et quia iura, & DD. clamant, quod semel malus semper præsumitur malus in eodem genere mali, *l. filius §.* 1 vbi Bortholus *ff. de accusat. & l. Cassius in fin.* vbi etiam Bartholus *ff. de Senatoribus*, Gregorius Lopez *in l. 1. tit. 18. partit. 6.* Riccius *decis. 4 Curia Archiepiscop. Nea-*
23 *politan. volumin. 2.* Tertia, ex parte mariti, cum enim sit propter eam, quam patitur infirmitatem, impeditus vix, aut nullo modo obuiare poterit adulteriis vxoris. Præsertim cum qui similem infirmitatem, seu impedimentum patiuntur, numerantur inter miserabiles personas, quæ dicuntur, quia solum sunt habiles ad miseriam, non ad res magni ponderis, aut valoris. Rebuffus *tom. 1. ad leges Gallia tract. de promis. art. 3. gloss. vls.* Sigismundus Scaccia *de appell. q. 7. n.* 138. Denique
24 quarta, quia non obstante quod iura relata volunt quòd quando coniux est iuuenis debeat ingredi Religionem ad hoc quando alter coniux possit de licentia ipsius id facere, nihilominus Palacius *in 4. dist. 27. disp. 2. colum.* 33. censet sufficere quod includatur in aliquo loco religioso, à vagationibus arceatur, cui fauet *c. vxoratus de conuers. coniugator.* ibi *à sacularium hominum se conuersatione remoueat*, quod maximè procedit in præsenti, cum iste de quo in casu tum ratione infirmitatis, tum ratione loci pij, in quo manet, à vagationibus arceatur.

25 Pro maiori autem cautela obligari potest vt non solum emittat votum castitatis prout vult facere, sed etiam votum non egrediendi ex dicto loco pro viuente vxore. Sic enim sufficientissimè cautum erit iuribus relatis, quæ eatenus petunt dictam reclusionem in Monasterio vt consulatur periculo incontinentiæ coniugis reclusi. Menti enim legis magis attendendum est quam verbis, *l. scire leges ff. de legibus, l. non aliter ff. de legat. 3. l. nominis, & rei §. verbum ex legibus ff. de verbor. signific.* Surdus *dec. 35. numer.* 14, Marcus Antonius Genuensis *in practic. Ecclesiast. qu. 144. num. 3.*

26 Imò manens cum voto continentiæ, & de non egrediendo ex eo loco pio ita cautelatus manebit, ac si in Monasterio religionem profiteretur. Etenim æquipollentium vt eadem disciplina, *l. si maior cum gloss. &* Bart. *Cod. de instit. & subst. sub cond. fac. & idem iudicium clo oxius §. enim autem*, & ibi Card. *de verber. signif. de consan. sua. de ind. ca. 1. l. fin. ff. manda de verbor. signif. in his.*

27 Hinc SS. D. N. Innocentius X. quorumdam Theologorum (ex quibus minimus ego fui) votis auditis decreuit, vt si de istius fœminæ adulterio constabat, in Monasterium quoddam Monialium Religionem professura ingrederetur; marito manente in sæculo, solo voto continentiæ emisso.

28 Pietas autem, & iustitia huius decreti Sanctissimi non solum concluditur ex dictis, sed etiam quia, iuxta aliquorum Doctorum sententiam, quos sequitur Texeda *to. 2. lib. 4. tr. 1. contr. 13 n. 71.* vir tenetur dimittere vxorem adulteram. Quia (inquiunt) ex natura rei tenetur vnusquisque auferre scandalum, quod scit, & cognoscit ex sua actione, aut cessatione actionis, fore originandum: sed ex eo quod maritus non recedat ab vxore in adulterio perseuerante, sequitur scandalum; cum non illam à se repellendo præbeat occasionem suspicandi ipsum esse adulterij participem, & ex consensu eius vxorem in adulterio perseuerare: ergo tenetur maritus consulua adulterij sub mortali culpa recedere ab vxore adultera. Scio plures Theologos id negare, sed non propterea sua probabilitate caret, & forsan certitudine pro aliquibus casibus. Solum ea eo ad rem nostram infertur, sapientissimè prouisum fuisse à Sanctissimo D. N. modo superius relato, pro casu quo constaret talem fœminam adulterium perpetrasse, quod tamen mihi non constat.

CONSVLTVM XXXI.

De quodam Religioso nato ex parentibus Mahumetanis, & in ætate infantili baptizato.

SVMMARIVM.

Casus, seu factum. num. 1.
Potuit ad Religionem admitti. n. 2.
Non obstat ius commune aut particulare. n. 3.
Ius diuinum fauet. n. 4.
Christi verba. Matthai 19. n. 5.
D. Bernardi testimonium. n. 6.
Ecclesia desiderat vt consilia Christi obseruentur. num. 7.
Religio schola perfectio .is. n. 8.
Non obstant constitutiones aliquæ Pontificiæ. n. 9.
Non communicantur isti Religioni. n. 10.
Nec constitutiones quarundam Religionum. n. 11.
Quia non sunt pro hac Religione. n. 12.
Potest hic Religiosus habere officia sui Ordinis. n. 13.
Ex cap. eam te de rescript. *n. 14.*
An Iudai sint capaces beneficij. num. 15.
Clementis VIII. & Rota decisio. num. 16.
Non incapax iste propter statutum particulare. n. 17.
Nec propter ius commune. n. 18.
Ex cap. ad decorem de instit. *ibidem.*
D. Hieronymi verba. n. 19.
An valeat statutum solum admittens nobiles. n. 20. & 21.
Quando filij sunt irregulares ob conditionem parentum. n. 22.
Irregularitas non incurritur nisi in casibus expressis. num. 23.
Infidelitas pracedens quando nocet conuerso. n. 24.
An iste sit neophytus. n. 25.
Quare neophyti excluduntur. n. 26.
D. Hieronymi testimonium. n. 27.
Hic Religiosus non est neophytus. n. 28.
Neophyti qui dicantur. n. 29.
Iste in infantia suscepit fidem. n. 30.
Iniuriosè vocatur neophytus n. 31.
De impropria locutione non curandum. n. 32.
Non obstant statuta quarundam Religionum. n. 33.
Non extenduntur ad alias. n. 34.
Decisio S. Congregationis Episc. & Regular. n. 35.

IESVS MARIA.

Casus, seu Factum.

1 N. Natus in Africa ex parentibus Ma-
humetanis, cum esset trium annorum
captus fuit à christianis, & ductus Pa-
normom, ac ibi baptizatus. Postea in
ætate debita ingressus est Religionem N. & in
ea professus. Quæritur de illo, an potuerit ad Re-
ligionem admitti, & in ea officia, & dignitates
obtinere absque dispensatione, non obstante
quod filius fuerit infidelium.

Responsio.

2 QVoad primum quæsitum, dicendum, po-
tuisse ad Religionem admitti, & in ea, aliis
seruatis, professionem emittere. Ratio est, quia si
aliquid obstaret vel esset ius commune, vel ius
particulare illius Religionis: sed ius commune
3 non obstat, nullus enim textus est in iure com-
muni Canonico, vel ciuili, quo descendentes ex
parentibus Mahumetanis, vel infidelibus exclu-
dantur à Religione, nec etiam ius particulare
illius Religionis, cum in illa nullum sit statu-
tum, aut constitutio circa hoc. Ergo. Confirma-
4 tur ex eo quod in iure diuino stando omnibus,
& quibuscunque fidelibus patet aditus ad Reli-
gionem. Cunctis enim consulit Christus, quod
adolescenti *Matth.* 19. dum dixit: *Si vis perfectus
esse vade, & vende quæ habes, & da pauperibus, &
veni, & sequere me*, quibus verbis status Religio-
sus denuntiatur. S.Thom. 2. 2. *q.* 88 *art.* 4. Noster
5 Vualdensis *tom.* 3. *tit.* 9 *cap.* 83. & 84. Omnibus
etiam ibidem dixit: *Omnis qui reliquerit domum,
vel fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut
vxorem, aut filios, aut agros propter nomen meum,
centuplum accipiet, & vitam æternam possidebit.*
his autem etiam verbis Religiosum statum com-
mendasse Christum communi Expositorum sen-
su recipitur. Vnde pro omnibus Bernardus: *Hæc*
(inquit) *nempè sunt verba, quæ contemptum mundi
in vniuerso mundo, & voluntariam persuasere homi-
6 nibus paupertatem. Hæc sunt quæ Monachis clau-
stra repleat, deserta Anachoretis.* Ecclesia ergo, quę
potius desiderat, vt consilia Christi quoad fieri
7 possit, à fidelibus adimpleantur, iure optimo con-
cedit aditum ad Religiosum statum omnibus, &
quibuscunque fidelibus. Eò præcipuè, quod cum
ille sit schola perfectionis non debuit ingressum
8 in ipsum alicui interdicere. Iuxta dicta *tom.* 1.
Summa c. 24. *n.* 25. & *tom.* 4. *verbo Neophitus Re-
gularis n.* 2 Nauarrus *lib.* 1. *consil. de Regular. cons.*
26. *nu.* 4. Rodriguez *tom* 3. *Quæst. Regular qu.* 11.
art. 1. & 2.

9 Nec obstat quod aliquæ Constitutiones Pon-
tificiæ sint pro aliquibus Religionibus emanatæ,
in quibus prohibetur quod similes descendentes
ex Saracenis in illis recipiantur. Videlicet Gre-
gorij XIII. pro Minoribus, & Minimis, & Pij
IV. pro Benedictinis Congregat. Vallisoletanæ,
10 quas retuli eo verbo *neophitus regularis n.* 3. Quia
Religio, de qua in præsenti non est ex istis, nec
priuilegia huiusmodi odiosa communicantur in-
ter ipsas, prout eo loco *n.* 4. dixi ex Portello, & *to.*
2. *c.* 1. *n.* 52 ex Confettio, & Sorbo.

Multo minus obstat quod aliquæ etiam reli- 11
giones, scilicet Carmelitarum, Hieronymiano-
rum, & Capuccinorum, quos retuli eo verbo *neo-
phitus regularis n.* 5. habeant constitutiones pro-
hibentes admitti ad ipsas tales descendentes ex
Saracenis. Esto enim tales constitutiones obser-
uari debeant in dictis religionibus, maximè si sint
approbatæ à Sede Apostolica; imò, etiamsi ap-
probatæ non sint ab eadem Sede, si à Capitulis 12
Generalibus, & legitimis legislatoribus factæ
sint iuxta dicta *ibid. n.* 6. ex Rodriguez, Suarez,
Portello, & Vecchio, contra Nauarrum, Sorbum,
Mirandam, & Peirinis; nihilominus, cum religio,
de qua in præsenti casu non sit ex istis, obiectio
est nullius momenti.

Ad secundum quæsitum similiter dicendum, 13
posse præfatum religiosum in dicta religione, in
qua fuit receptus, & professus, habere omnia alia
officia, administrationes, dignitates, &c. quæ alij
religiosi illius absque aliqua dispensatione; iuxta
ea quæ dixi eo verbo *neophitus n.* 9. conformiter
ad doctrinam Rodriguez, & Mirandæ. Quibus
adde Felinum referendum *infra.*

Colligitur id primò ex *cap. Eam te de rescript.* 14
vbi cum casus esset quod quidam Iudæus de no-
uo conuersus ad fidem impetrasset à Papa litteras
vt ipsi conferretur quidam Canonicatus Ecclesiæ
Tornacensis, Episcopus noluit eas admittere; Pa-
pa autem ipsi rescribit dicens: *Pro eo verò quod
Iudæus extiterit, ipsum dedignare non debes*, vbi
Glossa verb *Iudæus* inquit: *Quoniam de Iudæis con-
uersis Ecclesia fundata fuit.* Et ita Iudæos esse ca-
paces beneficij Ecclesiastici non solum colligitur
ex hoc textu, sed etiam ex Apostolo ad *Rom.* 10.
illis verbis: *Non enim est distinctio Iudæi, & Græci,* 15
*nam idem Dominus omnium, diues in omnes, qui in-
uocant illum.* Quod firmauit etiam Rota in Vlix-
bonensi *Quartenariæ* 15. Ianuarij 1614. coram
Domino Coccino.

Et facto ipso Clemens VIII. Alexandrum de 16
Franciscis in Hebraismo natum ad Episcopatum
Forolibiensem assumens, vt eo *n* 9 retuli ex Bar-
bosa. Ex iis autem ad intentum colligitur hunc
religiosum, è Saracenis in infantili ætate bapti-
zatum habilem esse ad quæcumque officia, bene-
ficia, & dignitates Religionis.

Quod etiam firmatur ex superius allata ratio- 17
ne. Vel enim esset inhabilis ad prædicta, iure
communi, vel particulari Religionis; Non hoc
secundum, quia supponitur non esse in dicta Re-
ligione aliquod statutum id determinans; nec pri-
mum, quia ex iure comuni nullus circa hoc tex-
tus, aut canon afferri potest. Ergo. Confirmatur 18
ex *c Ad decorem de instit.* Vbi Innocentius III.
præcipit Cardinali Legato vt in Ecclesiis Con-
stantinopolitanis coret collocari omnium natio-
num Clericos, non vnius tantum, prout Patriar-
cha faciebat. *Non attendens* (inquit Pontifex)
*quod in omni gente, qui facit iustitiam acceptus est
Deo.* Maximè ex *cap. Venerabilis de præbend. & di-
gnitatib.* vbi Gregorius IX. scribit Portuensi Epi-
scopo, vt Præbendam quandam Ecclesiæ Ar-
gentinensis faciat conferri cuidam, cui opposi-
tum erat quod non esset nobilis, sed ignobilis.
*Nos igitur, &c. attendentes quod non generis, sed
virtutum nobilitas, vitæque honestas, gratum Deo fa-
ciat, & idoneum seruitorem, ad cuius regimen, non
multos secundum carnem nobiles, & potentes elegit,
sed ignobiles, ac pauperes; eo quod non est personarum
acceptio apud ipsum, & vix ad culmina dignitatum*

(nedum

(nedum prabendas)viri eminentis scientia valeant repertri, exceptiones huiusmodi non duximus admit-
19 *tendas.* Ex qua Pontificis decisione colligitur ignobiles, alias idoneos scientia, & vitture, admitti posse, & debere ad dignitates Ecclesiasticas. Et merito sanè, quiã, vt D. Hietonymus *ad Calans.* dieebat: *Summa nobilitas est clarum esse virtute.* Et iuuenalis.

Nobilitas sola est, atque vnica virtus.

20 Vode ioferuot aliqui (de quo alibi dieetur) non valere statutum, seu consuetndinem Ecclesiarum, quod solum nobiles admittantur in Canooicos. Abbas *bic n.4.* Belletus *disqnisit. clericat. par.1 .tit.de distepl.Cleric. §. 35. n. 7.* Barbosa in collectan. huius *c Venerabilis.* Ea eo autem elicimus ad intentum quod ius commune potiua fusfiagatur consulenti, etiamsi ex infidelibus pa-
21 rentibus ortum habeat Er merito qoidem, quia tales videtur potius honorari debere, vt vel sic parentes, & alij infideles ad Ecclesiæ gremium veniant. Montaluus *l. 2. Glos. tanadizo tit. 3. lib. 4. fors.* Vanegas *p. 1. tit. de las differencias lib. 3. c. 9. p. 182.* & alij. Fauet extrauagans 2. *de Indeis* inter communes.

22 Accedit quod nullibi in iure reperitur filios esse irregulares, seu incapaces ad officia & dignitates ob conditionem parentum nisi propter illegitimitatem, *c. 1. & 2. de filiis Presbyteror. & c. 1. eod. tit. in 6.* & aliis iuribus, vt diai *to. 1. cap. 18. num 7. & tom. 2. c. 18. num. 21. & c. 13. num. 50 & tom. 3. verbo illegitimi Regulares n. 7. & 8.* vel propter hæresim, *cap. 2. de haretic. in 6. cap statutum 2. eod. tit. etiam in 6.* Intellige, si parentes eorum mortui fuerint impœnitentes, & delictum fuerit ootorium, & pro illis Regionibus, in quibus hæretici non viuunt impunè, & palam, iuxta dicta
23 *tom. 3. verbo Irregularitas n. 61.* cum autem consulens nnn fuerit ex istis, & irregularitas non incurratur nisi in casibus iure expressis *c. is qui de sentent. excommunicat. in 6.* nullo fundameoto dieetur eum esse iucapacem officiorum suæ Religionis.

24 Maximè etiam, quia, vt loquit Felious in *cap. Eam te de rescript. num. 12.* & sequitur Suarez *5. tom. in 3. p. disp. 43. sect. 3. n. 6.* Iofidelitas præcedens non nocet conuerso vt promoueatur nisi fuerit hæreticus, aut de recenti conuersus. Consulens autem nec fuit hæreticus vt de se patet; nec recenter conuersus, siquidem in infantili ætate baptizatus fuit.

25 Ex quo cessat obiectio, quæ fieri potest, scilicet quod sit neophitus, ac per consequens irregularis ad officia, & dignitates Ecclesiasticas, iuxta *cap. Quoniam, cap. sunt neophitus dist.* 48 imò iuxta illud Apostoli *1. Timoth* 3. de Episcopo di-
26 cente: *Non neophitum, ne in superbiam elatus, &c.* cuius prohibitionis duplicem assignat causam Gratianus *in principio dicta distinctionis*, ne scilicet superbiat neophitus credens fidem christianam ipso iodigere; & propter ipsius in eapertientiam. Quibus addit D. Hierooym. *ad Oceanum* turpe videlicet esse, quod *heri cathecumenus hodie Pontifex; heri in amphyteathro hodie in Ecclesia; vespere in circo mane in altaris; dudum fautor*
27 *histrionum nunc Virginum consecrator.* Hæc inquam minimè obstant; certum enim, & indubitatom est talem Religiosom noo esse dicendum propriè oeophitum, neophitus namque propriè eum dicatur à *Neos*, quod est nouum, & *phitos*,
28 quod est fidrs est, idem quod nouus in fide. Cum ergo à primæua ætate fuerit christianus, non erit nouus, sed veteranus in fide. Accedit quod ex communi senteotia DD. quos sequor *tom. 3. verbo Irregularitas num. 11.* Neophiti sunt illi, qui 30
nouiter in adulta ætate conuersi sunt ad fidem ex Iudaismo, Mahumetismo, vel Gentilissimo, prout tradunt Nauarrus, & Toletus ibi relati, Suarez *supra num. 5.* Sayrus *tom. 1. lib. 6. cap. 13.* Henriqu. *lib. 14. cap. 4.* Fillincius *tom. 2. Tract. 19. c. 7. qu. 1. num. 184.* & alij, quos refert, & sequitur Bonacioa *de Censur disp. 7. qu. 8 punct. 4.* Iste autem non in adulta ætate, neque nouiter, sed io infantia, & à multis annis, non tam conuersus est ad fidem, cum ab ea numquam per actum proprium fuerit auersus, quam eam suscepit. Quod verò appelletur neophitus, quia descendens est ex Pareotibus infidelibus, locutio est iniuriosa, & vulgaris, vt eo verbo *neophitus Regu-*
laris num. 1. dixi ex Turrecremata, Nauarro, Sanchez, Miranda, Barbosa, & Candido, ac proindè spernenda. Imò cum sit impropriissima locutio, vt ibidem dixi, noo est de illa curandum, *l. cum lege ff. de testament. l. 1. §. quod autem ff. de aleator. c ad audientiam 12. de decim.* Nec de verbis est 32
dialecticandum. Cardinalis Mantica *de coniect. vltim. volunt. lib. 1. tit. 1. num. 4.* Antooius Monac. *decis. 78. num. 27.* 31

Cessat etiam obiectio, quod in aliquibus Religionibus tales non admittantur ad dicta officia, Prælaturas, dignitates, &c. propter statuta particularia illarum, vt diai eo verbo *neophitus Regularis n. 10.* de Religionibus Hieronymianorum, Minorum, & Benedictinorum Hispaniæ, quæ illa habent approbata per Alexandrum VI. 33
Paulum IV. & Pium IV. Quia, vt diai eo loco 34
n. 11. ea non extenduntur ad alias Religiones, ac per consequens nec ad istam, cuius iste Religiosus est alumnus, sed sunt statuta particularia ipsarum, & non priuilegia aliis communicata, iuxta dicta superius. Tamburinus *de iure Abbat. disp. 37. q. 6. tom 1.*

Demum, cum ista quæstio proposita esset S. 35
Congregationi Cardinalium negotiis Episcoporum, & Regularium præpositæ, emanauit decretom huiusmodi. *In causa coram nobis proposita, an scilicet frater N. Religiosus cuiusdam Religionis approbata, natus in Africa ex parentibus infidelibus, sed infans Panormi baptizatus, & postea Religionem ingressus. An, inquam, propterea aliquid ei obstet, quominus possit consequi sua Religionis gradus, & dignitates, fuit prouisum per medium, vt infra videlicet: Sacra Congregatio Cardinalium negotiis Regularium praposita, Eminentissimo Caetano referente, attentis narratis benignè annuit, vt orator, concurrentibus in eo, aliis necessariis requisitis, ad omnes gradus, & dignitates sua Religionis assumi possit, & valeat. Pramissis, cæterisque contrariis quibuscunque non obstantibus. Roma die 2. Augusti 1641.*

Roma ex Typographia R. Camera Apost. 1641.

CONSVLTVM XXXII.

De quodam Religioso habente pensionem à Papa, & transitum faciente ad aliam Congregationem.

SVMMARIVM

IESVS MARIA.

Casus, seu occasio huius Consulti.

1 QVINAM teligiosus Monachalis Ordinis Cisteiciensis habens ex Papæ dispensatione pensionem quandam transitum fecit ad Congregationem Fuliensem strictioris obseruantiæ, seù magis reformatam einsdem Ordiois, & dubitatur de illo, an post transitum retineat eandem pensionem, quam antea; an verò ea cessauerit, vel deuoluta sit sd eam Abbatiam, vnde transitum fecit.

Responsio.

2 PRæmittendum primò, quod quamuis Religiosi ex vi voti paupertaris incapaces sint
pensionis propriè dictæ, eo quod (quicquid sit
de iure antiquo) attento tamen Romanæ curiæ
vsu, propriæ, & veræ peosiones, quibus beoeficia
oneraotur ad certam redituum partem alteri
dandam sola auctoriiate Pontificia concedi pos-
sunt. Sotus *9. de iustit.q.7. art.2.col.2.vers.2. con-*
clusio, Aragon.2.2.*q.* 100. *art.*4. Sanch. *lib. 7. in*
Decalog.c.29.n.94. Attamen, Papæ anthoritate, 3
seù priuilegio accedente, possunt Religiosi qui-
cunque pensiones habere, proot supponunt
communiter authores relati, & alij plures quoa
sequitur Tamburinus *de Iure Abbat.tom.3. disp.*
9 qu.25 num.6.

Præmittendum secundò, Ordinem Cistercien- 4
sem, & præfatam Congregationem Fuliensem
possidere posse bona in communi, anouos redi-
tus, &c. Tum propter Decretum Concilij Trid.
sess.25.cap.3. vbi id omnibus religiosis concedi-
tur, exceptis Capuccinis, & Minoribus de Obser-
uantia. Tum quia licet ex *c. recolentes de stat Mo-*
nach. illis hoc videatur prohibitum, vsu tameo, &
proxi totius Religionis, id modo iam est admis-
sum. Rodriguez *to.3. qq. regul. q.75. art.* 1. Barb. *in*
Collect. ad d.c. recolentes n.2.

His præiactis incunctanter dicendum talis re- 5
ligiosi pensionem nullatenus vacasse per transi-
tum illius ad dictam Congregationem Fulien-
sem, aut deuolutam suisse ad Abbatiam illam,
ex qua fecit transitum, sed potiri posse illa per
totum tempus vitæ suæ in d Congregatione.

Ratio huius vnica, & efficacissima est, quia 6
pensio, sicut quælibet alia gratia facta, aoi priui-
legium, nullatenus cessat, nisi ex triplici espite,
scilicet ex parte Principis illam concedentis, ex
parte ipsius, vel ex parte personæ cui est con-
cessa. Hæc sutem pensio ex nullo ex bis capiti-
bus cessare potest, vt patet discurrenti per sin-
gula. Ergo.

Primò enim non posse cessare, aut de facto
cessasse ex parte Papæ, qui illam concessit, colli- 7
gitur primò ex regula illa Iuris 16. *Decet conces-*
sum à Principe beneficium esse mansurum. Quæ de-
sumitur ex *c. Si super gratia, de offic. deleg. in 6.* Et
c. si cui nulla, de prabend. in 6. Ex quibus colligitur 8
quæcunque Principum beneficia secundum ho-
nestatem debere esse permansura, nisi contra-
rium ex intentione vel aliunde colligatur; ete-
nim Princeps intendit beneficium quàm perfe-
ctum, & firmum conferre, vt ita pleniot sit libe-
ralitas. *c.1. de donat.* Molina *de primog.lib.4.c.3.n.*
10. Barbosa *in d. regul. n.* 2. Cum autem nihil de
hac intentione constet, procnldubio credendum
mentem Papæ fuisse talem pensionem semper
debere durare.

Secundò, quia tuuc gratia aliqua concessa ex 9
parte Principis cessat, quando ipse opposuit ali-
quam conditionem, determinationem, aut modi-
ficationem in illa. Tunc enim censetur tale pri-
uilegium non subsistere, nisi illis limitationibus
subsistentibus. *cap. de causis de offic. Deleg. & in l.*
2. & 4. C. de prac. Imper. offeren. Panormit. & DD.
c. Cum accessissent de constitut. Couarruu. 1. *var. c.*
15. Molina *tom.2. de Inst. disp.298.* Suar. *de legib.*
lib.8.c.29.n. 4. & 5. atqui in præsenti gratia ista
concessa est à Papa dicto Religioso absolutè,
simpliciter, & sine vlla conditione, aut onere.

Tertiò, quia tunc cessare potest gratis à Prin- 10
cipis concessa, quando cessat causa motiua talis
concessionis. *c. Cum cessante de appellat. l. adigere*
§. quamuis ff. de Iurepatron. l. Si pater ff. de heredit.
instit.

uſtis.l.generaliter C.de Epiſcopis,& Cleric.l.Cum
te C.de pactis inter empt. vbi DD.communiter,&
Anchar.344.*n.*3.Roman.*conſ.*404.*n.*5.*&* 6. Tuſ-
11 chus *concl.* 202. *n.* 27. Quod intelligunt com-
muniter Doctores de ſola cauſa motiua finali.
Anchar.*conſ.*47.*n.* 4. Euerardus *in Topic. Legal.*
loc 85.Tuſch.*litt.C.concl.*13.*n.* 14. Sanch.*in præ-*
*cept.Decal.to.*1.*lib.*4.*c.*2.*n.* 42. Non de cauſa im-
12 pulſiua.Bald.*conſ.*337.*n.*2.*lib.*3. *& conſ.* 433.*n.*5.
*lib.*5.Tuſchus *ſupra n.*28.*&* 41. Rota *deciſ.*437.
*n.*3.*& dec.*587.*n.*6 apud Farin.*p.* 1.*recent.* Cauſa
13 autem motiua finalis huius gratiæ factæ à Papa
præfato religioſo nulla alia videtur eſſe, vt ex
ipſo Breui conſtare poteſt,niſi vel beneuolentia
ipſius Papæ erga ipſum, vel quod commodius
ſuſtentari poſſet iuxta ſuas neceſſitates. Vtra-
que autem hæc ratio fortius procedit in Con-
gregatione Fulienſi, ad quam tranſitum fecit
quam in Abbatia Ordinis Ciſtercienſis, in qua
prius morabatur.

Nam cum tranſierit ad ſtrictiorem obſeruan-
14 tiam magis ſibi conciliare potuit Pontificis be-
neuolentiam;& cum Congregatio illa ſit paupe-
rior, magis neceſſaria erit ipſi gratia talis pen-
ſionis,ad ſui videlicet ſuſtentationem,& alimen-
15 ta. Ex quo magis roboratur intentum. Penſio
enim iſta,ſicut & aliæ communiter, dantur pro
alimentis; ita vt ſemper penſio æquiparetur ali-
mentis,Romanus *conſ.*388.*n.*3. Rota *deciſ.* 548.
*n.*1.*p.*2.*recent.*Loter *lib.*1.*q.*45.*n.* 47. Et accedit
ad naturam alimentorum,Creſcentius *deciſ.*3.*de*
16 *ſolut* Rota *deciſ.*407.*n* 1 *p* 1 *recent.*Alimentorum
autem cauſa nullo modo eſt ſuſpendenda, cum
venter(vt dicitur)non patiatur dilationem. Caſ-
ſadorus *deciſ.vnic.n.*1 *de mutuis petit.*Surd *de ali-*
*ment.tit.*8.*priuil.*60.*n.*5. 8 10.*&* 11. Loter.*d.lib.*
17 1.*qu.*38.*n.*3. Ad quod appoſitè nimis facit *l. Si*
*quis de aliment.& cibar.legat.*vbi deciditur,quod
alimenta debita quibuſdam libertis, ſeu ſeruis,
licet ad fiſcum bona fuerint deuoluta,ex quibus ali-
menta debeantur,præſtanda ſunt ſicut ad quemlibet
ſucceſſorem tranſiſſent.

18 Clarius comprobari poteſt huiuſmodi pen-
ſionem nullo pacto ceſſaſſe propter tranſitum
d. Religioſi ad præfatam Congregationem ex
parte ipſius penſionis. Cum enim non fuerit lo-
calis,aut alligata præfato Monaſterio, vnde diſ-
ceſſit, ſed perſonalis eo quod contemplatione
perſonæ eſt conceſſa, quod eſt ratio conceſſio-
nis,ſeu priuilegij perſonalis *l.*1. *ff. de aq. quot.&*
aſt & notant Gloſſa *c.*1.25.*qu.*2.*init. & in c. Tua,*
*de his quæ fiunt à Prælatis.*Bartol.*l.*1.*n.*1.*ff.de con-*
*ſtit.Princip.*Aymon.*conſ.*239.*n.* 4. Alciatus *reſp.*
203.*n.*12 *alias conſ.*7.*n.*16.*l.*4.Ruinus *conſ.* 217.
*n.*15.*in fin.volum.* 1. Ideo ſequi debet perſonam,
19 & comitari ipſam vbicumque fuerit. Hæc enim
eſt natura priuilegij,ſeu conceſſionis perſonalis
l.In omnibus ff.de regul iur.& cap. Priuilegium de
reg Iur in 6.Tiraquell.*de retract lignag* §. 26 *gloſſ.*
1.*n.*10.*& de Iur primog quæſ.* 37.*n.* 1. Menochius
*conſ.*136.*n.*2.*& conſ.*1007.*à n* 95. *& de præſump.*
*lib.*3.*præſumpt.*103.*n.*45 Cardoſ.*in prax.Iudic. &*
20 *Aduocat.verb.Priuilegium,num.*4. Accedit etiam
quod gratia,vel conceſſio ſolùm ceſſare poteſt ex
parte ipſius quando redditur inutilis,iniuſta,vel
inhoneſta,iuxta ea, quæ in ſimili de lege huma-
na dicunt Iſidorus *lib.*5.*Ethymol.c.*2.*&* 21. *& l.*
2.*c.*10 D.Thom. 1.2. *q.* 95. *&* 96 & Theologi
communiter, ac Canoniſtæ: quod non procedit
in præſenti gratia,vel conceſſione;cum,non ob-
ſtante tranſitu talis religioſi, eſt vtilis, iuſta,&
honeſta propter fines videlicet intentos à Sum-
mo Pontifice,qui illam dedit.

Quod verò non ceſſet ex parte perſonæ, cui 21
eſt facta,ſcilicet illius religioſi ratione mutatio-
nis,ſeu tranſitus ipſius ad dictam Congregatio-
nem,ex eo etiam conuincitur quia ille non tran-
ſiit ad contractum matrimonij, quo caſu ſicut
beneficia vacant *c.*1.*cum aliis de Cler. coniug.* ſic
etiam penſiones,Gigas *de penſion.q.*54.Nicolaus
Garzia *de benef.c.*5.*n.*108.*&* 109.*par.*1.poſt plu-
rimos alios. Neque ad ſtatum Epiſcopalem, quo 22
etiam caſu ſicut vacant beneficia, ſic & penſio-
nes.*c.Cum in cunctis* § 1.*de elect.*Gigas *quæſt.*56.
Garzia *n.*110.*&* 111. poſt plures quoque alios.
Neque ad aliquam Abbatiam, quo etiam caſu 23
vacare creditur penſio, vt colligitur ex eiſdem
authoribus,& Azorio *to.*2.*inſtit.moral.l.*8. *c.*10.
*q.*2. ſed ſolum tranſiit intra terminos vnius &
eiuſdem Religionis, ex minori, ſeu laxiori ob-
ſeruantia ad maiorem,ſeù ſtrictiorem,quod non
eſt tranſire ad alium Ordinem,ſeu Religionem,
vt bene Suarez 4.*to de Relig.tr.*8 *lib.*3.*c.*13.*n.*15.
Vnde quia generaliter loquendo priuilegium 24
alicui conceſſum non ceſſat per mutationem
quando illud eſt compatibile cum ſtatu mutato,
vt tenet Rota apud Seraphinum 1444.*n.* 10. ex
alia Rota in cauſa *Burgenſi*, & in terminis pen-
ſionis, ideo cum d. Congregatio Ciſtertienſis
Reformationis ſit capax redditum,& bonorum
etiam ſtabilium,vt patet ex Regula, & Conſti-
tutionibus ipſius,ac ex *c.recolentes*, & DD. *ibid.*
de ſtat Monachor. non eſt aliqua ratio cur dica-
tur eam penſionem fuiſſe extinctam propter ta-
lem tranſitum Religioſi.

Nec obſtat ſi dicatur,vacaſſe d.penſionem, eo
quod religioſus ille in d. Congregatione profeſ- 25
ſionem emiſerit:Emiſſione namque profeſſionis
vacare penſiones,ſicut,& beneficia communiter
inferunt DD.ex *c.Beneficium de regular.in* 6.Ro-
ta ſæpius apud Garzias relatum *num.* 114. San-
chez *lib.*7.*in Decalog.cap* 4 *num* 13.*& cap.* 29 *n.*
8 poſt plures alios

Reſpondetur enim primò, penſiones ſolùm 16
vacare profeſſione quæ fit à tranſeunte de ſecu-
lari ſtatu ad Religionem prout colligitur ex illis
verbis *d.c Beneficium. Aut conſtet,quod vitam vo-*
luerit abſolutè mutare, verba enim illo *abſolutè*
denotatur tranſitus ex ſeculo ad religionem.

Deinde id colligitur ex ratione deciſionis il- 27
lius textus, quæ eſt, vt tradunt Staphil. *de litt.*
*Grat.tit de var.mod.vacat.*Et Sanch.*eo c.* 29. *n.* 2.
quia homo per profeſſionem moritur mundo,
quæ ratio ſolùm verificatur in eo qui tranſit de
ſeculo ad religionem, non de eo qui intra ean-
dem religionem ex minori ad maiorem obſer-
uantiam tranſit.

Secundò,penſionem vacare per profeſſionem 28
quæ eſt abſoluta mutatio ſtatus, prout colligitur
ex verbis relatis textus,non per eam,quæ eſt ve-
luti prorogatio præcedentis profeſſionis, quia
prorogatio fit cum omnibus qualitatibus rei,quę
prorogatur,*l.lecta ff.ſi certum petatur.* Cuius ſig-
num eſt quod emittens profeſſionem in Ordine
Ciſtercienſi dicit:*Promitto ſtabilitatem meam, &* 29
conuerſionem morum meorum,& obedientiam ſecun-
dum regulam S. Benedicti, &c. emittens etiam
profeſſionem in d.Congregatione dicit:*Promitto*
ſtabilitatem meam, & conuerſionem morum meo-
rum, & obedientiam ſecundum regulam S. Benedi-
cti,

Cti, & constitutiones Congregationis Monachorum S. Bernardi reformatorum Ordinis Cistercienfis. En iam quomodo professio facta in ista Congregatione est quædam prorogatio alterius factæ in communi obseruantia eiusdem Ordinis ad constitutiones videlicet reformatorum.

30 Neque etiam obstat qood professio religiosa reddat profitentem incapacem pensionis. Quicquid enim sit de huiusmodi incapacitate certum omninò est tolli per dispensationem Pontificis.
31 Quam, quia præfatus religiosus habuit ab Vrbano Octano censetor omnino dispensatus ad talem pensionem habendam in dicta Congregatione etiam. Sicut enim si ex Papæ dispensatione possideret aliquod peculium, & transitet ad aliam religionem, posset in illa frui ipso, sic de
32 hac pensione dicēdum. Et ratio est, quia cum incompatibilitas Religiosi status cum peculio, vel pensione non prouenier ex eo quod sit talis, vel talis Religio, sed ex ratione communi Religionis, ideo dispensatio Papæ ad habendum peculium vel pensionem in vna Religione extenditur etiam ad aliam. Prout in simili probat Rota *dec. 311. nouissim.* cum Gigant. *de pension. q. 54.* diceos quod si Papa dispensat ad obtinendam, vel retinendam pensionem non obstante Matrimonio non refert quod dispensatus contrahat cum Virgine, vel vidua, qoia incompatibilitas super qua fuit dispensatos oritur ex matrimonio vt sic,
33 non ex qualitate matrimonij. Præferrim quia d. pensio collata ipsi fuit per totam suam vitam, ad sui sustentationem, & intuitu personæ, quo vltimo casu etiam vsusfructus illis concessus transiret cum ipso, vt habet Franciscus Bordonus *ref. 29. num.* 88. *& num.* 89. loqoens de vsufructu, liuello, & pensionibus ipsi relictis. Vnde Bonacina *q. 2. de Clausur. punct. 9. §. 4. difficult. 2. n. 9.* disertè affirmat vsumfructum religiosi illi concessum contemplatione sui transire cum ipso ad aliam religionem, eo quod sequitur personam, & dicitor Seruitus personalis *l. 1. ff. de vsu, & vsufruct.*

34 Quod verò dispensatio illius religiosi ad habendam pensionem duret etiam post transitum ad dict. Congregationem, colligitut præter dicta, primò exemplo facultatis, seu dispensationis concessæ Monachis, vel Episcopis ad testandum; non enim coarctatur ad primum testamentum, sed extenditur ad alia, vt ex plotibus testibus, & Authoribus probat Sanchez *lib. 8. de matrim.*
35 *dist. 1. n. 18.* Deinde exemplo etiam dispensationis in voto castitatis, religionis, aut non nubendi, quæ si sit absoluta, & illimitata, ad matrimonium oon extinguitur in primo Matrimonio, sed extenditur ad alia; prout idem Sanch *eo lib. 8. disp. 31. n. 8. &* 11. Item exemplo illegitimi, qui
36 quando dispensatus est ad beneficium absolutè, ea dispensatio non arctatur ad primum beneficium, sed eo dimisso extenditur ad alia, prout probabiliter putaot Ioannes Andreas *c. 1. de fil. presbyt. in 6. & cap. non potest de prabend. in 6. n. 5.* Angelus *verbo beneficium num.* 24. Armilla *ibi n.* 29. Syluest. *verb. beneficium 3. q. 11. n. 14.* Tabiena
37 *verbo beneficium 2. q. 17. n.* 19. Rationem reddit Ioanoes Andreas, quia dispensatio illa noo respicit beneficium, sed personam; quæ quidem efficacios procedit in nostro casu, cum dispensatio illius Religiosi ad obtinendum eam pensionem manifestè respiciet illius personam.

38 Præterea quartò, examplo dispensationis, qua aliquis dispensaretur in voto solemni ad contrahendum; si enim causa talis dispensationis adhuc permaneret, & dispensatio esset absoluta (quæ omnia concurrunt in nostro casu) posset sic dispensatus finito primo matrimonio contrahere alia. Stunica *q. 6. de voto n.* 125. Sanchez *supr. n.* 12. Fauet Angles *in floribus 2. p. vbi de voto q. vnica art. 8. post 2. diffic. dub. 1.*

Hæc porrò omnia efficacios probant intentum si Religiosus, de qoo in præsenti, transitum 19
hunc fecit de licentia, seu consensu sui Monasterij, seu Congregationis, quia in hoc casu clarius apparet eam pensionem ipsum comitari debere in secundo Monasterio, seu Congregatione. Prout in casu ferè simili probat Andreas Molfesius *in Commentar. ad consuetud. Neapolit. part. 4 quæst. 64. num. 15.* ex aliis.

CONSVLTVM XXXIII.

De quodam Religioso Societatis Iesu, qui post emissionem votorum, seu professionem biennij ad sæculum dimissus est.

SVMMARIVM.

Casus, seu factum. num. 1.
Dimissus sine causa non est securus in conscientia. num. 2.
Talis dimissio est nulla. n. 3.
Ex constitutionibus Societatis. n. 4.
Ex Bulla Gregorij XIII. n. 5.
Arbitrium regulatur à iure. n. 6.
Ex sensu, & praxi Religionis. n. 7.
Quid si assignatur causa non vera, sed ficta. n. 8.
Quid si prauis moribus extorquet dimissionem. n. 9.
Quid si solum postulans dimissionem sine causa. num. 10.
Talis postulatio an reddat concessionem inuoluntariam. n. 11.
Congregationis Societatis decretum. n. 12.
Dimissio facta cum causa. n. 13.
Nullus dimittitur sine illa. n. 14.
In fauorem Superiorum iudicandum. n. 15.
S. Rotæ Romanæ sensus. n. 16.
Quid si magna importunitate dimissio procurata est. num. 17.
Iste de quo in præsenti, securus videtur. n. 18.
Si dubitat quid facere possit. n. 19.

IESVS MARIA.

Casus, seu Factum.

N. Professus in Societate Iesu professione biennali, postquam apud hos 1
Patres per multos annos permansit, sine rationabili causa petiuit à Superiori eiusdem Societatis licentiam redeundi ad sæculum. Obtinuit ipsam. Dubitat tamen an sit securus in conscientia, an potius si contra castitatem peccat in sæculo existens teneatur explicare votum castitatis, quod in ea professione emisit,

emiſit;& beneficium obtinens licitè tet/neat, & expendat fructus ſine transgreſſione voti paupertatis etiam in ea profeſſione emiſſi.

Reſponſio.

2 Dicendum primò, quod ſi iſte ex nulla omnino cauſa rationabili dimiſſua eſt à Religione Societatis, non eſt ſecurua in conſcientia ſed tenetur votis caſtitatis, & paupertatis à ſe emiſſis in illa profeſſione biennali, &, ſi contra illa peccat, explicare illam citcnmſtantiam.

3 Ratio eſt, quia talis dimiſſio ſine illa cauſa rationabili eſt prorſus nulla, & nullius valoris, ac per conſequens nullum producens effectum, ac ſi facta non eſſet. Etenini *nullum quod eſt nullum producit effectum* iuata axioma iuris, de quo *l. 4 §. condemnatum ff. de re indicata, l. non putanit §. non quauis ff. de bonor. poſſeſſ.* & DD. *ibid.* Et nullum eſſe, vel eſſe ſine effectu paria ſunt, Surdus *dec. 51. n. 21. & 22. & conſ. 3. à n. 8. & conſ. 157 à n. 13.*

4 Eſſe autem nullam ialem dimiſſionem ea eo colligitur, quod etſi in Examine Societatis *c. 7. § 1.* & *2. & 5. part. conſtit. c. 4. litt. B. & D.* Videatur ieiinqui voluntati Superiorum dimiſſio eorum qui in Societate tantum emiſerunt vota illa biennalia, vt propterra aliqui inuominati putauerint ad valotem ipſiua ſuffieere meram, & ſolam liberam voluntatem dictorum Superiorum, nihilominus oppoſitum eſt veriſſimum, ita vt de voluntate rationabili, & prudenti arbitrio, ac ex iuſta cauſa inrelligi id debeat. Tum quia id exprimitur in Examine *c. 7. §. 1* illia verbis, in quibus eſt ſermo de iia qui talia vota emiſerunt: *Libera tamen manebit Societas, nec tenebitur ad eos admittendos ad profeſſionem, nec in coadiutores formatos, ſi ſtudiorum tempore malè ſe gererent, adeo vt Superior Societatis exiſtimaret Deo gratum non fore ſi in eam admitterentur, & tunc ipſi etiam ſuis votis ſoluti erunt.* Eapenduntur enim illa *ſi ſtudiorum tempore malè ſe gererent*, quæ denotant conditionem dimiſſioms, & illa. *Tunc ipſi etiam ſuis votis ſoluti erunt*, quæ denotant poſita tali conditione, & non aliàs à ſuis votis ſolutos eſſe.

Et in examine genetali *cap. 6.* in eius declaratione dicitur: *Non eſt iniuſtum, ſi Societates libertatem ad eos dimittendos quando non faciunt quod debent, retinet*, Eapendo enim conditionalem *quando non faciunt quod debent*, quaſi ea non ſubſiſtente irrita cenſeatur dimiſſio. Vnde paulo inferiua dicitur: *Nec* (talis dimiſſio) *ſine cauſis iuſtiſſimis fieri debet.* Et propterra *2. par. Conſtit.* variæ præſcribuntur cauſæ dimiſſionis, quod neceſſarium oon eſſet ſi ea ſola, & libera voluntate Superiorum fieri poſſet.

5 Tum qoia Gregorius XIII. in Bulla *quanto fructuoſius* id ſupponit, dum dicit ſcholares Societatia poſſe à Generali liberari à votia à ſe emiſſis *rationabili ex cauſa.* Tum quia eſto nec Papa hoc diceret, nec in conſtitutionibus haberetur, cum ſit hæc res grauiſſima, liberario videlicet à votis Deo emiſſis, nullatenus cenſeri deberet relicta mero arbitrio humano, ſed iudicio recto, & voluntati regulatæ, quæ neceſſario ſupponit iuſtam cauſam, vt probat Menochius *de*
6 *arbitrar. lib. 1 q. 13.* Præſertim cum arbitrium reguletur à iure, vt ſæpius Rota determinauit, maximè *deciſ. 279 n. 1. & deciſ. 235. n. 1. & deciſ. 547. n. 1.* apud Farin. *part. 1. recent.* Quo ſenſo Iulius III. & Paulus III. hoc relinquunt iudicio Generalis, dum & hoc puncto in ſuis Bullis loquuntur; nam iudicium in hoc, & ſimilibus magoi ponderia negotiis importat prudens iudicium, ac per conſequens ea cauſa rationabili. Bartholus *in Gloſſ. in Extrauag. ad reprimendum*, & ea eo Abbas *cap. 1. de conſtitutionib. n. 13. & cap. 1. de ſequeſtr. poſſeſſ. n. 18.* & alibi. Tum deni-
7 que quia talis eſt ſenſus, & praxis Societatis, vt ex grauiſſimis ſcriptoribus ipſius colligitur, ſpecialiter Eminentiſſ. Cardin. Lugo *in manuſcripto de hac re*, Suar. *tom. 4. de Religione tract. 10. lib. 4. c. 9. à n. 10.* Sanch. *lib. 6 in Decalog. c. 9. n. 64. & 66.* Caſtro Palao *part. 3. Tract. 16. diſp 4. punct. 20. n. 4. & 5.* Pellizzario *in Man. Reg. tract. 3. c. 5. n. 4.* & aliis.

8 Dicendum ſecundò, ſi iſte, de quo in præſenti, petens dimiſſionem à Societate aſſignauit pro cauſa dimiſſionis aliquam non veram, ſed fictam, puta grauia peccata, lapſus carnis, vel grauem difficultatem in tentationibus ſuperandis, vel ſimilia non vera, ſed falſa, non eſt ſecurus in conſcientia, ſed potius apoſtata, & ab obligatione votorum quæ emiſit nullo modo liberatus. Ratio eſt, quia dimiſſio facta in vim ſimilis cauſæ non eſt voluntaria Religioni, ſed coacta, & extorta, cum non ſit ea cauſa rationabili ſed falſa, & chimærica facta. Ita etiam traditur expreſsè in Congregatione 7. Societatis *decreto* 18. §. 4. & docent Cardin. Lugo *ſup.* Sanch. *n* 67. Caſtrus Palaus *n. 9.* Pellizzarius *n. 28.*

9 Idem tertiò dicendum, ſi ille prauis ſuis moribus, actibus, aut geſtis, data opera, & ea intentione eatorquendi dimiſſionem eam procurauit. Ratio eſt, quia etiam iſta dimiſſio eſt inuoluntaria, & eatorta, quia eſto ſit conceſſa occaſione illorum actuum, quia tamen illi exiſtimati ſunt proceſſiſſe ex mala indole, infirmitate, & inclinatione deprauata, & non ex induſtria, (quia nunquam hoc debet præſumi) ideo efficiunt eam inuoluntariam, & coactam, ac per conſequens inualidam. Ita etiam habetur ca d. Congregatione 7. Societatis loco relato, & tenent Dom. Lugo ſupra, Sanch. *n. 66.* Palaus *n. 10.* Pellizzarius *n. 28.* Qui etiam id probant eaemplo illius, qui emiſit votum ſub aliqua conditione, & data opera non adimplet illam, vt à voti obligatione liber euadat. Talis enim non liberatur ab obligatione voti, vt tradunt communiter Doctores, quos referunt idem Sanchez *lib. 4. in Decalog. c. 23. n. 47.* & Palaus *Tr. 15. diſp. 1. punct. 17.*

10 Si tamen iſte procurauit dimiſſionem non aſſignando falſas cauſas illius, nec committendo defectus, aut colpas data opera, & intentione vt dimitteretur, ſed ſolum poſtulando dimiſſionem nulla cauſa rationabili eaiſtente, etſi grauiter peccauerit ſic faciendo, quia ea vi profeſſionis à ſe emiſſæ tenebatur perſeuerare in Religione, & non recedere ab illa, cauſa rationabili non eaiſtente, eo quod ea vota ſint perpetua ex parte vouentis, nihilominus credo validam fuiſſe talem dimiſſionem. Ratio eſt, quia talis poſtulatio
11 ſine cauſa facta non reddit conceſſionem ſimpliciter inuoluntariam, cum non cogat ad illam concedendam, & ea alia parte præſtat Societati ſufficientem dimiſſionis cauſam, quia cum ipſa non egeat ſubditis inuoluntariis, & non rectè affectis erga ſuum inſtitutum, eo ipſo quod vidit poſtulantem deſiderare exire ex illa potuit iudicare ipſum vtpotè inuitum non eſſe aptũ Religioni, prudenter ergo dimiſſionem concedere potuit,

poruit, & iudicare *Deo gratum non fore* quod in ea relinqueretur, iuxta dicta, & Examine *cap.* 7. §. 1. ac proindè dimissus securus erit in conscientia.

12 Quod etiam colligo ex supradictæ Congregationis decreto §. vbi statuitur quod ij qui dimissionem petunt nulla sufficienti causa ducti, neque Prouinci lis monitis acquiescentes, Prouinciali referant propria manu subscriptas causas omnes, ob quas dimissiones procurant, quas Prouincialis cum Consultoribus diligenter examinatas ad P. Generalem mittere debet, simul declarans quid ipse, & Consultores sentiant. Quas si Generalis non iudicauerit ad dimissionem sufficientes, & idoneas, Prouincialis sub obedientiæ præcepto perpetuum silentium eis indicat, eosque si non obtemperent, pro delicti qualitate seuerè puniat.

13 Ex hac enim decisione à Religione facta colligi videtur manifestè, dimissionem factam à Religione istius, de quo in præsenti casu, ex legitima, & rationabili causa, saltem à Generali nota, factam esse, alioquin, si talis causa non sobstitisset, perpetuum silentium ei imposuissent, imò puniendo coërcuissent iuxta supradictam decisionem, quod non fecerunt.

14 Demum ratio efficax id concludit. Cum enim certum sit, & praxi receptum in Societate, vt ab ipsa non dimittatur aliquis post biennij professionem, nisi rationabili causa subsistente, cum iste ab ea dimissus sit, omnino credere debet se ob iustam, & rationabilem causam, cognitam
15 saltem Superioribus, dimissum fuisse Præsertim, cum semper in fauorem Superioris, & Principis iudicandum sit secundum ius processisse, *c. innotuit de elect. c. proposuit* §. *licet autem de concess. præbend.* Mandosus *ad Regul.* 16. *Cancellar. q.* 7. *n.* 6 Menochius *de præsumptionib. lib.* 2. *præsumpt.* 12. *num.* 1. Et cum causæ cognitione. Rodulphinus *de suprema, & absoluta Principis potest. c.* 6. *n.* 3. Barbosa *de clausulis clausul.* 42. *num* 34. Ita etiam colligo ex Castro Palao *supr. num.* 12. referente Sanchez, ex D. Cardinali Lugo, & aliis viris doctis, & piis eiusdem Societatis à me consultis.

16 Et fauet Sac. Rota Romana in vna Bononiensi *Successionis* coram Illustriss. D Bichio 17. Maij 1641. vbi ea dimissione cuiusdam similis Religiosi Societatis facta à Generali infertur ipsum considerasse causas dimissionis, & dicitur standum esse dicto ipsius. *absque alia extrinseca probatione.*

17 Quin etiam addendum; etiamsi iste magna instantia, & continua importunitate dimissionem extorserit (dum tamen id non fecerit causis falsis, aut fictis, aut defectibus ex industria, &
18 hac intentione, vt dictum est, commissis) adhuc esse validam talem dimissionem, propter rationes assignatas, & ex eo quod in dicta Congregatione 7. *decreto* 18. §. 3. decidatur tales, qui sola importunitate dimissionem extorquent, rarissimè permittendos esse ad sæculum redire. Ex eo enim quod id admittatur *rarissimè* infertur validè admitti. Palaus *eo n.* 12.

19 Directè ergo ad casum propositum respondendo censeo istum, qui, nulla rationabili causa subsistente, dimissionem postulauit, & obtinuit, securum posse esse in conscientia, & credere se omnino liberum ab illis votis in professione biennali emissis, expendere bona quæ habet sine præiudicio voti paupertatis, & casu, quo in peccata contra castitatem labatur, non confiteri circumstantiam voti à se emissi, vtpotè omnino iam sublati.

Si autem adhuc scrupulis agitetur, præterquam quod, vt Suar. inquit *supra n.* 19. quando 20
Prælatus Societatis bona fide procedat, & facta morali diligentia, ac debita consultatione iudicet expedire talem personam liberam dimittere talem, &c. in tali casu non est dubitandum de valore actus, poterit ad maiorem abundantiam, cautelam, & quietem suæ conscientiæ iterum postulare à Reuerendiss. Generali Societatis suam dimissionem, vel confirmationem prioris, quam ipse poterit dare tum ex causis præsumptis primæ dimissionis, tum quia qui semel ad sæculum redit indignus redditur quod iterum admittatur, & malè de illo suspicari potest, tum prætérea, quia postquam aliquis dimissus est semel, potest iterum non admitti. Sanchez *eo c.* 9. *n.* 66. & inclinat Palaus *n.* 11. ac ita audio à viris doctis Societatis in ea practicari.

CONSVLTVM XXXIV.

De quibusdam Congregationibus Religiosarum personarum, virorum, & fœminarum, quibus præsunt fœminæ, opinionis sanctitatis prætextu.

SVMMARIVM.

Tales Congregationes permitti non debent. n. 1.
Ex D. Pauli testimonio. n. 2.
Aliis rationibus num. 3.
Aristotelis sententia. n 4.
Quo sensu D. Paulus intelligendus. n. 5.
Aliud testimonium eiusdem. n. 6.
Causa huius Apostolici præcepti. n. 7.
Conciliorum decreta. n. 8.
Prædicandi munus fœminis prohibitum. n. 9.
Marcella Romana gesta. n. 10.
Clementina Cum quibusdam. *n.* 11.
Vrbani VIII. factum. n. 12.
Hæreses fermè omnes per fœminas propagatæ. n. 13.
Fœmina supellex præcipua hæresiarcharum. n. 14.
Illarum sexus facilis. n. 15.
Citius imaginantur. n. 16.
Congregationes non approbatæ sunt reprobatæ. n. 17.
Fœmina incapaces iurisdictionis. n. 18.
Nequeunt confessiones audire. n. 19.
Innocentij III. decretum. n. 20.
In Ecclesia veteri Holda Prophetissa. n. 21.
Olim Diaconissa, Presbyterissa, &c. n. 22.
Holda Prophetissa ex Dei dispensatione. n. 23.
Quæ erant Diaconissa, & Presbyterissa. n. 24.
Non exercebant iurisdictionem spiritualem. n. 25.
Ecclesia authoritate quid fieri posset. n. 26.
An fœmina initiari possit prima tonsura. n. 27.
An censuras ferre num. 28.

IESVS

IESVS MARIA.

1 Oogregationes, seù Conuenticula
virorum,& fœminarum,quibus præ-
sint in spiritualibus fœminæ etiam
opinione sãctitatis prætextu nõ sunt
in Ecclesia admittenda sine dispensatione Sum-
mi Pontificis,quin potius damnari debent.

Responsio.

2 PRobatur primò ex illo Pauli 1. *Corinth.* 14.
*Mulieres in Ecclesiis taceant non enim permitti-
tur eis loqui,sed subditas esse,sicut, & lex dicit. Si
quid autem volunt discere,domi viros suos interro-
gent. Turpe est enim mulieri loqui in Ecclesia.* Hoc
enim sensu intelligi videtur hic locus à D. Am-
brosio, Anselmo, & aliis qui quinque rationes
assignant huius præcepti.
Prima,quia contra ordinem naturæ est vt vi-
3 ros doceant cùm sint subditæ viris. Secunda,quia
est contra ipsarum verecundiam,& humilitatem.
Tertia, quia etiam est contra rationem cum vir
sit melioris iudicij, discretionis, & discursus
quàm fœmina Quarta,quia,vt inquit Anselmus,
cum fœmina loquuta est viro suo persuasit pec-
catum,iure ergo præcipitur ipsi tacere. Quinta,
quia oportet vt secundum inficiatur eius loquaci-
tati. Accedit Aristoteles *lib 9. de natur. animal. c.* 5.
4 de fœmina dicens: *Inuida magis, & querula, &
maledicentior, & mordacior, præterea anxia, & de-
sperans magis, quam mas, atque impudentior, &
mendacior, quin etiam facilior decipi.* Non ergo
debet esse Magistra.
5 Quod autem Paulus loquatur etiam pro casu
quo fœminæ sint personæ spirituales Prophe-
tissæ,& bonæ famæ colligitur ex iis, quæ sub-
dit. *Si quis videtur Propheta esse,aut spiritualis,co-
gnoscat quæ scribo vobis, quia Domini sunt manda-
ta.* Imò ex illis verbis: *quia Domini sunt mandata;*
colligi potest esse de iure diuino, quod fœminæ
non doceant viros,aut præsint illis in rebus spi-
ritualibus.
6 Secundò ex eodem Paulo 1. *ad Timot.* 2. vide-
licet: *Mulier in silentio discat cum omni subiectio-
ne Docere autem mulieri non permitto neque domi-
nari in virum,sed esse in silentio. Adam enim primus
formatus est,deinde Eua,& Adam non est seductus,
mulier autem seducta in prænaricatione fuit.* Cuius
præcepti Apostolici occasio fuit, vt notat ibi
Theophylatus, quod mulieres aliquæ tempore
Pauli acceperant donum prophetiæ, ne ergo pu-
tarent sibi fas esse in Ecclesia loqui, & prophe-
tare,hic eis id inhibet Apostolus,idque tum ho-
nestatis,pudoris,infirmitatis,ac loquacitatis mu-
liebris causa (inquit Chrysostomus) tum studio
reuerentiæ,& subiectionis erga virum, quæ re-
quirit,vt eo præsente,& loquente,sileat mulier,
7 præsertim in Ecclesia, & rebus sacris. Vnde ex
hoc Apostoli loco infert Epiphanius *heres.* 49.
quod mulieres ad Episcopatum,aut presbytera-
tum assumi non possunt contra Quintilianos.
Inferunt etiam Doctores moderni contra Lu-
therum, Christophorum Goodmannum,& Pepu-
sianos,mulierem non posse ad regimen spiritua-
le Ecclesiæ assumi.
8 Tertiò,& clarè ex Concilio Cæsaraugustano
contra Priscillianum, qui huiusmodi fœminas
Doctorissas in sua secta fouebat congregato, vbi
sic iuxta Baron. *sup an.* 381. §. *Vt mulieres* statum
fuit: *Vt mulieres omnes Ecclesiæ Catholicæ fideles à
virorum alienorum lectione, & cætibus separentur;
nec ad ipsas legentes alij studio,vel docendi, vel di-
scendi conueniant,quoniam, & hoc Apost. iubet: Ab
vniuersis Episcopis dictum est. Anathema futuros,
qui hanc Concilij sententiam non obseruauerint.* Item
ex Decreto Concilij Carthag. 4. *Can.* 98. & 99.
quod refertur *distin.* 23. *Can.* 29. Cuius titulus est
mulier in Conuentu viros docere non permittitur.
Verba autem Canonis sunt hæc *Mulier quamuis
docta, & sancta viros in Conuentu docere non præsu-
mat.* Fauet Canon. *mulierem* 33. q. 5. ex D. August.
in lib. qq. veteris Testa. q. 45. vbi sic: *Mulierem con-
stat subiectam dominio viri esse, & nullam authori-
tatem habere, nec docere enim potest, nec testis esse,
neque fidem dare, nec iudicare, quanto magis non po-
test imperare?* De quo Tamburin. *de Iur. Abbatiss.
disp.* 33 *q.* 3.
Quartò ex eo quod Euangelizandi, seu præ- 9
dicandi functio fœminis prohibita est in Eccle-
sia prout communiter colligunt DD. ex locis S.
Scripturæ,& Iuribus relatis. Vnde Abbas *in cap.
Decernimus de Iudic.* ait quod in hoc non potest
mulier dispensari ab vllo Prælato Summo Pon- 10
tifici inferiori. Hinc etiam notauit D. Hieron. *in
Epist. ad Principiam*, quod Marcella Romana eius
discipula licet doctissima esset in S. Scriptura, &
propterea à multis super ea interrogaretur, nihi-
lominus (inquit) *sic ad interrogata respondebat, vt
etiam sua non sua diceret, sed vel mea, vel cuiusuis
alterius, vt in eo ipso quod docebat se discipulam fa-
teretur; sciebat enim dictum ab Apostolo; Docere
autem mulieri non permitto.*
Quintò ex Clement *Cùm de quibusdam de re-* 11
lig. domib vbi mulieres statum Bœguinatum am-
plectentes ipso facto excommunicantur, ex eo
quod, vt ibidem dicitur: *Earum aliqua quasi per-
ducta in mentis insaniam de Summa Trinitate, ac
Diuina essentia disputent, & prædicent, ac circa fi-
dei articulos, & Ecclesiastica Sacramenta opiniones
Catholicæ fidei contrarias introducant, & multos su-
per his decipientes simplices eos in errores diuersos
inducant, aliaque quamplura periculum animarum
patientia sub quodam velamine sanctitatis faciant.
& committant.*
Sextò ex facto Vrbani Octaui Summi Ponti-
ficis in Bulla *Pastoralis* ann. 1630. edita damnan-
tis Congregationem Iesuitarum, eamque peni-
tus eradicari,& destrui præcipientis ea de causa
quod, vt in eadem Bulla dicitur: *Specie salutis ani-* 12
*marum promouendæ, aliaque opera permulta sexus,
& ingenij imbecillitati, & modestiæ muliebri, ac
virginali præsertim pudori minimè conuenientia, &
quæ viri Sacrarum litterarum scientia, rerum vsu,
vitaque innocentia spectatissimi, difficilè admodum,
& nonnisi magna circumspectione adhibita aggre-
diuntur attentare, & exercere consueuissent.* Ex
quibus elicitur Ecclesiæ mentem esse penitus
prohibere ne fœminæ quantumuis spirituales,
& deuotæ huiusmodi operibus docendi alios
incumbant.
Et meritò sanè quia hæreses fermè omnes 13
propagatæ fuerunt per huiusmodi fœminas spe-
cie Sanctitatis velatas. Quod præter recentiora
exempla pluribus nota D. Hieronymus *ad Ctesi-
phontem tom.* 2. sic habet: *Simon Magus heresim
condidit adiutus auxilio Helenæ meretricis. Ni-*

colans Antiochenus omnium immunditiarum con-
ditor choros duxit femineos. Marcion quoque Ro-
mam præmiſit mulierem ad maiorē laſciuiam. Apel-
les Philomenem comitem habuit. Montanus Priſcam,
& Maximillam primùm auro corrupit, deindè hære-
ſi polluit. Arrius vt Orbem deciperet ſororem Prin-
cipis antè decepit. Donatus Lucillæ opibus adiutus
eſt. In Hiſpania Agape Helpidium, mulier virum
cæcum cæca duxit in foueam, ſucceſſoremque ſui Priſ-
14 *cillianum habuit, cui iuncta Galla alterius, & vicinæ*
hæreſeos reliquit hæredem. Vnde etiam fœminæ
ſuppellex præcipua hereſianarum, & hæretico-
rum fuerunt vt hiſtoriæ narrant de Simone ma-
go, Ptolomæo, Apelle, Montano, Tertulliano, El-
ceſaitis, Paulo Samoſetano, Manete, Elpidio, Ma-
homete, Aldebetto, Luthero, Carolſtadio, Oeco-
lampadio, Caluino, Beza, & aliis.
15 Item quia illarum ſexus imbecillior eſt, natu-
rales, vel dæmoniacas ſuggeſtiones plurimum
habet pro diuinis, multa quoque ſibi ſomnia fin-
git quæ vera credit, iuxta illud paræmicum *Anus*
quæ vult ſomniat: abundat paſſionibus admodum
acribus, & vehementibus, quare quod à paſſio-
ne natum, id à veritate profectum putat. Sunt
etiam fœminæ naturæ humidioris, & viſcoſioris,
humidum verò facilè commouetur, & varias fi-
16 guras recipit, ægrius autem, ac ſerius à motu ceſ-
ſat. Ideo mulieres citius imaginantur, hæc Marti-
nus Delrius *diſqu. Magicar. lib. 4. cap. 1. quæſ. 3.*
ſect. 3. addens propterea ſæpius decepiſſe viros
etiam doctiſſimos. Videlicet Tertullianum, &
alios quos refert Ioſephus à Coſta *de nouiſſ. tem-*
porib. lib. 2. cap. 11.
17 Septimò, quia Congregationes, Sodalitia, vel
Conuenticula quæ ab Eccleſia approbata non
ſunt omninò damnari debent. Vt ex Iure ciuili
conſtat *ex l. 1. in princ. ff. de Colleg. illicit. & l. 3. in*
verſ. in Summa, ff. eodem, & ex Iure Canonico *in*
Can. multis in princ. 16. diſt. vt notant communi-
ter Doctores, ſpecialiter Abbas Innoc. *in c. dile-*
cta de exceſſ. Præl. in gloſ. 1. in fine, Bartol. *in l. fin.*
ff. de Colleg. illicit. Curacius *lib. 7. obſeruat. 5.* Petr.
Greg. *lib. 15 c. 32. n. 10.* Myſing *cent. 6. obſeru. 2 n.*
2. Auiles *ad c. 2. prætorium verbo confederatio à*
princ. & n. 10. Nauarr. *conſ. 3. à n. 3.* Menoch. *de*
arbitr. cent. 6. caſ. 593. à princip. Vmbertus locat.
in Iudiciali Inquiſit. verb. Collegium, n. 2 Barboſa
de Iure Eccleſiaſt. lib 2. c. 11. num. 69. & ſeqq. Cum
ergo iſtæ Congregationes, ſeu ſodalitia in qui-
bus fœminæ præſunt viris, & fœminis ab Eccle-
ſia approbata, vel permiſſa non ſunt reprobanda
videntur.
18 Præſertim cum fœminæ incapaces ſint non
ſolùm iuriſdictionis Eccleſiaſticæ, ſed nullius
rei, quæ iuriſdictionem iſtam redoleat. Adeo
quod Abbatiſſas Monialium non poſſe in loco
publico benedictionem dare, nequaquam, aut ve-
ſtes in forma Eccleſiæ benedicere, teneant Ma-
yolus *de irregul. lib. 1. cap. 29. n. 16.* Gauantus *in*
Man. Epiſc. verb. Abbatiſſa n. 8.
19 Octauò, quia propter hanc incapacitatem fœ-
minarum ad iuriſdictionem ſpiritualem habeu-
dam non ſolum nequeunt etiam Abbatiſſæ Mo-
nialium, confeſſiones illarum audire, aut ali-
quam authoritatem ſpiritualem circa earum
conſcientias exercere, prout colligitur ex *cap.*
Noua de pœniten. & remiſſio. S. Thom. *in 4. diſt.*
19 q. 1 art. 1. & diſt. 15. q. 1. artic. 1. Sylueſt. *verb.*
Abbatiſſa q. 3. n 8. Miranda *de Sacris Monialib. q.*
6. art. 5. concl. 1. Salas *de legib. q. 95. tr. 14. diſp. 8.*
ſect. 19. n. 91. Sed etiam oppoſitum vocatur *abſo-*
num, & *abſurdum*, & præcipitur Prælatis, vt ea
ipſis interdicant ab Innocentio Tertio in d. *cap.* 20
Noua his verbis *Noua quadam noſtris ſunt auribus*
intimata, quod Abbatiſſæ moniales proprias benè di-
cunt, ipſarum quoque confeſſiones in criminibus au-
diunt, & legentes Euangelium præſumunt publicè
prædicare. Cum igitur id abſonum ſit, pariter, &
abſurdum mandamus quatenus ne id de cætero fiat
curetis firmiter inhibere. Quia licet beatiſſima Vir-
go Maria dignior, & excellentior fuerit Apoſtolis
vniuerſis, non tamen illi ſed iſtis Dominus claues re-
gni cælorum commiſit.
Nec obſtat primò, quod in lege antiqua fœ- 21
minis videbatur permiſſum prædicare, & doce-
re, vt patet in Holda propheriſſa de qua dicitur
4. *Reg.* 22. à Ioſia Rege conſultam fuiſſe, & habi-
taſſe in Ieruſalem in *Secunda*, quæ erat domus
doctrinæ, prout Caldæus exponit, & in ea habi-
tabant Prophetæ, Doctores, & Recabitæ, quos
illa inſtruebat.
Secundò, quia antiquitus erant in Eccleſia 22
Subdiaconiſſæ, Diaconiſſæ, Preſbyteriſſæ, & Epi-
ſcopiſſæ habentes aliquod munus, & dignitatem.
Ad primum enim dicitur id contigiſſe ex ſpe- 23
ciali Dei diſpenſatione, & quia fœmina illa erat
vera Dei Prophetiſſa ſpiritu Dei illuminata, vt
propterea ad eam conſulendam miſerit Ioſias
Rex nuncios. 24
Ad ſecundum ſiue dicantur tales fœminæ il-
læ quæ Subdiaconis, Diaconis, Preſbyteris, &
Epiſcopis matrimonio coniunctæ erant, & ab
eiſdem ex mutuo conſenſu ſeparatæ caſtitatem,
& cælibem vitam ducebant, prout colligitur ex
Concilio Turonenſi 2. *cap. 3. 12. & 20.* & Gre-
gorio *lib 4. Dialog. c. 11.* Concilio Altiſiodorenſe
Can. 21. Siue tales dicantur propter ſenectutem,
prout colligitur ex Concilio Laodiceno *Can. 11.*
Photio *in ſuo Nomocanone art. 1. c. 37.* ſiue et-
iam quia exercebant aliquas functiones in Ec-
cleſia, quæ decenter à viris exerceri non pote-
rant, vt cùm baptizabantur, vel oleo Sancto vn-
gebantur fœminæ, prout colligitur ex D. Epi-
phan. *contra hæreſ. hæreſ. 79.* Clemente I. *l. 3. Con-*
ſtit. Apoſtolic. cap. 15. & cap. 19. & lib. 8. c. 32. ac
Concilio Nicæno I *c. 74.* Certum eſt huiuſmodi 25
fœminas non exercuiſſe aliquam iuriſdictio-
nem ſpiritualem in Eccleſia, prædicaſſe, aut do-
cuiſſe præſertim coram viris. Eſto autem id fie-
ret, nonniſi Eccleſiæ authoritate fiebat, quæ his
temporibus id non permittit, ipſa autem per-
mittente poſſent etiam fœminæ huius temporis 26
prædicare, & docere prout habent Abbas *in cap.*
decernimus de Iudiciis, Salmeron. 1. *Corinth. 14.*
diſp. 31. Tamburin *de Iure Abbat. diſp. 32 quæſt.*
10. ponens exemplum in S. Catherina Senenſi,
quæ quia Sanctitate, & ſcientia, & dono reue-
lationis erat inſignita in Conſiſtorio apud Sum-
mum Pontificem, & Cardinales non ſemel ſer-
monem habuit.
Qua etiam de cauſa iure permittuntur libri
Sanctarum Hildegardis, Methildis, Birgittæ,
Thereſiæ, Magdalenæ de Pazzi, & aliarum, in 27
quibus ſpiritualia, ac miſtica docent. Quod et-
iam corroboratur ex eo quod quamuis fœminæ
incapaces ſint primæ tonſuræ, & ordinum, etiam
minorum, loquendo videlicet de poteſtate ve-
luti ordinaria Eccleſiæ, prout tenent Reueren-
diſſ. Magiſter Candidus *de Sacrament. ordin. di-*
ſquiſ. 4. art. 5. dub. 4. Marchinus *de Sacrament. Or-*
din.

din.Tr.ac.1 par.4.c.1. Villalobos *in Summa tom.1. Tract. 11.diffic. 10. n. 1.* Conformiter ad doctrinam D.Ambrosij, D. Thomæ, & plurium aliorum,maximè accedente Ecclesiæ praxi; nihilominus tamen, iuxta sententiam Paludani,Hurtadi,& Caspensis,quos sequitur P Diana *p. 8. Tr. 1.res.39.* Potest Summus Pontifex ex sua veluti absoluta potentia priuilegium concedere fœminæ,vt prima tonsura, & Minoribus Ordinibus initietur.

Similiter, iuxta sententiam eiusdem Paludani,Armillæ,Siluestri,Sayri,Filliucius, Hurtadi, & aliorum,quos idem Diana refert,potest delegari fœminæ authoritas ferendi censuras ex Papæ priuilegio. In his ergo casibus admitti posset id quod in præsenti negamus.

CONSVLTVM XXXV.

De quodam Religioso translato de statu Choristarum ad statum Conuersorum

SVMMARIVM.

IESVS MARIA.

Casus, seu Factum.

1 N. Religiosus choro destinatus in Religione N. postulauit à suo Generali vt eum transferret ad statum conuersorum,seu laicorum, ea de causa, & titulo, quod se inhabilem existimaret ad litteraturam requisitam pro Choristis, quod obtinuit. Postea verò dixit se id fecisse per vim,& metum,& constat esse mediocriter sufficientem. Quæritur ergo quid Iuris in hoc casu.

Responsio.

Svppono posse Prælatos Religionum transferre choristas illarum ad gradum seu statum Laicorum Primò quidam in pœnam delicti commissi. Sicut enim propter delicta possunt ad perpetuum carcerem, triremes, & similes pœnas condemnari *c quanto de offic.ordin.& c.in singulis, & c.ea te,de stat. Monach.* multò magis ad istam quæ magis Religiosa est,& conformior religiosorum statui. 2

Secundò, propter insufficientiam, & inhabilitatem ad eas litteras adiscendas,quæ necessariæ sunt pro iis,qui choro deseruiunt. Eo enim ipso quod habent talem insufficientiam, & inhabilitem indigni sunt eo statu;ac per consequens ab eo repellendi. Argument. *c. Cum in cunctis de elect.& elect.potest.& cap.cum te de ætat. & qualit. & c ad Apostolic. de Regular.* Eo quod stante inhabilitate ad litteraturam, indecens omnino est, vt choro, qui solum pro sufficientem litteraturam habentibus institutus est, deseruiant. Ad quod maximè deseruit *c.Quamuis de ætat.& qualit* Et in fortioribus terminis,vbi Episcopus iam promotus ob defectum scientiæ amouetur ab exequutione Pontificalium,& ab administratione Ecclesiæ. 3 4 5

Immò is textus probat defectum scientiæ præstare legitimam causam deponendi aliquem ab Episcopatu. Abbas *ibid.n.1.* Flamin. *de resign. lib.5.q.3.n.* 85. Multò ergo magis defectus scientiæ pro choro deputatis requisitæ causam præbebit deiiciendi existentes in tali gradu ad inferiorem conuersorum. Fauent *l. si seruus §. Proculus ff.ad l.Aquiliam, & l.vt gradatim §.reprobari ff.de munerib.* Et notant Bald *in l.sed vt reprobari ff.de accusat.tutor.* Et Gutier. *in pragmat. sanct.verb.indignorum.* 6

Tertiò propter specialem affectum, & singularem amorem Religiosorum ad obsequia humilia conuersorum. Quia excessus spiritualis profectus, quem ex altioribus ministris deducere poterant Religiosi,compensatur affectu isto humilitatis. Et ratio generalis huius sententiæ est, quia per huiusmodi translationem non variatur substantialis religionis status,sed illæsus manet, & cum eisdem votis Religionis. 7

Ita supponunt communiter DD. specialiter Sotus *lib.10 de iust.q.9.art.3. col. penult. vers ad aliud verò.* Aragon.*2.2.q.83.art.12.dub. 4 in arg. & ibi ver. Aduertendo 2.in fin.* Azor. *tom. 1.instit. mor.lib.10.c.6.q.7.* Ledesma *2 p.Sum.tr.9.c.4.concl.13.dub.1.pag.mihi* 740. Suar.*tom.2 de relig.lib. 4.c.17.n.7.* ex professo Sanchez *lib. 6.in Decal.c. 7.n.80.* Peyrio.*tom.1.de subd.q.1.de obed. c. 24.§. Tertio. Et in Additamentis ad Constitut.Leonis X. 3.tom.cap.4.num.* 58.(Addens etiam ibi Faustum *in thesaur.lib 9.q.177.*)Bordonus *in res.res.* 30.*q.* 12.Et ego *tom 1.Sum.cap.22.n.* 25. Qui nouissimè vidi Castrom Palaum *p. 3. de vot. obedient. disp.4.punc.26.§.5.n.11.*& P. Dianam *par. 9.Tr. 7.res.74.* 8

Quamuis autem eo *n.*25.dixerim cum communi aliorum sententia hoc esse intelligendum de choristis, qui in Sacris ordinibus constituti non sunt,non de Diaconis, aut Subdiaconis,& 9

ita regolaliter practicandum; nihilominus in casu grauissimi delicti commissi, etiam, vt credo, possunt isti in faetia constitui ad conuersorum gradum in pœnam talis delicti deiici.

10 Si enim possunt degradari, quare non deponi & deiici ad conuersorum gradum? Præsertim cum hoc v deant pertinere ad potestatem iurisdictionis, imo & dominatiuam, quam habent Superiores Regulares in sibi subditos, & aliquando expediens sit illa vti, Bordonus *d.q.* 11. Addenda etiam hos constitutos in sacris, & ad conuersorum gradum deiectos non teneri ad officium diuinum Clericorum recitandum, sicut de aliis non constitutis dixi eo loco. Sed de hoc aliàs. A quibus autem Superioribus id effici possit tractat Castrus Palaus relatus.

11 His præiactis dicendum potuisse Generalem huius Religionis transferre prædictum Choristam ad gradum, seu statum conuersorum. Primò propter dicta; cum enim vna ex causis, propter quas, iuxta Doctores relatos, id fieri potest, sit insufficientia & inhabilitas, cum ea reperta fuerit in tali professo, vtique propter illam deiici potuit, ac debuit ad inferiorem gradum.

12 Secundò, quia si oppositum dici deberet maximè, quia illi facta fuisset iniuria deponendo ipsum ab eo gradu choristarum pro quo professionem emisit, hoc autem non subsistit; tum quia iniuria non nascitur vnde iura nascuntur *l. meminerint. C. vnde vi, & qualiter, & quando de accus.* Aymon *de antiquit. ten. por p.* 1. c. 1. *ampliat.* 13. *n.* 10. *cum seqq.* Barbosa *de Axiomat. iuris axiomat.* 116. *n.* 3. Hæc autem translatio iuri conformis est,

13 & consuetudini Religionum; nec per eam mutatur Religio sed solum exercitia & ministeria illius. Tum quia iniuria non fit scienti, & volenti *l.* 1. *§. vsque adeo ff. de iniur. l.* 1. *ff. de actionib. empti, l nemo præsumitur ff. de regulis iuris c. scienti eod. tit. in* 6. Aristoteles *lib.* 5. *Ethic. c.* 9. & 11. S. Thom. 2. 2. *q.* 59. *art.* 3. Sotus 5. *de iust. q.* 3. *ar.* 3. & Doctores communiter, iste autem professus voluntariè, prout tunc apparuit, acceptauit hanc translationem, & ipsam postulauit.

14 Nihilominus constiro postea, quod iste prof. ssus sit mediocris litteraturæ, (maximè si adsit spes maioris,) & quod dicat se per vim, & metum postulasse talem translationem; etsi ratione inconstantiæ, & deceptionis aliqualis seu fraudis commissæ contra suum Superiorem dignus videatur quod non permittatur ascendere ad gradum choristarum, quia iuxta *Iacob.* 1. ostenditur *vir duplex animo inconstans*, &c. & *fraudem fraude repellere liceat* iuxta *l. cum pater §. Titio fratri ff. de leg.* 2. Glossa *verbo malignantium in c. cupientes de elect. in* 6. maximè si non probet talem vim, & metum, cum *fraus, & dolus* nemini debeant patrocinari *l itaque Fullo ff. de furtis. c. dilectum* 30. *qu.* 1. *c. intelleximus de iudic. c. cum* 1. *c. de Cleric. non resid. c. sedes, c. ex tenore de rescript. c.* 2. *de dolo,*

15 & aliis iuribus, & Doctorib. nihilominus quia gradus choristarum est perfectior gradu conuersorum, cum ordinetur ad exercitia maioris perfectionis, scilicet chori, altaris, Sacramentorum, &c & maioris perfectionis via nulli est præcludenda *c. licet de Regularib.* ideo consultius existimo admitti debere ad dictum gradum choristarum.

16 Quamuis tamen per hæc sufficienter satisfactum sit quæsito præsenti, adhuc tamen dubitabit aliquis quomodo ille, qui fecit Nouitiatum pro clericatu possit ad statum conuersorum deiici; siquidem in tali Nouitiatu non potuit expediri difficultates, quæ sunt in statu conuersorum. Sed conformiter ad ea, quæ dixi *tom.* 4. *verbo Professio Regularis n.* 10 quæ etiam approbat Sapientissimus Pater Diana *part.* 9. *Tract.* 6. *Ref.* 1 relatis Tamburino, Sanctorio, Bordono, 17
Petrino, Pellizzario, & Quintana dueñas, cum ad valorem Nouitiatus satis sit quod Nouitius vno integro anno sub obedientia Prælati existat, non videtur necessaria alia probatio austeritatum Religionis. Eo præsertim quod sufficiens videtur esse ea quæ in aliis exercetur.

Si vlterius dubitetur quomodo potuit iste Religiosus ex statu Clericali ad statum conuersorum transire sui Superioris authoritate, siquidem ex decretis Clementis VIII. & Vrbani 18
VIII. pro Reformatione Regularium habentur hæc: *Qui ad conuersorum habitum recepti fuerint ad Clericalem statum transire etiam durante tempore probationis non possint.*

Respondetur, in primis in illo decreto solum 19
esse sermonem de transitu conuersorum ad Clericalem statum, non è contra de statu Clericorum ad statum conuersorum, prout contingit in præsenti. Et notat Bordonus *tom.* 2. *Resolut.* 54. *n.* 219 Deinde optimè notat Diana hæc; *Aliud est transire, quod respicit agere propria authoritate, aliud transferri, quod id dicat actum alterius potentis transferre; itaque per illud statutum non aufertur potestas Superiori, sed subdito negatur transitus propria voluntate ad alteriorem statum, ad quem nemo debet accedere, nisi prius vocetur.*

Accedit præterea praxis Religionum, quæ etiam post prædicta decreta Clementis, & Vrbani 20
VIII. Clericos ad statum conuersorum sæpius deiicit innitendo communi opinioni Doctorum propter rationes, & motiua de quibus *supr.* Hanc verò praxim esse testatur P. Diana *p.* 9. *tr.* 7. *resol.* 74.

An verò etiam è contra possit Religiosus 21
conuersus transire ad statum choristarum dixi *tom.* 2 *meæ Summæ c.* 8 *n.* 22. Et nouissimè de eo agit Franciscus Bordonus *in suis decisionibus Miscellaneis decis.* 71. vbi dicit nec Nuncium Apostolicum in sua iurisdictione posse id facere, nisi id habeat expressum in litteris suæ Nunciaturæ.

Quod probat ex eo quod Regulares sunt exempti etiam à iurisdictione Dom. Nuntiorum Sedis Apostolicæ; & ex decreto Clement. VIII. quod supra retuli. De hac tamen Dom. Nuntiorum authoritate in Regulares egi *tom.* 5 *Summæ in Marimagno Prædicatorum n.* 44. Et *in Marimagno Minimorum num.* 152.

CONSVLTVM XXXVI.

De quodam statuto circa successionem Generalatus quando vacaret.

SVMMA

SVMMARIVM

IESVS MARIA.

Casus, seu statutum cuiusdam Capituli.

1 IN quodam Capitulo generali Ordinis Carmelitarum, Romæ habito anno 1645. editum fuit decretum tenoris sequentis: *Quamuis in nostris constitutionibus p.4 cap 3. Statuatur, quod vacante quoquomodo offic Generalatus, Prouincialis illius Prouinciæ, in qua Capitulum erat assignatum, vel ipsius Vicarius fungatur authoritate plenaria Prioris Generalis,& conuocet Capitulum Generale, præsideatque in ipso donec Prior Generalis sit electus, nisi aliter à Sede Apostolica fuerit ordinatum: nihilominus ad impedienda aliqua inconuenientia, quæ in huiusmodi prouisione, experientia comprobante, reperta sunt, statuimus, & mandamus, quod vacante quomodolibet officio Prioris Generalis, statim Procurator Generalis sit Vicarius Generalis, cum hoc tamen onere, vt vocem passiuam non habeat ad Generalatum; & si ipse officium Vicarij Generalis acceptare noluerit; primus Socius Reu. Patris succedat in d. officio cum eodem onere, & si iste etiam recusauerit, succedat secundus Socius Reu. P. Generalis cum eodem onere, & si iste etiam renuerit, succedat Secretarius Ordinis cum eodem onere; & si neque Secretarius voluerit se voce passiua priuare, in tali casu ordinamus quod prædicti quatuor Patres vnà cum R. admodum P. Priore Transpontinæ ad electionem Vicarij Generalis deueniant per vota secreta, & qui plura vota habuerit, sit ipso facto Vicarius Generalis, teneaturque officium acceptare cum prædicta conditione priuationis vocis passiuæ ad Generalatum, & vt habetur in præfatis constitutionibus intra annum à vacatione Generalatus conuocet Capitulum pro Priore Generali eligendo.*

Quod si terminum ordinatum plus distrahere oporteret, quàm per annum, quia fortè Generalatus officium tali vacaret tempore, quod propter disconuenientiam temporis non posset celebrari Capitulum Generale in Festo Pentecostes immediatè sequentis celebretur in alio anno proximo, præsidente eodem Vicario Generali.

2 Cum autem Generalis eiusdem Ordinis diem vltimum clauserit, de mense Februarij anni 1647. Et in vim eiusdem decreti Magister Hippolitus Sesoldi, tunc Prior Generalis, ad Vicariatum generalem ascenderit, & videretur quod ratione talis decreti teneretur conuocare Ordinem pro capitulo Generali celebrando anno 1648. Et ex alia parte inconueniens valdè videretur probis, & prudentibus Religiosis Ordinis, tam citò, & intempestiuè, scilicet vno solo triennio peracto celebrare capitulum generale magnis expensis, & sumptibus pauperis Religionis, & cum periculis gremialium venturorum ad capitulum, grassantibus præsertim vndique bellis, & itinerum prædonibus, vt propterea videretur deberc differri vsque ad annum Sanctum 1650. quo plures Religiosi deuotionis gratia solent Romam accedere: Idcircò ex parte eiusdem Reuerendissimi Vicarij Generalis supplicatum est Sanctissimo, vt non obstante tali decreto capituli generalis anni 1645. prorogaretur alterius capituli generalis celebratio ad dictum annum Sanctum Iubilæi anni 1650. ad quam petitionem Sanctissimus respondit his verbis: *Obseruentur Constitutiones Ordinis*; quam etiam esse Sanctissimi mentem asseuerat Eminentissimus, & Reuerendissimus Cardinalis Gineti Ordinis Protector.

Modo quæritur an in vim huius rescripti, & oraculi Sanctissimi possit idem Reuerendissimus celebrationem dicti capituli generalis ad præfatum annum Iubilæi prorogare.

Pro quo præmittendum valdè differre inter se 3
decreta etiamsi sint capituli generalis, & constitutiones Ordinis non solùm quantum ad nomen
ipsum decreti, quod secundum Speculatorem
est idem quod sententia diffinitiu, *ff.de re iud.*
l.decreta, vel interloqutoria, ff.de assess. l. 1. in fin. 4
vel illud quod Capitulum, vel Ordo, vel Vniuersitas aut maior pars ordinabit, *ff.quod cuiusque*
vniuersit.l planè: Constitutiones verò cum con- 5
stitutio dicatur à *Con,& Statuo*, sunt eæ quæ fiunt
à Principe cum suis Consiliariis. Panorm. *in rubr.de Constit.* Syluestr. *in Summ. verb. Constitutio:*
Sed etiam, & specialiter quod Constitutiones 6
Ordinis important solùm illas, quæ in volumine aliquo comprehenduntur, & sunt approbatæ
à Sede Apostolica

Decreta autem Capituli generalis non sic, sed 7
sunt ordinationes quædam scriptæ in libro, seu Registro Ordinis, & non sunt approbata à Se-

de Apostolica. Vnde etiam differunt in hoc, quod decreta Capitulorum generalium vel non obligant, iuxta D. Antoninum 3. *par. tit.* 24. *c.* 2. §. 4. nisi vsque ad sequens Capitulum, prout contingit in aliquibus Religionibus; vel ello quod sint
8 perpetua, prout reuera sunt, quia sunt facta per modum legis, de cuius ratione est perpetuitas, nam per illam distinguitur à præcepto; nihilominus tamen minor de illis notitia habetur, quàm de Constitutionibus Ordinis, vel quia non practicantur, vel quia facilè traduntur obliuioni, vel præcipuè quia cùm non sint auctoritate Apostolica confirmata, proculdubio facilius omninò abrogantur, quàm Constitutiones Ordinis, quæ ab eadem Sede approbatæ sunt, ac proindè vel nullo modò, vel difficilè saltem abrogari possunt. Sic colligo ex Syluestro *supr. d. verb. Constitutio*, qui propterea pro inconuenienti affert, quod si hoc non esset, acta Capitulorum generalium, & Ordinationes factæ collegialiter in Ordine Prædicatorum non differrent à constitotionibus. Vide etiam Barbos. *in voc. decisiuis voc.* 104.

9 Secundò, præmittendum quod cum Sanctissimus in præfato rescripto, seu oraculo viuæ vocis dixerit, quod in præsenti casu obseruentur constitutiones Ordinis, proculdubio nomine constitutionum Ordinis non venit Decretum relatum capituli generalis, sed Ordinis constitutiones.

10 Primò, quidem quia verba sunt intelligenda, & interpretanda secundum propriam significationem, & ab ipsa nullo modo recedendum, *l. non aliter, ff de leg.* 3. Crauet. *cons.* 10. *n.* 9. *& cons.* 105 *num.* 2. *& cons.* 149. *num.* 7. *& cons.* 217. *num.* 11. *& seq. & consil.* 239. *num.* 3. *&* 4. Paris. *consil.* 21. *num.* 6. *lib.* 4. vbi ampliat etiamsi agatur de præiudicio tertij. Dec. *cons.* 113. *num.* 6. Surd. *cons.* 140. *num* 63. *& seq.* vbi ampliat procedere etiam in materia odiosa, quando non præiudicatur tertio nec iurisdictioni ordinariæ, & *cons.* 288. *num.* 27. Decian. *cons.* 17. *num* 45. *lib. primo, & cons* 30. *num.* 12. *lib.* 3. Vnde prouenit quod vulgò dicitur verba debere intelligi quatenus propria eorum significatio patitur, *l cum lege ff de testam. l* 1 *§ quod autem, ff de aleat. cap. ad audientiam* 12. *de decim* Card. Mant *de Coniect vltim. volunt. lib* 8 *tit.* 18. *n.* 35. Barbosa *Sen. in l. quia sale n* 37. *ff. solut. matrim.* Rot. *decis* 312. *n.* 1. apud Farinac. *part.* 1 *recent.* Cùm ergo, vt dictum est, secundum proprietatem verborum constitutiones Ordinis, & Decreta Generalis Capituli valdè differant, absque dubio nomine constitutionum Ordinis non intelligit Sanctissimus præfatum Decretum Capituli Generalis.

11 Secundò, quia verba debent intelligi iuxta subiectam materiam. *l. cum pater, §. donatum, ff. de legat.* 2. *l. si verò*, & ibi Bart *ff. locati, l. sed et si possessor.* 11. *§. item si iuramento, ff de iureiur l. fin. C. de non. num. pecun. l. cum manu fata in fin ff. de contrahen. empt. l. damni infecti in princ. ff. de damno infecto, l fluminum §. hac stipulatio, ff. eodem tit. l. Proculus, ff. vsufructu, l. si stipulatus, ff. de vsuris, l vbi ita donatur. ff. de donat caus. mort. l. insulam, ff. de præscript verb. l. si oles, C. locati, c. Constitutus de relig. dom. c. solite de maior & obed.* Corn. *cons.* 239. *n.* 5. *lib.* 2 *& cons.* 128 *n.* 3 *lib.* 3. Beroi. *cons* 106. *n.* 24. *lib.* 1. Alex. *cons.* 120 *Puto de Iure. lib.* 2. *& cons.* 37. *viso num.* 5. *lib* 3. Euerar *in topic. legal.* 46. Mascard. *de probat. concl.* 1131. *n.* 20. Menoch. *de præsumpt. lib.* 3. *præsumpt.* 104. *num.* 28. Et plures alij, quos refert Barbosa Iun. *in trac. de Axiom. Iur. Axio.* 222. *n.* 8. Cum igitur in supplicatione facta ad Sanctissimum ab ipso peteretur, vt non obstante d. Decreto capituli generalis, prorogare posset Generale capitulum, & ipse responderit quod *obseruentur Constitutiones*, non verò responderit quod obseruaretur præfatum decretum, clarè videtur inferri, quod etiam iuxta subiectam materiam nomine constitutionum non intellexit ipsum decretum, alioquin facillimo negotio posset respondere quod obseruaretur d. Decretum.

Hoc tertiò, maximè viget quia cùm Sanctissimus sit Doctor sapientissimus, ac versatissimus in Tribunalibus S. Rotæ Romanæ, & Nunciaturarum Hispaniæ, & Neapolis, in quibus sæpè sæpius causæ Regularium agitari solent, ad quarum exactam notitiam necesse est scire qualiter inter ipsos distinguantur constitutiones generales Ordinum, & Decreta capitulorum generalium, nulla ratione, nulloue fundamento affirmari potest, quod ipse nomine constitutionum Ordinis intellexerit Decretum illud Capituli.

Præsertim quia de Papa dicitur omnia iura in scrinio pectoris sui habere recondita, *cap.* 1. *de Constit. in. lib.* 6. Tiraq. *de Nobilit. c.* 10. *n.* 41. *& c.* 31. *n.* 537. Valasc. *cons.* 51 *n.* 6. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell.* §. 4. *proœm. n.* 85. Nullatenus ergo præsumenda de ipso ignorantia talis distinctionis, quæ potius ad ius, & naturam constitutionis, & Decreti spectat, quam ad factum ipsum, de quo in Papa admitti potest nescientia. 12

Imo cum Papæ iudicium cæleste arbitrium appellerur *in l.* 1. *in fin. C de Summ. Trinit. & fid. Cath.* Loter. *de re benef l.* 1. *q.* 11. *n.* 14. Abb. *q.* 2. *col.* 3. *n.* 3. Card. Tusch *to* 6 *litt. P. concl.* 49. *n.* 87. Specialis luminis, & assistentiæ Spiritus Sancti tribuendum videtur quod dixerit: *Obseruentur Constitutiones Ordinis*, non verò obseruetur decretum capituli generalis. Iam videndum, an ex vi Constitutionum Ordinis prorogari possit Capitulum generale vltra terminum præfixum per dictum Decretum. 13

Et respondendum affirmatiuè Primò quidem quia in constitutionibus generalibus Ordinis iussu Clementis VIII. factis, & authoritate ipsius confirmatis sic habetur 4 *p. c.* 1. quod est de capitulo generali, & eius Præsidente, & qui possunt interesse. *Generale Capitulum de sexennio in sexennium celebretur nisi fortè propter mortem, & assumptionem Prioris generalis, ipsum oporteat accelerari, vel nisi ex causis rationabilibus precedens Capitulum generale diffinisset, tempus esse prolongandum* Eadem similiter habentur in aliis constitutionibus generalibus posterioribus scilicet, in eis quæ factæ sunt sub Generali Io. Baptista Cafardo, & in aliis etiam adhuc posterioribus sub Generali Gregorio Canali *p.* 4. *c.* 1. quod est eiusdem Tituli in quibus etiam additur: *aut prior Generalis iisdem de causis in aliud tempus prorogandum esse iudicauerit assensu RR. Diffinitorum Capituli Generalis.* Ex his enim simul iunctis habetur, mentem constitutionum generalium Ordinis eam esse, vt capitulum generale de sexennio in sexennium celebretur, ac proindè cum Sanctissimus responderit: *Obseruentur Constitutiones*, posse ex vi illarum d. capitulum generale prolongari, saltem vsque ad annum Sanctum 14 15 16

præfa

præfatum, in quo qoinqueunium alterius capituli geoeralis finitor.

17 Nec obstaot illa verbs; *nisi fortè propter mortem, & assumptionem Prioris Generalis ipsum oporteat accelerari*; quia ista acceleratio capituli, de qua in casu præseoti, noo solom non oportet, sed etiam est maximè disconueoieos Religioni propter indicatà inconoenientia, scilicèt propter intolerabiles expeosas pauperioris iotet Mendicantes Religionis, pericola irinerum, prædonum, &c. ac tam acceleraram, & intempestiuam capituli generalis celebrationem. Immò ex iis-
18 dem verbis colligi potest coorrarium. Dictio enim *Nisi* est exclosioa aliorum casuum præter numeratos, vt habetur *ex l. qui aliena § si libertas, ff de negot. gest. cap. si duo de procurat. in 6. cum concord. citat.* per Crauet. *cons.* 155. *num* 1. Iacob. Sbrot. *de Vicar. Episcop. lib.* 2. *q.* 111. *num.* 5. Nicol. Garz. *de benefic. p.* 1. *cap.* 5. *numer.* 70. Barbos. *in tract. de dict. vsufreqnent. dict.* 217. *n.* 4. Cum ergo solum concedatur acceleratio capituli generalis citra sexennium, quando id opotteat fieri proprer mortem, vel assumptiooem Generalis, cùm in casu oostro id noo oporteat, sed pòtius oporteat contrarium, vtique dicendom seruari debere dictam constitutionem de celebratione capituli solùm de sexennio in sexeonium.

19 Expendenda etiam est dictio illa (*Fortè*) quæ est nota dubitationis vt *in l. vrbana prædia, & in l. absentem, ff. de verbor. signific. & in l. mutus, & l. filius famil. ff. de procur. & in l. si duo*, & ibi Gloss. *ff. de receptis arbitris, & in l. & si fortè in princ. & §. 1. ff. si seruitus vendicetur, & in l. 1. §. iuncta glossa verb. adiecta causa, ff. de rei vendic. & in cap. 2. de sponsalib.* Et tradont rebuff. Paris. Ias. Ludouicus Gomez, Menoch. Tuschus, Cened. & alij quos refert, & seqoitur Barbosa *in tract. relat. dict.* 127. *num.* 1. Ex hoc enim infertur Religionem maximè dubitasse de boc, quod possit dari causa accelerandi capitulum generale citra sexenniom, etiam pro casu mortis, vel assumptionis Prioris Generalis.

20 Insuper expendenda illa; *vel nisi ex causis rationabilibus præcedens Capitulum Generale diffinisset tempus esse prolongandum* Ex eis enim videtur inferri quod licer Capitolom generale possit prorogare capitulom vltra sexennium, non tamen possit illod accelerare infra, intra, vel citra sexennium, siqoidem primom ipsi conceditor, non verò secundum.

21 Neque etiam obstant illa addita in posterioribus Constitutionibos: *Aut Prior Generalis iisdem de causis in aliud tempus prorogandum esse iudicaueris assensu RR. Diffinitorum Capituli Generalis*; ex quibus videtur sequi quod Generalis, ac Vicarius generalis non possint id facere nisi assentientibus Diffinitoribus capituli generalis.

22 Primò, quidem quia videtor esse sermo de prorogatione capitoli generalis facienda alio capitulo generali præcedenti, & tempore quo celebratur; tunc enim solùm habenr suam aoctoritatem Diffinitores capituli generalis, non verò de prorogatione faciendæ extra illod.

Secundò, quod est maximè notandum, quia vt constat ex ipsismet constitutionibus tam antiqois, quàm modernis *p.* 2. *cap.* 1. *n.* 9. Generales (idem dico de Vicariis generalibus, quia succedont ipsis in eadem aothoritate) possunt facere se solis, quæ Diffinitores facere possunt. Dicitur enim ibi: *Etiam committimus eidem quod possit omnia facere, quæ nos Diffinitores facere possemus: absolutionibus Priorum prouincialium liberè sine culpa, & eorum institutionibus pro libito vbi potest fieri electio, & apertione sigilli communis Ordinis dumtaxat exceptis.* Cùm ergo ex vi prædictæ coostitutionis possit Generalis prorogare capitulom generale assentieotibus Diffinitoribus, poterit id facere sine illis, si qoidem ipsimet committuot vniuersalem facoltatem faciendi omoia, quæ ipsi facere possuot, illis tribus exceptis. Certi eoim iotis est quod cùm alicoi conceditur facultas faciendi aliquid de aliorum coosensu, si illi se remittant ipsius prodentiæ, factum esse legitimum; siue consensus præcedat, siue sequatur actum, Aotonius Gomez *l.* 53. *Taur. n* 6. Titaqu. *de iure mar. glos.* 6. *à n.* 1. Flamin *lib.* 8. *qu.* 8 *n.* 105. Calder. Pereira *de extinct. emphyt. c.* 11. *n.* 7. Viuian. *lib.* 4. *c.* 11. *n* 36. *in* 2. *edit.*

Minùs obstat, si obiiciatur Decretum illud ca- 23
pituli generalis relatum quatenus in illo præscribitur tempus celebrandi capitulum generale post mortem Generalis, eodem vel sequenti aono. Etenim ioxta dicta io præcedentibus ex mente Sanctissimi, Religio quantum ad hoc puoctum prorogationis capituli, non debet attendere ad præfatum decretum, sed ad constitutiones generales Ordinis. Deinde cum in d. Decreto noo abrogeotur coostitotiones generales, sed solùm illa coostitutio, quæ habetur *part.* 4. *c.* 3. vt patet ex verbis ipsios, & io qua dicitur quod mortuo, vel assumpto geoerali, sit Vicarios Generalis Ordinis ille Prouincialis illius Prouinciæ, in qua capitulom generale erat assignatum; vtique nihil per ipsum derogator constitutiooi illi ex 4. *p. c.* 1. à nobis relatæ.

Præsertim quia lex posterior non abrogat prio- 24
rem, nisi de ipsa faciat expressam mentionem iuxta aliquos authores præsertim Spinum *in specul. testam gloss.* 30. *princ. n.* 10. Barbosam *in Collect. Doctor. in c. eam te de ætat. & qualitat.* qoi id colligit ex *d. c. Eam te*; vel esto quod oppositum sit dicendum iuxta alios quos retuli, & sequotus sum *tom.* 4 *verb. leges regul n.* 51. id tamen intelligitur, vt eodem loco dixi, quando lex prior non loqoitur pro casu speciali solùm, prout contingit in proposito.

Deinde secundò, quo non solùm efficaciter concluditur posse Reuerendissimum Vicarium Generale prorogare celebrationem dicti capituli generalis, sed etiam id facere posse non obstantibus quibuscunque constitutionibus, & etiam Decreto illo Capituli generalis, qood affertur. Nam certum est generaleto Carmelitarum, ac per consequens etiam Vicarium generalem, qui omnimoda com ipso potestate pollet, posse facere se solo quidquid totum capitulum generale facere potest. Hoc enim colligitor ex verbis su- 25
perius relatis *par.* 2. *constitut. cap.* 1. *n* 9 vbi dicitur: *Etiam committimus eidem quod possit omnia facere, quæ nos Diffinitores facere possemus; absolutionibus Priorum prouincialium liberè sine culpa, & eorum Institutionibus pro libito vbi potest fieri electio, & apertione sigilli communis Ordinis dumtaxat exceptis.* Cùm enim Diffioitores capituli generalis in Ordine nostro nollam extra ipsum capitulom authoritatem habeant, sed solùm in capitulo, imò ipsi sint, & repræsenteor totum capitolum generale com Priori generali concedunt totam authoritatem, quam habent, præterqoam in illis tribus casibus, proculdubio liquido constat

committere illi totam authoritatem capituli generalis, ac perindè quod cum capitulum generale poſſit prorogare, & abbreuiare celebrationem capituli generalis rationabili cauſa ſubſiſtente, non obſtantibus quibuſcunque conſtitutionibus, aut Decretis generalibus in contrarium, itâ etiam id facere poſſit Prior generalis, vel Vicarius generalis.

26 Tertiò ad id quoque deſeruit, quod ex vi Generalatus officij poteſt generalis, ſeù Vicarius generalis diſpenſare in conſtitutionibus Ordinis, prout patet non ſolùm ex eiſdem conſtitutionibus loco relato *n.11.* illis verbis: *Sciat Reuerendiſſimus Pater Ordinis quod habet quidem plenam poteſtatem diſpenſandi in iis conſtitutionibus non tamen ſine iuſta, & legitima cauſa.* Sed etiam ex vi Iuris communis iuxta dicta *tom. primo Summa, c.* 8.*n.*13. & *c.*18.*nn.*54. de quo medina 1.2.*q.*97. *art.*4 *concl* 3 Miland *in Man. tom* 29.30 *art.*11. Suar. *tom.*4 *de Relig tract* 8.*lib* 6.*c.*12. Rodriq. *tom.*1.*qq.regul q.*26.*artic.*1. Peirin. *tom.*1.*de Prælato q.*1.*c* 8.*n.*15. ex aliis: Si autem hanc facultatem habent generales ſupra diſpenſationem conſtitutionum generalium Ordinis, manifeſtè ſequitur etiam habere illam ſupra decreta generalium capitulorum, prout in ſpecie id explicat Peirin relatus.

27 Nec huic opponitur, quod in noſtris conſtitutionibus co *c.1 p.2. nu.* 9. dicatur de generali: *Non poterit tamen illud quod in Capitulis generalibus ſtatutum fuerit, vel ordinatum caſſare, vel irritare ſed in exemplum aliorum illud diligenter obſeruare, & ad obſeruandum alios efficaciter inducere, & coarctare, quia leges condere, & non obſeruare eſt Ordinem illudere, & animas fratrum illaqueare:* Nam immediatè ſubditur: *Niſi fortè aliquid foret, quod ipſi per has conſtitutiones reſeruaretur, & eſſet ipſi commiſſa facultas idem mutandi, et ſi videbitur expedire aliter faciendi.* Cùm ergo eodem *n.9.* adiongantur illa verba: *Etiam committimus eidem quod poſſit omnia facere, quæ nos Diffinitores facere poſſemus,* &c Et *n.*11. *Sciat Reuerendiſſimus Pater Ordinis,* &c. manifeſtè infertur, ne dicamus has leges ſibi eſſe contrarias, quod verba relata intelligenda ſint, prout dicitur *cn n.*11. ſine iuſta, & legitima cauſa. Quæ quidem vt ex dictis conſtat in præſenti caſu manifeſtè reperitur.

Et de nouo emergit, ac per conſequens rationе illius recedi poteſt à quacunque conſtitutione

28 iuxta Axioma illud: ea quæ de nouo emergunt, nouo indigent auxilio, quod etiam in conſtitutionibus, quæ tendunt ad noxam admittitur à Doctoribus, ſpecialiter Crauetta, *conſ.*164. *n.*5. Anchareno, *conſ* 84 *n.*4. Rolando à Valle, *conſ.*1. *n.*159.*lib. ſecundo*, & Barboſa *in tract. de Axiomat. Axiom.*81 *n.*3.

29 Ex his porrò concludendum poſſe Reuerendiſſimum Vicarium generalem in vim oraculi Sanctiſſimi quo dixit: *Obſeruentur Conſtitutiones Ordinis,* & ipſarum conſtitutionum prorogare celebrationem capituli generalis vſque ad annum Sanctum 1650. quo tempore plures religioſi ex diuerſis nationib. aliàs Romam confluere ſolent de conſilio tamen ſuorum Aſſiſtentium, non obſtante præfato Decreto capituli generalis celebrati anno 1645.

Adhæſit autem huius ſententiæ Sapientiſſimus P. Antonius Diana, vt patet ex ſequenti ſubſcriptione.

Idem ego ſentio Antonius Diana C.R.

Quia tamen, his non obſtantibus, Sanctiſſimo bene viſum fuit, vt tale capitulum generale non prorogaretur, propter motiua aliqua, quæ de nouo emerſerunt, ideo ſub anno 1648. celebratum fuit, & in eo prout ſum in poſterum pro occaſione vacationis Generalatus.

CONSULTUM XXXVII.

De quodam contractu alienationis facto à quibuſdam Religioſis.

SVMMARIVM.

Factum. num. 1.
*Caſus reſolutio n.*2.
Ad omnem contractum alienationis bonorum Eccleſia requiritur conſenſus Apoſtolicus. n. 3.
Verba Extrauag. Ambitioſæ. *n.*4.
An talis contractus ſit validus, & quomodo. n. 5.
*De Emphyteuſi, & eius ratione. n.*6.
*Emphyteuſis Eccleſiaſtica quando eſt licita ſine conſenſu Sedis Apoſtolicæ. n.*7.
*Vtilitas Eccleſiæ debet plenè probari. n.*8.
Maximè tempore alienationis. n 9.
*Ad quod tempus attendendum eſt. n.*10.
*Vt ſit valida Emphyteuſis, quid requiratur. n.*11.
*An contigit in præſenti contractu. n.*12.
Spatium 40. *annorum quid importat. n.*13.
*Quando Emphyteuſis dicitur confirmatoria, & quando noua. n.*14.
*An Emphyteuſis fieri in perpetuum. n.*15.
*Per perſonas generationes denotantur. n.*16.
*An obſtent iura contraria, & quomodo illa intelligantur. n.*17.
*An poſſit ſuſtineri hic contractus in vim locationis. num.*18.
*Ex Emphyteuſi ad locationem valet argumentum. num.*19.
*Locatio longi temporis æquiparatur Emphyteuſi. numer.*20.
*An obſtet præſcriptio imaginata. n.*21.
Contra bona Regularium quo ſpatio currit præſcriptio n 22.
*Priuilegium Eugenij IV. n.*23.
*Quid de iure communi. n.*24.
Clauſula, Quatenus opus eſt, *quid importat. numer.*25.
*Et eius explicatio. n.*26.
Quatenus valere poſſit huiuſmodi contractus. numer. 27.
Regula illa vtile per inutile non vitiatur. *ibid.*
*Dua S. Rota Rom. deciſiones. n.*28.
Alia Placentina bonorum. *n.*29.
Alia Romana Caſſalis. *n.*30.

IESVS MARIA.

Caſus.

E anno 1681. Fratres, & Conuentus Ordinis N. Roncilionis contractum fecerunt cum Maſſutio vicc, & nomine Perſiæ, Lydiæ, & Euphemiæ filiæ 1

filiarum, & hæredum Astemij hæredis Petri An-
geli Valerij quo quatenus opus sit denuò dede-
runt, & locauerunt quoddam terrenum cum om-
nibus, & singulis suis iuribus sub onere soluendi
de Cãneto illius terreni sex iulios quolibet anno,
& pro residuo dicti terreni ad sextum redditum,
&c. Quæritur de validitate talis contractus.

Responsio.

2 Credo talem contractum irritum, & inuali-
dum, ac nullius momenti esse, ac per conse-
quens iure ipso rescissum, vel rescindendum, ac
prædictum terrenum deuolutum ad dictum Cõ-
uentum. Ratio est, quia talis contractus nullo pa-
cto fuit initus de consensu Sedis Apostolicæ, qui
3 necessariò requisitus est ad omnem contractum
alienationis bonorum stabilium Ecclesiæ maxi-
mè regularium. *Extrauag. Ambitiosa de reb. Ec-
cles. non alien.* ibi: *Omnium rerum, & bonorum Ec-
clesiasticorum alienationem, omneque pactum per
quod ipsorum Dominium transfertur, concessionem,
hypothecam, locationem, & conductionem vltra
triennium, nec non infeudationem, vel contractum
4 Emphyteuticum*, &c. Et infra: *Inconsulto Romano
Pontifice:* Et inferius: *Alienata res, & bona hu-
iusmodi ad Ecclesias, Monasteria, & loca pia ad
qua ante alienationem huiusmodi pertinebant liberè
reuertantur. DD. communiter ibi.* Filliucius *tom. 3.
tract. 44. c. 1.* Riccius, *in prax. rerum fori. Ecclesia-
stici decis. 125. cum seqq. in 2. edit.* aliàs *resol.* 100.
cum multis seqq. in 2. edit. Quaranta *in Summ.
Bullar. alienatio rer. Eccles.*
5 Fundamentalis autem ratio est, quia talis con-
tractus non potest esse validus neque in ratione
contractus Emphyteutici, neque in ratione con-
tractus locationis, seu conductionis. Non in ra-
tione contractus Emphyteutici, quia id nullo
modo exprimitur in instrumento, cum potius
ibi bis habeatur verbum *locauerunt*, quod deno-
tat locationem, quæ est contractus diuersus ab
Emphyteusi, & verba in propria non in impro-
pria significatione sunt accipienda. *l. non aliter ff.
de legat. 3.* Crauet *cons. 20. n. 9. & cons. 105. nu. 2. &
cons. 149. n. 7. & cons. 227. n. 11.* Parisius *cons. 22. n.
6. lib. 4.* Decius *cons. 183. n. 6.* Deinde, quia dictum
terrenum non fuit datum ad meliorationem, seu
6 vt melioraretur, quod videtur esse de ratione
Emphyteusis, vt ipsum nomen sonat, quod est
implanatio, vel *insitio*, prout contingit quando da-
tur ager vt conseratur arboribus, vel segetibus.
Lessius *de iust. & iure lib. 2. c. 24. dub. 1. n. 1.* Intro-
ductus enim iste contractus ad fæcundandas ter-
ras. Card. Lugo *de iust. & iure tom. 1. disp. 2. sect.
4. n. 65. & tom. 2. disp. 29. sect. 5. n. 86.*
7 Præterea, quia tunc solum Emphyteusis est li-
cita inconsulta Sede Apostolica quando ad illam
concurrunt simul tres conditiones, scilicet pri-
ma, quod fiat in casibus à iure permissis; secun-
da, quod de bonis solitis ab antiquo dari in Em-
phyteusim; tertia quod fiat cum Ecclesiæ euiden-
ti vtilitate. *Extrauag. Ambitiosa*, DD. *ibid.* Panor-
mitanus *c. supr. de reb. Eccles. non alien. à n. 9.* Iu-
lius Clarus §. *Emphyteusis qu. 6.* Molina *de con-
tractib. disp. 468. n. 17.* Quaranta *sup. n. 39.* Post
multos alios. Hæ autem conditiones non fuerunt
seruatæ in tali contractu. Nam quidquid sit de
prima, certum est in illo non fuisse verificatam
tertiam conditionem de euidenti Ecclesiæ vtili-
tate, si quidem fratres, & Conuentus commemo-
rati conquæruntur de eo, & volunt rescindi, &
declarari nullum, & irritum ob damnum quod
ipsis contingit ex ipso, & maiori fructu, & emo-
lumento quod sperant si dictum terrenum ad ip-
sos deuoluatur. Et vtilitas Ecclesiæ debet plenè 8
probari. Bartol. *in l. si facto ff. de castrens. pecul.* Fe-
dericus de Senis *cons. 143. circa fin.* Alexand. *cons.
160. n. 5.* Rota *decis. 181. n. 3. p. 1. & dec. 475. n. 1. p.
2. diuers.* Imò tempore alienationis debet probari 9
euidens, clara, & indubitata. Baldus *cons. 256. cir-
ca med. vers. præterea* Corneus *cons. 244. n. 3. lib. 2.*
Barbat. *cons. 4. in princip. lib. 1.* Insuper quoad
hoc attendendum est ad tempus vltimæ aliena-
tionis, non ad tempus alienationis, anti-
quæ. Carolus de Grassis *decis. 3. numer. 16. de* 10
reb. Eccles. non alienand. Riccius *in prax. de-
cision. 5.* Rota in causa *nullius Castri 9. Mar-
tij* 1580. coram Brano, *in Romana domus 29. No-
uemb.* 1587. coram Blanchetto Barbosa *de offic. &
potest. Episcop. Allegat. 95. n. 34.*
Maximè verò Emphyteusim istam nullam va-
lidam fuisse conuincitur propter defectum se-
cundæ conditionis; non enim fuit de bonis ab 11
antiquo dari solitis in Emphyteusim, prout re-
quirebatur ex vi *d. Extrauag. Ambitiosa.* Ad hoc
enim necessario requirebatur vt præcessissent
duæ concessiones eodem modo factæ, vt de com-
muni sententia refert Quaranta *supra n. 40. §. no-
tandum* ex Iulio Claro, Genuensis *c. 60. n. 5.* Bor-
donus *resolut. 27. n. 41.* vt saltem vna solemnis, &
valida cum spatio 40. annorum, prout ex Iasone,
Rebuffo, Decio, & pluribus aliis firmat Barbosa
sup. n. 36. & ex aliis Doctoribus, & Rotæ decisio-
nibus Tambur. *de iure Abbat. tom. 3. disp. 14. quæ-
sit. 7. n. 3.* quod non contigit in præsenti, siqui- 12
dem, prout constat ex instrumento huius contra-
ctus tantum præcessit concessio illius terreni fa-
cta Petro Angelo Valerio *annis proximè elapsis*,
vt ibi dicitur, per quos nequeunt denotari qua-
draginta anni, cum spatium quadraginta anno- 13
rum longum tempus, & remotum dici debeat,
iuxta communem DD.
Casu verò, quòd secunda ista concessio valida
esse posset in vim prioris necessarium omnino
esset, vt fieret eodem modo quo prima, seu iux-
ta modum, quo terrenum traditum fuit in prima,
& cum eisdem circumstantiis; si enim addita est
noua conuentio, aut noua qualitas tunc facit vt 14
non possit dici confirmatoria primæ concessionis,
sed noua diuersa ab illa, ac per consequens quod
non verificentur verba illa Extrauagantis. *Ac de
rebus, & bonis in Emphyteusim ab antiquo concedi
solitis.* Iulius Clarus *q. 6* citata, & verbo *feudum
q. 83.* Molina *d. disp. 468. n. 19.* Quaranta *supr. n. 40.*
ex pluribus etiam DD. Bonac. *de Contractib. disp.
3. q. 8. punct. 4. n. 30* Bordonus *sup.* Tambur. *n. 2.*
Barbosa *sup. n. 32. & 33.* Ex variis etiam Rotæ de-
cisionibus.
Hoc autem non contigit in præsenti, cum in
hac secunda concessione concessum fuerit illud
terrenum auctum, alteratum, & melioratum quo-
dam querceto, Canneto, & Sterpalio, quæ non
erant primitus in dicto terreno, quando primò
concessum est d. Petro Angelo. Deinde in hac se-
cunda concessione concessa sunt hæc omnia di-
ctis Persiæ, Lydiæ, & Euphemiæ, quibus non
erant concessa in prima concessione, vtpotè so-
lum facta d. Petro Angelo.
Quatenus etiam contractus iste in vim Em-
phyteusis validus esse posset non poterat in per-
petuum

petuum fieri niſi pro ſuſcipiente,& filiis, & ne-
15 potibus ipſius *c. Apoſtolicus 12. qu. 2. Authentic. de non alienand. §. alienationis*, vbi gloſſa *verb. in perpetuum*, Molina *ſupr. diſp. 467. n. 1. & diſp. 469. n. 3.* Præſertim loquens de Emphyteuſi Eccleſiaſtica quando aliud non exprimitur,& conſuetudo patriæ ita exigit, prout in præſenti. Barboſa *de iure Eccleſiaſtico lib. 3. c. 30. n. 23.* Ex quo euidenter ſequitur hoc tempore deuolutum eſſe dictum terrenum ad Monaſterium, ſiquidem tres illæ generationes, quibus conceſſum fuit iam ſunt extinctæ ob mortem perſonarum, quæ ibi numerantur; & quia per ipſas perſonas generationes denotantur, prout ex pluribus Doctoribus, & S. Rotæ deciſionibus demonſtrat Barboſa *ſup. n. 24.* Nec obſtat contra hoc quod *Authent. de alienat. & emphyt. §. Si verò quædam, & §. licentiam e. hoc ius porrectum §. perpetua, & §. Si quis ve-*
16 *rò 10 quæſ. 2.* permiſſa fuerit Emphyteuſis etiam bonorum Eccleſiaſticorum in perpetuum. Quia hoc intelligitur quando res quæ in Emphyteuſim datur eſt deſtructa, & ex qua nulli redditus percipiuntur, nec per Eccleſiam valent meliorari. Barb. *ſup. n. 23.*

17 Quod autem nec in vim contractus locationis poſſit ſuſtineri præſens contractus euincitur manifeſtè non ſolùm quia in dicta *Extrau. Ambitioſa* omninò interdicitur, ceſſatur, & annulla-
18 tur locatio vltra triennium ſine conſenſu Sedis Apoſtolicæ, ſed etiam quia ex Emphyteuſi ad locationem valet argumentum data rationis paritate, vt docet Bened. Ægydius *in repert. l. ex hoc iure, ff. de iuſtit. & iur p. 1 c. 9 num* 8. Locatio enim
19 longi temporis æquiparatur Emphyteuſi, ſicuti ſcribunt Bart Peregr. *ad Extrauag. Ambitioſa de rebus Eccleſ. non alien. c. 2. n. 38.* Card. Mantica *de Tacit. & ambig. Conuent. libro 22. tit. 2. n. 55.* Molina *de iuſtit. tract. 2. diſp. 445. verſic. hinc oritur*, Leſſius *in ſimili tract. lib. 2. c. 24. dub. 1. n. 4.* Ex hoc autem elicitur quod quemadmodum contractus ille in vim Emphyteuſis eſt irritus, & inualidus, ſic etiam in vim locationis.

20 Nec contra dicta obſtat præſcriptio imaginata, quæ, vt aliqui autumant, adeſt in præſenti terreno pro illud poſſidentibus contra prædictum Monaſterium non ſolùm quia contra bona Regularium non currit præſcriptio niſi ſpatio 100. annorum propter priuilegium Eugenij
21 Quarti pro Benedictinis, quo etiam participant Fratres, & Conuentus de quibus in præſenti, prout dixi *tomo quarto mea Summa qq. Regular. verb.*
22 *Priuilegia Regular. n. 15.* ex Rodriguez, Ioanne de Cruce, Portello, & Tamburino; ſed etiam ſtan-
23 do in iure communi, quia ſi Emphyteuſis titulo præſcriptionis comparetur non ad longius tempus cenſenda eſt præſcripta, quàm ad tres vitas, ſiue deſcendentium tantùm, ſi Emphyteuſis Eccleſiaſtica ſit, ſiue etiam extraneorum ſi ſit non Eccleſiaſtica.

Ratio eſt, quoniam non in longiùs tempus titulo præſcriptionis cēſenda eſt comparata, quàm in minimum, & præſertim in id, in quod frequentius conſueuit tradi. Ita cum Bald. Cou. 2. *variar. reſ. c. 16. n. 6.* Mol. *dict. diſp. 469. n. 4.* Præ-
24 ſertim quia clauſula illa poſita in Inſtrumento huius contractus, ſcilicet, *quatenus opus eſt*, eſt limitatiua, iuxta tradita per Dec. *conſ. 185. n. 2.* Bern. *conſ. 140. n. 17. volumin. 2.* Surd *conſ. 186. n. 14.* Et alios apud Barb *in dict. vſu frequent. dict. 91 a.* Ex quo infertur limitandum eſſe tempus talis contractus ſolum ad tres illas generationes, vel perſonas ibi nominatas, non in perpetuum.

Quod etiam maximè colligitur ſi dicamus eam clauſulam eſſe ſolum conditionatam, & nihil ponere in eſſe prout habet Rota apud Paulum de Rubeis *dec. 188. n. 8. tom 2. diuerſ.* Ex hoc enim in- 25
fertur ſolum explicari debere iuxta modum licitum, & ordinarium, qualis eſt ad tres illas vitas.

Id tamen admitti poteſt de hoc contractu ſiue 26
ſit emphyteuſis, ſiue locationis, quod quamuis factus vltra legitimam, ſolitamque metam non valeat, nec ſubſiſtat; valeat tamen, & ſubſiſtat quatenus fieri potuit. Regula etenim illa generalis pro omnib. diſpoſitionibus. *Vtile per inutile non vitiatur* in ſeparabilibus, & diuiſibilibus communiter eſt recepta. Quod probant iura, & Doctores apud Barb. in *Axiomatib. iuris axiom. 231.* & Dianam *par. 8. Tract. 7. Reſol. 30.* apud quos plura ad intentum.

Circa hanc materiam alienationis bonorum 27
Eccleſiaſticorum offero lectori duas ſequentes S. Rotæ Rom. deciſiones coram Seraphino.

Placentina.

Bonorum.

19 Coram Domino Seraphino 7. Aprilis 1581.

ARGVMENTVM.

Alienatio rei Eccleſiaſticæ facta ab Abbate abſque euidenti cogente neceſſitate, vel vtilitate, inualida eſt, non obſtantibus litteris, *ſi euidentem*, & confirmatione Apoſtolica ſubſecuta. Quæritur etiam hic vtilitas Eccleſiæ quomodo probetur.

SVMMARIVM.

1 *Alienatio rei Eccleſiaſticæ non, niſi ob euidentem Eccleſiæ, vel neceſſitatem, vel vtilitatem, fieri debet.*

2 *Et requirit talis alienatio cauſam, & ſolemnitatem.*

3 *Papæ authoritas omnes ſolemnitates ſupplet.*

4 *Defectus cauſæ alienationis, inter poſitionem decreti Iudicis ſuper ea factam nullam reddit, & num. 5.*

6 *Pro decreto in dubio præſumitur.*

7 *Probatio contra decretum Iudicis in dubio admittitur.*

8 *Abbas pecunias Monaſterij dilapidans de proprijs bonis refundere tenetur.*

9 *Inquiſitio, de quibus bonis fieri deberet comparatio rei, quæ prætenditur vtilis eſt ad cauſam ipſam principalem, & euidentem Eccleſiæ vtilitatem ſpectat.*

10 *Bona Eccleſiæ non ſunt alienanda, quando ex pecunijs Eccleſiæ ſatisfieri, & præcaueri deterioratio poteſt.*

11 *Falſa expreſſio in reſcripto Papæ* ſi in euidentem, *non attenditur, & n. 12.*

13 *Inquiſitio, quid potius expediat alienare, neceſſaria eſt, ſi alienatio ſit ex cauſa vtilitatis, & num. 14.*

DECI

DECISIO.

1 FVit cooclusum, alienationem terra-
rum, de quibus agitur, fuisse nullam
uon obstantibus litteris; *si in euiden-
tem*, & confirmatione subsequuta.
2 Etenim in huinsmodi alienationibus copulatioè
requiruntur causa, & solemnitas, uce vnum sine
altero sufficit, vt per DD. *in c. Sine exceptione* 12.
3 *quæst* 2. vbi latissimè Laur. de Rodulf. *in 3. quæst.*
Couarr. *var. resolut. lib. 2. c. 17. n. 2.* Et licet autho-
4 ritas Papæ suppleat solemnitates, ioxta *cons.* Abb.
47 *lib.* 1. Non tamen supplet defectum caosæ, imò
defectus causæ reddit nullam interpositionem de-
creti super alienatione. Gemin. *cons.* 48. *n.* 9. Tone
enim verificatur cōditio sub qua Papa rescripsit,
nempè si cedebat in euidentem, vel necessitatem,
5 vel vtilitatē Ecclesiæ; ideo si neutrum verificatur
nulla est interpositio decreti. Ruin. *cons.* 68. *n.* 5.
6 *lib.* 1. Et licet pro decreto in dobio præsomatur,
vt aliàs foit dictum, tamen admittitur probasio
in contrarium, quod non subsit necessitas neque
euidens vtilitas, quæ quidem hoc casu conclu-
deutet probata videntur. Cum enim Abbas de
anno 1519. vendidisset bona Ecclesiæ tanquam
patrimonialia pro lib. 1744. ipse saltem erat de-
7 bitor Ecclesiæ prædictæ quantitatis. *ca. statnimus
cum duobus seqq.* 12. *q* 2. cumque per quindecim
dies ante celebrationem contractus de quo agi-
tur, idem Abbas consequutus fuerit libras sex-
mille ex transactione inita eum Bottis, apparet,
quod nou suberat necessitas alienandi, com enim
debitum, quod vrgebat, esset tantum librarum
1998 & Commendatarius haberet iu manibus
lib. 7744 satis apparet nulla cogente necessiate
factam fuisse alienationem.
8 Neqoe obstat quod respondetur quantum ad
libras 174 . non præsumi quod extarent, quia
de suo proprio Abbas tenebatur tefundere, vt
d. c. Statuimus 12. *q.* 2. Non obstat quod posset
aliam summam ex mille librarum tanquam fru-
ctua Abbatiæ pro se retiuere, quia hoc procedit,
quando non subest necessitas alienandi, alias de-
bet ex fructibus, si potest, prouidere, non autem
boua Ecclesiæ alienare. *glos.* 1. *in verb. defensore de
reb. Eccles. non alien. n.* 6. *& ibi* Ioan Monach. *n.* 3.
Abbas *c Nulli n.* 5 *de reb Eccles. non alien.* Syluest.
in verb. Alienatio, n. 1. Tabien. 16. *nu* 4. Soc. *cons.*
29. *num.* 16. *lib.* 1.
Quantum verò ad vtilitatem, probatur eam
non subesse, imò constare de damno, ex quo po-
terat Abbas ex illis pecuniis nedum restituere
melioramenta, sed emere aquas, quibus indige-
bat; nam pro his omnibus sufficiebant libræ
6998 Et ipse habebat in manibus libras 7744 &
ita omnibus solutis superauit ei adbuc libræ 746.
ergo non foit vtile tunc temporis veudere præ-
dicta bona pro aquis emendis, quas comparare
poterat ex peconiis penes eum existentibus.
9 Inquisitio enim, de quibus bonis fieri debebat
comparatio rei, quæ præsenditur vtilis, est in-
quisitio circa caosam principalem ipsius aliena-
tionis, & sie circa euidentem vtilitatem. Frider.
de Sen. *cons.* 249. *n.* 2. Franc. *c.* 1 *n.* 19. *de reb. Eccl.
non alienan.* Et negari uon potest qoin expressio
omuium istorum uon solùm reddidisset Papam
difficiliorem ad concedendom alienationem, sed
etiam ipsom penitus retraxisset, & ideo videtur
supposita poena Pelagatti, ue boc negotium, &
facilitas consequendi aquas sine alienatione
aliorum bonorum detegeretur.
Non obstaot è contrario deducta, & primo
quod dicitur has pecunias fuisse in melioramen-
tis expositas, quia hoc ooo probatur, & plora
dedocontur, quæ contrarium suadent, sed vt hoc
admittatur, si res ita se habet, apparebit ex alio
de damno. Nam euidens vtilitas aliàs considera-
ta non prooenisset ex illis libris 3000. qnibos
comparatæ sunt aqnæ, sed ex aliis sex millibus
impensis in melioramentis, & ideo quod dicitur,
nihilominus contractum in se fuisse vtilem non
satisfacit; quia cum omnia possent commodè fie-
ri sine bonorum alienatione, dānosum fuit Eccle- 10
siæ, vno, & eodem tempore priuari bonis, & pe-
cuniis, prætetquam quod rescriptum est subre-
ptitium, & nullum, vt sopra deductum est, vt per
Ruin. *cons.* 17. *n.* 26. *lib.* 1.
Neque obstat quod in huiusmodi litteris, *si* 11
in euidentem, non attenditur falsa expressio, quia
Papa solum habet præ oculis euidentem vtilita-
tem tanquàm causam finalem, vt per Soc. *cons.* 15. 12
n. 51. *lib.* 1. hoc n. procedit quando subreptio non
versatur eirca ipsam causam, tune enim sine cau-
sa Papa non foisset concessurus. Dec. *cons.* 147.
n 5. *&* 6. Et hoc est quod Frider. *d. cons.* 249. vo- 13
luit, quod quando alienatio fit ex causa vtilita-
tis, sit necessaria inquisitio quòd potius expediat
alienare, quia hoc est inquirere de ipsa causa alie-
nationis; secus verò quando fit ex causa necessi-
tatis, sufficit enim quod subsit necessitas.
Et eò magis hæc procedunt, ex quo iu simili- 14
bus alieoatioo ibus requiritur non solùm necessi-
tas, sed etiam quod sit euideos vtilitas, Corn. *cons.*
243. *n.* 3. *lib.* 2. Barbosa *cons.* 540. *lib.* 1. *cum alleg.* Et
Ideo ex his, omissis aliis fundamentis, quæ leuio-
ra Dominis visa sunt, conclusum, *alienationem
neque necessariam neque vtilem fuisse*, & conse-
quenter litteras *si in euidentem*, & confirmato-
riam sequutam Dominis Puteobonellis non suf-
fragari.
Habetur hæc decisio inter decisiones Seraphi-
ni, *num* 568.

Romana.

Casalis longhezza.

30 Coram Domino Seraphino anno 1591.

SVMMARIVM.

1 *In re concessa in Emphyteusim cum pacto af-
francationis in concessione specialiter Conuen-
to, verisimile est, quod si per multum tempus
possessa fuerit non reclamante Domino, nec
quidquam exigente ratione affictus, seu census,
fuerit affrancata, & n. 9.*
2 *Item præsumitur affrancata, si postea libera, &
franca ab omni onere seruitute, & recognitione
vendita fuerit.*
3 *Papæ est credendum ne de mendacio redargua-
tur.*
4 *Res libera præsumitur, quæ vti talis per longum
tempus sit possessa.*
5 *Assertionibus, & narratiuas Papæ, standum est,
etiam si sit de facto alieno, & maximè seratis,
vt num. 7.*

6 *Narra*

6 *Narratiua Papa super facto alieno in rescripto motu proprio plenè probat; maximè si super huiusmodi narratiua dissonat, vt numer. 8.*

10 *Scientia probatur ex eo, quod quis habet penes se instrumentum, & illud produxit.*

11 *In eo quod respicit propriam Papa vtilitatem ei non creditur.*

12 *Lis præsumitur habita pro derelicta per lapsum triginta quinque annorum, quibus ab ea cessatum fuerit.*

13 *Præscripto contra Monachos Cassinenses, non currit vigore priuilegiorum Eugenij Papa nisi spatio centum annorum.*

DECISIO.

AGunt RR. Monachi Sancti Pauli aduersus Illustr. D. Leonem Strocciom pro recuperatione Cassalis longhezze, quod olim de anno 1514. Monasterium concesserat in Emphyteusim perpetuam Dominæ Alphonsinæ Vrsinæ de Medicis pro se, & suis filiis, & hæredibus, & successoribus descendentibus pro annuo affictu, siue census perpetui solutione ducatorum mille auri de Camera cum prohibitione alienandi, sob pœna deuolutionis, & aliis pactis instrumento contentis: Prætendunt itaque prædictum Cassale ad eos esse deuolutum ex duobus potissimum capitibus; Alterum quia reperitur alienatum in Dominos Stroccios, quos non constat esse de descendentibus Alponsinæ; Alterum quia cessatum fuit non solum, per annum integrum contra formam instrumenti, sed etiam per quamplures annos à solutione canonis, seu affictus; & ideo dubitatum, an sint in probatis, ita ut obtinere possint contra D. Leonem, vel potius danda sit ei absolutoria; & in præsenti discussione præsuppositum fuit sine veri præiudicio, quod constet penes Monasterium fuisse dominium dicti Casalis de tempore concessionis factæ Alphonsinæ.

Et quia ex aduerso prætenditur hoc Casale fuisse affrancatum pro scutis viginti millibus iuxta pactum affrancationis in dicta concessione specialiter conuentum, ideo difficultas eo fuit redacta. An ex deductis pro D. Leone satis constaret de huiusmodi affrancatione Quæ verò deducuntur hæc fere sunt.

1 Primò, quod conuentum fuerat de huiusmodi affrancatione, ex quo oritur circa hanc rem præsumptio ex primordio veritatis; Verissimile enim est Casale tanto tempore possessum non reclamantib Monachis, neque quidquam exigentibus ratione affictus, seu censos, fuisse affrancatum; ne duplex oriatur inuerisimilitudo; Altera ratione negligentiæ ex parte fratrum; Alia vsurpationis ex parte possessorum.

2 Secondò, deducitur præsumptio ex eo quod felic rec. Clemens VII. anno 1526. vti priuata persona, & pro omni suo iure, & etiam tamquam patruus magnus, & tutor Catharinæ de Medicis pupillæ, ad quam dictum Casale spectare, & pertinere affirmauit, vendidit Illustriss. D. Clarici de Medicis Stroeciæ dictum Casale vti liberum, & franchum ab omni homagio, censu, canone, nexu, seruitute, & recognitione obedientiæ, & reuerentiæ, prætetquam ea. quæ per subditos erga
3 Sedem Apostolicam præstari deber, ergo de eo tempore necesse est in necessarium antecedens, quod Casale fuerit affrancatum, ne Papam redarguamus de mendacio.

Tertiò, deducitur motus proprius eiusdem Clementis de anno 1519. in quo narrat dictum Casale fuisse per quondam D. Alphonsinam de Medicis à Priore, & conuentu Sancti Pauli emptum pro pretio viginti millium ducatorum auri de Camera, & à se postea venditum Dom. Clarici Stroeciæ: Vnde vt consulat hæredibus Cosmi, quorum interest assignat pro dictis viginti millibus ducatis creditum super Monte fidei ad fauorem dictorum hæredum.

Vltimò deducitur tempus 78. anno quod videtur excludere Monasterium ab omni iure, & actione stante perpetua obseruantia gestorum 4
per Clementem; nam vbi per longum tempus res vti libera possessa fuit, talis etiam præsumitur. Bald *cons.* 402. *in fin. lib* 5. Castr. *cons.* 345. *col. fin. lib.* 1 Ias *cons.* 161. *col* 4. *lib.* 1. Aymo. *cons.* 101. *n.* 4. Menoch. *de præsumpt. lib.* 3. *præsumpt.* 91. *num* 28. Quibus omnibus examinatis, Domini pro maiori parte censuerunt intentionem Monasterij non esse liquidam neque ad eius fauorem ferendam esse sententiam; Nam deuolutiones prætensæ ob contrauentiones deductas cessant data Casalis affrancatione, quæ satis probari videbatur ex duabus illis assertionibus Clementis, quibus 5
standum esse videbatur per text. *in Clem.* 1. & ibi notant omnes, *de probat.* Felin. *in cap cum à nobis detectis* Dec. *cons.* 152. *n.* 2. Nec videtur obstare, 6
quod ista sit narratiua Papæ super facto alieno, quia cum rescripserit motu proprio, plenè probar, vt per Cardin. *d. Clement.* 1. & ibi Anchar. & Ioan. de Imol. Alexan *cons.* 112. *lib.* 7. Cur. iun. *cons.* 61. *n.* 13. cum aliis cumulatis per Gabr. *de probat. conclus.* 2. *n.* 55. *& in tit. de clausul. concl.* 2. *num.* 89 & hanc sententiam sequuta fuit Rota, vt per Put. *decis.* 101. *die* 1. *Februarij lib.* 3. & Guidob *Decis.* 161.

Quod eo magis dicendum est cum habeamus duplicem enunciationem Papæ, quarum altera enunciat emptionem, altera enunciat Casale 7
esse liberum ab omni censu, & recognitione; Vnde fit vt iteratæ Papæ assertioni eam de facto alieno standum sit iuxta tradita per Corsett. *in tract. de verb gem rat n.* 1. *&* 2. Grat. *cons.* 136. *num.* 43. *& seq. & cons.* 143. *lib* 2 multos congerit. Addit. ad Rom. *cons.* 191. & Gabr. *d. concl.* 5. *de probat. nu.* 43. *in fine.*

Præterea super huiusmodi assertionibus Papa 8
disponit, nam prior fit ad effectum venditionis, posterior ad effectum restitutionis pretij per ipsum habiti: Vnde videntur locum habere ea, quæ tradit Gabr. *de concl.* 2. *de probat. n.* 43 quæ opinio non patitur difficultatem, vbi attestatio est motu proprio facta; nam quæ in contrarium ibi deducuntur, loquuntur in simplici Papæ attestatione: Præterea magnum fomentum recipiunt præ- 9
dictæ attestationes ex tot annorum obseruantia, quibus Casale per emptores possessum fuit sine vlla molestia.

Neque est præsumendum dictos Priorem, & Monachos fuisse neglecturos ius suum, si verum non esset, sequutam fuisse affrancationem, cum nemo præsumatur iactare suum, *l. cum de indebito, de prob.* Maximè, cum pro ipsorum parte non 10
possit prætendi ignorantia, cum instrumentum emphyteusis esset penes ipsos, & ab ipsis fuerit productum, Aret *consil.* 15. *in fin.* Felin. *in c. vigilante, n.* 4. *de præscript.* Balb. *de præscript. q.* 59. *n.* 8.

Dec.

Dec. *conf.*267. *num.* 6. Tiraq. *de retract. ligu.* §. 35. *glos.* 4 *num.* 34. Non obstat quod Papæ non sit credendum in eo, quod respicit propriam
11 vtilitatem, quia hoc respiciebat priuatam vtilitatem Catbarinæ & Claricis non autem Papæ vt liquet ex motu proprio, in quo de suo satisfecit de pretio viginti millium ducatorum, neque est verisimile, quod Papa voluerit fraudare summam tam insignis valoris, si aliter se se rei veritas habuisset.

Non obstat, quod deducitur de interruptione ob controuersiam motam contra Stroccios de ao. 1555. coram Auditore Cameræ,.quia adhuc non constat, an fuerit mota controuersia super possessorio, vel super petitorio. Præterea, cum tanto tempore fuerit cessatum à lite, præsumi-
12 tur habita pro derelicta, fuit enim cessatum per triginta quinque annos, & amplius, Achill. *de lit. dec.* 8. *&* 81. Put. *decis.* 236. *in* 3. Peregrin. *decis.* 110. *&* 129. *lib.* 2. Et hoc maximè cum
13 detegatur malum ius Monasterij ex affrancatione. Non obstat vltimò, quod deducitur ex priuilegio Eug. circa præscriptionem, vt non currat nisi spatio 100. ann. contra Monachos Cassinenses, quia adhuc non fuit productum hoc priuilegium, sed neque etiam videtur releuare, quia Stroceij defendunt se non ratione præscriptionis, sed probationis affrancationis; & ita non indigent præscriptione. Et in hanc sententiam proeliuiores fuerunt Domini, ex quo aliqui ex senioribus recordati sunt alias in causa Romana viginti millium inter Serenissimas Catherinam Reginam Franciæ, & Margaritam ab Austria fuisse productum instrumentum affrancationis. Quare fuit conclusum pro D. Leone contra Monasterium. Habetur hæc decisio inter decisiones Seraphini decisione 1016.

CONSVLTVM XXXVIII.

De quodam sæculari manu armata percutiente quosdam Religiosos, & deijciente quædam spectantia ad cultum Diuinum.

SVMMARIVM.

Factum num. 1.
Responsio. num. 2.
Secularis iste incidit in excommunicationem latæ sententiæ Papæ reseruatam. num. 3.
Quando casus aliquis dicatur notorius notorietate facti vel notorietate iuris. num. 4.
Notorius percussor Clerici est ab omnibus euitandus numero 5.
Priuatur communibus bonis Ecclesiæ. num. 6.
Videtur etiam incurrisse in pœnas cap. Super eo de raptoribus. *num.* 7.
Particula penitus *quid importet. num.* 8.
Quid particula Nullatenus. *num.* 9.
Quid sit violatio rei sacræ. num. 10.
Videtur etiam incurrisse excommunicationem Papalem Clem IV. num. 11.
Commisit sacrilegium. num. 12.
Quando committitur sacrilegium. num. 13.
Incidit etiam in criminis sacrilegij pœnas. n. 14.
An iste possit excusari propter calorem iracundiæ numero 15.
Iracundia non excusat delictum. num. 16.
Videtur in præsenti inexcusabilis. num. 17.
Iracundia non præsumitur in geminato delicto. n. 18.
Geminatio actus enixam voluntatem, & maiorem deliberationem inducit. num. 19.
An illi suffragetur absolutio in foro conscientiæ. numero 20.
Dispensatio, siue absolutio Sacramentalis non suffragatur pro foro externo. num. 21.
Absoluere aliquem in foro conscientiæ quid sit. numero 22.
An sit in potestate Iudicis istam absolutionem acceptare etiam pro foro externo. num. 23.
Quando id intelligitur. num. 24.
An præcedere debeat satisfactio partis læsæ. n. 25.
Vel ad minus cautio. n. 26.
Quid intelligitur nomine satisfactionis partis læsæ. numero 27.
An fieri debeat ante absolutionem. num. 28.
Prælatus Monasterij tenetur iura sua Religionis defendere. num. 29.
Colligitur ex S. Scriptura. num. 30.
Prælati Regulares comparantur Episcopis. n. 31.
Eorum muniа. num. 32.
Eorum obligatio ad id faciendum num. 33.
Etiam sub peccato mortali. num. 34.
An Prælatus Regularis possit renuntiare suis iuribus. num. 35.
Secularis iste an sit de hæresi suspectus. num. 36.
Voluntas magis facto, quàm verbis declaratur n. 37.
Habetur quasi pro blasphemo. num. 38.
Decisio Regij Concilij Hispaniæ. num. 39.
Ad quos Iudices pertinet de hoc crimine cognoscere numero 40.
Tales rei puniuntur. num. 41.
In criminibus quid attendi debeat. num 42.
An ignorantia iuris reum excusat. num. 43.
Et quid in crimine hæresis. num. 44.

IESVS MARIA.

Casus.

Vidam sæcularis, aliàs ingenuus, & nobis, ingressus Ecclesiam N. Ordinis N. impeditus à quibusdam Religiosis, qui de mandato Superioris eius Conuentus id faciebant, ne ingrederetur per quandam portam eos percussit; iterumque cum familia armata rediens ad eandem Ecclesiam iterato eos percussit, & pias quasdam imagines, seu figuras ad cultum Dei ibi existentes exturbauit, deiecit, & lacerauit. Quæritur de pœnis quas incurrerit. 1

Responsio.

IMprimis certum, & indubitatum est hunc sæcularem incidisse in excommunicationem latæ sententiæ Papæ reseruatam, *cap. si quis suadente.* 17. *q.* 4. ex Innocentio II. & fauent *cap. Non dubium, & cap. Cum illorum de sent. excommunic.* Nam ibi imponitur ista excommunicatio contra violentas manus in Clericum, vel Monachum inijcientes. 2 3

Quia autem casus istius percussionis non solum

ſolum eſt publicus in Vrbe, ſed etiam notorius
notorietate facti, vtporè qui contigerit in præ-
ſentia multorum, ita vt nullo modo negari poſſit;
vel ſaltem notorietate iuris, propter confeſſio-
nem rei in iudicio, quæ facit notorietatem iſtam
iuris, Nauarrus *in Manual.cap.25.num.73.* Maſ-
4 cardus *de probationibus verbo notorium*, Cornc.
tom.2. in 3. par. Tract.5 de ſuſpenſ. diſp 4. dub.1.
Thomas de Ieſu *de viſitat.Regular.Tractat.2.cap.*
4. Theſaurus *in praxi p.1.cap.21.* quos refero, &
ſequor *tom 4. Summa quaſt. Regular. verbo noto-*
rium num.2. ideo talis percuſſor eſt excommuni-
catus vitandus, iuxta Extrauagantem Martini V.
Ad euitanda ex Concilio Conſtantienſi, vbi no-
torius percuſſor Clerici decernitur ab omnibus
euitandus: ſicque receptum eſt ſtylo Curiæ, &
communi DD. ſententia.

6 Et ita non ſolum priuatur communibus bonis
Eccleſiæ ſcilicet participatione Sacramentorum,
& ſuffragiorum ipſius Eccleſiæ, ac communione
fidelium, ſed etiam alij fideles nequeunt cum
ipſo communicare neque in diuinis, neque in
humanis, paucis caſibus exceptis. *cap. Apoſtolica,*
& cap. Si celebrat de Clerico excommunicat. cele-
brans.c.cum illorum, cap. Si quem, cap. A nobis de
ſent. excommunic. & alijs iuribus, & DD. com-
muniter.

Deinde videtur incurriſſe in pœnas *cap. Super*
eo de Raptorib. vbi manifeſtus raptor, ſeu violator
Eccleſiarum (diſiunctiuè videlicet, vt in eo textu
ponitur) punitur, *vt niſi ipſius ablata reſtituat,*
ſi poterit: vel emendandi firmam, & plenam ſecu-
7 *ritatem fecerit, pœnitentia beneficium ei penitus*
denegetur. Id eſt, non poſſit abſolui neque licitè,
neque validè.

Nam particula *penitus* habet vim latæ ſenten-
tiæ, & decreti irritantia, vt Tiraquellus cum
magis communi tenet *in l.ſi vnquam verbo reuer-*
8 *tatur num.105.& 106.* Et ſequitur Theſaurus *in*
praxi p.2. verbo incendiarius cap.2.num.2. ac Bar-
boſa *in Tract.de dictionib.dict.249.num.6.* Ex alijs.
9 Addit Tiraquellus *ſupra num.108.* quod ea parti-
cula idem valeat quod *nullatenus*, per particulam
autem *nullatenus* denotari inualiditatem actus,
(ac per conſequens in præſenti nullitatem abſo-
lutionis) colligitur ex Authentic. *Si qua mulier,*
vbi Gloſſa *verbo nullatenus, Cod.ad Senat.Conſulε.*
Velleian Clement. *vltim.* vbi Gloſſa *verb. nulla-*
tenus de ſequeſtr.poſſeſſ. Rota *deciſ. 24.num.2.p.2.*
diuerſor. Puteo *deciſ.254.num.3.lib.2.in correct.* Et
pluribus DD. apud Barboſam *ſupra dict.226.num.*
4. & 5. Vbi etiam ex pluribus, quòd habeat vim
decreti irritantis. Quod verò iſte talis cenſeatur
violator Eccleſiæ, ac per conſequens incurriſſe
in pœnas dicti *cap.Super eo conſtat*, quia violatio
rei Sacræ eſt irreuerentia, ſeu iniuria quæ ipſi fit
indignè eam tractando. S.Thom. *2.2. q.99. art.1.*
10 *& 3.* Leſſius *lib.2.de iuſtit.& iure cap.45.num.6.*
dubit.2. Laymanus *lib.4. Tract.10.cap.7.num.5.&*
2. Maximè quando res eſt publicè Deo dicata *l.*
in tantum ff. de rer. diuiſ. l. ſacra ibidem. Petrus
Gregorius *lib.33.ſynt.cap.14.* Suarez *tom.primo de*
Relig.Tract.3.lib.3.de Sacrileg cap.2.num.1. The-
ſaurus *in praxi p.2.verbo Sacrilegium cap. 5.* Hic
autem irreuerenter, & iniurioſè tractauit illas
imagines, ſeu figuras poſitas in dicta Eccleſia ad
ornatum, & cultum publicum Dei.

11 Tertiò maximè incurriſſe etiam videtur ex-
communicationem Papalem Clement. IV. pro
Minoribus poſitam, propter communicationem
priuilegiorum, qua gaudet hæc Religio, cuius
eſt illa Eccleſia. Eam autem fulminauit hic Pon-
tifex contra eos qui auſu temerario præſumpſe-
rint Eccleſias fratrum infringere, aut in illis vio-
lentiam aliquam damnabilem exercere. Cui pro-
hibitioni cōtrauenit iſte, de quo in præſenti, vio-
lentiam relatam in caſu exercens in dicta Ec-
cleſia.

Refert iſtud priuilegium Caſſarubius *in Com-*
pend. Priuilegior. Mendicant. verbo Monaſteria
num. 7. Et ſimilia pro Fratribus Prædicatoribus
ex Clement. IV. & Bonifacio IX. Confetrius *in*
Collectar. litterar. Apoſtolic.in Clement. IV. Bulla
VI.& in Bonifacio IX. Bulla I. quos retuli *tom. 4.*
Summa quaſt. Regular. verb. Monaſteria Regu-
larium num.54.

Quartò etiam, cum commiſerit ſacrilegium
non ſolum circa perſonas Deo ſacras, ſcilicet Re- 12
ligioſos, in ipſos manus iniiciendo; ſed etiam
circa res ſacras indignè eas tractando; (ſiquidem
iuxtà S.Thom *ſup.art.2.* tunc committitur ſacri-
legium quando *violatur res ſacra per aliquam irre-*
uerentiam in Deum redundantem, & iuxtà alios
Theologos omne peccatum, ſaltem externum, 13
per quod fit irreuerentia loco ſacro eſt ſacrilegiū,
maximè ſi cum ſcandalo fiat, prout contingit in
præſenti, vt docet Suar. *de Relig. tom.1.lib.3. & 7.*
poſt Medin. & alios) incidit etiam in criminis
ſacrilegij pœnas inter quas, præter ſpeciales pro
diuerſis ſpeciebus ſacrilegij deſignatas in iure,
vna eſt veluti communis, ſcilicet *infamia iuris,*
& conſequenter irregularitas ex ea proueniens,
quando delictum eſt publicum *l.lege Iulia ff.ad l.* 14
Iuliam pecul. & de ſacril. cap. fin. de furt. cap. Si
quis Presbit. 50. diſt. Abbas, & DD. *in cap. con-*
queſtus de for. compet. Salzedo ad Diaz *in prax c.*
90.litt. A. Etiam ante condemnationem quando
crimen eſt notorium, prout in præſenti. Diaz
ſupr. num 2. cum Hoſtienſi, Theſaurus *in praxi*
loco relato.

Nec eum iuuat quod calore iracundiæ ea geſ-
ſiſſe dicatur ac per conſequens ipſi non imputari. 15
Primò, nam iracundia non excuſat delictum *l. Si*
non conuitij C.de iniurijs Bertacch. *in repertor.verb.* 16
Iracundia. Eſto faciat mitiùs puniri *l. 1.C. ſi quis*
Impera.maledi.l.famoſi C. ad legem Iul. maieſt.53.
q.2. Si quis iraſcitur l.2.C de abol.2.q 3.§.nondum
16.q.1.inter Hebraicum l.fin. Bartol. & ibi Alex.
ad legem Iul.repetun. Secundò, quia dato quod
pro ijs, quæ geſſit prima vice excuſabilis qua-
dantenus eſſet ratione caloris iracundiæ; pro ijs
tamen quæ poſt duas circiter horas eundo in
domum ſuam, & redeundo ad Eccleſiam cum
hominibus armatis fecit, ſcilicet percutiendo de
nouo dictos Religioſos, & lacerando ea quæ
erant pro cultu, & reuerentia Dei prorſus eſt
inexcuſabilis.

Non ſolum quia dicto ſpatio temporis iam
ceſſaſſet calor iracundiæ ſed quia iracundia non 18
præſumitur ex geminato delicto, prout habetur
in Regulis Iuris Ciuil. & Pontif. *lib. 9.verb. Ira-*
cundia ex Gloſſ. *cap. Si quis iratus 2.q.3.* Sali. *l. Si*
non conuicij C.de iniurijs, Cardin. *cap.fin.de offic.*
deleg. Anton. Corſe. *in tract.de poteſt.Regia quaſ.*
37. Roma. *l. ſi verò §.de viro in 30. fallen.ff. ſolut.*
matrim. Marſil. *l. 5.num.38. C. ad l.Corn.de Sicar.*
& l.1.§.1 quaſtioni, num.2.ff.de 9. Cum ergo bis
inciderit, & diſcontinuatè in idem delictū nulla-
tenus excuſabilis videtur, propter calorem ira-
cundiæ.

19 Ad quod accedit concludenter quod geminatio actus enixam voluntatem, & maiorem deliberationem inducit, *l. Balista ff. ad Trebell.* Bart. *in l. cum scimus, n. 7. C. de Agricul. & cons. lib. 1.* Dec *in l. 1. num 10 C. de pactis, & cons. 51. col. 2. & cons. 180. col. 3.* Corn. *cons. 59. n. 8. & cons. 190. n. 2. l. 2.* Paris. *cons. 94 n 4. vol. 1. & cons. 89 n. 13. l. 3.* Et plures alij apud Barbos. *in tr. de Axiom. Iur. Axiom 105. n. 1.*

20 Nec etiam illi suffragatur prætensa absolutio ipsi data in foro conscientiæ seù Sacramentali ab
21 aliquo Confessario Certi enim iuris est quod absolutio siue dispensatio in foro Sacramentali concessa non suffragatur pro foro externo seu contentioso, ita vt, ipsa non obstante, Iudex procedere possit contra reum ac si dispensatus, vel absolutus non fuisset. Glos. *in cap. de his, in fin. de accus.* Nauarr. *cons. 23. num. 4. de pœnit. & remiss & cons. 51. de sent excommunicat.* Couar. *lib. 2. cap. 10 n. 5. & in c. Alma p. 1. §. 11. num. 16.* Menoch. *de arbitr. casu 539. num. 71.* Suar. *de cens. disp. 41 sect. 2. num. 11. & tom. 4. de Relig. tract. vltim. lib. 9 cap. 2. num. 15.* Sanch. *in Decal lib. 2. cap. 11. num. 13 & de matrimon lib. 8. disp. 34. numer. 29.* Genuen. *in prax. c. 25.* Quos refert, & sequitur
22 Thesaur. *in prax. part 1 cap. 22* Et ratio est quam adduci *tom. 3 verb absolutio, num. 7.* quod absolui aliquem in foro conscientiæ est absolui saluo iure Iudicis, vel Superioris ad faciendum ea quæ debet. Suarez *de Censur. disp. 7 sect. 5* Bonac. *de Censur. disput. 1. quæst. 3. punct. 10.* Quamuis ergo constaret prædictum fuisse absolutum, nihilominus Iudex ad ipsius punitionem procedere potest.

23 Esto autem sit in potestate Iudicis, vel Superioris istam absolutionem acceptare etiam pro foro externo, vt plures DD tenent, id tamen intelligi debet quando pars legitimè non contra-
24 dicit. Parte namque contradicente iniuria fieret ipsi reum absoluendo, & liberando à pœnis Nauar *cons. 4. num. 4. de fid Instrum. & cons. 51. num. 3 de sent excomm.* Genuen *in prax. cap. 35.* & ex ipsis Thesaur. *supr.* Quod maximè procedit
25 quando pars (prout contingit in præsenti) prætendit sibi satisfactionem condignam. Etenim certi etiam Iuris est quod absolutionem à Censura, quæ incursa est cum damno tertij præcedere debeat satisfactio partis læsæ in totum si fie-
26 ri potest, vel saltem secundum eam partem, quæ possit præstari, vel casu, quod nec integra satisfactio, nec in parte præstari tunc possit ad minus adhibenda est cautio pignoratitia si fieri potest, sin autem saltem fideiussoria: quod si nec hæc præstari possit, saltem debet dari cautio iuratoria de prædicta satisfactione præstanda, hoc enim totum necessarium est pro conseruando illæso iure tertiæ personæ, cui facta est iniuria, iuxta doctrinam Nauarri *in Man cap. 16. num. 7.* Ita enim colligitur ex *c. Parochian. de sent. excomm.* & ex vsu Ecclesiæ.

27 Nomine verò satisfactionis partis læsæ intelligitur honoris, vel famæ, vel aliorum bonorum, vel saltem petitio veniæ pro iniuria, Sot. *in 4. dist. 22. quæst. 5. art. 3.* Enriquez *in Sum. lib. 13. cap. 28* Esto autem secundum plures huiusmodi satisfactio partis ante absolutionem non exhibita non irritet, aut inualidet absolutionem, sed solum illam illicitam reddat, prout ex Sylu & Nauarr. dixi *tom. 5. verb. Absolutio nu. 9.*
28 Nihilominus in casu præsenti, in quo agitur de violatore Ecclesiæ procedere videtur id quod dictum est supra ex *cap. super eo de raptor.* scilicet ipsius absolutionem fuisse nullam, & irritam, ac proindè iterum absolui necesse esse, satisfacta parte Monasterij, & Religiosorum læsorum, iuxta dicta.

Prælatum porrò dicti Monasterij teneri in hac 29
causa ius Ecclesiæ, & Religionis defendere omni postposito priuato commodo colligitur primò è Sacra Scriptura Ezechiel. 33. *Quod si specula-* 30
tor viderit gladium venientem, & non insonuerit buccina, & populus se non custodierit, veneritque gladius, & tulerit de eis animam; ille quidem in iniquitate sua captus est, sanguinem autem eius de manu speculatoris requiram. Et c. 34. *Viuo ego, dicit Dominus Deus, quia pro eo quod facti sunt greges mei in rapinam, & oues meæ in deuorationem omnium bestiarũ agri, eo quod non esset pastor: neque enim quæsierunt Pastores mei gregem meum: sed pascebãt Pastores semetipsos, & greges meos non pascebant; propterea Pastores audite verba Domini: Hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego ipse super pastores requiram gregem meum de manu eorum, & cessare faciam eos, vt vltra non pascant gregem, nec pascant amplius Pastores semetipsos, & liberabo gregem meum de ore eorum, & non erit vltra eis in escam.* Quæ loca de Prælatis communiter intelligunt Doctores ex eis colligentes teneri defendere ea quæ ad bonum subditorum spectant. Vnde c. 13. eiusdem Prophetæ reprehenduntur Prælati, eo quia sibi commissum gregem non defenderint: *Non ascendistis* (dicitur) *ex aduerso, nec opposuistis murum pro domo Israel, vt staretis in prælio in die Domini.* 31

Secundò ex eo quod Prælati Regulares Episcopis comparantur, quorum proprium munus est commissi sibi gregis commune bonum, omni postposita commoditate propria, procurare, prout, & significant nomina illis in S. Scriptura, Sacris Canonibus, & Patribus concessa, qualia sunt
esse Pastores, sal terræ, Lucernas, Angelos, Du- 32
ces, Medicos, Tutores, & milites armatos. Prælatos autem Regulares Episcopis comparari, habent glos. *in Clem 1. verb. proprij de reb. Eccles. non alien.* Nauar. *comm. 1. de regular. n. 63. vers. addo secundo*, Cokler *de Iurisd. ordin. in exempt. part. 1. q. 17. num. 9. & 35.* Saytus *de censur. lib. 4. cap. 2. num. 12.* Mandosius *de signat. grat. verb. Exemptio* Antonius Corn. *in tract. de absolut. à Iuram. p. 2. q. 4. n. 18.* Campanil. *in diuers. Iur. Canon. rubr. 12. cap. 11. num. 1* Fuschus *de iustit. lib. 2. cap. 15. ante num. 1.* Zucch. *instit. Canon. lib. 2. tit. 6. num. 68.* Rodriguez *qq regular. tom. 1 q. 63. art. 3.* Barbosa *de offic. & potest. Episcop. alleg. 105. num. 4.* & alij innumeri.

Ad quod tertiò accedunt innumeri Doctores, 33
qui hanc obligationem Prælatis regularibus imponunt. Specialiter videndi Bartol *in auth. de her. & falcid. in princ. num 4.* Rodriguez *tom. 3. qq. reg. q. 34 art. 5.* Petrus Nauar. *lib. 3. de restit. cap 4. n. 135.* Naldus *in Sum. verb. Prælatus num. 5. & 12.* Miranda *in Manual. Prel. tom. 2. q. 5. artic. 5.* Pey-
rinis *tom. 2 de Prelat. q. 1. cap. 7.* Ex quibus Barto- 34
lus, Rodrigu. & Peyrinis tenent hanc obligationem Prælatorum esse sub peccato mortali; imò quando agitur de bono spirituali subditorum quale est id quod est necessarium pro bono communi Religionis teneri Prælatos illud procurare etiam cum vitæ periculo.

Colligitur ex illo Ioannis 10 *Bonus Pastor animam suam dat pro ouibus suis*, & 1. Ioan. 4. *Sicut*

Christus animam suam pro nobis posuit, sic, & nos debemus pro Fratribus animas ponere, & ex Augustino *in tract. de Pastor. c. 7.* Ioanne Clymaco *de offic. Pastor. fol. 734.* Diuo Gregorio *homil. 14. in Euang. Ioan.* ex Authoribus communiter cum S.

35 Thoma 2. 2. q. 16. art. 5. Nec posse renunciare suis iuribus Prælatos regulares præsertim quando ea renunciatio præiudicium afferret suæ Religioni, colligitur ex *cap. Si diligenti de for. compet. & ex l. 2. § Sed quia vtremur C. de iureiur. propt. calum. & ex l. ius publicum ff. de pact. & ex c. nulli, & cap Si quis presbyterorum, & cap. cum super de reb. Eccl. non alien.* maximè ex *cap. cum tempore de arbit.* de quo Panorm. *in cap. Si de terra de priuil. n. 5.* Tabiena *verb. Priuilegium n. 9.* Sylnester *eod. q. 10. n. 10. vers. octauò.* Armilla *n. 9.* Rosella *n. 15.* Suarez *lib. 8. de leg. c. 33.* Tamburinus *de Iur. Abbat. tom. 1. disp. 16. quæst. 15.*

36 Maiori etiam indagine disquirendum est delictum huius, de quo in præsenti. Si enim imagines aliquot, quantumuis paruas, Sanctorum deiecit, lacerauit, aut deturpauit videtur de hæresi suspectus, ac per consequens ad S. Officium deferendus, iuxta communem praxim Ecclesiæ in decreto ipsius S. Inquisitionis fundatam de denuntiandis ad S. Officium hæreticis, vel de hæresi suspectis.

Etenim talis criminis reos ad iudices fidei priuatiuè quoad laicos deferendos asserendum videtur. Primò, quia si aliquis verbo dixisset imagines Sanctorum non esse venerandas, vtique talis blasphemasset hæreticaliter, & per consequens puniendus esset ab Inquisitore priuatiuè quoad laicum, at voluntas alicuius non minus verbo, quàm facto declaratur. *l. reprehendenda,*

37 vbi DD. *C. de Institut. & subst.* quinimò voluntas magis facto, quàm verbis declaratur Barbosa *axiomat 210. num 4.* qui alios allegat Carena *in tractat. de offic. S Inquisit. p. 2. titul. 7. numer 41.*

38 Secundò, quia tales habentur pro blasphemis. Etsi enim blasphemia in sola locutione consistat, nihilominus factum hoc pro blasphemia reputatur.

Facta enim potiora sunt verbis. *l. de pupillo, § meminisse ff. de noa oper. nunt.* Et facere facto plus est, quàm verbo *c. Dilecti 51 de appell. iunc. gloss.* Franciscus Bordonus *de Sac. Tribunali c. 16. n 22* referens Callrum, Genuensem, & Carenam.

39 Tertiò, quia ità videtur decisum à supremo Regio consilio piæ, & Catholicæ Hispaniæ. Cum enim quidam nouiter conuersus imaginem B. Mariæ Virginis fregisset, is prima sententia condemnatus fuit ad amputationem manus, & ad suspensionem in furca, & cùm ab illa appellasset ad Regiam Pincianam Cancellariam iussu Dominorum de dicta Concellaria causa hæc remissa fuit ad Inquisitores. Ita Azeuedius *ad Reg. Constit. lib. 1. tit. 1. l. 3. n. 7. & seqq.* Carena *sup. num. 42.* Addit Azeuedius hanc remissionem iustissime fuisse factam, & de hoc crimine solos Inquisitores posse cognoscere.

40 Quartò, quia apud Græcos isti effractores imaginum vocantur hæretici, vt notauit Azeuedius *sup. n 9.* & ex ipso Carena *sup.* Quintò, quia Iudæi imagines Sanctorum hoc modo malè tractantes à DD. Inquisitoribus puniuntur, vt habent idem Carena *p. 2. tit. 14. num. 35.* Bordonus *sup. cap 25. numer. 25.* Ergo idem dicendum de Christianis. Nec obstat, quod aliquando Iudex laicus processerit contra huiusmodi reos. Quia tale iudicium fuit de facto, non de iure, nisi vsurpato. Bordonus eo *cap. 26. numer 23.* Vbi etiam quod tales rei traduntur brachio seculari vltimo supplicio perimendi.

Prout de tribus qui plures Imagines Bononiæ conspurcauerant dicitur, fuisse videlicet brachio seculari traditos de anno 1623. Pro quo videndi Azeuedius *sup.* Genuensis *in Prax. Archiep. Neapol. cap. 18. in addit. num. 17.* Soosa *in Aphorism. Inquisit. lib. 2. cap 41. n. 14. & seqq.* Carena *d. tit. 7. n. 42.* referens etiam ex Mastrillo *c. 26. num. 14. & 15.* tam enorme esse hoc delicti genus, vt illius rei à Regis Catholici Hispaniarum indulto generali sint exclusi. 41

Iungendum tamen non omninò hunc reum releuari eo quod dicat causam ex qua id delictum commisit non præcessisse ex animo offendendi Sanctosanctam, & orthodoxam fidem, aut minus credendi ea quæ ipsa docet, sed vt offenderet illos religiosos. Quia in criminibus non attenditur nisi illorum qualitas, delinquendique animus 42 *l. 1 § diuus l. diuus 14 ff. ad leg Cornel. de Sicar. l si seruus 27. §. et si puerum. 28. ff. ad leg. Aquil. l. desertorem 3. §. in bello ff. de re milit.* Nulla est etiam causa quæ in delictis extrinsecè prauis reum possit excusare *l. palam 43. ff. de ritu nupt.* Barbosa *in vot. decis. lib. 3. vot. 119. num. 36. & 37.*

Nec ignorantia excusare poterat reum; hæc enim 43 quando est iuris, numquam excusat *l. 9 C. de leg.* ibi: *Leges sacratissima, quæ constringunt hominum vitas intelligi ab omnibus debent.* Præsertim in hæresis, ac blasphemiæ crimine, quod nostræ fidei 44 Catholicæ articulis resistit; hoc enim casu numquam ignorantia potest excusationem afferre, *c. 1 de Sum. Trin. c. 1 de Haret. l. Hisp. 1. tit. 1. lib. 1. Re op.* Alphons. de Castro *de iust. haret. punit. lib. 1. cap. 9* Melch. Can *de loc. Theolog. lib. 12. cap. 9.* Azor. *instit. moral. p. 1. lib. 1. cap. 12. & seqq.* Farinac. *de haeres. q. 179 §. 2. num. 74.* Torreblanc. *de iur. spirit. lib. 13. cap. 2. num. 33. & 34.* Castro Palao *in oper. moral p. 1. tract. 4. disp. 3. punct. 2. ex n. 2* Bardosa *sup n. 40.*

Hæc pro veritate non tam requisitus quam 45 iussus scripsi; cum hoc tamen moderamine accipienda, vt circa hoc delictum, & qui eum commisit, non solum consideranda sit qualitas personæ, quia, vt dixi, nobilis, & ingenos, ac ex nobili, & illustri domo oriundus dicitur; sed etiam quod non ex animi prauitate, multo minus errore intellectus, sed solum ex quanda m iouenili leuitate id fecit: quibus si iungatur facti displicentia, prudentissimorum, & sapientissimorum iudicum, ad quorum tribunal causa spectat, partes erunt, minorem pœnam, spectatis his, & aliis circumstantiis imponere

CONSULTUM XXXIX.

De gestis per quemdam Commissarium Generalem in quibusdam Prouinciis Regularibus.

SUMMARIUM.

Lis sen controuersia, n. 1.
Actus in dubio debet interpretari validus, n. 2.

In

Lis, seu Controuersia.

QVidam Commissarius Generalis Or-
dinis Minorum in Prouinciis Lusi-
1 taniæ legitima authoritate designatus
celebrauit quædam capitula Prouin-
cialia per quosdam vocales, aliis reiectis, qui gre
miales esse contendebant, & tempore extraordi-
nario; Propterea contra ipsum Romam ad S.
Congregationem Eminentissimorum super ne-
gotiis Episcoporum, & Regularium querelæ
propositæ fuerunt, & à me interrogatum de va-
lore gestorum a dicto commissario, an scilicet
in iure stando sustineri possent, vel potius pro
irritis habenda. Ego autem ad quendam Emi-
nentissimum sic respondi, paucis postea adiun-
ctis.

Eminentissime, & Reuerendissime Domine.

IVra clamant pro defensione gestorum à com- 2
missario Generali Ordinis Minorum in Pro-
uinciis Lusitaniæ non obstantibus partis contra-
riæ oppositionibus.

Primò generalissimum illud Actus in dubio
debet interpretari validus. *l. quoties, ff. de rebus.*
dub.l. quoties ff. de verbor oblig l. Si quando, ff. de
legat.3. Abbas *conf 62. in controuersia col.1. n.*
versic Tertiò, lib.2. Rolandus à Valle *conf 61. nu.*
23. & seq.vers Quinto considerandum lib.3. vbi ex-
tendit ad omnem actum, latè Romanus *conf.180.*
Si admittamus num.4. cum seqq. Immò omnia in-
terpretatio admittitur ad sustinendum actum,
Rota *decis. 469. num.3. p. 2. recent.* Rolandus à
Valle *d conf.61. num 36.lib.3.* Tuschus *tom.1.litt.*
A conclus 336. num.14. Quia interpretatio, quæ
fit pro validitate actus est regina aliarum inter-
pretationum. Cephalus *conf.51. num.39.* Cardin.
Mantica *de coniect. vltim. volunt.lib.12.tit.17.n.13.*
Et vincit omnes alias præsumptiones. Decius *in*
c. Quoniam Abbas: num 49 vers secundò limita, de
offic. Deleg. & conf 77.n.3. Roinus *conf.72.n 4 lib.*
2. Alciatus *de præsumpt.reg 1 præsumpt.30. num.5.*
Cum ergo euidentissimum sit aduersariorum op-
positiones (si alicuius momenti æstimari debent)
facere rem duntaxat dubiam probabilem, & di-
sputabilem, vtique in fauorem rei gestæ iudican-
dum venit.

Accedit quod in dubio quilibet præsumitur 3
elegisse viam, per quam dispositio sua sit vtilis,
& habeat effectum, non autem vt impugnari
possit, & reddi ad nihilum. *l. 3 ff de testam.milit.*
Alciatus *supra reg 3.præsumpt.33.* Socin.iun.*conf.*
103.num.38.lib.1. Maximè si sit persona genere 4
Illustrissima, qualis est præfatus commissarius
Thomas de Thom. *in flor.b leg reg. 67.* Et bonæ 5
educationis, qualis etiam est. Farinacius *in prax.*
p.1.q.47. n.281. Ac præcipuè cum agitur de sa- 6
lute animæ, prout agebatur in celebratione capi-
tulorum, quæ ipsius authoritate celebrata fue-
runt; cum in illis præsertim agatur de Religio-
nis obseruantia, & Prælatorum institutione, qui
illam promoueant, quod sine dubio ad animarum
salutem spectat Menochius *de præsumpt.lib 5.præ-*
sumpt.1.n.29.

Secundò rem firmant Amplissima illa verba
litterarum Generalis in commissione data præfa-
to commissario; *Possis facere totum illud quod nos*
possemus præcipere, & exequi si præsentes essemus.
Cùm enim certum sit Generalem Ministrum vt-
potè Principem Religionis potuisse facere cun- 7
cta illa, quæ prædictus commissarius gessit: sic
etiam de ipso commissario sentiendum.

Est enim clausula ista valde prægnans, & ener-
gica, vt colligitur ex Peyrinc. *in formular litt. P.*
c.8.n.6. Et sanè si præsentia Generalis præsumi-
tur ad fuisse in gestis à commissario vtique cessat
omnis fraudis præsumptio, vt DD. proditum 8
reliquere *in l. Interpositas. C de transf.* & ibi Cur-
tius, & plures, cum quibus venit Mascardus *de*
probat. vol.3 concl.711. n. 18. & talis præsumpta
præsentia quod æquiualeat mandato non obscu- 9
rè habetur per notata apud eundem Mascardum
concl 1005 num.18.

In specie etiam ad particularia descendendo, 10
quod Pater commissarius ritè, rectè, & legitimè
Prouinciales, & Gardianos cessare fecerit à suis

officiis, ac proindè quod capitola Prouincialia fine illorum suffagiis celebrata ex hoc capite impugnari non possint constat ex Statutis Generalibus Ordinis Segouiensibus *c.7.* fundatia in constitutionibus Leonis X Sixti V.& Pauli IV. vbi triennium dumtaxat pro horum officiorum duratione taxatur.

Et quamuis Statuta aliqua generalia sex vlteriorea menses Prouincialibus, & Guardianis concédere videantur, id tamen intelligitur, si ita visum fuerit ex bonis respectibos Generali Ministro vel commissario Generali, prout expressè dicitur in Statutis Assisieosibus de anno 1526. Et
11 quod magis ast quia ita declarauit Clemens VIII. per hæc formalia verba: *Prelati Generales vltra signatum tempus possunt differre Capitula Prouincialia per sex menses si videbitur expedire.* Cùm autem huiusmodi clausolæ importent consensum dictorum Generalis, seu Commissarij, & arbitriom boni viri *l. fideicommissaria libertas la. 2. ff. de fideicomm. libert. l. fideicommissa 11. §. quanquam, ff de legat. 3.* cum aliis allegatia in Commeñ. habitus 14. Maij 1607. cotam iusto, latè Moneta *de Commutat. vltim. volunt. c.7. n. 141. cum seqq.* Gonzalez *ad reg 8 Cancell § 7. proam. n. 112. & seq.* Et talis consensus, seo arbitrium non affuerit, vtique standum erat in iure antiquo præscribeote solum triennium pro duratione talium officiorum; maximè cùm illud Iua antiquum sit Ius commune Religionia, ad qood facilis est transitus, iuxta commone Iuristarum proloqoium

Omninò ergo abusinè tales Prouinciales, & Guardiani spoliati vocantur à parte contraria,
12 quia spoliatus solùm dicitur ille, qui violenter, & iniustè à possessione excluditur, vt patet ex *tit. & ff. de restitut spoliat.* & innumeria aliia Iuribus, & DD. non ille qoi invim legis à suo Superiore cogitur cessare in suo Officio, prout in casu præsenti. Non solum quoniam pro Iudice, & eius facto in dubio præsumitur, vt inquit Glossa *in c. præsentium 7 q. 1. c. in præsentia de renunciat. l. Iustè possidet ff. de acquir. possess. l. Herennius, § Caia, ff. de euict.* cum multis aliis congesta à Mascardo *vol 3. concl. 1324. nu. 2* Sed etiam quia spoliatus non dicitur qoi authoritate Prætoris spoliatur *l. fin à contrario sensu*, & ibi Baldus *C. vnde vi*, Bertachious *in repert. verb. spoliatus.* Vnde sine fundamento prædicti postolant restitutionem, cum verè spoliati non sint, sed à iure priuari, seo depositi; & qoatenus essent (quod negamus) viginti, & octo sunt iuxta casus Bertachinum *supra*, in quibus spoliatus non debet restitui, quod maximè
13 procedit in spiritualibus, qoalia sunt officia Religionis, ne detur materia peccandi, & quod aliquis pro Prælato habeatoi qui talis non est. Oltradus *consil. 1.* quod incipit *In causa*, Abbas & alij apud eundem Bertachinum.

Casu verò dato, & minimè concesso, quod in dd Officialium à suis officiis depositione dubium aliquod intercedere posset an videlicet à P. Commissario deponi deberent, seu potius tolerari per sex alios menses, cùm nihil magis tritum sit apud Doctores qui de causis Regularibus scribunt, quales sunt ex hoc Ordine Minorum Rodriguez, Miranda, Portellus, Bordonus, & alter Rodrigoez quàm quod in dubiis standom sit in iudicio Superiorum, quia hoc tum iori naturæ, tum multis
14 priuilegiis Religionum congruit, certè mirandum est viros Religiosos aduersæ partia propugnatores derogare velle iuri certissimo Prælatorum Religionum, & sine qoo vix possunt munus suum rectè exercere, huic facto se opponentes.

Generalem autem si præsens adesset potuisse 15
ex causa differre Capitula dicti Regni Lusitaniæ, & illa celebrare per vota solùm vocaliom qui tempus triennale non prætererierunt, ac per consequens idem potuisse facere prædictum Commissarium pro comperto videtur. Ex parte 16
quidem Generalis non solùm quia ipse est supremus Princeps Religionis, veluti Patriarcha, & Primas cùm sob se habeat Prouinciales, qui sunt veluti Archiepiscopi, & Guardianos, qui veluti Episcopalem Iurisdictionem in subditos exercent, sed etiam quia habet sopremam potestatem in Religione, prout ex Marimagno Sixti IV & innumeria aliis Religioonum priuilegiis habetur. Et qoia illi permissa sunt omnia quæ non sunt prohibita, iuxta commune axioma iuris, de quo Oltradus, Ancharanus, Alexander, & alij 17
apud Tuschom *prac. concl tom. 6. lit. P. concl. 298. n. 1* & Barbosam *in axiomat. Iuris axiom. 176. n. 1.* Vnde rectè & ad intentum Surdus *cons. 173. nu. 72. & cons. 222, n. 5 Illud quod non reperitur à lege prohibitum non debet superstitiosis prætensionibus presumi prohibitum.* Cùm antem constet nullam legem sioe communem Religionis, siue municipalem Regni Lusitaniæ talem dilationem ex causa (quæ in præsenti casu adfuit) prohibere, pro licita, & permissa haberi debuit.

Ex parte etiam Vocaliom ad eam admissorum 18
meridiana loce patet eos dumtaxat admitti potuisse, cùm solùm ipsi legitimi suffragatores essent non alij, qui iam cessauerant à suis officiis, & à facultate suffragandi in Capitulis, qoæ solùm dictis officiis affixa erant vt patet ex statutis generalibus Segouiensi *c. 8. § 5.* Solum autem legiti- 19
mos suffragatores ad electionea admitti debere ex *c. quia propter de elect.* & toto eo titulo, ac constanti doctrina Doctorum habetur. Ex parte quoque ipsius commissarij ipsius factum se ipsum defendit, cum vt præmissum est Generalis personam repræsentaret, & posset facere qoidquid Generalia si adesset.

Vlterius nam vel erat Iudex ordinarius, cum 20
fuerit pro vniuersitate causarum destinatus, & plenitudine potestatis *l. 1. §. cum Vrbem ff de offic. Præfat. Vrb.* & patet in aliis commissariis generalibus huius Religionis, præsertim in Coria Regis Catholici, qui sunt Ordinarij vel esto quod solùm esset delegatus, quia Iudex delegatus non solùm de caosa sibi nominatim commissa, sed, & de alia quoque, qoæ incidenter aduenit potest cognoscere, vt per Tiraquellum *in Tract. res inter* 21
alios, vers eaque procedunt, affert Barbosa *in collect. DD. cap causa de integ. restitut. n. 4.* Ad quod accedit tritum illud scilicet, quod concessa alicui facultate aliqoa, censentur etiam concessa omnia illa sine qoibus talis facultas non rectè exeqoi posset prout ex multis Iuribus, & capitibus *ex tit. de offic. Deleg.* eliciunt Doctores.

Nec dici potest Religiosos illos, qui manserunt non fuisse in numero sufficienti vt per illos fieri possent electiones in capitolia. Nam certissimum est fuisse in numero sufficienti. Et ad maiorem abundantiam dicitur quod etsi non essent nisi paucissimi in illis conseroabator ius eligendi, & poterant eligere. Quod adeò ampliant Doctores, vt dicant qood quamuis ad constituendum collegium de iure Canonico re- 22
quirantur saltem duo *c. 1. de elec.* Et *c. cum dilectus*

ftis de consuetudinib. Tamburin. *de Iur. Abbat.*
tom. 1.*disp.* 5.*q.* 8.*n.* 2. Miranda *tom.* 2.*Man.q.*6. *&*
11. Rodriguez *tom.*1.*qu.Regul.q.* 41. *art.* 1. ac de
23 iure ciuili saltem tres *l.Neratius ff.de verb signif.*
Glos.*in c.*1.*q.*1.*c.*10. Antonius à Butr.*in c gratum,*
*n.*19.*& seqq.de postul.Prælat.* Alter.*de cens. lib.* 5.
*disp.*3 *c.* 2. *litt. P.* constiturum tamen semel in
multis potest iua collegij venire ad vnum, &
conseruari in illo, *l.sicut, §. fin. quod cuiusc.vniu.*
Et notant Panormitanus, Anchar. Biaxius, Lambertinus, Nauarrus, Rodriguez, & alij, quoa affert, & sequitur Sigismund. de Bononia *de elect.*
*dub.*13.*n.* 3. *&* 4. Eo quod innocentes non sunt
priuandi iure suo.

Quod opponitur contra factum P. Commissa-
24 rij, scilicet quod per litteras miserit ad Sanctissimum, & ad P. Vicarium Generalem deuoluendo
ad ipses celebrationem talium capitulorum non
releuat aduersarios. Nullatenus enim hæc prudens consultatio commissarij cum Sanctissimo,
D P. Vicario Generali, vt ab ipsis instrueretur
quid agere deberet potest dici deuolutio. Ea
25 namque non est, aut inducitur extra casus in iure
expressos, & tunc propter negligentiam Prælatorum *c.*1.*de supplend.neglig.Prælat. in* 6. quæ non
adfuit in præsenti.

Cùm autem transactis quatuordecim mensibus, nec à Sanctissimo, nec à Vicario Generali
aliquid super negotio resolutum, aut responsum fuisset, necessitas Prouinciarum vrgeret, &
instanter à commissario postularent pro celebratione capitulorum, vtique legitimè, & iuridicè potuit ad ipsorum celebrationem deuenire,
prudentissimè existimando Papam, & Vicarium
Generalem libenter consensisse in dd. Capitulorum celebrationem. Tacens enim longo tempo-
26 re consentire præsumitur. Baldus *in l.si filius, C.*
de petit. hæreditat. Angelus *in l. qui in aliena in*
princip.ff.de acquir.hæredit. Alex.*in l.*2.*§ voluntate ff soluto matrim.* Mascard *de probat vol.* 3. *concl.*
1218. *n.* 50. Et tacens per longum tempus iuri
suo renunciare præsumitur, vt per Rotam, &
DD. affert idem Mascardus *concl.* 1263.*n.*27.

Item nec obstat quod *in cap. ne pro defectu de*
27 *elect.* statuatur ne Cathedralis, vel Regularis Ecclesia Prælato suo vacet vltra treß menses, alioquin ipsa eligendi potestas ad Superiorem deuoluatur. Primò, quia vt dictum est *n.* 11. Clemens VIII. declarauit posse *Prælatos Generales*
(qualis erat dictus commissarius vtpotè commissarius Generalis, & Generalis personam repræsentans) *differre Capitula Prouincialia per sex*
menses si videbitur expedire. Secundò, quia Pontifex author illius *c ne pro defectu* loquitur in casu,
quo Ecclesiæ manent viduatæ, vt patet ibi: *ne pro*
defectu, &c. Ecclesia viduata graue dispendium patiatur. Quod non contingebat in præsenti, cum
nec Prouinciæ, nec Conuentus carerent Prælatis, qui eas, & eos gubernarent. Tertiò, quia etiam loquitur Pontifex *iusto impedimento cessante,*
vt expreßè in textu habetur.

28 Atqui commissarius iustum habuit impedimentum differendi illa capitula; tum propter
tempus æstiuum, in quo celebrari contingebat;
tum propter recursum aliquorum ad tribunalia
sæcularia, qui etiam pacem, & quietem ordinis
turbabant; tum etiam, quia iure optimo potuit
differre capitulorum celebrationem, donec visitatæ essent Prouinciæ; cum id conforme sit statutis huius Religionis, scilicet Barcinonensibus
*c.*7 *de elect.§.* 12. confirmatis in capitulis generalibus Toletania de an. 1583. & 1606. & stabilitis in aliis statutis Vallisoletanis, Salmanticensibus, & aquilania. Verba autem talium statutorum Barcinonensium sunt clara ad intentum:
Nullibi Capitulum Prouinciale celebretur absque
eo quod præcedat visitatio facta à Prælatis Generalibus, vel ab alio de eorum commissione.

Ratio quoque id suadet, quia cum capitula
Prouincialia celebrentur pro electione Prælatorum, oportet, vt præcedat visitatio, per quam cognoscuntur qui sunt apti, & idonei ad hoc munus. Constat præterea non fuisse obligatum P.
Commissarium Generalem ad celebranda dicta
capitula tempore ordinario, ex illo iuris axiomate; *Impedito non currit tempus l.*1.*§.fin. C de annal.except. cap. quia diuersitatem de concess. præben.c.fin.de elec.* Tiraqu.*de retract.lign.§.*3 *gloss.*4.
*n.*6 *& §.*35.*gloss* 4.*n.* 29. & aliis apud Barbosam
de axiomat.iur.axiom. 116. Etenim legitimè impeditum fuisse liquet ex dictis de tempore æstiuo; recursu fratrum ad tribunalia sæcularia; &
quia Prouinciæ non erant visitatæ. Siue autem
impeditus esset, siue non, nihilominus quia Minorum Religio fruitur pluribus priuilegiis circa exemptionem ab obseruando tempore pro
electionibus requisito, quod retulimus 5. *tom.*
Summæ in Marimagno Prædicatorum *num.* 17. in
Marimagno Minorum *n.*8. & in Marimagno Minimorum *n.*11. & 12. ideo præfatum *c. ne pro defectu* nihil nocet gestis per P. Commissarium in
præsenti. Pro quo videndus Miranda *tom.*2.*q.*23.
*art.*1. post alios.

Idem iuris est de Clementina *Exiui de verb* 29
*signif.§.*cæterum, vbi dum de electione Prouincialium est sermo dicitur: *Cæterum, si Capitulum*
memoratum die prædicta ministrum eligere prætermittat, ex tunc ministri Prouincialis prouisio ad
Generalem ministrum liberè deuoluatur. Non solum quia Pontifex hoc loco loquitur expreßè
pro casu quo capitulum fuerit congregatum, &
pro die determinata: tunc enim procedit dispositio prædicta; in casu autem nostri consulti nec
capitula erant congregata, nec dies pro ipsis celebrandis assignata. Sed etiam quia dici potest 30
hanc Clementinam procedere cessante iusto impedimento, aut causa rationabili. Prout non incongruè eiicitur ex eo quod subiicit ibidem de
Prouinciis Hiberniæ, Græciæ, seu Romæ.

Casu verò negato, & nullatenus concesso, 31
quod nullitates aliquæ in dictis capitulis concurrerent, nihilominus à S. Congregatione confirmari debere, & imponi silentium contradictoribus, multa suadent. Primum, bonum pacis
dd. Prouinciarum, quod valdè, multumque per
noua capitula turbaretur. Hanc enim ob causam 32
Summi Pontifices in similibus fermè negotiis
iudicandum consueuerunt, vt patet *in c. Consuetudinis de consuetud.* & *c.fin. de consanguinit. & affinit.* & *in Extrauag.*1.*§.sanè, de priuil.* De quo optimè, & adamussim ad hoc intentum Iustus Lipsius *l.*4.*Polit.c.*9.*& lib.*6 *c.* 3. referens post Dionysium Cassium *lib.* 52. Saluberrimum Mæcenatis monitum ad Augustum: *Optimum esse immicitias omnes, & ambitiosa certamina prorsus exscindere, atque adeò nec nomina noua, aut aliud quid permittere, ex quo possint oriri discordia.*

Secundò, quia Religiosi in dictis capitulis 33
electi personæ valdè dignæ sunt, nec illis aliqua
nota imposita. Ex quo non solum pro ipsorum

electione præsumptio oritur, vtpotè ex effectu ad causam, quæ *natura* præsumptio dicitur, sed etiam confirmatio electionis veluti debita postulatur. Si enim *finis actus est expectandus*, *l. diximus. ff. de accusat. tutor.* & *à fine res denominatur*, *l. ex imperfecto ff. de legat.* & *legis finis potius quam verba attendi debent*, iuxta commune proloquium Doctorum, sanè cum in huiusmodi electionibus personæ dignæ electæ fuerint, ipsarum electiones, & capitula, in quibus factæ fuerunt, confirmationis robur iure postulant. Ad quod accedit celebris doctrina Nauarri, qui *lib. 5. consil. de Iu-*
34 *daeis cons. 1. n. 6.* loquit, quod ad impediendum electionem sufficiat semiplena probatio, ad reiiciendum autem iam electum plena, iuxta vulgare illud ex *c. Quemadmodum de iureiur. Turpius eiicitur quàm non admittitur hospes.* Tertiò, ad impediendas non solùm expensas, sed etiam ferè necessario euenturas turbationes Religiosorum, in nouorum capitulorum celebrationibus. Vix enim sine illis ob humanam fragilitatem contingunt, & ad illa applicari possunt quæ Diuus
35 Gregorius Nazianzenus cum ad quandam Synodum Constantinopolitanam vocaretur, sic scribit *in epist. 55.* ad Procopium: *Ego si vera scribere oportet, ita animo affectus sum, vt omnia Episcoporum Concilia fugiam, quoniam nullius Concilij finem lætum, faustumque vidi, nec quod depulsionem malorum potius quàm accessionem, & incrementum habuerit. Pertinaces enim dominandi cupiditates, & contentiones ne illis quidem verbis explicari queunt.*

36 Accedit quoque praxis, & stylus Sedis Apostolicæ & huius S. Congregationis, quæ sæpius ob vitanda præfata inconuenientia, & aliquando minora solet nullitates capitulorum supplere personas electas confirmando, vel de nouo instituendo, quod prudentissimè, & iustissimè efficitur ob commune bonum, & quia æquitas præfertur rigori, *l. 1. § si ego, ff. si pars hæred. pet. l.*
37 *fin. in fin. ff. de offic. Præsid.* Est enim rectitudo iudicij naturalem sequens rationem Baldus *in l. omnes popul. n. 19 ff. de iust. & iur.* Et ipsa iustitia naturalis Fulgosius *in l. 1. n. 7. & 8. Cod. de legib.*
38 Et digna supremo Principe, qualis est S. Congregatio *l. 1. ff. de constit. pecun.* ibi: *Prætor fauet naturali æquitati, qui constituta ex consensu facta custodit.* Quod verò sæpius Sedes Apostolica, & S. Congregatio ita gesserit ex æquo, & bono iudicando tam certum est apud Eminentissimos, vt exempla referre superuacaneum videatur.

CONSVLTVM XL.

De Episcopo suspendente omnes confessarios, & concionatores cuiusdam Religionis.

SVMMARIVM.

Occasio controuersiæ. num. 1.

An Episcopus possit suspendere omnes Confessarios vnius domus, vel Collegij. n. 2.

Id non posse facere probatur per decretum Sac. Congregationis. num. 3.

Authores qui hoc decretum referunt. n. 4.

Adducitur eius tenor. n. 5.

Idem habetur ex alia declaratione Sac. Congregationis. num. 6.

An Religiosi Episcopo sic suspendenti teneantur obedire. num. 7.

Quid si causa rationabilis subsistat, Inconsulta eadem S. Congregatione. *n. 8.*

Dictio nullo pacto *quid importat n. 9.*

An trahatur ad non specificata n. 10.

Litteræ S. Congregationis, quibus præcipitur cuidam Episcopo, vt circa examen, & approbationem confessariorum Regularium omninò, obseruaret declarationes Sac. Congreg. n. 11.

Declaratio ipsarum litterarum. n. 12.

An id etiam intelligatur de suspensione omnium Concionatorum. n. 13.

Respondetur affirmatiuè. n. 14.

Quando ratio legis adest, etiam adest ipsa lex. numer. 15.

Non solum extensiuè, sed etiam comprehensiuè. num. 16.

An obstet hæc regula in pœnalibus. n. 17.

Respondetur negatiuè n. 18.

In iure valet argumentum à verisimili. n. 19.

An posset Episcopus suspendere saltem aliquos Concionatores d. domus n. 20.

Ad hoc vt Regulares prædicent in propriis Ecclesiis solum requiritur benedictio Episcopi petita, etiamsi non sit obtenta. n. 21

Adducuntur Authores hoc affirmantes. n. 22.

An obstet Concilium Tridentinum. n. 23.

Quid illi respondendum. n. 24.

An obstet alia declaratio S. Congreg. n. 25.

Ad id faciendum requiritur rationabilis causa. numer. 26.

Et ad munus prædicatoris pertinent. n. 27.

Et debet esse communis omnibus concionatoribus suspendendis. n. 28.

Vniuersitas non debet condemnari pro peccato vnius certi, vel incerti. n. 29.

Quid de illis confessariis, qui ab ipsomet Episcopo approbati sunt n. 30.

Et ab eius Prædecessoribus, & aliis Ordinariis. numer. 31.

Bulla Pij V in fauorem confessariorum Mendicantium num. 32.

An sit reuocata. n. 33.

Declaratio Sac. Congregationis in qua dicitur prædictam Constitutionem Pij V non esse reuocatam. num. 34.

Alia declaratio eiusdem S. Congregationis confirmata ab Vrbano VIII. n. 35.

Explicatur eius mens. n. 36.

An obstet quod dicitur in relata declaratione Congregationis. n. 37.

Si superuenerit noua causa rationabilis. n. 38.

Ea debet esse rationabilissima. n. 39.

Vel ad minus iusta. n. 40.

Ea non existente procederet illicitè, & inualidè. numer. 41.

Lex posterior derogat priori. n. 42.

S. Congregationis verba. num. 43.

Eiusdem declaratio, & mens. n. 44.

An talis causa probari debeat n. 45.

Reuocatio ad quod forum pertineat. n. 46.

Et in quo versatur n. 47.

In quo consistat causæ cognitio. n. 48.

Adducuntur rationes pro parte D. Episcopi. n. 49.

An illa iuuant n. 50.

Gratia specialis non trahitur in aliorum exemplum num. 51.

Et

Et specialia non debent in argumentum, seu consequentiam efferri n.52.

Quid de confessariis ab ipso Episcopo, non approbatis, sed à suis prædecessoribus. n. 53.

Approbatio Regularium an sit perpetua. n. 54.

Videtur quod sic. n. 55.

Adducantur authores, & Bulla Pontificum. n. 56.

Item declaratio S. Congregationis. n. 57.

Rationes, & authoritates id negantes. n. 58.

Possunt à successore iterum examinari. n. 59.

Pij V. Vrbani Octaui, & Sac. Congregationis limitatio. num. 60.

Concessio qualificata limitatione non solum reponit illam in diuersam naturam, sed etiam vbi deficit, deficit ipsa dispositio. n. 61.

Etiam si solum in casu particulari deficiat. n. 62.

Quid quando confessarij cum scandalo, aut inhonestè viuerent, *vel aliquod delictum committerent. num. 63.*

Pauli III. Bulla in fauorem Iesuitarum. n. 64.

An religiosus semel approbatus ab vno Ordinario semper sit approbatus pro aliis diœcesibus. n. 65.

Mendicantes à quonam iurisdictionem habent. numer. 66.

Episcopi habent nudum ministerium in approbatione religiosorum. n. 67.

Regularis ex Mendicantibus approbatus in vna Diœcesi, potest eligi in alia ab habente priuilegium Bullæ Iubilæi n. 68.

Non obstat declaratio S. Congregationis. n. 69.

Omnes Sacerdotes certam iurisdictionem habent pro absolutione venialium. n. 70

An confessarius vnius diœcesis quando est extra illam possit audire confessiones fidelium illius diœcesis in qua est approbatus. n. 71.

Episcopi nequeunt contra Mendicantes per censuras procedere. num. 72.

An possint id facere in vim constitutionis Gregorij Decimi Quinti. n. 73.

An releuet Breue Vrbani VIII. n. 74.

An releuent D. Episcopum aliqua declarationes Sac. Congregationis n. 75.

Aut diplomata Pij V. & Clementis VIII. n. 76.

Prælati Iesuitarum an possent procedere per se ipsos contra d. Episcopum. n. 76.

Conseruatorum proprium munus. n. 77.

Quæ sit notoria iniuria. n. 78.

Et quæ dicitur. n. 79.

Violatio priuilegiorum dicitur iniuria. n. 80.

An possit dissimulari hæc iniuria sine peccato. n. 81.

Et an possit renunciari priuilegio exemptionis à Iurisdictione Ordinarij. n. 82.

Iudices conseruatores mediis censuris possunt procedere contra Episcopum. n. 83.

Quæ eorum sit authoritas. n. 84.

An infirmetur conseruatorum authoritas eo quod stat religiosi. n. 85. & seqq.

An impugnetur conseruatorum electio propter inobseruantiam constitutionis Gregorij XV. n. 88.

Ipsius constitutionis verba n. 89.

In partibus Indiarum non militat. n. 90.

Non obstat conseruatoribus quod non assumpserint Assessorem. num. 91.

Firmatur conseruatorum electio ex decreto Tribunalis Inquisitionis Mexicanæ n. 92.

Adducitur Bulla Pauli III. n. 93.

Item alia eiusdem Pontificis. n. 94.

Item alia Gregorij XIII. n. 95.

An sint confirmata à Paulo V. n. 96.

An videantur cessare per Conc. Trident. n. 97.

Vel propter Bullam Vrbani Octaui. n. 98.

Eiusdem Vrbani reuocatio priuilegiorum ad audiendas confessiones sæcularium Religiosis concessorum. n. 99.

An militet in partibus Indiarum. n. 100.

Lex non promulgata non obligat. n. 101.

Priuilegia Religionum sunt priuilegiatissima in Ecclesia Dei. n. 102.

Videtur ea non posse reuocari. n. 103.

Quando adest ratio vrgens possunt reuocari. n. 104.

Pauli V. littera monitoria. n. 105. & seqq.

Cardinalis Borghesij alia littera. n. 108.

Authoris intentio. n. 109.

Innocentij X. Breue. n. 110.

Exponitur clausula Ad futuram rei memoriam. *num. 111.*

Et clausula salua. *n. 112.*

Decreta, & declarationes S. Congregationis, confirmatio, & approbatio Pontificis quantum ex vi huius Breuis solum procedunt pro Episcopo, & Episcopatu Angelopolitano. n. 113.

Quid importent hæc verba Directè, & per se. *numer. 114.*

An per hoc Breue supponatur Bullam Gregorij XV. Inscrutabili Dei prouidentia *suspensam esse pro Regnis Hispaniarum per Vrbanum VIII. num. 115.*

Eiusdem Vrbani VIII. Breue n. 116.

Decisiones S. Rotæ Romanæ ad rem facientes. n. 117.

Barcinonen. Incursus censurarum. n. 118.

Oscen. Iurisdictionis n. 119.

Toletana Iurisdictionis. n. 120.

Oscen. Iurisdictionis. n. 121.

IESVS MARIA.

Casus.

ILlustriss. D. Episcopus M. ob particularem quendam (vt dicitur) respectum sibi concernentem prohibuit ne Patres Iesuitæ Domorum, seu collegiorum Ciuitatis N. in partibus Indiarum audirent confessiones sæcularium, aut prædicarent, sub excommunicationis, & censurarum pœnis, quas contra illos ipsi non obtemperantes postea promulgauit. Illi ad Iudicem conseruatorem recurrentes Episcopum excommunicari fecerunt, qui vicissim ipsum etiam conseruatorem anathemate percussit. Quæritur quid de iure. 1

Responsio.

QVoad primum articulum huius quæsiti de 2
generali suspensione omnium confessariorum dictarum Domorum, seu Collegiorum PP. Iesuitarum, certum omnino est non potuisse illam facere D. Episcopum, de quo in præsenti, propter expressum decretum S. Congregationis Eminentissimorum D D. Cardinalium negotiis Episcoporum, & Regularium Præpositorum, approbatum, & confirmatum ab Vrbano VIII. per Breue Romæ expeditum anno 1625. quod refertur à Ludouico Caspensi inferius citando.

Decretum porrò, quod referunt inter alios 3
Alphonsus Leo *in fin. 2. de Indulg.* Peyrinis *tom. 1. Priuileg. Minim. in Constit. 2. Sixti IV. num. 45.* 4
Gauantus

Gauantus *in Man. Episcop. verbo Confessor n.23.*
Guaslinus *in suo tr. Miscellan. fol.* 240. Barbosa *de
potest. Episc. alleg.* 25. *n.* 30 Scroffa *q.* 36. *art.* 3. Lu-
douicus Caspensis *tom.* 1. *Curs. Theol. tr.* 24. *de Pœ-
nit. disp.* 5. *sect* 9. Franciscus Cespedes *de exempt.
regul. dub.* 110. & ego *tom.* 1. *Summ. qq. regul e* 19.
n. 9. Vide etiam pro dicendis inferius, & propte-
rea hic ad litteram exscribendum tale est. *Cum S.*
5 *Congregatio Cardinalium negotiis Episcoporum, &
Regularium prepositorum innotuerit confessarios
regulares grauiter conqueri, quod ab Archiepiscopis,
Episcopis, & locorum Ordinariis ab audiendis
confessionibus, quauis de causa indiscriminatim sus-
penduntur, & propterea sæpè contingere vt ab eis-
dem Archiepiscopis, & Episcopis, & locorum Ordi-
nariis omnibus simul vnius Conuentus confessariis
confessiones audiendi facultas adimatur Illustrissimi
eiusdem Congregationis Patres rati vix fieri posse, vt
hæc sine scandalo, magnaque animarum pernicie con-
tingant; re maturè perpensa, ad omnem scandali, ma-
teriam submouendam, & quo magis spirituali pia-
rum mentium consolationi consulatur, statuunt, ac
decernunt, Archiepiscopus, Episcopus, aliusque Ordi-
nariis locorum, ad quos confessarios approbandi ius
spectat, confessarios regulares alias ab ipsis liberè ap-
probatos ab audiendis confessionibus suspendere post
hac minimè licere, nisi ex noua causa, eaque ad con-
fessiones ipsas pertinente, aut ob non seruatum in-
terdictum ab ipsis Ordinariis positum. Statuunt in-
super eosdem Archiepiscopos, Episcopos, locorumque
Ordinarios confessiones audiendi facultatem omni-
bus simul vnius Conuentus Regularibus confessariis,
eadem S. Congregatione inconsulta, nullo pacto adi-
mere posse, quod quidem decretum, vt iidem Illustris-
simi Patres opportunum, & necessarium duxerunt,
ita inuiolabiliter iubent obseruari. Romæ 20 No-
6 uembris 1615. A Mar. Episcopus Hostien. Cardin.
Gallus V. Theatin, Secret.* Idem habetur ex alia de-
claratione S. Congregationis Episcoporum, &
Regolarium 21. Februarij 1642. pro Regularibus
Russiæ, quam vidi.

Cùm autem hoc decretum authenticè constet
non potest vlla ratione se D. Episcopus defende-
re quin transgressor fuerit illius. Ac proindè cum
excesserit limites suæ authoritatis, quod Reli-
giosi sic generaliter suspensi non tenerentur illi
7 obedire; imò quod possent sine scrupulo perge-
re in confessionibus audiendis, prout habent
Peyrinis, Scroffa, & Cespedes relati, ac ego cum
8 ipsis eo loco. Expendit etiam rectè idem Cespe-
des quod cum in dicto decreto dicatur, *Inconsul-
ta eadem Sacra Congregatione*, denotari per hoc
quod etiam si causa rationabilis subsisteret ad
suspendendum omnes confessarios, nihilominus
id non posse fieri, non consulta eadem Sacra
9 Congregatione; nam ante illud non poterat fie-
ri sine dicta rationabili causa. Expendo etiam
quod dicatur *nullo pacto adimere posse.* Dictio
10 enim *nullo pacto* idem importat quod nulla ra-
tione. Albericus *in Dictionar. verb. Nullo pacto*
per text *in l pupillus* 24 vbi Gloss. *ff. quæ in frau-
dem cred.* & traditur ad non specificata Roland.
cons. 2 *n.* 42. *lib.* 4. Tiraquell *in l. si vnquam, verb.
omnia n.* 14. Stephanus Gratian *dec.* 51. *n.* 24. Bar-
bosa *in tract. de clans.* 92 *n.* 4. *in Tract. de Dict.
dict.* 228. *num.* 6.

21 Accedit præterea quod cum nouissimè, iuxta
dicta *tom.* 5. *in Marimagno Seruitarum n.* 55. sub
ann. 1646 D. Episcopus Pisauriensis rigidè con-
tra Regulares confessarios se gereret, ipsique
medijs suis Procuratoribus Generalibus S. Con-
gregationi conquererentur, Eminentissimus
Cardinalis Carafa nomine S. Congregationis
Concilij litteris ab ipso, & Illustrissimo D. Pau-
lucio eiusdem S. Congregationis Secretario sub
signatis, eidem D. Episcopo strictè iniun-
xit, vt circa examen, & approbationem confes-
sariorum Regularium omnino, & adamussim ob-
seruaret declarationes S. Congregationis eisdem
litteris adiunctas. Inter eas autem vna erat pro
16. Ianuarij 1606 in qua declarabatur *Dominos* 12
*Ordinarios non posse facultatem audiendi confessio-
nes omnibus simul vnius Conuentus Regularibus ea-
dem Sacra Congregatione inconsulta adimere.*

Quamuis autem in his decretis nihil dicatur 13
de prohibitione suspendendi omnes conciona-
tores alicuius Ecclesiæ, vel conuentus, nihilo-
minus quia ratio, quam assignat Sac. Congrega-
tio, scilicet *vix fieri posse vt hæc sine scandalo ma-
gnaque animarum pernicie contingant, & quo magis
spirituali piarum mentium consolationi consulatur,*
non solum procedit in suspensione omnium 14
confessariorum, sed, & in suspensione omnium
concionatorum; ideo dicendum S. Congregatio-
nis mentem fuisse prohibere etiam suspensio-
nem omnium concionatorum vnius Ecclesiæ,
vel conuentus ab Episcopo faciendam.

Quia quando ratio legis adest, etiam adest 15
ipsa lex *l illud ff ad l Aquil. l si postulauerit §. 2.
ff. ad l. Iul de adult. l quidam nummular ff. de eden-
do l. nauta, § fin ff. nautæ caup l à Titio ff. de furtis,
ff illud, C. de Sacros. Eccles § si igitur, Instit. quod
cum eo*, Glossa *verb. Italia in cap.* 1. *de tempor. or-
din lib.* 6 Abbas *in cap. nihil. n.* 5. *de elect.* Decius
cons. 15. *n.* 2 *& cons.* 301. *num.* 6 *&* 8. Calderinus
cons. 147 *in princ aliàs cons vnic. vt lite pend. &
cons.* 317. *vers. sed posito, aliàs cons.* 8. *de testam.*
Bald. *cons.* 324 *omissis in fin. lib.* 5. Non solùm ex- 16
tensiuè vt plures loquuntur, quia scilicet lex ad
illum casum extendatur, sed etiam comprehen-
siuè, quia sub illa comprehenditur. *l. his solis, vers.
satis etiam cautè putamus, C de reuocandis donat. l.
illud, C. de Sacros Eccles. l Item veniunt, §. ait Se-
natus ff de petit. hæredit.* Tiraquellus *in l. si vn-
quam, verb. libertis, num.* 45. *&* 46. Rebuffus *ad l.
in lege censoria* 103. *vers. itemque de seruis, vers.
colligitur, ff. de verb signif.*

Nec obstat quod hæc regula limitari solest 17
in pœnalibus, & correctoriis, itaut in illis lex
loquens in vno casu, non extendatur ad simi-
lem, etiamsi subdit eadem ratio, Calderinus *cons.*
147 aliàs *cons vnic. vt lit. pend. vers. per prædicta*
Portolus *in Tract. de consortib. & fideicommiss. c.* 6.
n. 15. Card. Tusch. *litt. R. conclus.* 31. *n.* 43. Nam 18
casus præsens est fauorabilis non solùm dictæ
Religioni, sed etiam bono publico fidelium, qui,
vt constat ex relato decreto, scandalizari solent
ex ista suspensione ministrorum Ecclesiæ, & ani-
marum perniciem contrahere, ac priuari spiri-
tuali consolatione.

Accedit præcipuè quod in iure valet argu- 19
mentum à verisimili, illudque pro disposito ha-
betur, quod verisimiliter fuisset dispositum, si
disponens fuisset de illo interrogatus Bald. Paul.
de Castro, & alij *in lib. Tale pactum paragra-
pho fin ff. de pact.* Sousa *in Aphoris. Inquisitor.
libro* 4. *capite* 9. *numero* 7. Verisimile autem est
S Congregationem ita dispositurum si de eo in-
terrogaretur; ac proindè haberi debere pro dis-
posito.

20 Ex

20 Ex alio etiam capite habetur non potuisse
dictum D Episcopum suspendere, neque omnes
neque aliquos concionatores dictæ domus Pa-
trum Iesuitarum illis prohibendo ne concionа-
rentur in eorum Ecclesiis. Nam iuxta ea quæ
dixi tom. 1. cap. 10. n. 3. Et præsertim tom. 3. verb.
concionari, & concionator Regularis n. 7. conformi-
21 ter ad doctrinam Concilij Tridentini, Bullam
Pij V. & declarationes Sac. Congregationis Imò
etiam specialem declarationem Vrb. VIII. in
Breui misso ad Eminentiss. Cardinal. Sando-
ual, de quo inferius dicetur, ad hoc vt Re-
gulares prædicent in propriis Ecclesiis solùm
requiritur benedictio Episcopi petita, etiamsi
sit obtenta itaut si petita est, etiamsi Episcopus
contradicat, possunt Regulares in suis Ecclesiis
prædicare. Cum igitur, vt supponitur, dicti Pa-
tres Iesuitæ concionatores postulauerint dictam
benedictionem, non potuit postea eos suspen-
dere, aut prohibere ne prædicarent.
22 Vnde generaliter Episcopum non posse pro-
hibere ne Regulares prædicent in suis Ecclesiis
tenent Cenedo in qq. Canon. q. 26. n. 13. & Vegha
in Summa tom. 1. c. 86. casu 40 Bordonus etiam ref.
7. n. 15 Laurent de Peytinis, to. 1. super Priuileg.
Minim. in constit. 2. Greg. XIII. 6. 2. n. 21. omnes
apud Dianam, tr. 2. de Dubiis Regularium p. 3. ref.
58. Quibus iungitur Cespedes de exemptione Re-
23 gularium dub. 200. Nec refert quod in Concilio
Trident. sess. 24. de Reformat. c. 4. dicatur: Nullus
autem secularis, siue regularis, etiam in Ecclesiis suo-
rum Ordinum, contradicente Episcopo, prædicare
24 præsumat. Hoc enim (ne dicatur Concilium sibi
contrarium esse dum sess. 25. cap. 2. dicit: Regulares
posse prædicare in suis Ecclesiis sola benedictione
Episcopi) intelligendum est solùm pro tempore,
& hora quo Episcopus prædicare voluerit, iuxta
determinationem Concilij viennensis in Clem.
Dudum de sepult. prout dixi eo verb. concionari, &
concionator, n. 6. ex Rodriguez, Miranda, Tambu-
rino, & Nauarrо, quibus modò addo Bordonum,
& Cespedes sup. ac Barbosa p. 3. de offic. Episcopi
alleg. 76. num. 20.
25 Nec etiam refert si dicatur, ex alia declaratio-
ne S. Congregationes pro 9. Nouembris 1635.
quam refero eo verbo concionari, & concionator
Regularis n. 7. in impressione Veneta anni 1646.
haberi, quod possit Episcopus negare Regulari
benedictionem ad prædicandum in Ecclesia Re-
gulari si habuerit aliquam causam ad eam ne-
gandam. Tum quia, vt supponitur in casu præ-
26 senti, nullam rationabilem causam habuit D.
Episcopus ad id quod fecit. Tum quia, si aliqua
27 fuisset ea deberet esse non solùm rationabilis, vt
de se patet, sed etiam pertinens ad munus præ-
dicatoris, prout colligitur à simili de confessione
ex decreto relato, & quia omnis alia causa esset
prorsus impertinens ac per consequens irratio-
nabilis.
28 Tum quia, esto talis causa subsisteret pro vno
vel aliquo ex concionatoribus suspendendo,
quod tamen etiam subsisteret pro omnibus con-
cionatoribus suspendendis, prorsus est incredibi-
le. Et Vniuersitatem non debere condemnari
pro peccato vnius certi, vel incerti habetur ex
29 Bald. in specul. de sent. in 17. colum. ver. pro peccato
in l. Polla in 1. col. ad fin. vers. extra quaro Cod. de
his qui. vt indi. Bartol. in l. sed si hac §. qui manu-
mittitur de in ius vo. & in l. aut facta in §. fin. in pe.
q. ff. de pœnis in l. sicut post glos. in fine principij ff.
quod cu. vni. no. & in l. 1. vltim. col. in vers. vltimo
facie ista gl. ff. quod quisque iur. Bertachino in Re-
pertorio verbo Vniuersitas.
Sed prætereà ne dum omnes, sed neque ali- 30
quos ex prædictis confessariis (idem dico de con-
cionatoribus, quia de illis est eadem ratio apud
Doctores) potuisse, aut debuisse suspendi à D.
Episcopo ex eo euincitur. Nam inter eos aliqui
erant ab ipsomet simpliciter, & absolutè appro-
bati ad confessiones audiendas; alij à suis Præ-
decessoribus, alij verò ab aliis Ordinariis. Ex qui- 31
bus priores nullatenus ab ipso suspendi potuis-
se, vel debuisse, habetur ex Pio V. in Bulla Etsi
Mendicantium anno 1567 in 2. tom. Bullar. inter
Bullas huius Pontificis n. 41. vbi Pontifex hæc 32
decernit in fauorem confessariorum Mendican-
tium: Statuimus etiam quod ille qui semel in vna
Diœcesi admissus per Episcopum fuerit, semper in
eadem Diœcesi habeatur pro admisso, nec amplius
examinari, vel præsentari in dicta Diœcesi debeat,
tam quoad prædicationes faciendas quàm quoad
confessiones audiendas.
Hanc porrò Bullam, seu constitutionem Pij 33
V. non esse reuocatam à Gregorio XIII. in alia
constitutione In tanta, quæ extat in 2. to. Bullar.
inter constitutiones Gregorij n. 9. Sed solùm quan-
tum ad ea in quibus contraria erat decretis Con-
cilij Tridentini habetur non solùm ex Rodri-
guez, Sorbo, Molphesio, Miranda, Ioanne de Cru-
ce, & Peytinis, quos refero 2. tom. Summæ c. 1. n. 16.
Quibus etiam accedunt Ioannes Præpositus in
3. p. de Sacramento Pœnit. q. 8. dub. 3. n. 17. loquens
de alia simili, Villalob. in Sum. tom. 2. Tract. 9. dif-
ficult. 53. Castrus Palaus p. 6. Tr. 23. punct. 18. nu.
53. ex Suarez, Barbosa, & Fagundez. Sed etiam
ex Rotæ decisione in vna Liciensi Quarta fune-
ralium 15. Ianuarij apud Barbosam de offic. & po-
test. Episc. Allegat. 86. n. 17 & Tamburin. de Iure
Abbat. tom. 1. disp. 15. quæst. 17 Et in alia Tarenti-
na Quarta funeralis 5. Decembris 1629. coram
Quеipo; imò etiam ex declarationibus S. Con-
gregationis, quas refero eo loco, & to. 1. c. 9. n. 47.
& to. 5. in Marimagno Seruitarum n. 55. vbi refe-
runtur litteræ Eminentissimi Cardinalis Carra-
fæ nomine S. Congregationis Concilij ab ipso,
& Illustrissimo Dom. Paluccio Secretario subs-
criptæ de quibus supra dixi, & in quibus D. Epi-
scopo Pisauriensi iniungitur, & intimatur de-
claratio S. Congregationis in vna Salernitana
15. Augusti 1591. vbi dicitur d. constitutionem
Pij V. à Gregorio XIII. non fuisse reuocatam.
Accedit alia declaratio eiusdem S. Congrega- 34
tionis approbata etiam, & confirmata ab Vrb.
VIII. in Breui relato apud Caspensem, in qua
hæc habentur: Plebanus semel examinatus ad con- 35
fessiones audiendas non subest amplius examini Epi-
scopi: neque Regulares semel examinati, & approba-
ti subsunt amplius examini Episcopi. Hæc autem 36
generalis locutio, & coniunctio Regularium cum
Plebanis, scilicet Parochis, seu curatis manifestè
denotant ex mente Sac. Congregationis non pos-
se Episcopum Regulares semel ab ipso appro-
batos iterum ad examen vocare, & multo minus
eas suspendere.
Nec obstat si dicatur quod in illa Salernitana
relata ad præfatum D. Episcopum Pisauriensem
transmissa veluti explicando dictam constitutio-
nem Pij V. dicatur non posse confessarios semel 37
approbatos iterum ab eodem Episcopo exami-
nari, nisi noua superuenerit causa, quod etiam
deciditur

deciditur in alia declaratione eiusdem S. Con-
gregatinnis prn die 22. Ianoarij 1597. ad eundem
etiam Episcopum Pisaurienfem transmissa.

Imò in litteris Vrbani VIII. ad D. Cardina-
lem Sandoual transmissis, de qoibus infra. Tum
38 qnia, vt supponitur nulla nous causa ratinnabi-
lis de nouo superueniẽs ad hoc quod D. Episco-
pus posset dictns Patres Iesutas à se approbatns
sospendere, aut velle de nouo examinare, vel ap-
39 probare. Tum etiam, quia si aliqua causa ad id
faciendum adesset, ea deberet esse rationabilissi-
40 ma, prout inquit Vazquez *de pœnit. q. 97. art.
3. dub. 5.* ad minus deberet esse insta, itaut ea non
41 existente non snlùm illicitè, sed etiam inualidè
procederet D. Episcopus, quia ageret contra ius
ritè adquisitum, & reuocando sententiam iustè
latam. Suarez *in 3. par. tom. 4. disp. 28. sect. 8. dub. 7.*
Peyrinis *de priuil. Minim. tom. 1. constit. 26. Leonis
X. § 6 n. 7.* Diana *3. p. tr. 2. de dub. regul. res.* 22. D.
Cardinalis Lugo *de pœnit. disp. 21. sect. 3. num. 64.*
Castrus Palaus *de Sacram. Pœnit. tr. 23. disp. vnic.*
42 *punct. 18. §. 4. n. 6.* Tum præterea, quia enm lex
posterior deroget priori *c. 1. de constit. in 6. & l. sed
& posterior ff. de legib.* Siquidem in decreto S.
Cnngregationis in principin adducta, quod
emanaoit ab ipsa 20. Nonembris 1615. ac per
consequens pnst relatas eiusdem Sac. Congre-
gationis declarationes dicitur, eas veluti expli-
43 eandn, *minimè licere Ordinariis, confessarios regu-
lares alia ab ipsis liberè approbatos suspendere nisi
ex noua causa, eaque ad confessiones ipsas pertinente,*
(id est, *si cum scandalo, aut inhonestè viuerent, aut
crimen aliquod committerent, propter quod suspen-
di deberent,* prnut declarauit eadem Sac. Congre-
44 gatin in vna Orinlensi 30. Augusti 1630. apud
Barbosam *de Iur. Eccles. lib. 1. c. 43 n. 209.*) Aut
*ob non seruatum interdictum ab ipsis Ordinariis po-
situm,* vtiqne necessnm fuit, vt talis causa perti-
nens ad ipsas confessinnes, vel non obseruatio
interdicti subsisteret, quorum neutrum contigit,
ac per consequens suam authoritatem excessit
D. Episcopus.

Dato etiam, & nnn concessn quod talis cau-
45 sa subsisteret, ea deberet prnbari ex *l cum ij ff. de
translat §. vlt. iunct. princip. eiusd. l.* Quod apertè, &
in terminis huius dubij prnbat Mnronus *resp.
46 19. n. 32. & 33. ex d. l.* Et ex eo quod reuocatin
pertinet ad forum externa, & versatur in adi-
mendo iure quæsitn.

47 Quod etiam tenet Cespedes *de exempt. regul.
dub. 15n.* Vnde cum causæ cognitio secundum
48 Menoch *de arbitr lib. 2. q. 19. n. 3. 4. & 5.* consistat
in citatione adhibenda, & litigantium iure ex-
audiendn, & hæc non præcesserint, manifestè eli-
citur D. Episcopum excessisse.

49 Quod enim pro parte ipsius afferri potest,
scilicet quod Vrbanus VIII. concesserit Emi-
nentissimo Cardinali Episcopo Giennensi, litte-
ris ad ipsom datis 30. Ianuarij 1629. apud Bar-
bosam *de Iur. Eccles. lib. 1. c. 43. n. 211.* nnn teneri
eam causam regularibus edicere parum iuuat ip-
50 sum. Foit enim hoc specialis gratia huic D. Car-
dinali concessa, intuitu forsan dignitatis Cardi-
nalitiæ, & ita non trahenda in alinrum exem-
51 plum. Specialia enim non debent in argumen-
tum, seu consequentiam afferri. Castren. *l. 2. cons.*
52 97. Tuschus *pract concl. to. 7. litt. S. conclus.* 462.
post Abbatem *cons.* 114.

53 Quamuis autem loqoendo de aliis confessa-
riis, qui non ab ipso D. Episcopo, sed à suis præ-
decessoribus approbati erant ad audiendas con-
fessinnes maiori probabilitatis specie videatnr
potoisse illus suspendere, eo qond licet sit sen-
tentia plurium DD. id non licere Episcopis, pro-
ut tenent illi, quos infa referam, asserentes quod
approbatio Regularium est perpetua, & qood
semel approbatns semper est approbatus, & spe-
cialiter Zenedo *qq. Canonic. q. 26. n. 14. in fin.* Bar- 54
tholomæus Fumus *verb. Absolutio n. 23.* Rodri-
guez *tom. 3. qq. regul. q. 32. art. 6. & sup. Bull. Cru-
ciata §. 9. n. 32.* Vega *lib. 1. cas. conf. cas.* 58. Baptista 55
Salis *de confess. n. 5.* & alij, quibus fauent verba
relata ex Bulla *Etsi Mendicantium* Pij V. & de- 56
claratio illa relata S. Congregatinnis ab Vrban.
VIII. appenbata, & confirmata, in qoa coniun- 57
guntur Plebanus, & regulares, cum constet Ple-
banum semel admissuio ab Episenpo nnn exa-
minari à successoribns, de quo D. Lugo *sup. nu.*
63. Nihilominus tamen, quia idem Pius V. in alia
cnnstitutione posteriori data scilicet anno 1571.
quæ incipit *Romani Pontificis*, qoam retuli *tom. 1.
c. 19. n. 7.* & S. Congregatio Concilij ibi etiem
relata, quam etiam video transmissam ad D. Epi-
scopum Pisauriensem in litteris S. Congregatio-
nis ad eundem per Eminentiss. Carafam, de qui-
bus supra, & apprnbatam ab Vrbano VIII.
in constit. Vrbani VIII. transmissa ad Eminen-
tiss. Card. Sandoual Episenpom tunc temporis
Siennensem, quam refert Barbosa *lib. 1. de Iur.
Eccl. c. 93. n. 210.* manifestè declarant quod licet
Mendicantes præuin examine approbati ab Epi-
scopo non possint ab eodem iterum examinari
(per qood roboratur id quod supra dictum est)
à snccessnre tamen vorum examinari possint.
Et ita supponunt communins Doctnres, specia-
liter Viualdos, & Miranda, quos eo loco retuli,
Ioannes Sancius, Riccius. Zanardus, Campanile, 59
Fagundez, & Villalobos, qnos refert, & seqoitur
Diana *3. p. Res. 27.* Verumtamen parum iuuat hoc
D Episcopum, cum qua est ista controuersia.
Nam Pius V. Vrbanus VIII. & Sac. Congrega- 60
tin relata snlnm concedunt hanc facultatem di-
cto successori Episcopi qui approbauit Regula-
res, cum hac limitatione, scilicet *pro maiori sua
conscientia quiete,* Vnde est cnncessio veluti qua-
lificata illa limitatinne ac prnindè nnn solum re-
ponit illam in diuersam naturam *§. propterea in-
stit. de inutilib stipulat. c. cum Marthæ §. quasiuisti
de celebrat. Missar. c. statutum de elec. in 6.* Sed et- 61
iam vbi deficit, deficit ipsa dispositin. Glossa *ver-
bo auocandum in l. mancipium ff. de seruis fugit.* Me-
nochius *de præsump. lib. 6. præs. 15. n. 47.* Fnloos
Pacianus *de probat. lib 1. c. 14. n. 8* Nat. Anton. *va-
riar. res. lib. 1. res. 82. n. 1.* Etiam si snlum in casu 62
particulari deficiat. *l. 4. §. toties ff. de damn. infer. l.
1. §. loquitur ff. de aqua quotid. c. indemnitatib. §.
pen. de elect. in 6.* Cald. Pereira *cons. 3n. n. 39. vers.
quamobrem illa qualitas,* Barbosa *in axiomat. iuris
axiom. 196. n. 7.*

Deficere autem in hoc casu ex eo liquidum
videtur, quia quies conscientiæ D. Episcopi ea- 63
tenus esse poterat, quatenus inquietus poterat
esse, quod prædicti confessarij, quos snspendit,
cum scandalo, aut inhonestè viuerent, *vel aliquod
delictum* committerent, prout S. Congregatio in
Oriolensi relata dixit; vel saltem qood nno essent
idnnei ad Sacramenta Pœnitentiæ administra-
tionem, quorom neutrnm erat in præsenti.

Primum quidem, quia Prælati Religionis tam
reformatæ qualis est Societas Iesu tales non
solent

solent permittere. Secundum verò, quia regulariter, & vt in plurimum semper præsentant pro confessariis idoneos, & habiles ad id munus exercendum. Vtrumque verò expressit Paulus III. in
64 Bulla *Cum inter cunctas* in qua amplissimam facultatem concionandi, & confessiones audiendi illis concedit, illis verbis: *Attendentes igitur ad fructus vberes, quos in domo Domini hactenus produxistis, & producere non desinitis, vestra Religione, integritate, scientia, doctrina, moribus, & experientia, &c.* Potuit ergo D. Episcopus illos veluti notoriè idoneos existimare, ac proindè non vocare illos iterum ad examen, iuxta ea quæ ex aliis dixi *tom. 5. sup. Maremagn. Seruitar. num.* 55. Imò, iuxta Concil. sess. 23. *cap.* 15. illis verbis, *Aut alias idoneus iudicetur*, quibus denotatur tale decretum non procedere cum notoriè idoneis.

Maiori autem probabilitatis specie processisse credi potest D. Episcopus sic se gerendo contra eos confessarios, qui nec à se, nec à suis prædecessoribus, sed in aliis diœcesibus approbationem obtinuerant. Et si namque sententia sit plurium Doctorum asserentium probabile esse
65 quod Religiosus semel approbatus ab vno Ordinario semper sit approbatus pro aliis diœcesibus, prout tenent Corduba, Enriquez, Konincb, & Rodriguez, quos refert, & sequitur Castrus Palaus *supra num.* 4 Et absolutè sequuntur nouissimè Ludouicus Cellotius *lib. 5. de Hierarchia cap.* 25. & Stephanus Baumi *in Theologia moral. p. 1. tr. 4. quæst.* 4. & fermè eodem modo Ioannes Præpositus *in 3. p. q. 8. de Sacram. Pœnitent dub.* 4. Nihilominus, quia oppositum tum praxi Curiæ, tum maiori consensu Theologorum recipitur; ideò vt probabilius, & securius tenendum est Religiosis, prout dixi *tom. 1. cap. 19. num.* 4. ac proindè potuisse D. Episcopum impedire ne prædicti, qui solum pro diœcesibus aliis approbati erant in sua confessiones audirent. Cæterum id non debere fieri cum rigidè, conuincitur primò ex eo quod, vt dixi, opposita sententia à pluribus vt probabilis defenditur, & ab aliquibus
66 sine vlla limitatione. Ex hoc enim infertur probabilem quoque potuisse reputari à prædictis confessariis.

Præsertim quod ea quæ pro communi nostra sententia afferuntur, scilicet declaratio quædam Sacræ Congregationis, quam communiter referunt Doctores, & quam Rodriguez dicit se vidisse vbi dicitur: *In Diœcesi Valentina non censeri approbatum qui ab alio quam ab Episcopo Valentino approbatus est*, non incongruè à Castro Palao relato intelligitur de approbatione iurisdictione concedente, qualis non est approbatio Episcopi pro Mendicantibus, quia secundum plures, vt infra dicatur ille non concedit iurisdictionem Mendicantibus, sed ipsi eam habent à Papa, & Clementina *Dudum*, & Episcopus circa illos solum habet nudum ministerium declarandi eos esse idoneos.

Similiter constitutio Vrb. VIII. *Cum sicut accepimus*, cui maximè inhærent Eminentissimus de Lugo *supra sect. 2. n.* 29. Et Reuerendissimus Vincentius Candidus S. Palatij Apostolici Magister *to. 2. disquis. Moral dis. 24. art. 65. dub.* 7. & Pater Diana *p. 5. tr. 2. ref. 123. & p. 6. tr. 7. ref.* 59. solum loquitur in terminis Conc. Trident. & reuocat priuilegia in contrarium.

Tertiò, quia iuxta dicta, plures, quos retuli *to. 5. In Maremagno Eremit. S. Augustini n* 4. tenent
Episcopos tantum habere nudum ministerium in 67
approbatione Religiosorum, nec illis tribuere iurisdictionem, sed eam habere à iure communi, seu à Papa *in d. Clement. Dudum*, quæ non est derogata per Concilium Tridentinum, quia cum sit lex inserta in corpore iuris, necessario deberet fieri mentio de illa, vt derogaretur.

Quo ergo iure tam acriter, & acerbè D. Episcopus contra dictos Religiosos procedere potuit Præsertim quartò, quia saltem est probabilis valdè sententia quod regularis ex Mendicantibus approbatus in vna Diœcesi, potest eligi in alia ab habente priuilegium Bullæ Iubilæi, vel
similis, prout tenent Theologi Dominicani, & 68
Augustiniani, Iurisperiti Salmanticenses, Henriquez, Sanchez, Ledesma, Fagundez, Commissarius Cruciatæ, & alij, quos refert Barbosa *de offic. & potest. Episc. alleg. 25. n.* 27. Item Corduba, Antonius Gomez, Llamas, Ægydius, Reginaldus, & plures alij apud Ioannem Sancium *in select. disp.* 44. *num.* 1. & Ludouicum Caspensem *supr. sect. 8. num.* 60. ac Medinam, & Bonacinam, quos refert, & sequitur Reuerendissimus Magi-
ster Vincentius Candid. *sup. art. 63. dub. 3 & art.* 69
64. *concl.* 1. Declaratio autem quædam Sacræ Congregationis pro Indiis Occidentalibus de anno 1633. quæ affertur in contrarium, vel fuit particularis pro diœcesi Limensi, vel non constat authenticè.

Cur ergo, si præfati confessarij hanc sententiam sequi voluissent, condemnari à D. Episcopo potuerunt Maximè etiam quintò, quia cum omnes Sacerdotes certam iurisdictionem habeant pro absolutione venialium, dum pœnitens venialia confitetur, videtur indirectè habere etiam iu-
risdictionem pro mortalibus, sequendo opinio- 70
nes probabiles reputatas, de quibus *sup.* prout notauit Ioannes Sancius relatus *n.* 14 Ad quod etiam accedit sextò, quod priuilegium Clementis VII. & Eugenij IV. pro Minoribus, & Gregorij XIII. pro Iesuitis, quæ refert Cellotius *sup.* & quibus videtur concedi quod semel approbati non egeant alia approbatione, etiam si habeant aliquas limitationes, nec sit certum, ea modo subsistere, tamen nec est ita certum, aut euidens contrarium, vt Patres Iesuitæ illis inhærentes, annuentibus à multis annis Prælatis Ecclesiarum, & viris doctissimis Indiarum, tam acerbè meruerint à D Episcopo tractari.

Et quid si dicamus secundum plurium sententiam, quam sequitur idem Reuerendiss. Magister Vincentius Candidus *supr art. 55. dub.* 9. ex Soto, & Enriquez, & ego eo *c.* 19. post Ledes-
mam, & alios, quod scilicet confessarius vnius
Diœcesis quando est extra illam possit audire 71
confessiones fidelium illius Diœcesis in qua est approbatus, si ad ipsum recurrant? Tali enim supposita sententia PP. illi Iesuitæ, qui erant approbati pro aliis diœcesibus poterant audire confessiones fidelium illarum Diœcesum, si ad ipsos recurrissent.

Casu porrò dato nec concesso, quod illi meruerint à munere confessariorum, vel concionatorum deponi, & puniri persistentes in eo exercēdo post monitionem illis factam, nihilominus negari non potest quin D. Episcopus excesserit contra eos per censuras procedendo, aut

72 declarando illas incurrisse. Est enim certissimum & notorium Mendicantium priuilegium à Summis Pontificibus illis concessum, quod DD. Episcopi, aut quicunque alij Prælati, seu Legati nequeunt contra illos per censuras procedere, propter quodcunque delictum ab ipsis commissum, nisi ex speciali Sedis Apostolicæ commissione, qualis in aliquibus casibus dumtaxat conceditur in Concilio Tridentino, scilicet *sess. 22. in decret. de obseruand. & vitan. in celebrat. Miss. & sess. 25. c. 5 & 16* Et quod si aliter faciant nullius roboris, vel momenti sit, & pro irrito, & infecto haberi debeat. Pro quo innumeræ extant concessiones in Marimagno Prædicatorum, Minorum, Eremitarum S Augustini, Seruitarum, & Minimorum, Sixti IV. Innocentij VIII. & Iulij II. & aliorum Pontificum quas *tom 5.* retuli, imò Pauli III pro ipsis Iesuitis, vt retuli *tom. 3. verbo Exemptio Regularium n.* 8 Conformiter etiam ad ius commune *c. 1. de priuileg. in 6.* Vbi cum decretum fuisset Episcopum habere iurisdictionem in exemptos in aliquibus casibus, subdit textus: *In eos autem quibus ne interdici, suspendi, vel excommunicari à quoquam valeant à Sede Apost. est indultum (sicut sunt religiosi quamplures) in quorum priuilegiis continetur, ne quisquam Episcopus, vel Archiepiscopus Monasteriorum suorum Monachos pro vlla causa, vllo ue loco interdicere, suspendere, vel excommunicare præsumat iidem Ordinarij iurisdictionem suam quantum ad ista vbicunque illi fuerint, penitus exercere non possunt.* Pro quo maximè facit concessio Sixti IV pro Carmelitis in eorum Marimagno §. 71. Qua etiam Iesuitæ Patres ob communicationem priuilegiorum Mendicantium fruuntur vbi sic. *Et ne prætextu Constitutionis Innocentij IV. prædecessoris nostri, quæ incipit, Volentes, locorum Diœcesani, & alij Ordinarij, ac alij quicumque Legati, aut quauis authoritate vtentes in personas, aut loca, & alia quæuis bona dictorum fratrum quouis iusto titulo ad eos pertinentia contra Ioannis XXII & Clement. VI. prædecessorum nostrorum ordinationem sibi quamcumque iurisdictionem, vel superioritatem vendicare præsumant districtius inhibemus, ne quis absque Sedis Apostolicæ speciali commissione, & authoritate de huiusmodi, & alterum prædecessorum nostrorum non in genere, sed verbo ad verbum specialem faciente mentionem, in personas, domos, loca, aut alia dictorum Fratrum Beatiss. Dei Genitricis semperque Virginis Mariæ de Monte Carm. bona, vtpotè prorsus exempta aliquas excommunicationis, suspensionis, & interdicti sententias specialiter, vel generaliter quomodolibet promulgare aut in personas, domos, aut loca huiusmodi aliquam præeminentiam, aut superioritatem, & iurisdictionem quomodolibet exercere præsumant, etiam ratione contractus, vel delicti, seu rei de qua ageretur vbicunque ineatur contractus, committatur delictum, vel res ipsa consistat.*

Decernimus quoque ex nunc quaslibet excommunicationis, suspensionis, & interdicti sententias, & quoscunque processus, quasuis pœnas, & sententias generales, vel speciales continentes quos, & quas promulgari, vel haberi, & omnia quæ contra fratres, domos, & loca dicti Ordinis quomodolibet fieri contigerit etiam eorum exemptione vtpotè notoria, non aliter allegata, nullius roboris, vel momenti esse, & pro infectis prorsus haberi debere. Optimo ergo iure potuerunt præfati PP. Iesuitæ ea quæ à D. Episcopo contra eos gesta fuerunt pro irritis, & infectis habere.

Nec dicatur id potuisse facere in vim constitutionis Gregorij XV. quæ incipit *Inscrutabili*, quæ habetur in 4. tom. Bullarij inter Bullas huius Pontif. *n.* 18. vbi Pontifex confessarios, & concionatores tam seculares, quam regulares quomodolibet exemptos omnimodè iurisdictioni, visitationi, & correctioni diœcesani Episcopi tanquam Sedis Apostolicæ delegati subiicit, & subiectos esse declarat. *Itaut Episcopi* (ait Pontifex) *in suprascriptis casibus, in prænominatas personas, in præmissis omnibus, & singulis, aut circa ea quoquo mod delinquentes quoties, & quando opus fuerit extra visitationem per censuras Ecclesiasticas, aliasque pœnas, vti eiusdem Sedis delegati, procedere, omnemque iurisdictionem exercere liberè, & licitè valeant.* Hæc etenim nullatenus suffragantur D. Episcopo, aut gestis ab ipso contra Patres Iesuitas relatos, maximè contra illos per censuras procedendo, non solum quia constitutio ista conformis est Concilij Tridentini decretis à quibus prædicti Patres non recesserunt, & quia plures declarationes à Sac. Congregatione Concilij pro ipsius explicatione, ac moderatione emanarunt, sed præcipuè, & maximè ad intentum quia vt dixi *tom. 1. cap. 19. numer 35.* & aliis locis præfata constitutio Gregorij X V. iussu Vrb. VIII. suspensa fuit pro Regnis Hispaniarum, vt constat ex Breui Nuntij Apostolici tunc temporis existentis, nunc verò Eminentissimi Cardinalis Sacchetti 21. Aprilis anni 1625. quod hîc Romæ vidi. Supplicatum enim est pro ipsius suspensione ex parte Religionum Hispaniæ Regnorum, subscribente huic supplicationi (quam apud me habeo) D. Antonio de la Cueua, & Sylua egregio Iuris Doctore, & solicitante Excellentiss. Duce de Pastrana Regis Catholici Oratore obtentum fuit Breue ab Vrbano VIII. pro ipsius suspensione, quod de verbo ad verbum affert Antonius de Hinogosa *in direct. disc. regul. verbo confessarius*, de quo etiam P. Augustinus Bellis *in Tractat. pro defens. Relig.* Alphonsus de Carranza *in Informat. pro Religionib* & alij. 73

Nec releuat factum Illustrissimi D. Episcopi Breue illud Vrbani VIII. ad Eminentissimum Cardinalem Sandoual transmissum, de quo superius vbi Pontifex hæc: *Quod si Regulares siue in confessionibus audiendis, siue in prædicando aduersus ea quæ superius declarauimus, quoquomodo deliquerint, in vim earundem præinsertarum litterarum ab Episcopo Gieneñ coerceri, & puniri possint etiam censuris Ecclesiasticis.* Pontifex enim Vrbanus intelligi debet in terminis Concilij Tridentini, & contra transgressores decretorum illius, quales non fuerunt dicti Patres Iesuitæ, & quod proprius est ad intentum Breue illud solùm pro prædictò D. Cardinali emanauit, atque ita solùm specialiter pro ipso, vel pro Episcopo Giennensi eiusque diœcesi vt patet ex proœmio eiusdem, non pro aliis Episcopatibus aut diœcesibus, ac proindè non trahendum in exemplum aut consequentiam aliorum iuxta dicta in Superioribus. 74

Sicut etiam nec releuant eiusdem D. Episcopi factum aliquæ declarationes Sac. Congregationis quæ circumferuntur, ex quibus videtur haberi Episcopum posse etiam sub censuris Eccles. compellere Regulares in his casibus in quibus in eos iurisdictio illi tribuitur à iure communi Sacro Concilio à constitutionibus Apostolicis. 75

Tum

Tum quia iuxta dicta esto autenticè sint huiusmodi declarationes intelligi debent quando Regularea sunt verè transgressores decretorum Concilij,& constitutionum Apostolicarum. Tum maximè de Regularibus non habentibus priuilegium in contrarium, prout colligo manifestè ex declaratione Sac. Congregationia de anno 1587. quam retuli *tom. 1. c. 25. num. 35.* & referunt Rodriguez *tom. 1. qq. regul. quæst. 45. art. 2. in fin* Suarez *to. 4. de Relig. tr. 8 l. 1. c. 10. n. 27.* in qua dicitur: *Regulares adeuntes Monasteria Monialium sine licentia Episcopi incidunt in pœnam excommunicationis, quam Episcopus suo edicto proposuit, nisi Regulares illi haberent ex priuilegio quod non possint excommunicari, & tunc deberent puniri à suis Superioribus alia pœna* En iam quomodo Sac. Congregationia intentio ea semper est, vt Regulares habentes priuilegiom ne censuris contra eos procedatur, ab Episcopis ipsia seruetor etiam quando deliquerint, sed quod à suis Superioribus puniantur.

76 Minus releuant ipsum D. Episcopum diplomata quædam Pij V. & Clementia VIII. quibus prætendit nedum cassata fuisse priuilegia PP. Iesuitarum quoad confessiones, sed etiam posse contra illos per censoras procedere. Nam diploma illud Pij V reuocatum dicitur per Gregorium XIII. instante Catholico Monarcha Philippo II. vt testatur Salgado *de retent. Bullar. c. 4* Sed quidquid de hoc sit, ne faciles videamur in huiusmodi reuocatione Bullarom admittenda, certum est hanc Bollam quæ incipit *Romani Pontificis* solum loqui in terminis Concilij Tridentini, & contra illos regulares, qui sob prætextu quod essent Lectores, vel graduati in suis Religionibus prætendebant audire confessiones sæcularium absque vllo examine Episcoporum, quorum priuilegia reuocat quoad hoc Pontifex, non tamen reuocat, aut reuocare potest quæ sui successores Greg XIII. & Gregorius XIV. concessuri erant Iesuitis, atque ita non tangit illos, nec suffragatur D. Episcopo, quin potius in ea statuit Pontifex quod qui semel ab Episcopo est approbatus, non possit ab eo iterum examinari, benè tamen à suo successore pro maiori conscientiæ suæ quiete, vt dictum est.

Acpropterea contra ipsum D Episcopum qui aliter fecit opponi potest. Bulla etiam illa Clem. VIII. quæ incipit *Quæcunque* solum loquitur in terminis Concilij Tridentini, & de confessatiis confraternitatum, seu confratrum quos statuit Pontifex debere esse ab Ordinariis approbatos. Quid ergo indè contra Iesuitas? aut vnde colligi potest ex iis Bullis potuisse contra illos D. Episcopum procedere?

Cum ergo præfatus D. Episcopus, etsi alias doctissimus, hæc non animaduertens contra præfatos Patres tam rigidè per censuras processerit, actio proculdubio contra ipsum omni meliori modo dabatur, vel in defensionem iurium, & priuilegiorum suorum. Et quamuis ex aliquorum sententia cui fauent Tamburinus *de Iur. Abbat.*
76 *tom. 2. disp. 14. quæst. 3.* & Cespedes *in tract. de exempt. regular. dubit. 317. num. 6.* Videretur potuisse Prælatos Iesuitarum procedere etiam per se ipsos, & per censuras ac extraiudicialiter contra præfatum D. Episcopum per *text. in cap. Dilecto, & cap. Venerabilibus de sent. excommun. in 6.* & DD. *ibid.* Vtpotè quia prædictus D. Episcopus vim inferebat dictis Religiosis; nihilominus cautius, prudentius, & securius; ac obseruata debita reuerentia ipsi Episcopo, ad Iudices conseruatores pro sui, & Ecclesiarum suarum iuribus tuendis recursum habuerunt.

Proprium enim munus conseruatorum est de- 77
fendere sibi commissos contra iniurias *cap. Statuimus de offic. Iudic. deleg. in 6.* Azor. *tom. 2. lib. 5. cap. 35 quæst. 1.* Sorbua *in Compend. priuil. Mendicant. verb. Conseruator, vers. Sunt autem.* Monetà *de Conseruat. cap. 1 n. 8.* Miranda *tom. 2. Manual. Prælat. q. 47. art. 1.* Tamburinus *de Iure Abbat. tom. 3. disp. 17. q. 1. n. 1* Maximè in manifestis, & notoriis iniuriis, & violentiis illatis, vel inferendis iis pro quibus assumuntur stando in iure communi *c. 1. & fin. de offic. Deleg. in 6.* Tamburinus *supr. q. 2. n. 1.* & in priuilegio Gregorij XIII. pro eisdem PP. Iesuitis in Bulla Æquum reputantes *in tom. 1. Bullar.* inter Constitutiones huius Pontificis *n. 1.* ac aliis aliorum Mendicantium, quorum etiam participes sunt, & quorum aliqua retuli *to. 2. c. 10. n. 3. & seqq.* ac etiam stando in rigore constitutionis Gregorij XV. quæ incipit *Sanctissimus*, in qua licèt dicatur: *Ad hæc statuit Sanctitas sua, vt coram ipsis Conseruatoribus regulares, ac personæ suprascriptæ conueniri quidem; aut trahi debeant; sed alios conuenire, aut trahere non possit, itaut memorati Conseruatores in causis in quibus regulares, & alij actores fuerint, nullam prorsus iurisdictionem habeant.* Nihilominus qoia hoc durum videbatur ad S. Congregationem Concilij recurrerunt petentes *an per hæc verba sublata sit facultas quam habens Conseruatores defendendi regulares, & alios à manifestis iniuriis, & violentiis quæ illis de facto inferuntur dum à suis possessionibus deiiciuntur, & propriis bonis frui, aut vti impediuntur.* Ad quod eadem Sacra Congregatio anno 1624. respondit. *Eiusmodi verbis minimè sublatã esse facultatem quam habent Conseruatores defendendi regulares à manifestis iniuriis ac violentiis, dummodo obseruent formam præscriptam constitutionibus Innocentij IV. & Bonifacij VIII. relatis in cap. 1. & fin. de offic. Deleg. in 6.* Habetur hæc decisio *in 4. tom. Bullar.* inter constit. Gregorij
XV *constit. 9.* In hoc autem casu interueoisse ma- 78
nifestam, & notoriam iniuriam ex eo euincitur, quod talia dicitur illa, quæ per facti euidentiam ita notoria est, vt examinatione non egeat, vel si egeat, probari tamen potest clarè, & certitudinaliter per multos testes, itaut negari non possit. Tuschus *verb manifestum concl. 72. num. 7.* Ioannes Monachus *cap. 1. num. 3. de Iud. deleg.*
Tamburinus *d q. 2. n. 12.* Iniuria autem id dicitur 79
quod non iure fit. *Instit. de iniur. in princ. l. 1. & l. lex Cornelia ff. de iniur.* Ioan. Andr. *in c. in princ. verb. de iniur. de offic. delegat. in 6.* Archidiac *ibid. num. 2. verb. iniurias*, Franc. *num. 2.* Tambur. *sup. num 10.*

Violatio quoque priuilegiorum iniuria dici- 80
tur, nam iniuria alteri infert qui eius priuilegia violat. Tambur. *sup.* ex Ioan. Andr. Hanc porro iniuriam interuenisse in præsenti clarum videtur, siquidem plores communitates Religiosorum contumeliosè, & scandalosè tractatæ sunt, suspendendo omnes, & singulos confessarios, & concionatores earum à munere quod exercebant, & espoliando eos iure adquisito ex Bullis Pontificiis, priuilegiis, declarationibus, & decretis Sacrarum Congregationum, consuetudine, & acceptatione Prælatorum Ecclesiarum

illarum partium, ipsis non citatis nec auditis; ac contra eos per censuras procedendò quia huiusmodi sibi illatis iniuriis prout poterant, & debebant, restiterunt.

81 Dixi debebant, quia vix sine peccato poterant dissimulare dictam iniuriam, prout probans textus *c. quam periculosum 7. q. 1. c. placuit, & seqq. 11. q. 1 c. cum tempore de Arbitr.* vbi Abbas *num.* 2. & alij per text. *cap. Si diligenti, & cap. Significasti de foro compet.* Lucas de Peña *in l prohibenum ver. & nota C. de iure fisci lib.* 11. Syluester. *in Sum. verb. Exemptio n.* 10. & 11. Viualdus *in Candelabr. aur.* 1. *p. de absolut. n.* 49. optimè Solorzanus *de Indiar. gubern. lib.* 3. *c.* 17. *num.* 89. *fol.* 820.

82 Nec poterant renunciare priuilegio exemptionis à Iurisdictione Ordinarij, aut immediatæ subiectionis ad Papam, quam habent ob sua priuilegia.

Tum quia, iuxta ea quæ dixi *tom* 1. *cap.* 11. *n.* 5. ex Rodriguez, & Peyrinis, hoc priuilegium non est concessum priuatis Religiosis, aut familiis, sed toti Religioni, istè probat notabilis S. Rotæ decisio in vna Vlissipponensi Monasterij coram Coccino 19. Nouembris 1625. quam per extensum affero *tom* 5. *in Maremag. Carmelit. nu.* 265. *& seqq.* tum etiam, quia talis renunciatio esset contra ius Papæ, sicut esset contra ius Episcopi, quod Clericus sæcularis permitteret se ab altero puniri *c. significasti de for. comp.* Abbas antiquus, Innocentius, Zabarella, Imola, Hostieosis, & alij DD. *ibid.* Couarrubias *pract. c.* 10. *num.* 5. *vers.* 8. & plures apud Carolum de Crass. *de effect. Cleric. effect.* 1. *à num.* 53. Tum denique, quia sunt sub protectione, & tuitione Papæ veluti oblati, & commissi ipsi, & effecti iuris S. Petri, & Ecclesiæ Romanæ ex priuilegiis specialibus ipsorum, & aliorum Mendicantiom, quorum plura retuli *supr. num.* 264. ac proindè nihil spectat ad Episcopum (nisi ex speciali Sedis Apostolicæ commissione procedat) *cap.* 1. *de stat. Monach. cap cum inter vos de verb. signific.* Felynus *c. cum accessissent n* 29. *de constit.* Mandosius *de signatura. verb. Exemptiones ab Episcop* Tuschus *verb renunciare concl.* 171. Cochier. *de iurisdic. ord. in exemp p.* 2. *q. vlt.* Rota *supra* relata, & alia in vna Salisburgensi Exemptionis coram Seraphino an. 1593. Præsertim quia cum exempti habeantur loco extraneorum, locaque exempta parificentur extraneis, & existentibus extra diœcesim. *c. luminoso* 18. *q.* 2. Antonius de Rosellis *in tract. de Indulg. n.* 323. Henriq. *in Summ. lib.* 7. *c.* 15. § 4. *litt. F.* Gonzalez *ad regul.* 8. *Cancell. gloss.* 43 *n* 182. & notorium esset D. Episcopo dictos Patres habere istam exemptionem, & casu quo notorium non esset non pertinebat ad illum interpretatio talis priuilegiij, iuxta ea quæ dixi *tom.* 4. *verb. Priuilegia Regularium n.* 11. & 12. rectè potuerunt ad conseruatores Iudices recurrere, vt illum cohiberent prout ex Sanchez, Tamburino, & aliis dixi *tom.* 3. *verb. Exemptio Regularium* maximè *n.* 14. & ad defensionem priuilegiorum iuxta conseruatorias Sixti IV Clem. VII. & Greg. XIII. referendas.

83 Potuisse verò Iudices conseruatores sic vt præmittitur electos, seu nominatos mediis censuris procedere contra præfatum D. Episcopum, & eius officiales clarè colligitur iure quidem communi *ex c. sanè* 2. *de potest. Iud. Deleg.* Et supponitur *in c. Authoritate de priuileg. in* 6. Et etiam, quia quoties mandatur alicui negotium, mandatur etiam id sine quo illud impleri non potest. *l.* 2 *ff. de iurisdict. omn. Iud. c. pastoralis, cap. Preterea de offic. Deleg.* Eo etiam quod sunt delegati Papæ, quibus communiter conceditur hæc authoritas. Gloss. *in c. licet de offic. Vicar. c. de consuetud. in* 6. Couarr. *in c. Alma mater p.* 2. § 2. *n.* 3. *de sent. excommun.* Nauarrus *in Manual. cap.* 27. *propè fin.* Miranda *in Manual. Prælat. tom.* 2. *qu.* 35. *art* 8. *concl.* 1. Præsertim quia frustranea est iurisdictio, quæ non habet coniunctam vim coactiuam. Azor *tom.* 2. *lib.* 5. *c.* 35. *q.* 10. Moneta *de Conseruat. cap.* 7 *num.* 279. Tamburinus *de Iur. Abbat. tom.* 3 *disput.* 17. *q.* 2. *n.* 22. ex aliis DD. Iure autem speciali propter priuilegia conseruatoria Religionum, & specialiter Sixti IV. pro Carmelitis in eorum Marimagno, Pij V. in Bulla *ad hoc nos Deus* pro Dominicanis, Iulij II. in Bulla *Alias Venerabilem* pro Minimis, ac speciarim Gregorij XIII. in Bulla Æquum reputantes pro Iesuitis.

Cùm autem conseruatorum authoritas tanta 84
sit, vt impediri non possit ab Ordinariis, nec ab aliquibus Legatis, sed in causis eisdem commissis maiores sint prædictis Ordinariis, & Legatis, prout colligitur ex *c.* 2. *de potest. Iud. Deleg. in* 6. & tradit Sanch. *tom.* 2. *cons. moral. lib.* 6. *c.* 9. *dub.* 6. *num.* 4. post Anchar. Ruin & Mandos. ab eo relat. proculdubio attentata fuerunt ea quæ D. Episcopus, & eius officiales contra præfatos conseruatores fecerunt.

Immò videmus incidisse in excommunicationem, vel suspensionem à diuinis impositam à Pio V. in conseruatoria Dominicanorum illis verbis: *Qui* (scilicet conseruatores) *quamdiù dictum officium exercueritis, & ipsi exercuerint, à nemine quominus illud exerceatis, & exerceant sub aliquo pretextu, ac sub excommunicationis, seu suspensionis à diuinis latæ sententiæ, quam eo ipso incurrere volumus, & declaramus respectiue pæna impediri, vel molestari possitis* Certi enim iuris est Iesuitarũ Religionem frui, & potiori omnibus Priuilegiis PP. Dominicanorum, & aliorum Mendicantiom.

Nec infirmatur authoritas dictorum conser- 85
uatorum eo quod sint religiosi. Etenim Religiosi si sint in dignitate Ecclesiastica constituti, vel personatum Ecclesiasticum habentes possunt eligi in Iudices conseruatores, tum iure communi *c. fin. in princ. de offic Deleg. in* 6. Moneta *de Conseru. c.* 5. *q.* 8. *n.* 79 & 80. Tambur. *sup. q.* 4. *n.* 1. Cui fauet quædam declaratio Sac. Congregationis Episcoporum, & Regularium in vna Turritana pro die 6. Octobris anno 1617. quam refert Barb. *in Collect. Bull verb. Conseruat.* licet Gauant. *in Manual. verb Conseruatores* ex eodem Barbosa in contrario sensu eam referat. Prout etiam facit idem Barbos. *in Sum. Apost. dec. verb. Conseruator, n.* 12. vt propterea cùm variè referatur huiusmodi declaratio, nihil deseruiat, neque pro hac, neque pro contraria parte.

Tum propter eorum priuilegia vt patet in conseruat. Clementis VII. pro Minimis, quæ dirigitur ad Priores, quo nomine vocantur Prælati regulares. Rodriguez *tom.* 1. *qq. reg q.* 65. *art.* 3. Peyrinis *tom.* 2 *priuil. Minim. in Constit.* 5. *Gregorij XV.* § 2. *num.* 15. Tamburinus *sup.* Præsertim cum Superioratus Religionum sint dignitates. *c. nisi essent de prabend.* ibi: *non dignitas Prioratus,*
sed persona Prioris maneat onerata. Ioan. Andr. 86
ibid. n. 4 Antonius de Butr. *num.* 14. Cardio. *num.* 3. Abb, & alij quos affert Tamburin. *sup.* & *tom.* 2. *disp.*

1 *disp.* 1. *q.* 3. *&* 5. Nec refert si dicatur quod vnus ex ijs electis in conseruatorem non erat Prior, aut Superior habens iurisdictionem in sua Religione, sed solum Definitor.

Nam vt diximus *tom.* 2. *c.* 5. *n.* 1. Munus Definitoris in Religionibus esto non sit dignitas, est tamen personatus, ac proinde reddit capacem habentem illud vt conseruatorem eligatur. Tum iuxta communem *d. c. fin. de offic. delegat. in* 6. *& c. statutum de rescrip. etiam in* 6. Tum iure speciali Clement. VIII. in constitutione Sanctissimus anno 1592. & Greg. XV. in constitutione etiam Sanctissimus anno 1621. Tum denique iure specialissimo (per quod tollitur omnis difficultas, quæ in præsenti potest esse) priuilegij amplissimi Gregorij XIII. anno 1579. die 24 Octobris concessi ipsis PP. Iesuitis pro partibus Indiarum ad eligendum in conseruatores loco qualificatarum personarum quosnis idoneos, & probos viros sæculares clericali charactere insignitos, non tamen
87 coniugatos. Et rursus in eadem Bulla: *Nec propterea dictam Societatem ad certos, & determinatos conseruatores alligare authoritate Apostolica, & tenore præfatis statuimus, & ordinamus.*

Ex iis enim clarè inferri videtur potuisse eligere in conseruatorem præfatum Religiosum diffinitorem, siquidem poterant eligere conseruatorem sæcularem, nec sunt alligati ad certos, & determinatos conseruatores. Ad quod etiam deseruit Bulla Clement. VII. quæ dicitur esse authenticata, & comprobata, in Conuentu S. Dominici Mexicanæ Vrbis, in qua ei concedit facultatem eligendi in conseruatores quascunque personas Ecclesiasticas, sæculares, & Religiosas, etiam in dignitate Ecclesiastica non constitutas, dummodo litteratæ existant, aut si litteratæ non sint Assessorem litteratum habeant, & in Sacris Ordinibus constitutæ sint. Quod, & vsu receptum dicitur in illis partibus.

Accedit ad maiorem abundantiam, quod dato, & non concesso quod dicta electio esset inualida respectu eius conseruatoris, qui non erat in dignitate constitutus, sed solum diffinitor suæ Religionis, nihilominus ex parte alterius qui erat Prior conuentus Religiosorum valida erit: siquidem Regula illa, Vtile non debet per inutile vitiari, quæ habetur inter Regulas iuris *in* 6. *n.* 37. & sumitur ex *l.* 1. *§. Sed si mihi ff. de verbor. oblig.* Vbi communiter DD. etiam procedere debet in præsenti.

88 Maximè, quia esto quod hæc Regula non procedat in rebus indiuiduis, & inseparabilibus, procedit tamen in rebus diuiduis, & separabilibus prout ex multis Sacræ Rotæ decisionibus, & DD. probat Barb. in collectan. DD. ad istam Regulam. Res autem ista de duplici conseruatore res diuidua est, & separabilis, vt de se patet.

Maiori probabilitatis specie impugnari posse videtur hanc conseruatorum electionem, eo quod, iuxta constitutionem *Sanctissimus* Gregorij XV relatam deficit illis ea conditio, quam Pontifex pro ipsis requirit, scilicet, quod *in Conciliis Prouincialibus, aut Diœcesanis prædicti Iudices electi seu designati sint.* Quod non contingit in præsenti, cum dicti duo Religiosi in conseruatores electi nullatenus erant in aliquo concilio Iudices electi, seu designati. Cæterum, non propterea eorum electio inualida censenda est. Primò quidem, quia constanter asseritur hanc Gregorij constitutionem in illis partibus nedum recep-tam, sed neque publicatam, multoque minus practicatam esse, prout Alfonsos de Carranza *in reformat.* & alij testantur.

Quibus iungitur Seraphinus Freitas Ordinis Sanctæ Mariæ de Mercede *in scholiis ad Bullar. sui Ordinis in Gregor. XI. Bulla II.* Vbi loquens de alia simili constitutione Clemen. VIII. dicit solum fuisse regulam Cancellariæ, & expirasse morte Papæ, & non fuisse receptam in partibus Hispaniæ. Cuius etiam signum est quod plures authores Hispani, qui post eam de conseruatoribus Religiosorum scripserunt ipsius mentionem non faciunt, quales sunt Ioannes de Cruce *in Epitom. stat. Relig.* Portellus *in dub. Regularib.* Et Hieronymus Rodriguez *in suo Compendio.* Et sane licet non facilè admitti debeat constitutiones Pontificias Romæ more solito publicatas non esse receptas, aut publicatas in Prouinciis exteris, nihilominus Indiarum Prouinciis, aut Regnis vtpotè valdè distantibus à Romana curia, & in altero Orbe sitis plus quam aliis Religionibus in hoc concedendum. Præsertim, si iuata dicta superius, ex Salgado, & Solorzano, (quæ tamen mihi non constant) Rex Catholicus non permittit huiusmodi constitutiones Pontificias, quæ causa rixarum, & contentionum inter Episcopos, & Regulares esse possunt in illis partibus promulgari. 89

Addunt aliqui hanc constitutionem Gregor. XV. solùm loqui de conseruatoribus electis pro causis Regularium in quibus ipsi sunt rei, non autem de illis qui eliguntur pro causis in quibus sunt actores, qualis est causa, de qua in præsenti. Addi etiam potest quod ex contextu ipsius constitutionis colligi videtur quod etsi talis electio contra formam ipsius facta illicita sit non tamen inualida. Pontifex enim facit distinctionem inter electionem conseruatorum faciendam in posterum à Sede Apostolica, & ab ipsis regularibus, & de priori dicit nullius esse momenti, vel roboris, de posteriori autem nihil tale dicit, sed solum possit pœnas transgressoribus.

Quæ patent ex his verbis constitutionis: *Quodque deinceps littera conseruatoria per Sedem Apostolicam concedenda, supraścriptis tantum dirigentur, & siqua littera aliter expedientur, illa, ac deputationes huiusmodi, omniaque exinde sequenda nullius sint roboris, vel momenti.* Et *nihilominus qui secus quàm iuxta formam superius præscriptam Conseruatores huiusmodi cum effectu eligere, nominare, seu deputari, aut electis, nominatis, seu deputatis vti ausi fuerint: Regulares quidem voce actiua, & passiua sint ipso iure priuati, adeo vt habilitationem à nemine, præterquam à Romano Pontifice consequi valeant. Reliqui vero aliis pœnis arbitrio Sanctitatis suæ coerceantur, & prædictorum omnium Conuentus, Monasteria, ac loca huiusmodi, eorumque personæ ac bona careant Conseruatore ad annum, ita vt illorum causa interea coram locorum Ordinariis dumtaxat cognosci, ac definiri debeant.*

Tollitur autem omnia difficultas ex eo quod cum prædictis partibus vel non habeantur prædicta Concilia Prouincialia, vel diœcesana, vt dicitur, vel casu quo habeantur in eis non eligantur tales Iudices Synodales, ideo constitutio ista Gregorij quoad hoc punctum habetur pro lege impossibili, ac per consequens nullam vim habente. Quia impossibilia non obligant, seu ad impossibile nemo tenetur. *l. Si quis in grauis in princ.* vbi Bartholus *ff. ad Syllan l. si stipuler,* 90

puler, *ff de verb. oblig. l. Paulus ff. qua sent. sine app.
resc. l. impossibilium ff. de reg. iur. §. Impossibilis In-
stit. de hared. institnen c. nemo potest de regul. iur.
libro sexto.* Thom. de Thomas *in florib. leg. reg.*
194. Olradus *cons.* 252. *Quidam testater, versic.
tertia actio*, Ioann. Iacobus de Lem. *inter Cons.
Bruni consil.* 157. *n.* 212. *cum seqq. vbi n.* 214. ait
quod procedit in contractibus, sententiis, & pre-
ceptis. Surd *decis.* 289. *nu.* 21. Flamin. *de resignat.
benefic. lib.* 11. *q.* 13. *num.* 8. Bellet. *disquisit Cleric.
p.* 2. *tit. de Clerico debitore* §. 1. *num.* 4. Cardin.
Tusch. *tom.* 4. *litt S. conclul.* 54. Barbosa *in axiom.
Iur axiom* 118. *num.* 7.

91 Minus obstat contra prædictam electionem
conseruatorum, & gesta per ipsos quod ipsi non
assumpserint secum Assessorem. Cum hoc nec ex
iure communi, nec ex priuilegiis Religionum
habeatur quin potius oppositum eliciatur ex di-
ctis in Superioribus de priuilegio Clementis
VII. pro Dominicanis Indiarum, faueatque Mo-
neta *de Conseruat. cap.* 9. *num.* 58.

92 Maximum autem robur firmitatis recipit di-
cta conseruatorum electio ex decreto Tribunalis
S. Inquisitionis Mexicanæ de ann. 1647. pro die
18. Maij, in quo Domini illi Inquisitores omni-
no prohibuerunt scriptoras quosdam, seu manu-
cripta aut impressa contra præfatos conseruato-
res. Insuper præcipit in virtute Sanctæ Obedien-
tiæ, & sub pœna excommunicationis latæ sen-
tentiæ sibi reseruatæ, ne aliquis verba aliqua in-
iuriosa in cathedra, pulpito, vel alibi contra Re-
ligionem Prædicatorum ex qua erant dicti con-
seruatores, & Societatem Iesu, quæ illos elegit
proferre auderet. Vbi etiam alia concernentia.
Ex quibus elicitur hoc S. Tribunal approbasse, &
confirmasse dictam electionem ac præfatos con-
seruatores habuisse pro legitimis, & non intrusis.

Ad maiorem autem abundantiam, & pro ma-
iori firmitate eorum quæ dicta sunt in fauorem
PP. Iesuitarum circa hanc controuersiam, ex-
pendenda primò quidem Bulla Pauli III anno
1545. edita, quæ incipit *Cum inter cunctas*, &
habetur in Bullario Rodriguez in hoc Pontifice
num. 7. in qua quoad concionatores, & confes-
sores hæc ipsis concedit: *Cuilibet vestrum, qui
ad hoc idoneus repertus, & per vestra Societatis
Præpositum pro tempore existentem deputatus fue-
rit, in quibusuis Ecclesiis, & locis, ac plateis com-
munibus, seu publicis, & alias vbique locorum cle-
ro, & populo verbum Dei prædicandi, ac eos viam
veritatis edocendi, & ad benè, beatéque viuendum,
itaut in vobis verbo pariter, & exemplo ædificen-
tur, in Domino hortandi, admonendi, nec non illis
ex vobis, qui presbyteri fuerint, quorumcumque
vtriusque sexus Christi fidelium ad vos vndecunque
accedentium confessiones audiendi, & confessionibus
diligenter auditis, ipsos, & eorum singulos, ab om-
nibus, & singulis eorum peccatis, criminibus, ex-
cessibus, & delictis, quantumcumque grauibus, &
enormibus etiam Sedi Apostolicæ reseruatis, & à
quibusuis ex ipsis casibus resultantibus sententiis,
censuris, & pœnis Ecclesiasticis (exceptis contentis
in Bulla, quæ in die cœnæ Domini solita est legi) ab-
soluendi, ac eis pro commissis pœnitentiam salutarem
iniungendi.*

94 Item alia eiusdem Pauli ann. 1549. emanata,
quæ incipit *Licet debitum* apud eundem Rodri-
guez *sup. num.* 8. in qua specialiter quod ad con-
fessarios attinet inquit Pontifex: *Vniuersis vtriuſ-
que sexus Christi fidelibus vt cuilibet de Societat,
ipsa confiteri possint, Rectoris sui licentia minimè re-
quisita*, &c. supple *concedimus*, vel *indulgemus*. In-
super aliæ Gregorij XIII. & Gregorij XIV. qui- 95
bus conceditur *Presbyteris eiusdem Societatis, qui
semel à Præposito Generali eiusdem Societatis pro
tempore existente, vel saltem ab aliquo Episcopo ap-
probati fuerint ad prædicandum, confessiones audien-
dum, & Missas celebrandum pro mysteriorum hu-
iusmodi exercitio vlteriores licentiam, & approbatio-
nem ab aliis Episcopis petere, seu alias habere mini-
mè teneantur, sed absque illis prædicare, confessiones
audire, Missasque etiam extra Ecclesias consecratas
super altaribus portatilibus*, &c. Hæc inquam non 96
omittenda maximè, quia prætendi possunt con-
firmata à Paulo Quinto in alia Bulla *Quantum
religio* an. 1606. edita, vbi confirmatur priuilegia
Societatis cum clausulis amplissimis: Et quia
consonant viuæ vocis Oraculo Pij V. in quo eis-
dem Patribus confirmantur priuilegia reuocata
per Concilium Tridentinum, quod viuæ vocis
Oraculum prætendi etiam potest dici debere
Bullarum per illam Bullam Pauli V. ac per con-
sequens non comprehensum in reuocatione ge-
nerali huiusmodi Oraculorum facta per Grego-
rium XV. & Vrbanum VIII.

Cœterum hæc omnia, & si quæ sunt alia si- 97
milia priuilegia, quatenus in illis conceditur
facultas audiendi confessiones sæcularium sine
examine, aut approbatione Episcopi Diœcesani,
cessare videntur non solum quoad ea quæ præ-
cesserunt Concilium propter ipsum *in sess.* 23.
cap. 15. vbi oppositum cauetur, prout in terminis
Bullarum Pauli III. dixit Suarez 4. *tom. de Relig.
tractat.* 10. *lib* 9. *cap.* 2. *numer.* 1. Et quoad alia,
non obstante quod sint posteriora Concilio,
ac per consequens potuerint illi derogare pro-
pter declarationes Sac. Congregationis relatas,
& præcipuè propter Bullam Vrbani VIII quæ 98
incipit *Cum sicut accepimus* de ann. 1628. cui ma-
ximè insistunt Cardinalis Lugo, Diana, & alij
Authores communiter, quia Pontifex in ea om-
nia indulta, seu priuilegia ad audiendas confes-
siones sæcularium aliquibus Religiosis concessa,
etiamsi ab Episcopis Diœcesanis ad id examinati, & 99
approbati non fuerint, reuocat his vniuersalissi-
mis verbis: *Nos huic male opportunè prouidere vo-
lentes, de Venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E.
Cardinalium negotiis Regularium præpositorum con-
silio, omnia, & singula indulta huiusmodi, audiendi
sæcularium confessiones absque Ordinarij examine,
& approbatione quibusuis Collegiis, Capitulis, Reli-
gionibus, Societatibus, & etiam Societati Iesu, Con-
gregationibus, & Ordinibus, tam Mendicantium,
quàm non Mendicantium, necnon Monachorum
quorumcunque etiam S. Benedicti, Cisterciensium, &
Carthusiensium, ac etiam quibusuis Militiis, etiam
Hospitalis S. Ioannis Hierosolymitani, ac quibuſ-
cumque Ecclesiis etiam Patriarchalibus, & Metro-
politanis, Monasteriis, cæterisque locis piis, siue eo-
rum, & earum respectiuè Abbatibus Præpositis, De-
canis, Magistris, Ministris, Prælatis, Prioribus, Re-
ctoribus, etiam Generalibus, vel Prouincialibus, Cap-
pellanis, Confessariis, aut aliis quocunque nomine
nuncupatis Superioribus, & personis quibuscumque,
etiam quomodolibet exemptis, ac Sedi Apostolicæ
immediatè subiectis, cuiuscumque dignitatis, præemi-
nentiæ, & cōditionis existētibus, & quouis priuilegio
munitis, & eam ad supplicationem partium, quàm
motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ
potestatis plenitudine hactenus quandocumque, &
qualiter*

qualitercunque ex quauis etiam de necessitate exprimenda causa, & alias quomodolibet concessa, Apostolica auctoritate, tenore præsentium reuocamus, cassamus, tollimus, abrogamus, & annullamus, viribusque, & effectu euacuamus, ac reuocata, cassa, sublata, abrogata, & anaallata, viribusque, & effectu vacua esse, & fore, nec Religionibus, Societatibus etiam Societati Iesu, Congregationibus Ordinibus, ac Militijs, & Ecclesijs, Monasterijsque prædictis, eorumque Superioribus, & personis quibuscunque in posterum vllo modo suffragari minusque illos, & illas, etiamsi de ijs specialis, specifica, & expressa, ac de verbo ad verbum mentio habenda foret, indultis huiusmodi vti posse.

Quamuis autem hoc ita sit, nihilominus dicta Vrbana, & dictæ declarationes Sac. Congregationis in partibus Indiarum notæ non erant ob defectum publicationis in illis partibus, &
100 lex non promolgata non obligat *l. leges, C. de legib.* S. Thom. 1. 2. q. 90. *art.* 4. & DD. communiter.

101 Maximè quando talis lex est reuocatoria priuilegiorum prout ex Suarez Bonacina, & Portello dixi *tom 4 verb. Priuilegia Regularium n.* 20. Adeo vt maximè tunc procedat (saltem pro foro conscientiæ) sententia, quam tenent Seranus, Sa, Solerus, Medina, Angelus, Sotua, Carbo, Cooradus, Miranda, Victorellus, Molina, Layman, Becanus, & Homobonus, quos refert Diana 5. *p. tract.* 10 *de legib resolut.* 8. & Celestinus, Douallius, Marchantius, Ioannes Vvigers, Gordonus, & Baodelius, quos refert 5. *par. tract.* 14. *resol.* 25. asserentes huiusmodi leges non obligare ante promulgationem factam in Prouincijs, seu Diæcesibus.

Quod maiorem vim habet pro Indijs non solum propter maiorem distantiam ab Vrbe, sed etiam quia, vt viri docti inquiunt, Rex Catholicus ex commissione sibi à Sede Apostolica tradita pro concordia inter Episcopos, & Regulares non permittit quod huiusmodi Bullæ contra Regularium priuilegia in illis partibus promulgentur. Prout ex Solorzano *tom.* 2. *li* 3. *cap.* 25. & Salgado *de retent. Bullar.* afferunt alij viri docti. Ideo ab obseruantia tum dictæ Bullæ Vrbanæ, tum dictarum declarationum S. Congregationis excusabantur dicti PP. Iesuitæ, & propterea D. Episcopus non debuit contra ipsos tam rigidè procedere.

102 Præsertim animaduertendo, quod priuilegia Religionum sunt, & debent esse priuilegiatissima in Eccesia Dei. Primò ex illo principio: *Summa ratio est, quæ pro religione facit*, iuxta *l. sunt personæ in fin. ff. de Relig. & Sum. fun.* Sanch. *lib.* 8 *de matrimon. disput.* 1. *num.* 13. ac proindè quod ipsis stare debeant priuilegiati Regolares, donec illis legitimè cōstet de reuocatione ipsorū.

Quod etiam sequitur secundò, ex eo quod cum non vni, aut alteri personæ concedantur, sed toti Religioni, aut communitati, æquantur legi, ac perindè habentur ac si in corpore iuris inserta essent. Oltradus *cons.* 300. *num.* 4. *vers. Considerandum est*. Enriquez post alios *lib.* 7. *de Indulg. c.* 22. *num.* 3. & *c.* 24. *num.* 4. Sanch. *supra*. Tertiò, quia iuxta ea quæ dixi 4. *tomo verb. Priuilegia Regularium num.* 20. Sunt remuneratoria propter merita Religionom concessa, vt sæpius declarant Pontifices in dd. Bullis, & alijs de Societate loquentes.

Quæ ratio adeò efficax multis est, vt propter
103 ipsam censeant reuocari non posse. Quod etsi verum non sit quando adest aliqua ratio vigens, & bonum commune concernens, quando tamen ea non subsistit verum videtur, prout dixi eo
loco ex Suarez, Salas, & Bonacina. Admissus 104
ex eo sequitur, vt dixi, quod potuerint dicti Patres stare dictis priuilegijs, donec illis legitimè ipsorum reuocatio promulgata esset.

Quod maximè applicandum videtur huic Vrbanæ reuocationi, eo quod, vt dicitur, idem Vrbanus VIII. anno sequenti scilicet 1629. reualidauit priuilegium Iesuitarum pro patribus Indiarum.

Meritò proindè iidem PP. Iesuitæ ad Sanctissimi D.N. pedes prouoluti benignissimum ipsius patrocinium quærunt ad instar illius quod Paulus V. bo. me. eisdem Patribus in partibus Indiarum consistentibus tribuisse dignoscitur. Etenim cum quidam D. Episcopus in illis partibus parum benignè erga PP. Iesuitas se gereret ad ipsum litteris monitoriis, & exhortatoriis datis
de anno 1608. inter alia sic scripsit: *Quantum* 105
autem ad Sacerdotes Societatis Iesu attinet, cupimus vt eos benignè ac paterna Sacerdotalique charitate tractes, & si quid animaduertendum in eis fortè Tibi videbitur, præcipimus, ac mandamus fraternitati tuæ vt illud prædictæ Societatis Prælatis significes, nosque de omnibus certiores facias, qui Deo adiuuante, vt par est prouidebimus.

Et in alijs anni sequentis ad eundem Episco- 106
pum sic: *Sacerdotes Societatis Iesu egregiam operam hactenus nauarunt semper Catholicæ Ecclesiæ: propterea eos valde diligimus, eorumque existimatio quies, & pax Nobis summoperè cordi est, vt commodius Deo seruire, & animarum vtilitati studere possint. Itaque fraternitatem tuam monemus, & hortamur, vt à similibus in posterum abstineas, & charitate, ac humanitate, qua decet dictos Religiosos tractes, vt bonus odor Christi sitis in Ecclesia Dei; etsi fortè aliquid in illis deprehenderis, quod Tibi videatur indigere correctione, illud nobis significes. Nos enim de opportuno remedio prouidebimus.*

Similiter in alijs durioribus eiusdem anni ad 107
eundem Episcopum sic Pontifex: *Fraternitatem tuam hortamur, & in virtute Sanctæ Obedientiæ Tibi præcipimus, & mandamus, vt statim ac nostras litteras acceperis ab illis perturbandis omninò abstineas, Quod si renueris, aut distuleris, quod non credimus obedire nostræ voluntati, mandamus Venerabili Fratri Episcopo Maliaporensi, quid circa hoc agendum erit.*

Pro quarum litterarum executione Eminen-
tissimus Cardinalis Borghesius litteris alijs datis 108
ad Illustrissimum Hispaniarum Nuntium sic etiā scripsit: *Sarà V. S. informata dai Padri della Compagnia di Giesù de i danni notabili per causa delle persecutioni nuouamente suscitate da quei Vescoui, & in particolare da quelli della China, e del Cocin, li quali non contenti delle discordie, che versono frà di loro, hanno medesimamente voluto molestare li Padri non solo con ingiurie, minaccie, e maladicenze, ma ancora con fatti, spogliandogli delle proprie Chiese, che amministrauano, e priuandogli del ministerio della parola di Dio, il che potrà V. S. per se stessa considerare di che scandalo, e conseguenza sia in quei populi, oltre all'impedimento, che si fà al progresso di quella noua Christianità.*

Nostro Signore hà inteso tutto questo cō gran suo dispiacere, e per il zelo particolare, che ha che Dio sia seruito, e glorificato in quelle parti, e che la Compagnia sia promessa à continuare il suo Instituto per

il frutto che da lei si ne caua nella Chiesa, hà pensato di scriuere, si come fà alli medesimi due Vesconi vn Breue per ciascuno, ordinando loco, che desistino da queste molestie contra i Padri, e che non dyno occasione di maggior scandalo, e nouità, & in euento, che quel del Cocino non obedisca, ch'è quello, ch'è venuto alla priuatione delle Chiese, e della predica, si scriue vn'altro Breue al Vescouo di Maliapor, acciò ne formi processo, e lo mandi à Roma.

E parso anco à Sua Santità, che di tutti questi inconuenienti V. S. ne dia parte à sua Maestà, si come farà à nome della Santità sua con quelli officij considerati, che la prudenza sua le dettarà, tenendosi per fermo che la Maestà sua non hauerà meno à cuore la pace, e concordia di quei Vesconi, e Religiosi di quel che le stano le cose della medesima Religion Cattolica in quei suoi Regni.

Scripseram hæc fermè omnia pro veritate in
109 hac controuersia, quando à S. Congregatione Episcoporum, & Regularium editæ sunt declarationes aliquot materiam istam concernentes, quas Sanctissimus Dominus noster Innocentius litteris datis apud Sãctam Mariam Maiorem die 14. Maij 1648 approbauit, & confirmauit, & inuiolabiliter obseruari mandauit. Ideircò præfatum Sanctissimi Breue, in quo tales declarationes inseruntur hìc placuit apponere, vt si quæ in prædictis continentur eisdem contraria, ad intentum Sanctissimi, & eiusdem S. Congregationis, prout iure debitum est, adaptentur; & prout libens profiteor meæ intentionis esse. Quæ porrò alia conformiter ad SS. D. N. mentem dicta sunt, magis roborentur.

INNOCENTIVS PAPA X.

Ad futuram rei memoriam.

110 CVM sicut accepimus aliquæ fuerint ortæ differentiæ in er Venerabilem Fratrem Ioannem Episcopum Angelopolitanum, siue Populi Sanctorũ Angelorum in Indijs Occidentalibus ex vna, & dilectos filios Clericos Regulares Societatis Iesu partibus ex altera de, & super munere prædicationis verbi Dei in proprijs eorumdem Clericorum regularium petita solum Episcopi benedictione, quam in alienis Ecclesijs petita, & obtenta ab eodem Episcopo Diæcesano licentia exercendi; necnon super confessionibus laicorũ audiendis præuio examine, sine approbatione eiusdem Episcopi Diæcesani, quæ dicti Clerici Regulares in vim priuilegiorum prædictæ Societati Apostolica authoritate concessorum sibi proprio iure licere prætendebant, & desuper in partibus fuerit deuentum ad plures actus iudiciales, & pro parte Clericorum Regularium huiusmodi ad electionem conseruatorum priuilegiorum huiosmodi; nobisque tam dicti Ioannis Episcopi, quàm eorundem Clericorum Regularium nomine prosopiendis differentiis huiusmodi quædam dubia decisionem differentiarũ præfatarum, necnon iurisdictionem Ordinariorum in exemptos, & ipsorum Clericorum Regularium exemptione à Iurisdictione Ordinarij concernentia fuerint proposita, ad quæ ambæ partes responderi, & quid desuper obseruandum sit auctoritate nostra Apostolica statui, & stabiliri desiderabant.

Nos qui omnium fidelium, & præsertim Ecclesiasticorum quieti libenter incumbimus differentias prædictas, totumque negotium particulari congregationi aliquorum Venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium, & dilectorum Romanæ Curiæ Prælatorum examinanda commisimus, qui auditis sæpius Procuratoribus prædicti Ioannis Episcopi, necnon Procuratore Generali Societatis prædictæ negotio maturè discusso omnibus dubiis, & petitionibus hinc indè propositis responderunt prout sequitur, videlicet: Sacra Congregatio à Sanctissimo Domino nostro deputata super controuersijs vertentibus inter Episcopum Angelorum in Indijs Occidentalibus, & Religiosos Societatis Iesu sæpius auditis Procuratoribus ab eodem Episcopo ad Vrbem allegatis; necnon ipsius Societatis Procuratore Generali negocioque accuratè discusso censuit prædictos religiosos nequaquam posse in Ciuitate, & Diœcesi Angelopolitana personarum secularium confessiones audire sine approbatione Episcopi Diœcesani, nec verbum Dei prædicare in Ecclesijs sui Ordinis, non petita ipsius benedictione, nec in aliis Ecclesijs sine eius licentia, nec in Ecclesijs etiam sui Ordinis ipso contradicente, & contraueniente ab Episcopo tanquam Sedis Apostolicæ Delegato coerceri, & puniri posse etiam censuris Ecclesiasticis in vim constitutionis San. Mem. Gregorij XV. quæ incipit *Inscrutabils Dei prouidentia.* Ac proindè memoratis religiosis qui huiusmodi approbationem, ac licentiam se obtinuisse non docuerint potuisse Episcopum, seu eius Generalem Vicarium præcipere sub pœna excommunicationis latæ sententiæ vt à confessionibus audiendis, & verbis Dei prædicatione abstinerent, nec ob eam causam licuisse dictis Religiosis quasi à manifestis iniuriis, & violentijs eligere conseruatores, eosque, vt præfertur electos in Episcopum, eiusque Vicarium generalem indebitè ac nulliter excommunicationem fulminasse.

Cæterum S. Congregatio serio in Domino hortatur, ac monet Episcopum vt christianæ mansuetudinis memor erga Societatem Iesu, quæ laudabili suo Instituto in Ecclesia Dei tam fructuosè laborauit, ac sine intermissione laborabat paterno se gerat affectu, eamque in regimine Ecclesiæ suæ per vtilem adiutricem agnoscens benignè foueat, ac pristinæ suæ beneuolentiæ restituat, quemadmodum Sacra Congregatio ipsum facturum confidit, sibique certo pollicetur eum eius zelum, pietatem ac pastoralem sollicitudinem compertam habeat.

Datum Romæ die 16 Aprilis anno 1648. Et præmissorum occasione pro parte prædicti Ioannis Episcopi, necnon religiosorum Societatis Iesu in eadem Congregatione proposita fuerunt diuersa dubia de mandato Sanctissimi resoluenda, quæ quidem S. Congregatio sæpius auditis vt in præmissis eodẽ Episcopo ad Vrbem missis, necnon Procuratione Generali ipsius Societatis, negotioque maturè perpenso ad singula dubia ab vtraque parte proposita respondit ordine quo sequitur.

Primò, an in casu quo Episcopus præcipiat decreta aliqua Concilij Tridentini à Regularibus obseruari, & executioni demandari Regu-

lares

lares quicumque etiam Societatis Iesu sub prætextu quod huiusmodi præcepta infringant sua priuilegia possint eligere conseruatores? Congregatio respondit, si Episcopus præcipiat regularibus etiam Societatis Iesu, vt decreta aliqua Conc. Trident. obseruent, ac exequantur in illis casibus, in quibus per ipsum Concilium, vel constitutiones Apostolicas Regulares exempti subiiciuntur iurisdictioni, & correctioni Episcopi, minimè licere ipsis Regularibus ob eam causam conseruatores eligere.

Secundò, an quando Ordinarius procedit iuris ordine seruato aduersus Regulares prædictos in casibus in quibus per Concilium Tridentinum vel constitutiones Apostolicas ipsi subiiciuntur possint conseruatores Iudices assignare? Respondit, vt ad proximum non posse.

Tertiò, an Regularibus etiam Societatis Iesu asserentibus se habere priuilegia quomodo obediant Episcopo in executione decretorum iuris communis Concilij Tridentini, constitutionum Apostolicarum Ordinarij debeant ipsis adhibere fidem absque exhibitione huiusmodi priuilegiorum? Respondit, Ordinarios non teneri huiusmodi assertioni fidem adhibere absque integrali priuilegiorum exhibitione.

Quartò, An in casu quo Regulares quicunque etiam Societatis Iesu exhibeant aliqua priuilegia, & Ordinarij iudicent ea non suffragari casui de quo agitur & ad rem non facere Regulares præfati possint, & debeant prouocari ad Summum Pontificem, vel in partibus Indiarum remotissimis ad Metropolitanum, siue Ordinarium viciniorem, vel potius possint hoc casu eligere Iudices conseruatores? Respondit. Si verba priuilegiorum sint obscura, & ambigua non licere recurrere ad Metropolitanum, vel viciniorem Episcopum, nec conseruatores eligere, sed Summum Pontificem pro interpretatione esse adeundum.

Quintò, vtrum constitutio fel. recor. Gregorij XV. circa conseruatores Regularium publicata an. 1625. cum declarationibus Eminentissimorum Sac. Congregationis Conc. Trident. interpretum desuper editis æquè afficiat, & comprehendat religiosos Societatis Iesu, ac reliquos regulares, itaut omnia alia prædicta Societatis priuilegia fuerint reducta ad terminos dictæ constitutionis, & sic in posterum debeant ab iis eligi conseruatores iuxta formam, & tenorem prædictæ constitutionis? Respondit, huiusmodi constitutionem cum declarationibus, vt prætenditur editis æquè afficere Religiosos Societatis Iesu, atque aliorum Ordinum, & conseruatores ad illius præscriptum esse eligendos non obstantibus quibusuis priuilegiis, quippe quæ omnia sunt reducta ad terminos ipsius constitutionis.

Sextò, an regulares prædicti grauati ære alieno, vel ad ratiocinia, testamentorum executores possint conueniri coram Ordinario, si conseruatores non nominauerint intra tempus habile ab Ordinario præscriptum? Respondit, Regulares in causis præfatis coram Ordinario loci esse conueniendos, si ad præscriptum constitutionis San. Mem. Greg. XV. conseruatores non elegerint, ipsumque electionis documentum intra præfinitum tempus in actis Curiæ ipsius Ordinarij non exhibuerint, ac dimiserint.

Septimò, an dicti regulares conseruatores siue ad iura, siue ad priuilegia tuenda assumentes teneantur ante exercitium commissionis præstare cautionem coram Ordinario, siue alio Iudice competente de iudicio Sisti, & iudicatum soluendo, casu quo in lite, siue causa succubuerint? Respondit, non teneri.

Octauò, an quando Episcopi iura, vel decimas cathedralium aduersus regulares prædictos dote sua spoliantes Ecclesia corā Iudice competente tuentur librosque memorialia, & allegatores producunt ius Ecclesiarum Cathedralium exprimentes, & acquisitiones Religiosorum aliaque id generis adnumerantes huiusmodi scriptorum occasione possint Regulares nominare conseruatores, prætendentes iniuriam sibi inferri in referendo immoderatas acquisitiones: Respondit, si Episcopi pro tuendis iuribus Cathedralium Ecclesiarum coram Iudice competenti huiusmodi scripta producat, & regularium immoderatas acquisitiones veraciter, & modestè referant, non licere Regularibus ob eam causam ad conseruatores recurrere.

Nonò, vtrum regularis quicunque etiam Societatis Iesu possint administrare Sacramentum pœnitentiæ sæcularibus absque licentia Episcopi Diæcesani, etiamsi in aliena Diæcesi approbatus sit? Respondit, regulares etiam Societatis Iesu in vna Diæcesi ab Episcopo approbatos ad confessores personarum sæcularium audiendas nequaquam posse in alia Diæcesi huiusmodi confessiones audire sine approbatione Episcopi Diæcesani.

Decimò, an Episcopus contra dictos regulares audiendos in sua Diæcesi confessiones sæcularium absque sua approbatione, vel concionatores absque licentia Episcopi intra, & extra proprias Ecclesias possit procedere eos à talibus ministeriis remouendo, siue præceptis, & aliis iuris remediis coercendo? Respondit eisdem regularibus, qui confessiones personarum sæcularium audiunt sine approbatione Episcopi loci vel prædicant in Ecclesiis sui Ordinis, non petita illius benedictione, aut in aliis Ecclesijs absque ipsius licentia, vel in Ecclesijs etiam sui Ordinis ipso contradicente posse Episcopum in vim constitutionis fel. record. Gregorij XV. quæ incipit *Inscrutabili Dei prouidentia* tanquam Sedis Apostolicæ Delegatum administrationem Sacramenti pœnitentiæ, ac munus prædicationis interdicere, eosque Iuris remediis coercere, & punire.

Vndecimò, an quādo Episcopo constat dictas licentias obtentas non fuisse, ipse possit præcipere, vt donec licentiam intra præscriptum tempus exhibeant à tali ministerio abstineant, & an requirendus sit per Episcopum pro his exhibeudis Prouincialis in alia Diæcesi, vel longissimè existens, vel ipsi Regulares confessarij, vel eorum Superiores eiusdem Diæcesis, in qua prædicta exercent? Respondit posse Episcopum sic præcipere, nec pro huiusmodi licentiis requirendum esse Prouincialem, sed satis esse ipsos Religiosos requirere, aut eorum Superiores in Diæcesi Episcopi existentes.

Decimosecundò, an si contiogat vt aliquis prædictorum regularium insurgat contra Episcopum in propria Diæcesi maledictis cum scripto, vel dicto populum scandalizando possit ab Episcopo puniri, & qua animaduersione, & quid si huiusmodi delinquens transiuerit ad aliam

Diæcesim

Diæceſim hoc caſu ſeruandum ſit? Et qua pœna puniendus ſit Regularis, qui commorans in vna Diœceſi ſpargat famoſos libellos contra Ordinarium alterius Diœceſis? Reſpondit, ſi regularis intra clauſtra degens extra ea in caſibus in dubio expreſſis ita notoriè deliquerit, vt populo ſcandalo ſit Epiſcopo inſtante teneri Superioré regularem infra tempus ab Epiſcopo præfigendum ſeuerè illum punire, ac de punitione Epiſcopum certiorem facere, alioquin ſic delinquentem ab Epiſcopo puniri poſſe ad præſcriptum Concilij Tridentini cap. 14. ſeſſ. 25. de regular. quod ſi delinquens ad aliam Diæceſim migrauerit ſeruandum eſſe quod præcipitur in conſtitutione Sanc. Mem. Clementis VIII. incipien. Suſcepti muneris ratio.

Decimotertiò, an conſeruatores nominati, & electi à regularibus prædictis ante exercitium ſuæ iuriſdictionis teneantur electionis authenticum documentum exhibere coram Ordinario ſub pœna nullitatis actuum? Reſpondit vtique teneri.

Decimoquartò, an priuilegia, quæ ſunt contra Iuriſdictionem Ordinarij, & quibus gaudent, & gaudere prætendunt regulares prædicti debeant Epiſcopis notificari, ſiue inſinuari? Reſpondit, regulares teneri huiuſmodi priuilegia Epiſcopo exhibere ſi eis vti voluerint.

Decimoquintò, an prædia ruſtica, metallorum fodinæ, ſaccari officinæ à regularibus Societatis, vel aliis poſſeſſa vel aliæ domus ſeculares, in quibus videlicet vnus vel duo regulares tantum cómorantur gaudeant priuilegio collegiorũ ſeu Conuentuum? Reſpondit non gaudere.

Decimoſextò, vtrum regulares prædicti apothecas quarumcumque mercium, macella, & ſimilia præſertim propè collegia, ſiue Conuentus exercentes poſſit ab Ordinario ſub cenſuris inhiberi, ne huiuſmodi exerceant. Reſpondit, non poſſe Epiſcopum hoc prohibere regularibus exemptis, ſed ſi in præmiſſis ita notoriè delinquant extra clauſtra, vt populo ſcandalo ſint, ſeruandum eſſe quod dictum eſt ſupra in reſponſione ad duodecimum.

Decimoſeptimò, vtrum regulares etiam Patres Ieſuitæ in ſuis prædiis, opificinis, aliiſque ſuis Domibus ſecularibus ſitis intra limites parochialium ad ſe non ſpectantium poſſint adminiſtrare Sacramentum baptiſmatis ſolemnis matrimonij, extremæ vnctionis, & Euchariſtiæ in Feſto Paſcatis famulis, mercenariis, ruſticis, ſiue aliis id genus hominibus ſecularibus abſq; Ordinarij, vel Parochi licentia? Reſpódit, non poſſe.

Decimooctauò, vtrum PP. Societatis in Ciuitate, & Diæceſi Angelorum poſſint conſecrare vaſa ſacra, altaria, & ſimilia in quibus vnctio requiritur? Reſpondit itidem non poſſe; pro parte verò religioſorum Societatis Ieſu propoſita fuerunt infraſcripta dubia.

Primò, an Epiſcopi in partibus Indiarum poſſint ex integro totum vnum Monaſterium, vel Collegium ab audiendis confeſſionibus ſuſpendere? Reſpondit Epiſcopos Indiarum poſſe quidem omnibus ſimul vnius Monaſterij, vel collegij confeſſariis adimere facultatem audiendi confeſſiones perſonarum ſecularium etiam inconſulta Sacra Congregat. Epiſcoporum. & Regularium negotiis præpoſita eum decretum ab ea editum ſub die 20. Nouemb. 1615. ex intentionis defectu, & conuenientia morali non extendatur ad Regiones illas tam longè ab Vrbe diſſitas. Verum ab hac generali ſuſpenſione, quæ vix ſine ſcandalo, & animarum pernicie contingere poteſt abſtinendum eſſe Epiſcopis, niſi grauiſſima ſubſiſtente cauſa, ſuper quo S. Congregatio illorum conſcientiàs grauiter voluit eſſe oneratas. Secundò, An Epiſcopus regularem pro confeſſionibus ſemel approbatum ſine noua cauſa ſuſpendere poſſit ab ipſis confeſſionibus audiendis. Reſpondit, regulares alias liberè ab Epiſcopo præuio examine approbatos ad audiendas confeſſiones perſonarum ſecularium ab eodem Epiſcopo ſuſpendi non poſſe ſine noua cauſa, eaque ad cõfeſſiones ipſàs pertinente.

Tertiò, an Bulla Pij V. 34 in Ordine tom. 2. Bullarij conceſſa, inſtante, & ſupplicante Sereniſſimo Rege Catholico non ad petitionem Regularium ſit reuocata in Bullis Summorum Pontificum in quibus exemptiones regularium mitigantur? Reſpondit agendum cum Sãctiſſimo, an velit declarare Bullam non eſſe reuocatam, illam tamen non ſuffragari, niſi in locis vbi eſt defectus Parochorum.

Quartò, an Epiſcopus poſſit cum cenſuris procedere contra regulares exemptos, ſi inobedientes fuerint in confeſſionibus audiendis, vel prædicatione verbi Dei, & hoc an vigore Concilij Tridentini, vel per quem Canonem? Reſpondit poſſe procedere non quidem in vim Concilij Tridentini, ſed in vim conſtitutionis Gregorij XV. quæ incipit Inſcrutabili Dei prouidentia.

Quintò, an licentia audiendi confeſſiones, & prædicandi ab Epiſcopo per literas miſſiuas, an ſolum per literas patentes Cancellariæ concedi poſſit? Reſpondit, poſſe concedi etiam per literas miſſiuas vel oretenus ſi ita Epiſcopo videbitur.

Sextò, an talis licentia oretenus ſine ſcriptis concedi poſſit? Reſpondit, vt ad proximum.

Septimò, an facultas eligendi conſeruatores conceſſa Societati à Gregorio XIII. ſuffragatur in locis in quibus non adſunt Iudices Synodales priuilegium Gregorij XIII. non ſuffragari quoad hoc, vt ſocietas non teneatur ex illis eligere conſeruatores dummodo tamen in reliquis ſeruetur forma conſtitutionis Greg. XV. hac de re editæ.

Octauò, an conſeruatores Societatis Vicarios generales Epiſcoporum auctoritate Apoſtolica per ſententias, cenſuras, & pœnas Eccleſiaſticas compellere poſſint virtute Bullæ Greg. XIII. incipien. Æquum reputamus. Datum vltima Februarij 1573. Reſpondit poſſe à manifeſtis iniuriis, & violentiis eos compeſcere etiam cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis. Datum Romæ die 16. Aprilis 1648. Quapropter vt præmiſſa firmius ſubſiſtant, & inuiolabiliter obſeruentur Nobis pro parte Ioannis Epiſcopi huiuſmodi fuit humiliter ſupplicatum, vt illa authoritate Apoſtolica confirmare de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur dicti Ioannis Epiſcopi votis hac in re annuere, illumque ſpecialibus fauoribus, & gratiis proſequi volentes, & eundem Ioannem Epiſcopum à quibuſuis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis à iure, vel ab homine quauis occaſione, vel cauſa latis ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtit ad effectum præſentium dumtaxat conſequédum

harum

harum serie absoluendum, & absolutum fore censentes huiusmodi supplicationibus inclinati præincerta responsa, seu resolutiones auctoritate prædicta tenore præsentium confirmamus, & approbamus, illisque Apostolicæ firmitatis vim, & robur adiicimus, & inuiolabiliter obseruari maodamus, salua tamen semper in præmissis auctoritate dictæ Congregationis decernentes sic, & non aliter in præmissis per quoscunque Iudices Ordinis, & Delegatos etiam Causarum Palatij Apostolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales etiam de Latere Legatos iudicari, & defiuiri debere, ac irritum, & inanè si quid secus à quoquam quauis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Non obstantibus Apostolicis, ac Vniuersalibus, Prouincialibusque, & Synodalibus Conciliis editis generalibus, & specialibus constitutionibus, & ordinationibus; necnon Ecclesiæ Angelopolitanæ, ac Societatis prædictæ, etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel alia quauis firmitate roboratis Statutis, & consuetudinibus, priuilegiis quoque indultis, & literis Apostolicis eidem Ecclesiæ, & Societati sub quibuscunque verborum tenoribus, & formis, ac cum quibusuis etiam Derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficatioribus, & insolitis clausulis, ac decretis etiam irritantibus etiam motu proprio, ac etiam cōsistorialiter, & alias quomodolibet in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, cōfirmatis, & innouatis. Quibus omnibus, & singulis etiamsi pro sufficienti illorum derogatione de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & indiuidua, ac de verbo ad verbum non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc seruanda foret, illorum omnium, & singulorum tenores præsentibus pro plenè, & sufficienter expressis habendis, illis alias in suo robore permansuris ad effectum præmissorum specialiter, & expressè derogamus, cæterisque contrariis quibuscunque.

Datum Romæ apud S. Mariam Maiorem sub Annulo Piscatoris die 14. Maij M.DC.XLVIII. Pontificatus nostri anno quarto.

M. A. Maraldus.

Circa quod Breue SS. D. N. Innocentij notatu dignum illud quod ipsi præponitur, scilicet:
111 *Ad futuram rei memoriam.* Non enim dicitur. *Ad perpetuam rei memoriam*, vt alibi sepè in Rescriptis Pontificum; non solum, quia perpetuum nihil potest esse sub Sole, *l. eum debere ff. de seruit. vrbanor. prædior.* cum traditis per Molinam *de primogenii. lib. 1. cap. 4. num. 15.* Sed etiam quia cum hoc Breue sit ad instantiam partis, quæ poterat proponere multa, quæ non probabantur, non debebat à Sede Apostolica emanare Breue quod obligaret omnes semper, aut in perpetuum. Tempus enim perpetuum in infinitum se extendit. *l. purè in fin. ff. de except. l. fundi §. Labeo ff. de act. empt.* & aliis iuribus, & Doctoribus apud Barbosam *in Tract. de dictionib. dict. 254. num. 2. & 3.* Solum ergo declarationes, & decreta Sac. Congregationis in eo Breui contenta obligant pro tempore, & quousque ab ipsamet S. Congregatione melius, & exactius informata aliter prouisum non fuerit.

Quod manifestè declarat Pontifex illis verbis:
112 *Salua tamen semper in præmissis authoritate dicta Congregationis.* Clausula tenim *salua*, &c. vel *saluo*, &c. est præseruatiua iuris, vt censuit Rota *decis. 610. in fin.* quam affert Barbosa *de clausul. clausul. 139. num. 4.* Et modificat, & limitat Angelus *consil. 27.* Tuschus *pract. conclus. tomo 2. littera D. conclus. 308. numero 1.*

Notandum præterea declarationes, & decreta Sac. Congregationis, Confirmationem, ac ap- 113
probationem à Sanctiss. factam solum videri procedere, quantum est ex vi huius Breuis, directè, & per se pro Episcopo, & Episcopatu Angelopolitano in Indiis Occidentalibus nouæ Hispaniæ, pro quo, & sedandis controuersiis inter ipsum, & Patres Societatis editum est.

Ita enim constat ex titulo præfixo eidem, scilicet: *Breue SS. D. N. Innocentij in causa Angelopolitana iurisdictionis in Indijs Occidentalibus noua Hispania.* Deinde ex toto contextu ipsius Breuis; maximè ex verbis prohæmij: *Cum sicut accepimus aliqua fuerint orta differentia inter Venerabilem fratrem Ioannem Episcopum, &c. & dilectos filios Clericos Societatis Iesu, &c.* Adiuncta illis: *Pro sopiendis differentijs huiusmodi.* Dixi autem *directè, & per se*, quia directè, & veluti per 114
accidens aliquæ declarationes, & decreta in Breui contenta videntur generalia pro aliis Episcopis, Episcopatibus, & aliis Religionibus à Societatis Iesu, maximè in partibus illis Indiarum.

Maximè animaduertendum, in huiusmodi Breui suppoui Bullam Gregorij XV. *Inscrutabilis Dei prouidentia*, non esse suspensam pro Regnis Hispaniarum per Vrbanum VIII. in speciali Breui super hoc edito, quod retuli supra n... Etsi enim, vt eo loco dixi verè extaret tale Breue Vrbani suspensiuum pro Regnis Hispaniarum dictæ Bullæ Gregorij XV. quia illud iam olim propriis oculis videram, vt dixi *tom. 1. Summæ cap. 19. num. 35.* & retulerunt Antonius de Hinoiosa, P. Augustinus de Bellis, Alfonsus de Carranza, & alij; nihilominus quia in Registris Papæ Vrbani non inueniebatur per tres menses, quibus super hoc diligentia adhibita est, vt testatur Ioannes Naldus vir singulariter doctus, & in Curia Aduocatus *in informatione super hac causa §. 59.* ideo S. Congregatio in decretis, & declarationibus præfatis confirmatis à SS. D. N. Innocentio, supposuit semper dictam Bullam Gregor. XV. esse in viridi obseruantia in Hispaniarum Regnis.

Cum verò postea repertum fuerit, (Deo sic prouidente) præfatum Vrbani VIII. Breue, nec illud reuocatum ab eodem Vrbano, aut SS D. N. Innocentio, censendum est manere in sua vi, & vigore, ac proindè iuxta illud in hac, & similibus causis in Regnis Hispaniarum in dies emergentibus, iudicandum esse. Illud propterea hic apponimus, prout à viro fide digno accepimus.

BREVE VRBANI VIII.

Venerabili Fratri Iulio Episcopo Cratien̄ nostro, & Sedis Apostolicæ in Regnis Hispaniarum Nuntio.

VRBANVS

VRBANVS PAPA VIII.

116 VEn.Fr. Aliàs à felic.record. Gregorio Papa XV. Prædecessore nostro Emanarunt litteræ tenoris sequentis vlt. Gregorius Episcopus seruus seruorum Dei, &c. Cum sutem sicut accepimus circa executionem litterarum prædictarum in Regnis Hispaniarum faciendam nonoulla per dilectum filium nobilem virum Rodericnm de Sylua Ducem Pastranæ Charissimi in Christo filij nostri Philippi Hispaniarum Regis Catholici apud nos & Sedem Apostolicam Oratorem eiusdem Philippi Regis nomioe coram dilectis filiis nostris Dominico Sanctorum duodecim Apostolorom Gymnasio, Ioanne Garzia Sanctorum quatuor Coronatorum Millino, ac Scipione Cobellutio Sanctæ Susannæ, necnon Antooio Sancti Onuphrij titulorum Presbyteris Cardinalib. respectiuè nuncupatis ad id à nobis specialiter deputatis deducta fuerint per Dominicum, Ioannem Garziam, Scipionem, & Antonium Cardinales prædictos, seu alios à nobis super his deputandos maturius, ac plenius videantur, atque considerentur; motu proprio, & ex certa scienria, ac matura deliberarione nostris, deqoe Apostolicæ potestatis plenitudine fraternitati siue per præsentes committimus, & mandamus, vt in Regnis Hispaniarum prædictis tantum ad eaecutionem insertarum litterarum huiusmodi supersederi anctoritate nostra cures, & facias donec aliter à nobis, seu Romanis Pontificibus successoribus nostris prouisum fuerit, contradictores quoslibet, & rebelles, ac sibi in hoc non parentes per sententias, ceosuras, & pœnas Ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris, & facti remedia appellatione postposita compescendo, inuocato etiam ad hoc si opus fuerit auxilio brachij secularis, non obstantibus præiosertis litteris huiusmodi, cæterisque In contrarium facientibus quibuscunque.

Darum Romæ apud S.Petrum sub annulo Piscatoris die septima Februarii anno 1625. Pontificatus nostri Anno II.

117 Quamuis autem pro maiori robore eorum quæ in hoc consulto dicta sunt plures Sac. Rotæ Romanæ decisiones afferri possent, illis prætermissis solùm paucas aliquot ad rem facientes hic apponere libuit.

Barchinonen̄.

Incursus Censurarum.

118 Curam Domino Mantica anno 1593.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicari ab Episcopo non potest, qui ab eius iurisdictione est exemptus.*

2 *Attentata intelliguntur, quæ pendente lite in Rota gesta sunt coram Ordinario, quando causa est commissa super toto negotio principali, & incidentibus, n. 3.*

4 *Iurisdictio per consensum prorogatur: sed exempti non possunt prorogare sine consensu Romani Pont. cui immediatè sunt subiecti. n. 5.*

6 *Absolutio à censuris, vt causa apertius cognoscatur, conceditur, cum reincidentia.*

DECISIO.

FVit conclusum Monachos ab excommunicatione esse absoluendos: Nam ex resolutionibus die 28. Nouembr. 1583. & die 1. Iunij 1584. factis coram S. D. N. tunc temporis Sacri Palatij
Apost. Auditore constat de exemptione Abba- 1
tiæ S.Cucufati, & Ecclesię S.Petri de Octauiano; cui coosequens est dicere vt sententia excommunicationis ab Archiepiscopo Tarraconen̄ contra Monachos illius Ecclesiæ sit nulla; quia exemptus non potest excommunicari ab Episcopo, à cuius iurisdictione ca exemptus, *c. s. ad fin. de in integr. rest. & c. quanto de priu. & Clem. 1. §. nonnulli de excess. prel.* Imol. *in c. ex parte de priuil.* Bellam. *in cons. 50. n. 14. vers. & est ratio.* Nat. *cons. 257. num. 7.*

Quod multo magis io casu proposito dicendum est: quia causa pendet in hoc sacro Auditorio: & ideo omnia quæcumque gesta sunt coram Archiepiscopo Metropolitano, & Episcopo Gerunden̄. subiacent vitio attentatorum, *c. non solum de appell. lib. 6.* 2

Neque hæc causa potest dici non esse comprehensa in commissione: quia est commissa super toto negotio principali, cum omnibus incidentibus, & dependentibus; & commissio ad instantiam Episcopi Barchinonen̄ fuit in Rota præsentata. 3

Neque ad rem pertinet, quod iurisdictio Episcopi Gerunden̄ à Monachis fuerit prorogata, cum in eius iurisdictiooe consenserint, *l. 1. & 2.*
ff. de iudic. quia exempti non possunt prorogare 5
alterius iurisdictiooem sine consensu Romani Pontificis, cui immediatè fuit subiecti, *cap. cum tempore, in fine*, & ibi not. Abb. *n. 2 de arbit.* Ioan. Andr. *in c. scienti, col. mihi 14. vers. soluit pro hac parte de reg. iur l 6.* Felyn. *in c. P. & G. n. 13. de offic. deleg.* (4 beside the first line of this paragraph)

Neque etiam obstant constitutiones Prouinciales, quæ prohibent absolui eos, qui Clericis violentiam intulerunt nisi cum de omnibus satisfecerint, quia debent intelligi quando violentia infertur sine iusta causa: diuersum est, si cum iusta causa inferatur, *l. nec vim*, & ibi Bart. *n. 6. in fin. de iust. & iure.*

Sed, vt apertius causa cognoscatur, Domini censuerunt Monachos à censuris esse absoluendos, cum reincidentia eorum arbitrio.

Habetur hæc decisio inter decisiones Manticæ decisione 257.

Oscen̄.

Iurisdictionis.

119 Coram Reuerendissimo P. D. Pirouano Decano. Die Veneris 11. Decemb. 1637.

ARGVMENTVM.

119 Ordinarij cum habeant intentionem fundatam in iure super exercitio iurisdictionis in sua diœcesi, quousque eis non sit inhibendum. Ordinarij non habent iurisdictionem contra Regulares, &c.

SVMMA

S V M M A R I V M.

1 *Contra Ordinarios, cum habeant intentionem fundatam in iure super exercitio iurisdictionis in sua diœcesi non est inhibendum, donec cognoscatur de iuribus prætendentium exemptionem num. 2.*

3 *In Visitationis, & executionis piarum voluntatum materia, plura in iure sancita sunt.*

4 *Regulis non semper, & indistinctè inhærendum est.*

5 *Ordinarius circa iurisdictionem non assistit ius contra Regulares, quod procedit etiamsi Ordinarij sint Sedis Apostolicæ delegati. n. 6.*

6 *Regulares Superiorum vigilantiæ relinquuntur.*

7 *Titulus vigore priuilegij allegari potest.*

8 *In possessione sua quis turbari non debet dum cognoscitur de eius releuantia.*

9 *Concilio Tridentino censetur derogatum licet de Tridentino non sit facta mentio, stante derogatione Conciliorum.*

10 *Ordinarius quando dicatur processisse vti pia opera exequutor in casibus à iure concessis.*

11 *Ordinarij tanquam Sedis Apost. delegati in casibus à iure concessis omnium piarum dispositionum tam in vltima voluntate, quam inter viuos sunt exequutores.*

12 *Ordinarius cessante negligentia non potest priuare exequutores testamentarios suis facultatibus.*

13 *Appellatio de iure semper datur ab vtrumque effectum scilicet deuolutiuum, & suspensiuum.*

14 *Iudex pro sua iurisdictione tuenda, & partium securitate debet inhibere partibus instantibus.*

D E C I S I O.

PATRES Societatis prætendentes se esse grauatos ex processu, & sententia Ordinarij Oscen. appellarunt, & causa ad Rotam delata cum facultate inhibendi causa cognita hodie fuit dubitatum, an esset inhibendum, & Domini affirmatiuè responderunt.

1 Nam, etsi vera sit conclusio, & per Rotam sæpè recepta contra Ordinarios nedum de iure communi habentes fundatam intentionem in exercitio eorum iurisdictionis, *c. conquerente de offic. ord. c. cum persona de priu. in 6. c. cum vener. c.*
2 *cum de Xenodochiis de relig. dom.* Sed etiam ex decretorum Trid. dispositione *c. 8. sess. 21. c. 8. sess. 22. c. 20. sess. 25* non esse inhibendum, donec cognoscatur de iuribus prætendentium exemptionem aut præscriptionem. Caput. *dec. 201. p. 2.* Tolet. iurisdictionis quæ est 396. *p. 1. & in c. 493. p. 2.*
3 *recent.* & Theatina Iurisdictionis 501. *ead. p. 2. & 525. p. 3. recent.* Attamen quia tam in materia visitationis, quam executionis piarum voluntatum vtroque iure plura sancita fuerunt *c. tua nobis de test. Clem. 1. & vnica eod. tit. Clem. 2. de relig.*
4 *domib. & c. 8. sess. 21. c. 8. sess. 22.* non semper, & indistinctè regulæ inhærendum est, sed videndum quo iure Ordinarius processit contra Rectorem, & alios executores, vel tamquam piæ operis exequutor vel tanquam Visitator. Si de hac postrema parte materiam visitationis rangente ageretur, & qui non est casus, nec ordinarius, & seu eius Vicarius ex tenore monitorij transmissi intendit visitare Collegium Patrum quoad regimen, & regularem disciplinam, aut bonorum
5 Ecclesiasticorum conseruationem, tunc indistinctè esset inhibendum, quoniam ius non assistit Ordinariis contra Regulares quinimò in decretis supradictis excipiuntur propter regularem obseruantiam, quæ in eorum Monasteriis viget, quorum Superiorum vigilantiæ relinquitur, & de iure competit etiam quod ordinarij sint Sedis Apostolicæ delegati. Clem. 2. vbi gloss. *in verbo alia*, & ibi Vitalin. *in §. hoc igitur n. 4. & seq. de statu Monach. & in Clem. quia contingit, n. 75. de relig. domib.* quæ iuris assistentia eo minus Ordinariis deseruire posset contra Patres Societatis, habentes priuilegia Pauli III. Pij IV. & Gregor. XIII cum clausulis amplissimis exemptionis ab omni superioritate exemptione, & visitatione 7
quorumcumque Ordinariorum cum susceptione sub protectione Sedis apostolicæ cum quibus possunt allegare titulum, & à die datæ illorum obseruantiam, & dum cognoscitur de releuantia in eorum libertatis, & exemptionis possessione turbari non possunt, *c. cum persona in fin. de priuileg. in 6.* Et comprobant Aochar. *ibid. n. 51.* Gemin. *n. 3 & 4.* Franc *n.* . Hancque declarationem sequuta est Rota *decis. 491. n. 4 & 5 685. n. 2. p. 1. 382. n. 5. p. 2. recent* Seraph. *decis. 595. n.* 9
3. & 1279. in fin. Et idem fuit firmatum in Lauretana Iurisdictionis 12. Maij 1631. coram Episcopo Vrgellen. & seruari debet, cum priuilegia Patrum post Concilium Tridentinum superuenerint cum derogationibus Conciliorum quæ sufficiunt, etiam quod de Tridentino in indiuiduo mentio facta non fuerit, vt in causa S. Angeli pensionis 16. Decembris 1594. coram Cardin. Hieronymo Pamphilio 179. *n. 6. p. 2. recent.* & in Alerien. pensionis 10. Martij 1626. coram D. meo Decano. 10

Rectius igitur existimarunt Domini, inspecto tenore monitorij, dici posse Ordinarium processisse vti piæ operis exequutorem in casibus à iure concessis, *c. tua nobis de testam. Clem. vnic. eod. tit. c. quia contingit de relig. domib.* ad quæ iura Concil. Trident. se remisit *in c. 8. sess. 22.* ibi. *Episcopi etiam tanquam Sedis Apostolicæ delegati in casibus à iure concessis omnium piarum dispositionum tam in vltima voluntate, quàm inter viuos sint exequutores.* 11

Cæterum, quia iura prædicta præuident in casum negligentiæ abusus dissipationis, & dilapidationis bonorum, quicquid sit, an etiam in in hoc secundo casu inirent priuilegia Societatis, attamen de negligentia Rectoris Collegij adhuc non constat, & eo minus aliorum exequutorum, quo nominati fuerunt in testamento Ludouici, quos ordinarius suis facultatibus priuare non potest. Bald *cons. 39. num. 2. lib. 5.* Castr. 12
cons. 456. n. 1. lib. 2. Alex. *cons. 106. n. 6. lib. 6.* merito cessante causa, & culpa aliorum exequutorum ius in hac parte non assistit Ordinariis ad sustinendum inordinatum processum, & grauamen dissimulari non potest propter quod de iure semper datur appellatio ad vtrumque effectum deuolutiuum, & suspensiuum *c. non solum* 13
c. Romana §. Si autem de appell. in 6. l. appellatione C. eod. tit. & Iudex pro sua iurisdictione tuenda, 14
& partium securitate, ne aliquid innouetur potest, & debet inhibere partibus instantibus. Lancell. *de attent. cap. 4 ampl. 10 n. 2. & c. 20. n. 7. & seqq.* Menoc. *con. 35. n. 14 lib. 1.* Et ita conclusum fuit

Habetur hæc decisio inter collectas à Rubeu *p. num. 160. nouiss.*

Toletana.

Iurisdictionis.

120 Coram Domino Buratto anno 1616.

ARGVMENTVM.

Exempti ab Ordinariorum iurisdictione nequeunt ab ipsis Ordinariis, vel eorum ministris excommunicari. Notarij, & Nuncij relationi creditur, vbi adest stylus.

SVMMARIVM

1 *Absolutio ad cautelam ex inueterato stylo Rotæ, sine causa cognitione concedi solet.*
2 *Exempti à iurisdictione Ordinarij, inconsulto Summo Pontifice, nulliter excommunicantur sub prætextu, quod præcepto eiusdem Ordinarij non paruerint.*
3 *Absolutio à censuris non remittitur ad Ordinarium, quando constat de grauamine ab ipso, vel eius Officiali illato.*
4 *Notarij, & Nuncij relationi sine testibus statur, si adest stylus, & loquitur de stylo ciuitatis Tolet.*
5 *Nuncius refert per verba præteriti temporis.*
6 *Notario attestanti de causa deputatione creditur de stylo Rotæ.*
7 *Ad interdictum quomodo procedatur remissiuè.*

DECISIO.

1 CVm Abbas de Escalona, & alij appellantes à censuris, & interdictis per Commissarium Illustrissimi D. Cardinalis Archiepiscopi latis, prætenderent, se non esse remittendos ad dictum Illustrissimum eorum ordinarium pro absolutione ad cautelam, ex inueterato stylo, sine causa cognitione per Rotam concedi solita; proposito dubio visum fuit DD. constare de notorio grauamine per dictum Commissarium illato.

2 Fuit enim à S. D. N. concessa exemptio collegiatæ dicti loci de Escalona in limine illius erectionis à iurisdictione Ordinarij, cum immediata subiectione Nuncio Hispaniarum, & Sanctæ Sedi Apostolicæ: ita quod Ordinarius non posset excommunicare, suspendere, & interdicere, nec de defectu eius vacationis, & consensus opponere, cum decreto irritanti, & aliis clausulis amplissimis, de quibus in litteris Apostolicis eidem Commissario exhibitis, qui respondit, se scire de verbo ad verbum omnia in eis contenta, & quod propterea non indigebat earum lectura, vel intimatione, *vt in Summario Abbatis nunc dato num. 1.* Et ideo inconsulto Summo Pontifice, & non informato de exemptione Illustriss. D. Archiepiscopo, (qui alias præsumendum est quod pro summa eius prudentia, & erga Sanctam Sedem Apostolicam, & S. D. N. obseruantia, d. Commissario mandasset, vt à dictis censuris, & interdictis se abstineret, prout stantibus præmissis abstinere debebat) non potuit idem Commissarios ad illa procedere contra præbendatos eiusdem Ecclesiæ, & alios, prætextu, quod eius præcepto non paruerint prout processit, & sic nulliter, *cap. Ad quorundam,* vbi Socin. *num. 1 de excess. Prælat.* quæ sustineri non possunt. Innoc. *in cap. Ex parte, il 1. col. 2. nu. 3. vers. licet de verb. significat.* & ibi Ioan. Andr. *col. 2. num. 5. vers. Quod si monitus.* Hostien. *in simili vers. n. 5.* Butr. *num. 11. Secundo casu.* Card *num. 6. vers. Quod si monitus.* Et consequenter cessat manifesta offensa, & dubietas, nec debet fieri remissio pro absolutione ad Ordinarium, cuius Commissarius excommunicauit, *cap. Venerabilis §. Sanè, vers. Si vero.* Vbi Gloss. & Doctor. *de sentent. excommunic. in 6.* 3

Non obstat quod non sit danda fides attestationi Notarij sine testibus, qui exhibuit dictas litteras: quia imò illi statur de stylo illarum partium, si enim statur relationi Nuncij absque testibus, quando adest stylus, vt illi credatur, vt fuit dictum *in alia Toletana decimarum 3. Iunij de anno 1590 coram bon. mem. Penia in Vlixbonen. iuris deputandi Collectores 14 Maij 1603. coram Reuer. Attrebatensi, & in Placentina, & Toletana Canonicatus, & Beneficiorum 16. Iunij 1609. coram Reuerendissimo D Bononien.* multo magis Notarij, *vt in dicta Vlixbonen. B.* Et sic cessat etiam obiectum, quod dicta attestatio sit facta per verba enunciatiua præteriti temporis, quia facta à Notario tanquam Nuncio, qui semper refert per verba præteriti temporis, ad not. *in c. Cum parat. de appell.* Et iuxta formam traditam à Speculat. *in tit. de citat. §. Sequitur videre num. 11.* Vltra quod est etiam subscripta per eumdem Notarium, & recognita per testes, citata parte, & eum eius interrogatoriis iuxta stylum Curiæ, vt in Actis. 4 5

Et prædicta fortius locum habent: quia ipse erat Notarius causæ pendentis coram Abbate, & eius assertioni de sua deputatione statur ex stylo Rotæ. Caputaque *decis. 245. num. 1. part. 2.* Et fuit dictum, *in Firmana iurisdictionis 26. Iunij 1610 coram Illustrissimo D. Cardinali Lancellotto. C.* Ex quibus etiam dictum fuit non potuisse procedi ad interdictum non seruatis præsertim traditis per Couar. *in cap. Alma mater part. 1 §. 1. num. 4. vers. Sed ob vnius de sentent. excommun in 6.* 6 7

Habetur hæc decisio apud Tamburinum de iure Abbatum tom. 3. decisione 118.

Oscen.

Iurisdictionis.

121 Coram Domino Vbaldo anno 1614.

ARGVMENTVM.

Conseruatores an habeant iurisdictionem iudicialem, & ex quibus illis talis iurisdictio concessa censeatur, & an Concil. Tridentin. sess. 24. cap. 20. tollat conseruatorias Regularium.

SVMMARIVM.

Conseruatores iurisdictionem non habent nisi manifestis iniuriis, & molestiis illatis iis, quibus dati sunt Conseruatores; nec possunt exercere iudicialem indaginem num. 1.
Fallit in iis Conseruatoribus, in quibus retento eo-dem

dem conseruatorum nomine maier à Pontifice fuit potestas atcributa, vt quia à Papa appellantur, vel habenc facultatem in priuilegio expressam cognoscendi de iniuriis, & aliis causis si requirant iudicialem indaginem, n. 2. & 3. Vbi quod de stylo Curia Conseruatoria in hac forma conceduntur.

Litterarum Apostolicarum forma seruanda est.n.2.

Conseruatoribus per quæ verba censeatur concessa iurisdictio iudicialis.n.3.

Clausula Contradictores, &c.*importat vt censeatur concessa iurisdictio iudicialis.n.4.*

Conseruatoria Regularium non sunt sublata per Concilium Trid.sess.24 c.20.num.5.

DECISIO.

1 FVIT dictum Iudices Conseruatores Monasterij S. Ioannis de Piña Oseeñ. Diœcesis habere iurisdictionem iudicialem in causis ad dictum Monasterium, & eius Abbatem; & Monachos spectantibus, licet enim regulariter conseruatores iurisdictionem non habeant, nisi pro manifestis iniuriis, & molestiis in eos illatis, quibus dari sont conseruatores, nec possint exercere iudicialem indaginem iuxta text. *in c. 1. & c.final. §.Vt autem de offic.deleg.in 6.*

2 Tamen id procedit in nudis conseruatoribus, secus autem in iis, quibus retento eodem conseruatorum nomine, maior à Summo Pontifice potestas attributa est, vt quia Iudices à Papa appellantur, vel habeant facultatem in priuilegio expressam cognoscendi de iniuriis, & aliis causis, etiamsi requirant iudicialem indaginem, itaot tota vis stet in litteris Apostolicis quarum forma seruanda est. *c. Cum dilecta de rescrip. l. Diligenter, ff. mand.* Et tradit in nostris terminis Ioan. Andr *in d c. 1 sub n. 6. vers. in gloss. fin. de offic. deleg. in* 6. Et idem in addit. ad Spec. *in tit. de iudic. deleg. § fin. sub n. 24. in verb. Conseruatoribus* Host. & post eum Gemin *in d. cap. 1. sub num. 13. vers. Vel secundum.* Gnid. Papæ *decis.* 18. *n.* 3. Franc. Marc. *decis. Delphin.* 349. *n.* 5. *lib.* 1. plenè Corn. *cons.* 15. *per tot. lib.* 3. Et formam huiusmodi conseruatoriæ satis similem præsenti, de qua agitur, ponit Prob. ad Ioan. Monac. *in dicto c. 1. n. 3. de offic. deleg. in 6.*

3 Quod autem in casu, de quo agitur, conseruatores prædicti Monasterij habent iurisdictionem iudicialem facilè deprehenditur ex lectura amplissimi priuilegij felic. record Eugenij IV. sub datum Romæ septimo Idus Maij 1444. Nam ibi in primis *in vers. Discretioni vestra,* non simpliciter appellantur conseruatores, sed conseruatores Iudices, vt considerat in puncto Corn. *d cons.* 15. *n.* 6 *lib.* 1. Prætetea illis datur amplissima facultas non solùm defendendi Monasterium à quibuscumque molestiis, grauaminibus, & iniuriis ei illatis. vel inferendis, sed cum fuerint ab Abbate, & Conuentu, vel eorum Procuratoribus requisiti, personis quibuslibet super restitutione Castrorum, Villarum, Terrarum, & aliorum locorum iurisdictionum, iurium, & bonorum ad Monasterium spectantium iustitiam administrent, cum clausula in illis videlicet, *Quæ iudicialem requirunt indaginem.*, per quæ verba iudicialis iurisdictio censetur concessa *dicto c. 1. & final. à contrario, seu de offic. deleg. in* 6. adeo vt vt propter hanc formam, quæ venit in stylum Curiæ parum inseruiat dispositio illorum iuriũ, vt tradit Io. Andr. *in d c. fin sub n.* 3. & ibi Domi. *in §. Conseru. sub n. 4. vers. An indistinctè.* Nau. *in Man. c.* 28. *n* 125. *vers. Neque conseruator.*

Accedit alia clausula *Contradictores quoslibet, & rebelles per censuram Ecclesiasticam compescendo*, per quam dicitur concessa facultas iudicialiter procedendi Ioan. Andr. *in d. c. 1. n. 9 vers. Si ergo.* Et ibi Host. *n.* 4. & Dominic. *n.* 13. *de offic. deleg. in* 6. & rursus adest derogatio expressa constitutionis Bonifacij VIII. qua disponitur quod conseruatores de aliis quàm de manifestis iniuriis, & violentiis, ac aliis quæ iudicialem requirunt indaginem, pœnis in eos, qui secus agerent; & in id procurantes, se nullatenus intromittant quæ sunt expressè disposita *in d. c. 1. & c. fin de offic deleg. in* .

4 Nec visum est obstare Concilium Tridentinum *sess. 7. cap. 14. & sess. 14. cap. 5. de Reformat.* Quia *in d. sess. 7. c. 14.* loquitur de Regularibus extra Monasterium degentibus, & in causis mercedum, & miserabilium personarum *sess. autem* 14 *c* 5. expressè reseruat Regularia loca in vniuersitates.

Imò, quod tales conseruatoriæ Regularium non sint sublatæ per Sacrum Concilium *sess. 24. c. 20. de Reformat.* Censuit Sacra Congregatio Concilij Interpretum in vna Mediolaneñ etiam quod causæ graues sint, & plenariam cognitionem requirant. Et ita fuit decisum Abbate cum Monasterio solùm informante.

Habetur hæc decisio inter collectas à Farinacio tomo 4. decisione *616*.

CONSVLTVM XLI.

De Ecclesia Parochiali quibusdam Religiosis concessa.

SVMMARIVM.

OCcasio dubij. num. 1.

Regulares etiam Mendicantes possunt exercere munus Pastorum, seu curam animarum ibid.

Possunt illis conferri beneficia regularia n. 2.

Quid requiratur vt aliquod beneficium dici possit regulare. num. 3.

Quot modis beneficium regulare constituatur. n. 4.

Quid de Beneficiis Curatis secularibus. n. 5.

An vt eligantur Regulares ad huiusmodi Ecclesias requiratur aliqua dispensatio. n. 6.

Exponitur cap. Quod Dei timorem de stat. Monach *num. 7.*

Et c. in Parochia 16. q. 1. *n.* 8.

An commune ius Regularium extendatur etiam ad Mendicantes. num. 9.

Quid dicendum ad Clem. 1. de regularib. *quam pro contraria parte quidam afferunt. n. 10.*

An extendatur etiam ad omnes regulares qui ad officium concionandi apti non sint. n. 11.

An obstet text. c. Quod Dei timorem. *n. 12.*

Ipsius textus explicatio. n. 13.

Quid quando populi necessitas, vel vtilitas id postulat. num. 14.

An sit necessaria ad electionem Regularis ad Ecclesiam Parochialem secularem dispensatio Episcopi. num. 15.

Probatur non esse necessariam.num.16.
Est tamen necessaria licentia Prelati.n.17.
Resolutio casus nostri n.18.
An obstet Bulla Pauli IV.n.19.
Videtur redactam esse ad ius commune per Pium Quintum num.20.
An obstet declaratio quadam adducta Sac.Congregationis.num.21.
Responsio ad illam.n.22.& seq.
Non procedit dicta declaratio in casu necessitatis. num.24.
Item non praeiudicat priuilegiis Religionum.n.25.
Declaratur S.Congregationis adducta mens. n.26.
Exponuntur verba Innocentij III. in c. Quod Dei timorem.*n.*27.
Et verba Alexandri III. in c. Super eo de regul. & transeunt.ad Religion.*n.*28.
Item verba Honorij III. in cap. ad audientiam de Cappel.monach.*n.* 29.
Decretum Clementis Octaui pro reformat. regular. num.30.
Qualis sit horum Pontificum intentio.n.31.
Rota decisio.ibid.
Respondetur Authoribus,& Iuribus in contrarium. num 32.& seqq.
Adducitur pro nostra sententia vsus.n.36.
Adducitur etiam priuilegium Sixti IV. pro Carmelitis.n.37.
Et priuilegium concessum Predicatoribus, & Eremitis S.Augustini.n.38.& 39.
Priuilegia Ordinis Eremitarum S.August.communicantur Carmelitis,& alij Mendicantibus.n.40.
Verba Sixti IV.etiam pro Carmelitis.n.41.
Roboratur nostra sententia iure communi.4n.2.
Episcopus potest concedere consensu Capituli Regularib.Ecclesias baptismales.n.43.
Respondetur obiectioni Concilij Trident.n.44.
Quis statuerit primus omnium Pontificum vt Monachi possint Sacris ordinibus initiari, & praefici Ecclesiis secularibus curatis.n.45.
Concessio Bonifacij IV.n.46.
Adducuntur iura diuersa.n.47.
An omnes Religiosi huius Conuentus cui est annexa cura animarum possint dici Parochi.n.48.
Videtur dicendum idem quod de Canonicis Collegiate.n.49.
Adducitur quadam declaratio.n.50.
Quomodo fit per Regulares exercitium cura animarum.num.51.
Respondetur obiectioni.n.52.
Ecclesia regularium in odiosis non venit nomine Collegiata.n.53.
Responsio ad aliam obiectionem.n.54.
Resolutio quaestionis.n.55.
Illius moderatio.n.56.
An possint de facto Regularibus sine Sedis Apost. consensu concedi Parochia seculares vt illas administrent viuentes separati à monasteriis.n. 57.
Et quid in casu grauis necessitatis Ecclesia.n.58.
Exempla qua sententiam affirmatiuam comprobant. num.59.
Regulares ob bonum publicum id munus tenentur acceptare etiamsi Prelatus regularis nollet. numer.60.
Alia remissiuè.n.61.
S.Rota decisio.n.62.

IESVS MARIA.

Occasio dubij.

CONCASSA Eminentissimus, & Reuerendissimus Dominus Cardinalis Harach quibusdam Religiosis Ecclesiam quandam Parochialem in Ciuitate Pragensi sitam, quam per aliquot annos possederunt, sed postea, quibusdam suggerentibus, dubitatum, an talis concessio valida, & legitima fuerit, & dicti Religiosi capaces seruiendi dicti Ecclesiae Parochiali curam animarum in ipsa exercendo. Ad quod dubium sic respondi. 1

Regulares etiam Mendicantes posse exercere munus Pastorum, seu curam animarum gerere pro comperto omnibus est.

PRimò quidem loquendo de beneficiis regularibus. Quod ex ipsis terminis est manife- 2
stum, cum beneficia ista solum Regularibus conferantur, & ab eis solum ministrentur, ex hoc
enim euidenter sequitur capaces esse illorum.
Syluester *verb.Religio 6.* Nauarrus *Comment.4.de*
regular.num.23. quos sequor *tom. 2. sum. qq. re-*
gular. cap. 18. num. 2. Et supponunt commu-
niter DD. quos in sequentibus referam. Vt 3
autem aliquod beneficium regulare dicatur, non
sufficit, quod ad Regulares eius collatio, aut praesentatio pertineat, neque quod ipsi Religioni vnitum sit; cum haec omnia saeculari beneficio competere possint, sed necessariò requiritur, quod per Regulares administretur. Sic aliis relatis docet Gonzalez *ad reg.8.Cancell.gloss 8.n.38.* Sanchez *lib.7.Summ.c.29.num.13.* Castrus Palaus *oper.moral par.2.tract.3.disp.1.punct.2.n.2.* Huiusmodi autem beneficium regulare dupliciter constituitur.

Primò ex fundatione, vt si fundator beneficij statuat esse per Regulares administrandum, cui fundationi Episcopus consentire debet. Secundò, fit regulare, si tempore quadrageoni pacificè, & continuò per regulares administretur, quia praescriptione obtinetur haec qualitas, tametsi antea à saecularibus fuerit administratum, vt expressè deciditur. *c.Cum de benef. de prabend. in 6.* Castrus Palaus *sup.* 4

Deinde loquendo de beneficiis curatis secularibus quamuis quorumdam Canonistarum sententia sit non posse Regulares illa possidere, nihilominus verissima, & inter Doctores frequentissima sententia est absque vlla dispensatione stando in iure communi posse eligi regulares ad Ecclesias Parochiales seculares. 5

Quam tenent quamplurimi tum Iuristae tum Theologi, specialiter Glossa, Hostiensis, Ioannes Andreas, Antonius, Anchar. Abbas, Cardinalis, Ananius, Henricus, Federicus, Archidiaconus, Dominicus, Francus, Imola, Praepositus, Felynus, Rochus, Lambertinus, Bertachinus, Selua, Corasius, Gregorius Lopez, Rosela, Angelus, Tabiena, Armilla, Syluest. Couarruuias, Nauarrus, Gambara, Antonius Cuceus, Villalobos, Monaldos, Thomas Zerola, Emmanuel Sà, Graffis, Azor, Rodriquez, & Lessius, quos refert, 6

refert, & sequitur Sanchez *lib.7.in Decalog.c.29.*
n.31. Tambur. *de Iure Abbat.tom.3 disp.9 q 8.a.*
4 Bordon. *ref.9 a.n. 7.* Castrus Palaus *supra punc.*
3.§.t.n.t1. Peirzzarius *tom.1. Manual. Tr. 8. c.4.*
sect.4 a.104. Cespedes *in Tr. de exempt. Regular.*
c.8.dub.t68.
7 Habetur expressè *in c. Quod Dei timorem, de*
statu monach. ibi: *Et per antiquos Canones etiam*
Monachi possant ad Ecclesiarum parochialium re-
gimen in presbyteros ordinari. Circa quem textum
notatur ex illo elici absque vlla dispensatione
id effici posse. Quia noo dicitur posse fieri, quod
remedio extraordinario, quale est dispensatio
indiget, vt optimè tradit Innocentius *c. pastora-*
lis n.1. verb. renunciatum de caus. poss. & propriet.
8 vbi eius additionator ait hoc dictum esse nota-
bile, & amplecti à Cardinali *cons.* 57. alias irre-
gularis diceretur posse ordinari, & ad beneficium
promoueri, siquidem ex dispensatione id potest
fieri.
Idem colligitur ex *c. in Parochia* 16. *q.* 1. vbi
Gelatius Papa iubet Monachum ad beneficium
Parochiale præsentatum admitti ab Episcopo,
& nullatenus verbo *dispensationis* vtitur, quasi
voluerit dispensare, & ideo ius commune vide-
tur explicare, quod hoc in fauorem curæ anima-
rum inductum sit Sanchez, & Tamburin *supra*
& Castrus Palaus *num.* 14.
9 Hoc porrò commune ius Regularium etiam
ad Mendicantes extendi, contra paucos quosdam
qui leui ducti fundamento id negarunt, expres-
sè tenent Sanch. *supra num.* 37. post Rochum,
Lambertinum Lessium, & Cordubam, quos
refert; Palaus etiam *supra* Pellizzarius *num* 106.
10 Eo quod textus, & authores adducti generali-
ter loquuntur, & Clement. 1. *de Regular.* Quam
pro contraria parte quidam afferunt, potius pro
nostra stat.
Cum enim prohibet quod Mendicantes
translati ad non Mendicantes non possint hæc
beneficia obtinere manifestè supponit quod in
propria Religione Mendicantium manentes ea
obtinere possint; vt ait Sanch. *supra.* Solum ergo
Minores excluduntur per Clement. *Exiui de*
verbor. significat. Et illi Religiosi, quibus per spe-
cialia statuta suæ Religionis id interdicitur
quales sunt PP. Iesuitæ, non alij. Sanch. Tambu-
rinus, & alij.
11 Extenditur etiam ad omnes istos regulares
etiamsi ad officium concionandi apti non sint.
Nam occasio eligendi regularem est populi vti-
litas, & necessitas: sed secluso publico officio
concionandi potest regularis esse populo maxi-
mè vtilis, & necessarius: ergo potest in Parochum
eligi, & sic docet expressè Abbas *cap. non est, n.*
9. de vot. Lambertin. *de Iurepatron. lib.* 2. *p.* 1. *q.* 7.
art. 19. *num.* 28. Sanch. *supr. num.* 40. Palaus *supra*
12 *num.* 12.
Nec obstat textus in relato *c. Quod Dei timo-*
rem, ibi: *Ex quo debent prædicationis officium quod*
priuilegiatum est exercere. Quia officium prædi-
cationis, cui communiter religiosi aptiores sunt
præstat supradictum priuilegium quod amitti
non debet, etsi in vno, vel alio religioso aptitu-
do ad illud exercendum non inueniatur.
13 Deinde in supradicto *cap.* non videtur sumi
officium prædicationis, prout communiter fieri
solet, sed pro officio doctrinæ quam quilibet Pa-
rochus suis ouibus præstare tenetur, & quia re-
gulariter religiosi aptiores sont ad docendum,
ea de causa in fauorem animarum illis hoc pri-
uilegium conceditur. Sic fermè Sanchez *supra*
*n.*40. & Castrus Palaus *n.* 12.
Maximè verò hæc procedunt quando populi 14
necessitas, vel vtilitas id postulat. Cum enim
hæc iuris concessi fauore boni animarum dima-
nauerit, & huic bono prospicere religiosorum
proprium munus sit, proculdubio cùm talis ne-
cessitas, vel vtilitas adest ipsi præfici possunt
huic ministerio curæ animarum gerendæ. Gloss.
cap. Quod Dei timorem, verb. regimen, de stat. mo-
nach. & 16. q. 1. in Summa fin. Rochus *de Iurepa-*
tron. verb. honorificum q.4. num. 13. Rosella *in Sum-*
ma, verb. Monachus num. 4. Syluest. *verb. Religio*
7. q. 3. Bonif. *Clem.* 1. *de elect. n.* 45. *&* 65. Couarru-
uias *c.* 2. *n.* 3. *de testam.* Rodriguez *qq. regal. tom.*
1. q. 34. *art.* 5. *initio,* Lessius *lib.* 2. *de iust. cap.* 41.
dub. 12. *n.* 99. Sanch *supr. n.* 39. Tamburinus *supr.*
*num.*7. Et fauet S. Pagina *Actuum Apostolorum*
cap.6. vbi habetur quod cum necessitas Ecclesiæ
id postulauit, *crescente numero discipulorum* asciti
etiam sunt alij ministri pro animarum salute cu-
randa. Vt notat Vincentius Parentius infra re-
ferendus.
Quamuis autem plures teneant ad hanc ele- 15
ctionem regularis ad Ecclesiam Parochialem
secularem sub eundam necessariam esse Episco-
pi dispensationem, prout tenent Gonzalez, Bel-
lamera, Staphileus, Alexander, & alij, probabi-
lius tamen est oppositum, prout tenent Grego-
rius Lopez, Couarruuias. Nauarrus, Lamberti-
nus, & alij, quos refert, & sequitur Sanchez eo
n. 35. & Palaus *n.* 14. Ex eo quod in iuribus rela- 16
tis nulla fit mentio talis dispensationis, neque sit
aliqua incapacitas ex parte ipsorum regularium,
vt ostensum est, & ostendetur in sequentibus.
ita præter relatos authores id tenet Vincentius
Parentius I.V.D. in consilio quodam apud Tam-
burinum *sup num.* 13.
Esse tamen necessariam licentiam Prælati om- 17
nes supponunt, & constat *ex c. Religiosus in prin-*
cip. de elect. in 6. vt specialiter notant Tambur.
sup n. 10. & Castrus Palaus *n.* 15.
Ex dictis autem manifestè constat posse Re- 18
ligiosos istos, de quibus in præsenti, exercere
munus Parochi in dicta Parochia S. Galli Ciui-
tatis Pragensis, cum, vt ostensum est, iure com-
muni id sibi liceat necessitas, vel vtilitas populi
in patria bellorum tumultibus, & hæreticorum
perfidiæ exposita, vt quotidie experiuntur, &
suorum Prælatorum licentia adsit, & quatenus
opus esset etiam dispensatio Episcopi, videlicet
Eminentissimi, & Reuerendissimi D. Cardinalis
ab Harach Pragensis Antistitis, qui dictam Pa-
rochiam Patri Magistro Sigismundo concessit
anno 1626. annuente quoque piissimo Cæsare
Ferdinando II.
Nihil obstat contra hæc Bulla Pauli IV. qua 19
omnes regulares priuauit beneficiis secularibus
quibuscunque per ipsos acquisitis, vt refert Man-
dosius *de signat. gratiæ, verb. dispensatio Monacho-*
rum pro obtinen. benef. vers. hodie non solum.
Quia vt ipsemet Mandosius *vers. penult.* refert, 20
redacta est ad ius commune per Pium IV. & ita
vt inutilem ad intentum eam reiiciunt Sanchez
sup. n. 35. Tambur. *n.* 5 & Pellizzarius *n.* 104. Bul-
la Pauli IV. incipit *Priusquam diuina bonitas,*
Bulla autem Pij IV de anno 1560. incipit *Sedis*
Apostolicæ solertia. Pellizzarius *ibid.*
Magis videtur obstare declaratio quædam 21

Sac. Congregationis relata à Gonzalea *in Regula 8. Cancellariæ glos. 7. num. 53* Tamburino *supr. n. 4.* Pelliazario *num. 104.* & aliis, in qua de mente Greg. XIII hæc dicit S. Congregatio. *SS. D. N. Gregorius XIII. noluit licere Canonicis Regularibus, etiam de licentia sui Generalis, absque permissu Summi Pontificis, assumere curam animarum, etiam ad tempus, multoque minus beneficium curatum ad tempus.*

22 Sed plura sunt, quæ huiusmodi obiectionis debilitatem ad præsentem casum ostendunt. Primò etenim hæc declaratio solum fuit pro Canonicis Regularibus, vnde ergo locus vt io materia odiosa, & à iure communi exorbitante extendatur etiam ad Mendicantes, maximè in proprio Monasterio, vt capendemus inferius, commorantes? Deinde Gabriel Pennotus diligens author, & Ordinis Canonici chronologus *lib. 2. c. 72.* quem sequuntur Tamburin *supra num. 11. & sequentib.* Pellizzarius eo *num. 104.* contendunt dictam declarationem, seu decretū nunquam in praxi fuisse, & Gonzalea retractasse id quod dixerat in contrarium; quoimò eandem S. Congregationem de anno 1602. (cum illa Gregorij XIII dicatur esse de anno 1581.) declarasse oppositum; & S. Rotam Romanam idem decidisse, ac in praxi obseruatum fuisse dando Parochialem Ecclesiam, seu Præposituram aliquibus Canonicis Regularibus, scilicet Don. Theophilo Vatiso, & Don. Paulo Tapparello Pedemontano.

23 Quamuis autem propter hæc eneruata videatur dicta declaratio Sac. Congregationis; nihilominus, quia quoad alios saltem Regulares, Mendicantes præsertim, vsu, & praxi receptum videtur vt non admittantur ad beneficia curata sæcularia sine dispensatione Apostolica, prout supponunt Mandosius *supra* Piasecus *in praxi Episcopal. 1. p. cap. 5.* Garaia *de benefic. . part. cap. 10. n. 32.* & Sanchez *supra n. 71* quos refert, & sequitur Castrus Palaus *supra num. 10.* iden aliis modis satisfaciendum præsenti difficultati, & ita claré, vt nullus omnino remaneat scrupulus circa ipsam.

24 Primò quidem ex dictis vt scilicet id non procedat in casu necessitatis, qualis sine dubio fuit quando d. Ecclesia S. Galli concessa fuit ab Eminentissimo de Harach Carmelitis Pragensibus. Etenim quemadmodum quando non inueniuntur Regulares sufficientes pro beneficiis Regularibus seruiendis præfici possunt sæculares, quia necessitas caret lege, *cap. si quis forte de furtis*, sic è contra cum non inueniuntur Clerici sæculares sufficientes, vel quoad numerum (prout in casu nostro contigit,) præfici possunt Regulares beneficiis sæcularibus. Prout dixi *tom. 1. Summæ cap. 18 n. 1* ex *cap. inter quatuor de Religiosis domibus*, & ex Gonzales, Garzia, & Tamburino ibi relatis Quibus etiam modo addendi Rebuffus, Abbas, Azor, Barbosa, quos refert idem Tamburinus *d. disp. 9. quæst. 2. n. 5.* & Castrus Palaus *supra n. 11.* Quia vt ipse inquit: *Conuenientius est beneficium gubernari per Clericos aliena professionis, quam omnino gubernatione destitui, vel iniquè gubernari.*

25 Dici potest secundò huiusmodi praxim, seu vsum quod Religiosis non cõcedantur Ecclesiæ parochiales seculares, vel etiam declarationem Sacræ Congregationis circa illud non derogare priuilegiis religionum, quibus fruuntur ad talia beneficia possidenda; Eo vel maximè quod Religionum priuilegia priuilegiatissima eum sint specifica, & speciali derogatione egeant vt ipsis derogari possit. Extare autem aliqua huiusmodi priuilegia ea dicendis constabit. Verumtamen hac solutione prætermissa ad aliam quæ omnino, & totaliter difficultatem euacuat iam accedo.

Dico ergo Sac. Congregationis declarationem 26 vsum, & praxim etiam curiæ, Doctorum qui nostræ parti aduersari videntur mentem, & alia si quæ fuerint, quæ aduersari videantur, solùm probare beneficia curata secularia separata à Monasteriis, seu Ecclesiis Regularium itaut Religiosi ipsis inseruientes extra propria Monasteria in priuatis domibus commorentur ipsis concedi non posse sine Sedis Apostolicæ consensu, non verò quod illis dari, seu concedi non possint Ecclesiæ aliquot curam animarum habentes pro Monasteriis, & Conuentibus, vt in ipsis claustraliter, & religiosè viuentes eidem animarum curæ sub suorum Prælatorum obedientia incumbant.

Ac periodè nihil prorsus, & omnino contrariari casui nostro, in quo Religiosi hanc curam sæcularem administrantes, non in priuatis domibus, sed in ipsomet Monasterio S. Galli sub obedientia, & vita Religiosa commorantur. Id porrò elatè, & liquido monstratur ex toto iure communi tum antiquo, tum moderno; & fundamentis aduersariorum, quæ nostræ thesi obuiare creduntur.

Etenim primò Innocentius III. vir equidem 27 Sapientissimus, & inter Pontifices Romanos egregius in *d. cap. Quod Dei timorem de stat. Monach. §. licet autem* id satis expressit illis verbis: *Licet autem in Lateranensi Concilio de Monachis caueatur, ne singuli per villas, & oppida, per quascunque Parochiales ponantur Ecclesias, &c.* Denotans sanè iam ipsum, quam Lateranense Concilium solùm aduersari prouisionem Ecclesiarum secularium Religiosis manentibus sigillatim *per villas, & oppida*, non si claustraliter in Monasteriis degant.

Vnde Abbas *in cap. Monachi de stat. Monach.* 28 *num. 2.* inquit: *Concilium Lateranense statuit ne Monachi soli per Parochias habitent, quia ve soli, quia non est qui subleuet eum, si ceciderit.* Idem indigitat Alexander III. in *cap. Super eo de regular. & transeunte ad relig.* vbi determinat quod Monasterium semel ingressi non *amplius in Ecclesiis secularibus debent assumi ne contra votum, quod Domino fecerunt, venire probentur*, ind'cans quoque manifeste solùm detestari seruitium regularium Ecclesiis Parochialibus si extra Monasteria degant.

Pariter id manifestè subindicat Honorius III. 29 *in c. ad Audientiam de Capp. Mon* quo loco committit Archiepiscopo Burdigalensi, vt mandet omnibus Abbatibus sibi suppositis, quatenus reuocent omnes Monachos solitariam vitam ducentes in quibusdam Prioratibus Ecclesiarum secularium, & in iis ipse Archiepiscopus seculares Clericos constituat Deo famulaturos.

Quam etiam ob causam Clemens VIII. in decretis pro reformatione regularium confirmatis quoque ab Vrbano VIII. dixit: *Ineatur ratio, qua sublatis licentiis, ac facultatibus hactenus quibuscunque concessis, degentes extra Conuentus claustra, ad ea quamprimum reuocentur, nec de cætera, nisi* 30 ex

ex grauissima causa, à Sede Apostolica probanda, huiusmodi facultates concedo possint. Ex quibus
31 clarissimè habetur Summorum Pontificum mentem dumtaxat esse, ne regulares extra Monasteria viuant etiam prætextu animarum saluti subueniendi, & Ecclesiis Parochialibus seruiendi. Vnde Sacra Rota Romana in vna Vlisbonensi Iuris conferendi coram Lancellotto ann. 1607. cum esset dubium, an Monachis interdicta esset cura animarum sic habetur ad intentum: Quæ denique dicuntur de resistentia iuris contra Monasterium cum Ecclesiæ præsumantur liberæ, non autem subiectæ, & quod Monachis sit interdicta cura animarum procedunt in dubio, secus verò quando de contrario constat, prout etiam Rota respondit in allegata Vrgellen. coram Illustrissimo Pamphilio, & quidquid sit in Monachis particularibus, & quando monasterium non habet populos, in quib. terminis procedit textus *in cap. Placuit* 16. q. 1. Vt notat ibi Glossa *in verb. Placuit.* De iure non est prohibitum Monasterio habere curam animarum, an saltem de consuetudine à iure approbata, vt in *cap. 1. de Cappel. Monach. Clement. Ne in agro, § cæterum de stat. Monach.* Abbas *in d. cap. 1. num. 1. & 6. de Cappel. Monach.* Et ita conclusum, &c. Hæc Rota.

Idem iuris esto defultis, quibus innixi aliqui
32 Authores hanc facultatem seruiendi Parochialibus Ecclesiis secularibus denegant Religiosis. Dicunt enim ipsos non habere neque velle nec nolle. *cap. si religiosus de elect. in 6.* Et notant Ioannes Andreas *in add. ad speculat. tit. de stat. Monach.* Iason *in l. legatum num. 15. cum simil.* Sed in acceptatione beneficij consensus, atque voluntas, aut saltem, vt ita dicam, voluntas, aut non resistentia acceptantis requiruntur, vt *in d. cap. Si Religiosus,* vbi religiosi electio *ibid.* ideo annullatur: quia ipse nullo modo poterat suum consensum præstare electioni de se factæ; ergo.

Accinunt alij apud Sanchez *supr. num. 34.* etiā refragantes eo quod dicunt religiosos per professionem mortuos esse mundo, & cum per assumptionem ad Ecclesiam curatam veluti resuscitentur, oportet vt id fiat suprema Papæ authoritate dispensantis.

33 Item quod professi religionem nihil proprij habere possint prout necesse est habituros illos, qui Parochijs secularibus deseruirent. Notatur
34 hoc *cap. Ioannes,* vbi Abbas *de regul. & cap. Non dicatis, & cet. Nolo* 12. q. 1. notat, & Abbas *in cap. Cum ad Monasterium de stat. Monach. & in*
35 *cap. Ad nostram de confirmat. vtil. vel inutil.* Hæc etenim applicata Parochis regularibus qui intra suorum monasteriorum mœnia degunt, inania prorsus sunt.

Cum enim de Prælatorum regularium præcepto id munus obeant, non tollit quominus dici possint non habere *neque velle, neque nolle,* & *mortuos esse mundo.* Similiter cum religiosi disciplina obedientiæ, paupertatis, & castitatis funiculis illigata viuant, non habebunt proprium. Hæc ergo obiecta, vt dixi, inania. Ad alia ergo pro nostro placito robustiora pergo.

Inter quæ vnum omnium oculis obiicitur,
36 quod scilicet per totum Orbem Christianum, in partibus quoque illis, in quibus non est penuria Clericorum secularium, (qualis cernitur in Bohemiæ Regio,) plures secularium Parochiæ sub gubernio religiosorum conspiciuntur. Nec solum in Indiis, propter eandem, quæ in Bohemia viget, necessitatem; sed, & in Hispaniis, & Galliis, & in Italia ipsa Ecclesiasticis secularibus reserta.

Et in vna alma Vrbe, in qua ad 16. Ecclesiæ Parochiales regularibus demandatæ numerantur, supra 60. circiter alias secularium Clericorum curæ commissas. Nouissimè etiam diebus istis sub Pontificatu SS. D. N. Innocentij X. Illustrissimus Taurinensis Archiepiscopus Ecclesiam quamdam Parochialem in Terra *Summa Ripa* nuncupata sitam Carmelitis donauit.

Accedo etiam ad priuilegia, inter quæ primò referendum illud Sixti IV. pro Carmelitis *in eorum Marimagno num. 6.* in quo manifestè supponit ipsis concedi posse Ecclesias Parochiales. Dicit enim: *Cæterum, ne si ratione Parochialium Ecclesiarum apud quas domus Fratrum eorumdem constructa fuerint, aut construentur in posterum, locorum Ordinarij in eosdem Fratres aliquam Superioritatem vendicare tentarent, Fratrum eorum quies in aliquo perturbaretur concedimus ipsis Fratribus, vt in sic concessis, & quas eis cõcedi contigerit, curatis Ecclesiis, possint per Capellanum per eos pro eorum nutu ponendum, & amouendum curam huiusmodi exercere.* Eadem fermè conceduntur 38
Prædicatoribus *in eorum Marimagno num. 50.* & aliis Mendicantibus, vt notaui tom. 5. Summæ in Marimagno Prædicatorum circa dictum priuilegium *num. 158. & 159.* vbi etiam. & *4. tom. verb. Monasterio Regularium num. 21.* attuli notabile priuilegium concessum Eremitis S. Augustini à Iulio II. in constit. *Eisi* apud Peyrinis 39
tom. 1. priuil. Minim. in constit. 11. Huius Pontificis, per quod illis concedit facultatem ad recipiendum noua loca, & Ecclesias, etiam Parochiales, absque Sedis Apostolicæ licentia.

Verba autem Pontificis cum Ægidio Ordinis Eremitarum Priore Generali loquentis hæc sunt: *Cum igitur Superiori anno per nostras litteras quadam Religioni tuæ concesserimus, inter quæ id erat, vt loca oblata tu, Fratresque tui, tam qui sunt, quàm qui erunt capere pro religione possetis. Nunc per has nostras ea, quæ concessimus, clarius declaranda duximus. Eandemque locorum suscipiendorum facultatem ad alia quæcumque loca, domos, Ecclesias, etiam Parochiales, ac cuiuscunque sint Ordinis, aut conditionis suscipiendas, extendimus, domusque proprio tam motu, quàm scientia, atque de plenitudine potestatis, vt hæc omnia capere possitis, facta vobis potestate tam per litteras, quas supra memorauimus, quàm per harum concessionem declarationemque litterarum. Liceat igitur vobis perpetuò decernimus hæc omnia posse capere absque alia Sedis Apostolica concessione, &c.* Expendat lector clausulam illam *etiam Parochiales,* & illam *absque alia Sedis Apostolica concessione,* & notet priuilegium hoc, & alia Ordinis Eremitarum S. Augustini communicari Carmelitis, & aliis Mendicantibus propter Bullam Leon. X. quæ incipit 40
Dudum per nos in 1. tom. Bullar. *num. 32.* & Pij V. quæ incipit *Romanus Pontifex,* quas retuli *tom. 2. meæ Sum. cap. 1. num. 52.* in quibus priuilegia omnia Mendicantium communia illis omnibus esse declararunt. Specialiter propter Bullam Clement. VII. quæ incipit *Ex Clement.* in tom. 1. Bullar. in hoc Pontifice *num. 31.* Vbi Carmelitis concedit priuilegia quorumcumque aliorum Ordinum, & illis *vti, frui, & gaudere posse, atque debere, in omnibus, & per omnia perindè, ac si eis concessa fuissent.*

Sed necesse non est in hac parte communicatione priuilegiorum cum Augustinianis inniti, cum Carmelitis ipsis in specie concessum sit accipere quascunque Ecclesias *etiam parochiales* ex priuilegio Sixti IV. in eorum Marimagno, vt notat Cassarrubius *in Compend. priuileg. Mendicant. verbo adificare num.* 18. Verba autem eiusdem Sixti in d. Marimagno *num.* 103. hæc sunt: *Et quia in eadem regula conceditur, quod*
41 *eiusdem Ordinis professores possint habere loca in eremis, vel vbi eis donata forent ad eorum Religionis Obseruantiam apta, commoda, secundum quod eisdem Priori, & Fratribus videbitur expedire, & ex concessione prafati Vrbani IV. predecessoris nostri si qui Christi fideles aliqua loca ad se spectantia, qua feudalia, seu censualia, non existant eis contulerint, pietatis intuitu, liceat eis de licentia diœcesanorum illa suscipere, & in eorum singulis Ecclesiam vel Oratorium construere, deuotioni, ac petitioni eorum non plenè videtur satisfactum, concessionem prædictam ad alia quacunque loca, domos, & Ecclesias etiam Parochiales, motu, scientia, & authoritate prædictis extendimus, ac concessionem prædictam effectum sortiri volumus, non obstante Constitutione fel. record. Bonifacij Papa VIII. similiter prædecessoris nostri prohibente, ne cuiusuis Ordinum Mendicantium fratres habitandum noua loca recipere, vel recepta mutare præsumant sine dicta Sedis licentia speciali faciente specialem, & expressam de prohibitione huiusmodi mentionem.*

Relictis etiam his, & aliis priuilegiis ad ius commune redeundo intentum nostrum roborari
42 potest *ex cap. Tua nuper de his qua fiunt à Prælatis sine consensu Capituli*, vbi Innocentius III. decernit non posse Episcopum concedere *Ecclesijs Conuentualibus Ecclesias baptismales* sine sui capituli consensu. Ex quo à contrario sensu (quod genus arguendi efficax est in hac materia) elicitur quod si adsit consensus capituli potest Episcopus concedere Regularibus *Ecclesias baptismales*. Idem habetur ex *cap. Pastoralis eod. tit.* vbi idem deciditur.

Et ita in terminis tenent Moneta *c.* 11. *de mut. stat. Ecclesiar. in tract. de commut. vltim. vo-*
43 *lunt. num.* 96. Stephanus Gratianus *discept. forens. tom* 3. *discept.* 473 *num.* 2. Ioannes Randa *trac. de dispensat. Episcop. cas.* 16. & Cespedes *in trac. de exempt. regular. c.* 8. *dub.* 168. Nec id reiicit Pellizzarius *sup. num.* 113. Cum autem credibile omninò sit Eminentissimum D. de Harach vtpotè prudentissimum Prælatum talem Ecclesiam S. Galli de consensu sui capituli concessisse, vtiq; habetur intentum.

Nec obstat si dicatur contrarium id esse Concilio Tridentino *sess.* 24. *de reformat. cap.* 13. vbi prohibet ne Parochiales Ecclesiæ Monasteriis Regularium vniantur. Nam vt bene ipse Cespedes ex Moneta relato, & Petro de Perusij
44 *in trac. de vnion. Eccles. c.* 1. nullatenus hoc fuit vnitio Parochialis Ecclesiæ Monasterio.

Quia vt dixi *tom* 5. *in Marimagno Prædicat. n.* 159. aliud est vniri Ecclesiam Parochialem alicui Monasterio, seu illud annectere tali Monasterio, quod est illud vniri ipsi, & quod prohibetur à Concilio, aliud verò concedere alicui Religioni aliquam Ecclesiam Parochialem, vt in ipsa maneant, & habeant Monasterium ad seruiendum tali Parochiæ Religiosi talis Religiosis, quod non prohibetur à Concilio.

Addimus ad maiorem quoque cautelam alia ad intentum. Etenim vt habet Vincentius Parentius I.V.D. *in cens. relat.* Gregorius I. Summus Pontifex, qui floruit anno à Christo Domino nato 94. supra quingentesimum, primus 45
omnium statuit, vt Monachi possint Sacris Ordinibus initiati, & præfici Ecclesiis sæcularibus curatis ob Clericorum defectum. In Concilio Ferrariensis Collegij *in causa præcedentia Canonicorum Regularium, Monachorum* edito habetur, quod Bonifacius IV. supremus Ecclesiæ 46
Antistes hoc idem ipsis Canonicis concessit anno salutis octauo supra centesimum sexcentesimum. Verum, & quod idem munus Monachis iure communi competat habemus text. *in c. Doctos*, & 47
passim 16. q. 1. Et tenent omnes DD. & præsertim Abbas *in c.* 2. *&c. Quod Dei timorem de stat Monach. & in fin. de Capell. Monach. & in c. Cum olim not.* 8 *de præscript. & cons.* 59. *lib.* 2. Ioannes Dert. *in tract. de Episcopo lib.* 1. *p.* 1 *q.* 19. Felynus *cens.* 131. Decius *in cap. Ad nostram de confirm. vtil. vel inutil. cum simil.*

Obiter etiam hic proponam dubium quod relatus Cespedes eo *cap.* 8. *dub.* 178. proponit; 48
An videlicet omnes Religiosi huius Conuentus Pragensis, cui est annexa cura animarum possint dici Parochi, an verò vnus solus à Superiore ad id munus destinatus. Ad quod ipse Cespedes sic respondet. Dico ergo idem puto dicendum de regularibus talis Parochiæ, ac de Canonicis collegiatæ, quæ habet curam animatum annexam, sed Canonici talis collegiatæ, vt notat noster Alphonsus de Leone *de offic. Capellani q.* 49
3. *num.* 16 *& seqq.* sunt omnes curati, & ad omnes cura talis spectat, vt colligitur ex declaratione quam affert Parisius in suo opere *de resignat. lib* 8 *quæst.* 9. *num.* 93. in qua dicitur, quod 50
quando Ecclesia in prima sua institutione, & origine est Parochialis, & postea erigitur in collegiatam cum retentione curæ animarum illius curæ exercitium singulis de collegio incumbit, vt ab ipsis Canonicis per turnum administretur, & tunc fructus qui ex cura procedunt debent diuidi æqualiter inter Canonicos, & dignitates, sicut onera fuerunt communia. Ergo idem proportionaliter dicendum de regularibus, nisi aliter in institutione, vel translatione fuerit ordinatum.

Et licet apud regulares curæ exercitium non 51
fiat per turnum à singulis; sed soleat committi alicui Capellano, qui est extra gremium capituli; attamen titulus semper manet apud capitulum, nec potuit transferri in dictum Capellanum, & liberari capitulum etiam immemorabili tempore vt aduertit dictus Alphonsus de Leone. Nec obstat dicere: Parochiam vnam non posse habere plures Rectores; sicut vna sponsa plures sponsos *ex cap.* 2. *de sponsa duorum*, nec vnum corpus potest habere duo capita, quia esset monstrum *ex cap. plerisque de officio ordinarij*; vnde sic etiam Ecclesia nec duos, vel plures Parochos, seu Curatos *per caput cum non ignores de præbend. & per cap. in Apibus* 7. *q.* 1. *& per cap. Sicut vnaquæque* 21. *q.* 2.

Nam respondeo talem Parochiam annexam 52
capitulo, & Monasterio habere vnicum tantum Parochum, & sponsum, habet enim capitulum, & singulos capituli, quatenus capitulum constituunt. Hinc est, quod campanilis dicit, quod huiusmodi Canonici, scilicet qui in bis Ecclesiis collegiatis curam animarum habentibus ponunt,

nunt, debent esse in ea ætate constituti, quæ requiritur ad exercendam curam animarum. Ita Rubric. 7. c. 6. quia licet non singuli Canonici sint curati, sed totum collegium, attamen à singulis exercetur cura animarum.

Quod si obiicias, Monasteria non possunt dici propriè Ecclesiæ collegiatæ; quia in odiosis non venit nomine collegiæ Ecclesia Regulariū, vt vult Rodriguez *tom.* 1. *qq* q. 43. *art.* 12. Vnde ex hoc concludit, non teneri Regulares cantare duas Missas, in casu in quo collegiatæ sæculares tenentur, vt tradit Gauantus *in Rubric. Missalis p.* 3. *tit.* 12. *num.* 12. Respondeo Ecclesias Regularium saltem in fauorabilibus esse collegiatas, & tales æstimari, sed modo sumus in fauorabilibus: ergo. Quod autem Ecclesiæ Regularium collegiatæ sint, habet Moneta *cap.* 11. *de mutat. stat. Eccles. num.* 39.

55 Ex posita doctrina collige omnes illos Religiosos, qui sunt in Monasteriis sic curam animarum habentibus, cum debitis conditionibus, scilicet Sacerdotes, &c. esse tanquam Parochos reputandos. Hæc Cespedes, quæ tamen moderatur Pellizzarius *supra num.* 107. dicens: *Verum quia vsus videtur esse in contrarium; ideo in re*
56 *adeo graui non auderem consulere praxim huius assertionis sine altiori indagine contra communem vsum, & maximè ad cauendam Ordinariorum offensionem, & ad vitandas tricas, & lites.*

Addendum etiam ad maiorem corroborationem eorum que dicta sunt, quod licet, vt sæpius dixi in variis locis meæ Summæ, præsertim *tomo prim. cap.* 2. *num.* 17. *& tom.* 2. *cap.* 18. *num.* 1. *& tom.* 4. *verbo Parochus num.* 2. *& tom.* 5. *in Marimagno Prædicatorum num.* 159. Regularibus non possint de facto sine Sedis Apostolicæ
57 consensu concedi Parochiæ sæculares; ita scilicet, vt illas administrent viuentes separati à Monasteriis, & Conuentibus in domibus priuatis, sicut alij Clerici sæculares faciunt; in casu tamen grauis necessitatis Ecclesiæ, ob magnam videlicet penuriam Clericorum sæcularium ad id
58 munus sufficientium, vel qui hæreses grassantur, & oportet ponere pastores, qui Christi oues defendant, ne à lupis (hæreticis) strangulentur, prout sæpius in partibus Germaniæ, & Bohemiæ contingit, credo posse Episcopum committere id munus Religiosis. Colligo ex Bellamera *in suis decisionib. Canonic. concl.* 750. *num.* 4. *&* 5. referente etiam Cardinalem Sancti Eustachij.

Et ratio est, quia pro comperto est apud omnes plura esse in materia dispensationum, & absolutionum, quæ licet iure communi ad Papam spectent, ratione tamen necessitatis, quæ lege caret, fieri possint ab Episcopis. Quod maximè debet attendi in iis, quæ spectant ad bonum commune populi christiani, quale est hoc munus Parochorum.

Corroboratur etiam exemptis in eodem Regno Bohemiæ comprobatis, de Parochiis vide-
59 licet concessis fratribus nostris ob præfatam populi necessitatē. Etenim circa idem tempus anni scilicet 1626. quo, vt dictum manet, Eminentissimus Cardinalis ab Harach dictam Ecclesiam, & Parochiam eisdem donauit Illustris Baro D. Georgius Michna, qui oppidum Chisense decē milliaribus Praga distans tenebat audito quod Chisense Monasterium antiquitus erat nostrum, illud nobis de consensu Eminentissimi Cardinalis Archiepiscopi restituit, & Parochiam addidit.

Item Bartholomæus Matha Sacerdos nostri Ordinis Polonus in ciuitate Bohemica Turnou Parochialem Ecclesiam tenebat, donec cum exercitus Saxonicus anno 1634. mense Iulio ad inuadendam Pragam properaret, ab æquitatu illius penes illam Ecclesiam deprehensus, & aliquot sclopetorum globis traiectus ibidem statim mortuus est. Imò paulo ante hoc tempus eum res Bohemicæ quietiùs pro Catholicis procederent, prout ex fide digna relatione accepi, multi ex variis Religionibus in Bohemiam venerunt Silesij Poloni, & Belgæ, *& ob defectum aliorum Sacerdotum Parochijs præficiebantur.* En iam quomodo ob populi necessitatem Episcopi accedēte consensu sine Summi Pontificis expresso placito plures in ea Patria Religiosi sæcularibus Parochiis præfecti fuerunt.

Quidni? Tanta in hoc esse potuit necessitas, 60
vt tenerentur id munus ob bonum publicum acceptare. Etiamsi Prælatus regularis nollet, vel saltem cogere illum ad consensum. Populi enim tam grauis necessitas, stando in iure naturali, & 61
diuino, hoc totum postulat. Rodriguez *tom.* 1. *quæst. Regular. q.* 30. *artic.* 5. Pellizzarius *sup. n.* 108. Palaus *supr. n.* 20. Alia quæ spectant ad huiusmodi Parochos habet Lector ex nostra Summa variis in locis, præsertim *tom.* 1. *c.* 17. de quo etiam Cespedes, & Pellizzarius relati.

Fauet ad intentum huius consulti S. Rota Romana in vna Ianuensi *Parochialis* vbi etiam 62
pro Monasterio Monialium concedit habere posse curam animarum; vt propterea huic loco adiungi debeat.

Ianueñ.

Parochialis.

Coram D. Vrgelleñ.

A R G V M E N T V M.

Ecclesia quando dicatur Regularis, & an ab Ecclesia Regulari possit exerceri cura animarum.

S V M M A R I V M.

Monasteria non dantur sine Ecclesiis. 1
Monasterium si sit regulare, Ecclesia etiam est regularis. 2
Monasterium quale est, talis etiam est Ecclesia. 3
Ecclesia regularis an possit exercere curam animarum, & num. 5. 4
Loci sanctitas ordinatur ad sanctitatem hominis qui in loco Sacro cultum Deo exhibet. 6
Deus non propter locum gentem, sed propter gentem locum eligit. Visitatori Apostolico multum est tribuendum circa qualitatem, & statum Ecclesiarum. 7
Possessio quadragenaria quid operetur. 8

D E C I S I O.

Orta lite inter Illustrissimum Archiepiscopum Ianueñ & Moniales Sāctí Andreæ de Porta nuncupatas eiusdem Ciuitatis super iure nominan. Vicarium pro exercenda cura animarū in

in dicta Parochiali Ecclesia S. Andreæ; abso-
luto iam possessorio manutentionis, & super eo
emanatis tribus decisionibus cooformibus ad
fauorem Monialium, quia nihilominus pro ea-
rum parte prosequitur peritorium, & tota diffi-
cultas stat in eo, An dicta Ecclesia sit regularis
vel sæcularis, propterea de hoc hodie dubitaui,
& fuit resolutum dictam Ecclesiam esse Regu-
1 larem quia cum Monasteria non dentur sine Ec-
clesiis *Rot. dec. 204 par. 2. recent.* vbi ab existen-
tia Abbatis, & Monasterij arguitur, & infertur
ad existentiam Ecclesiæ, & dictum Monasterium
non habeat aliam Ecclesiam quam istam, cum
2 Monasterium sit Regulare, Ecclesia etiam est
regularis *cap. 1. de cap. Monach.* & ibi glos. *in
verbo Monast. in fin.* Barbat. *in cap. Cum dilectus,
num. 3. de consuet.* præsertim, quia cum sit dicto
Monasterio incorporata censetur eiusdem para
in egralis. Vnde quale est Monasterium, talis
3 etiam est Ecclesia. glos *in cap. 1. in verbo exempt.
de priuileg. in 6.* Rota coram Greg. XV. *decis. 370.
num. 2. & 3.* ex quibus propterea dubitari non
potest quin moniales habeant de iure intentio-
4 nem fundatam, etiam quod in d. Ecclesia exer-
ceatur cura animarum, prout deprehenditur ex
Sac. Concilio Trid. *sess. 25. cap. 11. de Regular.*
dum ibi fit mentio de cura animarum in Mona-
steriis, seu domibus mulierum; cum tamen cura
in Ecclesia exerceatur, quæ ideo ex mente S.
5 Concilij venit appellatione Monasterij, seu do-
mus mulierum, & fuit dictum in decisione in
hac causa facta 19. April. 1627. cor. me.

Deinde cum iuris assistentia concurrit obser-
uantia regularitatis, quia cum hoc Monasteriũ
antiquitus esset ordinis Sancti Benedicti, &
esset fere destitutum, fuerunt in illum auctori-
tate Papæ de anno 1509. translatæ Priorissa, &
Moniales Sanctæ Margaritæ Ordinis Sancti Au-
gustini, quibus in specie fuit tradita possessio
tam conuentus quam Ecclesiæ, & cum inuen-
tario consignatæ suppellectiles Sacræ ad vsum,
& curam Sacramentorum pertinentes. Vnde
cum ex dicta consignatione bene arguatur, &
inferatur curam animarum dictæ Ecclesiæ ad
Moniales spectare prout spectat, vt fuit dictum
in d. decisione in hac causa facta coram me in
principio, multo magis infertur ad eam etiam
6 Ecclesiam pertinere Sanctitas enim loci Ordi-
natur ad Sanctitatem hominis, qui in loco Sacro
cultum Deo exhibet. *4. dist. per tot.* & vt dicit Sa-
7 cra Scriptura (*non propter locum gentem, sed pro-
pter gentem Dominus locum elegit.*) D. Thom. 22.
quæst. 99. art. 1.

Præterea pro Ecclesia Regulari, & depen-
denti à dicto Monasterio fuit habita per Visita-
torem Apostolicum de anno 158 . & talis no-
8 minatur, & reputatur in pluribus visitationibus
Ordinarium, quibus multum est tribuendum
circa qualitatem, & statum Ecclesiarum Verall.
decis. 158. par. 2. Seraph. *dec. 780. num. 1. & 2. dec.
158. 1272. num. 3. & in recent. dec. 371. num. 2.
par. 1. & dec. 573. par. 2.* & fuit latè dictum in
prædictis decisionibus in hac causa factis.

Tandem accedit quasi possessio Monialium
deputandi Vicarios pro exercitio curæ ad nutum
9 per vltra 40 annos, & qua quadragenaria pos-
sessione bene etiam infertur ad regularitatem, &
in puncto Seraph. *dec. 1304. num. 1. vers. 3.
comprobatur*

Et ita Monialibus tantum informantibus, &c.

Habetur hæc decisio inter decisiones à Paolo Rubeo collectas *tom. 2. decisio 165.* & inter decisiones Durani *decisione 144.*

CONSVLTVM XLII.

De quodam Prouinciali capto à Turris.

SVMMARIVM.

Dubij occasio. num. 1.
Quot in eo discutienda. num. 2.
Prouincialis noui electio sustinetur tanquam legitima. num. 3.
Comprobatur rationibus. num. 4.
Obiectio. num. 5.
Solutio. num. 6.
Constitutio Ordinis. num. 7.
Alia constitutio. num. 8.
Consensus facto non minus quàm verbo elicitur. n. 9.
Plus est aliquid facto declarare, quàm verbo. n. 10.
Ratio celebrandi capitulum Prouinciale. num. 11.
Bonum commune anteponi debet cuicumque bono priuato. num. 12.
Rationes ob quas P. Generalis capitulum Prouinciale indixit. num. 14.
Ezechielis verba. num. 15.
P. Generalis etiam de iure communi potest, & debet id facere. num. 16.
Adducuntur verba Innoc. III in c. qualiter, & qoando num 17.
Subsistente causa possunt regulares à suis officijs amoueri. num. 18.
Adducuntur iura, & Authores. num 19. & seq
Differentia inter beneficia, siue officia regularia, & sæcularia, ibidem.
Beneficia regularia cuius sint natura. num. 21.
Exponitur cap. Cum ad Monasterium. n. 22.
Regularis priuatus ab officio an possit suo Prælato contradicere. num. 23.
Authoritas P. Suarez quod subsistente causa communi boni possunt Prælati regulares à suis officijs amoueri. num. 24.
Item authoritas aliorum. num. 25
Responsio ad rationem partis aduersæ. num. 26.
Ius naturale est, quòd bonum commune præponatur particulari. num. 27.
Vna sponsa non potest habere duos sponsos, & similia. num. 28.
Non obstant iura, & alia adducta à parte contraria. num. 29.
Et quando illa procederent. num. 30.
Generi per speciem derogatur. num. 31.
Responsio ad aliam obiectionem partis. num. 32.
Adducuntur alia differentia inter beneficia sæcularia, & regularia. num. 33.
An Prouincialis liberatus possit petere restitutionem sui Prouincialatus. num. 34.
Factum legitimè non debet retractari. num. 35.
Electiones conditionatæ an admittantur in iure. num. 36.
An obstet c. si Episcopus de Parochiis. num. 37.
Demonstratur rationibus illud non obstare. num. 38.
Differentia inter Episcopalem dignitatem, & Prouincialem num. 39.
An saltem obstet Ius Postliminij. num 40.
Rationibus, & authoritatibus probatur non suffragari

IESVS MARIA.

Dubij occasio.

PROVINCIALIS quidam Or-
1 dinis N. rediens è capitulo generali,
captus in mari fuit à Turcia. De eius
captiuitate factus certior Generalis,
creauit Vicarium Prouincialem, & iussit, vt pro
redemptione Prouincialis captiui pecuniam re-
peteret ex Cœnobiis singulis. Mittitur pecunia
collecta, sed ea non contenti Barbari Prouin-
cialem detinent, magnam Summam pecuniæ pro
ipsius redemptione postulantes, itaut impossi-
bile videretur eam ex pauperi Prouincia exi-
gere. Quod videns Generalis, & simul, quod
Vicarius Prouincialis institutus conquereretur
se non posse gubernare Prouinciam, & quod ob-
seruantia Religionis valdè periclitaretur; nec
esset aliud remedium, nisi quod Prouincialia co-
mitia celebrarentur, & in ipsis nouus eligere-
tur Prouincialis, idque postularent ipse Vica-
rius, & alij Patres, annuit, & concessit vt dicta
Comitia Prouincialia celebrarentur, nouusque
Prouincialis eligeretur. Dumque id fieret, ca-
sualiter, & præter spem redemptus est Prouin-
cialis antiquus, & sibi postulauit reddi Prouin-
cialatum, non obstante quod nouus Prouincia-
lis in dicto Capitulo electus esset. Quæritur
ergo quid iuris in hoc casu.

Responsio.

AD duo specialiter puncta reducitur casus
præsens. Primum, an electio istius noui
2 Prouincialis vt valida, & legitima sustineri de-
beat, secundum, an esto valida sit, nihilominus
prior ille Prouincialis à captiuitate rediens de-
beat in eiusdem Prouincialatus possessione de
nouo constitui.
3 Et quidem quoad primum, sustinendam vi-
detur vt ritè, & legitimè facta electio dicti noui
Prouincialis. Primò quidem, quia celebrata fuit,
vt supponitur, nec pars aduersa negat, secundũ
iura, constitutiones, & consuetudinem Reli-
4 gionis; maximè iuxta Sacros Canones *cap. quia
propter de elect.* Concilij Tridentini, &c. Et de-
creta Summorum Pontificum. Secundò, quia
facta fuit in vniformitate, & concordia Gre-
mialium, nemine reclamante, aut renitente,
quod euidenter denotat eius legitimitatem, &
valorem. *cap. bon. mem. 2. de postul. Prælat. cap.
Cum Ecclesia Sutrina de caus. possess.* Tertiò qui
si quid possit obstare id solùm esset quod Pro- 5
uincialis apud Turcas detentus suum officium
non finierit, aut vita functus fuerit. Sed effu-
gium præcluditur.
Posito namque, prout ex facto constat, quod
ipsius liberatio desperabatur, necessitas Prouin- 6
ciæ vrgeret; detrimentumque graue illius, nisi
nouus Prouincialis eligeretur, immineret potuit,
& debuit P. Generalis Capituli Prouincialis ce-
lebrationem anticipare. Extat etenim expressa 7
constitutio Ordinis p. 2. *Constitut. cap. 1. num. 7.*
his verbis: *Poterit etiam* (intellige Generalis)
*Capitulum Generale, vel Prouinciale mutare, &
terminum, causa rationabili abbreuiare, vel elon-
gare, & hoc idem committere Prouincialibus, aut
Vicarij quando sibi videbitur expedire. Volentes
quod Priores, Prouinciales, & locales, ac Vicarij in
hoc sibi firmiter teneantur obedire.* Quia consti-
tutione nihil clarius desiderari potest cum in
casu præsenti causa valdè rationabilis fuerit, &
vt talis approbata non solum ab ipso P. Generali,
sed etiam à Vicario Prouinciali Prouinciæ, aliis-
que gremialibus illius. Fauet etiam alia consti- 8
tutio eodem *cap. 1. num. 1.* vbi cum esset sermo
de authoritate Generalis dicitur: *Item poterit
Prouinciales destituere, & restituere consentiente
maiori, & saniori parte Capituli Prouincialis, cum
sibi videbitur expedire.* Nam hic consensus maio-
ris, & sanioris partis Capituli Prouincialis suf-
ficienter apparet ex eo quod Patres illius Pro-
uinciæ ad electionem dicti noui Prouincialis
nemine reclamante, aut se opponente, vel con-
tradicente, vltrò, & incunctanter processerint. 9
Etenim facto ipso, non minus quàm verbo
consensus elicitur *l. Paulus, l. non tantum, ff. rem
ratam haberi, l. de quibus circa fi. de legib.* Docto-
res plures apud Barbosam *in axiomat. Iur axiom.* 10
93. num 6. Imò plus est facto aliquid declarare,
quàm verbo. *Cap. dilecti filij el 1. de appell.* & plu-
res Doctores.
Accedit, & efficax ratio. Cum enim celebra-
tio talis capituli fuerit necessaria pro bono regi- 11
mine, & obseruantia dictæ Prouinciæ, quæ in
magno discrimine erat ob absentiam Prouincia-
lis, cuius reditus veluti desperatus habebatur,
nullatenus negari posse videtur electionem Pro-
uincialis noui, ac alia gesta in eodem Capitulo
valida, & legitima censeri debere, vtpotè facta
legitima authoritate Superioris, & pro com-
muni bono quod cuiuscumque priuati bono
anteponi debet, & in huiusmodi prouisionibus 12
principaliter attendi. Quia, vt ait S. Tho. lib. 1.
de reg. c. 1. *Bonum gregis pastores quærere debent,
& Rectores quilibet bonũ multitudinis sibi subiectæ.*
Et sanè, posita necessitate Prouinciæ; ruina
quæ ipsi imminebat in obseruantia Regulari ob
absentiam Pastoris qui non sperabatur tam cito
ex Turcarum, partibus reuersurus; ac maximè 14
authoritate concessa per constitutiones Patri
Generali ad abbreuiandum, vel mutandum Pro-
uinciale Capitulum, *causa rationabili* subsistente;
& destituendum Prouincialis *consentiente maiori,
& saniori parte Capituli Prouincialis, cum sibi vi-
debitur expedire,* prout habetur in constitutio-
nibus relatis deses nimis, negligens, & culpa-
bilis appareret, idem Pater Generalis, si Pro-
uinciæ illi non prouideret, prout fecit: ac ex illis
vnus, de quibus Ezech. 34. Dominus conqueri-
tur dicens: *Quod infirmum fuit non consolidastis.* 15

&

& quod agrotum non sanastis, quod contractum est
non alligastis, & quod obiectum est non reduxistis,
& quod perierat non quæsistis.

16 Stando etiam in iure communi Canonico, &
seclusa authoritate per constitutiones Ordinis
P. Generali concessa, potuit, & debuit prouidere
de nouo Prouinciali illius Prouinciæ, destituen-
do primum, qui apud Turcas detinebatur sine spe
accelerasse redemptionis. Etenim in *c. Qualiter,*
& quando 2. de accusat. postquam Innocentius
III. qui est author illius capitis cum Concilio
Generali Lateranensi modum præscripsisset quo
17 Prælati Ecclesiastici contra sibi subditos proce-
dere deberent, etiam ad priuationem, seu depo-
sitionem officiorum, de Regularibus tamen hæc
subiungit: *Hunc tamen ordinem circa regulares*
personas non credimus vsquequaque obseruandum,
qua cum causa requirit, facilius, & liberius à suis
possunt administrationibus amoueri. Denotans
sanè, quod subsistente rationabili causa, qualis
18 euidenter in casu præsenti reperitur, possint Re-
gulares *faciliùs*, & *liberiùs* à suis officiis *amoueri*.
Notant hoc Sigismundus de Bononia *de elect.*
Prælater. Regular. dub. 49. num. 4. & 6. dub. 102.
num 6. Iulius Lauorius *variar. lucubrat. tom. 1.*
tit. 4. cap. 23. n. . Barbosa *in Collectan. DD. in*
dict. cap. Qualiter, & quando n. 18. & *in votis de-*
cisiuis lib. 1. vot. 4. n. 46. maximè verò Iosephus
de S. Maria Author Hispanus, qui in libro, cui
19 titulus *Tribunal de Religiosos, tract. 5. cap. 6. §. 1.*
conformiter ad mẽtem Emmanuelis Rodriquez
tom 2. quæst. Regular. q 25. art. 10. Sic habet *Mas*
para que se entienda assi la doctrina del dicho Padre,
como lo que se deue tener en este caso se aduierta vna
doctrina de Innocentio III. y la trae el mismo Autor
en el ar. 1. dela question citada y se refiere en el c.
qualiter y quando el 2. de accus. donde auiendo tra-
tado el Pontifice de como, y quando deuen los Eccle-
siasticos corregir à sus subditos, y auiendo puesto las
causas y circunstancias que han de concurrir para
suspenderlos o priuarlos dize luego: Hunc tamen
ordinem contra Regulares personas non credimus
vsquequaque seruandum, quæ cum causa requirèt,
facilius, & liberius à suis possunt administrationibus
amoueri. Empero este orden no creemos se ha de guar-
dar contra las personas Regulares, las quales quando
la causa lo pide mas facil, y liberalmente pueden
ser quitados de sus administraciones. De donde se
enfieren dos cosas. La primera es hauer de priuar, ò
suspender alguno de su oficio ha de hauer causa, y
razon, que esso quiere dezir, cum causa requirit.
Lo segundo que quando la ay, no es necessario sea
tan grande quanta para priuar à vn Cura de su be-
neficio, ò à vn Canonigo de su Calongia, que esso es
facilius, & liberius à suis possunt administrationibus
amoueri. La razon desta differentia es, que los be-
neficios de los Clerigos son beneficios colados, y per-
petuos, y por el consiguiente irreuocables sin graue
causa, mas las Prelacias, y officios de los Religiosos
aunque son beneficios Ecclesiasticos no son perpetuos
sino a manera de los annales, que se quitan, y ponen
con mayor facilidad, y assi les llama el Pontifice
ministrationes administrationibus amoueri. Demas
desto el Clerigo es Señor de su voluntad, y tiene
querer, y no querer, y assi quando el Obispo le qui-
siere quitar el beneficio, puede responder, que no
le quiere dexar, si para ello no hauiere razon, y cau-
sa bastante: mas el Religioso no tiene voluntad, ni
es Señor della; por tener la renuntiada en manos de
su Prelado por el voto expresso de obedientia; de
manera que quando le quiten el oficio aun sin causa
bastante no tiene de que quexarse, pues en efeto su
voluntad, y todo lo que tiene, y possee lo ha renun-
ciado en manos de sus Superiores, y no quiriendo
ellos que haga el tal oficio, no tiene accion alguna
para pedirle.

Item colligitur ex *c. cum ad Monasterium de* 20
stat. monach. §. tales, vbi idem, qui supra Inno-
centius III. agens de officiis Regularium dicit:
Nec alicui committatur aliqua obedientia perpetuò
possidenda tanquam in sua sibi vita locetur, sed cum
oportuerit amoueri sine cõtradictione qualibet reuo-
cetur. Ex quibus posterioribus verbis manifestè
habetur Prælatos Regulares reuocari posse à suis
officiis *cum oportuerit* Vnde circa hunc textum
Barbosa in collectan. DD. habet, quod bene- 21
ficia regularia suaptè natura, & regulariter ma-
nualia sunt per Rebuffum, Campanile, Nauar-
rum, Flaminium, Garziam, Azor, Gonzalez,
Sanchez, & alios, ac duas decisiones Rotæ.
Vnde concludit ad libitum Prælati posse reuo-
cari per Nauarrum, Rodriguez, Azor, Lessium,
& Sanchez. Ac tandem circa illa *sine contra-*
dictione aliqua sic inquit: *Notatur ad hoc quod*
monachus Abbati contradicere non potest si velit
eum ob officiis remouere, & priuare, vt per Rodri-
guez qq. regular. tomo 2. quæst 18. artic. 1. Rectè
etiam Iosephus de S. Maria superiùs relatus circa
hunc textum inquit: *Y se confirma con la doctrina* 22
del cap. cum ad monasterium de stat. Monach §.
tales, donde manda que en ninguna manera se pro-
uean oficios perpetuos, y dize, sed cum oportuerit
amoueri sine contradictione qualibet reuocetur.
Que quando conuiniere ser quitando lo sea sin nin-
gun genero de contradicion, porque delo contrario 23
se seguirian mil absurdos como lo nota Rodriguez
tomo 2. quæst. 18. art. 1. quales serian el poder los
Religiosos contradeçir, litigar, y andar vagueando
en seguimiendo de su pleyto, y finalmente se seguiria
el oponer se imprudentemente ala voluntad del
Prelado, por essa via se resfriaria, o se acaboria la
obedientia tan en cargada de los fundatores delas
Religiones, y tan encarecida en el derecho c. nullam
18. q. 2.

Nec solùm hi Doctores pro hac parte sunt.
Communis namque omnium (quos viderim)
consensus est, quod dum causa communis boni
subsistit, prout in præsenti subsistere ea quæ
adduximus, sufficienter demonstrant, possunt
Prælati regulares à suis officiis remoueri. Pro
quo Suarez *4. tom. de Relig. tract. 8. lib. 2. n. 25.* 24
quærens an Prælatus maior possit inferiorem
amouere, inquit: *Certum est ex iusta causa posse*
hoc, & licitè, & validè fieri, quia iurisdictio non
deest, & ad licitum vsum sufficit iusta, & propor-
tionata causa: quod ita explicatur: Nam hæc cau-
sa generatim loquendo duplex esse potest. Vna est
culpa sufficiens ipsius Prælati: nam iustè potest à
suo superiore puniri, sed priuatio officij potest esse
iusta pœna: ergo. Alia est ratio aliqua vrgens ma-
ioris boni communis; nam hæc munera non ad pri-
uatum commodum Prælatorum, sed ad bonum com-
mune Religionis ordinantur: cura autem huius boni
communis, & iurisdictio ad illud tuendum propor-
cionata, maximè pertinet ad supremos, & vniuer-
sales Prælatos, vt supra declaraui: ergo in eo casu,
& ex parte eorum est sufficiens potestas & ex parte
causa sufficiens ratio, vt talis mutatio sanctè fiat.
Et Ascanius Tamburinus *de Iure Abbat. tom. 1.*
disp. 13. quæst. 2. n. 9. sic ex mente Panormi- 25
tani,

tani,& Suarez dicens: *Alia iusta causa remouendi Abbatem à sua Abbatia est aliqua vrgens ratio maioris boni communis; cum enim Abbates non ad priuatum ipsorum commodum,sed ad commune Religionis bonum ordinentur, & cum huius communis boni cura, & iurisdictio ad illud tuendum proportionata, maximè ad supremos Religionis Prælatos pertineat, in eo casu sufficientem habent causam faciendi huiusmodi mutationem,& remouendi Abbatem ab eorum muneribus.*

26 Vnde corruit euasio partis aduersæ dicentis
non potuisse validè procedi ad electionem noui
Prouincialis,nisi is,qui erat electus, & confirmatus fuisset prius absolutus,aut declaratus absolutus,vel propter completum tempus à constitutionibus concessum, vel per liberam renunciationem cum iusta,& graui causa acceptatam, vel per destitutionem ob crimina, vel per mortem naturalem, aut per assumptionem ad aliquam dignitatem superiorem.Hæc enim calculatio,& numeratio diminuta prorsus est cum ex iis quæ allata sunt manifestè perspiciatur potuisse dictum Prouincialem à Patre Generali deponi, & destitui ob eius desperatum regressum ad Prouinciam,necessitatemque illius ad habendum Pastorem qui Prouincialis nomine,& non solum Vicarij potiretur, vt ipsam in obseruantia regulari conseruaret, & difficultatibus obuiantibus resisteret Idque non solum ex expressis statutis Religionis, hanc facultatem concedentibus P. Generali; sed ex iuris communis Sanctionibus, & ipso iure naturali præscribente, vt bonum commune semper præponatur bono
27 particulari. Accedit ad hæc quod quemadmodum in physicis,& naturalibus, *generatio vnius est corruptio alterius*, sic quoque in huiusmodi moralibus spectantibus ad electiones electio vnius est destitutio alteriùs, & ita electio noui Prouincialis fuit depositio antiqui. Cùm certum sit quod vna sponsa non potest habere plures sponsos, *ex cap 1. de sponsa duorum*, nec vnum corpus potest habere duo capita, quia esset monstrum, *ex cap. quoniam de Offic. Ordinar.* Nec vna Ecclesia plures Parochos, seu Curatos, *per cap. Cum non ignores de prabend. & per cap. in Apibus 7. quæst. 1. & per cap. sicut vnaquaque* 11.*q.* 2. Imò ipsa proxima præparatio ad electionem noui Prouincialis destituit antiquum sicut in naturalibus vltima dispositio ad formam aduenientem destruit præcedentem. Quod & supponitur in iure, *in tit. de elect.* sæpius.

29 Euanescit quoque effugium aliud partis aduersæ,videlicet, quod nullus beneficiatus siue Prælatus regularis possidens prælaturam regularem electiuam possit ab ea amoueri,*nullam potestatem* 18 *quæst* 2.*& cap. Monachi in fin. de stat. monach.* vbi Gloss *verb non mutentur*,& Panorm. *num.* 8. *vers. in gloss. penult.* ibi. *qui per electionem*, Azor *p.* 2. *lib* 3.*c.*26 *quæst.* 15. & communiter DD. teste Rota *decis.*772. *num.* 3. *p.* 1.*diuers.* Nam prout ex eisdem textibus, & authoribus probat Sigismundus de Bononia, *de elect.*
30 *Prælat. dub.*49. *num.* 4. *&* 6. id intelligitur nisi iusta,& rationabilis causa existat,prout de facto extitit in præsenti. Ea enim existente, Prælatiæ regulares etiam electiuæ possunt à superioribus auferri ab iis qui illas possident, vt etiam probatum manet. Deinde id debet intelligi nisi lex particularis oppositum præscribat, quali-

ter id faciunt ordinis statuta relata, derogant enim iuri communi sicut generaliter, *Generi per speciem derogatur*, iuxta commune axioma. *l.* 31
in toto iure 91. *ff. de Regul. iuris, l. Sanctio* 41. *ff. de pœnis*,& aliis iuribus, & Doctoribus apud Barbosam *de axiom. iur. axiom.* 107.*n.*1, vbi *n.* 3 quod procedat in omni materia, ita vt semper specialis dispositio deroget generali, si sunt incompatibiles. Castrensis, Tuschus, Nauarrus, & alij apud eundem Barbosam.

Si inferur beneficia auferri non posse, viuente beneficiato, nisi à solo Papa. Euanescit 32
hoc ex dictis,& limitandum ad vera beneficia, qualia sunt secularia: ea enim sunt essentialiter, & ex natura sua perpetua; quia in collatione ipsorum contrahitur matrimonium spirituale
inter beneficiatum,& Ecclesiam, *cap Sanctorum* 33
70 *dist. cap. penult. de cleric. agrotante*, *cap si gratiosè de rescript. cap. inter de translat. Episcopor.* Abbas *cap.* 1. *num.* 4. *de concess. prabend.* Gonzalez *sup. Reg.* 8. *Cancellar. gloss.* 5. *num* 11 *&* 1 . ex Rebuffo, Gigante, & aliis. Officia autem Religionum non sunt propriè, aut verè beneficia, sed officia temporalia,& quasi manualia, vel saltem triennalia quadriennalia, &c. Vnde *faciliùs, & liberiùs* tolluntur,& *cum oportuerit*, vt dixit Innocent. III. *in cap. Qualiter, & quando de accusat il* 2. *& in c. cum ad Monasterium de stat. monach.* & vocantur bona de mensa Barbosa de iure Ecclesiastico, *lib.* 3. *cap.* 4. *num.* 84. Tamburinus *de iure Abbat tom.* 3. *disp.* 9. *quæsit.* 2. *n.* 9. Ac per consequens eorum conseruatio, vel destitutio pendet à rationabili voluntate supremi capitis Religionum.

Liquet etiam,& dictis,ad secundum quæsiti punctum respondendum esse, nullatenus 34
Prouincialem à Turcis liberatum posse petere restitutionem, aut continuationem sui Prouincialatus. Cum enim, vt ostensum manet, electio noui Prouincialis prudenter, ritè, & legitimè, ac secundum iura communia,& particularia ordinis facta fuerit, omnino erit in Prouincialem
confirmandus. Tum quia factum legitimè retractari non debet, *cap. factum legitimè de regul.* 35
iur. in 6. *l. in ambiguis §. non est nouum ff eodem.* Seu ad idem; quia factum legitimè nullam pœnam meretur. *l nemo damnum ff. de iureiurand. l. qui seruum ff de verb. obligat.* seu, vt obiiciebat Marcellinus *in quadam epistola* D. Augustino: *Mutari non debet quod rectè factum est.* Tum quia alias fieret contra iura ipsius, cui eo ipso quod est legitimè electus, est debita confirmatio, *cap. fin. de elect. in cap. postquam de elect.* Et talis confirmatio non est liberalis, aut gratiosa, sed necessaria. *l. rem legatam ff. de adm. leg.* Quia non impendit beneficium, qui exhibet debitum *l si seruo §.* 1. *ff. de reb. inst l. proximè ff de rit. nupt.* Tum præterea, quia illius electio non fuit conditionata, donec scilicet captiuus cederet, sed omnino absoluta; quia electiones conditionatæ sunt in iure reprobatæ. *cap. in electionibus in* 6. Syluester *in summ. verbo electio* 2. *num.* 6. & plures apud Barbosam *in collectan. ad hunc textum* Et non valet vllo modo electio facta sub conditione *si vacat*, vel alia simili. Rebuffus *in concord. verbo innodatus vers. intellige*, Couarruuias *l.* 1. *var. c.* 16. *n.* 2. Garzia *de benefic. p.* 8. *c.* 2. *n.* 9 Si autem istius noui Prouincialis electio fuit absoluta, & efficax. ergo ex vi præcisè illius depositus, & destitutus est antiquus

Prouiocialis; propter dicta superiùs; præsertim, quia secundum iura vna Ecclesia non potest habere duos sponsos, nec vna Prouincia duos Prouinciales?

Obstare tamen videtur pro parte antiqui Pro-
37 uincialis, *cap. si Episcopus de Parochijs*, ex Consilio Africano desumptum: Vbi habetur quod cum quidam Episcopus factus fuisset Donatista hæreticus, fuit propterea priuatus, & alius Episcopus de nouo electus. Sed prior Episcopus ad meliorem frugem, & fidem redactus, dispensationem obtinuit, vt dignitatem reciperet, diuidendo Episcopatum. Ex quo inferri videtur idem dici posse in præsenti casu. Cæterum, si hic textus, & casus diligentius inspiciatur, nihil prorsus fauere, sed potius aduersari Prouinciali deposito manifestum erit. Primò sanè (vt omit-
38 tamus inauditam esse huiusmodi diuisionem Prouinciæ vnius in duos Pruinciales) quia vt notat Glossa quæ summam huius capitis compilauit, id factum fuit propter multitudinem sequentium Episcopom depositum. In præsenti autem nullus fermè religiosus illius Prouinciæ pro antiquo Prouinciali loquitur. Secundò quia vt eadem Glossa inquit, *hodie non fieret talis dispensatio* propter absurditatem scilicet quam continet. Vnde Glossa, *Verbo Donatistis*, inquit: *Quod dicitur in hoc capitulo dispensatinè dictum est*. Tertiò quia vt eadem Glossa subiungit: *non continet ius hoc caput*. Nihil ergo obstat ad intentum. Rationem etiam addit, quia *alter Canonicè ordinatus est*, quod adamussim adaptatur nostro intento, cum nouus Prouincialis ritè, Canonicè, & legitimè ordinatus fuerit. Eo præsertim quia toto Cœlo differt quantum ad hoc
39 dignitas Episcopalis, & Prouincialatus alicuius Religionis. Episcopatus namque est beneficium ex natura sua perpetuum, & includit matrimonium spirituale Episcopi cum Ecclesia omnino inseparabile. Prouincialatus autem nec est propriè beneficium, nec perpetuum, sed officium temporale, à quo illud obtinens destitui potest per Generalem Religionis, *causa rationabili subsistente*, & consentiente Capitulo, *cum sibi videbitur expedire*, vt dicitur in Constitutionibus relatis. Prorsus ergo extra rem hoc caput, *si Episcopus* ad intentum adducitur.

Maiori apparentia obstare videtur ius postli-
40 minij, quod habetur, *l. Postliminij ff. de captiu. & de postlimin. & redempt. ab hostibus*. vbi sic: *Postliminij ius competit aut in pace, aut in bello. In bello cum ij qui nobis hostes sunt aliquem ex nostris ceperunt, & intra præsidia sua perduxerunt. Nam si eodem bello is reuersus fuerit, postliminium habet: id est perinde omnia restituuntur ei iura, ac si captus ab hostibus non esset*. Et *l. cum duæ*, ibi: *Recuperet, & ipse ius suum*. Et *l. Postliminium* vbi sic: *Postliminium est ius amissæ rei recipiendæ ab extraneo, & in statum pristinum restituendæ*. Et *l. hostes*, ibi: *Ab hostibus autem captus, &c. Postliminio statum recuperat pristinum*. Ex his enim prætendit aduersa pars reuocari debere ad pristinum Prouincialatum. Hoc tamen Postliminij præsidium ipsi nulla-
41 tenus suffragari haud difficilè demonstrari potest. Primò sanè quia vt eodem titulo *l. Postliminio* habetur: *Postliminio carent qui armis victi hostibus se dediderunt*: id est vt Glossa, *verb. hostibus*, inquit: *licet non spontè, quia coacta voluntas est*. Nauis autem, in qua erat præfatus Exprouincialis, *hostib. se dedit*, nec constat dimicasse, prout debebat facere, vt iure postliminij frueretur. Secundò, quia expressè *eod. tit. l. cum duæ* habetur Matrimonium dissolui per captiuitatem, nisi nouus adsit consensus, ita vt vxor non restituatur marito nisi adsit nouus consensus in matrimonium. Dicitur enim ibi: *Non vt pater filium, ita vxorem maritus iure postliminij recipit, sed consensu redintegratur matrimonium*. 42
Cum ergo Prouincia quæ erat veluti sponsa, & vxor illius sui Exprouincialis non consenserit in matrimonium ipsius, sed alium sponsum sibi vltro, ac sponte acceperit, vtique dicendum in vim harum legum Postliminij non habere ius ad Prouincialatum præteritum. Tertiò, quia hoc ius Romanorum de Postliminio, stando in iure Canonico omninò cessat. Ius enim Canonicum supponit contrarium eius, quod supponebant Romani, scilicet, Turcam nullum dominum acquirere in rebus, vel personis Christianis captis, cùm Romani crederent hostes suos verum 43
dominum supra res captas adquisiuisse. Sic Couarrobias, *tom. 1. in reg. peccat par. 2. §. 11. n. 6*. Molina *tom. 1. de Iust. & iur. disp. 118. § obserua tamen*. Quartò, quia esto hoc ius Postliminij quod est merè ciuile iure Canonico, recipi deberet id solùm esset quantum ad iura priuata, 44
quibus capti ab hostibus antea fruebatur, vt colligitur fermè ex toto titulo hoc *de captiuis, & de postliminio*. Specialiter ex *l. apud hostes, & l. bona eorum, & l. si quis prægnantem*, non verò de publicis officiis. Ea enim hoc habent vt magis pendeant à publica potestate, quàm à iure priuatorum, quorum sunt. Vnde in causa iusta publicæ vtilitatis, seu necessitatis (prout erat in præsenti) possunt auferri à dominis seu quasi dominis illorum officiorum, & aliis conferri, neque postea cessante causa dicti periculi possunt iustè reuocari à prouisis, & prioribus officialibus restitui, quia officia publica sunt instituta 45
ad bonum publicum principaliter, & interest Reipublicæ vt possint ex causa reuocari, & alteri liberè conferri. Hæc tradunt Lessius, *lib. 2. c. 19. n. 84 vers. Tertiò quia*, Coninch, *de censur. disp. 13. dub. 13. n. 111*. Siue autem dicta de 46
Postliminio secundum ius ciuile cessent, aut non cessent in iure Canonico stando; certissimum est cessare in terminis casus præsentis, in quo per municipales leges Religionis statutum est, vt vidimus, quod P. Generalis potest ex rationabili causa *abbreuiare* celebrationem Capituli Prouincialis, ac per consequens deponere Prouincialem antiquum, & ordinare quod alius eligatur de nouo, & quod consentiente maiori parte Capituli possit *Prouinciales destituere*. Quod cum egerit nullus locus querelæ parti aduersæ permittitur, præsertim cum loco relato ex constitutionibus *eo n. 7*. dicatur: *Volentes quod Priores, Prouinciales, & Locales, ac Vicarij in hoc sibi firmiter teneantur obedire*. Imò mirandum quod præfatus Ex prouincialis à dicta prouisione per Generalem facta appella- 47
uerit.

Pro quo præter innumera priuilegia huius Religionis, & aliarum cum quibus communicationem habet in quibus cauetur ne Religiosi à prouisionibus, seu obedientiis suorum Generalium appellare possint, extat vnum speciale Iulij II. pro ordine Prædicatorum in Bulla *Exposuisti*

sub

sub datis Romæ 14. Nouembris 1511. In qua
expresse prohibentur fratres appellare ab abso-
lutione suorum officiorum his verbis: *Statuimus*
vt si quis frater dicti Ordinis, aut soror sub cura,
& habitu eiusdem ob absolutionem ab officio Priora-
tus, Prouincialis, vel Conuentualis, seu monasterio
à quocunque superiore dicti Ordinis, habente po-
testatem absolutionem huiusmodi faciendi, factam,
vel faciendam appellauerit etiam prætextu graua-
minis, aut appellationi huiusmodi quocunque no-
mine interposita inhæserit sit ipso facto absque alia
declaratione absolutus, aut absoluta ab huiusmodi
officio, pro quo appellatum est. Quo priuilegio
fruitur hæc Religio prout colligitur ex Passa-
48 rello, qui illud inseruit inter priuilegia Ordinis
Minimorum in libro qui scribitur *Priuilegia sa-*
cri Ordinis Minimorum pag. mihi 102. & Lau-
rentio de Peyrinis in Priuilegiis Minimorum in
Iulio II. Bulla 15. & Barbosa *in votis decisiuis lib.*
1. *vot.* 4. *n.* 10. Ex eo autem colligitur præfatum
49 Exprouincialem per huiusmodi appellationem
absque alia declaratione absolutum remanere ab
huiusmodi officio, quod prætendit, etiam casu
dato, quod aliquod ius ad ipsum haberet.
Pro quo etiam audiat quæ Laurentius Por-
50 rellus *in dub. regular. verb Appellare n.* 2. circa
hoc priuilegium Iulij II. dixit: *Ego non possum*
non laudare tantum Pontificis zelum, & tantum
subditorum obedientiam pro ambitionis etiam vmbra
resecanda. Doleo verò è contra videns alicubi tot
appellationes aliquando interpositas pro iusta officio-
rum priuatione cum clamore cælum, ac terram im-
plente quasi prædicta officia paterna hereditate fue-
rint comparata, &c. Et illa refert Barbosa *supra*
num. 122.
Minus obstat, quod aliqui opponunt; vide-
51 licet quod cum fœmina aliqua ad secundas nu-
ptias transiit credens quod primus vir erat mor-
tuus, si postea reuertatur ipsi restituenda est, &
à secundo viro separanda; ex quo colligunt idem
fieri debere in casu præsenti, & Prouincia illa
primo Prouinciali restitui. Sed exemplum hoc
est valde remotum, & viris doctis indignum.
Cum enim Matrimonij vinculum viro viuente
sit iure diuino, & naturali perpetuum, & om-
52 nino indissolubile, secundum matrimonium
prorsus irritum est, & inualidum, & ita vxor
primo viro restitui debet tanquam legitimo do-
mino, & proprietario. Prout expressè habetur
cap. cum per bellicam 34. *q.* 1. vbi Barbosa, ex Ro-
lando, Menochio, Sanchez, & Farinacio, & ex
illis, ac aliis Illustrissimus Inquisitor transmiera
Poligamia lib. 2. *q.* 6. Hoc autem non procedit
in proposito casu, cum Prouincialatus multis de
causis auferri possit à Prouinciali eum possidente,
vt ostensum est; nec vinculum ipsius sit perpe-
tuum, sed amouibile, etiam per voluntatem P.
Generalis, causa subsistente rationabili. Vnde
potius secundus Prouincialis manutenendus est
in possessione. Tum quis à possessione eiici du-
rius est quam de nouo non admitti. *cap. Quemad-*
modum 25. §. *aliquando de iure iuran.* Glossa, Tira-
quellus, Surdus, Belletus, Tuschus, Menochius,
& alij apud Transmieram relatum *num.* 2. Tum,
quia fauorabilior est causa conseruationis, quam
nouæ adquisitionis, & facilius ius adquisitum
retinetur quam de nouo adquiritur. *l. patre fu-*
rioso ff. de his qui sunt sui. Menochius *cons.* 32.
n. 37. Surdus *decis.* 4. *n.* 5. Transmiera *n.* 3.
Quamuis autem hæc quæ dixi vera esse vi-
deantur, illisque subscribant viri doctissimi, in
Curia existentes, & super eis consulti, vide-
licet P. Antonius Diana, Pater Antonius The-
saurus, & P. Augustinus de Belis, quorum vota
apud me habeo; nihilominus, si oppositum bene 53
visum fuerit S. Congregationi Episcoporum,
& Regularium, ad quam, vt audio, Prouincia-
lis præteritus recursum habuit, acquiescendum
est, & colla submittenda prudentissimo iudicio
Purpuratorum Patrum eiusdem S. Congrega-
tionis.

CONSVLTVM XLIII.

De matrimonio cuiusdam magni Principis Catholici cum fœmina hæretica.

SVMMARIVM.

D*Vbij occasio. num.* 1.
Responsio. n. 2.
Aliquorum in Iurisperitorum sententia irritum hoc matrimonium esse affirmans. n 3.
Docetur oppositum. n. 4.
Comprobatur multis iuribus, & rationibus. n. 5. 6 *&* 7.
Videtur esse communis DD. sententia. n. 8.
Respondetur Canoni 6. Synodi ab aduersarij relata. num. 9.
Quid dicendum si ineatur tale matrimonium cum pacto quod quidam ex liberis nascituris fidei catholicæ, quidam autem hæreticæ sectæ adhæreant. num. 10.
Tale matrimonium esset contra ius Ecclesiasticum num. 11.
Et contra ius diuinum. n. 12.
An si hoc matrimonium celebraretur sine dispensatione Apostolica, vel beneplacito Papæ, esset validum, & sine peccato. n. 13.
Ratio, qua probatur illud inualidum esse, & peccaminosum. n. 14.
Tale matrimonium iure etiam naturali prohibitum esse, demonstratur. n. 15.
Aduersatur fini matrimonij, qui est legitima educatio prolis. n. 16.
Aduersatur etiam alij fini matrimonij, qui est tranquilla habitatio. num. 17.
Probatur esse aliquo modo contra ius diuinum. n. 18.
Prohibitum esse iure Ecclesiastico positiuo, clarè ostenditur. n. 19.
Afferuntur Ecclesiastica historia, quibus, hæreticos euitandos esse, docetur. n. 20.
Sanctorum Patrum testimonia, & consilia. n. 21.
Illorumque exempla. n. 22.
Domicilia hæreticorum etiam fugienda. n. 23.
Defertur mirabile Cosmæ eunuchi exemplum. n. 24.
Horum omnium traditur ratio. n. 25.
Obiectio. num. 26.
Responsio. num. 27.
Fœminarum mores. num. 28.
Multos viros hæreticos fecerunt. num. 29.
Simon magus, cuius auxilio hæresim condidit. n. 30.
Aliorum hæreticorum origo. num. 31.
Tale tamen matrimonium, causa aliqua eximia existente, licitum est. n. 32.
Probatur exemplo. num. 33.

Probatur etiam ratione. n. 34.
Requiritur authoritas Summi Pontificis. n. 35.
Ratio. n. 36.
Quando hac eximia causa adesse videtur. n. 37.
Aliquorum sententia. n. 38.
Impugnatur. n. 39.
Quid, si verè subsisterent causa illa in casu assignata. num. 40.
Quid, quando prima causa est dubia. ibid.
Affertur variorum hereticorum exemplum pacem conturbantium. num. 41.
Quare eorum paci non credendum, duplici ratione conuincitur. n. 42.
Eorum superbia. n. 43.
Secunda causa etiam potest. esse dubia. n. 44.
Testantur plurima Europa Regna. n. 45.
De tertia causa sensus. n. 46.
Mulier mala malorum causa. n. 47.
Authores id probantes. n. 48.
His causis verè subsistentibus Papa dispensare potest. num. 49.
Talis dispensationis exempla. n. 50.
An maior requiratur causa, vt uxor Catholica detur viro heretico, vel è contra. n. 51.
Resolutio. n. 52.
Quid dicendum de Regina Saba. n. 53.
Fœminas esse fortieres viris testatur Sacra Scriptura. num. 54.
Et Sanctorum Patrum testimonia. n. 55.
Quandoque fœmine ad pietatem proniores sunt viris. num. 56.
De hoc historia. n. 57.
Alia historia. n. 58.
Alia feminarum sedustricum. n. 59.

IESVS MARIA.

Dubij occasio.

MAGNVS quidam Princeps Catholicos
1 matrimonium contrahere volebat cum
fœmina clarissimi sanguinis, heretica
tamen; his conditionibus, vt matrimonium celebraretur in Regno Catholico ritu Catholico, & quod filij, & filiæ qui nascerentur, in Religione Catholica educari deberent: & nutrices, quæ liberos lactarent, Catholicæ futuræ essent, ac domestici, & familiares Principis Hereticæ præstare deberent iuramentum fidelitatis prædicto Principi Catholico. Quæsitum ergo à me fuit, an tale matrimonium licitum esset, & casu quo non liceret, an posset Sanctissimus facultatem ad id concedere, vel sine causa, vel, dato quod causæ requirerentur, an sufficerent hæ tres, scilicet cuiusdam magni Regni quies; facilior recuperatio alterius; & pax vniuersalis.

Responsio.

2 QVamuis pauci aliquot ex Iurisperitis sentiant, simile matrimonium personæ fidelis
cum heretica irritum esse, quod consequenter
etiam dicent de hoc matrimonio, videlicet Glos-
3 sa *in c. fin. verb. contra substantiam de condit. apposit.* Hostiensis *in c.1. de coniugio seruorum. n. 1.* Carrerios *de heret. n. 157.* Simancas *de Cathol. Instit. c. 40. & 46.* & Royas *in singul.* 228. *n.* vn, docti ex *Can.* 72. Sextæ Synodi generalis, vbi habetur: *Non licere orthodoxum cum heretica coniungi, nec orthodoxam cum heretico: sed, & siquid einsmodi factum apparuerit, irritas nuptias existimari, & nefarium coniugium dissolui.* Nibilominus 4
pro certo tenendum oppositum, ac perinde ad casos intentum, quod, si Princeps iste Catholicus de facto contrahat cum Principi hæretica matrimonium teneat.

Primò, quia *c. Decreuit, de heret. in 6.* videtur 5
supponi, tale matrimonium valere. Dicit enim ibi Pontifex author eius capit. scilicet Bonifacius VIII. *Decreuit felicis recordationis Innocentius Papa IV. quod propter heresim maritorum vxorum Catholicarum dotes non debeant confiscari. Quod intellgendam fore censemus, nisi fortè mulieres ipsa cum viris matrimonia contraxissent, quos hereticos tunc sciebant.* Secondò, quia, quamuis 6
in pluribus textibus in seqoentibus referendis tale matrimonium vitetur, núllibi tamen declaratur fore irritum: nec vsus Ecclesiæ obtinuit non valere: quin potius è contrario valere obtinuerit. Tertiò, quia, cum matrimonium sit Sa- 7
cramentum quoddam, solùm petit in suscipientibus quoad necessitatem paritatem baptismi, qui est ianua sacramentorum præbens ius ad recipiendum alia sacramenta: ac per consequens validè suscipietur etiam ab hæreticis, cum verè
baptizati sint vt supponitur. Quartò, quia ista 8
est constans, & communis Doctorum sententia, quos in magno numero refert Sanchez, *lib. 7. de matrimo. disp. 72. n. 2.* specialiter id tenent D. Thomas, Albertus Magnus, Bonauentura, Ricardus, Argentina, Carthusianus, Caietanus, vterque Sotus, & Bellarminus: & ex Iurisperitis Bellamera, Abbas, Alexander de Neoo, Nauarrus, Couarruuias, & plures alij apud eundem Sanchez Quibus iunguntur ex recentioribos Ægydios, Couinch, Hurtadus, Layman, Becanos & Castrus Paiaus.

Canoni autem sextæ Synodi relatæ respon- 9
dent Sanchez, Gutierez, Cooinch, & alij, nullius esse authoritatis, eo quod tales Canones suppositirij sint. Vnde nihil authoritatis habere, ostendunt Bellarminus, & alij innixi authoritati Bedæ, *lib. de sex atatib in Iustiniano,* vbi illos vocat *Synodum erraticam*, & ait à Sergio Pontifice fuisse improbatos. Deinde dato legitimæ authoritatis esse vt placuit Gratiano *in cap. Sextam Synodum cap. habec 17. dist.* Et colligitur ex Anastasio Bibliothecario *in prafat. ad septimam synodum:* respõdeo antiquis temporibus matrimonia Catholici cum hæretico irrita fuisse, sicuti colligitur ex Concilio Carthaginensi 3. *can.* 12. & Calcedonensi, *can.* 14. & Illiberitano, *can.* 11. 16. & 17. Agathensi, *can* 67. in quibus eodem modo de matrimonio cum hæreticis, ac de matrimonio cum infidelibus, & Iudæis est sermo: at postmodum consuetudine abrogata est annullatio matrimonij Catholici cum hæretico, perseuerante irritatione, & annullatione fidelis cum infideli. Præterquam quod nomen hæretici in prædicto *can.* 72. non incongruè sumitur pro infideli, vti explicuit Theodorus Balsamo *in Commentar. ad Nomocanonem Photij tit. 12. de hareticis can.* 13. quem refert, & sequitur Basilius Ponce *in append. ad cap. 46. lib. 7. c. 1.* & consentit Reginaldus 2. *to. prax. lib.* 31. *n.* 169.

Casu

Casu autem dato quod huc coniugium ini-
10 retur cum pacto quod quidam ex liberis nasci-
turis fidei Catholicæ, alij autem hæreticæ sectæ
11 adhærerent esset prorsus impium, & irritum.
Esset enim contra ius Ecclesiasticum præscri-
bent, vt soboles sequatur conditionem patris
fidelis, *cap. fin. in fin. de conuers. infidel.* & *can.*
Iudai 28. *q.* 1. ex Concilio Toletano 4. *can.* 62.
& quia eo ipso quod vnus parens est de Ecclesiæ
foro filij omnes ipsius de Ecclesiæ foro esse de-
bent, *can. Cum multa* 15. *qu. vlt.* D. Thomas *in*
4. *dist.* 39. *q. vnic. art.* 4. Et contra ius diuinum,
in quo stando incumbit omnibus parentibus
cura educandi liberos in fide, iisque moribus vt
remedia saluti spirituali necessaria addiscant, &
vitam æternam consequi possint. Sic passim
Doctores, & signanter Nauarrus, Azorius, San-
chez, & Laymanus.
Nihilominus prædictum matrimonium sine
13 dispensatione Apostolica, vel beneplacito Papæ
celebratum, illicitum erit, & peccaminosum,
etiam cum prædictis conditionibus: ita vt non
liceat Serenissimo huic Principi illud celebrare,
sub reatu peccati mortalis Sic fermè Sotus,
Nauarrus, Veracruz, Palatius, Ledesma, Va-
lentia, Sà, & alij apud Sanchez *supra, num.* 4.
14 Ratio est, quia prohibitum est aliquo modo
iure naturali, aliquo etiam modo iure diuino,
præcipuè autem iure Ecclesiastico, & positiuo:
vnde posita grauitate materiæ non potest non
esse peccatū mortale celebratio talis matrimonij.
Etquidem iure naturali quadantenus prohi-
bitum esse constat primò. Quia ius naturale
15 dictat peccandi periculum totis viribus cauen-
dum esse: at præsentaneum valdè periculum
imminet peruersionis coniugis fidelis, ac lapsus
ipsius in hæresim ob mutuum amorem, & arctis-
simam necessitudinem, qua coniuges deuinciun-
tur. Etenim experientia ipsa compertum est
plures Catholicos ob coniugia irrita cum hære-
ticis in multos errores lapsos esse. De quo Ste-
phanus Papa IV. *in epist. ad Francorum Regem*
apud Baronium *tom.* 9. *Annal. an.* 770. sic habet.
Quamplurimos comperimus sicut externa historia
instruimur per aliena nationis iniustam copulam à
mandatis Dei deuiare; & in magna deuolutos fa-
cinora. Neque vitatur hoc periculum in præ-
senti eo quod Serenissimus hic Princeps valde
Catholicus, & firmus, ac securus in Romanæ
Ecclesiæ fide sit, talisque semper experientia
comprobatus. Hoc enim non tollit quominus
ex parte prædicti matrimonij periculum subsit,
ne à sua Eua seducatur. Præsertim cum Salo-
mon vir tanta Sanctitate, & Sapientia præditus,
ob coniugium cum infidelibus fœminis ad infi-
delitatem tractus sit prout habetur 3. *Reg.* 11.
& notatur Ecclesiastic. 19. cum dicitur. *Vinum,*
& mulieres apostatare faciunt sapientes.
Secundò etiam, quia tale connubium aduer-
satur fini matrimonij, qui est legitima educatio
16 prolis; vbi enim parentes religione dispares
sunt, nequit proles benè in Catholica fide edu-
cari. Vterius enim parens ad suam religionem
pertrahere filios, & filias conabitur. Quod ti-
meri potest in casu præsentis coniugij nihil
obstantibus conditionibus assignatis; quia illæ
non tollent, quominus saltem occultè, & clan-
culum fœmina hæretica mater filios, vel filias
illecebris næniis, vel donis ad suam sectam tra-
here sæpius conetur, hæreses cum lacte instillan-
dò, preces impias, & maledicta in Sacramenta,
Christi Vicarium, & Ecclesiæ cæremonias di-
cendo, &c.
Tertiò quia etiam aduersatur prædictum con-
iugium alij fini matrimonij, qui est mutua con-
iugum quieta, & tranquilla habitatio. Hæc enim 17
vix potest esse inter Catholicum, & hæreticum
iuxta illud 2. Corinth. 6. *Quæ enim participatio*
iustitiæ cum iniquitate, aut quæ societas luci ad
tenebras, quæ autem conuentio Christi ad Belial,
aut quæ pars fidelis cum infideli? Quomodo enim
quies, & tranquillitas inter Catholicum, & hæ-
reticum consistere potest; cum fere necesse sit
inter eos lites, iurgia, & altercationes de fide,
religione, ieiuniis, cibis vetitis, festis diebus,
veneratione Sanctorum, & cultu imaginum
suboriri quotidie, nec terminari posse, sine ali-
quo odio, vel maleuolentia vnius erga alium.
Nicolaus Serarius *in opusc. de matrim. Cathol.*
cum hæret. c. 2.
Quod sit etiam aliquo modo contra ius diui-
num constat primò ex illo Exod. 34. *Nec vxo-*
rem de filiabus eorum accipies filijs tuis. Fuisse au- 18
tem hoc præceptum non solùm legale, sed etiam
aliquo modo morale colligitur ex eo quod ad-
iungitur. *Ne postquam fornicatæ fuerint, fornicari*
faciant, & Filios tuos in Deos suos. Secundò ex
illo Deuteronom. 7. *Neque sociabis cum eis coniu-*
gia, filiam tuam si dabis filio eius, nec filiam illius
accipies Filio tuo. Quod etiam præceptum fuisse
morale constat ex ratione adiuncta. *Quia seducet*
filium tuum ne sequatur me Tertiò ex 3. Reg. 11.
Non ingrediemini ad eas, neque de illis ingredien-
tur ad vestras, vbi etiam adiungitur similis ratio,
ex qua colligitur hoc præceptum morale esse,
certissimè enim auertent corda vestra, vt sequamini
Deos earum. Quartò ex illo 2. Corinth. . *Nolite*
iugum ducere cum infidelibus, quæ enim participa-
tio iustitiæ, &c. vt *supra* Quem locum D. Hie-
ronymus lib. 1 in Iouinianum, & epist. ad Ge-
rontiam intelligit de coniugio fidelis cum infi-
deli. Esto autem cum Theophylacto, & aliis in-
telligeretur de quocunque commercio, à for-
tiori contractus matrimonij, in quo summa con-
iūctio, & familiaritas reperitur cōprehenderetur.
Iure autem positiuo Ecclesiastico tale matri-
monium interdictum esse clariùs demonstratur 19
ex iuribus, quæ passim ad intentum referri so-
lent. Videlicet, ex Concilio Illiberritan. *can* 16.
Laodiceno sub Siluestro I. *can.* 10. & 31. Car-
thaginensi 3. *can.* 12. Calcedonensi *can.* 14. &
ex 6. Synodo *can.* 72. de quo superiùs dictum.
Agharensi sub Symacho, & habetur *c. non oper-*
tet 28 *q.* 1. Vbi sic: *Non oportet cum viris hære-*
ticis commiscere connubia, & vel filios dare. Item
cap caue 28. *q.* 1. *ex* Stephano 4. *in Epist. ad*
francor. Regem apud Baronium. de qua supra.
Idque suadent plura ex Ecclesiasticæ historiæ
pænu deprompta, ex quibus constat commercia 20
cuncta cum hæreticis euitari debere, quantum
fas fuerit vero Catholico. Et primò, vt præter-
mittam pleraque patrum testimonia dicentium
hæreticos quasi pestes fugiendos, inter quos sunt
S. Ignatius *in Epist. ad Traian* Cyprian *lib* 1.
Epist. 3 *ad Cornel.* Clemens Rom. *lib* 6 *constit.*
c. 18. S. Martialis *epist. ad Tolos.* Ireneus, Hila-
rius, Hieronimus, Chrisostom & plures alij,
qui passim referentur, celebre est illud quod
de S. Ioanne Euangelista refertur: ingres-
sum videlicet balneum quendam, cum vi-

deret in eo Cherintum hæreticum esse ex eo exiisse dicentem: *fugiamus ocyus ne balneus, in quo est Cherintus, ex templo corruat*. Sic referunt Irenæus, & Eusebius. Additque Hieronymus *in Dialog. con. Luciferian.* illico balneum corruisse. Item illud, quod ex S. Policarpo habet eius hystoria, & legenda in Breuiario, videlicet: *Cum ei fortuito obuiam fuisset Marcion* (Hæreticus) *& diceret: cognoscis nos? Respondit: cognosco primogeni-*
22 *tum diaboli*. Eius vel colloquium hoc scommate fugiens Eusebius etiam Vercellensis captus ab Arrianis mallebat fame mori, quam ab illis cibum sumere; vt ex eius vita habetur. Item Liberius Papa reiecit munera, quæ Eusebius Constantis Imperatoris Arriani legatus S. Petro offerebat; teste S. Athanasio *in vita S. Antonij* teste, idem Antonius discipulis dicebat: *Hæreticorum, & schismaticorum venena vitate, meumque circa eos odium sectamini*. Quod odium supra modum mirabiliter habuisse videntur Samosateni Ciues circa Eunomium hæreticum. Vt enim Theodoret *l. 4 hist. 2 c. 1.* & Baronius *ann. Christi* 370. narrant, cum pueri pila ludentes, casu mulam Eunomij ea tetigissent, in lusu pergere noluerunt, nisi illam quasi hoc tactu contaminatam, prius traiiciendo per flammas expiassent. Similia ferè de Alexandrinis suis Arrianos auersantibus habet S. Athanasius *in epist. ad Solitarios* Hinc Abbas Chame (5 *lib Vit. Patr. libell. 1. de profectu*) proxime moriturus dixit filiis suis: *Nolite habitare cum hæreticis*. Et Abbas Olympius *lib. 10. Vit. Patr. c* 12. interroganti vt diceret aliquod verbum, hoc protulit: *Ne sedeas cum hæreticis*. Item celebris ille Ioannes eleemosynarius, prout Leontius author Vitæ ipsius narrat, suis dicebat: *Nullatenus aliquando hæreticorum communione, imo coinquinationis participemini, etiamsi omni vita vestra sine communione permanseritis*. Quod & æmulatus S. Hermenegildus Rex communionem ab Episcopo Arriano nolens accipere, prout de ipso narrat D. Gregorius *lib. 3. Dialog. cap.* 31. Abbas etiam Pachomius proximus morti, prout in eius vita *lib. 1. Vit Patr.* habetur, fratribus dicebat; *Nulla sit vobis coniunctio cum sectatoribus Meletis, vel Arrij, vel Origenis, seu cæteris Christi præceptis aduersantibus*. Quod sic exacte obseruabat ipse, vt ex eadem ipsius historia habeantur hæc: *Hæreticos autem detestabatur plurimum, & maximè Origenem, velut blasphemum, ac perfidum vehementer horrebat; qui prauitus Arrij, Meletique declaratus sub Heracla venerabili Alexandrinæ ciuitatis Episcopo de Ecclesia pulsus est, quique Sacra Scriptura dogmatibus exosa, atque detestanda, quæ nonnullorum corda subuerterent expositionibus suis admiscuit, & sicuti solent, qui venena temperant, amaritudinem melle contegere; sic iste proprij virus erroris, celestium verborum dulcedine linitus exitiosa rudibus dogmata propinauit. Quapropter vniuersos fratres sollicitius admonebat vt non solum ipsi Origenis commenta non legerent, sed neque legentibus quidem aurem penitus admouerent. Vnde fertur aliquando reperisse volumen eius, & in aquam misisse continuo testatus his verbis: Nisi scirem nomen Dei in eo esse conscriptum, omnes garrulitates blasphemiarum eius ignibus concremassem.*

23 Domicilia quinque hæreticorum fugienda suadet mala mors cuiusdam monachi Ægyptij, de quo *lib. 10. Vit. Patr. c. 177.* legitur, quod cum habitare voluisset in cellula Euagrij hæretici inuentus est post aliquod tempus *iniecto fune se ipsum suffocasse*. Quantum porrò heroissa illa Romana Paula hæreticos auersata fuerit ex eius vita à D. Hieronymo scripta erui facilè potest. 24
Mirabile quoque est illud quod de Abbate Cosma eunucho refert Ioannes Moscus *lib. 10. Vitar. Patr. c. 40.* videlicet, quod cum sepultus esset in quadam Ecclesia, vbi etiam conditus iacebat quidam Episcopus hæreticus singulis noctibus audiretur dicens ad Episcopum: *Noli me tangere, hæretice, ne appropinques mihi, inimice Sanctæ Dei Catholicæ Ecclesiæ*. Ex qualiter nec cum mortuis 25
hæreticis commercia catholicis permittantur. Quorum omnium ratio est, quia hæresis est illud *immedicabile vulnus*, quod vt Ouidius *lib. 1. fab. 8.* dixit: *Ense rescidendum est, ne pars sincera trahatur*. Et de quo Iuuenalis *Satyra 2. sicut grex totus in agris vnius scabie cadit, & prurigine porci, vuaque contracta liuorem ducit ab vna.*

Porrò si dicatur in aliquibus regionibus in 26
vsu esse similia matrimonia Catholicorum cum hæreticis, ac proinde pro permissis, & toleratis censeri debere, prout ex Nauarro, & Azorio tenet Sanchez dicta *disp. 72. n. 5.* Respondeo talem 27
vsum nec esse vniuersaliter receptum, maximè inter Catholicos timoratæ conscientiæ, nec inter alios posse esse nisi abusum; nam esto quod in illis quandoque periculum peruersionis, & iniquæ educationis prolis, ac minus pacificæ cohabitationis cesset, sed non semper, nec crebriùs, vt puto. Vnde Cornelius à Lapide, Ægidius Coninch, Basilius Pontius, & Laymanus, quos refert, & sequitur Castrus Palaus *de sponsalib. disp. 4. punct. 11. n. 10.* non audent talem vsum approbare; Nec Eminentissimus Cardinalis de Lugo *de fide disp. 21. sect. 2. n. 16.* illum approbat, nisi quatenus consuetudinis legitimæ vim habere potest, quam tamen non habet. Casu quinque dato, quod inter priuatos permitti posset, inter Principes tamen qui cæteris aliis exemplum, & normam rectè viuendi præbere debent & ex ipsorum matrimoniis plura inconuenientia sequi possunt, prout ex Hurtado *de fide disp. 76. §. 233.* approbat Diana inferius referendus, nullatenus tolerari potest. Cuius signum est, quod Principes Catholici illarum partium, cum talia matrimonia inire volunt, Apostolicæ Sedis beneplacitum quærunt, prout illud petiuit Rex Christianissimus, vt suam sororem Regi Angliæ dare posset; & pro parte Serenissimi Regis Poloniæ postulatum est, vt posset ducere filiam Comitis Palatini hæreticam; quod tamen ab Vrbano VIII. non obtinuit; fœliciori quidem sorte; siquidem Cæsaris sororem postea ducere potuit.

Fœminæ namque, quia illecebrosæ, blandiloquæ, & adulatrices sunt, non paucos viros hæreticos fecerunt; vel pro hæresi propaganda opitulatæ sunt. Prout de multis hæresiarchis dixit 29
D Hieronymus *in epist. ad Tesiphontem* hisce verbis *Simon magus hæresim condidit adiutus auxilio Helenæ meretricis. Nicolaus Antiochenus omnium immunditiarum conditor choros duxit fœmineos. Marcion quoque Romam præmisit mulierem ad maiorem lasciuiam. Apelles Philomenem comitem* 30
habuit. Montanus, Priscam, & Maximillam primum auro corrupit, deinde hæresi polluit. Arrius, vt Orbem deciperet, sororem Principis ante decepit. Donatus Lucillæ opibus adiutus est Elpidium cæcum Agape cæca duxit. Priscilliano iuncta fuit Galla, non gente, sed nomine. Quid porrò diceret

de

de neothericis nebulonibus Luthero, Baleo, & aliis, qui à similibus scortis excæcati fuerunt: Qualia fuit vnus Bituricensis, cuidam fœminæ (Maria vocabatur) associatus, de quo Baronius *sub anno* 595.

32 Non tamen adeo illicitum est hoc matrimonium, vt nullatenus licite celebrari possit. Causa etenim aliqua eximia perurgente, licitum erit. Ita Basilius Pontius *in Append. de matrim. Cathol. cum hæret. cap.* 3. Nicolaus Serarius *in opusc. de ead. re cap.* 2. & passim alij Doctores, & Theologi.

33 Probari id potest exemplo Sanctorum fidelium, qui similia matrimonia cum infidelibus contraxerunt, vt eredi par est, licitè, & sine peccato; quia ob granem causam. Hi sunt Iacob cum Rachele, & Lia Idolatria *Genes.* 29. Iudas Patriarcha cum Cananæa, *Genes.* 38. Hester cum Assuero *Hester.* 2. Similiter Iudith, secundum aliquos, ornabat se, vt placeret Holoferno in ordine ad matrimonium, & Iacob. *Genes.* 34. filiam Dinam nuptui tradebat Principi Idolatræ. Idem etiam exemplum secutæ sunt Sanctæ aliquæ fœminæ in nouo testamento, vt sunt Cecilia, & Lucia viris infidelibus desponsatæ; & S. Monica viro pagano iuncta, vt testatur eius filius S. Augustinus *lib.* 9. *confess. c.* 9 ac S Clotildis nupta Clodoueo Regi Francorum Ethnico, teste Gregorio Turonensi *lib.* 2. *c.* 28. Item, propius ad rem, Ingundia piissima, & catholica fœmina, Sigeberti Francorum Regia filia, cum Hermenegildo Iconigildi Regis Hispaniarum filio, quo tempore Hermenegildus ipse Arrianus erat; etsi postea Sanctus & Martyr, teste eodem Gregorio *lib.* 5. *cap.* 38. & Baronio *sub ann.* 583. Tum ex doctrina Patrum specialiter D. Hieronymi 1. *contra Iouinianum*, & D. Augustini *de fide, & operibus c.* 19. asserentium, hæc matrimonia suo tempore frequentia esse. Non est autem credendum, omnes,

34 qui sic contrahebant, peccasse. Tum tertiò ratione, quia, etiam si tale matrimonium sit contra ius Ecclesiasticum, & aliquo modo contra naturale, & diuinum, tales tamen rationes, congruentiæ, motiua, & circumstantiæ occurrere possunt, vt meritò censeri possit, ius Ecclesiasticum in hoc casu dispensari posse, ac ius naturale, & diuinum declarari, quod tunc non obligent.

35 Ad id tamen requiritur authoritas Summi Pontificis. Ratio est quia, ad ipsum solum spectat etiam posita tali causa eximia relaxatio Iuris Ecclesiastici, seu dispensatio in lege Canonica, & interpretatio, seu declaratio iuris naturalis, aut diuini, maximè in negotiis, & casibus arduis, ac spectantibus ad bonum commune Ecclesiæ, vel alicuius magni Principis, aut Regni, ex quibus multa mala, vel bona prouenire possunt, vt contingere potest in præsenti casu. Hurtadus *de matrim. disp.* 24. *diffic.* 2. Perez *de matrim. disp.* 36 *sect.* 2. *num.* 7. P. Diana *part.* 8. *tr.* 1. *resol.* 74. Quibus etiam à fortiori adhærent illi, qui putant, Summi Pontificis partes esse dispensare etiam in matrimonio fidelis cum infideli non baptizato, vt sunt Rebellus, Præpositus, Coninch, & alij, quos citat, & sequitur idem Diana.

37 Hæc porrò eximia causa sine dubio videtur esse, quando certa spes adest de conuersione fœminæ hæreticæ. Sic enim habetur ex Concilio Chalcedonensi *can.* 14. his verbis: *Nisi fortè spoponderit, se venire ad orthodoxam fidem, dum coniungitur personæ orthodoxæ*: & ex *cap. non oportet* 28 *q.* 1. vbi dicitur, filias hæreticorum posse accipi, si spondeant, se professuros orthodoxam fidem. Confirmatur; quia, licet in lege veteri Exod. c. 34. & Deuter. 7. cautum fuerit, ne Iudæorum quispiam vxorem acciperet ex gentilitate, quia auerterent corda ipsorum, vt sequerentur Deos alienos, sicuti exemplo ostendit Salomon Rex: nihilominus Mahalon, & postea Booz Dauidis proauus in vxorem duxit Ruth Moabitidem; & Salmon Raab meretricem, sicuti constat ex c. 1. *Matth.* propter hanc causam, quod Iudaismum suscipere paratæ essent. Nicolaus Serarius *de Coniug. Catholic. cum hæret. c.* 2. Sà *de matr. impedim. n.* 8 vbi ait: *mortale, est cum hæretico contrahere, nisi spes certa conuersionis esset.* Hurtad. *supr. §.* 229. Eminentissimus Lugo *sup. n.* 17.

Etsi tamen quidam apud Basilium Legionensem *in append. de matrim. c.* 5. *n.* 2 negent, matrimonium inter Catholicum, & hæreticam licitum esse posse, non subsistente præfata spe conuersionis; nihilominus, idem Eminentissimus *n.* 20 post Nauarrum, Sanchez, Reginaldum, Coninch. Azot. Filliucium, & ipsum Pontium meritò tenet contrarium. Quia, etiam non stante spe conuersionis, possunt cessare pericula, quæ reddunt quodammodo iure naturæ illicitum matrimonium, imò possunt aliunde concurrere alia bona, quæ compensent aliquod periculum, & reddunt illud matrimonium expediens ad bonum religionis. 38 39

Vnde si tres illæ causæ in casu assignatæ, scilicet cuiusdam magni Regni quies; facilior recuperatio alterius, & pax vniuersalis verè subsisterent, sine dubio propter illas concedi posset talis dispensatio. Prout supponit idem Lugo, vt *supra* post relatos authores. Qui etiam cum Salas, & Pontio Legionensi addit, tot, & tala bona ex tali coniugio sperari aliquando posse, vt non solùm possit, sed etiam debeat dispensatio concedi.

Dici autem, si tales causæ *verè subsisterent*, quia de omnibus illis valdè dubitari potest vanas, & illusorias esse, nec vnquam subsistentiam habituras. De prima quidem, quia vbi Religionis diuersitas est, pax, & tranquillitas vix vnquam sperari potuit. Hoc testatur Christus, cum ait: *Omne regnum in se diuisum desolabitur.* Hoc testantur omnes authores sacri, & Prophani, Christiani, & Gentiles. Quas enim turbas in toto Oriente non excitarunt Arriani? Quas in Græcia Macedoniani? Quas in Africa Donatistæ, & Circumcelliones? Quas in Anglia Vbelephistæ? In Bohæmia Hussitæ? In Germania Lutherani? In Belgio, & Gallia Caluinistæ? Tædet, ac pudet eas referre. Et quid mirum? Nulla vnquam familia fuit, in qua dissentiens religio pacem non turbarit. Exemplum sit discordia inter Isaac, & Ismaelem in familia Abrahæ: inter Iacob, & socerum Laban in Mesopotamia: inter Mosen, & vxorem Sephoram, dum proficiscuntur in Ægyptum. Quomodo ergo in toto Regno, prouincia, ciuitate, pax, & concordia sperari potest, vbi religionis, ac Fidei summa est discordia? Vidit hoc olim Iulianus Apostata, qui cum Christianorum Ecclesiam turbare, ac pessundare vellet, libertatem, & varietatem doctrinarum introduxit. Refert Ammianus, & ex illo Lipsius *in lib. contra Dialogist. de vna Religione*, & ex vtroque Becanus *de fide hæretic. seruand. lib.* 2. *cap.* 10. 40 41

42 *cap.*10 Cuius duplicem rationem assignat. Prior
quia vbi est animorum dissensio, ibi pax esse
non potest: atqui summa est animorum dissensio,
vbi sectæ schismata, & diuortia doctrinarum
sunt: ergo paci, & concordiæ locus non est. Altera,
quia impossibile est, inter superbos seruari
vnitatem, & amicitiam, at vbi hæresis, ibi superbia:
Frustra ergo de vnitate conseruanda cogitatur
43 Quanta porrò eorum superbia sit vel ex vno
ipsorum spurcissimo Antesignano Luthero conijci
datur. Is enim cum suam de Iustificatione
per solam fidem stabilire vellet hæresim visus est
illo Apostoli ad Romanos 3. *Arbitramur hominem
iustificari per fidem.* Addidit autem ipse *Solam*
cum in textu non haberetur. Cumque rogaretur
cur id fecisset, respondit in Epistola quadam
ad amicum per hæc verba: *Si tuus Papista
morosum, & difficilem se prabere volet de voce
(Sola) statim dic Papista, & asinus eadem res est:
sic volo, sic iubeo, sit pro ratione voluntas. Nolumus
enim Papistarum esse discipuli, sed praeceptores. Semel
enim superbiendo gloriabimur aduersus einsmodi
asinos* Et infra: *Rogo te, ne quid aliud huiusmodi
asellus respondeas de voce (Sola) sed tantum dicas:
Lutherus sic vult, ille Doctor omnium Doctorum
in Papatu.* An superbior Luthero Lucifer?

44 De secunda quoque causa pariter dubitari
potest, quod sit vmbratilis, fallax, & dolosa; cum
hæresis potius mater diuisionis, & schismatum
Regnorum sit quam ipsorum vinculum, & vnio.
Hæresis namque, seu hæreticorum turba Turrem
Babel construit, cuius ædificatores varijs
linguis, scilicet opinionibus diuiduntur; ita vt
non audiat vnusquisque vocem proximi sui. Testantur
id, plus æquo, Hungaria, Germania, Bohæmia,
& aliæ Prouinciæ ob hæreses scisse, &
ferè desolatæ. Plura de hoc Thomas Bozius
Eugubinus *in lib de robore bellico aduersus Machiauellum,
& de Imperio Virtutis contra eundem.*
45 Plura quoque de Sacris, & Prophanis Scriptoribus,
quia vulgaria prætermittenda. Sed meditanda
quæ Cochlæus *lib* 8. *histor hussitar.* & vetustus
Chronicorum liber apud Bzonium *sub
ann.* 1414. *n.* 37. vbi hæretici in Bohæmia inter
se tumultuantes sibi & aliis vltimum exitium
exhibentes cernuntur, in signum sanè propriæ
conditionis, quæ has tragedias semper molitur.
Quomodo ergo vnio regnorum ex hæresi spectanda.
Clarus est in hoc puncto Conradus Brunus
in sex libris *de hæreticis in genere* vbi quamplurima
ad intentum. Speciatim *lib.*2.*c.*16. probans
ob Arrianam hæresim imperium Romanum
diuisum fuisse, ad Turcam Orientem peruenisse,
& per totam Africam Religionem, &
iustitiam exulasse. Et propter vnum sergium hæreticum
improbum Mahumetum quasi totius
Orbis tyrannum euasisse. Quid plura in re plus
æquo compertissima?

46 Ex quo quid de vniuersali pace, quæ par tertia
huius dispensationis causa à parentibus assignatur,
sentiendum innotescit. Cum mulier
mala, qualis iure præsumitur ea quæ labe hæretica
tabefacta est, bellorum potius inuentrix,
quam pacis conciliatrix sit. Hinc illud Chrysostomi
in serm. de decollat. Ioannis Baptistæ, dum de
47 muliere mala: *Per te bella fiunt, per te sapientes se
perdunt, per te Sancti occisi sunt, per te ciuitates
combusta sunt, per te vita perdita est, per te mors
inuenta est. per te diuites pauperes.* Super Matthæum
sic: *Quid aliud est mulier, nisi amicitia inimica?*
Quin secundùm Aristotelem lib. 8. de animal.
Mulier maioris est inuidiæ, & diligit lites, & 48
malitiosior est viro, & facilius decipitur. Et, vt Iuuenalis
*Satyr.*6.

*Nulla fere causa est, in qua non fœmina litem
mouerit.* Optimè etiam Ouidius *lib.* 2.

——— Nisi rapta fuisset
Tyndaris, Europa pax, Asiaque foret,
Fœmina siluestres Lapithas populumque biformem
Turpiter apposito vertit in arma mero.
Fœmina Troianos iterum noua bella mouere.
Impulit, in regno iuste Latine tuo.
Fœmina Romanus iterum nunc vrbe recenti
Immisit soceres, armaque saua dedit.

Terentius quoque *in Phor.*

A mulieribus perit magnus Orbis.

Quæ porrò omnia in genere dicta sine præiudicio
bonæ indolis, ingenuæ claritatis, & nobilissimi
sanguinis huius fœminæ, de qua in
præsenti, intelligenda: eam namque dumtaxat
auersandam dico propter hæresis labem, qua mali
magisterij improbitate imbuta dicitur; & ob
eam solummodò causam à matrimonio cum tam
Catholico Principe reijciendam, non subsistentibus
causis designatis.

Si autem præfatæ causæ verè, & legitimè 49
subsisterent, posse Papam dispensare in eo matrimonio,
non solum colligitur ex dictis, sed maximè
ex praxi & stylo Curiæ. Ex eo enim constat
quod Clemens VIII prout refert Dom. Lugo
sectione relata, ac præsertim *disp.* 8. *de Sacramene.
sect.* 14. *num.* 227. anno 1604. ex consilio
Cardinalium in Congregatione, re disputata, &
tractata, similem dispensationem concessit Catharinæ 50
sorori Henrici IV. Regis Franciæ, vt
cum esset adhuc hæretica, nuberet Duci Barensi
Catholico consanguineo suo, quod Breue datum
Romæ 8. Februarij testatur legisse, & missum
fuisse ad Innocentium Bubalum Episcopum
Camerinensem tunc Nuncium Apostolicum
in Gallia, & postea Cardinalem; non habuisse
tamen effectum dictam dispensationem,
quia prædicta Catharina antequam Breue ad
eius manus veniret morte præuenta est. Addit
etiam *n.* 228. quod iuxta praxim Curiæ in dispensationibus
matrimonialibus, quæ expediuntur
pro Regno Franciæ supprimitur clausula
illa apponi solita: *Dummodo orthodoxa fidei cultores
existant*; quæ suppressio (inquit) videtur esse
implicita permissio eiusmodi coniugiorum. Maximè
etiam, vt obseruat Ioannes Præpositus *in
3 p.q.7. de impedim. matrim. dub.* 17. & ex ipso P.
Diana *supra* Paulus V. in Bulla quæ incipit, *Vt
animarum salus*, data anno 1616. 21. Iunij concessit
Episcopo Funiancensi in Iaponia, & superioribus
societatis in Regno Chinarum, vt ad
decennium possent dispensare in impedimento
disparitatis cultus. Quæ concessio sic generaliter
sumpta etiam extendi videtur ad matrimonium
Catholici cum hæretica casu quo in illis
partibus heretici reperirentur.

Obiter tamen satisfaciendum dubio quod 51
Basilius Pontius *supra c.*4.*n.*16 & post ipsum D.
Cardinalis Lugo *d. sect.* 2. *n.* 53. curiosius mouent,
an scilicet maior requiratur causa, vt vxor Catholica
detur viro hæretico, quam, vt vxor hæretica
iungatur viro Catholico. Et omissis va- 52
riis distinctionibus, de quibus ipsi, mihi videtur
dicendum, regulariter loquendo, & cæteris paribus,
maiorem causam requiri, vt dispensetur in

matrimo

matrimonio hæretico Ratio est, quia experientia ipsa testante faciliùs fœminæ trahunt viros ad sectam, vel religionem suam, quàm è contra viri fœminas vxores. Id constat manifestè in Salomone sapientissimo, & fideli Rege, qui suarum vxorum lenociniis in Idolatriam lapsus est, & non constat vel vnam ex mille vxoribus quas habebat, & inter illas *Mohabitidas, Ammonitidas, Idumeas, & Sidonias, & Hetheas, de gentibus*, vt dicitur 3. *Reg.* 11. eius monitionibus Dei veri cultum recepisse. Fateor id cum aliquo fundamento dici posse, de Regina Saba quæ ipsum inuisit, prout colligitur ex illo 3. Reg. 10. *Sed Regina Saba audita fama Salomonis in nomine Domini venit tentare eum in ænigmatibus*, ac ex Theodoreto. Nisseno, Isidoro, vel Beda qui eam collaudant, & clariùs ex historia Æthiopiæ per Emanuelem Paz conscripta, quam affert Cornelius, 3. *Reg.* 10. *vers.* 13. Sed nec ista cogunt, & secundum Lyranum, cui fauent Dionysius, Hugo, Vatablus, Abulensis, & alij, ipsa antequam ad Salomonem veniret verum Dei cultum, & si non sub lege Mosayca retinebat. Et saltem, esto concubina fuisset Salomonis per modicum tempus, prout ex ea historia, & Æthiopum traditione habetur, nihilominus vera vxor ipsius non fuit. Sunt etenim fœminæ suis lenociniis viris fortiores, & robustiores, ad eos sibi subiiciendos. Constat id in problemate illo à tribus custodibus corporis Regis Darij post splendidam eorum dormientis proposito; *lib. Esdræ cap.* 3. & 4. vbi cum illorum vnus Regem præstare, & ex-
54 cellere omnibus rebus perorasset, alius, scilicet Zorobabel fœminas fortiores esse Regibus fœliciùs propugnauit. Inter alia sic dicens: *Si congregauerint* (Reges vel homines) *aurum, & argentum, & omnem rem speciosam, & viderint mulierem vnam bone habitu, & bona specie, omnia hæc relinquentes in eam intendunt, & aperto ore conspiciunt, & eam alliciunt magis quàm aurum, & argentum, & omnem rem pretiosam. Homo patrem suum relinquit, qui enutriuit illum, & suam regionem, & ad mulierem se coniungit. Et cum muliere remittit animam, & neque patrem meminit, neque regionem. Et hinc oportet vos scire quoniam mulieres dominantur vestri.* Et inferius: *Videbam tamen Apemen filiam Bezacis, mirifici concubinam regis, sedentem iuxta regem ad dexteram, & auferentem diadema de capite eius, & imponentem sibi, & palmis cædebat regem de sinistra manu. Et super hæc aperto ore intuebatur eam, & si arriserit ei, ridet, nam si indignata ei fuerit, blanditur, donec reconcilietur in gratiam. O viri, cur non sunt fortiores mu-*
55 *lieres?* Hinc illud Hieronymi in Epist. ad Nepotianum: *Nec Samsone fortior, nec Dauide sanctior, nec Salomone poteris esse sapientior.* Quasi diceret eximios hos viros à fœminis dominatos fuisse. Hinc etiam Ambrosius *in Hexameron. die* 4. notat, quod *Adam per Euam deceptus est, non Eua per Adam.* Hinc quoque Chrysostomus *in serm. de Decollat. Ioannis Baptistæ*, inquit: *Per mulierem Adam ab initio in Paradiso cecidit, mulier ipsum exterminauit.* Bene etiam Democritus: *Mulier multò quam vir promptior est ad astutias, & malignitatem.* Quandoque etiam ad pietatem
56 fœminæ promptiores, & potentiores viris suis euaserunt. Pro quo extat insignis historia apud Gregorium Turonensem, *lib.* 5 *historiar. cap.* 38. quam etiam refert Baronius *sub ann.* 583. de Ingunde piissima, & catholica fœmina, & quæ pro fide Christiana ab auia Arriana calces, verbera, & multa mala passa est. Hæc etenim Hermini- 57
gildo etiam Arriano Leouigildi Regis filio, vt dictum est supra, matrimonio coniuncta, *(ut ait (inquit Gregorius) prædicare viro suo, vt relicta hæresis fallacia catholicæ legis veritatem agnosceret. Quod ille diu refutans tandem commotus ad eius prædicationem conuersus est ad legem canonicam.* Quam adeo constanter retinuit, vt potea non dubitaret postea martyrium sustinere, nolens communicare eum Arriano Episcopo à patre illi missio. Vt eius historia, ex D. Gregorio Papa excerpta narrat.

Nec sola Ingundes tam præclari facinoris 58
causa fuit, sed aliæ fœminæ eo tempore id præstiterunt. Etenim, vt notat Baronius *ad ann.* 593. sicut Gothi in Hispania propter Ingundem; sic etiam franci in Gallia per Chrotildem Burgundam, & Longobardi in Italia per Theodolindam Bauaram, verum Religionis cultum amplexati sunt.

At regulariter fœminæ, quia molliores sunt, 59
fœmina enim est *mollis vir*, ad hæresim, quæ molliora, & sensui dulciora suadet, procliuiores existunt. Testatur, inter mille alias, vxor Saturi Hunerici Regis Procuratoris, quæ, teste victore in persecut. *Vuandalic.* maritum Arrianismum abnegantem à proposito, familiæ euersionis timore, abducere conabatur. Et vxor Thomæ Mori viri celeberrimi, quæ pari modo, vt historiæ Anglicæ narrant, à veritatis via seiungere virum contendebat.

CONSVLTVM XLIV.

Expediens ne sit in Religionibus constitui monasteria strictioris Obseruantiæ Regulæ.

SVMMARIVM.

Scribendi occasio, num. 1.
Responsio, num. 2.
Strictioris obseruantia vsus antiquissimus, n. 3.
Etiam tempore veteris legis, n. 4.
Monachatus mansionum diuersitas, n. 5.
Ioannis Ierosolymitani testimonium, n. 6.
Corroboratur ex pluribus aliis authoribus, n. 7.
Probatur etiam ex S. Scriptura, n. 8
Ex Rechabitis, n. 9.
Quid sit tabernaculum, n. 10.
Hieremiæ verba, n. 11.
Talis diuersitas comprobatur ex Assidæis, n. 12.
Et ex Essenis, n. 13.
Authorum testimonia, n. 14.
Quid de monachis Asceticis, seu Therapeutis, n. 15.
De monachis qui in secundo Christi seculo floruerunt, num. 16.
S. Frontonij exemplum, n. 17.
De Eremitis tertio Christi seculo, n. 18.
Probatur etiam Cœnobiorum varietas ex monachis quarti seculi n. 19.
Ex monachis Nitriensibus, n. 20.
Eorundem in instituto munerum diuersitas, n. 21.
Probatur Anachoretica vita separata à cœnobitica ex Trullana Synodo, n. 22.

Ex

IESVS MARIA.

Conſulti Occaſio.

REqulſitus à piis quibuſdam Religioois grauiſſimæ Regularibus, & qui ipſius, & aliarum ſpiritualem profectum deſiderabaot, an expediens ſit pro bono communi quod io Religionibus ſint al.qui Cooventus, ſeu Monaſteria, vbi Regula exactiùs,perfectiùs, & ſtrictius obſeruetur,an verò potius oppoſitum magis expediat,ſic reſpondi. 1

Reſponſio.

DIco primò.Vſus antiquiſſimus, & iouete- 2
ratus eſt in omnibus fermè Religionibus, quæ in Eccleſia fuerunt , vt io eis eſſent aliqua Cænobia,Monaſteria,ſeu Cooventus, in quibus Regula Ordinis ſtrictiùs,perfectiùs,& exactiùs obſeruaretur,quam in aliis Cænobiis, Monaſteriis,aut Conuentibus Concluſio hæc , cum ſo- 3
lum de facto procedat,non aliter probari poteſt niſi hiſtoricè;afferendo videlicet ea quæ ex Hiſtoriis,Annalibos, & Chronologiis deſeruiunt ad intentum. Non quidem cunctarum Religionum,ne plus æquo conſultum protendatur , ſed earum duntaxat,in quibus hoc ſpecialiori modo conſtat receptum,& quas aliæ imitantur.

Pro quo primò,& vt rem,vt dicitur , ab ouo 4
eliciamus,occurrit, quod tempore etiam veteris Regis,& SS.Dei Prophetarum,Eliæ,& Eliſei,ac ipſorum diſcipulorum , qui ſæpius in S. Pagina *Filij Prophetarum* nuncupantur ; qui etiam Monachi, ſeu Religioſi;Regis(quatenus tamen illa vtpotè vmbratilis, & imperfecta talem ſtatum admittere poterat) communiter dicuntur à PP. & DD quos in magno numero retuli *to.* 1. *Annal.in Apparatu,maximè c.* 5. *&* 6. qui etiam eos Duces,Principes, & Patres Monachorum , ſeu Religioſorum vocitant;fuit iſta diuerſitas manſionum,Collegiorum , ſeu cauſarum , ita vt in 5
aliis ſtrictiùs.& perfectiùs,in aliis laxiùs,& delicatiùs viuerent,etſi cuncti ſub norma , & methodo prophetalis inſtituti. Quod manifeſtè conuincitur ex eo quod alij in eremis,ſeu locis deſertis,alij verò in Vrbibus,& oppidis morabantur:nam ij,qui eremos,& deſerta loca incolebant vtpotè cum anachoreſim exercerent,rigidiorem, & aſperiorem vitæ rationem gerebant , quam illi,qui in Vrbibus,& oppidis eum populo , & aliis hominibus conuerſabantur. Aliquos verò ipſorum Eremi ſpeluncas, ſeu cauernas ; alios è contra Vrbium,& oppidorum habitacula incoluiſſe

luisse fide certum haberi debet. Nam de Elia eorum primo Patriarcha constat 3. *Reg.* 17. absconditum mansisse in Torrente Carith contra Iordanem; & habitasse in Carmelo 3. *Reg.* 18 ac de Eliseo quod etiam Carmelum montem incoluisset 4. *Reg.* 4. eo enim in monte ipsum conuenit Sunamitis illa, cuius Filium à mortuis suscitauit: & de Filiis Prophetarum, prout probaui eo 1. *tom. Annalium in Appar. cap.* 8. *& sub ann.* 3118. *num.* 4. & *sub ann.* 3893. *num.* 5. ac manifestè comprobat Oratorium, seu *Semnion*, eo monte ab Elia extructum, vt illuc orationis causa conuenirent, prout locis relatis ostendi; & confirmant verba illa Sixti IV. Iulij II & Greg. XIII. in suis diplomatibus dicentium: *Sanctorumque Prophetarum Eliæ, & Elisei, & aliorum Patrum, qui montem Sanctum Carmeli iuxta Eliæ fontem inhabitarunt*, &c. Porrò etiam Vrbes & Oppida populata inhabitasse certò etiam constat ex 4. *Reg.* 2. Vbi Filij Prophetarum dicuntur habitasse in Bethel, & Iericho, & ex Galgalis, ad eos aduenisse Eliam cum Eliseo, ac Eliseum post Eliæ raptum cum illis cohabitasse; sicut & in Samaria in alio Filiorum Prophetarum collegio, vt dixi eo loco *sub ann.* 3147. *num* 2. ac *sub ann* 3154. Vbi etiam de aliis locis vbi Prophetæ collegialiter viuebant, scilicet Gabaa Saulis, Naioth in Ramatha, Masphat, monte Ephraim, & aliis; sicut & de Eremitorio iuxta Iordanem ab Eliseo Filiis Prophetarum constructo 4. *Reg.* 6. Manet ergo pro compertissimo inter primos illos veteris testamenti Prophetalis vitæ cultores fuisse alios, qui sub austeriori disciplina eremi speluncas, seu antra incolerent, alios verò, qui sub mitiori in Vrbibus, & Oppidis populatis.

6 Hæc porrò quæ dixi; imò huius diuersitatis mansionum causam, mirificè, & ad intentum præsens corroborat Ioannes Ierosolymitanus Patriarcha in libro *de institutione monachorum* Patrum Bibliothecæ inserto c. 22. iuxta diuisionem capitum huius libri, quam tom. 3. Annalium sequor, sic inquiens. *Licet autem Elias, & Elisæus cum cæteris eiusdem propositi religiosis viris, filiis Prophetarum manerent præcipuè in eremis, iubente tamen Deo, propter vtilitatem sui populi, ciuitates, & villas interdum frequentabant, miracula in populis operantes, & futura eis prædicentes, vitiaque hominum castigantes, & eos ad Deum reuocantes, atque ad suam propheticam religionem multos attrahentes Vnde in suburbanis quarundam ciuitatum, & villarum terræ promissionis, maximè autem in Galgala, & in Bethel, & in Hiericho, & in Samaria habuerunt cuneos filiorum prophetarum virorum religiosorum; sicut legitur in libro Regnorum, apud quos manebant dum ad ciuitates, & villas veniebant; & illos de populo, quos ad suam propheticam religionem trahere poterant, primò quidem in his conuentibus faciebant erudiri, & in disciplina prophetica, & in rudimentis religiosæ vitæ monasticæ, vt eos paulatim à conuersatione vrbium distraherent, quos postmodum ad eremos transferebant. His enim monachis filiis Prophetarum habitantibus in vrbibus postquam erant in rudimentis disciplinæ propheticæ, & vitæ monasticæ eruditi, videbantur vrbes quasi carceres, & solitudo eis paradisus apparebat. Saluti ergo suæ perfectius prouidere curantes monasticam, ac prophetalem vitam longè ab vrbibus ducere malebant in solitudine, quàm apperientes ad eam secedebant nutu Prophetarum, qui eos regebant. Hinc in libro Regnorum legimus, hos filios Prophetarum dixisse ad Elisæum; Ecce locus in quo habitamus coram te angustus est nobis: eamus vsque ad Iordanem, & singuli tollant de sylua materias singulas, vt ædificemus ibi locum nobis ad habitandum* Certè nihil clariùs ab Authore præsertim ante 1100. annos scribente dici potuit: his enim intentum nostrum, motiuum ipsius, & causam huiusmodi discriminis inter monasteria eiusdem etiam Religionis perspicuè describit.

7 Corroborat idem intentum id quod dixi eo *to.* 1. *Annal. in Appar. cap.* 4. *num.* 9 ex D. Ignatio Martyre *in Epist. ad Philadelph.* D Hieronymo *in Epist. ad Eustochium*, Bellarmino, Suarez, Ægidio Camartho, & Cornelio, ac præsertim ex Thoma Vualdensi *lib.* 3. *doctrinal fidei art.* 1. c. 1.
quodque etiam ex S. Pagina non obscurè elicitos, 8
fuisse videlicet inter filios Prophetarum, aliquos cælibes aliquos verò vxoratos. Ex hoc enim manifestè colligi datur fuisse eo tempore diuersas mansiones pro vtriusque: non enim cælibes & vxorati rectè compati possent in eodem Collegio, aut eisdem instituti Prophetici ritibus æqualiter vacare. Vnde sicut ritibus, & cæremoniis diuersi esse debebant, sic & in habitationibus, seu mansionibus, ita vt illi qui rigidiori obseruantiæ addicti erant, ab aliis, qui laxiori vacabant, secernerentur.

9 Idem quoque argumentum depromitur ex Rechabitis, seu filiis Rechab in Sac. Scriptura *Ierem.* 35 valde commendatis Etsi enim ipsi quadantenus Religiosi dici, & inter Eliæ alumnos numerari deberent, prout eo *tom.* 1. *Annal. sub ann.* 3359 probatum manet ex D. Hieronymo, Ioanne Ierosolymitano, Ioanne de Malinia, Iacobo Boulduco, & aliis, nihilominus quidam ex illis, qui austeriori vitæ, & cælibatui dediti erant *in Tabernaculis* degebant, vt ex eodem *Ierem.* 35.
loco habetur. Est autem *Tabernaculum* (Calepino teste) *subitarium quoddam tectum frondibus, stramentisque coopertum, aduersus Solis, tempestatumque iniurias*; ad instar tuguriorum, quæ, ex eadem materia fabricantur. Non sic alij ex ipsis, qui in Ciuitatibus commorati videntur. Prout elicitur ex relato loco Hieremiæ. Dicitur enim 10
ibi: *Vade ad domum Recabitarum* Et clariùs inferius: *Cum autē ascendisset Nabucodonosor rex Babylonis ad terram nostram, diximus: Venite, & ingrediamur Ierusalem à facie exercitus Chaldæorum, & à facie exercitus Syriæ, & mansimus in Ierusalem* Quibus denotatur eos in vrbe quoque Ierosolymorum habitationem habuisse. Ex quo ad intentum nostrum elicimus etiam inter pios istos, & commendatissimos Rechabitas distinctionem mansionum repertam fuisse, ita vt alij communiter cum populo in Ciuitatibus degerent, alij verò non nisi in agris, eremis, aut desertis in tabernaculis, vt dictum est. 11

12 Nec incongruè idem dicere possumus de Assidæis, de quibus mentio fit in Sacra pagina, 1. *Machab. cap.* 2 & *cap.* 7. Item 2. *Machab. cap.* 14. Hi enim cum iidem essent cum Essenis, vt eodem primo tomo latè probatum manet, præsertim in Apparatu *c.* 7. *n* 9 ex Genebrardo, Serario, Iosepho, Stephano, Lorino, Torniello, Philippæo, Boulduco, Costa. Francisco à S. Maria, & aliis Catholicis, ac ex Sectariis Munsteso Drusio & Bertramo, quemadmodum Esseni hanc varietatem mansionum, seu Collegiorum habebant, vt iam ostenderus, vtique idem de Assidæis

dæis dici debet. Quod sanè ratio ipsa conuincit. Si enim aliqui ex illis belligeri erant, & bellis gerendis cum hostibus Sinagogæ vacabant, prout habetur ex textu Sacro 1. *Machab.* 14. vbi Alcimus impius ad Regem Demetrium sic dicebat: *Ipsi qui dicuntur Assidæi Iudæorum, quibus præest Iudas Machabæus, bella nutriunt*: alij verò contemplationi, seu meditationi attendebat itaut *nouem horas orationi* vacarent *cum alij tres tantum ei darent, ac nunquam ferè à Templo recedebant* prout ex Serario, Scaligero, & Ioanne Drussio dixi eo *tom.* 1. *sub ann.* 3621. clarè elicitur, intra idem Assidæorum institutum, seu congregationem diuersitatem cæremoniarum rituum, & obseruantiarum fuisse, ac perinde etiam mansionum, seu habitationum.

13 Maximè verò id suadetur de Essenis, quos in lege veteri incepisse, & in lege noua à Christo, Apostolis, Ioanne Baptista, & Marco Euangelista in Christianissimo, ac verò monachismo instructos fuisse exactè probaui *tom.* 1. *&* 2. Annalium, ex plurimis, & grauissimis Doctorum testimoniis. Hi autem partim in vrbibus, & oppidis habitabant. Prout sic describit Philo Iudæorum disertissimus *in* Apologia pro Iudæis

14 *Incolunt multas Iudææ vrbes, multos vicos magnos, numerosósque hominum cætus.* Et Iosephus 2. de bello Iudaico: *Non est*, inquit, *illis vnica ciuitas certa, sed in singulas multi domicilia transferunt.* Et inferiùs: *In singulis autem Ciuitatibus ex eodem Collegio specialis curator hospitum constituitur* Vnde *sub anno* 3608. *n.* 3. dixi circa id tempus habitasse Essenos Ierosolymis iuxta portam *Vallis*, quæ etiam *stercoris*, seu *sterquilinij* vocabatur, vel etiam *porta Essenorum*, ex Villalpando, & Saliano. Porrò alios ex ipsis solitudinis loca incoluisse euidenter demonstratur ex eodem Philone *in libro de Vit. contemplat.* in quo de ipsis agit; vbi sic: *Singulis habent sacras ædiculas quæ Semnea vocant, siue monasteria, vbi solitarij sanctæ vitæ mysterijs dant operam* Clarius ibidem: *Extra mœnia degunt in hortis, ac villis solitariis amantes solitudinem.* Item sic veluti ex ponens qualia fuerint huiusmodi habitatiunculæ in desertis. *Domicilia verò comenarum sunt admodum fragilia parata contra æstum tantummodò, & frigora; non contigua vt in vrbibus; non placet id amantibus solitudinem, nec tamen longè remota, quia societatem diligunt, vt sibi possint inuicem succurrere contra latronum incursus fortuitos.* Nec est cur in hoc immoremur cum pro comperto sit, & sæpiùs à me corroboratum 1. *&* 2. *Tomo Annalium*, Essenos istos habitationes habuisse in Iudæa apud lacum *Asphaltites*, & in Ægypto apud lacum *Maria* nuncupatum, quæ erant deserta loca. Huiusmodi autem mansionum diuersitatem ex eo ortam fuisse, quod etsi inter ipsos vnus esset communissimus viuendi modus, specialibus tamen ritibus, & obseruantiis discreti erant; itaut alij obseruantiores, & strictioris, seu rigidioris vitæ essent; alij verò veluti mitigatiores, & laxioris disciplinæ, tetigi *tom.* 2. *in Apparatu cap.* 1. *num.* 11. *&* 26. & constat ex iis, quæ in vtroque tomo dicta manent.

15 Quamuis autem de monachis, asceris, seu therapeutis, qui post Christi, & Apostolorum tempora immediatè in Ecclesia floruerunt, & quos ad institutum Elianum, & Propheticum spectasse *in* 2. *tom. Annalium* sæpius comprobaui, nihil certi ex historiis dici posse videatur, quia eorum gesta non ita clarè, & perspicuè, sed lubricè, & subobscurè ab scriptoribus designantur, nihilominus in eo primo Christi sæculo inter monachos eam vitæ rationem viguisse, vt alij strictiùs, alij suauiùs; quidam in vrbibus, alij in desertis degerent, haud difficilè ostendi potest. Etenim Therapeutæ illi, seu monachi à D. Dionisio commendati *in lib. de Ecclesiast. Ierarch. c.* 6. Demophilus, & Caius, ad quos litteras scribebat, qui etiam Ascetæ, Therapeutæ, & monachi illius æui erant, quantum ex eodem Dionisio elici valet communiter cum sæcularibus aliis; & si sub monastica forma, in vrbibus conuiuebat. Martha etiam Virgo Christi Domini hospitio celebris duo eiusdem methodi Monasteria in Galliis construxit, virorum alterum, alterum fœminarum, vel saltem virginum vnum, prout 2. *tom. Annal. sub ann. Christ.* 48. dicebam, in locis sanè populatis, vbi Maximinus manebat. Similiter S. Elpidius Iacobi Apostoli discipulus alterum eiusdem normæ Cænobium Toleti in Hispania fundauit, prout ex Luitprandi fragmentis dixi eo loco *sub ann. Christi* 105. E conuerso autem alia Marthæ Soror Magdalena pedibus Domini per contemplationem assueta *asperrimam eremum petiit, & in loco diuinitus præparato* 30. *annorum spatio hominibus incognita mansit*, inquit S. Antoninus in ipsius historia, & alij plures. Quam etiam eremiticam viuendi methodum æmulatus est cum Carmeli Anachoretis S. Amator coniux Verenicæ, aliis Veronicæ, cui Dominus speciem suam expressam dedit. De eo enim extat luculentum illud testimonium, quod legitur in fragmentis Luitprandi *fragm.* 209. Videlicet. *S. Amator coniux Veronicæ, cui Dominus faciem suam expressam dedit, famulus S. Virginis Mariæ, & Ioseph, & Domini baiulus, ac nutricius post discessionem eius ad cælos, eius hortatu S. Martialem cum coniuge sequutus est ad Gallias, vbi sicut viderat propè Nazareth eremitas Montis Carmeli eam vitam in editissimo monte sequutus est. Vixit ibi multos annos agens vitam magis cælestem, quàm terrenam, creditur discessisse anno* 73. *celebratur* 1. *die Nouembris* Consonat etiam D. Antoninus 1. *par Histor. tit.* 6 *cap.* 22. § 2. vbi loquens de S. Martiali inquit: *Venit autem cum B. Petro Apostolo Romam, & per eum missus fuit in Galliam, habens in comitatu suo Amatorem, & coniugem eius Veronicam, quæ familiaris, & præcordialis amica fuit Virginis Mariæ. Sanctus verò Amator in rupe, quæ modò* Amatoris, *dicitur solitariam vitam egit, ibique obiit. Veronica autem S. Martialem prædicantem sequuta est in territorio Burdigalensi, ibique consenuit.* Adde Essenum illum, cui *Abbas* nomen, quem flauius Iosephus Iudæus æmulari cupiens in solitudine mira vitæ austeritate degentem adiit, & cum eo per triennij spatium conueniens, ipsum postea deseruit. Pharisæorum secta magis delectatus. Rem sic enarrat Cedrenus, *in histor. Compend in Claud. Imper.* de Essenis agens: *In hoc studio, cum Iosephus ad summam perfectionem prouentus maiores adhuc facere progressus cuperet, audito quendam in solitudine vitam degere, Abbam nomine, cui sub arboribus latibula, vestis, cibus, quod terra vltro educeret, ductus æmulatione eius tam absolutæ exercitationis, ad ipsum se contulit, trienniumque cum homine versatus, in vrbem rediit, Pharisæorumque institutam vitam coluit.* Eadem Georgius Peccator *in Chronic.* etiam *sub Claudio*, interprete Leone Allatio,

Allatio, commemorans Iosephum præfatum adiuisse quendam Essæum Abbam nomine, qui ante alios eo instituti genere viveretur, nam vestem illi arbores subministrabant, alimenta vltro terra educebat,& quod eius summæ exercitationis æmulatione captus ad illum se contulerat, sed postquam per triennium cum illo versatus esset, Romam redit, & Pharisæorum sectæ nomen dederit.

16 In secundo Christi sæculo sequenti, sicut Anachoreticam ducebat vitam Telesphorus Papatum postea ascensurus, prout vnanimia ferme DD. sententia est; sic ciuilem, & Vrbanam S. Veneranda, aliis *Venera seu Venerdia* Virgo in Monasterio quodam sub Abbatissa, & contubernio Monialium, quemadmodum eo *tom.2.sub ann.*143. scripsi similiter sicut communem,& oppidanam vitæ rationem obseruasse visæ sunt Virgines illæ monialium instar consecratæ,de quibus Pius Papa I.*tom.1.Concil. inter decreta ipsius*, quod refertur *Can. Virgines non velentur* 20.q.1.his verbis: *Virgines non velentur ante vigintiquinque annos ætatis, nisi fortè necessitate periclitantis pudicitiæ virginalis. Et non sunt consecranda, nisi in Epiphania,& in Albis Paschæ,& in Apostolorum natalitiis,nisi causa mortis vrgente*. Et aliæ, quarum meminit S. Soter Papa in Epistola quadam decretali præcipiens ne sacra vasa, vel sacratas pallas contingerent,prout habetur,*Can. Sacratas dist.*23. Et ex vitia S.Helenus cum suis monachis Essenis in monasterio Alexandriæ, vbi postea S.Eugenia cum Protho,& Hiacyntho sociis vitam monasticam gessit. Item illi qui in Bannocborensi cænobio in Anglia sub hoc tempore viguisse historiæ huius nationis narrant. Sic quoque Anachoreticam seriem sectatas fuisse Serapionem,Episcopum postea Antiochenum,& Narcissum Hierosolymitanum Antistitem, ex eorum gestis,quæ retuli eo *tom.2.sub ann. Christi* 186.& 189. sufficienter habetur. En iam prudens lector, quomodo in eo etiam sæculo dinersitas vigebat Ordinis monastici professorum, ita vt alij communi via oppida, & vrbes incolerent,alij Anachoresim.

17 Extat & clarissimum, simulque luculentissimum huiusce rei exemplum in S.Frontinio huius secundi sæculi Abbate percelebri, prout ex Vitis Patrum, *lib* 1. in vita ipsius habetur; ibi enim constat in Nitriæ partibus ipsum cum monachis septuaginta in monasterio in popularis locis habitasse,& maioris perfectionis Zelo vt ad eremum pergerent consociis suasisse. *En quid nobis* (dicebat) *& mundo damnabili, cuius operibus renunciare omni modo condecet,vt cælestem consequamur vitam? Quapropter pergamus ad eremum, nihil nobiscum ferentes ad acquirendam cælestem gloriam, & superiorem inuestigemus ex virtutibus disciplinam. His dictis,vniuersi consensere: deferentesque ad eremum secum parua olerum semina,& bis acutos paruosque sarculos, vnde humum defoderent, profecti sunt, & venerunt ita in eremum* Subiungit historicus,qualiter in eremo omnes habitarent Deo seruientes; & quomodo tentati fratres cogitatione redeundi ad Vrbem ob inopiam,& egestatem, quam metuebant,à Frontonio consolationem, & à quodam diuite subsidium, & promissionem, per camelos annonam onustos,vrgente Angelo,quia diuiti eidem in somnis apparens id præceperat. Quod maximo miraculo peractum est; eo quod cameli illi,nullo ductore,ad ipsos in eremo commorantes peruenerunt. Certè clarius nihil vel desiderari potuit pro intento nostro roborando de monachorum diuersitate strictiori, & laxiori, etiam sub eodem instituto communi.

Tertio quoque Christi seculo monachorum 18
fertilissimo plura suppetunt eius rei exempla. Nam primò de Eremitis, seu strictioris monachismi in deserto cultoribus extat vnus Paulus tam celebris,vt encomiasticè & veluti per antonomasiam *Eremita primus* appellatus fuerit. Deinde Dionysius S. postmodum Romanus Pontifex ex Anachoresi ad Pontificatum euocatus,vt in prædicta 2.*tomo Annal sub ann.*147. ostensum manet. Item insignis Chariton, ex cuius gestis apud Lypomanum,Surium, Morigiam, & alios habemus fundatorem extitisse eorum Cænobiorum, quæ apud S. Ciuitatem Ierosolymæ vocata fuerunt *Lauræ*. in deserto. Et Sabbas,Isaias, & alij 36 Martyres, & monachi,qui in Sina monte Arabiæ degebāt;quosque commemorant Martyrologia, Romanum Græcorum, Molani, & alia apud Bollandum *in Actis Sanctorum* 14. *Ianuarij*. Et super omnes magnus Antonius, qui monachismi illustrator eximius,*solus contendit ad montem, & e emi adhuc monachis ignota vita rupto metu, viam conatus est pandere*, vt inquit Athanasius *in eius vita*. Quod gessit, prout ex eadem habetur, Monasteriola in Eremis condens. Præter hæc autem rigidioris monachismi habitacula fuisse quoque mitiora, & communiora alia in vrbibus,seu oppidis,elici videtur ex historia SS. Iuliani, & Basilissæ, qui in Antiochiæ partibus Monasteria virorum, & fœminarum construxere,in quibus decem millia morabantur. De quo Bollandus supra *sub die* 9. *Ianuarij* ex pluribus Martyrologiis,fastis,& authoribus. item ex iis, quæ de S. Fructuoso nostro dixi,*sub.ann.*237. Tyrocinium namque sui monachismi habuisse videtur in Monasterio Alexandrino plurium monachorum lycæo,vt eo loco dictum. Ex quibus, & aliis quæ afferri possent satis colligitur eo etiam æuo diuersas vias, planiores alias, & alias rigidiores, per quas monachismi sectatores incedentes ad cælestia Regna properabant.

De quarto porrò sæculo ab anno scilicet 19
Christi trecentesimo vsque ad 400. superfluum videtur loqui, cum innumeræ monachorum myriades hoc æuo militantes reperiantur, qui Christi sponsam, Ecclesiam, præfata varietate Cænobiorum circumdabant. Scilicet sub Antonij disciplina in Ægypto Hilarionis in Palæstina;Arnonis in Nitriæ monte; Cyrilli Nicomediensis in ea vrbe;Monasterij Hermopolitani in Thebaida (vnde magnus ille eremita Onnphrius prodiit) Pachomij in Tabenoa;maximi Basilij in Ponto;Hieronymi, & Paulæ in Betlehem;Ioannis Ierosolymitani, Eutitij, & Captasij in Carmelo; D. Martini Turonensis in Galliis;S. Augustini Ecclesiæ iubaris in Africa; Apollonij in Thebaida; Oxytinchanæ vrbis in eadem Thebaida; Posthumij circa eandem regionem;& Orsis,vel Oriasis in Tabenna. Ex iis enim aliqui strictiori vita, alij laxiori, alij media in diuersis mansionibus quas *Cellulas* appellant Ruffinus *libro* 2. *vit. Patr. in prefat.*

præfat. & lib. 5. num. 219. & Eucherius *in lib de laud. Erem. ad Hilar.* vacabant; prout ex D. Hieronymo, Theodoreto, Euagrio, Palladio, Heraclide, Ioanne Hierosolymitano, & aliis, qui ipsorum acta descripserunt, quorum plurima eo secundo tomo Annalium eascripsi, luce meridiana clariùs coniici datur. Vnde de Hitriensibus monachis qui sub Amone in eo monte essenorum strictam vitam sectabantur Palladius, *lib.* 8. *Vitar. Patr.* seu *in Historia. Lausiaca cap.* 68. dicit: *Alij quidem ex ipsis versabantur in contemplatione: alij verò in actione.* En numerum diuersitatem in eodem instituto. Hinc Cassianus, *in præf. ad* 7 *vltimas collationes PP.* commendat Iouinianum, Minerutum, & Leontium, monachos quod non solum (inquit) *Cœnobialẽ professionem monachos apprimè expetere, verùm etiam anachoreticam fuere sublimitatẽ vestris institutionibus prouocastis.* Hinc etiam in Actis S. Epipha-
21 nij apud Surium die 12. Maij legitur de quodã monasterio sub Luciano, *quod habebat decem monachos, qui quidem libros diligenter scribentes ex iis sibi victum parabant.* Quæ si conferas cum aliis, qui merè soli contemplationi, & vitæ austeritati attendebant, comperies sanè in domo Dei mansiones multas, diuersa que esse iuxta Seruatoris nostri sententiam.

Sed rem altius petamus, ex his nempè, quæ in hoc quarto seculo, vel circiter contigere, aut scripta sunt: etenim ex illis liquidò constare poterit semper inter monachos eam consuetudinem extitisse vt præter communia Cœnobia, in quibus collegialiter viuebant, haberent etiam loca separata pro anachoretica palæstra exer-
22 cenda. Primò enim Trullana Synodus *can.* 41. quam ad hoc intentum afferunt Posseuinus *in Bibliath. Selecta lib* 5. *cap.* 4. & Haeftenus *lib.* 5. *Disquisit. monastic. tract.* 1. *cap.* 4. Definiuit loquens de transitu Cœnobialis vitæ ad Anachoreticam: *Quadriennio toto multis modis in Monasteriis probatos, & accedente Episcopi examine, & iudi. io ad illam admitti posse.* En iam habitationum, seu mansionum inter monachos approbatam distinctionem Item celebris author noster Thomas Vualdensis *tom.* 1. *lib.* 3. *art.* 1 *cap.* 10. expressè ait quod tempore S. Augustini præter Religiosos in eremis commorantes erant etiam alij Romæ, & Mediolani. Quod probat ipsius Augustini testimonio. En etiam eo tempore diuersitatem viuendi, arctiorem scilicet, & minus rigidam inter Religiosos. Clarissimè id quoque innotescit (estque perspicuum pro nostro intento argumentum) in historiis Sanctorum Sabæ, Euthymij, & Theodosij, quas ex Cyrillo monacho magnæ authoritatis viro, prout sæpius Baronius recitat, habet Surius, & ante ipsum Metaphrastes In eis namque apertissime constat fuisse in partibus illis Palæstinæ, præter Cœnobia, vbi monachi conuentualiter degebant, mansiones quasdam eremiticas à cœnobiis separatas, quas *Lauras* appellabant, ad quas Den, sibique vacaturi, Prælato consentiente, ad tempora recedebant. Vnde hi duo Sabas, & Theodosius, curam omnium monachorum apud Ierusalem susceperant; Sabas Anachoretarum in *Lauris* viuentium; Theodosius vero Cœnobitarum in Cœnobiis: & propterea Cœnobiarcha dictus. Sic Saba decennium habitauit apud Theoctistum, & inde ad Anachoreticam Lauram pertransiit. Sic etiam è contra Aphrodisius cum 30. annos in Laura transegisset à S. Saba petiit, vt ad cœnobium Theodosij transitum faceret. Sic quoque Barnabas Anachoreta, cum pes eius, ob infixam ex arundine festucam, esset læsus, coactus est ascendere ad Monasterium *Turrium*, sibique vnam cellam accipere, cum prius in quadam deserti iuxta Iordanem spelunca habitasset. Rem gestam refert. Pratum Spirituale *cap.* 10. De his porro Heaftenus telatus tum supra, tum *li.* 1. *Tract.* 6. *disquis.* 4. *& Tract.* 5. *disq.* 14 *& lib.* 3. *Tract.* 3. *disquis.* 1.

Præterea de quinto, sexto, septimo, & sequentibus sæculis vsque ad 12. vel 13, in quibus 24
Mendicantes florere ceperunt; vel de nouo exorti, vt grauissimi Dominicani, & Religiosissimi Franciscani; vel ex eremis ad vrbes excitati vt Carmelitæ cum Augustinianis, actum agere, & solem illuminare esset, si conaremur ostendere in ipsis eam diuersitatem Monasteriorum, seu Cœnobiorum fuisse aliorum nempe in quibus arctiùs, & rigidiùs monachi viuerent, in eremia præsertim, & desertis locis; aliorum verò, in quibus laxiùs, & liberiùs, sed intra vetera, & sanctæ disciplinæ Regularis limites, & cancellos. Pro quo Canonicorum Regularium Basilianorum, Benedictinorum, Cistercienfium, Cluniacienfium, Camaldulensium, Præmonstratensium, & similiũ historiæ mira, multaque suppeditant. Ac maximè Lerinensis Cœnobij in Galliis celeberrimi, de quo id signanter animaduertit Haeftenus *in disquisit. monast. lib.* 1. *Tract.* 5. *disquis.* 3. ea testimonio Sidonij *lib.* 9. *epist.* 3. sic scribentis Fausto: *Precum peritus insulanarum, quas de palæstra congregationis Eremitidis, & de Senatu lerinensium cellulanorum, in Vrbem quoque transtulisti.* Vbi per *Cellulanos* Cœnobitas, & per *Eremitidas* Anachoretas intelligit. Vnde Thomas Bozius, *lib.* 9. *de signis Eccles. cap.* 4. *num.* 14. disertè notat, plerumque geminos in Ecclesia Dei extitatos Religiosorum cœtus fuisse, quorum alter contemplationi magis, & solitudini deditus esset, alter verò actioni, & frequentiæ. Prioris quidem Ducem facit Antonium; posterioris Basilium: S. verò Benedictum, Romualdum, Robertum, Brunonem, Antonij magis imitatum esse institutum; Augustinum verò, Euthymium, Studitas, Norbertum Basilij sectatos iter. Cæterum ipsum Basilium hanc vitæ diuersitatem in suis monachis affectasse ex his, quæ de ipso eius amicissimus Nazianzenus in Oratione de eius laudibus diait, haurire possumus. Sicut etiam quod S. Benedictus non solùm Cœnobitas Monasteriensea, sed & Eremitas quoque direxisse ex Belloto monacho Cassinensi approbat eius antiganista Gallonius *in Apologet. pag. mihi* 51. Elici id quoque egregiè potest ex historia Sanctæ illius quondam peccatricis Mariæ Ægyptiacæ dictæ, quæ extat, *tom* 1. *Vit. Patr.* vbi habetur in quodam Monasterio degentes monachos ea lege astrictos fuisse, vt Quadragesimæ tempore illud deserrerent, & solitudinem petentes in ea habitarent circa Iordanem, donec resurrectionis Dominicæ dies adueniret. Vnde cõtigit, vt vnus Zosimas id cum aliis peragens Mariam in ea Eremo reperiret. Deinde ea Ioanne Climaco *ad Past. c.* 10. Vbi laudat Ioannem Monachorum Præsidem, quod haberet *Laurum* quandam præter Cœnobium, quo *ad solitudinem quietem*

perfectiorem

perfectiores deducebat. Item ex D. Isidoro *lib.2. de officiis, cap.15.* qui diuersitatem hanc mansionum refert, & approbat. Ac ex D.Romualdo, qui, vt habetur in histor. Camaldulensi *lib.1. cap.5.* Vbicunque loci opportunitas se offerebat, non longè à Monasterio *Eremum* quoque condebat. Ante ipsos etiam S.Columba Pictorum Apostolus, & plurium monachorum Pater circa Scotiæ partes, non solùm Monasteris pro Cænobitis, sed etiam mansiones Eremiticas pro Anachoretis instituit, provt ex Adamnano in eius vita *lib.3. cap.18.* & Haefteno relato *disquis. monast. lib.1. tract.6. disquisit* 8. insertur. Ac maximè S. Fructuosus, qui in Hispaniarum partibus Monasterium *Complutum*, seu *Complutïcum* appellatum instituit, vbi erant *Monachi*, & *Anachoretæ.* Sic enim ex testimonio Regis Chindasuinti elicit idem Haeftenus *Tract.7. disquis.7.*

25 Si verò petatur, an ex hoc duplici monachorum genera, solitariorum nempe, qui austeriori vitæ vacant; & Cænobitarum qui mitiori, (quorum primum cordi Ecclesiæ, secundum collo comparat Vualdensis, noster *tom 1. lib.2. art.8. cap.14.*) vnum ex alio progenitum esse debeat,
26 respondeat Patrius Rouerias *in Illustrationibus Historiæ Monasterij Reomaensis num.11.* Quem refert Benedictus Haeftenus in *vita S. Benedicti Commentario num.12.* sic. *Quamuis monastica militia lex fuerit, solitarios ferè ex cænobitis fieri; quos tamen Deus ad magna destinauit, eos fermè communi cæterorum hominum lege non coërceri. Cænobitas enim ex solitariis contrario more existere plerumque voluit, quos religiosa vita columnas, atque auctores esse toto terrarum orbe cupiebat. Ita Antonium ex Nilotica, Pachomium ex Thebana, Basilium ex Pontica, Hilarionem ex Palæstina, Macarium ex Scetica, alios alia ex eremo, ad instituendas in Oriente Cænobitarum acies euocauit. Ita Martinum Turonica, Honoratum Lerinensis, Romanum Turensis, Benedictum Sublacensis, Columbanum Luxouiensis, aliosque non paucos aliæ solitudines Cænobiorum Patres Occidenti dedere. Ad quorum exemplum & S. Ioannes Reomaensis Abbas duplicis se solitudinis inhabitatione ad re-*
27 *ligiosæ vitæ magisterium informauit.* Hactenus ille. Idem confirmat Gazæus *ad cap.9. collat.18. Cassiani* dicens: Magni Antonij Abbatis exemplo, qui primò quidem Anachoreticam, deinde Cœnobiticam vitam exercuit, ac tandem ad Anachoreticam rediit, prout ex eius vita habetur, contigisse, reciproco quodam ordine, *Anachoretas* generare *Cænobitas*, & vice versa. *Cænobitas* parere *Anachoretas.* Nihilominus communis fermè PP. Doctrina est, Anachoreticam vitam permittendam non esse, vel saltem non fuisse permissam, nisi iis, qui in Cœnobitica antea exercitati fuerunt. Sic habet Ecclesiæ luminare Hieronymus *epist.4. ad Rusticum*, Cassianus *collat.19 cap.10. & lib 8. Instit. cap.18.* Ioannes Ierosolymitanus noster in superioribus relatus. Et Sabbas *Laurarum.* Pater, qui, teste Cyrillo *in vit. S. Ioannis Silentiarij*, hoc axiomate vtebatur: *Sicut flos fructum præcedit, ita vita Cænobiaca Anachoreticam*, fauet Trullana Synodus in superioribus relata, quadriennij probationem exigens, vt ex cœnobiis ad eremos monachi transeant Et D. Isidorus *lib.2 de officiis, cap.15.* xx. vel xxx. annos (iuxta alios) ad hanc mutationem requirens. De illa porro Haeftenus re-
latus *lib.3. tr.1. disquisit.4* Et ante ipsum, & alios 28
neothericos noster Arnoldus Bostius *in speculo historiali sectatorum Eliæ, & Elisei lib.2. præsertim cap.6. & 10.*

Ad Mendicantes porro accedendo, certo certius est, in iis semper hoc mansionum, seu habi- 29
taculorum discrimen visum fuisse: in quorum aliquibus Religionis forma adamussim, & exactè obseruata sit; in aliis verò non nisi mitiori,
& benigniori methodo. Et vt ab Illustrissimo- 30
rum Patrum Dominicanorum familia clarissima exordiar, quam cæteris Mendicantibus S. Sedes Apostolica præcedere statuit, pro comperto est hoc obseruari, prout à Reuerendissimo eius ordinis Generali Ioanne Baptista Merino audiui; & iuxta ipsorum S. Constitutiones, *distinct.2. cap.1.* vbi hæc aurea ad intentum. *Cæterum, quia magis bona spiritualia, quàm temporalia in conuentibus nostris conseruari debent, declaramus pro reformatione obseruantiæ regularis istud à Bonifacio Papa IX. & à B. Raymundo Capuano Generali olim magistro statutum, & post in Capitulo Salmaticen. 1551. Rom. 1558. Bononien. 1564. Rom. 1569. & Vallisolets 1605. strictissimè mandatum esse omnibus Reuerendis admodum Patribus Prouincialibus, vt vnusquisque in sua Prouincia vnum, vel plures Conuentus iuxta qualitatem, & numerum fratrum deputet, in quibus Regula, & Constitutiones Ordinis nostri cum omni rigore ab omnibus illic degentibus ad vnguem obseruentur, nec cum aliquo ibi commorante in carnibus, vel aliis regulari vitæ repugnantibus quoquo modo, aut quouis prætextu, vel colore, nisi propter actualem infirmitatem duntaxat dispensari possit. In quibus Conuentibus, & locis nemo inuitus rogatur manere, nec aliquis nolens à suo retrahatur feruore, nisi quem iam arrepti propositi, & captæ obseruantiæ pœnitue-*
rit. Vidi hoc Diploma Bonifacij IX. in quo de- 31
cretum per B. Raymundum de Capua sacerrimæ huius familiæ Generalem, ac Sanctæ Catharinæ Senensis Confessarium promulgatum, quo statuerat, vt in qualibet Prouincia esset vnus locus dicti Ordinis, in quo regularis obseruantia secundùm statuta B Dominici prædic. seruaretur, corroborat, & confirmat, & sub excommunicationis pœna ipso facto incurrenda Conuentus sic reformatos à nemine impediri, aut reuocari mandat. Vidi etiam eiusdem Raymundi opusculum ad Philippum de Lauconio Cardinalem hostiensem directum, ex quo plura in sequentibus hauriam; & in quo præfatum decretum sanctissimè defendit. Vidi quoque in Capitulo Generali de anno 1580. sic haberi. *Confirmamus ordinationem toties factam de vno, vel pluribus Conuentibus in qualibet Prouincia, vel Vicaria in fauorem cupientium arctam obseruantiam regularem. Addentes tales à nemine posse quomodolibet impediri iuxta decretum Bonifacij IX. quod & Reuerendissimus magister ordinis obseruare intendit, & obseruari præcipit ab omnibus districtè.*

In Sanctissimo, & Seraphico, Minorum Or- 32
dine tam expressè, & clarè huiusmodi Monasteriorum diuersitas cernitur sub quatuor supremis Generalibus, conuentualium, obseruantium, capuccinorum, & Tertij ordinis, quibus etiam aliæ plures Congregationes adnectuntur, vt eam vel referre superuacaneum videatur. Nec mirum quidem, quia eorum primus Patriarcha Franciscus prout ex historiis eius

ordinia habetur hanc vitam separatam sæpius gessit in Eremis Camaldullæ, Lacus Perusini, fontis Plumbi,& aliis. Quod etiam imitati sunt SS Antonius, Bonauentura, & nunnulli vetustiores. Ipse etiam Franciscus fratres hoc modo vitæ viuentes vocat collat. 16. *Milites tabulæ rotundæ, qui latitant in desertis*, & in quadam collatione, *opuscul. S. Francisci collat.* 3. Eremitis à Cœnubialem vitam gerentibus seiunctis viuendi formulam statuens dicit: *Illi qui religiosè volunt stare in eremitoriis sint tres, aut quatuor, &c.* Quod in Hispaniæ,& Lusitaniæ partibus nostro æuo vidisse operi mandatum, & magna cum intuentium ædificatione, testatur P. Lucas Vuadinghus *ibidem.* A Patribus etiam Capuccinis id quoque obseruatum, iuxta decretum primæ Congregationis Aluacinæ coctæ, scribit eorum Chronologus Bouerius *in Annalib. ann.* 1519. Sed rem altiùs inuestiganti clarè innotescit huncvsum habendi strictioris obseruantiæ monasteria, seu Eremitoria in hoc Sacro Ordine conformem esse S. eius institutoris menti, *in lib.* 2. *conformit.* 6. Legitur S.P. Franciscum cuidam Theologo sui Ordinis petenti licentiam ad Religiosiora loca confugiendi, respondisse: *Quod à me postulas à Christo scias tibi esse concessum.* Christus ergo annuit huiusmodi *Religiosiora loca esse.* in Regula etiam *cap* 10. Idem P. Franciscus sic habet: *Vbicunque sunt fratres, qui scirent, & cognoscerent se non posse Regulam spiritualiter obseruare, ad suos ministros debeant, & possint recurrere. Ministri verò charitatiuè, & benignè eos recipiant.* Vtique de conuentibus Reformatis eos prouidentes. Quod qualiter faciendum in Constitutionibus antiquis Capituli Generalis Assisiensis de ann. 1354. sic legitur: *Caueant Prælati ne fratres aliquos ad Eremitoria mittant pro residentia ibidem facienda, nisi solidos, & probatos, in obseruantia Regulari.* Supponitur ergo Eremitoriorum vsus in Seraphica Religione. Perseuerasse autem in posterioribus in sæculis supponitur etiam in Diplomatibus Pontificiis. In Bulla namque Leonis X. *Ite & vos in vineam meam* de anno 1517. leguntur ipsa: *Domus, loca, & Eremitoria, quæ fratres de obseruantia, seu alij Reformati hactenus tenuerunt, ipsi Ministro Generali, & Prouinciali perpetuò subijcimus.* Et in Bulla Clement. VII. *In suprema militantis Ecclesia.* Sic præseruatur huius conuentuum strictioris obseruantiæ; & præcipitur Prælatis vt eos conseruent: *In virtute S Obedientiæ strictius præcipiendo mandamus, quod fratribus dictam strictiorem obseruantiam desiderantibus per Prælatos ordinis Minorum S. Francisci de obseruantia assignentur quatuor, vel quinque loca.* Et in Bulla, seu Breui Pij V. *Iniunctum nobis desuper* clarè id quoque exprimitur ibi: *In qualibet Prouincia S. Francisci de obseruantia duæ adminus domus, & loca Recollecta esse debeant.* Egi de hac Pij V. Bulla *tom.* 4. *mea summ. verb. monasteria Regularium num.* 16. cum Rodriquez, & Portello *ibi* relatis. Vnde Antonius Corduba huius S. familiæ egregius alumnus *in cap.* 10. *Regulæ quæst.* 5. *circa fin.* inquit: *In singulis Prouinciis habentur Conuentus valde reformati vbi potest qui vult, ad puram Regulam obseruare, & libenter ministri mittunt illuc omnes volentes.* Et subiungit post: *Et vbi omnia deessent manet libera facultas occurrendi ad Papam, vel Ecclesiam pro debito remedio.* Et Hieronymus Rudriquez *in Compendio Resol.* 96 *num.* 9. inquit: *Apud Minores in vnaquaque Prouincia obseruantia ad minus duo Monasteria Recollecta vbi fratres arctiorem vitam degant constituenda esse.* Subiungitque: *In constitutionibus verò Toletanis præcipitur vt adminus tria loca pro Recollectis habeantur.* Plura alia in Chronicis huius sacræ Religionis, vbi etiam varia diplomata Summorum Pontificum, præsertim Pij V. Gregorij XIII. Clementis VIII. Pauli V. Gregor. XV. & Vrbani VIII. quibus plures fauores huiusmodi reformatis monasteriis concessi cernuntur, pro Discalceatis præsertim Hispaniæ, & Recollectis Galliæ. Mirum proinde est, quod eiusmodi Cœnobiorum strictioris obseruantiæ in hac Religione conseruatio, non rectis oculis à quibusdam conspiciatur.

Idem quoque cernitur in augustissima S.Au- 33
gustini Eremitarum familia; non solùm propter plures congregationes Discalceatorum Italiæ, Hispaniæ, & Galliæ, ex quibus constat; & in quibus plura extant Monasteria sub rigidiori disciplina, & obseruantia ordinis: Sed etiam propter diuersas congregationes vocatas Lombardiæ, Illicitanæ, Carroniæ, Perusinæ, Ianuensis, Móntis Ortoni, Apuliæ, Calabriæ, & Dalmatiæ, in quibus etiam quadamtenus ea diuersitas animaduerti potest. Imò propria sacræ huius Religionis videtur, cum vitam Anachoreticam, seu Eremiticam simul cum Cœnobitica propter, vel ex nominé *Eremitarum*, quo fruitur, maximè si cum Canonicorum Regularium ordine coniungatur censeri potest. Eo quoque quod ab illo celeberrimo viro Ioanne Bono nuncupato, qui vitam solitariam exercuit, & huic ordini adiunctus est, sui magnam valde propagationem accepit. De illo enim noster Arnoldus Bostius *in speculo historial. sectator. Eliæ, & Elisei lib.* 2. *cap.* 10. hæc habet. *Erat quidam frater magnæ sanctitatis, re, & nomine Ioannes Bonus; qui primò apud Videolum Tesenatensis diœcesis domunculam quandam de assensu diœcesani construxit, & ibi vitam eremiticam in arctissima duxit pœnitentia. Cumque fama conuersationis eius per loca vicina crebresceret plurimi ad eum conuersi sunt, qui in honore S. Mariæ Virginis construxerunt ibidem monasterium, in quo simul cum dicto Patre virtutum Domino sedulò seruierunt. Crescente autem illorum monachorum numero, religio illa per eos in diuersis partibus, in quibus mansiones construxerant extitit propagata. Vocabantur autem isti fratres eremitæ fratris Ioannis Boni, cum ipse fuerit primus institutor eorum, & quasi Prior Generalis ordinem illum paterna sollicitudine gubernaret. Cum autem ijdem religiosi aliquam de approbatis regulam non haberẽt, ordini eremitarum Sancti Augustini de mandato Sedis Apostolicæ sunt vniti; sicque iste vir Sanctus qui prius sine regula religiosè vixerat, postea sub regula S Augustini militans per amplius in deuotione sedula virtutum Domino seruiebat. Tandem verò, vt liberiùs orationi, & contemplationi vacare posset, de licentia Prioris Generalis apud Ciuitatem Mantuanam locum solitarium elegit, ibique Deo deuotissimè seruiens, ibidem in pace vitam finiuit, & multis miraculis claruit.* En Eremitoriorum vsum in hac Sac. Religione practicatum ab vno eximio ipsius propagatum. Video etiam in Epistola Ioannis de excuria ordinis Prædicatorũ celebris alumni ad Carolum Ducem Burgundiæ scriptá mentionem fieri octoginta Conuentuum Regularium

larium S. Augustini in Alemania Reformatorum.

34 Porrò de nostra Carmelitarum vetustissima familia pro liquidò cunctis erit semper in ipsa huiusmodi monasteria, eremitoria, seu habitacula Religiosorum strictiorem obseruantiam regularis disciplinæ viguisse: ad instar & æmulationem eorum monachorum, quos in antiquis seculis hanc viuendi normam tenuisse, in superioribus demonstratum manet. Hi namque omnes Eliam, Eliseum, filios Prophetarum; & in lege noua Essenos, Ascetas, ac Therapeutas (inter quos talis etiam vigebat vsus) pro Ducibus, & Antesignanis agnoscunt, vt Annales nostri ostendunt. Et quidem Regula B. Alberti ab Apostolica Sede vicibus repetitis confirmata haud leuiter id indicat *cap.* 2. dum dicit: *Loca autem habere poteritis in eremis, vel vbi donata vobis fuerint ad vestræ Religionis obseruantiam apta, & commoda.* Cum enim primo loco habeatur *in Eremis*, & in secundo *vbi vobis donata fuerint*, indigitat sanè eremitoria, seu loca anachoretica præcipua, & primaria nostrorum habitacula fuisse. Vnde quia illa fratres reliquisse videbantur contra ipsos acriter insurrexit Nicolaus Gallicus ordinis Generalis Antistes circa annum 1270. aureo illo libello *sagitta ignea* nuncupato, quia aurea veluti cuspide eos qui talia eremitoria spreuerant grauiter pungit. Cuius aliqua ad intentum non extranea hic apponenda. Ex cap. 1. illud: *Quomodo obscuratum est aurum, mutatus est color optimus? Dispersi sunt lapides Sanctuarij in capite omnium platearum? Heu me mater, quæ me genuisti, Religio Sanctissima, de altitudine excellentiæ, ac eminentia circumcisionis spiritualis olim meritè nuncupata, propter te Propheta lamentatur, & tu propter te lachrymas non effundis.* Et cap. 2. *Quis dabit capiti meo fontem lachrymarum? vt die, noctuque plorans, gemens, & suspirans, eum contra eos excitem plantatorem, qui te de terra solitudinis eradicantes fructifera, in terram salsuginis à malitia inhabitantium in ea miserabiliter transplantarunt. Recordare & suspira, & suspirans recordare quàm digna, & quàm sancta eras in statu pristino, ac in oculis omnium mirabilis, & famosa, dum Patres nostros Eremitas sanctissimos in loco pascuæ spiritualis optimè collocatos, super aquam refectionis mirabiliter educatos, nutritiue non cessabas pabulo saginare.* Et ex cap. 5. illo: *Audite ergo Eremitæ ab Eremo nuncupati, qui in corde ciuitatis habitaculum elegistis, audite inquam, non quod ego sed quod Propheta protulit. Vidi, inquit, iniquitatem, & contradictionem in Ciuitate die, ac nocte circumdabit eam super muros eius iniquitas, & labor in medio eius, & iniustitia, & non defecit de plateis eius vsura, & dolus. O quam tuta, & secura existit mansio vestra, quæ tot excubiis vtique sollicitis tam interius, quam exterius, horis, momentis omnibus dignoscitur custodita. Ecce iniquitas super muros diligenter excubans, vt non sit in ea qui se abscondat à calore eius, Ciuitatis habitatores ambiens circumcingit, vniuersos sui signi charactere cupiens maculari.* Opere autem exercuit quod docuit pius iste Generalis Nicolaus; de ipso enim noster Bostius, *in specul histor. lib.* 2. c. 10. hæc scripsit: *Postquam aliquibus annis dictum ordinem laudabiliter rexisset, demum renunciauit officio, & ad eremum se transferens, solitariam vitam duxit, & tandem in maxima sanctitate secunda die mensis Aprilis ab hac luce migrauit.*

Quamuis autem Carmelitæ ad Ciuitates accessserint, & Eremos reliquisse viderentur, nihilominus Reformata, & strictæ obseruantiæ Cœnobia, siue in vrbibus, siue in desertis locis non defuisse, ex eo quod de sequentibus temporibus historici nostri narrant facile euincitur. Sed multis prætermissis, occurrit primò decretum Capituli Generalis Venetiarum de anno 1524. vbi inter alia dicitur: *Ordinamus, quod in qualibet Prouincia constituantur aliqui Conuentus pro totaliter reformatis, in quibus sint benè reformati fratres.* In Capitulo etiam Gen. Astensi de anno 1473. statutum erat sub excommunicationis latæ sententiæ pœna, ne aliquis præsumeret. *Conuentibus Reformatis in aliquo derogare.* Deinde, vnum vel alterum Pontificium diploma hoc loco apponendum, in quo taliumi Reformatorum conuentuum memoria extat. Præcipuè verò vnum Pauli II. quod habetur in Marimagno nostro *numero* 27. & in quo Pontifex vestigiis inhærens Calixti III & Pij II Prædecessorum, ad promotionem dictorum conuentuum Reformatorum, prouidit ne Prouinciales, aut capitulum Prouinciale possent pro suo libito Priores illis præficere, vel eos amouere; sed quos elegissent confirmare tenerentur; nec etiam possent fratres illorum extra ponere, aut alios loco ipsorum collocare: & alia fauorabilia pro ipsorum conuentuum manutentione, & conseruatione; prout ex Bulla ipsius Pauli, quæ talis est, liquido noscitur. 35

36 *Paulus Episcopus seruus seruorum Dei, ad futuram rei memoriam. Circa quorumlibet Regularium ordinum professores eo diligentius laboramus, quo fœcundius illorum Religionum fructum videmus afferre salubriorem, eosque posse ex nostris institutis laudabilibus proficere iugiter incrementis. Sanè pro parte dilecti filij Ioannis Soreth Prioris Generalis Ordinis fratrum Gloriosissimæ Dei Genitricis, semperque Virginis Mariæ de Monte Carmeli nobis nuper exhibita petitio continebat quod olim ac in ipso Ordine scissuram aliquam pullulare contingeret, & vt fratribus dicti Ordinis sub arctiori obseruantia Regulæ, etiam per felic. record. Eugenium Papam IV. prædecessorem nostrum mitigata Altissimo famulantibus, fauor debitus impenderetur, & vt quietius, abiecto omni timore humano id efficere possent, & in vnitate fraterna charitatis in præmissa obseruantia permanerent, in quibusdam generalibus, & prouincialibus in ipso Ordine celebratis capitulis, promouente dicto Generali, inter cætera statutum extitit, vt Priores prouinciales, aut prouinciale Capitulum non possent pro libito eisdem præficere Priores, vel etiam amouere sine eorum consensu, sed quos elegissent confirmare; fratres etiam eorum absque Prioris, & fratrum assensu extraponere, siue alios præter eorum consensum ipsorum adiungere requirent conuentio; quod quidem statutum, & nonnulla tunc expressa per piæ mem. Callistum III. confirmata sunt, necnon per Pium II. Romanos Pontifices, similiter prædecessores nostros; etiam desuper adiunctum, ne quis sub excommunicationis latæ sententiæ pœna reformationem Conuentuum dicti Ordinis impediret, aut se illis opponeret quouis quæsito colore, à qua quidem sententia absolui eos, nisi resipiscerent, Sedi Apostolicæ duntaxat præterquam in mortis articulo, reseruauit. Quare pro parte dicti Generalis nobis fuit humiliter supplicatum, vt statuto, & aliis præmissis pro eorum subsistentia firmiori robur Apostolicæ confirmationis*

adiicere, ac alias super iis opportunè prouidere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur qui dicti Ordinis statum prosperum, & tranquillum paterno Zelamus affectu, huiusmodi supplicationibus inclinati, statutum prædictum ratum habentes, & gratum, illud prout in litteris Callisti, & Pij prædecessorum huiusmodi continetur, authoritate Apostolica tenore præsentium confirmamus, & approbamus ac plenum robur obtinere decernimus. Adiicientes nihilominus ad præmissa, quod nullas Prouincialis Conuentus dicti Ordinis Reformatos possit per Vicarium visitare, nisi talem Conuentus ipse requirat, sed personaliter teneatur eos visitare cum socio, qui fuerit perseuerans in vita consimili. Item, quod pro communibus expensis Ordinis Conuentus hactenus reformati, aut etiam qui in posterum reformabuntur, vltra summam consuetam quam antea persoluebant, taxari, vel compelli non possint. Volentesque, & districtius iniungentes, quod omnis Prior tam in Conuentibus reformatis prædictis quam de cætero reformandis promittat tam confirmanti, quam Conuentui, in quo recipietur, fideliter obseruare & obseruari facere Regulam secundum ipsius Eugenij prædecessoris mitigationem, vt præmissum est. Si verò in hoc deses, seu negligens notabiliter repertus fuerit, Prior. Generalis, seu Prouincialis teneatur eum absoluere, sub pœnis, & censuris contra impedientes reformationem, vt supra dicitur, latis. Cæterum, vt Prouinciales ad plantandam in dicti Ordinis Conuentibus suisque Prouinciis, confouendamque regularem obseruantiam peramplius animentur, volumus, vt Conuentus quos iam reformarunt, aut in posterum reformabunt, sub eorum obedientia seruatis præmissis conditionibus perseuerare debeant, nec Vicarius cuiuscunque hoc impedire præsumat, non obstantibus, &c. Hæc porrò priuilegia Conuentuum Reformatorum recipiuntur in Cap. Generali Parisiensi de ann. 1456. Astensi iam relato, & in ipsorum gratiam præcipitur in Cap. Gener. Paduano de anno 1538. Vt capitula Prouincialia celebrentur in illis.

37 Eluxit hoc etiam temporibus sequentibus in Reformatione ordinis facta ab Heroissa illa cunctis sæculis mirabili S. Theresia Hispana Virgine. In duplici enim, ipsaque amplissima congregatione Hispanica, & S. Eliæ huius Sanctæ Reformationis, non solum conspiciuntur Monasteria, in quibus Regulæ exacta viget obseruatio, iuxta declarationem, & aliqualem mitigationem Innoc. IV. (cum tamen in Religionis corpore obseruetur secundum Eugenij IV. ampliorem mitigationem) sed & præter ipsa Reformata Discalceatorum Patrum Cænobia, vbi Cænobitica exercetur vita, extant quoque Eremitoria, deserta, & Eremis, in quibus Anachore-
38 ticam, & Eremiticam ducunt, cum magno sæcularium exemplo. Prout videre fas est in eo quod vocatur in Castellæ Regno *Pastrana desertum*, & alio de *Batuecas* nuncupato. In corpore quoque ipso Religionis, obseruantia videlicet, passim Cerni possunt conuentos strictioris, & arctioris disciplinæ. Quales sunt illi, quos *Pri-*
39 *mi instituti* inter Patres Siculos nostrates appellant Item plures in Belgij prouincia; ac in Neapolitano Regno, illi, qui de *Obseruantia S. Mariæ de la vita* nuncupantur. Florent, & insigniter obseruantes sunt ij, qui de *Taurinensi Reformatione* dicuntur. Nec in Boetica Hispaniæ celeberrima Prouincia similes Reformati Cætus desiderantur. In Galliis quoque, in multis Prouinciis, Turonensi præsertim, quæ magna in hoc cum laude cæteris aliis ducatum præbet, ob plurima eius generis Cænobia viris sancti a-te, doctrina, & nobilitate referta. Eo etiam quod statutis à Sede Apostolica pro hac Turonensi Reformatione, & aliis approbatis *cap. 1. n. 1.* sic habetur. *Vt primæuum Sacri Ordinis nostri institutum, cuius pars olim vnica, nunc verò potissima est studium diuinæ contemplationis, & sanctæ solitudinis amor, perpetuo inter nos vigeat, ordinamus quod in qualibet Prouincia quantocius fieri poterit vnus habeatur conuentus Eremiticus ab Vrbibus, & sæcularium strepitu semotus.* Plura etiam in toto illo capite de huiusmodi conuentibus. Et quod magni ponderis est, in Prouincia Vasconiæ loco *Grataulla* dicto Diœcesis Vasatensis, in recessu quodam, solitario loco, ac eremo, Eremitorium nouissimè extructum est, anno 1639. currente, curantibus Henrico Episcopo Vasatensi, & Henrico, de Gouanai Comite de Marcheville (qui eam ob causam Romam magno sui impendio, & labore venit) annuente Reuerendissimo Theodoro Generali, & confirmante Vrbano VIII. felic. recordat. per litteras datas Romæ eo anno sub quarta die Maij, in quo primæua, & omnino primitiua B. Alberti Regula absque vlla mitigatione introducta est. Speciali sanè Dei prouidentia, ne talis Regula obliuione sepulta maneret. Solicita præterea diligentia Reuerendissimi moderni Patri Generalis Ioannis Antonij Philippini Romani similium Cænobiorum reformatam vitæ normam sectantium in Germaniæ partibus erectio procuratur, & Dei gratia in aliquibus locis obtinetur. In Illustrissima demum huius ordinis Congregatione, *Mantuana* dicta eiusmodi Monasteriorum diuersitas cernitur; cum in pluribus communis obseruantia vigeat, in aliis verò, specialior Reformatio, prout in Conuentu, *Castelina* iuxta florentiam, his temporibus; & antea in Cænobiis, *Pistoriensi*, & *Syluarum*.

Ex ordine etiam deuotissimo PP. Seruitarum, qui inter Mendicantes quintum obtinent locum, plura suppetunt, quæ huiusmodi Cænobia specialiori vitæ norma Reformata propugnent. Et, vt omittam quæ de Reformata Sanarij Congregatione, ipsiusque per Vrbes plerasque propagatione, scibit Archangelus Giannius sacræ huius Religionis Chronologus,
Centur. 3 lib. 1. c. 1. Annalium, video etiam fermè 40
ab initio ordinis, præter Cænobia in vrbibus, & oppidis constructa, in quibus Regulari Cænobiticæ vitæ serui Virginis vacabant, habuisse quoque Eremitoria in desertis, vbi Anachoresi, & Eremiticæ etiam attenderent, strictiori videlicet, vt par est credere, obseruantia. Qualia sunt, Eremus Balneorum *B. Philippi* dicta sub Pientinæ Diœcesis præruptas, præcipitesque rupes; Eremus S. Ansani inter Apeninos, & super fluuium Baniori; Eremus S. Angeli de monte Vicchio prope Burgum S. Sepulchri inter montes illos; Eremus Barucolæ in Massa Trabaria super Tiberim; Eremus S. Margaritæ de Barbiano extra Bononiam, in amæno situ; Eremus montis Regionis ad quartum millare Vrbis Senarum; & Eremus S. Margaritæ de Lamporecio à Pistorio distans. De quibus Giannius relatus *pars. 1. Annalium.* Clarius autem huiusmodi diuersitatem Cænobiorum, in

quorum

quorum aliquibus arctiùs, & strictiùs Religiosa vigeret disciplina, conijcio ex Marimagno huius Religionis per Innocentium VIII. compilatum. Ibi enim *sub num. 59.* habetur prohibitio facta *Fratribus de Obseruantia*, quos Scholiastes huius Marismagni appellat *Congregationis*, auferendi Monasteria à fratribus de communi obseruantia, qui ibidem *Conuentuales*, appellantur. Quo satis indicatur in hoc etiam ordine reperiri dictam diuersitatem Monasteriorum, ita vt alia mitiùs, & latiùs Regulam obseruent, alia verò strictiùs, & puriùs.

De Sacro præterea Minimorum ordine, qui etiam inter Mendicantes censetur, nec in obseruantiæ rigore, eo maximè, qui in Quadragesimalis vitæ iugi austeritate consistit, aliis cedere debet, huiusmodi variegata Regulæ disciplina, iure quoque prædicari potest. Et si namque non parua, nec exigua, aut minus laudabilis vitæ conformitas in eorum instituto cerni queat, nihilosecciùs cum aliis quoque Sacrorum Ordinum familiis, ad Regis supræmi dexteram astat, & ista, *in vestitu deaurato* (charitatis nempe, quæ ipsius thessera est) *circumdata varietate.* Alij namque cum eorum piissimo Patriarcha Francisco Paulensi, qui eremiticæ vitæ cultor olim fuit, deserta incolunt loca; alij verò gentium vsibus obuia, & populata. Quidam excalceati incidunt; alij calceis honestis ornati. Rigidiori obseruantiæ alij intendunt, prout de iis, qui Paulense Cænobium Ordinis fontalem originem habitant, a fide dignis audiui, alij verò communi via suæ Regulæ, & statutorum consenti non paucos, nec exiguos in Ecclesia Sancta progressus faciunt. Hæc cunctis nota & ea, quæ franciscus Lauonius huius Religionis Chronologus *in suo minimorũ chronico* dissertè scribit Ad quæ lector, si plura, pro dictorum robore desiderat, remittendus; ex quibus non pauca pro animæ suæ spirituali solamine haurire poterit pietatis, & veræ virtutis documenta.

41 Ex celeberrima tandem PP. Iesuitarum Religione, quæ etiam inter Mendicantes à Sede Apostolica censetur, & si pleraque, ipsaque piissima Sociorum exempla afferri possent, quibus satis, superque innotesceret, quanti apud ipsos semper fuit huiusmodi ad maiorem perfectionem sectandam a communi obseruantia secessus; eorum Patriarcha Ignatio exemplo comprobãte. Montis Serrati enim primum, deinde Manresæ, & hinc Rubricati amnis ripæ incolatu bene doctus, *ex hoc fonte* (inquit eius Religionis Chronologus Orlandinus, *lib. 1. n. 24.*) *quæ gessit tota vita pro causis animarum, quæque perpessus est, & multo plura quæ cupijt perpeti; ex eodem Sociorum adlectio, & ipsius Societatis constitutio, & vniuersa descriptio emanauit.* Vnde ipse S. Ignatius (eodem Orlandino *lib. 10. num. 66.* attestante) huic Manresano secessui totius à se instituti rationem tribuebat, Hinc specialia rigidæ obseruantiæ suorum statutorum domicilia (*domus professas* vocant) instituit, in quibus veluti Castris, vt ait huius familiæ splendidissimum iubar Franciscus Suarez, *tom. 4. de Relig. tract. 10. l. 4. c. 11. n. 12.* Professi se exercent; sub stricta votorum disciplina, paupertatis præsertim, sine vllo dominio, vsufructu, immobilium, iurium, aut annuorum redituum. Quod non sic in studentium collegiis, sed mitiori obseruatur modo. Elucet etiam hæc maioris, & arctioris obseruantiæ diuersitas in domibus pro instruendis tyronibus designatis, in quibus adamussim, & exactè absque vllo rigidæ custodiæ ordinis dispendio (vocant dispensationem) tyrocinium exercetur. Mitto plures huius sacræ Sodalitatis in desertis locis constitutas mansiones, vbi à mundanarum rerum tumultibus, & sæculi strepitu alieni noui isti Iessæi, sicut & veteres illi à Philone *in lib. de vita contemplatiua* commemorati soli Deo vacant, *Solitarij sanctæ vitæ mysterijs* (vt ille dicebat) *dant operam.* Illarum vna ea forsan est, quæ in Complutensi Tractu, Lorantiam versus, *Iesus del monte* nuncupata, cernitur; æstiuus Sociorum Complutensium secessus, à B. Borgia ipsis procuratus; in quo corporis, & mentis tranquillitati addicti, vt hilariùs, & vegetiùs litterariis laboribus in Gymnasio, hieme redeunte, intendere possint, commorantur. Hæc porrò de Sacro hoc Cætu dicta intenti nostri indicula sunt: cum equidẽ, & si vitæ vniformi impensiùs incumbat, nihilosecciùs mansionum diuersitatem, maioris, & minoris arctitudinis retinet.

Expedientem autem valde esse hanc Reformatorum Conuentuum institutionem, in quibus regularis vita strictiùs, & exactiùs à Religiosis obseruatur, ex multis, variisque fundamentis efficaciter euincitur. Abstrahendo tamen ab inuidia, quam causare potest verbum *Reformatio*, seu *Reformati*, quo Hæterologi nostri temporis abutuntur, suam sectam *Reformationem*, & suos sectarios *Reformatos*, nuncupantes: quia vt rectè D. Augustinus *de serm. Dom. in monte* admonuit: *oues non debent pelles suas deponere, si aliquando eis lupi se contegant.* Præsertim, cum Concilium Tridentinum hoc loquendi modo sæpissimè vtatur, sua decreta *de Reformatione* appellando 42 Primò equidem; quia huiusmodi consuetudo videtur veluti à Sede Apostolica canonizata etiam de iure communi, & pro omnibus, præsertim Mendicantibus religiosis. Etenim non solum Paulus V. in Bulla Romæ ann. 1606. expedita indulgentias concedit Religiosis, qui huiusmodi vitæ per decem dies vacauerint, quod est veluti typice, & vmbraticè approbare, talem separationem; sed etiam antiquitus *ca. vlt. 20. q. 4* vbi conceditur, posse assignari monachis cellas separatas ad solitariam vitam, & asperiorem Regulam sectãdam. Item, quia cum *in cap. vnic. de Excessibus Prælat.* Bonifacius VIII. statuisset, Mendicantes *non posse acquirere noua loca ad habitandum, vel antiqua alienare, vel mutare absque speciali licentia Papæ*, de locis tamen eremiticis sic subiungit: *Per hoc tamen eis, qui vitam duxerint eremiticam, seu solitariam eligendam de maiorum suorum licentia, quin cellas, mansiones, seu habitacula in eremo, siue locis, vbi non sit hominum habitatio de propinquo, possint acquirere, ac mutare, non intelligimus interdictum.* Quibus satis indicat Pontifex, consuetudinem habendi loca anachoretica inter Religiosos mendicantes laude dignam esse. Vnde Glossa *ibid. verb. licentia*, inquit: *Nota, quod religiosus mendicans de licentia Prælati sui potest vitam eremiticam eligere.*

43 Idem argumentum sumitur ex *cap. Priuilegium de verbor. signif.* vbi idem Bonifacius VIII. approbare conspicitur huiusmodi loca separata pro religiosis contemplatiuis, & arctiorem vitam ducentibus. Dicit enim: *Priuilegium*

monosterio tuo concessum, vt monachi, siue fratres in cellis ad monasterium ipsum spectantibus habitantes ab alio, quàm Papa, vel tuo Legato excommunicari, aut suspendi, vel ipsa cella interdicto supponi non possint, nec fratres in prioratibus, Ecclesiis, seu capellis eiusdem monasterij commorantes, aut ipsos Prioratus, Ecclesias, vel capellas ab ordinariorum iurisdictione in aliquo, sed residentes tantum in cellis, & cellas ipsas, hoc est loca secreta, & solitaria, quæ ab hominum separata consortio sunt ad contemplandum, & Deo vacandum specialiter deputata, defendas.

44 Suadet idem intentum id, quod in opere de *Reformatione Regularium* latios scripsi; esse videlicet nedum congruum, conueniens, & vtile valde, quin potius necessarium Ecclesiæ sanctæ Regulare institutum, eo quod eximium, præcelsom, & sublime à Patribos, & Doctoribus æstimetur; & *cælum terrenum, paradisus terrestris, tabernaculum fœderis, & reclinatorium Sponsi* ab ipsis compelletur; integrum, illæsum, & ab omni labe, & vitiosa fœde purgatum, & immune semper permanere. Ad quod necessarium esse comprobaui orationis valde iuge exercitium; monasterij clausuram qooad fieri possit, abstractionem à secularibus negotiis, dum charitas, vel obedientia aliud non præscripserint; ac maximè exactissimam, & illibatam Regulæ obseruantiam etiam quoad minima quæque, & ordinis constitutiones, ac statuta. Ad hæc enim necessarium quoque videtor, in Religionibus reperiri specialiores mansiones, in quibus veluti in *Armatura fortium, Turre Dauidica, & Palestra virtutum*, monasticæ perfectionis cultores, fortiores, & robustiores contra carnis vitia, Diaboli insidias, & mundi illecebras exerceantur. Si enim pro recta tyronum instructione peculiaria Monasteria, etiam à Summis Pontificibus, vt videre est in Decretis pro reformatione Regularium Clementis VIII. Pauli V. & Vrbani VIII. statuuntur: Item pro professoriis, vbi nouiter professi in iis, quæ in nouitiatibus didicerunt, strenue exerceantur: ac pro studiis, & studentibos, vt sacris litteris imbuantur; sanè irrationabile prorsus videtur, nolle admittere peculiares etiam domos, & mansiones, vbi Religiosi strictiùs, arctiùs, & adamussim suæ Regularis disciplinæ rigorem ab omni relaxationis næuo immunem obseruent. Tangit hoc ponctum B. Raymundus de Capua soperius relatus in opusculo illo ad Cardinalem Lauonium directo, vbi sic: *Quælibet Prouincia habet in ordine nostro vnum Conuentum, in quo est assignatum studium generale, & si nolunt, & si volunt oportet, quod proficiant in scientia, & postquam ibi profecerunt fiunt lectores, & bachalaurei per diuersos conuentus, & iterum alij mittuntur loco illorum; & sic efficiuntur fratres scientifici. Quare obsecro, non potest sic fieri de obseruantia regulari, sicut de scientia, maximè cum scientia inflet, obseruantia verò regularis ædificet.*

45 Vrgeo deinde sanctissimum illud Concilij Tridentini *sess. 25. de Regularib. c. 1.* decretum. *Quoniam non ignorat sancta Synodus, quantum ex monasteriis piè institutis, & rectè administratis in Ecclesia Dei splendoris, atque vtilitatis oriatur, necessarium esse censuit, quo faciliùs, ac maturiùs, vbi collapsa est, vetus, ac regularis disciplina instauretur, & constantius, vbi conseruata est, perseueret, præcipere, prout hoc decreto præcipit, vt omnes regulares tam viri, quam mulieres ad Regulæ, quam professi sunt, præscriptum vitam instituant, & componant, atque in primis, quæ ad suæ professionis perfectionem, vt obedientiæ, paupertatis, & castitatis, ac si quæ alia sunt alicuius Regulæ, & ordinis peculiaria vota, & præcepta, ad eorum respectiuè essentiam, nec non ad communem vitam, victum, & vestitum conseruanda pertinentia fideliter obseruent, omnisque cura, & diligentia à superioribus adhibeatur, tam in capitulis generalibus, & prouincialibus, quàm in eorum visitationibus, quas suis temporibus facere non prætermittant, vt ab illis non recedatur, cum compertum sit, ab eis non posse ea, quæ ad substantiam regularis vitæ pertinent, relaxari, si enim illa, quæ bases sunt, fundamenta totius Regularis disciplinæ exactè non fuerint conseruata, totum corruat ædificium necesse est.* Com enim ad *professionis perfectionem*, quam Concilium tam enixè commendat, necessaria potius, quam per vtilis sit talium selectorum Conuentuum erectio, vbi Regularis disciplina exactè obseruetur: cum in communibos, & ordinariis id sæpios fieri nequeat, vel propter magnum concursum populi ad illos, & cum extraneis commercium, quod crebrius vitari non potest; vel propter exercitia Religiosorum, studia videlicet, in quibus occupantur; confessiones, qoas audiunt; conciones quas prædicant, & consilia, quæ pro conscientiis quietandis præbent, vel scribunt; vel propter similes causas. Alioquin Religio patietor detrimenta, quæ Concilium auertere conatur; nempe quod ea *quæ ad substantiam Regularis vitæ pertinent* relaxentur: & illa *quæ bases sunt, & fundamenta totius Regularis disciplinæ exactè* non conseruentur.

Vrgeo etiam, quod cùm via ad maiorem perfectionem nulli præcludi debeat, & *propositum* 46
diuinitus inspiratum impedire non liceat. *cap. licet de Regularibus.* Vt propterea Religioso petenti transitum ad arctiorem, seu perfectiorem Religionem negari non possit sub peccati mortalis reatu, vt dixi *tom. 1. Summæ c. 22. n. 13.* ex Syluestro, & Miranda, & tenent Bartholomæus à S. Fausto, & Bartholomæus de Vecchis, quos refert, & sequitur Barbosa *in d. c. licet n. 16.* procul dubio Religioso ad perfectam, & exactam suæ professionis obseruantiam, ex proposito sibi diuinitus inspirato anhelanti, non debet negari mansio, seu Ciuitas refugij, in qua omnibus obstaculis Regulari obseruantiæ obicem ponentibus, commodiùs, & securiùs obsistere queat.

Ad id porrò teneri Prælatos Religionum col- 47
ligo ex Corduba *in Regula S. Francisci c. 10.* vbi assignans duplicem modum obseruandi regulam, quorum prior est obseruantia ipsius sine transgressione quoad præcepta, de posteriori sic loqoitur conformiter ad intentum, dicens: *Secundo modo est regulam secundum perfectam puritatem, & rigorem in spiritus tranquillitate obseruare, & ipsi Ministri tenentur de præfato remedio perfectionis prouidere. Patet quia Regula subsequenter obligatoriè iniungit dicens; Ministri verò benignè, & charitatiuè eos recipiant. Item quia de iure diuino tenentur fauere perfectioni Regulæ, & legis Christi, vt habetur 2. Corinth. 10. Item quia iure ecclesiastico tenentur quilibet Prælati, vt in c. licet de Regular. Vbi sic habetur: Profectò Prælatus sine difficultate, & prauitate qualibet debet subdito ad frugem melioris vitæ transeundi licentiam indulgere, ne videatur propositum impedire diuinitus inspiratum.* Hæc autem obseruantia Regulæ *secundum*

dum perfectam puritatem, *& rigorem* est idem ac illud quod eidem Patri S. Francisco à Christo reuelatum est, vt ipsius ordinis historiæ narrant, *ad litteram ad litteram; sine glossa, sine glossa.*

48 Specialiter huiusmodi Reformatorum cœnobia vtilissima pro Sancta Ecclesia esse; eo videlicet quod in ipsis veluti in arce fortissima strenuissimi milites semper Deo vacent pro populi Christiani necessitatibus ipsum assiduè deprecantes, elicitur quoque ex Concilio Augustodunensi sub Leodegario Episcopo, *can.* 15. vbi sic: *De Abbatibus verò, vel monachis ita obseruare conuenit, vt quidquid Canonicus ordo, vel Regula S. Benedicti docet, & implere, & custodire in omnibus debeant. Si enim hæc omnia fuerint legitimè à nd Abbates, vel monasteria conseruata, & numerus monachorum, Deo propitio, augebitur, & mundus omnis per eorum orationes assiduas, malis carebit contagiis.* Quibus etiam fauet S. nostra Theresia, quæ, vt in eius vita *c.* 7. habetur, Ecclesiæ calamitates Religiosorum relaxationi attribuit. Dicit enim Hispanico idiomate: *No se de que nos espantamos aya tantos males en la yglesia; pues los que auian de ser los dechados para que todos sacasen virtudes, tienen tamborrada la labor, que el espiritu de los Santos passados dexaron en las Religiones.* Similia ferme reuelata fuisse S. Francisco ex *libro Conformitatum conform.* 7. *art.* 9. Sic habetur: *Stante in oratione B. Francisco in S. Maria de Angelis apud Assisium dixit Christus Francisco: Si vis vt habeam misericordiam de populo Christiano, fac vt ordo tuus permaneat in quo positus est, quia non remanet mihi plus de toto mundo: & ego promitto tibi quod amore tui, & ordinis tui non permittam mundo euenire aliquam tribulationem, quia si in tua Religione non manserint nisi tres fratres perfecti adhuc ipsa erit mea Religio, & ipsam in perpetuum non relinquam, & vsque ad diem iudicij perdurabit.* Hæc ibi pia sanè, & piè intelligenda.

49 Vtilissima quoque Religiosis ipsis esse nedum conuincitur ex dictis; eo præsertim quod pro maiori ipsorum perfectione consequenda conducant; sed & quia per hanc viam infamem hypocrisis labem fugient, quam desides, & negligentes suæ professionis sectatores grauiter incurrunt Tales etenim simulatores, & menda-
50 ces esse ex S. Thoma 2. 2. *q.* 184. *art.* 4. elicitur, & notat Ioannes Tabiensis, *verb. Religio*, dicens: *Ex eo solùm quod Religiosi deponant intentionem perfectionem prosequendi, tales esse in contemptu, & poni à S. Thoma in statu peccati mortalis tanquam*
51 *mendaces, & simulatores facto, est clarum.* Et meritò quidem quia hypocrita est ille qui veluti mymus, & histrio aliam personam induit, quam gerit: Religiosus porrò habitu quem gestat suæ Regulæ exactum professorem se nominat, & si res cum nomine non cohæreat, fingit, & hypocrisi laborat: siquidem veri margariti, obseruantiæ nempè perfectæ, loco, vitrum apparentiæ ponit, vt benè Isidorus Pelusiota *lib.* 1. *epist.* 14 Vnde tritum illud: *Tanti vitrum quanti margaritum.* (De quo Tertullianus *lib.* 4. *contra Marc.*) hypocritis quadrat. Quod satis à Deo in ipsorum
52 morte reuelare solet. Ita hypocrisim monachi cuiusdam reuelauit Deus S. Euthymio cùm Angelum vidit horrenda specie, tridente graui, animam illius è corpore extrahentem, teste Nice-
53 phoro *lib.* 14. 52. Ita hypocrita monachus fingens se abstinere cibis cùm occultè comederet in morte coactus id ipsum publicè confiteri, atque addere: *Ecce nunc ad deuorandum draconi traditus sum, qui cauda sua mea genua, pedesque colligauit, caput verò suum intra meum os mittens spiritum meum ebibens extrahit.* Vti refert S. Gregorius 4. *Dialog.* 38. Ita hypocrisim suam detexit doctor Parisiensis: cùm enim in vita probus ab omnibus haberetur, mortuus ex feretro proclamauit: *Iusto Dei iudicio accusatus, iudicatus, & condemnatus sum.* Qua voce perculsus S. Bruno cum sociis ordinem Carthusientium instituit.

Sed cur in hoc immorandum, cum exacta, & 54
perfecta Regulæ obseruantia, ad quam huiuscemodi Conuentus specialibus Reformati diriguntur, tam per se expetibilis, amabilis, & desiderabilis sit, vt nihil aliud magis Religiosorum animis insitum esse debeat. Plura de hoc *in opere de Reformatione Regularium cap.* 5 *& 6.* dixi, vbi etiam horrendos casus quorundam Regulæ monasticæ contemptorum recitaui. Nunc verò specialiora quædam Patrum, & Sanctorum testimonia in medium producam. Ex S. Ephrem 55
Syro in *Adhortat.* 1. *ad nouit.* illud. *Si in Cœnobio fratrum degeris, regulas conuentuales ne despexeris. Si solitariam vitam vixeris, caue optimas formas Anachoretarum, qui rectam tibi semitam strauerunt, deprauaueris.* Ex Gregorio Nazianzeno, *Iambic.* 15. istud. *Quid est monachus? Est qui viuit, & Regulæ, & Deo.* S. Cæsarius in Regula Sanctimonial. sic: *Quia vos Angelis desiderio esse consimiles, iterum atque iterum rogo, & per omnipotentem Deum vos contestor, vt nihil de sancta Regula instituti vestri minus permittatis, sed totis viribus eam custodire, auxiliante Domino, laboretis.* D. Bernardus de præcept. & dispensat. Sic: *Omnes magistram regulam sequantur, nec ab ea temere deuietur.* vbi temeritatis notam Regulæ transgressoribus indicit Bernardus. Alibi quoque, scilicet Epist. 321. sic: *Rogo vos fratres, & multum obsecro, sic agite, & sic state in Domino dilectissimi, solliciti semper circa custodiam ordinis, vt ordo custodiat vos.* Diuus Bonauentura *in Specul. Disciplinæ p.* 1. *c.* 2. sic: *Communem ordinis obseruantiam sequantur perfectioni in silentio, & aliis institutis plenius obtinendis insistant: à qua nec exemplari leuium, vel negligentium aliquorum dissolutione diuertant.* Eodem quoque libro sic habet: *Optima religiosi perfectio est, perfectè communia quæque conuentualia seruare.* Clariùs cæteris D. Vincentius Ferrerius tam altè, & excellenter de Regulæ Religiosæ obseruantia sentiens, vt *in sermon. de S. Francisco* dixerit: *Qui Regulam seruat, sanctus est, & posset canonizari.* Istorum Patrum vestigia sequitur S. Ignatius de Loyola celeberrimæ Societatis Iesuiticæ Patriarcha; christianique orbis alter sol, dum Regulæ, & constitutionum exactissimam obseruantiam suis mandat his verbis: *Omnes constanti animo incumbamus, vt nihil perfectionis, quod diuina gratia consequi possimus, in absoluta omnium constitutionum obseruatione, nostrique instituti ratione adimplenda, prætermittamus.* Nonnulla etiam ex Sanctis nostris Virginibus Theresia, & Magdalena de Pazzi in eo opusculo *de Reformat. Regular. cap.* 5. ad intentum hoc adduxi. Quibus modò addendum id quod eadem B. Magdalena in quodam raptu, seu extasi prout 4. *part. suæ vitæ cap.* 18. scribitur, dixit quæ omnino ad nostrum thema deseruiunt si quæ alia: *La cognitione appartenente alla Religione è questa, co(n)oscere quanto sia vtile, e necessario il conseruare la Religione,*

gione, è Regola in quella primitiva cognizione, e rigore come quando ella fu instituita, con osservar perfettamente le promesse, e voti, che ciascun'anima Religiosa hà fatto à Dio, o star del continuo con l'anime lontano dal secolo, quanto è possibile. Meritò autem hæc ab his Sanctis dicuntur, quia Regulæ specialiori quadam ratione dicuntur à Deo datæ, vel inspiratæ, prout ex Regula S. Francisci dixerunt Leo X. & Iulius III. in suis diplomatibus, & de Regula S. Brigittæ dicitur in eius reuelationibus, & tractat Corduba, *q. 1. introductor. in Regal.* Quibus si iungatur, quod ex opposito veluti parallelè, tepidi Religiosi, Regularum transgressores in magno animarum suarum periculo versentur, propter quod D. Augustinus tritum illud protulerit: *Sicut non vidi meliores his, qui in claustris profecerunt, ita non vidi deteriores his, qui in claustris virtuosè se habere non studuerant.* Et Dionisius Carthusianus *lib. de Reformat. Claustral. art. 6.* dixerit: *Quanto quis perfectiùs viuere obligatur, tantò vitiosior est conuersatio eius, si vt tenetur, viuere non conetur.* De quo Ioannes Eusebius Nierembergensis *in doctrina Ascetica lib. 1. doctrina 4. c. 36.* profectò manifestè conuincitur huiusmodi monasteria, seu cœnobia Regularium in quibus eorum Regulæ exactè & adamussim obseruentur vtilissima valdè Ecclesiæ, & ipsis Regularibus esse.

56 Vix tandem omittere possum, quod si pro cuiuslibet Religiosi maiori in spiritualibus profectu, iuxta multorum piorum vsum, qui maximè in Religiosissima Societate Iesu cernitur (eiusdem Patriarcha S. Ignatio *4. p. constit. c. 8. regul. 7.* id præcipiente Sacerdotibus: *Vt in armorum spiritualium genere tractando, quod Dei gratia ad ipsius obsequium tantopere conferre cernitur, dexteritatem habere possint*) tempus, & loca specialiter designata sunt vt solitariæ vitæ attendere queat, eo quod à Cornelio Musio *in carmine* laudatum sit illud:

O beata solitudo,
O sola beatitudo
Piis secessis colis.
Quam beati candidati,
Qui ad te volant alati
Procul à mundi colis:

Quanto magis si pro pluribus id fiat, qui impensius Deo vacare studentes audiunt Saluatorem Marci 6. dicentem: *Venite seorsum in desertum locum, & requiescite pusillum?* Quis est iam qui communia ista orationis, silentij, & solitudinis habitacula auersari præsumat? Sanè temeritatis nota dignum censerem nisi me modestiæ regulæ reprimerent. Hoc quidem iudicasse visus est æternæ memoriæ Summus Pontifex Paulus V. dum, iuxta dicta in superioribus, diplomate dato, simili exercitio per decennium vacantibus plenissimam piaculorum suorum Indulgentiam his verbis concessit. *Ij vero, qui de sucrum Superiorum licentia à negotiis per decem dies alieni in cella commorabuntur, aut ab aliorum conuersatione separati in piorum librorum, & aliarum rerum spiritualium animos ad deuotionem, & spiritum inducentium, lectionibus operam suam dederint, addendo sæpe considerationes, & meditationes mysteriorum fidei Catholicæ, diuinorum beneficiorum, quatuor nouissimorum, Passionis Domini nostri Iesu Christi, & aliorum exercitiorum orationum iaculatoriarum, aut vocalium, saltem per duas horas in diem ac noctem, orationibus mentalibus se se exercendo, faciendo eodem tempore confessionem generalem, aut annualem, vel ordinariam, sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum sumpserint aut missam celebrauerint: quoties pro quolibet prædictorum exercitiorum plenariam similiter omnium peccatorum suorum indulgentiam, & remissionem misericorditer in Domino concedimus.*

At vehementer contra huiusmodi Reformatorum Conuentuum erectionem insurgunt quidam boni zelatores (vt par est credere) dicentes, ex illis sequi sectas, & diuisiones in Religionibus, ac proinde impediendos, cùm iuxta Origenis doctrinam, *hom. 26. in Numer.* quod ad præsens intentum applicari potest: *Discenda nobis magnopere est consonantia disciplina, quia tanquam in musicis, si harmonia chordarum fuerit consonanter aptata, sonum suauem modulati carminis reddit: Si verò sit aliqua in fidelibus dissonantia, ingratissimus sonus redditur, & carminis dulcedo corrumpitur: ita, & iis qui Deo militant si dissentiones, & discordias inter se habeant, ingrata erunt omnia, & nihil acceptum Deo videbitur, etiamsi multa bella conficiant, etiamsi spolia multa deferant, & multa munera offerant Deo.* Ad quod maximè vrget illud Christi Lucæ 11. *Omne regnum in seipsum diuisum desolabitur, & domus supra domum cadet.* Sed ad hoc obiectum B. Raymundus de Capua in opusculo illo superiùs relato sic se opponit: *Ad istud respondetur quod salua semper reuerentia dicentium, ipsi non videntur intelligere quid sit diuisio. Loquendo de illa diuisione, qua habet destruere. Omnis enim congregatio multitudinis fit semper ad aliquod vnum, alias non esset congregatio absque vnitate, puta ad vnum actum, ad vnum propositum, ad vnum locum, ad vnum bonum; sicut multi scholares congregantur in vna schola ad audiendum vnum magistrum, milites multi congregantur in vno loco sub vno vexillo, & vno Capitaneo ad faciendam vnam victoriam, & sic de aliis: Religiosorum autem Congregatio secundum B. Augustinum facta est charitatis vnione clamante Propheta ista voce: Ecce quam bonum, & quam iucundum, &c. semper fit sub vno determinato modo viuendi* Et post alia: *Dicere ergo quod fratres qui volunt seruare prædictum modum viuendi, & B. Dominicum imitari, diuidunt Ordinem, est sicut dicere, quod milites qui sequuntur vexillum, & obediunt Capitaneo deserunt, & diuidunt campum, vel exercitum; est sicut dicere, quod scholares qui libenter vadunt ad scholas, & audiunt magistrum, destruunt studium, quia diuidunt se ab aliis, qui nolunt venire ad audiendum magistrum in scholis. Manifestum est etiam cuilibet vtenti ratione, quod accedentes ad vnitatem, in qua est, vel in qua congregatio fit non diuidunt, sed vniunt, non disgregant, sed congregant, non destruunt, sed construunt quod iam erat destructum.* Deinde hoc motiuum inane esse sic prosequitur. *Ex ipso enim formaliter sequitur quod nullus Rector istius Ordinis debet vnquam attendere, nec cogitare de Reformatione ipsius Ordinis. Nam arguo sic: Impossibile est citra Deum quod totus Ordo simul reformetur. Si autem pars reformetur, erit diuisio inter reformatos, & non reformatos, igitur nunquam cogitemus de hoc nisi quod Deus totum faciat simul, alias non apponamus manum. O si Sancti Apostoli timuissent hoc, scilicet ne ponerent, vel posuissent Diuisionem inter Christianos, & Paganos, profectò de cætero nunquam aliquem conuertissent, nec etiam instruxissent. O si Sancti Patres, & Doctores hoc attendissent,* 57

seat, nunquam pro certo aliquem instruxisset. Quia verò intellexerunt verbum veritatis, quod non venerat pacem mittere sed gladium inter bonos, & malos, ideo faciendo quod debebant non curabant, siqua ex hoc diuisio sequeretur. Nec sequitur, salua eorum reuerentia, quod fierent duo ordines, & confunderentur ambo, imò vbi sunt centum, quando quilibet facit quod sibi placet, non est inter illos vnus ordo, qui tamen efficeretur paulatim vnus per vnitatem obseruantia vnius uniformiter scripta, vbi non sequuntur proprias voluntates, & diuersas, sed vnam statuentem, & ordinantem, & tunc esset vnum ouile & vnus pastor. Idem sequitur Ioannes Excuria Vicarius Conuentuum reformatorum Congregationis Olandciæ eiusdem Ordinis in Epistola ad Carolum Ducem Burgundiæ, dicens: *Nec est hoc Ordinem diuidere, statum Ordinis mutare, aut eius hierarchycum, vt quorundam verbis vtamur, confundere, vel struere.* Et inferiùs; *vnus magister Ordinis: vnum Capitulum generale, vna professio sub eisdem Regula, & constitutionibus, absque qua-*
59 *cunque diuisione Ordinis vnitatem conseruat.* Alius propterea eiusdem Ordinis celebris Professor Ioannes Nyder *in Opuscul. de Reformatione Religiosorum* sic se opponit contra eos qui Conuentuum, reformationem reiiciebant, eo quod per illam ordo diuideretur. *Obiiciunt quod per reformationem quorundam, & non aliorum, Ordo, diuidatur, & duo videantur Ordines. Meliùs fortasse arguerent quod apud Reformatos vnus resuscitatur Ordo, & apud deformatos nullus manet Ordo, sed sempiternus horror inhabitat.* Subiungit: *Imò reformatè viuere est vnire, & ordinare se in Dei exercitu ductum sequendo sui fundatoris.* Et inferiùs: *Et ita hodiè fit, vt docet experientia tam apud Religiosos, quam apud Sanctimoniales bene reformatas quidquid dicant conformatores sæculi, & Reformatorum æmuli.* Ita Niderus c 7 eius *Opusculi.*

60 Opponunt secundò alij quod ex huiusmodi Conuentuum diuisione sequantur scandala, murmurationes, detractiones, odia, contumeliæ, & generaliter solutio totius concordiæ, & pacis, quæ maximè sunt contraria perfectioni Religionis. Sed ad hæc idem Ioannes Excuria, qui vt supra in Epistola ad Ducem Burgundiæ sic respondet: *Circa quod dicendum est secundum D.*
61 *Thomam in materia de scandalo, tractantem qualiter bona spiritualia debeant, vel non debeant dimitti propter scandalum. Bona enim spiritualia sunt in duplici differentia, scilicet necessaria, & voluntaria. Bona ergo spiritualia quæ sunt de necessitate non debent omitti propter scandalum passiuum aliquorum. Reformatio autem religiosorum est aeu obseruantibus necessaria: ad quam faciendam obligantur Prælati de directo ex debito iustitiæ, ideo non debet omitti propter scandalum aliquorum. Bona verò spiritualia voluntaria possunt interdum differri, sed ex toto illa dimittere, non est necesse. Nam si aliqui de bono opere ex ignorantia, seu fragilitate scandalizantur, vocatur scandalum pusillorum. Debent ergo pusilli tales instrui, & informari, & si scandalum deponere noluerint, tunc scandalum eorum videtur ex malitia procedere; nec propter eos bonum est amplius omittendum, vel differendum: quoniam eorum scandalum simile est scandalo Pharisæorum. Quod autem per tales lites, & odia suscitatur, pacis, & charitatis fœdera dissoluantur, Christus audiatur, & sibi obediatur qui ait: Sinite illos cæci sunt, &c. Si autem forte aliqui forent qui nolentes in obseruantia pro salute sua manere, aut ad Conuentum alium se transferre, & longè latéquè vagari errabundi minus malum erit incomparabiliter, quàm posteritatem suam per futura tempora periculo perditionis exponi. Timendum quippè est in proposito Euangelium sibi applicari, vbi Dominus ait. Væ vobis scribæ, & Pharisæi hypocritæ, qui circuitis mare, & aridam, vt faciatis vnum proselitum, & cum factus fuerit, facitis filium gehennæ duplo quàm vobis.* Ferè ad idem respondet Ioannes Nyderus in Opusculo citando, c. 13.

Obstant, & alij dicentes singularitatem esse 62
huiusmodi monasteriorum institutiones, ac per consequens auersendas, prout sæpiùs de ipsa Patres docent. Et signanter Cassianus *lib. 5. cap. 13.* dicens: *Quidquid enim extra consuetudinem præsumitur, vsumque communem, vt vanitatis, & gloriæ, atque ostentationis morbo pollutum antiquissima Patrum traditio notat.* Vnde D. Bonauenturæ *in Specul. disciplin. & in Alphabet* hæc dogmata sunt: *Optima religiosi perfecti est perfectè communia quæque conuentualia seruare Qui communia sectatur, & singularia vitat, magis diligetur, & citiùs ad bonum finem perueniet.* Et nostra S. Theresia *in Documenti Monial.* sic; *Huya simpre la singularidad, quanto le fuere possible, que es gran mal de la Communidad.* Sed ad hoc obiectum benè respondet primo Ioannes Niderus Dominicanus *in Tract. de Reformat. Religios. cap. 5.* Sic dicens contra eos qui reformationem Religionis
impugnabant: *Ad quartam obiectionem vbi di-* 63
cunt reformationem esse rei nouitatem, & singularitatem; in hoc impij suam cæcitatem manifestant, & ignorantiam. Nouitas enim non semper in malo; sed sæpe in sacra pagina in bono accipitur, imò nullus reformari potest absque induitione nouæ formæ; vnde toto nisu cordis studere debent religiosi quatenus innouentur spiritu Seruiamus, inquit Apostolus ad Romanos 7. in nouitate spiritus, & non in vetustate litteræ. Assumere itaque quinque nouitates sacra docet pagina. Primò, nouitatem cordium in pænitendo de vita præterita, quam nouitatem Deus promittit Ezechielis 2 Dabo vobis cor nouum. Secundo, nouitatem oris, qua verbum vitæ prædicemus, & cantemus, quam Christus promittit Matthæi vltimo: Linguis loquentur nouis. Et in Psalmis: Cantate Domino canticum nouum. Tertiò, nouitatem conuersationis, de qua 1. ad Corinth. 5. Expurgate vetus fermentum vt sitis noua conspersio. Quartò nouitatem bonæ famæ, & nominis, de quo Isai 42. vocabitur tibi nomen nouum, quod os Domini nominauit Quinto, nouitatem vitæ de qua Hebræor. 10. Habentes itaque fiduciam in sanguine eius qui initiauit nobis vitam nouam. Sciant tamen reformationis æmuli, quod nouitas, cum à sanctis vituperatur doctoribus, importat aliquid, quod nec à sacris approbatum est scripturis, nec ab Ecclesia Sancta vsibus. Certum autem est, quod reformare mores secundum Regulam, & statuta per Ecclesiam approbata diuinò nihil mali, sed maiorem viuendi perfectionem importare dignoscitur. Et post alia. *De singularitate pari modo se pandunt esse aut maleuolos, aut ignorantissimos Singularitas enim prout importat vitium, quemadmodum S. Thomas 2. 2. q. 162. art. 4. ad 4. & habet à B. Bernardo, quidam est gradus superbiæ. Quia quintus humilitatis gradus est tenere quod communis regula monasterij habet, cui opponitur singularitas, per quam scilicet aliquis sanctior vult apparere alijs.* Subiungit deinde: *Videat hic mentis compos quod apud religiosos singularis est, & dicitur: primo qui non vult tenere quod com-*

munis tenet vita monasterij, quia in monasterio sepe multitudo monachorum non sequitur quam professa est regulam, sed potius vitam imitatur mundanam, & huic seculo se conformare nititur totis viribus. Ad singularitatem etiam exigitur, vt quis sanctior velit apparere quàm existat. Hoc certè vitium hypocrisis importat, & superbia, aut inanis glorie, nedum in religioso, & monacho, sed etiam in quolibet Christiano fidem professo. Inferius autem sic: *Seruare autem regulam, & statuta à sanctis confirmata patribus, ab Ecclesia vniuersali approbata, & prædicata à viris qui olim prudentia pollebant, & virtutibus: hoc non est singularitatis incurrere vitium, sed sub voto, Deo reddere promissum. Nec de singularitatis vitio debet notari qui super alios opera supererogationis in victu, vel amictu exercet, nisi faceret illud propter iactantiam, vel superbiam, vt se cæteris preferat, quia sic esset vitium superstitionis, vt dicit S. Thomas 2.2. Si autem hæc facit, inquit, propter macerationem carnis, vel ad humiliationem spiritus, ad virtutem temperantiæ pertinet. Vnde Augustinus dicit lib 3.c. .de Doctr. Christ. Quisquis restrictius rebus prætereuntibus vtitur quàm habeant mores eorum cum quibus viuit, aut intemperans, aut superstitiosus est Et ita per omnia dicit Bonauentura lib. de perfection. Euangel. c.12. In cuius rei euidentiam primo dialogorum refert B. Gregorius. Cùm inter seculares in alpibus commanens S. Honoratus nollet carnes comedere puerus existens secularis, & de singularitate à consodalibus corrigeretur exiuit mancipium volens aquam haurire per situlam, quam in montibus, vbi consueuerunt homines audire de piscibus, non eos videre, intrauit piscis miraculosè: qui ad sancti viri plura posset valere prandia. Per quod certè Dominus approbauit singularitatem supererogationis, & temperantiæ, non singularitatem superstitionis, & superbiæ. Ex quibus apertè iam conuincitur nullum reformationi beneuolum, censeri debere singularem, aut inuentorem nouitatum, quia se seculo conformare volentes religiosi tepidi, & Patrum sancita contemnentes vetera, potius singulares sunt vocandi.* Videndus etiam Corduba *in Regul. S. Franciſc. c. 10. q. 5.*

64 Succlamant alij dicentes, se viuere sicut Patres eorum, apud quos non erat huiusmodi Conuentuum Reformatorum & non Reformatorum discrepantia. Sed illis obstandum; eo quod fere semper in Religionibus talis diuersitas visa fuerit, vt aliqua ex iis quæ adduxi, sufficienter
65 demonstrant. Deinde illis opponitur Ioannes Nyderus relatus, *eo opusculo c. 8.* Sic dicens: *Respondetur eis, quod, aut loquuntur de primis sui Ordinis Patribus, aut de modernis transgressoribus. Si de primis* hoc, inquit, non esse credendum. Si verò de modernis, sit: *Hoc primum responsum habeant quod mortui de quorum virtutibus apertè non constat, iudicium cordium cognitori committendum est, non temerè à viuis definiendum quo animo plura regulæ, & constitutionum non obseruauerunt. Piè enim credi potest multos animum habuisse ea seruandi: si hi cum quibus degerant Prælati ea omnino seruanda mandauissent, & multitudo fratrum sine qua plures cerimoniæ seruari nequeunt talia practicassent.* Quod si de illis conuincatur ita fecisse subiungit idem Author: *Lugeant potius talium filij pro patribus dicentes cum Ieremia illud Trenor. 5. Patres nostri peccauerunt, & non sunt, & nos iniquitates eorum portauimus. Et cum Psalmista: Peccauimus cum patribus nostris, iniustè egimus, iniquitatem fecimus. Nec mirum si patres eorum comederunt vuam acerbam, & dentes filiorum obstupuerunt.*

66 Opponunt præterea dispensationes in Regularibus obseruantiis, quibus conformantur conuentus non Reformati. Sed istis obuiam vno verbo occurri potest, quod si tales dispensationes per Apostolicam Sedem factæ fuerint, ac-
67 quiescendum, quod illis vti possunt; & si melius esset, præsertim si ipsa S. Sedes oppositum non præciperet, Regulę puritati sinceriter se conformare. Si autem per dispensationes intelligant laxas quasdam, & irrationabiles licentias, seu permissiones viuendi contra Regulam, tales non *dispensationes*, sed *dissipationes* meritò compellari debent Est enim dispensatio, prout Hostiensis, Angestus, Corduba, & alij *Rigoris iuris, per eum ad quem spectat misericors canonicè facta relaxatio.* Expendatur illud *Canonicè facta.* Pro quo D. Bernardus *de considerat. ad Eugenium libr.* 3. sic. *Quid inquis? Prohibes dispensare? Non sed dissipare. Non sum tam rudis, vt ignorem positos vos dispensatores, sed in ædificationem, non in destructionem. Denique quæritur inter dispensatores, vt fidelis quis inueniatur. Vbi necessitas vrget, excusabilis dispensatio est: Vbi vtilitas prouocat, dispensatio laudabilis est. Vtilitas inquam communis, non propria. Nam cum nihil horum est, non planè fidelis dispensatio, sed crudelis dissipatio est.* De tali etiam dispensationis genere optimè Nyderus *supra cap. 9* dixit: *Dispensare est cum licentia ad infernum intrare* Et inferius: *Satis igitur patet quam inanis sit obiectio de dispensationis velamine, per quod multi te taliter fere se ipsos conformant sæculo.*

68 Nonnulli etiam impugnant huiusmodi Cœnobia strictioris obseruantiæ, quia dicunt occasionem esse, quod aliqui propter ipsorum strictiorem vitam, Religionem deserant, & fiant Apostatæ. Cæterùm, prætcrquam de istis dici posset commune illud, quod Pharisæorum scandalum passiuum non est curandum, sicut nec Christus curauit *Matth. 21. & Ioann. 2.* Vlterius Corduba *in Regul. S. Franciſc. q. 3. introduct.* sic dicit: *Respondeo illud ad Galat. 5. vtinam abscindantur qui vos conturbant. Nam vt ait S. Bonauentura q. 14 super Regulam, gratiæ sunt Deo referendæ pro tanto beneficio: non quia apostans ad sæculum exiens peccauit frater, sed quia oues suas à contagiosa peste liberauit.* Et infra: *Nam minus malum est quod solus ille discolus damnetur in sæculo, & inter peccatores, quam in Religione inter sanctos in scandalum aliorum.* Ad quod affert exemplum Catholicæ Reginæ Elisabeth Hispaniarum, quæ cum reformasset quædam Monasteria Monialium, & aliqus illarum quæ ex Monasteriis exierant, in Lupanari existentes canerent hymnos, & cantilenas, & hoc esset illi relatum, ipsa dixit: *Optimè factum est, vt meretrix sit in suo loco decenti scilicet lupanari: illa erat meretrix in loco sancto, melius est vt sit in suo loco.* Vide Nyderum supra *c. 14.* afferentem ad intentum oraculum cuiusdam sancti viri Ratisponensis Episcopi ad alium eiusdem Ecclesiæ Antistitem.

69 Item alij dicunt, horum Conuentuum specialiter Reformatorum institutionem prorsus esse charitati contrariam, quia ex ea sequitur quod non reformati vilipenduntur, calumniantur, & veluti ethnici, & publicani reputantur. Sed istis obstat, quod si hoc dicant de Re-
70 formatis, quasi ipsi sint, qui alios non Refor-

maros

matos vilipendunt,calumniantur, &c. Malè faciunt,& reprehensibiles valde sunt. Quia nemo strictiorem vitæ modum sequens alium iudicare debeat, eo quod videat ipsum laxioris vitæ normam sectari:ne similis sit Phariseo illi, qui in Euangelio dicebat Luc. 18. *Non sum sicut cæteri hominum raptores, iniusti, adulteri, velut etiam hic publicanus, ieiuno bis in sabbato, decimas do omnium, quæ possideo.* Etenim, vt Vualdensis noster, *tom. 1. lib. 1. art. 3. cap.* 18 contra similem Phariseo Vuiclephum dicebat: *Hoc vnum credo nemini vnquam creato iudicio fore concessum ante tempus extremi iudicij zizania ventilare de tritico* Et inter malos ipsos multi perfecti reperiuntur Pro quo audiatur quod de Cirione, Squirlone vel Isquirione Monacho Scythiæ legitur *3. l. Vitar. Patr n.* 197. *& 6 lib de Prouidentia n.* 14. vbi de ipso dicitur, quod cum Sancti illi Patres prophetarent de futuris monachis, quale videlicet esset futuri, ipse dixit: *Nos quidem adhuc mandata Dei implemus.* Interrogatus autem de successoribus, dixit: *Dimidium operis nostri operaturi sunt.* Interrogatus verò de aliis posterioribus, respondit. *Omnino non habet operationem generatio illa ventura.* Subiunxit tamen: *Qui reperti fuerint probati in tempore illo meliores super nos, & patres nostros erunt.* Et meritò quidem, quia sub cœnobitica, & laxiori vi[illegible]egentes, si cum trium votorum obseruantia, & humilitate viuant, dubio procul alios excedent in perfectione, qui etsi arctiori vitæ vacent, id tamen ex amore proprio, & superbia faciunt. Prout aptissimo exemplo declarat Pelagius, seu Author *lib. 5. de vit. Patr. libell.* 14. *n.* 19. & colligi potest ex D. Basilio *in Regul. fus. disp. reg.* 7. Vnde (quod mirum videri posset) S. Franciscus, prout legitur in chronicis eius ordinis, & refert Corduba *supr. cap.* 10 *qu.* 2. prohibuit obseruari in suo ordine præceptum fratris Eliæ Ge-
71 neralis eiusdem de carnibus non comedendis.
Nec mirum sanè quia cum Christianæ vitæ perfectio, quam addiscere Religiosi profitentur, in conformitate cum diuina voluntate sita sit, quicunque religiosus eam fecerit, siue in strictiori, siue in mitiori via, perfectionem assequetur. Idcirco enim Abbas Nistero Antonij Magni amicus, vt ex *4. lib. vitar. Patr. libello* 1. habetur, cuidam petenti consilium aliquod, post relata diuersa virtutum exercitia, in quibus antiquiores Patres occupabantur, dixit: *Quod vides secundum Deum velle animam tuam, hoc fac, & custodi cor tuum.* Vtique ad consolationem Regularium eorum, qui corporis nimis austeritatibus non incumbunt; si enim secundum Dei voluntatem vixerint, poterunt alios in vera perfectione excedere. Vnde Origenes *hom.* 10. *in Numer.* quem ad simile intentum affert noster Vualdensis *tom. 1. lib. 2. art. 4. c. 36. num.* 4. Claustrales omnes *Sanctos* appellat, etiam si sint peccatores, quia scilicet *se Deo vouerunt, & separauerunt à vulgo vitam suam, vt Domino seruiant.*
72 Possunt etiam dici obseruantes, sicut alij qui rigori vitæ vacant Vt enim dissertè in *Opusc. illo relato* dixit Ioannes Excuria iam citatus: *Differentia inter obseruantes, & non obseruantes non consistit in hoc quod est vti dispensatione, & non vti: sed non obseruantes dici debent, qui passim, & indifferenter transgrediuntur statuta, & ceremonias suæ Religionis: Obseruantes autem illi, qui regulariter, & ordinariè illas obseruant; quamuis interdum pro loco, & tempore, seu causa, vel casu vrgente, dispensationibus vtantur. Aut fortè, vt contingere potest, ex fragilitate sine dispensatione transgrediantur, dummodo se intendant emendare, & non passim frangere, & pœnis se submittere.* Benè etiam Ioannes Nyderus *in opusc. relato c.* 8. dixit: *Omnes in non reformatis existentes Monasteriis iudicare transgressores suæ Regulæ superbia non caret, aut ei est proximum.* Optimè etiam, & iuxta mentem nostræ Seraphicæ Virginis Theresiæ, Dominicus Grauina eiusdem florentissimæ Dominicanæ vineæ frugifer palmes, contra nebulones hæreticos, & quosdam ex Catholicis autumantes in Religionibus laxis nihil boni fere reperiri, sic insurgit. *Nulla est quamuis lassata, & defatigata congregatio quæ (vt B. Matri Theresiæ in eius vita reuelatum est) magno non sit Ecclesiæ adiumento. Bos lassus fortius figit pedem, scripsit Hieron. Ep ad Aug. & in illa parte, quam pro exemplo perditionis ponunt hæretici (dicit Augustinus lib de vnit. Eccles.) id est in Israel fuerunt Sancti Prophetæ, ibi erat ille memorabilis Elias, vt de aliis taceam. Vnde & se solum Dei seruum existimantem cum diceret: relictus sum ego solus: blanda obiurgatione à Domino reprehensum legimus, dicente Domino.* Reliqui mihi septem millia virorum, qui non curuauerunt genua ante Baal Et inferius sic: *Non est vinea ista Religiosorum, sicut vinea illa viri stulti à Salomone descripta, quam totam repleuerant spinæ, & vrticæ, cum tot flores delegerimus, cum tot fructus collegerimus. Præclarè S. Augustinus in Psal. 47. illam vocem impiorum dicentium quod in Ecclesia vix inuenitur vnus, vel duo, sed paucissimi boni sic confutat. Non audiemus tales voces, ne putemus paucos esse istos multi sunt, sed inter plures latent. Et vt alibi idem Augustinus dixit: sunt ibi, & grana accede, tenta, excute, adhibe oris iudicium.* Facit etiam concinne ad hoc intentum quod nostra etiam Extatica virgo B. Magdalena de Pazzi in quodam Raptu, seu Extasi, prout refertur in ipsius vita *part. 4. cap.* 31 intellexit, scilicet: *Che oltre modo dispiaceuano à Giesù que' religiosi, che non solo non vogliono osseruare i voti promessi à Dio, e le regole, e statuti della lor Religione, ma son anche d'impedimento agli altri, che non caminano in osseruanza. Per lo contrario intese ancora, che molto aggradiuano agli occhi diuini que' Religiosi che dimorano in Religione poco osseruante procurano dalla parte loro, benche con grande incommodo, e patimento di corrispondere al vero, e perfetto viuere religioso. Onde di questi con somma compassione, e con gli occhi talora pieni di lagrime dicea: O quanto mi duole di non poter col proprio sangue far si, che quest'anime illuminate, le quali abitano in Religione larga, abbian quella facilità, e quell'ocasioni, che hò io di poter corrispondere al desiderio, e stimolo interno che hanno. E riuolta à se stessa dicea: O quanto meglio di me seruirebbono à Dio? O quanto più grate sarebbono di tanto dono, se si trouassero, dou' io mi trouo* Possunt ergo esse, sicut de facto sunt plures sancti, etiam in laxioribus Cænobiis, & si vt tales non habeantur, vel quia alij non sic boni inter eos degant, & bonum ipsorum nomen obscurent; vel quia sanctitas vera, cum in interiorum virtutum exercitio consistat principaliter, non apparet exteriùs; vel quia ipsi se occultant. De quo D. Bonauentura *quæstion.* 16 *&* 19 *sup. Reg. D. Francisc* & Corduba *ibid quæst.* 3.

introduxit. Vnde de similibus verificari poterit id quod superius ex D. Vincentio *in serm. de S. Francisco* dixi: *Qui Regulam seruat sanctus est, & posset canonizari.*

73 At dicent, saltem sæculares, & extranei, visa huiusmodi diuisione conuentuum, & fratrum, malè iudicant de illis, qui laxiori modo viuunt, illosque vilipendunt, calumniantur, &c. Sed istis opponitur quod malè faciant, & contra regu-
74 las charitatis, & iustitiæ. Tum propter dicta, quæ etiam ad hoc intentum deseruiunt. Tum quia, vt bene B. Raimundus relatus dixit: *Tota die videmus quod in diuersis locis, & conuentibus sunt aliqui fratres excellentes; quidam in scientia, quidam in sanctitate vitæ: & tamen non propter hoc alij reputantur ignorantes, vel mali.* Sic ergo quamuis conuentus, & fratres strictioris obseruantiæ boni iudicentur, non propterea alij, qui secundum mitigationem approbatam, vel laxiorem vitæ normam degunt, mali æstimari debent. Vt enim Nyderus *supra c. 7.* dixit: *In quolibet statu, ac Religione, & ordine quolibet non omnes sunt perfecti, sed in eis, sicut inter sæculares, sunt gradus: ita vt quidam sint boni; alij meliores, & quidam optimi. Non ergo sequeretur: isti Reformati sunt meliores, ergo vos, qui adeò strictè non viuitis, & tamen ad salutem necessaria seruatis, estis mali.* Deinde, vt idem Nyderus *ibidem* dixit. *Aut isti Religiosi habent, & seruant ea, quæ de necessitate salutis sunt seruanda in suo ordine: & tunc à nullis debent haberi pro publicanis, & ethnicis; possunt tamen, & arctari debent ad obseruandum ea quæ sunt professi, & sine quibus tria substantialia diu non queunt subsistere.* Et post alia: *Si autem non seruant ea, quæ salutis necessitate sunt seruanda non mirum si à cunctis æstimantur miseri. Ipsi enim si nomini religionis satisfacerent, meritò laudari deberent, iuxta illud Psalmista: secundum nomen tuum sic & laus tua. Postremo ipsi Religiosi in Ecclesia sunt velut sal positi, quorum bono exemplo mores aliorum condiendi forent, sed si sal infatuatum fuerit dicit Christus Matth. 5. ad nihilum valet vltra nisi vt mittatur foras, & conculcetur ab hominibus. Imputent ergo sibi si iudicantur sicut & sunt.*

75 Ex dictis porrò elicitur iure, meritóque Leonem X. in Bulla, quam retuli *tom. 5. meæ Summæ in Ar-magno Seruitarum n. 189.* præcepisse sub pœna excommunicationis latæ sententiæ ipso facto incurrendæ, & Papæ reseruata, quam referunt Cassarubius, & Corduba ibi relati, ne aliquis ex fratribus Minoribus appellaret alium *Priuilegiatum, Collectaneum, Bullistam, Amadeitam, Clarenum, de Euangelio, seu de Caputio, seu Bigotum*, aut alio nomine irrisorio, aut iniurioso. Quod, vt inquit idem Corduba *sup. c. 2. Reg. S. Francis. q. 18.* etiam intelligitur de appellantibus alios *alio quouis nomine, etiam de nouo reperto seu fortè in futurum.* An verò etiam intelligatur de illis Reformatis, qui alios, etsi obseruantes, non tamen ea strictioris vitæ norma degentes, vocant, vel vocari à Sede Apostolica faciunt, Calceatos, Mitigatos, Pannosos, &c alij viderint.

76 Elicitur secundò, conformiter ad dicta *supra num. 69. 70 & 71.* viuentes in laxioribus Religionibus, vel conuentibus esse in statu salutis, si alias obseruent ea quæ ad substantiam Religionis spectant, & quæ ipsi in professione promiserunt. Vnde Corduba *supra c. 2. q. 18.* contra Ioannem Pitrinum, quem ibi refert, dicit fratres Conuentuales sui ordinis Minores esse in bono statu salutis, *si alias* (inquit) *viuunt reformatè, vt tenentur, secundum alia obligatoria Regulæ.* Quod de aliis etiam Religionibus dispensatis, seu mitigatis dici debet. Quia tamen hoc maiorem exigit indaginem, & ad satisfactionem plurium conscientiarum, quæ circa hoc sæpius angi solent scrupulis, ideo diligentius inuestigandum quando tales sunt tuti in conscientia, & quando non. Pro quo huiusmodi positiones statuendæ sunt.

Prima est, iuxta dicta supra *n. 66.* Religiosi 77
viuentes in Religionibus mitigatis, seu dispensatis à Sede Apostolica tuti sunt in conscientia, & sunt in statu salutis, obseruantes Regulam Ordinis secundum talem mitigationem, vel dispensationem. Ratio est, quia eo ipso quod Papa, vel Apostolica Sedes dispensauit, vel mitigauit dictam Regulam, consequenter etiam approbauit modum illum viuendi sub ipsa. Cuius signum est, quod Pontifex in ea mitigatione seu dispensatione adiungere soleat *ad animarum salutem*, seu *profectum animarum*, prout Innocentius IV. & Eugenius IV. in simili dispensatione Regulæ B. Alberti pro Carmelitis dixerunt. Et quia obseruantibus Regulas sic dispensatas, & mitigatas concedere solent indulgentias, prout illas concessit idem Eugenius. Vnde tam certum est Religiosos sic viuentes esse in statu salutis quam certum est Papam errare non posse in approbatione Religionum. Quod etiam roboratur ex eo quod, vt est certum apud omnes, lex legitimè dispensata non obligat. Idque sæpius Pontifices dispensantes Regulas explicare solent. Sic colligitur ex Corduba supra *cap. 10. q. 5 §. 2. notand.*

Secunda Religiosi etiam viuentes in Reli- 78
gionibus, vbi per legitimam consuetudinem Regula est relaxata, seu mitigata, dummodo illam sic relaxatam, aut mitigatam obseruent, sunt securi in conscientia, & in statu salutis. Ratio est, quia præcepta Regulæ (exceptis his quæ pertinent ad vota essentialia) sunt quasi leges adiunctæ Religioni; Quare tantum obligant dum vim legis habent: hanc autem vim amittunt, stante consuetudine contraria, sufficiente ad abrogandas alias leges Ecclesiasticas, cùm non maiorem vim, quàm leges Ecclesiasticæ habeant. Ergo illas non obseruans, neque peccabit, neque erit propterea in statu damnationis. Confirmatur, quia cùm superior dispensat in aliqua ex illis legibus, excusatur à culpa non obseruans: ergo similiter, quando in desuetudinem abiit: eandem enim vim contra legem habet legitima consuetudo, ac dispensatio. Secundò, quia tales religiosi iam in re non profitentur priorem illam, & pristinam regulam, sed aliam diuersam laxiorem; & nihil refert, in eum statum deuenerit siue per dispensationem, siue per legitimam desuetudinem. Ita Sanchez *lib. 6. in Decalog. cap. 2 num. 16.* ex aliis, quos etiam sequitur Pelizzarius *in Manuali Regular. tract. 5. cap. 1. num. 54 & seqq.* Conformiter ad id quod dixi *tom. 5 summ. cap. 7. num. 17.* ex Corduba, & Azorio.

Tertia, conformiter etiam ad dicta eo loco 79
n. 18 Religiosi viuentes in Religionibus, in quibus Regula, vel ipsa Religio relaxata est per legitimam consuetudinem quoad modos, vel circumstantias votorum essentialium Religionis,

ligionis, si illam isto modo relaxatam obseruent, sunt etiam in statu salutis, & tuti in conscientia. Ratio est eadem, quia scilicet consuetudo habet vim tollendi seu abrogandi tales modos, & circumstantias quia non pertinent ad substantiam votorum, sed ad maiorem ipsorum perfectionem. Sanchez *sup. n. 26. & 29.* Pellizzarius *supra n. 54.* qui ponunt exemplum in præcepti non equitandi, & non portandi calceamenta in Ordine Minorum, quia illa non pertinent ad substantiam votorum, sed ad perfectionem illorum.

80 Quarta, Religiosi viuentes in Religionibus relaxatis quantum ad substantiam votorum essentialium Religionis; isto modo viuentes non sunt securi in conscientia, sed sunt in statu damnationis. Ratio est ex opposito fundamento, quia scilicet essentia Religionis consistit in illis votis; propterea enim vocantur essentialia, ac proinde nulla consuetudine abrogari possunt. Confirmatur, quia vota Religionis saltem quoad substantiam obligant iure naturali, & diuino: quemadmodum ergo in iure naturali, & diuino non cadit dispensatio; sic neque illis votis. Ita et iam Sanchez, & Pellizzarius conformiter ad ea, quæ dixi eo loco *n. 16.*

81 Quinta. Religiosi viuentes in Religionibus, vel Conuentibus, vbi Regula, & Constitutiones rarò, vel numquam seruantur, sed passim franguntur; si hoc modo ipsi viuant, in statu damnationis, vel maximo saltem periculo ipsius sunt. Hanc probant quæ adduxi *in Tractatu de Reformatione Regularium cap. 5. & 6.* ex quamplurimis Patrum, & Doctorum testimoniis, variisque exemplis, etiam horrendis ibi relatis. Eamque docet Ioannes Excuria in opusculo superius relato dicens, quod talis modus viuendi *suos amatores, & defensores, si sic moriantur, ineuitabiliter damnat.* Ratio verò est, quia esto admittamus transgressionem Regulæ, & Constitutionum in iis quæ non spectant ad obseruantiam votorum non esse mortale peccatum, sed solum veniale; nihilominus consuetudo (potius corruptela, & abusus) taliter viuendi excusari non potest à peccato mortali, prout tenent Abbas, Felinus, Carthusianus, & Tabiena, quos sequitur Sanchez *supr. c. 4. n. 18.* vel quia est contemptus interpretatiuus, vt tenent D. Antoninus, Syluester, Valentia, quos refert idem Sanchez; vel quia vt ipse dicit, qui hoc facit, *probabilissimo contemnendi Regulas periculo expositus est*, & quia *grauiter Religioni suæ perniciosus est*, vt propterea mereretur è Religione expelli.

82 Sexta Si tamen Religiosi viuentes in talibus Religionibus, vel Conuentibus, vbi Regula, & Constitutiones rarò vel nunquam seruantur, sed passim franguntur, tali modo viuendi non se accommodent, sed doleant de illo, & curent qua possunt, illum euitare, non sunt iudicandi vt damnabiliter viuentes. Tutius tamen agerent, si ad alia loca se transferrent. Ita Ioannes Excuria relatus referens D. Antoninum. Ratio sumitur ex opposito fundamento; quia scilicet sic viuentes nec possunt dici contemptores suæ Regulæ, aut expositi periculo illam contemnendi, aut dici perniciosi suæ Religioni.

83 Ponit præterea idem Excuria duas has conclusiones. Prima est. *Religiosi, quorum voluntas renuit subiici ordinationibus Regulæ, & constitutionum: sed deliberatè magis volunt extra obseruantiam viuere regularem nolentes reformari; siue resistant, siue non resistant, si sic perdurant vsque in finem, non possunt nisi damnabiliter mori; nisi Deus faciat miraculum, quoniam vixerunt & mortui sunt formaliter contemnentes; & per consequens in peccato mortali.* Secunda est. *Religiosi, quibus nulla cura est de suis statutis obseruantia, aut regularitate, sed passim, & indifferenter cerimonias sui Ordinis frangunt: si sic vsque in finem continuauerint, etiam si positiuè, & formaliter non renuant cerimonias subiici, quia tamen in schola sua Religionis prout promiserunt in sua professione non studuerunt, & per consequens tendentia in perfectionem non intenderunt, aut vacauerunt vel humiliter, & compassiuè magis, quàm assertiuè loquamur: non videntur quin transitus eorum in tremendo Dei iudicio sit de periculo perditionis vehementissima trepidatione suspectus.* Hæc dictus author, altè pensanda.

Hine veluti corollarie sequitur primò, quod inducere aliquem ad Religionem valdè deformatam, saltem secundum vota essentialia Religionis, iuxta ea quæ dixi *tom. 1. Summæ cap. 24. num. 29* (vt) certò à pluribus existimatur esse peccatum mortale. De quo latè Corduba *supra c. 2. q. 2.* probans illud ex eo Christi Matth. 23. *Væ vobis, Pharisæi, qui circuitis mare, & aridam, vt faciatis vnum proselytum, & cum fecerittis, facitis eum filium gehennæ.* Deinde, ex doctrina D. Thomæ, & Caietani dicentium non licere inducere nisi ad Religionem reformatam, & vbi regulariter viuatur, vt habeat inductus occasionem in melius proficiendi. Secundò sequitur, quod si Religiosi in Conuentibus dicto modo relaxatis viuentes petant à Prælatis transitum ad alia loca Reformata, tenentur Prælati eis prouidere, & peccant illos impedientes. Ita Corduba *supra c. 10. q. 5.* Quod probat ex ipsa Regula S. Francisci, declaratione Martini V. D. Bonauentura, Hugone, & Bartholomæo Pisano. Idque constat manifestè ex mente Prælatorum Regularium, qui sunt pastores, & patres suorum subditorum, ac per consequens illis prouidere tenentur in necessariis ad salutem animarum, ne dicatur ipsis illud Matth. 23. *Væ vobis Scribæ, & Pharisæi, qui clauditis Regnum cælorum*, & illud Luc. 11. *Væ vobis legis peritis, quia tulistis clauem scientiæ, & non introistis, & eos qui introibant prohibuistis.* Vnde de talibus inquit in *quodam Sermone* D. Bernardus. *Si quid Religionis oritur, quicunque repugnat, planè cum Ægyptiis, & Pharaone paruulos Israelitas germinis necare conatur. Immò cum Herode nascentem persequitur Saluatorem.* Legant hæc Prælati negligentes, & quibus non cura inest maioris profectus spiritualis sibi subiectorum; & quæ scripsi *in Tr. de Reform. Regul. c. 15.* de bonis, & malis Prælatis agens.

Quia tamen hæc doctrina de distinctione Conuentuum, & Religiosorum strictioris obseruantiæ à communibus aliis videtur sæpius approbata à S. Rota Romana in variis decisionibus, ideo earum aliquas, quæ hanc materiam concernunt huic loco adiungere congruum erit.

Tullensis.

Reformationis.

Coram Domino Dunozetto 22. Aprilis 1630.

ARGVMENTVM.

De tribus votis substantialibus Religionis: & an stabilitas in loco concernat ipsorum votorum essentiam.

SVMMARIVM.

1 *Religiosi Professi essentia consistit in tribus votis substantialibus, Paupertatis, Castitatis, & Obedientia.*

2 *Stabilitas in loco non concernit substantiam trium votorum à Religiosis emittendorum.*

3 *Stabilitas in loco in Ordine Pramonstratensi non est de essentia Professionis.*

4 *Clausula non obstantibus Constitutionibus quibuscumque, & speciali stabilitate, &c. derogat stabilitati in loco.*

5 *Dispositio non intelligitur circa illa, de quibus, in contrarium in ipsa dispositione disponitur.*

6 *Reformatio ex quibus actis censeatur sufficienter acceptata, & approbata.*

CVM per duas decisiones conformes fuisset firmatum; Bullas fel. recor. Pauli V. & Greg. XV. obtentas à Communitate, antiqui rigoris Præmonstratensis super Reformatione, esse iustificatas; nihilominus, quia dum pro parte ipsius Communitatis peteretur huiusmodi Iustificationem canonizari per sententiam, nonnulla motiua fuerunt in memorialibus pro retardanda expeditione pro parte Capituli, & Abbatis generalis datis excitata; Placuit Dominis pro tertia vice ipsis Capitulo, & Abbati concedere audientiam super istis motiuis. Vnde proposito à me dubio. An capita deducta in dictis memorialibus, quæ ad duo præcipuè reducebantur, obstarent, quominus ad dictam expeditionem deueniri posset? Domini negatiuè responderunt.

Nam quoad primum nempè quod formula Professionis Reformatorum non sit conformis primitiuæ regulæ, & antiquo rigori, prout requiritur in dictis Bullis, & fuit etiam decisum à Sacra Congregatione Regularium cum inter alia, quæ præcipiuntur Religiosis per dictã primitiuam, præcipiatur ipsis vt affilientur illi Ecclesiæ, à qua recipiuntur, & promittant stabilitatem in illo loco: quod non præstant moderni Reformati, sed genericam solum stabilitatem in vniuersa communitate.

1 Quoniam cum non differat in votis substantialibus, paupertatis videlicet, castitatis, & obedientiæ, quæ emittere debent Reformati, iuxta Bullam Iulij II. in quibus tribus votis consistit essentia Religiosi professi, *cap. cum ad Monasterium de statu Monach.* & docet S. Thomas 2.2.*quæst.*186.*artic.*9. Sanchez *super Decal. libr.* 5.*cap.*1.*num.*16 *& libr.*6.*cap.*4.*n.*9. Nulla potest dici ad esse discrepantia: nec stabilitas in loco

2 concernit substantiam trium votorum à Religiosis emittendorum. Sanchez *super decalog. loco supra citato.* Quod tanto magis suadetur in præsenti Religione Præmonstratensi, nedum ex d. Bulla, cuius vigore conceditur facultas Ordini Præmonstratensi totaliter mutandi statuta; sed etiam ex concessione ipsiusmet Capituli generalis de anno 1618. quod singuli Religiosi possint transire ad Monasteria Reformata; quemadmodum de vera multi translati fuerunt: quod etiam firmauit Rota *in decisione sub die* 18 *Iuny* 1629. signum euidens quod dicta stabilitas in hoc Ordine non est de essentia professionis.

Et cessat omnis difficultas dum in litteris san. mem. Gregorij XV. derogatur dictæ stabilitati in loco, & expresè disponitur per hæc verba, quod Religiosi Communitatis antiqui rigoris sint ita communes, vt nullus magis huius, quam illius Monasterij dicatur, & habeatur professus cum clausula non obstantibus Constitutionibus quibuscumque, & speciali stabilitate promissa in professione, ex quibus satis censetur derogatum dictæ stabilitati in loco Bero. *cons.* 147.*num.*28.*lib.*3 Mart. *de clauſ. concl.*5.*num.* 12. Gonz *gloss.*36.*num.*23. Rota *dec.*506.*n.*5. *part.*1. recent. 3

Non obstant verba opposita in litteris Gregorij XV. ibi: seruetur formula solita cum additione antiqui rigoris. Quia illa debent intelligi præterquam de illis, quæ in contrarium expressè in ipsis disponuntur. Oldr. *cons.* 330. *in fin.* Paris *cons.*70.*n.*12.*l.*1. Mart. *de clauſ part.*3.*clauſ.* 157.*n.*3. Put. *decis.*183 *lib.*3.

Quo verò ad secundum caput circa approbationem Reformationis, & eius acceptationem factam à Capitulo, & Conuentibus, de qua non dicitur constare, nisi ex instrumento concessionis Reformationis factæ per Abbatem generalem de anno 1618. quod prætenditur non esse in forma probanti, sed esse simplicem copiam suspectam de falso, eo quia confecta fuit super folio albo subscripto ab Abbate, sine verò eius sigillo, illud etiam non releuare Domini dixerunt. 5

Nam visum fuit sufficienter constare de prædicta acceptatione, & approbatione, nedum ex dicta attestatione Abbatis, sed etiam ex alia fide Secretarij Capituli, & ex pluribus actibus Capitularibus datis in sum numer. 4. & 6. iuncta obseruantia Statutorum Reformationis scientibus, & patientibus Abbate, & Capitulo generali vsque ad annum 1628. de quo tempore fuit mota lis, *l. semper qui non prohibet, ff. de reg. iur.* Soccin. Iun. *cons.*139.*num.*14.*lib.*3. Sued. *cons.* 28.*num.*22.

Neque obstat, quod imo appareat de expressa contradictione Capituli, & Abbatis generalis vsque de anno 1618 vt in summ. Capituli num 2. 3. & 4. Quoniam contradictio Capituli in eo versabatur, ne scilicet per Reformationem obtentam in Litteris Pauli V. constitueretur vnum caput speciale præter Abbatem Generalem, & recederetur ab vnitate, & iurisdictione Ordinarij, ad quod euitandum fuit decretum, vt Abbas S. Mariæ Musipontanæ renunciare deberet huiusmodi prætensioni, & se submitteret Capitulo generali, prout renunciauit, & proinde cessante huiusmodi suspicione diminutionis authoritatis Abbatis generalis, & defectionis ab vnitate, & Iurisdictione 6

Ordinarij

Ordinarij vtique cessarunt etiam contradictiones supradictæ, & emanarunt secundæ litteræ Greg. XV. superioritatem, & Iurisdictionem Abbati generali reseruantes.

Non obstant alia deducta in dictis memorialibus quia illis visum fuit Dominis sufficienter satisfactum ex responsionibus datis in primis decisionibus, cum quibus transierunt.

Et ita vtraque, &c.

Haberur hæc decisio apud Tambutinum de iure Abbatissarum in fine decis. 18.

Tullensis.

Reformationis.

Coram Domino Dunozetto 10. Ianuarij 1631.

ARGVMENTVM.

Professionis Regularis tres species recensentur, & explicantur. Reformati Præmonstratenses antiqui rigoris, sub quanam Professionis specie comprehendantur.

SVMMARIVM.

1 *Professio Religionis in genere generalissimo, est quando quis vouet in manibus Superioris obseruantiam Castitatis, Paupertatis, & Obedientiæ.*
2 *Professio Religionis in specie, seu in genere subalterno, est promissio obseruantiæ certæ alicuius Regulæ.*
3 *Professio in indiuiduo emittitur, quando quis vltra Professionem certæ Regulæ se adstringit ad eam obseruandam in certo Monasterio.*
4 *Reformati Præmonstratenses antiqui rigoris comprehenduntur sub Professione Religionis in specie, seu in genere subalterno.*
5 *Verba intelligenda sunt iuxta subiectam materiam.*
6 *Stabilitas in loco facit vt Monachus ascribatur vni præciso Monasterio, priuatiuè quoad aliud.*
7 *Papa non præsumitur voluisse incontinenti se corrigere.*

DOMINI steterunt in vltimo loco decisis, licet enim Informantes pro Abbate, & Capitulo generali obiicerent professionem emittendam per Reformatos Communitatis antiqui rigoris discrepare à primo Instituto Præmonstratensium, qui antiquitus vouebant stabilitatem in loco, & proinde etiam repugnare Bullæ San. mem. Gregorij XV. in qua inhærendo decreto Sacræ Congregationis Regularium, idem Pontifex adiecit clausulam. Dummodo in Iuramento per Religiosos in eorum Professione præstando, seruetur formula solita, cum additione antiqui rigoris, seu primitiuæ Regulæ.

Tamen obiectum visum est DD facile remoueri præmissa distinctione Calder. *cons.* 23. *vers. ad quod probandum, cum seq. de Regular.* qui triplicem modum professionis recenset.

1 Primus, quo aliquis Deo vouet in manibus Episcopi aut alterius Superioris se obseruaturum Religionem quoad tria substantialia vota Castitatis, Paupertatis, & Obedientiæ: & sic profitentur Religionem (vt inquit Calder. vbi supra) in genere generalissimo, de quibus videtur loqui Text. *in cap. super eo, & in cap. consulit, de regul.*

Secunda species Professionis est illa per quam quis profitetur non quidem in genere, & in abstracto, prout faciunt professi primo modo, sed in specie, promittendo, & vouendo se seruaturum certam aliquam Regulam, Prædicatorum nimirum, Minorum, aut Cisterciensium: & hi dicuntur professi in specie, seu in genere subalterno; qui debent perpetuò in eo ordine Deo famulari. 2

Tertio verò modo alij profitentur in indiuiduo, id est certam Regulam, & certum Monasterium: vt si quis profitetur Regulam S. Benedicti in Monasterio S. Proculi: quo casu eius professio implicatet stabilitatem in illo præciso Monasterio, cui Religiosus ascribitur in limine professionis; quæ distinctio sumitur ex *c. in singulis, & c. ea, quæ de stat. Mon. & c. cum deportati de iud. c. cum plantare de priu. & Clem. attendentes, de stat. Monac* prout pulchrè declarat idem Calder. *dicto cons.* 23. *de Regul. vers. Professi, in genere cum seq.* Butr. *in c. præsentia n.* 64. *vers. puto tamen*, vbi Abb. *n.* 65. *de probat.* 3

Supposita autem hac distinctione, clarum est Reformatos Communitatis antiqui rigoris comprehendi sunt secundo membro distinctionis. Non enim profitentur Religionem in genere generalissimo, prout faciunt professi primo modo, neque profitentur se seruatores Regulam Ordinis Præmonstratensis in aliquo certo Monasterio, in qua consistit formalitas stabilitatis in loco, prout faciunt professi tertio modo: sed profitentur Regulam Præmonstratensem simpliciter in manibus sui Superioris. Vnde meritò dici possunt professi in specie, seu in genere subalterno iuxta secundum membrum distinctionis Calder. Vnde quatenus ex dispositione Constitutionis Gregorij XV. debeant seruare stabilitatem, hæc quidem non est intelligenda in ordine ad aliquod certum, & indiuiduum Monasterium, quæ diceretur stabilitas in loco; sed de stabilitate in specie, quatenus importat permanentiam in eadem Religione, quam profitentur, cum verba intelligi debeant iuxta naturam materiæ subiectæ, ad *l. insulam, ff. qui pot. in pign. hab. l. si stipulatus. ff. de vsur.* Decian. *cons.* 45. *in* 2. *vol. num.* 27. 4

Quod quidem clarius elucescit ponderando tenorem dictarum litterarum Gregorij, in quibus Papa, nedum statuit quod Religiosi Communitatis antiqui rigoris non sint magis vnius Monasterij, quam alterius: quæ verba repugnant stabilitati in loco, cuius vigore Monachus ascribitur vni præciso Monasterio priuatiuè quoad aliud, vt colligitur ex Calder *præfat cons.* 23. *vers. alij sunt qui profitentur.* 5

Verum etiam ad remouendum omnem scrupulum adiecit clausulam. *Non obstantibus Constitutionibus quibuscumque, & speciali stabilitate promissa in professione.* Per quæ verba fuit expressè derogatum stabilitati in loco, ex prægnantia, & efficacia derogatoriarum, *cap.* 1. *de constit. in* 6. *Clement. eos in fine de sepult.* Rota *decis.* 506. *n.* 5. *part.* 1. *recent.* 6

Neque obstat quod Papa voluerit seruari formulam solitam cum additione antiqui rigoris. Nam vltra quod hoc debet intelligi, vt

vt fuit deductum in aliis decisionibus, in substantialibus, non autem in accidentalibus; cessat etiam difficultas; quia hoc intelligitur in omnibus, præterquam in iis, quorum contrarium fuit specificè dispositum. Paris. *cons.* 70. *n.* 12. *lib.* 1. Put. *decis.* 183. *lib.* 3. alias enim Papa voluisset in
7 continenti se corrigere, quod non est dicendum *l. præcipimus. C. de appellat. l. non ad ea*, vbi Glos. & Doctores, *ff. de cond. & demonstr.* Surd. *cons.* 33. *num.* 107.

Et ita vtraque, &c.

Habetur hæc decisio apud Tamburinum de Iure Abbatissarum in fine decisione 19. & inter decisiones diuersorum à Paulo Rubeo collectas part. 6. decisione 4.

Tullensis.

Reformationis.

Coram Domino Motmanno. 6. Februarij 1632.

ARGVMENTVM.

Confirmatio Ordinationum Regularium quando impugnari non possit de defectu intentionis Principis Stabilitas in loco, quæ promittitur in emissione Professionis quomodo intelligatur.

SVMMARIVM.

1 *Defectus intentionis Pontificis concedentis opponi non potest in confirmatione Ordinationum Regularium, quando ipsa sunt inserta in supplicatione.*

2 *Derogatio non ampliat gratiam neque supplet defectum intentionis, sed declarat voluntatem, & intentionem Principis.*

3 *Formula solita Professionis, vltra tria vota continet promissionem stabilitatis in loco.*

4 *Stabilitas requirit perpetuam permanentiam.*

5 *Promissio stabilitatis, quæ fit in Professione, intelligitur de stabilitate in Congregatione Communitatis.*

6 *Professionum diuersitas in ordinibus parit scissuram: & quo remedio illi occurratur. & n. 7.*

8 *Carthusiani non promittunt stabilitatem in loco certo, & indiuiduo sed clausuram.*

9 *Obedientia magis exercetur, quo pluribus successiuè Superioribus in diuersis locis Religiosi coguntur obedire.*

10 *Scriptura testibus præualere debent.*

RESOLVTVM fuit sententiam Rotalem latam pro obseruatione litterarum Apostolicarum, de quibus agitur, esse confirmandam. Quia nihil est, quod obiici possit aduersus illius validitatem, & iustitia comprobatur ex pluribus decisionibus in priori instantia coram Domino Dunozetto emanatis in quibus firmatum fuit litteras confirmationis tam à fel. rec. Paulo V. quàm etiam à Gregorio XV. illius successore concessas esse iustificatas.

Cui resolutioni non obstat quod posteriores litteræ sunt subreptitiæ, vel saltem possint redargui de defectu intentionis Pontificis concedentis, cum post narratiuam, in quo colligitur quod nouæ ordinationes communitatis antiqui rigoris tendebant ad instaurationem veteris disciplinæ, omissa fuerit expressio, quod illæ non erant conformes institutis à primordio dictæ Religionis obseruatis. Quia fuit responsum, ad euitandam 1
subreptionem sufficere, quod stante insertione ipsarum ordinationum in supplicatione, Pontifex, saltem in genere potuerit cogitare ordinationes huiusmodi non esse dictis institutis conformes: quando quidem adhoc, vt tanquam illis conformes obseruarentur non erat opus confirmatione, *l. qui iure, ff. de milit. testamen.* Corn. *cons.* 20. *n.* 14. *lib.* 2. Cassad. *decis.* 1. *de*
priuileg. Intentio autem confirmandi huiusmodi 2
ordinationes, etiam non conformes dictis institutis; arguitur ex clausula derogante omnibus ac in specie promissæ stabilitati, quatenus dictis ordinationibus non sint correspondentes; cum ea sit proprietas derogatiuis, vt licet non ampliet gratiam, neque suppleat defectum intentionis, attamen declaret voluntatem, & intentionem Principis confirmantis, seu concedentis. Bald *in l. eum quem, num.* 38. *C. de fideicommiss.* Felin. in cap. *nonnulli, numer.* 27. *de rescript.* Rebuff *ad concord. inform. mand. Apost. gloss. in verb. non obstantibus, vers. & nota.* Surd. *in consil.* 303. *num.* 9. & 10 *lib.* 3. Rota *decis.* 532. *sub. num.* 6. *part.* 1. *diuers* & fuit dictum *in Romana pecuniaria* 26. *Martij* 1627. *coram Eminentissimo D. Cardinali Virili, impressa post tract. Moderni de Iurepatr.*

Neque in eo versatur defectus intentionis Papæ, quod inter alia confirmauerit ordinationem, quæ habet, quod omnes Religiosi dictæ Communitatis sint communes, & nullus eorum dicatur, vel habeatur professus magis vnius, quàm alterius Monasterij dicti ordinis; sed legitima auctoritate transmissus ad aliud quodcumque Monasterium eiusdem Communitatis, iisdem iuribus gaudeat, ac si inibi expressè emisisset professionem: & deinde subiunxerit illa verba, Dummodo seruetur formula solita professionis; cum additione antiqui rigoris,
quæ vltra tria vota continet promissionem sta- 3
bilitatis in loco, vt in formula descripta per Specul. *tit. de regul. in princ. & per Trull de Canon.*
de Regul lib. 1. *cap.* 17. *in fin.* Cui stabilitati cùm 4
requirat perpetuam permanentiam *cap.* 1. & 2. 19. *quæst.* 3. maximè repugnat transmissio professorum de vno ad aliud Monasterium, quia cum immediatè post dictam Clausulam, Dummodo seruetur formula solita, sequantur verba, quatenus in aliis, quam vt præfertur antiquis dicti ordinis institutis non repugnent; & nulla ratio possit assignari per quam Papa voluerit in eadem dispositione excipere stabilitatem in loco indiuiduo, & simul admittere contrariam ordinationem transmissionis Religiosorum de vno loco ad alium, vtique ne à sapientibus redargui possint verba hæc confirmationis, iuxta *l. Saluius Arist. ff. de leg. præst. & l. ex facto ff. de vulg. & pupill.* dicendum est tam ordinationes, quam dictam formulam cum additione fuisse limitatam ad antiqua instituta, præterquam in expressis, in quibus tanquam non exceptoatis secundum naturam exceptionis firma remanet confirmatio, *l. quæsitum, §. denique*, vbi Bart. *ff. de fund. instruct.* Dyn. *in rubr. num.* 16. *de reg. iuris* & declaratur intentio

Principis

Principis volentis propositas ordinationes inex-
pressis, licet primæuo instituto repugnantes ad
not. Dec. *in lib. 1. num. 25. ff. de reg iur.* Alexand.
conf. 217. num. 29. lib. 2. Greg. *decis. 609. num. 3.*
Ita vt promissio stabilitatis iuxta prædictas or-
dinationes intelligi debeat de stabilitate in
congregatione commonitatis iuxta secundom
5 caput distinctionis. Caldet. *conf. 23. de regul.* &
decisionem in hac causa factam 10. Iaouarij an-
ni præteriti.

Præterea non obstat quod per prædictas or-
dinationes non conformes primæuo instituto
præiudicetur ordini, qui admissa dioetsitate pro-
6 fessionom patitur scissutam, cui malo sit tem-
pestioè occurrendum, iuxta text. *in cap. licet de
vitanda, de elect.* Quia huic malo sufficientem
cautelam in eisdem ordinationibus adhibitam
esse constat ex eo, quod statutum fuit, vt ab om-
nibus dictæ Communitatis Monasteriis reue-
renter agnoscatur Abbas Generalis vti caput
speciale, à quo Vicarius eiusdem Communita-
tis, suæ electionis tenetur petere confirmatio-
nem, & cui Abbati generali omnes Religiosi
eiusdem Communitatis tenetur promittere io
Professione obedientiam, vt in litteris: quod
procoldubio tendit ad conseruationem vnita-
nis, & exclusiooem scissotæ, quæ illi est contra-
7 ria, *cap. loquitur Dominus, & ibi gloss. 24. quest. 1.*
quod etiam in decisione huius causæ 22. Apri-
lis 1630. fuit comprobatum.

Minus obstat, qood ex professione cum di-
ctis ordinationibus compatibili inducatur, re-
laxatio disciplinæ, quæ alias potius retinetur à
Religiosis obseruantibus stabilitatem in locu
tanquam perpetuum carcerem, quemadmodum
de Catthosianis dicitur, qoam ab aliis habeoti-
bus occasiones vagandi io transitu de vno ad
aliud Mooasterium. Quia huiusmodi transitus
non temere, sed ex obedientia à Superiore in-
iuncta secundum eiusdem ordinis Constitutio-
nes variis de causis, & plerisque casibus est præ-
8 missus ipsis Præmonstratensibus, ac etiam Car-
thusianis, qui oon promittunt stabilitatem in
loco, sed clausuram obseruant. Naoarr. *de regul.
comm. 4. num. 30. cum seq.* quioimo eiusmodi
debet recenseri inter officia promptæ obedien-
tiæ, quibus tanto magis exercentur Religiosi,
9 quo plotibus socceffiuè Superioribus in diuer-
sis locis coguntur obedire per ea, quæ tradit
Azor. *institut. moral. lib. 12. cap. 11. quæst. 3. in
fin.*

Denique oon obstant allegati defectus coo-
sensus Abbatis Generalis, & Conoentuum, qui
pro oratoribus fuerunt in precibus Papæ por-
rectis nominati; & quod ex testibos constat de
contrario; qoodque respectu Religiosorum no-
minatorum non iustificetor eos esse professos
10 in Monasteriis ibi enoociatis. Qoia huiusmodi
obiecta quoque sublata in dictis decisionibus
Domini Dunozetti ex scriptoris, quæ testibos
præualere debent. Seraphin. *decis. 339. num. 7.*

Et ita vtraque parte informante. &c.

Habetur hæc decisio apud Tamburioum de
iure Abbatissarum in fine decisione 20.

Tullensis.

Reformationis.

Coram Dominu Vetospio 2. Maij 1633.

ARGVMENTVM.

De Reformatione Religionis.

SVMMARIVM.

1 *Gratia vt non sit subreptitia, debet fieri mentio
Priuilegiorum, & Constitutionum quas Papa
probabiliter ignorare potest.*

2 *Dispositiua solum declarat quid verè concessum
fuerit licet verbum fiat, ex quo gratia perfici-
tur, referatur ad omnia.*

3 *Dispositiua vocatur à Practicis dispositio.*

4 *Clausula quorum tenores, ex stylo Palatij con-
tinet plenissimam derogationem, etiam illarum
Gratiarum, quæ propter derogatoriarum deroga-
torias requiruntur particularem mentionem.*

5 *Noua professio in quo casu sit repetenda.*

6 *Monachus de Iure communi non potest retine-
re, & habere iura in duobus Monasteriis, &
num. 9.*

7 *Actus ex se validus, & omnino ab alio separa-
bilis, non potest per actum inutilem vitiari.*

8 *Amplia regulam, vt locum habeat etiam in re-
bus Spiritualibus.*

10 *Reformationis nomen indicat rem ad suum pri-
mum principium restitutam esse.*

AGEBATVR in hoc dublo de confir- 42
matiooe sententiarum Rotalium: &
in tertia propositione hodie facta
eiusdem Dubij, non solum repetitæ
fuerunt eædem duæ obiectiones, quæ fuerunt
sublatæ in aliis duabus disputationibus sub die
5. Iulij, & 20. Decembris anni 1632 quod sci-
licet oon fuisset in litteris Reformationis dero-
gatum voto stabilitatis; & quod non constaret
de consensu Monasteriorum, à qoibus dicebatur
petita eadem Reformatio: verum etiam ad-
dita fuit tertia obiectio contra validitatem ea-
rundem litterarum, & gratiam dictæ Reforma-
tioois propter mentionem in ea non factam iu-
ris Capitoli Generalis, quod scilicet illius dis-
positioni esset reseruata facultas derogandi, aot
immutandi, quidquid antiqua ordinis instituta
iuberent, tam ex eiusdem ordinis Constitutio-
nibus, quam ex priuilegiis Apostolicis illis
concessis; vt propterea fuerit necessaria illorum
mentio ad excusandam gratiam à vitio subre-
ptionis dum eas Constitutiones, & Priuilegia
potuit Papa, qui Gratiam dictæ Reformationis 1
coocessit, probabiliter igoorare tamqoam Con-
stitutiones particulares, ex notatis *in cap. vlti-
mo de offic. Archid. cap. 1. de constitut. lib. 6. cap.
super litteris*, & ibi Felin. *num. 8. de rescript. in 3.
reg.* & fuit dictum in hac eadem causa, occasio-
ne alterius competentis Capitulo Generali in
decisione facta coram Domino Dunozetto. 29.
Nouembris 1629.

Ex his tamen obiectiooibus non putarunt
Domini ostendi iniostitiam dictatum senten-
tiarum, vt singulis satisfaciendo, tertiò demum

in hac causa responderunt. Quod enim eidem voto derogatum fuerit non vno in loco legebatur in gratia Reformationis. Immò vt in eadem decisione dicebatur, necessaria fuit derogatio eiusdem voti, tam dum in dicta gratia concessa fuit facultas quibuscumque Religiosis huius Ordinis Præmonstratensis vt Reformationem amplecti possent: quod in necessarium antecedens videbatur supponere, vt qui eidem Reformationi se subiicere volebant, possent deserere antiqua Monasteria, in quibus erant affiliati (cum non omnia Monasteria pro eadem Reformatione instarent, sed solum Monasteria Sancti Pauli Virdunensis, & Saliuæ vallis) quàm dum fuit in iisdem litteris Abbas Generalis Vniuersi Ordinis Præmonstratensis constitutus Caput huius nouæ Communitatis, & concessum Monachis in eadem Communitate victuris, vt non esse deberent magis Monachi vnius, quam alterius Monasterij, & demum dum inducta fuit inter Monasteria reformata rerum omnium communio; cum hæc omnia tamquam ea, quæ simul esse non poterant cum voto stabilitatis, necessariò concluderent eiusdem voti derogationem, vt ipsa gratia inanis non esset, & fuit latè deductum iam in dicta decisione facta coram me, quam in decisione 22. Aprilis anni 1650. coram Domino Dunozetto.

Neque ad hunc effectum visa fuerunt obesse ea, quæ ex parte Abbatis, & Capituli fuerunt sæpius considerata quod scilicet tota hæc gratia restringeretur ab vnica clausula, & conditione, in qua pro forma requirebatur, vt in Iuramento quod imposterum contingeret præstari ab his Reformatis, seruari deberet antiqua forma Professionis. Quod quidem fundamentum hodie confirmabatur ex originali ipsius supplicationis; in qua eandem clausulam non solùm apparebat positam fuisse in parte dispo-
2 sitiua; quod potuisset satis esse, ad hoc vt per eam dici deberet restricta tota gratia, cum eadem pars sola declaret quòd verè concessum fuerit, licet verbum fiat, ex quo ipsa gratia perficitur ad omnia referatur, vt scribit Rebuff. *in praxi tit. de Signatura Grat. in 3. part. signat. in verb. quod obstantiæ Oratoris num.* 13. Rota *decis.* 642. *num.* 3 *part.* 1. *& decis.* 108. *num.* 2. *part.* 2 *recent.* vt propterea eadem pars vocetur etiam
3 à practicis dispositio vt obseruauit Rota *coram D. Decano in vna Romana Sancti Thomæ* 27. *Iunij* 1607. *inter alias impressas decis.* 361. *num.* 5. verùm legebatur eadem clausula ante perfectam orationem, & ante ipsum nomen confirmationis: ex quo approbata fuerunt Statuta huius Communitatis, ita vt regerentur ab vna, & eadem dispositione, tam ipsa prima, ac principalis dispositio, quam hæc illius conditio, & restrictio inducta ea eadem clausula. Sed huic fundamento fuit etiam responsum in eadem prima decisione, quod post dictam conditionem, & clausulam posita fuit noua declaratio eiusdem conditionis, quatenus scilicet eadem forma antiquæ Professionis non repugnaret cum institutis huius Ordinis, præterquam in expressis quod idem perinde erat, ac si dictum fuisset, vt ea restrictio intelligi ita deberet, vt non pugnaret cum iis, quæ superiùs concessa fuerunt, & est de natura Reformationis, vt post Oldrad. *cons.* 230. *in fin.* tradit Sarnen. *ad reg. de iure quæsit. non toll. quæst.* 1. *num.* 41. Put. *decis.* 134. *num* 5. *lib.* 3. Et præterea derogatum apparebat eidem voto ex clausula non obstantibus, posita in fine earundem litterarum, vt fuit in specie consideratum in decisione facta coram Domino Dunozetto 10. Ianuarij 1631. quia cum in eadem clausula facta legeretur particularis, & præcipua expressio eiusdem voti stabilitatis in loco, quæ stabilitas solùm promittebatur secundum antiquam formam Professionis, cessabat, omnis difficultas quæ fieri poterat ex eadem conditione, cum etiam satis esse potuisset, vt aliquo modo constaret de voluntate Papæ de- 4
rogandi eidem voti ex clausula, quorum tenores, quæ ex stylo Palatij continet plenissimam derogationem ad alias gratias, quamuis eædem gratiæ propter clausulas derogatorias derogatoriarum requirerent etiam ipse particularem, & expressam mentionem in derogatione quæ de illis fieret, vt de hoc stylo post Burr. *in cons* 2. & Cassad. *in dec.* 2. *super regul. attestantur.* Felin. in cap. nonnulli num. 7. de rescr. Gabr. *de clauf. conclus.* 9. *num.* 12. *Gonz. ad reg.* 8 *Cancell. gloss.* 36. *num.* 29. & fuit resolutum coram Greg. *decis.* 109. *num.* 10. *& in decis.* 666. *num.* 2. *part.* 1. *recent. & in Cæsaraugustana dismembrationis* 29. *Nouembris* 1627. *coram Domino Pirouano.*

Altera obiectio erat super defectus consensus duorum Monasteriorum, à quibus petita dicebatur confirmatio huius Reformationis, Monasterij scilicet Virdunensis Sancti Pauli, & Monasterij Sanctæ Mariæ Maioris Saliuæ Vallis. Et hæc obiectio duplici modo in hoc dubio proponebatur: cum, & negaretur, vt ij, quorum nomine data fuit supplicatio, essent Monachi in Monasteriis, & daretur expressa contradictio illorum Monachorum. Verum ea, ex quibus dicebatur probari eadem contradictio, non visa fuerunt Dominis aliquam fidem facere, non solum quia Scriptura ad hunc effectum data, erat scriptura penitus informis; sed quia nihil efficere poterant, quæ in eadem scriptura continebantur, cum esset solum supplex libellus datus nomine Reformatorum Abbati Generali contra quosdam Monachos, qui licet tunc non essent in Monasterio Saliuæ vallis, sed residerent in suis beneficiis, quorum Curæ præerant, iuxta dispositionem *cap. quod Dei timore, de stat. Monachorum*; tamen asserebant se filios eiusdem Monasterij, & de facto interuertere tentarunt possessionem, quam illius Monasterij obtinuerant Abbas Gomberuaux, & alij Monachi Reformati Quod factum cum aliunde non iustificaretur, quam ex eo libello, in quo hæ prætensiones dictorum Monachorum impugnatiuæ narratæ fuerunt, visum fuit præterea pendere ab inspectione alterius articuli, in quo dicetur de validitate cessionis dicti Monasterij factæ à Monachis, qui tempore eiusdem cessionis verè in eo erant.

Quantum vero attinet ad personas Monachorum, qui se inscripserunt, & fecerunt Monachos eorum duorum Monasteriorum, visa fuit obiectio in hac parte tolli ex his, quæ fuerant considerata in secunda decisione facta coram me 30. Decembris præteriti, quod scilicet tunc cum petita fuit ea gratia, & confirmatio, verè probaretur, vt quorum nomine porrectæ fuerunt pro eadem gratia obtinenda, essent Monachi in eisdem Monasteriis, licet ante essent

filij

filij Monasterij Musipontani, propter Professionem in eo emissam.

Neque contra hoc fundamentum, quod in eadem decisione constitutum fuit obstare poterant ea, quæ dicebantur, tam contra dictam cessionem, ex qua possidere cœperunt Monachi hæc duo Monasteria, quam contra validitatem translationis factæ in vim eiusdem cessionis. Quia licet, vt ea translatio, & cessio valere potuissent, plura requirerentur tam ex particularibus Constitutionibus huius Ordinis Præmonstratensis, quam etiam ex dispositione iuris communis: ea tamen omnia, vel apparebant seruata fuisse, vel si fuerunt omissa, non poterunt nullam reddere ipsam translationem: quia cum eædem Constitutiones loquerentur in statu, in quo ante Reformationem vigebat votum stabilitatis in loco, non poterant dici necessaria secundum statuta Reformationis, in qua eadem stabilitas non amplius in certo Monasterio, sed in vniuersa Religione promittebatur, cum semper quælibet dispositio intelligi debeat, dum antiquus rerum status mutatus non sit. Et examinatis in specie omnibus, quæ dicebantur opus fuisse ad validitatem dictæ translationis, quatuor illa erant, videlicet quod Monachi ad nouum Monasterium transituri, dimissi fuissent a tota Congregatione eius Monasterij, quod deserebant: quod obtinuissent absolutionem ab obedientia, quam in primo Monasterio promiserant propter Abbatis, quod reciperentur in filios ab Abbate, & maiori parte Monachorum eius Monasterij, ad quod fieri debebat hic transitus: & demum quod in eodem Monasterio instauraretur professio, & votum obedientiæ promissæ primo Abbati. Quæ omnia excepta noua professione, quæ tamen repetita fuit, cum id fieri debuisset etiam ex dispositione iuris communis, vt habetur *in cap. Abbatem de verbor. signific.* & ex eo notant Abb. *num 5. & in consil. 96. num. 1. in fin.* Dec *in cap. præterea num 6. de præbend.* non potuerunt in hac translatione seruari. Cum enim antequam impetraretur à Sede Apostolica confirmatio huius Reformationis, inducta fuisset eadem Reformatio tam in Monasterio Musipontano, cui per professionem dicebantur fuisse affiliati Petrus de Slans, Claudius Moriect, & Petrus Thienuille, quam etiam in Monasterijs Virdunensi, & Saluiæ vallis, pro quibus ijdem Monachi dictam confirmationem petierunt: & leges eiusdem Reformationis induxissent, non solum communionem inter omnia Monasteria reformata, verum etiam iuberent vt obedientia præstaretur Abbati Generali, qui licet esset caput vniuersæ Religionis, erat tamen etiam præcipuum ac peculiare caput huius communitatis, hinc patet quod vt ea translatio valere possit, non requirebat nisi eiusdem Abbatis Generalis auctoritatem, cum ipse esset Abbas vtriusque Monasterij, sicut etiam inde sequitur, quod ea, quæ dicuntur tam de licentia Abbatis primi Monasterij, quam de acceptatione alterius Abbatis in secundo Monasterio non poterant conuenire in hoc statu Reformationis, in quo non dabatur hæc distinctio inter Monasteria reformata. Et faciunt ad hotum, quæ dicta fuit confirmationem, quod hæc omnia potuit intelligere sanctæ memoriæ Gregorius XV qui confirmationem dictæ Reformationis concessit tam ex eo quod narratum fuit in litteris hoc genus viuendi sub obedientia Abbatis Generalis, quod reseruabatur ex forma constitutionum, quàm ex quo confirmatio earundem constitutionum petita fuit, cum hoc nomen confirmationis supponeret existentiam, & obseruantiam dictarum constitutionum.

Nec dicatur, vt valere non potuerit eadem translatio, eo quia illi, qui erant filij eorum duorum Monasteriorum, non cesserunt liberè iura quæ habebant in dictis Monasterijs, sed assignatis sibi certis pensionibus, præsertim cum in Monasterio Saluiæ vallis aliqui ex Monachis, qui dictam cessionem fecerunt reseruauerint sibi vtramque vocem tam actiuam, quàm passiuam in futuris electionibus, quod repugnabat tam Constitutionibus Ordinis, quam dispositioni iuris communis, ex quo prohibitum est, vt Monachus possit retinere, & habere iura in duobus Monasterijs, *cap. si quis translatus 22. quæst. 1. cap. vlt. de Relig. domib. gloss. in cap. constitutus in verb. vocem, de elect.* Quia præter ea quæ in satisfactionem huius obiecti adducta, fuerunt in postrema decisione sub die V. Iunij anni præteriti, vt tempore, quo petita fuit confirmatio Reformationis, non essent præsentes in iis duobus Monasterijs alij Monachi, præter eos, à quibus eadem confirmatio obtenta fuit; & quod constaret de expresso consensu aliorum Monachorum, qui erant in eisdem Monasterijs, vt in illis hæc Reformatio induceretur; pluribus modis crediderunt Domini posse in hoc dubio euitari dictam obiectionem; & quia satis erat, quod tam cessio eorum qui prius ibi erant, quam translatio ad eadem Monasteria aliorum Monachorum processerint ex auctoritate Abbatis, ne possent ea, quæ postea sibi inuicem promiserunt iidem Monachi, irritam facere dictam translationem, tanquam actus, qui cum esset ex se validus, & non solum à dicta reseruatione separabilis, sed omnino distinctus, non poterat per actum inutilem vitiari, argumento *lib. 1. §. sed si mihi ff. de verb. oblig. lib. 1. §. item quæritur, & §. Trebatius ff. de aqu. quotid. & æstiu. cap vtile 37. de reg. iur. lib. 6.* quam regulam diffundi per omnes humanas actiones, & habere locum etiam in rebus spiritualibus, aduertit Petrus Peck. *in expositione eiusdem cap. vtile in 6.* ex Innoc. *in cap. cum ex officius, de præscript.* & quia neque omnea reseruarunt sibi eadem iura, sed duo solum Monachi in dicto Monasterio Saluiæ vallis. Immò quatenus conuenerunt ij duo Monachi, vt vsum vtriusque vocis habere possent simul cum reformatis, & hoc iure prohibitum erat: non potuit idem pactum irritam facere dictam cessionem, & translationem, sed potius ipsum vitiabatur. *§. neque illud Auth. de non alienan.* & ex eo text. voluerunt Bald. *in Auth. si quas ruinas. num. 3. C. de sacros. Eccles.* Castr. *in Auth. qui rem, num. 7. C. eodem tit.* Felin. *in cap cum ordinem, num. 2. de resc.* & in terminis reseruationis factæ à Monacho, Imol. *in cap. cum M. Ferrarien. num. 41. de constitut.* Ias. *in l. non solum, §. morse, num. 20. ff. de nou. oper. nunc. & Auth. ingressi, num 30. & 37. C. de sacros. Eccles.* Et demum quia hæc gratia, & confirmatio Reformationis, antequam expediretur, fuit sæpius examinata in Congregatione Regularium, & de ordine eiusdem Congregationis ab Episcopo Virdunensi; vt fuit

fuit consideratum in decisione 18. Iunij 1629. coram Domino Dunozetto: in qua in specie ponderatum fuit, quod iustificabatur consensus Abbatis iustimontis, qui erat Pater Abbas Monasterij Saluæ vallis, & ipsiusmet Abbatis eiusdem Monasterij Saluæ vallis, cuius consensus defectus adducebatur hodie ex parte Abbatis, & Capituli generalis, tanquam præcipuum fundamentum ad probandam negatiuam, quod non interuenisset idem consensus. Et ex his visæ fuerunt Dominis cessare hæ duæ præcipuæ obiectiones, quæ semper, & in omnibus disputationibus repertæ fuerunt.

Ad tertiam verò obiectionem, de qua nunquam actum fuit, vt hæc noua statuta, & mutatio in Religione fieri non potuerit, nisi de consensu Capituli generalis, propter priuilegia eiusdem Capituli, ne antiquis Ordinis institutis derogari posset sine illius consensu; Responderunt Domini, quod ex Reformatione in dictis tribus Monasterijs suscepta, nulla successit mutatio in Religione, neque quidquam ex causa eiusdem Reformationis factum fuit contra Ordinis instituta, sed solum restitutus rigor antiquæ disciplinæ, cum id concludat ipsum nomen Reformationis, ex qua res ad suum primum principium censetur restituta, *cap. ad exordio 35. dist.* & notat Sanchez *super precept. Decalog. lib. 6. cap. 1. num.* 27. Et sola mutatio voti stabilitatis, quæ ante Reformationem promittebatur in certo Monasterio, secundum verò Reformationem promitti debebat in vniuersa Congregatione, non poterat dici contra constitutiones Ordinis, si omnia Monasteria reformata vnam Congregationem, & Communitatem constituere debebant, prout vnum caput eidem Communitati fuit præpositus, nempè Abbas Generalis vniuersi Ordinis Præmonstratensis, vt latè deductum fuit in prima decisione factam coram me 5. Iulij præteriti.

Et ita vtraque, &c.

Habetur hæc decisio apud Tamburinum de Iure Abbatissarum in fine decisione 4.

CONSVLTVM XLV.

De Prælatis exemptis habentibus iurisdictionem quasi Episcopalem.

SVMMARIVM.

Scribendi occasio. num. 1.
Responsio. num. 2.
Huiusmodi iurisdictio videtur inutilis num. 3.
De quo iure loquuntur ea quæ ex aduerso adducuntur num. 4.
A quo tempore cœpit concessio exemptionis Regularium. num. 5.
Prælati iurisdictionem spiritualem, & temporalem in seculares exercentes num. 6.
Huiusmodi sunt in duplici differentia num. 7.
De iis qui habent territorium separatum. num. 8.
Quomodo appellantur. n. 9.
De iis qui territorium separatum non habent. n. 10.
Eorum nomen n. 11.
Loca exempta an sit in diœcesi num. 12.
Distinctio Abbatum. n. 13.
Eorum diuersa nomina num. 14.
Qui sint, & quam potestatem habeant. n. 15.
Prælati, qui habent territorium, in quo iurisdictionem episcopalem exercent possunt omnia facere quæ in sua Diœcesi faciunt Episcopi. n. 16.
Exceptuantur quæ ad ordinis Episcopalis potestatem spectant. n. 17.
Declaratio S. Congregationis Concilij. n. 18.
Eiusdem declaratio an comprehendat inferiores Episcopo num. 19.
Tales Prælati sunt quasi Episcopi. n. 20.
Quid de Prælatis non habentes proprium territorium, & exercentes iurisdictionem quasi Episcopalem in subditos. num. 21.
Posse eandem potestatem exercere, iuribus, & ratione comprobatur. n. 22.
An iurisdictio Episcopalis sit necessariò coniuncta cum consecratione Episcopali. n. 23.
Horum omnium limitatio. n. 24.
Eiusdem limitationis ratio. n. 25.
Differentia inter esse Episcopum, & habere potestatem quasi Episcopalem. n. 26.
Dictio quasi *per modum causæ posita quid significet. n. 27.*
Quid quando ponitur per modum similitudinis. num. 28.
Diuersitas inter habentes iurisdictionem Episcopalem in propria diœcesi separata, & habentes illam intra limites alterius diœcesis. n. 29.
Diuersorum diuersum esse iudicium ostenditur. num. 30.
Respectu quorum Prælatorum id maximè procedit. num. 31.
Quid sit Episcopatus. n. 32.
Quando ea quæ conceduntur Episcopis, Prælatis concessa non censentur. n. 33.
Delegatus Sedis Apostolicæ est minor ordinario. num. 34.
Rotæ decretum, siue decisio super dubio. n. 35.
Qui Prælati sint similes Episcopis. n. 36.
S. Congregationis Concilij declaratio. n. 37.
S. Rotæ decisiones. n. 38.
Huiusmodi Prælatorum potestas. n. 39.
Territorium, & diœcesis an sit idem n. 40.
Quid sit diœcesis. n. 41.
In quo casu Prælati iurisdictionem quasi Episcopalem habentes beneficia prouidere possunt. num. 42.
Quibus competat etiam hæc facultas, & an competat Episcopis. n. 43.
Huiusmodi Prælati possunt in casu hæresis contra quoscunque exemptos procedere. n. 44.
Cui solùm authoritate Apostolica id concedatur. num. 45.
Huiusmodi Prælati possunt etiam clausuram monialium S. Sedi Apostolicæ immediatè subiectarum procurare. num. 46.
Possunt earumd. monialium monasteria exempta visitare num. 47.
Declaratio S. Congregationis Concilij super hoc. num. 48.
Possunt etiam hospitalia reformare exemptos compellendo n. 49.
Et cui hæc potestas concedatur. n. 50.
Posse etiam procedere contra prædicatores, ostenditur. n. 51.
Possunt etiam prouidere animarum curæ. n. 52.
Cui alteri hæc potestas concedatur n. 53.
Possunt etiam tales Prælati iurisdictionem Episcopalem cum diœcesi habentes Regulares quoscunque

Quid

Quid quando tales Ecclesiæ Parochiales non subsunt Prælatis vtramque iurisdictionem exercentibus Parochos, & Parochianos n.128.

Decretum Concilij Tridensum non concedit Episcopo visitare altaria, sed personas curam secularium exercentes. n.129.

An per visitationem solum personarum intelligenda sint dependentia à tali cura. n.130.

Respondetur ad ea quæ reuelare possent Episcopum. num.131.

An Episcopus id facere possit in vim alterius decreti Concilij Tridentini. n.132.

Bulla Pij V. adducitur ad intentum. n.133.

Episcopum id facere non posse in vim alterius decreti eiusdem Concilij ostenditur. n.134.

Exponitur mens decreti Concilij. n.135.

Adducitur pro Episcopo declaratio S. Congregationis. num.136.

An illi faueat. n.137.

Quomodo sic intelligenda. n.138.

Argumentum non sumitur à tacito, vel præsumpto ad expressi destructionem, sed è contra. n.139.

Quis visitare debet oratorium per laicos erectum intra fines Parochiæ Regularium, quibus vtraque cura incumbit. n.140.

Tale oratorium an erigi potuerit sine Episcopi authoritate n.141.

Ratio negatiua n.142.

Demonstratur posse ab Episcopo visitari. n.143.

Rationes, & Concilij Tridentini verba. n.144.

Adducitur etiam decisio. n.145.

Exemptus ædificans in loco exempto sine licentia totum acquiritur Episcopo. n.146.

Quomodo hoc ius visitandi tale oratorium competat Episcopo. n.147.

Generalis ordinis S. Hieronymi an possit in loco dicto Hospitaletto *constituere Parochum, & alia facere pront. n.148.*

Probatur pars affirmatiua. n.149.

Facultas deputandi Parochum cui competat. n.150.

Actus deputandi Parochum an sit actus ordinis Episcopalis, vel iurisdictionis. n.151.

Probatur hoc non repugnare Monachis. n.152.

In Monachis particularibus, & quando monasterium non habet populum sibi subiectum non est de iure prohibitum illis habere curam animarum n.153.

In hoc casu consuetudinem quoque subsistere probari, & supponi debet. n.154.

Parochus à P. Generali sic designatus an teneatur accedere ad Congregationes casuum conscientiæ. num.155.

Decretum Congregationis Concilij. n.156.

Aliæ declarationes ad intentum eiusdem S. Congregationis n.157.

An dictus Parochus possit audire confessiones aduenarum illuc confluentium. n.158.

Probatur pars affirmatiua ex rationibus. n.159.

Requiri bonam fidem ex parte talium aduenarum, ostenditur. n.160.

Quid si Religiosi huius ordinis habeant communicationem cum Mendicantibus. n.161.

An possit dictus Parochus absoluere suos Parochianos à casibus reseruatis Episcopo loci. n.162.

Concilij Tridentini dispositio. n.163.

Monasterium hoc de Hospitaletto *de quibus sit. num.164.*

Reseruatio casuum concernit curam animarum, & administrationem sacramentorum. n.165.

Facultas absoluendi à reseruatis Episcopo, an possit à Parocho per casuum reseruationem ab Episcopo auferri n.166.

Facultas Episcopi circa reseruationem casuum ad inferiores Sacerdotes sibi subditos restringitur. num.167.

An possit dictus Parochus absoluere dictos aduenas à casibus reseruatis à propriis Episcopis in suis diœcesibus. n.168.

Fundamentum pro parte affirmatiua n.169.

Reseruatio casuum est quid pœnale, & strictè interpretanda. n.170.

Videtur hoc introductum esse consuetudine. n.171.

Requiritur tamen ad hoc bona fides aduentantium. num.172.

Præfatus P. Generalis quæ facere non potest n.173.

Vt Prælatus dicatur nullius Diœcesis, *quod requiritur. num.174.*

Quæ ipsi Patri Generali ex hoc Consulto applicanda sint. num.175.

An possit facere illa, quæ competunt Episcopis, vt Episcopi, vel vt Delegatis. n.176.

Alia de hoc dubio remissiuè. n.177.

Episcopus an possit visitare monasterium dicti loci Hospitaletti. *n.178.*

Declaratio S. Congregationis. n.179.

Item decretum eiusdem S. Congregationis. n.180.

Quid sit notandum circa possessorium per Episcopum prætensum n.181.

An si aliqua visitatio præcesserit, aliquod ius Episcopis requisiuerit. n.182.

Per Episcopum debet probari adfuisse scientiam præfati P. Generalis n.183.

Item adfuisse consuetudinem præscriptam. n.184.

Item quod actus essent facti eo animo, vt consuetudo induceretur. n. 85.

Quid vnusquisque facere potest. n.186.

Ius Episcopi præseruatum. n.187.

S Rotæ decisiones ad intentum. n.188.

IESVS MARIA.

Scribendi occasio.

SÆPTVA requisitus à diuersorum ordinum Regularibus circa facultatem, seu authoritatem, quam Abbates, seu alij Prælati Regulares habent in casu, quo non solùm sunt exempti à iurisdictione cuiuscunque Episcopi, seu ordinarij, sed ipsi sint veluti ordinarij iurisdictionem spiritualem, & quandoque temporalam in populum exercentes. Ad quam dubitationem sic, respondendum duxi, in re difficultatibus plena, nec satis expedita, sed confusim, & implexè ab authoritatibus disputata. 1

Responsio.

PRimò quidem videri, illam inutilem prorsus esse, eo quod de iure communi monasteria omnia, monachi Regulares, & Prælati ipsorum sub Episcopi in cuius territorio sunt, obedientia manere debeant. Etenim ex Concilio Arelatensi, quod refertur *in can. monasteria 18 q.2.* sic habetur: *Monasteria, & monachorum disciplina ad eum pertinent Episcopum, in cuius territorio sunt constituta* Et ita colligunt Petrus Rebuffus *de congr portione num.121.* Quintil. Mandos *de signat.* 2 3

signat. grat. tit. Exemptiones ab Episcopis, vers omnes Ecclesiæ. Paulus Fusc. *de visitat. lib.* 2. *cap.*8. *num.*9. quos refert Cenedo *ad Decretal. Collect.*87. *num.*4. Vnde ex Concilio Aurelianensi 1. sic ibidem *can. Abbates*, deciditur: *Abbates pro humilitate Religionis in Episcoporum potestate consistant, &, si quid extra regulam fecerint, ab Episcopis corrigantur, qui semel in anno in loco, vbi Episcopus elegerit, accepta vocatione conueniant.* Hinc etiam Paschalis Papa, *ibidem can. Abbatibus* hæc statuit: *Abbatibus, qui neque sub Primate, neque sub Patriarcha, sunt nullus prorsus Episcoporum Episcopalia qualibet administret. Cum enim se nulli Episcopo omnino sub esse profiteantur; consequens est, vt nullus Episcoporum, quæ sua sunt, eis tanquam extraneis largiatur.*

4 Verumtamen hæc non eognot, cùm solùm
loquantur de iure commuoi vetusto, non de
illo prout includit etiam exemptionem, &
exemptionis priuilegia dictis Regularibus concessa,
iuxta plurimorum communem sensum,
quos refert Barbosa, *de offic. & potest. Epise. alle-*
5 *gat.*105. *à num.*3. Adeo quod à tempore Diui
Greg. Magni hæc coocessio ab aliquibus assi-
gnetur. Quod quamuis incertum sit, saltem de
posterioribus Pontificibus id nullus negare po-
terit. Specialiter quoad iotentum, quod pluri-
bus Regularium præpositis à Sede Apostolica
concessum fuerit, vt nedum ipsi, & eorum Reli-
giosi subditi, ab Episcopis, & communibus ple-
bis ordinariis exempti sint; sed & quod in ali-
quem populum iurisdictionem, Episcoporum
instar, habeant, spiritualem, & temporalem in
6 sæculares iurisdictionem exercendo, constat in
pluribus; prout de Generali monachorum S.
Hieronymi in loco *Hospitaletti* dicto intra fines
Diæcesis laudensis dicitur; & de Abbatibus
Cassinensibus, & S. Mariæ Tremitanæ Congre-
gat. Lateranensis, ac de aliis Abbatibus ordinis
S. Benedicti in Cathalonia, & S. Dionysij Pari-
siensis, & Genouefæ Virginis Canonicorum
Lateranensium, & similibus refert Barbosa de
Iur. Ecclesiast. lib. 1. *cap.*17. *num.*22. & de Ab-
batibus Cassinensibus Saitus *in Claus Regia lib.*
6. *cap.*11. *num.*83. Vbi etiam de Commendata-
riis S. Ioannis. De quibus omnibus, & aliis, quæ
ad meam notitiam hucusque non peruenerunt,
hæc procedet disceptatio.

Pro cuius clariori decisione præmittendum,
7 huiusmodi Prælatos, seu Abbates regulares, siue
etiam sæculares habentibus populum sibi spi-
ritualiter, & temporaliter subiectum, esse in du-
8 plici differentia. Alij enim habent territorium,
9 aut diœcesim omnino separata, & dicuntur esse
Nullius diœcesis, quia neque in diœcesi, neque
de diœcesi alterius sint, sed dicuntur habere
propriam diœcesim per se; respectu cuius ipsi
etiam *Diœcesani* dicantur, & Diœcesanorum ap-
pellatione veniant. Cardinal. *in Clement.* 1. §.
*volumus, quæst.*4. *num.*2. & Panorm. *num.*15. *de
foro compet.* Sanchez *de matrim. lib.* 3. *disput.*29.
*num.*16. *vers. ad primam confirmationem, & lib.*8.
*disp.*2. *num.*12. Rota *decis.*324. *num.*1. *part.*1. *re-
cent.* Sigismundus de Bononis *de elect. dub.*51.
10 Tamburinus *de Iur. Abbat. tom.*2. *disp.*1. *quæst.*
5. Alij verò sunt qui territorium, aut diæcesim
separata non habent, sed sunt in alterius diæce-
si; à diæcesano tamen, seu Episcopo exempti:
11 vnde communi vocabulo vocantur *exempti* exi-
stentes in aliena diæcesi. Exempti enim, & loca
exempta, etsi non sint *de diæcesi*, sunt tamen *in* 12
diæcesi, vt patet ex *cap.*2. *de constitut. in* 6. *& cap.
cum Episcopus de offic. Ordin. in* 6. dum dicitur,
quod Episcopus in qualibet parte suæ diæcesis
potest iurisdictionem ordinariam exercere,
dummodo in loco non exempto id faciat: ergo
locus exemptus est in diæcesi. Facit etiam tex-
tus *in cap. de monialibus de sentent. excommun.*
vbi dicitur, quod Moniales absoluantur ab Epi-
scopo, in cuius diæcesi monasterium situm est,
& tamen Gloss. *ibi* etiam intelligit de exem-
ptis. Pro quo etiam extant plures S. Rotæ de-
cisiones, & Doctores, quos referunt, & sequun-
tur Gonzalez *sup. Reg.*8. *Cancellar. gloss.*43. *à
num.*187. Sigismundus, & Tamburinus re-
lati.

Vnde ortum habuit distinctio illa de Abba- 13
tibus (eadem ratio est de Prioribus, Præpositis,
aut similibus nominibus appellatis.) Alij enim 14
dicuntur esse *in diæcesi*, & *de diæcesi*: alij *in
diæcesi*, sed non *de diæcesi*: alij verò Nullius
diæcesis. Primi sunt illi, qui in diæcesi aliqua
consistentes omninò subduntur Episcopo, 15
seu Diæcesano, eo quod nullam habeant
exemptionem. Secundi sunt illi, qui illam
habent, sed non habent territorium, aut po-
pulum sibi subiectum. Tertij sunt illi, qui
non solùm sunt exempti à Diæcesano, sed
etiam habent territorium, & populum sibi sub-
iectum, & exemptum ab omni alio Diæce-
sano. Sic colligo ex Stephano Alulno *in
Tract. de potest. Episcop. Abbat. &* 2. *cap.*22.
*num.*31.

His positis, dicendum primò est, Abbates, 16
seu Prælatos Regulares illos, qui habent pro-
prium territorium, & diæcesim, in qua iurisdi-
ctionem Episcopalem exercent, & dicuntur
nullius diæcesis, nisi aliquo speciali iure pro-
hibeantur, posse omnia facere, quæ faciunt Epi-
scopi in sua Diæcesi, exceptis tamen iis quæ ad
Ordinis Episcopalis potestatem spectant. Gloss.
in cap. Ordinarij, vbi etiam Geminianus *de offic.* 17
*Ordin. lib.*6. Monera *de Commut. vltim. volunt.
cap.*5. *num.*455. Rota coram Otano in vna
Burgensi *Iurisdictionis* ann.1596. Et *decision.*
1386. *coram Cardinal. Seraphino*, & *decis.*
1052. ac plures alij, quos etiam referunt, &
sequuntur Sigismundus, & Tamburinus relati.
Quibus iungitur Sanchez *consil. moral. lib.*
7. *cap.*21. *num.*3. ex pluribus iuribus, &
Doctoribus. Colligitur primò ex declaratio- 18
ne S. Congregationis Concilij, quam refert
Rota *ea decis.*1052. Vbi non obstante quod in
Concil. Trident. *sess.*24. *de Reformat. cap.*20.
dicatur quod causæ matrimoniales Episcopi
tantùm examini, & iurisdictioni relinquantur,
nihilominus deciditur quod si *Prior est nullius
diæcesis, & habet quasi Episcopalem iurisdictio-
nem, litteræ dispensationum matrimonialium sunt
ipsi committendæ.* Quod signum manifestum
est tales Prælatos nullius diæcesis posse om-
nia quæ Episcopi possunt. Secundò ex aliis, 19
quas refert Sigismundus supra, vbi dictum
decretum Concilij declaratur non compre-
hendere Prælatos inferiores Episcopo, qui
sunt nullius diæcesis. Tertiò ex similibus
aliis declarationibus in materia Confessario-
rum, & Concionatorum, de quibus in sequen-
tibus. Quartò ex aliis decisionibus, quas
refert Barbosa in locum Concilij relatum

num.47. & seqq Ac demum ex ea ratione, quod
20 tales Abbates, seu Prælati regulares habentes
tale territorium sunt quasi Episcopi, atque ita
retinere debent omnem iurisdictionem, & pote-
statem Episcopalem.
21 Dicendum secundò, etiam Abbates, seu Præ-
latos Regulares non habentes proprium terri-
torium, si tamen habeant iurisdictionem quasi
Episcopalem in subditos, posse circa illos exer-
cere omnem iurisdictionem Episcopalem, quam
Episcopi circa suos subditos exercent. Sic ex
Innocentio, Panormitano, Felino, Deciano,
22 Nauarro, & Sanchez eliciunt Sigismundus, &
Tamburinus supra Et fauet Rota coram Ora-
no relata, vbi dicitur Abbatis territorium esse
Ecclesias sibi pleno iure subiectas. Et ratio vi-
detur esse, quia eo ipso quod tales, siue ex priui-
legio, siue ex consuetudine legitime præscripta
habent iurisdictionem Episcopalem, necesse
etiam est quod habent quidquid ea iurisdictio-
ne Episcopali denotatur, aliàs talis iurisdictio
vana esset, inutilis, & ventosa, ac solum de no-
mine; nec haberet omnia, quæ ad eam sunt ne-
cessaria, contra *lib. 2. ff de iurisdiction. omn. indic.*
Quod ex eo etiam firmatur, quia iurisdictio
episcopalis non est necessariò coniuncta vt na-
turalis proprietas cum consecratione episcopa-
li, vt videre est in episcopo titulari, qui non Ius
Diœcesis est ordinarius Pastor, & in Episcopis
qui cum licentia Papæ renunciarunt dignitati;
aut ob crimen priuati sunt episcopatu: ergo po-
terit dari separata, itant al quis habeat omnem
iurisdictionem episcopalem sine ipsa episcopa-
li dignitate. Barbosa *de Iur. Ecclesiast. lib. 1. cap.
8. num 23.*
Dicendum tertiò, traditam doctrinam limi-
24 tandam esse, vt non teneat pro casibus, in qui-
bus aliqua conceduntur episcopis prout epi-
scopi sunt; vel episcopalem iurisdictionem ha-
bentibus in Diœcesi, seu territorio separatis,
prout tales etiam sunt: ita vt ea extendi non
possint ad alios talem qualitatem non haben-
tes Ita similiter Sigismundus, & Tamburinus
relati post alios, quos referunt. Et ratio est, quia
talia censentur ipsis concessa *priuatiuè* quoad
25 alios quoscumque, non *cumulatiuè*, ac perinde
non debent extendi, iuxta communem doctri-
nam de dictionibus *priuatiuè*, & *cumulatiuè*, seu
26 *accumulatiuè* Et etiam, quia sine dubio diuer-
sum quid est, etiam quoad potestatem iurisdi-
ctionis, esse verè Episcopum, & habere potesta-
tem *quasi* Episcopalem. Etsi enim dictio *quasi*
quando ponitur per modum causæ, prout est in
27 illo Ioann. 1. *Vidimus gloriam eius quasi vnigeniti
à Patre*, denotet & exprimat veritatem, Baldus
in l. qui Romæ §. duo fratres ff de verbor. obligat.
Barbosa *in Tract. de dictionib. dict. 311. num. 3.*
28 quando tamen ponitur per modum similitudi-
nis, (vt in præsenti) denotat improprietatem,
fictionem, & diminutionem. Prout ex iuribus,
S. Rotæ decisionibus, & pluribus Doctoribus
Barbosa *ibid num. 2.* Similiter diuersum quid est
habere iurisdictionem Episcopalem in propria
diœcesi, & territorio separatis, ac habere illam
intra limites, seu fines alterius diœcesis, seu
territorij, quia primum est esse veluti in domo
propria, secundum verò esse in domo alterius.
29 Ergo ex vno ad aliud non potest fieri illatio,
cum iuxta Axioma iuridicum *Diuersorum di-
30 uersum est iudicium*, ex *l. inter stipulationem §.*
sacram ff. de verbor. obligat. Stephan. Gratian.
Marchiæ decision. 32 num. 8. & decis. 42. num. 10.
Vnde Magister S. Palatij *in indice librorum ex-
purgandorum in expurgat. num. 6. pag 461. Em-
manuel. Sà*, inquit: *Prælati exempti habentes iu-
risdictionem quasi Episcopalem in suos non pos-
sunt in eos quidquid possunt Episcopi in sibi sub-
ditos, nisi ex speciali indulto Sedis Apostolicæ.*
Quod maximè procedit respectu Prælatorum 31
exemptorum, qui sunt intra Diœcesim alicu-
ius Episcopi, quia illi, licet aliquo modo dican-
tur extranei, vt probat Erasmus Cochier ex va-
riis Doctoribus *in Tractat. de iurisdict. Ordin.
in exempt. part. 1. quæst. 46. num. 2. & part. 2. q. 19.
num. 3. & quæst. 45. num. 118.* nihilominus Ordi-
narius plus iuris vindicat in exemptos istos,
quam in omnino extraneos. Rota *nouiss. decis.
701. num. 4. part. 1.* Cochier *num. 118. relato.* Et
subiiciuntur in aliquibus ipsi Episcopo, vt in-
quit Hostiens. *in cap. cum contingat num. 1. de
for. compet. in cap. quanto num. 13. & in cap. quo-
niam de offic. ordin* cum Episcopatus sit vnum
corpus, cuius caput est Episcopus, & si ponan- 32
tur ibi duo Episcopi fiet vnum corpus duo ca-
pita habens quod est monstruosum, siue prodi-
giosum, & quod natura abhorret, & ius res-
puit *can. in apibus 7. quæst. 1.* Sigismundus, *su-
pra num. 11.*
Vnde dicendum quartò. Ea quæ concedun-
duntur Episcopis vt Sedis Apostolicæ delega- 33
tis, seu (prout Barbosa antiquior notat *in l. cum
prætor §. 1. num 33. ff. de iudic.* quod idem est,
quæ conceduntur illis *authoritate Apostolica*:
siue iure communi, siue ex Concilio Tridenti-
no, aut alio modo non censentur concessa aut
permissa Prælatis habentibus iurisdictionem
Ordinariam quasi Episcopalem intra fines, seu
limites Diœcesis alienius Episcopi, seu Episco-
patus; bene tamen habentibus talem iurisdi-
ctionem extra diœcesim cuiuscunque Episcopi,
seu habentibus proprium territorium, seu diœ-
cesim; aut, quod idem est, qui sunt nullius *diœce-
sis* Duæ partes huius conclusionis sigillatim
probandæ sunt, supponendo cum communi Do-
ctorum, quod Episcopi possunt multa ex vi iu-
risdictionis Ordinariæ Episcopalis, multa etiam
ex speciali delegatione Sedis Apostolicæ, illis
facta tum iure communi, tum præcipuè ex Con-
cilio Tridentino. De quibus Azorius *tom. 2.
instit. moral lib. 3 cap. 54.* Franciscus Leo *in
Thesaur. fori Ecclesiastic. part. 2. cap. 2. num. 59.*
Riccius *in praxi aurea Resolut. 449.* & Barbosa
*de offic & potest. Episcopi part. 2. in epilogo, &
part. 3. allegat. 92.*
Prima ergo pars sufficienter suadetur ex di-
ctis supra *num. 24.* Quibus iungitur quod cum 34
delegatus Sedis Apostolicæ sit superior, maior,
& dignior Ordinario, *cap sanè de Offic. & po-
test. iudic. delegat cap. pastoralis de offic. iudic.
Ordinar.* cum hæc dignitas conceditur Episco-
po solum debet credi concessa vero Episcopo,
vel æquali ipsi, qualis solum est iis qui habet
diœcesim, & territorium de per se; quia magis
confidit Sedes Apostolica de istis quam de aliis,
qui existunt in aliena diœcesi: Vnde cum esset
dubium in Rota propositum de anno 1607. co-
ram Coccino, an scilicet quidam Archidiaconus
veniret nomine Ordinarij quantum ad commis-
sionem dispensationum, quas Ordinariis com-
mitti voluit Concilium Tridentinum *sess. 25 de
Reformat.*

Reformat. cap.5. eadem Rota, prout habetur *decis.346.* inter decisiones eiusdem Coccini
decreuit non comprehendi, ex eo quod, vt inquit: *Aliàs congregatio Illustrissimorum Interpretum Concilij consuit, tunc dispensationes huiusmodi
posse committi inferioribus Ordinariis, quando sunt nullius diœcesis, & habent quasi Episcopalem iurisdictionem, vt dicitur in causa nullius della Serena 19. Nouembris 1593. coram Illustrissimo Seraphino. Quæ qualitas quod sit nullius diœcesis
non potest verificari in ista Archidiacono, quia licèt habeat territorium exemptum non subiectum
iurisdictioni Episcopi, tamen non potest dici, quod non sit de Diœcesi, & in Diœcesi Burgensi.* Ex quo
saltem à simili colligitur, quod ea quæ committuntur Episcopis, vt delegatis Sedis Apostolicæ
non censeantur concessa nisi veris Episcopis, &
alijs habentibus iura Episcopalia cum Diœcesi,
36 & territorio separatis, sicut illa habent veri
Episcopi.

Secunda verò pars quartæ conclusionis colligitur ex eo quod Prælati habentes iurisdictionem quasi Episcopalem cum territorio, &
diœcesi separata, sunt omnino similes Episcopis quoad potestatem iurisdictionis. Vnde cum
Gregorius XV. in Bulla *de exemptorum priuilegiis* plura concessisset Episcopis Diœcesanis in
ordine ad exemptos, nihilominus S. Congregatio Concilij declarauit non intelligi illis tributam aliquam facultatem *in personas nullius diœcesis.* Ea eo sanè quia tales personæ sunt plenè
subiectæ Prælatis *nullius.* Hinc etiam de illis
dixit Rota in Lucensi, seu nullius *Iurisdictionis*
coram Seraphino *decis.1278.num.4.* haberi ac si
essent *extra territorium Episcopi in omnibus, &
per omnia.* Et in vna Pisciensi, seu nullius *iurisdictionis* coram Gypsio *decis.798. num.3. & 4.*
inter collectas à Farinacio, quod nomine ordi-
37 nariorum veniunt, & quod ita declarauerit S.
Congregatio Concilij. Similiter de illis habet
alia Rota Volaterranensis *iurisdictionis in 2.par.
diuersorum decis.307.* quod illi, nec sunt *in diœcesi, nec de diœcesi,* ad differentiam aliorum Prælatorum qui habent suam iurisdictionem in
diœcesi aliorum, tales enim licet non sint *de
diœcesi,* sunt tamen *in diœcesi,* iuxta doctrinam
Abbatis, Felini, & Vualdi, quos eadem Rota affert, impugnans eos qui dicunt quòd *locus
39 exemptus constituat territorium de per se* Et ita
Sanchez *lib.8. de matrimon. disp.2. num.12.* de
illis dicit: *hi in sua diœcesi plenam Episcoporum
iurisdictionem habent, ab illisque sola consecratione
differunt, vt passim tradunt Doctores.* Ex quo rectè
infertur posse illos facere omnia quæ veri Episcopi, etiam vt delegati Sedis Apostolicæ faciũt.

40 Supponimus autem territorium, & diœcesim
idem esse, hoc solum excepto, quod Diœcesis
est territorium quoad spiritualem iurisdictionem, & territorium quoad temporalem. *cap. si
Episcoporum 16.q.1.* Ioannes Andreas *in cap. cum
Episcopus de offic. ordinar. lib.6.* Ruinus *cons.11.
41 num.5. in fin.* Abbas *cons.82. num.7.* & Barbosa
post illos *de iure Ecclesiast. lib.1. cap.39. num.85.
& 86.* Et quod diœcesis est *Ciuitas, & territorium vbi Episcopus iurisdictionem habet in Spiritualibus,* vel *vbi est Episcopus, & Episcopatus.*
Barbosa *de offic. & potest. Episcop. part.1. tit.1.
cap.7. num.8.* Vide Erasmum Cochier *de iurisdiction. ordin. in Exempt. p.4. q.74.*

42 Ex his iam primò elicitur, præfatos Prælatos Regulares habentes iurisdictionem quasi
Episcopalem in populum, posse in casu negligentiæ Religiosorum exemptorum, authoritate
Apostolica beneficia ad illorum dispositionem
spectantia prouidere, iuxta *Clement. vnic. de supplenda negligent. Prælator.* Vbi Doctores communiter. Cum autem hæc facultas non compe- 43
tat Episcopis respectu exemptorum, nisi solum
authoritate Apostolica, vt habetur in eadem Clementina, non competet aliis non habentibus
territorium, aut diœcesim, iuxta dicta.

Secundò, posse etiam in casu hæresis proce- 44
dere contra quoscunque exemptos, iuxta *cap.
Ad abolendam de hæreticis* Quia tamen facultas
hæc procedendi contra exemptos conceditur
Episcopo solùm *authoritate Apostolica,* & vt de- 45
legato ipsius, ideo etsi competere possit dictis
Abbatibus, &c. habentibus territorium, & diœcesim, prout tenent Ludouicus Molina, *de iustitia Tract.5 disput.18. num 11.* Castrus Palaus *in
oper. moral. part.1. Tract.4 disput.8. punct.11. §.1.
num.6. in fin.* & Carena *de offic S Inquisit. part.1.
Titul.6. §.4.* Non tamen competet aliis non habentibus dictum territorium, aut diœcesim,
etiam si habeant iurisdictionem Episcopalem;
propter dicta in superioribus.

Tertiò, posse dictos Prælatos clausuram Monialium etiam Sedi Apostolicæ immediatè subiectarum eiusdem Sedis authoritate procurare.
Ita enim conceditur Episcopis *cap. periculoso* 46
de statu Regular. in 6. Et in Concil. Trident.
sess.25. de Regularib. cap.5. Cum autem hoc concedatur illis, vt delegatis Sedis Apostolicæ, ideo
extendendum est ad Prælatos habentes iurisdictionem quasi Episcopalem cum territorio, &
diœcesi, non autem aliis, propter dicta.

Quartò, posse etiam dictos Prælatos mona- 47
steria exempta Monialium, quæ nulli alij superiori subdita sunt, nisi solùm Sedi Apostolicæ,
annis singulis visitare. Ita enim conceditur Episcopo *in Clement. Attendentes de stat. monach.*
quod innouatur à Concilio Tridentino *sess.25.
de Regular. cap.9.* vbi disponitur quod *monasteria Sanctimonialium Sanctæ Sedi Apostolicæ immediatè subiecta, etiam sub nomine Capitulorum
Sancti Petri, vel S. Ioannis, vel alias, quomodocunque nuncupentur, ab Episcopis tanquam dictæ Sedis delegatis gubernentur, non obstantibus quibuscunque.* Quod quidem decretum Sacra Congre- 48
gatio declarauit esse intelligendum quoad spirituale gubernium, sed non quoad temporale, vt
refert Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarra lib.2 tit.18 lib.7. de Relig. num.93.* vbi *num.*
94. subdit per illud Concilij decretum nullam
iurisdictionem esse concessam Episcopo in monasteriis Sedi Apostolicæ immediatè subiectis,
nisi in concernentibus spiritualia, in temporalibus verò, nihil agere posse. Hæc porrò sicut
præcedentia solum possunt conuenire dictis
Prælatis habentibus proprium territorium, non
aliis carentibus ipso, & existentibus intra fines
alterius, iuxta dicta.

Quintò similiter posse reformare hospitalia, 49
compellendo etiam exemptos ad hoc. Sic enim
statuitur in Clementina. *Quia contingit de Religios. domib.* innouata à Concil. Trident. *sess.7.
cap.15. de reformat. & sess.25. cap.8 de reformat.*
Quia verò hæc concessio in ordine ad exemptos
solum conceditur Episcopis, *authoritate Apostolica,* seu quod idem est, vt delegatis illius, non 50

competet, iuxta dicta, nisi illis Prælatis, qui habent proprium territorium, vel diœcesim.

Sextò, pariter posse procedere contra concio-
51 natores hæreses prædicantes, etiamsi sint exempti. Quia hoc conceditur Episcopo *authoritate Apostolica*, & vt Sedis Apostolicæ delegato in Concil. Trident. *sess. 5. de reformat. c.* 2. De qua concessione Rodriguez *tom. 1. quæst. Regul. q.* 32. *art.* 8. Portellus *in dub. Regular. verbo Prædicatores num.* 12. Alter Rodriguez *in Compend. Resolut.* 112. *num.* 12. De eadem pariter dicendum non extendi nisi solùm ad habentes Episcopalem iurisdictionem cum propria diœcesi ex dictis innotescit.

52 Septimò quoque posse prouidere, vt *per deputationem idoneorum Vicariorum, & congrua portionis fructuum designationem cura animarum nullatenus negligatur* à quibuscunque etiam exemptis ad residentiam personalem obligatis, & non residentibus. Propter decretum Concilij Trident. *sess. 6. de Reformat. cap.* 2. Quod tamen quia dicit esse *officium Episcoporum tanquam in hac parte à Sede Apostolica delegatorum* non incum-
53 ber dictis Prælatis habentibus iurisdictionem Episcopalem in diœcesi aliorum, iuxta probata. De hac porrò concessione agunt Mendosus, Salzedo, Franciscus Leo, Armendarij, & alij, quos citat Barbosa in collectan. ad hunc locum Concilij.

54 Octauò similiter posse dictos prælatos habentes iurisdictionem Episcopalem cum diœcesi, vel territorio punire quemcumque Regularem extra Monasterium degentem, etiam sui ordinis priuilegio non obstante. Propter decretum Concilij Trident. *sess. 6. de reform. cap.* 3. Vbi id statuitur. Cum verò id concedatur Episcopo *tanquam super hoc à Sede Apostolica delegato*, ex-
55 cluduntur alij Prælati non habentes diœcesim tanquam Episcopi, propter dicta in superioribus. De hac porrò concessione, & decreto Concilij tractant Campanile *in diuers. iuris canonic. Rubric.* 12. *cap.* 13. Riccius *in decis. Curiæ Neapolit. p.* 1. *decis.* 223. *n.* 4. *& part.* 4. *decis* 231. & alij, quos sequor *tom.* 1. *meæ Summæ c.* 11. *n.* 8. *& tom.* 3. *verbo causæ iudiciales Regularium num.* 13.

Nonò pariter, visitare, & corrigere capitula
56 Ecclesiarum, ipsorumque personas, non obstantibus quibuscunque, &c. Quia ita conceditur Episcopis in eodem Concilio Trident. *sess.* 6. *de reformat. cap.* 4. Quia verò additur ibi *etiam authoritate Apostolica*, propterea exclusi videntur Prælati non habentes diœcesim, & territorium, propter dicta in superioribus.

Decimò quoque posse examinare vniones
57 beneficiorum à quadraginta annis citra factas, iuxta eiusdem Concilij dispositionem *sess.* 7. *de reformat. cap.* 6. Sed cum hoc concedatur ordinariis tanquam à Sede *Apostolica delegatis*, prout dicitur in eodem Concilio non extenditur nisi ad habentes territorium, & diœcesim propriam, sicut de aliis concessionibus dictum est. De hac porrò materia aliquid dixi *tom* 2. *Summæ cap.* 41.

58 Vndecimò etiam posse visitare quascunque Ecclesias quomodolibet exemptas singulis annis, & opportunis remediis prouidere circa reparationem earum, & curam animarum. Quia ita conceditur in eodem Concilio *sess.* 7. *de reform. cap* 8. locorum ordinariis, quod procedere
59 etiam in Prælatis inferioribus habentibus iura Episcopalia tenuit Rota in Pisciensi, seu nullius *iurisdictionis* coram Gypsio 16. Decembr. 1593. in decisionibus à Farinacio collectis *decis.* 798. vbi idem refertur decisum in alia Salmantina *Iurisdictionis*. Excludi autem videntur ab hac facultate alij, qui non habent territorium, seu diœcesim, iuxta probata in superioribus. De quibus autem Ecclesiis exemptis loquatur Concilium videndi Rodriguez *tom.* 1.
Quæst. Regular. quæst. 36. *art.* 1. & Cespedes *in* 60
Tract. de Exempt. Regular. cap. 15. *dub.* 233.

Duodecimò, posse etiam in causis ciuilibus mercedem, seu miserabilium personarum procedere etiam contra Regulares extra Monasterium degentes, non obstante eorum exemptione. Propter decretum eiusdem Concilij *sess.* 7. *cap.* 14. Etsi quoad Regulares intelligi id debeat cum exceptione, quam posui *tom.* 3. *summæ verbo causa iudiciales Regularium num.* 6. *& tom.* 5. *in Marimagno Prædicator. n.* 10. *& sequentibus* ac, maximè *tom.* 1. *cap.* 11. *num* 10. Conceditur autem hæc facultas à Concilio *locorum ordinariis tanquam à Sede Apostolica delegatis*, & ita non extenditur ad Prælatos non habentes territorium, seu diœcesim, vt dictum manet.

Tertiodecimò, posse visitare; & corrigere 61
quoscunque clericos, etiam exemptos; & extra visitationem. Quia ita decernitur in eodem Concilio *sess.* 14 *de Reformat cap.* 4 pro omnibus Ecclesiarum Prælatis, & vt Sedis Apostolicæ delegatis. Vnde idem videtur dicendum de hac concessione, quod de aliis similibus dixi. Et illi cohæret ea quæ conceditur, *sess.* 14. *cap.* 10. *de Reformat.* De qua etiam idem censendum.

Quartodecimò, iuxta decretum eiusdem Con- 62
cilij *sess.* 21. *cap.* 5. posse vnire beneficia, seu Ecclesias parochiales suæ diœcesis. Quia verò id non conceditur nisi Episcopis, & tanquam Sedis Apostolicæ delegatis, ideo non competet
Prælatis in diœcesi aliena existentibus quanta- 63
cunque potestate quasi Episcopali fulgere dicantur: nisi hoc ex priuilegio aliquo Pontificio, seu legitima præscriptione adquisierint. Raboffus *in prax. beneficiorum tit. de vnionibus num.* 32. *&* 33. Sbroxza *de vicario Episcopi lib.* 2. *q.* 115. *num.* 12. Azor. *tom.* 2. *instit. moral. lib.* 6. *c.* 28. *q.* 10. Competet tamen Abbatibus, seu Prælatis in propria diœcesi, vel territorio Episcopalem iurisdictionem habentibus. Vt bene Sanchez *lib.* 7. *in Decalog. cap.* 29. *num.* 160. post Abbatem, & alios, quos etiam sequitur Barbosa *de offic. & potest. Episcop. Allegat* 66. *num.* 14.

Quintodecimò, posse item transferre benefi- 64
cia simplicia ex Ecclesiis collapsis in alias Ecclesias; & parochiales Ecclesias collapsas reficicurare, iuxta modum assignatum ab eodem Concilio *d. sess.* 21. *cap.* 7. *de reformat.* Cum id concedatur Episcopis Quia verò conceditur ipsis, vt delegatis Sedis Apostolicæ non poterit extendi hæc facultas nisi ad dictos Prælatos non solum habentes iurisdictionem quasi Episcopalem, sed etiam diœcesim, vel territorium, propter dicta in superioribus

Decimosextò, posse etiam commendata Mo- 65
nasteria, in quibus non viget Regularis obseruantia, nec non beneficia etiam curata, & Regulam annis singulis visitare, & ipsa Monasteria etiam, in quibus viget obseruantia, in casu quo superiores ea non visitauerint admoniti. Iuxta modum sanè, & præscriptum Concilij

Tridentini

Tridentini *sess.* 21. *cap.* 8. Quod quia conceditur ordinariis, & Episcopis tanquam Sedis Apostolicæ delegatis, etiam si non extendatur ad Prælatos inferiores non habentibus diœcesim, seu territorium, extenditur tamen ad illa habentibus cum iurisdictione quasi Episcopali, propter sæpius repetita. Videndus Azor. *tom.* 1. *institut. moral. lib.* 11. *cap.* 18. *vers.* 6. quem sequitur Barbosa in *collectan. ad hunc locum concilij num.* 5.

67 Decimoseptimò, posse quoque vbi facultate concessa ab eodem Concilio *sess.* 21. *cap.* 3. & *sess.* 22. *c.* 3. *de reform.* circa distributiones quotidianas ex tertia parte fructuum beneficiorum. Cum verò id cōcedatur Episcopis tanquam Sedis Apostolicæ delegatis idem dicendum de hac concessione, sicut de aliis præcedentibus quantum ad extēsionem illius ad Prælatos inferiores.

68 Decimooctauò, frui quoque posse facultate concessa ordinariis in eodem Concilio *sess.* 21. *c.* 5. & 6. *de reform.* circa dispensationes, seu commutationes vltimarum voluntatum ipsis Committendas. Quod intellige sicut in superioribus dicta, quando isti Prælati Episcopis inferiores sunt nullius diœcesis, & habent iurisdictionem quasi Episcopalem, cum proprio territorio. Vt
69 habet Rota coram Coccino decis. 346. referens aliam in causa *nullius* de la Serena coram Seraphino 19. Nouemb 1591. Secus verò si non habent tale territorium proprium, sed in diœcesi alia. Pro quo dicta Rota Coram Coccino dixit: *Qua qualitas quod sit nullius diœcesis non potest verificari in isto Archidiacono, quia licet habeat territorium exemptum non subiectum iurisdictioni Episcopi, tamen non potest dici quod non sit de diœcesi, & in diœcesi Burgensi.* De quo maximè videndus Nicolaus Garzia *de Benefic. p.* 9. *c.* 2. *num.* 141. & *seq.* & Flores de Mena *variar. Resolut. lib.* 3. *q.* 14 *num* 12.

70 Decimonono, posse videre pias omnea dispositiones quorumcumque Collegiorum, & hospitalium iuxta modum, & dispositionem Concilium Tridentini *d. sess.* 22. *cap.* 8. Quæ dispositio cùm loquatur de Episcopis tanquam Sedis Apostolicæ delegatis non videtur extendenda, nisi ad Abbates qui non solùm iurisdictionem
71 Episcopalem, sed etiam proprium territorium habent separatum. Quo sensu intelligendi veniunt Flores de Mena *variar. quæst. lib.* 2. *q.* 24. *num.* 22. & Riccius *in Prax. aur. resolut.* 303. quos refert, & sequitur Barbosa super hunc locum Concilij *num.* 16.

72 Vigesimò, posse similiter iuxta decretum Concilij Tridentini *eadem sess.* 22. *cap.* 10. Scrutari sufficientiam Notariorum, & ea non reperta ipsos arcere. Quæ authoritas cum concedatur. Episcopis tanquam delegatis Sedis Apostolicæ, pari modo, ac præcedentes limitanda est pro
73 Prælatis inferioribus Episcopo habentibus qualitatem territorij, & diœcesis separatorum. Et in hoc sensu accipiendus Sellius *in select. Canon. c.* 25. *n.* 16. referens id esse decisum, quem super hunc locum Concilij affert Barbosa *ibi num* 2.

74 Vigesimoprimò, posse similiter in casu speciali si Abbates monachorum negligentes fuerint in habenda lectione S. Scripturæ, eos ad id opportunis remediis compellere. Prout deciditur in eodem Concilio *sess.* 5. *de reform. cap.* 1. Quia tamen hoc conceditur Episcopis, vt Sedis
75 Apostolicæ delegatis solùm restringi debet ad Prælatos istos nullius diœcesis, seu habentibus propriam diœcesim, aut territorium, conformiter addicta sæpius. Pro hac lectione videnda quæ dixi, *tom.* 4. *Summa verbo lectio quoad Regulares, numero secundo.*

Vigesimosecundò, posse quoque cognoscere de subreptione, vel obreptione alicuius gratiæ concessæ alicui super absolutione alicuius criminis, iuxtà decretum eiusdem Concilij *sess.* 13. 76
de reform. cap. 5. Quæ etiam concessio, cum solum sit facta Episcopo vt Sedis Apostolicæ delegato, non competet illis Prælatis, qui habent suam iurisdictionem in diœcesi aliena, prout dictum sæpius.

Vigesimotertiò, posse similiter cognoscere de subreptione, obreptione, & defectu intentionis 77
constitutionum, seu consuetudinum faciendi quosdam deductiones fructuum beneficiorum in admissione ad illa, &c. Sic enim decernitur in eodem Concilio Trident. *sess.* 14. *cap.* 14. *de reformat.* Cum autem id concedatur Episcopo *tanquam Apostolicæ Sedis* delegato, non competet nisi solum Prælatis habentibus diœcesim aut territoria separata, iuxta dicta De hac porrò materia Nauarrus, Sayrus, Gutierrez, Leo, Riccius, Bonacina, & alij, quos refert Barbosa *in collect.* ad hunc locum Concilij.

Vigesimoquartò, posse pariter facere circa 78
Patronatus, accessiones, beneficia, &c. ea quæ ordinariis conceduntur ab eodem Concilio *sess.* 25. *cap.* 9. *de reformat.* Quæ quia ipsi sunt concessa vt Sedis Apostolicæ delegatis limitanda sunt quoad extensionem, iuxta dicta. Idem dicendum de facultate procedendi contra clericos concubinarios, iuxta decretum Concilij *eadem sess. cap.* 14.

Elicitur secundò ex dictis facultatem conces- 79
sam Episcopis à Concilio Tridentino *sess.* 24. *cap* 6. illis verbis: *Liceat Episcopis in irregularitatibus omnibus, & suspensionibus ex delicto occulto prouenientibus, excepta ea qua oritur ex homicidio voluntario, & exceptis aliis deductis ad forum contentiosum dispensare, & in quibuscumque casibus occultis etiam Sedi Apostolicæ reseruatis, delinquentes quoscunque sibi subditos in diœcesi sua per se ipsos, aut Vicarium ad id specialiter deputandum in foro conscientia gratis absoluere, imposita pœnitentia salutari. Idem & in hæresis crimine in eodem foro conscientiæ eis tantùm, non eorum Vicariis, sit permissum.* Elicitur inquam hanc facultatem nullatenus communicari Prælatis istis, de quibus est sermo in præsenti, qui non habent territorium, aut diœcesim per se, sed sunt in diœcesi aliena. Tum quia id colligitur ex illis verbis *in diœcesi sua*, quibus denotatur ipsam non concedi illis, qui sunt in diœcesi aliena. Tum quia ita videtur decisum à S. Congregatione in declaratione, quam his verbis refert Garzia *de beneficiis part* 7. *cap.* 11. & alij plures: *Non comprehenduntur inferiores habentes iurisdictionem ordinariam, & quasi Episcopalem, nec etiam Prælati Regulares, sed tantum Episcopi priuatiuè quoad omnes alios* Et ita tenent communiter Doctores, specialiter Suarez, Cenedo, Toletus, Aragon, Rodriguez, Sanchez, & alij, quos 80
referunt, & sequuntur idem Garzia *supra*, & Sigismundus de Bononia *de elect. dub.* 51. *n.* 8. Vnde subditi talium Prælatorum, imò ipsi Prælati exempti pro obtinēda gratia huius concessionis possunt recurrere ad Episcopum illius diœcesis, vt tradit Garzia *supra*, & alij post ipsum.

Loquendo etiam de aliis Prælatis habenti-
bus territorium, seu diæcesim, quamuis secun-
8. dum probabilem plurium opinionem posset
dici istam Conciliarem dispositionem ad illos
extendi; nihilominus si relata S. Congregationis
declaratio subsistit, prout subsistere debet, quia
82 communiter pro authentica habetur (vnde Sua-
rez *tom. 5. in 3. part. disput.* 41. *sect.* 2. *num.* 7. de
ea dicit: *Sufficienti ratione & authoritate nobis
de ea constat*) tenendum est contrarium. Ratio
est, quia in ea dicitur non comprehendi inferio-
res Episcopis *habentes iurisdictionem ordinariam,
& quasi Episcopalem:* maxime cum addatur: *sed
tantum Episcopi priuatiuè quoad omnes alios*, quæ
verba tollunt omnem difficultatem. Præsertim
quia hæc concessio ex ea parte qua derogat iuri
communi est odiosa, & ideò limitanda ad pro-
prietatem verbi Episcopus Suarez *sup.* Garzia
etiam *supra*, & quamplures alij, quos citat, & se-
quitur Barbosa *in collectan. ad eum locum Conci-
lij num.* 7. ac Sigismundus *supra*, & P. Diana
part. 4. *Tract.* 4. *Resolut.* 111. vtramque partem
probabilem vocans.

83 Elicitur tertiò, causas matrimoniales, & cri-
minales non esse relinquendas iudicio horum
Prælatorum exemptorum, quia non habent pro-
prium territorium, aut diœcesim, sed sunt in
diœcesi aliena. Ita enim colligitur ex Concilio
84 Trident *sess* 24 *de reformat. cap.* 20. §. *Ad hæc*,
ibi: *Ad hæc causæ matrimoniales, & criminales,
non Decani, Archidiaconi, aut aliorum inferiorum
iudicio, etiam visitando, sed Episcopi tantum exa-
mini, & iurisdictioni relinquantur.* Verba enim
illa *sed Episcopi tantum* excludunt Prælatos
istos. Prout illos etiam exclusit Rota coram
Coccino *decis.* 346. superiùs *num.* 69. relata. Et
Rota coram Octombergo in vna Constantiensi
iurisdictionis 29. Nouembris 1617. Et fauet de-
claratio S. Congregationis, quam affert Sigis-
mundus *supr. num.* 9. apud quem, & Barbosam
in Collectan. ad hunc locum Concilij num 56. *& de
offic. & potest. Episcop. Allegat* 84. *num.* 2. *& de
Appellat iur. Appellat.* 89. *num.* 18. alia ad propo-
situm.

85 Quamuis autem propter illa verba *sed Epi-
scopi tantum* exclusi etiam videantur ab hac
concessione Abbates, & alij Prælati habentes
iurisdictionem Episcopalem cum territorio, &
diœcesi, seu nullius diœcesis; nihilominus eos
non esse exclusos, sed posse illos de prædictis
causis cognoscere resoluit Riccius *in decis. Cu-
ria Archiepisc Neapol decis.* 184 *part.* 4 & deci-
86 sum refert Narbona *lib.* 59 *gloss.* 1. *num.* 66. *tit.* 4.
lib 2. *recop.* & sentit Rota in Burgensi *iurisdi-
ctionis* coram Pamphylio *num.* 6 quam refert
Tamburinus *tom.* 3. *de iure Abbat. in fine decis.*
44. Item Rota in causa Salamantina *iurisdictio-
nis* coram Aldobrandino die 1. Iulij 1565. Et
constat ex dictis supra ex decis. Rotæ 1052.
coram Seraphino. Videnda etiam alia Rotæ
decisio in Burgensi *iurisdictionis* coram Orano
apud relatum Tamburinum *supra dec* 41.

87 Ex præscriptione etiam immemorabili, con-
suetudine, vel privilegio extendi posse hanc
concessionem ad Prælatos exemptos præfatos
territorio, seu diœcesi propriis carentes, & in
diœcesi aliena existentes, resoluunt Glossa *in
cap. litteras de restit. spoliat. & in cap.* 1. *de con-
sanguin. & affin.* Palat. *in repet. capit. per vestras
notab.* 2. §. 1. *num.* 33. Couarrubias *de sponsal. part.*
2. *cap.* 8. §. 12. *num.* 1. *vers. verum*, Nauarrus *consil.*
1. *num.* 5. *de effic. deleg. in antiq. aliàs consil* 3. *eod.
tit. in nouis*, quia hoc decretum non sustulit
consuetudinem in qua sunt inferiores Prælati,
si sit immemorabilis, vt referunt decisum, addi-
tio *ad d. cons.* 3. *Nauarri*, Gonzalez *ad reg.* 8. *Can-
cell. gloss.* 33. *n.* 5.

Pariter id posse competere illis ex delega- 88
tione Papæ per *cap. proposuisti de probat. & cap.
ex litteris de in integrum restit. & c.* 1. *vt lit. non
contest.* resoluunt Couarrubias *d. num.* 1. *vers. est
tamen.* Rendina *in promptuario recept. sent. tom.* 1.
tit. 72. *num.* 6. asserentes non solere Romanos
Pontifices causas matrimoniales, nisi ex iusta
causa aliis quàm Episcopis committere.

Elicitur quartò, nec posse dictos exemptos 89
territorio, & diœcesi carentes, secluso speciali
priuilegio, vti facultate concessa à Concilio
Tridentino *sess.* 23. *cap.* 15. Episcopis, ad exami-
nandum, & approbandum confessarios pro con-
fessionibus sæcularium audiendis. Cum enim
Concilium dicat: *Nullum etiam Regularem posse
Confessiones sæcularium, etiam Sacerdotum, audire,
nec ad id idoneũ reputari, nisi aut parochiale bene-
ficium, aut ab Episcopis per examine, &c. approba-
tionem obtineat.* colligitur hanc facultatem solis 90
Episcopis priuatiuè ad omnes alios quoscunque
inferiores Prælatos competere. Sic enim deci-
sum testantur Armendarium *in addit. ad recopil.
legum Nauar. lib.* 4. *tit.* 29. *lib.* 1. §. 1. *de confiten-
do semel in anno*, Sellius *in select. canonic. cap.* 14.
num. 27. Stephanus Aluinus *de potest. Episcop.
& Abbat. cap.* 19 *num* 6. Barbosa *in collect. sup.
hunc locum num.* 23. & alij. Colligitur etiam ex
declarationibus S. Congregationis, quas ex eis-
dem authoribus habet idem Barbosa *ibidem.* &
Suarez 4 *tom. de Pœnit. disp.* 28. *sect.* 5. *num.* 2.
maximè ex alia, de qua infra Ac proinde Rota
in Calaguritana *Iurisdictionis* coram Ortem-
bergo die 6. Iunij 1611. apud Tamburinum in
decisionibus adiunctis *tom.* 3. *de iur. Abbat. decis.*
49. *num.* 1. dixit hanc facultatem competere
Episcopo *priuatiuè.* Et eadem Rota in alia etiam
Calaguritana *iurisdictionis* coram Vubaldo in-
ter decisiones relatas *decis* 50. dixit, Episcopum
habere in hoc suam intentionem fundatam in
iure communi, & assistentiam iuris. Additur
autem in his duabus decisionibus id esse verum
non obstante quacunque consuetudine contra-
ria etiam immemorabili. Conformiter sanè ad
Concilij decretum, vbi hoc statuit *consuetu-
dine quacunque, etiam immemorabili* non ob-
stante.

Nihilominus tamen Abbates alios, seu Præ- 91
latos habentes territorium, seu diœcesim, & qui
nullius dicuntur, dicta facultate Concilij vti
posse, res est certa. Tum quia ita obtinuit vsus,
& consuetudo, vt probant plura exempla, quæ
afferunt Suarez *supr. num.* 3. Barbosa *num.* 28.
Tum quia Confessarios approbare non est actus 92
Ordinis, sed iurisdictionis, dicti autem Prælati
sunt similes Episcopis in iurisdictione. Tum
maximè, quia ita declarauit S. Congregatio
Concilij, quam refert, & sequitur Rota in
Calaguritana *iurisdictionis* coram Peña 4.
Iulij 1604. & alia Rota eiusdem tituli 26.
Iunij 1604. coram Ortembergo, quæ haben-
tur inter decisiones à Tamburino adiunctas
suo tertio tomo *decis.* 45. & 46. Verba autem
talis declarationis, ex quibus id totum quod
diximus

diximus roboratur, sunt hæc: *Si Abbates non sunt nullius diœcesis, ius approbandi Sacerdotes ad Confessiones personarum sæcularium audiendas, atque licentiam concedendi Regularibus, qui in aliis quam suorum ordinum Ecclesiis sacras conciones sunt habituri, ad ipsos nullo modo pertinere, sed tantùm ad Episcopum intra cuius diœcesis fines existunt.* Et ita tenent Suarez, & Barbosa *sup.* Tamburinus *de iure Abbat. tom. 2. disp. 6. qu. 11.* quam plures alios referentes.

93 Quintò elicitur, idem dicendum esse de facultate dandi licentiam Regularibus ad concionandum in Ecclesiis, quæ suorum Ordinum non sunt, iuxta decretum Concilij Trident. *sess. 5. de Reform. cap. 2.* hæc namque facultas non competit Prælatis exemptis non habentibus territorium, seu diœcesim; sed tantum illis, qui illa habent, & dicuntur *nullius diœcesis*. Ita enim colligitur manifestè ex declaratione S. Congregationis, quam immediatè antea adduxi: quæ credenda est authentica, vt potè quæ à S. Rota sæpius refertur Tamburinus *supra disp. 11. quæsit. 2.*

94 Sextò etiam elicitur, facultatem concessam aliquibus Abbatibus ad dandum primam tonsuram, & minores Ordines suis subditis, tum iure communi ex *cap. quoniam dist. 69. & cap. cum contingat de ætat. & qualit.* tum propter specialia priuilegia, de quibus inter alios plures Suarez *tom. 4. de Relig. Tract. 8. lib. 2. cap. 29.* nullatenus communicari huiusmodi Prælatis iurisdictionem quasi Episcopalem in aliena diœcesi habentibus. Non solùm quia, vt dixi *tom. 4. Summæ verbo Ordines Sacri num. 6.* hæc facultas nullatenus extenditur ad alios præter illos, quibus est concessa; sed etiam quia Concilium Tridentinum *sess. 23. de Reformat. cap. 10.* inquit. *Abbatibus, ac aliis quibuscunque quantumuis exemptis, non liceat in posterum, intra fines alicuius diœcesis consistentibus, etiam si nullius diœcesis, vel exempti esse dicantur, cuiquam, qui Regularis subditus sibi non sit tonsuram, vel minores Ordines conferre.* Marchinus *de Sacramento Ordin. tract. 1. part. 2. cap. 10.* post alios. Vbi *num. 16.* cum Molfesio *in summa*, & iuxta declarationem quandam S. Congregationis, quam ex eo refert, excipit magnos Abbates habentes plenam iurisdictionem sæcularem, & spiritualem in subditos etiam laicos. Fauet & decisio, quam refert Sellius *in can. c. 19. n. 21.*

95 Idem septimò videtur dicendum de facultate concedendi litteras dimissorias suis subditis sæcularibus ad suscipiendos Ordines ab Episcopis, nisi obstent declarationes aliquæ S. Congregationis, quas refert Barbosa *de iure Ecclesiast. lib. 1. c. 33. n. 61.* vbi dicitur hoc spectare ad Episcopum viciniorem Ecclesiæ *nullius Diœcesis*. Licet enim hæc facultas competeret exemptis *ex cap. cum nullus de tempor. ordinat. in 6.* Vt ibi Antonius Andrea, Ancharanus, Franchus, & alij; hodie tamen post Concilium Tridentinum *d. sess. 23. cap. 10.* id non licet. Dicitur enim
96 ibi: *Nec ipsi Abbates, & alij exempti, aut collegia, vel Capitula quæcumque etiam Ecclesiarum Cathedralium litteras dimissorias aliquibus clericis secularibus, vt ab aliis ordinentur, concedant, sed horum omnium ordinatio seruatis omnibus quæ in huius Sancta Synodi decretis continentur ad Episcopos, intra quorum diœcesis fines existant, pertineat, non obstantibus quibusuis priuilegiis, præscriptionibus, aut consuetudinibus, etiam immemorabilibus.* Et infra: *Concedentes autem dimissorias contra formam decreti ab officio, & beneficio per annum sint ipso iure suspensi.* Tamburinus *de iure Abbat. tom. 2. disp. 2. quæst. 26. numer. 1.* Vnde etiam consequenter ad ea quæ dixi *tom. 3. sum. verb.*
Dimissoriæ numer. 3. etiam in casu quo aliquis 97
Abbas, vel Prælatus regularis habeat iurisdictionem quasi Episcopalem, contentiosam, & voluntariam in sæculares, adhuc non poterunt dictas dimissorias concedere, sed hoc pertinet ad Episcopum, Henriquez *in summ. lib. 10. cap. 22. §. 3.* Tamburinus *supra* ex decis. Rotæ in vna Vrbinaten. *Parochialis* 14. Decembris 1592. coram Blanchetto.
ram Blanchetto. Limita tamen nisi huiusmodi 98
Prælatus esset Ordinarius priuatiue ad Episcopum, iusque haberet congregandi Synodum, contra hunc enim non procedere determinationem Concilij defendit Stephanus Gratianus *in discept. forens. capit. 112.* quem sequuntur Campanile *in Diuersor. iuris Canon. rubr. 9.* & Tamburinus etiam *supra num. 2.* ex alia decis. Rotæ in vna Salamantina *Iurisdictionis* die 9. Maij 1594. coram Seraphino. Pro hac tamen facultate concedendi dimissorias, & simili alia conferendi tonsuram, aut minores ordines consulendum decretum S. Congregationis Concilij, quod refero consultu 22. de mandato Illustrissimi Domini Paulutij eius Congregationis Secretarij.

Pariter octauò idem dicendum de facultate 99
absoluendi à casibus Papalibus Sedi Apostolicæ reseruatis ob vrgentem necessitatem, & legitimum impedimentum adeundi Sedem Apostolicam, & quibus Nauarrus *in Man. cap. 27. à numer. 88.* Henriquez *in summ. libr. 6. cap. 9. numer. 7. & alibi sæpius*, Auila *de censuris part. 2. cap 7. disp. 5. dub 6.* Sanchez *lib. 2. in Decalog. cap. 13. num. 36.* Angelus Bossius *in disceptationib. moral. disceptat. 1.* & alij. Talis enim facultas ita competit Episcopis *cap ea noscitur, & cap. de his de sentent excommunicat. & cap. eos qui de sent. excommunicat. in 6* vt non competat aliis 100
Prælatis inferioribus, exceptis magnis illis; qui non solum iurisdictionem Episcopalem habent, sed etiam propriam diœcesim, aut territorium. Henriquez *lib. 6. summa cap. 9. num. 7. littera n. in glossa*, Angelus Bossius *supra dub. 8 num. 42.* Et ratio disparitatis est, quia illi qui subduntur exemptis in diœcesi aliena existentibus possunt absolui ab Episcopo talis diœcesis; qui autem subduntur Prælatis nullius diœcesis nullum alium habent Episcopum, à quo eam gratiam obtinere possint.

Similiter nonò, Prælati isti exempti non ha- 101
bentes propriam diœcesim, sed existentes in aliena non possunt dare facultatem Episcopo Titulari vt in eo loco Pontificalia exerceat; sed hoc pertinet ad Episcopum illius Diœcesis. Prout decisum refert Aldana *in compendio Canonicar. resolut. libr. 1. tit. 4.* Esto talis facultas competat Prælatis *nullius Diœcesis*, seu habentibus proprium territorium. Prout ex Flores de Mena *variar. resol. lib. 3. q. 24 num. 27.* sequitur Barbosa *de iure Ecclesiastic. lib. primo capit. 17. num. 109.*

Item decimò, Prælati isti exempti existentes 102
sub aliena diœcesi non possunt remittere denunciationes requisitas pro Matrimonio celebrando iuxta Concilium Trident. *sess. 24. de Re-*

103 *format. cap.* 1. Propter declarationem quandam S. Congregationis, & viuæ vocis oraculum Sanctissimi, apud Nicolaum Garziam *de beneficiis part.* 5. *cap.* 8. *num.* 56. Basilium Pontium *de matrimon. lib.* 5. *cap.* 31. *num.* 3. Villalobos *in summa tom.* 1. *Tract.* 13. *diff.* 23. *num.* 6. & P. Dianam *part.* 3. *Tract.* 4. *de Sacrament. Resolut.* 237. pro quo etiam videndi Armendarij *in Addit. ad recopilat. legum Nauarræ lib.* 4. *tit.* 15. *lib.* 1. *de ma-*
104 *trim. numer.* 22. & Gaspar Hurtado *de Matrimon. disp.* 5 *diff.* 19. *num* 63. Seclusa autem huiusmodi declaratione, & Papæ decisione, si forte authenticæ non sunt, quod mihi non constat, crederem hanc facultatem competere dictis Prælatis iurisdictionem quasi Episcopalem habentibus, etiam in diœcesi extranea, iuxta dicenda inferius *num.* 118. Illud tamen communiter receptum video, competere Prælatis habentibus territorium, seu *nullius diœcesis*, quia ipsi sunt verè Ordinarij, quibus hæc facultas conceditur à Concilio, & regulariter possunt facere quidquid Episcopi faciunt, in iurisdictionalibus. Ita ex Nauarro, Henriquez, & Rodriguez tenet Sanchez *lib.* 3. *de matrimon. disp.* 7. *n.* 4. & ex illis, ac Flores de Mena, Sairo, Molina, Gratiano, Barbosa & Reginaldo tenet Tambur *tom.* 2. *de iur. Abbat disp.* 8. *quæsit.* 2.

105 Vndecimo. assistere, seu interesse Matrimonij contractui iuxta decretum Concilij *sess.* 24. *de reformat. cap* 1. competere potest Prælatis habentibus iurisdictionem Episcopalem in propria diœcesi, aut territorio, quia sunt ordinarij, & iurisdictionem quasi Episcopalem habentes. Prout firmant Henriquez, Rodriguez, Ledesma, quos sequitur, & refert Sanchez *lib.* 3. *de matrimon. disp.* 28 *numer.* 6. Reginaldus, Gutierez, Basilius Pontius, Coninch, Bonacina, & alij, quos etiam refert, & sequitur Tamburinus *supra quæs.* 1. An verò id competere possit aliis Prælatis qui in diœcesi aliena habent dictam iurisdictionem quasi Episcopalem, dicam inferius *num.* 119.

106 Duodecimò. Synodum congregare, & Constitutiones synodales facere, prout facit Episcopus, quia est hoc ius Episcopale *cap conquerente de offic. ordinar.* Garzia infra referendus *num.* 139. solum videtur spectare ad huiusmodi Prælatos habentes diœcesim, & territoria separata cum iurisdictione Episcopali in ipsa. Propter declarationem S. Congregationis 17. Augusti 1616. vbi decernitur id solum competere Abbati habenti Prouinciam. Balbus *in Tract. de præscriptionibus* Flores de Mena *d. q.* 24. *n.* 9. Barbosa *de iure Ecclesiastic lib.* 1. *c.* 17. *n.* 104. Videndus Tamburinus *de iur. Abbat. to.* 3. *disp.* 3. *quæs.* 3. Vbi de statutis, siue de legibus ab huiusmodi Prælatis condendis.

107 Consequenter tertiodecimò, poterunt ij Prælati (non alij non habentes Prouinciam) facere concursum ad prouisionem Parrochialium Ecclesiarum iuxta decretum Concilij *sess.* 24. *de reformat. c.* 18. Ita enim habetur ex multis apud Garziam *de Benefic. part.* 9. *c.* 2. *num.* 121. *& sequentibus* Aldanam *tit.* 9. *n.* 27. *&* 28. Tamburinum *supra disp.* 9. *quæsit.* 20. Eo quod concursus debet fieri per examinatores probandos in Synodis, iuxta decretum eiusdem Concilij loco relato.

108 Concedere autem indulgentias non competit his Prælatis, siue habeant suam iurisdictionem etiam Episcopalem in diœcesi, aut territorio alieno Episcoporum siue in propria diœcesi, aut territorio. Hoc enim communiter censetur esse proprium *priuatiuè* iurisdictionis Episcopalis. *Cap. accedentibus de excessibus Prælator. cap. nostro de pœnitent.* Bellarminus *Tract. de Indulgent. lib.* 1. *c.* 11. *q.* 3. Nauarrus *Tract. de Indulgent. & Iubilæo notab.* 31. Cochier *part* 4. *qu.* 20. *&* 58 & alij communiter sequentes D. Thom. *in* 4. *dist.* 10. *q.* 1. *ar.* 4. *q.* 2. Qui etiam communiter supponunt hoc intelligi de iure proprio; nam ex priuilegio, & Papæ concessione id poterunt facere, si ab illo acceperunt hanc facultatem.

Nihilominus huiusmodi exempti, qui in 109
diœcesi aliena habent iurisdictionem quasi Episcopalem, habent multa communia non solùm cum aliis qui dicuntur *Nullius Diœcesis*, & habent proprium territorium, & diœcesim; sed etiam cum Episcopis. Primò enim præ aliis sunt honorandi. Zabarel. *in Clement* 1. *n.* 3. *de rescript.* Card. Tusch. *tom* 1. *litt. A. concl.* 5. *n.* 3. Quia habent dignitatem. *cap. hac constitut. de offic. deleg. lib.* 6. & Gloss. *in c. à Subdiacono* 93. *dist. c. vt Apostolica de priuil. lib* 6. qui text. loquens de Abbatibus ait: *Quibus ex propria dignitate non competit, c. si quis deinceps*, & ibi Glossa. Panormitanus, Decius, Felinus, & plures alij communiter diuersis in locis.

Secundò, Prælati vocantur, & appellatione 110
Prælatorum veniunt. *Cap. decernimus, de Iudic.* ibi: *Sed Episcopi, Abbates, Archiepiscopi, & alij Ecclesiarum Prælati. Cap. Præsenti de offic. ordin. lib.* 6. *cap. vt Apostolica de priuileg eodem lib.* Decius, Vitalinus, Burattus, Azor, Suarez, & alij quos refert Barbosa *de iure Ecclesiast. lib.* 1. *c.* 17. *num.* 4.

Tertiò, dicuntur sponsi suæ Ecclesiæ, & ipsis 111
mortuis, Ecclesiæ viduatæ, sicut Episcopales. Innocentius *in cap. quia propter vers. viduatis de elect.* Bartholus *in l. si ita quis* §. 15. *cui n.* 3. *ff. de legat.* 2. Vide Tuschum *tom.* 1. *litt. A. Concl.* 5. *num.* 6.

Quartò, in Ecclesiis sibi subiectis dicuntur 112
ordinarij, & ideo possunt esse iudices in causis illarum; & quando agitur de alienatione bonorum Ecclesiæ requiritur consensus illorum. Aretinus *cons.* 99. Tuschus *sup. concl.* 11.

Quintò; præferuntur dignitate omnibus cle- 113
ricis, Dignitatibus, ac Personatibus post Episcopos. Lapus *Allegat.* 84. *num.* 11. Abbas *c. ex ore n.* 3 *de priuileg.* Illis exceptis, in quibus prædicti suam Ecclesiam cathedralem repræsentant, vt processionibus, & similibus actibus Barbosa *supr. num.* 72.

Sextò, generaliter loquendo, possunt ea fa- 114
cere, quæ vel ex consuetudine, vel priuilegio illis competunt. Prout de facultate dispensandi, & commutandi vota habent Syluester *in summ. verbo votum* 4 *q* 3. Azorius *tom.* 1. *instit. moral. lib.* 11. *c.* 19. *q.* 2. Suarez *tom.* 2. *de Relig. lib.* 6. *c.* 11. *num.* 13. *&* 14. Erasmus Cochier *de iurisd. ordin. in Exempt. part.* 4. *qu.* 20 *num.* 4. & Maximè Sayrus *in clau. Regia lib.* 6. *cap.* 11. *n.* 82. quamplures alios citans. Est autem eadem ratio de iuramentis, prout habet communis sententia Doctorum.

Specialiter videtur ipsis concedi iure com- 115
muni facultatem ferendi censuras, & consequenter absoluendi ab illis. Hæc enim facultas maximè annexa est iurisdictioni quasi Episcopali, &
in

in foro externo. Vnde si isti Prælati habent istam iurisdictionem non videtur illis posse negari dictam facultatem, ne dicatur eam esse de solo nomine, ventosam, & vanam, iuxta dicta supr n ... Et ita supponere videntur Bonacina *de Censur.disp.*1.*q.*1.*punct.*2.*n.*5. Erasmus à Cochiet *supr.n.*2.& Castrua Palaus *de Censur disp.* 1.*punct.*4.*n.*2.Esto alij solum videantur hanc facultatem agnoscere in istis Prælatis habentibus territorium, aut diœcesim, seu *nullius*.

116 Similiter possunt, si fuerint Abbates vsum mitræ, & baculi habentes, quando certus Episcoporum numerus à iure requisitus non potest assistere Episcopo deponenti, ac degradanti clericum, loco illorum ipsi assistere ad talem degradationem. Ita enim statuitur in Concilio Trident.*sess.*13. *de Reformat. c.* 4. Tales tamen Abbates esse iudices assessores, ac per consequens eorum suffragio standum esse post Geminianum, & Syluestrum resoluit Suarez *tom.* 5. *de Censur.disp.* 30.*sect.*1.*n.* 20. contra Alderete *de Religiosa disciplina tuenda lib.*2.*c.*17.*num.*15. dicentem eos nec assessores, nec consultores esse sed adhibitos ad talis actus solemnitatem. De quo etiam Barbosa *de offic.& potest. Episcop. Alleg.*110.*num.*26.

117 Præterea probabile mihi est posse vti iurisdictione concessa Episcopis à Concilio Tridentino *sess.*25. *de Regularibus c.* 11. circa visitationem, & correctionem exercentium curam secularium personarum in iis, quæ ad dictam curam spectant. Et si enim hoc maximè competere debeat Prælatis habentibus territorium, & diœcesim separata, qui dicuntur *Nullius diœcesis*, quia de iis maximè procedunt Rotæ decisiones afferendæ; tamen quando alij Prælati exempti existentes in aliena diœcesi habent iurisdictionem quasi Episcopalem in aliquas Ecclesias, competet illis dicta authoritas, saltem *Cumulatiuè* cum Episcopo diœcesano, ne iurisdictio quasi Episcopalis, quam supponitur habere, sit inutilis, vana, ventosa, & de solo titulo, iuxta dicta in superioribus. Pro quo videnda Rota In Pisciensi *iurisdictionis* 16.Octobr.1580. & 5.Maij 1589. Coram Gypsio, & in eadem 20. Octobr. 1593 Coram Pena, & 15. Iunij 1590. Coram Plato. Fauet Nauarrus *lib.*4. *Concil. de sponsalib.consil.*5.dicens: *Prælati exempti, qui habent iurisdictionem quasi Episcopalem, possunt regulariter facere omnia, quæ possunt in diœcesi sua Episcopi, circa ea quæ sunt iurisdictionis, iuxta glossam, quæ putatur singularis Clement. 1. verbo propry de reb. Eccles.non alienand.*

118 Similiter, si non obstaret declaratio S. Congregationis, & oraculum sanctissimi, quæ refero *supr.n.* 103. crederem posse huiusmodi Prælatos in diœcesi aliena habentes iurisdictionem quasi Episcopalem remittere denunciationes pro matrimonio contrahendo requisitas à Concilio *sess.* 24. *de Reformat. cap.* 1. Saltem quando id fuerit praxi receptum, vt inquit Villalobos *in Sum to.*1.*Tr.*13.*diffic.*23 *n.*6 eo quod id spectet ad dictam iurisdictionem quasi Episcopalem, & quia Concilium non Episcopo, seu Diœcesano, sed ordinario concedit hanc facultatem, isti autem Prælati sunt ordinarij. Ita colligo ex Sanchez *lib.*3.*de Matrim. disp.*7.*n.*4 Garzia *de beneficiis par.*5.*c.*8.*n.*57.*&* 58 Nauarro, Zerola, Florea, Henriquez, Rodriguez, & aliis, quos refert idem Garzia.

De facultate autem assistendi, seu interessen- 119
di contractui matrimonij, vel eam committendi alteri sacerdoti iuxta decretum Concilij loco relato, dicendum primò, quod, si hi Prælati in diœcesi aliena habentes iurisdictionem Episcopalem, exerceant munus parochi, sine dubio possunt assistere matrimoniis celebrandis; eo quod Concilium solum petat præsentiam Parochi, *vel alterius Sacerdotis, de ipsius, vel ordinary licentia.* Tamburinus *de iure Abbat.tom* 2.*disp.* 8.*quæst.*1.*n.*3. Si autem Parochi non sint, & si probabile id videatur, quia hoc videtur sequi ex eo, quod habeant iurisdictionem veluti Episcopalem, & ita tenere videatur Nauarrus *lib.* 4. *Consil.in* 1.*edit.tit.de sponsalib.cons* 47.*n.*1. hæreo nihilominus, quia forsan in re quotidiana erit aliqua declaratio S. Congregationis in contrarium, quam non vidi, ideo censeo standum legitimæ consuetudini locorum.

An teneantur ad canonicam portionem Epi- 120
scopis soluendam, & charitatiuum subsidium, latè Erasmus Cochier *part.*4 *quæst* 6. *&* 9. cum aliis, quos refert. An verò possint illud petere, agit Tamburinus *de iur. Abbat tom.* 3. *disp.* 10. *quæs* 2.

Tenentur tamen ad synodum Diœcesanam, 121
seu Prouincialem accedere, si Ecclesias curatas habent, *cap. Quod super his de maiorit. & obedientia.* Concilio Tridentino *sess.* 24. *de reformat. cap.* 2. Imò etiam si Ecclesias curatas non habeant, si ipsi non sunt Regulares Capitulis Generalibus subiecti. Si enim decernitur eo loco à Concilio. *Synoda quoque Diœcesana quot annis celebrentur, ad quas exempti etiam omnes, qui alias cessante exemptione interesse deberent, nec Capitulis Generalibus subduntur, accedere teneantur.* Vgolinus *de offic, Episcopi cap.*48.§.2 *nu.*1. Erasmus Cochier *de iurisdict. ordin. in Exempt. part* 4 *q.*19 Tamburin.*de iure Abbat to* 1.*disp.* 24 *quæst.*4.*n.*8 *&* 9 Cum voce tamen, & voto decisiuo. Tamburinus *ibid.* Quo autem loco, quo amictu, & ornamentis, idem Tamburinus *ibid quæst.*6

Beneficia porrò suarum Ecclesiarum sibi ple- 122
no iure spectantium conferre, non videtur negari posse huiusmodi Prælatis, etiam in aliena diœcesi habentibus territorium, aut districtum. Quia hoc est munus ordinariorum *c. qui se sit in princip.* 2.*q* 6 Et talis collatio non est actus ordinis, sed iurisdictionis. Floret de Mena *variar ref q* 24 *n.*21. Riccius *in prax.for. Ecclesiastic decis.*424.*n.*1 Massobrius *in prax. requis.*2. *n* 4 Maximè Tamburinus *de iure Abbat tom.* 3. *disp.*9 *quæst.*1. Consuetudini tamen attendere cautius iudico.

Cum prouidentur in Consistorio tenentur 123
ad faciendum processum informatiuum, sicut qui promouentur ad Cathedrales, & superiores Ecclesias. Ex Gregorio 14. in Bulla *Onus Apostolica* ann.1590 die 15. Maij Tamburinus *de iur. Abbat. tom.*1.*disp.*8. *quæs.* 1. vbi *quæs.*2. de modo fabricandi dictos processus ex Vrbano VIII & *quæstion.* 1. de professione fidei ab ipsis facienda, iuxta Concilium Tridentinum *sess* 24.*cap.* 12. & dispositionem Pij IV. in Bulla *iniunctum nobis* edita idibus Nouembr. anno 1564

Infertur, hos Abbates, & Prælatos prouisos 124
à Summo Pontifice resignare non posse, nisi in manibus ipsius, sicut de Episcopatibus, & superioribus

tioribus dignitatibus docet Glossa in Clement. 1. *de rerum sat.* Osticosis, Panormitanus, & alij relati per Flaminium Parisium *de resignat. benefic. libr. 7. quæst. 11. à num.* 17. Et cum deponuntur, vel priuantur, à Papa, prout Episcopi priuari, & deponi debent. Azorius *tom. 2. lib. 4. c. 20.* & Barbosa *in vot. decisin. lib. 3. vot. 89. num* 34. vbi etiam de aliis spectantibus ad huiusmodi Prælatos.

125 Ea dictis porrò aditus patefit ad solutionem quorundam dubiorum, quæ mihi proposita sunt ab aliquibus. Primò enim quæsitum fuit, an Episcopus, saltem, vt Sedis Apostolicæ delegatus, possit visitare Ecclesias Parochiales Regularium, quibus imminet cura animarum personarum sæcularium, quoad omnia altaria ipsarum, etiam illa, in quibus nulla fit admioistratio Sacramentorum.

126 Ad quod primo dicendum, quod si Prælati talium Regularium iurisdictionem Episcopalem, & temporalem exerceant in Parochos, & Parochianos illius populi, vbi sunt tales Ecclesiæ parochiales, non possit illas, aut ipsarum altaria quæcunque visitare Episcopus. Ratio est, quia nullam super illas authoritatem videtur h bere, cum sint bona Regularium, quæ omnimodam exemptionem ab ordinariorum iurisdictione habent, vt suppono ex sæpius dictis in quinque tomis meæ Summæ *quæstionum Regularium*: visitatio autem est actus iurisdictionis, potestatis, seu authoritatis, *cap. conquerente de offic. ordinar. cap. cum ex officij de præscript.* Glossa *ibid verbo visitationem cap. cum venerabilis de censibus*, & aliis iuribus, & Doctoribus passim. Deinde, quia si Episcopus talem iurisdictionem, & potestatem haberet, maximè id esset ex Concilio Tridentin. *sess. 15. de Regularib. cap. 11.* vbi est sermo de iurisdictione, & potestate Episcoporum super Parochias etiam Regularium, & datur illis facultas super personas tam Regulares, quam sæculares illas administrantes: ibi autem expresse excipiuntur domus, seu Monasteria, in qu bus Abbates, seù Regularium Superiores *iurisdictionem Episcopalem, & temporalem in Parochos, & Parochianos*

127 *exercent.* Vnde consequenter hoc Concilij decretum non habere locum in Monasteriis, in quibus Abbates habent vtramque iurisdictionem Episcopalem, & temporalem io Parochos, decisum est à Sanctæ Rotæ in Marsicana *iurisdictionis* 17. Iunij 1587. Coram Robusterio, & in eadem 23. Octobris 1589. Coram Comitolo, & in Legionensi S. Facundi 19. Martij 1590. Coram Pamphylio seniore, & in *nullius* 11. Februarij 1594. Coram eodem. Refert Barbosa *in collectan. ad locum Concilij relatum numer.* 17. Addo Rotam coram Seraphino in Ciuitatensi *iurisdictionis* de ann. 1594. *decis.* 1067.

128 Dico secundò, etiam si tales Ecclesiæ Parochiales non subsint Prælatis vtramque iurisdictionem exercentibus in Parochos, & Parochianos, nihilominus non posse ab Episcopo visitari quoad dicta altaria, in quibus nullum administratiot Sacramentum. Ratio est, quia nullibi constat, hanc authoritatem concessam fuisse Episcopo, vt patet discurrendo per singula de quibus id videtur posse colligi. Primò enim decretum Concilij Tridentini *sess. 15. de Regular. cap. 11.* Nullam authoritatem concedit Episcopo visitandi altaria, sed solùm personas tam Regulares, quàm sæculares curam animarum personarum sæcularium exercentes. Dicitur enim ibi: *In monasteriis, seu domibus virorum, seu mulierum, quibus imminet animarum cura personarum sæcularium præter eas quæ sunt de illorum monasteriorum seu locorum familia personæ tam Regulares, quàm seculares huiusmodi curam exercentes, subsint immediatè in iis quæ ad dictam curam, & sacramentorum administrationem pertinent iurisdictioni, visitationi, & correctioni Episcopi in cuius diœcesi sunt sita.* Vnde Rota in Piscensi *Iurisdictionis* 15. Iulij 1590 coram Plato, quam refert, & sequitur Barbosa *in collectan. ad Concil. Trident. sess. 7. de reform. cap. 7. num. 10.* inquit ex vi huius decreti ordinarium visitare tantum personas inibi curam animarum exercentes, & hoc cumulatiuè, non autem priuati- 136
uè Abbatem. Si autem intendat Episcopus per visitationem, & correctionem talium personarum intelligenda quoque esse dependentia à tali cura, seu habentia connexionem cum illa eaque denotari illis verbis. *In iis quæ ad dictam curam, & Sacramentorum administrationem pertinent*, prout colligi videtur ex Mario Antonino *var. resolut. lib. 1. resol. 112. cas. 50. propè fin.* Marco Antonino de Amatis *decis.* 89. *numer.* 5. Campanili *in diuersor. Iuris Canon. rubr. 12. cap. 13. num.* 51 Barbosa *de offic. & potest. Episc. allegat. 74. num.* 20. Tamburino *de iure Abbatiss. disput. 17. quæst. 3. num. 3. in fin.* & aliis. Veluti si inquiratur quomodo conseruentur Sanctissimum Sacramentum, & Ecclesiastica ornamenta; *nam hoc quodammodo venit in consequentiam visitationis personarum*, prout dixi relata Rota in Ciuitatensi *Iurisdictionis* coram Seraphino inter decisiones ipsius *num.* 1067. & conformiter ad declarationem quandam S. Congregationis, quæ ibi refertur, & vt calices, & decentia paramenta ad decorem administrationis Sacramentorum prouideantur; sicut referunt decisum Campanile *loc. citat. num.* 49. & Franciscus Leo *in Thesaur. for. Eccles. part. 2. cap. 32. num.* 3. 131
Hæc, inquam, non releuant facultatem Episcopi in causa præsenti, cum altaria illa, quæ visitare prætendit nullatenus spectent neque ad conseruationem Sanctissimi Sacramenti, seu Ecclesiasticorum ornamentorum, aut prouisionem calicum, & decentium paramentorum ad decorem administrationis Sacramentorum spectantium; sed omninò casualiter, & per accidens in ordine ad hoc intentum curæ animarum erecta sint. Quia nec sunt annexa, neque connexa cum illa cum nec ab ipsa dependeant, neque ad eundem finem dirigantur, in quo annexionis, siue connexionis ratio posita est iuxta Abbatem *in c. quando n. 5. & 6. de Iudic.* Ruinum *cons. 108. n. 6 lib. 5.* & Curtium Senensem, *cons. 20. n. 23.* sed sunt omnino disparata, & diuersa, quorum diuersum debere esse iudicium habetur ex *l. inter stipulationem §. Sacram. ff. de verbor. obligat* & Stephano Gratiano in Marchiæ *decis. 32. n. 8. & decis. 42. n. 10.*

Secundò nec id potest facere Episcopus in 132
vim decreti Concilij Tridentini *sess. 7. cap. 7. de Reformat* Licet enim ibi Concilium dicat: *Beneficia curata, quæ cathedralibus: collegiatis, seu aliis Ecclesiis, vel monasteriis, seu beneficiis, seu collegiis, aut piis locis quibuscunque perpetuo vnita, & annexa reperiuntur ab Ordinariis locorum annis*

nis singulis visitentur. Hoc tamen decretum solùm intelligendum venit sicut, & præcedens, quoad ea quæ spectant ad dicta beneficia curata, non quoad illa quæ omninò disparatè ad illa se habent, prout sunt prædicta altaria. Vnde Aldana *in Compend. Canonic resolut. lib. 3. tit. 2. num. 7.* dicit resolutum fuisse in vna Coriensi 15. Aprilis 1631. visitare posse Episcopum *non solùm Ecclesiam parochialem vnitam monasterio Ordinis S. Benedicti, cuius cura geritur à Monacho dicti Ordinis, sed etiam Baptisterium, & Tabernaculum, vbi asseruatur Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum in Ecclesia exempta existens.* In quomodo nulla fit mentio de visitatione altarium, seu aliarum rerum, quæ nullatenus spectant ad administrationem Sacramentorum, seu curam animarum; sed solum de Baptisterio,

133 & Tabernaculo SS. Sacramenti, eo quod illa ad talem administrationem spectant. Hinc etiam Pius V. in Bolla. *Exposcit tom. 2. Bullar. inter constitutiones huius Pontificis 136.* Huiusmodi visitationem exponens dicit: *In his tamen duntaxat, quæ animarum curam, illiusque exercitium, & Sacramentorum administrationem respiciunt.* Sicque etiam dicit esse decisum Armendarium *in addit. ad recopilationem legum Nauarræ lib. 1. tit 6. de visitat. numer.* 102. Dictio autem *duntaxat*, addita maximè verbis Concilij, eam emphasim habet, vt non solum sit taxatiua, & restrictiua, *l. Iulianus ff. de petit hæred.* Extrauagan. *Suscepti Regiminis* Ioann. 22. *de elect.* sed concludat negationem in aliis. Cardinal. *in Clementina 1. de sequestr. possess. & in cap. contingit de fide instrumentor.* quia eius natura est excludere omnia alia *libro tertio § cum Titio ff. de adimend. legat. lib. 2. C. de legib cap. cum Ecclesia de verbor. significat.* & aliis iuribus, & DD.

134 Tertiò, nec id posse facere in vim Concilij Tridenti *sess. 21. cap. 8.* quatenus dicit: *Commendata Monasteria, etiam Abbatia, Prioratus, & Præpositure nuncupata, in quibus non viget Regularis obseruantia, nec non beneficia tam curata, sæcularia, & Regularia, qualitercunque commendata, etiam exempta ab Episcopis, etiam tanquam Apostolicæ Sedis delegatis, annis singulis*

135 *visitentur, &c.* Nam præterquam quod Concilium in hoc decreto loquitur de Monasteriis, & beneficiis commendatis, & vbi non vrget Regularis obseruantia, quæ in præsenti casu non subsistunt, adhuc etsi subsisterent, solum intelligi deberet in iis dumtaxat quæ ad curam animarum, & exercitium Sacramentorum pertinent, iuxta dicta. Vnde Barbosa in collectan. ad illud *num. 7.* affert ex Armendar. supetius relato decisum fuisse: *Ecclesias, vbi cura animarum exercetur, visitari posse ab Ordinariis etiam si illæ essent militum Ierosolymitanorum; ita tamen vt illa dumtaxat visitent, quæ animarum curam, illiusque exercitium, & Sacramentorum administrationem respiciunt.* Ad quod accedit quod cum decretum Concilij *sess. 25. de Regul. capite 11.* superiùs relatum posteriùs sit præsenti decreto, & alio *sessionis 7. cap 7.* etiam relato, & in illo ponatur illa limitatio *in iis quæ ad dictam curam, & Sacramentorum administrationem pertinent*, credi potest per illam explicasse Concilium decreta anteriora. Lex enim posterior explicat anteriorem etiam generalem, & abrogat ipsam *cap. 1. de cognat. spirit. & cap. 1. de constit. in 6. & l. non est nouum ff. de legib.* & ex communi DD. notat Suarez *lib. 6. de leg. c. 27. n. 12.* & naturale est posteriora derogare prioribus *l. sed & posteriores ff. de legib l. cum in plures §. locator ff. locati*, & aliis iuribus.

Nec fauet Episcopo declaratio S. Congregationis autenticata subscriptione Eminentiss. Cardinal. Matthæi, & Illustriss. D. Fagnani Secretarij, quam nouissimè affert D. Cornelius Margarinus in Bullario Cassinensi *in Clem. 8. constit. 155.* in qua S. Congregatio sic: *Congregatio eiusdem Concily censuit Episcopos, aut alios locorum Ordinarios vigore cuiusuis decreti eiusdem Concily nullam habere facultatem quouis tempore in monasteriis, domibus, & Ecclesiis Regularium exemptorum, quibus non imminet cura animarum personarum sæcularium, visitandi Sacristias, paramenta, vasa sacra, altaria, & cætera huiusmodi, aut etiam tabernaculum, seu Pyxidem in qua Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum asseruatur.* 136

Ex eo enim quod in hac declaratione dicatur *Ecclesiis Regularium, quibus non imminet cura animarum, &c.* colligit D. Episcopos quasi à contrario, & subintellecto sensu, quod in Ecclesiis Regularium, quibus è contra imminet cura animarum possit ipse visitare *sacristias, paramenta, vasa sacra, altaria, &c.* Hoc inquam nihil prorsus fauet Episcopo. Primò, quia constat ex dictis ex ipso Concilio, Pio V. & decisionibus relatis, hoc solùm debere intelligi in iis quæ pertinent *ad animarum curam, illius exercitium, & Sacramentorum administrationem*, non in aliis omnino disparitaris, & nullam habentibus connexionem, aut dependentiam cum illis, qualia sunt Altaria, de quibus in præsenti sit sermo Similiter, quia per subauditos sensus, & intellectus, non debent antiqua iura corrigi. Glossa solemnis *cap. cupientes, §. quod si per viginti, de elect. in 6* Erasmus Cokier *tractat. de Iurisdict. Ordinar. in exempt. part. 2. quæst. 45. num. 113.* Maximè cum legum correctio sit in dubio vitanda, *lib. si quando C. de inoffic. testament. l. b. 1. C. de inoffic. dotibus. l. præcipimus in fin. C. de appellat.* & aliis iuribus & DD. passim. Secundò, quia licet argumentum à contrario sensu validum vulgariter æstimetur; *libr. 1. §. huius rei ff. de officio e ui, cui mandata est iurisdictio*, & aliis iuribus, ac DD. nihilominus præter innumeras exceptiones, quas hoc dictum patitur, illa est ad intentum, quod non procedat in dispositione concepta negatiuè, ita, vt ex illa deducatur argumentum affirmatiuè, nam verba negatiua semper negant, & nunquam affirmant, vt docent Baldus, Euerardus, Falconius, Fachinus, Pacianus, Riminos, Tuschus, & alij Doctores, quos refert & sequitur Barbosa *in Tract. de locis communib argument. iur. loco 17. num. 25.* Quod contingit in proposito; siquidem ex eo quod S. Congregatio dicat Episcopos *nullam habere facultatem visitandi Sacristias, paramenta, vasa sacra, Altaria* in Ecclesiis quibus *non imminet cura animarum*, quod est dispositio negatiua, infert D. Episcopus argumentum affirmatiuum, scilicet quod in Ecclesia vbi imminet talis cura habeat facultatem prædicta omnia visitandi. Ad quod accedit tertiò, quod non sumitur argumentum à tacito, vel præsumpto ad destructionem expressi, sed benè è contra, quia *expressum facit cessare tacitum*, prout ex multis iuribus, & Doctoribus probat idem Barbosa *in Axiomat.* 137 138 139

Axiomat. iur. Axiom. 89. num. 3. & 4. Cum ergo
expressum id quod dixi, quod Episcopus non
habeat facultatem visitandi nisi ea, quæ perti-
nent ad animarum curam, &c. illud faciet cessare
tacitum, & præsumptum à D. Episcopo, scilicet
quod etiam si non pertineant possit illa visitare
Merito ergo Rota coram Seraphino 1342. n. 1.
dixit: In decisionibus Rotæ non solet admitti argu-
mentum à contrario sensu. Vnde idem dicendum
in proposito.

140 Secundum mihi propositum dubium fuit, an
Oratorium per laicos erectum intra fines Pa-
rochiæ Regularium, quibus incumbit cura spi-
ritualis, & temporalis loci, vbi erectum est tale
Oratorium, debeat visitari per Episcopum diœ-
cesanum, an verò per Abbatem, seu Superiorem
eorum Regularium. Ad quod

141 In primis dicendum, tale Oratorium erigi
non potuisse sine Episcopi authoritate. Ita enim
habetur cap. quidam 18. quæst. 2. ex Concilio
Chalcedonensi cap. 4. ibi: Placuit igitur nemi-
nem aut ædificare, aut construere Monasteria, aut
Oratorij domum sine conscientia ipsius ciuitatis
Episcopi. Idem colligitur ex Authentic. vt nul-
lus fabric. orator. Et sancit Tridentinum sess. 22.
in decret. de obseruand. & vitand. in celebrat. Mis-
sar. Imò, nec exemptis licet ædificare Ecclesias
in diœcesi Episcopi sine eius licentia cap. cum
olim 2. de priuil. cap. auctoritate eodem in 6. alio-
quin cederent dominio, & iurisdictioni Episco-
pi, vt inferiùs dicam Et ita nulli permittendum
est propria auctoritate Oratoria, Cappellas,
Ecclesiasue fundare. Selua tract. de benef. part. 1.
quæst. 6. vbi latè. Erasmus Cokier de iurisdict.
Ordinar. in exempt. part. 1. quæst. 36. num. 1. Vnde
semper præsumitur authoritate Episcopi ere-
ctum esse Oratorium, præsertim quando habet
altare lapideum stabile, & non portatile. De-
cianus in Tract. criminal. lib. 6. cap. 25. num. 19.
Farinacius de immunit. Ecclesiar. num. 267. &
Barbosa de iure Ecclesiastic. lib. 2. cap. 8. num. 7.
& sequentib. quos sequor tom. 4. Summa verbo
142 Oratoria quoad Regulares num. 1. Et ratio est ex
quæ sumitur ex ibi dictis, videlicet, quod in
hoc distinguuntur Oratoria priuata à publicis,
quod illa priuata authoritate, & in priuatis do-
mibus constitui possunt, cap. vnicuique de conse-
crat. dist. 1. Angelus, & Syluester in Summa ver-
bo Oratorium, non verò publica. Cum enim or-
dinentur ad publicum Dei cultum cap. fin. 42.
dist. Pasqualigus in decisionib. dec. 165. Cespedes
de exemption. Regul. c. 5. dub. 92. authoritate pu-
blica Episcopi erigi debent.

143 Sine autem erectum sit authoritate Episco-
pi, siue sine illa, nihilominus dicendum secun-
dò, posse ab Episcopo visitari. Primò, ex Conci-
lio Tridentino sess. 21. cap. 8. in princip. ibi: Quæ-
cunque in diœcesi ad Dei cultum spectant, ab Or-
dinario diligenter curari, atque iis vbi oportet pro-
uideri æquum est. Cum ergo tale Oratorium ad
Dei cultum, etiam publicum, & commune, spe-
ctet, ab Episcopo qui est verus Ordinarius, cu-
144 rari, & prouideri debet; ac per consequens visi-
tari, cum visitatio ad hæc ordinetur. Secundò
ex eodem Concilio sess. 21. cap. 8. ibi: Episcopi
etiam tanquam Sedis Apostolicæ delegati in casi-
bus à iure concessis omnium piarum dispositionum,
tam in vltima voluntate, quàm inter viuos, sint
executores. habeant ius visitandi hospitalia, collegia
quæcunque, ac confraternitates laicorum etiam quas
scholas, siue quocunque alio nominè vocant, non ta-
men quæ sub Regum immediata protectione sunt,
sine eorum licentia eleemosynas Montis Pietatis,
siue Charitatis, & pia loca omnia, quomodocunque
nuncupentur etiam si prædictorum locorum cura ad
laicos pertineat, atque eadem pia loca exemptio-
nis priuilegio sint munita, ac omnia quæ ad Dei
cultum, aut animarum salutem, seu pauperes susten-
tandos, instituta sunt, ipsi ex officio iuxta Sacro-
rum Canonum statuta cognoscant; & exequantur,
non obstantibus quacunque consuetudine etiam
immemorabili, priuilegio, aut statuto. Ex hoc enim
capite, & iis quæ ibi dicuntur non solùm à si-
mili de hospitalibus, collegiis, confraternitati-
bus, & scholis, quæ ibi numerantur; sed etiam
ex illis verbis pia loca omnia quomodocunque
nuncupentur etiamsi prædictorum locorum cura ad
laicos pertineat, atque eadem pia loca exemptionis
priuilegio sint munita, manifestè colligitur in-
tentum. Ad quod accedit decisum esse, prout 145
referunt Matta de Iurisdict. part. 2. cap. 18. num.
5. Armendariz in addit. ad recopilat. Legum Na-
uarræ lib. 1. tit. 6. de visit. num. 74. Episcopum vi-
sitare posse pia loca quocunque nomine nun-
cupentur, etiam si sint priuata laicorum. Ad-
dit Stephanus Vveyms in Constitut. 24 constitut.
56. num. 9. cum Renato Chopino Synodum in
hoc nouam potestatem Episcopis non attribue-
re, quia, & olim similium piorum locorum cu-
ra Episcopis, Ecclesiasticisque relicta fuit. Ter- 146
tiò, quia cum Episcopus habeat suam inten-
tionem probatam, & assistentiam iuris quan-
tum ad ius visitandi omnia loca suæ diœcesis,
non potest hoc iure priuari, neque quia tale
Oratorium fundatum fuerit sine ipsius licen-
tia, quia si exemptus ædificet in loco exempto
sine licentia totum acquiritur Episcopo cum
fructibus. Franc. cap. auctoritate num. 2. de priuil.
in 6. Antonius de Pratis tract. de iurisd. Episcop.
cap. 1. num. 3. & 4. Angelus in Summ. verb. Ex-
emptus num. 11. & 12. Fumus verb. Exemptio
num. 10. Selua de benef. part. 2. qu. 6. quos refert,
& sequitur Erasmus Cochier de iurisdict. Or-
din. in exempt. part. 2. quæst. 45. num. 36. Ne-
que quia terra illa subiecta sit etiam in tempo-
ralibus Abbati, vel superiori Regulari, quia
talis exemptio non tollit subiectionem Epis-
copo ratione membrorum, Cappellarum, Ora-
toriorum, &c. Abbas cap. Ex ore num. 1. & 4. de
priuil. vbi Innocentius. Licet enim ex eo probe-
tur exemptio capitis, non ideo censetur proba-
ta exemptio membrorum. arg. l. liberorum ff. de
adopt. Innocentius d. c. ex ore, & præsertim, exe-
mpta Ecclesia non censentur exempta Cappellæ
Ecclesię subiectę accedentes, vel connexæ. Glos.
c. rogamus 24. q. 1. glossa cap. cum, & plantare,
& text. cap. cum Cappella de priuileg. Briaiensis
in repert. verb. an exempte monasterio. Cochier su-
pra num. 70.

Credo tamen, hoc ius visitandi dictum Ora- 147
torium competere Episcopo, non quidem
priuatiuè, sed cumulatiuè cum Abbate, vel su-
periore Regularium habente iurisdictionem
spiritualem, & temporalem in illo loco. Colli-
go primò ex decisione, quam refert Armenda-
ria supra num. 65. in qua dicitur, decretum Con-
cilij concedentis facultatem Episcopis visitan-
di hospitalia, & cætera pia loca, non prohibere
quin, & iudices seculares eadem visitare pos-
sint, si hoc eis aliàs legitimè competat. Thomas
Vueyms

Vueyms *in* 24. *Constitut. const.* 16. *n.* 10. Secundò,
ea declaratione Sacræ Congregationis, quam
idem Vueyms *n.* 12. refert, in qua Sacra Congre-
gatio censuit Episcopos cumulatiuè constitutos
esse executores cum aliis quibuscunque infe-
rioribus piarum dispositionum executoribus.
Ex quo à simili idem videtur dicendum ad in-
tentum.

148 Præterea circa authoritatem, seu iurisdictio-
nem quam potest exercere Reuerendissimus P.
Generalis ordinis monachorum S. Hieronymi
Lombardiæ in locum *Hospitalette* nuncupatum
situm intra Diœcesim Laudensem, in statu Me-
diolanensi, in quo supponitur habere iurisdi-
ctionem spiritualem, & temporalem in causis
ciuilibus, & criminalibus, etiam capitalibus,
b. nni, sicut alij fundatarij Regij, sæpius requi-
situs; primò, an in eo loco possit constituere Par-
rochum, qui curam habeat animarum sæcula-
rium ibi existentium; secundò, an talis parochus
ab ipso designatus teneatur accedere ad congre-
gationes casuum conscientiæ cum aliis Paro-
chis; tertiò, an possit audire confessiones adue-
narum, seu peregrinorum ad illum locum, seu
oppidum in dies venientium; quartò, an possit
dictus parochus absoluere Parochianos eidem
curæ creditos à casibus reseruatis à D. Episco-
po Laudensi, in cuius Diœcesi extare dicitur
dictus locus *Hospitalette*, quintò an possit ab-
soluere dictos aduenas à casibus reseruatis à
propriis Episcopis, maximè à D. Episcopo Lau-
densi, an generaliter possit facere ea omnia, quæ
alij ordinarij per potestatem iurisdictionis
exercent in suis diœcesibus; denique septimò,
an d. D. Episcopus ius aliquod habeat visitandi
Ecclesiam, seu Monasterium dicti loci; respon-
deo, consequenter ad dicta per sequentes con-
clusiones.

149 Dico ergo primò, pro comperto videtur posse
præfatum Reuerendiss. Generalem constituere
in eo loco Parochum idoneum sibi bene visum,
qui curam habeat animarum sæcularium illius
oppidi, ipsisque Sacramenta etiam Pœnitentiæ
150 administret. Ratio sumitur tum ex inueterato
vsu ita faciendi, qui supponitur esse; tum quia
facultas ista deputandi Parochum competit
omnibus iurisdictionem Episcopalem in popu-
lum habentibus, maximè cum tali iurisdictioni
spirituali temporalis adiungitur, prout contin-
git in Reuerendissimo Generali, de quo in præ-
senti. Prout firmant Flores de Mena, Barbosa,
Riccius, & Massobrius, quos refert, & sequitur
Tamburinus *de iure Abbat. tom.* 3. *disp.* 9. *quæst.* 1.
Et generalis ratio id suadet, quia hic actus de-
putandi Parochum non est actus ordinis Epis-
copalis, sed iurisdictionis, ac proinde compete-
re poterit omnibus illis, quibus iurisdictio
Episcopalis competit, maximè coniuncta cum
temporali Rodriguez, Tambur. & alij, quos se-
quor *to.* 3. *summ. verbo Beneficium n.* 12. *in vltima
impress.* Et talia Parochialia censetur annexa
Monasterio, vel de eius mensa, ac perinde eius
prouisio spectabit ad Monasterij Rectorem,
qualis est P. Generalis. Rota in Vliaboneusi *iu-
ris conferendi* coram Litta ann. 1605. inter col-
lectas à Farinacio *to.* 1. *decis.* 102. *n.* 1. ex aliis de-
cisionibus, & iuribus. Item esse de dominio Mo-
nasterij, vtpotè existens in territorio ipsius. Ea-
dem Rota *n.* 8. & alia eiusdem tituli coram Lá-
cellott. ann. 1607. *n.* 1. apud eundem Fariu. *to.* 3.

dec. 204. Vbi etiam *n.* 2 quod Ecclesiam paro-
chialem esse de iure Monasterij colligitur ex
dominio territorij, perceptione decimarum; præ-
sentatione vicariorum; solutione congruæ su-
stentationis. Felin. *cons.* 2. *n.* 22. & 25 & fuit re-
solutum in Pamphilonensi de Stella 1598. corá
Seraph. & aliis decisionibus. Nec dicatur mo- 152
nachis, & Monasteriis hoc repugnare, quia vt
eadem Rota *n.* 8. dixit inhærens alij Vrgellensi
coram D. Pamphylio hæc procedunt in dubio,
& quando de contrario non constat, prout con-
stat in præsenti; siquidem, vt supponitur, à tem-
pore immemorabili, hoc ius competit d. Mona-
sterio Deinde quidquid sit in monachis parti- 153
cularibus, & quando Monasterium non habet
populum sibi subiectum, in quibus terminis
procedit text *in c. placuit.* 16. *q.* 1. vt notat ibi
Gloss. *in verb. placuit* de iure non est prohibitum
Monast. habere curam animarum, aut saltem de
consuetudine approbata, *c.* 1. *de Capell. monach.*
Clem. *ne in agro* § *caterum de stat. mon.* Abbas *in
d. c.* 1. *n.* 1. & 6. *de Capell. mon.* Rota relata coram
Lancellotto *n. vlt.* Bordon *to.* 1. *Ref.* 7. *n.* 45. & ego
to. 1 *Summa c.* 2. *n.* 17. Consuetudinem porrò in 154
hoc casu subsistere, cum sit res ad factum spe-
ctans non tam probari, quàm supponi debet, &
quod est certum, quod si ea verè subsistit suffi-
ciens est ad præbendum iurisdictionem, Recole
dicta superiùs *n.* 122.

Secundò dico, probabile valde esse non te- 155
neri dictum parochum designatum à P. Genera-
li accedere ad Congregationes casuum cons-
cientiæ, quibus intersunt alij Parochi d. diœce-
sis Laudensis Ratio est, quia etsi Curati Regu-
lares communiter loquendo similibus congre-
gationibus assistere debeant, propter illa quæ
dico *tom.* 1 *mea summa c.* 19. *n.* 44. & *to.* 2. *c.* 18 *n.*
40. ac quæ affert Bordonus, *dicta Resol.* 7. *n.* 44.
hæc videntur vacare in casu præsenti, in quo
agitur de Parocho Regulari, qui nullo modo
pendet ab Episcopo Diœcesano, in deputatio-
ne, approbatione, destitutione, aut alio quo-
piam; & qui solùm in iis pendet à sui ordinis
Generali habente in illo oppido omnimodam
iurisdictionem spiritualem, & temporalem, ac
per consequens pleno iure. Accedente præser-
tim decreto Concilij Tridentini *sess.* 25. *ca.* 11.
de quo postea, vbi deciditur Episcopum
diœcesanum nullam iurisdictionem habere in
personas tam Regulares quam sæculares curam
animarum habentes in Monasteriis, seu domi-
bus, *in quibus capita ordinum Sedem ordinariam
principalem habent*, seu *Superiores iurisdictionem
Episcopalem, & temporalem in Parochos, & paro-
chianos exercent*, prout in præsenti verificatur.
Etenim si daretur D. Episcopum Laudensem
cogere posse monachum Parochum illius Ec-
clesiæ ad accedendum ad dictas congre-
gationes, sanè admitti deberet præfatum
Parochum subiici iurisdictioni D. Episcopi, ac
corrueret dispositio ista conciliaris. Prudentis- 156
simè ergo, & conformiter ad dictam Concilij
dispositionem S. Congregatio Concilij ad
d. D. Episcopum litteras has scribi, & transmit-
ti decreuit. *Reuerendissime Domine vti frater vti
frater. Exposuerunt Monachi Congregationis
Sancti Hieronymi Lombardia Sac. Congregationi
Eminentissimorum Patrum Concilij Trident. inter-
pretum, Monasterium S. Petri loci Hospitaletti*

curam habens personarum sæcularium esse caput eiusdem Congregationis, in eoque Generalem sedem ordinariam principalem habere, atque iurisdictionem spiritualem, & temporalem in Parochos, & Parochianos exercere, & nihilominus Amplitudinem tuam iurisdictionem super eo exercere, & curam animarum ibi exercentem ad Congregationem casuum consuentia compellere velle. Quod si vt proponitur res se habeat, eisdem Monachis assistit eiusdem S. Concilij c. 11. sess. 25. dispositio. Quare Amplitudo tua hac in re distinctè edoceat, nihil interim innouando, vt quid iustum fuerit maturius decerni possit, & Amplitudinem tuam in Domino valere optamus. Romæ die 6. Augusti 1634.

157 Referuntur etiam ad intentum declaratio S. Congregationis eiusdem die 22. Septemb. de anno 1571. referente D. Cardinali Rosticuccio, & alia faoentina *visitationis* 11. Ianuar. 1618. Referri etiam possunt plura priuilegia Religionum circa exemptionem Parochorum, seu Capellanorum, qui designantur à Prælatis Regularibus pro Parochij eorum Ecclesiis vnitis, de quibus priuilegiis dixi *to.* 5 *mea Summa* præsertim in Marimagno Carmelitarum *num.* 393. vbi etiam de similibus priuilegiis aliorum Mendicantium.

158 Tertiò dicendum, posse dictum parrochum audire confessiones non solùm incolarum illius populi, vt de se patet, sed etiam aduenarum, seu peregrinorum illoc confluentium. Ratio est quia talis Parochus non habet minorem authoritatem, quàm haberet si positus esset à verò Episcopo, cum verè obtineat parochiale beneficium, quod solùm requiritur à Concilio Tridentino *sess.* 23. *cap.* 15. quilibet autem Parochus potest peregrinorum, & aduenarum confessiones audire. Ita enim habetur tum ex vsu Eccle- 159 siæ, & tacito consensu propriorum Parochorum; tum ex concessione Summi Pontificis mediante tali vsu iurisdictionem tribuentis. Syluester, Sotus, Ledesma, & victoria, quos refert, & sequitur Suarez 4 *tom. de pœnitentia disp.* 25. *sect.* 2 *n.* 8. Sanchez, Sà, & Laymanus, quos etiam citat, & sequitur Castrus Palaus *de Sacramento pœnitent. Tract.* 23. *disp. vnic. punct.* 13. *n.* 12. Quibus adhærent Eminentiss. Lugo *de pœnitentia disp.* 19 *sect.* 1 *n.* 7. dicen   & in hoc conuenire fere omnes, Conradus *p   sua Summ. q.* 11. Zerola *in pract. Confess. cap.* 15. 6. 4. *& cap.* 16. *§. dico secundò.* Posseuinus *de offic. Curat. cap.* 7 *de pœnit.* §. 5. & alij multi eam consuetudinem approbantes.

160 Probabiliùs tamen reputo, imo verum, requiri bonam fidem ex parte talium peregrinorum, seu aduenarum venientium ad locum illum *Hospitalette.* Si enim ea solum de causa ad eum locum accesserent, vt proprium parochum fugerent, vitarentque confessionem cum illo faciendam, vtique non possent vti tali facultate; cum ea solum suffragetur iis qui habent tacitum consensum proprij Parochi, & Ecclesiæ, qui deficit in hoc casu eo quod in eo interuenire videtur fraus, & dolus, qui nemini debet patrocinari *l. itaque fullo ff. de furtis*, & aliis iuribus. Vnde ita tenent Suarez *supr. n.* 9. Vasquez *de pœnit. q* 93. *art.* 1. *dub.* 4. *n.* 8 Dom. Lugo, & Palaus supra relati, Bonacina *de Sacram. Pœnit. disp.* 5. *qu.* 7 *punct.* 2 *n.* 6. post Coninck, Reginaldum, & alios recentiores, quibus adhærent etiam Posseuinus, & Megallius.

Addendum tamen quod si Religiosi huius 161 ordinis S. Hieronymi de Lombardia habent, vel per communicationem cum Mendicantibus, aut aliis Religiosis, facultatem absoluendi omnes ad se venientes, etiam ex alienis diœcesibus, prout audio illos habere ex Martino 5. & forsan aliis Summis Pontificibus, cessabit difficultas præsens, & ex vi talium priuilegiorum poterit dictus Parochus audire confessiones omnium ad se venientium non solùm bona fide, vt dictum est, sed etiam alio prætextu; si tamen alia priuilegia generaliter loquantur, & non cum ista restrictione de bona fide, aut simili. De priuilegiis porro hoc intentum aliquo modo concernentibus aliqua dixi *tom.* 1. *mea Summa c.* 19. *n.* 11. *& tom.* 5. *in Marimagno Carmelitarum n.* 198.

Quartò, dico posse dictum Parochum absol- 162 uere suos Parochianos a casibus reseruatis D. Episcopo Laudensi. Fundamentum sumitur ex conciliari dispositione Concilij Trident. *sess.* 25. *de Regularibus c.* 11. sæpius relata vbi cum generaliter disposuisset Concilium, quod *personæ tam Regulares, quam sæculares*, curam animarum exercentes *in Monasteriis, seu domibus virorum, seu mulierum, quibus imminet animarum cu-* 163 *ra personarum sæcularium, &c. subsint immediatè in iis, quæ ad dictam curam, & Sacramentorum administrationem pertinent, iurisdictioni, visitationi, & correctioni Episcopi, in cuius diœcesi sunt sita,* &c. postea facit exceptionem ab hac generali regola, de tribus generibus Monasteriorum. Primum est *de Monasterio Cluniacensi cum suis limitibus.* Secondum *de iis Monasteriis, seu locis, in quibus Abbates Generales, aut capita ordinum sedem ordinariam principalem habent.* Tertium, *de aliis Monasteris, seu domibus, in quibus Abbates, aut alij Regularium Superiores iurisdictionem Episcopalem, & temporalem in parochos, & parochianos exercent.* Cum ergo Monasterium hoc sit ex illis, in *quibus capita ordinum sedem ordinariam principalem habent*, quia ibi residet ordinariè, & principaliter dictus Reuerendiss. Ge- 164 neralis Hieronymianorum; & ex illis, in quibus *Regularium Superiores iurisdictionem Episcopalem & temporalem in parochos, & parochianos exercent*, quia talem iurisdictionem aliquo modo exercet ibi dictus P. Generalis, sanè clarescit Parochum seruientem dictæ parochiæ non subiici vllo modo iurisdictioni D. Episcopi Laudensis, *in iis quæ ad dictam Curam, & administrationem Sacramentorum pertinent*, vt Concilium loquitur. Quod & comprobant S. Rotæ decisiones *supr. n.* 127. relatæ, ac decisio quam ex Sellio *in select. canon. c.* 12. *n.* 25. in Theatina 11. Septembr. 1621. refert Barbosa *in Collectan. Concilij sup. hunc locum n.* 13.

Cum igitur reseruatio casuum concernat *cu-* 165 *ram animarum, & administrationem Sacramentorum.* prout ex se patet, & colligitur ex eodem Concilio *sess.* 14. *c.* 7. & aliis, manifestè hinc colligitur non posse D. Episcopum sua reseruatione casuum obstringere parochum, & parochianos dictæ parochiæ, vtpotè, quia Concilium eximit illos à iurisdictione Episcopi Diœcesanij; ac proinde veluti si talis reseruatio non esset in rerum natura, poterit d. Parochus suos parochianos absoluere.

Accedit, quod stante eius loci exemptione 166 D. Episcopus non se intromittit in designatione

tione parochi mihi curam animarum exercentia; vt dictum superius manet; ac perinde nec facultatem absoluendi prædicto parocho tribuis: ex quo etiam fit, quod talis facultas absoluendi auferri ab eo non possit per casuum reseruationem à D. Episcopo factam. Casuum enim reseruatio est quædam limitatio, & restrictio facultatis absoluendi à peccatis, vt habeot Nauarrus *in Man.c.*27.*n.* 259. Bonacina *de pœnitent.disp.*5.*q.*7.*punct.*5.§.1.*n.* 2. & supponunt Coninck *de pœnitent.disp.*8.*dub.*11.*n.*78. & D.
167 de Lugo *de Sacram.Pœnit.disp.*20.*sect.*5.*n.*73.

Ad hæc siquidem facultas Episcopi circa reseruationem casuum ad inferiores Sacerdotes sibi subditos restringitur.*l.fin. de iur. omn. Iud. &c. Vt animarum de const.in* 6. Nec reseruatio Episcopi afficit exemptos à iurisdictione illius, vt per Francum *in c.*2.*n.*6.*de pœn.& remiss. in* 6. Cùm certum sit talem Parochum subditum non esse D.Episcopo, sed ab eius iurisdictione exemptum, pro comperto quoque erit non habere ligatas manus ad absoluendum quando opus fuerit suos Parochianos etiam à casibus à prædicto D. Episcopo reseruatis. Esto non possit absoluere ab iis, quos P.Generalis reseruauit.

168 Dicendum quintò, posse dictum Parochum absoluere dictos aduenas, & peregrinos illuc confluentes à casibus reseruatis à propriis Episcopis in suis diœcesibus, & speciatim subditos D.Episcopi Laudensis à casibus ab illo reseruatis. Hoc assertum generaliter de confessariis vnius diœcesis respectu pœnitentium aduentantium ex aliis reddunt probabilissimum contra Sotum, Medinam, Nuñum, Graffium, Zerolam, & alios illud negantes plures qui illud concedunt, specialiter Caietanus, Paludanus, & Antoninus, quos affert, & sequitur Suarez *de Pœnitentia disp.*30.*sect.*1.*n.*4 Henriquez, Reginaldus, Homobonus, Villalobos, quos etiam refert, & sequitur D. Cardinalis de Lugo *de Sacramento Pœnitentia disp.* 20.*sect.*5.*n.*71. quibus etiam adhærent Diana *p.*3.*tract.* 4.*ref.*103. Bonacina *de Pœnitentia disp.*5.*q.*7.*punct.* 5.§. 2.*n.*9. Fagundez *præcept.*1.*lib.*8.*c.* 8.*n.* 19. Comitolus *lib.*1.*q.*28.& Megalius *p.*1.*lib.*1.*cap.*13. *num.*8.
169 Quorum fundamentum est, tum quia confessarius non tenetur scire casus aliis Episcopis reseruatos, alioquin multis præmeretur scrupulis ferè semper dubitans aliquem casum esse aliis Episcopis reseruatum: tum quia reus iudicari solet iuxta leges, & consuetudinea loci in quo reperitur. Ad quod accedit, quod iura quæ vetant absolutionem impendi à reseruatis Episcopo, loquuntur de iis, qui in eadem Diœcesi sub eius obedientia degunt. Cum ergo præfatus Parochus non sit sub obedientia, nisi solum sui Generalis, poterit absoluere quoscunque ad se venientes ex prædictis diœcesibus, etiam à
70 casibus in illis reseruatis. Quod eo fortiùs procedit, quod reseruatio casuum est quid pœnale, ac stricti iuris, ideoque interpretanda strictè, nec vllo modo dilatanda. Homobonus *part.* 1.*exam.* ... *cap.*6.*q.*9.*resol.* 3. Et quia ita videtur introductum consuetudine satis rationabili, prout ex Suarez, & aliis affert idem Lugo *supr.n.*72.

172 Requiritur tamen ad hoc bona fides istorum aduentantium, ne scilicet ea de causa ad dictum locum aduenerint, vt effugerent propr ioa pastores. Hoc enim fraudem, & dolum, vt in superioribus dixi, sapere videtur, & disciplinæ Ecclesiasticæ contrariatur, & omninoest contra intentionem ipsorum Pastorum, in quorum consensu tacito fundatur consuetudo relata. Prout etiam tenent inter alios Diana *supra,* & supponit D.Lugo *num.*68. ac sequitur à fortiori ex dictis *supra num.*168. Si enim ad hoc quod illi peregrini absoluantur in aliena diœcesi, seu territorio à peccatis non reseruatis requiritur bona fides ipsorum, multò magis id erit verum respectu reseruatorum: siquidem difficiliùs absoluuntur.

Sextò dicendum, consequentes ad dicta in 173
superioribus, præfatum P. Generalem, non solum non posse facere ea quæ sunt propria Ordinis Episcopalis, vt per se patet, cum non sit Episcopus; sed neque illa omnia quæ sunt Episcopalia iurisdictionis, quæ competunt Prælatis, qui vocantur *nullius diœcesis*, quia isti omnimodam, & æqualem iurisdictionem habent sicut Episcopi, nisi in casibus ipsis specialiter
prohibitis, iuxta dicta in superioribus, *num.*16. 174
17.18.19.& 20. Pater autem Generalis non est Prælatus *nullius diœcesis*, quia ad hoc requirebatur, vt nullam omnino iurisdictionem in loco illo *Hospitalette* D.Episcopus exercuisset, cuius contrarium videtur constare. Nec sufficit habere aliquem districtum, aut territorium, sed necesse est, vt inquit Rota in Calagutitana *Iurisdictionis* coram Ortembergo ann. 1604. ex Abbate *in cap.nimis n.*1.*versic.hac vera de iur.iuran.* quod *tanquam proprium territorium ad eum spectet, ita vt faciat terminum separatum à Prouincia Item quod habeat omnia iura Episcopalia ex priuilegio Papæ, qui solus potest hoc concedere.* Quod in proposito non probatur. Ita Rota, relata ex Abbate, Ioanne Andrea, & maximè ex Felino ex quo affert illud satis ad intentum: *licet locus non sit de iurisdictione Episcopi, tamen est de territorio, & diœcesi,*

Quia tamen præfatus P.Generalis habet ali- 175
quale territorium, scilicet oppidum illud *Hospitalette*, & in ipso exercet aliquam iurisdictionem spiritualem, siquidem, vt dictum est, in eo deputat ex vsu antiquo Parochum, qui curam animarum exercet, ideo ipsi applicanda ea omnia, quæ in hoc consulto dicta sunt *num.* 21. 22. & 23. cum limitationibus tamen positis, *num.* 24.& *sequentibus*, ita vt nequeat facere illa, quæ competunt Episcopis, vt Episcopi sunt, vel
vt Sedis Apostolicæ delegatis. Etsi quoad causas 176
matrimoniales, & criminales ipsi relinquendas expendi debeant quæ dixi *num.* 87. Et quoad facultatem approbandi confessarios, & dandi licentiam concionatoribus ea quæ dixi *num.* 91. 92.& *n.* 93. Et circa facultatem remittendi denunciationes requisitas pro Matrimonio illa quæ dixi *num.* 104.& 118. Et circa facultatem assistendi Matrimoniis, quæ dixi *num.* 105. &
119. Quæ tamen dixi *num.* 109.110.111.112. 177
& 113 aptari videntur D. Patri Generali. Et etiam quæ dixi *num.* 114. si tamen adsit consuetudo, vel priuilegium, prout ibi dictum manet. Et quæ dixi *num* 115. si habeat iurisdictionem spiritualem in foro externo, quod mihi non constat. Recolenda quoque quæ dixi *num.* 125.& *sequentib.*

Dicendum septimò, non posse D. Episco- 178

pum visitare Ecclesiam, seu Monsterium d. loci Hospitalette. Hoc enim manifestè infertur ex adductis; præsertim *num. 126. & sequentibus*, ac maximè ex conciliari illa dispositione Concilij Trident. *sess. 25. de Regularib. cap. 11.* vbi clarissimè habetur Monasteria illa, in quibus *Abbates Generales, aut capita Ordinum Sedem Ordinariam principalem habent*, vel in quibus *Regularium Superiores iurisdictionem Episcopalem, & temporalem in Parochos, & Parochianos exercent*, (quæ omnia competunt præfato Monasterio) exempta esse à iurisdictione, visitatione, & correctione Episcopi diœcesani; quibus alias subiici deberent propter curam animarum personarum sæcularium, & administrationem Sacramentorum Idque obseruari mandasse Clementem VIII. colligitur ex Francisco Leone *in Thesauro for. Ecclesiast. part. 1. cap. 8. num. 20.* quem affert Barbosa *de offic. & potest. Episcop. Alleg. 74. num. 18.* Quod etiam confirmat in
179 terminis fortioribus, etiam pro casu quo talem curam in dictis Monasterijs exercentes essent personæ sæculares, declaratio S. Congregationis apud Zerolam *2. part. prax. verbo visitatio quæst. 15.* & Tamburinum *de iure Abbat. tom. 1. disp. 15. quæst. 7. num. 49* quæ talis est: *In Monasterio in quo Generalis alicuius Religionis Regularium sedem ordinariam principalem habeat, licet personæ sæculares sint in eodem Monasterio curam animarum exercentes quantum ad ipsam curam, & Sacramentorum administrationem spectat, nulli visitationi Episcopi Ordinarij diœcesis, in quo ip-*
180 *sum Monasterium situm est, subiecta sunt.* Ac maximè, & concludenter in hac causa decretum eiusdem S. Congregationis die 25. Maij 1641. talis tenoris: *S. Congregatio Eminentissimorum Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum respondit non licere Episcopo Laudensi Ecclesiam Monasterij nuncupatam dell'Ospidaletto, in qua Generalis Ordinis S. Hieronymi habet sedem ordinariam, & principalem, visitare, nisi Episcopus sufficienter probauerit sibi competere maiorem administrationem in præfatam Ecclesiam, vel in illius personas. Ioannes Baptista Cardinalis Pamphilius loco † Sigilli. Franciscus Paulutius S. Congregationis Concilij Secretarius.* Quod recognitum, & intimatum fuit Illustrissimo Episcopo per Apostolicæ Cameræ Auditorem litteris superinde confectis, quarum initium est; *Vniuersis, &c. Noueritis qualiter infra dicta die fuit coram nobis comparitum, & pro parte, & ad instantiam Reuerendissimi Patris Generalis Monachorum Ordinis S. Hieronymi, &c. Datum Romæ anno Domini 1641. die 4 Iunij. P. Paulus Caballetus Locumtenens.* Ex hoc autem S. Congregationis decreto in terminis proprijs huius causæ loquente manifestè habetur constitutionem Gregorij XV. *Inscrutabili*, quæ est *de exemptorum priuilegiis* nullatenus suffragari parti aduersæ; si enim ipsi faueret, & per ipsam Concilio derogatum fuisset, nullatenus à S. Congregatione Eminentissim. Concilij Interpretum tale decretum emanaret.

181 Quia tamen, quamuis prædicta concludant respectu petitorij, nihilominus quoad possessorium præfatus D. Episcopus sua sibi competere prætendit, ideo aliqua circa hoc notanda. Primum quidem, quod cum Parochia d. Monasterij, vt dictum est in superioribus, à P. Generali, in totum, & per totum absque aliqua dependentia à D. Episcopo deputetur, in necessariam consequentiam venit quod nulla visitatio potuerit esse legitima, sed intrusa, eo quod facta fuerit à non habente vllam iurisdictionem.
Secondum, quia dato quod aliqua visitatio taliter qualiter facta præcessisset nullum ius D. 182
Episcopo prætetea obuenire poterat, nisi verum titulum demonstrasset, ex quo talis visitatio sustineri deberet. Etenim contra eum, qui habet suam intentionem in iure communi, vel conciliari dispositione fundatam, non aliter vnius vel alius actus releuare posset. Gutierrez *practic. lib. 3. q. 19. à n. 11.* Rodriguez *tom. 2. quæst.*
Regular. q. 63. art. 7. Barbosa *in collectan. ad c. cum* 183
persona de priuileg. in 6. num. 16. Item tertium, quod probari debuisset adfuisse scientiam præfati P. Generalis, vtpotè quia de eius præiudicio principaliter agebatur, prout certi iuris videtur. Ac prætetea quartum, quod cum agatur de spoliatione iuris competentis Ecclesiæ vi-
detur quod esset probanda consuetudo præscri- 184
pta spatio quadraginta annorum, Purpuratus
l. 1. num. 200. ff. de offic. eius qui est; Andreas Sicu- 185
lus *cons. 5. lib. 2.* Prætetea deberet probari quod actus essent facti eo animo, & fine, vt consuetudo induceretur, quia cum possint fieri ex gratia, vrbanitate, & modestia religiosa, ac obseruantia dignitatis Episcopalis, debet probari finis, ne detur proprij iuris renunciatio. Decius *in cap. cum accessissent col. penul. ante fin. vers. Et hoc comprobatur de constit.* Illuminatus Moronus *in suis respons. respons. 5. n. 26.* Concludens etiam
ex Baldo, Purpurato, & Menochio: *Tandem* 186
vnusquisque potest recuperare ius suum, & possessionem præcedentia, si fortè sui maiores perdidissent, non enim fuit suum ius deperditum. Quia tamen in relato *cap 11. sess. 25.* dicit Concilium: *Saluo tamen eorum Episcoporum iure qui maiorem in prædicta loca, vel personas iurisdictionem exercent*;
ideò præseruatum manet ius D. Episcop. si ma- 187
iora prætendat prout dicitur in decreto S. Congregationis adducto supra *n. 180.* his verbis: *Nisi Episcopus sufficienter probauerit sibi competere maiorem administrationem in præfatam Ecclesiam, vel in illius personas.*
188

Quia etiam plures extant S. Rotæ decisiones circa similes materias, ideo aliquot ipsarum, notabiliores videlicet, hic placuit apponere pro studiosis.

Marsicana Iurisdictionis.

Luna 23. Octob. 1589.

Coram Comitolo.

SVMMARIVM.

Abbati datur mandatum de manutenendo quoad gubernationem Monasterij Monialium, & quoad exercitium Iurisdictionis in clericos, & Presbyteros deseruientes in Ecclesia eiusdem Monasterij priuatiuè quoad Episcopum, & per tot. 4.

Præterquam in casibus quibusdam, de quibus n. 12. & seqq. & n. 22.

Quasi

Quasi possessio ante motam litem probatur ex antiquis scripturis, & Testium depositionibus, n.2.

Quae apparet titulata ex priuilegiis Pontificis, n.3.

Moniales, & earum clerici probantur exempti à Iurisdictione Episcopi ex priuilegiis Pontificum, & quod subsunt Abbati ex reseruatione iurium, n.3. & 4.

Obseruantia subsecuta declarat, & iustificat superioritatem, quam Abbas exercuit, n.4.

Episcopi tanquam delegati Sedis Apostolicae gubernant Monasteria Sedi Apostolicae immediatè subiecta, ex concilio, n.5.

Sed vide num. seqq.

Exempti à Iurisdictione Episcoporum possunt habere suos immediatos Praelatos, n.6.

Et expedit eis habere exemptionem Papalem, n.7.

Esseque specialiter sub protectione Sedis Apostolicae, num. 8.

Episcopi actus Iurisdictionales in Moniales non attenduntur, si praecesserunt SS. Concilium Tridentinum, n.9. & 10.

Actus facti postea quando non attendantur, n.11. & seqq.

Moniales, & earum Clerici sunt exempti à Iurisdictione Episcoporum, n.10.

Episcopalis ordinis est administratio Sacramenti Confirmationis, & collatio ordinis, n.12.

Episcopi quae exerceant in exemptos ex Concilio referuntur, n.13 & seq.

Possessione antiquiori non priuatur quis per actus turbatiuos, & pro illa magis praesumitur. numer.20.

DECISIO LXXXIII.

1 DOMINI non recesserunt à decreto
16. Iunij ann. 1587. coram Reuerendissimo Otiolen. Dandum esse
mandatum de manutenendo R. P.
Abbati quoad gubernationem Monasterij Monialium SS. Cosmae, & Damiani; & quoad
exercitium iurisdictionis in Clericos, & Praesbyteros deseruientes in Ecclesia eiusdem Monasterij.

2 Nam de quasi possessione Abbatis Cassinensis ante litem motam constat ex antiquis scri-
3 pturis, & Testium depositionibus alias, & nunc
denuo consideratis, quae possessio satis apparet
titulata stantibus Romanorum Pontificum priuilegiis; praesertim Clementis IV. & Alexandri
III. quibus eximuntur à Iurisdictione Episcoporum Marsicanorum Moniales, & clerici eiusdem Ecclesiae, & recipiuntur sub protectione
4 Sedis Apostolicae, salua debita reuerentia, & iustitia Monasterio Cassinensi, quae reseruatio ex
obseruantia subsequuta declaratur, & iustificat
superioritatem, quam Abbates pro tempore
exercuerunt. *l. si de interpretatione de leg.* Bald.
cons. 145. *lib.* 3. Roman. *cons.* 277. *n.* 4.

5 Neque verò haec exemptio concludit Monasterium esse sub immediato regimine Sedis
Apostolicae, vt locus sit dispositioni *cap.* 9. *sess.*
6 52. *de Regul.* in ea parte, in qua monasteria Sedi Apostolicae immediatè subiecta Episcoporum, tanquam d. Sedis Delegatorum, gubernationi subiiciuntur; Cum notissimum sit exemptio à iurisdictione Episcoporum habere posse
suos immediatos Praelatos aduot. per gloss. &
7 DD. *in cap. graue de off. ord.* quibus etiam expedit habere exemptionem Papalem, Ach. *decis.* 2.
& seq. de exempt. & esse specialiter sub prote- 8
ctione Sedis Apostolicae, ad e cum ibi notat. *in
c. recepimus de priuileg.*

Non obstant huic manutentioni actus Iu- 9
risdictionales facti per Episcopos Marsicanos.

Nam qui praecesserunt Sacrum Concilium 10
Trident. non sunt considerabiles, propter expressas exemptiones Monialium, & Clericorum, *cap.* 1. §. *in eos, & cap. si Papa ac priuil. lib.* 6. 11
& fuit resolutum coram b. m. Lauretano 7. Ianuarij 158 . & rursus coram Reuerendiss. 12
Oriolen. 26. Iunij 1587. Si qui autem facti fuerunt post Concilium Tridentinum, praeter concernentes ea, quae sunt ordinis Episcopalis,
qualis est administratio Sacramenti Confirmationis, & collatio Ordinum, *can.* 3. *de confirm.* 13
sess. 7. *& can.* 7. *de Sacram. ordin. sess.* 23 & alia,
quae ex eodem Concilio specialiter competunt
Episcopis in Clericos exemptos siue ratione
curae, quae in Ecclesia exercetur, iuxta *c.* 11. *sess.* 14
25. *de Regul.* propter quam tenentur, & exempti
interesse Synodo, ex *c.* 2. *in fin. sess.* 24. siue ratione Iurisdictionis in causis ciuilibus mercedum, 15
& miserabilium Personarum, iuxta *cap.* 14 *sess.* 16
7. siue ratione correctionis Episcopis residen- 17
tibus permissae in exemptos, qui alias eorum
Iurisdictione subderentur. *cap.* 4 *sess.* 14 Siue ratione facultatis reseruatae Episcopo Dioecesa- 18
no concedendi dimissorias clericis exemptis,
intra eius Dioecesis fines existentibus, per *cap.*
10. *sess.* 23. & inhibendi etiam Regularibus, ne- 19
quis ipso contradicente, etiam in Ecclesiis suorum ordinum, praedicare praesumant, per *cap.* 4.
sess. 24 Nec non ratione clausurae in Monialium
monasteriis restituendae, & conseruandae, Iu- 20
xta decretum Concilij *cap.* 5. *sess.* 23. *de Regul.*
fuerunt pariter torbatiuè, nec priuarunt Abbates eorum quasi possessione antiquiori, pro
qua magis praesumitur, *cap. licet causam*, vbi
Felin. *num.* 23. *& seq de probat.* Anch *in Clem.* 1.
4. *notat. de sequestr. possess.* & Facit Castr. *cons.*
395. *n.* 2 *lib.* 2.

Quare conclusum fuit concedendum esse mandatum de manutenendo generaliter P. Abbati, quoad gubernium Monialium, & quoad exercitium iurisdictionis in Clericos in Ecclesia SS. Cosmae, & Damiani deseruientes, priuatiuè quoad Episcopum, praeter quam in casibus in quibus Concilium Tridentinum Episcopis, tanquam Sedis Apostolicae delegatis, potestatem tribuit circa clausuram Monialium, & in exemptos clericos infra dioecesim existentes, qui casus in mandato concedendo, si expedire videbitur, specificari poterunt.

Habetur haec decisio inter decisiones Comitolli *numer.* 83.

Lucen.

Iurisdictionis de Samos.

Coram Domino Mantica anno 1596.

SVMMARIVM.

1 *Iurisdictio Episcopalis, vel quasi Episcopalis ex quibus actibus per testes probetur, & infra.*

2 *Abbas qui habet proprium territorium, & loca pleno iure sibi subiecta, intelligitur habere Episcopalem, seu quasi Episcopalem iurisdictionem: Item quando temporalem intelligatur habere iurisdictionem num. 3.*
4 *Iurisdictionis quasi possessio acquiritur per actus iurisdictionales, qui per testes probantur.*
5 *Iurisdictio cum mero, & mixto imperio probatur per testes.*
6 *Res iudicata facit ius, & pro veritate habetur.*

DECISIO.

Altera parte non informante cum causa ageretur per audientiam contradictarum decisum fuit Abbatem S. Iuliani habere iurisdictionem Episcopalem, seu quasi Episcopalem, & temporalem, in parochos, & parochianos Ecclesiarum, & locorum districtus Coti, siue Cauti vulgariter nuncupati, Abbatiæ siue Archidiaconatus de Samos.

1 Nam per primum, & secundum testem probatur ab immemorabili tempore dictos Abbates in dictis locis exercuisse iurisdictionem ciuilem, & criminalem, puniendo delinqoentes pœna etiam vltimi supplicij, deputando vicarios, prætores, & iudices absque alicuius contradictione; & similiter exercuisse iurisdictionem Ecclesiasticam visitando Ecclesias sitas intra limites dicti Archidiaconatus, & coërcendo clericos delinquentes, & de criminibus accusatos. Idemque alij testes deponunt licet non probent immemorabilem, qui tamen ad annis 60 deponunt de visu.

2 Vnde cum Abbas dicti Monasterij habeat proprium territorium, & loca sibi pleno iure subiecta intelligitur Episcopalem, seu quasi Episcopalem habere iurisdictionem, *cap. Abbates ad fin. de priuileg. libro sexto gloss. in clem. 1 in verbo proprij de rebus Eccles. non alien.* quod Domini dicebant etiam fuisse resolutum coram R.P.D. meo Decano in Salamantina *iurisdictionis*, & coram R. P. D. Orano in Burgen̄ *S. Ioannis.*

3 De temporali etiam iurisdictione dicti Abbatis satis constat, quia ex depositionibus testium apparet, eum deput. sse prætores, & curasse delinquentes coërceri.

4 Nec dubium est, quin per actua iurisdictionales, de quibus testes specialiter deponunt de visu, acquiratur quasi possessio iurisdictionis, & per ea probetur iurisdictio etiam cum mero, & mixto imperio Bart. *in l. 1. §. si quis hoc interdicto de itin. actuque priua. & in cons. 189. n. 6 & 7. lib. 1.* Bald. *in c. cum causam, n. 20. de testibus, & in l. data operan. 43. qui accus. non poss.* Soz. sen. *in cons. 15. n. 1. vers. secundo præmittendum lib. 3.* Narta *cons. 636. n. 72.*

Extant etiam duæ sententiæ, quarum altera de anno 1549. lata fuit à Priore Vallisoleti iudice delegato, altera Votalis quæ fuit lata à bonæ memoriæ Cotta die 9. Iulij 1568. in quibus fuit pronunciatum Abbatem, & omnes tam Laycos, quam clericos habitantes in d. Archidiaconatu ab immemorabili tempore fuisse. & esse exemptos ab omni Lucen̄ Episcopi correctione, & visitatione, nullamque eidem Episcopo in eos competiisse, neque competere iurisdictionem, sed eam omnem tam criminalem quam ciuilem in omnes, & singulos, ad ipsum Abbatem priuatiue ad Episcopum pertinuisse, & pertinere, quæ sententiæ transierunt in rem iudicatam, & decretæ, & relaxatæ fuerunt literæ executoriales.

Proinde cum res iudicata faciat ius, & pro veritate habeatur. *l. ingenuum de stat. hom. l. res iudicata, de reg. iur.* tollitur omnis dubitatio. 6

Habetur hæc decisio inter decisiones Mantlcæ decisione 361.

Burgen̄.

Iurisdictionis S. Ioannis.

Coram Domino Hieronymo Pamphilio anno 1598.

ARGVMENTVM.

Abbas Regularis potest in Ecclesiis sibi pleno iure subiectis cognoscere de causis matrimonialibus, & criminalibus.

SVMMARIVM.

1 *Iurisdictio in Ecclesiis exemptis spectat ad Sedem Apostolicam, non autem ad Episcopum.*
2 Alius *dictio est similium explicatiua.*
3 *Abbates Regulares habentes iurisdictionem in Clericos, etiam seculares, dicuntur in primo post Pontificalem dignitatem gradu constituti, non autem de inferioribus subordinatis Episcopo, & n. 4.*
5 *Abbas quoad Clericos Ecclesiæ sibi pleno iure subiectæ comparatur Abbati habenti territorium quoad personas sui territorij.*
6 *Abbas habens territorium separatum potest cognoscere de causis matrimonialibus, & criminalibus personarum sui territorij, nec comprehenditur sub dispositione Conc. Trid.* sess. 24. c. 20. §. Ad hæc, *& n. 8.*
7 *Iurisdictio in personis consistit, etiam sine territorio.*
9 *Abbas habens iurisdictionem Episcopalem, potest imponere pœnam degradationis licet actus degradationis sit postea ab Episc. faciendus.*
10 *Archidiaconus, & Decanus habentes territorium separatum, & immemorabilem possunt cognoscere de causis matrimonialibus, & criminalibus.*
11 *Archidiaconus, & Decanus non possunt degradare.*

DECISIO.

Placuit omnibus Dominis declaratio Illustriss DD Sacri Concilij interpretum quod Abbates Regulares habentes iurisdictioné criminalem in Clericos, etiam sæculares non cóprehenduntur sub decreto *c. 20. §. Ad hæc sess. 24.* ex rationibus pro hac parte deductis sub die 6. Nouembris 1596. coram D. meo Orano.

Intentio enim Concilij fuit restituere Episcopis iurisdictionem criminalé exclusioé ad Decanum, Archidiaconum, & alios inferiores subordinatos ipsi Episcopo in quibus militat ratio

tatio præſumptæ vſurpationis;non autem illam
auferre ab Abbate Regulari exempto à iuriſdi-
ctione Epiſcopi,& immediatè à ſubiecto Sedis
Apoſtolicæ, in quo ceſſat præſumptio vſurpa-
1 tionis, præſertim quoad perſonas Eccleſiæ ſibi
pleno iure ſubiectæ,in quibus aliàs iuriſdictio
eſſet ipſius Sedis Apoſtolicæ, & non Epiſcopi.
Gloſſ. *in cap. Authoritate de priuil. in 6.* & alij
omnes.

2 Et hoc etiam colligitur ex verbis ipſius §.
Ad hæc dum loquitur de Decano, Archidiaco-
no,& aliis inferioribus,quod intelligitur de ſi-
milibus præfatis Decano,Archidiacono, & ſic
ſæcularibus ſubordinatis Epiſcopo iuxta natu-
ram dictionis *alius*, quæ eſt ſimilium explicati-
ua. Gloſſ fin. *in l.Si fugitiui, & ibi* Bald. *C. de
ſeru.fugit. cap. Sedes.* Vbi Felin *in fin de reſcript.*
3 non autem de Abbatibus Regularibus haben-
tibus iuriſdictionem in Clericos etiam ſæcula-
res, qui dicuntur in primo poſt Pontificalem
dignitatis gradu conſtituti, *cap. Deinceps 16.
quæſt.7.* Archid. *in cap.2.ſub num.2. de prebend.
in 6.* Et nec ratione facultatis, nec dignitatis,
4 nec ordinis dicuntur de inferioribus ſubordi-
natis Epiſcopo,Lap. *alleg.84.* Bald. *in cap. Pa-
ſtoralis.* in Gloſſ.*in verb.Superiores,& ibi* Felin.
col 4. de off. deleg. & nullam habent ſimilitudi-
nem cum Decano,& Archidiacono,ita vt ex eo-
rum expreſſione inferatur ab Abbates, qui &
minores ſunt, etiam de quibus Concilium ma-
gis confidit, quod delicta impunita non relin-
quat, & ſpecificam mentionem facere conſue-
uit,quando voluit illos comprehendere.

5 Maximè (prout hoc caſu) agitur de iuriſdi-
ctione Abbatis, quoad Clericos Eccleſiæ ſibi
pleno iure ſubiectæ, in quibus militant omnia
quæ dici poſſunt de Abbate habente territo-
rium quoad perſonas ſui territorij. Vitalin. *in
6 Clement. Rurſus num. 10. de ſtat. Monach.* Quo
caſu ceſſat diſpoſitio §. *Ad hæc*,etiam quoad di-
gnitates ſæculares, vt fuit reſolutum *in cauſa
Salamantina iuriſdictionis coram bon. mem. Aldo-
bradine ſub die 1. Iulij* 1565. Quod tamen dictum
fuit per Dominos ex abundanti, cum ad hunc
7 effectum non requiratur territorium, cum
etiam ſine eo conſiſtat iuriſdictio in perſonis.
Bart. *in l.1 ff.de iuriſdictione omn. iudic.* Butr.&
alij in *cap. Cum contingat. de for. compet.* Roch.
deciſ.227. & ex vnanimi Dominorum ſenten-
tia fuit in hac cauſa deciſum *ſub d. die 6. No-
uembris* 1596. coram D meo Orano.

Nec prædictis viſum fuit obſtare quod dici-
tur de dictione taxatiua, *tantum*;quia illa intel-
8 ligitur reſpectu Decani,Archidiaconi, & alio-
rum inferiorum ſæcularium ſimilium; non au-
tem reſpectu Abbatis in hac Eccleſia pleno iu-
re ſibi ſubiecta habentis ſimilem iuriſdictio-
nem cum Epiſcopo, ad notata per Bald. *in l.1.
num.4. C. de bon. poſſ. contra tabul.* Curt. Sen.
conſ.75.num.14. Cephal. *conſ. 257. numero 14.
lib.2.*

Nec etiam obſtat,quod in cognitione cauſa-
rum criminalium veniat aliquando imponenda
9 pœna degradationis:quia non ideò Abbas red-
ditur incapax huius iuriſdictionis, qui prout
alij iudices criminales poteſt imponere pœnam
degradationis ſit poſteà faciendus ab Epiſcopo.
Gloſſ. *in cap.Cum & plantare,in verb.pleno iure,
& ibi* Hoſt.Butr. *num.27.* & alij *de priuileg.* Vl-
tra quod hæc ratio militat quoque in Decano,
& Archidiacono habente proprium territo- 10
rium,& immemorabilem,quos ſub hoc decreto
non comprehendi ſæpius reſolutum fuit tam
per Illuſtriſſ. DD. Sacri Concilij interpretes,
quàm etiam in Rota in quampluribus cauſis.
Et tamen indubitatum eſt non poſſe degrada- 11
re. *c Degradatio.de pœn.in 6.cap 1.de Heret.eod.
lib.* Beros. *in cap.1.ſub num.26. de rebus Eccleſ.
non alienañ.* &c.

Habetur hæc deciſio apud Tamburinum *de
iure Abbatum tomo 3. deciſione 44.*

Nullius Seu Squillaceñ.

Iuriſdictionis.

Coram Domino Martino Andrea, an-
no 1616.

ARGVMENTVM.

Territorium quando dicatur exemptum;
& nullius diœceſis, latè in hac
deciſione explicatur.

SVMMARIVM.

1 *Reſtitutio non datur abſque læſione.*
2 *Loca exempta,licet non ſint de diæceſi, ſunt tà-
men in diœceſi.*
3 *Prouincia plures comprehendit ſub ſe diæceſes.*
4 *Sententia præiudicat ei, ad quem primo loco
ſpectabat definitio,licet ſit lata contra alterum,
ſi ſciens permiſit alterum ſubditum agere.*
5 *Sententia in cauſa ſtatus facit ius quoad om-
nes.*
6 *Sententia facit vehementiſſimam præſumptio-
nem boni iuris.*
7 *Locus exemptus, in quo abdicatur ab ordinario
omne ius Epiſcopale, & transfertur in inferio-
rem,efficitur proprium territorium inferioris,&
non eſt amplius, neque de diæceſi,neque in diœ-
ceſi.*
8 *Deciſio* in cauſa Conſtantieñ. iuriſdictio-
nis, 18. *May,* 1611. *ibi coram Attrebatenſi
declaratur.*
9 *Verba enunciatiua in dubia accipienda ſunt de-
monſtratiuè;non autem taxatiuè,nec limitatiuè.*
10 *Enunciatiua non probat, quando principaliter
agitur de veritate enunciati.*
11 *Enunciatiua vt probent,locum eſſe in diœceſi,
debet concurrere aliquod adminiculum longæuæ
poſſeſſionis.*
12 *Locus, in quo inferior exercet iuriſdictionem
quaſi Epiſcopalem in homines tum de Clero,
quàm de populo,cenſetur verè, & realiter nul-
lius diæceſis, etiam ſi ſit circundatus limitibus
Epiſcopatus.*
13 *Enunciatiua plures,antiquiſſima,& à diuer-
ſis perſonis emanata, plenè probant etiam con-
tra tertium.*
14 *Sententia antiqua probat etiam ſine actis.*
15 *Dictio,ſcilicet, regulatur ſecundum ſubiectam
materiam,& quo caſu ſtet declaratiuè.*
16 *Pertinentiarum appellatione quæ veniant.*
17 *Scientia præſumitur ex lapſu longi tempo-
ris.*

18 *Scientia præsumitur ex actuum multiplicitate.*

19 *Obseruantia declarat, quid in priuilegiis, & concessionibus comprehensum fuerit.*

20 Pertinentiarum *appellatione quæ veniant, declaratur ex obseruantia.*

21 *Solemnitates supplentur ex beneplacito Apostolico.*

22 *Consensus Capituli præsumitur ex temporis antiquitate, vna cum obseruantia, etiam quod enunciatum, aut reseruatum non appareat.*

23 *Beneplacitum Apostolicum præsumitur ex temporis diuturnitate, vna cum obseruantia.*

24 *Locum non esse nullius diœcesis, non probatur ex dispensationibus matrimonialibus, & excommunicationibus in forma* Significauit *directis Episcopo, intra cuius fines locus esse prætenditur.*

25 *Episcopi in casibus, in quibus vigore Concilij Tridentini iurisdictionem in exemptos exercere possunt, non procedunt vti Ordinarij, sed vti delegati Sedis Apostolicæ.*

26 *Seminario contribuere tenentur etiam qui sunt Nullius Diœcesis, si aliter non sint exempti.*

27 *Obseruantia præscripta non interrumpitur per litem.*

28 *Lis non interrumpit quasi possessionem, quando sententia fertur pro possessore.*

29 *Priuilegia concessa Monasterio, ac rebus, & non personis, censentur realia, & perpetua, & suffragantur quibuscumque personis, ad quarum manus ipsa bona deuenerint.*

30 *Priuilegia concessa successoribus, censentur perpetua.*

31 *Priuilegia concessa Monasterio, seu loco, & eius bonis, censentur perpetua, & suffragantur successoribus.*

DECISIO.

LATA sententia per Illustrissimum D. Cardinalem Farnesium vigore Commissionis cum clausula, *appellatione remota*, in qua de voto Dominorum meorum Manzanedi, & Pamphilij pronunciatum fuit, omnimodam ordinariam iurisdictionem in spiritualibus, & temporalibus, quam habebant Episcopi Squillacenses ante, & de tempore donationis Theodori, Ioannis, & Donati in Parochos, & Parochialium Casalium Serræ, Spatulæ, Biungi, Montauti, & Gasparinæ, spectasse, & spectare ad Priorem, & Monasterium Sancti Stephani de Nemore Venerabilis Congregationis Carthusiensis, eosdemque in eorum possessione, seu quasi iurisdictionis prælatæ fore, & esse manutenendos: illisque ex Apostolicis indultis licuisse, & licere consecrationes, chrisma, cæterasque Episcopalis officij indigentias, à quo voluerint Episcopo consequi, vt latiùs in sententia *summ num* 9. Cum aduersùs eam Episcopus non acquiescens causam restitutionis in integrum, prout de iure Illustrissimo D. Cardinali Lancellotto de voto Rotæ committi obtinuisset; pro eodem voto habendo fuit dubitatum coram me, an constaret de iustis causis restitutionis in integrum Et Domini, vtraque parte informante, non constare censuerunt, nisi obstet excessus quoad loca, de quo videatur.

Nam ex donationibus, tam Comitis Rogerij, quàm Theodori, Ioannis, & Donati, Episcoporum Squillacensium à Sede Apostolica confirmatis, nec non ex priuilegiis eiusdem Sedis, Monasterio S. Stephani concessis, vna cum
obseruantia subsequuta, apparet manifestè de 1
iustitia dictæ sententiæ. Vnde cessat læsio, sine
qua non datur restitutio. Rota *decis.* 1. *de restit.*
in integr. in nou. Serap. *decis* 1538. *num.* 5. &
fuit dictum *in Cæsaraugustana fructuum* 16. *Iunij*
1602. coram Reuerendissimo D. meo Damasceno, & *in Marsiliensi pecuniaria*, 26. *Iunij* 1609.
coram Reuerendissimo Bononiensi, & aliàs sæpè.

Nec pro læsione probanda suffragatur in
sententia loca de quibus agitur, enunciari Prouinciæ Reginensi, cuius contrarium, imò quod
sint in diœcesi Squillacensi patere dicebatur,
ea nonnullis ex dictis iuribus. Vnde licet præ- 2
dictæ donationes, ac priuilegia, & confirmationes Apostolicæ continerent exemptionem
quantumuis amplissimam: ita quòd dicta loca
vti exempta non essent ampliùs de diœcesi attamen in diœcesi permanebant, *cap. Cum Episcopus*, & *ibi* Gemin. *num.* 3. Franc. *num.* 1. *de offic.*
Ordin. in 6. cum aliis adductis *in Constantien.*
Iurisdictionis 18. *Maij* 1611. *coram Reuerendis-* 3
simo Attrebatensi: & hic per informantes: quia
simul stare possunt quod dicta loca sint in Prouincia Reginensi, & nihilominus sint in diœcesi Squillacensi, ex quo Prouinciæ nomen est generale, plures comprehendens sub se diœceses,
cap. 16. *quæst.* 3. Bartol. *in Extrauag. Qui sunt*
rebelles. §. *Lombardia num.* 7 Ruin. *cons.* 52. *num.*
4 & 5. *lib.* 1. & habetur in Prouinciali omnium
Ecclesiarum, in quo Squillacensis Episcopus est
descriptus inter alios suffraganeos Archiepiscopi Reginensis.

Præterea dicta casalia non fuerunt simpliciter exempta à iurisdictione Episcopi Squillacensis: verum etiam cum omnibus suis hominibus tam de Clero, quàm de populo subiecto
Monasterio S. Stephani, & illius Priori, quibus
per Episcopos Squillacenses fuit concessum
omne ius, omnisque iurisdictio, & correctio,
quæ in dictis casalibus ipsis competebat; adeo
quod Episcopi nullum sibi retinuerint in eis,
etiam quoad consecrationes, ordinationes, cæterasque Episcopalis officij indigentias, quas à
quocumque voluerint Episcopo recipiendi eis
tribuerint facultatem, vt in donationibus præfatorum Theodori, Ioannis, & Donati, ac confirmationibus Apostolicis Vrbani II. & Honorij III. aliorumque Pontificum. *Sum. num.* 1.
& 3. Quod etiam patet ex antiquissima sententia lata de anno 1283. per Cantorem Cathacen.
Delegatum Apostolicum, *eodem Summa num.* 4.
in qua narratis, ac visis donationibus, & confirmationibus supradictis, nec non examinatis
testibus declaratur, Syndicum dicti Monasterij
liquidè, & plenariè suam intentionem probasse;
videlicet quod spiritualis præfatorum casalium
pleno iure spectabant ad Monasterium, & à
longis retro temporibus vsque tunc ab eo pacificè tenebantur, & possidebantur. Quæ sententia, & si lata fuerit inter Priorem Monasterij, & Archidiaconum Squillacensem, & sic 4
inter alios; attamen plenè probat contra modernum D. Episcopum, ex quo illius prædecessor, ad quem primo loco expectabat defensio,
permisit, Archidiaconum agere, *cap. pen. de re* 5
iudic. l. sæpè ff. eod. Et quia dicta sententia fuit
lata in causa status, *l. ingenuum. ff. de stat. hom.*

Alex.

Alex. *in d l.Sepè,num.* 56. Achill. *dec.*5.*de sent. & re iudic.* Seraph. *decis.*1422. Et in omnem
6 casum facit vehementissimam præsumptionem boni iuris, vt ait Seraphin. *vbi supra in versic. Verum.* Put. *decis.*133. *in fine lib.*1. Concurrente maximè illius antiquitate, & obseruantia circa exercitium omnimodæ iurisdictionis in casalibus præfatis, quæ obseruantia,& antiqua possessio Monasterij,optimè probatur, tam ex testibus pro illius parte formaliter examinatis,*Summario num.*6.7.*&* 8 quàm ex authenticis scripturis in processu *d. fol.* 109. *vsque ad* 140.

7 Vnde sequitur quod cum omnis iurisdictio quæ Episcopo in dictis locis competebat fuerit ab eo totaliter abdicata,& in Priorem, ac Monasterium translata, dicta loca, & casalia fuerunt effecta proprium territorium ipsius Monasterij,& non sunt ampliùs neque de diœcesi, neque in diœcesi Squillacensi. Gloss. in *Clem.* 1 §. *Volumus in verbo Diœcesanis*, & ibi Card. *num* 1. *in* 4. *quæst.* Abbas *num.*15. Imol. *num.* 18 Vital. *num.* 4 *de for. compet.* Anchar. *in cap. Postulasti, num.*45. *ad finem vers. licet rationes, eod. tit.* Franc. *in cap.*2. §.*Statuto,num.*10.*ad finem vers. Sed si per priuilegium,de const.in* 6. Rota *decis.*107. *in fine part.*2. *diuers.* & fuit resolutum *in Nullius iurisdictionis* 19. *Martij* 1586. *coram Bubalo. Et in Vrbinatensi iurisdictionis*, 19. *Martij* 1594. *coram Gypsio,& in Burgensi iurisdictionis*, 16. *Decembris* 1594. *&* 28. *Aprilis* 1595. *coram Orano,& in Nullius, seu Luceñ iurisdictionis* 21. *Februarij* 1596. *coram Mantica. Et in Constantiensi iurisdictionis* 16. *Nouembris* 1607. *coram Reuerendissimo Attrebatensi*,& nouissimè *in Adrieñ.seu Nullius iurisdictionis* 28. *Maij* 1612. *&* 21. *Martij* 1613.*coram R. P. D. meo Vbaldo.*

8 Hinc patet responsio ad aliam decisionem Reue endissimi Attrebateñ, *in causa Constantien.iurisdictionis* 18.*Maij* 1611. quia dicta decisio fuit facta cum præsupposita, quod Parochiales,de quibus ibi agebatur, essent in diœcesi Constantiensi; & priuilegia quibus Abbas S.Galli nitebatur, solum continebant simplicem exemptionem, & eam restrictam ad Monasteria,& eorum membra non autem ad loca, & castra, siue populum: & denique ibi non fuerat abdicatum omne ius Episcopale; & translatum in Abbatem, prout hæc omnia in contrarium se habent in casu nostro.

Illa igitur enunciatio, in prima donatione Comitis Rogerij, & aliæ in confirmationibus Vrbani, & Honorij, ac in dicta sententia delegati, quatenus dicta casalia enunciantur diœcesis Squillacensis, referri potest ad tempus,
9 antequam essent nullius diœcesis; vel dicta verba stant demonstratiuè, vt in dubio accipienda sunt,non taxatiuè, nec limitatiuè Bart. *in l.Cum pater.*§.*Mense,num.*8.*ff. de leg.*2. Dec. *cons.*183. *num.*1. *vers. Et ad hoc facit. Est cons.* 468. *num.*3. Crauett. *cons.*301. *num.*3. Ceph. *cons.*137. *num.*17. vel non probant, quando
10 prout in hoc casu, principaliter agitur de veritate enunciati. Put. *decis.*38. *in fine lib.*1. Veral. *decis.*19. *num.*4. *part.*1. & in specie fuit dictum in *Luceñ, seu nullius iurisdictionis* 4. *Maij* 1598. *coram Seraphino, inter impressas decis.* 1378. *& in dicta Adrieñ. seu nullius, coram D. Vbaldo*, stante maximè, quod non concurrit aliquod adminiculum longæuæ possessionis pro Episcopo, sed pro Priore, & Monasterio: vt 11 esse necessarium dixit Rota *in dicta Adrieñ.*

Et in omnem euentum postquam Monasterium retinet territorium distinctum per vnam 12 leucam, in quo extant dicta loca, vna cum iurisdictione, quasi Episcopali in homines, tam de Clero,quàm de populo,vt in trina donatione Comitis Rogerij, *Summ. num.*1. & in dictis concessionibus Episcoporum Squillacensium, Apostolica authoritate vallatis, sequitur manifestè,dictum Monasterium,& dicta loca, & casalia esse verè, & realiter nullius, etiam si dictum territorium sit circumdatum limitibus Episcopatus Squillacensis, vt in puncto fuit dictum *in Calagurritana,seu nullius iurisdictionis.* 7. *Februarij* 1607. *coram Reuerendissimo Attrebatensi*, per Gloss. *in d. Clem.*1. §. *Volumus, in verb. Diœcesanis*,cum aliis ibi allegatis.

Non obstat quod sententia declaret, ad Monasterium spectare omnimodam iurisdictionem, quam habebant Theodorus, Ioannes, & Donatus Episcopi Squillacenses: & tamen de priuilegio Theodori non constet, nec constare possit: quia Fratres loca de quibus agitur in tempore Theodori,nondum acquisiuerant priuilegium autem Ioannis loquatur tantummodo de loco Arsafiæ; tertium verò priuilegium Donati videatur restrictum ad eundem locum Arsafiæ, scilicet, Montaurum, Liutanum, & Aruncum, non autem ad castra Gasparinæ, & aliorum locorum,de quibus in sententia.

Nam quoad priuilegium Theodori, satis illud probatur ex narratiua Episcoporum Ioannis,& Donati, nec non ex confirmatione Ho- 13 norij III. & narratiua sententiæ dicti Iudicis Apostolici de anno 1283. quæ quidem enunciatiuæ, cum sint plures,& à diuersis personis emanatæ,& antiquissimæ plenè probant, etiam contra tertium, Bald. *in l. Cum aliquis, num.*4. *vers. Item quod dicit* Salycet. *num.*5. *vers. Si tamen plura* Castr. n. *num.*7. Ias. *num.*4. *C. de iur. delib.* Aret. *in cap. Cum causam,num.*23. *de probat.* Crauet. *de antiq.*1. *part* §.*ampliatur num.*14. Mantica *de tacit. & ambiguis.lib.*2.*tit.*6.*num.*11. Put. *decis.*109. *num.*1.*& decis.*319. *in fine lib.*2. Verall. *decis.*317. *num.*6. *& decis.*344. *num.*2. *part.*3. Rota *decis.*684. *num.*1. *part.*5. *vers. Et præsertim.* Quia in dicta sententia non solùm enunciatur donationes omnium supradictorum Episcoporum: sed etiam affirmatiuè dicitur de illis per instrumenta eorundem Episcoporum euidenter ipsi Iudici constitisse: & cum dicta sententia sit de antiquo, non solùm vltra 100. verum etiam 300. annos probat etiam sine Actis,Bald. *in l. Emancipatione num.*3.*C.de fide instrum.* Alex. *consil.*30. *num.*7. *lib.*5. Dec. *cons.* 475. *num.* 3. Gabr. *de sent. conclus.*4. *num.*34. Cassad. *decis.*3. *sub num.*2. *de procur.* Put. *decis.* 138. *lib.*1 Ant. August. *decis.*145. *lib.*3.& fuit sæpissimè resolutum.

Quo verò ad priuilegia Ioannis, & Donati, 14 quod scilicet, verè comprehendant dicta loca, & casalia, prout illa comprehendebat, etiam priuilegium Theodori, patet ex eo, quia dicta priuilegia confirmant donationem à Comite Rogerio factam Beato Brunoni de Monasterio, & loco Arsafiæ cum omnibus pertinentiis suis, in spatium vnius leucæ pro dote dicti Monasterij: qui locus Arsafiæ licet non exprimatur in prima

prima donatione;tamen exprimitur in secunda, & in vtraque designatur, & nominatim circumscribitur situs dicti loci, videlicet, inter locum Atenæ, & oppidum Styli, super territorio dicti loci Styli, prout etiam exprimitur in tertia donatione. Dicta autem prima donatio fuit confirmata per Vrbanum II. & Episcopum Theodorum vt in ea dicitur, & successiuè, tam prima, quàm reliquæ per dictum Vrbanum, per Ioannem, & Donatum Episcopos, ac demum per Honorium III. *Summ. num.* 1. *&* 2. ita quòd sumus certi, quod dictum Monasterium, & dictus locus Arsafiæ existit inter Atenam, & oppidum Styli, & in territorio dicti oppidi Styli. Vnde cum Episcopus in sua septima positione, & testes super ea inducti *Summ. num.* 10. concludentissime probent, quod dictum Monasterium, & casalia terræ Spatulæ, & Biungi, sunt intra territorium eiusdem oppidi Styli: & quoad Montaurum, & Gasparinam habeamus donationem tertiam Rogerij confirmatam, in qua specificè dicta casalia nominantur. Vtique necesse est, fateamur, quod omnia dicta loca fuerunt comprehensa in dictis priuilegiis Episcoporum Squillacensium, & confirmationibus Apostolicis: ac propterea dicta sententia D. Cardinalis in aliquo non grauauit.

Vlteriùs, & si in priuilegio Donati fiat mentio de loco Arsafiæ, scilicet, Montauro, Liuiano, & Arnnco; tamen per illam dictionem *scilicet*, non restringitur concessio, sed potiùs ampliatur, prout est de natura illius dictionis, quæ
15 regulatur secundum subiectam materiam, vt dicit Fulgos. *cons.* 147. *num.* 2. & propterea cum subiecta materia in casu nostro non admittat, quod ista dictio, *videlicet*, stet restrictiuè: quia non concordaret cum præcedentibus donationibus ibidem confirmatis; ideo potius dicendum est, quod stet declaratiuè, & quod propterea non excludat alia casalia, vt in puncto declarat Dec. *cons.* 47. *num.* 2. *vers. sed predictis*, vbi dicit quod in istis terminis illa dictio *videlicet* debet intelligi declaratiuè, ita vt non excludat alia loca sita in territorio, & contenta in dispositione, ad quam fuit habita relatio.

Et tanto magis, quia in dicto priuilegio Donati post expressionem loci Arsafiæ, Montauri, Liuiani, & Arnnci, sequuntur alia verba generalia cum omnibus pertinentiis suis, &c. prout in alio priuilegio Ioannis. & in Donatione Comitis Rogerij, ad quam se referunt dicta verba; & similia reperiuntur expressa, quarum pertinentiarum appellatione veniunt omnia ibi
16 existentia, quamuis sint penitùs separata, *l. Si quando la prima C. de bon. vacant. lib.* 10. Bald. *in cap.* 1. *num.* 2. *de Capit. qui cur. vend.* Mandel. *cons.* 312. *num.* 34. & quicquid concedens ibi habeat Alex. *cons.* 105. *num.* 2. *lib.* 6. Imò licet de eo tempore nondum existerent omnia dicta casalia, sed aliqua post modù fuissent fabricata, vt de casali Serræ deponit Ioannes Baptista Spatea Notarius super 81. interrogatorio; nihilominus in dictis priuilegiis, & donationibus adhuc essent comprehensa *l. Verbum illud pertinere in fin. ff. de verb. signif.* Paris. *cons.* 58. *num.* 45. *lib.* 3. Decian. *cons.* 123. *num.* 28. *eod. lib.* 3. Præsertim quia in priuilegiis dictorum Ioannis, & Donati, leguntur hæc verba: *cum omnibus pertinentiis, & cum omnibus hominibus tam de Clero, quàm de populo, quos ad præsens præfatum Monasterium habet, vel in posterum habiturum est, de extraneis quoque omnibus, qui in potestate ipsius Monasterij habitant, vel habituri sunt.*

Omnis denique cessat difficultas ex antiquissima obseruantia subsequuta, & vsque de præsenti continuata, ex qua apparet, Monasterium semper, & continuè omnimodam iurisdictionem spiritualem, & temporalem in dictis casalibus exercuisse, & exercere, vt in dicta sententia Delegati de anno 1283. & depositionibus testium pro parte Monasterij examinatorum, quorum aliqui non solùm deponunt de scientia, & patientia Episcoporum; sed etiam de actibus positiuis: vltra quod dicta sententia præsumitur ex lapsu longi temporis. Rota *decis.* 28. *num* 7. *& decis.* 147. *num.* 3. *part.* 2. *diuers.*
vbi quòd in pluribus causis ita fuit resolutum: 17 *& decis.* 166. *num.* 2. *vers. Secundò, ex lapsu temporis, ead. part.* 1. Et fuit dictum *in Hispalen. legitimitatis,* 11. *Maij* 1611. *coram R. P. D. meo Vbaldo* quemadmodum præsumitur ex actuum
multiplicitate Abb. *in cap. Cum Ecclesia num.* 18 25. *de caus. poss. & propriet.* Aym. *de antiq. tempor.* 4. *part.* §. *Materia num.* 61. Put. *decis.* 217. *in fin. & decis.* 264. *num.* 2 *vers. Concurrebat etiam lib.* 1. Rota *dicta decis.* 166. *num.* 4. *part* 1. Seraphin. *decis.* 306. *num* 7. & fuit resolutum in Calaguritana *iurisdictionis de Oñate,* 7. *Maij* 1610. *coram Illustrissimo Lancellotto.* Quæ obseruantia
declarat, quid in præfatis donationibus, & pri- 19 uilegiis fuit actum, & verbis comprehensum, *l. Sed & Iulianus,* §. *Proinde ff. Ad Macedon.* Cast. *cons.* 347. *num.* 4. *lib.* 1. Crauett. *cons.* 101. *num.* 3.
& cons. 111. *num.* 8. Gabr. *cons.* 66. *num.* 24. *lib.* 2. 20 Rota *diuers. decis.* 571. *num.* 3. *part.* 1. Seraphin. *decis.* 600. *num.* 3. Et in terminis de interpretatione verbi *pertinentiarum*, ex obseruantia post concessionem tradit Mandel. *cons.* 538. *num.* 9.

Vnde etiam tollitur aliud obiectum de defectu consensus Capituli in priuilegiis Ioannis, & Donati, in quibus neque etiam fuit enunciatus, aut reseruatus. Nam vltra quòd interuenisse narratur in litteris Honorij III. & in dicta sententia, & omisso, quod Apostolica au-
thoritas, de qua in confirmationibus Vrbani II. 21 & dicti Honorij III. supplet istam, & alias solemnitates Abb. *cons.* 41. *num.* 3. *lib.* 1. *sapius canonizato*, & in specie de hoc defectu consensus Capituli tradit Capie. *decis.* 16. *num.* 1. *in fin. & seq.* Rebuff *in comp. alien. rer. Eccles. num.* 15. *vers. Fallit quando Papa, & num.* 95. *in fin.* Se-
raph. *decis.* 338. *num.* 2. *&* 3. Ex dicta temporis 22 antiquitate, vna cum longissima, & antiquissima obseruantia dictus consensus interuenisse præsumitur, etiam quod in dictis priuilegiis enunciatus, aut reseruatus non appareat. Alex. *cons.* 79. *num.* 3. *in fine, & seq. lib.* 1. *& cons.* 219. *num.* 16. *lib.* 6. Dec. *cons.* 341. *num.* 13. *vers. Non obstat illud* Proland. *cons.* 99. *num.* 34. *lib.* 2. Gozad. *cons.* 73. *num.* 19. Cephal. *cons.* 47. *num.* 10. *& seq. & cons.* 90. *in fine.* Surd. *cons.* 28. *num.* 116. Et hanc sententiam esse communem, & veram ait Felin. *in cap. Albericus. num.* 4. *in fin. vers. Si autem in instrumento, de testib.* Idem *in cap. Sicut num.* 33. *vers. septimo, & vltimo de re iudic.* Redoan. *de rebus Eccles. non alien. quæst.* 39. *num.* 3. *&* 29. *in fine* quam etiam perpetuò sequuta est Rota, attestante Seraph. *decis.* 142. *num.* 3. & constat ex Put. *decis.* 355. *num* 2. *lib.* 1. *& decis.* 365.

decis. 365. n. 7. l. 2. & ex aliis antiquis, & moder-
nis decisionibus, vt in Conchen. fructuum 10.
Februarij, 1586. Coram Gypsie, Tarraconen. Sa-
cristia 9. Iunij 1600. coram Iusto. Papien. bono-
rum 10. Maij 1602. coram bon. mem. Card. Pam-
philio. Calaguritana de Alberite, 16. Iunij 1608.
coram Reuerendiss. Attrebatensi. Et in Papien.
dotis, & legatorum, 20. Decembris, 1610. & 16.
Iunij 1611. coram R.P.D. meo Pamphilio in qui-
bus, & aliæ referuntur.

Defectus autem consensus Apostolici gratis
allegatur, cum nedum fuerit enunciatus in pri-
ma donatione Comitis Rogerij; sed etiam ex-
pressæ adsint confirmationes Vrbani II. & Ho-
norij III. Summ. num. 3. in quibus tam præfatæ
23 donationes Rogerij, quàm priuilegia, & con-
cessiones Ioannis, & Donati confirmantur.
Et nihilominus ille præsumeretur ex diuturni-
tate temporis 500. annorum iuncta obseruan-
tia perpetua, & inconcussa, etiam quod reser-
uatus non fuisset ex prædictis.

Non obstat prætensa in obseruantia: quia
non probatur. Nam quoad ordinum collatio-
nes, Ecclesiarum consecrationes, & alias Epi-
scopalis officij indigentias potest Monasterium
Indultis Apostolicis, ea à quocunque maluerit
Episcopo petere, & exerceri facere. Quo verò
24 ad dispensationes matrimoniales, & excommu-
nicationes pro reuelationibus in forma Signi-
ficauit, ea per Sedem Apostolicam solis Episco-
pis diriguntur. Et propterea ipsi D. Episcopo
suffragari non possunt, vt in simili fuit dictum
in villa Adrien. seu nullius iurisdictionis, 28. Maij
1612. & 18. Martij 1613. coram R.P.D. meo
Vbaldo. Quod autem D. Episcopus in multis ca-
sibus hodie vigore Concilij possit exercere
suam iurisdictionem in exemptos, & qui sunt
25 nullius, hoc in sententia non fuit ademptum;
& ideo non grauauit, cum Episcopi in dictis
casibus non procedant vti ordinarij, sed tan-
quam delegati Sedis Apostolicæ, vt fuit in spe-
cie consideratum in eadem causa.

Nec subsistit in facto, quod aliqua lis vn-
quam fuerit ab anno 1566. inter Priorem, &
Episcopum super iurisdictione ista, nisi ab an-
no 1597. citra, vt in litteris Cardinalis Ale-
xandrini. Summ. Episcopi, num. 9. quæ magis
videntur fuisse extraiudicialis, & de facto, quous-
que de anno 1606. hæc causa fuit commissa, &
actus ex aduerso allegati Summ. num. 8. sunt
super contributione Seminarij, quæ nihil com-
mune habet cum iurisdictione, cum ad contri-
butionem Seminarij teneantur etiam, qui sunt
26 nullius diœcesis, si aliter non sint exempti, vt
ex decreto Sacri Concilij sess. 23. cap. 18. circa
med. firmauit Rota coram R.P.D. meo Vbaldo.
Et quidquid sit de initio istius litis, & omisso
quod illa obseruantia iam fuerat præscripta de
27 tempore litis motæ, vnde non potuit interrum-
pi Card. cons. 131. num. 4. Abbas in cap. Auditis.
num. 10. de præscript. Felin. in cap. Illud. num. 13.
eod. tit. Cum appareat manifestè de antiquissi-
ma Priores, & Monasterij quasi possessione iu-
risdictionis præfatæ, quam etiam post litem iu-
re medio continuarunt, ac demum fauorabilem
sententiam obtinuerunt, huiusmodi lis ad in-
terrumpendam eorum quasi possessionem obes-
28 se non potuit: quia interruptio non inducitur
per litem, quando sententia fertur pro posses-
sione. Felin. in d. cap. Illud num. 17. in 14. conclus.
Balb. de præscript. 6. part. princ. 3. part. quæst. 4.
num. 37. Rota decis. 534. num. 6. part. 1. diuers.
Card. Seraph. decis. 1027. num. 14. & decis. 1273.
num. 3.

Postremò, non obstat, quòd per mutationem
Monachorum Carthusiensium, & inductionem
Cisterciensium in dicto Monasterio, fuerit ex-
tincta priuilegia ipsis Carthusiensibus, vt supra
concessa: & licet deinde suppresso ordine Ci-
sterciensium post annos 300 superuenerit pri-
uilegium Leonis X. de nouo concedentis do-
mum S. Stephani dictis Carthusiensibus: at-
tamen hoc fuit cum solis priuilegiis quæ ipsi
habebant in aliis eorum Domibus, inter quæ
non probatur adesse priuilegia episcopalia.
Nam vltra quod dicta concessio Leonis de præ-
fata domo facta fuit cum omnibus, & singulis
eius mobilibus, & immobilibus, bonis, iuribus,
& pertinentiis suis, vt in ea legitur expressè,
cum dicta priuilegia, vt constat, ex præfatis do-
nationibus & concessionibus Episcoporum
Squillacensium, ac confirmationibus Apostoli-
cis, fuerint concessa ipsi Monasterio, nec non 29
locis, ac bonis eidem donatis, & sic rebus, &
nõ personis; ideo fuerunt realia, & perpetua, &
consequenter illa suffragantur Priori, & Mo-
nachis S. Stephani de Nemore, ad quos Mo-
nasterium, & loca, bonaque præfata deuene-
runt, l. Ætatem. §. fin. l. Forma §. Quamquam. ff.
de censibus Rota decis. 4. de priuil. in antiq. Dyn.
in reg. priuilegium, num. 7. & ibi Ioan. Andr. num.
1. in 4. cas. Franc. num. 3. in fine vers. Aliquando,
& 4. de reg. iur. in 6. Bart. in l. 1. num. 2. ad finem
vers. Si verò priuilegium conceditur rei, & seq. ff.
de constit. Princ. Anchar. cons. 327. num. 2. vers.
primo namque. Natt. cons. 627. num. 12. & seq.
Idem cons. 649. num. 16. & 17. Menoch. cons.
276. num. 8. & præsumpt. 103 num. 24. lib. 3. Surd.
cons. 525. num. 26. vbi alios cumulat Schrader.
cons. 23. num. 61. vers. Deinde quoque, lib. 2.

Et tantò magis, quia dictum Monasterium,
& dicta loca, & bona fuerunt donata, & confir-
mata Beato Brunoni, illiusque sociis, & succes-
soribus, ac cum omnibus hominibus, tam de
Clero, quàm de populo, quos tunc prædictum
Monasterium habebat, vel in posterum habitu-
rum esset de extraneis quoque tunc habitanti- 30
bus, & habitaturis. Vnde sine dubio illa priui-
legia competunt Carthusianis ibi hodie degen-
tibus, & in homines tam de Clero, quàm de po-
pulo, & extraneos omnes ibi nunc habitantes.
Bald. cons. 159. num. 4 vers. Primo namque lib. 3.
Crauet. cons. 404. num. 5. Latè Schrader. vbi su-
pra num. 62. vers. Et hoc potissimum, & vers. Idem
est. Menoch. de præsumpt. 103. num. 44 vers. Ne-
mo sumitur. lib. 3. Etiam quod dicti Carthusien-
ses olim exinde recessissent, attento quod postea
ad eundem locum fuerunt per Leonem X. re-
dintegrati, & dicta priuilegia ordinem, & per- 31
sonam Monachorum non respiciunt, sed fue-
runt concessa Monasterio seu loco, & ipsius bo-
nis Innocent. in cap. Abbate in fin. Bart. num.
22. Abb. num. 16. ad fin. verb. signific. Franc. in
istis terminis in cap. Cum persona. §. fin. num. 4.
vers. Sed, si ipsa Ecclesia, & vers. Si verò Papa de
priuileg. in 6. Prob. ab Monach. in cap. Cum de
beneficio num 47. & seq. de prabend. eod. lib. Qui-
nimo dicta priuilegia realiter nunquam fuerunt
extincta, cum etiam Monachi Cistercienses,
dum in Monasterio permanserunt, dictis priui-

legiis

legiis ex concessione Honorij III. & aliorum prædecessorum gauisi fuerunt, vt in dicta confirmatione Honorij III. *Summario, num. 5.*

Ex quibus ita decisum vnanimiter non constare de causis restitutionis in integrum. Et licet ex prædictis non videretur adesse aliqua excessus in sententia quoad omnia quinque loca, & casalia, de quibus in ea Domini tamen pro sua prudentia, & maturitate reseruarunt, vt de hoc particulariter videretur.

Habetur hæc decisio apud Tamburinum *tom. 3. de iure Abbatum, decis. 69.*

Nullius seu Aquitana.

Iurisdictionis.

Coram Domino Dunozetto, anno 1624.

ARGVMENTVM.

Locus quando dicatur exemptus, & nullius diœcesis, & quando dicatur esse in diœcesi.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus habet intentionem fundatam de iure communi exercēdi iurisdictionem spiritualem in omnibus Ecclesiis sua diœcesis, & in omnes personas degentes intra limites sui Episcopatus.*
2 *Ordinario conceditur manutentio exercendi iurisdictionē spiritualem in omnibus Ecclesiis, & in omnes personas degentes intra limites sua diœcesis ex sola iuris assistentia, nulla alia possessione probata. Limita vt num. 5.*
3 *Loca omnia, seu castra præsumuntur esse alicuius certa diœcesis, & illius, cui sunt viciniora.*
4 *Fines antiqui probantur leuioribus probationibus.*
6 *Exemplum exempli nullum facit gradum probationis.*
7 *Enunciatiua Papa que emanauit ad supplicationem partis non probat in præiudicium tertij.*
8 *Enunciatiua non probat quando principaliter disputatur de enunciato.*
9 *Limites, & fines debent esse ita coniuncti, vt ab omnibus lateribus capiant, & quodammodo includant omnia loca connata.*
10 *Esse hoc non probatur quod ab hoc contingit abesse.*
11 *Mappa non facta seruatis seruandis parum aut nihil probat, sicut etiam scriptura typis impressa.*
12 *Testes deponentes super certis finibus, & limitibus, debent, etiam non interrogati, assignare rationem concludentem, non per actum intellectus, sed etiam per sensum corporis.*
13 *Testibus referentibus se ad scripturas, non plus creditur, quàm ipsis scripturis.*
14 *Visitatio non probat iurisdictionem Episcopi in locis visitatis.*
15 *Probatio aequiuoca, non autem vera, elicitur ex actu, qui potest referri ad plures causas.*
16 *Iurisdictio non acquiritur absque scientia, & patientia illius, contra quem prætenditur.*
17 *Ratio, qua dependet à ratiocinatione, & intellectu testis, & non à sensu corporeo, non stringit.*
18 *Testes de auditu non specificantes personas à quibus audierunt, non concludunt etiam in antiquis finibus probandis.*
19 *Testes de auditu, vt probent, qua requirantur.*

DECISIO.

MOTA lite super iurisdictione spirituali castrorum seu locorum Murri, Musciani, & Notaresci inter D. Episcopum Aprutinum, & D. Abbatem S. Mariæ de Properzano, & Sancti Angeli de Musciam, causa ad Rotam deuoluta, mihique commissa die Mercurij 26. Iunij 1619. dubitaui, cui dandum esset mandatum de manutenendo in exercitio iurisdictionis spiritualis dictorum locorum. Verùm quia in disputatione huius dubij pro parte dicti D. Episcopi prætendebatur manutentio ex sola assistentia iuris communis, quam habent ordinarij in omnibus Ecclesiis suæ diœcesis, & pro parte dicti D. Abbatis acerrimè negabatur, supra dicta loca esse intra fines diœcesis Aprutinæ, sed esse nullius; ideo Domini voluerunt videre particulariter, vtrum prædicta loca probarentur esse intra limites dictæ diœcesis ad effectum, vt ex assistentia iuris communis competet dicto D. Episcopo manutentio. Quo dubio multoties proposito, matureque discusso, tandem hodierna die Domini negatiuam sunt amplexi. 1

Non dubitarunt Domini Episcopum iuxta Sacros Canones habere fundatam intentionem de iure communi, exercendi iurisdictionem spiritualem in omnibus Ecclesiis suæ diœcesis, & in omnes personas degentes intra limites sui Episcopatus, *Canon. omnes Basilica, & ibi Doct. 16 quæst. 7. Conquerente, de off. ind ordin. cap. 1. de appell.* Et ex sola assistentia iuris communis nulla alia probata possessione ordinario conceditur manutentio, *cap Cum persona, & ibi Doct. de priuil. in 6.* Certumque est omnia loca, seu castra præsumi esse alicuius diœcesis certæ *Felin. in cap. graue num. 6. vers. Imò debetur, de off. indic. ordin.* Et præsumptio et esse illius diœcesis, cui sunt viciniora *Natt. conf. 671. n. 17.* Rota *in vna Fauentina iurisdictionis 18. Maij 1609. corā Iusto; & in vna Adrien. iurisdictionis 21. Iunij 1621. coram R. P. D. meo Pirouano.* Nec etiam controuertitur ad probandos fines antiquos leuiores requiri probationes, *cap. Cum causam de probat. cap Cum olim* vbi Gloss. *de censibus cap. Si Papa, & ibi Gloss. in vers. Probatur de priuil.* Mantic. *decis. 143. num. 12. vers. secundo.* Rota *decis. 405. num. 8. part. 1. & decis. 334 num. 1. part. 2. recentior.* 2 3 4 5

Verùm omnes istæ regulæ limitantur, & non habent locum quotiecumque inferiores Prælati probant se exercuisse iurisdictionem spiritualem in iisdemmet locis, super quibus Episcopus petit manutentionem ex sola assistentia iuris communis, vt in hoc casu pro parte D. Abbatis multi dantur actus iurisdictionales, cum scientia, & patientia Episcoporum Aprutinorum, ex quibus prætendit, se esse in possessione forsan immemoriali exercendi omnimodam iurisdictionem spiritualem supradictis locis: eo enim casu tenetur Episcopus probare claré, & concludenter illa loca sita esse intra limites suæ diœcesis,

diœcesis. Abbas *in cap. Cum olim num. 2. de censib. Doct. in cap. Cum venerabilis, de Relig. Domib.*
Anchar. *cons.* 310 *n.* 5. Paris *cons.* 95. *lib.* 4. Surd.
cons. 429. *lib.* 1. *n.* 61. Rota apud Seraph. *dec.* 178.
num. 4. vbi in simili denegauit manutentionem
Episcopo, quia non concludenter probauerat,
loca controuersa esse intra fines suæ diœcesis
eum cumulatis *in vna Constantien. iurisdictionis*
16. Nouembris, 1607. coram Reuerendissimo Atrebatensi; & in illa Adrien. iurisdictionis 19.
May 1612. coram R. P. D. meo Vbaldo. Nec
sufficiunt præsumptiones, eum probatur posses-
sio inferioris ibidem exercentis iurisdictionem.
Rota *diuers. decis.* 207. *part.* 2. *& in d. Adrien. iurisdictionis*: tunc enim ad probandos antiquos
fines coniecturis non est locus, duriorique one-
re probandi grauatur Episcopus. Menoch. *præsumpt* 3. Surd. *cons.* 429. *n.* 61.

Hoc posito fundamento existimarunt Domi-
ni examinatis omnibus probationibus adductis
pro parte D. Episcopi, eas omnino esse imperfe-
ctas, aut saltem non esse sufficientes ad proban-
dum, dicta loca esse sita intra fines diœcesis
Aprutinæ, siue fundet se in scripturis, aut in de-
positionibus testium.

6 Et primò quoad Bullam Anastasij IV. ea est
scriptura informis, exemplum exempli, quod
nullum gradum probationis facit. *Auth. si quis in aliquo, & ibi* Doct. *c. de eden.* Deinde ex eius
7 lectura apparet eam emanasse ad supplicatio-
nem partis: & sic non probat in præiudicium
tertij Abbas *in c. Dudum. n.* 3. *de decimis* Imol. *in Clem.* 1. *col. penult. de probat.* Innocent. *in c. Inter dilectos num.* 6. *de fide instrumentor.* Roman. *cons.*
108. *n.* 3. Rota *decis.* 760. n. 1. *par.* 1 *diuers.* Seraph.
decis. 278. *n.* 12. præsumitur inesse dictæ Bullæ
8 clausula, *si ita est, c.* 2. *de rescript.* Vltra quòd di-
cti limites sunt enunciatiuè in Dicta Bulla po-
siti: & certum est enim non probare enunciati-
uas, quando principaliter disputatur de enun-
ciato, Felin *in c. Per tuas. n.* 12. *vers.* 2. *de probat.*
Alci. *cons.* 136. *n.* 11. *lib.* 1. Aym. *cons.* 29. *n.* 3. Pot.
decis. 181. *n.* 3. *lib.* 1.

Considerarunt denique Domini, dictam Bul-
lam Anastasij IV. quæ videtur assignare confi-
nia diœcesis Aprutinæ, aut non fuisse in vsu,
aut saltem nullum probationis gradum facere:
quia intra limites ibidem assignatos plurimi vi-
cini Episcopi habent multa loca, & castra in
quibus exercent iurisdictionem spiritualem, &
sunt in effectu Ausculanæ, Firmanæ, Montisal-
9 ti, & Ripanæ diœcesum, vt constat ex fide au-
thentica dictorum Episcoporum, & id non con-
trouertitur certum est autem in iure, eam esse
naturam limitum, & finium, vt debeant ita esse
coniuncti, vt ab omnibus lateribus capiant, &
quodammodo includant omnia loca confinata,
l. Patronus §. Sempronius. ff. de leg. 3. *l. inter eos, ff. de acquir. rer. domin.* Montan. *de finibus c.* 15. *n.* 8.
Rota *in Cesenaten. bonorum, coram Cardin. Platto,* 15. *May* 1589. *& in eadem* apud Mantic. *decis.*
169 *num.* 4. Ex quo per necesse sequitur, limites
in dicta Bulla Anastasiana specificatos non esse
10 fines certos, & inconcussos, ita vt super his de-
beat fieri fundamentum cum non probetur, hoc
esse, quod adhoc contingit ab esse, *cap. In præsentia de probat. l. Neque naturaliter. C. de probat.*

Nec existimarunt Domini aliquod funda-
mentum posse fieri in Mappa, quæ circumfer-
11 tur: nam vltra quod supradictos defectus patitur

ea non facta fuit seruatis seruandis, & ideo pa-
rum, aut nihil probat, sicut de scriptura typis
impressa, Guid. *decis.* 67. & licet *in decis.* 405. *n.*
1 *part.* 1. *recentior* fuerit dicta Mappa pro admi-
niculo considerata idem factum fuit: quia vtra-
que pars concorditer eandem Mappam agnos-
cebant fuisse legitimè factam.

Quòd verò ad probationes quæ ex depositio-
nibus testatam pro parte D. Episcopi examina-
torum eliciantur, visum fuit, eas non esse suffi-
cientes: certum est enim testes omnes, qui depo- 12
nunt super certis finibus, & limitibus, debere
etiam, si non sint requisiti assignare rationem
concludentem, non per actum intellectus sed
etiam per sensum corporis, ad hoc vt eorum de-
positiones stringant Baldus *cons.* 286. *num.* 3. *lib.*
2. Dec. *cons.* 221. *n.* 5. Aym. *cons.* 61. *n.* 5. In hac au-
tem facti specie testes pro D. Episcopo exami-
nati non assignant rationes concludentes pro
probandis finibus: maior enim pars se refert ad
Bullam Anastasianam, & ad Mappam, quas scri-
pturas ex supradictis non probare firmatum
fuit. Et ita non probant dicti testes: non enim 13
plus creditur testibus referentibus se ad scri-
pturam, quàm ipsimet scripturæ. Aym. *cons.* 112.
n. 13. Seraph. *decis.* 106. *n.* 1.

Alij verò reddunt rationem sui dicti: quia
fuerunt in visitatione cum Episcopo: quæ ratio
non concludit: cum enim ex dispositione Sacri 14
Concilij Tridentini possint Episcopi, vti dele-
gatis Sedis Apostolicæ visitare omnes Ecclesias
viciniores, etiam si sint nullius diœcesis, *cap.* 9. *de Reformat. sess.* 24. vide sequitur, ex actu, qui po-
test referri ad plures causas non elici verum
probationem, sed æquiuocam, quæ in hoc casu
non sufficit: Surd. *cons.* 168. *n.* 33. *lib.* 2. & in iis-
demmet terminis Rota *coram R. P. D. meo Vbaldo respondit in causa Adrien. seu nullius iurisdictionis,* 26. *May* 1612 *&* 18. *Martij* 1613.

Sed consideratum fuit, quod iidem testes ex-
pressè dicunt, quod Episcopus non visitauit lo-
ca de quibus agitur. Vnde ratio visitationis non
applicatur casui nostro.

Imò consideratum fuit, quod etiam si dare- 16
tur aliqua visitatio, vel aliquis alius actus iu-
risdictionalis necesse esset vt probaretur id fa-
ctum fuisse cum scientia, & patientia dicti D.
Abbatis, quæ fuisset necessaria constituendum
D. Episcopum in quasi possessione iurisdictio-
nis, Doct. *in c. Cum Ecclesia.* vbi Rip. *num* 64. *de caus. poss. & propr.* Abb. *in c. Cum contingat. n.* 11. *de for. compet.* Calderin. *cons.* 12. *in fin. de iure patr.*
Rota apud Cæs. de Graff. *decis.* 7. *n.* 9. *de testib.* &
apud Put. *decis.* 181. *n.* 3. *&* 4. *lib.* 2

Alij verò testes reddunt rationem vicinitatis
asserentes dicta loca, vti propinquiora compre-
hendi intra fines diœcesis Aprutinæ. Nam vltrà 17
quod etiam hæc ratio non stringit, redditur
æquiuoca probatio, cum hoc dependeat à ratio-
cinatione, & intellectu testis, & non à sensu cor-
poreo. Bald. *cons.* 286. *in fin. lib.* 2.

Alij verò, qui nullam aliam rationem reddunt 18
quam de auditu, & non specificant personas à
quibus id audierunt etiam in antiquis finibus
probandis non concludunt. Montan. *de finibus num.* 51. 69. Ad effectum enim vt testes de au-
ditu probent præcipuè in antiquis deberent
concurrere requisita, *c. licet ex quadam de testibus.* Corn. *cons.* 78. *n.* 5. *lib.* 3. Aymon. *de antiqu.* 19
part. 1 § *Viso de fama. n* 12.

In quam ſententiam eò libentiùs iuerunt Domini; quia pro parte D. Abbatis adducuntur vehementes probationes tam per ſcripturas, quàm per teſtes, ex quibus iuſtificarunt multos actus iuriſdictionales per longiſſimum tempus ab Abbatibus prędeceſſoribus factos, & cum ſcientia, & patientia Epiſcoporum Aprutinorum, quæ ex eo neceſſariò colligitur, quod ipſimet Epiſcopi Aprutini multis Clericis ſacros ordines contulerunt cum litteris dimiſſoriis dicti D. Abbatis; & cum expreſſa narratiua, quod dicta tria loca controuerſa erant nullius diœceſis, ex quibus & aliis quæ in diſputatione dubij principalis ſuper mandato de manutenendo particulariter examinabuntur, viſum fuit, probationes factas per D. Epiſcopum, aut elidi, aut ſaltem turpidas reddi; ita vt ad effectum manutentionem obtinendi ex ſola aſſiſtentia iuris communis non probauerit ſupra dicta loca, de quibus agitur eſſe intra fines diœceſis.

Et ita deciſum vtraque parte informante.

Habetur hæc deciſio apud Tamburinum de iure Abbatum tom. 3. deciſione 71.

Sancti Angeli Longobardorum.

Iuriſdictionis.

Coram Reuerendiſſimo P.D. Pirouano Decano Die Veneris 6. Martij 1637.

ARGVMENTVM.

Monaſterium aliquod ex quibus probetur, quod ſit extra Diœceſim alicuius Epiſcopatus, & habeat ſtatum nullius Diœceſis.

SVMMARIVM.

1 *Ordinario ad effectum exercendi iuriſdictionem, canones vltra fines non aſſiſtunt.*

1 *Confines deſcribendi modus qualis dicatur indubitatus.*

3 *Teſti vaſſallo, & amica non eſt multum credendum.*

4 *Ad confines probandas teſtes debent reddere ſufficientem rationem.*

5 *Confines licet oculis ſubyciantur tamen illorum diſtinctio non per ſenſum viſus ſed per actum intellectus haberi debet, & ideo teſtes ſuper eis deponentibus debent reddere rationem.*

6 *Ad confines probandos ſola teſtium ſcientia non ſufficit niſi rationem ſcientiæ concludant.*

7 *Eccleſiarum finium diſtinctio ſi eſſet poſita in ſola ſcientia teſtium fruſtra ageretur de diuiſione facta per Dionyſium Papam.*

9 *Enunciatiua dum contingit dubitari enunciato, nec plenam, nec ſemiplenam probationem faciunt.*

10 *Abbas Generalis ſuæ Eccleſiæ, & Ordini ſiuè ignoranter, ſiuè ſcienter non poteſt præiudicare.*

11 *Præſumptiones tolluntur ex contrariis probationibus.*

12 *Probationes validiores in concurſu ſemper proferuntur aliis debilioribus.*

13 *Territorium, quod ſit ſeparatum à Iuriſdictione Epiſcopi, ex quo doceatur.*

14 *Licentia audiendi confeſſiones ab aliquo Monaſterio petita Ordinario, & acceſſio ad publicas ſupplicationes citra ius, & nomen ſubiectionis contingere non poſſunt.*

15 *Teſtibus vilibus iunctis aliis exceptionibus multo minus eſt credendum. Teſtes non probant id quod deponunt ſi poſt eorum atteſtationem referant ſi ad alium teſtem, qui abſolutè id negat.*

16 *Prælati confeſſio expreſſa ſi non præiudicat Eccleſiæ, multo magis præiudicabit tacita.*

18 *Monaſteria etiam exempta ſi parum diſtent à Ciuitate poſſunt compelli per Ordinarium ad accedendum ad publicas ſupplicationes.*

19 *Sententia reſpicientes ſtatum ſi tranſiuerint in iudicatum facit vnius quoad omnes.*

20 *Subiectio, & ſuperioritas iudicatur ex ſolutione Canonis.*

21 *Teſtis qui deponit ſe aliquid feciſſe, & aſſerat ſe neſcire quare id fecerit, non releuat.*

22 *Teſtes ſingulares loco, & tempore nihil probant, cum pro vno teſte reputentur.*

23 *Teſtes redduntur ſingulares ex diuerſitate loci, & temporis.*

24 *Iudicium cœptum, ſi remanſerit indefinitum, non eſt habendum in conſideratione.*

DECISIO.

1 MISSA diſcuſſione actuum iuriſdictionalium in ſummariſſimo retinendæ quippè qui pendeant, vel à ſtatu nullius diœceſis huius Abbatiæ S. Guilielmi, vel à ſtatu exempto; nam primo caſu ſemper ceſſat totalis Iuriſdictio Ordinarij in Monachos, & Monaſteria exiſtentia extra illius limites; Secundò caſu in multis Ordinarij habent iuriſdictiones in exemptos; propterea ſequendo mentem Dominorum ex integro dubiũ propoſui, an Abbatia S. Guilielmi ſit nullius Diœceſis, & Domini cauſa maturè diſcuſſa cenſuerunt Abbatiam eſſe nullius.

Nam quicquid ſit de fundamentis, & rationibus Deciſionis 14 Martij 1635. in qua dictum fuit Monaſterium prædictum eſſe intra finea Diœceſis S. Angeli, & dandum eſſe mandatum de manutenendo D. Epiſcopo in quaſi poſſeſſione approbandi confeſſarios, hodie ex nouo proceſſu remiſſoriali, & aliis deductis pro Monaſterio, elatè patet Abbatiam eſſe extra fines Diœceſis S. Angeli, & ab omni ſubiectione liberam probari

Dantur enim quinque teſtes formaliter examinati vigore litterarum remiſſorialum Rotæ, & duo in Curia recepti, & poſtremo ſuper ſexto deponunt de ſituatione Monaſterij inter Diœceſim S. Angeli, & Diœceſim Nuſcanam, & primus illorum eſt Vicarius Epiſcopi Nuſcani, cum prædictis concordant teſtes de partibus in ſituatione primus, & ſecundus qui eſt Boutus Vicarius Epiſcopi S. Angeli, ac tertius, ac omnes inſimul concludunt Caſale, & Monaſterium S. Guilelmi nunquam fuiſſe ſuppoſitum Iuriſdictioni S. Angeli, nec de præſenti eſſe. Ordinariumque nunquam viſitaſſe Monaſterium, nec Parochos in concernentibus curam animarum, nec aliquam iuriſdictionem exercuiſſe in Parochianos, Monachos autem nunquam acceſſiſſe ad Epiſcopum S. Angeli pro licentia audiendi confeſſiones, nec ad proceſſiones, & ſynodum per Epiſcopos celebratas, & è conuerſo Abbatem Generalem Montis Virginis eſſe Diæceſanum Monaſterij S. Guilielmi, omnimodamque iuriſdictionẽ in Monaſterium, & Parochianos exercuiſſe, viſitationes feciſſe, licentias audiendi confeſſiones Monachis conceſſiſſe, Synodum

nodum tenuisse, Iura quasi Episcopalia habere,
& in omnibus locis Congregationis subiectis
omnimodam iurisdictionem priuatiuè quoad
ordinarios pro tempore S. Angeli exercuisse.

Quoad situationem, & separationem dicta
eorundem testium benè comprobantur ex in-
uentario antiquissimo continente scripturas
Ordinarij Montis Virginis conseruatas in Ar-
chiuio Sanctissimæ Annunciatæ Neapolis, in
quo sunt distincti confines Monasterij S. Gu-
lielmi à Territorio, & Diœcesi S. Angeli, &
aliorum Episcopatuum, & concordat Martyro-
logium Romanum, in quo dicitur Monasterium
S. Gulielmi habere territorium separatum, &
declaratio Caroli Secundi, & Roberti eius pri-
mogeniti Monasterium S. Gulielmi non esse de
Iurisdictione S. Angeli, sed immediatè supposi-
tum Sedi Apostolicæ.

Similiter quoad visitationes benè iustifican-
tur dicta testium, quoniam dantur plures factæ
per Abbatem Generalem ab anno 1588. vsque
in præsens, & Synodi celebratæ per Abbatem
Generalem dantur vsque de anno 1593. ex qui-
bus veritas depositionum vndique conuinci-
tur, & infertur.

1 Primò ex situatione intra fines non probata
per Episcopum, & extra limites eiusdem pro-
bata per Monachos deficere fundamentum iu-
risdictionis Episcopi, cui vltra confines non
assistunt canones. *cap. omnes Basilicæ 16. quæst. 7. cap. conquerente de offic. Ordinarij*, Abb. *in cap. cum olim num. 2. de cens.* Anchar. *cons.* 310. *num.* 5. Caputaque *decis.* 306. *part.* 1. 145. *num.* 6. *p.* 2. *diuers.* & 491. *n.* 2. *p.* 1. *recent.* Seraph. *dec.* 1278. & 1449. *n.* 1. & coram Papa Greg XV. 312. *num* 4.

Non obstant tres testes pro D. Episcopo exa-
minati super situatione, & comprehensione
Monasterij S. Gulielmi intra fines S. Angeli,
quorum secundus, & tertius assignant certos,
& distinctos confines Diœcesi prædictæ, nem-
pè ab Oriente attingere diœcesis Bisciniaen,
& Laudonien; à meridie se extendare vltra flu-
men olfantem, ab occasu pertingere diœcesim
Nuscanam; & ab Aquilone adhærere aliis diœ-
2 cesibus scilicet Muromarano, & Treuiso, qui
modus describendi confines dicebatur indubi-
tatus ad probandum existentiam inter eosdem
cap. cum olim vbi Innoc. *in princ. de cens.* Decis. *in cap. cum causam quæ num.* 7. & 8. *circa finem de probat.*

Quia vltra exceptiones, quæ dantur contra
3 personas dictorum testium, & ex propria illo-
rum confessione desumuntur, Primus est vas-
sallus, & amicus Domini Episcopi, secundus est
villicus, & operarius; tertius ad opus Testinum
intentus Rursus super interrogatoriis respon-
dent multa nescire, quæ pertinent ad confinium
distinctionem, & nihilominus circa confines
4 ab eisdem allegatos in causa scientiæ nihil con-
cludunt, dum sufficientem rationem non assi-
gnant, provt requiritur ad probandum limites,
5 qui etsi oculis subiiciantur, cum tamen illorum
distinctio non per sensum visus, sed per actum
intellectus haberi debet, suffragari non possunt
absque reditione concludentis rationis Bald.
consil. 286. *num.* 3. *libro secundo.* Dec. *consil.* 520. *num.* 15. Cranet *consil.* 61. *numero quinto*, & in his terminis idem fuit dictum in Aprutina *iurisdictionis* 10. Martij 1624. coram bon. mem.
Seleucien. cui satisfacere non possunt verba te-
stium vno, & eodem sermone deponentium (e
questo lo sò per la longa prattica, che hò hauu-
ta, & hò di quel paese, e per la publica voce, e
fama) quoniam in hac materia sola testium
scientia non sufficit, nisi rationes scientiæ illam 6
concludant, provt in supradicta Aprutina *iuris-dictionis* testes concludebant, scilicet Episco-
pum peragrasse totam prouinciam, & finitima
loca visitasse, iurisdictionem exercuisse, alias si
In sola scientia testium posita esset distinctio fi- 7
nium Ecclesiarum frustra esset agendum de di-
uisione facta per Dionysium Papam, de qua in
cap. 1. *part.* 1. & gloss *in cap* 1. *verbo ante Christi aduentum in fin. vers sed diœcesis* 99. *distinct.* 8
& tamen incursu ferè quingentorum annorum
non dantur actus, qui per scripturam possunt
dici indubitari ad hanc probationem sustinen-
dam. Neque dicta eorundem testium ratione
carentium adminiculari, aut suppleri possunt
ex littera Abbatis Generalis directa Episcopo,
aut ex Breue Sanctissimi D. Nostri, & enuncia-
tiuis quæ dantur Quoniam enunciatiua in Bre-
ue transportationis Reliquiarum de anno 1628.
& aliæ ex litteris Leonis X & demum ex histo-
ria vitæ S. Gulielmi, cum incidenter, & propter
aliud fuerint emissæ, & absentibus Monachis,
& contingat super enunciato disputari neque 9
plenam, neque semiplenam probationem faciũt
secundum veriorem. De qua per Crau. *de antiq. tempor. part.* 1. *sectione propositum nostrum principale n* 24. & *seqq.* Seraph. *decis.* 1278. *n.* 2. Rot. *decis.* 31. *de probat. in antiq.* & 380. *num.* 16. *p.* 5. *diuers* Altera verò enunciatiua litteræ Abbatis
Generalis prouenit ab eo qui suæ Ecclesiæ, & 10
Ordini siue ignoranter siue scienter præiudica-
re non potest Caldee. *consil.* 5. *num.* 1. *de Confess.* Castr. *cons.* 338. *num* 3. *lib.* 1. Rot. *decis.* 480. *n.* 4. *part.* 1. *recent* & simili litteræ Abbatis respon-
det Seraph. *d. decis* 1178. *num* 2. & quatenus ax
prædictis orietur aliqua præsumptio illa benè
tollitur ex contrariis probationibus Monacho-
rum in maiori numero testium, qui magis qua- 11
lificati sunt respectu personarum Bouuti, & Au-
lisæ, qui respectiuè officio Vicarij fungebantur
in Diœcesi S. Angeli, & Nuscana, & concurren-
tibus adminiculis inuentarij, Martyrologij ac
declarationis Caroli II. & Roberti eius primo-
geniti supraponderatis semper præualere debet 12
in concursu Crau. *eod. tract.* & *sect. num* 34. Rot. *decis.* 34. *num.* 9 *part.* 4. *recent.* & *in Adrien. seu nullius iurisdictionis* 18. *May* 1612. & 27. *Martij* 1613. *coram bon. mem. Francisco Vbaldo.*

Secundò principaliter infertur ex eadem te-
stium depositione Abbatem Generalem Mon-
tia Virginis esse Diœcesanum Monasterij S. Gu-
lielmi, visitare, licentias confessiones audiendi
concedere, Synodum congregare, beneficia con-
ferre, iura quasi Episcopalia habere, & prædicta
in locis Congregationi subiectis exercere, quæ 13
omnia concludunt territorium S. Gulielmi esse
separatum, & perinde haberi extra Diœcesim
Episcopi in omnibus; & per omnia Gloss. *in clement.* 1. §. *volumus verbo Diœcesanis*, vbi Cardin.
Abb. Vitalinus, & Imola *de foro competent.* Fe-
dericus de Senis *consil.* 14. *numero* 4. Rot. *decis.* 207. *in fin. part.* 2. *diuers.* Seraphin. *d. decis.* 1278. *numero* 4. & in Squillacen *iurisdictionis* coram Andræa, quæ est 54. *in eius impress.* in
Adrien. seu nullius *iurisdictionis* 18. Maij 1612.
& 15. Nouembris 1613. coram bon. memor.

Vbaldo, & in nullius seu Fanen. *iurisdictionis*
27. Octobris 1617. coram D. meo Decano,
Marsicen. *iurisdiction.* 11. Ian. 1621. coram bon.
mem. Buratto, & in Papilonensi *iurisdictionis*
15. Decemb. 1623. coram D. meo Merlino. Ne-
que in quolibet actu supra per testes enun-
ciato deficiunt scripturæ, & documenta publi-
ca comprobantia veritatem depositionum; nam
Summario Monachorum *num.* 8. dantur visita-
tiones, & quidem plures factæ in Monasterio
S. Gulielmi per Abbatem Generalem, & Visita-
tores ab eo deputatos continuatæ ab anno
1588 citra; Similiter *sub num.* 9. dantur Synodi
celebratæ in Monasterio Montis Virginis, in
quibus interuenerunt omnes Parochi, & Re-
ctores Ecclesiarum Parochialium, tam sæcula-
rium, quam Regularium, & signante Abbas S.
Gulielmi, qui inibi curam animarum exercet,
& *num.* 8. *summ. supradicti* datur collatio bene-
ficij per Abbatem Generalem vti Ordinarium,
& Diœcesanum S. Gulielmi de anno 1608. &
de licentiis audiendi confessiones sufficit, quod
duo Vicarij Nuscanus, & S. Angeli concludant
affirmatiuam. Demum de iuribus quasi Episco-
palibus dantur Summorum Pontificum priuile-
gia supra enunciata. Neque obstant depositio-
nes supradictorum testium pro D. Episcopo as-
serentium Abbatem pro tempore recognouisse
14 Episcopum, & illius superioritatem, petendo
licentias audiendi confessiones, & accedendo
ad publicas supplicationes, quæ citra ius, & no-
men subiectionis contingere non poterant.
Quia de licentia audiendi confessiones non
dantur documenta publica sed ex tribus testi-
bus datis, duo sunt viles personæ, quæ non
versabantur in Palatio Episcopali, aut in illius
15 Cancellaria, vnde solent similia decreta ema-
nare, quibus parum defendendum est, & eo mi-
nus cum se referant ad Vicarium Bonum, cui
16 absoluti negat hanc subiectionem. Et de acces-
su ad publicas supplicationes nihil refert ad
fundamentum subiectionis, quia sicuti expressa
17 confessio prælati non præiudicat suæ Ecclesiæ
Calder. *consil.* 5 *num.* 1. *de Confess.* Seraph. *d. decis.*
1278. *num.* 3. cum aliis supra alleg. multò minus
tacita, quæ resultat ex prædicto accessu, maximè
in actu merè voluntario, vt in præsenti, in quo
non etiam subiecti absque controuersia ob lo-
18 ci distantiam medij milliaris ab ipsa Ciuitate
possunt compelli, vt sæpius Sacra Congregat.
Concilij declarauit 5. Maij 1592. & 4. Martij
1597. Tertiò denique principaliter infertur ex
depositionibus testium Monachorum, Abbatem
Generalem Ordinis Montis Virginis exercere
omnimodam iurisdictionem in omnibus locis
Congregationi subiectis priuatiuè quoad Epi-
scopum S. Angeli, quorum depositiones benè
iustificantur ex obseruantia à die, quo emana-
runt Bullæ, & priuilegia Cælestini, Alexandri,
Vrbani, & Clementis supracitata, in quibus iu-
ra quasi Episcopalia dicto Abbati Generali cõ-
ceduntur, & contra Episcopum Auellinum ea-
dem priuilegia fuerunt canonizata in cuius
Diœcesis erat situm Monasterium Montis Vir-
ginis, dum per tres sententias pronunciatum
fuit esse nullius, & territorium separatum, quæ
sententiæ tanquam facientes rem iudicatam, &
si inter alios, faciunt tamen ius quoad mona-
19 steria subiecta, cum respiciant statum. Mohed.
dec. 8. *de sent. & re iud.* Seraph. *dec.* 1422. *num.* 8.
& firmatur in his terminis *in alleg. decis. Squilla-
cen. Iurisd.* 234. *part.* 4. *recent.* Non obstant actus
contrarij totali iurisdictioni abdicatæ, ex quo
testes Domini Episcopi, qui dantur *summ. num.*
20. deponunt de solutione carolenorum 24.
ratione fontis Baptismalis Ecclesiæ paro-
chialis S. Gulielmi, & ex eadem causa dentur se-
questra contra affictuarios Abbatiæ prædictæ
sub num. 11. *&* 12. ex quibus indicatur respecti-
ue superioritas, & subiectio. *cap. cum olim* vbi
Abb. *num.* 3. *de censur. cap.* 1. cum gloss. & *ibidem*
Abb. *num.* 5. *de relig. domibus.* Cassan. *cons.* 16.
num. 7. *& seqq.* Quia quoad testes primus depo-
nit se exegisse tanquam procurator Archipres-
byteri Vallatæ eius patrui à Procuratore S. Gu-
lielmi 24. vel 25. carolenos causam exactionis
nesciens, sed illam audiuisse referens ab Archi-
presbytero Zona admodum sene qui tenebat li-
bros introitus Episcopi, scilicet carolenos 24.
solui *per il Ius che haueа detto Monsignore in det-
to Monasterio del fonte Battismale*, & tamen ne-
que locum, diem, mensem, aut annum exactio-
nis exprimit, neque nomen Procuratoris S. Gu-
lielmi, nec demum exhibentur libri Achipres-
byteri Zenonæ, qui fuit Vicarius Sancti Ange-
li pro iustificatione causæ per testem narratæ;
secundus verò testis deponit de visu in actu
solutionis per D. Mercurium procuratorem S.
Gulielmi factæ Archipresbytero Zonæ expri-
mendo locum, & tacendo tempus, & causam ex-
primendo pro fonte Baptismali; tertius verò de
auditu tantùm deponit, quorum depositiones
vltra exceptiones contra personas, & in concut-
su inferioris fidei fidci cum sint singulares lo- 22
co, & tempore nihil probant, cum pro vno teste
reputentur. Bald. *in l. Iusiurandi num.* 19. *C. de
Testib.* Menoch. *cons.* 96. *num.* 12. Rol. *consil.* 95.
num. 10. *volum.* 4. idem Bald. *consil.* 39. *num.* 4.
volum. 3. Dicens non esse dubitandum, quin ex
diuersitate loci, & temporis testes reddantur 23
singulares, quorum singularitas nec potest ad-
miniculari ex sequestro, & actis in illo Iudicio
factis pro exigendis dictis carolenis 24. quo-
niam ex eisdem actis datis *sum.* 11. *&* 12. con-
trarium colligitur, dum Monachi nunquam
comparuerunt, & per consequens, subiectio- 24
nem non agnouerunt consentiendo in Iurisdi-
ctionem Episcopi, neque verè caroleni exacti
fuerunt, dum iudicium quoad subhastationem
frumenti sequestrati remansit in definitum.

Etsi ex prædictis sufficienter visum fuit pro-
bari, Monasterium S. Gulielmi esse extra fines
Diœcesis S. Angeli, & habere statum nullius
Diœcesis, & ita vtraque, &c.

Habetur hæc Decisio inter collectas à Ru-
beo *part.* 7. *nouissimarum num.* 203.

CONSVLTVM XLVI.

De meretricio, an in Republica Christiana permittendo.

SVMMARIVM.

Occasio scribendi hoc Consultum, n. 1.
*Authores, qui huiusmodi permissionem dam-
nant, n.* 2.

Nauarri

Nauarri specialis opinio, n.3.
Sacra Scriptura testimonia meretricium prohibentia, n.4.
An in populo Hebræo meretrices fuerint, num.5.
Quæ, illarum pœnæ, num.6.
Quotuplex dicatur meretrix, num.7.
Cuius generis meretrices in lege veteri fuerint, num.8.
Parere cur non soleant, n.9.
Meretrices prolem interficiunt, n.10.
Qualis fuerit vxor Oseæ, n.11.
Oppositio probans meretrices propriè in populo Hebræo fuisse, n.12.
Respondetur tali oppositioni, n.13.
Confirmatio responsionis n.14.
Probatur pars negatiua ex Ezechielis cap.16. num.15.
Ex D. Hieronymo, n.16.
Ex aliis Patribus, n.17.
Quæ, & quot damna Reipublicæ meretrices afferunt, n.18.
Meretricis imago à Salomone depicta, n.19.
Quare meretrix fouea profunda *vocetur, n.20.*
Quot damna etiam temperalia afferunt, n.21.
Quotque morbi ex libidine emanent, n.22.
Exemplum Ethnicorum Principum, qui lupanaria interdixerunt, n.23.
Item exemplum Catholicorum Principum, n.24.
Item exemplum Pij V. n.25.
Meretricis ethymologia, n.26.
Meretrix est occasio peccandi, n.27.
Est lapis offensionis, & petra scandali, *n.28.*
Ratio, qua probatur nociua meretricum permissio num.29.
Qualis sit Principum finis in permissione meretricum, & an illum assequantur, n.30.
Quid sint lupinaria, & prostibula, n.31.
An per hæc extinguatur, vel accendatur libido, num.32.
Luxuria est sanguisuga, n.33.
Amor mulieris qualis, n.34.
Lupanariorum, Bachanaliumque origo, n.35.
Meretricum permissio videtur contraria præcepto naturali conseruationis generis humani à Deo indicato, n.36.
Authores qui pro hac permissione scripsere, n.37.
Tolerantia Ecclesiæ in meretricio colligitur, n.38.
Ratio huius tolerantiæ, n.39.
Minus malum de duobus eligendum, n.40.
Quando minus malum in comparatione maioris mali videtur habere rationem boni, n.41.
An hoc procedat meretricio, n.42.
Quomodo coitus cum meretrice sit impunibilis in foro exteriori, n.43.
Et vulnerata videatur iustitia, n.44.
D. Augustini de meretricibus sententia, n.45.
Sententia D. Thomæ, n.46.
Horum Patrum, & aliorum authorum pro permissione meretricum fundamentum, n.47.
Prima limitatio de collocatione meretricum in loco determinato, n.48.
Adducitur ad id exemplum, & obseruantia in plerisque locis, n.49.
Talis locus debet esse vilior Vrbis, & semotior, num.50.
Meretrix quomodo hebraicè appelletur, n.51.
Ad hoc Authoritas D. Augustini, n.52.
In quibus locis meretrices olim conuersabantur, num.53.
Vnde dicatur fornicatio, n.54.
Thamar nurus Iudæ Patriarchæ, n.55.
Aliud Pij V. exemplum, n.56.
Quid quando meretrix est nobilis, n.57.
An per meretricium amittatur nobilitas, n.58.
An amittatur priuilegium nobilitatis, n.59.
Quid attento iure antiquo Pandectarum, n.60.
Meretrices possunt ab honestis locis expelli, numero 61.
Adducuntur variæ Constitutiones ad hoc probandum, n.62.
Maximè pro Ecclesiis, & Monasteriis. ibid.
An admittatur scortum ad licitationem domus, num.63.
Meretrices sunt personæ odiosæ, n.64.
Iura loquentia in fauorabilibus de mulieribus an comprehendant meretrices, n.65.
An huiusmodi fœminis locari possint domus ad habitandum, n.66.
Nauarri sententia, n.67.
Sententia communis, n.68.
Quando locatio domus meretrici erit illicita. num. 69. & seq.
An liceat locare domos meretricibus carius, quàm honestis personis, n.72.
Nauarri, & Castri Palai sententia, n.73.
De Patronis meretricum. ibid.
Magistratus possunt cogere meretrices, vt deferant signum, n.74.
Ratio prima, n.75.
Signum Caino impositum quale, n.76.
Secunda ratio, n.77.
Tertia ratio, n.77.
Quarta ratio ex vsu gentium, n.79.
Quare matronæ sic appellentur. n.80.
In quo differebant meretrices à matronis apud Spartha. num.81.
Athenienses leges, n.82.
Hispaniarum obseruantia. n.83.
Aliorum locorum Constitutiones hanc etiam distinctionem approbant, n.84.
Meretricibus debet prohiberi vsus sellarum, lecticarum, &c. n.85.
Adducitur, & laudatur vsus hic peruetustus. numero 86.
Meretrices non debent ambulare noctu, nec habitare apud cauponas. n.87.
Meretrices possunt vexari. n.88.
Authoritatibus id ostenditur. n.89.
Debent arceri à perceptione Sacramenti Eucharistiæ. n.90.
Item à Sacramento pœnitentiæ quoad absolutionem. num.91.
Debent audiri quoad confessionem. n.92.
Ratio. n.93.
An, & quando Confessarij teneantur illarum confessionem integram audire. n.94.
An illis danda sit schedula confessionis. n.95.
Meretrices sine pœnitentia decedentes priuari debent Ecclesiastica sepultura. n.96.
Etiamsi in Paschate sint confessæ, & Eucharistiam acceperint. n.97.
Quæ meretrices possunt in Ecclesia sepeliri. n.98. & seq.
Meretrices coguntur ad conciones venire. n.100.
Adducitur decretum S. Congregationis. n.101.
Exemplum plurium meretricium in concionibus conuersarum. n.102.
Alia antiquitatis monumenta. n.103.
Monasteria pro meretricibus conuersis instructa. num.104.

Quis fuit primus qui talia monasteria instruxit. num. 105.
Tales meretrices emendatæ pro honestis sunt habendæ.num. 106.
An possit meretricibus imponi gabella, siue tributum.num. 107.
Rationes quibus probatur id posse.num. 108.
Meretrix potest pro actu turpi mercedem accipere.num. 109.
Meretrix vnde sit dicta.num. 110.
Meretrix ex bonis per se acquisitis potest facere eleemosynas, Ecclesias dotare, & cætera. n. 111.
Princeps, an possit aliquam bonorum partem exigere à meretricibus. n. 112.
Tale tributum ratione consuetudinis videtur approbatum.n. 113.
Sed videtur esse detestabile n. 114.
Aliquorum Imperatorum propter id commendatio num. 115.
Item illicitum.n. 116.
Ratio n. 117.
Constitutio Gregorij XIII.n. 118.
Romæ non fuit tale tributum ibid.
An debeat permitti meretrices iuxta cauponas. num. 119.
Hoc permittens potest appellari laqueus iuuenum, rete expansum,&c.*n.* 120.
Fœmina an possint cogi ad meretricandum.n. 121.
Ratio quare cogi non possint.n. 122.
Constitutiones variæ id etiam prohibentes.n. 223.
Violatorum pœna in Vrbe.n. 114.
Oppositum est impium n. 125.
Ducere meretricem in vxorem, vt ipsam in meretricio consoueat, & de quæsitis ex meretricio, viuat, probatur scelus esse improbatissimum.n. 126.
Contra sic facientes pœna.n. 117.
Matrimonium cum meretrice contrahere an sit prohibitum n. 128.
Videtur esse opus misericordiæ.n. 119.
Et proficit sic contrahentis in remissionem peccatorum.num. 130.
An hac remissio sit per modum indulgentiæ, aut propter bonitatem ipsius operis.n. 131.
Quare Pius V. meretricium tolerare nolebat.n. 132.
Consilium pro Principibus Christianis, & ne ciuitates destruantur.n. 133.
Iericho ciuitas destructa à Deo n. 134.
Acriter imprecata, & maledicta.n. 135.
Causa huius rei.n. 136.
Propter meretrices, & scorta.n. 137.
Erat Iericho ciuitas Veneri, seu Lunæ dedicata. num. 138.
Fertilissima. & amœnissima n. 139.
Iusto Dei iudicio anathematezata propter Veneris deuotos.n. 140.
Quid faciendum Principibus.n. 141.
Cuiusdam moderni de hac re iudicium.n. 142.
Ioannis Becz antiqui Doctoris doctrina contra luxuriosos.n. 143.
Luxuriosus malè se habet erga se ipsum.n. 144.
Erga suam animam.n. 145.
Animæ nobilitas n. 146. 147. *&* 148.
Animæ dignitas.n. 149.
Nobilitas potentiarum n. 150.
Alia nobilitates.n. 151.
Malè se habet erga corpus.n. 152.
Erga se ipsum n. 153.
Infamia sequitur luxuriam.n. 154.
Item seruitus.n. 155.
Malè se habet erga Deum num. 156.
Deum vilipendit.n. 157.
Exempla castitatis n. 158.
Per luxuriam infertur Deo contumelia.n. 159.
An luxuriosus mereatur sepulturam.n. 160.
Malè se habet erga Angelum.n. 161.
Item ad diabolum n. 162.
Ipsi placet.n. 163.
Exemplum ex vitis Patrum.n. 164.
Malè se habet ad proximum.num. 165.
Cur hac non prætermittenda.num. 166.

IESVS MARIA.

Motiuum scribendi hoc Consultum.

IVssvs aliquando loqui in Emi- 1
nentissimorum DD. quodam consessu, an expediat in Republica Christiana meretrices permittere impune, aliqua dixi, quæ in ampliori forma hic placuit inserere; ea tamen protestatione præmissa quod nec leuiter Catholicorum, & & prudentissimorum Principum, multò minùs Ecclesiasticorum, Præsulum iudicio, aut sententiæ contrarius esse velim, sed ipsis humillimè aliqua in præsenti meditanda, si ipsis benè visum fuerit, proponere, vt si fieri queat innumera flagitia quæ per huiusmodi fœminas perpetrari solent euitentur, & Deus minus offensus per homines reddatur, qui vel pro vno solo læthali piaculo impediendo, iterum de cœlo ad terras descenderet, si id necessarium foret, vt Patres, & Theologi docent.

Igitur nonnulli, nec exiguæ notæ Authores
valdè inclinant in eam partem, vt damnent 2
morem, seu consuetudinem Christianorum Principum permittentium, seu tolerantiam in suis dictionibus vrbibus, seu ciuitatibus, lupanaria, prostibula, seu publicas meretrices, qui turpis lucri gratia sui corporis copiam viris præbent. Et prætermittendo pro nunc sectarios, ac inter ipsos Molinæum, specialiter cõtra Summum Christi Vicarium, quod ipsa in Alma Vrbe toleret, ad latrantes, inter Catholicos Authores pro hac parte sunt referendi Bertachinus *in Repertorio verb. Meretrix*, & si enim dicat tolerari ab Ecclesia, vt maius malum euitetur, nihilominus inquit: *Meretrices, & lenones sunt à ciuitatibus expellendi argum. text. in auth. de lenon col 3. & l. nullus, C. de Sum. Trinit. & ibi Iacobus Butr.* Item Claudius Spencæus Doctor Parisinus *lib. 3. de continentia cap. 4.* vbi acriter etiam contra orbis Metropolim Romam ea de causa inuehitur. Deinde Doctor celebris ille Martinus Azpilcueta, Nauarrus vulgò nuncu-
patus, *in Manuali Confessariorum cap. 17. n. 195.* 3
cum enim de peccatis circa locata, & conducta ageret, & dixisset peccare illum, qui suam domum, aut aliam rem locat ei quem putat peccatum mortale ea abusurum, plura subiungit, quibus in hac parte inclinare videtur, esto enim id licere Potestati publicæ fateatur, nihilominus quod magis expediens esset id non permittere pluribus prosequitur in sequentibus. Similiter Ioannes Mariana acris ingenij, & singularis doctrinæ author *lib. de Spect. c. 16* quem Cornelius infra recitandus pro hac parte differentem affert. Et Ioannes Lorinus *in Deuteronom. 24* Ac Gutierez *Canon. quæst. lib. 1. cap. 7. num. 29.* Quibus etiam annumerari potest ipse Cornelius

à

à lapide præclarus Sacræ Scripturæ Commen-
tator,qui in *c.19. Ecclef.verf. 3.* ex fua & Ioan-
nis Marianæ,fententia,& fi modeftè,permiffio-
nem hanc auerfari videtur. Accinit etiam illis
Antonius Ricciullus Archiepifcopus Confen-
tinus *in tr.de perfon.qua in ftat.reprob. verfantur*
*lib.2.c.6.*dum inquit *meretrices in Chriftiana Re-*
publica non effe neceffarias,neque vtiles. Maximè
verò Bartholomæus Fernandez Clericus Hifpa-
nus *in quadam quæftione* de hac re.
4 Habet autem in fui fuffragium horum Scri-
ptorum placitum facræ paginæ teftimonium
in Deuteronom.23.*verf.*17.vbi inter alia, quæ
Deus Iudæis probibuit illud etiam cenfetur:
Non erit meretrix de filiabus Ifrael, nec Scortator
de filiis Ifrael. Vnde fubiungitur in tanti piacu-
li abominatione: *Non offeres mercedem proftibuli,*
nec pretium canis in domo Domini Dei tui, quid-
quid illud eft quod voueris: quia abominatio eft
vtrumque apud Dominum Deum tuum. Notauit
autem D Hieronymus in Ifai.66. quod *pulchrè*
canis,& meretrix copulantur, quia vtrumque ani-
mal pronum eft ad libidinem. Notant & alij:
vtrumque etiam ob impudentiam, vilitatem,turpi-
tudinem,& fœtorem abominantur homines, præfer-
tim Hebræi. Hunc porrò locum de prohibitione
permittendi meretricium intelligi debere, ex-
pofitores,quos vidi, teftantur, & vnus eorum
Cornelius inquit, moneri hac lege *Magiftra-*
5 *tum,vt non toleret in politica fua publicam fcorta-*
tionem,& lupanaria Si autem dicatur,oppofitum
obferuatum fuiffe,cum conftet fuiffe in eo po-
pulo has fcortantes fœminas fiquidem 3. Reg.
3.dicitur:*Venerunt duæ mulieres meretrices ad Re-*
gem Salomonem, & Ofeæ 1.dicatur ipfi à Deo:
Vade,fume tibi vxorem fornicationum meretricem
videlicet,vt plures autumant;refponderi poteft
cum Abulenfi *in c.19 leuit.q.27.& c.21.q 12.*
eatenus folùm fuiffe bas impudicas fœminas
permiffas,quatenus non *occidebantur*,nec ipfæ,
6 nec eum ipfis fcortantes; non verò quod mi-
tiori modo non punirentur, ficut patet ea illis
relatis: *Non offeres mercedem proftibuli nec pre-*
tium canis in domo Domini Dei tui, quidquid il-
lud eft quod vouerint, quia abominatio eft vtrum-
que apud Dominum Deum tuum. Et Leuit. 21.
quatenos Sacerdoti præcipiebatur: *Scor-*
tum, & vile proftibulum non ducet vxorem.
En pœnæ huius flagitij, ac perindo qood
non fimpliciter permitteretur. Vel dici po-
teft cum eodem Abulenfi d. q. 12. quod *non*
omnia quæ Deus iuffit fiebant. Hoc eft, qood
non obftante prohibitione legis, cootra eam
permitterentur iftæ fœminæ. Per quod refpon-
detur ad obiecta de meretrice in vxorem accep-
ta ab Ofea,& de duabus meretricibus ad Salo-
7 monam venientibus. Forfan etiam dici poteft,
& melius,quod cum mulier *meretrix* dupliciter
dicatur, vel minus propriè pro ea quæ facilè
cum aliquibus carnaliter mifcetur, quo fenfu
dicitur *c.Vidua dift.34.meretrix eft, quæ multo-*
rum libidini patet;vel pro ifta, quæ omoibus in-
differenter fe exponit, prout definitur à Sayro,
lib 8.clau.Reg.c.2.n 9. hoc eft, publicè, & pro
omnibus venalis extat, ipfifque fui corporis co-
piam facit, quæ videtur effe propria huius no-
minis acceptio,expreffa *in c. meretrices 32. q. 4.*
8 ibi: *Quarum publicè venalis eft turpitudo* huius
pofterioris generis non effent meretrices in lege
veteri, fed folùm prioris; & ex eis effent illæ
commemoratæ.Cuius fignum eft quod vna ea-
rum,quæ Salomonem conuenit, filium pepere-
rat: non enim quæ huius generis funt meretri-
ces,parere folent,quia vt Abulenfis *Genef.c.30.*
§ tertia ratio,ait, *mulier quæ in eodem tempore vi-* 9
cino cum pluribus coit, ex nullo gignere poteft,ficut
accidit meretricibus; cuius rei caufas affert Illu-
ftriffimus Tranfmiera *de Polygam.q.15.* ex me-
dicia,& philofophia: vel efto quod concipiant,
& pariant,fœtus ftatim Interficiunt,vt patet de 10
vna,quam Spenæus *fupra* refert feptem proles
barbariffimè interemiffe. Meritò proindè Chal-
dæus interpres,& Hebræi, quos fequitur idem
Spencæus has Salomonicas meretrices *Caupona-*
rias vocant,quarum viri tunc fortè abeffent,ali-
bi negotiantes. Non igitur erant ftricta figni-
ficatione *meretrices* nuncupatæ, fed minus rigo-
rofa. Quod etiam forfan dici poffet de vxore 11
Ofee meretricia; præfertim cum Lyranus, &
Burgenfis myfticè tantum hoc matrimonium
intelligant, & Haymo *per vxorem fornicationum*
non meretricem propriam lupanaricam,fed fœ-
minam,quæ alias nupta cum procis aliis adul-
terium commiferat,accipiat.
Nec huius argumenti vis infringitur à qui- 12
bufdam dicentibus propriè, & ftricti iuris me-
retrices in populo Hebraico fuiffe eo quod *Ge-*
nef. 34. filij Iacob conqoererentur de Sychem,
quia Dina eorum forore vfus effet vti fcorto.
Et *Genef.* 38. Iuda rem babuerit cum Thamare
nuru putans meretricem. Et *Iofue* 2. explorato-
res Ierico hofpitati fuerint apud Rahab mere-
tricem, & poftea *c.* 6. ea relicta fuerit in Ifrael.
Hæc enim leuia valde funt, nam tempus illud
Sychem, & Dinæ non ad legem Mofis, fed ad
legem naturæ fpectabat,&Rahab illa ex etnicis
Iericunthinis erat,non Ifraelitica; & cum po-
ftea inter Ifraelitas commorata eft meretricium
reliquit;fiquidē Salomoni Principi Iuda nupta
eft. Adde Chaldæum,& Rabbinos *Cauponariam*
feu *Tabernariam* haoc Rahab nominaffe,forfan,
quia non erat proftibularia, aut Lupanaria me-
retria
Sed placeat audire, quæ circa hanc Mofaycæ 13
legis prohibitionem de fcortationibus fenfit
Claudius Sponcæus Parifinus fuperius relatus.
Is enim poftquam in principio capitis malè fen-
tire de permiffione earum vifus eft, dicens: *Hu-*
ius enim permiffionis nos non femel puduit, Chri-
ftianam fcilicet Rempublicam eo carere non poffe,
quod tandiù,hoc eft,annis plus 1500. non admifit
Mofayca,refert Origenem, Lactantium, Cle-
mentem Alexandrinum, & Philonem eam pro-
hibitionem Iudæis factam fuiffe approbantes.
Subiungit deinde hæc noftris chriftiaois Prin-
cipibus iure meditanda: *Quæ minus autem hanc*
fœditatem lex vetus impunitam tulerit,obeft etiam
præter fuperiora, in hodiernum vfque diem Iudæo-
rum vbius,& inter quos nunc degant,praxis,fuas me-
retricium facere non permittentium, dici nequit
quàm incredibili Chriftianorum tum pudore tum
etiam eorum qui verè tales funt, cordolio, vt Iudæ
filia fcortari non liceat, Dei filia liceat: imò Ifrae-
lis filia meretricari non aliter ante poffit,quàm fa-
cta per Sanctum Baptifma Chrifti foror, & filia.
Nam quæ Iudæa puella præ vel inopia, vel libidine
proftare ftatuit,quoniam inter populares fuos non fi-
neretur,ad Chriftianifmum fcilicet conuertitur,&
tingitur,inter Chriftianos profeda futura. Res non
talis tantum, vti propheta deplorat Ierem. 2. fed

omnibus, & Superis, & Inferis miranda stupenda, luge da. Subticeam alia, quæ hic Doctor contra consuetudinem Romanæ Almæ Vrbis has peccatrices fœminas tolerantis scribit, liberiùs sanè, quàm sit fas Ecclesiæ filiis, ne ipsis dicatur: *Posuerunt in cælum os suum.* Cælum voco Vrbem à Summo Nauclero, Christi Vicario diligentissimè institutam. Quæ propterea *Ciuitas Sancti,* imo & *Sanctissimi* dici potest.

14 Vrgent etiam vim huius argumenti hæc ex Mariana, & Cornelio desumpta: *In partem negantem facit primò, quod Deus Iudæis olim vetuerit meretrices Deuteron. 23. 17. Non erit, ait, meretrix de filiabus Israel, nec scortator de filiis Israel. Vide Origenes lib. 4. contra Celsum: Nullæ, inquit, fuere meretrices iuuentutis pestes in eorum Republica. Idem docet Clemens lib. 3 Strom & Philo lib. de spectacul. leg. ait, apud Iudæos capitale fuisse corpore quæstum facere. Quod si sanctitas Iudaismi non patiebatur meretrices, multò minus eas patietur sanctitas Christianismi, præsertim cum in eo maiora suppetant gratiarum, Sacramentorum, concionum, exemplorum auxilia ad castè viuendum, quam in Iudaismo.*

15 Vrgent aliqui, etiam ad intentum, illud Ezechielis 16. vbi exprobrans Deus Ierosolymæ impietates suas inter alia dicit: *Et accidit post omnem malitiam tuam (væ, væ tibi, ait Dominus Deus) & ædificasti tibi lupanar, & fecisti tibi prostibulum in cunctis plateis. Ad omne caput viæ ædificasti signum prostitutionis tuæ, & abominabilem fecisti decorem tuum: & diuisisti pedes tuos omni transeunti, & multiplicasti fornicationes tuas. Et fornicata es cum filiis Ægypti vicinis tuis magnarum carnium: & multiplicasti fornicationem tuam ad irritandum me.* Hæc tamen prope nihili sunt, quia fornicatio, prostitutio, pedumque diuisio, quam Deus hoc loco Ierosolimæ exprobrat, mysticè, & Metaphoricè accipiuntur; pro Idololatria videlicet Synagogæ, qua *lupanar, & prostibulum,* id est, excelsa, vbi idola colebantur extruxit; sacrificando etiam diis immundis, sordidis, & fœdis, sicut Ægyptij, qui teste Strabone *lib. 7* felem colebant, & testante Plinio *lib. 30. c. 11.* etiam scarabæum immundissimum animalculum, stercorarias, pilulas fingens, ac versans; & quod magis stupendum, cepas, & porros, vt merito Iuuenalis eos irriserit Satyra 15. dicens:

Porrum, & cepe nefas violare, & frangere morsu,
O sanctæ Gentes, quibus hæc nascuntur in hortis
Numina

Parum igitur hic locus pro præsenti casu iuuat, in quo de carnis fornicatione sermo agitur.

Iuuat magis Patrum authoritas, quam iidem
16 Authores afferunt. Primò illud D. Hieronymi *in epist. ad Ocean.* dicentis: *Cæsarem, non Christum, Papianum, non Paulum, viris impudicitiæ fræna laxare, & lupanaria permittere.* Secundò quod D. Augustinus, etsi *l. 2. de ord. c. 4.* meretricij permissionem probare visus fuerit, ætate tamen, & vsu sapientior, videtur retractasse sententiam.
17 Nam *l. 2. de Ciuit. c. 20* lupanaria numerat inter illicita, & exitialia. Dicit enim pessimam, ac flagitiosissimam esse Rempublicam, vbi *abundant publica Scorta, vel propter omnes quibus frui placuerit, vel propter eos maximè qui habere priuata non possunt,* & vbi *non prohibentur impura.* Vnde etiam *l. 14. c. 18.* qui per errorem apud S. Thomam *l. 4. de Regimine Principum c. 14.* dicitur *l. 13.* *vsum scortorum,* ait, *terrena ciuitas licitam turpitudinem facit.* Apud August. *Terrena ciuitas est, in qua sunt inimici Ciuitatis Dei,* prout ex illo opere *l. 1. c. 1.* habetur. Ex ipso etiam *in c. nubendi 27. q. 1.* habetur illud: *fornicatio autem nulli impunè conceditur.* Tertiò illud Lactantij quod sic referunt iidem Doctores. *Lactantius l. 6. c. 23. docet à Dæmone lupanaria esse inuecta; ac ne quis esset, ait, qui pœnarum metu abstineret alieno, lupanaria quoque constituit, & pudorem infelicium mulierum publicauit, vt ludibrio haberet tam eos qui faciunt, quàm quas pati necesse est.* Sed nescio cur ista prætermisere eiusdem Lactantij huiuscemodi scortationes execrantis, quæ tamen retulit Spencæus: *His obscænitatibus* (Diabolus) *animas ad sanctitatem genitas, velut in cœni gurgite demersit, pudorem extinxit, pudicitiam profligauit.*

Iuuat etiam maximè, quod meretricium, me- 18
retrices, & scorta infinita propemodum afferunt Reipublicæ damna, vt propter illa fugienda nullatenus permitti debere videatur. Etenim præterquam quod aliquando destructionis vrbium sunt causa, iuxta dicenda inferiùs, facultates absumunt *Prouerb. 29.* Apostatare homines faciunt *Ecclesiast. 19.* prout in Caluino, Luthero, Bucero, Balæo, aliisque nostri æui nouatoribus, iisdemque hæreticis, imò hæresiarchis, magno cum sui detrimento experta est Romana Ecclesia. Nec mirum, quia, vt ibidem Ecclesiasticus inquit; *qui se iungit fornicariis erit nequam,* seu *audax,* vel *audacior,* vt Complutensis, & Clemens Alexandrinus. Talis enim, vt scholiastes quidam dixit *erit comessator, ebriosus, & si pecunia egeat fur, vt ventri satisfaciat, rixosus, & subinde homicida, magus, veneficus* (ait Palacius) *ac tandem hæreticus, & atheus.* Vnde meretrices scortantes iram Dei prouocant *Deuteron. 22.* Earum familiaritate, homines non secus, ac venenis inficiuntur, *l. 1. § ipsas etiam, C. de natal. l.* Hinc apud *Eccles. c. 7.* nuncupantur laqueus venatorum, & Diogenes, formosa scorta similia dicebat mulso lethalibus venenis temperato, quod affert quidem initio voluptatem, quam perpetuus dolor est consequuturus, Laërtius *l. 6.* Hinc fideiubens pro meretrice, aut illi credens, pecunias de mandato iuuenis, non habet actionem mandati, *l. si verò, 12. § si adolescens ff. mandat.* ac emens à protinus scorto daturo dicitur in mala fide versari, *l. si quis cum sciret ff. pro emptore.* Sunt etiam meretrices garrulæ, vagæ, quietis impatientes, huc, atque illuc discurrentes, nec valentes loco consistere *Prouerb. 7.* sunt stultæ, procaces, clamosæ, illecebris plenæ. *Prouerb. 9.* sunt venales, *l. palam ff. de ritu nupt.* prodigæ simul, & auaræ. Tiraq. de leg. concub. gl. 9. n. 157. sunt fallaces, & subdolæ, nam vt Faustus ait:

Scortū non est aliud, nisi blāda, & subdola Siren,
Quæ trahit humanum sub vnda cæca genus.

Exultant præterea amantium paupertate. Naso *1. Amor. 10.*

Sola mulier spoliis exultat ademptis.

Sunt impudentes, proprio non parcentes pudori *d. l. palam ff. de ritu nupt.* Sordidæ proprij corporis locatrices. Naso *loc. cit.*

Sola locat noctes, sola locanda venit.

Sunt inuestigabiles, *Prouerb. 5.* Adulatrices, *Prouerb. 2. & 7.* Quarum lingua æquiparatur gladio ancipiti, *Prouerb. 5.* Familiaritatis veneno, *Ecclesiast. 7. Prouerb. 5. l. 1. § ipsas etiam, C. de natural.*
liber. Sapientissimus proinde Salomon rem ex- 19
pertus imaginem meretricis in hæc verba refert

fert Prouerb.c.7. *De fenestra domus meæ per cancellos prospexi, & considero vecordem iuuenem, qui transit per plateam iuxta angulum, & propè viam domus illius, graditur in obscuro, aduesperascente die, in noctis tenebris, & caligine, & ecce occurrit illi mulier ornatu meretricio præparata ad decipiendas animas, garrula, & vaga, quietis impatiens, nec valens in domo consistere pedibus suis, nunc in plateis, nunc iuxta angulos insidians apprehensamque deosculatur iuuenem, procaci vultu blanditur dicens: Victimas pro salute voui, hodie reddidi vota mea, idcirco egressa sum in occursum tuum, desiderans te videre, & reperi. Intexui funibus lectum meum, straui tapetibus pictis ex Ægypto, aspersi cubile meum myrrha, & aloe, & cinnamomo Veni inebriemur vberibus, & fruamur cubitis amplexibus, donec illucescat dies. Non est enim vir in domo sua abiit via longissima, sacculum pecuniæ secum tulit, in die plenæ lunæ reuersurus in domum suam. Irretiuit eum multis sermonibus, & blanditiis labiorum protraxit illum, statim eam sequitur quasi bos ductus ad victimam, & quasi agnus lasciuiens, & ignorans quod ad vincula stultus trahatur, donec transfigat sagitta iecur eius; velut si auis festinet ad laqueum, & nescit quod de periculo animæ illius agitur. Nunc ergo, fili mi, audi me, & attende verbis oris mei, ne abstrahatur in viis illius mens tua neque decipiaris semitis eius, multos enim vulneratos deiecit, & fortissimi quique interfecti sunt ab ea. Viæ inferi domus eius penetrantes in interiora mortis.* Hæc Salomon. Hæc quoque Antonius Ricciullus superiùs commemoratus, ad intentum vrget.

20 Iuuant, & alia in odium meretricum, & Lupanatium ex illo Prouerb. 2 3. *Fouea profunda est meretrix.* Profunda namque vocatur, quia veluti est alta vorago in quam cadentibus difficilis sit spes emergendi Vnde Boetius de Ecclesiast. discipl. *Meretrix est inferni ianua, via iniquitatis scorpionis percussio, vis carium scelerum, puteus interitus.* Ita enim meretrix melleis suis laqueis, & meretriciis artibus detinet amasios, vt ex ea se expedire nequeant Vnde Comicus:

Nil amor est aliud, nisi tristis, & ægra voluptas.
Nil nisi dulce malum, nil nisi triste bonum.
Diminuit famam, factis melioribus obstat,
Exiguo magnas tempore perdit opes.

Est etiam fouea profunda, quia scortantium cum ipsa est amara mors; amasiorum enim animas, & sæpe corpora interficit; quoniam causa est, vt inter se rixentur iuuenes, seque mutuò digladiando occidant Hinc S. Isidorus de fornicariis agens: *Hi*, inquit, *sunt quos iam lethale obsignat.* Pet enim Iudicea olim reos damnabant ad mortem. Vnde illud persij: *Et potis est vitio nigrum præfigere thetu* S Chrisostomus verò homil. 49. in Matth. *Luxuria*, inquit, *non solum petulantes, sed & homicidas facit*, vti Herodiadem fecit homicidiam S. Ioannis Baptistæ. Præterea, *fouea profunda*, id est, Sepulchrum, est meretrix; sed dealbatum, vt ait Chrysostomus in *Psal.* 50. quia exteriùs alba, & compta apparet, sed interius plena est sordibus, putredine, lue venerea, aliisque morbis, quibus amasios inficit, & perdit. Est item *fouea profunda*, quia sordida, imò sordes meræ; pauperrima, sordidissima, fœtidissima, plena putore, sanie, putredine Vnde Chrysostomus homil. 29. in Matth. *Sepulchra sunt meretricum diuersoria cum multo fœtore, multa putredine sunt repleta.* Est maximè *fouea profunda*, quia pernicies amasiis, perdit enim nobilissimos iuuenes, & ciues. Est denique *fouea profunda* meretrix, in qua, etiamsi Crœsi opes iniiciss, effluunt, & prodiguntur. Vnde Mensnder misit Venerem ad aurifodinas, quod nullo auro eius inopia, & sitis expleatur, teste Rhodigino *lib.* 8. *cap.* 5.

Specialiter idem corroborari videtur ex temporalibus damnis, quæ ex libidinosa fornicarij cum scorto copulatione oriri solent. Quod notauit Ecclesiasticus c. 19. relato ibi: *Putredo, & vermes hereditabunt illum, & extolletur in exemplum maius, & tolletur de numero anima eius.* Libido enim corrumpit humores, spiritus, sanguinem, totamque hominis complexionem, ideoq; carnes putrescere facit, vt vermes ex eis ebulliant, sic inte dicit scortator: *Putredini dixi, Pater meus es: mater mea, & soror mea, vermibus.* Iob. 17. Scortatio enim, quia sanguinem, spiritus, & succum exhaurit, corpusque exsiccat, eneruat, infirmat, abbreuiat vitam hominis, mortemque acceler t. Ita Raban Lyra Iansen. Palacius, & alij. Quot porrò, quantique morbi ex libidine, quasi turpissimæ voluptatis stipendia, promanent recenset Actius l. 3 *Atrabil.* nimirum: *Exolutio virium, cruditates, hebetudo sensuum, oblinio, tremor, articulorum dolor, renum, & vesicæ morbi, oris grauolentia, dentium dolor, gurgulionis inflammatio, vlcera in membris phthysis.* 21

22 Fauet quoque, quod pro huiuscemodi, & aliis similibus fugiendis Principes plurimi nedum Catholici, sed, & infideles, lupanaria cum lupis, prostibula, & scorta interdixere. Siquidem Petander Rex apud Corinthios meretrices omnes vndis submergi iussit, vt Herculeus testatur *de Polit. Corinthior.* Scipio scorta, & aruspices castris depulit, vt Suidas scribit. Iustinianus Bizantij meretricum, & Lenonum sodalitias sustulit, vt refert Procopius *l. de ædific. iust.* Theodosium etiam seniorem, & Catholicum Imperatorem quod destruxerit *sistras*, scilicet arctas domunculas, vbi mulieres explendæ omnium petulantiæ exponebantur, adnotat Spencæus *supra*, ex Socrate, & Nicæphoro. Qui etiam de S. Ludouico Galliarum inclyto Rege hæc habet: *Sed & apud nostratem Gaguinum lego S. Ludouicum Regem nostrum inter leges generalis Lutetiæ Conuentu de reformanda Republica habito, latas, scortis domos, & lustra habere ad explendam libidinem interdixisse.* Addit Cornelius in c. 19. Ecclesiast. ex Mariana superiùs relato hæc de Philippo IV. Pio, & Catholico Hispaniarum Monarcha: *Sic nuper Philippus IV. Hispaniarum Rex toto Hispania lupas, & lupanaria publica lege eiecit.* De ipso autem, & Hispanorum circa harum misellarum mulierum salutem procurandam pietate, inferiùs aliqua. Iungit ista S. *Ludouicum imitatus est recenter hoc anno* 1624. *inauguratus Lotharingiæ Dux, qui primordia Ducatus sui à Deo, Deique cultu auspicatus, legem tulit, & seuerè sanxit, vt blasphemi lingua perforentur, Lenones suspendantur, meretrices flagellentur, & in exilium expellantur. Hoc sui regiminis pij, sanctique prabens auspicium dedit præludrari futuri specimen, & omen. Felix tali Duce Lotharingia. Felix tantu religione, & castimonia Dux.* Barthol. autem Fernand relatus inter Catholicos principes lupanatium euersores non solum Philippum IV. modo piè, & catholicè regnantem, sed etiam Alphonsum Arragoniæ Regem affert. 23 24

25 Sed

25 Sed exteris exemplis Roma non eget, cum potissimus, & Religiosissimus Summus Pontifex Pius V. propter eximias animi virtutes, ea gessissent, quæ idē Cornelius sic scribit relato loco. *Memorabile est exemplum Pij V. qui Romæ, omnique statu Ecclesiastico meretrices intra quindecim dies excedere iussit, paucas tantùm permisit, easque loco separato iuxta Mausolaum reclusit, sanxitque ne inde egrederentur ac per Vrbem noctè, vel die vagarentur: sacellum eis attribuit, in quo concionem audirent: quacunque contra facerent, acriter diuerberabantur. Obstitit irrito Pontificè Conseruator Populi Romani, dictitans id cessurum in Romæ detrimentum, quæ cum sit ciuitas libera meretrices semper permisit, ideoque numero, & gente accreuit. Respondit Pius, nosse se quanta hæc peccati sit illecebra tum populo, tum Clero, ac quantum per hoc apud exteros probrum Romæ & Sedi Apostolicæ, puta Pontifici, qui eius est Princeps, tum secularis, tum Ecclesiasticus, crearetur. Hæreticos enim perpetim illud Romanis obiicere; ac proinde se in conscientia teneri hoc scandalum, & probrum tollere. Vrgente Conseruatore hanc fore ruinam Romæ, respondit: Si per hoc sum futurus ruina Romæ ea excedam, & Sedem Apostolicam mecum in aliam vrbem transferam, ac Romanis suas lupas relinquam. cessit Conseruator; ac Pontifex rigidè sanctionem suam executioni mandans Romam hoc scandalo, & probro liberauit. Ita habet eius vita.* Eadem, cum aliis ad hoc intentum spectantibus, de quibus infra, habet Hieronymus Catena author vitæ eiusdem Pij V. libro Romæ edito anno 1586. *pag.* 49.

26 Vrgeri etiam possunt Principes, huiusmodi fœminarum genus suis dictionibus permittentes, quod cum *meretrix*, vel ex ipsa ethymologia nominis idem sit *ac me ratio trahens à bono opere, scilicet virginitate, & castitate*, prout affert ex aliis Farinacius *in praxi q.* 136. *n.* 77. & 80. Idque, experientia rerum magistra comprobet, si-
27 quidem, vt Pius Doctor Nauarrus *supra*, dixit: *Multi pueri incæperunt hac occasione prius peccare, quàm alioquin inciperent*; Item: *Ipsemet noui pueros castissimos venientes ad Academias ex terris, vbi non est eiusmodi occasio fornicandi ob eam, quæ in illis se offerebat, animas, studia, & corpora ipsa, contagio infecta perdere*; proculdubio meretri-
28 cium erit *lapis offensionis*, & *petra scandali*, scandalum mundi, & omnium scandalorum apertissimum; si autem simul animaduertatur quod Prædicator gentium Paulus ad Roman. 14 Iudicibus populorum dixerit: *Iudicate magis ne po-*
29 *natis offendiculum fratri, vel scandalum*, & Christus ipse Saluator dixerit Matth. 18 *Qui scandalizauerit vnum de pusillis istis, qui in me credunt, expedit ei, vt suspendatur mola asinaria in collo eius, & demergatur in profundum maris.* Et rursus: *Væ homini illi, per quem scandalum venit*; absque dubio pij, & catholici Principes, ac Dynastæ, scandalum hoc meretricium abscindere melius iudicabunt, vel taliter permittant, vt minus Reipublicæ noceat.

30 Maximè tamen huic piæ causæ suffragatur, quod per meretricis in Republica tolerantiam non assequuntur Principes, & Magistratus eum finem, quem prætendunt, & sub cuius prætextu illud permittere sibi licere autumant. Talis enim finis absdubiè est quem præfixit sibi Solon Atheniensium legislator, qui primus fermè omnium hoc piaculum pro lege induxit, vt videlicet effuso illic libidinis iuuenum impetu, quid turpius cogitare desisterent. Sic enim ex Cælio, Alexandro ab Alexandro, Alciato, & aliis eliciunt Couaruuias 1. *p. c.* 4. *de Sponsal. num.* 9 Grassius *in decis. aureis lib.* 2. *cap.* 75. *n.* 4. & alij. Hinc autem finem frustrari, nec hac via obtineri demonstratur facile. Nam cum lupa- 31
naria, & prostibula *schola Veneris, Priapi Cathedra, Cupidinis Arx*, & omnigenæ libidinis *Consistorium* sint, potius in eis omne genus carnalium criminum addidiscent iuuenes, tantò faciliùs, quanto impuniùs. Verissimum enim videtur illud Nauarri, quod ij qui assueti sunt adire meretrices, *tanto magis honestas sollicitant, quo maiori impetu natura, & vitij feruntur*; & illud ex Mariana à Cornelio relatum; *Per lupanaria non cauetur, sed augetur libido qualibet, etiam contra naturam, vti liquet in Vrbibus, vbi ea permittuntur.* Et ratio euidens est, quia, vt ipsi inquiunt: *Vna libido inflammat aliam; libido enim vaga quasi cancer serpit; & quia insaturabilis, alios, & alios quærit, & excogitat modos, & species; nec vllis finibus consistit.* Quod etiam dixit Nauarrus; *Libido non extinguitur, nec refrenatur; imò accenditur eius vsus additur malæ inclinationi sensualitatis malo habitu.* Et meritò quidem, quia luxuria lu- 33
xuriæ lenocinatur, &, vt dixit Ambrosius *de fuga secul. Si te comprehenderit, nec de die, nec de nocte requiescere finet, exagitat, vrit, incendit.* Est etiam *Ambitiosa fames apud Lucanum IV. Pharsalia.* Et est *sanguisuga*, non solum quia optimum sanguinem, semen videlicet, & optimos spiritus absumit, sed quia est illa, quæ Prouerb. 30. dicit. *Affer, affer*, propterea enim ibi vocatur *os vuluæ, & terra, quæ non satiatur.* Vnde Hieronymus *contra Iouinianum* cum septuaginta legens *amor mulieris*, sic ait: *Non hic de meretrice, non de ad-* 34
ultera dicitur, sed amor mulieris generaliter accusatur, qui semper insatiabilis est, qui extinctus accenditur, & post copiam rursum inops est, animumque virilem effæminat, & excepta passione quam sustinet, aliud non finit cogitare, nec ipso vsu extinguitur, sed immoderatiùs, ac vehementiùs inflammatur. Vnde, vt rectè speculantur prudentes plures experientia compertum est, quod vix solum in Vrbibus, & maioribus ciuitatibus, vbi meretricia publica tolerantur non verò in villis, seu paruis oppidis, vbi non permittuntur, adulteria, raptus, & peccata contra naturam crebrius cernuntur. 35

Corroborat intentum quod huiusmodi prostibularia ars, sicut, & Bachanalia ludi Circenses, gladiatorij, congressus cum bestiis, monomachia aliaque similia ex Gentilitatis penu deriuata videntur. Non enim ex Iudæorum ritibus id accepit Christiana Religio, cùm vsque ad hunc etiam diem huiusmodi vitiorum cloaca hebraicus careat populus. Etsi enim ob proteruissimam perfidiam recutiti, fæx mundi sint, nihilosecius huius contagij sunt immunes. Adiicienda ergo à Christianis ratio viuendi solum apud cæcam Gentilitatem reperta.

Vltimò, & pro magni ponderis argumento 36
affertur, huiusmodi meretricum permissionem (tolerantiam alij vocant dulciori vocabulo) contrariam videri præcepto naturali conseruationis seu propagationis generis humani à Domino Deo indicato Genes. 1. illis verbis: *Crescite, & multiplicamini, & replete terram.* Quod etsi insulsè ab hæreticis singulis hominibus applica

applicetur communitatem tamen generis hu-
mani obligare certum videtur, ne scilicet sinat
speciem humanam intermori, vt D. Thomas, &
alij exponunt: itaut tale præceptum non solùm
in principio mundi quando pauci homines
erant, sed nunc, & semper extare vsque ad ip-
sius finem, innumeri Theologi doceant cum eo-
dem S. Thoma *in 4. dist. 26. q. 1* Huic autem præ-
cepto cõtrarium esse meretricium ex eo liquet,
quod per illud non solùm meretrices ipsæ im-
pediuntur prolem facere, sed & viri qui cum
illis turpiter commiscentur; nam matrimonia
ideirco honesta non ineunt, alias id facturi, nisi
spurcissimum hoc diuerticulum in promptu
haberent. Quemadmodum ergo simplex forni-
catio, & quæcunque alia seminis humani effu-
sio extra connubium legitimum illicita est ipso
naturæ iure, vt boni Theologi tenent cum Ba-
silio legionensi *de Matrimonio lib. 10. c. 15. n. 6.*
ea præcisè ratione, quia est contra finem inten-
tum à natura, scilicet prolis susceptionem, aut
procreationem, prout satis clarè indicat Isidorus
Pelusiota, Rubertus, Clemens Alexandrinus,
imò, & D. Augustinus ab eodem legionensi re-
lati; ita similiter permissio huiusmodi meretri-
cij concubitus, per quem susceptio, aut procrea-
tio pro lis impeditur contraria videtur natura-
li illi præcepto.

Quamuis autem hæc omnia efficaciter in-
tentum concludere videantur, quis tamen siue
singularitatis nota improbare audebit, quod à
tot Catholicis, & Christianissimis Regibus,
Principibus, ac Dynastis toleratum pro com-
perto est. Et quod magis, quis quod Ecclesia-
rum Principes Sanctissimi, sine vllius piaculi
reatus nota permittendum censent, damnare
præsumat. Eo præsertim; quod cum Pauli III.
tempore Romæ discuteretur an huiusmodi pia
cula in Vrbe impunè tolerari possent, pro per-
missione iudicatum fuit, quibusdam tamen cau-
tionibus adhibitis, vt Spencæus relatus testa-
37 tur. Pro ea cui vacat præter Theologos, & Sum-
mistas; legere debeat Couarubiam *de spons. part.*
2. cap. 4 num. 7. & 9. vers. Ecclesia igitur. Royas
de success. c. 10. ex num. 27. Menoch. *lib. 2. illustr.*
c. 48. ex n. 2. Spin. *in specul. testam. glos. 25. princ.*
n. 213. in princ. Petr. Magdalen. *de num. test. in*
testam. part. 2. c. 3. n. 54. in fin. Anton. Scap. *lib. 1.*
cap. 54. ex num. 22. Menoch. *cas. 535. num. 6. cum*
seqq. Matiens. *lib. 6. glos. 2. n. 23. tit. 8. lib. 5. noua*
recop. Chald. Pereira *in l. si Curatorem verb. cum*
non absimilis, num 12. Mascard. *de probat. con-*
clus. 1063. Hieron. Fernan. *de Otero in interpret.*
cap. vlt. de consuet. num 68, Bonacinam *de Matri-*
mon. q. 4 punct. 14. plures alios affert Ricciullus
supra n. 12.

Colligitur id primò ex *can. meretrices 32. q. 4.*
38 ex D. Augustino desumpto illis verbis: *Mere-*
trices esse, & ad meretrices accedere prohibet Do-
minus, quarum publicè venalis est turpitudo. In
quibus licet meretricij malitia demonstretur,
simul etiam ipsius tolerantia denotatur. Clarius
ex cap. Inter opera de spons. vbi Clemens III. sic
inquit: *Statuimus, vt omnibus, qui publicas mulie-*
res de lupanari extraxerint, & duxerint in vxores
quod agunt in remissionem proficiat peccatorum.
Quibus similiter, & malitia Fornicationis, &
39 eius permissio in lupanaribus designatur. Et ra-
tio est, quia Ecclesia Sancta quandoque tolerat
minus malum præsens, vt euitet maius malum
futurum, quod verisimilibus coniectoris time-
tur. *c. requisiuit de sponsalib.* quem textum ad hoc
dicit singularem Ioannes Lupi *in c. per vestras §.*
10. n. 16. de donat. inter vir, & vxor. Graffius *in*
decis. aur. lib 2. c. 75. n. 3. Etenim minus malum
de duobus est eligendum; *canon. duo mala* ex
Concilio Toletano §. vbi sic legitur: *Duo mala,*
licet sint omninò cautissimè præcauenda, tamen si
periculi necessitas ex his vnum perpetrare compu-
lerit, id debemus resoluere, quod minori nexu no-
scitur obligare. Vnde Turrecremata in hoc Can. 41
n. 2. inquit, quod minus malum in comparatio-
ne maioris mali videtur habere quodammodo
rationem boni, & desinere esse peccatum, iuxta
verba Augustini *in lib. contra mendac. c. 7. & 9.*
dicentis, quod illa desinunt esse peccata, quæ
propter grauiora vitanda suscipiuntur. Quę non 42
sic intelligenda in præsenti, vt fornicatio desi-
nat esse peccatum, sed tantùm, vt permissio to-
lerantia, seu impunitio illius in meretricibus
peccatum desinat esse. Quo etiam sensu intelli-
genda sunt verba Aristotelis *lib. 5. Ethic. c. 3.* per
Couarrubiam *1. part. c 4 de sponsal. n. 9.* dum in-
quit, minus malum boni vicem habere si maio-
ri malo comparetur. Coitus ergo cum meretri- 43
ce, etsi malus, & omni iure prohibitus, nihilo-
minus in foro exteriori impunitus ex parte
vtriusque extremi est Glossa *in l. vnica, C. de ra-*
ptu virgin Bartolus *in l. si vxor ff. ad l. Iuliam. de*
adult. Marsilius *in l. 1.* Grammaticus *dec. 107. n.*
6. Bursattus *cons. 218. n. 13. lib. 2.* Boerius *decis.*
317. sub n. 7. Vincentius de Franchis *decis. 47.*
n. 6. Ricciullus *supra cap. 75. n. 1.* Etenim in hu-
iusmodi scortantibus vulnerata videtur iustitia, 44
vt latè Stephanus Nathen. *in lib.* cui titulus est:
Iustitia vulnerata christianè, iuridicè, & politicè,
cap. 6 & 9.

Ad idem intentum deseruiunt quæ D. Au- 45
gustinus, & D Thomas summi Theologi, & sa-
cræ doctrinæ Coriphæi tradiderunt. Etenim
D. Augustinus *lib. 2. de ordine c. 4.* inquit. *Aufer*
meretrices de rebus humanis, turbaueris omnia li-
bidinibus. Non video tamen in ipso quæ, veluti
ex ipso, refert Couarrubias superiùs relatus D.
Thomam infra referendum secutus, in quo fe-
re similia habentur, nempè: *Et sodomia totus effi-*
ceretur reprobus, scilicet *mundus.* Potius reperio
ista, quibus veluti pharmaco lenit quæ dixit:
Quid sordidius, quid inanius decoris, & turpitudi-
nis plenius meretricibus, lenonibus, cæterisque hoc
genus pestibus dici potest. Et. D. Thomas *2. 2. q.*
10. art. 11. in corpore, præfatis D. Augustino ver-
bis inhærens dicit. *Sic ergo in regimine humano* 46
illi qui præsunt rectè aliqua mala tolerant, ne ali-
qua bona impediantur, vel etiam ne aliqua mala
peiora incurrantur, sicut Augustinus dicit in libr.
de ordine. Aufer meretrices, &c. Item *lib. 4. de Re-*
gimine Principum c. 14 postquam ex Aristote-
le contra Platonis sententiam dixit. *Minus ma-*
lum est mulieribus carnaliter commisceri, quam in
vilia declinare flagitia, id est, Sodomitica, de illis
enim loquitur ibi, subiungit. *Vnde Augustinus*
dicit quod hoc facit meretrix in mundo quod sen-
tina in mari, vel cloaca in palatio. Tolle cloacam, &
replebis fœtore palatium, & similiter de sentina.
Tolle meretrices de mundo, & replebis ipsum sodo-
mia. Ex quibus, etsi in Augustino non appa-
reant, vt etiam notauit Espençæus in superiori-
bus

bus relatus, nihilo tamen feciùs ex ipso An-
gelico Præceptore robur authoritatis acci-
piunt.
47 Commune autem horum Patrum,& aliorum
authorum fundamentum est, id, quod in præ-
cedentibus tactum, nempè quod ad euitanda
maiora mala, quæ prudenter timet Potestas hu-
mana, potest minora, scilicet fornicationes cum
scortis permittere, non quidem illa approban-
do, aut pro licitis habendo, sed non puniendo,
& Dei iudicio punienda relinquendo. Sic
expressè Lyranus *in cap.* 19. *Genes.* maximè, &
late Abulensis locis superiùs relatis, Couar-
rubias, & Stephanus Natheu etiam relati,
qui vltimus ad intentum affert illud Plauti *in*
*stich*o.

Quanta mea sapientia est
E malis multis,
Malum quod minimum est.

48 Quibusdam tamen limitationibus coarctan-
dum id credam, si sacris Ecclesiarum Prælatis,
Catholicisque Dynastis, quorum iudicio cuncta
mea subiicio benè visæ fuerint. Prima est, vt
harum probosarum mulierum turba non in
omni loco, sed in determinato, ac certo ciuita-
tum collocetur, vbi exemplo minus obesse pos-
sit. *Argum. lib.* 4. *C. de spect. publ.* Meretrices
enim in matronarum cœtum io virtutum con-
49 cilium adducat, vt Cicero inquit *de finib.* Hinc
Romani, veteris Herciniæ templum extra vr-
bem inualesceret, vt refert Alexander ab Ale-
xandro *Genial. lib.* 2. *c.* 4. Hoc idem apud Gallos
lege Regia præcipi testatur Rebuffus *in l. Mas-*
surius, col. 2. *vers. addo quoque ff. de verb. signif.*
subdens in monte Pessulano collocatas esse ad
Ciuitatis pomeria. Hoc etiam fit in Hispaniis,
quando tolerantur. Id quoque Sanctissimus Pius
Pontifex intendit, dum ad Mausolæum scorta
relegauit, vt dictum manet.
50 Dicerem secundò, talem determinatum lo-
cum viliorem, & semotiorem Vrbis esse debe-
re. Et meritò sanè, quia meretrix, teste Oleastro
in cap 38 *Genes* hebraicè est *chedessah*, id est *se-*
51 *parata*, quia *in loco semoto*. Eo quia cum meretri-
cium exercentes fœminæ, spurcissima Ciuita-
tum pars sit, procuidubio incongruis, vt in no-
bilioribus locis, & plateis Vrbium, honestarum
personarum naribus fætorem subministrent.
Rectè enim D. Augustinus *de Ordine cap.* 4.
inquit de istis impudicis femellis: *Constitue*
matronarum loco, labe, ac dedecore dehonestaueris,
52 Matronas scilicet. Idque suadet *cloacæ* titulus,
quo lupanaria D Thomas relatus cognominat.
Non enim *cloaca* in palatij qualibet parte, sed
in viliori, & ab oculis remotiori, ponitur. idem
dic de *sentina*, quam etiam idem S. Doctor pro
exemplo affert *Sentina* etenim (vt Calepinus
inquit) *pars nauis inferior est, in quam omnes con-*
53 *fluunt sordes.* Infimus ergo omnium locus hu-
iuscemodi scortis applicandus, prout etiam in
Hispania obseruatur, sub pij, & Catholici Re-
gis auspiciis. Hinc in fornicibus, seu auribus
ædificiorum, subobscuris nempè locis, hoc fœ-
minarum impudicum genus, olim conuersaba-
54 tur, vt propterea *fornicatio* ab huiusmodi *forni-*
cibus deriuetur. Vnde Seneca *libr.* 1. *controuers.*
cuidam dixit: *Redoles adhuc fuliginem fornicis.*
Et in Priapeia. *Nigri fornicis oblitus fauilla.*
Hinc etiam Chrisippus apud Origenem *contra*
Celsum lib 4. *meretrices olim* (inquit) *personatas*
& velatas extra Vrbes primò; deinde velamine
ablato etiam extra mœnia impudici corporis co-
piam viris impudicis præbuisse. Hinc quoque
Martialis lib ... Epigr. sæpius ipsas *submæ-*
nianas, aut, *Summænianas* vocat, quia in desti-
natis, & Semotis locis à Romanis tolerraban-
tur. Hinc præterea Thamar illa Iudæ Patriar- 55
chæ nurus, *Genes.* 38. vt prolem ex eo haberet,
mirabili, & si illicita, ea strophа vsa est, vt me-
retricem fingens se *in biuio itineris* collocaue-
rit, cum ipso coitura, vt contigit. Non enim
id scelus in domo aliqua Ciuitatis, vel oppidi
perpetrare ausa est, sed *in biuio itineris*, vel *ad*
portas Ænam, vt habent septuaginta; siue
in compito, vt D. Hieronymus; aut *in diuisione*
fontium, vt Chaldæus Paraphrastes, in loco vi- 56
delicet ab hominum habitatione discreto. Hinc
æternæ memoriæ Pontifex Pius V. comme-
moratus, vt in eius vita *pag.* 49. refert Hierony-
mus Carena, quamuis, vt dictum est, meretrices
Roma eiecisset, cum aliquæ minus famosæ re-
manerent, *comandò che tolerate si ritirassero in vn*
luogo della Città separato, assignato loro appresso il
Mausoleo nè d'inde sotto pena della frustra, e del
bando, vscissero per andar vagando per Roma nè
di di, nè di notte.
Hæc portò etiam asseruanda crederem in 57
casu quoque, quo meretrix, alias nobilis esset. 58
Per meretricium namque, licet non amittatur
ipsa nobilitas, Lucas de Peña *in l. mulieres, C. de*
dign. lib. 12. tamen amittuntur nobilitatis pri-
uilegia. Ita docemur *ex l. Senatoris filia* 47. *ff.* 59
de ritu nuptial. & ex lib. 3. *paragrapho emancipa-*
tus ff. de bonor. possess. contra tabul. Peña *loco*
citato. Baldus *in d. l. Senatoris, & iterum in l. cum*
in antiquioribus, in princ. quæstion. 8. *C. de iur.*
delib. Angelus Aretinus *consil.* 74 *numero* 16.
Tiraqoellus *de nobilit cap.* 24. *num.* 1. *&* 5. Bo-
nifacius *de nobilit. nu* 194 Triuisanus *decis.* 33.
n. 6. *p* 2. Adeo vt attento iure antiquo Pande- 60
ctarum etiam illa; quæ meretricari desiderabat,
erat infamis. *lib. palam* 43. *§. non solùm, ff. de rebus*
nupt.
Vnde consequenter meretricem posse ab ho- 61
nestis locis expelli probat textus *in l. non aliter,*
ff. de vsu, & habit. & in l. si pendente, versic. Et
illud solùm obseruandum, ff. de vsufr. & ibi Peña
in l. 4. *de spectac & scenic. public. lib* 11. ibi: *in lo-*
co honesto non debent inhonestè persona versari,
per quem ita scribunt Bartolus, Baldus, Ca-
strensis, & reliqui *in l.* 2 *de Summ. Trinit. & fid.*
Cath. & plures alij apud Ricciullum *supra c.* 21.
Estque prouidis Constitutionibus ferè vbique 62]
sancitum, & præsertim in Ciuitate Neapolita-
na ex priuilegio Regis Catholici, vt in Con-
stitutione, quæ incipit *Qua passim venales sub*
rubric. de summota conuersatione inter fœminas
lib. 4. *tit.* 77. & in Principatu Cataloniæ, vt per
Pegueram *decis.* 12. Et in ciuitate Ferrariensi,
vt *in Statutis lib.* 1. *c.* 23. in Sabaudia in consti-
tut. sub rubr. *de muliere fornicar. & meretric.* vbi
Antonius Sola *n.* 6. *&* 12. *& sub rubric de mere-*
tric. public. Maxime hoc procedit loquendo de
Monasteriis, & Ecclesiis; illa enim sunt loca ho-
nestissima, & ita procul ab eis debent collocari
hæ fœminæ scandalosæ Authent. *de lenonib. §.*
quasdam verò, & in l. 4. *C. de spectacul*, Ricciul-
lus *supra c.* 21. ex aliis.

63 An

63. An admittatur scortum ad licitationem do-
mus, quod tractat idem Ricciullius *cap.* 24. dubiæ
quæstionis est, quæ quia ad meum non spectat
institutum, Authoribus ab ipso relatis remittenda.
Notarem solùm, quod cùm meretrices odiosæ
personæ sint. *l. his solis, C. de reuocandis do-*
64. *nationibus*, quæ in generali dispositione non
comprehenduntur, *l. Lucius Titius* 90. §. *Lucius*
Titius, & ibi Bartolus, & reliqui, *ff. de legat.* 2.
Calderinus *cons.* 8. *de re iudicat.* Alexander *cons.*
99. *num.* 2. *lib.* 6. *& cons.* 213. *num.* 4. *eodem lib.*
65. Iason. *cons.* 124. *lib.* 4. Idcirco iura loquentia in
fauorabilibus de mulieribus, ipsas non compre-
hendunt. *d. l. Lucius Titius ff. de leg.* 2. *lib.* 2. *cum*
aliis allegat.

In communi autem illa quæstione, an huius-
66. modi fœminis locari possint domus ad habitan-
dum. Quamuis scrupulosius loquatur Nauarrus
67. superiùs relatus, dicens: *Difficile defendi posse*
quod non peccat mortaliter qui facit, vel locat do-
mum meretrici ad meretricandum, etiam in ea par-
te ciuitatis, in qua permittitur habitare, &c. Ni-
hilominus communis sententia tenet id licere.
68. Ita Sanchez *lib.* 1. *in Decal. cap.* 7. *num.* 20. qui
Azorium, & Valentiam referens, sentit, etiam,
nulla causa iusta interueniente, licere, domum
locare meretrici. Eo quod locatio domus sit
res indifferens, & omninò per accidens se ha-
beat in ordine ad meretricium, quod non com-
mittitur nisi propter malitiam meretricis. Idem
sequitur Bonacina *de Matrim. q.* 4. §. 14 & Ca-
strus Palaus *de charit. tr.* 6. *d.* 6. *p.* 12. post Lessium,
Vazquez, & Rebellum, & Riccillus *supra cap.* 23.
referens Lopea, Molinam, Veiam, Gutierrez, &
alios. Et colligitur *ex l. ancillarum* 30. §. *fin. ff.*
de petit. hæredis. Vbi Vlpianus pronunciat pen-
siones, quæ ex locationibus domorum perce-
ptæ sunt, venire in petitione hæreditatis, licet
à lupanario emanauerint. Nam, vt inquit, *in*
multorum honestorum virorum prædiis lupanaria
exercentur. Item quia meretrix non priuatur re-
bus ad vsum necessariis, qualis est habitatio do-
mus, *l. legatis* §. *fin. ff. de alimp. & cibar. legat.*
& quia habitatio ciuitatis solùm denegatur illis,
qui in ea non tolerantur, *cap. vnic. de vsur. in* 6.
Quamuis tamen sic res se habeat, nihilominus,
vt animaduertunt Valentia, Salon, Sanchez,
Rebellus, Bonacina, & Palaus aliquando loca-
69. tio domus meretrici ob aliquas circumstantias,
quia scilicet domus sit in tali loco, vt fornican-
di occasionem præbeat, cooperatio erit ad pec-
70. catum, & ita talis locatio illicita, & inhonesta.
Pariter etiam illicitum erit domum meretrici lo-
care ea intentione siue principali, siue minus
principali vt ibi fornicetur, vt post eundem Na-
uarrum tenet Graffius *in decis. aur. lib.* 2. *cap.* 124.
num. 4. Imò generaliter loquendo illicitam esse
talem locationem ex D. Antonino, & Siluestro
tenet Corradus *in respons. ad cas. conscient. quæ-*
71. *sit.* 169. Ad minus tamen non credam personas
timoratæ conscientiæ domos suas locaturas hu-
iusmodi fœminis, nisi forsan aliis commodè lo-
72. care non possint sine notabili sui damno. Cæ-
terum quamuis Nauarrus, quem sequitur Graf-
fius *lib.* 2. *decis. aurear. cap.* 124. *num.* 4. dicat non
licere locare domos meretricibus carius quam
honestis personis; nihilominus satis probabiliter
tenet contrarium Castrus Palaus relatus. Nec
73. enim sic faciens cooperatur turpibus actibus ip-
sarum, vt ex dictis liquet; nec facit iniuriam
ipsis; eo quod domus locata vilibus, & infami-
bus personis vtilior efficitur, ita vt honestæ il-
lam postea locare nolint, ac proinde ad resar-
ciendum hoc damnum potest maiori pretio eam
locare meretricibus. Adde, hoc spectare ad iu-
stam vexationem illatam, vt vel sic retrahantur
à meretricio. Patroni porrò meretricum, si so-
lum ad eas custodiendas, & curandas ne conta-
gioso morbo inficiantur instituti sint, tolerari
possunt, prout Ledesma, Sanchez, Rodriguez,
& Bonacina tenent; secus verò si in meretrici-
cio cum illis participent, aut aliquo modo ad
illud cooperentur, prout sæpius contingit, vt
Nauarrus, & Sanchez notant.

Crederem tertiò, posse Principes, & Magi-
stratus meretrices cogere, vt deferant habitum,
seu signum aliquod, quo ab honestis fœminis 74.
discernantur. Sic enim tenent Baldus, Salicetus,
Fulgosius, Castrensis, Decianus, & plures alij,
quos refert Riccinllus *supr. cap.* 30. contra Bene-
dictum Ægidium *in tract. de priuileg. honest. art.* 9.
num. 15. Ratio est primò, quia publici, & no- 75.
torij peccatores, maximè qui aliis scandalum
præbent peccandi, quales sunt mulierculæ istæ,
sunt digni tali nota. Idcirco enim cum pessimo
Caino sic se gessit Deus. Dicitur enim Genes. 4. 76.
Posuitq. Dominus Cain signum. Siue illud fuerit
cornu in capite, prout Hebræi dicunt; siue litte-
ra nominis *Abel*, quem interfecerat, vt alij ex
veteribus Hebræi, putant; seu timor, & tremor
corporis, vt recentiores autumant; siue vultus
ferus, & truculentus, vt quidam Rabbini; siue
quid aliud incertum, prout verius forsan. Se-
cundò, quia æquum, & iustum est, vt quilibet 77.
deferat habitum, vel signum professionis, quam
gerit. *lib.* 1. *& l. qui pilcati C. de latina libert. tol-*
lend. cap. vt periculosa ne cleric. vel monach. cap. in
nonnullis de Iudæis. Tertiò, quia etiam Hebræi, 78.
vtpote publici, & notorij peccatores, & infide-
les; pileum flauum gestat, vt pro talibus habean-
tur, iuxta Concil. Lateranens. Pauli IV. Pij V.
& Caroli V. edita. Quartò, quia hic mos in
vsu gentium semper fuisse videtur. Sic enim 79.
Thamar Iudæ nurus, vt meretricem se fingeret
Genes. 38. *assumpsit theristrum, & mutato habitu*
sedit in biuio. Sic etiam Romanæ meretrices
olim habitu diuerso à matronis vtebantur, vt
patet ex Vlpiano *in l. apud labeonem* §. *si quis vir-*
gines ff. de iniur. & ex cap. in audientia de sentent.
excommunicat. Vtebantur autem honestæ mu-
lieres stola, quemadmodum Nonius Marcellus
in cap. de genere vestimentorum scribit, & non ob-
scurè colligitur ex eodem Vlpiano *in l. vestis ff.*
de aur. & argento. Vnde Festus *lib.* 11. matronas
tradit appellatas eas, quibus stolas habendi ius
esset, quod quidem vetitum fuisse meretricibus,
liquet ex Tertulliano *in libro de cultu fœminar.* 80.
Quare Martialis *lib.* 1. inquit.

Quis floralia vestit, & stolarum
Permittit meretricibus pudorem?

Et Ouidius de Ponto *lib.* 3.

Scripsimus hæc illis, quorum nec vitta legatos.
Attinget vires, nec stola longa pedes.

Apud Sparthas etiam meretrices à matronis 81.
floridarum vestium, & mundi aurei gestatione
distinctæ erant, prout ex Clemente Alexandrino
lib. 4. *Pedagog.* elicitur. Id quod etiam Athe- 82.
niensibus legibus fuisse constitutum Suidas pro-
bat. In Hispania enim id obseruatum vidi, auspi-
cante catholico Rege, vt huiusmodi infamia

83. conditionis fœminæ peplum, seu velum vulgo
manto non extensum à capite ad pedes, vt aliæ
honestæ, sed plicatum gestarent. Legibus quo-
que habitum distingui, testatur Tholosan. *Syn-*
84. *tagm. iur. lib.* 10. *cap.* 2. *num.* 38. Venetorum
Decianus *tract. crimin. p.* 2. *lib.* 8. *cap.* 7. *sub n.* 10.
circa fin. Sabaudiæ, patet ex eius constitutione
tit. de Meretricibus public. Mediolanensium
constat *ex statut. cap.* 473.

Iudicarem præterea quartò, vt Romanæ Cu-
85. tiæ laudabilis vsus, quo fœminæ istæ infamis
notæ, nec sellis, lecticis, aut rhedis, seu curri-
bus, matronarum instar, vehi non sinuntur,
vbique reciperetur. Sic etenim & iustè vexaren-
tur, & ab honestis fœminis omnino distingui
possent. Prout etiam sub Paulo III. Romæ
iudicatum fuisse tradit Spencæus relatus: & apud
veteres Romanos fuisse consuetum elici potest
86. ex Alicarnas. *lib.* 58. Alexandro ab Alexandr.
lib. 5. *Genial. cap.* 18. & aliis. Est autem hæc
lex exactè adeo in vrbe Alma rigorosè obserua-
ta, vt meretrices eam transgredientes nudæ per
plateas, carnificis manu, ductæ flagellentur.
Quod & hoc sancti Iubilæi anno 1650. cum ma-
gna piorum ædificatione contigit, cum duabus
fœminis malè famigeratis, & si aliquorum po-
tentium fauore protectis. Iustissimè sanè, ne eo
tempore, quo Christianus populus Sanctam Vr-
bem, magno concursu, communitatum, socie-
tatum, & congregationum, aduenerat; maxi-
maque deuotione, quam non semel admiratus
conspexi, quatuor præcipuas Basilicas visitabat,
huiusmodi scandalosæ mulierculæ veluti trium-
phantes rhedis, seu curribus cernerentur. De hac
porrò satis laudabili Romæ consuetudine, ac-
cente maximè prouido Vrbani VIII. edicto de
anno 1624 loquitur Ricciulus *supra cap.* 6. *n* 21.
& cap. 30. *num.* 10.

Maximè id quintò dicerem de simili prohibi-
tione huiusmodi fœminis facta iuxta Pij V.
87. pijssimum decretum superius relatum, de non
ambulando noctu per Vrbem, nec habitando
cauponas; (cuius etiam meminit Ricciullus lo-
co relato *ex cap.* 6.) sicut & non habendo apud
se puellas, præsertim nulla sibi consanguinitate
coniunctas, prout Romæ obseruari, habet idem
Ricciullus *ibi num.* 21. *relato.* Imò generaliter
88. loquendo idem dicerem de quacunque vexatio-
ne illis illata, illæsis tamen regulis iustitiæ, &
charitatis; quas ritè obseruauit S. Thomas Aqui-
nas vnam ex his mulierculis ad ipsius castitatem
labefactandam introductam titione fugans, quod
genus quoddam vexationis fuisse videtur. Vexari
ergo possunt, vt & illud, Sapient. 19. in
illis verificetur: *Vexationes peccatoribus superue-
nerunt:* idest supplicia, quæ ipsis irrogantur ad
vindicandum Dei honorem, vt ait Cœlius *lib* 6.
cap. 14. Et vt in illis quoque comprobetur illud
Isaiæ 28. *Sola vexatio intellectum dabit auditui.*
Huiuscemodi namque peccatricum genus *non ni-
si plagis emendatur*, vt de Phrygibus olim pro-
uerbium erat. Sic enim Isai. 26. dicitur: *Cum fe-
ceris iudicia tua in terra iustitiam discent habitato-
res orbis.* Quia plerique ita suis vitiis sunt affixi,
89. vt non nisi per grauia flagella corrigi possint,
prout Sanctus Thomas, Adamus, Sanchez, Cor-
nelius, & alij exponunt. Vnde consequenter
subditur: *Misereamur impio, & non discent iu-
stitiam*, quod D. Bernardus *serm.* 42. *in Cantic.*
exponit dicens: *Misericordiam hanc ego nolo.* Sic
& Plato *in Symposio: Stultus*, inquit, *post acce-
ptam plagam sapit.* Hinc Agesilaus de quibusdam
Asiæ populis dicebat: *Si libertate fruerentur, ma-
los; si seruirent, bonos fore.* Mulierculæ ergo istæ
si libertate fruuntur, malæ semper erunt; sin
autem vexentur, bonæ.

Arceri etiam debent non solùm à venerabilis
Eucharistiæ perceptione, sicut, & alij publici 90.
peccatores, dum in eo statu perseuerant, vt per
se est notum, & ab omnibus receptum Doctori-
bus, sed etiam à Sacramento Pœnitentiæ, quoad
absolutionem quidem. Nam quoad confessio- 91.
nem audiri debent, vt patet *ex cap quod quidam* 92.
de pœnit. vbi dicitur, recipiendam esse confessio-
nem eorum, qui publici sunt peccatores, & vi-
tam emendare nolunt, etiamsi absolui non de-
beant. Et ratio est: quia fortè consiliis adiuti
confessarij resipiscent. Non tenentur tamen con 93.
fessarij, sub læthali, totam, & integram con- 94.
fessionem illæsum audire, quando prudenter
præuident, non esse emendationis spem, licet
teneantur audire bonam partem illius, vt nacta
occasione salutaribus monitis eas ad veram pœ-
nitentiá inducant. De quibus Viualdus *in Cande-
labr. aur.* vbi de confessione *dub.* 63. Couarru-
uias, *in cap. Alma mater, de sent. excom. lib.* 6.
p. 1 §. 4. Medina *in summa lib.* 2. *cap.* 7. *fin.* Ze-
rola *in prax. Episcopal. verb. lupanaria*, Fagun-
dez *de secundo Ecclesiæ præcepto lib.* 3. *cap* 4. *n.* 16.
An verò illis danda sit schedula confessionis 95.
quamuis ipse Fagundez *ibid. num.* 18. cum Co-
ninch *tom.* 2. *de Sacram. disp* 9. *de sigillo, dub.*
1. *num.* 14. *in fin.* dicant dandam illis esse: verun-
tamen nisi consuetudine, aut præcepto Supe-
riorum id sit receptum, veriùs iudicarem oppo-
situm, eo quod schedula illa est signum absolu-
tionis receptæ, vel validæ confessionis, quæ non
contingunt in casu præsenti. Præsertim quia
scandalum non paruum esset si alij scientes eam,
quæ ad confessarium accessit esse meretricem,
postea viderent recepisse schedulam, quæ vide-
tur signum veræ confessionis, & absolutionis.

Præsertim quoque priuari debent meretrices
sine pœnitentia decedentes Ecclesiastica sepul- 96.
tura in Ecclesia, aut Cœmeterio, *cap. quibus, &
cap. cum grauia* 13 *q.* 2. *de raptor.* Turrecremata
in c. placuit in fin. 23. *q.* 5. Nauarrus *in sum. c.* 25.
num. 8. Etiamsi forsan in Paschate essent con-
fessæ, & sacram confessionem accepissent, quia 97.
ad effectum vt denegetur sepultura Ecclesiastica
sufficit quod decesserit in statu peccati notorij
d. cap. quibus, & cap. cum grauia 13. *q.* 2. *cap.
placuit in fin.* 23. *quæst.* 5. Iure ergo Romæ
meretrices decedentes in statu peccati se-
peliuntur in loco prophano extra Vrbis
mænia, vulgò *Muro torto* nuncupato. Cum ta-
men Pius V. vt in eius vita relata habetur,
voluerit, *che quelle che nella loro sozza vita moriua-
no, fossero nello sterco sotterate.* Quæ autem in
vita emendata, vel quæ in infirmitate pœniten- 98.
tiam egit, & obtinuit saltem absolutionem à
peccatis, potest & debet in Ecclesia sepeliri. *c.* 15.
qui in infirmitate, 26. *q.* 6. *d. cap. quibus, & cap.
cum grauia* 13. *q.* 3. Quæ etiam signa pœniten-
tiæ dedit, & per ipsam non stetit quominus con- 99.
fessionem faceret, & si Episcopi arbitrio pen-
deat, an in loco sacro sepeliri debeat *cap. si quis
de corpore in fin.* 16. *q.* 6. & in odium criminis
meretricij, & terrorem in illo viuentium videa-
tur quod non debeat in loco sacro sepeliri, prout
de

de decedente in duello, vel taurorum agitatione colligitur *ex cap. 1. de torneamentis*: nihilominus, piè adhærere possunt ij ad quos spectat mediæ viæ, eam scilicet sepeliendo in cœmeterio sine bonore, clero, &c. prout Ricciullus *supra cap. 40. num. 5.* dicit cum casus accidisset in Vrbe, & ibi Vicesgerentis fungerentur officio se fecisse ductum authoritate textus *in cap. 2.* vbi Glossa *in verb. dare, & verb. sepultura de raptoribus.* Videatur Sebastianus de Medices *de sepultur. quæst. 11.* Et quæ dico *in Consulto 49.* de simili fermè casu.

Prudentissimè etiam, & sanctissimè coguntur
100. huiusmodi fœminæ venire ad conciones audiendas more Hebræorum, vt Dei verbo audito ad meliorem frugem reducantur. Etiam in Ecclesiis, siquidem non prohibentur Ecclesiam ingredi, ibique Missam, aliaque diuina officia audi-
101. re, vt in facti contingentia alias Sacra Congregatio super negotiis Episcoporum respondit, scribens Episcopo Perusino, *sub die 23. Iulij* 1602. Vnde æternæ memoriæ dignus Pius V. vt in eius vita habetur *pag. 49. Volse che il giorno di festa vdissero predica in vn Tempio statuito oue ancor Messa vdiuano.* Per prædicationes autem, seu conciones plures ad pœnitentiam inductas fuisse non semel expertus sum in Curia Regis Catholici Matriti existens, sæpius videns pleras-
102 que illarum ad conciones audiendas perductas in medio concionum ad vocem clamantis prædicatoris surrexisse, imaginem crucifixi illis ab ipso oblatam, accepisse, pedes ipsius exosculasse, lacrymis eluisse, & postea ab honestis fœminis in domos delatas, pœnitentia peracta, honestè vixisse, & honesto connubio vitam christianè peregisse. Ad quod intentum Orlandinus *in historia Societatis Iesu p. 2. lib. 2. num. 143. & 144.* de Petro Madridio eiusdem Societatis refert, quod Compluti existens pridie Cineralium, quem potissimum diem cœci mortales licentiæ, ac nequitiæ adiudicare solent, prostibulum meretricum socio, & viris honestis adierit, illas conuocauerit, ipsisque Dei verbum ardenter proponendo ad conuersionem, & pœnitentiam induxerit.
103. Omitto plura antiquitatis monumenta de huiusmodi scortis ad sanctitatem perductis piorum exhortationibus. Vt de vna Tyria meretrice vocata *Porphyria* habetur *in vita S. Ioannis Elemosynarij*; de alia ab ipsius fratre ad statum salutis conuersa, *in 3. lib. vit. Patr. num. 217.* de altera *Maria* nomine ad Monasterium tracta *lib. 10. vit. Patr. cap. 31.* & de alia, quæ verbis S. Ephrem Syri pœnitentiam egit in ipsius Ephrem vita *cap. 5.* ac de multis Abbatis Vitalij opera à meretricio seruatis, *in vita S. Ioann. Elemosynarij* adducta.

Ne autem post peccati lapsum clausas sibi pu-
140. tent pœnitentiæ ianuas, quin potius vt habeant asylum, quo diuinæ iustitiæ flagella confugientes euitent, piissimè sancitum in Vrbibus Christianis est, vt meretricibus ad bonam frugem per pœnitentiam redactis loca pia, seu monasteria in promptu adsint, vbi castitati, & aliis christianæ perfectionis virtutibus incum-
105. bere possint. Hinc primus omnium Iustinianus Imperator Bizantij pro mulieribus pœnitentibus monasterium extruxit, vt Procopius est author *in lib. de ædific. Iustiniani.* Hinc quoque Romæ Leo Pontifex X. in Ecclesia Sanctæ Luciæ in regione Columnæ, pro huius generis mulieribus insigne monasterium ædificauit, illudque pluribus exornauit priuilegiis, vt in Constitut. quæ incipit *Saluator noster*, quæ postea aucta, & extensa fuerunt per Clementem VII. in Constitut. *Cum ex corpore.* Et huic monasterio Pontifices deputare consueuerunt in partem titularem insignem aliquem ex Sacro Collegio Cardinalium cum ampla potestate moderandi in temporalibus, & spiritualibus.
Alia etiam similia cænobia extructa in Vrbe 106.
Pontificum pietate cernuntur; sicut, & in Hispanis sub auspiciis Regis Pij. Tales autem sic conuersæ, & emendatæ non dici debent amplius meretrices, sed pro honestis habendæ, vt probant multi Doctores apud Ricciullum *supra cap. 4.* & colligitur *ex l. penultima ff. de his qui notan. infam.* & *ex l. Imperialis 23. C. de nupt.* & *ex can. Cum renunciatur, & can. Apud misericordem, & can. Si quis vxorem 32 q. 1.*

Illa porrò maioris dubij quæstio est, an gabel-
la, seu tributum licitè meretricibus specialiter 107.
imponatur. Ex vna enim parte videtur, id fieri posse, non quidem quia Caligula Imperator
primus omnium id onus imposuerit, tantum 108.
videlicet à meretricibus, & lenonibus exigendo, quantum turpi questu quærere potuissent, vt eius vitæ Authores tradunt; quia in hoc reprehensibilis fuit ethnicus hic Imperator. Nec quia Zosimus *lib. 2.* scribat tributum meretricibus, & Lenonibus à Constantino Magno Romæ impositum fuisse. Eiusnamque calumniam refellunt Euagrius *lib. 3. cap. 40.* Baronius *tom. 5. pag. 676.* Iulius Cæsar Bulinger *de vectigal. Populi Romani cap. 26. & 34.* Sed quia aliquorum Principum catholicorum vsus id suadeat, in hoc fundatus, quod questus ex meretricio acquisitus, licèt ex parte causæ turpissimus sit, tamen in se ipso illicitus non est, cum meretrix secundùm
Sotum, & plures alios Doctores communiter 109.
possit pro actu turpi mercedem accipere, ita vt meretrix teste Valla *lib. 5 elegant. cap. 110.* dicta sit à *merendo* quia stipendia, seu mercedem meretur. Vnde, vt quidam volunt, *meretrix* idem
est, ac *mercatrix.* Quemadmodum ergo mere- 110.
trix accipiendo totum lucrum non facit actum illicitum, non aget illicitè Princeps, qui accipiet aliquam illius partem. *argum. l. qua de tota, ff. de acquir. hæred.* Præsertim, quia ex bonis per eam acquisitis potest facere eleemosynam,
Ecclesiam dotare, imò iuspatronatus acquirere 112.
iuxta plures Doctores, de quibus Ricciullus,
supra cap. 35. & 36. poterit ergo etiam Prin- 111.
ceps talium bonorum partem exigere, seruatis
aliàs seruandis. Vnde Grassius superius relatus 113.
tale tributum ratione consuetudinis approbare videtur, quam dicit esse in Regno Neapolitano, & in statu Papæ. Ex alia vero parte formidabile Principibus videtur illud Michææ 1. *Omnes mercedes eius comburentur igne; & omnia Idola eius ponam in perditionem, quia de mercedibus meretricis congregata sunt.* Vnde tale tributum vocat impurum, detestabile, absurdum, Deo inuisum, indignum, & execrandum Nicephorus *lib. 16. histor. cap. 20.* Commendantur etiam Alexander
Seuerus, Theodosius, & à quibusdam, Anasta- 114.
sius Imperatores, quod illud auersati fuerint.
Tertullianus etiam *in lib. de fuga* tale tributum 115.
illicitum esse, indicat. Idemque sequuntur Al-
bericus, Angelus, Petrus Rauenna, Auendaño, 116.
Bullingerus, Nauarrus, & alij, quos refert, &

gitur. Quam acriter autem id Deus præceperit,
ac Hebræi sub Iosue duce opere expleuerint ex
134. dicto *cap. 6.* Iosue expresse habetur. Dicitur
enim ibi: *Ecce dedi in manu tua Iericho, & Re-
gem eius, omnesque fortes viros.* Deinde: *Muri
funditus corruent Ciuitatis, ingredienturq; singuli
per locum contra quem steterint.* Et infra Iosue sic
ad populum: *Vociferamini: tradidit enim vobis
Dominus ciuitatem: sitque ciuitas hæc anathema:
& omnia quæ in ea sunt, Domino: sola Rahab me-
retrix viuat, cum vniuersis qui cum ea in domo
sunt: abscondit enim nuncios quos direximus. Vos
autem cauete, ne de his, quæ præcepta sunt, quip-
piam contingatis, & sitis præuaricationis rei, &
omnia castra Israel sub peccato sint, atque turbentur.
Quidquid autem auri, & argenti fuerit, & vaso-
rum æneorum ac ferri, Domino consecretur, reposi-
tum in thesauris eius. Igitur omni populo vociferan-
te, & clangentibus tubis, postquam in aures mul-
titudinis vox sonitusque increpuit, muri illicò cor-
ruerunt: & ascendit vnusquisq; per locum, qui contra
se erat; ceperuntque ciuitatem, & interfecerunt
omnia quæ erant in ea, à viro vsque ad mulierem,
ab infante vsque ad senem, boues quoque, & oues,
& asinos in ore gladij percusserunt.* Infra quoque.
*Vrbem autem, & omnia quæ erant in ea succende-
runt.* Subiungitur postea dira hæc imprecatio
facta à Iosue de instinctu, vt par est credere id-
que eo fine, vt æternum in ruderibus Ierichun-
tinis extaret monumentum diuinæ potentiæ, &
vindictæ in impios eius ciues, prout ex Mas-
sio, Aria Montano, & aliis colligitur: *In
tempore illo imprecatus est Iosue, dicens: Male-
dictus vir coram Domino, qui suscitauerit, &
ædificauerit ciuitatem Iericho. In primogenito suo
fundamenta illius iaciat, & in nouissimo liberorum
ponat portas eius.* Quæ dira maledictio impleta
fuit in Hiel, qui Ierichuntem reædificans filios
amisit, vt patet 3. *Reg. 16.* vbi dicitur. *In diebus
eius ædificauit Hiel de Bethel Iericho, in Abiram
primitiuo suo fundauit eam, & in Segab nouissimo
suo posuit portas eius, iuxta verbum Domini, quod
locutus fuerat in manu Iosue filij Nun.* Muri etiam
135. huius ciuitatis prodigioso euentu corruerunt,
non quidem supra terræ superficiem manentes;
sic enim impedirent milites ingredi ad illam
concremandam, sed vt Rabini apud Tostatum,
Lyranum, Serarium, & Magallianum testantur,
muri vrbem ambientes à terra absorpti planum
Israelitis ingredientibus ad prædam aditum fe-
cere. Dehiscens enim terra totam hanc molem
ad superficiem vsque sinu suo concidit. Vnde
Caietanus inquit; *Maiori miraculo sub terram
cassurus erat murus, vt Israelitæ non impedirentur
à ruinis muri, sed liberum haberent ingressum cir-
cum circa in ciuitatem.*

Quamuis autem prodigiosæ, & omnino sin-
136. gularis ac extraordinariæ huius Vrbis ruinæ
causæ plures assignentur à Doctoribus, à Iose-
pho quidem, Theodoreto, & aliis, quod Deus
Ierichuntem primam hostilem vrbem sibi quasi
primitias Chananææ deposceret; primitiæ enim
integræ Deo persolui debebant, ab aliis verò, vt
Deus ostenderet, quod ipsius solius vi hæc par-
ta esset victoria, & Iericho expugnata, cum in
cæteris vrbibus subigendis Hebræi acriter decer-
tarint, & eas insultu militari superarint. Sine
dubio tamen id contigisse videtur in exemplum
seueræ vindictæ cæteris Chananææ vrbibus
propter sceleratissimam vitam quæ in ea ageba-
tur. Hæc autem flagitiosissimæ vitæ ratio præ- 137.
cipua erat quod Iericho ciuitas Veneris, & Lu-
næ Dearum cultui emancipata erat, vt de Co-
rintho legitur in Strabone *lib.* 11. de Babilone
apud Baruch *cap.* 5. & apud Herodotum *lib.* 1.
& alios de Atellana vrbe, aliisque consimilibus,
vbi lupanaria in Veneris, aut Lunæ honorem
omni spurcitiarum genere plena instituta erant.
Quod autem Iericho bis Veneris, & Lunæ si-
mulachris addicta esset non pauca fidem faciunt.
Præcipuè ipsum nomen Iericho. *Iericho* quippè
Luna interpretatur, inquit D. Gregorius *homil.* 8.
in cap. 11. *Luc.* Vrbes enim vigente paganismo
ex diis quibus inseruiebant vocari solitas testes
sunt, Carthago dicta Iunonia à Iunone, Helio-
polis à solis cultu, Diospolis à Ioue, Heraclea
ab Hercule. *Luna autem* (inquit D. Gregorius
supra) *in sacro eloquio pro defectu carnis ponitur.*
Deinde, quia meretrices lunæ adductæ, & sacræ
erant, vt luculenter Strabo *lib.* 2. *Geog.* loquens
de Comana vrbe sic: *Conueniunt eò homines sub
exitu Deæ (Lunæ) vndique ex vrbibus, & agro
viri, & mulieres ad festiuitatem semperque etiam
alij multi peregrini causa votorum, & sacrificia
Deæ exhibendi gratia ibi degunt, Delicato victu
viuuntur incolæ, & omnia ipsorum prædia vitibus
sunt consita. Multæ ibi sunt mulieres corpore quæ-
stum facientes, quarum pleraque sunt sacræ. Nam
vrbs hæc quasi parua quædam est Corinthus quod hic
quoque propter multitudinem meretricum Veneri
sacrarum plurimi peregrè agebant, ac festos dies
agitabant.* Præterea quia mulieres corpore quæ-
stum facientes, seu amantes scortationes cole-
bant, & aduocabant Deam Lunam, prout ex
Plutarcho de Iside docet Cælius Rhodiginus 138.
lib. 5. *lect. antiq. cap.* 6. Forsan ob eam causam,
quod existimarent Lunam ab Endymione ama-
tam, atque in eo suscepisse filias quinquaginta,
vt ex Pausania docet idem Rhodiginus *lib.* 20.
cap. 6. Accedit, quod Rahab meretrix in ciuita-
te notissima erat, & veluti sacra, vt propterea
domus ipsius à Regis ministris minimè violata
est, nec in eam sunt ausi ingredi, vt explorato-
res vi auferrent, sed foris stantes dixerunt. *Educ
viros qui ingressi sunt ad te.* Quia scilicet sacra-
rum meretricum ædes maximo in honore erant
apud Lunæ cultores, ac Veneris, atque instar
asyli cuiusdam habebantur. Item accedit, quod
prout Rabbi Salomon apud Lyranum, & Abu-
lensem, quem plerique ex Rabbinis sequuntur,
existimat, quod omnes illarum regionum Dy-
nastæ apud Iericho domos ædificauerant (prout
ait Ægydius Camartus *de rebus gest. Eliæ Prophet.
cap.* 8. §. 2.) *in quibus magnam anni partem con-
sumebant, vt libidini, ludis, & otio cum meretri-
cibus illis sacris vacarent, id enim fiebat in honorem
Lunæ, & Veneris.* Subiungit Camartus: *Inde
factum est, vt Iericho diuitiis omnibus abundaret,
cum omnium vicinarum gentium opes in eam veluti
ad sacrum aliquod prostibulum confluerent.* Causa
autem talis concursus erat loci Ierichuntini ferti-
litas, amænitas, & abundantia, quæ maxima erat,
vt habent Strabo *l.* 16. *Geograph.* Plinius *l.* 5. *c.* 14. 139.
Iosephus *de Bello Iudaic. l.* 5. *c.* 4. & *l.* 1. *c.* 5. vbi: *Ie-
richus pinguissima Iudææ regio, & palmarum pluri-
mum, & balsamum nutrit.* Veneris namque illece-
bræ sunt soli, terræque fœcunditas. Iusto igitur
Dei iudicio perpetuo anathemati damnata ciui-
tas exemplum iræ Dei in libidinosos, Veneri-
que deuotos offert, & ad aures loquitur Prin-

cipibus ne similes scortantes ganneones in ciui-
tatibus degere sinant, si volunt eas saluas, &
incolumes conseruare. Vel saltem casu quo ne-
141. cessarium sit huiusmodi piacula tolerare, non
fiat nisi cum cautionibus relatis, aliisque, quas
Sanctus ipsorum zelus, & amor Iesu Christi Re-
demptoris suppeditabit?

Non prætermittendum, Bartholomeum Fer-
142. nandez clericum Hispanum, cum quæstionem
moralem de hac re edidisset Mediolani impres-
sam *ann.* 1642. eam postea ad Summum Pontifi-
cem SS. D. N. Innocentium X. dedicare volen-
tem, in epistola dedicatoria ad eundem Sanctis-
simum hæc scripsisse postquam plura dixerat,
quibus scorta, & meretrices de medio tolli de-
bere, pro casu videlicet, quo id fieri posset,
suadebat. *A multis annis coger in scripturis sacris,
in quibus vox resonat Spiritus sancti, hanc Ecclesia
christiana docere veritatem manifestè, & clarè pro
mea imbecillitate. Neque ad hoc visiones, & reuela-
tiones defuerunt. Cum enim aliquando (vt de in-
numeris aliis taceam) conclusiones phylosophicas
Beato Dominico de Guzman meo conterraneo, qui
sacrum Prædicatorum Ordinem fundauit, deuotè
dedicassem, in modo ineffabili in Beati ipsius Do-
minici specie spiritum audiui dicentem. Serue ne-
quam, alias volo vt conclusiones defendas. Curren-
te autem tempore, hoc est, anno sequenti, noctu
mihi in area dormienti spiritus alius apparuit ma-
nifestior, in eiusdem Beati Dominici specie monens,
& suadens, vt pro modulo meo hanc veritatem præ-
dicarem, quod non liceat à consilio, & ex industria,
dum videlicet comprehendi, & puniri possunt à Re-
publica permittere scortatores, & meretrices.* Hæc
ille. Quæ etsi cum pia intentione dicta sint, non
maiorem fidem merentur, quàm ea, quæ simili-
bus reuelationibus, quæ sæpiùs sunt fallaces
imaginationes, à prudentibus adhibetur.

143. Sed placet vltimò hic adiungere quæ anti-
quus, & grauis Doctor Ordinis nostri Ioannes
Beêts *in opere de Præceptis Decalogi præcepto 6.
exposit.* 3. quod rarò inuenitur, contra luxuriæ, &
luxuriosum nequitiam scripsit, quæ ad intentum
deseruient, pro meretricij abominatione, & quan-
tum fieri potest, extirpatione. Sic autem ille.
*Ad sciendum autem malitiam, & grauitatem pec-
cati Luxuriæ notandum quod luxuriosus vndique
malè, & peruersè se habet, scilicet ad seipsum, ad
Deum, ad Angelum, ad diabolum, & ad proxi-
mum. Primò inquam luxuriosus male se habet ad
144. se ipsum. Et primò quidem ad animam, secundò
ad corpus. Ad animam autem malè se habet mul-
tipliciter secundum quod luxuria multipliciter de-
145. rogat nobilitati, & dignitati animæ. Habet nam-
que anima humana primo nobilitatem naturæ, quæ
magna est, quia ad imaginem Dei factus est homo
secundum animam. Gen. 2. & 9. Ecclesiast. 17. Deus
de terra creauit hominem, & secundum imaginem
suam fecit illum. Hanc imaginem Dei viuam, &
veram proiicit luxuriosus in lutum, & ideo luxu-
riosi cum luto proiiciuntur in mare inferni Psal. 17.
Vt lutum platearum delebo eos. Dignitatem animæ
esse cœlestem, attendebat quidam philosophus, qui
dixit, cum tentatus vellet peccatum perpetrare. Eru-
besce cœlum intrare in cœnum. Et per hoc auertit
se à peccato, quod facere volebat. Si nefas esset ima-
ginem crucifixi, vel beatæ Virginis in lutum proii-
cere, quantum nefas est imaginem sanctæ Trinitatis
turpitudine luxuriæ inquinare? Vnde super illud
Psal. Domine in ciuitate tua imaginem ipsorum ad
nihilum rediget, dicit Glossa, quia ipsi iniqui in sua
terrena ciuitate imaginem Dei ad nihilum redege-
runt; ideo Deus in ciuitate sua cœlesti imaginem
ipsorum ad nihilum rediget, quia beatitudine pri-
uabuntur, cuius capacitas est ex imagine. De tali-
ter per luxuriam imaginem inquinantibus dicitur
Naum. 2. Facies eorum, vt nigredo ollæ. Et Eccle-
siast. 47. Inclinasti fœmora tua in mulieribus, &
post dedisti maculam in gloria tua. Secundò anima
habet nobilitatem gratiæ, cui etiam aduersatur lu-
xuria. Hæc nobilitas tanta est, vt seruos diaboli
faciat filios, & heredes Dei, & ei similes. De 146.
qua similitudine Psalm. Signatum est super nos lu-
men vultus tui Domine, & intelligitur de lumine
gratiæ, de quo Psalm. In lumine tuo, scilicet gratiæ,
videbimus lumen. Hanc similitudinem vilipendunt
luxuriosi gratiam Dei transferentes in luxuriam,
præeligentes similitudinem porcinam diuinæ. De hoc
Hieronymus dicit, quod per luxuriam polluuntur in
homine omnia honesta, id est bona gratiæ. Dicit
enim Palma vitiorum, id est victoria vitiorum, est
honesta polluere: tunc enim de aliquo vitia benè
triumpharunt, cum per peccatum luxuriæ honesta
in eo polluerunt. Tertiò habet anima nobilitatem
suæ redemptionis, de qua Augustinus. O anima 147.
pretiosa non auro redempta, vel opibus, sed agni
immaculati sanguine, attende, quantum valeas,
quod pro te datum sit, cogita, noli te ipsam trade-
re in perditionem, pro qua Christus suum pretiosum
effudit sanguinem. Et Apostolus 1. ad Corinth. 6.
Empti enim estis pretio magno, glorificate, & por-
tate Deum in corpore vestro. Huic nobilitati ani-
mæ similiter aduersatur luxuria. Vnde Bernardus.
Væ mihi, si talentum mihi traditum negligenter
tractauero pretioso sanguine agni immaculati magis
appretiatum. Si enim stillas Dominici sanguinis in
vase aliquo haberem, diligens custos proculdubio
existerem; quanto magis diligenter debeo tractare,
& seruare sanguinem Christi magis appretiatum,
quem effudit pro animæ redemptione. Quartò ani-
ma habet nobilitatem diuinæ inhabitationis, ex quo
est templum Dei 1. Corinth. 3. Nescitis, quo- 148.
niam templum Dei estis, & Spiritus sanctus habi-
tat in vobis. Siquis violauerit templum Dei di-
sperdet illum Deus. Hoc autem facit luxuriosus.
Et post. Templum Dei sanctum est, quod estis
vos. Et 1. Corinth. 6. Nescitis, quoniam cor-
pora vestra templum sunt Spiritus sancti, qui in vo-
bis est, quem habetis à Deo, & non estis vestri.
Sequitur: Empti enim estis pretio, &c. Ista digna
creatura, & mundum Dei templum inquinatur per
luxuriam. Vnde de luxuriosis benè inquit Psalm.
Deus venerunt Gentes in hæreditatem tuam, pollue-
runt templum sanctum tuum. Super illud: Portate
Deum in corpore vestro dicit Glossa: Si tibi non
parcis propter te, parce tibi propter Deum, qui te
fecit templum suum. Quintò anima habet dignita-
tem diuinæ desponsationis: est enim sponsa Christi, 149.
vt patet in Cant. & Osee: Sponsabo te mihi in fide,
misericordia, & miserationibus. Idcirco luxuriosus
agit contra hanc animæ dignitatem, quia exponit
animam sponsam Christi violandam coram oculis
sponsi Christi sui, quod non impunè feret. Prouerb. 6.
Zelus, & furor viri, scilicet Christi, non parcet in
die vindictæ, nec acquiescet cuiuscumque precibus,
nec accipiet pro redemptione dona plurima. Sextò,
anima habet nobilitatem viuacitatis suarum poten- 150.
tiarum, secundum quam per intellectum Deum, &
seipsam cognoscit, per voluntatem Deum diligit, &
per memoriam ipsius recordatur. Isti nobilitati lu-*
xuria

xuria aduersatur, quia priuat animam vigore, & viuacitate, & exercitio istarum potentiarum Ecclesiast. 25. Nequitia mulieris immutat faciem eius, id est cor eius, quod mutatur de homine rationali in pecus irrationale, & obcæcauit vultum suum, id est intellectum, qui in luxuriosis obtenebratur, tanquam vrsus, qui propter ferocitatem, & nequitiam frequenter priuatur visu Iob 24. Oculus adulteri obseruat caliginem. Et bene assimilatur luxuriosus vrso. Daniel. 7. Apparuit secunda bestia, quasi vrsus. Nam, sicut vrsus ducitur ad captiuitatem per mel positum vsque ad foueam: ita & luxuriosus. Prouerb. 14. Est via, quæ videtur hominibus recta, nouissima autem eius ducunt ad mortem. Sunt alia animæ nobilitates, quas gratia
151. breuitatis omitto. De omnibus his simul inquit Bernardus. O anima Dei illustrata imagine, decorata similitudine, donata spiritu, redempta Christi sanguine, reputata cum Angelis, particeps beatitudinis, consors diuinitatis, quid tibi cum carne? Secundò luxuriosus malè se habet ad corpus suum
152. illud deturpando. Prouerb. 6. Turpitudinem, & ignominiam congregat sibi, & opprobrium eius non delebitur 1. Corinth. 6. Omne peccatum, quodcunque fecerit homo, extra corpus est, qui autem fornicatur in corpus suum peccat, super quo verbo dicit Glossa: cætera peccata animam maculant, fornicatio autem non solum animam, sed etiam corpus inquinat. Vnde Deus non fecit hominem secundum corpus prostratum ad lutum, sed erectum ad cœlum Ecclesiast. 17. Deus creauit hominem rectum. Seneca: Cætera animalia deiecit ad pastum, hominem ad sydera erexit. Augustinus: Sicut superbia de Angelo fecit diabolum, sic luxuria facit de homine porcum. Bernardus: Nihil bestialius homine, qui est ratione vigens, sed non ratione viuens. Psalm. Homo cum honore esset non intellexit, comparatus est, &c. Vnde luxuriosi sunt, vt stercus terræ, quo nihil est vilius. Ecclesiast. 9. Mulier fornicaria quasi stercus in via conculcabitur. Seneca: Quidam delectantur in senectute fieri continentes, qui tunc diligunt seruare castitatem, quando libido spernit eos habere seruos; tales non habebant præmia, qui non habuerunt laborum certamina, scilicet in iuuentute corpus à fœditate luxuriæ compescendo. Et præcipuè luxuriosus in proprio corpore peccans contumeliam fecit humanitati Christi, & deitati, cui coniuncta est, propter quam coniunctionem etiam corpus humanum ad magnam deuenit dignitatem. Vnde Leo Papa in serm. de Natiuitate Domini: Agnosce, ò Christiane, dignitatem tuam, & diuinæ consors factus naturæ noli in veterem vilitatẽ degenere conuersatione redire. Notandum etiam, quod luxuriosus adhuc aliter malè se habet ad se ipsum propter multa mala luxuriam præcedentia, concomitantia, & subsequentia, omnibus enim illis voluntariè se implicat luxuriosus, cum non luxuriando
153. posset ab illis manere absolutus. Primò enim præcedit luxuriam magna anxietas, de qua Hieronymus. Appetitus fornicationis anxietas est, satietas pœnitentia. Sub ista anxietate comprehenduntur multa mala, vt molestiæ, vigiliæ, timores, sollicitudines, quæ omnia Dominus Spinas vocat Oseæ 2. dicens sepiam viam tuam spinis. O quantæ præcedunt vigiliæ, quàm modicum festum sequitur. Secundò præcedunt sæpe graues expensæ 29. Prouerb. Qui nutrit scortum perdit substantiam. Luc. 15. de filio prodigo qui dissipauit substantiam suam viuendo luxuriosè. Tertiò concomitatur erubescentia quam ostendit absconsio. Iob 24. Oculi adulteri, &c. Hæc erubescentia ostendit indecentiam luxuriæ, quoniam erubescentia est fuga rei indecentis. Quartò sequitur luxuriam pœnitentia. Vnde Prouerb. 5. de muliere fallaci, quæ voluptas intelligitur dicitur: Nouissima autem illius amara quasi absynthium. Et quidam qui sibi abscidit linguam vt vehementia doloris temperaret vehementiam tentationis dixit: Absit vt tanti emam vnde pœniteam. Quintò sequitur fœtor, & fœditas. Senec. In voluptate nihil est magnificum, nihil quod naturam Deo proximam deceat. De hac Ioel: Computruerunt iumenta in stercore suo. Gregorius: Iumenta in stercore suo computrescere est homines in fetore luxuriæ vitam finire. Et in Psalm. Disperierunt in Endor, facti sunt vt stercus terræ. Endor interpretatur fons generationis; vnde Endor est illa pars quæ operi carnali, & generationi deseruit. Propter hanc fœditatem comparatur luxuriosus sui. Prouerb. 11. Circulus aureus in naribus suis mulier pulchra, & fatua. Sus si videret ex vna parte luti volutabrum, & ex alia parte lectum roseum prius curreret ad volutabrum: sic tales immunditiam luxuriæ præponunt delitiis paradisi. Sextò sequitur luxuriam infamia. Prouerb. 6. Opprobrium eius 154.
non delebitur. Ecclesiast. 23. In plateis ciuitatis vindicabitur, quasi pullus equinus fugatur, & vbi non sperauit apprehendetur, & erit dedecus omnibus, quia non intellexit timorem Domini. Quod prius exposui de adulterio expositione prima huius præcepti 3. cap. Septimò sequitur luxuriam quandoque occisio 2. Reg. 11. Interfectus est Amon quia corrupit Thamar. Hieronymus: Quotidie sanguis mœchorum funditur, adulteræ damnantur Prouerb. 7. dicitur de muliere mala. Multos vulneratos deiecit fortissimi quique interfecti sunt ab ea. Num. 24. hoc peccatum præ cæteris elegit Balaam propter quod interfecti sunt 24. millia hominum. Daniel. 13. Senes qui exarserunt in Susannam interfecti sunt. Octauò sequitur luxuriam mirabilis seruitus, ita vt etiam potentissimi Principes seruierunt mulieribus.
Vnde Hieronymus: Quid Salomone sapientius, & 155.
tamen victus, & infatuatus est amore mulierum. Eccles. 19. Vinum & mulieres apostatare faciunt etiam sapientes. Hieronymus: In serico, & in pannis eadem libido dominatur, nec regum purpuras, nec mendicantium spernit squalorem. De hoc Tullius: Ego illum seruum dicam cui mulier imperat, leges imponit, vocat veniendum est, eiicit abiiciendum est, poscit dandum est, minatur extimescendum est. Nec solum luxuriosus efficitur seruus mulierum, sed etiam proprij corporis quod vilissimum est. Vnde Hieronymus: Nihil vilius quàm à carne vinci, nihil gloriosius quàm carnem vincere. Tertiò princi-
paliter luxuriosus malè se habet ad Deum, quia per 156.
nullum peccatum Deus tantum vilipenditur, eique tanta contumelia exhibetur sicut per luxuriam, quod patet multipliciter. Primò propter peccati luxuriæ vilitatem, quia nullum aliud vilius, nec magis fœdum, vt prius patuit. Secundò propter eius communitatem, & vniuersalitatem, quia luxuria est velut vniuersale diluuiũ omnes submergens nobiles sapientes, potentes. Prouerb. 8. Multos vulneratos deiecit fortissimi quoque ab ea interfecti sunt. Augustinus: Quid fortius Samsone, quid Dauide sanctius, quid Salomone sapientius, & tamen hi omnes per luxuriam superati sunt. Tertiò per luxuriam Deo maior contumelia infertur, quia luxuriosus illud dulcius reputat quod Deo magis displicet. Magis enim amat interdum coniugatam turpem, quàm solutam pulchram; vnde non videtur quærere in peccato suo voluptatem, sed Dei contume-

legitur de quodam heremita habitante in deserto
omnibus virtutibus ornato, qui cum summa esset
abstinentia cœpit habere sanctitatis præsumptionem,
ad quem accessit diabolus in specie pulcherrimæ mu-
lieris per heremum errantis, quæ in speluncam eius
se iniecit, & eius prouoluta pedibus rogabat eum, vt
eius misereretur errantis ne bestijs exponeretur. Ille
compatitur ei, causas erroris quærit, illa multa fingit.
Ad vltimum post blandimenta verborum, & tactus
decipitur, & dum libidinem explere vellet eum
vlulans, & derisione euanescit, tunc multitudo dę-
monum, quę spectaculo aderat maximo cachinno ir-
ridens clamauit: O monache qui vsque ad cœlum te
extollebas vsque ad infernum dimersus es, qui con-
fusus, & desperans, & consortia bonorum fugiens
ad seculum rediens fit dæmonum præda. Quartò
163. *ex hoc patet quod luxuria diabolo placet, quia cum*
maxima instantia, subtilitate, & diuturnitate, dili-
gentia, & labore de hoc peccato tentat, vt homines
maximè bonos in hoc peccatum deiiciat. Gregorius:
Assidua tentatione tentat vt saltem tædio vincat, &
cum vicerit gaudet. Ecclesiast. 18. Si præstes ani-
mæ tuæ concupiscentias eius, dabit te in gaudium ini-
164. *micis tuis. Legitur in vitis Patrum: cum filius cu-*
iusdam Sacerdotis idolorum mansisset solus in tem-
plo, vidit ibi venire principem dæmonum inuestigan-
tem de actibus singulorum dæmonum. Vnus dixit
quod prelia concitauit, & effusionem sanguinis, &
fecit illum cædi. Alius dixit quod multas naues sub-
mersit, & homines occidit spatio viginti dierum, &
similiter fecit illū cędi. Tertius dixit, quod in nuptijs
seditionem concitauit vbi sponsus, & sponsa, & mul-
ti alij sunt occisi in decem diebus, & fecit eum simi-
liter verberari. Quartus dixit, quod per quadraginta
annos in heremo fuerat tentans vnum monachum, &
vix eum in ipsa nocte fornicari fecerat. Quo audito
surrexit diabolus osculans eum, & dyadema suum
posuit super caput eius, & suum fecit conscendere so-
liū dicens: Magnam rem fecisti. Quod audiens puer
cogitauit quod erat magnum esse monachum, &
postmodum factus est monachus. Sextò principa-
liter luxuriosus malè se habet ad proximum, quod
165. *tripliciter ostenditur. Primò per hoc quod aufert*
ei non sua, sed seipsum. Prouerb. 6. Non grandis
culpa est cum quis furatus fuerit, qui autem adulter
est propter cordis inopiam perdet animam suam.
Quod enim aliquis adulter est accidit propter cordis
inopiam: nam si cor haberet indignaretur subiici
vilissimæ parti suæ, & pro tam vili lenocinio se dari
vel propter cordis inopiam, id est propter sapientiæ
defectum. Secundò pro hoc quod ille qui hoc vitio
laborat nulli fidem seruat. Vnde 1. Reg. Dauid
fidelem militem fecit occidi pro vxore illius, & 2.
Reg. Amon sororem suam Thamar corrupit. Tertiò
pro hoc quod per hoc vitium aliquis aufert primo
proximo hæreditatem suam. Ecclesiast. 23. Omnis
mulier relinquens virum suum peccauit statuens hæ-
166. *reditatem ex alieno matrimonio*, &c. Hæc omnia
Ioannes Bcëtz, quæ etsi quadantenus fusiora,
prætermitti non debuere, ob antiquitatem, &
pietatem authoris, & in odium meretricis, de
quo in hoc consulto.

CONSVLTVM XLVII.
De quodam matrimonio per metum celebrato.

SVMMARIVM.

Casus series. num. 1.
Responsio. n. 2.
Ex quibus verbis S. Scripturæ, & Concilijs indis-solubilitas matrimonij denotetur. n. 3.
In dubio matrimonij quid sit censendum. n. 4.
Pontificis definitio. n. 5.
Matrimonium in principio inualidum, post consummationem reuiuiscit. n. 6.
Huius sententiæ ratio. n. 7.
Et extenditur quando celebratum esset ex metu graui. n. 8.
An super hoc admittatur probatio in contrarium. num. 9.
Quæ contra valorem istius matrimonij notantur. num. 10.
Protestatio puellæ. n. 11.
Protestatio contraria facto non releuat. n. 12.
Protestatio cessat per actum subsequentem contrarium. num. 13.
Protestans an si non repetat in omnibus protestationem, censeatur ab ea recessisse. n. 14.
Instantiæ, & suasiones, &c. an releuent intentum. num. 15.
Quid quando proueniunt à Principe. n. 16.
Princeps semper censetur operari secundum leges. num. 17.
Quid quando instantiæ sunt importunæ. n. 18.
An commoueant virum constantem. n. 19.
Timor patris grauis an inualidare potuerit talem matrimonij contractum. n. 20.
Hic timor potuit esse reuerentialis. n. 21.
Et non potest annullare matrimonium n. 22.
Rotæ decisiones, & earum fundamenta n. 23.
Pallor in puellæ facie, an sufficiat ad intentum. num. 24.
De huiusmodi pallore varia authoritates. n. 25.
Dos virginum, & ornamentum pudicitia. n. 26.
Lacene virginis dictum. ibid.
Quid de lachrymis, suspirijs, gemitibus, &c. n. 27.
Aliquando sunt fallaces. n. 28.
Gemitus quid apud Virgilium. n. 29.
Comminatio facta an concludat pro inualiditate matrimonij. n. 30.
Parentes possunt dirigere filias ad matrimonium etiam leui coactione. n. 31.
Filiæ in casu grauis causæ tenentur parentibus obedire. n. 32.
Probabilior huius facti resolutio. n. 33.
Timor reuerentialis adminiculatus reddit irritum matrimonium. n. 34.
Singula quæ non prosunt, multa collecta iuuant. n. 35.
Quando hoc axioma procedit. n. 36.
Medium præsumitur probatis extremis. n. 37.
Media declarantur ex præcedentibus, & sequentibus. n. 38.
Media semper præsumuntur talia, qualia extrema sunt. n. 39.
Animus dignoscitur ab operibus operantis. n. 40
Maximè si verba iungantur. n. 41.
Et hæc omnia antecedentia, & consequentia sint. num. 42.
Hoc maximè procedit in actu de sui natura delectabili. n. 43.
Quæcunque animi declaratio videtur sufficiens ad ipsius demonstrationem. n. 44.
Protestationis in hoc matrimonio interuenientis expensio. n. 45.
Protestatio quid sit. n. 46.
Quando protestatio contraria facto non releuat. num. 47.
Preces importunæ irritant matrimonium. n. 48.

Referuntur

Referuntur Authores.n.49.
Huius sententia fundamentum.n.50.
S.Scriptura verba.n.51.
Eiusdem exemplum.n.52.
Extrauagans Execrabilis Ioannis 22. de præbend. num.53.
Adducuntur etiã alij textus pro hac sententia.n.54.
Hæc sententia videtur extrema.n.55.
Sententia quæ media via incedit est eligenda.n. 56.
Videtur esse magis communis.n.57.
Huius secundæ sententiæ fundamentum.n.58.
Confirmatio.n.59.
Preces importunæ factæ ab eo cui debetur reuerentia cadunt in virum constantem.n.60.
Malum intolerabile subdito esse superioris contrariam voluntatem habere.n.61.
Maior abundantia, & cautela non nocet, sed iuuat.n.62.
Preces minis coniunctæ causant consensum inuoluntarium.n.63.
Huius rei ratio.n.64.
An tale graue malum reperiatur in casu respectu teneræ puellæ.n.65.
Puella hæc potuit,& debuit timere.n.66.
Spectata natura patris.n.67.
Iustè potuit timere quia omni erat auxilio humano destituta.n.68.
In eo qui metum patitur ætas attendi debet. n. 69.
Ad timorem iustum non est necessariũ quod vis actu inferatur, sed sufficit timere ne inferatur.n.70.
Metus grauis est attendendus in ordine ad fragilitatem personæ, quæ illum patitur.n. 71.
Et sufficit probabilis suspicio.n.72.
Ponderatio metus reuerentialis puellæ.n.73.
Timorem reuerentialem solitariè sumptũ esse sufficiẽtem ad rescindendos quoscunq; contractus.ibidem.
Opposita sententia verior.n.74.
Tertia sententia verissima.n.75.
Pro præsenti quomodo sumi debet timor reuerentialis.num.76.
Timor pro pudore, & verecundia sumptus matrimonium non rescindit. n.77.
Timoris descriptio.n.78.
Leonardi Lessij sententia.n.79.
Sententia Martini Bonacinæ.n.80.
Thomæ Sanchez.n.81.
Eiusdem moderatio.n.82.
Eiusdem verba valdè ad nostrum intentum. n.83.
Non fuisse Sanchez sibi contrarium in hac sententia probatur.n.84.
Sententia Castri Palai.n.85.
Ægydij Conneb.n.86.
Pauli Layman de professione religiosi, de qua est eadem ratio, ac de contractu matrimonij.n.87.
Eiusdem verba.n.88.
Sententia Antonij Thesauri.n.89.
Sententia Zachariæ Pasqualigi.n.90.
Item sententia Ioannis Angeli Bossij.n.91.& seq.
Item Bartholomæi de Vecchis.n.93.
Item Tanneri.n.94.
Metus est difficilis probationis. n.95.
Pro eius probatione sufficiunt indicia.n.96.
Nimia auersio animi puellæ arguit metum. n.97.
Hæc auersio constat ex protestationibus. n.98.
Lachrymæ, suspiria, &c. signa sunt timoris. n.99.
Rotæ decisio ad probans.n.100.
Assidua repugnantia dormiendi cum marito notat matrimonium inuoluntarium.n.101.
Causæ,& causari est idem indicium.n.102.
Fuga est præsumptio dissensus matrimonij.n.103.

Pallor vultus indicium est timoris.n.104.
Mens quomodo per corpus pelluceat. n.105.
Animaduersio huius casus.n.106.
Verba Rotæ Romanæ. n.107.
In muliere an requiratur metus qui in virum constantem cadat.n.108.
An ad annullandum matrimonium requirantur minæ mortis. n.109.
Metus iste an videatur euacuatus.n.110.
Responsio negatiua.n.111.
Protestationes sunt sufficientes ad manifestationem dissensus.n.112.
Protestatio puellæ tempore consummationis.n.113.
Metus semel illatus quandiu durare præsumitur. n.114.
Et procedit apud omnes, vigente causa metus.n.115.
Decisio Ludouisij.n. 116.
Actus quicunque, etiam liberi, & læti, metum non purgant.ibid.
Oscula, amplexus, &c. an inducant metus purgationem, durante eius causa.n.117.
Quandiu censeatur durare causa metus. n.118.
Paria sunt quod quis compellatur, vel quod compelli possit.n.119.
Metus incussus huic puellæ præsumitur semper manere.n.120.
An valeat dicere, consensum in culpam purgasse metum.n.121.
Euacuatur hæc obiectio.n..122.
Quid si dicatur purgatum fuisse metum per cohabitationem.n.123.
Quid respondendum si dicatur, quod si voluisset puella potuisset fugere.n.124.
Rotæ Romanæ responsio.n.125.
Item alterius Rotæ Romanæ responsio, & additionum.126.
Responsio Additionatoris Præpositi.n.127.
Respondetur obiectioni de recursu ad Magistratum. num.128.
Impugnatio primæ rationis adductæ pro parte contraria.n.129.
Corruit fundamentum de dubio huius matrimonij ex aduerso allatum. n.130.
Rotæ Romanæ resolutio.n.131.
Alterius Rotæ decisio.n.132.
Alexandri consilium.n.133.
Fundamenta Sacræ Rotæ, & alierũ Authorũ.n.134.
In hoc matrimonio ad vnguem adimpletum videtur cap.cum locum de sponsal.n.135.
Exitus acta probat.n.136.
An iuuet pro parte aduersa, quod matrimonium per copulam animo maritali factam reuiuiscat.n.137.
Tale matrimonium non reuiuiscere variis Iuribus probatur.n.138.
Rotæ decisio.n.139.
Et procedit præcipuè quando defuit consensus.n.140.
Si doctrina contraria subsisteret quo casu procederet.num.141.
Ad quem casum applicari debeat illud de matrimonio præcedente.n.142.
Reiicitur fundamentum contrarium de nullitate protestationum.n.143.
Quando, & quo casu admittendum, protestantem debere repetere in omnibus protestationem.n.144.
An procedat quando agitur de metu illato ad consensum.n.145.
Quid sit iudicandum de instantiis, & suasionibus. num.146.
Qualiter timor reuerentialis adminiculatus sufficiens est ad irritandum matrimonium. n.147.

Pallorem

Pallerem, lachrymas, suspiria, &c. *demonstratur vera fuisse.n.148.*

Differunt pallor, & rubedo.ibid.

Comminationem factam non fuisse prepositionem reuerentia, & obedientia.n.149.

Quid hac adducta contendere videntur.n.150.

An si matrimonium hoc dissoluatur aliquod dedecoris puella afferatur.n.151.

Nullam notam infamia incurrere probatur.n.152.

Fæmina qua luxuriosè viri se subiecit an possit dici turpis persona.n.153.

Quid dicendum de merito illam in vxorem ducente. num.154.

Historia ex Sacra Scriptura 2.Reg.c.3.n.155.

Verba Leonis Papa in canon. Cum per bellicam. *num.156.*

Decisiones Sacra Rota pro simili casu. num. 157. & sequentibus, vbi etiam sunt particularia Summaria.

IESVS MARIA.

Casus series.

1. NVii Illustrissimus potens in opere, & sermone grauis, & seuerus erga filios, filiam 14. annorum in matrimonium tradere adolescenti perillustri cuidam destinauit; quod tamen puella sciens sæpius protestata est coram multis domesticis contra voluntatem suam esset, quin potius illud auersari. Pater nihilominus cum adolescente illo contractum conclusit, & de conclusione certiorem filiam fecit, media perillustri quadam fœmina, quam reuereri, & honorare tenebatur. Quo cognito, puella clarè dixit, nullatenus se velle cum tali iuuene matrimonium contrahere. Cœpit tunc fœmina illa ei suadere, vt opinionē mutaret, & patris voluntati annueret, qui, si hoc non egisset, contra ipsam ostenderet magna displicentiæ signa. Durante autem per plures dies huiusmodi continua suasione, tandem filia suasionibus fatigata, & valdè timens patrem grauem, & seuerum, dixit se consentire in tale matrimonium: cæterum incōtinenti, & immediatè cum pluribus personis suæ familiæ, exagerauit, suspirauit, & fleuit suam infelicitatem dicens, necessitatem se esse ad contrahendum contra suam voluntatem, & sine libero sui consensu. Adueniente postea nuptiarum die, quasi in agonia posita nolebat ad Ecclesiam accedere; sed eam fœmina illa solitis instantiis, & suasionibus ad Ecclesiam perduxit, præmissis tamen ex parte puellæ solitis suspiriis, & singultibus. Vnde, cum à Parocho interrogaretur, an vellet in coniugem, seu maritum illum perillustrem adolescentem acceptare, in respondendo *Si*, pallidissima instar mortuæ visa est. Item post isto modo contractum matrimonium ferè nunquam coniugem sibi datum in faciem aspexit, quin postea nocte adueniente, quando cum ipso in lectum ire debebat, & consumare matrimonium, absolutè protestata est illi fœminæ, se nolle id facere. Quæ propterea maioribus instantiis, imò ipsi comminando se relaturam patri, quomodo resisteret ipsius voluntati, ei suasit, vt cum marito dormiret, prout fecit amaro tamen planctu præmisso. Sequenti etiam die in lacrymis, & suspiriis versabatur, vt proinde necessarium fuerit, vt eadem fœmina eisdem instantiis, suasoriis fere quotidiè, & semper vteretur quando mariro adhærere debebat; versus quem etiam auersionem maximam ostendit. Quod causa etiam fuit, vt ipse maritus eam similiter auersari cœperit, itavt propterea inter vtrumque coniugem odia, & dissidia plura nascerentur. Tandem filia patri palam protestata est, se nullatenus viuere velle cum illo, etiamsi propterea vitam perdidisset. Quin etiam in talem morbum incidit, vt medici nullum pro ipso remedium repererint vsque adhuc, ipsa in mortis pallore præ animi passione perseuerante. Coactus idcirco pater fuit; generum ex ea patria in aliam mittere. Quæritur, ergo an hoc matrimonium validum, seu potius irritum, & nullum censeri debeat ob defectu voluntarij consensus.

Responsio.

PRo huiusmodo matrimonij validitate, & in- 2.
dissolubilitate militat primò, quod coram Pa-
rocho, testibus, & cum nullo impedimento
consanguinitatis, vel affinitatis, aut simili, con-
tractum sit, imò consummatum, vt supponitur,
quo casu procedit à fortiori illud Genes. 2. &
Matth. 19. *Erunt duo in carne vna*; specialiter
Matth. 19 *Iam non sunt duo, sed vna caro*, &
immediatè: *Quòd Deus coniunxit, homo non se-
paret.* Quibus denotatur omnimoda indissolu-
bilitas matrimonij; prout ex Conciliis Illiberi-
tano, Grangensi, Mileuitano, Agathensi, Afri- 3.
cano, Metensi, sexta synodo, & Tridentino;
Summorum Pontificum, præsertim Innocent. I.
& Leonis I. decisionibus; Patrumque testimo-
niis, & Ecclesiæ traditione passim confirmant
Doctores, Scholastici, Theologi, & Summistæ,
qui de Sacramento Matrimonij scripserunt. Mi- 4.
litat secundò, quod ea, quæ pro parte aduersa
adduci possunt, ad summum probant, dubium
esse, an hoc matrimonium sit validum, necne.
In dubio autem Matrimonij validi, cum pro se
habeat iuris præsumptionem, per notata à Feli-
no *in cap. causam Matrimonij num. 6. de offic de-
leg.* Gomez *variar. lib.2. cap. 14. num.27.* & San-
chez *de matrimon. lib. 4. disp.9. num.9. & 12. &
disp. 10. num.7.* pro valido censendum. Eò etiam
matrimonium inter fauorabilia sit maximè fauo-
rabile, *cap. videtur qui matrimon. accus. poss. cap.
ex litteris de probat. cap. licet ex quadam de testib.
& cap. fin. de sent. & re iudic.* DD. ibidem, spe-
cialiter Stephanus Gratian. *discept. forens. tom 4.
cap.692. num. 7.* Mascard. *de probat. tom. 2. concl.
1027. aliàs 1023. num.1.* & Rota coram Robuste-
rio *decis.117. num.2. & 4.* Et ita in fauorem ipsius
matrimonij iudicandum esse. *cap. duobus §. fin. de
sentent. & re iudic.* vbi Summus Pontifex defi-
nit, quod duobus Iudicibus diuersas proferenti-
bus sententias, præfertur, & tenet sententia pro
reo, seu in fauorem rei, quod subdit fallere in
causa fauorabili, matrimonij scilicet, libertatis,
dotis, seu testamenti, quibus in casibus vult te-
nere sententiam pro actore promulgatam. Ex
quo textu Glossa *verb. in liberali in d. cap. Ex lit-
teris de probat.* elicit hanc doctrinam generalem,
scilicet, quod dubio iudicandum sit pro matri-
monio, quam approbant communiter Doctores
in cap. ex parte despons. & plurimi alij, videlicet
Panormitanus; Cardinalis, M. Antonius Cuccus,
Patisius,

5. Parisius, Hieronymus Gratianus, Mascardus,
Menochius, Nauarrus, Gallus, Aloysius Ricceius, Gutierrez Barbosa, Franciscus Molinus,
Sanchez, Sayrus, Reginaldus, Basilius Pontius,
Lopez, & alij, quos refert, & sequitur Ioannes
Angelus Bossius *de matrimon. c.5. § 46. num.127.*
6. *& sequentibus.* Tertiò, quia dato, nec concesso,
quod in principio inualidum fuerit ante consummationem, post illam tamen reuixisse, &
validum fore ex eo euincitur, quod copula, seu
consumatio matrimonij cum animo maritali
(qualis præsumitur in præsenti) saltem secundum ius antiquum, quod, & modò viget, vbi
non est publicatum, & acceptatum Tridentinum, arguit consensum in matrimonium, *cap.
tuæ nos, & cap. is qui fidem de sponsal. cap. attestationes de desponsat. impuber. & cap. vnic. eod. tit.
in 6* & DD communiter, quorum plures referunt, & sequuntur Gutierez *de matrimon. cap. 27.
num.4. cap. 40. num.3. & cap. 70* Sanchez *lib. 1.
disp. 49. num. 1. & lib. 3. disp. 40. num. 2.* Basilius
Pontius *lib. 2. cap. 12. num. 3* Hurtadus *disp. 3. disp.*
7. *14. num. 51.* Ea scilicet ratione, quod Ecclesia
præsumit tunc adesse consensum coniugalem,
saltem tacitum per eandem copulam præstitum,
& non delictum, quale esset, si post contractum
matrimonium sine debito consensu subsecuta
fuisset talis copula, quia tunc esset merè forni-
8. catia. Quod etiam extenditur pro casu, quo
matrimonium præcedens celebratum esset ex
metu graui; & timore mortis Couarruuias 1.
p. cap. 4. §. 1. n. 11. Mascardus *de probat. concl. 1031.
num.* 10. Menochius *lib. 6. præsumpt. 4. num. 31.* &
9 alij apud ipsum. Et est adeo certum, vt non admittatur probatio in contrarium, cum sit præsumptio iuris, & de iure; nam contra præsumptionem iuris, & de iure non admittitur regulariter probatio, Glossa *in cap. is qui fidem de spons.*
Mascardus, Menochius, Cuccus, & alij, apud
Barbosam *tom. 2. collect. lib 4 tit. 1. cap. 30. num. 40.*

Specialiter quartò, quia ea, quæ contra ip-
10. sius valorem in casu notantur, leuia videntur.
Primò illud de protestatione puellæ coram sua
11. familia, facta ante contractum, de voluntate
non consentiendi in ipsum, & post contractum,
de voluntate non dormiendi cum sponso, aut de
non consumendo matrimonio. Non solùm,
quia protestatio contraria facto non releuat, *l.
cum in plures §. locatur, ff. locati cap. gratum de*
12. *offic. deleg.* Oldradus, Baldus, Cephalus, Surdus, Tuschus, & alij apud Barbosam *in axiomat.*
13. *iur. axiom. 194. num. 1.* sed etiam, quia protestatio
tollitur, & cessat per actum subsequentem contrarium. Cephalus, Cranetta, Surdus, Menochius, & Rota *decis. 539. num. 6.* apud Farinacium *part. 2. recent.* Et protestans, si non repetat in omnibus protestationem, censetur ab ea
14. recessisse. Rota apud Paulum de Rubeis *decis. 29.
num. 19. & decis. 91. num 12. tom. 2. diuers* aliàs *p 6.
recent.* Hæc autem in præsenti casu non contingunt.

Secundò id quod etiam notatur de instantiis,
15. & suasionibus, seu, quod idem est, de precibus,
& blanditiis, parum releuat intentum, non solùm quia importunæ, & molestæ non erant, quo
casu nihil penitus cogere, etiam si à Principe
16. prouenirent, colligitur à contrario sensu *ex l.
fin. C. de his quæ*, vbi *venditiones, donationes, transactiones, quæ per potentiam extortæ sunt, præcipimus infirmari*, nam extorquere violentiam significat *l. fidei commissa §. si rem ff. de legat. 3.* Et quia
alias Principibus nihil petere liceret, cum tamen
vnde iura nascuntur iniuriarum occasio præsumi
non debeat, *l. meminerint C. vnde vi.* Et ex opposito Princeps semper censetur operari secundum 17.
leges, *l. ex imperfecto C. de testament. l. si heredem
C. de inoffic. testam. l. Papinianus §. Imperator ff.
eodem.* Sanchez *lib. 4. de matrimon. disp. 7. num. 1.*
Basilius Pontius *lib. 4 cap. 5. num. 13* Bossius *c. 52.
§. 7. num. 112. & 113.* In specie id etiam dicens
ex Vasquio, & Genuensi de matrimonio contracto ad simplices preces, vel rogatu Principis.
Sed etiam quia dato quod essent importunæ, 18.
quales sunt illæ quæ sunt instantissimæ, sæpius
repetitæ, & inculcatæ, adhuc tamen non sunt
sufficientes ad annullandum matrimonium, &
quod non videntur habere tantam vim, vt virum constantem commouere debeant. Prout ex 19.
Iuristis tenent Abbas, Rolandus, Antonius Gabriel, & alij, ac ex Theologis Henriquez, Lopez, Villalobos, & alij, quos sequitur Bossius
supra num. 118. quibus fauent Nauarrus *in Man.
cap. 17. num. 16.* & Ledesma *2. part. 4. q. 49 art. 3.
ad finem.* Item tertiò (quod magis vrgere videtur) id quod affertur de timore, seu metu patris 20.
grauis, & seueri erga filius; qui cum causa fuerit consensus in matrimonium; & copulam ex
ipso secutam, illud, & illam inualidasse videtur
ad effectum præsentem; nec etiam concludit,
quia talis timor, aut metus solum potuit esse reuerentialis, qualis est ille, qui reperitur in illis 21.
qui iure aliquo aliis subiiciuntur, vel sub potestate eorum viuunt, vt in clericis respectu Episcopi: Religiosis respectu suorum Prælatorum; subditis respectu Principis, vel Magistratus, & similibus. Hic autem reuerentialis timor, esto
quod secundum aliquos sufficiens sit ad irritandum matrimonium quando est causa illius; nihilominus secundum plures, quorum sententia
magis communis est, magisque recepta, non
potest annullare matrimonium, aut quemlibet 22.
alium contractum prout sæpius tenuit S. Rota
Rom. *decis. 242. num. 5. & dec. 260. num. 10.* apud
Farinacium *l. 2. cons. crimin.* & *decis. 783. num. 10.
& dec. 628. num. 6.* apud Buratum, *& ibidem in
annot.* Ferentillus, & etiam *in ann. ad dec. 505.*
quibus in locis refert eandem Rotam ita sensisse
etiam *decis. 342. num. 2. part. 2. diuersorum, &
decis. 223. num. vltimo. apud Verallum part. 2. &
decis. 120. num. 1. apud Ludouisium*, & in Valentina *Donationis 3. Iuny 1624. coram Merlino.* Quæ
S. Romæ decisiones à quibusdam recentioribus
relatæ, fundantur *in l. si patre cogente ff. de ritu
nuptiar. & in l. fideiussor § pater ff. de pignoribus,*
ac iure canonico *in cap. 1. de desponsat. impuber.* 23.
cap. ex litteris eod. titul. & cap. 2. de pact. in 6.
& in eo quod timor reuerentialis non est ita
grauis, vt habeat vim ad cogendum voluntatem,
aut terrere virum constantem, prout probant
Antonius Gomez *lib. 2. variar. cap. 14.* & Thesaurus *q. 52.* ex variis iuribus, & Doctoribus de
quibus etiam Bossius *§. 6. num. 99.* Multò magis 24.
quartò illud quod etiam affertur de pallore in
facie tempore proferendi verba significantia
consensum coram Parocho, & testibus, infirmum est ad intentum. Pro comperto etenim
est illud D. Ambros. *in Luc cap 1. Trepidare virginum est, ad omnes viri ingressus pauere, omnes
viri affatus vereri.* Et illud Ouidij *Metamorphos.
lib. 5. fab. 3. Omnia terrent virgineas mentes.* Virgineus

neus ergo pudor pallorem illum effecit. Pudicitia enim est animi virtus, qua quis verecundatur de aliquibus actibus, venereis præsertim, secundum D Augus. *lib.14. de Ciuit. Dei.* Maximè in nobilibus, quia vt Cyprianus *de 12. abusionibus*, inquit: *Pudicitia est ornamentum nobilium.* Et dos

26. præcipua Virginum. Unde interrogata Lacæna quædam paupercula virgo, quam dotem marito esset allatura, aptè respondit: *Pudicitiam.* Quidni ergo nobilis Virgo consensum in matrimonium ad carnalem coitum ordinatum præstitura, palleseret? Sanè si vultu sereno responsum daret inuerecunda appareret. Nec omnes Socratem imitari queunt, de quo dicitur, semper eodem fuisse vultu, siue eum vxorem duxit, siue cum venenum bibit.

27. Nec maiorem vim habere videtur illud de lachrymis, suspiriis, gemitibus, &c. Tam pro matrimonio contrahendo, quam pro illo consummando, & continuando commercium cum marito; non solum quia lachrymæ aliquando oriuntur ex animi teneritudine, vt in pueris, & puellis, vt docet S.Th. 2.2.q.82.art.4.ad 3. puellis maximè, quia vt Euripides *in Med.ait: Mulier ad lachrymas nata est.* Et aliquando sunt falsæ, & fallaces: Vnde Ouid. *de remed. amor.*

Neve puellarum lachrymis moueare cauetto,

28. *Vt flerent oculos erudiere suos.*

Item in *Epist ad Demophoonta*

Vidi etiam lachrymas, an, & est pars fraudis in illis?

Ha quoque habent artes, quoque iubentur, eunt.

Sed etiam quia sæpiùs sunt signa lætitiæ, & ex iucunditate cordis oriuntur. D.Thom. *eo art.4.* D.Ambrosius *de obitu Valentin.* dicens: *Mentem alleuant fletus, & mæstum consolantur.* Et Ouid. 4. *de Tristib. Est quædam flere voluptas.* Quorsum ergo huius puellæ lachrymæ solum ad tristitiam, seu dolorem pro matrimonio contracto, seu con-

29. trahendo restringuntur? Quod etiam de gemitibus accipiendum, præsertim, cum gemitus iuxta illud Virgilij *Æglog.1.* genus quoddam iucundi cantus sint.

Nec gemere aeria cessabit turtur ab vlmo.

Et de suspiriis. Præsertim, cum illa sæpiùs animi dederia significent. Vnde iuuenal. *Satyr. 11.*

Suspirant longe non visam tempore matrem.

Et Tibullus *lib 4. eleg.5.*

Quod si forte alios iam nunc suspirat amores.

Et Ouidius 1 *fastor.*

Hanc cupit, hanc optat, solam suspirat in illam.

30. Nec præterea illud de comminatione illi ab illa fœmina facta de referenda patri displicentiis, & resistentia in ordine ad consommationem istius matrimonij. Hoc enim solum indicat, ipsi præpositam, & intimatam esse reuerentiam, & obedientiam patri debitam, ob quam filij, & præsertim filiæ, etsi non teneantur obedire parentibus, quantum ad contrahendum, vel consummandum matrimonium cum aliqua persona, nec parentes illos, vel illas ad hoc obligare, *cap. cum virum de Regular.* Concil. Trident. *sess.24. cap.1. de matrim.* D.Thom. *in 4. dist.29. q.vnic. artic.4* nihi-

31. lominus possunt parentes non solum dirigere filios, & filias ad prædicta, sed etiam modestia, & leui coactione, scilicet paterna increpatione ad illa cogere. Sotus *in 4.d 29. q.1. art.4.* Bellarminus *lib.1. de matrim. c.19. propos.3.* Sanchez *lib.4. disp. 22. num.5.* Imò etiam in casu aliquo grauis causæ vigentis tenentur filij, & filiæ parentibus

in hoc obedire, prout ex pluribus Doctoribus communiter receptis affert Bossius *supr. cap.11. §.7. num.77.* 32.

Nihilominus tamen, re vndique, hinc, & illinc, perspectis, & cum circunstantiis tam antecedentibus, quam comitantibus, & subsequentibus, hoc matrimonium, multum, valdeque probabile, imo probabilius esse censeo, fuisse irritum, & inualidum in vtroque foro, ob defectum consensus ad illud omni iure requisiti: & quo absente, ex omnium sententia, corruit matrimonium nomen, quis protestatio sæpius facta à puella de voluntate non contrahendi, nec consummandi illud; minæ, seu comminationes virtuales coniunctæ precibus importunis; timor reuerentialis erga patrem, adminiculatus timore alicuius grauis mali, quod à patre rigido, & seuero ergo filios prudenter potuit metuere, lachrymæ, suspiria, faciei pallor, & alia signa displicentiæ, doloris, & tristitiæ, & malus exitus ipsius matrimonij, si simul coniungantur, pro moraliter certo probant, illud meticulosum, inuoluntarium, & coactum, ac proinde irritum, & nullum fuisse. 33. 34.

Et primò, vulgare illud Iuristarum axioma: *Singula, quæ non prosunt, multa collecta iuuant,* quod desumitur ex *l. Spadonem §. qui intra ff. de excusat. tutor. l. rationes, & l. instrumenta C. de probat. cap. causam quæ eodem tit. l. stipulatus in princip ff. de vsuris.* de quo Antonius Gabriel *Commun. tit. de probationib. concl.1. num.1.* Menochius *cons.284. num.43.* Cardin. Tuschus *practic. conclus. tom.7. litter. S. conclus.576.* & alij plures; si in aliquo casu procedit, maximè erit in isto. Cum *singula* ista sint in genere suo perfecta, non vitiosa; quo euentu axioma procedit. Abbas *consil.16. ad clarum in fin. libr.1.* Menochius *de præsumpt. libr.3. præsumpt.39 n 6.* Tuschus *supra num.8.* Et tendant ad eundem finem. Francus *Personal. cons.23. ex num.14. lib.1.* Hippolytus Rimin. *cons 52. n.112. lib.1.* Cephalus *cons.608 num.58. & 59. vol.4.* Rota in Hispalensi *Matrimonij de Alcala* coram Ludouiso postea Gregorio XV. *decis.374. num.3.* Maximè cum agatur de re difficilis probationis, scilicet de interno consensu fœminæ ad contrahendum matrimonium. Quo etiam casu præcipuè procedit axioma. Alexander *cons.115. num 9. & seqq. libr.4* Barbosa *in axiomat. Iur. axiom.209. num.3.* Maximè *in vot. decisiu. lib.3. vot.77. n.110. & 111.* 35. 36.

Deinde, si, iuxta aliud Iuris axioma: *Medium præsumitur probatis extremis, videlicet principio, & fine. lege sicut, §. non videtur, ff. quibus modis pignus, vel Hypotech.* Bartolus *in lege Celsus, numero 21. ff. de vsucap.* Alteratus *de præsumptione reg.3. præsumptione 22.* Baldus *consilio 147. circa med. libro 2.* vbi ampliat in omni materia, & in omni actu, qui recipit continuationem: eo quod medis declaratur ex præcedentibus, & sequentibus. Rollandus à Vale *consilio 25. numero 30. & 31. libro 4.* Barbosa *supra axiom.145. numero 2.* Et semper media talia præsumuntur, qualia sunt extrema, *argumentum textus in lege sicut, §. non videtur, ff quibus modis pign. l. existimo, ff de verb. signif.* Rota *dec. 111. n. 41. p.5. recent.* Profectò moraliter certum videbitur non adfuisse in actu contrahendi hoc matrimonium voluntarium consensum, sed potius inuoluntarium, meticulosum, & coactum, siquidem lachrymæ, suspiria, protestationes, preces importunæ mo- 37. 38. 39.

Asserens preces importunas à persona,cui debe-
tur reuerentia,prouenientes, seu metui reueren-
tiali coniunctas incutere iustum metum, & vim
coactionis habere sufficientem ad annullandum
matrimonium,& alios contractus rescindendos,
in hac parte videtur sequenda. Quam tenent In-
nocentius.Socinus,Curtius iunior, Aymon, Al-
banus, Ioannes Baptista Ferretus, Farinacius,
Sanchez, Conioch,Layman, Bonacina,Lessius,
Hurtadus, quos refert Bossius *supra num.* 117.
Quibus iunguntur alij à Farinacio 2.*part.fragm.*
*criminal. verbo metus,num.*99. relati, & Raphaël
Auersa *de matrim quæst.*4.*sect.*5. dicens hoc casu
preces istas, etiamsi non sint importunæ, & in-
stantissimæ, se sæpius repetitæ, & inculcatæ, si
habeant tamen adiunctum periculum grauis in-
dignationis,& offensionis in patre, quod ex eius
conditione, & consuetudine discernendum est,
eas sufficere ad reddendum irritum matrimo-
nium, quia talis casus reducetur ad metum gra-
uem iniustè incussum, quam sententiam Bossius
appellat magis communem,magísque receptam,
57. subiungens, *Fortassè ab ea in praxi non receden-*
dum quoad forum exterius. Quod inquit propter
Rotæ Romanæ authoritatem *decis.* 542. *num.* 8.
*apud Farinacium lib.*2. *cons.crimin.*quæ ipsam te-
net. Cuius etiam solidum fundamentum est,
quia cum ex vna parte non videatur posse ne-
58. gari instantes,& importunas preces habere mul-
tam vim constringendi, & valde vrgere, ac op-
primere. Et ex altera parte reuerentia alteri de-
bita reddat rogatum pusillanimem, & timidum,
nec audentem contradicere. ex his duobus con-
surgere videtur coactio sufficiens ad extorquen-
59. dum consensum etiam viri constantis. Confir-
matur,quia vbi concurrit reuerentia alteri debi-
ta,leuior, & minor coactio sufficit ad incutien-
dum iustum metum, & ad rescindendos contra-
ctus, matrimoniúmque annullandum, vt post
Franciscum Marcum *decis.*1190. *num.*1. *part.*1.
tradit eadem decisio Rotæ *num.* 5. & colligitur
ex alia *decis.*505.*num* 19. apud Burattum, & ex
alia Hispalensi 23 Iunij 1603. coram Ludouisio
*decis.*374.*num.*14. & alibi sæpe, vt refert eadem
Rota, *dicto num.*19. Ad quos accedit inter neo-
thericos Authores Castrus Palaus *Oper. moral.*
*part.*1. *tract.*2. *disp.*1. *punct.*7. *num.*7. vbi loquit,
60. huiusmodi preces importunas, & sæpius repeti-
tas ab his, quibus reuerentia debetur, probabi-
lius esse cadere in virum constantem, quia mo-
lestissimum est has preces sustinere,& vix est,qui
61. possit diu resistere: graue enim est, & intolera-
bile subdito habitare cum superiore, cuius vo-
luntatem continuò despicit; ex tali enim de-
spectu necessariò Superior implacidum, & in-
offensum se subdito ostendet, quod certè de se
graue malum est. Barbosa etiam *in vot. decisiu.*
*lib.*1. *vot.*1. *num.*38 innuens præcipuè Rotæ *in*
*decis.*326 *num.*13 *&* 14 coram Ludouico. Item
Diana *supra* referens, Socinum,Afflictum,Man-
dellum, Guttierez,Garziam,Barbatium,& Pau-
lum de Castro. Fauet etiam Ludouicus Caspen-
sis *in cursu Theolog.tom.*2.*tractat.*26. *disp.*5 *sect.*2.
num. 13.

62. Ad maiorem etiam abundantiam,& ad abun-
dantiorem cautelam, quæ non nocet, sed iuuat,
iuxta commune axioma,est quod preces impor-
tunæ etiam coniunctæ cum reuerentiali timore
non irritarent matrimonium, aut alios contra-
ctus, nec facerent metum iustum, seu cadentem

in virum constantem, si tamen tales preces vlte-
rius sunt armatæ, seu coniunctæ minis tacitis,
vel expressis alicuius mali grauis, quales in præ-
senti casu contigere; siquidem fœmina illa per-
illustris,quam puella alias reuereri tenebatur sæ-
pius suadendo ipsi consensum in hoc matrimo- 63.
nium,& consummationem ipsius,illi commina-
batur se relaturam patri contradictionem,& dis-
sensum, procul dubio nullus refragari poterit,
quin causent consensum inuoluntarium,meticu-
losum, & sufficientem ad rescindendum quos-
cumque contractus. Ita Eminentissimus Lugo
*tom.*2 *de Iustit.disp.*22. *sect.*7. *n.*145. Basilius Le-
gionensis *lib.*4.*cap* 5 *n.*16. dicens,id esse verum,
etiamsi mina non adeo graues sint, Castrus Palaus
supra; idémque supponit Bossius *supra num.*118.
maximè Bonacina *de matrim.q.*3 *punct.*8. *num.*6.
§. *Addo cum aliquibus*; Antonius Thesaurus *in*
*prax. Ecclesiast.p.*2 *verb. Moniales,cap* 1.§. *Amplia*
primò,& fauet Caspensis relatus Et ratio est,quia 64.
hoc ad minus probant ea quæ adduxi *num.*51. *&*
52.pro sententia ibi relata; & quia si tale malum
per se solum immineret sufficiens esset ad extor-
quendum consensum, multò magis id faciet
quando est coniunctum cum precibus importu-
nis, & comminatione expressa, vel tacita talia
mali. Præsertim cum metus dicatur sic, quia
mentem terret. Buttius *in cap.ad Audientiam,n.*14.
in fin. de his qua vi, metusq; caus. fiunt. Rota relata
*decis.*356.*n.*3.dicens: *Præsertim quando infertur à*
patre filia secum habitanti.

Porrò tale graue malum erit in præsenti, ma-
ximè respectu teneræ puellæ non habentis aliud 65.
refugium nisi patris amorem,& beneuolentiam,
ipsius patris vultus asperitas, rigida tractatio,
exprobratio ordinaria de non acceptato matri-
monio ab ipso oblato, vel similia, prout alij
qui ex relatis authoribus expressè tenent,
maximè Bonacina plures alios referens, Castrus
Palaus, & Thesauros,quorum verba inferius
referam.

Potuisse autem,imò debuisse, prudenter hanc 66.
puellam timere hoc malum imminere si patri
non obtemperaret consentiendo in matrimo-
nium istud,præter communia plurima de variis
quæ referuntur de parentibus, quibus filiæ in
similibus casibus morem non gerunt, specialiter
in præsenti vrget conditio, seu natura illius pa-
tris,quæ vt supponitur in casu,est rigida,& seue- 67.
ra erga filios: hoc enim magni ponderis est ad
cogendum. Rota coram Ludouisio *decis.* 356.
*num.*12.*&* *decis.*374.*n.*16. Sigismundus à Bono-
nia *de elect.dub.*54.*n.*7. Valdellus *lib.*1. *disput.*22.
*n.*13.in rebus etiam minoris momenti: prout de
facto contigisse dicitur, & experientia compro-
batum in quodam ipsius filio.

Multò ergo magis tenera adolescentula, qua-
tuordecim annorum, omni humano auxilio de- 68.
stituta timere iustè potuit patris sæuitiam, & sic
contrahere contra propriam voluntatem.Etenim
ætatem principaliter attendi debere in eo qui 69.
metum patitur resoluunt communiter Doctores,
& tenuit Rota *decis.*326.*num.*24.*&* 26. & optimè
notatur de pueris (quod potiori ratione di-
cendum de puellis) Menochius *lib.*6. *de præ-*
*sumpt.*50. *num.*31. quia ipsæ *omnia maiora quam*
sint iudicant, *&* *quibuscumque etiam leuissi-*
mis terrentur. Præsertim quia ad timorem
iustum non est necessarium quod vis actu infe-
ratur, sed sufficit timere ne inferatur, spectata

70. condirione personæ, *l. nouissimè, ff. quod falso tuto-rè*, ibi, *aut metuens ne compelleretur*, *l. si donationis, ff. quod metus causa, l. interpositas, C. de transactioni-bus*, & aliis multis allegatis à Mascardo *de proba-tionibus, verbo metus, concl.* 1055. *num.* 49. quem se-quitur Castrus Palaus suprà. Quod maximè pro-cedit respectu personæ non potentis facilè resi-stere, qualis erat puella, de qua in præsenti. Liti-gare enim cum superiori *furiosum est*, prout ex Seneca habet Baldus *consil.* 218. *lib.* 3. Castrus Pa-laus *suprà num.* 10. ex Siluestro, Cucco, Sanchez, Coninch, Bonacina, & Basilio Legionensi. Me-tus enim grauis attendendus est non tam abso-lutè, quam respectiuè in ordine ad fragilitatem
71. personæ, quæ illum patitur, *cap. indignantur* 32. *quæst.* 6. *& cap. sicut, de homicidio*, prout ea Soto, Veracruz, Palatio, Rodriguez, Aragon. Nauarro, Sanchez, & aliis approbat D. Lugo relatus *nu-*
72. *mer.* 133. Et sufficere probabilem suspicionem, ita vt suspicio probabilis metus æquiparetur me-tui, habet. Baldus *in l. in repositas, num.* 6. *in prin-cip.* & colligitur ea Rota apud Seraphinum *de-cis.* 863. *num.* 3. vbi quod ita sæpius fuerit resolu-tum. Latéque probat ex iuribus, & Doctoribus Barbosa *in vot. decisiu. lib.* 3. *vot.* 77. *num.* 135. *cum sequentibus.*

Maximè tertiò in hoc contractu matrimonij ponderandus venit metus reuerentialis filiæ illud
73. contrahentis, erga patrem suum. Etenim in eo adfuisse talem metum negari non potest, si cir-cunstantiæ relatæ in casu, & quæ dicta sunt de minis, teneritudine puellæ, & rigorosæ conditio-nis patris, &c. ac alia tangenda in sequentibus in-spiciantur. Eo etiam, quod, regulariter saltem, timor reuerentialis præsumitur *in filiis erga pa-rentes*, prout ex Cancerio *variarum resolutionum tom.* 3. *cap.* 15. *num* 243. elicit Barbosa *in vot. deci-siu. lib.* 1. *vot.* 1. *num.* 48. Hunc autem timorem re-uerentialem etiam solitariè sumptum sufficien-tem esse ad rescindendos quoscumque contra-ctus; imò illos irritos, & nullos reddere tradide-runt plures DD. Iuristæ, & Theologi, quos refe-runt Farinacius 2. *part. fragment. criminal. verbo metus, num.* 118. Gomez *tom.* 2. *variarum, cap.* 14. *num.* 27. Sanchez *lib.* 4. *disput.* 6. *num* 4. & Bossius *suprà cap.* 12. *num.* 92. non leuibus fundamentis
74. nixi Et verò opposita sententia verior, & plausi-bilior sit id negans, quam tenent multo plures authores, quos iidem Farinacius, Sanchez, & Bos-sius referunt, & sequuntur, innixi etiam variis textibus, & S Rotæ decisionibus: nihilominus omnium verissima opinio, &, vt videtur, sine du-bio sequenda, quam non negarent secundæ sen-tentiæ sectatores (quia solum loquuntur de metu purè, & nudè reuerentiali) est, timorem reueren-tialem non nudè, ac solitariè sumptum, sed admi-niculatum, & coniunctum cum timore alicuius mali imminentis, vel minis ipsius, vel precibus importunis, vel quando incutitur à persona, vel
75. propter personam, quæ est seuera, aut terribilis, cassare, & annullare matrimonium, & alios con-tractus. Pro qua sententia, quia in ea cardo diffi-cultatis consistit, aliqui DD. in particulari affe-rendi sunt.

76 Præmittendo tamen cum Castro Palao *supra num.* 6. timorem, seu metum reuerentialem non sum, in præsenti pro pudore, & verecundia, quam subditus pati timet, si neget petitum à superiore, sed sumi pro vultus asperitate, rigida tractatione, & iugi exprobratione, quæ subditus pati timet, si Superiori contradicat. Primus enim timor non 77.
videtur tanta consideratione, vt propterea con-tractum matrimonij rescindat, aut cadat in vi-rum constantem, vt etiam notat D. Lugo *supra num.* 150 bene tamen secundus, quem optimè de-scribit Baldus in Tractatu de Schismate, & viuis coloribus repræsentans eum, qui adfuit in casu præsenti *Est meticulosa voluntas pragnans, impura, & multiplicans quendam dispensum cum consensu,* 78.
& quãdam cum affirmatione negationem: habet enim in superficie volitionem, in medulla nolitionem: & scinditur cor hominis in duas partes, & vna pars est velle, altera non velle, prima superficialis, secun-da realis. Nunc iam Authores referendi, qui me-tum reuerentialem adminiculatum, & circum-stantiatum, metum *grauem* appellant *cadentem in virum constantem*, & sufficientem ad rescin-dendum *matrimonium*, & alios contractus.

Leonardus Lessius *lib.* 2. *de Iustitia, cap.* 17.
dub. 6. *num.* 36. *Ad metum quoque grauem perti-* 79.
net metus reuerentialis, quo filius timet offensio-nem parentum, pupillus tutorum, subditus Princi-pis, vxor viri, Monachus Abbatis, Clericus Epi-scopi, nimirum si hæc offensio putetur fore magna, & diuturna cum asperitate vultus, vel verborum, vel alia mala tractatione. Item, si parens vel alius, cui hæc reuerentia debetur, aliquid importunè, & assiduè petat. Vnde non quiuis metus re-uerentialis censetur grauis, sed ingens, vel si con-iunctæ sint minæ, vel timor malæ tractationis, vel preces importunæ, id est vehementes, & sæpius re-petitæ: hæc enim, dum iunguntur illi reuerentiæ, quæ superioribus deferri solet, æquiualent metui graui.

Martinus Bonacina *de matrim. q.* 3. *punct.* 8.
num. 6. sic inquiens: *Addo cum aliquibus Doctori-* 80.
bus, ad metum cadentem in constantem virum redu-ci timorem reuerentialem, non quemcumque, sed grauem, quo scilicet aliquis timet offensam patris, vel alterius sui Superioris diuturnam cum vultus asperitate, cum verberibus, aut cum aliqua mala tractatione. Quare non quilibet metus reuerentialis censetur grauis: sed ille tantum, qui coniunctus est cum minis, vel cum timore malæ tractationis, vel cum alio graui incommodo, vel etiam cum precibus importunis, vehementer & sæpius repetitis à Patre, vel à Superiore. Refert autem postea Lessium, Rebellum, Henriquez, Valentiam, Reginaldum, & alios.

Thomas Sanchez *de matrim. disp.* 4. *lib.* 6. *n.* 14.
vbi postquam dixit ex aliquibus Authoribus: 81.
Tertiò infertur, si filia matrimonium contrahat non præcedentibus minis, solum eo timore, ne patris indi-gnationem incurrat, esse validum: non enim is metus censetur cadens in constantem virum. Subiungit postea pro horum sententiæ moderatione. *Hoc*
tamen moderarer, vt intelligatur quando indignatio 82.
illa patris, vel viri non diu permanebit, sed spes est futuræ reconciliationis: si enim teneret probabiliter diuturnam fore indignationem, & semper se habitu-ram patrem, aut virum valdè infestum, & indigna-tum, obiecturumq; passim illam inobedientiam, crede-derim, esse timorem cadentem in virum constantem. Quis enim vir constans, aut prudens non reputabit graue malum semper coram oculis habere infen-sum patrem, aut virum, aut alium, à quo pendet, & cum quo semper versaturus est: maximè, cùm vix inuenias, qui linguam moderari valeat, ne malè sen-tiat, peiusq; loquatur de eo cui infestus est. Et confir-matur, quia vir prudens ita graue hoc existimat, vt potius eligat, relicta patria, domoq; paterna exul esse.

Quæ

Quæ posteriora verba, adiuncto eo, quod supra
83. dictum est *num.* 67. de filio huius patris, satis efficaciter seruiunt ad intentum. Notat autem
84. Castrus Palaus supra contra Basilium Legionensem, non fuisse sibi contrarium Sanchez, dum *dicta disp.* 6. *num.* 7. dixit metum reuerentialem non cadere in virum constantem; quia ibi loquitur solùm de metu reuerentiali pudoris, & verecundiæ, quem patitur subditus Superiori contradicens, non de metu rigidæ tractationis implacidi vultus, & similium. De quibus loquitur *num.* 14. *relato.*

85. Idem Castrus Palaus *supra* præmissa distinctione de metu reuerentiali superius adducta, inquiens: *Si metus reuerentialis primo modo sumatur, non videtur metus sufficiens, vt cadat in constantem virum. Non enim pudor, & verecundia ita subditum occupare debet, vt eius liberam dispositionem impediat; neque pati illum pudorem, & verecundiam, quæ statim transeat, est malum tanta considerationis, vt obinde contractus rescindendus sit. Verum, si non solùm timet, hanc verecundiam pati, cum negat, sed continuò, quia continuò sibi obiicit timet, timetque, vt officium, austerum, & implacidum superiorem habiturum, talis timor sine dubio cadit in virum constantem.*

Ægydius Coninch de matrimonio disp. 28.
87. dub 2. n. 35. *Disputant autem Doctores, vtrum metus reuerentialis, aut ortus ex precibus importunis cadat in virũ constantẽ. Sed verius est, neutrum per se cadere in constantem, nisi aut ille coniunctas habeat graues minas, aut periculum diuturnæ offensionis cum asperitate vultus, & verborum eius, cui reuerentia debetur; hæc enim inferior meritò grauissimum malum indicat: aut nisi vtraque coniuncta sint: tunc enim fortissimum animum possent concutere, cum grauissimum sit diuturnas, ac continuas preces Superiori semper reiicere, cum hoc non fiat sine periculo grauissimæ offensionis. Aliàs, etsi hæc solitariè sumpta aliquo modo dicantur cogere, non tamen virum constantem.*

Paulus Layman *l.* 4. *tr.* 5. *de Statu Religionis c.* 5.
87. *n.* 6. §. *His adde*, dicens de professione Religiosi, de qua est eadem ratio, ac de contractu matrimonij, quia secundum iura, & Doctores ex vno ad aliud valet argumentum, vt post Suarez, & Sigismundum de Bononia probat Barbosa *lib.* 2. *voto* 37 *n.* 7. hæc *Licet metus reuerentialis propter preces, vel imperium Prælati, aut consanguineorum,*
88. *plerumq; à Doctoribus non censeatur grauis, aut sufficiens ad infirmandam professionem, sicut videre est, apud Abbat. c. cum virum de reg. n.* 8. *Couar. in epit.* 4. *decr. p.* 2. *c.* 3. §. 6. *n.* 8. *Sanchez l.* 4. *de matrim. d.* 6. *n.* 18. *contra Nauarrum conf.* 89. *de Reg. edit.* 2. *& in Manual. c.* 22. *n.* 50. *secus tamen esse, si alia concurrant, quæ difficilè homo à se repellere possit; puta precum, aut imperij sæpius repetiti importunitas, adiunctæ frequentes blanditiæ, quæ interdum efficiunt, vt toties cum austeritate instanti homo contradicere omnino non audeat: grauis item offensio, aut diu duratura indignatio eorum, v. g. consanguineorum, à quibus hominis vita, aut fortuna dependet, præsertim, si minæ expressæ adiunctæ fuerint, videlicet nihil amplius subsidij præbendũ, si ex Religione egressus fuerit. Hæc enim vel singula, vel certè simul iuncta, viri prudentis iudicio, considerata etiam hominis conditione, vt si rudis, & ad importunitates repellendas minus idoneus sit, metum iustum efficere professionemque irritam reddere possunt.*

Antonius Thesaurus Pœnitentiarius S. Petri *in Praxi Ecclesiast. p.* 2. *verb. monialis, cap.* 1. 89.
Loquens de metu irritante professionem, de qua, vt dixi, est eadem ratio, ac de matrimonio: *Adde, quod sufficit metus reuerentialis coniunctus cum timore incurrendæ grauis, ac diurnæ offensionis patris sui sibi exhibendæ cum asperitate vultus, verborum, & tractationis.* Quæ verba omninò ad vnguem, & adamussim colludunt cum casu præsenti.

Zacharias Pasqualigus *in decis. moral. dec.* 125. 90.
num. 8. *Dices: Reuerentialem metum non cadere in virum constantem vt cum pluribus docet Sanchez lib.* 4. *de matrim. disp.* 6. *num.* 7. *& ideò non impedire ex se libertatem disponendi, sed tantum ex imbecillitate disponentis. Respondeo, quod quidquid sit, quando metus reuerentialis concipitur ex sola qualitate personæ, an impediat liberam dispositionem; quando tamen concipitur, non solùm ex persona, sed etiam ex qualitate petitionis; quia videlicet ostendit animum omninò determinatum ad obtinendum, quod petitur: tunc certè cadit in constantem virum; quod rationabiliter sibi persuadet, quod, nisi obsequatur, petens grauiter indignabitur; vnde verecundia coniuncta est cũ timore indignationis, & damni, quod potest ex ea sequi: & ideo est sufficiens, vt cadat in constantem virum. Imò, si non timeret, non esset constans, sed temerarius.*

Angelus Bossius superius relatus *cap.* 12. *n.* 99.
inquiens metum purè reuerentialem, cui non 91.
coniunguntur minæ actuales, vel virtuales, non censeri legaliter iustum, & cadentem in virum constantem, ac proinde non irritare matrimonium; ex hoc enim sequitur à contrario sensu, quod è contra, si tali metui reuerentiali adiungantur prædicta, tunc annullare matrimonium. Quid verò intelligat per minas virtuales (quod valde deseruit ad intentum) sic explicat *num.* 69. *Absque minis, aut præcedentibus verberibus, solo*
iussu, aut præcepto, vel precibus eius, cui debetur 92.
reuerentia, inducitur iustus metus, & in virum constantem cadens, sufficiens ad annullandum matrimonium, vel rescindendos contractus eo metu celebrates, si ille (siue sit pater, siue dominus, siue quilibet alius Superior) sit terribilis, seuerus, & asper, quique facilè sæuire solet in non obtemperantes voluntati: tunc enim adsunt virtuales minæ. Hæc Bossius aptè ad casum.

Bartholomæus de Vecchis *in praxi monit. d.* 13. *dub.* 12. *num.* 19. ibi. *Sicut in muliere sufficit metus*
reuerentialis ad rescindendum contractum, quando 93.
habet virum rigorosum, iracundum, & solitum inferre iniuriam ei, quæ illius mandatis non paret, &c. ita pari ratione hic metus reuerentialis censetur sufficiens ad irritandum professionem causa huius timoris emissam à filio, vel filia talem patrem habente. Quod confirmatur, nam reuerentia cum seueritate, & terribilitate censetur sufficiens pro iusto metu. Quod probat ex Panormitano, & Felino, ac ex Rota coram Ludouisio sæpius relata, & ex aliis duobus vna Neapolitana *Professionis* coram Gypsio, & alia *Professionis* coram Pamphylio.

Tannerus 4. *part. disp.* 18. *quæst.* 3. *dub.* 2. sic:
Metus autem reuerentialis per se non grauis, vt 94.
ex communi docent Sotus, Lopez, Henriquez, & Sanchez. Secus, si ad metum reuerentialem accedant minæ non inaniter iacturi solita, vt ex communi docent Henriquez, Lopez, & Sanchez post Couarruuiam, &c.

Quia tamen metus est difficilis probationis Parisius *conf.* 53. *n.* 63. Seraphynus *decis.* 771. *n.* 1.

tam ea parte illum patientis, cùm in eius animo
sit reconditus, *l. 1. ff. quod metus causa*, Ancha-
94. ranos *cons.* 199. *num.* 1. quàm ea parte incutien-
tis, eum secretò, & clam inferatur. Seraphinus
decis. 818. *n.* 3. Ludouisius *decis.* 326. *n.* 2. *cum seqq.*
Rota *decis.* 142. *num.* 1. apud Farinacium *tom.* 2.
cons. Ideò pro eo probando sufficiunt leuiores
95 probationes, indicia, coniecturæ, & verisimilia.
Rota apud Seraphinum, & Ludouisium relata,
& plures Doctores apud Farinacium *tom.* 2. *consil.*
& Barbosam *in votis decis. lib.* 3. *vot.* 77. *num.* 52.
96. *& seqq.* De huiusmodi indiciis ergo, & præsum-
ptionibus agendum pro probatione huius me-
tus, ex quo simul ea, quæ in hoc matrimonio
interuenerunt, expendentur.

Et primo occurrit nimia aucrsio animi huius
97. puellæ ad matrimonium cum isto adolescente,
quæ arguit efficaciter talem metum. Rota coram
Ludouisio *decis.* 326. *num.* 7. & apud Farinacium
decis. 260. *num.* 1. *post tom.* 2. *cons.* ibi: *Maximum
autem indicium videbatur nimia auersio animi
Marchionissa erga huiusmodi nuptias.* Eadem Ro-
ta *decis.* 779. *num.* 1. *p.* 1. *in posthum.* ibi: *Quæ auersio,
& repugnantia Renati multum confert ad metum
probandum*, &c. De aucrsione porrò puellæ ad
hoc matrimonium meridiana luce clarius constat
98. ex iis, quæ in facto narrantur, de protestationi-
bus, lacrymis, gemitibus, suspiriis, & reniten-
tia adeundi Ecclesiam, & ad lectum cum mari-
to, pallore in facie, quando interrogata à Pa-
rocho dixit *si*, & quod via vnquam in faciem
aspexerit, ac quod ideirco idem adolescens eam
auersari ceperit, ac tandem, quod in morbum
incurabilem inciderit, & protestata fuerit patri,
se nolle eum ipso viuere, etiam si propterea vi-
tam perdidisset, cum aliis in casu relatis.

Secundò, lacrymæ illæ, gemitus, & suspiria
iterata, & fermè continua signum euidens sunt,
99. quod inuita, coacta, & meticulosa celebrauit
matrimonium. Ita S. Rota sæpius, præsertim in
relata coram Ludouisio *decis.* 326. *num.* 40. *cum
sequentibus.* Vbi inter indicia metus enumerat
mæstitiam, lamentationes, conquæstiones, &
suspiria. Item *decis.* 260. apud Farinacium *tom.* 2.
Consil. ibi: *Sed etiam continua lamentationes, quas
vbiq; & omni tempore emittebat, suspiria, lacry-
ma*, &c. Ac eadem Rota *decis.* 779. *num.* 5. *p.* 1.
in posthumis Farinacij ibi: *Quartò de mæstitia,
afflictione, lamentationibus, lachrymis, & suspiriis
100. Renati, tam ante, quam post*, &c. & alia Rota
apud Seraphinum *decis.* 859. *num.* 2. illis verbis:
*Hanc metus continuationem clarè probant querela,
& lachryma ipsius Ludouica tunc temporis recusan-
tis matrimonium contrahere.* Ex Doctoribus etiam
Menochius *lib.* 3. *præsumpt.* 126. *n.* 17. illis etiam
verbis: *Quarta coniectura, quando is, qui contra-
xit, vel contractui consensit, eo tempore lachryma-
batur.* Nec mirum, quia teste Diogene *in Troa-
de: Suspirium morsus est doloris*, & vt *lib.* 3. *de
Ponto elegia* 1. dixit Ouidius, aptè ad hoc in-
tentum.

Interdum lachryma pondera vocis habent.

Tertiò fere assidua, & continuata repugnan-
101. tia, & resistentia dormiendi cùm marito, ex qua
nullus prudens non eliciet matrimonium illud
inuoluntarium, coactum, inuitum, & meticu-
losum fuisse. Cum nihil magis appetibile sit iu-
uenibus, & adolescentulis in ea ætate, quam
carnalis coniunctio. Item, quia cum maritalia
coniunctio sit operatio, executio, & effectus
matrimonij (D. Thom. *in* 4. *dist.* 27. *q.* 1. *art.* 1.)
ex auersione ad illam rectè infertur auersio ad
matrimonium. *Causa enim, & causati est idem
indicium, l. quominus ff. de fluminibus, l. etsi ami-* 102.
*cis ff. ad leg. Iul. de adulter. l. si autem in fin. ff. de
aqua pluu.* Et quia *causatum regulatur secundum
naturam causa.* Baldus *cons.* 150. *lib.* 5. Tuschus
concl. 138. *num.* 10. Rota *decis.* 287. *num.* 1. apud
Farinacium *part.* 1. *recent.* Fuit etiam ista auer-
sio consummandi matrimonium, seu accedendi
ad lectum cum illo adolescente, veluti fuga quæ-
dam à domo paterna eo modo, quo puellæ te-
neræ, & delicatæ fuit possibilis. Hanc autem 103.
fugam esse manifestam præsumptionem dissen-
sus matrimonij contracti, probat Rota *dec.* 643.
num. 16. *part.* 1. *recentior.* Petrus de Barbobus *cons.*
24. *num.* 7. *inter consilia matrimon.* Borbosa *in vot.
dec. lib.* 1. *vot.* 1. *relato num.* 68. Etiam si sit matri-
monium taliter qualiter contractum, quia me-
tus, non solùm probatur ex præcedentibus, sed
etiam ex consequentibus. Prout sæpius relata
Rota coram Ludouisio *decis.* 326. *num.* 42. ex
Alexandro de Neoo, & aliis.

Item quartò pallor vultus in ista puella visus, 104.
quando in præsentia Parochi consensum pro
matrimonium hoc visa est præstare. Etenim
talem pallorem vultus, sicut, & mæstitiam, in-
dicia esse metus, decidit Rota relata coram Lu-
douisio, *num.* 42. ex Parisi, & Petro de Barbo-
bus. Et merito sane, quia metus per corpus, &
faciem pellucet, sicut fax per laternam, & Sol
per vitrum, iuxta illud Pacati *in Panegyrico Theo-* 105.
*dosij Imperatoris intimos mentis affectus proditor
vultus enuntiat, vt in speculo frontium imago extet
animorum.* Vnde *de modo viuendi c.* 65. sic Ber-
nardus: *Facies hominis speculum est cordis.* Et
Author Catenæ Græcæ circa illud Prouerb. 15.
*Cor gaudens exhilarat faciem, in mærore animi deij-
citur spiritus*, sic oppositè: *Quando cor gaudet,
facies viret; cum autem in mærore iacet, spiritus
tristis, ac tetrus incedit.* Maximè autem pallo-
rem metus indiculum esse habet Calepinus *ver-
bo pallor* dicens, quod illc *accidere solet in subito
metu.* Ouidius 6 *fastorum.*

Abstulerat vires corporis ipse timor.

Et *Epist.* 14.

Vires substrahit ipse timor.

Lucanus *lib.* 1. *belli Pharsalic.*

Diriguere metus, gelidus pauor occupat artus.

Pro coronide autem, & maiori eorum, quæ 106.
dicta sunt, firmitate, illud animaduersione di-
gnum, quod etiam dato, & minimè concesso,
quod ea, quæ pro probatione metus, seu dissen-
sus, qui in hoc matrimonio interuenerunt, addu-
xi, non probent metum iustum, legalem, aut ca-
dentem in virum constantem; nihilominus pro
comperto esse debeat, probare omnino præfa-
tum metum respectu puellæ, virginis, quatuor-
decim annorum, & humanis quibuscunque au-
xiliis destitutæ; pupillæ, & sub patris, rigidi,
& seueri ferula constitutæ; ac per consequens
vocari debere hunc metum cadentem *in fæmi-
nam constantem.* Pro quo solum afferenda verba 107.
S. Rotæ Romanæ coram Ludouisio *decis.* 374.
ex qua, & aliis eiusdem Ludouisij, quia tangunt
materiam de quadam illustrissima Marchionissa,
quæ matrimonium etiam meticolosum contra-
xit, plura in hoc Consulto referuntur. Quæ
talia sunt. *Considerarunt etiam Domini qualitatem
persona tam incutientis metum quam patientis, iuxta
consilium*

consilium Calder. 1. de his quæ vi metusve causa fiunt. Agebatur enim cum patre potente, severo, irato, & minante, ac solito minas exequi contra oppugnantes suam voluntatem, &c. (Aliqua prætermitto, quæ ad rem non faciunt.) *E contra aderat Marchionissa filia puella, & virgo, quæ, vt dicunt testes, patrem valde metuebat, & non est dubium minorem metum requiri in muliere quàm in masculo, iuxta Glossam communiter receptam in cap. cum locum, verbo metus, de sponsal. facilius enim in fragiliori sexu metus toleratur, & præsumitur. Aret. cons. 24. post num. 7. & in debiliori persona minor metus sufficit. Imola in cap. cum dilectus, post num. 8.*

108. *de his quæ vi, metusve causa fiunt. Neque est verum quod in muliere requiratur metus, qui in virum constantem cadat, quia sufficit ille qui cadit in constantem mulierem. Anton. de Butr in cap. consultationi, in 4. notab & ibi Præposit. in vlt. not. Abbas num 4. de sponsal. Aretinus consul. 24. num 7. Roman singul. 229 Felin. cons. 14. sub num. 8. Dec. in cap. causam matrimonij, sub num. 7. de offic. deleg Boer decis. 500. sub num. 2. ad fin. Et ad d. cap consultat. quod loquendo de muliere requirit metum cadentem in constantem virum, bene respondet Præpos. & Dec. vbi suprà Et, si verum esset quod indistinctè tam in fœmina quàm in masculo requireretur metus cadens in virum constantem, inanis esset regula, quod metus probetur inspecta qualitate personæ. Quam constituunt Bald. in cap. super eo, in fin. de testib. Alber. in Rubr. ff. ex quibus causis maior. num. 1. Purpur. dict. consil. 579. num. 4 cum aliis adductis in decisione.* Hæc Rota appositissimè ad intentum huius

109. Consulti. Negans etiam *num. 10. & seqq.* quod ad annullandum matrimonium requirantur *minæ mortis, aut cruciatus corporis*. Non enim inquit requiritur nisi metus cadens in virum constantem (& ad propositum *in fœminam constantem*) & quod talis metus relinquitur arbitrio iudicis; & quod minus metus sufficiat quando est illatus ab eo, cui reuerentia debetur, & quod minæ iunctæ cum metu reuerentiali inducant iustum metum, etiam si non sint minæ mortis, & quod ille inducitur ex terribilitate personæ, cui reuerentia debetur; & quod dato quod requireretur metus mortis, &c. sufficeret quod passus metum ita suspicari posset, quia metus iustus ex affectu metuentis dignoscitur, & matrimonium requirit libertatem animi non solùm à compulsione, sed etiam à timore compulsionis. Quæ etiam congruunt etiam valde casui præsenti, & tacta sunt in superioribus. Ac ferè Tanneto superiùs relato, §. *posterioris generis*.

Illa tamen omnia infirmari quis forsan cre-

110. det, eo quod metus iste videatur omnino euacuatus, & purgatus per verba illa, quibus in Ecclesia existens hæc puella significauit se consentire in matrimonium cum adolescente illo, nulla præmissa protestatione, aut signo metus seu dis-

111. sensus. Sed facile hoc corruit. Primò, quia ex pallore vultus optimè manifestauit metum, & dolorem animi in tali matrimonio contrahendo, quia vt dictum est supra *num. 105. Facies hominis speculum est cordis*. Secundò, quia solitis Instantiis, & suasionibus ad Ecclesiam accedere coacta est, præmissis etiam solitis suspiriis, & sin-

112. gularibus. Tertiò, quia protestationes antecedentes talem contractum sufficientes erant ad manifestationem sui dissensus; nec requirebatur quod fierent à virgine verecundissima in publica Ecclesia. Rota sæpius relata coram Ludouisio *decision. 326. numero* 30. Geminiano, Corneo, Parisio, & Couarruuia, quos etiam sequitur Barbosa *voto illo 77. relato numer.* 100. *& sequentibus*. Quartò, quia postea tempore consummationis 113.
matrimonij expressè protestata est se nolle id facere. Ex quo etiam manifestabatur metus, siquidem non solum ab antecedentibus, sed etiam à consequentibus manifestatur, vt dictum est supra ex Rota relata *decis. 326. n. 42* & ex Alexandro de Neuo, quod etiam tenet Parisius, & alij à Rota relati, & Barbosa *supra n. 102.*

Demùm hæc regula generalis est tam pro hoc, quàm aliis casibus, quod metus semel illa- 114.
tus semper durare præsumitur, nisi per actus contrarios sublatus doceatur. Bartolus, Iason, Rebuffus, Osaschus, & alij, quos refert, & sequitur Rota *decis. 273. n. 5.* apud Farinaceum, *to. 2. cons. crimin.* & apud eundem Farinacium *decis. 705. n. 2. in recent. part. 2.* Quod de plano procedit apud omnes, vigente causa, & ratione metus semel il- 115.
lati, quæ quandiu durat, semper etiam perdurare, & in omnes actus sequentes influere præsumitur metus, prout ex innumeris Authoribus, & S Rotæ decisionibus probant Genuensis *in prax. cur. Neapolit. c. 105.* Bossius supra, *c. 12. n. 406.* & Barbosa etiam *supra n. 121. & vot. 1. etiam relato num. 122. & sequentibus*, ac maximè ferè in terminis huius causæ Rota coram Ludouisio *decis. 392. n. 2. & 3.* vbi quod quandiu durat causa metus *quicunque actus fiant, etiam si præ se ferant liberam voluntatem, & lætum, iucundumque animum, ne-* 116.
dum metum non purgant, sed potius magis confirmant, quodcunque temporis interuallum intercedat. Vnde Oliuerius Beltraminus *in annot.* ad huiusmodi decisionem Ludouisij notat ex decisione Rotæ 643. *num. 4. p. 1. recent.* quod *nec oscula, nec amplexus, nec alij actus præ se ferentes liberam voluntatem inducunt purgationem quando durat eadē causa metus*. Sic similiter, 117.
quod nec risus in ipso actu contrahendi sit indicium consensus, aut purgationis metus, vt ex Abbate antiquo, Ioanne Andrea, Buttrio, Imola, & aliis probat Genuensis *supra* Barbos. *vot. 1. relat. n. 107.* afferens ex Aleiato *cons. 5. num. 38. l. 1.* illud: *Quãuis in desponsatione interuenerit risus, vel oscula præsumitur tamen durare metus, & fingere risum.*

Quia verò inquiri potest quandiu censeatur durare causa metus ad effectum hunc auferendi liberum consensum ab actibus sequentibus, & impediendi actus meticulosi ratificationem, ve- 118.
rissima sententia est tandiù durare istam causam metus quandiù durat eadem cogendi, & nocendi potestas illius qui ab initio metum intulit. Ita ex Aretino, Socino, Boerio, Sanchez, et pluribus Rotæ decisionibus probat Bossius *supra n. 410* Maximè Rota illa relata coram Ludouisio *decis. 392. n. 5. & 6.* dicit metus causam durare donec viuit ille qui metum intulit, & ille qui metum passus fuit non est in sui plena libertate, sed sub potestate illius, qui metum induxit. Quod etiam habet Rota *decis. 859. n. 5.* apud Seraphinum, & *decis. 863. n. 2. & 3* apud eundem, quarum decisionum hæc est ratio, quia paria sunt quod quis compellatur, vel quod compelli possit, *l. no-* 119.
uissimè, ff. quod fals. tut. gestum. Cum autem aliquis est sub potestate illius, qui semel illum ad aliquid faciendum compulit cùm possit iterum compelli, censetur compulsus. Quia *in causis* (inquit Cassiodorus *3. var. epist. 36.*) *semper est spectata potentia?*

Ex

Ex quibus omnibus non solùm babetur me-
120. tum incussum puellæ, de qua in casu, à parte,
mediante illa fœmina, cum per nullum actum
contrarium doceatur sublatus; & permanserit
causa illum inferens, pater scilicet, & ipsa fœ-
mioa; & puella semper fuerit sub patris potesta-
te; imò pluribus actibus positiuis, lachrymis
videlicet, auersioue ad maritum, infirmitate, &
aliis relatis videatur confirmatus, præsumeu-
dum esse semper manere, nec vllo modo porga-
tum aut euacuatum fuisse. Sed etiam ea, quæ
pro contraria parte afferri possuut: nihil omoi-
no ipsam releuate.

Primò enim si dicatur consensum in copu-
121. lam purgasse talem metum, facilè corruit ex di-
ctis; cum non solùm propter protestationē ante-
cedentē, sed & propter, lacrymas & suspiria, quæ
postea secuta sunt, clarè demonstretur inuitam,
coactam, & miticulosam fuisse; sed etiam quia
adhuc quando voluntaria fuisset, non idcircò
euacuatus esset metus dum puella erat sub pote-
122. state patris, & fœminæ, qui metum à principio
incusserunt. Vt tradit Rota *decis.* 863. *num.* 7. &
873. *num.* 5. apud Seraphinum, referens se ad
Rotam in Ianuensi *Matrimonij* coram Pamphy-
lio, & in Niciensi *Matrimonij* coram Gypsio.
Et alia Rota in vna Venera *legitimitatis* apud
eundem Seraphinum, quam sequitur relatus
Barbosa *in vot.* 1. *num.* 123. & 124. Et in termi-
nis Nouarius *in collect.* 34. *num.* 3. Sicque deci-
sum refert in Curia Archiepiscopali Neapolita-
na Riccius *decis.* 15. *part.* 2.

Item secundò, si dicatur purgatum fuisse ta-
123. lem metum per cobabitationem per notabile
tempus. Etenim durante eadem causa metus,
& potestate cogendi in eo, qui ipsum primò in-
tulit, & deficiente plena libertate recedendi, non
præsumitur metus purgatus etiam per longam
cohabitationem. Rota io Tolerana *Matrimo-
nij* coram Seraphino *decis.* 873. & 887. Sanchez
lib. 4. *de matrim. disp.* 18 *num.* 7. Bossius *supra
num.* 412. & 487. ex aliis Doctoribus.

Quod idem respondendum, si dicatur tertiò,
124. quod, si voluisset, puella potuisset aufugere, &
in aliquo Monasterio recludi, ac sic effugisset
vim sibi illatam. Optimè enim respondet Rota
in Niciensi *Matrimonij* coram eodem Seraphi-
no *decis.* 771. *num.* 15. dicens appositè ad nostrum
casum, hanc obiectionem esse *nullius momenti, in-
specta ætate, & qualite puella, quæ sola nunquam
125. ausa fuisset talem fugam, ne animo quidem, conci-
pere, cum esset ab omnibus destituta, & à familia
protomedici* (intellige pro hoc casu, *patris*) *cu-
stodia.* Et *in decis.* 873. *num.* 2. coram eodem ibi:
*Quod autem dicitur, eam aufugere potuisse, est
omnino ridiculum considerata ætate puellæ.* Fauet
etiam alia Rota coram eodem *decis.* 887. Addit
alia Rota apud eundem *decis.* 881. & sequitur
126. Bossius *supra* 421. ex Præposit. *in cap. ad id quod
num* 1. *de Sponsabilibus.* Dato quod aufugisset,
non tamen ideo cessaret causa metus, quando-
quidem duraret eadem superioritas patris valde
potentis super filiam. Sicut (inquit Additiona-
tor Præpositi) ex eo quod vxor alicuius fugiat
127. è domo mariti ad aliquod Monasterium, non
propterea cessat superioritas mariti in ipsā. Ro-
ta, & Bossius *ibid.* Idem responderi potest ad
aliam obiectionem, quæ fieri posset, scilicet po-
tuisse hanc puellam recurre ad Magistratum Ci-
128. uitatis, & ita liberari à metu sibi incusso. Hoc
enim videtur chimæricum, spectata ætate, &
qualitate puellæ, & potentia, ac authoritate
magna patris. Rota coram Ludouisio 316.
num. 34.

Corruunt pariter ex dictis adducta pro parte
cōtraria in principio huius Consulti. Primò qui- 129.
dem illud de matrimonio rato, & consummato,
& si enim sit verissimum omni iure indissolu-
bile esse; sed intelligendum id est cum grano
salis, quando scilicet non constat, prout in præ-
senti constare videtur ex antecedentibus, conse-
quentibus, & concomitantibus, inuoluntariè,
inuitè, coactè, & meticulosè celebratum esse;
quando enim tale fuerit, ex praxi Ecclesiæ, com-
muni DD. sententiis, & omnium Tribunalium,
maximè S. Rotæ Romanæ vsu etiam constat,
dissolui posse, imò non dissolui, sed declarari
dissolutum, cassum, irritum, & inane fuisse.

Similiter illud de dubio huius matrimonij,
quo casu pro ipsius valore iudicandum est, ex 130.
dictis etiam corruit. Etsi enim id verissimum sit
in dubio specolatiuo, seu etiam practico, quan-
do æqua lance pro vtraque parte probabiles
possunt esse rationes; non tamen quando pro
parte matrimonium impugnante sunt adeo gra-
ues, & efficaces, vt moraliter certa reddatur
nullitas ipsius, prout in præsenti contingit;
accedentibus præsertim S. Rotæ decisionibus,
quæ adductæ sunt, & in similibus ferè terminis
matrimona irrita, & cassa fuisse, iudicarunt.
Vnde Rota coram Seraphino in vna Tolerana 131.
Matrimonij decis. 893. *num.* 32. inquit; *Neque
debemus in hoc matrimonio procliues esse in eius fa-
uorem, iuxta cap. vlt. de re iudic. quia, cum con-
stet metu esse contractum, non debemus ei fauorem, vt
bene tradit Purpurat. in consil.* 579. *num.* 16. *lib.* 2.
*nam nuptiæ coacta malos exitus habere solent, cap.
cum locum de sponsalibus cum aliis deductis per Ri-
minald. iunior. in consil.* 362. *num.* 50. Item alia
Rota *decis.* 246. *num.* 17. apud Barbosam *vot.* 5. 132.
relato num. 137. etiam habet; *Nec eos mouit, quod
in dubio pro validitate matrimonij pronunciandum
est, nam stantibus prædictis sumus extra probabilem
dubitationem, nec procliues esse debemus in fauorem
huius contractus, alieno impulsu potius, quam pro-
pria inductione celebrati.* Hinc Alexander *in cons.*
98. *in princip. vol.* 3. rectè ait: *Nec minus pecca-
tum est iungere non coniungendos, quàm separare
non separandos,* vt notatur, *in cap. iurauit de* 133.
probat. cum similibus per Parisium, *cons.* 58. *n.* 47.
vol. 4. & Monaldus *cons.* 6. *n.* 14. *part.* 2. inquiens:
*Et in hoc multum oneratur conscientia Iudicis, cum
æque fauor sit, dissoluere matrimonium contra legem
Dei contractum, sicut legitimum confirmare.*

Id porrò, in quo Sacra Rota, & Authores re-
lati fundantur scilicet: *Nuptiæ coacta malos exi-
tus habere solent,* seu prout *in cap. cum locum de* 134.
sponsal. dicitur: *Ne per timorem dicat, sibi place-
re, quod odit, & sequatur exitus, qui de inuitis
solet nuptiis prouenire:* quia sanè, quod quis non
diligit, facilè contemnit, *cap. præsens* 20. *q.* 3.
de quo Farinacius *p.* 4. *decis.* 69. *num.* 16. Cœne-
dus *ad decretal. collect.* 163. *n.* 5. In hoc matrimo-
nio ad vnguem adimpletum videtur, cum con-
stet, puellam pergraui infirmitate ex passione 135.
animi proueniente torqueri: inter ipsam, &
coniugem dissidia, & odia exorta fuisse: & ipsum
à patria exulare, patre puellæ iam, & si serò
sciente, & consentiente, fuisse coactum. Et sa-
nè, si iuxta commune axioma iuris: *Exitus acta
probat,*

probat, *l. quidam ff. de rebus dubiis*, *l. cum Sylla-*
136. *manum*, *C. de his quibus*, & aliis iuribus rectè
infertur matrimonium, quod tales exitus habuit
in principio malè contractum fuisse.

Id quoque, quod tangitur de matrimonia
reuiuiscente per copulam animo maritali factam
137. his temporibus nihil iuuat, quando ad verum
matrimonium requiritur consensus per verba de
præsenti coram Parocho, & testibus expressus,
iuxta doctrinam Tridentini. Vnde Rota coram
138. Ludouisio *decis.* 395. in simili causa de matrimo-
nio per vim, & metum celebrato determinauit
tale matrimonium non reuiuiscere, nisi de nouo
cum solemnitatibus ab Ecclesia requisitis cele-
braretur; conformiter ad declarationem Sacræ
Congregationis Concilij, & aliam Rotæ deci-
sionem in Toletana *matrimony* coram Seraphi-
no, ac doctrinam Victoriæ, Gutiertez, & alio-
rum, *quorum rationes* (inquit Rota) *placuerunt*
139. *Dominis*, *quicquid in contrarium dicat Moder*,
Cordub. lib. 2. *de matrim. disp.* 37. In hoc notans,
& si nomine patriæ Thomam Sanchez, qui
oppositam sententiam tenuit. Quod maximè
procedit, quando in celebratione matrimonij
140. defuit consensus; nihil enim est, à quo ita de-
pendeat, quàm à consensu. *cap. tua nos in fin.* vbi
Gloss. pen. Ant. de Butreo *num.* 10. *& seqq.* Abbas
n. vlt. desponsal. Rota eadem coram Ludouisio.
Adde, dato quod subsisteret ea doctrina, solùm
141. esset pro casu, quo copula fuisset spontanea, &
non coacta, qualis non præsumitur ea, quæ in
præsenti potuit contingere, provt ex protesta-
tionibus antecedentibus, lacrymis, & suspiriis
sequentibus, de quibus in casu colligitur. Illud
etiam, quod affertur in obiectione de matrimo-
142. nio præcedente, etiamsi celebratum esset per
vim, & metum, solùm videtur applicandum ad
casum, quod vir, seu sponsus cogeretur coire
cum sponsa, non pro contrario, in quo sponsa
cogeretur coire cum sponso. Menochius *de præ-*
sumpt. lib. 3. *præsumpt.* 1. *&* 4. Bossius *supra cap.* 3.
num. 79.

143. Similiter id quod affertur de nullitate prote-
stationum, eo quod essent contrariæ facto, &
cessarent per actum subsequentem contrarium,
144. infirmatum est ex dictis *num.* 47. Sicut, & infir-
mum illud est, quod protestans si non reperat in
omnibus protestationem censetur ab ea recessis-
se. Hoc enim solùm est admittendum in Iudi-
cialibus protestationibus, iuxta resoluta per Mo-
hedanum *dec.* 2. *de Iudic.* Ludouisium *decis.* 44.
145. *num.* 8. non tamen in præsenti casu, quando
agitur de metu illato ad consensum. Tunc enim
non requiritur protestatio pro omnibus actibus,
sed sufficit aliqua, vel aliquæ præcedentes. Ge-
minianus *cons.* 15. Parisius *cons.* 60. & Couarru-
uias, quos refert, & sequitur Rota relata coram
Ludouisio *dec.* 326. *num.* 30. & adhæret Barbosa
vot. 77. *relat. n.* 99 *&* 100.

Quod etiam iudicandum de eo quod additur
146. de instantiis, & suasionibus, quod scilicet non
essent importunæ, neque molestæ, & dato quod
essent, quod non possent habere tantam vim, vt
virum constantem commouere possent, constat
ex dictis supra *num.* 54. *&* 55. præsertim, quia ad
minus tales preces sufficienter essent mouere *fœ-*
minam constantem, puellam videlicet virginem, &
teneram sub patria potestate constitutam, & ab
ipso media illa fœmina illustri instanter solicita-
tam, iuxta tacta etiam in superioribus.

Vbi etiam *à num.* 73. qualiter timor reueren- 147.
tialis adminiculatus, provt contigit in præsen-
ti sufficiens fuerit ad causandum grauem metum,
tollendum consensum, & irritandum matrimo-
nium; respectu scilicet constantis fœminæ, vt
Tannerus *supra* dicit.

Illud præterea, quod adiungitur de pallore in
facie tempore proferendi verba necessaria pro 148.
matrimonio, item lacrymas, & suspiria, ac ge-
mitus vera fuisse, non ficta, neque ex alio ca-
pite dimanasse, quàm ex dolore, displicentia, &
metu talis matrimonij, ea quæ adducta sunt in
casu, & circumstantiæ antecedentes, & conse-
quentes matrimonium, morbus, seu infirmi-
tas puellæ, dissidia, & odia inter ipsam, & con-
iugem sibi copulatum plus æquo demonstrant.
Quibus addendum potius rubedinem, quam
pallorem signum esse pudoris, filia Aristotelis
testante: *Optimus color est*, *quem pudor gignit in*
genis. Rubedo videlicet, non pallor; qui po-
tius tristitiæ, & timoris index est. De quo Ca-
lepinus, & Thesaurus linguæ Latinæ, *verbo*
Pallor. Sed quid in hoc mutandum? siquidem,
vbi timor ibi pudor. Erasmus *Chiliad.* 1. *cent.* 2.

Communicationem quoque illam huic puel-
læ factam de referenda patri contradictione ip- 149.
sius, quod non fuerit mera intimatio, aut pro-
positio reuerentiæ, & obedientiæ patri debitæ,
sed potius implicitè, & virtualiter saltem de ma-
lo aliquo graui à patre ipsi infligendo si non ob-
temperaret suæ iussioni, cuncta quæ antecesse-
runt, & subsequuta sunt de protestationibus,
lachrymis, pallore in facie, & aliis quæ tacta
sunt, satis superque demonstrant.

Quia tamen ea quæ adduxi non solùm con- 150.
tendere videntur matrimonium hoc in foro con-
scientiæ inualidum fuisse, sed & in foro externo
à Iudice legitimo dissolui posse, seu potius decla-
rari cassum, & irritum à principio; cum forus
externus quādo non innititur falsæ præsumptio-
ni semper colludat interno, ipsumque sequatur,
vt aduertunt Sotus 4. *de iust. q.* 5. *art.* 3. Couarru-
uias *cap. Cum esses num.* 7. *de testam.* Ledesma 2.
p. 4. *q.* 18. *art.* 1. *dub.* 12. & Sanchez *lib.* 1. *de spon-*
sal. disp. 5. *num.* 20. ideo adnimaduersione dignum
censeo, quod casu quo matrimonium hoc per
legitimam Iudicis authoritatem dissoluatur, nul- 151.
lam prorsus perinde honestati, & decori puel-
læ nobilis, & quæ illud contraxit, & consum-
mauit, notam, aut maculam contingere posse.
Nedum quia vt colligitur *ex l. his verb.* 18. §. *In-*
terdum, *ff. de hered. instit.* in omnibus quæ qua-
cunque ratione permittuntur *ius honestatis cense-*
tur reseruatum. Sed & quia, cum matrimonium 152.
illud præcedens *in facie Ecclesiæ* celebratum sit,
siquidem coram Parocho, & testibus, denun-
ciationibusque præmissis, quod est in facie Ec-
clesiæ celebrari, iuxta Nauarrum *in sum. cap.* 22.
num. 70. Coronam Confessorum 4. *p. de matrim.*
cap. 8. *num.* 18. & Sanchez *lib.* 3. *de matrim disp.* 15.
num. 20. nemo prudens dicere potest illud con-
summasse, vel legem decoris notam puellæ in-
didisse; sicut nec alij contractus ab Ecclesia in
foro externo recepti, & approbati illam inurere
possunt. Et sanè si fœmina, quæ vni tantùm se 153.
subiecit etiam luxuriosè non potest dici turpis
persona, vt probat Riccinllus *in tract. de personis*
quæ in statu reprobo versantur lib. 2. *cap.* 15. *n.* 13.
profectò, imò incomparabiliter maiori ratione,
puella nobilis, honesta, & verecunda, quæ
inuita,

inuita, & coacta matrimonium legitimè figuratum cum vno coottaxit, & consummauit ab omoi mrpitudinis labe immunissima etit. Quod
154. idem de matito illam ducente eodem iute affirmari debet: nunquam enim fœmina per legitimum putatum maitimonium violata notam aliquam dedecotis secundo vito attulit. Pto quo egregia adest bistotia 2. *Reg. cap.* 3. in nobilissi-
155. mo, & intet Reges superclarissimo Dauide, qui cum Michol filiam Saulis sibi desponsatam iniustè à patre sublatam, & Phaltiel filio Lais in matrimooium datam, ac ab ipso violatam agnouisset; nihilominus mortuo Saule ad Isboseth Saulis filium nuncios misit dicens, *Redde vxorem meam Michol, quam despondi mihi centum praepetiis Philistium.* Repetiit ergo vxotem, & ietum accepit sine vlla honestatis nota qood cortupta fuisset ab alio vito, quia videlicet id contingetat per matrimonium vi celebratum; quæ ad hoc iotentum valdè deseruiunt: sicut, & illa Leonis
156. Papæ *can. cum per bellicam, 34. quaest. 2. Redeant ergo in suum statum voluntaria redintegratione coniugia: neque vllo modo ad opprobrium mala voluntatis trahatur, quod coaditio necessitatis extorsit.*

Quia tamen pluta ex his, quæ dicta sunt, ex
157. aliquibus S. Rotæ Romanæ decisionibus coram Ludouisio postea Gregotio XV. Summo Pontifice, exitaai, eas hic placuit adiungere pro studioso lectore, sunt eteoim pto casu ferme simili.

Hispalen Matrimonij de Alcalà.

Lucæ 18. Iunij 1607.

Coram Ludouisio.

ARGVMENTVM.

Metus in filia matrimonium contrahente ex quibus probetur.

SVMMARIVM.

Metus probatio maximè pendet ex eo, an extiterit principium meticulosum. num. 1.

Metus est difficilis probationis. n. 2.

Metus dicitur, quasi mentem terrens. n. 3.

Metus maximè est difficilis probationis, quando infertur à patre filiae secum habitanti. n. 4.

Metus huiusmodi probatur ex leuioribus probationibus, & ex testibus domesticis, & aliàs inhabilibus, ac etiam ex indiciis, & coniecturis. n. 5.

Metus valde arguitur à verisimili, sicut etiam è contra à verisimili excluditur. n. 6.

Metus probatur ex magna animi auersione, & repugnantia circa actum gestum. n. 7.

Metus in muliere respectu matrimonij contracti colligitur ex declaratione, quam fecerat de nubendo cum alia diuersa persona. n. 8.

Metus probatur ex lamentationibus, & protestationibus. n. 9.

Metus arguitur ex qualitate personae tam incutientis, quàm patientis metum. n. 10.

Metus solus reuerentialis iuxta magis communem opinionem non sufficiat ad annullandum matrimonium, iunctus tamen cum alio etiam leui metu sufficit. n. 11. & n. 31.

Metus illatus à persona, cui debetur reuerentia, est multum considerabilis, quando illa persona erat multum terribilis, & seuera. n. 12.

Metus reuerentialis sufficit, quando vnà cum reuerentia concurrunt importunae, & continuae persuasiones, quia illa iustum metum inducunt. n. 13.

Metus valdè incutitur ex indignatione. n. 14.

Virginali pudori non conuenit eligere sibi maritum inscio patre. n. 15.

Metus illatus ex propria culpa non debet prodesse. n. 16.

Fallit in matrimonio, quod nullum est propter metum, licet metuens in illum culpa sua inciderit. num. 17.

Metus inducitur ex minis illatis à persona, cui debetur reuerentia. n. 18.

Metus inducitur ex minis de nece, & de priuatione successionis. n. 19.

Melioramenta, & augmenta primogenitura spectant ad liberam dispositionem meliorantis. n. 20.

Metus iustus inducitur etiam ex amissione magni lucri. 21.

Successio paterna dicitur, quasi debita filio, & illius priuatio sonat potius in damnum, quam in lucri amissionem. n. 22.

Metus inducitur ex minis paternis, etiamsi non fuerint facta in faciem filia, dummodo fuerint ei notificata. n. 23.

Metus redditur verisimilis attenta persona metum patientis. n. 24.

Metus minor requiritur in muliere, quàm in masculo. n. 25.

Metus minor exigitur in minore, quàm in maiore. num. 26.

Metus eò magis est considerabilis, si constat, quod metum passus valdè metuebat illum, qui metum incussit. n. 27.

Metus minor sufficit in filia matre carente, & non habente personam, quae illam conforte. n. 28.

Metus, & incussio arguitur a solito. n. 29.

Metus, licet non probetur ex protestationibus, valdè tamen ex illis coadiuuatur; etiam si non sint factae in ipso actu, nec parte praesente. num. 30. & num. 43.

Metus arguitur, quando contrahens non erat in sua libertate plane constitutus. n. 31.

Metus arguitur ex diligenti custodia facta personae metum passae. n. 32.

Item arguitur ex prohibitione commertij, & loquela. n. 33.

Metus iustus dicitur quando non potest adiri Magistratus sicut è contra non est iustus metus quando potest adiri. n. 34.

Metus multum praesumitur ex serie facti, & ex circunstantiis. n. 35.

Metus arguitur ex modo insolito, & ex nimia festinatione. n. 36.

Metus praesumitur interuenisse in matrimonio, quod fuit celebratum ianuis clausis. n. 37.

Item astantibus hominibus armatis. n. 38.

Metus praesumitur in matrimonio, quod fuit celebratum nullis interuenientibus consanguineis. n. 39.

Metus praesumitur contractum matrimonium ex lamentationibus, & conquestionibus. n. 40.

Item ex lacrymis. n. 41.

Metus in contractu matrimonij arguitur non solum ex praecedentibus, sed etiam ex subsequentibus. n. 42.

Metus adhibitus in ratificatione arguit etiam violentiam in ipso contractu adhibitam. n. 43.

Metus, postquam est probatus, difficile est probare contrarium. n. 44.

Testes

Teſtes duo deponentes de metu præferuntur mille deponentibus de libera voluntate.n.45.
Metus probatur ex teſtibus ſingularibus.n.46.
Mina probantur ex teſtibus ſingularibus.n 47.
Reſtitutio vxoris non eſt impedienda marito, non obſtante quacunque exceptione, etiam notoria.n.48.
Arbitrium minuit iuris rigorem, & operatur, vt poſſit cumulari petitorium cum poſſeſſorio reintegranda.n.49.

DECISIO CCCXXVI.

1. VONIAM vbi de metu agitur,
attendi debet in primis (ſi adſit)
principium meticuloſum, à quo
cætera ſubſecuta regulantur, *vt admonet Barbat. conſ. 54. col. 12. in fin.*
lib. 1. & poſt eum Riminal. Iun. conſ. 77. poſt. n. 59.
inter conſ. matrim. ſumma ratione Domini ſtatuerunt,
vt ante omnia particulari dubio diſcuteretur.
An conſtet de metu Marchioniſſæ de Alcalà ab initio contracti matrimonij cum Don
2. Philippo de Aragon, & de Guzman, quod vtraque parte infirmante, omnibus idem ſentientibus,
fuit affirmatiuè reſolutum, pro reſolutione autem præmittebatur, metum eſſe difficilis
probationis. *Pariſ. conſ. 53. num. 63. lib. 4. Menoch. de arbitr. caſ. 116. num. 17. dixit Rota in vna Nicien. Matrim. 6. Martij 1587. coram Illuſtriſſ. Card.*
3. *Seraphino*, tam ex parte illum patientis, cum in
eius animo ſit reconditus, *l. 1. ff. quod met. cauſ. Anchar. conſ. 299. num. 1. Alciat. conſ. 5. num. 25. lib. 1.* Dicitur enim metus, quaſi mentem tenens, *Ant. de But. in cap. ad audientiam. num. 14. in fin. De his quæ vi metuſue cauſ. fin.* quam ex parte in-
4. ferentes cum ſecreto, & clam inferatur. *Alciat. reg. 3. præſ. 7. num. 3. & conſ. 5. n. 9. lib. 1. And. Gail. obſeruat. 93. num. 19. lib. 2.* præſertim, quando infertur à patre filiæ ſecum habitanti. *Corn. conſ. 124. num 4. lib. 3. Purpur conſil. 579. num. 11. in fin. &*
5. *num. ſeq. Socin. Iun. conſil. 47. ſub num. 33. lib. 3.* Et
propterea in eo leuiores probationes ſufficiunt. *Corn. d. conſ. 124 ſub num 4. Alba conſ. 77. num. 9. Alciat. & Andr. Gail. vbi ſupr.* admittuntur teſtes domeſtici. *Purp. d. conſ. 579 num. 11. in fin. & n. ſeq.* & qui aliàs non admitterentur. *Alex. conſ. 156. num. 15. lib. 5.* & etiam Indicia, & coniecturæ. *Anchar. conſil. 299. ſub n. 1. Alex conſ. 98. num. 6. lib. 3. Dec. in l. in omnibus num. 7. ff. de reg. iur. Ruyn. conſ. 121. num. 12. lib 4. Pariſ. conſil. 60. n. 21. lib. 4. Cepoll. conſil. eiuſ. 2. num. 5. Corn. d. conſil. 124. ſub num. 4 Socin. Iun. conſ. 77. num. 45. lib. 1. Purp. d. conſ. 579. num. 12 Grat. qui dicit communem. conſ. 38. num. 25. lib. 2. fuit dictum in illa Nicien. Matrimonij, & in vna Romana legatorum 13. Nouemb. 1595.*
6. *coram bon. mem* Et multum in eo valet argumentum ductum à veriſimilibus. *Bald. conſ. 364. ſub num. 5. lib. 3. Anchar. d. conſ. 299. num. 3 Pariſ. conſ. 139. num. 21. in fin. & num. 27. lib. 4. Rimin. Sen. conſ. 15. n. 18. & ſeq. Aym. conſ. 49. n. 5. Rolan. conſ. 100. n. 118. lib. 4.* ſicuti è contra à veriſimili arguitur libertas animi, & quod ſponte, & libenter fiat. *Syluest. Aldob. conſ. 23. num. 34.* præſumitur enim metu, & coactè feciſſe, qui facit actum quem veriſimiliter non feciſſet. *Pariſ. conſ. 53. n. 46. lib. 4. & d. conſ. 139 n. 20. Aym. d. conſ. 49. num. 4. Albat. conſ. 77. num. 24 Rolan. d. conſ. 100. num. 112. Menoch. præſump. 4. num. 13. lib. 3.* ſicuti è contra ceſſat metus præſumptio in actu, quem aliàs veriſimiliter fuiſſet facturus, *Bald. de Sch. in princ. num. 27. circa medium.* Hoc argumento vſi ſunt Domini veriſimilitudinem deducendo à nimia animi auerſione, & repugnantia, quæ
erat in Marchioniſſa nubendi cum Don Philip- 7.
po, prout in terminis arguit, *Rim. Iun. d. conſil. 77. ſub num. 24. inter conſil. matrim. poſt. Alex. quem allegat.*

Animum autem Marchioniſſæ alienum, & 8.
contrarium probat, primò cedula ſcripta, & ſubſcripta manu ipſius, in qua promittebat nubere Don Franciſco de Zuniga, & ad ipſum tranſmiſſa, velle enim nubere Don Franciſco, erat nolle nubere Don Philippo, *argumento c. gaudemus, de diuort.* Tantò magis, quia vt deponunt 1.3 & 4. Teſtis ſuper 5. artic. benè informati de animo Marchioniſſæ, non tam fecerat prædictam cedulam, vt nuberet Don Franciſco, quàm vt ſe liberaret è periculo nubendi Don Philippo, quod eſt etiam multum veriſimile, tum quia cedula ſcripta, & tranſmiſſa fuit pendente tractatu matrimonij cum Don Philippo, tum quia non apparet, quod Marchioniſſa vnquam fuerit conqueſta, quod impediretur nubere Don Franciſco, cum tamen continuæ ſint lamentationes, quod inuita cogeretur contrahere cum Don Philippo.

De veritate autem cedulæ, & quod eſſet ſcripta manu Marchioniſſæ, dubitari non poteſt, cum de ea deponant primus, ſecundus, tertius, quartus, & quintus Teſtis ſuper 5. artic. quorum aliqui viderunt eam, dum ſcriberetur, aliqui ſcriptam, & habent bene notam eius manum, aliquibus Marchioniſſa expoſuit, ſe illam ſcripſiſſe. Et, ſi non fuiſſet ſcripta manu ipſius non ita fuiſſet turbatus, & in furorem raptus Marchio pater, quando illi fuit oſtenſa, nec ita fuiſſet ſollicitus, quod Marchioniſſa illam negaret, & manum contrafaceret, vt dicunt teſtes in Summario Marchioniſſæ *num. 3.*

Nec refert, quod Marchioniſſa cedulam negauerit, quia, vt dicunt teſtes, fuit vi, & metu compulſa ad negandum, prout etiam eodem metu territa nouerca negauit, ſe cognoſcere, An eſſet manu Marchioniſſæ conſcripta, vt ipſa te-
ſtatur ſuper 2. art. Secundo, & apertius repu- 9.
gnantiam animi declarant lamentationes, & proteſtationes continuæ, quibus cum iuramento, & maximis imprecationibus negabat, ſe vnquam nupturam Don Philippo, quæ ſicut declarant animum Marchioniſſæ alieniſſimum à contrahendis dictis nuptiis. *l. ſi quis. §. plerique ff. de relig. & ſumpt. fun. l. ſi mihi, & tibi, §. interdum. ff. de leg. 1.* ita remouent conſenſum à contractis. *l. ſi quis in principio teſtam. ff. de leg. 3. Natta conſil. 451. n. 20. & dixit Rota in vna Toletana matrimonij 3. Martij 1589. corā Illuſtriſſimo Cardinali Seraphino.*

Et quoniam multum inſpici debet qualitas 10.
perſonæ, tàm incutientis, quàm patientis metum. *Calderin. conſ. 1. circa prin. verſ. ſecundo quod metus, ſub tit. de his quæ vi metuſuè cau. fin. cum aliis, quos refert, & ſequitur Tiber. Decian. conſ. 30. num. 24. lib. 4. Surd deciſ. 194. num. 3.* Inferens metum in caſu iſto eſt pater, cuius ſolam reuerentiam in filio pro iuſto metu ſufficere voluerunt, *plures relati à Menoch. conſ. 1. num 492.*
& ſeq. quorum opinio, licet communiter non 11.
recipiatur, negari tamen non poteſt, quin propter huiuſmodi reuerentiam minor metus requiratur. *Franc. Marc. deciſ. 1090. num. 2. part. 1.* & quod non ſufficiat iunctis adminiculis. *Alciat.*

conſ. 1.

conf.1. num. 15. lib.8. & dixit Rota in Valen. pro-
fessionis 17. April. 1570. coram Illustriss. Cardin.
Lancelloto.
Accedit, quod Marchio, vt dicunt testes,
12. erat multum terribilis, asper, & seuerus, quæ
qualitas præcipuè in persona, cui debetur reue-
rentia, est multum considerabilis. Alba post
Ang. quem allegat conf. 77. num.19. Felin.con.14.
sub num. 9. vers. & aduerte ad personam istam pa-
tris, Ias. ex mente Bal. quem allegat conf.3. col.pe-
nul. vers. non obstat dictum Bal. lib. 1. decis. Pe-
dem. qua alios cumulat, & de communi testatur
179. post num.10. Hond.conf.29. sub num.36.lib.1.
Quam qualitatem magni fecit Rota in vna Neapo-
litana professionis 15. Iunij 1598. coram bo. me.
Gipsio.
Nec in contrarium faciunt testes aduersarij, di-
centes, quod erat homo placidus, quia non lo-
quuntur, quando erat iratus, & quando contraue-
13. niebatur eius voluntati, vt loquuntur testes Mar-
chionissæ, sed quando erat sedato, & tranquillo
animo cum reuerentia paterna concurrunt im-
portunæ, & continuæ persuasiones, quibus no-
mine patris solicitabatur, tam à nouerca, quàm
à quodam Sacerdote, quæ sufficiunt sine minis,
& verberibus. Affl. decis.69.num.4. Aym.conf.461.
num.21. Hond. d.conf.29.num.34.
Huiusmodi enim persuasiones importunæ,
quando sumus in persona, cui debetur reueren-
tia iustum metum incutiunt, & vim coactionis
habent. Innoc. in cap. petitio de iureiur. Soc. conf.
263. num 8.lib.2. Cur. Iun. conf.41. num.18. Aym.
conf.10. num.17. & d. conf. 461. num.11. Alba. d.
conf.77. num.10. Ioan. Bap. Ferret. conf.296. n.17.
& seq. Et fuit dictum in illa Romana legatorum 13.
Nouemb. 1595. coram Orano. Et huiusmodi im-
portunitatem suadendi considerauit Rota in Va-
len. professionis 15. Iun. 1587. coram Illust. Card.
Pamphilio, & multo magis, quia vltra persuasio-
nes apparet de repetitis contradictionibus Mar-
chionissæ, Aym.d. conf.461. sub num.11. De qui-
bus contradictionibus bene deponit Doctor Se-
bastianus Martinez iuxta interrogatorium 2.art.
in Summar.num.10.
Consideranda est etiam in patre magna illa
indignatio quàm concepit ex apoca, quam filia
14. confecerat, & ex eo quod nolebat suæ voluntati
obedire quæ indignatio plurimum conducit ad
incussionem metus. Boer.conf.20. num.37. ver. &
idem Abb. fuit dictum in illa Valen. professionis co-
ram Illustrissimo Cardinali Pamphilio.
Nec facit quod ista indignatio processerit cul-
pa Marchionissæ, cum non sit pudoris virgina-
lis eligere sibi maritum inscio patre. c.honorantur
15. 32.quæst 2. & propterea metus illatus ex sua cul-
pa non debet illi prodesse, l. si mulier in princ. ff.
16. quod met. caus. quia respondetur hoc non pro-
cedere in matrimonio, quod nullum est propter
metum, licet metuens in illum culpa sua inci-
derint, cap. veniens el secondo, vbi Franc. num.6.
in fin. Ant. de Butr. in 4. not. de spons. glos. in cap.
17 Clericum, in glos. vlt. 50. distinct. Abb. in cap. 2.
num.8 de his quæ vi met. caus. fin. Alex. conf. 99.
in princ.lib.3. Paris. conf. 61. num. 19. lib.4. Rim.
Iun d.conf.77.num.20 inter conf. matrim.
18 Concurrunt etiam minæ, quæ cum reueren-
tia personæ debita minanti generant iustum me-
tum. Bart. in l. 1. in fin. ff. quar. rer. act. non dat.
Dec. conf.232. post num. 4 Purpur. qui de communi
d. conf.579. num.6. Paris. conf.26. n.67. lib.3. Alba
de communi d. conf. 77. num.5. Rol. conf.95. num.30.
lib. 1. quæ minæ sunt de iis quæ iustum metum
ingerunt. Tum quia de nece sunt, c. cum dilectus
de iis quæ vi met. caus. fin. Bald. & alij in l. inter-
positas, C. de transact. Tum quia de priuatione 19.
successionis Marchionatus; Iustus est enim timor
amissionis maioris partis bonorum. Bald. post
Gad. & Cyn. in l isti quidem. §. si is in fin. ff. quod
met. caus. Abb. in c.2. num.1. eod. tit. Paris. conf.77.
num.34. lib.1. latè Aym. consil.387. num.19. & 20.
Nec facit quod maioratus ad illam spectasset
ex prouisione maiorum, & propterea pater in
illo præiudicare non potuisset, quia vt dicunt
testes pater illum in maxima parte auxerat, & de 20.
hoc augmento loquebatur, quod vti separatum
à maioratu illi non cedebat, sed erat sub libera
dispositione Patris augentis. ad latè trad. per
Molin. de Primog. lib.1. cap.26.
Nec etiam facit, quod istud contineat non
damnum, sed amissionem lucri, quæ non causat
iustum metum, quia vltra quod non procedit,
quando agitur de amissione magni lucri, Cyn. in 21.
l. interpositas, C. de transact. Ias. in l. Titia sub
num.10. vers. 2. notabiliter ff. de verb. oblig. Rym.
conf. 121. num. 10. lib.4. Neuiz. conf.47. num.18.
Cephal. conf.295. num. 17. Rol. conf.100. num.126.
lib. 4. Cùm agatur de successione paterna filio 22.
quasi debita potiùs sonat in damnum, quam in
amissionem lucri, l. vlt. ante fin. C. de Codicil.
Bart. in l. si quis testamento circa medium, ff. de
cond. inst. Alex. conf.144. num.15. lib.6. Aret. conf.2.
col.1. vers. pro ista conclusione, latissimè Tiraq. in l.
si vnquam in præfat. num. 19. C. de reuocan. donat.
licet in hoc non sit laborandum, cum minæ sint
etiam de morte. Prout nec etiam est necessarium
discutere, an in patre minante sit necesse pro-
bare, quod sit solitus exequi minas, de quo latè
per Rimin. Iun. in repet. cap. 1. num.17. de offic. deleg.
quia solitum probant concludenter testes benè
informati.
Non obstat, quod non probetur Marchio-
nissam fuisse præsentem quando Pater minaba-
tur, quia multum est verisimile, quod pater 23.
fuisset illi in faciem minatus: sed forsan probari
non potuit, quia minæ à patre illatæ sunt diffici-
lis probationis. Bertra. conf.64 num.5. part.1. in
antiq. Boer. decis. 101. num.1. Alba d. conf.77. n.9.
sufficit, quod fuerint Marchionissæ notificatæ à
nouerca, & illo sacerdote, qui adhibiti fuerunt
mediatores ad terrendum, & minandum nomi-
ne patris.
Multum etiam attendi debet qualitas personæ 24.
metum patientis vbi de illius iustitia agitur, vt
dictum est, & tradit Dec. in l. in omnibus sub n.2.
vers. & aduertendum de reg. Purpur. d. conf. 579.
num.7. Boer. decis.100. num.2. Alba d. conf.77. n.2.
Menoch. de arbit. cas. 135. num. 4. & dixit Rota
in illa Nicien. Matrimonij. sumus autem in mu-
liere in quia requiritur minor metus, quam in
masculo. Gloss. & Doct. in cap. quod locum de spons. 25.
Innoc. & alij in c. cum causam matrimonij de offic.
deleg. Calder. conf. 1. vers. 3. quod sub titulo quod
met. caus. Anchar. conf.24. sub num.7. Abb. conf.4.
num.5. lib.1. Felin. conf 14 num.2. & 3. & in pue- 26.
rula, vt dicit vnus Testis, aut saltem in consti-
tuta in minore ætate, minor autem metus exigi-
tur in minore, quam in maiore, & perfectæ æta-
tis, Paul. de Castr. conf.174. post num.3. lib.1. Pur-
pur. d. conf.579. num.7. Rimin. Sen. conf.15. num.22.
Marchionissa etiam valdè metuebat patrem, vt
plenè

27. plenè dicunt testes, primus videlicet, secundus,
& tertius super 13. articulo secundæ instantiæ,
quæ qualitas est consideratione digna, provt
eam considerat, *Alex. de Neuo cons. 3. num. 7. in fin.*
ratione enim huius timiditatis minor requirebatur
metus *vt per Boss. de plur. violen. sub n. 80.*

Non est etiam ommittendum, quod Marchionissa
non solùm carebat matre, quæ illam
haberet confortare, sed habebat nouercam, quæ
haberet illam terrere, & odio patris ponere, vt
in proposito considerandum dicit, *Paul. de Castr.
d. cons. 174. n. 2. ad fin.* quod in casu nostro non stat
in terminis præsumptionis, quia sumus in claris,
quod nouerca assiduè terrebat Marchionissam,
vt ipsa fatetur, & deponunt alij testes.

28. Ad probandum metum matrimonio adhibitũ
multum confert vis, & metus illatus quod compulsa
fuit Marchionissa ad negandum cedulam à
se conscriptam, tùm quia vis illa tendebat ad
eundem finem, videlicet ad tollendum impedimentum,
quod præstabat matrimonio con-
29. trahendo cum Don Philippo, tùm quia à sulito
benè arguitur incussio, & coactio, vt in proposito
arguit, *Aym. cons. 461. num. 8. in fin. Rim. Sen.
cons. 15 num. 15. seq. Tib. Dec. d. cons. 30 num. 20. lib.
4. Rot. in illa Romana professionis coram Illustriss.
Card. Pamphilio.*

Conferunt etiam multæ protestationes Mar-
30. chionissæ de vi, & metu, quæ licet illum non
probent *l. metum, C. quod met. caus.* multum tamen
coadiuuant, & operantur, vt faciliùs probetur,
*Ang. in l. metum la 3. ff. eodem. Dec. in c. fin. sub
num. 21. vers. benè verum est de appell. Rip. in cap.
cum M. Ferrariens. sub num. 93. vers. protestatio
enim, de constit. Natt. cons 50 num. 18. Couar. in
Epit. de spons. part. 2. cap. 3. §. 5. num. 12. Honded.
d. cons. 29 num. 59.*

Nec refert quod non sint factæ in actu contrahendi
matrimonij: sed ante, *Gemin. cons. 15.
ante num. 13. Corn. d. cons. 41. num. 14. Paris.
consil. 60. num. 14. lib. 4. Couar. vbi supra, sub
num. 12. vers si verò fiat.* Provt nec etiam, quod
sint factæ absente patre, & Don Philippo, *Glos.
& Doct. in cap. 1. de his, quæ vi met. ve. caus. fin.
Dyn. Bal. Paul. de Cast. & Imol. in l. qui aliena.
§. fin. vbi Ias. num. 46. ff. de acquir. hæred. latè*
31. *Natt. cons 451. num. 22.* Ad arguendum insuper
metum maximè perpendi debet, an contrahens
esset in sua libertate constitutus, *Bal. cons. 117.
sub num. 1. vers 2. est, & 364. sub num. 5. lib. 3. Aym.
cons 49. num. 6. Rimin. Iun. consil. 215. num. 58.* præsertim
in contrahendo matrimonio in quo contrahentis
animus debet plurima securitate, & libertate
gaudere, *cap. cum locum, & ibi Abb.
num. 4. de spons. Felin. d. cons. 14 sub num 5. Io. Bapt.
Ferret. consil. 311. num. 7.*

Marchionissa autem, vt dicunt Testes custodiebatur
cum maxima vigilantia, & obseruabatur
diligentissimè, ne posset loqui cum aliqua
persona, cui detegeret animum suum, & Marchio
Pater vetuit ne ipsa iret ad confitẽdum peccata
sua solitis Confessariis: sed voluit, quod
proprio ipsius Marchionis Cõfessario confiteretur,
& quod non accederet ad aliquã Ecclesiã, nisi
ad Ecclesiã cuiusdam Hospitalis propè domũ, vt
illi subtraheret tempus, & locum loquendi cum
32. aliquo in itinere. Quæ tàm diligens custodia proculdubio
excludit libertatem, imò plurimum confert
ad probationem metus, *Barba. cons. 14. n. 19.
1. Corn. d. cons. 41. sub num. 12. vers. maximè cum
custodirent. lib. 2. Paris. cons. 61. num. 16. lib. 4.
Aym. d. cons. 461. num. 7. in fin. & num seq. Rimin.
Iun. cons. 77. num. 19. inter cons matr.* Est
enim talis custodia species carceris. *Fulgos. cons. 5.
ante fin. Ang. Aret. consil. 96. sub num. 2. Dec.
consil. 219. num. 5. Io. Bapt. Ferret. consil. 311.
post num. 8. Aym. vbi supra.*

Prohibitio etiam commercij, & loquelæ, non 33.
parùm conducit ad arguendum metum. *Aym. d.
consil. 461. post num. 25. Alba d. consil. 77. sub
num. 7. Grammat. decis. 103. sub num. 56. vers.
maximè ex prohibitione commertij fuit dictum in
illa Nicien. matrimonij.*

Et Marchionissa, quæ desiderabat poni in liber-
tate procurabat propterea Breue Nuncij Aposto- 34.
lici postquàm Archiepiscopus Ispalen. ad cuius
officium spectabat. *cap. cum locum, vbi glos. in vers.
nihil etiam timere, & Doct. de spons.* illud expresè
negauit: sed nec etiam breue obtinere potuit,
etsi non est iustus metus, quando aditi potest
Magistratus. *l. fin. in princ. ff. quod met. caus. Bellon.
consil. 18. num. 14.* à contrario iustus erit in
Marchionissa cui aditus vndique præcludebatur.

Considerare etiam oportet, non solùm amicitiam,
quæ maxima erat inter Archiepiscopum,
& Marchionem, provt considerat *Grammat. d.
decis. 103. num 63.* sed etiam persuasionem, quibus
continuò vrgebat Marchionissam, vt obediret
Patri, cum enim prouenirent à persona,
cui Marchionissa reuerentiam debebat, *iuxta
tradita per Aym. consil. 483. num. 16.* incutiebant
illi metum, vt dictum est de suasionibus Patris,
Considerandus est etiam abusus iustitiæ. *Angel.
consil. 215. num. 3. in fin.*

Perpendebant etiam Domini seriem facti, &
circumstantias, vt admonet *Alex. consil. 99. n. 7.* 35.
circa med. lib. 3. Paris. consil. 53. num. 55. lib. 4. &
modum insultum ex quo arguitur, non bona 36.
fides, *vt dixit Rota in illa Nicien. matrimonij.*

Illa enim nimia festinantia mittendi Tabellarium
pro habendo mandato procuræ Don Philippi,
& in aliis non carebat suspicione. *Aym.
cons. 6. num. 34.* & similem celeritatem ad fraudem,
& metum adducit. *Paul. de Cast. de consil.
174. num. 3. circa med. ver. est etiam hæc præsumptio,
& considerauit Rota in illi Valent. professionis
coram Illustriss. Pamphilio.* Immò in casu
nostro est manifestè fraudulenta, quia vt dicunt
expresè testes, ista sollicitudo erat, ne superueniret
aliquod impedimentum.

Accedit pro metu, quod matrimonium fuit
celebratum ianuis domus clausis. *Alex. d. con-* 37.
*sil. 99. sub num. 4. ver. item coadiuuant prædicti testes,
Cepol. consi. ciuil. 2. sub num. 5. ver. 3. coniect.
Io. Bap. Ferret. consil. 311. sub num. 7. Petr. de
Barbob. consil. 24. num. 20. & 31. inter consil. matrim.
Rimin. Iun. d. consi. 77. num. 18.* Item astan- 38.
tibus famulis armatis. *Corn d. consil. 41. n. 10. & 11.
Paris. consil. 60. num. 15. lib. 4. Io. Bap. Ferret.
vbi supra, & consil. 296. sub num. 13. Menoch.
præsumpt. 4. num. 8. num. 3* Et nullis interuenien- 39.
tibus consanguineis. *Alcia. cons. 5. num. 22.
lib. 1. Grat. consil. 38. num. 18. & 20. lib. 2. Ferret.
d. consil. 296. n. 11. post med. Menoch. d. præsumpt.
sub num. 14.*

Concurrunt etiam alia indicia metus in ipsã- 40.
met nocte, vt lamentationes, & conquestiones,
quod contra propriam voluntatem inducebatur,
& cogebatur ad contrahendum. *Aym. d. cons. 461.
num. 12. Honded. consil. 29. num. 39. lib. 1.* Assiduæ

41. lactimæ *Menoch.d.præsumpt.4.n.11. & præsumpt. 126.n.17.eodem l.3.Suspiria, Alex d.cons.99.n.11. vers secundo est præsumptio,* Pallor vultus, mæstitia, deliquium. *Paris.cons.53.n.33.l.4.Petr.de Barbob. d.cons.14.n.20. & seq.*

Arguitur etiam metus Marchionissæ, non so-
42. lùm à præcedentibus, & ab ijs, quæ circa actum contrahendi matrimonium interuenerunt : sed
43. etiam à secutis post matrimonium. *Alex. de Neno cons.3.n.11. Paris.d. consil.53. num.56 Grat. d. consil.38. num. 23.* & ad hoc deseruiunt protestationes post illud emissæ. *Anchar. consil. 199. sub num.1. Alexand.d.consil.99.post num.4.Grammat. decis.76. num.9. Rimin.Iun. cons.362. num. 81. & seq.cum alijs per Menoch.d.præsumpt.116.num.23.* & apertissimè demonstrant maxima tristitia, & inconsolabilis afflictio, qua Marchionissa afficiebatur. Ploratus, & maximi clamores quos emittebat, dum ex Ciuitate Ispalen. duceretur ad Oppidum de Coria, ad ratifican. matrimonium, ita vt ipsa præ nimia tristitia facta fuisset valdè deformis, & omnes cogeret ad collacrimandum, vt plenè deponunt testes in Summario Marchionissæ num. 13. Quod etiam contigit in actu ratificadi, quem fecit cum magna displicentia metu, & violenter, vt abundè dicunt testes in dicto Summario à *num.13.* vsque in finem. Et ista violentia in ratificatione optimè detegit violentiam in ipso contractu adhibitam, *vt per Rimin. Sen. consil. 15.num.15 & plurib.seqq.*

44. Non est verum, vt ex aduerso prætenditur, quod intentio Marchionis esset solum, quod filia non nuberet Don Francisco, & indignationem, minasque processisse, ex eo quod ipsa vellet illi nubere, quia sicut intentio principalis filiæ non erat nubendi Don Francisco : sed impediendi ne contrahere cogeretur cum Don Philippo, ita è conuerso intentio Patris, prima erat, quod nuberet Don Philippo, non quod se opponeret matrimonio cum Don Francisco Primus enim testis in Summario num.7.dicit, quod Pater erat iratus, & collericus, quia Donna Antonia sua filia recusabat nubere Don Philippo; Et secundus ibi dicit, quod Marchio dixerat vxori; vt illam suasionibus, & minis induceret ad contrahen. cum Don Philippo. Decimus testis in Summario num.3.dicit quod Pater nunquam libenter aspexit Marchionissam, nisi postquàm nupsit Don Philippo. Quintus num.4 quod fiebat violentia, vt contraheret cum Don Philippo. Primus num. 4. quod ita colleticus euaserat intelligendo, quod recusabat nubere Don Philippo, & quod nisi nupsisset illam interficeret, quod etiam dicunt tertius, & sextus n. 6. Et lamentationes, ac protestationes Marchionissæ (vt supra dictum est) non erant, quòd impediretur contrahere cum Don Francisco : sed quod vi, & metu cogeretur ad contrahendum cum Don Philippo.

Non obstat, quod testes ex aduerso examina-
45. ti videantur dicere Marchionissam spontè, & libenter contraxisse, quia cum fuerit pro parte Marchionissæ probata vis, & metus difficile est probari contrarium *Alba d.consil. 77. num. 12.* immò quasi impossibile, *Abb.in c. super hoc, sub num. 34 de renunciat. Ias. in §. quadrupli num.72.*
46. *instit.de act.* sed quicquid sit sufficit, quod in concursu plus creditur duobus testibus de metu, quam mille deponentibus de voluntate spontanea, & libera. *Innoc.in d. cap.super hoc, Bald.in l. obseruare. §. profecisse num. 15. in fin. ff. de offic. procons. Rom. in Rub ff. de arbit.num.22. Alex.consil.156.num.3. lib.5. Purpur consil.281.n.14. Crot. consil.106. num.27. Ias. in l.interpositas num.5. C. de transact. cum alijs per Gabr. de testibus. concl. 4.num.15. Menoch.d.præsumpt.126.num.31.* quod sine scrupulo procedit, quando testes non solùm deponunt de metu sed etiam de minis, & aliis actibus metum inferentibus. *Alciat. post Imol. quem allegat consil.55 n.12. l.9. Gabr.d. concl.n.16.*

Minus etiam verum est, quod testes sint sin-
gulares, quia immo sunt contestes in multis sal- 47.
tem, & vbi essent singulares adhuc probarent metum, *latè Crot. consil. 106. in 2. dub. Sur.consil. 295. num. 26.* prout etiam testibus singularibus
probantur minæ. *Grammat. dec.5. num.15. Gabr.* 48.
de test.concl.1.num.56.

Non obstat, quod deducatur metus ad effe-
ctum impediendi restitutionem vxoris marito, 49.
quo casu non admittitur exceptio etiam notoria. *cap. porrò de diuort.* quia adest clausula arbitrio, quæ minuit iuris rigorem, & operatur, vt possit à dicta regula recedi, vt in hac specie cumulationis petitorij, & possessorij fuit firmatum *in Romana Cottius 6. Martij anni præteriti coram R. P. D. meo Sacrato.* Alia benè tolluntur per informantes.

Oppositiones verò, quæ pro parte Don Philippi dantur contra examen, & Testes Marchionissæ, Domini reseruarunt videre in alia positione.

Hispalen. Matrimonij de Alcalà.

Lucæ 28. Ianuarij 1608.

Coram Ludouisio.

ARGVMENTVM.

Testes ad probandum metum ad effectum rescindendi matrimonium quales esse debeant, & qui sint admittendi. & plura in fine decisionis circa validitatem examinis.

SVMMARIVM.

Testes idonei præsumuntur, donec contrarium non probetur.n.1.

Testes omni exceptione maiores requiruntur ad effectum rescindendi matrimonium.num.2.

Testes omni exceptione maiores qui dicuntur, est Iudicis arbitrarium.n.3.

Testium numerus supplet defectum etiam ad effectum, quod censeantur omni exceptione maiores. num.4.

Procedit etiam si omnes patiantur aliquas exceptiones, si sunt vltra numerum trium.n.5.

Metus per patrem filiæ illatus censetur illatus intra domesticos parietes non palam coram extraneis personis.n.6.

Testes ad probandum factum intra domesticos parietes admittuntur etiam consanguinei domestici, & aliàs inhabiles.n.7.

Domestici in his quæ domi fiunt non solùm repelluntur in testes, sed imo eis magis creditur, quam extraneis, sub n.16. & n.8.

Testes

Testes vbi aliàs debent esse omni exceptione maiores, non requiritur ista qualitas concurrentibus aliunde adminiculis, præsumptionibus, & fere n. 9.

Testis Sacerdos est maiori fide dignus, quàm laicus num. 10.

Testis deponens de facto proprio maiorem fidem meretur, quam testis ordinarius Testis in facto proprio quam probationem faciat, num. 50. & n. 11.

Parochus non prohibetur esse testis pro eo, quem baptizauit. n. 12.

Testis quilibet est idoneus, qui non reperitur specialiter in iure prohibitus esse testis. n. 13.

Testis malum adiuuat fidem nobilitas. n. 14.

Testis deponens contra proprium interesse multum creditur. n. 15.

Nouerca desinit esse talis eo ipso, quod desinit vxor esse patris. n. 16.

Confessio cum qualitate actus acceptari potest reiecta qualitate metus, quæ habet contra se præsumptionem iuris. n. 17.

Malum minus est præsumendum. n. 18.

Iuramentum in teste non præsumitur etiam ad effectum, vt probet. n. 19.

Periurium, vt euitetur est facienda omnis interpretatio. n. 20.

Testes non dicuntur contrarij, nec varij si vnus deponat plus, quàm alter. n. 21.

Testis deponens plus in secundo examine, quàm in in primo, non propterea dicitur se corrigere. n. 22.

Testis vt patiatur se examinari, licèt vti iussu, proco, & pretio. n. 23.

Socius criminis admittitur in testem in casibus, in quibus veritas aliunde haberi non potest. n. 24.

Testis deponens de facto proprio maximè probat, adeo quod etiam si esset inhabilis, faciat semiplenam probationem. n. 25.

Testis omni exceptione maior dicitur, qui est benè informatus, & nulla exceptione legitima repelli potest. n. 26.

Domestica persona non repelluntur à testificando. 27.

Testis varius, & contrarius circa accidentalia, non circa substantialia, non repellitur. n. 28.

Testis mendax, & falsus circa accidentalia non repellitur. n. 29.

Testes vt ad concordiam reducantur, interpretari debent, vt deponant de tempore diuerso, & successiuo. n. 30.

Testis vnus si non deponit de aliqua qualitate, de qua deponit alius, qui fuit præsens eidem actui non propterea tollitur ei fides, quia fortasse non aduertit, aut non audiuit, prout aduertit, & audiuit alter. n. 31.

Testis habilitas, & inhabilitas inspicitur de tempore depositionis. n. 32.

Coniunctus admittitur in causa matrimonij, quando non est disparitas inter coniuges. n. 33.

Famulus admittitur in testem, si de tempore depositionis non erat in seruitio. n. 51. & n. 34.

Famuli illustrissimæ personæ admittuntur in testes maximè circa gesta domi. n. 35.

Testium dicta non sunt cauillanda, sed adiuuanda, & sustinenda pro viribus n. 36.

Testium contrarietates, quàm maximè fieri possunt sunt conciliandæ. n. 37.

Possessorium sæpe in Rota terminatur per depositum, & per sequestrum. num. 38.

Restitutio non datur in matrimonio, nisi quando constat de legitimo consensu. n. 39.

Matrimoniale possessorium habet admixtam causam proprietatis. n. 40.

Et in eo admittuntur probationes excludentes consensum. n. 41.

Metus excludit consensum in matrimonio. n. 42.

Restitutio in spolio matrimoniali non datur, si possessio non fuit iusta, vel fuit violenta. n. 43.

Probationes quando sunt in promptu respectu nullitatis matrimonij, non est danda restitutio propter periculum amittendi virginitatem. n. 44.

Testium examen non est nullum ex omissione interrogatoriorum. n. 45.

Interrogatoria si non fuerunt exhibita coram Iudice, sibi imputare debet pars, quæ non exhibuit, n. 52. & num. 46.

Testium receptor, qui habet facultatem solum examinandi super articulis non potest admittere interrogatoria, sed recurrendum est ad Iudicem. num. 47.

Intimatio commissionis Receptoris in qua dicitur, quod examinarentur testes super articulis supplet defectum citationis ad dicendum contra articulos. n. 48.

DECISIO CCCLI.

ESTES Marchionissæ esse idoneos pro nullitate matrimonij, & ritè, ac validè examinatos fuit conclusum vnanimiter per Dominos, & commissis multis, quæ informantes pro parte D. Philippi inculcant extra dubium circa probationem metus iam decisam.

Quantum ad idoneitatem, quæ est prima
pars dubij, cum illa præsumatur etiam ad effe-
ctum de quo agitur, quamdiù contrarium non 1.
probatur, *vt per Capniaquens. decis. 276. num. 7.*
part. 5. sufficit respondere obiectionibus, quæ
multæ exaduerso dantur in genere, & in specie.
Et quoniam fundamentum super, quo tota ob-
iectionum machina constructa est, quod ad 2.
effectum rescindendi matrimonij requirantur
testes omni exceptione maiores, ad illud labe-
factandum Domini (quorum arbitrio remissum 3.
est, qui testes dicantur omni exceptione maio-
res, *Abb. in cap. cum Ioannes num. 13. circa fin.*
vers. Ego concordando, vbi Felin. num. 44. post
med. vers. in hoc multum versabitur, de fid. instrum.
Couar. de sponsal. part. 2. cap. 8 §. 12. sub num. 8.
vers. Nam in hac coniugali causa) Dixerunt non
deesse Marchionissæ, testes huiusmodi, & ex
eorum discussione apparebit. Et quando deessent,
qualitatem hanc in casu isto, aut non requiri, aut
suppleri ex tribus.

Primò ex numero testium, qui sunt decem 4.
& octo, *Alex. cons. 47. num. 2. lib. 2. Dec. cons. 163.*
num. 14. Nate. cons. 161. num. 11. qui omnes lo-
quuntur in causa matrimoniali. Et quod in ea
suppleat numerus hanc qualitatem, *dixit Ro-*
ta apud Cæsar de Graf. decis. 5. num. 8. de sponsal.
Et latius in Valentina professionis prima Mar-
tij 1584. coram Illustrissimo Cardinali Blan-
chetto, vbi etiam fuit dictum, id maximè
procedere, quando negocium est difficilis
probationis, & in terminis nostris ad pro-
bandum minas paternas pro annullando ma-
trimonio tradit, *Alex. de Neuo consil. 37. nu-*
mero 3. inter consilia matrimonialia, & tenuit Ro-
ta in vna Nicien. matrimonij 27. Ianuarij 1586,
coram bon. mem. Gypsio. Et est regula generalis,
& trita, *gloss. in l. 3. in vers. numerus. ff. de test.* 5.

quæ procedit etiam, vbi omnes patiuntur ali-
quas exceptiones, si testes sunt vltra numerum
trium, *Cas. de Graff. dicta decis. num. 9.*

Secundò, quia agitur de anullando matri-
6. monio ex metu illato à Patre Marchionissæ, qui
cum inferatur intra domesticos parietes, non
coram extraneis personis, *Purpur. cons. 579.
num. 11. in fin. Cor. cons. 124. num. 4 lib. 3. Socin.
7. Iun. consil. 47. sub num. 33. lib. 3.* non requiruntur
testes omni exceptione maiores, *Purpur. ibi n. 11.*
sed admittuntur, qui aliàs non admitterentur,
*Alex. cons. 156. num. 15. lib. 5. Honded. consil. 29.
num. 24. lib. 1.* Et propterea admittuntur consan-
guinei, & domestici, *Pupur. ibi num. 18. in fin. &
num. seq. Ang. de Cast. cons. 36. num. 1. & Alexan.
de Neuo cons. seq. num. 1 inter consilia matrimonia-
8. lia.* In his enim quæ domi fiunt, non solùm
admittuntur domestici in testes, *l. consensu, C. de
repud. cap. veniens el secundo de test. Car. in l. lex
qui tutores num. 3. C. de administr. tutor. Bald. consil.
427. num. 5. lib. 5. Alex. consil. 151. num. 3. in fin. lib. 5.*
Sed etiam eis magis creditur, quàm extraneis,
*Aret. cons. 13. num. 17. Felin. in cap. in literis post
num. 6. de test. cum aliis per Gabr. de test. concl. 10.
num. 38.*

Tertio, non requiruntur testes in casu isto,
omni exceptione maiores, propter adminicula,
9. præsumptiones, & seriem facti, de quibus in
decisione, & latius per informantes, vt resoluit
Rota, in vna Toletana, seu Mediolanen̄ Matri-
monij 17. *Martij 1572 coram Orano.*

Non obstat, quod dicitur prædicta non pro-
cedere in testibus patientibus plures defectus,
quia vltra quod non omnibus dantur exceptio-
nes, illæ quæ adducuntur visæ fuerunt Domi-
nis leues.

Nam quoad Sebastianum Martinez, quem
Domini sine difficultate dixerunt esse omni ex-
10. ceptione maiorem, tùm quia Sacerdos, & ob id
maiori fide dignus, quam laicus. *Alex. cons. 143.
num. 5. lib. 7. Socin. Iun. consil. 31. num. 30. lib. 2.
Aym. consil. 267. num. 1. faciunt tradita à Gabr. de
11. test. concl. 4. num. 40.* Tùm quia deponit de facto
proprio, & propterea maiorem fidem meretur,
quam testis ordinarius, *Aym. cons. 178. num. 7.
circa med.* & facit plusquam semiplenam proba-
tionem, *Cas. de Graff. decis. 2. in fin. de empt. &
vend. fuit dictum in Vrbeuetana bonorum 4. Iunij
1596. coram Illustrissimo Cardinali Seraphino, &
sæpius in aliis.* Tùm, & vltimo, quia fuit à par-
te aduersa approbatus, adhibendo illum ad so-
lemnizationem matrimonij.

Neque eius fidei aliquid est detrahendum ex
eo quod sciret animum Marchionissæ alienum à
contrahendo matrimonium cum Don Philippo,
quia de mandato Cardinalis de Castro Archiepi-
scopi interfuit, & ad effectum illum excusandi
sufficit, quod in actu matrimonij Marchionissa
non reclamauit.

12. Minus facit, quod vel Parochus baptizauerit
Marchionissam, quia nullibi in iure cauetur,
quod propterea repellatur à testificando pro ipsa,
13. & clarum est edictum de testibus esse prohibi-
torium certarum personarum, itavt quilibet ad-
mittatur in testem, qui non prohibetur *lib. 1. in
princ. vbi Bald. ff. de test. Nell. in tract. de test.
par. 1. num. 1. & 2. Socin. Iun. cons. 32. num. 26. &
seq. lib. 2.*

Multum etiam deferebant Domini Donnæ
Franciscæ Enriquez, tùm quia plenissimè infor-
mata, tùm quia est de nobilissimo genere, quod 14.
multum auget eius fidem, *Bal. in l. testium, n. 36.
6. de test. Aym. cons. 6. n. 28. Latè Tiraq. de nobilit.
cap. 20. n. 33.* vbi post Gerard. quem allegat, dicit
testimonium mulierum nobilium præferri testi- 15.
moniu virorum non nobilium; Item quia de-
ponit contra proprium interesse in præiudicium
propriæ filiæ, vt benè deducunt informantes,
quo casu multum creditur testi, *Soc. Iun. cons. 61.
sub n. 19. vers. quod etiam lib. 2. Surd. dec. 107. n. 51*
& multum considerare solet Rota, *vt decis. 11.
de inrepat. in nou. Pu. decis. 243. lib. 2.*

Non ostat obiecta domesticitas, quia vt di- 16.
ctum est non munit, sed potius auget fidem te-
stis in hac materia ratione præsumptæ mulieris
scientiæ, & veritatis, *vt per Purpurat. cons. 579.
sub n. 12.*

Prout nec etiam qualitas affinitatis ex eo
quod esset Nouerca Marchionissæ, vltra quod
eo ipso, quod desiit esse vxor Marchionis Patris, 17.
desiit esse Nouerca Marchionissæ, *Alex. cons. 107.
n. 10. in fin. lib. 6.*

Quod fuerit consultrix, & mediatrix in hac
causa, non benè probatur, & mirum est, quod
noteretur de magna affectione erga personam
Marchionissæ, cum in Adagium abierit Nouer-
calis Amor.

Et quatenus dicitur eam mendacem, & per-
iuram, dū dicit se aliàs deposuisse non cognosce-
re, quod Apoca esset scripta manu Marchionissæ,
nec iuuari ex eo, quod subiungit negasse ob me-
tum mariti, quia potest acceptari confessio ne- 18.
gationis, & reiici qualitas metus, quæ habet
contra se præsumptionē. Respondetur potius esse
præsumendum metum, quia cùm clarum sit apo-
chā fuisse scriptam manu Marchionissæ, vt fuit
ostensum in decisione, & indubitatum Donnam
Franciscam habuisse notam manū Marchionissæ,
excludendo metum, includeremus fraudem, &
dolum in negando. Vnde pro minori malo
dicere debemus, vt fuit dictum in decisione,
quod metu mariti territa id fecerit *ad tradita* 19.
per Gabr. de crimin. concl. 1. num. 6. & metus
est multum verisimilis propter indignationem,
& furorem, qui maritum inuaserat, propter
talam scripturam, & quia coegit Marchionissam
metu, & minis ad illam negandum, & contra-
faciendum manum.

Quoad periurium, non est agendum an ex
meticuloso iuramento incurratur in quod con-
tendunt Doct. & laborant informantes pro
vtraque parte. Quia non dicit se negasse cum
iuramento, nec de illo apparet, & non præsu- 20.
mitur iuramentum in teste, etiam ad affectum
vt probat, *Abb. in cap. tuis, num. 8. de test. Crot.
de test. part. 7. num. 15.* Vnde multò minus ad
effectum, vt noteretur de periurio pro quo euitan- 21.
do semper est omnis interpretatiu facienda, *cap.
quemadmodum, de iureiurando cum aliis per Bo-
ro. consil. 149. n. 12. lib. 1.*

Non obstat, quod in primo examine nul-
lum verbum dicat, quod Marchio eius vir
fuisset occisurus filiam, cùm tamen id deponat
in secundo. Quia non propterea debet iudicari
sibi contraria, nec varia, prout non sunt con- 22.
trarij, nec varij testes, si vnus deponat plusquam
alter, *Anton. de Butr. in c. 1. in secunda oppositione,
de off. leg. Alex. cons. 64. num. 11. lib. 2. Dec. cons.
363. num. 15. vers. & pro fundamento, Corn. cons.
120. col. 2. vers. tamen dicta Thomasina lib. 1.* potest
enim

enim esse, quod super eo non fuerit interroga-
ta, & testis potest examinari super ommissis in
primo examine, nec propterea dicitur se corri-
gere, *Iasè Gabr. de crim. conclus. 28. num. 7. & seq.* Nec faciunt tradita *per Innoc. & Abb. in cap. praeterea de test. cogen.* quia loquuntur quando est
timor, quod testis potuerit instrui à patre, quod
non potest applicari in casu nostro, attento quod
Donna Francisca erat omnium benè conscia, &
dicit ibi, *Abb. num. 12. circa med.* quod hoc est
arbitrarium Iudici, qui habet considerare qua-
litatem personae, & alias circumstantias. Non
est etiam inconueniens, quod ipsa dixerit eius
24. famulae, quod se examinaret, & diceret verita-
tem, quia licuit non solùm iussu, sed etiam prae-
ce, & praetio id facere, *Dec. qui alios allegat cons. 189. num. 16. Rip. in lib. 1. num. 37. ff. si cert. pet.*

Minus etiam facit, quod dicitur fuisse so-
ciam criminis in inferendo metum Marchio-
25. nissae, omisso enim quod in casibus, in quibus
veritas aliundè haberi non potest admittitur
particeps, & socius criminis, *Dec. cons. 189. n. 10. Aym. cons. 178. post num. 3. Alex. de Neuo dicto con. 37. sub num. 2. inter consilia. matrimonia, Caputaquens. decis. 277. num. 8. & sequen. part. 3. fuit dictum in vna Romana releuationis indemnitatis, 2. Iulij 1593. coram Illustrissimo Cardinali Seraphino.* Donna Francisca non intulit, sed retu-
lit minas paternas, intuitu forsan pietatis, du-
bitans (vt ipsa testatur) ne pater verè minas exa-
26. queretur in filiam, quando illa suo non obtem-
perasset imperio, & cùm deponat de eo, quod
ipsa fecit, tantò magis probat, vt in terminis *per Mandel. cons. 77. num. 7.* Imò si alàs esset inha-
bilis ex eo solum, quod deponit in facto pro-
prio, faceret semiplenam probationem *Paul. de Cast. in lib. 2. §. si absens, post num. 5. ff. si ex noxa cau. aga. Dec. cons. 363. num. 3. Afflict. decis. 369. n. 7. Silnest. Aldobr. cons. 24. n. 14.*

27. Lupus Deslaua, fuit etiam habitus omni ex-
ceptione maior, quia erat benè informatus, cùm
de tempore contracti matrimonij esset Secreta-
rius Marchionis Patris, & nulla exceptione le-
gitima repelli potest, *glos. in cap. 1. in ver. maiores, vbi Hostien. num. 2. ver. maiores, Abb. num. 5. Prapos. num. 7. de consang. & affin. Rolan. cons. 7. num. 13. lib. 1.* Licèt enim de tempore
examinis esset familiaris, & domesticus Donnae
28. Franciscae Nouercae attamen domesticus perso-
nae domesticae non repellitur à testificando *Innoc. & alij in c. insinuante, de off. deleg. Corset. in ver. testis sing. 20. Aufrer. de test. num. 34. Gabr. concl. 10. num. 53. de test. fecit decis. Aegyd. 605. & Rota 12. de test. in nou.*

Et nihil facit, quod dicat Sebastianum Sacer-
dotem de tempore contracti matrimonij fleuis-
se, & tamen Sebastianus examinatus id non di-
cat, quia non fuit de hoc interrogatus, & sufficit
quod non neget.

Dum dicitur conuinci de mendacio, quia di-
cit retulisse Hieronymae suae matri Marchionem
sibi dixisse, quod filiam occidisset si in sua
perseuerasset opinione, Hieronyma autem dicat
29. filium sibi solùm dixisse de exhaereditatione,
quia cum haec varietas, seu contrarietas, non sit
circa substantiam non est attendenda, *Alex. cons. 5. num. 10. lib. 1. Iason in lib. 2. sub num. 16. vers. confirmo, C. de honor. poss. secund. tab. Dec. cons. 100. post num. 4 vers. tertio hoc, Rum. cons. 36. num. 2. l. 4. Caputaquens. decis. 270. num. 2. circa med. part. 3.* prout nec mendacium, & falsitas, *Dec. d. cons. sub num. 4. vers. similiter falsitas, Rom. Sen. consil. 44. num. 6. Rum. d. cons. 36. num. 3. Caputaquens. vbi supra.* Vlterius facilè euitatur contrarietas re- 30.
ferendo illam dictionem (solum) ad verbum,
sibi, idest quod sibi soli, & non aliis dixerit,
aut ad alia verba, ex quibus tollatur repugnan-
tia, licèt in originali materno sermone concepto
non reperiatur huiusmodi dictio, sed errore in-
terpraetantis fuerit adiecta.

Facile etiam conciliatur alia praetensa contra-
rietas, quod dicat se fuisse praesentem, quando
Cardinalis loquebatur cum Marchione Patre,
cùm tamen septimus, & nonus testis dicant ne-
minem vidisse, quia testis iste deponit de tem-
pore, antequam Marchionissa fuisset vocata, alij
de tempore quo ibi reperiebatur Marchionissa,
praesumendum est enim, quod loquatur de tem-
pora diuerso, & successiuo ad euitandam contra-
rietatem, *Felin. in cap. translato num. 8. circa med. de constit. Rum. cons. 130 num. 6. lib. 4. fuit dictum in vna Vlixbonen. professionis 9. Maij 1580. coram Lauretano.* 31.

Corruit etiam alia praetensa contrarietas in-
ter suum dictum, & depositionem Sebastiani
Martinez, quia dicit nullum extraneum fuisse
vocatum ad celebrationem matrimonij, & Se-
bastianus attestatur fuisse praesentes nedùm fa-
mulos, sed etiam Equites, & nobiles. Quoniam
idem Sebastianus subiungit dictos Equites, &
nobiles fuisse de domo Marchionis.

Sunt etiam vanae exceptiones, quae dantur
contra Donnam Hieronymam, licèt enim dicat
Nouercam fecisse minas mortis, quas Nouerca
examinata non dicat fecisse. Attamen satis est,
quod non neget fecisse.

Et dum obiicitur, quòd testes dicunt nullum
remansisse in cubiculo in quo erat Cardinalis, re-
spondetur Hieronymam nullibi deponere, quod
aliquis remanserit.

Ad illud, quod alij qui fuerunt praesentes
non deponant de minis mortis, vt deponit
ipsa, respondetur, quod forsan non aduerte-
runt, aut non audiuerunt, prout aduertit, & au- 32.
diuit ipsa, vt in fortioribus terminis dicunt,
Alex. cons. 10. num. 5. lib. 2. Corn. cons. 202. num. 2. lib. 4.

Nullam etiam exceptionem patiuntur Anto-
nius de Galarza, & Donna Francisca de Figue-
roa. Quia licet dicatur fuisse eiectos à Marchio-
ne, eo quia suspicabatur, ne ipsi praestarent
consilium Marchionissae, Marchio erat mortuus 33.
de tempore depositionis, quod tempus semper
inspicitur ad effectum habilitandi, vel inhabi-
litandi testem, *lib. 3. in princ. ff. de test. glos. in l. Carbonianum §. causa in ver. non eandem. ff. de Carbo. adict. Bart. in l. ad testium §. conditionem num. 4. ff de testam. Alex. cons. 149. num 7. lib 5.* &
nihil habent agere cum Don Philippo cùm quo
causa agitur.

Nihil etiam refert, quando esset verum, quod
Donna Francisca desiderasset, quod Marchio-
nissa nuberet cum Don Francisco de Zuniga,
quia Don Franciscus de tempore examinis erat
vxoratus, & sic euanuerat huiusmodi desi-
derium.

Donna Ioanna Enriquez, licèt sit soror Mar-
chionissae, attamen admitti debet in causa matri- 34.
monij, praesertim quando non est disparitas

inter coniuges, *gloss. & Doct. in cap. super eo el 2. de test. Abb. in cap. videtur, num. 2. & sub num. 6. qui matrim. accus. post. Dec. cons. 163. num. 16. Paris. cons. 58. sub num. 24. lib. 4. & dixit Rota in illa Valentina professionis coram Illustriss. Blanchetto.* Imò præferunt extraneis, quia præsumitur habere pleoam notitiam contractus matrimonij, *Abb. vbi supra.*

35. Quod Ruffina Lopez inseruinerit Marchionissæ oihil est, quia quando etiam seruientes repellerentur, non esset repelleoda ipsa, quæ tempore depositionis noo erat io seruitio, *Spec. de test. §. 1. num. 13. vers. quid si olim, Abb. in c. in literis num. 6. vbi Felin. num. 8 de test. Alex. cons. 5. num. 9. lib. 1 Crot. cons. 131. num. 56.*

36. Contra Ioaonam de Segura, Mariam de Narvaez, & Ioannem Antonium Galarza opponitur quod sunt famuli Marchionissæ: sed nihilominus admitti debent famuli illustrimæ personæ, *Lanfranc. de test. num. 63. Aufrer. de reprobat test. sub num. 43. vers. fallit si sit famulus*, præsertim ad testificandum de his, quæ domi facta sunt, *ad not. in l. consensu. §. seruus etiam seu ancillis, C. de repud. Crot. d. cons. 131. num. 16 Alex. de Neuo, cons 4. num. 15. qui de probatione metus loquitur.*

37. Catherina de maiorga, Magdalena, & Aloysia de Figueroa non prohibentur testificari pro Marchionissa, eo quia sunt famulæ Doonæ Franciscæ Nouercæ, vt supra dictum est de Lupn de Slaua.

Aliæ exceptiones; quæ dantur, visæ sunt Dominis, parui momenti, & benè sublatæ per informantes pro Marchionissa, dicta enim testium non sunt cauillanda, sed iuuanda, & substinenda pro viribus, *Cassad. decis. 3. num. 5. de probat.*
38. etiam per supplicationem, *Dec. cons. 292. num. 2. & 595. num. 5.* & contrarietates, quam maximè fieri possunt sunt conciliandæ, *Cas. de Gras. decis. 4. n. 5. de test.*

Ad secundam partem dubij, quæ respicit validitatem examinis; duæ principaliter obiiciuntur nullitates. Prima ex suspensione petitorij; Ex ommissione ioterrogatoriorum altera.

39. Quoad primam fuit dictum possessorium fuisse terminatum per depositum Marchionissæ, provt sæpè contingit in Rota per sequestrum, & alio modo terminari non poterat, quia restitu-
40. tioni non erat locus, cum ea non detur in matrimooio, nisi quando constat de legitimo consensu, *c. ex transmissa, vbi glos. in ver. legitimè, Io. And. num. 5. Ant. de Butr. sub num. 10. vers. Ioannes Andraas approbat, Abb. sub num. 5. vers. contra quod de rest. spol. c. ex parte, vbi Butr. in*
41. *Summaria Bellamer. sub num. 12. eod. tit.* & ratio est, quia non potest in persona libera haberi quasi possessio huius seruitutis coniugalis, nisi ex legitimo consensu *Bellamer. ibi sub num. 13.* & propterea possessorium matrimoniale habet admixtam causam proprietatis. *Card. in d. cap. ex part num. 4. Bellamer. num. 2. Anchar. in d. cap. ex transmissa in fin. Mill. in verbo possessio, & quasi iuris matrimonialis, Rip. in l. naturaliter. §. nihil commune, sub num. 83 ff. de acquir. poss.*

42. Hinc sequitur probationes Marchionissæ ad excludeodum consensum fuisse admittendas, non solùm ratione mixturæ, sed etiam qoia in hoc procedit possessio iuria, *vt dicit Imol. in d. cap.*
43. *ex parte post num.* 10. & probationes super metu benè excludebant consensum, qui adesse non potest, vbi metus, & coactio interuenit, *cap. cum locum, de sponsal.* & In filia à Patre territa. Quod non dicatur matrimonio consensisse, *tradit Felin. cons. 14. n. 6.* facit quia restitutio io spo- 44.
lio matrimooiali non datur, si possessio noo fuit iusta, vel fuit violenta, *Specul. de petit. & possess. §. fin. n. 2. in fin. Goffred. in Summa de restit. spoliat. n. 2. ad fin.*

Rursus cùm negaretur matrimonium, & es- 45.
sent io promptu probationes debebant admitti, & retardari restitutio, propter periculum animæ, & timorem peccati, ne daretur cohabitatio illicita *c. gaudemus, de diuort. Alex. in l. naturaliter. §. nihil commune num. 20. vbi Rip. sub n. 83. ff. de acquir. poss. Couar. de sponsal. par. 2. cap. 7. §. 5. n. 9. post med. cum multis per Gabr. de restitut. spoliat. conclus. 1. n. 150.* Vbicunque enim ad restitutinoem faciendam possessio dat occasionem peccati debet admitti pars aduersa ad docendum de proprietate, *Feder. de Sen. cons. 283. n. 4.*

Præsertim quia concurrebat aliud periculum propter virginitatem, & incorruptionem Marchionissæ, *glos. in c. 1. in verb. suspectum, vt lit. non contest. Specul. vbi supra sub n. 2. latè Bellam. in c. ex parte sub. n. 11. vers. secunda conclusio de restit. spoliat.*

Ad secundam nullitatem ex ommissione in- 46.
terrogatoriorum fuit dictum ex tali ommissione non concludi ad nullitatem examiois, *Alex. cons. 172. n. 9. lib. 2. Dec. in c. licet causam, n. 56. de probat. Put. decis. 417. lib. 3. & 317. lib. 2. Accoramb. decis. 49.*

Et imputare sibi debet pars aduersa, quòd illa 47.
non exhibuerit coram Nuncio, prout fuerat monita sub comminatiooe, quòd aliàs examinarentur sine illis, *Pereg. decis. 129. libro 1. & 68. lib. 1.*

Neque obstat, quod dicitur fuisse exhibita quædam interrogatoria, tùm quia de dicto tempore eraot examinati plures testes. Tùm quia 48.
cum receptor haberet io mandatis solum facultatem examinandi super articulis non poterat aliquid addere, & alterare formam sibi traditam, & benè fecit illa non admittendo, & debuisset pars edere ad Iudicem, *vt per Franc. Marc. decis. Delphin. 427. par. 2.* & io omnem euentum sufficere possunt testes examinari ante illorum exhibitionem.

Alia expositio ex defectu citationis ad diceo- 49.
dum contra articulos non placuit, quia satis est, quod fuit intimata commissio receptoris in qua dicebatur, quod examinaretur super articulis hinc inde deductis. Vnde pars nuoc potuit opponere, *Cas. de Gras. decis. 15. numero 4. de fid. inst.*

Cætera deducta exaduerso pro nullitate examinis beoè tolluntur per informantes, quorum responsiones placuerunt Dominis.

Ex quibus fuit cooclusum testes esse idoneos & validè examinatos, &c.

Hispalens. Matrimonij de Alcalà.

Lunæ 23. Iunij 1608.

Coram Ludouisio.

ARGVMENTVM.

Ex quibus metus probetur ad effectum annullandi matrimonium.

SVMMARIVM.

Metus probatur per indicia, & coniecturas, etiamsi agatur

agatur de infirmando, matrimonio ex causa metus. num.1.

Hoc tamen procedit in coniecturis propinquis, & mediatis, non autem in remotis, & distantibus. num.2.

Coniectura, & indicia metus in muliere contrahente matrimonium, quenam sint. n.3.

Metus multum præsumitur ex protestationibus metum passi. n.4.

Et concurrentibus indiciis protestationes plenè probant metum. n.5.

Metus valdè arguitur ex qualitate personarum tam incutientis, quàm patientis metum. n.6.

Metus minor requiritur in muliere, quàm in masculo propter fragilitatem sexus. n.7.

Et ideo in muliere non requiritur metus qui cadat in constantem virum, sed sufficit, ut cadat in constantem mulierem. n.8.

Metus reuerentialis licet solus, & nudus sufficiat ad infringendum matrimonium, tamen secus est si cum eo concurrant alia metus indicia. n.9.

Coactio leuis non sufficit pro iusto metu. n.10.

Metus ad annullandum matrimonium non est necesse quod sit talis quod interueniant mina mortis, aut cruciatus corporis, sed sufficit metus cadens in constantem virum, & sub n.13. respondetur ad plures auctoritates in contrarium facientes. n.11.

Metus cadens in constantem virum qui sit, relinquitur Arbitrio Iudicis. n.12.

Metus minor sufficit quando est illatus ab eo, cui reuerentia debetur, quàm si esset illatus ab extraneo. n.13.

Mina iuncta cum metu reuerentiali inducunt iustum metum, etiamsi non sint minæ mortis. n.14.

Metus iustus inducitur ex terribilitate personæ, cui reuerentia debetur. n.15.

Metus iustus, dato quod esse debeat mortis, aut cruciatus corporis, sufficit quod passus metum de istis probabiliter suspicari potuerit. n.16.

Metus iustus ex affectu metuentis dignoscitur, num.17.

Matrimonium requirit libertatem animi non solum à compulsione, sed etiam à timore compulsionis. n.18.

Minæ paternæ sunt difficilis probationis, & ideo admittuntur ad illas probandas testes, qui aliàs non admitterentur. n.19.

Metus probatur ex testibus singularibus reprobata contraria opinione. n. 20.

Testes singulares probant concurrentibus adminiculis. n.21.

DECISIO CCCLXXIV.

DIe 18. Iunij anni præteriti resolutum fuit constare de metu Dominæ Marchionissæ ab initio contracti Matrimonij, sed quia informantes pro parte D. Don Philippi, aut non acquiescebant Decisioni, aut saltem eam tantum admittebant ad effectum, qui tunc agebatur, cumulandi petitorium cum possessorio iuxta arbitrium Rotæ traditum à Signatura Sanctissimi, non autem ad effectum infringendi matrimonium, placuit Dominis, quod particulariter dubitarem, An constet de tali metu, qui sufficiat pro annullando matrimonio, Et parte vtraque informante fuit vnanimi omnium voto affirmatiuè conclusum, Regula enim rationibus, & authoritatibus in decisione firmata, quod metus 1. probetur per indicia, & coniecturas, procedit etiam quando agitur de infirmando matrimonio, ea enim in his terminis passim vtuntur Doctores, *& signanter Barbat. latè cons.45. in secundo dubio lib.2. Alex. cons.98. n.6. lib.3. & cons.51. n.8. inter cons. matrim. Purpurat. cons. 579. n.12. Paris. cons.60. n.20. lib.4 Couar. in Epitom. de sponsal. p.2. c.3. § 5. n.10. & visa fuit Rota in Nicien. matrimonij 6 Martij 1588. coram Illustrissimo Cardinali Seraphino.*

Nec turbabat Dominos doctrina Salic. ex adverso allegata *in l. interpositas n. 3. C. de transact.* 2. dum ex illo text. Notat non sufficere probare quasdam verisimilitudines, vel hominis coniecturas ad probandum metum, quia debet intelligi de coniecturis, & verisimilitudinibus remotis, & distantibus non autem de propinquis, & immediatis, vt declarat *Bald. in d. l. num.6. Paul. de Cast. num.4. Ias. n.1. in fin.* aliàs Salic. ita simpliciter, & indistinctè intellectus loqueretur, non solùm contra veram interpretationem illius text, sed etiam contra receptissimam regulam in materia metus.

Coniecturæ autem propinquæ, & immediatæ hic plures concurrebant sigillatim perpensæ in decisione, iàm ex præcedentibus, & sequentibus, quàm ex ipso actu matrimonij.

Maximum autem inditium videbatur nimia auersio animi Marchionissæ erga huiusmodi nu- 3. ptias, cuius apertissimum reddebant testimonium, non solùm contradictio, quàm sæpius fecit importunis sollicitata precibus eorum, quorum nutui alias obedire debuisset, sed etiam continuæ lamentationes, & frequentes protestationes, quas vbique, & omni tempore emittebat: suspiria, lachrymæ, animi deliquium, & tristitia, & alia signa quod inuita trahebatur ad dictas nuptias.

Ex circumstantiis etiam facti præcedentibus matrimonium vehementia metus oriebantur inditia, & præsertim, quia Marchionissa fuit in perpetua custodia posita omni destituta libertate, iàm eundi, quàm loquendi, nisi quò, & cum quibus placuisset Marchoni Patri.

Et illi erat non solùm interdicta omnis spes recursus ad Superiorem pro libertate consequenda, sed etiam patiebatur contrarium Superioris Imperium, & vim. Ex circunstantiis insuper in actu matrimonij multa se offerebant argumenta metus, videlicet, nimia festinantia, clausura ostij, præsentia virorum armatorum cæteris introitum probibentium, absentia propinquorum, & alia in decisione adducta.

Quæ saltem simul iuncta metum sufficientem probant, præsertim stantibus protestationibus to- 4. ties iteratis, quæ multum conferunt ad probationem metus, *Ang. in l. metum la iij. ff. quod met. caus. Dec. in cap. fin. sub num.21. vers. benè verum est, de appellat. Purpur. d. cons. 579. num. 4. in fin. Rip. in c. cum M. Ferrarien. sub num.93. vers. protestatio enim, de const. Natt. cons.50. num.18. Couar. in Epit. de Sponsal. part.2 cap.3. §.5. num.12.* & concurrentibus coniecturis, & inditiis eum plenè 5. probant *Bald. in cap. quæ causa num. 4. in fin. de his, quæ vi, metusue caus. fin. Ang. in l. metum autem la secunda in princ. vers. tunc qualiscunque, ff. de eo, quod met. caus. Purpur. d. cons. n. 4. ante med. Petr. de Barbob. cons. 54. num.14. inter cons. matrim.*

6. Conſiderarunt etiam Domini qualitatem perſonæ tàm incutientis metum, quàm patientis *iuxt. conſil. Calder. 1. de his quæ vi metuſue. cauſ. fiunt.* Agebatur enim cum Patre potente, ſeuero, irato, & minante, ac ſolito minas exequi contra oppugnantes ſuam voluntatem, qui ad magis terrendum adhibuerat etiam Superioris, & Archiepiſcopi imperium, Econtra aderat Marchioniſſa filia, puella, & Virgo, quæ, vt dicunt teſtes Patrem valdè metuebat, & non eſt dubium minorem metum requiri in muliere, quàm in maſ-
7. culo, *iuxt. gloſſ. communiter recept. in c. cum locum, in verb. metus, de ſponſal.* faciliùs enim fragiliori ſenſu metus tolleratur, & præſumitur *Aret. conſ. 24. poſt n. 7.* & in debiliori perſona minor metus ſufficit. *Imol. in cap. cum dilectus poſt n. 8. de his, quæ vi met. cauſ. fin.*

8. Neque eſt verum, quod in muliere requiratur metus, qui in virum conſtantem cadat, quia ſufficit ille, qui cadat in conſtantem mulierem, *Ant. de Butr. in c. conſultationi in 4. notab. & ibi Præpoſ. in vlt. not. Abb. n. 4. de ſponſ. Aret. conſ. 24. num. 7. Roman. ſing. 229. Felin. conſ. 14 ſub num. 7. Dec. in c. cauſam matrimonij ſub num. 7. de offic. deleg. Boer. deciſ. 100. n. 1. ad fin.* & ad *d. c. conſultationi*, quod loquendo de muliere requirit metum cadentem in conſtantem Virum, benè reſpondent. *Præpoſ. & Dec. vbi ſupra.*

Et ſi verum eſſet, quod indiſtinctè, tàm in fœmina, quàm in maſculo requirerentur metus cadens in virum conſtantem, inanis eſſet regula, quod metus probetur inſpecta qualitate perſonæ, quam conſtituunt *Bald. in c. ſuper eo in fin. de Teſtib. Alber. in rub ff. ex quib. cauſ. maior n. 1. Purpur. d. conſ. 579. num. 4. cum aliis adductis in deciſione.*

Non obſtat, quod exaduerſo dicitur non ſufficere probare metum in genere, ſed debere probari in ſpecie, quia hic habemus metum in ſpe-
9. cie probatum, videlicet metum reuerentialem, qui licet ſolus, & nudus non ſufficiat, attamen ſecus eſt ſi cum eo concurrant alia metus inditia, & adminicula, *Bald. in l. ſi cogente. ff. de rit. nupt. Alciat. conſ. 1. n. 15 lib. 8. Molin. qui alios congerit, de primog. Hiſpan. lib. 2. c. 3. n. 9. & 10. qui dicit præcipuè verum in muliere, & dicit Rota in Valentina profeſſionis 17. Aprilis 1570. coram Cardinali Lancelloto.*

Iura autem, ac auctoritates, quæ exaduerſo alleganiur, vel loquuntur in metu reuerentiali nudo, & ſolo, ita enim loquitur allegata *l. ſi cogente*, cum ſic eam intelligant *Bald. ibi, & Abb. in c. 1. n. 4. de ſponſ. impub.* vel loquuntur de coactio-
10. ne non graui, ſed leui, quæ non ſufficit *gloſſ. in cap. præſens in verb. patrem in fin. 20. q. 3. Abb. in c. cum virum num. 8. circa med. de regul. Felin. in c. cauſam matrimonij n. 3. ante fin. verſ. modo probatur, & ibi Dec. ſub num. 7. de offic. deleg. Couarr. de ſponſ. p. 2. c. 3. § 6 circa fin.*

Nec obſtat illud in quo informantes pro Don Philippo faciunt præcipuum fundamentum, quòd ad annullandum matrimonium requirantur minæ mortis, aut cruciatus corporis pro ſufficienti metu, quia fuerunt datæ plures reſponſiones.

11. Et primò hoc non eſſe verum, quia ad iſtum effectum ſufficit metus cadens in conſtantem Virum *d. c. conſultationi de ſponſ.* quis autem ſit metus cadens in conſtantem Virum relinquitur
12. arbitrio Iudicis, *Alex. conſ. 156. n. 5. in fin. libr. 5. Socin. Iun. conſ. 77. n. 45. lib. 1.* plures cumulat *Thomas Sanchez lib. 4. diſputationum diſp. 5. num. 1.* qui rationem aſſignat, eo quia non poſſunt in particulari exprimi omnes caſus, & in diſcurſu dictæ diſputationis enumerat duodecim caſus metus cadentes in virum conſtantem. Non poſſet autem eſſe arbitrarium Iudici ſi eſſet abſolutè in iure diffinitum, quod requirerentur minæ mortis, aut verbera, & non eſſet verum, quod reperiantur tot caſus, in quibus verificari poſſet metus Viri conſtantis.

Non obſtat *l. interpoſitas C. de tranſact.* nam 13.
quatenus requirit ſalutis periculum, vel corporis cruciatum hoc habet locum quoad verba edicti, & actionem directam, ſecus eſt quoad vtilem actionem, & mentem Prætoris, quia ſufficit minor metus, & aliunde proueniens, vt declarant ibi Doctores, & in ſpecie *Ang. & Paul. de Caſtr. in princ.* Et propterea *Bald. ibi num. 8. Salic. num. 9. & Cur. Iun. num. 7.* dicunt ſufficere ſi timeatur graue damnum in bonis.

Gloſſ. in d. cap. conſultationi in ver. in conſtantem Virum intelligi debet, vt loquatur per modum exempli, quod metus mortis, aut cruciatus corporis ſint quidem metus cadens in conſtantem, ſed non ita, quod non poſſit aliter dari talis metus hoc benè comprobat *Ang. in d. l. interpoſitas in princ.* dum dicit nota quod metus debet eſſe talis, qui cadat in virum conſtantem, putà, mortis, vel corporis cruciatus, facit etiam quod tradit, *Cald. conſ. 1. circ. princ. de his quæ vi met. vel cauſ. fiunt*, vbi dicit metum iuſtum iudicari ex circumſtantiis, vt non ſolùm quæ continent cruciatum corporis, ſed etiam quæ continent verba comminatoria maximè mortis.

Alex. conſ. 156. num. 20. lib. 5. refert ſe ad ſuperiùs per ipſum dicta, ſupra autem *num. 5. verſ. & etiam* dixerat, quod poteſt variis ex cauſis, & per minas, & aliter inferri iuſtus metus cadens in conſtantem Virum.

Secundò principaliter reſpondetur, quod dicitur de metu cruciatus corporis, aut mortis, procedere in extraneo, non in eo, qui reuerentiam
debet *Bart. in lib. 1 §. quæ oneranda num. 4. §. quar. rer. act. non dat.* clarum eſt enim propter reuerentiam debitam minorem metum ſufficere *Franc. Mar. dec. 1090. n. 2. p. 1.* & fuit dictum in deciſione. 14.

Accedit, *quod Bar. in d. §. quæ oneranda in fin.*
& concordantes adducti in eadem deciſione, 15.
dum dicunt minas cum metu reuerentiali ſufficere loquuntur ſimpliciter de minis, nec ſe reſtringunt ad minas mortis, *& Ant. Gomeſ. var. reſol. Thom. 2. cap. 14. num. 17. verſ. ſed his non obſtantibus*, ibi, *præterquam ſi cum prædicto metu*, dicit, quod quales debeant eſſe iſtæ minæ, cum non reperiatur à iure determinatum pendet ab arbitrio iudicantis, & eſt de mente *Abb. in cap.*
cum Virum num. 8. circa fin. verſ. Iudex ergo cir- 16.
cumſtantias, de regul. Et propterea dicit *Abb. paulo ſuperiùs*, quod reuerentia cum terribilitate perſonæ ſufficiunt pro iuſto metu, quod etiam vult *Felin. in cap. cauſam matrimonij ſub num. 4. verſ. quod talis reuerentia, de offic. deleg.*

Tertiò reſpondetur, quod vbi verum eſſet ti-
morem debere eſſe mortis, aut cruciatus corpo- 17.
ris, non tamen propterea requirerentur minæ mortis, aut cruciatus, ſed ſufficeret, quod Marchioniſſa probabiliter ſuſpicari potuerit de morte, aut cruciatu. *Alex. conſil. 98. num. 5. & Alex. de Nouo conſil. ſeq. num. 6. & 7. lib. 3. idem Alex.*

conſ.

conf. 22. sub num. 5. inter conf. matr. Rimin. Iun. conf. 361. num. 73.

Timor enim iustus ex affectu metuentis di-
18. gnoscitur *Alber. in rub. ff. ex quibus caus. maior. num. 1.* & iusta metus supicio sufficit pro metu *Bald. in lib. fin. num. 7. C. de iur. deliber. Roman. Sen. conf. 15. n. 16. Alba. consil. 77. n. 11. Gram. decis. 5. num. 7. cum duobus seqq. Paris. conf. 60. n. 13. lib. 4.* & dicit *Bald. conf. 165. ad fin. lib. 2.* quod in matrimonio animus debet esse liber, non solùm à compulsione, sed etiam à timore compulsionis.

Marchionissam autem talem metum, & suspi-
19. cionem concepisse, probat Doctor Sebastianus Martinez super 6. qui deponit se ab ea rogatum fuisse ne abiret propter dubium, quod habebat ne Pater aliquid damni sibi afferret. Melius etiam Donna Maria de Naruaez, quæ deponit Marchionissam dixisse, quod timebat ne à suo Patre occideretur; sed dixisset nolle contrahere matrimonium cum Don Philippo. Et quod ista suspicio non esset omninò vana probat depositio Materteræ, quæ benè informata de animo, natura, & ira sui viri dicit se pro certo habere, quod Marchio occidisset filiam si sibi in hoc non obtemperasset.

Quartò præsupposito ad omne peius, quod requirerentur minæ mortis, aut verberum. Respondetur minas huiusmodi intercessisse, illas enim probant Lupus de Slaua, & Donna Hieronyma de Mendoza, quorum dicta coadiuuantur ex dicto Donnæ Franciscæ de Figuerta deponentis de auditu, & depositione Donnæ Hieronymæ de Mendoza, & Donnæ Franciscæ Enriquez quæ dantur in Summario.

Nec obstant obiectiones, quæ dantur contra personas, & eorum dicta, quia placuerunt Dominis responsiones datæ in vltima decisione fa-
20. cta 28 Ianuarij præteriti supponendo minas Paternas esse difficilis probationis, *Bertran. conf. 64. n. 5 part. 2. in antiq. Alb. conf. 77. n. 9. Boër. decis. 101. n. 1.* itaut propterea admittantur Testes, qui alias non admitterentur *Alex. conf. 156. n. 15. lib. 5. Hond. conf. 29. num. 24. lib. 1.*

Nec obstat, quod dicitur testes esse singulares, & propterea non probare minas, quia magis pla-
21. cuit Dominis sententia *Angel. Crot.* & aliorum volentium, quod in hoc admittantur Testes singulares, & Doctores in contrarium adducti, vel non dicunt id, ad quod allegantur, vel procedunt quando ageretur de probandis minis solis, & propter se, non autem pro eruendo metu *suet. dist. in. Anchar. consil. num. 7. circa med. quem sequ. Sylu. Aldobr. ex aduerso alleg. conf. 71. num. 38 & 39. qui facit pro opinione Ang. & Crot.*

Præterea Testes singulares probant concurrentibus adminiculis, *Paul. de Cast. consil. 281. n. 10. ad fin. vers. item non obstat. quod Testes sunt singulares lib. 1. & consil. 250. post num. 3. lib. 2. Aym. consil. 178. num 8. Cephal. consil. 141. sub num. 12. vers. & propterea Gabr. de Testib. conclusione 3. in fin. Rolan. consil. 82. num. 47. libr. 2. Surd. consil. 93. num. 65 fuit dictum in vna Bisignanen. pensionis 17. Maij 1574. coram Card. Lancellotto, & in vna Romana fideicommissi 20. Decembris 1582. coram Bubalo.*

Adminicula autem sunt ex depositionibus aliorum Testium, & ex multis circumstantiis ponderatis per informantes, & adductis in prima decisione huius causæ.

Alia e aduerso deducta vel sunt sublata in dicta decisione, vel tolluntur ex deductis per informantes pro parte Dominæ Marchionissæ.

Hispalen matrimonij de Alcalà,

Lunæ 15. Decembris 1608.

Coram Ludouisio.

ARGVMENTVM.

Metus nunquam censetur purgatus durante eadem causa metus, non obstante, quod actus gesti præseferant liberam voluntatem, & non obstante quocunque temporis internallo.

SVMMARIVM.

Metus semel illatus durare præsumitur. n. 1.

Quod de plano procedit vigente eadem causa metus, num. 8 & n. 2.

Meticulosi censentur omnes actus facti durante eadem causa metus, etiam si præ se ferant liberam voluntatem, & lætum, iucundumque animum. num. 3.

Ampliatur procedere non obstante quocunque temporis internallo, n. 4.

Metus causa dicitur durare, donec viuit ille, qui metum intulit. n. 5.

Metus purgatio requirit, vt ille, qui metum passus fuit sit in plena libertate constitutus. n. 6.

Metus purgatio cessat stantibus præcedentibus protestationibus metum passi, maximè vigente eadem causa metus. n. 7.

DECISIO CCCLXXXII.

CVM fuit de purgatione metus per Dominam Marchionissam passi in contrahendo Matrimonio cum Don Philippo, quæ discussio triplicem habuit inspectionem, prout tria respiciebat tempora, Tempus videlicet quo hac vita functus fuit Don Petrus Lopez Portocarero Marchio Pater Marchionissæ, Tempus quo Marchioni superuixit Cardinalis de Castro Archiepiscopus Hispaleñ. & demùm tempus post obitum vtriusque.

Domini pro nunc determinantes primum tempus tantùm sine contradictione, & difficultate resoluerunt per actus factos viuente Marchione Patre non fuisse purgatum metum. Moti ex 1.
regula quod metus semel illatus durare præsumitur, *Bart. in l. 2 num. 10. C. de his, quæ vi, metusuè caus. fin. Aret. conf. 14. num. 18. Ias. conf. 165. col. penul. vers. benè facit quod notabiliter libr. 2. Rebuff. conf. 68. num. 24. decis. Pedem. qua alios allegat, & rationem adducit 179. sub num. 11. vers. hic infert.* Qua regula ad excludendum purgationem metus vsa fuit Rota *in Neapolitana Professionis 26. Iunij 1598. coram Orano.*

Et de plano procedit vigente causa, & ratio- 2.
ne metus *c. cum locum de spons. c. accedens de Procurat. Bart. in l. penult. num. 7. vbi etiam Ias. sub num. 3. vers. 3. limita. ff. de condict. ob turpem caus.*

Bald.

Bald. in l. 2. sub num. 10. vers. 2. casu. C. quod metus caus. Angel. in l. qui aliena §. Celsus ff. de acquiren. hered. Barbat. cons. 54. n. 6. & 13. lib. 1. Alex. cons. 98. sub num. 7. libr. 3. latè Dec. consil. 119. num. 4. circ. med. vers. sed his, & similibus Purpur. cons. 579. num. 14. & 15. Corn. consil. 42. num. 25. in fin. l. 2. Paris. cons. 139. in fin. lib. 4. Grat. cons. 38. num. 17. libr. 2. Alba cons. 77. num. 14. dixit Rota in Toletana Matrimonij, coram Illustriss. Cardinali Seraphino 23. Ianuary 17. Martij, & 27. Octobris anni 1589. & prius in Nicien. Matrimonij 27. Ianuarij 1586. coram Giptio.

3. Quamdiù enim durat causa metus, quicumque actus fiant, etiam si præseferant liberam voluntatem & latum, iucundumque animum, nedum metum non purgant, *Abb. antiq. in c. super hoc vers. filia cuiusdam Ciuis de renunc. vbi etiam Ioann. Andr. Imol. & Abb. Alex. consil. 99. sub num. 8. lib. 3. Barbat. dicto consil. 54. num. 5. Paris. cons. 43. num. 7. lib. 4. Grat. dicto cons. 38. sub num. 17. cum alijs quos refert, & sequitur Menoch. præsumpt. 4. num. 23. lib. 3. plures etiam cumulat Thom. Sanchez de Matrim. lib. 4. disp. 18. num. 7. & fuit dictum in illa Toletana 17. Martij 1589.* Sed potiùs eum Magis confirmant, *vt* dixit Rota *in præallegata Neapolitana Professionis coram Orano.*

4. Quod verum est, quodcumque temporis intervallum intercedat *Bald. in l. 2. sub num. 10. C. de his quæ vi, metusuè caus. fi. Aretin. in l. interpositas num. 4. C. de transact. Dec. in l. in omnibus causis sub num. 12. vers. sed eadem causa ff. de reg. iuris, & dicto consil. 219. sub n. 4. vers. 2. ex eo cum alijs per Thom. Sanchez vbi suprà.*

5. Durauit autem proculdobio causa metus quamdiù vixit Marchio metus illator *Glos. in capite 1. in glos. fin. circa med. vbi Hostien. in verb. non timore mortis, Abb. n. 12. Imol. n. 14. de his, quæ vi, metusuè caus. fin. Prob. ad Monach. in c. vnic. n. 8. ad fin. eod tit. in 6. Calder. consil. 1. quod metus causa Alex. dicto cons. 99. n. 8. Dec. consil. 219 sub n. 5. vers. septimo adduco. Ruyn. consil. 120. n. 28. lib. 4. Purpur. cons. 579. n. 15. Natt. cons. 451. n. 17. Rebuff. dicto consil. 68. sub n. 24. Ioan. Baptist. Ferret. cons. 79 num. 12. & tenuit Rota in dicta Neapolitana professionis.*

6. Ad effectum enim, vt metus durare præsumatur, sufficit, quod duret eadem cogendi, & nocendi potestas *Aret. cons. 14. post n. 18. Socc. cons. 263. post n. 11. lib. 2. Corn. dicto cons. 41. num. 14. & 15. Boer. decis. 100. n. 13.*

Accedit, quòd dicto tempore Marchionissa nunquàm fuit in plena libertate constituta, vt requiritur ad purgationem metus, *c. accedens de Procurat. c. cum locum de spons. Barbat. dicto cons. 54. sub n. 15. Neuiz. cons. 52. n. 53. circa fin. & dixit Rota in dicta Toletana Matrimonij 3. 12. & 17. Martij 1589. & in Neapolitana Professionis 26. Iunij 1598. coram Orano.*

7. Considerabant etiam Domini plures protestationes Marchionissæ præcedentes emissas tempore contracti Matrimonij, siuè ante, quæ, cum remouerent consensum ipsius ab actibus futuris, vt plenè fuit deductum in prima decisione huius causæ, impediebant purgationem metus, præsertim eius causa adhuc vigente, vt resoluit Rota *in dicta Toletana Matrimonij 17. Martij 1589.*

Ex quibus, & aliis deductis per informantes resolutum fuit pro continuatione metus toto tempore vitæ Marchionis Patris.

Hispalen. Matrimonij de Alcalà.

Lunæ 26. Ianuarij 1609.

Coram Ludouisio.

ARGVMENTVM.

Matrimonium à principio nullum non potest per ratificationem conualidari, nisi denuo contrahatur cum omnibus solemnitatibus à Concilio requisitis.

SVMMARIVM.

Matrimonium, quando fuit ab initio contractum per metum, vel ex aliquo impedimento est nullum cessante metu, & impedimento non conualidatur, sed requiritur, quod de nouo ex integro contrahatur cum solemnitatibus requisitis à Concilio. num. 1.

Consensus est de substantia matrimonij. n. 2.

Consensus deficit stante metu. n. 3.

Matrimonium, in quo deficit consensus non solùm est ipso iure nullum, sed etiam dici potest, non fuisse contractum. & ideo omnia sunt de nouo iteranda. num. 4.

Presentia Parochi in matrimonio requiritur de forma. n. 5.

De forma dicitur, quando quid requiritur sub pœna nullitatis. n. 6.

De forma, quæ sunt, debent interuenire in tempore, quo actus producitur in esse. n. 7.

Matrimonium ipso iure nullum ex defectu consensus non reconualescit ex consensu subsequenti, vt tunc, sed vt ex nunc. n. 8.

In ratificatione actus nulli consideratur tempus ratificationis, n. 16. & n. 9.

Ratificatio actus inualidi nihil aliud est, quàm nouus actus. num. 10.

Ideo requiritur eadem forma, & solemnitas in ipsa ratificatione, quæ est necessaria in actu denuo facto, num. 17 & n. 11.

Retrotractio non fit, quando actus est omnino nullus, quia non venit in principium conseruabile. n. 12.

Consensus, vbi requiritur certo tempore, nunquam retrotrahitur. num. 13.

Resignatio nulliter facta à procuratore, qui non implet mandatum, non conualidatur ex ratificatione principalis resignantis, sed denuo est præstandus nouus consensus formalis. n. 14.

Manifestum non occultum dicitur, quod probari potest. num. 15.

DECISIO CCCXCV.

RÆTENDEBATVR pro parte D. Philippi purgatio metus, ex longa cohabitatione, & multis actibus, quos, dicebat, esse spontaneos, & non solum libero, verum etiam læto animo factos, pro parte verò Marchionissæ respondebatur, non probari purgationem, & probatam non releuare, eo quod metu cessante, & animo ad suam libertatem redacto, requirebatur matrimonium denuò contrahi, adhibitis,

scè

seù repetitis solemnitatibus à Sacro Concilio
Trid. requisitis. Et propterea dubitaui de ordine
Rotæ, An constet de purgatione metus, quæ
suffragetur D.Philippo? Quo dubio proposito,
Domini resoluerunt, per actus factos viuente
Marchione patre, non fuisse metum purgatum,
respectu autem temporis post mortem, nihil fuit
resolutum.

Pro faciliori autem, & celeriori causæ expe-
ditione, Rota, instante Marchionissa, & citato
Procuratore D. Philippi, statuit, vt videretur,
An fuerit necessarium, quod matrimonium de
nouo cum solemnitatibus ab Ecclesia requisitis,
celebraretur? si enim requiritur, frustra labora-
tur super purgatione metus, quæ non sufficeret.

1\. Quod dubium Domini, informante tantum
Marchionissa, affirmatiuè resoluerunt, sequendo
declarationem Sacræ Congreg. Illustrissimorum
Interpretum Concilij, quam in propriis terminis
prius fuerat amplexa Rota *in Toletana matrimo-
nij, coram Illustriss. Card. Seraphino.*

Quotiescumque enim matrimonium non te-
net ex aliquo impedimento, quod ab initio vi-
get, si postea cesset, opus est, quod omnia de in-
tegro ponantur, quæ sunt necessaria, & de essen-
tia matrimonij, vt ex multis bene comprobat.
*Victoria in suis Relectionibus Theologicis Relect. 7.
de matrim. in 2. punct. 1. par. vers. in contrarium
num. 9. Io. Gutierez in Canon. quæst. cap. 19. num. 4.
& trib. seqq. relati in illa Toletana, & Nauar.
consil. 14. de sponsal. & alij per Informantes addu-
cti,* quorum rationes placuerunt Dominis, quic-
2\. quid in contrarium dicat *Meder. Cordub. lib. 2. de
matrim. disp. 37.*

Et si hoc generaliter est verum in impedimen-
tis, maximè procedere debet in defectu consen-
sus, quia nullum est impedimentum ità diri-
mens, & nihil à quo ità dependeat matrimo-
nium; est enim consensus de substantia matri-
monij: *c. tua nos, in fin. vbi glos. pen. Ant. de Butr.
num. 10. & seqq. Abb. num. vlt. de sponsal.* & cau-
sa efficiens ipsius: *c. sufficiat. 27. q. 2. c. cum apud,
& c. tua de sponsal. c. tuas: de sponsa duor. Concil.
Florent. in decret. de matrim. & probat. l. nuptias
ff. de reg. iur.*

3\. Defectus autem consensus in Marchionissa
est clarus, stante metu, quo nihil magis contra-
rium consensui: *l. nihil consensus. ff. de reg. iur. c.
super hoc & ibi not. Abb. de renun.* præsertim iun-
ctis præcedentibus protestationibus, vt benè per
Rum. cons. n. 24 & seq lib. 4.

4\. Vbi autem in matrimonio deficit consensus,
*Abb. in c. 2 n 2. vbi alij communiter de eo, qui dux,
in matrim. quam polln per adult.* sed etiam dici po-
test, non fuisse contractum, quia vbi deficiunt
substantialia, nihil dicitur actum, *Io. Andr. in c. 1.
n. 3. vbi etiam Ant. de Butr sub n. 7. Io. de Anan. n. 1.
de sacr. vnct.* Et propterea omnia sunt iteranda, &
non est locus suppletioni, vt dicunt *post Host. Io.
And. & alij ibi.*

5\. Accedit etiam, quod præsentia Parochi à Con-
cilio requiritur pro forma, vt dixit *Rota in vna
Floren. matrimonij, 1. Februarij 1580. coram Vice-
comite,* & probatur, quia Concilium procedit
annullando matrimonium eo absente factum
6\. *Bal. in l. 1. post n. 2. vers. in contrarium ff. de lib. &
posthu. Fel. in c. cum dilecta. in quinto signo formæ,
de rescript. Dec. cons. 528. n. 11. Sarn. in reg. de
7\. idiom. q. 8. in princ.* Quæ autem sunt de forma
debent interuenire in tempore, quo actus produ-
citur in esse, *Bal. in l. obseruari. §. fin. num. 3. de off.
Proconf. Ant. de Butr. in c. cum consuetudinis, num.
20. de consuet. Fel. in d. c. cum dilecta. num. 8. vers. &
ideo.*

Nec potest agi de ratificatione, ex subsecuto 8.
consensu, quia si matrimonium metu contractum
ex consensu subsequenti reconualesceret, recon-
ualesceret, vt ex nunc, non vt ex tunc: *vt not. Abb.
in c. ad id in 1. not. n. 1. in fin. de sponsal.* in ratifi- 9.
catione enim actus nulli, consideratur tempus
ratificationis: *Surd qui alios allegat decis. 241. n. 7.*
cum ratificatio actus inualidi nihil aliud sit,
quàm nouus actus: *l. asse toto. ff. de hered. inst. l.* 10.
*obuenire solet. ff. de verb. signif. Socc. cons. 92. n. 11.
lib. 3. Menoch. cons. 80. num. 66.* Et propterea 11.
omnis forma, & solemnitas, quæ debet interue-
nire in actu, vt valeat, interuenire debet, inata
ratificationem, *Socc. ibi cum multis cumulatis per
Informantes, & tenuit Rota in vna Romana dona-
tionis 13. Iunij 1586. coram Illustriss. Card. vna
Cornetana bonorum, coram Illustrissimo Cardinali
Plato, & sæpius in aliis.*

Nec potest deseruire solemnitas per prius ser-
uata, quoniam, vt dictum, illa debet concurrere
de tempore actus, nec potest ab eo separari. Ne-
que iuuare potest fictio, aut retrotractio, cum 12.
non fiat quando actus est omninò nullus: *Bar.
in l. obseruari, n 4. ff. de off. Proconf. Alex. consil.
78. n. 24. lib. 7. Dec. in l. semper qui non prohibet.
n. 16. ff. de reg. iur.* quia tunc retrotractio non in-
uenit principium confirmabile: *Bal. in l. fin. n. 2.
C. ad velle.*

Et vbi consensus requiritur certo tempore,
prout requiritur, ex dispositione Concilij, tem-
pore quo Parochus est præsens, nunquam retro-
trahitur, *Bal. in l. fin. sub n. 2. C. ad velle.* Facit si- 13.
mile de consensu præstito, iuxtà formam regulæ
à Procuratore, qui non implendo mandatum nul-
liter præstitit: resignatio enim non conualida-
tur ratificatione resignantis, sed denuò est præ- 14.
standus alius consensus formalis, *Put. decis. 211.
lib. 3. Cotta decis. 399. fuit dictum in Hispalen. &
Corduben. præstimoniorum 1. Iunij 1592. coram Gy-
psio.*

Nullus autem remanet dubitandi locus, cum
habeamus in terminis declarationem Sacræ
Congregationis, qua audita ad relationem Po-
nentis, sine aliqua discussione, Rota in illa Tole-
tana omisit longam disputationem super metus
purgatione, & ordinauit, vt causa expediretur,
prout fuit expedita.

Cessat etiam omnis scrupulus; quia non su- 15.
mus in impedimento metus occulto, sed manife-
sto, cuius fuit conscius Ordinarius, Sacerdos, qui
interfuit celebrationi matrimonij, & plures te-
stes, qui postea de eo deposuerunt; manifestum
enim non occultum dicitur quod probari po-
test. *gloss. in c. vestra. in ver. Notorium circa med.
de cohab. cler. & in c. manifesta. 2. q. 1. Card. in
cle. nolentes, in ver. Notarij. n. 1. de heret. Gemin.
cons. 54. sub n. 3. ver. restat igitur, Abb. cons. 22.
col. 2. vers. item, & secundo lib. 1.* & in nostris ter-
minis plures refert, & sequitur, *Thom. Sanchez de
matrim. lib. 2. disput. 37. n. 11.*

Hispalens.

Hiſpalenſ. Matrimonij de Alcalà.

Veneris 15. Iunij 1609.

Coram Ludouiſio.

ARGVMENTVM.

Remiſſoria eſt deneganda ſuper materia alias articulata, & probata in partibus. Item quando continet magnam inueriſimilitudinem, & quando adeſt vehemens ſuſpicio calumniæ.

SVMMARIVM.

Remiſſoria denegatur ſuper articulis, ſuper quibus in partibus fuerunt examinati teſtes, quia tunc præſumendum eſt fuiſſe examinatos teſtes magis idoneos. num 1.

Paterna maledictio eſt perhorreſcenda. n.2.

Remiſſoria denegatur ſtante inueriſimilitudine materiæ articulatæ. n.3.

Aut ſaltem tunc eſt dandus fumus non leuis, quia teſtes non ita de facili audiuntur contra inueriſimilitudinem. n.4.

Inueriſimilitudo operatur, quod quis non ſit admittendus ad probandam. n.5.

Suſpicio calumniæ ex quibus deducatur. n.6.

Ignorantia non cadit ſuper eo, quod omnes publicè ſciunt. num 7.

Remiſſoria licet de facili propter ſuſpicionem calumniæ non ſoleat denegari tamen ſecus eſt, quando ſuſpicio eſt multum vehemens, & declaratur ſub num.13. & num. 8.

Suſpicio calumniæ quando eſt vehemens eſt neceſſarius fumus. num 9.

Remiſſoria ſuper articulis tendentibus ad reprobandum teſtes non de facili admittitur; quia eſt materia, quæ ſapit crimen, & agitur de detegendo periurio. num.10.

Virginali pudori non congruit, quod inſcio patre tractet de ſe nubendo, & quod ſcribantur literæ miſſiuæ amaſio. num.11.

Teſtis vnicus, dato quod probetur quod per metum depoſuerit, non inde infertur quod etiam alij teſtes depoſuerint per metum. n.12.

DECISIO CCCCXIV.

1\. POST plures poſitiones Domini reſoluerunt, Don Philippo non eſſe dandam remiſſoriam, nam quoad articulum continentem liberam, & libentem voluntatem Marchioniſſæ in contrahen. matrimonium cum ipſo, ea fuit pluries in partibus articulata, & plurimi inducti, & examinati teſtes, quo caſu Rota ſolet denegare remiſſoriam *Caput. Dec.5. n.6. par.3. & denegauit in vna Veneta illegitimitatis 23. Iu. 1589. coram Illuſtriſſimo Cardinali Platto. in vna Capuaquen. vnionis 26. Maij 1594 coram R. P. D. meo Decano, & in vna Pampilonen. decimarum 15. Iunij 1598. coram bon. mem. Orano.* Credendum eſt enim, quod induxerit, & examinauerit Teſtes quos habuerit magis idoneos, *Ægid. deciſ. 38 poſt princ.* & fecerit meliorem, ac pleniorem probationem quam potuerit *Aym. conſ. 134. n.3.* & tantò minus venit iterum admitten. Don Philippus ad probandum liberum, & lætum animum Marchioniſſæ, quia ipſemet cum iuramento in iudicio declarauit ſciuiſſe antequam duceret Marchioniſſam, Marchionem Patrem illi dixiſſe,
quòd non nuberet Don Franciſco; ſed ipſi Don
Philippo, & quòd, niſi ità faceret, eius maledictio 2.
ſuper eam caderet: quæ maledictio paterna quantum eſſe perhorreſcenda à filia Virgine, nemo eſt qui neſciat.

Quoad alium articulum in quo articulatur teſtes, qui de metu Marchioniſſæ in hoc iudicio depoſuerunt, prius in alio inter ipſam, & Don Franciſcum de Zuniga depoſuiſſe de ſpontanea, & libera voluntate, viſum fuit Dominis ab omni veriſimilitudine alieniſſimum decem, & octo teſtes pro maiori parte graues, inter quos eſt etiam Sacerdos, & Parrochus in re tam graui inter magnates, & potentes tàm breui temporis ſpatio
in eodem Tribunali contraria deponere fuiſſe
auſos. Qua inueriſimilitudine ſtante reiiciuntur 3.
articuli, & denegatur remiſſoria *c. quia veriſimile, de præſumpt. Specul. de probat. §. nunc dicen. n.1. Rot. deciſ. 23. de teſt. in antiq. Than. deciſ. 86. fuit
dictum in Toletana portionis 10. Maij 1595. coram
Reuerendiſſimo Pacen.* aut ſaltem debet dari fu- 4.
mus non læuis, quia teſtes non ſunt facilè audien. contra veriſimilitudinem. *Anch. conſ. 330. n.8. ante fi. verſ. Quinimò, contra id Tiraq. in l. ſi vnquam. in præfat. num. 39. in fin. C. de reuoc. do-
nat.* Et quandò eſt tanta inueriſimilitudo non 5.
admittitur quis ad probandum ſine cauſæ cognitione *c. ſuper eo. de renunc. Imol. in d. c. quia veriſimile ſub num. 1. verſ. quandoque eſt tanta, & Abb. ſub n. 2. verſ. quandoque veriſimilitudo eſt maxima.*

Accedit vehemens ſuſpicio calumniæ: cùm 6.
ſit quaſi impoſſibile, quod habeantur Teſtes, qui viderint, legerint, & obſeruauerint depoſitiones decem, & octo Teſtium, & poſt tantum tempus recordari poſſint, quid ſinguli depoſuerint.

Augetur magis ſuſpicio calumniæ, quia neque in articulis pro parte Don Philippi exhibitis, neque in interrogatoriis datis in examine Teſtium Marchioniſſæ aliqua vnquàm facta fuit mentio de contraria Teſtium depoſitione, quæ ſi fuiſſet vera, proculdubio fuiſſet oppoſita, cum Don Philippus contrà iſtos teſtes plures oppoſuerit exceptiones; Tanto etiam magis, quia petiit reſtitutionem in integrum aduerſus omiſſam probationem, & tamen in articulis datis in gradu dictæ reſtitutionis nihil articulauit ſuper prætenſo examine.

Nec iuuat allegata ignorantia, quia Don Philippus 12. *Iunij* 1602. faſſus fuit coram Ordinario cum iuramento ſe habuiſſe ſcientiam litis agitatæ inter Marchioniſſam, & Don Franciſcum de Zuniga. Nec facit quod non propterea concludatur notitia depoſitionis dictorum Teſtium, quia Domini nullo pacto adduci poterant, vt crederent quòd fuerit actum de validitate matri-
monij cum Don Philippo contracti, ipſo non ſo- 7.
lum non citato, ſed etiam inſcio, præſertim cum articuletur fuiſſe publicum, & notorium; non enim potuiſſet ignorare id, quod omnes publicè ſciebant. Vndè excluditur præcipuum fundamentum, quòd iſtas exceptiones contra Teſtes nunquam

nunquàm adduxerit vsque quo d. anno 1605. cognouit processum fuisse occultatum,& mirum est,eum sciuisse, quòd contineret processus post amissionem,& non antè,quod præbet suspicandi occasionem, fuisse expectatum hoc tempus, quia si fuisset oppositum, antè occultationem ea visione processus statim conuinci potuisset oppositio.

8. Et licet Rota non facilè soleat denegare remissoriam propter suspicionem calumniæ, id tamen non procedit, quando suspicio est multum vehemens,*vt fuit dictum in Canrien. Iurisdictionis 16. Februarij 1587. Coram Orteloens. & in alius congestis in Cordubentre decimarum 27. Martij 1607. coram R.P.D. meo Coccino.*

9. Ad minus videbatur Dominis pro excludenda tanta præsumptione calumniæ necessarius fumus *Cassad. decis.3. num. 2. de dilat. Put. decis.*

10. 366.*n.7.lib.*2. Præsertim,cum articuli tendant ad reprobanduut Testes,quæ reprobatio sapit quandam naturam criminis,vt dicit *Old.consil.*311.sub *n.*8.& de redarguendo ipsos de contrarietate,qui sine periurio contingere non potest *Menoch. de arbitr. cas.*108. *n* 9. ad quod periurium detegendum non facilè conceditur remissoria, *Put.decis.* 18 *de dilat.factis dec.Caputaquen.*62.*&* 63.*par.*3.

Nullus autem datur fumus, non solum, quòd isti Testes contrarium deposuerint, sed neque, quod fuerint in dicto iudicio examinati, immò nec quod aliqua lis fuerit cum Don Francisco super matrimonio Don Philippi.

Præterea occultatio processus ex parte Marchionissæ, quando esset probata, nullum præstaret indicium talis depositionis, nec quòd fuisset occultatos,ne ea detegeretur,non enim defuisset alia verisimilior ratio, videlicet, nè in publicum prodiret,quòd virgo talis conditionis non solum

11. inscio,sed etiam inuito Patre, procurasset nubere, & misisset apocham propria manu scriptam illi,cum quo cupiebat matrimonio copulari.

Non obstat, quòd dicitur, nouercam fateri, se aliàs contrarium deposuisse,quia ipsa dicit, quod metu mariti adducta fuit ad dicendum, se non cognoscere, an apocha esset scripta manu Marchionissæ,non autem dicit,quòd contrarium deposuerit circa metum, & sicut vltrò ipsa circa cognitionem scripturæ dixit se aliàs aliud dixisse,idem etiam dixisset de metu,si contrarium de metu prius deposuisset *ad l.vni.§.fin autem C. de*

12. *cad.tol.* Præterea malè infertur, quòd sicut ipsa dixit contrarium, ita, & alij Testes, præsertim, quia dicit se metu Marchionis Mariti tertiam dixisse, qui metus non cadebat in personis aliorum Testium.

Articulus concernens absentiam aliquorum Testium à loco, vbi ipsi dixerunt, fuisse præsentes, vltrà quod non percutit omnes,& ob id est irreleuans, non est admittendum etiam sine fumo, cùm agat de conuincendo Testes non solum de periurio,sed etiam de falsitate per prædicta.

Super aliis articulis Domini non fecerunt aliquam vim. & placuerunt dicta per Informantes pro parte Marchionissæ.

CONSVLTVM XLVIII.

De opinione singulari, an tenenda.

SVMMARIVM.

*Dubij ratio. num.*1.
*Quid sit opinio. num.*2.
*Et quotuplex. num.*3.
*Responsio. num.*4.
*Quot conditiones requiruntur, vt opinio vnius Doctoris in praxi teneatur. n.*5.
*Referuntur Doctores, qui hanc sententiam sequuntur. num.*6.
*Ex quo colligi videatur hæc sententia. n.*7.
*Videtur esse antiqua praxis scholæ. n.*8.
*An in hoc recipienda sit aliquorum limitatio n.*9.
*Vel alia limitatio tradita à Corduba. n.*10.
*Quando limitatio, quam Portellus affert locum habeat. num.*11.
*Ratio dictorum generalis. n.*12.
Roboratur ex verbis l. 1. §. neque, C. de veteri iure enucleando. *num.* 13.
*Et ex verbis Cantic.*6. *num.*14.
*Item ex aliis iuribus,& Doctoribus. n.*15.
Quid veritas apud Gellium. ibid.
Obiectio prima comprobata à plurimis Doctoribus. num. 16.
*Confirmatio obiectionis ex iuribus. n.*17.
*Respondetur obiectioni, & declaratur, quid, & quando procedit obiectio. n.*18.
*Secunda obiectio. num.*19.
Responsio,vbi demonstratur, quando opinio dicitur temeraria. num 20.
Prima conditio requisita est vt Doctor sit pius, & probus. *num.*21.
Authores, qui hanc conditionem afferunt,& confirmant. ibidem.
*Iacobi Granadi verba. num.*22.
Quid per pium, & probum Doctorem *intelligatur. num.*23.
*An hæc tantum conditio sufficiat pro Magisterio, vel requiratur conditio alia, scilicet quod sit doctus. num.*24.
*Huiusmodi doctrina an debeat esse in ea materia, an in alia diuersa. num.*25.
*Sententia Bresseri,& eius verba. n.*26.
Affertur tertia conditio, & Authores qui illam tradunt. num. 27.
*Ratio huius tertia conditionis. n.*28.
Resolutio incidenter facta an præiudicet veritati. num. 29.
*Vnde colligatur quarta conditio pro opinione vnius singularis Doctoris. num.*30.
*Non tam respiciendum est ad numerum Authorum, quam ad rationes eorum. num.*31.
*Quod censeatur melius, aut firmius fundamentum. num.*32.
*Refertur quinta conditio. n.*33.
*Ratio huius conditionis. num.*34.
*Quid de vanitate, & singularitate opinionis dixerint Authores. num.*35.
*Sexta conditio qualis. n.*36.
Huius conditionis ratio. num 37.
*Quando maximè hæc de opinione singulari procedant. num.*38.
*Adducuntur plura exempla pro confirmatione.n.*39.

Hh Quan-

IESVS MARIA.

Dubij Ratio.

GITATVR sæpius inter plures difficultas quædam communis, & generalis, ex qua quamplurimarum in materiis diuersis resolutio pendet: an videlicet opinio, seu potius sententia singularis, vnius scilicet tantum doctoris, tantum robur authoritatis habere possit, vt ipsi conformari quilibet queat, relicta etiam opposita communi. Vidi autem quosdam adeo philautiæ morbo, propriisque affectibus, & passionibus laborantes, vt quamcunque sententiam à Doctore quocunque, etiam exiguæ notæ, aut æstimationis, prolatam viderunt, magna obstinatione sectandam crediderint, aliisque idem facere posse, cum notabili animarum detrimento, in publicis etiam congressibus, prædicauerint, *nugas tenentes* (vt quondam D. Hieronymus dixit) *& fonte veritatis amisso, falsarum opinionum riuulos consectantes.* Alios verò è contra (etsi pauciores) qui, etsi sententiam aliquam à pluribus emeritis, & Sapientibus Doctoribus approbatam cernerent, nihilominus, quia pro parte aduersa plures quoque astare videbant, veluti in biuio ancipites manentes, nec operari, nec resolui, nec alteram partem sectari auderent. Pro vtrisque ergo hoc consultum scribam, quia, vt ille quondam *est modus* 1

modus in rebus, inhærendo, quoad potero, quamplurium Doctorum, recentiorum præsertim, scriptis, & iis, quæ *tom. 4. meæ Summæ Quæstionum Regularium verbo opinio Regularibus tenenda*,
2. dixi. Præmittendo, vt eo loco *num.* 1. annotaui, quod opinio est *assensus incertus intellectus ad aliquam partem contradictionis, cum formidine contraria.* Sic enim habetur non solum ex Sayro, & Cornexo nostro, quos eo loco retuli, sed ex communi Doctorum Theologorum, & Summistarum. Item, quod, vt in eodem etiam
3. loco dixi, opinio alia est improbabilis, alia probabilis, alia probabilior. Improbabilis, ea, quæ nulli, aut debelli fundamento, seu rationi innititur; vnde melius sententia falsa, quam opinio dici debet, etiamsi plures authores pro se habeat. Probabilis autem opinio ea est, quæ innititur rationibus, seu fundamentis alicuius momenti, & pro contraria parte nihil euidens, aut conuincens sit. Probabilior vero illa, quæ pluribus, seu melioribus fundamentis innititur: Ita habetur ex Sanchez, Portello, Ioanne Sancio, & Bordono, quos eo loco adduxi, & sequuntur communiter Doctores, tam antiqui quam moderni, ex quibus vltimis rem exactiùs, & pleniùs tradiderunt Martinus Bresserus Boxsellanus ex PP. Iesuitis, in opere, seu tractatu *de conscientia*, & Candidus Philalethua Clsticos Genuensis *in disputatione de opinion. praxi*, tum Matriti ann. 1645. tum Cremonæ ann. 1646. typis edita Marcus Vidal *in opere moral. de opinione probabili*, & Iulius Clemens Scotus *in Opusculo de Probabilitate opinionum.*

Responsio.

4. RESpondeo ergo ad quæsitum. Opinio vnius, & singularis Doctoris teneri in praxi potest, & secundum illam quilibet operari, positis
5. tamen sex istis conditionibus. Prima est, quod Doctor ille sit pius, & probus. Secunda, quod sit doctus, & versatus in illa materia. Tertia, quod rem ex professo, non casualiter, obiter, aut incidenter, discusserit. Quarta, quod meliùs, aut firmiùs fundamentum, quam alij attulerit. Quinta quod ea opinio non reiiciatur communiter ab aliis Doctoribus; vt falsa, seu improbabilis. Maximè sexta, quod ea reprobata non sit Ecclesia, Summo Pontifice, aut Sede Apostolica.

Et quidem, quod vnius authoris opinio, seu opinio singularis tantæ authoritatis possit esse, vt eidem conformari aliquis possit eam in praxi sequendo, & secundum ipsam operando, contraria quantumuis communi relicta communis fer-
6. mè sententia Doctorum est. Specialiter Angeli, Syluestri, Nauarri, Valentiæ, & Sà, quos refert, & sequitur Sanchez *tom. 1. in Decalog. lib. 1, capite 9. numero 7.* Merollæ, & Filliucij, & aliorum, quos refert Diana 4. *part. Tractat.* 4. *Resolut.* 30. Azorij, Sayri, Vazquez, Villalobos, Ioannis Sancij, Castri Palao, Mascardi, Baldi, Abbatis, Moditij, Baldelli, Azoguidi, Rolandi, Rimini, & aliorum, quos etiam refert, & sequitur Pasqualigus *in decisionib. decis.* 8. & 3. Quibus etiam adhærent, Montesinos, Tannerus, Granadus, Caspensis, Arriaga, & alij, Tractatus conscientiæ cum S. Thoma scribentes. Bonacina *de peccatis disp.* 2. *q.* 4. *punct.* 9. *num.* 1. Fauet Naldus *in Summ. verbo Doctor, num.* 4. & *verbo litigare num.* 2. vbi ex *decis. Gratianopolitan. Guidon. Pap.* sæpius refert decisam opinionem vnius Doctoris releuare ab expensis, & loquuntur Marcus Vidal *supra num.* 37. & Iulius Clemens *supra positione* 30.

Colligunt communiter DD. hanc sententiam ex D. Th. *quod lib. 3. art.* 10. Sed melius notat 7.
Candidus Philalethus *in disputat.* relata *de opinion. praxi q.* 8. *in princip.* potius oppositum colligi debere ex S. Thom. quia expressè dicit: *In his, quæ pertinent ad fidem, & bonos mores, nullus excusatur, si sequatur erroneam opinionem alicuius magistri.* Nihilominus efficaciter suadetur. Quia illam opinionem potest homo prudenter sequi, quæ in se incerta habet fundamentum non leuis momenti: sed authoritas vnius Doctoris probi, & pij, docti, & versati in illa materia, quam non casualiter, obiter, aut incidenter discussit; & suam sententiam firmiori, quam alij fundamento fulciuit; nec in ea ab Ecclesia reprobatus est, aut ab aliis Doctoribus communiter reiectus, est fundamentum non leuis momenti: ergo licitum ipsi conformari, & talis opinio in praxi teneri poterit. Confirmatur, quia in speculabilibus prudenter faciet aliquis, si credat homini probo, pio, cordato, & qui rem scire potuit, dicenti se aliquid vidisse, v. g. Romæ, aut Matriti: ergo etiam in rebus practicis faciet homo prudenter, credendo tali viro, & positis illis circumstantiis. Secundò, 8.
quia hæc videtur antiqua praxis scholæ, vt opinio vnius singularis Doctoris reciperetur, etiam contra reliquos omnes, quando scilicet illa habebat præfata requisita. Vnde, vt inquit *supra* Montesinos, *Diuus Thomas multa scripsit, & docuit contra alios, qui ante ipsum scripserunt, & tamen eius opiniones statim ac ab ipso traditæ sunt, existimatæ sunt probabiles, tum propter eius magnam authoritatem, apud omnes Theologos; tum etiam quia non leuibus, sed rationabilibus fundamentis ductus est ad sic opinandum.* Addo ergo; quia in ipso exactè concurrebant conditiones adductæ.

Neque in hoc recipienda est limitatio, quam tradunt Adrianus, & Corduba, quod scilicet so- 9.
lum admitti debeat hæc doctrina in iis, quæ pertinent ad ius humanum, non in iis, quæ spectant ad ius diuinum; eo quod in iuris humani rebus indagandis non requiritur tanta diligentia, ac in rebus iuris diuini. Non inquam est admittenda, quia in vtrisque non est leuis, sed magni ponderis authoritas, viri probi, pij, docti, & versati, positis circumstantiis relatis? atque ita eius sententiæ credi potest. Ita fermè Sanchez, Granadus, Pasqualigus, Bresserus *lib. 3. de conscient. c. 3. n.* 39. & alij.

Similiter, nec recipienda limitatio alia eiusdem Cordubæ, quod scilicet doctrina tradita de 10.
recipienda opinione vnius tantum Doctoris solum sit vera respectu viri simplicis, idiotæ, aut indocti, non respectu viri docti, qui de ea iudicare possit. Vt enim bene Sanchez, Granadus, & alij dicunt, esto quod vir doctus rationes examinare, ac ponderare debeat, nihilominus illis examinatis, in re dubia acquiescere poterit sententiæ singulari vnius Doctoris habentis releuatas qualitates.

Limitatio porrò, quam Portellus *in Dub. Re-* 11.
gular. verb. opinio eligenda num. 4. affert, scilicet,

quod tradita doctrina solum sit vera in casu no-
uo, nunquam ab alijs disputato ; tunc enim so-
lū poterit quilibet acquiescere doctrinæ singu-
lari vnius, non videtur necessaria ; tum quia ra-
tiones adductæ pro omni casu probant ; tum
quia quando vnus solus rem disputauit non ha-
bet pro se Doctores in contrarium, ac proinde
tunc est certum posse teneri sententiam singula-
rem illius, si non leui fundamento eam fulciat, &
dictis qualitatibus sit ornatus. Pasqualigus *supr.*
Castrus Palaus 1. *part. disp. 2. punct. 1. n. 3.*

Generalis porrò dictorum ratio est, quia in
12. eligenda opinione, quam homo prudenter sequi
potest, magis attendere debet ad fundamentum,
& rationem illius, quam ad multitudinem au-
thorum illam tenentium. Sic enim Clemens III.
aliàs Cælestinus III. *in cap. Capellanus de ferijs*,
sequitur quandam sententiam, non, quia à plu-
ribus teneatur, sed quia (inquit) *meliori, & sub-
tiliori nititur ratione.* Neque enim homines de-
bent esse veluti pecudes, & oues, aut aues, quæ
aliarum nutu diriguntur ambulando, & volan-
do, prout ex Decio *in quodam consilio* docet
pius author Nauarrus *in Man. capite 27. nume-
ro 289.* Cum ergo possit contingere, quod vnus
author probus, & pius; doctus, & versatus in ali-
qua materia : quam ex professo, & non casuali-
ter, aut perfunctoriè tractauit, adinuenerit soli-
diùs, & firmiùs fundamentum quam alij minus
pij, & docti, minusque versati in ea materia inue-
nire potuerunt, proculdubio eius sententia teneri
poterit, etiam relicta communi contraria ; cum
conditionibus tamen assignatis.

13. Roboratur ex *l. 1. §. neque C. de veteri iure enu-
cleando*, vbi habetur : *Sed neque ex multitudine
authorum, quod melius, & æquius est, iudicari debet:
cum possit vnius forsan, & deterioris, sententia, &
multos, & maiores aliqua in parte superare.*

Item roboratur, quia Ecclesia est veluti *Auro-
14. ra consurgens*, vt habetur *Cantic. 6.* id est, pro-
grediens, seu progressus quotidie faciens. Quo-
tidie etiam à Deo illuminatur, propterea enim
etiam vocatur *Luna*, quæ semper lumen recipit
à Sole. Interdum quoque reuelatur minori, quod
maioribus notum non erat. Glossa *in cap. ad no-
stram de consuetud. verbo incipientibus. cap. esto
15. subiectus dist. 95.* ex D. Hieronymo ibi : *Si ali-
cui fuerit reuelatum prior taceat*, & *cap. Si habes
24. q. 3.* ex D. Augustino ibi : *Si habes de hac re
sententiam certis rationibus, vel Scripturam testi-
moniis exploratam, nos quoque docere digneris.*
Deinde, *veritas*, (vt ait Gellius) *temporis filia est.*
Quid ergo mirum quod sententia vnius Docto-
ris prædictis conditionibus ornati, qualis fuit
suo tempore S. Thomas, & etiam D. Bonauentu-
ra, præponatur aliis communiter oppositum se-
ctantibus? Si temporis cursu magis probata re-
peritur.

16. Sed dices primò, contra rationem omnino vi-
deri, quod relicta cunctorum sententia, id aliquis
sectetur, quod vnus quispiam docuit. Prout pro-
bant concorditer Doctores post Bartholum, &
Baldum, specialiter Guid. Pap. *decis. 134. & sin-
gul. 291. & 212.* Gaillus 2. *obs. 39. n. 27. & obs. 94.
num. 18.* Carotius *in Tractat. comm. opin.* Mascar-
dus *de probat. concl. 1138.* Pro quo facit illud Ec-
clesiast. 4. *Væ soli, quia cum ceciderit, &c.* Vbi
hoc, quod est cadere *soli* tribuitur, veluti pro-
prium. Cum paulò ante dixisset, *melius esse
duos simul quàm vnum*, quod, & vsurpatur *in
cap. in omnibus, dist. 81.* & *cap. illud 7. quæst. 1.*
Vnde Plinius *in Panegyr. ad Traianum Imperat.:
Melius*, inquit, *omnibus, quàm singulis creditur,
singuli enim decipere, & decipi possunt, nemo omnes,
neminem omnes fefellerunt.* Et Cicero 1. *Tuscu-
lan.* inquit : *Omnium consensus naturæ vox est.*
Græcorum quoque vetus prouerbium est : *vir
vnus nullus est.* Et proinde prudens est monitum
poëticum.

Iudicium populi nunquam contempseris vnus.

Pro confirmatione prædictorum multa solent
adduci iura *cap. vlt. dist. 20. cap. 5. dist. 64.* & 17.
passim DD. Præsertim, qui vbi adest commu-
nis opinio Doctorum, ibi dicitur esse ius cla-
rum. Puteus *decis. 123. libr. 3.* Respondetur ta- 18.
men hæc omnia solum probare, passim, aut cre-
brò non licere vnius singularis Doctoris senten-
tiam sequi, relicta communi aliorum, vt benè
Azor. tom. 1. *constit. moral. lib. 2. c. 16. q. 6.* Imò,
vt bene etiam Palaus *supra* ex Nauarro inquit,
talis Doctor timere debet, *ne lumen, quod sibi
esse videtur, tenebræ sint*, non verò, quod in casu
quo vir probus, pius, & doctus, ac in illa mate-
ria versatus, rem non obiter, aut casualiter tra-
ctans, meliori, & firmiori fundamento nitatur,
& cum aliis circumstantiis relatis, non possit
eius sententia teneri, relicta etiam alia commu-
ni aliorum.

Si autem secundò obiiciatur, quod sententia 19.
vnius Doctoris contra cæteros videatur omni-
no singularis, ac veluti temeraria ; ergo non se-
quenda. Respondeo, quod etsi possit dici sin- 20.
gularis, quatenus scilicet singularitas denotat
esse tantum vnius Doctoris, non tamen poterit
dici singularis, quatenus singularitas denotat
aliquid vitiosum, & repræhensibile ; de qua in
sequentibus. Multominus debet dici temera-
ria, quia ad hoc vt talis sit, debet esse non so-
lum in re graui, sed etiam ex leui fundamen-
to. Sic fermè Montesinos post Cordubam, &
Vasquez.

Prima porrò conditio illa ad hoc, quod opi-
nio vnius Doctoris prudenter teneri possit, vi- 21.
delicet quod is sit *pius, & probus*, assignatur à
Nauarro *in Man. c. 27. n. 288.* dum dicit, posse
nos sequi opinione eius, *quem merito censemus
esse virum scientia, & conscientia præditum.* Ete-
nim per *conscientia præditum*, intelligitur *pius,
& probus.* Et à Valentia *tom. 2. disp. 2. quæst. 14.
punct. 4. dub. 4.* ibi, *quàm aliquis probus, & do-
ctus putaret esse veram.* Item à Bonacina supra
ibi : *Sufficit authoritas vnius Doctoris valdè periti,
bona conscientia.* Idem Sanchez ibi : *Vnius Docto-
ris probi, & docti.* Martinus Bresserus supr. *libr. 3.
cap. 3.* ibi ; *Vnius viri pij, & docti authoritas.*
Et Caspensis : *Vnius viri docti, & probi, & re-
rum moralium bene periti :* Fauent Panormitanus,
Imola, & Villalobos, quos refert, & sequitur Ca-
strus Palaus *part. 1. disp. 2. punct. 1. n. 4.* ibi : *Alicu-
ius doctoris pij, & probi.* Ac Pasqualigus *supra de-
cis. 2. num. 8.* illis verbis. *Si author sit celebris, &
bonæ existimationis.*

Præ cæteris autem Iacobus Granadus doctus, 22.
pius, & modestus author *in 1. 2. S. Thom. Con-
trou. 2. Tract. 12. disp. 4. sect. 1.* sic habet ad in-
tentum. *Tertiò ergo maximè attendendum est,
vt sit probabilis opinio alicuius viri docti, an ille
sit vere in re morali sufficienter instructus, an
sit pius, & liber ab inordinato affectu, & denique,
an sit cordatus, & minimè singularis in opinando :*
nam

nam si illæ circumstantiæ non concurrant, meritò timeri poterit an in eo, quod modò dicit, habeat sufficientem auctoritatem, vt ego deponam meam conscientiam, & illius doctrinæ adhæream; qui enim non est à passionibus liber, aut frequenter docet opiniones valde singulares, aut respondere solet audacter sine matura consideratione, facilè me decipere poterit, & consulere rem improbabilem. Et infrà *Dico ergo breuiter, per se loquendo esse probabilem opinionem quæ habetur in aliquo Doctore ex recentioribus, qui sit doctus in morali Theologia, pius, & minimè singularis.* Inferius quoque: *Quibus adde, quod si scirem illum esse singularem, aut præcipitem in opinando aut amplecti sententias planè improbabiles, non possem tuta conscientia illius opinionem reputare probabilem sine maiori examine, aut consilio maximè in re graui.* Consonat Bresserus inquiens: *considerandum est, an is non loquatur magis ex passione, quam ratione, an non sit præceps, singularis, & audax in sententiis suis.*

23. Vno autem verbo dicerem ego per *pium, & probum* Doctorem intelligi hominem timoratæ conscientiæ. Etenim iuxta Ecclesiast. 15. *Qui timet Deum faciet bona.* Et infra: *cibabit illum* (scilicet Deus) *pane vitæ & intellectus, & aqua sapientiæ salutaris potabit illum.* Et inferius: *In medio Ecclesiæ aperiet os eius, & adimplebit illud spiritu sapientiæ, & intellectus.* Vnde Ecclesiast. capite 1. *Plenitudo sapientiæ est timere Deum,* seu vt Rabanus exponit: *quantò quis magis Deum timet, tantò sapientior apparet.* Timoratæ ergo conscientiæ virorum opinio receptibilis erit. Vnde Conradus *de contract. quæstione* 100. & ex eo Candidus Philalethus *disputatione relat. quæstione* 8. nomine literatorum, quibus fidendum est in opinionum electione intelligunt *timentes Deum.*

24. Qui tamen pro magisterio non sufficit timorata conscientia, sed vlterius doctrina, idcirco secunda conditio Doctoris singularis, vt eius sententia teneri possit, est quod sit *doctus.* Quam assignant Nauarrus, Valentia, Bonacina, Sanchez, Caspensis, Pasqualigus, Bresserus, Vidal, & Granadus relati, & Arriaga *in t. 2. disput. 24. sect. 3.* ibi *vnius Doctoris ingeniosi, prudentis,* seu, vt in principio sectionis dicit: *à viro docto, & prudenti, ac boni nominis.* Montesinos, dum *disput. 29. quæst. 5. in t. 2. S. Th.* inquit: *Potest esse opinio probabilis, quæ vnius viri docti est, etiam si sit contra reliquos omnes, qui de illa scripserunt; præsertim, quando iste vir doctus pollet ingenij acumine, maturitate iudicij, atque consilij, & clarè soluit argumenta contrariæ partis, neque ex leui fundamento ducitur ad id asserendum.* Huiusmodi autem doctrina, & sufficientia Do-
25. ctoris debet esse in ea materia, non in alia diuersa. Non enim sufficit ad hoc quod aliquis tenere possit sententiam in materia purè Theologica, quod Doctor illam docens sit celebris iurista; neque è contra in materia purè iuridica, quod Doctor sit magnus Theologus. Imò etiam; quia sermo est in præsenti non de opinionibus in rebus speculabilibus, sed maximè, & præcipuè in practicis, & operabilibus, circa moralia videlicet, ideo oportet, quod talis Doctor do-
26. ctus in Theologia morali. *Constat enim* (inquit rectè Bresserus supra) *multos insignis ingenio, & doctrina in Theologia Scholastica, parum in morali, ac casibus versatos esse. Quorum proinde authoritas resolutionem casus practici non reddet probabilem, nisi diligenter illum examinauerint.* Infra quoque ad intentum: *Vt quis opinionem reddat probabilem, absolutè debet esse actu, vel potentia probatus Doctor, id est, cum approbatione facultatem aliquam publicè docuisse, aut calamo, & impressis libris, vel saltem iudicari ad id idoneus, idque potentia aliquo modo proxima, habita ratione doctrinæ iam acquisitæ.* Item inferius: *Ad probabilitatem absolutam non sufficere authoritatem cuiuscumque publici professoris, seu lectoris; constat enim aliquos isti muneri non satisfacere, vel quia non satis docti; vel quia in delectu opinionum nimis præcipites sunt, ac singulares.* Adhuc inferius: *Clarius est, non sufficere ad eiusmodi probabilitatem authoritatem Doctoris, idest, promoti in aliqua Vniuersitate ad Doctoratum, nedum Licentiati, & Baccalaurei. Nam experientia testatur ad illos gradus promoueri multos tenuiter solida doctrina tinctos: neque isti tituli conferunt doctrinam ex opere operato.* Hæc porrò, etsi ab Authore neoterico dicta, hîc placuit adiungere, quia veritatem continent, & vtilia pro dicendis erunt.

Tertia autem illa conditio opinionis singula- 27.
ris tenendæ, videlicet quod author ipsius ex professo, non casualiter, obiter, aut incidenter rem discusserit, traditur à Nauarro *in cap. si quis autem de pænitent. disp. 7. n. 53.* Granado supra relato dicente: *Non posse tutò reputari probabilem opinionem alicuius Doctoris, quando ille non respondet seriò, sed veluti obiter, & parum considerate: tunc enim illius authoritas non facit sufficientem fidem* Castro Palao *supr. n. 5.* dicente: *vt opinio alicuius Doctoris aduersus communem probabilis censeatur, non sufficit, si perfunctoriè, & incidenter, & occasione alicuius argumenti dicta sit.* Bressero etiam *supra* cum Nauarro, & Granado sentiente. Et colligitur ex Menochio *de præs. lib. 2. præs. 71. n. 39.* & Alciato *de præsumpt. reg. 1. præs. 51. n. 2.* Et Arriaga *supra.*

Ratio porro huius conditionis ea est non so- 28.
lùm quia illa quæ dicuntur incidenter minus consideratè dicuntur, & quandoque ex necessitate soluendi aliquod argumentum, pro quo alia solutio non suppetit, sed etiam quia vt Castrus Palaus *supra* ex Mascardo animaduertit ea quæ dicuntur incidenter ad colorem potius, quàm ad probationem dicuntur. Vnde quemadmodum confessio incidenter factæ non præiudicat confitenti, vt asserit Glossa *in cap. pænitentibus 50. dist.*
per DD. *in cap. At si Clerici in princ. de Iudic.* ita 29.
etiam resolutio incidenter facta non præiudicabit veritati, nec merebitur fidem.

Quarta porro illa conditio pro opinione vnius 30.
singularis Doctoris amplectenda, communi relicta, scilicet, quod *melius, aut firmius fundamentum quam alij* attulerit, colligitur satis ex *cap. Capellanus de feriis*, vbi Pontifex eam sententiam amplectitur, quæ *meliori, & subtiliori nititur ratione* fauet *l. sed licet,* & ibi Bartol. *ff. de off. Præsid.* Et ita ex Theologis relatis hanc conditionem tradunt Azor. *decis. quæst. 6.* Sanchez *supra num. 9.* Palaus *num. 3.* Pasqualigus *decis. 2. numero 5.* Caspensis *de conscientia disput. 3. sect. 1.*
& alij. Et meritò, quidem, quia in hoc casu rectè 31.
intrat, illud Poëtæ: *non vis, aut numerus melior, sed causa triumphat.* Et ita S. Rota Rom. vt videre est in Robustetio *decis. 501. post princip. part. 1. diuers.* Seraphino *decis.* 1360. *num.* 2. & Eminentiss. Panzirolo in Romana de Ghezzis 9.

Februar. 1635. & alibi sæpè, non tam respicit ad numerum authorum, quam ad rationes eorum; vide Iulium Clementem *supra*.

Quia verò dubitari potest, quonam casu censeatur melius, aut firmius firmamentum, seu melior, aut firmior ratio; ideo dicendum, attendendum esse primò, an tale fundamentum sit S. Scriptura, Traditio Ecclesiæ, vel authoritas ipsius desumpta ex definitione aliqua Summi Pontificis, vel Concilij ab eo confirmati; quia ista habent primum locum. Deinde authoritas PP. & DD. aut communis Ecclesiæ sensus. De quo Covarius *in tract. comm. opin. lib.2. tit.9.* & Felinus *in cap. ne innitaris de constit.* Inter fundamenta verò ex ratione petita, videtur dicendum cum Stephano Nathen. *in tract. de Iustitia vulnerata par.2. tit.5. c.5.* quod *illa ratio efficacior habeatur, quæ est secundum ius naturale, quàm quæ est secundum ius ciuile; item illa est efficacior, quæ est secundum ius Diuinum, quàm quæ est secundum Canonicum; item illa, quæ est secundum equitatem scriptam, quàm quæ est secundum rigorem; item efficacior est, quæ secundum mentem, quàm quæ secundum verba; item potior illa, quæ est secundum verba, quàm quæ est secundum similitudinem, quæ fallax est; vti & illa, quæ fit per incertam rationem; item euidentior est illa, quæ est secundum regulam iuris, quàm ea, quæ tenet, vt sit speciale.* Hæc ille, quæ rectè intellecta satis sunt ad intentum.

33. Quintam conditionem requisitam ad hoc, quod opinio singularis teneri possit, videlicet, quod ipsa non reiiciatur communiter ab aliis Doctoribus, vt falsa, seu improbabilis, assignant Bresserus, Caspensis, & fauet Sanchez *supra n.11.* maximè verò Azotius *d. q. 6.* dicens: *Animaduertendum tamen, quod quando vnus, vel duo, vel tres classici Doctores contra communem sententiam opinantur, non continuè esse adhærendum, quia tres, quatuorue sint; videndum enim est, an post eos etiam alij plures scripserint, qui eos communi consensu refellant.* Ex hoc enim sequitur multò magis, & à fortiori, vt dicitur, id esse dicendum, quando sententia est vnius solius Doctoris. Cuius con-

34. ditionis ratio ea esse potest, quod casu quo opinio vnius Doctoris ab aliis communiter reprobetur, iam debet censeri omnino singularis, ac vitiosa; & author illius is, de quo *in Ps.79.* dicitur: *Exterminauit eam aper de Sylua, & singularis ferus depastus est eam.* Alij *fera agrestis.* D. Hieronym. *omnes bestia agri.* Quia scilicet tantum damni facere conscientiis potest iste solus, quantum plures simul. Vnde Hugo hunc locum interpretatur de superbo, quia superbus fit *aper*, id est asper; singularis in opinione: *ferus* in disputatione, siue locutione. Pro quo facit illud Ioannis

35. Cassiani *lib. 5. cap. 13.* *Quidquid extra consuetudinem præsumitur, vsumque communem, vt vanitatis, & gloriæ, atque ostentationis morbo pollutum, antiquissima Patrum traditio tenet.* Vnde de tali vitiosè singulari opinione rectè *de constantia cap. 5. & 6.* Lypsius: *Et vana rationis imago, & vmbra malè consulens, malè indicans.*

36. Sexta etiam conditio pro opinione singulari contra communem tenenda, scilicet, quod non sit reprobata ab Ecclesia, Summo Pontifice, vel Sede Apostolica, est de mente Suarez *in t. 2. disp. 12. sect. 6. num. 11.* vbi ponit exemplum in opinione illa de absolutione absentis reprobata à Clement. VIII. Sanch. *supra n. 11.* vbi pon it pro conditione opinionis probabilis, quod non contineat errorem, quod est dicere, ne sit ab Ecclesia reiecta Palai *supra num. 4.* Caspensis etiam *supra §. vnde infero*, & Bresser. *supra §. ex quibus.* Arriaga etiam *supra.* Et ratio est, quia, si opinio singularis desinit esse probabilis eo, quod sit communiter reiecta ab aliis DD. vt dixi, multò 37. magis id erit, quando fuerit reiecta ab Ecclesia, aut Sede Apostolica, quæ maioris authoritatis est quam consensus DD. Sedes enim Apostolica comparatur horologio Solis, quod est mensura horologiorum pulsantium, scilicet Doctorum opinantium, vt dicebat Seneca.

Hoc porrò, quod dixi de tenenda, vel sequenda opinione singulari alicuius Doctoris, si tamen 38. habeat conditiones, seu qualitates designatas, maximè procedit, quando talis opinio singularis fauet causæ piæ, qualis est, quæ fauet iuramento, *argum. cap. quamuis de pact. lib.6. & cap. cum contingat de iureiur.* Matrimonio, doti, testamento, aut libertati, *l. quoties dubia ff. de reg. iur. cap. fin. de re iudic.* aut aliis piis, & religiosis rebus, *l. sunt personæ ff. de relig. & supt. fun.* Aut pupillo, viduæ, peregrino, aut alteri personæ miserabili, *argum. totius dist. 85.* Qualis etiam est, quæ priuato fauet contra fiscum, cum fiscus in delicto priuati fundatur, *l. non puto ff. de iure fisc.* Item generaliter cum agitur de valore actus, *l. 39. quoties ff. de red. dub. l. quoties ff. de verb. significat.* & aliis Iuribus Nauarrus *supr. n. 287.* Villalobos *tom. 1. summ. tract.1. difficult.7.* noster Petrus Cornexo *in 1. 2. S.Thom. circa q.19. tract.8. disp.3. dub.6.* Castrus Paulus *sup. n. 12.* & plures alij, quos refert & sequitur Sanchez *lib. 1. de matrim. disp. 18. n.7.* loquens maximè de casu matrimonij dubij.

Procedit etiam tradita doctrina, quando Doctor, qui consulitur, vel qui opinionem singularem docet, est vir spiritualis, Deum assuetus me- 40. dia oratione consulere in rebus dubiis. Pro tali enim stat præsumptio, cum non constat de opposito, quod eius sententia sit probabilis, & secundum Deum, & rationem regulata. Etenim, in *Eccles. 37.* habetur: *anima viri sancti enunciat aliquando vera, quam* (id est plusquam) *septem circumspectores sedentes in excelso ad speculandum;* id est, *plusquam multi Doctores qui sedent in Cathedris, vt circumspiciant, id est, speculentur veritatem*, vt exponit Cornelius. Anima enim sancta 41. peculiariter illustratur, & dirigitur à Deo, prout constat ex his, quæ de Antonio scribit Athanasius; de Hilarione, Hieronymus; de S. Francisco, Bonauentura; & de Sancta Theresia, ac B. Virgine Magdalena de Pazzi, qui earum vitam scripserunt. Et generaliter colligitur ex D. Basilio *in prohem. in Isaiam.* & S. Maximo *Centur. prima de charit. c.95.* & pluribus aliis. Et ex eo, quod veri- 42. tas non de riuulis, sed de fonte hauriri debet, Deo scilicet, qui est prima veritas.

Procedit quoque tradita doctrina, quando Doctor, qui consilium dat, vel scribit, est verita- 43. tis amator; non vanitatis, aut alienius inanis gloriæ cupidus. Qui enim veritatis amator est, lucem habet in agendis specialem. Hinc Christus Ioan. 17. dicebat: *Omnis, qui est ex veritate audit vocem meam.* Plato etiam *lib.5. de legib. veritas hominibus ad omnia bona dux est.* Philo quoque: *veritas est facultas res obumbratas in lucem producens.*

Ex

Ex opposito autem, qui vanitatem sectatur,
in tenebris ambulat, nec veritatem assequi po-
test: quia vanitas ipsa falsitas est, & menda-
cium. Hinc Exod. 20. illud *non assumes nomen Dei
tui in vanum*, idem est ac, *ad mendacium*. Et ita
alij vertunt *non periurabis*, id est, non mentie-
ris. Sic si non Æneid. 2.

Finxit, vanam etiam, mendacemque improba fin-
46. *get.* Vnde rectè Philosophus quidam mundum
definiens inquit: *Est schola vanitatis, forum im-
postorum.* Si ergo Doctor, vel Magister de re
aliqua inquisitus, veritatem, non vanitatem,
pro scopo habebit, à prima veritate de veritate
illuminabitur, & eius sententia veritatem asse-
quetur.

Ex dictis porrò elicitur eos, qui singularem
47. alicuius Doctoris sententiam præfatis conditio-
nibus non munitam, sequuntur, in rebus ad
mores spectantibus, contra conscientiam om-
nino agere, nec tutos dici posse. Sic colligitur
ex Salone 2.2.*q.63.art.3.controuers.*2. dicente eos,
qui in rebus moralibus parum versati sunt, non
posse tuta conscientia, quod in vno, vel altero
Doctore inuenerint, sequi. Et supponunt ex
relatis Doctoribus Montesinos *supra.* §. *ex qui-
bus*, Granadus *n.* 10. Nauarrum sequens, & §.
quintos hec, verbis quæ ex ipso retuli, &c. *num*... &
48. Caspensis etiam *supr.* §. *vnde infero.* Et ratio in
promptu est, quia talis opinio non est proba-
bilis, imò, non tam opinio, quam sententia
falsa, si quidem opponitur communi, cui, cæ-
teris paribus, est inhærendum. Vt enim Ioan-
nes Maior *in* 4. *quæst.* 3. *prolog. concl.* 5. inquit
duobis circumspectis maior fides datur, quam
vni, tribus, quatuor plusquam tribus sententia.
Vnde de illo, qui sequitur opinionem singula-
rem, quando non concurrunt in illa conditio-
49. nes assignatæ dici potest illud Ecclesiastic. 10.
Qui cito credit, leuis corde est, & mirabiliter. Et
illud Senecæ *in prouerb. Ad pænitendum properat,
cito qui iudicat.* Prouerbialiter etiam de talibus
dicitur *quod ad primam tabernam subsistunt*, quia
scilicet sine delectu opinionem operantur. Ve-
rendum etiam est, ne illis aptetur illud Isaiæ. 30.
50 in principio: *Væ filij desertores, vt faceretis con-
silium, & non ex me.* Et infra: *os meum non inter-
rogastis.* Ac maximè illud Apostoli 1. ad Timoth.
4. *sanam doctrinam non sustinebunt, sed ad sua de-
sideria coaceruabunt sibi magistros prurientes au-
ribus, & à veritate quidem auditum auertent, ad
fabulas autem conuertentur.* His enim verbis car-
puntur à Paulo illi, qui temerè, & sine delectu,
prout eos agit libido, seu inordinata aliqua cu-
piditas, quærunt sibi Doctores ad suos pruritus,
& desideria accommodatos; non qui verbo mor-
deant, & abradant vitia, sed qui vitiis ablan-
diantur, auras scalpant, & omni cubito puluil-
lum assuant; dum noua, curiosa, voluptaria,
& mellita suadent.

Infertur pariter Doctores illos, qui singula-
51. res istas sententias vel ore, vel scripto profe-
runt, grauiter quoque peccare, & in statu dam-
nationis esse, donec palinodiam cantent, & ea,
quæ dixerunt, vel scripserunt, quoad fieri po-
terit, retractent. Ita enim supponunt authores
relati Nauarrus *supra num.* 288. Suarez etiam *sup.
num.* 9. dicens: *Tenetur præcepter saniorem, & ve-
riorem doctrinam docere, in quo potest per gradus
peccare, iuxta materiæ qualitatem.* Bresserus quo-
que *supra cap.* 4. *in fin.* inquiens de similibus:

*Merentur etiam censuram alicuius temeritatis, &
arrogantiæ, qui tam libenter, & facilè ob leuem
aliquam rationem, ac speculationem dicunt aliquid
paradoxum, & alienum à communi hominum sensu,
præsertim in moralibus, & sacris.* Cuius rei ratio 52.
iam assignata est, videlicet, quia tales singulares
sententiæ non sunt probabiles opiniones, sed
improbabiles, & falsæ, scandalum, & offendi-
culum animabus infirmorum præbentes. De
quibus Doctoribus loquitur Apostolus 1. *Co-
rinth.* 8. ibi: *Videte, ne forte hæc licentia vestra
offendiculum fiat infirmis.* Et infra: *Et peribit
infirmus in tua scientia frater, propter quem Chri-* 53.
*stus mortuus est? Si autem peccantes in fratre, &
percutientes conscientiam eorum infirmam in Chri-
stum peccatis.* Quondam etiam de illis prophe-
tatum erat cap. 13. Ezechielis: *Vident vana, &* 54.
*diuinant mendacium dicentes: Ait Dominus: cum
Dominus non miserit eos: & perseuerauerunt con-
firmare sermonem.* Et infra, *ideò ecce ego ad vos,
dicit Dominus Deus: Et erit manus mea super pro-
phetas, qui vident vana, & diuinant mendacium:
in concilio populi mei non erunt, & in scriptura do-
mus Israel non scribentur, nec in terram Israel in-
gredientur: & scietis, quia ego Dominus Deus. Eo
quod deceperint populum meum.* Et infrà: *Væ
quæ consuunt puluillos sub omni cubito manus: &
faciunt ceruicalia sub capite vniuersæ ætatis ad ca-
piendas animas: &, cum caperent animas populi
mei, viuificabant animas eorum. Et violabant me
ad populum meum propter pugillum hordei, & fra-
gmen panis, vt interficerent animas, quæ non mo-
riuntur; & viuificarent animas, quæ non viuunt,
mentientes populo meo credenti mendaciis. Pro-
pter hoc hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego ad
ad puluillos vestros, quibus vos capitis animas vo-
lantes, & dirumpam eos de brachiis vestris: &
dimittam animas, quas vos capitis, animas ad
volandum. Et dirumpam ceruicalia vestra, & li-
berabo populum meum de manu vestra, neque erunt
vltra in manibus vestris ad prædandum, & scietis,
quia ego Dominus.* Circa quę Theodoretus & alij. 55.
Puluilli, inquiunt, *& ceruical sunt molles, &
blandiores sermones ad lucrum compositi, qui ad
tempus titillant auditum, sed animas euertunt.*
Sic, & Gregorius XVIII. Moral. 4 *Quisquis,*
ait, *male agentibus adulatur, puluillum sub capite,
vel cubito iacentis ponit; vt, qui corripi ex culpa
debuerat, in eo fultus laudibus molliter quiescat.*
Ergo ad intentum, consuere puluillos, & cer- 56.
uicalia, est adagium significans palpare, & adu-
lari; quod faciunt mali Doctores, dum singula-
res illas opiniones, quas dixi, se consulentibus
proponunt. Etenim, vt Plutarchus *lib. de discri-
mine adulatoris, & amici*, adulationes similes
sunt puluillis, & ceruicalibus, quæ, cum vi-
deantur incumbentium capitibus resistere, & 57.
reniti, cedunt magis, & obsecundant. Sic enim,
& adulator assumit fucatam dicendi libertatem,
& subinde quædam carpit, & reprehendit, vi-
deturque attolli, & tumere, vt subsidens, &
contrahens sese capiat, & pariter abripiat in
ipsam se conicientem. Et hoc est, quod sub-
dit Propheta, *ad capiendas animas.* Simili phrasi
Plautus, alij dicunt, *consuere dolos, fraudes,
mendacia.* Sic ex Origene, Theodoreto, Hie- 58.
ronymo, & aliis moderni expositores. Quibus
addendum illud D. Hieronymi ad Eustochium
epist. 29. *Quoniam mel in Dei sacrificiis non
offertur, nimia dulcedo arte mutata est, & quadam,*

vt ita dicam , piperis austeritate condita. Apud
Deum enim nihil voluptuosum , nihil tantum suaue
placet , nisi quod in se habet mordacis aliquid veri-
tatis.

Militant etiam contra Doctores istos opinio-
59. nes singulares consulentes quamplurima , quæ
ex PP. Doctoribus , & Philosophis contra no-
uitates,&nouitatum amatores scribentibus cun-
ctis vulgaria sunt. Quale est illud D. Bernardi
epist. 174. Nouitas est *mater temeritatis , soror*
superstitionis, & filia leuitatis. Et Baldi *consil.* 152.
l. 2. dicentis : *Rarò benè loquuntur, qui contra omnes*
loquitur. Sed sufficeret illis ethymologia nomi-
nis *nouitas* , quæ est *non veritas*, & illud Cicero-
nia 2. *de diuin. Eunque, quem tibi rei nouitas attu-*
lerit , natura ratione depellito. Ac præsertim, quæ
celebris valde author Vincentius Lerinensis
aduersus prophanas nouitates egregiè scripsit.
Quæ , etsi præcipuè hæreticos *nouantes* , seu *no-*
uatores tangant , non idcirco Catholicos singu-
larium opinionum studiosos præseruant.

Ex his autem , quæ adducta sunt facile erit
61. de quibusdam neothericorum sententiis inter
singulares recensitis iudicium ferre, & an proba-
bilitatis,seu potius improbabilitatis nota censeri
debeant , disquirere. Et primò quidem Ioannes
Azorius in superioribus relatus *d. tom.* 1. *inst. mo-*
ral. lib. 2. *cap.* 16. *q.* 6. postquam dixit , in foro
conscientiæ licere *contra communem opinionem*
vnius tantum classici authoris sententiam tenere, ex-
plicare volens, quales sint huiusmodi singulares
opiniones , sic habet , quæ in præsenti referen-
da , & enucleanda erunt , pro maiori firmitate
eorum . quæ dixi. *Ponamus exemplum : Commu-*
nis opinio est , Beneficium Ecclesiasticum , quamuis
tenue , & exiguum nos vinculo iuris obstringere, ita-
vt totum diuinum officium persoluere debeamus :
contra quam opinionem sensit , & scripsit Sotus ea
62. *ratione ductus , quod beneficium propter officium*
confertur : ergo , si tenue est , & exiguum , nulli fu-
bitcit obligationi possessorem , qua preces horarias
recitare cogatur. Et certè quibusdam valdè proba-
bile videtur , quod Sotus ait ; quod sanè si quispiam
63. *sequeretur , non condemnarem. Præterea communis*
est opinio , peccatum lethale contrahere, siquis ma-
tutinis precibus non peractis , & absque iusta , &
debita causa faciat missæ sacrificium. Contra quam
sententiam Sotus lib. 10. *de Iust. q.* 5. *art.* 4. *concl.* 2.
& in 4. *dist.* 13. *q.* 2. *art.* 2. *ad finem scripsit , ne-*
gans lethale in ea re peccatum inesse : eo quod ta-
le quippiam nec ex iure colligatur , nec ex vsu , &
more , nec ratio efficaciter comprobetur : quia non
omnes consuetudines tanti sunt ponderis , & momen-
ti , vt violatores earum tanquam reos peccati letha-
lis condemnent. Negari non potest , quin Soti sen-
tentia sit mediocriter probabilis , nec facilè , & cito
condemnanda , nisi vbi Episcoporum constitutiones
sanxerint , nequis matutinarum precum non ab-
soluto penso rem diuinam faciat. Insuper, vt exem-
plum quorundam vtar , est omnium ferè communis
64. *sententia , constitutiones Pontificias , quas Bullas*
vulgò nominamus , si in curia Romana promulgen-
tur , omnes vbique locorum tenere , itavt vniuersi
eas obseruare debeant. Contra quam opinionem
scripsit Sotus , probans eas vbique terrarum vim
obligandi non habere, nisi in singulis Prouinciis An-
tistitum opera , & cura denuncientur. Et Sotum
secuti sunt alij , & id ipsum ante Sotum tradide-
rant Angelus , & quidam alij sanè mihi in hac re
opinio communis semper visa est , non solùm tutior,
sed verior etiam , & certior , & in agendo ample-
ctenda. Veruntamen aliquos nonnunquam adiui di-
centes, dubitari non posse, quin opinio Soti aliqua pro-
babilitate innitatur, quippe qua non ipsius dumtaxat
Classici alioquin auctoris ; sed Angeli quoque , &
quorundam aliorum auctoritate , & testimonio mu-
niatur. Ex quo efficitur, inquiunt, vt siquis eam fue-
rit in agendo secutus , in foro conscientia nullum te-
meritatis , aut imprudentia crimen incurrat. Cæ-
terum aliter ego dicendum existimo ; siquis Soti in
hac parte sententiam sequatur, iustam excusationem
non habet , quia , vt suo loco fusius explicabo pro-
babilis opinio Soti non est , nisi quando Pontificia
constitutiones vsu recepta non sunt , quamuis alio-
qui in Romana Curia publicè promulgata. Item com-
munis est Theologorum opinio , Missa sacrificium
certi , ac finiti esse fructus , & ponderis , ac proinde
pro pluribus oblatum minùs singulis prodesse , quàm 65.
si pro vno tantum offerretur. At Caietanus tom. 2.
opusc. tract. 3. *q.* 2. *& quidam alij, de quibus Her-*
ueus quod l. 10. *q.* 13. *censent ; non esse certa, & fini-*
ta efficacia per se , sed infinita , finiri tamen eam in
iis pro quibus offertur , & ipsi non offerunt , sola
Christi Domini voluntate ; in iis verò pro quibus
offertur , & ipsi sunt offerentes , finiri pro maiori ,
minoriue eorum studio , & affectu , & quando pro
his affertur , etiamsi pro multis offeratur non minus
singulis prodesse , quam si pro vno tantum offerretur
Mihi semper verior est visa prima sententia ; sed ,
vt aliqui sentiunt Caietani opinio sua probabilitate 66.
non caret , vt suo loco explicabo. Insuper commu-
nis omnium opinio sentit irregularitate affici, siquis,
vt innocentem parentem , vxorem , aut filium , im-
mò etiam cognatum , vicinum , amicum , aut etiam
extraneum defendat ab iniqua morte , occiderit
eum , qui per iniuriam in aliquem ipsorum irruit ;
aut Couarruuias Fortunium sequutus probabiliter
censuit in nullam irregularitatem incurrere. Item
constans est omnium sententia , irregularitatem
contrahere , siquis occiderit furem, vt res suas tuea-
tur , & seruet. Conarruuias oppositum tradit , cer-
tè in vtraque quæstione eum , qui , vt probabilem
sententiam Couarruuia sequeretur non damnarem.
Et idem dicendum de Clerico qui ne patria euerte-
retur ab hostibus , aut ne exercitus Christianorum
deleretur , aut ne Rex , vel Princeps necaretur ,
hostem occideret communis opinio sentit eum in irre-
gularitatem labi , at Couarruuias putat oppositum
esse valdè probabile , quamuis contra eum facere
videatur , quod respondet Pontifex in cap. Petitio
de homicid.

Hanc ergo Azotij doctrinam enucleando ;
primò negari non potest , probabilem esse illam 67.
opinionem , quam ex Soto refert , scilicet, quod
clericus (qui alias non habet ordinem sacrum ,
Subdiaconatus saltem) habens beneficium pere-
xiguum, & tenue , non teneatur totum officium
canonicum, seu horarum canonicarum recitare.
Ita enim tenent ex probabili fundamento non
solum Sotus, sed etiam Lessius, Ledesma, Malde-
rus, Arragonius, Rodriguez, & Molfesius, quos
refert Diana *part.* 2. *Tract.* 12. *resolut.* 9. item Pala-
cios, & alij, quos refert Sanchez *to.* 1. *consil. moral.*
lib. 2. *c.* 2. *dub.* 66. Quod tamen non tollit maio-
rem probabilitatem , & securitatem oppositæ
sententiæ , pro qua sunt multo plures authores
apud eosdem Dianam, & Sanchez, & Annellum
de Horis canonicis cap. 5. *dub.* 5. apud quos etiam
quodnam sit beneficium tam tenue vt excuset à
totali obligatione secundũ opinionẽ probabilẽ?

Similiter

Similiter ſecunda illa opinio Soti ab Azorio
relata, & ab ipſo *mediocriter probabilis* appella-
ta, ſcilicet quod non ſit peccatum mortale di-
cere Miſſam ex rationabili cauſa non recitatis
matutinis, non ſolùm *mediocriter probabilis*, ſed
ſatis probabilis his temporibus eſt, quam ex
eodem Soto, Suarez, & aliis ſecutus ſum *in mea
Summa tom. 1. cap. 21. num. 3.* Vbi etiam ex Sylue-
ſtro, & aliis, quod ad minus erit peccatum ve-
niale id facere ſine rationabili cauſa.

Circa tertium quod tangit Azorius de obliga-
69. tione obſeruandi Conſtitutiones Apoſtolicas,
ſeu Bullas Pontificias, quamuis plura dici poſ-
ſent, quæ ſæpiùs diuerſis in locis tetigi, hoc
ſolum pro præſenti dicam; videlicet mihi cer-
tum videri eas in foro conſcientiæ non obliga-
re niſi ipſarum notitia habeatur; promulgatio
enim intrinſecè requiritur pro legis obligatione
in foro autem externo, cum Summi Pontifices
in eiſdem Conſtitutionibus dicere ſoleant quod
publicatæ in locis publicis Romæ ſingulos per
orbem aſtringant, non videtur id negari poſſe.
De hac tamen materia latius Vazquez *in 1. 2.
diſp. 156.* Auerſa *in 1. 2. q. 95.* & Diana ſæpius,
ſcilicet *part. 1. Tract. 10. Reſolut. 8. & 9.* & *part. 4.
Tract. 4. Reſolut. 127* & *part. 5. Tract. 14. Reſol. 25.*
poſt plures alios, quos refert.

Circa quartum porrò, de quo Azorius, vide-
70. licet de valore ſacrificij Miſſæ quantum ad ap-
plicationem pro multis, an ſcilicet ſit finitus,
vel potius infinitus, etſi multa etiam dici poſſint,
71. credo tamen ad ſufficientiam dixiſſe *4. tom. mea
Summa verbo Miſſa num. 2. & ſequentibus.* Solum
in hoc loco dicam, quod licet ſententia aſ-
firmans valorem ſacrificij Miſſæ infinitum
eſſe, ac proinde applicatum multis ſingulis
prodeſſe ac ſi pro ipſis ſolis applicaretur, ita vt
propterea Sacerdos plura ſtipedia pro Miſſa
accipere poſſit, probabilis iudicetur, attentis
fundamentis, quæ habet; nihilominus ſtante
dec. S. Congreg. Concilij, quod *eo verbo Miſſa
n. 10.* retuli, vbi vocatur *teterrimus abuſus, è Chri-
ſtiana Republica conuellendus, atque eradicandus*,
iam non eſt ad praxim reducibilis, ſeu practica-
bilis. Pro quo notandum, id, quod pro præſenti
conſulto, & aliis occaſionibus eſt valde neceſſa-
rium. Quod non omnis opinio ſpeculatiuè pro-
babilis poteſt practicari, ſeu ad praxim reduci.
Stat namque quod aliqua opinio in ſe probabi-
lis ſit, nihilominus quod accedente præcepto, ſeu
mandato Superioris id prohibentis, practicari
non poſſit, aut ad praxim reduci, ac per conſe-
quẽs practicè probabilis amplius dici non poſſit.
Quarum opinionum plura exempla affert Ca-
ſtrus Palaus *part. 1. oper. moral. d. 2. punct. 5, num. 6.*
Et indicat Suarez inferius referendus loquens
de opinione illa antiquata (ſi nomen opinionis
merebatur) de abſolutione abſentis per litteras;
dato enim, (exempli cauſa) quod illa ante de-
cretum Clementis VIII. apud aliquos eſſet pro-
babilis, modo tamen talis non eſt, ſed *falſa, te-
meraria, & ſcandaloſa*, vt Pontifex decernit.
Idem dici deberet, caſu, v. g. quod Summus Pon-
tifex, aut alius legitimus Superior prohiberet
practicari aliquam opinionem, quæ aliàs pro-
babilis cenſebatur, vt ſæpius facere ſolet S. Con-
gregatio Eminentiſſ. DD. Cardinal. in diuerſis
materiis: tunc enim talis opinio, eſto in ſe pro-
babilis ſit, non eſt tamen ad praxim reducibilis,
propter extrinſecam Superioris prohibitionem.

Ex quo ſequitur conciliatio duarum ſenten-
tiarum, quæ ſunt circa hanc difficultatem an 72.
omnis opinio ſpeculatiuè probabilis. Prima
enim, quæ eſt ferme communis, & præſertim
Gerſonis, Nauarri Suarez, Salas Leſſij, Garziæ,
Becani, & Merollæ, quos refert Paſqualigus,
deciſ. 361. num. 1. quibus etiam adhæret ſæ-
pius Sanchez, & alij, negat omnem opinionem
ſpeculatiuè probabilem eſſe talem practicè, aut
in praxi. Secunda verò, quam tenent Ioannes
Sancius *in ſuis ſelectis diſp. 54. num. 11.* Paſquali-
gus, *ſupra*, & Pellizzarius *tom. 1. Man. Regul.
tract. 4. cap. 1. ſect. 2. num. 129* affirmat omnem opi-
nionem ſpeculatiuè probabilem, eſſe etiam in 73.
praxi, ſeu practicè probabilem. Conciliantur
namque hæ duæ ſententiæ, ita vt prior ſit vera
attendendo non ſolùm ad principia intrinſeca
probabilitatis alicuius opinionis, quæ funda-
menta, quæ pro illa ſunt, & authoritas DD. qui
illam tenent; ſed etiam ad extrinſeca, ſcilicet
præceptum, vel prohibitionem Superiorum con-
ſuetudinem, legem, &c. in hoc enim ſenſu ma-
nifeſtum eſt aliquas opiniones ſpeculatiuè pro-
babiles non eſſe tales in praxi, vt dixi, propter
præceptum, vel prohibitionem Superiorum.
Poſterior autem ſit vera attendendo ſolum ad
principia intrinſeca probabilitatis opinionis,
hoc enim modo conſiderata opinione, ea quæ
eſt ſpeculatiuè probabilis, etiam eſt in praxi talis,
quia praxis oritur ex ſpeculatione tanquam effe-
ctus ex cauſa, & ſequitur naturam ipſius quod
eſt fundamentum Ioannis Sancij, & aliorum.

Circa quintum de irregularitate ex homici-
dio in defenſionem facto, quod etiam tangitur 74.
ab Azorio ſupra, ſufficienter dixi *tom. 3. ſum-
ma verbo Bannitus, verbo bellum, verbo homici-
dium*, & *verbo irregularitas num. 56.* & ſequen-
tibus.

In hac tamen materia irregularitatis ex homi-
cidio videtur extare congruum exemplum de eo
quod in ſuperioribus dixi, ſcilicet quod tunc 75.
opinio vnius authoris ſingularis poterit haberi,
vt probabilis, etiam ſi ſit contra communem
aliorum, quando ea, & non leui nititur funda-
mento, & ab aliis communiter non reiicitur.
Etenim ſingularis ſententia, fuit P. Vazquez
aſſerentis irregularitatem ex homicidio iuſtè
facto, quæ vocatur ex *defectu lenitatis*, & contin-
git quando quis publica authoritate occiditur 76.
vt malefactor, non incurri niſi ab iis, qui con-
currunt ad talem occiſionem vt miniſtri publi-
ci, & iuſtitiæ, non ab iis qui concurrunt vt
perſonæ priuatæ; eo quod iura imponentia ta-
lem irregularitatem ſolùm loquuntur de priori-
bus, non de poſterioribus. Quia etenim funda-
mentum hoc non eſt leue, cùm certum in iure
ſit nullam irregularitatem incurri niſi ſit in ipſo
iure expreſſa; & ex alia parte hanc ſententiam
poſtea ſecuti ſunt Turrianus *de cenſur. lib. 9. d. 66.
dub. 3.* Gaſpar Hurtadus *diſp. 2. de irregul. diff. 11.
num. 39* Diana *p. 2. tract. 5. reſol. 79. & in addit. ad
2. p. reſol. 15. & expreſſius 5. part. in addit. ad reſol.
46. tract. 5.* ac Celeſtinus *in compend. Theolog.
moral. tract. 4. cap. 5. q. 1.* ideo videtur probabilis,
non obſtante quod contraria communior valde
ſit, & propterea illam ſecutus ſim *tom. 3. ſumma
verbo irregularitas num. 21. 22. & ſequentibus.* Ex
dicta autem opinione probabili ſequitur etiam
probabilis reſolutio ad plures caſus conſcientiæ,
de quibus relati authores, Diana præcipuè.

Suarez

Suarez etiam loco relato superios, scilicet in
77. 1.2.*disp.11.sect.6.* affert aliquot exempla, in qui-
bus opinio minus probabilis, relicta probabilio-
ri, teneri possit, quæ etiam deseruiunt ad inten-
tum. Primùm est de opinione illa quorumdam,
quod scilicet absens posset in casu necessitatis
Sacramentaliter à peccatis absolui, quàm dicit
olim probabilem fuisse non paucis, licet modo
standum esse Deplomati Clementis VIII. circa
78. hanc rem editi. Cæterũ, quidquid sit de anti-
qua probabilitate huius opinionis, siuè à multis,
siuè à paucis ea recepta fuisset; certum est his
temporibus nullateous amplectendam esse, pro-
pter decretum Clementis VIII. emanatum die
20. Iunij 1602. vbi eam damnat vt falsam, te-
merariam, & scandalosam, ac prohibet ne de-
inceps doceatur, defendatur, aut imprima-
tur, sub pœna excommunicationis Papæ
reseruata, his verbis apud, Quarantam *in
summ. Bullar. verb. confessio Sacramentalis*, & alios.
79. *S. D. N. auditis votis, &c. hanc propositionem,
scilicet licere per litteras, seu internuntium confes-
sario absenti peccata Sacramentaliter confiteri, &
ab eodem absens absolutionem obtinere, ad minus vti
falsam, temerariam, & scandalosam damnauit,
ac prohibuit; præcepitque ne deinceps ista propositio
in publicis, priuatisq; lectionibus, concionibus, &
congressibus doceatur, neuè vnquam tanquam aliquo
casu probabilis defendatur, imprimatur, aut ad
praxim quouis modo deducatur: quod si quis illam
docuerit, defenderit, imprimi fecerit, aut de ea
etiam disputatiuè tractauerit (nisi forsan impugnan-
do) vel ad praxim directè seu indirectè deduxerit,
præter excommunicationem latæ sententiæ, quam
ipso facto incurrat, à qua non possit (præterquam
in articulo mortis) ab alio, quacunque etiam di-
gnitate fulgente, etiam S. R. E. maiori Pœnitentia-
rio, nisi a pro tempore existente Romano Pontifice
absolui, aliis etiam pœnis pro arbitrio infligendis
subiaceat.*

Ex his porrò magis firmatur id quod dixi
80. *supra n.... de* sexta conditione requisita pro opi-
nione singulari vnius Doctoris vt probabili ha-
benda, videlicet, quod talis opinio non sit à
Sede Apostolica reprobata. Si enim opinio ista
de absolutione absentis per litteras quamuis à
multis probabilis reputaretur, nihilominus, ac-
cedente postea Clem VIII. decreto relato, iam
nullo modo est probabilis, sed *falsa, temeraria,
& scandalosa*, multò minùs opinio singularis ab
vno solo Doctore promulgata, probabilis erit, si
à Sede Apostolica (quæ est veluti Lapis Lydius
probationis, vel reprobationis sententiarum) re-
probetur, aut improbabilis, seu falsa declaretur.

81. Secundum exemplum, quod affert Suarez, est
de opinione illa, quod scilicet possit absolui Sa-
cramentaliter aliquis, qui nullo modo confiteri
potest, & solùm signa contritionis dedit. Sed de
ea dixi *tom. 3. summa quæstion. regul. verbo confessio
n.9. & sequentibus* ex doctrina D. Cardin. Lugo,
P. Dianæ, & aliorum, vbi etiam de aliis casibus
similibus. Et sanè negari non potest, quin pro-
babilis valdè sit siquidem extremè necessitati
spirituali proximi succurrit, & nullum incom-
modum in praxi continet, ac à multis docetur,
& practicatur.

82. De aliis quoque opinionibus, quæ vulgò vt
probabiles censentur, loquendo primò occurrit
in materia Sacramentorum illa asserit posse in
articulo mortis non Sacerdotem, seu etiam Lai-
cum se ipsum communicare; ac etiam in eodem
articulo, seu extrema necessitate aliis ministra-
re Sacram Eucharistiam. Quia tamen de huius
opinionis probabilitate sufficienter dixi eo 3. *tom.
summa verbo Eucharistia quoad regulares num. 15.*
ideo solùm addendum, quod cum hæc sententia 83.
valdè faueat saluti animarum, quæ pendere po-
test ex receptione venerabilis huius Sacramenti
in ea extrema necessitate; siquidem, iuxta S.
Thomæ, & aliorum sententiam confert aliquan-
do primam gratiam, & remissionem peccato-
rum mortalium, & ex ista alia parte tuta, quæ
hanc facultatem solis Sacerdotibus tribuunt,
intelligi possint extra casum dictæ extremæ ne-
cessitatis, non videtur negari posse esse proba-
bilem; præsertim cum plures Doctores pij, &
docti, quos eo loco retuli, eam sequantur. Etiam
si Bordonus nouissimè *in Sacro Tribunali cap. 22.
num. 42.* eam vocet valdè præiudicialem *iuri Sa-
cerdotali.*

Secundò, sententia illa, quæ habet opinio- 84.
nem Glossæ præferendam esse communi, prout
tenent Baldus *in l. 1. ff. de vulg. & pup. & l. cum
hæreditas C. depos. & l. fin. §. necessitate C. de
bon. quæ lib. & l. precibus C. de impub & al. subst.
& cons. 398. lib. 1. & consil. 159. lib. 2. & consil. 450.
eod. lib.* Bartolus *in l. vt vim. ff. de iust. & iur.*
Iason *ibid.* Decius *consil. 29. circa fin.* Curtius
iunior *consil. 160. num. 12.* Ferretus *consil. 43.
num. 3.* Aeoguidus *lib. 3. de com. opin. cap. 8. n. x.*
Butrius relatus per Angelum *in leg. 1. C. qui per.
sua iurisd.* Villalobos *1. p. summæ tract. 1. diffic. 4.
num. 6.* Modicus *in §. lex est, dub. 52. num. 2. &
in §. Prudentum responsa dub. 6. num. 10.* vt pu-
to est falsa, & vt rectè Pasqualigus *supra dec. 4.*
ex illis opinionibus quam sine discussione Do-
ctores sequuntur. Ratio est; tum quia Glossa
est quidam doctor particularis, cuius authori-
tas non est tanta, vt præferri iure debeant com-
muni sententiæ Doctorum: tum quia sæpè re-
linquitur, reiicitur, & impugnatur à Doctori-
bus. Ergo saltem iuxta communem praxim opi-
nio Glossæ non debet præferri communi senten-
tiæ. Vt enim habet vulgatis versiculus.

Practica est pluris quam tota scientia Iuris.

Tertiò, materia Officij Diuini, seu Hora- 85.
rum Canonicarum, sententia Philiberti Mar-
chioni *de Sacramento ordin. tract. 2. part. 6. diffic. 3.
num. 5.* dicentis, omissionem vnius Horæ Ca-
nonicæ (paruæ scilicet, nempè Tertiæ, Sextæ,
aut Nonæ) non esse peccatum mortale, est fal-
sa, & improbabilis. Ratio est, quia leui niti-
tur fundamento, scilicet, quod sit parua mate-
ria respectu totius Officij Diuini; non enim est
nisi notabilis deformatio, & mutilatio Diuini
Officij: & quia est contra torrentem Doctorum,
nempè D. Antoninum, Syluestrum, Tabienam,
Sotum, Nicolaum de Ploue, Nauarrum, Azo-
rium, Lessium, Suarez, Sanchez, & Reginal-
dum, quos refert, & sequitur Petrus Anellus
de Hor. Can. cap. 8. dub. 2. num. 5. Item Mola-
num, Vvigers, Fabrum, Vegam, Fernandez,
Ledesmam, Belloquium, Bonacinam, Naldum,
Molfesium, Oliuerium, Bonacinam, Macignam,
Squillantem, Merollam, Faustum, & alios,
quos etiam refert, & sequitur Diana *p. 6. tract. 6.
resol. 6.* Adde, quod ratione huius, & quarun-
dam aliarum propositionum, quæ in hoc libro
continentur, delatus est ad S. Congregationem
indicis. Excusabilis tamen author est, quia dicit
se,

ſe, ita arbitrari *ſaluo meliori iudicio*. Hanc porro ſententiam ideo inter improbabiles, & falſas recenſere volui, timens de malitia temporum, ne plus æquo ſerperet, aut plauſibilis fieret, cum bonarum conſcientiarum diſpendio.

86. Quartò, in materia ieiunij, ſententia illa, quæ ex Caietano à pluribus refertur, quod ſcilicet præceptum ieiunij non obliget per ſe ad mortale peccatum, ſecluſo contemptu, prout colligitur ex eodem Caietano *in ſumm. verbo ieiunium cap.* 4. *&* 2. 2. *q.* 147. *art.* 3. §. *ad huius*, falſa eſt, & improbabilis. Etenim talis communiter reputatur ab omnibus, ſpecialiter D. Thoma, Durando, Ricardo, Gabriele, Paludano, Panormitano, Archidiacono, vtroque Medina, Syluestro, Soto, Ledeſma, Cano, Nauarro, Azorio, Angles, Syluio, Gordono, Palatio, Couarrunia Valentia, Toleto, Victoria, & aliis, quos referunt, & ſequuntur Sanchez *conſil. moral. lib.* 5. *cap.* 1. *dub.* 2. *num.* 5. & Paſqualigus *de ieiunio deciſ.* 30. *num.* 3. Ad quod accedit quod id videtur denotari *cap. non liceat, & cap. non oportet, & cap. placuit de conſecrat diſt.* 3. *& cap. quadrageſima, & cap. ieiunia de conſecrat. diſt.* 5. Item *ex can.* 68. *Apoſtolorum*, Concil. Grangenſ. *cap.* 69. & Toletan 4. *can.* 7. Adde, quod ſecundum aliquos hoc conſtat ex viua voce Apoſtolorum ab ipſorum tempore.

87. Nota tamen quod non propterea ſententia Caietani cenſeri debet erronea, aut temeraria, quia ipſe concedit ex conſuetudine Eccleſiæ introductum eſſe hoc præceptum: Eſt tamen falſa, & improbabilis, vt dixi, quia etiam ſecluſa conſuetudine, ex vi inſtitutionis Eccleſiæ extat tale præceptum ad mortale obligans. Sanchez *ſupr. num.* 6. Ex quo magis roboratur id quod in ſuperioribus dixi, ſcilicet opinionem aliquam non propterea eſſe probabilem, quia à viro doctiſſimo (qualis erat Caietanus) doceatur, ſi communiter ab aliis Doctoribus reiiciatur.

88. Quintò, in eadem materia ieiunij, ſententia, quæ affirmat, potionem illam ex indiis Hiſpaniam aductam vulgo *chocolate* non frangere ieiunium (intellige, quando in aliqualiter notabili quantitate ſumitur) non videtur mihi probabilis, ſed potiùs falſa. Quod quidem, ſalua pace meorum Hiſpanorum, quos valdè veneror, dictum ſit. Primò, quidem, quia, vt dixi in ſuperioribus, ſententia illa, quæ ab vno, vel altero authore defenditur tunc tantùm eſt probabilis, quando non leui, ſed graui alicui innititur fundamento, & ab aliis doctoribus communiter non reiicitur, quæ ſingula huic

89. ſententiæ deficiunt. Etenim fundamentum, cui ea innititur, ſcilicet, quod *chocolate* non ſumatur per modum cibi, ſed per modum potus, debiliſſimum prorſus eſt; concors enim, & conſtans doctrina Theologorum aſſerit, quod quando id, quod ſumitur eſt verè cibus, nihil omninò refert in ordine ad non frangendum ieiunium, quod ſumatur per modum potus; aliàs in magna abſurda incidere poſſemus, ſcilicet dicendo potum lactis, potum iurium ex gallina, vel carnibus; imò potum ſtillatus gallinæ, vel carnium, italicè piſto, non ſoluere ieiunium; iſta namque omnia per modum potus ſumuntur, & aliquando ad extinguendam ſitim, quod eſt proprium rei potabilis. Cum ergo *chocolate* ſit verè cibus, & cibus ſubſtantialiſſimus, valde nutritiuus, ita vt in nutritiua virtute excedat ſere omnes alios cibos, & vt habet Paſqualigus *de ieiunio diſp.* 141. *num.* 3. vna tantum vncia illius ſufficiat pro hominis ſuſtentatione per 24. horas abſque vlla corporis debilitatione; imò expellat ſomnum, & ſufficiat, quod eo non egeant homo, profectò leniſſimè dicitur, non ſoluere ieiunium eo, quod ſumatur per modum potus. Roboratur intentum ex eo, quod à viro grauiſſimo, dignitate, & ſcientia clariſſimo in

90. Vrbe audiui. Occaſione namque cuiuſdam functionis laborioſiſſimæ, in qua neceſſum erat ipſi, aſſiſtere per multas horas, mihi cum ipſo loquenti dixit, ſumptione *chocolate* roboratum non timere faſtidioſiſſimum laborem, quem paſſurus erat in illa functione.

Quod autem hæc ſententia ab authoribus

91. communiter reiiciatur, conſtat, ex Paludano, Abulenſi, Angles, Palatio, Henriquez, & alis, quos refert, & ſequitur Sanchez *to.* 2. *conſ. moral. lib.* 5. *cap.* 1. *dub.* 23. *num.* 1. dicentibus liquida, quæ traiiciuntur per modum potus, ſi verè habeant rationem cibi (prout contingit in *chocolate*) frangere ieiunium. Deinde ex Azorio, Laymano, Villalobos, Ludouico à S. Ioanne, Siluio, & Fagundez, quos etiam refert, & ſequitur Diana 1. *part. tract.* 4. *reſol.* 194. dicentibus liquida, ſeu potus habentia rationem cibi (ſicut habet *chocolate* ieiunium ſoluere. Item ex Antonio de Leone in quæſtione morali Hiſpano idiomate de hac re edita, Trullenck *lib.* 3. *in Decalog.*

92. *cap.* 2. *dub.* 2. *num.* 15. quos ſequitur Paſqualigus ſupra, qui idem dicunt. Notet tamen lector P. Paſqualigum inaduertenter me in ea deciſione *num.* 1. citaſſe pro opinione negante, potum *chocolate* frangere ieiunium. Nunquam enim fui, nec ero in tali ſententia, vt patet ex iis quæ dixi *tom.* 3. *meæ ſummæ verbo ieiunium num.* 2. ſolum enim ibi dixi, aliquos apud Dianam exiſtimaſſe oppoſitum pro Hiſpania. Nun tamen illud approbaui. Aliqui autem Doctores ex Societate Ieſu, & Ordine Eremitarum S. Auguſtini, in vniuerſitate Salmanticenſi Profeſſores, quos P. Diana loco citato refert ex relatione Illuſtriſſimi D. Didaci Traſmiera Inquiſitoris Siciliæ, tenuiſſe, potum *chocolate* non ſoluere ieiunium, cum ſuam ſententiam in ſcriptis non protulerint, ſolùm intelligendi erunt, quando talis potius modiciſſimam quantitatem *chocolate* contineat, præſertim, ſi ſumatur in ea modiciſſima quantitate ad ſtomachi conformationem. Nec aliud credendum, eſt eos ſenſiſſe, aut prædictum Illuſtriſſimum de ipſis retuliſſe.

Secundò, roboratur intentum, quia id ſolùm

93. non derogat abſtinentiæ per ieiunium ab Eccleſia indictæ, quod eſt verè, & ſubſtantialiter potus, vt communiter tenet ſchola: ſed potio ex *chocolate* confecta non eſt verè potus; tum, quia, vt probatum manet, potius eſt vere cibus; tum quia non ſumitur, vt vehiculum cibi, aut ad extingendam ſitim, quod eſt natura, vel ſignum potus, ſed ad ſuſtentationem, vel conformationem ſtomachi; tum, quia vix vnquam ſumitur frigida, ſed potius calida, quod ſignum etiam eſt quod non verè ſit potus, cum potus ſit propter ſitim, quæ eſt appetitus frigidi, & humidi, tum denique, quia, prout ex D. Thoma, Leſſio, Laymano, & aliis Theologis, & Philoſophis elicit Diana ſupra, merus potus per ſe, & principaliter deſeruit ad alterationem, ſiue refrigerationem, vel ad deiiciendum cibum in ventriculum,

ventriculum, & alimenti, sanguinisque distributionem, non ad nutriendum, alendum, & confortandum corpus, vt chocalate: Ergo non est potus.

Nec valet dicere, quod vinum etiam nutrit,
94. & tamen eius sumptio non frangit ieiunium. Primò quidem, quia propterea multi DD. dixerunt, vinum frangere ieiunium; & esto hæc sententia communiter reiiciatur, saltem est certum, quod, si vinum, misceatur aliqnibus ingredientibus cibariis, videlicet sacaro, canela, pipere, & huiusmodi, provt dicitur de vino *Hypocras* in Hispania, tale vinum in notabili quantitate sumptũ franget ieiunium, quod idem erit de *chocolate* propter eandem mixtionem similium rerum. Deinde, vinum in omnium sententia est verus liquor, non autem *chocolate*. Tertiò, vinum extinguit sitim, quod est proprium potus, non sic *chocolate*. Quartò, (inquit Dians) vinum nutrit aliquantulum per accidens; nam per se, & principaliter non ordinatur adhoc: quod è contra accidit in *chocolate*.

95. Cum etiam *chocolate*, vt dictum est, sit substantialissimus, & maximè nutritiuus cibus, vtique vsus ipsis tempore ieiunij, maximè contrariatur fini intento ab Ecclesias, scilicet macerationi corporis, ac proinde vellem Hispanos, alioquin veræ pietatis, & Religionis cultores, aliis nationibus non præbere in hoc disciplinæ Ecclesiasticæ relaxandæ exemplum, sed sanioris, & securioris Theologiæ magisterium. Nec credant vsum in contrarium, qui apud aliquos forsan viget, veram, aut legitimam consuetudinem, sed prauum abusum esse.

96. Quænam autem sit parua materia huius *chocolate*, quæ propterea excusare posset à transgressione ieiunij illam sumentes, non pertinet ad meum institutum id discutere. De eo tamen agunt Antonius Leo, & Pasqualigus relati, ac Diana *5.p.tract.5.resol.11.*

Sexto, de materia priuilegiorum Regularium
97. plures extant falsæ, & improbabiles opiniones, qnas in mea summa per quinque tomos sæpius reieci; inter alia, quia propterea talia, quia propterea redduntur exosa apud Ecclesiarum Prælatos, & idcirco sæpius instant pro eorum derogatione à Sede Apostolica facienda, provt quotidie accidit, specialiter vna, vel altera ex huiusmodi opinionibus referenda, & refellenda occurrit. Qualis est, ea quam *tom. 4. summa verbo Missa num. 31.* in impressione Veneta *de ann.* 1646. retuli ex Marchino, quem immeritò alij docti sequuntur, quod scilicet eum, Sedes Apostolica reducit Missas vnius Conuentus alicuius Religionis ad minorem numerum per Breue, vel alio modo, possint Monasteria eiusdem Religionis, quin & omnia aliorum Ordinum habentium communicationem priuilegio-
89. rum cum illa, vti eadem facultate. Hæc enim sententia omnino est contra praxim Ecclesiæ, & Religionum; generans magnam confusionem, vt ibidem dixi, imò scandalum, vt aliquando expertus fui, & propter ipsam liber ipsius Marchini à S. Congregatione Indicis, me teste, non approbatus.

Inuitus etiam, & veluti coactus, quia Do-
99. ctorum virorum opinionibus contrarius videri non vellem, inter huiusmodi improbabiles sententias vnam referam, quam circa huiusmodi priuilegia Regularium video apud P. Franciscum Amicum virum valdè doctum *tom. 5. de Iust. & Iur. disp 9. sect. 10. num.* 148. vbi loquens de priuilegiis Societatis, inquit à Gregorio XIII. concessum illi fuisse in Bulla *Aequum reputamus*, vt *nullius indulti, aut priuilegij reuocatio Societatis iuribus præiudicet, nisi sit illi per trinas distinctas litteras eundem tenorem continentes tribus similiter distinctis vicibus intimata, & insinuata foret*,
eidem scilicet Societati, vt Bulla loquitur. Sed 100.
miror doctorem istum hæc protulisse, quæ tum ipsi Societati, tum aliis Religionibus, quæ cum ipsa communicationem priuilegiorum habent, & possunt vti eiusdem priuilegiis, veluti protiis occasionem sæpissimè errandi in grauissimis rebus ad conscientiam spectantibus, si videlicet, quando à Papa reuocantur eorum priuilegia, non crederent ea pro reuocatis haberi, aut reuocata esse, nisi seruata illa forma, quod scilicet *per trinas distinctas litteras eundem tenorem continentes tribus similiter distinctis vicibus intimata, & insinuata foret*, talis reuocatio dictis Religionibus. Et primò, quidem Pontifex Gregorius neutiquam tale priuilegium Societati in
dicta Bulla concedit, provt videre potuit in ea, 101.
quæ est in Bullario communi Laertij Cherubini *tom. 2. in Gregorio XIII. Bulla prima*, & in Bullario Rodriguez *tom. 1. inter Bullas Gregorij XIII. Bulla* 18. Solùm enim in dicta Bulla concedit, vt ea, qua Pius V. prædecessor Societati concesserat, *licèt eius superueniente obitu litteræ Apostolicæ desuper confectæ non fuerint, suum sortiantur effectum.* Pius autem V. solùm concessit facultatem assumendi Iudices conseruatores pro causis Religionis, cum amplissima facultate illis concessa ad procedendum in ipsis. Addens postea quod litteris dictorum conseruatorum nullatenus derogari censeretur, nisi seruata illa forma, & aliis conditionibus, quas sic exprimit Pontifex: *Ac tunc desuper conficiendis litteris, & in eis contentis dispositionibus per quascumque derogationes, in quibusuis aliis litteris Apostolicis gratiam, vel iustitiam, & mixtum continentibus per eundem prædecessorem, & Sedem Apostolicam etiam cum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, & per quas earundem litterarum tunc desuper conficiendarum tenor, ac si de verbo ad verbum in eis insertus foret pro expresso haberetur quibuscumque*
personis seu in eorum fauorem etiam motu proprio, & 102.
ex certa scientia, ac de Apostolica potestatis plenitudine concessas, & factas, ac faciendas, & concedendas nullatenus derogatum censeretur, aut derogari posset, nisi tenor earundem tunc desuper conficiendarum litterarum de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, foret in illis insertus, & derogatio pro tempore facta huiusmodi per trinas distinctas litteras eundem tenorem continentes, tribus similiter distinctis vicibus eidem Societati intimata, & insinuata foret, & quod aliter earundem litterarum tunc desuper conficiendarum pro tempore facta derogationes nemini suffragarentur. Forma ergo ista, & cum conditionibus in illa positis solum seruari debet, vt Pius V. concedit, & Gregorius XIII. obseruari, & publicari præcipit, quantum ad derogationem litterarum spectantium ad dictos conseruatores, non quantum ad derogationem aliorum priuilegiorum Religionis. Quo ergo iure extenditur hæc concessio ad derogationem aliorum priuilegiorum Religionis? Præsertim, cum valde exorbitans sit non solùm à iure communi, sed etiam à communi modo

concedendi

concedendi priuilegia, & praxi Ecclesiæ in derogandis priuilegiis. Quod verò hæc sit planissima intelligentia dictæ concessionis, non solùm
103. constat ex ipsa Bulla, & verbis relatis, sed etiam ex Summario clausulæ prædictæ in Bullario Rodriguez, vbi *num.* 4. dicitur: *Conseruatoria per quascumque alias derogationes non censetur derogatum*, & ex margine eiusdem clausulæ in Bullario Laertij, vbi sic: *Et istam concessionem per quascunque derogationes non ablatam, diminutam censeri, decreuit.* Sicque illam intellexit vir doctus Socie-
104. tatis; cum quo rem communicaui. Flauius etiam Cherubinus à P. Amico relatus sic quoque eam intellexit in Compendio huius Bullæ, hoc enim modo compilauit dictam clausulam. *Et huic priuilegio* (scilicet conseruatoriæ) *non censeri derogatum, statuit per quasuis litteras Apostolicas quibuscunque suffultas clausulis derogatoriis, nisi illius tenor ad verbum esset insertus, & derogatio eiusmodi Societati intimata foret.* Quo etiam modo loquitur *in Schol.* 2. *eiusdem Bullæ.* Dicit enim. *Quæro; huiusmodi Societatis indulto eligendi in suis causis conseruatores in Iudices, erit ne derogatum à Sixto V. qui Rotæ Maceratensi causarum Ecclesiasticarum cognitionem infra in sua constitutione* 94. *concessit aliorum priuilegiis plenissimè derogando? Resp. Rota mei Maceratensis in causa in ea promota à Iesuitis censuit, non fuisse derogatum multiplici ratione, & præsertim quod eorum priuilegio* (non dixit priuilegiis, *priuilegio*, præsenti videlicet) *nulla præiudicat derogatio eisdem non intimata, vt videre est in decisionibus Prouinciæ Marchiæ collectis à M. Antonio Amato decis.* 17. *per totam.* Ergo nec Flauius Cherubinus, nec Amatus fauent P. Amico. Fauet quidem illi P. Diana, quem refert ex *Tract.* 2. *de dub. Regular. resol.* 68. quod mirum est, & si de ipsius pietate credam se explicaturum fore in alia occasione, pro bono conscientiarum.

Addo, quod cum Gregorius XV. in Bulla
105. *Sanctissimus* de anno 1621. reuocauerit omnes conseruatorias Religionum, nouamque formam præscripserit conseruatores eligendi, cum reuocatione quoruncunque priuilegiorum eisdem Religionibus, etiam Societati concessorum seu, *quibuscunque tenoribus, & formis, ac quibuscunque etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis*, &c. prout in dicta dicitur; procul dubio videtur cessasse dictum priuilegium Societati concessum, etiam dato, & minime concesso, quod illud tam amplè, & supra ipsius veram intelligentiam, accipiendum esset.

Concludam tandem hoc consultum asserens,
106. quod tunc Doctorum, seu Magistrorum opiniones probabiles erunt, cum prævia humili, & deuota ad Deum, vel Christum Saluatorem oratione meditatæ fuerint. Hoc enim condimento Deo, & proximo sapidæ erunt. Sic D. Hieronymus in Regula Monachorum per Lupum collecta: *Tunc scriptura vtilis est, cum absque Christo non discitur.* Sic etiam & bellè Nillus Abbas in *cap.* 17. *de oratione* dicebat: *Si es Theologus verè orabis, & eris Theologus, & verè orabis, Theologus verè eris.* Optimè etiam S. Vincentius Ferrerius *de vit. spirit.* sic: *Qui legit, & studet debet ad Christum inflectere, cum ipso loquendo, & ab ipso intelligentiam postulando.* Plura de hoc in nostro opere *de Reformatione Regularium* præsertim *cap.* 3. 4. *&* 11. ex Patribus, & Doctoribus.

Sed quid in hæc ipsi dixerint, ethnicus homo Seneca epist. 7. dixerit: *Quoties quod fugiendum sit, aut quid petendum voles scire, ad summum bonum totius vitæ respice.*

Dicam ergo, nunc, & semper, de rebus du- 107.
biis interrogatus, antequam respondeam. *Tu Domine Iesu Christe, qui es via, veritas, & vita prope semper es inuocantibus te in veritate facie tuâ illumina super seruum tuum, & doce me iustificationes tuas. Illumina oculos meos, ne vnquam obdormiam. Domine videam lumen. Ne auferas de ore meo verbum veritatis. Illumina lucernam meam Domine, illuminà tenebras meas. Vtinam dirigantur viæ meæ ad custodiendas iustificationes tuas. Qui cum Patre, & Spiritu Sancto viuis, & regnas Deus in sæcula sæculorum. Amen.* Vel cum Leone à S. Ioanne Ordinis vestri viro doctissimo de vera Religione lib. 3. in fin. *Deus meus, & omnia; luminum parens, fons amoris, origo sapientiæ, da quæso nosse sanctissimam voluntatem tuam bonam, beneplacentem, perfectam. Et quando, ò bone! tu mihi principium, tu finis, creator, reparator, sanctificator, cognitam lumine tuo, fac viuens, moriensque exequar, per Dominum nostrum Iesum Christum, qui tecum viuit, & regnat in vnitate Spiritus sancti in sæculorum sæcula. Amen.*

CONSVLTVM XLIX.

De Sepultura cuiusdam de hæresi, & duellæ suspecti.

SVMMARIVM.

Casus, seu factum. n. 1.
Responsio. n. 2.
Prima ratio desumpta à Iure. n. 3.
Delictum in dubio non præsumitur. n. 4.
Et hoc maximè procedit in mortuis. n. 5.
Mortui sunt mirabiles personæ. n. 6.
Regula illa: Morte delicta extinguuntur, *an procedat etiam in crimine hæresis. n.* 7.
Maximè, quia mortui diuino Iudicio sunt subiecti. n. 8.
In hæreticos inquiritur etiam post mortem. n. 9.
An damnandam hæretici defuncti memoriam requiritur plena probatio. n. 10.
Nec sufficiunt suspiciones. n. 11.
Maior probatio contra mortuum requiritur, quàm contra viuum. n. 12.
Testes deponentes in fauorem mortui. n. 13.
Interesse Missæ cuius natura sit apud hæreticos. numero 14.
Missa per antonomasiam appellatur mysterium fidei. n. 15.
Matris occisi testimonium. n. 16.
An illi sit credendum. n. 17.
Et ad hoc rationes. n. 18.
An obstet præsumptio inuenti libri hæresim continentem. n. 19.
Præter coniecturas huius libri debent concurrere grauissimæ aliæ præsumptiones. n. 20.
Hæreticus non denunciatus potest tradi Ecclesiasticæ sepulturæ. n. 21.
Et propter hoc Ecclesia non polluitur. 22.
Huius res fundamenta. n. 23.
Possumus communicare cum mortuis illis, cum quibus viuis communicauimus. n. 24.

Excommunicatus toleratus non priuatur sepultura Elesiastica.n.25.
In Germanica locis quibusdam Lutherani sepeliuntur in locis sacris.n.26.
Quid sentiendum de duello.n.27.
An plenè probetur.n.28.
Probatio dubia, & generalis non concludit.n.29.
Duelli factum.n.30.
In quo consistat verum duellum.n.31.
Quomodo quis effugere poterit duelli censuras.n.32.
Concilij Trident. & Clementis VIII. de duellantibus expositio.n.33.
Quid dicendum de notorio peccatore mortaliter.numera 34.
Peccatores notorij moraliter carent Ecclesiastica sepultura.n.35.
An constet occisum peccaterem mortaliter notorium fuisse.n.36.
Notorium id dicitur quod nulla tergiuersatione excusari potest.n.37.
Quid de non inuocando nomen Iesu.n.38.
Generaliter loquendo excommunicatus quoties dubitatur vtrum pœnitens discesserit an possit in loco sacro sepeliri.n.39.
Decretum S.Congregationis Inquisitionis.n.40.
Cautissimè in hoc procedendum.n.41.
Casus singularis ex Prato spirituali.ibid.
Nicolai Myleri heretici assertum expenditur.n.42.

IESVS MARIA.

1. CONTINGIT Romæ, vt Iuuenis quidam natione, vt dicebatur, Hollandus,
repertus fuerit læthaliter percussus, & mortuus.
Cum autem quod eum inuentus esset libellus
quidam idiomate Flandrico, vel Hollandico descriptus, in quo apparebant multa quibus denotabatur libri authorem hæreticum esse; eo quoque quod dicebatur occisus erat à socio quodam eiusdem patriæ, diffidatus, & in duello; & cadauer sepeliendum esset in nostra Parochia Transpontinæ, dubitatum fuit, an sacræ sepulturæ tradi posset, & de hoc interrogatus à meis Religiosis sic respondi.

Inclinor valdè ad credendum Hollandum
2. istum de quo in præsenti posse sepeliri in loco
sacro, non obstante suspicione hæresis, & dubio quod mortuus fuerit in duello.

3. Primò ex generali illo axiomate Iuris: Bonus quilibet in dubio præsumitur. *l. merito ff. pro Socio. l. quoties, §. de probat. cap. vnic. de seruitin. in Ordin facien. cap. Dudum, & cap. vlt. de præsumpt.* DD. communiter. Cui consonat illud etiam: Delictum in dubio non præsumitur, & ideo actus, qui potest sonare in delictum, & non delictum semper interpretatur vt absit deli-
4. ctum. *d. l. merito ff. pro soc. l. Prætor, §. docere, ff. de vi bonorum rapt. cap. estote, de reg. Iur. in Decretal.* Vbi etiam DD. communiter, inter quos Flamin. Paris. *de resignat. benef. lib. 13. q. 1. num. 72. & lib. 14. q. 7. num. 55. cum seqq.* vbi ait, quod vbi alia coniectora sumi potest,
5. non est delictum præsumendum. Quod maximè procedit in mortuis, seu defunctis. Illi enim sunt mirabiles personæ, & inter miserabiles miserabiliores, & ita sunt sub protectione
6. Ecclesiæ. *cap. super quibusdam in fin. de verbor. signif.* & eas debet Iudex ex officio tueri ne opprimantur. Bertachinus *in Repert. 3. part. verb. miserabiles personæ.* In mero ergo dubio facti de suspicione hæresis, & morte in duello, in fauorem defuncti, qui non potest loqui, nec se defendere, vel excusationem aliquam afferre, iudicari debet.

Accedit quod licet regula illa. *Morte delicta
extinguuntur*, de Vulp. *l. vltim. ad l. Iul. Maiest.* 7.
& Modestinus *l. ex Iudiciorum ff. de accusat.* & ibi per illos textus hoc notant omnes, quia mortui diuino Iudicio subiecti ab humano sunt exempti, vt dicitur *in cap. quorundam dist. 23.*
&c. ex epist. ibid. præuenti enim à Summo Iu- 8.
dice Deo sunt, & vocati ad maius Tribunal, vt latè hæc exornantes probant Symanchas *in Enchir. Iud. Viol. relig. tit. 62. num. 1.* & Dec. *tract. crim. lib. 5. cap. 67. num. 1.* Licet, inquam, hæc regula in crimine hæresis ob eius immanitatem non procedat; sed in hæreticos etiam post
mortem inquiratur. Symanch. *de Cath. Instit.* 9.
tit. 18. num. 1. & seq. Decian. *loc. cit.* Peña *p. 3. comm. 92.* Ludouicus à Paramo *de Orig. S. Inquis. lib. 3. quæst. 4. num. 78. & seq.* cum aliis cumul. per Farinac. *de Hæres. q. 197. num. 86.*
Nihilominus certum est ad defuncti hæretici 10.
memoriam damnandam plenam requiri probationem, nec sufficere solas suspiciones, vt probat longa serie Farinac. *de hæres. q. 197. num. 103.* & supponit Carena *de offic. S. Inquis. p. 2. tit. 19. §. quinto, num. 9.* Quia contra defunctum ple-
nior, & clarior probatio requiritur, quàm con- 11.
tra viuum. Carena *ibid.* ex Symanch. & Fa-
rinac. Cum igitur in præsenti non adsint hu- 12.
iusmodi plenæ probationes, sed solùm meræ suspiciones in fauorem defuncti iudicare debemos.

Accedit quoque in fauorem illius (quod atti-
net ad amouendam hæresis suspicionem) quod 13.
ipse actibus positiuis contrariis eam purgasse videtur. Cum testes ad hoc inducti expressè dicant se cognouisse defunctum de tempore immediatè præcedente obitum pro Catholico, & bonæ conuersationis; cum ipso sæpius Sacræ Missæ officio interfuisse, & cum ipsomet visitasse Ecclesias ad effectum lucrandi indulgentiam anni Iubilæi, ac habuisse ad caput lectuli pendentem coronam precariam. Qui actus nullo modo sunt æquiuoci, sed necessariò inferunt ad Religionem. Immò interfuisse Missæ est talis
naturæ apud hæreticos illius Patriæ, vt via alia 14.
maior, aut expressior protestatio fidei Catholicæ reperiatur. Et meritò quidem eum in illa celebretor venerabile Sacramentum Euchari-
stiæ, quod per antonomasiam *Mysterium fidei* 15.
appellatur.

Quartò accedit matris huius defuncti testi-
monium petentis sepulturam pro filio *iuxta ri-* 16.
tum Romanum, vt ipsa loquitur, cui multum valdéque deferendum, quia in causa status filij ma-
tri fides adhibetur, iuxta sententiam Bartoli, & 17.
aliorum, prout refert Mascardus *de probat. vol. 2. concl. 1010. n. 12.* Immo ex hoc facto matris tale nec inefficax emergit argumentum. Vel enim ea est Catholica, vel hæretica: Si catholica, cum peccaret petendo sepulturam Catholicam pro hæretico, credendum est existimasse filium suum pro Catholicu: si autem est hæretica, nullatenus pro filio hæretico postularet Catholicam sepulturam: quia hæretici illius patris, Caluinistę videlicet, magis horrent consepeliri cum Catholicis, quam Catholici cum hæreticis. Experientia náq;
comperium

compertum est, quod hæretici in vrbibus captis
à Catholicis ossa Catholicorum effoderunt, &
proiecerunt, ne cum illis commiscerentur. Mater
ergo postulans, vt filius Catholica sepultura condiatur
pro Catholico ipsum habet.

18. Nec obstat liber inuentus apud ipsum, in quo
Cathechismos Hæreticorum continebantur, ex
19. quo præsumptio oriri videtur de hæresi iusta
tradita per Archidiac. Felyn. Arnsl & alios apud
Mascardum *supra concl.* 861. *n.6.* & alios plures.
Nam præterquam quod in libello illo multa
continebantur ad pietatem conducentia, scilicet
Psalmi Dauidici, preces, quibus Deus exorandus
est, & laudandus manè, & vespere, qua ratione
Christiani hominis vita instituenda, & similia.
Vlterius quod ad suspicionem hæresis attinet
Mascardus *sup n.*15. ex Gundisaluo, Menochio,
Conrado, Bursacio, & Arnaldo expresse ait præ-
20. ter coniecturam inuentionis libri hæresim continentis,
debere concurrere grauissimas alias
præsumptiones, vt qui illum habebat hæreticus
præsumatur, quæ præsumptiones in præsenti
non subsistunt.

Cessat autem omnis difficultas in hoc, quia
etsi admitteremus hunc Hollandum fuisse verè
hæreticum, quia tamen non erat hæreticus notorius,
nec pro hæretico denunciatus, potest illi
sepultura concedi. Provt expresse tradunt Hen-
21. riquez *libr.*13.*c.*11.*num.*3 Suarez *tom.*5.*in* 3.*part.*
*disp.*12.*sect.*4. *numer.*13. Ægidius Cooinck *disput.*14
*de excommunicat. dub.*8.*concl.*1. *num.*64. &
colligitur ex Laymano *lib.*1.*tract.*5.*part.*1.*cap.*4.
§.*altera quæstio est*, referente Nauarrum, & Auilam,
& ex Cardinali Lugo *de Sacram. Euchar.*
*disput.*20. *sect.*2. *num.*56. vbi fatetur non pollui
Ecclesiam per sepulturam hæretici non denunciati,
quod etiam fatentur Baldellus *in Theolog. mor. tom.*2. *libr.*1. *disput.*42. & Diana *part.*9.
*tract.*8.*Resolut.*1. etiam si dicant hæreticum non
denunciatum priuari Ecclesiastica sepultura. Sed
nostrum assertum probatur. Primò *ex cap. Qui-*
22. *cunque de Heret. in* 6. vbi dum excommunicantur
tradentes sepulturæ Ecclesiasticæ hæreti-
23. cos, eos vocat *damnatos*, per quod verbum denotantur
hi qui *per publicam sententiam de hæresi damnati sunt*,
*nam solùm illi videntur in rigore
dici damnati*, vt inquit Suarez, & sequitur Coninck.
Secundò ex Clement. I. de sepult. vbi
etiam excommunicantur sepelientes excommunicatos
expresse dicitur *excommunicatos publicè*.
Tertiò ex extrauag. Martini V. *ad euitanda*, vbi
expresse statuitur ne quis in posterum in perceptione,
vel administratione Sacramentorum, aut
in diuinis officiis, aut etiam extra teneatur ligatos
excommunicatione, aut alia censura sit nominatim
contra eos à iudice publicata, vel denuntiata
exceptis Clericorum percussoribus ita
notariis, vt factum nulla tergiuersatione possit
celari, aut excusari. Ex hac enim Extrauag. manifestè
euincitur, provt Authores relati comprobant
hæreticos non denuntiatos, maximè, si
24. notorij non sunt, posse tradi sepulturæ Sacræ.
Confirmatur, quia possumus communicare cum
illis mortuis cum quibus viuis communicare
poteramus, vt aperte colligitur à contrario sensu
ex *cap. Sacris de Sepult.* ibi: *Sacris est canonibus
institutum, vt quibus non communicauimus viuis,
non communicemus defunctis*: sed cum hæreticis
non denunciatis viuis possumus communicare
in humanis, & diuinis, ergo etiam cum
illis mortuis, ac perinde tradere illos sepulturæ.
Ita ex Coninck, & Laymano.

Ex quibus elicitur nihil obstare dictis quod
præfatus Hollandus repertus fuerit cum libello
illo in quo continebantur hæreses, & de Religione
tractabatur quod prohibitum est in
prima excommunicatione Bullæ Cœnæ, quæ
est Papæ reseruata. Etsi enim propterea incurrere
posset dictam excommunicationem, non
tamen idcirco tradi non potest sepulturæ, eo
quod esset excommunicatus toleratus, qui nullatenus
sepultura priuatur, vt tradunt relati
Authores, & colligitur ex Bonacina *de censur.* 25.
disput. 2. *quæst.* 2. *punct.*3. §.3. *num.*2. referente
Suarez, Henriquez, Reginaldum, Filliucium,
& alios. Quibus adde Cardinal. Lugo
relatum.

Addi etiam potest quod vt refert Laymanus
supr. §. *Nota etiam*, & supponunt Suarez, & Fagundez,
quos refert, & sequitur idem Cardin.
Lugo in quibusdam Germaniæ locis diuturna
consuetudine permittitur, vt Lutherani in locis
sacris sepeliantur. Si enim hoc fit cum notoriis 26.
hæreticis, & excommunicatis tum propter hæresim,
tum propter retentionem librorum hæreticorum
eo solum quia tales non sunt denunciati,
cur id permitti non poterit in isto Hollando,
qui non constat hæreticum fuisse, nec notorius,
aut denuntiatus erat?

Quod verò attinet ad duellum propter quod 27.
creditur priuandus sepultura Ecclesiastica plura
sunt quæ huiusmodi obstaculum auertunt. 28.
Primum quod tale duellum non probatur plenè,
provt requiritur ad priuandum Christianum
communibus Ecclesiæ suffragiis, quæ
in ipsa sepultura includuntur. Etenim probatio
dubia, & generalis non concludit, provt declarat
Abbas *in cap. Bona, num.*15. *de appellat.* Et 29.
quatenus dubia est adaptari debet ad partem
per quam euitetur delictum, iuxta notata per
Bartolum *in l. non solum*, §. *sed vt probari*, *ff.*
de oper. nou. nunc. & per Bald. *in leg. precibus colum.
secunda vers. & scias*, *C. de impuber.* &
aliis apud Mascard *de probat. volu.*3. *concl.*1174.
numero 49. Secundò, quia factum, provt refertur
tale fuit. Hollandus iste nocte præcedente
suam occisionem verba habuit cum quodam
N. sed illicò inter ipsos intercessit ani- 30.
morum sedatio, nihilominus manè sequente
N. adiit Hollandum eumque expergiscens ipsi
dixit: *Sequere me, habeo quod te conueniam.*
Fuerunt igitur simul; purgauerunt, & læthaliter
percussus est Hollandus. Ex his autem non
colligitur manifestè duellum. Duellum namque
provt constat ex Diplomatibus Gregorij XIII.
& Clementis VIII. consistit in pugna orta ex 31.
condicto, & composito, id est ex pacto cum designatione
loci, & temporis. Quod non constat
interuenisse in præsenti casu cum potuerint ad
eum locum accedere animo non pugnandi, sed
petendi, & dandi satisfactionem de iniuria
prætensa, & tuendi suum honorem. Pro quo
faciunt Lucas Floronus *in Tractat. de Duello c* 6.
§.2. Filliucius, *tract.*15. *cap.*5. *quæst.*5. *num.*107.
Naldus *in Sum. in verb. Duellum num.* 1. Diana
*part.*3. *tract.*6. *resol.*1. à quibus non recedit. Barbosa
*in Collect. DD. in Concil. Trident. sess.*25 *de reform. c.*19. §. *nono quæritur.* Item faciunt Iosephus
Ludouicus, Canedus, & Aloysius Riccius, quos
refert idem Barbosa *ibidem* §. *decimo quæritur*,

& plures alij quos refert, & sequitur Diana *supr.* dum incipiunt excusari à pœnis duelli, qui calores iracundiæ incontinenti accederent ad aliquem locum, ibique dimicarent. Quod forsan in præsenti contigit casu. Quid etiam si dicamus Hollandum istum fictè, & non animo pugnandi, sed ea solùm intentione videretur fortis, animosus, & non vilis se contulisse cum N. ad eum locum, vbi fuit pugna cum morali securitate, quod non esset futura, sed pax componenda? In hoc
32. autem casu effugere poterat duelli censuras, iuxta ea quæ dixi *tom.3. qq. regul. verb. Duellum, n.17.* ex Naldo, Diana, & Filliucio. De quo videndus Trullench *in Decal. tom.2. lib.5. cap.2. dub.13. n.22.* Et maximè ponderandum, quod iuxta Stephanum Baunnium *in Theolog. moral. disp.3. tract.2. q.19.* cui adhærere videntur Castr. Palaus *tom.1. tract.6. disp.3. part.7.* & Diana *part.7. tract.11. resol.44.* ad hoc quod duellans occisus careat Ecclesiastica sepultura necessaria est declaratio criminis à Iudice facta, saltem quando delictum non est notorium.

Præterea expendendum, quod cum Concil-
33. lium Tridentinum, & Clemens VIII. pœnam carendi perpetua sepultura imponant duellantibus, si in ipso conflictu decesserint, vt patet illis verbis Clementis VIII. *Et si in ipso conflictu obierint, sepultura Ecclesiastica perpetuo priuatos esse volumus.* Ideò si aliquo tempore post peractum duellum obierint, etiamsi ob vulnus in duello acceptum talis mors ipsi contigerit, non sunt priuandi dicta Ecclesiastica sepultura. Concilium enim, & Pontifex loquuntur de illis, qui in ipso conflictu non post ipsum decesserint; & cum sit lex pœnalis extendi non debet, sed potiùs restringi. Prout tenent Laurentius Pontellus *in respons. moralib. part.3. cas.10. num.4.* Et P. Diana *part.2. tract.16. resol.52.* quos sequor loco relato *num.14* Cum autem constet hunc, de quo in præsenti non decessisse in duello, sed finito duello per aliquod tempus dum curreret post suum inimicum, qui ipsum lethaliter vulneraverat, probabiliter excusari videtur à pœna carentia sepulturæ Ecclesiasticæ.

Difficilius obiici potest, si dicatur, hunc Hol-
34. landum priuari debere Ecclesiastica sepultura, eo quod esset notorius peccator mortaliter, non tam propter suspicionem hæresis, aut duelli, quàm propter retentionem illius libelli, qui non solùm hæreticus erat, & hæreses continebat, sed etiam cur catechismus hæreticorum; & quia, vt diximus, insequebatur suum occisorem proculdubio vt se de illo vindicaret; ac maximè, quod cum in terram cecidisset, & fœmina quædam ad illum accessisset, & dixisset, vt Iesum inuocaret, nullum motum, nec signum pietatis, aut pœni-
35. tentiæ ostendit. Peccatores autem mortaliter si notorij sint, & absque pœnitentia decessisse præsumantur sepultura sacra priuari debere habetur, *ex can. Quibus, & seqq. 13. q.2.* & docet Gloss. *in cap. Quia, de vsuris,* Abbas *in cap. ex parte 1. in fin. de sepult. & cap. Fures, de furtis,* Paludan *in 4. dist. 18. q.18. art.2. §. quantum ad 4. concl.5.* Syluester *verb. sepultura, q.9. dict.7.* Sa *num.3.* Layman *lib 3. sect.5. tract.5. cap.12. n.12. §. Quartò omnis,* ponens exemplum ad intentum: vt si aliquis in ipso facinore quod nullo modo excusari potest à mortali occisus deprehendatur. Quia mutatio animi est quid facti, quod non præsumitur, sed ostendi debet.

Sed nec ista cogunt omnino, aut tollunt, quod cum aliqua probabilitatis specie dici possit, hunc de quo in præsenti sepeliri posse in loco sacro.
Nam ea quæ adducuntur non probant omnino 36.
ipsum fuisse notorium peccatorem mortalem: nam, vt colligitur ex Extrauagant. *Ad euitanda* relata, notorium solum dicitur illud, quod nulla
tergiuersatione excusari potest Hic autem cum 37.
aliqua benignitate excusari potest à peccato mortali. Quoad hæresim, & duellum propter dicta; à retentione libelli, partim propter ignorantiam, & partim propter vsum suæ patriæ; & à voluntate insequendi suum inimicum, propter calorem iracundiæ, quæ absorbere solet vsum rationis, & à non inuocando nomen Iesu propter priuationem sensus, quæ ex vulnere mortali sibi inflicto, & sanguinis fluxù ipsi prouenire poterat. Alioquin quantumuis hæreticus esset nomen Iesu inuocaret, cum hæretici etiam cùm
sint Christiani, sciant Apostolicum illud. *Om-* 38.
nis quicumque inuocauerit nomen Domini saluus erit, & illud Petri Act.4. *Nec enim aliud nomen est sub cælo datum hominibus, in quo oporteat nos saluos fieri.* Horum porrò ratio est, quia nullus quantumuis peccator præsumitur immemor suæ salutis æternæ in extremis constitutus, vt docent Plaza *de delictis, lib.1. cap.23. num.9* & Ioannes Sancius *disput.36. num.3.* Ad quod facit Menochius *de præsumpt. lib.5. præsumpt. 1. num.29.* Propter hanc enim causam adulteri deprehensi in adulterio, & à marito interfecti sepeliuntur in loco sacro, vt docent etiam Grassis *tom.1. consil. lib.3. de sepultur. cons. vnic. num.6.* & Sancius *supr.* Qui idem dixit de rixantibus, & mutuo se occidentibus, licet in conflictu iaceant mortui, nullis pœnitentiæ signis exhibitis. Et de illis, qui in cornibus taurorum vitam finiunt, cum Villalobos *tom.2. Summa tract.31. difficult.3.* Item propter similem causam Nauarrus *lib.3. consil. de sepultur. cons.4.* & Portellus suprà *num.5.* approbant quod meretrix, quæ in domo sui amasij inuenta est vulneribus confossa, & mortua, posse in loco sacro sepeliri. Et generaliter loquendo Ægidius Coninch superius relatus *conclus. 5.*
num. 66. inquit sepeliendum esse in loco sacro 39.
excommunicatum quoties dubitatur verum talis pœnitens discesserit, *quia* (ait) *melior pars præsumenda est.* Quę ratio etiam deseruit ad intentũ.

Quamuis autem hæc solum sub probabili
opinione scripta à me fuerint, & sub censura Se- 40.
di Apostolicæ, & SS. Congregationum, magnum tamen authoritatis pondus habere iam videntur propter decretum sacræ Generalis & vniuersalis Inquisitionis Romanæ, in quo permissum fuit sepulturam in loco sacro concedi præfato Hollando; prudentissima tamen adhibita cautione, scilicet *secreto, & sine pompa*, prout ex eodem decreto, quod hic adiungimus, innotescit.

Feria 4. die 6. Iulij 1650.

In generali Congregatione S. Romana, & Vniuersalis Inquisitionis habita in Conuentu S. Mariæ super Mineruam coram Eminentissimis, & Reuerendissimis DD. S. Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus in tota Republica Christiana contra hæreticam prauitatem Generalibus Inquisitoribus à sancta Sede Apostolica specialiter deputatis.

Relato processu fabricato in Curia Burgi circa cadauer quondam Nicolas Roy depositatum vsque ad ordinem huius sacræ Congregationis, in loco non *sacro*

sacro Eminentissimi, & Reuerendissimi Domini Cardinales Generales Inquisitores prædicti mandarunt dictum cadauer consignari D. Theodoro à Mayden nationis Flandriæ Promisori ad effectum illud sepeliri faciendum in loco sacro, secreto tamen, & sine põpa.

Esse porrò prudentissima cautione proceden-
41. dum in similibus casibus, prout dixi S. Congregationem S. Inquisitionis processisse, ex eo conuincitur, quod ipsi etiam mortui fideles, auersantur, & exhorrent apud hæreticos sepeliri. Prout mirabiliter constat ex casu, quem Sophronius Ierosolymitanus, vel potius Ioannes Moschus *in pract. spirit. cap.* 40. refert, de Cosma videlicet sancto Abbate eunucho, miraculis claro, inter quæ vnum erat, quod cum post mortem sepultus esset in quadam Ecclesia, vbi etiam sepultus erat quidam Episcopus hæreticus singulis noctibus audiebatur clamare, ac dicere ad Episcopum: *Noli me tangere, hæretice; ne appropinques mihi inimice sanctæ Dei Catholicæ Ecclesiæ.* Quod fiebat prout Abbas Gregorius Patriarcha dicebat, *vt senis virtus, zelusq; fides nobis innotesceret, qualis scilicet fuerit, qualisque sit etiam post carnis occubitum, vtque Episcopi nobis proderetur opinio, ne illum arbitraremur orthodoxum fuisse, atque Catholicum.*

Post hæc autem scripta vidi Nicolaum Myl-
42. lerum in addit. ad comment. Martini Rumellini super auream Bullam Caroli IV. *p.* 3. *differt.* 2. *num.* 6. sic dicentem: *obseruandum, cum ad antiquissimam Patauiæ Academiam innumeri studiosi Augustanæ Confessionis, ac reformatæ Religioni addicti accedere soleant, ibique sæpè vnus, vel alter, vt fert fortuna mortalium, è viuis decedat: Serenissima Respublica Veneta nationibus hisce exoticis etiam si diuersæ Religionis sint, singulari priuilegio ius sepulturæ in Ecclesiis concessit: quod ius cum meo tẽpore Anglo cuidam reformatæ Religionis piè defuncto ab Ecclesiæ Parocho denegaretur, eo quod priuilegium hoc Pontificum decretis repugnaret: contrariæ enim Religioni addictos in Cæmeteriis Catholicorum sepelire Canonibus aduersatur: attamen Parochus Anglo sepulturam concedere à Prætore Ciuitatis Patauinæ per viam iuris adactus fuit.* Ita hic Author. Sed quia hæreticus est, vt verbis ipsius manifestè conuincitur, plena fides ipsi deneganda, nec credendum piissimam Venetorum Rempublicam sepulturam notoriorum hæreticorum cum Catholicis permittere, vel si id facit ex assensu Sedis Apostolicæ id efficere, existimandum. Quæ dixerim ne propter dicta aliquis imprudens similium aliquid de valde Catholica, & Serenissima Republica suspicetur.

CONSVLTVM VLTIMVM.

De singularissimo D. Petri Apostoli Primatu in totam Ecclesiam supra omnes fideles; supra D. Paulum Coapostolum etiam.

SYNOPSIS, SEV SVMMARIVM. Contentorum in hoc Consulto.

Casus, seu facti occasio, *in principio.*

Anonymi propositio, quod S. Paulus sit Ecclesiæ caput sicut S. Petrus sublata subordinatione Pauli ad Petrum, num. 1.

Propositio ista est schismatica, ibid.

Est etiam scandalosa, n. 2.

Adeò quoque singularis, vt populus Christianus eam cum admiratione audierit, n. 3. *item temeraria, ibid.*

Potest etiam dici Blasphema, n. 4.

Etiam dici potest hæretica, n. 5.

Colligitur hæc censura ex illa Matth. 16. Tu es Petrus, & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam, &c. *n.* 6.

Ex clauium etiam methaphora, ibid.

Ex Ioannis 21. *illis verbis.* Pasce agnos meos; Pasce oues meas, &c. *n.* 7.

Ex illo Lucæ 22. *confirma fratres tuos, n.* 8.

Ex ministerio, seu munere, ad quod vocatus fuit S. Paulus, n. 9 *&* 10.

Ex eo quod Hierosolymam ascenderit communicare cum Petro Euangelium quod prædicabat. n. 11.

Ex eo etiam, quod Petrum reprehenderit, sicut minor potest reprehendere maiorem. n. 12.

Ex eo quoque quòd ascenderit Hierosolymam videre Petrum. num 13.

Maximè ex Concilio Hierosolymitano, vbi solus Petrus, non Paulus præsidebat. n. 14.

Ex perpetua sibique constanti Ecclesiæ traditione. num. 15.

Testimonia Patrum primi sæculi. n. 16.

Testimonia Summorum Pontificum, & Patrum secundi sæculi. n. 17.

Pontificum, & Patrum tertij sæculi testimonia; num. 18.

Quarti sæculi Conciliorum, & Patrum authoritates. num. 19.

Quinti sæculi Patrum, ac Doctorum testimonia; num. 20.

Sexti sæculi Summorum Pontificum, & Doctorum authoritates. n. 21.

Synodi Generalis, & aliorum septimi sæculi Patrum dicta. n. 22.

Octaui sæculi testimonia. num. 23.

Conciliorum, & Patrum noni sæculi authoritates; num. 24.

Authores decimi sæculi, n. 25.

Vndecimi sæculi Patrum, & Doctorum testimonia; num. 26.

Sæculi duodecimi Doctorum placita, n. 27.

Tertiodecimi sæculi Patrum, & Doctorum asserta, n. 28.

Quartidecimi sæculi Doctorum testimonia, n. 29.

Concilij Florentini Pij II. & aliorum Doctorum quintidecimi sæculi placita, n. 30.

Pontificalis Romani Gregorij XIII. & Authorum decimi sexti sæculi testimonia, num. 31.

Doctorum decimi septimi sæculi placita, n. 32.

Historicorum, Chronologicorum, & Annalistarum consensus, n. 33.

Quod solus Petrus Christi Vicarius, & Pastor totius Ouilis Christi fuerit, n. 34.

Nullum assignatur tempus quo S. Paulus Ecclesiæ Primatum à Christo acceperit, num. 35.

Argumenta quæ probant in Ecclesia debere esse aliquem Iudicem controuersiarum, probant etiam vnicum debere esse, n. 36.

Quæ aduersarius Anonymus præse affert Lemdensia sunt, n. 37.

Quæ ex S. Clemente in lib. Constit. Apostolic. afferuntur nihil probant. n. 38.

Etia dato, quod liber iste apochryphus non esset, n. 39.

Immeritò S. Lucius Papa affertur, num. 40.

Item quæ ex S. Anacleto, n. 41.

Ex S. Victore nihil habet pro Auersario, n. 42.

Siricij Papæ verba exigui momenti sunt. n. 43.

Leuissima quoque quæ ex Adriano Pap. afferuntur, num. 44.

Sicut quæ ex Acacio, Nicolao, Innocentio, & aliis, num. 45.

S. Leo Pap. pro nobis est potiùs, quàm pro Aduersario, num. 46.

Apostolorum Priuilegia quæ fuerint, n. 47.

Inaniter adducitur Gelasius Papa. num. 48.

S. Gregorius Primatus solius Petri Propugnator est. num. 49.

Alij tituli Apostolorum, n. 50.

Quomodo Roma, seu Romana Ecclesia Principatum teneat, n. 51.

Tabula marmorea ad Porticum Basilicæ S. Petri affixa nihil fauet Antigonistæ. n. 52.

Tagionis Episcopi testimonium non releuat. n. 53.

Agatho Papa pro nobis est, non pro Aduersario, num. 54.

Sergij I. verba nihil concertatori nostro adstipulantur. n. 55.

Nec Gregorij III. authoritas, n. 56.

Nec Adriani I. Doctrina, n. 57.

Nec Nicolai I. testimonium, n. 58.

Eiusdem Nicolai Epistola solùm, & specietenus pugili nostro fauet, n. 59.

Ariani II. authoritates parùm Patrocinii tribuunt, n. 60.

Nec verba illa, quæ vtuntur Summi Pontifices videlicet authoritate Sanctorum Petri, & Pauli, *num. 61.*

Alexandri quoque III. authoritas parùm opitulatur, n. 62.

Et quæ de officiis Ecclesiasticis eorundem Apostolorum afferuntur, num. 63.

Aut alia Sanctorum Patrum testimonia, quæ inculcantur, num. 64.

Cyrilli Hieronymin. testimoniū non suffragatur, n. 65.

Nec S. Epiphanij authoritas, n. 66.

Nec quod dicat Petrum, & Paulum Episcopos Romæ fuisse, n. 67.

S. Irenæus non patrocinatur, n. 68.

Nec D. Ambros. n. 69.

Chrysostomus inuitò affertur pro aduersarij partibus. n. 70.

Nomen Primatus Paulo concessum non importat Primatum regiminis, n. 71.

Fulgentij verba non releuant aduersarij causam, num. 72.

Nec quæ ex Petro Damiano affert, n. 73.

Nec ex quibusdam Conciliis, n. 74.

Authorem coaceruata testimonia non promouent intentum Antigonistæ, n. 75.

Claudij Episcopi Taurinen. verba solùm, & specietenus fauent ipsi, n. 76.

Goffridum Abbat. sine causa pro ipso affertur, n. 77.

Lirani verba quo pacto intelligenda, n. 78.

Cardinali de Cusa subobscura testimonia iuxtà veritatem explananda, n. 79.

Cardinalis Berllarminus Propugnator est nostræ veritatis, n. 80.

Ineptum Glossema Auersarij de maioritate S. Petri. num. 81.

Vulgare argumentum de Sancto Paulo dextram S. Petri de picto multipliciter soluitur, n. 82.

Quod Paulus vocetur Antonomasticè Apostolus *nihil iuuat Aduersarium, n. 83.*

Epitheta soli Petro concessa etiam super Paulum Primatum ipsius probantia, n. 84.

Effugia aduersarij, n 85.

Decretum SS. Innocentij X. causam concludens, num. 86.

IESVS MARIA.

Casus, seu facti occasio.

X quodam libro, in quo *de frequenti communione* sermo erat hauserunt nonnulli in Galliarum partibus propositionem illam de Diuis Petro, & Paulo Apostolis, quod scilicet fuissent (Gallicè) *Deux chefs de l'Eglise*, latinè; *duo Duces, duo Principes, & Ecclesiæ Coriphæi.* Quia tamen illa in bonum, & Catholicum sensum trahi poterat, curiosiùs rem alij inuestigantes, eam sic exprimere ausi sunt, vt eosdem Petrum, & Paulum duo Ecclesiæ capita quæ vnum constituerent cum omnimoda æqualitate inter ipsos, & sine vlla subordinatione Pauli ad Petrum, compellarent. Prout constat ex libro Gallico idiomate conscripto, cui titulus: *La grandeur de l'Eglise Romaine establie sur l'autorité de S. Pierre, & de S. Paul.* absque nomine authoris, ac loco impressionis, in quo Anonymus quam plurimis authoritatibus, & rationibus conatur defendere, & comprobare dictam propositionem. Item ex Epistola etiam sine nomine authoris ad SS. D. N. Innocentium Papam X. Parisiis ann. 1645. missa cum libro eiusdem argumēti, huius tituli: *De suprema Romanæ Ecclesiæ amplitudine in Petri, & Pauli, ex Summorum Pontificum, Patrum, & Conciliorum testimoniis, indiuidua authoritate fundata.* Et si autem grande aliquid hic titulus sonare videretur; quippè supremam Rom. Ecclesiæ amplitudinem in eo præfixam; nihilominus, quia res ipsa intimius perspecta Ecclesiam Christi inconsutilem tunicam bicipitam, ac perinde monstrosam reddebat; D. Petri Apostolorum Primatis iuri derogabat; insinuatio alterius præter ipsum Papæ schismati nefario de duplici permittendo Romano Pontifice viam sternebat; ac proinde quod nullus esset qui omnino suprema, & integra potestate frueretur; idcirco paradoxæ hæc adinuentio piis scandalum, impiis lætitiam, imperfectis, & fluctuantibus dubitationem; ac vrbi solitudinem accreuit. Quid ni faceret Supremus Vigil Innocentius. Rem agitandum acriter, discutiendam solerter, & ne cancer serperet, dispiciendam celeriter, grauissimis aliquot purpuratis Patribus, Prælatis præstantissimis, ac Theologis peritissimis commendauit. Quia tamen idem Sanctissimus inter hos Theologos pusillitatem meam cooptandam sua benignitate indixit, ea propter, quæ hac de causa eiusdem de mandato transcripsi, inter consulta hæc recenseri censui. Id animitus protestans me nec in capitis pilo iniurium videri velle Epistolæ, & librorum, de quibus dixi, authoribus; mihi enim firmiter credendum arridet, ipsos, & alios ipsorum fautores, Sorbonicæ Scholæ, vt dicebatur, alumnos, quos pro ipsis propugnatores Romæ aspexi, colla iam Pontificiæ definitioni, vt veros orthodoxos, & doctrinæ reconditæ viros submisisse; ipsisque contigisse, quod pluribus

tibus aliis, Ecclesiæ etiam luminaribus, qui priuato sensu aliquid scribentes; vel docentes, postea veritate à Summo Pastore decisa comperta, humiliter acquieuerunt, & palinodiam recantarunt.

1. Propositio illa: *Sanctus Petrus, & Sanctus Paulus sunt duo Ecclesia capita, quæ vnum constituunt*, quatenus ponit omnimodam æqualitatem inter ipsos in potestate, & regimine vniuersalis Ecclesiæ, sublata scilicet subordinatione S. Pauli ad S. Petrum, prout explicatur in libro Anonymo, Gallico idiomate impresso anno 1645. cuius author *Eranista* ab aliquibus nuncupatur ad instar illius, cum quo Theodoretus *dialog.* 1. pugnam adorsus est, in primis est *schismatica*, & viam parans ad Ecclesiæ diuisionem. Ita sensit facultas Theologica Parisiensis contra Marcum Antonium de Dominis malæ notæ authorem, qui *in lib.* 1. *de Republica Ecclesiastica, c.* 2. *n.* 18. *& lib.* 4. *c.* 6. Similem doctrinam scripserat, dicens: *Petrus non habuit quidquam peculiare in quo ei dari debeat magis quam cæteris successio:* Et: *Disparitas potestatis inter Apostolos est humanum inuentum.* Vtramque enim propositionem *schismaticam* esse declarat, & de prima dicit quod sit *Hierarchici ordinis perturbatiua.* Ita etiam ferè in terminis Simancas *Cath. institut. tit.* 54 *n.* 14. Ludouicus à Paramo *de orig. S. Inquisit. lib.* 4. *q.* 3. *n.* 11. Ricciullus *de Iure personarum extra Ecclesia gremium lib.* 5. *c.* 8 *n.* 18. Molfesius *in sum. tom.* 1. *tract.* 11 *c.* 2. *num.* 62. Carena *de offic. S. Inquisit. p.* 2. *tit.* 16. §. 3. *n.* 9. Nam ratio quare à Christo, speciali, & extraordinaria prouidentia, nascente Ecclesia, ordinatum est, iuxta huius Anonymi placitum, vt duo isti Apostoli duo Ecclesiæ capita essent fuit, ad vniendum, & coagmentandum duos populos Iudæorum, & Gentium, moribus, studiis, & institutis dissimiles in vnam Ecclesiæ societatem, ita scilicet vt Petrus pro Iudæis, Paulus verò pro Gentibus, constituerentur. Hæc autem ratio etiam modo perseuerat, cum plurimi Iudæi, & Gentiles ad fidem eodem modo dissimiles conuersi non sint, nec conuerti velint, & Ecclesia pro ipsorum conuersione laboret, Esto autem eadem ratio modo non vigeat, saltem similis, vel æquiualens alia adinueniri potest, propter quam ex speciali etiam, & extraordinaria Christi dispensatione duplex caput Ecclesiæ necessarium esse fingatur, ad vniendum videlicet Græcos cum Latinis, Orientales cum Occidentalibus, &c. Talis ergo propositio Schismatica est, & viam parans ad Ecclesiæ diuisionem introducendam.

2. Consequenter etiam est hæc propositio *Scandalosa*; quia in materia grauissima doctrinæ ansam præbet fidelibus errandi, & existimandi dari posse duos simul Romanos Pontifices, aut duo Ecclesiæ Capita. Ricciullus *supr. n.* 14. Molfesius *supr. n.* 60. Carena *supr. n.* 12. Suarez *de Fide disput.* 19. *sect.* 2. *n.* 19. Ex quo quis non videt infinitis errorem sensibus vniuersam euentari Ecclesiam? Pontifices summos è Petri Sede deturbari? Euocari è barathro Innumeros Christi sponsæ perduelles? Ac turbam gannionum ex Orco ad nouas tragædias excitari?

3. Est etiam adeo singularis, vt totus Christianus populus cum primùm audiit ab Anonymo assertam, veluti admiratione obstupuerit, dicens *Manu*, quid est hoc? Quod indicat eam non solùm paradoxon esse, sed veritatem oppositam communi totius Ecclesiæ consensu recipi. Ita etiam singularis, vt Hæres. archarum pestilentissimos Caluinus ab ea dissenserit, Paulum subiacuisse Petro agnoscens, vt docti quidam apud ipsum legere potuerunt. Sic quoque singularis, vt in eam nullus Catholicus consenserit, nec ex hæreticis vix vnus, aut alius impegerit. Et si enim hæreticorum ferè omnium post Vvicleph ab Vvaldensi impugnatum communis error sit Petrum nequaquam superiorem aliis Apostolis fuisse, nullus tamen eorum specialiter de Paulo dixit æqualem Petro in authoritate fuisse, vno forsan excepto Raynaldo Anglo *in Colloq.* & Marco Antonio de Dominis locis relatis ex *lib.* 1. *& 4 de Repub.* Vnde propterea *temeraria* etiam censenda est; vtpote quia in re grauissima singularis, & contra torrentem Doctorum, quod proprium est propositionis temerariæ?

4. Potest etiam dici *blasphema*, prout eam vocat Ioannes Matthæus Caryophylon Archiepiscopus Iconiensis *in refutat. Pseudo-christiana Cathec.* editæ à Zacharia Gergano græco, *blasphem.* 35. Licet enim blasphemia ex vsu Patrum, & Theologorum regulariter solùm accipiatur pro contumelia in Deum, qui est summæ excellentiæ, & dignitatis, nihilominus in quadam læta significatione accipitur pro conuitio, & maledicto in personam alicuius dignitatis, & excellentiæ, vt ex authoribus profanis constat, & ex Apostolo 1. *ad Corinth* 4. *Blasphemamur, & obsecramus.* Et *ad Titum* 3. *Admone illos neminem blasphemare*, hoc est maledicere, conuitiari, vt Hieronymus ibidem docet. Cum ergo dicta propositio conuitiosa sit D. Petro, vtpote, cum per ipsam derogetur eius honori, & dignitati; ratione cuius præest omnibus Apostolis, & etiam Paolo; vtique *blasphema* appellari poterit. Præsertim, quod contumelia Sanctorum in Deum ipsum redundat, ac per consequens quadantenus habet rationem blasphemiæ. Lessius *de Iustit. & Iur. lib.* 2. *c.* 45. *dub.* 5. *n.* 23. iuxta doctrinam Nauarri.

5. Maximè etiam, & toto iure, dici potest, & debet talis propositio *heretica.* Hac enim censura illam notat facultas Theologica Parisiensis relata, quod magni ponderis esse poterit Anonymo Gallo Antigonistæ. Cui censuræ fauet Sotus *in* 4. *dist.* 24. *q.* 2. *art.* 5. dicens, non solùm erroneum, sed & hæreticum esse asserere, posse esse duos Summos Pontifices in Ecclesia. Quamuis enim non loquatur de Petro, & Paulo, ratio tamen, quæ ad id adducit, scilicet quia regimen Ecclesiæ debet esse monarchicum, etiam ipsos comprehendit Bañez 2. 2. *q.* 1. *ar.* 10. *dub* 4 *conclus.* 1. adiuncta solut. *ad* 1. *arg.* Clarius Paulus Grysaldus *in dec. Fid. Cath. verb. Petrus*; vbi vocat hanc propositionem hæreticam *Petrus non erat super omnes Apostolos.* Azor *p.* 2. *lib.* 4. *c.* 12. ex glossa *in Can. si autem* 7. *q.* 1. Gersone, & Soto; dicens esse improbabilem, & pugnantem cum iure diuino, & institutione Christi sententiam asserentem, *posse esse duos Summos Pontifices.*

6. Hoc elicitur, nedum, vt dicitur *negatiuè*, ex eo quod nullum vel minimum S. Paginæ oraculum pro aduersæ sententiæ suffragio afferri possit ab Antigonista Anonymo, sed & *positiuè* plura ipsorum referendo, quibus nostra veritas cunctorum applausu euincitur. Desumitur primum ex illo Matth. 16. *Tu es Petrus, & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non præ-*

ualebunt aduersus eam. Et tibi dabo claues Regni Cœlorum: Et quodcunque ligaueris super terram, erit ligatum & in Cœlis: Et quodcunque solueris super terram, erit solutum & in Cœlis. In quibus specialiter capendendum ex communi Patrum, & Doctorum expositione illis promitti Petro Primatum Ecclesiæ, postea concedendum Ioan. 21. illis verbis: *Pasce oues meas*, &c. Promitti autem illi hunc Primatum super omnes etiam Apostolos, & Paulum ipsum, colligitur ex duplici illa metaphora *Petræ, & Clauium.* Ex eo enim, quod specialiter appellatur *Petra* denotatur ipsum solum, & non alium cum ipso esse lapidem fundamentalem super quem totius Ecclesiæ structura firmatur. Vnde Cyprianus *Tract. de Vnit. Eccles.* ait: *Primatus Petro datur, vt una Christi, Ecclesia, & Cathedra vna monstretur:* Hieronym. *lib. 1. contra Iouin. Vnus eligitur, vt capite constituto schismatis tolleretur occasio:* Ambros. *serm. 4. Petra dicitur Petrus, eo quod tanquam saxum immobile totius operis Christiani compagem, molemque sustineat.* Augustin. *serm.* 16. vel 28. *de Sanct. Solus Petrus inter Apostolos meruit audire. Tu es Petrus, & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam. Dignus certè, qui ædificandis in domo Dei populis lapis esset ad fundamentum.* Eò præsertim, quia, cum ipse Christus sit petra 1. *Corinth.* 10. & *c. Cum Paulus* 1. *q.* 1. *Cap. fin. de Presbyt. non baptizato* Petrum vocando *Petram* denotat ipsi concessisse totam authoritatem, quam habebat super cunctos, etiam Apostolos, ac proinde etiam super Paulum. Vnde S Leo Papa Leo hòc titulo Petræ Petro à Christo concesso infert *Can. Ita Dominus d.* 19. ipsum in consortium indiuiduæ vnitatis assumptum fuisse. Vnicus ergo Pastor Petrus fuit, super omnes Apostolos, Paulum etiam. De quo iterum n...

Ea clauium etiam metaphora idem elicitur: Claues enim non nisi Regibus, & Gubernatoribus conceduntur: specialiter ergo Petro concessæ, & non aliis, denotant Christum ipsum constituisse vnicum Regem, & Gubernatorem Ecclesiæ. Vnde Augustin. *super Solus Petrus inter Apostolos meruit audire. Tu es Petrus, &c. Claues ad Regnum, &c.* Ad idem Leo Papa *serm.* 2. *de natal. Apost. & serm.* 3. *de anniuers. sui Pontificat.* Optatus Mileuitanus *lib.* 2. *contr. Parmen. & lib.* 7. *de schism.* S. Thomas 4. *contr. Gent. c.* 76. & ante eos Tertullianus *in Scorpiaco.*

7. Secundò, ex Ioan. 21. illis verbis: *Simon Ioannis diligis me plus his? Dicit ei: Etiam Domine, tu scis, quia amo te. Dicit ei: Pasce agnos meos. Dicit ei iterum: Simon Ioannis diligis me? Ait illi: etiam Domine tu scis, quia amo te. Dicit ei: Pasce agnos meos. Dicit ei tertio: Amas me? Et dixit ei: Domine tu omnia nosti, tu scis, quia amo te. Dixit ei: Pasce oues meas.* Ex hoc enim loco habetur Petrum non solùm esse Superiorem communibus fidelibus per *agnos* denotatis, sed etiam ipsis Apostolis designatis per *oues*, ac per consequens Paulo. Vnde Chrysostom. Theophyl. & Euthimius eum vocant, *os, verticem, & eximium Apostolorum*, Epiphanius *hæres.* 51. *Ducem Discipulorum.* Hieronym. loco relato ex *lib.* 1. *contr. Iouinianum* egregiè satis inquiens: *Propterea inter duodecim vnus eligitur, vt capite constituto schismatis tolleretur occasio.* Et S. Leo *serm.* 3. *de Assumpt. sua ad Pontif. De toto mundo vnus Petrus eligitur, qui, & vniuersarum gentium vocationi, & omnibus Apostolis, cunctisque Ecclesiæ Patribus præponatur:* Et rursus; *Si quid* inquit, *cum eo Petro commune cæteris voluit esse Principibus, nunquam, nisi per ipsum dedit, quidquid aliis non negauit.* Idem Epist. 89. *Huius*, ait, *muneris Sacramentum ita Dominus ad omnium Apostolorum officium pertinere voluit, vt in Beatissimo Petro Apostolorum omnium Summo principaliter collocaret, vt ab ipso quasi quodam capite dona sua, velut in corpus omne diffunderet:* Et Bern. *lib.* 2. *de Consid.* loquens de Petro: *Non modò ouium, sed etiam Pastorum tu vnus omnium Pastor. Vnde id probem, quæris? Ex verbo Domini: Cui enim non dico Episcoporum, sed etiam Apostolorum sic absolutè, & indiscretè tota commissa sunt oues? Si me amas Petre pasce oues meas.* Et Optat. Mileuit. *lib.* 7. *contra Parmen. Bono vnitatis*, inquit, *Beatus Petrus præferri omnibus Apostolis meruit, & claues Regni Cælorum communicandas cæteris solus accepit.* Et Innocent. III. *C. solita de Maiorit. & obed.* notat, quod Christus oues commiserit Petro, non distinguens inter has oues, & alias, & Eucherius Lugdunens. in *vigil. S. Petri*, illum appellans, non solùm Pastorem, *sed Pastorem Pastorum.* Alia apud Caietanum, Bellarminum, Dualium, Maldonatum, & alios. Petrus ergò superior erat Paulo, & Pastor ipsius.

8. Accedit, & illud *Lucæ* 22. ad Petrum dictum: *Confirma fratres tuos:* Quo testimonio veluti egregio fundamento Primatus Petri à Patribus, & Doctoribus ac Greg. IX. Pap. *in Ep. ad Patriarch. Constantinop.* inferius referenda defenditur. Nec opus illorum testimonia referre, quia cuique obuia sunt; intentumque specialiter etiam de Paulo probant, qui sæpius à Patribus *frater*, & *socius Petri* nuncupatur. Erant ergò Petri partes, Paulum, sicut, & alios Discipulos cunctos Primicerij Primatus potestate confirmare. Cur ergo ipsi suppar dici poterit? De hac Pauli fraternitate cum Petro iterum infra erit sermo, & de hoc loco pro Petri Summo Patriarchatu apud Patres, & expositores plura, specialiter Theophilactum inferius *num.* 26.

9. Tertiò, ea vocatione Pauli *Act.* 9. vbi Christus ministerium, ad quod eum vocabat, exprimens solùm dixit: *Vas electionis est mihi iste, vt portet nomen meum coram Gentibus, & Regibus, & filiis Israel.* Non enim dixit, sicut de Petro: *super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam*; aut: *Tibi dabo claues Regni Cælorum*; aut: *Pasce oues meas:* sed, *vt portet nomen meum*, sicut præco, aut doctor Gentium, vt Doctores exponunt. Non ergo erat Pastor Ecclesiæ, sicut Petrus.

10. Corroboratur maximè ex eo, quod dicitur *Act. cap.* 13. videlicet: *Segregate mihi Saulum & Barnabam in opus, ad quod assumpsi, eos*, idest, *accersiui eos*, vt Pagninus, & Tigurina, seu *aduocaui eos*, pro vt alij, velut melius alij exponunt, *prædestinaui eos.* Atqui Paulus, & Barnabas non fuerunt assumpti, accersiti, aduocati, vel prædestinati ad opus supremi, & præcipui gubernij, & regiminis totius Ecclesiæ, vt Petrus. Quis enim de Barnaba cum Paulo hìc parificato id vel somniauit? Deinde ex sequentibus eiusdem capite verbis elicitur manifestè, hoc opus solùm fuisse ibid. *Et ipsi quidem missi à Spiritu sancto abierunt Seleuciam, & inde nauigauerunt Cyprum, & cum venissent Salaminam, prædicabant verbum Dei, &c.* Ecce totum Pauli negotium, verbi Dei prædicationis limitibus circumseptum. Vnde ergo locus

Pauli

Papatui? nec abs re est, quod idem textus eo loco habet scilicet: *Erant autem in Ecclesia, quæ erant Antiochiæ Prophetæ, & Doctores, in quibus Barnabas, & Simon, qui vocabatur Niger, & Lucius Cyrenensis, & Manahen, qui erat Herodis Tetrarchæ collacteneus, & Saulus, Ministrantibus autem illis Domino, & ieiunantibus dixit illis Spiritus sanctus, segregate mihi Saulum, & Barnabam in opus, ad quod assumpsi eos. Tunc ieiunantes, & orantes, imponentesque eis manus, dimiserunt illos.* Non solùm, quia Paulus vltimo loco post Prophetas, Doctores, Barnabam, Symonem Nigrum, Lucium Cyrenensem, & Manahenum numeratur, quod dedecens, & indignum valdè esset, si ipse esset totius gregis Christi, vt alter Petrus, Summus Coryphœus: sed etiam, quia nominati illi dicuntur imposuisse ipsi *manus*. Siue enim hæc manuum impositio sit ordinatio in Episcopum, prout Chrysostomus, Leo, Bellarminus, & alij putant, siue precatoria quædam apprecatio, seu acclamatio prout Arias Montanus, Caietanus, Suarez, & alij autumant; semper arguit, Paulum non fuisse supremum Ecclesiæ caput, quippe qui tali manuum impositione egebat. Vt enim ipse Paulus *ad Hebr. 7.* dixit: *sine vlla contradictione, quod minus est a meliore benedicitur.* Idem elicitur ex verbo *Dimiserunt*, quod etiam arguit authoritatem dimittentis. Adde, quod secundum aliquos illa manuum impositio fuit traditio quædam iuridica possessionis, seu administrationis Apostolatus Pauli.

11. Iuuat, & illud ad Galat. 2. in princ. *Deinde post annos 14. iterum ascendi Hierosolymam cum Barnaba assumpto & Tito. Ascendi autem secundum reuelationem, & contuli cum illis Euangelium, quod prædico in Gentibus, seorsum autem iis, qui videbantur aliquid esse, ne fortè in vacuum currerem, aut cucurrissem.* Certum enim est, & communi calculo Doctorum receptum, eos, cum quibus Paulus suum communicauit Euangelium, fuisse Petrum, & alios Apostolos, & causam communicandi illud, fuisse eam, *ne forte* (inquit) *in vacuum currerem, aut cucurrissem.* Quæ omnia denotant ipsum non fuisse primarium Ecclesiæ caput, sed Petrum, cui illud communicauit. Si enim ipse Summus Ecclesiæ antistes esset, prout Anonymus, quem reprobamus, existimat, necessarium illi non fuisset, hoc facere, sicut fecit ascendens Hierosolymam, & cum testibus Barnaba scilicet, & Tito, sed vt inquit Hieronymus supra relatus in Epist. ad Augustinum 89. *Id fecit ostendens, non habuisse securitatem Euangelij prædicandi, nisi Petri, & qui cum eo erant, fuisset sententia roboratum.* Expendit etiam rectè egregiùs author Thomas Vualdensis *tom. 1. Doctrinal. fid. lib. 2. art. 1. c. 3.* quod S. Marcus Euangelium suum cum Petro dumtaxat contulerit, non cum Paulo: *Beatus Marcus*, inquit, *Euangelista tantum sub authoritate Petri probatum, & visum scripsit, & retulit suum Euangelium*; quod probat authoritate Hieronymi *de scriptoribus Ecclesiast. in Marc.* dicentis: *Scripsit Euangelium, quod, cum Petrus legisset probauit, & Ecclesiis legendum sua authoritate tradidit.* Authoritas ergo sola Petri desiderabatur pro Euangelio, quod condidit Marcus, & prædicauit Paulus, ac proinde solus Petrus Pastor Ecclesiæ primarius erat. Expendit etiam Augustinus *contra Faustum cap. 4.* quod, si Paulus suum Euangelium cum Petro, & aliis Apostolis non communicaret, Ecclesia illi non crederet. *Cum ipse*, inquit, *Apostolus Paulus post ascensionem Domini de Cœlo vocatus, si non inueniret in carne Apostolos, quibus communicando Euangelium eiusdem Societatis esse appareret, Ecclesia illi non crederet.* Egregiè etiam ad intentum Gregorius Papa IX. *in epist. ad German. Patriarch. Constantinop. scil. Archiep. Græcor.* quæ extat in Bullario Roman. *nouiss. num. 14.* Primatum Petri etiam supra Paulum comprobans inquit: *In Petro authoritatis officium recognoscens, & ideo ad eum, tanquam Primatem, & Euangelij Dominici fontem venit Hierosolymam, & postmodum cum ipso, & aliis secundum reuelationem contulit Euangelium, ne in vacuum curreret, vel etiam cucurrisset.* En Petrum, non Paulum, Ecclesiæ Primatem.

Ad hæc, ex reprehensione Petri à Paulo facta eo *cap. 2. epist. ad Galat. vers. 11. & 14.* quæ magnum argumentum subministrare videtur prætensæ æqualitati Pauli cum Petro, potius colligitur contrarium. Si enim Patrum, & Doctorum mentem circa huiusmodi reprehensionem inuestigemus, videbimus sanè, ipsos renuisse Paulum, & si reprehenderet Petrum, nihilominus reprehendisse illum iuxta modum, quo inferiores possunt suos superiores, humili videlicet charitate, corrigere. Ita enim habent Cyprianus *epist. ad Quintum*, laudans humilitatem Petri, quod permiserit corrigi à Paulo, scilicet minori. Gregorius homil. 18. in Ezech. dicens: *A minore suo reprehenditur, vt reprehendi non dedignatur.* S. Thom. 2. 2. q. 33. art. 4. ad 1. inquiens: *Paulus, qui erat subditus Petro, propter imminens periculum scandali circa fidem Petrum publicè arguit.* Aquinatem autem sequutus Abulensis *in cap. 18. Matth. q. 86.* & contra Vviclephum Thomas Vualdensis *in Doctrinal. fid. tom. 1. lib. 2. art. 1. cap. 3.* sed pro omnibus audiendus est hæreticorum malleus Augustinus *epist. 19. ad Hieronymum* his verbis rem concludens. *Rarius, & Sanctius exemplum Petrus posteris præbuit, quo non dedignentur a posterioribus corrigi, quam Paulus, quo confidenter auderent minores maioribus pro defendenda veritate, salua charitate, resistere.* Item tractans de hac Petri reprehensione: *Firmitas, & charitas Petri, cui ter à Domino dictum est Amas me? Pasce oues meas; obiurgationem talem posterioris Pastoris pro salute gregis libentissime sustinebat.* Ad idem deseruiunt, quæ alij dicunt, quos æmulatur Gregorius IX. *in epist. ad German. Patriarch. Constantinop.* Paulum *dispensatiue*, Petro in faciem restitisse, quod dicit in orthodoxis Patribus legi; hæc enim dispensatio in eo posita est, vt, qui non erat superior, nec æqualis, reprehenderet Summum Pastorem. 12.

Nec prætermittendum illud, quod in eadem epistola ad Galat. *c. 1. vers. 18.* dicitur *Deinde post annos tres veni Hierosolymam videre Petrum, & mansi apud eum diebus quindecim.* Intentum enim Pauli eo loco est, commendare Euangelium à se prædicatum Galatis, ne illud desererent, eo quod illud non accepisset ab aliquo etiam ex Apostolis, nisi solùm à Christo. Nam propterea dicit in principio capitis: *Paulus Apostolus non ab hominibus, nec per hominem, sed per Iesum Christum.* Deinde: *Notum vobis facio Euangelium, quod Euangelizatum est a me, quia non est secundum hominem, neque enim ego ab homine accepi illud, neque didici, sed per reuelationem Iesu Christi.* Et postea: *Cum autem placuit ei, qui me segregauit ex vtero matris meæ, & vocauit* 13.

cauit per gratiam suam, vt reuelaret filium suum in me, vt Euangelizarem illum in Gentibus, continuò non acquieui carni, & sanguini, nec veni Hierosolymam ad antecessores meos Apostolos.

Cum ergo specialiter dicat, se venisse Hierosolymam, vt videret Petrum, & mansisse apud eum *diebus quindecim*, manifestè denotat, Petrum fuisse sibi superiorem, ac propterea venisse ad ipsum ad communicandum cum eo Euangelium, quod à Christo acceperat. Vnde Tertullianus *de præscript. prope fin.* inquit: *Ascendit videre Petrum ex officio, & de iure*, id est, quia ad id tenebatur, tanquam subditus. Clarius Gregorius IX. *in epist. illa ad German. Patriarch.* illis verbis: *Ad Petrum tanquam ad Primatem, & Euangelij fontem ascendit.* Chrysostomus *hom. 87. in Ioan.* inquit: *Petrus erat Apostolorum, & Princeps, propterea, & Paulus eum præter alios visurus ascendit.* Et Hieronymus in hunc locum: *Venit Paulus videre Petrum, honoris priori Apostolo deferendi*, scilicet gratia. Item *in epist. ad Augustin. 89. Tanta Petrus authoritatis fuit, vt Paulus in epistola sua scripserit: Deinde post annos tres veni Hierosolimam videre Petrum, ostendens, se non habuisse securitatem prædicandi Euangelium, nisi Petri, & cæterorum Apostolorum, qui cum eo erant, fuisset sententia roboratum.* Et Ambrosius *in cap. 1. ad Galat. Dignum fuit*, inquit, *vt cuperet, videre Petrum, quia primus erat inter Apostolos, cui delegauerat Saluator curam Ecclesiarum.* Et Theodoretus *in epist. ad Leon.* de ead. re sic loquitur: *Paulus præco veritatis, Tuba sanctissimi spiritus, ad magnum Petrum accurrit, vt iis, qui Antiochia de legalibus institutis contendebant, ab ipso adferret solutionem.* Et in hoc *cap. 1. ad Galat. Cum humana doctrina non indigeret, vt qui ab vniuersorum Deo eam accepisset, Apostolorum Principi, quem par est, honorem tribuit.* Et Oecumenius in hunc locum, *Post tot, tantosque agones pergit ad Petrum, tanquam maiorem visurus.* Theophylactus: *Honorans eum ceu maiorem.*

14. Similiter ex 15. *cap. Act. Apost.* expendendum, quod, cum propter controuersiam ortam Antiochiæ, an Gentiles christiani facti deberent circumcidi, & legem Mosaycam seruare, missi essent ad Apostolos, scilicet Petrum, Iacobum, & Ioannem Hierosolymis commorantes Paulus, & Barnabas, vt controuersia dirimeretur, congregato Concilio Apostolorum, & Seniorum Petrus determinauit non esse obligandos christianos ex Gentilitate venientes obseruare legem Mosaycam; quod etiam approbat Iacobus Apostolus Hierosolymorum Episcopus; & remittitur Paulus cum Barnaba, & aliis litteras Concilij ad Antiochenses portantes de determinatis in ipso. Ex hac enim historia plura notari possunt, ex quibus elicitur solùm Petrum, non autem Paulum, fuisse caput Ecclesiæ. Primò, ex eo, quod Paulus missus fuerit à fratribus ad Petrum & alios Apostolos pro huius controuersiæ decisione. Si enim Paulus caput Ecclesiæ esset tantam quantam Petrus authoritatem in eius regimine habens, cur pro dubij decisione ad Petrum mittitur. Mitti enim subditorum est. Nec vis huius argumenti eneruatur ex eo, quod etiam ipse Petrus dicatur missus *in Act. Apost. cap. 8.* ibi: *Cum audissent Apostoli, qui erant Hierosolymis, quod recepisset Samaria verbum Dei, miserunt ad eos Petrum, & Ioannem.* Potius etiam ex hoc vires resumit argumentum. Constat enim, Patres, Doctores, & Expositores loci relati dubium, & quæstionem excitare, quomodo Petrus Apostolorum vertex *missus* dicitur; nunquam autem de Paulo: hanc quæstionem, seù dubium excitarunt, etiamsi sæpius missum fuisse comprobetur. Quod est euidens signum Primatus Ecclesiæ recogniti in Petro, & non in Paulo. Ad hæc, si Paulus æquè, ac Petrus Pontificia summa dignitate fulgebat, & ea fulgere in Ecclesia compertum erat, cur ipse quæstionem non decidit? Cur, qui illam mouerunt, Pauli sententiam non sequebantur? Vnde Theodoretus dict. epist. ad Leonem. *Si Paulus*, inquit, *præco veritatis, tuba Sancti Spiritus ad magnum Petrum cucurrit, vt iis, qui Antiochia de legalibus institutis contendebant, ab ipso afferret solutionem: multò magis nos, qui abiecti sumus, & pusilli, ad Apostolicam vestram Sedem currimus, vt Ecclesiarum vulneribus medicinam à vobis accipiamus. Vobis enim per omnia primos esse conuenit.* Accedit non leuis ponderis argumentum ex eo capite 15. desumptum. Accessus enim Pauli, & Barnabæ ad Petrum, & alios Apostolos Hierosolymis agentes non vltronea, aut spontanea, sed coacta fuit; videlicèt, quia accusabantur, quod impediebant nouiter christianos Mosaycam legem derelinquere. Ait enim Irenæus *lib. 3. cap. 13.* sic: *Quoniam autem iis qui ad Apostolos vocauerunt eum* (scilicet Paulum) *de quæstione acquieuit Paulus.* &c. Clariùs D. Hieron. *epist. 11. seu 89. ad Augustin.* inquiens: *Statuerunt ascendere, & ipsi, qui accusabantur, & ij, qui accusabant ad Apostolos.* Quos etiam plures alij etiam ex expositoribus sequuntur. Quis autem prudens exstimare poterit, Paulum ab Ecclesia summum Pastorem æstimatum fuisse, quem ad Petrum, & alios Apostolos prouocantes accusabant christiani? Deinde, si Paulum eadem cum Petro in Ecclesiæ regimine authoritate potiebatur, cur non in isto primo, & generali Concilio, in quo maximè agebatur de spectantibus ad ipsum Paulum, scilicet de gentibus cogendis, vel non cogendis ad legem Moysis simul cum ipso quæstionem hanc definiuit? Cur non Petrus, & Paulus simul Præsidum munus gerunt? Solus enim Petrus, vt Princeps Apostolorum, & Primas Ecclesiæ eam quasi Iudex, audita vtriusque partis disceptatione definiuit, vt habet S. Hieronym. epist. 89. q. 11. est inter epist. S. Augustini c. 3. vbi ait, Petrum fuisse Principem huius decreti. Et quod magis est, cum Iacobus Apostolus, qui solùm erat Hierosolymorum Episcopus sententiam suam in hoc concilio protulisset Petri decretum approbantem, laudantem, & corroborantem: Paulus tamen nihil tale fecit, sed solùm narrabat, veluti testis, ea signa, & prodigia, quæ per eum in gentibus fiebant. Dicitur enim eo cap. 15. *Tacuit autem omnis multitudo*, (vtique hoc suo silentio reuerens Petrum, ipsiusque decretum) *& audiebant Barnabam, & Paulum narrantes, quanta Deus fecisset signa, & prodigia in Gentibus per eos.* Præterea ex verbis, quibus Petrus rem definiuit, infertur, solùm ad ipsum, non autem ad Paulum, qui præsens aderat, id negotij spectasse. Dicit enim: *Viri fratres, vos scitis, quoniam ab antiquis diebus Deus in nobis elegit per os meum audire Gentes verbum Euangelij, & credere. Et qui nouit corda Deus, testimonium perhibuit, dans illis Spiritum Sanctum, sicut, & nobis, & nihil discreuit inter nos, & illos.* Id est, iuxta expositorum

mantem,

mentem, me elegit Deus, vt per os meum Gentes audiant Euangelium, & credant, quod credere debent, siquidem mihi dixit Christus. *Tu es Petrus, & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam.* Ex quo infertur fundamentum Authoris propositionis, quam reprobamus in eo valde deficere, quod puter Petrum solùm pro Iudæis, Paulum verò pro Gentilibus designatos esse, ac propterea duo capita Ecclesiæ fuisse. Constat enim ex hoc loco, Petrum dixisse, se electum fuisse à Deo, *vt per os* ipsius Gentes *audire* possent, *& credere* Euangelium. Demum ex huius capitis historia elicitur, falsò asseruisse authorem Anonymum propositionis relatæ, S. Paulum æquè ac Petrum fuisse Ecclesiæ Sommum Pontificem. Primò vers. 12. relato, dum referuntur Paulus, & Barnabas, in Concilio loquentes, ponitur primo loco Barnabas, & postea Paulus. Dicitur enim: *Audiebant Barnabam, & Paulum narrantes*, &c. Et quod pluris est, in Epistola Concilij ad Antiochenses missa etiam Barnabas præmittitur Paulo. Sic enim ibi dicitur; *Placuit nobis collectis in vnum eligere viros, & mittere ad vos cum carissimis nostris Barnaba, & Paulo.* Secundò, quia, vt constat ex vers. 36. 37. 38. & 39. orta fuit dissensio inter Paulum, & Barnabam super assumptionem Marci, ita vt stomacati fuerint, vt inquit S. Hieronymus *in Apolog. contra Rufin.* & ad inuicem discesserint, & Barnabas non acquieuerit Paulo rogatu, & deprecanti. Quæ omnia arguunt, Paulum non fuisse totius Ecclesiæ primatum Antistitem, alioquin Barnabas vir Sanctissimus ipsum audisset, & vti superiori obtemperaret.

15. Corroborari id quoque potest ex perpetua, sibique constanti traditione Ecclesiæ, Summorum Pontificum, Conciliorum, Patrum, Doctorum, & Scholasticorum, quæ Petrum solùm Christi Vicarium, Papam, & Summum Romanum Pontificem agnoscit, ipsi soli hanc prærogatiuam concedendo, & eum sæpius, nedum cunctis fidelibus, sed Apostolis etiam altis, quandoque quoque Paulo nominato, præferendo. Quæ traditio, vt clarissimè innotescat quàm secte Concilium Ephes. dixerit. *Seculis omnibus notum Petrum principem, & caput Apostolorum fuisse*, euidenter comprobatur discurrendo per 17. sæcula, quæ à Christo nato numerantur, & ipsorum setuaia antiquitate, loca in quibus id dicitur referendo, ac aliquorum testimonia sigillatim notando.

16. Etenim primò sæculo id habent S. Clemens Romanus ep. 1. in initio vocans Petrum Apostolorum *primum, fundamentum Ecclesiæ, & Comitem Christi.* Non enim fuit primus inter Apostolos ætate, vocatione, aut dilectione: sed Primatus dignitate, vt inferiùs expendemus: Sicut, & quod inaniter pro aduersa parte citatur, Dionys. Areopag. Pauli Discipulus *de Diuin. nomin. c.* 3. post medium eum vocans *verticem*. Seu vt Ioann. Matth. Catyophil. Archiep. Iconiensis vertit, *Coryphæum, & honoratissimam summitatem.* Refertur etiam à Thoma Vualdensi *tom.* 1. *Doctrin. fidei, lib.* 2. *artic.* 1. *cap.* 6. Melchiore Cano *de locis lib* 6 *cap.* 3. Alexandræ de Turre, *de Hierarch. Ecclesiast. libr.* 4. *radic.* 12. Feliciano Ninguatda *in Assert. Cathol. art.* 12. & Francisco Maria Torrigio Romano *in libro, cui titulus: I Sacri trofei Romani del trionfante Principe degli Apostoli S. Pietro c.* 10. ex eodem Dionysio *in Epist. ad Timoth.* quod, cum ad mortem Petrus, & Paulus ducti separarentur, Paulus dixerit Petro. *Pax tibi fundamentum Ecclesiarum, & Pastor Agnorum, & Ouium Christi*; & Petrum vicissim Paulo: *Vade in pace Prædicator bonorum, mediator salutis, & Dux Iustorum.* Quibus verbis discrimen quod est inter munera Petro, & Paulo concessa graficè describuntur, & machina Anonymi, quem impugnamus miserè corruit. Extat huius historiæ trophæum Romæ in Cappella, vbi id contigit, his verbis effigiatum. *In questo luogo si spartirono S. Pietro, è S. Paulo andando al martirio, e disse Paolo à Pietro: Pace à te, ò fondamento delle Chiese, e Pastor delle pecorelle, & Agnelli di Christo, e Pietro à Paulo: Vanne in pace Predicator de' buoni, e guida della salute de' giusti. Dionys. in ep. ad Timoth.* Concinunt, & alia eorund. Petri, & Pauli verba ad inuicem prolata tempore, quo Magus misero casu ex aëre, quo vectans Diaboli opera ascenderat ad inferos detrusus est. Tunc enim dixit Paulus ad Petrum. *Meum est orare tuum imperare.* Et Petrus ad Paulum, *erige caput, & vide.* Ipsa refert D. Antonin. 1. *part. cap.* 4. *tit.* 6. §. 2. Ex illis porrò bene patet discrimen dignitatis Petri, & Pauli. Pro quo legendus Ioannes Eckius *de primat. Petri lib.* 3. *c.* 37.

In secundo sæculo Papa Anacletus *in epistola* 3. *ferè in princip. & inferius.* Papa Pius primus *in epist. sua prima ad Vniuersos*, quæ extat *tom.* 1. *Concil.* S. Irenæus Martyr *lib.* 3. *aduers. hæres. cap.* 1. *&* 3. malè intellectus ab Anonymo nostro, vt inferiùs dicetur, Theophyl. Antiochen. Patriarcha *lib.* 2. *Allegor. in Euangel. Marci* in initio. Extat *tom.* 1. *Biblioth. Patrum edition. Parisens. anno* 1589. dicens, quod Ecclesia sit filia S. Petri Tertull. *de Præscript. cap.* 22. *& in lib. de Monogamia cap.* 8. *num.* 58. vbi notat Petrum solum maritum per Ecclesiam, quæ super illum ædificata, idest solum ipsum dici sponsum Ecclesiæ. Non ergò Paulus, aut alius tale nomen meretur. Notabilia etiam eiusdem Tertulliani verba *lib.* 1. *in Marcum.* post initium scilicet. *Nec inter Reges plurifariam videri potest summum magnum, sed vnicum, atque singulare.* Illis enim mirè firmatur Monarchia Ecclesiæ in vno Petro constituta, & euertitur *plurifariam* Petri, & Pauli ab Aduersario adinuentum. 17.

Et in tertio seculo, quamplurimi; adeo constanter, vt Porphyrius Ethnicus infensissimus Christianitatis hostis, in libris contra christianos editis, solius Petri primatum, exclusò Paulo, & vt inuidiam ipsi constaret, prædicare non erubesceret, prout ex D. Hieronymo notat Genebrardus *libr.* 3. *Chronolog. sub hoc tempore.* Ex illius vnus est S. Hyppol. Martyr. *in orat. de Consumat. mundi* à quo vocatur Petrus *Princeps, fidei Petra, Doctor Ecclesiæ, Primus Discipulorum, qui Regni claues habet.* Origen. *Homil.* 5. *in Exod & in lib.* 5. *explan. in Euangel. Ioannis*, referente Eusebio *lib.* 6. *Historia cap.* 19. æditionis Latinæ Colonien. *& Homil.* 17. *in Lucam, & in epist. Pauli ad Roman. lib.* 5. Quibus in locis Petrum compellat *magnum Ecclesiæ fundamentum, Petram solidissimam, & Apostolorum Principem.* S. Anter. Pap. & Martyr. *in epist ad Episcop. Bethicæ, & Toletanæ Prouinc. prope init.* S Lucius Pap. I. & martyr *ad Episc. Galliæ, & Hispaniæ* S. Cyprianus *in epist.* 40. vbi inquit. *Deus vnus est, & Christus vnus, & vna Ecclesia, & Cathedra vna* 18.

super

super Petram Domini voce fundata. Solus ergo Petrus, non Paulus Ecclesiæ caput primum vocaodum. Similis est sibi Cyprian. *in epist. 55. ad Cornel. & 70. ad Iannar. & 79. ad Iubaian.* specialiter *in lib. de exort. ad martyrium*, qui alio titulo *de vnitate Ecclesiæ, seu simplicitate Prælatorum*, vocari solet, comparans Petrum cæteris Apostolis, inquit; *Erant vtique, & cæteri Apostoli, quod fuit Petrus pari consortio præditi, & honoris, & potestatis, sed exordium ab vnitate proficiscitur, Primatus Petro datur, vt vna Christi Ecclesia, & Cathedra vna monstretur*, non ergò Paulo relinqoitur Primatus. Euseb. Alexandr. *in Homil. de Resurrect.* apud Cocc. *lib. de Summis Pontif. art.* 4. Sic introducit Christum cum Petro loquentem. *Veni ne timeas nihil tibi de gloria Apostolici chori minui, non tè à dignitate remoui, non feci te secundum infra alterum, neu dedi alteri claues: ne timeas, quod promisi impleo, super tuam fidem, quasi Petra ædificabo Ecclesiam meam.* Exclusus ergò Paulus à Primatu Ecclesiæ.

In quarto seculo S. Marcell. Pap. I. *in ep. 1. ad*
19. *Episcop. Antioch. Prouinc.* Petrum appellans *totius Ecclesiæ caput.* S. Melchiades Pap. *in epist. ad Episc. Hispaniæ*, asserens, *inter Beatos Apostolos fuit quædam discretio potestatis, vt licet cunctorum par electio foret, beato tamen Petro concessum est, vt aliis præemineret.* Ergo Paulo etiam. Adstipulantur in hoc seculo Euseb. Cæsarien. *in Chron. anno 44. & lib. 2. Historiar. cap. 13. edit. Latina.* Concilium Nicæn. 1. *can.* 39. secundum translationem ex Codice Arabico factam apud Coccum *lib. 7. de Hierarch. Ecclesi. art.* 4. S. Hilar. *in Ps. 131. & can. 16. in Matth.* vbi vocat eum *Ecclesiæ fundamentum.* S. Basil. *in Is. c. 2. & lib. 2. contra Eunom. & in Præfat. Reg. fusius disputaret in orat. 3 de Peccato.* S. Cyrill. Hyerosol. *in Catech. 2. 11. & 17.* eum compellans *suprèmum omnium caput, Apostolorum Præsidem*, & Ecclesiæ *Summum Præconem.* S. Gregor. Nazianz. *in Orat.* 7. Petrum vocitans *Ecclesiæ columnam.* S. Epiphan. *Hæres. 51. & in Anchor. inter init. & med.* (quomodo autem nihil Aduersario faueat inferiùs dicetur) S. Ambr. *in c. 24. Lucæ, & serm. 11. de mirab. & serm. 47. ac 68.* Idem optimè. *Ps. 40. circa finem. Ipse* inquit, *est Petrus, cui dixit: Tu es Petrus, & super hanc Petram ædificabo*, &c. Et addit, *vbi Petrus, ibi Ecclesia.* Pacian. *ep. 3. ad Simpron.* inquiens; *Ad Petrum locutus est Dominus, ad vnum ideò, vt vnitatem fundaret ex vno*, & statim refert verba, *super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam.* Expendant quæso verbum illud *vnum* his repertum, & verbum *vnitatem*, qui duo summa capita, & dualitatem in Christi Ecclesia fingunt. Optat. Mileuit. *libr. 2. contra Parmen.* schismaticos plura capita Ecclesiæ fingentes sic impugnans. *Inde Cephas appellatus est, in quo vno cathedra vnitas ab omnibus seruaretur.* Et inferiùs. *Ergo cathedra vnica, quæ est prima de dotibus, sed, & Prior Petrus, cui successit Linus, &c. Iulio Liberius, Liberio Damasus, Damaso Siricius hodiè, qui noster est socius.* Cur non numerat Paulum si cùm Petro vnum caput Ecclesiæ constituit: Aurelius Prudentius sic mirè ad intentum concinens *in hym. S. Laurentij.*

Hic nempe iam regnant duo
Apostolorum Principes:
Alter vocatur Gentium,
Alter cathedram possidens
Primam, recludit creditas
Æternitatis ianuas.

S. Ephrem Sytus *in serm. de Transfigurat.* S. Hieron. *in cap. 2. ep. ad Galat. & lib. 1. contra Iouin. & epist. 89.* superiùs relata ad Augustin. Aliis autem locis quæ Anonymus opponit, quibus Paulum Petro parem fuisse existimare visus est rectè exponitur de Apostolatus dignitate, non de Primatu Ecclesiæ. Legatur Sixt. Senens. *lib. 6. Bibl. annot.* 269.

Et in quintò seculo S. Ioannes Chrysost. *in Orat. Encomiast. in Petro, & Paulo, & Homil. 2.* 20.
in Psal. 50. & Homil. 83. in Matth. & Homil. 87. in Ioann. & Hom. 80. ad Popul. Antiochen. quæ est *de Pœnit. & Hom.* 39. quæ est 6. aduersus Iudæos, & *Homil.* 41. quæ est in S. Ignatium Martyr. & *Homil.* 53. quæ est prima *de Pœnit.* & *Homil.* 59. quæ est 9. *de Pœnit.* & Homil. 69. Quibus in locis Petrus à Chrysostomo vocatur *Orthodoxæ fidei principium, Apostolorum Doctor, Coryphæus, Columna Ecclesiæ, fidei Basis, Apostolici chori caput, Apostolorum vertex, inter Apostolos Primus, Crepido immobilis*, & aliis epithetis singularitatem ipsius Primatus exprimentibus. S. Nilus Chrysostomi discipulus *in epist. ad Magnum* Petrum dicens, τὸν πρόκριτον idest *Primarium Apostolorum.* Idem faciunt S. Augustin. Hæreticorum malleus *lib. 2. de Baptis. contra Donatist. c. 1. & in enarrat. 1. in Ps. 108. & in quæstionibus noui Testam. q. 75. & serm. 13. de Verb. Domini, & serm. 15. de Sanct.* qui est *de Festo Cathedræ S. Petri*, & *serm. 16. de eodem Festo, & serm. 26. de Sanct. & serm. 124. de tempore, & serm. 29. de Sanct. & Conc. 2. in Ps.* 13. S. Innoc. Pap. I. *in epist. 2. ad Victricium, & in epist. 1. ad Decentium, & epist. 31. ad Arcadium Imper.* S. Paulinns Nolan. *in Quarto Natali S. Felicis.* S. Cyrillus Alexand. *lib. 2. in Ioann. c. 12. lib. 4. c. 28. lib. 10. c. 4. & lib. 12. c. 64.* Audiatur specialiter sic Petrum commendans, & differentiam, qua Paulus minor ipso est, assignans. De Petro enim sic dicit: *Ipse sanctorum discipulorum Prælatus.* De Paulò verò sic: *Mysteriorum ille dispensator, Præco, & Apostolus, & euangelicarum sanctionum sacer administrans sapientissimus.* En discrimen Aduersarij sententiam euertens. Sozomenus *lib. 7. Histor. Ecclesiast. c. 4.* S. Isidor. Pelusiota *l. 1. epist. 142. ad Ironem, & l. 2. epist. 58. ad Schirionem, ac epist. 96. ad Aphrodisium.* S. Maximus Taurinensis *Hom. 1. de Natali Petri, & Pauli, & Homil.* 3. Theodoret. Locis superiùs relatis. S. Leo Magnus Papa perperam pro aduersa parte ab Antigonista nostro relatus *in serm. 2. de Anniuers. sui Pontif. & serm. 3. & serm. de Transfigur. & in epist. 89. aliàs 97.* Eius verba in Can. *Ita Dominus dist.* 14. relata satis indicant intentum. *Vocat enim S. Petrum Apostolorum omnium Summum, & in consortium indiuiduæ vnitatis assumptum* à Christo, eò quod eum appellauit *Petram*, quo nomine idem Christus insignitur 1. Cor. 10. Quemadmodum ergo Christus vnicum, & indiuiduum Ecclesiæ caput fuerit, sic, & eius Vicarius Petrus. Et quod magnum est, Concil. Calcedonense *in sententia contra Dioscorum.* S. Prosper Aquitanus *in lib. de Ingrat.* Cassian. *lib. 3. de Incarn. c.* 12. Arnobius *in Ps.* 38. Petrum appellans *Episcopum Episcoporum.*

In sextò seculo Symmachus Papa *in Apologet. contra Anastas. Imperat.* Ioannes secundus

Constantin.

Constantinop. Patriarchs *in epist. ad Hormisdam* Pap. Bonifacius secundus *in epist. ad Eulalium Alexand.* Cassiod. *in lib. de Amicitia cap. Quali discretione.* Elpis vxor Boëtij *in Hymno* ab Ecclesia recepto graphicè discrimen, quod est inter Petrum, & Paulum delineans. De Petro inquiens: *Iam bone Pastor Petre.* De Paulo verò *Doctor egregiè Paule*, &c. Idem facit Venantius Fortunat. eius seculi decor his carminibus.

Cælorum Porta, lati duo lumina mundi
Ore tonat Paulus, fulgurat arce Petrus,
Inter Apostolicas radiante luce coronas
Doctor hic monitis, celsior ille gradu.

Et *lib. 9 ad Chilperic. Reg.*

Excellit cum claue Petrus, Cum dogmate Paulus,

Ex quibus vtpote clarioribus explicandus in aliis, in quibus eos pares, *& Sedis honore Curules* vocat. Arator Poëta *in lib. 1. & 2. Histor. Apostol.* Euagrius *lib. 2. Histor. Ecclesiast. cap. 4.* S. Gregor. Magnus *libro 1. epist. 24. & libr. 3. epist. 33. & libr. 4. epist. 32. & lib. 6. epist. 37. & Homil. 21. in Euangel.* specialiter dicta *epist. 37.* vbi sic: *Cum multi sint Apostoli, pro ipso tamen Principatu sola Apostolorum Principis Sedes in authoritate conualuit, quæ in tribus locis vnius est. Ipse enim sublimauit sedem, in qua etiam quiescere, & præsentem vitam finire dignatus est. Ipse decorauit sedem, in qua Euangelistam discipulum misit. Ipse firmauit sedem, in qua septem annis sedit.*

22. In Septimò seculo S. Isidor. Hispalens. *in lib. de vita, & morte Sanctor. capite 69. & lib. 2. de offic. Ecclesiast. capite 5.* S. Adhelmus Schireburgens. *Episc. ad Geruntium.* S. Agatho Papa *in epist. sua ad Constantin. quartum Imper. maiorem.* Sexta Synodus generalis *in sermone acclamatorio ad Imperator. Constantinum quartum de S. Petro, deque eius successore S. Agathone.* Studiosè legendus hic Agatho Papa ea sexta Synodo, vbi sæpius Apostolum Petrum *Principem discipulorum*, & *Apostolorum Christi* compellat, vt mirum sit, Anonymum sibi in patronum hunc Papam adscribere voluisse Imperator Constantinus IV. In sua *diuina iussione ad Synodum.*

23. In octauo sæculo Venerabilis Beda *in capite 13. Ioann. & in Homil. de Vigil. Sanctor. Petri, & Pauli, & in Homil. de eorum festo, & in lib. de sex ætatibus Mundi,* S Ioannes Damascen. *in Orat. Transfigurat. Domini, & in orat. de Assumpt. B. Mariæ, & in historia Barlaam capite 11.* vbi conceptis verbis Petrum vocat. *Discipulorum Principem, Fidei Petram, totius orbis Magistrum institutum.* Germanus Constantinop. *tom. 2. Bibliot. Patrum* dicens *Duodecim lapides Apostoli: Petra Apostolus Christi Archierarcha, seu Hierarcharum Princeps*, Alcuinus *in lib. de diuin. offic. cap. de celebrat. Missæ.* Concil. 7. generale, quod est 2. generale Nicænum *can. 4.* eundem Petrum compellans *Primarium Apostolorum Apicem, & Principem Apostolorum.*

24. In nono seculo Haymo *Dominic. 2. post Pascha*, Ionas Episcop. Aurelianens. *lib. 3. de Cultu Imagin.* specialissimo encomio Petrum commendat, eum vocans *Eminentissimum Sanctæ Ecclesiæ membrum.* Simeon Metaphrast. *in Vita S. Iacobi Apostoli, & in Encomio S. Ioannis Euangelistæ.* Rabanus *in c. vltimo Ioann.* Concil. octauum generale, quartum generale Constantinopolitanum anno 869. sub Hadriano II. celebratum *Can. 21.*

In decimo etiam sæculo, licet aliàs infelici ab authoribus nuncupato propter penuriam Scriptorum, Regino Abbas *libro 1. Annal. anno* 25.
865. Sic habet. *Stultitia quodam elogio notandi sunt, qui illam Petri Sedem aliquo prauo dogmate fallere posse arbitrati sunt.* Vbi, cùm Ecclesiam Romanam antonomasticè *Petri Sedem* appellet, à consortio Pontificij Paulum excludit. Item Luitprandus Papiensis Historicus *lib. 6. c. 8.* Petrum *Apostolorum Principem* compellans. Et *lib. 4. capite 5.* inquiens: *Petrus Antiochena dimissa Ecclesia, ad Romanam Vrbem, quæ potentiæ magnitudine cunctis tunc nationibus imperabat, postmodum transuolauit. Vbi cum disponente Deo sanctam toto orbe venerandam fundaret Ecclesiam.* De Leone etiam VI. Imperatore non sine causa *Sapiente* cognominato, qui sub hoc sæculo vixit, aliqua etiam ad intentum habebit Lector, si eius scripta diligenter euolucrit.

In vndecimo, sæculo Oecumenius *in capite 1.* 26.
Act. Apost. & in epist. ad Galat. capite 1. verbis superius relatis. S. Leo Papa IX. *in epist. sua ad Petrum Patriarch. Antiochen.* Petrum Apostolum commendans, quod ipse *vertex*, atque *Cardo Apostolorum* sit, & Thronus eius Roma, Petrus Damianus *in epist. 12. quæ est ad Nicolaum Pap. capite 5.* Theophylactus *in capite 16. Matth. & Lucæ 22. & in capite 21. Ioan.* nam in illum locum Lucæ sic inducit Christum cum Petro loquentem: *Quia te habeo, vt Principem Discipulorum, postquam negato me fleueris, & ad pœnitentiam veneris confirma cæteros: hoc enim te decet, qui post me Ecclesiæ petra es, ac firmamentum.* Et in locum Ioannis. *Totius orbis ouium præfecturam Petro committit, non autem alij, sed huic tradit. Primum quidem quia omnes præcellebat, & totius cœtus os erat.* Expendat Anonymus, cum quo contendimus, verbum illud *non alij.*

In decimo secundo sæculo Rupertus *lib. 9. de processione Spiritus Sancti capite 18.* & in *vol. 4. Euang. lib. 1. capite 25.* S. Bernardus *lib. 2 de con-* 27.
sid. ad Eugen. Pap. 3. capite 8. vbi Petrum omnium Apostolorum Pastorem vniuersalem appellat illis verbis: *Cui non dico Episcoporum, sed etiam Apostolorum sic absolutè, & indifferentè tota commissæ sunt oues? Si me amas Petre pasce oues meas. Quas? Illius, vel illius populi Ciuitatis, aut regionis, aut certi Regni. Oues meas inquit. Cui non planum non designasse aliquas, sed assignasse omnes. Nihil excipitur vbi distinguitur nihil.* Expendendum etiam, quod cum eo loco Eugenius Papa ab ipso nuncupetur sic: *Sacerdos magnus Summus Pontifex, tu Princeps Episcoporum, tu hæres Apostolorum, tu Primatu Abel, Gubernatu Noè, Patriarchatu Abraham, Ordine Melchisedech, Dignitate Aaron, Authoritate Moyses, Iudicatu Samuel, Potestate Petrus, Vnctione Christus*, nihilominus nullam mentionem Pauli fecit, neque Eugenium aliquo modo Paulum esse asseruit. Hugo de S. Victore *serm. 64.* qui est Sanctis Apostolis Petro, & Paulo, sic loquens ad intentum, & controuersiam, totam dirimens, si quæ potest esse. *Petrus enim cæteris eminet excellentia potestatis. Paulus excellentia prædicationis. Petrus Sol, Paulus Luna; Petrus Sol per collatam sibi diuinitus potentiam; Paulus Luna per collatam sibi cælitus sapientiam.*

In 13. sæculo pro mille vnus S Thomas Aqui-

28. nas *in opusc.* 1. quod est contra Græcorum, & Schismaticorum errores, & *in opusc.* 5. quod est in Symbolum Apostolorum, & *in opusc. de Regimine Princip. capite* 14. *& lib.* 3. *capite* 10. Maximè verò, & propius ad Intentum rem fermè totam concludens 2. 2. *q.* 33. *art.* 4. vbi in *solut. ad* 2. loquens de correctione Petri à Paulo facta, etiamsi dicat quod Paulus Petrum non reprehendisset, nisi aliquo modo par esset, quantum ad fidei defensionem, subdit tamen. *Sciendum tamen est, quod vbi immineret periculum fidei etiam publicè essent Prælati à subditis arguendi. Vnde, & Paulus qui erat subditus Petro propter imminens periculum scandali circa fidem Petrum publicè arguit.* Optimè etiam Papa Gregorius IX. *in epist. superius relata* Germanum Constantinop. Patriarch. Schismatis labe infectum redarguens, & dicens. *Primum, & præcipuum Ecclesiæ fundamentum, in quo sicut in capite alij omnes continentur Petrum esse.* Secundò Paulum in ipso authoritatis officium recognouisse, & ideo ad eum tanquam ad Primatem, & Euangelij Dominici fontem Hierosolymam venisset. Tertiò ipsi soli oues suas indiscretè Christum commisisse. Quartò claues regni cœlorum solum ipsum accepisse. Quintò propterea Christum pro ipso rogasse ne deficeret fides ipsius. Vnde sextò concludit per hæc verba. *Ex quo colligitur euidenter quod ad Sedem Petri omnis sit quæstio fidei referenda.* Hæc latiùs dixi, quia Antigonista noster ea non vidit, vel si vidit vidisse dissimulauit. Concinit Nicephorus Calixtus eiusdem sæculi author *lib.* 1. *Histor. cap.* 24. conuocans Petrum *Apostolorum Principem*, & *lib.* 2. *c.* 14. appellans *Antesignanum, & Primatem*. Et *cap.* 44. de Choro Apostolorum loquens. *Coryphæus itaque, & Princeps Chori eius est Petrus.*

In 14. sæculo solus sufficeret ad Anonymi,
29. pertinaciam infringendam, & rem totam firmiter comprobandam Ioannes XXII. Papa, qui in Bulla contra duos Antichristi præcursores Marsilium Paduanum, & Ioannem Iandunum, quam refert Bzouius *sub anno* 1327. *num.* 7. ex m. s. Bibliothecæ Vaticanæ plura dogmaticè scribit pro intento. Primo illà. *Isti Filij Belial dogmatizare præsumunt, quod B. Petrus Apostolus non plus authoritatis habuit, quàm alij Apostoli habuerunt, nec aliquis Apostolorum.* Et infrà. *Quod autem B. Petrus plusquam alij Apostoli authoritatis habuit ex prædictis concluditur euidenter. Certum est enim, quod maior est authoritas Pastoris, quam gregis. Petrus autem totius gregis Dominici generalis constitutus est Pastor, vt probatum est superius, quod de nullo alio Apostolo potest dici. Præterea constat, quod maior est potentia, vel authoritas non limitata, quam limitata. Omnes autem alij Apostoli receperunt authoritatem limitatam.* Et posteà subiungit de Petro. *Petro autem sine limitatione aliqua commisit curam Dominici gregis, cum sibi dixit. Pasce oues meas, pasce agnos meos. Item sibi soli*, &c. Et post alia ex D. Clementis authoritate concludit. *Non ipsorum Apostolorum par fuit institutio, sed omnibus præfuit vnus, scilicet Petrus.* Augustinus quoque Triumphus Anconitanus *in Summ. de Potest. Eccles. q.* 7. *art.* 2. *ad* 1. sic triumphat de Anonymo nostro. *Paulus fuit minor Petro, & maior, & æqualis. Minor quidem fuit potestate Prælationis, quia solus Petrus fuit Caphas, idest caput totius Ecclesiæ. Maior autem prærogatiua electionis, quia electus fuit à Christo post resurrectionem, &c. Sed æqualis fuit officio prædicationis, & fidei defensionis.* Et *q.* 20. *art.* 3. sic. *Dicendum, quod singulariter solus Petrus dicitur habere claues per immediatam commissionem, per immediatam donationem; per vniuersalem administrationem.* Noster Guido Carmelita Elnensis Episcop. *in Tract. de Hæresib. in* 3. *errore Græc. c.* 3. *& in* 15. *error. Armenor. c.* 15. *& in* 26. *eorundem Armenor. error. c.* 26. *& in* 1. *error. Vualdens. c.* 1. Petrus de Palude *in* 4. *Sententiarum dist.* 24. *q.* 6. dicens: *Potestas iurisdictionis, quæ ad regendum populum totu in suo fonte data fuit soli Petro, & in eo successoribus eius quando cura Ecclesiæ sibi soli commissa fuit, dicente Domino Ioan.* 21. 17. *Pasce oues meas. Hoc nulli aliorum dictum fuit, nec tunc, nec ante, nec post.* Durandus de S. Portiano *in* 4. *distinct.* 24. *q.* 5. Aluarus Pelagius *lib.* 1. *de Planctu Ecclesiæ artic.* 68. Ludolphus Carthusianus *in* 2. *part. Vit. Christi c.* 1. Cardinalis Bertrandus *in Tract. de orig. & vsu Iurisdictionum q.* 2.

In 15. sæculo Summus Pontifex Pius II. in Bulla anno 1463. data his verbis, quæ sola sufficerent, vt aduersarij ceruicem iugularent. *Pastor Primus ipse Christus fuit, & pastor bonus, qui posuit animam suam pro ouibus suis. Secundus Pastor Petrus extitit ab ipso Domino institutus, atque omni potestate dotatus, quæ ad benè regendum commissas oues necessaria dicitur.* Et infrà. *Quamuis plures per orbem Ecclesiæ institutæ fuerint, & plures Episcopi, idest plures greges, & ouilia plura, & Pastores plures, omnes tamen sub vno Pastore, & in vno Grege, atque ouili continebantur, sicut, & hodie continentur, quia vnus est Christi thalamus, vna sponsa, vnum ouile, & vnus Pastor, & omnium episcoporum vnus Episcopus Romanus Præsul beati Petri successor, & Iesu Christi Vicarius.* Inferius etiam; *Dedit ergò & regimen pacis amicum, idest Monarchicum sub B. Petro, & successoribus suis administrari, cuncta præcipiens, clauibus illi commissis, & cura gregis demandata.* Egregius Author noster Thomas Vualdens *tom.* 1. *doctrin. fid. lib.* 2 *art.* 1. *per* 7. *c.* agmen doctis Vuicleff. impugnans; dicit enim *c.* 3. de Petro, & Paulo loquens: *Attendat Vuicleff. Petrum maiorem, Paulum minorem fratrem, & hoc in potestate Apostolatus, in qua fuerunt omnes æquales*, & infrà; *Paulus in ministerio æqualis est, minor frater in comparatione culminis, &* inferiùs; *In comparatione ergò Pauli Petri prioratum accepimus; in comparatione autem Petri Pauli Posterioritatem quæramus*, & *c.* 6. præponit Petrum in ordine Apostolorum, *omnes ergò Apostoli fundamentum; sed post Christum Petrus fundamentum fundamentorum, & omnis Ecclesiæ fundamentum.* Celebris etiam Parisiorum Cancellarius Ioannes cognomento Gerson, qui in sermone quodam de Dominici circuncisione Petrum, ait, fuisse Papam; Paulum verò Cardinalem; seu, vt ait *in Tract. de appellat.* eius Theologum. En latissimum discrimen inter Petrum, & Paulum ab hoc clarissimo authore prædicatum. B. Laurent. Iustin. *in lib. de obed. cap.* 12. Card. Ioann. de Turrecremata *in summa de Ecclesia*, & quod magis est Concilium Florentinum *sess. vlt.* his verbis; *Definimus, sanctam Apostolicam sedem, & Romanum Pontificem in vniuersum Orbem tenere Primatum, & ipsum Pontificem Romanum successorem esse B. Petri Principis Apostolorum, & verum Christi Vicarium, totiusque Ecclesiæ caput, & omnium Christianorum

nerum Patrem, ac doctorem existere, & ipsi in beato Petro pascendi, regendi, & gubernandi vniuersalem Ecclesiam à Domino nostro Iesu Christo plenam potestatem traditam esse, quemadmodum etiam in gestis Oecumenicorum Conciliorum, & in sacris Canonibus continetur. Qua definitione cum nullo modo Paulus, sed solum Petrus referatur, manifestè infertur, solùm Petrum, & non Paulum Ecclesiæ Pastorem esse, alioquin ipsa manca, mutila, & trunca esset, quod nullus Catholicus fatebitur. Annumerandus etiam insignis Christianus Poëta Baptista Mantuanus noster *in oper. de sac. dieb. in Mense Iunio* Petrum, & Paulum, eorumque excellentias sic discriminans. De Petro quidem sic primò canens.

Nomen erat Petro Simon ab origine, sed cum
Vellet eum Deus esse basim temple ædificando
Fecit ei solida nomen de nomine petra
Posteritas, quia Rector erat, clauumque tenebat
Appellare Cepham voluit.

De Paulo verò sic:

Nomen & euasit Paulus, qui voce per Orbem
Intonuit tanta, vt Boreas audiret, & Auster
Ortus, & Occasus, maria vndique, & vndique terra.

Item Alphonsus Tostatus Abulensis Episcop. non solum in *c.16. Matth. q* 68. sed etiam in c.18. qu.86 Paulum Petro subditum dicens.

31. In 16 sæculo ingens admodum numerus est eorum, qui animosè pro hac veritate dimicarunt, præcipuè isti: Nicolaus Sanderus, Cardinalis Hosius, Gulielmus Lindanus, Ioannes Ekius, Thomas Stapletonius, Cardinalis Caietanus, Honuphrius, Thomas, Elisius, Grysaldus, Todorus Coctiua, Laurentius Arturus, Franciscus Turrianus, Petrus Canisius, Cardinalis Baronius, Dominicus Sotus, Dominicus Bañez. Aactius, & alij innumeri. Quibus annumerandus Summus Pontifex Gregorius XIII. qui in Pontificali Romano sub eodem Pontifice edito in quadam collecta pro consecratione Summi Pontificis sic habet: *Deus, qui Apostolum tuum Petrum inter cæteros Apostolos Primatum tenere voluisti, eique vniuersæ Christianitatis molem super humeros imposuisti*, & infrà; *In Thronum eiusdem Apostolorum Principis sublimamus.*

32. In 17. sæculo veritatem hanc prædicant Concilia duo Prouincialia Senonense, & Aquense, quæ referunt Andreas Duualius *in lib. de suprema Roman. Pontificis in Ecclesiam potestate.* & Iacobus Gualterius *in tabul. Geograph. sub hoc sæculo*, in quibus damnatur liber Anonymus contra Summi Pontificis authoritatem editus, Cardinalis Bellarminus, Franciscus Suarez, Nicolaus Coeffetheau, Hieremias Ferterius, aliique quàm plures expositores sacræ Scripturæ, & S. Thomæ, quos referre prolixum esset, & de quibus docti aliqui pro nostra causa pugiles.

33. Referri etiam possent Historici, Chronologi, & Annalistæ Ecclesiastici cuncti, qui rem summorum Pontificum seriem, nomina, gesta, historiamque referunt, nunquam S. Paulum Apostolum *Papam* nominarunt; alioquin si *Papam* cognouissent, vtique sea Pauli Summi Pontifices in Pontificum linea recenserentur, ita vt, qui Paulus primus ab ipsis diceretur, secundus diceretur, & qui secundus tertius, & tertius quartus, & quartus quintus, ac quintus sextus. Nec enim sicut Petro hoc obseruantiæ genus Paulo præstitère, vt ipsius nomine frui nollent. Vnde vel hinc agnosci potest disparitas Petri, & Pauli.

Quamuis autem Anonymus in epistol. quam ad Sanctissimum Dominum Innocentium scribit, suam sententiam rationibus non comprobandam dicat, ne opposita rationibus destituta, veluti irrationabilis, sicut aduersa, quæ illis orbata est, existimetur aliquibus comprobanda. Prima desumitur ex eo quod vt certa fides Orthodoxorum Summorum Pontificum, & Conciliorum definitionibus firmata tenet Petrus Apostulus constitutus fuit locis illis *Matth. 16. Io. 21. & Luc. 22.* Christi Vicarius, Ecclesiæ vniuersalis caput, & Pastor totius ouilis, & omnium ouium Christi: etiam ipsos Apostolos, aliosque discipulos comprehendendo. Vnde Caiet *in opusc. de auth. Pap. c. 3.* inquit, *Etiam ipsi Apostoli oues erant Christi, a quo statutum est, vt sit vnum ouile, & vnus Pastor.* Et infrà: *Petrus inuenitur ille vnus Paster, cui dictum est. Pasce oues meas, non has, vel illas, & reliqui inueniuntur vnius ouilis oues.* Cum ergò Paulus fuerit ouis ouilis Christi, membrum Ecclesiæ, & vnus ex fidelibus, quis hoc neget? Præsertim, cum ipse *ad Rom. 12.* se Ecclesiæ membrum appellet illis verbis: *multi vnum corpus sumus in Christo, singuli autem alter de alterius membra.* Proculdubio inferior erat summo Pastori, & capiti Ecclesiæ, ac omnium fidelium Petro, ac proinde non æqualis ipsi. Nec tollitur vis argomenti, si dicatur hæc, & testimonia adducta duntaxat probare, Petrum quidem Summum Pastorem, & Caput Ecclesiæ fuisse iure ordinario, non autem ipsum solum, præsertim ex speciali priuilegio, pro Paulo contingebat. Hoc enim, quod attinet ad particulare priuilegium Paulo concessum, cum Aduersarius illud non probet, reiiciendum est vt figmentum. Præsertim, cumque pro illo confirmando affert subobscura, & ambigua sint; illa verò, quæ pro Primatu indiuiduali Petri allata sunt liquida, & manifesta, & iuxta *l. vlt. C. de compens.* liquidum non compensetur per non liquidum, sed solum per liquidum. Quoad aliud verò, constat soli Petro singularissimè, & priuatiuè, quoad omnes alios concessam fuisse supremam hanc, & monarchicam potestatem super totam Ecclesiam, & omnia ipsius membra. Equidem prima ex testimoniis Conciliorum, & Patrum relatis, quorum plura expressis verbis id demonstrant; alia verò, & si id non exprimant, tamen ex contextu, & intentione loquentium; id etiam denotare manifestè conuincitur. Secundò, quia solùm priuilegium ad personam, de qua in ipso sermo extenditur, vt communiter Iuristæ. Hoc verò priuilegium Primatus Petri super totam Ecclesiam ipsi tantùm, & ipsius successoribus legitimis concessum fuisse suadetur ex eo, quod illud Matthæi 16. *super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam, &c.* concessum ipsi fuit, eò quod aliis aberrantibus, circa Christi personam ipse solus dixit: *Tu es Christus filius Dei viui*, & illud Lucæ 22. *Tu aliquando conuersus confirma fratres tuos*, ideò etiam illi concessum, quia solùm illi dictum; *Ego autem rogaui pro te, vt non deficiat fides tua.* Et illud Ioan. 21. *Pasce agnos meos, & pasce oues meas*, ex eo etiam illi datum, quia præmissum fuit: *Tu scis Domine, quia amo te.* Hæc enim omnia denotant priuilegij singularitatem, vt etiam Iuristæ communiter loquuntur. Tertiò, quia dictio illa *Tu*, qua vtitur Christus cum Petro loquens locis relatis ex Matt. 16. & Lucæ 22. *est personalissima*, & demonstratiua 34.

ad oculum, vt habent Iuristæ, specialiter Steph. Gratia. *in decis. March. decis.* 51. *numero* 28. Barbosa *in tract. de dictionibus dict.* 411. & sequitur Rota *decis.* 101. *num.* 3. *&* 8 *part.* 5. *recent.* Ergo singularissimè, & indiuidualissimè Petro, & ipsius successoribus, non autem aliis concessum est hoc priuilegium. Quartò, quia vt communiter iidem Iuristæ astruunt, forma legis, priuilegij, vel rescripti in indiuisibili consistit, & est omninò indiuidua, & singularissima, vt notatur *in l. si veritas C. de fideicom.* Tiraq. *de iure maritis, glos.* 6. *num.* 4. Molin. *de primog. lib.* 2. *cap.* 9. *n.* 17. Flamin. Paris. *de resignat. benef. lib.* 8. *q.* 8. *num.* 94. Gonzalez *ad reg.* 8. *Cancel. glos.* 18. *num.* 76. *cum seqq.* Pereira *de potest. eligendi cap.* 7. *numero* 13. *propè fin.* Escobar *de ratioc. cap.* 11. *num.* 19. & alij vulgariter. Cum ergò iis locis Christus tradat formam regiminis Ecclesiæ, scilicet sub vno Petro, vt etiam concorditer supponunt Patres, & Doctores proculdubio denotatur eam omninò indiuisibiliter, & solitariè competere Petro. Quintò, quia etiamsi in Sacra Scriptura solum habeatur *Verbum caro factum est*, & quod filius factus sit homo, non verò habeatur expressè, quod solus filius sit factus homo, aut solum Verbum factum fuerit caro; nihilominus, vt de fide tenetur, etiam stando in terminis Sacræ Scripturæ, quod solum Verbum diuinum, non autem Pater, vel Spiritus Sanctus carnem assumpserit similiter quamuis in sacra Scriptura non dicatur expresè Deum non produxisse duos mundos, sed tantum sit sermo in illa de productione vnius mundi; nihilominus de fide quoque censetur, etiam in terminis sacræ Scripturæ, quod non sint duo mundi, sed vnus duntaxat. Pariter, cum Christus in institutione Baptismi dixerit: *baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti*, etiamsi non dixerit solùm, aut duntaxat *in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti*, nihilominus de fide certum est, quod si quis baptizaret etiam in nomine B. Virginis, aut alterius sancti N. talis forma non teneret. Similiter ergo in præsenti, etiamsi in testimoniis relatis non exprimatur, quod soli Petro, & non alij concessum sit priuilegium Primatus in Ecclesiam, censendum erit soli ipsi singularissimè, & indiuidualiter, eiusque successoribus, non alij cuicunque concessum esse.

35. Secunda ex eo desumitur, quod cum ad probandum valorem alicuius gratiæ, seù priuilegij necesse sit tempus ipsius concessionis assignare, vtpotè de ipsius substantia, prout colligitur ex *l. non solum §. ferendum ff. de oper. non. nunciat.* & ibi Bar. aliisque Iuristis, quæram ab Anonymo nostro, quo tempore Christus priuilegium hoc Primatus Ecclesiæ, ac paritatis cum Petro Paulo concesserit. Et quidem cum omninò irrationabile sit aliquod tempus ante ipsius conuersionem pro hac concessione designare, cum tunc Paulus Christi iratus hostis, & Ecclesiæ Dei acerrimus impugnator esset, solùm à conuersionis tempore incipere debemus. Et primò, quod Anno Christi 36. quo conuersio Pauli contigit talem à Christo gratiam non susceperit, ex eo conuincitur, quod tunc Christus munus, ad quod ipsum destinabat designans Actor. 9. solùm dixerit; *Vas electionis est mihi iste, vt portet nomen meum coram Gentibus, & Regibus, & filiis Israël, & ego ostendam illi quanta oporteat eum pro nomine meo pati.* In quibus nullo prorsus modo includitur talis concessio. Nec ipse aliquando id dixit. Potius, prout ex eod. Actor. cap. 9. constat cum tentaret se posteà iungere Christi Discipulis, omnes timebant eum non credentes, quod esset discipulus, ità vt necessarium fuerit, vt Barnabas eum apprehensum duceret ad Apostolos, vt pro Christiano ab ipsis haberetur. Pariter nec hoc contingere potuit ante annum Christi 39. quo Hierosolymam venit, *vt videret Petrum*. Vt enim supra visum est Petrum adiit communicandi Euangelij cum ipso, causa, *ne fortè*, vt ipse inquit, *in vacuum curreret*, quo denotatur tunc omninò subditum, & inferiorem Petro fuisse, non ipsi æqualem. Maiori veritatis apparentia id dici potest de anno Christi 44. quo Paulus iturus euangelizatum gentibus raptus est vsque ad *tertium Cælum*, maximè si per illud *Cælum* Empireum, quod est beatorum sedes intelligatur cum Damasceno, Theophyl. Pomerio. S. Thoma, & aliis passim. Sed nec hac occasione hanc gratiam ipsi concessam fuisse ex eo conuincitur, quod nunquam ipse hoc affirmauit, prout necessarium videbatur, vt Euangelium quod prædicabat maius pondus authoritatis haberet. Præsertim quod de tempore raptus loquens solùm dicit 2. Cor. 10. Audiuisse *arcana verba, quæ non licet homini loqui*, quod de cognitione Angelorum, dotibus gratiæ, & gloriæ intelligitur prout exponit Gregorius: Vel de Paradisi pulchritudine, & sanctorum gaudiis, prout autumat Theodoret. vel de ordine diuinæ prædestinationis, seù reprobationis, præsertim Gentium, cuius specialis prædicator erat, prout Baronius putat; vel denique de arcanis redemptionis, ac Euangelij Christi ministeriis prout alij existimant. Vnde postea anno sequenti missus est aliis Christi discipulis cum Barnaba ad prædicandum Gentibus, iuxta historiam *cap.* 13. *eorund. Act. Apost.* ex qua vt supra probatum manet, potius infertur ipsum omninò subditum, & inferiorem aliis esse, & nullo modo supremum Ecclesiæ Pastorem: præsertim cum Spiritus Sanctus dicat: *Segregate mihi Paulum, & Barnabam in opus, ad quod assumpsi eos.* Quod, vt constat ex contextu ipsius Capitis, & dixi supra solum erat prædicare Euangelium per Orbem. Similiter, cum anno sequenti, qui erat Christi 45. solus Petrus Romam veniens ex Antiochia Romanam cathedram constituerit, & primam epistolam ad fideles dispersos per Ponthum, Galatiam, Cappadociam, Asiam, & Bithiniam scripserit, Marcumque Alexandriam miserit, Euangelio ab ipso conscripto approbato, cum in iis nullas partes Paulus in Syria occupatus, haberet manifestè etiam elicitur, nec tunc hanc à Deo gratiam obtinuisse. Idem dicendum de sequentibus annis 46. 47. 48. 49. 50. quibus solùm prædicationis munus obiisse sacra pagina describit, nihil commemorans de summo ipsius in Ecclesia principatu ab Anonymo confictо. Vnde postea anno Christi 51 ad Concilium Hierosolymitanum ab Antiochia cum Barnaba mittitur vbi erat in synodo nihil decidens, sed audiens, quæ à Petro decidebantur, eaque posteà ad Antiochenses deferens, quæ, iuxtà notata superiùs, potius euincunt nihil ad Paulum spectasse Primarium regimen Ecclesiæ. Quod confirmat acris contentio inter ipsum, & Barnabam eandè orta, quæ nullatenus contingeret si Paulus totius Ecclesiæ gubernacula teneret. Si enim

sic

sic esset, Barnabas humilis, & Sanctus, ipsi, vt dicebat, morem gereret, non contentiosè resisteret. Sequentibus porro annis à 52. Christi vsque 58. & si Paulus in Orbis peregrinatione, ac Euangelij vbique Gentium prædicatione laboraret, quod tamen Romanum Papatum sicut Petrus a Christo acceperit omninò sine fundamento in pagina sacra, aut aliis scriptoribus dicetur. Quamuis autem anno Christi 59. Romam peruenerit vinctus, Petro ab Vrbe absente, (quod Claudius Imperator sub anno Christi 51. Roma expulerit Iudæus) qua occasione congruum videbatur, vt hæc authoritas ipsi concederetur ob supremi Pastoris absentiam, tamen nihil de hoc in Sacra Scriptura *Act.* 28. vbi de hoc aduentu Pauli Romam mentio repetitur, neque in aliis Ecclesiasticis, aut etiam prophanis historiis aliquid ad intentum cernitur. Et, quod mirum est, cum eo capite 28. dicatur Paulum cùm primò Romam attigit Iudæos ad se vocasse, ipsosque ad eum conuenisse, quod tamen Christiani ad eum, vel inuisendum accesserint, nihil prorsus ibi habetur. Quod si ipse supremum Ecclesiæ caput, vt alter Petrus, esset, vtique fideles omnes ipsum reueriti essent, & Lucas Actor. Apostolic. Author id non tacuisset. Narrans quidem hunc casum, secundum aliquos, idem Paulus 2. *ad Timoth.* 4. inquit: *Dominus mihi astitit, & confortauit me, vt per me prædicatio impleatur, & audiant omnes gentes, & liberatus sum de ore Leonis*, idest Neronis, vt plures exponunt. Sed hæc tantum probant in hac sua tribulatione Dei adiutorium speciale habuisse, non tamen, quod similis Petro in Ecclesiæ regimine constitutus esset. De sequentibus annis, quibus epistolas ad Philippenses, Ephesios, Colossenses, Philæmonem, & Hebræos scribebat, variasque Prouincias, ac nominatim Hispaniam Euangelizando peragrabat, quod hanc dignitatis prærogatiuam acceperit, futiliter, & inaniter dicitur, cum nullum, vel leue fundamentum ad id afferri possit. Redierunt posteà Petrus, & Paulus Romam sub anno Christi 68. vt collabentem penè Ecclesiam ob Neronis inceptam persecutionem instaurarent, & Simoni Magno, ac Apollonio Thianæo opponerentur. Sed, quod hoc tempore. Primatus hanc dignitatem Paulus acceperit omninò gratis, & sine vlla veritatis specie effigiatur. Præsertim, cum in concertatione cum Simone Mago habita, prout supra visum est ex D. Antonin. Paulus Petro dixerit Principatum agnoscens. *Meum est orare, tuum est imperare.* Et cum postea, anno sequenti ad martyrium ambo ducerentur, iuxta dicta etiam supra, Paulus Petrum vocauerit *fundamentum Ecclesiarum, & Pastorem ouium Christi*; Petrus verò Paulum *Prædicatorem bonorum, & ducem Iustorum.* Nullum ergo superest tempus quo Pugil noster hanc Primatus dignitatem Paulo concessam fuisse confingere possit.

Similiter expendendum quod quemadmo-
36. dum argumenta, quæ probant Deum esse, probant etiam *vnum* esse ita vt *Numinum pluralitas*, sit *Numinum nullitas*, prout ex Athanasio *Orat. contra Idol.* eliciunt diligentiores Polytheismi impugnatores, sic etiam omnia argumenta, quæ probant in Ecclesia debere esse aliquem Iudicem controuersiarũ fidei, seu supremũ Pastorem, probant etiam eum debere esse solùm vnũ. Id porro constat in argumento illo petito ex modo regiminis, qui est *Monarchia.* Implicat enim eam esse vbi sunt duo Rectores, aut Gubernatores, etiamsi fingatur, vt Anonymus fingit, in eis esse vnam numero potestatem; cùm enim in eis sint duæ diuersæ volũtates, oportet quod id illis potius Aristocratia, quam monarchia consetuetur. Si dicatur miraculosè à Deo effectum fuisse vt vna indiuisa, & numerica potestas vtrique Apostolo attributa sit prout aduersarij autumare videntur, certè vel tyrones Theologi in ipsos insurgent, quod miraculum nouum à sæculis inauditum, & sine necessitate confingant, & vnam veluti naturam indiuisæ Pontificiæ dignitatis in duabus realiter discretis suppositis consistentem. Si vlterius dicsot veram monarchiam cum voluntatum diuersitate constare posse, alioquin Christi Monarcha non esset, cum in illo duæ voluntates diuina, & humana reperirentur: admittendum dumtaxat id est, quando inter illas subordinatio vnius ad aliam prout in Christo contingit daretur, etsi hoc pacto in Petro, & Paulo constituuntur, vtique cessabit quæstio, iam enim Paulus Petro subiectus esset, ac proinde non æqualis cum ipso authoritatis. Dicere autem Pauli voluntatem nedum diuersam, sed nec subordinatam Petri voluntati esse, & nihilominus ex vtroque fieri potuisse vnum caput, & Monarcham Ecclesiæ, merum, & inauditum commentum est. Et in alio, quod etiam communiter additur ex eo, quod si essent duo Summi Pontifices posset esse dissensio inter illos, prout de facto fuit in Petro, & Paulo ratione cessationis legalium. Quid enim (Anonymum conueniam) si cum Petrus Marcum Alexandriam mittere volebat, diceret Paulus, mittendum non esse? Cui staret Ecclesia? vtrique? contradictio est Petro? Ergo Paulo superior. Paulo? Ergo supra Petrum. At tu dicis, neutrum alteri anteferri. Neutri ergo stare poterat. Rectè ergo dictum est, quod Papatus *binitas, nullitas* est. Vide, si attides consecutio. Vtinam non ita. Item in alio, quod sumitur ex vnitate Ecclesiæ, vt quemadmodum Ecclesia est vna, ita & caput ipsius tantum debeat esse vnum. Accedit, quod, si Ecclesia habuisset; vel per breue tempus duos Summos Pontifices, non posset dici tota pulchra, sed biceps, & mõstruosa, vtpotè quæ haberet duo capita, & duos sponsos. Vnde Gregor. IX. in epist. relata Petrum solùm Regni Cælestis claues accepisse, *cum vnus*, inquit, *sit Dominus, vna fides, vnum baptisma, vnum principium, vnum corpus Ecclesiæ militantis, & corpus cum pluribus capitibus monstruosum.* &c. Et Bonifacius VIII. in Extrauag. *Vnam sanctam de maior. & Obed. Igitur Ecclesiæ vnius, & vnica vnum corpus, vnum caput, non duo capita, quasi monstrum, Christus videlicet, & Christi Vicarius Petrus, Petrique Successor.* Ex eo etiam, quod duos Sponsos Summos Pontifices, vel per instans habuisse dicatur, & ipsos veluti bigamos, & ipsam quasi spiritualiter diuersam fuisse, conuincetur, nec sine iniuria. Si porrò istis obiiciet Annonymus, quod salua Monarchia in Romano Imperio, quondam plures essent, qui Imperatores, vocabantur, nihil faciet; cum constet illos diuersis Regionibus, Gentibus, negotiis, bellisque præfuisse, cum dominij partitione; & quod magis est, minoris ad maiorem, asciti ad asciscentem quadam subiectione; & (quod Summum) magna scissionum, tumultuum, ac

seditionum confusione. Etenim, vt rectè ille: *Nulla fides regni socijs, omnisque potestas impatiens consortis*, &c. vel notet Romulum, & Remum; Iulium, & Pompeium; Octauianum, & Antonium; & videat, an sibi placeat, similia discrimina à sapientissimo Ecclesiæ artifice præpedita non fuisse, aut imperfectam, & mancam Monarchiæ œconomiam illi prouidisse.

37. Quæ verò Aduersarius Annnymus pro sua singulari sententia affert, ex Lutheri penu, & Marco Antonio de Dominis malæ notæ authore, magna ex parte forsan mutuam, leuidensia sunt contra relata fundamenta. Et vt vno verbo cunctis satisfiat, illud animaduertendũ, quod nullus ex iis, quos pro se ex Patribus adducit, rem hanc ex professo disputarunt; sed solùm obiter, incidenter, encomiasticè, & panegyricè, ac concionatorio modo Apostoli Pauli excellentissimam Sanctitatis prærogatiuam extollentes. Cuius signum est, quod plura ex illis applicantur vniuersaliter omnibus Apostolis, qui sæpissimè vocantur *Principes Ecclesiæ*, vel *Orbis Columnæ, fundamenta, lapides fundamentales, Rectores*, & *Pastores Ecclesiæ*. Ex quibus si arguens consequenter loqui vellet, inferre etiam posset fuisse Apostolos omnes Summos Pontifices Ecclesiæ Romanæ. Quod maximè cernitur in Iacobo Apostolo fratre Domini cognominato, de quo Clemens Rom. Chrysostomus, Laurentius Iustinianus, & plures alij similia fermè encomia protulere. Idem dicemus in sequentibus de Barnaba. Et de Ioanne Apostolo, & Euangelista plura pariter reperiet curiosus lector. Idem de Summis Pontificibus, Conciliis, & Doctoribus similiter ab eo coaceruatis intelligendum. Expendi etiam oportet in præfatis Summorum Pontificum, & Patrum testimoniis, nunquam Paulum à Petro segregatum appellatum fuisse *Petram, vniuersalis Ecclesiæ Caput, seu Pastorem Supremum, Romæ primum Antistitem*, vel aliis similibus Epithetis, quæ iidem Pontifices, & Patres eidem Petro etiam seorsim à Paulo attribuunt. Nihil ergò ex testimoniis pro se relatis ad intentum elici valet, cum quæstio iam sit theologico sensu, ac rigore agitanda. Sed sigillatim singulis obuiandum, vt vel aduersarij prolixæ importunitatis satisfiat.

38. Et primò libr. *Const. Apostolic.* S. Clementis Papæ attributus vanè, & inutiliter affertur. Constat enim, ab Hæreticis vitiatum, vel saltem apocriphum esse, prout elicitur ex Epiph. *hæres.* 30. dicente, Ebionitas hæreticos deprauasse ea, quæ Clemens Romanus de Gestis S. Petri scripserat, idque agnoscunt Græci in Concil. Trullan *cap.* 2 & speculantur Baronius *sub anno* 102. Bellarm. *de Scriptorib. Ecclesiast. in Clem. Rom.* Cornelius à Lapide *in Act. Apost. cap.* 15. *vers.* 2. & alij, idque suadetur ex eo, quod Author ipsius libri dicat omnes duodecim Apostulos per Orbem dispersos Hierolymitano Concilio, vbi de obseruantia legalium agebatur, adfuisse, Mariam Magdalenam non fuisse Mariam sororem Lazari, quartas nuptias esse libidinẽ, & manifestam impudicitiam, seruandùm sabbatum sicut Dominicam, Iacobum fratrem Domini, & primum Episcopum Hierosolymorum esse extra numerum Apostolorum, & alia similia absurda.

39. Dato autem, & non concesso, quod liber iste S. Clementis Pap. legitima proles esset, adhuc nihil pro suo intento habebit Anonymus, cum quo pugnamus. Etenim prætetquam ex ipso *lib.* 8. *cap.* 4. & *lib.* 6. *cap.* 8. plura colligunt aliqui nostræ sententiæ præclari propugnatores, quæ ipsis relinquimus, verba illa ex *lib.* 7. *cap.* 47. quæ obiicit, scilicèt (iuxta versionem Turriani) *Ecclesiæ verò Romanæ Linus Claudiæ filius primus à Paulo, Clemens verò post mortem Lini secundus à me Petro ordinatus est*, solùm suadent S. Linum à Paulo ordinatum fuisse Episcopum Coadiutorem Petri in administratione Pontificatus, præsertim tempore, quo ipse Petrus à Roma abesset, Petrum verò ordinasse Clementem vel ad idem munus, vel vt ipsi in Papatum succederet? fuisse enim Linum, Cletum, immò etiam Clementem Episcopos Romæ Coadiutores Petri, vel ex vno Annalist. Coryphæo Baronio *sub anno Christi* 69. colligitur, vt alios omittamus. Hæc autem Lini ordinatio sicut, & alia Ignatij eo loco recensita Paulo competebat, vel ob Apostoli dignitatem, cum constet Ioannem in Asia, & Iacobum in Hispania plures Episcopos ordinasse, vel ex voluntate, & consensu Petri, vel saltem cum subordinatione ad ipsum, vtpotè Summum, & Primarium Pastorem, & sanè, si ex eo quod Paulus Linum Romæ Episcopum ordinauerit, elici valet, Paulum Episcopum Romanum extitisse, pari licentiá dici etiam posset Antiochenum quoque Episcopum fuisse, siquidem eodem loco dicitur Ignatium Antiochenum Antistitem à Paulo ordinatum fuisse. Quis autem sanæ mentis Author vnquam Paulum Episcopalem Sedem Antiochiæ habuisse fatebitur? Legendus relatus Turrianus, qui etiam circa illud *lib.* 8. *cap* 33. (quod etiam Anonymus noster notat) *Ego Paulus & ego Petrus constituimus*, inquit, positum esse nomen Petri, œconomicæ, modestiæ, humilitatis, & vrbanitatis causa, iuxta consilium ipsius *in Epist. ad Rom.* 12. dicentis *honorem inuicem præuenientes*: præsertim cum sublatus esset iam scrupulus eodem libro *cap.* 4. vbi sic: *Nos igitur duodecim Apostoli Domini, qui vnà sumus, has vobis constitutiones de omni Ecclesiastica forma indicimus præsente Paulo vase electionis, & Coapostolo nostro, & Iacobo Episcopo, ac reliquis Presbyteris, & septem Diaconi. Ego igitur Primus Petrus, dico.* Quibus verbis inter duodecim Apostolos, & Paulum ipsum Petrus vocatur, & loquitur Primus. Vnde ipse Clemens *in Epist.* 1. *ad Iacob. Fratrem Domini*, quæ maioris authoritatis est quàm liber Apostolic. Constit. sic inquit Petri Primatum super cunctos Apostolos exprimens: *Notum sibi facio Domine quia Simon Petrus qui vera fidei merito, & integra prædicationis obtentu fundamentum esse Ecclesiæ definitus est: qua de causa etiam Domini ore diuino cognominatus est Petrus, qui fuit primitiæ electionis Domini, Apostolorum Primus.* Alia de hoc Clemente vrgent disserti alij veritatis Pugilles.

40. Immeritò etiam S. Lucius Pap. pro parte aduersa ab Aduersario nostro notatur. Ex eo enim quod in epistola ad Galliæ, atque Hispaniæ Episcopos dicat: *Hæc sancta, & Apostolica mater omnium Ecclesiarum Christi Ecclesia, quæ per Dei omnipotentis gratiam à tramite Apostolicè traditionis nunquam errasse probatur, nec hæreticis nouitatibus deprauata succubuit, sed vt in exordio normam fidei Apostolica percepit ab*

Authoribus

Authoribus suis Apostolorum Christi Principibus, solùm sequitur Rom. Ecclesiam normam fidei Apostolicæ percepisse tùm à Petro, tùm etiam à Paulo. Diuersimodè tamen quia à Petro veluti à primo Pastore, à Paulo verò vt ab egregio concionatore: Petri potestate, & authoritate Pauli sapientia, & Doctrina. Vnde ipse Lucius in principio eius Epistolæ hoc agnouisse videtur eum Romanam Ecclesiam *B. Petri Apostoli Sedem* compellat. *Litteras*, inquit, *dilectionis vestra, quas ad Beati Petri Apostoli Sedem pro vestri causa negotij misistis.* Non eam Pauli, aut Petri & Pauli, sed solius Petri Sedē cognominat.

41. Nec maius pondus authoritatis habet, quod ex *epist.* 3. B. Anacleti Pap. adducitur, videlicèt: *Adhibita est etiam societas in eadem Romana Vrbe Beatissimi Apostoli Pauli vasis electionis, qui vno die, vno quoque tempore gloriosa morte cum Petro sub Principe Nerone agonizans coronatus est, & ambo Sanctam Romanam Ecclesiam consecrarunt, aliisque omnibus Vrbibus in vniuerso Mundo eam sua presentia, atque veneranda triumpho pratulerunt.* Hæc enim societas Pauli cum Petro in Romanæ Ecclesiæ consecratione malè arguit Primatus, seu Pontificatus Romani communionem, nisi solùm in præsentia, doctrina, morte, & triumpho, provt ex ipsis Anacleti verbis infertur. Idque colligitur ex anterioribus eiusdem Epistolæ verbis, vbi in iis quæ in ea Epistola decernit, inhæret statutis à Beato Petro singulariter nominato, & à reliquis Apostolis, Paulo non expresso, & à B. Clemente Papa quod satis denotat diuersimodè consecratam fuisse Romanam Ecclesiam à Petro, quàm ab aliis Apostolis Paulo quoque. Ipsius hæc sunt verba. *Quantum hactenus de his à B. Petro Apostolo, & à reliquis Apostolis, ac beato Clemente nostro sancto pradecessore, & martyre nominus statutum.*

42. Referuntur à S. Victore Pap. *epist.* 1. hæc *licèt Ecclesia, in qua S. Apostolus residens docuit quodammodo nos gubernacula teneamus, tamen profitemur nos honore, & sanctitate minores esse.* Sed ea nec in Epistolis eiusdem Victoris inueniuntur, nec ingenium vti mediocriter probant. Si vis aliqua fiat in verbis illis eiusdem Epistolæ, videlicèt nisi Apostolorum *suorumque Successorum terminos transgredi*, &c. quibus denotat Romanos Pontifices Apostolorum successores esse, ac proinde etiam Pauli, animaduertatur, ibi loqui Victorem de omnibus Apostolis, propterea enim dixit in antecedentibus, *ita constitutum liquet à tempore Apostolorum.* Si ergo propterea existimatur Paulus Romanus Pontifex, quia Victor dicat Antistites Romanos successores esse Apostolorum, pariter de omnibus Apostolis affirmari id posset, ac proinde non duos tantùm, sed duodecim simul Romanos Pontifices extitisse. Facessat hæc fabula.

43. Exigui etiam momenti sunt verba illa Siricij Pap. *in epist.* 1. *ad Himer. Tarracon. Episcopum* (quæ etiam habentur in Epist. 9. Simplicij Pap. ad Zenonem. Imperat.) videlicet. *Si ergo Beatus Propheta ad lugenda populi peccata non sibi ait lachrymas posse sufficere, quanto nos possumus dolore perccili, cum eorum qui in nostro sunt corpore compellimur facinora deplorare? Pracipuè quibus secundum beatum Paulum, instantia quotidiana, & solicitudo omnium Ecclesiarum indesinenter incumbit.* Quid enim inde? nunquid propterea Romanæ Ecclesiæ Paulus Summus Pontifex erit? Eadem sanè facilitate dici posset Ioannem, Iacobum, & Iudam Apostolos pariter eiusdem Ecclesiæ Antistites fuisse, cum sæpius Pontificea eorum instituta sequi profiteantur. Æquiùs expenderet Anonymus noster eiusdem Siricij verba circa initium eiusdem Epistolæ. *Portamus onera omnium, qui grauantur, quinimò hac portat in nobis beatus Apostolus Petrus, qui nos in omnibus, vt confidimus, administrationis sua protegit, & tuetur heredes.* Quibus solius Petri hæredem se nominat, non Pauli.

44. Leuissimum quoque quod ex Adriano 2. Pap. *in epist. ad Imper. Basilium* affertur: ibi enim solùm memoria extat Principum Apostolorum, & ipsorum Sedis Romæ. Hæc enim, iuxta dicta solùm suadent eam Sedem à Petro, & Paulo, diuersimode tamen, vt explicatum est, & in sequentibus dicetur, erectam. Notatur insuper alia eiusdem Adriani epistola ad eundem Basilium Imper. in qua etiam Roma vocatur *Petri, & Pauli Apostolorum Sedes*, & quæ lecta fuit in 8. Synodo Constantinop. 4. act. 1. iisdem verbis relatis. Quæ etiam habent eundem sensum, prout indicatur in eadem *Action.* 1. vbi Petrus. *Apostolorum eximius* compellatur, Paulo nec nominato.

45. Epistola Acacij ad simplicium omninò abs re adducitur, nihil enim prorsus ex illa excipiet lector pro aduersa parte. Idem est iudicium de epistolis Ioannis 8. scilicet 169. 181. 202. & 219. quæ referuntur quasi eidem parti aduersæ adstipulantes. Ac de Epistola Nicolai I. ad *Aduentium Episcop. Metens* & S. Bernat. *ad Eugen. Pap.* & Ioann. Sarisburgeos. de nugis Curialium *lib.* 8. *cap.* 23. Item de Epistola Leonis I. *ad Theodoretum*, quæ est 61. *in* 2. *tom. Concil.* vbi potius video contrarium, scilicet, quod Roma appelletur *Sedes Petri*, Pauli nulla mentione facta. Item de Epistula Innocentij I. ad Concil. Mileuitanum, quæ est 93. inter epistolas Augustini. Quid enim infert Anonymus ex eo, quod Innocentius in ea dicat: *Diligenter, & congruè Apostolico consulitis honori, honori inquam illius, quem prater illa, qua sunt extrinsecus, solicitudo manet omnium Ecclesiarum.* Nunquid ex eo inferri valet: Ergo Paulus fuit Pontifex? Vnde locus? Solus Petro id tribuere videtur idem Innocentius inferius dicens: *Non nisi ad Petrum, id est sui nominis, & honoris authorem referre debere*, &c. *quod per totum mundum possis omnibus Ecclesiis in commune prodesse.*

46. De sermone S. Leonis Papæ *in Natali SS. Apostol. Petri, & Pauli*, & si latissimè expendatur ab Aduersario in suæ sententiæ fauorem, nihil vsque ad hæc tempora Catholici hauserunt, nisi Romanam Ecclesiam, cum Petrum, tum Paulum sui authores, patres, promotores, & prouectores agnoscere. Inæqualiter tamen, & hierarchico modo, iuxta dicta, Petrum quidem ratione potestatis, & authoritatis Primatus Ecclesiæ; Paulum verò ratione doctrinæ, & prædicationis; vtriusque etiam sanctitate, conuersatione, & sanguinis eius in Vrbe effusione. Quæ etiam differentia inter Petrum, & Paulum à Leone cognita fuit, vt loca ex ipso supra relata manifestant. Nec ex eo, quod dicat Leo *in eo sermone: Isti sunt Patres tui, verique Pastores* inferri vllatenus potest, Paulum æquè, ac Petrum Ecclesiæ gubernacula tenuisse. Tum, quia

Apostoli

Apostoli omnes Ecclesiæ Pastores in Missæ præfatione nuncupantur illis verbis: *Eisdem contulisti præesse Pastores.* Tum, quia, cum Pastoris nomen à pascendo dicatut, cum Apostoli cuncti fideles omnes ex vi Apostolici muneris pascere possent, Pastores abs dubiè Ecclesiæ dicuntur. Quod idem S. Leo dicat: *Illi sunt, quos electio pares, & labor similes, & finis fecit æquales*, solum etiam euincit ipsos, quoad Apostolorum, & Apostolorum munia dumtaxat, non impares, aut dissimiles extitisse, non quoad Ecclesiæ primatum. Siquidem ipse Leo *ser.* 3. *de Assumpt. sua*, & maximè *ep.* 87. *ad Episcopos Prouinc. Viennensis cap.* 1. rotunde, & disertè ait, Petrum omnibus Apostolis, Patribus, & doctoribus præpositum esse, & in consortium indiuiduæ vnitatis assumptum, idest, quod, quemadmodum Christus primum, & vniuersale Ecclesiæ caput est, sic & Petrus post ipsum Vicaria authoritate. Quod dixerim contra Marcum Antonium de Dominis, qui in hunc locum Leonis impegit Ducatum præbens Anonymo concertatio nostro.

Pro quo animaduertendum inter Apostolorum omnium priuilegia hæc iure à Theologis recenseri. Primò esse Christi Legatos, veluti à latere, idest ab ipso missos, iuxta illud Matth. 28. *Euntes docete omnes gentes*, adiuncto illo 2. Corinth. 20. *Pro Christo legatione fungimur.* Secundò, prædicare Euangelium in toto orbe, iuxta illud relatum: *Docete omnes gentes:* & ad Roman. 1. *Ad obediendum fidei in omnibus gentibus.* Tertiò, scribere Libros Canonicos: Vnde Paulus hunc dignitatis, & potestatis suæ titulum suis præfigit Apostolis, dicens. *Paulus vocatus Apostolus*, vt faciunt modò Legati dicentes. *Nos N. Dei gratia Legatus*, &c. Hoc etiam pacto Ioannes, Iacobus, & Iudas libros canonicos ediderunt. Quartò fundare vbique Ecclesias, & creare Episcopos, & Presbyteros, &c. pro ipsis, ac pascere, & regere cunctos fideles doctrina, & fide vbique gentium Hierarchico tamen modo, & cum obedientia, & subordinatione ad Petrum, qui propterea cap. 10. Matth. inter Apostolos non solùm ponitur primus, sed etiam vocatur *Primus* illis verbis, *Duodecim Apostolorum nomina sunt hæc. Primus Simon, qui dicitur Petrus*, &c. Non enim dicitur *Primus* ætate, quia eo senior erat Andreas, teste Epiphanio *heres.* 51. *sub med.* non etiam vocatione, quia prior eo vocatus à Christo fuit Andreas, vt patet *Ioann.* 1. non etiam dilectione, qui præ omnibus à Christo dilectus fuit S. Ioannes, ideóque in vltima Cæna ipse in pectore Christi recubuit. Superest ergo, vt Petrus Apostolorum sit *Primus* excellentia, & authoritate, quia scilicèt eorum fuit Caput, superior, & Rector. Vnde poterat aliis Apostolis quasi superior præcipere, & si errarent eos corrigere; & si dissiderent, eiusdem erat lites eorum dirimere; onera insuper, & Prouincias cuique distribuere. Ita S. Cypr. *lib. de Vnit. Eccles.* Vnde rectè infert Cornelius à Lapide *in Epist.* 1. *Petri cap.* 5. circa illa verba. *Qui in vobis est*, Apostolos fuisse totius orbis Episcopos, & Pastores quod tamen sic accipiendum, vt veluti in actu primo, seu habitualiter tales essent, non actualiter, & in exercitio nisi subordinatè illi cui dictum est à Christo *super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam, & tibi dabo Claues*, &c. *& quodcunque ligaueris*, &c. *& pasce oues meas*, &c. *& confirma fratres tuos*, &c. Addit idem Cornelius hoc voluisse S. Clementem *epist.* 1. vbi S. Iacobum vocat *Episcopum Episcoporum, & Regentem omnes Ecclesias.* Idque colligitur ex Hymno Ecclesiæ, vbi omnes Apostoli vocantur *Ecclesiarum Principes*; & ex eo, quod illis omnibus applicat illud *Constitues eos Principes super omnem terram:* & illud: *Nimis confortatus est Principatus eorum.* Ex quibus liquet intelligentia epithetorum, quæ S. Leo beato Paulo simul cum Petro in relato sermone tribuit, corruuntque machinæ sententiæ, quam reprobamus: quæ propter similes titulos Paulo à Leone Papa, & aliis Patribus concessos eum æquiparare voluit cum Petro. Et sanè, si propter hæc, & similia encomiastica epitheta à Leone, & aliis Patribus Paulo concessa eum Summum Ecclesiæ Apicem, & Petro similem credere possemus, idem de Barnaba Apostolo (alios omitto) dici posset, qui ab Alexandro Monacho, initio vitæ ipsius his elogiis decoratur. *Barnabas magnus Ecclesiæ orator, Euangelicæ prædicationis tuba, magna Christi vox, Spiritus Sancti cithara, diuinæ gratiæ plectrum, Christi miles robustissimum, Christiani ouilis Dux certus, fidei germen, pietatis magister, fidei columna, ac fastigium, turris firma, & immobilis, fundamentum stabile, crepido indissolubilis, Christi mysteriorum thesaurus, orthodoxorum minister, Christiani gregis custos vigilantissimus, Gentium Dux, Ecclesiarum præco, electum Dei vas, Sanctæ Trinitatis Templum.* Alia prætereo.

Adducitur etiam ab Aduersario Antignnista Gelasius Papa dicens: *Sancta Romana Catholica, & Apostolica Ecclesia nullis Synodicis constitutis cæteris Ecclesiis prælata est, sed Euangelica voce Domini, & saluatoris nostri Primatum obtinuit. Tu es Petrus*, &c. *cui data est etiam societas B. Pauli Apostoli Vasis electionis, qui non diuerso sicut heretici garriunt, sed vno tempore, vno eodemque die gloriosa morte cum Petro in Vrbe Roma coronatus est, & pariter supradictam sanctam Romanam Ecclesiam Christo Domino consecrarunt, talemque omnibus Vrbibus in vniuerso mundo sua præsentia, atque venerando triumpho prætulerunt.* Sed hæc verba in *Can. Sacro sancta d.* 22. relata non tribuuntur Gelasio, sed Anacleto *epist.* 3. *cap.* 3. Cuiuscunque tamen sint parùm iuuant aduersæ parti. Quod enim Paulus socius Petri appellatur nullatenus apud prudentes infert tantæ authoritatis, ac illum fuisse. Etenim Exod. 31. Ooliab vocatur socius Beseleel in architectura Tabernaculi, & tamen ex ipso textu luce splendidius liquet Beseleel principalem, Ooliab verò inferiorem fuisse. Petrum autem, & Paulum per Beseleel, & Ooliab Architectos in structura Ecclesiæ indigitatos fuisse conceptis verbis exprimit Glossa. Item *Lucæ* S. Iacobus, & Ioannes vocantur socij eiusdem Petri, & tamen ipsi inferiores erant. Verba etiam illa *pariter & prætulerunt* solùm probant Romanam Ecclesiam ab vtroque consecratam fuisse, seruata tamen inæqualitate, vt dictum est.

Ex D. Gregorio Pap. plura afferuntur. Primò ex 1. *Diacog. cap.* 12. illa: *Nunquid nam nescis quoniam Paulus Apostolus Petro Apostolorum Primo in Principatu Apostolico frater est! Petr. Diac. Scio planè, nec dubium est.* Secundò ex *lib. Sacram. in Vigil. Sanctor. Apostol. Petri, & Pauli*, illa: *Deus qui ligandi soluendique licentiam*

tuæ

tuis Apostolis contulisti. Tertiò in octaua eorundem: *Beatorum Apostolorum tuorum Domine Petri, & Pauli desideria solemnia recensentes, præsta quæsumus, vt eorum supplicationibus muniamur, quorum regimur Principatu.* Quarto ex *Hom. 18. in Ezech.* illa: *De duobus Ducibus cælestis exercitus loquor.* Quinto, ex *lib. 4. int. Reg. c. 10.* hæc: *Qui talis extitit Christum persequens ad Christum conuersus caput effectus est Nationum, quia obtinuit totius Ecclesiæ Principatum. Dum ergo tàm magnum peccatorem conuersum tàm sublimi dignitate à Domino honoratum conspicimus; peccatorum nostrorum inuenire non posse remissionem præsumamus.* Sed quis propter hæc Primatum Petri supra cunctos Apostolorum Sacræ Scripturæ testimoniis, & constanti doctrina Patrum vallatum relinquet? Paulus enim *Frater* Petri vocatur tùm natione, quia vterque Iudæus, tùm religione, quia vterque Christianus; tùm doctrina, quia vterque catholicam docebat; tum Principatu, quia vterque Apostolorum Princeps, & si Hierarchico modo, vt dictum est; tum morte, & passione, quia vterque Romæ prædicantes Ecclesiam Romanam sanguine suo dedicarunt. Propterea Ecclesiam eorum regi Principatu dicitur; & vtrique licentia ligandi, & soluendi concessa fuit. Sed nunquid ex eo quod Paulus Petri *Frater* appelletur par ipsi censendus? Minimè; alioquin Cardinales, & Episcopi fratres Papæ dicti ipsi compares essent, potius ex eo, quod frater Petri Paulus vocitetur indigitatur eum ipsi subditum fuisse cum generaliter Saluator noster Petro Luc. 22. dixerit *Confirma fratres tuos:* Paulum ergò firmare, seu confirmare poterat Petrus. Quinimò cum ipse Petrus in sua ep. 2. cap. 3. Pauli canonizans doctrinam eum vocet carissimum illis verbis: *& carissimus Frater noster Paulus secundum datam sibi sapientiam*, &c. Paulus verò nunquam eo titulo Petrum compellet, sed Petrum, vel Cepham, quod interpretatur *Caput* prout Gregor. IX. in litteris superius relatis animaduertit, satis superque notatur Petrum Summum Ecclesiæ, & solum Pontificem fuisse; Paulum verò illi inferiorem; cum Pontifex Romanus Petrum æmulando Episcopos omnes alios Fratres, vel carissimos Fratres in litteris Apostolicis appellare soleat. Quod etiam *cælestis exercitus Duces* dicantur nihil probant ad intentum, cum cunctis Apostolis commune hoc sit, de quibus Amb. *in hymno* ab Ecclesia cātato *Eccl. Principes, Belli triūphales Duces.* Porrò Paulus dicitur *Caput Nationum:* quia doctrinam Christi in totum orbē influebat, tùm scribendo, tū docendo. Obtinuisse autem totius Ecclesiæ Principatum nihil etiam conuincit pro arguente. Nam præterquam quod, vt dictum est, Apostoli cuncti totius Orbis, &
50. Ecclesiarum Principes dicuntur, specialiter id competit Paulo propter eximiam eius sapientiam, & doctrinam, ac Petri, qui omnium Apostorum vertex erat, vt Patres dicunt, societatem. Sanè, mirandus est Aduersarius quod cum in D. Greg. clarissima multa inuenire potuerint pro orthodoxa firmanda veritate ipse obscura, & ambigua solum scrutari voluerit illius instar, qui Lymphas limpidissimas respuens turbidas epotandas eligit. Propinet ista ex eod. Greg. *in registro lib. 4. in dict. 13. c. 82.* & vix clariora desiderabit: *Certè Petrus Apostolus primum membrum sanctæ, & vniuersalis Ecclesiæ est Paulus, Andreas, Ioannes quid aliud, quam singularium sunt plebium capita?* Quid amplius desiderandum?

Quod Roma, seu Romana Ecclesia obtinuisse dicatur Principatum supra omnes Mundi Ecclesias, prout ex S. Maximo *Homil. 1. de Natal. Apostol.* Petro Dam. *serm. 1. de S. Vital. & epist. Episcop. Prouinciæ Arelatensis* ad S. Leonem inter Leonis Epistolas, ac Alexandro 3. *ep. 21.* Regibus, & Principibus Daniæ, & Noruegiæ affert noster Anonymus omninò extra rem est, cum nec alij Catholici id negare queant. Neces- 51.
sum tamen illi foret, vt ad intentum loqueretur probare id æquæ Paulo, ac Petro tribuendum quod non facit.

In medium quoque producit tabulam mar- 52.
moream ad Porticum S. Petri parieti affixam à D. Gregorio, vt dicitur; in qua sic. *Dominis sanctis, ac beatissimis Petro, & Paulo Apostolorum Principibus Gregorius indignus seruus. Quotiens laudis vestræ vsibus seruitura quædam licèt parua conquirimus, vestra vobis reddimus, non nostra largimur, vt hæc agentes non simus elati de munere, sed de solutione securi. Nam quid, inquam, sine vobis nostrum est? Qui non possumus accepta reddere, nisi quia per vos iterum, & ipsum hoc, vt redderemus accepimus? Vnde ego vester seruus rereducens ad animam multum me vobis, beati Apostoli Petre, & Paule; esse debitorem; propter quod ab vberibus matris meæ, diuina potentia gratia protegente intra gremium Ecclesiæ vestræ aluistis, & ad incrementum per singulos gradus vsque ad summum apicem sacerdocij licèt immeritum, producere estis dignati. Ideoque hoc priuilegij munusculum humili interim offerre deuotione prouidi.* Hæc enim omnia, sicut, & alia, quæ ex D. Bernardo ep. 242. ad Romanos congerit idem Author, solùm suadent, Petrum, & Paulum Aostolorum Principes esse Romæ Protectores, eiusque suis orationibus apud Deum suffragatores. De Petro enim id indubitatum, & de Paulo id colligitur ex epistola ad Roman. cap. 1. dicente; *Testis, enim mihi est Deus, cui seruio in spiritu meo in Euangelio filij eius, quod sine intermissione memoriam vestri facio semper in orationibus meis.*

Quod ex Tagione Episcopo ante *lib. 1. Ma-* 53.
ral. Greg. refert idem Author, in quo denotatur, Pontifices Romanos successores Petri, & Pauli esse, non releuat. Possunt enim illorum successores esse; Petri quidem, quoad Primatum in Ecclesia; Pauli verò quoad doctrinam; non æquè ab vtroque. Verba ibi relata, ne à lectore desiderentur, hæc damus: *Duo illi, quos præcedentes, seque inuicem manu inserta vides complectentes, beati Apostoli sunt Petrus, & Paulus. Reliqui verò, quos post eos cernis stantes, ipsi sunt successores eorum, huius Apostolicæ Sedis Pontifices. Et eodem ordine, quò eos in Episcopatu sunt sequuti, ornamentum eos sequuntur.*

Testimonium etiam Agathonis Papæ in epist. 54.
ad Imper. videlicet; *Hæc spiritualis mater vestri tranquillissimi Imperij Apostolica Christi Ecclesia per Omnipotentis gratiam à tramite Apostolicæ traditionis nunquam errasse probatur, nec hæreticis nouitatibus deprauata succubuit, sed, vt ab exordio fidei Christianæ percepit ab authoribus suis Apostolorum Christi Principatus, illibata fine tenus permansit.* Item illud eiusdem Agathonis ad eosdem, *Catholica fides, lumen ex vero luminis fonte*

tanquam de radio viuifici fulgoris per ministros Beatos Petrum & Paulum Apostolorum Principes, eorumq; Discipulos, & Apostolicos successores gradatim vsque ad nostram paruitatem Dei opitulatione seruatum est. Hæc, inquam, quanti roboris sint; cum ex ipsis solum habeatur Petrum, & Paulum *Christi Principes* fuisse, *Authores fidei Catholicæ*, seu *Ecclesiæ Romanæ*, *ministros Christianæ fidei*, *Apostolorum Principes*, *& quorum Romani Pontifices successores sunt* ex dictis innotescit. Eo præsertim, quod idem Agatho sæpius inculcat, Petrum Discipulorum, & Apostolorum Principem extitisse, nulla facta mentione Pauli. Adeò vt meritò Habertus compræliator noster dixerit ex mente Agathonis, esse Principem intellige Primatium Apostolorum, ipsum vero Agathonem Petri, non Pauli successorem.

55. Sergij etiam I. verba *in epist. ad Geolphrid. Abb.* in quibus vocantur Petrus, & Paulus Apostolorum Principes, Domini, ac Protectores, parum etiam vrgent ad intentum, sicut & similia Gregorij Papæ, quæ etiam inculcat Anonymus. Quomodo enim ex iis inferre potest, tum Petrum, tum similiter Paulum Romanos Pontifices fuisse? Præsertim cum S. Leo *epist. 62. ad Galliæ Episc.* solum Petrum, non Paulum, suum Dominum appellet.

56. Minùs illi fauent Papæ Gregor. III. *in epist. 3. ad Carolum Martellum*, & Ioannes 8. *epist. 87. ad Ludouicum Regem*, dum Petrum, & Paulum protectores Romæ compellant. Quid enim inde ad intentum? Nunquid vterque Papa propterea? Idem iudicium esto de aliis, quos congerit, eo quod asserant Romanorum bona, res esse Apostolorum, præsertim cum idem Gregorius III. res Beati Petri, non nominato Paulo, illas vocet.

57. Coaceruat etiam idem Antigonista testimonia Adriani *Papæ I.* quæ piget referre, quia nihil aliud continent, nisi Petrum, & Paulum Apostolorum Principes esse, sedem ipsorum tenere ipsum Adrianum, ipsorum sequi doctrinam, & alia huiusmodi, quæ ex dictis euerta sunt.

58. Idem esto iudicium de verbis Nicolai I. *ad consulta vulgarorum*, *cap 92.* vbi inquit Romanam Ecclesiam Petrum, & Paulum prædicatione sua instituisse. Et epist. 32. dicentis eosdem Apostolos agone suo illam consecrasse, & similia alibi; parui ponderis certè ad intentum.

59. Magis vrget epistola 8. eiusdem Nicolai *ad Michael. Imper.* quam ad longum refert, in qua Nicolaus inquit S. Petro additam esse societatem S. Pauli, & ipsos tanquam duo lumina magna cæli in Ecclesia Romana diuinitus constitutos totum orbem illustrasse, & ipsum Nicolaum hæredem esse potestatis, quam à Domino acceperunt. Sed nec ista releuant. Esto enim Paulus Petri socius sit, perperam inde æqualem ipsi esse, elicitur iuxta dicta. Similiter, quod Petrus, & Paulus *luminaria magna cæli* dicantur, parum obstat veritati, quam tuemur. De omnibus namque Apostolis Christus dixit: *Vos estis lux mundi*, & de omnibus illis canit Ecclesia in Hymno; *Vera mundi lumina.* Lumina ergo magna cæli esse Petrum, & Paulum solum arguet, aliis Apostolis præferri, non Paulum Petro coæquari. Etsi enim vtrumque luminare magnum orbis sit, ad inuicem tamen comparati Petrus erit luminare maius, & Paulus *luminare minus*, ad instar illorum, quæ fecit Deus in principio mundi, *Genes.* 1.

Adriani etiam I. Pap. authoritates ab Anonymo in medium prolatæ ferè nihil ipsi fauent. 60. Quod enim ex ipsis elicitur, Romanam Ecclesiam dici Petri, & Pauli sedem, solùm concludit vtrumque Apostolum sedisse Romæ, Petrum quidem, vt Papam: Paulum, vt coadiutorem, Coapostolum, & socium, non æquali potestate. Quo etiam sensu accipiendus Ioan. 8. etiam ab eodem relatus, quatenus inquit: *Petrus Apostolus sanctam Romanam Ecclesiam in fide fundatam proprio sanguine cum Paulo, qui ab Hierusalem, vsque ad Illyricum, Regionem scilicet, in qua nunc vos habitatis, Euangelio repleuit. Domino Deo consecrauit, & dedicauit.* Hæc enim omnia solum arguunt cooperationem, non principalitatem, prout ex ipsis verbis, si rectè expendantur inferet prudens lector. Idem esto iudicium de authoritate Nicolai Pap. I I. quam etiam affert. Item de authoritate Gregorij V I I. vbi Ecclesiam Romanam specialem Apostolorum Petri, & Pauli Ecclesiam dicit, ipsorumque thronum. Et Paschalij I I. dicentis: *Episcopos sub obedientia Principum Apostolorum persistere*, ac Martini V. & Pij I I. similia fermè dicentium.

Adicit etiam, pleraque Summorum Pontificum testimonia, præsertim Gregor. VII. Innocentij I I I. Pij I I. Pauli I I I Iulij I I. in quibus hi Summi Pontifices sæpius dicunt, se facere, decidere, definire, comminari aliqua ex parte, authoritate in persona *Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli.* Sed nec ista iuuant aduersarium, sicut enim ex illis malè arguet, Petrum & Paulum authores esse authoritatis qua funguntur Pontifices Romani, itaut ab ipsis eam acceperint, cum certum sit, Romanos Pontifices legitimè electos suam potestatem, & authoritatem à solo Christo immediatè accipere, vt probat Turrecremata *de potestate Eccles. lib. 2. cap. 42.* & faciunt in simili, quæ notantur in *l. vnum ex familia*, *§. sed si de fiducia*, *ff de legat. 2.* Ideò testimonia illa, & similia solum conuincunt, orationibus, protectione, ac defensione Apostolorum Petri, & Pauli eam authoritatem Summis Pontificibus concessam fuisse. Ex quo nihil ad intentum. Quod si verba illa, non sumantur causaliter modo explicato, sed formaliter, ita vt illis iudicetur, Summos Pontifices habere eamdem authoritatem, quam habuerunt Petrus, & Paulus, intelligi debent respectiuè, proportionatè, & secundum distributionem accommodam, ita scilicet, vt, quemadmodum sanctus Petrus fuit caput, & Pastor vniuersalis Ecclesiæ, Vicarius Christi, & Supremus Pontifex, & Paulus fuit prædicator Euangelij per totum Orbem, Doctor Gentium Fundator Ecclesiarum, &c. Sic etiam Summi Pontifices hæc omnia habeant. Non tamen inde sequitur, Paulum Petro fuisse æqualem in Summi Pastoria Hierarchica, Monarchica, & suprema dignitate. 61.

Authoritas Alexandri II I. *in epistola quadam ad Archiepisc. Vrspulens.* omnino abs re adducitur, ibi enim, licet Pontifex successorem se vocet Apostolorum, & in eorum Cathedra præsidere se dicat, non tamen loquitur determinatè 62.

de

de Apostolis Petro, & Paulo, sed genericè de omnibus Apostolis, de quibus dictum est. *In omnem terram exiuit sonus eorum:* quo non solùm colligitur, valde infirmum esse hoc argumentum; sed etiam quomodò intelligenda sint similia testimonia, & quod Romana Ecclesia, non solùm Apostolica dicatur propter Apostolos Petrum, & Paulum, sed propter Apostolos cunctos, in quorum doctrina fundata est.

63. Inculcat propterea innumera ex Officiis, & solemnibus Ecclesiæ festis eorundem Apostolorum Petri, & Pauli, quæ leuiter inducta esse ex dictis, & dicendis, liquet manifestè; præsertim, cum plurima illorum de omnibus Apostolis similiter prædicantur, & quæ specialiter de solo Petro, & Paulo enunciantur intelligenda veniunt secundum distributionem accommodam, provt Logici dicunt; scilicet de Petro, vt de primario capite Ecclesiæ totius; de Paulo autem, vt de eius præcipuo cooperatore, eximio prædicatore, & sapientissimo Ordinis doctore.

64. Veritatem præterea quasi obruere volens innumera coaceruat sanctorum Patrum testimonia; præsertim Ignatij, Ambrosij, Hieronymi, Augustini, Maximi, Paulini, Theodoreti, Chrysologi, Prosperi, Hilarij, Fulgentij, Bernardi, Catharinæ Senensis, B. Laurentij Iustiniani, quæ ex dictis omninò euanescunt, eò præsertim cum illorum plures contrarium expressius docuerint locis relatis in superioribus. Et ideò omninò prætermittenda, illis exceptis, quæ specialem ingerere videntur difficultatem.

65. Quale est illud desumptum ex D. Cyrillo Hierosolym. *Catech.* 6. Petrum, & Paulum Ecclesiæ *Caput* appellantis. Sed non ita id accipiendum est, vt istos duos Apostolos vnum caput Ecclesiæ existimemus eo sensu, quo Anonymus putat, sed itavt vterque Ecclesiam plantauerit, rexerit, & ædificauerit, hierarchico tamen modo Petrus, vt primarium Caput ratione regiminis, & potestatis supremæ: Paulus verò, vt secundarium ratione summæ sapientiæ, & doctrinæ.

66. Item authoritas Epiphanij *heres.* 27. dicentis, Linum, & Cletum fuisse successores in Pontificatum Petri, & Pauli. Sed ipsius mens nullatenus, fuit Paulum Petro exæquare; cùm constet ipsum *in Ancorato* Petrum appellare primum Apostolum, & Petram solidam, super quam Ecclesia ædificata est: Et quod ipse pro magno in eodem *Ancorato* referat, quod Petrus Paulo dexteram dedit, quod magnum non esset, si Paulus æqualis Petro esset. Ergo Linum, & Cletum vtriusque Apostoli successores solùm eatenus appellauit, quatenus hi Apostoli fuere Romanæ Ecclesiæ fundatores; Petrus quidem regendo, & Paulus concionando, & docendo. Quo etiam modo satisfit eidem Epiphanio *heres.* 41. dum ait, Higinium Papam nonum locum successionis à Petro, & Paulo habuisse. Præsertim, quia etiam dicit, successisse Iacobo, de quo nullus tam procax hæreticus fuit, qui Petro in Papatu Romano eum exæquaret.

67. Vrgentior videtur eiusdem Epiphanij locutio, dum eadem *heres.* 27. inquit, Petrum, & Paulum Romæ non solùm Apostolos, sed etiam Episcopos fuisse. Quæ cogunt, vt diligentius examinetur, an aliquo vero sensu Paulus Romæ Episcopus appellari possit. Et affirmatiuè respondendum censeo, non solùm si *ly* Romæ non sit genitiuus possessionis, vt dicitur, sed sit idem quod *in Roma*, quia in hoc sensu pro comperto est, Paulum fuisse *Romæ* Episcopum, idest, fuisse Episcopum, quando erat Romæ, sed etiam in alio propriori sensu. Primò quidem, quia Apostolus erat, Apostolis autem commune fuit, vt totius Orbis Episcopi, & Pastores dici possint, iuxta dicta superius: habitualiter quidem, & in actu primo, non in exercitio, aut actu secundo, aut sine subordinatione ad Primarium Episcopum, & Pastorem Petrum. Quod magis congruit Paulo, cum esset Apostolus Gentium, quarum caput ratione Imperij Roma erat. Secundò, quia sine dubio Petri Coadiutor Episcopus Romæ fuit, immò egregius coadminister, & cooperator excellentiori modo, quàm Linus, Cletus, & Clemens, qui in eo munere Petro inseruiebant, cùm absens ab vrbe erat: Paulus verò etiam ipso præsente, Tales erant iis, qui antiquitus Chorepiscopi vocabantur, etsi enim aliquando forsan non Episcopi, sed sacerdotes simplices essent, provt colligi videtur ex Concil. Neocesariens. *cap.* 13. Isidoro *lib.* 2. *de offic. cap.* 6. S. Damas. *epist.* 4. Francisco Turriano *in Annot. ad Concil. Nican. can.* 54 & Aiala *de tradit. Ecclesiast.* 3. *part. Consid.* 4. nihilominus sæpius etiam Episcopus fuisse colligitur ex Concil. Antioch. *cap.* 10. Baronio *tom.* 3. *anno* 357. *num.* 54. Vasquez *tom.* 3. *in* 3. *disp.* 238. *cap.* 7. & aliis. Tales quoque ij, qui his temporibus Episcopi suffraganei aliis Episcopis subseruientes vocitantur. Tertiò etiam, quia Romæ pontificalia, & Episcopales functiones sine dubio exercuit, provt habet Lorinus *in Act. Apost. c. vlt. in fine.* Credendum etiam, quod quemadmodum in pluribus Orientalibus præsertim, & Græcis Ecclesiis, ipsa etiam Hierosolyma, fuerunt plures Patriarchæ, siuè Episcopi pro diuersis nationibus Christianorum ibi commorantibus, Syris videlicet, Græcis, Armenis, Latinis, &c. inter quos veluti diuisæ essent operæ pro illis Nationibus, sic Romæ contingeret, itavt Petrus Paulo maximè committeret ea, quæ ad Gentes spectabant. Ex quibus omnibus patet, qualiter Epiphan. veritati contrarius non existat.

Idem de D. Iræneo censendum, quatenus *lib.* 3. *cap.* 3. Sedem Romanam à Petro, & Paulo fundatam fuisse, & primos in ea Episcopos sedisse indigitat. Primum enim istorum sæpius ex præcedentibus euacuatum est, posteriùs verò in præsenti. Illud etiam quod idem Irenæus eo loco dicit videlicèt: *Fundantes igitur, & instruentes BB. Apostoli Ecclesiam Lino Episcopatum administranda Ecclesia tradiderunt.* Quod attinet ad primum de Ecclesiæ Romanæ fundatione, & institutione iam in superioribus explicatum. Secundum verò de traditione Episcopatus Lino data ab eisdem Apostolis parum iuuat aduersarium. Tùm quia cum tàm Paulus, quàm Petrus Apostoli essent, vtique competebat facultas ordinandi Episcopos: Tùm quia, si id intelligatur de Episcopatu Romano magis recepta est sententia illorum, qui dicunt Petrum in successorem ordinasse Clementem, non Linum. Et casu quo Paulus illum in successorem ordinasset, proculdubio, annuente Petro, id fecisset. Quid inde ergo? 68.

Item Ambrosij *lib.* 2. *de Spiritu sancto cap.* 12. asserentis nec Paulus inferior Petro, Accipien- 69.

duis namque quantum ad Apostolatus dignitatem, doctrinam, & sanctitatem, quod ipse recognoscit verbis sequentibus, in quibus Petrum Ecclesiæ fundamentum vocat: Paulum verò sapientem Architectum. Quibus discrimen Petri, & Pauli manifestè indigitat.

Iniustè autem affertur Chrysostomus pro Ad-
70. uersarij partibus, cum ex testimoniis superiùs ex ipso relatis constet, ipsum prætulisse sæpiùs Petrum Paulo, &, si quandoque illos exæquauit, non in potestate regiminis, sed in Apostolatu, doctrina, & sanctitate est accipiendus, encomiastico, panegyrico, & exclamatorio more, in quo os aureum Chrysostomi valdè excelluit. Quod verò ipse Chrysostomus Petrum, & Paulum fundatores, & Episcopos Ecclesiæ Romanæ appellare videatur, prout ex ipso accipit Anonymus in texto Græco patùm eum iuuant; nam quomodo fundatores, & Episcopi Rom. Eccles. fuerint sæpiùs explicatum est. Pro Chrysostomi autem intelligentia rectè annotauit *in Biblioth. sua lib. 6. annot.* 271. perdoctus Author Sixtus Senensis, quod, cum Chrysostomus ait, Paulum fuisse honore parem Petro, *verborum sensus, & occasio palam arguunt, eum loqui de honore Apostolatus, & dignitate Euangelica prædicationis, quibus Paulus nihilo Petri inferior fuit*; non verò *de Petri Monarchia, & de primaria Petri authoritate, ac iurisdictione super omnes Apostolos, & in omnem Ecclesiam*; monens propterea Germanum Brixiensem, & Erasmum annotasse, ea cautione legendum esse Chrysostomum, cum Paulum parem dicit Petro.

71. Nomen *Primatus*, quod Author Commentarij in Paulum *in ep. ad Galat.* prout etiam abiicit Anonymus, tribuit eidem Paulo nullatenus denotat Primatum regiminis, seu gubernij Ecclesiæ S. Petri propriam, sed solum dignitatem Appostolicam in Paulo præ cæteris magis fulgentem doctrinam, sapientissimam, & egregiam prædicandi Euangelij gratiam.

Verba quoque illa S. Fulgentij *serm. 58. in*
72. *Natal. Apost.* ab Aduersario obiecta scilicèt: *O beata Apostolorum merita, vt vna duobus concessa sit gratia, in tantum, vt amborum videaris appellare nomina; si enim Paulum dices, Petrum non taces, & si Petrum dixeris, Paulum non siles. Denique vtraque sibi pro cognominibus habentur vocabula*; nisi cum grano salis intelligantur, absurdissima, & ineptissima ex eis inferentur, videlicet, quod quæcunque in Euangeliis, Actibus Apost. & aliis Canonicis Scripturis, historiis etiam Ecclesiasticis de vno illorum dicuntur, de alio etiam intelligerentur. Solum ergo accipiẽda, vt ipse Fulgentius indicat, quantum ad merita, itavt quoad sanctitatem, doctrinam, fidem, prædicationem, Apostolatum, & similia pares veloti sint, non quoad Primatum, cum soli Petri præ cunctis hominibus dictum sit. *Super hanc petram*, &c. *Tibi dabo claues*, &c. *Pasce oues meas*, & cætera: *Confirma fratres tuos*, &c.

73. Quæ ex Petro Dam. obiiciuntur ab Anonymo, eiusdem ponderis sunt, ac cætera alia. Solùm in eo videntur scrupulũ ingerere verba illa *Opusc. 35. cap.* 4 Dum inquit, Paulum Christi similitudinem tenere, *quod non vni duntaxat Ecclesiæ, sed omnibus præsidet.* Item illa. *Ipse in toto terrarum Orbe vniuersalem fundauit Ecclesiam, dignum est, vt sicut in omnibus fidei semen sparsit, sic etiam in omnibus ius teneat Præsidentis.* Illa quoque: *Cum omnes Apostoli distributi terrarum Regionibus proprias obtineant Cathedras, iste, dum nullam specialiter teneat, videtur, aliquatenus communiter omnibus præsidere.* Hæc enim omnia accipienda sunt ob Prædicatoris, & Doctoris Gentium munus, quod in toto fermè orbe exercuit, Asiam, Græciam, Italiam, Hispaniã, & Galliam, prout historiæ narrant, peragrando. Et ob munus Apostoli, quo per totum orbem Euangelium seminare, Ecclesias fundare, & Episcopos consecrare poterat. Propter quod, vt dictum superius est, poterat dici Episcopus totius Orbis habitualiter tamen, & in actu primo, non actualiter, in actu secundo, nec sine dependentia, & subordinatione in prædictis omnibus ad Petrum, qui Pastor communis erat omnium ouium Christi. Expendat lector, quæ nos superius de Damiano adduximus, & legat ipsum *in epist. 16. ad Desiderium*, & sic videbit eum cum nobis palam esse.

Idem de authoritatibus Concilij Aquisgta- 74.
nens. & Concil. VIII. Oecumenici, & Lateran. Portigonens. Constantiens. ac Florentini, quæ leuem ob causam ad intentum producit, sentiendum, ac de authoritatibus Sanctorum Patrum relatis. Solùm aliqualem difficultatem habere videntur verba Concilij Ticinens. sub Ioann. 8. vbi 15. Pontifex vocatur *Vicarius Apostolorum Petri, & Pauli.* Sed quidquid sit de proprietate huius nomenclaturæ, cum certum sit, Romanum Pontificem solius Christi Vicarium esse, & Petri successorem, quod ea tribuatur Pontifici isti, solùm probat, ipsum successisse Petro, & Paulo; respectiuè tamen, & diuersimodè iuxta diuersa munera, quæ Petrus, & Paulus Romæ obibant, de quibus sæpiùs. Quod idem sentiendum de testimonio Luitprandi *l.* 1. *historia cap.* 8. Sergium vocantis *Apostolorum Vicarium*, & de Concilio Constantiensi *sess.* 8. damnante illos, qui negant, Summum Pontificem non esse *Vicarium Apostolorum Petri, & Pauli.*

Prætetea, vt nullum non moueat lapidem 75.
pro suæ sententiæ firmitate, plurimorum grauium Authorũ testimunia pro illa refert, specialiter Aurelij Prudentij, Dorothei Tessalonicens. Euodij Papiensis, Primasij Vticensis, Vincentij Lirini, Fortunati, Tarasij, Flori, Reghynij Mosis Barecephæ, Oecumenij, Ruperti, Ioannis Sarisberiensis, Iacobi Cardinalis S. Georgij, Ægidij Viterbiensis, Ioannis Baptistæ Gargæ, Pauli Æmilij, Cardinalis Contareni, quorum via, & efficacia ex dictis in superioribus euacuata omniò manet. Aliqua tamen ex iis, quæ speciallorem indaginem exquirunt, ad trutinam vocanda.

Ex quibus vnus est Claudius Episcopus 76.
Taurin. *in epist. ad Galat. tom.* 1. *Biblioth. Sanctorum PP.* illis verbis. *Qui operatus est Petro in Apostolatu Circumcisionis, operatus est mihi inter gentes, idest, non illi sum inferior, quia ab vno sumus ambo in in vnum ministerium ordinati.* Et illis: *Petrum solum nominat, & sibi comparat. Quia Primatum ipse accepit ad fundandam Ecclesiam, se quoque pari modo electum, vt Primatum habeat in fundandis Gentium Ecclesiis.* Et illis: *Ab Apostolis itaque probatum dicit donũ, quod accepit à Deo, vt*

dignus

dignus esset, haberet Primatum in prædicatione Gentium, sicut & Petrus in Prædicatione Circumcisionis. Et ibidem: *Gratiam Primatus sibi soli vindicat concessam à Deo, sicut, & Soli Petro concessa est inter Apostolos.* Cæterum hæc omnia specietenus solùm dumtaxat fauent Aduersario, quia, vt ex ipsis rectè expensis colligitur, solum infertur æqualitas Pauli cum Petro in Apostolatu, facultate fundandi Ecclesias prædicatione, &c. non in suprema, & monarchica potestate regendi Ecclesiam, & cunctos fideles, quæ soli Petro propria est.

77. Mirum etiam quod inter istos referat Goffrid. Abb. *lib. 1. epist. 7. ad Paschas. Pap.* ibi enim nihil pro se, sed pro veritate nostra potius patronus ostenditur. Dicit enim: *Firmiter credimus, nec erramus, Dominum nostrum Discipulis, Petro videlicet, & Paulo Ecclesiæ dedisse Principatum, Petrum fidei Catholicæ Principem fecit, Paulum doctrinæ.* His enim huius authoris verbis clarè denotatur discrimen, quod inter Petrum, & Paulum versatur, quòd scilicet Petrus sit *Catholicæ fidei* Princeps, ratione regiminis, seù potestatis Monarchicæ sibi à Deo concessæ, Paulus verò ratione *doctrinæ*, idest prædicationis.

78. Verba illa Lirani *ad Galat. 2.* circa illud: *In faciem eius restiti*, videlicet *quod non auderet, nisi se non imparem sciret*, quæ etiam habentur *Can. Paulum Petrum 2. q. 7.* nec sub Hieronymi, nec Augustini, vt ibi notatur, vbi hoc pacto exponuntur. *Hoc non de officio Ecclesiasticæ dignitatis, sed puritate vitæ, & sanctitate conuersationis intelligitur, solus enim Petrus inter Apostolos Primatum gerebat.* Addo ego, ea intelligi de æqualitate Apostolatus.

79. Suboscura Cardinal. de Cusa *epist. 2. de vsu Comm. ad Bohemos* verba, quibus indicare videtur, Pontificem Romanum Successorem esse Petri, quantum ad Iudæos, & Pauli quantum ad Gentes, & per illos constitutam esse vnam Sedem, & Episcopatum; iuxta dicta intelligi debent; respectiuè videlicèt, & cum subordinatione Pauli ad Petrum, qui erat Apostolorum omnium *Apex, vertex, & Coryphæus*, vt Patres sæpiùs dicunt, & indicat ipsemet Cardinalis, dicens eo loco *per Principatum fortissimum Petri, debiles demum conformati in fide ad eius vnionem reducti sunt; vnde infallibilitatis refugium est, in vnione esse cum Principe in Ecclesia.* Noter & lector, hunc Cusanum non bene audire apud plures; fuit etenim Conciliabuli Basiliensis coadminister.

80. De Cardinali Bellarm. multa affert Anonymus inutiliter sanè. Tùm, quia in præcedentibus euacuata sunt. Tùm præcipuè, quia ipse *lib. 1. de Rom. Pontif. cap. 27.* perspicuis verbis affirmat Primatum, & superioritatem Petri, etiam super ipsum Paulum. Dicit enim *eo capite 27. §. Quod autem* sic: *Tametsi satis constat, Petrum Paulo authoritate maiorem fuisse, vt suprà docuimus testimonio Cypriani in ep. ad Quintum, Augustini Ep. 19. ad Hieron. Hieronymi ep. 89 ad Aug. Greg. homil. 18. in Ezech. Theodor. in epist. ad Leon. & Oecumenij in 2. capite ad Gal.* & infra §. *Et fortasse. Etsi Petrus maior est potestate, Paulus maior est sapientia:* Illa autem, quæ habet eo §. *Quod autem, & seq.* videlicèt: *Tamen, etiamsi constaret Paulum Petro omnibus nominibus anteponendum esse, nihil id Romanis Pontificibus officeret, aut ipsi etiam Petri Summo Pontificatui. Non quidem Pontificibus Romanis, quoniam ipsi tàm Petrum, quàm Paulum prædecessorem, & parentem agnoscunt. Si quidem vterque Apostolus Romanam Ecclesiam fundauit, & gubernauit, vt præter alios testatur Irenæus lib. 3. capite 3. & in Vrbe Roma vterque per martyrium vitam finiuit. Itaque omnis Pauli gloria ad Romanos Pontifices pertinet. Nihil etiam Petri Pontificatui officeret summa dignitas, & authoritas Pauli: quoniam extraordinaria erat, quanta tandem esset. Quare, quemadmodum in populo Iudæorum maior erat Moses Aarone, & nihilominus tamen Aaron verè, ac propriè Summus Pontifex fuit, & non Moses, sed Aaronis posteri in summa illa dignitate patri successerunt, quoniam potestas Mosis extraordinaria, Aaronis ordinaria erat: ità quoque, si admitteremus, extraordinario priuilegio Paulum Petro maiorem fuisse, non propterea negaremus, Petrum ordinarium, ac Summum Pontificem fuisse.* Hæc inquam verba, cum solùm hypotheticè, & conditionatè dicta sint, nihil obsunt veritati, siquidem iuxta dialecticorum regulam *conditionalis nihil ponit in esse*, & familiare sit Doctoribus, etiam cum hæreticis disputantibus, aliqua admittere, seù potiùs illis permittere, non, quia vera sint, sed, vt ostendant inefficacitatem argumentorum, quæ conferuntur. Sic in proposito de Bellarm. sentiendum.

Quod addit idem Anonymus, quod si Paulus dicitur à Patribus *minor Petro*, id intelligendum de minoritate in ætate, vel Apostolatu, prorsus falsum esse constabit legenti superiùs dicta; & præsertim, quia inter Apostolos Christi nunquam de maioritate in ætate, vel vocatione ad Apostolatum curatum est, cùm constet Andream natu, & vocatione Petro maiorem, ipsi postpositum fuisse; ac Ioannem natu minimum cæteris in dilectione præpositum; ac in discumbitu in mensa: siquidem præ aliis in vltima cœna *supra pectus Domini discubuit*, quòd non fieret nisi proximior Christo aliis esset. Idem de cæteris Apostolis facilè eliciet lector ipsorum historias euoluendo. Vnde Ioann. Matth. Cariophil. Archiep. Iconiens. *in Refutat. Pseudochristiana Catechesis edita à Zaccharia Gergano Græco Blasphem. 42.* inter blasphemas istius Gergani refert istam. *Non quia primus numeratur Petrus, est Ecclesiæ fundamentum. Numeratur enim primus, quia primo loco sedebat, quia senex erat, quia primo vocatus.* Hinc etiam Marcus Antonius de Dominis, qui solùm Primatum Petri in ætate, vocatione, & seniore constituebat, à Sorbonensi Academia rigidissimè etiam, vt hæreticus, damnatus est. 81.

Ad vulgare argumentum de aliquibus imaginibus, seù picturis, in quibus Paulus ad dexteram Petri collocatus cernitur, multi multa dicunt ad quorum scripta lector remittendus. Perstrictim verò rem tangendo. Primò astruendum, quod ad dexteram, vel sinistram sedere non semper maiorem dignitatem; imò nec æqualem arguit: Tùm quia antiquitus in pluribus locis, & nationibus dignius erat sedere ad sinistram, quam ad dexteram, vt probat Anton. Nebriensis *in annot. ad Quinquaginta loca scripturæ*, Baronius *anno Christi 213. & 325. & 451.* Bellarmin. *supra*, Stephanus Gratian. *Discept. forens. capite 106. num. 43.* Barbosa *in Collect. Doct. in capite solitæ de maiorit. & obedien.* ex pluribus Rotæ decisionibus; Tum quia is, qui ad dexteram Petri, 82.

Paulus in vtriusque Apostoli imagine cernitur, si ad inspicientes referatur, sinistrum locum obtinet. Ex inspicientium autem obtuiu dexteram vel sinistram partem metiri debere, plura astruunt exempla; legatur Petrus Matca *in opusculo de hac re.* Et animaduertatur in S. Pagina nonnunquam istam localem positionem, sicut, & priorem nominationem minus digni non valde curari siquidem. *Act. capite* 15. Paulus, & Barnabas indiscriminatim modò vnus, modò alius priori loco nominantur; & quod magis est ad Galat. 2. vers. 9. refertur primo loco Iacobus, quam Petrus illis verbis: *Iacobus, & Caphas, & Ioannes.* Secundò dicendum plura esse, & potiora antiquitatis monumenta, in quibus Petrus ad dexteram Pauli collocatur, vt notant aliqui ex relatis Anthoribus. Tertiò plura quoque esse rationum monumenta propter, quæ Paulus sine præiudicio Primatus Petri ad dexteram ipsius collocari potuit. Scilicet, quia plus Ecclesiæ profuisse videtur prædicatione, zelo, litteris, scriptis, & prouinciarum peragratione, & quia Doctor, & Apostolus Gentium, Petrus verò Iudæorum, Gentiles autem antepositi sunt Iudæis, iuxta illud. *Maior seruiet Minori*, & quòd Paulus fuit Apostolus electus à Christo immortali, & in cælo regnante; Petrus verò ab eodem Christo mortali, & passibili, ac in terris constituto. Innoc. III. *in serm. de Euangelist. Petr. Damianus in ep. ad Desid.* S. Thomas *lect.* 1. *in epistol. ad Galat.* Addit Damianus id fieri potuisse, quia Paulus fuit ex Tribu Beniamin, qui interpretatur *filius dexteræ.* Alij addunt ideò hoc contigisse, quia Paulus particeps fuit beatitudinis æternæ, quando raptus est ad 3. Cælum, quod non contigit Petro. Per dexteram namque significari æternam beatitudinem habet inter alios D. Greg. *homil.* 21. *in Euang.* Addiderim etiam, quod mihi arrider, quod, cum iuxta vsum Ecclesiæ Imagines, seù picturæ correspondeant veritati in sacra Scriptura contentæ, hinc enim Ioannes Apostolus depingitur in Cæna supra pectus Domini recumbere, quia in sacra Scriptura id continetur, & Ioannes Baptista Agnum demonstrare, quia etiam id habetur in Euangelio, & Petrus cum clauibus in manu, quia illi à Christo in Euangelio promissæ, & datæ sunt. Cùm ergo Paulus ad Galat. 2. dicat, Petrum, Iacobum, & Ioannem ipsi *dexteram dedisse*, idest, cum illo societatem, & amicitiam iniisse, itaut, sicut ipse Iudæis, sic Paulus gentibus Euangelium prædicaret, ideò ad denotandum hoc factum, quod in Pauli gloriam cedebat potuit proculdubio ad dexteram Petri depingi sine præiudicio supremæ Petri potestatis. Alia de hoc Franciscus Mucantius *in peculiari libello de SS. Apostol. Petri, & Pauli imaginibus*, & Marcus Anton. Georgius *in libello inscripto statua D. Pauli ad dexteram D. Principis Ecclesiæ Petri non remouenda.* Quibus etiam addendum, maximè pro illis horum Apostolorum perantiquis imaginibus, quæ etiam in S Palatio Sancti Petri in Vaticano vsque hodie cernuntur, meritò dici posse, ob vrbanitatem, quæ nec à Cælitibus abest, factum fuisse, vt Paulus in domo, & Vrbe Petri dexteram, & nobiliorem partem, hospitij iure teneat. Annectitur etiam, alicui forsam arridere posse, quod, cum Paulus specialis Legatus à latere Christi fuerit pro Gentilitatis, cuius caput Roma erat, conuersione, & Petrus Ordinarius Pastor meritò ipsi locum dextrum honoris, & hospicij causa concedere debuisse. Etenim Legatum præcedere debere Ordinarium Pastorem colligitur ex *capite sanè de offic. Delegati*, & tenent Sbroz. *de offic. Vic. lib. 2. quæst. 62. numero* 10. Belleucin. *de charit. subs. q.* 91. *n.* 1. Franc. Molin. *de Brach. secul. capite* 6. *num.* 12. Steph. Gratian. *discept. forens. capite* 3. *n.* 65. cum seqq. Bobadil. *in sua polit. lib.* 2. *capite* 21. *num.* 59. Gutier. *de matrim. capite* 63. *numero* 29. Ioseph. Ald. *de Relig. discept. tuen. lib.* 1. *c.* 3. *num.* 33. Molin. *de iust. tom.* 6 *tract.* 5. *disp.* 26. *numero* 1. & Barbosa *de Iure Eccles. libro* 1. *capite* 2 *numero* 83.

Quod Paulus vocetur Antonomasticè *Apostolus*, prout ex August. *lib.* 3. *ad Bonif.* colligunt 83.
alij communiter, solùm conuincit Paulum Petro superiorem fuisse sapientia, prædicatione, Canonicorum librorum scriptione. Orbis peragratione, &c. non in Ecclesiæ gubernio, Primatu, potestate, iurisdictione, aut hierarchica, & Monarchica dignitate. Si enim ad hæc attendatur, Petrus antonomasticè quoque Apostolus vocari posset. Ex scriptura nanquè, & Patribus iuxtà superiùs dicta colligunt Catholici contra ethorodoxos plura priuilegia, pluresquè prærogatiuas, ex quibus ipsius Petri Primatus superioritas, ac eminentia super alios Apostolos, ipsumque Paulum manifestè deducunt. Ex sacra Scriptura sunt hæc præcipuè Petri priuilegia collecta. Primum, quod Christus soli Petro inter omnes Apostolos proprium nomen mutauerit: Secundum, quod quando in Euangelio recensentur nomina Apostolorum, semper primo loco ponatur Petrus. Tertium, quod scriptura loquatur de Petro tanquam de Principe, de aliis Apostolis tanquam de Subditis. Quartum, quod Petrus sæpè loquatur nomine omnium Apostolorum, tanquam illorum Antesignanus. Quintum, quod inter omnes Apostolos, soli Petro facta sit prima reuelatio diuinitatis Christi. Sextum, quod soli Petro inter Apostolos promissa sit stabilitas fidei, & Cathedræ. Septimum, quòd Christus pro solo Petro, & se ipso voluerit tributum solui in Capharnaum. Octauum, quòd post Resurrectionem inter omnes Apostolos soli Petro primum apparuerit. Nonum, quòd Petrus sua authoritate vocauerit alios ad electionem noui Apostoli, in locum Iudæ proditoris. Decimum, quod primus promulgauerit Iudæis Euangelium post acceptum Spiritum sanctum. Vndecimum, quod primum miraculum apud Iudæos fecerit in confirmationem Euangelij. Duodecimum, quòd etiam primùs prædicauerit gentibus Euangelium; & quod ipsi soli oblata sit visio Cælestis de vocatione gentium, Tertiodecimum, quòd primus in Concilio Hierosolymitano sententiam dixerit. Ex Patribus autem plura etiam eiusdem Petri Priuilegia deducunt Theologi, quæ etsi tacta sint in præcedentibus omitti hoc loco non debent, vel pro Synopsi eorum, quæ allata sunt, & maiori ipsorum confirmatione.

Aliqui enim vt Arnobius *in Psal.* 138. eum 84.
appellant *Episcopum Episcoporum*; Aliqui *Vicarium Christi*, vt Ambros. *ad caput* 24. Lucæ Anselm. *ad caput* 16. *Matth.* Bernard. *lib.* 2. *de Considerat. ad Eugen.* Gennadius Scholarius *de Primatu Pap. sect.* 2. Alij *caput Ecclesiæ*, vt Hieronym. *in Psal.* 13. Chrysost. *homil.* 11. *in Matth.* Philo Carpacius *in Cantica.* Alij *Caput fidelium*, & *Pastorem gregis Dominici*, vt August. (vel

quisquis

quisquis author est) *in lib. quæst. Veteris, ac noui Testam. quæst. 75.* Alij *Caput omnium Apostolorum*, vt Optat. Mileuit. *lib. 2. contra Parmenian.* Cirillos Alexandrinus *lib. 12. in Ioann. cap. 64.* Alij *Principem Apostolorum*, vt Cyrillus Hierosolymitan. *cath. 2. & 11.* Basilius *in Proæmio præceptorum latius disputatarum*, Hieronymus *in Cathaloge Scriptorum Ecclesiasticorum.* Alij *Pastorem Pastorum*, vt Bucherius Lugdunensis *in Vigil. S. Petri*, Bernard. *lib. 2. de Consid. ad Eugen.* Alij *Coryphæum Apostolorum*, vt Doroth. Tyrisius *in Synopsi*, Isidorus Pelusiota *lib. 1. Epist. 142.* Andreas Cæsariensis *ad capite 13. Apoc.* Alij *verticem Apostolorum*, vt Origenes *hom. 2. in diuersa loca noui testamenti*, Chrysostom. *in homil. in Petrum Apost. & Heliam Prop.* Alij *Apicem Apostolorum*, vt Cyrillus Alexandrinus *lib. 14. Thesauri capite 1.* Alij *Antesignanum Apostolorum*, vt Isidorus Pelusiota *lib. 2. epist. 58.* Alij *Petram, & crepidinem Ecclesiæ catholicæ, & rectæ fidei fundamentum*, vt Synod. Chalcedon. *act. 3.* Alij *Principem Ecclesiæ Christianorum*, vt Ephrem Syrus *serm. de Transfig. Domini.* Alij *Ducem Discipulorum Christi*, vt Epiphan. *Hæres. 51.*

85. Nec effugiet Anonymus Antigonista noster censuras contra propositionem ipsius relatas eam explicando prout quidam ipsius sectator, & assecla facit dicendo videlicet, se non negare, S. Petrum fuisse à Christo Domino institutum Ecclesiæ vniuersalis caput, totius christianitatis Pastorem, & eiusdem Christi Vicarium, immò ex ipsiusmet Christi institutione vnicum, solùm, & singulare Ecclesiæ caput, & totius Christianitatis Prælatum, posteà nihilominus Ecclesiæ necessitate permotum ipsum Christum elegisse contra primam à se factam institutionem etiam Paulum in comitem, socium, & collegam Petri cum eadem authoritate cum ipso, & ea solùm subordinatione, quam frater ætate minor habet ad fratrem ætate maiorem. His inquam dicteriis non effugiet Anonymus censuras contra ipsius sententiam superiùs prolatas. Nam, quod attinet ab subordinationem Pauli ad Petrum, tam certum est, eam debere credi non solùm ratione maioritatis in ætate, aut vocationis, sed etiam ratione supremæ monarchicæ, & hierarchicæ potestatis, & dignitatis super totam Ecclesiam, quam est certum singularissimè, indiuidualissimè, omninò solitariè, & primatiuè eam Petro competere prout ea, quæ allata sunt manifestè conuincunt. Quod etiam adducitur de institutione Pauli ad eamdem dignitatem cum Petro facta à Christo contra primam institutionem à se primo de solo Petro promulgatam ob necessitatem Ecclesiæ, temeritatis conuincitur, non solùm, quia iuxtà dicta, *numer.* 1. etiam aliis temporibus fuit, immò est modò eadem necessitas, qua non obstante solus vnus Romanus Pontifex à Christo semper institutus perseuerat: sed etiam, quia ponere huiusmodi institutionem Pauli contrariam institutioni Petri euidenter arguit in Christo vnum de duobus, ignorantiam videlicèt dictæ futuræ necessitatis tempore Pauli; vel inconstantiam, & mutabilitatem, quod hoc argumento conuincitur. Vel enim, quando Christus instituit Petrum in vnicum, & singularissimum Ecclesiæ caput, & ipsius Vicarium cognouit illam necessitatem futuram, vel illam non cognouit; si primum, cùm tunc solùm habuerit voluntatem instituendi Petrum in summum, & supremum Pastorem Ecclesiæ, & non Paulum, posteà verò etiam Paulum eadem dignitate, & præeminentia decorauerit manifestè sequitur in Christo fuisse contrarietatem voluntatum, etiam efficacium contra totam Theologorum Scholam, Patres, & Doctores, & quod magis est contra 6. Synod. *act. 4. in epist. Agath.* vbi plura refert Sanctorum testimonia, & *act. 11. in epist* Sophron. *act. 17. indefinit. fidei.* Concil. Lateran. *sub Mart. consult. 5. capite 16.* Immò etiam vitiosam inconstantiam, quæ ex illa contrarietate voluntatum efficacium sequitur. Si verò dicatur secundum, scilicèt Christum quando Petrum in summum Pastorem Ecclesiæ instituit non præcognouisse præfatam futuram necessitatem, impinget Anonymus in non dissimilem scopulum, & falsitatis barathrum, cùm communis sententia totius Scholæ teneat Christum Saluatorem, quem iuxta Isaiam *cap.* 11. repleuit Deus *Spiritu sapientiæ, & scientiæ*, & in quo iuxta, Paulum ad Colossen. 1. *sunt omnes thesauri sapientiæ, & scientiæ Dei*, vidisse omnia, quæ Deus ipse videt scientia visionis; scilicèt præterita, præsentia, & futura; ea præsertim, quæ ad Ecclesiæ statum pertinebant, qualis erat dicta conficta necessitas, ità vt nullam ignorantiam doctorum habuerit. Habet etiam contra se Anonymus in hoc suo nouo glossemate præpostereæ institutionis Pauli in Ecclesiæ Primatum contrarios Euseb. Alexandrin. supra inter Patres 5. sæculi relatum illis verbis Christi ad Petrum. *Nihil tibi de gloria Apostolici chori minus, &c. non dedi alteri claues, &c.* & Theophylactum inter Patres 11. sæculi relatum verbis illis: *totius orbis ouium præfecturam Petro committit, non autem alij.* Et Pium II. 15. sæculo relatum verbis illis: *Ipsi soli oues suas indistinctè Christus commisit.* Item Augustinum Triumphum inter Doctor. 14. sæculi adductum, & specialiter Petrum de Palude eo loco relatum dicentem de verbis illis: *Pasce oues meas, hoc nulli aliorum dictum fuit, nec nunc, nec ante, nec post.* Quibus si iungas, nullum assignari posse cum fundamento aliquo tempus, in quo tale Priuilegium à Christo Paulo concessum asseratur, iuxta dicta in superioribus, manifestè conuincitur, præposteram hanc eiusdem Pauli ad Papatum assumptionem merum commentum Anonymi, & ipsius sectatorum esse.

86. Huic tandem controuersiæ finis, & terminus fœliciter impositus est decreto Sanctissimi Domini Nostri Innocentij Decimi cum Sacræ Congregatione S. Romanæ, & vniuersalis Inquisitionis Romæ ex Typographia Cameræ Apostolicæ Anno 1647. quo prædicta propositio Anonymi hæretica censetur, & declaratur, librique pro ipsa editi, aut edendi interdicuntur, & prohibentur, Quod talis tenoris est.

Feria 5. die 24 Ianuarij 1647.

IN Congregatione generali S. Romanæ, & Vniuersalis Inquisitionis habita in Palatio Apostolico Montis Quirinalis coram Sanctissimo Domino Nostro Innocentio Diuina prouidentia Papa Decimo, ac Eminentissimis, & Reuerendissimis DD. S. R. E. Cardinalibus in vniuersa Republica Christiana aduersus hæreticam prauitatem Inquisitoribus generalibus à S. Sede Apostolica specialiter deputatis.

Editus est anno 1645. liber Gallico idiomate impressus,

pressus, cui titulus De l'Autorité de S. Pierre, & de S. Paul, qui reside dans le Pape successeur de ces deux Apostres, absque nomine authoris, & impressionis loco. Huius libri euulgationem subsequuta est editio alterius libri Anonymi eodem idiomate impressi, cui titulus. La Grandeur de l'Eglise Romaine establie sur l'autorité de S. Pierre, & de S. Paul: nec non epistola eiusdem argumenti latino idiomate conscriptae, ac typis excussa plurimis adductis, atque congestis Sanctorum Patrum, Summorum Pontificum, sacrorum Conciliorum, & Doctorum locis.

Quo circa, ne in re tanti ponderis error aliquis mentibus Christi fidelium irreperet, libris praedictis de mandato Sanctissimi maturè examinatis, locisque adductis diligenter inspectis, ac ponderatis.

Sanctissimus relata vnanimi Theologorum ad hoc specialiter deputatorum censura, & auditis votis Eminentiss. & Reuerendiss. DD. Cardinalium Generalium Inquisitorum, propositionem hanc; S. Petrus, & Sanctus Paulus sunt duo Ecclesiae Principes, qui vnicum efficiunt: vel: sunt duo Ecclesiae Catholicae Coryphaei, ac supremi Duces, summa inter se vnitate coniuncti; vel: sunt geminus vniuersalis Ecclesiae vertex, qui in vnum diuinissimè coaluerunt; vel: sunt duo Ecclesiae summi pastores, ac praesides, qui vnicum caput constituunt, ita explicatam, vt ponat omnimodam aequalitatem inter S. Petrum, & S. Paulum sine subordinatione, & subiectione S. Pauli ad S. Petrum in potestate suprema, & regimine vniuersalis Ecclesiae, haereticam censuit, & declarauit.

Epistolam verò, ac libros praedictos, aliosque in quibus propositio, vt supra, explicata, & damnata asseritur, & defenditur, tam impressos, quàm imprimendos quacunque Idiomate, aut quomodolibet etiam in scriptis euulgatos, vel in posterum euulgandos, Sanctitas sua omninò damnatos, & prohibitos esse, voluit, prout praesenti decreto damnat, & prohibet.

Mandans, vt nemo cuiuscunque gradus, & conditionis existat, etiam speciali seù specialissima nota dignus libros praedictos, aut aliquem ex illis apud se retineat, aut legat, nec imprimere, aut imprimi curare, audeat, sub censuris, & poenis contra huiusmodi delinquentes statutis, sed statim à praesentis decreti notitia, quicunque illos habuerit locorum Ordinariis, seu Inquisitoribus consignare, teneatur.

F I N I S.

R. P. M. IOAN. BAPTISTÆ

DE LEZANA,

ADDITIONES AD CONSVLTA

THEOLOGICA IVRIDICA ET REGVLARIA,

Quibus ſubjuncta ſunt Auctoris eiuſdem quædam Opuſcula, nimirum:

Columna immobilis.
Turris Dauidica.
Appannagium.

ADDITIONES AD CONSVLTA THEOLOGICA, IVRIDICA, ET REGVLARIA.

PER

P. M. IOAN. BAPTISTAM DE LEZANA.

CONSVLTVM QVINQVAGESIMVM.

De Epiſcopis, Canonicis, & Beneficiaris.

SVMMARIVM.

VARIA dubia circa Epiſcopos, Canonicos, & Beneficiarios. num.1.
Dubium primum de Epiſcopo poſſidente quoddam Beneficium. n.2.
Dubia circa illud. num.3.
Retentio talis Theſaurariæ cum Epiſcopatu illicita, & inualida. num.4.
Litera ſubreptitia, & obreptitia quæ dicuntur. n.5.
Decretum Concilij Tridentini circa Beneficia. n.6.
Antiquiora alia. n.7.
Vitiatur gratia Beneficij non narrata qualitate. n.8.
Tacendo id quod exprimi debet, contigit ſubreptio. num. 9.
De conſuetudine Eccleſiarum Theſauraria eſt dignitas. num.10.
Sacra Rota deciſiones. num.11.
Quibus fundamentis id probatur. num 12.
Adminiſtratio cum Iuriſdictione eſt dignitas. n.13.
Contigit etiam ſubreptio non narrando quod eſſet in Eccleſia Cathedrali. num.14.
Talis reticentia reddit ſubreptitiam diſpenſationem. num.15.
Contigit etiam obreptio. num.16.
Etiamſi Theſauraria non eſſet dignitas, ſed perſonatus. num.17.
Quid ſi non narrauit patrimonium. n.18.
Quid de reſeruatione Theſaurariæ cum reſeruatione fructuum. num.19.
Prohibitio per Bullam Pij V. num. 20.
An ut confidentialis Simonia. n.21.
Ex prœmio legis colligitur intentio diſponẽtis. n.22.
Verba Bullæ. num.23. & 24.
Per verba alij, vel aliis quid denotetur. n.25.
Alia verba Bullæ. num.26.
Crimen confidentiæ. num.27.
Pœna Simoniæ confidentialis incurſa. n.28.
Quid ſi literæ ſint vitiatæ. n.29.
An reualidentur ex poſt facto. num. 30.
De narratiua facta. num 31.
De alia narratiua. num. 32.
In impetratione beneficij debet exprimi valor. n.33.
De reticentia qualitatis num. 34.
De ſtylo Curiæ, & conſuetudine. n.35.
An ceſſante cauſa diſpenſationis ceſſet diſpenſatio. num. 36.
Quid quando habent tractum ſucceſſiuum. n.37.
Gratia reſeruationis fructuum eſt exorbitans. n.38.
Quid quando aliquid datur ex vna cauſa, & illa non ſequitur. num 39.
Reſeruatio eſt odioſa. num.40.

Regula Cancellariæ an inuet Episcopum. n.41.
Excluditur à beneficio huius Regulæ.n.42.
Malæ fidei possessor non præscribit.n.43.
Regula illa loquitur de titulo beneficiali. n.44.
An loquatur de Beneficio vnito. num.45.
An possessori vigore concordiæ. num 46.
Non habet locum in pensionibus. n.47.
Nec in reseruatoria fructuum. n.48.
An propter intrusionem Episcopi. n.49.
Verba ipsius Regulæ. num.50.
Vnde habeat originem. n.51.
Ratio ipsius. num.52.
An suffragetur Episcopo non residentia Thesaurariæ. num.53.
De decreto Concilij Tridentini. num.54.
Responsio ad ista. num.55.
Diuersorum diuersum est iudicium. n.56.
An derogetur in decreto Concilij consuetudinibus. num. 57.
Non suffragatur illi decretum Concilij. n.58.
Extenditur ad casum immemorabilis consuetudinis. num.59.
Quid Romæ sit statutum. n.60.
Quando consuetudo immemorabilis censetur sublata. num.61.
Concilium derogat consuetudini irrationabili. n.62.
Non constat quod hæc consuetudo fuerit tolerata à Papa. num.63.
An potuerit consuetudine introduci. n.64.
Videtur quod non. n.65.
Quid de non receptione talis legis. n.66.
Vsucapio triennalis an suffragetur. n 67.
Non videtur fauere.n 68.
Bona fides quid sit. n.69.
Ista reseruatio nunquam valuit. n.70.
Dispensatio illa nullum parit commodum.n.71.
Neque resignatarius potest retinere illam Thesaurariam. num.72.
Correlatiuo vno destructo, destruitur aliud.n.73.
An incurrerit pœnas Simoniæ. n.74.
An detur illi actio contra bona relicta. n.75.
Non fauet illi clausula illa quouis modo vacet.n.76.
Quid consulendum dicto Resignatario. n.77.
Dubium secundum. num.78.
Casus illius ibidem.
Suppositio huius pensionis super beneficium solum fit à Papa. num.79.
Ad illum pertinet bonorum Ecclesiæ libera administratio. num.80.
Debuit iusta causa adesse. num.81.
An Episcopo competat facultas imponendi pensiones. num.82.
De qua pensione. num.83.
In quibus casibus. n.84.
Attenditur ad stylum Curiæ. n.85.
Stylus Curiæ facit ius. n.86.
Quid si imponeretur pensio cum reseruatione assensus Apostolici. n.87.
Si conditio non adimpletur nihil dicitur actum. num. 88.
Si adimpletur, contractus absolutus. n.89.
Contractus conditionatus non est proprie contractus. num. 90.
Necessaria erat causa ad imponendam pensionem. num. 91.
Impositio pensionis est contra ius. n.92.
Præsumitur imposita in fraudem si de causa non constat. num.93.
Nec sufficiet assertio Episcopi. num.94.
Necessarius erat consensus Beneficiarij. n.95.
Quid si beneficium erat grauatum alia pensione. num.96.
Beneficium vltra vires grauari non debet. n.97.
Fieri deberet mentio alterius pensionis. n.98.
Esset soluenda personæ determinatæ. num.99.
Bulla Pij V. num.100.
Expenduntur aliqua. num.101.
Sententia Rotæ. num.102.
Ex alia Milevitana. num.103.
Sententia Nicolai Garciæ. num.104.
Pœna Constitutionis Pij V. 105.
An Beneficiarius excusetur. num.106.
Sententia Doctorum. num.107.108.& 109.
An possit redimi huiusmodi pensio. n.110.
Videtur affirmatiuè respondendum, quia non fuit posita absolutè sed conditionatè. num.111.
Clausula reseruationis reddit contractum conditionalem. num.112.
Contractus conditionalis pendet à conditione. n.113.
Deficiente conditione, deficit conditionatum. n.114.
Contractus censetur resolutus. num 115.
Defectus conditionis habet oculos retro ad tempus dispositionis. 116.
Varia axiomata ad intentum. n.117.& 118.
Redemptio pensionis nihil erat. n.119.
Ex variis axiomatibus iuris. n 120.121.& 122.
Simoniaca materia quænam sit. n.123.
Non obstat quod pensio esset accedente Papæ consensu. n. 124.
Exemplum de alienationibus bonorum ecclesiasticorum. num.125.& 126.
De contrahentibus sponsalia, seu matrimonium. num.127.
In contractibus præsens rei status consideratur. num.128.
Conditio si Papa dispensauerit censetur de iure impossibilis. num.129.
Applicantur hæc omnia ad intentum. num. 130. & 131.
An id quod Princeps concedere solet censeatur impossibile à Iuristis. n.132.
Papa cum concedit pensionem ab Episcopo impositam quomodo se gerat. n.133.
Doctorum sententia. num.134.
Quid quando aliqui contraxerunt sub conditione dispensationis Papæ. n.135.
Quid dicendum de transactione pensionis ex parte prætensi pensionarij. n. 136.
E variis iuris axiomatibus. n.137.138.& 139.
Contractus claudicare non potest. num.140.
Talis contractus fuit nullus, & inualidus. n.141.
Fundamenta huius resolutionis. num. 142. vsque ad 146.
Quid de confirmatione electionis vel præsentationis irrita. num.147.
Quæ procedunt ex erroneo fundamento corruunt. num.148.
Contractus ille fuit coactus, & meticulosus. n.149.
Ac per consequens irritus. n.150.
An Beneficiarius repetere possit pecunias prætenso pensionario. n.151.
Nullum quod est, nullum parit effectum. n.152.
Contractus nullus nudam potuit parere obligationem. num.153.
Metum incutiens tenetur damna restituere. n.154.
Qui vi, vel fraude impedit, tenetur ad restitutionem. num.155.
Ministri Iustitiæ non facientes quod tenentur etiam. num.156.
Vicarij Episcoporum sunt ipsorũ coadiutores. n.157.

Sententia

Sententia Doctorum. num. 158. & 159.
Sic accepta inuolantariè dantur. n. 160.
Indebitum solutum repeti potest. n. 161.
Praesertim quando est solutam dolo aduersarij. n. 162.
Glossa in l. 2. §. solet qnomodo intelligenda. n. 163.
Soluuntur contraria. num. 164.
Qnid si Vicarius pensionarius possessionem impediret. nam. 165.
Possessio est aliqaid facti non iuris. n. 166.
Doctoram sententia. num. 167.
Quo sensa accipiendi. num. 168. & 169.
Friuola solutio. num. 170.
Donatio liberalis non praesamitur, nisi probetur. num. 171. 172. & 173.
Error potiùs, aut stultitia praesumitur quam donatio liberalis. num. 174.
Praesertim quando est in magnum praeiudicium donantis. num. 175.
Et quando appares alia causa. n. 176.
Dnbium aliud de quibusdam Beneficiatis nolentibus vti certis plausalibus. n. 177.
Non leuiter deliquerunt sic facientes posita consuetudine in illa Ecclesia. n. 178.
Contra consuetudinem firmatam. n. 179. & 180.
Et Roma receptam. n. 181.
Ministris Principis nefas est resistere. n. 182.
Auctoritas Eminentiss. Cardinalis in ea Ecclesia. num. 183.
Videtur fuisse scandalum, quod erat vitandum. num. 184. & 185.
Ac deliquisse contra reuerentiam debitam Canonicis. num. 186.
Canonici sunt membra nobiliora, & clerici primi gradus. num. 187.
Canonicatus Collegiata in Romana Curià est dignior Canonicatu Cathedralis alterius Ciuitatis. nam. 188.
Beneficiati sunt velnti seruatores Ecclesiae. n. 189.
An praefati Beneficiati censeri deberent periuri. num. 190.
Malitia periurij. num. 191.
Beneficiati non habent ius capitulandi nisi, &c. num. 192.
Solum Canonici nisi ia certis casibus. num. 193.
Declaratio S. Congregationis. num 194.
Signa Ecclesiae Collegiata. n. 195. & 196.
Saltem non possent facere statatum contra Ecclesiae statuta. num. 197.
Rationabile est quod Canonici vtantur diuersis plaaialibus. nam. 198.
Corrigendi dicti Beneficiati ab Eminentiss. n. 199.
Ex concessione Henrici III. & Gregorij XIII. n. 200.
De benignitate & clementia Eminentiss. qnid credendum. 201.
De rigore Iuris quid. num. 202. & 203.
An inciderint in excommunicationem Bullae Coenae. num. 204. & 205.
Ecclesia Collegiata quae sit. num. 206.
Ecclesia mnltiplex. num 207.
Baptismalis qua. num. 208.
Cathedralis in qua Episcopus praesidet. n. 208.
De aliis Ecclesiis à n. 209. vsque ad 213.
Ecclesia Collegiata quomodo probetur. n. 214.
Per exercitium actaum arguentium Collegium. num. 215.
Per actum qui non consueuerit fieri, nisi Collegialiter. num. 216.
Si Clerici exerceant iura spectantia ad Collegium. num. 217.
Quis aumerus requiratur. num. 218. & 219.
An à solo Papa erigi valeat. num. 220.
DD. negatiuam partem tuentes. nam. 221.
Nicolai Garcia sententia. num. 222.
Quae sit Collegiata insignis. aum. 223. & 224.
Praecedit omnes alias. ibid.
Quae stipendia Missarum recipere possint. n. 225.
Non possunt recipere alia. num. 226.
Ratio huius sententiae. num. 227.
Testatoris mens attendenda. num. 228. & 229.
S. Congregationis declaratio. num. 230.
Quid si fundator expresse declarauit contrarium. num. 231.
Diuersum quid est celebrare, & applicare Missam. num. 232.
Quid de consuetudine quantum ad hoc. n. 233.
Parem vim habet cum lege. n. 234.
Est interpretatiua contractuum n. 235.
Sententia cuiusdam authoris. n 236.
De Canonicis non cantantibus in choro. n. 237.
Peccare aliquando etiam grauiter. n. 238. & 239.
Ex sacris Canonibns. n. 240. 241. & 242.
Ex Conciliis. num. 243. & 244. & 245.
Quia peccant contra Religionem. num 246.
Et peccato scandali. num. 247.
An peccent mortaliter confabulantes. n. 248.
Propter irreuerentiam. num. 249.
Declaratio S. Congregat. num. 250
An possint accipere distributiones. nam. 251.
Conceduntur ob praesentiam, & assistentiam moralem. num. 252.
Praesentia materialis, & corporea. n. 253.
Exemplum de audientibus Missam. num. 254.
DD. sententia. num. 255.
An excuset consuetado. num. 256. & 257.
An adsit talis consuetado. num. 258.
Quas conditiones debet habere. num. 259.
An pro casu quo adsit statutum in contrarium. aam. 260. & 261.
An qaoad totas distributiones. nnm. 262.
Poena culpa debet commensurari. nnm. 263.
S. Caroli Borromaei Piae admonitiones. num. 264.
Dubium aliud. nam. 265. & 266.
Simonia facit infamiam facti. num. 267.
Reddit irregnlarem. num. 268.
Etiam per inquisitionem. num. 269.
Infamia debet esse apud plures, & graues personas. num. 270. & 271.
An comprehẽdat hunc clericũ. n. 272. 273. & 274.
Dnbium sextum. n. 275.
Casus. n. 276.
Difficultas, in qao est. n. 277.
Si constat fuisse hoc onas in illa Ecclesia. n. 278.
Si non constat. n. 279.
Fundamentum primae partis. n. 280.
Declaratio S. Congregationis. n. 281.
Per hanc vnionem transferunt emolumenta Ecclesiae vnitae in aliam Ecclesiam. n. 282.
Debent etiam transiisse incommoda. n. 283.
Episcopus qui non sentit onera, non debet habere emolumenta. n. 284.
Si Ecclesia illa erat grauata ex voluntate, &c. num. 285.
Papa an censeatur derogasse. n. 286.
Non est vnde oriatur haec obligatio. n. 287.
Quia de illa non constat. n. 288.
Melior conditio possidentis. n. 289.
Obligatio est instar legis, aut praecepti. n. 290.
Non ligat ante promulgationem. n. 291.
Non oritur ex vnione. n. 292.
Si non est expressa censetur omissa. n. 293.

Iuris axiomata, n.294.
Mens Papæ in Bulla vnionis. n. 295.
Nemo grauari debet duplici onere, n. 296.
Obligationes celebrandi, & applicandi Missas sunt diuersa. n. 297.
Aliqui tenentur celebrare, & non applicare alicui in particulari. n.298.
Id dicitur esse in aliquibus Ecclesiis. n.299.
Hoc indicatur à Papa in dicta Bulla. n.300.

IESVS MARIA.

De Episcopis, Canonicis, & Beneficiariis.

1 VAria dubia mihi proposita ad Episcopos, Canonicos & Beneficiarios spectantia sub hoc consulto claudere placuit.

DVBIVM PRIMVM.

2 D. Episcopus N. qui possidebat beneficium Thesaurariam nuncupatam, cum fuisset promotus ad Episcopatum, obtinuit à Pontifice dispensationẽ retinendi supradictam Thesaurariam, quam post tres annos resignauit ad fauorem certæ personæ, cum reseruatione omnium fructuum quoad vixerit, quam dispensationem obtinuit sub narratiua, quod huiusmodi Thesauraria esset beneficium residentiam non requirens quodque nullas percipere consueuit distributiones quotidianas, tacita qualitate, quod esset dignitas in Cathedrali, quæ dispensatio, & fructuũ reseruatio emanarunt sub causa conseruandi statum Episcopalem, secundum illius exigentiam, qua à pluribus annis non indiguit. Ideo dubitatur, an dicta reseruatio fructuum à principio valuerit, & quatenus sic, an adhuc duret.

Responsio.

3 PLura in hoc facto includuntur, ex quorum enucleatione resolutio quæsiti pensanda est. Primum de retentione huiusmodi Thesaurariæ ab Episcopo, cum ad Episcopatum fuit promotus, an valida fuerit. Secundum, an resignatio ipsius ad fauorem tertiæ personæ cum reseruatione fructuum, quoad vixerit, valida etiam aut licita fuerit. Tertium de narratiua illa, quod Thesauraria esset beneficium non requirens residentiam, & quod nullas perciperet distributiones, an vitiauerit dispensationem Papæ. Quartum, quod tacuerit Episcopus illam qualitatem, quod esset dignitas Ecclesiæ Cathedralis, an scilicet huiusmodi reticentia vitiauerit dispensationem. Quintum quod dispensatio, & fructuum reseruatio emanauerint sub causa conseruandi statum Episcopalem secundum illius exigentiam, posito quod à pluribus annis citra iam cessauerit. Sexto, an saltem præsumpta dispensatio cum regula *de triennali possessione* suffragari possit D. Episcopo, posito quod per trienniom, & vltra. potitus fuerit fructibus D. Thesaurariæ illi datis à resignatario. Septimò an immemorabilis consuetudo non residendi, nisi pro libito suæ voluntatis ipsi suffragetur.

4 Et quod primum attinet, respondendum videtur retentionem talis Thesaurariæ cum Episcopatu illicitam, & inualidam fuisse. Ratio est, quia omnia beneficia vacant per adeptionem Episcopatus, *cap. cum in cunctis §. cum vero de elect.* Vbi Panormitanus *n. 3.* & Sanchez *consil. moral. lib. 2. cap. 2. dub. 30. num.1.* & dispensatio illam retinendi cum Episcopatu, fuit inualida, & illegitima, vtpotè facta per literas vitiatas subreptione, & obreptione. Vt enim dixi *tom.4. mea summa verbo littera Apostolica n. 3.* ex Iasone, Graffio, & Layman, quod etiam alij sequuntur communiter, Literæ *subreptitiæ* illæ dicuntur, quæ impetrantur exprimendo falsitatem, seu tacendo veritatem, pro illa quæ ius, & stylus Curiæ exprimi iubent. *Obreptitiæ* verò illæ, quæ impetrantur supplicato Papa sic inuolutè sub inuolucro verborum, vt non perceperit veritatem. Hæc porrò omnia in præsenti impetratione contigisse constat. Nam primò subreptio contigit exprimendo, quod Thesauraria illa esset beneficium residentiam non requirens, quod est falsum. Non solum, quia cum ea 5 sit de primariis officiis Ecclesiæ, adeo vt *c. 2. de offic. custod.* Custos (id est Thesaurarius, vt habent Azor. *tom. 1. instit. mor. par. 2. lib. 3. cap. 16. q. 8.* & Barbosa *in dict. c. 2. de offic. custod.*) Archidiaconus, & Archipresbyter, vocentur *tres Ecclesiæ columnæ*, & *meliores, & sanctiores*, vtique residentiam petit, ipso etiam iure naturæ dictante, *vt* sicut *eo cap.* dicitur, *nulla negligentia in S. Dei Ecclesia videatur*: sed etiam 6 quia Concilium Tridentinum *sess. 24 de Reformat. cap. 12.* generaliter pro omnibus huiusmodi beneficiis hæc statuit. *Præterea obtinentibus in iisdem Cathedralibus, aut Collegiatis dignitates, Canonicatus, præbendas, aut portiones non liceat vigore cuiuslibet statuti, aut consuetudinis vltra tres menses ab eisdem Ecclesiis quolibet anno abesse, saluis nihilominus earum Ecclesiarum constitutionibus, quæ longius seruitij tempus requirunt, alioquin primo anno priuetur vnusquisque dimidia parte fructuum, quos ratione etiam præbendæ, ac residentiæ fecit suos, quod si iterum eadem fuerit vsus negligentia priuetur omnibus fructibus, quos eodem anno lucratus fuerit: Crescente verò contumacia contra eos iuxta sacrorum Canonum constitutiones procedatur.* Cui iuri cohærent alia antiquiora, & plures summorum Pontificum constitutiones, quæ 7 postea emanarunt: itaut quæcunque consuetudo etiam immemorialis nullo modo excuset à residentia in Cathedralibus, & Collegiatis insignibus, sicut attestantur resolutum Nicolaus Garsia *de benef. p. 3. cap. 2. n. 197.* Armendariz *in addit ad recopil. leg. Nauar. lib. 2. tit. 23. n. 20.* Sanctatellus *var. resol. q. 4. n. 33.* Vitiari autem gratiam beneficiis non narrata qualitate ipsius, quod requireret residentiam, colligitur 8 ex Menochio *lib. 2. de arbitr. casu 201. num. 24.* Castro Palao *tom. 2. tract. 13. disp. 2. pun. 31. §. 4. num. 14.* referente Azorium, & Sanchez.

9 Contigit etiam subreptio (alij vocant obreptionem) tacendo id quod secundum ius, & stylum Curiæ exprimi deberet, scilicet, quod talis Thesauraria esset dignitas in Cathedrali Ecclesia. Vere enim dignitas est, vel pro dignitate computatur. Etsi enim de iure communi dignitas non sit, sed officium Ecclesiasticum, vt tradunt Rebuffus *in praxi tit. secul. benef. n 9.* Petrus Gregorius *syntagm. iuris lib. 15. c. 39.* Antonius

Antonius Fabric. *de re benef. tit. de benef. cum*
dignit. num. 59. De consuetudine autem, &
omnium ferè Ecclesiarum Cathedralium statu-
tis, inter dignitates refertur vt per Abbatem
in cap. de multa num. 23. *vers. secus de prabend.*
11 tenent. Azor. *instit moral. lib.* 3. *cap.* 13. *q.* 1. 4 *&*
5. *a te fin.* Rota in Pampilonen. *Thesauraria*
23. Ianuarij 1617. coram Coccino, & latè in
Taurin. in *Thesauraria* 15. Maij 1520. coram
Buratto inter eius impressas decis. 473. ex
n. 5. & Barbosa *de Canonicatibus c.* 4. *n.* 35. Pon-
12 derans ex d. Rota coram Buratto probari The-
saurariam esse dignitatem, primo ex solutio-
nibus, tam Apostolica, quam ordinaria aucto-
ritate factis, de illa tanquam tertia dignitate.
Secundo, ex declaratione Capituli, visione
Bullæ erectionis Thesaurariæ, & aliis iuribus
in protocollis Capituli existentibus. Tertio, ex
pluribus actibus, & functionibus capitulari-
bus factis, videlicet conuocatione Capituli.
Quarto, communi reputatione nedum Capi-
tuli, sed etiam aliorum penes quos communiter
habita fuit pro dignitate, quam reputationem
ponderauit Rota. *decis.* 518. *num.* 5. & magis in
specie eadem Rota *decis.* 29. *num.* 3. *p.* 5. *recent.*
13 Et sanè cum sit administratio cum iurisdictio-
ne, in quo consistit natura dignitatis, vt dixi
tom. 5. *summ. c.* 13. *num.* 5. negari non potest,
quin verè dignitas sit. *Cap. cum accessissent de*
constit ibi Innoc. Host. Abb. & Dec. & tenet.
Gonzal *gloss.* 5. §. 11. *num.* 3. Azor *tom.* 2. *lib.* 3.
cap. 16 *q.* 6.

Tertio contigit subreptio, seu vt alij vo-
14 cant, obreptio reticendo quod talis Thesau-
raria esset in Ecclesia Cathedrali. Huiusmodi
enim qualitas etiam est exprimenda; nec suffi-
cit nomen generale beneficij, quia sub nomine
beneficij in mandatis ambitiosis non venit be-
neficium in Cathedrali situm, *cap. quamuis* t.
de preben. in 6. Menoch. *supr. num.* 73. Castrus
Palaus *supr. num.* 13.

15 Si autem dignitas est, & in Cathedrali Ec-
clesia, vt supponitur, certè reticentia talis qua-
litatis reddit subreptam impetrationem litera-
rum, in quibus Episcopus dispensabatur, vt pos-
sit illã retinere simul cum Episcopatu. Etenim,
quando illud reticetur, quod si fuisset expres-
sum, Papa iudicio prudentum vel non conces-
sisset gratiam, vel non eodem modo, tunc con-
tingit subreptio. Prout latè Sanchez *lib.* 8. *de*
matrimon. disp. 21. *num.* 53. Garzia *de beneficiis*
part. 6. *c.* 2. *num.* 100. Thesaurus *in prax. part.* 2.
verbo gratia c. 8. §. *limita quod.*

16 Ex quibus etiam infertur contigisse in impe-
tratione huius gratiæ, etiam obreptionem,
quæ vt dixi, tunc contigit, quando Papa sup-
plicatur obscurè, & cum æquiuocatione, seu
inuolucro verborum, non clarè, & distinctè,
ita vt Pontifex intelligat naturam, & qualita-
tem rei, quæ ab ipso petitur, & conditiones
personæ, pro qua petitur. Nihil autem obscu-
rius esse potuit, quam rei, quæ postulabatur
qualitates celare & non vera pro veris sup-
ponere.

17 Hoc autem contigit, etiam casu dato, quo
Thesauraria non sit *dignitas, sed personatus*; nam
cum sit talis qualitatis vt ratione ipsius Thesau-
rarius habeat gradum, & locum honorificum
in choro, consessu Comitiis, & suffragiis fe-
rendis, vt habet Azor. *d. c.* 16. de quo latè Seba-
stianus Ces. *in relect. de Ecclesiastica Ierarchia q.* 5.
proœm. §. 5. proculdubio exprimenda erat Papæ,
vt sciret gradum gratiæ, quæ ab ipso postu-
labatur.

Contingere etiam poterat prædicta subreptio, 18
seu obreptio, si D. Episcopus non narrauit pa-
trimonium, si quod habebat, præter dictam
Thesaurariam, præcipuè si ad titulum dicti
patrimonij fuit ordinatus. Tunc enim tale patri-
monium loco beneficij subrogatur: ita vt
quemadmodum si aliud beneficium haberet,
illud deberet exprimere, sic si habebat patri-
monium. Azor *supra lib.* 6. *cap.* 33. *quæst.* 8. Ca-
strus Palaus *supra num.* 9.

Quoad secundum de resignatione d. The- 19
saurariæ cum reseruatione fructuum, cum non
satis exprimatur in casu an facta fuerit aucto-
ritate Apostolica, respondendum, quod si ea
facta est sine Papæ dispensatione proculdubio
valida, aut licita esse non potuit, sed potius
Simoniaca. *Ca quam pio* 1. *q.* 2. *cap. fin. de pactis.*
maximè ex Pio V. in Bulla *intolerabilis*, quæ ex-
tat *tom.* 5. *Bullary*, inter constitutiones huius
Pontificis *num.* 85. & quam ad verbum referunt
Quaranta in *summa Bullary verbo simonia*, &
Nauarrus *in Man. c.* 23. Etenim vna ex actioni- 20
bus, quæ ibi sub grauissimis pœnis prohibetur,
vt simoniaca, est resignatio beneficij, vt *illius*
fructus, vel eorum pars aly, vel alus concedan-
tur. Vbi nomine *aly* etiam intelligitur ipse re-
signans, vt habent Salzedo *super practicam*
Bernardi Diaz cap. 91. Rodriguez *tom.* 2. *summ.*
cap. 56. *num.* 7. Sanchez *consil. mor. lib.* 2. *cap.* 3.
dub. 34. *num.* 9. Imo vt Simonia confidentialis, 21
vt rectius putant Corduba, Rodriguez, Salzedo,
Mascardus, & Maiolus, quos affert Sanchez
supra num. 11, ac etiam Suarez *lib.* 4. *de Simonia*
cap. 43. *num.* 7. Garzia *de Beneficiis part.* 11. *cap.* 3.
num. 194. Castrus Palaus *tom.* 3. *de Simonia disp.*
3. *punct.* 18. *num* 6. contra Vgolinum, Meno-
chium, & Lessium apud eundem Castrum; imo
& contra Sanchez *supra.* Nec leuibus funda- 22
mentis hoc assertum nititur. Primum id est,
quia ex proœmio legis, seu dispositionis colli-
gitur causa finalis, & intentio disponentis.
l. fin. ff. de hared. instit. & docent Nauar. *Summ.*
lat. cap. 23. *num.* 109. §. *quod autem* Gomez *reg. de*
Annali possess. q. 1. Mandosius *reg.* 9. *Cancell. q.* 52
num. 3. Gutierez *lib.* 1. *pract. q.* 89. *num.* 5. *&* 6.
At Pius quintus in proœmio dicti motus pro-
prij significans mala, quæ ex Simonia confiden-
tiali, quam ibi punit, sequuntur, dicit. *Beneficia*
in alios deponunt, & in plerisque fructus, ipsorum;
aut eis ministrantur, aut quibus ipsi statuunt, alij
vt beneficia infantibus, aut aliis nascituris asser-
uent, facto interdum circuitu retrocessionis cum re- 23
seruatione fructuum; alij aliis beneficia dari procu-
rant, vt de illis postmodũ ad libitum suum disponatur,
fructus etiam percipiẽtes illorũ. Vbi sæpius repetit,
quando eidem fructus reseruantur. Secundum
quia in fine motus proprij inter coniecturas,
quibus simoniaca confidentia probatur, ponit
hanc Pius quintus, quando resignans post fa- 24
ctam resignationem, & acceptam ab alio bene-
ficij possessionem, adhuc percipit fructus. Ter-
tiũ, quia si resignare cum pacto, vt det alij fru-
ctus est simonia cõfidentialis; ergo & cum pacto
dandi eidem resignanti fructus, eadem enim vi-
detur ratio. Quartum, quia vt dixi per illa ver- 25
ba *alij*, vel *alius* non debet resignans excludi,

26 imò potiùs debet comprehendi : cum enim ibi
loquatur Pontifea de accipiente beneficium, vt
constat ex illis verbis : *si quis quacunque authori-*
tate Ecclesiam, vel monasterium &c. receperit , &
fructus, vel eorum pars alij, vel aliis conferantur, vel
27 *pensiones soluantur ; ex eisdem hac confidentia cen-*
seatur : Resignans autem alius est à recipiente.
Ergo si recipiens promittit illi soluere pensio-
nem, vel fructus pro resignatione facta, hoc
crimen confidentiæ censetur commisisse.

28 Consequenter etiam incursæ erunt pœnæ si-
moniæ confidentialis, quæ prout Castrus Pa-
laus *supra pun.* 25. *n.* 8. sunt sequentes : Prima,
excommunicatio Papæ reseruata tam dantibus,
quam accipientibus. Secunda Episcopis, & col-
latoribus interdictum. Tertia, resignatio, & col-
latio beneficij nulla. Quarta inhabilitas ad idem
& alia beneficia obtinenda. Quinta, reseruatur
illud beneficium, in quo hæc simonia est com-
missa sedi Apostolicæ, ita vt ordinarius non
possit in illius prouisione se intromittere. Sexta,
fructus malè percepti Cameræ Apostolicæ ap-
plicantur. Septima priuat committentem om-
nibus beneficiis, & pensionibus antea obtentis,
& inhabilitatem inducit ad alia obtinenda. De
quibus pœnis, & ipsarum intelligentia ipse
Palaus, & Sanchez relati.

29 Si porrò ea resignatio facta est ex Papæ di-
spensatione, oportet quod literæ hanc gratiam
concedentes vitiatæ non fuerint subreptione,
aut obreptione. de qua circa primum punctum
diximus; alias nullæ erunt, & nullius valoris, prout
ea *cap. ad aures cap. constitutus , cap. super literis*
de rescript. & *cap. vlt. de fil. Presbyter. in 6.* Graf-
fio. & Laymano dixi *tom. 4. summ. verb. litera*
Apostolica n. 4. Vbi etiam ex Sanchez, Laymano,
& Thesauro, etiam si surreptio, vel obreptio per
30 ignorantiam, & bonam fidem contigerit, quia
hoc non est pœna, sed defectus voluntatis Pa-
pæ. Nec reualidatur, aut sanatur vitium per
causam falsam expressam ex postfacto verifica-
tam. Thesaurus *in praxi par. 2. verbo gratia c.* 8.
§. amplia quod si gratia.

31 Circa tertium, quod attinet ad illam narra-
tiuam de Thesauraria illa quod non requireret
residentiam, iam est dictum circa primum pun-
ctum, id esse falsum, ac perindè narrationem il-
lius reddidisse literas Papæ subreptitias, & con-
32 sequenter vitiosas, & inualidas, iuxta modo di-
cta. Idem dicendũ de alia narratiua, quod ea illa
Thesauraria nullæ perciperentur distributiones
quotidianæ, posito quod perciperentur ; non
solum quia Pontifex diuersum iudicium de illa
formaret in vtroque casu, & ita posset, vel non
cõcedere dispensationem ad illam retinendam,
& resignandam; vel alio modo, aliaue limitatio-
33 ne concedere *argum. cap. cus de prabend. in 6.* Et
quia in impetratione beneficij, secundum Re-
gulas Cancellariæ, valor illius exprimi debet,
esto quod iure communi id non requiratur.
34 Menochius , *de arbitr. lib. 2. cas* 201. *n.* 78. Ca-
strus Palaus *tom. 2. Tract.* 13. *disp. 2. punct.* 31.
§. 4. n. 16. Constat etiam ex dictis quid dicen-
dum ad quartum punctum de reticentia illius
qualitatis. Generaliter enim loquendo in im-
petratione dispensationis non solum exprimen-
da sunt ea quæ iura iubẽt exprimi, sed & ea quo-
que quæ secundum stylum Curiæ aut consuetu-
35 dinem exprimi debent. Cum stylus Curiæ fa-
ciat ius *cap. quam graui de crim. fals.* & consue-
tudo pro lege obseruanda sit. *l. minimè ff. de le-*
gib. Mascardus, Decianus, Menochius Gutierrez,
Flaminius, & Suarez , quos refert & sequitur P.
Diana *p. 8. tract. 3. resol.* 50.

Porrò circa quintum, quamuis probabilis vi 36
deatur sententia multorum dicentium, cessante
causa dispensationis, non cessare ipsam dispen-
sationem, prout tenent aliqui, quos refert San-
chez *lib. 8. de matrim. disput.* 30. *n.* 13. alij quo-
que quos refert , & sequitur P. Diana *p. 8. tract.*
3. resol. 24. quia tamen probabilior & securior
est contraria, quam cum multis aliis tenet San-
chez *ibidem n.* 14. Amicus *tom. 5. disput. 6. sect.*
10. num. 173. Portellus *in responsionibus moral.*
tom. 2. cas. 49. num. 19. specialiter Gonzalez
sup. Regul. 8. Cancellar. glos. 13. *n.* 67. Vbi quod
cessante causa reseruationis cessat reseruatio ip-
sa, ideo consulenda est D Episcopo. Eo præ-
sertim quod quando dispensatio, & eius causa 37
habent tractum successiuum, nec finiuntur vni-
ca actione, tunc cessante causa, cessat etiam di-
spensatio, vt rectè Suarez *lib. 6. de legib. c.* 20. *n.*
18. & Thesaurus, *in prax. p. 1. c. 20. differentia* 9.
eo quod si talis dispensatio per modum vnius
concipiatur, re tamen vera est multiplex, & vna-
quæque propriam causam suo tempore requirit,
& ita ea cessante, cessat etiam dispensatio. Sicut
cessaret in casu in quo Papa dispẽsaret cũ aliquo
ratione infirmitatis, ne ieiunaret, aut quod co-
mederet carnes, aut ne recitaret officium diui-
num , si postea sic dispensatus sanitatem inte-
grè recuperaret. Ad quod accedit , quod cum 38
gratia reseruationis fructuum sit valdè exorbi-
tans, & non solita concedi, nisi DD. Cardina-
libus, excepto quando occurrit magna aliqua
causa (Parisius de *resignat. lib. 6. q. 4. n.* 34.) stri-
ctè est explicanda, vt minus lædat ius commu-
ne, obligans ad sui obseruantiam : nec creden-
dum Papam dispensantem aliter voluisse. Eo
quoque quod quando aliquid datur ex vna cau-
sa, si illa non sequatur , reuocatur, *l. 1. ff. de* 39
condict. causa data. Quia causa est proxima con-
ditioni, ita vt sicut necesse est purificare condi-
tionẽ, sic & causam. Barbosa *in axiomat. iur. axiom.*
40. post alios. Præsertim quia reseruationem
esse odiosam quia detrahit iurisdictioni ordina- 40
rij, ex pluribus probat Gonzalez *sup. Regul.* 8.
Cancellar. §. 6. proœm. n. 6. & 14. Etiam si sit
per vim legis generalis, & in corpore iuris clau-
sa. *ibidem n.* 12.

Multominus iuuat D Episcopum Regula 41
Cancellariæ *de triennali possessione* , qua cauetur,
quod qui *pacificè aliquod Beneficium absque simo-*
niaco ingressu, vel intrusione per triennium possedit
præscribat contra actionem cuiuslibet impeditores.
Et si enim Regula ista procedat non solum in
foro externo , sed etiam interno prout contra
Couarr. Molinam, Turrian. & Castrum Palaum,
& alios tenent Lessius, Azorius, Sanchez, Garsia,
Hurtadus, Tannerus, & D. de Lugo, quos refert,
& sequitur Diana *q. 9. tract. 8. resol.* 67. nihilo- 42
minus multa sunt propter quæ D. Episcopus
excluditur à beneficio huius Regulæ. Primò
quidem, quia ipse non videtur possessor bonæ
fidei , sed malæ fidei , eo quod sciens , & pru-
dens dispensationem sibi concessam inualidam
fuisse, ea vsus est, & communis sententia tenet
cum Tannero, Dicastillo, Becano, Reginaldo,
Layman , Hurtado, Sanchez, & aliis, quos se-
quitur Diana supra, possessorem malæ fidei non
iuuari

43 iuuari hac Regula. Præsertim com Regula generalis illa sit, quæ habetur in 6. quod malæ fidei possessor non præscribit, & hæc Regula etiam in spiritualibus procedat, vt benè glossa *cap. contingit de dolo & contum. verb. Constituatur.* De quo plura piè, & doctè Genoensis *in practicabilibus q.* 62. Secundò, quia etsi admitti posset oppositam sententiam negantem esse necessariam bonam fidem, esse probabilem, prout
44 docuerunt Emanoel Sa (etsi correctus à Magistro sacri Palatij) Couarruuias, Palaus, Ludouicus Gomez, imò & Eminentissimus de Lugo relati ab eodem Diana, nihilominus cum Regula ipsa loquatur expressè de titulo beneficiali, seu de vero titulari, non iuuat Episcopum, qui purus & merus reseruatarius fructuum est sine officio, seu administratione spirituali. Parisius *supra n.* 44. Thesaurus *in prax. p.* 1. *cap.* 32. *q.* 5. Genuensis *supra.* Et sanè si hæc Regula
45 *de triennali* non habet locum in Beneficio vnito, quia iam est extinctum, & non entis nullæ sunt qualitates, *l. eius ff. si cert. pet.* Gomez *in d. Regul. de trienn.* 98. *n. fin.* Mandosius *ibidem* 9. 14. Caputaquens. *decis.* 339. *par.* 3. Gonzalez *sup Regul* 8. *Cancellar. gloss.* 5 §. 7. *n.* 8. multo minus procedet in mero reseruatario fructuum, cum reseruataria ista nec sit, nec fuerit vnquam beneficium, de quo solum loquitur Regula *de triennali.* Præterea si eadem Regula non suffra-
46 gatur possessori vigore concordiæ, cui contraoenit, vt fuit resolutum in vna Placentina *Decanatus* 21. Ianuarij 1597. coram Peña vt habet idem Gonzalez *supra gloss.* 17. *n.* 8. nec suffragabitur ei, qui pluribus aliis legibus contrauenit. Maximè, quia si hæc Regula non habet locum in pensionibus, ita vt illas per trien-
47 nium non soluens non iuuetur ipsa, prout docet Rebuffus *de pacifica possess. n.* 92. Gomez *de Regul. trienn q.* 50. & Sanchez *lib.* 2. *consil. moral. c.* 1. *dub.* 29. *num.* 12 multo minus habebit locum in reseruataria pura fructuum, quæ magis distat à beneficio, quam pensio. Tertio quoque quia ipsamet Regula videtur exclusus D. Episcopus, siquidem excluditur in ipsa, qui
48 beneficium simoniaco ingressu possedit, in hanc autem reseruatariam videtur ingressum fuisse Episcopum, simoniacè, simonia quidem confidentiali, quæ, vt dixi in superioribus, committitur ab eo qui renunciat sine legitima Papæ licentia aliquod beneficium alicui cum reseruatione fructuum, prout contigit in præsenti in resignatione d. Thesaurariæ per literas subrep-
49 titias, aut obreptitias, vt dictum est. Quarto, quia poterit aliquis existimare D. Episcopum censeri debere vt intrusum in huiusmodi reseruatariam; siquidem non est ingressus in eam legitimè, seu per collationem, aut prouisionem legitimam, sed nullam, & inualidam ob subreptionem, aut obreptionem; Regula autem *de triennali* excludit huiusmodi intrusos. Gomez *in d. Regul. de trienn. q.* 47 & 48. Cosmas *in pragmat. sanction tit. de pacific possess.* Sanchez *supra dub.* 34. Thesaurus *in prax par.* 2. *c.* 1. licet hoc non videatur subsistere, quia Regula loquitur de intruso in beneficium, ista autem reseruataria beneficium non est, vt dixi.

50 Quia verò plura ex dictis melius intelligi possunt, si afferantur verba ipsius Regulæ *de trienn.* quæ est 33. inter Regulas Cancellariæ, eam hic placet referre. *Si quis quæcunque Ecclesiastica beneficia qualiacunque sint absque simoniaco ingressu ex Apostolica, vel ordinaria collatione, vel electione, & electionis huiusmodi confirmatione, seu præsentatione, & institutione illorum, ad quos beneficiorum huiusmodi collatio, prouisio, electio, & præsentatio, seu quæuis alia dispositio pertinet, per triennium pacificè possiderit, dummodo in beneficiis, si dispositioni Apostolicæ ex aliqua reseruatione generali in corpore iuris clausa, reseruata fuerint, se non intruserit super eisdem beneficiis taliter possessis molestari nequeat. Nec non impetrationes de beneficiis ipsis sic possessis factas irritas, & inanes censeri debere decreuit, antiquas lites super illis motas penitus extinguentes.* Hæc porrò Regula ortum habuit ex quodam decreto Concilij Basiliensis, 51
sess. 21. Vbi sic. *Quicunque non violentus, sed habens coloratum titulum pacificè, & sine lite prælaturam, dignitatem, beneficium, vel officium triennio proximo hactenus possedit, vel in futurum possidebit, non possit postea in petitorio, vel possessorio à quoquam etiam ratione iuris nouiter impetrati molestari, excepto hostilitatis casu, vel alterius legitimi impedimenti, de quo protestari, & illud intimare teneatur.* Ratio autem tum decreti Concilij, tum 52
huius Regulæ *de triennali est*, non solum propter vitandas lites in materia beneficiorum, sed etiam ad puniendum negligentiam non reclamantium contra iniustos possessores illorum. Gomez *de Regula trienn. q.* 28. Sanchez, *supra dub.* 20.

Vnum tamen, & septimum ex adductis, 53
stare videtur pro D. Episcopo, ex quo plura ex iis, quæ adducta sunt corruere apparent. Illud autem est, quod, vt supponitur, Thesaurarij, qui pro tempore d. Thesaurariam obtinuere, nunquam in ea Ecclesia residentiam fecere, nisi iuxta arbitrium voluntatis eorum: ex quo videtur sequi consuetudine immemorabili introductum fuisse, vt tales Thesaurarij non teneantur 54
residere: eo præsertim quod Concilium Tridentinum loco illo relato *ex sess.* 24. *c.* 12 nihil faciat ad intentum. cum & si præcipiat talem residentiam cum derogatione consuetudinum in contrarium, non tamen derogat consuetudinibus immemorabilibus, quibus non derogatur, nisi expressa mentio de illis fiat: ex quo etiam corruere videntur ea quæ dicta sunt de subreptione aut obreptione in impetratione huius dispensationis.

Ad hæc tamen plura dici possunt. Primò qui- 55
dem, quod quamnis admitteretur ex hoc excusari posse d dispensationem ob reticentiam residentiæ requisitæ pro d. Thesauraria, non tamen excusaretur ob reticentiam qualitatis illius, quod scilicet esset Dignitas, & *in Ecclesia Cathedrali*, quæ reticentia fuit in impetratione dispensationis, vt dictum est. Cum enim 56
hæc qualitas sit diuersa à residentia, diuersum iudicium de illa est formandum. Etenim diuersorum diuersum est iudicium *l. inter stipulationem* §. *sacram ff. de verbor. obligat.* Gratianus *Marchia decis.* 32 *n.* 8. & *decis.* 42. *n.* 10. Barbosa *in Axiomat. iur. axiomat.* 24. *numer.* 6. 57
Deinde dico, esto quod loco relato *ex sess.* 24. Concilij non derogetur consuetudinibus immemorabilibus, derogatur tamen ipsis ab eodem Concilio etiam in materia residentiæ *sess.* 23. *cap.* 3. & *sess.* 22. *cap. etiam* 3. Vnde nihil est in Concilio pro D. Episcopo, sed potius multa contra ipsum. Addo tertio nec *cap. illud* 12. *sess.*

*sess.*24. illi suffragari, eo quod non fiat mentio
58 ibi de consuetudinibus immemorabilibus. Etsi
enim generaliter loquendo consuetudo imme-
morialis non censeatur auferri, nisi de ea fiat
expressa mentio in lege, vel decreto reuocante
consuetudinem, etiam apposita dictione vni-
uersali, vt docent Glossa *in auth.vt de cætero §.vt
de cætero, verb. præscriptione collat.*5. Angelus,
Tiraquellus, Afflictus, Couarruuias, Gutierez,
& plurimi alij, quos refert, & sequitur Santa-
rellus *var.resol.q.*4.*num.*34. Nihilominus tamen
hoc fallit in casu præsenti de isto decreto resi-
dentiæ. Extenditur enim etiam ad casum, quod
59 esset immemorabilis consuetudo in cõtrarium:
propter declarationem S. Congregationis sub
Gregorio XIII. quam referunt Garzia *de benefic.
p.*3.*cap.*2. *num.* 197. Armendariz *in addit. ad
recop.l.Nauarr.lib.*2.*tit.*23.*de residentia num.*20.
Sanctarellus *supra num.* 33. Barbosa *in Collu.
Concil. ad illum locum num.*60. & alibi sæpius.
Vnde Leonardus Lessius *in Relationibus Theolog.
posthumis verbo beneficium cas.*18. Etsi admiserit
60 posse per consuetudinem derogari iuri de resi-
dentia, dicit tamen hoc intelligi nisi Romæ
aliter statutum fuerit. Ratio autem huius decla-
rationis S. Congregationis ea est, quia cum
61 tollitur consuetudo tanquam iniqua, & irra-
tionabilis, censetur etiam sublata consuetudo
immemorabilis, vt notant Azebedo *in l.*3. *tit.*1.
lib. 2.*recopil.n.* 21. Dueñas, *Regula* 144. *ampl.*3.
Felin. *in cap. cum ex officij de præscript. num.*13.
Tiraquellus *lib.*2.*de retract. Conuent.* §.1. *gloss.*2.
*num.*25. Couarruuias *lib.*3.*var.cap.*13.*num.*5. *ad
med.vers. Aduertendum tamen.* Concilium verò
62 derogans consuetudini de non residendo sim-
pliciter, vel de non residendo vltra tres menses
videtur illi derogare tanquam irrationabili. Ac-
cedit quod probandum restat quod talis con-
63 suetudo fuerit introducta, & obseruata cum
tolerantia Ecclesiæ, vel Papæ, aliàs nihil vale-
ret, vt docent Carolus de Grassis *de effectib.
Clericat. effect.* 3. post Baldum *in consil. quodam
post decis. Pedemont.*69.*num.* 39. Riminald. iun.
*lib.*1.*consil.*25.*n.* 25. & Sanctarellus *supr.n*40.
Si vrgeas vlterius quod non obstante Con-
64 cilio, aut declaratione ipsius adducta potuit
consuetudine introduci quod habentes digni-
tates in aliqua Ecclesia possint ab illa abesse,
etiam vltra tres menses, & interim percipere
fructus, vt docent Nauarrus *in summ. c.*25.*num.*
121. Selua *de benefic.*4.*p.q.*2.*num.*5. nec dissentit
Lessius *lib.*2.*de iust.c.*24.*num.*162. maximè loco
relato ex *relectionibus posthumis.* Respondeo,
65 quod quando lex reprobat aliquam consuetu-
dinem, tanquam iniquam, & irrationabilem,
prout contingit in præsenti, non potest de
nouo introduci consuetudo contra talem le-
gem; vt habet Sanctarellus *supr.num.* 42. post
Abbatem Butrium, Tiraquellum, Couarru-
uiam, & plures alios, quos refert. Idem dico
66 de non receptione talis legis, seu declaratio-
nis, propter eandem rationem, & quia ad hoc
erat necessaria scientia, & conniuentia Princi-
pis ferentis legem, scilicet Papæ, prout etiam
ex multis aliis DD. comprobat idem Sanctarel-
lus *num.*44. quæ tamen non adsunt in hac ma-
teria residentiæ.
Aliud quod in fauorem Episcopi afferri pos-
67 set, scilicet quod saltem ratione vsucapionis
triennalis ipsorum fructuum potuerit præscri-
bere ne teneretur illos restituere; eo præsertim
quod fructus beneficij præscribuntur triennio,
cum sint res mobiles, Couarruuias *Regula pos-
sessor* 2 *p.* §.2. *num.*5. Sanchez *lib.* 2. *in Decalog.
c.*5. *num.*12. Hoc inquam nec fauet Episcopo,
cum etiam ad vsucapionem, (siue sit res distin- 68
cta à præscriptione, siue non) requiratur bona
fides. Molina *tom.* 1. *de iust. & iure tract.*2.*disp.*
60.§. *vsucapionem.* Thesaurus *in prax.p.*1.*c.*31.
hæc autem bona fides non potest esse in Episco-
po, quia bona fides est *credulitas, qua quis pru-
denter iudicat rem esse suam.* Molina, Reginaldus, 69
Lessius, Lopez, Filiucius, & alij, quos refert, &
sequitur Bonacina *de Restitut.in genere disp.*1.*q.
vlt.punct.*2. §.2. *num.*15. at verò Episcopus non
potest *prudenter* iudicare illos fructus esse suos,
cum dispensatio ad illos retinendum fuerit
subreptitia, aut obreptitia, & esto quod legiti-
ma esset, cessauerit ob cessationem causæ, vt
dictum in præcedentibus; vbi etiam de confi-
dentiali simonia.
Ex quibus iam patet ad quæsitum huius con-
sulti, prædictam reseruationem fructuum d. 70
Thesaurariæ neque à principio valuisse, neque
modo temporis tractu valere posse. Innititur
enim baculo arundineo, scilicet dispensationi
irritæ, & nullæ, ex qua vtpotè ex fonte vitiato
nunquam puri latices. Vnde nullum ex tali dis-
pensatione commodum consequi potuit, aut
potest Episcopus *Cap.super lit.de rescript.* ibi *nul-
lum ex illis literis commodum consequantur, & cap.* 71
sedes eod.tit. ibi. *Mendax precator careat penitus
impetratis*, quod etiam habetur *l.& si legibus §.
cap.si contra ius.* Abbas *in d.cap.supr.lit.n.*1. *not.*2.
Imola *num.*6. Barbatius *n.* 24. Sanchez *lib.*8.*de
Matrim.disp.*21.*num.*65.
Consequenter etiam nec resignatarius titu-
laris cui Episcopus resignauit d. Thesaurariam 72
potest illam retinere, etiam post Episcopi obi-
tum; aut aliquod emolumentum recipere ex
ipsa. Innititur enim eidem vitiatæ dispensatio-
ni, quæ sicut resignanti nullum commodum af-
ferre potuit, sic nec resignatario; correlatiuo-
rum enim idem est iudicium & eadem discipli-
na, & de vno dispositum trahitur ad aliud, *l. fin.
ff.de acceptil.l. fin. C.de indicta viduit. tollend.* &
correlatiuo vno destructo, destruitur, & aliud,
l.filio §.matri, ff. de aliment. leg. ac regula corre- 73
latiuorum est regula parium, *l.Iulia § si procur.
ff.de actionib. empt.* de quibus omnibus Barbosa
ex variis iuribus, & *DD. in Axiom.iur. Axiom.*
61.*per totum.*
Eo vel maxime, quia cum resignatio talis
Thesaurariæ, vt dictum in præcedentibus, fuis- 74
se videatur simoniaca simoniæ conuentionalis,
ideo præfatus resignatarius titularis incurrit nõ
solum pœnam excommunicationis Papæ reser-
uatam, sed nullitatem Thesaurariæ sibi resigna-
tæ, incapacitatem ad idem, & alia beneficia, &
fructus ipsorum, prout patet ex Bulla *intolera-
bilis* Pij V. & authoribus relatis. Vndè nec datur
illi actio contra bona relicta ab Episcopo, casu
quo mortuus sit, quia cum talis resignatio irri-
ta, & inualida fuerit, nullum ius resignatio tri- 75
buit, & actus principio nullus, nullum produ-
cit iuris effectum *l.*4. §. *condemnatum ff. de re
iudic. cap.ad præsentiam de appellat.* & ibi DD.
Nec fauet illi clausula illa, *siue quouismodo* 76
vacet; Quidquid enim sit de huius clausulæ in-
telligentia, de qua Nicolaus Garzia *de Beneficiis*
*p.*11.

p.11.c.1. Semper debent iostificari literæ Papæ concedentis talem resignationem cum illa, vel alia quacumque clausula, quod fieri non potest, posita subreptione, & obteptione qua laborant, vt dictum manet.

77 Solum ergo restat consoleudum de resignatario possidenti d. Thesaurariam, Vt quia in præsenti agitur de periculo animæ, in quo casu, vt ait Genuensis *in practicabil. q.* 62. non est attendendum *ad subtilitates*, recurrat ad S. Pœnitentiariam, quæ in similibus casibus benignissimè solet dispensationem concedere, reualidando titulum inualidè à principio obtentum, vel alio modo, præsertim si casus sit occultus, aut non deductus ad forum contentiosum.

IESVS MARIA.

Dubium Secundum.

78 DE pensione imposita ab Episcopo super quodam beneficio, & postea redempta.

Casus.

ILlustrissimus Episcopus N. cuidam per concursum ad quoddam beneficium curatum electo pensionem imposuit 100. florenorum tribuendorum cuidam ab ipso nominato: qui postea illam transegit beneficiario propter pecuniam datam. Quæritur quid iuris.

Responsio.

79 DIco primo, impositio huius pensionis super beneficium non potest fieri stando in iure communi, nisi solum per Papam. Ratio est, quia ita deciditur *in cap. Vnico. Vt Ecclesiastica beneficia sine diminutione conferantur*, vt ibi firmant DD. communiter, ac sequuntur, specialiter Rebuffus *in prax. benefic. tit. Requisita ad collationem à n. 6. & de pacific. possess. num.* 117. Flaminius *de confident. q.* 28. *num.* 120. Vgolinus *de simonia tabula* 1. *de simon. in genere cap.* 28. §. 3. *num.* 6. Azot. *tom.* 2. *lib.* 8. *c.* 6. *q.* 1. dicens hoc esse *extra omnem controuersiam*. Secun-
80 do, quia solus Papa est, ad quem pertinet bonorum omnium Ecclesiasticorum libera administratio, *cap. 2. de prabend. in* 6. & *Clem.* 1. *in fin. vt lite pendente*, Gigas *de pension. q.* 6. *n.* 1. Gar-
81 sia 1. *par. de benefic. cap.* 5. *n.* 274. Debet tamen iusta causa huius impositionis subsistere, *v. g.* vtilitas Ecclesiæ, quæ semper est præsumenda, dum contrarium non constet, Gigas *q.* 1. *num.* 4. & *q.* 6. *num.* 7. Garsia *sup. numer.* 278.

82 Nec obstat si pro Episcopo dicatur ipsi competere facultatem imponendi pensiones super beneficia iusta causa subsistente *cap. pastoralis, de iis, quæ fiunt à Prælatis cap. prohibemus de cen-*
85 *sib. & duobus sequentib.* Abbas *in cap. conquerente. n.* 5. *de Cler. non resid.* Felyn. *in cap. ad audientiam n.* 4. & 5. *de rescript.* Rebuffus *de pacif. possess. n.* 23. & alij relati à Rota in vna *Meliten. Canonicatus* 6. Martij 1595. & in alia *Albiganen. confidentia p.* 2. *recent. decis.* 166. & multis aliis relatis à Gonzalez *sup. regul.* 8. *Cancellar. gloss.* 5. §. 5. *n.* 27. Hæc enim doctrina solum est accipienda de pensione non perpetua, seu imposita super personam beneficiarij, ac per consequens quæ non duret post eius mortem; non de pensione perpetua imposita super beneficium, quæ durat ad vitam pensionarij. Rota *decis.* 437. *n.* 2. *par.* 1. *recent.* apud Farinacium. Gigas *q.* 6. *de pensionibus* cum Innocentio, Imola, Felino, Anchatano, Oldrado, Decio, Anton. & alijs quos citat. Quod etiam tenet, & latè probat Gambar. de *offic. & potest legati lib.* 6. *cap.* 77. & videtur posse probari ex *cap. Constitutum de religiosis domibus.* & *C. cum venisset de restit. spoliat.* & *cap. Veniens, c. de cætero de transact.* Suarez *tom.* 1. *de Relig. tract.* 3. *lib.* 4. *de simon. cap.* 24. *n.* 37. & *cap.* 34. *n.* 16. Lessius *de iustitia, & iure lib.* 2. *c.* 34. *n.* 206. Azot supra relatus, Naldus *in summa verbo pensio n.* 1. Bonacina *de simon. quæst.* 4 §. 15. *n.* 9. Barbosa *de offic. & potest. Episcopo. allegat.* 85. *num.* 1. innumeris aliis, Castrus Palaus *p* 2. *tract.* 13. *disp.* 1. *pun.* 11. § 2. *n.* 4. Casu autem quod in-
telligantur de pensione imposita ipsi beneficio 84
solum est id accipiendum in casu litis, causa pacis, & concordiæ, prout tenent Panormitanus, Cardinalis, Gigas, & Caccialupus, quos refert, & sequitur Suarez *suprà cap.* 51. *n.* 18. & Palaus etiam *supra*. Quamuis nec hoc admittant Garsia *de benefic. par.* 1. *c.* 5. §. 2. *num.* 333. Azot, & Reginaldus, quos etiam refert, & sequitur Bonacina *supra*, referens quoque Rotam in vna Calaguritana *beneficij* de Oudareg. 28. Martij 1581. coram Lancellotto, & in alia Calaguritana *beneficij de Arsiola* 18. Iunij 1593. coram Gipsio.

Quidquid autem sit de iure communi, ni- 85
hilominus quod de facto propter stylum Curis non admittentis huiusmodi pensiones super beneficia, non possint imponi ab Episcopo, ac per consequens in casu præsenti hanc pensionem non potuisse ab Episcopo imponi, certa veritas est. Quam tenent non solum Suarez, Lessius, Bonacina, & Palaus relati, sed etiam Granutius *de reseruationibus q.* 62. *n.* 6 & 7. allegans decretum Pauli IV. & declarationem S. Congregationis, Sanchez *tom.* 1. *consil. moral. lib.* 2 *cap.* 3. *n.* 12. referens etiam Lopez, Sotum, Toletum, Aragon, Rodrigez, Nauarrum, & Beiam, Adde Laymanum *lib.* 4. *tract.* 2. *c.* 18. *n.* 2.
Naldum *supra* Salon 2 2. *q.* 93. *art.* 2. *controu.* 6. 86
Petrum Ledesmam 2. *p. sum. tract.* 12. *consil.* 20. & 21. & alios. Nam vt inquit Lessius citatus *stylus Curiæ ius facit: quod maximè in pensionibus verum est, quarum ius vniuersum constat ex consuetudine.*

Potuit tamen imponi pensio etiam super be- 87
neficium, si id fieret cum reseruatione *assensus Apostolici*: ita scilicet vt valida non censeretur, nisi ipso accedente. Rota *decis.* 437. *n.* 1. *in p.* 1. *recent.* apud Farinacium. Talis enim conditio purificat actum, & reddit ipsum licitum, eo quod per ipsum nihil stabiliatur de facto, sed dependenter à beneplacito Apostolico. Nauar-
rus *in Man. cap.* 23. *n.* 108. Thesaurus *in prax. p.* 88
2. *verb. simonia cap.* 2. *in fin.* Imò quoad simoniam ipsum purificat. Quia si conditio non adimpletur nihil dicitur actum. *l. pecuniam, quam* 36. *ff. si cert. pet.* & ibi Paulus, & Ias. *l. si quis sub condit.* 8. *ff. si quis omissa cau. testam.* & in terminis tradit Caputaque *n. dec.* 205. *n.* 3. & *dec.* 338.

338. n. 3. & 4. p. 1. Cæsar de Graffis dec. 1. n.
3. de præb. Rota dec. 673. & 682. lib. 3 p. 3. diu.
Nauar. conf. 1. de rebus Eccles. Flamin. Parif. de
resignat. lib 1. quæst. 3. ex num. 20. & fere per
tot. Rebuff. in prax tit. de noua prouis. n. 29 &
89 n. 35. & 36. Gonzalez super Regul. 8. Cancellar.
gloss. 12. n. 80. si autem conditio aduenit iam
contractus est absolutus, & sortitur suum effe-
ctum l. necessario §. quod si pendente ff. de peric. &
com. rei vend. & l. si pecuniam ff. cert. pet. Vbi etiam
Doctores. Et quia contractus conditionatus ex-
90 pectans consensum sedis Apostolicæ, non est
propriè contractus, sed potius simplex tractatus.
Aretinus cons. 11. num. 2. Menochius cons. 63.
n. 30. Pasqualigos in quæstionibus moralib. q. 303.
n. 4. Vnde remanet in suspenso vsque ad be-
neplacitum Apostolicum superueniens.
91 Quatenus etiam ista pensio legitimè imponi
posset ab Episcopo necessarium erat quod ades-
set causa imponendi illam; si enim deesset,
nulla esset, & inualida pensio. Corras. de benef.
1. part. cap. 4. num. 13. Ioannes Nicolaus lib. 1.
de Iure patr. n. 70. Sarnens. in compend. vtriusque
signat. & in Regul. de Annal. q. 2. Garsia de be-
nef par. 1. cap. 5. §. 2. n. 321. post alios, quos
etiam sequitur Filiucius tract. 42. de pensionib.
cap. 2. n. 8. & Palaus par. 2 tract. 13. disp. 1.
pun. 11. §. 2. n. 6. Est enim pensionis impositio
contra ius, Cap. vnic. vt Ecclesiast. benefic. cui
92 Episcopus non potest derogare. Imo debet esse
talis contra expressa, & de illa constare. Oldrad.
cons. 226. Gigas q. 9. num. 2. Rebuffus de pacif.
possess. n. 123. alias 107. & in repetit. §. qui vero,
Garsia supr. 325. Filiucius supra, & n. 3. ex Na-
uarro, & Azorio. Barbosa de offic. & potest. Epis-
copi Allegat. 85. num. 12. dicens quod hæc
causa debet probari concludenter. Et ita decisum
est à Rota in Melitensi, seu Mileuitana Cano-
nicatus coram Millino, ibi: licet sit nulla ipsa
pensio si non constet de causa. Præsumitur enim
imposita in fraudem, si de illa non constat. Pro-
93 vt cum Ancharano, & Cardinali tradunt Re-
buffus, & Corrasius, ac sequitur idem Garsia su-
pra n. 324. & posset alioquin argui de confiden-
tia simoniaca, Filiucius supra ex Flaminio, &
Garsia. Nec sufficit assertio Episcopi asseren-
tis talem causam interuenisse. Nam ei non cre-
ditur, cum actum liberè facere non possit, l. si
94 fortè, vbi Bartholus, ff. de castrensi peculio & in
proposito Rebuffus supra, Abbas in cap. diuersis
fallaciis de Cleric. coniug. Oldradus supra Corra-
sius d. cap. 4. num. 14. & Garsia supra numer.
326 & 327. Barbosa, & Palaus supra relati.
95 Similiter quatenus valida esset, oportebat
quoque quod consensus beneficiarij accederet:
sine illo enim inualide pensio beneficio impo-
nitur. Est namque lege Pontificia cautum in Re-
gula Cancellariæ, Adriani videlicet 41. & Leo-
nis X. 43. vt nulla pensio imponatur, nisi de con-
sensu illius beneficiarij, qui pensionem soluere
debet, qui si fuerit in Curia personaliter præ-
stet consensum, & solitum iuramentum, sin
minus per procuratorem ad id specialiter con-
stitutum. Gigas de pensionibus q. 10. ex authori-
tate Innocentij, Romani, Oldradi, & Ancha-
rani, Caccialupus de pension q. 5. Azor. tom 2.
instit. moral. lib. 8. c. 8. q. 6. Garsia de beneficiis lib.
1. c. 5. n. 320. Palaus p. 2 tract. 13. de Benef. disp.
1. pun. 11. §. 5. n. 1. Barbosa in prax. exigen. pen-
sion. in proœm. n. 13. asserentes etiam neque ipsum
Papam concedere solitum pensionem sine con-
sensu titularis. Reginald. tom. 2. lib. 30. tr. 3.
cap. 8. n. 131. affirmans pensionem obtentam
sine consensu beneficiarij haberi subreptitiam.
Quam etiam doctrinam amplectitur Marcus Vi-
dal in Arca vital. inquis. 5. de Iudic. n. 25.
Pariter quoque si beneficium istud grauatum 96
alioquin erat alia pensione, videtur non potuis-
se de nouo ita grauari, nisi valor vtriusque
pensionis exprimeretur, iuxta Regulam Cancel-
lariæ de exprimendo valore beneficiorum, quæ, se-
cundum plurium sententiam (de qua Sanchez
lib. 2. in Decal. cap. 28. n. 36. Mandosius reg. 33.
q. 6. n. 2. 3. & 9. Gambarus lib. 6. à n. 350. Re-
buffus de pacif. possess. n. 132. alias 114.) ad pen-
siones etiam extenditur. Prout ex Caccialupo, 97
& aliis affert Garsia de benefic. lib. 1. cap. 5. n.
101. Adminus tamen hoc procedit quando
pensio imponitur in beneficio pensione alia gra-
uato prout habet Palaus supra d. §. 5. n. 7. quia
tunc ne beneficiũ vltra vires grauetur oportet
exprimatur valor vtriusque pensionis. Quod
necessario sequitur ex his quæ dicta sunt supra,
scilicet pensionem non posse imponi causa non
expressa.
Imò generaliter loquendo si beneficium il- 98
lud grauatum erat vna pensione non potuisse
grauari altera, nisi de priori facta fuisset mentio
quantumuis à Papa fieret talis reseruatio, &
etiam ex motu proprio, tenet Garsia supr. n. 561.
ex Cassadoro, Caputaquensi, Gambaro, Mohe-
dano, Mandosio, Parisio, Azorio, & tenet Rota
in vna Conchen mediatatis fructuum, & in vna
Valentina pensionis, quas refert ipse Garsia, & ra-
tio est, quia nec Papa ipse censetur velle onera-
re beneficium duplici onere. Vnde idcirco Pa-
laus supra n. 6. ex Gambaro, & Azorio inualidam
censere videtur huiusmodi pensionem.
Præcipuè tamen, vt prædicta pensio licitè, & 99
valide imponi posset ea esset soluenda alicui
personæ de præsenti determinatæ ab Episcopo
non determinandæ postea ad eius arbitrium. Sic
enim colligi videtur ex Pio V. in Bulla Intolera-
bilis quæ in Bullar. est 85. in qua confirmans
Bullam aliam Pij IV. inter casus, in quibus con-
fidentia beneficialis incurri statuit, sic habet §.
Itidem. Si ordinarius, vel alius collator contulerit 100
ante hac, aut conferat in futurum beneficium Ec-
clesiasticum quouis modo vacans, ea conditione taci-
ta, vel expressa, vt postea in alterum pro arbitrio
collatoris, seu alterius cuiuscunque contra iuris com-
munis ordinationem disponatur, siue vt de co proui-
sus fructus illius vel partem ad vtilitatem, vel li-
bitum conferentis, vel decedentis, aut alterius re-
linquat, & remittat seu pensionem illi, vel illis,
quem, vel quos idem collator, aut cedens, vel alius
per se, vel alium scripto, aut verbo iusserit, seu
dignificauerit, persoluat, & pariter si à patrono
etiam Laico, vel alteri præsentatori, seu electori
contigerit, aut contingat id fieri, si enim expen- 101
dantur illa pensionem illi, vel illis, quem, vel quos
idem Collator, aut cedens iusserit, seu significa- 102
uerit, persoluat, &c. rectè sequitur id quod dixi.
Hæc etiam est sententia Rotæ in Albiganem
confidentia supra relata. vbi explicans hanc Bul-
lam Pij V. inquit. Illa loquitur de collatione fa-
cta cum conditione, quod contra iuris communis ordi-
nationes prouisus soluat pensionem alicui personæ,
quam postea Episcopus nominauerit. Clarius ex
alia Mileuitana coram Millino, etiam superius
relata,

relata, vbi sic: *Pensio imposita per Episcopum*
103 *ad fauorem certæ personæ, etiam de consensu*
promissi, etiam coram Notario præstito in forma,
non facit prouisionem simoniacam, licet sit nulla
ipsa pensio, si non constet de causa. Si autem
pensio fuisset imposita per Episcopum personæ
sibi bene visæ, & postea declarandæ, esset simo-
niaca, & confidentialis ex Bulla Pij V. quo
casu solum est intelligenda. Est quoque expressa
104 Garciæ supra *numero* 313. Vbi sic. *Dicta con-*
stitutio Pij V. §. Itidem procedit, & loqui-
tur, quando pensio fuisset imposita per Episco-
pum personæ sibi bene visæ, & postea declaran-
dæ, quo casu esset simoniaca, & confidentia-
ria, ex d. constitutione, quæ hoc casu solum
est intelligenda, vt in terminis resoluit Rota in
vna Mileuitana Canonicatus 6. Martij 1595.
sequitur Filiucius *supr. numero* 5. §. *secundo*
infertur.
105 Vnde si hoc contigit in præsenti intrant
pœnæ ab eadem Pio V. his verbis taxatæ.
Omnes & singulos qui huc vsque Ecclesias, Mo-
nasteria, beneficia, fructus, pensiones, aliasue res
intercedente hoc confidentiæ vitio, receperunt, ac
retinent, nisi statim ad se reuersi, & resipis-
centes celeri dimissione sibi prospexerint, & qui
quid tale admiserint in futurum, etiam omnibus,
& singulis alijs Ecclesijs, Monasterijs, dignita-
tibus, officiis, & beneficiis obtentis, quæ pariter
sub dicta reseruatione comprehendi volumus, nec
non fructibus, pensionibus, & alijs rebus Ec-
clesiasticis, ac etiam Romana Curia, & alijs offi-
ciis temporalibus, præsentium authoritate priua-
mus, & ad futura inhabiles decernimus, & in
iuris subsidium, excommunicationis sententia in-
nodamus, à qua nullos nisi in mortis articulo con-
stitutus ab alio, quam à Romano Pontifice abso-
lutionis beneficium valeat obtinere.
106 Videtur tamen beneficiarios, qui hoc be-
neficium tali pensione grauatum recepit ab his
pœnis immunis, si id non fecit, mediante ali-
quo facto explicito, vel implicito sed simpli-
citer recepit beneficium ita ab Episcopo gra-
uatum ad instantiam, seu preces ipsius. Colli-
gitur enim ex verbis illis ex §. *Itidem* superius
107 relatis: *ea conditione tacita, vel expressa*, hoc
enim arguit pactum. Et quia plures Docto-
res sentiunt Constitutiones istas Piorum tan-
tum damnare vt simoniacam confidentiam eam,
quæ antea talis erat, attento iure communi,
scilicet quia in ipsa intercedebat pactum taci-
tum, vel expressum. Ita Sanchez *tom.* 1.
consil. moral. lib. 2. *cap.* 3. *dub.* 34. *numero* 2.
specialiter de nostro casu loquens *numero* 9. re-
ferens Rodriquez, & Salcedo. Fauet Lessius
de Iust. & Iur. lib 2. *cap.* 35. *dub.* 16. *numer.*
95. Azor. *tom.* 2. *lib.* 7. *cap.* 17. *q.* 6. Nauar-
rus *in Man. cap.* 23. *numer.* 109. & 110. Sua-
rez, *lib.* 4. *de simon. cap.* 43. *numer.* 9. & 12.
Castrus Palaus *par.* 3. *disp.* 3. *de simon. pun.*
18. *numer.* 3. dicens, hanc sententiam esse pro-
babilem quod maximè procedit, posito quod
resolutio huius pensionis facta fuit cum præser-
uatione consensus sedis Apostolicæ, prout
Sanchez *eo numer.* 9. habet. Pro quo etiam
108 quamplurima Garca *de benef p.* 11. *cap.* 3. §. 2.
à numero 165. pro hac sententia referens plu-
rimos authores, & S. Rotæ decisiones, maxi-
me 169. referens vnam Rotæ decisionem in
Calaguritana *confidentia* 14. Decembris 1592.
coram Pena, vbi inter alia sic: *Postremò in Bul-* 109
lis Pij IV. & Pij V. non poterat fieri aliquod fun-
damentum, nam confidentia quam in casu propo-
sito Fiscalis affuisse contendebat, non erat talis,
qualis damnatur in præfatis Constitutionibus:
cum enim duplex sit confidentia beneficialis, vna
simoniaca, qua quis confidit quem collaturum bene-
ficium mediante pretio, pacto, vel conditione ex-
pressa, vel tacita digno, vel indigno: altera qua
quis confidit aliquem collaturum aliquod benefi-
cium ob cognitione, vel amicitiam digno, vel indig-
no, sine tamen pacti, modi, vel conditionis inter-
uentu, prout contigit in hoc casu, in quo non appa-
rebat inter resignantes præcessisse pactum aliquod,
conditionem, vel modum, talis confidentia non
damnatur per illas constitutiones, cum non fuerint
editæ contra omnem confidentiam illicitam, sed tan-
tum contra illicitam simoniacam. Nauarrus in
Man. cap. 29. *n.* 109. *ver. ad* 12. *Ex prædi-*
ctis autem patebat talem confidentiam illicitam si-
moniacam præcedente videlicet pactione, conditione
vel modo irritam pro parte Fisci, & Andreæ ei ad-
herentis, non fuisse probatam, & propterea Iusti-
num, & Didacum fore absoluendos, & in
statum pristinum plenarie restituendos. Hæc
ibidem.
Intrat modo quæsitum alterum de hoc be- 110
neficiario præfata pensione grauato, cum reser-
uatione tamen assensus Apostolici, an videli-
cet possit illam cum pensionario redimere
sine periculo simoniæ ante obtentum sedis
Apostolicæ consensum. Et respondendum 111
affirmatiue. Cuius ratio est, quia dicta pen-
sio non est imposita absolute, sed conditio-
nate, scilicet supposito consensu sedis Apo-
stolicæ. Conditio autem nihil ponit in esse,
nec actus conditionalis valet, nisi posita condi-
tione. *l. si quis sub. conditione, ff. si quis omissa*
causa, l. cede-e diem. ff. de verb. signif. l. si quis
fundum ff de contrahen. empt. l. ex facto ff. de hæ-
red. instit. Afflict. *dec.* 355. *numero* 4. Cephal.
conf. 56. *numero* 11. & *seq.* Rolandos à Valle
conf. 56. *numero* 14. & *seq. lib.* 3. Cum igitur
talis sedis Apostolicæ consensus habitus non
fuerit, pensio illa nihil ponebat in esse, ac
perinde illam redimere, non est actus si-
moniacus.
Secundo & proximus ad intentum, quia 112
clausula reseruationis beneplaciti Apostolici
apposita in contractu illum reddit conditiona-
lem. Cephal. *conf.* 118. *numero* 9 Panzirola
conf. 35. *numero* 5. Borellus *conf.* 47. *numero*
17. Ioannes Baptista Costa *de Clausul. conuent.*
clausul. 26. *num.* 2. Vnde concordiam initam
sub beneplacito sedis Apostolicæ dici condi-
tionalem post Glossam *in l. Item Labeo, in vers.*
si prece ff. famil. hercisc. Paulum *conf.* 288.
ad med. & col. 2. *vers modo ita est, lib. tertio*
Verallum *decis.* 12. *p.* 3. censuit Rota in 113
Verdonen. *Abbatiæ* 5. Maij 1614. coram Buratto
impressa per Farinacium *dec.* 542. *numero*
7. *p.* 2. *recent.* Contractum autem conditio-
nalem dependere à conditione, ita vt ipsa in
re non posita contractus nihil valeat, certi iu-
ris apud omnes est. Hęc igitur impositio pensio-
nis sub conditione dicti beneplaciti ante ipsum
obtentum nihil valet. Ac proinde illam rede-
misse nihil fecisse est.

114 Tertio, accedit Iuris axioma de quo Baldus *cons.* 478. *lib.* 1. & Barbosa *in axiom. Iur. axiom.* 48. *numer.* 2. videlicet, quod *deficiente conditione, deficit conditionatum*: deficiente igitur assensu Apostolico in impositione huius pensionis requisito deficit ipsa pensio, ac propterea de illa contrahere non est contrahere de pensione, sed de non pensione.

115 Ad hoc quarto idem corroborat, quod *conditione deficiente contractus celebratus censetur resolutus ab ipso initio. ex l. necessario* §. 1 *ff. de peric. & commodo rei vend. l. pecuniam* vbi Alex *n.* 4. *ff. si certum pet.* Menochius *cons.* 134. *n.* 30. & 31. & *cons.* 139. & *seq.* & *cons.* 322. *n.* 39. Tiraquellus *in l. vnquam verb. reuertatur n.* 277. *C. de reuoc. don.* Vbi quod defectus conditionis
116 habet oculos retro ad tempus dispositionis, Surdus *de alim. tit.* 9. *q.* 4. *n.* 23. Flamin. *de resignat. benefic. tom.* 1. *lib.* 1. *quæst.* 3. *n.* 27. Barbosa *supra n.* 6. Cum igitur defecerit sedis Apostolicæ consensus, quæ est conditio impositionis huius pensionis, ipsa impositio censebitur resoluta, & pensionem non subsistere, nec esse materiam simoniæ.

117 Hinc, quod paria sunt nihil fieri, & fieri sub conditione, quæ non purificetur, habet Rolandus à Valle superius relatus, & ex ipso Barbosa similiter *supra num.* 2. Et quod actus habetur ac si non esset factus, non purificata conditione, & Flaminius *de resignat. lib.* 1. *q.* 14. *numer.* 9. Barbosa *supra.* Et proximius
118 ad intentum quod conditione beneplaciti in transactione posita non adimpleta, nihil sit actum, habet Gonzalez *super regul.* 8. *Cancellar. glos.* 12. *n.* 80. ex Paulo, Iasone, Rotæ decisionibus, & aliis auctoribus. Quæ etiam conuincunt intentum.

119 Si autem huiusmodi pensio ante obtentum sedis Apostolicæ beneplacitum *nihil* erat vtique ipsius redemptio *nihil* quoque erant ex *nihilo* enim *nihil fieri* ex Philosopho *lib.* 1. *de generat. & corrupt.* & ex *l. fete ff. de tutor. & Curat. l. eius ff. de reb. dub.* Insuper cum *nihil*, &
120 *non entis* idem importent, & ex *non ente non fiat ens*, Farinac. *consil.* 60. *numer.* 90. *libr.* 1, Giorba *in consuet. Mess. c.* 16. *gloss.* 1. *nu-*
121 *mer.* 8. non poterit ex ipsius redemptione simonia aliqua procedere. Præsertim quia *non entis nulla sunt qualitates*, *l. eius, qui in Pro-*
122 *uincia vers. ff. si certum petat. l.* 4. § *condemnatum ff. de re iudic. l.* 2. *ff. de vsufruc.* Nec etiam secundum apparentiam, *non entis & non apparentis idem est iudicium, & paria sunt rem non esse & non apparere. l. duo sunt Titi, ff. de testam. tutel. l. in lege ff. de contrahend. empt.* Surdus *decision.* 149. *numer.* 2. Rota *decision.* 167. *numero* 35. apud Farinacium *part. prima recent.*

123 Quæ maius robur accipiunt si animaduertatur, quod simonia est iuxta communem diffinitionem, *voluntas emendi, aut vendendi, seu commutandi rem spiritualem, seu spirituali annexam pro temporali*, vbi cum pro materia simoniæ assignetur *res aliqua*, manifeste elicitur quando id quod commutatur emitur, aut venditur non est *aliqua res*, non committi vllo modo simoniam. Si igitur pensio, de qua in præsenti nihil erat, vt probatum manet tempore huius contractus, clarè elicitur illum non fuisse simoniacum. Nec 124
iuuat quod ipsa pensio etsi tunc non esset, attamen futura esset quando Papa concederet suum beneplacitum: quia res non iudicatur ab eo quod erit, sed ab eo quod est. Felynus *Cap. Cum adeo numero* 4. 5. & 6. *de rescript.* Tuschus *concl.* 83. *numero* 29. Maxime vbi spes futuritionis proxima est fallibilis, prout contingit in præsenti. Barbosa *in axiom. Iur. axioma.* 6. *numero quarto.*

Exempla quoque rem clariorem efficiunt. 125
Primum de alienantibus bona Ecclesiastica sine assensu sedis Apostolicæ alienari prohibita. Sic enim alienantes si in contractu opponant clausulam istam, *saluo assensu sedis Apostolicæ*, vel similem; si nihilominus rem alienatam tradant, nihil efficiunt, & contractus est nullus: eo quod protestatio est contraria facto, & illa clausula faciat contractum manere in suspenso, & quia talis contractus est conditionatus, ac conditio nihil ponat in esse: prout 2. *tom. mea summ. qq. regul. Cap.* 19. *numero* 61. dixi post Quarantam, Peyrins, & Bonacinam, quod & sequuntur Gennensis *in Prax. Archiepisc. cap.* 51. referens declarationem Clementis VIII. & alij authores apud Bordonum *in resolut. resol.* 27. *num.* 37. A simili 126
ergo, cum impositio ista pensionis facta ab Episcopo cum reseruatione assensus sedis Apostolicæ ante illum nihil fuerit, propterea nec materia simoniæ esse potuit, quando de illa redimenda actum est.

Secundum est de contrahentibus sponsalia, seu etiam matrimonium, qui habent 127
impedimentum dirimens, consanguinitatis v. g. & contrahunt sub conditione, *si Papa dispensauerit*. Tales enim nihil faciunt ante dispensationem à Papa obtentam; adeo vt etiam post illam obtentam indigeant nouo consensu, seu noua ratificatione consensus prius habiti. Vt ex communiori sententia tenent innumeri, tum Theologi, Canonistæ, ac plures S. Rotæ decisiones apud Angelum Bossium *de matrimonij contractu capit. decimo numero* 308. & *seqq.* eo videlicet quod in contractibus præsens rei status, non venturus, consideratur, 128
l. Continuus §. *cum quis ff. de verb. oblig.* Eo etiam quod conditio illa si Papa dispensauerit censetur de iure *impossibilis*, quia quæ 129
à Principis voluntate dependent à iure censentur impossibilia, *l. apud Iulianum* §. *constat ff. de legat.* 1. & *d.* §. *Cum quis* cum aliis Iuribus & DD allegatis à Surdo *dec.* 183. *n.* 5. & *cons.* 90. *n.* 23. & Angelo Bossio *supra n.* 315. Hæ autem rationes ad intentum nostrum applicatæ illud 130
corroborant. Si enim in contractibus ad præsentem rei statum non ad futurum attendi debet, sanè cum pensio illa tempore in quo de ipsa tractabatur, nihil esset; nec contractus de illa simoniacus esse poterat. Deinde si ea quæ pendent à mera voluntate Principis censentur à Iure impossibilia, cum dispensatio in beneficio onerando tali pensione à mera Papæ voluntate penderet, vtrique ipsa tunc pro re impossibili habebatur de illa ergo redimenda contrahere simonia-

cum

cum non erat, cum simoniæ materia res pos-
sibilis debeat esse.
Nec dici potest solum à iure iudicari impos-
sibilia, quæ vel ex natura sua non possunt à
132 Principe concedi, vel difficile conceduntur, non
verò quæ facilè. Contra hoc enim est, quod etiã
id quod Princeps concedere solet, impossibile
reputatur à Iuristia; & ita intellexerunt omnes
d. §. constat, specialiter Menochius, Surdus, &
alij apud eundem Bossium. Nam ius non consi-
derat an Princeps, v. g. Papa dispensare facilè
possit nec ne, sed an res sit impossibilis præsen-
ti statu considerato: cum ergo impositio pensio-
nis ab Episcopo facta tempore quo facta fuit,
fuerit impossibilis, quia Episcopus non potuit
illam imponere, ideo censeri debet de iure im-
possibilis.
133 Huius etiam manifestum signum est, quia
Papa cum concedit pensionem impositam ab
Episcopo, nullatenus intendit approbare factũ
ipsius, sed gratiosè illam concedere, nulla habi-
ta ratione præcedentis facti per Ordinarium. Sic
enim habet Rebuffus *in prax. tit. de reseruat. n.
17. ad fin. vers. & confirmatio pensionis*, quem Bar-
bosa *in prax. exequendi pensiones, in proœm. n. 6.* sic
134 refert, & sequitur: *si de facto Ordinarius pensio-
nem reseruat, petaturque illius confirmatio à Papa,
nusquam talis confirmatio conceditur; vel enim reii-
citur supplicatio, vel ipsemet Papa nulla habita ra-
tione præcedentis facti per Ordinarium, prouidet de
beneficio, & pensionem reseruat.* Pro quo etiam vi-
dendus Mandosius *in tract. de signat grat. tit. de
135 confirmationib. ad medium.* Sic etiam in casu, quo
aliqui contraxerunt sponsalia, vel matrimonium
sub conditione dispensationis Papæ dicunt Ro-
ta, Gratianus, & Barbosa ab Angelo Bossio *su-
pra n. 310.* relati requiri nouum consensum,
quia intentio Papæ, quando dispensat in gradu
prohibito, est solum dandi facultatem contra-
hendi, non autem approbandi quod illicitè
gestum est. Impositio ergo pensionis ab Epis-
copo facta nulla prorsus fuit, & iure irrita,
vt proindè ipsius redemptio simoniaca non
fuerit.
136 Idem quoque dicendum de transactione pen-
sionis facta ex parte prætensi pensionatij, prop-
ter fundamenta adducta, quæ idem probant de
illa, ac de redemptione. Cum enim illa conne-
xionem habuerit cum redemptione se tenente
ex parte beneficiarij, ita vt veluti fuerit vnus, &
idem contractus ex parte beneficiarij vocatus *re-
demptio*, ex parte verò pensionarij *transactio*, ea-
137 dem erit ratio vtriusque: siquidem *connexorum
idem est iudicium l. 3. §. Iudicio contrario ff. de con-
trar. act. tutel. l. proinde, ff. ad l. Aquil. l. cum ac-
tum ff. de negot. gest. cap. translato de constit. Cap.
præterea de Offic. Deleg.* Et correlatiuorum regula
138 parium, *l. Iul. §. si procurator ff. de act. empti.* Et
de vno illorum dispositum traditur ad aliud. *l.
fin. ff. de accept. l. fin. C. de indic. l. si quis seruo
C. de furt.* Vnde Baldus *cons. 14. super legitima-
tione n. 2. lib. 4.* ait, quod valet argumentum de
vno ex correlatiuis ad aliud & ponit exemplũ
139 in emptore, & venditore. In hoc autem casu be-
neficiarius fuit veluti emptor pensionis, & pen-
sionatius veluti venditor ipsius. Eo etiam quod
contractus claudicare non potest *l. Iulianus §. si
140 quis ff. de act. empt. l. si cum dies §. penult. ff.
de verb. signific.* & aliis Iuribus, & DD.
apud Barbosam *in axiom. axiom. 57. numero
2. & 5.*
Ex dictis porrò infertur solutio ad aliud du- 141
bium, an scilicet talis contractus validus fue-
rit. Dicendum enim fuisse nullum, & inua-
lidum. Cum enim fuerit supra rem non exi-
stentem, neque furtam, aut de iure possibilem,
imo potius imaginariam, & fictitiam, quæ po-
tius *non ens*, aut *nihil* appellari deberet, scilicet
talis prætensa pensio, vtique & contractus ipse
irritus, cassus, & fictitius existimandus. Actus 142
enim ex origine falsa procedens est prorsus nul-
lus *l. ex initio C. de falsis.* Simonetta *de reseruat.* 143
q. 61. n. 7. Gonzalez *supra regul. 8. Cancel-
lar. glos. 31. n. 29.* & sublato fundamento to-
tum ædificium corruit, *l. eg. eccum 26 ff. de ex-
cept. rei iud. l. fin. ff. de constit. pecun. l. vectigal,
ff. de pignor.* Rota *decis. 10. in fin. de præben. in* 144
antiq. Ac deficiente fundamento superædifica-
ri non potest, *Cap. Cum Paulus 1. q. 1. cap. ve-
niens de presbyt. non baptizato.* Gonzalez *supra n.* 145
31. & sublato antecedenti, tollitur consequens,
l. si cum te ff. de pact. c. ad petitionem de accusat.
cum aliis adductis per Euerardum *in loco a de-
structione antecedentis n. 1 per tot.* Gonzalez *sup.
n. 35.* sublato etiam præsupposito, tollitur om- 146
ne id quod ex eo sequitur. *l. mancipia C. de furt.*
Roman singul. 489 Gutierrez *cons. 21. n. 6.* De-
cius *cons 644 num. 14.* Rota *decis. 589. num. 1.* 147
diuers. Sic institutio, seu confirmatio facta ad
electionem, vel præsentationem nullam est si-
militer nulla, vt latè per Lambertinum *de Iure-
patr. lib. 2. p. 2. q. 3. art. 4. num. 2. & 3.* Cum er-
go probatum maneat pensionem ex qua origi-
nem habuit iste contractus, & in quo funda-
batur tanquam in antecedenti præsupposito
omnino fuisse fictitiam, & chimæricam, idem
quoque sentiendum de ipso contractu. Ac quod
etiam accedit, quod cum ex erroneo fundamen- 148
to aliqua procedunt, omnia corruunt, *l. quod
non ratione ff. de legib. l. si is qui putat 15. cum l.
seq. ff. de acquir. hæred.* Achilles de Grass. *dec. 1.
n. 2. qui filij sint legitimi*, Rocchus, *de consuet.
sect. 4. numer. 1. cum seq.* Cum igitur hic con-
tractus processerit ex erroneo fundamento
illius pensionis omnino corruisse existiman-
dum est.
Maximè verò nullitas eius contractus suade- 149
tur ex eo quod, vt supponitur in casu, ille coa-
ctus fuit, & meticulosus ex parte beneficiarij, eo
videlicet quod pensionatius, qui erat vir potens
opere, & sermone impediebat ipsi efficaciter
possessionem beneficij, ita vt pro ea obtinenda
coactus fuerit contractum hunc celebrare: Con-
tractum porrò meticulosum, & coactum per
metum iniustè incussum (qualis iste erat, siqui-
dem nullum ius habebat assertus pensionarius
ad illum incutiendum) irritare contractum
certi iuris apud omnes est. quia metus con-
sensui aduersatur iuxta regulam *nihil consensui
117. ff. de Reg. iuris*, ibi: *Nihil consensui tam
contrarium est quàm vis & metus.* Et *Cap. Cum
locum de sponsal.* ibi: *Cum locum non habeat con-
sensus, vbi metus, vel coactio intercedit.* Esto
sub trutina Doctorum sit, an iure naturæ, seu
potius Ecclesiastico talis contractus irritus sit,
de quo alibi dicendum.
Ex quo pariter resoluitur aliud du- 150
bium, an videlicet dictus beneficiarius

repetere possit pecunias dictas prætenso peo-
sionario pro redemptione pensionis, & ipse pen-
sionarius, aut hæredes ipsios illas restituere.
Affirmatiuè namque videtut respondendum,
proot ferè in terminis huius casus habent
Marchesan. *p.* 1. §. 2. *de commiss. appellat. in
caus. pens. fol.* 592. *num.* 94. & 97. Ioannes
Baptista Costa *de clausul. conuent. claus.* 26.
num. 2. Et ex ipso Barbosa de *clausul. claus.* 3.
152 *num.* 10. Propter multa. Primo, qoia, vt iuris
axioma habet, *nullum quod est nullum producit
effectum*, vel *nullum esse, vel esse sine effectu
paria sunt*, vel *nullum quod est, sui aliquod
tribuere non potest*, pro vt ex Iuribus, Docto-
ribos, & Sacræ Rotæ decisionibus exoroat
Barbosa *axiom.* 164. Recte ergo sequitur præ-
fatum pensionatium oullam pecuniam, ni-
hilque emolumenti accipere potuisse ex re-
lato contractu, vel occasione ipsios; cum
nollom, & irritum fuisse in præcedentibus
probatum maneat, ac proinde ad restitutio-
oem rei acceptæ teneti. Secundo, quia coo-
153 tractus nullus, seo irritus nullam potuit
parere obligationem. *l. cum lex. ff. de fideins-
sor. l. non dubium C. de legib.* Angelus Bos-
sius *de matr. contr. cap.* 10. *num.* 312. Si
igitur talis contractus nullus fuit, vt proba-
tum manet, nullam parere potuit obligationem
soluendi dictam peconiam; ac propterea à
dante repeti potest, & à recipiente restitui
154 debet. Tertio, quia metum incuriens in ali-
quo contractu tenetur metum passo ad dam-
oa, & interesse, & ad fructus perceptos, vt
habent Aretinus *cons.* 96. *num.* 54. *& seqq.*
Tuschus *pract. concl. verb. metus concl.* 222.
num. 7. Farinacius 2. *par. fragm. crim. verb.
metus num.* 9. Angelus Bossius *de matrimon.
contract. cap.* 12. *num.* 214. 219. & 250. de
quo Sanchez *lib.* 4. *de matrim. disput.* 9. *num.* 4.
ex plotibos DD. *num.* 5. loquens etiam pro
foro externo. Metus ergo illatus beneficia-
rio à pensionario asserto causa sufficieos erit
ad restitueodum pecuoiam ob talem metom
155 ipsi datam. Quarto, quia regula generalis
est in materia restitutionis, quod qui vi, vel
fraude impedit habentem ius ex iustitia ad
aliquam rem, & peccet contra iustitiam, &
teneatur ad restitutionem damni. Proot ex Mo-
lina, Lessio, & aliis infert D. Cardinalis de Lu-
go *de iust. & iur. tom.* 1. *disput.* 18. *sect.* 5.
num. 90. Atqui beneficiarius iste propter le-
gitimam prooisiooem sibi factam de benefi-
cio debita illi erat, etiam ex iustitia, ipsios
beneficij possessio: pecunia ergo data pensio-
natio oe impediret talem possessionem recep-
ta est contra iostitiam, & ex iustitia resti-
156 tui debet beoeficiario. Quioto, quia etiam
regula generalis est, quod ministri iostitiæ
impedientes, aut noo facieotes id, ad quod
tenentur ratione sui muneris, pecceot contra
iustitiam, & teneantur ad restitutiooem, pro-
vt ex D. Thoma, Gabriele, Syluestro, Adria-
no, & multis aliis habet Sayrus *in clau. reg.
lib.* 10. *tract.* 5. *cap.* 3. *num.* 6. Sed pensiona-
rius iste, cum esset Vicarios Episcopi tene-
batur ex vi sui muneris, ac per consequens
ex iustitia ponere in possessionem beneficij
prouisum ad illud, vel saltem noo impedire
157 eius possessionem: suot enim Vicarij Episco-
porum ipsorom Coadiotores *cap. inter cætera
de off. ordin. cap. ex frequentib. de instit.* &
circa beneficia, vel officia ab Episcopo pro-
uisa nihil possunt alterare, nisi de Episcopi
licentia, *cap. licet de offic. Vic. in* 6. Sbroxa
de offic. Vic. lib. 2. *q.* 121. *num.* 7. & *q.*
130 *num.* 4. & *q.* 155. potios debent ope-
rari iuxta mentem Episcopi, cum eius per-
sonam repræsentent, & vnum tribooal cum
ipso coostituant. Cum ergo aliter fecerit, non
solum non cooperaodo Episcopi prooisioni, sed
etiam eam impediendo, contra suom munus
egit, & contra iustitiam peccaoit, & ad
restitutiooem damni illati, scilicet pecuoiæ
teoetur. Quod adeo verum est, qood et-
si Sotus, Martinus de Ledesma, Nauarrus,
Lopez, & Beia apod ipsum Sayrom *num.* 8. 158
teneant sic accipientem non teneri ad resti-
tutionem antequam repetatur à daore, vel
condemnetur à iodice, nihilominus Adria-
ous, Medioa, Salonios, Banez, Valen-
tia, Angles, & Molina, quos citat, &
sequitur ipse Ssyrus, rectius docent, sta-
tim ex natura rei, & ex ratione iniquæ ac-
ceptionis aote omnem requisitionem resti-
tuere debere. Ratio est, quia sic acceptum 159
verè contra iustitiam recipitur, & conse-
qoenter sic recipiens simpliciter ex oatura
rei illud restituere tenetur. Et confirmatur; 160
quia sic accepta inuoluotariè daotur, cum
coactione ad redimendam vexationem, oon
enim darentur si alter, vt deberet, gratia
illa facere, aot omittere voluisset. Et ita
oon solum potest repeti, sed res extra repe-
titionem iudicialem restitui debet *l.* 3. 6.
& 7. *C. de cond. ob turp. caus.* & *l.* 4. *ff.
eod.* & *l. Iuris gentium* §. *si ob maleficium ff.
de pact.* Fauet quioto illud veluti commune
in debitum solutum repeti potest. Quod saltem 161
est verom quando recipieos est factus ex eo
locupletior *l. si non sortem* §. *libertus* & ibi
Barthol. & Alexand. *de cond. indeb.* & *in l. si
in area eod. titul.* prout io hoc casu contin-
git. Et præsertim, quando soluens indebi-
tum, dolo aduersarij recipientis id facit, glos.
& Bald. *in l.* 1. *C. ne fil. pro pa.* & Alexaod.
in l. 1. *in fin. ff. de condit. indeb.* Prout si- 162
militer in præsenti casu accidit. Vnde quod
ait Glossa cum textu *in l.* 2. §. *solet ff. de
hæred. vel act. vend.* quod *indebitum solu-* 163
tum extra iudicium non repetitur, intelligi-
tur qoando id fit sine dolo aot coactiooe:
alioquin est sicot solutum tyranoo propter
metum quod potest repeti. Bart. *in l penult.
in* 2. *col. vers. Idem dico ff. de condit. ob turp.
caus.*

Nec quæ pro parte cootraria affernotor ali- 164
quid euincunt. Qood eoim dicitor, *standum esse
conuentioni*; & *valere transactionem super pensio-
ne*; & qood scienter soluens iodebitom non re-
petit: Vnico verbo corruoot, dicendo vide-
licet vera esse, quando talia fiunt spontaneè,
& voluotariè, noo coactè, & meticulosè ad re-
dimendam vexationem ioiustam, prout in
casu contingit. Propter dicta in superiori-
bus, & quia violentia, seu vis est crimen om-
oi iuri etiam oaturæ, odiosum, *l. secundum
naturam ff. de condict. indeb. l. siquis in tantam
C. vnde vi.* Mascardus *de probationib. volum.* 3.
concl.

concl. 1409. *n.*4. & quia *redimere licitum est sanguinem proprium*, habet Berthachbiuus *in Repertor. verbo Redemptio.*

165 Quod adeo verum est, quod etiam dato, & non concesso, quod pensio illa super qua fuit iste contractus, legitime imposita fuisset sb Episcopo, & sine vlla conditione reseruationis coosensus Sedis Apostolicæ, si tamen Vicarius pensionarius possessionem illius impediret, prout fecit contra prouisionem ab Episcopo factam cuius acat administer, itavt illi dici posset: *Aliud Index nunciat, aliud praeco clamat*, nihilominus pro redemptione talis vexationis potuit sine vllo crimine simoniæ beneficiarius

166 dare talem pecuniam. Ratio est, qoia possessio ipsa est aliqoid facti, non iotis, & tots spiritualitas pensionis est in ipso titolo, noo in possessione, quæ est spiritualis, nisi solum ratione tituli cui est annexa: adquisito ergo titolo possessio erit qmid corporale, & proinde sine simooia redimibilis. Prout tradunt innumeri authores, inter illos vnus pro mille D. Thom.

167 22. q. 100. *art.* 2. *ad* 5. diceos. *Antequam alicui acquiratur ius in Episcopatu, vel quacunque dignitate, vel prabenda per electionem, vel prouisionem, seu collationem, simoniacum esset aduersantium obstacula pecunia redimere: sic enim per pecuniam pararet sibi viam ad rem spiritualem obtinendam: sed postquam ius alicui acquisitum est licet per pecuniam iniusta inpedimenta remouere.* Quod, & sequuntur Aragon. *ibid. dict.* 3. Manuel Rodriguez 2. *tom. sum. cap* 59. *n.* 5. & *cap.* 61. *n.* 2. Vega *in sum.* 2. *p. cap.* 101. *cas.* 19. 33. & 44. *ad fin.* & 67. Petrus de Ledesma 2. *p. sum. trac.* 12. *concl.* 26. & 27. Suarez *lib.* 4. *de simonia cap.* 56. *n* 31. Lessius *lib.* 2. *cap.* 35. *dub.* 18. *n.* 100. Sanchez *lib. consil. moral. c.* 3. *dub.* 30. *n.* 11. dicens hoc esse probabilius, Castrus Palaus *p.* 3. *de simonia disp.* 3. *pu. ct.* 20. *n.* 3. dicens hanc sententiam esse communem: & Canonistæ communiter *in cap. Mathaus.* & *cap Dilectus* 1. *de simonia cap. ad aures* 1 *de simonia.* Loquuntur autem

168 hi Doctores quando beneficium est ad ipsum per certam, & indubitatam institutionem, prout supponitur contigisse in casu præsenti. Ex hoc clarius innotescit id quod dictum est in superioribus. Si enim pro redemptione pensionis veræ, ac legitime impositæ, etiam absolutè,

169 & sine vlla condirione potest dari peconia iniuste impedienti possessionem ad redemptionem vexatiooís, multo magis id fieri potuit pro redemptione pensionis fictitiæ, & imaginariæ nec subsistentis ante sedis Apostolicæ consensum, vt dictum in antecedentibus.

170 Friuolum etiam videtur quod aliquis dixit, scilicet pecuniam istam datam fuisse omnino liberaliter, ac proinde qui eam accepit, aut eius hæredes ad restitutionem non teneri. Donatio enim liberalis regulariter non præsumitur, nisi

171 probetur, Paulus *in l. Campanus ff. de oper libert.* Bald *in l* 1, *numer* 6 *c. ad Velleia.* Marsil, *sing.* 97. Mascard. *de probat. vol* 1. *concl.* 555. *n.* 1. Quis donare nihil aliud est, quam iactare, & dilapidare,

172 vt dixit Vlpianus, *in l. filius familias in princ. ff. de donat.* & Caius *in l. contra iuris* §. *si filius ff. de pact.* & asseruit Bartholom. Cepo. *in tract. de simul. contract. in* 7. *præsumpt. n.* 43. Nullus autem præsumitor velle iactare suum, & bona sua dilapidare, sed potius acquirere, & ditari. Aristo-

173 tel. *lib.* 3. *Ethic. cap.* 1. cum dixit, *neminem suas* *fortunas sponte eiicere*, ad quod pertinet contextus *in cap. super eo de renunc.* & *cap. quia verisimile præsumpt.* Paulus *in l. cum de indebito vers. Qui enim soluit ff. de probat.* Mascadus *supra num.* 2. Adeo quod error potius aut stultitia præsumatur quam donatio liberalis, prout etiam ex pluribus Doctoribus probat idem Mascardus 174 *supra num.* 5. & 7. Vnde donatio cum sit actus inuerisimilis debet per probationes claras, & manifestas probari. Sic ex Decio, & Abbate idem Mascardus *n.* 8. 9. & 10. quod multo ma- 175 gis procedit in donatione, quæ est in magnum præiudicium donantis, aut est immoderata, qualis fuisse videtur ista, de qua in præsenti. Baldus *Cons.* 102 *num.* 3. *vol.* 2. Bartol. *in l qua dotis, ff. sol. matrim.* Alciatus *cons.* 1. *num* 15. *lib.* 8. & *cons.* 2. *lib.* 1. Et generaliter loquendo donatio non præsumitur, quando apparet de alia causa, vt ait Baldus *cons.* 378. *num.* 7. *vol.* 5. Et cum quis 176 dat aliquid illi cum quo litigat, seu contendit, vt cautum est ab Alciato *cons.* 5 2. *n* 7. prout in præsenti contigit; siquidem beneficiarius iste contendebat cum pensionario super possessione sui beneficij.

DVBIVM III.

De Canonicis, & Capellanis, seu Beneficiatis.

Casus.

DVo Clerici beneficiati cuiusdam insignis Ecclesiæ Collegiatæ cum deberent ire ad 177 chorum cum Canonico pluuiali induto pro celebratione Vesperarum vnios Dominicæ per annum, & illis iuxta consuetudinem illius Ecclesiæ, per ministros ipsius darentur duo pluuialia, quibus induerentur pro associando d. Canonico, noluerunt ipsis indui, dicentes in Congregatione Clericorũ beneficiatorum illius Ecclesiæ fuisse decretum, seu statutum ne induerentur prædictis pluuialibus. Vnde contigit quod Vesperę differrentur, & esset aliquod scandalum inter sæculares, qui erant in Ecclesia, & dissidium inter Canonicos, & dictos beneficiatos. Quæritur quid iuris.

Responsio.

IN primis non leuiter deliquerunt isti DD. be- 178 neficiati nolentes indui dd. pluuialibus, posita consuetudine, quæ erat in illa Ecclesia sic faciendi Quia, vt habetur *cap. Canonum de constit. Canonum statuta custodiantur ab omnibus. Et nemo in actionibus, vel iudicijs Ecclesiasticis suo sensu, sed eorum authoritate ducatur.* Eadem enim est vis Canonis, & consuetudinis. Vnde istorum beneficiatorum facto sic opponitur D. Hieronymus vt habetur *cap. ne innitaris eod. tit. de Constit. Ne* 179 *innitaris prudentiæ tuæ. Prudentia sua innititur qui ea qua sibi agenda, vel dicenda videntur patrum* 180 *decretis praeponit.* Eo etiam quod consuetudo firmata nulla eget probatione, sed propter eius generalitatem transisse videtur in ius commune non scriptum ex §. *Ex non scripto instit. de iur. nat. gen. & ciu.* & apertè tradidit Bal. *in l. post dotem* Decius *in cons.* 483. *n.* 2. Mascard. *de probat. vol.* 1. *conclus.* 428. *n.* 1. Quod maximè procedit, si talis 181 consuetudo Romæ sit recepta, prout in hoc casu

contingit, quia ad particolarem consuetudinem
vrbis Romæ confugiendum est in subsidium
iuris Mascardna *sup. num. 3. & 6.* & aliis.

182 Deinde, quia Officiali, & Ministro Principis
resistere in his quæ pertinent ad suum officium,
vel ministerium nefas est. *l. si seruus*, & ibi notat.
Bartol. *C. de his qui ad Eccles. confug.* Hi antem qui
dictis beneficiatis pluuialia illa præbuerunt, vt
ipsis induerentur, veluti ministri & officiales
sunt Eminentissimi & Reuerendissimi D. Cardi-
nalis N. illius Ecclesiæ Superioris, & Prælati, cui
à Gregorio XIII. in Bulla Ecclesiarum omnium
183 de anno 1576. conceditur *omnimoda iurisdictio,
& superioritas in spiritalibus, & tēporalibus in bene-
ficiatos prædictos, ac illorum correctio, & visitatio.*
Et infra, *ac circa diuinorum celebrationem in eadem
Ecclesia.* Resistentea ergo dictis ministris, seu
officialibua valde deliquerunt, etiam contra
obedientiam & reuerentiam, & honorificentiam
debitā d. Eminentissimo propter decisionē Ho-
nor III. *in c. His qua de maioris. & obedientia*, vbi
Pontifex præcipit ista exhiberi debere Cardinali
illius Ecclesiæ, etiam vsque ad impositionem
censurarum contra inobedientes.

184 Aliqnale etiam scandali peccatum commise-
runt malum præbentes exemplum sæcularibus,
qui erant in Ecclesia expectantibus, quod can-
tarentur Vesperæ à Caoonicis, ac Officium diui-
nū perturbantes, & impedientes, quod hora de-
bita & solita celebraretur. *Cap. qui scandaliza-*
185 *uerit de Regul. iur.* Cum tamen vt ista non con-
tingerent maiora incommoda sustinere debe-
rent quam pluuialia aliquantulum grauia deferre:
ad hoc enim qnod scandalum, seu malum
exemplum euitetur, multa sunt concedenda,
quæ alias concedi non deberent, vt firmant
Menochius *in cons. 51. n. 44.* Rebuffus *de priui-
leg. schol. priuil.* 510. *par.* 2. Lancellot. *de atten t.
par.* 2. *c. 4. ampl.* 21.

186 Contra reuerentiam etiam debitam DD. Ca-
nonicis deliquisse manifestum videtur, ipsos
pronocantes, contemnentes, & facto ipso pu-
blicantes, quod ipsi erunt in causa, qnod Ves-
peræ non cantarentur hora & modo solitis.
Quæ eo magia vrgent quod Canonici sunt
membra nobiliora, & omnibus aliis præminent
187 vt tradit Antonius de Pteris *in Clypeo Pastor. c.
3. n. 3.* Pasqualigus *in qq. moral. cent. 1. q. 79. n. 10.*
& sunt Clerici primi gradus, vt notant Gemi-
nianus *cap. Episcopus d. 17.* Felinus *in rubrica de
maior. & obed.* Menoch. *consil.* 52. *n.* 84. Quæ
188 etsi de Canonicis Cathedralis Ecclesiæ, non de
Collegiata intelligi videantur, vt Pasqualigua
supra sentire videtur, est ramen in hac materia
singulari nota dignum, qnod Canonicatus Col-
legiatæ in Romana ciuirate est dignior Cano-
nicatu Cathedralis alterius ciuitatis, vt cen-
suit S. Congregatio Concilij. Teste Zerol. *in
prax. Episcop. p. 2 verbo Canonici §. 4.* Vbi
etiam refert ita in facto fuisse responsum ab
eadem S. Congregatione de mente summi
Pontificis Episcopo Bursamensi. Beneficiati
autem sunt veluti seruitores tantum Ecclesiæ
189 prout habet Glossa *in cap Cum ad hoc de cler. non
residen. verb. Assisios*, & Rota *decis.* 183 *par. 1.
recen. n.* 2.

190 Sed qnod magis dolendum, id est, quod præ-
dicti Beneficiati renuentes indui dd pluuiali-
bustrangressores videantur iuramenti ab ipsis
emissi de obseruandis constitutionibus, & con-
suetudinibus capitularibus illius Ecclesiæ, ac
per conseqoens periuri. Delictum namque per-
iurij peius, & grauius est homicidio, & aliis
peccatis, quę in proximum committuntur: quip- 191
pè tendit directè contra diuinum honorem. D.
Thomas *quodlib. 1. art. 18.* Abulensis *c. 5. Matth.
q. 302. & seq.* Sotus *lib. 8. de Inst. q. 2. art. 3.* &
alij, quos sequitur Sayrus *in Clau. reg. lib. 5.
cap. 4. à numer. 9.* Imo peccare magis per-
iurum quam parricidam, ait Medina *lib. 1.
sum. cap. 14. §. 5. fol.* 83. etsi aliis id non
placeat.

Nec suffragatur dd. Beneficiatis, quod dicunt 192
se ex decreto seu statuto Congregationis Bene-
ficiatorum illius Ecclesiæ id egisse. Certi enim
iuris est Beneficiatos non habere ius capitulan-
di idque solum competere solis Canonicis, ni-
si ex consuetudine legitimè præscripta, aut
priuilegio eis id competat. Rota *decis* 708 *n.* 2.
& 3. par. 2. recent. Imò quod non sint admit-
tendi ad tractatus capitulares, sed solum Cano- 193
nici, nisi certis casibus. Glossa *cap. cum ad hoc d.
verb. Assisios de Cler. coniug.* Genuensis *in Prax.
Neapol. cap. 69. n. 18.* Rota *decis. 183 & de-
cis. 197. & decis. 211. n. 2. par. 5. recent.* Ac
proindè cum in tractandis negotiis cum Cano-
nicis admittuntur non debere sedere, sed stare
capite detecto, Canonicis tecto capite sedenti-
bus, vt pote ipsis superioribus Ploca *par. 1. dec*
416. *n. 2. & 3.* Propterea enim S. Congrega-
tio Rituum in vna *Mediolanen* 28. Septembris
1602. apud Gauantum *in manuali Episcopo. verb.* 194
Ecclesia Collegiata, n 4. & Barbosam *de Iur.
Eccles. lib 2. cap. 6. n. 2.* decreuit quod statuta
Ecclesiæ Collegiatæ quærenda sunt à proprio
Episcopo. Nullum ergo decretum aut statutum
potuerunt facere dicti Beneficiati, inconsulto
Eminētissimo Cardinali, qui in ea Ecclesia Iuri-
sdictionem habet Episcopalem. Alinquin si sta-
tuta, vel decreta facere possent sine prædicto
Eminentissimo, aut Collegio Canonicorum,
ipsi Beneficiati perse constituerent Ecclesiam
Collegiatam. Manifestum enim signum Eccle-
siæ Collegiatæ est facere posse statura. Mantica
dec. 175. n. 1 vers. Item quia habent, & dec. 515. 195
num. etiam 1. Barbosa *supra n. 11. & de Canonic.
& dignit. cap. 2. n.* 15. Oporteret etiam, vt Con-
gregationes ad modum Capitulorum facere pos-
sent quod haberent sigillum commune, arcam
communem, & alia signa Collegialitatis, Rota
dec. 101. n. 4 par. 1. recent. Et qnod haberent
vnum caput distinctū ab Eminentissimo Cardi-
nali, & eius Vicario: Rota *decis. 673. n. 2. par.* 196
1. recen. Quæ omnia cum ipsis desint, prorsus at-
tentatum videtur fecisse Congregationem, &
in ipsa decretum, seu statutum aliquod. Casu
etiam quod aliquod statutum vel decretum fa-
cere possent, id non deberet esse contra statutum
generale Ecclesiæ. *Cap. cum omnes de const.* 197
Innoc. Abbas, Butrius, Felynus, & alij *ibidem.* 198
Maximè cum rationabile valdè sit, quod Cano-
nici propter præeminentiam quam habent su-
per beneficiatos diuersis pluuialibus vtantur
quam ipsi, vt vel isto signo dignoscantur. No-
uarius *in forens. q 24. n. 15. tom. 1.* Riccius *in prax.
rer. for. Eccles. p. 4. resol. 363. n. 1.*

Corrigendi propterea veniunt ab eodem Emi- 199
nentissimo duo ad obuiandū similia in futurum
& ne inter Canonicos, & Beneficiatos dissidia,
& contentiones cum scandalo sæcularium, ac ma-
ximè

ximè in rebus ad cultum diuinum spectantibus exoriri possunt: tum propter Constitutionem telatam Gregorij XIII. vbi ipsi conceditur Iu-
200 risdictio super Beneficiatos *cum plena, & libera facultate*. Tum ex Honorio III. in cap. *His qua de Mai. & Obed.* Vbi etiam conceditur ipsi facultas procedendi contra ipsos per censuras. Dicitur enim: *Correctionem ipsius Cardinalis recipientes humiliter, & excommunicationis, interdicti, vel suspensionis sententias, quas tulerit in eos, & Ecclesias eorundem inuiolabiliter obseruantes.*

201 Et si autem de benignitate, & clementia eiusdem Eminentissimi iure credi possit non processurum contra illos per impositionem aliquam pœnarum, nisi quatenus necessarium fuerit pro casibus futuris. eo etiam quod ignorantia, seu inaduertentia, culpa lata, & sine dolo pœnitentia post commissum delictum, & aliæ similes causæ, de quibus Tiraquellus, Iulius Clarus, & alij ipsos excusare possunt: nihilominus in vigore iuris stando, possunt ad tempus priuari suis beneficiis, si tamen admoniti fuerunt ne ita
202 facerent, *arg. cap. ex literis de constit.* & applicari ipsis pœnæ periurij, quæ sunt plures, & grauissimæ, scilicet infamia Iuris, & irregularitas, saltem in pluribus casibus. *Can. infantes 6. q. 1.* Repulsa à testimonio perhibendo. *Can. Quicunque. 6. q. 2.* & ad iurandum in litem, ex Iaso-
203 ne, & Doctoribus *in l. qui iurasse §. vltim. ff. de Iureiur.* Et secundum aliquos priuatio beneficiorum ex Barbatio *in cap. cum non ab homine col. 2. de Iur.* & inhabilitas ad beneficia, prout de communi testatur Clarus *§. periurium verf. Item Clericus.* de quibus pœnis Thesaur. *in prax. p. 2. verb. Periurium.*

204 Videtur etiam dicendum, quod cum faciendo decretum, seu statutum de non portando dd. pluuialia vsurpauerint Iurisdictionem Capituli d. Ecclesiæ, ac Eminentissimi Cardinalis, inciderint in excommunicationem latæ sententiæ Papæ reseruatam in Bulla Cœnæ *cap. 17* Ea enim ibi imponitur cõtra vsurpátes iurisdictiones, fructus, redditus, vel prouentus ad Papam & ad sedem Apostolicam, & quascunque Ecclesiasticas personas ratione Ecclesiarum, Monasteriorum, & aliorum beneficiorum Ecclesiasticorum pertinentes. Eo præsertim, quod d. ex-
205 communicatio incurritur ab omnibus vsurpantibus d. iura, siue publica, siue priuata potestate siue Laici sint, siue Ecclesiastici, prout ex Vgolino, Sayro, Duardo, & aliis firmat Thesaurus *in prax. par. 2. cap. 1. de Vsurpantibus bona §. Procedit autem.*

206 Quia tamen pro casus maiori enodatione iure desiderari poterit, quid sit Ecclesia collegiata, quæ pro ipsa conditiones requisitæ, aut pro agnoscenda quæ signa sint; de quo Felynus, Cosmas, Lamberrinus, Villadiego, Corrasius, Caputaquensis, & alij apud Garsiam de *Benefic. p. 5. c. 4. n. 70.* Ideo primo dicendum, quod Ecclesia collegiata, seu collegialis est, *in qua est Clericorum Collegium, & non est Cathedralis, nec Regularis.* Sic Azorius *p. 2. Instit. moral. lib. 9. c.*
207 *3. q. 14. §. Collegiata.* Pro quo etiam sciendum quod Ecclesia est multiplex, scilicet *Collegiata*, de qua dictum, & præter eam *Parochialis, Baptismalis, Cathedralis, Metropolitana, Conuentualis, Curata, Matrix. Parochialis* est ea, quæ habet Parochiam, Territorium, ac populum certis limitibus Episcopi authoritate distinctum

Archid. *in cap. licet canon. de elect. in 6. Baptismalis* vocatur ea Ecclesia, in qua est fons aquæ ad
baptismi sacratæ, & destinatæ: quæ non eo ipso 208
quo est baptismalis pro parochiali habetur, cum non habet Parochiam, territoriũ, & populũ suæ Curæ subiectum. Federicus de Senis, *conf. 135.* *Cathedralis* Ecclesia est, in qua Episcopus præsidet. ob cuius Cathedram, & sedem dicta est Cathedralis. Azorius *supra §. Cathedralis.* Me- 209
tropolitana est, quæ habet Archiepiscopum, si- 210
cut *Primatialis*, quæ Primatem, & *Patriarchalis* quæ Patriarcham habet. Azot. *ibid. Metropolitana. Conuentualis* Ecclesiæ nomine venit ea quæ
conuentum, seu cœtum Clericorum habet. 211
Pro quo videndi Maodosius *in Regul. 3. Cancellar. q. 9. n. 3.* & Abbas *in cap. cum in terra de*
elect. notabil. 1. Curata Ecclesia est ea quæ Cu- 212
ram animarum habet exteriorem, interioremve, hoc est siue in foro contentioso, siue pœnitentiali. Innocent. *Cap. Dudum 2. de elect.* Abbas 213
Cap. de multa n. 24. de prebend. Matrix Ecclesia dicitur ea quæ habet alias Ecclesias sibi subiectas. *Cap. ad audientiam 1. de edific. Eccles.*

Ecclesia porrò Collegiata probatur primo si 214
hoc apparebit ex institutione ipsius Ecclesiæ, ad quam primus erit confugiendum, vt admonuit Abbas *in c. nobis n. 7. de Iurepatr.* & cessante institutione siue alio ordine potest probari Collegiata per priuilegia, quæ constituunt illam Collegiatam, vt author est Innocent. *in cap. postulasti n. 1. de Iure patr.* quod etiam colligitur ex Martiani responso *in l. 3. ff de Colleg. illicit.* Cui sententiæ se subscripsit Andr. Barbat. *in* 215
conf. 57. Probatur etiam Collegiata per exercitiũ actuum arguentium Collegium, vt si communi vtatur sigillo, vt habent Panormitanus *in cap. cum Ecclesia Sutrina de caus. possess. & propriet.* Mascardus *de probat. concl. 584. n. 3.* Item si arca vtatur communi, vt colligitur *ex l. 1. ff. Cuiusque Vniuers. & ex c. quam quam de vit. & honest. Cleric. & ex cap. Cum ad monasterium de stat. Monach.* Mascard. *supra.* Deinde ex communi etiam fraternitate, & similibus; nam per huiusmodi signa probatur Ecclesia collegiata, iuxta sententiam Cardinalis *in C. nobis de iure patr. in 2. & 3.* & idem sequitur, & attestatur Andreas Barbat *in d. conf. 17.* Quinimo si præ- 216
sidens in Ecclesia faciat aliquẽ actum cũ socius, qui non consueuerit fieri, nisi collegialiter, talis actus approbat Ecclesiam illam esse Colle-
giatam. Alex. *conf. 74. & 75 lib. 4.* Federic de 217
Senis. *conf. 71. & alij plures.* Similiter si Clerici exercent iura spectantia ad Collegium, vt si faciant Syndicum, per eum iurent, Prælatum eligant, & ad hæc facienda in locum aliquem certum conueniant. Prout ex Iuribus, & Doctoribus comprobat Mascardus *supra n. 10* Præcipuum tamen signum Ecclesiæ Collegiatæ est, quando Canonici, seu Clerici faciunt propria statuta iuxta superius dicta. Numerus autem trium Canonicorum congruus est ad Col- 218
legiatam constituendam, Innocentius. Felynus, Romanus, quos refert, & sequitur Parbosa *de* 219
Iure Eccles. lib. 2. cap. 6. n. 8. cum Rotæ decisionibus. Adiungens vlterius ex Felino, Archidiacono, Innocentio, & Mascardo, quod si recesserint, vel saltem de præsenti non existat Collegiata, adhuc tamen sufficit illam habitu esse ad hoc, vt talis censeri debeat.

Dubiæ autem quæstionis est, an Collegiatæ 220
Mm 4 erectio

erectio à solo Papa fieri possit. Nonnulli nam-
que id negare contendunt, & solum ad Epis-
copum id pertinere posse affirmant, vt per tex.
in cap. Quoniam de vit. & honest. Cleric. tenent
ibidem Abbas antiq. *n.* 1. Ioannes Andreas *n.*
3. Butrius *n.* 2. *ad fin.* Panormit. *n.* 2. *&* 6. Imo-
la, qui attestatur de communi *n.* 1. quos retu-
lit, & sequi visa est Rota in Regien *Vnionis* 12.
Maij 1625. coram Coccino, Azor. *par.* 2. *lib.* 5.
c. 29. *quæst.* 25. Ex opposito autem nullum Pa-
pa inferiorem posse erigere Ecclesiam in Colle-
221 giatam concludunt Rebuffus *in prax benefic. tit.*
de erectione in Collegiatam, Paulus Tuschus *de*
visit. lib. 2. *cap.* 1. *n.* 6. Filiucius *tract.* 41. *de be-*
nefic. cap. 3. *n.* 112. Massobr. *in sua prax. haben-*
di concurs. pro. 2. *dub.* 1. & censuit S. Congre-
gatio Concilij *in vna Conuersana* 27. Iunij
1626. prout refert Lotterius *q.* 14. *n.* 49. &
seruat stylus Romanæ Curiæ, Ferantellus *in an-*
not. ad decis. Bottati 112. *n.* 14. Lotterius *de re*
benef. lib. 1. *q.* 4 *n.* 38. *cum seqq.* quos sequitur
Barbosa *de Canonic. & Dignitat. cap.* 2. 8. & *de*
Iure Ecclesiast. lib. 2. *cap.* 6. *n.* 1. Forsan tamen
dici posset cum Nicolao Garsia *de benefic. par.*
12. *cap.* 5. aliquando Ecclesiam erigi in Colle-
giatam per Episcopum, sed solere fieri authori-
222 tate Apostolica. Vel forsan dicendom qnod cum
Collegiata erigitur cum authoritate concessa
Præfecto, seu superiori illius, quasi Episcopali,
vel Abbatiali, cum hoc solum ad Papam spectet,
tunc solum Papa Collegiatam eriget. Secus
verò si talis Præfectus non quasi Episcopali, aut
Abbatiali authoritate fulgeat.

223 Similiter nec quæ sit Collegiata insignis di-
cenda in iure determinatum est. Hinc Doctores
diuisi manent. Etenim Cardinalis Mantica
decis. 175. *n.* 1. id videtur deducere ex numero
magno Canonicorum, copiosis redditibus, ma-
iore qualitate seruitij. & depositionibus testium
sed in huius rei iudicio consideratio habenda
ex qualitate loci, vbi est talis Collegiata. prout
decisum fuit à S Rituum Congregatione in
vna Collegiata Ecclesia S. Pauli Ciuitatis no-
224 uæ Firmanæ Diœcesis, quam refert Barbosa *supr.*
d. Cap. n. 18. fauent Riccius *in collect. decis. p* 6.
collect. 2350. *vers. Insignis*, & Lotierius *de re*
benef. lib. 1. *q.* 15. ex Rota. Id certius Collegia-
tam insignem ab eius erectione præcedere alias
Collegiatas, quamuis antiquiores non insig-
nes, vt censuit S. Rituum Congregatio *in*
vna Firmana 24. *Martij* 1612. sicut & Colle-
giata simplex præcedit omnibus Ecclesiis sim-
plicibus, & quæ tantum Parochiales sunt, ex
eadem S. Congregatione *in vna Nolana* 10.
Iulij 1602. & *in Senogallien* 23. Martij 1619.
etiamsi antequam erigeretur in Collegiatam il-
lis cederet, vt in *Terracin. Sonmissa* 23. Februarij
1606. Hæc omnia Barbosa *supra numer.* 19.
& 20.

225 Dubium etiam est an Canonici, siue Colle-
gialis, siue Cathedralis Ecclesiæ Missas cele-
brantes pro sui Canonicatus obligatione possint
accipere noua stipendia, & ipsas applicare pro
dantibus illa.

226 Respondeo primo, regulariter loquendo non
posse id fieri. Ratio est, quia fundator censetur
sibi voluisse consulere omni meliori modo, cum
agatur de salute animæ suæ. de qua præsumen-
dum est vnumquemque habere curam: ergo
censendum est sibi voluisse Missam applicari,
licet id formalibus verbis non expressisset, quia
Testatoris mens, & voluntas dicitur expressa,
& euidens, quando colligitur ex coniecturis,
l. licet Imperator ff. de legat. 1. Abbas *consil.* 68.
par. 2. Vnde Testatoris voluntas coniecturata
idem operatur quod expressa. *l. si seruus plurium*
ff. de legat. Præsertim quia maior pars funda- 227
torum Canonicatoum in suis dispositionibus
exprimunt applicationem: ergo si ab aliqui-
bus omittatur, præsumitur id per accidens
euenisse, & ex inaduertentia, seu negligentia
scriptorum, & non ex intentione fundatorum,
qui si ad hoc aduertisset, sine dubio mandasset
exprimi in suo testamento: Testatoris enim dis-
positio extenditur ad eum casum, de quo veri-
similiter disposuisset, si cogitasset. Decius 228
cons. 227. *num* 11. *& cons.* 189. Signorol. *cons.*
183 *num.* 10. & testator in dubio videtur se re-
ferre ad id quod quilibet sapiens disposuisset.
Rota Rom. *vol.* 2. *dec.* 18.. *num.* 8. sic ferè Bar- 229
bosa *cons.* 14. Bonacina *de sacram. disp* 4. *quæst.*
vlt. pun. 7. §. 2. *num.* 13. Gauantus *in rubr. Missal.*
p. 3. *tit.* 12 *num.* 5. Homobonos *in exam. Eccles.*
p. 1. *tract.* 4. *cap.* 13. *q* 121. *in fin.* Ghilinus *in*
sum. verb. Missa celebratio num. 23. Diana *p.* 6.
tract. 6. *resol.* 13. Bordonus *in controu. moral.*
controu. 40 *num.* 6. *& seqq.* Et hoc sensu intel-
ligenda est declaratio S. Congregationis Con-
cilij de anno 1626. dicens: *Sacerdotes quibus* 230
diebus tenentur Missas celebrare, ratione beneficij,
seu Capellæ, legati, aut salarij, si eleemosynas etiam
pro aliis Missis celebrandis susceperint, non posse
eadem Missa vtrique applicationi satisfacere.

Respondeo secundo, si tamen fundator, vel 231
institutor Canonicatus expresse declarauit se
solum velle, vt à Canonicis celebraretur Missa
tali, vel tali tempore, tali vel tali Altari, &c.
non autem quod sibi applicaretur, tunc potest
Canonicus non solum Missā aliis applicare, sed
etiam stipendia ab illis accipere Ita Suarez. Vas-
quez, Alphonsus de Leone, Fraxinellus, & alij
quos referunt, & sequuntur D. Cardinalis de
Lugo *de sacram. Eucharist. disp.* 21. *num.* 21. &
Pellizzarius *in Man. regul. tom.* 2. *Tract* 6. *c.* 3.
num. 20. *&* 27. contra Gauantum, & Barbosam,
Et ratio est, quia cum diuersa sint celebrare, & 232
applicare Missam, ita quod prius stare possit si-
ne posteriori; cum solum voluerit talis funda-
tor quod Missa illa celebraretur cum illis cir-
cumstantiis, liberum relinquit Canonicum, vt
possit pro aliis eam applicare, ac proinde ab
ipsis stipendium accipere sicut pro aliis
Missis.

Respondeo tertio, etiamsi fundator non ex- 233
presserit se solum velle, quod Missa à Canoni-
cis dicatur cum talibus circumstantiis, sed ni-
hil de hoc dixerit; nihilominus si consuetudi-
ne generali habeatur quod Canonici applicant
talem Missam pro dantibus sibi eleemosynam,
possunt id facere. Ratio est, quia talis con-
suetudo cum parem vim habeat cum lege, *l. de*
quibus ff. de legib. §. *ex non scripto, cap. fin. de con-*
suet. & æquipolleat veritati, *l.* 1. *ff. de seruit.*
& aqua, potest explicare voluntatem fundato-
ris solum fuisse quod celebraretur à Canonicis
illa Missa tali, vel tali tempore, in tali, vel ta-
li Altari, pro vtilitate, commoditate, vel de-
uotione populi, non autem quod applicaretur
pro se. Præsertim quia consuetudo non solum 234
est optima legum interpres, sed etiam est in-
terpreta

235 terpretatiua contractuum, *l. quod si nolit, §. qui*
assidua, ff. de adil. edic. Menochius *de arbitr.*
cas. 83. *num.* 10. Surdus *decis.* 223. *à num.* 11.
Barbosa *in axiomat. axiom.* 56. *num.* 12.
236 Ex quibus iofertur sententiam Philiberti
Marchioi *de sacrament. ordin. Tract.* 2. *p.* 3.
cap. 57. *à num.* 5. dicentis, quod quando solum
constat Capellaoum (idem die de Canonico)
teneri celebrare in tali Ecclesia, vel tali Altari,
non teneatur applicare valorem Missæ pro fun-
datore Capellaniæ, solum intelligendum esse
io caso secundæ, & tertiæ responsionis, prop-
ter dicta ibidem, oon autem absolutè, aut in
casu primæ. Fondamenta aotem eiusdem Mar-
chini soluit Bordooos *supr. n.* 8. *&* 9.

DVBIVM IV.

237 *De Canonicis in Choro non canentibus, aut*
recitantibus Diuinum officium, sed
confabulantibus, iocantibus, ri-
dentibus, aut similia
peragentibus.

238 HOs peccare aliquando etiam graoiter, imò
mortaliter iuxta freqoeotiam, seo quan-
titatem locutionis, ioci, risus, &c. & alias cir-
cumstaotias pro comperto apud omnes videtur.
Elicitur enim, non solum ex Authoribus in-
fra referendis, sed ex illo Marci 11. *nonne scrip-*
tum est, quia Domus mea, Domus orationis voca-
bitur omnibus gentibus? vos autem fecistis eam spe-
luncam latronum. Et ex illo Ierem 48. *maledi-*
ctus qui facit opus Dei negligenter. Sic eoim sep-
tuagiota verterunt pro eo quod vulgatus tex-
239 tus dixit *fraudulenter*. Per *opus* autem *Dei* intel-
ligi diuioum officium clarè constat ex D. Bene-
dicto, qui sæpius hac phrasi vtitur in sua Re-
gola, cui fauet Bernatdos *serm.* 47. *in Cantica*,
& alij Patres & DD. apud Beoedictum Haef-
tenum *in disquisit. monasticis lib.* 7 *tract.* 2. *disquis.*
2. *&* 3. Idem colligitur ex *cap. in loco* 5. *q.* 4. ibi:
240 *In loco benedictionis confidentes Domini sacerdo-*
tes nullis debent, aut indiscretis vocibus perstre-
pere, aut quibuslibet tumultibus perturbari, nullis
etiam vanis fabulis, vel risibus agi, & (quod de-
terius est) obstinatis disceptationibus, tumultuosas
voces effundere: (si quis enim, vt Apostolus ait,
putet se Religiosum esse non refrenans linguam suam,
sed seducens cor suum, huius vana est religio,)
cultum enim suum iustitia perdit, quando silentia
Iudicij obstrepentium turba confundit, dicente Pro-
pheta: erit cultus iustitiæ silentium. Et infra: *Qui-*
cumque ergo in conuentu Concilij hac, qua præmis-
sa sunt violanda crediderit, & contra hac interdi-
cta, aut contumeliis, vel risibus, concilium con-
turbauerit, iuxta diuina legis dictum, quo præcipi-
tur (eiice derisorem, & exibit cum eo iurgium) &
cum omni dedecore de consessione abstractus à com-
muni cœtu secedat, & trium dierum excommuni-
cationis sententiam perferat. Et ex *cap. Cum ad*
241 *monasterium de stat. Monach.* Vbi Innocentius
Papa III. inquit: *In oratorio vero continuum*
semper silentium obseruetur. Oratorij autem no-
mine, Ecclesiam, seu Chorum intelligi benè
probat ex constitutionibus Carmelitarum,
Theatinorum, & Iesuitarum Benedictus Haef-
tenus relatus *in Monasticis disquisitionibus p.* 2.
lib. 6. *tract.* 3. *disquisit.* 7. Deinde ex Ioanne XXII.
in Extrauag. *Vnic. de vit. & honest. Clericor.* ibi:
Docta. SS. P. P. decreuit authoritas, vt in diuina 242
laudis officiis, qua debita seruitutis obsequio exhi-
bentur, cunctorum mens vigiles, sermo non ces pi-
tet, & modesta Psallentium grauitas placida mo-
dulatione decantet. Item ex Concilio Bracca-
rensi apod Nauarrum *sup.* relatum *cap. In loco*
num. 17. illis verbis: *Thesaurarius inquit, siue* 243
aditaus, ne permittat ministris, ne beneficiariis
quidem tam elata in sacrario voce loqui, vt foris
audiatur, nec vaniloquio, aut nugis se ibidem re-
creare, quin è vestigio pœnam his iniungat, & ca-
stiget. Prætetea ex Concilio primo Prouincia-
li Mediolaoensi *par. p. tit. quomodo versandum*
in Choro fol. mihi 32. Vbi sic: *omnes in Choro di-* 244
uina officia, vt temporis ratio postulauerit, alternis
vocibus canant, recitent, attenteque audiant. Id
non cursim, non perturbatè, non oscitanter, sed le-
niter, distinctè, ac studiosè faciant. In Choro pro
temporis, & officij ratione ex instituto, & more
Ecclesia sedeant, stent, flectant genua, caput ape-
riant, & submittant, catera aque eius generis ad-
hibeant, omnes verò aquidem faciant. Facessant
somnus, risus, ioci, rixa, colloquia, ne vagentur
in Choro, vel Ecclesia, néue locum mutent, ne oc-
casione quidem genuu flectendi, néue literas, libros,
aliave scripta legant. Ne exeant, nisi diuino officio
confecto, &c. Ad hæc ex Concilio Aqui gra- 245
nensi *cap.* 131. illis verbis: *Canonicis Religiosissi-*
mè in Choro standum, & psallendum est. Ratio- 246
ne etiam id conoincitur, quia sic facientes pri-
mo peccaot contra virtutem religioois, & re-
ueteotiam debitam loco sacro, ita vt illis ap-
plicari possit illud Iacobi in sua Caooo. *cap.* 1.
Qui putat se Religiosum esse, non refrenans lin-
guam suam, huius vana est religio. Secundò, quia
peccant etiam peccato scandali, vt colligitur
ex Gersone *tit.* 3. *lib. de vita spiritualis lect.* 6. *§.*
caterum. Tertio, quia etiam peccant contra 247
iustitiam, scilicet, quia peccant contra munus
proprium Canonicorum, qood est deseruire
in Choro, & cultui diuino, pro vt colligitur
ex Concilio Trid. *sess.* 24. *de reformat. cap.* 12.
& ex declaratione S. Congregatioois, quam
refert Comirolos *lib.* 1. *respons. moral. q.* 65.
num. 5 & Moneta *de distributionibus quotidian.*
p. 2. *q.* 5. *n.* 31. de qua inferius.
Accedit quod Canonici in Choro non ca- 248
oentes, aut cantantes, præcisè quia oon canont
aut caotaot; etiaosi non confabulentur, nec
iocentur, aut similia alia faciaot, non excosan-
tur à peccato mortali, posita graoitate mate-
riæ, & aliis necessariis pro mortali peccato,
pro vt ex Nauarro, Soto, Sandoual, Beia,
Aragon, Graffio, Zecchio, Azorio, Suarez,
Moneta, Vgolino, & aliis tenet vir doctissi-
mus Nicolaus Garsia *de Beneficiis par.* 3. *c.* 5.
§. 2. *num.* 513. id confirmans ex variis iuri-
bus, & Conciliis, profecto multo magis id
dicendom est de illis, qui non solum non can-
tant, sed confabolantur, iocantur, &c. quia 249
isti posteriores sunt positiuè irreuerentes, &
contrarij suo muneri, & obligatiooi, illi au-
tem solum negatiuè. Confirmatur ex declara-
tione S. Congregat. Concilij *sub.* 20. *Aprilis*
1602. quam etiam refert Barbosa *de Canonicis*
cap. 34. *num.* 9. vbi habetur quod ad interro-
gationem factam de huiusmodi Caoonicis re-
spondit ead S. Congregat. *teneri omnino psallere,* 250
alioquin

alioquin obligationi suæ non satisfacere. Similem aliam declarationem S. Congregationis Rituum in Egitaniensi 23. Nouembris 1602. refert idem Barbosa pro quo legendus Vgolinus *de potest. Episc. c.* 19. §. 1.

251 Tales etiam Canonici in Choro confabulantes, iocantes, ridentes, aut similia facientes, non possunt accipere distributiones quotidianas, & si eas acceperunt, tenentur ad restitutionem. Ita communius DD. specialiter Nauarrus, Petrus de Ledesma, Petrus de Aragonia, Iacobus à Graffiis, summa Corona, Conradus, Rodriguez, Lopez, Azor, Suarez, Lessius, Bonacina, Diana, quos refert Petrus Annellus *in Tract. de diuino, & Ecclesiastico Offic. c.* 4. *dub.* 3. Raphaël de la Torre, Frangipan, Vgolinus, Squillante, Bartholomeus à S. Fausto, quos citat Barbosa *de Canonicis c.* 34. *n.* 13 & sequitur ibi, & *lib.* 3. *iur. Ecclesiastic. c.* 18. *n.* 84. *& de Offic. & potest. Episcop. Allegat.* 53. *n.* 132. Quibus etiam adhæret Moneta *de distributionib. p.* 2. *q.* 2. *n.* 22. Cenedo *in quæstionib Canonicis q.* 2. *numer.* 7. Castrus Palaus *p.* 2. *tract.* 7. *disp.* 3. *pun.* 4.

252 Huius porrò assertionis fundamentum est, quia istæ distributiones conceduntur ob præsentiam, & assistentiam humanam, & honorariam, cedentem in cultum, & gloriam Dei, authoritatem diuinorum officiorum, & ædificationem populi; *l. coram Titio ff. de verbor significat. cap. vnic. de Cleric. non residen. in* 6. & ibi Gloss. *in princip.* Probus ad Monach. *num.* 5. Abbas *in cap. licet de preben. not.* 2. Bordonus *in contr. contr.* 50. *n.* 13. & 14 præsentia autem Canonicorum confabulantium, iocantium, ridentium &c. nihil

253 horum habet, sed potiùs oppositum; cum sit merè materialis, & corporea, offensiua Dei, & & impeditiua cultus Diuini, & deuotionis populi: qualis est ea, quam habent audientes Mis-

254 sam, si interim confabulentur, iocentur, rideant &c Qui propterea nullo modo satisfaciunt Ecclesiæ præcepto, quia illud est de præsentia humana morali & ad cultum Dei spectante, iuxta communem sententiam DD. & Summistarum. Roboratur assertio ex eo quod iuxta plurimorum DD sententiam, quos referunt Barbosa *in*

255 *Collectan. Concily sess.* 24. *de reformat. c.* 12. *n.* 118. & Petrus Anellus *tract. de horis Canonic. c.* 2. *dub.* 4. *n.* 13. etiam si præfati Canonici non alio modo irreuerenter se gerant in Choro, nisi solum non canendo, aut non cantando non lucrantur distributiones quotidianas, ac per consequens si illas acceperunt, ipsas restituere tenentur, multo ergo magis, & in fortioribus terminis, id dicendum de illis, qui non solum non cantant, sed etiam irreuerenter, & indecenter modo dicto in choro se gerunt.

256 Limitanda tamen est hæc doctrina de non accipiendis distributionibus quotidianis, & acceptis restituendis à Canonicis prædictis tempore Officij diuini in Choro non canentibus, sed confabulantibus, ridentibus, iocantibus, & similiter facientibus, si videlicet adsit in contrarium legitima consuetudo, scilicet, vt Canonici choro satisfaciant interessendo, & faciendo, vt Capellani, & Cantores cantent, & psallant. Ita enim colligitur ex Patro Nauarra, Azorio, Garzia, Suarez, Cenedo, Lessio, Squillante, Laymano, sancto Fausto, & aliis, prout refert, & sequitur Barbosa sup. & ex Sanchez *l.* 2. *consil. moral. c.* 2. *dub.* 100. qui etiam refert Medinam, Henriquez, & alios. Ac ex Diana *p.* 4. *tract.* 4. *resol.* 149. Item ex Aonello supra *c.* 4 *dub.* 3. *n.* 3. Et ratio est, quia posita tali consuetudine, Canonici per meram assistentiam aut præsentiam in Choro satisfaciunt suo muneri in ordine ad receptionem talium distributionum. Et si enim per illam excusari non possunt à peccato irreuerentiæ, quod committunt ita indignè & irreuerenter in Choro se gerendo, quia hoc est contra ius naturæ, præcipiens quod *sancta sanctè* tractentur, contra quod non potest consuetudo introduci, excusari tamen possunt ab illicita receptione talium distributionum, & obligatione illas restituendi; quia hoc potius spectat ad ius Ecclesiasticum, & Canonicum, contra quod potest consuetudo introduci, vt benè Azor *p.* 1. *instit. moral. lib.* 10. 257 *c.* 11. §. *ad argumentum*, Suarez, *tom.* 2. *de relig. lib.* 4. *de hor. Canon. c.* 12. *n.* 13. Et si non loquantur in casu tam stricto sicut est præsens, videlicet de Canonicis non solum non canentibus, sed etiam confabulantibus, iocantibus, ridentibus, &c.

An verò de facto sit in aliqua Ecclesia hæc 258 consuetudo, cum quæstio sit de facto, & non de Iure, & factum non præsumatur, nisi probetur *l. in bello* § *facta ff. de capt. & postliminio reuers. l. si emancipati* 9. & ibi DD. debet constare de tali consuetudine: eam porro esse in aliquibus Ecclesiis supponunt Garzia, Sanchez, Anoellus, & alij. Notandum tamen, quod vt talis consuetudo possit deseruire ad intentum, necessarium esse, quod habeat conditiones illas pro consuetudine legitima, necessarias, quas ex communi 259 DD. retuli. *tom.* 4. *meæ humanæ verbo leges Regularium n.* 55. scilicet, quod sit *rationabilis, inducta per actus voluntarios, inducta etiam ab his, qui legem seruare tenentur*, & quod sit *ita vniuersalis, vt maior pars communitatis illam induxerit*, & quod sit *Longæua, & introducta per frequentiam actuum publicorum*, imo quod adsit consensus saltem tacitus Principis, vel superioris. Alioquin non consuetudo, sed abusus, vel corruptela dici potest.

Limitari etiam debet tradita doctrina, vt non 260 procedat pro casu, quo in aliqua Ecclesia esset statutum, quo declararetur Canonicos solum teneri ad exhibendum præsentiam Choro, sine vllo onere canendi, vel recitandi, eo enim casu, & si vt dixi, peccent, irreuerenter in Choro se habentes, nihilominus poterunt recipere distributiones. Eo quod non est hoc contra ius 261 naturale, nec etiam contra aliquod positiuum expressum, & talis esse videatur conuentio inter fundatorem, seu Ecclesiam, ac Canonicos: præsertim cum illa assistentia qualiscunque sit, ad authoritatem Chori spectare videatur. Sic fermè Suarez *supra* ex Nauarro. Addens cum illo oportere, vt tale statutum sit à Papa confirmatum.

Maximè quoque limitanda ea doctrina, etiam 262 pro casu, quo in Ecclesiis non sit talis consuetudo, aut tale statutum; Vt videlicet ea non procedat, quoad totas distributiones, sed proportionabiliter pro parte correspondente defectibus, quos tales Canonici committunt, non solum non cantando, sed etiam confabulando, iocando, &c. Ita vt illi qui non totum illud

tempus

tempus in ta'ibus actihos irreuerentibus, & chnto indecentibus insumunt, sed solum partem illius possunt etiam recipere distributiones proportionatas alteri parti temporis, in quo
263 modestè, & vt decet, se gerunt. Ita enim omni iure consentaneum est cum pœna culpæ debeat commensurari, *l. sancimus 22. C. de pœnis cap. non afferamus in fin. 24. q. 1. cap. quæ sicut de iis, quæ fiunt à maiori parte Capituli.* Et colligitur ad intentum præsens ex Suarez *eo cap.* 12. *num.* 10. Vega *in summ. 1. p. c.* 128 *casu* 10. *& tom. 2. c.* 102. *ad fin.* Rodriguez *in summ. 1. tom. c.* 145. *num.* 5. Maximè Barbosa *de iur. Ecclesiastic. lib. 3. c.* 18 *num.* 85 post Squillantem, Lopez, Beiam, & alios.
264 Placuit tamen pro istorum Canonicorum instructione pias quasdam monitiones S. Caroli Cardinalis & Archiepiscopi Mediolanensis hoc loco adiungere: in eis enim plurima continentur memoriæ digna. Hæ porro tales sont. *Vos qui in Cathedrali Ecclesia dignitates obtinetis, Canonici item tum eiusdem Ecclesiæ, tum reliquarum quarumuis Ecclesiarum collegiatarum, vel Vrbanarum, vel Diœcesanarum quicunque sitis in omni Canonicalis disciplina officio ita agite, vt Canonicè, nempè Canonum legibus ad vita vestra institutum pertinentibus, & constitutionum Prouincialium Diœcesanarumque ratione congruenter viuatis, idque primo maximè studete, vt in conspectu Dei omnipotentis puro corde, & casto corpore ministretis. Tum singuli vos ordinis, dignitati, aut Canonicatui annexi functiones exolete, canonicalisque muneris partes præstate, omnes in Choro statis horis assistite, & ad Deum pro fidelibus pias, religiosasue fundite precationes. Dum eo loco estis, memores estote adesse Christum Iesum Dominum, cui seruite cum timore. Non pigri, non somnolenti, non oscitantes adestote, non mente vaga, non vagis oculis, non indecenti corporis statu. Attentè, studiosè, ritè, piè, religiosè diuinas laudes concelebrate, & psallite Deo in conspectu Angelorum, cantantes in cordibus vestris Domino. In Choro nemo tacitè officium recitet, sed omnes pariter quicunque adestis, sonis cum moribus laudate nomen Domini in psalmis, hymnis, & canticis. A quibuscunque colloquiis, & à literarum ac librorum lectionibus, atque omni vagatione abstinete. Pro temporis autem, & officij ratione sedete, state, genua flectite, caput aperite, & inclinate. Accuratè demum omnia obseruate, quæ eo de genere præscripta sunt, ita vt vestro exemplo aliis sacerdotibus, Clericisque & rectè, ritéque psallendi, & sanctè orandi, & piè agendi animum addatis. In psalmorum autem, canticorum, hymnorum intelligentiam studiosè incumbite, vt dum psallitis pro sensuum sanctissimorum, quos mente concepistis ratione vos ad omnem pietatis, deuotionisque affectum excitetis. Non ordinariè distributionum lucro adducti, sed Dei charitate, Religionisque cultu commoti, diuinis officiis adestote, vt verè ex animoque psalmi verba illa concinatis: voluntariè sacrificabo tibi, & confitebor nomini tuo Domino, quoniam bonum est. Diuinis officiis absolutis, paululum omnes in Choro piè orate, inde abeundi signo per præfectum dato consurgentes, quo ordine ad Chorum accessistis, eodem in Sacristiam redite, vbi cappas, qui illis induti estis, & superpelliceo sine strepitu vllo, & susurratione deponite. Canonicales vestros conuentus statis hebdomadæ diebus capitulariter habete. Omnes qui debetis ad illos conuenite. Inde ne discedite, nisi missione à capituli Præfecto impetrata. Singuli ordine, & loco sedete. Sententiam modestè dicite, & suo quisque loco non præposterè. A verbis scurrilibus abstinete. In rebus consultandis rixas, iurgia, & contumelias cauete. In initio, & fine vniuscunque Capituli statas orationes dicite. Priori loco tractanda proponite, quæ ad diuinum cultum, ad spiritualis vitæ progressum, ad Ecclesiasticam disciplinam tuendam, tum quæ ad rerum temporalium gubernationem pertinent, ne negligite. Cætera hoc de genere toto seruate, quæ prouincialibus constitutionibus præscripta sunt. Omnia in primis agite pace mutua, concordi voluntate, & charitate fraterna, vos inuicem diligite: Canonici enim estis, qui pro Collegij ratione ex antiquo in statuto vna in Collegiata Ecclesia, vnoque item in Canonicali domicilio collocati fuistis, ita vno pacis, & charitatis fœdere, vnaque animorum consensione coniunctissimi, sicut nascentes Ecclesiæ ministri, quorum erat cor vnum, & anima vna, exponendo viuite, sicut in psalmo scriptum est. Quam bonum, & quam iucundum sit habitare fratres in vnum.* Hactenus monitiooes S. Caroli ad Canonicos.

DVBIVM V.

De Clerico inquisito de Crimine simoniæ, 265
an sit excludendus ab assecutione Beneficij.

Responsio.

SI ex tali inquisitione orta est infamatio hu- 266
ius Clerici de eo crimine apud plures, & graues personas, excludi debet ab assecutione talis Beneficij; secus autem si ex ea inquisitione oon est orta talis infamatio.

Ratio primæ partis est, quia in tali casu ille 267
Clericus incurrit infamiam facti: ea enim oritur ex graui aliquo delicto, propter quod delinquens apud plures, & bonas personas male audit. Vel eius opinio manet grauata. *l. licet ff. de obseq. à lib. cap. inquisitionis de accusat. §. quæsiuisti, cap. qualiter, & quando de accusat.* & communiter DD. quorum plures referunt Garsia *de Beneficiis par. 7. cap. 8. num.* 13. Sanchez *lib. 6.*
consil. moral. cap. 3. dub. 4. & 5. infamia au- 268
tem facti reddit hominem irregularem, ita vt ad Beneficium promoueri nequeat. *cap. omnipotens de accusat.* & ibi glossa, & Panormitanus *num. 1. & 2. can. qui in aliquo dist. 51. & 2. q. 3. cap. Euphemium* D. Antoninus, Syluester, Armilla, Tabiena, Angelos, Nauarrus, & alij, quos afferunt, & sequuntur Garsia *supr. num. 4. & 5.* & Sanchez relatus *de dub. 5. n. 14.* In specie etiam quod hæc infamia facti, seu ir-
regularitas incurratur per inquisitionem, sicut 269
etiam per denunciationem, vel accusationem, ita vt interim non debeat quis promoueri, habent Glossa, & Panormitanus relati, Garsia *num. 6.* & Sanchez *num. 15.* & colligitur ex *d. capite omnipotens*, & ex *l. qui à latronibus §. 1. ff. de testam. & ex l. turpia ff. de legat. 1. l. reus ff. de muneribus l. reum criminis C. de procurat. l. Vnica C. de rei postul.* Seraphino *decis. 3. q. 3. n. 2.* Thesauro *in prax. par. 1. c. 21. §.* publicum autem, *& cap. 33. §. limita 8.*

Ratio

270 Ratio autem secundæ partis est, quia si desit
hæc infamatio apud plures & graoes personas,
non est vlla infamia, neque iuris, neque facti,
ac proinde neque irregularitas, aut impedi-
mentom aliquod impediens promotionem. Vt
docent Abbas, Felinus, Romanus, Selua,
Baisius, Nauarrus, Zerola, & plures alij, quos
refert, & sequitur Garsia *supr. num.* 7. 8. *& seqq.*
271 Vndè si probetor quod Clericus, de qoo io
præsens non sit infamatus apud plures, & gra-
ues personas, sed solum apud paucas, & leues,
esto sit rumor sparsus, & credituς, apud ipsas,
non debet excludi à tali beneficio, quia tunc
non adest infamia, cum apud plures bonos,
& graues viros, fama eius maneat integra. *Cap.
inquisitionis, & cap. qualiter, & quando de accusat.*
& plures DD. quos loco relato meæ summæ
num. 9. cum Sanchez *supr. dub.* 4. *num.* 2. &
Sà *in summa verbo infamia num.* 1. *retult.*
272 Addo tamen, quod etiam si talis Clericus
infamatus de simonia apud plures, & graues
personas excludi debeat, vt dixi, ab assecutione
Beneficij propter talem infamiam facti, nihilo-
minus oon excluditur à Beneficio iam obtento.
Vt dixi *tom.* 3. *mea summa verbo infamia n.* 11. ex
Molina, Sanchez, & Layman, quod etiam te-
net Garsia *supr. num.* 35. *&* 36. Cum multis
aliis. Vnde si probetur quod iste, de quo in
casu tales habeat qoalitates, vt ipse solus esset
necessario admittendus ad Beneficium, non ve-
rò alius ex oppositoribus, videtur posse censeri
adqoisij se per oppositionem ius ad illud, &
pro iam adquisito iudicandum, si S. Rotæ ita
placuerit.
273 Præsertim cum esto quod adfuisset infamia
facti, illa tamen non irritauit prouisionem, seu
collationem, aut electionem Beneficij, iuxtà
plurimorum DD. sententiam, quos allegat, &
sequitur Garsia loco relato *num* 47. & quam
num. 48. dicit esse æquiorem, & benigniorem,
præsertim iuxta mores huius temporis: & de
qua Thesaurus *supr. par.* 2. *verbo ludus c.* 4 di-
cit esse probabilem, & ferè æquali numero Do-
ctorum suffultam, sicut contrariam.
274 Ad quod accedit, quod eo ipso, qnod iste
Clericus se opposuit huic beneficio, plures
habens qualitates, quam cæteri oppositores,
cum esset omninò præseotandus, assimilatur
præsentato, & illi ius certom videtur adquisi-
tum. Rota in Calagurritana *Beneficij* coram il-
lustriss. Bichio 1652. *&* 3. *par. recent. decis.* 97.
num. 3. & taliter opposito plures habenti qua-
litates ius quæri in Beneficio firmauit Rota in
Calagurritana *Beneficij* S. Ioannis de Molinar
17 Nouembris 1651. coram Cerro & in Ca-
lagurritana Beneficij de Logrono XI. Februarij
1650. coram Verospio.

DVBIVM VI.

275 *De quodam onere celebrandi certas Missas
per quosdam Canonicos.*

Casus.

276 Ecclesia quædam non Parochialis nuncupa-
ta *SS. Viti. & Modesti* vnita est authorita-
te Apostolica Papæ Alexandri VI. cuidam Col-
legiali insigni dictæ *S. Victoris*, eo cum onere,
vt Præpositus, & Canonici dictæ Ecclesiæ S.
Victoris tenerentur quotidie vnam Missam can-
tatam in ipsa celebrare, & vnam aliam in dicta
Ecclesia SS. Viti, & Modesti in die S. Hilarij,
& Altari huic sancto dicato in ea Ecclesia. Quæ- 277
ritur igitur an præfati Præpositus, & Canoni-
ci has Missas, quas tenentur cantare prop-
ter huiusmodi vnionem, possint etiam ap-
plicare in satisfactionem aliorum legatorum re-
lictorum eidem Ecclesiæ S. Victoris.

Responsio.

Respondeo, posita veritate facti, & qood 278
conforme sit Bullæ Vnionis, quam non
vidi, nisi mutilatam, & imperfectam, Quod
si constet dictam Ecclesiam SS Viti, & Mode-
sti antequam vniretur dictæ Ecclesiæ S Victo-
ris fuisse obligatam ad celebrandum aliquas
Missas ratione alicuius beneficij, seu Cappellæ,
legati, aut salarij non posse Canonicos dictæ
Ecclesiæ applicare illas Missas pro legatis reli-
ctis Ecclesiæ S. Victoris, sed teneri illas appli-
care pro oneribus, quæ antea habebat Ecclesia
SS. Viti, & Modesti. Si vero non constet eam 279
Ecclesiam habuisse antequam vniretur, aliqua
onera Missarum ab aliquo fundatore, instituto-
re, testatore, &c. liberum esse illis eas Missas
applicare pro legatis relictis propriæ Ecclesiæ
S. Victoris.

Primæ partis huius resolutionis fundamen- 280
tum sumitur ex decretis S. Congregationis
Concilij sub Vrbano VIII. de ann. 1625. vbi
districtissimè prohibetur vnam Missam pro plu-
ribus obligationibus applicare. Accedunt etiam
declaratione aothentica eiusdem S. Congre-
gationis circa eadem decreta. Vbi ad 4 dubium 281
propositum pro declaratione, sic ipsa respon-
dit. *Ad quartum, sacerdotes, quibus die-
bus tenentur Missas celebrare ratione benefi-
cij, seu Cappellæ, legati, aut salarij, si eleemosy-
nas pro alijs Missis celebrandis susceperint, non
posse eadem Missa vtrique obligationi satisfacere.*
Ad quod accedit, quod cum per huiusmodi 282
vnionem transierint omnia emolumenta Eccle-
siæ SS. Viti, & Modesti in Ecclesiam S. Victo-
ris, Petrus de Persio *cap.* 2. *num.* 1. *&* 22.
Rota *decis.* 758. *&* 779. *par.* 1. *diuersor.* Garsia
de benef. p. 12. *cap.* 2. *num.* 34. pariter debeant
transire incommoda, & onera ipsius. Etenim 283
incommoda illum sequi debent, quem com-
moda sequuntur, *l.* 1. *§. fin. ff. de aqu. pluuial.
arc. l. secundum naturam ff. de reg. iur.* Itaue
Episcopus, qui non sentit onera iurisdictio-
nis, non debeat habere emolumenta eiusdem.
Barbosa *in axiom. iuris verb. damnum num.* 2. re- 284
ferens Romanum, & Cardinal. Tuschum. Ma- 285
ximè quia si Ecclesia illa SS. Viti, & Modesti
grauata erat aliquo onere Missarum, id fuit ea
voluntate fundatoris talis Ecclesiæ; Institoto-
ris beneficij, vel Capellaniæ, testatoris seu le-
gata illa relinquentis: cui voluntati nunquam 286
Papa censetur derogare, saltem nisi id expresse-
rit, iuxta communem DD. sententiam.

Secundæ autem partis fundamentum est, 287
quia non est vnde oriatur obligatio celebran-
di dictas Missas pro illa Ecclesia SS. Viti, &
Modesti. Non enim oritur ex voluntate alico-
ius fundatoris, institutoris, testatoris &c. Cum 288
de

288 de illa non constet, & certum sit neminem obli-
gari, maximè in materia iustitiæ, nisi constet de
causa talis obligationis: tum quia in dubio *me-*
289 *lior est conditio possidentis* suam libertatem iuxta
vulgaria iura. Tum quia obligatio omnis est io-
290 star legis, seu præcepti, quod num ligat nisi
sufficienter sit promulgatum, & de eo habea-
tur clara notitia. Sic ferme Filibertus Marchi-
291 nus *in tract. de sacram. ord. tract. 3. p 2. cap. 27.*
n. 5. & 6. referens Nauarr. *cons. 1. de præscript. to. 1.*
cons. Nec oritur hæc obligatio ex vnione ba-
292 rum Ecclesiarum: nam Papa in Bulla huius vnio-
nis nullam mentionem facit (quatenus tameo
videre potui in Bulla mibi data nôn integra, sed
mutilata) si aotem illam non expressit omis-
293 sam esse intelligendum: tom ex *l. quidquid*
astringenda ff. de verbor. obligat ibi: *quidquid*
astringendæ obligationis causa dictum est, id nisi
palam verbis exprimatur, omissum esse intelligen-
dum est: tum ex vulgari illo *si voluisset vtique ex-*
294 *pressisset* ac ex illo *propositum in mente retentum*
nihil operatur. Accedit etiam quod Pootifex in
illa Bulla solum videtur esse contentus pro con-
295 pensatione illius Ecclesiæ vnitæ, quod in Ec-
clesia S. Victoris, cui est vnita, cantaretur vna
Missa quotidiè, & alia quolibet anno in festo
S. Hilarij in supradicta Ecclesia SS. Viti. & Mo-
296 desti. Cum ergo nemo grauari debeat duplici
onere *l. 4. §. sed si nauis ff. ad S. Rhod. de iactu.*
Cassador. *decis. 3. n. 2. de pensionib.* Caputaquen
decis. 86. n. 3. p. 3. Gonzalez *supr. 8. Regul. Can-*
cellar. glos. 5. §. 4. n. 64. solom videntur manere
obligati dicti Canonici ad cantandum supra-
dictas Missas, liberos tamen esse ad illas appli-
297 candas pro aliis oneribus. Eo etiam quod istæ
duæ obligationes sunt diuersæ, & vna est se-
298 parabilis ab alia: aliqui enim sacerdotes io mul-
tis casibus solum sint obligati celebrare propter
cultum diuinum, commodum populi confluen-
tis, vel deuotionem Ecclesiæ, vel altaris vbi ce-
lebrant; non tamen applicare Missas pro aliquo
in particulari prout supponunt Bartholomeus à
S. Fausto *in tract. de Iubil. lib. 1. quæst. 81.* Ho-
mobonus *de exam. Eccles. tom. 1. tract. 4 cap. 13.*
quæst. 121. Alfonsus de Leone *in tract. de Iubil.*
par. 3. quæst 20. nu. 27. Fraxinellus *de obligat.*
sacerdot. sect. 4. concl. 4. §. 8. Marchinus *supr. n. 7.*
299 alios etiam referens. Addens etiam *n. 9.* innu-
meras esse Cappellanias absque tali onere ap-
plicationis Missæ Florentiæ, Bononiæ, Papiæ,
& Cremonæ, & antiquitus ita fieri solitum.
Addo etiam ego hoc etiam indicasse Papam in
300 Bulla vnionis verbis illis *ex quo inibi cultus di-*
uinus augmentum susciperet. Sicque credo existi-
mandum, nisi adsit consuetudo in contrarium
inter Canonicos dictæ Ecclesiæ S. Victoris.

IESVS MARIA.

De habitu gestari solito à quibusdam Monialibus

SVMMARIVM.

Casus siue factum. num. 1.
Moniales solicita esse debent de proprio habitu. n. 2.
Religionum omnium consensus. n. 3.
Habitus religiosus ad quem vsum assumitur. n. 4.
Carpitur Monachorum affectatum studium in vestibus. n. 5. & 7.
Benedictinarum vestium forma. n. 6.
Referuntur, & reprehenduntur quadam genera vestimentor. n. 8. & 9.
Reuelatio S. Brigitta excessum in habitu monachorum taxans. n. 10.
Singularitas habitus monachis interdicenda. n. 11.
Habitus est argumentum vita. n. 12. & 21.
Verberans Clericum incedentem in habitu laicali, & credens esse laicum, an teneatur. n. 13.
Quid si verberauit portantem habitum, & tonsuram, non tamen Clericum. n. 14.
Desertores proprij habitus qualiter à Deo puniantur probatur ex historia. n. 15.
In monaches religiosum habitum in profanum conuertentes animaduersio. n. 16.
Lachrimatur luxus in vestimentis religiosis. n. 17.
Respondetur prouerbio Habitus non facie monachum, *& aliis similibus. n. 18.*
Fiducia Monachorũ in habitu, quot mala generet. n. 19.
Habitus signum est monachismi. n. 20.
Ioannis Baptista, & aliorum vestes. n. 22.
Proprius Benedictinorum habitus qualis esse debeat. num. 23.
Apparitio S. Benedicti in habitu nigri coloris. n. 24.
Coloris nigri vsus, & hyeroglyphicum. num. 25.
Benedictini per antonomasiam, nigri monachi *dicti. n. 26.*
Cliani Monachi, quibus vsi sunt vestibus. n. 27.
Quibus Moniales. n. 28.
Monachorum, & Monialium vestes lanea esse debent. n. 29.
Christus, eiusque mater quibus vestibus vtebantur. num. 30.
In vestibus regulariũ consuetudo attẽdi debet. n. 31. Vbi plura de vi, & natura consuetudinis. & n. 47.
An verò requiratur consuetudo rationabilis, & bono titulo introducta. n. 32.
Institutores congregationum ordinis S. Benedicti, eorumque vestes n. 33.
Visio sanctissima Deipara de vsu cuculla Cisterciensium. n. 34.
Item apparitio S. Benedicti cuculla candidissima induti. n. 35.
Essenorum vestes. n. 36.
Honestas in vestibus iubetur. n. 37.
Colores nigri, & albi, quare aliis coloribus preponuntur in regularium habitu. n. 38.
Coloribus Virginum proprius. n. 39. Eius principatus. n. 41.
Candoris Symbolum. n. 40.
Coloris nigri, & albi varia significationes. n. 42.
Vestium varietas in Ecclesia non est obsurda. n. 43.
Subditi obedientiam prastare tenentur in rebus dubiis, & controuersis suis Pralatis. n. 44.
Appellatio an admitti debeat in eo quod à maiori parte Capituli deciditur. n. 45.
In vestibus, de quibus habenda est ratio. n. 46.
Monastica Regula non constat in indiuisibili. n. 48.
Expedit nimiam partem legum Iudicum arbitrio relinquere. n. 49.
Causa cur in interioribus vestibus albus color Benedictinis permittitur. n. 50.
Regula an abrogari possit consuetudine etiam quoad eius pracepta ad mortale obligantia. n. 51.
Tunica alba mistica expressio. n. 52.
Moniales quando peccare dicuntur contra Religionis disciplinam in vsu sui habitus. n. 53. & 54.
Concordia disciplina Religiosa commendantur. numero 55.

IESVS MARIA.

Casus,

1 IN Monasterio Monialium N Ordinis S. Benedicti ab immemorabili tempore citra etiam, vel vltra 200. annos, vsu continuato receptom est, videntibus, scientibus, & cooseotientibus. Abbatissis, ac Prælato vrbis, sub cuius regimine, & cura sunt dictę moniales & monasterium, vt Abbatissa semper, & in quocunque loco vtatur habitu nigri coloris, prout etiam moniales cæteræ in principalioribus anni solemnitatibus, & in funere Abbatissarum vti consueuerunt: io aliis verò diebus dictæ moniales continoè vtuntur scapulari quidem nigro, supra verò alia interiora indumenta lanea, vestem lineam albam induunt à renibus vsqoe ad tales, supra quam deinde laneum scapulare nigrum deferunt; sicque annum probationis expertæ sunt vitam monachalem, eamque sunt professæ. Nunc verò à paucis quibusdem ex his rumor, & schisma surrexit ioter moniales: aliquot nàque ex eis tenaciter asserunt delationem dictæ vestis lineæ albæ esse abusiuā, ideoque eam deferētes grauiter peccare: reliquæ verò innitentes dicto immemorabili vsui, annoque experimento Regulæ, ac professionis emissæ constanter prætendunt non solum nulliter peccare, imo alias priuata auctoritate vsum prædictum, Abbatissa reclamante peruertere nitentes lethale crimen, contra obedientiam, & publicam pacem, quam sine dubio notabiliter perturbant, committere: maximè posteaquam earū Prælatus de re tota certioratus decretum suum super hoc interposuit, quo decreto nihil innouari mandauit, nisi qoatenus à maiori capituli parte nouus hic modus fuerit acceptatus, tuta conscientia id fieri posse declarans. Quo quidem capitulo legitimè congregato, lecto decreto, collectisque omnium monialium vocem in capitulo habentium suffragiis, quatuordecim pro amplectendo nooo illo modo, pro retinēdo verò antiquo, & cōsueto quadraginta sex repertę suot.

Responsio.

2 CEnseo primo pręfatas moniales reprehendi non posse, eo quod solicitæ sint de proprio
3 habitu Religionis ab ipsis gestando. Communi enim omniom Religiosorū Ordinū consensu, ac traditione receptū est, quod quemadmodū religiosę omnes personæ in sua vocatione stabiliter permanere tenentur, sic quoq; propriū Religionis habitū veluti professionis thesserā, & notam
4 caracteristicam deferre. Non enim ad homanum duntaxat vsum, vt quidā noo recte dixit, sed tāquā insigne propriæ professionis assumitur. Optime enim Conciliū Aquisgran. *c.* 125. dixit: *Habitus singulorum ordinum idcirco in Ecclesia ab inuicem diserett sunt, vt his visis, cuius propositi sit gestans, vel in qua professione Domino militet, liquido*
5 *cognoscatur*. Hinc Cassiao. *lib.* 2. *c.* 3. habitus nouitatē, & studiosas accurationes interdicit. Carpit ex hunc excessū D. Bernard. *homil.* 4 super *missus est*, inquit. *Pudet dicere, vincuntur in suo studio muliercula, quando à monachis pretiū affectatur in vestibus, non necessitas, nec saltem forma Religionis retenta in habitu ornari, non armari appetunt milites Christi, qui dū se preparare ad prælium, & contra aereas potestates prætendere paupertatis insigne debuerant, in mollitie vestimentorū pacis potius praferentes indicium vtro se hostibus sine sanguine tradunt inermes*. Proindè Clement. *Ne in agro* volēs debitam 6
Benedictinarum vestiom formam præscribere, statuit vt *vestis ipsa sit rotunda per circuitum, nec longitudine nimia, aut breuitate notanda. Itemque vt cucullas deferant, & honestas*. Quibus Benedictus XII. alia etiam adiicienda putauit, pœnā quoq; io prępuaricantes præscribens: *Interdicimus*, ait, *exp esse vniuersis, & singulis ipsius ordinis, seu Religionis monachis, quod nullus eorū de catero rodundellū, clochiā, cucullā manicatam, vel tabardatā, seu epithogiatā, aut in veste superiori habitui proxima manicas ligatas cōsuticias, seu quomodolibet botonatas portare prasumant: sed quales portare statuit prafata constitutio eiusdē Concily Viennensis. Qui verò interdicti huiusmodi transgressor extiterit, auferatur ab eo per suum superiorem vestis ipsa transgressionis, & trāsgressor sic aliàs debite puniatur, quo cateri à similibus arceantur*.
Merito autē hæc prohibet Pontifex, quia vt longe 7
ante eum dixit S. Oddo Cluniacensis Abbas *lib.* 3. *collat. c.* 21. *De vestitus qualitate, vel immutatione ipsi saculares contra monachos indignantur, quia semper illa superbia detestabilior est, qua ibi se ostēdit, vbi mater humilitas regnare debuerat*. Miseriam horum Ieremiā deplorare ait, cū dixit; *Quomodo mutatus est color optimus! Color optimus est habitus pratendens Religionē cunctis amabilem. Qui color tunc immutatur cum quadā indumenta studio iactantia quasita opinionē vtcunq apud laicos vilescere faciunt*. Idemq; apostasiæ crimen esse censet de habitu traditiones per B Benedictū præfixas contemnere. *An non est Apostasia humilem vestiū spernere, & decorē vestimenti quarere; cū Angelus apostata perfectus decore superbiens in terrā ruerit. Nobis inquā hac apostasia verba conuenirent, quandoquidē Religionis habitū per tot retro annorum curricula retentū lasciuientes, quiq; interros, & petulantes in hac nostra atate mutare ausi sūt*. Perstringit aotem potissimum Abbates huius rei authores, in quos hæc habet: *Nam genus quidē vestimenti, quod Religioni dedicatum est penitus propter humanā reprahensionē abiicere erubescunt, colores tamē, & mollitiem studiosè quarunt: quamuis nonnulli etiā Abbates, vt apertas etiam inimicitias inter se, & sanctam Regulā protestentur, monasticum schema videlicet cucullam induere dedignantur*. Hęc S. Oddo. Re- 8
fert ista Benedictus Haefteous *in disquisit. monast. lib.* 5 *tract.* 8. *disquisit.* 4. Vbi etiam quæ Thomas Cantipraranos *lib.* 1. *c.* 7. de qoodā Abbate à se viso irregulariter vestito dixerat, refert sic: *spreuerat in sacerdotibus rotundā communis habitus, cappam, & tabardum, quē Gallici cauem dicunt, idest, vlieger, induerat. Vestis eius ex carleta forata vario, duplices, vix genua cōtingentes. Cereas habebat in cruribus, quasi sinuata essēt sine plica porrectas. Nec aliud defuit nisi sertum in capite, quod non noui tirociny militem loqueretur. Proh dolor? vbi senatus Principis Christi in Hierusalem venientis? vbi nobilissimi Ioannis Baptista ex pilis hirsutis Camelorum zona? vbi melota, vel cilicium B. Benedicti, aut Hilarionis?* sic ille refert quo 9
que ex Brooero *in antiquit Fuldensibus lib.* 2. *c.* 16. ita, quibus Fuldēsibus monachis particularis quędā vestis in Marquardo Abbate displicuisse noscitur: *Marquardus Abbas per Decanū, cæterosque Pralatos sapè monitus, vt in ipsorum maximè prasentia nō nisi in cuculla, vel cappa appareret: respondebat eorū se monita non tanti facere ipsorum muneris esse chori disciplinam procurare: eam itaque rem, omisso so ipse diligenter agerent. Suū esse, tapardam, seu toga, & qua libeat veste vti. Erga cū nihil proficiunt monastery proceres, expectant videlicet diem S. Marci Euangelista, qua die*, inquit scriptor, *more solito Dominus nostri*-

nudus

nudus pedibus cum crucibus, & reliquiis in Eccle-
siam Hermbach prodeunt. Tunc Abbas Marguar-
dus tapardo indutus, pelliculis laute suffulto pane
Domini instar adequitabat, nec sine comitum fastu,
templi odium subibat. Id verò Domini, & Prælati
non ferentes, Decanus, & cum eo primarij Abbatem
adeunt, togaque exutum, veste Religionis, vel relu-
ctantem amiciunt. Atque ita illic Abbas, eiusque se-
10 *ctarij in magna confusione steterunt.* Ipse quoque
Christus perfectorum monachorum Antesigna-
nus apud S. Brigitam *lib. 4. reuelat. c. 127.* ipso-
rum excessum in habitu sic taxat: *Nunc autem*
fratres S. Benedicti quærunt vestes, quæ excitant lu-
xuriam, & abominantur asperitatem, quærunt in-
dumenta, quæ placent hominibus, & quæ carnem ex-
citant ad carnale. Nam pro cuculla assumunt cappã
ita rugosam, ita latam, & longam vt videantur po-
tius superbi ostentatores, quã Religiosi homines hu-
miles. Pro scapulari vero habent breuem panniculum
ante, & retro, & caput muniunt cum capusio secula-
rium, & secularibus se conformant. Et sic nec similes
sunt hominibus mundi, nec laborant cum humilibus
seruis Dei.
11 Merito etiam huiosmodi singularitatem ha-
bitus monachis interdici si ille propriæ profes-
sioni non congruat ex Iuristarum penu com-
probare possumus. Apud illos etenim vnusquis-
que præsumitur esse talis, qualis habitus eum
ostentat. Sic innoere videtur Vlpianus *in l. Item*
apud labeonem §. si quis Virgines, & ibi Bart. *ff.*
de iniur. Vbi quis non tenetur actione iniuria-
rum, & minus peccat, qui appellauit Virginea
earum pudicitiam blando sermone attentando
ancellari veste indutas: & molto minus si mere-
tricia veste feminæ. non matrum familias vesti-
tæ fuissent. Idem sensit Roffred. *de libell. super*
iur. Pontif. par. 9. rub. quot sint necessar. vt quid
fiat relig. num. 9. cui accedit Abbas *in cap. si verò*
il 2. num. 2. & 6. de sent. excom. & in cap. in
audientia num. 7. Vbi etiam Felyn. *in fin. eod.*
tit sic censuit, & Baldus *in l. non ignorat. num. 4.*
12 *C. de iis qui, & in l. directis sub num. 1. C. de*
testam. manumiss. Hinc consequitur, vt habitus,
& tonsura longo tempore poblicè portata talem
probet esse interius, qualem exterius repręsentat
vt inqoit Bald. *in l. 1. §. sed, & qui in princ. C. de lat.*
liber. tollen. idem decidunt Domini Rotæ *in decis.*
13 alias 315. no. quod clericus n. 3. de praben. in
antiq. Vnde inferre solebat Bartolus *in d. l. Item*
13 *apud labeonem §. si quis Virgines*, quod ille qui
verberat Clericum, quem credit laicom, quia
incedat in habitu laicali, non teneatur, per ea,
quæ notantur *in l. si ignorans ff. loc.* Idem tenet
Dynus *in l. gerit. ff. de acquir. hæred.* Quod ta-
men verum est, nisi percotiens sciuisset eum
fuisse Clericum, qoia in pœnis præponderat
14 culpa *l. qui occidit ff ad l. Aquil. cum simil.* Contra
verò si verberauit portaotem habitum, & ton-
soram, tamen non erat Clericus an teneatur?
Dynus *in d. l. gerit* sentit oon teneri, *arg. l. vlt. ff de*
crim. expill. hæred. & l. cum qui §. si iniuria ff. de in-
iur. Cui rei quadrat quod tradidere glos. & Bald.
in cap. 1. in cap. si Capitanei quib. mod. feud. amitt.
Vt si quis insultet Dominum quem nescit esse
Dominum suum, non amittat feudum suum,
nisi esset ignorantia crassa, & supina, quia pa-
ria sont scire, vel scire debere. *l. quod te ff. si cert.*
pet. Hinc simile est quod ibidem qooque infert
Gloss. *in verb. Adulterauit*, quod si coocubuit
cum vxore Domini sui nesciens eam vxorem,
non perdat feudum. Et illud cognoscentem mo-
nialem, si nesciat eam monialem non puniri
tanquam de stopro monialis, vt *ibid.* dixit gloss.
quam menti esse tenendam idem Bald. eodem
in loco asseruit *n. 3* Hæc fermè ex Mascardo *de*
probat. vol. 2. conclus. 848.
Meritò etiam proprij habitus desertores à Deo 15
notabiliter puniri solent, iuxtà illud prophetı-
cum Sophon. 8. *Visitabo super omnes, qui induti*
sunt veste peregrina. De qoo memorabilem hanc
historiam refert vita S. Odonis cum discipulos
soos regularibos instrueret disciplinis. *Ante hos*
annos persistente monastica congregatione apud Ec-
clesiam B. Martini, quæ est Turonis cœperunt mo-
dum suum, consuetudinesque relinquere, ac proprius
volũtatibus vitam suam propositumque corrumpere.
Relictis namque natiuis, & assuetis vestimentis, cœ-
perunt fucatas, atque fluxas, pallioque ornatas cir-
cumferre cucullas, & tunicas. Calciamenta quoque,
quibus induebantur, adeo erant cocleata, ac nitida,
vt vitreum colorem viderentur assumere. Ad laudes
namque nocturnas ne aliquo pedem modo offenderent
cum luce diei surgebant. Ita & horum similia multa
contra Regulæ iura faciebant. Quibus rebus cũ Deus
decreuisset finem imponere, nocte quadam omnes
quiescentes cum vnus ex eis eandem horam insomnẽ
duceret, vidit duos viros dormitorium ingredi, vnum
videlicet gladium manu tenentem, qui aliis impera-
bat, indicans sigillatim eos his verbis: Percute hunc,
& hunc percute. Cumque eum qui hæc intuebatur,
gladio voluisset appetere, emissa voce adiurauit eum
dicens: Adiuro te per Deum viuentem, vt non inter-
ficias me; statim percussor gladium contraxit, & ipse
solus euasit ex omnibus.
Hæc porrò fortios rem conuincunt, quan- 16
do Religiosus habitus io profanom conuer-
titur. De quo præter adducta audiendus Ba-
silius reg. 25. ex fusis: *si in eo standum est no-*
bis, vt omnium submississimus sine dubio, & quod
in hoc genere indumentorum infimum est, id sum-
mopere est nobis amplectendum: vt enim gloriæ
cupidi, gloriam, & inanitatem ex vestium cultu,
ac splendore aucupantur; sic videlicet humiles, &
religiosæ vitæ studiosi ex vestimenti quoque vili-
tate debent venari humilitatem, & eam consecta-
ri. Sanctus quoque Ephrem Syrus paræn. 4.
ad monachum quendam sic loqoitur. *Vestium*
ornatu ne delecteris. Et in doctrioa varia sic:
Superfluus vestium ornatus mortem conciliat. Lega-
tur D. Paulinus *Epist. 7.* ad Seuerum vbi mo-
nachos molliora vestimenta quærentes multo
cum felle carpit, & arguit. Optime etiam Hu-
go Victorinus, *de monach. institut.* sic eos in-
struit: *Debent amatores religionis opere demon-*
strare quantum ipsi terrena despiciant, nec carnem,
quæ moritura est cultu superstitiose excolere,
sed pompa indumentorum morum ornamenta an-
teferre, vestimenta plus vilia, quam pretio-
sa, plus grossa, quam subtilia, plus aspera,
quam mollia, plus fusca, quam nitida, plus
neglecta, quam accuratè composita. Ioannes
quoqoe Rusbrochius *in tractat. de fid. & iu-*
dic. religiosos inre capit: *Quod curiosum, &*
comptum ferre habitum licet, nec vlla apud eos
vestimenta plus nimio pretiosa habentur, quæ obti-
nere possint. Et *in tract. de contemplat. cap. 63.*
deplorat, *quod ipse etiam externus habitus quan-*
tum maximè fieri potest ad hominum mundano-
rum consuetudinem formatur, nec quicquam fermè
ab eorum habitu distat colore, & effigie. Claudat

istorum agmen nostri Ordinis decus Ioannes
Soretius Generalis *super. reg. Carmelit. text.* 10.
c. 5. durè satis de aliquibus suæ Religionis hæc
scribens. *In ipso quoque fratrũ habitu iam non calor*
17 *quaritur, magisuè cultui vestium quam virtutum in-*
sistitur. Pudet dicere, vincuntur in suo studio mulier-
cula, cum à fratribus pretium affectatur in vestibus,
cum sine necessitate nec saltem forma Religionis re-
tenta in habitu ornari, non armari appetunt milites
Christi, qui dum se praparare ad pralium contra
aëreas potestates pratendere paupertatis insigne de-
buerant, quod vtique aduersarÿ valde formidant,
in mollitie vestium potius praferentes indicium va-
nitatis vltro se hostibus sine sanguine tradunt iner-
mes. Hodie quaritur ad induendum, non quod vtilius
inueniri potest; non quod frigus expellat, sed quod
superbire compellat; non deniq. iuxta Basilÿ regu-
lam, quod vilius comparari potest, sed quod venu-
stius, imò vanius estemari. Deinde sic lacrymatur.
Heu me miserum? cur adhuc viuo, videre ordinem no-
strum, scilicet qui primus fuit in Ecclesia, quo nullus
in terra similior Angelicis ordinibus, nullus vicinior
ei, qua in Cælis est Ierusalẽ, mater nostra, siue ob de-
corẽ castitatis, siue propter charitatis ardorem, cuius
Propheta institutores, cuius hi quos Paulus toties san-
ctos appellat inchoatores extiterunt: fusi sumus nunc
exterius, & de regno Dei, quod intra nos est relictis
veris, ac perennibus bonis, foris quarimus vanam cõ-
solationem, in vanitatibus, & insaniis falsis, ac iam
Religionis antiqua non solum virtutem amisimus,
sed nec speciem retinemus. Ecce enim habitus noster
(quod & dolens dico) qui humilitatis esse solebat in-
signe à fratribus nostri temporis in signum gestatur
superbia. Vix iam in nostris Prouinciis inuenitur,
quo vestiri dignemur Miles cum fratre ex eodem
panno partitur sibi cappam, & chlamydem. Omnis
de seculo quantumcunque honoratus etiam si Rex,
etiamsi Imperator fuerit ille tamen non horrebit no-
stra indumenta, si suo sibi modo praparata fuerint, &
aptata. Vanum cor vanitatis notam ingerit corpori, &
exterior superfluitas interioris vanitatis indicium
est, mollia indumenta animi mollitiem indicant. Non
tanto studio curaretur corporis cultus, nisi prius ne-
glecta fuisset mens inculta virtutibus. Operiuntur
huiusmodi impietate, & iniquitate sua.
18 Nec eneruantur ista ex trito illo *habitus non*
facit monachum: Quod Clemens III. Honorius
itidem III. & Conciliũ Tridentinum *sess.* 14. *c.* 6.
eisdem verbis expresserunt, & contra Eustachiũ
quendam, de quo Baronius *ad annum Domini*
361. *n.* 53. hoc fulmen intorquet Gangrense
Concilium *cap.* 12. *si quis virorum propter conti-*
nentiam, qua putatur, amictu pallij vtitur quasi per
hoc habere se iustitiam credens, & despicit eos, qui
cum reuerentia birris, & aliis communibus, & soli-
tis vtuntur, anathema sit. Est quoque ex Graiis
fontibus exhaustum. Etenim Cœlius Rhodigi-
nius *lib.* 3. *cap.* 11. ex Plutarcho citat illud: *Non*
philosophum facit promissior barba, nec vestis per-
trita. Et apud Agellum Herodes ait: *Video bar-*
bam, & pallium, philosophum nec dum video.
Chrysostomus etiam apud Gratianum *dist.* 4 *ca-*
non. multi: Non cathedra facit sacerdotem, sed
sacerdos cathedram. non locus sanctificat hominem,
sed homo locum. S Ephrem *aduersus vitiosè vi-*
19 *uentes* diserte clamat: *non pueris in cingulo, aut*
veste longa consistere perfectionem monachi, &c.
nam habitus absque operibus nihil est. Idemque
serm. de vita monast. Ne igitur quis erret, vt ex-
teriore Religionis habitu se aliquid esse existimet:
nam qui se putat eiusmodi apparenti specie religio-
sum esse, se ipsum potius fallit, ac decipit, & illa
simulata religio quam sit falsa ex ipsa protinus
conuersatione facile cuius constare potuit. Vides
nimirum quantum fiduciæ in habitu mona-
chi ponant, quem quidem sine operibus foliis
idem Auctor comparat *in illud attende tibi ipsi*
cap. 9. *Ne ergo* inquit *contemptores sua salutis*
imiteris, & qui solum sibi habitum arrogant; vt
non similis addaris militi ab aduersariis capto, qui
Regis quidem gerit insignia, ipse vero inimicis sui
Regis inseruit. Verax quippe est, qui ait: Amen
dico vobis, quia omnis qui facit peccatum ser-
uus est peccati. Foliis enim similis est habitus.
Fructus vero est ipsum opus. Eodem pertinet
illud Hieronymi ad Eustochium *epist.* 22. *Ne hoc*
ipsum tibi iactantiam generet, quod seculi iactan-
tiam contempsisti: nec cogitatio tacita subrepat, vt
quia in auratis vestibus placere desiisti, placere
coneris in sordidis. Et ad Paulinum: *Humilita-*
tem vestium tumenti animo ne appetas, Anselmus
in cap. 3. *ad Roman.* apponens illud Pauli:
Circumcisio prodest si legem obserues. Si autem
prauaricator legis sis, circumcisio tua praputium
facta est, ait: *Ante saluatoris aduentum prodest*
carnalis circumcisio si legem obserues, idest si
& moribus circumcidaris. Signum prodest, si
res adsit. Cæterum signum sine re superfluum est.
Sic & monacho dici potest: Cuculla prodest,
si regulam obserues. Si autem prauaricator, Re-
gula sis, cuculla tua inutilis facta est. Hæc in-
quam & plura alia non obstare ea quæ addu-
ximus sufficienter comprobant Et si nam- 20
que Habitus *Monachum non faciat*, signum
tamen, tessera, & caracteristica proprietas
monachismi censetur, & B. Hildegardis *lib.* 2.
vision. de habitu monachali dixit: *Qui pura*
voluntate eodem vestitu induitur, & infra: *qui*
eum per abiectionem contempserit, cum illo erit,
qui angelicum ordinem spreuit; Optimè etiam
Auctor Epistolæ ad fratres de monte Dei
sub titulo D. Bernardi clarissima: *Non pie-*
tatis solum modo formam, sed & veritatem
in omnibus, & præ omnibus habitus noster repro-
mittit. Etenim religiosa vestis, vt Iuuenalis 21
vtar verbis *sat.* 15. *separat nos à grege*, atque
vt Clemens Alexandrinus *lib.* 3. *Pedagog. cap.* 11.
affatus est: *Vt signa qua ad causas maximè*
accedunt rei naturam, ac proprietates maximè
demonstrant: ita amictum nostrum indicare qua-
lis sit morum nostrorum institutio. Quin etiam
proloquium est illius Diuini spiritus, qui
nec falli potest, nec fallere Eccles. 19. *Ami-*
ctus corporis, & risus dentium, & ingressus ho-
minis enunciant de illo. Quemadmodum igi- 22
tur (vt vela colligamus) ille qui antea sanctus,
quam natus. Ioannes Baptista, pro sua veste
camelorum setis contexta, scorteaque zona
dimicaret: & is cuius spiritus æmulator erat,
Elias noster, de pallio suo non nisi discipu-
lo Eliseo tradendo insisteret; & Paulus Ere-
mita primus dictus suam palmaceam vestem
soli Antonio pro exuuiis relinquendam cogi-
taret; & Senuphius sanctus, & celebris Æ-
gypti monachus superhumerale suum (quod
ad Theodosium Imperatorem misit, vt eo in-
dutus victoriam contra hostes obtineret, pro-
vt contigit, sicut in actis SS. Cyri, & Iean-
nis apud Metaphrastem, & Surium 31. Ianua-
rij habetur) magno pretio haberet; ac vt à singu-
laritatis

laribus abstineamus exemplis omnes quotquot Religiosi nominis ostra cēsentur proprij habitus magnam habendam rationem semper censuere, sic quoque sanctimoniales istæ, de quibus in præsenti, pro legitimi sui ordinis habitu materia, & colore, iure meritoque discurere, & salua Religionis disciplina contendere potuere, absque vllius reprehensione.

Censeo secundo, vt propius ad rem accedam, proprium, & legitimum habitum Ordinis S. Benedicti, ac proinde istarum monialiū esse debere
23 nigri coloris. Id enim Cassinenses ipsi Patres huius sacerrimæ familiæ, veluti primæui cultores in suo declaratorio sic exposuerunt: *Assumpsimus colorem nigrum, Beatissimum Patrem nostrum Benedictum sectantes, qui (vt legimus) nigro vsus est colore.* Similia habent Camaldulenses. Et iam olim Petrus Diaconus coram Lothario Imperatore cum Cistellensi quodam Monacho de obseruantia Regulę S. Benedicti disputans, cum interrogatus esset, cur nigris Cassinenses vterētur vestibus, respondit: *Quia talibus Benedictus Pater vsus est, vt habitus quoque mundo renuntiasse videretur.* Quam responsionem Imperator suo calculo approbauit. Hinc ipse Sanctus Pater Benedictus in variis, quæ de eo leguntur apparitionibus, nigro plerumque visus sit habitu, vt Benedictus Haeftenus *disquisit. monast. lib. 5. tra. 6. disquis. 2.* notat. Et eisdem vestibus conspectus fuit in aëre Nursiam patriam suam defendere. Et, referente Yepes *in chronic. ad ann. 523. c. 5.* ac suffragantibus Sabellico *lib. 10. exemplar. c. 6. §. vlt.* & Matthæo Laureto *de existent. corpor. S. Be-*
24 *nedict. in mont. Cassin. lib. 1. c. 32.* Cum Gundisaluus Fernandez de Corduba magnus Hispaniæ nationis militum ductor, & cognomento *Gran Capitan*, afflictus admodum, & Batulana obsidione à Gallis pressus esset, & nocte ad S. Benedictum (cui p[r]imum addictus erat) cōfugisset, eo dormiente apparuit illi S. Pater eum confortans, & auxiliis securum reddens, hanc tantum beneficij accepti postulans vicem, vt ad Cassinatem montem se conferret, idque ageret, vt Monasterium illud vniretur incæptæ tunc in Italia Reformationi S. Iustinæ de Padua. Postridie eius die euocari monachos quosdam iussit, quibus visum explicauit. Verum cum duo montis Oliueti, qui candido habitu sub Regola S. Benedicti militant oblati fuissent; non hos, inquiebat se quærere, quod S. Pater tali amictu non apparuisset. Euocati deinceps alij fuere ex monasterio S. Seuerini Neapolitanæ congregationis S. Iustinæ, quos *nigris* indutos vt vidit: hic, inquit, est habitus quo se Benedictus mihi videndum obtulit, iisque ex ordine totam visionem enarrauit. Apparuit ergo S. Benedictus in habitu nigro, vt se suosque Duci Gundisaluo patefaceret. Petrus quoque Venerabilis Abbas Cluniacensis *lib. 4. epist. 17.* latè id probat. Primo ipsius S. Benedicti authoritate. Secūdo S. Martini exemplo. Tertio diuersorum Patrum testimoniis Quarto denique subiungit rationem huius nigri coloris
25 vsus: *Nam, vt quod sentio,* inquit, *fatear, visum est, vt mihi videtur, magnis Patribus illis nigrum hunc, de quo agitur colorem magis humilitati, magis pœnitentia, magis luctui conuenire: Quibus studiis quia totam monachi vitam maximè inuigilare oportet, decreuerunt, vt color moribus, vestis virtutibus, qua possent cognatione iungerentur. Vestes enim candidas magis gloriam, quam abiectionem, magis gaudium quam mœrorem antiquitus designasse, magis etiam Ecclesia, vt olim notum est, sic interpretantibus, & Angelus resurgentis, & Angeli ascendentis Domini praecones indicarunt, ipseque Saluator in illa transformationis sua gloria vestibus niueis praclarus apparens, ostendit.* Nec de hoc controuersia videtur esse posse, cū primis quatuor seculis Benedictini non nisi atro vestirentur colore, itavt pro Synonymis haberetur *Nigri monachi, & Benedictini:* quo nomine in Pontificum decretis, iure Cano-
26 nico passim appellātur. Primam autē huius nuncupationis originem in Anglia ortum habuisse, atque inde per reliquam Europā diffusam asserit Clem. Reneus *in Hist. de antiq. Bened. tr. 1. sec. 1. §. 18.* ex diplomate Regis Ethbaldi: & si antiquiorē esse hanc nomen datum statuat idem Haeftenus supra *disquis. 3.* Monachorum vetustiorum
27 Eliani, & Prophetici ordinis cultorum, quos idē Benedictus æmulari studebat, instar Hus erenim nigra, fusca, atra, seu grissea veste vsos fuisse ex D. Hieronymo *Epistola 26. ad Pammachium* dixi. *to. 2. Annal. ad ann. Christ. 385. n. 9.* Et constat ex veteri historia Galactionis, & Epistemes Martyrum apud Metaphrastem, & Surium, *to. 6.* vbi *qui sunt nigro pallio induti*, idest Monachi, dicuntur *similes esse Angelis.* Nec dissentit D. Augustinus *epist. 199. ad Eduiam*, ac supponit D. Athanasius
28 *in lib. de virginit.* Quos multi alij sequūtur apud Haeftenum relatum *disquis. 2.* & Laurentium de Peirinis *comment. in Regul. Minim. cap. 1. 6. 4 q. 6. n. 1* Qui & *n. 4.* contendit etiam Christum scrutatorem, eiusque genitricem sanctissimam hoc vestium colore vsos fuisse. Id porro indiscriminatim de monachis viris, & sanctimonialibus feminis accipiendum Claudius Hemeræus *in peregr. dis. 1. cap. 7.* clare ostendit, dum ait, *nigras stolas indui* apud Græcos idem esse, atque fieri *Monasten* Probatque ex Zonara *in Constantin. Leon. filio* ita scribente: *Claudit monasterio vxorem Mariam Constantinus, & tonderi iubet, & huic circumponi vestes pullas.* Idem in Michaële Rangabi *Theophanonē Stauracij coniugem monacham factam, & nigra indutam stola, donauit multa pecunia.* Rursus idem in Constantino Monomacho: *Tornicio comam detondit Constantinus gladiator, se spem eius vna detonsurum ratus, & nigram lacernam induit, quasi eo colore expectatum illi fortuna splendorem obscuraturus.* Concilium in Trullo: *Sanctimoniales iubet sine pompa vlla cito vestibus atris amiciri cum vota faciunt.*

Accenseo tertio, vestes Benedictinorum, ac 29
proinde etiam sanctimonialium, de quibus in casu, non lineas, sed laneas esse debere. Zacharias enim Papa rescribens Pipino, & vniuersis Episcopis, & Abbatibus Franciæ de multis ad disciplinam Ecclesiasticam spectantibus apud Baronium *ad ann. 744.* hæc habet: *Monachi laneo indumento iuxta normam, & regulam monastica disciplina, atque traditionem sanctorum probabilium Patrum, sine intermissione vtantur.* Probatque hanc suam constitutionem; *quia Monachi ab omnibus illicitis debent abstinere. Apostolis autem diuinum datum esse mandatum, duas tunicas non habendi.* Tunicas dixit itaque laneas, *non lineas.* Eandem etiam prohibitionem de lineis nōn gestandis à monachis Innocent. III. Gregorius IX. Nicolaus IV. & Benedictus XII. postea fecerunt. Consirmiter etiam ad facratum virginum vetustissimum vsum, quem Diuus Hieronymus commemorat

in Epit aphio S. Paulæ, quo solum linteaminibus
pro manibus tergendis, alioquin lana purissima
vtebantur. Quod etiam pro vsitato more cerni-
tur in vitis S. Odilonis Abbatis, S. Vldarici, &
30 aliorum plurium. Sed quid maius? Christum
Dominum, Deiparamque sanctissimam laneis,
& non lineis vsos vestibus recte probat contra
Scherlogum Sanctorus de Melfi *in commentariis
super constitut. Minor. c. 2 statut. 68.*

His tamen parum, aut nihil obstantibus cen-
seo quarto, posse præfatas sanctimoniales vti
habitu, quo vsque modo vsæ fuerunt sine scru-
31 pulo alicuius peccati. Quod primò fulcitur ex
vi, & natura consuetudinis, quæ vt in casu di-
citur ab immemorabili tempore est, vltra etiam
ducentos annos vsu continuato recepta, viden-
tibus, scientibus, & consentientibus Abbatibus
Ordinis, ac Prælato Illustrissimo vrbis, sub cuius
regimine, & cura sunt. Consuetudo enim tam
legitima primò æquipollet veritati, *l. 1. ff. de seruit.
& aqua*, Bald. *cons. 289. in princ. lib* 4. Cardin.
Tusch. *concl. 806. num.* 17. Secundò parem vim
habet cum lege. *l. de quibus ff. de legibus §. ex non
scripto instit. de iur. nat. gentium, c. fin. de consuet. cap.
consuetudo 1. dist. l. 2. C. quæ sit longa consuetudo*,
Guido *singular.* 83. Belletus *disquisit. Cleric. p. 1.
tit. de fauor. Clericorum* §. 3. *n.* 10. Tertio quidquid
potest Princeps concedere, potest consuetudo
inducere. *l. si quisquam ff. de diuers. & tempor præ-
script. & l. 1 C. de feud. cap. super quibusdam §. præ-
terea de verbor. significat.* Henricus Boich. *in cap.
quanto de iure iuran. dist.* 2. Mising *centur. 4. singul.
obseru.* 24. Moren. *in respon. respons. 3. n.* 8. Quartò
ad idem, potest introducere quidquid potest pri-
uilegio concedi. Oldrad. *cons. 172. in princ. & cons.*
546. *in fin. & cons.* 254. *n.* 8. Ancharan. *cons.* 50.
Bald. *cons. 49 lib.* 1. Ex quibus, & aliis proprieta-
tibus consuetudinis, scilicet quod *faciat de non
licito licitum, quod sit optima legis interpres*, quod
tollat omne ius, quod non sit naturale, vel diuinum,
& similibus, de quibus Doctores, omnino neces-
sario euincitur posse præfatas Moniales vti dicto
habitu, ac si per legem, priuilegium, aut volun-
tatem legitimi superioris id illis esset concessũ

Secundo etiam ex eo quod dicta consuetudo
rationabilis, & bono titulo introducta videtur.
32 Quod præcipuè desumitur ex earum Patriarchæ
S. Benedicti verbis *in Regula c.* 55. vbi dum *de ve-
stiariis, seu calciariis fratrum* (idem dico monia-
lium) sermonem ageret, nihil prorsus curandum
ipsis ostendit de colore vestium monachalium,
sed id totum Abbatis arbitrio, Prouinciæ, & lo-
corum consuetudini relinquit. Dicit enim: *ve-
stimenta fratribus secundum locorum qualitatem vbi
habitant, vel aerum temperiem dentur: quia in frigi-
dis regionibus amplius indigetur, in calidis verò mi-
nus. Hæc ergo consideratio penes Abbatem est. Nos
tamen mediocribus locis sufficere credimus monachis,
per singulos, cucullam, & tunicam. Cucullam in
hyeme villosam, in æstate puram, aut vetustam, &
scapulare propter opera. Indumenta pedum, pedules,
& caligas. De quarum omnium rerum colore, aut
grossitudine, non causentur monachi, sed quales inue-
niri possunt in Prouincia, qua habitant, aut quod vi-
lius comparari potest. Abbas autem de mensura pro-
uideat, vt non sint curta ipsa vestimenta vtentibus
eis, sed mensurata.* Quæ si rectè expendantur ma-
nifestè denotant non curasse de colore, vt diximus
vestiũ. Cuius signum euidens est, quod qui
postea ad Ordinis Benedictini instaurationem
varias excitauerunt congregationes, liberum si-
bi existimarunt, eum accipere colorem, qui pie-
tati, deuotioni, aut occasioni congruere videba-
tur Hinc Camaldulenses sub S. Romualdo Duce 33
album accepere. Et B. Ioannes Gualbertus *de sua-
rum ouium varia lana* (alba scilicet, vel nigra) *iussit
pannum promiscuum fieri*, vt refert Haefrenus *sup.
disquisit.* 1. Landu sus quoque congregationis
fontis Auellanæ fundator, & B. Petrus Damiani
indumentis albi, & Cœrulei coloris pallio, vna
cum suis monachis vsi sunt, vt habet Ricorda-
tus *in histor. monastic. diar.* 1. Cistercienses album
retento nigro scapulari assumpserunt. Quinimò
vt ex ipsorum historiis refert Benedictus Gono-
nus *in chronicon SS. Deipara ad ann.* 1109. Cum
illi nigris cucullis vterentur, ob quandam visio-
nem eiusdem Dei Genitricis *cuculla colorem mu-
tarunt, & quæ antea nigri erant coloris, repentè can-
didissima instar niuis colore sunt tincta*. Oliuetani 34
albũ dumtaxat; & Cælestini nigrum in cuculla,
in aliis vestibus candidum, vt constat, retinent.
Quin Antonius de Yepes *in chronic. Benedictin.
ann. Christi. 553. c. 5.* testatur in pluribus Mona-
steriis Congregationis Vallisoleranæ Hispanicę
vsu receptas tunicas albas, quibus de nocte vte-
rentur. Hinc video versificatorem quendã apud
Vuionem *in ligno vitæ lib. 5. c.* 81. sic dicentem: *sa-
cer ordo Benedicti vtitur amicta mihi pro suo vela-
mine. Albo, nigro, Camelino lana texta siue lino, pro-
vt est Religio.* Monachi præterea illi, & Martyres,
quos S. Eulogius in Memoriali *sanctorum lib. 3.
c.* 10. in vita S. Columbæ commemorat; qui, esto
antiquissimo Monachismo Elianorum ascribi
possunt, vt *in 3. to. nostrorum Annal. ad ann.* 847.
annotamus, opinione tamen vulgari Benedicti
creduntur, albicantis coloris vestibus indui vi-
debãtur, vt de S. Columba eo loco notatur. Non-
ne etiam idem Pater Benedictus, ne forsan al-
bum colorem auersari videretur, cuculla candi-
dissima indutus quondam apparuit Elisabeth, 35
Schocunagiensi celebris sanctitatis fœminæ, ip-
sa *lib 1. vision. suar. c. 5.* referente: Æmulatus por-
rò in hoc, sicut & aliis S. Benedictus antiquorum
Monachorum vsum, qui pro nihilo fermè ha-
bentes habitus colorem præfixum, de ipso om-
nino tacent, prout D. Basilius in Regulis fusius
disputatis *q.* 22. clarius Nazianzenus *epist.* 1. in-
quiens *colorum amœnitates ne exquirantur*, & non
subobscure Cassianus *lib. 1. c. 3.* ibi, *nulla coloris
vel habitus nouitate, &c.* Igitur Monialium istarũ 36
vsus, nec à Regula D. Patris sui Benedicti, nec
ab aliorum priscorum Patrum praxi discordat.
Eo præsertim quod essent instituti cultores, qui
primitiæ fuerunt monachismi post Apostolos in
primæua Ecclesia vestibus quoque albis vteban-
tur, prout *to.* 1. nostrorum Annalium *circa annum
mundi 3545. n.* 29. ex Iosepho, Porphyrio, & *to. 2.
in Apparat. c. 3 n.* 17. ex aliis ostendimus.

Suadetur etiam huius consuetudinis Monia- 37
lium honestas, neruosè, & efficaciter ex eo quod
cùm Clemens V. in Concilio Viennensi modum
vestium Monachalium statuere voluisset, eo qui
honestati minus congruebat relato, Clement. *ne
in Agro de stat. monach. cap.* 1. sic habet. *Statuimus
vt superior vestis ipsorum habitus proxima nigri, aut
albi coloris existat, iuxtà morem apud eos seruari
solitum in regione qua degunt.* Circa quæ maximè
expendendum quod Pontifex hoc loco non de
omnibus monachis genericè loquitur, sed spe-
cialiter de monachis nigris, quales sunt Bene-

dictini

dictini Cassinenses, quibus adhæreot Sancti-
moniales istæ, de quibus in casu Id enim
constat ex eodem Pontifice io procemio huios
Clementinæ, ibi: *Ne in agro Dominico sacra*
videlicet Monachorum nigrorum Religione in-
decorum aliquid obrepat. &c. Et ex summario
præfixo ipsi Clementinæ, Glossa, & aliis Ex
hoc enim satis elicitur Monialibus istis sub hac
38 lege cooteoris licitum esse vti veste *nigri*, *aut*
albi coloris. Quod notat Glossa ibi *verb. coloris*
dicens: *Isti colores sine tinctura ex lana possunt ha-*
beri, & ideo potius approbati. Vrgeamos & nos
verba Pontificis: *superioris vestis ipsorum habitui*
proxima, si enim vestis superior, quæ præcipuè
inter alias professionem mooasticam veluti ma-
gis coospicua demonstrat, indifferenter *nigri,*
aut albi coloris præscribitur, multo ergo magis
id accipiendum de aliis interioribos indumen-
tis: ac proinde harum monialium vsos vt legi-
timus habendus. De intelligentia tamen huius
Clementinæ, & diuersitate habitus monacho-
rum, de qoa ibi loquitur Pontifex videndus
ioter alios Arnoldus Vuion eiusdem instituti
in vita S. Gerardi *in annotationib. ad cap.* 21.
39 Preterea, qoia si qnis color in vniuerso muo-
do est qoi magis deceat virgines sacras Deo, is
est albus. Etenim io S. scriptura *Matth* 17. *Marc.*
9. & 16. ac *Apocalyp.* 7 maximè commendatur.
Expresse *Apocal.* 7. dum illi qui dicuntur *stan-*
tes ante thronum, & in conspectu agni dicũtur quo-
qoe *amicti stolis albis*. Quia candida vestis sym-
40 bolum est victoriæ, & triumphi, vt patet ex eo
Apocal. 3. *qui vicerit vestietur vestimentis albis.*
Virgines autem triumphatrices voluptatum
41 esse pro comperto est Color insuper albus ex
Aristotele *de sensu, & sensat.* primus est, & aliis
nobilior. Decet ergo Virgines sacras, quæ no-
bilior Ecclesiæ sanctæ pars est sub Pastorum sta-
tu. Interdom etiam *albus* pro bono, aut felici,
42 sicut è contrario *niger* pro malo, aot infelici ac-
cipitur. Sic Persius: *Per me equidem sint omnia*
protinus alba. & Horatius:

Hic niger est, hunc tu Romane caueto.

Felicitas ergo Sanctimonialium Deo soli va-
cantium per album colorem quem gestant re-
ctè indigitatur. Denotat præterea, mentis, &
corporis puritatem, quæ paucis etiam macu-
lis defœdatur, sicut ipse candidus color. Hinc
Cæsarius Arelatensis Monialiom indumenta *in*
Regula numero 42. describens nulla tinctura nisi
laya, & lactina infecta denunciat. Aurelianus
etiam Cæsarij successor *in Regul. Monach cap.*
26. Cæsarium seqoens: *vestimenta,* inquit, *alio*
colore non induatis nisi laya lactina &c. Ex his
aotem, & aliis, de quibus Cassanæus *in Cathal.*
par. 12. *consid.* 93. Mendoza *in Viridar. lib.* 4.
problem. 10. *num.* 156. & Peyrinis *comment. in*
Regul. Minim. cap. 3. §. 4. *q* 6. satis superque
firmatur, honestas consuetudinis harum san-
ctimonialium.
43 Sed rem concludit Petrus Blesensis *Epist.* 97.
ad quendam Benedictinum Abbatem, sic piè
docteque, nostroque intento valdè congruè
hæc scribens, vt propter ipsa eius verba merito
querulis Monialibus dicere possemos quod *de*
colore non causentur; albo scilicet aliarum so-
rorum. *Christus diuisus non est, siue in alba, siue*
in pulla veste, in omni professione, & ordine, in
omni gente quicunque operatur voluntatem Do
mini acceptus est illi. Inter album, & nigrum habi-
tum non distinguis ille apud quem non est distinctio
Iudæi, & Græci. Attendis Dominus mentem, non cu-
tem, merita non colorem. In monte Cassino sche-
ma monasticum quo B. Benedictus est vsus vsque
hodie sicut dicitur perseuerat. Quis audeat sancti
Patris habitum blasphemare in filiis? nam si deli-
batio sancta, & massa, si radix sancta, & rami, si-
ue cum Nazaræis candidior niue sit aliquis, siue
cum B. Iob. super carbonem denigrata sit cutis eius,
vterque salutem in Domo Domini operatur. Sanè
in ouili Iacob sunt agni albi, & nigri. In vinea So-
rec sunt vua alba, & nigra, sed & sponsa quæ li-
liis conuallium prealbescit, ipsa eadem dicit: nigra
sum, sed formosa. Apud sponsam Christi non est
absurda varietas, cum ipsa circumamicta varieta-
tibus describatur. Ipsa varietas vniformitatis causa
est: nam in Cythara ex diuersitate chordarum fit
vniformis modulatio ad concentum. Cesset ergo
lis, & controuersia inter sacras virgines istas, ea
quæ Blesensis dixit animo ruminantes.

Cessare insuper ab ea deberent, vel propter
authoritatem Illustrissimi, & Reuerendissimi
D. N. earum Antistitis, & superioris legitimi,
qui ita obseruandum præcipit, suffragiis visis
maioris partis monialium Certi enim iuris est,
quod Prælatis subditi debitam præstare tenean- 44
tur obedientiam in rebus dubiis, & controuer-
sis. Sic enim dicitur Deuteronom. 17 *si difficile,*
& ambiguum apud te iudicium esse perspexeris, &c.
Venies ad sacerdotes Leuitici generis, & ad Iudi-
cem, qui fuerit illo tempore, quæresque ab eis &c.
& facies quodcunque dixerint, qui præsunt. Et col-
ligitur ex *can. Quid ergo* 11. *q.* 3. *& ca. Quid*
culpatur 23. *q.* 1. Et ex PP. plures docent, &
specialiter D. Bernardus *in opusc. de precept. &*
dispensat. c. 12. dum dixit: *Quidquid vice Dei*
præcipit homo, quod non sit tamen certum displice-
re Deo, haud secus accipiendum est, quam si præci-
pit Deus. & infra: *ipsum proindè, quem pro Deo*
habemus, tanquam Deum, audire debemus. Et
apud Ethnicos pro comperto veluti habebatur
sacerdorum suorum iudicio gubernari. Prout de
Archiepiscopis testatus Strabo *lib.* 17. de Ægy-
ptiis, Ælianus *lib.* 14. *variar. histor.* de Per-
sis eorumque Magis Eusebius *in Chronic.* Aga-
thias *lib.* 2. & alij; de Athenienfibus, & Areo-
pagitis, Iosephus *lib.* 14. *antiquit.* 19. de Gallis,
& Druidis Cæsar *lib.* 6. *de bello Gallic.* & de Ro-
manis & eorum Auguribus Cicero *lib.* 2. *de le-*
gibus, si igitur (quod Socrates apud Xeno-
phontem *lib.* 4. *de dictis Socratis* dicit) *quod om-*
nibus gentibus obseruatum est, id non nisi à Deo san-
citum esse credi debet; sanè prudenti iudicio eius-
dem Illustrissimi standum fore prudentes Vir-
gines existimare possunt, nec causari de habi-
tus colore.

Eo quoque, præcipuè, qnod Illustrissimus
hic Dominus matura discussione, & sententia
maioris partis Capituli ipsarum Monialium, vi-
delicet 46. suffragiis; (cum pro contraria non
nisi 14. fuissent recepta) visis, suum decretum
interposuerit. Quod etenim à maiori parte Ca-
pituli legitime congregati (prout in præsenti
contigit) deciditur, præualere debet, appella-
tione remota. *cap. cum in cunctis de his quæ fiunt*
à maior. par. Capit. ex Concilio Lateranensi sub
Alex III. & *cap. ex parte eod. tit.* Et quod ma-
ior pars facit ab omnibus fieri censetur: *l. quod*
maior ad municip. & de maiori parte ad totum
validum est argumentum, vt per Cantiunc. *in*

Topicis legalib. loco 6. Andreas Gammar. *in dialect.*
legal. l. 1. *loco.* 5. Menoch *c* 855 *n.* 10. & plures alij.
46 Est aotem eadem, vel similis ratio de qoali-
tate, & de materia vestium, seo indumentorum
dictarum sanctimonialium. Cum enim earum
legislatorin verbis relatis non videante ratio-
nem habuisse de tali qoalitate, & materia, sed
solum de qoalitate locorom, consideratione
Abbatis, & qood non sunt pretiosa, sed qualia
in Prouincia, in qua habitant inueniri possunt,
aut vilios comparari; cum hæc omnia aptari
queant dictis indumentis oon videntur contra-
ria Regulæ. Deindè cum Clemens V. in d. Cle-
mentina *Ne in Agro* solum Benedictinis præs-
cripserit colorem superioris vestis, scilicet quod
nigri, aut albi coloris existat, & de aliis vestimen-
tis dumtaaat adiunaerit: *ne in qualitate panni*
Regularis excedatur modestia, nec quaratur quod
pretiosius, & subtilius, sed quod vilius valet in-
ueniri, cum hæc etiam omnia quadantenus ap-
plicari queant dictis indumentis. nec etiam vi-
debontur contraria Clementinæ. Esto aotem
aliquo modo contraria videntur, cum consue-
tudo legitima talis naturæ sit, vt visum est,
quod æquioaleat veritati, legi, & priuilegio;
imo quod coorta quamcunque homanam le-
47 gem præoalere possit, eam abrogando, eapli-
cando, moderando, prout communiter S. Theo-
logiæ, & vtriosque iuris Doctores tenent, quo-
rum aliqui adeo extollont vim, & naturam con-
suetudinis, vt ab eis appelletor forma, & quasi
alterum ios naturale, & quod omnia possit. Bal-
dus *conf.* 432. *lib.* 3. Surdus *de aliment. tit.* 1.
n. 7. Cardioal Thoschus *pract. conclus. tom.* 2.
lit. C. conclus. 806. *v.* 16 profecto videtur stare
posse consuetudini qoæ est in contrariom plus-
quam immemorialis: siquidem supponitor esse
supra ducentos annos confirmata authoritate
legitimi superioris, & consensu maioris partis
Capitoli.
48 Nec dictis, obuiat, quod monastica Regula
veluti in indioisibili consistere debet. ita vt ipsi
nihil addere, aut ab ipsa aliqoid demere liceat.
Hoc enim in omni Regola D Chrysost. *Homil.*
12. *in Epist. ad Ephes.* requirit dicens: *Regula nec*
addi sibi quicquam, nec demi sustinet; alioquin hoc
ipsum quod Regula est, amittit, ac perdit. Anti-
quissimus etiam Author *libri de conflict. virtu &*
vit. quem alij immerito S. Leoni Papæ, ailj S.
Ambrosio. alij S. Augustino tribuunt, alij verò
prudentius Sigebertom sequuti S. Isidoro His-
palensi, vel forsan S. Gregorio, sic inquit: *Tu*
igitur iuxta Regalas Patrum viuere semper Stude,
maximè autem S. Confessoris Benedicti: non decli-
nes ab ea quoquam, nec illi addas quippiam, nec
minuas: totum enim quod sufficit habet, & nusquam
minus habet. Cuius verba, atque imperia sectatores
suos perducunt ab Cœli palatia. Quibos fauet S.
Virgo Hildegardis quæ *in exposit. Benedictina*
Regula sic habet. *Quoniam ipse* Sanctus Bene-
dictus, *in timore, & pietate in charitate, & casti-*
tate doctrinam suam scripsit; ideo nihil eidem doctri-
na addendum, vel inferendum est, quia nihil ei deest;
quoniam in spiritu sancto facta, & completa est.
Ac maximè illud Prouerb. 25. *ne transgrediaris*
terminos. quos posuerunt Patres tui. Quibus acci-
nunt multa, quæ in tractatu *de Reformat. Regula-*
rium c. 5. *&* 6 ad intentum congessi. Hæc inquam
49 non obuiant dictis. Primo quidem qoia ipse
Aristoteles qui *lib.* 1. *Rethor. cap.* 3. dixit. *Maxi-*
mè expedit bene institutas leges omnia quacunque
possunt complecti, ac desinire. subiungit: *mini-*
mamque partem Iudicum arbitrio relinquere; qua-
si denotans pro intento nostro, Regolæ com-
plemento, aut perfectioni nihil prorsus dero-
gari, eo quod minimum aliquid ipsius *Iudicum*
arbitrio relinquatur. Nil ergo mirum quod mini-
ma ista, in quibos Moniales istæ à Regula defle-
ctere videntur sui Illustrissimi Prælati iudicio,
circumstantiis ponderatis, & ad maiora incom-
moda euitanda relicta sint. Deindè quis præci-
pos dissonantia à Benedictina Regula, qoæ in
huiusmodi Monialium vestimentis notarit, su-
mitur ex delatione vestis lineæ albæ: contra
quod (præter dicta in superioribus, vbi etiam
quod color albus maximè deceat Virgines Deo
sacras) audiatur à simili Paulus Diaconus egre-
gius huius Regulæ commentator, qui sup. c. 55.
sic inquit: *non debent Monachi causare si pedules*
albi fuerint, & tunica fusca, id est si pedules alterius
coloris fuerint, & alterius tunica, atque alterius cu-
culla. Audiantur etiam Constitutionea, quibus
dictæ Moniales adhæreot, statuentes de indu-
mentis interioribus, quod *sint alba, vel nigra, ber-*
tina. Itē Bursfeldenses in Germania huios ordinis
reformati *in Primum dist* 3. *c.* 14. Vbi duas tunicas
cuilibet assigoantes, alteram volunt esse *albam.*
Ac etiam Yepes superius relatus, qui de Bene-
dictinis Hispanis loqoens dicit vsu apud illos
receptas esse tunicas albas pro noctibos. Si igi-
tur hæc alba indumenta in monachis sine Re-
gulæ dispendio permittuntur, cur oon in Mo-
nialibus, quæ delicatioris sexus sunt, albæ tuni- 50
cæ sustineri possunt Causam verò, cur in in-
terioribos vestibus hic albos color permissus sit
sic tradit Haeftenos relatus *disquis.* 1. quod ma-
xime procedit in casu nostro. *Assumptum autem*
hunc album colorem in interioribus vestibus ideircò
existimo, vt facilius lauari queant. Niger enim, 51
vel alius quicunque tinctus color abluendo dilutior
fit, & in album sensim facessit. Sed quidquid de iis
omnibus sit, consuetudine abrogari potuisse
Regulam, dato etiam quod expresse dictas albas
tunicas prohiberet, liquido constat ea com-
muni DD quod etiam quoad regulæ præcepta
ad mortale obligantis teneor Nauarrus in *Man.*
c. 12. *n.* 50. Rodriguez *tom.* 1. *q.* 69. *art.* 2.
Peirinis *tom.* 1. *privil. Minim. in conf* 4. *Iulij* 2 *n.*
21 Bordooos *t.* 2. *Resolut.* 85. *n.* 36. & alij. Quan-
to magis præcepta Regulæ non obligantis ad
mortale, nisi solum in iis qoæ spectant ad tria
vota Religionis, sed ad veniale dumtaxat, imò
etiam secundum aliquos, nec ad veniale, sed so-
lum ad pœnam, qualis est Benedictina, vt latè
Haeftenus supra *l.* 2 *tr.* 8. *disquisit.* 1. post alios,
potuit consuetudine duceoteoaria abrogari?
Et sanè (vt mysticam talis tunicæ significa- 52
tionem afferamus, & eo magis eam deferentes
ad spiritualia exercitia excitentur) si ea à *Da-*
mini inconsutilis tunica est mutuata, prout notat
Honorius Augustodunensis *l.* 1. *Gem. anima*, si-
quidem inconsutilis tunica Christi alba fuit, vt
potè interior, & camisiæ, seu indusiæ loco; de-
cuit etiam tunicam moo ialium albam esse, vt
vel sic Christi sponsi earum crebrius recorden-
tur Et quod ad talos vsque descendat, quia vt
D. Gregor. *lib.* 1. *Moral. c.* 50 ait: *Quid est*
talaris tunica, nisi iustitia consummata? Quo de
perseuerantia in ipsius amore vsque ad finem
vitæ moneotur.

Quamuis

Quamuis autem in superioribus dixerim sanctimoniales istas, de quibus in præsenti, pro legitimi sui habitus materia, & colore iure, meritoque discutere potuisse, absque illius reprehensione, hoc tamen intelligendum est, vt ibi dictum, *salua Religionis disciplina*, idest, quando res erat sub lite, & controuersia, & à legitimo superiori non erat prudenti, & matura discussione præmissa decisa aut declarata.

53 Quando etenim hoc modo res decisa fuerit proculdubio grauiter peccabunt Moniales non obedientes, aut contradicentes: tunc enim agent contra *Religionis disciplinam*, quæ præcipit, vt subditi obediant suis superioribus in rebus dubiis concernentibus obseruantiam suæ Regulæ. Ita enim est communis fermè sententia DD. quorum plurimos tum Theologos, tum iuristas refert, & sequitur Sanchez *lib. 6. in præcept. Decalog. c. 3. num. 3.* colligitur id primo ex adductis superius. Secundo, quia tunc maximè procedit Regula illa, scilicet quod Religiosus *non habeat velle, neque nolle*, quæ ex iure habetur *cap. si Religiosus 27. de elect. in 6. cap. fin. de testam. & sepultur. ibidem*, quia videlicet debet habere *velle, & nolle* sui superioris, cuius dominio per professionem se subiecit, & cui vice Dei gubernandum se tradidit *cap. quid culpatur in fin. 23. q. 1.* Couarruuias *Regul. peccatum 1. par. num. 5. ad fin.* Sanchez *supra* Bordonus *Resolut. 19. num. 5.* Tertio, quia tunc etiam intrat Regula illa vulgarissima *Possidentis melior est conditio*, ex pluribus iuribus desumpta; & propter quam dicitur. *Beatus qui possidet*, Glossa *verbo requirat in cap. 1. de pace tenend. in vsibus feudor.* Cum enim Prælatus sit in possessione potestatis præcipiendi subdito, est melior ipsius conditio, ac proindè non potest spoliari dicta possessione, aut perturbari in ipsa; quod fieret si Religiosus non teneretur stare eius iudicio. Quartò, quia quemadmodum licet ante determinationem factam ab Ecclesia de aliqua veritate potest inter Doctores esse circa illam varietas sententiarum, postquam tamen Ecclesia determinauit quid sentiendum, coguntur fideles stare tali determinationi; eo quod Papa, seu Ecclesia, est interpres voluntatis diuinæ: sic etiam ante decretum, seu præceptum superioris (qui etiam, vt rectè Sotus *de secret. incomb. 3. q. 2. concl. 1* & Sanchez *supra*, est interpres voluntatis diuinæ) licet subdito resistere, cum res est dubia, non tamen post illud. Quinto, quia in hoc fundati Summi Pontifices pacis Religiosorum amatores sæpius non tam concesserunt, quam declararunt, ipsos posse, & teneri stare declarationibus suorum superiorum, in rebus dubiis, & scrupulosis, vt videre est in Leone X. apud Cassarubium *in compend. priuileg. Mendicant. verbo declarare*, Portellum *in dub. Regular. verbo scrupulus*, & Mirandam *tom. 2. manual. Prælat. q. 44. art. 2.* & aliis qui ferè similia fecerunt circa priuilegia Benedictinorum apud Cornelium Margarinum *in Bullar. Cassinensi tom. 1.*

54 Cum ergo vt apparet ex decreto Illustriss. & Reuerendiss. Dom. eiusdem Monasterij Monialium superioris, & Prælati sub dat. 27. Ianuarij 1651. ipse præceperit, & ordinauerit, acceptantibus etiam, & consentientibus eisdem monialibus, vt post earum suffragiorum receptionem, nisi maior pars aliter iudicauerit, *non si facci nouità, & che tutti vniformi vestino l. habito vel modo sin'hora vsato, con le regole, &c. e moderationi contenute nell ordini, & decreti di SS. illustrissima, & de suoi predecessori, declarando, che cosi possano esser sicure in conscienza, &c.* iam est sublatum dubium, quod alias poterat esse, & scrupulis præclusa via; ac proindè moniales omnes sub mortali etiam culpæ reatu (posito scandalo, & occasione seditionum, quæ in opposito cernuntur) tenentur acquiescere tali decreto, & vti vestibus, & habitu solitis in eodem Monasterio, nisi velint, vt inquietæ, inobedientes, & partiales æstimari. Audiant Origenem homil. 26. in Numer. *Discenda igitur nobis magnopere est consonantia disciplinæ, quia tanquam in musicis si harmonia chordarum fuerit consonanter aptata, sonum suauem modulati carminis reddit: si verò sit aliqua in fidibus dissonantia ingratissimus sonus redditur, & carminis dulcedo corrumpitur: ita & ii qui Deo militant, si dissensiones, & discordias inter se habeant, ingrata erunt omnia, & nihil acceptum Deo videbitur* Et D. Hieronymum in Reg. monach. *cap. 1. Charitas religiosos monachos facit, sine hac monasteria sunt Tartara, habitatores sunt dæmones: Cum hac verò sunt paradisus in terris, & in eis degentes sunt Angeli. Ideoque licet vos longa macerent ieiunia, abiecta, & nigra vestis deformet, longa officiorum, & operum texatur series, si intus desit charitas ad infirmum nondum religionis gradum peruentum est.* Et Antiochum in Pandect. S. script. homil. 80. *Eadem sit, & sententia, & par voluntas, cum vnum, idemque simus corpus. Quemadmodum enim examen apum fauum sibi conficit mellis, ita fratrum congregatio Regnum repræsentat Dei. Sicut tubarum clangor bellantium promouet, & excitat alacritatem, ita & practica virtutis doctrina studia discipulorum mirè exacuit. Nam quisquis se à cæteris segregat, & in totum auellit nihil differre videtur ab aue, quæ è nido proprio euolauit, eoque cogitur è loco permutare. Auicula quæ talis est nihil difficile capitur per aucupii, aut venatoris insidias.*

De Cadauere cuiusdam malefactoris ad Ecclesiam delato.

SVMMARIVM.

Casus, seu factum, num. 1.
Gaudet hic mortuus immunitate Ecclesiastica. num. 2.
Non magis quam homo viuus. num. 3.
Verba debent intelligi per prius, non per posterius. num. 4.
Cadauer potitur immunitate Ecclesiæ. num. 5.
Iuris axiomata ad intentum. num. 6.
Leges immunitatis Ecclesiarum generaliter loquuntur. num. 7.
Ratio potius quam verba attendenda in statutis. num. 8
Ratio est anima legis. num. 9.
Vbi est eadem ratio, est eadem lex. num. 10.
Statuta plura tam ad viuos, quam ad mortuos extenduntur. num. 11.
Prohibitio de non communicando cum excommunicatis. num. 12.
Ex Innocentio III. & Alexandro III. num. 13.

Pœna

Pœna imposita relegatis extenditur ad defunctos. num.14.
Vsus in partibus Italiæ.n.15.
Exemplum Sancij Regis Nauarræ, & Castellæ. num.16
Ex eo infertur intentum.num.17.
Iura loquentia de immunitate Ecclesiarum reuerentiam respiciunt.num.18.
Iura ad intentum.n.19.& 20.
Ex iure Ciuili.n.21.& 22.
Ex Hæreticis,& aliis infidelibus.num.23.& 24.
Roboratur intentum.n.25.
Obiectain contrarium.n.26.& 27.& 28.
Præcluduntur.n 29.30.& 31.
Constitutio Gregorij XIV. exponitur. num. 32. & 33.
Absurda sequuta ex opposito. num. 34. 35 36. & 37.
Quilibet præsumitur velle ea quæ sibi sunt commoda.n.38.
Plutarchi testimonium.n.39.
Vsus gentilium circa immunitatem reorum.n.40 41. & 42.
Ara misericordiæ.n.43.
Templum Dianæ.n.44.
Pausaniæ testimonium.n.45.
Sepultura fidelium, est maximè fauorabilis. numero 46.
Testimonia authorum.n.47.
Per mortem delinquentis crimen censetur extinctum. num 48.
Ecclesia debuit fauere huic delinquenti defuncto. num.49.
Damnati ad mortem sunt veluti serui Reipublicæ. num.50.
Sunt serui pœnæ ad quam damnantur.n.51.
Cadauera punitorum non sepeliuntur sine licentia Magistratuum.n.52.
Extrahi poterat de licentia Episcopi,vel eius officialis.n.53.
Verba Constitutionis Gregorij XIV.n.54
Auctores qui de hac re loquuntur.n.55.
An extrahentes cadauer ex loco sacro excusentur à sacrilegio.n.56.
Authores qui de hoc loquuntur.n.57.
An excusentur à transgressione Iurium, quæ de hac re agunt.n.58.
Quid de consuetudine,quæ obiicitur.n.59.
Oportet quod probetur. n.60.& 61.
Et quod concurrant in ipsa conditiones ad consuetudinem requisitæ.n.62.
Et quod probetur quod possit ius diuinum abrogare. num.63.
Aliud est solitum, aliud consuetum.n.64.

IESVS MARIA.

De cadauere cuiusdam malefactoris ad Ecclesiam quandam delato.

Casus.

1 Ontigit in quadam Hispaniarum nobilissima Ciuitate, quod cum malefactor quidam à Magistratu suspendij in furca pœna punitus fuisset, & ipsius cadauer quidam surripientes ad cuiusdam Ecclesiæ ianuam detulissent, ministri Iustitiæ illud auferentes iterum ad furcam portauerunt; quos tamen Iudex Ecclesiasticus in excommunicationem incidisse declarauit. In varias ergo sententias circa ius & factum distractis Doctoribus, mihi propositum est, vt meam quoque sententiam proferrem.

Responsio.

PRimo mihi valde arridet sententia eorum, 2
qui dixerunt hominem istum mortuum.seu
cadauer ipsius gaudere potuisse immunitate Ec-
clesiæ, qua reorum plures iuxta sacros Canones
& Pontificia diplomata gaudere solent & de-
bent; & qua iste gauderet si homo viuus esset.
Quam vltimam limitationem ex eo statuo,quia 3
cum homo mortuus non sit vere homo, sed
potius non homo aut æquiuoce homo, prout
logici inquiunt; ita vt iuxta Baldum *in l. 1. C.
de Confess. Titius mortuus non est Titius*; sicut nec
bestia mortua est bestia, Bartol. *in l. C. de La-
mon. in princ. ff. de fim. Instrum.* priuilegium im-
munitatis pro hominibus concessum non de-
bet magis extendi ad mortuos quàm viuentes,
cum potius pro viuentibus primario sit con-
cessum, pro non viuentibus autem nonnisi se-
cundario; præsertim cum verum sit illud Iuris
axioma: *verba debent intelligi per prius, non per* 4
posterius, l. hoc legatum ff. de legat. 3. Tuschus
tom.8. lit. V. concl.92. num 15. Barbos. *de axiom.
Iur. axiom. 222. num. 31.* Quod etiam colligi-
tur à simili de reo capto & à carcere vel exilio
confugiente ad Ecclesiam, qui non gaudet im-
munitate qua antea non gaudebat, eo quod
manet in ipso eadem causa, & quousque pœ-
na purgatus non sit, idem quoad omnes effe-
ctus reputatur. Vt enim recte Vlpianus *l. 1. ff.
si is qui testamento* inquit *natura æquum est non esse
impunitum eum qui hac spe audacior factus est.* Fa-
rinac. *de Carcer. cap. 28. num.46.* Peregrinus *de
Immun. cap. 5. num. 10.* Thomas del Bene *de
Immun. p. 1. cap. 16. dubit. 10. sect. 6. num.6.*
Principalis porro restitutio, nempe quod 5
istius hominis cadauer gaudere deberet Eccle-
siæ immunitate ex eo mihi probabilior apparet,
quia iura tam Ciuilia quàm Canonica, tam par-
ticularia quàm generalia summorum Pontifi-
cum, Conciliorũ & Decretorum quæ hanc im-
munitatem Ecclesiis aut locis sacris concedunt,
vel concessam esse supponunt, indistincte
& indiscriminatim loquuntur de fidelibus
siue, viuis, siue mortuis, siue qui super-
stites sint, siue defuncti: cum ergo illa sint
fauorabilia toti Ecclesiæ, statui Ecclesiastico,
locis sacris, imo pietati & charitati Christianæ,
proculdubio ample intelligenda: si quidem in
illis maxime procedit vulgare illud & tritissi-
mum: *fauores sunt ampliandi l. Cum quidam ff. de
libert. & posthum. cap. Odia de regul. iur. num. 6.*
& tota DD. vtriusque iuris cohors. 6
Accedunt & alia quæ in ore omnium ver-
santur iuris axiomata, videlicet: *Lex generali-
ter loquens generaliter est intelligenda, l. de pretio
ff. de public. in rem act. l. in fraudem §. vlt. ff. de
testam. mil. l. 1. §. generaliter ff. de legat. præst.
l. 1. §. Quod autem ff. de aleat. l. fin. in fin.* vbi
DD. quorum aliqui cum Fusario *de substit. q.
394. num. 56. & 57.* ampliant etiamsi sit ma-
ior

iot ratio in vno quàm in alio. Et illud *lex vbi*
distinguit, nec nos distinguere debemus, l. non di-
stinguemus, ff. de recept. arbitr. l. Præses ff. de
offic. Præsid. l. 2. §. Conuenire ff. de Iudic. l. quos
prohibet ff. de postulando l. 1. §. generaliter, ff. de
legat. præst. & alia iura & DD. Ac illud *lex si*
voluisset expressisset. l. vnica §. sin autem ad deficien-
tis C. de caduc. tollenda, l. si seruus §. Prætor ait
vers. non dixit ff. de acquir. hæred. cap. Ad audien-
7 *tiam 2. de decim. cap. 2. de transact. Præl.* San-
ctæ ergo istæ leges immunitatem Ecclesiarum
roborantes cum generaliter loquantur, nec di-
stinguant inter viuos & mortuos homines, cum
si voluissent id expressissent, generaliter intelli-
gendæ erunt.
8 Hanc porro extensionem iure admitti debe-
re in huiusmodi iuribus exponendis sumitur
etiam ex alio iuris principio apud omnes recep-
to, quod videlicet *in statutis ratio potius quàm*
verba est spectanda, l. scire §. Aliud ff. de excu-
sat. tut. Menoch. *cons.* 998. *n.* 13. Est enim *ani-*
9 *ma legis, l. Cum oratio ff. de bon. damn.* Et ita
ampliat illam tanquam ipsius anima, Surd. *de*
aliment. tit. 15. *q.* 44 *num.* 15. Adeo quod vbi
est eadem ratio dicitur esse eadem lex non ex-
tensiue sed comprehensiue. *l. His solis vers. satis*
etiam, C. de reuoc. donat. l. illud, C. de sacros. Ec-
10 *cles.* & aliis iuribus à Doctoribus exornatis;
præsertim Gonzal. *super* 8. *regul. Cancel.* §. 7.
proœm. num. 105. Etenim si diligenter, Eccle-
siæ, imo & Imperatorum intentio immunita-
tem ab extractione reorum locis sacris conce-
dentium expendatur, ea non fuit alia, nisi re-
uerentia talibus locis à Christiano populo ex-
hibenda; quæ ratio pari passu, & forsan po-
tiori iure, procedit in mortuis quàm in vi-
uis hominibus. Quod latius in sequentibus ex-
pendam.
11 Roboratur hæc pariter ex eo quod plura
alia statuta de hominibus in genere loquentia
tam ad viros, quàm ad mortuos extenduntur,
propter æquam rationem in vtrisque repertam.
Sic enim excommunicatio *Can. si quis suadente*
expenditur etiam ad defunctos, itaut percutiens
cadauer Clerici mortui incidat in illam Proue
tenent Felynus *in c. A nobis 2. n. 4. de sent. excomm.*
Boërius *dec.* 316. *num.* 12. Dueñas *reg.* 99. *am-*
pliat. 6. Hippolytus *in l. vnic. num.* 53. *C. de rapt.*
virg. & in l. fin. num. 56. *ff de quæst.* Toletus *lib.*
1. *cap.* 32. *num.* 1. Squellante *de priuil. Cleric.*
cap. 6. *num.* 36. Villalob. *in sum. p.* 1. *tract.* 17.
diff. 22. *num.* 16. Naldus *verb. sepultura num.* 5.
12 & alij: Sic & prohibitio Ecclesiastica de non
communicando cum excommunicatis, limita-
ta per Extrauagantem *Ad euitanda*, extendi-
tur non solum ad communicationem cum vi-
uis, sed & cum mortuis. Ita vt sepulturæ tra-
dens, atque etiam cooperans, vt puta, ve-
stiens, lauans, aut associans cadauer excom-
municati vitandi, in excommunicationem in-
currat. Vt notant communiter DD. id desumen-
tes ex *cap. sacris de sepultur.* vbi Innocent. III.
satis ad intentum nostrum dixit *quibus non com-*
municauimus viris, nec communicemus defunctis:
13 & *cap. Ad hæc de priuileg.* vbi etiam Alexand. III.
in integra littera optime *Quoniam graue sit eis*
in morte communicare, quos dum viuerent, Eccle-
sia à suo sinu pro suis excessibus segregauit. Sic
pariter Decius *in d. cap. ad hæc num.* 20. notant
quod qui non potest morari in monasterio, nec
potest ibi sepeliri. *cap. Is cui de sent. excommun.*
in 6. Sic quoque in Iure Ciuili *l. 2. ff. de Cada-*
uer. puniter. pœna imposita deportatis seu rele- 14
gatis quod non possint transferri ad ciuitatem
comprehendit etiam illos post mortem: vnde
Martianus in ea lege inquit: *Siquis in insulam*
deportatus vel relegatus fuerit, pœna etiam post
mortem manet; nec licet eum inde transferre alicu-
bi, & sepelire inconsulto Principe, vt sæpissime Se-
uerus & Antonius rescripserunt. Couarru. *lib.* 2.
var. c. 1. *num.* 11. Decius supra relatus notans ex
Bartolo quod qui in vita non potest morari in
ciuitate, nec potest post mortem.
Robur etiam maxime accipiunt ex vsu, & 15
praxi Christianitatis, in partibus præsertim
Italiæ, de quibus audio non solum homines
viuos, sed & mortuos etiam hoc priuilegio im-
munitatis Ecclesiarum gaudere, pro aliquibus
delictis, præsertim de non exceptis in Bulla Gre-
gorij XIV. de qua postea.
Potest id quoque piè roborari exemplo à non- 16
nullis ad hoc intentum relato, quod contigit
tempore Sancij Regis Nauarræ & Castellæ Cum
enim aper quem venationis causa insectabatur
ad obuios quosdam parietes, qui supererant
memoriæ cuiusdam Templi S. Antonini Mar-
tyris confugisset, ipsumque venabulo appete-
re contenderet, diuina prouidentia actum est,
vt brachium eleuatum ad aprum feriendum
mox torpedine redditum senserit inutile: sed
reatum agnoscens, martyrem deprecatus, pri-
stinum eiusdem vsum diuinitus receperit, &
suo damno didicerit quanta deberetur locis sa-
cris immunitas, etiamsi corruisse visa fuissent,
vt nec bestiam illuc confugientem lædere lice-
ret. Tradunt hæc Hispaniarum rerum scriptores,
& ex ipsis Baronius *ad annum* 1032. Ex his au-
tem inferri potest etiam hominum cadaueribus 17
huiusmodi immunitatem prodesse; siquidem
bestiis quoque profuisse historia ista compro-
batur.
Veluti à priori etiam resolutio tradita fulci- 18
tur: eo quod iuribus quæ de hac Ecclesiarum
immunitate loquuntur diligenter inspectis,
pro comperto videtur, eam potius respicere
ipsarum Ecclesiarum reuerentiam, seu venera-
tionem, quàm personas ad eas confugientes,
ac per consequens esse potius reale quàm per-
sonale hoc priuilegium: ex quo proinde sequi-
tur veluti per accidens esse quod tales personæ
sint viuæ, vel mortuæ, sed omnibus prodesse
posse. Id autem inspicitur *in cap. miror* 17. *q.* 4.
vbi Ecclesia seu Templum vocatur *fidei murus*,
& proinde damnatur extractio alicuius ex tali
loco. Et *cap. reum ead. caus. & quæst.* idem de- 19
ciditur, *vt honor Dei & sanctorũ eius conseruetur*,
quod etiam denotat loci reuerentiam. Et *c. Pater*
ibid. illis verbis, *vt hominem in sanctuariis con-*
stitutum, &c. violenter abstraherent. Et infra:
Nullus enim intra limina tanta venerationi depu-
tata, &c. Inferius: *Qui iniuriam sanctorum lo-*
corum protulisse probantur. Propterea etiam si-
milia perpetrantes *in cap. Ad Episcopos ibid* di-
cuntur, *Ecclesias violasse.* Et *can. Nullus* etiam
ibid. illis verbis: *A loco, cui honorem non dedit*
segregetur. Maxime *ca. siquis contumax*, etiam *ibid.*
vbi sic: *siquis contumax, vel superbus, timorem*
Dei, vel reuerentiam sanctarum Ecclesiarum non
habuerit, & fugientem seruum suum, vel quem
ipse persecutus fuerit, de atrio Ecclesiæ: Vel de
porticibus

quolibet modo Ecclesia adhærentibus, per vim abstraxerit, &c. Et *can. Diffinimus*, etiam *ibid* eis verbis, *in quibus triginta passibus vniuscuiusque Ecclesiæ in toto circuitu reuerentia defen-*
20 *datur.* In quo Canone notandum propter dicenda inferius, quod Concilium illud Toletanum XII. cuius est, non solum vult hoc priuilegio vti *confugientes ad Ecclesiam*, sed etiam in ea *residentes*, quod deseruit intento nostro: siquidem etiam si homo iste mortuus non possit dici confugisse ad Ecclesiam, quia tamen ad eam delatus est dici potest in ea *residens.*
21 Ius etiam Ciuile suffragatur. Præsertim *l. Præsenti C. de his qui ad Eccles. confug.* vbi Leo Imperator hæc protulit verba: *Præsenti lege decernimus per omnia loca valitura, &c. nullos penitus cuiuscunque conditionis sint, de sacrosanctis Ecclesiis orthodoxæ fidei expelli aut trahi, vel protrahi confugas*: & infra: *His qui hoc moliri aut facere aut nuda saltem cogitatione atque tractatu ausi fuerint tentare, capitali, & vltimi supplicij animaduersione plectendis. Ex his ergo locis, eorumque finibus quos anteriorum legum præscripta sanxerunt nullus expelli, aut eiici aliquando patimur.* Et infra: *Sed siquidem ipsi refugæ appareant in Ecclesia publicè, etsi in sacris locis offerant quærentibus conuenendos, ipsi seruata locis reuerentia Iudicium quibus subiacent sententiis moueantur, responsum daturi qualem sibi quisquam prospexerit conue-*
22 *nire.* Expendat hic lector, qualiter in huiusmodi immunitate Ecclesiarum recensenda, Imperator, non tam ad personas ad ipsas confugientes, quam ad loca ipsa respexerit. Et ex eo colliget priuilegium hoc, vt dixi, non tam personale, quam reale esse, seu locale; hoc est, non tam personis ad sacra loca confugientibus, quàm locis ipsis, & ratione illorum personis, concessum fuisse: ac periode extendi ad omnes ibi existentes, iuxta communem Doctorum intelligentiam, qui id accipiunt ex duobus illis iurisprudentiæ Principibus, Bartolo *in l. Cunctos populos, C. de sum. Trinit. & fid. Cathol. & in l. fin. C. de testam.* & Baldo *in l. si non speciali, C. eod.*
23 Huius porro signum est quod nedum Christiani, Catholicæ Ecclesiæ filij, sed & ab ipsa perduelles, & qui ex ipsius gremio abscesserunt, hæretici nempe (in aliis tamen criminibus præter hæresim) hoc immunitatis priuilegio fruuntur, prout contra Gondisalnum, Oldradum, Boërium, Couarruuiam, Nauarrum, Clarũ, Peregrinum, Gambacurtam, & alios ex probabiliori tenent Siluester, Suarez, Palaos, Farinacius, Trullenc, Bonacina & alij quos sequor *to. 3. summæ verbo immunitatis Ecclesiarum num. 3.* quibus etiam citatis nouissime adhæret Thomas del Be-
24 ne *de immun. p. 2. c. 16. dub. 10. sect. 4.* Imo etiã Iudæi, Saraceni, & Gentiles, saltem si conuerti velint, prout eo loco dixi, & tenent quamplures apud eundem Thomam del Bene *supra*, fauente declaratione S. Congregationis, quæ vt ait Barbosa *de iure Eccles. lib. 2. c. 3. n. 44.* cum semel & iterum fuisset hæc controuersia ipsi proposita, ita declarauit de anno 1631. mense Februarij.
25 Maneat igitur ex dictis, Ecclesiarum immunitatẽ reale seu locale illarum priuilegium esse, vt propterea non tam ad personas, quæ ad illas veniunt, vel in illis sunt, quam ad ipsas Ecclesias attendendum esse in ipsius explicatione. Diana *p. 1. trac. 1. resol. 22.* Thomas del Bene *supra*, fauet Couarruuias *lib. 2. var. cap. 20. n. 6.* & plures alij. Ac ex eo firmari huius Consulit intentum, quod nempe cadauer istius hominis, de quo in casu, potiri deberet Ecclesiæ immunitate.

Ex his porro eneruata manent nonnulla, 26
quæ pro parte aduersa à docto quodam proponi video, aliqua videlicet iuris axiomata, ex quibus hausit nullatenus huiusmodi priuilegium cadaueri vel mortuo homini fuisse concessum in dictis iuribus aut legibus. Primum quidem quia *quod disponens non loquitur, voluisse non præsumi-*
tur. Secundum, quod *expressio vnius casus alterius* 27
exclusionem inducit. Tertium, quod *omissum à lege pro omisso habendum est.* Quartum, quod *quando deficit prouidentia legis in casu de quo agitur, nec*
casus ipse cogitatus censetur. Hæc enim etsi non 28
sint *Centones* aut *Brocardica*, prout non nemo dicere voluit, cũ sint vera principia iuris, ex quibus plures veluti conclusiones in variis materiis eliciuntur, nihilo seties infirma esse ad intentum ex dictis conuincitur. Talia nanque iura etsi de hoc casu expresse non loquantur, nec ipsum expresse contineant, virtute tamen & implicite ipsum continent, & de ipso loquuntur; eo 29
ipso quod priuilegium immunitatis non tam personis ad Ecclesiam confugientibus vel in ea existentibus, siue viuis siue mortuis concedunt, quàm ipsi Ecclesiæ & locis sacris & consequenter omnibus aliis personis in ipsis repertis. Vt 30
proinde, si vera illa Iuristarum regola est, quod *expressi & taciti idem est iudicium, l. Cum quid, ff. si certum pet. l. si filius famil. ff. eod. l. vlt. ff. de legat. 2.* & aliis iuribus & DD. iste casus non censebitur omissus, aut exclusus, sed inclusus potius, cum *taciti & coniecturati par sit virtus cum expresso.*
Alex. *cons. 109 n. 7. vers. Præterea in quæst. prope fin.* 31
lib. 7. Tuschus *pract. conclus. tom. 8. lit. T. concl. 7. num. 13.*

Eneruari etiam oportet fulcrum præcipuum, 32
cui pars aduersa innititur, &c. verbis Pontificis Diplomatis Gregorius XIV. in constitutione *cum alias* de anno 1591. *in tom. Bullar* inter Bullas huius Pontificis *n. 7.* depromptum, vbi de immunitate Ecclesiarum, seu sacrorum locorum agens, eam restringere videtur ad delinquentes *confugientes* ad talia loca: verbum enim *confugere*, sicut & similia, ex communi vsu etiam Grammaticorum, solas personas viuentes denotat, non mortuas, aut cadauera, prout in præsenti casu contigit. Etenim responderi potest per *confugien-* 33
tes Papam intelligere omnes illos qui quomodocunque in eis locis versantur aut existunt, qui *confugientes* eo dici possunt, quia vt in plurimum (quod lex semper respicit) ita contingit, vt illi *confugientes* sint. Cuius signum est quod in eadem Bulla eos appellet *cõfugientes & in eis se recipientes atque morantes* quo vltimo verbo non solum eos qui vitali, vt ita dicam modo, ad Ecclesias veniunt, sed omnes in eis quomodolibet existentes, quocunque modo ad illas ipsi venerint, vel adducti, vecti, seu tracti fuerint, cõprehendit: ac consequenter etiam mortuos, qui isto modo possunt in eis esse. Hanc porro expositio- 34
nem nedum genuinam & legitimam, sed necessario etiam amplectendam esse ex eo habetur, quod ex opposita intentio argumento absur-
da plura sequerentur. Primo quidem quod si ali- 35
quis vsu rationis priuatus, ebrius videlicet, vel phreneticus ad Ecclesiam ob timorem iustitiæ sæcularis,

sæcularis propter aliquod crimen perpetratum à
parentibus, vel amicis afferretur, non posset hac
immunitate frui, eo quod ipse humanu modo
36 ad Ecclesiam nõ confugisset. Secundo & magis,
quod si aliquis intra Ecclesiã, habitationem ha-
bens, posset ex ea extrahi propter delictum à se
alias commissum; eo videlicet quod de ipso non
verificaretur quod ad Ecclesiã *confugisset*. Tertio
& amplius quod si ægrotus ad Ecclesiam addu-
ctus à suis amicis esset, non posset hac immuni-
tate frui, quia ipse non confugit, sed vectus est
37 ad Ecclesiam. Si autem dicatur, in hoc posteriori
casu præsumi voluntatem ipsius infirmi fuisse
vt ad Ecclesiam veheretur, idem dicam de mor-
tuo seu defuncto, voluntatẽ ipsius viuentis fuis-
se vt ad Ecclesiam post mortem efferretur, vt tali
38 priuilegio frui posset. Quilibet enim præsumi-
tur velle ea quæ sibi commoda & vtilia sunt,
prout vulgaria iura proclamant. Idem quoque
generaliter dicendum pro quocunque casu in
quo reus casualiter, vel etiam omnino præter
intentionem in loco sacro fuerit; etiamsi ad ipsũ
non confugerit; vere enim tunc gaudere poterit
dicto priuilegio; ne dicatur Ecclesiã esse minus
piam erga delinquentes, quàm olim cæca genti-
39 litas erat erga suos: siquidẽ prout ex Plutarcho
in Numa constat, *qui ad suplicsũ mortis ducebatur
huius pœna immunis erat si eidem Vestalis virgo
forte nulla data opera obuiam iret*. Quod notat
Couarruu. *supra num.6.*
40 Et quia de Gentilico vsu circa immunitatem
reorum aliquid dixi, nonnulla etiam alia adiun-
genda, quibus Ethnici denotabant huiusmodi
exemptionem delinquentibus tribui debere ob
eorundem iuxta falsam ipsorum existimationẽ,
sacrorum locorum reuerentiam. Etenim apud
Plautum *in Mostellaria act.5.sc.1.* Tranio seruus
ne à Teuropide & Lorariis puniretur ad aram
41 confugiens, inquit: *Verum ego hanc aram occupa-
bo*. Te: *Quid ita?* Tra. *Nullam rem sapis, ne enim illi
huc confugere possint, quæstiom quos dabit*. Et rursus
ipse Tranio: *sic tamen hinc consilium dedero, nimio
plus sapio sedens, tum consilia firmiora sunt de diui-
nis locis*. Item apud eundem Plautum *in Rudente
act.3.sc.3.* Trachalio admonet Palestram, & Am-
peliscam vt in ara assideant, ne per vim abdu-
cantur: sic enim inquit: *Ne inquam timete, assi-
dite hic in hac ara.* Ampelis. *Quid ista ara plus
prodesse nobis potest quàm signum Veneris in phano
hic intres, quod amplexa modo, vnde abrepta per vim
miseras* Et *sc.4.* Labrax inquit: *Mihi non liceat an-
cillas meas Veneris ad aras abducere?* Dœmones:
42 *Est lex apud nos.* Hactenus apud Plautum. Athe-
nis etiam erat ara misericordiæ, quam Herculis
nepotes postquam is è terris migrauit colloca-
runt, vt esset eis Asylum, à qua nemo abduci
posset, timentes insidias eorum quos auus affli-
xerat, authore Statio *lib.21.Thebaid.*

Vrbe fuit media nulli concessa potentum
Ara Deum mitis posuit clementia sedem

Cum legito, apud quem satis constat hanc aram
misericordiæ omnium confugium fuisse, nul-
lique Deorum nominatim dicatam.

Huc victi bellis, patriaque è sede fugati
Regnorumque inopes, scelerumque errore nocentes.
Conueniunt, pacemque rogent.

43 Aræ item misericordiæ meminit & Pausanias
lib.1. in Attic. qui eam in foro fuisse tradit.
Idem scribit in Phalera Portu Acticorum aras
constitutas & dicatas esse Heroibus & Diis qui
ignoti vocantur. Templum quoque Dianæ Ec- 44
clesiæ cuiusmodi fuit, vt ex eo nemo quouis
crimine damnatus educi posset. Cuius Cicero
in Verrem act. meminit. Scribit & ad hæc Iusti-
nus *lib.28.* In hunc modum: *Laodamia autem
cum in aram Dianæ confugisset concursu populi in-
terficitur. Quod facinus Dij immortales assiduis
cladibus gentis, & prope interitu totius populi vin-
dicauerunt, nam sterilitatem, famemque passi, &
intestina discordia vexati externis ad postremum
bellis pene consumpti sunt. Miloque Laodamiæ per-
cussor in furorem versus, nunc ferro, nunc saxo, in
summo dentibus laceratis visceribus duodecimo die
interiit.* Hactenus Iustinus mentionem faciens
Aræ Dianæ non Ephesiæ sed Epirotæ. Hinc & 45
Pausanias *in Attic.* existimat non ob aliam cau-
sam Sylam in diram incidisse calamitatem,
quam quod Aristonem, qui in Mineruæ Tem-
plum confugerat, vi extractum interfici iussisset.
Hæc & alia curiosi ingenij digna Couarruuias
in superioribus citatus Etsi ea, vt dixi, in falsa
ethnicorum existimatione fundata sint.

Dicta porro in præcedentibus maius robur 46
accipiũt in casu præsenti, in quo agitur de mor-
tuo seu defuncto ad Ecclesiam delato, proculdu-
bio, vt sepeliretur. Nam præterquamquod se-
pultura fidelium est maxime fauorabilis: interest
enim Reipublicæ mortuos sepelire. Surd. *dec.
255. n.9. & 26.* & priuatio sepulturæ sit magna
pœna. Barbos. *in collect. DD. ad tit. de sepult.* Mor-
tuus & cadauer cum careat sensu puniri corpo-
raliter & affligi non valet, vt considerat Baldus
in l. vnic. C. ex delicto defunct., Doctores *in l. De-
functo, ff. de publ. iudic. & in l fin. C. si reus vel
accusat.* Menoch. *cons.99. num.154. lib.1.* Fer-
nandez Vasquez, *lib.3. contron. illustr. cap.96.
n.7. & seqq.* Bertazolus *cons.33. num.2. lib.1.* Re-
cte enim dixit Strobæus *serm.122. viuos castiga-
re decet & non mortuos.* Et Sophocles: *Quid
iuuat mortuum qui amplius non fuit, affligere?* 47
Item Fabius *declam.12.* scribit, *mortem finem
esse nec sæuitiam vltra facta procedere, esseque
eum valde crudelem, qui adeo hominem exuit,
vt ibi pœnam quærat, vbi sensum doloris non
inueniat.* Sebastianus Medices *in tract. Mors
omnia soluit p.2. conclus.2. in princ. & concl.
27. num.76. & conclus.32. num.86.* Peregri-
nus *de iur. fisci lib.4. tit.5. in princ.* Simanchas
de Cathol. inst. tit.18. num.2. Clarus *in fin. q.51.
num.12.* Rojas *sing.50. & sing.134. in princ.* Go-
mez *de delict. cap.1. num.18.* Dueñas *regul.173.*
& Sanctarellus *in tract. de hæres. cap.26. fere ad
fin.* Etiamsi talis defunctus damnatus fuerit, 48
quia per mortem delinquentis dicitur crimen
quoque extinctum & pœna, *l. defuncto* relata,
vbi dicitur: *Defuncto eo, qui fuit reus crimi-
nis & pœna extincta est. l. fin. ff. ad leg. iul. ma-
iest. l. Lucius ff. de iure fisci, l. ex iudic. ff. de ac-
cusat.* & est communis opinio, prout ex mul-
tis nuuissime habet Marius Cartarius *in tract.
de legit. soluen. per patrem art.3. num.633. & seqq.*
qui tractatus prælo traditus est ab Illustrissimo
D. Carolo Cartario S. Consistorialis Aulæ Aduo-
cato, Sanctarellus supra ex aliis. Debuit ergo Ec-
clesia fauere huic defuncto, etsi delinquenti. Eo 49
præsertim quod Iudex Ecclesiasticus debet fa-
uere miserabilibus personis omni auxilio desti-
tutis. *cap. super quibusdam de verb. signif. 87. dist.
per tot* qualis est defunctus, cum non habeat am-
plius velle, *l.1. C. sacros. Eccles.* Penuensis *in*

Prax. Archiep. Cur. Neap. ex impress. Veneta
1645. pag. mihi 333.
50 Si tamen dicatur quod damnati ad mortem
sunt veloti serui Reipublicæ, seu Magistratus
temporalis, l. Imperatores ff. de Iur. fisci, ibi:
Ipse te huic pœnæ subdidisti, l. vlt. C. ad leg. Iul.
Marius Curtellus de immun. Eccles. lib. 1. q. 40.
Seruos autem si se à seruitio subtraxerint resti-
tui debere, l. præsenti 6. §. sane, C. de his qui ad Ec-
51 clesiam confug. Marius Curtellus supra. Dein-
de quod damnati sunt serui pœnæ, ad quam
damnati sunt, l. rei Capitalis 2. l. aut damnum
ff. de pœn. §. serui, Instit. quibus modis Ius patr.
potest. soluat. Iason in l. 2. C. qui testam. facere
possunt num. 2. Abbas in cap. Ad hæc de priuil.
quos affert & sequitur Torreblanca lib. 13. Iur.
52 spir. cap. 16. Item quod secundum iura cada-
uera punitorum non debeant sepeliri sine li-
centia Magistratuum, l. 1. ff. de cadauer. punit.
l. 2. eod. tit. DD. speciatim Glossa ad Clement.
1. de pœnit. & remiss. verb. de sepult. Glossa in
cap. Quæsitum 13. quæst. 2. verb. in patibulis, Sil-
uest. verb. sepultura quæst. 10. Panormit. in cap.
ex parte il 2. de sepult. Anania in cap fures de
furt. num. 2. & post alios Couarruu. lib. 2. var.
cap. 1 t. n. 11. ac Barbosa ad Clem. 1. de pœnit. &
53 remiss. num. 5. His omnibus vnico verbo satis-
factum credo, multis prætermissis, quæ circa
singula ipsorum dici possent, de quibus aliàs,
solum conuincere cadauer istius hominis ex-
trahi potuisse à loco sacro vbi positum fue-
rat, sed non aliter, neque alio modo, nisi
de licentia Episcopi vel eius officialis, & cum
interuentu personæ Ecclesiasticæ ab eo autho-
ritatem habentis. Ita enim clare decisum video
à Gregorio XIV. in Constitutione relata il.is
verbis: Ne autem Curia secularis prædicta mini-
stris facultate illos per se, & propria authoritate
extrahendi & abducendi sibi olim, vt præfertur, at-
tributa, & per præsentes reuocata abutantur, volu-
mus, dictaque authoritate decernimus & decla-
54 ramus, vt Curia secularis, eiusque Iudices & offi-
ciales ab Ecclesiis, monasteriis, locisque sacris
prædictis laicum aliquem, vt supra delinquentem,
in nullo ex casibus prædictis sine expressa licen-
tia Episcopi, vel eius officialis, & cum interuen-
tu persona Ecclesiastica ab eo authoritatem haben-
tis, ad quos solos & non alios Episcopis inferiores,
etiamsi alij ordinarij sint, aut nullius diœcesis, aut
conseruatores ab hac sede, specialiter vel generali-
ter deputati, prædictam licentiam dandi facultas
pertineat. Et ita contra aliquos oppositum asse-
rentes ante constitutionem Gregorij tenent
quamplurimi, quos affert & sequitur P. Diana
55 p. 1. tract. 1. resol. 14. & p. 4. tract. 1. resol. 42.
loquentes de reis qui commiserunt crimina ex-
cepta in d. constitutione, & pro casu quo ea
essent notoria. Etsi enim solum loquantur de
reis viuentibus, non de mortuis, aut cadaueri-
bus ipsorum, tamen eadem ratio militat in vtris-
que, vt dictum est.
56 Vnde illud extrahentes ex dicto loco videtur
excusari non posse à sacrilegio commisso per
extractionem non sacri de sacro iuxta Can. Quis-
quis 17. quæst. 4. Erat enim tale cadauer iam in
Ecclesia non omnino materialiter & quasi per
accidens repositum, sed veluti formaliter & ex
intentione depositum, vt ab Ecclesia protege-
retur & à potestate seculari defenderetur, & Ec-
clesiasticæ traderetur sepulturæ: & ita extrahere
ipsum ex illa sine dubio fuit contra reueren-
tiam loco sacro debitam: siquidem res ipsi com-
mendata ad pium finem clam surripiebatur;
prout ex Nauarro, Valentia, Suarez, Azor, Lessio
& aliis dico 4. tom. mea summa verb. sacrilegium
num. 5. & ex aliis tractat Barbosa in collect. DD.
ad d. Can. Quisquis; quidquid sit de opinione eo- 57
rum qui dicunt quod quando res, quæ surri-
pitur ex Ecclesia solum per accidens & casuali-
ter erat in illa, prout contingit quando fur sur-
ripit crumenam alicuius in Ecclesia existentis
non committatur sacrilegium: de qua eo loco
dixi, & tractat Eminentissimus de Lugo tom. 1.
de iust. & iur. disp. 16. sect. 1. num. 19. & tom. de pœ-
nit. disp. 16. sect. 10. num. 470. ac Barbosa supra.
Difficile etiam excusari poterunt qui tale ca- 58
dauer ex Ecclesia abstulerunt à transgressione
cap. cum Ecclesia de immun. & cap. Decet in 6. eod.
tit. Cum enim ibi prohibeantur actus iudiciales
in locis sacris, & inter illos numerari possit vio-
lenta, & occulta extractio illius cadaueris à mi-
nistris iustitiæ facta; ideo etiam cadere videtur
sub dicta prohibitione.
Quod obiicitur de inueterata consuetudine 59
eiusdem ciuitatis & Regni, quod videlicet in ca-
sibus similibus non admittatur immunitas Ec-
clesiarum, audiri non debet. Tum quia agitur de
ciuitate & Regno non solum valde piis & Ca-
tholicis, sed etiam Sedis Apostolicæ & Ecclesiæ
singulariter deuotis, de quibus talis vsus (potius
abusus) non est credendus. Oportet igitur quod 60
probetur: quia vt concors Doctorum sententia
astruit, cum consuetudo sit quid facti probari de-
bet vt aliquid vitium habeat, l. in bello §. facti ff.
de capt. & post liminium reuers. & l. 2. ff. de probat.
Sord. lib. 3. cons. 354. num. 24. Menoch. tom. 1.
cons. 37. num. 92. Imo & quod probetur quod 61
post Concilium Tridentinum, Pium IV.
eius confirmatorem, & constitutionem relatam
Gregorij XIV. introducta & præscripta sit. Tho-
mas del Bene de immun. p. 2. cap. 16. dub. 7. per tot.
præsertim num 4. Constare etiam debet quod in 62
ipsa concurrant omnes conditiones ad legiti-
mam consuetudinem requisitæ. Et ita non solum
quod fuerit rationabilis, sed quod sit vniuersa-
lis, inducta ab his qui legem seruare tenentur,
& per actus voluntarios, publicos, & à maiori
parte communitatis, &c. de quibus vulgariter
Doctores. Casu etiam quo probetur, interest 63
etiam probare quod possit ius diuinum, quod
dictæ immunitati fauet, abrogare. Hoc autem
quam difficilis probationis sit omnes norunt.
Alia prætermitto, quia communia. Solum di- 64
cam quod aliud est solitum, aliud consuetum,
vt notat Bartolus per textum in l. Mela, §. sed
si alimenta ff. de alim. legat. num. 1. & cum aliis
Gonzal. super regul. 8. Cancel. glos. 36. num. 85.

Et ita credendum quod isti appellant
consuetudinem, consuetudinem
non esse, sed forsan, prauum
vsum, abusum, vel cor-
ruptelam.

***

De

De electione vnius Prouincialis cuiusdam Religionis.

SVMMARIVM.

Casus seu factum. n. 1.
Electio est inualida. n. 2.
Ex vitio subornationis. n. 3.
Subornatores sunt velati simoniaci. n. 4.
Simoniaci sunt excommunicati. n. 5.
Constitutio Pij V. & aliorum Pontificum. numero 6.
Pij V. verba. n. 7.
Clementis VIII. n. 8.
Statutum huius Religionis. n. 9. & 10.
Aptantur huic Casui. n. 11.
An excusentur transgressores, quia delictum non est consumatum. n. 12.
Conatus ipse quando puniatur. n. 13.
In hoc casu delictum fuit consumatum. numero 14.
Quæ subornatio est iure permissa. n. 15.
Tractatus de electione facienda est licitus, & permissus. n. 16.
Expedit Religioni quod eligantur digniores. numero 17.
An sit necessarius iste tractatus. numero 18.
An suffragatur, quod electus fuerit dignior. numero 19.
Quomodo admittendus. n. 20.
Ex statuto huius Religionis quid colligatur. numero 21.
Ex defectu libertatis vitiatur hæc electio. numero 22.
Qualis libertas requiratur ad electionem. numero 23.
Non adfuit in hac electione. n. 24.
Prout refertur in facto. n. 25.
Caij Marij sententia. n. 26.
Ex testimonio supremi capitis Religionis. num. 27. & 28.
Adfuerunt preces importunæ, quæ causant metum. num. 29.
Si sint personæ, cui debetur reuerentia. numero 30.
Adfuit magna persuasio. n. 31.
Item rescriptio electionis. n. 32.
Quæ illam vitiat. n. 33.
Declaratio S. Congregationis. n. 34.
Adfuit publicatio votorum. n. 35.
Contra Concilium Tridentinum. n. 36.
Quale secretum requiratur. n. 37.
Decretum irritans. n. 38.
Vota fuerunt propalata. n. 39.
Constat ex testimonio iurato. n. 40.
An obstet Confirmatio superioris. n. 41.
Non videtur obstare. n. 42.
Varia iuris axiomata. numero 43. & 44.
Quæ fiunt de plenitudine potestatis, quomodo accipienda. n. 45.
Quo loco fuerunt hi rumores. numero 46. & 47.
Connexiorum idem est iudicium. n. 48.
A connexis valet argumentum. n. 49.
An iuuet, quod Præses Capituli vnum tantum posuerit. n. 49.
Quæ non rectè fiunt pro non factis habentur. numero 50.
Id fecit Præses ex metu. n. 51.
An obstet non fuisse appellatum ab hac electione. num. 52.
Verba D. Gregorij Nazianzeni. n. 53.
Fides adhibenda Præsidi Capituli. numero 54.
Prælatus legitimus est testis pro suo Monasterio. numero 55.
Maximè quia illi negotium est commissum. numero 56.
Quando committitur aliquid eius conscientiæ dicto ipsius fides adhibetur. n. 57.
Maximè cum agitur de officio proprio. numero 58.
Præses erat talis ex vi sui officij. numero 59.
Creditur ipsi etiam in præiudicium tertij. numero 60.
Deponit contra ea, quæ ipse gessit. numero 61.
An obstet quod sit vnicus testis. numero 62. & 63.
Officiali etiam vnico testi creditur. numero 64.
Maximè quando agitur de euitando peccato. numero 65.
Appendix de alia electione. n. 66.
Electio ista debet sustinere. n. 67.
Ex variis iuris principiis. n. 68.
Ex precepto Reuerendissimi Generalis. numero 69.
Actus præsumitur factus in vim præcedentis mandati. n. 70.
Quia electio fuit confirmata. n. 71.
Quia contra eam nullus reclamauit. numero 72.
Quia quidam scrutator eam approbauit. numero 73.
Ex informatione facta per Generalem. numero 74.
Quia fuit approbata in Capitulo Generali. numero 75.
Actus iustificatur propter patientiam Superiorum. num. 76.
Ex forma præscripta à constitutionibus. numero 77.
Oppositio contra ipsam. num. 78.
Contra electionem confirmatam an quis sit audiendus. num. 79. & 80.
Ex capite nulli de electione in sexto. num. 81. & 82.
Fuit facta pacificè. num. 83.
Interpretatio dicti capitis nulli. 84.
Stylus Curiæ. num. 85.
Excluduntur ab oppositione qui consentiunt electioni. num. 86. & 87.
Ex actis Capituli. num. 88.
Schedulæ fuerunt conbustæ. num. 89.
Scrutatores non sunt audiendi. num. 90.
Nec testes varij. num. 91.
Obuiandum est oppositioni contra hanc electionem. num. 92.

IESVS MARIA.

De electione vnius Prouincialis cuiusdam Religionis.

Casus.

1 IN Capitulo quodam Prouincia-
li cuiusdam Religionis satis re-
formatæ, & magnæ ædifica-
tiouis in Ecclesia Dei, eum
ageretur de electiooe Prouin-
cialis, extiterunt aliqui, qoi precibus, ver-
bis, clamoribus, minis, & couuestationibos
procurarunt eligi in Prouiucialem quendam
prout de facto contigit. Sed qoia instanti-
bus partibus res est ad Sanctissimum, (& ad
S. Congregationem delata, pro iustitia, mihi-
que pro voto dando oblata, ideo respouden-
dum ceuseo.

Responsio.

2 TAlem electiouem irritam, & iuualidam
fuisse, & pro tali declarandam ex molris
3 capitibus. Primom ex vitio subornationis,
seu procurationis, suffragiorum factæ per
quendam Religiosum, quæ electionem irri-
4 tat. Primò nam subordiuarores iu materia
Ecclesiasticorum beneficiorum sunt veloti si-
moniaci, cum lingua saltem, vel munere à lio-
gua, vt dicitur, veluti prætio obtiuere veliut
sibi vel aliia talia beoeficia *l. aliȷ propter. ff. de accusat. l. 1. & l. Diuus ff. de iur. patr. l. 1. §. incidit. ff. ad Turpil. Clement. de testibus in fin.* ac maximè *cap. nemo presbyterorum de simon. & cap. ordinationes, 1. quæst. 1.*
& plures DD. quos affert Suarez *tom. 1. de relig. lib. 4. de simon. cap. 4. numero 1.* & sequi
videtur Sanctorus de Melphi *in exam. pœnal.*
5 *cap. 15. quæst. 3. §. Respondeo.* Cum aorem si-
moniaci in materia beneficiali sint ipso facto
excommunicati, ita & subornatores prædi-
cti; ac per consequens inhabiles ad haben-
dum vocem actiuam, seo passiuam iu ele-
ctionibus. Casu verò, quod ex vi Iuris
commoois, & propter crimeu simoniæ hanc
excommunicatlonem non incurrerint, id
euincuut coustitutiones Pontificiæ Pij V.
6 *Pastoralis officij num. 128.* qoam referunt Sor-
bus *in compend. priuil. mendic. verbo Electio in annot. 5. ac ibidem* ex Rodriguez *tom. 1. qq. Regul. quæst. 56. artic. 1.* Gregorij 13. *consueuit Romanus Pontifex*, & Clementia VIII.
in decretis *de reform. Regularium* confirmatis
per Paulum V. & Vrbanum VIII. ex quibus
7 Pius V. sic habet. *Qui vero in electionibus omnibus, vel ante per sex menses pro se, vel pro alio subornauerit, excommunicationis sententiam ipso facto incurrat, ac voce actiua, & passiua perpetuo careat.* Clemeus autem VIII.
& posteriores Pootifices iu dictis decretis
8 pro reformatioue Regularium: *Vt omnis officiorum ambitus occasio precludatur, caueant omnes à directa, vel indirecta vocum, seu suffragiorum procuratione, tam pro seipsis, quam pro aliis. Tum in Capitulis locorum, tum in cæteris, præsertim Generalibus Capitulis, aut Congregationibus, seu alibi: Quicunque secus fecerint præter alias pœnas, & censuras hactenus contra huiusmodi ambientes inflictas, quas in suo robore permanere volumus, in pœnam priuationis officiorum, quæ obtinent eo ipso incidant, & ad futura quæcunque pariter inhabiles habeantur, super quo cum eis dispensari à nemine possit, nisi à nobis, vel successoribus nostris, & pro qualitate culparum grauius etiam plectantur.* Maximè quoque ex statuto spe-
ciali huius Religionis, quod sic refertur.
Qui in electionibus, vel ante per sex menses 9
pro se, vel pro alio, per se vel per alios subornauerit excommunicationis sententiam ipso facto incurrat. Ministro, aut Commissario Generali reseruatam, qui si in eadem damnatione fuerint à solo Summo Pontifice absolui possint. Insuper subornatores actibus legitimis ipso facto priuamus.

Nec vllo pacto effugere posse præfatos Reli- 10
giosos subornatorum notam manifestè elici-
tor ex alio statuto eiusdem Religionis vbi
sic. *Subornatores declaramus, qui donis, & promissis, comminationibus, aut obsecrationibus importunis, laudis aut vituperationibus falsis aliquem inducere conantur, vt sibi vel alteri suffragium in electionibus ferat, aut non ferat, quiue colligationes, aut inductiones fecerint.*
Quæ si conferantur cum facto quod in hac 11
electione contigisse referunt fide digui,
specialiter de quodam, qui alta voce
ò vocali miei, adesse si vede se mi sete fideli. sapete bene quanto hò fatto per voi questo triennio per sostenerui, & auanzarmi adesse si vede so mi sete fideli, manifestè elicitur cla-
rissimam subornatiouem verbalem in hac ele-
ctiooe adfuisse, ac perinde iucursas fuisse pœ-
nas relatas.

Nec excusari possunt dicti subornantes, 12
si dixerint ad incurrendum dictas pœnas
requiri delictum consumatum, non solum
attentatum. Qoidquid enim sit, an sub- 13
ornationis delictum ex illis sit, in quibus
conatos pari pœna punitur, de quo alibi,
certum videtur ex hac causa excusari non
posse. Nam quando sub ceusura prohibetur
conatus, censura incurritur, antequam effe-
ctus sit completus, vt tradit Bonac. *de censur. in commun. disput. 1. quæst. 1. part. 3. num. 12.* ex
Vgolino, Nauarro, & aliis, & sequitur Pelli-
zarius *in manual. Regular. tom. 2. tractat. 7. cap. 6. sect. 2. num. 32.* in præsenti autem ca-
su, vt ex iuribus allegaris constat, per illa in-
terdicuntur ipsæ subornationes, etiam non
secuto effectu, & ita ante electiooem deli-
ctum fuit consumatum. Vndè expresse, vt in 14
terminis huios dubij hos subornatores has pœ-
nas incurrisse, tenet Portellus *de dub. Regul. verb. subornatio num. 5.* ex Suarez, & Rodriguez,
& ex alij Pellizarius relatus, ac Sanctorus *supr. cap. 15. q. 7. §. Respondeo affirmatiuè.*

Minus illis suffragatur, quod subornatio in 15
electiooibus iure videator permissa *cap. in Genesi de elect.* & docent Gloss. *c. Cum in veteri, verbo in tractatu de elect. & cap. in nomine Domini, verbo tractantes*

tractantes, distinct. 23. Tolos. *cap.* 15. *tit. de*
elect. in fin. Butrius *cap. cum inter, num.* 7. &
16 *cap. in causis de elect.* & alij. Aliud enim est
licitum, & legitimum esse tractatum de ele-
ctione facienda, vbi etiam mores eligendorum
discutiantur, & etiam veræ virtutes, vetaque
ipsorum vitia propalentur; aliud verò viriosa,
clamorosa, & factiosa subordinatio; quæ in
præsertim casu intercessit. Et si enim hoc se-
17 cundum metiro interdictum. Sit, primom ta-
men illud omni iure permittitur, quia expedit
Religioni, vt ad officia digniores assumantur,
cap. nihil, de electione, & cap. fin. eod. tit. in 6.
Azorius *tom.* 2. *lib.* 1. *cap.* 11. *quæst.* 4. Rodri-
guez *tom.* 2. *q.* 56. *art.* 1. & communiter om-
18 nes adeo vt Pasqualigos *decis.* 152. *num.* 3. dicat
Electionem, in qua non præcedit debitus tra-
ctatus nullam esse, refragante tamen Sigismun-
do de Bononia *de electione dub* 55. *n.* 11. de quo
alibi.

Nec etiam illis suffragatur si prætendant eum,
qui fuit electus digniorem cæteris de gremio
capituli fuisse, ac proindè pro ipsius electione
19 merito aliquos adlaborasse. Et si enim iuxta ali-
quos Doctores procuratio suffragiorum pro se,
vel pro aliis licita sit, quando respicit bonum
electionis, quod contigit, quando pro dignio-
ri fit, prout tenent Rodriguez, & Naldus,
quos sequitur Pasqualigus *supra decis.* 255.
Corduba, Sotus, & alij, quos refert Sanctorus
20 supra *cap.* 15. *q.* 4. nihilominus, quia vt ipse
latius prosequitur, generaliter à Summis Pon-
tificibus procuratio votum pro electionibus in-
terdicitur, & talis procuratio sæpius ex ambi-
tione, quam ex charitate procedit, ideo nul-
latenus est admittenda, nisi quando quis hu-
maniter & blandè modo quodam ciuili sine
importunitate, & sordidis instantiis, vt ipse
Sanctorus loquitur, suffragia procuret. Quod in caso
præsenti minimè contigit, vt ex dictis, & dicen-
dis liquidum erit.

Ex verbis quoque statuti einsdem Religio-
nis superius relatis palàm colligitur dictum sol-
21 licitatore inter subornatores censeri debere. In
eo namque statuto subornatores declarantur,
qui obligationes aut inductiones fecerint. Eas
namque fecisse liquet ex illis verbis iam relatis:
Et constat effectum habuisse, siquidem prout
etiam ex facto elicitur, aliqui ex Electoribus
verbis, & factis annuerunt.

22 Secundum caput nullitatis electionis sumi-
tur ex defectu libertatis Gremialium, quæ tam
intrinsecè necessaria est, vt sine ipsa essentia
electionis non subsistat; cum eligere sit vnum
ex pluribus voluntariè capere, & quia non
est electio, vbi voluntas libera non est,
Can. notificasti. 33. *quæst.* 5. *cap. vbi periculum*
§. *cæterum de elect. in* 6. Tamburinus *de iure*
23 *Abbat. disp.* 5. *quæst.* 22. *num.* 7. ex aliis. Vnde
pro electione secundum aliquos summa liber-
tas est requisita. Sigismondus de Bononia *de*
24 *elect. dub.* 32. *num.* 1. Hanc autem libertatem
omnino sublatam fuisse hoic electioni constat,
quia fuit meticulosa, formidolosa, & per ma-
gnum metum celebrata. Quod patet primo
ex verbis à Religioso quodam repertis, prout
refertur in facto hoius electionis ad S. Congre-
gationem, in quibus fiebat mentio de armis.
25 Etenim armorum metus est cadens in virum

constantem. *L. qui armati ff. de vi, & vi armat.*
& notat Bartol. *ibidem* Cuchus *lib. instit. maior.*
tom. 11. *num.* 158. & alij apud Sanchez *de*
matr. lib. 4. *disp.* 5. *num.* 5. Hinc apud Mascard.
de probat. vol. 1. *concl.* 619. *num.* 15. dicere
solebat Caius Marius *armorum virginem strepitus*
non sinere leges exaudiri. Quid ergo meticulo- 26
sius esse poterat respectu pauperum, & humi-
lium Religiosorum? Secundo, ex testimonio 27
supræmi capitis eius Religionis, qui alterum
digniorem pro Prouincialatu iudicabat, & ni-
hilominus sponte fatetur in mente sua à Domi-
no postulasse, vt ille non eligeretur, &c. *non*
vedere qual male che potesse suspettare. Cuius 28
etiam enitandi causa fatetur idem Prælatus se
dedisse suum votum illi Religioso, qui electus
fuit, eumque confirmasse, reddendo Deo infi-
nitas gratias. Si igitur in supremo Religionis
Præside talis timor tunc erat, qualis esset in
aliis inferioribus? Tertio, quia vera doctrina 29
est preces importunas & continuam persuasio-
nem, iustum metum causare, Rota *decis.* 226.
num. 3. coram Gregorio XV. Afflictus *decis.* 96.
num. 4. Aymon. *cons.* 19. *num.* 34. Maximè si
sint personæ cui reuerentia debetur. Prout ex
pluribus iuribus & DD. comprobat Sanchez
supra, disp. 7. *num.* 5. & 7. de quo & Mascar-
dus *prob. concl.* 193 *num.* 9. Pontius *de matrim.* 30
lib. 4. *cap.* 5. *num.* 17. Dianà *par.* 3. *Resolut. mo-*
ral. tract. 4 *Miscellan.* & post plures alios Bar-
bosa in vocis decisionis *lib.* 1. *vol.* 1. *num.* 30.
& seqq. vbi etiam ex aliis, quod persuasio vim 31
coactionis habet. In hoc autem casu interuenisse
tam preces importunas, quam magnam per-
suasionem per aliquos potentes in opere, &
sermone manifestum est ex dictis, & dicendis,
ex facto ipso.

Tertium caput nullitatis desumitur ex re- 32
strictione electionis ad vnum tantum eligen-
dum, scilicet ipsum qui electus est. Quam
contigisse ipse Præses testatur in facto relato
sic: *Ende presi risolutione di restringere l'elettione*
in vno, ancorche io non hauesse tale autorità. Ele- 33
ctione autem sic restrictam ipso iure nullam,
& irritam esse bene probat Sigismundus de
Bononia *de elect. dub.* 52. *num.* 1. & 4. ex Iu-
ribus, DD. & Sacræ Rotæ decisionibus, & ha-
betur ex Buttrio *cap. Cum in iure num* 30. *de elect.*
Iulio Laurio *de elect. cap.* 11. & aliis multis,
ac liquet ex declaratione S. Congregationis
Concilij, quam refert idem Sigismondus *in*
Addit. ad d. dub. 52. Cum enim quæsitum fuis- 34
set à S. Congregatione, an stante libertate ele-
ctionis liceat Prælato superiori proponere duos,
vel tres, ex quibus necessariò vnus eligatur, re-
spondit S. Congregatio *non licere.*

Quartum prætereà nullitatis caput deduci- 35
tur ex eo, quod in hac electione adest publicatio
votorum contra expressam decisionem Conci-
lij *sess.* 25. *de regular. cap.* 6. ibi: *Per vota secre-*
ta, ita vt singulorum eligentium nomina nunquam
publicentur. Et additur infra: *si verò contra hu-* 36
ius decreti constitutionem aliquis electus fuerit,
electio irrita sit, & is qui ad hunc effectum se in
Prouincialem, Abbatem, aut Priorem creari per-
miserit, deinceps ad omnia officia in religione ob-
tinenda inhabilis existat. Quæ secreti qualitas 37
adeo necessaria est electoribus, vt etiam si vnus
tantum ex electoribus suum votum propalet,
electio nulla sit. Pachia *de Benef. p.* 5. *c.* 4. *n.* 184.

Sigismundus *supra dub.* 31. *num.* 4. *&* 5. ex Rota in Treueren. *Abbatia* coram Coccino, quam etiam affert Barbosa *in Collect. ad d. cap.*
38 *Concilij num.* 6. Et ratio id concludit, quia cum decretum irritans appositum *in cap. quapropter de elect.* & Concil. Trident. hoc loco inducat formam, & forma sit indiuisibilis. *l. si veritas C. de fideicomm.* & illa, in parte, quamuis minima non adimpleta, in totum actus corruat. *l. cum hi* §. *si Praetor. ff. de transact. l. qui Romae* §. *Flauius ff. de verb. oblig.* Manifestè sequitur ob vnici dumtaxat voti manifestationem totam electionem corruisse. In hac porro electione vota pluribus propalata fuisse plus
39 aequo constat ex facto eiusdem Praesidentis in electione dicentis *illi fuisse factam de hoc instantiam*; ipse etiam fatetur se quoque dedisse suum votum electo. Constat etiam ex alio facto, quod vidi, & ex fide iurata duorum gra-
40 uium Religiosorum, quae mihi ostensa est, & S. Congregationi, vt credo manifestata. Vnde negari non potest quin in hac electione fuerit haec publicatio votorum contra formam à S. Concilio praescriptam, ac proinde ex hac, & ex aliis assignatis causis sustineri non posse.
41 Nec quae pro ipsius validitate afferri possunt, quidquam probant. Quod enim sit confirmata à Superiori nihil valet; cum certi iuris sit, quod cum electio est nulla, qualem istam fuisse sufficienter probatur, nulla etiam est confirmatio illius. Est enim confirmatio iuris *primi*
42 *habiti per electionem corroboratio*, & cum principale non tenet, accessorium tenet, *cap. inter dilectos de fid. Instrument.* §. *cum ergo.* Peirinis *tom.* 1. *de subdito q.* 1. *de obedientia cap* 31. §. 11. *conclus.* 8. Castellinus *de elect. can. Praelat. c.* 14. *num.* 5. & ego 2. *tom. summ. quaest. Regular. cap.* 12. *num.* 40. Praesertim quia quae non ri-
43 te fiunt pro non factis habentur. Hippolytus *in l. de vno quoque n.* 120. *ff. de re iudic. & singul.* 431. Tiraquell. *de retract.* §. 1. *gloss.* 10 *num.* 31. Et quae de facto, non de iure fiunt, etiam sunt
44 de facto reuocanda *l.* 1. §. *nunciatio ff. de non. oper. nunc.* & *in cap.* 1. *vt lit. pend.* Alex. *cons.* 179. *lib* 6 si verò dicatur de plenitudine potestatis
45 id egisse hic congruit, paroemia illud *quae sine causa fiunt de plenitudine potestatis dicuntur fieri de plenitudine tempestatis*, vt obseruauit Menchaca *illustr. cap.* 5 *num.* 17. Henriq. *in sum. lib.* 14. *cap.* 17. *num.* 5. *in comm. litt* Z. Pere-
46 grinus *de Iure fisci lib.* 1. *tract.* 3. *num.* 65. Nec etiam vrget quod aliqui dicunt, videlicet rumores qui in huiusmodi electione contigerunt, accidisse extra Refectorium, seu locum
47 capituli, non in ipso loco. Nam prout ex facto quod vidi, constat, in Ipso Refectorio quidam Religiosus ad ianuam ipsius instanter deprecabatur pro eligendo quodam alio; comminando etiam vocalibus quod alias nihil esset habituri, & illis dicendo quod si non eligeretur ipse exiret secum è Refectorio. Et quidquid de hoc sit, cum ea quae in Refectorio contigerunt, connexionem habeant cum illis, quae antea perpetrata sunt, idem iudicium de vtris-
48 que erit. Connexorum enim idemest iudicium. Glossa *verb. Annexis in cap. Cum singuli de praeben. in* 6. Gloss. *verb. Connexa in cap. Quanto de Iudic.* Et à connexis valet argumentum, vt latè probant plures apud Barbosam *in loc. com.*
49 *loc* 11. Pariter nec vrget, quod P. Praeses Capituli proposuerit pro Prouinciali eligendo solum praefatum quia, vt dictum est, *qua non rectè fiunt, pro non factis habentur*: & quia vt 50
ipse Praeses inquit, potuit ita facere: & quia actus è principio nullus, nullum producit effectum, *l.* 4. §. *Condemnatum ff. de re iud. cap. ad praesentiam de appell.* & plures DD. apud Barbosam *in axiom.* 12. *num.* 25. Eo etiam quia, vt 51
dictum est, id agit P. Praeses ob metum, seu timorem quem habebat de magno aliquo malo euenturo, si non fecisset.

Quod dicitur non fuisse legitimè appellatum 52
ab hac electione, nihil vrget cum de ordine Sanctissimi, vt audio, sacra Congregatio de iustitia prouisura sit; prout ex munere suo ipsi incumbere videtur, ne similia fiant in Religionibus, maximè tam reformatis, qualis est ista, de qua timendum illud *corruptio optimi pessima*; & cui applicandum id quod D. Gregor. Nazianzenus *in quadam oratione*, dixit: *Illud velim ne ignores, nullam vnam tibi turpiorem esse, quam maxima vulnera iis, qui in mundo viuunt. Quo* 53 *maiore studio tibi prospiciendum est, ne quid professione tua indignum admittas. Neque enim tam mirabilem, ac conspicuam in sordidis, quam in puris, vniusque, & eiusdem coloris vestibus, labes aliqua foeditatem habet.*

In huius dubij decisione fidem adhiberi e[illegible]- 54
sui, quod ad factum, relationi factae à Praeside relato. Plurima enim sunt, quae fidem ipsi adhibendam suadent. Primò quidem vniuersalissimum illud, quod testis de vniuersitate admittitur ad testificandum pro causis ipsius. Baldus *in cap. Insuper num.* 3. & ibi etiam Felynus *num.* 1. *vers. Est etiam reg.* vbi affert duas rationes de testibus. Item & illud, quod Praelatus legitimus est testis pro suo monasterio. *Cap. In-* 55
super de testib. & ibi Felynus, Abbas, & innumeri alij apud Mascardum *de probat. lib.* 1. *concl.* 3. *num.* 1. *& concl.* 624. *num.* 6. & Farinacius *de testibus q.* 60. *num.* 545. vbi etiam *num.* 553. Quod Praelatus id potest facere, etiam si deponat super actu, vel contractu per ipsum gesto. Speculator, Ioan. Andreas, & alij apud eundem. Specialiter etiam, quia hoc negotium à S Congregatione est ipsi commissum, 56
& eius conscientiae derelictum inter varia informantium placita. Quando enim conscien- 57
tiae alicuius aliquid committitur eius dicto fides adhibetur, vsque eo vt in dubitationem reuocare id non liceat, vt traditum fuit à Glossa insigni *in cap. Statutum* §. *assessorem in vers. conscientia*, vel *in vers. relinquatur de rescript. in* 6. *Clem.* 1. *vers. oneramus de in repar.* & vna mecum asserere D. Anton. Cardinal. Imol. Abbas, & alij plures apud Mascardum *de prob. volum.* 1. *concl.* 414 *num.* 1. Quod maximè procedit, 58
quando agitur de officio proprio. Officiali enim credendum esse in his quae pertinent ad suum officium tradunt omnes scribentes *in cap. Cum parati de appell.* idque communiter ab omnibus esse receptum dixit Iason *in l. properandum* §. *& siquidem col.* 2. *num.* 8. *C. de Iudic.* & hanc esse veriorem opinionem asseuerauit Lanfrancus de Orien. *in repet. cap. quoniam contra num.* 21. *de probat.* & ita communiter seruari ibidem testatur Imola *col.* 3. *num.* 17. *vers. In glossa citationes*, & plurimi alij. Pater ergo Prae- 59
ses, qui ex vi sui officij Praeses fuerat Capituli, & electionis factae, iure venit credendus, vt

potè

potè circa rem ad suum officiom spectantem.
60 Eo etiam vel maximè quod quando Iudex deponit contra ea quæ ipse gessit, creditur etiam
in præiudicium tertij, vt habetur per Salicerum
in l. ne in arbitris num. 3. ad fin. C. de arbitr. Felynus *in cap. cùm à nobis n. 11.* & ibi etiam Imola
num. 3. & plures alij apod Farinaciom *supra num. 134.* In hac aotem relatione iste Pater de-
61 ponit *contra ea qua ipse gessit*, scilicet contra electionem electi ab ipso factam, & confirmatam. Si
dicatur enim esse vnicum testem, ac proindè re-
62 iiciendum, quia vt in omnium ore est, *Dictum vnius, dictum nullius. C. licet vniuersis, c. veniens, c. Iureiurando, & c. in omni negotio de testib. l. Iuriu-*
63 *randi C. eod.* Præcluditur hoc effugium nedum
quia non est vnius, sed plures alij cum ipso consentiunt, quorum testimonia audiui, & vidi: sed etiam quia qoando cum vnico teste concurrunt præsumptiones (prout in hoc casu sunt) tunc induit pleoam probationem, vt & Baldum *in cons. 136. proponitur quod Titius ante fin. lib. 2. & cons. 3. casus talis est, quidam Petratius in fine lib. 3.* cumulatus per Decianom *cons 92. n. 8. lib. 1.* Et quia officiali etiam vnico testi credi-
64 tur. Felynus *in cap. veniens il primo num. 20 post med. de testib.* Gabriel *lib 1. tit de testib. concl. 1. num. 34.* Permaximè qoando agitur de euitando peccato, prout contingere solet in caso
65 impedimenti matrimonij, *cap Insuper de testib. cap. preterea de sponsal.* Anton. de Butr. *in d. cap. Veniens il primo num. 8. vers. primo, quando agitur de testib.* Iason *in l. admonendi num. 179. ff. de iureiur.* Romanus *singul. 622. dictum vnius* Bonifac. de Vitalinis *de malef. rubr. de prob. num. 18. vers. Item matrimonio*, & multi alij apud Farinacium *de testibus quæst. 63. num. 48.* In hoc autem casu agi de euitandi peccato compertissimum est, cum si Prouincialis iste non est legitime electus, fomes, & origo esset plurimorum peccatorum, vt per se patet.

APPENDIX.

66 *De alia electione facta inter Regulares de qua dubitabatur an valida, vel legitima esset.*

67 Electio in Vicarium Generalem Congregationis N. facta io persona P. Aoselmi videtur sustineri debere vt Canonicam, & rite factam.

Primò, ex generali regula, quæ tam pro conscientia quam pro foro fori deseruit, quod videlicet, quando pensatis pensandis dubitatur de validitate actus, credendum sit validum esse, & pro illo interpretationem faciendam.
68 Hæc enim regula desumitur ex *l. quoties ff. de reb. dub. & l. quoties ff. de verbor. obligat.* Rota *decis. 15. num. 1. de concess. prabend. in nouis*, Gomezios *in reg. de impetr. benefic. quæst. fin. per tot.* Mandos. *in reg. 27. quæst. 20. num. 8.* Gonzalez *sup. 8. regul. Cancellar. gloss. 4. num. 133.* Et Barbosa *in aximat. iur. axiom. 12. num. 17. 18. & 19.* Hanc regulam valde amplians ex iurib. & DD. ad omnes actus, & quod talis interpretatio sit resina aliarum interpretationũ, & ea præsumptio præcedat omnes præsumptiones. Quibus etiam addendum, quod vt actus valeat præsumitur præcedere omne illud quod est necesse Rota *decis. 1. de præsumpt. in antiquiorib.* Felinos *in c. Pastoralis in princip. num. 5. post medium de rescript.* Cassadorus, Caputaquens. & Achiles, quos affert, & sequitur Gonzalez *supr. num. 134.*

Accedit secundo, quod Reuerendiss. Gene- 69
rali huius Religionis in litteris, quibus prouidebat de modo celebrandi hanc electionem expressè mandauit vt adoerteretur numerus vocalium eligentium, vt videlicet omnino canonicè, & legitimè fieret. Actus enim præsumitur factus in executionem præcedentis tractatus, seu mandati. *l. 3. §. verum ff. de manumiss. l. qui in*
aliena § si is qui putabat ff. de adquir. heredit. Al- 70
ciatus *de præsumpt. reg. 2. præsumpt. 24.* Alexand. *cons. 15. num. 9 lib. 2.* Barbosa *supr. num. 1.*

Eò etiam tertio, quod hæc electio confirma- 71
ta est à Præside ipsius à Generali designato, qui propterea vir prudens, & doctus existimatur; ac proinde etiam quod diligenter examinauerit, & rectè cognouerit validitatem talis electionis; cum hoc sit munus confirmatoris, *cap. cum nobis, & cap. cum venerabilem vers. est enim de elect. & cap. fin. de transact. Episcop. in fin. Clement. exem. §. demum de verb. signif.* Sigismundus de Bonnon. *de elect. dub. 46. num. 7.* Samuelius *de elect. Canonic. Tract. 1. disp. 8. contron. 2. conclus. 8.*

Insuper, qoia contra eam nullus reclamauit, 72
prout poterant facere electores, etiam post confirmationem, dummodo in continenti id facerent. Panormitan. *in cap. accedens col. fin. de accusat.* Biaxius *in direct. elect. p. 3. cap. 45. n. 2. & 3.* Sigismundus *supr. num. 19.* Samuelius *supr. conclus. 15.*

Quod maximè procedit, quia vnus ex scruta- 73
toribus, qui concurrebat ad electionẽ, & de cuius interesse agebatur, non solò non sic opposuit illi, sed etiam verbis, & factis illam approbauit. Testimoniũ enim partis contrariæ valde probat. Salicerus *in l. quoniam liberi, num. 6. in fin. C. de testib.* Campegius *de testib. in 4. fallent.* Conrad. *in practic. §. de testib. rubric. persona testium n 49.* Et quia testimonium immò in faoorem alicuius est valde efficax Bordonus *in controuers. moralib. contron. 3. n. 28* etiam ex doctrina Patrum, quos affert.

Præcipoè etiam, quia cum postea reclama- 74
tum esset ad P. Generalem, quasi ea electio canonica non fuisset, ipse Generalis, destinato commissario pro processu, & informatione faciendis, ea facta, & ad eundem transmissa, cum sua congregatione fuit de nouo confirmata d. electio; ita vt iam bis fuerit confirmata; semel à Præside electionis, & iterum à generali in iudicio contradictorio. Actus autem geminatus inducit maiorem firmitatem, & plus operatur quam simplex, *l. Balista 32. ff. ad Trebell. l. 4. iuncta gloss. vlt. ff. de pignor. act.* Bartholus Tiraquellus, Pinetus, Bruno, & plures alij apud Barbosam *supr. n. 14.*

Et concludit intentum quod in capitolo ge- 75
nerali proximè sequenti, nemine reclamante, aut mussitante, parte etiam contraria præsente, & tacente; cum tamen tempus opportunum tunc esset ad oppositionem faciendam contra electionem dicti P. Vicarij Generalis, ne electio Generalis, qui est caput totius Religionis vitiaretur ex voto illegitimi suffragatoris; fuit

76 admissus cum aliis Gremialibus ad dandum
suum votum in d. electione. Omnis autem actus
iostificatur propter scientiam, & patientiam
Superiorum, *l. quis sit fugitiuus 17. §. ego puto, l.*
quod si 31. §. quia assidua ff. de adilitio edicto, cap.
nisi essent de prabend. cap. constituens de Religios. do-
mib. Vbi Abbas *num.* 6. Tiraquellos *de pœnis*
semper. caus. 42. Gutierrez *in quæst. practic.* 29.
num 20 *cum seqq.* Gonzalez *supra gloss.* 9. §. 2.
num. 88.

77 Tandem veluti à priori concluditur inten-
tum, quia in hac electione dicitur, obseruata
forma præscripta à constitutionibus huius or-
dinis, *par.* 3. *cap.* 3. quæ est conformis *cap. quia*
propter de elect. & conformiter ad secretum pro
electionibus Prælatorum Regularium à Concil.
78 Tridentin. *sess.* 25. *de Regularib. cap.* 6. Oppuni-
tur tamen contra eam quod testaotibus aliqui-
bus ex tribus illis scrutatoribus, qui designa
ti sunt pro præsata electione, d. Vicarius Ge-
neralis non habuit in ipsa maiorem partem vo-
torum, sed, quod cum 29. eligentes essent so-
lum habuerit 14. vota, quæ non est maior
pars; similis autem electio pro nulla, & cassa
habetur. *Cap. quia propter de elect.* Sigismundus
supr. *dubit.* 47. *num.* 1. & 2. ac DD. commu-
niter.

79 Cæterum oppositio ista ex multis capitibus
nulla videtur. Primo equidem, quia contra
electionem confirmatam non est quis postmo-
dum audiendus. Panormitanus *cap. fin qui matr.*
accusat. & *cap. cum olim de caus. possess.* Biax. *in*
direct. elect. p. 3. *cap.* 45. *num.* 3. Cochus *instit. ma-*
80 *ior. tit. de confirm. & confirm. potest. num.* 43. Quod
adeo verum est, vt etiam quando legitimus suf-
fragator non fuit vocatus, sed contemptus, non
debet audiri, postquam electio est confirmata,
sed ante confirmationem: *cap. fin. de elect. in* 6.
Additio ad Panormit. *in cap. in Genesi num.* 10.
littera B. Allegans Franchum. Biaxins *in suo di-*
rect. elect. p. 3. *cap.* 7. & additio ad Geminian. *in*
cap. ex eo quod de elect. in 6 *littera A.* Cuchus *supr.*
lib. 4 *tit. de elect. num.* 51. Sigismundus *de elect.*
dub. 10. *num* 4. Quæ fortius procedunt in ele-
ctione confirmata à Præside capituli, reformata
postea à Generali, & postmodum acceptata
à toto Capitulo Generali, qualis est ista, vt di-
ctum est.

81 Secondo, & efficaciter, ex *cap. nulli de elect.*
in 6. desumpto ex Gregorio X. & Concilio
Lugduoensi, vbi expresse dicitur eligentes, vel
electiooi consentientes non posse se opponere
contra electum nisi ex causis postea emergeoti-
82 bus, aut de nouo cognitis. Textus est talis. *Nul-*
li licere decernimus postquam in scrutinio nomina-
uerit aliquem, & electio fuerit subsecuta: vel post-
quam præstiterit electioni de ipso ab alius celebrata
consensum, illum super electione ipsa, nisi ex cau-
sis postea emergentibus, impugnare: vel nisi ei mo-
rum ipsius antea celata de nouo pandatur improbi-
tas, seu alicuius latentis vitij vel defectus, quis ve-
risimiliter ignorare potuerit. Hic autem textus
tam expressus est, vt loquatur in terminis hu-
ius casus, & eum directè tangat. Cum enim
scrutatores in hac electione fuerint ij, qui prio-
cipaliter elegerunt dictum Vicarium Genera-
lem; ita vt vnus illorum illam celebrauerit om-
nium nomine dicens: *Ego N. nomine &c. eligo, &c.*
& tam ipsi, quam alij suffragatores omnino
pacifice consenserunt electioni, & electo obe-
dientiam præstiterint; ac modo non emergat
noua aliqua causa, aut pādatur aliquis defectus,
qui tunc verisimiliter ignorari potuerit; cum 83
defectus ipse de nouo adinuentus, quod non ha-
buerit maiorem partem votorum, non sit veri-
simile quod si adfuisset, ab illis ignorari eius;
et quod ipsi fuerint, qui schedulas votorum
præ manibus habuerunt, legerunt, euolue-
runt, & comburi fecerunt, patet euidenter
quod ipsi sint comprehensi in hoc decreto
Concilij Generalis, ac proindè, quod nullate-
nus auditi debeant. Præsertim cum hæc sit 84
legitima intelligentia huius textus, & commo-
nis inter DD. specialiter ex recentioribus Pei-
rinis *de Religios. subdito. tom.* 1. *quæst.* 1. *cap.* 31.
§. 12. Lancellot. *inst. canonic. lib.* 1. *tit.* 7. *de elect.*
Layman. *in quæstionib. canonic. de elect. quæst.* 116.
Barbosa *in collectan. DD. ad d. cap. nulli*, & Si-
gismundum *supr. dub.* 48. *num.* 6. Ac, quod, hic 85
videatur stylus curiæ, vt patet ex declaratione
S. Congregationis, & alia Eminentiss. Cardin.
Ginetti SS. D. N. Vicarij, quas attuli in meis
consultis *consulto* 13 *num.* 6.

Iuuant similiter ad intentum, quæ eo loco 86
retuli ad probandum quod repellantur ab op-
positione, seu impugnatione electionis illi, qui
in ipsam consenserunt, quales fuerunt in præ-
senti casu non solum præfati scrutatores, sed
etiam omnes gremiales eius Capituli, vt di-
ctum est. Etenim, vt habetur ex Reg. iuris *in*
6. *num.* 21. & sumitur ex *l. sicut C. de actionib. &*
obligat. quod semel placuit, amplius displicere non
potuit. Quod glossa *ibidem* intelligit etiam in
electo, iuxtà *canon. dilectissimi* 1. *q.* 2. Idemque 87
confirmat Regula alia etiam iuris *in* 6. *num.* 33.
quæ desumitur ex *l. nemo potest mutare ff. hoc*
titulo, scilicet *mutare consilium quis non potest*
in alterius detrimentum. Quam Regulam pro-
cedere etiam in electione probat Barbosa *ibid.*
ex iuribus, & Doctoribus fauet etiam Regula
illa generalis, scilicet, *nullus poterit venire con-*
tra factum suum. Argument. *cap. diuersis falla-*
ciis de Cleric. coniugat. & *cap propositum de fil.*
Presbyt. Glossa *in d. Regul. quod semel.* Layman.
supr quæst. 116. *in marg.* Consonat etiam *cap.*
concertationi de appellat. in 6. Vbi appellanti ab
electione præscribitur spatium dierum decem,
& iis transactis solum conceditur vti iuris re-
mediis, si tamen in electionem non consenserit.

Sed maximè fauent in terminis propriis Acta
eius Capituli, in quibus dicitur, subscribenti- 88
bus Præside eius electionis, & quatuor diffini-
toribus, ac Visitatore: *Habita oratione de nouo Præ-*
sulis electione deuenerunt ad electionem Vicarij Ge-
neralis, & sic per communē inspirationem per secreta
suffragia electus fiat in Vicarium Generalem admod.
R. P. Baccalaur. Fr. Anselmus Florentinus. In
quibus expendenda verba illa *per communem in-*
spirationem. Sunt enim prægnantia valde, & ha-
bent magnā emphasim, & energiam. Cum enim
non possint intelligi de electione verè, & rea-
liter per *quasi inspirationem* celebrata, de qua *in*
cap. Quia propter de elect. Est sermo, quia ea
est tertia species electionis condistincta à dua-
bus aliis ibi designatis, scilicet per compromis-
sum, & per scrutinium; hæc autem electio facta
sit per scrutinium, vt euidenter patet ex facto
ipso, & quia pro ipsis fuerunt designati tres
scrutatores, quod proprium est electionis per
scrutinium: ideo existimandum est propterea
appella

appellatam fuisse per *communem inspirationem*, quia *communiter, concorditer, ex inspiratione Spiritus sancti*, & sine vllo scrupulo inualiditatis celebrata sit. In attestationibus enim, qualis est ista, verba debent aliquid operari, & noo esse superflua. Romaous *cons.* 180. *num.* 5. Cardio. Thuscus *practicar. conclus. littera S. conclus.* 895. *num.* 17. *& littera V. conclus.* 95. *num.* 24. Nullatenus ergo præfata electio impugnari potest à præfatis oppositoribus de ioualiditate.

89 Eo etiam, quia schedulæ in quibus scripta erant nomina eorum, qui eligebantur à suffragatoribus, fueruot combustæ igne. Ex hoc enim euidenter habetor noo posse oppositores istos, seo contradictores aliquid facere cootra dictam electiooem: quia noo coostat de corpore delicti: & solum id possent facere ostendeodo ex ipsis schedulis, quod dictus electus in Vicariom Geoeralem ooo hahuerit maiorem partem votorum. Si aotem noo probaot suam inteotionem omnino sunt reiiciendi. *l. actor C.*
90 *de probat. l. qui accusare C. de edendo.*

Nec illis magis credendum, eo qood ipsi fueriot scrutatores. Tum ex dictis: tum quoque qoia, cum iam siot functi suo officio seu monere scrutatorum, quod tantum durabat pro tempore celebrationis Capituli, modo solum possunt testificari vt priuatæ personæ: & vt tales non sunt testes idonei. quia fuot varij, vtpote quia tempore electionis asseruerunt præfatam electionem fuisse validam, modo vero id negant: testes autem varios nihil conclu-
91 dere certa senteotia est. Imo quemadmodum qoaodo testis dicit aliud io iudicio, & aliud extra iudiciom, standum est priori testimonio, iuxta doctrioam Bartoli *in l. eos num.* 4. *ff de falsis*, & DD. *in cap. per tuas de probat.* Baldum *in l. generaliter C. de non numerata pecunia notab. vlt.* ac Sayrum *in claus. Reg. lib.* 12. *cap.* 21. §. *quarta propositio*; Etiam iuxta eundem Baldum, Felioom, & alios apud ipsum Sayrum, quando mortis tempore diceret se in priori testimonio falsum dixisse: sic in præsenti dicendum de istis, qui in actu electionis eam dixerunt esse canonicam, postea vero eam impognant vt inualidam.

Et sanè, si post celebratam aliquam electionem, & ab scrotatoribus publicatam, admittitor ipsorum reclamatio cootra eam, vtique aperitur via ad infinitas similes reclamationes, & lites, quotiescunque videlicet, ipsi scrutatores, aut duo ipsorum vniti veliot ad
92 contradicendum. Litibus autem obuiandum esse iura clamant, *cap. finem litibus de dolo, & contumacia, l. terminato de fruct. & lit. Expend. l. non distinguemus §. quæsitum ff. de arbitr.* & aliis iuribus, & DD. obuiandum igitor oppositiooi huic contra hanc electionem.

***

De Epispopo quodam habente quandam Cymbam piscatoriam.

SVMMARIVM.

IESVS MARIA.

EPISCOPVS Cioitatis Maritimæ Cymbam Piscatotiam emit, vt sibi, Prædicatoribus Aduentus, & Quadragesimæ Hospitibus, atque suæ familiæ de piscibus esset prooisum, & ad illios Ministeriom conduxit cum determioato pecuniæ stipendio sex homines ad Cymbæ guberniom, pisciomque capturam, & venditionem, qoi per totom Annum seruieotes, per totum etiam com mercede assignata alerentur, & quod superesset deductis prędictis assignationibos, stipendiis Operariorum; ac oecessariis ad cooseruationem Cymbæ, 1

Cymbæ, id totum Episcopua applicauit pro
Eleemosyna distribuenda à Deputato per In-
strumentum iuratum inter Regulares pauperes
vtriusque sexus.
2 In eadem Ciuitate est imposita gabella à
Communitate vnius Iulij per singulis centum
libris piscium captorum, nec non Venditores
piscium tenentur etiam soluere singulis qua-
tuor Regulatoribus taxantibus prætium pisci-
bus vnam libram pro qualibet piscatione, &
vnam pariter Capitaneo Portus: propterea quæ-
ritur pro veritate.
3 Primò. An Episcopos licitè emere, & reti-
nere possit Cymbam piscatoriam absque vllo
scrupulo etiam minimo in vtroque foro. piscesque captos in sui, & suorum moralem necessi-
tatem, & eleemosynam, prætiumque ipsorum
in stipendia Piscatorum, Cymbæque manuten-
tionem conuertere.
4 Secundò. An Episcopus sit omnino immu-
nis à solutione gabellæ, & alterius grauaminis
supra expositi.
5 Tertiò. An dicti homines seruientes Episco-
po cum stipendio sufficienti pro alimentis to-
tius Anni gaudeant priuilegio fori.

AD tria dubia proposita nomine Illustrissi-
mi Domini Episcopi, sic pro veritate res-
pondendum censeo.
6 Ad primum quidem, licitum videri talis
Cymbæ piscatoriæ vsum; ac per consequens
emptionem, & retentionem ipsius licere Epis-
copo absque vllo scrupulo. Id enim constat
primo ex Iure Diuino: eo quod Apostoli, qui
Episcopi, immo & Religiosi, erant, talem Cym-
bam piscatoriam habebant Ioan. 21. Quod ibi
D. Chrysostomus, D. Augustinus, ac maximè
Diuus Gregorius licitum fuisse fatentur, etiam
7 post conuersionem. Quare Gregorius: *Nego-
tium quod ante conuersionem sine peccato extitit,
post conuersionem repetere culpa non fuit*. Et Diuus
Hieronymus in Epistola ad Rustic. relatus in
cap Nunquam 33. de consecrat dist. 5. *Texan-
tur & lina capiendis piscibus.* Loquitur autem de
Monachis. Id maximè robur accipit ex eo quod
Christus Dominus eo loco ipsis præcepit pisca-
ri dicens: *Mittite in dexteram nauigij rete*; Di-
uinum enim præceptum non cadit nisi supra
8 rem licitam. Secundo ex iure communi gen-
tium, apud quas liberum, & licitum est omni-
bus piscari, & ipsum mare est *liberum*, & qua-
si *fundus* communis omnium quoad piscandum
in eo, & pisces ex ipso capiendo, vt constat
*Instit. de rerum diuis. § Et quidem, & §. flumi-
na autem*, vbi expressè dicitur *ius piscandi omni-
9 bus commune est*. Vnde cuilibet licitum est in
mari piscari. *l. venditor, ff. de com prad.* vbi quod
mare *natura omnibus patet*. Sebastianus Medices
in tract. de venat. & piscat. quæst. 49. & alij in-
fra referendi. Vnde quia res omnis primi oc-
cupantis est, pisces in mari capti sub dominio
10 primi capientis remanent. *d. Instit. de rer. diu.
§. fera*, ibi: *fera igitur, bestia, volucres, & pis-
ces, & omnia animalia quæ mari, cælo, & terra
nascuntur, simul atque ab aliquo capta fuerint, iu-
re gentium statim illius esse incipiunt.* Confor-
miter quoque ad ius naturale, quod præbet do-
minium homini super pisces maris, iuxta illud
11 Genes. 1. *Dominamini piscibus maris.* Tertiò,
quia licet iure Canonico venatio sit prohi-
bita Clericis *Cap. Esau dist. 86. & cap. Episco-
pum de Clerico venatore*; nunquam tamen, vel
leuiter piscatio illis reperitur prohibita: quod
in honorem Apostolorum factum creditur. Et
quia vt in dicto *Cap. Esau* dicitur: *non inueni-
mus in scripturis sanctis, Sanctum aliquem vena-
torem, piscatores inuenimus Sanctos*, Et ita notant
Salzedus, Menochius, Graffius, Azeuedo, &
Belletus, quos sequitur, & refert Barbosa ad
d. cap. Episcopum num. 5. Prorsus ergo sine scru-
pulo est Episcopum habere nauiculam pisca-
toriam.
Licere etiam ipsi Episcopo talem Cymbam 12
habere in ordine in piscationem piscium, inde
etiam euincitur, quia cum ipsa piscium pisca-
tio licita sit, tale etiam erit instrumentum ad
id faciendum; eo quod finis trahit ad se om-
nia, quæ ad ipsum tendunt, *l. nisi non sunt, §.
vt peruenamus, ff. de auro, & argento legat.* Et
quia media sequuntur naturam sui finis, & ab
eo regulantur, *l. Oratio, ff. de sponsal. Barbosa in
axiom.* 99 *num* 2.
Si autem licita est piscatio Episcopo, licita 13
etiam erit ministris ipsius pro ipso, illis scili-
cet piscatoribus ab eo conductis ad hoc mini-
sterium ex regula Iuris 53. *Cui licet, quod est
plus, licèt vtique quod est minus, ex l. non debet,
ff. hoc tit. l. in suis ad fin. ff. de liber. & posthum.*
Et ex Regula 72. *Qui facit per alium perinde
est, ac si faciat per se ipsum, l. Quod iussu alterius,
ff. hoc tit.* Ad quod deseruit plurimorum Do-
ctorum sententia asserentium, etiam negotia-
tionem illicitam Clericis fieri licitam, si exer-
ceatur per alios. Prout tenent Molina, Malde-
rus, Aragon, Tabiena, Salas, Squilance,
Rebellus, & alij communiter, quos refert, &
sequitur P. Diana *tom. 1. tract. 8. resol.* 72. Ex
quo à fortiori sequitur multo magis id esse di-
cendum de piscatione, quæ vt inferius consta-
bit, est negotiatio licita.
Licere quoque eidem Episcopo pisces captos 14
per hanc piscationem in sui, & suorum mora-
lem necessitatem conuertere pro comperto
etiam est. Quia hoc non est aliud nisi *sua do-
mui bene præpositum esse*, quod tantùm abest à
damnatione, vt potius exigatur à Paulo 1. ad
Timoth. 3. pro Episcopo: aliàs vt ibidem sub-
iungit: *Si domui suæ præesse nescit, quomodo Ec-
clesiæ Dei diligentiam habebit?* Et sanè si rebus 15
propriis vnicuique licitè vti licet, & rei suæ
quilibet est moderator, & arbiter, *l. in traditioni-
bus, ff. de pact. l. in re mandat. C. mādat.*, & iniquum
sit dicere liberum non esse homini ingenuo de
rebus suis disponere, *l. Non vsque adeò, ff. si quis
apparente*, cum ex dictis constet pisces captos
in mari industria Episcopi, esse suos, & tan-
quam fructus ex proprio fundo collectos, ini-
quum videtur negare posse de illis disponere ad
suum libitum.
Similiter licitum quoque erit D. Episcopo 16
pisces per suos ministros in nauicula illa captos,
qui superfluunt suæ familiæ vendi facere per
illos; sicut potest fructus ex suis prædiis pro-
uenientes, v. g. vinum, triticum, oleum simi-
liter vendi facere. Siquidem tales pisces per
capturam fiunt sui tanquam fructus ex commu-
ni fundo recepti, & est verus, ac legitimus
dominus eorum, non per negotiationem, aut
mercaturam, sed per vsum proprij iuris, quod
quilibet habet capiendi fructus fundi sui. Nec
eos per suos famulos in Ciuitatem introdu-
cens,

cens, dici potest mercimonia introducere, sed potius iustè, & legitimè acquisita bona per modos licitos distrahere.

17 Nec iure dici potest hoc exercitium Episcopo non licere, quia ditari, aut locupletari maxime auersari debent Ecclesiastici, dicente Apostolo 1. ad Timoth. 6. *Qui volunt diuites fieri incidunt in tentationem, & in laqueum diaboli, & desideria multa inutilia, quæ mergunt homines in interitum, & perditionem. Radix enim omniũ malorum est cupiditas.* Nam hoc facilè eneruatur. Etsi enim ditari, aut locupletari modo illicito, aut cum detrimento populi non sit Clericis permissum; id tamen modo licito, aut cum vtilitate populi illicitum non est, sed omni iure

18 permissum. Quod in casu præsenti contingit, cum hoc exercitium, vt dictum est, & licitum sit & ex eo populis emolumentum hoc proueniat, vt maiores, & pinguiores eleemosynæ Religiosis personis, pauperibus, & egenis

19 elargiantur, quæ alias elargiri non possent. Præsertim cum pro eleemosynis elargiendis, licita quoque esset etiam propria, & rigorosa negotiatio, prout ex Redohano *de spol. quæst.* 2. *num.* 43. & 54. elici videtur. Quod proinde lucrum aliquod moderatum Episcopo obueniat, damnabile non est, sed potius permissum, & bono fine factum omninò licitum. Sic enim Doctores cum Innocentio *in cap.* 2. *Ne Clerici, vel Monachi*, quos sequitur Genuensis *in cap. mihi* 79. *num.* 11. *in annot.* dicentes Clericum posse ex artificio locrari etiam sine necessitate.

20 Nec his obstat, quod Albericus *in l. legatis seruis, ff. de legat.* 3. quem sequitur Sebastianus Medices *supra quæst.* 59. & 60. quos etiam refert, & non reiicit Genuensis *in prax. Archiep. Neapol. d. cap. mihi* 77. in fine dicere videantur, quod piscatores vendentes pisces, dicantur negotiatores; negotiatio autem penitus prohibita sit Clericis *cap. fin. de vita & honest. Cler.* &

21 aliis iuribus, vbi Doctores communiter. Etenim *negotiatio* tam latum vocabulum est, vt actum omnem otio contrarium significet, teste Siluestro *in sum. verb. negotium*: & tam æquiuocum, & varias significationes importans, vt de illo dicatur, *l. naturæ, ff. de præscriptis verbis* quod *plura sint negotia, quàm vocabula.* Sed il is prætermissis, quoad præsens attinet, duplex est negotiatio. Alia non lucratiua, sed industriosa, & œconomica, qua videlicet quis sibi, suæ familiæ, & suo statui necessaria, aut conuenientia procurat, quæ propterea non est propriè, sed impropriè solùm negotiatio, & omnibus etiam Clericis licita. Quia vt ait Eminentissimus de Lugo *de iust. & iur. tom.* 2. *disp.* 26. *sect.* 3. *num.* 22. *Est vtilis, & necessaria Respublica: potest enim honesto fine exerceri ad necessariam familiæ sustentationem, vel ad subuenendum pauperibus.* Alia est mere lucratiua, propriè & rigorosè negotiatio, qua videlicet res emitur, vt integra, & immutata manens ca-

22 rius vendatur. Quæ sola Clericis interdicta, & prohibita est, prout vnanimiter, & constanter Doctores tenent, quorum plures retuli 4. *tom. mea Sum. verb. Negotiatio.* Addo Abbatem 1. *par. cons.* 6. *in fin.* Federicum de Senis *consil.* 200. & plures Sac. Congregationis declarationes, quas affert Barbosa *de iur. Ecclesiast. lib.* 1. *cap.* 40. *num.* 127. Authores ergo, qui dicunt piscatores vendentes pisces, quos capiunt esse negotiatores solùm de lata, & impropria acceptione *negotiationis* intelligendi, minime autem de propria, & rigorosa; alioquio gratis loqueretur, & contra ipsam *l. Legatis seruis.* In ea enim expresse, & clarè piscatores non esse negotiatores exprimitur. Forsan tamen ideò pis- 23
catores, qui pisces quos capiunt, vendont, negotiatores appellant, quia non raro, sed sæpius contingit, quod huiusmodi homines non solùm vendant pisces, quos ipsi capiunt, sed & alios quos emunt ab aliis sociis piscatoribus minori pretio à se emptos. Hoc enim casu propriè, & rigorosè negotiatores, & mercatores, dici possunt. Hoc autem toto cœlo abest ab exercitio Episcopi, qui solum pisces in sua nauicula captos vendi facit per suos famulos, in quo non magis reprehensibilis, quàm alij Episcopi qui in Gallia, Corsica, & Italia vendi faciunt aoicolas, quas prændunt in suis prædiis, & fundis. De quibus Siluester *verb. Venatio*, §. *Sic ergò concludo.*

Si dicatur, ex hoc scandalum in populis contingere posse, idque maximè euitandum Episcopis, dicente Paulo 1. Corinth. 8. *Videte ne licentia vestra offendiculum fiat infirmis.* Et infra *sic peccantes in fratres, & percutientes, conscientiam eorum infirmam in Christum peccatis* Maximè quia vt Basilius *in Regul. breuior. Regul.* 64. ait, *eo scandalũ est maius, quo is, qui illud dat maiori scientia, aut gradu præditus est.* Huic obiectioni obuiandum ex communi Theologorum cõsensu, quod scilicet scandalum passiuom euitari non debeat, quando ex mera hominum malitia oritur. At qui si Episcopus ex lucro prædicto 25
omninò indigentiis Ecclesiæ, Religiosorum, & pauperum subueniat (deductis expensis cymbæ, & ministrorum) iniquum prorsus erit aliquem scandalizari, cum potius laudari posset prouida pietas ipsius, qua ad talia pia opera, & alia etiam honesta, qualia sunt hospites illustres excipere, & Concionatores verbi Dei alere, etiam per Instrumentum publicum, & iuratum (quod rarum est pietatis exemplum) se adstringit. Etenim hospitalitatem propriam Episcoporum chesseram esse denunciat Apostolus, dum 1. ad Timoth. 3. dicit esse debere *Hospitalem*, & D. Gregorius ad Ioan. Episcop. aiens: *Hospitalitatem nesciens, non fiat Episcopus.* Munificum quoque in elargiendis eleemosy- 26
nis, omnia iura clamant, adeò vt in publico eas facere, & ante se *tuba canere*, teneatur, teste Gersone in Opusc. de temperantia. Quod igitur Episcopus noster hæc velit agere, media ista industriosa piscatione, scandalum non erit, nisi forsan illis, de quibus Christus Matth. 15. *Cæci sunt, & duces cæcorum.* Et propterea non audiendi, dicente D. Gregorio hom. 7. in Exec. *Si de veritate scandalum sumitur, vtilius permittitur, nasci scandalum, quàm veritas relinquatur.*

Ad secundum dubium etiam pro certo res- 27
pondendum. Episcopum omninò immunem esse à solutione gabellæ, vel alterius cuiuscunque grauaminis, dum pisces istos in sua nauicula per famulos ipsius captos per eosdem ad vendendum mittit. Quia Clerici (multò magis Episcopi) de rebus suis ad nullas tenentur gabellas. *Cap. Quanquam de censib. in* 6. & millies alibi: ostensum autem manet hos pisces

pisces captos inter bona propria Episcopi ac-
28 censeri. Ad quod facit clarissimè Abbas 1.*par. cons.* 6. probans sæculares à Clericis nihil exigere posse de bonis ipsorum. Et sanè cum bona Ecclesiasticorum dicantur *Patrimonium Christi*, Abbas *in cap. Cum super, num.* 20. Quemadmodum Christus non tenetetur de huiusmodi rebus gabellas soluere, sic (suo modo) nec Episcopus, aut alij Clerici. Si datur, saltem teneri aliquid in portu soluere propter sustentationem eorum, qui præsunt molo, seu
29 portui, aut foro piscario. Contra hunc & similes prætextus obstant generalia iura interdicentia gabellarum impositionem pro Ecclesiasticis. *Cap. Non minus, & cap. Aduersus de Immun. Ecclesiast. l. Sancimus, C. de Sacrosanct. Eccles. Auth. Item nulla, C. de Episc.* Et quia regalia potius sunt veteres gabellæ, *l. Inter publica, §. fin. ff. de verb. signif. l. Cum in plures, §. vehiculum, ff. de locat.* Et ex communi Doctorum, firmat Thomas del Bene *de immun.par.*1.
30 *cap.*5.*dubit.* 5. *à num.*6. Quæ omnia euidentiùs procedunt cum Episcopis, qui sunt cæteris Clericis, & Sacerdotibus superiores, Apostolis æquales, & Patres Principum sæcularium. Suarez *contra Reg. Angliæ lib.* 4. *c.* 10. *num.* 6. Valboa *tom. tom.* 2. *ad cap.* 1. *de iudic.* Maximè cum scrupulus qui potest esse de negotiatione iam sit in superioribus omninò sublatus.

31 Ad tertium dubium de dictis hominibus seruientibus Episc. in piscium captura cum stipendio sufficienti pro toto anno, an videlicet priuilegio fori gaudeant, affirmatiue quoque videtur respondendum. Eò quod sint veri familiares, & de familia Episcopi; cum talis dicatur ille, qui est deputatus ad aliquod seruitium, & officium, *l. fin. C. de proxim.* Bartolus *in l.* 1. *§. Familia, num.* 5. *ff. de tribut. & vectigal.* Mascardus *de probat.concl.* 759. *num.* 1.

32 Et quia priuilegium quod habet Episc.tanquam principalis, & Caput, trahi necessariò debet ad eius membra accessoria, & appendices quales sunt famuli isti, & seruientes ipsi, *cap. quantis, de Priuil. & cap. licet, eod. tit. in* 6. Albericus *in l.*1.*C. de Episcop. & Cleric. num.*4. Gratianus *tom.* 3.*cap.* 340 *num* 1. P. Diana 6 *par. tract.* 2. *resol* 3. Eo etiam quod cum sit Priuilegium dignitatis Episcopalis est fauorabile, & ita extendendum. Gratianus *tom.* 2. *disp.* 340. *num.* 21. Gambacurta *de immun. lib.* 4. *cap.* 3. *num.* 3. & plures apud Farinacium *in Append.*
33 *de immun. cap* 2. *num.* 21. Vnde etsi illud concessum non censeatur famulis particularium Clericorum (cum tamen sub lite, & controuersia hoc sit) quod verò famulis Episcoporum concedi debeat, suadent innumera priuilegia tum iure Diuino, tum humano, Ecclesiastico, & Ciuili Episcopis propter ipsorum dignitatem concessa, quæ aliis non sunt permissa, vt obseruant Guazzinus *tom. defes.* 20. *cap.*9. *n.* 23. Capicius *dec.* 11. *num.* 1. Gratianus *dec. March.* 133. *num.* 2 Idque euincunt Sacræ Congreg. declarationes, & litteræ Illustriss. Auditoris Cameræ, etiam de ordine Sanctissimi, quas idem, qui vt supra P. Diana refert *resol.* 4. Et quibus omninò standum, vt pote veluti Sanctissimi oraculis, & purpuratorum Patrum responsis, ad quorum præsentiam Doctores alij, qui oppositum sentiunt, silentium tenere debent. Casu autem quod familia ista laica Episcopi non gaudeteт hoc fori priuilegio iure attento, ex consuetudine tamen ea gaudere affirmant plures Doctores, quos refert, & sequitur Thomas del Bene *de immun. par.*1.*cap* 4.*sect.*2. *dubit.*15. *à num.* 16. *& sect.* 1. *num.* 13. generaliter dicens: *Ex vi prærogatiua, & in fauorem personæ, cui seruitur, priuilegium fori familiaribus* (Scilicet Episcopo) *tàm in criminalibus, quàm in Ciuilibus indistinctè conceditur.* 34

Sic sub censura, &c. Romæ apud Transpontinam 8. *Martij* 1653.

Fr. Ioannes Baptista de Lezana Carmelita SS.Congregat.Rituum,& Indicis Consultor.

SVperius dictis à doctissimo Patre Magistro Lezana libenter calculum meum adiungo;& quidem certum est exercitium piscationis non esse Clericis interdictum; sed dices hoc procedere, si pisces non venderent, quod quidem facit Episcopus in casu nostro, Ergo. Respondeo Illustrissimum Antistitem Cymbam Piscatoriam primario tenere ad suam, Prædicatorum Hospitum, & totius familiæ sustentationem; si verò postea pisces vendat, qui supersunt, hoc euenit per accidens, nec principaliter ab ipso intenditur. Ergo hoc erit ei licitum. Quod probatur, nam vt obseruat Marcellus Vulpe *in Praxi Iudiciali cap.* 17. *num.* 17.*& cap.*33.*n.*1. Molina *de iust. tract.* 2. *disp.* 342. *num.* 41. Castrus Palaus *tom.* 3. *tract.* 16. *disp.* 4. *punct.*13. §. 3. *num.* 6. Pellizarus *in Manuale Regularium tom.* 2. *tract* 6. *cap.*10. *quæst.*8. *num.* 1. Ermanous Buseubaus *in Medulla Theologiæ Moralis lib.* 3. *tract.* 5. *cap.* 3. *dub.* 7. *num.* 15. Genuensis *in praxi Archiep. cap.* 77. *num.* 12. Et Eminentissimus Dominus Cardinalis Lugo *vbi infra num.*108. Possunt Clerici emere pro victu suo, & suæ familiæ in abundantia, si quid superest, postea vendere, etiam si vendant carios, quàm emerant, nec hoc diceretur negotiatio, nec tenerentur soluere gabellas; quod etiam docet in terminis Gabriel Pereyra Auctor, non tam affectus Ecclesiasticæ Immunitati *Tract. de Manu Regia, par.* 1. *cap.* 10. *num.* 3. vbi sic ait. *Illud tamen semper prænotandum duco, quod si contingat, vt Clericus aliquid emat, prout vinum in proprios vsus, & postea illud vendat, quod super excreuerat, vel ille iam non indigeat, quod non ex eo amittit suum Priuilegium, vt ab omni tributo sit immunis.* Hæc Pereyra. Itaque cum in casu nostro certum sit non esse interdictum Episcopo renere Cymbam piscatoriam pro sua Prædicatorum Hospitum, & totius familiæ sustentatione; sequitur ex dictis, & secundum Pereyram, posse pisces remanentes, & qui supersunt per alios vendere absque nota negotiationis, & onere alicuius gabellæ. Et ratio est. Quia illa piscatio ab Episcopo non efficitur, vt in fortiori casu notauit Eminentissimus Lugo *de iust.tom.*2.*disp.*26 *sect.*3.*num.*19. in frandem, & directè ad pisces vendendos; sed primario, & sincero animo ad proprium vsum Prædicatorum Hospitum, & suæ familiæ sustentationem. Ergò, &c. Et ita ego sentio, salno aliorum meliori iudicio Romæ in Domo S.Siluestri Mooris Quirinalis, die 20. Aprilis 1653. 35

Antoninus D..a C. R.

Dubitari

36 DVbitari quidem non potest, licitum esse D. Episcopo, tenere Cymbam piscatoriam ad vsum mensæ, & familiæ suæ, ad quam spectant non solùm illi, qui ei ordinariè inseruiunt, sed etiam Concionatores, & Hospites, quos eidem alere, vel inuitare placuerit. Hinc consequens videtur, vt de eo quod ex piscatione superest, liberum sit Domino Episcopo disponere, donando, vel etiam vendendo absque onere Gabellarum, quia videlicet per se, & ex intentione Cymbam tenet, non ad lucrum, sed ad vsum: & per accidens, ac præter intentum eius est, quicquid superest, quod proinde cùm iam licito modo, & citra labem negotiationis, proprium eius affectum sit, redditum est immune ab onere gabellarum, sicut alia, quæ sunt Episcopi propria. Debet autem in hac re credi D. Episcopo super eius pura, & sincera intentione, non solùm ob sublimitatem ipsam Episcopalem, sed etiam propter probitatem, & pietatem huius Illustrissimi Præsulis, de quo nunc quæritur. Eoque magis, quod ipse non solùm adeò se alienum ostendit ab omni auiditate lucri; quinimmo potiùs adeò liberalem, & pium, vt nō solùm spontanea largitione consueuerit, sed etiam iurato instrumento se obligauerit, id quod superest distribuere pro eleemosyna inter Regulares, & Pauperes, & solùm ne præiudicium aliquod aduersus immunitatem Ecclesiasticam patiatur, gabellas soluere recusauit.

Raphaël Auersa Cler. Min.

De professione cuiusdam Religiosi tum expressa, & postea ratificata, tum etiam tacita.

SVMMARIVM.

CAsus. num.1.
Resolutio. num.2.
Forma professionis emittenda. n.3.
Annus in valida professione requisitus quomodo accipiendus.n.4.
Consuetudo pro baptizandis. n.5.
In dubio quis qualis præsumendus.n.6.
Liber baptismi an probet ætatem baptizati. numero 7.
Infirmitas quid operetur.n.8.
Modus probandæ ætatis.n.9.
Quæ reddere possunt de falsitate suspectum baptismi librum.n.10.
Reclamare à professione cui & quando liceat. numero 11.
Forma reclamationis. n.12.
An professus continuo contra suam professionem protestari, & priuatim reclamare possit.n.13.
Quid si continuatio sit cum aliquo interuallo. numero 14.
Religiosus quomodo propriam Religionem deserere, & ad seculum redire possit.n 15.
An aliquando obstet professionis ratificatio. numero 16.
Ratificationem an præcedere debeat nouus nouitiatus.n.17. Vbi plura de tali ratificatione professionis etiam remissiuè.
Ratificatio professionis sufficienter probanda. numero 18.
Falsitas quomodo probetur.n.19.
Falsitatem in dubio quis præsumatur committere. numero 20.
Ad hoc vt reclamatio iuuet quid requiratur. numero 21.
Ratificatio etsi legitima quomodo tamen inualidatur. num.22.
An metus irritare possit ratificationem professionis. num.23.
Metus quomodo probandus.n.24.
Metus vt sufficiat ad annullandam professionem qualis esse debeat.n.25.& 27.
Quomodo euacuatur.n.26.
Professio tacita quomodo iudicatur.n.28.
Quomodo probetur.n.29.
Ordinum susceptio professionem tacitam inducit.numero 30.
An per Concilium Tridentinum abrogetur omnis professio tacita.n.31.
Conditiones ad professionem tacitam requisita. numero 32.
Quando professio tacita inualidatur per Constitutiones Religionis.n.33.
Religio an excludere possit tacitam professionem. n. 34. Vbi aliqua de quarundam Religionum statutis.
Religio potestatem habet condere noua statuta. numero 35.
Quomodo intelligenda Constitutiones illius Religionis quæ non admittant professionem tacitam. num.36.
Constitutiones non impressa an habeant vim obligandi.num.37.
In promulgatione Constitutionum consuetudini standum.n.38.
Tacita professio quando sustinetur, ac infirmatur. num.39.
Protestatio in professione tacita quid operatur. numero 40.
Contraria facto non prodest.ibid.
Limitatur.ibid.
Vt vere annullet professionem quid in ea obseruandum.n.41.
Quando expressa requiratur.n.42.& 45.
Sufficiens quæ dicatur.n.43.
An debeat esse publica & iuridica.n.44.
Quando censeatur ab ea recedere.n.46.
Simplex quando præsumatur repetita.n.47.
An tollatur per actum illi contrarium postea factum.n.48.
Limitatur doctrina n. 49.
Ex præsumptionibus quando iudicandum.n.50.
An probent professionem religiosam.n.51.
Præsumptio iuris & de iure *qualis sit.n.52.*
An contra talem præsumptionem detur probatio. num.53.
An detur protestatio.ibid.
Metus quomodo præsumatur purgatus in materia matrimonij.n.54.
Reclamatio contra professionem qua ratione concedatur.n.55.
Inconstantia humanæ naturæ effectus.n.56.
Ad veram professionem emittendam quid sufficiat. num.57
Gestatio habitus Professorum an inducat professionem.n.58.
Officia in Religione exercens præsumitur professus. num.59.

Prelatia Regulares inter Ecclesiastica beneficia numerantur. 60.

Vere non professus & Prelatias in Religione exercens an incurrat aliquas censuras. n. 61.

An saltem incurrat in peccatum mortale. n. 62.

Vere non professus an possit recipere sacros ordines. num. 63. & 65.

Prelati Regulares concedere possunt dimissorias Nouitiis vt ad sacros Ordines promoueantur. numero 64.

Suscipiens Ordines sine legitimis dimissoriis in quas pœnas incurrat. n. 66.

Priuilegium pro Ordinandis Religiosis. n. 67.

In dubio pro validitate professionis iudicandum. n. 68. & 69.

IESVS MARIA.

NOvitivs fecit professionem expressam in Religione, N. & post
1 quatuor circiter annos contra ipsam reclamauit, sæpiusque verbis & factis eandem reclamationem prosecutus est; & si impeditus tum à Religiosis, tum à consanguineis intentum suum obtinere non potuerit; nihilominus sacros ordines, & Presbyteratum in eadem Religione suscepit, ac tandem pro iustitia obtinenda ad SS. D. N. Innocentium recurrit, qui causæ decisionem Illustriss. N. delegauit. Quæritur quid iuris, & an sit censendus professus.

Responsio.

2 QVod attinet primo ad professionem istam expressam, videtur planè dicendum irri-
3 tam, & inualidam fuisse. Habet enim contra se decretum manifestum Concilij Trident. *sess. 25. de Regular. cap. 15.* illis verbis: *In quacunque Religione tam virorum, quam mulierum professio non fiat ante decimum sextum annum expletum, &c.* & infra: *Professio autem antea facta sit nulla nullamque inducat obligationem ad alicuius Regula, vel Religionis, vel ordinis obseruationem, aut alios quoscunque effectus.* Constat namque eam professionem emissam fuisse 28. Augusti anni 1635. quo tempore non poterat explesse 16. annum, siquidem ex libro authentico baptismi constat baptizatum fuisse die 12 Maij 1620 ac proinde quod ex die baptismatis, qui vt supponitur, fuit paucis diebus post natiuitatem vsque ad diem professionis solum interfuerint anni quindecim, menses tres,
4 dies & sexdecim. Eo præsertim, quod dictus 16. annus adeo strictè requiritur completus, vt iuxtà Galletum *in Margar. cas. consc. verb. Profiteri*, & Riccium *in praxi decis. 656. in 1. edit. alias resol. 549. in 2. edit.* si vous dies deficiat annos decimus sextus non censetur expletus ad effectum professionis: imò ex Sellio, & decisione quam ipse refert *in select. canon. cap. 18. n. 3.* duarum horarum defectus obest professioni.

5 Id autem quod supponitur, scilicet, quod paucis diebus post natiuitatem, octo videlicet, aut quindecim. vel circiter baptismi lauacro regeneratus fuerit, sufficienter suaderi potest ex eo quod hic est stylus totius populi Christiani; stylus autem seu consuetudo, maximè vniuersalis, qualis est ista, tantam vim habet, quo ad sui obligationem, vt sit quasi forma, & alterum ius naturale, Bald. *cons.* 433. Sordus *de aliment. titul. 1. numero 7.* Tuschus *in practic. conclus. tom. 2. lit. C. conclus. 806. numero 16.* Quomodo ergo credi poterit pios, & nobiles parentes ipsius per octo circiter mensium tempus distulisse filij Baptismum cum periculo animæ ipsius, & sine vlla necessitate? Eo quoque quod etiam est consuetudo illius patriæ in qua natus est, quæ etiam est valdè catholica, & prout ab aliquibus fide dignis, qui in ea orta sunt, audiui, semper hoc seruat, quod infantes recenter nati baptizentur paucis diebus post ortum. Eam ergo obseruarunt parentes ingenui, & conspicui. Cum tales soliciciores præ cæteris esse soleant in huiusmodi consuetudinum obseruantia. Præcipuè etiam quia illius Diœcesis lex Synodalis prohibet talem dilationem baptismi infantibus con-
ferendi. Ex quo etiam sequitur parentes illum 6
obseruasse, cum in dubio quilibet præsumatur obediens legibus, & bonos *cap. vlt. de præsumpt. & l. meritò ff. pro socio, & l. socio §. qui dolo ff. de probat.* & nemo præsumatur deliquisse, Abbas *in cap. cum tu de testibus*, Nauarrus *cons. 549. numero 11.* Et sanè cum hoc sit valdè verisimile haberi debet pro vero, quia verisimilitudo cognata est naturæ, Bald. *cons. 180. lib. 3.* Oldradus *cons. 13.* & habetur pro lege, & veritate, Riminus iunior *cons. 362. n. 18.* Crauett. *cons. 61. num. 9.*

Standum porrò fidei libri baptismi ex quo ex- 7
tracta fuit, etiam quo ad ætatem baptizati, docent Caputaquensis *decis. 714. numero 1. p. 1.* Mandosus *ad regul. 18. cancellar. quæst. 10. à numero 1.* Rota *decis. 592. numero 2. p. 1. recent. & decis. 15. numero 2. part. 2.* etiam *recent.* & in Romana nullitatis obligationis 16. Ianuarij 1626. coram Durand. & plures alij DD. apud Barbosam *de offic. & potest. Paroch. par. 1. capite 7. numero 4.* Eo etiam quod Parochus iste qui N. baptizauit dicatur omni exceptione maior, vt probari dicitur per duos testes: Et quia talis fides [illegible]miter, & citata parte extracta, & collatio[illegible]a fit in processu, vt etiam dicitur; ac similiter propter testes aliquos fide dignos, qui de ea ætate testimonium præbent. Ac maximè quia pater istius N. dum ægrotaret infirmitate qua mortuus est, vt testatur quidam Religiosos, qui socius illius fuit, requisitus de ætate ipsius eum remisit ad fidem baptismi: quod est virtualis quædam confessio, per quam sufficienter probatur. His enim adminiculis fides prædicta roborata efficaciter videtur concludere intentum, prout ex Farinacio in fragmento *part. 1.* Mascardus *de probat. conclus. 667. & 668.* & pluribus aliis colli-
citur. Eo quoque quod testimonium Patris in 8
ea ægritudine constituti, qua obiit, magni ponderis est, quia præsumitur quis eo tempore veritatem loqui: cum infirmitas sit, veluti quædam spiritualis tortura ad veritatem dicendam Farinacius *de testib. q. 80. n. 108.* Mascard. *de probat. conclus. 899. n. 5. & conclus. 174. num. 1.* Eo præsertim, quod idem

idem Pater de filij ætate requisitus Romam ip-
sius Baptismi fidem transmisit, vt ex processu li-
quet.

Nec tollitur ius præiacti fundamenti ex eo
quod testes plures affirment, quod Pater di-
cti N. requisitus pro fide baptismi ipsius, re-
spunderit, quod si desiderabant scire veram
9 ætatem illius non erat quærenda fides à Pa-
rocho, quia illum in baptizatum retinuerat
ferè per biennium, sed quod illa erat quæ-
renda ex proprio ipsius libro, vbi sineere
natiuitatem eiusdem annotauerat. Qui mo-
dus probandæ ætatis, vt pars contraria sup-
ponit, admissus legitur à Doctoribus apud
Guarximum *in suo tractat. ad defens. reor. ca-
pite 2. defens. 30. numero vltim. folio* 83.
qui allegat Mascardum *de probat. conclusion.
666. volum.* 1. & est maximæ consideratio-
nis, vt dixit Menochius *de arbit. lib. 2. cas.*
116. *numero* 4. Caualet. *decis.* 1. *numero* 3.
& dixit Rota *decis.* 262. *in fin.* post 2. *vo-
lum. consil.* Farinacij: addita inscriptione in
lib. eiusdem Patris familias, quæ auget pro-
bationem. Menoch. *d. numero* 40. Odd. *de
restitut. p. 1. quæst. 37. numero* 92. & dixit
Rota Beneuentana *molementi*. 28. Iunij 1634.
10 coram Merlino. Respondetur enim plurima
esse quæ valde eneruant fidem huius libri, quin
potius de falsitate reddunt suspectum: videli-
cet, quod nec sit notis numeralibus notatus,
quo casu facilè possent, in ipso folia noua
inseri, aut detrahi; nec in eo omnes filij des-
cripti inueniantur, nec ordinarim, aut tem-
pore natiuitatis, quin potius vnus ibi descri-
batur natus 22. diebus post eius baptismum,
quæ omnia contraria prorsus sunt prudentiæ,
& diligentiæ patris, ac per consequens incre-
dibilia. Et quod magis est, quis cum egres-
sus dicti N. à Religione esset in damnum
aliorum hæredum paternorum bonorum faci-
lè suspicionis locus habetur, vt credatur hoc
fine, & intentione fuisse confectum ab ali-
quo, vel aliquibus, qui ad dictam hæredita-
tem ius haberent. *Auri enim sacra fames,*
(vt ille dixit) *quid non mortalia pectora cogit?*
In his autem, & similibus casibus Patris li-
ber nihil probat. Curtius *Iuri. cons.* 118. *num.*
8. Mascard. *de probat. conclus.* 669. *numero* 12.
& 13. Multo magis, si verum est, quod di-
citur, videlicet, quod Pater contractus esset
filio in negotio suæ professionis; quia tunc
nihil probare Petrus librum respondit Baldus
cons. 19. *lib.* 5. *numero* 4. & sequitur Crauett.
*in tractat. de antiquit. tempor. §. Vidimus. nu-
mero 36 in 1. p.* & Mascard *sup. numero* 16.
casu autem dato, quod aliqua præsumptio su-
mi posset ex eo, sicut non posset facere, ni-
si semiplenam probationem, prout aliqui apud
Mascardum *supra numero* 14. *&* 15. agnos-
cunt sic cedere debet veritati. *l. nuptura filia
ff. de iur. dot.* & in concursu tot probatio-
num silere, quia præsumptio vna cedit plu-
ribus *l. 3. §. 1. ff. de testib.* imò vni soli fortiori
l. Diuus ff. de integr. restit. quæ verò sunt ad-
ductæ, & plures numero, & fortiores sunt.
Ea præsertim, quam modo adduxi de præsump-
tione falsitatis eius libri paterni interesse hære-
ditatis; quia delictum præsumitur commissum
ab eo, cuius commodo cedit Bart. *in l. fin. n. 5. ff.
de q.* Menoch. *de præsumpt. lib. 5. præsumpt. 31. n. 15.*

Posita ergo inualiditate dictæ professionis
ritè, & rectè potuit N. de illa reclamare, prout
fecit de anno 1639. 17. Maij coram diffinito- 11
rio, & Vicario Generali suæ Religionis; si-
quidem erat intra quinquennium, & ante qua-
tuor annos transactos. Etenim iuxta Concilij
decretum *sess. 25. de Regular. cap.* 19. id per-
mittitur illis verbis: *Quicunque Regularis præ-
tendat se per vim, & metum ingressum esse Reli-
gionem, aut etiam dicat ante ætatem debitam profes-
sum fuisse, aut quid simile, velitque habitum dimit-
tere quacunque de causa, aut etiam habitu discede-
re sine licentia superiorum, non audiatur, nisi intra
quinquennium tantum à die professionis.* Quia ta- 12
men ibidem subiungit Concilium: *& tunc non
aliter, nisi causas prætenderit, deduxerit coram
superiore suo, & ordinario*, ideo dictum diffi-
nitorium causam remisit ad Vicarium Archi-
episcopalem N. qui erat ordinarij illius Diœ-
cesis, & Priorem Conuentus eiusdem Reli-
gionis, in quo dictam professionem emise-
rat, prout de iure necessarium erat, & deci-
sum sub die prima Decembris 1593. vt testatur
Armendaris *in addit. ad recopil. leg. Nauarri
lib. 2. titul. 18. lib. 7. de Relig. num.* 18. & in
vna Metensi, & Romana 7. Aprilis 1629.
vt refert Sellius *in select. canon. cap.* 80. *nu-
mero* 10. & Barbosa *in collect. in Concil. loco relato
num.* 22.

Potuit etiam propterea, prout fecisse dicitur
sæpius, & continuò fermè contra professio-
nem factam protestari, & priuatim reclamare.
Cum enim nulla esset, nullum deberet produ- 13
cere effectum *l. 4. §. condemnatum ff. de re iu-
dic. l. non putauit §. non quæris ff. de bonor. possess.*
Idem enim est, & paria sunt, nullum esse,
vel sine effectu esse. Surd. *decis.* 51. *numero*
21. *&* 22. & *cons. 3. à numero* 8 & alibi sæ-
pius, Menoch. *decis. Bonon. 40. num. 7. nu-
mero* 20. vt nullum ius Religioni ex dicta
professione oriri videretur. Rota *decis.* 572.
numero 9. apud Farinac. *p. 1. rec.* Barbosa *in
axiom. Iur. axiom. 164. num.* 3. etiam verbis re-
plicatis. & nullitatem professionis exprimenti-
bus, quia verba sunt signa conceptus *l. habeo
§. idem. ff. de suppellect. legat.* Et verba gemi-
nata magis operantur *l. Balista ff. ad Trebell.*
Cornens *cons. 187. numero 12. lib.* 4. Maximè 14
continuata; Eo quod continuatio inducit
præsumptionem melioris iuris *Clemen. §. quod
si vnum vt lit. penden. §. commodum instit. de in-
tendict.* Gonzalez *sup. regul. 8. cancellar. glos.
45. §. 1. num.* 30. etiam si talis continuatio fue-
rit cum interuallo aliquo, quia illud non exclu-
dit. *cap. final.* iuncta glos. *verbo continuo de verb.
signific. in* 6. Idem Gonzalez *gloss. 43. num.* 56.
Nec eum requirebatur talis protestatio in om-
nibus actibus, quia erant quotidiani, vt sede-
re inter profanos, præcedere aliquos, & similes:
alioquin Religiosis esset molestissimus, & im-
portunus.

Posita etiam certitudine de nullitate suæ 15
professionis, si sibi Iustitiam denegari vide-
bat, nec alius modus propriæ libertati con-
sulendi, supererat, secluso tamen scandalo. &
aliis circumstantiis extrinsecis in foro cons-
cientiæ stando poterat Religionem desere-
re, & ad sæculum redire. Prout conformi-
ter ad doctrinam Sanchez, Lessij, Lay-
mani, & aliorum dixi *tomo 4. summ. qq.*

regul. verb. professio Regularis num. 13. & ſequitur Bordonus. *reſol.* 8. *dub.* 6. *& dub.* 4. poſt Nauarrum, & alios. Idemque ſupponitur in conſtiturionibus huius Religionis infra afferendis ibi: *Qua propter donec quis expreſſe profiteatur liberè, abire, & à congregatione, ſicut nouitius, expelli poterat.* Etenim iuxta vulgata iura paria ſunt nulliter, aut inutiliter aliquid eſſe factum, ac non eſſe factum.

16 Valdè tamen contra prædicta obſtare videtur, quod idem N. de anno 1647. pro 30. die Iulij coram Prælato eiuſdem Monaſterij in quo de anno 1635. profeſſionem emiſerat, & quinque aliis Religinſis aſtantibus, eam ratificaſſe aſſeratur, & dixiſſe illam veram, & realem fuiſſe, ac reclamationem ab ipſo factam de eius nullitate geſtam fuiſſe *irato animo, & abſque iuſta cauſa*, ſimulque declaraſſe *ſpontè*, ac *libenti animo*, ac *plena voluntate* de nnuo ſe profeſſionem emittere, renunciando etiam cuicunque iuri, aut ratione reali, ſeu apparenti, quam prætendere poſſet ob dictam reclamationem. Si enim huiuſmodi ratificatin vera eſt, aut ſubſiſtens, prorſus, & omnino corruunt omnia adducta contra validitatem dictæ pro-
17 feſſionis. Huiuſmodi enim ratificatio eſt nnua profeſſio. Bordonus *in Reſolut. reſolut.* 8. *n.* 42. etiamſi pro illa non præceſſerit nouus nouitiatus. Azor. *lib.* 12. *inſtit. mor. cap.* 1. *q.* 6. §. *ſi quæras*, quem ad hoc intentum affert Sanchez clarius id tenens *lib.* 7. *de matrim. diſput.* 37. *num.* 47. & etiam ſi dicatur Religinnem non præbuiſſe nouum conſenſum, prn vt dixi loco relato ex *tom.* 4. Summæ *num.* 20. poſt Sanchez, Tamburinum, & alins, de quo in ſimili ferè caſu Eminentiſſimus Lugo *lib.* 3. *reſponſ. mor. reſponſ.* 16. Ac ſimiliter, quantumuis cæremoniæ, quæ ex lege, vel conſuetudine Religionis adhiberi ſolent in prnfeſſionis emiſſione iteratæ non fuerint; prout etiam eo loco poſt Nauarrum, Azorium, Sanchez, Peirinis, & Bonacinam ſcripſi.

18 Veruntamen huiuſmodi tatificationem profeſſionis non probari ſufficienter, ac proindè eius anthoritatem claudicare, nec propter illam N. cenſeri debere legitimè profeſſum ex multis euinci videtur. Primo quidem, quia ſicut conſtat ex proceſſu, quamuis ſæpius fuerit facta inſtantia parti pro talis ratificationis productinne, tempore, etiam & occaſione, qua illi valdè neceſſaribm erat ad ſuum intentum probandum illam prnducere, nihilominus nunquam eſt prodncta ſed ſemper reſpondit non extare, furto ſublatam fuiſſe vel ſimilia. Hoc enim arguit inuerisſimilem eſſe talem tatificatinnem. Inuerisſimilitudinem autem falſitatis imaginem in ſe habere omnes dicunt, & prnſequitur Farinacius *de falſit. q.* 153.
19 *num.* 176. & in ſpecie quod ad probandum falſitatem maximè attenditur inuerisſimilitudo, ſcripſerunt Sociuus *conſ.* 28. *num.* 9. *lib.* 3. Alba *conſ.* 224. *in fin. ſub num.* 6. *& ſeq.* vbi ponit plura exempla, & plures alij apud eundem Farinacium. Maximè autem & magis in ſpecie, quia falſitatis præſumptio oritur ex tarditate in producendn ſcripturam. *l. ſi quis fortè* §. 1. *ff. de pæn.* ibi: *Nec enim debebant tam magnam rem tamdiu retinere.* Aymon *conſ.* 28. *num.* 6. *& conſ.* 75. *num.* 9. *& conſ.* 134. *num.* 3. Plot. *conſ.* 79. *num.* 14. *&* 15. Paulus de Caſtro *conſ.* 281. *ſol.* 1. *lib.* 1. Tollerios *in prac. crim. in verbo Item quod commiſit falſitatem num.* 16. Bertazolus *conſ.* 521. *num.* 28. Cæphalus, *conſ.* 287. *num.* 32. *& ſeq.* Menocbius *de præſumpt. lib.* 2. *præſumpt.* 91. *num.* 8. *& lib.* 3. *præſumpt.* 112. *num.* 94. *& lib.* 5. *præſumpt.* 20. *num.* 39. *& præſumpt.* 3. *num.* 105. *eod. lib.* 5. Maſcardus *de probat. lib.* 2. *concluſ.* 740. *deciſ.* Pedemont. 117. *num.* 9. Farinacios *ſupr. num.* 112.

Quod magis eſt, ſecundo quia non ſolum de falſitate præſumpta eſt, ſed etiam in ſe falſa videtur. Continet enim quod facta fuerit à dicto N. in Conuentu S. Charoli Taurini, cum tamen tunc temporis erat, vt dicitur, de familia, & in Conuentu S. Mariæ de Pace Montis Regalis. Dicitur etiam in ea quod ſuperiores Religinnis impediebant ipſius ordinatinnem; cum iam eſſet ordinatus, & in ſacris conſtitutus, Preſbyteratus ordo, quem non erat eo tempore recipiendus, nec de ipſo tunc agebatur, cum anno ſequenti illum ſuſceperit; vt etiam aſſeritur. Inuerisſimilis igitur redditur talis ratificatio; ac perindè de falſitate intrinſeca præſumpta Tiraquellus *in l. ſi vnquã in princ. num.* 40. *C. de reuocand. donat.* Menochius *conſ.* 1. *num.* 258. *& conſ.* 2. *num.* 300. & alibi ſæpius Maſcardus *de probat. concluſ.* 740. *num.* 35. *& concluſ.* 1364. *num.* 4. Teſtes qunque deponentes de d. ratificatione inuerisſimili de falſo ſuſpecti reddontur, Abbas *in cap. quia verisſimile in fin. de præſumpt.* Crauett. *conſ.* 171. *n.* 6. ac proinde illis ex iuſta cauſa crimine credendum. Pariſius *conſ.* 107. *num.* 70. *lib.* 1. Curtius iunior *conſil.* 17. *num.* 6. Crauett. *ſupra* Adeſſe etiam videtur cauſa alia ipſis non credendi, quia, vt conſtat ea literis teſtamentalibus propalationis dictæ ratificationis, quatuor Religioſi, qui illam teſtantur, videntur ferè ſimiles in ſubſcriptionibus, ita vt ab vna manu videantur factæ: ſimiliter, & duæ ſubſcriptiones duorum teſtium, qui dicunt adfuiſſe dictæ prnbationi, etiam ferè ſimiles, & ab eadem manu factæ videantur. Cum autem ſubſcriptio ſit vox, ſeu teſtimonium ipſius ſcribentis, *l. ſi procuratorem ff. de procuratoribus.* §. 1. *inſtit. de emption. & vendit.* Maſcard. *de probat. concluſ.* 183. *num.* 26. Gonzalez *ſup. Regul.* 8. *Cancellar. gloſ.* 60. *num.* 1. tales literæ teſtimoniales videntur falſæ. Præcipuè etiam d. ratificationis, & propalationis ipſius falſitas denotari videtur ex eo quod, quamuis vt dictum manet, ſæpius requiſita eſſet, pars aduerſa dicta N. pro productinne talis ratificationis, nec illam produxiſſet, quin potius dixiſſet non extare, aut furto ſublatam fuiſſe; quando tamen & ſi tardè, illam producit, non docet quomodn, quando, aut vbi ſit reperta, in quo libro regiſtrata, archiueo reperta, vel ſimili loco, in quo profeſſinnes, vel ratificationes ſolemnes profeſſorum conſeruari ſolent. Omnes enim huiuſmodi circumſtantiæ explicari deberent, ſicut in aliis etiam depoſitinnibus, in graui, & controuerſa cauſa, qualis eſt ea, de qua in præſenti.

Si autem falſa eſt, aut conficta huiuſmodi ratificatio profeſſionis, nullus ex eo ſequetur effectus: data enim origine falſitatis, actus ſequens eſt nullus. *l. ex unico C. de falſis.* Simonera *de reſeruat. q.* 61. *num.* 7. Gonzalez *ſupra gloſ.* 31. *num.* 29. Quis porrò falſitatem hanc 20

commiſe

commiſerit? Iura indicant, vt commiſſa præſu-matur ab eo, in cuius commodum, & lucrum redundat. Alberius *in l. diuus num. 3. ff. ad l. cornel. de falſ. & in l. 1. §. ſi quis ita in ſuo num. 1. & ſeq. ff. ne quid in loco publico*, vbi per illum textum, cuius literam dicit auream, facit generalem concluſionem quod *ille præſumitur feciſſe delictum, qui ex eo commodum ſentit*, & ibi allegat bona iura canonica.

Caſu porro, quo vera, & legitima eſſet nihil ſuffragari parti ex eo etiam tertio elicitur, quia informiter, & abſque citatione contrariæ
21 partis producta eſt. Requiri autem partis citationem ad dicendum contrà iura tempore productionis ex eo habetur, quia inſtrumenta alias non probant, nec dicuntur de actis; Rota *deciſ. 1. num. 3. de fid. inſtrum. in nou.* Caputaquenſis *deciſ. 99. num. 1 p. 2. & deciſ. 117. num. 5. p. 3.* Cæſar de Graſſis *deciſ. 16. num. 4. de probat.* Felinus *in cap. quoniam contra num. 40. de probat.* Caſſadorus *deciſ. 8. num. 6 de reſcript. & deciſ. 12. ſuper regulis.* Gonzalez *ſuper regul. 8. cancellar. gloſ. 18. num. 40.* Imo etiam ſunt recognoſcenda poſt productionem, ſi de illorum fide opponatur, *cap. 1. de fid. inſtrument.* DD ibi Oldrados *conſ. 227. num. 6.* Socinus *conſ. 32. lib. 1.* Pariſius *conſil. 115. n. 4. & 5. lib. 5.* Caputaquenſ. *deciſ. 99. num 2. p 2.*

22 Dato etiam, quod veram, & legitimam fuiſſe talem ratificationem oſtendatur, adhuc tamen videtur de iure non ſubſiſtere, quia factam fuiſſe propter metum, & coactè, vt permitteretur ſuſcipere ordines ex ipſamet ratificatione oſtenditur illis verbis, *Però ſtante che li noſtri ſuperiori oſtano la mia ordinatione con dire, ò che ratifichi la profeſſione, ò ſequiti la lite*, prout habetur in literis teſtimonialibus dictæ propalationis è Taurino miſſis. Et ita video ſentire aliquos qui circa caſū huius dubij ſcripſerunt. Veruntamen meo iudicio, nec rectè, nec ſolidè id aſſerunt. Et ſi enim verum ſit, quod metus poſſet irritare talem ratificationem; eo quod non minor libertas requiratur in ratificatione profeſſionis, quam in ipſa profeſſione: vt ſupponit Rota in Vlizbonenſi *nullitatis profeſſionis* coram Catillo 17. Maij 1641.
23 apud Dianam *par. 6. deciſ. vlt.* & Bordonus *in controuerſ. moralib. controuerſ. 32. num. 32. & 55.* poſt Menochium, & alios. Cæterum non interueniſſe in hoc caſu talem metum, meritò cenſeri debet; non ſolum quia non probatur niſi per atteſtationem ipſius N. quæ cum ſit in cauſa propria, nihil probat, iuxta vulgaria iu-
24 ra. Nec quia metus grauis (qualis ſolus ſufficeret ad talem irritationem iuxtà probabiliorem ſententiam quam tenent poſt plures alios Sanchez *de præcept. decalog. lib. 4. cap. 3. num. 24.* Suarez *tom. 3. de Relig. lib. 6. cap. 4. num. 12.* Bonac. *de legib. diſp. 4. q. 5. p. 3. §. 1. num. 7.* & Rota in Romana *profeſſionis* 23. Iunij 1623. coram Remboldo) eſt difficilis probationis; vt notant Pariſ. *conſ. 53. num. 63. lib. 4.* Menochius *de arbitr. caſ 116. num. 17.* & Rota in Nicenſ. *Matrimonij* 2. Martij 1587. coram Seraphino, *& deciſ. 326. num. 2.* coram Lodouiſio. Maximè quando agitur de annullanda profeſſione. Rota *deciſ. 1128. num. 3.* coram Seraphino, Vichius *in prax. nouitat. diſp. 13.*
25 *dub. 12. num. 5.* Sed maximè, & præcipuè, quia metus, qui ſufficere poſſet ad irritandam talem ratificationem, ſeu profeſſionem, deberet eſſe iniuſtè, & irrationabiliter illatus; prout ſupponunt communiter DD. ſpecialiter Sanchez *ſup. num. 21.* poſt Medinam Sa, & Sotum, Bonacina etiam *ſupr num. 5.* poſt Azorium, Valentiam, Suarez, & alios, ac Vichius *ſupr. num. 7. & 15.* poſt alios etiam. Inſuper deberet eſſe etiam ad extorquendam profeſſionem; prout etiam ſupponunt iidem authores, & Rota relata coram Remboldo, allegato Afflicto, *deciſ. 296. num. 4.* At verò in præſenti, nec metus iſte eſſet iniuſtus, aut irrationabilis; nec erat illatus determinatè ad extorquendum profeſſionis ratificationem. Ergo non eſt cur dicatur irritaſſe profeſſionem.
Primum porrò conſtat ex dictis; quia cum ea 26
Religio dubitare poſſet an N. eſſet verè, & legitimè profeſſus, cum etiamſi in foro Eccleſiæ profeſſionem expreſſam emiſiſſet, nihilominus contra eam reclamauerat, poſtea à reclamando ceſſauerat; ſæpius in priuatis colloquiis eam nullam fuiſſe dixerat; è contra autem profeſſorum habitum proprium ſemper geſtauerat, & actus proprios continuo exercuerat prudentiſſimè, & ſine vlla iniuria, aut iniuſtitia illi illata, imò pro quiete ipſius, & totius congregationis dicere illi poterat illud Ioan. X. *Quouſque animam noſtram tollis? Si tu es profeſſus, dic nobis palam.* Optionem tibi damus, vel *ratifica profeſſionem*, vt Sciamus certò te eſſe profeſſum, vel *proſequere litem*, vt ſi in ea obtinueris, ſciamus te talem eſſe. Non igitur propterea metum aliquem iniuſtum, aut irrationabilem illi intulerunt. Præſertim, quia ad remouendam dubitationem plura tolerari poſſunt, *l. qui mutuam 57. ff. mandati, l. quæ intrinſecus ff. de verbor. obligat. l. quæ dubitationis tollenda cauſa ff. de regul. iur.* Vbi Decius *num. 1.* 27
& alij DD. Secundum verò, ſcilicet, quod etiam ſi illi illatus eſſet aliquis metus, non tamen is erat determinatè ad extorquendam profeſſionem, ſed indeterminatiuè, patet ex ipſiſmet verbis relatis *ò ratifichi la profeſſione, ò ſequiti la lite*, vnum ſcilicet, vel aliud. Etenim ad diſiunctiuè verificationem ſufficit altera pars, *l. ſi hæred. plures ff. de condit. inſtit. l. plerumque §. fin. ff. de iure dotium*, & aliis iuribus, ac Doctoribus vulgariter. Ad rem igitur, non rectè eneruatur d. ratificatio caſu, quo verificaretur, ex eo quod per metum facta dicatur.

Ex alio autem capite præfatum N. pro vero profeſſo haberi debere; eſto prima profeſſio inualida fuiſſet, & ratificatio, de qua ſupra dictum eſt, non ſubſiſtat, neruosè ſatis roborari videtur, ex profeſſione tacita, quam
ſæpius emiſiſſe pro comperto apparet. Cum 28
enim certa res ſit hanc profeſſionem induci per delationem habitus profeſſorum *cap. ad noſtram de regularib. & cap. conſtitutionem eod. tit. in 6.* & per exercitium actuum, qui proprij profeſſorum ſunt ex cap. *vidua de Regularib.* & ibi DD. communiter, & conſtat talem habitum per multos annos geſtaſſe; & ſæpius tales actus exercuiſſe, proculdubio videtur facile profeſſum cenſeri debere. Et quidem profeſſorum geſtaſſe habitum etiam ad præſens, ex ipſo aſpectu euidenter agnoſcitur. Proprios autem profeſſorum actus exercuiſſe liquidum eſt. Primo, quia in electionibus votum, ſeu ſuffragium,

gium, aut vocem actiuam habuit, quod est proprium professorum, *cap. ex eo § in Ecclesiis de elect. in 6.* Ancharanus *ibid. num.* 3. Barbosa *in collectan. DD ad istud cap. num.* 6. post Syluestrum, Tamburinum, Suarez, & alios.

29 Secundo quia etiam habuit vocem passiuam ad officium quoddam religionis, scilicet vicariatum cuiusdam Conuentus, ad qoem per fratrum electionem promotus est. Hoc aotem solum professis veris competere potuit, *cap. cum ad nostram, cap. cum in Magistrum de elect.* & aliis iuribus, ac dd. specialiter Suarez, Barbosa, & aliis relatis. Tertio, quia etiam tale officium per aliquod tempus, tempore videlicet cuiusdam Capituli exercuit; quod similiter est proprium professorum. *cap. nullus de elect. in 6.* Clemeot. 1. *de elect.* Concil. Trident. *sess.* 14. *c.* 10. *de reformat. & sess* 25. *cap.* 21. *de regularib.* Pellizarius *tom.* 1. *tract.* 9. *cap* 2. *n.* 121. & DD. communiter.

30 Accedit etiam, quod cum sacros ordines, etiam Presbyteratus susceperit, videtur ex hoc quoque capire professionem tacitam emisisse. Horum enim ordinum susceptio talem professionem inducit. Prout ex declaratione S. Congregationis in vna Beneuentana 20. Decembris 1619. referunt Barbosa *iure ecclesiastic. lib.* 1. *cap.* 42. *num.* 167. *& in collectan. Bullar. verbo professio Regularis*, Tamburinus *de iure Abbat tom.* 3. *disp.* 6. *quæsit.* 13. *num.* 12. ac Nauarrus *in lucern. Regularium, verbo professio num* 23. Quam declarationem, quia oon viderunt Nauarrus, Rodriguez, & Bonacina, ideo oppositum dixerunt. Id quoque habetur ea priuilegio Iulij II. pro Augustinianis. quod refert Cassarubius *in compend. Priuileg. mendicant. verbo nouitius num.* 24. & Corduba *in annotat. apud eundem*, vt retuli *tom.* 4 *mea summa verbo professio Regularis num.* 4. Et merito quidem, quia cum Religiosus sacros ordines suscipit, ad titulum paupertatis professæ eos recipit, quod est tacita quædam professio. Vnde propterea Federicus Bortomæus Cardin. & Archiepiscop. Mediolanen. iurameotum de vera professione à Regularibus ante ordinationem postulabat. Refert Diana 4. *p. tract.* 2. *resolut.* 82. ex Gauanro.

Quæ omnia incongruè fulciri possunt. Quia si præfatus N. electiooibus suffragator adfuit; ad officium Religionis electus, vel assumptus fuit; sacrosque ordines instar verè professi, & ad titulum professæ paopertatis suscepit, vnum de duobus affirmari necessario debet, vel quod veræ professionis titulo ea gesserit, vel quod grauiter, & mortaliter sic gerendo sæpius deliquerit. Etenim hæc omnia sine aliquo titulo vero gerere; cum per illa in re graui ios alterius vsurperur, peccatum mortale esse rectè fatentur Angles *in florib.* 2. *p. de voto quæst. vnic. art.* 1. *difficult.* 4. Rodriguez *tom.* 2. *summ c.* 92. *conclus.* 5. *num.* 5. Sanchez *lib.* 7. *de matrimon. disp.* 37. *num.* 42. Vechins *in praxi nouitiat. disp.* 14. *dub.* 2. *num.* 9. Bordonus *resolut.* 8. *num.* 37. & alij. Atqui peccasse mortaliter, præsertim frequenter, virum pium, sacerdotem, & sub habitu Religioso, in Religione strictæ obseruantiæ, & perfectionis vitam agentem, omnino incredibile videtur: maximè cum delictum io dubio non præsumatur, *l. merito ff. pro socio l. Prætor* §. *docere ff. de vi bonor. raptor.* Et vbi alia coniectura sumi potest, non est delictum præsumendum. Farinac. *in crimin. p.* 3. *q.* 85. *num.* 16. *& p.* 4. *cons.* 61. *num.* 12. & alibi sæpè, Tuschus *tom.* 2. *littera D. conclus.* 165. Et interpretatio semper facieoda est exclusiua delicti. Mascardus *de probat. conclus.* 496. Farinac. *d. p.* 3. *q.* 85. *num.* 1. *cum seq.* Præsumi ergo debet N. titulo alicuius veræ professionis, saltem tacitæ, ea gessisse, ac proinde esto professionem expressam non emiserit, aut non ratificauerit, saltem ratione tacitæ professionis verum professum censeri debere.

Nec dici potest, hæc omnia vacare hoc tempore, quia per Concilium Tridentinum omnis professio tacita abrogata videtur. Certum enim 31
est professionem tacitam validam hoc tempore esse, nec per Conciliom sublatam fuisse, dummodo in ea obseruentur duæ conditiones ab eodem Concilio *sess.* 25. *de Regular. cap.* 15. *&* 16. 32
assignatæ, scilicet quod ea ooo valeat ante expletum integrum nouitiatus anoum, & decimum sextum profitentis, vt latè probaui *eo verbo professio regularis num.* 3. ex Sixto V. declarationibusque S. Congregationis, & S. Rotæ decisionibus, ac Communi Doctorum sententia, specialiter Azorij, Nauarri, Sorbi, Laymani, & Tamburini. Si ergo noster N. professionem aliquam tacitam emisit, prout ex relatis causis, vel diuisiuè, vel saltem coniunctiuè sumptis emisisse elici videtur; verus, & legitimus professus censeri debet, nec vllo modo potuit à professa Religione recedere. Eo etiam quod conditiooes ad professionem tacitam requisitæ, scilicet quod *scienter, sponte animo vouendi, & ex authoritate eius, ad quem spectat incorporare Religioni*, fiat, de quibus DD. communiter, specialiter Panormitanus, Nauarrus, Sanchez, Vechius & alij in ipso non desiderentur, sed præsumantur adesse.

Nec etiam eneruatur hæc tacita professio ho- 33
tius Religiosi, ea eo quod in ea Religione per constitutiones particulares ipsios à Paulo V. Romæ apud Sanctã Mariam Maio. em die 5 Maij 1620. approbatas, & confirmatas omnis tacita professio videatur exclusa, & solum expressa admissa. Sic enim dicitur par. 2, earundem constitutionum cap. 3. *Nec ratione elapsi .... nec habitus gestatione, nec exercitio aliquorum actuum, qui professi peculiares sint, apud nos volumus tacitam professionẽ induci, solam enim expressam congregatio vult admittere. Quapropter donec quis expressè profiteatur, liberè abire, & à congregatione, sicut nouitius expelli poterit* Nec refert quod dictæ coostitutiones non ostendantur, nisi manu scriptæ: quia cum sint ab Apostolica Sede approbatæ, non perdunt suum vigorem, ex eo quod typis mandatæ non fuerint. Quod contigit forsan, ob superiorum negligentiam, vel quia pauper Religio ab expensa huiusmodi facienda abstinere desiderabat. Nec etiam refert, qood cum professio tacita valida sit in iure communi stando, per textus supra allegatos, nec à Concilio Trident. reiecta, vt etiam ex dictis est manifestum, non potuerit à Religione excludi. Cum enim modus talis professionis 34
vix iam sit in Ecclesia receptus, & quia, vt inquit Sanchez *lib.* 5. *in decalog. cap.* 3. *num.* 13. *rarissimè post Tridentinum contingit sic validè profiteri*, & Pellizarius *in Man. Regular. tom.* 1. *tract.* 3. *cap.* 1. *num.* 3. *Quam rarissimè contingit,*

quod

quod validè fiat, quod etiam alij sequuntur; meritò hæc Religio potuit illam non admittere. Quod & contingit in aliis, prout supponunt Vechius *in praxi nouitiat. disp. 3. dub. 8. num. 13.* & Sorbus *in annotat. ad Cassarubium in compend. priuileg. mendicant. verbo nouitius §. quid autem dicendum.* & de militari Melitensi scribit Bordonus *resolut.* 100. *num.* 30. ac de Societate Iesu teoet Pellizarius relatus *tom. 1. tract. 3. cap. 6. num. 12. & 13.* Si autem illam non admisit, nisi solam expressam, hæc expressa dumtaxat, & non tacita in hac Religione spectanda. Megala *lib. 2. de pœnitent. cap. 6. n. 3.* & Bordonus *supra* ex Nauarro *consil. 20. de Regularib.* propter commune fundamentum, quod vbi expressum requiritur, non sufficit tacitum, *cap. 2. de prabend. cap. fin. de procur. in 6.* Tuschus *litera E. conclus.* 654. & quia expressum facit cessare tacitum *l. cum ex filio impubere ff. de vulg. & pupil. substit.* Craueta *consil.* 92. *num. 3.* Potuisse autem hanc, & alias Religiones non admittere professiones tacitas, sed solum expressas colligi videtur ex declaratione S. Congregationis, quam referunt Vechios *supra disput. 14. dub. 7. num. 4.* & Tamburinus *de iure Abbatissar. disp. 6. quæsit. 1.* dum in ea dicitur: *singula monasteria liberum habent tacitè vel expressè profitendi.* Et quia quamuis tacitè huiusmodi professiones iure communi, etiam Concilij Tridentini permissæ, & licitæ sint, suis sub legibus & conditionibus; nihilominus Ecclesia non præcipit Religionibus, vt illas admittant, & ita possunt illas non admittere. Sicut propter eandem rationem statuta quarundam Religionum, quæ requirunt maiorem ætatem supra sexdecim annos ad professionem, qualis est Religio Minimorum valida sint, esto quod Cōcilium solum requirat decimum sextum annum expletum: & statuta non admittendi in Religionibus Neophitos, seu descendentes ex genere Hæbreorū, vel Sarracenorum valida quoque sunt, esto quod ius commune permittat talium receptionem ad Religiones, vt dixi post alios *tom. 4. qq. regular. verb. Neophitus regularis num. 6.* Cessat etiam difficultas, eo quod statutum huius Religionis non admittentis professiones tacitas approbatum sit à Sede Apostolica, Paulo V. videlicet, vt dixi, & addatur in confirmatione: *Sicque per quoscunque iudices ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores iudicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, quidquid secus super his à quopiam quauis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, &c.* Papa enim, vt potè habens omnia iura in scrinio pectoris sui *l. omnium C. de testament. cap. 1. de constitut. lib. 6.* & ibi DD. potuit concedere huic Religioni exclusionem omnis professionis tacitæ, esto iure communi licita, & permissa esset; sicut dicitur posse *adæquare quadrata rotundis.* Hostiensis *in cap. cum conuenissent de iudiciis num. 5.* Gonzalez *supr. regul. 8. cancellar. §. proæm. num. 38.* Pariter nec refert quod aliis constitutionibus huius Religionis etiam impressis non habeatur tale
35 decretum excludens tacitas professiones. Hoc enim nihil est, cum Religio potestatem habeat, non obstantibus, seu statutis prioribus, siue impressis, siue solum manuscriptis alia de nouo statuere, quæ siue typis edita, siue solum manuscripta vim habent obligandi Religiosos, accedente maximè Sedis Apostolicæ approbatione, & confirmatione, prout in præsenti cōtingit.

Eneruatur nihilominus efficacius huiusmo- 36
di constitutio sic adminiculata, solum admittens expressam professionem, & tacitam excludens, quia vt bene Pasqualigus *in quæstionib. moral. centur. 1. quæst. 22. num. 5. Apud illas Religiones quæ non admittunt professionem tacitam, exclusio professionis tacitæ apud ipsas intelligitur de prima professione, non autem de ratificatione professionis alias nulliter emissæ.* Quamuis ergo admittatur huiusmodi constitutionem vim habere, solum intelligenda est de prima professione, non de ratificatione illius; ac proindè non manebit exclusa professio tacita in ratione ratificationis prioris expressæ nulliter emissæ. Addit etiam rectè: *imò hæc ratificatio potest dici professio expressa, quia consensus tacitus coniungitur cum expressione præterita, quæ in foro exteriori præsumitur valida, & exhibetur ad sanandam nullitatem professionis expressæ.* Ex quibus verbis infertur, quod professio tacita emissa ab N. coniuncta cum expressa in foro Ecclesiæ facta, censeri poterit expressa, ac proindè per illam saluari posse dictam constitutionem in toto rigore sumptam. Addo tamen, & fortius ad intentum, quod cum d. constitutio quatenus excludit professionem tacitam, vulneret, ac corrigat ius commune, permittens, vt dictum est, etiam post Concilium Tridentinum, talem modum professionis, sic odiosa, & veluti exorbitans ab ipso iure communi, aut saltem ab ipso recedens, est restringenda, vt minus quam fieri possit ipsum corrigat, aut recedamus ab ipso, *l. præcipimus in fin. C. de appellat. cap. cum expediat de elect. in 6* Regula, quæ à iure cōmuni exorbitant *de regul. iur. in 6* Quod enim est cōtra ius commune est stricti iuris, & odiosum, teste Baldo *l. non sine ante num. 5. C. de bonis, quæ liberis,* Abbate *in cap. quia circa num. 3. de priuileg. & cap. olim, num. 7. de verbor. significat.* cum pluribus aliis adductis à Gonzalez *sup. regul. 8. cancellar. §. 6. prohem.* solum ergo intelligi debet constitutio ista de prima professione, ita scilicet, vt ea semper debeat esse expressa; non vero de aliis, quæ fuerint ratificatoriæ ipsius, ac proindè tacitæ in hac Religione.

Ex alio insuper capite eneruari videtur d. 37
constitutio, videlicet quod cum ea non sit typis mandata aut impressa, sed solum manuscripta apud aliquos Religiosos non videtur sufficienter promulgata, ac per consequens non habere vim illos obligandi; sicut generaliter nulla constitutio, aut statutum Religionum eos obligare poterit, nisi sufficienter promulgata fuerint; vt ex commun. dd. dixi *tom. 1. summæ quæst. Regular. cap. 8. num. 27. & tom. 4. verbo leges Regular. num. 4.* ac constat ex *l. leges C. de legibus.* Etenim consuetudo Religionum, conformiter etiam ad aliarum legum, siue Ecclesiasticarū siue ciuilium morem esse videtur, vt promulgatio constitutionum, seu statutorum fiat dum typis mandatur codex, in quibus sunt. Et rationabiliter satis cum via alio modo euulgari sufficienter possint, præsertim in Religione, seu congregatione ampla, & extensa, qualis est ista; siquidem per totam Italiam, & Germaniam extenditur. Consuetudini autem standum esse in 38
modo promulgationis constitutionum habet Suarez *4. to. de Relig. tract. 8. lib. 2. c. 8. n. 14. & 15.*

39 Nihilomius hoc quod assero de huiusmodi ta-
cita professione huius Religiosi, ob quam sub
Religionis iugo contineri debeat, valdè multũ-
que infirmari videtur ex communi fermè DD.
placito statuentium tunc solum subintrare pos-
se tacitam professionem, & veluti pro expressa,
aut expressæ nulliter factæ ratificatione haberi,
quando Nouitius non protestatur per actus il-
los inductiuos professionis tacitæ se nolle pro-
40 fiteri; secus autem si id protestetur. Quia ta-
lis protestatio præsumptioni consensus aduer-
satur, & eum remouet ab actu, qui videbatur
illum denotare. Et si enim iuxtà vulgare pla-
citum protestatio contraria facto non prosit,
hoc tamen limitatur in iis, quæ à voluntate pro-
testantis pendent, vt dixit Rota *decis.* 859. *num.*
5. coram Seraphino: & refertur ex Barthulo
in l. non solum §. *morte num.* 17. *ff. de nouit. oper.*
nunc. & ita talis protestatio est declaratoria ani-
ma non consentientis in professionem. Sic fer-
mè Glossa *Clem. fin. verb. professorum de regular.*
& ibi Cardin *n.* 6. Anchar. *n.* 4. Imola *n.* 8. Boni-
facius *num. penult.* Syluester *verb. Religio* 3. *q.* 19.
Rosella *verb. Nouitius num.* 17. Armillia *ibi*
num. 10. Tabiena *q.* 7. *num.* 8. Nauarrus *Comm.*
4. *de regular. num.* 74. *notab.* 3. quos refert, &
sequitur Sanchez *lib.* 5. *in Decal. in cap.* 3. *n.* 35.
Item Barbatius *cons.* 59. *num.* 2. *vol.* 2. Boich.
in cap statuimus num 3. *de Regular.* Angelus *tit.*
Nouitius num. 17. Menochius *præsumpt.* 83.
num. 17. Hondedeus *cons.* 78. *num.* 25. quos
etiam refert & sequitur Vechius *in prax. Nouit.*
disp. 13. *dub.* 8. *num.* 13. & Barbosa *in collectan.*
DD. ad Clement. eos, qui de Regularib. verbo pro-
fessorum. Et ita resolutum fuit à Rota *decis.* 579.
num. 3. *p.* 1. *recent.* & *decis.* 705. *num.* 5. *p.* 2. *re-*
cent. & etiam in vna Brixien *Parrochialis* 29.
Martij 1620. coram Vbaldo, prout refert Bel-
tramiuus *in annot. ad decis.* 385. Rotæ coram
Gregorio XV. Vechius, & Barbosa *supra.* At
verò nostrum N. quamtumuis actus plures Pro-
fessorum exercuerit, nihilominus protestatum
fuisse non velle profiteri aut per professionem
nulliter à se factam ratificare, dicunt aliqui ha-
beri ex processu *fol.* 29. 30. 31. 32. 33. & 39. ac
proindè professionem tacitam in ipso impedi-
tam fuisse, & in eo locum non habere, iuxtà do-
ctrinam Glossæ, Syluestri, Nauarri, Sanchez, Lay-
mani, & Bordoni.

41 Cæterum hæc non solida esse, nec per illa
impeditam fuisse tacitam professionem N. ve-
ritati omnino videtur conformius. Primò et-
enim, quia & si in processu *fol.* 30. 31. 32. 33.
& 34. videam ipsum sæpius protestatum fuis-
se se nolle perseuerare in Religione, aut *astrin-*
gi aliquo voto, ac velle exire ex illa, nihilominus
nunquam reperio protestatum fuisse, quod
actus proprios professorum, quos exercuit eos
exerceret sine intentione profitendi: hæc enim
sola protestatio est, quæ poterat impedire ne
tacita professio in ipso locum haberet, non illa
quam fecit, & quæ est valdè diuersa ab ista, vt
per se patet. A diuersis autem non fit illatio, *l.*
vlt. in fin. & ibi Bart. *ff. de calumn.* & diuerso-
rum diuersum est iudicium. *l. inter stipulatio-*
42 *nem* § *sacram ff. de verb. oblig.* Requisitum por-
to fuisse huiusmodi protestationem expressam,
videlicet, quod exercitium actionum professo-
rum nihil ipsi noceret, vt haberetur pro pro-
fesso ex authoribus, quos pars aduersa pro se
affert, elici valet. Glossa etenim *in Clement. eos*
qui de regularib. verbo professorum ait non censeri
professum, eum, qui per annum portat habi-
tum professorum, *quando protestatur, quod per*
ipsum non intendit obligari Religioni. En iam
quomodo loquitur de protestatione facienda
circa actus proprios professorum, qualis est ge-
statio habitus illorum. Quo etiam sensu lo-
quitur Syluester *verbo Religio* 3. *q.* 19. dicit
enim quod quando *agens protestatur, quod non*
agit actu ad finem hunc, puta vt profiteatur, &c.
iuuat talis protestatio, pro quo etiam Panormi-
tan. *in cap. ex parte de Regular.* Eodem etiam 43
modo intelligendus venit Nauarrus *comment.* 4.
de regularib. num. 74. *notab.* 3. clarius Sanchez
lib. 5. *in Decalog. cap.* 3. *num.* 35. Adhuc cla-
rius Laymanus *lib.* 4. *tract.* 5. *cap.* 5. *num.* 1. lo-
quens de actibus professorum propriis, & di-
cens, *debeat aperte protestari sibi non esse animum*
propterea Religionem profitendi. Sic quoque ex-
pressè, & clarissimè Barbosa *in collectan. DD.*
ad Clem. eos, qui de Regularib. num. 7. loquens:
notatur ad hoc quod si nouitius protestetur se nolle
profiteri per eos actus, quibus inducitur tacita pro-
fessio, tunc talis protestatio prodest, eo quod non
est contraria facto, sed animi declaratoria. Item
Vechius *in prax. nouitiat. disp.* 11. *dub.* 7. *num.* 7.
loquens enim de gestatione habitus professo-
rum ad hunc finem, vt propterea censeretur ta-
citè professus dicit: *si casus contingeret concedendi*
alicui nouitio habitum professorum, deberet ille vti-
que expressè protestari nolle ob talis habitus suscep-
tionem ad aliquam Religionem obligari. Cum
igitur nullatenus constet expressũ, quod vide-
rim, præfatum N. protestatum fuisse, quod per
exercitium actiuum professorum non intẽderet
tacitè profiteri, aut professionem expressam ra-
tificare, sanè per tale exercitium, vt verus tacitè
professus censeri debet.

Secundo, quia quatenus illa sua qualiscun-
que & insufficiens, vt dictum est protestatio,
quod *nollet esse Religiosus*, aut *obligari votis Re-*
ligionis, aut *manere in illa*, ipsi suffragari posset,
id solum, vt videtur, esset si fuisset publica,
aut iuridica. Protestatio enim est *denunciatio* 44
publicè facta causa iuris conseruandi. Cardinal.
in Clement. 1. 13. *quæst. de procur.* Bertachinus
ver. protestatio. Et si reperita foret in quoli-
bet actu, saltem solemni, extraordinario, &
principali, per quem tacita professio induci pos-
set. In interuentu videlicet ad electiones; suf-
fragio, seu voto in illis dando; in susceptione
sacrorum ordinum; ac maximè in acceptatio-
ne officij vicariatus cuiusdam Conuentus, ad
quem electus fuit. In his enim solemnibus,
principalibus, & extraordinariis actibus ad mi-
nus videtur requisitam fuisse talem protesta-
tionem; alioquin si non reperiretur, censendus
esset ab ea recessisse. Iuxta doctrinam commu- 45
nem, quam sæpius S. Rotæ canonizauit, præ-
sertim apud Seraphin. *decis.* 1057. *num.* 2. & 502.
num. 3. referens Puteum *decis.* 218. *lib.* 2. & 46
Mohedan *decis.* 44. Item alia apud Ludouicum
decis. 44. Item alia apud Ludouisium *decis.* 44.
numero 8. & apud Caualerium *decis.* 348.
num. 5. & 349. *num.* 6. & 483. *num.* 8. & aliis
decisionibus in istis terminis. Et firmat Barbosa
in vot. decisiu. lib. 3. *vot.* 126. *num.* 310. Talem
ergo protestationem his occasionibus prætermi-
misisse significat ab illa recessisse.

Maximè

47 Maximè tertio, quia protestatio simplex non
præsumitur repetita in acto, qui postea fit ex
interuallo,& idcircò actum illum non impedit.
Ita Bartolus *in l. non solum §. morte num. 16. ff.*
de nou. oper. nunciat. alleg. l. per retentionem C.
de vsur. & arg. l. si quis ita ff. de auro, & arg. leg.
Idem tenet ipse Bartholus *in l. qui in aliena §.*
fin. ff. de acquir. hared. & in l. Item quia §. fin. C.
de pact. & in l. Titia §. penult. ff. de verb. oblig.
Imola, Romanus, & Alexander *in l. non solum*
§. morte, & ibi Iason *num.* 13. & alij plures apud
Mascard. *de probat. concl.* 1242. *num.* 1. Prote-
statio igitur illa simplex, & non solemnis ab
isto N. priuatim, & coram aliquibus fratribus
facta, *quod voluerit esse Religiosus, perseuerare in*
Religione, &c. non præsumitur repetita in acti-
bus propriis Professorum, quos postea ex mag-
no interuallo exercuit.

Ad hæc quarto protestatio quæcunque per
actum illi contrarium postea factum tollitur.
48 Ita voluit Bartholus *in d. l. non solum §. morte*
num. 17. *ff. de nou. oper. nunc.* & idem ibi tenent
Iason *num.* 14. Alexander, Imola, & reliqui com-
muniter scribentes, Baldus *in l. pacta nouissima*
C. de pactis, idem tenent communiter Docto-
res *in C. cum M. Ferrariensis*, & *in d. l. pacta no-*
uissima, vt testatur Felynus *in d. c. cum M.*
n. 77. vbi etiam aduertit glos. & post eam Anton.
Butr. *in c. cum olim extra de cens.* Et ideo dixit
Baldus *in l. Nesennius ff. de negot. gest.* quod pro-
testatio nihil operatur si ab ea receditur per fa-
ctum contrarium, quia facta derogant verbis,
alleg. in d. c. cum M. Ferrariensis & l. cum in plu-
res §. locator horrei, ff. loca. & probatur idem *in*
cap. solicitudinem de appellat. Socinus iun. *cons.*
101. *num.* 3. *vol.* 2. Vbi ad id alleg. text. *in l.*
pro harede §. Papinianus ff. de acquiren. hared. &
49 ibi id communiter à DD. teneri testatur, quos
& plures alios congerit, qui vt supra Mascar-
dus *num.* 3. & 4. Addenz etiam *num.* 12. Limi-
tationem ad id quod dicitur de protestatione
contraria facto quod non tollatur, quando
actus dependet à voluntate protestantis.
50 Demum, si ex præsumptionibus in indican-
dum, sicut reuera ita faciendum; cum agatur
de foro externo, in quo plurimum, valdeque
ipsis defertur ad differentiam interni fori, in
quo solum veritas inspicitur plures, & vrgen-
tissimæ sunt ad credendum N. aliquando inte-
riori animo consensisse in statutum Religio-
sum, tacitam professionem, vel ratificationem
expressæ, quæ nulla extitit, emittendo. Prima
sumitur ex mente Concilij Tridentini, vt for-
tis valdè habenda. Ex eo enim *sess.* 25. *de Re-*
51 *gularib. cap.* 19. non permittit, vt aliquis *au-*
diatur volens reclamare contra suam professio-
nem, *nisi intra quinquennium tantum*, quia sup-
ponit, & præsumit Concilium, eum qui vltra
quinquennium in Religione vixit, in ea con-
sensisse. Sic enim tradunt Sanchez *lib.* 7. *de ma-*
trimon. disput. 37. *num.* 9. & 10. Bordonus *in*
controuers. moralib. controuers. 32. *num.* 46. 57.
& 58. & supponit Pasqualigus *in suis decisionib.*
decis. 432. & ego dixi *tom.* 4. *mea summa verbo*
professio Regularis num. 21. Cum igitur N. de
quo in præsenti vltra quinquennium per plu-
res annos in Religione vixerit, proculdubio
de ipso præsumit Concilium veram aliquam
52 professionem emisisse. Imò hanc præsumptio-
nem esse illam, quæ vocatur *iuris, & de iure,*
contra quam nulla datur probatio, iuxtà com-
munem doctrinam, supponunt Bordonus *eo*
num. 46. & Pasqualigus relatus. Quin etiam 53
contra hanc præsumptionem nihil iuuare pro-
testationem, eo quod lege contrarium præsu-
mente protestatio non iuuat, habetur ex Ca-
strensi *consil.* 274. *col.* 2. & Mascardo *de probat.*
conclus. 44. *num.* 8. Secunda sumitur ex iure
antiquo. Etenim *cap. ad id desponsalib.* ex diu- 54
turna cohabitatione coniugium præsumitur
purgatus metus, quo matrimonium inualidè
celebratum erat, illudque ratificatum esse. Et
cap. 15. *qui fidem eod. tit.* ex copula habita post
spōsalia præsumebatur matrimonium validum.
Potiori ergo ratione ex tot annorum perma-
nentia in Religione, & continua cum Religio-
sis familiaritate præsumi debet N. aliquando in
Religiosum statum consensisse. Tertia, quia
ideo quando Sedes Apostolica post transactum
quinquennium concedit reclamationem, non
concedit illam, nisi reclamans prius iurauerit
se non ratificasse suam professionem, neque ex-
pressè, neque tacitè, prout testatur Bordonus
sup. eo n. 46. & 57. & *tom.* 2. *Resolut.* 57. *n.* 140. 55
qui scilicet Papa supponit, & præsumit quod is
qui per tam longum tempus in Religione per-
mansit professionem veram aliquam emisit, &
solo iuramento probari non ita contigisse; eo
quod præsumptio iuris eliditur iuramento. *cap.*
cum intra de eo qui matrimon. Gloss. ibi *in fin. cas.*
Bordon. *supr.* Quarta, quia hæc est humanæ 56
naturæ inconstantia, vt cunctos ferè homines
afficiat, interpositione saltem longi temporis,
l. si non sortem §. libertus ff. de condit. indebiti. Ve-
chius *in prax. nouitiat. disput.* 11. *dub.* 3. *num.* 4.
Quomodo ergo credere fas erit, vt per 18. an-
nos, quibus N. fuit in Religione à tempore pri-
mæ professionis, saltem, vel semel vna die à
Deo inspiratus dixerit apud semetipsum: *nunc,*
seu *hodie volo esse Religiosus.* Quod quidem 57
ad veram professionem emittendam, vel ratifi-
candam sufficere ait Rota coram Carillo in præ-
cedentibus relata §. *prædictis tamen* ex Hostien-
si *in cap. porrectum col.* 1. & ibi Abbate *in* 3. *no-*
tab. & ex alia Rota *decis.* 216. *p.* 2. *diuersor.*
num. 1. & expressius Bordonus *d. controuers.* 32.
num. 60. Piè ergo, & prudenter existimari po-
test id fecisse; ac proindè verum professum
esse.

Specialiter discurrendo per singulos actus, 58
veluti solemnes, & principaliores, Professo-
rum (omittendo tamen permanentiam in Re-
ligione, & gestationem habitus Professorum
per tam longum tempus, quia quoad hæc fa-
cilius excusari N. posset, ob necessitatem, vel
ignorantiam) quo ad actum tamen interue-
niendi electionibus, & in eis votum, seu suf-
fragium habendi; cum pro illo non possit di-
cta excusatio adhiberi; & ex alia parte graue
peccatum videatur non verò professum, saltem
tacitè, illi se immiscere, iuxtà dicta in supe-
rioribus; sanè, vt ibi dictum manet, vt delicti
præsumptio euitetur, *l. meritò ff. pro socio*, in-
trare debet præsumptio de tacita professione,
vel ratificatione præcedentis irritæ. Quæ for- 59
tius, & efficacius procedit in susceptione vica-
tius cuiusdam Conuentus, ad quem fuit ele-
ctus. Cum iuxta dicta, etiam in superioribus,
valdè graue peccatum sit non verè professum
obtinere aliquam Regularem Prælaturam, etiam
per

per breue tempus; huiusmodi autem Vicaria-
tus officium Prælatiam Regularem esse, com-
muniter DD. affirmant, & dixi *to. 1. summa c. 18.*
num. 3. & *tom. 2. cap. 13. num. 39.* & *tom. 4.*
verbo Vicarij num. 2. ac proindè tales Vicarios
posse facere omnia, quæ alij Prælati faciunt, di-
60 xi eisdem locis. Imò, quia Prælatiæ Regula-
res à pluribus numerantur inter Ecclesiastica
Beneficia, de quo etiam ex Suarez, & Peirinis
dixi *tom. 3. verbo Beneficium, & Beneficiatus n. 3.*
61 dubitare poterit an N. talem Vicariatum assu-
mens, si non erat verè professus in Religione,
censuras, & pœnas intrusorum incurrerit; ac
62 proindè ipsius peccatum maximè aggrauari. Sed
vtcunque id fuerit à peccato tamen mortali ex-
cusari non posse istam Prælaturam acceptando,
certum omnino videtur. Quid igitur dicen-
dum, si tempore illo, etsi paruo istius Vicaria-
tus, seu Prælatiæ confessorem sibi elegit, con-
fessorem fratrum nominauit, ipsorum confes-
siones audiuit, à censuris reseruatis absoluit,
vel aliis priuilegiis Prælatorum fuit vsus? Ne
ergo dicamus pium & bonum virum tot peccata
commisisse æquius, & iustius est præsumere ip-
sum tacitè in statum religiosum consensisse, ac
per consequens illa omnia tum validè, tum
etiam licitè exercere potuisse.

63 Fortior adhuc præsumptio desumitur à sus-
ceptione trium sacrorum Ordinum, scilicet sub-
diaconatus, Diaconatus, & Sacerdotij. Si enim
verus professus non erat, non poterat licitè or-
dines istos suscipere cũ dimissoriis Prælatorum
sui ordinis; alioquin Prælatus illas concedens
esset suspensus, prout Peregrinus ait *in com-*
ment. constitut. sua Religion. p. 1. c. 4. Imo & ipse
ea vi talium dimissoriarum, ordines recipiens,
ex constitut. Pij II. vt ait Bordonus *resolut. 8. n.*
32. referens Portellum, vtrumque Rodriguez,
& Dianam: imo etiam si solos ordines minores
suscepisset, propter decretum Concilij Trident.
sess. 14. de reformat. cap. 2. vt vult idem Bordonus
cap. 6. de professione quæst. 5. quem sequitur Pel-
lizarius *in Man. Regular. tract. 7. cap. 3. sect. 3.*
num. 98. Quia tamen, vt dixi *tom. 1. summa*
cap. 24 num. 6. post Dianam, & alios, probabi-
le est Prælatos Regulares posse concedere di-
missorias nouitiis, vt ad sacros ordines promo-
64 ueri possint. Ideo relictis huiusmodi suspensio-
nibus, certius est, quod si non erat verè profes-
sus incurrit aliam suspensionem impositam à
Pio V. in Bulla *Romanus Pontifex* de anno 1568.
65 Vbi Pontifex prohibet Religiosos non profes-
sos ordinari sine titulo, aut patrimonio. Hanc
enim Bullam extendi ad nulliter professos habet
Rota in Vrgellensi *Canonicatus* coram Blanche-
to, & ex Nicolao Garzia, Sanctarello, Riccio, &
Maiolo affert Barbosa *in collectan. DD. ad Concil.*
Trident. sess. 23. cap. 2. de reformat. num. 5. & dixi
tom. 1. summa c. 14. num. 10, ac tenuit Pellizarius
sup. num 97. Imo stando in iure communi Portel-
lus, & vterque Rodriguez, quos refert, & sequi-
tur P. Diana *p. 3. tract. 2. Resolut. 113.* Quod si
suspensus ordines suscepit, & illos exercuit, ac
propterea in irregularitatis Barathrum incidit;
& iterũ, ac millies celebrauit, & Episcopum or-
dinantem, Ecclesiamque decepit, ad titulum
paupertatis professæ, & vt verum professum or-
dines suscipiendo, profectò multis, quibusque
censuris, irregularitatibus, & peccatis mortali-
bus innodatum fuisse, necesse est dicere. Cum
autem incredibile, & inuerisimile hoc sit respe-
ctu viri timorati, & probi sacerdotis, oportet
vehementer suspicari ipsum aliquando profes-
sionem saltem tacitam emisisse, ratione cuius
prædicta gerere potuisset sine peccato, censuris,
aut irregularitatibus.

Nec refert si dicatur, prout audio dici, non
suscepisse ordines cum legitima superiorum li-
centia. Ex hoc enim magis aggrauatur id quod
dixi, videlicet multis peccatis, & censuris irre-
titum manere; siquidem ordines suscepit sine 66
legitimis dimissoriis, neque Episcopi, cui sub-
ditus erat si fuisset sæcularis, neque Prælati Re-
gularis, qui illas dare posset. Incurreret enim
suspensionis censuram à Pio II. latam, & irre-
gularitatem cum illa celebrando. Merito prop-
terea iuxta dicta cum à tot vinculis liberum esse
credi fas erit, asserendo aliquam professionem
emisisse, ratione cuius ab ipsis liber maneat.

Quod vltimo firmatur ex eo, quod in superio-
ribus dixi ex Cassarubio, & Cordoba, de priuile-
gio videlicet ordini Eremitarum S. Augustini 67
concesso, quo etiam vtitur Congregatio hæc,
cuius est Religiosus N. vt scilicet sacrorum or-
dinum promotio pro professione habeatur. Tale
autem priuilegium extat in Bollario Rodriguez
in Iulio 12. Bulla. Vbi Pontifex loquens cum Ae-
gidio Priore Generali Ordinis Eremitarum S.
Augustini inquit, *Volumusque vt quiuis in sua Re-*
ligione siue professus, siue ad sacros ordines promotus
in ea fuerit (quam rem professionis loco, & esse, &
haberi statuimus) habitum dicti Ordinis relinquere,
aut mutare nulla auctoritate possit, nisi missionem,
literasque à Generali ordinis obtinuerit. Quod tam
de iis, qui hactenus exierunt intelligi volumus, quam
de iis, qui in posterum exituri sunt, etiam si Aposto-
licas literas obtinuerint. Quæ omnia in Religione
detinent præfatum N. maximè si verbum illud
statuimus non pro simplici concessione, aut pri-
uilegio, sed pro vero statuto, & præcepto, intel-
ligatur, vt debet.

Casu tamen quod ipse dubitet, an professio- 68
nem tacitam, seu ratificationem expressæ irri-
tæ fecerit, tenetur professione iudicare, quia in
dubio pro Religione iudicandum est, vt bene
tradunt Nauarrus *lib. 3. cons. tit. de Regular. in 2.*
edit. cons. 13. per *l. sunt personæ ff. de relig. & sumpt.*
funer. ibi: *summa est ratio, quæ pro Religione facit.*
Sanchez *lib. 7. de matr. disp. 37. n. 12.* Stephanus
Gratianus *to. 3. discept. forens. cap. 413. n. 17.* Sua-
rez *tom. 2. de relig. lib. 7. c. 2. n. 6* Lessius *lib. 2. c. 41.*
dub. 7. n. 66. Vechius *in praxi Nouit. disp. 13. dub.*
12. n. 22. Tamburinus *de iur. Abb. tom. 3. disp. 6.*
quæst 16. n. 16. Bartholomæus de S. Fausto *lib. 5.*
thesaur. relig. q. 251. n. 1 & alij plures.

Vnde merito proindè (quod valdè notare de- 69
bet Illustrissimos, & Reuerendissimus Dominos
à sanctissimo in hac causa delegatos) S. Rota sæ-
pissimè in dubio de validitate professionis pro
ipsius valore pronunciandum esse dixit. Ita ha-
betur *in decis. 1361. n. 7.* coram Cardinali Sera-
phino, & dictum etiam fuit in vna Romana
professionis 33. Iunij 1613. coram Remboldo, &
affirmat Rota coram Carillo in superioribus re-
lata. Cuius rei ratio est, quia professio priuile-
giatissima est, & instar matrimonij indissolubi-
lis, nisi quando constat irritam fuisse, vt dixi *con-*
sul. 14. num. 4.

Hæc dixerim pro conscientia, & veritate, sub
censura, Maiorũ Superiorum, & Doctorum, &c.

De

De præcedentia in Capella Pontificia inter Generales Ordinum Mendicantium, & Abbatem Generalem Cælestinorum.

SVMMARIVM.

Scriptum pro S. Congregatione Rituum. numero 1.

PP. Generales Mendicantium debent præcedere P. Abbatem Generalem PP. Cælestinorum. numero 2.

Dignior debet præcedere minus dignum. n. 3.

Hierarchia Religiosa & quibus constat. n. 4.

Titulus Patriarchæ iuuat valde. n. 5.

Generales Mendicantium habent amplissimam iurisdictionem. num. 6.

Qui pluribus præest est dignior. n. 7.

Eugenij IV. argumentum n. 8.

Abbas Cælestinorum non potitur magna authoritate. num 9.

Ex statutis suæ Congregationis. n. 10.

Ex aliis statutis. num. 11.

Habentes maiorem potestatem preferri debent habentibus minorem. n. 12.

Iura, & authores ad intentum. num. 13.

Prior tempore potior est iure. num. 14.

Etiam in materia præcedentiæ. n. 15.

Mendicantium ordines vetustiores Cælestino. n. 16.

S. Rotæ testimonium. n. 17.

Cælestinorum ordo quando fundatus. n. 18.

Inter superiores Religionum attenditur antiquitas. num. 19.

Ordo prius institutus præcedit. n. 20.

Obiectio proparte contraria. n. 21.

Præcluditur. n. 22.

Benedictini Ordinis antiquitas vnde sumenda. numero 23.

Quatenus habet Abbates Generales. numero 24.

Quando Cælestinorum Congegatio. numero 25. & 26.

Mendicantes quando. n. 27.

Sæpe iuniori datur præcedentia. numero 28. & 29.

Exemplum Ducis Florentiæ, & Ferrariæ. numero 30.

Duorum Regum, patris, & filij. n. 31.

Nebrissensis verba de hac historia. numero 32.

De patre repetita filij Episcopi. num. 33.

Generales Mendicantium multo maiori iurisdictione potiuntur. num. 34.

An Generalis Cælestinorum PP. sit propriè Generalis. num. 35. & 36.

Genus est propriè tale, quia habet sub se plures species. n. 37.

Concilium generale, quia habet sub se Concilia Prouincialia. num. 38.

Locus in Capella Papæ est proprius Generalium. n. 39.

Casus ad intentum. num. 40.

Excluditur alia obiectio. num. 41.

Quomodo habeat ius præcedentiæ Generalis Cælestinorum. num. 42.

Dignitas quæ competit ex persona propria est maior, quam quæ ex persona aliena. num. 43.

Qui coruscant lumine propriæ authoritatis præferuntur iis, qui ex aliena. num. 44.

Potentius est ius quod quis habet ex proprio. num. 45.

Nauarri doctrina. num. 46.

Exemplum Regis Franciæ. n. 47.

An Abbas Cælestinorum representet ordinem S. Benedicti. n. 48. & 49.

Dignitas eximia ordinum Mendicantium. numero 50.

Comparantur quatuor fluminibus paradisi. ibidem.

Quatuor animalibus Ezechielis. n. 51.

Quatuor Rotis eiusdem Prophetæ n. 52.

Quatuor Cherubinis. n. 53.

De Procuratoribus Generalibus. n. 54.

Quatuor Patriarchis. n. 55.

Quatuor mundi plagis. n. 56.

Cælestis Ierusalem ciuitas in quadro posita. numero 57.

Mendicantes sunt à iure cooperatores Episcoporum. num 58.

Ex cap. inter cætera de offic. iud. ordin. *numero 59.*

Digniores quia à Papa, & non ab Episcopis electi. ibid.

Inter Episcopos, & ipsos nullus alius interponitur. ibid.

Habent amplissimam exemptionem. n. 60.

Singulariter filij Sedis Apostolicæ. ibid.

Portant pondus diei & æstus. n. 61.

Eorum Generales habent locum in processionibus in quibus Papa personaliter adest. numero 62.

Generales, & Procuratores generales separatim incedunt. ibid.

Habent cathedras seu lectiones in Archigymnasio Romano. ibidem.

Procuratores generales eorum habent sermones in Capella Papæ. num. 63.

Sunt ibi Mendicantes in actuali seruitio Papæ, & sunt membra viua Capellæ Papæ. numero 64

Propter hanc causam Episcopi assistentes in Capella præferuntur aliis. num. 65.

Idem dicitur de Capellanis Regum. ibidem.

Eugenius Papa vocat Carmelitas suos Capellanos. num 66.

Generales Mendicantium numerantur inter officiales, & ministros Capellæ. ibid.

Monachi olim excludebantur à Capella. ibidem.

Abbates Cistertiensium, & Camaldulensium non videntur in Capella. n. 67.

Mendicantes amplectuntur viam actiuam, & contemplatiuam principaliter. numero 68. 69.

Vnde propter vitam actiuam ab aliquibus numerantur inter Clericos. ibidem.

Propterea debent præcedere Monachos. ibidem.

Habent maiorem præeminentiam. n. 70.

Fauet consuetudo. n. 71.

Ex Diario Magistri ceremoniarum. num. 72.

Casus ad intentum. n. 73.

Alius etiam casus. n. 74. 75.

Alius tempore Gregorij XIII. numero 76. 77.

Decretum S. Congregationis Rituum. num. 78. & 79.

Sumitur

Sumitur argumentum ad intentum. numero 80. *&* 81.

Regula si vinco vincentem te à fortiori vincam te. num. 82.

*Aliàs sequeretur implicantia.n.*83.

Non obstat declaratio S. Congregationis. num. 84. *&* 85.

Ex Rituali , seu Caeremoniali antiquo. numero 86.

*Nomine Abbatum Generalium qui intelligantur. num.*87.

Alia ad intentum. n 88. *&* 89.

*Abbatis nomen quid significet.n.*90.*&* 91.

*Alia ex opusculis caeremoniarum.num.*92.

Generales Mendicantium quasi per se assistunt Capella Papa, alij verò quasi per accidens. ibidem.

Ex diariis Francisci Mucantij. ibidem.

*Non suffragatur Patri Generali Cœlestinorum,*Canon.si quis deinceps.*num.*93.

*Nec quod Paulus III. & Pius IV. in Bullis dixerunt.n.*94.

*Nec quod aliquando in Conciliis Generales Mendicantium sint in inferiori loco, quam Abbates. num.*95.

Nec quod in Cathalogo eorum, qui interfuerunt Concilio Tridentino Abbates ponantur ante Generales. ibidem.

Abbates in Conciliis intersunt cum indumentis pontificalibus.ibidem.

*In Concilio Lateranensi confusim referuntur Generales.n.*96.

*Probatio dubia non suffragatur. n.*97.

Hic non agitur nisi de pracedentia in Capella. numero 98.

*Imo de sola pracedentia Generalium.n.*99.

*Non in processionibus, aut aliis actibus, sed solum in Capella.n.*100.

*Locus aliorum in Capella. n.*101.

Ex pracedentia in vno loco non infertur in alio. numero 102.

*Non obstat quod Congregatio PP. Cœlestinorum militet sub Regula S. Benedicti. n.*103.

Non attenditur ad Regulam. ibid.

*Non releuat habitus Pralatitius.n.*104.

Dubitatur quo iure in prasentia Papa. numero 105.

Declarationes quadam S. Congregationis. n. 106. *&* 107.

Quid propter Bullam Pauli V. numero 108. *&* 109.

Qualitas extranea à Collegio nihili penditur. num. 110.

*Non nocet pracedentia. num.*111.

*Habitus Pralatura est qualitas omnino extranea pracedentia.n.*112.

Exemplum Magistri de Sacro Palatio. numero 113.

*Generales Patrum Pradicatorum. n.*114.

*Quid si in aliquo casu aliquis Generalis cesserit iuri suo.n.*115.

*Non potest ipsi renuntiari. n.*116.

*Potest defendi per resistentiam.n.*117.

*Quid si adesset consuetudo.n.*117 *&* 118.

Per quos actus probari deberet hac consuetudo.num. 119.

*Est inprascriptibilis.n.*120.

*Quisquis potest recuperare ius suum.n.*121.

Obstantia casus tempore Gregorij XIII. numero 122.

Non probat intentum. ibidem.

*Dato, quod Pater Abbas haberet locum in Capella is non esset Banues Episcoporum.n.*123.

Probatur ex caeremoniali Romano. num. 124. *& seqq.*

*Ex Diario Paudis.n.*128.

Ex Decreto S. Congregationis Rituum. numero 129.

*Ex vsu Conciliorum.n.*130.

*An Abbates, quia habent locum in Capella solum sint perpetui & Benedicti. n.*131.*&* 132.

IESVS MARIA.

De Pracedentia in Capella Pontificia inter Generales Ordinum Mendicantium, & Abbatem Generalem Cœlestinorum.

Casus.

AVSA vertente circa præcedentiam in Capella Pontificia Patrum Generalium, ordinum Mendicantium, & Patrem Generalem Cœlestinorum, sic scripsi in fauorem Generalium Mendicantium pro sacra Congregatione Rituum, adiunctis etiam postea aliis ad intentum. 1

Eminentissimi, & Reuerendissimi Domini.

QVod Patres Generales Ordinum Mendicantium debeant præcedere in Cappella Pontificia Patrem Abbatem Cœlestinorum ex multis capitibus constat Eminentiis vestris, Reuerendissimi. 2

Primum ex illo communissimo: *Dignior debet pracedere minus dignum cap. Episcopus* 2. *d.* 95. & tradunt communiter DD. cum Glossa *instit. de bonor. possess. §. Aliam.* Generales autem Ordinum mendicantium digniores esse præfato P. Abbate constat ex eo, quod tales Generales sunt veluti Primates, & Patriarchæ. Quemadmodum enim Hierarcha Ecclesiastica constat ex Parochis, Episcopis, Archiepiscopis, Patriarchis, & Primatibus, qui omnes summo Pontifici subduntur; sic Hierarchia Religiosa constat confessoribus, qui sunt veluti Parochi habentes solum iurisdictionem in foro interno conscientiæ; Prioribus, Guardianis, qui sunt Episcopi, quia habent iurisdictionem etiam externam quasi Episcopalem; Prouincialibus, qui sunt veluti Archiepiscopi habentes sub se superiores immediatos Monasteriorũ, qui quasi Episcopalem auctoritatem habent; & Generalibus, qui sunt veluti Primates, & Patriarchæ, cum sub se contineant Prouinciales, & hi omnes sub summo Pontifice tanquam Pastore vniuersali. Rodriguez *tom.* 1. *qq. regul. q.*12.*ar.*5. Alter Rodriguez *in compend. resolut.* 68. *num.*7. 3 4

5 Vnde in causa præcedentiæ Archiepiscopi Toletani supra alios totius Hispaniæ Archiepiscopos hoc titulo Patriarchæ vtuntur ad id comprobandum

probandum Garsia de Loysa *in not. ad decret. §. 2. & seqq.* Alcedo *in prax. Episcop. cap. 10. num.42.& seqq.* Narbona *de appell.p.2. num.1.in primo fundamento à n.32* & Manriquez *in tract. de praecedent.q.4.num.8.*

6 Secundo, quia Generales Mendicantium non praesunt negotiis vnius tantū Congregationis, aut nationis, quemadmodum P. Abbas Coelestinorū, sed praesunt negotiis plurium Prouinciarum, & nationum per totum orbem, Asia, Africa,

7 & Europa, ac America. Qui autem praeest plutibus & maioribus negotiis de iure est dignior, *l.2. C. de primiceriis lib.12.* & authen. *nouel.15. de defens. Ciuit §. Nec igitur in fine.* Laudens *de dignit. q. 23.* Pasqualigus *in decis. moral. decis. 505. num. 5.* Pellizzarius *in Manual. Regul. tract 8.cap.6.num.228.*

8 Quod argumentum efficax videtur siquidem eodem vsus est Eugenius IV. in epistola ad Henricum Cantuariensem Archiepiscopum ad stabiliendam praecedentiam Cardinalium super Archiepiscopos illis verbis: *Quis non videat, Cardinalatus dignitatem Archiepiscopali maiorem esse dignitatem? quia cum illa priuata vnius patriae prasit vtilitati, ista publicae totius populi Christiani; illa vnam duntaxat regit Ecclesiam, ista cum Sede Apostolica vniuersas.* Quae posteriora congruè aptantur ad intentum.

9 Quae fortius vrgent, si expendatur, P. Abbatem Coelestinorum non solum nimis curtam, & strictam suae iurisdictionis Prouinciam habere, sed in ipsa quoque non potiri ea authoritate veluti Monarchica, & suprema, qua Generales Mendicantium potiuntur. Ipse enim, ipsiusque Monachi solum Aristocratico gubernio eisdem à S. Petro Coelestino Papa descripto, & ordinato, vsi sunt, & in praesenti viuntur, vt notat Ascanius Tamburinus *de iur. Abb. tom. 3. disp.1.q.2. num.15.* & habetur in eorum Consti-

10 tutionibus nouissimè Romae impressis *tract. 2. cap.15.§.1.& 2* Etenim etsi §.1 concedatur Abbati Generali *Diffinitoriali Capitulo praeesse, ac in omnibus, & singulis in ipso tractandis, ordinandis, terminandis, statuendis, faciendis rebus, causis, & negotiis primum votum dare:* nihilominus §.2. ipsius authoritas maxime restringitur, ita vt suum munus exercere non possit, nisi cum consilio, sententia, & interuentu Coabbatum, Vi-

11 sitatorum, & Definitorum. Sic enim dicitur ibi: *Solus autem Abbates, Priores, & Praelatos in monasteriis principalibus (excepto principali monasterio Abbatia) instituere, seu actu legitimo, & voce actiua, & passiua priuare, suspendere, aut transferre, non nisi de consensu Patrum, vt supra, aut ad efficia obtinenda perpetuò seu ad tempus inhabilitate nequeat; neque onera imponere, neque vendere, neque alienare, neque pignorare, neque aere alieno bona ipsius Religionis obstringere, aut statuta condere, vel supra constitutionibus aliquid innouare, vel magnas lites, & causas, praecipuaque ipsius Congregationis negotia terminare, aut per Capitulum Generale, aut Definitoriale degradatos, priuatos, suspensos, aut etiam inhabiles redditos in pristinum restituere; Religiosos alterius instituti recipere ad habitum, aut etiam monachis nostris veniam Commorandi extra claustra Congregationis, concedere, aut vt impetrent litteras, & priuilegia contra harum constitutionum edicta, seu forsan illorum dispensationem permittere, seu bona stabilia, vel mobilia, aut se se monentia donare, vel distribuere, vltra id, quod sibi à iure, & priuilegiis, ac Constitutionibus permittitur; Sed omnia, & singula praemissa, & similia cum Coabbatibus, Visitatoribus, & Definitoribus, vti ipsorum aliquibus respectiuè conferat, eorumque interuentu, consilio, & sententia (dum congregantur) faciat, & exequatur, secundum modum, & formam in his constitutionibus expressam.* 12

Vnde quod habentes maiorem potestatem, administrationem, vel iurisdictionem, qualem habent Generales Mendicantium, siquidem ad omnes mundi plagas extenditur, in quibus habent colonias, & subditos, in quos exercent Monarcharum instar, plenam authoritatem, praeferri debeant haberi maiorem, qualem 13 habent; P. Abbas est argumentum *cap. ad haec 7. de offic. Archid. & in auth. Constitutio, quae dignitatibus, & Episcopatu filium liberat à patria potestate, §. generaliter*, ibi: *Et nobiliores adhuc Patres ostendant*, & ibidem Glossa *ver. & nobiliores*, & Glossa *in cap. statuimus, ver. consueta vers. sed cum maioritas de offic. legat. in 6.* Quod etiam recipiunt Geminianus, Decius, Iacobatius, Abbas, Peregrinus, Cassaneus, Gama, Menochius, Nauarrus, & alij, quos in simili causa praecedentiae retulit D. Contelorius *de praecedentia q 1.n.14.* 14

Tertio regula illa: *Prior tempore potior est iure. l. qui balneum in princip. l. potior in princip. ff. qui potiores in pignore hab. l. si fundum, C. eod. cap. qui prior 54. de regular. iur. lib. 6.* & innumeri DD. apud Barbosam *in axiomat.* 15 *iur. axiom. 188. num 1.* Quae procedit etiam in materia praecedentiae, vt patet *ex l. 1. C. de cons. lib. 12. & l. 1. C. de Praepos. sacr. sub eod. lib.* & Doctores *in l. cum quod ff. si cert. pet.* cum aliis adductis per Menochium *cons. 51.* 16 *num. 39* Cum igitur Mendicantium Religiones (vt certum est) per plures annos, (imò aliquae per saecula) praecesserint institutionem ordinis Coelestinorum, dubitari non poterit, quin earum Generales praecedant etiam dictum P. Abbatem. Quo argumento vtitur Rota in vna Romana *praecedentiae* coram 17 Lancellotto 14. Maij 1600. vbi etiam fuit dictum monachos *trium fontium*, & *Sanctae Crucis in Hierusalem* debere precedere Monachos *S. Eusebij* (qui sunt Coelestinorum) ex quo eorum ordo, qui est Cisterciensium, fuit prius institutus, & approbatus: Etenim illum instituit S. Robertus Monachus S. Benedicti anno Domini 1098. Cassaneus *p. 4. consid. 58.* & paulo post Vrbanus II. approbauit, vt post alios refert Platina in vita 18 eiusdem Vrbani II. in fine. At verò iste Ordo, qui est Coelestinorum fuit per ducentos annos, postea à S. Petro Moroneo, qui fuit Papa Coelestinus V. institutus sub eadem Regula S. Benedicti. Cassaneus *d. p. 4. consid. 60.* Hierom. Rom. *de Republ. Christ. lib. 6. cap. 8.* 19 Illescas *in hist. Pontif.* Hanc autem prioritatem in tempore attendendam esse inter superiores Religionum, quando sunt singulariter, & non cum suis Religionibus optimè dixit Nauarrus *lib. 1. Cons. cons. 1. de maior. & obed n. 13.*

Vnde generaliter, quod Ordo prius institutus, & approbatus per Sedem Apostolic 20

præcedere debeat alij receotioribus oon solum
habetur ex præfata regula iuris ; sed ex Glossa
*in cap. Quorundam ver. Prædicatorum de elect. in
6.* Tobia Nonio *cons.* 7r. *num.* 35. Rota in
Oriolen. *Præcedentia* 10. Martij 1600. coram
Licta, & io dicta Romaoa *Præcedentia* 24. Maij
1600. coram Card.Lancelloto, in Campaoien.
Prioratus 18. Maij 1618. coram Seleuiciensi,&
10.Maij 1619 coram Coccino.Tamburinus *de
iure Abbat.tom.1.disp.25.quæst.6.num.5.*

21 Nec refert si pro parte Patris Abbatis Cœle-
stinorum, quod Mendicantes iuniores sinr mo-
nachalibus, ac proindè, quod semper, & vbique
22 ab iis præcedi debeant. Præcluditur eoim hoc
telum, non solum propter maiorem,& vetustio-
rem institutionem, quam ex Mendicantibus
Carmelitæ, & Augustiniani iure prætendere
23 possunt : sed etiam quia esto quod mooacha is
ordo, prout à S. Benedicto institutus, videlicet
quatenus sulum continebar plura monasteria
sub Episcoporũ superioritate constituta, *C.quam
sit necessarium c. de monachis, c. monasteria* 18.
q. 2. & aliis iuribus, quæ monasteria erant in-
ter se separata, & distincta sob diuersis Abba-
tibus, & non sub aliquo Geoerali Abbate, vt
notat Panormitan, *de regul. cap. vlt. num.*1. ex
dictis textibus; sit antiquior mendicantibus sub
24 meodicantium titulo; quatenus tamen prædi-
ctus monachalis ordo habet Generales Abba-
tes, non censeri debet antiquior mendicanti-
25 bus. Etenim secundum istam qualitatem Con-
gregatio Cassinensis, cui est annexa Congrega-
rio Patrum Cœlestinorum non incepit, nisi an-
no 1408.seu 1410.sub Gregorio XII.prout ha-
bet, & ex variis authoribus refert Barbosa *Iur.
26 Eccles.lib.1.cap.41.n.39.& 74.* Ex quo elicitur,
solum ab eo tempore posse dici talem Congre-
gationem habuisse Abbatem generalem. Cum
igitur mendicantes ordines à pluribus antea
annis Generales superiores habuerint, & talis
27 qualitas Generalatus in præsenti casu solum at-
tendatur, liquet dicendum Generales mendi-
cantium antiquiores esse Abbate generali Cœ-
28 lestinorum. Casu etiam quod oppositum cense-
retur nihil inde in fauorem dicti P. Abbatis
hauriri posset, quia pro cõperto est, quod iuniori
29 sæpius debeatur præcedentia supra seniorem,
quando iuniori competit maior iurisdictio,
quam seniori, pront in præsenti contingere
dictum est in superioribus. Ad notata per Mar-
silium *cons.* 26. *num.* 55. *& cons.* 27. *num.* 5.
Fab. de Aooa *cons.* 40. *num.* 14. Marta *not.*101.
Mastrillum *decis.* 130. *num.* 13. *& de magi-
strat. lib.* 5. *cap.* 4. *num.* 68. Ponte *decis.* 8.
num. 1. Marcellum de Mauro *alleg.* 50. *per
30 tot.* & præcipuè *num.* 14. *tom.* 1. *fol.* 160. Vnde
posse hic inferri (*ait*) quod postquam maiori
dignitate præest Dux Florentiæ, licet poste-
rior sit creatus quam Dux Ferrariæ, ex hoc
31 præcedere debeat. Extatque de hac re nobile
exemplum inter Regem Aragoniæ Ioan-
nem II. & eius filium Ferdinandum Ca-
tholicum Castellæ Regem, de quibus Antonius
Nebrissensis *in Chron. Reg. Cathol. p.3. cap.* 93.
dicit, Ferdinandum hunc filium, & mino-
rem, habuisse præcedentiam supra Ioannem
Patrem, & vetustiorem ipso, propter maiorem
32 iurisdictionem, quæ filio competebar. Ne-
brissensis verba Hispanico idiomate vetusto
hæc sunt, loquens de ipso Ferdinando filio.

*Otro si se puso à su mano izquierda, y el Reis de
Aragon no lo consencio, y assi entraron en la Cin-
dad, el Reis de Aragon a la mano izquierda del
Reis su hijo : y el Reis fue con el Reis su padre
hasta su posada, y descavalgo en ella para le
poner en la camera : y el Reis de Aragon quan-
do supo que aquesta era su posada le dixo :
Vos, hijo, que sois señor principal de la casa
Real de Castilla, donde yo vengo, sois aquel a-
quien todos los que venimos de aquella Casa so-
mos obligado de acetar, y seruir como a nue-
stro señor, y pariente mayor ; y los honores
que os devo en este caso han mayor lugar
que la obediencia filial, que vos me deueis
como à Padre : por tanto tornad a caval-
gar, que yo hire con vos a vuestra posada,
porque assi loquiere la razon. El Reis por
los ruegos que su padre le hizo, consentio
que fuesse con el.* Deseruit ad hoc quod 33
Pater tenetur exhibere reuerentiam filio
Episcopo, saltem quando est in Ecclesia,
propter maiorem iurisdictionem spiritualem,
quam Episcopus habet. Hostiensis *in cap. in-
decorum 3. num. 5. de ætat. & qualitat. or-
din.* Contelorios *supr. num.* 63. Ad intentum 34
ergo præsens ex iis elicitur, quod cum Gene-
rales Mendicantium multo maiori iurisdictio-
ne potiantur, quam Generalis Cœlestinorum,
debeant illum præcedere io Capella Papæ, in
qua maximè attenditur ad hanc dignitatem
maioris iurisdictionis.

Roboratur etiam, quia P. Generalis Cœle- 35
stinorum non est Generalis propriè, vel sal-
tem tam proprie, sicut alij Meodicantium
non solum quia tantum est Generalis vnius
(& si grauis) Congregationis oon tamen
magnæ; sed quia solum est Generalis veluti
negatiuè, quia non habet supra se alium
Generalem; oon *positiuè*, quia non habet 36
sub se species aliquas Congregationum, seu
aliquas Congregationes, & Prouincias si-
cut habent Generales Mendicantium, qui
propterea propriè vocantur Generales; si- 37
cut in Metaphisicis genus est propriè tale,
quia habet sub se plures species, & Con-
cilium dicitur Generale, quia habet sub se
Concilia Prouincialia, seu nationalia, & 38
coalescit ex Prælatis plurium Prouinciarum,
seu nationum. Locus autem in Capella 39
adeo est proprius Generalium, qui pro-
priè Generales nuncupantur, vt P. Nico-
laus Rodulfus ordinis Prædicatorum Præses
Generalis vniuersi huius ordinis ab Innocen-
tio Papa X.constitutus *Cum plena, & omnimoda* 40
*facultate, authoritate, & potestate, ac si or-
dinis huiusmodi magister Generalis exsisteret.*
prout ex literis sibi datis apparet, nihilomi-
nus loco Cappellæ nunquam positus est cre-
dens vir doctissimus, qui magister S. Palatij
munus, & plurium sacrarum Congregationum
consultorem per plures annos egerat, talem
locum sibi non deberi, eo quod propriè Geoe-
ralis non esset.

Si verò prætendat talem præcedentiam, quia 45
eius Congregatio est veluti ramus vel palmes
ordinis S. Benedicti, ipsum repræsentet, præ-
terquam quod idem prætendere poterunt Ge-
nerales sexdecim Congregatioonm eiusdem
S. Benedicti, quod admittere absurdum videre-
tur; & vilesceret hæc præeminentia, prout
de

de dignitatibus in genere dixit Abbas *in cap.*
1. *num.* 4. *de priuileg.* & de Referendariis
42 Iacobatius *de Concil. lib.* 1. *cap.* 5. *num.* 4. Vi-
carius solum habebit hoc ius præcedentiæ, ve-
luti repræsentans ordinem S.Benedicti, & Ge-
neralem illius; & vt sic certius erit non æquari
in dignitate Generalibus Mendicantium, ha-
43 bentibus illam ex propria persona: si quidem
pro comperto est, quod dignitas quæ competit
ex persona propria, est maior quam ea, quæ
competit ex persona alterius. Bartholus *in l. quod
principi in fin. de leg.* 2. Decius *l.* 217. *de Regul. iur.*
Menochius *conf.* 51. *num.* 28. *& conf.* 32. *num.* 125.
Cum aliis cumulatis per Gonzalez *ad* 8. *regul.*
44 *Cancellar. glos.* 5. §. 9. *num.* 103. *&* 104. Vbi
specialiter quod qui propriæ authoritatis lu-
mine coruscant, præferri debeant illis, qui
aliena luce fulgent, aut vices aliorum ge-
runt. Purpuratus *in l.* 1. *de offic. eius cui est
mandata iurisdictio numero* 632. *vers. Et quoad*
45 *cæteros.* & quod potentius sit ius quod quis
habet iure proprio, quam alieno. Iason *in l.
more numero* 4. *ff. de iurisd. omn. iud.* vbi plura
adducit Rota *decis.* 326. *numero* 1. *p.* 2. *diu.* vbi
fuit propterea resolutum Archipresbyteros
rurales præferendos Vicariis Parochialium,
etiam si ipsi Vicarij in aliquibus habeant
stallum in Choro cathedralis: sic Nauar-
46 rus *conf.* 8. *de maior. & obed.* consuluit
quod in Synodo non debet habere procurator
Abbatis eundem locum inter alios Abbates,
quem habere deberet Abbas, si præsens fuis-
set, quia alterius vices gerens non debet tan-
tum honorari, quantum ille. Vbi allegat illud,
47 quod adducit Decius de Rege Franciæ, qui
præposuit Ducem Sabaudiæ Legato Veneta-
rum. Ad hæc valdè etiam dubitari potest, quo
iure P. Abbas repræsentet totum Monachalem
ordinem S. Benedicti, cum nec sit procurator,
Vicarius, Coadiutor, Minister, aut hæres ip-
sius, quibus solis titulis secundum iura ius re-
49 præsentationis competit. Qua etiam de causa
nullus Mendicantium ordò, aut Generalis alios
ordines, aut Generales Mēdicantiū repræsentat.

Accedit præterea eximia dignitas ordinum
50 mendicantium supra Patrum Cœlestinorum
Congregationem. Nam præter quam apud qua-
tuor Mendicantium ordines comparantur qua-
tuor illis capitibus fluuij egredientis de loco
voluptatis *ad irrigandum paradisum* Genes. 2.
Quod ipsi faciunt, dum per totum Orbem mit-
tuntur, veluti Missionarij Apostolici ad prædi-
candū infidelibus Euangelium, baptizandū, &c.
Et mysticis quatuor illius animalibus vehenti-
51 bus Deum gloriosum in suo solio, Ezechiel 1.
de quibus dicitur: *Vbi erat impetus spiritus, illuc
gradiebantur, nec reuertebantur, cum ambularent.*
Et quatuor illis rotis horrendę altitudinis, etiam
52 *Ezechiel.* 1. quæ pariter cum quatuor animalibus
incedebāt, & de quibus dicitur: *spiritus enim vitæ
erat in Rotis.* Et Quatuor Cherubinis, scientia &
53 sapiētia præditis de quibus etiam *ibid.* Vt meri-
54 tò idcirco Procuratores Generales quatuor
Mendicantium examinatores sint in Archigym-
nasio sapientientiæ Romanæ pro Laureandis.
Insuper meritò conferri possunt quatuor præ-
55 cipuis Ecclesiæ sanctæ Patriarchis, qui post
summum Patriarcham Patriarcharum Rom.
Pontific. in orbe fulgent, scilicet Constanti-
nopolitanus, Alexandrinus, Antiochenus, &

Ierosolymitanus. Et quatuor præcipuis ventis; 56
quatuor mundi plagis; quatuor elementis;
quatuor humani corporis humoribus; & qua-
tuor anni temporibus. Vnde iure optimo cœ-
lestis Hierusalem *Apocalip.* 21. dicitur *Ciuitas in
quadro posita*, quadrata enim figura commodio- 57
rem; pulchriorem, perfectiorem, & fortiorem
architecturam reddit.

Præter hæc inquam alia suppetunt congruen- 58
tia forsan ad intentum. Sunt siquidem Mendi-
cantes à iure cooperatores Ecclesię Prælatorum
scilicet Episcoporū, qui pręcipue cum Papa assi-
stunt in Capella, vt colligitur ex *Clem. Dudum
de sepultur.* ibi: *Eos in prædicationis officio, & pro-
positionibus verbi Dei, ac in omnibus aliis supradi-
ctis, tanquam cooperatores eorum idoneos, & labo-
rum suorum participes prompta benignitate reci-
piant.* Ad quod alludit *cap. inter cætera de offic.* 59
iud. ord. vbi Innocentius III Eos etiam vocat
coadiutores, & cooperatores, & antea *potentes in
opere, & sermone.* Eò digniores, quòd à Papa, &
non ab ipsis Episcopis electi sunt ad hoc mu-
nus, *cap. sæpe & c. si à sede de præbend. n.* 6. *c. per
tuas*, & ibi Abbas *not.* 2. Felin. *num.* 2. *de maior.
& obed.* Vt propterea, ad præsens institutum,
inter ipsos, & Episcopos nullus alius inter-
cedere debeat; eo quod inter Coadiutores, &
Coadiutum nullus mediat. Michaël Ferrus *de
præcedent. q.* 15 & fauet Eugen. 4. Papa Constit.
15. §. 4. Habent etiam veluti ab incunabulis, 60
& à prima sui institutione, vel saltem confir-
matione amplissimam exemptionem, quo ad
personas, & bona, & protectionem sub Sede
Apostolica, ita vt ipsi sint singulares filij Sedis
eiusdē, & Summus Pontifex sit immediatus eo-
rum superior, prout constat ex multis ipsorum
priuilegiis. Et vt habet Pius V. in Bulla *Etsi* 61
Mendicantium, & in Bulla *Romanus Pontifex* sunt
illi qui *portant pondus diei, æstus tam in prædica-
tionibus, quam in cæteris spiritualibus muneribus.*
Vndè Generales ipsorum, & non Monachorum
habent locum in processionibus, in quibus Papa
personaliter adest, qualis est ea de festo Cor-
poris Christi In iis enim Generales, & Procura- 62
tores generales mendicantium separatim ince-
dunt. Habent quoque eorum Religiones cathe-
dras, seu lectiones in Archigymnasio Romano,
de iure sibi assignatas, cum emolumentis, & sa-
lariis. Item Procuratores Generales eorum ordi- 63
num sunt, vt dixi examinatores admittendorum
ad gradus in d. Archigymnasio, seu sapientia
Romana.. Maximè verò habent sermonem in
Capella, prout patet ex vsu, & ex Cæremoniali
lib. 3. *sect.* 3. *cap.* 8. & ex Innocentio VIII. in Bul-
la *Apostolica Sedis*. Quod maximè notandum est 64
pro hoc puncto præcedentiæ, quia potest dici
propter hoc munus oratorum, quod habēt Men-
dicantes in Capella esse ibi in actuali seruitio
Papæ, & esse membra viua corporis illius Capel-
læ, ac officiales ipsius: ac perindè præcedere mo-
nachos, qui non sunt in tali actuali seruitio, sed
sunt ibi, quando sunt, vt membra mortua nihil
operatoria sicut propter eandem rationem, vt in-
quit Cnotelottus *q.* 1. *de præceden. n.* 60. Episcopi
assistētes præferūtur in Capella oratoribus Prin-
cipū; & Subdiaconi Auditoribus Rotæ. Ac etiā
Leo X. statuit vt Capellani Capellę Regię Fran-
ciæ præcedant Canonicos Ecclesiæ Cathedralis.
Cassaneus *in Cathal. p.* 4. *consid.* 57. Idē fere audio
de Capellan. Regis Catholici. Ferr. *sup. q.* 12. *n.* 13.

66 Sic quoque Engenius IV. vt tefert Angelos
Rota Apostolici sactatij Præfectos *in chron. hi-
storia de eod. Apostolico sacrario pag.* 50. Catme-
litas vocat *suos Cappellanos*. Sic etiam in opus-
culo Paridis de Graffis infra refereodo, & Dia-
riis, Generales Meodicantium numerantot
inter officiales, & ministros Capellæ. Quin
norat idem Paris in eodem oposculo fol.
52. quod Monachi olim excludebantur à
Capella. Eorum omnium signum est, quod
Mendicantium Generales sempet assistant Ca-
67 pellæ: at verò Abbates Cistetciensium, &
Camaldulensium monschorum ipsis Cœlesti-
nis antiquiorum ounquam. Quo etgo iure id
singulatiter prætendete vt debitum tentant
Cœlestioi Patres?

68 Expendendum etiam Religiones Mendican-
tes amplecti principaliter vitam contemplati-
uam, & actiuam, Congregationem autem Pa-
trum Cælestinorum solum cootemplatiuę prin-
cipaliter debere insistere. Sic enim suponunt,
69 & probant DD. qui de institutis sacrarum
Religionum loquuntur, iuxta *cap. Vt de Re-
legiof. domibus* 9. *sanè*. Vnde propter vitam
actiuam annumerantur inter clericos à non-
nullis. Si autem clerici sunt, certum erit præ-
cedentiam habere supra Monachos. Ex Pio IV.
70 in Constit. *Sedis Apostolica* 75. Et ex vtraque
vita infertur habere oon solum maiorem perfe-
ctionem supra dictam Congregationem, sed &
præeminentiam supra illam. Vt elicitur ex D.
Thom. 2a. *q.* 188 *ar.* 6. Caietan. *ibid.* D Antoo.
in sum. par. 3 de statu Religionum tit. 16 *cap.* 1. § 2.
de praeminen.

71 Iuri etiam factum, seo consuetudo cui ma-
ximè attenditor in præcedentiis iuxta Rui-
num *cons.* 19. *num.* 6. *lib.* 1. *& cons.* 155. *num.* 4.
volum. 4. Decian. *cons.* 7. *num.* 5. *&* 14. *volum.*
3. Rotam *decis.* 866. *num.* 2. *& decis.* 867. *num* 1.
par. 4. *diuers.* Sacræ Capellæ, omninò suff aga-
72 tur. Primò quia prout constat ex diario Magistri
Cæremooiarum in Bibliotheca Vaticana, hæc
habentur: *Prima Dominica Aduentus in Capella
Pontificia ann.* 1505. *Generalis ordinis Cœlestino-
rum fuit positus post quatuor Generales ordinum
mendicantium in eodem bancho ante Pœniten-
73 tiarios Papa*; Additur autem etiam ibi:
*Abbas Vallis vmbrosa positus est ad seden-
dum in terra cum aliis fratribus Religiosis.*
Ex quo etiam mirifice roboratur inten-
tum, cum Vallis Vmbrosana Congregatio
vetustior Cœlestina valdè sit, & eiusdem or-
dinis S. Benedicti ramus, & tamen neque
infra quatuor Mendicantium Generales co-
74 rum Abbas admittitur. Item *die veneris pri-
ma Ianuarij* 1507. *Generalis ordinis Crucifero-
rum voluit esse in bancho Generalium supra om-
nes, Magister Caremoniarum voluit, vt prace-
deret, & fuit illi dictum, vt pro illa vice re-
75 cederet.* Præterea in Capella in die cine-
rum 1509. Generalis Canonicorum Regu-
larium fuit post alios Generales ante Pœniten-
tiarios.

76 Deindè sub Gregorio XIII. vt legitur *in
lib.* 1. *Diariorum* Francisci Mucantij *in fin.* &
tom. 2. *in princip.* & affert D. Contelorios *in d.
quæst. num.* 65. Cum in Capella Pontificia Abbas
Oliuetanus habens vsum mitræ vellet sedere
ante Generales ordinum, recusarunt Genera-
les: & cum Papa mandasset magistris cæremo-
niarum, vt dicto Abbati daretur locus in Ca-
pella aote omoes Geoerales, acquieuerunt Ge-
nerales: sed in Capella amplius non interfue- 77
runt, donec Controuersia fuit extincta per dis-
cessum Abbatis.

Videtur autem omnino sublata controuersia 78
ex decreti S. Congregationis Rituum sub Vrba-
no VIII. felicis record. qood in forma authen-
tica ostenditur, talis tenoris. *Eminentissimo* 79
*Cardinali Cæsarino pro Eminentissimo Burghesio
absente, referente controuersiam circa præce-
dentiam in Capella Pontificia inter Genera-
les Ordinum Mendicantium ex vna, & Gene-
ralem Congregationis S. Gregorij in Alga parti-
bus ex altera, sacra Rituum Congregatio, plu-
ries citato Generali S. Georgij respondit, ad Gene-
rales dictorum Ordinum Mendicantium spectare
pracedentiam in Capella Pontificia supra Genera-
lem S. Georgij in Alga, & ab ipso non posse mole-
stari in sua quasi possessione pracedendi. Die pri-
ma Aprilis* 1634. *C. Episcopus Portuen Car-
din. Pius loco Sigilli Iulius Rospliosius Secre-
tarius.*

Ex quo decreto irrefragabile hoc sumitur 80
argumentum. Nam isti Caooolci S. Gregorij
in Alga præcedunt Canonicos etiam Latera-
nenses ordinis S. Aogustini, propter declara-
tionem Pij V. 2. *tom. Bullar. constit.* 92. *&* 127.
qui Canonici præcedunt omoes Mooachos
propter declarationem etiam Sedis Apostolicæ,
post causam grauissimè, & diutissimè agita-
tam tempore Pij IV. si ergo ex præfato de- 81
creto S. Coogregationis Rituum Geoerales
Mendicantium in Capella Pontificia præcedunt
præfatum Generalem S. Georgij, multo magis
præcedent alios Generales Mooachorum, qui
sine vlla controuersia cedunt dicto Geoerali S.
Georgij. In hoc enim casu præcedentiæ, si io
aliquo intrare debet, maximè intra regula illa:
Si vinco vincentem te, multo magis vincam te. 82
*l. de accusationib. ff. de diuers. & tempor. præscript.
l. æquissimum ff. ad Tertyllianum*, Rota *decis.*
59. *num.* 2. *p. p. recent.* Menochius *cons.* 52.
numero 28. Alias sequeretur ioextricabilis 83
labyrinthus, & implicantia, quod scilicet,
Generales Mendicantium præcedete debeant
Generalem S Georgij, & præcedi à Generali-
bus Monachorum, quos ipse Geoeralis S. Geor-
gij præcedit. Nec obstat quod eadem S. Coo- 84
gregatio de aon. 1624. pro 30 die Martij decla-
rauerit præfatum Generalem S. Georgij debere
præcedere Generalem Prædicatorum. Quidqoid 85
eoim sit, an talis declaratio authentica sit, vel
non cum certum sit legem posteriorem explica-
re, moderari, & etiam abrogare posse anteriorem,
ideo nostro decreto, quod est de anno 1634.
standum est. Prout oooissimè prouisum audio
ab eadem S. Coogregatione.

Idem quoque iotentum adombratom cerni- 86
tur in Rituali, seo Cæremoniali antiquo sub
Leooe X. de aono 1516. Venetiis impresso, vbi
lib. 3 sect. 2. c. 1. de ordine sedendi in Capella, dum
nomerantur ij, qui sedent in Capella Ponti-
ficia: post Oratores Regum, Prælatos, Archi-
episcopos, & Episcopos, ac Prothonotarios
referuotur, Abbates *Generales ordinum*. Et enim 87
nomine *Abbatum Generalium* ordinum procul-
dubio veniunt Generales Mendicantium; tum
quia certum est illos semper habuisse locum in
in Capella, & non sit de ipsis mentio alio
loco:

loco: tum quia satis hoc exprimi videtur, dum
immediatè subiungitur: *Abbates solent habere proprium locum vltimum in ordine.* Maximè quia
inferius dum de Procuratoribus generalibus
88 ordinum agitur, dicitur: è Regione Papæ sedent Procuratores *quatuor ordinum Mendicantium, & post eos Procuratores aliarum Religionum.*
Si enim Procoratores Mendicantium sedent in
Capella, multo magis Generales mendicantium, cum siot capita ipsorum; &. si Procoratores Mendicantium præcedunt Procuratores
89 *aliarum Religionum*, etiam Generales Mendicantium debent præcedere Generales *aliarum Religionum*, cum sit eadem proportiooalis ratio,
& oppositum videtur absurdum.

90 Meritò antem Generales Mendicantium *Abbates Generales* in præfato Rituali nuncupantur; nam siue vox *Abba* ex Hebraica, siue ex
Syriaca, siue ex vtraque hac lingua deprompta
sit, est idem quod *Pater*, iuxta illud ad Rom.
91 8. in quo clamamus *Abba Pater.* Et ita tribuitur Deo Marc. 14. ad Rom. 8. & ad Galat. 4.
quia ipse est *Pater noster*; & Christo Domino,
propter eandem causam. Thomas Vualdens *de sacram. tom. 1. lib. 3. cap. 6.* Albertus Crantzius *metropol* 8. *cap.* 4. 7. Gerson *Alphabet.* 42. Pennotus *in Histor. tripart. lib. 2. cap. 5. num. 1.* Cum
igitur Generales Mendicantium *Patres* appellari possint, sic & Abbates. Vnd Prælatos omnes Abbates dici posse fatetor Tamburinus *de iur. Abbat. tom. 1. disp. 1. quæst. 1. num. 7.*

92 Adstipulantur etiam alia ex eisdem monumentis deprompta. Etenim in opusc. cæremoniarum Paridis de Grassis in Biblioth. Vatic. sub
num. 5634. dum igitur de iocensatione in
Capella Papæ. fol. 217. dicitu: *Incensantur Generales quatuor ordinum Mendicantium, & deinde Generales aliorum ordinum.* Et in tit. de Pœnitentia. fol. 179. sic *Pœnitentiarij locum tenent sub Generalibus Ordinum quotquot illi sint, etiamsi prater quatuor Generales Mendicantium alij adfuerint.* Qui modus loquendi denotat Mendicantium generales quasi per se, alios vero Generales veloti per accidens Capellæ Papali adesse.
Qood clarius dicitur in Diariis Francisci Mucãtij 25. Maij 1580. ibi. *Generales quatuor ordinum Mendicantium habent locum super alios Generales.* Item in cæremoniali *lib. 3. sect. 2. cap. 1.*
ibi: *E regione Papa sedent Procuratores Generales quatuor ordinum Mendicantium, & post eos Procuratores aliorum ordinum.* Cur ergo non seruabitur idem ordo inter Generales, vt Generales Mendicantiom sedeant ante Generales aliorom?

93 Nec suffragatur P. Generali Cœlestinorum *can. si quis deinceps 16. quæst. 7.* vbi: cum
numerentur Prælatiæ, post Episcopatum solum Abbatia numeratur. Ibi enim est sermo
de Prælatiis, quæ conferebantur à laicis, inter
qoas nunquam fuerunt Generalatus, quia nun-
94 quam à laicis collati fuerunt. Nec etiam iuuat,
qood Paolos III. & Pius IV. io Bullis spectantibus ad Conciliom Tridentinum post Archiepiscopos, & Episcopos nominauerint Abbates, oon aotem Generales. Nam si numerarentur Cenerales Mendicantium, ante Abbates numerari possent tanquam digniores; sicut
si nominarentur Auditores Rotæ, Prothono-
95 tarij, & alij qoi præcedunt Abbates. Pariter
nec iuuat, quod aliquando in Conciliis Generales Mendicantium sint in ioferiori loco quam
Abbates. Quia sessiones in Concilio, in quorum est Papa, non dant regulam sessiooibus
in Capella Papæ. Iacobatius *de Concilus cap. 1. num. 113. & seqq.* Coorilotus *in quæst. de præcedent. dum. 39.* Dici etiam potest quod Abbates io
Conciliis intersunt cum indomentis Pootificalibus, & propterea debetur illis locus sopra
Generales Mendicant. *cap. vt Apostolica de priuileg. in 6.* Geminian. *ibi. num. 4.* Minus iuuat
quod in Cathalogo eorum, qui interfuerunt
Tridentino Concilio Abbates poountur ante
Generales Mendicantium. Quia non constat,
talem cathalogum authoritatiuè confectum
fuisse, ac proinde non dat illi ordini aliquam
authoritatem. Quod ex eo coincitur, nam
etiam in Concilio Lateranensi, vt etiam notauit Contilotus supra *num. 69.* ex sess. 12. Sic per- 96
mixtim, & confusim referuntur Generales
Mendicantium, & Abbates: *Generales ordinum Vallis Vmbrosæ Carmelitarum, ac Minorum, & S. Dominici, Abbas S. Sebastiani, Abbas S. Gregorij.* Probatio autem dubia, seu æquiuoca nihil suffragatur, cap. *in præsentia de probat. cap. ad audientiam de decim.* Sed quidqnid de his 98
omnibus sit, & an Abbates Monachorum debeant præcedere Generales mendicantium in
processionibus, & aliis actibus non curatur modo, sed solum de præcedentia in Capella.

Ex qoo eneruatur obiectio alia pro parte P. 99
Generalis Cœlestinorom, scilicet quod Monachi debeant præcedere Meodicantes. Non
enim hic est sermo de pręcedentia Religionom,
sed de præcedentia Generaliom coocurrentium in Capella Papæ, oon coouentualiter,
sed singulariter, quo casu attenditur antiquitas
Religionum. Vt optime ad intentum Nauarrus
lib. 1. cons. de maiorit. & obed. cons. 1. num 13.
Nec est sermo de præcedentia in processioni- 100
bus, & aliis actibus, sed solum de præcedentia in Capella Papæ, in qua, vt probatum manet, religiosi Meodicantes, non autem Monachales per se & principaliter locum habent. Et
stat bene quod in Capella Pontificia pręcedant,
& extra illam non præcedant. Cum constat, vt 101
dictum manet qood io Capella Episcopi Assistentes præcedunt oratores Imperatoris, &
Regum, & Subdiaconi Auditores Rotæ, imo
etiam Pœnitentiarij S. Petri ipsos Auditores
Rotæ, extra Capellam autem Papæ è contrario contingat. Quod etiam mille aliis casibus
contingit, ita vt ex præcedeotia in vno loco
non inferatur præcedentia in aliis. Vt notaot 102
Iacobacius *de Concil. lib. 1. cap. 1. num. 113. & 114.* & in simili dixit Rota in Asten. Sedis 27.
Februarij 1589. quæ est *decisio 865. num. 7. p. 4. diuers.* Geminianus *in Can. Episcopus num. 4. d. 17.*

Futilis etiam est obiectio, qua dicatur Cœ- 103
lestinorum Congregationem præcedere debere
ordines Mendicantium, quia militat sub regula D. Benedicti, qui vetustior est mendicantibus.
Primo etenim Carmelitani, & Augustini cum
suam institutionem præcedant multo ante D.
Beoedictum negabunt suppositũ. Deindè Prædicatores Augustiniani, Seruitæ, & Mercennarij
anteriores eruot Benedictinis, quia viuunt sub
regula S. Augustini, quæ fuit prior regula S.
Benedictini. Præterea Carmelitani dicent cum
pluribus se viuere sob Regola D. Basilij modi-

ficata per B. Albertum. Basilius autem vetustior est Augustino, & Benedicto. Non ergo attendi debet ad antiquitatem Regulæ, sed ad institutionem Religionum.

104 Nec releuat causam P. Generalis Cœlestinorum, quod ipse gestet habitum Clericalis Prælaturæ, non verò Generales Mendicantium. Quia præter quam quod huiusmodi honoraria parum conferunt ad præcedentiam iuxta textum *in l.omnes C.vt dignitat.ordin.l.*12. Et Authores quos affert Mauriquez, de præcedent.
105 *quæst*.17. *num*. 3. Præter hoc inquam, salua veritate facti, iure, meritoq; e dubitari potest, quia authoritate possit talem habitum, & præsertim mitram coram sanctissimo, & ipsius Capella gestare. Cum certum sit, quod Abbates, quibus simile priuilegium conceditur, nisi aliud in ipso exprimatur, non possint ea gestare coram Episcopo, vel alio maiori Ecclesiæ Prælato. *cap. Denique* 21. *d. cap. ministrare* 26. *q.* 6. *cap. cum ad celebrandas de consecr. d.* 1. Barbosa
106 *de iur. Eccles. l.*6. 1.*cap.*17. *num*.49. Quibus fauent declarationes quædam S. Congregationis Rituum, & Episcoporum, ac Regularium,
107 quas ibi refert, & quæ affert Tamburinus *de*
108 *iur. Abb. tom.*1. *disp.* 21. *quæst.* 3. Deinde quia Paulus V. in Bulla *Ex iniuncto in* 4. *tom. Bullar. post Bullam* 24. *Vrban*. 8. solum concedit facultatem Abbati Generali huius Congregationis ferendi habitum prælatium, *tam in vrbe, quam in omnibus aliis ciuitatibus, & vbique*: qua clausula, & si generali, non videtur comprehendi Capella Papæ, quæ est specialissimæ notæ digna. Item vtendi baculo, & mitra *in Ec-*
109 *clesiis, & Monasteriis suo ordini subiectis.* Quo ergo iure ad Capellam Papæ extendi potest hoc priuilegium? casu etiam dato, quo illo vti posset, nihil iuuaret ipsum pro casu præsenti.
110 Quia qualitas extranea à Collegio qualiscunque illa sit nihili penditur in persona respectu Collegij. Lotherinus *lib.* 1. *quæst.*16. *num.*59.
111 nimis enim exorbitat à iure qualitatem extraneam à Collegio nocere Collegiis in articulo præcedentiæ. Lotherinus *ibidem* alios referens; Illuminatus Moronus *in responsis respons.*5.*n.*19.
112 Habitus autem Prælaturæ Clericalis, qualitas est omnino extranea respectu præcedentiæ in
113 Capella Papæ. Deinde quidni P. Abbas gestet talem habitum? nunquid propterea non poterunt illum præcedere Generales Mendicantium? Certum enim est Magistrum sacri Palatij, etiam si habitum Prælati non gestet præcedere omnes Auditores Rotæ præter Deca-
114 num. Imò Generalis Prædicatorum, præcedit vbique Decanum, & Auditores Rotæ, & Clericos Cameræ, quamuis Prælaturæ habitum non gestet, sicut ipsi.

115 Denique nihil releuare causam P. Abbatis, quod in aliqua occasione aliquis Generalis Mendicantium ipsi cesserit saci è demonstratur. Nam ius prælationis non amittitur eo non vtendo, aut etiam patiendo aliquem præce-
116 dere. Grat an. *discept. forens. cap.*298. Imò tali iuri, nec tacitè, nec expressè potest renunciari, vt in puncto decidit Decianus *cons.*21.*num.*74. *lib.* 1. Moronus *supr. num.* 7. licitumque sit
117 ei resistere, qui ius præcedendi infringit. Baldus *in l. obscurare §. antequam in fin. ff. de offic. Proc.* Menochius *cons.*157. *num.*55. *lib.*3. Deinde esset probanda consuetudo præscripta spatio quadraginta annorum. Purpuratus *in l.* 1. *n.*200. *ff. de offi. eius, qui est*. Andreas Siculus *cons.*5.*lib.*2. 118
& ipsam alleganti incumbit onus eam probardi, cum sit quid facti. *l. in bello §. facta ff. de capt. l.* 1. *C. de probat. l. de quibus ff. de leg.* Moronus *supr. num.* 25. Præterea deberet probari 119
quod actus essent facti eo animo, & fine, vt consuetudo induceretur, quia cum possent fieri ex gratia, simplicitate, vel propter modestiam Religiosam, aut reuerentiam debitam Papæ præsenti, debet probari finis, ne detur proprij iuris renunciatio. Decius *in cap. cum accessissent col. penult. ante fin. vers. & hoc comprobatur de constit.* Abbas per text. *in cap. legimus in princip.* 93 *dist.*5. Moronus *supr. num.*26. Dato etiam quod talis adesset consuetudo, ni- 120
hil operaretur, cum si contra ius, & impræscriptibilis secundum Abbatem *cons.* 21. *num.* 4. *&* 5. Tandem vnusquisque potest recuperare 121
ius suum, & possessionem præcedentiæ, si forte sui maiores perdidissent, non enim fuit suum ius deperditum, vt in specie concludit Bald. *cons.* 382. *lib.*2. Purp. *cons.* 540. *num.* 19. *lib.*2. Menoch. *cons.* 902. *num.*78. *lib.*10.

Nec similiter obstat casus adductus de ann. 122
1580 quod videlicet Gregorius XIII. ordinauerit, vt Abbas quidam Oliuetanus poneretur in banco Generalium Mendicantium ante illos. Nec enim crediturt Papam hoc præcepisse, sed, quod illum Magister cæremoniarum non rectè intellexerit. Præterquam quod dici potest, quod cum Generales postea non interfuerint Capellæ, existimasse summum Pontificem non bene fuisse informatum, ac proindè potuisse recedere, & reclamare. Præsertim cum isti actus subitanei importantes manutentionem, cum fiot veluti per modum prouisionis, & non sententialis diffinitionis, nec discusso negotio, parum solent releuare.

Sed pro coronide, & epilogo conside- 123
randum, quod dato & admisso quod Abbas Generalis Cœlestinorum locum aliquem habeat in Capella Pontificia, is non debeat esse bancus Episcoporum vbi sedent Generales Mendicantium, sed bancus Prothonotariorum. Id enim constat ex cæremoniali Romano *lib.* 3. *cap.*1.*sect.*2. vbi dum est sermo de Banco Epis- 124
coporum dicitur quod in eo sedent *Archiepiscopi, Episcopi, Prothonotarij, Abbates Generales ordinum, & Pœnitentiarij*. Deinde hæc modificantur, & explicantur sic: *Sed Prothonotarij, & Abbates solent habere proprium locum vltimum in ordine.* Deinde subiungitur: *Alij supradicti* (scilicet Generales ordinum, & Pœnitentiarij) *sedent post Episcopos.* Et iam locus Generalium Mendicantium in banco Episcoporum distinctio à banco Prothonotariorum, & Abbatum. Similiter in opusculo cæremoniarum *in tit. de* 125
ordine sedendi fol. 59. dicitur: *Prothonotarij, & Abbates sedebunt immediatè apud sedilia Diaconorum.* Id est, à tergo sedilium Cardinalium Diaconorum, prout hodie cernitur in Capella. *Et tit. de incensatione fol.*117. clarè sic: *Prothonotarij, Abbates, qui omnes manent in subsellijs or-* 126
dinatè deputatis: tum in alio sedili generales quatuor ordinum Mendicantium. Clarius adhuc *in tit. de osculatione, fol.* 222. Ibi enim dicitur quod 127
Pax datur *Primo Prothonotario in illorum scamno, & si qui sunt in iisdem scamnis, vt Abbates, & Preceptor S. Spiritus. Generales vero quatuor or-*
dinum

dinum Mendicantium, & Pœnitentiarij proprium
habent locum sedendi. Notatur etiam hoc idem
128 in Diario Paridis ann. 1505. in die Palmarum,
sic: *Abbates, quia alias solent esse post Prothono-*
tarios in banco eorum, hodie quia fuerunt parati
manserunt ante Prothonotarios in banco Episcopo-
129 *rum* Vnde consequenter de ano. 1601. S. Con-
gregatio Rituum 27. Iulij decreuit *Vt in poste-*
rum Abbates vsum mitrhæ habentes post Prothono-
tarios, in banco ipsorum Prothonotariorum sedere
130 *deberent.* Quibus etiam consonat, quod in
Conciliis, Mendicantium Generales sedent in
Banco diuerso ab Abbatibus, vt de Lateranen-
si testatur Matheus Vgo Episcopus Famagusta-
nus *in tractat. de sess. in Concil. fol.* 87.
131 Ex industria omitto, quod aliqui conten-
dunt, ex dicto opusculo *titulo de sedibus S. Se-*
natus fol. 20. & *tit. de ordine sedendi fol.* 59. ex
Paride *de caremon.* Bucantio *in suis Diariis sud*
die 25. *Maij* 1580. ac ex Diariis eiusdem Pa-
ridis, & Bancardi *pro prima Dominica Aduentus*
132 *ann.* 1505. Abbates, qui habent locum in Ca-
pella Pontificia solum esse Abbates Benedictos,
perpetuos, & habentes vsum mitræ; non ve-
ro Abbates triennales. Si enim hoc ita est, om-
nino exclusus erit P. Generalis Abbas Cœlesti-
norum. cum ipse non sit perpetuus, sed tantum
triennalis.

De Commendatariis sæcularibus præpositis Monasteriis Regularium.

SVMMARIVM.

IESVS MARIA.

Casus.

ONTINGIT sæpius, vt san- 1
ctæ Sedis Apostolicæ facultate
insignes aliquæ personæ sæcu-
lares præficiantur Monasteriis
sub nomine Commendatario-
rum, vel quia inhabiles sunt ad titulum; vel
vt beneficium cum alio incompatibile possint
per viam commendæ retinere; vel ob Ecclesiæ
necessitatem, seu vtilitatem. De quorum com-
mendatariorum authoritate super dicta Mona-
steria non leuis controuersia est, cuius resolutio
à me est postulata.

Responsio.

ET resolutoriè dicendum præfatos DD. 2
Commendatarios sæculares præfatos Mo-
nasterij Monachorum, seu Regularium nihil
prorsus authoritatis, aut iurisdictionis habe- 3
re super illos in his, quæ spectant ad discipli-
nam regularem, seu regularia instituta, ita sup-
ponitur vel determinatur sæpius à S. Rota, cum
loquitur de Episcopis, quibus Monasteria aliqua
Monachorum, seu Regularium subduntur. Et-
enim in vna *Montis* Regalis *Iurisdict.* 6. Aprilis
1601. coram Coccino inter decisiones ipsius
num. 16. in principio, vbi de Archiepiscopo
Montis Regalis, qui est caput illius Ecclesiæ,
& in qua Monachi sunt Canonici, dicitur,
quod idem Archiepiscopus *nihil prætendebat in*
his, quæ pertinent ad Regularia instituta illorum
Monachorum. Et in alia eiusdem tituli 8. Mar-
tij 1604. coram eodem decis. 157. in princ. vbi
etiam dicitur: Et DD. vnanimiter censuerunt,
omnimodam Iurisdictionem ipsorum habere,
& in omnibus casibus, exceptis iis, quæ con-
cernunt regularia instituta. Et infra num. 2. 4
Et idem Episcopus etiam de iure communi, excep-
tis iis, quæ concernunt regularia instituta, habet
omnimodam iurisdictionem in Monachos Cathedra-
lis regularis. Idem etiam clarè deciditur in alia
eiusdem tituli coram eodem *decis.* 316. *num.* 1.
Item in alia *Cæsaraugustana emptionis coram Ora-*
no anno 1587. *inter collectas à Farinacio tom.* 1.
decis. 15. vbi latè id probatur, & clarissimè in

alia eiusdem tituli coram eodem de anno 1588. apud eundem Farinacium decis. 17. vbi de delictis contra regulam commissis ait Rota: *In his nemo dubitauit iurisdictionem Abbati, aut Priori priuatiuè ad Episcopum competere.* Et refert se ad aliam in Augustana *iurisdictionis* coram Oriolo. Ex his enim, etiam in terminis fortioribus, clarè elicitur Commendatarios sæculares nullum habere ius procedendi contra Monachos, & Regulares Monasteriorum sibi
5 commendatorium quantum spectat ad disciplinam regularem, siquidem idem deciditur de Episcopis, qui non ex delegatione, sicut Commendatarij, sed de iure communi habent omnimodam iurisdictionem in tota sua diœcesi, & intentionem fundatam per text. *in cap. cum persona de priuil. in 6. cap. cum contingat, & ibi DD. de for. compet. cap. 1. de offic. ordin. cap. omnes Basilica 16. q. 7.* Firm. *de Episcopis in 4. lib. p. 2. q 35. num.* 8. Decius *in cap. tua nobis 4. notabili de confir. vtili, vel inutili.*

6 Accedunt secundo iura, & textus canonici, in quibus etiam clarè habetur solos Abbates, vel superiores Regulares, non alios quoscunquè iudicare debere de delictis Regularium contra regularium commissis. Et primò *cap. hoc tantum* 18. *q.* 2. ex Concilio Toletano 4. c 50. sic: *Hoc tantum sibi in Monasterio vendicent sacerdotes* (idest Episcopi) *quod præcipiunt canones, idest Monachos ad conuersationem sanctam præmonere, atquè extra Regulam facta corrigere.* Idest, quæ non concernunt Regulam. Sic enim intelligitur hic textus à Rota relata coram Otano anno 1587. dum ait: *Hinc enim arguere licèt in delictis contra Regulam commissis Abbates cognoscere.* Deinde *in cap. ea, quæ de stat. Monachor.* quod etiam affert eadem Rota, Honorius III. scribens Abbatibus, & Monachis in Lombardia, & Marchia Taruisina constitutis: præcipit, vt Visitatores ipsorum *de statu Monachorum, & obseruantiis Regularibus diligenter inquirant, & tam in spiritualibus, quàm in temporalibus corrigant, & reforment, quæ viderint corrigenda: ita tamen, quod Monachos delinquentes per Abbatem loci corrigi faciant, eisque iniungi pœnitentiam salutarem iuxta B. Benedicti regulam,* vbi Glossa circa illud. *Per Abbatem loci* inquit: *Correctio Monachi primo loco spectat ad Abbatem.* Additur autem etiam in eodem capite in fin. *Ipsi etiam Visitatores, Monachos, quos contumaces inuenerint, & rebelles iuxta modum culpæ, vice nostra regulari censura percellant, absque personarum delectu, non parcendo rebellibus ob suam pertinaciam, vel potentiam amicorum quin ouem morbidam eiiciant ab ouili, ne inficiat sanas oues. Si verò Abbates in corrigendis iuxta Visitatorum mandatum, & regularia instituta in seipsis, seu Monachis, inuenti fuerint negligentes, proclamentur, & corripiantur, & ita puniantur publicè in Capitulo generali, quod pœna ipsorum sit aliis in exemplum.*

7 Hinc etiam in sacris canonibus, cum de specialibus delictis Monachorum contra Regulam perpetratis agitur, Abbatis munus esse illos punire deciditur, vt patet *in cap. Non dicatis* 12. *q.* 1. vbi ex D. Augustino: *Quicunque autem in tantum progessus fecerit malum, vt occultè ab aliquo litteras vel quodlibet munus accipiat, si hoc vltro confitetur parcatur illi, & oretur pro illo. Si autem deprehenditur, atque conuincitur, secundum arbitrium presbyteri, vel præpositi grauiùs emendetur.* Et *cap. si quis Monachus dist. 90.* ibi: *Si quis Monachus contentiones, vel rixas amauerit, vel manifestum conuitium fratri intulerit, iuxta arbitrium Rectoris, modumquè peccati diurna expietur pœnitentia. Qui contentiosus aut murmurans extiterit, secundum arbitrium Prioris tamdiù pœniteat quamdiù culpæ qualitas extat.* Et *cap. Monachi de sent. excommunicat.* vbi Alexander III. Senonensi Episcopo hæc. *Monachi verò, & Canonici Regulares quecunquè modo se in claustro percusserint, non sunt ad Apostolicam sedem mittendi, sed secundum prouidentiam sui Abbatis disciplinæ subdantur: & si discretio Abbatis non sufficit ad eorum correctionem, est prouidentia Diœcesani Episcopi adhibenda.* &c. *cap. ad nostram de*
appellat. quod etiam affert eadem Rota coram 8
Orano, vbi Alexander III. Abbati S. Petri ait. *Quia verò remedium appellationis non ideo est inuentum, vt alicui à Religionis, & ordinis obseruantia exorbitanti debeat in sua nequitia patrocinium existere: mandamus quatenus si quando quilibet subditorum tuorum ad remedium appellationis conuolauerit, non ideo minus eum iuxta tenorem mandati, quod in prædicta regula continetur, & institutionem ordinis corrigas, & castiges.* Quod clariùs ostendit idem Alexander III. in Concilio Lateranensi, & *cap. reprahensibilis eod. tit.* Prout similiter affert eadem Rota coram Orano, ibi: *Præcipuè verò hoc in Religiosis volumus obseruari, ne Religiosi cum pro aliquo excessu fuerint corrigendi, contra Regularem Prælati sui, & Capituli disciplinam appellare præsumant: sed humiliter, ac deuotè suscipiant, quod pro salute sua fuerit eisdem iniunctum.* En quomodo in regulari disciplina Monachi solùm subdantur suis Regularibus superioribus.

Hinc propterea omnem potestatem compe- 9
tere Abbatibus supra Monachos, intellige *priuatiuè* ad Episcopos, & quoslibet alios Prælatos, supponitur, imo statuitur *cap. nullam* 18. *q.* 2. vbi Gelasius Papa hæc: *Nullam potestatem de cætero, nullam licentiam Monachis relinquimus pro arbitrio suo, aut Abbates expellere, aut sibimet alios ordinare, quia nulla authoritas remanebit Abbati, si Monachorum potestati cœperit subiacere, vt de cætero fideliter, & studiosè vniuersa, quæ vel ad diuini cultus reuerentiam, vel ad vtilitatem eiusdem Monasterij pertinent Abbatis solicitudo, ad quem potestas tota pertinere conuenit, debeat adimplere.* Qui textus, vt inquit Rodriguez *tom. 2. quæst. Regul. q. 63. art.* 1. probat *Monachos esse in potestate Abbatis in his, quæ pertinent ad obseruantiam Regulæ, & gubernationem ordinis.* Et *cap. Abbates eadem causa, & quæstione* illis verbis Concilij Aurelianensis. Primi c. 21. *Monachi autem Abbatibus omni obedientia, & deuotione subiaceant. Quod si quis per contumaciam extiterit indeuotus, aut per loca aliqua vagari, aut peculiare aliquid habere præsumpserit, omnia, quæ acquisierit, ab Abbatibus auferantur secundum Regulam Monasterio profuturam. Ipsi autem qui fuerant peruagati, vbi inuenti fuerint cum auxilio Episcopi tanquam fugaces sub custodia reuocentur, & reum se ille Abbas futurum esse cognoscat, qui in huiusmodi personas non regulariter animaduertit, vel qui susceperit Monachum alienum.*

Hinc quoque loquendo etiam de Monachis 10
respectu Episcoporum, quod illi in his, quæ concernunt Regularem disciplinam, seu obseruantias

uantias Regulares magis teneantur obedire suis Prælatis Regularibus, quàm Episcopis, habet Rota relata ex Cardinali *in Clement. 1. §. quia vero q. 8. n. 5. de stat. Monachor.* Brix *in verbo Monachus vers. an Monachus debeat obedire.* Et habetur ex D. Thoma *in 2. dist. 44. in fin. in exposit. liter. ad* 3. & ibi Dotand. *q. 5. n. 4.* Innocentio *cap. quanto num. 2. de offic. ordin.* vbi quod cum superior confirmauerit Regulam censetur dedisse Abbati facultatem faciendi ea, quæ in Regula continentur, Abbate *eo cap. quanto, n. 4.* Siluestro *in summa verbo obedientia q. 8. & q. 10. dict. 2.* Sanchez *lib. 6. in Decalog. cap. 1. num. 13.* & aliis.

Hæc autem omnia omnino, & in fortioribus terminis probant, vt dixi DD. Commendatarios Monasteriorum Regularium nullam prorsus habere iurisdictionem super illos in iis, quæ concernunt disciplinam Regularem, aut Regulares obseruantias; siquidem nec Episcopi, qui sunt maiores Commendatariis, non habent illam, & argumentum à maiori ad minorem negatiuè sumptum validum sit *l. iusius in fin. ff. de liter. & posthum. l. nec in ea 22. ff. de adulter.* & aliis iuribus DD. *in tract. de locis communibus loco 67. num. 1. & 2.*

11 Accedunt tertiò priuilegia Monasteriis concessa, quibus totalis, & omnimoda iurisdictio super illa, ac Religiosos in illis commorantibus conceditur Prælatis Regularibus, superioribus ipsorum. Ad quod deseruiunt innumera fermè priuilegia, quæ *in 5. tomo meæ summæ* in Bullis Mendicantium, quæ *mare magnum* vocantur, retuli. Sed specialiter pro Monachis, quorum Monasteria commendari solent, extat priuilegium Eugenij IV. datum Florentiæ anno Incarnationis 1434. vbi Congregationi Monachorum de obseruantia S. Iustinæ ordinis Benedicti hæc concedit Pontifex: *Motu proprio, non ad Congregationis prædictæ, vel alterius pro ea nobis super hoc oblatæ petitionis Instantiam præsentis perpetuò valitura Constitutionis edicto Apostolica auctoritate statuimus, & ordinamus, quod in antea perpetuis futuris temporibus Monasteria, & Prioratus Congregationis huiusmodi, quæ nunc sunt, & temporis successu auctore Domino præfatæ Congregationi quomodolibet vnientur, incorporabuntur, aut subiicientur per Prælatos duntaxat de Congregatione prædicta regantur, atque gubernentur.* Infra etiam hæc subiungit Pontifex: *Et vt personæ Congregationis huiusmodi eo liberiùs, quo quietiùs Altissimo sua dirigere vota possint, & super prædictis illius Monasteriis, Prioratibus, & locis, aliorum potiùs facultates, & redditus, quàm proficere in dicta Congregatione quærentium motibus, & instantiis improbis non turbentur per quascunquè literas Apostolicas, etiam motu simili, & cum reseruationibus præmissis, ac quibuscunquè derogatoriis propter quas affectus præsentium quomodolibet impediri, vel differri possent clausulis concessas hactenus, & imposterum concedendas aduersus nostra statuta, & ordinationes huiusmodi, nullus de prædicta Congregatione, vel aliter cuiuscunquè status, gradus, ordinis, seu conditionis sit etiamsi Cardinalatus Pontificali, vel alia quauis dignitate præfulgeat, aliquod ex ipsis Monasteriis, Prioratibus, & locis eiusdem Congregationis in titulum, aut commendam, siue administratione, vel aliàs, seu super quibusuis illorum fructibus, redditibus, & prouentibus, quamcunquè pensionem sibi vendicare, vel ius desuper acquirere possit; nisi in dictis litteris de præsentibus, ac ipsa Congregatione specialis, & expressa, ac de verbo ad verbum mentio fiat, & aliàs ex ipsarum tenore litterarum euidenter apparuerit, singulos Romanos Pontifices, qui eas concesserint ex certa scientia, cum rationabilis subiunctione causæ prædictis nostris statutis, & ordinationibus derogare voluisse, atquè velle. Decernẽtes ipsas litteras ad aliquod ex eisdẽ Monasteriis, Prioratibus, & locis ipsius Congregationis, aliàs contra huiusmodi nostrorũ, statutorum, & ordinationum continentiam, atquè formã nullatenus extendi debere, necnon irritum, & inane quidquid in contrarium à quoquam quauis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Rursus interdicimus omnibus, & singulis, etiam præmissa dignitate præditis, ne sub excommunicationis pœna, quam aliàs ipso facto incurrant, contra nostra statuta, & ordinationes huiusmodi, postquam eis illa innotuerint, vel facta de ipsis fides extiterit, quocunquè quæsito colore quempiam de dicta Congregatione super quouis ex illius Monasteriis, Prioratibus, & locis prædictis ratione tituli, siue commendæ, vel administrationis, aut pensionis huiusmodi, vel aliàs impetere, siue molestare quoquomodo præsumant.* Habetur hæc Bulla in Bullario Cassinensi in Eugenio IV. *constitut.* 57. Ex qua ad intentum elicitur qualiter summi Pontifices intendant indemnitatem Monachorum, seu Regularium in Monasteriis commendatis. Quod maximè procedit in disciplina Regulari solùm Prælatis Regularibus relicta, & non concessa Commendatariis.

12 Quod etiam quarto elicitur ex natura ipsa *Commendæ*, & Commendatarij. *Commenda* enim nihil aliud est, quàm *depositum*, & *commendare* idem est, quod deponere in custodiam seu custodiæ causa *cap. nemo de elect. in 6. & l. Commendare 186. de verb. signif. l. lucius ff. depositi cap. 1. de depos.* Rota *in Argentina Commendæ coram Coccino apud Farinacium p. 2. decis. 672. n. 3.* Puteus *decis. 25. n. 2. lib. 1.* Simonetta *de reseruat. q. 69. n. 2.* Rebuffus *in prax. benef. de Commenda num. 2.* Gonzalez *super regul. 8. Cancellar. §. 8 gloss. 5. n. 38.*
Quemadmodum ergo depositarius alicuius rei, 13
vel qui eam in deposito tenet, non vtitur ipsa cum detrimento sui Domini, sic nec Commendatarij in Monasteriis sibi commendatis poterunt habere iurisdictionem in his, quæ pertinent ad Regularem disciplinam, cum hoc esset in detrimentum Monachorum, & Monasteriorum.

14 Quinto, quia huiusmodi Commendæ, nisi cum grano salis, legitima authoritate, ob finem valdè honestum, & debitis circumstantiis concessæ sint, valdè odiosæ in Orbe Christiano, propter maxima inconuenientia, quæ ex ipsis sequuntur, reputari solent: vt propterea è Clement. 5. reuocatæ fuerint vt testatur Rebuffus *supr. num. 11.* & licèt commendæ temporales, idest ad aliquod tempus concessæ, olim in vsu essent, tempore scilicet Gregorij I. Pelagij I. & Leonis IV. modus verò (inquit Azor. *tom. 2. Instit. mor. lib. 6. cap. 31. q. 2*) *quo alicui in perpetuum commendatur Ecclesia res noua est, & præter canones, vsu, & consuetudine in Ecclesiam inducta. Propterea etiam* Leo X. in Concilio Lateranensi, & Bulla *superna dispositionis* in tom. 1. Bullarij in Leone X. Bulla 7. sic
dixerit: *Et quoniam ex commendis Monasterio-* 15
rum, vt magistra rerum experientia sæpius docuit,

Monaste

Monasteria ipsa, tam in spiritualibus, quam in temporalibus grauiter læduntur, quippe quorum ædificia partim Commendatariorum negligentia, partim auaritia, vel incuria collabantur, & in dies diuinus cultus in his magis diminuitur, passimque obloquendi materia personis præsertim sæcularibus præbetur non absquè dignitatis Apostolicæ Sedis diminutione, à qua Commendæ huiusmodi proficiscuntur, vt eorum indemnitati salubrius consulatur, volumus, ac sancimus, vt cum illa per obitum Abbatum, qui illis præerant, vacauerint, nullo pacto cuiquam possint commendari (nisi pro conseruatione auctoritatis Apostolicæ Sedis, & ad occurrendum malitiis illam impugnantium pro temporum qualitate aliter nobis de fratrum nostrorum consilio visum fuerit expedire) sed de persona idonea iuxta præscriptam constitutionem eis ita prouideatur, vt illis idonei Abbates, prout decet, præfuturi sint. Hinc de huiusmodi Commendis, & Commendatariis aliqui obloquentes *Commendas* vocant, *comedendas*, & *Commendatarios Comestores*. Rebuffus autem acriter satis supra *num.* 10. ait, quod hæc commendarum *nimia indulgentia est princeps, & exitium totius*
16 *Reipublicæ Christianæ.* & referens incommoda, quæ ex eis sequuntur, pro primo affert quod *diuinus cultus minuitur.* Pro secundo, quod *animarum cura negligitur.* Pro tertio, quod *hospitalitas debita non seruatur.* Pro quarto, quod *ruinis ædificia patent.* Pro quinto (ait) *omnia iura, tam spiritualia, quàm temporalia ex Ministrorum defectu collabuntur, & fere læduntur, quia extranei qui istas Abbatias, vel Episcopatus possident, nihil nisi lac, & lanam quærunt.* Pro sexto inquit: *nam omnia iura Monasteriorum, & Ecclesiæ destruuntur, deuastantur, & deglutiuntur ab istis comestoribus.* Pro septimo, quod *bigamia contrahitur in Ecclesia*, quod intelligit, quia isti Commendatarij sæpius habere solent plures commendas, vel plura beneficia, vnum in titulum, alterum in commendam. Pro octauo autem, quod *decoloratur vniuersalis Ecclesiæ status*; quia *non est* (inquit) *sæcularis Abbas, qui Regulam seruet, vel disciplinam, nec qui præcipiat seruari.* Quamuis autem hæc incommoda à Rebuffo relata non semper ex eiusmodi commendis eueniant; cum sæpe quoquè si viris piis, & timoratis concedatur, in ipsarum administratione rectè se gerunt, & conformiter ad mentem Ecclesiæ, quæ ipsis eas concedit; nihilominus fere semper odiosa sunt Monachis, seu Regularibus, quibus ij Commendatarij præficiuntur; eò quod videant sibi præfici sæculares, qui nihil, vel parum de disciplinam Regulari nouerunt, aut in praxi vn-
17 quam obseruauerunt. Cum autem, iuxta vulgaria iura *odia sint restringenda l. cum quidam ff. de liber. & posthum. cap. renouantes 22. dist. cap. odia de Regulis in 6.* vtriquè rectè sequitur horum commendatariorum authoritatem supra Monachos, & Regulares, vtpote odiosam, restringi debere, ita vt nullatenus extendatur ad ea quæ concernunt obseruantiam, seu disciplinam Regularem.

Accedit sexto ratio, quam tangit Rebuffus *supr. num.* 24. nam vt ait Pontifex Innocentius III. *in cap.* 2. de Capellis Monachorum *incongruum videbatur vt Regulares sæcularibus*
18 *supponantur*, vt propterea etiam dixerit generaliter in vrbe seruari, vt nullum *Monasterium titulo*, id est *Plebi sæculari*, vt Glossa ibi ait, *sit subiectum.* Cum igitur per commendationem Monasteria *sæcularibus supponantur*, vt euitetur hæc incongruitas necesse est dicere non supponi ipsis vllo modo quantum ad Regularia instituta. Sicut propter similem causam prohibentur iidem sæculares cum Regularibus habitare *cap. peruenit* 18. *q.* 2. & habere in Monasteriis aliquam potestatem *cap. dudum ead. caus. & quæst.*

Iuuant septimo alia, quæ tangit Rodriguez 19
tom. 2. *quæst. Regular. q.* 52. *art.* 8. *per errorem.* 9. & probant sufficienter Commendatarios Præfectos Monasteriorum non esse superiores illarum quantum ad Regularia instituta. Quia non conuenit rationi, vt homines dispares professione ita in vnum socientur, vt qui vnius professionis est præficiatur iis, qui sunt diuersæ, prout expresse habetur Clement. I. *de elect. in princ.* Nec quod quis præficiatur Ecclesiæ Regulari nisi in Regula sit instructus *cap. officij tui de elect.* vbi solùm id admittitur *postquam fuerit in Regula competenter instructus.* Nec quod aliquis velit esse magister antequam sit discipulus. *eod. cap. officij tui*, & *cap. si clericatus* 16. *q.* 1. Nec esse miles antequam tyro. *eod. cap. si clericatus.* Opposita autem euenirent, si Commendatarij sæculares vellent habere iurisdictionem super Monachos quoad obseruantias Regulares, & instituta Religionis.

Deniquè rem totam euincit communis pra- 20
xis totius Ecclesiæ per Orbem diffusæ, vno vel altero Commendatario per abusum, errorem, vel ignorantiam intruso excepto; quæ est, quod isti Commendatarij non se intromittant in iis, quæ concernunt Regularem obseruantiam Monachorum, quorum Monasteriis præficiuntur. Prout ad oculum cernitur in Eminentissimis Cardinalibus, quorum plures, quamuis sint Abbates Commendatarij perpetui plurium Abbatiarum Monachorum videlicet Subiacentis, Farfensis, Assisiensis, & aliarum; & sint viri egregij, & maximæ authoritatis, nihilosecius nullatenus se ingerunt in regimine Monachorum quoad obseruantias Regulares, sed hoc totum relinquunt iudicio, & prudentiæ superiorum eorundem Monasteriorum, qui titulo Priorum, vel Proabbatum ea moderantur, & regunt. Si autem hæc est praxis Ecclesiæ, ipsa erit *optima legum interpres, l. si de interpretatione ff. de legib. l. Item si alias, l. sed & Iulianus* 7. §. *perinde ff. ad Macedonianum*, & aliis iuribus, & DD. apud Gonzalez *supr. regul. octauam Cancellar. gloss.* 9. §. 1. *num.* 40. & *sequentib.* Nam, *quod lege non cauetur, in practica non habetur.* Bald. *in cap. nihil sub num.* 15. *de elect.* Tiraquellus *de pœnis temperand. causa prima num.* 87. Gomez *in regul. de annal. q.* 52. *num* 2. & à praxi nunquam est recedendum *l. illud vsitatissimum* 19. vbi notat Baldus *ff. de excusat. tutor.* & Gonzalez. *supr.* §. 2. *numero* 65.

Nec suffragatur DD. Commendatariis etiam 21
perpetuis, quo commenda perpetua beneficij est titulus canonicus *cap. dudum il* 2. *de elect. cap. si plures* 21. *quæst.* 1. Rebuffus *de pacific. possess. num.* 53. Lambertinus *de iur. patronat. lib.* 2. *p.* 1. *q.* 6. *art.* 14. & parum, aut nihil distet à beneficio Gonzalez *supr gloss* 5. §. 8. *n.* 3. & 4. Ita vt propterea appelletur dispensatio palliata

palliata ad obrioeodom aliod beneficium. Geminianus *cons.* 38. *num.* 11. Cassadorus *decis.* 33. *num.* 5. Mandosius *in reg.* 33. *quæst.* 30. *n.* 3. Er quod Commendatarij perpetui censeantur Prælati. Rota *decis.* 346. *num.* 2. *par.* 3. *diuers.* Gonzalez *supr. num.* 27. Et quod omnia iura de titularibus loquentia in commendatarsia perpetuis sibi veodicant locom. Clement. fio. & ibi Imola *quæst.* 1. *num.* 6. *de procurat.* Mandosius *in Regul.* 33. *quæst.* 7. Gomez *in Regul. de trienn. quæst.* 5. *à num.* 11. *vsquè ad num.* 20. Qui etiam *in regul. de infirmis §. quibus non obstantibus* scitè ait, quod *commenda nostri temporis ex vsu Patris familias hodie loco titulorum habentur.*

Hæc eoim omnia solùm sunt vera de commendia, & Commendatariis, si suis terminis, & limiribus circumscripta, & defioita maneant.
22 Hoc est quatenos Commendararij sunt custodes, turores, defensores, & administratores suarum Commendarum; quia io ordine ad istud munus habent iurisdictionem super personas, & bona ipsarum ad instar titulatium, Beneficiariorum, & Prælarotum: non veto in ordine ad disciplinam, & obseruantiam Regularem talium personatum, quæ est quid diuersum. A diuersis autem oon sit illatio iuxta vulgata iora, & diuersotum, diuersum est iudicium, *l. inter stipulationem §. sacram ff. de verb. obligat.* Stephanus Gratianus Marchiæ *decis.* 32. *num.* 8. *& decis.* 42. *num.* 10. Vnde Gomezius supr. *in fin. d. quæst.* 5 postquam plura liberaliter de huiusmodi Commendatariis dixit concludit: *Et istu omnia de plano procedunt quoad superius dicta: quoad alia verò, quæ concernunt statum Ecclesiæ, Commendatarius non æquiparatur Titulari.*

Ex quibus concernont ea, quæ pro Commendatariis afferuntur ex litteris Apostolics iuxta formam Cancellariæ emanaris, & quibos tale munus ipsis conceditor. Illa eoim *in regimine, & administratione eiusdem Monasterij, illiusque bonorum, rerum, & iurium quorumcunquè in spiritualibus, & temporalibus cum plena, libera, & omnimoda potestate, facultate, & authoritate*
23 *faciendi, dicendi, gerendi, & exercendi omnia, & singula, quæ ad huiusmodi officium de iure, vsu, & consuetudine, priuilegio, aut alias quomodolibet spectant, &c.* limitanda sunt, vt oullatenus compræhendant ea, quæ spectant ad disciplinam regularem, seo obseruantias regulares illorum Monasteriorum: sed solùm ea, quæ conducunt ad munus, & officium Commendatariorum, quod solùm est, vt dixi, esse custodes, tutores, & defensores ipsorum, & administratorea bonorum.

24 Huius tamen limitationis causa necessaria sumitur ex iuribus, Rotæ decisionibus, praxi totius Ecclesiæ, & aliis quæ adducta sont; probant enim solùm hoc modo esse intelligendas eas litteras. Præsertim quia clausulæ generales restringuntur solùm ad ea, quæ specialiter sunt expressa, prout ex DD. & sacræ Rotæ decisionibus probat Barbosa *de clausul. claus.* 62. *num.* 1. in huiusmodi autem litteris nullo modo exprimitur, quod Commendatarij præsint Regularibus quoad Regularia institura. Accedit, quod cum clausulæ reguleotur secondum naturam dispositionis, coi sunt adiectæ, Cassadorus *decis.* 10. *num.* 4. *ad regul. Cancellar.* Caputaquensis *decis.* 521. *p.* 1. Matta *de clausul. p.* 1. *claus.* 176. *num.* 17. cum dispositio barum litterarum non sit constituere Commendatarios veros, Religiosos, cuius signum est, quod in plurimum sunt sæculares, & non coguntur professionem emittere in aliqua Religione, ita etiam oon erit constituere illos capita Religiosorum, quantum ad obseruantias, & iostitura religiosa.

Maximè accedit, quod com constituere 25
Commendarios sæculares capita Religiosorum in his, quæ ad Regularia iostitura, seu obseruantias spectant, sit in euidens præiudicium ipsorum Regularium; cum per illud aothoritas superiorum omnino lædatur, & ipsi subiiciantur personis extraneis ab eorum instituto; ideo nunquam tales litteræ nisi id expressè, & clarè contioeant, præsumi debent ad id extendi. Quia Principis concessiones semper præsumuntur sine præiudicio tertiis *l. p. §. si quis à Principe ff. ne quid in loco publico cap. cum dilectus de consuetud. cap. dudum* 31. *de de priuileg. cap. quamuis* 8. *in fin. de rescript. lib.* 6. Rota *decis.* 21. *num.* 5. *de præbend. in nou.* Alciatus *de præsumpt.* 11. Lambertin. *de iur. patronat. lib.* 2. 3. *p. q.* 9. & alij, quibus adhæret Gonzalez *sup. regul* 8. *Cancell.* § 4.
prohemiul. num. 21. Vt propterea ad illud præ- 26
iudicium eoitandum quælibet interpretatio, etiam leuissima admittitur. Tiraquellus *in l. si vnquam verb. de atione largitus num.* 208. *C. de reuoc. donat.* Rota *decis.* 27. *num.* 4. *p* 2. *diuers. & num.* 6. & potiùs præsumatot obliuio Papæ, quàm quod velit derogare iuri tertiij iam quæsito. Rota *decis.* 33. *num.* 5. *& num. fin. in fin. de præben. in antiq. & decis.* 3. *num.* 8. *de præben. in antiquorib.* Er possint impropriari verba dispositionis, vt euiterur tale præiudicium *cap. super eo de offic. delegat.* Gonzalez *supr. gloss.* 28. *num.* 9. Er potiùs sit præsumendum rescriptum falsum, quàm quod voluerit Princeps rollere ius tertij, vt docuit Abbas *in cap. ex parte il* 2. *num.* 3. *& fin. de offic. delegat.* Menoch. *de præsumpt. lib.* 2. *præsumpt.* 9. *num.* 9. Gonzalez *supra num.* 10. Quæ omnia si rectè expendantor à DD. istia Commendatariis, nibil iuria prætendere porerunt super Regularea suarum commendarum, quantum ad Regularia instituta ipsorum.

Ad simile etiam intentum interrogatus hoc responsum quondam dedi.

IESVS MARIA.

IN caso proposito. An scilicet Abbas com- 27
mendatarius Monasterij ordinis Cisterciensis possit acceptare professionem alicuios monachi illius Monasterij; posito qnod sit Commendatarios perpetuus, & Episcopus alterios loci; licèt videatur ita fieri posse, eò qood commenda perpetua sit titulus caoonicus *cap. dudum il* 2. *de elect. cap. si plures* 21. *q.* 1 Nauar. *cons.* 9. *num.* 2 *de præben. in nou.* Aloys. Riccius *in praxi rer. for Eccles. p.* 4. *resol.* 346. Er plures alij apud Barbosam *de iur. Eccles. lib.* 3. *c.* 9.
num. 26. Ita vt commendatarios perpetous ha- 28
beatur, vt Titularis, & reputari debet Titularis, habeatque

habeatqnè liberam poteſtatem in temporalibus, & ſpiritualibus. Rebuffus *de pacific. poſſeſſ. num.* 41. Flamin. Pariſ. *de reſign. benefic. lib.* 2. *quæſt.* 17. *num.* 13. Gonzalez *ad regul.* 8.
29 *cancell. gloſſ.* 5. §. 8. *num.* 13. Ac per conſequens ſit verè, & propriè Prælatos. Decius *in cap. edoceri num.* 4. *de reſcrip.* Barbat. *conſ.* 2. *num.* 18. *&* 25. *lib.* 2. Ludouicos Gomez *ſuper reg. de Triean. quæſt* 5. *num.* 17. *& ſeq.* Rebuff. *conſ.* 77. *num.* 1. Riceius *in collect. deciſ. collect.* 999. *verſ. idem*, Gonzalex *ſuper dicta gloſſ.* 5. *&* §. 8. *n.* 27. Rot. *deciſ.* 146. *num.* 2. *p.* 3. *diuerſ.* Buratt. *deciſ.* 610. *num.* 3.

30 Nihilominus non videtur illi conceſſa facoltas ad acceptandam profeſſionem Religioſorum; Fundamentum eſt, quia Monachi, & Regulares in his, quæ ſpectant ad Regularia inſtituta non ſubduntur, niſi propriis Prælatis, prout ſepiſſime ſacra Rota decreuit, & ſignanter *in Montis Regalis iuriſdictionis coram Coccino deciſ.* 157. *num.* 1. Et in alia eiuſdem tituli coram eodem *deciſ.* 316. *num ..* Ad quod accedit ratio, quod, com profeſſio ſit contractus onetoſus, vltro citroquè obligatorius, quo Profeſſus fidem ſuam adſtringit Deo, obligaturquè Religioni, & Religio ipſa obligatur Religioſo ad retinendum eum, & alendum, & tractandum ioxta Religionis inſtitutom: ideo ſolùm ad profeſſioaem admittere poteſt ipſa Religio, non extranea perſona. *cap. Porrectum de Regular. cap. ad Apoſtolicam eod. tit. l. in omnibus ff. de act. &*
31 *obligat. l. ficus C. eod. tit.* Propter quam cauſam Epiſcopos quamois de iure communi habeat ſuam intentionem fundatam ad exercendom poteſtatem, & Iuriſdictionem in tota ſuæ Diœceſi, *cap. cum perſona de priuileg. in* 6. *cap. omnes Baſilicæ* 16. *quæſt.* 7. Roman. *conſ.* 180. *num.* 4. *verſ. habet enim Epiſcopus* Federicus de Sen. *conſ.* 145. *num.* 6. *ante fin. verſ. vnde ſi*
32 *aliquis.* Nihilominus non poteſt admittere profeſſionem exemptum Abb. *eo cap. Porrectum num.* 12. Roſella *verbo Nouitius num.* 21. Angel. *verbo profeſſio num.* 1. Syluester *verbo Religio* 3. *quæſt.* 14. Armilla *verbo Nouitius num.* 11. & ibi Tabiena *quæſt.* 8. *num.* 9. Nauar. *lib.* 3. *conſ. tit. de Regular. in* 1. *edit. conſ.* 6. *à num.* 2. *vſquè ad* 6. *in* 2. *conſ.* 40. *à num.* 2. *vſquè ad* 6. Antonios Cuccus *lib.* 3. *inſtit. maior. tit.* 1. *num.* 62. Rodriguez *quæſt. Regular. tom.* 3. *quæſt.* 17. *art.* 11. Azor. *lib.* 12. *inſtit. mor. cap.* 5 *quæſt.* 4.

33 Vnde fere in terminis huios caſus, quod non poſſit adminiſtrator Monaſterij ad profeſſionem admittere eò quod non ſit legitimus ſuperior (intellige reſpectu eorum, quæ concernunt Regularia iſtituta) tenent Sylueſter *in ſumm. verbo Religio* 3. *quæſt.* 18. Angelus *verbo profeſſio. num.* 1. Azor. *tom.* 1. *inſtit. moral. lib.* 12. *cap.* 5. *q.* 4. Sanchez *in precept. Decalog. lib.* 5. *c.* 4. *num.* 75.

34 Nec obſtat in fauorem præfati D. Epiſcopi, & Abbatis adminiſtratoris, quod in inſtrumentum commendæ ſit appoſita hæc clauſula *committimus Regimen in temporalibus, & ſpiritualibus*. Hæc enim clauſula limitanda eſt, vt non procedat in his quæ concernunt Regularia inſtituta, prout colligitur ex iuribus relatis, adiunctis deciſionibus Rotæ. Et etiam quod clauſula appoſita ad vnum finem, ad alium extendi non debet; Et quia clauſulæ regulantur ſecundum naturam diſpoſitionis, cui ſunt adiectæ, pront ex pluribos DD. probat Barboſa *de clauſul. in genere numero* 4. *&* 8. Huiuſmodi aotem clauſula, ſolum 35
ponitur in iſtis communibus Commendatariorum ad finem intentom ab Eccleſia, qoi eſt; Commendatarij ſint veluti tutores, & defenſores Eccleſiarum, quæ illis commendantur, non verò, vt ſe intromittant eom Regularibos in ea, quæ ſpectant ad Regularia inſtituta.

Hinc communiter DD. dicunt priuilegia 36
conceſſa Abbatibus Regularibos non extendi ad Commendatarios etiam perpetuos, cum non profiteantur ordinem, ſiue Regulam Monachorum Abbatiæ illis commendatæ. Rodriguez *tom.* 3. *quæſt. Regular. quæſt.* 51. *artic.* 9. Tamburin. *de iur. Abbat. tom.* 1. *diſput.* 16. *quæſt.* 4. Hoc aotem, qood eſt acceptare profeſſionem Monachorum eſt proprium ios, & priuilegiom ſuperiorum Regularium, quia talis acceptatio eſt incorporatio acceptari ad Religionem, quæ non poteſt fieri, niſi ab eo, qui fuerit pars Religionis. Ne- 37
mo enim dat, qood non habet *l. traditio ff. de acquir. rer. domin. l. nemo plus* vbi Dec. & Cagnol. *ff. de reg. iur. l. ſi filius C. de donat. cap. quomodo de conſecrat. diſt.* 4. *cap. quod autem de iur. patronat. cap. nemo plus de reg. iur. in* 6.

Hoc aotem eo fortiùs probant, quod ſecundom iura huius Religionis ex Sixto IV. & Clemente VIII. Benedictio Nouitiorum ſolùm committitur Prælatis Religioſis, non verò Commendatariis, & ita iſtis nollo pacto cenſebitor conceſſa hæc poteſtas, niſi in litteris commendæ ſpecialiter eſſet expreſſa cum derogatione priuilegiorum Religionis. Iura enim, & priuilegia Religionum ſunt valdè priuilegiata, & non cenſentur reuocata, niſi iſto modo.

Conſequenter etiam non poteſt prædictus 39
D. Commendatarius aliquam Iuriſdictionem exercere in Monachos, corrigendo, deponendo, &c. quando agitur de inſtitutis Regularib. & de his, quæ pertinent ad Regularem diſciplinam Ita enim colligitur ex Rotæ 40
deciſionibus relatis, quæ procedunt in terminis fortioribus. quando ſcilicet Epiſcopus eſt verus ſuperior Monachorum, quia illi ſunt Canonici Eccleſiæ Epiſcopalis, ad quod etiam deſeruiont plores aliæ deciſiones à Rota emanatæ de eadem materia. Et eo efficaciùs, quod Pius V. in Bulla ſuæ anno 1563. edita in fauorem ordinis Ciſtercienſis Motu proprio clariſſimis verbis id prohibet dicens: *nullam in Monaſteriis prædicti ordinis ſibi commendata, & eorum Monachos iuriſdictionem exerceant.*

COLVMNA

COLVMNA IMMOBILIS, seu de antiquissima, & continua Cathedralitate Ecclesiæ S. Mariæ de Columna Cæsaraugustanæ.

SVMMARIVM.

Riuarij testimonium. num. 87.
Tricuspide telum , quo defenditur Dexter. numero 88.
Eius liber non est suppositiuus. num. 89.
An habeat aliqua additamenta. num. 90.
Hac labe innumera authorum volumina sunt referta. num. 91.
Non nocent additamenta occulta si constat de authore. num. 92.
Reiicitur illud de falsitatibus affinctis. num. 93.
Vindicantur à Commentatoribus. num. 94.
Verba S Hieronymi apta ad intentum. num. 95.
Ex aliquot falsis non vitiatur liber. num. 96.
Simili nœuo grauissimorum DD. & PP. libri sunt notati. ibidem.
Melchioris Cani iudicium de libris Vincentij Beluacensis, & D. Antonini. num. 97.
Melius Psalmographus. num. 98.
Bone prudens quidam. num. 99.
Bene etiam Baronius. num. 100.
Criticorum responsio retunditur. num. 101.
Quid Iurista de hoc sentiant. num. 102.
Testes huius Cathedralitatis pro sexto saeculo. num. 103.
Integer M. Maximus. num. 104.
Testimonia ipsius. num. 105.
S. Braulij testimonium. num. 106.
Helecæ collectio. num. 107.
M. Maximi opera vindicata. num. 108.
Testes pro septimo saeculo. num. 109.
S. Braulij verba. num. 110.
Ex illis deducitur Cathedralitas. num. 111.
Assistit Cathedralitati idem S. Braulius ex verbis cuiusdam Missalis. num. 112.
Ac ex verbis alterius Breuiarij. num. 113.
Obiectum quoddam diluitur. num. 114.
Alia solutio. num. 115.
Idem suadetur ex Taione. num. 116.
Testis integer iste Taio propter multa. numero 117.
Scripsit historiam de aduentu Beatiss Virg. in Hispaniam, & fundatione huius Ecclesiæ. ibidem.
Pro octauo saeculo, qua assistant. num. 118.
Ecclesiarum iura nunquam cessant. num. 119.
Semper fuerunt in ea Ecclesia Presbyteri, Canonici, &c. num. 120.
Et aliqui Vice Episcoporum. num. 121.
Nicephorus quidam. num. 122.
Noni saeculi testes Senniot, *&* Heleca. *numero* 123.
Zurita testimonium. num. 124.
Testis alius est Aymonius Monachus. num. 125.
Vocat Ecclesiam S. Mariæ Matrem Ecclesiarum. *num.* 126.
De decimo saeculo infelici. num. 127.
Christiani per loca subterranea ad hanc Ecclesiam confluebant. num. 128.
Luitprandus, seu Eutrandus, huius saeculi 10. *testis. num.* 129.
Ipsius testimonia. num. 130.
Beatissima Sedes *quid denotet. num.* 131.
Concursus frequens vt in plurimum est ad Ecclesias Matrices num 132.
Matrix Orbis *appellatur à Luitprando Ecclesia S. Maria. num* 133.
De Vualderedo Cæsaraugustano Antistite. num. 134.
Secretarius *locus proprius Ecclesiæ Cathedralis. num.* 135.
Vindicatur Luitprandus. num. 136.
Commendatio ipsius. num. 137.
De saeculo 11. *qui testes adsunt. num.* 138.
Pro duodecimo plures. num. 139.
Antistites huius Ecclesiæ. num. 140.
Facto declaratur animus. num. 141.
Gelasius Papa concedit Indulgentias dantibus eleemosynas huic Ecclesiæ. num. 142.
Nomine Ecclesiæ venit Cathedralis. num. 143.
Epistola Petri Libanij. num. 144.
Tituli denotantes Ecclesiam Cathedralem. num. 145.
De Iuliano Perez. num. 146.
Plura dicit pro hac Ecclesia. num. 147.
Encomia de ipsa. num. 148.
Testimonium ipsius in Tractatu de Eremiteriis. n. 149.
Eius authoritas defenditur. num. 150.
A grauissimis Authoribus. num. 151.
Sicut Dexter, Maximus, & Luitprandus. n. 152.
Quam ob causam. num. 153.
Quatuor isti insignes Scriptores rerum Hispanicarum. num. 154.
Aulus Hallus Poeta Gallus testis fide dignus, num. 155.
Fidem accipit à Iuliano. num. 156.
Erectio Ecclesiæ Sancti Saluatoris in Cathedralem. 157.
Quomodo corrigerit. num. 158.
Aduersari videtur iis quæ dicta sunt de Ecclesiæ sanctæ Mariæ Cathedralitate. num. 159.
Non aduersatur. num. 160.
Non ex parte Regis. num. 161.
Solius Papæ est Ecclesiam Cathedralem instituere. num. 162.
Comprobat hoc Ecclesia Toletana S. Maria de Alfizen *Carmelitarum. num.* 163.
Rex nec voluit , nec potuit erigere hanc Ecclesiam in Cathedralem non accedente Papæ consensu. num. 164.
Prohibitum illi erat per Gregorium VII. numero 165.
Et , si adfuit talis consensus, fuit sine præiudicio Ecclesiæ S. Mariæ. num. 166.
Non adest rescriptum Papæ , quo ostendatur. num. 167.
Pulchra doctrina Ioannis Vuamesij. num. 168.
Erectiones Ecclesiarum quomodo accipiendæ. num. 169.
Variis iuribus id probat Vuamesius. num. 170.
Erectio Ecclesiæ S. Saluatoris non fuit cum extinctione iurium Ecclesiæ S. Mariæ. num. 171.
Generalitas priuilegij restringenda, ne ius commune lædat. num. 172.
Nullus Princeps præsumitur in dubio tollere ius quæsitum etiam Iudæo. num. 173.
Aliàs priuilegium esset iniquum. num. 174.
Antiqua consuetudo , & obseruantia retinenda. num. 175.
Non præiudicat Ecclesiæ Cathedrali. num. 176.
Propter amplitudinem exemptionis. num. 177.
Non consensit Ecclesia S. Mariæ in Cathedralitatem S Saluatoris cum præiudicio suæ Cathedralitatis. num. 178.
Nullus præsumitur iactare suum. num. 179.
Id quod nostrum est sine facto nostro ad alium transferri non potest. num. 180.
Nemo eligit viam , per quam iudicium suum subuertatur. num 181.
Ecclesia S. Mariæ nunquam consensit nisi saluis suis iuribus. num. 182.

Erectio

Firma, seu decretum Iustitiæ Aragonum. num. 267.

De Sacra Rota decisione Magistrali de anno 1630. *num.* 268.

Deciditur fuisse antiquitus Cathedralem. num. 269.

De alia de anno 1631 *confirmatoria præcedentis. num.* 270.

Mandatum de manutentione priuilegiorum. num. 271.

Aliud instrumentum pro eadem re. num. 272.

Alia decisio coram Vbaldo, etiam confirmatoria. num. 273.

Alia confirmatio. num. 274.

Roboratur ea decisio de anno 1630. *num.* 275.

Eneruatur pars contraria. ibidem.

De alia ad intentum pro anno 1633. *numero* 276.

Sententia Tribunalis Cæsaraugustani, & Iudicis Zalmedia *vocati. num.* 277.

Firma, seu decretum Cæsaraugustani Tribunalis pro ann. 1643. *num.* 278.

Subsistit veluti Columna immobilis *Cathedralitas Ecclesiæ S. Mariæ. num.* 279.

Hac veritas pluribus adminiculis corroborata dicitur à S. Rota. num. 280.

Primum desumitur ex residentia Episcoporum in ea Ecclesia. num. 281.

Secundum, ex litteris Papæ Gelasij. numero 282.

De titulis Saoctitatis, *&* Dignitatis. *numero* 283.

Quomodo ex eis eliciatur intentum. numero 284.

Tertium, ex antiquis imaginibus Agni. num. 285.

Datis ab Alphonso Rege. num. 286.

Et conseruatis sine inscriptione. num. 287.

Quartum, ex sententia lata super Charitatiuo subsidio. num. 288.

Quod vocatur vrgens *à S. Rota. num.* 289.

Cui competat illud postulare. num. 290.

Alia quæ habentur in ea sententia. num. 291.

Factum proprium nemo negare potest. numero 292. *&* 294.

Commendatur hæc sententia à Curia Iustitiæ Aragonum. num. 293.

Factum iudicis reputatur factum partis. num. 294.

Quintum, ex vestigiis, atque reliquiis Cathedralitatis. num. 295.

Vt sunt celebratio propriæ dedicationis; recipere aliquas decimas. num. 296.

Habere Capellanum maiorem. num. 297.

Quis sit iste Capellanus. num. 298.

Habere Campanam. num. 299.

Mutua in sepeliendis defunctis officia. numero 300.

Ius extrahendi defunctorum cadauera. numero 301.

Ius administrandi Sacramenta. num. 302.

Denotant Cathedralitatem. num. 303.

Probationes adinuicem se coadiuuant. numero 304.

Signatum cognoscitur ex signis. num. 305.

Singula quæ non prosunt, multa collecta iuuant. num. 306.

Sextum, ex testimoniis Doctorum. num. 307.

Septimum ex testibus. num. 308.

Testes de auditu quando probent. num. 309.

Testes de fama probant in antiquis. numero 310.

Aliud adminiculum ex promissione Beatissimæ Virginis. num. 311.

Perennitas huius S. Templi. num. 312.

Iuliani testimonium. num. 313.

Zuritæ testimonium. num. 314.

Infertur ex his Cathedralitas. num. 315.

S. Petri Cathedralitatis firmitas. num. 316.

Aliud adminiculum depromptum ex mandato Auditoris Cameræ. num. 317.

Tenentur Canonici S. Saluatoris inuitare Canonicos S. Mariæ ad omnes Processiones. num. 318.

Episcopus habet omnimodam authoritatem super Processiones, &c. num. 319.

Ex declarationibus S. Congregat. & ratione. num. 320.

Colligitur intentum. num. 321.

Augetur admiratio. num. 322.

Manus dextera dignior, & nobilior. numero 323.

Suadetur exemplis. num. 324.

Et ex concordiis relatis. num. 325.

Ac ex S. Rota. num. 326.

Item ex parte collitigante. num. 327.

Factum partis habetur pro facto Iudicis. num. 328.

Contra factum proprium nemo venire potest. num. 329.

Manus dextera conceditur Ecclesiæ S. Mariæ, etiam in propria Ecclesia. num. 330.

Probatur à S. Rota. num. 331.

Deinde ex obseruantia, & aliis fundamentis. num. 331.

In propria domo etiam maior cedit minori. num. 333.

Cur S. Paulus in Palatio Vaticano ponatur ad dexteram S. Petri. num. 334.

Dignior debet præferri. num. 335.

An manus sinistra aliquando sit dignior. num. 336.

Præsidium partis colligantis circa manum dexteram. num. 337

Præcedit Ecclesia S. Mariæ omnes Cathedrales Aragoniæ. num. 338.

Hinc infertur esse Cathedralem. num. 339.

In materia præcedentiæ plumbeo pede inceditur, quia est magni præiudicij. num. 340.

Nec potest fieri in illa concordia. num. 341.

Ecclesia S. Mariæ in aliquibus præcedere meruit Ecclesiam S Saluatoris. num. 342.

Non præferri in Comitiis non tollit prælationem. num. 343.

Exemplum de Comitiis Tirassonæ. num. 344.

Ratio assignatur. num. 345.

Alia ponderosa. num. 346.

Ius præcedendi ordine ad quos actus debet intelligi. num. 347.

Exemplis probatur. num. 348.

Aliud adminiculum ex accessu Ecclesiæ S. Saluatoris ad Ecclesiam S. Mariæ quibusdam Festis pro benedictionibus, &c. numero 349.

Functiones istæ faciendæ in Ecclesia Cathedrali. num. 350.

Etsi non esset actu Cathedralis, frui deberet priuilegiis Cathedralitatis. num. 351.

Primò, quia certum est primitus fuisse Cathedralem. num. 352.

Vel

IESVS MARIA.

COLVMNA IMMOBILIS, seu de antiquissima, & continua Cathedralitate Ecclesiæ S. Mariæ de Columna Cæsaraugustanæ.

ARGVMENTVM.

1 *ATHEDRA CHERVBI-*
CA, seu *non inferior Cherubica*,
Dei Parens sanctissima in Hesy-
chio, *Orat.* 2. *de Deipar.* & *Ca-*
thedra Regis portans omnia por-
tantem in Hymno Græco de B. Virg. apud Bu-
teonem *pag.* 116. vocitatur. Quia nempe ipsa
est, vt clamat Ecclesia, *Sedes Sapientiæ.* Iure er-
go, meritoque Ecclesia Cæsaraugustana S. Ma-
riæ, eiusdem Sacerrimæ Virginis iussu erecta,
Apostolicisque Iacobi manibus constructa,
Cathedralitatem super cunctas alias, & cum insi-
gni Metropolitana, ea, quæ *S. Saluatoris* nun-
2 cupatur asserendam contendit. Eo quoque
quod dicitur *de Columna*, vulgo *del Pilar*; cog-
nomine namque isto non solum ipsa *Christipa-*
rens denotatur, quæ etiam *Columna* ab Andrea
Cretens. *Orat.* 2. *de Assumpt.* & Hymno Græco
apud eumdem Buteonem *pag.* 138. ac maxime
pag. 122. vbi *Columna ignea* dicitur: quin, & à
Cardinali Hugone in sua Cythara *Columna sta-*
bilis: sed & hæc *Cathedralitas* adumbrata vide-
tur cum *Columna* à *culmine*, iuxta Festum, vo-
cetur: seu quia *culmina sustinet* tanquam pri-
mum fundamentum. Eadem igitur Virgine iu-
stissima (quæ propterea à Ioanne Geometra
3 *hymn.* 4. *de B. Virg.* nuncupatur *ius dirimens li-*
tes) suppliciter interpellata, *Cathedralitatem*
eiusdem Ecclesiæ Sanctæ Mariæ, simulque pe-
rennem, stabilem, & immobilem, ab Eccle-
siæ primordiis ad hæc vsque tempora perman-
sisse; atque Sacræ Rotæ Romanæ decisiones,
quibus vtrumque asseruit, vindicandam pro-
posui. Vnam præcipue, cuius titulus est *Cæsar-*
augustana Cathedralitatis, coram Coccino pri-
ma die Martij 1630. in qua adeo exactè, do-
ctrinaliter, & copiose, hæc causa discutitur,
vt via aliquid ipsi posse adiungi videatur: quæ
habetur impressa inter decisiones Recentiorum
par. 5. *decis.* 353. Vnde propterea stemmate illo
vtor *Columna immobilis*, quo etiam ab anti-
quioribus hoc sacrum Templum notatum
video, & dicam *num* 107. Hæc scri-
bens in festo Assumptionis
eiusdem Sacerrimæ Vir-
ginis Matris anno
1654.

C A P. I.

Controuersiæ Status.

IN limine autem, vt basis dicendorum, præ- 4
mittendum, quid *Cathedralitas* sit, quidve
hoc nomen importet: ex eo namque lucidius li-
quescet præfatæ Ecclesiæ S. Mariæ *de Columna*
Cæsaraugustanæ rem per illud indicatam ab an-
tiquissimis temporibus adaptari debere. Cum
ergo *Cathedralitas*, sit, vt Scholæ more loquar,
ratio constitutiua Ecclesiæ Cathedralis; quemad-
modum Ecclesia Cathedralis ea est, & dicitur,
in qua Cathedra Episcopalis, & Sedes Episco-
pi sita est, *cap. Statutum de rescript. in* 6. *cap. ne* 5
pro defectu de elect. Rebuff. *in concord. tit. de col-*
lat. §. 1. *verb. Cathedralis.* Barbosa *de Canonic. &*
dignitatibus cap. 2. *num.* 4. sicut Parrochialis ea,
vbi residet Parrochus; ita etiam Cathedralitas
erit *Dignitas talis Ecclesiæ cathedralis de habendo*
Episcopum in ea sedentem. Abulens. *in cap.* 1. 6
Matth. quæst. 70. Barbos. *supra num.* 5. Quod
constat à simili de Ecclesia Romana, quæ ex eo
dicitur *Cathedra Petri*, quia in ea Sanctus Pe-
trus sedit. Ioannes Scotanus *contra hæretic. in-*
terrogat. 5. *de primatu Petri, & Eccles. Romana*
Cochier. *in Schol. ad preces primar litteræ E. ver-*
bo in singulis Cathedralibus. Barbosa *supra*, &
Sacra Rota Romana relata *num.* 87. *&* 88. Quæ 7
etiam *num.* 29. id colligit ex coniugio, quod
est inter Episcopum, & Ecclesiam: Vlterius
etiam id colligo ego, & eo quod Episcopus de-
bet esse *Doctor* iuxta Paul. 1. *ad Timoth.* 3. Do-
ctor autem, seu Magister *Cathedram* erigit, vbi
suam doctrinam doceat. Si igitur ostendatur
prædictam Ecclesiam S. Mariæ *de Columna* ab
antiquissimis temporibus Sedem fuisse Epis-
coporum, vtique ostensa manebit eius Ca-
thedralitas, & semper fuisse, ac esse Cathe-
dralem.
Quia tamen veritas ista ex illarum genere est, 8
quæ in facto consistit, scilicet in actuali fun-
datione, seu erectione dictæ Ecclesiæ cum Epis-
copo, & factum non præsumitur nisi probetur,
l. in bello, §. *facta*, *ff. de captiu. & post limin. re-* 9
uer. l. si emancipat. 6. *vbi* Iason *C. de collat. l.* 1.
C. de probat. Mascard. *de probationibus*, *volum.* 2.
conclus. 732. *num.* 1. Quia facta sunt sui natura 10
incerta, *l. in omnibus*, *ff. de iur. & fact. ignorant.*
Mascard. *supra num.* 2. Barbos. *de axiomat.* 93.
num. 28. ideo diligenter probanda. Et quia ad
historiam spectat non nisi ex monumentis, Bre-
uiariis, historiis, & Chronicis, & Scripto-
ribus. Quæ probatio in puncto antiquæ Ca-
thedralitatis efficax est. Romanus *disceptat. fo-*
rens. lib. 5. *cap.* 893. *num.* 6. *& sequentibus.* Rota
relata *num.* 25. Insuper ex indiciis, fama, & te- 11
stibus de auditu, & credulitate. Quia hæc om-
nia in factis antiquis sunt legitimæ proba-
tiones; vt late Mascard. *supr. conclus.* 733. ex
Iuribus, & Doctoribus, ac maxime ex traditio-
ne Ecclesiastica, quam soli perduelles hæreti-
ci contemnunt, non Catholici, cum quibus
præsens est concertatio. Hæc igitur omnia per
17. sæcula à Christo nato vsque ad præsens de-
ducenda sunt. Vt idcirco Sacerrima hæc Eccle-
sia cum sua Patrona Deipara canere possit.

Beatam me dicent omnes generationes.

Inter

12 Inter quæ primum locum, & veluti origina-
rium, ac fundamentalem respectu dicendorum,
tenet historia illa omni sæculo venerabilis de
admirabili fundatione, erectione, seu constru-
ctione præfatæ Ecclesiæ sanctæ Mariæ de Co-
lumna, facta iussu Deiparæ Virginis adhoc vi-
13 uentis, & Beato Iacobo Apostolo Cæsaraugu-
stæ agenti visibiliter apparentis super Colum-
nam, seu Pilare quoddam marmoreum, primo
Christi sæculo, & anno eiusdem Christi nati
37. vel 39. Quam veluti antiquissimam, &
indubitatam traditionem constanter tuentur
14 innumeri, & grauissimi Hispanicarum rerum
Scriptores, quorum plurimos Sacra Rota Ro-
mana de anno 1630. relata affert *num.* 21. *&*
22. & alij etiam, quos adducit D. Ioannes So-
lorzano *de iure Indiar. lib.* 3. *cap.* 14. *grauiter re-*
prehendens nonnullos hæsitantes, Michael Martinez
à Villar. *in notis, seu scholiis ad decreta Curtæ Il-*
lustrissimi Domini Iustitiæ Aragonum super præce-
dentia dictæ Ecclesiæ fol. 7 ac alij, qui post di-
ctam Sacræ Rotæ decisionem, & decreta scrip-
serunt, prout est D. Antonius Fuertes Quæ-
stor Magistratus Mediolanensis *in historia de hac*
Ecclesia, & Michael Erce Ximenez vtriusque
Iuris Doctor, & diligens Author *in lib. de præ-*
dicat. S. Iacob. in Hispan. par. 1. *Tract.* 1. *cap.* 18.
& sequentibus: vbi tot fundamentis ex autho-
ritate, & ratione petitis, totque authoribus rem
15 confirmat, vt vix aliud ad intentum desiderari
possit. Notet lector in hoc authore *cap.* 19. *num.*
28. reuelationem Beatissimæ Virginis circa hoc
à quodam insigni Religioso Carmelita rela-
tam, quam etiam refert Modernus quidam
Cæsaraugostanus *in commentar. super hanc histo-*
16 *riam à pag.* 342. His porro authoribus, & si in-
digeos, innumerari ambio, cum eam ample-
ctatur *tom.* 2. *Annal. Carmelitar. sub anno* 39. *n.* 11.
Romæ typis edito anno 1650. antequam, vel
minimam huius controuersiæ notitiam habue-
rim; sub compendio relatis, Vasæo, Beutero,
Goes, Garibai, Morales, Illescas, Zurita, &
pluribus aliis. Abstineo autem ab aliis autho-
ribus recensendis, ne actum agere videar: sed
non prætermittenda, quæ in decretis Curiæ
17 Illustrissim. Dom. Iustitiæ Aragonum relatis
fol. 7. sic dicitur de dicta Ecclesia, *Quæ Angeli-*
cis manibus iussu sacratissimæ Reginæ Virginis Dei
Genetricis, dum adhuc in humanis ageret, authore
Diuo Iacobo Maiori, Christi Apostolo, consobrino-
que constructa, erectaque fuit. Vnde antiquitas,
& dignitas illius Ecclesiæ vocatur fol. 6. *lon-*
18 *gissima, honorificentissima, venerandissimaque.* Si-
cut etiam abstinendum censeo à comprobatio-
ne alterius certissimæ veritatis, cui præsens in-
nititur; de aduentu scilicet eiusdem D. Iacobi
Apostoli in Hispaniam; quia nec illam negat
pars aduersa, nec aliquis sanæ mentis negare
poterit, prout dixit Laurentius la Varre Galli-
cus author *in notis ad Tertull. lib. aduers. Iudæos,*
not. 4. & quia *veritati iniurius est, qui vel*
eam ad iudicium trahit. Et quia ita
habetur expressè in Breuiario
Romano iussu Vrbani Octa-
ui post maximam
discussionem.

* * *

C A P. II.

Vetustissima, & iugis Cathedralitas Ecclesiæ S. Mariæ del Pilar.

EX his porrò elicitur intentum huius Ope- 19
ris, nempe *Cathedralitas* præfatæ Ecclesiæ
ab hoc tempore, & anno Christi 37. vel 39. ex
plerisque motiuis: Primum (quod etsi à nullo
ex patronis huius causæ tactum videam, efficax
tamen esse credo) est, quia cum Apostolus Ia-
cobus huius Ecclesiæ fundator, Episcopus fue-
rit, quia omnes Christi Apostoli Episcopi erant 20
ab ipso Christo creati, prout ex Cyrillo, Chri-
sostomo, Theophilato, Ruperto, & aliis com-
probant Cornelius *in Act. Apostol. cap.* 2. *vers.* 3.
& Suarez *in tom. de fide disp.* 10 *sect.* 1. *num.* 1. 2.
3. 4. *&* 6. ac maxime 7. vbi id probat ex Glos-
sa 1. *Corinth.* 12. & pluribus Theologis *in* 4.
distinct. 24. & præsertim ex D. Augustino *lib.*
quæst. noui, & veteris testament. quæst 97 dicente
de Christo, *Priusquam in Cælos ascenderet, im-*
ponens manum in Apostolos, ordinauit in Episco-
pos: procul dubio recte sequitur hanc Ecclesiam
ab ipso fundatam à primo suæ erectionis ini-
tio fuisse Episcopalem, &, quod idem est,
Cathedralem, & Cathedralitatis dignitate fulgen-
tem; siquidem ab Episcopo in ea residente fun-
data fuit.

Corroborat etiam interiorum plurium DD. 21
sententia asserentium, Apostolos omnes, ne
dum Episcopos, sed & totius Orbis Episcopos
fuisse, authoritate ipsis à Christo Domino dele-
gata, subordinata tamen dignitati Sancti Petri,
vtpote Apostolorum Principis, in quo erat or-
dinaria, & transmittenda per successionem ad
ipsius successores. Sic enim elicitur ex illo *Eun-*
tes in mundum vniuersum prædicare Euangelium
omni creaturæ, & ex eo hymni Ecclesiæ, vbi
omnes illi vocantur *Ecclesiarum Principes*, &
quia illis applicat Ecclesia illud Psalmi *Consti-*
tues eos Principes super omnem terram, & in præ-
fatione de Apostolis eos vocat *Rectores, Vicarios,*
& Pastores. Ac maxime ex Clemente Romano
in Epistola prima ad Iacobum fratrem Domini,
idest *minorem*, vbi in principio Epistolæ sic:
Clemens Iacobo fratri Domini, & Episcopo Epis-
coporum, Regenti, Hebræorum sanctam Ecclesiam
Hierosolymis, sed & omnes Ecclesias, quæ vbique
Dei prouidentia fundatæ sunt. Quibus accedunt
ex aliis Doctoribus Caietanus *in opusc. Tract. de*
Authorit. Papæ, Suarez *supr.* Bellarmin *lib.* 1. *de*
Roman. Pontif. cap. 11. Petauius *de Ecclesiast. Hie-*
rarchia lib. 1. *cap.* 5. *num.* 8. referens Victorem
Carthaginensem Episcopum in quadam Epist.
synodic. Binius *in not. ad Epist.* 2. *Anacleti*, quæ
habetur *tom.* 1. *Conciliorum*, Augustinus de Bel-
lis *de absoluta D. Petri Monarchia opposit.* 1. *solut.*
3. Cornel. à Lapide *in* 1. *Petri cap* 5. *circa illa*
verba, Qui in vobis est. Si enim hoc est verum
(quod ego credo verissimum) vt idcirco illud
securus fuerim in meis Consultis *consulto vlti-*
mo num. 46. antequam huiusmodi controuersia 22
mihi nota esset; manifeste etiam sequitur Diu.
Iacobũ, qui Episcopus erat totius Orbis, etiam
fuisse Episcopum Cæsaraugustanum, & Eccle-
siam ab eo in ea Ciuitate erectam fuisse Episco-

 palem,

palem, & Cathedralem, vtporè institutam, &
fundatam ab Episcopo eius Ciuitatis, & io illa
sedente. Sicut etiam nullus negare poterit quin
Ecclesiæ Asiæ, quas fundauit D Ioanoes Apo-
stolus, dicente D. Hieronymo *de Scriptor. Ec-
clesiastic.* de ipso, *Totas Asia rexit, gubernauit-
que Ecclesias*, fuerior verè Episcopales, & Ca-
thedrales, propter coniunctionem quidem cum
illo, qui erat Episcopus illarum. Fuisse autem
Ioannem Episcopum Ephesi clare docet Bellar-
23 min. *lib. 2. de Roman. Pontif. cap. 7. §. respondeo, in
primis.* Ex quo infertur idem dicendum de illo
respectu aliarum Ecclesiarum quas fundauit. Et
ita Augustinus de Bellis *supr. opposit. 2. num 26.*
ait, *Omnes Apostoli appellari solent Episcopi illa-
rum Prouinciarum, quas erudiendas in fide suscepe-
runt, vt Andreas Achaia, Bartholomeus Arme-
nia, Matthæus Ethiopia.* Et in terminis præsen-
tis casus D. Iacobom appellant Episcopum Cæ-
saraugustanum, Abbas Carrillus *in hist. S. Va-
leri in aduertentiis, §. Ædem hanc*, recens au-
thor Cæsaraugustaous *in comment ad histor Virg.
del Pilar. pag.* 190. Murillus *in fundat. Capell.
Angelic. cap.* 20. refereos Anonymum quem-
dam caterum, & Dom. Alphonsum de Men-
doza, idque late corroborans variis funda-
mentis.
24 Ad ea, vt credo, accedit non incongruum
aliud ex eo desumptom fundameotum, qood
Turpious Rhemensis Archiepiscopus *in Tra-
ctatu quodam de gestis Caroli Magni* dicato
Luitpraodo Aquisgranensi Decano, loquens de
sancto Iacobo, Apostolo, quem dicit Hispa-
niam appulisse, & in Galletia Euangelium præ-
dicasse *cap.* 19. ait: *Sicut per B. Ioannem Euan-
gelistam B. Iacobi fratrem in Orientali parte apud
Ephesum Christi fides, & Apostolica Sedes insti-
tuitur, sic per B Iacobum in Occidentali parte Re-
gni Dei apud Galletiam fides eadem, & Apostolica
Sedes constituitur. Hæ sunt proculdubio Sedes,
Ephesus scilicet, quæ est ad dexteram in Regno ter-
reno Christi, & Compostella, quæ est ad sinistram;
quæ videlicet sedes his duobus fratribus filiis Zebe-
dæi in diuisione Prouinciarum contigerunt: quia ip-
si petierant à Domino vt vnus ad dexteram in Reg-
25 no eius sederet, & alius ad lauam.* Cui conci-
nit etiam B. Thomas de Villanooa Valentinus
Archiepiscopos *in concione S. Iacobi* dicens: *Ad
minus in hoc Regnō Cælorum, Ecclesia, petitio-
nem illorum impletam videmus. Nam Ioanni Se-
des data est in Asia, quæ est ad dexteram Ierusa-
lem, & Iacobo in Hispania, quæ est ad sinistram
partem.* Quemadmodum ergo Ioannes Apo-
26 stolus, vt dixi, in Ecclesiis Asiæ, Ephesi maxi-
mè, sedit vt Episcopus. prout elicitur ex Eu-
seb. *lib. 3. cap.* 23. & Niceph. *lib. 3. cap.* 16.
io cuius signum *insigne Episcopale gestabat*, te-
ste eodem Niceph. *lib. 2. cap.* 44. idem erit di-
27 cendum de Iacobo Cæsaraogustæ agente. Ver-
bum enim *sedere*, quo vtuntur Turpinus, &
Villanoua, dum de Iacobo, & Ioanne loqnun-
tur, dignitatem Episcopalem denotat, vt etiam
indicant Origines *Tract. 24. in Ioann.* Tertul-
liao. *de præscriptionibus cap.* 36. Osius Cardina-
lis *lib. de confess. fid. cap.* 28. de Paulo agens,
& Cardinalis Cusanus *lib. 1. concord. cap.* 16. de
Ioanne. Et qoia vtraqoe Ecclesia Cæsaraugu-
stana, & Compostellana eiusdem Iacobi Apo-
stoli filiæ sunt; vt propterea indioiduam, &
singularissimam Confraternitatem habeant, pu-
blico etiam instrumento super hoc confecto
Compostellæ 19. Iunij 1536. cuius agit men-
tionem in commentariis pag. 281. Cæsar-
augustanus ille modernus author supra relatus
num. 15.
Sedisse autem Iacobum Cæsaraugustæ ve- 28
luti Episcopum eius Ecclesiæ ex eo clare hauri-
ri potest quod in ea Ecclesia munia Episcopalia
exercuit, Presbyteros ordinando. Etenim fa-
cultas ordioandi Ecclesiasticos ministros soli
Episcopo competit; proot ex Epiphan. *hæres.* 29
75. Hieronymo *epist. 75. ad Euagrium*, Augu-
stino *in Breuiculo 3. cap. 5.* Chrisostomo, Theo-
philato, & Theodor. *in 3. & 4. cap. 1. ad Ti-
moth.* ac ex Conciliis Niceno, Hispalensi, An-
tiocheno, Ancitano, Carthaginensi, ac nouis-
simo Tridentino, eliciunt DD. & Theologi.
Eam vero Sanctum Iacobum exercuisse ordi-
nando in Præsbyterum Theodorum eios disci-
pulum colligit eadem Sacra Rota de anno
1630. *num.* 22. *§. quo vero* ex Deatro, Biua-
rio eios commentatore, M. Maximo, Vgone
Portugalensi, Beuter, Blanchas, Morales, Mau-
ro, Castella, Pereda, Padilla, Ribadeneira,
Cianca, Valdes, Comestabili Castellæ; Carril-
lo, Murillo, & Peonoto, qoibus iungo ego
Episcopum Taionem *in historia de fundatione
Capellæ sanctæ Mariæ de Pilari* ioferius referen-
da Clamps Doctorum Canonicum Barcinonen-
sem *in histor. de S. Oleguer. fol. 31. & 32.* asse-
rentem Sanctum Iacobum præsidem fuisse di-
ctæ Ecclesiæ, & in ea Episcopos, Presbyteros,
& Djaconos consecrasse. Quod non primus
asseroit Beuter, prout eadem Rota *num.* 46. etsi
non assertiuè, sed argumentando dixit, cum
ante illum extent doo Summi Pontifices, sci-
licet Leo Tertio, & Calixtos II. apod eundem
Beuter *lib. 2. cap.* 24. & Biuariom *in comment. ad
dexteram pagina mihi* 71.
Casu porrò, prorsos, & omnino negato, 31
quod Iacobus Apostolus Cæsaraugustæ mo-
ram trahens Episcopus non esset, ac proinde,
quod propterea Ecclesia ab ipso extructa Epi-
scopalis, aot Cathedralis appellari non posset;
cum in ipsa vt Episcopus non sedisset: nihilo-
minus quia ipse, Apostoli aothoritate qoa fun-
gebatur vt Vicarius Christi, quales erant om-
nes Apostoli, vt ait Becanus *tom. 5. opuscul. lib. 2.
cap. 4. num.* 3. etsi alio, & inferiori modo, quo
Petrus: & vt Legatos eiusdem Christi (quia
tales etiam erant omnes Apostoli, prout colli-
gunt Doctores, specialiter Cornelius *in epist. ad
Roman. cap. 1. vers. 5.* ex illo Pauli 2. Corinth. 6.
Pro Christo legatione fungimur: & *ad Ephes.* 6.
Pro quo legatione fungor) Episcopum in ea con-
stituit, qoi in ea sederet, munia Episcopalia
exerceret, & Christi gregem vt pastor ordina- 32
rius regeret, nullus refragari poterit, quin talis
Ecclesia ab eo tempore *Episcopalis, & Cathedralis*
dignitate poriri debeat. Singula aotem hæc
constent. Primom qoidem de potestate con-
secrandi, & coostituendi Episcopos in Eccle- 33
siis, quas fundabant ex Tertulliano, Cypriaoo,
& Irenæo, qnos refert Pamel. *ad Tertullia-
num de præscriptionibus aduers. hæretic. cap.* 20.
Francisc. Bursatio *consil. 125. & 126.* Villat.
in notis ad decreta relata littera E, & contra Sal-
matiom Nouatorem Petauio *de Ecclesiast. Hie-
rarch. lib. 1. cap.* 2. ac Turino *controuers.* 8. *de
pastoribus Eccles.* Et quia talis erat consuetudo
Apostolo

Apostolorum dum Ecclesias fundabant, pront ex eisdem Tertulliano, Irenæo, & Bursatio discere affirmat Rota nostra *num.* 39. addens etiam in testem Georgiom Ederum *lib.* 2.*c.*12. *conclus.* 13. *& cap.* 5 *conclus.* 2. *&* 4. Addo Tirinum relatum, & Barbosam *de Episc.tit.*1.*cap.* 3.*n.* 1. Alioquin nec rectè, nec prudenter Ecclesiis quas erigebant, prouidissent. Quod maxime procedit in D. Iacobo, qui post modicum tempus Hispanias erat dimissurus, Hierosolymam reuersurus. Secundum vero, quod videlicet S. Iacobus id vere fecerit, admittit eadem S. Rota loco relato ex eisdem historiis, & authoribus, qui dicunt Sanctum Iacobum ordinasse in Presbyterum dictum Theodorum, quos supra adduxi. Is porro Episcopos à D. Ia-
34 cobo Cæsaraugustæ tunc constitutus, fuit Athanasius, qui à Dextro in Chroninicon Ann. Christi 50. vocatur *primus Episcopus Cæsaraugustanus*, & *Discipulus Sancti Iacobi*, & de eo canit M. Maximus *in epigrammate* adiuncto eius Chronicon. Cæsaraugustæ 1619.

Primus Athanasius nostrafit Præsul in Vrbe,
Angelicaque Domus Pastor honorificus.

Has porro historias Dextri, & M. Maximi fidem, humanam vtique, mereri, dum loqoar de ipso Dextro in quinto sæculo, & de Maxi-
35 mo in sexto, ostendetur. Intentum autem præsens de Episcopatu istius Athanasij latè confirmant Baseus, Beuteri Morales, Padilla, Murillus, Carrillus, & generaliter omnes qui Catalogos Episcoporum Cæsaraugust. describunt

36 Vnde prædictis consideratis S. Rota Romana de ann 1630. in præcedentibus relata amplectitur *num.* 80. quod præfata Ecclesia *del Pilar* fuerit antiquitus *Cathedralis*. Quod probat ex testimoniis authorum, qui id expresse asserunt; videlicet Aymonis, seu Aymonij antiqui Monachi, Martini Garziæ, Zuritæ, Hieronymi Romani, Mauri Castellæ, Valençuelæ, & Francisci de Aynsa. Eis iungontur Murillus *in fundatione Capella del Pilar cap.* 18. & *duobus sequentibus*. Gabriel Pennotus *in histor. Tripart. lib.* 2. *cap.*30. *num.*9. *vers. Quam sententiam*, Michaël Erze Canonicus Legionensis, & Regius Capellanus *in Tract. prædicat. S. Iacobi par.* 1. *Tract.* 1. *cap.* 19. cum tribus sequentibus, Regens Villar. *in scholiis ad sententiam Illustr. D. Iustitia Aragenum litteris I. K. L. M.* Antonius Fuertes in historia relata *cap.* 8. Probationem autem ex historiis fidem mereri, ex *cap. cum causam* 13. *de probat.* DD. ibidem habe-
37 tur: & tradunt Bartolus *in l.* 1. *num.* 22. *ff. si certum pet.* Ripa *num.* 27. Alciatus *num.* 28. Gratian. *tom.* 5. *discept. Forens. cap.* 893. *num.* 6. *Larea* 17. *decis. num.* 29. *tom.* 1 Valençuela *consil.* 33. *num* 84. & alij apud Barbosam *in d. cap.*
38 *cum causam num.* 4. Maxime cum versemor in rebus antiquissimis, in quibus leuiores probationes sufficiunt; prout firmat eadem S. Rota de anno 1630. *num.* 81. ex Baldo, Socino, Couarru. & aliis Ac præcipuè in rebus Hispaniæ Regionis, in qua propter Gentiliom per-
39 secutiones, Maurorum inuasiones, Regnorumque reuolutiones. Christianorum antiquitates iacturam magnam passæ sunt; sicut non solum Suarez, & Gaspar Sanchez ab eadem Rota *num.* 83. in hoc recepti, sed & omnes ferme eius nationis Scriptores, passim deplorant. Et hanc fidem eius historias mereri scribunt Garzia *de nobilitate gloss.* 7. *num.* 18 *fol.* 195. Mexia *in l. regia Tolet. in* 24. Otalora *de nobilit.* 2. *par. c.*4. *num.* 3.

Non vidit autem Sacra Rota relata, etsi dili- 40
gentissimè antiqoitatis monumenta euoluerit, Aulum Hallum Poëtam Burdegalensem, qui à 500. circiter annis io viuis erat, & librom de Aduentu S. Iacobi in Hispaniam metricé composuit, Typis mandatum, & eruditis notis illustratum per Ioannem Tamaium Salazar Matriti anno 1618 Hic ergo apponenda huius insignis, & peruetusti Poëtæ carmina, qoibus D. Iacobum Cæsaraogustæ commorantem Athanasium in Episcopum ordinasse demonstrat.

Moreque Apostolico, duodeno cingitur almo
Concomitum Choro, quos plane mysticè sacrat
Ecclesia officiis: nam Basilio, Pia iunctim,
Maximo, Chrysogono, Athanasio detulit altum
Ordinis officium.

Episcopatum videlicet, qui supremus Ordo est.

Cum autem ex dictis satis superquecompro- 41
batum maneat ius Cathedralitatis hoc tempore primi sæculi præfatæ Ecclesiæ Sanctæ Mariæ *del Pilar* conuenisse, idcirco pars aduersa aoimaduertere debet, quod si per euidentes probationes noo conuincat talia *Cathedralitatis* mutationem contigisse, semper credendum est eam perseuerasse: quia sicut certum est, quod à
tempore ad tempus valet argumentum, *l. om-* 42
nes, §. à barbaris, ff de re milit. l. non est necesse, ff. de probationibus, Eneradus *in topic. legalibus, loco* 45. sic etiam certum esse debet, quod à tempore præterito ad futurum rectè inferatur, *cap. cum ad sedem de restitut. spoliat. l. siue possidetis, C. de probat.* Sigonius *de Episcop. Bononi. in princip.* Villar. *in not.* seu *scholiis ad Decr. Curia &c. littera* S. Imo de præteritis ad præsens etiam valet argumentum, ita vt ex eo qood fuit tempore præterito colligitur idem esse in
tempore præsenti. Sic enim qui fuit excommu- 43
nicatus tempore præterito, etiam præsumitur nunc excommonicatus. *cap. sicut nobis de senten. excommunicat.* & *cap. proposuit de Cleric. excommunicat.* DD. ibidem, & Mascard. *volum.* 2. *conclus.* 704. *n.*1. *& sequent.* Et qui olim dominus fuit, & hodie dominus præsumitor, *l. siue possidetis. C. de probat.* Felin. *In cap. scribebam post n.* 3. *de præsumpt.* Rota *decis.* 4. alias 124. *de probation. in nouis.* Mascard. *supr. num.* 4. *&* 5. Hinc
optime Rota in superioribus adducta de ann. 44
1630. *numero.* 84. & 85. ait, quod præsumptio de Cathedralitate posteriori, non tollit istam priorem, sed potius tollitor ab ipsa. Intellige, vt diai, si manifestis documentis pars aduersa oon probet contrarium, quod non facit.

Nec est magni momenti, quod contra dicta 45
opponitur *ex cap. quis nesciat* 11. *distinct.* & Innocentio primo *epist.* 1. *ad Decentium Episcopum Eugubinum* sic dicente. *Præsertim cum sit manifestum in omnem Italiam, Gallias, Hispanias, Africam, atque Siciliam, insulasque inter adiacentes nullum instituisse Ecclesias, nisi eos, quos venerabilis Apostolus Petrus, aut eius successeres constituerunt sacerdotes: aut legant si in istis Prouinciis alius Apostolorum inuenitur, aut legitur docuisse.*
Etenim, pront eadem Sacra Rota *num.* 34. & 46
deinceps vsque *ad* 41. disertissime ait, mens

hoiua

huius Pontificis, & illius Canonis, est, nul-
lum etiam ex Apostolis fuisse, qui eas Ecclesiaa
iostituerit, aut prædicta egerit sine mandato,
iussu, aut permissione B. Petri Apostolorum
Principis, cui videlicet ea competebant pote-
state ordinaria, quatenus erat supremum caput
totius Ecclesiæ, & Christi Vicarius: non vero
quod Apostoli alij non potuerint ea facere, aot
non fecerint, vt Christi Legati, & authoritate
ipsius delegata ab ipso, sciente, & consentiente
eodem Petro. Quam esse genuinam huius nodi
47 solutionem recipiunt plures DD. quos ipsa Ro-
ta refert, quibus adhærent decrata relata Curiæ
Illustrissim. Iustitiæ Aragonum de anno 1605.
num. 17. & doctissimus Villar. *in notis*, seu
scholiis ad ipsa. Michaël Erce *de prædicat. S. Iaco-
bi in Hispan. par. 1. Tract. 7. cap. 7.* Paulua Belli
in Gloria Messanen. cap. 7. adeo vt prudens nul-
lus contra eam oec mutire permitti debeat.
Præsertim cum conformis sit plurium Ecclesia-
eum traditiooi, quæ primos fundatores aliquos
præter Petrum ex Apostolis agnoscit, vt Me-
diolanensis Barnabam, Hispanicæ, & Gallicæ
Paulum, Asiaticæ Ioannem, Africanæ Simo-
uem Cananæum, Armenicæ Bartholomæum,
Ethyopicæ Matthæum, & aliæ alios; prout
historiæ Ecclesiasticæ earum natioonm, & Bel-
lus relatus ostendunt. Petro autem sciente, &
consentiente venisse S. Iacobum in Hispaniam
disertè affirmat Iulianus Petri *in suis aduersariis
n. 437. & 438.* quem ad hoc intentum affert
Erce relatus.
49 Liceat tamen mihi huius epistolæ Pontificiæ,
& Canonis, aliam adhibere solutionem, quam
credo esse genuinam, & textui aptissimam; nec
contra ipsam aliquid oppooi posse, quod eam
euacuet. Sumitur autem ex proprietate huius
verbi *Instituo*, quod habetur ibi *instituisse*. Etsi
50 enim illud sæpe significet idem, quod *incipio*,
iuxta illud Cicer. *pro Cluent. Quæso vt me iudi-
ces, sicut facere instituistis, benignè, attentèque
audiatis.* & *in Verrem, vt institui dicere*. Sæpius
tamen, & proprius forsan, sumitur pro eo quòd
est *doceo, instruo*, &c. sic Paulus 2. *ad Timoth.*
4. dixit: *Assecutus es meam doctrinam, institutio-
nem*, &c. sic Cicero *pro Quintio* dixit, *quem tu à
puero instituisses*, & pro Cælio, *adolescentem in-
stituere*: & 2. *de Orator. Rudem ad dicendum in-
stituere*. & Quintilianus *lib. 1. cap. 7. Ad lectio-
nem aliquam instituere.* Mille alia prætermitto,
quia participium *institutum*, seu *instituta* ab hoc
verbo deriuatum, id manifeste demonstrat. Ver-
52 bum ergo illud *instituisse* in præfato Caoone,
& Epistola Innocentij, in hoc secundo sensu,
non in primo, accipi debet. Ita vt sensus sit, nul-
lum, neque Apostolos *instituisse* dictas *Ecclesias*,
idest, dedisse illis leges, ritus, cœremonias, &c.
nisi Petrum, & eius successores. Propterea enim
in titulo præfixo eidem Canoni dicitur *Ab om-
nibus obseruari debet, quod Romana seruat Ecclesia.*
Et infra, Ecclesia Romana vocatur *Caput insti-
tutionum.* Et inferius. *Quem morem teneat.* Adhuc
inferius: *Si qui in Romana Ecclesia institutioni-
bus aberrant*, &c. Noo ergo in hoc textu nega-
tur id, quod in præsenti intenditur de funda-
tione, seu erectione dictæ Ecclesiæ, & creatio-
ne pro illa Episcopi, Presbyteri &c. sed de insti-
tutionibus, ritibus, aut cœremoniis Ecclesiasti-
cis, quæ temporis cursu ab Ecclesia Romana
fueruot mendicata. Legatur textus illius Cano-
nis, imo tota illa dinstinctio 11. & constabit
hanc esse legitimam illius intelligentiam. Nec
refert si dicatur quod ibi etiam dicitur nullum
Apostolum illis Regionibus aliquid *docuisse*:
Hoc enim verbum, iuxta subiectam materiam,
idem est quod dedisse dictas institutiones, le-
ges, ritus, cæremonias, &c. quia ista ab Ecclesia
Romana postea sunt accepta.
Quæ etiam expositio optimè quadrat Epi- 53
stolæ Gregorij VII. ad Reges Hispaniæ, quæ est
lib. 1. epist. 64. vbi de septem Episcopis ab Vr-
be Roma in Hispaniam missis, dicit instituisse
populos, Christianitatem fundasse, Religio-
nem plantasse, & ex eis susceptum esse Reli-
gioois exordium. Hæc etenim omnia, præter-
quam quod nihil derogant eis, quæ Sanctum
Iacobum fecisse dixi, quatenus supra ea addone
aliquid, solum denotant, Hispaniam instructam
fuisse ab huiusmodi Episcopis quoad institu-
tiones, ritus, & cæremooias Ecclesiæ Romanæ.
Quam expositionem voluntariam non esse, sed 54
omnino legitimam suadet primo intentum Pa-
pæ in illa epistola, quod erat monere Reges
Hispaniæ, vt reciperent ritum, & Breuiarium
Romanum. Secundo, illa verba, *& officium in
diuinis cultibus ostenderunt.* Tertiò, quod Pon-
tifex ibi se remittit ad Epistolam Innocentij
Primi relatam, quam nihil præter hoc contine-
re, ostensum est.
Habetur igitur ex dictis satis roboratum, 55
primo Christi sæculo Ædem Beatissimæ Virgi-
nis *del Pilar* dictam, Cathedralitatis dignitate
in Cæsaraugustana Vrbe positam fuisse.
Nunc iam idem probandum sequentibus sæ-
culis.
Quod enim eadem Cathedralitas præfatæ 56
Ecclesiæ Sanctæ Mariæ *del Pilar* primo sæculo
inchoata, etiam secuodo perseuerauerit, esto,
propter monumentorum inopiam, quę ob
Gentilium persecutionem perierunt, non ita
clare comprobari queant; nihilominus si ea,
quæ in superioribus dixi, recolantur, vberior
probatio necessaria non erit. Si enim, iuxta di-
cta superius *n.* 42. à præterito ad futurum; imo
etiam ad præsens, rectè infertur, nisi oppositum
manifestis argumentis ostendatur si primo
sæculo præfata Ecclesia *Cathedralis* fuit, ta-
lis etiam debebat esse secundo, nisi pars aduer-
sa oppositum ostendat. Quod cum nullatenus
efficere possit, causa cadet, & subsistet pro hoc
etiam sæculo *Cathedralitas* eius Ecclesiæ. Sed
specialiter intentum corroborat, quod in cōtra- 57
dictorio iudicio, & causa vertente, inter hanc
Eccl. & Cæsaraugustanum Antistitem, partibus
auditis, pronunciatum est de anno 1502. prout
refertur in decretis Curiæ Illustriss. Iustitiæ A-
ragonum *n.* 4. à Vicario Generali Archiepisco-
pi Cæsaraugustani, dictam Ecclesiam S. Mariæ
Cathedralem fuisse à primordiis Christianita-
tis (scilicet primo sæculo) vsque ad translatio-
nem, seu vnionem; ac propterea non debere sub-
sidium charitatiuum soluere. Illis verbis: *Con-
stat etiam quod d. Ecclesia, in qua gloriosa Dei Ge-
nitrix Virgo, dum in humanis ageret B. Iacobo Apo-
stolo mirabiliter super Pilare marmoreum Angelicis
manibus deportatum apparere dignata est; in qua* 58
*primaria sedes Cæsaraugustana per multa annorum
curricula collocata fuit, Beato Braulio, & aliis dig-
nissimis Episcopis successiue præsidentibus.* Sic enim
expēdātur illa permulta *annorū curricula*, & illud
successiue

ſucceſſiue etiam comptehendi præſens tempus
59 ſecuodi, & tertij ſæculi, facile innoteſcet. Præſertim, cum dictio illa *ſucceſſiuè* ordioem ſucceſſiuum denotet, vt *in l. ama in princip.* vbi Gloſſ. *ff. de condit. & demonſtrat.* Surdos *conſil.* 365. *num.* 9. Quin etiam præcedentium qualitatum repetitionem indicat, iuxta Rotam *decıſ.* 453. *num.* 5. *in fin.* apod Farinac. *par.* 2. *recent.*
60 Barboſa *de dictionibus dict.* 387. Vnde etiam hoc ſecundo ſæculo perſeuetaſſe hanc Cathedralitatem Eccleſiæ S. Mariæ ſuppoount Rota coram Mormanno de anoo 1633. *recent. par.* 6 *decıſ.* 177. *num.* 7. & maxime Rota alia de ann. 1630. ſæpius tecitata *num.* 50. vt infetius expendetur, & fere omoes authores relati pto principali intento huius operis, maxime Zurita, qui veluti
61 Princeps eſt inter hiſtoricos Aragoniæ, & *in Indicibus ad annum* 889. diſerte affirmat, *Helecæ, & Senniori, ac ſuperioribus, poſterioribuſque Epiſcopis*, idcſt, tam illis qui *Helecam*, & *Senniorem* præceſſeruot, quam qui poſtea ſecuti ſunt, hanc ſacroſanctam Ædem, *ſedem*, ac *domicilium* præbuiſſe. Epiſcopi e go huius ſæculi; & omnium ſequentium in ea ſederunt. De hoc Zuritæ teſtimonio iterum dicetur cum Rota de anno 1630. *n.* 109. eiuſdem deciſionis.

62 Nec deeſt ſundamentum, vt dicatur, hoc etiam ſecundo ſæculo aliquem extitiſſe Epiſcopum Cæſarauguſtæ in eius Vrbe Cathedrali Eccleſia ſedentem poſt Athanaſium, & alium Theodorum, *Epitectum* videlicet. ſeu *Epitatium*, quem cnmmemorat Flauios Dexter *ad annum* 105. qui huic ſæculo correſpondet: de eo enim dicit: *S. Eugenius, M. Marcellus rem primatus Hiſpaniæ confert cum Viris ſanctis, & primarius Epitecto Cæſarauguſtano, &c.* io Concilio nempe Toletano, ad quod Epiſcopos conuocauerat, teſte Biuario *in comment. ad eumdem eo anno* 105.
63 *num* 6 De eo quoque M. Maximus loquens de primis Cæſarauguſtanis Antiſtitibus in Hymno ſic loquitur:

Laudo te nunc Athanaſi ſacrate;
Teque præſtanti Theodore cantu,
Non minus noſtris Epitete Præſul
Dignus es odis.
Tertium, & primum videt ipſe Iberus
Fortiter paſſum, ſed enim ſecundum
Sacra per tractus Lybicos ferentem
Clara Syrene.

Adſtipulantur inter Celtiberos Scriptores de Epiſcopis etiam Cæſarauguſtanis loquentes Carrillus, & iunior ille Cæſarauguſtaous, ac etiam Dexter ſub anno 185. dicens; *Plurima Collegia iuuentutis per Hiſpanias ad Clerum instituenda, præſertim Cæſarauguſta, Tarracona, Hiſpali, Carthagine, Toleti, Bracara, Auguſta, Illiberi, præcipuis Vrbibus, Præſulum diligentia eriguntur.* Ex his enim liquido conſtat Præſulem Cæſarauguſtanum aliquem eo tempore extitiſſe, cuius diligentia Cæſarauguſtæ Collegium iuuentutis imbuendæ inſtitutum fuerit; prout Eccleſiæ antiquæ vſus erat, vt Biuar *in Commentariis ad hunc locum Dextri* confirmat.

64 De tertio autem ſæculo clarius conſtat Antiſtitem aliquem Cæſarauguſtæ, & in præfata Eccleſia Sanctæ Mariæ del Pilar floruiſſe, Sanctum videlicet Felicem, qui à D. Cypriano *epiſt.* 68. *num.* 22. ſic decoratur: *Felix de Cæſarauguſta fidei cultor, ac defenſor veritatis.* Fuiſſe autem eiuſdem Vrbis Epiſcopum, contra Biuatium *in commentar. ad Dextrum circa ann.* 1255. ſatis cottoborant Baron. *tom.* 2. *Annal. ann.* 258. Carrillus, Murillus, & recentior aothor Cæſarauguſtanus, dum agunt de Epiſcopis Cæſarauguſtanis, & alij apud ipſos; ſpeciatim Prades, dum de hac Eccleſia loquitur *pag.* 79. & dicens in ea floruiſſe hunc Fælicem. Et Ioannes Franciſcus Andreas de Vztarroz *in lib. de Patria S. Laurentij fol.* 50. Ac præ cœteris Martinus Garzia ioſignis author, qui quamuis fuiſſet Eccleſiæ Sancti Saluatoris Canonicus; nihilominus in ſuis ſermonibus ſerm. 150. diſertis verbis affirmat, hoc ſæculo, tempore perſecutionis Diocletiani, & Maximiani, *Cæſarauguſtæ erant multi Chriſtiani propter deuotionem Virginis Mariæ, quæ ibi Eccleſiam dimiſerat.* Quod clarius expooit in ſequentibus dicens, quod *in ea Eccleſia Metropolis tunc erat.* Quid aptius ad intentum?

In teſtem quoque huius Cathedralitatis vo- 65
candus Valerius, ſeu Valerus, alios Cæſarauguſtanus Epiſcopus huic tertio ſæculo coæuus, & in eadem Eccleſia Sanctæ Mariæ del Pilar ſuam Epiſcopalem Cathedram moderans. Et quidem Epiſcopum Cæſarauguſtanum fuiſſe verbis conceptis exprimit Dexter ſub anoo 300. *num.* 2. dicens: *Viena patitur Valerius Epiſcopus Cæſarauguſtanus* 10 *die Ianuarij relinquens poſteris conſtantiæ exemplum.* Adſtipolatur Viuarius eius Commentator, & plerique alij Hiſtoriographi.
In hac autem Sanctæ Mariæ Eccleſia reſidentiã 66
habuiſſe, oon ſolum ex dictis, ac ex eo qood nulla alia eo tempore Cathedralis erat, facilè deducitur, ac grauiter ex Aymonio Monacho (de quo in ſequentibus) qui agens de tranſlatione reliquiarũ Sancti Vincentij Martyris tẽpore quo *Sennor* (ſic dictus) *eam* Eccleſiam regebat, inquit: *Sennor Epiſcopus ſtupens, nimiumque admirans, & æſtimans omnino, quod erat planè alicuius Sancti Martyris corpus, iuſſit illud auferri, atque in Eccleſia Beatæ Mariæ ſemper Virginis (quæ eſt Mater Eccleſiarum eiuſdem Vrbis) veneranter recondi, in qua olim ſub Valerio Pontifice idem Martyr, ſtrenuuſque athleta Archidiaconi arcem inſignis tenuerat.* Siue enim hic Valerius, cotus Archidiacoous erat Sanctus Vinceotius, ſit primus huius nomiois, ſiue ſecuodus, ſiue duplex ſit Viocentius vtriuſque Valerij Archidiaconus, & vterque Martyr (quod hiſtoricis relinquendum) teſtimonium huius Aymoni probat in-
tentum. Cui etiam fauent Prades *lib.* 2. *cap.* 5. 67
pag. 79 & clare ſequitur ille modernus *pag.* 198. ac tam de iſto Valerio, quam de omoibus aliis Epiſcopis Cæſarauguſtanis ab Athanaſio vſque
ad ann. 1118. ingeoue fatetur inſignis illa Ro- 68
ta in hac cauſa coram Coccino de aono 1630. pluries nominata: id comprobans *num.* 50 generaliter ex Murillo: & io ſpecie de iſto Valerio, quicunque is fuerit, ex dicto Aymonio, Garzia, Villar, eodem Murillo, Prudentino, Aynſa, & M. Maximo. Ac præſertim *num.* 51.
51. 53. ex eo quod in dicta Eccleſia *del Pilar* 69
appareant hodie veſtigia memoriæ S. Valerij, & præ cæteris quædam Aula verſus flumen Iberum, quæ antiquo *Aula Valeriana* cognomentum retinet; & quia ex huiuſmodi denominatione argumentum perſonalis reſidentiæ reſultat. cum agatur de reſidentia Epiſcopi, quæ ſemper præſumitur penes Cathedralem.

Sumitur

70 Sumitur etiam adminiculum pro Cathedralitate dictæ Ecclesiæ S. Mariæ pro eodem tertio sæculo, ex alio Cæsaraugustano Antistite, Prudentio nominato, qui prout ex Iuliano in *aduersariis* elicit Cæsaraugustanus ille *pag.* 199. floruit anno 270. & prorsus, ac sine fundamento, dici potest, alio loco, aliáve Ecclesia Sedem fixisse, quam in ea, quæ à principio Cathedralis fuit, & successu temporis Cathedralitatem non amisit.

71 Quartum autem sæculum, quod incipit ab anno 300. vsque ad 400. Christi, plura suggerit pro eiusdem Ecclesiæ Sanctæ Mariæ prima Cathedralitate, vt omittatur id, quod in superioribus probatum manet, de continua successione Cæsaraugustanorum Antistitum in eo Templo, veluti propria Cathedra. Quales recensentur ab historicis, vnus, vel alter Valerius, Clemens, seu Clementius, Costus, seu Castus, & Basilius. *Tunc reparata est Sancta Maria de Columna Matrix Orbis Ecclesia*, &c. Ita loquens
72 de hoc sæculo Luitprandus, seu Eutraodus *in suis fragmentis num.* 11. de cuius authoris fide dicam infra sub sæculo 10. Eius autem in hac re sententiam sequuntur Michaël Ecce *de prædicat. Sancti Iacobi in Hispan. par.* 1. *Tract.* 1. *cap.* 20. *n.* 3. & Cæsaraugustanus modernus *supra pagina* 200. Occasio autem reparationis huius Matricis Orbis Ecclesiæ fuit decretum Constantini Imperatoris recenter ad fidem conuersi, quo permisit Christianis Ecclesias ædificare, & reparare. Vnde in ea nunc aspicitur Constantinianum illud stemma, *Labarum* appella-
73 tum. Hinc etiam Cæsaraugustæ plures Ecclesiæ ædificatæ tunc temporis fuerunt. Prout de Ecclesiis S. Ingratiæ, & innumerabilium Martyrum, Apostolorum Petri, Iacobi, Philippi, Andreæ, S. Helenæ (vbi postea Carmelitæ fuerunt) & Sancti Ioannis Baptistæ, dicitur. Etsi autem istæ, vel aliæ Ecclesiæ Vrbis Cæsaraugustanę ex vi huius Constantiniani Indulti ædificatæ dicantur, nulla earum tamen reædificata, aut reparata dicitur, nisi Ecclesia *de Pilari*, quod manifestè arguit eam solam tunc extitisse, vel esto aliæ etiam adessent, de ipsa solum mentionem habitam, vtpote omnium Matre.

74 Eo quoque sæculo Cæsaraugustæ habita est synodus Catholicorum Antistitum, quam commemorat Dexter. *in Chronic. ad ann.* 384. Iulianus Petri *in Chronic. fol.* 47. *num.* 187. Biuar. *in annot. ad Dextrum*, & plerique. Habita porrò est in ea Matrice Deiparæ *del Pilar*, de qua est sermo, Ecclesia, & in ipsa, hæresis Priscillianistarum damnata fuit. Sic testatum reliquit M. Maximus *in Chronic. ann.* 380. dicens: *Consilia celebrantur in Sede Sanctæ Mariæ Cæsaraugustanæ; vt olim sub Priscillianis Sedes collecta est*. Clarius Luitprandus *in fragmentis num.* 184 huius enim facti rationem reddens, sic inquit: *Prima hæresis, quæ venit damnanda in Hispania, fuit, Priscillianistarum, quæ foris huc prorupit: damnata vero est in Secretario S. Mariæ de Pilar Cæsaraugustæ, quod Sanctus Iacobus ædificauit, & non alibi decuit damnari*. Quæ posteriora verba nostri intenti rationem etiam reddunt. Ecclesia etenim Cathedralis, & *Matrix*, propria Sedes absdubie est, vbi Concilia celebrari, & hæreses damnari solent. Clarius, & & fusius Iulianus Petri *in suis aduersariis n.* 55. dixit: *in membranis Gothicis manuscriptis, quæ seruantur in Ecclesia Cathedrali Sanctæ Iustæ, & Ruffini Martyrum Toletana, reperi, Ecclesiam Cæsaraugustanam de Pilari, primo Concilio contra hæreticos in Hispania collecto, nobilitatam. Nam vbinam commodius debuissent Episcopi Hispani conuenire, quam in Templo, quod totius pietatis, & Religionis non solum in Hispania, sed in omnibus Occidentis partibus, fons, & origo fuit?* Eadem fermè num. 473. de hoc Concilio, & Ecclesia dicens: *Collectum est ibi præcipuè, propter honorem Virginis, & Templum, quod primum Orbis fuit S. Mariæ per Iacobum dedicatum.* His subscribunt Aragonenses Scriptores.

Nobilis etiam author Regens Michaël Mar- 76
tinez del Villar *in Tract. interpretat. trium. Epigrammat.* anno 1609. Typis edito, ex antiquissimo Poëta Prudentio, qui in hoc quarto sæculo floruit, hæc affert, quæ rectè inspecta intentum comprobant:

Præstat adhuc, Templumque gerit veneranda
Columna.
Nosque docet cunctis immunes viuere flagris.
Plena magnorum domus Angelorum,
Et hinc Sacerdotum domus Infulata
Valeriorum.

Etenim *Columna* ista (quidquid aliqui dicant) non Columnam, cui ligatus Christus flagellatus fuit, sed eam in qua Filius, & Mater coluntur, indigitat.

Quintum porrò Christi sæculum ab anno 77
400. vsque ad 500. protractum, veritatis, quæ modo controuertitur, magnum fulcimentum præbet, non solum per iugem Cæsaraugustanæ Ecclesiæ successionem, Episcoporum Petri, Simplicij, Luciani, Isidori, quos Cathalogistæ referunt, supponentes, in ea Ecclesia S. Mariæ *de Pilari* suam Sedem fixisse: sed maximè ob clarissimum, quem habuit virum Flauium Lucium Dextrum Hispanum Barcinonensem, S. Paciani filium, & Præfectura Prætoria decora-
rum. Hic enim author *in suo Chronicon anno* 78
Christi 37. *num.* 3. de B. Iacobo Apostolo Zebedæi filio dicit: *Templum, vel Oratorium Beatæ Virgini, ex eius iussu, præsentiaque super Columnam, Cæsaraugustæ erexit.* Circa quæ Franciscus Biuarius Cisterciensis Monachus, vir
doctissimus, & Dextri commentator, hæc sub- 79
iúngit: *Nihil æque stabilitum testimoniis grauissimorum Authorum, nihil tota Hispania sacratius, ac venerabilius, animis hominum insedit, atque historia fundationis Angelicæ Domus Sanctæ Mariæ de Columna Cæsaraugustanæ Ciuitatis, quam hoc loco*
refert Dexter (Pergit idem Dexter) *eodem sub anno* 80
num. 2. dicens: *Athanasius fuit primus Episcopus Cæsaraugustanus.* Item sub eodem anno *num.* 3. *Beata Virgo Iacobo preces fundenti Cæsaraugustæ in Columna apparet.* Et sub anno 38. *numero* 3. *Prima totius Orbis Ædes erecta B. Virgini Cæsaraugustana fuit.* Ac etiam *sub anno* 41. hæc scripta reliquit de eodem Iacobo Apostolo, *Impleta honorificè Legatione sua, ac rebus Hispaniæ sanctissimè compositis, relictaque Ecclesia Theodori cura, quæ de* Columna *dicitur, quam B. Virgo sua præsentia sospitauerat, beauerat, & consecrauerat, vbi & præclaram suam Imaginem reliquit (quæ cælestis Ædes ex eo tempore fidelium deuotioni frequentatur) Iacobus cum lachrymis Hispanorum Hierosolimam reuertitur.* Ex Chronico

nico etiam ipsius,& sub ann. 421. iuxta Biua-
rium, hæc habentur, appositè ad intentum:
*Prudentius Roma Cæsaraugustam rediens ad Se-
dem Cæsaraugustanam S. Mariæ plenus dierum,&c.*
Hæc porro Dextri testimonia tam luculenta
sunt,vt eo sufficerent pro Cathedralitate eius
81 Ecclesiæ firmanda. Cæterum (quod desperato-
rum est consugium) eo deueniunt nonnulli, vt
oneri succumbentes, huic Dextri operi fidem
negent, incertum, apochryphum, spurium, con-
farcinatum, aut assuramentis resercitum, vocitan-
tes. Hi sunt exteri aliquot extra Hispaniam
Scriprores, quibus forsan ea quæ de ipsa Dex-
ter habet non satis arrisere; & (quod pudet di-
cere) nonnulli etiam Hispanici authores, qui ea
82 intelligere nequiuere. Vt igitur (si fas est dicere)
illorum liuori, & istorum errori occurratur, ca-
pita fundamentorum attingamus, quibus Dex-
tri Chronicon sinceritas cuilibet cordato, & sa-
pienti viro suaderi debet.

83 Primum grauissimorum virorum authoritas
qui hunc librum vti legitimam Dextri prolem
agnoscunt: inter quos Doctor Michaël Erce
lib. in superioribus citato par 1. Tractat. 7. cap. 18.
num. 20. numerat 20. Prælatos ex Eminentiss.
DD. Cardinalibus, Archiepiscopis, & Episco-
pis. Numerat etiam ibidem *num.* 15. Prælatos,
S. Congregationis soper reformatione Breuia-
rij Romani de anno 1631. sub Vrbano VIII.
fel. record. Accedunt etiam Illustrissimi S. Rotæ
Rom. auditores, qui in ea decisione de anno
1630. multoties relata sæpius suam doctrinam
Dextri authoritate corroborant, & *num.* 47. re-
ferunt plures authores, qui *Flauij, Lucij, Dextri,
fidem acerrime vendicant, ac historia veritatem la-
tè defendunt.* Adstipulantur tres graues, & in
rebus historicis versatissimi, Franciscus Biua-
rius Cisterciensis Monachus, Rodericus Caro,
& Dom. Thomas Tomaio de Vargas, qui re-
rum Hispanicarum diligentissimi indagatores,
eiusdem operis commentarores sunt. Ex Scri-
ptoribus etiam Societatis Iesu, Dextri opus re-
cipiunt Andress Escotus, Cosmas Magallanes,
Gabriel Vasquez, Petrus Oxada; Franciscus
Portocarero, Martinus de Roa, Ferdinandus
à Salazar, & qui eos nouissimè refert, intentum-
que perdoctè confirmat Antonius de Quintana
Dueñas *in lib.* Matriti typis edito de anno 1651.
cui titulus *Sanctos de la Imperial Ciudad de Tole-
do, aduertentia* 10. *num.* 4. vbi etiam ex mea Car-
melitana Familia affert Franciscum de Iesu, a-
lias Xodar, Emmanuelem Romanum, & Mi-
chaelem Munozium; quibus, etsi indignus li-
benter adhæreo, in tribus tomis Annalium meæ
Religionis typis Romæ editis. Plerosque alios
non sine tædio referendos, etsi magnæ authori-
tatis viros, sacrorum Ordinum Prædicatorum,
Minorum, Eremitarum S. Augustini, & Iesui-
tarum, Sæcularium Presbyterorum, aliorumque
authorum, numerant Doctor Erce *cap.* 18. relato
& Quintana Dueñas *supra.*

84 Secundum ex præcipui partis aduersæ pro-
pugnacoli euersione. Illud enim est, quod in
hoc Dextri Chronico plura legantur incerta,
dubia, paradoxa, & parachronymis inspersa, sic
acres critici, an ex illis, de quibus Iudas Apo-
stolus in sua Epistola. *Quæcunque ignorant blas-*
85 *phemant*, alij viderint. Hoc tamen desiderandum
quod sic loquentes animaduertissent, Dextrum
non fuisse vulgarem aliquem, seu de plebe ho-
minem, sed ingenuum, nobilissimum, doctissi-
mum, & in historiis versatissimum, vt qui in
Orientis partibus Præfectus, & in Occidenta-
libus Toleti Rector, seu Gubernator fuerat: quo
tempore Tabularia, Archiuia, Bibliothecas,
arcana etiam, & recondita antiquitatis scrinia
euoluere poterat. Quidni ergo vulgaria, com-
munia, trita, & peruia cerdonibus, & vetulis,
crebrius prætermiserit; singularia solum, &
tanto viro digno proferens?

Ex quo ad eos, qui huius libri stylum rudio- 86
rem censent, ac perinde fœtum illegitimum
Flauij Dextri. His namque obuiam eundum
& libri stylus contra ipsos commendandus, vt
pote altus, sublimis, egregius, legibus com-
munibus non astrictus, sed sententiarum, velu-
ti Apophthegmarum, varietate discretus. Qua-
lem in Sacris paginis in Iobi libro, Dauidicis
psalmis, & sapientialibus Salomonis non raro
cernitur Discrtè satis de eo Biuarius in Apolog. 87
pro hac historia Dextri sic dicit: *Res in ea con-
tenta sinceritatem, & antiquitatem authoris redo-
lent, grauitate: & perspicuitate plena sunt; nihil non
dignum memoria, nihil vulgare, rarissima multa,
& hactenus inaudita. Quæ omnia authoris nondum
euulgati argumenta sunt: stylus purissima eloquen-
tia pro captu materiæ plenus, vt decebat aut elo-
quentissimi Palatinum hominem, & ciuem nobilem,
Romanorumque Imperatorum in Præfectura præ-
torij ministrum: D. Hieronymi familiarem, & præ-
clarè ab eo laudatum.*

Tertium præstat tricuspide telum, quo hu- 88
ius libri ingenuitas neruosè defenditur, & ad-
uersariorum cæcuties demonstratur. Vel enim
reiiciunt, quia sit suppositiitius omnino, aut
confictus, eo quod à Dextro nec ipse, nec alius
similis compositus sit: prout supposita sunt
plura volumina grauissimis DD. quos larga
manu, & eruditione, etiam per Alphaberum
per illos discutiens, addensat P. Theophylus
Raynauldus *in Tract. de bonis, & malis libris
part.* 1. *Erotemat.* 10. § 2. Aut esto quod ab
ipso compositus similis liber sit, iste tamen qui
ostenditur, addiramenta aliqua ab impostore
conficta contineat; quamadmodum etiam con-
tigisse pluribus PP. & Scriptoribus narrat idem
Theophylus *eodem Erotem.* 10. §. 5 & res est apud
omnes inconfessa: aut denique quisquis author
libri sit, quia ille falsa aliqua, à veritate aliena
habere comprobetur Et quidem primum di-
centes Solis lumini se opponunt, cum constet
D. Hieronymum, qui meritò Ecclesiæ Sol vo- 89
catur huius libri, & à Dextro compositi, memo-
riam agat *in lib. de Ecclesiastic Scriptoribus*, quem
sequuntur M. Maximus in epistola ad Argeba-
tum Episc. Portucallens. Heleca *Episc. Cæsar-
augustan. in addit. ad Dextrum*, narrans, tempo-
re captiuitatis Hispanicæ hanc Dextri histo-
riam inter Christianos fuisse, Eutrandus *in qua-
dam epistola ad Regimundum Episcopum Illiberri-
tanum.* Hugo Portugallensis *in epistola ad Mau-
ritium Braccarensem*, Honorius Augustodunen-
sis *in lib. de Scriptoribus Ecclesiasticis*, Volaterra-
nus *in Anthropologia litera D, lib.* 15. Gesnerus
in Cathalogo testium veritatis, Posseuinus *in Ap-
paratu sacro litera D*, Ioannes Rioche *in Com-
pend. tempor. lib. 2. cap.* 14. Baronius *sub anno* 388.
392. 395. Prætermitto innumeros alios, quos
tædet referre. Secundum vero ex eo præscindi- 90
tur quod (vno verbo audens dicam (nullum

volumen, nullus liber, nullum monumentum,
etiam PP.DD.& insignium Scriptorum à prin-
cipio mundi vsqoe ad nostra tempora extitit,
quod si solùm manuscriptum fuit, nou Typis
in continenti mandatum, sed per scriptores,
transcriptores, copiatores, & plurium manus
transmissum, euulgatumve; à curiosis, studio-
sis, & aliqnando malignis, lectoribus, similem
non sit passum iniuriam, detractinne, additio-
ne, alteratione, glossis, seu apostillis, aut simili
mutatione: & tamen inoffenso pede per Orbem
91 incedunt dicta volumina. Quorsum ergo Dex-
tri Chronicon fide carebit, quod eam etiam tu-
lerit; cum infinita aliorum volumina simili la-
be aspersa cernantur, & nihilosecius fide non
careant. Sapientibus hoc sufficiet. Sed addam,
Dextri Commentatores, Biuarium, Catum, &
Tamaium telaros, adeo exactè, & solerter suum
munus exegisse, vt eorum qui ipsius opus pro-
92 pter hæc calumniantur, ora obtrudant. Adde-
rem etiam, quod quando de veritate libri, scri-
pturæ, aut instrumenti constat, prout in hoc ca-
su accidit, nihil nocet additamentum occultom
ab aliquo extraneo superadditum. Quod elici-
tur ex notabili doctrina Innocentij Hostiensis,
Butrij, Cardinalis, & plurium aliorom apud
Farinacium *de falsitate, & simulatione q. 152.*
93 *num. 14.* Tertium autem de falsitatibus affin-
ctis huic Chronico Dextri facilè retundi potest;
si cum Iuristis dicatur, quod allegans aliquem
defectum, *maxime si is est illegitimatu* illum pro-
bare tenetur. Baldus *in l. cum apud, C. de com-
mun. seru. man. per l. miles, §. defuncto, ff de adul-
ter.* Idem Bald. *in Addit. ad specul. de probat. ver.
qui dicit, & no. in cap. si forte de elect. in 6.* Mas-
card. *de probationibus conclus. 78. num. 5. & 9.*
94 Qoia ergo ea quæ pro falsis in hoc libro alle-
gantur ab ipsius Commentatoribus rectè ven-
dicantur, oihil operabitur talis allegatio. Retun-
di etiam potest, D Hieronymi *in prologo ad Chro-*
95 *nicon Eusebij*, verbis, contra Calumniatores sui
Chronici: *Non ignoro multos fore qui solita libi-
dine detrahendi omnibus (quod vitare non potest,
nisi qui omnino nihil scribit) huic volumini gemi-
num dentem infigant; calumniabuntur tempora, con-
uertent ordinem, res arguent, syllabas ventilabunt;
& quod accidere plerisque solet, negligentia libra-
riorum ad authores referent. Quos cum possem meo
iure repercutere, vt si displicet non legant, malo ta-
men breuiter placatos dimittere.*
96 Sed demus, falsa aliqua, aut à veritate deuia
Dextrum in suo Chronico protulisse, nunquid
idcirco totom opus exsibillandum? Certè mali
isti argumentatores idem dicere deberent de
operibus Clementis, Cypriani, Epiphanij, Hie-
ronymi, Augustini, Chrysostomi, Theodore-
ti, & prope sine numero aliorum; qui simili
neuo, vnius, vel alterius falsi; seu etiam plurium,
salua eorum anthoritate in reliquis, notantur.
Quod etiam aciter (& meritò in hoc reprehen-
dendus) vnos; Melchior Canus *de locis Tueolo-
gic. lib. 11. cap. 6.* de Vincentio Beluacensi, &
97 D. Antonio dixerit: *Quorum vterque non tam de-
dit operam vt res veras, certasque describeret, quam
vt ne nil omnino præteriret, quod scriptum in schedu-
lis quibuslibet reperiretur.* Modestius Abulensis
in secunda par. defensor. cap. 18. sic: Licet *Patres
Antiqui in summo pretio habiti sint, & eorum
dictis requiescendum sit, tamen aliqua inuenerunt
moderni authores, & ea litteris mandarunt, quæ
antiqui Patres non cognouerunt.* Sed melius Psal- 98
mographus, *Omnis homo mendax.* Omnem
namque veritatem delibasse proprium est Ca-
nonici Scriptoris, & sacrorum Voluminum.
Addo, vt rectè Prudens quidam dixit: velle
libros errore aliquo carere est velle *libros omnes
esse canonicos.* Hinc Baronius in Martyrologio 99
sub die nona Octobris. *Quod si ob vnum erro-
rem, vel alterum, in vitis Sanctorum inuentum,
cætera quæ manent fide carere dixerimus, profectò* 100
*omnes fere Sanctorum vitas in maximum discri-
men inducimus, cum pene in omnibus aliquid notari
possit, quod corrigendum videatur; sitque canonica-
rum tantummodo Scripturarum singularis preroga-
tiua, vt in eis cuncta vera, inconcussa, certaque
narrentur.* Et in appendice ad tom. 12. *Prima illa
censeri debet Scriptorum fælicitas, si à veritate nun-
quam pedem efferre contingat, sed istud diuinis
dumtaxat libris esse concessum, vt nullum penitus in
eis sit reperiri mendacium, grauissimi Ecclesiæ Do-
ctores affirmant, quamuis non cum eis ita fæliciter
actum sciamus, quin librariorum iniuria, vel inter-
pretum imperitia, aliquod mendum interpserit, quod
corrigatur.* Si dicant Critici, hæc falsa Dextri ab 101
aliis inserta, negatur hæc intrusio. Et, si admit-
tatur, audiant Christum, Matth. 13. *Colligite ziza-
nia, triticum autem congregate,* &c. Nec damnent
totum opus. Rectè enim Iuristæ, qond quando
falsitas Instrumenti non à Notario, sed ab alio
commissa est, non vitiat illud. Gloss. *penult. in
l. 2. C de veter. iur. enucleand.* Baldus, Aretinus, 102
Butrius, Felinos, ac Mascardus illos referens *de
probat. concl. 742. num. 6.*
In sexto etiam sæculo ab anno 500. vsque 103
ad 600. continuato, non desunt testes Cathe-
dralitatis Ecclesiæ Sanctæ Mariæ del Pilar, Epi-
scopi nempe, Lucius. Vincentius II. Ioannes I.
Vincentios III. Simplicius II. In ea namque
Ecclesia sedisse ex dictis in superioribus elicitur
& de Vincentio II. id ex pluribus Scriptoribus
refert Cæsaraugustanus *in Commentar. supra hi-
stor. eius Eccl. pag. 220.* & de Simplicio *pag. 222.*
Sed integer, & clarissimus pro ea veritate 104
eius sæculi testis adest Marcos Maximus eius-
dem Eccl. Antistes, de quo hæc testimonia ex-
tant *in Chronico*, circa annũ enim Christi 483. 105
sic dicit: *Simplicio Episcopo Cæsaraugustano suc-
cedit in Sede Pontificali Sanctæ Mariæ de Columna
Ioannes vir egregius.* Et infra circa ann. 502.
*Ioanni Cæsaraugustano Episcopo Vincentius in Se-
de successit.* In qua Sede? Certe in illa *Sanctæ Ma-
riæ de Columna*, de qua antea dixerat; alioquin si-
bimet esset contrarius Maximus. Inferius quo-
que *circa ann.* 568. loquens de ea Ecclesia,
quam *Sedem Pontificalem*, supra appellauerat.
*Ego M. Maximus, qui hæc scribo, vixi multos dies
in æde Sanctæ Mariæ de Columna à B. Iacobo Ze-
bedæi filio exædificata, sub regula Sancti Benedicti.*
Et circa ann. 612. *In Vrbe Cæsaraugustana fre-
quentissimè visitatur Ecclesia Sancta Maria Primo-
genia à Sancto Iacobo condita, quæ, confluentibus, ex
variis locis peregrinis, in pretio est, & miracula.*
Expendatur verbo *Primogenia*, & constabit præ- 106
sens intentum de *Cathedralitate* eius Ecclesiæ.
Vnde propterea ad eam transtulit bonam par-
tem Reliquiarum *S. Principis, & Martyris Her-
menegildi*, vt loquitur inferius. Propterea etiam
in eadem Ecclesia sedisse dum viueret, & requie-
uisse post obitum scripsit S. Braulios in Epigrã-
mate quodam de ipso, in initio quidem sic.

Maximne

Maximus hic ſitus eſt, dictus cognomine Marcus
Nobilis hiſtoricus, preco, Poeta, Vigil.

Et in fine.

Confectus ſenio ſuperas reuocatur ad auras,
Cuius membra tenet dicta Columna Domus,
In qua Pontificis præclari munere functus
Iudicij extrema luce reſurget ouans.

107 In fragmentis etiam carminum eiuſdem
Maximi ab Heleca collectis ſic lego.

Prima domus Mariæ ſacrata eſt dicta Columna:

Quod explicans in ſequentibus ſic canit.

Quæ ceu prima foret præ cunctis ſedibus vna.

Et in Hymno eiuſdem ad hoc ſacrum Templũ
B. Virginis: *Templum Columnæ immobilis, quæ*
diceris plus omnibus ſacris Iberis Ædibus.

108 Hæc porro Maximi opera, *Chronicon* præ-
ſertim, legitima, authentica, & propria ipſius
eſſe, firmant Trictemundus Illiberritanus Epi-
ſcopus *in epiſt. ad Eutrandum*, ipſe Eutrandus
in Chronicon ad ann. 6 6. Adſtipulatur Braulius
relatus, & Heleca *in addit.* Ac eius ſanctitatem,
& ſcripta commendant Girald. *de Poetis* Baſeus
in Chronic. num 610. Antonius Auguſtin. *epiſt.
ad Hieronym* Blancas *in Indic. Antiſt. Cæſarau-
guſt.* Sandoual *lib. 1 fundat. Sancti Benedicti*, Le-
pez, *in hiſtor. Benedictin.* Rus *in hiſtor. Giennẽ.
ſig. 1. cap* 1 Hoc etiam Chronicon Typis editum
fuit ſimul cum Chronico Dextri Cæſarauguſtæ
ann. 1619. per Ioannem Calderon Minoritam,
& ann. 1627. notis illuſtratum per Rodericum
Carum, &c, vt Antonius de Quintana - Lueñas
Ieſuita refert *in lib de Sanctis Tolet. aduertent. 10.
n. 5* Matriti nuper Typis edebatur cum Com-
mentariis Franciſci de Biuar. quæ vſque modo
non vidi. Innumeri autem ſunt alij authores
Hiſpani, qui iſtud opus Maximi referunt, com-
mendant, & ſequuntur. Obmurmurent iam in-
creduli Critici, & audiant quæ circa defenſio-
nem Dextri ſuperius dixi.

109 Sæculum ſeptimum ab anno Chriſti 600.
vſque ad 700 computatum, ſuppeditat Ioan-
nem Cæſarauguſtanum Epiſcopum in eadem
Eccleſia Sanctæ Mariæ *del Pilari* in Sede veluti
Epiſcopali ſedentem. Sic enim Hiſpani Scri-
ptores clare colligunt ex Braulio eius fratre,
qui in additionibus ad Maximum dixit. *Omnes
Epiſcopi ferè iacent in B. Sede Sancta Maria de*
110 *Columna dicta, in quibus Maximus Vir ſanctiſſi-
mus, & eximia doctrinarum cognitione conſpicuus,
& Ioannes S. memoria frater meus in pace requie-
ſcunt.* In quibus ad præſentis cauſæ intentum
expendi debet illud *in B. Sede Sancta Maria de
Columna*; quod, dubio procul, Eccleſiam Epiſco-
palem indigitat *cap. ſtatuetum de reſcript. in 6. cap.
ne pro defectu de elect.* Nec eſt aliud, cui *Sedis*
nomen antonomaſticè ſumptum congruentius
aptetur *cap. auditis de in integer. reſtit. cap. 1 verb.
Eccleſia de rebus Eccleſia in 6.* & ex toto titulo
Ne ſede vacante & DD. ibi. Item illud *omnes Epi-*
111 *ſcopi ferè iacent*, &c. quo etiam denotatur eam
Eccleſiam ſepulchrum veluti commune fuiſſe
omnium fere Epiſcoporum, ac proinde eorum
Cathedralem. Siquidem, prout ex iuribus, &
DD. firmat Rota relata de anno 1630. *num.* 54.
55. & 56. ex ſepulchro deducitur præſumptio
habitationis, maximè in Epiſcopis, propter
ſpirituale matrimonium, quod contrahunt cum
ſua Eccleſia, quod exigit, vt neque in vita, ne-
que in morte ab illa ſeparentur, prout etiam re-
gulariter conſpicitur per totum Orbem.

Hunc Ioannem Epiſcopum ſecutus eſt in 112
eodem Epiſcopatu S. Braulius eius frater, qui
etiam aſſiſtit Cathedralitati Eccleſiæ S. Mariæ
del Pilar, prout colligitur ex quadam proſa ve-
tuſti Miſſalis Cæſarauguſtani ibi:

Iubila Cæſarauguſta,
Pro vicinis Vrbs onuſta
Feſta colent Braulij,
Aula, qui Sancta Maria
Fuit Præſul monſtrans piè
Iter veri gaudij.

Ac ex verbis Breuiarij antiqui fratrum San- 113
cti Hieronymi; vbi dum eſſet ſermo de iis quæ
egerat Sanctus Braulius in ſexto Concilio To-
letano cum aliis Epiſcopis, dicitur: *Diſputatio-
ne autem longa conſummata, in Synodo celebrata,
vnuſquiſque ad propriam Sedem eſt reuerſus. Bea-
tus vero Braulius dum in Ciuitate Cæſarauguſtana
in ſancta Maria Maiori ſuam Sedem diuinitus ſi-
tuaſſet*, &c. Nec dicat pars aduerſa, potius con-
trarium deduci ex iis verbis, quaſi denotent
eam Eccleſiam pro ſua Sede elegiſſe, ex parti-
culari deuotione ad ipſam; non quia ea eſſet 114
conſueta Sedes Epiſcoporum. Hoc enim effu-
gium Sacra Rota relata ſatis præcludit dicendo
verbum illud *diuinitus*, ſolum reſpicere mira-
culoſam eius electionem ad Epiſcopatum, quæ
ſcilicet, facta fuit mediante globo igneo ſuper
caput eius deſcendente, & voce de cælo lapſa,
prout hiſtoriæ huius Sancti referunt. Vnde huic
prudenti expoſitioni inhærendo, addo, illud
ſituaſſet, non ad tempus reuerſionis ex Conci-
lio, ſed ad tempus ſuæ electionis eſſe referen-
dum; eſt enim temporis pluſquam perfecti,
quod hanc intelligentiam exagitat. Eam porro
expoſitionem genuinam eſſe ſuadent Ribade-
neira, Marieta, Villar, Padilla, & Murillus ab 115
eadem S. Rota relati, Iungam & ego M S. an-
tiquum vitæ eiuſdem Braulij, quod indicat
Murillus *in fund. cap. 28.* & refert modernus ille
pag. 227. ſic inquiens: *B. vero Braulius dum
in Ciuitate Cæſarauguſtana in Sancta Maria Ma-
iori ſuam Sedem diuinitus ſituaſſet.* Ac quod-
dam Inſtrumentum authenticum ab eodem Au-
thore *pag.* 218. & 229. relatum de anno
13. 8. quod decimo quarto ſæculo referam.
Idem etiam ſuadent ſententiæ de anno 1502.
& 1605. quas Rota refert, & ego afferam ſæcu-
lo 16 & 17. & alij qui generaliter aiunt ſine
illa temporis diſtinctione Sanctum Braulium
ſediſſe in dicta Eccleſia. Maximeque ſanet ſe-
pulchrum eiuſdem B Braulij, quod extat in ea-
dem Sanctæ Mariæ Eccleſia; non quidem,
quod ad illum tranſlatum fuerit ex Eccleſia
Sancti Saluatoris, vt modernus quidam dixit in
quodam ſuo opere *cap. 3. pag.* 183. non rectè
intelligens Baronium *in not. ad Martyrolog. Ro-
man. pro die 26. Martij.* Non enim dicit Baro-
nius corpus ipſius Sancti tranſlatum fuiſſe ad
Eccleſiam Sanctæ Mariæ, ſed fuiſſe *inuentum,
tranſlatum, reconditumque ſolemniter in Eccleſia
Sancta Maria*, in caſu ablatiui; denotans ibi fuiſſe
inuentum, & tranſlatum, ad locum videlicet,
honeſtiorem. Quod etiam ſuadetur, quia nec
minima quidem Reliquia corporis huius San-
cti in Eccleſia Sancti Saluatoris extat; quod non
contingeret ſi in ea fuiſſet inuentum, & ex ea
ad Eccleſiam Sanctæ Mariæ tranſlatum.

Ex aliis etiam iſtius ſæculi Antiſtibus idem 116
intentum roborari poteſt. Ex Taione quidem

Sancti Braulij successore; quia vt io propria Sede,& iuxta propriam sponsam sepeliri voluit in ea Ecclesia restante Vualdero, postea etiam Cæsaraugustano Episcopo in ipsius tomuli Epitaphio, ibi.

Mortuus antiqua tumulatur in Æde Columna. Et ex eodem Vualdero de quo in eadem Ecclesia conditum fuisse testatur Luitprandus *in fragmentis num.* 94.diceos: *Sepultus est in sacratissima Sede Beata Maria Virginis de Columna à Sancto Iacobo adificata.* Nec mirum huius Ecclesiæ Episcopos eam sic decorare studuisse; cum ab eodem Luitprando in *Chronic. ad ann.* 677. qui huic sæculo correspondet, vocetur *Beatissima Sedes.* Et dicat, quod eo tempore *celeberrimo multorum peregrinorum contubernio visitatur.*

117 Hic autem Taio Episcopus non solum sua præsentia, ac sui corporis sepultura, testis integer est Cathedralitatis Ecclesiæ Sanctæ Mariæ; sed verbis, & scriptis id demonstrauit. Scripsit enim historiam de aduentu Beatissimæ Virginis Mariæ in Hispaniam, ea Palæstina, & fuodatione Cappellæ Beatæ Mariæ de Pilari Cæsaraugustanæ, quam Typis mandauit, & notis illustrauit ille modernus Cæsaraugustanus Compluti anno 1649. & ex Bibliotheca Laurentij Ramirez de Prado in supremo Consilio Castellæ togati, etiam prælo mandauit Marriti 1648. Ioannes Tamaius Salazar *in notis ad Aulum Hallum Poetam pagina* 73. In ea enim Historia, inter multa pietatem, & deuotionem spirantia ait: Diuum Iacobum coosecrasse prædictam Ecclesiam, ipsamque intitolasse *Sanctam Mariam de Pilari.* Subiunxit autem & magis ad iotentum: *Hoc est enim prima mundi Ecclesia in honorem Virginis, Apostolicis manibus dedicata. Hac est Angelica Camera primordus Ecclesia fabricata Hac est Aula sanctissima, sapius per Virginem visitata, in qua cum Angelicis Choris visa est sapius Dei Genitrix matutinos psallere Psalmos.* Expendaotur ista, & habebitur iotentum. Noret & Lector, hunc Taionem Cæsaraugustæ Episcopum Romæ inuenisse, Dei specialissima prouidentia, Diu. Gregorij Papæ *Moralia*, eaque Cæsaraugustæ in Æde Sanctæ Mariæ reposuisse; prout inter plerosque alios refert *serm.* 91. pergrauis author Martinus Garsia: vtique in Ecclesia Sancti Saluatoris ea repositurus, si talis Ecclesia tunc temporis in ea Vrbe esset.

118 Pro octauo sæculo, etsi lubrica sit Cæsaraugustinorum Antistitum successio, ob Mahumetanorum in Hispaniam, ipsamque Cæsaraugustam, inoasionem, quæ hoc æuo, contigit; præsertim cum Benetius eo tempore Episcopus Tyrannorum barbariem fugiens Sanctæ Mariæ Ecclesiam de Columna reliquerit, & ad Pyrenea montana perrexerit. Cæterum Cathedralitatem eius Ecclesiæ perseuerasse, nec vllatenus amissam fuisse, quatenus miserum illud captiuitatis sæculum patiebatur, ea multis osten-
119 ditur. Primo, quia Ecclesiarum Iura, & priuilegia nunquam cessant, sed semper ea possideot semel adquisita *cap. libere.* 12. *quæst.*, 2. *l. raptores.* §. *fin autem*, *C. de Episcop. & Cleric.* Anton. de Mauro. *Allegat.* 27. *num.* 4. Barbosa *de iur Ecclesiastic. lib.* 2. *c.* 13. *n.* 15. 16. 40. *&* 41.
120 Secondo, quia in ea, vel iuxta eam per 400. annos, quibus à Mauris oppressa est, semper adfuere Caoooici, Presbyteri, vel Clerici, qui eam regebant, & fidelibus Sacramenta ministrabant. Prout colligitur ex Prades *lib.* 2. *venerat. Imag. in cap.* 5. §. 1. Murillo *in fundat. Capella Angelica c.* 30. & Cæsaraugustano *in Commentar p.* 238. *ac p.* 181. vbi de hoc Epitaphio reperto in Claustro eiusdem Ecclesiæ. duodecim Canonicorum huius temporis, de quo nunc est sermo.

Hic duodenorum sunt condita Canonicorum
Ossa sub hac petra, quos Christi sumat in athra.

Tertio, quia ex hoc colligitur fuisse eo tempore Parrochiam totius Ciuitatis, ac proinde demonstrasse esse Ecclesiam Cathedralem, quæ vocatur *Parochia totius Ciuitatis*, prout ex pluribus accumulatis affert idem Barbosa *supra lib.* 1. *cap.* 28. *num.* 19. Quarto, quia esto quod tunc temporis Episcopus in ea Ecclesia personaliter præsens non adesset nihilominus Presbyterum aliquem Episcopi Vices gerentem ibi adfuisse, constat clare ex Luitprandi Chronico ad ann. Christi 787. vbi loquens de secunda Synodo Nicæna circa idem tempus celebrata, ait: 122 122
In qua interfuit Pantaleo Episcopus Valentinus ex Hispania, & Theodorus Presbyter Bada prope Carthaginem Spartariam, nunc vocata est Baga, olim dicta Thiar; interfuit etiam Nicephorus Presbyter Sancta Maria de Columna Ecclesia Casaraugustana, & Agapius S. Thyrsi Monasterij Toleti: Abbas pro Domino Helipando Pontifice Toletano, eiusque Vicario. Quibus similia Iulianus *in Chronicon*, quæ etiam refert Tamaius *in notis ad Luitprandum*. Etenim nisi iste Nicepborus Episcopi munus in Ecclesia Sanctæ Mariæ del Pilar ageret, nullo iure in Svoodo generali cum Episcopo Valentino, & Vicario Toletani Aotistitis & ante illum nominaretur. Omitto, quod nomen *Presbyteri* sæpius apud antiquos pro Episcopo ponitur, saluo Hierarchico ordine inter Episcopum, & Presbyterum, quem Ecclesia contra hæreticos concedit. Sit ergo testis *Cathedralitatis* Ecclesiæ Sanctæ Mariæ de Columna pro hoc sæculo octauo iste Nicephorus Presbyter, Chorepiscopus, aut Episcopus forsan Suffragaoeus, vel Episcopi absentis Vicarius.

Nonum etiam sæculum testes fide dignos pro præsenti causa offert. duos videlicet Episcopos, *Senatorem*, & *Helecam*, qui eo sæculo Cæsaraugustaoam rexere Ecclesiam prout Cathalogi Episcoporũ eius Inclytæ Ciuitatis demonstrant Hos enim *Senniorem*, & *Helecam* Episcopos in hac Ecclesia Sanctæ Mariæ de Colomna, veluti in propria Cathedra sedisse, luculentum testimonium Zuritæ *in Indicibus fol.* 13. *sub ann.* 889. qui huic sæculo correspondet, corroborat. Dicit enim de ipsa: *Vnde & Heleca, & Senniors, ac superioribus, posterioribusque Episcopis, & Ecclesiastico catui, sacrosancta ea Ædes Cedem, ac Domicilium prabuit.* Quod testimonium egregie vrget Rota relata de anno 1630. *num.* 109. dicens, ex eo probari Cathedralitatem dictæ Ecclesiæ, non solum pro tempore inundationis Maurorum, sed etiam temporibus anterioribus. Dicam & ego *& posterioribus.* Quomodo autem locus iste Zuritæ non sit ab eadem Sacra Rota deprauatus, aut truncatus, vt satis liberè scripsit quidem modernus, probabo infra *c.* 6. *sub n.* 430. 123 124

Adest

125 Adest & alius integer testis huic sæculo, & præfato Scriptori Cæsaraugustano Synchronus Aymoinus Monachus Benedictinus Gallus qui *in lib. Inventionis*; seu *translationis Sancti Vincentii Martyris cap. 6.* cum dixisset, Audaldum Monachum reliquias eius Martyris Cæsaraugustam asportasse, subinfert: *Senior Episcopus stupens, nimiumque admirans, & æstimans omnino quod esset plane alicuius Sancti Martyris corpus, iussit illud auferri, atque in Ecclesia Beatæ Mariæ semper Virginis (quæ Mater est Ecclesiarum eiusdem Urbis) veneranter recondi, in qua olim sub Valerio Pontifice idem Martyr strenuusque athleta Archidiaconi arcem insignis tenuerat.* Sit ergo ex huius Aimoini testimonio Ecclesia del Pilar
126 *Mater Ecclesiarum* Cæsaraugustanæ. Hunc authorem, & eius opera commemorat Posseuinus *in Apparatu*: fallitur tamen dum dicit eum 990. claruisse cum dicere deberet ann. 899.

127 Decimum porro sæculum ab historicis communiter pro infelici putatum, hanc suam infaustam sortem in causa etiam præsenti demõst at: cum propter Mahometicam sectam in Hispaniam, ac Cæsaraugustam inductam, ac Christianorum à barbaris illatam persecutionem, Antistes Cæsaraugustani (aliquot enim eo tempore fuisse diligentiores aliqui ex Iuliano hauriunt) in locis remotis à sua Sede Sanctæ Mariæ de Pilari abesse exules cogebantur, vel ad
128 alias Ecclesias promoueri. Propterea enim ex ipsis Cathedralitas huius Ecclesiæ comprobari non potest, nisi solum ex generalibus principiis superius inductis, quod videlicet, omnes quotquot tales fuerunt etiam captiuitatis huius æuo eam Ecclesiam, non aliam, pro sua Sede agnoscebant. Quod etiam firmatur ex eo quod Christiani Cæsaraugustæ sub Sarracenico iugo gementes, iuxta eam degerent, & per loca subterranea, quorum vestigia etiam nunc extant, incedentes, ipsam veluti Matricem frequentarent. Vt testatur ille Cæsaraugustanus *supra par. 180.*

129 Nihilominus egregios alius huius Cathedralitatis pro hoc sæculo testis adest Luitprandus, seu Eutrandus, è Subdiacono Toletano, & Ticinensi Diacono, Episcopus Cremonensis, Berengario secundo Italiæ dicto Regi à Secretis, & pro Othone Primo German. Imperatore, ad Pont. Max. & Imperat. Constantinopol. Legatus. Hic enim clarissimus Vir in suo Chronicon plura testimonia præsentem causam concernentia protulit, quorum aliqua in præce-
130 dentibus allata sunt. Vnum illud est in Chroniconad ano. Christi 677. videlicet: *Beatissima Sedes de Columna in Vrbe Cæsaraugustana, quæ constructa est iussu Virginis à Beato Iacobo & c. hoc tempore celeberrimo multorum peregrinorum concursu celebratur.*

131 Etenim illud *Beatissima Sedes de Columna*, hunc primatum, seu dignitatem *Cathedralitatis* indigitare ex titulo illo *Beatissima*, Papæ concesso, elici potest. Ille enim denotat eminentiam & excellentiam Pontificæ authoritatis super omnes alias, prout ex Iunipero à Drapano, Henrico Kalteisen, & aliis haurit Theophylus Raynaudus *in Corona aurea Summi Pontificis in verbo Beatitudo.* Indicat ergo in præsenti illud *Beatissima Sedes* primæuitatem, & præcedentiam huius Sanctæ Ecclesiæ super alias Cæsar-
132 augustanas. Concursus quoque ille peregri-

Lezana Consulta Varia. Pars II.

norum ad eam Ecclesiam id denotat: talis enim concursus vt in plurimum est ad Ecclesias Matrices, & primarias Ciuitatum. In fragmentis etiam eiusdem Luitprandi *num. 11.* hæc præclara leguntur, dum agit de reparatione Ecclesiarum tempore Constantini Imperatoris facta. *Tunc reparata est Sancta Maria de Columna Matrix orbis Ecclesia.* Quibus etiam non solum 133
Ecclesiarum Cæsaraugostæ, sed & totius Orbis *Matrix* appellatur ea Ecclesia. Fragmento quoque 94. dum dicitur de Vvldetedo Cæsaraugustano Episcopo: *Sepultus est in sacratissima* 134
Sede B. Mariæ Virginis de Columna à S. Iacobo ædificata. Idem insinuatur, tum ex titulo illo *Sacratissima Sede*, tum ex sepultura Antistitis, vt tactum in superioribus, fuit. Fragmento præterea 184 dum ait de hæresi Priscillianistarum, *Damnata est in Secretario Sanctæ Mariæ del Pilar Cæsaraugustæ, quod Sanctus Iacobus ædificauit & non alibi decuit damnari.* Idem subiodicat, 135
præsertim si cum præcedentibus coniungatur, & expendatur vox illa *Secretario*, quæ propria videtur Ecclesiarum Matricum, seu magnarum Basilicarum.

Nec audiendi qui scrupulum aliquem quo- 136
ad fidem & authoritatem, huic Luitprando incondite affigunt. Ea enim, quæ pro Dextro in quinto sæculo dicta sunt, Luitpiando conciniunt. Eum namque tuentur Sigibertus, Bellarminus, Gerardus, Tritemius, Possevinus, & Hispana Bibliotheca, dum *de Scriptoribus Ecclesiasticis agunt.* Bossius, Rus, Portocarrero, Baronius, Vasquez, Escolanus, Murillus, Calderon, & Catus, quos congerunt Erze *de predicat. Sancti Iacobi in Hispan. par. 1. Tractat. 1. cap. 20.* & Quintana Doeñas *de SS. Toleti aduertent. 10. num 6 & 7.* eumque sæpius in meis Annalibus retuli. Vnde merito Dom. Thomas Tama- 137
ius de Vargas insignis eruditionis author, eius opera mitis notis illustrata Matriti edidit ann. 1635. quæ etiam postea Antuerpiæ ann. 1640. per Hieronymum Higueram Iesuitam, ac Dom. Laurentium Ramirez de Prado Regium Consiliarium decorata prodiere. Fragmenta autem eiusdem Luitprandi ab eodem Tamaio edita ex variorum exemplarium fide recensita sunt, vt ipse testatur. Et quamuis ea non semel diligenter euoluerim, nihil in eis reperi tanto authore non digna, imo potius ipsius raræ, singularis, exquisitæ doctrinæ indices esse comperi. Vt merito de eo dixerit *tom. 10. ad ann. 963. num. 2.* Baronius. *Græcarum litterarum par eruditio, & Poetica, ceterarumque litterarum facultas, eadem hoc sæculo* (decimo videlicet de quo nunc est sermo) *haud adeo inuentu facilis.* Sit ergo integer testis pro causa præsenti Euttandus, seu Luitprandus.

De vndecimo sæculo, quod ab anno Chri- 138
sti 1000. vsque ad 1100. extenditur, pauca suggerunt Historici Hispani: acerbum namque Mahumetanorum iugum Christianos captiuos tributis, & exactionibus sic premebat, vt vix conseruari possent. Nihilominus duo Episcopi, Paternus, & Iulianus censentur, qui cum Clericis aliquot S. Sanctæ Ecclesiæ del Pilar in Sacrorum dispensatione, & diuinorum celebratione assisterent. Eam enim veloti Matricem ab his omnibus habitam fuisse adducta in superioribus sufficienter corroborant.

139 Plura, & maiora pro pia causa *Cathedrali-
taris* Ecclesiæ Sanctæ Mariæ dictæ *de Columna*
monnmenta suppeditat sæculum duodecimum
ab anno Christi 1100. vsque ad 1200. proten-
sum. Non enim dumtaxat sicut sæcula præterita
Episcopos habet Vincentium, quibusdam ter-
tium, aliis, quartum appellatnm, Petrum secun-
dum, & Bernardum primum, in hac Sacra Sede
140 Assistentes; sed etiam profert Petrum, de Li-
brana primum post Cæsaraugustæ restauratio-
nem Episcopum, & Garziam de Guerra in ea
etiam residentes, prout ex Zurita *lib. 1. annal.
cap. 44.* & *in Indicibus*, seu *Chronico pag. 62.*
testatur Cæsaraugustanus *pag. 250. & 254.* &
Bernardum secundum in ea sepultum. In quo
maxime notandum, quod cum isti Episcopi
residerent in Ecclesia Sanctæ Mariæ, facto ipso
ostendebant Sedem Episcopalem in ea esse Cæ-
saraugustanam, sicut & in Ecclesia Sancti Sal-
uatoris; propter vnitatem videlicet, vel identi-
tatem Cathedralitatis, de qua sæpe dixi. Facto
autem demonstrari animum, etiam plusquam
141 per verba, habetur ex *l. certum, ff. si cert. pet. l. fin.
ff. de diuort.* & aliis iuribus.

Est & ad intentum, quod cum iste Petrus de
Librana à Rege Alphonso Cæsaraugustæ re-
stauratore ad eum Episcopatum electus esset,
& missus ad Papam Gelasium II. pro conse-
cratione obtinenda, eamque obtinuisset, Papa
per litteras, quas Baronius *tom. 12.* anno 1118.
142 refert, Indulgentias concessit iis, *qui præfatæ Vr-
bis Ecclesiæ à Sarracenis, & Moabitis diruta, vn-
de reficiatur, & Clericis ibi Deo famulantibus, vn-
de pascantur, aliquid donares, vel donauerint.* Ex
iis enim non modo elicitur Ecclesiam Sanctæ
Mariæ del Pilar, de qua loquitur Pontifex, eo
captiuitatis tempore per Clericos inseruiri so-
litam, sed etiam eam solam Cæsaraugustæ reli-
ctam fuisse; vel esto aliæ etiam permanerent,
143 ipsa tamen nomine *Ecclesiæ* in singulari, & an-
tonomasticè à Papa appellari: quod est *Cathe-
dralitatis* signum; cum nomine *Ecclesia* anto-
nomasticè sumpto, maxime in fauorabilibus,
veniat Cathedralis: prout ex antiquo stylo Cu-
riæ, Monacho, Geminiano, Abbate, Mando-
sio, Gambara, Gratiano, & alia Rotæ decisione
probat Magistralis illa Rotæ Decisio de anno
1630. *num. 62.* in superioribus citata. Quibus
iungo Barbosa *de Canonic. cap. 2. num. 6.* &
*de appellat. verb. Iur. signif. appellat. 85. nu-
mero* 7. ex Fulgosio, Tusco, & Sacra Ro-
ta. Et notat Villat. *in scholiis ad decret. Curia
littera I.*

144 Vnde idem Episcopus Petrus in Epistola,
quam scripsit vniuersis fidelibus apud eundem
Baronium supra, de ea Ecclesia dicit: *Quam bea-
to, & antiquo nomine sanctitatis, ac dignitatis pol-
lere nouistis.* Hi enim tituli, vt notat idem Vil-
lar *supra*, ex traditis à DD. *in cap statutum de
rescript.* Menochio *consil.* 52. Cassaneo *in Ca-
thalogo. 4. consil. 32.* tantum competunt Ecclesiæ
Cathedrali: quod etiam comprobat Rota illa
Magistralis toties repetita de anno 1630. *n. 63.*

146 Viuebat etiam hoc sæculo insignis author
Iulianus Perez, vel Perri, Toletanus; Archi-
presbyter Sanctæ Iustæ, vir doctissimus in lin-
gua Arabica, Hispanica, Gothica, Hæbraica,
Græca, & Latina; Regis Alphonsi Hispania-
rum Historicus, & in historiis versatissimus;
qui propterea integer, & grauissimus testis pro
hac causa esse potest. Is autem in suo Chroni-
co *num. 405.* luculentum istud protulit testi-
monium. *Septimæ Synodo Generali interfuit Ni-* 147
*cephorus Presbyter Sancta Maria Cæsaraugustana,
dicta de Pilari, quæ prima fuit omnium Ecclesiarum
Hispania, & vt creditur, ante Nazareticam: &
ob id meretur dici Prototemplum Beatæ Mariæ à
Sancto Iacobo Zebedai filio constructum iussu eius-
dem Sanctæ Virginis.* Et in suis aduersariis *num.*
438. post plura ad intentum de aduentu San-
cti Iacobi in Hispaniam, & Cæsaraugustam,
apparitione Beatæ Virginis, & iussione ipsius
circa erectionem huius Ecclesiæ, concludit.
Hoc Templum primum erectum est Beatæ Virgi- 148
ni in toto terrarum Orbe. Dixerat autem *num.* 56.
in eisdem aduersariis: *Prima totius Orbis* (scilicet
Ecclesia) *fuit Cæsaraugusta*, & *num.* 172. lo-
quens de Ecclesia Bracharensi, inquit: *Quæ
post Ædem Cæsaraugustanam secunda fuit in His-
pania.* Ac *num.* 55. & 473. egregia illa, quæ
supra adduxi circa sæculum quartum. Præterea
num. 497. ista: *Beatæ Virginis de Columna Tem-
plum Sacratissimum est, & successione Pontificum,
& multorum eius domus sepulchrorum habitatione,
& celebritate.* Demum alia huius authoris testi-
monia diligentioribus ipsius operum scrutato-
ribus relinquens, illud non prætermittam, quod
ipse scripsit anno 1100. ex quo numerari inci-
pit sæculum duodecimum *in Tractatu de Ere-* 149
miteriis num. 17. fol. 139. quia plura continet
scitu digna. *Ecclesia nunc sub Sarracenis Cæsar-
augusta dicta de Columna Beatæ Virginis Mariæ, à
Beato Iacobo Iesu Christi Discipulo, filio Zebedæi
ædificata, eodem in Hispania prædicante, & iuben-
te Beata Virgine Maria, quæ Apostolo suo dilectissi-
moque consanguineo diuinitus supra Columnam ap-
paruit, quæ ab eo tempore in Columnis permansit, &
Ecclesia Pontificia fuit: domus vere quidem Ange-
lorum ibidem libenter inhabitantium, & schola tot
Sanctissimorum Præsulum, & Palestra validissi-
morum Martyrum, anno 1100. cum hoc scribe-
batur, in pretio, & veneratione habebatur, vt
omni tempore est habita* Expenditur illud *Eccle-
sia Pontificia fuit*, & illud *Palestra validissimorum
Martyrum*, &c. & pro comperto erit quod
intenditur *de Cathedralitate* huius Ecclesiæ.

Si autem libidinosa contradicendi prurigo 150
dubium aliquod circa fidem huius authoris. &
operum ipsius alicui ingesserit, euanescet vt fu-
mus hæc opinatio, si animaduertatur, Iulianum
hunc Virum Illustrissimum fuisse, vt ex dictis
liquet, & eius opera commendationem magnam
habere apud celebres Hispaniæ Scriptores; maxi-
me Florianum de Ocampo Regium Chronolo-
gum, Ioannem Marianam Iesuitam egregium
Historicum, Sancium Dauila Episcopum Segũ- 151
tinum, Franciscum Biuarium, Rodericum Ca-
rum, & plures alios, quos nouissimè conge-
rit Antonius de Quintana Dueñas *de Sanctis
Toleti aduertent.* 10. Vt propterea merito Dom.
Laurentius Ramirez de Prado toti Europæ no-
tissimus propter egregia sui ingenij euulgata
monumenta, huius Iuliani opera, è Vormatia
Hispaniam per P. Torraluam Iesuitam ad Hie-
ronymum de Higuera eiusdem Societatis trans-
missa, Typis mandauerit ann. 1628 paulo ante-
quam S. Rota de ann. 1630. sępius relata prodiis-
set, vt idcirco dignissimum hunc authorem non
retulerit. Iuuant etiam pro ipsius authoritate
firmanda, quæ de Dextro, Maximo, & Luit-
prando,

prando, in ſuperioribus dixi, ſi appliceotur.
Ac pro omnium eorom fide facit, quod, vt
recte idem Quintana Dueñas *ſupr. aduertent. 1 t.*
152 probat, quatuor iſti Scriptores omnimoda fi-
de digoi in iis quæ ad Hiſpaniæ hiſtoriam ſpe-
ctant, cenſeri debent, ob ipſorom antiquita-
tem; quia ſcripſerunt de illis, quæ ipſorum tem-
pore, vel non multo antea acciderant; quoniam
ex Archiuiis Eccleſiarum, Dypticis, Tabulariis,
153 & Cathalogis ipſarum, ea hauſerunt; quia om-
oes ipſi Hiſpani, & inter ſe, vt plurimum con-
cordes fuerunt; quia iuxta antiquas eius Re-
gionis traditiones ſcripſerunt; ac tandem quia
ſunt teſtes affirmatiui, ſæpiſſimè loca, tempo-
ra, dignitares, & alias circumſtantias rerum, ac
perſonarum, de qoibos ſcribebant, diligentiſ-
ſimè annotantes. Vnde ſæpius mecum cogita-
ui quod quemadmodum diuina prouidentia
actum eſt, vt pro tota Eccleſia, quatuor eſſent
Euangelicæ hiſtoriæ Scriptores, & Euangeli-
154 ſtæ; quatuor etiam præcipoi Doctores; ſic ſuo
modo quatuor quoqne iſti Dexter, Maximus,
Luitprandus, & Iulianus, Scriptores etiam
(etſi humanæ, ac fallibis authoritatis) re-
rum Hiſpanicarum eſſent, qui abſtruſa,
& recoodita eius nationis, Orbi euul-
garent.
155 In teſtem quoqne huius caoſæ, & in hoc ſæ-
colo duodecimo, florens, iure compellandus
Aulus Hallus præclarus Poëta, natiooe Gallus,
& patria Burdegalenſis, Regi Alphonſo Sexto,
qui Cæſarauguſtam hoc tempore manibns Sar-
racenorum liberauit, gratns amicus. Hic enim in
lib. quem ſcripſit de aduentu S. Iacobi in Hiſ-
paniam, & fundatione Eccleſiæ S. Mariæ del Pi-
lar, loquens de eodem Iacobo Apoſtolo, cui eam
facere præceperat B. Virgo illi apparens ait:

Protinus hic cellam lætus fabricare Maria
Incipit, & manibus propriis erexit, & Aram,
Qua promdas voluit præeſſet tuncta Columna.

Etenim verbum illud *præeſſet* dennrat Apoſto-
lum hanc Aram, ſeu Eccleſiam io Cathedralem
erexiſſe. Prout oorat Doctor Erce *in addit. ad lib.*
de prædicat. D. Iacobi in Hiſpania fol. 289. Hoiuſ-
modi autem opus Halli notis Ioan. Tamaio Sa-
laxar illuſtratum, & ex M.S. Gothico correctum,
prodiit anoo 1648. Matriti. Fidem accipit hic
Hallns à Iuliano Petri ſupra relato, ac viciſſim
illi fidem præſtat; ſiquidem Iulianus io Chro-
156 nicon à 500. anuis, & amplius à ſe compoſito,
loquens de 1132. qui in hoc 12. ſæculo clau-
ditur, inquit: *Viuebat hoc tempore iam atate decre-*
pitus Aulus Hello Poeta Burdegalenſis: Semper hic
Poëta celebris fuit: Scripſit enim elegantiſſimo car-
mine aduentum S. Iacobi Zebedæi filij ad Hiſpa-
nias, fundationem ab eo factam B. Mariæ
Cæſarauguſtanæ de Pilari; idque vno
libro verſibus heroicis. Hic qoa-
drat illud Dialecticum
axioma, *verum con-*
ſonat vero.
* * *

C A P. III.

Erectio Eccleſiæ Sancti Saluatoris in Cathedralem nihil nocet Cathedralitati Eccleſiæ Sanctæ Mariæ del Pilari.

NEc ea quæ dicta ſunt vllo modo eneruan- 157
tur ex facto, quod contigit hoc tempore,
quo Cæſarauguſtæ Ciuitas ex Barbarorum ma-
nibus vindicata fuit, de anno videlicet 1117.
vel 1118. quod ſcilicet Regis Alphonſi eius Vr-
bis Reſtauratoris voluntate, Epiſcopique, ac
Eccleſiæ Sanctæ Mariæ del Pilar conſenſu, Mex-
quita maior Sarracenorum ibi relicta, in Ec-
cleſiam Cathedralem fuit erecta, & conſecrata 158
ſub titulo Sancti Saluatoris: vel quia mos erat
Regum Hiſpaniæ cum Vrbes recuperabant,
Maurorum præcipuas Mexquitas ibi repertas
in Eccleſias Matrices conſecrare, prout plures
Hiſtorici Hiſpani aſtruunt: vel quia, vt alij
volunt, votum emiſerat ſic faciendi: vel, vt
alij inquiunt, quia Rex imminentium bello-
rum cauſa grauatus, non poterat præfatam Ec-
cleſiam Sanctæ Mariæ del Pilar, etſi non de-
ſtructam, ruinoſam tamen, & labefactatam
condigne reparare: vel deoique, quia, vt
Martinus Garſia egregius aorhor, Epiſcopus;
Ioquiſitor, Regum Catholicorum Conciona-
tor, & quod pluris eſt ad intentum præſens, 159
Canonicus Eccleſiæ Sancti Saluatoris dixit
ſerm. 144. verbis illis cedro dignis: *Quia Ma-*
ter habebat Eccleſiam, & filius non haberet diuer-
ſorium, conſecrata eſt Meſquita maior in Eccleſiam
filij, & nunc à die illa dicitur Eccleſia Sancti Sal-
uatoris. Quomodocunque autem res fuerit ex
hoc facto deduci videtur Eccleſiam Sanctæ
Mariæ de Columna *Cathedralitatem*, qoam
habebat, amiſiſſe; ac perinde, omnia, quæ in
præcedentibus pro ipſa allata ſunt, prorſus
euaneſcere; cum ſolum probeot de tempore
antecedeori, non de ſubſequenti iſtam Vrbis
recuperationem; præſertim cum ab eo tempo-
re, per 500. ac amplius annorum ſpatium. ta-
lis Cathedralitas in Eccleſia Sancti Saluatoris
perſeueret; ex quo initur præſumptio pri-
mordialis, & originariæ Cathedralitatis, etiam
ab initio; prout ex *l. ex perſona num. 2. C. de præ-*
ſumpt. Saliceto, Alexandro, Alciato, Euerar-
do, Menochio, & Rotæ deciſione arguit Rota
illa relata de anno 1630. *num 1. & 2.*
Hoc enim partis aduerſæ fulcrum, quamuis 160
fortiſſimus Achyles ab ea exiſtimetur, debile
tamen eſſe multis oſtenditur, tum ex parte Re-
gis, qui eius erectionis in Cathedralem Eccle-
ſia Sancti Saluaroris author eſſe dicitur; tum
ex parte Eccleſiæ S. Mariæ de Pilari, qui in eam
conſenſiſſe affirmatur; tum ex parte ipſius ere-
ctionis ſecundum ſe conſideratæ. Et primò ex
parte Regis, id conſtat ex eo, quod quemad-
modum ſolius Papæ eſt Epiſcopum Eccleſiæ 161
Sponſum creare, ſic & dare illi Sponſam Ec-
cleſiam, videlicet Cathedralem, cuius ipſe
Sponſus eſt, *cap. præcipimus 16. quæſt. 1. ne ſede*
vacante. Rebuff. *in prax. beneficiorum, titulo de*
erect. in Eccleſ. Cathedralem num. 1. Azor. *inſti t.*

moral.par.2. lib 5 cap.29. quæst.25. & lib.6.cap.
30. quæst. 2. & 4. Gambarus *de offic. Legati à*
latere, tit. de varijs ordin. nominibus num.160.
Garzia *de benefic. par.12. cap. 5. num* 1. & Barbo-
ſa *de Canonic. & dignitatibus cap.2. num.*2 Cum
igitur nulla Papæ authoritas interuenerit in tali
erectione, nulla prorſus, & caſſa ex parte Re-
gis, qui author fuit ipſius, æſtimari debet.
163 Non potuiſſe autem Regem id facere, ſed
ſolum Papam, ex eo etiam clarè elicitur, quod
cum is idem Rex tempore quo Toletana Vrbs
ſub Maurorum ditione erat, Eccleſiam Sanctæ
Mariæ de *Alfizen* Ordinis Carmelitani, in qua
Chriſtiani tunc temporis Sacra peragebant, Ca-
thedralem Eccleſiam facere vellet, id perficere
non potuit, quia Papæ non placuit. ſicut *tom.3.*
Annal. pag 503. *num.* 5 dicit, ex relato Iuliano
Perez, ſeu Petri Archipresbytero Toletano *in*
*Chronic. ad ann.*1085. *num.*55.4. vbi id expreſsè
164 habet. Ex eo autem peſpicuè oſtenditur, Re-
gem nec voluiſſe, nec potuiſſe hanc erectio-
nem huius Eccleſiæ Sancti Saluatoris in Ca-
thedralem facere non accedente Papæ autho-
ritate. Vnde optimè Lotherius *de re beneficia-*
ria lib. 1 *quæſt.*14. *num.*128. inquit, quod non
debet *pendere à poteſtate alterius quam Papæ, fa-*
cere, vt Cathedralis deſinat eſſe talis, cap. muta-
tiones 7. *quæſt.* 1. *Imola in Clement. in plerſque*
num. 9. *de elect. Gratianus vbi ſupra num.*47 ſic
165 Lotherius. Deinde id expreſſe videbatur pro-
hibitum per Gregorium V I I. qui in
Bulla, ſeu litteris datis ſub anno 1073. San-
ctio Regi, & eius ſucceſſoribus, concedit fa-
cultatem ipſis ſuper diſtributionem Eccleſia-
rum tam è manibus Turcarum ereptarum
quam ab ipſis ædificatarum, *Sedibus* (inquit
166 ontif) *duntaxat Epiſcopalibus exceptis.* Nul-
lum ergo ius Rex Alphonſus habebat ſupra
Cathedralitatem Eccleſiæ Sanctæ Mariæ diſtri-
buendam Eccl. S. Saluatoris. Præterea eſto,
quod Papæ conſenſu talis erectio Eccleſ. S.
Saluatoris in Cathedralem facta fuerit, vtique
neceſſario fieri debebat ſine præiudicio, aut
læſione Cathedralitatis Eccleſiæ S. Mariæ del
Pilar, cui ea à 1100. circiter annis compete-
bat, niſi Papa, aut Rex qui nomine ipſius hoc
faceret, id exprimerent. *Extrauag. vlt. de con-*
*ceſſ. praben. Ioan.*22. Rebuff. *in praxi benefic. tit.*
de erect. in colleg. Gratian. *diſcept. foren. tom.* 5.
cap 867. *num.* 18. Barboſa *ſupra.* Et in ſimili
caſu harum Eccleſiarum, & preæminentiarum
huius del Pilar dixit Clemens V I I I. ſæpius
vt patet in quodam Breui, quod refert Rota
in vna coram Coccino de ann. 1609. inter de-
167 ciſiones ipſius *num.* 452. Oſtendat ergo pars
aduerſa reſcriptum aliquod Papale, vnde con-
ſtet per Cathedralitatem conceſſam S. Saluato-
ris Eccleſiæ Papam derogaſſe Cathedralitati,
qua Eccleſia S. Mariæ del Pilar à multis ſæculis
fruebatur. Corruit ergo partis contrariæ funda-
mentum ex parte cauſæ efficientis huiuſmodi
erectionis deſumptum.
168 Quod iure, meritoque, roborari poteſt ex
doctrina celebris Doctoris Ioannis Vvameſij
Iuriſconſulti, qui *in tom.*1. *conſiliorum conſil.*10.
in terminis terminantibus, ſeu etiam fortio-
ribus, de tranſlatione, ſeu erectione cuiuſdam
Eccleſiæ in Cathedralem, loquens. Primò
expreſsè ait, quod per talem erectionem *Aliud*
nihil ademptum ſit, quam quod directis, & aper-
tis, ſeu diſpoſitiuis verbis, in Bulla erectionis con-
tinetur. In caſu autem, de quo in præſenti eſt
ſermo, nec extat *Bulla erectionis*, & multo mi-
nus conſtat *de talibus directis, & apertis, ſeu diſ-*
poſitiuis verbis; ac proinde intra doctrina Vva-
meſij, quod *nihil ademptum ſit* Eccleſiæ San-
ctæ Mariæ Maioris. Deinde ſecundo ait, quod 169
simili modo omnes huiuſmodi gratiarum, & præro-
gatiuarum, conceſſiones accipiendæ ſunt, vt ſcili-
cet non redundent in alterius incommodum. Ca-
thedralitatis ergo conceſſio Eccleſiæ Sancti
Saluatoris facta, accipienda eſt, huius Docto-
ris mente, ita vt non redundet, *in alterius*
(Eccleſiæ ſcilicet de Pilari) *incommodum.* Ter-
tio, id probans ex variis iuribus adiungit: *id* 170
ſolum conceſſum intelligitur, quod ad ſubſtantiam
gratiæ, & præeminentiæ eſſe poteſt; & id minime,
quod ad alterius vexationem, vel eius diminutio-
nem tendit. Quæ etiam ad vnguem noſtro ca-
ſui adaptantur: eſto enim admittatur conceſ-
ſam fuiſſe Cathedralitatem Eccleſiæ Sancti Sal-
uatoris; ſiue à Rege; ſiue etiam (quod non
ſubſiſtit) à Papa, nihilominus hæc conceſſio
ſolum intelligitur quod ad ſubſtantiam gratiæ eſſe
poteſt, vt puta, Epiſcopi reſidentiam, & ſimi-
lia: non autem *quod ad alterius vexationem,*
vel eius diminutionem tendit: videlicet extin-
ctionem, ſeu ſuppreſſionem priuilegiorum Ca-
thedralitatis, quæ à primæua Eccleſiæ erectio- 171
ne Templo Sanctæ Mariæ de Pilari compete-
bant. Subiungit quarto Theodoſij Imperato-
ris exemplum, qui *exornando Berythum Ciuita-*
tem dignitate Metropolitana, nihil voluerit detra-
hi Tyro de ſuo iure, ſed quod vtraque dignitate ſi-
mili perfrueretur. Sic ergo prudenter creden-
dum de Alphonſo Rege, vel Imperatore, hanc
mutationem faciente. Vnde quinto addit, ra-
tionem veluti à priori deſignans, quia *Gene-*
ralitas priuilegij, & ipſum priuilegium ſic ſemper
reſtringitur, ne ius commune lædatur, ſi priuile-
gium totaliter poteſt habere effectum. Quæ etiam 172
aſtipulantur Eccleſiæ de Pilari; cum non ob-
ſtante quocunque priuilegio Cathedralitatis
Eccleſiæ Metropolitanæ conceſſo, adhuc ſtare
poterant exemptiones, quæ prætendit, & an-
tea habebat. Item ſexto & vigentins inquiens:
Nec Papa, aut Imperator præſumatur in dubio vel-
le tollere ius quæſitum etiam Iudæo. Quæ ſunt con- 173
formia iis quæ ſupra adduxi, Præſertim, quia,
vt ſeptimo concludit: *Aliter dicendo oportet fa-*
teri priuilegium eſſe iniquum: quod, cum ſuperue- 174
nit, vel detegitur, etiam ſi ab initio æquum fuit,
reuocari, & caſſari debet. Adhuc clarius octauo,
dum ait: *Sic in propoſito, ſublimatio, ſeu ere-*
ctio Collegiatæ Eccleſia A. in Cathedralem, nulla
facta mentione, aut derogatione priuilegiorum, ſeu
iuris Monaſterij B. non debet in aliquo diminuere
eiuſdem Monaſterij iura, aut priuilegia. Et quaſi
digito tangens controuerſiam, de qua in præ-
ſenti, hæc ſubiungit nono. *Hoc eſt in propoſi-* 175
to alternatiuam illam, & neceſſitudinariam præ-
cedentiam ab antiquo inter hanc Eccleſiam, &
Monaſterium ſeruari ſolitum. Quæ antiqua con-
ſuetudo, & obſeruantia, in omnibus, & potiſſi-
mum in dubio retinenda, & ſeruanda eſt, in con-
ſtituendo, & ſeruando ordine, vel paritate gra-
duum inter homines. Ita vt quemadmodum Eccle-
ſia A. aduerſus Monaſterium B. prius nullam præ-
rogatiuam prætendere ſolebat, ſed illi loco cedere,
cum ad illam Proceſſionum cauſa ventum erat; & è
diuerſo

diuerso Monasterium Ecclesia priorem locum deferebat in suo patronatu, ita quoque nunc vtrunque, & respectiue deferre debeat, non iure alicuius præminentia, seu prærogatiuæ; sed & velut honoris, familiaritatis, hospitalitatis, & amicitiæ, & in qua quisque aduenientem honorificentius excipere, & honoris prærogatiua dignare solet. Pergit vlterius ad propositum dicens. *Neque enim nulla erit Cathedralis Ecclesia, si hoc quoque non habeat; quia huiusmodi præcedentia non est substantifica qualitas Ecclesiæ Cathedralis.* Quod probat exemplo peruetusto Monasterij Sanctæ Geoouevæ Patisicosis, & Canooicorum Cachedralis eiusdem Ecclesiæ Parisieosis; *in quo seruatur* (inquit) *paritas illa, per obseruationem illius vicissitudinariæ præcedentiæ.* Demom pro sua, & pro præsenti causa, sic tacitæ aliæ ob-
177 iectioni satisfacit: *Nec dura, aut violenta dici potest hæc interpretatio, propter specialis exemptionis per longissimas successiones amplitudinem, consque etiam porrectam, vt nec deuotionis, precum, aut processionum causa, statio aliqua Episcopo in Monasterio, & Monasterij patronatu permittatur.* Hæc porro omnia, etsi quadantenus fusioia, eo adduxi, qoia sicut ouom ouo similia videntur iis, quæ in præsenti controuersia tanguotur, & pro eiusdem decisione valenr, sicut valuerunt pro casu, in quo præfatus Ioannes Vvamesius loquebatur. Habeatur ergo ex dictis debile esse fundamentum partis aduersæ, ex parte eios desumptum, qui dictam Ecclesiam Saocti Saluatoris in Cathedralem erexit.

178 Quod vero flaccidum etiam sie ex parte Ecclesiæ Sanctæ Mariæ consentientis in Cathedralitatem Ecclesiæ Sancti Saluatoris, pro comperto videtur, eo quod oullo fundamento, nulloque iostromento (quod viderim) affirmari potest io eam coosensisse cum præiudicio suæ Cathedralitatis, quam possidebat. Nullus
179 enim præsumitur iactare suum, *l. cum de indebito de probat.* quia, vt dicebat Apostolus. *expedit me magis mori, quam vt gloriam meam, quis euacuet.* Baldus *in consil.* 312. *lib.* 4. Crauertus *consil.* 2. *num.* 18. *& consil.* 49. *num.* 7. Villat. *in scholiis ad decret. Cur. Iustit. Aragon. littera S.*
180 Et quia regola iuris est, *id quod nostrum est, sine facto nostro ad alium transferri non potest.* Vlpian.
181 *lib.* 5. *ad Sabinum.* Ac quia *nemo eligit viam, per quam iudicium suum subuertatur, l.* 3. *versic. nec credendus, ff. de milit. testam. l. quoties, ff. de verborum obligat. cap. Abbate, iuncta glossa, verbo potius de verborum significat.* Mantica *de coniecturis vltim. volunt. lib.* 2. *tit.* 1. Menochius *de præsumpt. lib.* 6. Barbosa *in axiomat. axiom.* 160. *num* 3. Coostat etiam hoc ad ocolum ex dicendis in sequentibos, ex quibus clare ionotescet
182 Ecclesiam del Pilar, nunquam conseosisse in Cathedralitatem Ecclesiæ Sancti Saluatoris, nisi saluis suis ioribos, & semper retinuisse, ac cootiouasse præeminentias proprias Cathedralitatis; pro illis conseruandis litigasse, & sententias in sui fauorem tam à Iudicibus Cæsaraugustanorum Tribunalium, qoam à Sacra Rota obtinuisse.

183 Quod similiter aduersæ partis folcrum omnino infirmetur ex parte erectionis ipsios secuodum se consideratæ, liquescie etiam ex eo, quod ipsa nullatenus fuit per modum translationis, propriè de translatione loquendo; non solum quia, vt dixi, translatio (propria iotellige) Ecclesiarum non fit nisi ex Papæ authoritate, prout est textus expressus *in cap. nisi specialis de offic. legati*, vbi ne credatur nooam institutionem fuisse Iooocentij Tertij, qui est authot illius capitis, dicitur contrarium fieri, *spretis canonicis sanctionibus, & consuetudine generali.* Quas sanctiones glossa *ibidem verb.* 184
sanctionibus commetat. Fauet etiam *cap. quod translationem eodem titulo*, & Glossa *ibidem, verbo reseruata*, & Villar. *in scholiis ad decreta Curia Instit. Aragon. littera M.* ponderaos hanc translationem factam fuisse absque extinctione præeminentiarum, quia non interuenit Summi Pontificis consensus, vt requirebatur. Dein- 185
de id ostenditur, quia translatio propriè, & non late sumpta, importat omnimodam extinctiooem, seu cessationem Ecclesiæ, quæ transfertur à loco io quo erat prius, ita vt etiam cesseot io illo priuilegia, quæ habebat Glossa *cap. si quis vult.* 16. *quæst.* 1. Rebuff. *supr. num.* 17. *&* 19. Ea autem, quæ adduotur in sequentibus, apertè demonstrabuot, iura, & priuilegia Cathedralitatis in Ecclesia Sanctæ Mariæ permansisse. Præterea ad idem, quia hæc 186
propria Ecclesiæ translatio non contingit, nisi simul transferatur totum Capitulum, Canonici, & Dignitates, qui sunt partes ipsius Ecclesiæ, relictis in prima Ecclesia aliquibus Præsbyteris, qui ibi ministrare debeant. *cap. si quis vult.* 16. *quæst.* 1. Præposit. *in cap. Temporis qualitas* 7. *quæst.* 1. Rebuff. *supr. num.* 18 Quod argumen- 187
tum maiorem vim habet si supponatur; prout supponi debet, quod esseotia Cathedralitatis alicuios Ecclesiæ est, quod habeat Capitulum, idest Canonicos, Dignitates, &c. *cap. nouit. cap. quanto de his quæ fiunt a maiori parte capituli.* Barbosa *de Canonic. & Dignitatibus cap.* 2. *num.* 2. Quio addendum, quod manente Clero, & populo, manere debet Ecclesia Cathedralis: sicut è contra illis noo manentibus ipsa ooo manet; quia contrariorum eadem est ratio. Lotherius *de re benefic. lib.* 1. *cap* 14. *num.* 1. *&* 128. Cum igitur io ista erectione non fuerint traoslati Caoonici Sanctæ Mariæ del Pilari, sed maoserint, Canooici, Clerus, & Popolus; vtique nec dici debet propriè translatam Cathedralitatem. Dixi *propriè*, quia *impropriè*, & *abusiuè* 188
id admitti potest, cum aliquibus fautoribus huius causæ, & cum Ferrerio in seotentia quadam, de qua infra *sub ann.* 1502. Et quatenus scilicet per eam factom est, vt Episcopi, qui io dicta Ecclesia Saoctæ Mariæ semper residentiam habueraot, cursu temporis in alia Sancti Saluatoris, veluti capaciori, & commodiori loco, eam habere ceperint.

Talis ergo Cathedralitatis erectio noo fuit 189
aliud, nisi quædam *vnio, communicatio*, & *extensio* Cathedralitatis primariæ, quæ erat io dicta Ecclesia *del Pilar*, illi Ecclesiæ S. Saluatoris, iuxta modum, quo Philosophi dicunt, qood eadem indiuisibilis anima rationalis, aduenien- 190
tibos per nutritionem oouis partibus corporis humani, vnitur, & commuoicatur illis, & ad eas extenditur: & Theologi, quod bonitas, vel malitia actos interioris efficacis, adueniente actu exteriori, vnitor, & communicatur illi, & extenditur ad ipsum. Omitto (propter Mysterij singularem Maiestatem) quod fides docet in mysterio Trinitatis cootingere, quod sci-

licet

licet eadem diuina oatura indiuidua, & singu-
laris existens, quæ est in Patre, communice-
191 tur etiam Filio, & Spiritui Sancto. Nam Re-
gula generalis est; quod actus præsumitor fie-
ri eo modo quo validè. & licitè fieri potest, *l.*
quoties, ff. de rebus dub. l. merito, ff. pro soc. Ro-
ta coram Ludouisio *decis.* 403. *num.* 5. ex aliis.
192 Et quia semper dispositio præsumitur facta in
casu iure permisso, oon in prohibito, Barrbo-
lus *in l. gerit. de adquirend. hæredit.* Baldua *in l.* 3.
de milit. testam. Vantius *de nullitat. ex defect.*
iur. num. 171. Surdus *consil.* 19. *lib.* 1 Montet.
decis. 4'. *num.* 19. & ex illis Michaël del Villat
de scholtis ad decret Curla Iustit. Aragon. littera
193 *M.* Vnde quia traoslatio propria sine Papæ au-
thotitate fieri non poterat, solom facta est vnio,
communicatio, & extensio Cathedralitatis,
qoæ fieri potuit; tum ab Episcopo, *cap. sicut*
vnire de excessibus prælat. Lother. *de re benefic. lib.*
1. *quæst.* 28. *num.* 111. tum etiam à Rege; eo
quod propter bella cum infidelibus illis tempo-
ribus permittebatur Principibus, *cap. si quis vult*
16. *quæst.* 7. Rebuff. *in praxi supr. n.* 7. Villat. *supra,*
littera I.
194 Ex quo fit (est quæ summè notandom) di-
ctam Ecclesiam Sanctæ Mariæ del Pilar, dici
debere *vnam* in ratiooe Cathedralitatis cum
dicta Ecclesia Saocti Saluatoris, provt expresse
habent Ferrerius io sententia data anno 1502.
Decreta Curiæ Iustitiæ Aragonom de ano.
1605. Villat *ibidem littera N.* ex traditis ab In-
nocent. *in cap.* 2. *de oper. enunciat.* Ancharan.
in Clement. in plerisque de elect. in princip. & aliis
apud ipsum. Sicut etiam colligitur ex Rota
de anoo 1631. coram Coccino *par.* 6. *recent. de-*
cis. 15. *num.* 6. *&* 19. vbi capitula vtriusque Ec-
clesiæ vocaotur *vnum Corpus.* Et ita Ecclesiam
S Saluatoris esse Cathedralem *accumulatiuè*
cum Ecclesia Sanctæ Mariæ, non *priuatiuè*:
iuxta modum qvo cum fundator beneficij, vel
Ecclesiæ nominat extraneum in patronum, aut
patronua dat alij ius ad præsentandum; & ge-
neraliter quando alicui conceditur ius, quod
alteri competebat, iotelligitur id esse *accumu-*
latiuè, non *priuatiuè*; prout hæc, & alia exem-
pla afferens, aptissimè docet ex pluribos aliis
DD. Gonzalez *sup. regul.* 8. *Cancellar.* §. 2. *prohem.*
à num. 32.
195 Non obstante ergo hoiosmodi Ecclesiæ San-
cti Saluatoris in Cathedralem erectione, nihi-
lominus præfatam Ecclesiam Sanctæ Mariæ ve-
rè, & propriè permansisse *Cathedralem*, & per-
seuerasse in sua antiqua *Cathedralitate*, colligi-
tur non solum ex dictis in superioribos, sed
etiam & maxime ex dicendis io sequentibus,
ex Summis Pontificibus; sententiis in hac
causa latis; Sacræ Rotæ decisionibus; signis,
effectibus, & adminiculis Cathedralitatis, quæ
sigillatim suo ordioe afferentur, qoia ex il-
lis, & solutione eorum, quæ pars adoersa ob-
stare credit, ea quæ dicta suot clariua robo-
rantur.
196 Et primò, quia hoc eodem tempore, qoo
talis Ecclesia Sancti Saluatoris in Cathedralem
erigebatur, vt habet ille modernus Cosaraogo-
stanus *in commentar. supr. histor. Eccles. del Pilar*,
197 *pag.* 185. ipse Rex Alphonsus, qui Cæsarau-
gustam recuperauerat, & Ecclesiam Sancti Sal-
uatoris in Cathedralem erigere cotauerat, vo-
luit, vt vtraque Ecclesia, eisdem stemmatibus,
agno scilicet cum paruo quodam vexillo in
manu, frueretur; prout cerni dicit io vtraque
Ecclesia, & in illa *de Pilari* in Claustro cum hac
inscriptione: *Agnus docet iste hanc Sedem fuisse*,
Qoando verò valeant stemmata Ecclesiarum,
domorum, familiarum, Principuio, &c. ad eo-
rum dignitatem, & nobilitatem indicandam,
magis certum apud omnes est, quam probatio-
ne egeat.
Item hoc endem tempore erectionis Eccle- 198
siæ Sancti Saluatoris in Cathedralem, Petrus
de Librana, & Garzia de Guerra Episcopi io
Ecclesia Sanctæ Mariæ residentiam haboeruot.
Et Benardus Secundus etiam Episcopos io ea
sepoltus fuit, iuxta dicta *supra num.* 140.000
ergo hæc Ecclesia ius suæ Cathedralitatis ami-
serat.
Deinde, prout Canooicus Pantaleon Pala- 199
tius in quodam scripto pro hac causa refert, &
ante eum, etsi cum aliqua verborum varietate,
Murillus *cap.* 19. *lib. relati*, extat quoddam te-
stamentum Lupi Arzez Peregrini, tempore di-
cti Garziæ Episcopi confectum, in quo dispo-
oens dicit de sua Vxore: *Si post mortem meam*
acceperit virum, aut quando obitus illam euenerit,
quod faciant illam meam medietatem amici mei tres
partes: prima parte ad Sanctam Mariam de Sara-
goza, & ad Episcopum, & successores eius, qui
ibi fuerint. Ex quibus, etsi barbarè à Notario
scriptis, satis euincitur non fuisse priuatam
sua Cathedralitate hanc Ecclesiam Sanctæ Ma-
riæ per erectionem Ecclesiæ Sancti Salua-
toris.
Item eodem Murillo, vt supra, teste, repe- 200
ritur quoddam testamentum Vice Comitissæ
de Bearnè de anoo 1135. vbi facit quandam do-
oatiooem eidem Ecclesiæ. *Et Cæsaraugusta-o-*
rum Episcopo Garziæ, eiusque successoribus Eccle-
siæ ipsi Præsidentibus. Præsidebant igitur in ea-
dem Ecclesia. Alij dicunt id accidisse de ann.
1174.
Præterea hoc eodem sæcolo, pro anno vi- 201
delicet 1143. extat quoddam instrumentum
donationis factæ per Mariam Vxorem Saluato-
ris, cum voluntate Belitæ suæ Matris, cuiusdam
domus, & prædiorum Episcopo. & Canooicis
S. Mariæ *Maioris*; proot refert Cæsaraogustanus
supra pag. 257. & Michaël Martinez del Villar.
in scholiis ad decreta Curiæ Iustitiæ Aragon. litte-
ra L. Titulus autem iste *Maioris*, arguit Pri- 202
mogeoituram. Baldus *in l. cum antiquioribus de*
iur. de lib. num. 11. Paulos *consil.* 164. *lib.* 2. &
alij apud ipsom Villar. Similiter si eraot Episco-
pi, & Canonici io ea Ecclesia, erat ergo tunc
Cathedralis.
Iosuper circa ann. 1181. datæ sont litteræ 203
qoædam Confraternitatis, & Canonicatus,
cuidam Petro de Cascallo à Petro Cæsaraogu-
stano Episcopo, & Guillelmo Priore Ecclesiæ
Sanctæ Mariæ del Pilar, & toto Conuentu, in
præsentia totius Capituli, quas refert idem Cæ-
saraugost. *pag.* 260. ex eis aotem etiam colligi-
tur Cæsaraugostanos Episcopos hoc etiam tem-
pore in ea Ecclesia, veluti propria Sede, suam
residentiam haboisse.
Isto etiam tempore post erectionem Ecclesiæ 204
Sancti Saluatoris in Cathedralem ipsa noo ob-
stante, Ecclesia Sanctæ Mariæ de Pilari iura
Cathedralitatis prætendebat, & obtinebat; oo-
lendo videlicet venire ad Ecclesiam Sancti
Saluatoris

Saluatoris certis diebus, habere decimas in
Territorio Cæsaraugustano; habere etiam Par-
rochiam, & Cœmeterium; celebrare nuptias,
infantes baptizare, Sacramenta omnia admini-
strare. pulsare Campanas antequam Ecclesia
Sancti Saluatoris illas pulsaret; corpora defun-
ctorum libere sepelire, & alia facere, quæ, sal-
tem simul sumpta, non solum erant signa, &
vestigia antiquæ Cathedralitatis, sed propria
præsentis; & noræ æqualitatis cum Ecclesia
Sancti Saluatoris. De quibus Rota illa insig-
nis de anno 1630. *num.* 72. *& sequentibus*, ac
Barbosa *de Canonicis & dignitatibus cap.* 2. *num.*
7. post eam, & alias Rotæ decisiones, iura, &
205 DD. Circa quæ maximè aduertendum, quod,
vt dixi, non solum dicta Ecclesia hæc iura
prætendit, sed etiam obtinuit, prout testatur
Rota relata, quæ *num.* 78. sic habet: *Quæ qui-
dem vestigia, & Cathedralitatis antiquæ reliquias,
Ecclesia ista de Pilari post translatam à se Cathe-
dralitatem retinuit, & hunc vsque in diem retinet:
quemadmodum constat ex sententiis, & concordiis
desuper emanatis, & latè expendit Murillus in
Tractat. sæpius citato cap.* 19. *fol.* 159. *& sequen-
tibus. & concordant testes in summar. num.* 19. *cum
tamen ad effectum retinendi, ac continuandi ius
antiquæ Cathedralis, vnicus etiam actus censeatur
sufficere Adden. ad dec.* 557. *sanct. mem. Greg. num.*
206 10. Hæc Rota relata. Ex iis autem, & aliis,
quæ dixi, firmiter suadetur, quod, nihil om-
nino obstante erectione Ecclesiæ Sancti Salua-
toris in Cathedralem, Ecclesia Sanctæ Mariæ
non amiserit suam Cathedralitatem, aut iura
ipsius, sed ea semper retinuerit, & pertinere
prætenderit.

207 Cum autem Canonici Sancti Saluatoris præ-
dictis se opponerent, & de Canonicis Sanctæ
Mariæ conquererentur, quod ad ipsorum Eccle-
siam certis diebus non venirent, & quod ali-
quas decimas in Territorio Cæsaraugustano
perciperent, ac quod haberent Parrochiam,
Cœmeterium, & pulsarent Campanas ante-
quam Ecclesia Sancti Saluatoris id faceret; præ-
sertim quod administrarent sacramenta Baptis-
mi, Pœnitentiæ, Communionis, & Matrimo-
nij, simulque efferrent corpora defunctorum
liberè, & sine dependentia ab Ecclesia Sancti
208 Saluatoris. E contra vero, cum Prior, & Ca-
nonici Ecclesiæ Sanctæ Mariæ conquererentur
de Priore, & Capitulo Sancti Saluatoris, quod
cum vtraque Ecclesia deberet habere *vnitatem
in Spiritualibus, & temporalibus*, Canonici San-
cti Saluatoris eam denegabant Canonicis San-
ctæ Mariæ; ideo pro bono pacis in eam concor-
diam deuenerunt, de qua infra dicetur. Prius
ponderando, quod cum dicta Ecclesia Sanctæ
Mariæ, prout ex verbis relatis colligitur, præ-
tenderet prædictam *vnitatem in Spiritualibus, &
temporalibus* cum Ecclesia Sancti Saluatoris, in
209 illa concordia non negatur hæc *Vnitas*, quin
potius tacitè admittitur. etsi cum aliquibus
limitationibus de partium consensu admissis,
210 prout constabit ex dicendis. Hic autem in-
trat commune illud axioma. *Tacens consentire
videtur, l.* 2. *§. voluntatem, ff. soluto matrimo-
nio, l. qui tacet, ff. de regulis iuris; l.* 2. *C. de ad-
quirend. possession.* & aliis iuribus, & Doct. Quod
etsi limitetur in præiudicialibus, *l. inuitum, ff.
de seruit. Vrban. l. itco, §. penult. ff. de ritu nup-
tiarum*; sublimitatur tamen in iudicialibus, in

quibus tacens consentire censetur, etiam in si-
bi præiudicialibus. Tiraquell. *de iure Marti,
gloss.* 7. *num.* 37. Surd. *decis.* 47. *num.* 9. Barbosa
in axiomat. axiom. 217. *num.* 4. Expendi etiam po- 211
test illud verbum *deberet*, quod plerumque ne-
cessitatem importat, vt *in cap. proposuit, §. su-
per quo.* Et *in cap. oblata de appellat.* Et *in l.
prætor. in princip. ff. de eden. in l.* 1 *§. qui magi-
stratur, ff. quod quisque iuris*, & aliis iuribus,
& DD.

Igitur de anno 1221. qui sequenti sæculo 212
decimotertio Christi correspondet. coram San-
ctio de Ahones Episcopo Cæsaraugustano, &
tribus Canonicis Ecclesiæ Sanctæ Mariæ de Pi-
lari, ac aliis tribus Ecclesiæ Sancti Saluatoris,
de omnium voluntate, & consensu concorda-
tum, & statutum est, vt certis diebus, in qui-
bus Canonici Sanctæ Mariæ debebant venire
ad Ecclesiam Sancti Saluatoris; *Stent Canonici* 213
*Sancta Maria in Choro Sancti Saluatoris, & Ca-
nonici Sancti Saluatoris dent Canonicis Sancta
Maria dexteram partem Chori totam, & Prior
Sancta Maria sedeat in capite Chori honorificè.*
Quæ præeminentia sedendi in dextera parte
Chori concessa Canonicis Ecclesiæ S Mariæ
Maioris, proculdubio arguit; si non præceden-
tiam, saltem æqualitatem, & vnitatem ipsius
cum Ecclesia Sancti Saluatoris. Etenim etsi
antiquitus sinistra manus apud aliquos in ma-
iori æstimatione, quam dextera esset, de quo
nonnulla dixi in meis Consultis *consult.* 50.
num. 82. nihilominus, secundum iura pro com-
perto est, quod dextera manus honorabilior
habeatur, *cap. solita de maioritat. & obed.* vbi
DD. & Barbosa *ibidem.* De quo etiam alia di-
cam infra *cap. sequenti num.* 323. *& seq.* Deinde 214
Sedes illa, *in capite Chori* concessa Priori San-
ctæ Mariæ etiam dictam æqualitatem, ne dicam
superioritatem. demonstrat: cum prima pro
optimis, ac probatissimis authoribus accipian-
tur. Cato *rei rustic. cap* 1. Terent. *in Adelphis*,
Salust. *in Catilin.* & habetur *l.* 2. *ff. de orig. iur.*
& quia Seniores primo loco sedere debent, *l.* 2.
cap. de Pref. Prælat. lib. 1. *&* 2 & multis aliis
iuribus, & DD. apud Tiraquell. *tom.* 1. *de iure
primogenior. in præfatione num.* 115. Item statui- 215
tur in eadem concordia, quod *quando contigit
Canonicum Ecclesia Sancta Maria mori, omnes
Canonici Sancti Saluatoris eant ad Ecclesiam San-
cta Maria, & sepeliant eum insimul honorificè, &
è conuerso.* Et infra: *Quod semel in anno Canoni-
ci Sancti Saluatoris faciant semper Anniuersarium
pro Canonicis Sancta Maria, & è conuerso.* Quæ
etiam æqualitates in huiusmodi funebribus
officiis faciendis, etiam arguit vnitatem illam,
quam Ecclesia Sanctæ Mariæ semper præten-
dit. Quoad decimas vero statuitur in eadem 216
concordia *Quod Ecclesia de Pilari retineat sibi
omnes decimas de illis hæreditatibus, quæ pertinent
ad communitates ipsius Ecclesiæ, videlicet ad men-
sam Canonicorum, & ad vestiarium ipsorum, &
Sacristiam maiorem, & minorem, & opera ipsius
Ecclesiæ, & Infirmariam.* Aliæ vero decimæ
applicantur Ecclesiæ Sancti Saluatoris. Qua-
tenus vero aliquæ ipsi conceduntur, etiam iu-
dicatur eius Cathedralitas: quia Ius exigendi 217
Decimas soli Cathedrali Ecclesiæ competere
potest. *cap. quoniam, & cap. cum contingat de
Decimis.* Rota illa magistralis de anno 1620.
num. 74. ex aliis Rotæ decisionibus, & DD. Eo
etiam,

etiam, quod vt testatur Murillus *lib. relato pagina* 158. hoc ius recipiendi Decimas creditur
218 huic Ecclesiæ conuenisse à tempore quo Eccle-
sia Sancti Saluatoris in Cathedralem erecta est,
itaut aliquæ ipsi tribuerentur, aliæ vero dictæ
219 Ecclesiæ ob cathedralitatem antiquam. Paro-
chia autem eiusdem Ecclesiæ Sanctæ Mariæ il-
li fuit permissa, etsi magis limitata, ad certos
limites redacta. De cœmeterio etiam statuitur,
220 quod illud *sit commune*. Similiter Canonicis il-
221 lius limitatur facultas pulsandi campanas, ad-
ministrandi Sacramenta, & sepeliendi cadaue-
222 ra defunctorum. Huiusmodi porro limitatio-
nes iurium Ecclesiæ Sanctæ Mariæ nihil ipsi
præiudicasse etiam pro comperto haberi debet.
Quia cum factæ sint ex concordia, quæ talis
dicitur *à coniunctione cordis*, Aucharanus *in cap.*
indemnitatibus in fin. in verbo concordia de elect. in
6. Alexander *in l. 1. sub num. 3. ff. de pact.* Felinus
in cap. causam quæ il 2. sub num. 1. de testibus. Et
pro conseruanda pace inter Ecclesias: etiam si
alias licitæ non essent, quia contra ius Cathe-
dralitatis dictæ Ecclesiæ Sanctæ Mariæ, nihilo-
minus permitti poterant, *cap. nisi essent de præ-*
bend. cap. bisque ibi pro bono pacis, de maiorit. &
obedient. cap. 2. de arbitr. cap. 1. de mutuis peti-
tionibus ibi concordia terminetis, & aliis iuribus,
& DD. apud Gonzalez *super Regul. 8. Cancellar.*
gloss. 25. num. 12.
223 Eodem etiam sæculo decimotertio, & pro
anno 1239. ostenditur priuilegium Vrbis Cæ-
saraugustanæ eidem concessum Ecclesiæ San-
ctæ Mariæ, vbi vocatur *Sancta Maria Maioris*.
Quod etiam dicitur dixisse Benedictum, Papam
appellatum in quadam Bulla, & haberi in quo-
dam codicillo D. Poli de anno 1305. & in ali-
quibus Actis etiam nostri temporis. Quod
etiam lego in quadam sententia Garziæ Ar-
chiepiscopi Cæsaraugustani de anno 1391. &
in illa quam Ioannes Ferrer Vicarius Generalis
Archiepiscoparus Cæsaraugustani super Cha-
ritatiuo subsidio dedit, de qua infra. & aliis mo-
numentis. Quomodo autem id faueat præsenti
intento inferius dicam.
224 Sæculum porro decimumquartum non mi-
nus cæteris testimonium perhibet veritati *Ca-*
thedralitatis iugiter perseuerantis in Ecclesia
Sanctæ Mariæ del Pilar. Etenim pro anno 1318.
qui in ipso clauditur, extat instrumentum
quoddam in Archiuio eiusdem Ecclesiæ con-
seruatum, & per Guillelmum de Calatayud
Notariū Cæsaraugustanum signatum; quod re-
fert Cæsaraugustanus *in libro in præcedentibus re-*
lato pagina 228. in quo hæc habentur: *Noue-*
rint vniuersi, quod anno Domini 1318. compa-
ruit Venerabilis, & discretus Eximenus Donatus
Canonicus, & Infirmarius Ecclesiæ Sanctæ Mariæ
Maioris Cæsaraugustanæ Procurator, &c. Et infra
de eadem Ecclesia sic legitur: *Præfulsit temporibus*
prædictis multorum Sanctorum, quippe Valeri, &
Brauly, eiusdem Ecclesiæ successiuè Episcoporum,
& B. Martyrum Laurentij atque Vincentij dictæ
225 *Ecclesiæ Archidiaconorum.* Etenim hac poste-
riori clausula inspecta manifestè conuincit an-
tiquam Cathedralitatem huius Ecclesiæ, &
quod Episcopalis Sedes fuerit SS. Episcoporum
Valerij, & Braulij, prout etiam ostensum est
in superioribus. Per priorem etiam clausulam,
cum in ipsa dicatur Ecclesia Sanctæ Mariæ
Maioris, & hic titulus *Maior*, eamdem Ca-
thedralem Sedem indigitet; cum *Maioritas*
nobilitatem importet, *cap. super eo de testibus*,
& ibi DD. *cap. de multa in fin. & cap. penult. de*
præbend. atque cap. qui contra pacem 24. quæst. 1.
vbi Glossa, latissimè Bartol. *in l. 1. C. de dignit.*
lib. 12. Mascard. *de probationib. vol. 2. conclus. 999.*
num. 10. & sequentibus, plura congerens. Scrip-
turis autem ex Archiuiis extractis fidem adhi-
beri, *argument. authentic. ad hæc in fine* com-
probant DD. cum Bartholo, *C. de fid. in-*
strum. Felin. *in cap. 2. de fid. instrum. num 9.* &
plerique.
Similiter sæculum decimumquintum præ- 227
cedentium sæculorum sequax, non minus ip-
sis Cathedralitatem eiusdem Ecclesiæ Sanctæ
Mariæ sartam tectam tuetur. Etenim de anno
1448. sub Dalmatio Archiepiscopo Cæsarau-
gustano, cum similiter lis esset, & controuer-
sia inter Ecclesiam Sanctæ Mariæ, & Sancti
Saluatoris, inita est concordia inter dictas Ec-
clesias. In qua conformiter ad aliam de anno
1221. assignatur pro loco Capituli Ecclesiæ
Sanctæ Mariæ (quæ in ea concordia vocatur
Maior) dextera pars, & pro loco Prioris, is,
qui antea erat in vsu, scilicet primus, & præci-
puus. Explicando magis difficultates, quæ cir- 228
ca hoc occurrere possent. Deinde statuitur, 229
quod in Processionibus Crux Ecclesiæ Sancti
Saluatoris incedat in manu dextera, Crux verò
Sanctæ Mariæ in sinistra. Cuius rei ratio ibi assi-
gnatur, quia Ecclesia Sancti Saluatoris *est Ca-*
thedralis, & etiam Metropolitana. Quo deno- 230
tantur duo, primum, quod Ecclesia Sancti Sal-
uatoris dextram manum pro nobiliori, & dig-
niori æstimet; quam sinistram, iuxta ea; quæ
dixi supra *num.* 213. Secundum, quod hæc
manus dextra ideo concedatur Cruci Ecclesiæ
Sancti Saluatoris, & non Sanctæ Mariæ, eo
quod illa non solum sit *Cathedralis*, sed etiam
Metropolitana; hæc vero, etsi *Cathedralis*, non
tamen *Metropolitana*. Item statuitur, quod 231
in funeralibus defunctorum eadem eleemosy-
na pecuniarum, & candelarum detur Canoni-
cis, Portionariis, & seruitoribus Ecclesiæ
Sanctæ Mariæ, & Sancti Saluatoris. Præterea 232
etiam decernitur, quod in aliquibus Processio-
nibus Capitulum Ecclesiæ Sanctæ Mariæ debe-
ret congregari in Ecclesia Sancti Saluatoris, in
aliis autem è contra Capitulum Sancti Salua-
toris in Ecclesia Sanctæ Mariæ. Huiusmodi au-
tem æqualitas pactorum non solum arguit,
quod bona fide inita sint, *l. non solum, §. de*
vno, ff. de rit. nupt. l. sed & milites post princip.
ff. de excusat. tut. Baldus, Iason, Decius, Ca-
strensis, & alij apud Bertachinum *in Repertor.*
verb. æqualitas; sed etiam denotat æqualitatem
Iurium vtriusque Ecclesiæ ratione Cathedra-
litatis.
Procoronide etiam sæculi decimiquinti per- 232
pendat, obsecro, lector, statutum Ecclesiæ Me-
tropolitanæ Cæsaraugustanæ de anno 1471. die
nona Maij promulgatum, apud Biuatium in
commentar. ad Dexterum *pag.* 59. vbi ex eo, quod
D Iacobus Apostolus (vt ibi dicitur) *Primam hu-*
ius Ciuitatis Ecclesiam ipse fundauit (scilicet Ec-
clesiam Sanctæ Mariæ de Pilari, vt constat ex
sequentibus vbi refert apparitionem eiusdem
Sanctissimæ Virginis adhuc viuentis pro ipsius
fundatione) statuitur, quod festum eiusdem
Apostoli *sub solemnitate sex capparum in Metro-*
politana

politana Ecclesia Cæsaraugustana perpetuis tempo-
ribus celebretur. Condistinguens sanè eam pri-
mam Ecclesiam à Sancto Iacobo fundatam à
Metropo itana, & clare indigitans hanc Metro-
politanam neutiquam à Sancto Iacobo funda-
tam fuisse. Sequens etiam Ioannem I I.
Aragoniæ Regem, qui in quodam priuilegio
apud eundem Biuarium hæc dixit anno 459.
die 26. Octobris: *Contemplatione, & fauore ip-*
sius Ecclesiæ, quæ inter alias Hispaniæ, diuinis my-
sterijs, & miraculis refulget, de illius institutione,
& ædificatione (testante historia) multa miraculosa
referuntur, & principaliter illud mirabile, quod in
vita ipsius Beatæ Virginis, eiusque iussu, à Beato
Iacobo Maiore Apostolo constructa, & ædificata ex-
titit: in cuius capite ipsa Beata Virgo Pilare mar-
moreum, quod sibi à Cælo transmissum habuerat, &
supra quod ipsi B. Iacobo apparuit, firmari, & collo-
cari iussit.

233 Maximè vero decimomsextum sæculum pro
huius controuersiæ decisione in fauorem Eccle-
siæ Sanctę Mariæ de Columna plura præstat ad-
iumenta. Nam primo, de anno 1502. adest cele-
bris quædam sententia lata per Ioannem Ferre-
rium Vicarium Archiepiscopi Cæsaraugustani,
& confirmata per eumdem Archiepiscopum, de
cuius interesse, & præiudicio principaliter age-
batur. In qua dicta Ecclesia declaratur exempta
à solutione *subsidij charitatiui, aut alterius cuius-*
234 *cunque gratiosi seruitij* dandi Archiepiscopu. In
ea etiam, veluti pro causa dictæ exemptionis di-
citur: *Constat etiam, quod dicta Ecclesia, in qua*
Dei Genitrix Virgo, dum in humanis ageret Beato
Iacobo Apostolo mirabiliter super pilare marmo-
reum, Angelicis manibus deportatũ apparere digna-
235 *ta est, in quo primaria Sedes Cæsaraugustana per*
multa annorũ curricula collocata fuit, Beato Brau-
lio, & alijs multis dignissimis Episcopis successiuè
præsidentibus. Et licet postea dicta Sedes Cathedra-
lis translata fuerit, nihilominus tamen multa insig-
nia, & prærogatiua Cathedralis Ecclesiæ penes eam
remanserunt, & quasi vna Ecclesia cum maiori Cæ-
saraugustana reputatur in prærogatiuis prædictis.
Additur etiam: *His igitur, & alijs quamplurimis*
causis coram nobis deductis, & allegatis, & alijs in
iure, & iustitia consistentibus, &c. Quæ clausulæ;
cum valdè vniuersales sint, quia dictio *alijs* hãc
236 generalitatem habet, ita vt etiam comprehen-
dat non expressa. Corrius *consil.* 38. Capora-
queos. *decis.* 296. Barbosa *de dictionibus diction.*
26. *n.* 15. & facit positionem eiusdem qualitatis
ad præcedentia, *l. quidam relegatus*, & ibi Barthol.
ff. de rebus dubiis, *l.* 3. *C. de seruis fugitiu. cap. sedes*
de rescript. & aliis iuribus, & DD. apud eum-
dem Barbosam *sup. n.* 1. arguunt dictam exemp-
tionem eius Ecclesiæ à solutione subsidij Cha-
ritatiui debitum ipsi esse non solum propter ex-
cellentiam illius, sed propter alias plures causas.
Vnde huiusmodi sententiæ Vicarij Generalis
237 valde multumque defert Rota magistralis corã
Coccino de anno 1630. edita *n.* 68. *& sequentib.*
ex eo, quod illa tempus litis super Cathedrali-
tate principaliter moræ per centum, & amplius
annos antecedat: & quia de executione seu
Canonizatione illius nunc non agatur, sed tan-
238 tum adducatur ad probationem. Quibos iun-
gam ego, Ferrerium istum, qui istam sententiam
protulit, virum fuisse insignem litteris, & gu-
bernio, & à Xixto IV. Romano Pontifice in
Vicarium Generalem Cæsaraugustanum nomi-
natum: & (quod magni ponderis est) Eccle-
siæ Sancti Saluatoris alumnum: sic enim ha-
bet pergrauis Author Carrillus *in histor. Sancti*
Valerij fol. 274. Et (quod magis ruminandum)
quod hæc sententia expressè acceptata fuit ab 239
eodem Archiepiscopo Alphonso, de cuius in-
teresse agebatur, prout expendit eadem Rota
num. 68. Ac proinde præiudicat omnibus, *l. in-*
genuum, vbi Glossa, & DD. *de stat. hom.* Panta-
leon Palatios *in scripto super hanc causam pag.* 7.
referens plures alias Rotæ decisiones, quæ idem
intentum corroborant.

Pro anno etiam 1513. qui decimosexto 240
sæcolo correspondet, extat sententia quædam
arbitralis Alphonsi de Aragonia Cæsaraugusta-
ni Antistitis inter Ecclesiam Sancti Saluatoris,
& Sanctæ Mariæ, quæ in discursu illius vocatur
Maior. Conuocato autem vtriusque Ecclesiæ
Capitulo, & vtraque in Arbitrium seu Arbitra-
torem præfatum Archiepiscopum ad sedandas
omnes lites, & controuersias inter vtramque
dictam Ecclesiam exortas, eligente; Archiepis-
copus confirmauit concordias factas per San-
ctium Episcopum, & Dalmatium Archiepisco- 241
pum Cæsaraugustanos, quæ adductæ sunt in
præcedentibus pro ann. videlicet 1221. & 1448.
cũ suis limitationibus & declarationibus. Quia
tamen in ista arbitrali sententia, non semel, aut
bis, sed sæpius, repetitur Ecclesiam Sancti Sal-
uatoris esse *Matrem*, seu *Matricem, Superiorem,*
& Magistram, & vt talem honorandam ab Ec- 241
clesia Sanctæ Mariæ Maioris. considerandum,
quod quamuis magis videantur operari, sicut
verba geminata magis operantur, *l. balista, ff. ad*
Trebell. Barbat. plura ponens exempla *cons.* 17 *in*
princip. lib. 3. Quia tamen talis repetitio erat
superflua, & verba superflua solent stomachari
prudens, Rolandus à Valle *consil.* 39. *num.* 2.
lib. 2. & *consil.* 61. *in princip. lib.* 3. quem refert
Cardinalis Tusc. *tom.* 7. *littera S, conclus.* 895.
num. 31. & ne dicatur positam esse per *affecta-*
tionem, quæ neque prodest, neque attenditur,
l. 2. §. *vlt. ff. si quis caut. l.* 1. *C. qui milit poss. lib.* 12.
Tiraquell. *de retract. lignag.* § 35. *gloss.* 4 *n.* 29.
Surdus *consil.* 32. *num.* 4. *& consil.* 42. *num.* 23.
ideo credendum, repetitionem illorum ver- 242
borum additam esse ad maiorem energiam, &
vim. Rei tamen veritate inspecta, cum nihil
aliud importent quam quod Ecclesia Sancti
Saluatoris, sit actualis *Sedes Episcopalis, Diœcesa-*
na, & Metropolitana insig. is, nihil nocet Ecclesię
Sanctæ Mariæ, quæ nihil contra hoc prætendit, 244
sed solum olim fuisse primam Cathedralem, &
nunc esse talem; ac frui debere Cathedralitatis
priuilegiis. Quin addendum quod cum Ecclesia
de Pilari non consẽserit in hanc arbitralem sen-
tentiam, nisi prout in ea dicitur: *Iuris ordine ser-*
uato, & per viam iuris, & iustitia tantum & solum-
modo potestatem, & non aliter, & vltra, si hæc ob-
seruata non sunt, verba illa tam honorifica so-
lũ sonabunt *in fictionem*: ac proinde nullatenus
nocere possunt Ecclesiæ Sanctæ Mariæ: eo quod
regula certa sit, quod fictio cessat vbi veritas
locum habet, *l. nec ei, §.* 1. *ff. de adopt.* Decianus
consil. 11. *n.* 139. *lib.* 1. vbi quod *fictio semper cedit*
veritati.

Optime etiam dici potest ex Sacra Rota de 245
anno 1630. sæpius in medium producta *n.* 86.
hæc epitheta: *Superior, Magistrata*, &c. quæ
tam in hac arbitrali sententia quam alibi repe-

riuntur concessa Ecclesiæ Sancti Saluatoris, solum ipsi concedi pro tempore communicationis Cathedralitatis: eo quod ab eo tempore facta est Sedes Episcopi, quæ est ratio propria Cathedralitatis, prout ex D. Hieronymo, & Tostato refert; & ego dixi supra *num.* 4. Ex quo infertur, nullo modo per illa derogari Ecclesiæ
246 Sanctæ Mariæ, eo quod non amisit suam Cathedralitatem per talem communicationem; quin potius, iuxta dicta *supra num.* 194. est *vna*;
247 & *eadem* in ratione Cathedralitatis cum ipsa: & ita vna, & eadem epitheta ipsi sub hac ratione Cathedralis consideratæ, competere debent; quia quæ sunt eadem, significant identitatem in omnibus, & per omnia. Glossa *in l. cum hi, §. qui in perpetuum, ff. ager vectigalis.* Menoch. *de præsumptionibus lib.* 4 *præsumpt.* 173. *num* 1. Rota *decis.* 455. *num.* 2. apud Farinacium in prima collect. nouissimarum, Barbosa ex his; & aliis *in Tract. de dictionibus dict.* 99. Rebuff. *in praxi beneficiorum in regul. de vnionibus, gloss. vlt.*
248 Et quia per vnionem, seu subrogationem non perdidit suæ excellentiæ, & antiquitatis priuilegia, vt habet relata Rota *n.* 97. & *l. proponebatur, ff. de iudic. l. stipulantem, § sacram, ff. de verborum bligat. l. qui res, § aream, ff. de solut. l. si grege. ff. de leg.* 1.
249 Expendat & lector, quod hic Cæsaraugustanus Antistea Alphonsus, qui præfatam arbitralem sententiam protulit, in qua Ecclesiæ Metropolitanæ Sancti Saluatoris plusquam Ecclesiæ Sanctæ Mariæ fauere videtur, approbauit, & confirmauit sententiam illam Ferrerij, quam de anno 502. superius dixi fuisse latam. In qua dicitur, constare Ecclesiam Sanctæ Mariæ fuisse primariam Sedem Cæsaraugustanam *per multa annorum curricula*, ibique sedisse Beatum Braulium, & alios dignissimos Episcopos: ac post translationem mansisse in ea *multa insignia, & prærogatiuas Cathedralis Ecclesiæ, itaut quasi vna cum Ecclesia Maiori Cæsaraugustana reputetur in prædictis prærogatiuis*: Ex quo, quia contrarietas,
250 seu contradictio verborum vitanda est, *l. vbi repugnantia, ff. de regul. iur. cap. cum expediat de elect. in* 6. Paulus *consil.* 159. Bertachinus *in repertorio verbo Contradictio*: & contraria allegans non auditur, Fulgosius *consil.* 20. *in fin.* Bertachinus *supra verbo Contraria*; quod magis procedit in viro egregio, qualis erat præfatus Archiepiscopus: ideo inte præsumendum nihil voluisse dicere contra Ecclesiæ Sanctæ Mariæ priuilegia in dicta sententia arbitrali ab ipso pro-
251 lata adducta. Ac proinde verba illa: *Matrem, Matricem, Superiorem, & Magistram* intelligi debere tantummodo in ordine ad alias Ecclesias Cæsaraugustanæ Ciuitatis, Diœcesis, & Metropolis. Eo quod verba dubia intelligi debent in aptiori significato, *l. quoties idem sermo, ff. de regul. iur.* Roman. *consil.* 350. *num.* 22. Non in ordine ad Ecclesiam Sanctæ Mariæ, quæ iuxta Aymonium Monachum, qui anno 890. floruit, est *Mater Ecclesiarum* Vrbis Cæsaraugustæ, ve dixi supra *num.* 125. & iuxta Iulianum Perez, qui ante 500. annos vixit, est *prima omnium Ecclesiarum Hispaniæ*, vt tetigi etiam supra *num.* 147.
252 Post hæc de anno 1520. in fauorem eiusdem Ecclesiæ Sanctæ Mariæ de Pilari edita fuit Synodalis quædam Constitutio, in qua sic deciditur, circa locum tenendum in Synodis: *In eisdem autem publicis sessionibus sedeant primò Abbates, & post eos promiscuè ad vtrumque latus nostrum, Priores, Canonici, & alij in dignitate constituti, Ecclesiæ nostræ Cathedralis prædictæ, & Beatæ Mariæ Virginis de Pilari, ordine quo in Choro sedere, & Processionibus incedere consueuerunt.* Cum autem modus sedendi in Choro, & incedendi in Processionibus esset, quod Prior Sanctæ Mariæ de Pilari primum locum, & manum dexteram teneret, magnum inde argumentum desumitur pro Cathedralitate dictæ Ecclesiæ, quia si illam non haberet omnino absurde ipsi permitteretur præcedentia supra Ecclesiam Metropolitanam, quæ actu Cathedralis est. Nec re- 253
fert si opponatur, oppositum decisum esse à Rota in duabus decisionibus de anno 1626. Quia illæ non sunt in terminis præsentibus, quibus constat de Cathedralitate, sed fuerunt factæ per *interim*, & per modum *prouisionis*, quando de illa non constabat. Etenim quo tempore præfatæ Sacræ Rotæ decisiones editæ fuerunt, non constabat Rotæ de tali Cathedralitate Ecclesiæ Sanctæ Mariæ: prout patet ex verbis illis Decisionis de eo anno 1626. coram eodem Coccino *par. quinta. recentior. tom.* 1. *decis. tertia, num.* 14. videlicet: *Quod antiquitus Cathedralitatis prærogatiua gauderet, nõ adhuc liquet.*
Idemque videtur dicendum de aliis decisio- 254
nibus de annis 1627. 1628. & 1629. quæ sunt *in dicta quinta par. recentiorum tom.* 1. decisiones
57. 111. 208. & 235. Modo autem iam con- 255
stat de illa ex posteriori Rotæ decisione de anno 1630. in principio. vt notat Rubeus in annotatione ad illam decis. 3. dicens: *Decisa est hæc controuersia, parte vtraque acerrimè informante, sub die prima Martij* 1630. *coram eodem bon. mem. Reuerendissimo Coccino, quæ decisio insignis est, & habetur infra in ordine* 353. *in hac parte*, ac ex aliis de annis 1631. & 1633. infra adducendis. Ac per consequens illæ anteriores decisiones sunt, & censentur per has posteriores moderatæ. Hæc porro Synodalis Constitutio roborata est per Decretum (*firmam vocant*) manutentionis in possessione, prout de anno 1643. loquens dicam.

Pro eodem etiam sæculo decimosexto, non 256
solum habet pro se Ecclesia Sanctæ Mariæ Bullam Clem. VII. de anno 1529. in qua Pontifex omnimodam exemptionem ipsi concedés, miraculosam ipsius fundationem astruit, & quod in ea affirmetur, *Primam totius Hispaniæ fuisse*. Sed etiam de anno 1557. extat mandatum Auditoris Cameræ ex commissione Pauli IV. de manutenenda Ecclesia Sanctæ Mariæ in suis præeminentiis contra Ecclesiam Sancti Saluatoris. Quod ampliatum etiam, & declaratum est ab eodem Auditore Cameræ de anno 1562. In his autem mandatis, plura, & insignia priuilegia huius Ecclesiæ circa accessum Ecclesiæ Sancti Saluatoris ad ipsam certis diebus; manum dexteram eidem Sanctæ Mariæ Ecclesiæ dandam, & similia. Pro quo mandato exequendo extat etiam de anno 1567. obligatio Cameralis Capituli Sancti Saluatoris.

Iniurius sanè præsenti causæ, & historiæ apparerem, si in huius decimi sexti sæculi calce non referrem ea, quæ Inclytus, & Felicissimus ille Ferdinandus Rex re, & nomine Catholicus, in quodam priuilegio de Sacrosancta Ecclesia

Sanctæ

Sanctæ Mariæ Cæsaraugustanæ de Pilari disit: ac quæ de eadem Ecclesia celebris ille Author Martinus Garzia, Aragoniæ Inquisitor, Barchinonensis Antistes, eiusdem Ferdinandi Concionator eximius, sermone 91. scripsit. Ferdinandus ergo apud Villar. supra relatum, sic dicebat: *Sanè ex Catholicis occiduis neminem latere existimamus, apud Vrbem Cæsaraugustam quandam esse mirifica deuotionis sacram, & antiquissimam Ædem, seu Templum celebre, purissimæ, ac intemeratæ Virgini Dei Genitrici dicatum, sub vocabulo Beatæ Mariæ de Pilari, innumeris, & assiduis miraculis præfulgens. Ibi ipsa suauissima Virgo adhuc in humanis agens Hispani populi miserata nondum orthodoxæ fidei lumen intuentis, sed D. Iacobo, & circumstantibus mirum in modum super lapideam Columnam corporaliter videndam obtulit. Vnde cunctis Hispaniæ populis caecæ Gentilium credulitate obduratis lux salutaris exorta est. Quo tamen in loco relicta, ab eadem immaculatæ Virgine, Columna & desuper candida eius effigie, ab ipso B. Iacobo, & eam sectantibus Sacellum ibidem perexiguum constructum fuisse asseritur, quod primum Ecclesiæ nomen in Hispania obtinuit. Attamen, crescente cum tempore deuotione, plusque largitatibus suffragantibus, domus ipsa, vt tantæ Reginæ Palatiū decebat, longè quidem amplificata est, & tandem in statum, quo hodie est, adducta.* Expendatur illud *Quod primum Ecclesiæ nomen in Hispania obtinuit*, & pro comperto habebitur id, quod pro nostræ Dissertationis scopo mihi præfixi. Martinus autem Garzia relato loco hæc dixit. *Hac autem Ecclesia Cæsaraugustana principaliter fundata à Christo, sicut alia: sed specialiter ad hanc fundandam non misit vnum de 72. Discipulis, scilicet vnum de 12. Apostolis: & non Philippum, vel Bartholomæum, &c. sed vnum de principalioribus, scilicet Iacobum, qui erat Consobrinus Christi Iesu: qui missus in Hispaniam singulariter hanc Ecclesiam per suam sanctissimam prædicationem fundauit: & quia maiorem fructum in ipsa fecit, vt mandatum fuit ei à Virgine Maria Ecclesiam in ea fundauit, & ædificauit, quæ dicta est S. Mariæ de Pilari, vel Columna: & sic licet Iacobus in tota Hispania sua prædicatione Ecclesiam fundauerit, singulariter hoc fecit in Ciuitate Cæsaraugusta, vt patet.* Iungantur ista cum aliis, quæ ex hoc Authore in superioribus attulimus, & constabit manifestè causæ præsentis singularem Patronum extitisse. Nec prætermittenda ponderatio circa verba relata quod, si, prout ex ipsis elicitur, tam singulariter hæc Ecclesia à Christo, mediante Iacobo eius consobrino, & mandante Deipara Virgine, extructa fuit, proculdubio non rectè sapiet, qui negauerit eam ab Apostolo Cathedralitatis munere decoratam fuisse; cum ingratitudinis, & illiberalitatis notam tanto Apostolo propterea inurere videatur.

257 Sed præ cæteris anterioribus sæculis hoc vltimum decimum septimum multo plura, & clariora monumenta pro ea Cathedralitate Ecclesiæ S. Mariæ *de Columna* comprobanda suppeditat. Primò, pro anno 1604. Bullam Clementis VIII. qua declarat, quod per reductionem ad sæcularitatem Ecclesiæ Metroplitanæ nihil præiudicetur præeminentiis Ecclesiæ S. Mariæ. Deinde de anno 1605. extant decreta Curiæ Illustriss. Dom. Iustitiæ Aragonum, quibus multum defert Sacra Rota Magistralis relata de anno 1630. *num.* 70. Vbi deciditur, Ecclesiam de Pilari, debere, & posse in Comitiis Aragonum præcedere Cathedrales omnes præter Metropolitanam Sancti Saluatoris Ecclesiam. Vocatur autem in eis antiquitas, & dignitas huius Ecclesiæ *de Pilari, longissima, honorificentissima, venerandissimaque*. Deinde, quod est *gloria, & ornamentum totius Hispaniæ, & Orbis*. Item: *obtinet inter omnes Ecclesias mundi vetustatis, & excellentiæ originis primatum*. Præterea: *Ab initio nascentis Ecclesiæ Episcopum habuisse, Matrem Ecclesiarum dictæ Vrbis fuisse, Cathedralemque extitisse authoritate præexcellentissimi Iacobi Zebedæi, quousque vnita, seu trāslata fuit in Ecclesiam Sancti Saluatoris Ecclesiam, Arabibus Cæsaraugusta exturbatis*. Ac infra: *Ex quibus satis liquet, hanc Sanctam Ecclesiam ab eius initio Cathedralem dignitatem, & nomen habuisse*. Et post alia: *Coruscat enim radiis prioris dignitatis, vltra quod semper quo ad dictam prælationem pro Cathedrali habita est.*
Ex quibus omnibus plura ex dictis in superiori- 258
bus confirmantur, & id quod modo intenditur de Cathedralitate in ea Ecclesia perseuerante suadetur ex posterioribus verbis relatis. Ac ex eo quod dicta *Cathedralitas* dicatur *vnita, seu translata*, etiam deducitur id quod in præcedentibus *num.* 189. dixi, videlicet: huiusmodi
Ecclesiæ mutationem, etsi impropriè *translatio* 259
dici possit, propriùs tamen dicendam *vnionem*. Quod declaratur in illis verbis horum decretorum, quæ in sequentibus dicuntur, scilicet
Nec tandem obstat ob dictam translationem dictam 260
Ecclesiam amisisse priuilegia, præeminentiasque omnes Cathedralis Ecclesiæ. Ex quo constat translationem factam fuisse, non cum omnimoda dictarum præeminentiarum extinctione; sed, imo potius, cum expressa reseruatione earumdem præeminentiarum, vt fuit pronunciatum à supe dicto Ioanne Ferrerio: Et iure sanè quandoquidem non delictum. Quod bene vrget Villar. *in scholiis ibidem littera M*, dicens: *Si enim ob delictum facta fuisset translatio, seu destructio, tunc nec nomen, nec priuilegia retineret, cap. ex hoc diximus 17. quæst. 7. cap. placuit de consecrat. distinct.* 1. Quomodo autem ex præcedentia Ecclesiæ Sancti Saluatoris supra Ecclesiam Sanctæ Mariæ in huiusmodi Comitiis iuxta hæc decreta concessa, nihil derogetur eidem Ecclesiæ Sanctæ Mariæ dicam infra *cap.* 4.

Post quæ de anno 1609. Sacra Rota Roma- 261
na coram Coccino inter decisiones ipsius *num.* 452. declarauit Ecclesiam Sanctæ Mariæ de Pilari manutenendam esse in possessione suarum præeminentiarum contra Ecclesiam Sancti Saluatoris; nec id ius derogatum fuisse per sæcularizationem, conformiter ad mentem, & Breue Clementis Octaui, & vt dixi etiam supra *num.* 257.

De anno etiam 1610. extat alia S. Rotæ de- 262
cisio coram Ludouisio *par. 1. recentior. decis.* 245. & inter decisiones ipsius 471 vbi deciditur Ecclesiam Sanctæ Mariæ de Pilari posse celebrare Festum suæ Dedicationis pro die 12. Octobris, non obstante contradictione Ecclesiæ Sancti Saluatoris: *Quia ex testibus, & aliis deductis appa-*
ret, Ecclesiam de Pilari antiquitus fuisse Cathedra- 263
lem, & in ea extitisse Sedem Episcopalem Cæsaraugustanā, &c. & quolibet anno fuisse solemniter in dicta Ecclesia celebratā pro dedicatione propria. Quę decisio magni pōderis est, cum in ipsa astruatur Cathedralitas antiqua huius Ecclesiæ, & hæc

non sit de præsenti ab ipsa ablata, sed communicata Ecclesiæ Sancti Saluatoris, vt probatum est in præcedentibus.

264 Vnde etiam consequenter eadem Sacra Rota de anno 1611. coram eodem Ludouisio *par. 1. recentior. decis.* 385. & inter decisiones ipsius *decis.* 493. idem determinauit, dicens etiam, dictam Ecclesiam fuisse antiquitus Cathedralem, & habuisse multas prærogatiuas, & præeminentias; ac non obstare suæ Cathedralitati, quod sit Ecclesia Parrochialis, & Collegiata.

265 Insuper de anno 1613. cum dubitaretur an dicta Ecclesia Sanctæ Mariæ posset in Dedicatione suæ propriæ Ecclesiæ facere Processionem extra illam; eadem Rota coram Verospio *decis.* 533. *par. 1. recentior.* affirmatiuè respondit. Cum etiam postea dubitaretur an eadem Ecclesia teneretur ad instar aliarum, Dedicationis Ecclesię Metropolitanæ Festum celebrare, Sacra Rota de anno 1614. coram eodem Verospio *par. 1. recentior. tom. 2. decis.* 616. negatiuè respondit: eo quod eadem die Dedicationem propriæ Ecclesiæ celebrat. Addit *num.* 5. hæc: *Vlterius, ex*
266 *quo Ecclesia del Pilar olim fuit Cathedralis, censetur prærogatiuam celebrandi suam Dedicationem retinuisse. Ioannes de Platea in l. 1. & 2. de Præfect. Præt. lib. 12. Guido Pap. decisione 377. Quæ ratio dignitatis antiquæ non militat in aliis Ecclesiis, & ideo hæc non tenetur, sicut aliæ Metropolitana Dedicationem celebrare.* Quæ tam pro dictis, quam pro dicendis expendenda.

267 Consecutiuè etiam de anno 1626. extat *firma*, seu Decretum Curiæ Iustitiæ Aragonum de executione mandatorum circa priuilegia, & exemptionia Ecclesiæ Sanctæ Mariæ, non obstante sæcularizatione Ecclesiæ Metropolitanæ.

268 Maximè tamen inter alias Sacræ Rotæ decisiones, veluti Sol inter sydera, fulget aurea illa sæpius inculcata, & cuius vestigiis semper insisto, de anno 1630. coram Coccino. In qua adeo exactè, dilucidè, & concludenter præsens intentum deciditur, vt merito Erize Ximenez *vt supra cap.* 22. *num.* 5. dixerit, nimis obstinatum, & proteruum fore, cui ipsa non satisfecerit. Modestius tamen; ea est accuratissimè, & diligentissimè elaborata, inter plurimas alias, quas ego, plusquam aliquantulum in eis euoluendis versatus, viderim. In ea enim in principio, cum dubium esset propositum, *an constet Ecclesiam Beatæ Mariæ Virginis de Columna fuisse antiquitus Cathedralem*, vt ibidem dicitur, *tandem negotio*
269 *maturè discusso*; Domini de Rota *affirmatiuè responderunt*. Proponendo videlicet motiua partis contrariæ à *num.* 1. vsque ad 19. & confirmando suam decisionem à *n.* 16. vsque ad 83. ex historicis, Chronicis, & Breuiariis, sententiis, concordiis, adminiculis, & aliis documentis. Ac respondendo contrariis à *n.* 84. vsque in finem, vbi dicitur, ita conclusum esse *parte vtraque acerrimè informante*. Conclusum ergo sit, si Deo, & eius Beatissimæ Parenti, cuius causa agitur, placuerit.

270 Conformiter etiam ad prædictam decisionem, in alia de anno 1631. coram eodem Coccino *par. 6. recentior. decis.* 15. *num.* 18. *stabilitur constare Ecclesiam Beatæ Mariæ fuisse antiquitus Cathedralem.* Et ex eo deducit eadem Rota ibidem, *posse propterea dubitari an Ecclesia Metropolitana possit in hoc vti assistentia iuris communis contra præfatam Ecclesiam Beatæ Mariæ, quæ videtur retinuisse iura antiquæ Cathedralitatis, vt latè decisum fuit in decisione coram me.* (idest præfato Coccino) *facta sub die prima Martij anni præteriti.* Illa videlicet de qua supra. Ex quo elicitur hanc Rotæ decisionem de anno 1631. confirmatoriam esse alterius de anno 1630. supra relatæ.

Adest etiam mandatum eiusdem Coccini 271
pro eodem anno 1631 de manutentione priuilegiorum eiusdem Ecclesiæ Sanctæ Mariæ contra Metropolitanam: & aliud de eadem re eiusdem Coccini pro anno 1633. Item aliud instrumentum sententiæ ab eodem Coccino latæ de anno 1631. in qua liti finem imponens, hæc
magni ponderis verba dixit: *De, & super anti-* 272
qua Cathedralitate dictæ Ecclesiæ Beatæ Mariæ de Pilari, antiquitus fuisse Cathedralem, in eaque primam Sedem Episcopalem dictæ Ciuitatis extitisse, & propterea mandata desuper necessaria, & opportuna decernenda fore, & esse, prout decernimus, & declaramus, molestationesque, vexationes, perturbationes, & impedimenta per dictum Decanum, & Canonicos, atque Capitulum Ecclesiæ Sancti Saluatoris prædictis Priori, Canonicis, & Capitulo Beatæ Mariæ desuper præstitas, & illatas, fuisse, & esse iniustas, temerarias, & indebitas; ac iusta, iniqua, temeraria, & indebita; illisque de iure minimè facere licuisse, nec licere; eisdemque perpetuum silentium imponendum fore, & esse, prout imponimus, & victos victoribus in expensis coram nobis in causa legitimè factis condemnamus, quarum taxationem nobis, vel cui de iure in posterum, reseruamus, & ita dicimus non solum præmisso, sed omni alio de iure meliori modo, &c.

Confirmat etiam eandem Rotæ decisionem 273
de anno 1630 supra relatam. alia eiusdem Rotæ decisio de anno 1632. coram Vbaldo, quæ est 35. *par. 6. recentior.*. Cum enim pars Ecclesiæ Sancti Saluatoris opponeret contra præfatam decisionem de ann. 1630. quod fuerit nulla ex defectu iurisdictionis, Rota decernit, debere sustineri, & fuisse validam, & in casu dubij pro illius validitate præsumi debere. Meritò ergo dicitur confirmatam fuisse in hac decisione. Hæc autem decisio confirmata etiam fuit ab eadem Rota in alia coram eod. Vbaldo eodem ann. 1632. quæ est 91. *par. 6. recentior.* vbi pluribus rationibus probatur ipsius validitas, & dicitur, quod etiam in dubio esset confirmanda. Similiter confirmata fuit in alia coram eodem Vbaldo, quæ est 102. in ead. 6. *par. recentior.*

Insuper idem Vbaldus eodem anno 1632. 274
sententiam datam per Illustrissimum Coccinum Decanum Rotæ super antiqua Cathedralitate Ecclesiæ Sanctæ Mariæ Maioris de Pilari declarauit bene fuisse pronunciatam, sententiam, & diffinitam, maléque, & perperam fuisse appellatum, reclamatum, & prouocatum pro parte Ecclesiæ Sancti Saluatoris, & propterea eam confirmauit, & approbauit, ac partem dictæ Ecclesiæ Sancti Saluatoris in expensis condemnauit.

Maximè autem ea fundamentalis, & ma- 275
gistralis Decisio Rotæ Coccini de anno 1630. roboratur ex alia coram Normanno eodem anno 1632. quæ est decisio 142. *in 6. par. recentior.* In ea enim Domini negarunt remissoriam

patti

parti Ecclesiȩ Sācti Saluatoris, *propter irreleuantiam articulorum*, & quia (vt inquit Rota) *cum non percutiant tempus anterioris, & antiquissimæ Cathedralitatis, ad fauorem prædictæ Ecclesiæ Sanctæ Mariæ de Pilari, quæ luculenter, vt ex pluribus venerandæ antiquitatis monumentis firmata fuit in decisione Reuerendissimi Domini mei Decani, dictā anteriorem Cathedralitatem alterius Ecclesiæ nequaquam excludunt, & quatenus etiam tenderent ad illius exclusionem sunt improbabilia per testes, quibus in probandis antiquis præferuntur scripturæ.* Quæ quidem si rectè expendantur valdè corroborant quæ in præcedentibus dixi Accedētibus præsertim illis, quæ eadem Rota subiungit *n.* 8. & 9. nempe; *Præterea visum fuit Dominis, quod agentes pro Ecclesia Sancti Saluatoris, figurauerint consuetudinem immemorabilem, cæterasque articulos conceperint ad euitanda fundamenta dictæ elaboratissimæ decisionis Reuerendissimi Domini Decani. Vnde oritur suspicio calumniæ* Hinc *n.* 10. & 11. sic concludit: *Non obstat, quod scripturæ, de quibus in dicta decisione Reuerendissimi Domini mei Decani, non contineant factum, sed simplices assertiones, siue enunciatiuas Cathedralitatis Ecclesiæ Beatæ Mariæ, & cum illa emanauerint à personis suspectis quibus non creditur, sic recurrendum ad probationes qualitatum scripturarum. Quia placuit responsio, quod postquam scripturæ cum omnibus suis qualitatibus abunde fuerint discussæ in sæpe allegata decisione huius causæ coram Reuerendissimo Domino Decano non est amplius de illis inquirendum.* Sanè hæc decisio, sicut valde confirmat causam Ecclesiæ Sanctæ Mariæ, sic etiam multum eneruat partem Ecclesiæ Sancti Saluatoris, & os illi ad reclamandum obstruere videtur.

276 De anno etiam 1633. cum iterum postularetur remissoria præfata, resolutum est à Rota coram N temanno *6. par. recentior. decis.* 177. quod iterum susciperetur disputatio super negotio principali, scilicet de Cathedralitate Ecclesiæ Sanctæ Mariæ, pro qua dicit stare plura argumenta, videlicet, *antiqua traditio, tam historicorum, quam aliorum scriptorum narrationibus, ac testimoniis comprobata: scriptura extra Codicem moralium Sancti Gregorij considerata: simplex dicti agni signum. circumscripta illius inscriptione considerata: enunciatiua in litteris Apostolicis, maximè Gelasij II. simul cum litteris Petri Libani Episcopi, ac sententiis antiquis contenta: consuetudo inueterata celebrandi Festum Dedicationis Ecclesiæ B. Mariæ ipso eodem die, quo dedicatio Ecclesiæ Cathedralis celebratur: facultas exigendi Decimas in territorio Cæsaraugustano: mutua in sepeliendis vtriusque Ecclesiæ Canonicis officia: omnium Sacramentorum prout in Cathedrali indistincta administratio: ac denique prærogatiuarum, & præeminentiarum in Processionibus & sessionibus æqualitas, quæ omnia etiam testibus iudicialiter examinatis fuerunt comprobata.* Ex quibus Sacræ Rotæ sæpius replicatis decisionibus euanescit scrupulus, qui esse potest circa vnam aliam de ann. 1616. coram sæpius relato Coccino, quæ est tertia *in 5. par. recentior. tom.* 1. videlicet, quia iam liquet de hac Cathedralitate, de qua tunc non constabat.

277 De anno etiam 1637. cum proposita, & probata essent coram Tribunali Cæsaraugustanæ Ciuitatis, & eius Iudice *Zalmedina* nuncupato, quod *Sancta Ecclesia de Pilari gauisa fuit, & gaudet suis priuilegiis, & honoribus, quia est Ecclesia Angelica, & Apostolica erecta cum corporali præsentia Deiparæ Sanctissimæ Virginis Dominæ nostræ, & eius iussu, per gloriosissimum Sanctum Iacobum Patronum, & Fundatorem ipsius, eiusque Discipulos à tempore nascentis Ecclesiæ: & quia ex tunc fuit prima Cathedralis Cæsaraugustæ, & totius Hispaniæ: & semper habuisse, & conseruasse fidem Catholicam, ac supra 1100. annos Sedem Episcopalem Cæsaraugustanam per Dominos Episcopos gubernatam, specialiter per Sanctum Athanasium Iacobi Apostoli Discipulum; Sanctum Theodorum, S. Taionem, S. Valerium (cuius Archidiaconus in dicta Ecclesia fuit gloriosus Martyr Sanctus Vincentius) S Braulum Episcopum, & alios: ac semper retinuisse, & retinere iura Cathedralis Ecclesiæ:* Ipse Zalmedina sententiam protulit in fauorem dictæ Ecclesiæ Sanctæ Mariæ, approbando per illam proposita. Quæ etiam confirmata fuit in Curia Cæsaraugustana Iustitiæ Aragonum, vt constat ex rescripto de anno 1638. pro die 26. mensis Ianuarij.

Pro anno quoque 1643. extare video *Firmam*, seu Decretum Cæsaraugustani Tribunalis. vbi præcipitur executioni mandari Synodalem Constitutionem supra *num.* 252. relatam, in qua statutum fuit, quod in publicis sessionibus in Synodis habendis, Prior Ecclesiæ *de Pilari*, sedeat eo ordine quo in Choro sedere, & in Processionibus incedere consueuerat. Qui modus sedendi, & incedendi supponitur esse in primo loco. Pro huius autem *Firmæ*, seu Decreti defensione doctè scripsit Cæsaraugustæ 15. Aprilis currentis ann. 654. Canonicus Pantaleon Palacins. 278

Iam pro coron.de expendatur, quod cum pro Deiparæ Virginis honore tuendo, quæ Ecclesiæ de Pilari Titularis Patrona existit, tum Ecclesiastici, tum sæcularis Brachij potestas fœdere mutuo concurrant, eius Ecclesiæ Cathedralitati adstipulando: & secundum iura duplex funiculus, seu ligamen magis ligat, & difficilius rumpitur, *l. si non le. ff. de hæred. instit. l. discretum, C. qui testament. facere poss. l. penult. §. si vero, C. de adoption.* adeo firmata hæc veritas manere debet, vt veluti *Columna immobilis* (quæ apud veteres Symbolum fuit firmitatis, & æternitatis, iuxta Raynaudum *in Nomenclator. Marian. verbo Columna in glossario*) aduersæ partis telis concuti, aut conquassari, nullatenus queat. Prout etiam sequentia demonstrabunt. 279

CAP. IV.

Adminicula probantia Cathedralitatem Ecclesiæ Sanctæ Mariæ.

SActa illa Rota de anno 1630. ædita, & ab aliis eiusdem Rotæ decisionibus, vt visum est in præcedentibus, confirmata, cuius vestigiis præsertim insistendum, decidit *num.* 49. Dominos in eam sententiam de Cathedralitate dictæ Ecclesiæ Sanctæ Mariæ tanto libentius inclinasse, quanto veritas illius *pluribus adminiculis, & quidem vrgentioribus, corroboratur.* Ea igitur dispicienda, & confirmanda 280

meritò veniunt in præsenti; & applicanda ad thema propositum de dicta Cathedralitate, etiam post erectionem Ecclesiæ Sancti Saluatoris in Cathedralem, perseuerante.

281 Primum est desumptum ex residentia Episcoporum Cæsaraugustanorum in ea, à prima sui fundatione vsque ad annum 1118 Etenim Episcoporum residentia, penes Cathedralem Ecclesiam præsumitur esse, cum *cap. Episcopus dist.* 41. dicatur: *Hospitium quoque non longè ab Ecclesia habeat*, Innocent. *cap. ex ore de priuileg.* Archidiaconus, & Ioann. Andr. *in cap. statutum*, §. *cum vero de rescript. in 6.* Socinus *in cap. licet num.* 22. *de foro competenti.* Rota eadem *num.* 52. *&* 53. Ita autem contigisse in hac Ecclesia manifeste probant adducta toto ferme *cap.* 2. Quod vero etiam idem acciderit per aliquot saltem annos posteriores, etiam comprobant, quæ dixi *cap* 3. *numero* 198. 199. 200. *& num.* 224. & 225.

282 Secundum adminiculum desumit eadem Rota *num* 60. *& sequentibus*, ex litteris Gelasij II. directis exercitui Christianorum Cæsaraugustam obsidentium, de quibus dixi supra *num* 842 In eis enim Ecclesia Sanctæ Mariæ de Pilari vocatur per Antonomasiam *Ecclesia*, quod denotat Cathedralitatem ipsius, prout ibi notaui ex adductis à Sacra Rota & aliis. Similiter ex aliis litteris Petri Libranæ, in quibus Indulgentiæ conceduntur elargientibus eleemosynam pro reparatione dictæ Ecclesiæ: eo quod in eis dicatur eam *Beato, & antiquo nomine Sanctitatis, & dignitatis pollere.* Quod etiam denotat ipsius Cathedralitatem, prout etiam dixi *num.* 144. *&* 145. eadem Sacra Rota, & aliis. Nunc vero speciatim notandum, has litteras subscribi etiam ab aliis Episcopis, & Prælatis, videlicet Bernardo Archiepiscopo Toletano, Suboscitano Episcopo, Sanctio Caleguritano Episcopo, Guidone Lascurrensi Episcopo, & Bosone Cardinali Apostolicæ Sedis Legato. Ex hoc enim deducitur ab omnibus his Prælatis approbati titulos illos *Sanctitatis*, & *Dignitatis* concessos eidem Eccle-
283 siæ, & ex quibus eius Cathedralitas elicitur. Litteræ porro istæ sunt apud Baronium *tom* 12. *sub ann.* 1118. ex Hieronymo Blanca. Sed maximè aduertendum, & proprius ad institutum præsens, quod, cum huiusmodi litteræ scrip-
284 tæ sint ab hoc Petro Libranæ postquam iam Cæsaraugustana Ciuitas in manus erat fidelium, & Ecclesia Sancti Saluatoris in Cathedralem erecta; valde ex eis indicatur Ecclesiam Sanctæ Mariæ non amisisse suam Cathedralitatem ob præfatam erectionem, sed, ipsa non obstante, eam retinuisse.

285 Tertium desumit eadem Sacra Rota *num.* 66. 67. *&* 68. ex antiquis Imaginibus *Agni*; eo quod cum sint propria Insignia Ecclesiæ Cathedralis Cæsaraugustanæ, proculdubio denotant Ecclesiæ Sanctæ Mariæ Cathedralitatem; iuxta dicta supra *num.* 196. Accedente etiam illa inscriptione *Agnus docet iste hanc Sedem fuisse.* Etenim eiusmodi Insigniis, & inscriptionibus valde probari antiquitatem etiam Cathedralitatis rectè probat eadem Sacra Rota ex Iuribus, & Doctoribus, quos refert. *Non enim* (inquit) *est verisimile, quod dicta inscriptio tandiu per Archiepiscopos, & Ecclesiam hodie collitigantem fuisset tolerata, si contra veritatem leuioribus innixa probationibus, ac fundamentis, emanasset.* Vnde concludit: *Adeo vt ius antiqua huiusmodi Cathedralitatis ex hoc videri posset præscriptum contra Ecclesiam Sancti Saluatoris, propter illius scientiam, & patientiam, ad text. in l. quoties la seconda, ff. de seruit. l. si quis diuturno, ff. si seruitus vendicetur.* Addi etiam po- 286
test, quod cum iuxta dicta eo loco ex Cæsaraugustano illo, huiusmodi stemmata, seu insignia data sint à Rege Alphonso Cæsaraugustæ liberatore, dictæ de Pilari; & Princeps alicui arma concedens illi nobilitatem concessisse debeat æstimari, vt habent Ioannes Rayn. *in Tract. de nobilit. in* 1. *quæst.* 3 *quæst. princip.* Tiraquellus *de nobilit. tom.* 1. *cap.* 6. *num.* 12. cum hæc insignia signa sint nobilitatis Cathedralis Ecclesiæ, eam competere eidem Ecclesiæ, non obstante erectione Ecclesiæ Sancti Saluatoris in Cathedralem, credidisse existimandus est Nec enim, vt iidem Authores inquiunt, refert, dictisne, an factis quis animum suum declaret, per not. *in l. de quibus, ff. de le-*
gibus. Insuper considerandum, quod vt notat 288
Rota de anno 1633. coram Motmanno *decis.* 277. *n.* 4. hoc signum agni etiam repetitur sine illa inscriptione: quo denotatur, hanc Ecclesiam, non solum præteritis temporibus Cathedralem fuisse; sed & in præsentibus id non amisisse.

Quartum adminiculum sumit eadem S Ro- 288
ta ex sententia lata super Charitatiuo subsidio per Ioannem Ferretium Vicarium Archiepiscopi Cæsaraugustani de anno 1502. & ab eodem Archiepiscopo confirmata, de qua supra *num.* 233. dixi. Quod meritò vocat *vrgens*, propter multa quæ in ipsa considerari possunt. Primò, quod Archiepiscopus, qui hanc sententiam confirmauit, is erat, de cuius interesse & præiudicio principaliter agebatur: Episcopus enim solus est cui de iure competit hoc charitatiuum
subsidium postulare, *c. conquerente in fin. de offic.* 289
Ordinar cap. cum Apostolus §. *prohibemus de censib.* Oldradus *consil.* 204. *&* 234. Zerola *in praxi noua Episcop. p.* 2. *cap.* 2. *num.* 11. Azorius *tom* 2 *Instit. Moral. lib* 9. *cap.* 14 *quæst.* 5. si autem dicatur, etiam Prælatos Episcopo inferiores posse postulare huiusmodi charitatiuum subsidium, si ex priuilegio, vel consuetudine id obtinuerint. Bellencinus *de charitatiuo subsid. quæst* 4. Azor. *supr* Barbos. *de offic. & potest. Episcop. Alleg.* 87. *num.* 17. ex hoc etiam firmatur intentum, cum saltem ex eo inferatur, hanc facultatem competere Ecclesiæ S. Mariæ, ex priuilegio, vel consuetudine, quæ non possunt aliud fundamentum habere quam inueteratam Cathedralitatem eius Eccle-
siæ. Secundò, quia hoc denotat hæc senten- 190
tia, cum de hac Ecclesia S M. dicit ea, quæ loco relato recitaui: videlicet, quod in ea *Primaria Sede Cæsaraugustana per multa annorum curricula collocata fuit, B. Braulio & aliis multis
dignissimis Episcopis successiuè præsidentibus.* Et 191
quod *licet postea dicta Sedes Cathedralis translata fuerit, nihilominus tamen multa insignia & prærogatiua Cathedralis Ecclesiæ penes eam remanserunt.* Tertiò, quod cum factum proprium nemo im-
pugnare possit, *l. post mortem ff. de adopt. l. & per* 192
fundum ff. de seruit. rustic. præd. l sicut C. de action. & obligat. & aliis vulgaribus iuribus, rectè inde deducitur, non posse Ecclesiam S. Saluatoris

hanc

hanc præeminentiam Ecclesiæ S. Mariæ declaratam ab Archiepiscopo, & Vicario impugna-
293 re. Quartò, quia hanc sententiam per præfatum Ioannem Ferrerium Vicarium Archiepiscopalem latam valdè commendat alia sententia Coriæ Instiriæ Aragonum de anno 1605. data, de qua num. 257. dixi. Dicit enim, eam latam fuisse *cordatè, & maxima cum deliberatione, & partibus auditis.* Demum cum factum Iudicis reputetur factum partis, *l. si ob causam C. de cuſtionibus*, vbi Bartol. Baldus, & alij
294 cum hæc sententia (idem dico de aliis in superioribus relatis) lata sit per Iudicem Ordinarium, scilicet Vicarium Archiepiscopalem, & approbata ab ipso Archiepiscopo, quasi factum partis reputari debet, & ita contra illam agere non potest; quia vt dixi *factum proprium nemo impugnare potest*, iuxta vulgaria Iura & DD. communiter. Alia notaui supra dum de hac sententia esset sermo.

Quintum præterea adminiculum Cathedralitatis Ecclesiæ S.M. depromit eadem S. Rota à
295 *n.* 72. ex vestigiis, atque reliquiis eiusdem Cathedralitatis actu in ipsa permanentibus, & quę citra ius Cathedralitatis ei competere non poterant, ad *text. l. pro hærede § Papinianus* vbi DD. *ff. de adquirend. hæredit.* Alexand. in simili de
296 collegiata *conſ.* 74 & 75. *lib.* 4. videlicet primò, quia celebrat à multo tempore die 12. Octobris festum Dedicationis eius Ecclesiæ, tanquam *Primatiua Cathedralis.* De quo dixi *n.* 262. Secundò, quia exigit aliquas decimas in territorio Cæsaraugustano, de quo etiam *num.* 216. aliqua
297 scripsi. Tertiò, quia habet Capellanum Maiorem, quod munus importat dignitatem solius Ecclesiæ Cathedralis propriam, pro vt de vsu Hispaniarum testatur eadem Rota *num.* 74. Est autem huiusmodi maior Capellanus instar Archipresbyteri, vt habet Murillus *lib. relato pag.*
298 159. Vnde de illo intelligendam credo declarationes quasdam S. Congregationis, quas referunt Sellius *in Select. Canonic. cap.* 40. *num.* 51. & Barbosa *in Collectaneis Decis. Apostolicar. Collect.* 122. *n.* 6. Vbi deciditur, Cappellanos Ecclesiæ Cathedralis, qui sunt membra Ecclesiæ debere incedere in processionibus, & sedere in Choro immediate post Canonicos, nec inter eos debere interponi Rectores Ecclesiarum aliarum, etiam prætextu Doctoratus. Quartò, habere Campanam, quam vocant *de Interdicto*, & quam habere non potest nisi Ecclesia Cathedralis, vt
299 testatur eadem Rota *num.* 75. Quinto, mutua in sepeliendis Canonicis vtriusque Ecclesiæ of-
300 ficia; conformiter sane ad concordiam sub Sanctio de Ahones de ann. 1221. cuius memini su-
301 pra *num.* 212. Sexto, ius extrahendi Defunctorum cadauera ex alienis parrochiis, illaque sepeliendi, quod, vt habet eadem Rota *n.* 76. solis Cathedralibus indulgetur, *cap. ex parte il 1. cap. cum liberum, cap. cum super, cap. in nostra*, vbi DD. *de sepultur.* Quod tamen limitatum fuit, iuxta
302 dicta *sup. num.* 221. Septimo, ius administrandi Sacramenta, quod etiam fuit limitatum, vt eo loco dixi. Omnia autem hæc signa, seu vestigia
303 Cathedralitatis, eam probare, saltem si simul iuncta accipiantur, constare videtur, non solum, quia, vt inquit eadem Rota *num.* 78. sunt primæui status indicia, ex Dyno, Baldo, Natta, & Tiraquello. Et quia, vt probat *num.* 81 pro-
304 bationes sese ad inuicem coadiuuant. Sed quia signatum cognoscitur ex signis, *l. 1. § si intelligatur, ff. de ædil. edict. l. stigmata*, vbi Bartolus *C.* 305
de fabricens. lib. 11. Surdus *conſil.* 126. *num* 15. Et quia hic intrat illud vulgare, *singula quæ non* 306
prosunt multa collecta iuuant. l. Spadonem, § qui iura, ff. de excusat. tutor. l. rationes, & l. instrumenta. C. de probat. & aliis iuribus, & DD. apud Barbosam *in axiomat. axiom.* 209. quod saltem procedit, vbi agitur de re difficilis probationis. Thuscus *littera S. concl.* 276. *num* 15. post Alexand. *conſil* 115. *num.* 9. & *seqq. lib.* 4. Barbosa *supr. n* 3. Huiusmodi etiam adminiculum notatur à Rota supra relata coram Montmanno de 1633.

Sextum adminiculum huius Cathedralitatis accepit eadem Rota *num.* 80. ex testimoniis 307
DD. qui in specie asserunt præfatam Ecclesiam S Mariæ de Pilari fuisse antiquitus Cathedralem. Quia tamen plures ipsorum in præcedentibus retuli, iterum referendi non sunt. sed videndi suis locis Notat etiam hoc adminiculum Rota eadem relata de anno 1633. coram Montmanno.

Præterea septimum desumit ex quamplurimis 308
testibus, qui hanc Cathedralitatem comprobant ex præeminentiis videlicet, Dedicatione Ecclesiæ, & antiquissima fama ac traditione. Circa quæ, & pro ipsorum maiori firmitate occurrit prænotandum, quod testes, etiam si deponant de auditu quomodo versamur in antiquis, prout in præsenti contingit, bene probant. Hondedeus *conſ.* 17. *n.* 52. *lib* 1. Rota *decis.* 694. 309
n. 2. *par* 2. & alia coram Coccino 5. *p. recent. to.* 1. *decis.* 360. *num.* 7. Similiter testes de fama rectè 310
etiam probant in antiquis. Iason. *in l. admonendi in* 2. *lectur. num.* 143. *ff. de iureiurand.* Seraphin. *decis.* 1461. *num.* 2. Rota coràm Virili 5. *p. recent. tom* 1. *decis.* 79. *num.* 5. & Rota ista, de qua in præsenti, *numero* 28. ex multis. Notat quoque hoc adminiculum sæpe relata Rota de anno 1633. coram Montmanno.

His porro à S. Rota adminiculis notatis lon- 311
gam, & ego aliud, quod hauriam ex eo quod ex Beatiss Virginis promissione Templum hoc ipsi nuncupatum in perenne sæculorum æuum duraturum sit. Sic enim ex eiusdem Deiparæ Virginis, prout in historia Taionis legitur, verbis accipio: *Eritque Pilare illud in loco isto vsque in finem mundi.* Idque corroborat longæua super 1600. annos experientia. Miraculosa sane si ex- 312
pendatur, quod cæcæ gentilitatis tempore, quo sæuiente Ethnicorum in Christicolas rabie, à crudelissimis Diocletiano & Maximiano Cęsaraugustam sæuus Decianus fuit missus; nihil non diabolicam malignitatem intentasse, vt Christi nomen aboleret: & quod sub Gothorum postea iugo, Arrianismo gens infecta Dei Filio, Matri, & verè fidelibus infensa esset; ac quod sub Mahumetanorum captiuitate vix respirare Christianis concedebatur. Ast nihilominus ac Ethnicis, Arrianis, & Agarenis Sacrum hoc fanum, vt pote *Columna immobilis*, & fidissimum Christianitatis fortalitium, semper intactum, & veneratum perdurauerit. Hinc illud Iuliani Perez *supr. num.* 149. relatum de hac Ecclesia: *Anno* 313
1100. *cum hoc scribebatur* (erat autem tunc sub Mauris) *in pretio, & veneratione habebatur, vt omni tempore est habita.* Hinc, & Zurita *in Indicib. fol.* 13. *Cæsaraugusta satis constat, reliquis sacris*

Ædibus, sine tectis sanctis, depopulatis, sanctum, & religiosum Templum D. Mariæ Virgini dicatum, quod vulgus de Pilari nuncupat, miseris illis temporibus, (scilicet sub iugo Infidelium) *sanctitatis Religionis, & consilij publici tanquam sacram aram, & perfugij portum nostris fuisse, &c.* Hinc quoque inferas Cathedralitatem iugem Cæsa-
315 raugustanæ Eccl. sicut ex illo Math. 16. *super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi, &c* hauriunt DD. Petri, totius Ecclesiæ eam Cathedralitatem. D. August. *in serm. de Cathedra Petri* dicente: *Petra dicitur eo quod primus nationibus fidei fundamenta posuerit, & tanquam saxum immobile totius operis Christiani compagem molemque contineat:* ac serm. 16. de Sanctis, *Petrus esset ad fundamentum, columna ad sustentaculum.* Applicet hoc Iberi suæ S. Mariæ Ædi, quod prima *nationibus fidei fundamenta posuerit, & tanquam saxum immobile, &c.* & illud (*Columna ad sustentaculum:* & deducent intentum huius Dissertationis, de perenni videlicet Cathedralitate Ecclesiæ S. Mariæ de *Pilari*. Eo vel etiam, quod Columna illa, super quam eadem sanctissima Parens Cęsoraugustæ apparere dignata est, non solum fuit veluti Thronus ipsius, vt Martinus Garsia insignis author serm. 52. circa finem dixit; sed & veluti *Cathedra*, prout satis exprimit idem Martinus serm. 102. post medium. hæc dicens: *Magnum est videre Romæ Cathedram Petri, quæ à vermibus consumitur; sed Cæsaraugustæ maius est videre columnam, in qua Virgo Maria*
316 *sedet, &c.* Hæc igitur Columna Cathedra Virginis fuit. Et quia, vt idem author infra ait, *Virgo Maria non descendit à Columna,* id est immobilis semper in ea stetit, liceat pie argumentari, ex hoc adumbratam fuisse perennem Cathedralitatem eius Ecclesiæ.

317 Nec prætermittendum aliud huius Cathedralitatis adminiculum, & vrgens sanè apud prudentes, & cordatos, ex eo depromtum, quod vt habetur ex dictis *cap. 3. num.* 256. extat mandatum Auditoris Cameræ de Anno 1557. ex commissione Pauli IV. de manutenenda Ecclesia Sanctæ Mariæ in suis præeminentiis contra Ecclesiam Sancti Saluatoris. Quòd ampliatum etiam est, & declaratum ab eodem Auditore Cameræ de ann. 1563. In eo enim dicitur, quod Prior, Canonici, & Capitulum Sancti Saluatoris tenentur inuitare Priorem, Capitu-
318 lum, & Canonicos Sanctæ Mariæ de Pilari, *Ad quascumque Processiones generales per Ciuitatem ex quauis causa faciendas in die præcedenti hora vesperarum per duos ex antiquioribus Portionariis.*
319 Cum enim Ordinarius, seu Episcopus, plenam, & liberam authoritatem habeat super Processionibus, ad illas indicendum, dirigendum, & ordinandum, *priuatiuè* ad omnes alios, prout colligitur ex declarationibus Sacr. Congregat. Rituum in Turalens. 17. Decembr. 1602. Elborens. 14. Ianuar. 1617. & 28. Martij 1628. ac ex Campanili, Belleto, Francisco Leone, & Riccio, quos affert, & sequitur Barbosa *de Offic. & potestate Episcopi allegat.* 78. *num.* 3. Non obstante quasi possessione contraria per longum tempus, aut etiam immemorabili consuetudine; ex declarationibus Sacr. Congregat. Concilij 16. Februarij 1619. & Sacr. Congregation. Rituum in Camerinen. 24. Augusti 1619. quas affert idem Barbos. de *Iur. Ecclesiast. lib.* 1. *cap.*
320 43. *num* 161. *&* 162. Et hoc propter generalem rationem, quia scilicet in omnibus actionibus spiritualibus concernentibus cultum diuinum omnes subsunt iudicio Episcopi, Bartholus in *l. fin ff. de collegiis illicitis,* Genuensis *in prax. Neapolit. Archiepiscop. pag. mihi* 104. Nauarr. *consil.* 2. *de foro competenti*: & quia nullus se ingerere debet in iis, quæ sunt alterius Ecclesiæ, *cap. Nullus alterius,* & *cap. Nullus Primas* 9. *quæst.* 2. Profectò mirabile & supermirabile est, quod Ecclesia Metropolitana, qualis est Ecclesia Sancti Saluatoris, & Archiepiscopus, qui est caput ipsius, adeò ligatam, & coarctatam suam potestatem habeant, vt nequeant Processionem aliquam generalem instituere, nisi ad eam, Ecclesiam Sanctæ Mariæ conuocent; & modo illo singulari, & extraordinario iam assignato. Cu- 321
ius rei nulla prudens alia ratio assignari potest, nisi quod dicta Ecclesia Sanctæ Mariæ Cathedralitatis honore gaudeat sicut Ecclesia Sancti Saluatoris: & quod ius super generales processiones indiuisum sit à iure Cathedralitatis.

Augetur etiam vrgenter admirstio; quia in 322
tali conuocatione præfatæ Ecclesiæ ad generales Processiones, ex vi Mandati relati tenetur eadem Metropolitana Ecclesia non solum eam honorificè recipere, & admittere, sed etiam *In quibuscumque actibus, in quibus simul conuenire, aut interesse contigerit, ad dexteram partem, seu manum, tam in Choro, quàm extra etiam in Processionibus prædictis, collocare.* Cum enim manus, 323
seu pars dextera dignior, & nobilior sit sinistra, luce meridiana clarius ex hoc demonstratur, Ecclesiam Sanctæ Mariæ, digniorem, & nobiliorem reputari; vel saltem, æquè dignam, & nobilem, cum Ecclesia Sancti Saluatoris; ac proinde, æque, vel magis Cathedralem. Partem autem, seu manum dexteram, generaliter loquendo, digniorem, ac nobiliorem sinistra esse (quidquid sit de vsu Gentilium Græcorum, vel priscorum Latinorum, ac pro casibus quibusdam particularibus) adeo notum est, vt inutile videatur de eo disputare Si enim manus dextra nobilior non est, quorsum pro Christi Seruatoris excellentia in Symbolis dicitur: *Sedet ad dexteram Patris?* Quorsum etiam Matth. 25. de electis respectu reproborum scribitur; *Statuet oues qui-* 324
dem à dextris suis, hædos autem à sinistris? Vnde super hunc locum Sanct. Thom. inquit: *A dextris, idest, honoratiori, & nobiliori loco.* Et Cornelius ibidem: *Dextra enim Symbolum est felicitatis, gloriæ, Regni, victoriæ, & triumphi; sinistra verò infelicitatis, opprobrij, seruitatis, calamitatis, & miseriæ.* Quorsum etiam Diaconus ad manum dexteram Subdiaconi incedet? Quorsum Innocent. III. in *cap. solitæ de maioritat. & obedient*: Constantinopolitanum Imperatorem reprehendisset, quia Patriarcham ad sinistram manum sedere permisisset? Quorsum cum ab Ecclesia depinguntur tres Personæ Sanctissimæ Trinitatis, Secunda semper ad latus dextrum, Tertia verò ad sinistram depinguntur, nisi vt notetur Filium priorem esse origine Spiritu sancto? Quorsum denique (vt mille alia prætermittam) Domini Cardinales, Patriarchæ, Episcopi, Auditores Rotæ, & alij Prælati in Romana Curia (quæ Mater est totius ciuitatis) strictè seruant, vt dignior dexteram manum semper teneat? Hinc in concordiis factis in terminis huius 325
controuersiæ de ann. 1321. & 1448. in superioribus

ribus relatis pro eodem accipitur locus honori-
ficus, & manus dextera. Quod etiam patet io
alia concordia de ano 1513.etiam io præceden-
tibus adducta. Et in ampliatione, & extenſio-
ne præfati mandati de anno 1562. vnde Sacra
Rota coram Coccino de anno 1627.*verſ. vnde*
316 *part. 5. recentior tom. prim. deciſ.* 111. dum agit
de controuerſia iſta inter has duas Eccleſias pro
certo ſupponit manum dexteram nobiliorem
eſſe ſiniſtra. Et in alia coram Butarto *deciſ.*
488. *numer.* 7. dum dicit *quod antiquitus in*
pluribus locis dignius erat ſedere ad ſiniſtram,
quàm ad dexteram, qoo etiam ſuponit quoque
quod his temporibus poſterioribus, generali-
ter loquendo. vt dixi, dignius ſit ſedere ad dex-
teram Maximè vero eadem Sacra Rota de anno
1631, coram relato Coccino *par. 6. recentior.*
deciſ. 15. id clarè corroborat, præſertim §. *id*
autem, & quod magis eſt (quia agitur de in-
tereſſe partis aduerſæ) ipſamet in quodam ſta-
tuto de Anno 1607. facto, decreuit Decanum
327 Capituli Eccleſiæ Metropolitanæ Cæſaraugu-
ſtanæ ſedere debere ad manum dexteram: &
coram S. Rota enixè corauit id obtinere; etſi
eadem Rota de Anno 1631. relata contra ip-
ſam deciderit, vt poſtea dicam. Si autem fa-
ctum partis pro facto Iudicis habetur, Areti-
328 nus in *l. ſi filius, qui patri in vlt. column. verſ.*
illud autem de vulga. & pupill. Bertachin. *in re-*
pertor. verb. factum, & contra factum proprium
329 nemo venire poteſt, *l. poſt mortem ff. de adopt. l.*
& per fundum ff. de ſeruit. ruſtic. prad. & aliis
iuribus, & DD. non video quomodo eadem
pars aduerſa hanc prærogatiuam Eccleſiæ S.
Mariæ impugnare poſſit, aut quomodo ex
illa non ſequatur ius Cathedralitatis, de quo in
præſenti.

330 Adhùc firmiùs id roboratur ex eo, quod non
ſolum manus dextra concedi debet, & de facto
conceditur eidem Eccleſiæ S. Mariæ à præfata
S. Saluatoris, & Metropolitana quando ſimul
concurrunt in eandem S. Saluatoris Eccleſiam;
ſed etiam quando Capitulum, & Canonici
S. Saluatoris accedunt ad eandem S. Mariæ
Eccleſiam Ità enim relata Rota de anno 1631.
coram Coccino clariſſime reſoluit, recedendo
à deciſis in aliis Rotæ deciſionibus de anno
1627. Idque probat primo ex verbis illis gene-
331 ralibus præfati mandati *I. quibuſcunque actibus,*
in quibus in ſimul conuenire, aut intereſſe contigerit,
ad dexteram partem, &c. collocare: com enim
ſint vniuerſalia omnem locum comprehendunt
ac ſi ſpecificè eadem Eccleſia S. Mariæ fuiſſet
expreſſa, provt deducit ex Tiraquello, Sordo,
Crauetto, & Oldrado, & Roino. Secundò, ex
obſeruantia; & quia Metropolitani coacti ſunt
per cenſuras ad executionem talis mandati hoc
332 modo intellecti, & qoia ipſimet cõfeſſi ſunt ita
obſeruaſſe Vndè §. 2. *in fin.* ait, quod Prior de
Pilari *videatur habere fundatam intentionem pro*
retentione ſua ſedis Prioralis, videlicet in manu
dextera, etiam qoando ad eam accedit Eccleſia
S. Saluatoris. Hoc aotem tam clarè, & euidco-
ter demonſtrat Eccleſiæ S. Mariæ competere
Cathedralitatem *cumulatiuè* cum Eccleſia S. Sal-
uatoris, vt mirum ſit in dubium à viris doctis
reuocari. Cum enim in propria domo, etiam
maior cedat minori, iure hoſpitij id efflagitante
teſte enim Homer. in S. Odiſſ. *Iupiter honorator*
333 *eſt hoſpitum*, & Paulo Veneto *lib. 1. cap. 46.*
Orient. Region. Cedit hoſpiti Pater familias: vt pro-
pterea (vt aliqui animaduerterunt) in Palatio
Vaticano cernatur effigies S. Pauli ad dexteram
S. Petri, non obſtante quod Petrus maior ſit 334
Paulo; profectò ſi Eccleſia S. Mariæ in propria
domo oon cedit Eccleſiæ S. Saluatoris, ideo
eſt, quia eandem cum ipſa Cathedralitatis dig-
nitatem participat: itavt, prout Rota relata *n.*
19. inquit, *vtrumque Capitulum facit vnum cor-*
pus; alioquin irrationabiliter prorſus manum
dexteram abtineret: ſi quidem omni iure cau-
tom eſt quod dignior debeat præferri, *l. 1. ff. de*
albo ſcribend. Rota coram Seraphin. *deciſion.*
1213. *num.* 2. Nec dicat pars aduerſa, ſitum, ſeu 335
ſeſſionem ad manum dexteram non ſemper ar-
guere præeminentiam, provt ex Rota in Cala-
guritana *præeminentiarum* 2. Decembr. 1602.
coram Iuſto, & in Cæphadulenenſ. *Archidia-*
conatus 18. Martij 1624. coram Dunozetto
elicit Barboſa *in Collectan. DD. ad caput ſolita*
de maioritate, & obed. Etenim, & ſi pro caſu raro, 336
actu, functione. & perſona particulari, id ad-
mitti poſſit, cæterum *generaliter* pro omnibus
caſibus, actibus, & functionibus, provt in præ-
ſenti contingit. ex vi illorum verborum Man-
dati *in quibuſcunque actibus*; & pro Eccleſia
Diœceſana. & Metropolitana inſigni, qualis
eſt Eccleſia S Saluatoris, de qua etiam in
præſenti, nullus perrudens aut cordatus id
admittet.

Corruit etiam ex hac doctrina aduerſæ par- 337
tis præſidium, quo ſibi perſuadere videtur, inſi-
gnem iſtam præemineotiam de habenda dextra
manu *in quibuſcunque actibus*, qua Eccleſia S.
Mariæ feliciter fruitur, eneruari ex eo, quod ex
oppoſito, Eccleſia S. Saluatoris, vel eius Deca-
nus in Comitiis, & Congregationibus Arago-
num, præcedat dictam Eccleſiam S. Mariæ,
provt clarè habetur ex decretis Curiæ Illuſtriſ-
ſimi D. Iuſtitiæ Aragonum, quæ retuli *ſupra cap.*
3. n. 257 inferens etiam, quod in omnibus aliis
concurſibus idem fieri debeat. Primò etenim
expendatur, quod in dictis Decretis conceda- 338
tur præcedentia, & per conſequens dextera
manus, præfatæ Eccleſiæ S. Mariæ ſuper om-
nes Eccleſias Cathedrales Regni Aragoniæ. Ex
hoc enim rectiſſime elicitur, ipſam eſſe Cathe-
dralem; nullo enim iure ſubſiſtere poteſt, quod
Eccleſia merè Collegialis, & non Cathedralis
præcedat Cathedrales; ſicut neque qnod Epiſ-
copalis dignitas, quæ Cathedralitati connexa,
& correlatiua eſt, præcedatur à non Epiſcopali
cap. Venerabili in fin. vbi Gloſſa *de verb. ſignificat.* 339
cap. cum Canonicis de Cenſib. Rota in Cæſaran-
guſtana Synodi 13. Februarij 1626. coram
Coccino. Nec id decideret Illuſtriſſ. Iuſtitia
Aragonum, cum in materia præcedentiæ plum-
beo pede, quia eſt res magni præiudicij proce-
dendum ſit. Nec ſuper illa poteſt fieri concor- 340
dia ſine Superioris licentia. Rota coram Sera- 341
phino *deciſ.* 22. *n.* 2. Moronus *in Reſponſ. reſp.*
5. n. 7. Et hoc vt vitetur ne minor præferatur
maiori, contra quod Iura clamant. Diſpiciatur
ſecundò, quod in eiſdem decretis aſſeritur,
quod præfata Eccleſia Sanctæ Mariæ *in aliqui-*
bus præcedere meruit dictam Metropolitanam Ec-
cleſiam. Ex quo, à fortiori, vt dicitor, con-
cluditur *quanto maiori cum ratione poterit ipſa*
eaſdem præcedere. In quibus notetur, per ipſa 342
approbari præcedentiam Eccleſiæ S. Mariæ ſu-
pra

Ludouiſio inter deciſiones ipſius *deciſ.* 493. *n.*
3. ex Guidone relato, & Ioanne de Platea : &
Rota illa coram Vcroſpio de anno 1614. relata
ſupra *num.* 266. dicens *num.* 5. ex prædictis
Platea, & Guidone, *ex quo Eccleſia del Pilar
olim fuit Cathedralis, cenſetur prærogatiuam ce-
lebrandi ſuam Dedicationem tenuiſſe.*

355 Quod etiam Rota illa Magiſtralis de an.
1630. *num.* 73. amplecti videtur. Idque pluri-
bus exemplis declarant aliqui. Primo, de eo
qui fuit Legatus, cui debetur reuerentia ob di-
gnitatem quam habuit Secundo, de Archie-
piſcopo, qui poteſt deferre Crucem in locis
exemptis in ſignum priſtinæ dignitatis. Ter-
tio addi poteſt exemplum de Eccleſia Collegia-
ta, quæ talis vocari d bet, etiam ſi collegium
actu non habeat, eo quod antea habuerit
illud. Prout ex Alexandro, Innocentio, &
Felinus comprobat Maſcardus *concluſion.*
584 *numero quinto.* Alia omitto, quæ ſunt
vulgaria.

356 Nec eſt incongrua ad intentum ratio quæ-
dam theologica deſumpta ex illo Pauli ad
Rom. 11. *ſine pœnitentia ſunt dona Dei.* Grecè
impœnitibilia, id eſt, *immutabilia*: Syriacè, *non
mutauit Deus donum ſuum.* Et Eccleſiaſt. 3. *Di-
dici quod omnia opera, quæ fecit Deus, perſeuerent
in perpetuum, non poſſumus eis quidquam addere,
neque auferre*: Cum enim Cathedralitatis Ec-
cleſiæ Sanctæ Mariæ de Columna à Deo fuerit,
medio Chriſti Apoſtolo Iacobo eiuſdem Chri-
ſti Legato, vt dixi *num.* 31. certè videtur ad
inſtar, vel quaſi de iure diuino inducta; ac per
conſequens immutabilis, ſicut ipſum : ita vt,
ſaltem quoad præeminentias, & priuilegia nul-
latenus cenſeatur tranſlata. Eo quoque, quod,
vt dicitur *cap. ſi ergo quaſt.* 1. *Gubernatio populi
illi tradatur, quem Deus elegerit, & cap. omnes
diſt.* 22. *Quiſquis cuilibet Eccleſiæ ius ſuum detra-
hit, iniuſtitiam facit.*

357 Deinde, non amiſiſſe huiuſmodi præemi-
nentias, & priuilegia; ſecundò, & neruoſe ſua-
detur, quia non conſenſit in Cathedralitatem
Eccleſiæ Sancti Saluatoris, niſi cum expreſſa
reſeruatione ipſorum. Sic enim habetur expreſ-
ſe in Decretis Curiæ Iuſtitiæ Aragon. *num.* 11.
quæ retuli *ſupra num.* 260. pro anno 1605. Vbi
etim refertur ita pronuntiatum fuiſſe à Ioanne
Ferrerio Vicario Archiepiſcopali, vtique in ſen-
tentia ab ipſo prolata de anno 1502. quam re-
tuli *num.* 253. & ita tenet Villar Additionator
illorum Decretorom, ex eo quod cum in illa
358 Cathedralitatis tranſlatione (qualiſcumque ea
fuerit) non interuenerit Summi pontificis con-
ſenſus, qui requirebatur, prout ex Petro Peruſi-
no, & Rebuffo tradit idem Villar, & ego dixi in
359 præcedentibus neceſſe eſt dicere factam fuiſſe
cum dicta reſeruatione; quia vt ibi oſtendi,
actus præſumitur fieri eo modo quo validè &
licitè fieri poteſt : & diſpoſitio ſemper præ-
ſumitur facta in caſu iure permiſſo, non in pro-
hibito.

360 Pro cuius luce conſiderandom quod ex tri-
plici modo, quo vna Eccleſia poteſt alteri vni-
ri, ſeu communicari, ſcilicet. Primo *per viam
ſubiectionis,* ita vt vna alteri ſubiiciatur. Secũdò,
æque, & principaliter cum communicatione pri-
uilegiorum. Tertiò, cum iuribus diſtinctis, &
ſeparatis, ac non communicatis; de quibus
Gloſſa *in cap. & temporis qualitas* 16. *quaſt.* 1. &
Gloſſ. *in cap.* 1. *ne ſede vacante,* & ex multis aliis
Gonzales *ſuper regul.* 8. *Cancell. gloſſ.* 5. §. 7. *n.*
16. *& ſeqq.* vnio hæc, quæ per communicatio-
nem Cathedralitatis facta eſt inter Eccleſiam
Sanctæ Mariæ, & Sancti Saluatoris, videtur ter- 361
tio modo facta; quia fuit cum reſeruatione prio-
rum iurium, priuilegiorum, exemptionum &c.
Tum quia obſeruantia, quæ eſt in huiuſmodi
iuribus, priuilegiis & exemptionibus in vtra-
que Eccleſia id ſuadet, *argument. leg. ſi de inter-
pretatione ff. de legibus, leg. ſed & Iulianus* §. *pe-
rinde ff. ad Macedonianum,* Pariſ. *conſil.* 35. *n.* 20.
lib. 1. Mandoſ. *in Regul.* 29. *q* 2. *n.* 3. *&* 4. Gon- 362
zales *ſupra num.* 135. Tum etiam, quia in du-
biis præſumendum eſt vnionem factam eſſe æ- 363
que principaliter, & non acceſſorie. Abbas *in
cap. extirpanda* § *qui vero in prima lectura num.* 4.
de prebend. Gonzales *ſupra num.* 134. ex Rebuffo
& Hoied.

Tertiò, non amiſiſſe ſua priuilegia, & exem- 364
ptiones propter communicationem ſuæ
Cathedralitatis Eccleſiæ Sancti Saluatoris, col-
ligitur ex pactis, initis inter vtramque Eccleſiam
de fruendis huiuſmodi præeminentiis in ſupe-
rioribus adductis; & quæ, ſaltem ſecundum li-
mitationes in eis poſitas, omnino obſeruari de-
bent. Quia naturalis ratio dictat, vt quæ contra-
hentibus placuerunt ea ſeruare teneantur. *l.* 1. 365
ff. de pactis, l. non minorem, C. de tranſact. cap. 3.
de pact. Ius etiam diuinum hoc præcipit, Deu-
teron. 23. *Quod ſemel egreſſum eſt de labiis tuis* 366
obſeruabis. Vnde Pſalm. 88. *Quæ procedunt de
labiis meis non faciam irrita.* Et quia viro bono
non conuenit, vt quod ſemel dixit, poſtea reuo-
cet. Ægid. *deciſ.* 3. Guidopap. *deciſ.* 254 Ca-
putaquenſis *deciſ.* 190. *num.* 1. *par.* 1. & graue
eſt fidem fallere, *l.* 1. *ff. de conſtitut. pecunia.*
Gonzalez *ſup.* 8. *Regul. Cancellaria, gloſſ.* 28. *n.*
20. Et caſu quo faciens pactum reſiliat, non
debet commodom aliquod conſequi, *l. Iulia-
nus,* §. *offerri de act. empt.* Goz. *conſ.* 1. *n.* 1. & *con-
ſil.* 31. *numero* 4. Rota 1. *par. diuerſorum deciſ.*
134. *n.* 3.

Quæ adeo vera ſunt, vt nec Papa cenſeri de- 367
beat lædere pacta, concordata, acceptata, &
obſeruata, qualia ſunt iſta de quibus in præ-
ſenti. Eo quod omnis diſpoſitio Principis cen-
ſetur facta ſine præiudicio, & læſione tertij, *l.* 2.
§. *ſi quis à Principe, ff. ne quis in loco. cap. cum di-
lectus de conſuetud.* cum aliis iuribus, DD. apud
Gonzalez *ſupra dicta gloſſa* 28. *num.* 1. *&* 2. 368
Ita vt potius præſumatur oblinio Papæ,
quam quod cenſeatur tollere ius alteri
quæſitum. Rota *deciſion.* 33. *numero* 5. *&
numero fin. in fin. de prebend. in antiq. &
deciſion.* 3. *numero* 8. *de prebend. in antiquor.*
Gonzalez *ſup. n.* 6.

Quarto, propter obſeruantiam huiuſmodi 369
præeminentiarum; quæ ſummè præualet ad de-
clarationem voluntatis contrahentium, ſeu ta-
lia pacta facientium. *argum. leg. ſeruus plurium,*
§. *fin. ff. de regul. iur.* Aretinus *conſil.* 11 Ay-
mon. *conſil.* 101. *num.* 4. cum aliis relatis per
eundem *conſil.* 211. *num.* 8 Ruinus *conſil.* 104.
Rota 1. *par. diuerſor. deciſ.* 571. *num.* 3. hæc
omnia referens. Ac, quia, vt Ioannes Vva- 370
meſius *dicto conſil.* 10. *tom.* 1. *conſil.* dixit : *An-
tiqua conſuetudo, & obſeruantia, in omnibus, &
potiſſimum in dubio, retinenda, & ſeruanda eſt, in
conſtituendo, & ſeruando ordine, vel paritate*

graduum

tilitatis tempore, pro anno videlicet 289. aut circiter. Ecclesia sanctæ Mariæ de Pilari Metropolitana esset? Verba integra habet lector supra *numero* 64. Hæc sane sapientiss. Iuris prudentiæ Doctoribus relinquenda, sed in præsenti, etsi non decidenda, quia ad intentum præsens non spectant: tangenda saltem erant, ob connexionem.

CAP. VI.

Nouis quibusdam cuiusdam Neotherici Authoris obiectis occurritur.

382 HÆc fermè scripseram, cum Neothericum authorem Ioannem de Arruego Portinnarium Sacræ Ecclesiæ Cæsaraugustanæ in libro vulgati idiomate Hispano scripto, cui titulus *Cathedra Episcopal de Zaragoza*, legi in quo ob pietatem, & deuotionem, quam erga eandem, Sanctam Ecclesiam habere ostendit, plura ex iis quæ dicta sunt, acriter impugnare, & prosternere nititur. Quamuis autem multa ex illis in præcedentibus, etiam à Sacra Rota in decisionibus relatis, reiecta sint, alia vero ex se ipsis corruant, quia nullam, aut parnam difficultatem contineant; nihillominus, quia veritas examinata magis elucescit. *cap.*
383 *graue* 36. *quæst.* 9. *cap. inter dilectos de fide instrumentorum*: & quia disputando *inuenitur l. munerum*, §. *final. ff. de muneribus*, & *honoribus*, ideo omnibus illis satisfacere curabo, eo ordine, quo pro hoc authore proposita video; sine præiudicio tamen vllo sui honoris, aut reputationis.

384 Et primo proponit *pag.* 3. Bullam Vrbani II. in qua Pontifex concedit Petro Hispaniæ Regi eiusque successoribus facultatem distribuendi Ecclesias, quas ex Sarracenis accepissent, vel ipsi ædificassent: *Sedibus duntaxat Episcopalibus exceptis*. Ex his enim infert, Ecclesiam Sancti Saluatoris ante Hispaniæ inuasionem fuisse Cathedralem, & eius Cathedralitatem restitutam, quando Rex Alphonsus Cæsaraugustam recuperauit. Cæterum, hic author ex antecedenti vero consequens infert de Cathedralitate eius Ecclesiæ ante Maurorum inuasionem; quod neque subsistit, nec ab ipso probatur. Aprius enim ex illis verbis, *Sedibus duntaxat Episcopalib. exceptis*, inferre poterat, id quod supra dixi *num.* 165. conformiter etiam ad aliam Bullam Gregorij VII Regem Alphonsum non potuisse transferre Cathedralitatem, quæ erat in Ecclesia Sanctæ Mariæ de Pilari, nec eam transtulisse, sed solum ex consensu eiusdem Ecclesiæ, ipsius Cathedralitatem communicatam fuisse Ecclesiæ Sancti Saluatoris, vt dixi etiam *num.* 189.

385 Opponit secundo *pag.* 5. quod idem Rex Alfonsus de anno 1118. cum Cæsaraugustam recuperauit, concessit Ecclesiæ Sancti Saluatoris, Petro eius Episcopo, & successoribus ipsius, decimas, & primitias, ac quartam Episcopale omnium Ecclesiarum illius Episcopatus. Ex quo etiam elicit, quod si Ecclesia Sanctæ Mariæ esset Cathedralis, ista essent iura ipsius, ac propterea Rex non posset ea alteri Ecclesiæ concedere. Respondeo tamen quod quatenus hæc 386 concessio extendi poterat ad ea, quæ erant iura Ecclesiæ Sanctæ Mariæ, præsumi debet facta ex consensu ipsius, quia iuxta dicta *supr. à n.* 191. omnis dispositio & actus præsumitur fieri in casu à iure permisso, & quatenus valide sustineri potest, & omni iure certissimum est illud, *nostrum quod est, non potest sine facto nostro auferri*. Menochius *consil.* 161. *num.* 19. & *consil.* 196. *num.* 10. & *consil.* 477. *num.* 7. Melchior Phæbos. *decis.* 28 *num.* 12. *tom.* 1. Dici etiam potest quod cum Ecclesia Sanctæ Mariæ semper fuisset inclyta, celebris, insignis, & cunctis fidelibus deuotissima, ac per consequens 387 speciali nota digna, non videtur comprehensa in huiusmodi generali dispositione, iuxta vulgata iura. Cuius signum est, quod, vt audio, nunquam soluit primitias; & pro decimis conseruandis, saltem secundum limitationes factas in concordiis & sententiis, semper litigauit, & suum intentum obtinuit. Placet etiam quod affert Murillus *lib. relato pag.* 158. videlicet, 388 in communicatione Cathedralitatis facta Ecclesiæ Sancti Saluatoris, vtramque Ecclesiam inter se diuisisse decimas. Adde quoque, quod si expendatur clausula illa *iure proprio* in hac donatione posita, per eam excludi videtur Ecclesia Sanctæ Mariæ; quæ cum Cathedralis etiam permansisset post dictam communicationem, erat quasi *vna* cum Ecclesia Sancti Saluatoris, vt dictum est *supra numero* 194. ac perinde non subita, aut sub iure illius, quantum ad Cathedralitatem istam, quæ vtrique Ecclesiæ erat communis *cumulatiue*.

Idem dici potest ad id quod opponit *pag.* 5. 389 de donatione quadam à Petro Librana Episcopo facta Canonicis Sancti Saluatoris de medietate decimarum Cæsaraugustæ; pro anno 1125. Si enim hæc donatio fuit de decimis 390 spectantibus ad Ecclesiam Sanctæ Mariæ præsumi debet affuisse consensum ipsius, propter dicta. Si autem non fuit de illis, pro vt ex dictis elicitur, nihil facit ad intentum: Deseruiunt etiam ad illud adducta superius.

Vrget præterea *pag.* 8. confirmationem donationum per Alfonsum, & Ramirum Reges factarum Ecclesiæ Sancti Saluatoris, datam per Hispaniæ Imperatorem Alfonsum circa ann. 391 1134. In ea enim vocatur dicta Ecclesia *Inter ceteras aliqui nominis famosissima excellentia priuilegio gloriosissima*: & ipsi conceditur Ecclesia Sanctæ Mariæ de Pilari. Sed adeo exactè, & luculenter Sacra Rota de anno 1630. *num.* 88. 392 & *seqq.* huic obiectio respondet, vt superuacaneum sit aliquid addere, sed solum remittere lectorem ad eam decisionem. In ea enim comperies huiusmodi Alfonsi priuilegium in multis claudicare. Caret enim diuini nominis inuocatione; qua Catholici Reges in suis rescriptis vti solent: loco concessionis: recognitione, & legalitate, cum non sit extractum ab originali, sed ex quadam copia, & ex Archiuio eius- 393 dem Ecclesiæ Sancti Saluatoris non satis autentico, & quod est partis interessatæ. Similiter cum emanasse dicatur ab extero Rege, parum, aut nihil informato de Cæsaraugustæ aut Aragoniæ Ecclesiis, eius authoritas debilescit. Expendam

pendam, & ego, quod cum Iulianns Perez de
quo *supra à n.* 146. qui hoc tempore viuebat, Al-
394 fonsi Regis familiaris & historicus esset; ac
tam eximia, & gloriosa de Ecclesia de Pilari
dixerit, qualia eo loco retuli, certe mirabile
est quod iste Alfonsus tam frigide de ea Eccle-
sia locutus fuerit in isto suo rescripro, non
communicato Iuliano. His vero omissis, &, si
395 Deo placet, authoritate eius admissa, quod spe-
cialiter attinet ad titulos illos *Antiqui nominis
famosissima, gloriosissima, &c.* nihil nocent Eccle-
siæ S. Mariæ, quia illi concessi sunt dictæ Eccle-
siæ Sanctæ Saluatoris intuitu Cathedralitatis
illi communicatæ, & ratione talis communi-
cationis. Cum enim hæc Cathedralitas perse-
uerauerit in eadem Ecclesia Sanctæ Mariæ, ipsi
etiam competunt; quia est eadem quæ antea
fuit. Vt ait eadem Rota *n.* 97. Pro quo videnda
quæ dixi *supra n.* 194.

396 Quantum vero attinet ad donationem Ec-
clesiæ Sanctæ Mariæ, sapientissime ait eadem
Rota *supra numero* 98. *&* 99. *&* 100. *Quid-
quid sit de viribus illius aduertendum est, quod
Alfonsus non simpliciter donauit Ecclesia Sancti
Saluatoris Ecclesiam de Pilari, sed donationem
Alfonsi debellatoris, ac Ranimiri prædecessorum cō-
firmauit; ac propterea, licet in confirmatione Eccle-
siam de Pilari specificauerit, ad illam tamen velu-
ti in donationibus confirmatis nullatenus contentam
priuilegium dicta confirmationis non extendebatur;
ex eo quod in hac parte non inueniebat subiectum
confirmabile. Abbas in cap. inter dilectos num.* 8.
de fide Instrumentor. Dec. consil. 541. *num.* 20.
Rota decis. 611. *num.* 2. *&* 580. *num.* 3. *ad fin.
par.* 2. *recentior. & cum constet de donationibus in
confirmatione relatis, standum est illis, potius-
quam confirmationi referenti. Rota decis.* 439.
num. 2. *apud San. memor. Gregorium.* Hæc in
397 relata Rota. Quibus etiam addi potest, quod
etsi absolute admitteretur Ecclesiam Sanctæ
Mariæ donatam esse Ecclesiæ Sancti Saluatoris,
ac per consequens ex hac parte minorem ipsa
esse? considerando videlicet Ecclesiam præfa-
tam Sanctæ Mariæ quatenus precise pure colle-
gialis, aut Parochialis est: quatenus tamen Ca-
thedralis est, non est ipsa minor aut inferior:
Sed æqualis, imo antiquior, iuxta dicta *supra
num.* 374. Et ita secundum hanc rationem non
potest dici data, seu donata dictæ Ecclesiæ San-
cti Saluatoris. Neque nouum est, vnam & cam-
dem rem diuersis respectibus consideratam esse
maiorem, & minorem, subditam, & superio-
rem, subordinatam, & non subordinatam.
Vt Archidiaconus, qui quantum ad iurisdictio-
nem est maior Archipresbitero, & quantum
ad ordinem minor illo; & Parochus, qui quan-
tum ad administrationem Sacramentorum est
maior Canonico; quantum vero ad ea quæ
spectant ad cultum diuinum, cantare in Cho-
ro videlicet, incedere in processionibus &c.
Canonicus est maior Parocho. Alia exempla
398 affert Moronus in suis, Responsis *Respons.* 5.
num. 9. *& sequentibus* ex Sacræ Rotæ deci-
sionibus, & DD. Et magis ad intentum de
duabus Ecclesiis habentibus ad inuicem cer-
tas maioritates id dixit Rota in vna Messa-
nensi *præeminentiarum* 14. Decembr 1584.
coram Blanchero. Sic etiam fermè Gonzalez *in
Reg.* 8. *Cancellar.* §. 7. *prohem. num.* 110. & De-
cio, Tyraquello. & Pinello. Hos autem titulos
continere Ecclesiam Sanctæ Mariæ, formaliter
vel eminenter, facilè confitebitur, qui eam *An-
gelicam, Apostolicam,* & *primam sedem* esse per-
spexerit.

Viget etiam *pag.* 13. *&* 14. verba illa Im- 399
peratoris Alfonsi in dicto priuilegio dicentis,
dictam Ecclesiam Sancti Saluatoris *Barbara
gentis longa seruitute pauperrimam, paneque om-
nium recordatione bonorum obliuione deletam* Ex
eis inferens (quod & alibi sæpius inculcat) quod
dicta Ecclesia Sancti Saluatoris à tempore pri-
mitiuæ Ecclesiæ fuerit erecta, & habuerit eum
titulum *Sancti Saluatoris.* & quod sub potesta-
te Maurorum constituta, ad maximam pauper-
tatem redacta fuerit, suis bonis spoliata Cæte-
rum id quod dicit de erectione eius Ecclesiæ. &
titulo Sancti Saluatoris à primitiuæ Ecclesiæ
tempore, etiam si sit totius disputationis nu- 400
cleus, cardo controuersiæ, & punctus difficul-
tatis: imo, & contrarium veritati, cum Marti-
nus Garzia author probatissimus, & Ecclesiæ
Sancti Saluatoris commensalis, potius opposi-
tum asserat *serm.* 144. dicens de Rege, & Prin-
cipibus, qui ceperant Ciuitatem: *intrauerunt, &
ceperunt Ciuitatem Cæsaraugusta, & in Sancta 401
Maria inuenerunt puerum cum Maria Matre eius
& procedentes adorauerunt eum, & cum vidissent,
quod Mater habebat Ecclesiam, & Filius non ha-
bebat diuersorium* (audi lector) *consecrata fuit* 402
*Mesquita maior in Ecclesiam Filij, & nunc à
die illa dicitur Ecclesia Sancti Saluatoris*; nullo
tamen modo ab hoc Authore probatur, nec pro-
bari potest. Antiqua enim non probantur nisi
per famam, libros, vel historias antiquas, lit-
teras scriptas, seu insculptas in lapidibus, con-
iecturas, inditia, seu præsumptiones, aut simi-
lia, vt latè ex iuribus, & Doctor. affert Mascar-
dus de *probationibus volum.* 1. *concl.* 105. *&* 107.
Nihil autem istorum in præsenti affertur, aut
afferri potest sed solum quorumdam moderno-
rum testimonia, & non magnæ authoritatis,
quia quidam ipsorum sunt partes interessatæ, &
alij nec grauiores, nec vetustiores Garzia rela-
to. Verba etiam illa *pauperrimam*, & *deletam*,
prout Magistralis illa Rota *num.* 95. inquit, re-
feruntur ad Eccl. Cathedr. Cęsaraugustanam con-
sideratam *in abstracto*, idest, prout abstrahebat ab
hoc, vel illo loco, in quo sita erat Cathedralitas,
non verò *in quantum adherebat Ecclesia S. Sal-
uatoris.* Etsi enim in eo priuilegio nominetur
hæc Ecclesia *Sancti Saluatoris*, est quasi per ac-
cidens, *materialiter*, & causa exempli, quia
illo tempore ad illam erat translata (per mo-
dum communicationis. & vnionis) dicta Ca- 403
thedralitas. Quod ipse etiam Aruegus intel-
lexisse videtur, cum verba illa huius Regij
priuilegij Cæsaraugustanam Ecclesiam Sancti
Saluatoris, sic vertit Hispanicè: *La Iglesia de
Zaragoza, llamada de San Saluador*, ac si dice-
ret *Ecclesiam Cæsaraugustanam*, hoc tempore
vocatam *Sancti Saluatoris.* Hæc porrò omnia
veluti gratis dicta censeantur, cum præfatum
rescriptum authenticum non sit iuxta dicta.

Opponit præterea *pagina* 16. *& sequentibus*,
quod aliqui Summi Pontifices confirmauerunt 404
donationes supra relatas, dicentes etiam, Eccle-
siam S. Saluatoris ritè, & canonice possidere Ec-
clesiam Sanctæ Mariæ. Sed neque hoc est mo-
menti,

405 menti, non solum, quia istorum Pontificum Bullæ (omnes saltem) non ostenduntur: & esto quod omnes ostendantur, nihilo plus valent quam ipsæ donationes. Quia confirmatio Papalis si est in forma communi, cum solum sit
406 *iuris quæsiti corroboratio*, non dat maius ius. Si autem est ex *motu proprio*, aut *certa scientia*, tametsi habeat vim nouæ concessionis, dum constat Papam habuisse plenam notitiam, fine illa tamen caret hoc effectu. Barbosa *de clausulis, clausula 59. num. 19. & 20.* ex Iuribus, Doctoribus & Sacræ Rotæ decisionibus Et quia confirmatio semper extenditur ad valida, & licita. Surd. *consil. 47. num. 19.* Thuscus *concl. 340. num. 42.* Rota *decis. 780. num. 6. par. prima diuersorum*, Cunctis his criticis implicatur hoc obiectum. Ac tandem, illis omnibus superatis, animaduertenda dicta in superioribus de Ecclesia Sanctæ Mariæ, quæ cum sit *Angelica*,
407 *Apostolica*, & *primaria*, propter sui eminentiam formaliter, vel eminenter continet plures rationes diuersas, propter quarum aliquas subdi potuerit Ecclesiæ Sancti Saluatoris, esto, quoad alias sit *vna*, & eadem cum ipsa, & antiquior, vt dixi.

408 Insuper *pagina 27. & sequentibus* obiectat, quod in quadam sententia alterius Regis Alphonsi de anno 1169. præcipitur, vt omnes decimæ, & primitiæ totius Episcopatus soluantur Ecclesiæ Sancti Saluatoris: confirmantur etiam prædecessorum donationes eidem Ecclesiæ factæ. Hæc tamen etiam inefficacia sunt ad
409 intentum. Nam quod attinet ad hoc vltimum, de confirmatione donationum, cum confirmatio habeat rationem causæ accessoriæ, ac per consequens sequatur naturam principalis, cui adiungitur, iuxta commune illud *Accessorium sequitur naturam sui principalis*, quod desumitur ex *l. etiam: C. de iure dotium*, & ex Regula *Accessorium de regulis Iuris in 6.* tantum valebit hæc confirmatio quantum valeant donationes confirmatæ: de quibus supra. Quod vero spectat ad concessionem Decimarum, & primitiarum, ex contentu ipsius sententiæ constat, illam litem non fuisse inter Ecclesiam de Pilari, & Sancti Saluatoris; sed solum inter Episcopum Cæsaraugustanum, Parrochianos eiusdem Episcopatus; illos ergo tantummodo tangit; non autem Ecclesiam de Pilari, quæ, nec nominatur, nec propter sui excellentiam comprehendi potest sub hac vniuersalitate, vt tactum est superius: nec erat necessarium, quod expresse excluderetur, cum contra illam lis mota non esset, nec ipsa audita in iudicio. Hæc autem omnia ex obseruantia in contrarium, sententiis, & decisionibus posterioribus, satis suadentur.

410 Ponderat etiam à pag. 33. quod Alphonsus Rex Aragonum concesserit caput sancti Valerij Episcopi Ecclesiæ sancti Saluatoris, inquiens, *Vt illud ad honorem Dei, & Ecclesiæ Cæsaraugustana, quæ caput totius nostri Regni est, & cui pastoraliter, & corporaliter olim præfuit, spiritualiter quoque præesset*: inde inferens, Sanctum Valerium resedisse in Ecclesia Sancti Saluatoris. Sed
411 nihil minus sequitur ex prædictis verbis. Quod enim Ecclesia Cæsaraugustana sit *Caput totius Regni* Aragoniæ non controuertitur: nec quod Sanctus Valerius *pastoraliter, & corporaliter olim* illi præfuerit: sed non in Ecclesia Sancti Saluatoris, quæ tempore Sancti Valerij non erat in rerum natura; sed in Ecclesia Sanctæ Mariæ, vt dictum est *sup. à numero 65.* Quia tamen Cathedralitas illius translata erat ad Ecclesiam Sancti Saluatoris (modo nempe in superioribus dicto) ideo verba illa non referuntur nisi ad Ecclesiam Cæsaraugostanam in abstracto sumptam, vt dictum est *numero 402.* & dicit Rota sæpius nominata §. 114.

Pro quorum locc, & clariori intelligentia eorum quæ dicta sunt, ac vt satisfieri possit multis, quæ author relatus opponit, animaduertenda, primò, vulgaris illa regula vtriusque iuris, *Qui succedit in ius alterius, iure eius vti debet, l. si aquæductus, ff. de contrahenda emption. l. qui in ius 177. ff. de Regulis iuris, cap. Eleutherius 18. quæst. 2. cap. dilecti de foro competenti, Regul. 15. qui in ius 47. de Regulis iuris in 6.* Gonzalez *supra regul. 8. Cancellar. gloss. 15. §. 1. n. 79 & gloss. 24. num. 114.* 413 Secundo, expendendum celebre illud iuris axioma, *subrogatum sapit naturam eius in cuius locum subrogatur, l. si eum, §. qui iniuriarum, ff. si quis caut. l. 1. §. hæc actio, ff. si quis testament. liber. l. filiæ, §. Titia, ff. de condit. & demonstrat. l. vnica, §. 1. C. de rei vxor. act.* Doctores ibidem, & alibi. Est namque huiusmodi axioma quædam regula Magistralis, vt ait Ancharanus *consil. 421.* & ex eo Barbosa in axiomat. *axiom. 213.* Imo adeo latè, & vniuersaliter explicanda, vt ea denotetur, quod subrogatum sapit naturam illius in cuius locum subrogatur, cum omnibus suis qualitatibus primordialibus, & accidentalibus. Prout ex eisdem iuribus, ac ex Socino, Gomesio, Tiraquello, & aliis subinfert Gonzalez *super 8 Regul. Cancell gloss. 5. §. 9 num. 99.* Animaduertendum tertio, quod nomen *Ecclesia* quandoque sumitur pro Ecclesia *materiali*, scilicet Templo, aut 414 Domo Deo dicatis: quandoque vero pro Ecclesia *formali*, scilicet, collectione fidelium. Prout habetur ex *cap. Ecclesiæ de consecrat. dist. 1.* Archidiacono *in princip. de election, in 6.* Iason, *in l. 1. C. de Sacrosancta Ecclesia.* Villar. in *Annotationibus ad sententiam Curia Iustit. Aragon.* de anno 1605. Rota Magistrali crebrius relata *num. 110.* & aliis.

412 (margin, beside "Pro quorum…")

Ex his autem infertur, non solum quod nomen *Ecclesia* in concessione illa Regis Alphonsi, possit, & debeat intelligi de Ecclesia *formaliter* accepta, prout importat Congregationem fidelium, quæ erat in Inclyta Cæsaraugustana Vrbe, sed etiam, quod esto quod strictè intelligatur de Ecclesia *materialiter*, scilicet de Ecclesia Sancti Saluatoris, optime illi quadrent verba relata; ex eo quod cum Cathedralitas Ecclesiæ Cæsaraugustanæ, quæ à tempore primitiuæ Ecclesiæ erat in Ecclesia Sanctæ Mariæ, translata postea fuisset (modo sæpius exposito) ad dictam Ecclesiam Sancti Saluatoris, hæc Ecclesia Sancti Saluatoris non solum est veluti *vna* cum Ecclesia S. Mariæ, vt sæpius inculcatũ est in præcedentibus, sed etiam, esto quod diuersa sit, succedit tamen in iure ipsius, & est veluti subrogatum quoddam eiusdem, & ita iuribus illius vti potest, & naturam ipsius, quantum ad Cathedralitatem sapere. Quia ergo Sanctus Valerius in Ecclesia Sanctæ Mariæ, veluti in Cathedrali singulari, & vnica, quæ eo tempore erat, suam Sedem habuit iuxta dicta in præcedentibus 415

4·6 dentibus *num.66.* & Rota illa Magiſtralis *num.* 50. & ſequentibos larè conuincit : ideo propiie dici poteſt Sanctum Valerium reſediſſe in Eccleſia Sancti Saluatoris, non quidem *materialiter* ſumpta, vt eſt Eccleſia Sancti Saluatoris, ſed *formaliter* vt eſt Eccleſia Cathedralis vna cum alia. ſuccedens in iura ipſius, & ipſi ſubrogata.

417 Ex his ergo, aliis in ſuperioribus adductis, rectè, & reſpectiuè applicatis, eneruantur innumera ferme probi huius authoris obiecta. Illud videlicet quod affert *pag.* 37. *&* 47. de Breuiario Cæſaraugustano; & *pagina* 40. de concordia quadam inita inter Petrum Epiſcopum Cæſaraugustanam, & Michaëlem Tiraſonenſem; & *pagina* 42. de donatione Atnaldi Epiſcopi, & *pagina* 43. de vnione quarundam Eccleſiarum: & *pagina* 45. de priuilegio Regis Martini; & *pagina* 49 de verbis Hieronymi Zuritæ Hiſtorici; & *pagina* 161. *&* 162. de quibuſdam Inſcriptionibos, in quibus dicitur, quod Sanctus Valerius fuerit Epiſcopus Eccleſiæ Cæſaraugustanæ, & Sanctus Vincentius Archidiaconus; & *pagina* 175. *& ſequentibus* de verbis in Breuiariis aliqoibus repertis; & *pagina* 188. de verbis cuiuſdam Synodi. Ac ſimilia multa.

418 Plurima etiam accumolat de excellentiis, prærogatiuis, priuilegiis, facultatibus conceſſis Eccleſiæ Sancti Saluatoris circa decimas, proceſſiones. cadauerum ſepulturas, præceden-
419 tias, & ſimilia. Quæ parum vigeor, ſi animaduertatur, plura ex iis emanaſſe à parte ipſa Capituli Eccleſiæ Sancti Saluatoris, vel membris ipſius: quæ propterea nullum præiudicium parti Eccleſię Sanctę Marię afferre poſſunt: cum certi, & aperti iuris ſit, quod teſtis in cauſa propria inutilis eſt, *l. nullus, ff. de teſtibus*, *l. omnibus. C. eodem, cap. inſuper eodem titulo*, & ibi
420 Doctores. Et cauſa propria eſt, in qua quis intereſſe, aut commodum aliquod habet, *l.* 1. *§. in propria cauſa, ff. quando appelland ſit.* Adeo qnod talis teſtis auditi non debeat. Baldus *dicta l. omnibus, C. de teſtibus.* Deinde, eſto non emanauerint ab ipſa parte Capituli Sancti Saluatoris, cum tamen curſu temporis mota ta ſint per de-
421 creta, concordias, & ſententias, maximè Rotales poſteriores, de anno videlicet 1630. & ſequentium anoorum, nihil valeor, ioxta textom in *l. certa, §. deficientium, ff. de excuſat. mult.* Barthol. *in l. cura, §.* 1. *ff. de munerib. & oner.* & ex iis, ac aliis Maſcard. *de probationibus volum.* 1.
412 *concluſ.* 33. *num.* 42. Præſertim, quia vltima derogant primis. Signorolus *conſil.* 87. *num.* 7. *&* 8. Thuſchus *concluſ.* 36. *num.* 112. Barboſa *in axiomat. axiom.* 197. *num.* 26. Et poſteriora derogant prioribos, *l. ſed & poſteriores, ff. de legibus, l. cum in plures, §. locator horrei, ff. de legibus. l.* 1. *in fin. ff. de ſtipul. ſeruorum*, & aliis iuribus, & Doctor. ibidem, ſpecialiter Alexand. *conſil.* 121. *lib.* 4. Anchatan. *conſil.* 208. *num.* 15. Rota *quarta par. recentior. deciſ.* 593. *num. ſecundo.* Caſu vero, quod hæc omnia ſubſiſterent, & apertè dictæ Eccleſiæ Sancti Saluatoris competere debere conuincerent, adhuc ex illis non concluditur intentum; cnm pars Eccleſiæ Sanctæ Mariæ non prætendat Cathedralitatem *priuatiuè* ad dictam Eccleſiam Sancti Saluatoris; ſed *cumulatiuè* & coniunctim cnm
423 ipſa: quia ipſa ſemper fuit Cathedralis, & nuoquam Cathedralitatem, & iura ipſius amiſit. Nec iſta prætendit malo illo iure, quo meretrix illa 3 Reg. 3. dicebat: *Nec mihi, nec tibi ſit, ſed diuidatur.* Sed bono illo fraternæ charitatis, quo ſapieor. 7. dicitur: *Sine fictione didici, & ſine inuidia communico.*

Reiici etiam ſæpius vt apochryphos, & ſu- 424
ſpectos. vel ſaltem viriatos, & corruptos, libros Aymonis, ſeu Aymonij Monachi, Flauij Lucij Dextri, Helecæ, Teionis. Luitprandi, ſeu Eutrandi, ac Iuliani Perez. Verumtamen iſtorum Scriptorum authoritas (humaoa videlicet) ſufficienter ex dictis quando de ipſis fuit ſermo, firmata manet. Eo etiam quod eorum vetoſtas veneranda ſit, iuxta illud Sapientis *Senectus Venerabilis eſt.* Et illud Macrobij *l.* 3. *Saturn. Vetuſtas* (ſi ſemper ſapimus) *adoranda eſt.* Et quod antiqoitas ſit Catholicorum notat proVt 425
colligitur ex D. Epiphanio *hereſ.* 75. Catholici enim ibi appellabantur *Antiqui*; ab Aetio Anomæorum parente. De qno plura, omnigena, vt ſolet, litteratura Theophilos Rayoaudus in *Tract. de bonis, & malis libris partit.* 1. *Erom.* 20. Repetā etiam quod alibi dixi. Si propter voum aut alterum ſcrupulum, nænum, ſeu mendum io his Authoribus repertum, ipſorum fides vacillat, & aothoritas deſpicienda eſt, pari certe licentia, vetuſtis omnibus Patribus, Doctoribus, & Scriptoribus, ſimilis nota inurenda erit, & fides deneganda. Eadem enim ratio ſubeſt in priſcis authoribus omnibus, quorum ſcripta non niſi poſt longum tempus publici ioris facta fueront. Miror etiam prudentem Scriptorem Hiſpanicæ gloriæ inoidiom apparere velle. dum præfatos authores, Dextrum maximè, Maximum, Luitpraodum, & Iulianum, qui Hiſpanicarum rerum, infidelium maligoitate abditarum, diligentiſſimi ſcrotatores extiterunt obſcure nititur. Cum tamen coofultius illi eſſet pro parte quam toeri conator antiqoum aliquem Scriptorem afferre (quod non facit) quam quos contraria pro ſe ex antiquioribos profert, deiicere. *Firmius* enim, vt ait D. Auguſtio. 2. *de Ciuitat. cap.* 4. probant *vetera* quam noua.

Reiicit præterea hic author nonnollos mo- 426
dernos, qui pro Cathedralitate Eccleſiæ Sanctæ Mariæ piè ſcripſere. Quorum defenſionem non ſuſpicio, qoia ipſi, vel alij pro ipſis abunde occurrere huius authoris obiectis poſſunt. Acriter etiam carpit, pagina præſertim 447. & ſequentibus, quendam Cæſaraugustanum, qoi plura etiam piè, & accurate ſcripſit pro Eccleſia Sanctæ Mariæ de Pilari, eiuſque Cathedralitate; eo videlicet quod ignobili arti piſtoriæ
ex officio vacauerit. Cæterum, omiſſo an talis 427
ara vtilitatem inducat, & eo pro nunc admiſſo, quamuis ipſe animi ingenuitatem, & ſtodioſitatem in ſuis ſcriptis pręſeferat, vt pręterea eum aliquoties, etſi non proprio nomine, ſed *authoris moderni*, vel *recentioris Cæſaraugustani* citauerim; certe cum ex pluriom DD. ſententia, quos ſequitur Farinacius *in praxi quæſt.* 57. *num.* 61. *&* 62. Vilitas à teſtificando neminem repellat, neſcio cur quis à ſcribendo, & ſuam ſententiam ex congruis, & probabilibus fundamentis, aliorumque ſcriptis confirmando, cum repellere poſſit. Præſertim, cum *Perſona honorata* ab hoc authore vocetur, & generalis regula ſit, quod in omni caſo honeſtas perſonæ
ſpectanda

ſpectanda ſit, *leg. ſed etſi vnius* 9. *interdum. ff. de iniur.* §. *fin. Inſtit. de ſuſpect. tut. l. ſuſpectum tutorem ff. eodem. leg. humilem C. de inceſt. nupt.* Farinac. *ſupra num.* 76. Ergo in hiſtoria *Veritas obſeruetur* (Cicero *in* 1. *de legibus*) authoris nobilitas commendetur, non deſideretur.

428 Sæpius etiam video, maxime toto *cap.* 21. quod Sacræ Rotæ Romanæ deciſionem de ann. 1630. ſuper quam veluti ſuper firmiſſimam baſim hanc meam lucubrationem erigendam decreui, deiicere, impugnare, & tacitè ſaltem, contemnere videatur. Cum tamen Rota Romana veluti ſplendor Vrbis, & Orbis, totam
429 mundi machinam illuminet, vt dixi Theſaurus *in prohem. deciſ. Pedemont. num.* 32. Et ipſius cenſuræ, Imperatores, ac Reges ſe libenter ſupponant, vt Quintilianus Mandoſius *in prax. commiſſ formul.* 14. ait. Ipſi etiam Romani Pontifices eius iudicio vti non dedignentur, vt aſſerit Præpoſ. *in cap. multis post princip.* 17. *diſt.* Imo & olim ad ipſius relationem iudicabant, vt inquit Speculator *in ti. de Auditor. num.* 3. Ac ex eius prudentiſſimis reſponſis Decretales Epiſtolæ, quibus conflatum eſt Ius canonum, prodierint, vt aſſerit Veſt. *in prax. lib.* 1. *cap.* 17. *num.* 2. Ex quo prouenit, quod eadem loquente, cuncti tenerenter ſileant, non ſecus ac Gentiles Oraculo Delphico audito ſilebant. vt inquit Mandoſius de *Monitorib. quaſt.* 27. *n.* 6. Et ab ea recedere nefas quodammodo videatur, teſtante Marc. Anton. Marſil. *in Tract. de redditib. Eccleſiaſtic. cap.* 36. *num.* 8. Quæ omnia eo magis procedunt in hac Deciſione de an. 1630. cum ea in aliis poſterioribus confirmata, & à Ponente doctiſſimo, grauiſſimo, & vitæ integritate in hac Alma Vrbe inſigni (talem eum agnoui) & eiuſdem Tribunalis Decano, ſtudioſiſſimè elaborata, & publicata ſit: non ad partis contrariæ ſubreptitiam ſugeſtionem, vt author, cuius obiectio nunc occurrit, ſuſpicatur.

430 Sed propterea valde mirandum, quod author iſte, pius aliàs, & deuotus erga Sacra, & Eccleſiaſtica tribunalia, nihilominus eo *cap.* 21. *pagina* 635. potuerit Sacr. Rotam in deciſione illa relata de anno 1630. notare, quod *deprauauerit, & truncauerit* teſtimonium quoddam Zuritæ *in Indicibus fol* 13. quod eadem Rota affert *num.* 109. & ego retuli *ſupra num.* 124. & 314. Etſi enim verum ſit quod illi teſtimonio Zuritæ deficiant iſta verba *Atque inde ampliſſimos;* quæ interponi debebant poſt illa *Domicilii prabuit,* & ante illa *Et maximos honores;* ſed hic defectus, neque eſt deprauatio, aut truncatio dicti teſtimonii; cum ipſius legitimum ſenſum nullatenus variet, aut immutet, ſed adhuc eo poſito, eundum ſenſum retineat; ita vt propterea, etiam à conſilio, omitti poſſent verba illa, ſicut generaliter etiam viri doctiſſimi in teſtimoniis quæ aliorum referunt, prætermittere ſolent aliqua, quæ ad rem, de qua agitur, nihil faciunt. Caſu etiam, quod illa verba quæ deſunt ad rem facerent, cum ipſorum defectus tribui poſſit ſcriptori, ſeu Typographo, prout non raro contingit, etiam in Summorum Pontificum Diplomatibus, malè refunditur in Sacram Rotam, quaſi ipſi ipſa à conſilio, & ex arte, illum commiſerit, vt ſuam intentionem fundaret Nec iuuat hunc Authorem, quod in margine (non in corpore libri) dicit, videlicet non Sacram Rotam, ſed partem contrariam, feciſſe hanc truncationem, cum imprimebatur ea Deciſio, Nam præterquam quod hoc eſt imponere crimen falſi parti Eccleſiæ S. Mariæ collitiganti, quæ eſt grauiſſima, & venerabilis; vlterius ſuſpicio corruit ex eo quod, vt ex ſtylo Curiæ conſtat, Rotæ deciſiones nunquam prima vice Typis dantur niſi ſubſcriptæ ab Auditore Ponente: pars ergo collitigans non potuit illum defectum committere.

Sed quia Author, cum quo modo diſſentiur, omnis acriter contendit dictionem illam *Inde,* teſtimonij Zuritæ, ſolum ſignificare, quod Hiſpanè dicitur *deſde entonzes,* id eſt *ex tunc,* ſeu *ex illo tempore,* quaſi illa denotetur, quod à tempore, quo Saraceni Cæſaraugnſtam obtinebant, & non antea, nec poſt. Epiſcopi Cæſarauguſtani in Eccleſia Sanctæ Mariæ ſuam Sedem haberent, & Chriſtiani ibi aſſiſterent, &c. Ideo ipſi obiiciendum, quod etſi verum ſit inter quamplures eius dictionis ſignificationes, de quibus Theſaurus linguæ Latinæ, Calepinus, & alij hæc etiam numeretur; nihilominus familiariſſima, ac vulgatiſſima ipſius ſignificatio eſt. vt ſumatur *illatiuè,* & *cauſatiuè* ſicut & dictio *proinde,* quæ etiam ſumitur pro *ergo,* vel *igitur,* in *l. proinde,* vbi Gloſſa, *ff. ſi certum petatur,* & *l. pronunciatur,* & *l. vrbana prædia, ff. de verborum ſignificationibus.* Sic communiter Scholaſtici dicunt *inde ſequitur,* & eo ſenſu accipitur in Iure, præſertim *l. notionem, ff de verborum ſignificationib. l. ſi calumnietur, ff. eodem, l.* 1. *ff. de poſtul. & tertium, ff. de iudic. & in Litem obſtetrix, ff. ad legem Aquiliam.* Ac inter prophanos authores apud Terentium *Heauton.* ibi *Inde adeo quod agrum proximè mereatus eſt.* Et Plinium *epiſtola* 25. *lib.* 7. ibi *Quod non confuenimus abeſſe, inde eſt, quod magnam partem noctium in imagine tua vigil exigit, inde quod,* &c. Hoc quoque ſenſu optimè currit Zuritæ teſtimonium, vt legenti patebit, & ita meritò à Sacra Rota intellectum, dum ex eo elicit contra id quod author iſte contendit, Cathedralitatem Eccleſiæ Sanctæ Mariæ *etiam ante Maurorum inuraſationem,* eo quod in ipſo dicatur, eam Eccleſiam *Eleca, & Senmorii, ac ſuperioribus Epiſcopis Sedem prabuiſſe. Nam, cum apud hiſtoricos non controuertatur, quin Eleca, & Senmior primi fuerint Epiſcopi ſub Maurorum Tyrannide, ſequitur verbum illud* ſuperioribus *eſſe referendum ad Eleca, & Senmoris anteceſſores, qui ſub Gothorum, Gentiliumque Imperio in Eccleſia Beata Mariæ reſederunt.* Hæc S. Rota egregiè ſatis.

Illud vero, quod veluti pro Achyle fortiſſimo huic authori appatet, quomodo videlicet 431
poſſit Eccleſia Sanctę Marię *Cathedralis* nuncupari, cum careat Epiſcopo in ea reſidente, quod denotatur hac voce *Cathedralis,* iuxta dicta ſuperius *cap.* 1. *in principio,* leuidenſe, & parui momenti æſtimari poſſe ex dictis, & dicendis conuincitur. Et primo, retorquendo argumentum contra partem aduerſam. Si enim 432
Eccleſiam Sanctæ Mariæ Cathedralem ſemper fuiſſe, & eſſe, omnia, quæ adduximus, vel minima etiam, ex ſententiis, concordiis, & Sacræ Rotæ deciſionibus, maximè eis, quæ ab anno 1930. emanarunt mandatis, obſeruantiis, &c. manifeſtè concludunt; concludent etiam non carere Epiſcopo, qui in ea, veluti Cathedrali ſedeat.

deat. Etenim à *connexis* valeat argumentum,
vt late probant Andr. Gamart *in dialect. legal. lib.*
433 *2. loco 12.* & Cantiuncul. *in Topic. legalib. loco*
15. Item à *correlatiuis, leg. 1. C. ne liceat potent.*
leg. fin. C. de indicta, & ibi DD. quorum plures
affert Barbosſ. *in tract. de loc. communib. arg. iur.*
loc. 29. Cathedralitas autem, & Episcopus in
Cathedra ſedens ſunt *connexa*, *& correlatiua.*
Adeo, vt Eccleſia Cathedralis dicatur fulgere
radiis Epiſcopi, ſicut Auguſta radiis Imperato-
ris. *l. ſi Auguſta ff. de legat. 2. & leg. fœmina ff.*
de Senatu Paſqualig. *in quæſtion. moral. quæſt.*
79. num 6. Deinde, ſi iuxta *dicta ſupra cap. 3. n.*
183. & 188. erectio Eccleſiæ Sancti Saluatoris
in Cathedralem non fuit per modum *tranſlatio-*
nis propriæ; videlicet Cathedralitatis Eccleſiæ
S Mariæ ad Eccleſiam Sancti Saluatoris; cum
extinctione ſcilicet, ſeu ceſſatione ipſius in Ec-
cleſia Sanctæ Mariæ, ſed per modum *vnionis,*
communicationis, & *extenſionis* eiuſdem Cathe-
dralitatis, ita vt vtraque Eccleſia in ratione *Ca-*
thedralis ſint vna, & prout dixit Rota ſuperius
relata de anno 1631. coram Coccino, efficiant
vnum corpus; vtique recte ſequitur eſſe ſub eo-
dem Epiſcopo. tanquam *capite*. Quia ex toto ad
434 partem, maximè cum pars eſt tam eſſentia-
lis ſicut caput, bene valet argumentum, *leg. quæ*
de tota ff. de rei vendicat. Euerardus *in Topic. lega-*
libus loco 80. Cantiuncul *in ſimili tract. loc. 5.*
Præterea, ſi, iuxta dicta etiam *ſupra cap. 5. n.*
360. ex triplici modo, quo vna Eccleſia poteſt
alteri vniri, hæ duæ vnitæ ſunt, tertio illo mo-
do. ſcilicet cum reſeruatione propriorum iu-
rium, priuilegiorum, & exemptionum; non
ergo amiſit Eccleſia Sanctæ Mariæ ius quod ha-
bebat antea habendi Epiſcopum, ſcilicet Cæſar-
auguſtanum.

435 Vnde tandem dicendum, Eccleſiam Sanctæ
Mariæ Maioris Cæſarauguſtanæ frui eodem ca-
pite, & Epiſcopo, ac Eccleſia Metropolitana
Sancti Saluatoris; ita vt Archiepiſcopi Cæſa-
rauguſtani, vtriuſque Eccleſiæ Epiſcopi dici poſ-
ſint, & debeant: prout colligitur ex dictis in
ſuperioribus de vnitate vtriuſque Eccleſiæ
in ratione Cathedralitatis, ex concordiis, quæ in-
ter ipſas ſunt, ac ex mutuo concurſu ad fun-
ctiones Epiſcopales, etiam in Eccleſia Sanctæ
Mariæ, Nec mirum, aut ſingulare eſt, ſub vno
Epiſcopo eſſe plures Cathedrales Eccleſias. Nã
præterquam quod, id eſſet in Eccleſiæ infantia,
quando D. Petrus iuxta Flaminium, & Archi-
flaminium Ethnicorum diſtinctionem Diœce-
436 ceſes diuiſit, *cap. in illis 8. diſt. & can. 1. 99. di-*
ſtinct. & expreſſe id eo tempore contigiſſe ait
Antonius Fuertes *in Hiſt. del Pilar cap* 8. vſque
ad tempus vltimi Concilij Africani. Id etiam
contigit ſæpius in nouiſſimis temporibus Præ-
cipuè inter alias apud Tuſchum *tom. 3. concluſ.*
298. in Eccleſia Cathedrali Regienſi, & alia
Eccleſia Sancti Proſperi, quæ etiam eſt Cathe-
dralis, & vtraque ſub vno Epiſcopo. Deinde
apud Gonzalez *in 8. Regul. Cancellar. Gloſſ. 5. §.*
7. num. 29. & 32. in Eccleſiis Viterbienſi, &
Tuſculana, ac in Hiſpania in Eccleſiis Calagu-
ritana, & Calciatenſi. Item, vt audio. etiam
in Hiſpania in Eccleſiis Iaenſi, & Biacenſi. Ga-
briel etiam Pernotus *in ſua hiſtor. tripartit. lib. 2.*
cap. 30. fol. mihi 337. dicens, Cathedram Cæ-
437 ſarauguſtanam extitiſſe in Eccleſia Sanctæ Ma-
riæ del Pilar, non ſolum ante recuperationem
Cæſarauguſtæ, verum etiam poſt illam, erecta
etiam Eccleſia Sancti Saluatoris in Cathedra-
lem. Subiungit ad intentum, *Quod in aliis etiam*
Vrbibus factum legimus. Nam Mediolani duplex
eodem prorſus tempore Cathedralis olim extitit.
Sancti Ambroſi, & Sanctæ Tecla, & Bergomi du-
plex etiam Cathedralis Sancti Alexandri, & San-
cti Vincentij. Præterea, Antonius fuertes ſupra
relatus idem aſſerit de Eccleſiis Pampilonenſi,
& Sanctæ Mariæ in Hiſpania, & Regno Na-
uarræ. Vbi etiam addit, idem contigiſſe in Ec-
cleſiis Sanctæ Mariæ del Pilar, & Sancti Salua-
toris Cæſarauguſtæ. En iam, quomodo larga
manu parti aduerſæ conceditur ratione, & ex-
emplis, qualiter Eccleſia Sanctæ Mariæ del Pi-
lar ius habeat Cathedralitatis, & ſub Epiſcopo
Cæſarauguſtano, ſicut illud habet Eccleſia 438
Sancti Saluatoris: ac proinde quod cum Rota
illa inſignis de anno 1630. coram Coccino
dum *num. 19.* dicit, quod *duæ Cathedrales in*
eadem Ciuitate non dentur, intelligi debet, vt ea-
dem Rota ſe explicat, *tanquam duo capita æque*
principalia: vel de duabus Cathedralibus Me-
tropolitanis, aut Diœceſanis, aut de duabus Ca-
thedralibus non vnitis, aut coniunctis, ſed
cum duobus Epiſcopis, quo ſenſu loquitur
Rota alia ibi citata.

Nec incongruè dicti quidam præſenti obie- 439
cto occurrunt, aſſerentes, quod cum Eccleſia
Sanctæ Mariæ del Pilar, ratione priuilegij ex-
emptionis à Clem. VII. illi conceſſi de anno
1529. prout *cap. 3. num. 256.* notaui, eam
ſibi Papa immediatè ſubiecerit cum omnibus
ſuis iuribus, & ipſe ſit Epiſcopus Epiſcoporum,
elici debeat habere Epiſcopum Eo etiam quod
per eam exemptionem ipſius iura, Cathedrali-
tatis præſertim, non extinxit, ſed veluti ſuc-
cedens in partem illam ſollicitudinis, quæ ad
Archiepiſcopum Cæſarauguſtanum pertinere
poſſet, corroborat, & præſeruat. Tanto maio-
ri vi, & authoritate. quanto Papa maior eſt eo 440
Archiepiſcopo. Cum certum ſit quod tanto
quis dignior, & honoratior eſt quanto ſubli-
miori, & digniori ſubeſt. Decret. Curiæ Iuſtit.
Aragon littera P, Villar *in annotat. margin. ad*
dicta decret. ibidem. Menchaca *in præfat. controu.*
Illuſtr. dicens *Quanto quis ſublimiori ſubeſt tan-*
to honoratior. Sed pro hoc puncto conſulen-
dus Cenedus vir doctus; & huius Sacræ Eccle-
ſiæ Canonicus *in ſuis allegationibus, fol. 8. & 9.*

Aliqua præterea ad limam trahenda, emun- 441
genda, vel ſaltem modificanda, affert idem Ar-
ruegus libro relato. Primo, id quod dicit de
hac Bulla Clement. VII. *pagina* 349 vide-
licet, ex ea conſtare, etiam ex ore proprio
partis Eccleſiæ Sanctæ Mariæ de Pilari, quod
ab initio ſuæ fundationis ſoli iuriſdictioni
Prioris ipſius Eccleſiæ ſubiacuerit. Sed non be-
ne. Etſi enim ibi dicatur, *Eccleſia ab initio*
ſuæ miraculoſæ fundationis, vt prædicitur, &
illic affirmatur, prima totius Hiſpaniæ fuerit,
& ſoli iuriſdictioni ipſius Prioris ſubiacuerit.
Cæterum illud ab initio ſuæ fundationis non
eſt conſtruendum cum illo *ſoli iuriſdictio-*
ni ipſius Prioris ſubiacuerit, ſed cum illo
prima totius Hiſpaniæ fuerit. Sunt enim iſtæ
propoſitiones diuerſæ, & ita ab vna ad aliam
non eſt illatio, iuxta vulgare illud *A diuer-*
ſis non eſt illatio.

Secundo, id quoque quod aſſerit *cap. 2.* 442
pagina

pagina 57. & *cap.* 3. *pagina* 195. Ecclesiam nempe
Sanctæ Mariæ erectam fuisse in *Collegialem* à
Bernardo Episcopo anno 1141. Idque colligit
ex Bulla Innocentij II. quam affert *pagi-*
na 792. Hoc inquam non subsistit, nec in ea
Bulla habetur, sed solum, quod idem Bernar-
dus Regularitatem secundum Regulam Sancti
Augustini in ea Ecclesia instituerit: eo videli-
cet, quod cum sub Maurorum tyrannide antea
fuerit, per aliquod tempus eam amiserit: Nec
443 ex institutione Regularitatis infertur consti-
tutio Ecclesiæ Collegiatæ; cum etiam Ecclesia
Sancti Saluatoris ab eodem Bernardo circa
idem tempus Regularia effecta fuerit, & non
propterea dicitur aut effecta Collegialis, aut
amisisse Cathedralitatem, quam antea habebat.
Cur ergo idem non affirmabitur de Ecclesia
Sanctæ Mariæ? Præsertim, cum certissimum
sit innumeras Ecclesias in Orbe fuisse, & ali-
quas modo esse, Cathedrales, Ragulares. Ete-
nim Hostiensis *in cap. causam, quæ in princip. de*
iudic. plures in Anglia fuisse testatur, & duas
in Sicilia, Panormitanam scilicet, & Montis
Regalem commemorat Abbas ibidem, & signa
Regularitatis in iis Ecclesiis refert Barbosa *de*
Canonic. cap. 1. num. vndecimo. Potuit ergo in
Ecclesia Sanctæ Mariæ constitui ab hoc Epis-
copo Bernardo Regularitas, & perseuerare in
ipsa Cathedralitas, quam antea habebat, prout
ex dictis in superioribus colligitur, & in spe-
cie ex Zurita Authore probatissimo, qui in suo
Indice, sub anno 1134. septem videlicet an-
444 nis ante institutionem dictæ Regularitatis, in-
quit, *Garzias Cæsaraugustanus Episcopus in Ec-*
clesia Beatæ Mariæ Conuentus Canonicorum sæ-
cularium præsidet. Erat igitur tunc Ecclesia
Cathedralis, siquidem ipsi præerat Episco-
pus, quod est iuris Cathedralitatis consti-
tutiua, vt in superioribus probatum manet.
445 Præterea tertio, circa id, quod inculcat *cap.*
1. *pag.* 20 *&* 21. ex Bullis Adriani IV. & Ale-
xandri III præterquam ex dictis *supra n.* 396.
& 397. sufficienter euacuatum manet, vlte-
rius animaduertendum, in eis non dici, quod
Ecclesia Sanctæ Mariæ donatur *Ecclesia Sancti*
Saluatoris, sed vel *Ecclesia Cæsaraugustana*, vel
Episcopo Cæsaraugustano: quod nullatenus de-
rogat iuri Cathedralitatis Ecclesiæ Sanctæ Ma-
riæ. Cum enim ea esset eo tempore Cathedra-
lis *acumulatiue* cum Ecclesia S. Saluatoris, vt
probatum manet, quemadmodum Ecclesia ip-
sa Sancti Saluatoris poterat dici donari, aut
esse donata Ecclesiæ Cæsaraugustanæ sic etiam
idem dici posset de Ecclesia Sanctæ Mariæ. Et
quemadmodum de ipsa Ecclesia Sancti Salua-
toris iure dici posset donari Episcopo Cæsarau-
gustano., sic similiter idem affirmari posset de
Ecclesia Sanctæ Mariæ, eo quod vtraque est Se-
des eiusdem Episcopi Cæsaraugustani, & sub
illo, vt dictum est *num.* 455.
447 Concludam tandem cum eo, quod Eccle-
sia de quadam Virgine, quæ ab ipsa vocatur
Columna immobilis canit, id applicando ad Ca-
thedralitatem Ædis Sanctissimæ Virginis Dei
parentis: *Tanto pondere eam fixit Spiritus San-*
ctus, vt Virgo Christi immobilis permaneret. Ca-
thedralitas igitur huius Sacræ Ecclesiæ veluti
Columna immobilis (quod fuit thema huius
Dissertationis) semper permaneat. Et quod de
Templo illo ab Argonautis olim extructo plu-
res Scriptores concelebrant, quos congerit in-
ter eos insignis D. Ioannes Solorzanus *de Iu-*
re Indiar. lib. 1. cap. 14. num. 40. concinnè di-
catur.

Huius, cui Maria nomen Sanctissima Mater,
Agnoscet Templum proprium sibi rectè dicatum.

Ad Laudem Dei Patris, Filij, & Spiritus Sancti, eiusdem Dei Genitricis, & omnium Sanctorum.

TVRRIS DAVIDICA, seu de Angelicæ, Apostolicæ, & miraculosæ Ecclesiæ S. Mariæ Maioris de Columna Cæsaraugustanæ iugi, perpetua, & refirmata Cathedralitate.

SVMMARIVM.

Scopus huius Dissertationis. n. 1.
Iustitia comprobata in aliis anterioribus decisionibus. num. 2.
Signa Cathedralitatis. num 3.
Alia signa. num. 4.
Antiquus status Cathedralitatis. num. 5.
Vnus Episcopus in vna Ciuitate duas Ecclesias, vnam Cathedralitatem constituentes habere potest. ibidem.
Primum Corollarium de non iure Eccl. S. Saluatoris. num. 6.
Secundum quod ipsi non inferatur læsio. ibidem.
Constare de re iudicata, & non de causis restitutionis. num. 7.
Nucleus totius decisionis. num. 8.
Veritas, & conformitas pro eodem vsurpari possunt. num. 9.
Concordia sine iustitia non potest esse. ibidem.
Ecclesia S. Mariæ fuit antiquitus Cathedralis. numero 10.
Firmatum in quodam magistralissima Rota. ibidem.
Ipsius fundamenta. ibidem.
Decisio hæc coram Illustriss. Bichio firmata in alia coram Coccino. n. 11.
Et in alia coram Vbalde. n. 12.
Permaximè in alia coram eodem Vbaldo. num. 13.
Adhuc in alia coram eodem Vbaldo. n. 14.
In alia similiter coram Motmanno num. 15.
Comprobatur intentum de Cathedralitate. n. 16.
Accuratius ruminatur ea coram Motmanno. num. 17.
Supponitur id haberi per traditionem. ibidem.
Alia ad Historiam de eadem Cathedralitate. ibidem.
Octo decisiones Rotæ ad intentum. n. 18.
Transiisse videtur in rem notoriam. ibidem.
Intentionis suæ fundamentum quilibet tenetur probare. num. 19.
Vnitas in Cathedralitate cum Ecclesia S. Saluatoris. ibidem.
Hanc vnitatem supponit potius quam probat S. Rota. num. 20.

Exemplum de Rectore Vniuersitatis Louanien. num.21.
Per erectionem Ecclesiæ S. Saluatoris in Cathedralem nihil derogatur Ecclesiæ S. Mariæ. ibidem.
Vnus Episcopus habere potest duas Ecclesias vnitas in Cathedralitate. num. 22.
Exempla varia. ibidem.
Id probat Exemplum Ecclesiæ Vercellensis. n.23.
Et Ecclesia Aretina. num.24.
Habent eundem Episcopum & Capitulum. n. 23. & 24.
Fauent valde ad intentum. ibidem.
Aliæ S. Rot. decisiones. num.25.
Præsertim vna Aretina Vnionis. num.26.
Vnio Ecclesiarum Cæsaraugustæ facta est æquè principaliter, & non accessoriè, sed cum iuribus distinctis. n.27.
Non potuit aliter fieri, quam principaliter. n 28.
Exemplis res declaratur. n.29.
Ecclesiarum Vercellensis, & Aretinæ. num.30.
Non obstante diuersitate materiali sunt in ratione Cathedralitatis vna. n.31.
Sic, & Ecclesia Cæsaraugustana. ibidem.
Id probat Rota ex pluribus actibus possessoriis. num.32.
Ex facto Episcoporum. ibidem.
Et aptantur præsenti intento num. 33.
Id etiam colligit Rota ex antiquitate Eccles. ibidem.
Concludit hoc etiam præsens intentum ob vetustissimam antiquitatem. num.34.
Non obstant actus particulares istarum Ecclesiarum. num.35. & 36.
Fauet & alia decisio Rot. coram Archiepiscopo Seleuciensi. num.37.
Est scopus huius dissertationis. ibidem.
Et quia Dignitates vtriusque Eccl. simul concurrunt. ibid.
Casus omnino similes in præsenti. num.38.
Non sapit honestatem quod minor præcedat maiorem. num. 39.
Prior S. Mariæ semper præcedit Decanum, & Canonicos S. Saluatoris. num.40.
Ex hoc formatur argumentum concludens dictam vnitatem. num.41.
Altera Rot. decis. coram Illustriss. Dunozet Decano. num.42.
Probat intentum. ibidem.
Alia coram Eminentiss. Otthobono. num.43.
Ex eis infertur Concathedralitas, & vnitas Capituli num.44. & 45.
Id probat Rota coram Archiepiscopo Seleuciensi. num 46.
Applicatur ad præsens intentum. num. 47.
Quid sentiendum de Metropolitanatu Eccl. S. Saluatoris. num.48.
Ex Bulla Ioann. XXII. id elicitur. num.49.
Vbi est eadem ratio est eadem iuris dispositio. numero 50.
Disposita in causato magis procedunt in causante. num. 51.
Exemplum de Eccl. Sypontina, & S. Angeli in Monte Gargano. num.52.
Fundamenta pro Eccl. S. Michaelis. num. 53.
Quomodo faueant ad intentum. num 54. & 55.
An dicenda vna numero Ecclesia. num.56.
Vnitas etiam ex coniecturis colligitur. num.57.
Eæ adsunt in præsenti. num.58. & 59.
Ex duplice capite comprobatur. num.60.
De validitate. num.61.
Interpretatio est facienda pro illa. ibidem.
Et pro actus validitate præsumitur omne, quod est necesse. num.62.
Eccles. S. Saluatoris in Cathedralem. num. 63.
Quam causam. num 64.
Sententia Martini Garzia quoad hoc. num. 65.
Iustitia talis vnionis. num. 66.
Quid ex parte Episcopi. num. 67.
Potuit in illam consentire. num. 68.
Facta bono iure vnio. num. 69.
Constat ex S. Rot. octo decisionibus. ibidem.
Causæ iustitiam Rota confirmat. ibidem.
Episcopus Librana pro Eccles. Sanctæ Mariæ. num.70.
Ex litteris Papæ Gelasij. num. 71. & 72.
Eccles. nomen antonomasticè sumptum pro Cathedrali supponit. num. 73.
Aderant tunc in ea Ecclesia Clerici, seu Canonici. num 74.
Encomia Eccles. Sanctæ Mariæ. num. 75.
Eam solum commemorat hic Episcopus. num. 76.
Notabilia si non exprimuntur contemnuntur. ibidem.
Constitutiones Petri Libranæ. num. 77.
F Eta antiquitus in Ecclesia S. Mariæ. num. 78.
Ex Bulla Innocentij II. num.79.
Titulus Episcopi vestri quid denotet. ibidem.
Hic Episcopus residit in Ecclesia Sanctæ Mariæ. ibidem.
Enunciatiua plura huius Antistitis. num.80.
Episcopi, & Canonicorum coniunctio. ibidem.
Ecclesia sponsa Episcopi. num. 81.
Nominatio prior arguit maioritatem. num. 82.
Prior descriptus dignior. num. 83.
Prior nominatio arguit dilectionem. num. 84.
Verba Authoritate Canonicorum quid denotent. num. 85.
Vnitas probatur ex Petro de Roxas. num. 86.
Ex quodam testamento. num. 87.
Ex sententia arbitrali Episcopi Sancij. num.88.
Præeminentia concessa Eccles. Sanctæ Mariæ. ibid.
Actus isti probant Cathedralitatem. num. 89.
Et vnitatem Capituli. num. 90.
Rot. decisio. num. 91.
Cœmeterium commune idem probat. num. 92.
Communitas in indiuiduis quid operetur. n.93.
Diuisio iurium quomodo non iniusta. num. 94.
Hieronymi Gonzalez doctrina. num. 95.
Non contrariatur vnitati. num. 96.
Supponit illam. num. 97.
Est coniectura illius. num. 98.
Est probatio primaua vnitatis. num. 99. & 100.
Quid de vsu commodioris habitationis. num.101.
Aequalis vnitas. num. 102.
Diuisio bonorum, & iurium vtriusque Eccl. solum arguit distinctionem phisicam, & materialem. num.103.
Ecclesia B. Mariæ retinet decimas de hæreditatib. num. 104.
Conformiter etiam, ad Canon. Eccles. 16. quæst. 1. ibid.
Verbum retineat denotat antiquam possessionem. ibid.
Clausula illa Parochiam limitauimus, etiam arguit vnitatem. 105.
Item, quod dicitur de Cappellanis. num. 106.
Et quod dicitur de Cœmeterio. num. 107.
Arbitralis sententia Garziæ Cæsaraugustani Archiepiscopi.

chiepiscopi. num. 108.
Vnitas in funere, & sepultura Canonicorum. ibidem.
Mors omnia soluit. num. 109.
Mortuo exhibetur idem honor, qui viuo. ibidem.
Hæc sententia arbitralis lata est ex compromisso, & protestatione. num. 110.
Verba illius num. 111.
Compromissum restringitur ad rem promissam. numero 112.
Laudum est quasi quidam contractus. num. 113.
Protestatio declarat, quo animo aliquid fiat. numero 114.
Alia sententia coram Archiepiscopo Dalmay. num. 115.
Equalitas in funeralibus, & locus dignior. n. 116.
Honor virtutem sequitur. num. 117.
Maioribus honoribus functi ad minores non deuocandis. num. 118.
Ascendere, non descendere licitum est. num. 119.
Indicata hæc vnitas in sententia Domini Alphonsi de Aragon. num. 120.
Indicat indiuidualitatem vnius corporis Eccles. num. 121.
Verba illa in capite Chori quid indicant. numero 122.
De Sede Prioris Sancti Saluatoris. num. 123.
De clausulis aliis huius sententiæ. num. 124.
Diuisio præcedentem vnitatem demonstrat. num. 125.
Verba alia fauorabilia huius sententiæ. num. 126.
De prioritate in pulsandis campanis. num. 127.
De Decimis, & Primitiis. num. 128.
Hæc sententia, quo ad alia inualida, & reuocanda. num. 129.
Qua facta ex compromisso. num. 130.
Iuxta capue cum tempore de arbitris. num. 131.
Et Canone mutatione septima quæst. 1. n. 132.
Ecclesia Cathedralis non potest desinere esse talis sine Papæ consensu. num. 133.
Ecclesiastici non sunt Domini, sed administratores suorum iurium. num. 134.
Nec adfuit compromissum circa Cathedralitatem. num. 135.
Compromissum non valet, nisi circa compromissa. num. 136.
Nec sine iuris solemnitate. num. 137.
Non adfuit in præsenti. num. 138.
Qualiter consensit in illud Ecclesia Sancta Mariæ. num. 139.
Clausula ibi apposita. num. 140.
Firmatur eadem vnitas ex Rota coram Ludouis. num. 141.
Verba illius circa celebrationem quæ est dedicationis Eccles. num. 142.
Vtraque Ecclesia celebrat hoc festum. num. 143.
Alia remissiuè. num. 144.
Concluditur intentum ex Mandato Auditoris S. Rot. num. 145.
Refertur ipsum mandatum. num. 146.
Quo ad accessum ad Eccl. S. Mariæ. num. 147.
Ad dies Litaniarum. num. 148.
Inuitare ad processiones. num. 149.
Quomodo ibi incedendum. num. 150.
Quis ordo in ordinatione dignitatum. num. 151.
Circa Cruces. num. 152.
Intimata hæc, & notificata. num. 153.
Præsertim obedientiæ, & pœnæ excommunicationis. num. 154.
Quæ illis etiam notificata. num 155.
Eadem inculcata. num. 156.
Pro diebus festiuis. num. 157.
Pro celebratione Officiorum. num. 158.
Pro Processionibus. num. 159.
Pro loco Crucis. num. 160.
Pro dextera manu tenenda. num. 161.
Pro executione istorum. num. 162.
Hæc omnia probant Concathedralitatem, & vnitatem. num. 163.
Dictio insimul quid denotet. num. 164.
Communio, & confusio Canonicorum valde fauet. num. 165.
Mandatum istud ampliatum, & declaratum postea. n. 166.
Obligata etiam bona Capituli S. Saluatoris ad executionem. num. 167.
Confirmatum postea ex variis S. Rot. decisionibus. num. 168.
Infertur eadem vnitas ex concursu tanquam vnum corpus. num. 169.
Dignitates, & Canonici inferunt corpus Eccles. num. 170.
Totum non est aliud quam suæ partes. num. 171.
Non graduantur Capitula, vt Capitula, sed personæ ipsorum. num 172.
Ex declaratione Mandati. num. 173.
Colligitur graduatio non Ecclesiarum, sed personarum. num. 174.
Concludunt intentum duæ Rotales sententiæ. numero 175.
Prior coram D. Coccino. num. 176.
Refertur illa. num. 177. 178. 179. 180. 181.
Posterior coram Cardinali Vbaldo. num. 182.
Refertur. num. 183. 184. 185. & 186.
Intentum probatur argumento efficaci. num. 187.
Ecclesia S. Mariæ de Pilari fuit Cathedralis à tempore suæ conditionis. num. 188.
Traditione Eccles. id constat. num. 189.
Authoritas talis traditionis. num. 190. 191. & 192.
Ex Rota coram Montmanno. num. 193.
Ex parte aduersa. num. 194.
Testimonium partis aduersæ probat contra illam. num. 195.
Extenditur hæc traditio etiam ad tempus captiuitatis sub Mauris. num. 196.
Testimonium Zuritæ. num. 197.
Abbatis Larrillo. n. 198.
Quid si pro aliquo tempore id non fuisset. num. 199.
Ecclesiæ iura non cessant, maximè propter tyrannicam inuasionem. num. 200.
Recuperasset postea antiquum statum. ibidem.
Proponitur dilemma. num. 201.
Si perseuerauit Cathedralitas habetur intentum. ibidem.
Colligitur ex possessione. num. 202.
Effectus possessionis. ibidem.
Tribuit ius. num. 203.
Præsumitur titulus. num. 204.
Possessio præterita arguit præsentem. num. 205.
Qui semel possedit hodie præsumitur possidere. numero 206.
Textus in cap. præterea de transactione. num. 207.
Ex natura possessionis antiquæ. num. 208.
Maximè quia hæc Cathedralitas inducta videtur quasi de iure diuino. num. 209.
Quia ab Apostolo Christi Legato. num. 210.
Gesta enim à Papæ Legato, Papæ tribuuntur. numero 211.

Et

Et quia historia de fundatione huius Eccles. id manifestat. num 212.

Videtur immutabilis sicut, & ipsum ius diuinum. num. 213.

Retorquetur argumentum contra partem contrariam. num. 214.

A præsenti ad præteritum, quando valeat argumentum. num. 215.

An per duodecim sæcula antecedentia fuerit Cathedralitas Cæsaraugustæ. num. 116.

Id negare iniuria est inclytæ illi Ecclesiæ, & toti Hispaniæ. num. 216. & 117.

Si fuit talis Cathedralitas quæritur quæ in Ecclesia. num. 218.

Quia qualitas non potest stare sine subiecto. num. 219.

Quia non entis nulla sunt qualitates. numero 220.

Et quia non entis, & non apparentis idem est iudicium. num. 221.

Et quia non esse, & non probari paria sunt. num. 222.

Nec aliquid legitur in contrarium. num. 223.

Hoc argumentum conuinci. num. 214.

An sit suspicio, & præsumptio in contrarium. num. 225.

Præsumptio cessat in claris. num. 226.

Præsumptio cedit veritati. num 227.

Expressum facit silere tacitum. num. 228.

Hæc omnia faciunt ad intentum. num. 229.

Et tempore non permittebantur plures Ecclesiæ. num. 230.

Casu, quod permitterentur nullum adest vestigium Eccles. S. Saluatoris. numero 231. & 232.

Et casu quod esset, Cathedralitas affixa erat soli Eccle. S. Mariæ. num. 233.

Vbi contenditur de iure Ecclesiarum pro antiquiori standum est. num. 234.

Dici non potest tunc non fuisse Templum S. Mariæ. num. 235.

Ex testimonio Zuritæ. num. 236.

Quod magno pretio habetur à Rota, quæ illud confirmat. num. 237.

Probetur contrarium & succumbet hæc causa. numero 238.

Cathedralitatis effectus, & vestigia id ostendunt. num. 239.

Ab effectu ad Causam valet argumentum. num. 240.

Miracula ibidem patrata Dei Genitricis intercessione. ibidem.

Vnum præcipuè stupendum, & mirabile. num. 241. & 242.

Miracula vera solum à Deo fieri possunt. num. 243.

Hoc postremum est patentissimum. num. 244.

Et miracula probant, quod hæc domus sit firmiter ædificata. ibidem.

Et quod sit velut officina miraculorum. numero 245.

Eiusdem scientia est opposita considerare. num. 246.

Aptissimè accommodant Ecclesiam Sanctæ Mariæ, quæ Chrysostomus dixit de Ecclesia. numero 247.

Ecclesiæ proprietas quæ sit. num. 248.

Prima obiectio contra dicta in superioribus. num. 249. & 250.

Eluditur. num. 251.

Secunda obiectio à quodam grauissimo proposita. num. 252.

Etiam eluditur ex dictis in superioribus. num. 253.

Ecclesia S. Mariæ conseruat stemmata Cathedralitatis. num. 254.

In illa resederunt Episcopi. num. 255.

Vocata fuit Sedes, & Ecclesia maior. num. 256.

Praeminentias habuisse Cathedralis Eccles. num. 257.

Confirmatas à Sanctio de Abones. num. 258.

Et ex concordia sub Dalmatio. num. 259.

Alia remissiue. num. 260.

Ex dictis cap. 3. & 4. num. 261.

Quomodo sit idem Episcopus. num. 262.

Obiectum contra vnionem. num. 263.

Cum aliqua vniuntur omnia iura cedunt ei cui vniuntur num. 264. 265. & 266.

Exemplis declaratur. num. 267.

Beneficiorum quando vniuntur. numero 268. & 269.

Hæc solum probant de vnione facta accessoriè. num. 270.

Ista vnio facta æque principaliter, & cum reseruatione iurium particularium. numero 271.

Ex Rota Aretina vnionis. num. 272.

Aptatur congruentissimè ad hoc intentum. ibidem.

Ex Doctoribus. num. 273. & 274.

Ex antiquioribus. num. 275.

Exemplo Regnorum. num. 176.

Probatur specialiter. num. 277.

Quarta obiectio de tempore Sedis vacantis. num. 278. & 279.

Omnis actus iurisdictionis exerceri potest ab Eccl. S. Mariæ. num. 280.

Quia hæc vnitas est in Cathedralitate, & Capituli formaliter. num. 281.

Iurisdictio est communicata cumulatiuè. num. 282.

Hoc enim est de natura Iurisdictionis. num. 283.

Etiamsi concessio illius habeat dictionem taxatiuam. num. 284.

Non potest præscribi iurisdictio per actus istos. num. 285.

Quia non habent vim præscribendi contra possessionem tertij, nisi fiant cum animo illum spoliandi. num. 286.

Non adfuit talis animus in præsenti. numero 187.

Colligitur ex concursu. ibidem.

Iure non præsumitur. num. 288.

Quia sumus in claris. num. 289.

In claris cessat præsumptio. num. 290.

Et quia delictum in dubio non præsumitur. num. 291.

Spoliatio alicuius Ecclesiæ, delictum est. num. 292.

Nec iuuare potest consuetudo, quia potius esset corruptela. num. 193.

Actus iurisdictionis competentes Canonicis S. Saluatoris competunt etiam Canonicis S. Mariæ, veluti consociis. num. 294.

Ex Rota coram Ghislerio. num. 295.

Et alia coram Illustriss. Zarate. num. 296.

Potius iuuant ad conseruationem iurium Eccles. S. Mariæ. num. 297.

Diuersitas, quæ est in iis Ecclesiis solum est materialis & quoad exercitium actuum. num. 298.

Exemplum de Patronis. num. 299.

De

De Canonicis quoad prouisionem beneficiorum. n. 300.
Et am in Basilica S. Petri. ibidem.
An ratione enitanda discordia, & maioris commoditatis. num. 301.
Etiam si admittantur plures actus in Eccles. S. Saluatoris non praeiudicant. num. 302.
Quia illas obruit congeries plurium aliorum. num. 303.
Scilicet accessus Ecclesiae S. Saluatoris ad Ecclesiam Sanctae Mariae caeteris solemnibus diebus. num. 304.
Et quod Caemeterium vtrique Ecclesiae commune sit in Ecclesia S. Mariae. ibidem.
Sufficeret vnicus actus. num. 305.
Ex Rota coram Pigna. num. 306.
Et quia ad praescriptionem requiritur, quod, nihil vnquam actum sit in contrarium. n. 307.
Obiectum quintum ex carentia Episcopi n. 308.
Eliditur. num. 309.
Exemplis Ecclesiarum Vercellensis, & Aretinae. num. 310.
Est conforme Iuri communi. n. 311.
Quomodo dicatur exempta Ecclesia S. Mariae num. 312.
Quid de Cathedralibus Regularibus. n. 313.
Quid posita exemptione Papae. n. 314. & 315.
Distinctio Ecclesiae quatenus est Cathedralis, & Collegialis Regularis. n. 316.
Exempla plurium Ecclesiarum. n. 317.
Idem dicatur de Ecclesia S. Mariae. n. 318.
Non est inconueniens in Iure communi. ibidem.
Quam subiectionem habeat ad Episcopum. num. 319.
Exemptio ab Episcopo qualis illi conueniat. num. 320.
Non quoad locum, & populum. num. 321. & 322.
Quid possit Episcopus in ea facere. n. 323.
An possit pro Tribunali sedere. n. 324.
An celebrare Synodos, aut Concilia. n. 325.
Facere actus ad Cathedralitatem spectantes. num. 326.
Quomodo sit sub iurisdictione Episcopi. n. 327.
Epitheta, & Encomia Ecclesiae S. Saluatoris. num. 328.
Non afferunt praeiudicium Eccles. Sanctae Mariae. num. 329.
Quae sunt communia, non sunt propria. n. 330.
Quod est commune mei, & alterius non est proprium meum. num. 331.
Communicantur priuilegia, & exemptiones. num. 332.
Priuilegium vnius suffragatur alteri. ibidem.
Ex l. si communem fundum. n. 333.
Illa Epitheta non praeiudicant Eccles. S. Mariae. num. 334.
Plura sunt concessa illi. n. 335.
Ex decretis Iustitiae Aragonum. n. 336.
Non abest, quod Ecclesia S. Saluatoris appelletur maior Metropolitana, &c. n. 337.
Tribuuntur cum aliqua specialitate Ecclesiae S. Saluatoris. n. 338.
An obstet quod Ecclesia S. Mariae aliquando vocetur Oratorium. n. 339.
Quaecunque Ecclesiae Oratoria vocari possunt. n. 340.
Ex iuribus, & Doctoribus. n. 341 & 342.
Ecclesia S. Mariae saepius vocatur Basilica, & Ecclesia. n. 343. & 344.
Ex historia fundationis istius extracta ex tabula vetusta Ecclesiae de Monserrate de Vrbe. n. 345. 346 & 347.
Pij, & probi Aragonenses titula honorifica ei Ecclesiae tribuere debent. n. 348.
Qua iure possit vocari Oratorium. num 349.
An idem dici posset de aliis insignibus Basilicis. num. 350.
Quid de Epistola quadam asserta cuiusdam Synodi. num. 351.
Ex Clemente Octauo. num. 352. & 353.
Epistola non videtur authentica. n. 354.
Propter defectus quos habet. n. 355.
Non probatur missa ad Papam. n. 356.
Potuit non mitti. n. 357.
Hoc Concilium prouinciale suspectum erat Ecclesiae S. Mariae. n. 358.
Et non leui suspicione. n. 359.
Quia qui illam scripsisse dicuntur erant partes formales Aduersariae. num. 360.
Constat ex Rotae decisionibus. num. 361.
Fundamentum ipsius non subsistit. n. 362.
Ex delatione Clementis VIII. n. 363.
Ex S. Rota. n. 364.
Et quia declaratio accipi debet, vt coniuncta cum declarato. n. 365.
Qui Epistolam scripserunt non ausi sunt negare antiquam Cathedralitatem Eccles. S. Mariae. n. 366.
Ecclesiae antiquitus Cathedrales modernis temporibus etiam tales sunt n. 367.
Obiectio sumpta ex scandalo. n. 368.
Non obstat. num. 369.
Scandalum passiuum non semper est curandum. n. 370.
Scandalum actiuum, quando contingat. n. 371.
Non adest in hoc puncto. n. 372.
Quid si adesse apud pusillos, vel ignaros. n. 373.
Ex Diuo Hieronymo, & D. Gregorio. num. 373. & 374
Maior scrupulus potest esse in alio puncto. num. 375.
Ex S. Rotae decisione. num. 376. & 377.
Cultus Iustitiae silentium. n. 378.
Litibus finis imponendus. n 379.
Litium damna, & incommoda. num. 380. 381. & 382.
Litigatores male audiunt. n. 383. & 384.
Lites ipsae sunt flagella hominum durissima. num. 385.
Quid senserit Seneca. n. 386.
Interpellatio S. Rotae. n. 387.
Lis ista finita censeri debet. n 388.
Quia habet sententias pro se. num. 389.
Praesertim definitas. n. 390.
Executioni mandatas. num. 391.
Pars Ecclesiae S. Mariae secundum aliquem respectum agit personam rei. n. 392.
Et ita sententia pro ipsa data transierunt in rem iudicatam. num. 393.
Cum sit absolutoria imponitur per illam silentium. num. 394.
Quia totum negotium perimit. num. 395.
Silentium impositum in duabus Rotalibus sententiis. num. 396.
Qualiter in priori coram Coccino. n. 397.
Qualiter in posteriori. num. 398.
Ex Rota coram Illustrissimo Bichio. num. 399.
Finis liti impositus. num. 400.
Quasi per sententiam diffinitiuam. num. 401.

Res

IESVS MARIA.

TVRRIS DAVIDICA, seu de Angelicæ, Apostolicæ, & miraculosæ Ecclesiæ S. Mariæ Maioris de Columna Cæsaraugustanæ iugi, perpetua, & refirmata Cathedralitate.

ARGVMENTVM.

1 VRRIS illa DAVIDICA à sapientissimo Salomone Cantic. 4. prædicata, quod *edificata est cum propugnaculis, mille clypei pendent ex ea, omnis armatura fortium:* sicut Ecclesiam Catholicam indigitat, teste Magno Gregorio; quod ipsa sit fortis sicut Dauid; & quia ædificata *cum propugnaculis*, Prædicatoribus videlicet Sacris; ex qua *mille clypei pendent*, virtutes nempe, quibus se defendunt contra spiritualia nequitiæ; & *omnis armatura fortium*; quia quisquis hostium cuneis fortiter resistere vult, in eis exempla videt, quibus armatus strenuè valet hostes superare. Sic quoque adumbrat Cathedram Petri, seu Sedem Apostolicam, quæ est quasi *Pharus Ecclesiæ*, vt ex ea, nauigantes in hoc vitæ pelago, veram Ecclesiam, quæ suos fideles ad Deum, & fœlicitatem ducit, agnoscant. Propugnacula eius, item clypei, & omnium armorum panoplia, sunt diuinæ Scripturæ, traditiones item Apostolorum, & successorum, decreta Conciliorum, Patrum testimonia, & exempla; consensus omnium sæculorum, doctrinæ puritas, & stabilitas, cæteraque argumenta, quæ pro auctoritate Pontificis, & Notis Ecclesiæ afferunt DD. passim. Adumbret etiam, etsi per quandam accommodationem, Ecclesiam Cathedralem S. Mariæ Maioris Cæsaraugustanæ in Iberia Augustissimam. Sitque, & ipsa *Turris Dauidica*, sicut & Deipara eadem, quæ in ea honorificentissimè colitur; cum in Lauretanis precibus *Turris Dauidica* cognominetur. Et propugnacula sint solidissima ea fundamenta, quibus prior Dissertatio euicit, Cathedralem verè, ac propriè esse, eadem quoque Cathedralitatis prærogatiua, qua inclyta S. Saluatoris Metropolis congaudet. Et *mille clypei* ex ea pendentes sint insignes omnigenæ Litteraturæ Scriptores, qui ipsam corroborant: ac tandem *armatura fortium*, sit Sacra, & Apostolica Rota Romana, quæ sæpius, & constanter ipsam suis decisionibus iterum, atque iterum replicatis, tuetur. Vna nouissima præsertim, quæ hoc anno 1655. die Lunæ 21. Iunij edita est coram Illustrissimo Domino Bichio, eiusdem Sacr. Rotæ prudentia, doctrina, & dexteritate, egregio Auditore, sub hoc titulo *Cæsaraugustana Cathedralitatis*: quæ in hac dissertatione non tam elucidanda, cum ipsa lucidissima sit, quam præ oculis omnium ponenda, vt tenebræ procul abigantur. Eo insuper quod Domini Rotæ Auditores sunt *Iuris lumina*; *& in scrinio pectoris, veluti reposita habeant iura omnia*, Decius *cons.* 218. *in princip.* Erit igitur ex hoc, quod *Columna* illa *immobilis* in priori dissertatione proposita, iam ingentiori mole adaucta, *Turris Dauidica*, quæ Stephano Dather *in instit. vulner. pag.* 416. teste, non eliditur, cuaserit, seu deuenerit.

CAP. I.

Cathedralitas Ecclesiæ S. Mariæ Cæsaraugustanæ à Sacra Rota Romana nouissimè propugnata.

HÆc igitur Rotalis Decisio §. 1. veluti pro scopo totius controuersiæ, si quæ iam esse potest statuit; Sacerrimæ huiusmodi Ecclesiæ antiquam & primæuam Cathedralitatem à Sac. Rota coram bon. mem. Coccino, & Vbaldo bis pronunciatam fuisse sententiis de anno 1631. & 1632. ac de earum validitatè non controuerti. Sic: *Beatissima Virginis de Pilari Ecclesiam existentem in Ciuitate Cæsaraugusta fuisse antiquitus Cathedralem; in eaque primitus Sedem Episcopalem dicta Ciuitatis extitisse, hic pronunciauit Rota in sententiis de anno* 1631. *à clar. memor. Coccino, anno sequenti à Cardinali Vbaldo* 1

Vbaldo latis, quarum validitas non controuertitur.

2 Deinde harum sententiarum iustitiam comprobaram esse in anterioribus decisionibus Rotæ ex traditione tam Historicorum, quam Scriptorum, sic §. 2. decidit. *Iustitia vero comprobatur ex adductis latissimè respondendo omnibus contrariis, &c.*

3 Deinde §. 3. ex aliis etiam antiquioribus Decisionibus afferuntur hæc, quæ sunt signa, & effectus talis Cathedralitatis *Antiqua Imagines agni Paschalis, quæ sunt propria insignia Ecclesiæ Cathedralis Cæsaraugustanæ, & reperiuntur depictæ in partibus superioribus Cappellæ maioris Ecclesiæ S. Mariæ, incisaque in antiquissimo lapide ad ostium Sacristiæ S. Mariæ de Pilari. Enunciatiua in litteris Apostolicis, maxime Gelasii II simul cum litteris Petri Librani Episcopi, ac sententiis antiquis contenta. Inueterata celebrandi diem festum Dedicationis huius Ecclesiæ Cathedralis Consuetudo canonizata in decis. 472 & 493. coram san memor. Gregor. XV. in decis. 616. num. 5 p. 1. recent. & in d. decis. 353. num. 73. p. 1.*

4 Præterea §. 4. me indignissimo citato, alia signa præfatæ Cathedralitatis sic referuntur. *Facultas exigendi Decimas in Territorio Cæsaraugustano; mutua in sepeliendis vtriusque Ecclesiæ Canonicis officia: indistincta omnium Sacramentorum, prout in Cathedrali administratio; dignitas Capellani maioris; retentio Campanæ nuncupatæ de interdicto; prærogatiuæ, & præeminentiarum, &c. à Patre Lezana, &c.*

5 Deinde §. 5. non obstare ait, quod ista Ecclesia fuerit aliàs à Mauris occupata. *Quia* (inquit) *illis postea expulsis, recuperauit antiquum statum libertatis iure quasi postliminij.* Et §. 6. quod etiam non obstet Ecclesiæ S. Saluatoris aduersariæ in Cathedralem erectio: *Quia non indè sequitur abdicatio antiquæ Cathedralitatis ab Ecclesia de Pilari, quia per erectionem non præiudicatur aliis Ecclesiis.* Addens illud aureis litteris notandum, quod in prima dissertatione latè prosecuti sumus, & in ista prosequemur ex variis etiam fundamentis, & Rotalibus Decisionibus: *Nec est nouum, quod vnus, & idem Episcopus in sua Ciuitate habeat duas Ecclesias, vnam Cathedralitatem constituentes, ob ipsarum Ecclesiarum vnionem.*

6 Ad hæc §. 6. & 7. duo corollaria infert quæ rem totam concludunt. Primum, *quod cum ex Actis constet de non iure Ecclesiæ S. Saluatoris, quod ex decis. 353. par. 5. recent. & 177. par. 6. ipsi notum erat, eaque appellationem à dictis sententiis Rotalibus bon. mem. Montmanno commissam, prosecuta non fuerit ab anno 1633. nec fatalia prorogari obtinuerit, eademque sententia ob tam longam taciturnitatem transierit in iudicatum, & causa dicatur deserta.* Secundum: *quod ex dictis sententiis vti iustis, & validis, nulla Ecclesiæ S. Saluatoris inferatur læsio, sine qua non datur restitutio in integrum.*

7 Ac demum veluti Pro coronide huius Cathedralitatis, ait eadem Sacra Rota, *Constare de re iudicata, non autem de causis restitutionis in integrum hodie decisum fuit, informante tantum Ecclesia de Pilari, citatis tamen pluries, ac diu expectatis Procuratoribus Ecclesiæ Metropolitanæ S. Saluatoris.* Hæc ibi.

8 Hic nucleus, summa, & Epilogus est totius huius decisionis ab Apostolico hoc Tribunali editæ. Quia tamen conformitas ipsius cum aliis eiusdem Rotæ sententiis, valdè, multumque corroborat ipsarum veritatem, quæ est veluti anima, & spiritus omnium dispositionum, ideo capite sequenti ostendetur præfata conformitas.

C A P. I I.

Conformitas huius Decisionis cum aliis Rotalibus veritatem Cathedralitatis Ecclesiæ Sanctæ Mariæ Maioris egregiè corroborat.

Veritatem, & conformitatem quasi pro eodem vsurpari debere, ita vt *Conformitas* sit idem, quod *Conformis veritas*, ex conformi quoque DD. calculo elici valet. Præsertim ex Theologorum Vertice Diuo Thoma *prima par. q. 16.* & eius asseclis, & expositoribus, qui hanc tradunt veritatis definitionem desumptam ex Isaac *in l. de def.* Veritas est *adæquatio*, idest Conformitas, *rei, & intellectus*. Vndè Philosophus *in prædicam. cap. de substantia circa finem, eo,* inquit, *quod res est, aut non est, eo etiam oratio vera, vel falsa esse dicitur.* Vt ergo veritatem huius Sacræ decisionis dilucidè demonstremus, opere pretium est, conformitatem ipsius cum aliis Rotalibus ostendere. Vndè etiam ipsius iustitia elucidabitur, quià concordiam *sine iustitia nullo pacto esse posse* disertissime dixit *lib. 2. de Ciuitate cap. 21.* magnus P. Augustinus. 9

Primo igitur, quo ad illud, quod in prima decisionis fronte dicitur: *Beatissimæ Virginis de Pilari Ecclesiam existentem in Ciuitate Cæsaraugustæ fuisse antiquitus Cathedralem, in eaque primitus Sedem Episcopalem dictæ Ciuitatis extitisse, &c.* firmatum fuit ab eadem Sacra Rota Romana in vna Magistralissima coram illustrissimo Coccino die Veneris prima Martij, anno 1630. sub hoc titulo *Cæsaraugustana Cathedralitatis, p. 5. recent. decis. 353* in cuius etiam prima fronte hæc lego: *Dubitatum, an constet Ecclesiam B. M. Virginis de Columna, seu (vt vulgo dicitur) de Pilari, fuisse antiquitus Cathedralem? Et Domini, post susceptam pluries super hoc dubio disputationem, nempè 10. May 1627. 30. Aprilis 1629. & 28. Ianuarij præteriti, hodie tandem negotio maturè discusso, affirmatiuè responderunt.* Huius porrò decisionis iustitia, prout notat illa coram D. Bichio, de qua *cap. præcedenti*, comprobatur, respondendo omnibus contrariis ex deductis latissimè in ipsa *à num.* 20 vsque *ad* 114. nempè ex historia mirabilis fundationis, seu constructionis huius Ecclesiæ; Scriptoribus, & Historicis; residentia Episcoporum in ipsa tanquam in propria Sede; Breuiariis, Imagine Agni Paschalis, sententiis in Curiis sæcularibus emanatis; Indulgentiis *Ecclesiæ* nomine antonomastice accepto; &c. prærogatiua celebrandi festum Dedicationis; iure exigendi decimas; Campana *de interdicto* vocata; iure extrahendi cadauera ex aliis Ecclesiis, & Sacramentorum administratione. Quæ omnia late 10

esiem expendi in priori dissertatione ferè per totam.

11 Secundo hæc eadem decisio coram D. Bichio firmata videtur in alia coram relato Coccino de anno 1631. die Veneris 14. Februarij sub titulo *Cæsaraugustana præeminentiarum*, vbi *num.* 18. sic legitur. *Non obstat assistentia Iuris communis fundata in præsenti statu Cathedralitatis, quo quingentis ab hinc, & amplius annis, gaudet Ecclesia Metropolitana Sancti Saluatoris. Quia cum iam fuerit resolutum constare Ecclesiam B. Mariæ fuisse antiquitus Cathedralem, potest hodie dubitari: an Ecclesia Metropolitana possit in hoc vti assistentia Iuris communis contra præfatam Ecclesiam B. Mariæ, quæ videtur retinuisse iura antiqua Cathedralitatis, vt latè deductum fuit in decisione coram me facta sub die prima Martij anni præteriti.*

12 Maximè verò fulcita manet in alia coram Vbaldo die Lunæ duodecima Ianoarij 1631. sub eodem titulo *Cæsaraugustana Cathedralitatis*. Cum enim pars Ecclesiæ S. Saluatoris opponeret contra præfatam decisionem de anno 1630. quod fuerit nulla ex defectu iurisdictionis, Rota decernit, debere sustineri, & fuisse validam, & in casu dubij pro illius validitate præsumi debere. Sic enim in principio ipsius dicitur: *Dum agebatur de expedienda causa, coram me pendente in secunda instantia per appellationem interpositam à sententia Reuerendiss. Domini mei Decani, lata super Cathedralitate Ecclesiæ B. Mariæ de Pilari: altera pars opposuit de nullitate dictæ sententiæ ex defectu Iurisdictionis. Quæ nullitas, cum sit ex tribus, & sententia nulla confirmari non possit, ideo volui super illa consulere Dominos. Qui hodie responderunt pro validitate dictæ sententiæ.*

13 Permaximè etiam præfata decisio confirmata etiam fuit ab eadem Rota in alia coram eod. Vbaldo, eod. anno 1632. die Mercurij 4. Februarij, quæ est 91. *par. 6. recentior.* vbi probatur ipsius validitas, & dicitur. *Iterum posui dubium: an sententia Rotalis sit valida. Et Domini pro validitate responderunt, confirmando decisionem in hac causa factam 12. Ianuarij præteriti, moti rationibus tunc adductis, & aliis infra deducendis.* Obiectis etiam contrariis, & Cathedralitatem præfatam impugnantibus, satisfacit. Etenim primò oppositioni factæ à parte aduersa, quod articulus Cathedralitatis fuerit iam in Iudicium deductus coram Domino de Clericis, vigore commissionis emanatæ vsque de anno 1536. & ideo non potuerit Dominus Coccinus super eadem Cathedralitate pronunciare vigore alterius commissionis, *iactationis, molestationis, & molestationum*, staote clausula in eadem commissione apposita, *Non tamen iudicialiter illatarum*: quæ limitat, & restringit iurisdictionem ad molestationes extraiudicialiter illatas: Respondet, quod *Commissio antiqua directa Clerico non loquitur de Cathedralitate, sed de præeminentiis.* Deinde, alteri obiectioni de clausula illa in antiqua commissione apposita, *rebusque aliis in actis causæ deductis, & deducendis*: respondet, quod ex reuolutione processus, & inspectione actorum constat negatiua non existentiæ scripturarum. Alia etiam obiecta proponit, quibus non tàm Iudicis, quàm Aduocati, & Patroni vices gerit sacra Rota In fine concludens, *ex cuius fundamentis, & aliis supradictis clarè constat de validitate dictæ sententiæ, quæ etiam in dubio esset confirmanda.*

Nec his contentum idem Sacrum Tribunal Rotæ coram eod. Vbaldo die Veneris 13. Februarij 1632. in alia decisione sub hoc titulo *Cæsaraugustanâ Cathedralitatis* in ead. *sexta par. recentior. decis.* 102. omnia dicta in præcedentibus decisionibus confirmat his verbis: *In relationibus causarum feci Verbum in Rota super expeditione istius causæ, quæ coram me pendet in secunda instantia. Et Domini ordinarunt, vt expediretur. Quia de iustitia sententiæ D. mei Decani, de cuius confirmatione agitur, apparet ex decisione coram eo facta sub die 1. Martij 1630. Et de illius validitate apparet ex duabus decisionibus factis coram me sub die 12. Ianuarij, & 4. Februarij præsentis anni.* 14

Adhuc tamen præfata fundamentalis, & ma- 15
gistralis decisio Rotæ coram Coccino de anno
1630. roboratur ex aliis coram Montmanno;
vna quidem pro anno 1632. quæ est decisio
142. *in ead. 6. par. recentior.* & alia de aono 1633.
in ead. 6. *par. decis.* 177. quas refero in priori
dissertatione *num.* 275. & 276. & tam conclu- 16
denter comprobant huius capitis intentum de
Cathedralitate præfatæ Ecclesiæ Sanctæ Mariæ,
vt vix aliqua causa in Sacræ Rotæ Tribunali magis, aut copiosius decisa inueniri possit, & mirabile omnino sit, quod contraria pars, reclamante Sacra Rota, iam audiri queat.

Sed accuratius ruminanda hæc coram Montmano decisio 177. de anno 1633. suppeditat namque quamplura pro intento Cathedralitatis, quæ inuestigatur, mirificè iuuantia. Primum, id quod ait eadem Rota *in principio*. Videlicet, *cum pro parte Capituli Ecclesiæ Cæsaraugustanæ peteretur remissoria super articulis continentibus actus, gesta, priuilegia, concessiones, enunciatiuas, ritus, & ceremonias deuotantia illius maioritatem, & prærogatiuam, die 21. Iunij superioris anni, proposui dubium, an super huiusmodi articulis danda esset remissoria, rationibus tunc deductis, negatiuè reponderunt.* Adeo enim *Turris* nostra *Dauidica*, Cathedralitatis Ecclesiæ sanctę Mariæ, clypeis propugnaculis, omnigenaque panoplia, munita, & roborata visa Dominis fuit, vt superfluum censerent aduersam partem iterum circa hoc audire. Forsan quia pro re notorie comperta tunc censebatur; cum notorij appellatione veniat, quod *ex actis iudicij constat*, secundum Tiraquellum *de retract. lignor.* §. 36. *glos.* 2. *n.* 44. Menochium *remed. 1 recuper. n.* 232. *& de arbitr. cas.* 166. *num.* 6. *& cons.* 100. *n.* 6. Subdit proinde nostra coram Montmanno Rota num. 4. quod *fuit hodie resolutum, vt circumscriptis pro nunc probationibus Ecclesiæ B. Mariæ, quoad contenta in articulis datis, iterum suscipiatur disputatio super negotio principali.* Quod fuit dicere, quod circumscriptis tanquam non necessariis, sed superfluis, quæ in iure reprobantur, probationibus Ecclesiæ S. Mariæ quibus eludebantur articuli dati pro Ecclesia S. Saluatoris, iterum ageretur de negotio principali. Subditur propterea de hoc negotio principali *num.* 7. 8. 9. & 10. *Ex his igitur videbitur, an sufficienter firmari possit, quod de traditione dicta antiqua Cathedralitatis Ecclesiæ B. Mariæ, quasi per manus accepta, referunt vltra 10. Authores, non modo Hispani, sed etiam aliarum nationum Historici, cumulati,*

mulats in dicta Reuerendiss. Domini Decani: quod scilicet ab aduentu S. Iacobi Apostoli, & miraculosa B. Mariæ, quam ipse meruit, apparitione, sumpserit initium, & an huic traditioni deferendum esse suadeat, constans de ea Ecclesia in Hispaniis professio, ita vt in casu proposito applicari possint, quæ de obseruatione traditionum Ecclesiasticarum, Sacrorum Canonum, ac SS. Patrum sententiis, & auctoritatibus, vt S. Augustini in Epistola ad Ianuarium relata in cap. Catholica, vbi glos. 11. distin. S. Hieronymi ad Lucinam relata in cap. Vtinam distin. 76. Nicolai magni Pontif. in cap. ridiculum 12. distin & aliorum, quos cumulat Greg. Tholos. in repub. lib. 12. cap. 9. sub n. 4 ex Basilio Magno docens traditiones à maioribus confirmatas, esse irrefragabiles, quas etiam in Ecclesiis particularibus suam habere auctoritatem, vt in Iure obtinent consuetudines moribus vtentium recepta, tradit Azor. Instit. moral. lib 8. *cap.* 4. *q.* 4. *& in terminis Pater Murillo lib. de hac Ecclesia latè prosequitur materiam, capitulo* 1. 2 3. *&* 5. Ex quibus aureis sanè elicitur intentum de præfata Cathedralitate, per traditionem quoque per manum quasi acceptam, & per vltra 50. authores non modò Hispanos, sed & exteros quoque testatam; ac pro traditione Ecclesiastica approbatam. Præsertim, cum in fine hæc quoque aptissima subiungat eadem Rota. *Quod si ex præmissis resultaret fortè sufficiens probatio Cathedralitatis dictæ Ecclesiæ à D. Apostolo instructa, quod tempore Christianis in vno, eodemque loco, vel Ciuitate, neque amplas, neque plures Ecclesias habere permissum erat: inde facilius quoque capi poterit resolutio, quod præsumptio primordialis, ac originaria Cathedralitatis Ecclesiæ S. Saluatoris, vsque ab initio referri debeat, ad initium illorum temporum, quæ subsecuta fuerunt statum Cathedralitatis alterius Ecclesiæ: quodque Ecclesiæ S. Saluatoris eorundem posteriorum temporum respectu conueniat antiquitas, de qua in denominationibus antonomasticis, & aliis in dicta decisione Reuerendissimi Domini Decani latè deductis.* Hæc Rota, aurea quoque inferius enucleanda.

18 Ex his iam vela colligendo cum verissimum sit illud Christi, Matthæi 18. *in ore duorum, vel trium stat omne verbum*, Cathedralitas præfatæ Ecclesiæ S. Mariæ Maioris Cæsaraugustanæ tot, ac tantis, octo videlicet S. Rotæ decisionibus, aliis adiunctis, quibus adminiculata est, de quibus loco relato dixi *n.* 277. *&* 278. comprobata maneat, in rem iudicatam transiisse existimari debet. Et, si solum in tribus roborata maneret; quia, vt Hispane dicitur *à tres vala vencida.* Quid ni ergo de octo decisionibus dici oportet, nisi eam transiisse in rem notoriam? Notorium enim dicitur, quod oritur ex sententia, *l. emptorem in princip.* & ibi Cardin. Albao. *in lucubrat. num.* 2. *ff. de act. empt. cap. vestra de cohabitat. Cler. & mul* Barthol. *in l. risus ff. de his, qui not. infr.* Paris. *cons.* 23. *n.* 218. *lib.* 1. Mascard. *concl.* 1102. *num.* 31. Farinacius *de dict. & pæn. q.* 21. *num.* 36. post alios etiam. Decisio porrò Rotæ, etsi sententia diffinitiua non sit, præparatio tamen ad illam veluti proxima est. Subsistat ergo, Columna hæc *immobilis*, iam adeo commuoita vi *Turris Dauidica*, propugnaculis, clypeis, & armatura fortium roborata, merito censeatur.

CAP. III.

Vnitas Ecclesiæ S. Mariæ cum Ecclesia S. Saluatoris Cathedralitatem ipsius euincit.

INtentionis suæ fundamentum quilibet probare tenetur, *l. actor. C. de probationib. l. qui accusare, C. de edendo*, Ioseph Ludouicus *tom.* 3. *commun. opinion. concl. vnic. sub tit. de probation.* Bruno à sole in locis communib. *verb. actor.* 3. Mari Antonin. *Var. resol. lib.* 1. *resol.* 70. *num.* 15. *& resol.* 106. *num.* 21. *& lib.* 3. *resol.* 1. *num.* 12. *& resol.* 9. *num.* 9. & alij, quos congerit Barbosa *in tract. de axiomat. axiom.* 128. *num.* 1. Cum ergo fundamentum, veluti intraneum, Cathedralitatis Ecclesiæ sanctæ Mariæ Maioris de Pilari Cæsaraugustanæ, prætermissis illis, quasi extrinsecis, quæ sumuntur ex signis, vestigiis, proprietatibus, & priuilegiis, &c. sit vnitas, quam habet in genere Cathedralitatis cum Metropolitana Ecclesiæ sancti Saluatoris eiusdem inclytæ Vrbis, quemadmodum in terminis Metaphisicis, iuxta Aristotelem, S. Thom. & alios Philosophos, omnis relatio similitudis fundatur *in vnitate*, ideo hæc maximè hoc loco roboranda ex deductis in alia Dissertatione *pag.* 111. *& sequentibus*, & deducendis inferius. Consilium sanè non valdè diuersum ab eo quo D. Cyprianus *in lib. de Vnitate Ecclesiæ* eam comprobauit ex vna ipsius Cathedralitate. 19

Equidem primo hanc vnitatem supponit potius, quam probat, Rota præsens coram Domino Bichio, præsertim §. *minus obstat*, illis verbis, *minus obstat Ecclesiæ sancti Saluatoris Aduersariæ in Cathedralem erectio, quam pleraque ab informantibus pro eadem Ecclesia deducta conuincunt, quia non indè sequitur abdicatio antiqua Cathedralitatis ab Ecclesia de Pilari, quia per erectionem non præiudicatur aliis Ecclesiis.* Affert autem ad intentum Ioannis Vvamesij doctrinam quam latè extendi in præfata priori dissertatione, *pag.* 102. *& seq.* quia per ipsam mirabiliter confirmatur. Affert quoque aliam S Rotæ decisionem coram Seraphino *decis.* 1444. *n.* 7. Quia verò illa non mediocriter à simili fauet parti Ecclesiæ sanctæ Mariæ Maioris, ideo diligenter examinanda. 20

Erat lis, & controuersia, an Rector Vniuersitatis Louaniensis, qui ex variis Summorum Pontificum priuilegiis ius habebat nominandi ad quoddam beneficium Ecclesiasticum in quibusdam Ecclesiis vnum Clericum dictæ Vniuersitatis, amiserit illud ius, ex eo quod aliquæ ex illis Ecclesiis erectæ fuerint in Cathedrales. Et respondet Rota negatiuè, his verbis. *Tamen per hanc mutationem Ecclesiarum in Cathedrales non est dicendum illatum fuisse præiudicium Rectori; cum in vnaquaque dispositione semper censeatur reseruatum ius tertii, cap. cum olim de censibus, cap. 2. de religios. domib. Rota decis. vnic. de sepultur. in antiq. cum aliis, & facit Extrauagant* 1. *&* 2. ***Ioann. XXII. in tit. concess. præbend. facit Innocent. in cap. 2. n. 2. de oper. nou. nunc & Rebuff. in Concord. tit. de reg. ad Prælat. nomin. §. fin. in verb. priui-*** 21

legia, & concessa. Quæ quidem valdè faciunt ad intentum præsens; cum ex eis legitimè inferatur, quod per erectionem Ecclesiæ sancti Saluatoris in Cathedralem nullatenus derogatum fuerit Cathedralitati, & priuilegiis Cathedralitatis competentibus alias Ecclesiæ sanctæ Mariæ, prout probant iura, & DD. à Rota relata. Id quoque suadet exemplum ab eadem Rota adductum de pensione concessa super Collegiata, *qua si postea erigatur in Cathedralem, non tamen ideo extinguitur.* Non ergo per erectionem talis Ecclesiæ sancti Saluatoris ad Cathedralitatem perditum fuit ius, quod ad illam habebat Ecclesia sanctæ Mariæ. Idque corroborat eadem Rota ex Magistrali doctrina, quam in alia decisione coram eodem Seraphino, quæ est 140.*n.* 20. adduxerat, videlicet quod regula illa, *in vnaquaque dispositione semper censetur præseruatum ius tertij*, intelligitur in rebus compatibilibus, non in incompatibilibus: cum namque Cathedralitas Ecclesiæ sanctæ Mariæ sit compatibilis cum Cathedralitate Ecclesiæ sancti Saluatoris, quia non habet vllam incompatibilitatem, aut oppositionem cum ipsa, debet censeri præseruata. Eo quoque quod gratia vni concessa non tollit alteram gratiam super eadem re, etiam concessam. Rota *decis.* 59.& *decis* 63.*de rescript. in antiq* Gonzales *super* 8. *Regul.Cancell.glos.*53. *n.*46. Nec priuilegium vnius tollit priuilegium alterius. Verall. Caputaquens. *decis* 109. *num.*2. *p.*2. Gonzales *num.*51.

22 Propius ad intentum vnitatis vtriusque Ecclesiæ prosequitur Rota illa nostra coram D. Bichio dicens: *nec est nouum, quod vnus, & idem Episcopus in sua Ciuitate habeat duas Ecclesias, vnam Cathedralitatem constituentes, ob ipsarum Ecclesiarum vnionem.* Quod larga manu ostendi in priori dissertatione *pagina* 219. & 220. ex vsu antiquæ Ecclesiæ in sui infantia, & in nouissimis temporibus in Ecclesiis Regiensi, & sancti Prosperi; Viterbiensi, & Tusculana; Calagurritana, & Calciatensi; Iaensi, & Biacensi; sancti Ambrosij, & sanctæ Teclæ Mediolanensium; S. Alexandri, & S. Vincentij Bergomensium: & constabit ex aliis infra afferendis. Idque probat clarè *cap. nouit de Sede vacante*; ex quo manifestè habetur Cœlestinum III. erexisse Monasterium Glatoniense in Ecclesiam Cathedralem, vniendo illud Ecclesiæ Bathoniensi, vt *idem esset Episcopus vtriusque*, vt ait textus. Vbi ruminandum, Innocentium III. hanc vnionem confirmasse: imo, vt Glossa in figuratione casus ait, mandasse quibusdam, vt *Monasterium ipsum sub priori regimine* facerent gubernari, & Episcopus certis redditibus esset contentus, vnione manente, quod Episcopus res Monasterij non expenderet. Et quod maximè vrget id præcepisse Pontificem, non obstante, quod erat tam pauper ipse Episcopus, quod vt Glos. ait verb. *Bathoniensis Episcopi*, dum distribuerentur debita huius Episcopi, quemdam illi dixisse: *Domine, pone me creditorem in legione secunda.* Tot enim erant creditores, vt legiones constituere posset. Quanto magis id prouidere posset Papa quando Episcopus diues, & locuplex esset.

23 Quod autem duæ Ecclesiæ vnam Cathedralem constituentes, post ipsarum vnionem possint esse sub eodem Episcopo, affert Rota coram Domino Bichio relata ex alia in Vercellen. *vnitatis Capituli* coram Peña; quæ est in eius impress. *decis.*558.*num.*8. confirmata 18. Aprilis 1614. coram Archiepiscopo Seleuciensi, & 24. Aprilis 1643. coram D. Dunozetto Decano, ac 9. Maij 1644. coram Eminentiss. D. Card. Othobono. Idque decisum ait in Aretina *vnionis* 22. Iunij 1643. 2 Iunij 1645. 1. Aprilis 1647. coram Reuerendissimo Episcopo Tarracinen. & 18. Martij 1652. coram Verospio. Ideo sigillatim huiusmodi decisiones expendendæ ad intentum vnitatis nostræ Cathedralitatis vtriusque Ecclesiæ Cæsaraugustanæ.

Et Primo, in illa Aretina *vnionis* 22. Iun. 1643. quæ est coram Ghislerio. & in alia etiam eiusdem tituli coram eodem de anno 1645. pro die 2. Iunij, supponitur Ecclesiam Collegiatam *S. Mariæ Plebis* nuncupatam, vnitam esse Cathedrali Ecclesiæ S. Petri Aretinæ Ciuitatis ab Episcopo Aretino, ita vt non solum essent sub vno, eodemque Episcopo, sed etiam haberent communes honores, & priuilegia Cathedralitatis, imo idem Capitulum: eamque vnionem confirmasse Innocentium IV. Ex quo ad intentum nostrum elicitur, iuxta mentem etiam Rotæ coram D. Bichio, de qua in præsenti, vtramque Ecclesiam Cæsaraugustanam, vnitam, imo vnam esse in ratione Cathedralitatis, sub eodem etiam Episcopo, & cum eisdem priuilegiis, & honoribus. Cum etiam hæc eadem Aretina decis. de an. 1645. vlterius asserat, Clem. VIII. ex sententia duorum DD. Cardinalium approbasse, & confirmasse dictam vnionem, etiam cum communibus illis priuilegiis, & honoribus, quibusdam dumtaxat exceptis, idque afferatur ad intentum vnionis vtriusque Ecclesiæ Cæsaraugustanæ; etiam deducitur idem dicendum de illis. Maximè, quia in sententia dictorum DD. Cadinalium declaratur, quod *eidem Ecclesiæ Plebis*, eiusque Capitulo, & Canonicis, honores, & priuilegia dictæ Cathedralis censeantur, & sint communicata, & competant, ac competere intelligantur: & Canonici Collegiatæ ad instar Cathedralium habeantur, nominentur, & reputentur. Quæ adamussim quadrant præsenti causæ. Præsertim cum in eadem decisione dicatur quod cum dicta vnio per longa temporum interualla, & plures, & diuersos actus executioni demandata sit, & ad effectum vnionis satis sit quod illa in vna parte effectuata fuerit, prout ex Garzia *de benefic.par.*12.*cap* 2. *n.*194.*& seqq.*& variis Rotæ decisionibus comprobat, profectò mirificè roboratur intentum nostrum de Cathedralitate Ecclesiæ sanctæ Mariæ Maioris Cæsaraugustanæ: siquidem eius vnio in Cathedralitate cum Ecclesia S. Saluatoris non in vna parte tantum, sed in pluribus, imo fere omnibus pro Cathedralitate requisitis, effectuata sit, vt ad oculum patet intuenti ea, quæ in priori Dissertatione dicta manent ex signis, vestigiis, & priuilegiis Cathedralis Ecclesiæ. Legenda quæ dixi cap. 4. eiusdem dissertationis. 24

Similiter alia decisio Rotæ Aretina *vnionis* coram eodem Ghislerio pro prima April. 1647. etiam relata ab eodem Illustrissimo Bichio corroborat præsens intentum. Dum in ea ponuntur aliæ decisiones de eadem re pro anno 1643. & 1645. relatæ, & sententia DD. Cardinalium à Clemente VIII. confirmata. 25

Præ

26 Præ cæteris autem facit ad intentum illa decisio etiam *Aretina vnionis* articula pro 8. Martij 1652. coram D. Verospio. In ea namque non solum supponuntur, & approbantur deducta in præcedentibus de vnione, & vnitate in Cathedralitate, & Capitulo dictarum Ecclesiarum in vna Ciuitate, sub vno, & eodem Episcopo (qui est casus nostræ Dissertationis) sed etiam veluti pro fundamento ipsorum tacitur, quod illa Ecclesia Collegialis sanctæ Mariæ de Plebe Aretinæ. vnita fuerit Ecclesiæ Cathedrali eius Ciuitatis *æquè principaliter*. Cum enim, vt dixi

27 in priori Dissertatione *num* 361. & 362. Vnio facta inter Ecclesias sanctæ Mariæ de Pilari, & sancti Saluatoris fuerit *æquè principaliter*, & non accessoriè ac cum iuribus distinctis, separatis, ac non communicatis, prout ex obseruatia, quę est in vtraque Ecclesia, vsque ad hodiernum diem, iuribus, & DD. ibi comprobaui. Sed quod de nouo adiungo, non potuisse, nisi hoc modo

28 fieri; Quia vt probat Garzia *de benefic. par.* 12. *cap* 2. *ex cap. & temporis* 16. *quæst.* 1. & ex Rota in Maceratensi *Iurisdictionis* coram Typho 1596 quando duæ Cathedrales vniuntur, vtraque principaliter censetur vnita. Liquidum ergo videtur idem ius validitatis, & iustitiæ censeri debere esse inter has Ecclesias Cæsaraugustanas. & illas Aretinas. Præsertim, quia sicut in hac vnione Aretinarum reperiuntur aliqui casus excepti expressi in dictis decisionibus, in quibus non reperitur hæc commonicatio, aut confusio; sic etiam in vnione Cæsaraugustanarum cernitur, ex obseruantia, concordatis, & aliis sententiis, prout ex dictis in priori Dissertatione constat. Aequo ergo passu, & pari inoffenso pede, istæ duæ Ecclesiarum vniones incedere debent.

29. Quia autem arduum est absque exemplo res magnas lucide ostendere, vt colligitur ex Platone *de Regno*, & exemplis res clariores fiunt, prout rerū magistra experientia docet, ideo hoc quod asseritur de vnitate, & Cathedralitate Ecclesiæ sanctę Mariæ Maioris Cæsaraugustanę cum Ecclesia sancti Saluatoris, sicut exemplo

30 Aretinorum ostensum est, sic etiam exemplo quoque Ecclesiarum Vercellensium, scilicet Ecclesiæ sancti Eusebij, & sanctæ Mariæ Maioris eius Ciuitatis, ostendi potest. Cum enim orta lis esset inter Cannnicos vtriusque Ecclesiæ, an videlicet, dicta Ecclesia sanctæ Marię Cathedralis appellari posset, & Nuncius Apostolicus Taurinensis ad fauorem Canonicorum sanctæ Mariæ Maioris pronuntiasset, causa per appellationem in Rota introducta corā Peña in Vercellensi *vnitatis Capituli* 12 Iulij 1598. relata in illa coram D. Bichio, de qua supra, decisum est, dandum esse mandatum de manutenendo. Canonicis Ecclesiæ sanctæ Mariæ, quoad omnes actus etiam Iurisdictionales, competentes aliis Canonicis Ecclesiæ Sancti Eusebij. Eo videlicet, quia vtraque Ecclesia Cathedralis erat, & in ratione Cathedralitatis *vna*, seu *vnita*. Ex hoc enim manifestè deducitur, quod, sicut non ob-

31 stante, veluti materiali diuersitate harum Ecclesiarum, nihilominus in ratione Cathedralitatis sunt vna, eadem sub eodem Episcopo, & in eadem Ciuitate, sic & nostræ, de qui-

32 bus sermo est in præsenti, Cæsaraugustanæ erunt. Id autem sic probat Rota, *Ex pluribus enim Actibus possessoriis spectantibus ad Canonicos S.*

Mariæ, tanquam Canonicos Ecclesiæ Cathedralis se gessisse, & consequenter pro talibus habendos, reputandos, & manutenendos fuisse. Hæc enim ratio à fortiori idem probat in casu præsenti; cum nedum plures, sed innumeri ferè actus possessorij Cathedralitatis comperant Ecclesiæ & Canonicis sanctæ Mariæ Maioris, sicut ex deductis in prima Dissertatione manifestè constat. Prætereà id etiam confirmat Rota sequenti argumento, *Supradictis etiam accedebat, quia Episcopi Vercellenses in adeptione possessionis Episcopatus proinde stallabantur in Sede Ecclesia sanctæ Mariæ, in Sede sancti Eusebij; qui actus tanquam significatiuus, quod Ecclesia sancta Maria sit etiam Episcopalis, arguebat iustam prætensionem Canonicorum sanctæ Mariæ, saltem respectu possessorij, de quo agebatur, cum possessio Episcopatus aquiritur per installationem in Sede, vel loco deputato dignitati Episcopali. Innoc. in cap. in litteris n.7. vers. Credimus autem de restit. spoliat. Bald. in l.2. num. 54. vers. respondeo ad primum Capitulum C. de seruit. & aqua.*

Quæ etiam ratio congruentissimè aptatur 33 casui præsenti, cum constet ex dictis in tota fermè Dissertatione priori, quod Episcopi Cæsaraugustani installabantur tanquam in propria Sede, vel loco deputato dignitati Episcopali in Ecclesia sanctæ Mariæ, non solum ante erectionem Ecclesiæ sancti Saluatoris in Cathedralem, sed etiam aliquoties post illam. Colligit quoque Rota præcedentem doctrinam de vnitate Cathedralitatis inter dictas Ecclesias; ex eo, quod Ecclesia intitulata sanctæ Mariæ antiquior sit Ecclesia sancti Eusebij: siquidem constat ex Iacobo de Voragine in vita eiusdem Eusebij, quod cum primum fuit Episcopus constitutus ingrediens Vrbem ante ostium maioris Ecclesiæ, *quæ est*, inquit, *B. Maria, genua flexisset*. Quod argumentum multò for- 34 tius procedit in casu nostræ Dissertationis, cum clarissimè innotescat Ecclesiam sanctæ Mariæ per plura sæcula fundatam, & erectam fuisse in Cathedralem, antequam Ecclesia sanctæ Saluatoris in mundo esset. Denique conclu- dit Rota supradictis non obstare, *quod vtriuf-* 35 *que Ecclesię Capitulum faceret actus particulares, quia satis erat, quod vtraque Ecclesia constitueret vnum corpus, & vnum Capitulum, quoad gubernium vniuersale, sub quo comprehenduntur omnia concernentia Cathedralitatem.* Quæ etiā adamussim veluti adaptantur scopo nostro

Sed singulariter ipsi fauet alia Sacræ Rotæ 36 decisio eiusdem tituli, scilicet Vercellensis *vnitatis Capituli* 18. Aprilis 1614 coram Archiepiscopo Seleuciensi, quæ etiam refertur in illa coram Domino Bichio sæpius commemorata. In ea namque non solum supponitur totum id quod decisum erat in præcedenti de anno 1598. coram Peña, sed etiam deciditur Canonicos vtriusque Ecclesiæ Vercellensis *constituere vnum corpus, vnicum Capitulum Cathedrale constituens*, quod est in simili scopus 37 nostræ Dissertationis. Adiungitur quoque ad intentum eiusdem vnitatis *Considerarum etiam Domini Dignitatem Ecclesia sancta maria in omnibus actibus incedere cum Dignitatibus Ecclesia S. Eusebij, præcedereque ipsos Canonicos sancti Eusebij.* Quæ consideratio facit, quod casus huius decisionis, sicut ouum ouo, simillis sit casui nostro, & probet non modo dictam vnitatem, & Cathedralitatem, sed etiam aliquam superioritatem

tatem ex parte Ecclesiæ sanctæ Mariæ: siqui-
dem, vt air alia Rota similis tituli coram Emi-
39 nentissimo Othobono, de qua infra, *non vide-
tur sapere honestatem, quod minor præcedat ma-
iorem, cap. ad hoc,& ibi glos.* dist.89.Hostiens.*in
cap.1. num.2. de maiorit. & obedi.* Abbas *cons.*21.
*num.*4 *lib.*1. Retinus *cons.* 155.*num.* 11. *& seq.
lib.*4. Constar surem iuxta dicta, & probata in
priori Dissertatione, præsertim à *num.*322. & à
num. 330. quod Ecclesia S. Mariæ præcedat Ec-
40 clesiam S.Saluatoris non solum quando Cano-
nici vtriusque Ecclesiæ concurrunt in Ecclesia
S. Saluatoris (sed quod mirabile prorsus est)
etiam quando concurrunt in eadem Ecclesia S.
Mariæ. Vnde id quod subiungit eadem Rota:
*Nam si quælibet Ecclesia constitueret corpus sepa-
ratum, prædicta Dignitas incederet cum Canonicis
S.Mariæ,* æquipollenter est idem,ac si diceretur
ad nostrum casum: *Si vtraque Ecclesia Cæsarau-
gustana constitueret corpus separatum, Dignitas S.
Mariæ non incederet cum dignitat. & Canonicis S.
Saluatoris,illosque præcederet; saltem quando con-
41 currunt in eadem Ecclesia S.Mariæ.*Formetur igi-
tur argumentum concludens dictam vnitatem
ex præfata præcedentia.

42 Altera etiam S. Rotæ decisio eiusdem tituli,
coram Illustriss. D. Dunoxeto Decano pro 22.
Iunij 1643. quæ etiam refertur in illa coram
Domino Bichio crebrios commemorata, facit
valdè ad intentum huius Dissertationis. In ea
etenim nedum referuntur, & approbantur de-
cisa in præcedentibus decisionibus circa eandē
materiam de vnitate Cathedralitatis.& Capitu-
li dictarum Ecclesiarum Vrbis Vercellensis, sed
etiam prouidetur de modo, & ordine, quo de-
berent simul conuenire Canonici vtriusque Ec-
clesiæ constituentis *vnum corpus, & vnum Ca-
pitulum.* Qui est casus non tam similis, quam
idem prorsus cum nostro præsenti de Cæsarau-
gustanis Ecclesiis.

43 Firmantur porrò hæc omnia, adhuc lucu-
lentius,etiam in alia eiusdem tituli pro 9. Maij
de ann. 1644. coram Eminentissimo Othobo-
no. In ipsa namque primo DD.dixerunt,vtram-
que illam Ecclesiam constituere *vnum, & idem
Capitulum Cathedralis Ecclesiæ Vercellensis.* Secū-
do, quod talis *vnitas, & Cathedralitas harum
Ecclesiarum satis videbatur concludenter probata
ex decisionibus in alia instantia emanatis.* Tertio,
quod fuerit decisa ab Innocentio III. in qua-
dam Bulla de anno 1209. in qua habetur Cano-
nicos vtriusque Ecclesiæ esse tanquam *vnum
corpus constituens Capitulum Vercellense.* Quarto,
ex alia Bulla Gregorij IX. & Vrbani IV. in
quibus etiam dicitur, *Ecclesias sanctæ Mariæ
Maioris, & Sancti Eusebij constituere Capitulum
Vercellense.* Quinto, hic agi *de vnico Capitulo,
gratia commodioris habitationis, vsus, ac seruitij
44 materialiter diuisio in duas Ecclesias.* Ex eis enim,
saltem simul sumptis, non solum infertur id
quod in præsenti capite intenditur de vnitate,
& Cathedralitate vtriusque nostræ Cæsaraugu-
stanæ Ecclesiæ, sed etiam (quod maius est)
45 etiam Capitula vtriusque Ecclesiæ constituere
vnum integrum formaliter Capitulum Cathe-
drale Dignitatum, & Canonicorum, etsi mate-
rialiter diuersum in duas Ecclesias, scilicet S.
46 Saluatoris, & sanctæ Mariæ. Nec mirum id
cuiquam videri potest, quia, vt concludenter
à simili arguit Rota coram Archiepiscopo Se-
leuciensi de anno 1614. supra relata, si hæc
duo Capitula essent diuersa (intellige *formali-
ter*) non posset Dignitas Ecclesiæ sanctæ Mariæ
incedere cum Dignitatibus Ecclesiæ sancti Sal-
uatoris, nec illas præcedere; cuius oppositum
constat ex facto, vt dictum est. Vnde etiam con-
sequenter, quemadmodum Innocentius III. in
Bulla relata dixit (& Rota ista coram D.Otho-
bono approbat) quod Canonici Ecclesiæ sancti
Eusebij, & Ecclesiæ sanctæ Mariæ Maioris *sint,
& esse debeant Canonici Ordinarij vtriusque Ec-
clesiæ:* idem pariter de Canonicis sancti Salua-
toris, & sanctæ Mariæ Maioris Cæsaraugusta-
næ suo modo dici possit, quod *sint, & esse de-* 47
beant Canonici Ordinarij vtriusque Ecclesiæ. Id
enim requiritur ad veram vnitatem, quæ, iuxtà
Philosophos importat *indiuisionem*, seu indiuisi-
bilitatem. Quinimo, quod maioris ponderis est,
Metropolitanatus competens Ecclesiæ sancti 48
Saluatoris, cum illi non competat præcisè, vt ta-
lis Ecclesia sancti Saluatoris est, sed vt est Eccle-
sia Cathedralis, etiam videtur suo modo, com-
petere Ecclesiæ sanctæ Mariæ; si quidem ipsa
etiam est Cathedralis, & eadem Cathedralitate,
qua Ecclesia alia sancti Saluatoris. Ad quod iu-
uat, quod in Bulla Ioan. XXII. in qua Cathedra- 49
lis constituitur, solum vocatur Ecclesia *Cæsarau-
gustana*, quod nomen æquè etiam competit Ec-
clesiæ sanctæ Mariæ, vt sæpissime visum est. Et 50
quod vbi ratio est eadem ibi debet esse, eadem
iuris dispositio, *l. illud ff. ad legē Aquiliam, l. si po-
stulaverit §. 2. ff. ad legem Iuliam de adult. & l. qui-
dam ff. de edendo*, ac aliis iuribus. Et quia disposi-
ta in causato magis procedunt in causante.
Castr. *cons.* 421 *lib.* 2. Tusch. *conclus.* 138. *num.* 11. 51
Barbos. *in axiom.* 40. *num.* 28.

Extat, & aliud, vel quadamtenus simile 52
exemplum de aliis duabus Ecclesiis in Italia, &
Appulia, nominis valde celebris; Sypontina
scilicet, seu Manfredoniæ Metropolitana; ac col-
legiata sancti Angeli in Monte Margano. Ete-
nim, non obstante quod Sypontina illa, quæ sub
inuocatione sancti Laurentij Manfredomiæ ex-
tat, Cathedralitatem repetat à tempore Aposto-
lorū Principis anno salutis 42. Synpontum ap-
pulsi, antiqua traditione, historiis, literis, & pri-
uilegiis summorum plurium Pontificum, nihi-
lominus Garganica ista sanctæ Michaëlis eandē
quoque prætendit Cathedralitatem ex funda-
mentibus aliquo, inter quæ Pōtificia diplomata 53
non refero, quia pars aduersa fictia esse con-
tendit. Vnum est desumptum ex aliquanta mo-
ra, quam in eorum Oppido (veluti æstiuo tem-
pore frigidioris Cœli, vel aliqui rupe inaccessa,
& immuni ab exitialibus bellis, quæ passim ge-
rebantur in Apulia) quandoque Archiepiscopi
faciebant. Alterum, ex quadam inscriptione,
quæ in antiqua marmorea sede, in qua sedentes
Archiepiscopi, post veneratum SS. Sacramen-
tum in ea existens, possessionem, capiunt, repe-
ritur. Videlicet.

*Sedes hæc numero differt à sede Syponti
Ius, & honor sedis, quæ sunt ibi, sunt quo-
que monti.*

Tertium, ex quodam Epitaphio Alexandri III.
quod in atrio eiusdem Ecclesiæ habere dicunt,
in quo Papa, Capitulo Sypontino scribens ait;
*Quoniam Ecclesia vestra, & Ecclesia montis Gar-
gani vna sedes esse consueuit.* Quidquid enim 54
sit de iure harum Ecclesiarum, in quo nec Iu-
dicem

dicem ago, nec sententiam ferre debeo, id so-
lum pro me assumo, quod hæ fundamenta Ec-
clesiæ Garganicæ nostrum intentum corrobo-
rant. Primum quidem; quia nihil clarius est in
priori dissertatione quam plures per plura quo-
que sæcula, Cæsaraugustanos Episcopos in ea
Ecclesia installatos fuisse, vt in propria Sede,
non solum ante erectionem Ecclesiæ S. Salua-
toris, in Cathedralem, sed aliquoties post ip-
55 sam. Secundum etiam propter antiquam ima-
ginem Agni, & illam inscriptionem, *Agnus
docet iste hanc sedem fuisse*. Tertium verò propter
Bullam Gelasij 2. Papæ, de qua dixi num. 142.
143. & 282. Omitto innumera alia ex senten-
tiis S. Rotæ decisionibus, historiis &c. in qui-
bos Ecclesia Sanctæ Mariæ hanc Garganicam
excedit, sicut in multis aliis, sic & in hoc iu-
re Cathedralitas cum Ecclesia Sancti Saluatoris.
56 Hic solum animaduertam, quod id quod ali-
qui dicunt, quod non possit dici numero di-
uersa à sede Sypontina, si est eadem Sedes;
facilè corruit ex dicendis cap. *sequenti* de his
Ecclesiis Cæsaraugustanis, quæ etiam si dici
possint *physicè*, & *materialiter*, duæ etiam *nu-
mero* diuersæ: possunt tamen dici, & esse vna
moraliter, & *formaliter*.

C A P. IV.

Ex aliis etiam motiuis ostenditur hæc vnitas, & Concathedralitas Ecclesiarum Cæsaraugustanarum.

57 PRimum depromitur ex eo quod vnitas
etiam ex coniecturis, & præsumptionibus
probari potest, Abbas *in cap. Pastoralis num. 7.
in fin. de rescript.* Felinus *ibidem sub num. 9. vers.
& cum recurrendum*, Galeot. *controuers. 12. num.
17. lib. 1.* Rota coram Eminentissimo Othobo-
no, cap. præcedente discussa, §. *Adstipulatur*.
58 Tales autem coniecturas, & præsumptiones in
præsenti adesse probatione non eget, cum om-
nia fermè, quæ in priori Dissertatione deducta
sunt eam corroborent. Videlicet quæ de fun-
datione admirabili Ecclesiæ Sanctæ Mariæ dixi
num. 12. & seqq. de Episcopatu Sancti Iacobi
in ipsa *num.* 22. 26. *& seqq.* de Episcopatu
Athanasij, & aliorum successorum à *num.* 34. de
Synodo Cæsaraugostana habita in hac Ec-
59 clesia *num.* 74. de stemmatibus *num.* 196 de ma-
nu dextra, & præcedentia supra Ecclesiam san-
cti Saluatoris ad ipsam *num.* 215. de decimarum
perceptione à *num.* 216. de Parochia *num.* 219.
de cœmeterio *num.* 220 ac, vt vno Verbo plura
comprehendam, de historiis. monumentis, sen-
tentijs, decisionibus, & aliis ad intentum in dicta
Dissertatione discussis.
60 Quia verò Rota illa Aretina *Vnionis* coram
D. Verospio de anno 1652. *cap. præcedenti* com-
memorata, *vnionem*, seu sententiam pro illa
vnione ex duplici capite, scilicet *validitatis*, &
iustitiæ confirmari posse inquit; ideo vtrumque
hoc in ista vnione Ecclesiæ S. Saluatoris, ex qua
resultat præfata *Vnitas*, & *Concathedralitas*, in-
teruenisse, ac proindè omnino subsistere debere
ostendendum est.

Et quidem primo de validitate ostenditur 61
non solum ex principiis generalibus, quod vi-
delicet interpretatio est facienda pro actus va-
liditate, *l. quoties ff. de verbor. obligat.* Rota *decis.
15. num 1. de concess. prabend. in nouis*, Gome-
zius *in regul. de impetrand. benef. q. fi. per tot.*
Mandos. *in reg. 27. q. 2. num.* 8. Gonzales *sup.
reg. 8. Cancell. glos. 4. n.* 133. Et, quod vt actus
valeat, semper præsumitur præcedere omne il- 62
lud, quod est necesse. Rota *decis. 1. de præsumpt.
in antiquioribus.* Felinus *in cap. pastoralis in
princip. n. 5. post med. de rescript.* Cassadorus, *de-
cis. 21. num. 1. de prebend.* Caputaquens. *decis.
271. num. 7. par. 3.* Gonzales *supra num.* 134.
Sed etiam specialiter, quia validitatis huius
vnionis satis constat ex dictis in priori Dissetta-
tione *cap. 3. à num* 157. vbi dictum manet, 63
quod cum de anno 1117. vel 1118. inclyta
Cæsaraugustana Ciuitas ex barbarorũ manibus
ab Alphonso Rege vindicata esset, ex volon-
tate ipsius Regis, accedente maximè consensu,
tacito, vel expresso Papę; consentiente etiam Ec-
clesia S. Mariæ Mezquita maior Sarracenorum
ibi relicta, in Ecclesiam Cathedralem fuit ere- 64
cta, & consecrata sub titulo *S. Saluatoris.* Vel
quia mos erat Regum Hispaniæ, cum Vrbes re-
cuperabant, Maurorum præcipuas Mezquitas
ibi repertas in Ecclesias Matrices consecrare,
prout plures historici Hispani attestantur: vel quia
vt alij volunt, votum emiserat sic faciendi; vel
vt alij inquiunt, quia Rex imminentium bel-
lorum causa grauatus, non poterat præfatam
Ecclesiam S. Mariæ de Pilari, etsi non destru-
ctam, ruinosam tamen, & labefactatam condig-
nè reparare: vel denique quia, vt Martinus
Garzia egregius Auctor, Episcopus, Inquisi-
tor, Regum Catholicorum concionator, &
quod pluris est ad intentum præsens, Canoni- 65
cus Ecclesiæ S. Saluatoris dixit *ser.* 144. ver-
bis illis cedro dignis: *Quia Mater habebat Ec-
clesiam, & filius non haberet diuersorium, consecra-
ta est Mesquita maior in Ecclesiam filij, & nunc
à die illa dicitur Ecclesia S. Saluatoris.* 66

Deindè etiam quoad iustitiam, quia ex nul-
la parte de iniustitia argui potest. Non quidem
ex parte Regis, cum Papæ consensus supplere
posset defectum potestatis, quam habebat ad
instruendum Cathedralitatem, ita vt defectus
talis consensus impugnari non valeat, vt notat
Petr. de Vbald. *de vnion. cap.* 4. Rota coram
Peña *decis. 449. num.* 8. *&* 9. & in Teramnens.
Vnionis 7. Aprilis 1617. coram Verospio, & in
Gerunden. *Prioratus* 4. Martij. 1619. coram
Vbaldo; prout hæc omnia refert, & sequitur
Rota relata Aretina coram D. Verospio. Nec
etiam ex parte Episcopi Cæsaraugustani, quia 67
Episcopo etiam licet ex legitima causa id facere
*cap. sicut vnire de excessib. Prælat. cap. exposui-
sti de prebend.* vbi Panormitanus; & alij, *cap.
consultationib. cap. pastoralis de donat.* Clem. *si vna
vna de reb. Eccles.* & Clem. 1. §. *ad hæc de stat.
Monach. &* plures DD. ac S. Rotæ decisiones
apud Garziam *de Benefic. par. 12. cap. 2. num* 62. 68
Potuit ergo Cæsaraugustanus Antistes hanc
vnionem efficere. Etiam sine iniuria cuiusquam,
cum Caput esset illius Diœcesis; & vtriusque
Ecclesiæ vniendæ. Præterea quod bono iure fa- 69
cta sit talis vnio, sufficienter probari potest ex
eo quod approbata est, & veluti canonizata
per octo S. Rotæ decisiones, quas *cap. præce-*

dentibus adduxi, vt enim ex multis aliis præcedentibus decisionibus, Rota Aretina telata coram D. Verospio asserit,*causa iustitiam Rota confirmat*.

70 Tertium autem caput firmitatis præsentis vnitatis in Cathedralitate præbent multa,quæ contingere post erectionem Ecclesiæ S. Saluatoris in Cathedralem. Inter quæ primò occurritur, quod Petrus de Librana primus post Cæsar Augustæ separationem Episcopus Ecclesiam S. Mariæ de Pilari, pro eius Vrbis Ecclesia singularitet, & antonomasticè habuisse videtur; nulla habita consideratione ad Eccle-
71 siam S.Saluatoris iam erectam. Id enim constat ex litteris Papæ Gelasij II.ad quem pro consecratione obtinenda missus est,quas referunt Zurita *tom.* 1. *lib.* 1.*c.* 44. & Ioannes Arruegus Potrionarius Ecclesiæ S.Saluatoris,& partis adversæ propugnator *in lib. de Cathedra Episcop. Cæsaraugust.pag.*778. Cum enim litteræ istæ Papales ab isto Episcopo impetratæ sint ac io eis nomen Ecclesiæ *singulariter*, & antonomasticè soli Ecclesiæ S. Mariæ tribuatur, profectò
72 sequitur tunc eam vel solam, vel saltem *cumulatiuè* cum. S. Saluatoris Ecclesia titulo *Cathedralis* dignam, tum à Ppapa,tum ab ipso Episcopo,habitam fuisse.Vt enim eo *n.*143.abondè satis comprobatum manet ex DD. & S.Rotæ decisionibus *Ecclesia* nomen *singulariter*, & *antonomasticè* sumptum , solum pro Cathedrali supponit.

73 Eo quoque id suadetur , quod in ea Ecclesia S.Mariæ, *Clericos* tunc adfuisse Deo,diu,noctuque famolantes,in ipsis litteris à Papa con-
74 cessis,& ab Episcopo obtentis satis exprimitur illis verbis,*Qua præfata Vrbis Ecclesia à Sarracenis, & Moabitis diruta , vndè reficiatur , & Clericis ibi famulantibus, vndè pascantur, aliquid donant*. Quod etiam refert idem Episcopus Librana, dum in Litteris, quas *vniuersi mundi Ecclesia fidelibus* scribit apud eundem Arruegum *pag.* 779 de ipsis ait.*Tum quia clerici ibidem diuino famulatus die,noctuque vacantes,vnde viuant, non obtinent*.Et enim Clerici illis maximè antiquis temporibus, non erant aliud, quam Clerici Ecclesiæ seruitio , quo ad Dei cultum, & famulatum deputati.

75 Vrget etiam valdè illa ex præfatis litteris Episcopi Libranæ extracta, ac antonomasticè de Ecclesia S. Mariæ dicta, *quam beato, & antiquo nomine sanctitatis, ac dignitatis pallere nouistis*.Hi enim tituli, prout in præfata Dissertatione *num.* 144. ostendi ex Villar, Menochio, Cassaneo, & S. Rota , Ecclesiam Cathedralem indigitant. Quam etiam inferius *nostram Ecclesiam* idem Episcopus appellare videtur , dum de præfatis Papalibus litteris ait ; *quas in nostra Ecclesia signatas habemus*. Notetur etiam id quod dixi *num.* 182. de Episcopis Hispaniæ has litteras approbantibus.

76 Et sanè solum commemorasse hunc Episcopum Ecclesiam S. Mariæ Maioris , nulla facta mentione Ecclesiæ S. Saluatoris , quam pars aduersa contendit solam tunc Cathedralitatem obtinuisse, absdubiè designat oppositum:Cum iuxta Iuristarum regulam, notabilia, si non exprimitur, neglecta intelliguntur, *l. apud Labeonem* §. *hoc edictum ff.de iniuriis.cap.quamuis de prabend.in* 6 *.c.quia periculosum ia fin. de sent. excommunic.in* 6. Vel ad minus concludenter elicitur, hunc Antistitem Cæsaraugustanum parum attentè,ne dicam negligenter,se gessisse, nullam de Ecclesia S. Saluatoris, si ea solum ipsius Cathedra esset, mentionem agendo.

Ex Constitutionibus etiam ab eodem Petro Libraoa editis anno 1128. apud eundem Arruegum pag. 716. Cathedralitatem Ecclesiæ S.Mariæ cum Ecclesia S. Saluatoris haurio;eo quod in illis prohibentur fieri aliqua , nisi in *Sede*, videlicet candelas benedicere *in die Purificationis*; habere Baptisterium,aut facere *signaculum*, aut *nuptias* , aut infirmis *pœnitentiam* , seu *Communionem* dare : recipere Reges, Principes, aut Prælatos , aut *pulsare Campanam* ante alias Ecclesias. Cum enim ista etiam ab antiquis temporibus in Ecclesia S. Mariæ fiant, vt constat ex dictis in priori dissertatione *num.* 301. 302. & 349.& ex querelis ab Ecclesia S. Saluatoris contra ipsam datis, apud eundem Arruegum,*pag.* 718. ac maximè ex obseruantia, cuius magnam vim,& energiam in rebus maximè dubiis expendi in ea dissertatione *n.* 369. & *seq.* clare innotescit Concathedralitas supradicta. 77 78

Colligitur etiam ex Bulla Innocent. II. anno 1141. data , & apud Arruegum *pag.* 792. registrata, quatenus in illa , erectio Ecclesiæ S. Mariæ de Pilari in Regulam approbatur, pluribusque priuilegiis communitur , *venerabilis fratris nostri Bernardi Episcopi vestri*(inquit Pontifex)*precibus* Titulus enim iste *Episcopi vestri* satis denorat hunc Bernardum Episcopum fuisse Ecclesiæ de Pilari, non generaliter sicut aliarum Ecclesiarum diœcesis Cæsaraugustanæ,sed specialiori ratione,quia videlicet in ea tanquam in propria Sede residentiam habebat ; & sepulturam post mortem habuit,prout dixi in prima dissertatione *num.* 140.& 198.& adhærent Murillus *Tract.* 2. *pag.* 135.& modernus Cæsaraugustanus pag. 155. & cum ipsis Abbas Carillus *pag.* 245.ex memoria, quæ extat in eadem Ecclesia de Pilari. 79

Plura etiam enuntiatiua ad intentum suppediat Bernardus iste Episcopus, quæ constant ex authenticis scripturis in Processu originali super *Cathedralitate,* folio 115. & 119. & etiam extant in libro quodam M. S. partis aduersæ *a fol.* 501. *vsque ad* 514 inclusiuè. Primum Æra 1185. *vbi dicitur D.Bernardo Cæsaraugustano Episcopo, atque Canonicis S. Mariæ*.Et sub Æra 1185. *vbi dicitur D. Bernardus Episcopus,& Canon.S.Mariæ* Cōiunctio enim ista Episcopi, & Canonicorum satis indigitat eam Ecclesiam *Sedem* esse illius Episcopi , & Canonicos, in ea installatos. Sed clarius eo loco. *Dominus Bernardus Episcopus, & Canonici S.Mariæ, & Sancti Saluatoris*. Rorsus:*quod Episcopus, & Canonici S.Mariæ,& S. Saluatoris*.Ibi enim Episcopus nominatur iste Bernardus vtriusque Ecclesiæ;& cum iuxta Apostolum 1.*ad Timotheum* 3. oportear *Episcopum esse vnius vxoris virum*, apertè comprobatur vtramque Ecclesiam,vnam sponsam Episcopi Cæsaraugustani esse,quo sæpius inculcata indiuisio Cathedralitatis demonstratur. Maximè etiam in huiusmodi enunciatiua notetur ,quod Canonici S Mariæ primo loco nominantur, Canonici autem S. Saluatoris secundo loco : quod non solum arguit præfatam vnitatem, sed & maioritatem. Etenim prior nominatio maiorem dignitatem arguit, 80 81 82

arguit, Tiraq. *de iure primogen. quæst.* 19. *num.* 2.
83 Et quia prior deſcriptus dicitur digniot, & præcedere debet, *l.* 1. *ff. de albo ſcrib.* Patiſ. *conſ.* 38. *num.* 1 *vol.* 4. Peregr. *conſ.* 3. *num.* 60. *lib.* 1. quos refert Mari. Antoni. *var. reſolut. lib.* 1. *reſol.* 81. *num.* 1. & Barboſa *in axiomatib. axiomate*
84 188 *num* 6. Quod etiam vrget ſi dicamos priorem nominarionem arguere dilectionem. *l. ſi Communis ſeruus* 2. *ff. de ſtipulat. ſeru. cap. ſi quis de electione in* 6. & DD. apud eundem Barboſam *num.* 5. Vtrumque autem elicitur ex alia
85 enunciatiua eiuſdem Bernardi Epiſcopi in eodem libro manuſcripto fol. 503. Ibi: *Ego Bernardus Cæſaranguſtanus Epiſcopus auctoritate omnium Canonicorum S. Mariæ facimus, &c.* Verba namque illa *authoritate Canonicorum, &c.* denotant coniunctionem eom ipſis in ea Eccleſia. Inſpiciatot proceſſus.
86 Comprobatur etiam eadem vnitas Eccleſiæ, & coniunctio cum eodem Epiſcopo ex monumento alio io dicto libro manuſcripto *fol.* 503. & 504. vbi Petrus de Roxas, qui Epiſcopus erat poſt præfatum Bernardum cooiunctim cum Guillielmo Priore, & Canonicis Eccleſiæ S. Mariæ de Pilari concurrebat ad quoddam inſtrumentum cuiuſdam donationis factæ eidem Eccleſiæ, in qua dicebatot, *vobis Petro Epiſcopo, & Guillielmo Priori, & Canonicis dictæ Eccleſiæ, quod ſedeant in iſto donatiuo iam dicto*: Eamque etiam acceptabat cum eo, Priore, & Canonicis, & dicebant: *Ego Petrus Epiſcopus, & Guilielmus Prior, & prædicti Canonici damus tibi Columba, &c. ſub Era* 1215. *in proceſſu fol.* 115. Quibus noo ſolom probatur vnitas vtriuſque Eccleſiæ in ratione Cathedralis tempore, quo Epiſcopi reſidebant in Eccleſia de Pilari, prout probatum eſt in ſuperioribus; ſed etiam quo reſidebant in Eccleſia S. Saluatoris: cum iſte Epiſcopos Petrus de Roxas hoc tempore in Eccleſia S. Saluatoris reſidentiam habuerit. Sic enim referunt communiter Catalogiſtæ Epiſcoporum Cæſaranguſtæ.
87 Facit non ſolum, & teſtameotum Lupi Araez Peregrini: quod retuli in alia Diſſertatione *num.* 199. & habetur in præfato Manuſcript. *fol.* 507. ſed aliud teſtimonium ibi relatum pro anoo 1190. *fol.* 504. ibi *Sancta Maria Sedis.*
88 Sed præcipuè vnitas iſta Concathedralitatis crebreſcit ex ſententia arbitrali per Epiſcopum Sancium ann. 1221. lata, nedum, quia vt ponderaui in alia Diſſertatione à *num* 208. com Canonici S. Mariæ eam prætenderent *in ſpiritualibus, & temporalibus*, eam non denegarunt Canonici S. Saluatoris, ſed cum quibuſdam conditionibus pro bono pacis adiunctis, admiſeront: cum tamen (& eſt permaxime adnotandom) nullum tempus aptius, nullaque occaſio opportonior eſſe poterat ad illam denegandam, quam iſta, qua coram communi Epiſcopo hæc cauſa agebatur. Imò (quod mirabile prorſus eſt) in hac ſententia, de Epiſcopi, & partium conſenſu, ſtatuitur, quod certis diebus, quibus Canonici Sanctæ Mariæ debebant venire ad Eccleſiam S. Saluatoris, haberent *dexteram partem Chori totam, & Prior S. Mariæ ſedeat in capite Chori honorificè.* Item quod ad proceſſiones accedat Eccleſia de Pilari ad Eccleſiam S. Saluatoris, & faciat illas cum ipſa, *& inſimul ſtet, donec perficiatur Miſſa*: & quod Prior de Pilari incedat cum Dignitatibus, illaſque præce-
dat. Qui actus efficaces ſunt valde ad inferendum vnitatem harum Eccleſiarum. Maximè autem hic poſterior eſt tam efficax, vt non ſolum probet vnitatem ipſarum Eccleſiarum, ſed etiam 89
vnitatem vtriuſque Capituli: nam ſi eſſet di- 90
uerſum, talis Prior non incederent cum Dignitatibus alterius Capituli, aut eas præcederet, ſed cum Canonicis propriæ Eccleſiæ ſanctæ Mariæ. Sic enim in cauſa Vercellenſium Eccleſiarum arguit Rota illa coram Archiepiſcopo
Seleucienſi de anno 1614. quam retuli c. *præce-* 91
denti. Ibi: *conſiderarunt etiam Domini Dignitatem Eccleſiæ S. Mariæ in omnibus actibus incedere cum Dignitatibus Eccleſiæ Sancti Euſebij, præcedereque ipſos Canonicos S. Euſebij. Nam ſi quælibet Eccleſia conſtitueret corpus ſeparatum, prædicta Dignitas incedet cum Canonicis Sanctæ Mariæ.* Quod maximè confirmatur, quia Cœmeterium
vtrique Eccleſiæ relinqoitur *commune*, ibi: *Cœ-* 92
meterium vero, quod eſt extra parietes Eccleſiæ, ſit commune, quod inuiolabiliter obſeruatur, & conſtat ex mandatis Rotalibus, die præcipuè animarum. Sic in mandato Rubis ſol. 5. num. 24. *Super Cæmeterio, & ſepulturis defunctorum, abſolutiones, & ſuffragia pro defunctis inſimul reſpe-*
ctiuè celebrare. Huiuſmodi autem communitas 93
harum rerum magnum ſuppeditat argumentum ad probandum vnitatem Cathedralitatis, quæ prætendunt. quia communitas in indiuiduis operatur, vt priuilegium vnius partis ſuffragetur alteri; vt probat Gonzalez *ſuper Regulam Octauam Cancellariæ Gloſſa* 24 *à num.* 52. Et, ſi adeſt poſſeſſio, intrat hic commune illud axioma, *communi in re, melior eſt conditio poſſidentis. l. Sabinus, §. communi diuid. l. per fundum, ff. de ſeruit. ruſt. præſt. cap. in re communi, de regulis iuris, lib.* 6. Surd. *conſil.* 43. *num.* 3. Rendina *in prompt. ſen. tom.* 1. *tit* 36. *num* 14.
Nec dici poteſt hanc diuiſionem iurium, ſed 94
bonorum harum Eccleſiarum factam in prædicta ſententia arbitrali iniuſtam eſſe. Vt enim dixi in alia Diſſertatione *n.* 322 cum ſit facta ex concordia partium, & pro conſeruanda pace inter Eccleſias, nulli præiudicat, prout eo loco ex iuribus, & DD. comprobaui. Ad quod acce-
dit pulchra doctrina optimi Doctoris Hierony- 95
mi Gonzales *ſupra Gloſſ* 11. *num.* 3. videlicet, quod illa eſt congrua partitio. & diuiſio quando pro rata poteſtatis, & ponderis diſtribuitur etiam vtilitas, & commodum. *l.* 1. *in principio, ff. de inſtitutoria actione, l. ſecundum naturam* 10. *de regul. iuris, cap. Charitatem* 12. *quæſt.* 2. *cap. qui ſentit onus de reg. iur in* 6. cum ergo hæc diuiſio talis ſit, congrua, & honeſta cenſeri debet.
Minus obſtat. ſi dicatur, hanc partitionem, 96
ſeu diuiſionem contrariari naturæ vnitatis quæ apud Philoſophos, & Metaphyſicos importat *indiuiſionem, & impartibilitatem.* Huic enim obiectu rectè, & ſapienter ſe opponit Sacra illa Rota *cap. præcedente* relata, coram Eminentiſſimo Othobono in cauſa *Vercellen. vnitatis Capituli*, de anno 1644. In ſimili enim cauſa de vnitate Eccleſiæ & Capitoli ſanctæ Mariæ Maioris Vercellenſis, & Eccleſiæ S. Euſebij eiuſdem Ciuitatis, ſæpiùs inculcat aliquam diuiſionem iurium, ſeu bonorum illarum Eccleſiarum non derogare vnitati illarum: propter plures rationes, quas affert: quas etiam hic
afferre

afferte oportet, quia pari passu, etiam in præ-
97 senti causa procedunt. Prima est. quia *diuisio, præ eadem vnitatem, & communionem demonstrat, l. magis puto. §. fin. cum l. seq. ff. de rebus eorum*, Oldrad. *cons.* 296. *num.* 4. Decius *cons.* 647. *num.* 4 Parisius *consil.* 16. *num.* 46. *lib.* 2. Decianus *cons.* 30. *num.* 15 *lib.* 1. Sordus *consil.*
98 160. *num.* 2. Secunda, quia *maxima vnitatis coniectura resultat non solum ex eo, quod bona communia diuiserint, sed etiam, quia eadem corpora, quæ hodie possidentur à Canonicis vtriusque Ecclesiæ antiquitus ab eisdem pro indiuiso possessa fuisse*
99 *apparet*. Tertia: *Euidens resultat probatio intrinseca, & primæua vnitatis, cum vnaquaque Ecclesia habuerit eadem bona communia, & ante diuisionem*
100 *pro indiuiso possessa* Et infra: *Non enim potuissent deuenire ad eandem diuisionem, nisi prius bona prædicta fuissent communia, ad text. in l. 1. & 2 ff. famil. hercisc.* Gozzadin. *cons.* 58 *num.* 12. Gregorius *dec.* 308. *num.* 1. Quarta ibi. *Cum hic*
101 *non agatur, de vnione duarum Ecclesiarum, sed de vnico Capitulo, gratia commodioris habitationis, vsus, ac seruitij materialiter diuiso in duas Ecclesias, nihil mirum est, si facta decisione bonorum*
102 *omnium diuersos retineant officiales*. Quinta, quæ est veluti conclusio eorum quæ dicta sunt ibi. *In hoc casu actus diuisionis est talis, vt citra ius, & nomen Canonici, æqualis cum aliis Canonicis, & Cathedralitatis ex vtraque parte generi non possit, vt in simili de heredibus bona communia diuidentibus, quod ex ipso actu diuisionis, colligatur omnes esse heredes, & ante diuisionem habuisse omnia bona, & iura communia, est textus in l. pro herede, §. Papinianus, vers. tunc itaque, ff. de adquirend. heredit.* Paris. *cons.* 16. *num.* 46. *in fin.*
103 *vers. & actus iste diuisionis lib.* 2. Elisio autem præcedentis obiecti hæc est, quod huiusmodi diuisio bonorum, & iurium vtriusque Ecclesiæ solum arguat distinctionem *physicam, & materialem*, non autem *moralem*, & *formalem*, prove ex hac etiam Rota §. *cum igitur* elicitur.

104 Expendenda magis præfata Arbitralis sententia. Etenim in ipsa habetur, quoad concordiam de decimarum receptione, quod *Ecclesia B. Mariæ retineat sibi omnes decimas de hereditatibus, quæ pertinent ad Communitatem ipsius &c.* Non solum propter dicta in priori Dissertatione *num.* 217. Videlicet, quod ius exigendi decimas ad solam Ecclesiam Cathedralem spectat; prout ex iuribus, & Rotæ decisionibus, eo loco dixi; & adamussim probat rotundus textus *in can. Ecclesia* 15 *q.* 1. ibi: *Ecclesia antiquitus constituta* (seu, vt habet titulus huius Canonis *antiquiores Ecclesiæ*) *nec decimis, nec vlla possessione priuantur, ita vt nouis Oratoriis tribuantur*. Sed etiam quia verbum *retineat* denotat antiquam possessionem, & apud aliquos idem est, quod *conseruet*. Et saltem, quia retentio, iuxta *l. cum soluta*, & ibi Bald. *C. de condi. ind.* fortius datur ei, cui actio competit. Magnum ergo ius præbet Ecclesiæ S. Mariæ illud *retineat*.

105 Similiter etiam dum in eadem sententia dicitur *Parochiam limitauimus, &c.* etiam arguitur vnitas primæua, originaria, in habendo Parochiam. Limitare enim, Calepino, est item *limitibus circumscribere*, & limitatio *de regula esse debet*, iuxta *l. in his ff. de legib. l. pen. §. nam quod liquida ff. de pen. l.* 1. *ff. de regul. iur* Bertachinus *in repertor.* ex aliis etiam. Arguat ergo in præsenti ius quod habebat ad dictam Parochiam Ecclesia S. Mariæ ob Cathedralitatem communem cum Ecclesia S. Saluatoris, & hoc ius limitetur ob istam concordiam.

Auget intentum id quod dicitur in eadem 106
sententia de Capellanis vtriusque Ecclesiæ Cæsaraugustanæ, videlicet. *Statuimus quod Capellani Ecclesiarum Cæsaraugustæ non impediant sese ad inuicem in Cœmeterio illo, nec perturbent processiones Canonicorum S. Mariæ, nec alter accipiat iura alterius in aliquo*. Etenim per illud *Ecclesiarum*
Cæsaraugustæ, intelliguntur duæ istæ Ecclesiæ, 107
de quibus est disputatio, eo quod Cœmeterium illud, de quo ibi est sermo, est commone vtrique, vt dictum est supra: nomen autem *Ecclesia* antonomasticè, & sine aliqua limitatione acceptum, supponit pro Cathedrali, prout non solum constat ex dictis supra, & in alia Dissertatione *num.* 143. sed ex partis contrariæ testimonio, quæ sæpius vtitur hoc argomento ad probandum Ecclesiam S. Saluatoris solum esse Cathedralem, quia ipsa sola vocatur Ecclesia *Cæsaraugustana*. Artuegus *pag.* 11. & 171. & alibi.

Eadem præterea vnitas in Cathedralitate 108
etiam fulcitur ex alia arbitrali sententia Dom. Garziæ Cæsaraugustani Archiepiscopi de anno 1391. apud præfatum Artuegum *pag.* 728. quatenus in ipsa statuitur æqualitas, & Communitas, imo etiam vnitas omnimoda in funere, & sepultura Canonicorum vtriusque Ecclesię nominata etiam prius *Ecclesia S. Mariæ*, quam Ecclesia S. Saluatoris (quod etiam est notandum) Sic enim ibi dicitur. *Item statuimus, quod quando contigerit Canonicum Ecclesiæ sanctæ Mariæ mori, omnes Canonici S. Saluatoris eant ad Ecclesiam S. Mariæ & sepeliant eum honorificè, & è conuerso: & Capitulum S. Mariæ celebret officium defuncti funeris sui in Ecclesia sua, & sepeliat eum, & è con-*
uerso. Etsi enim mors omnia soluat, *l. in summa ff.* 109
de re iudic. & l. Neratius de regul. iur. in authentic. de nupt. §. deinceps, nihilominus mortuo exhibetur idem honor, qui viuo exhiberetur, *cap. gloriosus de reliq. & venerat. SS. in* 6 idque constat ex communi consensu fidelium Hæc igitur omnimoda æqualitas honoraria in funeribus Canonicorum vtriusque Ecclesiæ Cathedralitatem vtriusque arguat.

Quia vere eadem pars aduersa enixè con- 110
tendit huiusmodi sententiam arbitralem ab Archiepiscopo Garzia latam valde aduersari intentioni Ecclesiæ sanctæ Mariæ de Pilari, maximè notandum, eam latam fuisse ex compromisso Ecclesiæ sanctæ Mariæ, & cum protestatione grauissima facta ab eadem Ecclesia sanctæ Mariæ, quæ in eadem sententia sic
leguntur. *Placet dictis Priori, & Capitulo* 111
sanctæ Mariæ, quod pro sedandis discordiis super hoc confirmetur compromissum cum pœna in posse dicti Reuerendissimi Domini Archiepiscopi Cæsaraugustæ, vt in Arbitrium, Arbitratorem, & amicabilem Compositorem; & placet eisdem Priori, & Capitulo S. Mariæ, quod super restitutionem, quæ petitur dicti funeris, & omnium emolumentorum ex eo prouenientium quam restitutionem, vt credunt dicti Prior, & Capitulum S. Mariæ facere non tenentur, firmetur etiam compromissum in dictum Dominum Archiepiscopum, vt in Arbitrum, Arbitratorem, amicabilem Compositorem, & cum pœna: Et volunt dicti Prior, & Capitulum S. Mariæ, quod compromissum super dictis quæstionibus firmetur,

metur, & modo prædicto, cum protestatione tamen,
quod item Dominus Archiepiscopus in Arbitrum,
& Arbitratorem eligendus per sententiam inse-
rendam nequeat aliquod pronuntiare contra teno-
res, & mentes prædictorum pactorum, conventio-
num, compositionum, & sententiarum, inter Prio-
rem, & Capitulum S. Salvatoris, & Priorem, &
Capitulum S. Mariæ, quæ nunc sunt, & fuerunt
pro tempore, ac dictas Ecclesias initorum, & ini-
tarum, factarum, prolatarum, seu alicuius ipsorum,
& ipsarum, aut præter ipsorum, & ipsarum. Imo,
siquid in contrarium fieret, quod sit ipso facto nul-
lius efficaciæ, & valoris, ipso iure, & facto, cum
ad id faciendum dicti Prior, & Capitulum S. Ma-
riæ non dent, nec dare intendant dicto Domino
Archiepiscopo in Arbitrum eligendo aliquam pote-
112 *statem, & hoc expresse protestantur, & protestari*
intendunt Cum enim compromissum restrin-
gatur ad rem compromissam, *l. si cum dies, § ple-*
num, ff. de arbitr. & ibi Doctores & *cap. cum dile-*
ctus de arbitris ibi, *cum arbitri iudicare non valeat,*
nisi de his tantum, super quibus in eos extiterit com-
113 *promissum.* Vbi etiam DD. & Barbosa *in Colle-*
ctan. ad hoc caput n. 3. vbi etiam, quòd laudum
alias erit nullum; quia, iuxta communem sen-
tentiam est quasi quidam contractus volunta-
tem contrahentium requirens: protestatio
114 declarat quo animo quid fiat. Natta *consil.*
649. *num.* 10. *volum.* 4. Mascardus *de probat.*
volum. 3. concl. 1242. *n.* 21. & conservet ius pro-
testantis. *l. si debitor, §. si in venditione, ff. qui-*
bus mod. Pign. vel hypothec. ibi Barthol. post
Dynum, & Glossam, Mascardus *supra num.* 22.
post plures, non video quomodo ex hac senten-
tia arbitrali facta per compromissum, & cum
protestatione tam expressa derogetur aliquo
modo iuribus Ecc. S. Mariæ.
115 Ex alia etiam sententia D. Archiepiscopi Dal-
may de anno 1448. apud Artuegum *pag.* 80.
præter ea, quæ dixi in altera Dissertatione ann.
227. ex ipsius suspensione constat in ea confir-
mari favorabilem illam Sancij de ann. 1221. su-
pra commemoratam, vt clare constat ex *pag.* 84.
in illa enim etiam inducitur æqualitas in distri-
116 butionibus funeralibus, & festivis. Insuper di-
gnior locus assignatur Priori, Canonicis de
Pilari *pag.* 81. & 82. Quæ maiora vnitatis Ca-
thedralitas signa desiderari possunt? At dicitur,
prædicta concessa Ecclesiæ S. Mariæ *causa hono-*
ris. Optimè sanè, quia non *honoris* gratuiti, libe-
117 ralis, aut spontanei; sed honoris debiti, promeri-
ti, & condigni. Honor enim *Virtutem sequitur,*
iuxta Platonem, Aristotelem, Ciceronem, S.
Thomam, & bonos Philosophos. Quid ni er-
go hæc concedantur Ecclesiæ *Cathedrali anti-*
quissimæ, primariæ, originariæ, Angelicæ, & Apo-
118 *stolicæ*? Nam maioribus honoribus functos ad
minores devocari non oportere, rationis est, *l.*
maioribus honoribus C. quemadmod. civil. mun. in-
dic. lib. 10 Adeo, vt secundum quosdam, non
valeat consuetudo in contrarium: nam ascen-
119 dere, non descendere licitum est. Gonzales *su-*
per 8. Regul. Cancell. gloss. 5. n. 113. ex Rotæ de-
cis. & Francisco Marches. & faciunt quæ affert
gloss. 34. *de optionibus* loquens. Pulchrè ad in-
tentum de hoc honore exhibito Priori, & Ca-
nonicis S. Mariæ Chrysostomus relatus *in Can.*
multi Sacerdotes dist. 40 dixisse videtur. *Qui*
bene sederit super Cathedram, honorem accipit
ab illa.

Indicata etiam fuit hæc vnitas in sententia 120
D. Alfonsi de Aragon de anno 1513. quam af-
fert Artuegus *pag.* 743. dum in ea edseritur,
quod Prior S Mariæ *sedeat, & habeat locum ad*
dexteram in capite chori honorificè, Priore S. Sal-
vatoris in sua propria Sede permanente. Etenim ex 121
hoc cognoscitur individualitas vnius Corporis
Ecclesiæ Cathedralis compositi ex Clericis
vtriusque. Loterius *de re Beneficiaria lib. 3. quæst.*
4. *num.* 7. qui etiam censentur pars Corporis
Episcopi. Loterius *num.* 9 ex Rotæ decis. Inspi-
ciantur etiam verba illa *in capite Chori,* & pro 122
certo habebitur quod locus Prioris de Pilari sit
nobilior: præcipuè cum primo nominetur. Ex
prioritate enim in nominatione cognoscitur
prioritas in dignitate, vt dixi supra, & præcisè
dixit Eugenius IV. in Bulla *Non mediocri,* quam
novissime affert Pax Iordanus *in lucubrationi-*
bus. vol. 1 *prælud.* 11. § 11. eius Bullæ ibi: *Ex*
ordine nominandi, quæ sit maior luculenter apparet.
Nec his obstant verba illa *Priorem S. Salvatoris*
in sua propria Sede permanente. Iste enim Prior 123
pro diversitate temporis duas diversas, & pro-
prias habet Sedes: tempore concursus vtrius-
que Ecclesiæ, primam Sedem Chori sinistri;
tempore verò, in quo non concurrunt ambæ
Ecclesiæ, primam Chori dexteri: ex quo fit,
quod accedente Priori de Pilari, Prior S. Sal-
vatoris necessariò debeat manere in sua propria
Sede Chori sinistri, quæ illius dicitur propria,
respectivè ad Priorem de Pilari, cuius propria
est prima dextri. Minus obstat particula illa, *In*
aliis vero, &c. Prior Sedis Metropolitanæ, &c. 124
quia casu dato, & non concesso, quod clausulæ
istæ, vel similes aliqualem habeant valorem, ad
summum probant divisionem præcedentiæ, vt
patet ex verbis adversativis, *in aliis verò,* ad 125
quam præcedentiæ divisionem nullatenus de-
venire possent absque vnitate, & communione
antecedente inter vtramque Ecclesiam Quia,
vt ait Rota relata coram Eminentiss. Othobo-
no, ex Iuribus, & DD. divisio præcedentem
Vnitatem, & communionem demonstrat.

Idem intentum roboratur, quia in ista sen- 126
tentia dicitur. *Quia tamen dicta Ecclesia B. Ma-*
riæ per tempora longissima constat intrare alienas
Parochias, & corpora defunctorum inde deduxisse,
& per consuetudinem legitimè præscriptam huius-
modi facultatem adquisisse, eo, & alias pronuntia-
mus, & declaramus Ecclesiam prædictam potuisse,
& posse intrare dictas Parochias, & corpora dedu-
cere, dum tamen sit processionaliter intrando. &c.
Nam hoc solum competere potest Ecclesiæ Ca-
thedrali, eo quod sit vniversalis Parochia totius
Civitatis, vt omnes admittunt, & dixi in prima
Dissertatione *num.* 121.

Pariter idem dicendum de prioritate in pul- 127
sandis Campanis: *pag.* 753 *num.* 9. observari
mandatur sententia Sancij Episcopi, in qua de-
ciditur prædicta præeminentia, quæ propria est
Sedis, ex Constitutionibus Petri Libranæ.
Et quatenus in *pag.* 755. Ius Parochiale in de- 128
cimis, & primitiis dividitur in has Ecclesias: ex
hac enim divisione idem firmatur: sicut etiam
ex *pag.* 756. *num.* 17. in qua concursus vtriusq;
Ecclesiæ stabiliuntur, & *pag.* 757. offertoria æ-
qualiter dividenda præcipitur. Quæ æquali-
tas vna cum aliis præeminentiis in hac sen-
tentia notis, prædictam vnitatem satis com-
probat.

129 Quia tamen in præmemorata sententia ali-
qua sunt, quibus derogari videtur Cathedrali-
tati præfatæ Ecclesiæ S. Mariæ,& suis præemi-
nentiis, ideo permaximè notandum eam sen-
tentiam quoad ista inualidam, & reuocandam
130 esse. Primò, quia facta est ex compromisso, vt
patet ex lectura ipsius in Manuscript. authenti-
co huius sententiæ (esto id non appareat clarè
apud Arruegum relatum.) At vero compromis-
sum circa iura, priuilegia, & immunitates Ec-
clesiæ Cathedralis, sine licentia Papæ est inua-
lidum, *cap. eum tempore de arbitr.* vbi clarè.& præ-
cisè id habetur, & notant ibi DD. Maximè ibi
dicentes Innocentio III. Papa, *etsi sponte*
131 *volueris, de iure tamen nequiueris sine licentia Ro-*
mani Pontificis renuntiare priuilegiis de indulgen-
132 *tiis libertatis.* Concinit etiam *can. mutatione 7.q.*
1. vbi sic. *Quoties vtilitas, aut necessitas cogent*
supradicto modo & mutare,& intronizare, potesta-
tem habent, non tamen sine Sacrosancta Romana
Sedis authoritate, & licentia. Pulchra sanè verba,
quibus clarè probatur nullam sententiam ar-
bitralem, concordiam, transactionem, aut pa-
ctum obesse posse iuri Cathedralitatis Ecclesiæ
de Pilari, quæ *sine Sacrosancta Romana Sedis*
133 *authoritate, & licentia* facta fuerint. Cum non
debeat pendere à potestate alterius, quam ipsius
Papæ facere vt Cathedralis desinat esse islis.
Lotterius *de re beneficiaria lib. 1. quæst. 14. n. 128.*
134 Præsertim, cum Ecclesiastici non sint domini
suorum iurium, sed administratores, custodes,
& Conseruatores, etiam propter iusiurandum,
quod præstant. Pax Iordanus *tom. 3. lib. 13. tit.*
135 *2. de iurisdict. n. 32.* Secundo, quia nullo modo
adfuit compromissum circa hunc punctum, v-
trum Ecclesia de Pilari fuerit Cathedralis, sed
vtrum Ecclesia S. Saluatoris, vt talis habenda
136 esset, ab eadem Ecclesia de Pilari. Constat au-
tem ex dictis in superioribus compromissum
non valere, nisi circa compromissa. Tertio, quia
137 in materia præeminentiarum, cum res sit ma-
ni præiudicij, multo magis in materia Cathe-
dralitatis, quæ est fundamentum præeminentia-
tum, non potest esse compromissio, non præce-
dente Iuris solemnitate. Prout in Rota coram
Seraphino 30 Iunij 1368. quæ est Calagurrita-
na *præeminentiarum*, & alia Syracusana eiusdem
138 tituli coram Bubalo 28. Februar. 1578. affert
Gonzalez *super Regulam 8. Cancellariæ, § 4. proœ-*
mial. num. 30. & 31. Hæc autem solemnitas
non constat hic adfuisse. Maximè quia, vt di-
ctum est, non adfuit Papæ licentia, quæ est
præcipuum ex requisitis pro Iuris solemnitate,
vt compertum est apud omnes de alienationi-
139 bus loquentes. Præsertim etiam quatto, quia
vt dixi in priori Dissertatione *num* 244. Eccle-
sia de Pilari non consensit in huiusmodi com-
promissum, aut sententiam, nisi *iuris ordine ser-*
uato, & per viam iuris, & iustitiæ tantum, &c.
140 *Et non alias, aliter, & vltra*, Hæc enim verba
habentur in dicto compromisso, esto apud Ar-
ruegum ea non videam. Cum autem clausulæ
istæ sint valde prægnantes, omnino excludunt
quidquid contra iura Ecclesiæ S Mariæ fieri
tentaretur. Alia dixi circa hanc sententiam in ea
Dissertatione *num. 240. & seqq.*
141 Rursus, & maximè confirmatur eadem vni-
tas in Cathedralitate ex S. Rota coram Ludoui-
sio de anno 1610. quam refero in eadem Dis-
sertatione *à n. 262.* Et præter ibi dicta conside-
randum, quod cum Ecclesia S. Saluatoris tento-
tauerit celebrare Dedicationem Ecclesiæ Cæ-
saraugustanæ 12. Octobris, & septem diebus se-
quentibus, priuatiuè ad Ecclesiam de Pilari,
contrarium fuit resolutum à Rota his verbis in 142
principio eius decisionis. *Dubitatum an Ecclesia*
S. Saluatoris Cæsaraugustana esset dandum manda-
tum de manutenendo in quasi possessione celebran-
di sub die 12. Octobris, & septem sequentibus De-
dicationem Ecclesia priuatiuè ad Ecclesiam Beata
Maria de Pilari eiusdem Ciuitatis; & fuit reso-
lutum non esse dandum, quia ex testibus, & aliis
deductis apparet Ecclesiam de Pilari antiquitus
fuisse Cathedralem, & in ea extitisse Sedem Epis-
copalem Cæsaraugustanam, illiusque dedicationem
esse die 12. Octobris, & quolibet anno fuisse solem-
niter in dicta Ecclesia celebratam pro dedicatione
propria, vt bene probant plures testes, de visu, &
auditu, qui deponunt de pluribus annis vsque ad
tempus mota litis. Et licet Ecclesia S. Saluatoris, quæ
prius erat Mesquita Maurorum, & postea, illis
eiectis, cultui diuino dicata, & consecrata 6. Ianua-
rij, & in Metropolitanam 17. Iulij vltra festum
Dedicationis, quod in diebus solemniter celebrat, ce-
lebret etiam Dedicationem primaua Cathedralis
Ecclesia illius Ciuitatis, & sic Ecclesia de Pilari
12. Octobris; attamen eiusdem festiuitatis celebra-
tionem continuauit semper ipsa Ecclesia de Pilari.
Audis lector, quomodo vtraque Ecclesia *cumu-* 143
latiuè celebret Dedicationem Ecclesiæ Cathe-
dralis, & ex hoc collige, si consequenter vis lo-
qui, vnitatem Cathedralitatis vtriusque. Alia
etiam pro hoc puncto celebrationis festi Dedi-
cationis Ecclesiæ ex posterioribus S. Rotæ de- 144
cisionibus vide in alia Dissertatione.

Efficaciter etiam concluditur intentum ex 145
mandato Ioannis Baptistæ Rubei Auditoris
Cameræ ex commissione Pauli Papæ IV. de
anno 1557. pro 22. Decembris quod tetigi in
Dissertatione priori *num. 256.* Ibi enim pro ma-
nutenenda Ecclesia Sanctæ Mariæ in præemi-
nentiis, præcedentiis, antelationibus, & pri-
uilegiis hæc præcipiuntur.

Quod Reuerendi Domini Prior, Canonici, & 149
Capitulum Ecclesia S. Saluatoris, Ecclesia Metro-
politana Cæsaraugustan. teneantur cum effectu an-
nuatim in diebus Purificationis B. Maria Virginis,
ac Dominica Palmarum, & Commemorationis ani-
marum, processionaliter, mane, hora diuinorum,
cum Cruce, & pertica, seu hasta deaurata, seu hono-
rabiliori, eorum arbitrio, accedere ad dictam Eccle-
siam B. Maria Maioris de Pilari, recepturi hono-
rifice per præfatos Dominos, Priorem, Canonicos,
& Capitulum eiusdem Ecclesia, & in Ecclesia cum
ipsis, benedictionem candelarum, & palmarum, ac
super Cæmeterio, & sepultis defunctorum absolu-
tiones, & suffragia pro defunctis insimul respectiuè
celebrare. Necnon etiam eodem modo teneantur 147
accedere in secundis feriis Natiuitatis, Resurre-
ctionis, & Pentecostes Domini nostri Iesu Christi,
ac in festiuitatibus B. Maria Assumptionis, ac S. 148
Brauli; ac prima die Lætaniarum: & inibi pariter
etiam recepti, vna cum eisdem Priore, Canonicis,
& Capitulo B. Maria de Pilari, Missam Conuen-
tualem solemniter celebrare. Pariterque teneantur 149
eosdem Dominos Priorem, Canonicos, & Capitu-
lum dicta Ecclesia Maioris B. Maria de Pilari,
ad quascunque generales processiones per Ciuitatem
ex quauis causa faciendas in die præcedenti, hora
vesperarum per duos ex antiquioribus portionariis
dicta

150 dicta Ecclesia S. Saluatoris inuitari facere, illosque
tam pro dictis processionibus, quam etiam in festiui-
tatibus Epiphaniæ, Ascensionis Domini, Natiuitatis
S. Ioannis Baptistæ, S. Valerij, ac Sanctarum Iustæ
& Rufinæ processionaliter; etiam cum Cruce in per-
tica, seu hasta argentea; non tamen aurea, ac sceptro,
& maza argenteis, etiam sine ullo velo, ac Reliquiis,
& Imaginibus Sanctorum, ad ipsam Ecclesiam S.
Saluatoris accedentes, honorificè recipere, & admit-
tere, ac illos tam in prædictis, quam in aliis quibus-
cunque actibus, in quibus insimul conuenire, aut in-
teresse contigerit, ad dexteram partem seu manum,
tam in Choro, quam extra, etiam in processionibus
151 prædictis collocare, seruato ordine consueto in colloca-
tione, seu dispositione, vel ordinatione Dignitatum,
Personatuum, Officiorum, nec non & Canonicorum
Ecclesiæ Metropolitanæ, si sint plures, vel paucio-
res præsentes, & cum eis diuinum Officium celebra-
re, ac processiones ipsas, Cruce ipsius Ecclesiæ S. Sal-
uatoris, cum Cruce B. Mariæ æqualiter, sed ad dex-
152 teram partem incedente, peragere, relaxandum, &
quatenus opus sit de nouo decernendum, duximus, &
relaxamus, & decernimus, reseruato iure super aliis
iuribus, si iustitia suadebit, relaxan. seu decernen. ac
etiam sine præiudicio ambarum partium, quibus inte-
rim præiudicare non intendimus. Quæ omnia, & sin-
153 gula suprascripta vobis omnibus, & singulis supra-
dictis, & vestrum cuilibet, necnon dictis Dominis
Priori, Canonicis, & Capitulo Ecclesiæ S. Saluatoris
ex aduerso principalibus, omnibus, omnibusque aliis,
& singulis, quorum interest, intererit, aut inter-
esse poterit, quomodolibet in futurum intimamus, in-
sinuamus, & notificamus, ac ad vestram, & cuiuslibet
vestrum notitiam deducimus, & deduci volumus, per
154 præsentes. Et nihilominus vos, & vestrum quemlibet
tenore præsentium requirimus, & monemus primo, se-
cundo, tertio, & peremptoriè; vobisque nihilominus,
& vestrum cuilibet, in virtute Sanctæ Obedientiæ,
& sub excommunicationis maioris pœna, quam in
vos, & vestrum quemlibet canonica monitione præ-
missa ferimus in his scriptis, de sub trium millium
ducatorum pœna Cameræ Apostolicæ applicand. ni-
si feceritis, quæ vobis in hac parte committimus, &
mandamus districtè præcipiendo mandan. quatenus
155 statim visis, & receptis præsentibus, & postquam
pro parte dictorum Dominorum Prioris, Canonico-
rum, & Capitulum Ecclesiæ Maioris B. Mariæ de
Pilari principalium desuper, vigore præsentium
fueritis requisiti, seu alter vestrum fuerit requisitus
(ita tamen, quod in his exequendis, vnus vestrum,
alterum non expectet, nec vnus pro alio, seu per aliũ
se excuset,) præfatos Reuerendos Dominos Priorem,
Canonicos, & Capitulum Ecclesiæ B. Mariæ Ma-
ioris de Pilari Cæsaraugustan. in eorum possessione
seu quasi supradicta agen. facien. recipien. & con-
156 sequen. videlicet præfati Domini Prior, Canonici,
& Capitulum Ecclesiæ S. Saluatoris Metropolita-
næ Cæsaragustan. teneantur cum effectu annuatim in
diebus Purificationis B. Mariæ Virginis, ac Do-
minica Palmarum, ac Commemorationis animarum
processionaliter mane hora diuinorum cum Cruce in
pertica, seu hasta deaurata, seu honorabiliori eorum
arbitrio, accedere ad dictam Ecclesiam B. Mariæ
Maioris de Pilari recepturi honorificè per præ-
fatos Dominos Priorem, Canonicos, & Capitulum
eiusdem Ecclesiæ, & in Ecclesia cum ipsis benedi-
ctionem Candelarũ & Palmarum, ac super Cæmete-
rio & sepulturis defunctorũ absolutiones, & suffragia
pro defunctis respectiue insimul celebrare. Necnon
eodem modo teneantur accedere in secundis ferijs

Natiuitatis, Resurrectionis, & Pentecostes Domi- 157
ni nostri Iesu Christi, ac in festiuitatibus As-
sumptionis B. Mariæ, & S. Brautij, ac prima
die Litaniarum: & ibi pariter, & recepti vna 158
cum eisdem Priore, Canonicis, & Capitulo B.
Mariæ de Pilari, Missam Conuentualem solem- 159
niter celebrare: pariterque teneantur eosdem Do-
minos Priorem, Canonicos, & Capitulum B Ma-
riæ de Pilari ad quascunque processiones generales
per Ciuitatem, ex quauis causa faciendas in die
præcedenti, hora vesperorum per duos ex antiquio- 160
ribus Portionariis dictæ Eccl. S. Saluatoris inui-
tari facere: illosque tam pro dictis processionibus,
quam etiam in festiuitatibus Epiphaniæ, Ascen-
sionis Domini, Natiuitatis S. Ioannis Bapt. S.
Valerij, ac Sanctorum Iustæ, & Rufinæ processiona-
liter etiam cum Cruce in pertica, seu hasta argen-
tea, non tamen aurea, aut sceptro, & Maza ar-
genteis, etiam sine vllo velo, & cum Reliquiis, &
Imaginibus Sanctorum ad ipsam Ecclesiam S. Sal- 161
uatoris acceden. honorifice recipere, & admittere:
ac illos tam in prædictis, quam aliis quibuscumque
actibus, in quibus simul conuenire, aut interesse,
contigerit, ad dexteram partem, seu manum, tam
in Choro, quam extra, etiam in processionibus præ-
dictis collocare, seruato ordine consueto in collo-
catione, seu dispositione, vel ordinatione Dignita-
tum, Personatuum, ac officiorum, necnon Canonico-
rum Ecclesiæ Metropolitanæ, si plures, vel paucio-
res præsentes. Et cum eis diuinum Officium celebra-
re, ac processiones, ipsa Cruce ipsius Ecclesiæ S. 162
Saluatoris, cum Cruce B. Mariæ æqualiter, sed ad
dexteram partem incedente, peragere, manuteneatis,
ac ab aliis manutenere faciatis, etiã inuocato ad hoc
si opus fuerit auxilio brachij sæcularis, &c. Hæc ib.

Hæc autem omnia luce meridiana clarius 163
denotant, non solum Cathedralitatem Ecclesiæ
S. Mariæ Maioris, ac quod ex illa sequitur Con-
cathedralitatem cum Ecclesia S. Saluatoris, sed
etiam superioritatem, & antelationem dictæ
Ecclesiæ S. Mariæ ipsi debitam propter primæ-
uam, & originariam rationem Cathedralitatis
ipsi competentem à prima institutione sub D.
Apostolo Iacobo, & postea commonicatam al-
teri Ecclesiæ S Saluatoris tempore restauratio-
nis Cæsaraugustanæ Ciuitatis.

Circa quæ præter notata in priori Disserta- 164
tione, & in superioribus ac notanda inferius est
specialiter expendenda dictio illa *insimul*, quæ
reperitur in hoc mandato. Hæc enim dictio si-
gnificat congregationem & coonexitatem, vt
in *cap.* 2. ibi *cum reliqua insimul, de consuet. lib. 6.
& in l. 3. circa princ. ff. si fam. furt. fec. dic. & in
l. Arethusa ff. de statu hom. & in l. qui duos ff. de
vulgari & pupill.* Tradit Paris. *cons. 79. n. 20. lib.*
3. & ex eo Barbos. *in tract. dict. omb diction.* 164.
Si autem vlterius expendatur illa totalis, & om- 165
nimoda commistio, communio, & confusio Di-
gnitatum, & Canonicorum vtriusque Ecclesiæ,
quæ obseruari præcipitur in hoc mandato in
concursibus in ipso relatis, optimè elicitur vni-
tas originalis, & primæua Concathedralitatis,
iuxtà tex. *in l. prædiis* 89 §. *Titio Seiana in fine ff.
de legat.* 3. Mantica *de tacit. & ambig. lib* 6. *tit.*
3. *num.* 9. *& tit.* 10. *num.* 2. Galeot. *contr.* 22. *num.*
6. *& seqq lib.* 1. Rota Vercellen. *vnitatis Capituli*
coram Eminentiss Orthobono de anno 1644
Etiam quoad Capitulum vtriusque Ecclesiæ,
prove tactum est in superioribus.

Præfatum autem mandatum postea quo- 166

que fuit confirmatum,declaratum, & amplia-
tum 18. Martij anno 1562. per D.Auditorem
Cameræ. Et quia obedire recusarunt Canoni-
ci aduersarij fuerunt excommunicati, & abso-
luti, præcedente tamen obligatione Camerali
de parendo mandato, sub pœna decem millia
ducatorum auri de Camera, & reincidentia ip-
167 so facto, toties, quoties contrauenirent:ad cu-
ius solutionem obligata fuerunt bona Capituli
& expresse consenserunt ipsos, & successores
posse cogi, incarcerari, & detineri, vsque ad
plenam, & integrum solutionem,super Sancta
Euangelia iurantes.
168 Totum hoc fuit confirmatum postea ex va-
riis, decretis, & S.Rotæ decisionibus, partim in
priori Dissertatione relatis, partim verò inter
monumenta partis Ecclesiæ S.Mariæ reseruatis.
169 Ex quibus, & eorum obseruantia patet, etiam
ad oculum,vnitas vtriusque Ecclesiæ siquidem
conueniunt tanquam vnum, & idem corpus,
& Capitulum Cathedrale;eo quod conueniunt
170 ad actus Cathedralis Ecclesiæ, vt patet ex ip-
sis;& vt dignitates,& Canonici,qui sunt partes
Ecclesiæ Cathedralis.Illæ enim inferunt totum
corpus esse Cathedrale. Quia ex partibus ad
totum bene valet argumentum. Menoch. *consf.*
855. *n.* 10. Pichardus *ad princip.instit.de hered.*
cap. de repræsent.num 42.Rota *decis.* 174.*num.*5.
apud Farinacium *par.* 1.*recent.* Et quia totum
171 non est aliud, quam suæ partes. Menoch.
*cons.*1.*num.*86.Surd.*decis.*78.*num.* 18. Maximè
vero id constat ex graduatione personarum
172 vtriusque Ecclesiæ in concursibus. In his enim
non graduantur Capitula, vt Capitula,sed per-
sonæ Capitulorum, vt singuli.& sic in ordine
ad vnum,& idem Capitulum,quod sortitur de-
nominationem Ecclesiæ totalis, & adæquatæ
Cæsaraugustanæ, vt constat ex ampliatione,&
declaratione mandati de ann.1562. de quo su-
173 pra ibi:*Quod in loco magis venerabiliori,seu prae-*
minenti propè Gremiale Prioris dictarum Ecclesia-
rum collocentur. Videlicet, Prior Sanctæ Mariæ de
Pilari ad manum dexteram, & Prior S. Saluatoris
del Asseo nuncupatæ,ad manum sinistram,ac statim
immediatè ante dictos Priores, Dignitates eiusdem
Ecclesiæ S.Saluatoris, si existunt, transeat vna ad
latus dexterum, & altera remanens ad latus sini-
strum,vt pares incedant vna cum aliis;& vbi conti-
gerit remanere aliquam Dignitatem in Choro S.Sal-
uatoris imparem,tunc transeat vnus ex antiquiori-
bus Canonicis dictæ Ecclesiæ S.Saluatoris ad Cho-
rum Sanctæ Mariæ de Pilari,vt par incedat cum ta-
li Dignitate. Collocatis Dignitatibus forma supra-
dicta statim ante illas sequantur Canonici dictarum
Ecclesiarum,videlicet Canonici S. Mariæ de Pilari
174 *ad manum dexteram, Canonici verò Ecclesiæ S.*
Saluatoris ad manum sinistram,&c. Ex his enim
clarè constat in prædicta graduatione non agi
de præcedentia Ecclesiarum inter se, sed perso-
narum singularum in ordine ad vnam ordina-
tam, & bene compositā constituendam Eccle-
siam.Si enim ageretur de præcedentia Ecclesia-
175 rum inter se vna totaliter ab alia esset discreta.
Sed quod negotium totum concludenter,
& ineluctabiliter sigillat, duæ sunt grauissimæ
Rotales sententię ab Illustriss.D.Bichio in deci-
sione ipsius in principio notatæ : vna quidem
de ann.1631. pro septima die Iulij ab Illustriss.
D. Ioanne Baptista Coccino pronuntiata : alia
vero ab Eminentiss. Vbaldo anno sequenti pro
die 14. Mensis Februarij. In priori etenim sen-
tentia idem Coccinus S.Rotæ Decanus sic pro-
nunciauit. *Nos Ioannes Baptista Coccinus I.V.* 176
D. Sanctiss.D.N. Papa Capell. ac ipsius causarum
Sacri Palatij Apostolici Auditor, causaque huius-
modi Iudex Commissarius subrogatus in locum bon.
me.R.P.D.Remboldi dum vixit S. Rotæ Auditoris,
& huiusmodi causæ Iudicis Commissarij, ab eodem
Sanctissimo D.N.Papa specialiter,atque expresse
deputati,in causa Cæsaraugustana Synodi, & Ca-
thedralitatis coram nobis, vt supra verten. inter.
RR.DD.Priorem,& Canonicos Ecclesiæ Collegiatæ
B. Mariæ de Pilari ex vna,& RR.DD.Decanum,
Canonicos,& Capitulum Ecclesiæ Metropolitanæ S.
Saluatoris dictæ Ciuitatis. In qua quidem causa,ser-
uatis omnibus terminis de iure seruandis, ac visis
omnibus actibus,&c. Citato denique D.Doctore
Ioanne Fuertes ex aduerso ad audiendam senten-
tiam,adueniensi die,& hora audientia illam in loco
solito iudiciali, atque consueto ferimus tenoris se-
quentis,videlicet,Christi nomine inuocato, pro Tri- 177
bunali Seden.& solum Deum præ oculis habent.per
hanc nostram diffinitiuam sententiam, quam etiam
Coauditorum nostrorum consilio pariter, & assensu
in his scriptis ferimus,in causa,& causis coram nobis
in prima instantia vertentibus inter Priorem,Cano-
nicos, & Capitulum Ecclesiæ B.Mariæ Virginis,de
Columna, seu,vt vulgo dicitur, de Pilari,Ciuitatis
Cæsaraugustæ actores ex vna, & Decanum,Canoni-
cos,& Capitulum Ecclesiæ S. Saluatoris eiusdem
Ciuitatis reos conuentos partibus ex altera,de,& su-
per antiqua Cathedralitate dictæ Ecclesiæ B.Mariæ
de Pilari;antiquitus fuisse Cathedralem, in eaque
primam Episcopalem dictæ Ciuitatis extitisse, & 178
propterea mandata desuper necessaria,& opportuna
decernenda fore,& esse:prout decernimus,& decla-
ramus,molestationesque,vexationes,& perturbatio-
nes, & impedimenta, per dictos Decanum, & Ca-
nonicos,atque Capitulum Ecclesiæ S.Saluatoris,præ-
dictis Priori Canonicis,& Capitulo B.Mariæ desu- 179
per præstita,& illatas,fuisse,& esse iniustas,temera-
rias,& indebitas, iniusta, iniqua,temeraria, & in-
debita,illisque de iure minime facere licuisse,nec li-
cere, eisdemque perpetuum silentium imponendum
fore,& esse, prout imponimus, & victos victoribus 180
in expensis coram nobis in causa legitimè factis con-
demnamus,quarum taxationem nobis,vel cui de iu-
re imposterum reseruamus. Et ita dicimus, non so-
lum præmisso, sed & omni alio de iure meliori mo- 181
do, &c. Ita pronunciaui Ego Ioannes Baptista Coc-
cinus Rotæ Decanus.
In posteriori verò idem qui,vt supra Cardi- 182
nalis Vbaldus hoc etiam modo pronuntiauit :
Benedictus Vbaldus I.V.D. Sanctissimi D. N. Pa-
pæ Capellanus, & ipsius Sacri Palatij Apostolici
causarum Auditor,causaque,& causis, ac partibus
infra scriptis Iudex Commissarius subrogatus in lo-
cum Eminentissimi,& Reuerendissimi Domini Lucæ
Antonij Cardinalis Virilis, dum in minoribus esset
nostri Coauditoris ab eodem Sanctissimo Domino no-
stro Papa specialiter deputatus.Nouerint vniuersi, 183
& singuli hoc præsens publicum sententiæ instru-
mentum visuri, lecturi, pariter, & audituri, quod
verten. alias lite, & causa in Sacro Rotæ Auditor-
rio,& coram nobis, vti subrogato prædicto in locum
præfati Eminentissimi, & Reuerendissimi Domini
Cardinalis Virilis, vigore specialis commissionis Si-
gnaturæ Iustitiæ prædicti S.D.N.PP. tenoris,prout
in ea,inter DD. Priorem,Canonicos, & Capitulum
Ecclesiæ S.Mariæ Maioris, & de Columna,seu,vt
vulgo

vulgo dicitur, de Pilari, Ciuitatis Cæsaraugustanæ
actores ex vna; & DD. Decanum, Canonicos, &
Capitulum Ecclesiæ S. Saluatoris eiusdem Ciuitatis
reos conuentos, de, & super antiqua Cathedralitate
dictæ Ecclesiæ S. Mariæ Maioris, & de Pilari, re-
busque aliis in actis, ac processu causæ, & causarum
huiusmodi latius deductis, partibus ex altera, & in
eodem Sacro Rotæ auditorio causa huiusmodi per
nos pluries proposita, ac auditis partibus, cum earum
Procuratoribus, & Aduocatis in Facto, & in Iure,
seruatisque terminis substantialibus de stylo Curiæ,
& huius Sacri Tribunalis seruari solitis, tandem
visis processibus, ac Iuribus in huiusmodi causa pro-
ductis, ac registro causæ huiusmodi, visisque viden.
ac consideratis considerandis, citato prius ad senten-
tiam pro parte, & ad instantiam prædictorum DD.
Prioris Canonicorum, & Capituli Ecclesiæ S. Mariæ
Maioris, & de Columna, seu, vt vulgo dicitur; de
Pilari principalium DD. Ioanne de Fuertes ex ad-
uerso principali, ac Procuratore respectiuè prædi-
ctorum DD. Decani, Canonicorum, & Capituli Ec-
clesiæ, S. Saluatoris, ac nomine, de quo in actis, per
vnum ex S. D. N. PP. Cursoribus, vt moris est, pro
die, & hora certis: quibus aduenientibus de RR. PP.
DD. Coauditorum nostrorum consilio, & assensu
tulimus, & promulgamus sententiam diffinitiuam
184 *tenoris v. f. ascripti, videlicet: Christi nomine inuo-*
cato pro Tribunali seden. & solum Deum præ oculis
haben. per hanc nostram diffinitiuam sententiam,
quam etiam de Coauditorum nostrorum consilio, pa-
riterque & assensu in his scriptis ferimus in causa,
& causis, quæ in prima coram Reuerendissimo D.
Coccino Decano, & nunc coram nobis in secunda
vertuntur instantia, inter Priorem, Canonicos, &
Capitulum Ecclesiæ S. Mariæ Maioris, & de Co-
lumna, seu, vt vulgo dicitur, de Pilari, Ciuitatis Ca-
sarauguslan. actores ex vna, & Decanum, Canonicos,
& Capitulum S. Saluatoris eiusdem Ciuitatis reos
conuentos, partibus ex altera, de, & super antiqua
Cathedralitate dicta Ecclesiæ S. Mariæ Maioris,
185 *& de Pilari, rebusque aliis, &c. Dicimus, sententia-*
mus, decernimus, declaramus, & diffinitiuè pronun-
tiamus, bene fuisse pronuntiatum, sententiatum, &
diffinitum per D. R. D. Decanum ad fauorem DD.
Prioris, Canonicorum, & Capituli Ecclesiæ S. Ma-
riæ Maioris de Pilari; maleque, & perperam fuisse
ex v. llatum, reclamatum, & prouocatum pro parte
d. D. Decani, Canonicorum, & Capituli Ecclesiæ S.
Saluatoris, & propterea dictam sententiam Reueren-
dissimi D. Decani confirmandam fore, & esse, proue
illam confirmamus, & approbamus, & mandatum,
186 *seu mandata quæcumque desuper necessaria, & op-*
portuna decernen. fore, & esse prout decernimus, &
relaxamus; & victos victoribus in expensis in causa
legitimè factis condemnamus, quarum taxationem
nobis; vel cui de iure in posterum reseruamus. Et
ita dicimus, &c. Non solum præmissio, sed omni alio
meliori modo, &c. ita pronuntiaui. Ego Benedictus
Vbaldus Rotæ Auditor. Hic finis hic scopus, vl-
tra quem progredi vix datur.

187 Quia tandem de vnitate hæc Dissertatio est,
placuit *ad vnum* mihi fortissimum argumentum
omnia fermè, quæ ad propositum dicta sunt,
enucleatius examinanda reducere: quod forsan
demonstratio quædam, non tam Logica, aut
Metaphisica, quam moralis, politica, & iuridi-
ca erit. Sic ergo agam Comperta veritas est,
188 quod Ecclesia S. Mariæ Maioris Cæsaraugusta-
næ Cathedralis fuerit à tempore suæ primæ
conditionis vsque ad annum 1117. aut 1118.
quo Ecclesia S. Saluatoris suam Cathedralita-
tem accepit. Quid enim aliud apparitio Beatis-
simæ Virginis S. Iacobo Apostolo dum Cæsar-
augustæ esset, facta; iussio de ea Ecclesia con-
struenda, eiusdem Apostoli residentia, & Episco-
patus in ipsa; munia Episcopalia ibi ab eo exer-
cita; iugis quoque residentia Episcoporum in
ea; sepultura post obitum; Synodus Cæsarau-
gustana in illa celebrata; Christianus cultus ibi
retentus; concursus Orbis ab ipsam; & innumeri
ipsique grauissimi auctores pro hac veritate ad-
docti, quæ omnia in priori Dissertatione per to-
tum caput primum, & secundum retuli demon-
strant? Tanta enim hæc fundamentorum conge-
ries veritatem hanc traditionem Ecclesiasticam
esse apertè confirmant. Idque valde corrobo- 189
rant, quæ in superioribus c. 1. & retuli ex S. Ro-
ta coram Mormanno *Cæsaraugustana Cathedrali-*
tatis de ann. 633. in *6. par. recent. dec.* 177 Si
autem traditio est, prout reuera est, quis audeat
ipsi aduersari: Vt enim *can. scit sancta dist.* 12.
dicitur: *Scit Sancta Romana Ecclesia, quod nihil* 190
obsunt saluti credentium diuersa pro loco, et tempo-
re consuetudines, si illis canonica non obstat aucto-
ritas. Et Canon *illud eadem dist.* vbi etiam. *Illud*
breuiter te admonendum puto traditiones Ecclesia-
sticas, præsertim, quæ fidei non officiunt, ita obser- 191
uandas, vt à maioribus traditæ sunt, nec aliorum
consuetudinem aliorum contrario more subuerti. Et
Canon *ridiculum* ibi: *Ridiculum est, & satis abo-*
minabile dedecus, vt traditiones, quas antiquitus à
Patribus suscepimus, infringi patiamur. Et etiam
cap. vnam dist. 76. vbi illud aureum D. Hiero-
nymi, ac etiam *cap. certificari de sepult.* ex eodem
D. Hieronymo: *Vnaquaque Prouincia in suo sensu*
abundet, secundum rationabilem consuetudinem Re-
gionis. Optimè quoque Stephanus PP ad Epis-
copos Africæ: *nihil innouetur, præter id quod tra-* 192
ditum est; id enim proprium est Christianæ modestiæ
non sua posteris tradere, sed a maioribus accepta ser-
uare Et Martinus de Aiala in lib. de traditioni-
bus assert. 8. inquiens: *Traditiones particulares*
consuetudine fidelium obfirmata ad cultum Dei, &
pietatem pertinentes, necessariò in Ecclesia, vbi vi-
gent, retinendæ sunt. Maximè Rota illa coram 193
Mormanno relata: vbi quod etiam ad traditio-
nes particularium Ecclesiarum extenditur ea
doctrina de auctoritate traditionum. Accedit 194
quoque quod pars aduersa nec illam negare
possit, prout constat ex testimonio eiusdem Ec-
clesiæ S. Saluatoris, & statuto ipsius, quod re-
tuli in priori Dissertatione *n.* 232. ac testimonio
Martini Garziæ eius Ecclesiæ Canonici, quod
etiam retuli eo loco *pag.* 138 ac præsertim ex
verbis Abbatis Carrillo eiusdem Ecclesiæ etiam
Canonici, qui in historia S. Valerij anno 1616.
typis mandata ingenuè fatetur *pag.* 4 *& pag* 11.
hanc Ecclesiam S. Mariæ de Pilari fuisse primam
eius Ciuitatis ab Apostolo Iacobo fundatam, &
eum esse primum Episcopum ipsius. Testimo- 195
nium autem partis, seu socij partis probare con-
tra illam Doctores admittunt, specialiter Salic.
in *l. quoniam liberi n. 6. in fin. vers. sin autem locus.*
C. de testib. Campegius *de testib in 4. Fall* Cor-
rad. *in pract. §. de testibus rubr. persona testium,*
num. 49. *verbo Socius fol.* 94 Menoch. *de arbitr.*
quæst. lib. 2. *casu* 474. *num.* 11 Mascard. *de probat.*
lib. 3. *concl.* 1302. *num.* 4. & Farinacius *in prax.*
quæst. 60. *n.* 396.

Extenditur autem hæc traditio etiam ad 196

tempus captiuitatis, seu mansionis Sarraceno-
rum in ea Ciuitate, prout constat ex adductis
in prima Dissertatione, præsertim ex testimo-
nio aliquoties repetito Zuritæ Historicorum
197 Iberiæ facile Principis *in Indicibus pag.* 13. sic
dicentis : *Cæsaraugusta satis constat, reliquis Sa-
cris ædibus, siue fartis tectis, siue depopulatis* (sic
enim legendum, non vero vt per errorem dici-
tur in priori Dissertatione *num.* 313. *siue san-
ctis tectis depopulatis*) *sanctum & religiosum Tem-
plum Diuæ Mariæ Virgini dicatum, quod vul-
gus, de Pilari, nuncupat, miseris illis temporibus
sanctitatis, religionis, & consilij publici, tanquam
sacram aram, & perfugij portum nostris fuisse. Vn-
de, & Eleca, & Senior, ac superioribus, posteriori-
busque Episcopis, Ecclesiasticoque cœtui, Sacrosan-
cta ea Ædes, Sedem, ac domicilium præbuit, a quo
inde amplissimos, & maximos honores eius fani An-
tistibus semper habitos, & vetustis Tabulis, & me-
moria superiorum temporum pro certo firmare possu-*
198 *mus.* Cui concinunt Abbas Carrillus *supra
pag.* 236. *&* 237. Prades *lib.* 2. *de venerat. Ima-
gin. cap.* 5. §. 1. *pag.* 77. *&* 78. Murillus *in fun-
datione huius Ecclesiæ pag.* 253. modernus Cæsar-
augustanus *in Comment. super hanc historiam à
pag.* 238. & Ioannes Arruegus fortis propugna-
tor contrariæ partis *in lib. de Cathedra Episcopa-
li Cæsaraugustana pag.* 636. testimonium Zuritæ
199 exponens. Imo dato quod per aliquod tempos
huius miseræ captiuitatis cessasset actualis as-
sistentia Episcopalis in ipsa Ecclesia, certum est
non propterea Cathedralitatem illius cessasse;
propter dicta, scilicet in priori Dissertatione
200 *num.* 119 quod scilicet Ecclesiæ iura non ces-
sant; quod maxime procedit quando id con-
tingit propter tyrannicam inuasionem infide-
lium, & *num.* 120. quia in ea semper Canoni-
ci, aut Presbyteri adfuerunt, ac *num.* 121. &
122. quia tunc erat Parochia totius Ciuitatis,
& illi assistebat aliquis Episcopi Vicesgerens ac
denique quia vt nouissima Rota coram Domi-
no Bichio, ait §. *nec obstat*, Mauris expulsis, *re-
cuperauit antiquum statum libertatis iure quasi post-
liminij cap. prima actione* 16. *q.* 3. Bel'am *num.* 9.
& *cap.* 2. *de non. op. nunc.* Innocent. *n.* 1. *vers. hoc
autem certum est.*

201 Et quo præsupposito argumentum à me
promissum sic procedit. Aut enim Cathedra-
litas huius Ecclesiæ, quæ ipsi à 12 fermè sæcu-
lis competebat, perseuerauit cum ipsa in poste-
rum, sæculis posterioribus, vel fuit extincta,
suppressa, & reuocata Si primum manus damus
& habetur intentum huius capitis de vnitate
Cathedralitatis Ecclesiæ S. Mariæ cum Ecclesia
S. Saluatoris. Siquidem certum est duas Cathe-
dralitates formaliter non posse dari in vna Ciui-
tate. Si verò secundum existimatur, validissimè
202 impugnari, quin & expugnari potest. Ex capite
quidem possessionis, vsque ad id tempus te-
ntoræ; non solum propter adducta in priori Dis-
sertatione toto *cap.* 3 *& seqq.* sed etiam, & singu-
lariter ex natura ipsius possessionis, quæ veluti
fœcundissima parens est plurium effectuum,
qui possidentem, iuxta vulgare dicterium *bea-*
203 *tum* faciunt. Vnus est, quod qui possidet plus
iuris in retinendo consequitur, quam actor in
agendo. Speculator *in tit. de Emphiteusi q.* 66.
n 83. Mandosius *in reg.* 33. *q.* 4. *num.* 2. cum aliis.
Id igitur ad minus habeat pars nostra contra
aduersam, vt supposita Cathedralitatis posses-
sione vsque ad id tempus plus iuris habeat in
retinendo, quam ipsa in agendo. Alius est, 204
quod eo ipso quod constat de possessione in
huiusmodi iuribus Ecclesiæ præsumitur titulus
& proprietas, quia siue illis possideri non pos-
sunt. Sic sæpius formauit S. Rota, maximè *dec.*
423. *num.* 2. *dec.* 595. *n.* 8. *& dec.* 802. *n.* 2. *&* 4. in
par. 1. *recent.* Imola *Clement* 1. *vt lit. pend. n.* 10.
Gonzalez *super Regul.* 8. *Cancell.* § 3. *proœm. n.* 55.
Omissis autem pluribus aliis generalibus mo- 205
tiuis ad naturam possessionis attinentibus, idem
quoque suadetur ex specialibus. Et primo quia
possessio præterita Cathedralitatis, quam non
negat pars aduersa, efficaciter concludit præ-
sentem; non solum propter deducta in prima
Dissertatione *num.* 42. *&* 43. Sed adhuc specia-
lius. Nam qui semel possedit, & hodie præ- 206
sumitur possidere. Hæc enim est communis
conclusio, vt habet Mascardus *de prob. volum* 3.
concl. 1196. *n.* 1. ex pluribus iuribus. & DD. Et
quia possessio præsens præsumitur ex præteri- 207
ta, si ex Aduersarij confessione hæc constet.
Pro quo est pulcher textus *in cap. præterea il.* 2.
de transact. vbi si Monachi confiteantur se solum
fuisse subditos, condemnantur tanquam de præ-
senti subditi. Ad quod etiam deseruit Glossa
in l. certum, §. 1. *ff de confess.* dicens, præsumi
fundum hodie actoris esse, si reus confiteatur
olim actoris fuisse. Alia Mascardus pro hoc mo-
tiua *sup. n.* 17. Quod vtiliter etiam ad intentum
limitat *n.* 45. ad commodum possessoris, ex
Bartholo, & aliis. Secundo, ex natura posses- 208
sionis antiquæ, qualis est ista, ex ea enim præ-
sumitur non solum contigisse, ex auctoritate
Superioris, sed etiam titulus. Idem Mascardus
sup. concl. 1323. *num. & seq.* Imo habere Iusti-
tiam permanentem Baldus *in c.* 1. §. *cum autem de
controu.* Rolandus à Valle *cons.* 66. Mascardus
super conclus. 1371. *à num.* 20.

Quæ omnia magis firmantur ex eo quod te- 209
tigi in alia Dissertatione *num.* 356. quod scili-
cet hæc antiqua Cathedralitas Ecclesiæ S. Mariæ
sit inducta quodammodo ex Iure diuino. Pri-
mo quidem, quia ab Apostolo Christi Legato.
Nam, vt probat Nicolaus Papa II. & refertur
Can. omnes dist. 22. Christus fundauit Romanam 210
Ecclesiã, quia illam fundauit Apostolus Petrus
ipsius auctoritate: propterea enim dicit: *Illius
certè priuilegio fungitur, cuius authoritate fulcitur.*

Vulgaria etiam Iura ostendunt, quod gesta à 211
Papæ Legato, ipsi Papæ tribuuntur: Vnde illud
axioma *nostra omnia facimus, quibus auctoritatem
nostram* impartimur *l.* 1. §. *omnia C. de veter. iur.*

Quibus specialiter fauet id quod in Sacra Hi- 212
storia fundationis Ecclesiæ eiusdem S. Mariæ
Cæsaraugustanæ afferenda capite septimo, ea-
dem Sanctissima Virgo, quando Iacobo Apo-
stolo apparuit, dixit, *Ecce Iacobe fili, locus sig-
natus, meoque honori deputatus, in quo in mei me-
moriam tua industria mea Ecclesia construatur.
Conspice quinimo Pilare hoc, in quo sedeo, nam fi-
lius meus magister tuus per manus Angelorum illud
transmisit exalto.* Ex hoc autem conuincitur fuis-
se immutabilem, sicut & ipsum Ius diuinum 213
immutabile est, nisi per ipsum Deum.

Et sanè cum pars contradicens nitatur pro-
bare Ecclesiam S. Saluatoris ab initio fuisse Ca- 214
thedralem, eo quod nunc temporis Cathedra-
lis sit, certè efficacius multo discurritur pro Ec-
clesia S. Mariæ, à contrario; scilicet à præteri-
to

to ad præsens: tum propter dicta: tum quia à
primo ad vltimum validum est argomentum in
Iure secundum Euerardum *in To sc. legalib. lo-*
co 67. Aodream Gramar. *in Dialectic. lega. lib.*
2. *loco* 9 Ludouicom Rudolphinum *in Tract.*
de brach sæcular & Ecclesiast. num. 55. Tum quia
215 à præsenti ad præteritum noo valet tale argu-
mentum. qoando facies rerum est rempore mu-
tabilis. Seraphin. *decis.* 1075. *num.* 7 Rota *de-*
cis. 5.4. apud Farinacium *in* 5. *Collect. nouissim.*
alias par. 4. *diuersorum.* Quod in casu præsenti
contigisse sequens argumentum demonstrabit.
216 Quæro enim an toto tempore 12. ferme
sæculo rum. quod præcessit erectionem Eccle-
siæ S Saluatoris Cæsaraugustanæ in Cathedra-
lem. fuit aliqua Cathedralis Ecclesia in ea Ciui-
tate; vel non: si hoc secundum placeat Dominis
aduersariis; primo, valde derogant sibi ipsis,
quia neothericam, ac modernam credunt esse
Cæsaraugustanam Ecclesiam, & aliis multis
Aragoniæ recentiorem, quæ maiorem vetusta-
tem in Cathedralitate prætendere, & probare
217 possunt. Deinde valde quoque iniurij sunt
toti Hispaniæ quæ maxime gloriatur hac anti-
quitate Ecclesiæ Cæsaraugustanæ, & inde pro-
bat Hispanicæ Ecclesiæ vetustatem contra alias
exteras Regiones. & Regna. Authores. qui id
referunt non affero, quia mei instituti res
non est & quia plures ipsius pationos, inciden-
denter tameo. in priori Dissertatione retuli.
Rem tamen palam esse omnibua Iberis credo,
nec vllum tam præstrictæ frontis futurum, qui
218 refragari audeat, aot queat, Igitur pro compet-
ta re habita peram vlterius. quænam materia-
lis Ecclesia quod Templum, quodue Sacellum,
aut Oratoriom Cæsaraogustæ fuit à tempore
primæ Christianitatis in ea vrbe à beato Apo-
lo Iacobo institutæ vsque ad annum 1117 seo
1118. quo Ecclesia S. Saluatoris ad Cathedra-
litatis dignitatem erecta fuit cui hæc præroga-
219 tiua adaptari possit. Quia qualitas non potest
stare sine subiecto *l. eius qui in Prouincia ff. si cer-*
tum pet. cum aliis multis DD à Rota coram Lu-
douisio inter impressas ipsius decision. 381 n. 3.
4. & 5. congestis. Necesse autem esse hoc ab
illis probari, non solum tota Metaphisica cla-
220 mat: sed etiam Iura ipsa, dum dicunt, *non en-*
tis nulla sunt qualitates; prout elicitur ex relata
l. eius qui in Prouincia, & l. 4. § Condemnatum ff.
de re iudicata l. 2. ff. de vsufructu cum authorita-
te magna DD. Et *non entis, & non apparentis idem*
221 *est iudicium. L. duo sunt Titii ff. de testam. tut. l.*
in lege 77. *ff. de contrahen. empt. l. cum lex §. ita-*
que ff. de legat. 1. Cum DD. quos congerit Bar-
bosa *in Axiom. iur. axiom.* 162. *n* 1 & 2 vbi etiam
222 *n.* 3. qood digito tangit rem præsentem, quod
oon esse, & oon posse probari paria sunt. Legant
ergo Antigonistæ nostri, perlegant, ruminent,
scrutentur, libros, monomenta, scripta, chroni-
223 ca, & historias, Iberiæ, Hispaniæ totius, & cun-
cti, si placet, Christiani Orbis; nullum repe-
rient (voo, vel alio non satis clari nominis au-
ctore) scriptorem qui asserere comperiatur, Ec-
clesiam aliquam, præter eam, quæ S. Mariæ Ma-
ioris de Pilari nuncupatur, hoc honore deco-
224 ratam fuisse. Quorsum iam aliud argumentum
peteretur, com istud peremptorium sit, vias om-
nes subter fugiendi præcludens?
225 At dicont noui quidam Scriptores, suspicio,
& præsumptio est tacite ab Scriptoribus anno-

tata. Ecclesiam S. Saluatoris ab eo tempore Cæ-
sa augustæ extitisse, ac perinde illi Cathedrali-
tatem hanc iure tribui posse. Sed hunc præsum-
ptionem, suspicionemve, seu tacitam rei enun 226
ciationem, nihil omnino aduersæ parti suffra-
gij præstare. iura. & iuris Doctores testantur.
Primò dum dicuot, quod *præsumptio*, seu suspi-
ciones *cessant in claris.* Anton Monachus Flo-
rent. *decis.* 51. *num.* 49. Barbosa *supr. axiom.* 186.
n. 5 Gonzales *sup.* 8. *reg. Cancellar. glos.* 18. *n* 48.
& 49. Secundo, dum aiuot, quod *præsumptio* 227
cedit veritati, aut quod *veritas præualet præsum-*
ptioni, l. nuptura filio, ff. de iure dotium, l. fin. in
princ. ff. quod metus causa, l. cum de indebito ff. de
probat. & DD. quam plures ab eodem Barbosa
sup. n. 1. congesti. Tertio, cum inquiunt, quod
expressum facit silere tacitum, l. si fundum sub con- 228
dit. 81. *§. stichum ff. de legat.* 1 *l. cum ex filio, ff.*
de vulgari, Castrensis *d. l. fundum, n.* 1 Gonzales
supra gloss 15. § 2. *n.* 62. Hæc porro omnia ad 229
intentum faciunt; cum eo tempore, de quo est
sermo, extitisse Ecclesiam S. Mariæ, veritas sit
clara, & expressa mille fundamentis in priori, &
posteriori hac Dissertatione cumulatis; extitisse 230
verò Ecclesiam S Saluatoris, nonnisi imagioa-
tio quædam nulli veritatis apparentiæ fulcro
innixa: dicente maximè Rota relata coram Mor-
manno quod eo tempore quo à D. Iacobo ex-
tructa est Ecclesia, S. Mariæ Christianis in vno,
eodemque loco vel Ciuitate, *eq : amplas, neque*
plures Ecclesias habere permissum erat.
Sed detur omnino gratis Dominus contra- 231
riis, etiam ab eo tempore infantis Ecclesiæ, &
primæ Christianitatis in Cæsaraugustana vrbe
inoectæ primordiis, aliquod vestigium Ecclesiæ
S. Saluatoris vel rudera impolita imaginari pos-
se. Certè tamen à Beato Iacobo extructam fuis-
se, in ea sedisse, Episcopalia munia ibi gessis-
se, non nisi somniando dici potest Tum 232
propter dicta ex S. Rota coram Mormaoo:
tum etiam qoia supposito mandato Dei Geni-
tricis ad S. Iacobum de ædificanda Ecclesia ei- 233
dem Virgini. Cathedralitas illi soli iure debita
& affixa erat. Quorsum ergo alia effingenda?
Præsertim, quod ante Ecclesiam S. Mariæ ere-
ctam fuisse nullus dicere ausus est Vbi autem
contenditur de iure duarum Ecclesiarum pro
prima, & antiquiori standum est. Glossa *in*
can. quicunque 16. *quæst.* 1. *de religios. domibus* 234
cap. 1 & facit textus *tex. can. Ecclesiæ antiqui-*
tus ead. 16. *quæst.* 1. adiuncto titulo illius ca-
nonis, qui est. *Antiquiores Ecclesia nec decimis,*
nec vlla possessione priuentur. ac Ambrosius de
morales *lib.* 11. *cap.* 49. loquens de Eccl sia To-
letana, & ad hoc intentum Morlanus in sua
allegatione *n.* 58.
Si verò quis imaginetur, esto in primor- 235
diis Christianæ Ecclesiæ Templum S. Mariæ
Cæsaraugustæ fuisset. nihilominos Mauro: um
nequitia, quo tempore illi vrbi dominabantur,
euersum esse: præter plura alibi dicta, huic ima-
ginationi opponitur vnus pro mille habitus
Zurita celeberrimus chronologus Aragonum 236
insigni illo suo alias repetito testimonio *in In-*
dicibus fol 13. *sub ann.* 889 dum de eo tempore
loquitur: *Cæsaraugustæ satis constat reliquis sa-*
cris ædibus, siue sartis tectis, siue depopulatis, San-
ctum, & religiosissimum Templum D. Mariæ Vir-
gini dicatum, quod vulgo de Pilari nuncupatur, mi-
seris illis temporibus Sanctuaris, Religionis, & con-

filij publici, tanquam Sacram Aram, & perfugij portum nostris fuisse. Vndè, & Lecca, & Senniori, ac superioribus, posterioribusque Episcopis, & Ecclesiastico coetui Sacrosancta ea Aedes, Sedem, ac domicilium prabuit: atque inde amplissimos, & maximos honores eius Fani Antistibus semper habitos, & vetustis tabulis, & memoria superiorum temporum pro certo affirmare possumus. Quod Zuritæ testimonio magno pretio habetur à S. Rota in illla magistrali coram Coccino de anno 1630.
237 *§. quantum verò*, illud vocante *luculentum aque ac constans testimonium*, & in ipso, quantum attinet ad auctores, maxime fundante Cathedralitatem præfatæ Ecclesiæ. Quinimo *§. secundum adminiculum in fine*, ad intentom præsens, illud sic disserte corroborat; *Nec appareat tum temporis aliam in Ciuitate Cæsaraugustana Ecclesiam adfuisse: imo constet hanc solam sub diuturna Maurorum dominatione, reliquis sacris ædibus penitus excisis, atque depopulatis, veluti Sacram Aram, perfugij portum, Antistitumque Sedem fuisse seruatam: vt testatur Zurita in pracitato Indice rerum Aragonen. anno* 889. *pag.* 13.
238 Probet iam sancta Saluatoris Ecclesia, etiam huc tempore Sarracenici dominij Cæsaraugustæ extitisse, vel vestigium aliquod ipsius, & testimonia hæc S. Rotæ, & Zuritæ corruent: alioquin ipsa non probante, vnica, & singularissima Cathedralitas Ecclesiæ sanctæ Mariæ sicut *Columna immobilis* & *Turris Dauidica* subsistere debet.

239 Si autem hæc non sufficiant pro firmanda eo æuo Cathedralitate Ecclesiæ S. Mariæ Maioris, ac infirmanda pro Ecclesia S Saluatoris, sufficiat saltem, quod Cathedralitatis effectus, ac vestigia, seo adminicula, in illa, non in ista, veluti Solis radij relucent. Sicut innumera, quæ in priori Dissertatione, & olura, quæ in hac posteriori congessi, manifestant Etenim ab effectu ad causam valet argumentum, *l. non*
240 *codicillum, C. de testam. cap. ac si Clerici in princ. de iudic. cap. cum cessante de appellationib.* Euerad. *in Topicis legalibus loco* 77. Et præ cæteris sufficere poterunt *quamplurima, & infinita miracula* (sic loquitur Papa Calixtus III. in quadam Bulla 13. Septembr. 1456) quæ in hac Ecclesia sanctæ Mariæ, Dei gratia, & eiusdem
241 Virginis intercessione patrata dicuntur. Vnum præcipuè stupendum, valde mirabile, quod 24. Martij 1640. contingit, & ab Ecclesia S. Saluatoris, quæ est pars aduersa in hac causa, ap-
242 probatum fuit 27. Aprilis 1641. Ex quo patet Beatissimæ Virginis *de Pilari* intercessione Ioannis Pelicierij crus totum cum pede ipso ante duos annos ab eo abscissum, in terra sepultum, ac iam prorsus, & omnino corruptum, veluti è postliminio ipsi restitutum fuisse, Orbe toto mirante de tam insigni, patentissimo, & euidentissimo miraculo. Cum enim vera miracula solum à Deo fieri possint, & veluti
243 sigilla, quibus Deus veritatem aliquam confirmat, prout ex Theologorum apice D.Thom. 3. *p. quast.* 43. *ar.* 4. *in comp. & quodlib.* 2. *ar.* 6. *ad* 4. Scoto *q.* 2. *prolog.* §. *de octauo*, Bellarmino *tom.* 1. *lib.* 4. *de notis Eccles. c.* 14. & Toleto *annotat* 2. *in cap.* 3. *Ioann.* elicitur: cum hæc miracula,
244 maximè illud postremum, patentissimum, & indubitatum, attentis saltem circumstantiis, quæ in ipso, vt in ipso, vt audio, acciderunt, piè sane demonstrant, quod Domus illius sit *firmiter ædificata*, Dei voluntate, Dei Genitricis iussu, Angelicis manibus, & B. Iacobi Apostoli, in ea Episcopali iure sedentis ministerio; ac perindè vere Cathedralem; vt propterea
Officina miraculorum sit, sicut & eadem Dei 245
Parens, quæ talis nuncupatur à Damascen. *orat.* 2. *de Natiuit B. Mariæ Virg.* Idcirco eius sacræ Domus historiam, prout ex Ecclesia sanctæ Mariæ de Monserrate in Vrbe antiqua in tabula descripta habetur, capite septimo dabimus.

CAP. V.

Obiectis in contrarium occurritur.

EIusdem scientiæ est (inqoit Philosophus 4. 246
Metaph.) *opposita considerare.* Quia vt ipse *Rector.* 2. dixit, *iuxta se posita magis elucescunt.* Cum igitur *Dauidica Turris*, quibus ædificata est, *propugnacula*, & qui ex ea pendent pro sui tuitione *Clypei mille*, ac præterea *armatura fortium*, qua ineluctabiliter defenditur, elucidata maneant; tela quibus impugnari videtur, in
medium adducere etiam oportet. Vt vel sic 247
conijci detur, id quod Os aureum Chrysostomus de Ecclesia dixit, *Impugnari potest; tela mittuntur, sed eius murus non perforatur; machina praparantur, sed Turris Dauidica non eliditur* Ecclesiæ S. Mariæ Cæsaraugustanæ Cathedralitati aptissimè accommodari. Ecclesiæ etenim
proprietas est, quod *tunc viuat cum læditur, tunc* 248
intelligat cum arguitur, & tunc obtineat, cum superari intenditur.

Primum, quod prima facie, primoquem in- 249
tuitu opponi potest contra deducta in præcedentibus, id est, quod asperum, & durum videtur asserere, duas Ecclesias omnino, & realiter diuersas, ac separatas, talem vnionem inter se habere posse, vt vnam Cathedralem Ecclesiam constituant. Vnum enim, & plura valde distinguuntur, & pluralitas non contentatur vno, *l. vbi numerus, ff. de testibus l. libertas* §. *vlt. ff. de manum. testam. l. inter illa,* §. *fin. ff. de verb. obligat. l. vlt. ad Trebell. cap. pluralis*
locutio 40. *de regul. Iuris lib.* 6. Hæc tamen pri- 251
ma obiectio leuissima est, cum nihil familiarius in scientiis, artibus, negotiis, & rebus naturalibus, artificialibus, & politicis sit, quam quod ea quæ sunt in vno ordine, seu genere diuersa, in alio sint vnita, seu vna. Sic omnia mũdi entia, vnom Orbem constituunt; Deus ipse, qui est mundus maximus, est trinos in personis, ac vnus quoad essens iam; Christus duplex in natura, vnus quoad soppositum. Omitto infinita alia omnibus obuia in quoconqoe ordine, genere, classe seu serie rerum, quibus obruere possum oppositionem istam.

Secundum obiectum à quodam grauissimo 252
viro propositum, & magni ponderis visum, illud fuit, quod post erectionem Ecclesiæ S. Saluatoris in Cathedralem, non manserunt in Ecclesia S. Mariæ Maioris Cæsaraugustanæ, ea quæ ad veram Cathedralem Ecclesiam necessaria sunt, Capitulum videlicet Canonici, &c. Sed illud eliditur ex inspectione, & repetitione eorum, quæ in priori, & hac posteriori Dis-
sertatione deducta sunt. Ex priori namque con- 253
stat ex *num.* 196. Ecclesiam sanctæ Mariæ post

erectio

254 erectionem Ecclesiæ sancti Saluatoris in Ca-
thedralem, consecutam stemmata, & inscrip-
tionem Sedis Cathedralis. Et num. 198. in ea
resedisse Petrum de Librana. Garziam de Gue-
ra, & Bernardum secundum Episcopos. Ac ex
num. 199.201.202 & 203. ab exteris quoque
256 vocatam fuisse Sedem, & Ecclesiam matrem, &
fieri ibi mentionem de Canonicis ipsius. In-
super ex num. 204. 205 & seqq. prætendisse,
& obtinuisse præeminentias Cathedralis Eccle-
257 siæ. Insuper ex num. 212. & seqq. illas fuisse con-
258 firmatas à Sanctio de Ahones Cæsaraugustano
259 Antistite. Ac ex num. 227 cum seqq. sub Dalma-
tio Archiepiscopo initam fuisse Concordiam,
per quam plura Cathedralitatis antiquæ adhuc
etiam perseuerantis non tam signa, aut vesti-
gia, quam proprietates illi assignentur. Omit-
260 to quæ à num. 233. scripsi de Concordiis, Sen-
tentiis, Sacræ Rotæ decisionibus ad proposi-
tum. Ex posteriori autem hac Dissertatione, si
caput tertium, & quartum, præcedentia le-
261 gantur, adeo neruose euincitur, id quod peti-
262 tur, vt obiectio ista omnino euanescat. Quo
modo autem dicatur manere in dicta Ecclesia
idem Episcopus, qui antea erat, etiam liquet
ex dictis in priori, & hac posteriori Disser-
tatione, ac magis patebit infra ad quintum ob-
iectum.

263 Obiectum autem tertium ex tradita doctrina
consurgit; ex eo formatum, quod si in Eccle-
sia S. Mariæ Capitolum, Canonia, & Canoni-
ci distincta manserunt, post erectionem Eccle-
siæ sancti Saluatoris in Cathedralem, profe-
cto corruere videtur totum fundamentum no-
stræ Dissertationis, scilicet asserta vnio harum
264 Ecclesiarum. Cum enim aliqua aliis vniuntur
omnia sua iura censentur cessasse, ac illis, qui-
265 bus vniuntur, incorporata, & adquisita, cap.
quia Monasterium de Religiosis Domibus, vbi lo-
quens Pontifex de Monasterio alteri Monaste-
rio vnito, ait: *Quia Monasterium, quod in fun-
do Martiano positum est, hostilitate faciente, di-
citur desolatum, illud tuo Monasterio, cum om-
nibus rebus suis, vel quæ ei competunt actionibus
perspeximus vniendum.* Gregorius Lopez *leg. 7.
verbo de termina, tit. 20. par. 3.* Barbosa *in Col-
lectan. DD. ad d. cap. num. 2.* Gonzalez *sub Reg.
8. Cancell. glos. 5. num. 27* & *cap. recolentes de*
266 *stat. Monach.* vbi Pontifex loquens de Mona-
steriis vnitis aliis Monasteriis dicit: *Domus illa,
quæ de aliis institutionibus ad vestrum Ordinem
se transtulerint, vestris omnino se satagant vsibus
conformare, & relictis possessionibus, vel etiam
commutatis, quas Institutio vestra non recipit, sic
se in omnibus Religioni vestræ coaptent, vt quem-
admodum gaudent se in societatem Ordinis, & ha-
bitus identitatem assumptas, sic etiam in pauperta-
te sæcularium rerum esse lætentur vestris institutioni-*
267 *bus conformatas.* Id quoque constat, quia si
vniatur aliquod Castrum alicui Ciuitati, vel si
villa vniatur Castro, ex eo tempore, Castrum,
& villa vnita regulantur secundum regulas
eius Ciuitatis, aut Castri, cui vniuntur; &
eisdem legibus, & priuilegiis sunt gubernan-
da, & amittunt proprias regulas, & priuilegia,
vt docuit Bart. *in l. si conuenerit, §. si nuda sub
num. 2. vers. breuiter, & num. 3. ff. de pignorat.
actione*, & alij plures citati per eius additiona-
torem, *arg. tex. in l. peculium in princ. ff. de leg.
2. & l. grege ff. de leg. 1.* Felinus *in cap. transla-
to, num. 6. 7. & 8. de Constitutionibus*, Gonza- 268
les *supr. num. 34. & 35.* Hinc Beneficium vni-
tum dicitur conuerti in naturam eius, cui fuit
vnitum, & accrescere illi. *argum. l. si ex tota in
principio, ff. de legat. 1. & in l. inter socerum §. cum
inter, de pactis dotalib. l. si in rem §. item si quæ-
cunque*, & ibi notat Bald. *ff. de rei. vin. c. super ea
de præben. in 6.* Palat. Rubeus *in rubr. c. per vestras
§. 62. num. 16. de donat. inter vir. & vxorem.* Ac, 269
quod magis est, Beneficium post vnionem di-
citur prædium illius, cui fuit vnitum. Gamba-
rus *in tract. de offic. & potest. legati lib. 5. de potesta-
te leg. in vniendo num. 139* Caputaquen *decis.
349. num. 2. & 3.*

Cæterum hæc leuia sunt, quia solum pro- 270
bant de vnione solum accessoriè, & per modum
subiectionis, de qua est sermo in illis *cap. quia
Monasterium, & recolentes*, & apud DD. relatos.
At verò nostra, de qua in præsenti est sermo,
vnio, facta est æque *principaliter, & non accessoriè*,
& cum reseruatione propriorum iurium, priui- 271
legiorum, exemptionum, &c. prout dixi in
priori Dissertatione *num. 461. & seqq.* & de vnio-
ne Aretinarum Ecclesiarum dixit Rota, *Areti-
na vnionis* coram D. Verospio octaua Martij
1652 in superioribus relata. Addens etiam
ad intentum, quo per vnionem factam æque 272
principaliter vt *vtraque Ecclesia pro vnica Cathe-
drali constituitur, vnicoque Collegio, quoad nego-
tia tantummodo communia; quo vero ad particula-
ria vnicuique Capitulo reseruantur specialiter.* quæ
aureis litteris annotanda sunt, quia directè tan-
gunt totum negotium huius Dissertationis, &
factum ipsius enunciant. Idque tenent commu- 273
niter DD. loquentes de vnione Beneficiorum,
quæ est æquè principaliter. Specialiter Petrus
Rebuffus, & Gambarus, quos affert, & sequitur
Gonzales Glos. 5. §. 7. n. 55. dicens, quod *quando
beneficium est vnitum alteri beneficio æquè princi-
paliter, & iura vtriusque Beneficij salua perma-
nent, licet ad inuicem communicentur.* Et gene-
raliter loquendo de vnionibus Ecclesiarum,
Coruinus *in suo Iure Canonico lib. 1. tit. 23.* di- 274
cens. *Ecclesia principaliter vnita, non tantum
pristinam naturam, priuilegia, consuetudines, &
iura retinet, sed altera alterius priuilegia mancis-
citur.* Et de duabus Diœcesibus inuicem vnitis
æquè principaliter, quod iura cuiuslibet inte-
gra remaneant, scripsit Mandosius *cons. 27. per
totum.* Ex antiquioribus etiam DD. Bar. *in l. si
conuenerit. § si nuda, num. 3. ff. de pignoratitia* 275
actione dicit, quod si duo castra, vel Prouinciæ
vniantur, non accessoriè, sed ad inuicem, quod
quælibet illarum conseruauit iura, & priuile-
gia sua, & propriis legibus antiquis guberna-
bitur: & adducit exemplum de comitatu Tho-
losæ, qui fuit datus Regi Franciæ, ita quod
est Rex, & Comes, quia debet regi dictus Co-
mitatus secundum leges, & consuetudines
suas: & allegat adhoc Bart. Glossam *in cap. 1. ne
Sede vacante, & l. si quando Ducia o 36. C. de ap-
pellationib.* Sic etiam constat in Regnis poten-
tentiss. Monarchiæ Hispaniarum Philippi IV. 276
qui quamuis habeant vnum Regem, ac Prin-
cipem, tamen iura vtriusque Regni salua per-
manent, & secundum suas leges, statuta &
consuetudines gubernantur, vt prius. Ace-
uedus *in Rubric. tit. 12. num. 115. lib. 6 recopilat.
supr. num. 112.* Vnionem porro, quæ est inter 277
Ecclesias Cæsaraugustanas æquè principaliter

aceipiendam esse ac per consequens non taogere illas, quæ in hoc obiecto adductæ sunt, non sulum conuincitur ex superius adductis sed etiam quia Ecclesiæ ampliatio intelligitur facta remanentibus iisdem prærogariuis, vt dixir Rnta coram Gypsio 28. Iunij 1589. & confirmatum 29. Martij 1610. *dec.* 463. *num.* 1.
278 coram Ludouisio. Hæc enim vnio facta fuit per modum extensionis, & communicationis, vt dixi in alia Dissertatione *num.* 189. *& seqq.*
279 Quartum obiectum desumi potest ex eo, quod Sede Cæsaraugustana vacante aliqui actus iurisdictionis exerceantur à solis Canonicis sancti Saluatoris; ex quo videtur inferri, non esse inter has Ecclesias vnitatem Cathedralitatis; eò quod iurisdictionalia ad Capitulum tantum Ecclesiæ Cathedralis, Sede Episcupali vacante, transeant, *cap. cum olim de maior. & obed. cap. vnic. eodem tit. in* 6. Gloss. *in Clem.* 1. *§ propter quod, verbo capere de hæretic.* Zabarella *ibidem num.* 11. Vital. *num.* 46. Fede-
280 ricus Senens. *consil.* 16. *num.* 2. Respondetur tamen, nullum actum iurisdictionis spectantem ad Cathedralitatem Ecclesiæ exerceri posse à Canonicis S. Saluatoris, qui de iure etiam exerceri non possit à Canonicis S. Mariæ. Hoc enim efficaciter conuincitur ex accumulatis copiosè superius pro vnitate Cathedralitatis, quæ est
281 inter has Ecclesias. Præsertim, quia, vt dictum est, non solum est ea vnitas in Cathedralitate, sed in Capitulo *formaliter*, vt Capitulo Ca-
282 thedralis Ecclesiæ. Idque confirmat, quod cum Cathedralitas Ecclesiæ S. Saluatoris sit illi ab Ecclesia S. Mariæ communicata, prout ex adductis in præcedentibus apparet, sine dubio necesse est dicere, quod iurisdictio dictæ Cathedralitati cumpetens intelligatur *cumulatiuè*, non *priuatiuè*; ac per consequens cum facultate exercendi eosdem actus iurisdictionis. Maximè quia de natura iurisdictionis est, quod
283 censeatur *cumulatiuè*, non *priuatiuè* concessa. Aretin. *cons.* 102. *num.* 1. Baldus *in l. vnic. §. vbi autem num.* 6. *de caduc. tollend.* Ias. *in l. quod in verum* 24. *§. si quis potest num.* 8 *ff. de legat.* 1. cum multis aliis, quos affert, & sequitur Gonzalez *in Regul.* 8. *Cancell.* §. 2. *proœmial num.* 20. & nouiter Pax Iordanus *volum.* 3. *elucubr. lib.* 13.
284 *tit.* 2. *num.* 36. Quod adeo verum est, vt etiam si concessio iurisdictionis habeat dictionem taxatiuam, adhuc iurisdictio, & potestas concedentis non remanet restricta, nec limitata. *l. Viros spectabiles, C. de diuers. offic. lib.* 12. Gonzalez *supr. num.* 17. Plura etiam ad intentum *num.* 12. *& seqq.*
285 Imo quod non possit talis iurisdictionis potestas per præfatos actus præscribi etiam posita possessione, habent Guffredus, quem sequitur Ioannes Andreas *in Apostilla ad glos. fin. in cap. quia indicante de præscript.* & Iordanus *supra lib.*
286 14. *tit.* 24. *num.* 188. Et ratio est quia actus aliqui non habent hanc vim præscribendi contra possessionem Tertij, nisi fiant cum animo illum spoliandi. Abbas 1. *par. concl. cons.* 54 *num.* 3. *in fin.* loquendo de Patronis respectu aliorum Patronorum in ordine ad præsentandum, & dicens non fieri præiudicium illis, *nec circa proprietatem, nec circa possessionem*, Rota coram Manzanedo 2. *par. recent. decis.* 640. *num.* 4. & alia in superioribus relata coram Guisilerio Aretina

vnionis 1. Aprilis 1647. Non adfuisse autem 287
talem animum colligitur, tum ex eo quod non obstante hac singularitate actuum pro tempore Sedis vacantis, Ecclesia, & Canonici sancti Saluatoris concordarunt & concurrerunt cum Ecclesia sanctæ Mariæ, non solum ad plures actus Cathedralitatis, sed etiam superioritatis: vt patet ex Concordiis arbitrariis, de quibus in superioribus actum. Huiusmodi autem concursum apertè arguere non adesse animum immutandi vnitatem Cathedralitatis, expressè habet 288
dicta Rota coram Guisilerio. Tum etiam quia iure non præsumitur talis animus. Rota coram 289
Peña Senensis *iuris Patronatus* 9. Ianuarij 1598
Et meritò sanè, quia sumus in claris, Cathe- 290
dralitate videlicet Ecclesiæ sanctæ Mariæ, quæ est clarissima, in quibus, iuxta dicta etiam supra cessat præsumptio. Antonius Monach. Florentin. *decis.* 51. *num.* 49. Barbos. *in Axiomat. iur. axiom.* 186. *num.* 5. Gonzales *super Reg.* 8. *Cancellar. gloss.* 18. *num.* 49. ex pluribus, quæ congerit. Et quia delictum in dubio non præsu- 291
mitur, in piis, probis, & timoratis. *l. merito ff. pro socio l. prætor §. docere ff. de vi bonorum rapt. cap. estote de reg. iur.* Iniusta autem spoliatio alicuius 292
Ecclesiæ delictum, & iniustitia absque dubio est. Quia *quisquis cuilibet Ecclesiæ suum ius detrahit, iniustitiam facit*, ex *cap.* 1. *dist.* 12. Iordanus *to.* 3. *tit.* 2. *de iurisdict. n.* 32. referens se ad *lib.* 10. *tit.* 13. *à num.* 139.
Nec etiam posset ad hoc iuuare consuetudo, 293
quæ potius esset corruptela, & abusus; cum iurisdictionis potestas sit omnino inpræscriptibilis, prout in simili casu de Cathedralitate duarum Ecclesiarum Vercellensium dixit Eminentissimus Orthobonus in causa Vercellensi *Vnitatis Capituli* in præcedentibus relata. Faciunt Hostien. *in cap.* 1. *sub num.* 2. *vers. verum si subtiliter attendas*, & ibi Io. Andreas *num.* 3. *de maior. & obed.* Abbas *cons.* 21. *num.* 4. *p.* 1. Ruin. *cons.* 155. *num.* 11. *& seqq. lib.* 4. Tob. Non. *cons.* 72. *n.* 24. Menoch. *cons.* 126. *n.* 31. *& seqq.* Ferro Mantique *de preced. quæst.* 18. *n.* 11. Gregor. *decis.* 116. *num.* 5. *&* 6. & Adent. ad eundem *decis.* 124. *sub num.* 4.
Quare dicendum necessario est, quod si ali- 294
qui actus iurisdictionis competunt tempore Sedis vacantis Canonicis Ecclesiæ S. Saluatoris, ij etiam fieri censendi sunt à Canonicis sanctæ Mariæ tanquam per consocios; ac proinde non potuisse immutare qualitatem vnionis effectuatæ per actus simultaneos factos à Capitulo vtriusque Ecclesiæ; prout determinauit Rota coram Guisilerio de anno 1647. quam retuli *supra.* Verba Rotæ ad intentum accommodatissima sunt hæc: *Nec facit, quod dentur actus fa-* 295
cti à solis Canonicis Cathedralis, importantibus Cathedralitatem, quia semper verum est dicere supradictos actus non potuisse mutare qualitatem vnionis effectuatæ per actus simultaneos factos à Capitulo vtriusque Ecclesiæ, & dum non probatur animus Canonicorum Cathedralis inducendi nouam obseruantiam in præiudicium Collegiatæ, per tales actus, tanquam per consocios factos, censetur præseruatum ius Collegiatæ. Facit etiam appositè alia 296
Rota coram Manzanedo 2 *par. recent. decis.* 640. *num.* 4. & alia coram Illustriss. Zarate in Palentina *Decimarum* pro hoc anno 1655. 9. *Possessio autem.* Vlterius adiungitur, quod cum, vt sæpe dixi, talis iurisdictio Cathedralitatis concessa

sit

297 sit solum *cumulatiuè* Ecclesiæ sancti Saluatoris
ab Ecclesia sanctæ Mariæ, tantum abest, quod
actus iurisdictionales tempore Sedis vacantis
ab Ecclesia sancti Saluatoris effecti præiudicent
Ecclesiæ sanctæ Mariæ, vt potius iuuent ad
conseruationem iurium ipsius; eo quod facti
sint à maiore parte Canonicorum, quæ residet
in Ecclesia S. Saluatoris, in qua maiori parte,
veluti in Capite repræsentatur alia pars Ca-
nonicorum, quæ residet in Ecclesia S. Mariæ,
quæ est minor. Rota coram D. Verospio Ge-
rundensi *Administrationis in 5. par recent. tom. 1.*
decis. 252. n. 7. & 9. Et illa iam relata coram Il-
lustriss. Zarate Paleotina *Decimarum*. Lother. *de*
re benefic. lib. 1. q. 14. num. 86.
298 Vnde consequenter diuersitas ista solum est
materialis, & quo ad actuum exercitium, quia
semper manet, vnum, & idem ius Cathedrali-
tatis in Ecclesia S. Mariæ, quia est indiuiduum.
Gonzalez *supra Gloss. 45. §. 1. num. 6.* ex aliis
multis. Et ex tacito consensu Ecclesiæ sanctæ
Mariæ à qua emanauit Cathedralitas Ecclesiæ
S. Saluatoris. Quemadmodum in Clement. II.
de Iure patronatus permittitur, quod Patroni
299 possint inter se libere conuenire de Rectore al-
ternis vicibus præsentando, esto quod id com-
peteret de iure omnibus Patronis simul vt no-
tant ibi communiter DD. Et ex consuetudine,
300 vel statuto possunt Canonici singulares per al-
ternas vices prouidere Beneficia vacantia, quæ
alias à toto Capit. prouideri debebant. Ita enim,
vt audio, de facto contingit in Basilica Princi-
pis Apostolorum de Vrbe. Et colligitur ex *cap.*
fin. de prabend. in 6. Glossa *ibi: verbo statuto*, Ge-
miniano *num. 7.* Francho *num. 3.* Maximeque
iuuant tradita per Boetium *decis. 5. num. 2.* &
per totam Lambertinum post alios *de Iure pa-*
tronatus lib. 1. par. 1. q. 2. principali, art. 36. num. 6.
& seq. & per Countr. *in pract. quæstionib. c. 4. n. 1.*
301 Cæsarem de Grassis *dec. 3. de sent. & re iud.* Vbi
concludunt, quod ratione euitandæ discordiæ,
& maioris commoditatis, sit diuidendus vsus
communis iurisdictionis per menses, vel qua-
drimestres, seu annos. Hæc cum aliis Gonzalez
supra Gloss. 45. §. 1. num. 58. & seqq. quæ ap-
plicata oppositioni factæ, ipsam omnino eneru-
uant.
302 Quibus addendum, vel ad maiorem caute-
lam, quod etsi admitteretur plures actus iuris-
dictionis annexæ Cathedralitati competere *pri-*
uatiuè Ecclesiæ sancti Saluatoris, adhuc nihil
fieri contra Ecclesiam sanctæ Mariæ. Eo quod
illos obruit congeries quamplurium aliorum
303 actuum Cathedralitatis, quibus prout est aper-
tissimum ex deductis in superioribus, maximè
cap. præcedenti. vtitur ea Ecclesia sanctæ Ma-
304 riæ. Inter quos iure recensentur accessus Eccle-
siæ S. Saluatoris ad Ecclesiam sanctæ Mariæ
certis diebus solemnibus, ad processiones, &c.
& quod Cœmeterium vtrique Ecclesiæ com-
mune est priuatiuè in eadem Ecclesia sanctæ
Mariæ: & alij quos Rota magistralis de anno
1630. coram Coccino notat §. *quintum li. Admi-*
nistraut. Ac maximè quod hoc loco ait S. Rota,
305 *Cum tamen ad effectum retinendi, ac continuandi*
ius antiquæ Cathedralitatis, vnicus etiam actus
censeatur sufficere. Adden. *ad decis. 557.* Grego-
gorij *num. 10.* Quia prout testatur Rotam co-
ram Peña, relata *in præcedentib.* in simili causa
vnitatis Cathedralitatis, & Capituli Ecclesiarum
rum Vercellensium, *Quando causa veniens est vni-* 306
uersalis, tunc per vnicum actum particularem ad-
quiritur vniuersalis possessio, quoad alia: & ratio
est, quia magis attenditur causa actus, quam ipsius
actus exercitium, Baldus *in repetit. l. 1. num. 24.*
C. de emancipat. lib. Oldradus *cons. 312. circ. fin.*
num. 2. Felinus *in cap. audītis num. 19. de præscript.*
& fuit etiam decisum in vna Toletana *Annata-*
rum, 16. Februarij 1581. coram Cantuccino,
& iterum in vna Tridentina *Prioratus* 17. No-
uemb. 1598. coram Orano: & quia ad præscrip-
tionem requiritur, quod nihil vnquam *actum*, 307
visum, vel auditum sit in contrarium. Rota relata
coram Illustriss. Zarate ex Rota in Salisburgen.
Iurisdictionis 1. Iulij 1641. & 22. Maij 1645.
coram D. Tarraconensi confirmata 6. Iunij 1653.
coram Illustriss. Verospio, & in Beneuentana iu-
risdictionis 13. Maij 1652. coram eod. Illustriss.
Zarate.
Obiectum quintum quo pars contradicens 308
vulgari Populo suadere nititur Ecclesiam S.
Mariæ, prorsus, & omnino Cathedralitate or-
batam esse, deducit ex eo quod Episcopo careat;
quia videlicet ipse est, qui Cathedralem Eccle-
siam constituit, sicut Parochialem Parochus;
prout vulgata iura, & DD. volumina in pro-
patulo ostendunt. Sed hic interpellandus lector,
vt ea quæ in Dissertatione prima à *num. 431.* la- 309
tè dixi, æquo animo, & attentius legat. Ex eis
enim clarè patet contrarium; eo quod Episco-
pus Cæsaraugustanus, Episcopus sit Ecclesiæ S.
Mariæ Maioris Cæsaraugustanæ, sicut Ecclesiæ
S. Saluatoris. Quæmadmodum, iuxta adducta, 310
& probata *toto cap. 3* huius Dissertationis, Epis-
copus Vercellens, Episcopus est Ecclesiæ S. Ma-
riæ Maioris Vercellensis, sicut Ecclesiæ S. Euse-
bij einsdem Ciuitatis. Et Episcopus Aretinus,
Episcopus est Ecclesiæ S. Mariæ *de Plebe*, sicut
& Ecclesiæ S. Petri eiusdem Ciuitatis. Ac quem-
admodum Ecclesia Montis Gargani, prætendit
esse sub Episcopo Sypontino, sicut Ecclesia
eiusdem Sypontinæ Ciuitatis. Quod etiam est 311
valdè conforme Iuri communi; ex quo habe-
tur, quod Ecclesia, quæ semel habuit Episco-
pum, habeat semper ius ad illum habendum,
can. dicet. 16 q. 3. Gloss. fin. *in ca. felix 6. q. 1.* Petra-
chin. *de Episc. lib. p. 3. n. 37.* Iordanus *tom. 1. prælud.*
9. num. 14.
Sed hic occurrit alia obiectio, quam acriter, 312
& enixè pars aduersa inculcat. Quod videlicet
Ecclesia S. Mariæ sit, & dicatur omnimode
exempta à iurisdictione Episcopi, prout con-
stat ex Bulla Clem. VII. de anno 1529. confir-
mata à Sixto V. in alia de anno 1590. Repug-
nantia enim inuolui videtur in terminis, dicen-
do, quod aliqua Ecclesia sit exempta à iurisdi-
ctione Episcopi, & simul sit Cathedralis, ete-
nim Cathedralis Ecclesia est propria Sedes Epi-
scopi, illique subiecta, vt cunctis pro compert- 313
to manet. Et loquendo de Cathedralibus Re-
gularibus id probat ex iuribus, & DD. Barbo-
sa *de Canonicis & dignitatib. cap. 1 num. 12.* Ve-
runtamen arduum non est oppositionem istam
elidere. Primo namque vnico, & simplici 314
verbo dici potest, quod licet Eccles. Cathedra-
lis de iure communi subdita sit Episcopo, po-
sita tamen Papæ exemptione, ab hoc iugo libe-
ratur. Felinus *in cap. cum inter. de sentent. & re*
iud. Puteus *dec. 114 lib. 3.* in nouiss. Rota in vna
Meleuitana coram Prospero apud eundem
Puteum

Puteum; Loterius *de re beneficiar. lib.* 1 *q.*23.*n.*
31. referens etiam Parisium *lib.*3.*quæst.*11.*n.*44.
315 Quidni ergo Ecclesia S. Mariæ & si Cathedra-
lis sit, exemptionem tamen ab Episcopo ha-
beat ex Papæ priuilegio? Dico secundo, quod
316 licet Ecclesia Cathedralis, quatenus Cathe-
dralis est importet præfatam subiectionem ad
Episcopum, quatenus verò Collegialis, aut Re-
gularis est, alius potest subesse, Abbati scilicet,
vel Priori, & ita exemptionem ab Episcopo ha-
317 bere. Sic enim constat plures Cathedrales in
Anglia existere, ait Hostiensis *in cap. causam,
quæ in princip. de iudic.* & in Sicilia duas, Panoe-
mitanam, & Montis Regalis, ait Abbas *ibid. n.*8.
verumque referens Barbos. *de Canonicis, & di-
gnitatib. c.*1.*n.*11. Quæ quidem Ecclesiæ, vt Ca-
thedrales Episcopis subiacent, vt Collegiales
verò, seu Regulares suis Prælatis, Abbatibus,
Prioribus, &c. Prout specialiter de Ecclesia
Montis Regalis in Sicilia, habetur ex pluribus,
replicatisque S. Rotæ decisionibus coram Coc-
cino in impressis ipsius, sub hoc titulo *Montis
Regalis* iurisdictionis, præsertim vna de anno
318 1604. *decis.*157. Ergo idem dicatur de Ecclesia
S. Mariæ Maioris, quæ omnes hos respectus, ob
sui magnam excellentiam, includit. Non esse
autem inconueniens, quod Ecclesia Cathedra-
lis Regularis sit etiam Collegiata, etiam stando
in Iure communi, habent Hostiensis *in cap. no-
bis num.* 2. *col.* 2. *de iure patronat.* Abas *n.* 8. Bi-
signetus *decis* 13. *num.* 3. *de prebend.* Tertio dico,
319 quod Ecclesia de Pilari, etsi excludat subie-
ctionem ad Episcopum, quoad legem *iurisdi-
ctionis*, non tamen à iure Ordinis, illis scilicet,
quæ ad potestatem Ordinis spectant, scilicet
receptionem, Ordinum, benedictionem Chris-
matis, & Olei Sancti, Consecrationem Altarium
& similia. Quarto addo, quod etiam in iis, quæ
320 pertinent ad iurisdictionem, non sic debet dici
Ecclesia S. Mariæ exempta à iurisdictione Epis-
copi, vt talis iurisdictio sit omnino extin-
cta, seu auulsa per exemptionem, sed solum
impedimenta, quoad exercitium, vt in habi-
tu retineatur, vt rectè Lotterius *de re beneficia-
321 ria lib.*1.*q.*24.*n.*107. Nec etiam exempta quoad
locum, quia locus exemptus consistens in ali-
qua Diœcesi dicitur de Diœcesi, *cap. cum Epi-
scopus de offic. Ordin. in* 6. DD. ibidem, quorum
plures congerit Gonzales *sup. Regul.* 8. *Cancel-
lar. gloss* 43. *à num.* 187. Molto minus quoad po-
322 pulum; quia circa illum etiam manet in Epis-
copo actualis iurisdictio. Lotterius *supra num.*
118. Rota coram Vbaldo in Teatina *Iurisdictio-
nis* 24. Martij 1925. Et patet in Bullis exem-
ptionis Ecclesiæ S. Mariæ, vbi conseruatur hu-
iusmodi iurisdictio pro Episcopo. Vndè pro-
pterea semper respectu populi Episcopus dici-
tur Ordinarius. Loterius *dicto num.* 107. Ad-
323 dendum est, adhuc posita ista exemptione Ec-
clesiæ S. Mariæ posse Episcopum Cæsaraugu-
stanum in ea residere, & suam Sedem figere.
Cum enim sit verè Cathedralis ipsius, est etiam
propria ipsius Sedes, & ita potest in illa sedere,
quando sibi placuerit. An verò id expediat fa-
324 cere, ipse, & alij viderint. Poterit etiam in ea
pro Tribunali sedere, & causas iudicare. Quia
esto, id solum concedatur Episcopo pro loco
non exempto in *d. cap. cum Episcopus*, intelligi
tamen debet de loco non exempto, qui etiam
aliàs non sit Cathedra ipsius. Si enim est ipsius
Cathedra, implicatorium est, quod non possit
in illo sedere. Similiter poterit in eadem Ec-
clesia S. Mariæ habere, seu celebrare Synodos,
aut Concilia, prout Dissertatione priori *num.*
74. dixi contigisse quarto Sæculo in Synodo
Catholicorum pro damnatione hæresis Prisci-
lianistarum, testibus Marco Maximo, & Luit-
prando, ac maximè Iuliano Perez dicente, vt 325
ibi retuli: *Nam vbinam commodius debuissent
Episcopi Hispani conuenire, quam in Templo, quod
totius pietatis, & Religionis, non solum in His-
pania, sed in omnibus Occidentis partibus fons, &
origo fuit.* Simplici quoque verbo dicatur, pos- 326
se Antistitem Cæsaraugustanum in ea Eccle-
sia S. Mariæ facere, seu celebrare actus omnes
ad Cathedralitatem spectantes qui non repug- 327
nent eiusdem Ecclesiæ priuilegiis. Maneat igi-
tur ex dictis conclusum, quod non obstante
exemptione qua gaudet Ecclesia S. Mariæ, pos-
sit nihilominus in aliis quadantenus esse sub
iurisdictione Episcopi, veluti sub Capite, &
Sponso, & ita esse Cathedra ipsius, sicut, & Ec-
clesia S. Saluatoris.

Vrget etiam valde pars aduersa plures ti- 328
tulos, variaque cognomina, epitheta, enco-
mia &c. à multis, etiam Principibus magnis,
concessa Ecclesiæ S. Saluatoris, quasi illa præiu-
dicium aliquod Cathedralitati Ecclesiæ S. Ma-
riæ afferre possint. Sed nullum omnino affe-
rant. Nam prædicta in priori Dissertatione 329
num. 419. hoc dilemmate lis soluitur. Vel
enim huiusmodi tituli, nomina, encomia &c.
afficiunt Ecclesiam S. Saluatoris, quatenus Ca-
thedralis est, vel quatenus est quædam Ecclesia
particularis, etsi alias Illustrissima, & Grauissi-
ma. Quæ sunt prioris generis, etsi iuuent ad
Excellentiam & prærogatiuam illius, nihil ta-
men conducunt ad denotandam aliquam præ-
excellentiam super Ecclesiam S. Mariæ, eo
quod illa Communia sunt vtrique, sicut com-
munis est vnitas in Cathedralitate: quæ enim
communia sunt, non sunt propria, iuxta vulga- 330
re illud iuris axioma, *commune quod est, meum
non est*, ex *l. nemo ex sociis ff. ex pro socio.* Rebuffus
ad l. litus est. 96. *ff. de verbor. significat.* Valascus
conf. 64. *num.*12 Et quia illud quod est Com- 331
mune mei & alterius, non est proprie meum.
Gonzales *sup. regul.* 8. *Cancell. glos.* 45. *n.* 30 post
alios. Et quia dictum est sæpe, vnio harum
Ecclesiarum facta est æquè principaliter, quo 332
casu Communicant se adinuicem sua priuile-
gia & exemptionis, iuxta dicta superius. Eo
quoque quia quando duo concurrunt in re cõ-
muni priuilegium vnius suffragatur alteri, vt
optimè Gonzales *supra gloss.* 24. *à n.* 52. *vsque* 333
ad 55. inclusiè. Qui principaliter fundatur in
l. si Communem fundum 10. *ff. quemadmodum ad-
mittuntur*, ibi, *si Communem fundum, ego & pupil-
lus haberem, licet vterque non vteretur, tamen pro-
pter pupillum, & ego etiam retineo.* Hæc igitur epi-
theta, & encomia Ecclesiæ S. Saluatoris tributa, 334
cum sint etiam communia Ecclesiæ S. Mariæ,
vtpotè in Cathedralitate, quæ est vna in vtraque
Ecclesia fundata, nihil prorsus ipsi præiudicent,
quin potius ipsi congratulatur de illis; & quod
dicebatur Rebeccæ Gen. 24. à Comitibus suis
Soror nostra es crescas in mille millia ipsi impreca-
tur. Loquendo cæterum de aliis Epithetis, seu
encomiis eidem S. Saluatoris Ecclesiæ à mul- 335
tis concessis, nihil etiam omnino eis inuidet
Ecclesia

Ecclesia S. Mariæ; cum non minora cernantur
concessa à Summis Pontificibus, Regibus, Prælatis, historicis, & scriptoribus: vt ad oculum patet, recolentibus ea, quæ in priori Dissertatione
scripta manent. Interquæ non infimum locum
tenent ea, quæ ex decretis Iustitiæ Aragonum,
quibus multum detulit Rota de ann. 1630. re-
336 tuli ibi *n.* 157. Videlicet, quod eius antiquitas, &
dignitas sit *longissima, honorificentissima, venerandissimaque*: & quod sit *gloria, & ornamentum,
totius Hispania, & orbis*: Et quod *obtinet inter omnes Ecclesias mundi, vetustatis, & excellentia originis primatum*. Alia sciens omitto.

337 Nec obest, quod Ecclesia S. Saluatoris comparatiuè ad Ecclesiam S. Mariæ appelletur *Maior, Metropolitana, Cæsaraugustana*, &c. Præter
dicta enim in priori Dissertatione, præsertim
n 64. quibus constat similia encomia, etiam concessa Ecclesiæ S. Mariæ; imò, & redundare in
ipsius excellentiam, propter vnitatem cum Ecclesia S. Saluatoris, ortam ex vnione, quæ fuit
cum retentione priuilegiorum, & immunitatum, iuxta dicta præcedentibus & dicenda *c. se-*
338 *quenti*. Vlterius meditandum, inter hæc omnia,
etiam cum aliqua specialitate, tribui posse idem
Ecclesiæ S. Saluatoris, eo quod in ipsa iis temporibus Sedem fixerit Cæsaraugustanus præclarissimus Archiepiscopus; maior, & copiosior
pars Canonicorum Cæsaraugustanæ Cathedralis, in qua repræsentatur totum caput, iuxta
Lotterij doctrinam *de re beneficiar. lib. 1. q. 14. n.*
64. & *l. 3. q. 17. n.* 170. ipsaque sancti Saluatoris
Ecclesia amplior, augustior, & locupletior sit
Eccl. S. Mariæ.

339 Præterea obiicit nouissimus Author, quo Cathedram S. Mariæ Maioris acrius impugnet, eam
à primæua sui fundatione, *Oratorium* solummodo, non vero *Ecclesiam* appellatam fuisse: ex eo
sibi effigians, quod nullatenus Cathedralis esse
potuerit. ac proinde, quod vnitas Cathedralitatis cum Ecclesia sancti Saluatoris in hac Disser-
340 tatione propugnata; omnino corruat. Cæterum
Dauidica Torris cum propugnaculis ædificata
similibus iaculis nihil læditur. Constat enim
primo, quascunque Ecclesias, Templa, ampliasque Basilicas, in lata significatione, *Oratoria*
quoque nuncupari posse, iuxta illud Isai 56. &
Matth 21. *Domus mea, domus orationis vocabitur*;
Idem namque est, rectam ethymologiam se-
341 ctando, *Domus orationis*, ac *Oratorium* Deinde,
nedum in *lata*, sed & vsitata quoque nomenclatura, Ecclesias omnes Oratoria nuncupata olim
fuisse, testes sunt Baronius *to. 1. ann.* 57. §. *quod
reliquum est*, dum ait, Ecclesias olim vocatas *Oratorias domos*, quod idem est, ac *Oratoria*, & *to.* 2
ann. 211. in fine *precatorias domos*, quod idem
est. Clarius Bellarmio. *tom. 1. controuer. de Rom.
Pontif. lib 3. c. 13. §. quidam etiam*. inquiens, quod
veteres PP. Latini & Græci per aliquot sæcula, templa Christianorum vocabant Oratoria, vel Domos
342 *orationis, Græcè Asceteria*. Sed quid testibus
egemus, cum *cap. Ecclesiæ antiquitus* 16. *q*. Ecclesiæ, & Oratoria pro eodem accipiuntur. Et
cap. tua nos de Ecclesiis ædificand. Cælestinus III.
Papa post multa sæcula à tempore infantiæ Ecclesiæ, pro eodem accipit hæc tria, *Ecclesia,
Oratorium*, & *Basilica*. Et sane meritò, quia cum
Oratorium *publicum* est, & non *priuatum*, aut in
priuatis Domibus constitutum, habensque dotem, Campanulam, & alia requisita, censetur Ecclesia, & eius appellatione venit inter Doctores. Hieronymus Carat. *in opusc. de iurib. Parochialib. tit.* 2 *cap.* 14. Barbosa *in Collectan. ad d. cap.
tua nos n.* 2. Hæc porrò omnia gratis, & vltro- 343
neè dicta sunt; quia vt constat ex historia eiusdem Ecclesiæ sanctæ Mariæ, quam ex Tabula
vetusta Ecclesiæ de Monserrate de Vrbe extractam habet Lector in fine huius Dissertationis,
hæc sacra Domus, *Basilica*, quæ est idem, quod
regia Domus, & *Ecclesia* sæpè cognominantur.
Etenim paulo post principium, dum dicitur 344
Apostolum Iacobum à Christo mandatum accepisse transmigrandi in Hispaniam, Euangelij
prædicandi gratia; ac propterea ad Beatissimam
Virginem Dei Parentem accessisse, benedictionem pro itinere humiliter postulando, scribitur
etiam, eandem Deiparam hæc illi dixisse: *Va-* 345
*de fili, imple mandatum magistri tui, & per ipsum te deprecor, quatenus in vna Ciuitatum Hispania, vbi maiorem numerum hominum ad fidem
conuerteris, ibi Ecclesiam in mei memoriam, prout te monstrauero, facias*. Et infra, dum de ip-
sius apparitione est sermo sic ei dixit: *Ecce* 346
*Iacobe fili, locus signatus, meoque honori deputatus, in quo in mei memoriam, tua industria mea
Ecclesia construatur*. Et post alia. *Beatus autem Iacobus de santa visione, & consolatione congaudens, continuo cepit ibi ædificare Ecclesiam,
iuuantibus, quos ad fidem conuerterat, supradictis. Capit autem præfata Basilica octo quasi passus
latitudinis, & sexdecim longitudinis, habens altare prædictum in capite versus Iberum cum altari*.
Postea: *In cuius Ecclesia seruitium*. Deinde:
Consecrans verò prædictam Ecclesiam. Post alia;
Intitulauit ipsam Ecclesiam. Demum: *Hæc est
enim prima mundi Ecclesia in honorem Virginis
Apostolicis manibus dedicata*. Ecce non semel, 347
aut bis, sed septies, (qui numerus in diuinis
& humanis literis multiplicitatem magnam
designat) reperita, satis concluditur quod Sacra hæc Mariana Domus *Ecclesia* sit vocata,
non *Oratorium*, aut quid simile. Mirum ergo
valdè sit, pios, & probos Aragonienses au-
thores, hoc Sacrum templum, quod gloria, 348
& ornamentum est totius Iberiæ. & Hispaniæ,
veluti (quod absit) per contemptum *Oratorium*
appellare. Nec illis suffragatur, quod aliqui minus attenti ea nomenclatura vtantur,
quia de ipsa loquuntur pro sui primordiis,
quando primo inchoata est, à paucis, & egenis 349
Christicolis, Iacobi discipulis, ob infidelium
metum, in speluncis, & cauernis terræ absconditis; vel saltem eo tempore; quo vt ait Rota coram Montmanno de ann 1633. in superioribus
relata, *Christianis in vno, eodemque loco, vel Ciuitate, neque amplas; neque plures Ecclesias habere
permissum erat*. Et possent idem dicere de insi- 350
gnioribus totius Orbis Christiani, & Almæ Vrbis templis, quæ in sui primæua origine, vix
Oratoria erant, sed potius cryptæ, speluncæ, cauernæ, &c.

Magnum præterea sibi aduersa pars suæ in- 351
tentionis fulcrum prætendit habere ex epistola
quadam Synodi Prouincialis Cæsaraugustanæ
de anno 1614. & 1615. celebratæ ad Paulum
V. Summum Pontificem, vt dicitur, directa:
in qua non solum plura pro inferioritate, &
subiectione Ecclesiæ S. Mariæ ad Ecclesiam
S. Saluatoris dicuntur, sed etiam ex eo quod
Clemens VIII. dictam S. Saluatoris Ecclesiam
ex

352 ex Regulari, qualis antea erat, ad ſæcularem
ſtatum reduxerit: prætendit enim ex hoc eadem
S. Saluatoris Eccleſia, quod mores antiqui ince-
dendi, & conſedendi ſimul vtriuſque Eccleſiæ
iam expiraſſent, ita vt nullatenus præeminentiæ
dictæ Eccleſiæ S. Mariæ ſupra Eccleſiam S. Sal-
uatoris amplius obſeruari deberent: plura etiam
353 poſtulando contra dignitatem dictæ ſanctæ
Mariæ Eccleſiæ. Cæterum, nec huic fulcro inni-
354 ti poteſt pars contradicens. Primò etenim, Epi-
ſtola iſta bis à Ioanne Arruego adducta, ſcili-
cet *pag. 135. & n. 763* nullatenus authentica vi-
detur, cum ſine data vlla loci, vbi ſcripta ſit, an-
ni, menſis, aut diei, quando ſcribi potuit, & ſine
355 alicuius ſcriptione notetur. Qui defectus in hu-
iuſmodi litteris tam ſubſtantiales ſunt, vt eas
356 omnino vitient; prout palam omnibus eſt. Se-
cundo, eſto quòd authentica eſſet, non video
quomodo probetur ad Papam miſſam eſſe, aut
ab eo receptam; ſi enim aliquid horum deſit,
penitus corruit ipſius auctoritas: quia eſto quod
357 potuiſſet à Synodo ſcribi, potuit tamen re ma-
turius perſpecta, ad Papam non mitti, quia in-
ter ſcriptionem, & miſſionem datur locus pœ-
nitentiæ. Felinus *in cap. ex parte Decani n. 18.
de reſcript.* Alexand. *in l. ſi abſenti, ff. de acquir.
poſſeſſ.* Hippol. de Marſiliis *in l. 15. qui in Bello,
num. 42. verſ. item vltra prædicta. ff. ad legem. Cor-
358 nel. de falſis.* Tertio, quatenus hæc omnia non
obſtarent, obſtare deberet id quod in ipſa etiam
aſſeritur, videlicet, Eccleſiam S. Mariæ, *totum ſi-
bi Prouinciale Concilium ſuſpectum habuiſſe.* Hæc
enim ſuſpicio valde eneruat eius auctoritatem.
Præſertim, quia non fuiſſe ſuſpicionem hanc
leuem, prout in eadem Epiſtola notatur ibi:
359 *Illubus quibuſdam excogitatis prætextibus*, ex eo
ſuadetur, quod Eccleſia ſancti Saluatoris, &
aliæ Cathedrales Regni Aragonum, ex quibus
dicta Synodus componebatur, erant *partes for-
360 males aduerſariæ* contra Eccleſiam ſanctæ Mariæ,
& earum prætenſio erat præcedentiam habere
ſuper Eccleſiam ſanctæ Mariæ: imò ipſa petitio
ad Papam eſt ipſiſſima prætenſio dictarum Ec-
cleſiarum. Quid ergo obeſſe poteſt talis petitio?
Aut quando partis poſtulatio ad iudicem, ſeu
Superiorem, ſi ab ipſo acceptata non ſit, poteſt
parti præiudicare? Partes porrò in hac cauſa fuiſ-
361 ſe dictas Eccleſias, ad oculum conſtat, ex Rotæ
deciſionibus, in vna ſcilicet *Cæſarauguſtana
præeminentiarum* coram Ludouiſio, quæ eſt 284.
de anno 1606. octo annis antequam hæc aſſer-
ta Epiſtola ad Papam ſcripta fuerit: & in alia
coram Ghiſlerio de anno 1634. Sed his præter-
362 miſſis, omnino euertitur tota hæc Epiſtola,
etiam ſi legitima, & iuridicè ſcripta credatur:
ex eo quod fundamentum ipſius, ſcilicet, quod
reductio Eccleſiæ S. Saluatoris ad ſæcularem ali-
quid abſtulerit, ſeu immotauerit de iuribus Ec-
cleſiæ S. Mariæ; aut propterea aliquod ipſi præ-
iudicium obtigiſſet. Apertiſſimè namque con-
ſtat de contrario, ex Breui Clem. VIII. de ann.
363 1604 ſub 12. Octobr. vbi hæc leguntur: *Decla-
ramus noſtræ mentis, & intentionis non fuiſſe, nec
eſſe per reductionem ad ſæcularitatem prædicta Ec-
cleſia Metropolitana. iuribus, prærogatiuis, & præ-
eminentiis Eccleſiæ B. Mariæ de Pilari, eiuſque
Priori, Capitulo, & Canonicis, tam vigore ſenten-
tiarum Rotalium huiuſmodi, quam alias quomodoli-
bet competens, in aliquo præiudicare: illiſque occa-
ſione dictæ reductionis ad ſæcularitatem Eccleſia
Metropolitana Cæſarauguſtana, nullatenus præiu-
dicatum hactenus fuiſſe, aut in poſterum fore, vel
cenſeri; ſed illa in ſuis iuribus, & robore in omni-
bus, & per omnia remanſiſſe, ac perpetuo remanere
debere, proinde, ac ſi prædicta Eccleſia Metropoli-
tana ad ſæcularitatem redacta, aut redigi manda-
tum non fuiſſet, ſicque, &c.* Et ita id latè ex pluri-
bus S. Rotæ deciſionibus, & Doctoribus probat
Barboſa *de Canonic. & dignitatib. cap. 1. num. 50.*
Idque conuincitur, quia cum pars aduerſa aliud 364
Breue eiuſdem Clem. VIII. de ann. 1601.
obiecerit, quaſi illi obeſſet, S. Rota coram Coc-
cino 10. Nouemb. 1623. & 26. Feb. 1624. ac 15.
Nou. 1624 declarauit contrarium. Ea pulchra 365
ratione, quia præfata declaratio non debet ac-
cipi vt noua, aut ſeparatim, ſed vt coniuncta
cum declarato, quia declarans nihil de nouo fa-
cit, *l. adeo §. cum quis in fin. ff. de acquir. rer. domi-
no, l. hæredes palam, §. ſed etſi notum*, vbi Caſtren-
ſis, & alij *ff. de teſtam.* Surd. *dec. 70. n. 1. Rot. deciſ.
502. n. 15. p. 1. recent.* & *dec. 700. n. 16 par. 2. recent.*
ſeu, quod idem eſt, quia declaratio videtur à
principio ineſſe actui declarato. Oldradus *conſ.
263. num. 2. & ſeqq. verſ. & aduertendum eſt.*
Ancharan. *conſ. 7. num. 3. & ſeqq. verſ. non obſtat
quod declaratio*, Bellarmer. *conſ. 33. num. 40.* 366
& 41. Adnotet tandem lector pro hac Epiſto-
la, quæ obiicitur, quod ex ipſa conſtat quali-
ter qui eam, vt dicitur, ſcripſerunt, non auſi
fuerint negare antiquam Cathedralitatem Ec-
cleſiæ ſanctæ Mariæ, ſed modernam, & præ-
ſentem. Dicunt enim: *Capitulum Metropolitanæ,
quod priſcis illis temporibus de Collegiata hac fue-
rit nihil ſolicitum, totamque huius rei hiſtoriam piæ
credulitati relinquens, præſenti rerum ſtatui inni-
titur.* Animaduertere tamen deberent, quod 367
ſi antiquis temporibus Cathedralis fuerit,
etiam modernis debuerit eſſe; cum, vt conſtat
ex dictis tam in priori, quam in poſteriori hac
Diſſertatione, cum fuerit Cathedralis aliquan-
do, & non fuerit hac dignitate ſpoliata, ſed
ſolum ex conſenſu ipſius vnita Eccleſiæ ſancti
Saluatoris, rectè infertur modo eſſe iam Cathe-
dralem. Gloſ. *fin. in cap. Fœlix. 16. q. 1. c. a. licet. 5. in
eadem cauſa q. 3.* Iordanus *tom. 1. prælud. 9. pag. 41.
num. 14.*

Obiectat tandem pars contradicens magnum 368
ſcandalum, quod in Cæſarauguſtana Ciuitate,
& Aragonum Regno dicit eſſe, quod Eccleſia
ſanctæ Mariæ Cathedralitatem Cæſarauguſta-
næ Eccleſiæ habere prætendat. Sed ab hoc ſcru-
pulo facile me expediam, ſi tale ſcandalum eſſe
negem, quod ſciam. Caſu tamen, quod ſit, 369
viris doctiſſimis, qui partem aduerſam propug-
nant, hoc vnum dilemma diſſoluendum. Vel
enim ſcandalum hoc *paſſiuum eſt*, vel *acti-
uum*: Si *paſſiuum* vocent, audiant Theologos 370
dicentes, ſcandalum *paſſiuum* eſſe ſcandalum
non *datum*, ſed *acceptum*, ac proindè eſſe
ſcandalum *Phariſæorum*: neceſſe, ſaltem ſemper
obligationem illud euitandi. Prout manifeſtè
oſtendit Chriſtus *Matth.* 15. Dicentibus enim
illi diſcipulis *ſuis, quia Phariſæi audito verbo
hoc, ſcandalizati ſunt*, ipſis reſpondit: *Sinite illos,
cæci ſunt, & duces cæcorum: Cæcus autem, ſi cæco
ducatum præſtet, ambo in foueam cadunt.* Si verò 371
actiuum appellent, memorentur eoſdem Theo-
logos diffinire ſcandalum actiuum cum ſancti
Thom 2. 2. q. 43. art. 1. ex D. Hieronymo quod
ſit *dictum*, vel *factum, minus rectum præbens oc-
caſionem*

casionem ruinæ. Ostendant igitur, *minus rectum*
esse, quod Ecclesia S.Mariæ Maioris tueatur ius
Cathedralitatis, quod habet à 17. ferme Chri-
sti sæculis; ab Apostolo Iacobo Hispanorum
Patrono, Dei Patentis iussu, & Christi, vt par est
credere, beneplacito (vt propterea quasi de Iu-
372 re diuino esse dici possit) illud instituere; Ec-
clesiastica etiam traditione, toto eo tempore re-
ceptum; ab Historicis propè sine numero com-
probatum; à S. Rota, & Almæ Vrbis Tribu-
nalibus sæpissimè roboratum, intimatum, &
exequi mandatum, ac Regis Catholici, Princi-
pum, Magnatum, & populi deuotioni gratum,
& acceptum. Quorsum ergo minus rectum?
373 Casu vero quod apud plebem, pusillos, vel
ignaros, aliqua scandali species esset, quod ne-
gatur, audiant D.Gregorium *Hom.7. in Ezechie-*
lem dicentem, *Si de veritate scandalum sumitur,*
vtilius permittitur nasci scandalum, quam veritas
relinquatur. Legant D. Hieronymum *in Matth.*
374 15. & referunt in glos. ordinaria: *Propter scan-*
dalum dimittendum est omne quod potest prater-
mitti, salua triplici veritate, vita, iustitia, &
doctrina. An veritas *iustitia*, & *doctrina* in hac
375 causa adsit, ex sæpius repetitis inotescit. Quod
scrupuli maioris de scandalo, causa esse posset,
illud est, quod vtr Ecclesiast. in his litibus, &
controuersiis Redditus Ecclesiasticos, qui sunt
patrimonia pauperum impendant. Sed cui id
376 tribuendum Iudicem non agam. Notatem ta-
men, Illustrissimum Rotæ Decanum Ioannem
Baptistam Coccinum, cum ipsa. in Rotali man-
dato de anno 1633 manutenendo Ecclesiam
sanctæ Mariæ in suis præeminentiis, & priuile-
giis supra, & contra Ecclesiam S. Saluatoris, eas
præcipere omnino obseruari. *ne in posterum* (in-
quit) *partes hinc inde in apertas contrauentiones*
prosilientes, non sine bonorum omnium scandalo, &
diuini cultus detrimento, atque offensione sub men-
dicatis pratextibus eximans se à paritione dicti
377 *mandati de manutenendo.* Quibus satis indigitat
potius scandalum esse, & cultui diuino perni-
ciosum, ac offensiuumm, contrauenire mandatis
Rotalibus, quæ sunt de manutenendo d.Eccle-
siam S. Mariæ in præfatis præeminentiis, seu
priuilegiis. Sed hæc prætermitto.

CAP. VI.

Perpetuum silentium parti contrariæ iure videri imponendum.

378 Congruit huic intento illud Isai. 32. *Cul-*
tus iustitia silentium. quia videlicet iustitia
debita Cathedralitati Ecclesiæ sanctæ Mariæ
Maioris Cæsaraugostanæ per silentium cele-
bratur, & colitur; & si imponatur, lites, & leges
cessabunt Quod in præsenti fieri oportere gra-
uiter comprobandum.
379 Primo, quia litibus finem imponi debere iu-
ra & Doctores iuris prudentes clamant. *cap. fi-*
nem litibus de dolo & contumacia, l. terminato de
fruct. & lit. expend. l. non distinguemus §. quasitum
ff. de arbi. DD. ibid Imo propterea breuiandæ
lites. Clement. *sapè in princ. de verb. significat. l.*
quidam ff. si cert. pet. l. properandum C. de iudic.
380 *& cap. finem litibus* relato. Et merito, quia lites
inter ciues sunt damnosæ Reipublicæ, quæ ex
eis læditur *l. si quis §. in ciuilib. ff. de par.* Baldus *in*
add. spec. app. vers. Constitutio Episcopi. Bertachin.
in Repert. verbo lis. Et ideo vtilitas publica est, 381
vt finiantur Flaminius *de resign. lib. 3. q. 5. n. 12.*
& 13. Barbosa *infra.* Et quia sunt criminum 382
occasio Barbosa *in Collectan. ad d. cap. finem liti-*
bus, ex aliis. Hinc (quod salua reuerentia li- 383
tigantium in hac causa dictum sit) litigatores
mali viri appellantur Rodoanus *de Simon. 1. p.*
c. 31. n. 9. Gonzalez *ad Reg 8. Cancellar. § 7. n. 18*
Et sunt similes Dæmonibus. Rodoanus, & 384
Gonzalez *ibi*, Iordanus Pacis *volum. 1. lib. 1. tit. 9.*
n 1 Quin ipsæ lites sunt flagella hominum do- 385
cissima. Rebuffus *in praxi in regul. de subscript.*
colliitig. glos. 1. Barbosa. & Iordanus *supr.* ac Gon-
zalez n. 17. Quia teste Seneca *litigare cum aquali* 386
anceps est, cum potentiori fur osum, cum inferiori
sordidum. Sic Baldus *cons. 218.* Gonzales *supr. n.*
16 Iordanus *sup.* Sacrum igitur Tribunal Rotę
interpellandum illis quæ Ecclesia canit: *Extin-*
gue Flammas litium. Et alibi, *dissolue litis vincula,*
astringe pacis fœdera. Quod non aliter fit nisi 387
contradicenti parti silentium imponendo.
Eo etiam secundo, quod lis ista, iure meri- 388
toque finita censeri debet; per duplicem senten-
tiam Rotalem in superioribus adductam; plura
mandata Apostolica etiam relata & octo eius-
dem S. Rotæ decisiones, quas etiam retuli in
præcedentib. Per sententiam autem finiri litem
apertum est, & pro Regula traditum à Rota *de-* 389
cis. 10. vt lit. pendent. in nou. & alibi passim. Lan-
cellot. *de attent. p. 2. c. 4. in prafat. num. 250. & seq.*
Iordanus Pacis *volum. 3. lib. 14. tit. 14 num. 20.*
Præsertim, cum fuerit diffinitiua; de cuius na- 390
tura est, quod controuersiæ finem imponat. Ab-
bas *in Rubr. de re iudic. col. penult.* post Specul. *in*
tit. de sent. prolat. 6. 1. Galganettus *in statuta Vrbis*
lib. 1. cap. 173. in glos. n. 50. Et quæ transiit in rem
iudicatam ac executioni per d mandata demān-
data. Achil. *decis. 1. & 10. vt lit. pendent decis. 33.* 391
n. 10. lib. 3. par. 3. diuers. Iordanus *supr.* Flaminius
de resignat. lib. 2. q 3. n. 2. Stephanus Gratianus
disceptat. forens. c. 114. n. 34 & seq. Barbos *in colle-*
ctan. DD ad Clement. II. vt lit. pendent. n. 13 14. &
15. ex aliis.
Accedat tertio, quia pars Ecclesiæ S. Mariæ 392
Maioris in hac causa; esto quod vicem Acto-
ris gerat, prout eam sententiæ illæ Rotales ad-
ductæ supra c. 4 appellant; nihilominus secun-
dum aliquem respectum gerere videtur perso-
nam Rei, cum sit in possessione Cathedralitatis,
& iurium, ac priuilegiorum illam concernen-
tium, aduersa autem pars contendat eam spolia-
re, tum Cathedralitate, tum exemptionibus, &
priuilegiis, quibus de facto gaudet. Si enim Rei
personam quadantenus agit, maximè procedit,
quod dixi, quod nempè, sententiæ pro ipsa datæ
transierint in rem iudicatam. Quotiescunque 393
enim Actor non probat suam intentionem, sen-
tentia omnino absolutoria conceditur Reo. *l.*
eum, qui dicit ff. de probat. l. qui accusare C. de eden.
Rota *decis. 17. num. 1. de re iudic. in antiq.* & *decis.*
3. de iudic. in nou. Cassador. *decis. 1. num. 1. & decis.*
2. de re iudic Durand. *deci. 280. n. 2. & decis. 381.*
num. 1. Petrus Ridolphinus *in prax. recentior. p. 3.*
c. 2. n. 111 & 112.
Imò (proximus ad intentum) quia cum ista 394
sententia absolutoria datur, tunc imponi silen-
tium actori habet Rota *in nou. de re iudic. decis.*
3. facit *decisio 17 in antiq. de re iudic.* & Rota co-

rum Attrebatensi *decis.* 171. *in* 1. *p. recent. num.* 3.
ac Duran. *d. decis.* 280. *num.* 2. Ridolphinus *supr.*
395 *num.* 113 & 115. Et meritò quidem, quia sen-
tentia absolutoria ab impetitia totum nego-
tium perimit, & ita adeo transire potest in rem
iudicatam, vt non possit super illo amplius
agi. Neuizanus *cons.* 19. *n.* 25 Rota coram Ca-
ualerio *decis.* 148. *n.* 2. referens alias coram Can-
tucio, & Coccino. Clarius alia Rota coram ea-
dem Caualerio *decis.* 158. *num.* 1. & 3. ex Couar-
ruuia, & aliis. Nouissimè Ridolphinus *supr. n.*
116.

396 Sed frustra in hoc contendi posse videtur,
cum in duabus illis Rotalibus sententiis supra
relatis, conceptis, & expressis verbis, in hac cau-
sa, & negotio præsenti Cathedralitatis Ecclesiæ
S Mariæ imponatur perpetuum silentium parti
aduersæ Ecclesiæ S. Saluatoris. In priori illa co-
ram Coccino grauissimis illis, & acerbissimis.
397 *Per hanc nostram diffinitiuam sententiam, &c. de,
& super antiqua Cathedralitate dicta Ecclesia B.
Mariæ de Pilari, antiquitus fuisse Cathedralem,
in eaque primam Sedem Episcopalem dictæ Ciuita-
tis extitisse, &c. decernimus, & declaramus. Mole-
stationesque, vexationes, perturbationes, & impedi-
menta, &c. præstitas, & illatas, fuisse, & esse in-
iustas, temerarias, & indebitas, ac iniusta, iniqua,
temeraria, & indebita; illisque de iure minimè fa-
cere licuisse, nec licere: eisdemque perpetuum silen-
tium imponendum fore, & esse; prout imponi-*
398 *mus, &c.* In posteriori vero coram Vbaldo illis.
*Per hanc nostram diffinitiuam sententiam, &c. de,
& super antiqua Cathedralitate dicta Ecclesia San-
cta Maria Maioris, &c. dicimus, sententiamus,
decernimus, declaramus, & diffinitiue pronuncia-
mus, bene fuisse pronunciatum, sententiatum, & dif-
finitum, per D. R. D. Decanum ad fauorem, &c.
Eccl. S. Mariæ, &c. maleque, & perperam fuisse ap-
pellatum, reclamatum, & prouocatum, &c. & prop-
terea d. sententiam Reuerendissimi Domini Decani
confirmandam fore, & esse, prout illam confirma-
mus, & approbamus.*

399 Idem corroborat, quæ Illustrissimus Dom.
Bichius in sua illa decisione anni præsentis pro
21. Iunij disertissimè dixit § *Quibus positis*, vi-
delicet. Quod cum Ecclesia S. Saluatoris *ap-
pellationē à dictis sententiis Rotalibus bo. me. Mot-
manno commissam prosecuta non fuerit ab an.* 1633.
*nec fatalia prorogari obtinuerit; eademque senten-
tia, ob tam longam taciturnitatem transierint in Iu-
dicatum, & causa dicatur deserta.* Ad quod affert
plura iura, Doctores, & plures etiam S. Rotæ
decisiones coram Terracinensi, Pontingetio, &
eodem Illustrissimo Bichio. Cum enim per
400 hanc decisionem dicatur, causam, & appella-
tionem à sententia Rotali dici desertam, ex ea
videtur haberi, finem liti esse impositum. Gal-
ganettus *in Statut. Vrbis cap.* 176. *in princ. Gloss.*
20. Et habere vim sententiæ diffinitiuæ. Idem
Galganettus *ibidem.* Similiter, cum dicatur, cau-
401 sam transiisse in iudicatum, etiam elicitur im-
poni per hoc parti silentium. Quia contra rem
iudicatam non auditur appellans, *l.* 1. & *fin. vt
lit. pendent. l.* 1. *de re iudic.* Tholosan. *lib.* 2. *cap.* 23.
fol. 254. Sebastianus Medices *de diffinit. differ.*
21. *num.* 6. & post ipsos, & alios Galganet-
402 tus *supr. cap.* 167. *in glos. num.* 30. Nam
res iudicata facit ius plenius, & plenis-
simum, secundum Baldum *in l. ingenium,
ff. de statu homin.* & omnino mutat rerum
statum. Vnde Iason *in rubr. ff. de re iu-
dic.* post Bald. dixit facete de *Guelpho Ghibel-
linum.*

Præbent exemplum quoad hoc Vrbis statu- 403
ta à Papa Gregorio XIII. approbata, prout Bulla
in principio ipsorum scripta ostendit, quæ ex-
pressè prohibent *lib.* 1. *c.* 180. duas appellationes
à sententiis, sed quod duæ sententiæ conformes
rem faciant iudicatam, statuunt, his verbis. *De-
clarantes, quod omnino in nulla causa, seu casu,
secundo liceat prouocare; sed duæ sententiæ habeant
vim trium, & rem faciant iudicatam.* Quod 404
omnino deseruit ad casum præsentis Disserta-
tionis, cum pro parte Ecclesiæ S. Mariæ sint *duæ
sententiæ* Rotales *conformes*, & seme à parte
Ecclesiæ S. Saluatoris appellatum sit. Ex quo 405
prorsus videtur dicendum, in rigore huius
Statuti iam hanc causam transiisse in rem iudi-
catam, omnino peremptam, & finitam esse,
& partim impositum potius quam imponen- 406
dum silentium. Eo præsertim, quod Statutum
illud est decisorium, & obseruatur in omnibus
Curiis, etiam coram Auditore Cameræ, & Rota.
Fenzonius *ad Statut. Vrb. lib.* 1. *cap.* 180. *num.* 4.
Scaccia *de appellat. quæst* 18. & Rota sæpius. Et
cum sit Statutum Papale comprehendit etiam
Clericos Rota *decis.* 455. *n.* 1. *p.* 1. *diuersor.* & in
Romana *hæreditatis*, seu census 8. Iunij 1588.
coram Plato. Ridolphinus *in prax. par.* 1. *cap.* 13.
num. 647. & *seq.*

Nec refert, quod ius commune secundam 407
appellationem in eadem causa admittat. *l.* 1. *C.
ne liceat in vna, c. sua nobis* 65. *de appell. cap. si au-
tem in princ.* & §. *vnde* 2. *q.* 6. Federicus Sche-
uech. *de appell. num.* 13. Galganet. *in stat. Vrb.*
180. *glos. in princ.* Quia cum à Papa confirma- 408
tum fuerit hoc statutum corruit omnino hæc
difficultas. Magis vrget si dicatur hoc statu-
tum solum loqui *inter Ciues incolas, & distri-
ctuales Vrbis*, prout in eo dicitur. Propterea 409
enim dixi supra *præbere exemplum*: quia vbi est
eadem ratio, debet esse eadem dispositio. *l.
illud ff. ad l. Aquiliam. l. si postulauerit.* §. 5. *ff.
ad l. Iuliam*, & pluribus aliis iuribus. Ratio 410
autem huius dispositionis est, ne lites sint
æternæ, sed breui finiantur, quod in hac cau-
sa Cæsaraugustana est valdè necessarium cum
adeo antiqua sit, vt fermè sæculis fuisse, dici
possit.

Idem etiam roboratur, quia cùm commu- 411
nis opinio in consulendo, & iudicando sit se-
quenda *l.* 1. *vers. creditor. ff. de offic. quæst.* Ro-
man. *cons.* 349. *num* 5. Ant. Mar. Corat. de com-
mun. vtriusque DD. opinion. *in præfatione num.*
38. & *tit.* 9. *num.* 3. Ridolphinus *in prax. par.* 1.
cap. 2. *num.* 53. & Rota Romana habeat vim
communis opinionis, Ceuall. *in tract. de com-* 412
mun. opinion. Grauet. *ad vestr. in Prax. lib.* 6. *c.* 1.
num. 14. Gratian. *discept.* 104. *num.* 56. quos re-
fert, & sequitur Marches. *de Rot. Roman. ante
tract. de Commiss. par.* 1. *secund. nou. impress. vers.
quare non mirum*: vel ad minus tantam habeat
auctoritatem, vt ab ipsa non sit credendum,
nisi ob vrgentissimam, & pregnantem rationem,
prout ex Moditio, & Castro Palao affert Pa-
squaligus *in Decisionibus moralib. decis* 8 *num.* 4.
certè rectè sequitur, quod, stantibus duabus
sentētiis Rotalibus adminicularis per plerasque
replicatas decisiones, mandata Apostolica, exe-
cutionem, & vetustissimam Cathedralitatis
Ecclesiæ

Ecclesiæ S.Mariæ Maioris possessionem, nullus scrupulus relinquatur, quin contrariæ parti non tam imponendum perpetuum silentium sit, quam iam impositum aggrauandum.

CAP. VII.

Historia de miraculosa, & antiquissima fundatione Ecclesiæ S. Mariæ Cæsaraugustanæ ex varus monumentis extracta.

414 LOquatur tandem pro iugi, & perpeti Ec-
clesiæ sanctæ Mariæ Maioris Cæsaraugu-
stanæ Cathedralitare, historia de ipsius fun-
datione. quam nouissime in hac alma Vrbe,
& Ecclesia sanctæ Mariæ de Monserrate scri-
ptam vidimus, in veteri, fumosa, & denigra-
ta charta, affixa ligneæ tabulæ, etiam anti-
quæ, & cariosæ. Cum enim in ipsa notetur
hanc Ecclesiam, B Iacobi Apostoli, & primi
Cæsaraugustam Episcopi industria; & Deipa-
ræ Sanctissimæ ipsi inter duos Angelorum
Choro super Pilare apparentis iussu, con-
structam esse; eamque Apostolum consecras-
se; ac vnum Presbyterum pro ipsius seruitio
ordinasse. Pilare quoque illod super quod
virgo appa ebat, ipsa testante, à Christo per
manus Angelorum transmissum fuisse: tandem-
que Deiparam voluisse, & dixisse, quod locus
ille esset *signatus* & suo honori deputatus, &
vsque in finem mundi perpetuo duraturus.
415 Vt potè *prima mundi Ecclesia in honorem Vir-
ginis Apostolicis manibus dedicata, Angelica Ca-
mera primordiis Ecclesia fabricata, Aula Sacra-
tissima sapius per Virginem visitata, in qua cum
Angelicis Choris visa est sapius matutinos psallere
psalmos*, prout in ea dicitur; vix locus relinqui-
tur dubitandi, quin hac dignitate Cathedrali-
416 tatis condecorata fuerit. Et eum ex alia parte,
ipsa ab illo tempore vsque modo à nullo spolia-
ta comprobetur, quin potius roborata, refirma-
ta, & quasi canonizata; provt dicta in vtra-
que Dissertatione, ad satietatem etiam, con-
firmant, cernatur: erit hæc Cathedralitas *Co-
417 lumna immobilis*, & *Turris Davidica* omnino in-
concussa, etiam propter huius historiæ aucto-
ritatem.
418 Ne porrò quis de ipsa vel leuiter dubitet,
præter dicta in priori Dissertatione *à n.12. vsque
ad 18.* recolat, quæ S. illa Rota celebris, & Magi-
stralis coram Coccino Decano de anno 1630.
Sæpius repetita, tam in priori illa, quam in ista
posteriori Dissertatione, dixit §. *Quamquidem
historiam* Sic enim ibi legitur.
419 *Quam quidem historiam, & antiquissimam, in-
dubitatamque apud Hispanos traditionem latè pro-
sequuntur grauissimi scriptores, nempè quoad mirifi-
cam Ecclesia constructionem, auctor Chronici omni-
moda historia, qua à pluribus Flauio Lucio Dextro
adscribitur anno Dom. 37. & ibid. Franciscus Bi-
uar. in Commentar. latissimè num. 3. dicens: Nihil
aquè stabilitum testimoniis grauissimorum autho-
rum, nihil tota Hispania sacratius, ac venerabilius
animis hominum insedisse. Adiicitque M. Maximi
Episcopi Casaraugustani Epigramma vers. Verum-
ne nobilissimum; Martinus Garzia in serm. 90 91.
& 150. P. Antonius Beuter par. 1. Chronic. Hi-
span. c. 25. Damian à Goes in genelogia Regum Hi-
span. tom. 2. Hispania illustrata, Vgo Episcopus Por-
tugallen. in Epistola ad Mauritium Episcopū Bra-
charen. quam refert idem Biuar. in Elogiis Dextri
fol. 9. Ioannes Gaspar Ortigas in 3. par. Patrocinij
pro Gymnasio Casaraugustano par. 14 sub n. 100.
Petrus Villegas in lib. Flos Sanctorum in vit. S. Iacobi
maioris Apostoli fol. 186. Francisc. à Iesu, & Xodar
in libro quinque discursuum pag. 8. & seq affirmās,
neminem huc vsque id ausum negare, visis vinculo,
& firmitate, quibus traditio ista corroboratur, quasi
sit de fide: taliter quod non esset tentus pro Catholico,
qui de hoc dubitaret: provt etiam inquiunt Marti-
nus del Rio disquisit. Magic. lib 2. q. 26. sect. 4. pag.
223. & Hella in lib Reg Militia S. Iacobi cap 3.
Gaubertus Monachus in Chron. Regni Aragonum
in 3. prolog. Ioannes Bassaus in Histor. Hispan. &
Chronicis rerum mirabilium, anno 37. & 44. Gun-
disaluus de Illescas in Histor. Pontif. in vita S. Ia-
cobi Apostoli par. 1. fol. 13. Stephanus de Garibay
in compendio Histor. Hispan. lib. 7. c. 3 & 4. An-
dreas de Betendorpio de apparitionibus spirituum
cap. 11. thes. 07. Petrus Canisius de verbo Dei
tom. 2. lib. 5. cap. 21. fol. 557 & cap. 23. fol. 560. Al-
phonsus de Mendoza in quastionibus quodlibeticis
q. 5. Suar. de relig. to. 1. lib. 2. cap. 9. n. 16 Martin. de
Viciana in Chronico inclyta, & coronata Ciuitatis
fol 14. Ribadeneyra in lib. Flos Sanctorum in vita
S. Iacobi Maioris p. 1 pag. 69. Anton. de Cianza in
historia inuentionis miraculorum, & translationis
S. Secundi cap. 3. fol. 24. Ioannes de Pineda in 2. par.
Monarchia Ecclesiastica cap. 25 § 4 fol. 52. Ludo-
uis de Estrada Abbas Hortensis 2. par. Rosarij fol.
112. Loaysa in notis ad decretum Gundemari, Pra-
des lib. 1. cap. 5 § 1. Bonifac. in Historia B. Maria
lib 2. pag. 19. Thom. Bozzius de signis Eccles. lib. 9.
c. 6. pag 686. 2. Didacus de Castillo in lib. defen-
sionis Adventus, & Pradicationis Euangelica S. Ia-
cobi cap 7 fol. 37 Franciscus de Padilla in historia
Ecclesiast. Hisp. centur. 1. fol. 18. Franciscus de Pe-
reda in libro nuncupato Patrona Matritis lib 4. c 1.
fol. 230. & seq. Iacobus Valdes de dignit. Regum,
& Regnorum Hispania cap 6. num. 7. fol. 54 Lu-
cius Marineus Siculus in historia de rebus Hispa-
nia memorab. lib. 5. cap. de sacris Ædibus pag 85.
Hieronymus Blancas in commentar. rerum Aragon.
fol. 3 Hieronymus Romanus in Republica Christia-
na lib. 5. cap. 4. fol. 86. Ambros. de Morales in Chro-
nicis generalibus Hispania lib 9. c. 7. fol. 218. Mi-
chael Martinez de Villar. in interpretatione dicto-
rum Epigrammatum in Epistola dedicatoria, Mau-
rus Castella in historia Apostoli S. Iacobi pag. 76.
Anton. Spinell. in Maria Deipara Throno cap. 30.
pag. 400. Gregor. Lopez, Madera de excellentiis
Hispania cap. 6. fol. 30. Petrus Cenedus in Collectan.
ad ius Canonicum col. 43. lib. 1. decretor. num. 2.
& seq. & num. 8. Martinus Carillo in 3. aduerten-
tia ad historiam S. Valerij fol. 10. Gaspa Sanctius
in 2. tract. de pradicatione Sancti Iacobi in Hi-
spaniam cap. 8. Et speciales de miraculosa hu-
iusmodi fundatione tractatus ediderunt Ioannes
Michael de Bordalba, Ludouisius Anx, Petrus
Cenedus, Didacus Murillo, & alij, prout te-
statur idem Biuarius in Commentariis ad Dex-
trum loco citato, vbi plures ex allegatis Scri-
ptoribus recenset. Cum quibus concordant Di-
ploma Callixti Tertij Pontificis sub Dat. Roma
9. Kalendas Octobris anni 1456. priuilegia Ioan-
nis Aragonum Regis secundi sub anno Domini
1459. 26. Octobris, & Ferdinandi Catholici*

illius filij anno 1504. 14. *Aprilis: eiusdem Se-*
dis Metropolitana statutum anno 1471. *die* 9.
Maij promulgatum : ac demque motiua senten-
tia, tam in Vicariatu Archiepiscopatus Casarau-
gustani super absolutione à Charitatino subsidio,
quam in Curia Iustitia Aragonum super praceden-
tiis emanata : vt pradicta omnia per extensum refe-
runt idem Biuarius loco citato,& Didacus Murilla
*c.*3.Hæc Sacra Rota, etsi fusiora, tamen ad in-
tentum valde vtilia, & propterea omittenda
non erant.
420 Notet etiam lector, quæ P. Franciscus Sua-
rez ab eadem Sacra Rota relatus inquit, scili-
cet qood de hac historia *Casaraugusta , & in*
vniuersa Hispania est receptissima traditio. Ex
hoc enim rectè consequitur quod illi appli-
cari possint ea, quæ de authoritate traditiu-
num Ecclesiasticarum dicta manent superius.
421 Insoper, quod in Chronicis Aragonum sæpissi-
mè repetitur, & reseruari dicitur in antiquissi-
mo Archiuio Barchinunensi. Ac (quud magni
ponderis est) historia hæc etiam manuscripta
litteris antiqnis in fine Exemplaris librorum
S.Gregorij Papæ; prout ex Hieronymo Blan-
cas firmat P. Murillus *in sua historia cap.*3. *par.*
15. & habet Petros Cenedo *in collectan.ad De-*
422 *cret.& cap.Beatus* 22.*quest.*2.*num.*8. Est autem
exemplar hoc Moralium S. Gregorij cum dicta
hac historia io Bibliotheca Ecclesiæ S Mariæ
Cæsaraugustanæ, pro qua certatur in præsenti,
prout,& refert idem Cenedus. Qui etiam addit,
esse miræ magnitudinis, in duo volumina di-
stinctum,& valde vetustum. & ex Naia, Garzia,
& Beuter illod ipsum quod ab Episcupo Taio
septimo sæculo, scilicet circa ann.Dom 647. ex
423 decreto Concil. Tolet. 7. Ruma in Hispaniam
allatum fuit, ibique miraculosè repertum. De
qoa nounulla dicta manent io priori Disserta-
tione num.117. Vbi etiam quod Taio iste Epi-
scopus fuerit Author huius historiæ. Sicut
quod ipsa typis edita sit Matriti ann. 1648. &
Compluti ano.1649. firmat etiam Anton.Beu-
ther *lib.*1.*c.*22.*pag.*135. vidisse hanc historiam
Romæ in Cœnobio Mineruæ, de ipsaque scri-
psisse S. Calixtum Papam in *lib.*de miraculis D.
Iacobi. Eam quoque vulgari sermune Hispano
refert Arruegos pag.236. Ea porro prout ex Ta-
bula illa Ecclesiæ S. Mariæ de Moonserrate à me
transcripta fuit, & huius tenoris.
425 Ad Laudem, & Gloriam Summæ Trinitatis,
Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, qui est ve-
rus Deus, Trinus, & vnus: & ad promulganda
beneficia, & præconia Aduocatæ humaoi gene-
ris filij Altissimi Genitricis, aonuociamus fide-
libus voiuersis, narratione veridica, & fideli:
qoaliter ab exordio Christianæ Religionis Ca-
mera, seu Basilica S.Mariæ Maioris, & de Pilari
Ciuitatis Cæsaraugustæ, & Ecclesiæ eiusdem
adorsa fuerit fundamentum: consequenter oo-
titiæ fidelium tradere disponimus pauca quæ-
dam, quæ de mirabilibus multis ad nostram
notitiam peroenerunt operante Virginis
filio precibus, & meritis Geni-
tricia ipsius Capellæ de
prælibato Pilari
deuotis.

* * *

INCIPIT HISTORIA

POst passionem, & resurrectionem Saluatoris Domioi Nostri Iesu Christi, ac ipsius in Cœlum aureo volato, ascensum, remansit Piissima Virgo Virgini commissa Ioanni. Crescente vero discipulorum numero in Iudæa, ad Apostolorum prædicatiuncm, & sigua fremuerunt quorundam corda Iudæorum perfida, magnam aduersus Christi Ecclesiam, persecutionem sæoissimam commouendo, lapidaotes Stephanum, diuersosque nihilominus trucidando. Propterea dixerunt ad eos Apostoli: Vobis quidem primum oportebat prædicare Verbum Dei, sed quia repulistis istud, & iodignos vos iudicastis æternæ vitæ; ecce conuertimur ad gentes. Sicque euntes per Mundum Vniuersum, iuxtà Christi mandatum, prædicauerunt Euangelium omni creaturæ vnusquisque In sorte sua. Cum autem egrederentur de Iudæa, vnusquisque accipiebat cougerium, & benedictiouem ab ipsa benedicta Virginc gloriosa. Iuterea reuelaote Spiritu Sancto, Beatus Iacobus Maior, frater Ioannis, filius Zebedei, mandatum accepit à Christu, quatenus ad partes Hispauas, verbum Dei prædicaturus accederet. Ipse verò statim pergeus ad Virginem, osculatis manibos, licentiam, & benedictionem piis lachrymis postulabat. Ad quem Virgo, vade, ioquit, fili, imple mandatum Magistri tui. Et per ipsum te deprecor, quatenus in vna Ciuitatum Hispaniæ, vbI maiorem numerum hominum ad fidem conuerteris, ibi Ecclesiam iu mei memoriam, prout te moustrauero facias. Progrediens autem B. Iacobus ex Hierusalem venit ad Hispaoias prædicando: inde pertransiens per Asturias veoit in Ciuitatem Oueti, vbi vnũ ad fidem conuertit. Sicque Galetiam intrans Partonum Ciuitatem aggreditur. Inde prosperans iu Castellam, quæ maiur Hispania nuncupatur, taodem venit iu minorem Hispaniam, quæ Aragooia dicitur, in Regiooe illa, quæ Celtiberia nuncupatur; vbi sita est Cæsaraugustana Ciuitas, ad Iberi fluuij ripam. Ibi igitur Beatus Iacobus multis diebus prædicans, viros octo conuertit ad Christum: cum quibus quotidie tractans de Regoo Dei, exibat ex parte noctis ad ripam fluminis, quietis causa, iu loco vbi paleæ iactabautur. Ibi oamque post soporem orationi vacantes, turbationes hominom, & molestias gentilium declinabant. Et ecce post dies aliquot, media nocte lustrante, stabat Beatus Iacobus cum fidelibus supradictis, contemplatione, & orationibus fatigatis. Cæteris igitur sopori deditis, In hora ipsa mediæ noctis audiuit B.Iacobus Apostolus voces Aogelorum caotantium, *Aue Maria gratia plena*, qoasi susui Inuitatorio matutinale Virginis Officium inchoando, qui statim flectens genua sua, vidit Virginem Matrẽ Christi inter duos Choros millium Angelorum super Pilare quoddam marmoreum residentem. Conoocatus igitur militiæ Celestis Angelorum, Officium matutinale Virginis, cum versu *Benedicamus Domino* compleuerunt. Quo finito, piissimos vultus B. Virginis Mariæ Apostolorum Sanctum ad se quam dulciter euocauit: *Ecce* (inquit) *Iacobe, fili locus signatus, meoque honori deputatus, in quo in mei memoriam, tui industria, mea Ecclesia construatur.* 426

struatur. Conspice quinimò Pilare hoc, in quo sedeo, nam Filius meus Magister tuus per manus Angelorum illud transmisit ex alto: circa cuius situm, Capellæ Altare locabis, in quo præsertim loco, precibus, ac reuerentia mea, signa, & mirabilia Altissimi virtus operabitur admiranda: illis nimirum, qui in suis necessitatibus meum auxilium implorabunt. Eritque Pilare istud in loco isto, vsque in finem Mundi, & Christum colentes, nunquam ex hac Vrbe deficient. Tunc Iacobus Apostolus, hilaratus lætitia multa, innumeras gratias Christo referens, easdem retulit Genitrici. Et ecce subito cælestis illa Concio Angelorum, Dominam Cælorum suscipiens, ad Hierosolymam Vrbem reduxit, & in sua Cellula collocauit. Post hæc autem vixit Gloriosa Virgo Maria vndecim annis. Hic est exercitus ille millium Angelorum, quem Deus misit ad Virginem in hora qua Christum concepit, vt illam seruarent, & viis omnibus sociarent, & illæsum puerum custodirent, Beatus autem Iacobus de tanta consolatione, & visione congaudens. continuo cœpit ibi ædificare Ecclesiam iuuantibus, quos ad fidem conuerterat, supradictis. Capit autem præfata Basilica octo quasi passus latitudinis, & sexdecim longitudis, habens Pilare prædictum in capite versus Iberum cum altari. In cuius Ecclesiæ seruitium vnum de prædictis in Presbyterum, quasi magis idoneum, Beatus Iacobus ordinauit. Consecrans verò prædictam Ecclesiam, & ipsos Christicolas in pace dimittens, reuersus est in Iudæam, verbum Domini prædicando. Intitulauit autem ipsam Ecclesiam S. Mariam de Pilari. Hæc est enim prima mundi Ecclesia in honorem Virginis Apostolicis manibus dedicata: hæc est enim Angelica Camera primordiis Ecclesiæ fabricata: hæc est Aula Sacratissima sæpius per Virginem visitata: in qua cum Angelicis Choris visa est sæpius Dei Genitrix, matutino psallere psalmos. In hac siquidem obtentu Virginis plurimis præstantur beneficia. & operantur insignia multa. præstante Domino nostro Iesu Christo, qui cum Patre, & Spiritu Sancto viuit, & regnat per infinita sæculorum sæcula. Amen.

ORATIO.

OMnipotens sempiterne Deus, qui Sacratissimam Virginem Matrem tuam, inter Choros Angelorum super Columna Marmorea emissa de alto venire, dum adhuc viueret, vt Basilica in eius honorem à Prothomartyre Apostolorum Iacobo, eiusque discipulis ædificaretur, dignatus es: præsta quæsumus eorundem meritis, & intercessione, vt fiat impetrabile, quod fida mente poscimus, qui viuis, & regnas,

Hæc eadem Oratio, paucis mutatis, habetur etiam in Missa antiqua Dedicationis huius Apostolicæ, & Angelicæ Ecclesiæ, in qua pariter relata Historia compendio refertur.

Laus Deo, & eius Virgini Matri Sanctissimæ.

Decisio S. Rotæ Romanæ coram Reuerendiss. D. Coccino Decano, in causa Cæsaraugustana Cathedralitatis die veneris 1. Martij 1630.

ARGVMENTVM.

IN hac decisione latè, & diffusè tractatur, & discutitur illa antiqua controuersia orta inter Ecclesiam S. Mariæ de Pilari Cæsaraugustæ, & Ecclesiam sancti Saluatoris eiusdem Ciuitatis, occasione Cathedralitatis.

SVMMARIVM.

1 *Cathedratico statu firmato, intrat præsumptio primordialis, atque ordinaria Cathedralitatis, donec contrarium non probetur.*

2 *Quæ præsumptio multo magis operatur quando concurrunt plura adminicula.*

3 *Ecclesia quando nominatur magistra, per hoc non solum denotatur maioratus ratione dignitatis, sed etiam antiquitatis, & num. 4.*

5 *Ecclesia S. Mariæ de Pilari Cæsaraugustæ fuit donata Ecclesia S. Saluatoris eiusdem vrbis.*

6 *Ecclesia maior regulariter cum Ecclesia minori non vnitur, sed bene è contra.*

7 *Mauri post occupatas Hispanias conuertebant & principales Ecclesias Ciuitatum Christianorum in Mezquitas, & n. 105.*

8 *Fidei christianæ fundamentum principaliter in maioribus Ecclesiis asseruatur.*

9 *Gentile in locis, in quibus Crux, Præsepe, & alia salutis nostræ mysteria seruabantur, statuas Iouis, Veneris, &c. collabant.*

10 *Ad fidei christianæ incrementum diuina voluntate effectum est, vt B. Petrus Apostolus, & Paulus in Vrbe Martyrium paterentur.*

Romæ, vbi caput superstitionis erat, illic caput sanctitatis quiescit, num. 10.

Romæ, vbi gentilium Principes habitabant, illic Ecclesiarum Principes morantur n. 10.

11 *Delubra gentilium Christianæ Religionis cultui, olim per veneranda crucis illationem mancipabantur.*

12 *Ecclesia S. Saluatoris Cæsaraugustæ, licet sit antiquissimi operis, retinet tamen speciem eminentis, & sumptuosi ædificij, & 108.*

13 *Ecclesiam S. Saluatoris, & Cæsaraugustæ, quod etiam ante Maurorum occupationem esset Cathedralis, qui hoc asserat, & n. 14. & 15.*

16 *Episcopi Cæsaraugustani nonnulli sanctitate insignes specialiter præfuerũt in Eccl. S. Salu.*

17 *Inscriptionibus plurimum defertur, maximè in antiquis.*

18 *Verbum Metropolis quid designet.*

Verba, vbi non conueniunt, cessat dictorum verborum qualitas. n. 18.

19 *Cathedrales duæ, tanquam duo capita æquè principaliter in eadem Ciuitate non dantur.*

20 *Ecclesia S. Mariæ de Pilari Cæsaraugustæ, qualiter admirabiliter fuerit fundata traditur.*

21 *Que historia stabilita est testimoniis grauissimorum Authorum, & nihil est tota Hispania Sacratius, & venerabilius.*

22 *Et ista traditio est adeo corroborata, vt sit quasi de fide, taliter quod non esset tentus pro Catholico, qui de hoc dubitaret.*

23 *Scriptoribus, atque historicis standum est.*

24 *Ecclesia alicuius erectio benè probatur per Scriptores, & historices.*

25 *Cathedralitatis antiqua status probatur ex Historiis, & Chronicis.*

26 *Factum antiquissimum, res vetustissima maiorum traditione probatur.*

27 *Scriptoribus, & Historicis passim fides adhibetur, num. 80.*

28 *Testes qui in antiquioribus, & viuentium memoriam plane excedentibus deponunt de publica fama, voce, & traditionibus antiquis plenissimè probant.*

29 *Cathedralitas oritur date Ecclesia, & Episcopo ratione coniugij spiritualis, & numero 30.*

31 *Apostolorum nullus, prater B. Petrum, vel eos, quos eius successores constituerunt sacerdotes, Ecclesias Cathedrales, in Italia, Hispania, Gallia, &c. fundarunt.*

32 Cap. si quis nesciat. 11. distinct. *declaratur.*

33 *Ecclesias fundare tantum ad B. Petrum tanquam caput Ecclesia pertinebat.*

34 *Apostolus nullus fundauit Ecclesias, nisi manmandato, iussu, permissione, ac authoritate B. Petri, & n. 40.*

35 *Petrus Apostolus Dei monitu, mandatum, permissionem, ac authoritatem fundandi Ecclesias cateris Apostolis dedit.*

36 *Iacobus Apostolus supposita Petri authoritate, Sedem Cathedralem Casaraugustanam in Ecclesia S. Maria instituit, & in illius Episcopum destinauit Athanasium.*

37 *Ioannes Apostolus ordinauit in Episcopum Smirna Policarpum.*

38 *Paulus Apostolus Dionysium in Athoniensem, Timotheum verò in Ephesium Episcopum creauit.*

39 *Apostolorum consuetudo erat praficiendi Episcopum vnicuique Ciuitati in quo verbum Dei pradicauerunt.*

41 *Iacobus Apostolus plures Episcopos, & Ecclesias Cathedrales in Hispania constituit.*

42 *Petrus Apostolus primo direxit septem Episcopos in Hispaniam, ex numero Discipulorum à Iacobo Apostolo ad fidem conuersorum, declara n. 43. & 44.*

Proximus illedicitur, quem nemo antecedit numero 42.

45 *Flauij Lucij Dexteri historia, quod Iacobus Apostolus ordinauerit in Episcopum Casaraugustanum Athanasium, an sit vera, & num. 47. & 48.*

49 *Historia scripta post motam litem, an sit fides adhibenda, & n. 49.*

50 *Casaraugustani Episcopi ab Athanasio vsque ad annum 1118. resederunt in Ecclesia de Pilari.*

51 *Ex denominatione alicuius loci resultat argumentum personalis residentia.*

52 *Episcopi residentia prasumitur penes Ecclesiam Cathedralem.*

53 *Prelatus Domus sua habitationis tenetur habere penes Ecclesiam Cathedralem.*

54 *Habitationis prasumptio deducitur ex sepulchro.*

55 *Matrimonium spirituale contrahitur inter Episcopum, & Ecclesiam.*

56 *Coniugij vinculum id exigit, vt coniuges nec post mortem separentur.*

57 *Breuiariorum magna est authoritas.*

58 *Historia posita in Breuiariis sunt tanquam canonizata per Ecclesiam.*

59 *Leges ciuiles in Canonum sanctionibus relata, per Ecclesiam approbari dicuntur.*

60 *Episcopi per multum tempus extra suam Cathedralem esse prohibentur.*

61 *Gelasius Papa II. plenariam indulgentiam concessit omnibus Christi fidelibus, manus adiutrices porrigentibus reparationi Ecclesia sancta Maria de Pilari Casaraugusta.*

62 *Verbum Ecclesia absque vlteriori expressione, tanquam antonomasticè sumpta intelligitur de Ecclesia Cathedrali.*

63 *Declarationi eius, qui aliquid dicit standum est.*

64 *Declarationi testis loquentis in genere standum est.*

66 *Imagines Agni paschalis sunt propria signa Cathedralis Ecclesia Casaraugusta.*

67 *In signis, & inscriptionibus, maximè in antiquis est plurimum deferendum.*

68 *Prascriptio intrat, stante scientia, & patientia.*

69 *Sententia antiquissima planè probante, etiam sine actis.*

70 *Et maximè, quando non agitur de eius canonizatione, aut exequutione non agitur, sed tantum adducuntur ad probandum.*

71 *Ex sententiis, licet in Curiis secularibus emanatis, Rota solet sumere adminiculum.*

72 *Cathedralitatis adminiculum est, quando in Ecclesia adsunt vestigia, & reliquia, qua prater ius Cathedralitatis ei conuenire non possent.*

73 *Ecclesia Cathedralis tantum habet prarogatiuam celebrandi festum dedicationis Ecclesia.*

74 *Decimas exigendi facultas in territorio Ciuitatis soli Cathedrali competit.*

75 *Ecclesia Cathedralis solum habet campanam, qua de interdicto nuncupatur.*

76 *Defunctorum corpora ius extrahendi ex alienis Parochiis, illaque sepeliendi, Ecclesiis omnibus est prohibitum, exceptis Cathedralibus.*

77 *Sacramentorum administratio omnibus indistinctè competit Cathedrali.*

78 *Adminicula multa simul adiunguntur ad probandum.*

79 *Cathedralitatis antiqua ius: vt retineatur, & continuetur vnicus etiam actus sufficit.*

81 *Probationes adinuicem se coadiuuant.*

82 *Probationes per indicia, coniecturas, & prasumptiones sufficiunt ad probanda facta antiquissima amplia n. 83.*

83 *Prasumptio eliditur per contrariam probationem.*

85 *Status prasens quando non potest concurrere cum statu antecedenti tunc de prasenti non prasumitur in futurum.*

86 *De initio vbi constat, tunc cessat prasumptio*

cuiuscunque

cuiuscunque alterius anterioris initij.
87 *Cathedra est magna dignitas magistrorum.*
88 *Cathedra propriè accipitur pro sede Doctoris, & Pralati.*
89 *Copia copiæ nullam fidem meretur.*
90 *Scriptura ad hoc, vt probet, omninò requiritur recognitio.*
91 *Archiuium ad hoc, vt dicatur legitimum, quæ requiratur.*
92 *Archiuium illorum, de quibus interesse agitur, est suspectum.*
93 *Testes interessati non probant.*
94 *Archiuij authoritas non dat robur scripturæ informi.*
95 *Enunciatiua Principis ad supplicationem partis emanata, & à Principe extraneo, ac de veritate rerum minus instructo non probant.*
96 *Cathedras penes quemcunque Ecclesiam semper est eadem non dependens à loco.*
87 *Subrogatio nihil immutat.*
98 *Enunciatiua erronea, & æquiuoca nihil, aut parum probant.*
99 *Confirmatio non extendit confirmatum.*
100 *Referens vbi aliter loquitur, quam relatum, attendendum est relatum.*
102. *Ecclesia olim quando ædificabantur, caput illarum respiciebat partem Orientalem & num 103.*
104 *Cæmeteria apud Ecclesias, maximè Cathedrales perpetuò fuerunt.*
105 *Argumentum deductum ex eo, quod historicos nulla habetur mentio, est leuissimum, & n.106. & 107.*
106 *Zurit. in indic. rerum de Aragonen. notatur de instantia.*
110 *Ecclesia spiritualiter sumpta est fidelium collectio.*
111 *Martinez. cap.20. lib.2. declaratur.*
112 *Martinus Carill. de histor. Sancti Valerij declaratur.*
113 *Franciscus ab Aynsa lib. 2. cap. 11. declaratur.*
114 *Testium dicta, quando fuerunt conquassata à dictis testium contrariorum, nihil releuant.*

IESVS MARIA.

DVBITAVI: An constet Ecclesiam Beatæ MARIÆ Virginis de Columna, seù (vt vulgò dicitur) de Pilari fuisse antiquitùs Cathedralem? Et Domini post susceptam pluries super hoc dubio disputationem, nempe 10. Maij 1627. 30. Aprilis 1629. & 28. Ianuarij præteriti, hodiè tandem, negocio maturè discussu, affirmatiuè responderunt.

Quamuis enim in contrarium dicerent, quòd quemadmodum controuerti non potest, quin Metropolitana Ecclesia Sancti Saluatoris fuerit hanc vsque in diem in perpetuo statu Cathedralitaris, ab eo tempore quo gloriosæ recordationis Rex Aragonum Alphonsus, Hispaniarum cognomento Imperator ex Maurorum tyrannide Cæsaraugustam vindicauit: sic etiam ex hoc vltimo, & longissima quidem quingentorum, ac ampliùs annorum diuturnitate, firmato statu Cathedratico, intrat præsumptio primordialis, atque originariæ Cathedralitatis vsque ab initio: donec plenè, ac concludenter probetur contrarium *l. ex persona, vbi Salic. n.2. C. de probat. Alex. cons. 74. num 15. lib 4. Alciat. de præsumpt. 26. n.1. Euerard. in loco à tempore ad tempus, vers. 6. istud argumentum, Menoch. præsumpt. 64. lib 6. Rot. decis. 233. n.2. par. 1.* vbi agitur de præsumendo statu Parochialitatis, & *decis. 402. n.5. par. 2. recent.* Quæ quidem præsumptio tantò magis operatur in casu isto, cùm, pluribus adminiculis corroboretur *Rot. d. decis. 233. num. 2. par. 1. recentior.* 1 2

Primum adminiculum deducitur ex sententia Petri Libranæ, primi huius nominis Episcopi Cæsaraugustani lata de anno 1128. & sic in facto recenti, decem scilicet annis post Mauros debellatos emanata: prout in alia sententia Alphonsi pariter Archiepiscopi enunciatur, de anno 1453. in qua præcipitur Ecclesiæ Sanctę Mariæ, vt in omnibus, & per omnia se conformet cũ Ecclesia Sancti Saluatoris, tanquam cum Magistra, ac Superiore sua: quod verbum, *Magistra,* 3
vsurpatum etiam in alijs posterioribus sententiis, nempè Sanctij de anno 1221. Petri Tarraconen. de anno 1241. & Alphonsi prædicti de anno 1513. denotat maioritatem, non solùm dignitatis, sed etiam antiquitatis ad *Text. in cap. audientium n.1. de Eccles. ædific.* Quæ sanè 4
antiquitatis maioritas designat statum Cathedralitatis ab antiquiori tempore, non habito quidem respectu ad solum decennium post recuperatam è Maurorum dominatione Cæsaraugustam, in quo temporis antiquitas non potest verificari: sed ad tempus longè antecedens, nempè tam ante inundationem, quàm in ipsa Maurorum inundatione

Secundum neque absimile adminiculum desumitur ex testimonio Alphonsi, seù Aldephonsi Regis Castellæ præfati Alphonsi Maurorum debellatoris, priuigni, ac Hispaniarum Imperatoris pariter nuncupati: qui anno Domini 1134. & sic sexdecim annis post recuperatam è Maurorum manibus Cæsaraugustam, in confirmandis eiusdem Debellatoris Alphonsi, necnon Ranimiri fratris prædecessorum suorum concessionibus factis Ecclesiæ Sancti Saluatoris, eamdem Ecclesiam inter cæteras antiqui nominis famosissimæ excellentiæ, priuilegio gloriosissimam non solùm appellat, prout etiam appellatur ab Alexandro III. Pontifice in confirmatione donationis decimarum, necnon à Martino Rege Aragonum in priuilegio, mandante, vt Reges Aragonum in Ecclesia Sancti Saluatoris propter illius antiquitatem coronentur: sed ad subleuandum ipsius paupertatem, inter alias Ecclesias in Episcopatu Cæsaraugustano existentes, donat specificè Ecclesiam Beatæ Mariæ de Pilari: vt latiùs in priuilegio. De 5
cuius concessione non videtur ambigendum, cùm de illo testentur *Hieronymus Zurita lib. 1. Annal. cap. 54. Hieronymus Blancas in Commentar. Rer. Aragonen. fol. 141. Abbas S. Ioannis de la Penna in sua Historia lib. 2. cap. 20. pag. 357. Pater Didacus Murillo de miraculosa fundatione Angelica Domus tract. 2. cap. 27. pag. 217.* & super tertio deponat de visu Magister Hiero-

nymus Cassanante:& enunciatur etiam in Bullis Adriani IV. necnon Alexandri III. in quibus prædictæ donationes, expressa etiam Ecclesia Beatæ Mariæ, confirmatur. Vndè ex his duo resultant antiquæ Cathedralitatis argumenta ad fauorem Ecclesiæ Sancti Saluatoris. Primum ex eo, quòd expulsis vix Mauris nuncupatur famosissimæ excellentiæ,& antiqui nominis priuilegio famosissima. Secundum ex eo, quòd donatur Ecclesia Beatæ Mariæ: quæ si aliquo tempore fuisset donata etiam per viam
6 vnionis Ecclesiæ inferiori: cùm regulariter Ecclesia maior inferiori non vniatur,sed è contra, *Oyed. de incompatibilit. benef. par. 2. cap. 3. n. 4. vers. & ita dignum.*

Tertium adminiculum deriuatur ex notissima Maurorum consuetudine:qua post occupatas Hispanias passim vtebantur in conuertendis
7 principalibus Ecclesiis Ciuitatum Christianorum in Mezquitas: vt pariter Chronicas generales Hispaniarum id de propriis Regnis restatur Petrus, Aragonum Rex I. in priuilegio concessoanno Domini 1096 incipien. *Neminem latere, &c.* quod de verbo ad verbum transcripsit *Franciscus de Aynsa rerum memorabilium Osca lib. 4. cap. 5. pag. 525.* & concordat *Martinus Carillo in Historia Sancti Valerij fol. 240.* vnà cùm testibus, qui dantur. Quod eo demum consilio faciebant Mauri, vt ita deletis,abolitisque memoriis, ac Christianæ Fidei fundamentis, quæ principaliter in maioribus Ecclesiis as-
8 seruantur, fides ipsa aboleretur,ac perfidia subinduceretur Mahomerica. Quam porrò consuetudinem à Gentilium acceperunt exemplo: qui iis in locis, in quibus Crux, Præsepe, aliaque Redemptionis, ac salutis nostræ misteria seruabantur, Statuas Iouis, Veneris, ac Adonidis collocabant: quo sacrorum eorumdem misteriorum monumenta,ac vestigia obsolesce-
9 rent, vt elegantissimè de Adriano refert *Paulinus epistola 11. Hieronymus epistola 13. Seuer. Historiar. lib. 2. Ambrosius in Psalm. 43.* quorum verba transcribit *Baron. ad annum Christi 139. num. 5. & 6. fol. 93. & 94.* & habentur in Le-
10 ctionibus festi Exaltationis Sanctæ Crucis 3. Maij. Sic etiam è conuersò ad Christianæ Fidei incrementum diuina voluntate effectum est, vt Beatissimi Apostoli Petrus & Paulus in Vrbe Roma martyrium paterentur:*vt vbi caput superstitionis erat,illic caput quiesceret sanctitatis:& vbi Gentilium Principes habitabant, illic Ecclesiarum Principes morarentur,* vt inquit *Ambrosius in cap. Beati 2. quæst. 7.* & iisdem penè verbis loquitur *Sanctus Maximus Episcopus in sermon. de Apostolis*,quem recenset *Michaël de Amunyon de vni-*
11 *tate Ouilis cap. 18. num. 4. & 5.* Et in specie delubra Gentilium Christianæ Religionis cultui fuisse olim per Veneranda Crucis illationem mancipata, habemus ex præcepto *Theodosij in suo Codice l. vlt. tit. 10. lib. 16.*

Hunc verò vsum post occupatam Cæsaraugostam seruasse Mauros in Ecclesia Sancti Saluatoris, eamdemque tanquam maiorem Ciui-
12 tatis illius Ecclesiam conuertisse in Mesquitam maiorem, tanto magis videtur verisimile, quo Templum istud Sancti Saluatoris, licèt antiquissimi sit operis, retinet tamen speciem eminentis,ac sumptuosi ædificij,ad formam Crucis, latitudinis passuum 90.longitudinis verò 110. totaque illius moles quatuor magnarum columnarum ordinibus sustinetur: vt constat ex descriptione illius, quæ habetur apud eumdem *Didacum Murillum de miraculosa fundatione Angelicæ Capellæ, dicto tract. 2. cap. 17.* Ac propterea plurimum differt à communi structura Mesquitarum, quas Mauri non ædificabant in formam Crucis, nec admodum emineotes,aut eleuatas: sed submissas,atque obscuras: vt patet ex ædificio Cordubens. Ecclesiæ, quam pro Mezquita fuisse à Mauris constructam, ac postea Sedi Cathedrali destinatam, referunt Historici, & præcipuè *Mariana de rebus Hispan. lib. 7. cap. 7.* Et prædicta tantò facilius videntur procedere, cùm de huiusmodi fabrica adeò insigni, à Mauris constructa, nulla apud Authores mentio habeatur: prout extat memoria de præfata Ecclesia Cordubens. apud Marianum,& alios; & similiter de minoribus ædificiis per Reges Mauros Cæsaraugostæ constructis passim habentur memoriæ apud *Hieronymum de Blancas in rerum Aragonen. Commentar.*

Et in specie quòd Ecclesia Sancti Saluatoris 13
etiam ante Maurorum occupationem fuerit Sedes Cathedralis,ac à Maurorum Impuritatibus, quibus prophanata fuerat, expiata, ad pristinum Cathedralitatis statum restituta fuerit, visus est firmasse *Zurita in Indice rerum Aragonensium lib. 1. pag. 38.* ibi: *Ecclesia Cæsaraugustana,primis propagata Christianæ Religionis sæculis sacra, & Sanctorum Valerij, ac Braulij Infulis,ac Vincentij Martyris illustrata doctrinis, sacrorumque Conciliorum sanctionibus,Orbis Christiani celebratione commemorata, à Nephariis impij cultus vestigiis, solemni cæremoniarum Religione expiata, & Deo Optimo Maximo Seruatori ex voto, quod Imperator pulcherrima, florentissimæ, potentissimæque Vrbis esset potitus, festis, & laudibus instauratur, & consecratur.* Et clarius *lib. 1. Annal.* ibi: *Consecrata fuit Mesquita maior, & dedicata Ecclesia nostro Redemptori sub titulo Sancti Saluatoris eodem anno, &c. Itaque in suo primo loco restaurata Sedes Cathedralis,quæ fuit valde nominata in primitiua Ecclesia.* Et cum *Zurita* viden- 14
tur consentire *Martinez Abbas Sancti Ioannis de Rupe in Historia fundationis illius Monasterij lib. 2. cap. 10. & lib. 5. cap. 19. in fine, Martinus Carillo in Historia Sancti Valerij fo. 240.* quos omnes refere *Franciscus de Aynsa in præfato lib. memorabilium Ciuitatis Oscæ lib. 1. cap. 1.* vbi similia in hanc rem adducit exempla. Cum quibus concinit Breuiarium Cæsaraugustanum in festo translationis Sancti Valerij in prima le- 15
ctione, ibi: *Magna per vniuersum Orbem Christianis fuit lætitia, cum Cæsaraugustana Ecclesia, quæ per quadringentos annos captiuata spiritibus deseruierat immundis, fidei libertatem recepit: & ad Christum reuersa ipsum Deum, & Dominum voce libera ausa est profiteri, & in eius laudibus resonare.* Et concordant super tertio quatuor testes, examinati in causa Dedicationis. Quorum primus, qui est Ioannes Briz Martinez, deponit ex sententia Didaci de Espes, viri eruditi,& insignis antiquitatum Aragonensium indagatoris, vt testatur *Hieronymus Blancas in præfatione ad comment. Aragonum in epistola ad Garziam de Loaysa,& Didacus Murillo in dicto tract. 2. cap. 51. pag. 441. lib. 2. cap. 19.*

Quartum denique ac postremum primordialis, seu originariæ Cathedralitatis huiusmodi adminiculum pro Ecclesia S. Saluatoris ea præbent

præbent argomenta, ex quibua deducitor non-
nullos ex Episcopis Cæsaranguſtanis, ſanctitate
inſignes huic ſpecialiter Eccleſiæ Sancti Salua-
16 toris præfuiſſe, Sanctos nempè Valerium, ac
Vincentium Martyrem, illius Archidiaconum,
nec non Braulium.

Quòd enim de anno 306. Sanctus Valerius
fuerit Eccleſiæ iſtius Epiſcopus, Vincentius ve-
rò Archidiaconos: quoad Valerium colligi po-
teſt primò ex tenore concordiæ initæ de anno
1131. ioter Epiſcopos Cæſarauguſtsoum &
Pampiloneoſ. per hæc formalia verba: *Tranſlatio
Sancti Valerij Epiſcopi de Rota in Cæſaranguſta-
nam propriam Sedem*: & ſic Eccleſia Sancti
Saluatoris, ad quam facienda erat traoslatio,
appellatur propria ſedes Sancti Valerij. Secun-
do ex Iostrumeoto translationis Capitis eiuſ-
dem Saocti Valerij de anno 1170. Ex cuius ſe-
rie in toto Epiſcopatu Cæſarauguſtano annua-
tim ſub die 20. Octobris in ſacris Lectionibus
recitatur, quòd Aldephonſus II. Rex Ara-
gooum obtinuit Caput Sancti Valerij: *vt
ad honorem Dei, & Eccleſia Cæſaranguſtana, qua
Caput totius Regni eſt, & cui paſtoraliter & corpo-
raliter præfuit, ſpiritualiter quoque præeſſet &c.
Quod ipſe Rex proprijs manibus &c. ad Eccleſiam
Cæſaranguſtanam per Petrum eiuſdem Ciuitatis
Epiſcopum tranſmiſit &c. Ac poſtquam idem Rex
Aldephonſus II. miſit ad dictam Eccleſiam
S. Saluatoris Caput Sancti Valerij, quidam Prior
Rotenſis miſit etiam brachium S. Valerij Antiſtitis
eiuſdem Eccleſia, ad quam miſerat Rex caput &c.
quò ſcilicèt Reliquia tanti Paſtoris & Prælati, il-
liuſque Sanctiſſimi Viri venerarentur in eadem Ci-
uitate, & Templo, in quo præfuit tanta Sancti-
tate*: vt ad propoſitum huiuſmodi traoslationis
expreſsè loquitur *Zurita Annal. lib 2. cap. 26.*
Tertiò non tam reſpectu Sancti Valerij, quàm
Sancti Vincentij illius Archidiaconi id etiam
videtur deprehendi ex teſtimonio Don Lupi
Archiepiſcopi Cæſarauguſtani: qui de anno
1361 in priuilegio exemptionis à charitatiuo
ſobſidio Priori, Canonicis, ac Capitulo Sancti
Saluatoris conceſſo, loquens de eadem Eccle-
ſia, inquit: *Prædictam Cæſaranguſtanam Ec-
cleſiam, ſponſam noſtram ille Beatiſſimus eius An-
tiſtes Valerius cum ipſius Eccleſia Archidiacono
Vincentio Martyre pretioſo decorauit, pro Fide de-
certans Catholica &c.* Quartò id ſuadent inſcrip-
tiones appoſitæ Reliquiis eorundem Sancto-
rum Valerij ac Vincentij, quas Petrus de Luna,
Benedictus XIII. in Sciſmate nuncupatos, mi-
ſit ad Eccleſiam Sancti Saluatoris in hæc verba:
*Hoc eſt Caput B. Valerij Confeſſoris, Epiſcopi hu-
ius Eccleſia Cæſaranguſtana*: Et: *Hæ ſunt Reliquia
17 B. Vincentij Martyris, Archidiaconi huius Eccle-
ſia Cæſaranguſtana.* Quibus quidem inſcriptioni-
nibus plurimùm defertur, maximè in antiqois,
vt latè dicetur inferiùs. Quintò id inferont Con-
ſtitutiones Synodales ſub titolo de Reliquiis &
venerat. Sanct. teſtantes, Sanctum Vincentium
officio, & ordine Diaconali fuiſſe in Eccleſia
Sancti Saluatoris condecoratum: oec non af-
firmantes, Sanctum Valerium in eadem Eccleſia
Sancti Saluatoris appaiuiſſe cuidam ſucceſſori
ſuo, in eadem ſede: quæ apparitio, vt tradit
*Cardinal. Baron. in notis ad Martyrolog. ſub die
26. Martij*, fuit de anno 1370.

Quòd autem poſtremò Sanctus Braulius de
anno 636. & ſic multò aote inuaſionem Mau-
rorom fuerit Epiſcopus Eccleſiæ Conſtitutione
ſub eodem titulo de Reliquiis & venerat. San-
ctorum: in qua formalibus hiſce verbis ſtatui-
tur: *vt ſub Officio duplici celebretur feſtiuitas In-
ueationis B. Braulionis, cùm fuerit Epiſcopus Me-
tropolis*: quod ſanè poſtremum verbum, *Metro-
polis*, deſignat ad oculum Eccleſiam S. Saluatoris 18
excludit Eccleſiam B. Mariæ Virginis, cui talis
qualitas oon conuenit ad *Tex. in l. 4. § toties, ff.
de dam. infect. l. quod conſtitutum, ff de milit. teſtã.*

Vndè ex his omoibus, cùm appareat Eccle-
ſiam Sancti Saluatoris non deducere prima Ca-
thedralitatis ſuæ principia ac fundamenta limi-
tata ab anno Domini 1118. quo tempore Al-
phonſus maiorem Maurorũ Meſquitam diuioo
cultui dicauit: ſequitur quòd ſublata principio
iſto limitatio, militet vſque ab initio ad ipſius
fauorem præſumptio origioariæ Cathedralita-
tis, & quidem adminiculata; itavt niſi Eccle-
ſia Beatæ Mariæ plene ac concludenter, ſublatis
contrariis, probet ſuam Cathedralitatem, ne-
ceſſaria reſultet conſequentia, quòd eadem Ec-
cleſia B. Mariæ nunquam fuerit Cathedralis:
cùm duæ Cathedrales tanquàm duo Capita 19
æquè principalia in eadem Ciuitate noo den-
tur, *Hoſtien. in cap. cùm contingat n. 1 de for. com-
peten. & in c. quoniam n. 2. de offic. Ordin.* quem
ſequitur *Rota deciſ. 324. n. 11. par. 1 in recentior.*

His tamen non obſtantibus, viſum fuit Do-
minis antiquam huiuſmodi Cathedralitatem
concludenter probari ad fauorem Eccleſiæ B.
Mariæ Virginis de Pilari. Primò ex Hiſtoria ad-
mirabilis fundatioois, ſeu conſtructionis huiuſ- 20
cæ Eccleſiæ: in qua traditur Beatum Iacobum
Apoſtolum iuſſu Deiparæ Virginis, ſuper Co-
lumna ſeu Pilare quodam marmoreo inter An-
gelorum cantus viſibiliter apparentis, præfa-
tam Eccleſiam conſtruxiſſe, atque in eiuſdem
ſeruitio vnum ex nouem Diſcipulis ab ipſo
conuerſis in Presbyterum ordinaſſe: provt hu-
ius Hiſtoriæ ſeriem fuſiùs refert aotiquiſſima
quædam ſcriptura, de qua in fine vetuſtiſſimi
Codicis Moralium Sancti Gregorij: qui in eiuſ-
dem Eccleſiæ de Pilari Bibliotheca à Taio qoon-
dam Epiſcopo Cæſarauguſtano illic, vt credi-
tur, repoſitus in hanc vſque diem aſſeruatur, te-
ſtibus eodem *Martino Garzia ſermon. 91. & Mi-
chaële Martinez de Villar in Interpretatione trium
Epigrammatum huius Eccleſia pag. 79.* provt etiam
innuit *Hieron. Blancas, à Murillo relatus loco cita-
to cap. 1. fol. 2.* & latius *cap. 3. fol. 16.*

Quam quidem hiſtoriam, & antiqoiſſimam,
indubitatamque apud Hiſpaons traditionem la-
tè proſequuntur grauiſſimi Scriptores, nempè
quoad mirificam Eccleſiæ Conſtructionem Au-
ctor Chronici omnimodæ hiſtoriæ, quæ à plu-
ribus *Flauio Lucio Dextro adſcribitur anno Dom.*
37 & ibid. *Franciſcus Biuar. in commentar. latiſſi-
mè num. 3.* dicens: Nihil æquè ſtabilitum te-
ſtimoniis grauiſſimorom Authorum, nihil tota 21
Hiſpania ſacratius, ac venerabiliùs animis ho-
minum inſediſſe; adiicitque, *M. Maximi Epiſ-
copi Cæſaranguſtani Epigramma verſ. veriùm ne no-
biliſſimum: Martinus Garzia in ſerm. 90. 91. &
150. P. Antonius Beuter par. 1. Chronic. Hiſp.
cap. 25. Damian. à Goes in Genealogia Regum Hi-
ſpan. tom. 2. Hiſpania illuſtrata, Vgo Epiſcopus
Portugallen. in Epiſtola ad Mauritium Epiſcopum
Bracharen.* quam refert idem *Biuar. in Elogiis
Dextri fol. 9. Ioannes Gaſpar. Ortigas in 3. par.
Patrocinij*

Patrocinij pro Gymnasio Cæsaraugustano par. 14.
sub n. 100. Petrus Villegas in lib Flos Sanctorum, in
Vita Sancti Iacobi Maioris Apostoli fol. 196.
Francisc. à Iesu, & Xodar in libro quinque discur-
suum pag. 18. & seq. affirmans neminem hu-
cusque id ausum negate, visis vinculo, & firmi-
tate, quibus traditio ista corroboratur, quasi
sit de fide: taliter quòd non esset tentus pro
Catbolico. qui de hoc dubitaret: provt etiam
e e inquiune Martinus del Rio disquisit. Magie. lib.
2. quæst. 16. sect. 4. pag. 123. & Isella in libro
Reg. Militia Sancti Iacobi cap. 3. Gaubertus Mo-
nachus in chronic. Regni Aragonum in 3. Prolog.
Ioannes Vassens in Histor. Hispan. & Chronicis
rerum mirabilium, anno 37. & 44. Gundisaluus
de Illescas in Histor. Pontific. in Vita Sancti Ia-
cobi Apostoli p. 1. fol. 13. Stephanus de Garibay
in compendio Histor. Hispan. lib. 7. cap. 1. & 4.
Andreas de Betendorpio de apparitionibus spiri-
tuum cap. 11. thes. 207. Petrus Canisius de
Verbo Dei tom. 2. lib. 5. cap. 11. fol. 557. &
cap. 13. fol. 560. Alphonsus de Mendoza in
quæstionibus quodlibeticis, quæst. 5. Suar. de Relig.
tom. 1. lib. 1. cap. 9. n. 16. Martin. de Viciana in
chronino inclyta, & coronata Ciuitatis fol. 14. Ri-
badeneyra in lib. Flos Sanctorum in Vita Sancti Ia-
cobi Maioris par. 1. pag. 69. Anton. de Cianza
in Historia inuentionis miraculorum, & translatio-
nis Sancti Secundi cap. 3. fol. 14. Ioannes de Pi-
neda in 2. par. Monarchia Ecclesiastica cap. 25.
§. 4. fol. 52. Ludouic. de Estrada Abbas Horten-
sis 1. par. Rosarij fol. 112. Loaysa in notis ad decre-
tum Gundemari, Prades lib. 2. cap. 5. §. 1. Boni-
fac. in Historia Beata Maria lib 2. pag. 119. Thom.
Bozzius de signis Eccles. lib. 9. cap. 6. pag. 686.
num. 12. Didacus de Castillo in libro Defensionis
Aduentus, & Prædicationis Euangelica S. Iacobi
cap. 7. fol. 37. Franciscus de Padilla in Historia
Ecclesiastica Hispaniæ, centur. 1. fol. 18. Francis-
cus de Pereda in libro nuncupato Patrona Matriti
lib. 4. cap. 1. fol. 130. & seq. Iacobus Valdes Dignit.
Regum, & Regnorum Hispania cap. 6. num. 7.
fol. 54. Lucius Marineus Siculus in Historia de
Rebus Hispania memorab. lib. 5. cap. de sacris
adibus pag. 85. Hieronymus Romanus in Republi-
ca Christiana lib. 5. cap. 4 fol. 86. Ambros. de
Morales in Chronicis generalibus Hispania lib. 9.
cap. 7. fol. 218. Michael Martinez de Villar in
Interpretatione dictorum Epigrammatum, in Epi-
stola dedicatoria, Maurus Castella in Historia
Apostoli Sancti Iacobi pag. 86. Anton. Spinellus
in Maria Deipara Throno cap. 30. pag. 400. Gre-
gor. Lopez Madera de Excellentiis Hispania cap.
6. fol. 30. Petrus Cenedus in Collectan. ad Ius Ca-
nonicum col. 43. lib. 1. Decretor. num. 1. & se-
quen. & num. 8. Martinus Carrillo in 3. aduer-
tentia ad Historiam Sancti Valerij fol. 10. Gaspar
Sanctius in 1. tractat. de prædicatione Sancti Iaco-
bi in Hispaniam, cap. 8 & speciales de mira-
culosa huiusmodi fundatione tractatus ædi-
derunt Ioannes Michael de Bordalba, Ludoui-
cus Aux, Petrus Cenedus, Didacus Murillus,
& alij: provt testator idem Biuarius in Com-
mentariis ad Dexterum loco citato, vbi plures
ex allegatis Scriptoribus recenset. Cum
quibus concordant diploma Calixti Tertij
Pontificis, sub Datum Romæ 9. Kalendas
Octobris anni 1456. priuilegia Ioannis Ara-
gonum Regis Secundi, sub anno Domini 1459.
26. Octobris, ac Ferdinandi Catholici illius
filij anno 1504. 11. Aprilis, eiusdem se-
dis Metropolitanæ Statutum anno 1471.
die 9. Maij promulgatum: ac denique mo-
tiua sententiæ tam in Vicariatu Archiepis-
copatus Cæsaraugustani super absolutione
à charitatiuo subsidio, quàm in Curia Iu-
stitiæ Aragonum super præcedentiis emana-
tæ: vt prædicta omnia per extensum refe-
runt idem Biuarius loco citato, & Didacus
Murillo cap. 3.

Quo verò ad ordinationem vnius ex Di-
scipulis in Presbyterum, sequuntur Autho-
res infrascripti. Qui tamen vlterius expri-
mune, Beatum Iacobum in præfata Eccle-
sia Sanctæ Mariæ non solùm reliquisse
Theodorum, quem ordinauit in Presby-
terum, sed etiam Athanasium, quem Epi-
scopatui Cæsaraugustano destinauit: ita
enim testantur iidem Flauius Lucius Dexter
loco citato anno Domini 37. numero 1. fol. 69.
& ibidem Biuarius fol. 71. referens testi-
monium M. Maximi, olim Episcopi Cæ-
saraugustani in Hymno Sancti Athanasij, & in
Elogiis fol. 9. vbi in contestem adducit Vgo-
nem Episcopum Portugallensem in prælaudata Epi-
stola ad Mauritium Archiepiscopum Bracharen.
Petrus Antonius Benter vbi supra cap. 23. par. 1.
pag 134. & par. 2. pag 209. Hieronymus Blan-
cas in præfatis comment. rer. Aragon. pag. 3.
Ambros. de Morales in Historia Hispana cap.
7. lib. 9. Maurus Castella in Historia Sancti
Iacobi pag. 85. Franciscus de Pereda loco al-
legato lib. 4. cap. 1. fol. 131. Franciscus de
Padilla in dicta Historia Ecclesiastica Hispaniæ,
centur. 1. fol. 18. Ribadeneyra vbi supra par. 1.
pag 69. Anton. de Cianca in Historia vita
Sancti Secundi fol. 1. Iacobus Valdes dicto tract.
de Dignit. Regum, Regnorumque Hispania
cap. 6. numer. 12. fol. 59. & Comestabilis Ca-
stella in primo discursu pro aduentu Sancti Iacobi
fol. 10. Martinus Carillus Canonicus Ecclesiæ
Sancti Saluatoris in secunda impress. Histor.
Sancti Valerij, emendatus in tertia aduertentia,
cum aliis deductis per Murillum cap. 17. fol.
141. & Gabrielem Pennotum in sua tripartita
Historia lib. 1. cap. 30. Quibus quidem Scri- a 3
ptoribus, atque Historicis standum esse innuit
Text. l. 1. ibi: à quibusdam Scriptoribus tra-
ditum est, ff. de offic. Præfect. Prætor. Bar. in
l. 1. num. 21. Alex. num. 34. Purpur. num. 152.
& 156. qui loquitur in erectione Ecclesiæ, se-
quitur Ripa num. 73. ff. si cert. pet. Abb. Fe-
lin. Dec. & alij in cap. cum causam, de probat.
Gutier. pract. lib. 3. cap. 13. num. 13. Roderic.
Suarez allegat. 8. num. 11. Verall. qui pariter
loquitur in erectione Ecclesiæ decis. 190. par.
2. & in simili dixit Rota in causa Valenti-
na decimarum 28. Nouembris 1596. coram bon. e 4
mem. Cardinali Pamphilio, in Vlixbonen. Iu-
risconferendi 7. Februarij 1607 coram bon. mem.
Cardinali Lan. cellotto, & in decis. 290.
numero 7. post 1. vol. cons. Farinac. Et in pun- e 5
ctu quòd status antiquæ Cathedralitatis pro-
betur ex Historiis, ac Chronicis in hoc
plenam facientibus probationem Modern. Ro-
man. discep. forens. lib. 5. cap. 893. numero 6.
& seqq.

Quæ conclusio absque vlla difficultate in ca-
su isto procedit, non solùm quia versamur in fa-
ctu antiquissimo, ac in rebus vetustissima maio-
rum

tum traditione communiter receptis, in qui-
26 bus fidelissimæ antiquitatis mos est retinendus,
l. si testamenta, C. de testam. l. 1. §. vlt. de ventr.
27 *suspic. cap. cum habeat, de eo qui dux. in matrim. cap. omnes Principes cum ibi not. de maiorit. & obed.* Sed etiam quia huiusmodi Scriptori-
bus, atque Historicis passim fides adhibe-
tur ad *trad. per Felin. in cap. ex parte, num. 49 vers. & dum supra tractatum est, de rescript.* agiturque de Historiis Ecclesiasticis, *Rot. decis. 718. num. 2 par. 4. diuers.* in quibus plu-
res Scriptores simul conueniunt Et benè ad-
28 miniculantur etiam per testes, qui in huiusmo-
di antiquioribus, viuentiumque memoriam planè excedentibus, tanquam de publica voce, & fama, nec non traditionibus antiquis depo-
nentes, probant plenissimè *Innoc. in cap. veniens num. 6. vers. & non mireris, de verb. signif. Abb. in cap. inter dilectos, num. 6. de fid. instrum.* latè *Felin. in cap. veniens il. 1. num. 26. de testib. & in cap. cum causam, num. 9. vers. sed dicas de probat. Bellam. decis 2. de probat. Caputaquens. decis. 344. n. 3. & 347. n. 4. par. 3. Put. decis. 74. num. 2. lib. 1.*

His ergo firmatis, ex quibus constat Beatum Iacobum primò construxisse in honorem Mariæ Virginis Ecclesiam de Pilari: secundò destinasse Athanasium Discipulum suum in Episcopum Cæsaraugustanum: vtique sequitur, eandem Ecclesiam de Pilari fuisse Cathedralem. Quia, dato Episcopo & Ecclesia, ratio-
29 ne coniugij spiritualis oritur Cathedralitas ad
text. in cap. inter corporalia, & ibidem *Imol. num. 10. Anan. pariter num. 10. de translat. Prælat. Hostien. in summ. eodem tit. num 5. vers. est autem alius, Cassan. in cathal. glor. mund. par. 4. consider. 32. vers. nono capitulum.* Quæ sanè Cathedralitas potest tantùm considerari
30 in Eclesia Beatæ Mariæ. Quia cùm sola tunc
temporis esset illic in rerum natura, remanebat vnicum subiectum, cui posset adhærere Cathedralitas. Cuius prærogatiuam tanto magis, inspecta eiusdem Ecclesiæ dignitate ac priuilegiis, verisimile est, fuisse eidem met collatam.

Nec obstat Epistola Innocentij I. ad Decentium, Episcopum Eugubinum, registrata in *cap. si quis nesciat 11. distinct.* & innouata per *Greger. VII. Epistolarum lib. 1. ad Sanctum*
31 *Hispaniarum Regem*: in qua pro certo, con-
stanterque firmatur nullum ex Apostolis præ-
32 ter Beatissimum Petrum, vel eos quos eius
Successores constituerunt Sacerdotes, Cathedrales Ecclesias in Italia, Hispania, Gallia, Aphrica, Sicilia, adiacentibusque Prouinciis fundasse. Quem *Text.* ita in specie videtur intelligere nunquam satis laudatæ memoriæ *Card. Baron. in notis ad Martyrologium Romanum in festo Sancti Iacobi sub die 25. Iulij.* Vbi postquam firmauit Sanctum Iacobum prædicasse in Hispania, subdit, non sic accipiendum id esse, vt illic prædicauerit Gentibus Euangeliũ, sed Iudæis tantùm, suis Gentilibus Christum annunciauerit: nec sic quidem, vt aliquam fundauerit Ecclesiam: vt plenius ad-
uertit *Magnus Comestabilis Castellæ in secundo*
33 *Discursu contra eumdem Cardinalem Baronium*
edito fol. 51. dicens aliud esse conuertere Infideles, aliud fundare Ecclesias: cùm primùm ad Apostolos omnes, secundum verò ad Beatum Petrum tanquam Caput Ecclesiæ pertineret.

Nam huic obiecto responsum fuit per Dominos, conclusionem prædictam, quòd scilicet nullus ex Apostolis præter Beatum Petrum Ecclesias in præfatis Regionibus fundauerit, esse intelligendam, vt nullus sine mandato, iussu, permissione, ac Beati Petri authoritate Ecclesias instituerit iuxtà solutionem *glossæ in dicto cap.*
si quis nesciat, in verbo Apostolos: quam veluti 34
magis receptam, atque veriorem referunt, & sequuntur ibidem *Archidiac, num. 2. Turrecremat. num. 1. Gemin. num. 7.* & plura hoc in argumentum eleganter congerit *Gaspar. Sanctius de prædicatione Sancti Iacobi in Hispania tract. 3 cap. 1. per tot.* & præsertim *n. 3.*

Ac proinde, quia habetur pro certo Beatum Petrum Dei monitu mandatum, permissio-
nem, atque auctoritatem huiusmodi cæteris 35
Apostolis, ad Gentium prædicationem euntibus dedisse, vt testatur *Ionnes Antonius Delphinus de Ecclesiastica potestate tit. de Cardinalibus conclus. 1. vers. 3. fol mihi 19. & conclus. 9. fol. 81. à tergo*: & de Paulo testatur *Archidiaconus in d. cap. quis nesciat num. 2. & 3. 11. distinct.* & de Clemente, qui eamdem potestatem concessit Philippo Philoteo, in Hispaniam allegato, refert *Methodius Author Græcus, ac vetustissimus in Vita Sancti Dionysij*, in hæc verba: *Porrò S. Clemens sub id tempus Philippum quemdam Hispanis Episcopum præfecerat, eandemque potestatem, quam ipse diuinus Clemens à Petro accepit, ipsi dederat, dicens Profectus in occidentales plagas, Euangelium Regni Cælorum prædicato: ligandi etiam, soluendique potestas tibi esto: vt Christi Euangelium per te quoque longe lateque diffundatur, quo à Domino instar fidelis serui audire merearis: Euge serue bone, &c.* quæ verba transcribit *Binarius ad Dexterum anno Domini 91. n. 6. vers translatis*: vbi Philippi istius memoriæ contestes *Ambrosium de Morales, ac Marianam enumerat.* Imò potestas ista fuit aliquando concessa cum facultate subdelegandi provt communis est traditio Paulum Apostolum eandem Tito delegasse in Epistola prima ad eumdem Titum, ibi: *Huius rei gratia reliqui te Cretæ, vt ea quæ desunt, corrigas, & constituas per Ciuitates Presbyteros.*

Hinc propterea manifestè apparet in nihilo 36
dispositioni *Text. in d. cap. si quis nesciat*, aduersari, quòd Beatus Iacobus, supposita Petri auctoritate, atque mandato, Sedem Cathedralem
Cæsaraugustanam in Ecclesia Beatæ Mariæ in- 37
stituerit, & Athanasium in illius Episcopum destinauerit. Quemadmodum etiam Hieronymus de Scriptoribus, testatur Beatum Ioannem Apostolum ordinasse in Episcopum Smirnæ Policarpum, vt ex *Tertulliano* refert *Georgius Ederus in Malleo Hæreticorum lib. 2. cap. 5. conclus. 4. vers. hoc enim modo*, & firmat *Martyrologium Romanum sub die 26. Ianuarij*: sed omnes Asiæ Ecclesias fundasse, vt idem *Martyrologium firmauit sub die 27. Decembris* (in quo tamen à *Hieronymo* dissentit *Baro-*
nius anno 97. numero 2. fol. 736.) & Paulus 38
Apostolus Dionysium in Atheniensem, Thimoteum verò Ephesinum Episcopum creauit: vt de Dionysio testatur *Hilduin in Areopag. apud Surium die 9. Nouembris*, relarns per *Baronium anno 51. n. 12. in fin. fol. 408.* Hincmarus
Remensis

Remensis Episcopus, cuius testimonium tran-
scribit idem *Baronius ad Martyrologium sub die*
9. Octobris, littera B, & de Timotheo Auctor est
Eusebius lib. 3. Hist. cap. 4. & Ignatius in Epistola
ad Ephesios: quam pariter recenset idem *Baronius*
anno 19. n. 186. fol. 511. & anno 97. n. 3. fol. 736.
Et habetur non solùm *in Martyrol. Romano sub*
die 24. Ianuarij: sed etiam *in Breuiario Rom. in*
eiusd. Timothei lectionibus.

Hancque fuisse Apostolorum consuetudinem
præficiendi Episcopum vnicuique Ciuitati, in
39 qua Verbum Dei prædicauerunt, tradit *Tertul-*
lianus de præscriptionibus aduersus Hæreticos c. 10.
quem transcribit *Georgius Ederus dicto lib. 1. cap.*
12. conclus. 13. fol. mihi 385. & clariùs *cap. 5. con-*
clus. 2. & 4. Irenæus contra Hæreticos Valentia cap.
63. prout in hanc rem exempla, & alia congerit
Bursat. cons. 126. num. 27. Cui quidem consue-
tudini tanto magis verisimile est Beatum Iaco-
bum adhæsisse, ne in vastis Hispaniarum Re-
gionibus fœcundissimæ spem messis abiiceret,
quam vtique adimpletam fœliciter Deiparę Vir-
ginis promissio spondebat iuxtà tenorem prę-
fatæ Historiæ admirabilis constructionis huius
Ecclesiæ de Pilari. Ideòque cùm Cardinalis Ba-
ronius, & Comestabilis, viri alioquin eruditis-
simi, ille rerum istarum obliuione, hic verò non
credibili ignoratione notentur: dicendum est
in hunc sensum accipienda esse illorum verba:
quòd scilicet nullus ex Apostolis, Petro exce-
pto, fundauit Ecclesias absque iusso, mandato,
40 ac eiusdem D. Petri auctoritate: prout idem Co-
mestabilis post suos discursus, intermedia cor-
rigens, tandem affirmauit, Sanctum Iacobum
41 plures Episcopos, & Ecclesias Cathedrales in
Hispania constituisse.

Neque etiam obstat Breuiarium sanct. mem.
Clementis VIII. in quo sub festo sancti Ia-
cobi recitatur, ex numero Discipulorum eius-
dem ad Fidem conuersorum septem postea Epi-
scopos à Beato Petro ordinatos in Hispaniam
42 primò directos esse: hincque necessariò infera-
tur, nullum ante hos à Petro ordinatos fuisse
in eadem Hispania Episcopum consecratum,
isti primi fuerint, ad *Text. in l. proximus, ff. de*
verb. signification. & consequenter nec etiam
Athanasium à Beato Iacobo.

Quia respondetur, id esse intelligendum de
illis Discipulis, quos secum Hierosolymam ex
Hispaniis deduxerat sanctæ Iacobus, & qui
verè fuerunt primi ex ordinatis à Petro, qui in
43 Hispanias directi fuerint: non autem de Atha-
nasio, qui vnà cum Theodoro Presbytero fue-
rat ab eodem Iacobo relictus apud Hispanos,
vt prædicationi vocaret. Quemadmodum ex
authoritate Leonis III. Calixti II. ac In-
nocentij II. Pontificum, asserunt *Mauroli-*
cus in Martyrologio sub die 13. *Maij*, & ibi-
dem *Primus Episcopus Cabillonen. & Sophron-*
ius, & alij quibus assentitur *Vincentius Bel-*
luacen. in specul. Historial. lib. 8. cap. 6. Ga-
lesin. pariter in Martyrologio sub eadem die,
Lucius Dexter anno Domini 50. & ibidem *Bi-*
narius num. 11 quibus potest addi *Gaspar*
Sanctius in 2. tract. pro aduentu sancti Iacobi in
Hispanias cap. 9. num. 7. vbi in specie ponderat
rationem, cur septem Episcopi ab Apostolo
44 Petro transmissi primi dicantur: quod etiam
repetit *in 3. tract. cap. 2. num. 1. & 2. vers. quomodò*
verò.

Non obstat tandem nullum fieri posse fun-
damentum in Scriptoribus atque Historicis,
affirmantibus D. Iacobum instituisse in Episco-
pum Cæsaraugustanum Athanasium, Theodo-
rum verò in Presbyterum, iis demum rationi-
nibus. Et primò, quia dempta *Flauij Lucij Dex-* 45
teri Historia, quam ementitiam esse contendit
Gabriel. Pennot. in Histor. generali tripartita Ca-
nonicorum Regularium lib. 1. cap. 52 & 53. prout
plures alij etiam dubitarunt: sublatoque *M.*
Maximi Epigrammate, quod ex sola *Binarij*
relatione deducitur: remanet *Petrus Antonius*
Beuter primus opinionis istius assertor, qui scri-
psit de anno 1546. & sic decem annis post mo-
tam litem: cui adherent reliqui Neoterici: qui 46
etiam videntur solùm testari de traditione illa-
rum partium. Secundò, quia manifestè aduer-
santur præcitatæ constructionis Historiæ, quæ
meminit de vnico Presbytero.

Nam quoad primum *Flauij Lucij Dextri* fi-
dem acerrimè vendicant, ac Historiæ veritatem
latè defendunt *P. Murillus in præcitato tractatu* 47
mirabilis fundationis Angelicæ Domus de Pilari
in Prologo Apologetico pag. 4. Binar. in Apologia §.
7. vbi recenset quamplures non eruditione mi- 48
nus, quam auctoritate insignes viros, qui *Dex-*
tri fidem agnoscunt, & late *Melchior Inchofer in*
Apologetico pro Epistola Beatæ Mariæ Virgi-
nis ad Messanen. cap. 47. & quatuor. seqq.

Sed quicquid sit de *Dextri Historia*, nec-
non *M. Maximi Epigrammate*, quorum fi-
dem suos apud Auctores citra quodcumque
approbationis, vel reprobationis iudicium
Domini reliquerunt: in omnem euentum non
deficiunt alij Scriptores. Petrus enim Anto-
nius Beuter quamuis scripserit post motam
litem super præminentiis inter istas Eccle-
sias, non indè tamen potuit opinionis suæ
fundamenta deriuare: cùm tunc temporis Atha-
nasij Episcopatus non deduceretur. Dicere 49
autem id ab ipso voluntariè confictum, aut
à cæteris illius Asseclis Viris grauissimis in-
consultò firmatum, merè voluntarium iisdem
Dominis videbatur.

Quantum verò attinet ad secundum, nulla
inter Auctores istos ac Historiam fundationis
potest considerari contrarietas: quia Historia
præfata id expressit in specie, quod ad ipsam
Ecclesiam B Mariæ pertinebat: mentionem so-
lummodò faciens de Presbytero, qui particula-
ri Ecclesiæ seruitio destinabatur. Ideoque non
hinc rectè assequimur exclusisse designationem
alterius, scilicet Episcopi, qui ad totam Diœ-
cesim, non ad Ecclesiam verò particularem,
spectabat.

Secundò in hanc sententiam Domini tanto
libentius inclinarunt: quia veritas præfatæ Hi-
storiæ, necnon traditio ad concludend. huius-
modi Cathedralitatem, pluribus adminiculis, &
quidem vrgentioribus corroboratur.

Primum autem adminiculum ea suggerunt
argumenta, ex quibus videtur sufficienter colli-
gi, omnes Episcopos Cęsaraugustanos ab Atha-
nasio vsque ad annum 118. resedisse in Ecclesia 50
de Pilari, vt plenè eorumdem Episcoporum
seriem referendo, deducit idem *Didacus Mu-*
rillus in præfato tractatu fundationis istius Ec-
clesiæ cap. 21. fol. 77. vsque ad fol. 253.
Prout in specie, quòd Valerius vnà cum Vin-
centio præfuerint in Eccl B. Mariæ, ille tanquam
Episcopus,

Episcopus, hic vti Archidiaconus, apertè testatur idem *Martinus Garzia in sermone* 150. *Aymon.lib.1.c.6. de translatione corporis Sancti Vincenty de anno* 855. & ex Neotericis *Martinus del Villar. in dicta interpretatione trium Epigrammatum, in Epistola ad Philippum III. Regem Catholicum, & Murill.loco sæpius citato cap. 31 fol.* 262. qui id deducuot ex verbis *Prudensy in* 4. *hymno*, ibi,

DOMVS INFVLATA
VALERIORVM,

& inferius ibi,

Tristior TEMPLVM rabies IN ISTVD
Imulit iras,

Et ex recentioribus per ioformantes pro Ecclesia Metropolicana deductis, *Franciscus Ayusa d. lib.* 2. *cap.* 11. *fol.* 170. asserens Ecclesiam B. Mariæ fuisse PALESTRAM Vinceotio, in qua Valerij Episcopi exemplo didicit Hostem domare: quod repetit, relatiuè tamen ad supradicta *lib.* 2. *cap.* 22. vbi etiam exornat *Epigrammate M. Maximus*, ibi,

Vincenti egregiam referens ab agone coronam,
Atque Leuitarum dulce Leuita caput,
SACRA DOMVS firma nomen adepta
COLVMNÆ
Hac tibi victuro puluis, & vmbra fuit.

Quibus conueoite videtur *Prudentius in* 4. *hymno ad* 18. *Martyres, de eodem Sancto Vincentio loquens*, ibi,

Noster, & NOSTRA Puer in PALESTRA
Arte virtutis, fideique olino
Vnctus, horreudum didicie domare
Viribus hostem.
Noueras TEMPLO celebres IN ISTO
Octies partas, deciesque palmas:
Laureis doctus patriis, eadem
Laude cucurris.

Et prædicta corroboraotur ex eo, quòd in Ecclesia de Pilari hodie etiam apparent antiquæ quædam vestigia memoriæ Sancti Valerij: & præceteris quædam Aula versus flumen Iberum, quæ ab antiquo Aulæ Valerianæ cognomeotum retinet, vt deducit idem *Murillo cap.* 18. *fol.* 151. & repetit *cap.* 26. *fol.* 222. *in fin. & seq.* Ex hoiusmodi enim dominatione resultat
argumentum personalis residentiæ, vt in simi-
51 li ponderat *Ambrosius de Morales in Historia*
Hispaniæ lib. 7. *cap.* 6. *fol.* 274. Quæ quidem re-
52 sidentia præsomitur penes Cathedralem secun-
dùm *Innoc. in cap. ex ore, de priuil. Archid. &*
Ioan. Andr. in cap. statutum, §. cum verò, de rescr.
in 6. *Soccin. in cap. licet num.* 22. *de for. compet.*
cùm Prælatus domum suæ habitationis propè
53 Ecclesiam Cathedralem habere teneatur, *cap.*
Episcopus 41. *distinct. Oldr. cons.* 55.

Et similiter, quòd Sanctus Braulios Sedem Episcopalem habuerit io Ecclesia de Pilari, comprobat Historia à partibus communiter recepta ex Breuiario Sancti Hieronymi, quæ in illios festiuitate recitatur in hæc verba: *Disputatione autem longa consumata, & Synodo celebrata, vnusquisque ad propriam Sedem est reuersus. Beatus verò Braulius dum in Ciuitate Cæsaraugustana in Sancta Maria Maiori suam Sedem diuinitus situasset, &c.*

Nec dicatur, hinc potiùs contrarium dedoci, ex eo quòd Beatus Braulius dicitur, Sedem suam diuinitus collocasse in Ecclesia Beatæ Mariæ, quasi id particolari deuotiooe, seu iospiratione præstiterit, signum euidens, quòd eadem Ecclesia non erat consueta Sedes Episcoporum. Quia aduertendum est, verbum illud, *dinmtiùs*, solum respicere miraculosam illius electionem, de qua testatur *Ribadeneyra in* 2. *parte Floris Sanctorum fol.* 199. qui factum dilucidè explicat. Omoemque tollit difficultatem, ibi: *Sanctus Braulius rediuit ad suam Ecclesiam Cæsaraugustanam: & in Ecclesia Sancta Mariæ de Pilari occupabat se diu noctuque in seruitio Omnipotentis Dei, & ipsius Beata Virginis in cuius sanctuario residebat.* Et concordant *Ioannes de Marieta in Historia Ecclesiastica lib.* 5. *cap.* 39. *fol.* 126. vbi loquens de Sancto Braulio, inquit: *Omnes Episcopi, terminato Concilio, se contulerunt ad suas Ecclesias, & S. Braulius rediuit ad suam Cæsaraugustanam: & residendo in Sancta Maria Maiori, quæ modò vocatur de Pilari, diu noctuque laborabat in seruitio Dei, & Beata Virginis in illa Eclesia. Franciscus de Padilla in* 2. *parte Historiæ Ecclesiastica, centur.* 7. *fol.* 231. *Michael Martinus de Villar interpretatione trium Epigrammatum pag.* 79. cum aliis per præfatos adden. ad *Dextrum in Epistola ad Lectorem*, & post alios *Murillus dicto cap.* 23. *fol.* 214. Prout firmarunt sententiæ de anoo 1502. & 1605. de quibus infrà in quarto adminiculo. Er conueniunt innumeri testes de aotiquissima famæ, ac traditione depooentes.

Et plurimùm confert eiusdem Sancti Braulij
sepulchrum, quod ab immemorabili tempore
conditum reperitur in eadem Ecclesia de Pilari 54
vt testatur *Breuiarium Valentinum anni* 1496. *in*
fine lectionum eiusdem Sancti. Ex sepulchro enim
deducitur præsumptio habitationis, *c.1. & cap.*
in nona, de sepult. cap. 1, *qui eodem in* 6. *Vbald. de*
Canonic. Parochial. cap. 9. *n.* 1. Maximè in Epis-
copis: quia cum inter ipsos atque Ecclesias spi-
rituale matrimonium contrahatur, *cap. sicut vi-* 55
ri c. Altaris 7. *q.* 1. & ibi *Turrecrem.* cum aliis
superiùs deductis: coniugij vinculum id exi-
git, neque post mortem separentur: ad trad. 56
per *Abb. in cap. de vxor. num.* 6. *& vers. nam*
propter vnionem, de sepult.

Quibus authoritatem præstant Ecclesiæ, quæ
eamdem veritatem agnouerunt io suis Breuia-
tiis, scilicet Ordinis Saocti Hieronymi, vt supra
& Regiæ Domus Montis Aragonuor in eadem
Sancti Braulij festiuitate fol. 311. Quorum
Breuiariorum magna est authoritas *cap. licet*
causam, de probat. cap. in nostra, de testibus: & 57
ad propositum considerant *Magga in tract.*
Aduentus Sancti Iacobi in Hispaniam; & Am-
brosius de Morales in Chronicis pracitatis lib.
9. *cap.* 14. *& lib.* 8. *fol.* 213. Itavt huiusmo-
di Historiæ, atque antiquissimæ traditiones
tanquàm canonizatæ per Ecclesiam tantò ma- 58
gis corroborentur, vt io simili, quòd Leges
Ciuiles in Canonum Sanctionibus rela-
tæ per Ecclesiam approbari dicantur, in-
quit *glos. in cap. in primis, in verb. capitali* 2. *q.* 1.
latè *Ias. in l.* 1. *num.* 43. *C. de Summ. Trinit.*
& Fid. Cathol. Rip. in l. 1, *num.* 67. *ff. si cert.* 59
pet. Felin. in cap. Ecclesia Sancta Maria n. 40.
vers. & ista limitatio, de constit.

Ex quibos negari non potest, quin releuans
Cathedralitatis adminiculum deducatur: cum 60
Episcopi per moltum temporis spacium extra

suam Cathedralem esse prohibeantur, vt ex *Mandos. Gonzal. Archid.* & aliis, resolutum fuit in causa *Sulmonen. Status Cathedralis* 18 *Maij* 1616. *coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo.*

Secundum adminiculum desumitur ex Breue Gelasij II. Pontificis, directo Exercitui Fidelium, Cæsaraugustam obsidentium: quod
61 vnà cum infrascriptis literis Petri Libranæ Episcopi Cæsaraugustanum transcripsit *Baron. Annal. tom* 12. *ad annum* 1118. Hic enim Pontifex, vt colligitur ex iisdem literis Petri Libranæ, plenariam concedendo Indulgentiam omnibus Christi fidelibus, manus adiutrices porrigentibus reparationi Ecclesiæ istius de Pilari, quæ post cessatam Maurorum obsidionem, dirutis totaliter ferè parietibus, remanserat ruinosa, appellat eam, Vrbis Cæsaraugustan.
62 Ecclesiam. Quæ denominatio indeterminata sub verbo, *Ecclesia*, absque vlteriori expressione alicuius Sancti, apud Iuris Interpretes tanquam antonomasticè sumpta, intelligitur de Ecclesia Cathedrali iuxtà antiquum stylum Curiæ Romanæ, *Monach. in cap. quamuis num.* 5. *post. glos. ibidem in verb. non extendit, de præben. in* 6. *vbi Gemin.* §. *fin. num.* 10. *post med. super* 5. *in fin. glos. Abb. in cap. cum super num.* 6. *de sepult. Mandos. super reg.* 26. *quæst.* 3. *num.* 5. & 6. & *in fin. vers. Roma autem, Gamb. de off. leg. lib.* 10. *num.* 270. *Gratian. discept. forens. cap.* 893. *num.* 32. *Rota decis.* 233. *num.* 4. & 13. *par.* 1. *diuers.* Hisque expressè conformem fuisse mentem & intentionem Pontificis, prorsus declarauit idem Petrus Libranæ, Episcopus Cæsaraugustanus: qui in litteris post expulsos Mauros à se publicatis in executionem prædicti Breuis Apostolici, Ecclesiam Gloriosæ Virginis Mariæ, Beato & antiquo nomine Sanctitatis ac Dignitatis pollentem, necnon perfidorum Saracenorum ditioni diù subiectam, priorisque captiuitatis mœrore confectam specificauit. Cui declarationi standum
63 est, *argum. Text. in l. ait prætor*, §. *si Iudex, ff. de re iud. Soccin. Sen. cons.* 156. *num.* 17. *lib.* 2. Quemadmodum etiam testem, loquentem in genere declarat *Bald. in l. test. um col.* 2. *C. de testib. Aret. cons.* 36. *num.* 4. *Marsil. singul.* 439. Maximè cùm declaratio ista emanauerit
64 de recenti, & ab eo qui plenissimam Ecclesiæ suæ notitiam habebat, ad tradita per *Flamin. Paris. de confiden. quæst.* 28. *num.* 210. & *Rota in Lucana Capellaniæ* 15. *Maij* 1598. *coram bon. mem. Penia*, & *in Barchinonen. Beneficij* 23. *Februarij* 1609. *coram bon. mem. Cardinali Pamphilio.* Nec appareat tunc temporis aliam in
65 Ciuitate Cæsaraugustana Ecclesiam adfuisse: imò constet hanc solam sub diuturna Maurorum dominatione, reliquis sacris ædibus penitus excisis atque depopulatis, veluti Sacram Aram perfugij Portum, Antistitumque Sedem fuisse seruatam: vt testatur *Zurita in præcitato Indice rerum Aragonen. anno* 889. *pag.* 13.
66 Tertium adminiculum præstant antiquæ Imagines Agni Paschalis: quæ cùm sint propria insignia Ecclesiæ Cathedralis Cæsaraugustæ, depictæ reperiuntur in partibus Superioribus Capellæ maioris Ecclesiæ Sanctæ Mariæ, & incisæ in antiquissimo lapide ad ostium Sacristiæ Sanctæ Capellæ de Pilari, cum hac inscriptione antiqua: *Agnus docet iste hanc sedem fuisse.* Quibus quidem insignis, atque inscriptionibus, 67
maximè, vt hic, 10 antiquissimis plurimùm defertur *cap. cum causam*, & ibi *glos. in verb. libros, de probat. cap. audientiam* 2. *de præscript. cap. cum olim de censib. Aym. de antiq. temp. par.* 1. *limit.* 9. *num* 14. *Bald. cons.* 319. & 310. *vol.* 5. *Dec cons.* 135. *num.* 1. *Guidop. decis.* 341. *num.* 3. *Rot. decis.* 482. *num* 4. *par.* 2. *recent.* & in puncto antiquioris Cathedralitatis, *Gratian. discept. forens. dicto cap.* 893. *n.* 31. & *cap.* 9. 8. *n.* 8. Non enim est verisimile, quòd dicta inscriptio tandiù per Archiepiscopos, & Ecclesiam hodie colligantem fuisset tolerata, si contra veritatem, leuioribus inoixa probationibus ac fundamentis, emanasset. Adeò vt ius 68
antiquæ huiusmodi Cathedralitatis ex hoc videri posset præscriptum contra Ecclesiam S. Saluatoris, propter illius scientiam & patientiam ad *Text. in l. quoties* 1. 2. *ff. de serut. l. si quis diuturno, ff. si seruitus vendicetur.*

Quartum, & quidem vrgens adminiculum præbet sententia de anno 1501. super charitatiuo subsidio lata per Vicarium Archiepiscopi Cæsaraugustani, necnon ab eodem Archiepiscopo, de cuius interesse & præiudicio principaliter agebatur, confirmata. In qua dicitur expresse, in Ecclesia de Pilari primariam Sedem Cæsaraugustanam per multa annorum curricula collatam fuisse, Beato Braulio & aliis multis Episcopis successiuè præsidentibus: licet postea dicta Sedes Cathedralis ab ea translata fuerit. Hæc enim sententia, cum tempus litis super Cathedralitate principaliter motæ per centum & amplius annos antecedat, plenam inducit probationem Status Ecclesiæ, etiam sine actis, *Cassador. decis.* 3. *de procur. Put. decis.* 338. 69
lib. 2. *aliàs* 328. *in correct. sanct. mem. Gregor. decis.* 535. *num.* 8. & in simili materia status *Patronalis, Ferrer, cons.* 135. *num.* 1. *Rota decis.* 331. *part.* 2. *diuers. decis.* 518. *par.* 1. & *decis.* 231. *num.* 4. *par.* 2. *recentior. Mant. decis.* 350. Maximè cum de canonizatione, aut executione illius hodie non agatur: sed tantum adducatur ad probationem *Accoramboa. decis.* 35. *Rot. decis.* 143. *num.* 5. & 6. *par.* 2. & *decis.* 595. *numero* 5. *diuers.* Ad cuius senten- 70
tiæ corroborationem accedit alia sententia, non sine matura causæ cognitione lata de anno 1605. per Consilium Regni Aragonum inter eamdem Ecclesiam de Pilari ac omnes alias eiusdem Regni Cathedrales, excepta tamen Metropolitana Sancti Saluatoris, super præcedentia in Comitiis generalibus. In qua fuit pariter declaratum Ecclesiam de 71
Pilari fuisse antiquitus Cathedralem. Ex his enim sententiis, licèt in Curiis sæcularibus emanatis, *Rota* solet desumere adminiculum, vt apud *Seraph. decis.* 1047. *num.* 3. & 4. & *in Mediolanen, Decimarum de Varisio* 30. *Martij* 1615. *coram R. P. D. meo Pirouano.*

Quintum subministrant adminiculum ea 72
vestigia atque reliquiæ, quæ citra ius Cathedralitatis huic Ecclesiæ conuenire non possent ad *Tex. in. l. pro hærede*, §. *Papinianus, vbi Doctor. ff. de acquir. hæred. Alex.* in simili de Collegiat. *cons.* 74. & 75. *lib.* 4 & in puncto *sanct. mem. Gregorius decis.* 492. *num.* 3 & *coram Illustriss. D. Verospio in decis.* 616. *par.* 1. *recent.* nempè antiquissimus ritus celebrandi die 12. Octobris

bris festum Dedicationis huius Ecclesiæ de Pi-
73 lari, tanquam primitiuæ Cathedralis. Quem sanè ritum Ecclesia tandiu tolerare, & Metropolitana ipsa seruare non potuit, nisi admissa Ecclesiæ istius Cathedralitate. Quam propterea non solum coram *sanct. mem. Gregorio*, sed deinde etiam coram *Illustrissimo Verospio in d. decis. 616. num. 4. & 5. Rota agnouit*, fundans super illa potestatem celebradi festum huiusmodi dedicationis, competentem Ecclesiæ de Pilari ratione antiquæ Dignitatis Facultas exigendi decimas in Territorio Cæsaraugustano, soli Cathedrali competentes
74 iuxta terminos *cap. quoniam, & cap. cum contingat*, vbi *glos. & Doct. de decim.* & tradita per *Rebuff. tract. eodem quæst. 6. num 12.* & de Ecclesiis Hispaniarum resoluit *Rota in Pampilonen. Congruæ 7. Aprilis 1565 coram bon. mem. Cardinali Millino*, quam sequitur etiam in *decis. 429. num. 6. sanct. mem. Gregorius.* Dignitas Capellaniæ maioris, quæ ex illarum patrium consuetudine non nisi in Cathedralibus erigi consueuit. Campana nuncupata de Interdicto, quam habere non potest nisi Ecclesia
75 Cathedralis. Mutua in sepeliendis vtriusque Ecclesiæ Canonicis officia. Ius extrahendi Defunctorum cadauera ex alienis Parochiis, il-
76 laque sepeliendi: quod Ecclesiis omnibus de iure prohibitum, solis Cathedralibus indulgetur *cap. ex parte il 1. cap. cum liberum, cap. cum super, cap. in nostra*, vbi *Doctor. de sepultur.* Indistincta saltim de consuetudine (quidquid sit quoad moderationem per .. o cordias, & sententias) Sacramentorum omnium more Cathedralis administratio iuxta terminos *cap. 3. & vltim.* vbi scribentes, de Parochialibus,
77 & *cap. Presbyteri, de consecrat. dist. 1* 4. Quamplures denique prærogatiuæ iam æqualitatis, quàm præeminentiarum in Processionibus, & Choro, nec alia huiusmodi: de quibus in
78 simili *Pat. decis. 343. libro 2. in correct.* Vndè ex his omnibus, maximè simul iunctis, negari non potest, quin releuans Cathedralitaris argumentum assequamur: cùm vestigia, & reliquiæ, quæ remanent, sint primæui status indicia, *Dyn. in cap. decet ad med. de reg. iur. in 6. Bald. in cap. sedes num. 4. de rescript.* & latius exemplificat *Nati. cons. 160. num. 5. Tirnquell. in tract. cessan. caus. limit. 15. & 16.* Quæ quidem vestigia, & Cathedralitatis antiquæ reliquias Ecclesia ista de Pilari post translatam à se Cathedralitatem retinuit, & hanc vsque in diem retinet: quemadmodum constat ex sententiis, & concordiis desuper emanatis, vt latè expendit *Marillus tract. sæpius citato cap. 19. fol. 159. & seqq.* & concordant testes in *Summario num. 19.* Cum
79 tamen ad effectum retinendi, ac continuandi ius antiquæ Cathedralis, vnicus etiam actus censeatur sufficere *Adden. ad decis. 557. sanct. mem. Gregorii n. 10.*

80 Sextum præbent adminiculum testimonia Authorum, qui in specie asserunt, præfatam Ecclesiam Beatæ Mariæ Virginis de Pilari fuisse antiquitus Cathedralem, nempè, *Aymon. Monachus de rebus gestis Francorum lib. 5. cap. 20. pag. 386.* & tradidit clarius in *Historia translationis corporis Sancti Vincentij lib. 1. cap. 6.* Qui in *Annalib. libro 5. cap. 50.* quamuis protrahatur vsque ad annum 1165. & sic longè excedat terminos vitæ ipsius Aymonij, qui teste *Baronio vixit ad annum* 873. non inde tamen fidei ipsius integritas imminuitur, saltem circa ea, quæ continentur intra annos ac terminos vitæ eiusdem Aymonij, & consequenter circa prædictam Historiam translationis Sancti Vincentij, quæ incipit ab anno 855. & octo sequentibus, concluditur *Martin. Garzia in sermone 150. Zurita in præfato Indice rerum Aragonensium anno 889. pag. 13. Hieronymus Romanus lib. 1. Reipublica Christiana cap. 4. fol. 86 Mauras Castella Ferrer in Historia Diui Iacobi fol. 85. Ioannes Baptista Valenzuela cons. 43. num. 6. & Franciscus de Aynsa rerum memorabilium Oscæ, dicto lib. 2. cap. 11. fol. 170. Michael Martinus de Villar in dicta Interpretatio ad tria Epigrammata.*

Septimum denique ac postremum Cathedralitatis istius antiquæ adminiculum pro eadem Ecclesia de Pilari superaddunt quamplures testes, hinc inde inter easdem partes examinati, Primò in causa præeminentiarum vsque de anno 4536. & 1537. deinde in causa dedicationis de anno 1609. ac postremò in causa ista Cathedralitatis de anno 1627 qui de antiquissima fama ac traditione deponunt, Ecclesiam de Pilari fuisse antiquitus Cathedralem: quibus quidem testibus standum est, vt superius latè deduximus.

His omnibus ergò fundatis, quæ insimul 81
iuncta debent ponderari ad *glos. in l. 2. in verbo legitimè, ff. de excus. tut. Dec. cons. 146. num. 14. ver. sexto & vltimo, Soccin. cons. 89 n. 9 vers. quo supposito lib. 1. Paris. cons. 104. num. 16. vol. 2.* & fuit consideratum in causa *Bonon. fideicommissi de Desiderus 26 Iunij 1626. coram R. P. D. meo Merlino*, & in causa *Viterbien. Castrorum 21. Iunij 1638 coram me*: cùm certi iuris sit, probationes se se ad inuicem coadiunare, vt per *Scriben. in cap. iàm causam*, iunctis *glos. in verb. adminicula, probat. Butr. in cap. vriones 11. de testibus, Ancharan. cons. 376. num. 4. Alex. cons. 53. num. 4. lib. 1.* cum aliis per *Rotam decis. 361. num. 2. post secundum volum. cons. Farinac.* Maximè cùm versemur non solùm 82
in antiquissimis, in quibus leuiores probationes sufficiunt, in quibus per indicia, coniecturas, præsumptiones sufficiunt, *Bald. in l. indicia num. 5. C. de rei vendic. & in Auth. quas actiones num. 18. vers. item ratione, C. de sacrosanct. Eccles. Soccin. cons. 205. num. 13. lib. 2. Conar. pract. cap. 21 num. 7. Cassad. decis. 3. num. 2. de procurat. Seraphin decis. 462. num. 9.* sed etiam iis in Regionibus, in quibus propter status mutationem, Regnorumque reuolutiones, antiquitatum vestigia perierunt: vt prout in 83
puncto de Regnis Hispaniarum, acerbam huiusmodi calamitatem deplorat *Suarez de Relig. tom. 1. lib. 2. dicto cap. 9. numero 16.* & Ecclesiasticarum Historiarum iacturam sub Gentilium contra Christianos persecutionibus prosequitur *Gaspar Sanctius in tract. 5. de prædicatione Sancti Iacobi in Hispania cap. 5.*

Non obstant ea quæ pro originali & primordiali Cathedralitate Ecclesiæ S. Saluatoris in contrarium deducuntur.

Et primo non obstat præsumptio resultãs ex posteriori atq; diuturno Statu Cathedralitatis. Quia cùm ex deductis constet de anteriori Ca-

84 thedralitate Ecclesiæ de Pilari: talis præsum-
ptio elisa remanet. *l. fin. in princ ff. quod met.*
caus. Aret. cons. 38. col. 2. Neuizan. cons. 81.
85 *num.* 24. Quandò enim status præsens non
potest concurrere cum statu antecedenti, de
præsenti non præsumitur in præteritum, *Bald.*
in l. ex persona, C. de probat. Menoch. de præ-
sumpt. lib. 1. præsumpt. 24. num. 30. Alexand.
cons. 81. *num.* 4. *lib.* 7. quem *Rota* sequitur in
causa *Spoletana bonorum* 20. *Decembris* 1591.
coram bon. mem. Penia. Quemadmodum etiam,
86 constito vt hic de initio, cessat præsumptio
cuiuscumque alterius anterioris initij, ac ti-
tuli, *Crescen. decis.* 21. *num.* 3. *de probat. Ca-*
putaq. decis. 304. *num.* 314. *par.* 3. *Honded.*
cons. 80. *num.* 77. *lib.* 2. *Aym. cons.* 134. *nu-*
mero 24. cum aliis per *Gonzal. ad reg* 8. *glos.* 18.
num. 48. & 49.

Non obstant adminicula, quæ ad dictæ præ-
sumptionis corroborationem deducuntur.

Non primum desumptum ex sententiis Pe-
tri Libranæ, Sanctij, Petri Tarraconens. & Al-
phonsi Archiepiscopi: in quibus Ecclesia S. Sal-
uatoris appellatur Superior, & Magistra. Quia
cùm de tempore dictarum sententiarum Ca-
thedra iam fuisset translata ad Ecclesiam S.
Saluatoris, vel eidem per viam vnionis col-
lata, vt prætenditur, ex præfata sententia de
anno 1502. lata per Vicarium Archiepiscopi
Cæsaraugustani: idcircò eadem Ecclesia ap-
pellatur Superior & Magistra: cùm penes ip-
sam esset Cathedra. In qua Magistrorum
87 magna Dignitas designatur, vt ex *Hierony-*
mo notat idem *Tostatus* super *Matt. cap.* 1.
88 *quæst.* 70. asserens Cathedram propriè accipi
pro Sede Doctoris, ac Prælati: prout etiam in
Cathedra Petri Ecclesia Romana denotatur, ex
traditis per *Ioannem Slotanum contra Hæreticos,*
interrog. 5. de Primatu Petri, & Ecclesia Roma-
na fol. mihi 87. vers. subuciam.

Non officit secundum, quod deducitur ex
priuilegio Regis Alphonsi: qui Ecclesiam San-
cti Saluatoris antiqui nominis, ac famosissimæ
excellentiæ priuilegio gloriosissima non enun-
ciat solum, sed eidem donat Ecclesiam S. Ma-
riæ de Pilari. Primò quia quicquid sit de ex-
ceptionibus, quæ ex ommissa diuini nomi-
nis inuocatione, ac concessionis loco defi-
ciente, nec non ex quibusdam inuerisimilitu-
dinibus per informantes ponderatis deducun-
tur: cùm idem priuilegium non fuerit extra-
ctum ab originali, de quo nullibi constat, sed ex
quadam copia, quæ nec etiam ab originali pro-
batur extracta, tanquam copia copiæ nullam
89 fidem meretur, *Bald. in l. bona fidei num. 23. vers.*
dubitatur de exemplo, C. de iur. Dec. in Auth.
si quis in aliquo num. 30. C. de eden. Rot. de-
90 *cis. 773. par. 1. num. 1. diuers.* maximè cum
deficiat recognitio, quæ omninò requiritur
Oldrad. cons. 1. num. 3. Verall. decis. 274.
91 *par. 1. & decis. 99. num. 2. par. 2. decis. 113.*
par. 3. Non enim suffragatur, quòd fuerit ex-
tractum ex Archiuio Capituli Ecclesiæ Sancti
Saluatoris: cùm idem Archiuium non habeat
requisita, de quibus doctè in causa *Sorana be-*
neficij 8. *Martij* 1627. *coram R. P. D. meo*
Merlino: sitque priuatum ipsius Capituli, de
cuius interesse agitur, ac propterea suspectum
92 ad tradita per *Rotam in decision. 183. num. 4.*
parte 2. diuers. & in Tirasonen. Iurisdictionis
19. Februarij 1593. coram bon. mem. Cardinali
Millino. Nec legalitas huius Archiuij potest 93
deduci ex testibus, qui dantur: cùm ipsimet
testes fateantur se in causa interessatos, prot-
susque ad Archiuij legalitatem requisita igno-
rare. Et in omnem euentum auctoritas Ar-
chiuij non dat robur scripturæ informi, præ- 94
sertim contra non subditos, vt in puncto *Verall.*
decis. 41. part. 1. Put. decis. 441. num. 2. lib.
2. in correct. Seraphin. decis. 320. & 641. num.
1: & fuit latè deductum in præfacta *Tirasonen.*
coram bo. me. Card. Millino. Secundò admissa
etiam (citrà veri præiudicium) legalitate hu-
ius priuilegij, prout eam videntur agnosce- 95
re Scriptores, & alij relati in obiecto: ni-
hilominus dictum priuilegium non officit.
Nam quantum attinet ad antiquitatis atque
excellentiæ istius Ecclesiæ Sancti Saluatoris
enunciatiuam, conformibus etiam Alexandri
III. ac Martini Regis Aragonum enuncia-
tiuis corroboratum: præter id quòd emanauit
ad supplicationem partis, à Principe prorsus
extraneo, ac de veritate rerum noui Principa-
tus minus instructo: vel dicimus prædicta
verba, antiqui nominis ac famosissimæ excel-
lentiæ priuilegio, non referri ad Cathedrali-
tatem: & ex illis nulla potest resultare conse-
quentia ad probandam ab antiquo Cathedrali-
tatem Ecclesiæ sancti Saluatoris. Vel dicimus
continere relationem ad Cathedralitatem præ-
dictam: & ista Cathedralitas videtur potius
contemplata in abstracto ac spiritualiter, non
autem in quantum adhærebat Ecclesiæ San-
cti Saluatoris. Ideoque cum Cathedra penes
quamlibet Ecclesiam semper sit eadem, non
dependens à loco ad *Textum in cap. dudum 3.* 96
quæst. 6. & in cap. Ecclesia, de consecrat. di-
stinct. 1. Turrecrem. in cap. Sanctorum ad med.
10. quæst. 1. vers. ad secundum, Greg. de Va-
lentia tom. 3. disput. 1. quæst. 4. latè *Mu-*
rillus in 2. tract. cap. 27. & in cap. 18. & 19.
sequitur, quòd considerata fuerit tanquam ab
Ecclesia de Pilari translata ad Ecclesiam San-
cti Saluatoris. Cuius subrogatio non immu-
tauit excellentiæ, atque antiquitatis ipsius pri-
uilegia: cum sit eadem, quæ antea fuerat ad 97
Text. in l. proponebatur, ff. de iudic. l. stipulan-
tem, §. sacram, ff. de verbor. oblig. l. qui res §.
aream, ff. de solut. si grege, ff. de leg. 1. Ac
proindè enunciatiua huiusmodi, vel tanquam
erronea, vel tanquam equiuoca, parum 98
aut nihil operatur: maximè in concursu illa-
rum, quæ in præcitatis litteris Gelasij II.
Pontificis, ac Petri Libranæ Episcopi ha-
bentur.

Quantum verò attinet ad donationem, quic-
quid sit de viribus illius; aduertendum est,
quod Alphonsus non simpliciter donauit Ec-
clesiæ Sancti Saluatoris Ecclesiam de Pilari, sed
donationem Alphonsi Debellatoris, ac Rani-
miri prædecessorum confirmauit: ac propterea
licet in confirmatione Ecclesiam de Pilari spe-
cificauerit, ad illam tamen, velut in dona-
tionibus confirmatis nullatenus contentam pri-
uilegium dictæ confirmationis non extende-
batur: ex eo quòd in hac parte non inue-
niebat subiectum confirmabile *Abb. in cap.* 99
inter dilectos num. 8. de fid. instrum. Dec. cons. 541.
num. 20. *Rota decis.* 111. *numero* 2. & 580.
num. 3. *ad fin. part.* 2. *recent.* Et cùm constet
de

100 de donationibus in confirmatione relatis,ftan-
dum illis eft potiùs, quàm confirmationi re-
ferenti, *Rot dec. 439. n. 2 apud fanct. mem. Gregor.*

Non obftat tertium adminiculum, quod de-
tinatur ex ea Maurorum confuetudine, qua pri-
101 mores fidelium Ecclefias in prophanos Mef-
quitarum vfus conuertebant: quam porrò con-
fuetudinem in Ecclefia S. Saluatoris fuiffe fer-
uatam, præter argumentum quod defumitur ex
ædificij ftructura, & aliis, vifus eft innuiffe
Zurita, quem fequuntur Martinez Carillus,
& Aynfa, & concordant Breuiarium Cæfarau-
guftanum, vnà cum teftibus in obiecto al-
legatis.

Nam quicquid fit de ifta confuetudine, vi-
fum fuit Dominis non conftare illam fuiffe
feruatam in Ecclefia S. Saluatoris. Verifimilitu-
do enim quæ defumitur ex ædificio illius tan-
quam à Chriftianis, non autem à Mauris extru-
cto, fatis dicitur tolli ex forma eiufdem Eccle-
fiæ fancti Saluatoris, quæ plurimùm differt à
communi Ecclefiarum ftructura, itavt ad Mef-
quitarum formam potiùs accedat: maximè
dùm illius caput Septentrionem refpiciat, non
102 verò Orientem iuxta confuetudinem cætera-
rum Ecclefiarum eius temporis. Quam porrò
confuetudinem etiam in Ecclefia communiter
feruari, deductis rationibus, notat *Toftatus
fuper Matth. cap. 6. quæft. 91.* prout etiam in-
nuit *Nazianzen. Epiftola 60. alias 66. ad Fila-
grium*, & ibidem latiùs adnotat *Scholium*: &
ab Apoftolorum Conftitutionibus traductam
103 effe afferit *Francifcus Turrianus pro Epiftolis
decretalibus Sum. Pontif. lib. 2. cap. 19 fol.
mihi 183. verf. neque hoc folum.* Ad cuius
rei corroborationem accedit, quòd penes ean-
dem Ecclefiam nec minimum apparet vefti-
gium antiqui cœmeterij: cùm tamen certif-
104 fimum fit, apud Ecclefias ac præfertim Cathe-
drales perpetuò fuiffe cœmeteria, iuxtà termi-
nos *cap. præcipiendum 14. quæft. 2.* prout pe-
nes Ecclefiam de Pilari antiquiffima reperiun-
tur. Argumentum autem deductum ex eo,
105 quòd apud Hiftoricos nulla habeatur mentio
de eadem Ecclefia Sancti Saluatoris tanquàm
Mefquita à Mauris extructa: prætetquamquòd
106 eft leuiffimum, præfertim cùm de iis regio-
nibus agatur, in quibus, vt fupra attigimus
propter ftatus mutationem, Regnorumque re-
uolutiones, antiquitatum veftigia in grauiori-
107 bus etiam perierunt: appofitè retorqueri po-
teft, ex eo quòd fi Templum Sancti Salua-
toris etiam ante Maurorum inuafionem fuiffet
in rerum natura adeò fumptuofum, ac Sedi
108 Cathedrali deftinatum: vtique de hoc apud
authores atque Hiftoricos aliqua mentio in-
ueniretur, prout inuenitur de Ecclefia Beatæ
Mariæ Virginis de Pilari.

Quantum verò attinet ad authores id in
fpecie affirmantes, Zurita qui tanquam pri-
mus huiufce opinionis affertor allegatur in
109 *Indicibus rerum Aragonen. pag. 16. fub anno
Domini* 1118. & in *Annal. lib. 1. cap.* 44.
contrarium ex profeffo ac conftanter firma-
uit prius in iifdem *Indicibus fub anno* 889.
fol. 13. ibi: Cæfaraugustæ fatis conftat,
reliquis facris ædibus, fiuè tectis depopula-
tis, Sanctum & Religiofiffimum Templum
D. Mariæ Virgini dicatum, quod vulgo de
Pilari nuncupatur, miferis illis temporibus:

Lezana Confulta Varia. Pars II.

fanctitatis, religionis, & confilij publici tan-
quam facram Aram, & perfugij portum no-
ftris fuiffe. Vnde & Elecæ, & Seniori, ac fu-
perioribus, pofterioribufque Epifcopis, &
Ecclefiaftico cœtui Sacrofancta ea Ædes fe-
dem, ac domicilium præbuit: & maximos ho-
nores eius Fani Antiftibus femper habitos, &
vetuftis tabulis, & memoria fuperiorum tem-
porum; pro certo affirmare poffumus &c.
Hinc enim luculentum æquè ac conftans Ca-
thedralitatis Ecclefiæ de Pilari etiam ante
Maurorum inundationem teftimonium depre-
hendimus: dum Zurita ipfe afferit primò ean-
dem Ecclefiam Elecæ, Seniori, ac fuperioribus
Epifcopis fedem præbuiffe. Nam cum apud Hi-
ftoricos non controuertatur, quin Eleca, & Se-
nior primi fuerint Epifcopi fub Maurorum ty-
rannide: fequitur, verbum illud. *Superioribus*, ef-
fe referendum ad Elecæ ac Senioris Anteffores,
qui fub Gothorum, Gentiliumque Imperio in
Ecclefia Beatæ Mariæ refederunt. Secundò dum
Epifcopos Cæfaraugustanos eiufdem fani,
nempè Ecclefiæ de Pilari Antiftites appellat.
Tertiò dum teftatur, id fibi conftare ex vetu-
ftis tabulis, ac memoria fuperiorum temporum,
vt pro certo affirmare poffit.

Vndè vt euitetur contrarietas in Hiftorico,
& quidem adeò infigni deteftabilis, ac maxi-
mè circa opinionem, in qua eidem refragaren-
tur alij Scriptores, auctoritate, antiquitate, ac
numero fuperiores occnon cetera, de qui-
bus latè fuperiùs in primo adminiculo, & in-
ferius in refponfione ad poftremum adminicu-
lum: ex hoc loco, in quo principaliter, con-
fiderate, ac ex profeffo Zurita loquitur, dicen-
dum eft cognitam recipere interpretationem
alia duo loca, in quibus perfunctoriè, ac inci-
denter loquitur. Vt fcilicèt iis in locis trade-
re intendat, Regem Alphonfum Debellato-
rem ex voto expiari, confecrarique feciffe Me-
fquitam Maurorum: & in ea D.O.M. in-
ftauraffe Ecclefiam Cæfaraugustanam, Sedem-
que Cathedralem ad primum dignitatis locum
reftituiffe. Ac propterea non agere illic de Ec-
clefia materiali, aut de Cathedrali Sede, in
quantum pendet ab aliquo loco: fed confide-
rare tantùm Ecclefiam fpiritualiter fumptam,
quatenus fcilicet eft fidelium collectio ad 110
*Textum in dicto cap. Ecclefia: de confecrat. di-
ftinct. 1. Gregor. de Valentia tom. 3. difput. 1.
dicta quæftione 4. Toftatus fuper Matth. part.
prima, prolog. quæftione* 13. Sedem Cathedra-
lem in abftracto, ac independenter ab ali-
quo loco, vt fuperius ponderatum fuit in
refponfione ad fecundum adminiculum: prout
etiam confentit *Carillus in obiecto allegatus in
3. aduertentia fol.* 12.

Martinez prætetquamquòd in *dicto c. 20. lib.* 111
2 erroneè adfcribit Alphonfo Debellatori tefti-
monium antiquitatis, ac famæ Templi San-
cti Saluatoris, quod pertinet ad Alphonfum ex-
terum: hocque erroneo fundamento facile in
contrariam fententiam potuit inclinare: affir-
mat folùm, rem apud authores fatis effe contro-
uerfam, nec fenfum fuum explicitè declarat: pro-
vt euidenter colligitur in *dicto c. 20. l. 2* ibi: Et
aduerto, quod Bellafcutus non defignauit in-
nuncationem, & titulum Ecclefiæ Cæfaraugu-
ftanæ: fi enim defignaffet, magnam dedif-
fet lucem ad decifionem eius, de quo multi

dabitant, super Ecclesia Sancti Saluatoris: & *cap.* 19. *lib.* 5. ibi: Rex illicò restituit Cathedram antiquo Templo sancti Saluatoris, vbi hodie eam videmus: vel tam fundauit de nouo in loco Mesquitæ, prout multi prætendunt: quia hęc prætensio contrariis opinionibus val-
112 dè inuenitur agitata.

Martinus Carillus in dicta tertia aduertentia ad historiam Sancti Valerij, in qua superiorum iussa melius veritatem agnouit, fatetur ingenuè. primum Episcopum Cæsaraugustanum fuisse Athanasium. Et ipse quoquè oritur falso supposito, adscribens Alphonso Debellatori enunciatiuam antiquitatis ac famæ Templi S.Saluatoris, quæ vt dictum est, ab altero
113 Alphonso emanauit.

Franciscus ab Aynsa Zurita ac Carilli opinionem recenset simpliciter, Cathedralitatem Ecclesiæ de Pilari expressè tradidit *lib.* 2. *cap.* 11. *fol.* 170. constanter affirmans, tempore SS. Valerij ac Vincentij Cathedram Episcopalem extitisse in Ecclesia Sanctæ Mariæ de Columna, Exempla autem, quæ ipsemet Aynsa subiicit, probant quidem, Reges Catholicos post recuperatas è Maurorum tyrannide Ciuitates consueuisse Cathedras Episcopales constituere in Mesquitis: sed non è contrà Mauros consueuisse Mesquitas in Cathedralibus constituere. Imò clarissimè tradit, Sedes Episcopales nonquàm antiquis Ecclesiis fuisse restitutas, sed potiùs in Mesquitis Maurorum locatas. Quod comprobat exemplo Cordubens. Ecclesiæ: cui tanquam similia exempla subdit factum Ecclesiæ Hispalens. necnon ipsius Cæsaraugustanæ.

Quantùm attinet ad Breuiarium Cæsaraugustanum, quicquid sit circa illius intellectum, certum est contra illius tenorem pugnare non solùm omnia superius ponderata, sed alia non tam moderna, quàm antiqua Breuiaria Diœces. Cæsaraugostanum, Regiæ Domus Montis Aragonum, & Ord. Sancti Hieronymi, affirmantia, Beatum Braulium Episcopum Cæsaraugustanum Sedem suam habuisse in Ecclesia Sanctæ Mariæ Maioris, vt supra ponderatum fuit in primo adminiculo.

Quantùm denique attinet ad testes, omissis exceptionibus, quæ contra illorum personas dantur, nullus ex ipsis probat publicam famam, nec alio innituntur fundamento, quàm priuile-
114 gio Regis Alphonsi: cui etiam ionititur doctor Espes, vir alioquin commendatæ eruditionis, vt aduertit *Murillus cap.* 18 & 19. Et in omnem euentum conquassantur à contrariis testibus de quibus supra, numero longè maioribus, ac de publica voce & fama legitimè deponentibus.

Non officit tandem postremum adminiculum, quod deducitur ex iis probationibus, quibus constare prætenditur, Sanctos Valerium Vincentium, & Braulium resedisse in Ecclesia Sancti Saluatoris. Nam quantùm attinet ad Sanctus Valerium atque Vincentium, excepto *Zurita in Annal. dicto lib.* 2. *cap.* 26. cui superiùs satisfactum fuit, ferè omnia quæ ad rei istius probationem deducuntur, nempè concordia inter Episcopos Cæsaraugustanum & Pampilonens. inita, tenor instrumenti translationis capitis Sancti Valerij, priuilegium exemptionis Archiepiscopi Don Lupi, inscriptiones Reliquiarum, ac denique constitutiones Synodales, id solùm inferunt SS. Valerium & Vincentium resedisse in Ecclesia Cæsaraugustana (quod vtique verissimum est) non autem in Ecclesia Sancti Saluatoris. Nam quamuis enim huiusmodi enunciatiuæ vel referantur ad Ecclesiam S.Saluatoris, vel cum ea emanauerint: attamen ita veniunt intelligendæ, vt habeant relationem ad Cathedram Cęsaraugustanam in abstracto, ac independenter à loco sumtam: quæ in quocumque loco materiali reperiatur, vna, eademque censetur, vt superiùs fuit pluries consideratum: quemadmodum in specie, quòd iidem SS. Valerius & Vincentius præfuerint in Ecclesia de Pilari, fuit superiùs latè firmatum in primo adminiculo.

Quantùm denique atinet ad B. Braulium, quæ deducuntur ex Constitutione sub titulo de Reliquiis & Venerat. Sanctorum, in qua dicitur eundem Braulium fuisse Episcopum ipsius Metropolis: eandem recipiunt interpretationem, quam admittunt aliæ enunciatiuæ superiùs ponderatæ: prout Beatum Braulium resedisse in Ecclesia de Pilari, latè superius deductum fuit in eodem primo adminiculo, &c.

Et ita conclusum, parte vtraque acerrimè informante &c.

Decisio S. Rotæ Romanæ coram Reuerendiss. D. Coccino Decano, in causa Cæsaraugustana Præeminentiarum, Veneris 14. *Februarij* 1631.

VT aliàs dictum fuit, consulti Domini super Interpretatione, & forma exequutionis mandati de manutenendo, aliàs de anno 1557. coram bon. mem. D. de Robeis relaxati; quamuis sub die 26. Aprilis, & 29. Nouembris anni 1627. inter cætera respondissent: Decano, Dignitatibus, & Canonicis Metropolitanæ dandam esse manum dexteram à Priore, & Capitulo Ecclesiæ B. Mariæ de Pilari in eadem Ecclesia, quoties Metropolitani certis diebus ad illam accedunt: Hodie tamen, suscepta iterum super eodem dubio disputatione, resolutum fuit, dictum mandatum de manutenendo ita esse intelligendum, vt idem Prior S. Mariæ in propria Ecclesia de Pilari sedeat in sua Sede Priorali, accedente Capitulo S.Saluatoris: & in hoc à decisis recedendum.

Id autem deducebant Domini. Primò ex verbis generalibus eiusdem mandati, dum in concursu vtriusque Ecclesiæ, in quibuscunque actibus concedit præcedentiam Priori, & Capitulo S. Mariæ, ibi: *Canonici, & Capitulum Ecclesiæ sancti Saluatoris Metropolitanæ, &c. teneantur, &c. illos* (*Priorem scilicet, & Canonicos Ecclesiæ sanctæ Mariæ Maioris de Pilari*) *tam in prædictis, quàm aliis quibuscunque actibus, in quibus insimul conuenire, aut interesse contigerit, ad dexteram partem, seu manum, tam in Choro, quàm extra etiam in processionibus prædictis collocare, &c.* Quæ verba tanquam vniuersalia omnem locum comprehendunt, & consequenter Ecclesiam de Pilari ad tradita latè per *Tiraq. de retract. lignag. §.* 1. *glos.* 7. *n.* 20. *& seq. Surd. cons.* 453. *n.* 8. *Crauett. c.* 926. *n.* 7

ac

ac si specificè eadem Ecclesia fuisset expressa, *Oldrad.conf.322.num 2. Surd.conf.181.num.42. & conf.358. num.2. Ruin. conf.40.num 12.lib.2.* Itavt Prior ipse de Pilari in hoc satis videatur habere fundatam intentionem pro retentione suæ Sedis prioralis.

Nec dicatur. quòd quemadmodum per Canonicos & Capitulum Beatæ Mariæ conceditur manus dextera Canonicis & Capitulo Metropolitanæ: ita etiam concedi debet per Priorem de Pilari Decano sancti Saluatoris, vel ratione connexitatis ad *text. in cap. translato cum ibi not. de constit.* & ad latè tradita per *Cassan.in Cathal. glor.mund.par 4. consid. 32. vers.Sed ratione connexitatis:* vel vt euitetur monstruositas, ex deformium membrorum confusione resultans iuxta *text. in cap.1. 12.dist.*cum aliis per eundem *Cassan. loco præcitato. vers. tamen hæ responsiones:* vel denique ratione illius honorificentiæ, qua Prior, Canonici, & Capitulum Metropolitanæ in Ecclesia B. Mariæ recipi debent per Priorem, Canonicos, & Capitulum de Pilari, vt ponderatum fuit in præfatis decisionibus sub die 26.Aprilis, & 29. Nouembris anni 1627.

Nam quoad rationem connexitatis, illa non intrat, quotiescumque, vt in casu isto, per consuetudinem militat aliqua dissimilitudo inter connexa, vt fusè explicat *Euerard. in argumento à simili, in secunda col. ante fin. vers. quando autem duo sunt similia.* Ratio autem vitandæ monstruositatis, quæ ex membrorum confusione oritur, non potest in hac facti specie considerari: cùm vtrumque Capitulum simul conueniat tanquam vnicum corpus, non autem tanquam duo corpora separata, vt ad propositum considerant. *Felin. in cap. Pastoralis num. 9 vers.vbi duo corpora, Abb. § 1. num.7. Imol.num. 12. de rescrip.* & faciunt notata *in cap.scriptum,* vbi *Abb.num.6.Imol.pariter num.6.vers.nota quod vbi,de elect.* Honorificam denique receptionem, visum fuit, necessariò non inferre in casu isto concessionem manus dexteræ, sed esse intelligendam secundùm subiectam materiam: vt scilicet Decano, atque Capitulo Metropolitanæ ad Ecclesiam Beatæ Mariæ venienti Prior de Pilari assurgat, obuius procedat, ad ostium vsque humaniter excipiat, mandet pulsari campanas, & chorum dexterum, excepta priorali sede, eisdem dimittat, ad tradita per *Felin. in rubr.de maior.& obed.sub num.8.* & conferunt notata per *Vitalin.in Clemen.si summus n. 34 & seq.de sentent. excomm.* Ratione enim subiectæ materiæ & qualitatis personarum dicitur etiam æqualitas seruari, licèt vnus honoretur magis quàm alter ex aliqua ratione, vel circumstantia ad *text.in l.3. §. Præses, vbi glos.in §. discrimine ff.de munerib. & honorib.*

Hisque conformem fuisse mentem Iudicis, qui dictum mandatum de manutenendo concessit, satis etiam colligitur ex eo, dum idem mandatum loquens de Ecclesia sanctæ Mariæ, eunte ad Ecclesiam sancti Saluatoris, postquam iubet, vt honorificè recipiatur, expresè addidit etiam, vt latus dexterum eidem assignaretur: signum euidens, quòd sub simplici honorifica receptione ex mente Iudicis non continebatur præcisè latus dexterum, cùm de vtroque discretiuè loquutus fuerit *l. hæc verba ff. de verb. signif. Seraph. decis. 964. numero 3.* qui loquitur in his terminis.

Secundò id deducebant Domini ex verbis etiam specialibus eiusdem mandati: in quo postquam vtriusque Capituli ad vtramque Ecclesiam mutuus accessus, necnon in ipsarum qualibet functiones recensentur, tandem disponitur: Quòd in prædictis Ecclesiis, tam in Choro scilicet quàm extra, Prior & Capitulum sancti Saluatoris teneantur dare manum dexteram, seu Chorum dexterum Priori & Capitulo de Pilari. Ex his enim verbis clarè patet, idem mandatum expressam continere præcedentiam Prioris Beatæ Mariæ in propria etiam Ecclesia: cùm de vtraque generaliter & indistinctè loquatur, ex iuribus supra allegatis: & consequenter tantò euidentius excludi interpretationem illam, quòd honorifica receptio superius ponderata importet concessionem manus dexteræ. Ne dicamus mandatum quod prius in vtraque Ecclesia indistinctè concedit præcedentiam Priori Beatæ Mariæ, continere repugnantia: si respectu Metropolitanorum, iniungendo postea Priori & Capitulo de Pilari honorificam receptionem, eamdem manum dexteram ipsimet Priori incontinenti auferret contra *reg.text.in l.vbi repugnantia ff.de reg. iur. cap. inter dilectos de fid.instrument. Bart.in l. fin. §.item quæsitum ff.de cond. & demonstr.*cum aliis per *Aym.conf.70.num.5.*

Tertio hanc ipsam interpretationem Domini etiam eliciebant ex obseruantia, quæ ad eamdem interpretationem plurimùm confert. *Honded conf.13. num.35.& conf.89. num.46. lib. 2.* quando etiam verba essent dubia, *Rot.decis 256. in fin.par.2 Mantic.decis.296 n.6.* Ac præcipue in casu isto, in quo cùm ad executionem eiusdem mandati Metropolitani compulsi fuerint per censuras, eadem obseruantia tantò minus præsumitur excessiua, sed restricta ad limites ipsius mandati, vt ad propositum, considerat *Rot.decis.45.sub num.11.de a pel.in nou.*& apud *Seraph. decis.1189. num. 1.& 2.* Maximè cùm non solùm in huiusmodi summariis possessoriis retinendæ detur manutentio ad limites possessionis *vulg. §. retinendæ instit. de interd.* & ad terminos status *Ruin.conf.155. num.5. lib.4. Rota decis.4. num.2. & 3.de dilat. in nou.& decis. 522. num. 2 & 3. part. 1. diuers.* sed versemur etiam in materia præeminentiarum, in qua plurimùm defertur consuetudini, *Bald.in cap.cùm olim.in 1.not. de consuet.* qui loquitur in puncto circa locum sedendi *Ruin. conf.19. num.6. lib.1. Cassan.in Cathal.glor.mund.part.4.consid 37.vers. de his dignitatibus,* vbi in his terminis loquitur de præcedentia inter dignitates inferiores. *Rota decis.4.num.2.ad fin. de elect.in nou. Seraph. decis. 964. num. 1. & 2.* & ponderatum fuit *in Colonien.præcedentiæ 9.Iunij 1627.coram R. P. D. meo Vbaldo.*

Obseruantiam verò satis concludere videbantur quamplurimi testes, qui dantur in Summario pro Ecclesia Beatæ Mariæ à *num. 3.* vsque ad 6. ritè deponentes de ista quasi possessione Prioris sedendi in prima Sede Chori dexteri, qui Capitulo, & Canonicis sancti Saluatoris assignantur. Quos inter, primus deponit de annis septuaginta, itavt percutiat annum decreti manutentionis immediatè præcedentem, & sic concludit obseruantiam anteriorem, ad cuius limites præsumendum est

Bb 4 concef

concessam fuisse manutentionem ex deductis. Quamuis enim sit vnicus, sufficit tamen in his, quæ manutentionem respiciunt, *Rot.decis.196. par.1.diuers.& decis.624.num 5.& 1326.num.1. apud Seraph.* Præsertim verò cùm per alios testes abunde adminiculetur. Nam ex octo testibus de visu qui dantur in eodem summario B. Mariæ sub n.3.alius percetit annum 1561. duo verò annum 1566. & 1567. quo Capitulum S. Saluatoris compulsum fuit ad paritionem huius mandati Rotalis sub censuris, ac pœna ducat.10000 & post præstitam obedientiam ab iisdem censuris absolutum, Reliqui autem quatuor deponunt de annis 1571. 1576. 1581. & 1583. Cum quibus concordant alij septem, qui pariter dantur sub n.4. de auditu, voce, & fama publica deponentes. Necnon alij 11. sub n.5. ad perpetuam rei memoriã recepti, qui immemorabilem cum suis qualitatibus concludunt. Ac denique alij octo aduersus depositiones trium testium S.Saluatoris examinati: qui de visu, voceque, & fama publica testantur.

Ad cuius obseruantiæ robur multùm etiam conferre arbitrabantur Domini confusionem ipsiusmet Decani S. Saluatoris, pleno & non contradicente Capitulo, declarantis: Decanum semper sedisse in prima Sede Chori sinistri in vtraque Ecclesia. Quæ quidem confessio, vt patet, adminiculata probat etiam in præiudicium Ecclesiæ, *Mantic.decis.39.num.1.* cum aliis per *Adden.ad.sanct. memor.Greg.decis.375.nu.11.* Præsertim in casu isto, in quo confessio prædicta concernit actum gestum à confitente, *glos. in c.vlt. in fin.vbi Abb.n.44. vers.ego soluendo, de præsumpt.Tiraq.in tract. lignag.§.1.gloss.14. n.48.* & notant *adden. ad dict. decis. 375.sanct. mem. Gregor.loco citato.*

Non obstant testes Metropolitanæ in contrarium ponderati in decisionibus, quæ reuidentur. Quia ex declarationibus per eosdem nouiter factis reducuntur ad concordiam: vel in omnem euentum eliduntur à contrariis testibus, numero maioribus, ad tradita per *Gabr. de testib.conclus.4 num.50.*

Non obstat assistentia iuris communis fundata in præsenti statu Cathedralitatis, quo quingentis abhinc & amplius annis gaudet Ecclesia Metropolitana sancti Saluatoris. Quia cùm iam fuerit resolutum, constare Ecclesiam Beatæ Mariæ fuisse antiquitus Cathedralem: potest hodie dubitari: An Ecclesia Metropolitana possit in hoc vti assistentia iuris contra præfatam Ecclesiam Beatæ Mariæ, quæ videtur retinuisse iura antiquæ Cathedralitatis, vt latè deductum fuit in decisione coram me facta sub die prima Martij anni præteriti. Vel saltem cùm vtrumque Capitulum dicatur conuenire ad faciendum vnum Corpus, assistentia iuris remanet valdè turbida, *Cassaneus* vbi supra *consider.32. per totam*, & aduertit *Rota in dicta Coloniens.præcedentia 9.Iunij 1627.coram R.P.D.meo Vbaldo.* Aut in omnem euentum id respicit petitorium: prout etiam sententia Sancij de anno 1221.laudum Alphonsi de anno 1513.& Concordia Ferdinandi de anno 1539. Quæ vlterius loquuntur solùm de Canonicis, & Capitulo, non autem de Priore, &c.

Et ita conclusum parte vtraque informante, &c.

R. P. D. BICHIO

Cæsaraugustana Cathedralitatis
Lunæ 21. Iunij 1655.

BEatissimæ Virginis de Pilari Ecclesiam existentem in Ciuitate Cæsaraugustæ, fuisse antiquitus Cathedralem, in eaque Primitus Sedem Episcopalem dictæ Ciuitatis extitisse, bis pronunciauit Rota in Sententiis de anno 1631. à clar.memor. Coccino, & anno sequenti à Cardinali Vbaldo latis quarum validitas non controuertitur.

Iustitia vero comprobatur ex deductis latissimè respondendo omnibus contrariis, *in decis. 353.num.20. & seqq.vsque ad 114. par. 5.recentior.& in decis 177.sub num 4.& seqq. par.6.* in quibus ad probandam antiquam Cathedralitatem huius Ecclesiæ expenditur antiquissima traditio tam Historicorum, quam Scriptorum, quibus adduntur Iulianus Peres *in sua Chronica num.* 405. qui ait istam Ecclesiam à Diuo Iacobo Apostolo ædificatam fuisse, vt creditur primam in Hispania, & ob id mereri dici Protoremplum, Hallus, Gallus *in lib.de Aduentu Sancti Iacobi in Hispaniam*, Lualdus in sua Historia, sub titulo. *della Christiana Religione nell'Occidente, tom.1. cap.16. fol.26.* Hypolitus Marauius in suo Opusculo Apostoli Mariani de sancto Iacobo Maiori *cap. 5. §. 3. de Templo an.*

Antiquæ Imagines Agni Paschalis, quæ sunt propria insignia Ecclesiæ Cathedralis Cæsaraugustanæ, & reperiuntur depictæ in partibus superioribus Capellæ maioris Ecclesiæ sanctæ Mariæ, incisæque in antiquissimo lapide ad ostium Sacristiæ sanctæ Mariæ de Pilari Enunciatiuæ in litteris Apostolicis, maximè Gelasij II. simul cum litteris Petri Librani Episcopi, ac sententiis antiquis contentæ Inueterata celebrandi diem festum Dedicationis huius Ecclesiæ ipsa die qua celebratur Dedicatio Ecclesiæ Cathedralis, consuetudo canonizata *in decis.471.& 493.coram sanct.mem. Greg.XV.in decis.616.num.5.p.1.recent.& in d.decis.353.n.73. par.5.*

Facultas exigendi Decimas in Territorio Cæsaraugustano, mutua in sepeliendis vtriusque Ecclesiæ Canonicis Officia. Indistincta omnium Sacramentorum, prout in Cathedrali administratio Dignitas Capellani maioris Retentio Campanæ nuncupatæ de Interdicto, Prærogatiuæ, & præeminentiarum plura in id afferuntur à Patre Lezana *in Dissertat. antiquissima, & continua Cathedralitate Angelica Apostolica, & miraculosa Ecclesia sancta Maria Maioris de Columna Cæsaraugustana cap. 2. & 3. per tot.*

Nec obstat, quod ista Ecclesia fuerit alias à Mauris occupata, quia illis postea expulsis recuperauit antiquum statum libertatis iure quasi postliminij, vt est *text. in cap. prima actione 16. quæst. 7.* Bellam. *num. 9. & in cap. 2. de nou. oper. nunc.* Innoc. *num.1. vers.hoc autem certum est.*

Minus obstat Ecclesiæ sancti Saluatoris Aduersatiæ in Cathedralem erectio quam pleraque ab informantibus pro eadem Ecclesia deducta

ducta conuincunt, quia non inde sequitur abdicatio antiquæ Cathedralitatis ab Ecclesia de Pilari, quia per erectionem ooo præiudicatur aliis Ecclesiis, Vamesf. *cons.* 10. *num* 4. Seraph. *decis.* 1444 *num.* 7. *& seqq.* nec est nooum, quod vnus, & idem Episcopos in sua Ciuitate habeat duas Ecclesias vnam Cathedralitatem constituentes ob ipsarum Ecclesiarum vnionem, vt est *text in cap.* 1. *ne Sede vacan.* vbi ootant omnes Canonistæ, & dixit Rota *in Vercellen. vnitatis Capituli coram Penia*, quæ est in impressſ. *decis.* 558. *num.* 8. *confirmata* 18. *Aprilis* 1614. *coram Archiepiscopo Seleuciensi, &* 24. *Aprilis* 1643. *coram Reuerendiss. D. meo Dunozet Decano, ac* 9. *May* 1544. *coram Eminentiss. D. Card. Ottobono.* Idque decisum fuit in Aretina Vnionis 22. Iunij 1643. 2. Iunij 1645 2. Apuilis 647. coram Reuerendiss. Episc. Tarracinen. & 18. Martij 1652. coram R.P.D. meo Verospio.

Quibus positis duo sequuntur pro resolutione dubij hodie propositi. Primi, quod cum ex actis constet de non iure Ecclesiæ sancti Saluatoris, quod ex *d. decis.* 353. *par.* 5. *recent. &* 177. *par.* 6. ipsi notum erat, eamque appellationē à dictis sententiis Rotalibos bon. mem Motmanno commissam, prosecutam non fuisset ab anno 1633. nec fatalia prorogari obtinuerit, eidemque sententiæ ob tam longam taciturnitatem transferiot in Iudicatum, & causa dicatur deserta, *Clem. sicut, Clem. si appellationem de appell. cap. cum sit Romana eodem tit.* Archill. *decis.* 10. *num.* 1. *vt lit. pend. decis.* 7. *num.* 4. *& seqq. eod. tit.* Burat. *decis.* 307. *num.* 10. Rot *inter. recent decis.* 383. *num.* 3. *par.* 2. *decis.* 1. *num* 8. *num.* 21. *& seqq. par.* 7. & in Fauen. capellaniæ 22 *Iunij* 1646 *§. nec dicatur, §. hacque indubitanter coram Reuerendiss. Episc. Tarracinen. in Romana fideicomm. de Campagnolis*, 8. *Februarij* 1649. *§. calculando coram R.P.D. meo Peutingerio in Vercellen. Prepositura* 5. *Iulij eiusdem anni, §. penult. coram me.*

Secundo, quod ex dictis sentētiis vel iustis, & validis, nulla Ecclesiæ sancti Saluatoris inferatur læsio, sine qua non datur restitutio in integrum *cap.* 1. *& ibi Abbas num.* 1. *&* 2. *de restit. in integ.* Mohed. *decis.* 2. *de appellat.* Seraph. *decis.* 1228. *num.* 1. *cum aliis alleg. in Gerunden. Portionum* 25 *Iuni* 1649. *& in Interamnen. fideicomm.* 12. *Martij* 1654 *coram R.P.D. meo Celso.*

Ideo constare de re iodicata non autem de causis restitutionis in Integrum decisum hodie fuit, informante tantum Ecclesia de Pilari, citatis tamen plories, ac diu expectatis Procuratoribus Ecclesiæ Metropolitanæ sancti Saluatoris.

SVMMARIVM.

SPecies facti. num. 1.
Ex facto sequitur ius. ibidem.
Facta sunt ex natura sua incerta. ibid.
Appannagium constitum à Serenissimo Carolo Emanuele Duce Sabaudiæ pro Sereniss. Principe Philiberto eius filio. n. 2.
Appannagium quid sit. ibid.
Est portio quædam bonorum, quæ liberis natu minoribus post primogenitum concedi solet. ibidem.
Principis Philiberti bonorum renunciatio. ibidem.
Testamentaria quædam schedula ab ipso, vt asseritur, confecta. num. 3.
Institutio heredis per ipsum facta. ibid.
Exhibitio talis schedulæ per testamentarios Illustriss. D. Ioanni de Castillo. n. 4.
Principis testamentum sustineri pronunciat. ibidem.
Quid S. Consilium Neapolitanum egerit ibidem.
Serenissima Infantis Mariæ ius. ibidem.
Dubia, quæ ex hoc facto resultant. n. 5.
Septenarius numerus, nodus, & plenitudo rerum. num 6.
Inualidum videtur prætensum testamentum. n. 7.
Deficit in forma. num. 8.
Quia non est subscriptum, & subsignatum. ibidem.
Et quia deficiente forma deficit actus. ibid.
Forma est de genere indiuisibilium ibid.
Forma, & essentia rerum sunt sicut numeri. num. 9.
Maximè cum forma est debita ex voluntate agentis. ibidem.
Quia actus agentium non operantur vltra intentionem eorum. ibidem.
In datione rei suæ quilibet potest ponere conditionem, quam vult. ibidem.
Iulij Clari aptissima doctrina. ibid.
Non iuuat priuilegium Principis, militis, aut pestis. num. 10.
Subscriptio, & subsignatio est finis, & complementum scripturæ. ibidem.
Quid si clausula Lo firmu de mi mano *est supposititia num.* 11.
Præsumitur hæc clausula. ibidem.
Testamentum est testatio mentis. n. 12.
Est voluntatis nostræ iusta sententia. num. 13.
Iusta, *id est perfecta. ibidem.*
Testamentum aliud in scriptis; *aliud* nuncupatiuum. *n.* 14.
Hæc schedula neutrum videtur. n. 15.
Quid de illa Iulius Clarus sentiat. n. 16.
Quid Mascardus. n. 17.
Quid Theologi ibidem.
Quid ex L. hac consultissima. *n.* 18.
Sacr. Rotæ Romanæ decisiones. n. 19. *&* 20.
Alius defectus est testium. n. 21.
Et quid non fuerunt rogati. n 22.
Solemnitas testamentaria non est tantum probatoria, sed forma substantialis. n. 23.
Quid de defectu testium, quia erant legatarij. numero 24.
Quomodo hoc non prætermittendum. ibidem.
Non est stipulata illa schedula. num. 25.
Verba ipsius. num. 26.
Quibus de causis D. Castillus sententiam protulerit. num. 27.
Propter titulum Principis non iuuatur. n. 28.
Nisi esset testator Princeps omnino supremus ibidem.
Quid si coram Imperatore confecta fuisset. numero 29.
Quomodo valere posset si in propriis terris Principis fuisset confecta. ibid.
Non iuuat Principem Philibertum priuilegium militis. n. 30.
Nostri temporis milites an gaudeant hoc priuilegio sub dubio versatur. n. 31.
Gaudent multis ex iure ciuili. ibidem.

Non

Additam

Additamentum non mutat naturam rei cui adiicitur, ibidem.

Instrumentum de anno 1622. ratificatorium fuit alterius de anno 1620. n. 96.

Pro camela Regia Camera Neapolitana. ibidem.

Instrumentum illud erat ratificatorium, *non donatorium. n. 97.*

Colligitur ex principio ipsius. ibid.

Clausula in principio refertur ad sequentia. ibidem.

Verba ipsius instrumenti. ibidem.

Verba donationis, seu cessionis iuxta naturam Appannagij *intelligenda. ibidem.*

Quia illud principaliter intendebatur. ibidem.

Clausula accessoria regulantur secundum principalem dispositionem, ibidem.

Clausula ad hauer, tener, *&c. non suffragatur parti aduersa. n. 98.*

Eius natura enucleatur. ibidem.

Maximè in feudalibus. num 99.

Notarij testificatio quantum valeat. num. 100. & 10..

Quando possit declarare suum instrumentum. numero 02.

Attestatio Notarij in casu præsenti nullum praiudicium affert. n. 103.

Colligitur ex facto. num. 104.

Sententia prolata à D. Castello non sustinenda. num. 105.

Iuris pendus pro Serenissimo Duce Mutina. numero 106.

Enacuatur cum bona ipsius reuerentia. numero 107.

Ex dictis in præcedentibus. n. 108.

De redditibus Neapolitanis non poterat disponere Princeps Philibertus. ibidem.

Nec voluisse disponere suadetur. n. 109.

Colligitur ex ipsa scriptura testamentaria. numero 110.

Verba ipsius. n. 111.

Petit conualidationem sua dispositionis. ibidem.

Frustra petitur à Principe, quod de iure compecit. ibidem.

Nec in hoc casu intrant cæremonia, aut vrbanitatis leges. n. 112.

Augetur præsumptio. n. 113.

In dispositione asserta Principis Philiberti non comprehendebantur Neapolitani prouentus. numero 114.

Colligitur ex ipsa schedula. ibidem.

De verbis illis Per la legitima, che me tocca. *num. 115.*

Nihil monere possunt, propter multa. numero 116.

Etiam ex verbis Appannagij. n. 117.

An casu quo data essent pro legitima possent grauari? num. 118.

De iure Serenissimi Ducis Mutinensis conclusio. num. 119.

Ipsi Serenissimo qua præmeditanda. n. 120.

Ab optimo Principe Mutinensi absit collusio. numero 121.

D. Augustini verba. n. 122.

De iure Serenissimi Principis Mauritij. ibidem.

Videtur non subsistere. n. 123.

Propter renunciationem ab ipso factam. ibidem.

Et propter instrumentum confectum de anno 1622. numero 124.

Verba talis instrumenti. ibidem.

Et quia contra factum proprium nullus venire potest. n. 125.

Donec de potiori iure Sereniss. ostendat. numero 126.

De iure Sereniss. Duc. Sabaudia Patris, & filij. n. 127.

Expenditur clausula illa ritornino alla Corona. *num. 128.*

Coronæ *nomine Principes moderatores Sabaudiæ intelliguntur n. 129.*

Quid per ritornino. *num. 130.*

De glossa aduersariorum. num. 131.

Verba Appanagij ibidem.

Expenditur dictio illa di più. *ibidem.*

Iuxta varias ipsius significationes. ibidem, & numero 132.

De dictione vt supra. *n. 133.*

Conclusio de reuersione Neapolitanorum prouentuum ad Sereniss. Duces Sabaudia. n. 134.

De iure Serenissima Infantis Maria. n. 135.

Appannagium ipsius. n. 136.

Verba instrumenti expenduntur. num. 137.

Clausula illa reunito al patrimonio di Sua Altezza *quid denotent. ibidem.*

Vnigare illud Commune quod est, meum non est *ibidem.*

Prouentus Neapolitani de domanio Sabaudia erant.

Appannagium Serenissima Maria est pro causa pia. num. 138.

Gaudet priuilegiis causa pia. ibidem.

Quæ talia priuilegia ibidem.

Introducenda in Possessionem. n. 139.

Sequestratio in genere loquendo est prohibita. numero 140.

In multis casibus permissa num. 141.

Annuente sæpius S. Rota Romana. numero 142.

Casus varij, in quibus permittitur. n. 143.

Quando possessor conuertit bona in proprios vsus. num. 144.

Quando ea dissipat, vel dilapidat. n. 145.

Quando est exterus nulla habens bona. numero 146.

Cum metus est, quod sententia erit elusoria. num. 147.

Pro quocunque termino litis. num. 148.

An hæc concurrant in casu. n. 149.

Sequestratio non affert præiudicium magni momenti Serenissimo Mutinensi Duci. n. 150.

An sufficiat cautio. num. 151.

Auctoris protestatio. n. 152.

IESVS MARIA.

Operis Argumentum.

X facto sequi ius commune proloquium in Romana Curia est, ex *l. si ex plagis, §. in cliuo Capitulino, ff. ad l. Aquil.* extractum; cui subscribit Ancharanus *consil. 254. num. 2.* vbi ait, quod *sicut ex facto ius oritur, ita ex facto ius moritur:* vnde nascitur, quod propter minimam facti mutationem mutetur totum

totum ius, *l. si is, ff. de excusat. tutel. l. natura cautilas. ff. de ver. obseru. l. ea est, ff. regul. iur.* vt propterea Federicus de Senis *cons* 152. dicat congruum responsum dati non posse à Iteconsulto (idem dico à Theologo) nisi factum percipiat. Præsertim cum facta sint ex sua natura incerta, *l. in omnibus, ff. de iur. & fact. ignor.* facti ergo huius veritas, & natura diligentissime perscrutanda; cum facta prudentissimos etiam fallere possint, *l. 2. ff. de iur. & fact. ignor. cap. 1. de constit. in 6.* Tale ergo est factum.

2 Serenissimus Carolus Emanuel Dux Sabaudiæ, &c. de anno 620. pro die 17. mens. Decemb. Taurini existens *Appanagium* quoddam (id est portionem quandam bonorum quæ liberis natu minoribus, postquam natu maximus Principatum à Patre mortuo adeptus est, concedi solet, vt ea portione accepta à successione arceantur) pro Serenissimo Principe Philiberto, ipsius, & Serenissimæ Infantis Catharinæ Austriacæ Catholici Regis Philippi II. prudentissimi filiæ, fecit, ex Principatu Onelliæ, ac ad valorem quadragintanouem millium ducatorum circa exigendorum super Dohana pecudum Appuliæ in Regno Neapolitano, quæ erant de iuribus dotalibus eiusdem Serenissimæ Catharinæ Austriacæ coniugis. Princeps autem Philibertus, grati animi erga Patrem causa quicquid ad se quouis iure pertineret, siue pro legitima, siue pro illius supplemento in bonis eiusdem Patris, vel Matris defunctæ, seu fratrum, vel sororum cessit, & renunciauit. Cùm autem de anno 1614. Regno Siciliæ præesset, & Panormi moraretur; peste Ciuitatem inuadente, febris morbo correptus hæredem suorum bonorum reliquisse dicitur Serenissimam Isabellam ipsius sororem, & Mutinæ Principem, per quandam quasi testamentariam scripturam, his verbis: *Nombro por mi heredera vniuersal de todos los bienes muebles, rayces, rentas que en qualquier manera quedan, y me pertenescan à la Señora Infanta Doña Isabel Princessa de Modena mi hermana, paraque lo goze por todos los dias de su vida, como haçienda suya, y como tal pueda disponer della, como me or fuere Su Alteza seruida. Item de mas de lo suso dicho, por el amour, y obligaciones tan antiguas, que tengo à mis criados, y en especial al hauerseme puesto los mas dellos por mano del Rey mi Señor, y por la qualidad de sus personas, y la de los continuos, leales, y agreadables seruicios que me han hecho; siguiendome tantos años por mar, y tierra, en paz, y en guerra, y en todas ocasiones, quiero que se les paguen à cadauno dellos por todos los dias de su vida los gaxes, que hoy tienen escritos en libros de mi casa, conuenie a saber, à las personas à las quales les estan hechos buenos, y actualmente me siruen, como constara por relacion firmada de Don Francisco Manuel mi Mayor domo, paraque los hayan, y tengan mientras biuieren, y los cobren de los quarenta mil ducados moneda de Castilla, que tengo consignados por Su Magestad en el Reyno de Napoles, que procedieren de la dote de la Serenissima Señora Infanta de Castilla Doña Catarina de Austria defuncta mi Señora, y Madre, y iunctamente me pertenecen por donacion de los Serenissimos mis hermanos, y hermanas; y suplico à Sus Altezas tengan por bien esta mi dispusicion en esta parte, pues por hallarme con tantas obligaciones, como son notorias, y no tener con que poder acudir à ellas de otra parte, me ha sido forzoso complirlas, y señalarlas en esta renta.*

4 Mortuo deinde Principe Philiberto executores testamentarij adeunt, & schedam non subscriptam, neque obsignatam exhibent D. Ioanni Francisco Castillo Regiæ Classis Auditori, qui pro testibus eosdem familiares quibus legata Principis conuenire dicebant admittit, & testamentum Principis sustineri debere iure militari pronunciat. Legatarij etiam alij medio suo procuratore Sacrum Consilium Neapolitanum adeunt, Serenissimæ Mutinæ Principe in iudicium prouocata, immitti in possessione reddituum Regiæ Dohanæ postulantes. Sacrum porro Consilium terminum pacti ad probandum incumbentia statuit. Sed interim Serenissima Mutinensi Principe ab humanis sublata, hæreditate nondum adita, legatariis petentibus, idem Sacrum Consilium Curatorem causæ Principis Philiberti decernit. Comparet postea Serenissimus Princeps Mauritius à Sabaudia Philiberti Principis germanus frater, petens audiri ex integro in iudicio. Sacrum Consilium annuit, & tandem ius dicendo legatariis eos immittendos esse in possessionem dd. reddituum definita sententia pronunciauit, cui Serenissimus Dux Mutinæ consensit. Cæterum ex aduerso Serenissimus Dux Carolus Emanuel in Sacro Consilio egit, & lege Appanagij, & contractus, redditus omnes Regiæ Dohanæ iure reuersionis ad se pertinere proposuit. Cui post obitum succedens Serenissimus Victorius Amedeus Sabaudiæ Dux eosdem redditus ex eadem lege Sabaudiæ Coronæ consolidatos pro honesta sustentione Serenissimis Infantibus sororibus Catharinæ, & Mariæ concessit, sub hac lege, vt quælibet earum superstes altera alteri succederet. Cum tandem Infans Catharina obiisset, propterea Serenissima Infans Maria soror eos redditus sibi deberi proponit. Hæc est species facti, aliquibus tamen resecatis, quæ tamen si necessaria fuerint inferius proponentur.

5 Ex facto ergo isto nonnulla suboriuntur dubia Primum, circa valorem Testamenti prætensi Serenissimi Principis Philiberti Secundum, circa sententiam D. Ioannis Francisci Castillo Regiæ Classis Auditoris. Tertium, quatenus validum esset Testamentum, an dispositio illa de redditibus illorum 49. millium ducatorum facta à Principe valida esse potuerit. Quartum, circa prætensionem Sereniss. Ducis Mutinæ. Quintum, de iure proposito ex parte Sereniss. Principis Maurtij. Sextum, de iure Serenissimi Ducis Caroli Emanuelis & eius filij primogeniti Serenissimi Victoris Amedei. Ac deniq; Septimum, de iure Serenissimæ Infantis Mariæ ad prædictam summam ducatorum. Quia autem iuxta Ciceronem *de somnijs Scipionis.* Septena ius numerus est nodus, & plenitudo rerum omnium, seu, vt Andreas Masius *in Iosue 6.* explicat, *denotat Deum per quem, & in quem omnia sunt dirigenda*, ideo ex septem horum dubiorum enodatione Dei gloria, iustitia, & veritas pro conscientia est inuestiganda.

***

DVBIVM

DVBIVM I.

An Testamentum assertum Serenissimi Principis Philiberti validum censeri debeat.

RESPONSIO.

7 Dicendum videtur inualidum omnino fuisse tale prætensum Testamentum. Quod quia nullo firmiori alio fundamento dici potest quàm assignando nullitates, & defectus illius, ideo ad hoc calamus restringendus, & huiusmodi nullitates & defectus assignandi.

8 Primus defectus,& substantialissimus,est defectus formæ,cui ipsemet Princeps adstringere se voluit in illo, videlicet,quod esset à se subscriptum & subsignatum,vt patet ex verbis illis: *T en testimonio de ser todo lo sobredicho mi postre a voluntad,lo firmo de mi mano, y mando sea sellado con mi sello*,&c Quæ duo non subsistunt, ac per consequens deficit forma substantialis, quam Princeps voluit esse veluti thesseram,symbolū, & signum suæ vltimæ voluntatis.Vnde hic procedūt vulgata iura ex quibus habetur,quod deficiēte forma deficit actus seu actus est nullus, *l. Mœuius,l Qui heredi,ff.de con. & demor.l.*1. & 2 *C.quando prouoc.non est necess.*& nubes Theologorum , & Iuristarum circa hæc , & alia iura. Quod ampliatur. vt procedat itavt nulla qualitas, etiam militiæ,ad id excuset. Prout præter dicenda inferius ex Rolando *cons.* 30. 8 *lib.*3. Tuscho *lit F.concl.*415 *n.*29 haurit Barbosa in *Axiom.iur.axiom.*100.*n* 7.Cuius rei ratio conueniens ea est, quia forma est de genere indiuisibilium,vt notatur in *l.si veritas, C.de fideicommiss.* Ac proinde si tota non adimpletur , totus actus corruit.*l.cum hi,* §.*si Pretor , ff. de transact. l. Qui Roma,* §. *Flauius , ff de verb. oblig.*

9 Propter quod Theologi , & Metaphysici inquiunt,quod formæ & essentiæ rerū sunt sicut nomeri , qui per quamcunque diminutionem omnino variantur. Quod permaximè procedit in forma actui debita ex voluntate agentis , & & cui agens subijci voluit. Eo quod actus omnis consistit in voluntatè , & potentia agent. Couarrou.*cap.cum esses n.* 7. *de testament.* Menoch. *cons.*1 *n.*250 *& de præsumpt.lib* 1.*præsumpt.*80 *n.*11.Et quia quidquid disponit Testator pro lege habetur. *Auth de nupt.* §. *disponat.* Ac communi illo actus agentium non operantur vltra intentionem eorum, *l. non omnis , ff si cert. pet l.in agris de acquir.rei dom.*& ibiDoct.sine numero.Et quoniam in datione rei suæ,sicut libere quis dat ; sic etiam eam potest ponere legem,aut conditionem,quam voluerit, ita vt ea non subsistente,nec datio subsistat,*l.in tradit.ff. de pact.* Oddo *de fideicom.q* 3.*n.*41. Ac denique quia vt rectè Iulius Clarus *lib.* 3. §. *Testament. q.*14.*vbi lex pro forma requirit,quod aliquis manu propria scribat, semper mihi placuit opinio Bartoli, quod scilicet requiratur specialis subscriptio, quia alias supponendo vnam scripturam pro alia , posset falsitas fieri,quam præcipue in hac testamentorum materia lex habet valde suspectam.* Quæ valde ruminanda, quia aptissima ad propositum.

10 Scio recurrere partem aduersam ad priuilegium Principis, tanquam Principis, & tanquam militis,aut quia in tēpore pestis testabatur. Sed confugia ista ex dicendis dubio sequenti, præclosa manebunt, & ex verbis relatis conuincitur, esto quod posset forsan hoc beneficio vti (de quo dicto dubio sequenti)eo tamen vti noluisse , sed potius ipsius cessisse , cum dixit:*Lo firmo de mi mano , y mando sea sellado.* Dum ergo non ostenditur aliqua scriptura à Principe subscripta,eiusque sigillo communita non exhibetur verum , aut legitimum testamentum , tum propter dicta;tum quia generaliter, & abstracte loquendo;subscriptio , & subsignatio est conclusio Instrumenti. perfectio actus in conclusione consistit.*l. contractus,C.de fid. Instrument.l. si voluntate ,* vbi Baldus,*C. de rescindenda venditione*.Surd.*cons.*282.*n* 17.& vt dixit Rota coram Buratto *dec.*465.*n.*14.*Subscriptio est finis, & complementum Testamenti.*

Scio quoque aliquos indicasse clausulam illam:*Lo firmo de mi mano,y mando sea sellado*,&c. non fuisse appositam à Principe sed ab scribente schedulam. Cæterum, præterquam quod glossema istud iniuriosum est tū Principi ipsi, tum ipsius Secretario;vlterius reijcitur. quia eo admisso,tota ipsa scriptura corruit, propter modo dicta ex Iulio Claro.Et quia clausulæ quæ sunt de natura actus præsumuntur positæ in ipso à Notario rogato.eo videlicet quia semper inesse videntur.Menoch.*cons.*37 *n.*20.*& seq.* Mascard. *de probat.concl.*1097 *n.* 23. *ex l.quod si nolit,*§. *quia assidua,ff de adil edic & l. vlt. C.de fideiuss.* Ac præterea , quia cum nullus præsumatur actum frustratorium facere velle,*l.*1.*in fin ff. ad municip.l.vnica, C.de Thesaur* quo iure existimare debemus Principem prudentissimum voluisse condere Testamentum non subscriptum, aut subsignatum ? 11

Ex hoc etiam substantialissimo huius prætensi Testamenti defectu, Theologice firmatur ipsius nullitas,& inanitas sequenti discursu.Nam cum *testamentum* iuxta nominis ethymologiam *& Iustinianum in inst.de test.*sit idem,quod *testatio mentis*;quia sicut ornamentum dicitur ab ornando,& vestimentum à vestiendo,ita & Testamentum à testando.Id ergo quod *testatio mentis* non sit Testamēti nomine non gaudebit;atqui hæc scriptura testamentaria non est *testatio mentis* Testatoris,quia mens illius fuit vt talis ipsius *testatio* esset subscripta,subsignata,&c quod non contigit Testamēti ergo nomine,non potietur. 12

Aliter etiam,& ad idem,etiam Theologice.ex definitione Testamēti,quam tradit Vlp.*in l.*1.*ff. de test.*videlicet:*Testam est volunt.nostra iusta sententia,de eo ,quod quis post mortem suam fieri velit:* vbi dictio *iusta* est idem,quod *perfecta*,Bart.*in d. l* 1 *ff eod.* Angel.de Aret.§. 1.*Inst. eod.* Hieronymus Giachar.*in add.ad Clar.q.*1.§ *Test.ver.Iusta.* Cum autem perfectum ex Aristot.5 *metaph.tex.*21.sit id *cui nihil actu deest secundum modum suæ perfectionis* , & Instrumentū perfectum subscriptionem,vel subsignationem requirat, vt dictō est.profecto scriptura hæc nonnisi abusiuè appellari potest Testamentum , siquidem deficit illi aliquid secundum modum suæ perfectionis & iuxta naturam Instrumenti, nempe subscriptio vel subsignatio. 13

Ad hæc.Theologico quoq;discursu:Nam cum Testamentum duplex sit,vnū *in scripto* siue *clausū*,quod Testator sua vel alterius cuiuscunq;manu conscriptum , septem testibus masculis,puberibus,simul præsentibus,ipsumq; Testatorem 14

videntibus, offert; profitendo esse suum testamentum: insuper ipsemet si sciat, ac possit sua manu coram testibus testamento subscribit, vel alius pro eo octauus testis, siue subscriptor adhibitus, & postea testes alij illi subscribentes, illudque consignantes, *l. hac consultissima, C. de Testam. iuncto, § sed cum paulatim, & seqq. instit. eod.* Aliud *nuncupatiuum*, seu *apertum* dictum, quod minorem solemnitatem requirit, & ad illud sufficit, quod septem prædicti testes simul vocati sint, qui audiant, & intelligant Testatoris voluntatem, scripto, vel voce articulata prolatam, *dicta l. hac consultissima, §. per nuncupationem, l. iubemus, l. quoniam indignum, C. eodem*, Layman *lib. 3. Theolog. moral. tract. 5. cap. 1. num. 3.* Dom. de Lugo *de iust. & iur. tom. 1. dispu. 24. sect. 1. n. 4.* estque expressum *in d. §. per nuncupationem quoque, hoc est, sine scriptura testamenta non alias valere sancimus, quamsi septem testes (vt supra dictum est) simul vno, eodemque tempore collecti Testatoris voluntatem, vt testamentum sine scriptura facientis audierint.*

15 Cum igitur schedula hæc testamentaria nec sit testamentum *in scriptis*, seu *clausum*, vt aduersa pars vltro fatetur, idque sit clarissimum, ac euidentissimum apud eunctos: nec etiam *nuncupatiuum*, quia deficiunt illi testes à dicta *l. hac consultissima* requisiti (provt in sequentibus vrgebo) nec esto non deficerent, quia deficit illi forma à Testatore prescripta de subscriptione, & sigillatione ipsius iuxta dicta) vt alia etiam prætermittam, de quo postea) liquidum manet nullum potius, quam annullandum; tutum magis quàm rumpendum in casu præsenti afferri testamentum.

16 Melius igitur de simili testamentaria schedula, seu scriptura non completa, aut perfecta, sed solum inchoata, & imperfecta dicit Iulius Clarus (imo clarissimus Doctor) *lib. 3. sent. §. Test. quæst. 7. §. Aliquando & tertio*, loquens in terminis fortioribus, scilicet quando est in fauorem piæ causæ, quod in præsenti non accidit. *Talis schedula non valet fauore piæ causæ in vim Testamenti: & hanc opinionem dicit esse communem Iason cons. 55. vers. Sed per Aduocatos lib. 4 quem refert Episcopus Loarez in suis allegat. pro Marchione de Velez. fol. 431. post. num. 15. vers. nec præfata;* subiungit autem rationem, quæ adamussim quadrat casui nostro: *Non enim videtur Testator de bonis suis disposuisse, sed tantummodo præparasse id, quod disponere volebat: cum ergo deficiat non solemnitas sed dispositio, non potest sustineri in vim vltimæ voluntatis.* Et §. *Aliquando, & quarto*, de alio etiam simili casu loquens, in fortioribus etiam terminis, quia in eo agitur de testamento ad causas pias, sic loquitur, rejectis Bartolo, & Decio: *Quandocunque Testator decedit priusquam integre voluntatem suam explicauerit, tale testamentum non dicitur deficere ratione solemnitatis, sed ratione voluntatis, & ideo non valet, nec etiam ratione piæ causæ.* Pro quo tanquam pro communi sententia refert Aretinum, & Boerium, & addit sequentia, quæ etiam casui præsenti genuine aptari possunt: *Omnes concludunt hanc esse communem opinionem, quod tale testamentum, etiam quoad disposita non valeat, etiam inter liberos, & ad pias causas; nam vt quotidie experientia docet: videmus, quod Testatores in ipso actu conficiendi testamenti mutant, addunt, reuocant multa, per eos iam disposita.* Vnde concludit: *Meritò non potest dici perfecta voluntas, donec Testator integre omnia explicauerit.* Præterea *quæst. 9.* generaliter dicit, quod *Testam. imperfectum ratione voluntatis non sustinetur.* Quod probat ex Glossa *in l. si is qui, ff. de test.* Riminaldo, Ruino, Paulo de Castro. & pluribus alijs.

Subscribit & Mascardus *de probat. vol. 3. conclus. 1352. n. 7.* dicens, quod scriptura inchoata, & imperfecta non probat etiam inter liberos, quia est testamentum imperfectum *ratione voluntatis, non ratione solemnitatis*, quod affert ex Boerio, Gotfredo, Curtio, Natta, Soccino iuniore, & ipso Claro. Dixerat etiam *n. 61.* quod *scriptura sine Notario, sine testibus, & sine vlla solemnitate, tanquam informis non probat test. & nullam omnino fidem facit, præterquam inter liberos.*

Subscribit quoque inter Theologos Layman 17
supra c. 2. n. 12. §. Alia verò, vbi de testamento imperfecto imperfectione intrinseca, quando scilicet testator *cœpit testam. scribere, sed ad finem non perduxit*, sicut in casu præsenti non contigit, ait, *tale testam. non subsistere*, in fortioribus terminis loquens, scilicet in testamento *inter liberos*, quod est valde priuilegiatum: subiungitque rationem cõcione aptam casui nostro: quia *non tam factum quam cœptum censeri debet*, quod dicit esse communem sententiam, & pro ea affert Clarum, Molinam, & Fachinum.

Nec mirum sane hoc dixisse istos Doctores, 18
quia in *l. hac consultissima, C. de testam.* sic inuenerunt scriptum: *Non subscriptum à testibus, ac non signatum testament. pro infecto haberi conuenit:* Et subditur: *Ex imperfecto testam. voluntatem tenere defuncti (nisi inter solos liberos habeatur) non volumus.* Et §. ex eo Instit. *quibus modis testa. infirmetur*, hæc: *Imperfectum testam. nullum est.*

Hanc porro doctrinam mirabiliter corrobo- 19
rat Sacra Rota Romana in vna Romana *domorum* de anno 1614. coram Patriarcha Mazanedo inter collectas à Farinac. *par. 2. dec. 576.* vbi cum esset controuersia de quodam testamento imperfecto hæc habet aptissime ad nostrum intentum: *Ista scriptura testamenti Leonardi non videtur quod sit testam. sed tantummodo quædam præparatio ad illud, itavt sit imperfectum, non ratione solemnitatis deficientis, sed ratione voluntatis non perfectæ, & nondum redactæ ad actum, sed potius permanentis in præparatorijs tantum, quod satis desumitur ex eo quod nec Testes interfuerunt, nec Notarius fuit rogatus, nec adfuit isti scriptura, nec continet mensem, nec annum, nec de manu Testatoris reperitur facta, ex relatis per Decianum r. spons. 36. n. 15. lib. 2.* Et post alia quædam subiũgitur: *Quæ omnia indicant istam scripturam non fuisse testam. ex imperfectione voluntatis, sed quandam præparationem ad testandum, arg. text. in l. 2. in princip. C. de sent. ex breuic. recit. in illo enim non fuit perfectum, & absolutum quicquam, cum in aliud tempus esset remissus rogitus dicti testam. per Notarium faciendus: sicque fuerit solummodo quædam præparatio ad futurum testamentum: Oldradus consilio 119. Decius consil. 159. columna prima versiculo Quibus tamen non obstan. Ruinus consilio 7. numer. 6. & sequent. lib. 3. Couarruuias in cap. relatum numer. 9. de testament. Clarus in §. testamentum, quæst. 7. num. 10. Et in tantum hoc procedit, quod nec talis scriptura potest sustineri quasi testamentum ad pias causas, iuxta magis communem, de qua per Socinum iun. consul. 189. numer. 73. lib. 2. plures referentem, Couarruuias,*

vbi supra plures congerens, Decian. vbi sup. & d.cit magis communem Clarus d. q.7. n. 2. & 3. & Ruinus vbi supra n. 7. vbi quod nec etiam tale testamentum sustinetur inter liberos, glossa in l. Is qui, ff. de testam. quam omnes sequuntur, teste Rimnaldo in l. Hac consultissima, §. ex imperfecto, C. de testam. & Ruinus conf. 15. n. 2. lib. 2. attestante de communi post Paulum de Castro in dicto §. ex imperfecto, n. 3. & plures pro hac sententia, & de communi testantes refert, & illos sequitur Clarus vbi supra quaest. 9 n. 1. idem Ruinus dicto conf. 7. n. 3. Quæ si expendat Lector facile eliciet Sacram Rotam omnino approbasse Iulij Clari doctrinam relatam, ac perinde quod scriptura testamentaria imperfecta (qualis est ea, de qua in præsenti) nec est, nec meretur *Testamentum* appellari, sed tantũ preparatio quædã ad testandũ.

20 Idem habetur ex alia eiusdem Sacræ Rotæ decisione Cornetana, seu Romana dotis coram Comitulo inter decisiones ipsius 2. vbi *n. 3. & 4.* de quodam testamento quod carebat *subscriptione testatricis necessaria ex eius voluntate* (qui est in terminis terminaoribus casus in quo versamur) dicitur aptissime ad intentum, *vel esse nullum ad textum cum ibi not. in l. contractus, C. de fide Instrume. t. vel certe testamentum in actis productum diuersum est ab eo, quod enunciatur scriptum à Testatrice, argum. l. testamento quodam, ff. de condition. & demonstr.* Subscribit alia Rota in Nucatina *bonorum* de anno 1602. coram Damasceno inter collectas etiam à Farinacio *par. 1 decis. 51. n. 2.* vbi de quodam testamento imperfecto dicitur: dictum testamentum esse *scripturam informem*, cum careat subscriptione, die, loco, clausulis, & nomine Notarij; vnde nihil probat: glossa *in l. generali in verb. seruituti, C. de Tabul. lib.* 10. Couarrouias *pract. qq. cap. cap. 20. à n. 1. vsque n. 6.* Et alia coram Lancellotto in Romana, seu Comensi *Legati* 1609 *par. 2. recent dec. 231. n. 6.* vbi dicitur, quod voluntas Testatoris nihil operatur nisi transierit in dispositionem: ibi etiam Rota se remittit ad alias. scilicet ad vnam de anno 1594. coram Litta, & in alia de anno 1600. coram Seraphino. Clarius in vna de antiquiori Vicecomitis de anno 1580. inter decisiones nouissimas diuersorum *vol. 1. dec. 620. n. 4.* vbi dicitur de quodam testamento. *Cum non fuerit perfectum, & absolutum, quicquid actum est, tanquam testamentum considerari non potest, sed solum tanquam praeparatio ad futurum testamentum.* Quæ omnia si attentius expendantur liquido monstrare possunt Sacræ Rotæ Romanæ decisiones pro parte nostra esse.

21 Est quoque alius in dicta testamentaria schedula defectus, propter quem etiam nullatenus vt verum testamentum haberi potest. Is porro est defectus septem testium, qui etiam pro testamento noncupatiuo, quod minus solemne est alio vocato *scripto*, seu *clauso*, omnino necessarij sunt. Prout habetur expresse *dicta l. hac consultissima, § Per nuncupationem*, & auth. *de testament. imperfect. §. & si quidem collat.* 8 & aliis iuribus; Rota in Romana *Casalis* coram Manzanedo apud Farinacium *par. 2 decis. 718. n. 6.* Bonacina *de contractibus disput. 3. quaest. vltima punct. 1.* ex multis aliis.

22 Maxime quia debent esse rogati etiam pro testamento noncupatiuo *l. heredes palam, §. in test. ff. de test.* Glos. *in §. fin. verbo Adhibitis, inst. de testament.* Claros supra *quaest. 58. n. 1.* Molin. *t. 1. de iust. & iure disp.* 129. Bonacina supra, & est communis opinio, vt dicit Boërius *decis.* 14. *n. 8.* Quod etiam ad testamentum ad pias causas plures extendunt apud Tiraquellum *de priuileg. piæ causæ, priuil.* 3 conformiter etiam ad *cap. relatum de testament.* Et quidquid de hoc sit; saltem in hac testamentaria schedula, & non pro pia causa scripta, id fuisse necessarium, ex eo pro comperto est, quia licet regulariter in aliis actibus humanis non requiratur hæc rogatio testium *l. ad fidem, ff. de testibus*, in testamentis tamen, in quibus maximus subest timor fraudis falsitatis, id necessario exigitur, quia voluit lex adhiberi testes, non fortuitos, aut casuales, sed specialiter rogatos, vt diligentius ad omnia attenderent. Et ita quod oporteat testes esse rogatos, vel à testatore, vel tabellione eius nomine habent ex *t. 3. l. 1. p. 6.* Hispani DD. specialiter Lop *ibidem verb. rogados*, Pax *l. 3. Taur. n. 550.* Menchaca *§ 13. n. 64 & 65.* Thomas Sanchez *a. consil. moral. lib. 4. cap. 1. dub. 2. n. 9.* Ac generaliter de iure communi pro testamento militis Tiraq. supra ex aliis Doctoribus. Cum igitur in hac scriptura pro testamento effigiata hæc desiderentur, omnino corruit eius authoritas.

Eo magis quod solemnitas testamentaria non est tantum probatoria, sicut in aliis contractibus, in quibus testes, & scriptura solum requiruntur ad probationem vt dixit Menchaca *lib. 3 de success. § 30. num 3* sed est forma substantialis, que deficiente est inualidum testamentum. Vt probat S. Rota coram Verospio de anno 1633. inter decisiones diuersorum *decis.* 356. *num. 3.* referens Doctores, & aliam Rotam decis. 734. *num.* 8. *par.* 1. *diuers.* quæ attestatur de communi. An non solum de iure Regio Hispano, sed etiam de iure communi probat Sanchez *supra lib. 1. num. 4* ex Marienzo, Tello, Burgos de Paz, Couarruuia, & aliis; ac ex efficacitatione ex Marienzo desumpta, quod scilicet cum ad cuiuscunque rei probationem duo tantum testes requirantur, *Matth.* 18. *In ore duorum, vel trium stat omne verbum*, & *l. vbi numerus, ff. de testibus*, quoties plures desiderantur testes, addo ego, & cum qualitate speciali, scilicet quod sint rogati hoc non tantum ad probationẽ sed ad formã substancialem rei est referendũ. 23

Sciens omitto defectum alium huic testamentariæ scripturæ à multis obiectum, quod videlicet testes illi, qui pro ipsa afferuntur, sint ex Legatariis, quibus in ea aliqua legantur; ac proinde non idonei, aut habiles ad testificandum. Et si enim hæc pars plausibilis valde sit pluribus DD quia tamen quamplurimis aliis opposita arridet, & inter eos ex Theologis Eminentiss. de Lugo *d. sect. 1. n. 6* Laymano etiam *supr. n. 36. §. Addendum*, Sanch. *sup. n. 8.* Molinæ *t. 1. de iust. & iur. tr. 2. disp. 176. § Inst.* & Bonacinæ *supr. punct. 5.* ideo in hoc non insistendum; cum pleraque alia firmissima subsistant, quibus intentum Serenissimi Infantis effectiue stabilitur. Sed non prætermittendũ, quod quamuis Legatarij esse possint testes in quibusdã testamentis, prout relati Doctores admittunt, in testamento tamẽ dubio, informi, non subscripto, nec subsignato, & in multis aliis defectuoso cuius fides solũ pendet ex ipsis Legatariis, quale est id, de quo in præsẽti nec Authores relati id dicẽt, nec iure dici potest, prout ex pluribus afferũt Mascard. *de probat. t. 2. concl. 970. n. 3* Farinac. *de testibus, q. 60. num.* 306. Anton Fab. *de error. pragmatic. par. 3. decad. 66. error. 5.* & doctiss. Iuris Consulti huius causæ 24

defensores haud difficilè euincere puterunt.

25 Sciens quuque prætermitto, quod io eadem testamentaria schedula etiam habentur aliæ cunditiones à Principe appositæ pro sua vltima voluntate. Videlicet, quod non fulum ea scripta ipsius mano esset, ac sigillo subsignata, prouvt ex verbis superius relatis habetur, sed etiam, quod esset stipulata per Matthęum de Carrãza ipsius Secretarium de Camara; & quod ipsam subscriptam, & sigillatam cum duobus mediocribus sigillis apud ipsum seruaret, donec aliud ipsi ordinatum non fuisset, vel Princeps obiisset. Inte-

26 gra enim verba illius schedo'æ sunt hæc: *Y toda la sobredicha mi vltima, y postrera volũtad la firmo de mi mano, mando sellar cõ mi sello, y refrendar por Matteo de Carranza, como diche es, mi Secretario de Camara; y que serrado, y sellade la cubierta con dos sellos medianos, la guarde hasta que le mande otra cosa, è dispusi, re Dios de mi. Fecho en Palermo à 3. de Agosto* 1624. *Por mandado de Su Alteza Matteo de Carranza.* Hæc autem prætermitto, quia ea quæ addoxi etiam probant de hoiusmodi claosulis; cum etiã appositæ sint à Principe pro forma suæ voluntatis, itavt sine ipsis non subsistat, sicut nec subsisteret si diaisset se velle, quod adiungeretur vnum *Aue Maria*, vel vnum *Pater noster*, & non apponerentur: vt est certa doctrina *in l. si quis in princ. ff. de leg.* 3. ac Menochio *cons.* 1093. *lib.* 11. *& præsumpt.* 365. *n.* 11. *&* 59. *l.* 4. Simon de Pret. *de interpr. vlt. vol. lib.* 4. *interpr.* 3. *dub.* 2. *n.* 57.

DVBIVM II.

De Sententia prolata per D. Ioannem Franciscum Castillum.

27 CVm autem ea, quæ dixi non leuiter, sed grauiter fulcita, & roborata maneant ex Iuribus, Doctoribus, & Sacræ Rotæ decisionibus relatis, mirum videri potest, quod D. Ioann. Franciscus Castillus Regiæ Classis Auditor, quorundã in hac parte interesse habentium precibus inductus, dictam testamentariam schedulam, tan informem, & insolemnem, pro vero Testamento sustineri debere pronunciauerit, quia tamen his solum ea causis vir doctus, & prudens sententiam hanc proferre potuit, videlicet, quia existimauerit Serenissimum Principem Philibertum titulo Principis hoc mudu testari potuisse, vel etiam titulo militis, ac denique quia tempore pestis: nihil aliud, requirebatur; ideo sigillatim in hoc dubio ostendeodum nullam ex his causis suffragari posse valori dictæ schedulæ pro certo Testamento, aut sententiæ à præfato D. Castillo pronunciatæ.

28 Et primo, qood attinet ad Principis titulum, & si præfatus Philibertus inter magnos Principes recenseri iure debeat, ob clarissimam nobilitatem Austriacam, & Sabaudicam, qua cum plurimis aliis animi dotibus potiebatur; tameo ad inuentum Principis encomiu non gaudebat. Nun enim erat Princeps supremus, nulli subiectus, sed potius subditus Regi Catholicu, cuius Protex erat in Siciliȩ Regno, & Generalis Capitaneus: vt propterea ioramentum fidelitatis Messanæ fecerit ante gubernarij captam possessionem coram Siciliæ Proceribus, vt habetur io vita ipsius *lib.* 3. ac Duci Sabandiæ proptiu parenti ex natura Appannagij, fiduciæ Saciamento, provt firmatur ex Terra rubea, *tract. contra rebelles art.* 1. *tract. concl.* 11. Cuppin. *de dom. Franc. l.* 3. *t.* 12. *n.* 12. Ac propterea absulute *Princeps* in hac caosa non erat Princeps etenim est veluti primum Caput, quod ei non cõperebat, cum supra se plura capita haberet Quod vero de Ducibus, Marchionibus, & Cumitibus affertur, quod possint testamentum sine solemnitatibus condere, extra rem adducitur, quia solum id potest competere istis, si Iura Imperij, vel Regalem dignitatem, obtineant, non aliis inferioribus subditis Imperatori, Regibus, vel aliis Dynastis superioribus, provt noster Princeps erat ratione Principatus Onellę: Galiaul. *in l. Centurie, n.* 61. & ibi Alexander, Iason, Succinus, Ripa; & alij. Vel ostendant Aduersatij teatum aliquem ex quo eliciator, quod Princeps non supremus, sed subditus aliis maioribus, in terris in quibus leges Cæsareæ quoad testamenta sunt in vsu, possint testamentum condere sine sulemnitatibus in eis tequisitis. Nec illis, vel minimom suffragatur quod in testamento facto coram Imperatore non tequiratur sulemnitas illa testium, *l. omnium*, *C. de testament.* Boëtius *dec.* 218. *num.* 3. Clarus *supra q.* 56. *versic. est etiam alius casus*, Mascard. *dicta concl.* 1352. *n.* 47. Layman *d. c.* 2. *n.* 15. Hoc enim nihil ad intentum, cum nec Serenissimus Philibertus esse Imperator, nec ab Imperatore haberet facultatem sic testandi, nec ipse Imperatur authuritatem aliquam tali testamento præboit, quæ est causa, quare testamentum coram Imperatore confectum non requirat præfatam solemnitatem, provt ex Aleaandro, Iasone, Baldo, Danthio, & aliis in *d. l. Omnium* elici potest.

Duo tamen maxime eapendenda. Primũ, quod 29 etsi schedula hæc qualitercunq; testamentaria coram Imperatore, aut Principe alio quantumuis supremo confecta fuisset nihilominus non propterea fidẽ publicam testamenti meretur, oisi sulum quantum ad solemnitatem iure ciuili reqoisitã de septẽ testibus rogatis, &c. nõ quantum ad ea, quæ de iure naturæ ad contractus requiruntur, voluntatem scilicet cõtrahentis, sine qua nullus contractos, testamentarius maxime, subsistere potest. Ac perinde semper in suo vigore manere, quod talis testamentaria schedula nihil probet, nisi subscripta sit, & subsignata; siquidem hæc fuit clara voluntas Principis testatoris, vt ex dictis liquidum manet. Secundum, etsi admitteretor Principem Philibertũ ob Principis dignitatẽ potuisse testari sine solemnitate à iure requisita, id sulũ procederet si in propriis terris, propriaue ditione, testamentũ conderet, non si Panurmi, aot in Reguo Siciliæ, provt de factu contigit. Pro compertu enim est, quod in testamento ex solemnitates seruari debent, quę in locu testamenti confecti vigent. Si enim cũmouiter astruunt Doctores; ea Iuristis Bartulus *in l.* 1. *C. de sacrosanct. Eccles.* & ibi Ias. Gabriel *l. de consuet. concl.* 2. *n.* 5. *l.* 3. Anton. Gumez *ad l.* 3. *Tauri n.* 10. & ex Theologis Mulin *sup. disp.* 127. §. *Testam.* Dum. de Lugu *d. disp.* 24 *sect.* 1. *n.* 8. Cũ igitur Panurmi, vbi etiam schedulam scribi fecit, obseruentur leges iuris cummunis quoad testamentorum confectiunem illis stare debuit.

Nec maioris ponderis est effugium aliud ad 30 quod aducrsa pars recurrit, prætẽdens videlicet potuisse Serenissimum Principem, tanquam militem, seu iure, aut priuilegio militari testari

fine

sine solemnitatibus iure communi pro testamenti confectione requisitis. In quo, quia est præcipuum fulcrum (forsan baculus arundineus) Aduersariorum, diutius immorandum, & diligentius disquirendum quantum virium habeant in re grauissima.

31 Et quidem primo, abstrahendo ab ea quæstione, an nostri temporis milites priuilegiis militum priscorum fruantur, in qua plura dici possent, quibus pars aduersa valde fluctuaret, maxime cum Rota apud Mohedan. *de donationibus decis. alias* 188 *n.* 3. dixerit, quod *materia militis non habet locum in militibus nostri temporis*, fatendum, etsi res sit sub lite, & controuersia, nostri etiam temporis milites pluribus gaudere priuilegiis in testamentorum confectione, quæ ex *tit. ff. C. & Instit. de milit. testam.* colliguntur, quæ & collegere Petrus Bellus *in tractat. de re milit. à fol.* 7. Georgius Atacius Enenkelius *in lib. de priuileg. milit.* & Henricus Bocerus *in tract. de bello. & duell. lib.* 1. *à cap.* 18. & alij, quos hanc partem sequutos refert Diana 7. *par. tract.* 6. *resolut.* 42. Inter quæ illud celebre *ex l. Milites, C. de milit. testament. Quomodo possint, ac velint testentur.* Et infra: *Si quid in vagina, aut clypeo litteris sanguine suo rutilantibus adnotauerint, aut in puluere inscripserint gladio sub ipso tempore, quo in prælio vita sortem derelinquunt, huiusmodi voluntatem stabilem esse oportet;* Et *l. Frater, C. eodem: Voluntas militis pro iure seruatur.* Et *l. Quanquam eodem: Militum testamenta Iuris vinculis non subijciantur.* Et deinde. *Quomodo velint, & quomodo possint ea facere iis concedatur.* Plura etiam *l. In fraudem, l. Miles, l. Diuus, l. Si filius familias, ff. de milit. testam.* Præsertim *l. Miles*, vbi sic lego: *Miles si testamentum imperfectum relinquat, scriptura quæ profertur, perfecti testamenti potestatem obtinet; nam militis testamentum sola perficitur voluntate; quique plura per dies varios scripsit, sæpe testamentum facere videtur.* Et in *Institut. de milit. testament. § supradicta Quoquo enim modo voluntas eius suprema inueniatur, siue scripta, siue sine scriptura, valet testamentum ex voluntate eius.*

32 Nihilominus si rectis oculis res inspiciatur, & iura quæ de hoc militari priuilegio loquuntur diligenter cernantur, nihil ex illis colligi potest, quo pars aduersa fulcimentum accipiat, quin potius liquido ex ipsis innotescet contrarium: ac perinde leui fundamento ductos eos, qui propter ipsa in re tanti momenti, veluti hallucinantes vsi sunt. Iura enim illa manifeste loquuntur de militibus, siue in Castris, siue in expeditione, siue tempore, aut loco belli constitutis. Id constat in l. illa *Milites* relata, expresse enim ait textus: *Milites in expeditione degentes, & sub ipso tempore, quo in prælio vita sortem derelinquunt.* Illud etiam ex l. *Frater* desumptum seipsum declarat, dicit enim textus: *Voluntas Militis in expeditione occupati pro iure seruatur.* Pariter quoque illud *ex l. quanquam* adductum eundem sensum habet. Ait enim Compilator illius legis eam compendians: *Miles in expeditione constitutus absque omni ciuilis iuris subtilitate, prout vult potest testari.* Insuper, & illud *ex Instit. de Milit. testament.* etiam citatum eodem modo exponendum, verba *dict.* §. *supradicta*, satis ostendunt. Sunt enim talia: *Supradicta diligens obseruatio in ordinandis testamentis militibus propter nimiam imperitiam eorum, constitutionibus principalibus remissa est. Nam quamuis ij neque legitimum numerum testium adhibuerint, neque aliam testamentorum solemnitatem obseruauerint rectè nihilominus testantur; videlicet cum in expeditionibus occupati sunt, quod merito nostra Constitutio introduxit.* Quod clarius in §. *Illis autem* seq. exprimitur; vbi sic: *Illis autem temporibus, per quæ citra expeditionum necessitatem, in aliis locis, vel suis ædibus degunt, minime ad vindicandum tale priuilegium adiuuantur.* Nec minus clare in §. *Sed hactenus*, vbi etiam sic. *Sed hactenus hoc illis à principalibus conceditur, quatenus militant, & in Castris degunt. Post missionem verò veterani, vel extra Castra alij, si faciant adhuc militantes testamentum communi omnium Ciuium Romanorum iure id facere debent.* 33

Alia etiam iura id suadent. Etenim *l. Sancimus de testam. milit.* & de quibus non obijcitur longi temporis præscriptio, ex Imperatore Iustiniano legitur: *Ne quidam putarent in omni tempore licere militibus testamenta quoquo modo voluerint componere, sancimus, his solis, qui in expeditionibus occupati sunt, memoratum indulgeri circa vltimas voluntates conficiendas beneficium.*

Ex his autem manifeste concluditur, Serenissimum Principem Philibertum nullo modo potuisse priuilegio militum potiri in suo testamento condendo; cum certissimum sit, ipsum, non in Castris, non in expeditione non in classe, non sub papilione, aut tentorio, nec tempore, aut loco belli, sed in Regno pacato, pacifico, in Regio palatio in Ciuitate celeberrima sito, & in proprio lecto, mortis suæ tempore commoratum fuisse, & testamentariam illam schedulam assertam (si verum id est) confecisse. Quo ergo iure militis priuilegia illi tunc suffragari potuere, quæ solum militibus in expeditionibus occupatis, degentibus, & constitutis, prout ex relatis iuribus habetur, concessa fuere? Præsertim, cum iura sic de loco vbi testamentum conficitur, pro militari priuilegio fruendo caueant, vt ex eo solum, quod non milites, in hostico, id est *hostili loco*, *deprehendantur, & illi decedant*, eo frui posse statuerint, *l. rescripta, ff. de bonorum possess.* Glossa & Bartolus, *in l. Scrinarios, C. de testam. milit.* Clarus *quæst* 15. *num.* 5. Molina *disp.* 129. Layman *supra cap.* 2. *n.* 14. 34

Frustra ergo pro aduersa parte affertur, quod Serenissimus Princeps, prorex, & Capitaneus, ac Dux generalis exercitus, & Classis Regis Catholici fuerit: & quod hoc priuilegium testandi sine solemnitatibus iure communi requisitis, competat ex quibusdam Doctoribus non solum talibus, qui sunt Capita militum, siue Tribuni, siue Ductores, siue Capitanei, siue simili alio titulo cognominentur; sed etiam extendatur ad stipendiarios, præsidiarios, belli Officiales, & similes. Hæc enim omnia solum cum grano salis accipienda, & iuribus relatis inhærendo, solum pro habentibus qualitatem illam ab ipsis requisitam, scilicet quando in expeditionibus sunt occupati, & constituti; non si extra, in propriis domibus, negotiis, aut rebus. Etenim pro legitimo iuris axiomate habetur, quod qualitas dispositionis vbi deficit, deficit etiam ipsa dispositio. Glossa *verb. Annotandum in l. mancipia, ff. de seru. fug.* Menochius *de præsumptionibus, l.* 6. *præsumpt.* 15. 35

num. 47. Foloius Pacianos *de probat. lib.* 2. *cap.* 14. *num.* 8. Camill. Gallin. *lib.* 4. *de verb. signific. cap.* 9. *num.* 9. Mar. Anton. *variar. resolut. lib.* 1 *resolut.* 82. *num.* 1. Surdus *consil.* 400. *n.* 16. & *consil.* 514. *num.* 4. Et quod qualitas à lege petita, vbi cessat, etiam in casu particulari, cessat quoque legis dispositio, *l.* 4. §. *Toties*, *ff. de damn. infect. lib.* 1. §. *loquitur*, *ff. de aqua quot. & ast. cap. Indemnitatibus*, §. *penult. de elect. lib.* 6. Cald. Pereira *consil.* 30. *num.* 29. *vers. Quamobrem illa qualitas*, Barbosa *de axiom iur. axiom.* 96. *n.* 7.

36 Et sanè si priuilegia hæc militaria ita largo modo iotelligi deberent sibi leges contradicereot. Etenim in *l. Scrinarios*, *C. de testament. milit.* expresse notatur *Scrinarios*, id est *Notarios*, & *Apparitores* militum, non gaudere priuilegio militari in conficieodis testamentis, etiamsi in matricula militom descripti sint, ac per consequens milites nuncupentur. Imperatoris Anastasij hæc sunt verba io dicta l. *Scrinaries, vel Appariteres, qui virorum Magnificorum Magistrorum militum iussionibus, vel actibus obtemperant, etsi nomina eorum matriculis militaribus referri videantur, nullatenus tamen in vltimis à se conficiendis voluntatibus iuris militaris habere facultatem decernimus.* Noo igitur omnes, qui *milites* qooquo modo vocantur, militaribos priuilegiis potiri possuot, oisi io expeditiooibus versentur.

37 Priuilegia porrò hæc militaria in testamentis condendis non nisi modo assignato, pro tempore videlicet quo in castris, expeditioo ibus, vel militari exercitio sunt, accipi debere, maxima elicitur, ex caosa, seo motiuo finali coocessionis ipsorom, quod potissime, & super alia in priuilegij concessionibos attenditur. Vnde in illis iooffenso pede currit volgatissimum illud iuris axioma: *Cessante causa cessat effectus.* Ancharanus, *cons.* 394 *n.* 3. Roman. *cons.* 180. *n.* 7. & *consil.* 404. *n.* 5. & 6. Cardinalis Tuschus *lit. C, conclus.* 137. *n.* 8. & 9. Barbosa *axiom.* 40. *num.* 9. Cœterum causam concessionis horum militarium priuilegiorum cessare, quando milites io expeditionibus, seo castris, &c. non versantur, clarissimum videtur; quia talis caosa, vel est *militū imperitia*, provt innuitur §. *supradicta Inst. de milit. test.* & ootat Additionatoi Clari, §. *Test. q.* 15 §. *Quando sunt in expeditione*; quæ causa omnino corruit, quaodo milites testantur io Vrbibus, vel Oppidis, quia tunc habēt à quibus instruantur io conficiendis testamentis: vel est pressura temporis, aot instaotia mortis tempore belli imminentis, quæ etiam penitus deficit, cum in propriis ædibus, extra mortis periculum versantur: vel est inopia testium, quæ sæpius in bello adest; quæ tameo non adest tempore, & occasione pacis: vel quæuis alia prudenter imaginabilis, quæ etiam si prudenter animaduertatur, extra occasionem belli non aderit. Cum ergo nulla ex his causis in præsenti fuerit, vt omnibus patet, omnino extra rem somus.

38 Profectò etiam, si hæc militaria Indulta tam largè, & crasse accipi possunt, vt militibus semper, & vbique, siue in bello, siue in domo, siue in castris, siue io prędiis, siue io tentoriis, sioe in officinis fueriot, suffragentur, latissimus campus litibus, & iudicialibus controuersiis testamentariis quotidie, & semper offereretur: cum supposita hominum malitia, & mundi corruptione, facile post cuiuscunque militis obitum prodibunt testes, qui falso dicant, eum bona sua isti, vel illi reliquisse; quod absdubie in magnum cedet detrimentum legitimorum hæredum, provt timetur. *l. vltima, C. de testament. milit.* & notāt aliqui ex Fauorioo *in l. Diuus, ff. de testament. milit.* Annotantes id etiam in casu præsenti contigisse. Quod tamen quia in grauissimum testium huius testameotariæ schedulæ de qua agitur, dedecos, cedit, ego, modestiæ, & charitatis religiosæ caosa, non dicam, sed ve Theologorum, & Doctorom minus, qoid iuris io casu sentiendum, proferam, ab huiosmodi contumeliis abstioendo. Maxime etiam id facient alij milites, tom vt dilateot suorum priuilegiorum phylacteria, tum, quia soot ij, de quibus (salua hooestate bonorum) dicitur à Lucano lib. 10.

> *Nulla fides, pietasue viris, qui castra sequuntur.*
> *Venalesque manus; ibi fas vbi maxima merces.*

Tum quia verbosi, & iactabondi plures valde suot, & sæpius loqui solent ioco, & perfunctorie, vt notat Tiraquellos *de priuileg. piæ causæ, priu.* 3. Ac præterea, quia oonoulli ipsorum, vt Petrus Blesensis in epist. 94. dixit: *Clypeos deferunt deauratos, prædam potius cupientes quam certamen ab hostibus; bella tamen, & conflictus æquestres depingi faciunt in sellis, & clypeis, vt se quadam imaginaria visione delectent in pugnis, quas actualiter ingredi, aut videre non audent.*

Porrò generalis ratio est, qoia vt rectè satis 39 Glossa *in l. filius familias, ff. de procurat. verb. veterani* dixit: *Miles est ille, qui est in actu militiæ.* Et qui actu oon est in militia missus dicitur, *dict.* §. *sed hactenus instit. de milit. testament.* Perdit ergo priuilegium: sicut & scholaris perdit scholaris priuilegium, dum ab studio absens est iuxta DD. & clerici, dum Clericatum deserunt, qui etiam vocaotur milites, *Cap. Degradatio*, §. *actualis de pœnis in* 6. & *l. miles* 6. *ff. de re iudic.* vbi Bartolos, Alexaoder, Iasoo, Ripa, & reliqui.

Proferendi etiam Aothores, qui militibos 40 extra Castra, seu expeditionis tempus coostitutis, negant militum priuilegia, siue in hac testameoraria materia speciatim, siue geoeraliter in alia qoacunqoe. Hi sunt inter ionumeros alios, generaliter Doctores scribentes *in* §. *illis*, & §. *sed hactenus Instit. de milit. testament.* ac specialiter Glossa *in l. Scrinarios relata*, Glossa *in dicto* §. *sed hactenus*, quæ communiter approbatur, vt dicit Clarus § *Testamentum, quæst.* 15. §. *sed quæro.* Additionator Clari *ibidem*, §. *Quando sunt in expeditione*, & §. *Sed, & illud*, vbi quod milites otiosi, qui *in pagis, ac vicis vagantur, rusticorumque anseres, & gallinas furantur, ab iisdem priuilegiis remoueantur.* Bocerus *Tractat. de bello lib.* 1. *cap.* 26. *n.* 8. Rensnerus *tractat. de testament. par.* 5. *cap.* 4. *n.* 14 Gayllus *lib.* 2. *obser.* 118. *n.* 6. Vvesenbec. *cons.* 17. *n.* 35. *vol.* 1. Georgius Euenchelius *lib* 2. *de priuil. milit. priuil.* 16. *à num.* 11. Legendus Afflictus *in Constitut. Regni*, *lib.* 1. *rubr.* 9. Valla *lib.* 6. *elegant. cap.* 23. Contius *lib.* 9. *cap.* 15. *num.* 10. Picbardus *in* §. *l. Instit. de milit. testament. num.* 3. Estque decisum in legibos Hispan. *l.* 4. *tit. primo, par.* 6. ibi: *Que no sea en hueste*, &, *mas si lo hubiera de facer*

tu

en bueste, Gregorius Tholosan. *in syntagm lib* 42. *cap*.6.*num*.11.& 17. Ricciullus *in Tract. de person. qui instat. reprob. versant. lib*.3.*cap*.20.*n*.21. Et ex Theologis vnus, & Eminentissimus Cardinalis de Lugo id supponens loco relato in superioribus *num*. 12. & ante ipsum Ludouicus Molina *tom*.1.*de iustit. & iur. disp*.129.§. *Militibus*, vbi digna est illa vox ad intentum de illis: *Extra bellicam autem expeditionem eadem solemnitas requiritur in testamento militis, quæ in testamentis aliorum.* Idem supponit Laymanus relatus in præcedentibus *cap* 2.*num* 14. & post illos Diana *par*.7 *tract* 6.*res*.43.

41 Sed, & quod primo loco proponendum erat, Sacræ Rotæ Romanæ iudicium est: ex qua nonnulla pro istius causæ tuitione afferri debent. Occurrit primo Decisio coram Mohedano *in titulo de donat. decis. prima alias* 188 vbi *num*.3 sic concludenter dicitur: *Milites non residentes in militia non gaudent priuilegiis militum.* Deinde alia coram Merlino in Romana *Scutorum* de anno 1635. inter decisiones nouissimas, *decis*.69. *num* 97. ibi: *Milites autem nostri temporis gaudere omnibus priuilegiis militaribus, quæ concessa sunt in recompensationem laborum, si arti militari incumbant in expeditione.* postrema verba rem conuincunt.

42 Nec prætermittendum aliquibus videri, nec inuenustissimè iter, quod esto, Serenissimus Philibertus, militis priuilegiis gaudere posset in suo conficiendo qualicunque testamento; cum tamen huius militaris Indulti nullam in ea testamentaria schedula afferta mentionem fecerit; prorsus videatur omnino ipsi renunciasse, ac perinde secundùm Iuris communis regulas testari voluisse. Sic enim colligi potest *ex l. Quanquam, C. de testament. milit.* ibi. *Etiam iure comm. accepit authoritatem*, & *l. in testament*. 6.*C. de testament. milit.l. Tribunus*, §.*Cum aliquis verb. Quod si nihil horum*, *l. Eius* 35. §. *Militia missus, verb. alioquin*, *l Quod dicitur* 39. §. *Miles, verb. Et siquidem iure communi, ff de milit. testament.* Et quia, cum res de facili reuertatur ad suam naturam, *l. Igitur nudæ*, §. *Pactus ne peteret, ff. de pact.* semper præsumendum, in dubio saltem, quod quilibet secundum ius commune operetur. Sic quoque elicitur ex Doctoribus, specialiter Vvesenbecio *cons*.17.*num*.34.*volum. primo*. Grasso *Tractat. de success*. §. *Testamentum*, *quæst*.9. Hunnio *in Encyclopedia iur. par*.4.*tit. quinto*, *cap. primo*, *n*.12. Quod maxime procedit quando miles, qui testatur est peritus, qualis erat Princeps Philibertus; tunc enim, sicut præsumitur habere notitiam iuris communis, sic quoque quod secundum illud testari velit.

43 Sed maxime pro calce huius controuersiæ de militari priuilegio ad conficienda testamenta præ oculis habendum, quod etsi omnino gratis, & liberaliter concederetur præfatum Serenissimum potiri eo potuisse, adhuc nihilominus pars aduersa nihil pro se haberet ex testamentaria illa, & mutila sc ipcura. Inra etenim, quæ militibus hoc priuilegium concedunt, vt patet ex iis, quæ in præcedentibus sunt adducta, *ex l. Milites, l. Frater, l. Quanquam, Cod. de re milit. & Instit. de milit. testament.* §. *Supradicta*, totum negotium militaris testamenti ad militum reuocant nudam voluntatem, tanquam ad originariam, & adæquatam causam illius. Ex quo facile euincitur militum voluntatem omnino exacte explorandam in confecto ab ipsis testamento. Inspiciatur igitur Serenissimi Philiberti voluntas, & Sole clarius constabit eam fuisse, prout in præcedentibus circa primum dubium demonstratum manet, vt sua qualiscumque vltima dispositio & testamentaria scriptura, esset illa, quæ ab ipso subscripta, & subsignata esset: hoc enim sonat Hispanica illa clausula: *Y en testimonio de ser todo lo sobredicho mi postrera voluntad, lo firmo de mi mano, y mando sea sellado con mi sello.* Inaniter ergo pro vltima voluntate Principis, & quæ illi pro testamento deseruire posset secundum priuilegia militaria, ostenditur schedula ab ipso nec subscripta, nec subsignata. Cum propria & veluti characteristica suæ vltimæ voluntatis thessera, & nota, esse deberet, quæ ab eodem subscripta, & signata esset; non imperfecta, mutila, & informis scriptura, qualis est ea, quæ ostenditur, vt in superioribus demonstratum.

Quibus, & modo addendum, quod cum testamentaria Principis scriptura solum posset esse, prout ex verbis relatis habetur, ab ipso subscripta, & subsignata, & hæc quæ ostenditur sic subscripta, & subsignata non sit, pro diuersa haberi debet, ac perinde non ipsius Principis, sed alterius voluntate confecta. Sic enim rat ocinata est Sacra Rota Romana in prorsus simili causa in vna *Cornetana*, seu *Romana* Dotis coram Cornitulo, quam superius retuli. Et in ferme simili casu de quadam testamentaria schedula, in qua dicebatur. *Tutto il presente Testamento hò fatto, scritto di mio proprio pugno, e sigillato con sette sigille dell' arma della mia Casata, con cera di Spagna, ligato con filo di rame*, late, & erudite probat Illuminatus Motonius in *sua respons. respons. secunda*, nullius valoris fuisse & diuersam ab ea, quam testator fecerat, eo quod illi deerant demonstratiua illa signa à Testatore ipso indicata; videlicet, quia non erat sigillata cera Hispana, aut colligata filo tamineo. Quod non tantum probat à simili idem esse dicendum in casu, in quo versamur; sed quia sumus in fortioribus terminis, scilicet in defectu subscriptionis. & subsignationis Testato is quæ multo maioris ponderis sunt, quàm cera Hispana, vel filus tamineus. 44

45 Restat parti aduersæ vltimum refugium, quod videlicet testamentorum hoc asserum tempore pestis confectum sit; ac perinde, quod sine sui præiudicio carere potuerit solemnitatibus iure ciuili requisitis. Cæterum nihil ex hoc refugio commodi reportari posse, ex eo euincitur, quod licet variæ valde sententiæ Doctorum sint circa hoc punctum, de quo solita eruditione Pater Diana *part*.7 *tract* 6 *resolut*. 34. & *sequentibus*, quibusdam asserentibus pestis tempore cessare solemnitates iure ciuili requisitas; aliis id negantibus; aliis sub variis distinctionibus, & pro variis casibus distinguentibus Id tamen æquitati. & rationi, quin & Doctorum authoritati, ac pro contrariarum sententiarum, de quibus idem Diana *suprà*, concordia, valde congruum, & conueniens est, adeovt iuxta illud semper iudicari debeat: quod ingenti peste grassante, iuris communis solemnitates diminuantur, seruatis solum illis. quas ius Gentium requirit. Cæterum, quando pestis adeo vehemens non est, vt sine pericu'o contagionis, 46

contagionis, testes, & notarius congregari possint, tunc nulla ex iuris solemnitatibus pro testamentorum confectione requisitis, remitti possit, aut debeat, quin omnes adamussim sint obseruandæ. Sic ferme Gabriel *de testament. concl.* 8. *num.* 2. Bu..tius *decis.* 128 *num.* 11. Gayllus *obseru.* 118. *num.* 18 *lib.* 2. cum multis aliis: Quibus ex Theol. fauent Molina *sup. disp.* 127. Layman *sup. c. in secundo, num* 17. Quorum fundamentum esse potest generaliter loquendo, quia testamenti fauor magnus est: *argum. l. Si pars, ff. de inofficios. testament.* Tunc ergo eius solemnitates obseruari debent quando humano modo id fieri potest; secus autem quando non nisi cum mortis periculo, quia hoc inhumanum esset. Vnde ob hanc causam in Camera Imperiali receptum esse, vt testamentum coram duobus, vel tribus (inter quos Confessarius vnus esse potest), peste valde grassante conditum valeat, testis est Ioach. Mynsinger. *Centuria prima, obseruat.* 96. Sic etiam decisum fuisse in facti contingentia in celeberrimo Senatu Neapolitano plures astruunt. Sed maximè fauet Sacra Rota in vna Romana *hæreditatis de Palonibus*, vbi id est decisum, & in alia Putei, quæ est decis 362. *lib.* 1. vbi sic, dictam decisionem referens: *Tamen Rota in vna Romana hæreditatis de Palombus coram D. Thoma de Tanis die 17. Nouembris 1542. fuit sequuta opinionem, quam ponit Iason in l. final. quod quando pestis est ita ingens, quod verisimiliter testes inueniri non poterunt, quod tunc cum minori numero septem, valeat. Et istam distinctionem ponit Ripa in dicto loco, Dec. in l. Scriptura, Cod. de testament. milit. Angel. de Aret. in Tractatu de Testament. in verbo Suum condidit Testamentum, in fine. Ponit etiam Dec. consilio 284 & Ioannes Antonius Alexander consil. 165. Bertrandus consilio 179. in princip. & consilio 223. in secundo vol. Et ista distinctio summam habet æquitatem.* Et in alia coram Mohedano, quæ est secunda *de testament. alias* 232. vbi de testamento, cui deerat stipulatio per quemdam Notarium necessaria iuxta Bullam Iulij II. ait Rota: *Insuper dictum est per omnes quod dicta Bulla non comprehendat casum, quando testamentum est stipulatum in loco, in quo eo tempore esset magna pestis, per not. per Angel. in l. Si vacantia, Cod. de bon. vac. lib. 10. & per Iason. late in l. finali, Cod. de testament. vbi loquitur de Testamento facto tempore pestis.* Vbi notanda illa: *Esset magna pestis.* Clarissimè etiam in alia coram Verospio de anno 1653. in *Praenesti*, seu *nullius Parochialis*, inter decisiones diuersorum *decis.* 356. vbi inter ea, quæ requiri dicuntur, vt cessare possit dispositio Iuris Ciuilis circa Testamenti confectionem tempore pestis, ponit primo loco numero quinto, *vt Lues magna sit*, pro quo refert Ripam titulo de priuilegiis vltimæ voluntatis, num. decimo, in fine, & Boetium supra relatum.

47 Cum autem tempore confectæ scripturæ, *testamentaria* appellatæ, non fuerit ista *magna pestis*, aut *ingens lues*, Panormi, vbi erat Princeps Serenissimus (cuius signum est, quod ciues simul conueniebant, testamenta cum debitis solemnitatibus conficiebant, & Principis Palatium plenum erat hominibus ibi commorantibus, & illuc confluentibus) nimis gratis, & sine causa recurritur ad pestis prætextum pro tuendo testamento insolemni, & informi.

Ad quod vrgeo, quod ipse Princeps nullatenus pestis morbo grauatus erat, prout testantur fide digni testes, nec in vita ipsius Principis per Franciscum Castagninum descripta hoc habetur, sed solum quod febre grauissima correptus, occubuerit: ex eo, vt videtur exorta, quod nondum perfecte sanus, & vix conualescens per totam Ciuitatem ambulauerit sedandi popularis tumultus, qui tunc erat causa. Igitur legibus communibus testamentariis tenebatur. Clarus *quæst.* 56. ex Baldo, Gaillus *supra*, cum aliis. Vnde quamuis gratis, & contra veritatem facti admittatur Panormum eo tempore graui, aut vehementi lue correptam fuisse; cum Principis persona pestis contagio non laboraret, palatium ipsius plenum Proceribus, militibus, aulicis, medicis & familiaribus esset, & tali custodia vallatum, vt Ciuitatis contagium (si quod esset) omnino vitare posset: prout passim cernitur, quando Vrbes, vel Oppida hoc contagio infecta conspiciuntur: nescio quo iure Principem non potuisse cum legitimis solemnitatibus suum testamentum condere. ab aduersa pa te asseratur.

Corruat ergo sententia illa ab Illustrissimo 48
Castillo prolata in fauorem huius testamentariæ schedulæ, vtpote debilibus fundamentis subnixa, nullo iure suffulta, & contra ea, quæ ex legibus, Sacræ Rotæ decisionibus, & Doctoribus magni nominis, attuli, pronunciatæ. Sicque de illarum numero, quæ propter nullitatem non transeunt in rem iudicatam: *l. vltima, C. de senten. ex breuic. recit. Clem. Pastoralis, §. Vt igitur de re iudicata*, Tiraquellus *in l. Boues, §. Hoc serm. limit.* 1. *num.* 9. *ff. de verborum signification.* Barbosa *axiom.* 200. *num.* 6. post alios. Cum præsertim certi iuris sit, quod sublato fundamento sententiæ, seu decisionis, corruat sententia, seu decisio superædificata. *l. Fluminum, §. Vitium, versic. Idem seruatur, ff. de damn. infect. l. Nam et igo, ff. quod vi, aut clam, l. Ego tecum, ff. de except. rei iud. Cap. Cum Paulus*, 1. *quæst.* 1. Flaminius Parisius *de resignat. benefic. lib.* 9 *quæstio.* 25. *num.* 36. Antoninus Monach. Lucen. *decis.* 13. *num.* 24. Floren. *decis* 46. *num.* 3. & Bononien. *decision*, 18. *num.* 45.

Superest tamen duplex scrupulus tollendus, 49
quo ea, quę dicta sunt, infirmari videntur. Primus est, quia in *Cap. Cum esses de testament.* Alexander III. Hostiensi Episcopo rescribens consuetudinem requirendi plures, quam duos, vel tres testes ad valorem testamenti alienam esse ait à Diuina lege, & Sanctorum Patrum institutis, ideoque improbandam, sed sufficere si testator coram suo Parocho, & tribus, vel duabus personis idoneis, testamentum faciat. Ex hoc enim capite colligi manifeste videtur Ius Ciuile correctum esse à Pontificio, & Canonico, prout Panormitanus, & alij Doctores putant, ac proinde inutiliter partem nostram impugnare Principis Philiberti testamentum, quia in eo obseruatæ non fuerint Iuris Ciuilis solemnitates. Secundus est, quia esto, defectu solemnitatis Iure Ciuili requisitæ, tale testamentum in foro externo validum non sit, nec ciuilem obligationem induceat, in conscientiæ tamen foro validum erit, & naturalem obligationem inducens; itaut, qui hæreditatem in tali testamento præscriptam possidet, tuta con-
scientia

ſcientia poſſidere poſſit, nec illam reſtituere teneatur.

51 Cæterum ſcrupuli iſti nihil faciunt contra ea, quæ dicta ſunt. Non primus, quia communis Doctorum, Theologorum, & Iuriſtarum ſententia eſt, Pontificiam illam Alexandri III. deciſionem ſolum habere locum in terris Summo Pontifici temporaliter ſubjectis, qualis eſt Hoſtienſis diris, pro qua Papa ſcribebat, non in aliis. Sic plures apud Couarruuiam *in dicto cap. Cum eſſes*, *num.* 12. Clarum *quaſt.* 57. Molinam *diſp.* 133. Barboſam *in Collect. D D. ad illud caput*; quibus etiam adherent Dominus de Lugo *dicta ſect. prima. num* 20. Layman *eo cap.* 2. *num.* 18. Sanchez *ſup. dub.* 14. *num.* 17. & Tannerus *tom.* 3. *diſp.* 4. *quaſt.* 8 *dub.* 11 *numer.* 306. Subſiſtant ergo ea, quæ pro infirmanda iſta teſtamentaria ſcriptura propter defectum ſolemnitatis iure communi Ciuilis requiſitæ, dicta ſunt.

52 Neque ſecundus. Quia quamuis in hoc puncto, vtpote greuiſſimo, videlicet, an defectus ſolemnitatis iure humano requiſitæ, irritet contractus non ſolum in foro externo, ſed etiam in conſcientia, ſint plures, variæque ſententiæ, de quibus Sanchez *dicto dub.* 14. & Tannerus *ſupra*, *quaſt.* 6. *dub.* 13. vbi quinque ſententias refert, nihilominus ea, quæ aſſerit in vtroque foro eſſe inualidus, ſaltem quoad hæreditatem, eſt communis opinio, vt dicit Iaſon in *l. Nemo poteſt in* 1. *lectur. num.* 75. *& in l. Si poſt dimiſſionem*, *num.* 5. *& ſeq.* quem ſequitur Clarus *quaſt.* 90. §. *Cæterum*, referens Bertrandum, & Ripam: ac ſequuntur ex Theologis Bria, Salon, Aragon, Azot, & Valentia, quos refert Tannerus *dicto dub.* 13. Et tandem, quidquid de hac ſententia, & probabilitate aliarum ſit, de quibus multa alibi, id eſt certum, quod ex nulla ipſarum poteſt pars contraria ſubſidium aliquod ſibi aſſumere. Etſi enim ſententia negans teſtamentum (idem dic de quolibet contractu) minus ſolemne eſſe inualidum in foro conſcientiæ, ſit plurium Doctorum, illi tamen loquuntur, quando aliàs conſtat de voluntate Teſtatoris: at verò in caſu, in quo verſamur, non adeſt talis voluntas, ſed potius contraria. Quia, vt probatum manet, dubio primo, Principis Teſtatoris voluntas alligata, & adſtricta fuit teſtamentariæ ſchedulæ *à ſe ſubſcripta*, *& ſignata*: quæ, cum non oſtendatur, ſemper ſubſiſtit, quod non adeſt Teſtatoris voluntas pro ſchedula, quæ oſtenditur. Vnde ex triplici næuo, ſeu defectu, quo humanus contractus irritus eſſe poteſt, ſcilicet *ſolemnitatis*, *voluntatis*, & *poteſtatis*, hoc aſſertum Teſtamentum, quod eſt veluti contractus, *l. Verba contraxerunt*, *ff. de verborum ſignification.* adiuncta Gloſſa, laborat incurabiliter. Primo quidem, & ſecundo, & vt oſtenſum eſt tertio autem, prout in ſequenti Dubio, ac etiam in ſequentibus, oſtendetur.

Ex quibus etiam liquidum erit ſententiam à D. Caſtillo pronunciatam pluribus nullitatis defectibus ſcatere.

***

DVBIVM III.

An diſpoſitio illa dd. 49 mille ſcutorum facta in aſſerto teſtamento valida eſſe poſſit.

VAlidam non fuiſſe huiuſmodi diſpoſitionem ex defectu poteſtatis, tum ex parte perſonæ diſponentis tum rei per ipſam diſpoſitæ, haud difficile, tum Theologicè tum maximè Iuridice, ad oculum ferme comprobari poteſt. 53

Primo enim, ſi perſona Sereniſſimi Principis Philiberti inſpiciatur, occurrit primò, eum fuiſſe, quando hanc teſtamenteriam ſchedulam confeciſſe dicitur, filium familias à patris Ducis Sabaudiæ poteſtate non exem. tum, ſed ipſi vinculatum: ac perinde iure incapacem ad teſtamenti confectionem. Iura enim ita proclamant, ſpecialiter *l. Qui in poteſtate*, *ff de teſtament. & l. Nemo* 71. *C. eodem*, & ibi Doctores vniuerſi. Eſt quæ ratio, quia per teſtamentum omnia iura etiam familiæ mancipantur, ac per conſequens, id ſolum ſpectare poteſt ad eum, qui eſt pater, non qui eſt filius familias. Quod adeo eſt verum, vt etiam cum patris conſenſu non poſſit filius familias condere teſtamentum, ſicut pro communi regula aſſerunt, Aretin. *in dicta l. Qui in poteſtate*, Clarus *quaſt.* 18. §. *Vera igitur.* Neque etiam de peculio aduentitio pleno iure ad filium ſpectante. Gloſſa *in dicta l. Qui in poteſtate*, *verb. Nihilomagis*, & ex communi probat ex pluribus Clarus *ſupra.* Eandem etiam doctrinam tenent ex Theologis Molina *ſup. diſp.* 138. Leſſius *de Iuſt. & Iur. lib.* 2. *cap* 19. *dub.* 4. *num.* 39. Dominus de Lugo *ſup. ſect.* 4 *num.* 67. & firmat Rota coram Buratto *deciſ.* 639. *n.* 2. *&* 3. 54

Quamuis autem huius generalis regulæ de incapacitate filij familias ad teſtandum aliquæ exceptiones admitti poſſent, videlicet pro pia cauſa, de bonis Caſtrenſibus, &c. Quia tamen pars aduerſa rectè nouit non poſſe iſta teſtamenteriæ huic ſchedulæ Principis applicari, ideo alia via difficultatem propoſitam ſubterfugere conatur. Contendit nempe, ipſum emancipatum fuiſſe, & à patria poteſtate exemptum, ac proinde liberum, vt teſtamentum condere poſſet. Sed quam facile hoc dicitur ſic & reiicitur, ſolide quoque. Primo etenim, ſi quis emancipatum ſe aſſerit ei probandi munus incumbit, prout aperte reſpondit Paulus *in l. Si filius*, *ff. de probation.* & voluerunt Imperatores Diocletianus, & Maximianus *in l. Si emancipati*, *Cod. de collat.* & ex pluribus probauit Alexander *in l. Sed etſi num* 7. *ff. de probation.* Idque efficaciter concluditur, quia emancipatio eſt quid facti, ac proinde non tam præſumptioni, quàm probationi ſubeſt, *l. In bello*, §. *Facta*, *ff de capt. & poſtlimin.* & ex pluribus Doctoribus larga manu probat Maſchardus *de probationibus concluſ.* 596. *num.* 2. *&* 3. Cum igitur nec ab ipſo Principe, nec ab alio probare hæc emancipatio fuerit, pro improbabili cenſeri debet. Præſertim, quia emancipatio præſumitur fraudulenta ſi longo tempore occulta fuit, Iaſon *in l. Non dubium*, *num.* 49. *Cod. de legibus.* Baldus, *in l Frans de leg.* Maſchardus, *ſupra*, *concluſ.* 599. *num.* 2. etiam poſt alios. 55

Si

56 Si porto recurratur ad tacitam emancipatiotionem, ex eo, quod Princeps pro patre familias se gesserit, vel quod ipsi Serenissimus eius Pater plura donauerit, vel quod plures dignitates habuerit ipsi concessas à Dom. Rege Catholico Hispaniarum Philippo III. omnes istæ viæ emancipationis haud difficile præcludi possunt Prima quidem, quia sicut manumissio serui non est actio, sed passio ipsius serui, nec adoptio est actio adoptati, sed adoptantis; nec legitimatio nisi legitimantis; sic nec emancipatiu filij est actio ipsius filij, sed patris: *l. Si pater 45. ff. de iure dotium, instit. quib. mod. ius pat. pot. sol. §. Et quidem.* Non ergo potuit Princeps Philibertus seipsum emancipare à patria potestate per quemcunque actum, quem gessisset. Et casu quo id posset nihil valeret sua emancipatio, si patris scientia, & consensus non adesset. Baldus *in l. secunda, num. 5. ff. si seru. vendit.* Moretus *consil. 52. num. 25.* Etiamsi pro emancipato communiter fuerit habitus. Cassaneus *in consuet. Burgund, rubr. 6. §. 3. vers. & iste modus*, G. Benedictus *in repetit. cap. Raynutius, in verbo Matrem*: Eo quod aliud est esse talem aliud haberi pro tali, vt dixit Bartholus *in l. Si maritus la 2. §. Legis Iulia num. 1. ff. de adult.* Iason *in l. Prætor ait §. Sine autem num. 2. ff. de nou. oper. nunc.* Mascardus *volum. 2. conclus. 596. num. 16.*

57 Secunda vero, quis ex nullo iure habetur, quod dignitates, aut quæcunque alia à patre donata filiis inducant emancipationem, Soccin. sen. *consil 33. num. 1. lib. 4* Menochius *præsumpt. 55. num. 9. libro 6.* quod clarius constat in donatione redditum facta ipsi Principi à Serenissimo ipsius Patre. Quia cum illi fuerint pro appannagio, seu alimentis concessi non erant materia (vt Theologicè loquar) testamenti quod solum versatur circa res transmissibiles, & alienabiles, quales non fuisse dictos redditus, inferius ostendetur; eo quod illorum hæres necessarius erat Pater, nec diuisio bonorum illam induxit. Soccin. *suprà*, Costa, *de port. rat. quæst. 164. num. 5.* Moronus *respons. 65. num. 26.*

58 Tertia autem, quia esto verissimum sit, plures, & magnas à Catholica Maiestate dignitates habuisse; Proregis videlicet Regni Siciliæ; Ducis generalis ibidem; & Præfecti classis; nulla tamen illarum, nec omnes simul, eum extrahere à patria potestate potuerunt sine expresso consensu ipsius Patris. Quia generaliter loquendo, quæ nostra sunt non possunt à nobis sine nobis auferri, *l. fin. ff. de pact. l. Id quod nostrum, ff. de regul. iur.* Menochius *cons. 161. num. 19. & consil. 296. num. 10. & consil. 477. num. 7.* Est autem proprium Patris emancipare filium, vt supra ostensum. Et quia filius est in potestate Patris iure Ciuium Romanorum, vt habet *l. Item in potest. & l. Nam Ciuium, ff. de iis qui sui, &c.* Et quia quemadmodum nullus pro alio adoptare potest filium, nisi is, qui eum pro filio assumit, quia adoptio ex Diuo Thoma, *in 4. dist. 42. quæst. 1. articulo primo*, & Theologis, est, *extraneæ personæ legitima*, id est voluntaria: *assumptio*, ita etiam emancipatio, quæ est liberatio à patria potestate debet esse ab ipso Patre. Cum contrariorum sit eadem disciplina, iuxta vulgata iura. Maximè quia erat in magnum Patris præiudicium, quod filius dilectissimus, subditus, & vassallus, ab eius potestate extraheretur: sicut quod vxor à marito, seruus à Domino. Nec in hoc præsumi poterat Patris consensus. Quia in sui præiudicium quis non præsumitur consentire sine expressione. *l. penult. ff. de furt. not.* Glossa *in l. secunda, Cod. de adquirend. possess.* Abbas *in cap. In causis de elect.* Mascardus *de probationibus, conclus. 1210. num. 1.* Nec id potuit, aut voluit facere Catholica Maiestas erga Principem supremum Iura Imperij in suo Statu habentem, & sibi non subditum, *cap. Quæ in Ecclesiarum de constitut.* & ibi Doctores, Thuscus *verbo Princeps conclus. 280.* Rota *decis. 21. num. 5. de prabend. in nouis*, Gonzalez *super Regulam Cancellariæ in proœm. §. 4. numero 21.* Eo magis quod patria potestas nullam recipit æstimationem, Vt probat Barbosa *in collect. D.D. ad cap. de appellat. titulo de appellat.* ex Barbosa seniori; quia importat iurisdictionem in filium, quæ cum sit honor, nullo pretio comparari valet. *l. Iulianus 26. §. Non enim. ff. si quis omiss. caus. testament.* Cardin. in *Clement. secunda sub num. 4. de pœnis*, Paris de Puteo *in tractat. de re militar. §. An Rex, num. 50.* Et quia importat præeminentiam, quæ est grauis præiudicij: Puteus *decis. 449. num. 4. lib. 2. & decis. 6. lib. 3.* Gonzalez *num. 30. & 31.* referens aliquas Rotæ decisiones ad intentum. Ad quod accedit, quod vt pars nostra contra aduersam probat ex Castaldo *in tract. de Imper.* qui id desumit ex Baldo, & Marsilio, dignitas in non subditum collata non inducit emancipationem à patria potestate. Quod corroborat exemplum de legitimatione facta à Principe; quæ non extenditur ad bona sita extra ipsius territorium, vt notant Abbas, Præpos. Decius, & alij communiter, quibus adhæret Couarruuias *de sponsal. parte secunda, cap. 8. quæst. 8. num. 14.* & Barbosa *in Collect. D D. ad cap. Cum, & plantare de priuileg. n. 20.*

Ex quibus facile euanescunt, quæ pars ad- 59
uersa affert pro Serenissimi Philiberti emancipatione à patria potestate, ob dignitates plures, quas à Rege Catholico meritissime obtinuit. Quod probat ex Authentico *Constitutio, quæ de dignitatibus, &c.* vbi multæ recensentur. Et probare posset *ex l. Si filius familias, ff. de iis qui sui, &c. & ex l. vltima, Cod. de decur.* Cœterum parum ad intentum: non enim negari potest, quin per dignitates possit filius familias à patria potestate liberari, sed non per quaslibet, sed per eas duntaxat, quæ illi collatæ sunt à Principe, cui tum Pater, tum filius ipse subditi sint; qualis erat Iustinianus author illius Authentici, & alij Imperatores, qui supremi Domini erant tum filiorum familias, quibus dignitates conferebantur, tum parentum ipsorum. Propterea enim ait Imperator: *Non enim decens putauimus, vt hos, quos nos in officium patrum prouehimus, nostrorum hi sub aliena sint potestate.* Quod non accidit in casu præsenti, eo quod Dux Sabaudiæ subditus non erat Regi Catholico. Vel dicant Aduersarij: Si Rex Christianissimus alicui filio familias Regis Catholici subdito dignitatem aliquam conferret, nunquid illum extraheret à patria potestate? Nullus, vt credo, affirmabit, quia videlicet ea collata esset non subdito, & à non habente vllam authoritatem supra Patrem ipsius, aut illi potente præiudicare. Sic ergo in præsenti discurrant.

Nec

60 Nec prætermittendum id, quod Iura, & Doctores vulgariter inculcant, videlicet, quod ad hoc, quod filius familias, ad proinde Princeps noster, emancipatus censeri potuerit, requiritur longi temporis spatium, quod aliqui forsan existimare poterunt debere esse viginti annorum. Quod saltem Regulariter loquendo ad præscribendum talem liberationem est verum; prout asserunt Accursius *in l. prima, verb. Cum diu, C. de patria potestate*; Salicetus, *in l. secunda, Cod. de præscript. long. temp.* & Mascardus *de probationibus volum. secundo, conclus.* 598. *num.* 2. vel ad minus secundum alios decem annorum, prout communius video teneri. His tamen qualitatibus, & conditionibus, vt eo tempore seorsum à patre habitauerit, per se negotia gesserit, & asseruerit se emancipatum esse. Ita enim docuit Baldus *in l. post mortem, ff. de adopt.* Iason *in l. Si certis annis, num.* 12. *C. de pact.* Maranta *in repet. l. Is potest num.* 220. *ff. de adquirend. possess.* Afflictus *decis.* 183. *num.* 2. Tiraquellus *in tractat. de præsumptionib. verb. Per decem annos*, cum aliis iuribus. & Doctoribus, quibus adhæret Mascardus *dicta conclus.* 598. *num.* 1. & 596. *num.* 8. Et merito quidem. quia cum *emancipatio*, iuxta nominis ethymologiam, sit idem, quod *extra manum Patris positio*, seu, vt definiri solet, *relaxatio patriæ potestatis*, illa omnia requirere videtur. Vt ergo Princeps Philibertus ostendatur à patria potestate liber, oportet quod probetur per decennium seorsum à Patre vixisse, per se negotia gessisse, & aliquando se asseruisse emancipatum esse. Quæ difficile sane probari possunt.

61 Quin addendum ad maiorem abundantiam, quod esto in ipso admitti posset aliqualis emancipatio ad actus veluti minores inter viuos celebrandos, non verò ad testamentum, quod difficilius validatur. Ita enim ex Baldo *in l. vltima, C. de senten. passiss.* Alexandro *in l.* 1. *num.* 5. *Cod. de testament.* Cagnolo *in repet. l. Si emancipat. num.* 45. *C. de collat.* retulit Mascardus *concl.* 596. *num. vlt.* & acceperunt aliqui causæ nostræ patroni alios referentes.

62 Video, quod, præmissis nihil obstantibus, possit pars aduersa recurrere ad Religiosum statum, in quo Princeps Serenissimus positus erat, ob militarem Religionem Sancti Ioannis Melitensis, cuius Alumnus, & magnus Prior fuit; prout euidens est apud omnes, qui eum nouerunt, ex quibus vnus ego fui, & constat ex dicta testamentaria schedula, vbi in principio pro primo titulo, & dignitate vocatur *Gran Prior de S. Ioan.* Ex eo quod Sacer iste militaris Ordo, vera, & propria Religio sit, prout de communi tradunt Rota 2. *part. rec. decisio* 454. *num.* 5. Et vna coram Cardinal Bononien. de anno 1603. *par. secunda recentior. decisio.* 76. *num.* 1. Et alia coram eodem, eadem *secunda part. decis.* 87. *num.* 1. Et alia coram Mohedano inter decisiones ipsius *decis.* 10. inter eas, quæ sunt de causa possessionis, & proprietatis. Ac alia coram Pirouano *in* 4. *part. recentior. tom.* 3. *decis.* 623. *num.* 3. Item alia coram Burato *decis.* 1. *nu.* 11. vbi eius Scholiastes Ferentillus in annotation. num. 20. inquit: *Milites Hierosolymitani, quod sint vere, & proprie Religiosi in Rota fuit sæpius tentum, & signanter in Romana Palatij dell' Aquila* 26. *Maij* 1600. *coram Cardinali Lancellotto, & in Tirasonen. Decimarum* 24. *Maij* 1618. *coram Pirouano, & in Vrbeuetana Hæreditatis* 14. *Aprilis* 1614. *coram Manzanedo, & inter impressas decis.* 991. *numero* 5. *parte prima diuers. decis.* 333. *sub numero primo, parte prima recentior. & decis.* 87. *numero primo, parte secunda, Gregorius XV. decis.* 87. *numero secundo, vbi Addent. num.* 13. *& decis.* 109. *num.* 1. *Quæ quidem sententia communi Doctorum calculo recipitur, vt per Nauarr. consil.* 21. *numero primo, de regul. Gratian. disceptation. forens. cap.* 457. *num.* 24. *& sequenti, B badil. in sua Polit. libro secundo, cap.* 19. *num.* 11. *Sanchez de Matrimonio libro secundo, disputat.* 8. *num.* 8. Et esse rem notoriam ait Paulus Rubeus, *in annotat. ad decis.* 16 *sextæ part. recent. num* 4. Et innumeros in ea Authores, & Rotæ decisiones refert Pasqualigus *in quæst. moral. Centuria secunda quæstio* 156. *numero tertio.* Ex eo sane, quod milites isti dicantur Clerici Regulares sub Religione Sancti Augustini, tribusque votis sint adstricti, nempe Castitatis, Paupertatis, & Obedientiæ. Ex hoc enim sequi videtur vere emancipatum Principem dici posse: siquidem inter professionis Religiosæ prærogatiuas vna, nec ex minoribus, est, vt per eam filius familias à patria potestate liberetur; prout docent Glossa, Bartolus, Cardinalis, Angelus, Syluester, Tabiena, Armilla, Nauarrus, Couarruuias, Antonius Gomez, Acosta, Suarez Iurista, Gom z Arias, Pinellus, & Molina, quos sequitur Sanchez *lib.* 5. *in Decalog. cap.* 5 *numero* 29 & Pellizarius *in Manual. Regular. tomo primo, tractat.* 3. *cap.* 4. *num.* 42.

Sed prætermisso, quod huiusmodi priuilegium professionis nullo iure caueror, vt Sanchez, & Pellixarius dicunt: & quod Authores relati qui illud astruunt, solum loqui videntur de Religionibus Claustralibus, in quibus Religiosi in Monasteriis sub obedientia Abbatis, vel similium Superiorum degunt, prout speciatim ex Bartolo, & Antonio Gomez elicitur, quod non verificatur in Religione Equitum Melitensium, quia etsi clarissima, & illustrissima sit, nihilominus Equites, seu Milites, nec in Claustris viuunt, nec sub obedientia Abbatis, sed sub suo Magno Magistro Generali Melitensi, qui de huiusmodi Monachali clausura nihil curat, vtpote, quia ad finem sui Instituti necessaria non est. Quidquid, inquam, de hoc sit, ex hac fuga, maiori laberintho intricatur pars aduersa. Si enim Princeps Philibertus verus Religiosus fuit ob militarem Sancti Ioannis Melitensem Religionem professam, manifeste inde elicitur testamentum condere non potuisse: Pro quo primum loquatur decisio illa Rotæ 76. *ex secunda parte recentior.* coram Cardinali Bononiensi relata, quæ sic habet, rem concludens: *Milites Hierosolymitani non possunt disponere non solum de bonis, quæ ad ipsos peruenerunt intuitu suæ Religionis, sed nec de patrimonialibus, aut aliunde quæsitis. Paleott. decis.* 82. *Capiciaquens. decis.* 68. *libro primo in manuscripto. Et hoc non solum ex dispositione Statutorum dictæ Religionis, sed etiam iuxta Iuris communis dispositionem, quia sunt vere, & proprie Religiosi, Abbas in cap.* 2. *num.* 3. *in fine de statu Monach. & dicitur in dictis decisionibus, vt propterea testari non possunt. Cap. Cum ad Monasterium in fine de statu Monach. cap. In præsentia, de probation. not. in Auth. Ingressi, C. de Sacro-sanct. Eccles. Non enim habent nolle, &* 63

vere,

quia in totum dependent à voluntate Magni Magistri, Mohedanus decis. 10. in fine de caus. possess. & propr. qua est potissima ratio. quare Religiosi testari non possunt, vt Baldus in dicta Authent. Ingressi in secunda nota. Hæc ista Rota, Cui etiam adhæret alia coram eodem Bononiensi *in secunda parte recentior. decis.* 87. quæ est inter decisiones Ludouisij 109. vbi non solum firmatur id, quod in præcedenti, sed vlterius additur, quod habitatio extra Claustrum non facit Monachum testabilem, vt patet in Monacho facto Episcopo. In hac autem decisione numero primo sic dicitur: *Indubitatum est Milites Hierosolymitanos esse intestabiles, non solum, quia stabilimenta id expresse disponunt, sed etiam quia, vt sapius Rota resoluit, sunt vere Religiosi.* Vbi plura etiam ad intentum. Ac alia coram Pirouano *quarta parte recentior. tom. 3. decis. 623. num. 3.* Vbi Rota se refert ad alias decisiones ipsius. Ac fauet illa coram Buratto, quæ iam est relata.

64 Esto etiam admitti posset; quod stando in terminis communis Iuris possent Equites Sancti Ioannis, & Princeps Philibertus, testamentum facere (quod tamen Sacra Rota, vt visum est, non admittit) quia id esse probabile dixi *tom. 2. Summ. quæst. regular. cap. 5. num. 33.* ex Sanchez *lib. septimo in Decalog. cap. 8. num. 36. & sequitur* Pellizarius *tomo primo Man. tract. 4. cap. 2. numero 175. & 179.* Et quia, etsi veram, & propriam paupertatem professi sint, non tamen rigorosam illam, quæ est propria Claustralium Religiosorum, quia bona sua retinent in propriis domibus, & de illis libere solent disponere. Nihilominus ex vi stabilimentorum, seu statutorum huius Sanctæ Religionis, illis hoc est interdictum absque Superioris licentia: prout ex multis allegat, & probat Iacobus de Bettera *cons. 76. num. 2. & 3. volum. 1.* ac sequuntur Sanchez, & Pellizarius relati, & tenent Molina *tom. 1. de Iustitia, tractat. 2. disputat. 141. §. Ad motum proprium*, & Rodriguez *tom. 3 quæstionum Regularium, quæst. 29. art. 7. & quæst. 69. art. 7.* dicentes motum proprium Pij V. quo Commentariis omnibus abstulit facultatem testandi, in Commendatariis Sancti Ioannis esse intelligendum. Verba autem stabilimentorum huius Religionis *titul. 16. de Contractibus, num. 14.* hæc sunt:

65 *Adiicientes, quod nullus Fratrum nostrorum in infirmitate constitutus facere possit, aut valeat donationem inter viuos, seu aliam dispositionem, aut promissionem, seu consignationem pecuniarum, & bonorum, quæ possidet, cum non sua, sed Ordinis sint; quod si fecerit eas, & nisi quadraginta dies postea superuixerit, nullas, irritas, inanes esse, & nullam firmitudinem habere decernimus, & pronunciamus.* Hæc ibi. quæ etiam in simili ferme casu recipit, & approbat Rota superius relata coram Buratto, *num. 12.* Et esse conformia motui proprio Pij V. relato supponunt Rota illa 76. & Rota 87. coram Cardinali Bononiensi, seu Ludouisio, relatæ.

66 Veruntamen hæc omnia inutiliter allata esse existimabit aliquis, ex eo, quod Princeps noster in sua illa testamentaria schedula declarat se non emisisse professionem in ea Religione Sancti Ioannis: & obtinuisse Prioratum cum Papæ dispensatione, ac propterea nihil ex bonis ipsius ad eam spectasse, etsi ipse pro sua deuotione tum ipsi, tum Magno Priori aliqua legauerit. Cæterum inutilia hæc non sunt. Primo etenim videndum est, an saltem professus tacitus fuerit, prout denotare videtur dignitas Prioratus qua fungebatur: & an Papa solum in professione expressa dispensauerit, non in tacita, quod, cum Bullam, seu Breue dispensationis non viderim, constare mihi non potest: & an propterea verba illa Stabilimentorum *Nullus Fratrum nostrorum, &c.* ad eum etiam extendantur, sicut & motus proprius relatus Pij V. ac perinde, quod testamentum condere non potuerit. Deinde admisso, quod verus professus eius Religionis non fuerit, ex hoc iam ineuitabiliter resurgunt ea, quæ in superioribus allata sunt, quod videlicet, filius emancipatus non fuerit; ac idcirco testamentum facere nequiuerit; & subsistat id, quod superius præiactum est, de omnimoda inualiditate huius vocati testamenti ex parte Testatoris. Dilemmate igitur ista res dirimitur. Vel enim Princeps Religiosus professus non fuit; & sic redeunt supra conclusa, quod cum non esset filius emancipatus testamentum condere non posset. Vel si fuit verus professus, tacitus saltem, quod proinde etiam inhabilis ad testandum esset, vt quæ adducta sunt à fortiori eueniunt.

Nunc tamen ostendendum, testamentariam dictam dispositionem, qualiscumque ea fuerit, non solum inualidam fuisse defectu *potestatis* ex parte personæ disponentis, prout ostensum manet, sed etiam ex parte rei dispositæ per illam. Quod quia præcipuus huius Controuersiæ cardo est, diligentius discutiendum. 67

Præmonendo primo, quod in Regno Franciæ celebris valde est Lex quædam *Salica* vocata, quæ à nonnullis propterea *Gallica*, & per errorem *Salica* dicta creditur. A Pharamundo I. Francorum Rege, vel, vt alij volunt. à Pepino edita: alij vero non ab aliquo particulari Principe latam, sed communi consensu à Gallorum gente, in vim legis scriptæ existimarunt. Sed his prætermissis pro historia, ad rem præsentem solum spectat, quod Lex ista, à quocunque vel quomodolibet primo cæpta sit, in Galliis receptissima est: & ita prouidet circa filios Regis, vt Rege mortuo, filius primogenitus solus in Regno succedat, & aliis fratribus nulla debeatur legitima. Quia tamen iniquum videtur. vt sine alimentis remaneant, vt dicitur, fame pereant cautum est lege, vel consuetudine à tẽporibus Iani, & Caroli filij. Regum instituta, vt Choppinus modò referendus inquit, vt aliqua bona ipsis assignentur ad congruam ipsorum sustentationem. Huiusmodi autem bonorum portio *Appannagium* appellatur; ab aliis *Panagium*, quasi à *Pane*, quia pro pane, alimentis nempe, nomine panis notatis. quia ipse panis præcipuum hominis alimentum est, & aliorum veluti fundamentum conceditur. De quo Andreas Capanus *in tractatu de vita, & militia, quæst. 1. num. 13.* vbi etiam, quod huiusmodi Appannagij consuetudo extat apud Brittones, Cœnomanos, Andegauenses, Bituriges & alios Francos. Et late Renatus Choppinus inter alios Francos Scriptores *de Doman. Francic. lib. 2. titul. 3. num 7.* vbi satis apposite explicans naturam Appannagij, quod ipse *Panagium* vocat, iuxta receptissimum horum temporum vsum, ait: *Postremas iam tenet receptissima Panagij ratio, ac constitutio, quæ horum temporum vsui, moribúsque congruit. à Iano, & Carolo filio Regibus instituta. Ianus enim pater, Caletij ad Itium portum dedit Panagij nomine*

muneribus

tumoribus filiis ; Lodoico , Andium ; & Ioanni Biturigium ; Aruernorum Ducales titulos ; iisdem creatis codicillis. Saluo eo , vt ad maiores tantum posteros Regium munus transmitteretur. Panagij etiam alienatione interdicta , permutisque exceptis summa potestatis notis , quas Regi minime ab se abdicatum voluerunt. Quia ergo vsus iste inter Galliæ Principes inoleuit , & Serenissimus Carolus Emmanuel Sabaudiæ Dux , & Pedemontis Princeps Franciæ Regno finitimus erat , voluit etiam , iuxta illam consuetudinem secundogenitis de alimentis prouidere, ac proinde Principi Philiberto concessit in Appannagium tum Principatum Onelliæ , tum quadraginta nouemmille ducatorum redditus aonuos in Regno Neapolitano , quæ erant ex bonis dotalibus Serenissimæ suæ Vxoris, iuxta dicta in superioribus.

69 Præmonendo etiam secundo id , quod omni iure cautum est, neminem testari posse de re non sua , aut quæ non sit sui iuris , cum nullus possit donare , quod non habet , *l. Traditio , ff. de adquirend. rer. domin. l. Nemo plus de regulis iuris* ; vbi Doctores. Imo quod nemo plus iuris in alium transferre potest , quam in se habeat , *l. secunda , Codice de pœnis* , Rota *decis.* 686. *num. primo , part. secunda recentior.* Stante præsertim iuramento de non contraueniendo Rota *ibidem.*

70 Ex his autem irrefragabiliter ferme sequitur de huiusmodi redditus (de Onellæ Principatu est alia ratio mihi non proposita pro discussione) nullatenus potuisse Principem præfatum disponere in suo qualicumque elogio, seu testamento.

71 Etenim Appanagij natura hæc est , vt sit omnino inalienabile , seu intransmissibile ; nec possit transire ad exteros , nisi solum ad filios masculos , & ex beneplacito illius , qui appannagium instituit ; & quod finiatur , & resoluatur per mortem Appannagiarij , ac deuoluatur ad illius Institutorem. Ex hoc enim per euidentem consequentiam elicitur , quod , mortuo Principe Philiberto sine filiis masculis , Appannagium illi à patre concessum , finitum, & resolutum fuerit , & ad Patrem Institutorem deuolutum : ac perinde minime de illo testari potuisse sine Patris licentia , quæ non adfuit. Hanc verò esse Appannagij naturam firmant Doctores,& speciatim Guillelmus de Monsert. Doctor Catalanus , *de successor. Reg. Gall. dubio secundo , numero sexto , & quarto dubio , numero quinto , & dubio quinto , numero primo , tomo sexto Tractatuum.* Ioannes Licieter *de primogenit. libro secundo , quæstione* 26. *numero tertio , & decimo* , Ripa *respons.* 80. *numero* 12. *& in l. In quartam , numero* 113. *ff. ad l. Falcidiam* , Renatus Choppinus de Doman. Franc. sæpe, & maxime *libro primo , titulo tertio , numero secundo , & libro secundo, titulo tertio ; num. secundo, septimo, & octauo , & titulo quarto , numero secundo.* Papon *libro quinto , titulo decimo , arrest. prima* : Vocabolarium vtriusque iuris , verbo *Appannagium*, Andreas Capanus *in tractat. de vit. & milit. quæst.* 41. *numero vndecimo*, ex Guillielmo , & Lecieter relatis. Vide alia *num.* 95. *&* 131.

72 Deinde quia *Appannagium* idem quod *alimenta* , prout ex ethymologia nominis , vt dixi , sonat , apud Francigenas , à quibus Sere-nissimus Dux Sabaudiæ id mutuauit , ac ex Authoribus relatis elicitur ; quibus etiam adhærere videntur sfficctos *in cap. primo , col. prima , numero octauo , titulo de fil. natural. ex matrimom. controuers. marg.* & Tiraquellus *de Iur. primogenit. quæst. 5. numero quarto* , maxime Andreas Capanus *in tractatu vit. & milit. quæst. 6. num.* 24. *& quæstione prima , numero* 13. propterea adiiciens esse id , quod Italicè vocatur: *Il Companaggio* ; id est , alimentum *cum pane adiunctum.* Cla re etiam ante illum Guillielmus de Montesort relatus *dubio quarto , numero secundo* dicens : *Appannagium succedit loco Alimentorum* , & Ioannes Licier. *dicto libro secundo quæst.* 16. *num.* 3. aiens : *Filiis atatc minoribus dantur aliæ terræ pro honesta eorum sustentatione* (ecce alimenta) *in Appannagium.* Cum igitur alimenta cum vita finiantur , Rota *decis.* 493. *numero secundo , parte quarta , recentior. tomo tertio , leg. Cum hi* §. *Modus , ff. de transact.* manifeste deducitur non potuisse per quodcunque testamentum factom à Principe transmitti ad hæredes. Petrus de Gregor. *in tractatu de vit. & milit. quæstione secunda , numero nono*, ex Matthæo de Afflicto. Vnde concludit *numero decimo* , quod in alimentis succedit proprietarius *leg. Dominus , ff. de vsufruct.* Hic autem erat Pater Principis Philiberti Sereniss. Dux Sabaudiæ , tempore mortis Principis superstes.

Accedit , quod Appannagium non succedit loco legitimæ , prout ex Guillielmo , & Ripa relatis haberi potest , & est res certa in Regnis , & magnis Principatibus , prout *ex cap. licet de voto* hauriunt plores Doctores : & quia alias exponeretur periculo totalis euersionis. Et in specie voluit Merlinus *in tract. de legitim. libro secundo , titulo primo , quæstion. 3. à numero quinto* , Maxime Renatus *libro secundo, titulo tertio , numero secundo* , dicens , quod *legitima* locus non est in Regio dominatu inter liberos, ex Baldo , & aliis. Cum igitur Status Ducalia Sabaudiæ inter Dominatus Regios numeretur, nec aduersarij id negabunt , Appannagium hoc non potuit instar legitimæ ad hæredes transmitti , sed instar alimentorum, vt dictum est, vel fœudi, seu vsusfructus , ad principalem dominum reuerti. Alia *n.* 117. & 118. 73

74 Amplius , quia Appannagium idem est, quod *feudum* , f u , oe de vocabulis , propter aliquam differentiam , quæ inter illa est contendatur , quasi feudum, prout Hotman *de antiq. iure Regni Gall. lib.* 2. *l.* 6. & Renat. de Doman. Franc. *libro secundo, titulo decimotertio , numero secundo,* tuentur. Feuda autem alienari non posse citra Domini directi consensum tritum est inter Feudistas scriptores. Speciatim inter alios, Lothatium *in cap.* 1. *de success. feudorum* , Manticam *de coniecturis vlt. volunt. libr. 3. titulo secundo, num.* 15. *& lib. 7. tit. 9. n.* 3. Schrader *de feud. p* 7. *c.* 1. Rosenthal *de feud. cap. 7. conclus.* 2. *num.* 1. Maxime per testamentum , cum præiudicio Domini directi , cui aperitur. Iulius Clarus , §. *Feudum, quæstione* 66. *numero primo*, & apud Longobardos : cum quibus feorite debebat huius Appannagij primus Author , Princeps videlicet Pedemontanus ; cum in feudis consuetudo patriæ , vbi sita sunt , inspicienda sit. Idem Renatus *lib. secundo , titul.* 4. *num. decimo* post Bellamerum,

merum, & alios. Et generaliter apud omnes, quia feudum concessum pro se, & hæredibus masculis, nec transit ad fœminas, nec ad extraneos. Rota *prima par. recent. decis.* 415. *num* 4. Nec potest alienari, nec pignorari. Bartolus *in l. Qui habeat num.* 3. *ff. de legat.* 3. Feudatarius enim non ciuiliter, sed tantummodo naturaliter possidet feudum, vt voluit Cumanus *consilio* 173. *ad fin.* iunctis iis quæ posuit Afflictus *in prælud. Constitut. Regni quæstione* 24. & sequitur Petrus de Gregorio *in tractatu de Iudic. caus. feudal. quæst.* 19. *in fine.* Et ita finita linea vocatorum feudum Domino contigit, *C.* 1. §. *Et si Clientulas de alienatione feud. cap. primo de eo, qui fin. fecit, C.* 1. §. *Sic duo fratres de feud. March.* Rota *decis.* 194. *numer.* 77. *in quinta par. recentior. tomo primo.*

75 Vlterius, quia Appannagium, idem sonat, quod *vsusfructus* apud plures ex relatis Authoribus, quibus adhærent Papon *titulo decimo de Doman. Reg. lib. quinto Arrest. prima.* Gloss. Parisiens. *titulo primo de matiere feodal* §. 30. *numero* 185. Ex hoc autem clarius patet, quod non potuit transmitti, sed redire ad proprietarium, qui ciuiliter possidet. Glossa. & Bartolus *in l. prima quæst.* 8. *in principio, ff. de acquirenda possessione.* Vsufructuarius enim solam naturaliter eum possidet, *l. Naturaliter in principio, ff. de acquirenda possessione,* §. *Fructuarius, Instit. de vsufruct.* Et per eius mortem finitur vsusfructus, *l. Corruptionem, C. de vsufruct.* & § *Finitur, Institut. eodem titulo.* Sacra Rota *prima par. recentior. decisio.* 366. *numero tertio, & decision.* 664. *numero primo, par.* 4. *recentior.* Et optime *decis.* 191. *num.* 8. & 9. *in* 4 *par. recentior. tom. secundo.* Et ideo nihil transmittit in eius hæredem, quia post eius mortem nihil remanet transmissibile penes eum, *l. Stipulatio ista,* §. *Si quis ita, ff. de verborum obligationibus.* Et hoc determinat Imola *consilio* 16. *per totum,* & Barbat. *in consil.* 58. *in secundo volum.* & sequitur Petrus de Gregorio vt supra, & firmat Rota *decis.* 653. *numero primo, par. secunda recentiori, & decision.* 679. *numero tertio, par.*
76 *tertio recentior.* Scio quidem inter Appannagium, & vsumfructum nonnullas extare differentias, ac propterea solum ea, quæ dixi, ad hoc intentum deseruiunt, quod huiusmodi Appannagium aliqua ex parte consimile est vsuifructu, ac perinde sicut illa quantum ad reuersionem regulari debet.

77 Adhuc id constat ex similitudine alterius Iuris in Galliis fere similis Appannagio, quod vocatur *Albanagium*, de quo Andreas Capanus *in tractatu de vita, & militia, quæstione prima, numero* 24. Guillelmus Benedictus *in cap. Raynutius, in verbo. Et vxorem, decis.* 5. *numero* 480 Quod videlicet etiam extraneis conceditur. Etenim qui hoc ius consequitur non potest de illo disponere quomodolibet; sed eo mortuo venit ad Regem. Guillielmus supra *num.* 481. Cassaneus *de consuetud. Burgundia, titulo des Confiscations, rubr. secunda, numero* 38. & Capanus *supra.* Dicatur ergo de *Appannagio,* quod de *Albanagio*, & sit inalienabile, & reuersiuum sicut illud.

78 Præterea ex alio iure apud Neapolitanos vsitato, quod vocatur *vita, & Militia*, de cuius natura Capanus *in dicto tractat.* Petrus de Gregorio in simili alio eiusdem tituli. Vbi ex aliis etiam multis comprobant hoc ius, quod est simile alimentis. finiri cum vita, ac proinde de illo disponi non posse post mortem. Capanus *quæstion. secunda,* §. *Prima quod vita, &* §. *Sed hæc opinio,* & Petrus de Gregorio *quæstio. secunda, numero* 9. & 10. & *quæstion. decima numero* 3. A quo non multum abest eius Additionator, & pronepus Mastrill. *ad d. quæstio decimam.* Sit ergo, si placet, Appannagium hoc simile huic portioni bonorum, *Vita, & Militia* nuncupatæ.

79 Demum, quia iste mos Instituendi Appannagium, quod scilicet sit pro alimentis, & solum ad masculos deriuandum, ac sub conditione non hæreditaria, sed temporaria. & reuersione ad Principem, sic apud Allobrogos inoleuit. vt omnino gratis, & ad libitum dici possit Serenissimum Sabaudiæ Ducem alio modo suum Appannagium pro Principe Philiberto filio instituere voluisse. Hunc porro morem Sabaudicorum Principum fuisse, sic relatus Renatus Chopinus *de Doman. Gallic. lib. secundo, titulo tertio, numero* 8 his verbis descripsit. quibus quasi manus indice denotatur hoc. de quo in præsenti est sermo, simillimo modo institutum fuisse: *Neque ab iis multum abludit nouata iam in Secundonatos Allobrogi Ducis formula Panagii, masculinaque Ditionum quarundam fiduciæ. Nam primitus quidem, Philippus Allobrogum Princep* (sic corrige, quod Choppinus dixit *Regulus*) *supremi Iudicei diuisione adscripsit* (*inter tres ex iuniori fratre Thoma nepotes*) *Amedeo Sebusianum Comitatum, Thomæ Principatum Subalpinum, Ludouico Baronatum de Vaux, le Pays de Beugois, & Verremois, circa annum* 1280. *atque ita ferme de hinc, Amedeus Octauus Sabaudia Dux grandiori filio addixit Ludouico Alpina Regionis Principatum, & minori natu Philippo Gebbennensem Comitatum, velut arbiter familia herciscunda inter ipsos Anno* 1434. *Huius exinde Ludouici mares liberi paterna hæreditate sortiti sunt, Amedeus senior Ducatum Sabaudiæ, Ianus Gebbennensem, Philippus Segusianorum, & Iacobus Romontium Comitatus: sub Anno* 1466 *sicut Allobrogica, Paradini historia liquet. Ast posteriori ætate mutato diuidunda familia ritu, attributa est Ducis Secundogenito bonorum portio, haud hæreditaria certe, seu perpetua, sed temporaria modo, & fiduciari) possessoris stante virili prole, mensura. Hac enim condicta lege Carolus Dux Philippo fratri, maribusque ex eo liberis adsignauit Comitatum Gibbennensem, ac Foucignyum Baronatum postridie idus sextiles Anno* 1514. *Cuiusmodi Panagium Caroli filius Philibertus Emmanuel in patruelem suum Iacobum auxit opima vtique pensitatione annua ex publicis vectigalibus Prouinciæ: Sed eodem tum iterato masculina fiduciæ statu, ac temperamento; authenticis chartulis pridie Idus Septembris Anno millesimo quingentesimo sexagesimo quarto, & decimoseptimo, Calendas Decembris Anno* 1578.

80 Ex dictis autem, & veluti vela colligendo, ac directissimè ad intentum, deduco Appannagium hoc Principi Philiberto à Serenissimo Patre Sabaudiæ Duce concessum, eidem Duci

Serenissimo

Sereniſſimo deuolutum eſſe ob Principis mortem, & ad ipſum reuerſum; ac proinde nullatenus de eo teſtari potuiſſe. Quod conſtat primo ex eo quod erat pro alimentis, vt dictum manet: in alimentis enim ſuccedere proprietarium, nec poſſe tranſmitti ad hæredes eius cui data fuerunt, præter dicta, elicitur etiam ex *l. Dominus, ff. de vſufructu* Bartolo *lege prima, Codice quando non pet. part.* Mat. Laudenſ. *in tractatu de primogenito in quinta columna*, Guillelm. de Petn. *conſilio vndecimo, cum ſequentibus inter conſil. feudal.* Petro de Gregorio *in tractatu de vit. & militat. quaſtion. ſecunda, numero decimo.* Secundo, quia erat non per modum legitimæ, ſed ad modum feudi, de quo idem eſt oſtenſum. Tertio ex ſimilitudine *Albanagij*, & alterius portionis bonorum *Vita & Militia* nuncupatæ; de quibus ſimiliter id demonſtratum. Quarto, ex vſu etiam Allobrogum: vt pariter indicatum: ac pariter ex aliarum Europæ Regionum exemplo. Nam, vt ait Choppinus relatus *libro primo de Doman. Franc. titulo 5. numero 19. Landgrauij, Margrauij, Burgrauij, id eſt Comites Prouinciæ, Limitis, Palatij, Arcis, ac Præſidij. Cuiuſmodi prorogatæ dignitatis feuda, quidem ſenſim effecta ſunt, ac patrimonialia ſuperiorum inſtar: ſed cum ea* (notentur verba) *communi reuerſioni ad Cæſarem lege quamprimum è virili clientum ſobole poſtremus diem obiiſſet.*

81 Ex rebus etiam, ſeu cauſis iam indicatis idem elicitur. Etenim, teſte eodem Renato Choppino ſæpius relato (quia in hoc negotio de Appannagij natura Princeps veluti eſt inter Scriptores) *libro de Doman. Franc. titul. 11. numero quarto*, dum de Appannagio Andegauenſi agit à Ioanne Rege Ludouico Secundogenito conceſſo pro ſe, & liberis maſculis ex matrimonio procreatis, ait, mortuo ſine liberis Ludouico, agitatum eſſe, an Renatus eius frater ſibi licite illud aſſereret, & deciſum, Ludouicum III. Patris, & Aui hæredem ſolum extitiſſe. Quæ ſi præſenti caſui applicentur vnicum hæredem huius Appannagij fuiſſe Sereniſſimos Sabaudiæ Duces recte comprobabitur. Item numer. 5. de ſimili alio Appannagio Bellouacenſi à Rege Theodoro dato Philippo filio, qui abſque prole deceſſerat, reſolutum ad menſam Regiam idem Choppinus aſtruit, & pro Rege contra defuncti fratres deciſum anno 1258. à Conſilio Regio, præſentibus Epiſcopis, Abbatibus, & Conſiliariis permultis. Qui caſus internum præſens ad vnguem euincit, quia eſt ei omnino ſimilis. Item alius quem affert idem Authot *libro 3. titulo primo, numero vndecimo, & titulo duodecimo, numero 7.* in caſu de Clarimontano Appannagio reuocato per Areſtum Curiæ ad Regem, velut ad ſuam originem.

82 Caſu autem, quod de præfato Appannagio Princeps noſter teſtari voluiſſet, neceſſum prorſus ei erat, vt Patrem Ducem Sabaudiæ tunc ſuperſtitem hæredem inſtitueret. Erat enim illius legitimus hæres ab inteſtato illi ſucceſſurus, iuxta modum ſane quo in ſucceſſione Regnorum, Ducatuum, Comitatuum, &c. contingit, vt de illis teſtari non liceat, niſi is hæres ſcribatur, cui ij Principatus redditurí ſunt. Id confirmant Baldus, Aluarotus, & Capycius, quos affert & ſequitur Renatus ſæpius commemoratus, *libro ſecundo, titulo 12. num. 2.* vbi plura.

83 Imo ex preteritione Patris in prætenſo teſtamento inualiditas ipſius inſanabilis conſurgit. Cum certi iuris tum Theologis, tum Iuriſtis ſit, quod teſtamentum, in quo Pater præteritus eſt à filio ſiue emancipato, ſiue in poteſtate conſtituto, ſaltem ſi præteritionis cauſa non eſt adiecta, ſit pro ipſo iure nullum. Guillielmus de Benedictis in *prima parte, repetitione, Cap. Raynutius, folio 207. numero 251.* Iulius Clarus, *libro tertio, §. Teſtamentum, quaſtion. 48.* Antonius Gomez *tomo primo variarum reſolutione iuris Ciuilis cap. 36.* Vaſquez *de ſucceſſoribus, §. 20. numero 24.* Michaël Graſſus *libro primo recept. ſentent. §. teſt. quaſtion. 45. numero primo* & Thadæus Piſo *libro ſecundo variarum reſolutionum, capite decimo, numero 18.* & ex Theologis Molina *diſputat. 175. & 176.* Layman *libro tertio, ſectione 5. tractatu 5. cap. 5. numero decimo, & vndecimo*, Dominus de Lugo *de Teſtament. diſputatione 24. ſectione 8. §. ſecundo, & tertio.*

84 Omnia porro, quæ in ſuperioribus dicta ſunt de huius Appannagij natura, & quomodo ex vi illius ligatas veluti manus Princeps Philibertus habuerit, ne de ipſo vllatenus diſponere poſſet, ex ipſiuſmet Appannagij, ſeu Inſtrumenti pro illo confecti 17. Decembris anno 1620. verbis, luculentius deducuntur: per ea videlicet diſcurrendo. Etenim primo, quod hoc inſtrumentum per Sereniſſimum Sabaudiæ Ducem confectum ſit vere, & proprie *Appannagium* non ſolum conſtat ex titulo illi præfixo, videlicet: *Appannagium Sereniſſimi Principis Emmanuelis Philiberti*, ſed ex verbis illis: *volendo, &c. procedere di conueniente Appannagio alli Sereniſſimi Principi ſuoi figlioli.* Et infrà: *Traſeriſce per l'Appannagio predetto, &c.* Et inſerius: *In modo, che detto Sereniſſimo Prencipe Emmanuele Filiberto habbia per l'Appannagio predetto.* Quod etiam confirmat eiuſdem Sereniſſimi Principis Philiberti ratihabitio, vbi dictum Inſtrumentum etiam *Appannagium* ſæpius appellatur. Toties enim repetita vox denotat non *improprie*, ſed *proprie* accipiendam. *l. Baliſta, ff. ad Trebell.* latè Barbatius, ponens multa exempla *conſilio 37. in princip. libro tertio*, Bettazzol. *de clauſulis inſtrument. clauſula quarta, gloſſa ſecunda.* Præſertim, quia verba ſunt intelligenda, & interpretanda ſecundum eorum propriam ſignificationem, *leg. Cum lege, ff. de teſtament. lege prima, §. Quod autem, ff. de aleat. Cap. ad audientiam de decimis.* Rota *deciſ. 351. numero primo, parte prima recentior.* Et quia caſu quod verbum hoc dubium eſſet, verba dubia debent intelligi in potiori ſuo ſignificatu, *leg. prima, §. ... in perpetuum. ff. Si ager vectigal*, Menochius *de præſumptionibus lib. 3. præſumpt. 39. numero octauo cum ſequentibus.*

85 Nec officit ſi dicatur, bona iſta non fuiſſe de bonis Coronæ; ac proinde non poſſe Sereniſſimum Sabaudiæ Ducem de illis Pannagium inſtituere, iuxta doctrinam Ripæ *Reſponſ.* 80. Etenim, quicquid ſit de mente Ripæ, & an in diuerſo caſu loquatur, negatur aſſumptum. Cum enim iſta bona (loquor ſemper de illis redditibus in

in Neapolitana Dohana Principi Philiberto designatis) oon solum fuerint de bonis dotalibus Serenissimæ Catharioæ Austriacæ Coniugis defunctæ, qoæ propterea Duci Marito in vsumfructum cedebant, vt iura clamant; sed etiam, quia ex parte illi contingebant ex hæreditate filij Principi Philippi Emmanuelis in Aula Regis Catholici émortui, & ex toto, propter cessionem earum illi factam ab omnibus aliis Principibus filiis, & filiabus matris hæredibus in Appannagiis filiorum, & dotibus filiarum ante constitutum dictum Appannagium: & post illud propter ratificationem, de qua in Actis, ce tè omnino g atis dicitur præfata bona non fuisse de bonis Coronæ. Vnde in dictis Actis fatentur Principes, ea bona spectasse, & fuisse *de pleno dominio* Ducis Patris: Si autem illa ad Serenissimom Docem Patrem peruenerant, potuit illa vnire Coronæ; & ita voluit vnire. & reuera vniuit, facto ipso, quod fortius est ad animum demonstrandum, quam verba, *l. Certum, ff. Si certum pet. l. final. ff. de diuort. Cap. Existimant* 12. *quæstio. secunda, Cap. Dilecti de appellat.* Potuisse autem id facere ex eo euincitur, quod nullo iure id ipsi erat prohibitum: & de facto fecisse, ex eo, quod præfatos redditus cum Terris aliis Dominialibus ad Coronam spectantibos coniunxit in Appannagij instrumento à se confecto, nulla facta ioter ea distinctione. Maxime com id fecerit coosentientibus, & ratam habentibus hanc vnionem filiis, & filiabus eiusdem Serenissimi Ducis. Eo enim ipso, quod effecta est, ipsis scientibus, tacentibus, & permittentibus, ipsis etiam consentientibus effecta existimari debet. Quoties enim quis potuit aliquid impedire si velit, & non fecit, consentire videtur, *l. Si fideiussor., C. Mandati*, Bartolus *in l. Qua dotis, num.* 22. & vulgaria alia iura com Doctoribus, Quod maxime procedit, quando ille patitur, & non contradicit: quis paria sont consentire, & obedire. Capnt-aqoensis *decis.* 216. *num.* 6 *par. prima.* Puteus *decisio.* 81. *num. secundo, & decis.* 190. *num.* 4. *lib.* 3. Rota *decis.* 16. *num.* 4. *de renunc. in antiquis*: Gonzalez *in regula* 8 *Cancellaria: glos.* 47. *num.* 17. post alios. Imo etiam donasse tunc censetur, iuxta doctrinam plurium, quos affert, & sequitur Maorica *de tacitis, l* 13. *tit.* 6. *n.* 27. & *tit.* 10. *à num.* 21. Vode per tale Appannagium Serenissimum Ducem separasse, dismembrasse, & disiunxisse præfata bona à Dominio in ipso Instrumeneo sic clare dicitur: *Detta Sua Altezza per se, e come sopra, hà separato, smembrato, e disunito, e per virtù del presente Instrumento separa, smembra, e disunisce li predetti luoghi, beni, e ragioni sopracedute, donate, e remisse dal Domanio, & immediato suo dominio, salue però &c.* Erant ergo prius cum illo vnita. Alia dicen de hoc n. 92. & 108.

86 Redeo ad Appannagij Instrumentum, expendendo illa: *Hà donato, ceduto, e remisso, e trasferito, e per virtù del presente publico Instrumento dona, cede, rimette, e trasferisce per l'Appannagio predetto al Serenissimo Principe Emmanuele Filiberto &c.* Item, & hæc: *Per esso Serenissimo Prencipe, suoi heredi, e successori, maschi primogeniti in infinito, seruato l'ordine successiuo di Primogenitura, e non altrimente, in feudo nobile, gentile, antico, auito, e paterno, e ligio.* Et infra: *Riseruandosi solamente Sua Altezza le ragioni de feudi, diretto dominio, superiorità, homaggio, fedeltà, vltime appositioni, racorsi con le solite Caualcate &c.* Infra quoque: *Con prohibitione ad altri, e che non si possano alienar detti feudi, e ragioni cadute, ò parte loro, meno concedere in feudo senza saputa, ò licenza di essa Sua Altezza, ò suoi predetti.* Inferius etiam: *Restaranno detti feudi, e ragioni libere, & immuni da ogni, e qualonque carico pensato, & impensato, militare, Caualcate, & altri sopra riseruati.*

Ex quibus elicitur prædicta bona, nedum in alimenta, & Appannagium, sed etiam in feudum concessa fuisse, prout expressis verbis sæpius nomninantur, & deontantur ex eo quod dentur cum onere *militari, & Caualcata*, quod est proprium feudi, prout omnibus est compertum: ac proinde iuxta naturam feudi supra enucleatum, nec ad fœminas traosire posse (sicut in ipso Sabaudiæ Ducatu, cum sit feudum Imperiale, sæpius practicatum est, præsertim tempore Petri Sexti, & Amedei Quarti Comitum, & Caroli Tertij Ducis, vt ex historiis constat) nec alienari, aut de eo in Testamento dispani, sed proprio Domino, & Domanio reuerti: vt etiam ioferios dicitur. 87

Quod etiam clare, & sine vllios ratiocinationis necessitate ex eiusdem Appannagij illis verbis colligi datur: *Et occorrendo che detto Serenissimo Prencipe, ò suoi sudetti, mancassero in qualsiuoglia tempo senza discendenti maschi, si è conuenuto, & accordato, che li feudi, e ragioni sopra cedute ritornino alla Corona; & essendoui femine descendenti, siano alimentate fino al suo matrimonio, e condecentemente dotate conforme al grado loro; e l'istesso volendo si monacare; e morendo senza discendenza masculina, e feminina, potrà disponere delli redditi sudetti fino alla somma di scudi due mila d'oro annui, ò di tanti del Capitale, che possi fare detto reddito annuo, e non disponendone, ritornino, como sopra, alla Corona.* Quæ verba tam perspicua videntor, vt ex eis dontaxat clare habeatur intentum. Cum enim Serenissimus Princeps Philibertos sine filiis masculis, aut fœminis è vita decesserit, booa illa ipsi in Appannagium concessa, vocata *feudi e ragioni*, ad Coronam proculdubio redire debebant; nec de illis testari poterat, prout manifeste comprobant verbum *disponere*, & verbum *moriendo*, quæ ad vltimam voluntatem referuntur, prout ex Bottiliero *Tract. de success. ab intestat. cap.* 1. *theor.* 6. sequente Bartolum, Iasonem, & alios, ac ex *l. Pater, §. Fratrem, ff. de legat. secundo, l. Si quis prioris, C. de secund. nupt. l. Si ita quis promiserit. §. Ea lege, ff. de verbor. oblig.* recte aliqoi huius caosæ patroni deducont. 88

Dicere aotem verba illa *feudi, e ragioni*, de qoibus asseritor *ad Coronam* reuerti debere, tantum principatum Onellæ cum sois pertinentiis, non vero redditus Neapolitanos comprehendere, omnino voluntarie, & sine rationabili fundamento profertur. Primo etenim, quia illod *ragioni*, latine *Iura* apud Calepinum, alios Grammaticos, & vsum commuuem, vniuersalissimum est; & conueniens omnibus rebus, 89

rebus, super quibus aliquis habet facultatem aliquid agendi, seu disponendi, *l. Qui in potestate* iuncta *l. Filius familias, ff. de testament. l. Apud Iulianum, §. Si quis alicui, ff de legat. primo*, Decius *in l. Si emancipata, in secunda lect. num. vndecimo, Cod. Qui admitti* Ludouicus Gomez *ad § primo, num. 29. Instit. de actionibus*, Barbosa *de appellationibus, verb. Iur. signific. appellat. c. 24. numero nono*, ex his, & aliis. Et sequitur Sacra Rota, *decis. 17. numero 37. parte quinta, recentior. tom. 1.* Vnde Iurium nomine veniunt prædia & possessiones. Simon de Pretis *de interpretat. vlt. voluntat. libro secundo, folio 4. num. 26. folio 84.* Barbosa *supra numero decimo.* Item census, prout ex Cencio, *de Censibus, par. prima, cap. primo, quæst. 4. articulo secundo*, & Rodericquo de ann. reddit. *libro quinto, quæst. septimo, numero 7. & 9.* hauriunt aliqui ex nostris. Item summa pecuniarum, teste Rota supra allegata, *num. 38* ex aliis. Cur ergo non venient redditus, cum veluti census sint, & summam pecuniarum importent?

90 Maxime quia cum iura vel actiones competentes, pro annuis redditibus computentur inter bona immobilia, *leg. Iubemus in princip.* & ibi Baldus *Codice de Sacrosanct. Eccles.*, ac colligitur ex Clement. *Exiui de Paradiso §. Cumque annui redditus de verbor. signific.* sicut nullus cordatus negabit bona immobilia inter iura computari, sic nec de istis redditibus negare poterit. Quorsum ergo tam violenta expositio in re tam graui, & tanti interesse partium in medium profertur? Secundo in specie, quia prout ex Lectura non solum dicti Appannagij, sed & alterius eadem die, & anno coram eisdem testibus & Notario, ac ab eodem Patre Duce, duobus aliis Serenissimis Principibus Mauritio, & Thomæ constituti ad oculum constat, hæc tria; *beni, redditi, ragioni* pro synonimis idemque significantibus vsurpantur, non semel, sed sæpius. Pactum ergo reuersiuum ad omnia in Appannagio contenta, & iuxta tenorem ipsius extendi debet. Præsertim tertio, quia cum clausula de dictorum Iurium reuersione fuerit vltimo loco post talium Iurium cessionem, seu donationem posita, vt patet ex Lectura Appannagij veluti clausula in fine posita pariformiter referri debet ad omnia præcedentia, *lege prima, Cod. de liber. præter. l. Si talis scriptura, §. final. ff. de legato primo.* Et ibi late Iason *numero 36.* & Sanchez *libro tertio de Matrimonio, disputat. 7. num 17.* Nec audiatur qui dixerit non esse eandem rationem in omnibus præcedentibus, ac proinde non posse dictam clausulam continentem præfatum pactum reuersiuum ad omnia illa extendi. Potius enim telum hoc contra retunditur. Est enim eadem ratio in omnibus præcedentibus, tam ex parte causæ efficientis, scilicet Patris Ducis, & materialis scilicet Donatarij, & formalis; quia omnia illa iura, seu bona sunt per modum feudi; alimentorum; & vsusfructus concessa; ac finalis, quæ est complementum vnius Appannagij. Ex hoc enim elicitur idem iudicium de omnibus habendum; quia vna, eadémque res non est diuerso iure censenda, *leg. Eum qui ædes, ff. de vsufruct. cap.* cum aliis: sed etiam dictam clausulam non solum quia posita est in fine, sed etiam si in principio, aut medio posita esset, ad omnia contenta in tali dispositione referri debere, vt docent Decius, quem refert, & sequitur Nauarrus *libro 5. consil. titul. de Simon. in prima edit. consil. 35. num. 4. in secund. consil. 9. numero quarto:* Bartolus, Iason Romanus, Alexander, Soccinus, Capicius, Alciatus, Bolognettus, quos refert, & sequitur Menochius, *de præsumptione libro quarto, præsumpt. 181. numero secundo*, Et Sanchez *libro sexto de Matrimonio, disputat. 22 numero 19. & libr. 8. disputat. 16. numero vndecimo.* Et est textus expressus *in cap. Secundo requiris de appellation.* vbi DD.

Pactum autem illud reuersiuum, & onero- 91
sum nullatenus cadere supra dictus Neapolitanos redditus vlterius pars aduersa colligi contendit ex ratificatione facta à Principibus Mauritio, & tribus ipsius sororibus per instrumentum 4. Ianuarij 1622. eidem Serenissimo Philiberto. Quia in ipso legitur ipsi concedi dictus redditus, *ad hauere, tenere, godere, e possedere, e farne per detto Serenissimo Prencipe Emmanuele Filiberto quello che à luy parerà, e piacerà, come di cosa sua propria.* Et infrà: *Con potestà di esiggere, quietare, far cessione ad altri; e di quelli disponere à suo libero arbitrio, e volontà.* Ex his enim infert donatos fuisse huiusmodi redditus eidem Serenissimo sine vllo vinculo, aut grauamine reuersionis, aut alio quocunque, sed omnino absolute, & sub pleno dominio
ipsius. Veruntamen hæc leuia esse, nec eua- 92
cuare posse vim eorum, quæ allata sunt, facile ostendi potest, præter dicenda *num. 98. & 99.* Et primo, qui hoc dicunt, cum Instrumentum, de quo loquuntur, & quod solum donationis vocant, duntaxat à Principe Mauritio, & tribus eius sororibus celebratum sit, non vero à Principibus Victorio, & Thoma, nec etiam à Patre Duce; cum tamen omnes isti in præfatis Neapolitanis redditibus partes habuerint; & quod omnes tangit ab omnibus approbari debet, *Regul. Iur. 29. ex leg. prima, & vltima, Cod. de authent. præst. & similibus*, interrogandi sunt, quomodo velint ex mutila hac, & imperfecta partium donatione Principem Philibertum habere potuisse Dominium omnino absolutum ipsorum? Sed hoc prætermisso, in multis aliis ipsorum ratiocinatio deficit. Et primo quidem in radice, quia existimant Ducem Patrem non habuisse supra dictus redditus nisi solum vsumfructum, non dominium; ex quo proinde non potuisse præfatum vinculum reuersionis super illos imponere. Etenim, vt ex dictis supra *numer. 85* constat, redditus isti erant iam de domanio, & dominio Ducis, & Coronæ, vt testantur ipsi Principes in Instrumento, de quo modò est sermo: & ipsi vniti, scientibus, & consentientibus ipsismet Principibus, qui ad illos ius habere puterant: & dismembrati, seu separati, ab eadem Corona, & Duce prout etiam ibidem dixi ex Instrumento Appanagij, de quo in præsenti. Peccat etiam in radice præfata ratiocinatio, dum ex eo quod, vt supponit, præfati redditus non erant sub dominio Ducis Patris eos donantis, infert solum ipsum vsumfructum, non vero dominium ad Principem Philibertum transferri potuisse, ac proinde non esse locum reuersioni. Si enim solum ipsorum vsumfructum Pater filio cessit, non proprietatem, tot, tantaque absurda ex eo sequuntur, vt se ipsis solis reiiciendam esse

contrariam opinationem manifeste demonstrent. Etenim absordum in omnibus dispositionibus semper est vitandum, *l. Si ita 39. in fine, ff. de oper. libert. l. Nam absurdum, ff. de bon. libert. In Genesi de elect.* & ibi Doctores, & semper est capienda interpretatio, per quam euitetur, vt dixit Rota 3. *par. recentior. decis.* 148. *num.* 2. Etiamsi verba improprientur, provt ex pluribus DD. affert Barbosa *in axiom. iur. axiom. secundo, num.* 4. & sequentibus. Absurda porro hæc sunt. Primum, nouitas, & singularitas Appannagij, io quo cootra mores Galliarum, Sabaudiæ, & aliarum Nationum, vt tactum est io præcedentibus, vnum Appannagium dicitur institutum, io quo bona per ipsum concessa, non in proprietatem, sed solum ad vsumfructum; non cum pacto reuersiuo, sed sine illo donabantur. Nouitatis autem author reprehendi debet, *Cap. Cum qui nesciat in fin. vndecima distinct.* & nouitates discordias pariunt. *cap. Cum consuetudinis in princip. de consuet.* Gonzal. *super regul.* 8. *Cancell. glos.* 8. *numer.* 93. *&* 94. Secundum, quod Appannagium hoc esset veluti monstrum quoddam ex rebus diuersæ naturæ compactum, scilicet ex iuribus concessis quoad proprietatem, & aliis solum qooad vsomfructum; ex bonis vinculatis ad reuersionem, & aliis ab illa exemptis. Com tamen iura huiusmodi coofusionem rerum diuersæ oaturæ exhorreant. *Clementin.* 1. *de elect. Ca. In noua* 16. *quæst.* 7. *Cap. Cum causam* 27. *de elect.* vbi dicitur, quod secundum legem non est arandum in boue, & asino, nec quisquam debet induere vestem lino, lanaque contextam, & quod male conueniant cytharæ com Psalterio. *Cap. Diuers. fallac. de Cleric. coniugat.* Tertium, quod Serenissimus Dux Pater Appannagij author non seruasset æqualitatem cum liberis cootra *Illud Authentic. de nupt.* Siquidem Principibus Mauritio, & Thomæ quadraginta milliom aureorum Appannagium assignauit, Principi autem Philiberto vix tria millia solum; quandoqoidem dicitur Neapolitanos prouentus solum pro vsufructu, qui vnico instanti cum vita Patris desioere poterat, assignatos fuisse. Quartum, quia nedum æqualitatem non seruasset, sed potius omnino inæqualiter se gessisset com Secundogenito: siquidem cum Tertio, & Quartogenito, scilicet Mauritio, & Thoma, liberalius, & muoificentius egit. Ordo autem geniture inter fratres de iure est obseruandos. Menochius *cons.* 328. *num.* 4. *vers. Secundo confirmatur*, Fusarius *de substitut. quæst.* 327. *num.* 17. Deniqoe qointum, & iotolerabilius, quia iniuste nimis probus, & iustus Pater cootra innoxium filium disposuisset, qui, vt patet ex lectura Appannagij, renunciauerat omoibus bonis paternis, maternis, fraternis, sororinis, legitimæ portioni &c. cum tamen Pater tam modicam compensationem ipsi retribuisset: quem non credit *lex Nec in ea. ff. ad l. Iul.* vbi dicitur: *Plerumque pietas paterni nominis consilium pro liberis cap.*

94 Talem etiam reuersiooem cadere debere super dictos Neapolitanos prouentus, maxime ex eo conuincitur, quod gesta in dicto Iostrumento Appaonagij, vbi habetur illa donatio horum redituum Principi Philiberto concessa com illo onere reuersionis, expresse approbata, & ratificata fuere ab aliis Principibus fratribus, & sororibus in eo Instrumento 4. Ianoarij 1622. quod pars aduersa pro se affert, & de quo etiam infra: ratificationem autem, seu ratihabitionem comparari mandato, commune, & vulgare omnium Iuristarum axioma est, *l. final. C. mandat. cap. Ratihabitio de regulis iuris in* 6. Itavt retrotrahatur ad diem gesti contractus, qui ratificatur. *d. l. final. C. mandat. & l. fin. C. Ad Maced. l. Si fundus*, §. 1. *ff. de pignor. l. Antepenult. C. de donat. inter. vir. & vxor. l. Licet, ff. de re iudic.* vt propterea dicatur habere effectum retroactiuum. Etiamsi ageretur de re, quæ mandatum speciale requireret. *l. Quod si de speciali, ff. de minor. capit.* 1. *de homicid. in* 6. *cap. final. de iureiurand. eod. tit.* Tiraqoellus *de retract. lignag.* §. *primo glos. decima, num.* 61. Surdus *consilio* 60. *num.* 14. *& decis.* 231. *num. vndecimo.*

95 Insuper, quia onus reuersionis adioo ctum huiusmodi redditibos veluti intriosecum, & naturale ipsis erat, ex visceribus naturæ ipsorum exortum; eo quod dati sunt io Appannagium, Appannagij supplementum, provt est euidens ex ipsius lectura. Appaonagij enim natura hanc reuersionem postulat; sicut ea, quæ adducta sunt *num.* 71. *& sequentibus*, abunde satis ostendunt. Vnde conditio ista de illarum numero est, quæ tacite iosunt, & sic solum ad maiotem cautelam, quæ nunquam nocet, *l. Testamentum, C. de Testament. l. penul. C. de euict.* & Doctores, à Patre Duce apposita. Si autem qois putet horum reddituum donationem accessorium quid fuisse aliis iuribus, & boois Principi in eo coortractu concessis, subintrat tritissima illa apod Iurisperitos theoria, quod accessorium sequitur naturam sui principalis, *l. Etiam, C. de Iure potis. regul. Accessorium de regul. iur. in* 6. quam exornant Soccinus, Puteus, Menochius, & plurimi alij apud Barbosam *in axiom. iur. axiom. quarto, num. primo.* Omnia igitor oneri reuersionis subdita erant. Et si alius dicat fuisse veluti additamentum eiusdem Appannagij, habebit contra se iuris illud axioma. *Additamentum non mutat naturam illius, cui adiicitur.* Imo sequitur, & imitatur ipsius naturam, vt per Oldrad. *consilio* 131. *num.* 13. Tuschum *pract. conclus. tom.* 1. *litt. A, concl.* 152. *num.* 1. Roman. *consil.* 45. habet Barbosa in *Axiom. iur. axiom.* 13. *num.* 1. Et quod supplementum eandem subingreditur naturam rei quam supplet. *argument. l. vetus fuit* 68. §. *secundo plane si gregis, & l.* 70. §. *primo ff. de vsufruct.*

96 Nec quod vrget in contrarium pars aduersa ex verbis illius Instrumenti de anno 1622. *ad hauere, tenere, godere, e possedere, e farne per detto Serenissimo, &c. quello che à lui parerà, e piacerà, come di cosa sua propria:* Et infra: *Con potestà di esiggere, quietare, far cessione ad altri, e di quelli disporre à suo libero arbitrio, e volontà,* magni ponderis esse facile deducitur. Etenim pro comperto videtur hoc Instrumentum principaliter & primario solum fuisse ratificationem, & corroborationem quandam Instrumenti alterius de Appannagio constituto sub anno 1620. die 17. Decembris, pro maiori cautela Regiæ Cameræ Neapolitanæ factom. Dicitur enim in eo: *Volendo à maggior corroboratione di detta Cessione, è Donatione gl'infrascritti Serenissimi Principi, & Infanti farne la ratificanza per*

quanto

quanto ad ogni vno di essi, & esse sperta, & appartiene: Ecce expresse totius Instrumenti summam, scilicet ratificationem denotatam verbo illo,
97 *ratificanza*. Et cum in principio Instrumenti posita sit, ab ea denominabantur totum Instrumentum *ratificatorium*, non *donatorium*, *l. Fideiussores magistratuum, §. primo, ff. de fideiuss. l. Qui saxum, ff. de donat.* Et merito quidem quia principium cuiuslibet actus potissima pars est, *l. 1 ff. de orig. iur.* Rota *dec. 11. n. 2. de rescript. in antiq.* A dignioribus autem, & potentioribus denominatio fieri debet, *l. Quæritur, ff. de stat. hom. l. Cum ex aliqua, ff. de acquir. rerum dom.* Et quia clausula in principio refertur ad sequentia, provt ex pluribus aliis affert Barbosa *in tract. de Clausul. claus. 63* Et habet maiorem vim ad determinationem sequentium, quam ad determinationem præcedentium, si in fine posita esset. *l. Quisquis*, vbi Glossa *de legat 3. l. Filium, ff. quando dies*, Bartol. Cacheran Menoch. & alij, quos affert & sequitur Martha *de Clausulis, par. 4. clausula 24 num. 1.* Infra: *Quali tutti informati della continenza del sudetto Instrumento di cessione per la lettura di quella à piena intelligenza intenza, ogni vno di essi per quanto gli spetta, & appartiene, hanno ratificato, accettato, approuato, & emologato, e per il presente publico Instrumento ratificano, accettano, approuano, & emologano, e per quanto à ciascuno di loro spetta, di nuouo cedono, donano, e rimettono per ragione propria, & in perpetuo al medemo Prencipe Emmanuele Filiberto loro fratello, & cdi sopra mentionati annui scudi quarantanoue mila ottocento sessantasei* En sæpius replicatum nomen *ratificationis*, & aliorum æquipollentium. Vnde etiamsi in ipso vtantur Principes verbo *Donationis*, seu *Cessionis*, ad id non attendendum; tum quia eisdem terminis, & vocibus vtitur Appannagium ipsi à Patre constitutum, & tamen certum est ex dictis intelligendum id esse, iuxta subiectam materiam, scilicet iuxta naturam Appannagij, leges, & conditiones ipsius. Tum etiam, quia pro comperto est, quod semper attendi debeat ad id, quod principaliter agitur, & non ad id, quod casualiter, & incidenter contingit. *l. Si quis nec causam, ff. si cert. pet.* vbi late Iason *ex n. 3. vsque ad 23.* vbi sexdecim pulchras illationes cumulat. Et quod nunquam attenditur, quod in consequentiam venit, sed quod principaliter agitur, *l. prima, l. Quod dicimus, ff. de auct. tut. l. Is qui, ff. de liberal. causa, l. si quis nec causa, l. Si quis nec causam, l. Rogasti, ff. cert. pet. l. Verum, ff. de furt* Alexander *consilio 114. in fine, volum. 2.* Probus *in cap. Cum in illis num. final. de prebend. in 6.* Ruinus *consil. 21. num. 16. lib. 1.* late Ferretus *cons. 64. num. 3. & cons. 243. num. 3.* Puteus *decis. 519. num. 3. lib 2.* & dec. 31. *num. 3. lib. 3.* Caputaquensis *decis. 11. n. 6. par. 2.* Mohedanus *decis 2. num. 2. de prebend.* Cæsar de Grassis *decis. prima, num. 23. de confessis.* Vnde clausulæ accessoriæ regulantur secundum principalem dispositionem, cui adiiciuntur. Glossa *in l. Si patronum verbo, Fabiana in fine, ff. si quid in fraud. patroni*, Gabriel *de clausulis conclus. 10.* Puteus *decis. prima, n. 2. lib. 1.* Martha *de clausulis 4. par. claus. 21. n. 1. & claus. 32. n. 1.* Rota *5. par. recentior, tom. 1. dec. 23 n. 3.* vbi *n. 16.* optime habet *ex l. Si quis ita, ff. de testament. tut.* quod verba sunt restringenda ad rem super qua exprimuntur.

Quia tamen pars aduersa magni ponderis 98
credit esse illud *ad habere, tenere, &c.* quia videtur esse quasi clausula ad *hauendum*, quæ etiam multum valere creditur, Iudices sapientissimi animaduertant præter dicta num 93. primo, iuxta aliquos eam solum de stilo Notariorum, non à partibus appositam censeri, provt ex Decio, & Rimino iun. aliqui hauriunt Admisso tamen cum pluribus aliis, contrario, nihil prorsus fauere intentioni aduersariorum, colligitur non solum, quia ea etiam posita erat in Appannagio, & tamen de ipsa nihil curatur, quia est veluti accessoria. Sed etiam, quia huiusmodi clausula est æquiuoca, & intelligenda secundum subiectam materiam: Signorol. *consil. 10. num. 3.* Alexand. *cons. 110. n. 5* Crauetta *cons. 20. num. 15.* Crescentius *dec. 6. num. 10. & seq. de testament.* Rota *decis. 703. num 2. par. prima in nouis.* Et fuit dictum in causa Romana tetractus 24. Ianuarij 1584. coram Blanchceto, Martha *de clausulis prima par. claus. 5. n. 21* Et ita intelligi debet secundum quod iura disponunt in illa materia Bart. *cons. 71. num. 6. lib. 1.* Tuschus *pract. conclus. tom. 1. littera C. conclus. 297. num. 19* Vnde eius natura est non ampliare, nec alterare principalem dispositionem. Ioseph Sesse Aragon. *dec 24. n. 4.* Rota *dec. 183. n. 8.* apud Farinac *in prima collect. nouiss.* vt apud Barbosam *de clausul. claus quarta*, num 20. Vbi quod restringitur ad ea, quæ sunt solita contineri in contractu, cui apponitur; & secundum naturam ipsius. Rota coram Seraphino *decis. 794. num. 8.* & secundum illam limitatur. Marchesanus *de commissionibus par. prima pag. 978. numero 5. in vlt. impress.* Barbosa *supra.*

In specie etiam, & magis in particulari 99
ad intentum, hæc clausula apposita in feudalibus, provt contingit in præsenti, quod solum intelligatur secundum naturam contractus; & cum per eam datur facultas alienandi, similiter debeat intelligi secundum naturam contractus, recte habet Marta *supra par. secunda, clausula secunda, num. secunda.* Et melius Baldus *cons. 475. col. prima vers. Non obstat, vol. quinto*, dicens, hanc clausulam debere intelligi saluis pactis, & natura contractus Omnino ergo inaniter asseruerunt dicta illa verba, *ad hauere, tenere, &c.* vt credatur per illa donatos fuisse Pricipi redditus illos Neapolitanos alio modo quàm sub onere, & vinculo reuersionis ad Domanium, seu Authorem Appannagij. Etenim sunt mere confirmatoria Appannagij Principi constituti. & ita nihil plus continere debent, quam ipsum Appannagium cum omnibus qualitatibus ipsius, *l. Caius, ff. de manumiss.* Bartolus *in l. Si mihi, & Titio, n. 7.* & Ibi Iason, & Alciatus.

Vnum duntaxat refugium parti aduersæ su- 100
peresse videtur, non tam à Iure, quàm, vt ita dicam, ab homine desumptum; eo quod illustris quidem Notarius, & Secretarius Serenissimi Philiberti fidem authenticam fuisse dicatur Officialibus Neapolitanis, quod in præfato Instrumento Appannagij nullum adsit vinculum, hoc est onus restituendi, respectu horum reddituum Neapolitanorum his verbis: *Dichiaro, e faccio fede, come in detto Instrumento di Cessione di ducati quarantanoue mila ottocento sessanta sei, e due terzi, nè cosa che repugni in tutto,*

xè in parte à detta Cessione , la quale è stata fatta libera , e senza eccettione alcuna à fauore , e beneficio di detto Serenissimo Prencipe Emmanuele
101 *Filiberto* , &c. Verumtamen plura sunt , quæ fundamentum hoc partis aduersæ infirmum esse confirmant. Et vt omittam , quæ de imperitia Notariorum scribuot Neuizanus *consil.* 28. *num. vndecimo* , *& duodecimo* , & Cagnolus *in l. Si librarius , num. secundo , ff. de regul. Iur.* & quod, vt dicebat Baldus *in l. Iam hoc iure , ff. de vulg.* nempe non intelligere quid dicant , vt cantores qui rationem sui cantus ignorant ; & quod vt Farinacius probat ex Baldo, Iasone , & aliis *quæst.* 156. *n.* 84 Notariorum imperitia mundum destruit, & sæpe ponit conscientias bonorum virorum in magno discrimine. His , inquam , omissis propter huius valde illustris Notarij, & tanti Principis Secretarij magnam authoritatem , cui similia rectè applicari noo possunt. Nihilominus (ad intentum) Notarium non posse declarare suum Instrumentum adhuc dubium, dixit Bartolus *in l. Imperator, ff. de te-*
102 *stu.homin.* Sed concedendo posse ; quid inde ? Hic sumus in claris non in dubiis, aut obscotis . cum ex ipsa lectura Instrumenti Appannagij constet , non semel aut bis, sed sæpius, illud constitutum esse sub oocre renerfionis. Declaratio igitur contraria Notarij superflua est,& nihil officit. Notarij enim munus merum quoddam ministerium est consistens solum in confectione Instrumenti,& in illo, & per illud ipsi fides adhibenda plusquam aliis priuatis (quod solum probant ea, quæ pars aduersa inotilet pro se adducir.) Cœterum extra Instrumentum , aut contra Instrumentum post illud confectum,cum iam functus sit munere suo , solum credi ei potest , veluti vni de plebe , aut priuatæ personæ:aut solum quoad minima aliqua , scilicet verbi obscuri significationem,caracteris interpretationem, rogitum, vel similia, non quoad sensum, mentem, intentionem, aut intelligentiam Instrumentorum. Quis hoc dicat ? Alias,si fides publica ipsi adhibenda esset ad ipsum potius recurrere oporteret in dubiis omnibus,& litibus donationum , testamentorum, contractuum,& similium, quàm ad Theologos, Iurisperitos , Doctores , &c. quod ipsa praxis totius Orbis clamat esse absurdum. Imo velut ad Iudicem , quod etiam theorica communis abhorret.Hinc Sacra Rota Romana concludit,quod Notarius testari non potest de actu præterito,prout habet Rota in *secunda par. diuersor. dec.* 285.ex Ægidio, Aymone, & Felino; & in alia coram Merlino, quæ est 137 appellata Valentina *Canonicatus num.* 3. quod circa attestationem de præterito non creditur Notario: quod probat ex multis DD. & aliis Rotæ decisionibus. Vnde Franciscus Ferentillus in Annot. ad Burattum decis. 688. num. 16. ait:*Fides Notarij attestantis de actu de præterito non probat.* Nihil ergo facit attestatio Notarij à parte contraria proposita.

103 Sed larga manu ipsi concedatur potuisse de præfati Instrumenti intelligentia aliquid attestari , & ipsi Testanri fidem aliquam adhiberi , eaque adhibeatur. Certè nihil est in eius attestatione,quod parti nostræ præiudicium afferat. Solum enim ait non esse *in dicto Instru-*
104 *mento aliquod vinculum, quod repugnet Cessioni , quæ in illo continetur dictorum redditum Neapolitanorum* , quod est verissimum : loquendo videlicet de vinculo aliquo extrinseco,extraneo, accidentali,& superaddito naturæ Appannagij: quod constituebatur in illo Instrumento, quale esset v.g si Pater illud constituens adiecisset, quod de illis receptis aliquam rationem ipsi reddere teneretur,aut aliquid huiusmodi præter naturam Appânagij:non verò loquendo de vinculo intrinseco , coonaturali & conformi legibus ipsius, quale est illud de reuersione , iuxta dicta in præcedentibus, vbi id ostensum. Quo 105
etiam sensu intelligitur, quod illa cessio facta fuerit *libera , & sine exceptione aliqua* , intellige, de exceptione aliqua extrinseca , extranea, & accidentali, non de interna, intrinseca , est oratio , sententiam illam prolatam à D. Castillo sustineri non posse, vtpote inualidam propter nullitates non solum elogij prætensi Serenissimi Principis Philiberti;sed & rei in ipso dispositæ. Quod etiam ad maiorem abundantiam in sequentibus magis elucidabitur.

DVBIVM IV.

Circa prætensionem Serenissimi Ducis Mutinæ.

MAgnum sanè Iuris pondus pro parte Serenissimi Ducis Mutinensis stare videtur, 106
eo quod Princeps Philibertus in suo illo qualicunque elogio scribi fecerit illa,quæ in *Operis argumento* in principio retuli , videlicet *Nombro por mi heredera vniuersal de todos los bienes muebles, raices, y rentas , que en qualquier manera quedan , y me pertenezcan , à la Señora Infanta Doña Isabel Princessa de Modena mi hermana, para que lo goze por todos los dias de su vida, como hazienda suya , y como tal pueda disponer della,como mejor fuere Su Alteza seruida.* Cum enim dispositio illa generalis sit, vt patet ex verbis illis *De todos los bienes*,latine,de omnibus bonis, generaliter est intelligenda per Crauettam *cons.* 103. *num.* 5. *&* 6. *& cons.* 176. *num.* 4 *&* 5. Tiraquellum *in l. Si vnquam, C. de reuoc. donat. in præf. num.* 119. Roman.*consil.* 379. *in princip.* Et cum Serenissimus Mutinensis Dux nunc superstes,hæres legitimus sit præfatæ Serenissimæ Elisabethæ suæ parentis , nullum superesse dubium videtur quin ad ipsum plenior hæreditas hæc perueniat.

Veruntamen , quia non solum ex dictis, sed 107
ex dicendis etiam oppositum euinci videtur ; idcirco ea præponenda, quæ talem dispositionem omnino euacuare possunt. Quo non solum meæ intentioni , quæ est pro veritate , & conscientia loqui, sed etiam eiusdem Serenissimi Ducis conscientiæ satisfactum erit: nec ingratum, vt iure credi potest , de Principe, probitate, & integritate prædito , ac inter Europæos Dynastas sanguinis claritudine famosissimo.

Et quidem , præter dicta in superioribus 108
Dubio primo de inualiditate dictæ schedulæ *testamentaria* appellatæ ex parte ipsius , *& Dub.* 3. ex defectu potestatis , tum ex parte personæ disponentis, tum ex parte rei per ipsum dispositæ ; vlterius huic generali bonorum dispositioni

tioni regula alia generalis opponitur, scilicet quod omnis dispositio quantumuis generalia, vel vniuersalis, nunquam comprehendit illud, de quo disponens non posset in specie disponere. Ancharanus *consil.* 155. *num.* 10. quem refert Cardinalis Tuschus *practic. conclus. tom.* 2. *littera D, conclus.* 490. *num.* 16. Sicut enim pro comperto est, quod disponere de re sua quilibet potest, *l. Dudum, C. de contrahend. emption. l. In mandata, C. mand* Ancharanus *supra, num.* 7. Multo magis in vltima voluntate, in qua potest Testator legem quam velit imponere rebus suis. Alexander *consil.* 12. *lib.* 5. Barbosa *axiom.* 73. *num.* 1. sic è contra, apud omnes pro comperto est, quod in generali, aut vniuersali bonorum dispositione non includuntur ea, quæ *iuris nostri non sunt*. Si igitur redditus illi, seu prouentus Neapolitani (ad quos solommodo mea dirigitur intentio) non erant quoad facultatem disponendi de illis, sub iure Serenissimi Principis Philiberti, prout ostensum manet ex dictis dubio tertio num. 85. vtique recte elicitur inualide de ipsis disposuisse, & inualidum esse quoad illos redditus hanc Serenissimæ Sororis in hæredem institutionem. Accedit, & generalis alia regula, nempe. quod dispositio generalis restringitur ex ratione particulari, *l. Cum præter, §. Dulcissimis, ff. de legat.* 2. *l. Si certa re, C. de transact.* Gironda *priuilegiis, num.* 277. Osaschus *Pedemontan. decis.* 98. *n.* 10. Surdus *cons.* 389. *num.* 9. Esse autem particularissimam rationem in prouentibus illis Neapolitanis; omnia ferme, quæ dubio tertio dicta sunt satis explanant. Insuper, & alia, quod omnis dispositio, quæ latissime interpretari soleat, quatenus alterum lædit, restringi debet, & stricte interpretari, *cap. super eo offic delegat.* vbi Abbas, & alij, Decius *consil.* 443. *num* 6. Cassadorus *decis.* 3. *de priuileg. num.* 3. Gonzalez *super Regul.* 8. *Cancellaria, §.* 6. *proæm. n.* 9. Restringatur ergo hæc Principis dispositio, ne lædat ius sui Patris, aut Coronæ, ad quam deuolui debebant redditus illi, de quibus agitur.

109 Consequenter etiam, nec ipsum Serenissimum Philibertum de his prouentibus aliquid in generali illa hæredis institutione disponere voluisse palam demonstrari potest. Tum quia talis præsumitur voluntas Testatoris qualis de iure esse debet. Mantic. *de coniect. vlt. vol. lib.* 6. *tit.* 6. *num.* 5. De iure autem non potuisse esse de illis, ostensum iam est. Tum quia ratione Appannagij Patris Ducis Sabaudiæ fiduciarius erat, per Terram Rubeam *Tractat. contra Rebell. art.* 1. *conclus.* 22. Choppinum *de Doman. Franc. lib.* 3. *tit.* 12. *num.* 18. fidelitatis ergo vinculo constrictus non nisi grauissime peccando illud distrahere poterat. Quod cómisisse piissimum principem nunquam credam. Tum ratione pacti, quod in Instrumento Appanagij interuenit illis verbis: *Promettono quelle attendere, & osseruare, e non contrauenire in modo alcuno, &c.* quæ etiam in ratificatione firmantur. Pacta enim inuiolabiliter obseruari debent, *l. prima, §. Si conuenerit. ff. Depositi, l.* 1 *ff. de pact. l. Iurisgentium, §. Prætor ait, ff. eodem titulo, ff. de regulis Iuris, cap.* 1. *eodem.* Menoch. *conf.* 1. *num.* 226. *cum sequentib.* Imò etiam æquitati nil magis conuenit quam pacta seruare, *l. prima, ff. de ædil. edict. l. prima, ff. de constitut. pecun.* Surdus *consilio* 183. *numero vndecimo.* Et rumpere pacta graue est apud Deum, nedum apud homines, *l. prima, ff. de pactis.* Tum quoque, quia per pactum, & contractum celebratum cum Principe supremo, scilicet. Serenissimo Duce Sabaudiæ, iura supremi Principis in suo statu habente, (Oddo *de fideicommiss. quæst. secunda, articulo quarto, num.* 56. & *quæst.* 3. *num.* 86) Tum maximè ratione Religionis Iuramenti in ipso Appannagio, & ratificatione ipsius contenti: *Toccato il petto, à modo de' Caualieri.* Quod tanti ponderis est, vt aures abhorreat dicere: pium, & religiosum Principem contra ipsum agere voluisse: maxime morti proximum; quia talis semper præsumitur memor salutis æternæ, prout pars aduersa etiam admittit ex Ruino *consil.* 78. *num.* 12. *lib.* 3. Rinaldo *consil* 58. *num.* 31. & aliis.

Maxime non potuisse, nec voluisse Principem Philibertum in dispositione illa hæredis suorum bonorū comprehendere dictos prouentus Neapolitanos potentissima coniectura deducitur ex ipsa scriptura, quæ titulo Testamenti à Legatariis canonizatur. Cum enim in ipsa Princeps aliqua legasset famulis, familiaribus Aulæ suæ, necnon aliis dignioribus, animaduertens se ex pacto conuento in Appannagio, ac ratificatione ipsius non potuisse id facere de præfatis redditibus, sic legitur: *Item, de mas delo suso* 111
dicho, por el amor, y obligaciones tan antiguas, que tengo a mis criados, y en especial al hauerseme puesto los mas dellos por mano del Rey mi Señor, y por la calidad de sus personas, y las delos continuos, leales, y agradables seruicios, que me han hecho, siguiendome tantos años por mar, y tierra, en paz, y en todas ocasiones, quiero, que seles paguen a cadavno dellos, por todos los dias de su vida, los gaxes, que hoy tienen escritos en los libros de mi Casa, conuiene à saber alas personas, alas quales les estan hechos buenos, y actualmente me siruen, como constarà por relacion firmada de D. Francisco Manuel mi Mayordomo, paraque los hayan, y tengan mientres huuieren, y los cobren delos quarenta mil ducados moneda de Castilla, que tengo consignados por Su Magestad en el Reyno de Nàpoles, que procedieron de la dote dela Serenissima Señora Infanta de Castilla Doña Catalina de Austria defuncta mi Señora, y Madre, y iustamente me pertenezen por donacion del Duque mi Señor, y Padre, y renonciacion delos Serenissimos mis hermanos, y hermanas: y suplico à Sus Altezas tengan por bien esta mi disposicion en esta parte, pues por allarme con tantas obligaciones como son notorias, y no tener con que poder acudir à ellas de otra parte, me hà sido forzoso cumplirlas, y señalarlas en esta renta. In quibus attente perlectis id animaduertendum, quod cum in hac occasione de præfatis Neapolitanis prouentibus mentionem faceret, & sibi conscius, vt dixi, esset, quod de illis disponere non valeret, prohibitione nimirum, natura Appannagij, pacto, & iuramento reuersionis obsistentibus, supplicat enixe Serenissimos Ducem Patrem, Fratres, & Sorores, vt illam suam dispositionem benigne conualidare dignentur. Non enim postularet id, quod ei alias permissum, & licitum erat. Vnde Rota *decis.* 317. *num.* 1. *par.* 6. *rec.* de quodam qui postulauerat à Principe id, quod facere poterat, inquit: *Frustra petitur à Principe quod de iure competit, l. prima, C. de Thes. lib.* 10. Ruinus *cons.* 136. *n.* 5. *vol.* 2. Surdus *cons.* 215. *num.* 15.

Ne

Ne igitur dicatur clausulam istam superfluam, & inutilem esse, quod Rota *quinta par. recentior. tom. 1 decis. 23. num. 3.* ex Menochio *de præsumption. lib. 3. præsumpt. 115 à num. 63* non admittit, aut verba aliqua esse in illa, quæ nihil operentur, quod etiam iura detestantur. *l. tertia in principio, ff. de Iureiuran. l. Si quando 109. de leg. prim. l. fin. ff. ne quid in loco publ.* & aliis Iuribus, & Doctoribus vulgate, coguntur aduersarij dicere ideo Principem hanc veniam disponendi de illis redditibus à Duce, & Principibus postulasse, quia sine ipsorum placito id facere non poterat.

112 Nec dicant, cæremoniæ, vrbanitatis, non autem necessitatis, ea verba esse. Quia in rebus tanti momenti, & interesse non solent, nec debent Principes verbis Vrbanitatis, aut cæremoniæ vti, maxime in testamentis condendis, in quibus quodcunque verbum, etiam minimum, & minima syllaba, debet aliquid operari. Romanus *cons. 180. num. 5.* Castrensis *cons. 222. num. 19.* sicut in aliis dispositionibus, etiam minorem solemnitatem ad sui valorem postulantibus id exigitur. Prout ex Rolando à Valle, Crauetto, Tuscho, & aliis, confirmat Barbosa *dicto axiom. 222. num. 10.*

113 Præsumptionem quoque prædictam auget, quod cum ipse Princeps aliquibus suis familiaribus quantitatem aliquam pecuniæ ex prædictis redditibus, ipsorum vita durante, in præfata testamentaria schedula legasse dicatur declarasse nihilominus in ipsa dicitur, quod post ipsorum mortem, illæ pecuniarum portiones recaderent ad suam hæreditatem, & vniri deberent cum illa. In quo præter alia, quæ nonnulli nostræ partis fautores expendunt, expendam & ego scrupulum, seu remorsum conscientiæ habuisse virum timoratum, quod contra legem Appannagij, pacta, & iuramentum ageret, disponendo de illis redditibus; & ita non solum ad id faciendum veniam postulasse, ab iis, ad quos spectare poterant, vt dictum est, sed etiam, ad maiorem cautelam, hoc facto expressisse, illos esse de proprietate Coronæ, vnde exiuerant.

114 Ea dictis porrò, vt ad intentum thema reuertar, clare videtur deduci, in dispositione illa hæredis facta à Principe in personam suæ Serenissimæ sororis Elisabethæ, nullo pacto comprehendere voluisse (sicut nec potuisse) redditus illos, seu prouentus Neapolitanos. Non solum ea vulgato illo: *Si voluisset dixisset*, quod maxime procedit, quando agitur de rebus speciali nota dignis, quæ nisi specialiter notentur neglectæ censentur. *l. Item apud Labeonem, §. hoc edictum, ff. de iniur. cap. Quamuis de prabend. in 6* & aliis vulgatis iuribus, & Doctoribus. Vt propterea dicatur. *non expressa non nocent, ex l. Nonnunquam, ff. de condit. l. expressa 155. ff. de regulis iuris*; sed maxime eo, quod, cum de dispositione rerum multo minoris momenti, quales erant largitiones illæ pecuniarum, vel salariorum, in gratiam suorum familiarium factæ, & per quam parum, aut nihil præiudicij Coronæ Sabaudiæ inferebatur, quasi scrupulis agitatus, quod id facere non posset, implorauerit consensum, & beneplacitum totius suæ Serenissimæ Domus, Patris scilicet, Fratrum, & Sororum, ad id faciendum; & ea esse bona suæ legitimæ, vt postea dicetur (etsi non recte) asseruerit; & cum declaratione, quod talia bona recadere deberent post mortem Legatariorum ad suam hæreditatem, & cum illa vniri, vt dictum manet: nihilominus in Institutione vniuersali hæredis suorum bonorum, tam mobilium, quam immobilium, in quorum distractione magnum præiudicium Coronæ versabatur, & propter cuius emolumentum prohibitio erat de ipsis non distrahendis, iuxta *l. Filius familias, §. Diui, ff. de legat. primo*, non vsus fuerit dictis cautelis, aut cautionibus: certe ni fallor, prudentissime iudicari debet, sub tali generali dispositione non fuisse comprehensos dictos illos Neapolitanos prouentus, siquidem vnico verbo id posset facere, & quod facile fieri potest, si non fiat scienter, & cum mysterio omissum credi debet, prout pars aduersa ex Anania Hondedeo, & aliis, etsi ad aliud intentum, discurrit: aut si comprehensi erant valde dimi nute processerit non ea nominatim, & expresse referendo: quam diminutionem admittendam non esse eadem pars aduersa ad suum intentum fatetur ex aliquibus Doctoribus.

At opponitur, quod ipse Princeps post verba illa relata in quibus, Patris, Fratrum, & Sororum, consensum expetiuit pro distributione partis illorum prouentuum in suos familiares, de eorum redditiuum assignatione inquit, esse sibi factam: *por la Legitima que me toco de la Señora Infanta mi Señora, y Madre, como por la Cessión, y Donacion de Su Alteza*; scilicet Ducis Patris. Ex quo inferre quidam volunt de illis potuisse disponere, ac disposuisse, etiam in hæredis institutione. Sed hæc nihil prorsus prudentissimorum mentem Iudicum mouere poterunt; cedum propter dicta toto *Dubio primo, & secundo* de informitate, insolemnitate, & inualiditate dictæ schedulæ, *per abusum* testamentum vocatæ & quia esto quod valida esset, clausulam nihilominus istam supposititiam esse, & callide intrusam, aliqui dicunt, falsitatemque in legatarios refundunt (de quibus quia criminalia sunt, mihi iudicare non incumbit) sed etiam, quia tales redditus non fuisse pro legitima Principi Philiberto donatos ex multis palam deducitur. Primò, sanè ex adductis *d. d. 3. num. 73.* quod videlicet ipsa primæua institutio, seu origo Appannagij in Galliis, vnde ad Sabaudiam, aliasque Nationes, deriuatum videtur, est, quod illud non pro legitima, sed potius veluti in odium legitimæ filiis natu minoribus assignetur. Cum autem ad rei originem attendendum sit; quia ab ipsa reliqua vim capiunt. *l. Quidquid in princip. ff. de noxal.* Mandosius *in regul. 27. quæst. 20. num 4. & reg. 30 quæst. 2. num. 2* & Gonzalez *in regul. 8. Cancell. gloss. 31. n. 46.* recte infertur non nisi incongrue Appannagium dici esse pro legitima. Ad hæc secundo, quia hæc est natura Appannagij, vt eodem *dub. 3. num. 71.* ostensum manet: sat autem naturam præcipue perspiciendam, quidquid sit de ipsius nominatione, *argument. l. Si vno, ff. Locati, cap. Ea quæ de Simon.* Abbas *cons. 47. num. 2.* Felinus *cap. In nostra, num. 9. de rescript.* & fuit dictum à Rota in decis. Vlisbonens. & Hispalens. apud Gonzalez *supra gloss. 5. num. 58.* Item tertio, quia in Instrumento concessionis huius Appannagij, & aliis eiusdem Serenissimi Philiberti, & Fratrum, ac Sororum, quibus ratificatur, & approbatur, etsi variis

115

116

variis nominibus appelletur, scilicet bonorum, emolumentorum, iurium, &c. nunquam appellatur Legitima. Quorsum ergo tali nomine appellandum? Præsertim quartò, quia in ipsomet Instrumento Princeps ipse per suum Pro-
117 curatorem: *Si rende, e confessa essere, e douere essere tacito, e contento di quanto potesse pretendere per qualsivoglia causa pensata, ò impensata, etiandio di Legitima, ò supplemento di essa respettiuamente.* Quibus verbis satis superque declarat concessa illi in Appannagium, nullatenus pro Legitima æstimari debere. Accedit quintò, vt etiam insinuatum est in præcedentibus, quod si prouisio, quam faciunt Reges, & Principes magni pro suis liberis natu minoribus congrue sustentandis esset per modum Legitimæ, cum Legitima sit perpetua, & transeat separata, diuisa à dominio, seu domanio, ad omnes successores, siue masculos, siue fœminas; vtique actum esset de Regnis, Principatibus, Ducatibus, & Dominiis; siquidem omnia iam essent exhausta, disiuncta, & diuisa, ac dismembrata in fratres, filios, nepotes, sorores, filias, &c. Cum tamen certum sit ex opposito diuitiis Regna conseruari. Molina *de primogenit. lib.* 1. *cap.* 11. *num.* 4. Mantica *de coniectur. vlt. volunt. lib.* 7. *tit.* 1. *n.* 45. & constans omnium sententia. Hinc præter Authores relatos sup. *num.* 71. *&* 73. ex Theologis etiam Layman. *lib.* 3. *sect.* 5. *Tract.* 5. *cap.* 5. *num.* 10. inquit, quod Legitima portio non sit debita *in Regnis, Ducatibus, & Comitibus Magnatum*. Imo oppositum omnino singulare, & contra communem DD. merito censeri debet.

Pro maiori etiam firmitate eorum, quæ dicta sunt, vlterius addendum, quod etsi omnino liberaliter concederetur, præfatos Neapolitanos prouentus concessos fuisse à Duce Patre Principi filio pro Legitima; esto sine causa grauari non possent. *l. Quoniam, C. de inofficios. testament.* bene tamen ex causa, & onere ipsi Donatario proficuo, quale est de non alienandis. Sic enim ex Merlino *de legit. lib.* 3. *tit.* 2. *quæst.* 7. &
118 aliis Iuribus, ac Doctoribus, bene firmant aliqui nostræ causæ Patroni. Maxime quia Princeps descendentes non habuit, quo casu sicut Legitimæ renunciare potuit, teste Laymano *supra* ex Claro *quæst.* 43. *num.* 3. Antonio Gomez *tom.* 1. *resolut. cap.* 11. *n.* 31. & Couarru *cap. Reinaldus*, §. 2. *num.* 2. sic & multo magis grauamini, seu oneri reuersionis, &c.

119 Maneat igitur ex deductis, quod huius dubij thema fuit, prætensionem Serenissimi Ducis Mutinæ ad hæreditatem Serenissimi Philiberti, non solum incertam esse, sed etiam labili fulcro nixam, donec ipse Serenissimus maiora deducat sui Iuris fundamenta.

120 Pro quo ipsi Serenissimo Mutinensi præmeditandum, quod cum hæreditas dictorum prouentuum solum illi cõtingere possit ratione suæ Serenissimæ parentis è viuis translatæ, Appannagium autem sit feudum, vel ad modum feudi, institutum, prout ea quæ supra *dub.* 3. *n.* 74. dixi, sufficienter ostendunt; cum fœminæ à feudi successione ex ipsius natura arceantur, *cap.* 1. §. *Et quia vidimus*, & ibi Doctores, *de his qui feudare poss. & cap. primo*. §. *Filia vero de success. feudi cum simil.* etiam ex consuetudine in Sabaudiæ Ducatu sæpe in iudicio contradictorio, vt historiæ narrant, obseruata, videtur repellenda ipsa Serenissima Mater, & per consequens ipse Serenissimus Filius. Deinde, quod cum in Appannagij huius successione ordo primogenituræ attendatur, prout manifeste conspicitur ex illis verbis ipsius: *Dona al Sereniss. Principe Filiberto. &c. per se, suoi heredi, e successori maschi in infinito, seruato l'ordine successiuo di Primogenitura, e non altrimente, &c.* Et primogenitura fœminis non competat, sed masculis, habebit contra se Dux Serenissimus collusiem Iuristarum, qui ex hoc capite negent ad ipsum peruenire potuisse ius dictorum prouentuum. Præterea tertio, conuenit ipsi Serenissimo ostendere eius Genitricem, & specifice inter viuos, aut vero per vltimam voluntatem disposuisse de prædictis prouentibus, prout ex Menoch. Fusario, & Cyriaco illi opponunt aliqui docti Defẽsores huius partis; alioquin, ius quod prætendit habere, valde fluctuabit. Præsertim quarto, quia sententia pro Legatariis in possessionem præfatorum redditaum immittendis à S. Consilio Neapolitano prolata in vim cuius ipse Serenissimus possessionem nactus est, subdola, obreptitia, perlusoria, & collusorie obtenta à nonnullis in Iure peritissimis appellatur: de quo iudicium non fero, quia Acta non vidi. Id tamen præmoneo, quod si sententia illa perlusoria, seu collusoria fuit, nullum omnino tertio interesse habenti præiudicium afferre potest, vt communis DD consensus admittit *ad l. Si seruus plurium* 50 §. 1. *ibi: vel collusorie, ff. de legat. primo*, & obseruat Sacra Rota coram Seraphino *decis.* 1200 *num.* 4. Et est omnino ipso iure nulla, *dicta l. Si seruus plurium, l.* 17. *ff. de inofficios. testament.* Rota coram eodem Seraphino *decis.* 763. *n.* 9. Ac proinde non solum non transit in rem iudicatam, prout ex eisdem iuribus habetur, & ex pluribus Doctoribus cumulat Barbosa *in axiom. iur. axiom.* 200 *num.* 6. Ac perinde *non facit ex albo nigrum, nec ex nigro album.* Castrens. *consil.* 6. *circa finem.* Romanus *cons.* 504. Tuschus *concl.* 267. *num.* 54. *&* 55. Sed nec meretur sententiæ nomen, *l. vltima, C. de sentent. ex breuicul. recit. Clem. Pastoralis*, §. *Vt igitur de re iud.* Et qui perlusoria sententia nactus est possessionem nunquam præscribit, veluti malæ fidei possessor, ad textum expressum, *l. Qui fundum*, §. *Procurato*; & ibi Bartolus, & DD. communiter. Et, si in iudicio rei vendicationis de proprietate sit victus tenetur ad fructuum restitutionem, *l. tertia, C. de condic. ex lege cum concord.*

Absit ergo ab Optimo Principe, quod hu- 121
iusmodi collusionem in hac sententia à suis Ministris fieri permiserit. Cum enim collusio sit quædam inter actorem, & reum latens, & fraudolenta conuentio, Glossa *in capit. Audiuimus de collusion. deteg.* Menochius *cons.* 175. *n.* 17. Barbosa *in collect. DD. ad d. cap. Audiuimus, num.* 4. inter crimina, & delicta connumeratur. Menochius *de præsumpt. lib.* 5. *præsumpt.* 26. *num.* 1. Barbosa *sup. num.* 2. Nec debet manere impunita. *cap. Si quem pœnituerit, secunda q.* 3. Glossa *in dicto cap. Audiuimus, verb. Collusione.* Et licet sit difficilis probationis, Mascardus *de probat. concl.* 322. *num.* 1. Anna *cons.* 104. *lib.* 2. *num.* 99. & aliis, nihilominus ex coniecturis probatur, *l. Qui autem* §. *Non simpliciter, ff. Si quis omiss. caus. test.* Mascardus *supra*, Viuius *decisio.*

eisio. 296. post alios: adeo vt vnica suspicio sufficiat ad eam probandam, secundum Crauettam *consf* 997. *num.* 17 Et saltem ex moltis capitibus conici potest, de quibus Menochius *de præf præf.* 26 Aoronius Monachus *decis.* 17. *à num.* 11. Mascardus *dicta conclus.* 322. Barbosa *supra à num.* 4. & Rota *decis.* 763. coram Seraphino, vbi ad alias coram Cotta, & Aldobrandino se refert Longissime ergo à tanti Principis probitate abesse debet.

DVBIVM V.

De Iure Serenissimi Principis Mauritij.

QVod Diu. Augustinus contra Faustum *cap.* 31. dixit, videlicet, *Authoritas belli est penes Principem, ministerium exequendi est penes Milites,* huic proposito, in quo agitur de iudiciali bello inter partes applicari potest. Etenim *authoritas belli,* id est *litis,* ad Principes istos interesse habentes in hac causa spectare debebat, *exequutio* verò, seu *ministerium exequendi* pertinuit ad ipsorum *Milites,* videlicet Mini-
122 stros, vel Procuratores. Qui forsan *in* caosa fuerunt; vt, Serenissimus Princeps Mauritius Sanctæ Romanæ Ecclesiæ quondam Eminentissimus Cardinalis; prudentia, probitate, & aliis animi dotibus præclarus, aodita germani fratris Principis Philiberti morte, & actis inter Serenissimum Ducem Mutinæ, & Legatarios collusorie, vt dicitur (de quo ooo iudicio) expletis, *in* iudicio comparuit, audiri postulaos, quod ad ipsum Principis intestati portio de Neapolitaois redditibus spectare contenderet, vt hæredi videlicet Iofantis Sereoissimæ Cathatinæ eius parentis, cuius erant. Dixi porrò eiusdem Sereoissimi Mauritij Ministros io causa forsan fuisse, quod *ipse* in iudicio comparerer, præfatorum redditoum partem sibi debitam conteodens: quia cum nullo iure suffultus *id* fecerit, nec vlla ipsi actio ad illos competeret, potius Ministrorum inaduertentiæ quàm Principis prudentissimi solicitudini id tribuendum.
123 Nullum autem ius, nollumque actionis fundamentum ipsi Serenissimo competere potuisse clarè deducitur. Primo ex eo, quod ipse Parti renunciauerat partem, seu portionem, quæ ex illis redditibus ipsi conuenire poterat, provt ex dictis in præcedentibus, & ex Instrumentis, & documentis in actis apparet Reounciatio enim est, quædam donatio, vt latissime Tiraquellus in *l. Si vnquam, in verbo Donatione, quæst.* 8. *C. de reuoc. donat.* Mascardus *de probationibus, volum.* 3. *concl.* 1263. *num.* 1. Vnde quando est de rebus Allodialibus, id est, quæ pertinent ad plenum, & directum dominium alicuius (Paulus *consil.* 161. *in princip.*) omnino valet? quia quilibet potest donare rem allodialem, provt *ex l. Si rem aliquam* notant Bartolus, & Doctores alij. Imo renuncians, ad effectum repetendi rem cui renunciauit, habetur pro mortuo Rota *decis.* 28. *de proc. in non.* Gonzalez *super reg.* 8. *Cancellariæ,* §. 5. *proœm. num.* 24. ex aliis: adeo vt Papa Papatui renuncians etiam pro mortuo habeatur, patiaque sint Papam obiisse, vel Papatui renunciasse, vt io specie probatur *in Clem. Ne Romani,* § *Sanè,* iuncta gloss. *verbo Moriente, de elect.* Felinus *in cap. licet vndique* 3. *sub. num.* 2. *ad med. versic. & ex dicto,* Barioli *de offic. delegat.* Gonzalez *supra num.* 27. Com igitur Serenissimus Mauritius dictis prouentibus Neapolitanis nuncium misisset, ad illos repetendos veluti ciuiliter mortuus reputatur. Nec dici potest, quod renunciatio noo comprehendit casum oimis insolitum. Siluanus *consf.* 60. *num.* 12. *& consil.* 61 *n.* 1. Ceuallos *comm. contra comm. quæst.* 57. *num.* 10. *& quæst.* 702. *n.* 1. *&* 2. Manrica *de tac. & ambig. conuent. lib.* 5. *tit.* 8. *n.* 3 *&* 8. Non enim est casus insolitus is, qoi contingit in præseoti. vt scilicet Prioceps Philibertus moreretur, aut sine filiis masculis decederet; ac proiode tales prooentus redirent ad footem vnde exierant. Præsertim cum sub Religione Militari Sancti Ioannis Ierosolymitani viueret, quæ matrimonia prohibet inire.
Secuodo, qoia eo ipso, quod Princeps Mau- 124
ritius simul cum tribus Sororibus, & Infantibus. Margarita, Maria, & Catharina Instrum. stipulato 4. Ian. 1622. amplriss. clausulis approbauerit, confirmauerit, & pro rato habuerit Instrumentum Appannagij constituti Principi Philiberto à Serenissimo Duce communi patre, vt patet ex illis prægnaotibus verbis: *Quale tutti informati della continenza del sudetto Instrumento di Cessione per la lettura di quella à piena intelligenza intesa, ogni vno di essi, per quanto gli spetta, & appartiene, hanno ratifiato, accettato, approuato, & emologato. e per il presente publico Instrumento ratificano, accettano, approuano, & emologano, e per quanto à ciascun di loro spetta, di nuouo cedono, donano, e rimettono per ragione propria, & in perpetuo al Serenissimo Principe Emmanuele Filiberto fratello.* Et inferius: *li sopramentionati annui scudi quarantanoue mila ottocento sessantosei, e due terzi, come sopra donati, dell' entrate, e ragio della detta Doana delle pecore di Puglia nel Regno di Napoli, con tutte le ragioni, & attentioni, si, e come spettauano, & apparteneuano all' Altezza predetta comune Padre, & ad essa Serenissima Infanta di gloriosa memoria loro comune Madre; è ciò dal primo di Gennaro 1620. seruata la forma del predesignato Instrumento di Cessione, come in quello si contiene, e conforme all' ordine di Sua Alteza Serenissima.* Cum in appannagio ipsi Principi Philiberto de Patre illud constituente dicatur: *Hà donato, ceduto, e rimesso, e trasferito, e per virtù del presente publico Instrumento, dona, cede, rimette, e trasferisce per l'Appannagio predetto al Serenissimo Principe Emmanuele Filiberto* Et infra: *Per esso Serenissimo Principe, suoi heredi, e successori maschi Primogeniti, in infinito, seruato l'ordine successiuo di Primogenitura, e non altrimente in feudo nobile, gentile, antico, auito, e paterno, e ligio.* Ac inferius: *Di più il reddito delli quarantanouemila ottocento sessentasei, e due terzi, ducati di Napoli delli prouenti delle dote della gloriosa memoria della Serenissima Infanta predetta, quali tutti redditi detta S. A.* &c. Recte sequitur ipsum etiam Serenissimum Mauritium cessisse. & donasse suo fratri Serenissimo Philiberto præfatos redditus, eodem pacto, & onere quo illi à Patre erant concessi, & donati, & iuxta naturam, modum, & qualitates talis donationis, & cessionis; in Appannagium videlicet, & cum onere reuersionis

ad

ad Coronam, prout expresse in Appanuagio legitur, dictum est *supra dub.* 3. *&* 4. & dicetur *in* 6. *sequenti*. Ex quo etiam liquidum est non
525 potuisse Serenissimum Mauritium ipsos, aut portionem aliquam ipsorum vllo pacto in iudicio repetere, Constans enim veritas est, quod contra factum proprium nullus venire potest, aut ipsum impugnare, *l. post mortem, ff. de adopt. l. & per fundum, ff. de seruit. rust. pred.* & pluribus aliis Iuribus, & DD. per Barbosam cumulatis *in Tract. de axiom. iur. axiom.* 93. *num.* 23. Et quia, vt habetur ex reg. iur. *in* 6. *num.* 21. & sumitur *ex l. Sicut, C. de action. & obligat.* Quod semel placuit amplius displicere non potest. Quod ampliant Maynus *in l. Nemo potest mutare, ff. hoc titulo*, Glossa *verbo Partibus ad fin. in Clem. sape de verb. signif.* Tuschus *pract. conclus. tom.* 6. *littera Q, conclus.* 48. Vnde etiam hauriunt DD. axioma illud *Mutare consilium quis non potest in alterius detrimentum*. Non ergo potuit Serenissimus Mauritius contra ea quæ sciens, & prudens fecerat aliquam actionem habere. Nec etiam videtur id debuisse facere, cum teste D. Bernardo epistola 139. perseuerentia sit *amica pacis, amicitiarum nodus, vnanimitatis vinculum, propugnaculum sanctitatis*.

526 Quæ tamen sic solum dicta donec de maiori Iure eiusdem Principis Serenissimi notitia habeatur.

DVBIVM VI.

De iure Serenissimorum Ducum Sabaudiæ Caroli Patris, & Victoris filij.

527 VEl apices eorum, quæ in toto hoc Consulto referuntur, ostendunt plane ad Serenissimum Carolum Emanuelem Sabaudiæ Ducem, dum Serenissimus eius filius Philibertus vita functus est, adhuc viuentem, & post ipsius obitum ad Serenissimum Victorium Amedeum eius Primogenitum, & in toto Sabaudiensi Dominio successorem, prædictos Neapolitanæ Dohanæ prouentus omni iure spectasse. Cum enim de illis inualide disposuisse Principem Philiberto ostensum sit *dub.* 1. nec potuisse disponere, toto *dub.* 3 nec spectare ad Serenissimam Isabellam Mutinensem Ducissam, vt *dub.* 4. demonstratum, nec minus ad Serenissimum Mauritium, vt *dub. precedenti* dictum; eademque ratio sit de Serenissimo Principe Thoma, aut Serenissimis Sororibus tunc temporis viuentibus; necesse omnino est dicere deuolutos esse ad Sabaudicam Coronam, vtpote fontalem originem, vnde exierant, quemadmodum ostendi *num.* 79. & aliis; & ad illius Moderatores, quales fuerunt dum viuerent Serenissimus Carolus Emmanuel, & Serenissimus Victorius eius legitimus hæres.

528 Quamuis autem hæc dictis locis abunde satis comprobata maneant, hic tamen veluti in proprio loco vrgeri amplius debet clausula illa Appannagij constituti, videlicet *Ritornino alla Corona*, intellige, prout ibi dicitur, casu quo Princeps Philibertus moreretur sine filiis masculis, prout de facto contingit. Duo igitur perpendenda. Primum, illud *ritornino*, latine *reuertantur*; secundum illud *alla Corona*, latine *ad Coronam*.

Et ab hoc vltimo incipiendo, nullus, vel mediocriter cordatus erit, qui per *Coronam* hoc loco *Coronam Sabaudicam* intelligi refragetur. Quod enim quidam dixit intelligi personam ipsius Serenissimi Ducis Appannagium constituentis nulli arridebit, cum inuerisimile sit prudentem Patrem cogitasse post filium, & successores ipsius, quos in Appannagio vocabat ad fidei commissum, è vita decessurum, vt post Socinum iun. & Alciatum tradit Menoch. *consil.* 6. *num.* 6. *& consil.* 399. *num.* 13. Quare dubio procul *Corona* nomine non semel in Appannagio reperito, Appannagiator intellexit Duces, & Principes moderatores Sabaudici Domanij, seu dominij. *Corona* enim symbolum Regni est, vt apud omnes pro comperto; vnde *Corona* Papæ *Regnum mundi* appellatur, & illud Isai. 28. *Væ Coronæ superbiæ*, superbum Hebræorum Regnum denotat, vt Cornelius exponit: Hinc & illud Ouidij *lib.* 5. Fastorum. 129

Illa datos fasces commendat, eburque Curule,
Illa coronatis alta triumphat equis.

Recte ergo ex iis elici datur nomine *Corona* in præsenti, Moderatores, & Duces Sabaudiæ intelligi debere, ac perinde ad illos, quicunque ij pro tempore fuissent, reuersuros dictos Neapolitanos redditus.

Sed quid per illud *ritornino*, seu *reuertantur*? 130
Sane nisi in figmenta labi velimus, dicere oportet per illud denotari istos Neapolitanos prouentus redire debere vnde exierunt? & magis ad rem, ad patrimonium illud, à quo fuerunt separati, vel dismembrati: seu ad eos, qui ipsum possident, & Coronam repræsentant, scilicet Duces ipsos, *l. prima in principio ff. de donat. & C. de reuocand. donat. l. si vnquam, & de inofficios. donat. l. Si totas, & l. Quisquis, C. de om. agr. de ser. lib. vndecimo* Quintil. *lib. secundo, cap.* 4. Non enim est idem, quod *competant, pertineant, attineant*, aut simile quid, sed significat retroadquisitionem donatorum ab illis, à quibus donata sunt. Et tam stricte, vt quamuis inter Doctores controuersum sit an significet reuersionem ipso iure, an vero post latam sententiam, de quo late Tiraquellus *in l. Si vnquam, in verbo reuertatur, C. de reuoc. donat.* Nihilominus Sacra Rota coram Cardinal. Lancellotto *par. secunda recentior. decis. prima, numer. tertio.* ait, esse verbum resolutiuum, nec requirere extrinsecum factum, hoc est ipso iure intelligi debere. Et Ratio Rotæ est, cui etiam adhæret Barbosa *in Tract. de d. dict.* 351. alios etiam referens, quia licet hoc verbum *reuertatur* sit ambiguum ad vtrumque sensum, nihilominus ratione adiuncti determinatur ad directum. Quod mirè cohæret casui nostro: cum hic agatur de feudo, & Appannagio, quæ ex propria ipsorum natura petunt huiusmodi reuersionem, iuxta dicta *numero* 74. 95 & aliis. Imo ipso iure, sicut *de omnibus aliis similibus casibus, & secundum veriorē, &*

magis receptam opinionem, resoluit Rota relata *num.* 4. Et in specie de feudo, prout ex Rossental. *de feud. cap.* 10. *conclus.* 52. *num.* 35. Tiraquello *loc. cit.* & aliis elicitur. Et meritò sanè, quia nihil magis ipso iure competit alicni rei; quam ipsius natura, *l. prima*, vbi Glossa, *l. Filius, ff. de condit. instit.* Esto autem ad hanc hotum redditaum reuersionem requireretur sententia, ea certo sperari debet ab æquissimis, & sapientissimis Iudicibus huius causæ.

131 Solum obniare dictis posset Glossa illa parum iuridica à parte aduersa adinuenta, qua verbum illud Appannagij *ritornino* seu *reuertantur*, solum cadere putat supra Principatum Onellæ cum suis pertinentiis, &c. non autem supra præfatos Neapolitanos prouentus. Nam præter dicta superius *dub.* 3. à *n.* 71. vlterius constat omninò voluntariè adhiberi hanc explicationem, vel ex sola ipsius Appannagij lectura. Postquam enim Serenissimus Appannagiator suo Filio dictum Principatum Onellæ cum præfatis pertinentiis, ampliationibus, explicationibus, seu limitationibus, concessetat in feudum, & Appannagium, postea consecutiuè, & quasi eodem contextu, eodemque paragrapho subiungit: *Di più il reddito delli quaranta noue mila ottocento sessanta sei, e due terzi ducati di Napoli delli prouenti delle doti della gloriosa memoria della Serenissima Infanta predetta.* Subiungens postea maiorem explicationem eorum, quæ dixerat, tandem concludit, quod casu, quod sine filiis masculis decessisset, *che li feudi, e ragioni tornino alla Corona.* In quo toto discursu Appannagiatoris mentem esse æquare, & assimilare dictos prouentus cum præfatis aliis bonis, quantum ad reuersionem ad Coronam colligitur ex dictione illa *Di più*, in quacũque significatione sumatur. Si enim sumatur pro *Amplius*, cum eius significatum proprium sit præcedentes qualitates repetere, prout ex Peregrino *de fideicommiss. art.* 16. *num.* 15. post Iason *in l. Legata inutiliter, num.* 2. *de leg. primo*, ac ex Bartolo *l. in repetendis, ff. de legat. tertio*, rectè deducunt aliqui Patroni huius causæ, optime sequitur, quod quemadmodum donario illa Principatus Onellæ hanc qualitatem reuersionis habebat, sic & isti redditus habent illam, Præsertim, cum huius dictionis natura sit includere, non excludere. Menochius *de præsumptionibus, lib.* 4. *præsumpt.* 145. *num.* 3. ex Alberic. & Cuiacio. Si autem denotet idem, quod *Item*, clarissime etiam id demonstrat: nam hæc dictio est continuatiua, & repetitiua qualitatum præcedentis orationis. *l. Item, ff. de procur. & l. Item eorum, ff. quod cuiusque vniuersitatis nomine*, quod ex innumeris Iuristis probat Barbosa *in Tract. de dict.* 185. *num. primo.* Cur ergo in præsenti hoc non habebit? Præsertim, quia vt ipse Barbosa *num.* 7. probat ex Curtio iun. & Ancharano; hæc dictio etiam si ponatur post orationem perfectam est repetitiua qualitatis præcedentis, quando est identitas personarum, prout contingit in casu præsenti.

132 Idem quoque conuincitur etiam si ista dictio significet idem, quod *similiter*, quæ etiam similitudinem importat respectu facti, modi, & qualitatum absque vlla difformitate, vt tradunt Innoc. *in cap. ex rescripto de iureiurand.* Soci n *consil.* 281. *num.* 3. *lib. secundo.* Gabriel. *consil.* 8. *num.* 8. & *consil.* 148. *num.* 13. *lib.* 2. Rota *decis.* 327. *numer. septimo*, apud Fatinac. par. prima recentior. Idem relinquo dicendum doctissimis Iurisperitis, si hæc dictio accipiatur pro eo, quod est *vltra, vlterius, Insuper, Praeterea, etiam*, & similes, quas omnes significationes habere potest, vt notat Barbosa *dicta dict.* 32. Id tamen non prætermittam, quod cum additio huiusmodi prouentuum fuerit connexa cum concessione Principatus Onellæ, debebat includere eandem qualitatem reuersionis ad fontem vnde manarant Vt enim testatur Rota magistralis coram Coccino *quinta. par. recent. tom. primo, decis.* 194. *num.* 76. qualitas vni ex connexis adiecta censetur etiam in altero repetita. Quod probat Rota, *ex l. nihil, ff. de coniug. cum emancipat. lib.* Bartolo *in l. Seia, §. Caio, num. primo, ff. de fund. instruct.* Bald. *in l. Titius in fine, C. oper. libert.* & *in consl.* 153. *ante numer. tertium, volumine quinto.* Socino Iunior. Aretino, Decianò, Aymone, & aliis. Videnda hæc decisio, quia in similibus ferè terminis procedit.

Nec prætermittendum, quod vt patet ex eodem Appannagij instrumento, dum agitur de huiusmodi reuersione, vtitur Author ipsius dictione, *supra*, vel *vt supra*, coninngendo videlicet redditus istos cum aliis bonis, de quibus est sermo in eodem Instrumento. Quod magni ponderis est ad intentum. Etenim dictio *supra* est etiam relatiua ad præcedentia *cum omnibus suis qualitatibus*, vt per Bartolum, Ruinum, Parisium, Crauettam, Menochium, & alios habet Barbosa *dict.* 395. *num. secundo.* Quod etiam de dictione *vt supra*, ex pluribus aliis iuribus, & DD. cumulat *dict.* 441. *num. primo.* Sed sufficiant Sacræ Rotæ decisiones, in quibus idem dicitur. In vna Florentina *Fideicommissi* in casu ferme simili nostro *par.* 5 *recentior. tom.* 1. *decis.* 40. *num.* 1. ac maxime *num.* 10. vbi quod hæc dictio operatur, vt omnes conditiones factæ in prima dispositione de nouo fint de verbo ad verbum expressæ in secunda. Et in alia coram Dunozano inter decisiones ipsius *dec.* 300. *num.* 21. 133

Ex quibus omnibus, adiunctis iis, quæ *dub.* 3. & 4. *ac* 5. dicta sunt, peremptorie veluti ostenditur, redditus istos Neapolitanos, de quibus in præsentiarum, deuolui debere ad Serenissimos Duces Sabaudiæ, Carolum videlicet Emmanuelem, dum viueret, & victorinm Amedeum eius Primogenitum, & successorem, vtpote Status Sabaudici moderatores, ipsius possessores, & qui Coronam repræsentant, imo sunt ipsa *viua Corona.* Ex quo iam aditus patet ad dubium sequens. 134

DVBIVM VII.

De Iure Sereniss. Infantis Mariæ ad præfatos prouentus Neapolitanos.

POsitis iis, quæ in præcedentibus dubiis decisa manent, illis præsertim, quæ dubio proxi 135

proxime præcedenti dicta sunt, in consequentiam veluti, & necessario venit, ad Serenissimam Infantem Mariam de Sabaudia filiam Serenissimi Caroli Emmanuelis Sabaudiæ Ducis, & Serenissimæ Dominæ Catharinæ Infantis Castellæ eius vxoris, ac filiæ Serenissimi, & prudentissimi Philippi II. Hispaniarum Regis Catholici, pleno iure, & omnino, spectare Neapolitanos redditus, & prouentus, quos idem Serenissimus Carolus in Appannagium assignauerat Serenissimo eius Filio Principi Philiberto, & de quibus in specie consultus sum, in hoc opusculo respondi. Cum enim, vt ostensum manet, illi non spectauerint ad Serenissimam Elisabetham Mutinæ Ducissam: nec spectent ad Serenissimum eius Filium Ducem Mutinæ; nec ad Serenissimum, & quondam Eminentissimum Cardinalem Principem Mauritium; sed iure reuersionis, & deuolutionis pertinuerint, ac spectauerint ad Serenissimum Ducem Victorium Amodeum, qui præfatos redditus eidem Serenissimæ Mariæ, & Serenissimæ Catharinæ eius sororibus pro Appannagio etiam assignauit, eo pacto, vt vna ex illis deficientibus, tota summa ad alteram superstitem deueniret; à viuis sublata Serenissima Catharina, totum negotium ad eandem Serenissimam Mariam deuolutum esse necesse est affirmare. Sic autem res contigit. De anno 1631. pro vltima die Ianuarij Cheraschi agens idem Serenissimus Amedeus coram testibus rogatis per Instrumentum legitimum coram Notario, & Secretario stipulatum, prout ibi dicitur sic statuit: *Hà dato, transferito, ceduto, e rimesso, & in virtù del presente Instrumento, dona, cede, transferisce, e rimette in Appannagio alle, sopradette Serenissime Infants Donne Maria, e Catarina sue amatissime Sorelle, & à ciascheduna di esse per il tutto, benche assenti, presente nondimento l'Illustrissimo, & Eccellentissimo Signore Paolo Antonio Duchi de Conti di Cocconato Consigliere di Stato di esse Serenissime Infants, Presidente del Contado d'Asti, e Marchesato di Ceua per Sua Altezza Serenissima, figliolo del già Molto Illustre Signore Filiberto Duchi loro speciale procuratore à questo deputato, constandone Instrumento rogato al Notaro Gio: Gregorio Teardo di Cossignole li 21. del corrente, che sarà al piè del presente tenorizato, e me Notaro, e Secretario, à nome di este Serenissime, stipulante, & accettante, ducati quaranta mila di Napoli annui, da pigliarsi sopra il reddito, ò sia prouento annui di ducati quarantanoue mila ottocento sessanta sei, e due terzi di ducati di Napoli, proceduto dallo doti della suadetta Serenissima Infanta Donna Catarina comune Madre di dette Altezze, altre volte volto assegnati nell' Appannagio del Serenissimo Principe Filiberto loro fratello Gran Priore di Castiglia, e Lion, Generale del Mare di sua Maestà Catolica, al presente, per le morte di esso Serenissimo Principe, reunito al Patrimonio di Sua Altezza. Et in oltre, dona, cede, e rimette alle medeme Serenissime Infanti li ducati noue mila ottento sessanta sei, e due terzi di ducati di Napoli, che sopranuanzano, & ogni sopra più che all' Altezza Sua spetti, & appartenghi del reddito, e prouento annuo sopra detto, più e meno, quanto sarà, senza obligo di euittione, caso che il detto sopra più donato non riuelasse all'intiera partita delli ducati noue mila ottocento sessanta sei, e due terzi sopra specificati, qual sopra più di ducati quaranta mila la Serenissima Altezza hà dichiarato, e dichiara hauer donato, & assignato, como così li dona, & assegna alle dette Serenissime Infanti, in consideratione della fabrica del Monastero, che intendono fare, ò per impiegare in altre parti, & opere pie ad elettione, e gusto loro, per godere esse Serenissime Infante di tutto esso reddito, e prouento dal primo giorno del corente Anno, e continuare all' auenire, la vita loro naturale durante solamente. Con dichiaratione, che morendo vna di esse, la portione vacante, tanto dell' Appannagio, quanto del sopra più donato, accrescerà alla sopraviuente, à godere, sua vita naturale durante, come sopra. Dandolo in oltre facultà, di disporre tra viui, ò d'vltima voluntà, del fondo di esso reddito, e prouento à beneficio del sudetto Monastero, che intendono fondare, ò in oltro modo à loro gusto, per ducati duo mila annui per cadauna, in modo, che coloro, che haue auro ragione, ò causa da esse, à quali prouerranno li sudetti redditi fino alla predetta somma di ducati quattro mila annui, possino, e vagliano godere perpetuamente, senza contradittione, nè oppositione alcuna, e farne quello li piacerà. Ad hauere, tenere, e possedere il sudetto reddito, e prouento annuo di ducati quarantanoue mila ottocento sessanta sei, e due terzi sopraceduti, & assegnati, farne esse Serenissime Infanti, ciascheduna di esse, come sopra, ò chi haurà legitima ragione, e causa di esso, come meglio li parerà, e piacerà, durante la vitta loro naturale, e con la sopraniuenza sudetta, spogliandosi di essi redditi, e prouenti, & inuestendone esse Serenissime Infanti, constituendole in grado, e luogo suo proprio, &c.*

Circa quod Instrumentum aliqua meditanda 137
pro maiori firmitate eorum, quæ dicta sunt in præcedentibus. Primo quidem verba illa: *Riunito al Patrimonio di Sua Altezza*; eis enim denotantur ea, quæ dicta sunt *numero* 80. 85. 88. 92. 95. 128. 129. 130. quod videlicet Appannagium illud à Duce Patre Filio Philiberto constitutum, fuerit de bonis Coronæ ab ipsa separatum, & illi iterum adquisitum, sicut filius matri: *cap. cum dilectus de his quæ vi, met.* Gregor. Lopez *in l. quarta, verb. So poderio del otro, titulo* 12. *par. prima.* Gonzalez *super regulam* 8. *Cancellariæ, glossa quinta, §* 7. *num.* 15. Deinde id, quod etiam in eodem Instrumento ante præfata dicitur: *In conformità anche dell' appuntamento seguito fino in vita di detto Serenissimo Duca Carlo Emmanuele loro Padre.* Ex hoc namque pariter elicitur non solum Appannagium hoc factum ex consensu Serenissimi Ducis Patris, sed etiam ipsum cum Filio conuenisse, vt fieret. Ex quo infertur, prouentus istos de bonis Coronæ fuisse, & non solum de vsufructu Patris; aut bona solum dotalia: nam si isto solo titulo ad Patrē spectarent (vt quidam dixit) cessarent per ipsius mortem, & pleno iure ad omnes Filios, & Filias pertinerēt, & ita nō posset solus Princeps

Victorius de illis disponere. Posset enim dicere vulgare illud, *Commune quod est, meum non est l. Nemo socius, ff. pro socio*, saltem loquendo in propria, & stricta significatione, non lata, & impropria. *l. Seruus electione, §. primo, ff. de legat. primo, l. In re communi, ff. de seruit. vrban. prad.* Tertio, ea quæ in sequentibus leguntur. *Promettendo in oltre l'Altezza Sua, oue sia bisogno di fare approbare, e ratificare la presente cessione, & assignatione dall'altri Serenissimi Fratelli, e Sorelle*: indigitant enim ista, propter dictionem illam *Quatenus* denotatam per illud *Oue sia bisogno*, cum sit conditionata, *l. Stichus qui meus erit, ff. de verb. obligat.* vbi Doctores, Bartolus *in l. prima, num.* 20 *ff. de condit. & demonstr.* Et est modificatiua, & intelligitur, quatenus de iure tenetur, *l. Si vnus, §. Si pactus, ff. de pact.* Martha *de clausulis, par. tertia, clausula* 68. ex aliis; non fuisse dicta ex necessitate, sed pro maiori abundantia, & cautela Regiæ Cameræ Neapolitanæ, quæ soluere debet dictos prouentus, iuxta dicta *num.* 96. de ratificatione Appannagij Principi Philiberto constituto, facta per Serenissimũ eius fratrem Mauritium, & Serenissimas ipsius Sorores. Quarto præterea illa, quæ in sequentibus leguntur de renunciatione, quam faciunt dictæ Serenissimæ Infantes omnium iurium suorum, *nella Corona*; quo etiam indigitatur id; quod sæpius inculcatum manet, quod videlicet prouentus hi Neapolitani de Domanio, & Patrimonio essent, & fuissent, ac proinde subiacere potuisse oneri reuersionis.

138 An plus quinto, & specialius meditandum, quod cum in hoc Appannagio dicatur illud concedi huiusmodi Serenissimis Infantibus intuitu vitæ Religiosæ, vt patet ex illis verbis: *Nella vita Religiosa, che sotto la Regola, & habito del Terzo Ordine del glorioso Padre San Francesco si sono eletta*; & intuitu fabricæ cuiusdam Monasterij, vel alterius operis pij, vt etiam liquet ex illis: *In consideratione della fabrica del Monastero, che intendono fare, è per impiegare in altre opere pie ad elettione, e gusto loro.* Cum hæc omnia sint causæ piæ, & ad causam piam spectent, vt per se patet, & constabit legenti inter alios Mascardum de *probationibus, volum. tertio, conclusio.* 1172. *num. primo, & sequentibus*, vtique gaudere debet Serenissima Mariæ causa priuilegiis piæ causæ. Qualia, prout ad præsens attinet, sunt priuilegia Fisci, Militum, alimentorum, dotis, minorum, Reipublicæ, Imperij. de quibus Tiraquellus *de priuileg. pia causa*, Mascardus *sup. conclus.* 1171. *&* 1172. *&* 1173. & Barbosa *de iur. Eccles. libro secundo, cap.* 13. Ac maxime inter illa, quod pia causa semper habet pro se præsumptionem, *l. Lege Iulia, ff. manumiss.* & doctores plurimi apud Mascardum *supra conclus.* 171. *numero primo.* Itaut pro ea sit in dubio præsumendum, & quod in testamento) facto ad pias causas, cessat omnis fraudis suspicio. & falsitatis præsumptio. Pro quibus, & similibus plura accumulat idem Mascardus *ea conclusione* 1171. Deinde (audiant Iudices æquissimi) in diuersis opinionibus illa præualet, quæ fauet piæ causæ. Romanus *in auth. similiter C. ad leg. Falcidia.* Alexander *consil.* 204. *numero duodecimo, libro sexto.* Boërius *consil.* 40. *numero* 89. & alij apud Barbosam *supra numero* 35. Præterea (quod etiam notandum) quod dubio, pro pia causa est iudicandum, *l. sunt persona in fin. ff. de relig. & præsumpt. fun.* Alexander, Calcaner. & Ancharan. apud eundem Barbosam *numero* 46. & Menoch. *de præsumptionibus. lib.* 6. *præsumpt.* 84. *num.* 18.

139 Resultat iam ex dictis operis conclusio, quæ est, quod cum Serenissimæ Infantis Mariæ ius clarum videatur, introduci debeat in possessionem dd. Neapolitanorum prouentuum, minime obstante Serenissimi Ducis Mutinæ qualicunque possessione. Tum propter dicta supra *dub. quarto.* Tum maxime si constabit sententiam pro hoc Serenissimo latam, fuisse absque legitimo contradictore, & partibus interesse habentibus non auditis: in quo ad factum sincerum me remitto. Sed illud non prætermittam, quod interim, dum partes sua iura non producunt, vel protrahi industriose curant, sequestri præfatorum redditunm remedio vtendum omni iure fauente, videtur.

140 Etsi enim sequestratio in genere loquendo, tam iure Ciuili, quam Canonico prohibita sit, vt in rubro, & nigro, *C. de prohibita sequestrat. pecun. cap.* 1. *de sequestrat. possess. & fruct. cap.* 1. *vt lite pendente*, Curtius *in tract. de sequestr. n.* 6. Gonzalez *sup. reg.* 8. *Cancell, §.* 7. *proœm. num* 19. Barbosa *in cap. secundo de sequestr. possess. & fruct. num. secundo.* Maxime in principio litis. *l.* 1. *C. de prohib. sequestr.* Et quia sequestratio est odiosa. Rota coram Puteo *lib.* 3. *decis* 248. *num.* 1. Et aliqui DD.

141 Nihilominus etiam est certissimum dari plures casus, in quibus licita est sequestratio. Etenim Glossa *in l.* 1. *C. de sequestr. pecun.* ponit quatuor: decem autem Corrasius *lib.* 3. *miscellan. iur. cap.* 2. vndecim vero ponunt Glossa *fin. cap. secundo de sequestr. possess. & fruct.* & Angelus de Perusio *in tract. de sequestr. num.* 4. *& seqq.* Sexdecim tamen statuit Abbas in *d. cap. secundo à num.* 7. vsque ad 10. Cæterum Borrellus *summ. decis. tom. secundo tit.* 47. *de sequestr. possess.* viginti duos assignat. Alij cum Iacobo Sahagun insigni apud Salmanticenses Doctore vigintiocto casus recensebant, teste Gonzalez eius discipulo *supra numero* 20. ipse autem Gonzalez vsque ad 33. casus enumerat *à num.* 21. *vsque ad* 26. Et generaliter ex Bartolo, Beroo, Caualcan. & Lancellotto tenet *num.* 27. quod Iudex ob iustam causam potest ex officio apponere sequestrum in omnibus casibus, in quibus ad instantiam partis fieri posset.

142 Similiter S. Rotæ Romanæ familiarissimum est, vt ex causa sibi bene visa deueniat ad appositionem sequestri, prout ex Lancellotto affert Gonz. *sup. n.* 27. Et constat in vna coram Puteo *lib* 2. *dec.* 146. quæ illud admittit, innitens authoritati Ioan. Andr. *in reg. locupletari de reg.* *col.* 6 *& dec.* 162. *n.* 2. coram eodem inquit, etiam in prima instantia ex æquitate posse dari sequestrum, ne iudiciũ reddatur elusorium, iuxta dictã Ioan. Andr. sententiã. Item *dec* 414. *lib* 3. illud etiã cõcessit; ac *dec.* 346. *l.* 3. resoluit sequestrũ esse valde propositũ. Item illud admit in casu

casu decisioois Caputaquensis 152. *par.* 3. & io vna Calaguritana *beneficij* coram Coccino 10. Decembris 1601. Et in alia etiam Calaguritana *beneficij* 17. Iuoij 1602. coram Litta, & alias sæpe, vt constabit ex diceodis.

143 Sed qoamuis, vt præmissum est, plures casus à Doctoribus assigoeotur, in quibus valide, & licite appooi possit à Iudice sequestrum, vous tameo est, ad quem plures alij reducuotur à relato Gonzalez *num.* 34. specialiter assigoatus. Quando videlicet adest suspicio. vel timor, quod exequutio sententiæ, quæ dari potest contra possessorem fructuum, seu bonorum, non possit commode fieri, aut recuperari talia bona. seu fructos. Sic ferme in terminis casus præsentis Rota coram Cantuccio *par. secunda diuers. dec.* 13. *in fine.* Et alia coram Lugdun. *dec.* 136. *num.* 4. *par. secunda recent.* referens se ad alias duas coram Puteo. Conformiter sane *ad l. Senatus* 16. *vers. si quid tamen, ff. de offic. Præsid. & l. fideiussor, §. vlt. ff. qui satis dare cogantur.* & rationi etiam naturali, quæ præscribit, quod malitiis oon est indulgendum, *l. in fundo, ff. de rei vindic. cap. sedes de rescript.* sed potius occurrendum, *l. magis, §. si pupillus, ff. de rebus eorum.* Esto in præsenti causa propter authoritatem litigantium, malitiam non facile admittam interuenisse.

144 Hinc recte dicitur apponi posse sequestrum, quando possessor fructuum, vel bonorum, ea conuertit in proprios vsus, & commoda: tunc enim maoifestom est, quod si causa cadat, & sententia contra ipsum proferatur, executio, & recuperatio erit valde difficilis ob fructuum, vel bonorum consumptionem. Rota coram Cantuccio relata, vbi causa vtrinque agitata sic resoluit ex Innocentio, Ioanoe Andrea, Hostiensi, Baldo, & pluribos aliis DD. Maxime ex Aretino approbans, quod dum possessor *conuertit in vsus proprios dicitur esse in dolo, cum lite pendente, consumat fructus, quos debet reseruare vsque in euentum litis.* Quæ memoriæ valde commendanda. Fauet & alia coram Puteo *decis.* 162. relata, Cursius *tract. de sequestr. num.* 9. Larrea *tom. secundo decis.* 58. & multi recentiores cum ipsis.

145 Hinc etiam & consequenter, apte dicitur quod si possessor bonorum, vel fructuum ea dissipet, vel dilapidet, tunc sit locus sequestrationi: quia tunc etiam est certum, quod in casu succumbeotiæ exequutio contra illum erit valde difficilis, ac perinde taliom fructuum recuperatio. Ita Rota relata coram Cantuccio *pars secunda diuersor.* vbi causa vtrinque agitata sic resoluit ex pluribus DD Et alia coram Verospio 4. *par. recent. tom.* 2. *decis.* 215 *num.* 1. Et coram Puteo *decis.* 162, iam relata. Et ex DD. Ioannes Andreas *ad. specul. in rubr. de sequestr. possess. & fruct.* Abbas *cap.* 2. *eodem tit. num.* 24. Tusch. *tom.* 2. *concl.* 203. *num.* 21. *&* 22. *& concl.* 202. *n.* 2. *& l. Imperatores, § fin. ff. de appellat.* Larrea *supra* cum pluribus, Conformiter ad *l. Si cum dotem* 23. *§. Si autem in sanissimo vers. si vero dotem, ff. soluto matrim. & cap. secundo, & tertio de sequestr. possess. & fruct.*

146 Hinc quoque, & ad idem, bene dicitur, quod cũ possessor cõtra quem agitur in lite est exterua vel oulla habeat bona in illa parte, in qoa contra ipsum litigatur, ita vt Iudex causæ noo possit contra eum agere, tunc vtique sit locos sequestrationi: siquidem etiam est certum; quod in casu isto exequutio senteotiæ, quæ cootra illum ferri potest si in causa succumbat ooo poterit exequutiooi demaodari, & recuperatio erit impossibilis. Ita etiam Rota relata coram Cantuccio fere in terminis nostris Hierooymus de Leo *lib. primo, dec.* 5. *Milan. dec.* 11. *num,* 33. cum aliis.

147 Pariter optime etiam dicitur locum esse sequestro cum metus est, vel suspicio, quod sententia, quæ io casu succumbeotiæ ferri potest, esset elusoria, seu non haberet suum effectum, ob impossibilitatem videlicet executionis, & recuperationis bonorum, quæ possessor actu possidet: tunc enim tam exequutio senteotiæ, quam bonorum recuperatio censeretur impossibilis. Rota coram Verospio 4. *par. recent. tom. secundo decis.* 215. *num.* 2. Alia superius relata coram Puteo.

148 Porrò hæc omnia capi debent pro quocuoque termino litis, seu prima instantia, aut litis exordio. Ita enim Putei *decis.* 162. relata expresse loquitur, & Authores etiam relati, id, vel expresè, vel tacitè suppoount; quia rationes assignatæ pro sequestro concedendo, videlicet difficultas exequutioois sententiæ, & recuperationis fructuum, & quod illos possessor dissipet, aut in suos vsus conuertat, & quod sententia. quæ io casu succumbentiæ daretur, eludi posset, etiam habent locum in quocunque termino litis, etiam in priocipio. Quia vbi eadem ratio, idem ius procedit, *§. Pars rat. inst. quibus modis ius patr. potest* gloss ibi *verbo patri, l à Titio* 108 *in fine. ff. de verb. oblig.* Idem qooque in aliis casibus admittit Gonzal. *supra n.* 91. & fauet Palæotus *par.* 3. *diuers. lib.* 3. *decis.* 469 *num.* 5. vbi loquitur de stylo Rotæ: & *n.* 7. vbi dicit. sequestri appositionem non fieri tantum ob contemptum Iudicis, *sed etiam ob periculum animæ, & vtilitatem Ecclesiæ publicam.* Quæ mente retinenda, & ruminanda.

149 Cum autem hæc omnia casui præsenti ad amussim applicentur, & quia si Serenissimus Dux Mutinæ in causa cadat difficillime contra ipsum exequutio de restitutione præfatorum Neapolitanorum prouentoom fieret, ac perinde ipsorum recuperatio esset impossibilis; & quia sententia esset elusoria, si ipse Serenissimus pro sua generositate præfatos redditus in suos vsus, suæque Serenissimæ Domos, expendat, quod est ad intentum, idem ac illos dilapidare, & dissipare, prout Rota relata coram Cantuccio ex Innocentio, & aliis DD. adductis assert, & confirmant innumeri alij recentiores ab aliquibus huius causæ Patronis relati; vtique dicendum videtur, dari locum sequestrationi postulatæ ex parte Sereoissimæ Infantis Mariæ. Præserrim. cum ad illam concedendam minor causa sufficiat. Rota coram Buratto infra, Abbas *in cap.* 2. *num.* 28 *de sequestr. poss.* Alexand. *num.* 8. Iason. *num.* 12. *&* 13. post plateam, Imolam, & alios *in l. si fideiussor. §. si satisdas, ff. qui satisdare cogantur.* Eo quoque quod seqoestrum apponi solet, quando possessio est attentata, prout perpetuo obseruat Rota, vt sæpe notaui, & dixit vna coram Buratto *dec,* 13 *num.* 4. ex nonnullis aliis Doctoribus. Et alia coram eodem, *decis.* 525. *num.* 5. In qua decisione r 3. *n.* 5. dicitur, quod ad appositiooem sequestri

ſufficiat ſummaria cognitio, & ſemiplena probatio. Vnde *deciſ.* 527 apud eundem dicitur, quod ſequeſtrum poni poteſt, quando poſſeſſio eſt turbida; Idem in alia coram Durano *deciſ.* 243. *num.* 1. vbi quod *ita paſſim Rota obſeruat.* Quæ an in præſenti contingant, lis eſt.

150 Nec appoſitio huius ſequeſtri præiudicium alicuius momenti Sereniſſimo Duci poſſeſſori afferre poteſt: non ſolum cum per illud nec perdat ius, quod ad præfatos redditus habere poteſt, vt per ſe patet; nec etiam poſſeſſionem, prout ſæpius S. Rota decreuit, præſertim *prima par. recent. dec* 516. *n.* 1. *&* 604. *n.* 2. *& par. ſecunda diuerſ. dec.* 273. *n.* 1. multo minus commodum poſſeſſoris, quo ad onus euitandæ probationis, prout Gonzalez *ſupra num.* 43. poſt Vitalinum dixit: ſed etiam quia præiudicium *dilationum* non eſt in conſideratione; cum non ſit niſi in mora modici temporis, *l. debitoribus, ff. de re iud.* Caputaq. *dec.* 61. *num.* 3. *par. ſecunda,* Puteus *deciſ.* 245. *lib.* 1. & quia generaliter loquendo, *quod differtur non aufertur, l. quoties, C. de precibus Imper. offer. cap. Ancillam* 32. *quæſt.* 2. *cap. Nemo deſperandus de pœnit. d.* 7.

151 Nec videtur iuuare eundem Sereniſſimum, quod cautionem, ſeu fideiuſſionem exhibiturum promittat, quæ cautio *medicina ſequeſtri* communiter appellatur, & in iure ſæpius admittitur, etiam pro ſequeſtro euitando, *l. ſi fideiuſſor, §. fin. ff. qui ſatis dare coguntur. l. Senatus in fin. ff. de offic. Præſid. l. litibus, C. de agric. & cenſit. l.* 1. *§. ſi frater, ff. de collat. bonor.* & conceditur à Rota in illa coram Cantuccio relata, & alibi. Hoc inquam nullatenus Sereniſſimo ſuffragari poterit; cum valde certum ſit cautionem iſtam, & ſi in aliquibus caſibus admitti poſſit, in aliis eſſe omnino reiiciendam. Ex quibus Gonzalez *ſup. n.* 95. *&* 98 maximè 97. vbi hanc regulam generalem conſtituit, quod *ſequeſtrum quando ſolum permittitur, non verò quando lege præcipitur, cautione euitetur.* ſequeſtrum autem, quod in præſenti petitur, attentis meritis cauſæ, & his, quæ dicta ſunt in præcedentibus, maxime dubio de attentata, ſeu nulla ſententia poſſeſſionis, & magna potentia Principis poſſidentis, cui nullatenus, vel ſaltem difficillime, executio fieri poterit, eo quod nulla habet bona in Regno Neapolitano, vbi cauſa agitur, in quibus fieri poſſit, non tam videtur permitti, quàm præcipi; nec tam eſt Spontaneum, & arbitrariũ, quàm neceſſariũ. Præterquam quod ſemper ſuſpicio erit, quod per talẽ cautionẽ Sereniſſimus quantumuis pius, & iuſtus, ſolum in animo habeat litis expeditionem protrahere. Quæ, & ſimilia, quæ pure forenſia ſunt DD. Iuriſperitis relinquo, ſicut quod in ſimilibus caſibus Sac. Concilium Neapolitanum in Orbe Chriſtiano celebertimum, ſæpius ſequeſtro annuerit, vt propterea etiam in hoc caſu illud admittere debeat. 152

Sic pro conſcientia, & veritate iuſſus meum votum proferre, ſcripſi ſub cenſura, &c. Romæ apud Tranſpontinam, circa feſtum Purificationis B. V. Mariæ de menſe Februarij, Anno 1654.

Fr. Ioannes Baptiſta
de Lezana.

INDEX RERVM
MAGIS NOTABILIVM,
Quæ in hoc Opere continentur.

Prior numerus Consultum, secundus verò marginalem numerum Consulti denotat: Decisiones autem Consultis aliquibus adiunctæ suis numeris denotantur.

A

Index Rerum magis notabilium.

Regu

Index Rerum magis notabiltum.

B

Index Rerum magis notabilium.

Canonizan

Index Rerum magis notabilium.

Non

D

Index Rerum magis notabilium.

mitti

pacem

I

Index Rerum magis notabilium.

L

&

Index Rerum magis notabilium.

num.

Index Rerum magis notabilium.

O

Canonicæ

P

Index Rerum magis notabilium.

fessionem

Q

R

Religiosus

Index Rerum magis notabilium.

S

Status

FINIS.